JHWH-bijbel

JHWH-bijbel 3e druk

1e druk, oplage: 200 Bijbels, april 2024, ISBN: 978 909 038 124.
Formaat B5 (17,6 x 25 cm.),

2e druk, oplage 200 Bijbels, november 2025.
Formaat A5 (15,5 x 21 cm.),

3e druk, oplage 350 Bijbels. april 2026.
Formaat A5 200 Bijbels.
Formaat B5 150 Bijbels,

Uitgave: **Ami Anah** (2 Kronieken 7:14)

Druk: Pretore, Dordrecht

© 2024, 2025, 2026 Wim en Dianne van Duijvenbode-van der Staaij, Rotterdam
Uit de **JHWH**-bijbel mag, met bronvermelding, vrij worden geciteerd.
Voor het, geheel of gedeeltelijk, vermenigvuldigen van de **JHWH**-bijbel is toestemming vereist.

Bij het herzien van de NBG-vertaling naar de **JHWH**-bijbel is gebruik gemaakt van het bijbelvertaalprogramma Paratext.
Voor de kruisverwijzingen geldt © United Bible Societies.

Bijbelbewerking en vormgeving: Wim van Duijvenbode
Met alle dank en eer aan “de God des hemels, die het ons deed gelukken” (Nehemia 2:20a).
Maar ook met dank aan mijn vrouw Dianne voor jarenlange onmisbare ondersteuning/bemoediging.
En dank aan verschillende vrienden die hele bijbelboeken hebben nagelezen op onvolkomenheden en aanvullingen.

Website: jhwh-bijbel.nl

E-mailadres: wim@jhwh-bijbel.nl

Praktische opmerkingen

Versnummers
De blauw gekleurde cijfers zonder haakjes zijn de versnummers.

Woorden tussen ( )
Zoals in de meeste bijbelvertalingen staan er af en toe woorden tussen haakjes in de tekst. Die komen niet in de grondtekst voor, maar zijn toegevoegd voor de leesbaarheid.

Voetnoten
Alle voetnoten worden in de tekst zelf en onderaan de pagina aangegeven met een cijfer tussen haakjes in blauw, bijvoorbeeld (1), (2), etc.

Tekst- of kruisverwijzingen
Alle kruisverwijzingen worden in de tekst zelf en onderaan de pagina aangegeven met een hoofdletter tussen haakjes, bijvoorbeeld (A). Elke bladzijde begint opnieuw met (A), (B), etc.
Regelmatig bestaat een bijbelvers uit meerdere gedeelten met elk eigen tekstverwijzingen. Dan zijn die weer onderverdeeld in een vetgedrukte **a** en **b**, etc.

Aanvullende overzichten
Na het laatste bijbelboek, Openbaring van **Jesjoea**, zijn er nog een aantal aanvullende overzichten toegevoegd.

Twee Testamenten
Vrijwel alle bijbels zijn verdeeld in het Oude Testament en het Nieuwe Testament.
Omdat deze termen onbewust suggereren dat het oude door het nieuwe is vervangen, staan in deze **JHWH**-bijbel de aanduidingen “Eerste Testament” (Boeken van het eerste Verbond), en “Tweede Testament” (Boeken van het Vernieuwde Verbond) of: het “Vernieuwde Testament”.
Vernieuwd wil volgens **Jeremia 31:31-33** en **Ezechiël 36:26-27** zeggen dat het hetzelfde Verbond is, maar in een Vernieuwde vorm.
Net als bij de maan: de uitdrukking “nieuwe maan” is in het Hebreeuws “vernieuwde maan”. Dat wil zeggen, dezelfde maan, maar in een vernieuwde verschijning.

Toelichting op de JHWH-bijbel

In de loop der eeuwen zijn in onze bijbelvertalingen verschillende veranderingen ten opzichte van de oorspronkelijke tekst binnengeslopen. Eén daarvan betreft de naam van onze God.
Dat is de directe en eerste aanleiding voor het uitbrengen van de **JHWH**-bijbel.

Over Gods naam **JHWH**

In Exodus 3:14 en 15 leert God ons zijn naam, namelijk **ÈHJH** (dat betekent **IK BEN**) en **JHWH** (dat betekent **HIJ IS**). Met de toevoeging “de God van uw vaderen Abraham., Isaak en Jakob”.
En er staat nadrukkelijk bij dat Hij zo genoemd wil worden. Letterlijk: dit is mijn gedachtenis van geslacht tot geslacht.
Deze heilige naam komt bijna 7000 ! keer voor in het eerste Testament.

Ik vind het heel verdrietig dat wij christenen en Joden de naam van onze hemelse Vader nooit uitspreken.
Omdat meer dan 2000 jaar geleden de toenmalige vertalers hebben besloten om de naam **JHWH** te veranderen in HERE (of varianten daarvan) is die naam langzamerhand uit beeld verdwenen. Maar . . . Iemand nooit bij zijn naam noemen is zo triest en schept zo'n afstand. Ik vind dat we onze hemelse Vader er zo mee te kort doen.
Daarom kreeg ik de overtuiging om een bijbelbewerking te maken waarin die naam weer in ere wordt hersteld. En dat is de **JHWH** -bijbel geworden.

De basis voor de **JHWH**-bijbel is de NBG-vertaling. Deze ligt namelijk heel dicht bij de Hebreeuwse en Griekse grondtekst.
We hebben daar van de NBG toestemming voor gekregen. Inmiddels is gebleken dat het auteursrecht van de NBG1951-vertaling per 2021 is verlopen.
In de tekst van de NBG-vertaling hebben we overal waar de naam van God is weergegeven met HERE (of varianten daarvan) dat terugvertaald naar Gods werkelijke naam, namelijk **JHWH**. In het Hebreeuws zijn dat de letters jod-heh-wav-heh.
Naast de naam **JHWH** komt 48 keer ook de naam **JH** voor.

Wat de uitspraak van de naam **JHWH** betreft, het is niet bekend en ook niet meer te achterhalen, welke klinkers daarbij horen om te weten hoe je die naam moet uitspreken. Nu zijn alle klinkers ademtochten. Daarom geloof ikzelf dat het niet uitmaakt welke klinkers je gebruikt, zolang de naam **JHWH** maar wordt in - en uitgeademd. En in het Hebreeuws is adem en geest hetzelfde woord, namelijk ROE-ACH.
Gods naam wordt tijdens het uitspreken gedragen door Gods Geest.

Maar God geeft ook een waarschuwing bij het noemen van de naam **JHWH**, “U zult de naam van **JHWH**, uw God, *niet onnodig* gebruiken, want **JHWH** zal niet onschuldig houden wie zijn naam *onnodig* gebruikt” (Exodus 20:7).

Tenslotte: wanneer we een tijdje bij het dagelijks bijbellezen Gods naam (hardop) noemen, krijgt die naam een vertrouwde klank en geeft het meer liefde en diepgang in onze relatie met de Vader.

Verdere principiële veranderingen

Behalve de naam **JHWH** hebben we nog enkele namen/woorden dichter naar de oorspronkelijke grondtekst teruggebracht. Dat betreft het volgende:

1. De naam Jezus is terugveranderd in **Jesjoea**. Dat is Aramees en betekent "Hij redt". In het Hebreeuws is zijn naam **Jehosjoea**, en dat betekent "**JHWH redt**". Dat is beide namen in ÉÉN. De naam boven alle naam (Filippenzen 2:9).
2. Het Griekse woord "**Christus**" en het Hebreeuwse woord "Messias" betekenen beide "Gezalfde". Omdat het er in het Vernieuwde Verbond juist om gaat dat **Jesjoea *De*** Messias is (Johannes 20:31, Handelingen 5:42), is gekozen voor het woord "Messias".
3. **Wet en Torah.** Het Hebreeuwse woord "*torah*" is in de meeste bijbelvertalingen vertaald met "wet". Dat is onjuist. *Torah* betekent "Onderwijzing", in de zin van "Vaderlijke onderwijzing". Gevoelsmatig klinkt dat laatste veel vriendelijker dan "wet". Daarom staat er in deze **JHWH**-bijbel *"Torah"* in plaats van "wet". Zo stemt het meer overeen met Gods oorspronkelijke bedoeling.
   Torah is ook de naam van de eerste vijf boeken van de bijbel, Genesis t/m Deuteronomium. Wanneer "*torah*" verwijst naar die vijf boeken, is "Torah" met een hoofdletter geschreven.
   Soms slaat het woord "wet" niet op "torah/*Torah"* (o.a. in het boek Esther), dan staat er wel gewoon "wet".
4. **Gods Heilige Dagen, ook wel bijbelse Feesten of Gods Feesten genaamd.** De door God "vastgestelde Tijden" vormen de profetische ruggengraat van Gods heilsplan met deze wereld. Daarom staan ze in de **JHWH**-bijbel met een hoofdletter geschreven: Sjabbat, Pèsach, Feest van de Ongezuurde Broden, Dag van de Eerstelingen, Wekenfeest (Pinksteren), Dag van Bazuingeschal, Dag van Verzoeningen, Loofhuttenfeest.
   Zie verder ook de speciale bijlage hierover achter in deze **JHWH**-bijbel.
5. **Sjabbat.** Het Hebreeuwse woord "sjabbat" is zowel de naam van de zevende en laatste dag van de week als ook een werkwoord. Het werkwoord "sjabbat" betekent niet "rusten", maar "stoppen" of "ophouden". Wanneer sjabbat als werkwoord in de grondtekst staat, is het in deze **JHWH**-bijbel ook als werkwoord weergegeven. Bijvoorbeeld: "Toen rustte het volk" wordt dan "Toen sjabbatte het volk".
   Omdat de wekelijkse Sjabbat één van de bijbelse Feesten is, staat dat woord ook met een hoofdletter.

Het NBG-taalgebruik

Naast deze principiële aanpassingen hebben we ook het ouderwetse NBG-taalgebruik grotendeels omgezet naar meer hedendaags Nederlands. Bijvoorbeeld: U bent i.p.v. gij zijt, van de koning i.p.v. des konings, ed.
Toch is de **JHWH**-bijbel geen hele nieuwe vertaling, maar een herziening. Daarom vindt u toch ook veel vertrouwde NBG-bijbelwoorden terug.

Wijzigingen in de 2e druk, november 2025.

In de 2e druk, op A5-formaat (15,8 x 21 cm.), zijn ruim 3200 tekstverwijzingen opgenomen. In de bijbeltekst staat er dan (meestal) aan het begin van een tekst, direct na het versnummer, een letter tussen (A, B, etc.).
De verwijzing zelf staat onderaan de pagina met de corresponderende letter ook tussen haakjes (A, B, etc.).

Om makkelijker een bijbelboek te kunnen vinden is er op elke rechter-pagina een "tab" afgedrukt, rood met witte tekst, met daarin een afkorting van de naam van het bijbelboek, bijvoorbeeld Gen. , Mat. , etc.

Wijzigingen in de 3e druk, april 2026

De 3e druk bevat relatief weinig wijzigingen t.o.v. de 2e druk.
Het betreft voornamelijk kleine foutjes zoals één ontbrekende letter, of een spatie teveel, of kleine aanpassingen zoals de naam **JHWH** in kleur, een extra voetnoot, etc.

De JHWH-bijbel heeft nu ruim 400 voetnoten, o.a. met opmerkingen over de Hebreeuwse grondtekst, en ruim 3500 tekstverwijzingen.

De JHWH -bijbel heeft voorin en achterin de Bijbel aanvullende overzichten.

De JHWH-bijbel is er in 2 afmetingen: **A5** (15,5 x 21 cm) en **B5** (17,6 x 25 cm.).

Zowel de A5- als de B5-versie hebben hetzelfde lettertype en dezelfde lettergrootte.

De A5-versie weegt 1200 gram, de B5-versie 1600 gram.

Verootmoediging – Ami Anah

In de 2e druk van de **JHWH**-bijbel zijn alle woorden waarin "ootmoed" (of varianten daarvan) voorkomen **groen** gedrukt.

De "ootmoed"-woorden zijn voor het merendeel een vertaling van de Hebreeuwse woorden "Anah" en "Kana" en het Griekse woord "tapeinoo".
"Anah" heeft van zichzelf vier hoofdbetekenissen, nl.

1. Antwoorden, beantwoorden
2. Verootmoedigen, lijden, gepijnigd worden, en vele varianten daarop
3. Je ergens mee bezig houden
4. (Beurt)zang

"Kana" en "Tapeinoo" hebben voornamelijk verootmoedigen, vernederen, onderwerpen, ed. als betekenis.

Overal waar "Anah" of "Kana" of "Tapeinoo" in de Hebreeuwse en Griekse grondtekst voorkomt, hebben we het Nederlandse woord in **groen** weergegeven.

Waarom zijn deze woorden groen gedrukt?

De **JHWH**–bijbel is ontstaan vanuit de "2 Kronieken 7:14"-beweging "Ami Anah".
Ami Anah betekent vrij vertaald "Indien mijn volk . . . zich verootmoedigt". En dat zijn de beginwoorden van 2 Kronieken 7:14.

Onder het kopje "Toelichting op de **JHWH**-bijbel" hiervoor, hebben we aangegeven dat er in onze bijbelvertalingen in de loop der eeuwen verschillende veranderingen ten opzichte van de oorspronkelijke Hebreeuwse en Griekse grondtekst zijn binnengeslopen.
Die hebben er helaas voor gezorgd dat wij als Lichaam van Christus hier en nu ernstig verzwakt zijn geraakt, waardoor wij niet meer zo vruchtbaar kunnen zijn als God het bedoelt (Johannes 15:8).

Maar, er is hoop, **2 Kronieken 7:14** is *hét* medicijn tegen die ernstige verzwakking. Vader **JHWH** belooft daarin namelijk gegarandeerde genezing van de oorzaak van die verzwakking. Daarom is dit bijbelvers in zijn geheel **groen** gedrukt.
Indien wij collectief **2 Kronieken 7:14** in praktijk brengen, zullen wij als Lichaam van Christus weer wél veel vrucht gaan dragen.
Tot verheerlijking van de Vader en tot redding van vele zielen die verloren dreigen te gaan.

Hierover valt nog veel meer uit te leggen, zie daarvoor www.jhwh-bijbel.nl.

Genesis

Hebreeuws: Be-ré-sjiet (In begin)

De schepping

1 [1] In het begin schiep God[(1)] de hemelen en
de aarde. [2] De aarde nu was woest en leeg,
en duisternis lag op de vloed, en de Geest van
God zweefde over de wateren.
[3 (A)] En God zei: Er zij licht; en er was licht.
[4] En God zag, dat het licht goed was, en God
maakte scheiding tussen het licht en de duister-
nis. [5] En God noemde het licht dag, en de duister-
nis noemde Hij nacht. En het was avond geweest
en het was morgen geweest: dag één.
[6 (B)] En God zei: Laat er een uitspansel in het
midden van de wateren zijn dat scheiding maakt
tussen wateren en wateren.
[7] En God maakte het uitspansel en Hij scheidde
de wateren die onder het uitspansel waren, van
de wateren die boven het uitspansel waren; en
het was alzo.
[8] En God noemde het uitspansel hemel. En het
was avond geweest en het was morgen geweest:
de tweede dag.
[9] En God zei: Dat de wateren onder de hemel
op één plaats samenvloeien en het droge tevoor-
schijn zal komen; en het was alzo.
[10] En God noemde het droge aarde, en de sa-
mengevloeide wateren noemde Hij zeeën. En
God zag, dat het goed was.
[11] En God zei: Dat de aarde jong groen zal
voortbrengen, zaadgevend gewas, vruchtbomen,
die naar hun aard vruchten dragen, welke zaad
bevatten, op de aarde; en het was alzo.
[12] En de aarde bracht jong groen voort, gewas,
dat naar zijn aard zaad geeft, en bomen, die naar
hun aard vruchten dragen, welke zaad bevatten.
En God zag, dat het goed was.
[13] En het was het avond geweest en het was
morgen geweest: de derde dag.
[14] En God zei: Dat er lichten zijn aan het uit-
spansel van de hemel om scheiding te maken
tussen de dag en de nacht, en dat zij dienen tot
aanwijzing zowel van vaste tijden als van dagen
en jaren; [15] en dat zij tot lichten zijn aan het
uitspansel van de hemel om licht te geven op
de aarde; en het was alzo. [16] En God maakte de
beide grote lichten, het grootste licht tot heer-
schappij over de dag, en het kleinere licht tot
heerschappij over de nacht, en ook de sterren.
[17] En God stelde ze aan het uitspansel van de he-
mel om licht te geven op de aarde, [18] en om te
heersen over de dag en over de nacht, en om het
licht en de duisternis te scheiden. En God zag,
dat het goed was. [19] En het was avond geweest
en het was morgen geweest: de vierde dag.
[20] En God zei: Dat de wateren wemelen van le-
vende wezens, en dat de vogels over de aarde
zullen vliegen langs het uitspansel van de he-
mel. [21] En God schiep de grote zeedieren en
alle krioelende levende wezens, waarvan de wa-
teren wemelen, naar hun aard, en allerlei vogels
met vleugels naar hun aard. En God zag, dat het
goed was. [22] En God zegende hen en zei: Weest
vruchtbaar, wordt talrijk en vervult de wateren
in de zeeën, en laten de vogels talrijk worden
op de aarde. [23] En het was avond geweest en het
was morgen geweest: de vijfde dag.
[24] En God zei: Dat de aarde levende wezens
naar hun aard zal voortbrengen, vee en krui-
pende dieren en wilde dieren naar hun aard; en

---

(1) **1:1** In de Hebreeuwse grondtekst staat in dit vers, en in vele andere verzen, een woord van twee Hebreeuwse letters, namelijk de alef en de tav. In dit geval uit te spreken als "eet". Dat zijn de eerste en laatste letter van het Hebreeuwse alfabet. Die lettercombinatie wordt nooit vertaald. Het is als het ware vergelijkbaar met het Griekse alfa en omega. Er is geen eenduidigheid over de betekenis van die twee onvertaalde Hebreeuwse letters.

(A) **1:3** 2Cor. 4:6. (B) **1:6** 2Pet. 3:5.

het was alzo. 25 En God maakte de wilde dieren naar hun aard en het vee naar hun aard en alles wat op de aardbodem kruipt naar hun aard. En God zag, dat het goed was.

26 (A) En God zei: Laat Ons mensen maken naar ons beeld, als onze gelijkenis, opdat zij heersen over de vissen van de zee en over de vogels van de hemel en over het vee en over de hele aarde en over alle kruipende dieren, die op de aarde kruipen. 27 (B) En God schiep de mens naar zijn beeld; naar het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen. 28 En God zegende hen en God zei tot hen: Weest vruchtbaar en wordt talrijk; vervult de aarde en onderwerpt haar, heerst over de vissen van de zee en over de vogels van de hemel en over al de dieren, die op de aarde kruipen.

29 En God zei: Zie, Ik geef u al het zaaddragend gewas op de hele aarde en al de bomen, waaraan zaaddragende vruchten zijn; het zal u tot voedsel dienen. 30 Maar aan al de dieren van de aarde en al de vogels van de hemel en al wat op de aarde kruipt, waarin leven is, (geef Ik) al het groene kruid tot voedsel; en het was alzo. 31 En God zag alles wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed. En het was avond geweest en het was morgen geweest: de zesde dag.

2 1 Zo werden voltooid de hemelen en de aarde en al hun legermachten. 2 (C) En God had op de zevende dag het werk voltooid, dat Hij gemaakt had, En Hij stopte(1) op de zevende dag van al het werk, dat Hij gemaakt had. 3 En God zegende de zevende dag en heiligde die, omdat Hij daarop gerust(2) heeft van al het werk, dat God scheppende tot stand had gebracht.

4 Dit is de geschiedenis van de hemelen en de aarde, toen zij geschapen werden. In de tijd, dat JHWH God aarde en hemelen maakte, 5 - er was nog geen enkel veldgewas op de aarde, en er was nog geen enkel kruid van het veld ontkiemd, want JHWH God had het niet op de aarde doen regenen, en er was geen mens om de aardbodem te bewerken; 6 maar een damp steeg op uit de aarde en bevochtigde de hele aardbodem - 7 (D) toen formeerde JHWH God de mens van stof uit de aardbodem en blies de levensadem in zijn neus; alzo werd de mens tot een levend wezen.

Het paradijs

8 Voorts plantte JHWH God een hof in Eden, in het Oosten, en Hij plaatste daar de mens, die Hij geformeerd had. 9 (E) Ook deed JHWH God allerlei bomen uit de aardbodem opschieten, begeerlijk om te zien en goed om van te eten; en de Boom van het leven in het midden van de hof, en ook de Boom van kennis van goed en kwaad.

10 Er ontsprong in Eden een rivier om de hof te bevochtigen, en daar splitste zij zich in vier stromen. 11 De naam van de eerste is Pison; deze stroomt om het hele land Chawila, waar het goud is; 12 en het goud van dat land is goed; daar is de balsemhars en de steen chrysopraas. 13 De naam van de tweede rivier is Gichon; deze stroomt om het hele land Ethiopië. 14 De naam van de derde rivier is Tigris; deze stroomt ten oosten van Assur. En de vierde rivier is de Eufraat.

15 En JHWH God nam de mens en plaatste hem in de hof van Eden om die te bewerken en te bewaren. 16 En JHWH God legde de mens het gebod op: Van alle bomen in de hof mag u vrij eten, 17 maar van de boom van de kennis van goed en kwaad, daarvan zult u niet eten, want op de dag, dat u daarvan eet, zult u voorzeker sterven.

18 En JHWH God zei: Het is niet goed, dat de mens alleen zij. Ik zal hem een hulp maken, die bij hem past. 19 En JHWH God formeerde uit de aardbodem al de dieren van het veld en al de vogels van de hemel. Ook bracht Hij hen tot de mens, om te zien hoe deze hen noemen zou; en zoals de mens elk levend wezen noemen zou, zo zou het heten. 20 En de mens gaf namen aan al het vee, aan de vogels van de hemel en aan al de

(1) **2:2** Het Hebreeuwse woord "sjabbat" is de naam van de 7e dag der week, maar het is ook een werkwoord dat "stoppen" of "ophouden" betekent. (2) **2:3** Idem.

(A) **1:26** 1Cor. 11:7. (B) **1:27** Gen. 5:1,2; Mat. 19:4; Mar. 10:6. (C) **2:2** Ex. 20:11; Heb. 4:4,10. (D) **2:7** 1Cor. 15:45. (E) **2:9** Opb. 2:7; 22:2,14.

dieren van het veld, maar voor zichzelf vond hij geen hulp, die bij hem paste. 21 En JHWH God deed een diepe slaap op de mens vallen; en terwijl deze sliep, nam Hij een van zijn ribben en sloot haar plaats toe met vlees. 22 En JHWH God bouwde de rib, die Hij uit de mens genomen had, tot een vrouw, en Hij bracht haar tot de mens. 23 En de mens zei: Dit is nu eindelijk been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees; deze zal "mannin" heten, omdat zij uit de man genomen is. 24 (A) Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en zij zullen tot één vlees zijn. 25 En zij beiden waren naakt, de mens en zijn vrouw, maar zij schaamden zich voor elkaar niet.

De eerste zonde

3 1 (B) De slang nu was het listigste van alle dieren van het veld, die JHWH God gemaakt had; en zij zei tot de vrouw: God heeft zeker wel gezegd: U zult niet eten van enige boom in de hof? 2 En de vrouw zei tot de slang: Van de vrucht van de bomen in de hof mogen wij eten, 3 maar van de vrucht van de boom, die in het midden van de hof staat, heeft God gezegd: U zult daarvan niet eten noch die aanraken; anders zult u sterven. 4 De slang echter zei tot de vrouw: U zult zeker niet sterven, 5 maar God weet, dat op de dag, dat u daarvan eet, uw ogen geopend zullen worden, en u als God zult zijn, kennende goed en kwaad. 6 En de vrouw zag, dat de boom goed was om van te eten, en dat hij een lust was voor de ogen, ja, dat de boom begeerlijk was om daardoor verstandig te worden, en zij nam van zijn vrucht en at, en zij gaf ook haar man, die bij haar was, en hij at. 7 En de ogen van hun beiden werden geopend, en zij merkten, dat zij naakt waren; zij hechtten vijgenbladeren aaneen en maakten zich schorten.

8 Toen zij het geluid hoorden van JHWH God, die in de hof wandelde in de avondkoelte, verborgen de mens en zijn vrouw zich voor JHWH God tussen de bomen in de hof.

9 En JHWH God riep de mens tot Zich en zei tot hem: Waar bent u? 10 En hij zei: Ik hoorde uw geluid in de hof, en ik werd bang, want ik ben naakt; en ik verborg mijzelf. 11 En Hij zei: Wie heeft u te kennen gegeven, dat u naakt bent? Hebt u van de boom gegeten, waarvan Ik u verboden had te eten? 12 En de mens zei: De vrouw, die U aan mijn zijde gesteld hebt, die heeft mij van de boom gegeven en toen heb ik gegeten. 13 (C) Daarop zei JHWH God tot de vrouw: Wat hebt u daar gedaan? En de vrouw zei: De slang heeft mij verleid en toen heb ik gegeten. 14 Daarop zei JHWH God tot de slang: Omdat u dit gedaan hebt, bent u vervloekt onder al het vee en onder al de dieren van het veld; op uw buik zult u gaan en stof zult u eten, zolang u leeft. 15 (D) En Ik zal vijandschap zetten tussen u en de vrouw, en tussen uw zaad en haar zaad; dit zal u de kop vermorzelen en u zult het de hiel vermorzelen. 16 Tot de vrouw zei Hij: Ik zal zeer vermeerderen de moeite van uw zwangerschap; met pijn zult u kinderen baren en naar uw man zal uw verlangen uitgaan, en hij zal over u heersen. 17 (E) En tot de mens zei Hij: Omdat u naar uw vrouw hebt geluisterd en van de boom gegeten, waarvan Ik u geboden had: U zult daarvan niet eten, is de aardbodem omwille van u vervloekt; al zwoegende zult u daarvan eten zolang u leeft, 18 en doornen en distels zal hij u voortbrengen, en u zult het gewas van het veld eten; 19 in het zweet van uw aanschijn zult u brood eten, totdat u tot de aardbodem weerkeert, omdat u daaruit genomen bent; want stof bent u en tot stof zult u weerkeren.

20 En de mens noemde zijn vrouw Eva, omdat zij de moeder van alle levenden is geworden. 21 En JHWH God maakte voor de mens en voor zijn vrouw klederen van vellen en bekleedde hen daarmee.

22 (F) En JHWH God zei: Zie, de mens is geworden als één van Ons door de kennis van goed en kwaad; nu dan, laat hij zijn hand niet uitstrekken en ook van de levensboom nemen en eten, zo-

(A) **2:24** Mat. 19:5; Mar. 10:7,8; 1Cor. 6:16; Efez. 5:31. (B) **3:1** Opb. 12:9; 20:2. (C) **3:13** 2Cor. 11:3; 1Ti. 2:14. (D) **3:15** Opb. 12:17. (E) **3:17** Heb. 6:8. (F) **3:22** Opb. 22:14.

dat hij in eeuwigheid zou leven. 23 En JHWH God zond hem weg uit de hof van Eden om de aardbodem te bewerken, waaruit hij genomen was. 24 En Hij verdreef de mens en Hij stelde ten oosten van de hof van Eden de cherubs met een flikkerend zwaard, dat zich heen en weer wendde, om de weg tot de levensboom te bewaken.

Kaïn en Abel

4 1 De mens nu had gemeenschap met Eva, zijn vrouw, en zij werd zwanger en Kaïn werd geboren; en zij zei: Ik heb met de hulp van JHWH een man verkregen. 2 Voorts werd zijn broer Abel geboren; en Abel werd schaapherder, Kaïn landbouwer. 3 Na verloop van tijd nu bracht Kaïn van de vruchten van de aarde aan JHWH een offer; 4 (A) ook Abel bracht er een van de eerstelingen van zijn schapen, van hun vet; en JHWH sloeg acht op Abel en zijn offer, 5 maar op Kaïn en zijn offer sloeg Hij geen acht. Toen werd Kaïn zeer boos en zijn gezicht betrok. 6 En JHWH zei tot Kaïn: Waarom bent u boos en waarom is uw gezicht betrokken?(1) 7 Mag u (het) niet opheffen, indien u goed handelt? Maar indien u niet goed handelt, ligt de zonde als een belager aan de deur, wiens begeerte naar u uitgaat, maar over wie u moet heersen. 8 (B) Maar Kaïn zei tot zijn broer Abel: (Laten wij het veld ingaan). Toen zij nu in het veld waren, stond Kaïn tegen zijn broer Abel op en doodde hem. 9 Toen zei JHWH tot Kaïn: Waar is uw broer Abel? En hij zei: Ik weet het niet; moet ik mijn broer in de gaten houden? 10 (C) En Hij zei: Wat hebt u gedaan? Hoor, het bloed van uw broer roept tot Mij van de aardbodem. 11 En nu, vervloekt bent u, ver van de bodem, die zijn mond heeft opengesperd om het bloed van uw broer van uw hand te ontvangen. 12 Wanneer u de aardbodem bewerken zult, zal hij u zijn volle opbrengst niet meer geven; een zwerver en een vluchteling zult u op de aarde zijn. 13 Toen zei Kaïn tot JHWH: Mijn misdaad is te groot om de straf te dragen. 14 Zie, U verdrijft mij heden uit het land en ik zal voor uw aangezicht verborgen zijn, een zwerver en een vluchteling op de aarde; ieder, die mij aantreft, zal mij doden. 15 Toen zei JHWH tot hem: Zeker niet; ieder, die Kaïn doodt, zal zevenvoudig boeten. En JHWH stelde een teken aan Kaïn, dat niemand, die hem zou aantreffen, hem zou verslaan. 16 Toen ging Kaïn weg van het aangezicht van JHWH, en ging wonen in het land Nod, ten oosten van Eden. 17 En Kaïn had gemeenschap met zijn vrouw en zij werd zwanger en Henoch werd geboren; daarna werd hij de stichter van een stad en hij noemde deze stad naar zijn zoon Henoch. 18 En aan Henoch werd Irad geboren en Irad verwekte Mechujaël, en Mechujaël verwekte Metusaël, en Metusaël verwekte Lamech. 19 En Lamech nam zich twee vrouwen; de ene heette Ada, en de andere Silla. 20 En bij Ada werd Jabal geboren; hij is de vader geworden van hen, die in tenten en bij de kudde wonen. 21 En de naam van zijn broeder was Jubal; hij is de vader geworden van allen, die citer en fluit bespelen. 22 En Silla kreeg eveneens een zoon, namelijk Tubal-Kaïn, (de vader van) de smeden, allen, die koper en ijzer bewerken. En de zuster van Tubal-Kaïn was Naäma.

23 En Lamech zei tot zijn vrouwen: Ada en Silla, hoort naar mijn stem; vrouwen van Lamech, neigt uw oor tot mijn rede. Ik sloeg een man dood om mijn wonde, een knaap om mijn striem; 24 want Kaïn wordt zevenvoudig gewroken, maar Lamech zevenenzeventig maal!

25 En Adam had weer gemeenschap met zijn vrouw en zij bracht een zoon ter wereld en gaf hem de naam Set, want (zei zij) God heeft mij een andere zoon gegeven in plaats van Abel; hem immers heeft Kaïn gedood. 26 En ook aan Set werd een zoon geboren, en hij noemde hem Enos. Toen begon men de naam van JHWH aan te roepen.

(1) **4:6-7** Letterlijk staat er "waarom is uw aangezicht gevallen?". Vandaar dat in vers 7 over het tegenovergestelde, "opheffen", wordt gesproken.

(A) **4:4** Heb. 11:4. (B) **4:8** Mat. 23:35; Luk. 11:51; 1Joh. 3:12. (C) **4:10** Heb. 12:24.

De oudvaders

5 1 (A) Dit is het geslachtsregister van Adam.
In de tijd, dat God Adam schiep, maakte Hij
hem naar de gelijkenis van God; 2 (B) mannelijk
en vrouwelijk schiep Hij hen, en Hij zegende hen
en noemde hen "mens" op de dag, dat zij geschapen werden. 3 Toen Adam honderd dertig jaar
geleefd had, verwekte hij (een zoon) naar zijn
gelijkenis, als zijn beeld, en noemde hem Set.
4 En de dagen van Adam, nadat hij Set verwekt
had, waren achthonderd jaar, en hij verwekte
zonen en dochters. 5 Zo waren al de dagen van
Adam, die hij geleefd heeft, negenhonderd dertig jaar; en hij stierf.
6 Toen Set honderd vijf jaar geleefd had, verwekte hij Enos. 7 En Set leefde, nadat hij Enos
verwekt had, achthonderd zeven jaar, en hij verwekte zonen en dochters. 8 Zo waren al de dagen
van Set negenhonderd twaalf jaar; en hij stierf.
9 Toen Enos negentig jaar geleefd had, verwekte hij Kenan. 10 En Enos leefde, nadat hij
Kenan verwekt had, achthonderd vijftien jaar, en
hij verwekte zonen en dochters. 11 Zo waren al
de dagen van Enos negenhonderd vijf jaar; en hij
stierf.
12 Toen Kenan zeventig jaar geleefd had, verwekte hij Mahalalel. 13 En Kenan leefde, nadat hij
Mahalalel verwekt had, achthonderd veertig jaar,
en hij verwekte zonen en dochters. 14 Zo waren
al de dagen van Kenan negenhonderd tien jaar;
en hij stierf.
15 Toen Mahalalel vijfenzestig jaar geleefd
had, verwekte hij Jered. 16 En Mahalalel leefde,
nadat hij Jered verwekt had, achthonderd dertig jaar, en hij verwekte zonen en dochters.
17 Zo waren al de dagen van Mahalalel achthonderd vijfennegentig jaar; en hij stierf.
18 Toen Jered honderd tweeënzestig jaar geleefd had, verwekte hij Henoch. 19 En Jered
leefde, nadat hij Henoch verwekt had, achthonderd jaar, en hij verwekte zonen en dochters.
20 Zo waren al de dagen van Jered negenhonderd
tweeënzestig jaar; en hij stierf.
21 Toen Henoch vijfenzestig jaar geleefd had,
verwekte hij Metuselach. 22 En Henoch wandelde
met God, nadat hij Metuselach verwekt had, driehonderd jaar, en hij verwekte zonen en dochters.
23 Zo waren al de dagen van Henoch driehonderd vijfenzestig jaar. 24 (C) En Henoch wandelde met God, en hij was niet meer, want God
had hem opgenomen.
25 Toen Metuselach honderd zevenentachtig
jaar geleefd had, verwekte hij Lamech.
26 En Metuselach leefde, nadat hij Lamech
verwekt had, zevenhonderd tweeëntachtig jaar,
en hij verwekte zonen en dochters. 27 Zo waren
al de dagen van Metuselach negenhonderd
negenenzestig jaar; en hij stierf.
28 Toen Lamech honderd tweeëntachtig jaar
geleefd had, verwekte hij een zoon, 29 en gaf
hem de naam Noach, zeggende: Deze zal ons
troosten over de moeitevolle arbeid van onze
handen op deze aardbodem, die JHWH vervloekt
heeft. 30 En Lamech leefde, nadat hij Noach verwekt had, vijfhonderd vijfennegentig jaar, en hij
verwekte zonen en dochters. 31 Zo waren al de
dagen van Lamech zevenhonderd zevenenzeventig jaar; en hij stierf.
32 Toen Noach vijfhonderd jaar oud geworden
was, verwekte Noach Sem, Cham en Jafet.

Het huwelijk van de zonen van God

6 1 (D) Toen de mens zich op de aarde begon
te vermenigvuldigen en hun dochters geboren werden, 2 zagen de zonen van God, dat de
dochters van de mensen mooi waren, en zij namen zich daaruit vrouwen, wie zij maar verkozen. 3 En JHWH zei: Mijn Geest zal niet altijd in
de mens blijven, nu zij zich misgaan hebben; hij
is vlees; zijn dagen zullen honderd twintig jaar
zijn. 4 (E) De reuzen waren in die dagen op de
aarde, en ook daarna, toen de zonen van God tot
de dochters van de mensen kwamen, en er wer-

(A) **5:1** Gen. 1:27,28. (B) **5:2** Mat. 19:4; Mar. 10:6. (C) **5:24** Heb. 11:5; Judas 1:14. (D) **6:1** Job 1:6; 2:1. (E) **6:4** Num. 13:33.

den kinderen geboren; dit zijn de geweldigen uit de voortijd, mannen van naam.

De zondvloed

5 (A) Toen JHWH zag, dat de boosheid van de mens groot was op de aarde en al wat de overleggingen van zijn hart voortbrachten altijd slechts boos was, 6 berouwde het JHWH, dat Hij de mens op de aarde gemaakt had, en Hij had daarover verdriet in zijn hart. 7 En JHWH zei: Ik zal de mens, die Ik geschapen heb, van de aardbodem uitroeien, de mens zowel als het vee en de kruipende dieren en de vogels van de hemel, want het berouwt Mij, dat Ik hen gemaakt heb. 8 Maar Noach vond genade in de ogen van JHWH.

9 (B) Dit is de familiegeschiedenis van Noach. Noach was onder zijn tijdgenoten een rechtvaardig en onberispelijk man; Noach wandelde met God. 10 En Noach verwekte drie zonen: Sem, Cham en Jafet. 11 De aarde nu was verdorven voor het aangezicht van God, en de aarde was vol geweld. 12 En God zag de aarde aan, en zie, zij was verdorven, want al wat leeft had zijn weg op de aarde verdorven.

13 Toen zei God tot Noach: Het einde van al wat leeft is door Mij besloten, want door hun schuld is de aarde vol geweld,(1) en zie, Ik ga hen met de aarde verdelgen. 14 Maak u een ark van goferhout; met vakken zult u de ark maken en haar van binnen en van buiten met pek bestrijken. 15 En zó zult u haar maken: driehonderd el zal de lengte van de ark zijn, vijftig el haar breedte en dertig el haar hoogte. 16 U zult aan de ark een lichtopening maken, en een el van boven af zult u die afwerken, en de ingang van de ark zult u in haar zijkant aanbrengen; met een onderste, een tweede en een derde verdieping zult u haar maken. 17 Want zie, Ik ga een watervloed over de aarde brengen om al wat leeft, waarin een levensgeest is, van onder de hemel te verdelgen; alles wat op de aarde is, zal omkomen. 18 Maar met u zal Ik mijn verbond oprichten, en u zult in de ark gaan, u en uw zonen en uw vrouw en de vrouwen van uw zonen met u. 19 En van al wat leeft, van alle vlees, van alles zult u één paar in de ark brengen om het met u in het leven te behouden; mannelijk en vrouwelijk zullen zij zijn. 20 Van de vogels naar hun aard en van het vee naar zijn aard, van al de kruipende dieren van de aardbodem naar hun aard, van alles zal één paar tot u komen om het in het leven te behouden. 21 En u, neem u van al het voedsel, dat gegeten wordt, en verzamel het bij u, opdat het voor u en voor hen tot voedsel zal zijn. 22 (C) En Noach deed het; geheel zoals God het hem geboden had, deed hij.

7 1 En JHWH zei tot Noach: Ga in de ark, u en heel uw huis, want u heb Ik in dit geslacht voor mijn aangezicht rechtvaardig bevonden. 2 Van alle reine dieren zult u zeven paar nemen, het mannetje en zijn vrouwtje, maar van de dieren, die niet rein zijn, één paar, het mannetje en zijn vrouwtje; 3 ook van de vogels van de hemel zeven paar, mannelijk en vrouwelijk, om het geslacht in het leven te behouden op de hele aarde. 4 Want over nog zeven dagen zal Ik het op de aarde veertig dagen en veertig nachten doen regenen, en Ik zal alles wat bestaat, wat Ik gemaakt heb, van de aardbodem verdelgen. 5 En Noach deed naar alles wat JHWH hem geboden had. 6 En Noach was zeshonderd jaar oud, toen de watervloed over de aarde kwam. 7 (D) En Noach ging met zijn zonen en zijn vrouw en de vrouwen van zijn zonen met hem, in de ark vanwege de wateren van de vloed. 8 Van de reine dieren en van de dieren, die niet rein waren, van de vogels en (van) alles wat op de aarde kruipt, 9 kwamen er twee aan twee tot Noach in de ark, mannelijk en vrouwelijk, zoals God Noach geboden had.

10 Na zeven dagen kwamen de wateren van de vloed over de aarde. 11 (E) In Noachs zeshonderdste levensjaar, in de tweede maand, op de zeventiende dag van de maand, op die dag bra-

(1) **6:13** Geweld is in het Hebreeuws "chamas".

(A) **6:5** Mat. 24:37; Luk. 17:26; 1Pet. 3:20. (B) **6:9** 2Pet. 2:5. (C) **6:22** Heb. 11:7. (D) **7:7** Mat. 24:38,39; Luk. 17:27. (E) **7:11** 2Pet. 3:6.

ken alle kolken van de grote waterdiepten open en werden de sluizen van de hemel geopend. 12 En de slagregen was veertig dagen en veertig nachten over de aarde. 13 Op diezelfde dag gingen Noach en Sem, Cham en Jafet, Noachs zonen, en de vrouw van Noach en de drie vrouwen van zijn zonen met hem in de ark, 14 zij en alle wilde dieren naar hun aard en al het vee naar zijn aard en alle kruipende dieren, die op de aarde kruipen, naar zijn aard en al de vogels naar hun aard, allerlei soorten vogels; 15 zij kwamen dan tot Noach in de ark twee aan twee, van al wat leeft, waarin een levensgeest is. 16 En die kwamen, kwamen als mannelijk en vrouwelijk van al wat leeft, zoals God hem geboden had; en JHWH sloot de deur achter hem. 17 En de vloed was veertig dagen over de aarde en de wateren stegen en hieven de ark op, zodat zij oprees boven de aarde. 18 Toen de wateren zeer toenamen en sterk boven de aarde stegen, dreef de ark op de wateren. 19 En de wateren namen geweldig sterk toe over de aarde, en alle hoge bergen onder de hemel werden overdekt. 20 Vijftien el daarboven stegen de wateren, en de bergen werden overdekt. 21 En al wat leeft, dat zich op de aarde roert, de vogels, het vee en de wilde dieren en alle wemelende dieren, die op de aarde wemelen, en ook elk mens, kwamen om. 22 Alles, waarvan in de neus de adem van de levensgeest was, alles wat op het droge was, stierf. 23 Zo verdelgde Hij alles wat bestond, wat op de aardbodem was, mens zowel als vee en kruipende dieren en de vogels van de hemel, zodat zij verdelgd werden van de aarde; Noach alleen bleef over en wat met hem in de ark was. 24 En de wateren hadden de overhand over de aarde, honderd vijftig dagen lang.

8 1 Toen dacht God aan Noach en alle wilde dieren en al het vee, dat met hem in de ark was, en God deed een wind over de aarde strijken, zodat de wateren daalden. 2 De kolken van de waterdiepte en de sluizen van de hemel werden toegesloten en de regen uit de hemel hield op, 3 en de wateren vloeiden langzamerhand van de aarde weg. Aldus namen de wateren na verloop van honderd vijftig dagen af. 4 En in de zevende maand, op de zeventiende dag van de maand, bleef de ark vastzitten op de bergen van Ararat. 5 En de wateren namen tot de tiende maand gestadig af; in de tiende maand, op de eerste van de maand, werden de toppen van de bergen zichtbaar.

6 Na verloop van veertig dagen opende Noach het venster, dat hij in de ark gemaakt had, 7 en hij liet een raaf uit, en deze vloog heen en weer, totdat de wateren van de aarde waren opgedroogd. 8 Daarna liet hij een duif uit om te zien, of de wateren afgenomen waren van de aardbodem. 9 Maar de duif vond geen rustplaats voor het hol van haar voet en keerde tot hem in de ark terug, omdat op de hele aarde water was, en hij stak zijn hand uit, greep haar en bracht haar tot zich in de ark. 10 Toen wachtte hij nog zeven dagen en hij liet de duif weer uit de ark; 11 tegen de avond kwam de duif bij hem, en zie, een vers olijfblad was in haar snavel. Hieraan bemerkte Noach, dat de wateren afgenomen waren van de aarde. 12 Voorts wachtte hij nog zeven dagen en hij liet de duif uit, en zij keerde niet weer tot hem terug. 13 In het zeshonderd en eerste jaar, in de eerste (maand), op de eerste van de maand, waren de wateren opgedroogd van de aarde; daarop verwijderde Noach het luik van de ark, en hij zag uit, en zie, de aardbodem droogde op. 14 In de tweede maand, op de zevenentwintigste dag van de maand, was de aarde droog.

15 En God sprak tot Noach: 16 Ga uit de ark, u en uw vrouw en uw zonen en de vrouwen van uw zonen met u; 17 doe alle dieren die met u zijn, van al wat leeft: de vogels, het vee en alle kruipende dieren, die op de aarde kruipen, met u uitgaan, opdat zij wemelen op de aarde, en vruchtbaar zijn en talrijk worden op de aarde. 18 Toen ging Noach uit, en zijn zonen en zijn vrouw en de vrouwen van zijn zonen met hem. 19 Alle wilde dieren, alle kruipende dieren en alle vogels, alles wat zich op de aarde beweegt, naar hun geslachten, gingen uit de ark. 20 En Noach bouwde een altaar voor JHWH, en hij nam van al het reine vee en van alle reine vogels en bracht brandof-

fers op het altaar. 21 Toen JHWH de liefelijke
reuk rook, zei JHWH bij Zichzelf: Ik zal de aard-
bodem niet weer vervloeken om de mens, omdat
het voortbrengsel van het hart van de mens van
zijn jeugd aan boos is, en Ik zal al wat leeft niet
weer slaan, zoals Ik gedaan heb. 22 Voortaan zul-
len, zolang de aarde bestaat, zaaiing en oogst,
koude en hitte, zomer en winter, dag en nacht,
niet ophouden.

9 1 (A) En God zegende Noach en zijn zonen en
zei tot hen: Weest vruchtbaar, wordt talrijk
en vervult de aarde. 2 En het ontzag en de schrik
voor u zal zijn over alle dieren van de aarde en
over alle vogels van de hemel, al wat zich op de
aardbodem roert en alle vissen van de zee; zij
zijn in uw hand gegeven. 3 Alles wat zich roert,
wat leeft, zal u tot voedsel zijn; Ik heb het u al-
les gegeven evenals het groene kruid. 4 (B) Alleen
vlees met zijn ziel, zijn bloed, zult u niet eten.
5 En zeker, Ik zal uw eigen bloed eisen; van alle
dieren zal Ik het eisen en van de mens zal Ik het
leven van elk van zijn broeders eisen. 6 (C) Wie
het bloed van de mens vergiet, zijn eigen bloed
zal door de mens vergoten worden, want naar
het beeld van God heeft Hij de mens gemaakt.
7 (D) En u, weest vruchtbaar en wordt talrijk, we-
melt op de aarde, ja, wordt talrijk daarop.

Gods verbond met Noach

8 En God zei tot Noach en tot zijn zonen met
hem: 9 Zie, Ik richt mijn verbond op met u en met
uw nageslacht, 10 en met alle levende wezens die
bij u zijn: de vogels, het vee en de wilde dieren
van de aarde bij u, allen, die uit de ark gegaan
zijn, alle dieren van de aarde. 11 Ik dan richt mijn
verbond met u op, dat voortaan niets dat leeft,
meer door de wateren van de zondvloed zal wor-
den uitgeroeid, en dat er geen zondvloed meer
zijn zal, om de aarde te verderven. 12 En God zei:
Dit is het teken van het verbond, dat Ik geef tus-
sen Mij en u en alle levende wezens, die bij u zijn,
voor alle volgende geslachten: 13 mijn boog stel
Ik in de wolken, opdat die tot een teken zal zijn
van het verbond tussen Mij en de aarde. 14 Wan-
neer Ik dan wolken over de aarde breng en de
boog in de wolken verschijnt, 15 zal Ik mijn ver-
bond gedenken, dat tussen Mij en u en alle le-
vende wezens van alle vlees bestaat, zodat de
wateren niet weer tot een vloed zullen worden
om al wat leeft te verderven. 16 Als de boog in
de wolken is, dan zal Ik hem zien, zodat Ik mijn
eeuwig verbond gedenk tussen God en alle le-
vende wezens van alle vlees, dat op aarde is.
17 En God zei tot Noach: Dit is het teken van het
verbond, dat Ik heb opgericht tussen Mij en al
wat op de aarde leeft.

Noach en zijn zonen

18 De zonen van Noach, die uit de ark gegaan
waren, waren Sem, Cham en Jafet; Cham was de
vader van Kanaän. 19 Deze drie waren de zonen
van Noach, en uit dezen is de hele aarde bevolkt.
20 En Noach werd een landman en plantte
een wijngaard. 21 Toen hij van de wijn gedron-
ken had, werd hij dronken en hij ontblootte
zich in zijn tent. 22 Toen zag Cham, de vader
van Kanaän, de naaktheid van zijn vader en
hij vertelde het aan zijn beide broeders buiten.
23 Daarop namen Sem en Jafet een mantel, leg-
den die op hun beide schouders, liepen achter-
waarts en bedekten de naaktheid van hun va-
der, terwijl hun aangezicht afgewend was, zo-
dat zij de naaktheid van hun vader niet zagen.
24 Toen Noach uit zijn roes wakker werd en
vernam, wat zijn jongste zoon hem aangedaan
had, 25 zei hij: Vervloekt zij Kanaän, een die-
naar van de knechten zal hij voor zijn broeders
zijn. 26 Voorts zei hij: Geprezen is JHWH, de God
van Sem, maar Kanaän zal hem tot knecht zijn.
27 Mag God Jafet uitbreiden, en hij zal wonen in
de tenten van Sem, en Kanaän zal hem tot knecht
zijn.

28 En Noach leefde na de vloed driehonderd
vijftig jaar; 29 zo waren al de dagen van Noach
negenhonderd vijftig jaar; en hij stierf.

(A) **9:1** Gen. 1:28. (B) **9:4** Lev. 7:26,27; 17:10-14; 19:26; Deut. 12:16,23; 15:23. (C) **9:6** Ex. 20:13; Gen. 1:26. (D) **9:7** Gen. 1:28.

De volkenlijst

10 1 Dit zijn de nakomelingen van de zonen van Noach: Sem, Cham en Jafet; hun
werden namelijk zonen geboren na de vloed.
2 De zonen van Jafet waren Gomer, Magog,
Madai, Jawan, Tubal, Mesek en Tiras. 3 En de
zonen van Gomer waren Askenaz, Rifat en
Togarma. 4 En de zonen van Jawan waren Elisa,
Tarsis, de Kittiërs en de Dodanieten. 5 Naar de-
zen zijn de kustlanden van de volken in hun
landen verdeeld, elk naar zijn taal, naar hun ge-
slachten, onder hun volken.
6 En de zonen van Cham waren Kus, Misraïm,
Put en Kanaän. 7 En de zonen van Kus: Seba,
Chawila, Sabta, Rama en Sabteka; en de zonen
van Rama waren Seba en Dedan. 8 En Kus ver-
wekte Nimrod; deze was de eerste machthebber op de aarde; 9 hij was een geweldig jager
voor het aangezicht van JHWH; daarom zegt
men: Een geweldig jager voor het aangezicht
van JHWH als Nimrod. 10 En het begin van zijn
koninkrijk was Babel, Erek, Akkad en Kalne, in
het land Sinear. 11 Uit dat land trok hij naar
Assur en hij bouwde Nineve, Rechobot-Ir, Kalach
12 en Resen tussen Nineve en Kalach; dat is de
grote stad. 13 En Misraïm verwekte de Ludieten,
de Anamieten, de Lehabieten, de Naftuchieten,
14 de Patrusieten, de Kasluchieten, uit wie de
Filistijnen zijn voortgekomen, en de Kaftorieten.
15 En Kanaän verwekte Sidon, zijn eerstgeborene, en Chet 16 en de Jebusiet, de Amoriet, de
Girgasiet, 17 de Chiwwiet, de Arkiet, de Siniet,
18 de Arwadiet, de Semariet en de Hamatiet; en
daarna verspreidden zich de geslachten van de
Kanaäniet. 19 En de grens van de Kanaäniet was
van Sidon in de richting van Gerar tot Gaza, in de
richting van Sodom, Gomorra, Adma en Seboïm
tot Lesa. 20 Dit waren de zonen van Cham naar
hun geslachten, naar hun talen, in hun landen, in
hun volken.
21 En aan Sem, de vader van alle zonen van
Eber, de oudere broer van Jafet, werden eveneens
(zonen) geboren. 22 De zonen van Sem waren
Elam, Assur, Arpaksad, Lud en Aram. 23 En de
zonen van Aram waren: Us, Chul, Geter en Mas.
24 En Arpaksad verwekte Selach, en Selach ver-
wekte Eber. 25 En aan Eber werden twee zonen
geboren; de naam van de ene was Peleg, want
in zijn dagen werd de aarde verdeeld, en de
naam van zijn broeder was Joktan. 26 En Joktan
verwekte Almodad, Selef, Chasarmawet, Jerach,
27 Hadoram, Uzal, Dikla, 28 Obal, Abimaël, Seba,
29 Ofir, Chawila en Jobab; deze allen waren de
zonen van Joktan. 30 En hun woonplaats strekte
zich uit van Mesa in de richting van Sefar, het ge-
bergte in het Oosten. 31 Dit waren de zonen van
Sem naar hun geslachten, naar hun talen, in hun
landen, naar hun volken.
32 Dit zijn de geslachten van de zonen van
Noach naar hun afstammingen, in hun volken.
En van dezen verdeelden zich de volken op de
aarde na de vloed.

De torenbouw van Babel

11 1 De hele aarde nu was één van taal en
één van spraak. 2 Toen zij oostwaarts
trokken, vonden zij een vlakte in het land Sinear,
waar zij zich vestigden. 3 En zij zeiden tot elkaar:
Welaan, laten wij tichelen maken en die goed
bakken. En de tichel diende hun tot steen en het
asfalt diende hun tot leem. 4 Ook zeiden zij: Welaan, laten wij ons een stad bouwen met een toren, waarvan de top tot de hemel reikt, en laten wij ons een naam maken, opdat wij niet over
de hele aarde verstrooid worden. 5 Toen daalde
JHWH neer om de stad en de toren, die de mensenkinderen bouwden, te bezien, 6 en JHWH zei:
Zie, het is één volk en zij allen hebben één taal.
Dit is het begin van hun streven; nu zal niets van
wat zij denken te doen voor hen onuitvoerbaar
zijn. 7 Welaan, laat Ons neerdalen en daar hun
taal verwarren, zodat zij elkaars taal niet verstaan. 8 Zo verstrooide JHWH hen vandaar over
de hele aarde, en zij staakten de bouw van de
stad. 9 Daarom noemt men haar Babel, omdat
JHWH daar de taal van de hele aarde verward
heeft en JHWH hen vandaar over de hele aarde
verstrooid heeft.

De nakomelingen van Sem

10 Dit zijn de nakomelingen van Sem. Toen
Sem honderd jaar oud was, verwekte hij
Arpaksad, twee jaar na de vloed. 11 En Sem
leefde, nadat hij Arpaksad verwekt had, vijfhonderd jaar, en hij verwekte zonen en dochters.
12 Toen Arpaksad vijfendertig jaar geleefd had,
verwekte hij Selach. 13 En Arpaksad leefde, nadat hij Selach verwekt had, vierhonderd drie
jaar, en hij verwekte zonen en dochters. 14 Toen
Selach dertig jaar geleefd had, verwekte hij
Eber. 15 En Selach leefde, nadat hij Eber verwekt had, vierhonderd drie jaar, en hij verwekte zonen en dochters. 16 Toen Eber vierendertig jaar geleefd had, verwekte hij Peleg.
17 En Eber leefde, nadat hij Peleg verwekt had,
vierhonderd dertig jaar, en hij verwekte zonen
en dochters. 18 Toen Peleg dertig jaar geleefd
had, verwekte hij Reü. 19 En Peleg leefde, nadat hij Reü verwekt had, tweehonderd negen
jaar, en hij verwekte zonen en dochters. 20 Toen
Reü tweeëndertig jaar geleefd had, verwekte hij
Serug. 21 En Reü leefde, nadat hij Serug verwekt had, tweehonderd zeven jaar, en hij verwekte
zonen en dochters. 22 Toen Serug dertig jaar
geleefd had, verwekte hij Nachor. 23 En Serug
leefde, nadat hij Nachor verwekt had, tweehonderd jaar, en hij verwekte zonen en dochters.
24 Toen Nachor negenentwintig jaar geleefd had,
verwekte hij Terach. 25 En Nachor leefde, nadat hij Terach verwekt had, honderd negentien jaar, en hij verwekte zonen en dochters.
26 Toen Terach zeventig jaar geleefd had, ver-
wekte hij Abram, Nachor en Haran. 27 En dit
zijn de nakomelingen van Terach: Terach verwekte Abram, Nachor en Haran, en Haran verwekte Lot. 28 En Haran stierf bij het leven van
zijn vader Terach in zijn geboorteland, in Ur der
Chaldeeën. 29 En Abram en Nachor namen zich
vrouwen; de naam van Abrams vrouw was Sarai,
en de naam van Nachors vrouw was Milka, de
dochter van Haran, de vader van Milka en Jiska.
30 Sarai nu was onvruchtbaar; zij had geen kin-
deren. 31 En Terach nam zijn zoon Abram en Lot,
de zoon van Haran, zijn kleinzoon, en Sarai, zijn
schoondochter, de vrouw van zijn zoon Abram;
en hij deed hen wegtrekken uit Ur der Chaldeeën
om te gaan naar het land Kanaän, en zij kwamen te Haran en bleven daar. 32 En de dagen van
Terach waren tweehonderd vijf jaar, en Terach
stierf te Haran.

De roeping van Abram

12 1 (A) JHWH nu zei tot Abram: Ga voor
u(zelf) uit uw land en uit uw maagschap
en uit het huis van uw vader naar het land, dat Ik
u wijzen zal; 2 Ik zal u tot een groot volk maken,
en u zegenen, en uw naam groot maken, en wees
een zegen. 3 (B) Ik zal zegenen wie u zegenen,
en wie u vervloekt zal Ik vervloeken, en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend
worden.
4 Toen ging Abram, zoals JHWH tot hem ge-
sproken had, en Lot ging met hem; en Abram
was vijfenzeventig jaar oud, toen hij uit Haran
trok. 5 Abram nu nam zijn vrouw Sarai en Lot,
de zoon van zijn broeder, en al hun have, die
zij verworven hadden, en de mensen, die zij in
Haran verkregen hadden, en zij trokken uit om
te gaan naar het land Kanaän, en zij kwamen in
het land Kanaän. 6 En Abram trok het land door
tot de plek bij Sichem, tot de terebint More; en
de Kanaänieten waren toen in het land.
7 (C) Toen verscheen JHWH aan Abram en zei:
Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven. En hij
bouwde daar een altaar voor JHWH, die hem verschenen was. 8 Toen brak hij vandaar op naar het
gebergte ten oosten van Betel, en hij spande zijn
tent, met Betel tegen het westen en Ai tegen het
oosten, en hij bouwde daar een altaar voor JHWH
en riep de naam van JHWH aan. 9 Daarna trok
Abram steeds verder, naar het Zuiderland.

(A) **12:1** Hand. 7:2,3; Heb. 11:8. (B) **12:3** Gal. 3:8. (C) **12:7** Hand. 7:5; Gal. 3:16.

Abram in Egypte

10 Toen er hongersnood in het land uitbrak,
trok Abram naar Egypte, om daar als vreem-
deling te verblijven, want de hongersnood was
zwaar in het land. 11 Toen hij op het punt stond
Egypte binnen te trekken, zei hij tot zijn vrouw
Sarai: Zie toch, ik weet, dat u een vrouw bent
mooi van uiterlijk. 12 Wanneer de Egyptenaren u
zien, zullen zij zeggen: Dit is zijn vrouw; en zij
zullen mij doden, en u in het leven laten. 13 (A)
Zeg toch, dat u mijn zus bent, opdat het mij om-
wille van u welga, en ik omwille van u in het leven
mag blijven. 14 Zodra Abram Egypte binnentrok,
zagen de Egyptenaren, dat de vrouw zeer mooi
was; 15 en toen de vorsten van Farao haar zagen,
roemden zij haar bij Farao, zodat de vrouw naar
het huis van Farao gehaald werd. 16 En hij deed
Abram wél omwille van haar, zodat hij scha-
pen, runderen, ezels, slaven, slavinnen, ezelin-
nen en kamelen ontving. 17 Maar JHWH sloeg
Farao met zware plagen, evenals zijn huis, van-
wege Sarai, de vrouw van Abram. 18 Toen riep
Farao Abram en zei: Wat hebt u mij daar aange-
daan? Waarom hebt u mij niet meegedeeld, dat
zij uw vrouw is? 19 Waarom hebt u gezegd: Zij
is mijn zus, zodat ik haar mij tot vrouw geno-
men heb? En nu, ziehier uw vrouw, neem haar
en ga heen. 20 En Farao gaf enige mannen over
hem opdracht, en zij deden hem, zijn vrouw en
al wat hij bezat, uitgeleide.

Abram en Lot scheiden van elkaar

13 1 En Abram trok uit Egypte naar het
Zuiderland, hij en zijn vrouw en al wat
hij bezat, en Lot met hem. 2 Abram nu was zeer
rijk aan vee, aan zilver en aan goud. 3 En hij
ging van de ene pleisterplaats naar de andere, uit
het Zuiderland tot bij Betel, de plaats, waar zijn
tent in het eerst gestaan had, tussen Betel en Ai,
4 naar de plaats van het altaar, dat hij daar vroe-
ger gemaakt had, en Abram riep daar de naam
van JHWH aan. 5 En ook Lot, die met Abram mee-
ging, had schapen en runderen en tenten. 6 Maar
het land liet niet toe, dat zij samen bleven wo-
nen, want hun bezit was talrijk, zodat zij niet
samen konden wonen. 7 Daardoor ontstond er
ruzie tussen de herders van Abrams vee en de
herders van Lots vee. De Kanaänieten nu en de
Perizzieten woonden toen in het land. 8 Dus zei
Abram tot Lot: Laat er toch geen ruzie zijn tus-
sen mij en u, en tussen mijn herders en uw her-
ders, want wij zijn mannenbroeders. 9 Ligt het
hele land niet voor u open? Scheid u toch van
mij af; hetzij naar links, dan ga ik rechts, het-
zij naar rechts, dan ga ik links. 10 (B) Toen sloeg
Lot zijn ogen op en zag, dat de hele streek van
de Jordaan rijk aan water was; voordat JHWH
Sodom en Gomorra verwoest had, was zij tot
Soar toe als de hof van JHWH, als het land Egypte.
11 Dus koos Lot voor zich de hele streek van de
Jordaan, en Lot brak op naar het oosten; en zij
scheidden van elkaar. 12 Abram bleef wonen in
het land Kanaän en Lot vestigde zich in de ste-
den van de Streek, en sloeg zijn tenten op tot bij
Sodom. 13 De mannen van Sodom nu waren zeer
slecht en zondig tegenover JHWH.
14 En JHWH zei tot Abram, nadat Lot zich van
hem gescheiden had: Sla toch uw ogen op, en zie
van de plaats, waar u bent, naar het noorden,
zuiden, oosten en westen, 15 (C) want het hele
land, dat u ziet, zal Ik u en uw nageslacht voor
altijd geven. 16 En Ik zal uw nageslacht maken
als het stof van de aarde, zodat, indien iemand
het stof van de aarde zou kunnen tellen, ook uw
nageslacht te tellen zou zijn. 17 Sta op, doorwan-
del het land in zijn lengte en breedte, want u zal
Ik het geven. 18 Daarna sloeg Abram zijn tenten
op en ging wonen bij de terebinten van Mamre,
bij Hebron, en hij bouwde daar een altaar voor
JHWH.

Abrams overwinning op de koningen van het Oosten

14 1 Het gebeurde nu in de dagen van
Amrafel, de koning van Sinear, Arjok, de

(A) **12:13** Gen. 20:2; 26:7. (B) **13:10** Gen. 2:10. (C) **13:15** Hand. 7:5.

koning van Ellasar, Kedorlaomer, de koning van Elam, en Tidal, de koning van de volken, 2 dat dezen oorlog voerden tegen Bera, de koning van Sodom, Birsa, de koning van Gomorra, Sinab, de koning van Adma, Semeber, de koning van Seboïm, en de koning van Bela, dat is Soar. 3 Deze allen kwamen in bondgenootschap naar het dal Siddim, dat is de Zoutzee. 4 Twaalf jaar hadden zij Kedorlaomer gediend en in het dertiende jaar waren zij in opstand gekomen; 5 en in het veertiende jaar kwam Kedorlaomer met de koningen die bij hem waren, en zij sloegen de Refaïeten te Asterot-Karnaïm, de Zuzieten te Ham, de Emieten te Sawe-Kirjataïm 6 en de Chorieten op hun gebergte Seïr tot El-Paran, dat aan de rand van de woestijn ligt. 7 Daarna keerden zij terug en kwamen te En-Mispat, dat is Kades, en sloegen het hele gebied van de Amalekieten, en ook de Amorieten, die te Chaseson-Tamar woonden. 8 Toen rukten de koning van Sodom, de koning van Gomorra, de koning van Adma, de koning van Seboïm en de koning van Bela, dat is Soar, uit en zij stelden zich tegen hen in slagorde in het dal Siddim, 9 tegen Kedorlaomer, de koning van Elam, Tidal, de koning van de volken, Amrafel, de koning van Sinear, en Arjok, de koning van Ellasar, vier koningen tegen vijf. 10 Het dal Siddim nu was vol asfaltputten. Toen de koning van Sodom en die van Gomorra vluchtten, vielen zij daarin, en de overgeblevenen vluchtten naar het gebergte. 11 En zij namen al het bezit van Sodom en Gomorra en al hun voedsel en trokken af. 12 Ook namen zij Lot mee, de zoon van Abrams broeder, en zijn have, en trokken af - hij nu woonde te Sodom.

13 Toen kwam een vluchteling en deelde dit mee aan de Hebreeër Abram, - hij nu woonde bij de terebinten van de Amoriet Mamre, de broeder van Eskol en Aner, die Abrams bondgenoten waren. 14 Toen Abram hoorde, dat zijn broeder als gevangene was weggevoerd, bracht hij zijn geoefenden, degenen die in zijn huis geboren waren, in de strijd, driehonderd achttien man, en achtervolgde hen tot Dan toe. 15 En zij verdeelden zich 's nachts tegen hen in troepen, hij en zijn slaven, en versloegen hen en achtervolgden hen tot Choba toe, dat ten noorden van Damascus ligt. 16 En hij bracht alle bezittingen terug, en ook zijn broeder Lot en zijn eigendom bracht hij terug, evenals de vrouwen en het volk. 17 Toen ging de koning van Sodom uit, hem tegemoet, nadat hij teruggekeerd was van het verslaan van Kedorlaomer en de koningen die met hem waren, naar het dal Sawe, dat is het Koningsdal.

Abrams ontmoeting met Melchisedek

18 (A) En Melchisedek, de koning van Salem(1), bracht brood en wijn; hij nu was een priester van God, de Allerhoogste. 19 En hij zegende hem en zei: Gezegend zij Abram door God, de Allerhoogste, de Schepper van hemelen en aarde, 20 en geprezen zij God, de Allerhoogste, die uw vijanden in uw macht heeft overgeleverd. En hij gaf hem van alles de tienden.

21 De koning van Sodom nu zei tot Abram: Geef mij de mensen, en behoud de eigendommen voor u. 22 Maar Abram zei tot de koning van Sodom: Ik zweer bij JHWH, bij God, de Allerhoogste, de Schepper van hemelen en aarde: 23 Zelfs geen draad of schoenriem, ja niets van wat van u is zal ik nemen, opdat u niet kunt zeggen: Ik heb Abram rijk gemaakt! 24 Zeker niet, alleen wat de knechten hebben verteerd en het aandeel van de mannen, die met mij gegaan zijn, Aner, Eskol en Mamre, laten die hun aandeel ontvangen.

Belofte en teken

15 1 Hierna kwam het woord van JHWH tot Abram in een gezicht: Wees niet bang, Abram, Ik ben uw schild; uw loon zal zeer groot zijn. 2 En Abram zei: Heer JHWH, wat zult U mij geven, daar ik kinderloos heenga en de bezitter van mijn huis, dat zal deze Damascener Eliëzer

(1) **14:18** Het Hebreeuwse woord "sjaleem" betekent "volkomen"

(A) **14:18** Heb. 7:1-10.

zijn. 3 En Abram zei: Zie, mij hebt U geen nageslacht gegeven, en nu moet een onderhorige mijn erfgenaam zijn. 4 En zie, het woord van JHWH kwam tot hem: Deze zal uw erfgenaam niet zijn, maar uw lijfelijke zoon, die zal uw erfgenaam zijn. 5 (A) Toen leidde Hij hem naar buiten, en zei: Zie toch op naar de hemel en tel de sterren, indien u ze tellen kunt; en Hij zei tot hem: Zo zal uw nageslacht zijn. 6 (B) En hij geloofde in JHWH, en Hij rekende het hem toe als gerechtigheid.

7 En Hij zei tot hem: Ik ben JHWH, die u uit Ur der Chaldeeën heb geleid om u dit land in bezit te geven. 8 En hij zei: Heer JHWH, waaraan zal ik weten, dat ik het bezitten zal? 9 En Hij zei tot hem: Haal Mij een driejarige jonge koe, een driejarige geit, een driejarige ram, een tortelduif en een jonge duif. 10 Hij haalde die alle voor Hem, deelde ze middendoor en legde de stukken tegenover elkaar, maar de vogels deelde hij niet. 11 Toen de roofvogels op de dode dieren neerstreken, joeg Abram ze weg.

12 (C) Toen de zon op het punt stond onder te gaan, viel een diepe slaap op Abram. En zie, hem overviel een angstwekkende, dikke duisternis. 13 (D) En Hij zei tot Abram: Weet voorzeker, dat uw nakomelingen vreemdelingen zullen zijn in een land, dat niet van hun is, en dat zij hen dienen zullen, en dat die hen zullen *verdrukken*, vierhonderd jaar. 14 (E) Maar ook het volk, dat zij zullen dienen, zal Ik richten, en daarna zullen zij met groot bezit uittrekken. 15 Maar u zult in vrede tot uw vaderen gaan; u zult in hoge ouderdom begraven worden. 16 Het vierde geslacht echter zal hierheen terugkeren, want eerder is de maat van de ongerechtigheid van de Amorieten niet vol.

17 Toen de zon was ondergegaan, en er dikke duisternis was, zie, een rokende oven met een vurige fakkel, welke tussen die stukken doorging. 18 (F) In die dagen sloot JHWH een verbond met Abram, zeggende: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de rivier de Eufraat: 19 de Keniet, de Kenizziet, de Kadmoniet, 20 de Hethiet, de Perizziet, de Refaïeten, 21 de Amoriet, de Kanaäniet, de Girgasiet en de Jebusiet.

Hagars vlucht voor Sarai

16 1 Sarai nu, de vrouw van Abram, schonk hem geen kinderen, en zij had een Egyptische slavin, haar naam was Hagar. 2 En Sarai zei tot Abram: Zie toch, JHWH heeft mij niet vergund te baren; ga toch tot mijn slavin; misschien zal ik uit haar gebouwd worden. En Abram luisterde naar Sarai. 3 En Sarai, de vrouw van Abram, nam Hagar, de Egyptische, haar slavin, nadat Abram tien jaar in het land Kanaän gewoond had, en gaf haar aan haar man Abram tot vrouw. 4 En hij ging tot Hagar en zij werd zwanger; toen zij zag, dat zij zwanger geworden was, was haar meesteres verachtelijk in haar ogen. 5 Toen zei Sarai tot Abram: De krenking mij aangedaan, komt voor uw rekening; ik heb mijn slavin in uw schoot gegeven, en nu zij ziet, dat zij zwanger geworden is, ben ik verachtelijk in haar ogen; laat JHWH recht doen tussen mij en u. 6 En Abram zei tot Sarai: Zie, uw slavin is in uw macht; doe met haar wat goed is in uw ogen. Toen *verootmoedigde* Sarai haar, en zij vluchtte van haar weg.

7 En de Engel van JHWH trof haar aan bij een waterbron in de woestijn, bij de bron aan de weg naar Sur. 8 En Hij zei: Hagar, slavin van Sarai, vanwaar komt u en waarheen gaat u? En zij zei: Ik ben op de vlucht voor mijn meesteres Sarai. 9 En de Engel van JHWH zei tot haar: Keer naar uw meesteres terug en *verootmoedig* uzelf onder haar hand. 10 En de Engel van JHWH zei tot haar: Ik zal uw nageslacht zeer talrijk maken, zodat het vanwege de menigte niet geteld kan worden. 11 Voorts zei de Engel van JHWH tot haar: Zie, u bent zwanger, en zult een zoon baren, en hem Ismaël noemen, want JHWH heeft naar uw ellende gehoord. 12 Hij zal een wilde ezel van een mens zijn; zijn hand zal tegen allen zijn en de

(A) **15:5** Rom. 4:18; Heb. 11:12. (B) **15:6** Rom. 4:3; Gal. 3:6; Jak. 2:23. (C) **15:12** Job 4:13,14. (D) **15:13** Ex. 1:1-14; Hand. 7:6. (E) **15:14** Ex. 12:40,41; Hand. 7:7. (F) **15:18** Hand. 7:5.

hand van allen tegen hem, en hij zal voor de ogen van al zijn broeders wonen. 13 Toen noemde zij de naam van JHWH, die tot haar gesproken had: U bent een God van aanzien; want, zei zij, heb ik op mijn beurt ook gezien naar Hem, die naar mij ziet? 14 Daarom noemt men die put: de put Lachai-Roï; zie, hij is tussen Kades en Bered.

15 (A) En Abram en Hagar kregen een zoon en Abram noemde de zoon, die Hagar ter wereld had gebracht had, Ismaël. 16 En Abram was zesentachtig jaar oud, toen Hagar Ismaël aan Abram baarde.

Gods verbond met Abram

17 1 Toen Abram negenennegentig jaar oud was, verscheen JHWH aan Abram en zei tot hem: Ik ben God, de Almachtige, wandel voor mijn aangezicht, en wees onberispelijk; 2 Ik zal mijn verbond tussen Mij en u stellen, en u uitermate talrijk maken. 3 Toen wierp Abram zich op zijn aangezicht en God sprak tot hem: 4 Wat Mij aangaat, zie, mijn verbond is met u, en u zult de vader van een menigte volken worden; 5 (B) en u zult niet meer Abram genoemd worden, maar uw naam zal zijn Abraham, omdat Ik u tot een vader van een menigte volken gesteld heb. 6 Ik zal u uitermate vruchtbaar maken en u tot volken stellen, en koningen zullen uit u voortkomen. 7 (C) Ik zal mijn verbond oprichten tussen Mij en u en uw nageslacht in hun geslachten, tot een eeuwig verbond, om u en uw nageslacht tot een God te zijn. 8 (D) Ik zal aan u en uw nageslacht het land, waarin u als vreemdeling verblijft, het hele land Kanaän, tot een altijddurende bezitting geven, en Ik zal hun tot een God zijn.

9 Voorts zei God tot Abraham: En wat u aangaat, u zult mijn verbond houden, u en uw nageslacht, in hun geslachten. 10 (E) Dit is mijn verbond, dat u zult houden tussen Mij en u en uw nageslacht: dat bij u al wat mannelijk is besneden zal worden; 11 u zult het vlees van uw voorhuid laten besnijden, en dat zal tot een teken van het verbond zijn tussen Mij en u. 12 Wie acht dagen oud is, zal bij u besneden worden, al wat mannelijk is in uw geslachten: zowel wie in uw huis geboren is, als wie van enige vreemdeling voor geld is gekocht, maar niet van uw nageslacht is. 13 Wie in uw huis geboren is en wie door u voor geld gekocht is, moet voorzeker besneden worden; zo zal mijn verbond in uw vlees zijn tot een eeuwig verbond. 14 En de onbesnedene, de man namelijk, die het vlees van zijn voorhuid niet laat besnijden, die mens zal uitgeroeid worden uit zijn volksgenoten: hij heeft mijn verbond verbroken.

15 Verder zei God tot Abraham: Wat uw vrouw Sarai betreft, u zult haar niet Sarai noemen, maar Sara zal haar naam zijn. 16 En Ik zal haar zegenen, en ook zal Ik u uit haar een zoon schenken, ja, Ik zal haar zegenen, zodat zij tot volken worden zal; koningen van volken zullen uit haar voortkomen. 17 Toen wierp Abraham zich op zijn aangezicht, lachte en zei bij zichzelf: Zal dan aan een honderdjarige een kind geboren worden, en zal Sara, een negentigjarige, baren? 18 En Abraham zei tot God: Och, mocht Ismaël voor uw aangezicht leven! 19 Maar God zei: Neen, maar uw vrouw Sara zal u een zoon baren, en u zult hem Isaak noemen, en Ik zal mijn verbond met hem oprichten tot een eeuwig verbond, voor zijn nageslacht. 20 En wat Ismaël betreft, Ik heb u verhoord; zie, Ik zal hem zegenen, hem vruchtbaar doen zijn en uitermate talrijk maken; twaalf vorsten zal hij verwekken, en Ik zal hem tot een groot volk stellen. 21 Maar mijn verbond zal Ik oprichten met Isaak, die Sara u op deze zelfde tijd in het volgend jaar baren zal. 22 Toen God geëindigd had met hem te spreken, voer Hij van Abraham op.

23 Daarop nam Abraham zijn zoon Ismaël en allen die in zijn huis geboren waren, ook allen die door hem voor geld gekocht waren, al wat mannelijk was onder Abrahams huisgenoten, en hij besneed het vlees van hun voorhuid op diezelfde dag, zoals God tot hem gesproken had. 24 En Abraham was negenennegentig jaar oud,

(A) **16:15** Gal. 4:22. (B) **17:5** Rom. 4:17. (C) **17:7** Luk. 1:55. (D) **17:8** Hand. 7:5. (E) **17:10** Hand. 7:8; Rom. 4:11.

toen hij het vlees van zijn voorhuid liet besnijden. 25 En zijn zoon Ismaël was dertien jaar oud, toen hij het vlees van zijn voorhuid liet besnijden. 26 Op diezelfde dag werden Abraham en zijn zoon Ismaël besneden. 27 En al zijn huisgenoten, zowel die in zijn huis geboren, als die van een vreemdeling voor geld gekocht waren, werden met hem besneden.

God belooft Abraham opnieuw een zoon

18 1 En JHWH verscheen aan hem bij de terebinten van Mamre, terwijl hij op het heetst van de dag in de ingang van de tent zat. 2 (A) En hij sloeg zijn ogen op en zag, en zie, drie mannen stonden bij hem; toen hij hen zag, liep hij hun uit de ingang van zijn tent tegemoet, en boog zich ter aarde; 3 en hij zei: Mijn heer, indien ik uw genegenheid gewonnen heb, ga dan niet aan uw dienaar voorbij. 4 Laat toch een weinig water gehaald worden, en wast uw voeten en legt u neer onder de boom; 5 dan wil ik wat brood gaan halen, opdat u uw hart versterkt; daarna kunt u verder trekken; daartoe bent u immers langs uw dienaar getrokken? En zij zeiden: Doe zoals u gesproken hebt. 6 Toen haastte Abraham zich naar de tent tot Sara, en zei: Haast u! Drie maten fijn meel! Kneed het en bereid koeken! 7 En Abraham liep naar de runderen, nam een kalf, mals en goed, en gaf het aan een knecht, en deze haastte zich om het te bereiden. 8 Ook nam hij boter en melk en het kalf, dat hij bereid had, en zette het hun voor; en hij stond onder de boom bij hen, terwijl zij aten. 9 Toen zeiden zij tot hem: Waar is uw vrouw Sara? En hij zei: Daar, in de tent. 10 (B) En Hij zei: Voorzeker zal Ik over een jaar tot u terugkeren, en dan zal uw vrouw Sara een zoon hebben. En Sara luisterde bij de ingang van de tent, die zich achter Hem bevond. 11 Abraham nu en Sara waren oud en hoogbejaard; het ging Sara niet meer naar de wijze van de vrouwen. 12 (C) Dus lachte Sara in zichzelf, denkende: Zal ik wellust hebben, nadat ik vervallen ben, terwijl mijn heer oud is? 13 Toen zei JHWH tot Abraham: Waarom lacht Sara daar en zegt: Zal ik werkelijk nog een kind ter wereld brengen, terwijl ik oud geworden ben? 14 (D) Zou voor JHWH iets te wonderlijk zijn? Op de bestemde tijd, over een jaar, zal Ik tot u terugkeren, en Sara zal een zoon hebben. 15 Toen loog Sara daarover: Ik heb niet gelachen, want zij was bang; maar Hij zei: Neen, u hebt wél gelachen.

Abrahams voorbede voor Sodom

16 Toen vertrokken die mannen vandaar en zagen in de richting van Sodom; en Abraham ging met hen mee om hen uitgeleide te doen. 17 En JHWH dacht: Zou Ik voor Abraham verbergen wat Ik ga doen? 18 Abraham immers zal voorzeker tot een groot en machtig volk worden en met hem zullen alle volken van de aarde gezegend worden; 19 want Ik heb hem gekend, opdat hij gebieden zou, dat zijn zonen en zijn huis na hem de weg van JHWH zouden bewaren door gerechtigheid en recht te doen, opdat JHWH aan Abraham zal vervullen wat Hij over hem gesproken heeft. 20 Daarop zei JHWH: Het geroep over Sodom en Gomorra is voorwaar groot, en haar zonde is voorwaar zeer zwaar. 21 Ik wil neerdalen om te zien, of zij inderdaad gedaan hebben naar het geroep, dat tot Mij gekomen is, of niet; Ik wil het weten.

22 Toen keerden die mannen zich vandaar om en gingen naar Sodom, maar Abraham bleef nog staan voor JHWH. 23 En Abraham trad nader en zei: Zult U dan de rechtvaardige met de goddeloze verdelgen? 24 Misschien zullen er vijftig rechtvaardigen in de stad zijn; zult U haar dan verdelgen, en aan de plaats geen vergeving schenken ter wille van de vijftig rechtvaardigen, die in haar zijn? 25 Het zij verre van U, aldus te handelen, de rechtvaardige te doden met de goddeloze, zodat de rechtvaardige zou zijn zoals de goddeloze; verre zij het van U; zou de Rechter van de hele aarde geen recht doen? 26 En JHWH zei: Indien Ik te Sodom vijftig rechtvaardigen in de stad vind, zal Ik de hele plaats vergeving

(A) **18:2** Heb. 13:2. (B) **18:10** Rom. 9:9. (C) **18:12** 1Pet. 3:6. (D) **18:14** Luk. 1:37.

schenken omwille van hen. 27 En Abraham *antwoordde*: Zie toch, ik heb het gewaagd tot de Heer te spreken, hoewel ik stof en as ben. 28 Misschien ontbreken er aan de vijftig rechtvaardigen vijf; zult U dan om die vijf de hele stad verwoesten? En Hij zei: Ik zal haar niet verwoesten, indien Ik er vijfenveertig vind. 29 En hij sprak verder tot Hem en zei: Misschien worden er daar veertig gevonden. En Hij zei: Ik zal het niet doen ter wille van de veertig. 30 En hij zei: JHWH wordt toch niet boos, als ik nog eens spreek; misschien worden er daar dertig gevonden. En Hij zei: Ik zal het niet doen, indien Ik er daar dertig vind. 31 En hij zei: Zie toch, ik heb het gewaagd om tot de Heer te spreken; misschien worden er daar twintig gevonden. En Hij zei: Ik zal haar niet verwoesten ter wille van de twintig. 32 En hij zei: De Heer wordt toch niet boos, als ik nog eenmaal spreek; misschien worden er daar tien gevonden. En Hij zei: Ik zal haar niet verwoesten ter wille van de tien. 33 Toen ging JHWH weg, nadat Hij geëindigd had tot Abraham te spreken, en Abraham keerde naar zijn woonplaats terug.

De verwoesting van Sodom

19 1 En de twee engelen kwamen in de avond te Sodom. Lot zat in de poort van Sodom en toen Lot hen zag, stond hij op, ging hun tegemoet, boog zich neer met het aangezicht ter aarde, 2 en zei: Zie toch, mijne heren, neemt toch uw intrek in het huis van uw dienaar, overnacht en wast uw voeten, dan kunt u morgenvroeg uw weg vervolgen. Maar zij zeiden: Neen, wij zullen de nacht op het plein doorbrengen. 3 Toen hij echter sterk bij hen aandrong, namen zij bij hem hun intrek en kwamen in zijn huis; en hij bereidde voor hen een maaltijd en bakte ongezuurde koeken, en zij aten. 4 Zij hadden zich nog niet ter ruste gelegd, of de mannen van de stad, de mannen van Sodom, omsingelden het huis, van jong tot oud, de hele bevolking, niemand uitgezonderd, 5 (A) en zij riepen Lot toe en zeiden tot hem: Waar zijn de mannen, die vannacht bij u gekomen zijn? Breng hen bij ons buiten, opdat wij met hen gemeenschap hebben. 6 Toen ging Lot tot hen naar buiten, maar de deur sloot hij achter zich toe, 7 en hij zei: Mijn broeders, doet toch geen kwaad; 8 zie toch, ik heb twee dochters, die met geen man gemeenschap hebben gehad; laat mij die tot u naar buiten brengen en doet met hen, zoals goed is in uw ogen; alleen doet deze mannen niets, want daartoe zijn zij onder de schaduw van mijn dak gekomen. 9 Maar zij zeiden: Ga op zij! En zij zeiden: Deze ene is als vreemdeling komen verblijven om ons geheel en al de wet te stellen! Nu zullen wij u meer kwaad doen dan hun. En zij drongen sterk op tegen de man, tegen Lot, en kwamen naderbij om de deur open te breken. 10 Maar die mannen staken hun hand uit, trokken Lot tot zich naar binnen en sloten de deur. 11 (B) En de mensen, die bij de ingang van het huis waren, sloegen zij met blindheid, van klein tot groot, zodat zij zich tevergeefs moeite gaven om de ingang te vinden.

12 Toen zeiden die mannen tot Lot: Wie hebt u hier nog meer? Schoonzoons, of uw zonen, uw dochters, of wie u ook in de stad hebt, voer hen uit deze plaats, 13 want wij gaan deze plaats verwoesten; want groot is het geroep over haar voor JHWH; daarom heeft JHWH ons gezonden om haar te verwoesten. 14 Toen ging Lot heen en sprak tot zijn schoonzoons, die met zijn dochters zouden trouwen, en zei: Staat op, verlaat deze plaats, want JHWH gaat de stad verwoesten. Maar hij was in de ogen van zijn schoonzoons als iemand, die schertste.

15 Toen de dageraad gekomen was, drongen de engelen bij Lot op spoed aan en zeiden: Sta op, neem uw vrouw en uw beide dochters, die zich hier bevinden, opdat u niet vanwege de ongerechtigheid van de stad verdelgd wordt. 16 (C) En toen hij treuzelde, grepen de mannen hem en zijn vrouw en zijn beide dochters bij de hand, omdat JHWH hem wilde sparen, en leidden hem uit en brachten hem buiten de stad. 17 En zodra

(A) **19:5** Richt. 19:22-24. (B) **19:11** 2Kon. 6:18. (C) **19:16** 2Pet. 2:7.

zij hen naar buiten geleid hadden, zei een van hen: Vlucht omwille van uw leven; zie niet om, en sta nergens in de Streek stil; vlucht naar het gebergte, opdat u niet verdelgd wordt. 18 En Lot zei tot hen: Neen toch, mijn heer. 19 Zie toch, uw knecht heeft genade gevonden in uw ogen, en u hebt mij een grote weldaad bewezen door mij in het leven te behouden, maar ik zal niet naar het gebergte kunnen ontkomen, zonder dat het onheil mij achterhaalt en ik sterf. 20 Zie toch, gindse stad is dicht genoeg bij om daarheen de wijk te nemen; zij is maar klein; laat mij toch daarheen vluchten; zij is immers klein? Dan zal ik in leven blijven. 21 Toen zei hij tot hem: Zie, ik zal u ook in dit opzicht ter wille zijn, dat ik de stad, waarvan u gesproken hebt, niet zal omkeren. 22 Haast u, vlucht daarheen, want ik zal niets kunnen doen, voordat u daar aangekomen bent. 23 Daarom noemt men die stad Soar. De zon was over de aarde opgegaan, toen Lot te Soar aankwam.

24 (A) Toen liet JHWH zwavel en vuur op Sodom en Gomorra regenen, van JHWH, uit de hemel; 25 en Hij keerde die steden om, en ook de hele Streek, met al de inwoners van de steden en het gewas van de aardbodem. 26 (B) Maar zijn vrouw, die achter hem liep, zag om, en werd een zoutpilaar.

27 Toen Abraham zich vroeg in de morgen begaf naar de plaats, waar hij voor JHWH gestaan had, 28 en uitzag in de richting van Sodom en Gomorra en het hele land van de Streek, zag hij, en zie, de rook van de aarde steeg op als de rook van een smeltoven.

29 Toen God de steden van de Streek verwoestte, gedacht God Abraham, en Hij leidde Lot uit het midden van de omkering, toen Hij de steden waarin Lot gewoond had, omkeerde.

Lot en zijn dochters

30 En Lot trok op uit Soar en vestigde zich met zijn beide dochters op het gebergte, want hij durfde niet in Soar te blijven, en hij ging wonen in een spelonk, hij met zijn beide dochters. 31 En de eerstgeborene zei tot de jongste: Onze vader is oud, en daar is geen man in het land om tot ons te komen, naar de gewoonte van de hele aarde. 32 Kom, laten wij onze vader wijn te drinken geven en bij hem neerliggen, opdat wij door onze vader aan nageslacht het leven geven. 33 Toen gaven zij in die nacht haar vader wijn te drinken, en de eerstgeborene ging naar binnen en legde zich bij haar vader neer, zonder dat hij er iets van merkte toen zij zich neerlegde of toen zij opstond. 34 En de volgende morgen zei de eerstgeborene tot de jongste: Zie, ik heb gisterennacht bij mijn vader gelegen; wij zullen hem ook deze nacht wijn te drinken geven, en ga u dan naar binnen, en leg u bij hem neer, opdat wij door onze vader aan nageslacht het leven geven. 35 Zo gaven zij haar vader ook die nacht wijn te drinken, en de jongste stond op en legde zich bij hem neer, zonder dat hij er iets van merkte, toen zij zich neerlegde of toen zij opstond. 36 En de beide dochters van Lot werden zwanger van hun vader. 37 En de eerstgeborene ontving een zoon, en noemde hem Moab; hij is de vader van de tegenwoordige Moabieten. 38 Ook de jongste kreeg een zoon, en noemde hem Ben-Ammi; hij is de vader van de tegenwoordige Ammonieten.

Abraham en Abimelech van Gerar

20 1 Abraham nu brak vandaar op naar het Zuiderland en vestigde zich tussen Kades en Sur, en verbleef als vreemdeling in Gerar. 2 (C) Daar Abraham van zijn vrouw Sara gezegd had: Zij is mijn zus, liet Abimelech, de koning van Gerar, Sara weghalen. 3 Maar God kwam 's nachts in een droom tot Abimelech en zei tot hem: Zie, u gaat sterven, omdat u die vrouw genomen hebt, want zij is gehuwd. 4 Abimelech nu was niet tot haar genaderd. En hij zei: Heer, zult U dan een rechtvaardig volk doden? 5 Heeft hij zelf niet tot mij gezegd: Zij is mijn zus? En zij heeft zelf ook gezegd: Hij is mijn broer; in onschuld van mijn hart en rein-

(A) **19:24** Mat. 10:15; 11:23,24; Luk. 10:12; 17:29; 2Pet. 2:6; Judas 1:7. (B) **19:26** Luk. 17:32. (C) **20:2** Gen. 12:13; 26:7.

heid van mijn handen heb ik dit gedaan. 6 En God zei tot hem in de droom: Ik weet ook, dat u het in onschuld van uw hart gedaan hebt, Ik heb u dan ook ervan weerhouden tegen Mij te zondigen; daarom heb Ik u niet toegelaten haar aan te raken. 7 En nu breng de vrouw van deze man terug, want hij is een profeet; dan zal hij voor u bidden, opdat u in het leven mag blijven; maar indien u haar niet terugbrengt, weet, dat u voorzeker zult sterven, u en allen die bij u horen.

8 De volgende morgen vroeg riep Abimelech al zijn dienaren en bracht dit alles aan hen ter kennis, en de mannen werden zeer bang. 9 Voorts riep Abimelech Abraham en zei tot hem: Wat hebt u ons aangedaan, en waarin heb ik tegen u gezondigd, dat u over mij en mijn koninkrijk een grote zonde hebt gebracht? U hebt tegenover mij dingen gedaan, die niet gedaan mochten worden. 10 Ook zei Abimelech tot Abraham: Wat hebt u beoogd, dat u dit deed? 11 Toen zei Abraham: Ik dacht: misschien is er geen ontzag voor God in deze plaats; zij zullen mij doden om mijn vrouw. 12 En bovendien is zij werkelijk mijn zus; zij is de dochter van mijn vader, maar niet de dochter van mijn moeder; en zij is mij tot vrouw geworden. 13 Toen God mij uit het huis van mijn vader liet omzwerven, zei ik tot haar: Dit zal de liefdedienst zijn, die u mij bewijzen zult: zeg van mij op elke plaats, waar wij komen: hij is mijn broer. 14 Toen nam Abimelech schapen en runderen, slaven en slavinnen, en schonk die aan Abraham, en hij gaf hem zijn vrouw Sara terug. 15 En Abimelech zei: Zie, mijn land staat voor u open, vestig u, waar het u goed lijkt. 16 En tot Sara zei hij: Zie, ik geef aan uw broer duizend zilverstukken; zie, dat zal voor u de ogen bedekken van allen die bij u zijn; en u zult gerechtvaardigd zijn, ja, in elk opzicht. 17 Toen bad Abraham tot God, en God genas Abimelech en zijn vrouw en zijn slavinnen, zodat zij kinderen kregen. 18 JHWH had namelijk elke moederschoot in Abimelechs huis toegesloten vanwege Sara, de vrouw van Abraham.

Geboorte van Isaak

21 1 JHWH bezocht Sara, zoals Hij gezegd had, en JHWH deed aan Sara, zoals Hij gesproken had. 2 (A) En Sara werd zwanger van Abraham, en zij kregen een zoon in hun ouderdom, op de bestemde tijd, waarvan God tot hem gesproken had. 3 En Abraham noemde de zoon, die hem geboren was, die Sara hem gebaard had, Isaak. 4 (B) En Abraham besneed zijn zoon Isaak, toen hij acht dagen oud was, zoals God hem geboden had. 5 Abraham nu was honderd jaar oud, toen hem zijn zoon Isaak geboren werd. 6 En Sara zei: God heeft gemaakt, dat ik lach; ieder die het hoort, zal omwille van mij lachen. 7 En zij zei: Wie had aan Abraham durven toezeggen: Sara geeft kinderen de borst? Want ik heb een zoon ter wereld gebracht in zijn ouderdom.

Abraham verdrijft Hagar en Ismaël

8 En het kind groeide op en werd gespeend(1), en Abraham richtte een grote maaltijd aan op de dag dat Isaak gespeend werd. 9 Toen zag Sara, dat de zoon van Hagar, de Egyptische, die zij Abraham gebaard had, spotte, 10 (C) en zij zei tot Abraham: Jaag die slavin met haar zoon weg, want de zoon van deze slavin zal niet erven met mijn zoon, met Isaak. 11 Dit nu wekte groot ongenoegen op bij Abraham ter wille van zijn zoon. 12 (D) Maar God zei tot Abraham: Laat dit niet kwaad zijn in uw ogen, om de jongen en om uw slavin; in alles wat Sara tot u zegt, moet u naar haar luisteren, want door Isaak zal men van uw nageslacht spreken. 13 Maar ook de zoon van de slavin zal Ik tot een volk stellen, omdat hij uw nakomeling is.

14 De volgende morgen vroeg nam Abraham brood en een zak water, en gaf het aan Hagar, dat leggende op haar schouder, alsook het kind, en hij zond haar weg; daarop ging zij heen en

(1) **21:8** "Gespeend" wil zeggen dat een kind voortaan niet meer van de moederborst drinkt

(A) **21:2** Heb. 11:11. (B) **21:4** Gen. 17:12; Hand. 7:8. (C) **21:10** Gal. 4:29,30. (D) **21:12** Rom. 9:7; Heb. 11:18.

dwaalde door de woestijn van Berseba. 15 Toen
het water uit de zak op was, wierp zij het kind
onder één van de struiken, 16 en ging op een af-
stand zitten, zo ver als een boogschot reikt, want
zij zei: Ik kan het sterven van het kind niet aan-
zien. Terwijl zij op een afstand zat, verhief zij
haar stem en huilde.
17 En God hoorde de stem van de jongen, en
de Engel van God riep van de hemel tot Hagar
en zei tot haar: Wat maakt u van streek, Hagar?
Wees niet bang, want God heeft naar de stem van
de jongen gehoord, daar waar hij is. 18 Sta op,
neem de jongen op, en houd hem vast met uw
hand, want Ik zal hem tot een groot volk stellen.
19 Toen opende God haar ogen, en zij zag een
waterput; zij ging de zak met water vullen en liet
de jongen drinken. 20 En God was met de jongen
en hij groeide op; hij ging in de woestijn wonen
en werd een boogschutter. 21 En hij woonde in
de woestijn Paran, en zijn moeder nam voor hem
een vrouw uit het land Egypte.

Abraham en Abimelech

22 (A) In die tijd zei Abimelech, alsook zijn le-
geroverste Pikol, tot Abraham: God is met u in
alles wat u doet. 23 Nu dan, zweer mij toch hier
bij God, dat u niet bedrieglijk met mij zult han-
delen, noch met mijn kroost, noch met mijn na-
geslacht; naar de vriendschap, die ik u betoond
heb, zult u mij en het land waarin u als gast ver-
blijft, behandelen. 24 En Abraham zei: Ik zweer
het. 25 Maar Abraham maakte Abimelech een
verwijt over een waterput, die de knechten van
Abimelech zich hadden toegeëigend. 26 Daarop
zei Abimelech: Ik weet niet, wie dat gedaan heeft;
ook hebt u het mij niet meegedeeld, en ik heb het
ook niet vernomen vóór vandaag. 27 Toen nam
Abraham schapen en runderen en gaf ze aan
Abimelech, en die beiden sloten een verbond.
28 Maar Abraham zette zeven lammeren van de
schapen afzonderlijk. 29 Toen zei Abimelech tot
Abraham: Wat betekenen die zeven lammeren
hier, die u afzonderlijk gezet hebt? 30 En hij
zei: Voorzeker moet u de zeven lammeren uit
mijn hand aannemen, opdat het mij tot een ge-
tuigenis zal zijn, dat ik deze put gegraven heb.
31 Daarom noemt men die plaats Berseba, want
die beiden hebben daar gezworen. 32 Toen zij
te Berseba het verbond gesloten hadden, gingen
Abimelech en zijn legeroverste Pikol heen, en
keerden naar het land van de Filistijnen terug.
33 En hij (Abraham) plantte te Berseba een tama-
risk, en riep daar de naam van JHWH, de eeuwige
God, aan. 34 En Abraham verbleef vele dagen als
vreemdeling in het land van de Filistijnen.

Abrahams geloof op de proef gesteld

22 1 (B) Hierna gebeurde het, dat God
Abraham op de proef stelde. Hij zei tot
hem: Abraham, en deze zei: Hier ben ik. 2 (C) En
Hij zei: Neem toch uw zoon, uw enige, die u lief-
hebt, Isaak, en ga naar het land Moria (1), en offer
hem daar tot een brandoffer op een van de ber-
gen, die Ik u noemen zal. 3 Toen stond Abraham
's morgens vroeg op, zadelde zijn ezel, en nam
twee van zijn knechten met zich, en ook zijn
zoon Isaak; hij kloofde hout voor het brandoffer,
begaf zich op weg en ging naar de plaats, die God
hem genoemd had. 4 Toen Abraham op de derde
dag zijn ogen opsloeg, zag hij die plaats in de
verte. 5 En Abraham zei tot zijn knechten: Blijft
u hier met de ezel, terwijl ik en de jongen daar-
ginds heengaan; wanneer we ons hebben neer-
gebogen, zullen wij tot u terugkeren. 6 Toen nam
Abraham het hout voor het brandoffer, legde het
op zijn zoon Isaak, en nam vuur en een mes met
zich mee. Zo gingen die beiden tezamen. 7 Toen
sprak Isaak tot zijn vader Abraham en zei: Mijn
vader, en deze zei: Hier ben ik, mijn zoon. En hij
zei: Hier is het vuur en het hout, maar waar is
het lam ten brandoffer? 8 En Abraham zei: God

(1) **22:2** Deze naam bestaat uit 2 delen, nl. Mori en Jah. Er zijn twee uitleggingen over Mori, nl. dat het komt van het werkwoord zien of van het werkwoord onderwijzen. **Jah** is de verkorte vorm van **JHWH**, dus Moria kan óf "**JHWH** onderwijst" óf "**JHWH** ziet" betekenen.

(A) **21:22** Gen. 26:26. (B) **22:1** Heb. 11:17-19. (C) **22:2** 2Kron. 3:1.

zal Zichzelf voorzien van een lam ten brandoffer, mijn zoon. Zo gingen die beiden tezamen.
9 (A) Toen zij aan de plaats die God hem genoemd had, gekomen waren, bouwde Abraham daar een altaar, schikte het hout, bond zijn zoon Isaak en legde hem op het altaar boven op het hout. 10 Daarop strekte Abraham zijn hand uit en nam het mes om zijn zoon te slachten. 11 Maar de Engel van JHWH riep tot hem van de hemel en zei: Abraham, Abraham! En hij zei: Hier ben ik. 12 En Hij zei: Strek uw hand niet uit naar de jongen en doe hem niets, want nu weet Ik, dat u ontzag voor God hebt, en uw zoon, uw enige, Mij niet hebt onthouden. 13 Toen sloeg Abraham zijn ogen op en daar zag hij een ram achter zich, met zijn hoorns verward in het struikgewas. En Abraham ging en nam de ram en offerde hem ten brandoffer in plaats van zijn zoon. 14 En Abraham noemde die plaats: JHWH zal erin voorzien; waarom nog heden gezegd wordt: Op de berg van JHWH zal erin voorzien worden. 15 Toen riep de Engel van JHWH voor de tweede keer van de hemel tot Abraham en zei: 16 (B) Ik zweer bij Mijzelf, luidt het woord van JHWH: omdat u dit gedaan hebt, en uw zoon, uw enige, Mij niet onthouden hebt, 17 (C) zal Ik u rijkelijk zegenen, en uw nageslacht zeer talrijk maken, als de sterren van de hemel en als het zand aan de oever van de zee, en uw nageslacht zal de poort van zijn vijanden in bezit nemen. 18 (D) En met uw nageslacht zullen alle volken van de aarde gezegend worden, omdat u naar mijn stem gehoord hebt. 19 Toen keerde Abraham terug tot zijn knechten, en zij gingen samen op weg naar Berseba, en Abraham woonde te Berseba.

De zonen van Milka

20 Hierna werd aan Abraham bericht: Zie, ook Milka heeft Nachor, uw broeder, zonen gebaard: 21 zijn eerstgeborene Us, zijn broer Buz, en Kemuël, de vader van Aram, 22 en Kesed, Chazo, Pildas, Jidlaf en Betuël. 23 En Betuël verwekte Rebekka. Deze acht heeft Milka aan Nachor, de broeder van Abraham, gebaard. 24 En ook zijn bijvrouw, haar naam was Reüma, kreeg (zonen), Tebach, Gacham, Tachas en Maäka.

Dood en begrafenis van Sara

23 1 En Sara leefde honderd zevenentwintig jaar; dit waren de jaren van het leven van Sara. 2 En Sara stierf te Kirjat-Arba, dat is Hebron, in het land Kanaän, en Abraham ging naar binnen om over Sara te rouwen en te huilen. 3 Toen stond Abraham op, en ging heen van zijn dode, en sprak tot de Hethieten: 4 (E) Een vreemdeling en bijwoner ben ik bij u, geeft mij een eigen grafstede bij u, opdat ik mijn dode mag uitdragen en begraven. 5 Toen *antwoordden* de Hethieten Abraham en zeiden tot hem: 6 Luister naar ons, mijn heer, een vorst van God bent u in ons midden: begraaf uw dode in de keur van onze grafsteden; niemand van ons zal u zijn grafstede weigeren om uw dode te begraven. 7 Daarna stond Abraham op, wierp zich neer voor het volk van het land, de Hethieten, en sprak tot hen: 8 Indien het naar uw wil is, dat ik mijn dode zal uitdragen en begraven, luister dan naar mij en dring voor mij bij Efron, de zoon van Sochar, erop aan, 9 dat hij mij de spelonk van Makpela zal geven, welke hem toebehoort en aan het einde van zijn veld ligt; laat hij die mij geven voor de volle prijs tot een eigen grafstede onder u. 10 Efron nu was een gezeten man onder de Hethieten. En de Hethiet Efron *antwoordde* Abraham ten aanhoren van de Hethieten, van allen die de poort van zijn stad ingingen: 11 Neen, mijn heer, luister naar mij; het veld geef ik u en de spelonk aldaar geef ik u: in tegenwoordigheid van mijn volksgenoten geef ik het u; begraaf uw dode. 12 Toen wierp Abraham zich neer voor het volk van het land, 13 en sprak tot Efron ten aanhoren van het volk van het land: Waarlijk, indien u (genegen) bent, luister dan naar mij: ik geef de prijs van het veld; neem die van mij aan, opdat ik mijn dode daar zal begraven. 14 En Efron *antwoordde* Abraham

(A) **22:9** Jak. 2:21. (B) **22:16** Heb. 6:13,14. (C) **22:17** Heb. 11:12. (D) **22:18** Hand. 3:25. (E) **23:4** Heb. 11:9,13; Hand. 7:16.

en zei tot hem: 15 Och, mijn heer, luister naar mij: een stuk land van vierhonderd sikkelen zilver, wat maakt dat uit tussen mij en u? Begraaf toch uw dode. 16 Toen hoorde Abraham naar Efron, en Abraham woog aan Efron het geld af, waarvan hij gesproken had ten aanhoren van de Hethieten, vierhonderd sikkelen zilver, gangbaar bij de koopman. 17 Zo ging het veld van Efron, dat in Makpela tegenover Mamre ligt, het veld en de spelonk aldaar, en al de bomen op het veld, op het hele terrein ervan rondom, 18 in eigendom aan Abraham over, in tegenwoordigheid van de Hethieten, van allen die de poort van zijn stad ingingen. 19 Daarna heeft Abraham zijn vrouw Sara begraven in de spelonk van het veld van Makpela, tegenover Mamre, dat is Hebron, in het land Kanaän. 20 Zo is het veld met de spelonk aldaar van de Hethieten aan Abraham overgegaan tot een eigen grafstede.

Isaaks huwelijk met Rebekka

24 1 Abraham nu was oud en hoogbejaard, en JHWH had Abraham in alles gezegend. 2 En Abraham zei tot zijn knecht, de oudste in zijn huis, die alles wat hij had bestuurde: Leg toch uw hand onder mijn heup, 3 opdat ik u doe zweren bij JHWH, de God van de hemel en van de aarde, dat u voor mijn zoon geen vrouw zult nemen uit de dochters van de Kanaänieten, bij wie ik in hun midden woon. 4 Maar u zult naar mijn land en naar mijn maagschap gaan om een vrouw te nemen voor mijn zoon Isaak. 5 Toen zei de knecht tot hem: Misschien zal die vrouw mij niet willen volgen naar dit land; moet ik dan uw zoon terugbrengen naar het land, vanwaar u uitgetrokken bent? 6 Maar Abraham zei tot hem: Wacht u ervoor mijn zoon daarheen terug te brengen. 7 JHWH, de God van de hemelen, die mij genomen heeft uit het huis van mijn vader en uit het land van mijn maagschap, en die tot mij gesproken heeft, en mij heeft gezworen: aan uw nageslacht zal Ik dit land geven - Hij zal zijn engel voor uw aangezicht zenden, en u zult vandaar voor mijn zoon een vrouw nemen. 8 Indien echter die vrouw u niet wil volgen, zult u van deze eed aan mij ontslagen zijn; alleen, u zult mijn zoon daarheen niet terugbrengen. 9 Toen legde de knecht zijn hand onder de heup van zijn heer Abraham, en zwoer hem, wat hij gevraagd had.

10 Hierop nam de knecht tien van de kamelen van zijn heer en ging op weg met allerlei kostbaarheden van zijn heer bij zich; hij maakte zich op en ging naar Mesopotamië, naar de stad van Nachor. 11 En hij liet de kamelen neerknielen buiten de stad bij een waterput, tegen de avond, de tijd, dat de vrouwen uitgaan om te putten. 12 Toen zei hij: JHWH, God van mijn heer Abraham, laat mij toch heden slagen en bewijs genade aan mijn heer Abraham. 13 Ik sta hier bij de waterbron, en de dochters van de mannen van de stad gaan uit om water te putten. 14 Laat het nu zo zijn, dat het meisje, tot wie ik zeg: Geef toch uw kruik, opdat ik zal drinken, en dat zegt: Drink, en ook uw kamelen zal ik te drinken geven, - dat U haar hebt bestemd voor uw knecht Isaak; dan zal ik daaraan weten, dat U genade bewezen hebt aan mijn heer. 15 Hij was nog niet uitgesproken, of zie, Rebekka, die geboren was aan Betuël, de zoon van Milka, de vrouw van Nachor, de broer van Abraham, kwam naar buiten met haar kruik op haar schouder. 16 En het meisje was zeer mooi van uiterlijk, een maagd, met wie geen man gemeenschap had gehad. Zij daalde af naar de bron, vulde haar kruik, en kwam naar boven. 17 Toen liep de knecht haar tegemoet en zei: Laat mij toch een weinig water drinken uit uw kruik. 18 Daarop zei zij: Drink, mijn heer, en zij liet haar kruik snel op haar hand neer glijden, en gaf hem te drinken. 19 Toen zij hem genoeg had laten drinken, zei zij: Ik zal ook voor uw kamelen putten, totdat zij genoeg gedronken hebben. 20 Daarop goot zij snel haar kruik leeg in de drinkbak, liep weer naar de put om te scheppen en putte voor al zijn kamelen. 21 En de man sloeg haar zwijgend gade om te weten, of JHWH zijn weg voorspoedig gemaakt had of niet.

22 Toen de kamelen genoeg gedronken hadden, nam de man een gouden ring van een halve

sikkel in gewicht, en twee armbanden van tien halve sikkelen goud in gewicht, [23] en hij zei: Wiens dochter bent u? Vertel het mij toch. Is er in het huis van uw vader voor ons plaats om te overnachten? [24] Daarop zei zij tot hem: Ik ben de dochter van Betuël, de zoon van Milka, die zij Nachor gebaard heeft. [25] Verder zei zij tot hem: Er is bij ons zowel stro als voer in overvloed, ook plaats om te overnachten. [26] Toen boog de man zijn knieën en wierp zich neer voor JHWH, [27] en zei: Geprezen zij JHWH, de God van mijn heer Abraham, die zijn goedheid en trouw niet onttrokken heeft aan mijn heer; wat mij aangaat, JHWH heeft mij geleid op de weg naar het huis van de broeders van mijn heer.

[28] En het meisje snelde heen en vertelde het gebeurde aan haar moeders huis. [29] Rebekka nu had een broer, die Laban heette. En Laban snelde naar de man, naar buiten, bij de bron. [30] Zodra hij namelijk de ring gezien had en de armbanden aan de handen van zijn zus, en zodra hij de woorden van zijn zus Rebekka gehoord had: Zo heeft die man tot mij gesproken, ging hij naar de man toe; en zie, deze stond bij de kamelen aan de bron. [31] En hij zei: Kom, u gezegende van JHWH, waarom staat u buiten, terwijl ik reeds het huis gereed gemaakt heb en ook de plaats voor de kamelen. [32] Toen kwam de man in huis. En men ontzadelde de kamelen, gaf aan de kamelen stro en voer en bracht water om zijn voeten en de voeten van de mannen die bij hem waren, te wassen. [33] Maar toen hem te eten werd voorgezet, zei hij: Ik zal niet eten, voordat ik mijn woord gesproken heb. En hij (Laban) zei: Spreek. [34] Daarop zei hij: Ik ben de knecht van Abraham. [35] JHWH heeft mijn heer gezegend, zodat hij rijk geworden is; Hij heeft hem gegeven kleinvee en runderen, zilver en goud, slaven en slavinnen, kamelen en ezels. [36] En Sara, de vrouw van mijn heer, heeft mijn heer een zoon gebaard, nadat zij oud geworden was, en hij heeft hem gegeven alles wat hij bezit. [37] Nu heeft mijn heer mij doen zweren: U zult voor mijn zoon geen vrouw nemen uit de dochters van de Kanaänieten, bij wie ik in hun land woon, [38] maar u zult naar het huis van mijn vader gaan en naar mijn geslacht, en daar een vrouw voor mijn zoon nemen. [39] En ik zei tot mijn heer: Misschien zal die vrouw mij niet volgen. [40] Maar hij zei tot mij: JHWH, voor wiens aangezicht ik gewandeld heb, zal zijn engel met u zenden, en zal uw weg voorspoedig maken, zodat u voor mijn zoon een vrouw zult nemen uit mijn geslacht en uit het huis van mijn vader. [41] Slechts dan zult u ontslagen zijn van de eed aan mij, wanneer u komt tot mijn geslacht, en men haar aan u niet wil geven; dan zult u ontslagen zijn van de eed aan mij. [42] Nu kwam ik heden bij de bron, en ik zei: JHWH, God van mijn heer Abraham, wil toch de weg, waarop ik ga, voorspoedig maken; [43] zie, ik sta bij de waterbron; laat het nu zo zijn dat de maagd, die naar buiten komt om te putten en die, als ik tot haar zeg: Geef mij toch een weinig water te drinken uit uw kruik, tot mij zal zeggen: [44] Drink zelf, en ook voor uw kamelen zal ik putten, dat zij de vrouw zal zijn, die JHWH voor de zoon van mijn heer bestemd heeft. [45] Ik had dit nog nauwelijks bij mijzelf gezegd, of zie, Rebekka kwam naar buiten met haar kruik op haar schouder, en zij daalde af naar de bron, en putte. En ik zei tot haar: Geef mij toch te drinken. [46] Toen liet zij snel haar kruik neer glijden en zij zei: Drink, en ook uw kamelen zal ik te drinken geven. Toen dronk ik, en ook de kamelen gaf zij te drinken. [47] Daarop vroeg ik haar en zei: Wiens dochter bent u? En zij zei: De dochter van Betuël, de zoon van Nachor, die Milka hem gebaard heeft. Toen deed ik de ring aan haar neus, en de armbanden aan haar handen. [48] Ik boog mijn knieën en wierp mij neer voor JHWH, en ik prees JHWH, de God van mijn heer Abraham, die mij op de rechte weg geleid had om de dochter van de broeder van mijn heer voor zijn zoon te nemen. [49] En nu, indien u liefde en trouw wilt bewijzen aan mijn heer, laat het mij weten; en zo niet, laat het mij ook weten, opdat ik mij naar rechts of naar links zal wenden.

[50] Toen *antwoordde* Laban, alsook Betuël en zij zeiden: Dit is een besturing van JHWH; wij kunnen niets tot u zeggen, ten kwade of ten

goede. 51 Zie, daar is Rebekka, neem haar en ga heen, opdat zij de vrouw zal worden van de zoon van uw heer, zoals JHWH gesproken heeft. 52 Toen de knecht van Abraham hun woorden hoorde, wierp hij zich ter aarde neer voor JHWH. 53 En de knecht bracht zilveren en gouden sieraden tevoorschijn, en klederen, en gaf deze aan Rebekka; ook gaf hij aan haar broer en aan haar moeder kostbare geschenken. 54 Daarna aten en dronken zij, hij en de mannen die bij hem waren, en zij overnachtten er.

Toen zij 's morgens opstonden, zei hij: Laat mij naar mijn heer gaan. 55 Maar haar broer zei, alsook haar moeder: Laat het meisje een dag of tien bij ons blijven, ga daarna heen. 56 Hij echter zei tot hen: Houd mij niet op, nu JHWH mijn weg voorspoedig gemaakt heeft; laat mij vertrekken, opdat ik naar mijn heer ga. 57 Daarop zeiden zij: Laten wij het meisje roepen en het haar zelf vragen. 58 Toen riepen zij Rebekka en zeiden tot haar: Wilt u met deze man meegaan? En zij zei: Ja. 59 Zij dan lieten hun zuster Rebekka en haar voedster en de knecht van Abraham en zijn mannen gaan. 60 En zij zegenden Rebekka en zeiden tot haar: Onze zuster, mag u tot duizenden van tienduizenden worden, en dat uw nageslacht de poort van zijn haters zal bezitten. 61 Toen maakte Rebekka zich met haar dienstmeisjes gereed en zij reden op kamelen weg, en volgden de man. De knecht nam Rebekka mee en ging heen.

62 En Isaak kwam uit de richting van de put Lachai-Roï; hij woonde namelijk in het Zuiderland. 63 Isaak ging tegen het vallen van de avond uit om te peinzen in het veld. Hij sloeg zijn ogen op, en zag daar kamelen aankomen. 64 Toen Rebekka haar ogen opsloeg en Isaak zag, liet zij zich van de kameel glijden. 65 En zij zei tot de knecht: Wie is die man daar, die ons tegemoet komt in het veld? En de knecht zei: Dat is mijn heer. Daarop nam zij de sluier en bedekte zich. 66 En de knecht vertelde Isaak alles wat hij gedaan had. 67 Toen bracht Isaak haar in de tent van zijn moeder Sara, en hij nam Rebekka, en zij werd hem tot vrouw, en hij kreeg haar lief. Zo vond Isaak troost na de dood van zijn moeder.

Abrahams dood

25 1 En Abraham nam opnieuw een vrouw, Ketura geheten. 2 En zij kregen Zimran, Joksan, Medan, Midjan, Jisbak en Suach. 3 En Joksan verwekte Seba en Dedan. En de zonen van Dedan waren de Assurieten, de Letusieten en de Leümieten. 4 En de zonen van Midjan waren Efa, Efer, Chanok, Abida en Eldaä. Deze allen waren de zonen van Ketura. 5 Abraham nu gaf alles wat hij had aan Isaak, 6 maar aan de zonen van de bijvrouwen, die Abraham had, gaf Abraham geschenken, en hij zond hen, nog bij zijn leven, weg van zijn zoon Isaak, oostwaarts, naar het Oosterland.

7 Dit nu was het getal van de jaren van Abrahams leven, die hij geleefd heeft: honderd vijfenzeventig jaar. 8 En Abraham gaf de geest en stierf in hoge ouderdom, oud en van het leven verzadigd, en hij werd vergaderd tot zijn voorgeslacht. 9 En zijn zonen Isaak en Ismaël begroeven hem in de spelonk van Makpela, in het veld van Efron, de zoon van de Hethiet Sochar, dat tegenover Mamre gelegen is, 10 (A) het veld, dat Abraham van de Hethieten had gekocht; daar werd Abraham begraven, evenals zijn vrouw Sara. 11 Na de dood van Abraham zegende God zijn zoon Isaak; en Isaak woonde bij de put Lachai-Roï.

De zonen van Ismaël

12 Dit nu zijn de nakomelingen van Ismaël, de zoon van Abraham, die Hagar, de Egyptische, de slavin van Sara, Abraham gebaard had. 13 Dit zijn dan de namen van de zonen van Ismaël, genoemd naar hun afstamming: de eerstgeborene van Ismaël Nebajot, voorts Kedar, Adbeël, Mibsam, 14 Misma, Duma, Massa, 15 Hadar, Tema, Jetur, Nafis en Kedema. 16 Dit zijn dan de zonen van Ismaël, en

(A) **25:10** Gen. 23:3-16.

dit zijn hun namen, naar hun dorpen en hun tentenkampen, twaalf vorsten naar hun volksstammen. - 17 En dit waren de jaren van Ismaëls leven: honderd zevenendertig jaar. Toen gaf hij de geest en stierf, en werd vergaderd tot zijn voorgeslacht. - 18 En zij woonden van Chawila tot Sur, dat ten oosten van Egypte ligt, in de richting van Assur. Zij hebben zich tegenover al hun broeders gevestigd.

Esau en Jakob

19 Dit is de geschiedenis van Isaak, de zoon van Abraham. Abraham verwekte Isaak. 20 En Isaak was veertig jaar oud, toen hij Rebekka, de dochter van Betuël, de Arameeër uit Paddan-Aram, de zuster van de Arameeër Laban, tot vrouw nam. 21 Nu bad Isaak JHWH voor zijn vrouw, want zij was onvruchtbaar; en JHWH liet Zich door hem verbidden, en zijn vrouw Rebekka werd zwanger. 22 En de kinderen stootten in haar binnenste tegen elkaar. Toen zei zij: Indien het aldus gesteld is, waarom overkomt mij dat? Daarop ging zij heen om JHWH te vragen. 23 (A) En JHWH zei tot haar: Twee volken zijn in uw schoot, en twee natiën zullen zich scheiden uit uw lichaam; de ene natie zal sterker zijn dan de andere, en de oudste zal de jongste dienstbaar zijn.

24 Toen nu haar dagen vervuld waren, dat zij baren zou, waren er dan ook tweelingen in haar schoot. 25 En de eerste kwam tevoorschijn, rossig, geheel als een haren mantel; en men gaf hem de naam Esau. 26 En daarna kwam zijn broer tevoorschijn, terwijl zijn hand de hiel van Esau vasthield; en hem noemde men Jakob. En Isaak was zestig jaar oud bij hun geboorte. 27 Toen de jongens opgroeiden, werd Esau een man, ervaren in de jacht, een man van het veld, maar Jakob was een huiselijk(1) man, die in tenten woonde. 28 En Isaak had Esau lief, want wildbraad was naar zijn smaak; maar Rebekka had Jakob lief.

29 Eens had Jakob een gerecht gekookt, en Esau kwam vermoeid van het veld. 30 Toen zei Esau tot Jakob: Laat mij toch slokken van dat rode, dat rode daar, want ik ben moe. Daarom gaf men hem de naam Edom. 31 Maar Jakob zei: Verkoop mij dan eerst uw eerstgeboorterecht. 32 En Esau zei: Zie, ik ga toch sterven; waartoe dient mij dan het eerstgeboorterecht? 33 (B) Daarop zei Jakob: Zweer mij eerst. En hij zwoer hem. Zo verkocht hij aan Jakob zijn eerstgeboorterecht. 34 Toen gaf Jakob aan Esau brood en het linzengerecht; hij at en dronk, stond op en ging heen. Zo verachtte Esau het eerstgeboorterecht.

Isaak bij de Filistijnen

26 1 Eens kwam er een hongersnood in het land, behalve de eerste hongersnood, die er geweest was in de dagen van Abraham; en Isaak ging naar Abimelech, de koning van de Filistijnen, naar Gerar. 2 Toen verscheen hem JHWH en zei: Trek niet naar Egypte, woon in het land, dat Ik u zeggen zal, 3 (C) verblijf in dit land als een vreemdeling, dan zal Ik met u zijn en u zegenen, want u en uw nageslacht zal Ik al die landen geven, en Ik zal Mij houden aan de eed, die Ik uw vader Abraham gezworen heb. 4 En Ik zal uw nageslacht vermenigvuldigen als de sterren van de hemel, en Ik zal uw nageslacht al die landen geven, en met uw nageslacht zullen alle volken van de aarde gezegend worden, 5 omdat Abraham naar Mij geluisterd en mijn dienst in acht genomen heeft: mijn geboden, mijn inzettingen en mijn wetten. 6 Dus bleef Isaak in Gerar.
7 (D) Toen de mannen van die plaats hem naar zijn vrouw vroegen, zei hij: Zij is mijn zus, want hij durfde niet zeggen: Zij is mijn vrouw, (want hij dacht:) de mannen van die plaats mochten mij anders eens doden om Rebekka, omdat zij mooi van uiterlijk is. 8 Toen hij lange tijd daar geweest was, en Abimelech, de koning van de Filistijnen, eens door het venster keek, zag hij, en zie, Isaak was aan het minnekozen met zijn

(1) **25:27** Het Hebreeuwse woord "taam" betekent niet huiselijk, maar "perfect, onberispelijk" (ogend).

(A) **25:23** Rom. 9:12. (B) **25:33** Heb. 12:16. (C) **26:3** Gen. 22:16-18. (D) **26:7** Gen. 12:13; 20:2.

vrouw Rebekka. 9 Toen riep Abimelech Isaak en zei: Zij is zowaar uw vrouw; hoe hebt u dan kunnen zeggen: zij is mijn zus? Daarop zei Isaak tot hem: Omdat ik dacht: ik mocht anders eens om haar het leven verliezen. 10 Maar Abimelech zei: Wat hebt u ons toch aangedaan? Het had zomaar gekund, dat iemand van het volk bij uw vrouw had kunnen liggen, en dan zou u schuld over ons gebracht hebben. 11 Toen gebood Abimelech al het volk: Wie deze man of zijn vrouw aanraakt, zal zeker ter dood gebracht worden.

12 En Isaak zaaide in dat land en oogstte in dat jaar honderdvoudig; want JHWH zegende hem. 13 En die man werd rijk, ja gaandeweg rijker, totdat hij zeer rijk geworden was. 14 En hij had kudden kleinvee en runderen en een talrijke slavenstoet, zodat de Filistijnen hem benijdden.

15 Al de putten nu, die de knechten van zijn vader in de dagen van zijn vader Abraham gegraven hadden, hadden de Filistijnen dichtgestopt en met aarde gevuld.

16 Toen zei Abimelech tot Isaak: Ga van ons heen, want u bent veel machtiger geworden dan wij. 17 Dus ging Isaak vandaar en hij legerde zich in het dal van Gerar, en woonde daar. 18 En Isaak groef de waterputten, die men gegraven had in de dagen van zijn vader Abraham, en die de Filistijnen na Abrahams dood hadden dichtgestopt, weer op, en noemde ze met dezelfde namen, waarmee zijn vader ze genoemd had.

19 Daarna groeven de knechten van Isaak in het dal en vonden daar een put met levend water. 20 Toen maakten de herders van Gerar ruzie met de herders van Isaak en zeiden: Dit water is van ons. En hij gaf aan die put de naam Esek, omdat zij ruzie met hem gemaakt hadden. 21 Toen zij een andere put groeven, ruzieden zij ook daarover. En hij noemde die Sitna. 22 Toen brak hij vandaar op en groef een andere put, waarover zij niet ruzieden. Deze noemde hij Rechobot, en zei: Nu heeft JHWH ons ruimte gemaakt, zodat wij vruchtbaar kunnen zijn in het land.

23 En hij trok vandaar op naar Berseba. 24 En JHWH verscheen hem in die nacht en zei: Ik ben de God van uw vader Abraham; vrees niet, want Ik ben met u; Ik zal u zegenen en uw nageslacht vermenigvuldigen ter wille van mijn knecht Abraham. 25 Toen bouwde hij daar een altaar en riep de naam van JHWH aan. Hij spande daar zijn tent, en de knechten van Isaak groeven daar een put.

26 (A) En Abimelech ging uit Gerar tot hem, met zijn vriend Achuzzat en zijn legeroverste Pikol. 27 En Isaak zei tot hen: Waarom komt u tot mij, daar u mij haat, en mij van u weggezonden hebt? 28 Daarop zeiden zij: Wij hebben duidelijk gezien, dat JHWH met u is; daarom zeiden wij: laat er toch een verdrag onder ede tussen ons zijn, tussen ons en u; en laten wij een verbond met u sluiten: 29 dat u ons geen kwaad zult doen, evenals wij u niet aangeraakt hebben, en evenals wij u enkel goed gedaan hebben en u in vrede hebben laten heengaan; nu bent u de gezegende van JHWH. 30 Toen richtte hij hun een maaltijd aan, en zij aten en dronken. 31 De volgende morgen vroeg zwoeren zij elkaar de eed. Daarop deed Isaak hen uitgeleide, en zij gingen van hem heen in vrede.

32 In die dagen kwamen de knechten van Isaak hem bericht brengen over een put die zij gegraven hadden, en zeiden tot hem: Wij hebben water gevonden. 33 En hij noemde hem Seba; daarom is de naam van de stad Berseba tot op de huidige dag.

34 Toen Esau veertig jaar oud geworden was, nam hij tot vrouw Jehudit, dochter van de Hethiet Beëri, en Basemat, dochter van de Hethiet Elon. 35 En zij waren een kwelling van de geest voor Isaak en voor Rebekka.

Jakob ontsteelt Esau de vaderlijke zegen

27 1 Toen Isaak oud geworden was, werden zijn ogen zo verzwakt, dat hij niet zien kon. Hij riep zijn oudste zoon Esau en zei tot hem: Mijn zoon. En deze zei tot hem: Hier ben

(A) **26:26** Gen. 21:22.

ik. 2 En hij zei: Zie toch, ik ben oud geworden, ik
weet de dag van mijn dood niet. 3 Nu dan, neem
toch uw wapentuig, uw pijlkoker en uw boog, en
ga uit, het veld in en schiet voor mij een stuk
wild; 4 bereid mij dan een smakelijk gerecht, zo-
als ik het graag heb, en breng het mij, opdat ik
zal eten; dan zal ik u zegenen, voordat ik sterf.
5 Rebekka had geluisterd, toen Isaak tot zijn
zoon Esau sprak. Nadat Esau het veld ingegaan
was om een stuk wild te schieten en het (zijn
vader) te brengen, 6 zei Rebekka tot haar zoon
Jakob: Zie, ik heb uw vader horen spreken tot uw
broer Esau: 7 Breng mij toch een stuk wild en be-
reid mij een smakelijk gerecht, opdat ik zal eten,
en ik zal u vóór mijn dood zegenen voor het aan-
gezicht van JHWH. 8 Nu dan, mijn zoon, luister
naar mij in wat ik u gebied. 9 Ga naar de kudde,
haal mij vandaar twee beste geitenbokjes, dan
zal ik die tot een smakelijk gerecht voor uw va-
der bereiden, zoals hij het graag heeft. 10 Breng
dit dan aan uw vader om te eten, opdat hij u ze-
gent vóór zijn dood.
11 Maar Jakob zei tot zijn moeder Rebekka:
Zie, mijn broer Esau is een ruig man, en ik ben
een onbehaard man. 12 Misschien zal mijn vader
mij betasten; dan zal ik in zijn ogen zijn als ie-
mand, die de spot met hem drijft, en ik zal vloek
over mij brengen en geen zegen. 13 Maar zijn
moeder zei tot hem: Uw vloek mag op mij zijn,
mijn zoon; luister nu naar mij en ga ze mij ha-
len. 14 Toen ging hij ze halen en bracht ze aan
zijn moeder, en zijn moeder bereidde een sma-
kelijk gerecht, zoals zijn vader het graag had.
15 Ook nam Rebekka de beste klederen van haar
oudste zoon Esau, die bij haar in huis waren,
en liet ze haar jongste zoon Jakob aantrekken.
16 En de vellen van de geitenbokjes trok zij over
zijn handen en over zijn gladde hals. 17 Toen
stelde zij het smakelijk gerecht en het brood, dat
zij bereid had, haar zoon Jakob ter hand.
18 Daarop kwam hij bij zijn vader en zei: Mijn
vader. En deze zei: Hier ben ik; wie bent u, mijn
zoon? 19 En Jakob zei tot zijn vader: Ik ben Esau,
uw eerstgeborene; ik heb gedaan, zoals u tot
mij gesproken hebt. Richt u op, ga zitten en eet
van mijn wildbraad, opdat u mij mag zegenen.
20 Daarop zei Isaak tot zijn zoon: Wat hebt u
het spoedig gevonden, mijn zoon! En hij zei: Om-
dat JHWH, uw God, mij deed slagen. 21 Toen zei
Isaak tot Jakob: Kom toch dichterbij, opdat ik
u betast, mijn zoon, of u inderdaad mijn zoon
Esau bent of niet. 22 Jakob dan kwam dichter-
bij tot zijn vader Isaak, en deze betastte hem.
En hij zei: De stem is de stem van Jakob, maar
de handen zijn de handen van Esau. 23 Maar hij
herkende hem niet, omdat zijn handen behaard
waren evenals de handen van zijn broer Esau. En
hij wilde hem zegenen en zei: 24 Bent u inder-
daad mijn zoon Esau zelf? En hij zei: Ja. 25 Toen
zei hij: Zet het dicht bij mij, dan wil ik eten van
het wildbraad van mijn zoon, opdat ik u zegen.
Toen zette hij het dicht bij hem, en hij at; ook
bracht hij hem wijn, en hij dronk. 26 Daarna zei
zijn vader Isaak tot hem: Kom toch dichterbij en
kus mij, mijn zoon. 27 (A) En hij kwam dichter-
bij en kuste hem. Toen hij de geur van zijn kle-
deren rook, zegende hij hem en zei: Zie, de geur
van mijn zoon is als de geur van het veld, dat
JHWH gezegend heeft. 28 God zal u geven van
de dauw van de hemel en van de vette streken
van de aarde, en overvloed van koren en most.
29 (B) Volken zullen u dienen, en natiën zich voor
u neerwerpen; wees heerser over uw broeders,
en de zonen van uw moeder zullen zich voor u
neerbuigen. Wie u vervloekt, die is vervloekt, en
wie u zegent, die is gezegend.
30 Toen Isaak geëindigd had Jakob te zegenen
en Jakob nog maar nauwelijks van zijn vader
Isaak naar buiten was gegaan, kwam zijn broer
Esau van de jacht. 31 Ook hij bereidde een sma-
kelijk gerecht en bracht dat aan zijn vader. En
hij zei tot zijn vader: Vader richt u op en eet
van het wildbraad van uw zoon, opdat u mij ze-
gent. 32 En zijn vader Isaak zei tot hem: Wie bent
u? En hij zei: Ik ben uw eerstgeboren zoon Esau.
33 Toen schrok Isaak geweldig en hij zei: Wie was

(A) **27:27** Heb. 11:20. (B) **27:29** Gen. 12:3.

het dan toch, die het wild geschoten en mij gebracht heeft? En ik heb van alles gegeten, voordat u kwam en heb hem gezegend; ook zal hij gezegend zijn. 34 Zodra Esau de woorden van zijn vader hoorde, gaf hij een luide en bittere schreeuw, en hij zei tot zijn vader: Zegen mij, ook mij, mijn vader! 35 Toen zei deze: Uw broer is met bedrog gekomen en heeft uw zegen weggenomen. 36 (A) En hij zei: Noemt men hem niet terecht Jakob, omdat hij mij nu al tweemaal bedrogen heeft? Mijn eerstgeboorterecht heeft hij weggenomen, en zie, nu heeft hij mijn zegen weggenomen. En hij zei: Hebt u voor mij geen zegen overgehouden? 37 Toen *antwoordde* Isaak en zei tot Esau: Zie, ik heb hem tot een heerser over u gesteld, en al zijn broeders heb ik hem tot knechten gegeven, en van koren en most heb ik hem voorzien; wat kan ik dan voor u doen, mijn zoon? 38 (B) Daarop zei Esau tot zijn vader: Hebt u slechts deze éne zegen, mijn vader? Zegen mij, ook mij, mijn vader! En Esau verhief zijn stem en huilde. 39 (C) Toen *antwoordde* zijn vader Isaak en zei tot hem: Zie, ver van de vette streken van de aarde zal uw woonplaats zijn, en zonder dauw van de hemel van boven. 40 (D) Maar van uw zwaard zult u leven en u zult uw broer dienen. En het zal gebeuren, wanneer u zich krachtig inspant, dat u zijn juk van uw hals zult afrukken.

Jakob vlucht naar Mesopotamië

41 En Esau koesterde wrok tegen Jakob om de zegen, waarmee zijn vader hem gezegend had, en Esau zei bij zichzelf: De dagen van de rouw over mijn vader zijn aanstaande; dan zal ik mijn broer Jakob doden. 42 Toen aan Rebekka de woorden van Esau, haar oudste zoon, waren meegedeeld, liet zij Jakob, haar jongste zoon, roepen, en zei tot hem: Zie, uw broer Esau wil zich op u wreken door u te doden. 43 Nu dan, mijn zoon, luister naar mij, maak u gereed, vlucht naar mijn broer Laban, in Haran, 44 en blijf enige tijd bij hem, totdat de grimmigheid van uw broer gestild is, 45 totdat de toorn van uw broer van u afgewend is; als hij vergeten is, wat u hem hebt aangedaan, zal ik u vandaar laten halen. Waarom zou ik op één dag van u beiden beroofd worden?

46 Voorts zei Rebekka tot Isaak: Ik walg van mijn leven om die Hethitische vrouwen; indien Jakob zich nu ook zo'n Hethitische vrouw neemt uit de dochters van het land, waarvoor leef ik dan nog?

28 1 Toen riep Isaak Jakob en zegende hem, en hij gebood hem en zei tot hem: Neem geen vrouw uit de dochters van Kanaän. 2 Maak u gereed, ga naar Paddan-Aram, naar het huis van Betuël, de vader van uw moeder, en neem u vandaar een vrouw uit de dochters van Laban, de broer van uw moeder. 3 En mag God, de Almachtige, u zegenen, u vruchtbaar maken en u vermenigvuldigen, zodat u tot een menigte van volken wordt. 4 (E) Mag Hij u de zegen van Abraham geven, u en uw nageslacht met u, zodat u het land van uw vreemdelingschap, dat God aan Abraham gegeven heeft, in bezit krijgt. 5 Zo zond Isaak Jakob weg, en deze ging naar Paddan-Aram, naar Laban, de zoon van Betuël, de Arameeër, de broer van Rebekka, de moeder van Jakob en Esau.

6 Toen Esau zag, dat Isaak Jakob gezegend had en hem met een zegen had weggezonden naar Paddan-Aram, om zich vandaar een vrouw te nemen, en dat hij hem geboden had: Neem geen vrouw uit de dochters van Kanaän; 7 en dat Jakob naar zijn vader en zijn moeder geluisterd had, en naar Paddan-Aram gegaan was - 8 toen Esau nu zag, dat de dochters van Kanaän zijn vader Isaak zeer mishaagden, 9 ging hij naar Ismaël, en nam zich bij zijn vrouwen Machalat, de dochter van Ismaël, de zoon van Abraham, de zuster van Nebajot, tot vrouw.

De droom van Jakob te Bethel

10 Jakob vertrok uit Berseba en ging naar Haran. 11 En hij bereikte een plaats, waar hij

(A) **27:36** Gen. 25:29-34. (B) **27:38** Heb. 12:17. (C) **27:39** Heb. 11:20. (D) **27:40** Gen. 36:8; 2Kon. 8:20. (E) **28:4** Gen. 17:4-8.

bleef overnachten, omdat de zon ondergegaan was. En hij nam een van de stenen van de plaats, legde die onder zijn hoofd en ging op die plaats slapen. 12 (A) Toen droomde hij, en zie, op de aarde was een ladder opgericht, waarvan de top tot aan de hemel reikte, en zie, engelen van God klommen daarlangs op en daalden daarlangs neer. 13 (B) En zie, JHWH stond bovenaan en zei: Ik ben JHWH, de God van uw vader Abraham en de God van Isaak; het land, waarop u ligt, zal Ik aan u en aan uw nageslacht geven. 14 (C) En uw nageslacht zal zijn als het stof van de aarde, en u zult u uitbreiden naar het westen, oosten, noorden en zuiden, en met u en met uw nageslacht zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.

15 En zie, Ik ben met u en Ik zal u behoeden overal waar u gaat, en Ik zal u terugbrengen naar dit land, want Ik zal u niet verlaten, totdat Ik gedaan heb wat Ik u heb toegezegd.

16 Toen Jakob uit zijn slaap ontwaakte, zei hij: Waarlijk, JHWH is in deze plaats, en ik heb het niet geweten. 17 En hij was vol ontzag en zei: Hoe ontzagwekkend is deze plaats. Dit is niet anders dan een huis van God, dit is de poort van de hemel. 18 De volgende morgen vroeg nam Jakob de steen die hij onder zijn hoofd gelegd had, stelde die tot een opgerichte steen en goot er olie bovenop. 19 En hij noemde die plaats Betel, maar tevoren was de naam van de stad Luz.

20 En Jakob deed een gelofte: Indien God met mij zal zijn, en mij behoeden zal op deze weg, die ik ga, mij zal geven brood om te eten en klederen om aan te trekken, 21 en ik behouden tot het huis van mijn vader terugkeer, dan zal JHWH mij tot een God zijn. 22 En deze steen, die ik tot een opgerichte steen gesteld heb, zal een huis van God zijn, en van alles wat U mij schenken zult, zal ik U stipt de tienden geven.

Jakob bij Laban

29 1 En Jakob begaf zich op weg en ging naar het land van de stammen van het Oosten.

2 Toen hij rondkeek, zag hij een put in het veld, en zie, drie kudden kleinvee waren daarbij gelegerd, want men was gewoon de kudden uit die put te drinken te geven. De steen op de opening van de put was groot; 3 als alle kudden daar bijeengedreven waren, wentelde men de steen van de opening van de put en gaf het vee te drinken; daarna bracht men de steen weer op de opening van de put op zijn plaats. 4 En Jakob zei tot (de herders): Mijn broeders, vanwaar bent u? En zij zeiden: Wij zijn uit Haran. 5 Daarop zei hij tot hen: Kent u ook Laban, de zoon van Nachor? En zij zeiden: Ja. 6 Vervolgens zei hij tot hen: Gaat het hem wél? En zij zeiden: Ja, maar zie, daar komt zijn dochter Rachel aan met het kleinvee. 7 Toen zei hij: Zie, het is nog volop dag, het is nog geen tijd, dat de kudde bijeengedreven wordt; geeft het vee te drinken en gaat het weer weiden. 8 Maar zij zeiden: Dat kunnen wij niet, voordat al de kudden bijeengedreven zijn; dan wentelt men de steen van de opening van de put, en geven wij het vee te drinken.

9 Terwijl hij nog met hen sprak, kwam Rachel er aan met het kleinvee van haar vader, want zij was een herderin. 10 Zodra Jakob Rachel, de dochter van Laban, de broer van zijn moeder, zag, en het kleinvee van Laban, de broer van zijn moeder, trad Jakob toe, wentelde de steen van de opening van de put en gaf het vee van Laban, de broer van zijn moeder, te drinken. 11 En Jakob kuste Rachel en verhief zijn stem en huilde. 12 Daarop vertelde Jakob Rachel, dat hij een bloedverwant van haar vader was, en de zoon van Rebekka. Toen snelde zij weg en deelde het haar vader mee. 13 Zodra Laban het bericht over Jakob, de zoon van zijn zuster, hoorde, snelde hij hem tegemoet, omhelsde hem en kuste hem hartelijk, en bracht hem in zijn huis. En hij vertelde dit alles aan Laban. 14 Toen zei Laban tot hem: Waarlijk, u bent mijn eigen vlees en bloed. En hij bleef een volle maand bij hem.

(A) **28:12** Joh. 1:51. (B) **28:13** Gen. 13:14,15. (C) **28:14** Gen. 12:3; 22:18.

15 En Laban zei tot Jakob: Zou u, omdat u mijn
bloedverwant bent, mij dienen om niet? Zeg mij,
wat uw loon moet zijn. 16 Nu had Laban twee
dochters; de oudste heette Lea en de jongste
Rachel. 17 Lea's ogen waren flets, maar Rachel
was mooi van gestalte en mooi van uiterlijk.
18 En Jakob had Rachel lief. Daarom zei hij: Ik
wil u zeven jaren dienen om uw jongste dochter
Rachel. 19 En Laban zei: Het is beter, dat ik haar
aan u geef dan dat ik haar aan een andere man
geef; blijf bij mij. 20 Dus diende Jakob zeven ja-
ren om Rachel, en die waren in zijn ogen als en-
kele dagen, omdat hij haar liefhad.
21 Daarna zei Jakob tot Laban: Geef mij mijn
vrouw, want mijn tijd is om, opdat ik tot haar
zal komen. 22 En Laban vergaderde al de mannen
van die plaats, en richtte een maaltijd aan. 23 's
Avonds echter nam hij zijn dochter Lea en bracht
haar tot hem, en hij kwam tot haar. 24 Ook gaf
Laban haar zijn slavin Zilpa, tot een slavin voor
zijn dochter Lea. 25 Maar 's morgens, zie, het was
Lea. Toen zei hij tot Laban: Wat hebt u mij daar
gedaan? Heb ik niet om Rachel bij u gediend,
waarom hebt u mij dan bedrogen? 26 Daarop zei
Laban: Zo doet men niet hier ter plaatse, dat men
de jongste ten huwelijk geeft vóór de eerstge-
borene. 27 Breng de bruiloftsweek met deze ten
einde, dan krijgt u ook de andere voor de dienst,
waarmee u nog eens zeven jaren bij mij dienen
zult.
28 En Jakob deed zo; hij bracht de bruilofts-
week met haar ten einde; daarop gaf hij hem
zijn dochter Rachel tot vrouw. 29 En Laban gaf
aan zijn dochter Rachel zijn slavin Bilha, haar
tot een slavin. 30 (Jakob) kwam ook tot Rachel,
en hij had Rachel lief, in tegenstelling tot Lea.
Aldus diende hij bij hem nog eens zeven jaren.

De kinderen van Jakob

31 Toen JHWH zag, dat Lea niet geliefd was,
opende Hij haar schoot, maar Rachel bleef on-
vruchtbaar. 32 En Lea werd zwanger, kreeg een
zoon, en gaf hem de naam Ruben, want, zo zei
zij, voorwaar, JHWH heeft mijn ellende aange-
zien; voorwaar, nu zal mijn man mij liefhebben.
33 En zij werd opnieuw zwanger, kreeg een zoon,
en zei: Voorwaar, JHWH heeft gehoord, dat ik
niet bemind ben, en heeft mij ook deze geschon-
ken; en zij gaf hem de naam Simeon. 34 Opnieuw
werd zij zwanger, kreeg een zoon, en zei: Nu zal
mijn man zich ditmaal aan mij hechten, omdat
ik hem drie zonen gebaard heb; daarom gaf zij
hem de naam Levi. 35 En zij werd opnieuw zwan-
ger, kreeg een zoon, en zei: Nu zal ik JHWH loven;
daarom gaf zij hem de naam Juda. Toen hield zij
op met baren.

30 1 Toen Rachel zag, dat Jakob en zij geen
kinderen kregen, werd Rachel jaloers op
haar zuster, en zij zei tot Jakob: Geef mij kinde-
ren; zo niet, dan sterf ik. 2 Toen ontbrandde de
toorn van Jakob tegen Rachel, en hij zei: Neem
ik de plaats van God in, die u de vrucht van
de schoot ontzegd heeft? 3 Maar zij zei: Hier is
mijn slavin Bilha, kom tot haar, en laat zij op
mijn knieën baren, opdat ook ik uit haar ge-
bouwd zal worden. 4 En zij gaf hem haar slavin
Bilha tot vrouw; en Jakob kwam tot haar. 5 Bilha
werd zwanger en gaf Jakob een zoon. 6 Toen
zei Rachel: God heeft mij recht verschaft, ook
heeft Hij mij verhoord en mij een zoon gegeven;
daarom gaf zij hem de naam Dan. 7 Opnieuw
werd Bilha, de slavin van Rachel, zwanger en gaf
Jakob een tweede zoon. 8 Toen zei Rachel: Op bo-
venmenselijke wijze heb ik met mijn zuster ge-
worsteld, ook heb ik overwonnen; en zij gaf hem
de naam Naftali. 9 Toen Lea zag, dat zij had op-
gehouden te baren, nam zij haar slavin Zilpa en
gaf haar aan Jakob tot vrouw. 10 En Zilpa, de sla-
vin van Lea, gaf Jakob een zoon. 11 Toen zei Lea:
Het geluk is gekomen, en zij gaf hem de naam
Gad. 12 En Zilpa, de slavin van Lea, gaf Jakob een
tweede zoon. 13 Toen zei Lea: Ik gelukkige! Voor-
zeker zullen de jongedochters mij gelukkig prij-
zen; en zij gaf hem de naam Aser.
14 Toen Ruben in de dagen van de tarweoogst
naar buiten ging, vond hij op het veld liefdes-
appelen, die hij aan zijn moeder Lea bracht. En
Rachel zei tot Lea: Geef mij toch enige van de
liefdesappelen van uw zoon. 15 Maar zij zei tot
haar: Is het niet genoeg, dat u mijn man ge-

nomen hebt? En nu ook nog de liefdesappelen van mijn zoon nemen? Rachel zei: Daarom mag hij vannacht bij u liggen voor de liefdesappelen van uw zoon. 16 Toen Jakob ; s avonds uit het veld kwam, ging Lea hem tegemoet, en zei: Kom bij mij, want ik heb u eerlijk gehuurd voor de liefdesappelen van mijn zoon. Daarom lag hij die nacht bij haar. 17 En God hoorde naar Lea, zij werd zwanger en gaf Jakob een vijfde zoon. 18 Toen zei Lea: God heeft mij mijn loon gegeven, omdat ik mijn slavin aan mijn man gegeven heb; en zij gaf hem de naam Issakar. 19 Opnieuw werd Lea zwanger en gaf Jakob een zesde zoon. Toen zei Lea: 20 God heeft mij een mooi geschenk gegeven; ditmaal zal mijn man bij mij wonen, omdat ik hem zes zonen gebaard heb; en zij gaf hem de naam Zebulon. 21 Daarna kreeg zij een dochter en noemde haar Dina.

22 Toen gedacht God Rachel, en God verhoorde haar; Hij opende haar schoot, 23 en zij werd zwanger en kreeg een zoon. Toen zei zij: God heeft mijn smaad weggenomen; 24 en zij gaf hem de naam Jozef, zeggende: mag **JHWH** mij er nog een andere zoon bijvoegen.

Jakob verwerft zijn kudde

25 Nadat Rachel Jozef ter wereld had gebracht, zei Jakob tot Laban: Laat mij vertrekken, opdat ik naar mijn geboorteplaats en mijn land ga. 26 Geef (mij) mijn vrouwen en kinderen, om wie ik u gediend heb, opdat ik mag heengaan, want u weet welke diensten ik voor u verricht heb. 27 Daarop zei Laban tot hem: Mocht ik uw genegenheid gewonnen hebben! Ik heb waargenomen, dat **JHWH** mij omwille van u gezegend heeft. 28 En hij zei: Bepaal, wat uw loon bij mij zal zijn; en ik zal het geven. 29 Daarop zei hij tot hem: U zelf weet, hoe ik u gediend heb, en hoe het met uw kudde bij mij gegaan is; 30 want wat u bezat, voordat ik kwam, was weinig, maar het heeft zich uitgebreid in menigte, en **JHWH** heeft u gezegend, waarheen ik mijn voet ook wendde; nu dan, wanneer zal ik ook eens voor mijn eigen huis kunnen werken? 31 Toen zei hij: Wat zal ik u geven? Maar Jakob zei: U hoeft mij niets te geven; ik zal opnieuw uw vee weiden en hoeden, indien u mij slechts dit wilt toestaan: 32 Ik zal heden door al uw kleinvee gaan en daaruit elk gespikkeld en gevlekt stuk kleinvee afzonderen; elk zwart stuk onder de schapen, en wat gevlekt en gespikkeld is onder de geiten, dat zal mijn loon zijn. 33 En mijn eerlijkheid zal morgen voor mij *getuigen*, wanneer u mijn loon zult komen bezichtigen: alles wat niet gespikkeld of gevlekt is onder de geiten of zwart onder de schapen, dat zal als door mij gestolen gelden. 34 Daarop zei Laban: Zie, het zal gebeuren naar uw woord. 35 Toen zonderde hij op die dag de gestreepte en gevlekte bokken af en alle gespikkelde en gevlekte geiten, alles waaraan iets wits was, en ook alles wat zwart was onder de schapen, en hij stelde het onder de hoede van zijn zonen. 36 En (Laban) bepaalde een afstand van drie dagreizen tussen zich en Jakob, en Jakob weidde het overige vee van Laban.

37 Toen nam Jakob zich verse takken van populieren, amandelbomen en platanen, en schilde daarop witte strepen door het wit aan de takken te ontbloten. 38 Hij legde de takken die hij geschild had, in de troggen, in de drinkbakken, waar het kleinvee kwam drinken, vlak voor het kleinvee; en zij werden bronstig, als zij kwamen drinken. 39 Was het kleinvee bronstig geworden bij de takken, dan wierp het gestreepte, gespikkelde en gevlekte jongen. 40 Dan scheidde Jakob de schapen af, keerde de koppen van het kleinvee naar het gestreepte en naar al het zwarte onder Labans kleinvee, en zette die kudden voor zich afzonderlijk, en plaatste ze niet bij het kleinvee voor Laban. 41 En telkens, als het sterkste kleinvee bronstig werd, legde Jakob de takken voor het kleinvee in de troggen, opdat zij bij de takken bronstig zouden worden. 42 Maar als het kleinvee zwak was, legde hij ze er niet in; aldus waren de zwakke dieren voor Laban en de sterke voor Jakob. 43 Daarom nam die man ten zeerste toe in bezit, en hij had veel kleinvee, slavinnen, slaven, kamelen en ezels.

Jakob vlucht van Laban weg

31 [1] En hij hoorde de zonen van Laban zeggen: Jakob heeft zich alles toegeëigend
wat van onze vader was, en uit wat van onze vader was heeft hij zich al deze rijkdom gevormd.
[2] Ook lette Jakob op het gezicht van Laban, en
zie, het was tegenover hem niet als gisteren en
eergisteren. [3] Toen zei JHWH tot Jakob: Keer te-
rug naar het land van uw vaderen en naar uw
maagschap, en Ik zal met u zijn. [4] Daarop liet
Jakob Rachel en Lea roepen naar het veld, bij zijn
kleinvee, en zei tot hen: [5] Ik bemerk, dat het ge-
zicht van uw vader tegenover mij niet is als gis-
teren en eergisteren, maar de God van mijn va-
der is met mij geweest. [6] Ook weet u zelf, dat ik
met al mijn kracht uw vader gediend heb. [7] Maar
uw vader heeft mij bedrogen en mijn loon tien-
maal veranderd, maar God heeft hem niet toege-
laten mij te benadelen. [8] Wanneer hij zei: de ge-
spikkelde zullen uw loon zijn, dan wierp al het
kleinvee gespikkelde jongen; en wanneer hij zei:
de gestreepte zullen uw loon zijn, dan wierp al
het kleinvee gestreepte jongen. [9] Zo heeft God
de kudde van uw vader weggenomen en mij ge-
geven. [10] Het gebeurde eens in de tijd, toen het
kleinvee bronstig was, dat ik mijn ogen opsloeg
en ik zag in de droom, en zie, de bokken die het
kleinvee besprongen, waren gestreept, gespik-
keld en gevlekt. [11] En de Engel van God zei tot
mij in de droom: Jakob. En ik zei: Hier ben ik.
[12] En Hij zei: Sla toch uw ogen op en zie toe: al
de bokken die het kleinvee bespringen, zijn ge-
streept, gespikkeld en gevlekt, want Ik heb ge-
zien alles wat Laban u aandoet. [13] (A) Ik ben de
God van Betel, waar u een opgerichte steen ge-
zalfd hebt, waar u Mij een gelofte gedaan hebt;
welnu, maak u reisvaardig, ga uit dit land weg
en keer naar het land van uw maagschap te-
rug. [14] Toen *antwoordden* Rachel en Lea en zei-
den tot hem: Hebben wij nog deel of erfenis in
het huis van onze vader? [15] Zijn wij door hem
niet als vreemden geacht, omdat hij ons ver-
kocht heeft? Ook heeft hij ons geld geheel en al
opgemaakt. [16] Maar al de rijkdom, die God van
onze vader weggenomen heeft, die behoort ons
en onze kinderen; nu dan, doe al wat God u ge-
zegd heeft.
[17] Toen maakte Jakob zich reisvaardig, zette
zijn kinderen en zijn vrouwen op de kamelen,
[18] en dreef zijn hele kudde voort en al de have,
die hij verworven had, de kudde, die zijn eigen-
dom was, die hij in Paddan-Aram verworven had,
om te gaan naar zijn vader Isaak, naar het land
Kanaän.
[19] Laban nu was heengegaan om zijn schapen
te scheren. Toen stal Rachel de terafim van haar
vader. [20] En Jakob misleidde de Arameeër Laban
door hem niet te vertellen, dat hij wilde vluchten.
[21] Zo vluchtte hij met alles wat hij had, begaf
zich op weg, trok over de Rivier en sloeg de
richting in naar het gebergte van Gilead.

Verbond tussen Jakob en Laban

[22] Toen aan Laban op de derde dag werd be-
richt, dat Jakob gevlucht was, [23] nam hij zijn
verwanten met zich mee, achtervolgde hem ze-
ven dagreizen ver, en haalde hem in op het
gebergte van Gilead. [24] En God kwam in een
droom 's nachts tot de Arameeër Laban en zei
tot hem: Neem u wel in acht, dat u met Jakob niet
ten goede of ten kwade spreekt. [25] Toen Laban
Jakob bereikte, had Jakob zijn tent opgeslagen
in het gebergte; ook Laban met zijn verwanten
sloegen (hun tent) in het gebergte van Gilead op.
[26] En Laban zei tot Jakob: Wat hebt u gedaan,
dat u mij misleid en mijn dochters als krijgsge-
vangenen weggevoerd hebt? [27] Waarom bent u
stiekem gevlucht en hebt u mij misleid en het mij
niet meegedeeld? Ik zou u dan uitgeleide heb-
ben gedaan met vreugdebetoon en liederen, met
tamboerijn en citer. [28] U hebt mij niet eens gele-
genheid gegeven mijn zonen en dochters te kus-
sen; zodoende hebt u dwaas gehandeld. [29] Het is
in mijn macht u kwaad te doen, maar de God
van uw vader heeft gisterennacht tot mij gezegd:

(A) **31:13** Gen. 28:18-22.

Neem u in acht, dat u met Jakob niet ten goede of ten kwade spreekt. 30 Nu dan, als u bent heengegaan, enkel omdat u zo vurig naar het huis van uw vader verlangt, waarom hebt u dan mijn goden gestolen? 31 Toen *antwoordde* Jakob en zei tot Laban: Ik was bang, omdat ik dacht, dat u mij uw dochters zou ontrukken. 32 Bij wie u uw goden vindt, die zal niet in leven blijven; onderzoek in tegenwoordigheid van onze verwanten al wat ik bij mij heb, en neem het mee. Want Jakob wist niet, dat Rachel ze gestolen had. 33 Toen kwam Laban in de tent van Jakob en in de tent van Lea en in de tent van de beide slavinnen, maar hij vond ze niet. Nadat hij uit de tent van Lea gegaan was, kwam hij in de tent van Rachel. 34 Rachel nu had de terafim genomen en in het kameelzadel gelegd, en was daarop gaan zitten. En Laban doorzocht de hele tent, maar vond ze niet. 35 En zij zei tot haar vader: Mijn heer wordt niet boos, omdat ik voor u niet kan opstaan, want het gaat mij naar de wijze van de vrouwen. En hij zocht nauwkeurig, maar vond de terafim niet.

36 Toen werd Jakob boos en twistte met Laban, en Jakob *antwoordde* en zei tot Laban: Wat is mijn overtreding, wat is mijn zonde, dat u mij zo heftig achtervolgd hebt? 37 Nu u al mijn huisraad doorzocht hebt, wat hebt u gevonden van al het huisraad van uw huis? Leg het hier neer voor de ogen van mijn en uw broeders, opdat zij scheidsrechters tussen ons zijn. 38 Het is nu twintig jaar, dat ik bij u geweest ben; uw ooien en uw geiten hebben geen misdracht gehad en de rammen van uw kleinvee heb ik niet gegeten. 39 Wat verscheurd was, bracht ik niet tot u, ik moest het zelf vergoeden; wat gestolen was, hetzij bij dag, hetzij bij nacht, hebt u van mijn hand geëist. 40 Zo ging het mij: overdag sloopte mij de hitte en 's nachts de koude, en de slaap week van mijn ogen. 41 Het is nu twintig jaar, dat ik in uw huis geweest ben; ik heb u veertien jaar om uw beide dochters gediend en zes jaar om uw vee, en u hebt mijn loon tienmaal veranderd. 42 Indien de God van mijn vader, de God van Abraham en Degene voor wie Isaak ontzag had, niet met mij was geweest, dan zou u mij nu voorzeker met lege handen hebben weggezonden; mijn *ellende* en de arbeid van mijn handen heeft God aangezien en Hij heeft gisterennacht het geding beslist.

43 Toen *antwoordde* Laban en zei tot Jakob: Deze dochters zijn mijn dochters en deze kinderen zijn mijn kinderen en dit vee is mijn vee, ja, al wat u ziet, dat is van mij; wat zou ik dan nu mijn eigen dochters en de kinderen die zij gebaard hebben, kunnen aandoen? 44 Welnu, komaan, laten wij een verbond sluiten, ik en u, opdat het tot een getuige zij tussen mij en u. 45 Daarop nam Jakob een steen en zette die overeind als een opgerichte steen.

46 Voorts zei Jakob tot zijn verwanten: Brengt stenen bijeen. Toen haalden zij stenen en maakten een hoop en zij hielden daar bij die hoop een maaltijd. 47 Laban noemde hem Jegar-Sahaduta, en Jakob noemde hem Gal-Ed. 48 En Laban zei: Deze steenhoop zij heden getuige tussen mij en u. Daarom noemde hij hem Gal-Ed, 49 en ook Mispa, want hij zei: Dat **JHWH** de wacht zal houden tussen mij en u, wanneer wij van elkaar gescheiden zullen zijn. 50 Indien u mijn dochters *kwelt*, en indien u behalve mijn dochters vrouwen neemt, zie toe, al is er niemand bij ons, God is getuige tussen mij en u.

51 Voorts zei Laban tot Jakob: Zie, deze steenhoop, en zie, de opgerichte steen die ik geplaatst heb tussen mij en u - 52 deze steenhoop zij getuige, en de opgerichte steen zij getuige: voorzeker, ik zal deze steenhoop niet voorbijtrekken naar u toe, en u zult deze hoop en deze opgerichte steen niet voorbijtrekken naar mij toe, met kwade bedoeling. 53 De God van Abraham en de God van Nachor, de God van hun vader, mogen richten tussen ons. Toen zwoer Jakob bij de Vreze van zijn vader Isaak. 54 En Jakob bracht een slachtoffer op die berg en nodigde zijn verwanten tot een maaltijd. En zij hielden de maaltijd en overnachtten op de berg. 55 De volgende morgen vroeg kuste Laban zijn zonen en dochters en zegende hen, en Laban keerde terug naar zijn woonplaats.

Jakob is bang om Esau te ontmoeten

32 [1] Ook Jakob vervolgde zijn weg, en engelen van God ontmoetten hem. [2] Toen hij hen zag, zei Jakob: Dit is een leger van God. Daarom noemde hij die plaats Machanaïm. [3] En Jakob zond boden voor zich uit tot zijn broer Esau, naar het land Seïr, het gebied van Edom. [4] En hij gebood hun: Zo zult u tot mijn heer, tot Esau, zeggen: Zo zegt uw dienaar Jakob: ik heb als vreemdeling bij Laban gewoond en ben daar tot nu toe gebleven. [5] En ik heb runderen, ezels en kleinvee, slaven en slavinnen verworven, en ik laat dit mijn heer meedelen om uw genegenheid te winnen. [6] De boden nu keerden tot Jakob terug en zeiden: Wij kwamen bij uw broer, bij Esau, en hij is al op weg u tegemoet, met vierhonderd man bij zich. [7] Toen werd Jakob zeer bevreesd en het werd hem bang te moede; en hij verdeelde het volk dat bij hem was, en het kleinvee, de runderen en de kamelen in twee groepen. [8] Want hij dacht: Indien Esau op de ene groep afkomt en die verslaat, dan kan de groep die overblijft, ontkomen. [9] Toen zei Jakob: O God van mijn vader Abraham en God van mijn vader Isaak, JHWH, die tot mij gezegd hebt: keer terug naar uw land en naar uw maagschap en Ik zal u weldoen - [10] ik ben te gering voor al de gunstbewijzen en voor al de trouw, die U aan uw dienaar bewezen hebt, want met mijn staf trok ik over de Jordaan hier en nu ben ik tot twee legers geworden. [11] Red mij toch uit de hand van mijn broer, uit de hand van Esau, want ik ben bang voor hem: misschien zal hij komen en mij verslaan, zowel moeder als kinderen. [12] U toch hebt gezegd: Ik zal u zeker weldoen en uw nageslacht maken als het zand van de zee, dat vanwege de menigte niet geteld kan worden. [13] (A) En hij bleef daar die nacht over.

Toen nam hij van wat hij verworven had een geschenk voor zijn broer Esau: [14] tweehonderd geiten en twintig bokken, tweehonderd ooien en twintig rammen, [15] dertig zogende kamelen met haar veulens, veertig koeien en tien stieren, twintig ezelinnen en tien ezelhengsten. [16] En hij stelde ze onder de hoede van zijn slaven, elke kudde afzonderlijk, en zei tot zijn slaven: Trekt voor mij uit en laat ruimte tussen de verschillende kudden. [17] En hij gebood de voorste: Als mijn broer Esau u ontmoet en u vraagt: van wie bent u? en waarheen gaat u? en van wie is dat vee daar voor u uit? [18] zeg dan: van uw dienaar, van Jakob; dit is een geschenk, gezonden aan mijn heer, aan Esau, en zie, hij komt ook zelf achter ons aan. [19] En hij gebood zowel de tweede als de derde en verder allen die achter de kudden liepen: Aldus zult u tot Esau spreken, als u hem aantreft; [20] en u zult zeggen: ook uw dienaar Jakob komt daar reeds achter ons aan. Hij dacht namelijk: Laat ik hem verzoenen met het geschenk dat voor mij uitgaat, en daarna wil ik zijn aangezicht zien; misschien zal hij mij goedgezind zijn(1) [21] Aldus ging het geschenk vóór hem uit, maar zelf bleef hij die nacht in de legerplaats.

De worsteling van Jakob

[22] Toen stond hij in die nacht op, nam zijn beide vrouwen, zijn beide slavinnen en zijn elf zonen, en trok de doorwaadbare plaats van de Jabbok over; [23] hij nam hen en deed hen de beek overtrekken, en hij bracht alles wat hij had naar de overzijde. [24] Zo bleef Jakob alleen achter. En een man worstelde met hem, totdat de dag aanbrak. [25] (B) Toen deze zag, dat hij hem niet kon overwinnen sloeg hij hem op zijn heupgewricht, zodat het heupgewricht van Jakob ontwricht werd, terwijl hij met hem worstelde. [26] Toen zei hij: Laat mij gaan, want de dageraad is gekomen. Maar hij zei: Ik laat u niet gaan, tenzij u mij zegent. [27] Daarop zei hij tot hem: Hoe is uw naam? En hij zei: Jakob. [28] Toen zei hij: Uw naam zal niet meer Jakob luiden, maar Israël, want u hebt gestreden met God en mensen, en u hebt over-

(1) **32:20** Letterlijk staat er: "misschien wil hij mijn aangezicht verheffen".

(A) **32:13** Gen. 22:17. (B) **32:25** Hos. 12:4,5.

wonnen. 29 (A) Daarop vroeg Jakob: Zeg mij toch
uw naam. Maar hij antwoordde: Waarom vraagt u
toch naar mijn naam? En hij zegende hem daar.
30 (B) En Jakob noemde de plaats Pniël, want
(zei hij) ik heb God gezien van aangezicht tot
aangezicht en mijn leven is behouden gebleven.
31 En de zon ging over hem op, toen hij door
Penuël getrokken was; en hij ging mank aan zijn
heup. 32 Daarom eten de Israëlieten tot op he-
den de heupspier niet, die op het heupgewricht
ligt, omdat Hij Jakob op het heupgewricht, aan
de heupspier, geslagen had.

Jakob met Esau verzoend

33 1 Jakob nu sloeg zijn ogen op en daar zag
hij Esau aankomen, en met hem vierhon-
derd man. Toen verdeelde hij de kinderen onder
Lea en Rachel en de beide slavinnen. 2 Hij plaat-
ste de slavinnen en haar kinderen vooraan, Lea
en haar kinderen daarachter, en Rachel en Jozef
achteraan. 3 En zelf ging hij voor hen uit en boog
zich zevenmaal ter aarde, totdat hij bij zijn broer
gekomen was. 4 Maar Esau snelde hem tegemoet,
omarmde hem, viel hem om de hals en kuste
hem, en zij huilden. 5 Daarna sloeg hij zijn ogen
op, zag de vrouwen en de kinderen, en vroeg: Wie
hebt u daar bij u? En hij antwoordde: De kinde-
ren, die God in zijn genade aan uw knecht ge-
schonken heeft. 6 Daarop naderden de slavinnen
met hun kinderen en bogen zich neer. 7 Vervol-
gens naderde ook Lea met haar kinderen en zij
bogen zich neer. En ten laatste naderden Jozef en
Rachel en zij bogen zich neer. 8 Toen zei hij: Wat
bedoelt u met die hele menigte, die ik ontmoette?
En hij zei: Om de genegenheid van mijn heer
te winnen. 9 Maar Esau zei: Ik heb al veel, mijn
broer; wat u hebt, mag van u blijven. 10 Maar
Jakob zei: Zeker niet, indien u mij vriendelijk ge-
zind bent, neem dan mijn gave uit mijn hand
aan, omdat ik uw aangezicht gezien heb zoals
men het aangezicht van God ziet, en u welge-
vallen aan mij gehad hebt. 11 Neem toch mijn
geschenk, dat u gebracht werd, want God is mij
genadig geweest en ik heb alles. En hij hield bij
hem aan, zodat hij het nam. 12 En hij zei: Laat
ons toch opbreken en verder reizen; ik wil u be-
geleiden. 13 Maar hij zei tot hem: Mijn heer weet,
dat de kinderen teer zijn, en dat ik kleinvee en
zogende runderen bij mij heb; zou men die één
dag al te zeer jagen, dan zou de hele kudde ster-
ven. 14 Laat mijn heer toch vóór zijn knecht uit-
trekken en ik zal op mijn gemak verder trekken
naar de tred van het vee, dat vóór mij uitgaat, en
naar de tred van de kinderen, totdat ik bij mijn
heer in Seïr kom. 15 Toen zei Esau: Laat mij dan
van het volk dat bij mij is, enigen bij u achterla-
ten. Maar hij zei: Waarom toch? Laat mij de gene-
genheid van mijn heer winnen. 16 Dus vervolgde
Esau die dag weer zijn weg, naar Seïr. 17 Maar
Jakob brak op naar Soekkot en hij bouwde zich
daar een huis, en voor zijn kudde maakte hij hut-
ten. Daarom noemde hij die plaats Soekkot.
18 Jakob kwam op zijn tocht uit Paddan-Aram
behouden bij de stad Sichem, in het land Kanaän
en sloeg zijn legerplaats ten oosten van de stad
op; 19 (C) hij kocht voor honderd geldstukken
het stuk land waarop hij zijn tent gespannen
had, van de zonen van Hemor, de vader van
Sichem. 20 Daar richtte hij een altaar op en
noemde dat: De God van Israël is God.

Dina en de Sichemieten

34 1 Dina, de dochter van Lea, die zij
Jakob gebaard had, ging eens uit om de
dochters van het land te bezoeken. 2 Toen zag
Sichem, de zoon van de Chiwwiet Hemor, de
vorst van het land, haar en hij nam haar en lag bij
haar en *verkrachtte* haar. 3 En hij was aan Dina,
de dochter van Jakob, innig gehecht; hij had het
meisje lief en sprak tot het hart van het meisje.
4 Daarom zei Sichem tot zijn vader Hemor: Neem
mij dit meisje tot vrouw. 5 Jakob nu had ge-
hoord, dat hij zijn dochter Dina onteerd had.
Daar zijn zonen bij zijn kudde in het veld wa-
ren, zweeg Jakob erover totdat zij thuiskwamen.

(A) **32:29** Gen. 35:10. (B) **32:30** Richt. 13:17,18. (C) **33:19** Joz. 24:32; Joh. 4:5.

6 Hemor nu, de vader van Sichem, ging tot
Jakob om met hem te spreken. 7 De zonen van
Jakob kwamen thuis uit het veld, zodra zij het
hoorden; de mannen waren gegriefd en zeer
boos, omdat hij een schandelijke dwaasheid in
Israël begaan had door bij de dochter van Jakob
te liggen, want zoiets doet men niet. 8 En Hemor
sprak met hen en zei: Mijn zoon Sichem hangt
met geheel zijn hart aan uw dochter; geeft
haar dan aan hem tot vrouw, 9 en verzwagert u
met ons; geeft ons uw dochters en neemt onze
dochters voor u, 10 woont dan bij ons: het land
ligt voor u open; zet u daar neer, trekt daarin
rond en vestigt u daar. 11 En Sichem zei tot
haar vader en tot haar broers: Schenkt mij toch
uw genegenheid; ik zal u geven wat u mij zegt.
12 Al maakt u mij de bruidsprijs en de huwelijks-
gift nog zo hoog, ik zal geven wat u mij zult zeg-
gen; maar geeft mij het meisje tot vrouw.
13 Toen *antwoordden* de zonen van Jakob
Sichem en zijn vader Hemor bedrieglijk en spra-
ken, omdat hij hun zuster Dina onteerd had,
tot hen als volgt: 14 Wij kunnen dit niet doen,
onze zuster aan een man geven, die onbesne-
den is, want dat zou voor ons een schande zijn.
15 Slechts op deze voorwaarde kunnen wij u ter
wille zijn: indien u ons gelijk wordt, doordat bij u
al wie mannelijk is, besneden wordt; 16 dan zul-
len wij u onze dochters geven, en uw dochters
voor ons nemen, en wij zullen bij u wonen, en
wij zullen tot één volk zijn. 17 Maar indien u
naar ons niet luistert en u niet laat besnijden,
dan nemen wij onze dochter mee en gaan heen.
18 En hun woorden vonden bijval bij Hemor en
bij Sichem, de zoon van Hemor. 19 En de jonge
man aarzelde niet dit te doen, want hij vond de
dochter van Jakob aantrekkelijk en hij was de
aanzienlijkste in zijn hele familie.
20 Toen gingen Hemor en zijn zoon Sichem
naar de poort van hun stad en spraken tot de
mannen van hun stad: 21 Die mannen hebben
vredelievende bedoelingen over ons; laten zij
wonen in dit land en daarin rondtrekken; het
land is immers ruim genoeg voor hen. Wij kun-
nen dan hun dochters voor ons tot vrouwen ne-
men en onze dochters kunnen wij hun geven.
22 Maar slechts op deze voorwaarde zullen die
mannen ons ter wille zijn om bij ons te wonen,
zodat wij één volk zijn: dat van ons al wie man-
nelijk is, besneden zal worden, zoals zij besne-
den zijn. 23 Hun kudde, hun bezittingen en al
hun vee, zullen die niet ons toebehoren? Laat ons
hun slechts ter wille zijn, zodat zij bij ons blij-
ven wonen. 24 Toen vonden Hemor en zijn zoon
Sichem gehoor bij allen die uitgegaan waren naar
de poort van zijn stad, en besneden werd al wie
mannelijk was, allen die naar de poort van zijn
stad waren uitgegaan.
25 Op de derde dag nu, toen zij hevige pijn
leden, namen twee zonen van Jakob, Simeon
en Levi, broers van Dina, ieder zijn zwaard en
zij overvielen de argeloze stad en doodden al
wie mannelijk was. 26 Ook Hemor en zijn zoon
Sichem doodden zij met de scherpte van het
zwaard, en zij namen Dina mee uit het huis van
Sichem en gingen weg. 27 De zonen van Jakob
wierpen zich op de verslagenen en plunderden
de stad, omdat zij hun zuster onteerd hadden.
28 Hun kleinvee en rundvee, hun ezels en al wat
in de stad en op het veld was, namen zij mee.
29 En hun hele bezit, al hun kleine kinderen en
hun vrouwen namen zij gevangen en zij maakten
die buit, evenals alles wat in de huizen was.
30 Toen zei Jakob tot Simeon en Levi: U hebt
mij in het ongeluk gestort door mij in een kwade
reuk te brengen bij de inwoners van dit land,
bij de Kanaänieten en de Perizzieten, terwijl ik
slechts met weinige mensen ben; als zij tegen
mij samenspannen, zullen zij mij verslaan, en ik
zal verdelgd worden, ik en mijn huis. 31 Maar zij
zeiden: Mocht hij soms onze zuster als een hoer
behandelen?

Jakob opnieuw te Betel

35 1 (A) En God zei tot Jakob: Maak u reis-
vaardig, trek naar Betel, blijf daar, en

(A) **35:1** Gen. 28:11-17.

richt er een altaar op voor de God, die u verschenen is, toen u vluchtte voor uw broer Esau.
2 Toen zei Jakob tot zijn huis en tot allen die bij hem waren: Doet weg de vreemde goden die in uw midden zijn, reinigt u en verwisselt uw klederen. 3 Laten wij ons dan gereed maken en naar Betel trekken, en ik zal daar een altaar oprichten voor die God, die mij *geantwoord* heeft in de dagen van mijn benauwdheid, en die met mij geweest is op de weg die ik gegaan ben. 4 Toen gaven zij Jakob al de vreemde goden die in hun bezit waren, en de ringen die in hun oren waren, en Jakob begroef ze onder de terebint die bij Sichem is. 5 Daarna braken zij op. En de schrik voor God viel op de steden rondom hen, zodat zij de zonen van Jakob niet achtervolgden.
6 Toen Jakob aangekomen was te Luz, in het land Kanaän, - dat is Betel - hij en al het volk dat bij hem was, 7 bouwde hij daar een altaar, en hij noemde die plaats El-Betel, omdat God Zich daar aan hem geopenbaard had, toen hij voor zijn broer vluchtte. 8 Toen Debora, de voedster van Rebekka, gestorven was, werd zij begraven beneden Betel onder een eik, en men noemde die: Eik van tranen.
9 En God verscheen opnieuw aan Jakob, bij zijn komst uit Paddan-Aram, en zegende hem; 10 (A) en God zei tot hem: U heet Jakob; u zult niet meer Jakob heten, maar Israël zal uw naam zijn. En Hij noemde hem Israël. 11 (B) En God zei tot hem: Ik ben God, de Almachtige, wees vruchtbaar en word talrijk; een volk, ja een menigte van volken, zal uit u ontstaan, en koningen zullen uit uw lendenen voortkomen. 12 En dit land, dat Ik Abraham en Isaak gegeven heb, zal Ik u geven; en uw nageslacht zal Ik dit land geven. 13 En God voer op van hem ter plaatse, waar Hij met hem gesproken had. 14 (C) En Jakob zette een opgerichte steen ter plaatse, waar Hij met hem gesproken had, een stenen zuil, en hij stortte een plengoffer(1) erover uit en goot er olie op.
15 En Jakob noemde de plaats, waar God met hem gesproken had, Betel.

Dood van Rachel en Isaak, Ruben gaat met Bilha naar bed

16 Daarna braken zij op uit Betel. Toen zij nog maar kort van Efrat verwijderd waren, bracht Rachel een kind ter wereld, en zij had een moeilijke bevalling. 17 En terwijl zij die moeilijke bevalling had, zei de vroedvrouw tot haar: Wees niet bang, ook ditmaal hebt u een zoon.
18 En toen het leven uit haar wegvloeide - want zij stierf - noemde zij hem Ben-Oni, maar zijn vader noemde hem Benjamin. 19 Zo stierf Rachel en werd begraven aan de weg naar Efrat, dat is Betlehem. 20 En Jakob zette op haar graf een opgerichte steen, dat is de opgerichte steen van Rachels graf tot op heden.
21 Daarna brak Israël op en zette zijn tent op aan de andere zijde van Migdal-Eder. 22 (D) En toen Israël in dit land woonde, ging Ruben heen en lag bij Bilha, de bijvrouw van zijn vader, en Israël hoorde het.

De zonen van Jakob nu waren twaalf in getal. 23 De zonen van Lea: de eerstgeborene van Jakob, Ruben, voorts Simeon, Levi, Juda, Issakar en Zebulon. 24 De zonen van Rachel: Jozef en Benjamin. 25 Verder de zonen van Bilha, de slavin van Rachel: Dan en Naftali. 26 Vervolgens de zonen van Zilpa, de slavin van Lea: Gad en Aser. Dit zijn de zonen van Jakob, die hem geboren zijn in Paddan-Aram.
27 (E) En Jakob kwam bij zijn vader Isaak te Mamre bij Kirjat-Arba - dat is Hebron - waar Abraham en Isaak als vreemdeling gewoond hadden. 28 En de dagen van Isaak waren honderd tachtig jaar. 29 En Isaak gaf de geest en stierf en hij werd tot zijn voorgeslacht vergaderd, oud en van het leven verzadigd, en zijn zonen Esau en Jakob begroeven hem.

(1) **35:14** Een plengoffer is een offer van vloeistof, bijvoorbeeld olie, wijn of water.

(A) **35:10** Gen. 32:29. (B) **35:11** Gen. 17:4-8. (C) **35:14** Gen. 28:18,19. (D) **35:22** Gen. 49:4. (E) **35:27** Gen. 13:18.

De nakomelingen van Esau

36 1 Dit zijn de nakomelingen van Esau, dat
is Edom. 2 (A) Esau nam zijn vrouwen uit
de dochters van Kanaän, Ada, dochter van de
Hethiet Elon, en Oholibama, dochter van Ana,
dochter van de Chiwwiet Sibon, 3 (B) en Basemat,
dochter van Ismaël, zuster van Nebajot. 4 En Ada
gaf aan Esau een zoon, Elifaz, en Basemat kreeg
Reüel, 5 en Oholibama kreeg Jeüs, Jalam en
Korach. Dit waren de zonen van Esau, die hem
in het land Kanaän geboren zijn. 6 Esau nu nam
zijn vrouwen, zijn zonen, zijn dochters en al de
mensen die tot zijn huis behoorden, zijn kudde,
al zijn vee en al zijn bezit, die hij in het land
Kanaän verworven had, en hij ging van zijn broer
Jakob weg, naar een (ander) land. 7 Want hun
bezit was te veel dan dat zij konden samen-
wonen, en het land van hun vreemdelingschap
kon hen niet onderhouden vanwege hun kudden.
8 Daarom ging Esau op het gebergte Seïr wonen;
Esau, dat is Edom.

9 Dit zijn de nakomelingen van Esau, de va-
der van de Edomieten, op het gebergte Seïr.
10 Dit zijn de namen van de zonen van Esau:
Elifaz, de zoon van Esaus vrouw Ada; Reüel,
de zoon van Esaus vrouw Basemat. 11 En de
zonen van Elifaz waren Teman, Omar, Sefo,
Gatam en Kenaz. 12 Timna was een bijvrouw van
Elifaz, de zoon van Esau, en zij en Elifaz kre-
gen Amalek; dit waren de zonen van Esaus vrouw
Ada. 13 En dit waren de zonen van Reüel: Nachat,
Zerach, Samma en Mizza; dit waren de zonen van
Esaus vrouw Basemat. 14 En dit waren de zonen
van Esaus vrouw Oholibama, dochter van Ana,
dochter van Sibon, zij gaf aan Esau Jeüs, Jalam
en Korach.

15 Dit waren de stamhoofden van de zonen van
Esau: de zonen van Elifaz, de eerstgeborene van
Esau, waren de stamhoofden Teman, Omar, Sefo,
Kenaz, 16 Korach, Gatam, Amalek; dit waren de
stamhoofden van Elifaz in het land Edom; dit wa-
ren de zonen van Ada. 17 En dit waren de zonen
van Reüel, de zoon van Esau: de stamhoofden
Nachat, Zerach, Samma en Mizza; dit waren de
stamhoofden van Reüel in het land Edom; dit wa-
ren de zonen van Esaus vrouw Basemat. 18 En dit
waren de zonen van Esaus vrouw Oholibama; de
stamhoofden Jeüs, Jalam en Korach; dit waren
de stamhoofden van Esaus vrouw Oholibama,
dochter van Ana. 19 Dit waren de zonen van Esau
en dit waren hun stamhoofden; dat is Edom.

20 Dit waren de zonen van Seïr, de Chorieten,
de inwoners van het land: Lotan, Sobal, Sibon,
Ana, 21 Dison, Eser en Disan; dit waren de stam-
hoofden van de Chorieten, van de zonen van Seïr
in het land Edom. 22 En de zonen van Lotan wa-
ren Chori en Hemam, en de zuster van Lotan
was Timna. 23 En dit waren de zonen van Sobal:
Alwan, Manachat, Ebal, Sefo en Onam. 24 En dit
waren de zonen van Sibon: zowel Ajja als Ana;
dit is de Ana, die de hete bronnen in de woes-
tijn gevonden heeft, toen hij de ezels van zijn
vader Sibon hoedde. 25 En dit waren de kinderen
van Ana: Dison; en Oholibama was de dochter
van Ana. 26 En dit waren de zonen van Disan:
Chemdan, Esban, Jitran en Keran. 27 Dit waren
de zonen van Eser: Bilhan, Zaäwan en Akan.
28 Dit waren de zonen van Disan: Us en Aran.
29 Dit waren de stamhoofden van de Chorieten:
Lotan, Sobal, Sibon, Ana, 30 Dison, Eser en Disan;
dit waren de stamhoofden van de Chorieten,
naar hun stammen in het land Seïr.

31 En dit waren de koningen, die over het land
Edom regeerden, voordat er een koning over de
Israëlieten regeerde. 32 In Edom dan regeerde
Bela, de zoon van Beor, en zijn stad heette
Dinhaba. 33 Toen Bela gestorven was, werd ko-
ning in zijn plaats Jobab, de zoon van Zerach,
uit Bosra. 34 Toen Jobab gestorven was, werd
koning in zijn plaats Chusam, uit het land van
de Temanieten. 35 Toen Chusam gestorven was,
werd koning in zijn plaats Hadad, de zoon van
Bedad, die Midjan versloeg in het veld van Moab,
en zijn stad heette Awit. 36 Toen Hadad gestor-
ven was, werd koning in zijn plaats Samla, uit

(A) **36:2** Gen. 26:34. (B) **36:3** Gen. 28:9.

Masreka. 37 Toen Samla gestorven was, werd koning in zijn plaats Saul, uit Rechobot aan de rivier. 38 Toen Saul gestorven was, werd koning in zijn plaats Baäl-Chanan, de zoon van Akbor. 39 Toen Baäl-Chanan, de zoon van Akbor, gestorven was, werd koning in zijn plaats Hadar, en zijn stad heette Paü, en zijn vrouw heette Mehetabel, de dochter van Matred, de dochter van Me-Zahab.

40 En dit zijn de namen van de stamhoofden van Esau naar hun geslachten, naar hun plaatsen, met hun namen: Timna, Alwa, Jetet, 41 Oholibama, Ela, Pinon, 42 Kenaz, Teman, Mibsar, 43 Magdiël en Iram; dit waren de stamhoofden van Edom naar hun woonplaatsen in het land van hun bezitting; dat is Esau, de vader van de Edomieten.

Jozef naar Egypte verkocht

37 1 Jakob echter woonde in het land van vreemdelingschap van zijn vader, in het land Kanaän. 2 Dit is de geschiedenis van Jakob. Jozef, zeventien jaar oud - hij was dus nog jong - was gewoon om met zijn broers, de zonen van Bilha en de zonen van Zilpa, de vrouwen van zijn vader, de schapen te hoeden. En Jozef bracht kwaad gerucht over hen aan hun vader over. 3 En Israël had Jozef lief boven al zijn zonen, omdat hij hem een zoon in zijn ouderdom was; en hij maakte hem een pronkgewaad. 4 Toen zijn broers zagen, dat hun vader hem boven al zijn broers liefhad, haatten zij hem en konden niet vriendelijk met hem spreken.

5 En Jozef had een droom en vertelde die aan zijn broers; daarom haatten zij hem nog meer. 6 Hij zei namelijk tot hen: Hoort toch deze droom die ik gehad heb. 7 Zie, wij waren aan het schoven binden in het veld - daar richtte mijn schoof zich op en bleef overeind staan, en zie, uw schoven omringden haar en bogen zich voor mijn schoof neer. 8 Daarop zeiden zijn broers tot hem: Wilt u soms koning over ons zijn? Wilt u soms over ons heersen? Toen haatten zij hem nog meer om zijn droom en om zijn woorden.

9 En hij had nog een andere droom, die hij aan zijn broers vertelde. Hij zei: Nu heb ik weer een droom gehad, en zie, de zon, de maan en elf sterren bogen zich voor mij neer. 10 Toen hij dit aan zijn vader en zijn broers vertelde, onderhield zijn vader hem daarover, en zei tot hem: Wat voor een droom is dat, die u gehad hebt? Zullen soms ik, uw moeder en uw broers komen om ons voor u ter aarde neer te buigen? 11 (A) Zijn broers dan benijdden hem, maar zijn vader hield de zaak in gedachten.

12 Eens waren zijn broers heengegaan om de schapen van hun vader bij Sichem te weiden. 13 Toen zei Israël tot Jozef: Uw broers weiden immers bij Sichem? Kom, ik wil u tot hen zenden. En hij zei tot hem: Hier ben ik. 14 Verder zei hij tot hem: Ga toch en doe onderzoek naar de welstand van uw broers en naar de welstand van de schapen en breng mij bericht. En hij liet hem gaan uit het dal van Hebron en hij kwam te Sichem. 15 Toen hij nu in het veld ronddwaalde, trof hem een man aan, die hem vroeg: Wat zoekt u? 16 En hij zei: Ik zoek mijn broers; vertel mij toch, waar zij weiden. 17 Daarop zei die man: Zij zijn van hier opgebroken, want ik heb hen horen zeggen: Laten wij naar Dotan gaan. Toen ging Jozef zijn broers achterna en hij trof hen aan te Dotan.

18 En zij zagen hem van verre. Maar voordat hij bij hen gekomen was, smeedden zij een aanslag tegen hem om hem te doden. 19 Zij zeiden tot elkaar: Zie, daar komt die aartsdromer aan.(1) 20 Nu dan, komt, laten wij hem doden en in een van de putten werpen, en laten wij dan zeggen: een wild dier heeft hem verslonden. Dan zullen wij zien, wat er van zijn dromen terechtkomt. 21 Toen Ruben dit hoorde, wilde hij hem uit hun hand redden, en zei: Laten wij hem niet doodslaan. 22 Verder zei Ruben tot hen: Vergiet geen bloed; werpt hem in deze put, die in de woestijn

(1) **37:19** Aartsdromer = letterlijk: "meester (of: bezitter) van de dromen".

(A) **37:11** Hand. 7:9.

is, maar slaat de hand niet aan hem - met de bedoeling hem uit hun hand te redden en naar zijn vader terug te brengen.
23 Zodra Jozef bij zijn broers gekomen was, trokken zij Jozef zijn kleed uit, het pronkgewaad, dat hij droeg. 24 En zij namen hem en wierpen hem in de put; de put nu was leeg, er stond geen water in. 25 Daarna zetten zij zich neer om te eten. Toen zij hun ogen opsloegen - daar zagen zij een karavaan van Ismaëlieten aankomen uit Gilead, hun kamelen droegen gom, balsem en hars, op weg om dat naar Egypte te brengen. 26 Toen zei Juda tot zijn broers: Wat voordeel is erin gelegen, wanneer wij onze broer doden en zijn bloed verbergen? 27 Komt dan, laten wij hem aan de Ismaëlieten verkopen, maar laten wij niet de hand aan hem slaan, want hij is onze broer, ons eigen vlees. En zijn broers gaven daaraan gehoor. 28 (A) Toen Midjanitische mannen, kooplieden, voorbijgingen, trokken zij Jozef omhoog, haalden hem op uit de put en verkochten Jozef voor twintig zilverstukken aan de Ismaëlieten; en dezen brachten Jozef naar Egypte. 29 Toen Ruben bij de put kwam, zie, Jozef was niet in de put. En hij scheurde zijn klederen, 30 keerde naar zijn broers terug en zei: De knaap is er niet, en ik, waar moet ik heen?
31 Toen namen zij Jozefs kleed, slachtten een geitenbok en doopten het kleed in het bloed. 32 En zij lieten het pronkgewaad aan hun vader brengen met de boodschap: Dit hebben wij gevonden; zie toch, of dit het kleed van uw zoon is of niet. 33 En hij herkende het en zei: Het is het kleed van mijn zoon; een wild dier heeft hem verslonden; Jozef is stellig verscheurd. 34 En Jakob scheurde zijn mantel, deed een rouwgewaad om zijn heupen en treurde lange tijd over zijn zoon. 35 Al zijn zonen en al zijn dochters deden hun best hem te troosten, maar hij weigerde zich te laten troosten, en zei: Neen, rouw dragend zal ik tot mijn zoon in het dodenrijk neerdalen. En zijn vader huilde om hem. 36 De Midjanieten nu verkochten hem naar Egypte, aan Potifar, een hoveling van Farao, de overste van de lijfwacht.

Juda en Tamar

38 1 In die tijd trok Juda van zijn broers weg en nam zijn intrek bij een man van Adullam, en zijn naam was Chira. 2 En Juda zag daar de dochter van een Kanaänitisch man, en zijn naam was Sua; hij huwde haar en kwam tot haar. 3 En zij werd zwanger, bracht een zoon ter wereld, en noemde hem Er. 4 Daarna werd zij opnieuw zwanger, kreeg een zoon en noemde hem Onan. 5 Vervolgens kreeg zij weer een zoon, en noemde hem Sela. Hij was te Kezib, toen zij hem ter wereld bracht. 6 En Juda nam voor Er, zijn eerstgeborene, een vrouw, en haar naam was Tamar. 7 En Er, de eerstgeborene van Juda, wekte het ongenoegen van JHWH op, en JHWH doodde hem. 8 Toen zei Juda tot Onan: Ga tot de vrouw van uw broer, sluit met haar het zwagerhuwelijk en verwek voor uw broer nageslacht. 9 Maar Onan wist, dat het nageslacht hem niet zou toebehoren, daarom, zo vaak hij tot de vrouw van zijn broer kwam, verspilde hij het zaad op de grond, om aan zijn broer geen nageslacht te geven. 10 En wat hij gedaan had, was kwaad in de ogen van JHWH, en Hij doodde ook hem. 11 Toen zei Juda tot zijn schoondochter Tamar: Ga als weduwe in het huis van uw vader wonen, totdat mijn zoon Sela groot is, want hij dacht: Dat ook hij niet zal sterven evenals zijn broers. En Tamar ging in het huis van haar vader wonen.
12 Na verloop van vele dagen stierf de dochter van Sua, de vrouw van Juda. En toen Juda de rouwtijd ten einde had gebracht, ging hij naar de scheerders van zijn schapen, hij en zijn vriend Chira, de Adullamiet, naar Timna. 13 Toen aan Tamar bericht werd: Zie, uw schoonvader is naar Timna gegaan om zijn schapen te scheren, 14 trok zij haar weduwkleed uit, bedekte zich met een sluier, vermomde zich en ging zitten aan de ingang van Enaïm, dat aan de weg naar Timna ligt, omdat zij gezien had, dat Sela groot

(A) **37:28** Hand. 7:9.

geworden was, en zij hem niet tot vrouw was gegeven. 15 Toen Juda haar zag, hield hij haar voor een hoer, omdat zij haar aangezicht bedekt had. 16 En hij keerde zich tot haar aan de weg en zei: Welaan, laat mij toch tot u komen, want hij wist niet, dat zij zijn schoondochter was. Daarop zei zij: Wat zult u mij geven, wanneer u tot mij komt? 17 En hij zei: Ik zal u een geitenbokje van de kudde zenden. Zij dan zei: Als u mij dan maar een pand geeft, totdat u het gezonden hebt. 18 Hij zei: Wat voor pand moet ik u geven? Zij zei: Uw zegelring, uw snoeren en de staf, die in uw hand is. Toen gaf hij het haar, en hij kwam tot haar en zij werd zwanger van hem. 19 Daarna stond zij op, en ging heen, legde haar sluier af en trok haar weduwkleed aan.

20 Juda nu zond het geitenbokje door bemiddeling van zijn vriend, de Adullamiet, om het pand uit de hand van de vrouw in ontvangst te nemen, maar deze trof haar niet aan. 21 En hij vroeg de mannen van haar woonplaats: Waar is die vrouw, die te Enaïm aan de weg zat? En zij zeiden: Er is hier geen vrouw geweest. 22 Hij dan kwam tot Juda terug en zei: Ik heb haar niet gevonden; en ook de mannen van die plaats zeiden: Er is hier geen vrouw geweest. 23 Toen zei Juda: Laat zij het behouden, opdat wij niet tot spot worden; zie, ik heb het bokje gezonden, maar u hebt haar niet kunnen vinden.

24 Na verloop van ongeveer drie maanden werd Juda bericht: Uw schoondochter Tamar heeft hoererij bedreven, en zie, zij is ook zwanger door hoererij. Toen zei Juda: Brengt haar naar buiten, opdat zij verbrand zal worden. 25 Terwijl zij naar buiten gebracht werd, zond zij haar schoonvader deze boodschap: Van de man, van wie deze dingen zijn, ben ik zwanger. Ook zei zij: Zie eens goed, van wie deze zegelring en snoeren en staf zijn. 26 Toen herkende Juda ze en hij zei: Zij staat tegenover mij in haar recht, omdat ik haar niet aan mijn zoon Sela heb gegeven. En hij heeft geen gemeenschap meer met haar gehad.

27 Toen het nu de tijd was, dat zij baren zou, was er een tweeling in haar schoot. 28 En toen zij beviel, stak er één zijn hand uit, en de vroedvrouw nam die, bond om zijn hand een scharlaken draad en zei: Deze is het eerst gekomen. 29 En toen hij zijn hand weer introk, daar kwam zijn broer, en zij zei: Hoe krachtig bent u doorgebroken, en zij gaf hem de naam Peres. 30 En daarna kwam zijn broeder aan wiens hand de scharlaken draad was, en men noemde hem Zerach.

Jozef in Potifars huis

39 1 Jozef nu werd naar Egypte gebracht; en Potifar, een hoveling van Farao, de overste van de lijfwacht, een Egyptenaar, kocht hem van de Ismaëlieten die hem daarheen gebracht hadden. 2 (A) En JHWH was met Jozef, zodat hij een voorspoedig man werd, en hij woonde in het huis van zijn heer, de Egyptenaar. 3 Toen zijn heer zag, dat JHWH met hem was, en dat JHWH alles wat hij ondernam onder zijn hand deed gelukken, 4 won Jozef zijn genegenheid en hij mocht hem bedienen; hij stelde hem aan over zijn huis, en alles wat hij had, gaf hij in zijn hand. 5 Van het ogenblik af, dat hij hem over zijn huis en over al wat hij bezat had aangesteld, zegende JHWH het huis van de Egyptenaar om Jozefs wil: de zegen van JHWH rustte op alles wat hij had, zowel in huis als op het veld. 6 En hij liet al zijn bezit aan Jozef over, en met hem naast zich, bemoeide hij zich enkel met het brood dat hij at. Jozef nu was mooi van gestalte en mooi van uiterlijk.

7 Hierna sloeg de vrouw van zijn heer haar ogen op Jozef, en zij zei: Kom bij mij liggen. 8 Maar hij weigerde en zei tot de vrouw van zijn heer: Zie, mijn heer bemoeit zich, met mij naast zich, met niets van wat er in huis is, en alles wat hij heeft, heeft hij in mijn hand gegeven; 9 niemand is in dit huis machtiger dan ik, en hij heeft mij niets onthouden dan alleen u, omdat u zijn vrouw bent; hoe zou ik dan dit grote kwaad doen

(A) **39:2** Hand. 7:9.

en zondigen tegen God? 10 En ofschoon zij dag aan dag tot Jozef sprak, voldeed hij niet aan haar wens bij haar te gaan liggen en omgang met haar te hebben.

11 Op zekere dag kwam hij het huis binnen om zijn werk te verrichten, terwijl niemand van de huisgenoten daar in huis was. 12 Toen greep zij hem bij zijn kleed en zei: Kom bij mij liggen. Maar hij liet zijn kleed in haar hand achter, vluchtte en liep naar buiten. 13 Toen zij nu zag, dat hij zijn kleed in haar hand achtergelaten had en naar buiten gevlucht was, 14 riep zij haar huisgenoten en zei tot hen: Ziet toch, hij heeft ons een Hebreeuwse man gebracht opdat deze zijn spel met ons speelt; hij is bij mij gekomen om bij mij te liggen, maar ik heb met luide stem geroepen; 15 en toen hij hoorde, dat ik mijn stem verhief en riep, liet hij zijn kleed bij mij achter, vluchtte en liep naar buiten. 16 Daarop legde zij zijn kleed bij zich neer, totdat zijn heer thuiskwam. 17 En zij sprak tot hem op deze manier: Die Hebreeuwse slaaf, die u ons gebracht hebt, is bij mij gekomen om zijn spel met mij te drijven. 18 Maar toen ik mijn stem verhief en riep, heeft hij zijn kleed bij mij achtergelaten en is naar buiten gevlucht. 19 Zodra zijn heer de woorden hoorde, die zijn vrouw tot hem sprak: zo en zo heeft uw slaaf mij gedaan, ontbrandde zijn toorn. 20 En Jozefs heer greep hem en wierp hem in de gevangenis, de plaats waar de gevangenen van de koning gevangen zaten. Zo kwam hij daar in de gevangenis.

21 (A) En JHWH was met Jozef; Hij bewees hem genade en deed hem de genegenheid van de overste van de gevangenis winnen. 22 Daarom vertrouwde de overste van de gevangenis al de gevangenen die in de gevangenis waren, aan Jozef toe, en al wat daar te doen was, deed hij. 23 De overste van de gevangenis keek niet om naar iets dat hem was toevertrouwd, omdat JHWH met hem was; en wat hij verrichtte, deed JHWH gelukken.

De dromen van de schenker en de bakker

40 1 Hierna gebeurde het, dat de schenker en de bakker van de koning van Egypte zondigden tegen hun heer, de koning van Egypte. 2 En Farao werd boos op zijn beide hovelingen, de overste van de schenkers en de overste van de bakkers. 3 Hij zette hen in hechtenis in het huis van de overste van de lijfwacht, in de gevangenis, de plaats waar Jozef gevangen zat. 4 En de overste van de lijfwacht stelde Jozef bij hen aan, om hen te bedienen. En zij waren geruime tijd in hechtenis.

5 Zij nu hadden beiden een droom, ieder zijn eigen droom, in dezelfde nacht, ieder een droom met een eigen betekenis, zowel de schenker als de bakker van de koning van Egypte, die in de gevangenis gevangen zaten. 6 Toen Jozef in de morgen bij hen kwam, zag hij hen aan, en zie, zij waren mismoedig. 7 Hij vroeg aan de hovelingen van Farao, die met hem in hechtenis waren in het huis van zijn heer: Waarom staat uw gezicht zo somber vandaag? 8 Daarop zeiden zij tot hem: Wij hebben een droom gehad en er is niemand, die hem kan uitleggen. Toen zei Jozef tot hen: Zijn de uitleggingen niet Gods zaak? Vertelt het mij toch. 9 Daarop vertelde de overste van de schenkers aan Jozef zijn droom en zei tot hem: In mijn droom, zie, er stond een wijnstok vóór mij. 10 Aan de wijnstok waren drie ranken, en nauwelijks begon hij uit te botten, of zijn bloesem was er, en zijn trossen droegen rijpe druiven. 11 En de beker van Farao was in mijn hand. Ik nam de druiven, perste ze uit in Farao's beker en gaf de beker in Farao's hand. 12 Toen zei Jozef tot hem: Dit is de uitlegging ervan: de drie ranken, dat zijn drie dagen; 13 binnen drie dagen zal Farao uw hoofd verhogen en u in uw rang herstellen, en u zult Farao de beker in de hand geven, zoals u tevoren gewoon was te doen, toen u zijn schenker was. 14 Maar blijf aan mij denken, wanneer het u goed zal gaan; toon mij toch uw dankbaarheid door van mij gewag te maken

(A) **39:21** Hand. 7:9.

bij Farao, en breng mij uit dit huis. 15 Want gestolen ben ik uit het land van de Hebreeën, en ook hier heb ik niets gedaan, waarom zij mij in dit kerkerhol hadden kunnen zetten.
16 Toen de overste van de bakkers zag, dat Jozef een gunstige uitlegging gegeven had, zei hij tot hem: Ook ik had een droom: zie, er waren op mijn hoofd drie korven met gebak. 17 In de bovenste korf was allerlei voedsel voor Farao, wat een bakker bereidt. De vogels aten dit uit de korf, boven mijn hoofd. 18 Toen *antwoordde* Jozef: Dit is de uitlegging ervan: de drie korven, dat zijn drie dagen; 19 binnen drie dagen zal Farao uw hoofd verhogen, boven u, en u aan een paal hangen en de vogels zullen het vlees van u afeten.
20 Op de derde dag nu, de geboortedag van Farao, maakte hij een maaltijd voor al zijn dienaren. En hij verhief het hoofd van de overste van de schenkers en het hoofd van de overste van de bakkers te midden van zijn dienaren. 21 Want hij herstelde de overste van de schenkers in zijn schenkersambt, zodat hij de beker weer in Farao's hand gaf. 22 Maar de overste van de bakkers hing hij op, zoals Jozef hun had uitgelegd. 23 Maar de overste van de schenkers dacht niet aan Jozef, maar vergat hem.

De dromen van Farao - Jozef verhoogd

41 1 Na verloop van twee volle jaren droomde Farao, dat hij aan de Nijl stond. 2 En zie, uit de Nijl kwamen zeven koeien op, mooi van uiterlijk en vet van vlees, en zij weidden in het oevergras. 3 Maar zie, zeven andere koeien kwamen na deze op uit de Nijl, lelijk van uiterlijk en mager van vlees, en zij gingen naast die koeien staan aan de oever van de Nijl. 4 En de koeien die lelijk van uiterlijk en mager van vlees waren, aten de zeven koeien op, die mooi van uiterlijk en vet waren. Toen werd Farao wakker.
5 Daarna sliep hij weer in en droomde voor de tweede keer, en zie, zeven dikke en mooie aren schoten op uit één halm. 6 Maar zie, zeven dunne en door de oostenwind verbrande aren kwamen na deze op. 7 En de dunne aren verslonden de zeven dikke en volle aren. Toen werd Farao wakker, en het was een droom.
8 (A) De volgende morgen was zijn geest onrustig en hij ontbood al de geleerden en al de wijzen van Egypte, en Farao vertelde hun zijn dromen, maar er was niemand, die ze Farao kon uitleggen. 9 Toen sprak de overste van de schenkers tot Farao: Heden moet ik mijn zonden in herinnering brengen. 10 Farao was boos op zijn dienaren, en zette mij gevangen in het huis van de overste van de lijfwacht, mij en de overste van de bakkers. 11 In één zelfde nacht nu hadden wij een droom, ik en hij, ieder had een droom met een eigen betekenis. 12 Nu was daar bij ons een Hebreeuwse jongeman, een slaaf van de overste van de lijfwacht, en wij vertelden hem onze dromen, en hij legde ze ons uit; aan ieder gaf hij uitleg naar zijn droom. 13 En zoals hij ons uitgelegd had, zo is het gebeurd; mij herstelde Farao weer in mijn ambt, hem liet hij ophangen.
14 Toen ontbood Farao Jozef, en zij haalden hem met spoed uit de kerker; men schoor hem en gaf hem andere klederen, en hij kwam bij Farao. 15 Toen zei Farao tot Jozef: Ik heb een droom gehad, en er is niemand, die hem kan uitleggen, maar ik heb van u horen zeggen: U hoeft een droom maar te horen om hem te kunnen uitleggen. 16 En Jozef *antwoordde* Farao: Zeker niet; God zal (over) Farao's welzijn *antwoorden*.
17 Toen sprak Farao tot Jozef: In mijn droom stond ik aan de oever van de Nijl. 18 En zie, uit de Nijl kwamen zeven koeien op, vet van vlees en mooi van gedaante, en zij weidden in het oevergras. 19 Maar zie, zeven andere koeien kwamen na deze op, schraal, zeer lelijk van gedaante en mager van vlees; ik heb nooit zulke lelijke als deze gezien in het hele land Egypte. 20 En de magere en lelijke koeien aten de zeven eerste, vette koeien op. 21 Toen deze in haar maag gekomen waren, was daarvan niets te merken; zij ble-

(A) **41:8** Dan. 2:2.

ven er even lelijk uitzien als tevoren. Toen werd ik wakker. 22 Verder zag ik in mijn droom, en zie, zeven aren schoten op uit één halm, vol en mooi. 23 Maar zie, zeven dorre, dunne en door de oostenwind verbrande aren kwamen na deze op. 24 En de dunne aren verslonden de zeven mooie aren. En ik heb dit de geleerden gezegd, maar er is niemand, die het mij kan verklaren.

25 Toen zei Jozef tot Farao: Farao's dromen zijn één; God heeft Farao bekend gemaakt, wat Hij zal doen. 26 De zeven mooie koeien, dat zijn zeven jaren, en de zeven mooie aren, dat zijn zeven jaren; de dromen zijn één. 27 En de zeven magere en lelijke koeien, die na deze opkwamen, dat zijn zeven jaren, en de zeven loze, door de oostenwind verzengde aren betekenen zeven jaren van hongersnood. 28 Dit bedoelde ik, toen ik tot Farao sprak: God heeft Farao getoond, wat Hij zal doen. 29 Zie, er komen zeven jaren, waarin grote overvloed in het hele land Egypte zijn zal. 30 Daarna zullen zeven jaren van hongersnood aanbreken; dan zal al de overvloed in het land Egypte vergeten zijn en de honger het land verteren. 31 Van de overvloed zal men daarna in het land niets meer merken vanwege die hongersnood, want die zal zeer zwaar zijn. 32 Dat de droom tot tweemaal toe aan Farao herhaald is, wil zeggen, dat de zaak bij God vaststaat, en dat God die haastig zal volbrengen. 33 Nu dan, Laat Farao omzien naar een verstandig en wijs man, en hem aanstellen over het land Egypte. 34 Laat Farao ook dit doen: laat hij opzichters over het land aanstellen, en van het land Egypte een vijfde heffen, in de zeven jaren van de overvloed. 35 Zij moeten al het voedsel van deze goede jaren die komen zullen, verzamelen en koren opslaan ter beschikking van Farao, als voedsel in de steden, en dit bewaren. 36 Zo zal dat voedsel het land tot voorraad dienen voor de zeven jaren van hongersnood, die in het land Egypte zullen zijn, opdat het land door de honger niet te gronde wordt gericht.

37 Dit voorstel nu was goed in de ogen van Farao en in de ogen van al zijn dienaren. 38 En Farao zei tot zijn dienaren: Zouden wij iemand kunnen vinden als deze, een man, in wie de Geest van God is? 39 En Farao zei tot Jozef: Aangezien God u dit alles bekend gemaakt heeft, is er niemand zo verstandig en wijs als u. 40 (A) U zult over mijn huis zijn, en op uw bevel zal mijn hele volk zich voeden; alleen door de troon zal ik boven u staan. 41 Voorts zei Farao tot Jozef: Zie, ik stel u aan over het hele land Egypte. 42 (B) Daarop trok Farao zijn zegelring van zijn hand en deed hem aan Jozefs hand; hij bekleedde hem met linnen klederen, en hing een gouden ketting om zijn hals. 43 En hij liet hem rijden op de tweede wagen die hij had, en men riep voor hem uit: Eerbied! Aldus stelde hij hem aan over het hele land Egypte. 44 Ook zei Farao tot Jozef: Ik ben Farao, maar zonder u zal niemand in het hele land Egypte zijn hand of zijn voet opheffen. 45 En Farao noemde Jozef: Safenat-Paneach, en hij gaf hem Asnat, de dochter van Potifera, de priester van On, tot vrouw. En Jozef ging uit, (als heer) over het land Egypte.

Jozef als onderkoning in Egypte

46 Jozef was dertig jaar oud, toen hij voor Farao, de koning van Egypte, stond. En Jozef ging van Farao heen en trok door het hele land Egypte. 47 Het land nu gaf zijn opbrengst in de zeven jaren van overvloed bij handen vol, 48 en hij verzamelde al het voedsel van de zeven jaren, dat in het land Egypte was, en hij sloeg het voedsel in steden op; de opbrengst van de velden die om elke stad gelegen waren, sloeg hij daarin op. 49 En Jozef hoopte koren op als zand van de zee, geweldig veel, zodat men ophield te tellen, want er was geen tellen aan.

50 En voordat er een jaar van hongersnood kwam, werden Jozef twee zonen geboren, die Asnat, de dochter van Potifera, de priester van On, hem gaf. 51 Jozef gaf aan de eerstgeborene de naam Manasse, want (zei hij): God heeft mij

(A) **41:40** Hand. 7:10. (B) **41:42** Dan. 5:29.

al mijn moeite doen vergeten, en ook het hele huis van mijn vader. 52 En aan de tweede gaf hij de naam Efraïm (= meervoudig vruchtbaar), want (zei hij): God heeft mij vruchtbaar gemaakt in het land van mijn ellende.

53 Toen de zeven jaren van overvloed, die er in het land Egypte geweest was, verstreken waren, 54 (A) begonnen de zeven jaren van de hongersnood te komen, zoals Jozef gezegd had; in alle landen was hongersnood, maar in het hele land Egypte was brood. 55 (B) Toen het hele land Egypte honger leed, en het volk tot Farao om brood riep, zei Farao tot alle Egyptenaren: Gaat tot Jozef; doet wat hij u zegt. 56 Toen de hongersnood nu over de hele aarde heerste, opende Jozef alle schuren en verkocht koren aan de Egyptenaren; want de honger was sterk in het land Egypte. 57 En de hele wereld kwam naar Egypte om bij Jozef koren te kopen, want de honger was sterk op de hele aarde.

Eerste reis van Jozefs broers naar Egypte

42 1 Toen Jakob vernam, dat er in Egypte koren was, zei hij tot zijn zonen: Waarom ziet u elkaar aan! 2 (C) Voorts zei hij: Zie, ik heb gehoord, dat er in Egypte koren is; trekt daarheen en koopt daar koren voor ons, opdat wij in leven blijven en niet sterven. 3 Toen trokken tien broeders van Jozef heen om in Egypte koren te kopen. 4 Maar Jakob liet Benjamin, Jozefs broeder, niet met zijn broeders meegaan, want hij dacht; er mocht hem eens een ongeluk overkomen. 5 Onder degenen die kwamen om koren te kopen, waren ook de zonen van Israël, want er was hongersnood in het land Kanaän. 6 Jozef nu was de machthebber over het land; hij was het, die aan al het volk van het land koren verkocht.

Toen nu de broers van Jozef aangekomen waren, bogen zij zich voor hem neer met het aangezicht ter aarde. 7 Zodra Jozef zijn broers zag, herkende hij hen, maar hij deed alsof hij een vreemde voor hen was; hij sprak hen bits aan, en zei tot hen: Vanwaar komt u? Zij zeiden: Uit het land Kanaän, om voedsel te kopen. 8 Jozef herkende zijn broers wel, maar zij herkenden hem niet. 9 (D) Toen herinnerde Jozef zich de dromen die hij van hen gedroomd had. En hij zei tot hen: U bent verspieders, u bent gekomen om te zien, waar het land openligt. 10 Maar zij zeiden tot hem: Neen, mijn heer, maar uw knechten zijn gekomen om voedsel te kopen. 11 Wij zijn allen zonen van één man; wij zijn eerlijke mensen; uw knechten zijn geen verspieders. 12 Maar hij zei tot hen: Neen, maar u bent gekomen om te zien, waar het land openligt. 13 Daarop zeiden zij: Uw knechten waren twaalf in getal, wij zijn broers, zonen van één man in het land Kanaän, en zie, de jongste is nu bij onze vader, en één is niet meer. 14 Toen zei Jozef tot hen: Het is, zoals ik tot u gesproken heb: u bent verspieders. 15 Hieraan zult u getoetst worden: zowaar Farao leeft, u zult vanhier niet weggaan, tenzij uw jongste broer hierheen komt. 16 Zendt één van u om uw broer te halen, maar u zult gevangen blijven; zo zullen uw woorden getoetst worden, of u waarheid spreekt; maar indien niet, zowaar Farao leeft, dan bent u verspieders. 17 En hij zette hen gezamenlijk drie dagen lang in hechtenis.

18 Op de derde dag nu zei Jozef tot hen: Doet dit, opdat u in leven blijft; ik heb ontzag voor God. 19 Indien u eerlijke mensen bent, laat dan één broer van u gevangen blijven in het huis van bewaring, maar gaat u heen, neemt koren mee voor de honger van uw gezinnen. 20 Maar dan moet u uw jongste broer tot mij brengen, opdat uw woorden waarheid mogen blijken en u niet sterft. 21 Zij nu deden aldus en zeiden tot elkaar: Voorwaar, nu boeten wij voor wat wij onze broer aangedaan hebben: wij zagen zijn zielsbenauwdheid, toen hij ons om ontferming smeekte, maar wij hoorden niet; daarom is deze benauwdheid over ons gekomen. 22 (E) Toen *antwoordde* Ruben hun: Heb ik u niet gezegd: bezondigt u niet aan de knaap! Maar u hebt niet geluisterd. Nu wordt zijn bloed van ons geëist. 23 Zij wisten echter niet, dat Jozef hen verstond,

(A) **41:54** Hand. 7:11. (B) **41:55** Joh. 2:5. (C) **42:2** Hand. 7:12. (D) **42:9** Gen. 37:5-10. (E) **42:22** Gen. 37:21,22.

want zij gebruikten een tolk. 24 Toen keerde hij zich van hen af en huilde. Daarna keerde hij tot hen terug en sprak met hen; hij nam Simeon uit hun midden en liet hem in hun bijzijn binden. 25 En Jozef beval, dat men hun zakken met koren vullen en ieder het geld in zijn zak teruggeven zou, en dat men hun voedsel voor de reis zou geven. En men deed hun aldus. 26 Daarna laadden zij hun koren op hun ezels en gingen vandaar weg. 27 Toen één zijn zak opende om in het nachtverblijf zijn ezel voer te geven, zag hij zijn geld, en zie, het lag boven in zijn zak. 28 Hij zei tot zijn broers: Mijn geld is teruggegeven; zie maar, het ligt in mijn zak. Toen ontzonk hun de moed, en zij keerden zich bevende tot elkaar en zeiden: Wat heeft God ons nu aangedaan! 29 Toen zij bij hun vader Jakob gekomen waren, in het land Kanaän, deelden zij hem alles mee wat hun overkomen was, en zeiden: 30 Die man, de heer van dat land, heeft ons bits aangesproken en bejegende ons als verspieders van dat land. 31 Toen zeiden wij tot hem: Wij zijn eerlijke mensen, wij zijn geen verspieders. 32 Wij waren twaalf in getal, broers, zonen van onze vader; één is niet meer, en de jongste is nu bij onze vader, in het land Kanaän. 33 Toen zei die man, de heer van dat land, tot ons: Hieraan zal ik weten, dat u eerlijke mensen bent: één broer van u zult u bij mij laten; neemt dan koren voor de honger van uw gezinnen en gaat heen; 34 en brengt uw jongste broer tot mij, opdat ik weet, dat u geen verspieders bent, maar eerlijke mensen; dan zal ik uw broer aan u teruggeven, en u mag vrij in het land rondtrekken.

35 Toen zij hun zakken leegden - daar lag ieders geldbuidel in zijn zak; en toen zij en hun vader hun geldbuidels zagen, werden zij bang. 36 En hun vader Jakob zei tot hen: U berooft mij van kinderen; Jozef is niet meer, en Simeon is er niet meer, en Benjamin wilt u meenemen; dit alles is tegen mij. 37 Toen zei Ruben tot zijn vader: U mag mijn twee zonen doden, indien ik hem niet tot u breng; geef hem onder mijn hoede en ik zal hem tot u terugbrengen. 38 Maar hij zei: Mijn zoon gaat niet met u mee, want zijn broer is dood en hij is alleen overgebleven; overkomt hem een ongeluk op de weg die u gaan zult, dan zult u mijn grijze haar met verdriet in het dodenrijk doen neerdalen.

Tweede reis van Jozefs broers naar Egypte

43 1 Maar de hongersnood was zwaar in het land. 2 En toen zij het uit Egypte meegebrachte koren verbruikt hadden, zei hun vader tot hen: Gaat ons weer een weinig voedsel kopen. 3 Toen zei Juda tot hem: Die man heeft ons uitdrukkelijk verzekerd: u zult mijn aangezicht niet zien, tenzij uw broer bij u is. 4 Wilt u onze broer met ons laten gaan, dan zullen wij heentrekken en voedsel voor u kopen. 5 Maar indien u hem niet wilt laten gaan, dan zullen wij niet heentrekken, want die man heeft tot ons gezegd: u zult mijn aangezicht niet zien, tenzij uw broer bij u is. 6 Toen zei Israël: Waarom hebt u mij kwaad aangedaan door die man mee te delen, dat u nog een broer hebt? 7 Daarop zeiden zij: Die man heeft ons nauwkeurig ondervraagd over onszelf en onze maagschap: leeft uw vader nog? Hebt u nog een broer? En wij hebben het hem naar waarheid meegedeeld. Konden wij soms weten, dat hij zou zeggen: brengt uw broer mee? 8 En Juda zei tot zijn vader Israël: Laat de jongen toch met mij meegaan; dan zullen wij ons gereed maken en op reis gaan, opdat wij in het leven mogen blijven en niet sterven, zowel wij als u en onze kinderen. 9 Ik blijf borg voor hem; van mijn hand mag u hem eisen; indien ik hem niet tot u breng en vóór u stel, dan mag ik voor altijd tegenover u als een schuldige staan. 10 Hadden wij niet geaarzeld, dan zouden wij zeker al tweemaal terug zijn. 11 Toen zei hun vader Israël tot hen: Indien het zo gesteld is, doet dan dit: neemt van het fijnste van het land in uw zakken en brengt die man een geschenk: een weinig balsem en een weinig honing, gom en hars, terpentijnnoten en amandelen. 12 En neemt dubbel geld mee; ook het geld, dat boven in uw zakken gelegd was, moet u terugbrengen; misschien was het een vergissing. 13 En neemt uw broer mee, maakt u reisvaardig en keert terug tot die man.

14 En mag God, de Almachtige, u barmhartigheid
geven voor het aangezicht van die man, opdat hij
uw andere broer zal laten gaan, alsook Benjamin.
En wat mij aangaat, als ik van kinderen beroofd
moet worden, dan wordt ik beroofd.
15 Toen namen de mannen dat geschenk en zij
namen dubbel geld mee, en ook Benjamin; zij
maakten zich reisvaardig, trokken naar Egypte
en stonden voor het aangezicht van Jozef.
16 Toen Jozef Benjamin bij hen zag, zei hij
tot zijn huisbestuurder: Breng deze mannen in
huis en slacht slachtvee en bereid het, want he-
denmiddag zullen deze mannen met mij eten.
17 En de man deed zoals Jozef gezegd had, en
bracht hen in Jozefs huis. 18 De mannen werden
bang, toen zij naar Jozefs huis gebracht werden,
en zeiden: Wij worden hier gebracht vanwege het
geld dat de eerste maal in onze zakken is terug-
gekomen, om ons te overrompelen en te overval-
len, en om ons tot slaven te maken en onze ezels
weg te nemen. 19 En zij traden toe op de man die
Jozefs huisbestuurder was, en spraken tot hem
aan de ingang van het huis, 20 en zeiden: Met
uw verlof, mijn heer, wij zijn reeds een vorige
maal gekomen om voedsel te kopen; 21 en toen
wij in het nachtverblijf kwamen, en onze zakken
openden - daar lag ieders geld boven in zijn zak,
ons geld naar zijn volle gewicht. Maar wij hebben
het mee teruggebracht, 22 en ander geld hebben
wij meegenomen om voedsel te kopen; wij weten
niet, wie ons geld in onze zakken gelegd heeft.
23 Maar hij zei: Weest gerust, weest niet bang; de
God van u en van uw vader heeft u ongemerkt
een schat in uw zakken gegeven; uw geld heb ik
ontvangen. Vervolgens bracht hij Simeon bij hen
terug.
24 Toen die man hen in Jozefs huis gebracht
had, gaf hij water om hun voeten te wassen, en
hij gaf voer aan hun ezels. 25 Daarop legden zij
het geschenk gereed tegen het ogenblik, waarop
Jozef in de middag zou komen, want zij had-
den gehoord, dat zij daar een maaltijd zouden
gebruiken. 26 Toen Jozef het huis binnengeko-
men was, brachten zij het geschenk dat zij bij
zich hadden, bij hem binnen en zij bogen zich
voor hem ter aarde. 27 Daarop vroeg hij hen naar
hun welstand en zei: is het wél met uw oude va-
der, over wie u gesproken hebt? Leeft hij nog?
28 En zij zeiden: Het is wél met uw knecht, onze
vader; hij leeft nog. Daarop knielden zij en bogen
zich neer. 29 Toen hij zijn ogen opsloeg, zag hij
zijn broer Benjamin, de zoon van zijn moeder, en
zei: Is dit uw jongste broer, over wie u tot mij ge-
sproken hebt? En hij zei: God zij u genadig, mijn
zoon. 30 Toen haastte Jozef zich weg, want zijn
hart ging in ontroering uit naar zijn broer, en hij
zocht gelegenheid om te huilen; hij trad een ka-
mer binnen en huilde daar. 31 Daarna waste hij
zijn gezicht en trad naar buiten, bedwong zich-
zelf en zei: Dient het maal op. 32 Toen dienden
zij het op voor hem afzonderlijk en voor hen af-
zonderlijk en voor de Egyptenaren die met hem
aten, afzonderlijk; de Egyptenaren toch mogen
geen maaltijd gebruiken met de Hebreeën, want
dat is voor de Egyptenaren een gruwel. 33 En zij
zaten voor zijn aangezicht, van de eerstgeborene
tot de jongste naar zijn jeugd, zodat de mannen
elkaar verbaasd aanzagen. 34 En men bracht hun
van de gerechten die vóór hem stonden, en het
gerecht voor Benjamin was vijfmaal zo groot als
het gerecht van ieder van hen. Zo dronken zij en
werden dronken met hem.

44 1 En hij beval zijn huisbestuurder: Vul de
zakken van de mannen met koren, zoveel
zij kunnen vervoeren, en leg ieders geld boven
in zijn zak. 2 En mijn beker, de zilveren beker,
moet u boven in de zak van de jongste leggen
met het geld voor zijn koren. En hij deed naar
het woord, dat Jozef gesproken had. 3 Toen het
eerste morgenlicht opkwam, liet men de mannen
weggaan, met hun ezels. 4 Nauwelijks waren zij
de stad uitgegaan, nog niet ver weg, of Jozef zei
tot zijn huisbestuurder: Maak u op, jaag die man-
nen achterna, en als u hen ingehaald hebt, zeg
dan tot hen: Waarom hebt u goed met kwaad ver-
golden? (Waarom hebt u de zilveren beker gesto-
len?) 5 Is deze het niet, waaruit mijn heer drinkt
en waarmee hij de toekomst pleegt te voorspel-
len? U hebt slecht gehandeld met dit te doen.

6 Toen hij hen ingehaald had, sprak hij deze
woorden tot hen. 7 En zij zeiden tot hem:
Waarom spreekt mijn heer zulke woorden? Verre
zij het van uw knechten zoiets te doen. 8 Zie, het
geld dat wij boven in onze zakken vonden, heb-
ben wij uit het land Kanaän tot u teruggebracht,
en hoe zouden wij dan uit het huis van uw heer
zilver of goud stelen? 9 Degene van uw knechten,
bij wie (de beker) gevonden wordt, mag sterven,
en bovendien zullen wij mijn heer tot slaven zijn.
10 Daarop zei hij: Welaan, het zij zoals u gezegd
hebt; degene, bij wie hij gevonden wordt, die
zal mij tot slaaf zijn, maar u zult vrij uitgaan.
11 Toen haastte ieder van hen zich zijn zak af
te laden op de grond, en ieder opende zijn zak.
12 En hij stelde een onderzoek in; hij begon bij
de oudste en eindigde bij de jongste; en de be-
ker werd gevonden in Benjamins zak. 13 Toen
scheurden zij hun klederen, en ieder van hen
belaadde zijn ezel en zij keerden terug naar de
stad.
14 Zo kwamen Juda en zijn broers in het huis
van Jozef, waar hij nog was, en zij wierpen zich
voor hem ter aarde. 15 En Jozef zei tot hen: Wat
is dat voor daad, die u gedaan hebt? Wist u
niet, dat een man als ik dat ongetwijfeld ont-
dekken moest? 16 Daarop zei Juda: Wat zullen
wij tot mijn heer zeggen, wat zullen wij spre-
ken, en waarmee zullen wij ons rechtvaardigen?
God heeft de schuld van uw knechten aan het
licht gebracht. Zie, wij zijn slaven voor mijn heer,
wij evenals degene, bij wie de beker gevonden
is. 17 Maar hij zei: Het zij verre van mij dat te
doen; de man, bij wie de beker gevonden is, die
zal mij tot slaaf zijn, maar u, trekt in vrede naar
uw vader.
18 Toen naderde Juda tot hem en zei: Met uw
verlof, mijn heer, uw knecht mag toch een enkel
woord ten aanhoren van mijn heer spreken en
laat uw toorn niet tegen uw knecht ontbranden,
want u bent als Farao. 19 Mijn heer heeft zijn
knechten gevraagd: Hebt u nog een vader of een
broer? 20 En wij zeiden tot mijn heer: Wij hebben
een oude vader en daar is nog een jonge zoon
van zijn ouderdom; maar zijn broer is dood; hij
is de enig overgeblevene van zijn moeder, en zijn
vader heeft hem zeer lief. 21 Toen zei u tot uw
knechten: Brengt hem tot mij, opdat ik mijn ogen
op hem sla. 22 Maar wij zeiden tot mijn heer: De
jongen kan zijn vader niet verlaten, want verlaat
hij zijn vader, dan zal deze sterven. 23 Daarop
zei u tot uw knechten: Indien uw jongste broer
niet met u meekomt, zult u mijn aangezicht niet
meer zien. 24 Nadat wij naar uw knecht, mijn
vader, waren teruggereisd, deelden wij hem de
woorden van mijn heer mee. 25 Toen nu onze
vader zei: Gaat ons weer een weinig voedsel ko-
pen, 26 zeiden wij: Wij kunnen niet heentrekken;
als onze jongste broer bij ons is, dan zullen wij
heentrekken; want wij zullen het aangezicht van
die man niet mogen zien, wanneer onze jongste
broer niet bij ons is. 27 Daarop zei uw knecht,
mijn vader, tot ons: U weet, dat mijn vrouw mij
twee zonen heeft gebaard; 28 de éne is van mij
weggegaan, en ik heb moeten zeggen: voorzeker
is hij verscheurd, en ik heb hem tot nu toe niet
weergezien. 29 En neemt u ook deze van mij weg,
en overkomt hem een ongeluk, dan zult u mijn
grijze haar met verdriet in het dodenrijk doen
neerdalen. 30 En nu, wanneer ik bij uw knecht,
mijn vader, kom, en de jongen is niet bij ons,
aan wiens ziel zijn eigen ziel nauw verbonden is,
31 dan zal het gebeuren, als hij ziet, dat de jon-
gen er niet is, dat hij sterven zal, en uw knechten
zullen het grijze haar van uw knecht, onze va-
der, met verdriet in het dodenrijk doen neerda-
len. 32 Maar uw knecht is borg geworden voor de
jongen bij mijn vader met deze woorden: indien
ik hem niet tot u breng, dan mag ik voor altijd
tegenover mijn vader schuldig staan. 33 Nu dan,
laat toch uw knecht in de plaats van de jongen
als slaaf voor mijn heer achterblijven, en laat de
jongen met zijn broers meetrekken. 34 Want hoe
zal ik naar mijn vader heentrekken, wanneer de
jongen niet bij mij is? Ik zou het verdriet niet
kunnen aanzien, dat mijn vader zou treffen.

Jozef maakt zich aan zijn broers bekend

45 1 (A) Toen kon Jozef zich niet langer bedwingen voor allen die bij hem stonden,
en hij riep: Laat allen van mij weggaan. En daar
stond niemand bij hem, toen Jozef zich aan zijn
broers bekend maakte. 2 Daarop brak hij uit in
luid gekerm, zodat de Egyptenaren en Farao's
huis het hoorden. 3 En Jozef zei tot zijn broers:
Ik ben Jozef; leeft mijn vader nog? Maar zijn
broers konden hem niet *antwoorden*, want zij
deinsden van schrik voor hem terug. 4 Toen zei
Jozef tot zijn broers: Komt toch naderbij. Daarop
naderden zij. En hij zei: Ik ben uw broer Jozef,
die u naar Egypte verkocht hebt. 5 Maar weest
nu niet verdrietig en ziet er niet zo ontsteld uit,
omdat u mij hierheen verkocht hebt, want om u
in het leven te behouden heeft God mij voor u
uit gezonden. 6 Want al twee jaren is er hongersnood geweest in dit land en er komen nog vijf jaren, waarin niet geploegd of geoogst zal worden.
7 Daarom heeft God mij voor u uit gezonden om
u een voortbestaan te verzekeren op aarde, en
om voor u een groot aantal geredden in het leven
te behouden. 8 Dus bent u het niet, die mij hierheen gezonden hebt, maar God; Hij heeft mij gesteld tot Farao's vader en tot heer over heel zijn
huis en tot heerser in het hele land Egypte. 9 (B)
Trekt haastig naar mijn vader en zegt tot hem:
Zo zegt uw zoon Jozef: God heeft mij gesteld tot
heer over heel Egypte, kom tot mij, wacht niet.
10 U zult in het land Gosen wonen en u zult dicht
bij mij zijn, u en uw kinderen en uw kleinkinderen, uw kleinvee en uw runderen en al wat u hebt.
11 En ik zal daar voor u zorgen - want er zal nog
vijf jaar hongersnood zijn - opdat u niet verarmt,
u, noch uw huis, noch iemand van hen die bij u
horen. 12 En zie, uw eigen ogen en die van mijn
broer Benjamin zien, dat het mijn mond is, die
tot u spreekt. 13 Vertelt dan aan mijn vader al de
heerlijkheid die ik in Egypte bezit, en alles wat u
gezien hebt, en brengt mijn vader haastig hierheen. 14 Toen viel hij zijn broer Benjamin om
de hals en huilde, en Benjamin huilde aan zijn
hals. 15 En hij kuste al zijn broers hartelijk en
huilde, hen omhelzende. Daarna eerst spraken
zijn broers met hem.
16 Toen het gerucht in Farao's huis vernomen
werd, dat Jozefs broers waren gekomen, was dit
Farao en zijn dienaren aangenaam. 17 En Farao
zei tot Jozef: Zeg tot uw broers: doet dit: belaadt
uw dieren en trekt heen naar het land Kanaän,
18 en haalt uw vader en uw gezinnen en komt
tot mij, dan zal ik u het beste van het land Egypte
geven, zodat u het vette van het land eten zult.
19 Voorts hebt u de opdracht hun te gelasten:
Neemt u uit het land Egypte wagens voor uw kinderen en voor uw vrouwen, brengt uw vader mee
en komt. 20 U moet het niet jammer vinden van
uw huisraad, want het beste van het hele land
Egypte zal voor u zijn.
21 Toen deden de zonen van Israël aldus; en
Jozef gaf hun wagens volgens Farao's bevel; ook
gaf hij hun teerkost voor de reis. 22 Aan hen
allen, man voor man, gaf hij een stel kostbare klederen en aan Benjamin gaf hij driehonderd zilverstukken en vijf stel kostbare klederen. 23 Daarbij zond hij zijn vader tien ezels,
beladen met het beste van Egypte, en tien ezelinnen, beladen met koren en brood en voedsel,
voor zijn vader op de reis. 24 Hierop deed hij zijn
broers uitgeleide, en zij gingen heen, en hij zei
tot hen: Maakt geen onenigheid onderweg.
25 Zij dan trokken weg uit Egypte en kwamen
in het land Kanaän bij hun vader Jakob. 26 Toen
zij hem vertelden: Jozef leeft nog en hij is zelfs
heerser over het hele land Egypte, bleef zijn
hart er koud onder, want hij kon het niet geloven. 27 Maar toen zij hem al de woorden overbrachten, die Jozef tot hen gesproken had, en
toen hij de wagens zag, die Jozef gezonden had
om hem te vervoeren, leefde de geest van hun
vader Jakob op. 28 En Israël zei: Het is genoeg,
mijn zoon Jozef leeft nog; ik wil gaan en hem
zien, voordat ik sterf.

(A) **45:1** Hand. 7:13. (B) **45:9** Hand. 7:14.

Jakob trekt naar Egypte

46 [1] En Israël brak op met alles wat hij had
en kwam te Berseba en bracht de God van
zijn vader Isaak slachtoffers. [2] En God sprak tot
Israël in nachtgezichten, en Hij zei: Jakob, Jakob.
En hij zei: Hier ben ik. [3] Toen zei Hij: Ik ben God,
de God van uw vader, wees niet bang om naar
Egypte te trekken, want Ik zal u daar tot een
groot volk maken. [4] Ik zal zelf met u naar Egypte
trekken en Ik zal u ook zeker weer terugbrengen
en Jozef zal u de ogen toedrukken. [5] Toen ging
Jakob uit Berseba op weg, en de zonen van Israël
vervoerden hun vader Jakob, en ook hun kinderen en hun vrouwen, op de wagens die Farao gezonden had om hem te vervoeren. [6] (A) Zij namen ook hun vee en hun bezittingen mee, die
zij in het land Kanaän verworven hadden, en zij
kwamen in Egypte, Jakob en al zijn kroost met
hem. [7] Zijn zonen en kleinzonen, zijn dochters
en kleindochters en zijn hele kroost bracht hij
met zich naar Egypte.

[8] Dit nu zijn de namen van de zonen van Israël,
die in Egypte kwamen, van Jakob en zijn zonen.
De eerstgeborene van Jakob was Ruben. [9] De zonen van Ruben waren Chanok, Pallu, Chesron en
Karmi. [10] De zonen van Simeon waren Jemuël,
Jamin, Ohad, Jakin, Sochar en Saul, de zoon van
een Kanaänitische. [11] De zonen van Levi waren Gerson, Kehat en Merari. [12] De zonen van
Juda waren Er, Onan, Sela, Peres en Zerach; maar
Er en Onan waren in het land Kanaän gestorven; en de zonen van Peres waren Chesron en
Chamul. [13] De zonen van Issakar waren Tola,
Puwwa, Job en Simron. [14] De zonen van Zebulon
waren Sered, Elon en Jachleël. [15] Dit waren de
zonen van Lea, die zij aan Jakob gebaard heeft
in Paddan-Aram, en ook zijn dochter Dina. Het
hele zielental van zijn zonen en dochters was
drieëndertig. [16] De zonen van Gad waren Sifjon,
Chaggi, Suni, Esbon, Eri, Arodi en Areli. [17] De zonen van Aser waren Jimna, Jiswa, Jiswi en Beria,
en ook hun zuster Serach, en de zonen van Beria
waren Cheber en Malkiël. [18] Dit waren de zonen
van Zilpa, die Laban aan zijn dochter Lea gegeven had, en zij baarde dezen aan Jakob - zestien zielen. [19] De zonen van Rachel, de vrouw
van Jakob, waren Jozef en Benjamin. [20] (B) En
aan Jozef werden in het land Egypte Manasse
en Efraïm geboren, die Asnat, de dochter van
Potifera, de priester van On, hem gaf. [21] De zonen van Benjamin waren Bela, Beker, Asbel,
Gera, Naäman, Echi, Ros, Muppim, Chuppim en
Ard. [22] Dit waren de zonen van Rachel, die aan
Jakob geboren werden, het hele zielental veertien. [23] De zoon van Dan was Chusim. [24] De zonen van Naftali waren Jachseël, Guni, Jeser en
Sillem. [25] Dit waren de zonen van Bilha, die
Laban aan zijn dochter Rachel gegeven had, en
zij gaf dezen aan Jakob, het hele zielental zeven.
[26] Alle personen die met Jakob naar Egypte kwamen, zijn afstammelingen, behalve de vrouwen
van de zonen van Jakob, het hele zielental was
zesenzestig. [27] (C) En de zonen van Jozef, die
hem in Egypte geboren waren, waren twee in getal. Het hele getal van de zielen van het huis van
Jakob, die naar Egypte kwamen, was zeventig.

[28] Hij dan zond Juda voor zich uit naar Jozef,
opdat deze hem in Gosen zou ontmoeten. En
zij kwamen in het land Gosen aan. [29] En Jozef
spande zijn wagen aan en trok naar Gosen, zijn
vader Israël tegemoet. Toen hij hem ontmoette,
viel hij hem om de hals en huilde geruime tijd
aan zijn hals. [30] Toen zei Israël tot Jozef: Nu kan
ik sterven, nadat ik uw aangezicht gezien heb,
omdat u nog leeft. [31] En Jozef zei tot zijn broers
en tot het huis van zijn vader: Ik zal heengaan,
het Farao meedelen en hem zeggen: mijn broeders en het huis van mijn vader, die in het land
Kanaän waren, zijn tot mij gekomen; [32] die mannen zijn schaapherders, want zij zijn veehouders en hebben hun kleinvee, hun runderen en
alles wat zij bezitten, meegebracht. [33] En wanneer Farao u roept en zegt: wat is uw bedrijf?
[34] zegt dan: uw knechten zijn veehouders geweest van onze jeugd aan tot heden, zowel wij

(A) **46:6** Hand. 7:15. (B) **46:20** Gen. 41:50-52. (C) **46:27** Hand. 7:14.

als onze vaderen - opdat u in het land Gosen mag wonen, want al wat schaapherder is, is voor de Egyptenaren een gruwel.

47 [1] Toen kwam Jozef bij Farao, deelde het hem mee, en zei: Mijn vader en mijn broers zijn met hun kleinvee, hun runderen en al wat zij bezitten, gekomen uit het land Kanaän, en zij zijn in het land Gosen. [2] Nu had hij vijf mannen uit zijn broers meegenomen, en hij stelde die aan Farao voor. [3] En Farao zei tot zijn broers: Wat is uw bedrijf? Daarop zeiden zij tot Farao: Uw knechten zijn schaapherders, wij evenals onze vaderen. [4] Ook zeiden zij tot Farao: Wij zijn gekomen om als vreemdelingen in dit land te verblijven, want er is geen weide meer voor de kudde, die uw knechten hebben, omdat de hongersnood zwaar is in het land Kanaän; nu dan, sta uw knechten toe in het land Gosen te wonen. [5] Toen zei Farao tot Jozef: Uw vader en uw broers zijn tot u gekomen; [6] het land Egypte ligt voor u open. Wijs uw vader en uw broers in het beste deel van het land woonplaatsen aan, laten zij in het land Gosen wonen; indien u weet, dat onder hen flinke mannen zijn, stel die dan tot opzichters over mijn kudde aan.

[7] Ook bracht Jozef zijn vader Jakob en stelde hem aan Farao voor. En Jakob zegende Farao. [8] Toen zei Farao tot Jakob: Hoe groot is het getal van uw levensjaren? [9] En Jakob zei tot Farao: Het getal van de jaren van mijn vreemdelingschap is honderd en dertig; weinig in getal en kwaad zijn al mijn levensjaren geweest, en zij hebben niet bereikt het getal van de levensjaren van mijn vaderen in de dagen van hun vreemdelingschap. [10] Toen zegende Jakob Farao en ging van Farao heen. [11] Jozef nu wees zijn vader en zijn broers woonplaatsen aan en gaf hun grondbezit in het land Egypte, in het beste deel van het land, in het land Rameses, zoals Farao geboden had. [12] En Jozef onderhield zijn vader, zijn broers en het hele huis van zijn vader met brood, naar het getal van de kinderen.

Jozefs maatregelen

[13] Er was nu in het hele land geen brood, want de hongersnood was zeer zwaar, en het land Egypte en het land Kanaän raakten uitgeput als gevolg van de honger. [14] En Jozef zamelde al het geld in, dat zich in het land Egypte en in het land Kanaän bevond, voor het koren dat men kwam kopen, en Jozef bracht het geld in Farao's huis. [15] Toen het geld uit het land Egypte en uit het land Kanaän op was, kwamen alle Egyptenaren tot Jozef en zeiden: Geef ons brood! Waarom toch zouden wij voor uw ogen sterven? Want er is geen geld meer. [16] En Jozef zei: Geeft uw vee, dan zal ik u (brood) geven in ruil voor uw vee, indien er geen geld meer is. [17] Toen brachten zij hun vee tot Jozef, en Jozef gaf hun brood in ruil voor de paarden, het kleinvee, het rundvee en de ezels, en hij voorzag hen in dat jaar van brood in ruil voor al hun vee. [18] Toen dat jaar ten einde was, kwamen zij tot hem in het tweede jaar en zeiden tot hem: Wij zullen het voor mijn heer niet verzwijgen dat, nu het geld op is en onze veestapel aan mijn heer is gekomen, er voor mijn heer niet anders overblijft dan ons lichaam en onze grond. [19] Waarom zouden wij voor uw ogen sterven, en zou onze grond verkommeren? Koop ons en onze grond in ruil voor brood; en wij en onze grond zullen Farao dienstbaar zijn. Geef ons dan zaad, opdat wij leven en niet sterven, en opdat de grond niet woest zal worden. [20] Toen kocht Jozef al de grond van de Egyptenaren voor Farao, want de Egyptenaren verkochten ieder zijn akker, omdat de honger hun te sterk werd. Zo kwam het land aan Farao. [21] En wat het volk aangaat, dat maakte hij dienstbaar van het ene einde van het gebied van Egypte tot het andere einde. [22] Alleen de grond van de priesters kocht hij niet, want de priesters hadden vaste inkomsten van Farao, en zij leefden van hun vaste inkomsten, die Farao hun gegeven had, daarom verkochten zij hun grond niet.

23 En Jozef zei tot het volk: Zie, ik heb heden
u en uw grond voor Farao gekocht; zie, hier is
zaad voor u, opdat u de grond kunt bezaaien.
24 Maar van de opbrengst zult u een vijfde deel
aan Farao geven, en vier delen zullen voor u zijn
tot zaad voor de akker en tot voedsel voor u en
voor hen die in uw huizen zijn, en tot voedsel
voor uw kinderen. 25 Toen zeiden zij: U hebt ons
in het leven behouden; mogen wij de genegen-
heid van mijn heer winnen, dan zullen wij Farao
dienstbaar zijn. 26 En Jozef maakte het tot een
inzetting tot op de huidige dag met betrekking
tot het grondbezit in Egypte, dat Farao daarvan
een vijfde deel zou hebben; alleen de grond van
de priesters kwam niet aan Farao.

De laatste levensjaren van Jakob

27 Israël dan woonde in het land Egypte, in
het land Gosen, en zij werden daar ingezete-
nen. Zij waren vruchtbaar en vermenigvuldigden
zich zeer. 28 En Jakob leefde in het land Egypte
zeventien jaar, en de dagen van Jakob, de ja-
ren van zijn leven, waren honderd zevenenveer-
tig jaar. 29 (A) Toen de tijd naderde, dat Israël
zou sterven, riep hij zijn zoon Jozef en zei tot
hem: Indien u mij genegenheid toedraagt, leg
dan uw hand onder mijn heup, (en zweer) dat
u mij liefde en trouw zult bewijzen: begraaf mij
niet in Egypte. 30 Want ik wil bij mijn vaderen
liggen, vervoer mij daarom uit Egypte en begraaf
mij in hun graf. En hij zei: Ik zal doen naar uw
woord. 31 Daarop zei hij: Zweer het mij dan. En
hij zwoer het hem. En Israël boog zich aanbid-
dend neer aan het hoofdeinde van het bed.

Jakob zegent de zonen van Jozef

48 1 Hierna gebeurde het, dat men tot Jozef
zei: Zie, uw vader is ziek. Daarop nam hij
zijn beide zonen met zich, Manasse en Efraïm.
2 Toen men aan Jakob meegedeeld had: Zie, uw
zoon Jozef komt tot u, verzamelde Israël al zijn
krachten en ging op het bed zitten. 3 (B) En Jakob
zei tot Jozef: God, de Almachtige, is mij versche-
nen te Luz in het land Kanaän en heeft mij geze-
gend 4 en tot mij gezegd: zie, Ik zal u vruchtbaar
maken, u vermenigvuldigen en u maken tot een
menigte van volken; Ik zal dit land aan uw na-
geslacht geven tot een altijddurende bezitting.
5 En nu, uw beide zonen, die u in het land Egypte
geboren zijn, voordat ik tot u naar Egypte geko-
men was, zij zijn mijn zonen; Efraïm en Manasse
zullen mij als Ruben en Simeon zijn. 6 Maar uw
nakomelingen, die u na hen verwekt hebt, zullen
uw zonen zijn; naar de naam van hun broers zul-
len zij genoemd worden in hun erfdeel. 7 (C) Wat
mij aangaat, toen ik uit Paddan kwam, is Rachel
mij door de dood ontvallen in het land Kanaän
op de reis, toen wij nog maar kort van Efrat ver-
wijderd waren, en heb ik haar daar begraven aan
de weg naar Efrat, dat is Betlehem.
8 Toen Israël de zonen van Jozef zag, zei hij:
Wie zijn dit? 9 En Jozef zei tot zijn vader: Dat
zijn mijn zonen, die God mij hier gegeven heeft.
Daarop zei hij: Breng hen toch tot mij, opdat ik
hen zal zegenen. 10 De ogen nu van Israël wa-
ren dof geworden van ouderdom, hij kon niet
zien. En (Jozef) bracht hen dichter bij hem; en hij
kuste en omhelsde hen. 11 Daarna zei Israël tot
Jozef: Ik had niet kunnen vermoeden, dat ik uw
aangezicht zou zien, en zie, God heeft mij zelfs
uw nageslacht doen zien. 12 Toen deed Jozef
hen van zijn knieën weggaan, en boog zich neer
met zijn aangezicht ter aarde. 13 En Jozef nam
hen beiden, met zijn rechterhand Efraïm aan de
linkerhand van Israël, en met zijn linkerhand
Manasse aan de rechterhand van Israël, en hij
bracht hen dichter bij hem. 14 Toen strekte Israël
zijn rechterhand uit en legde die op het hoofd
van Efraïm, hoewel hij de jongste was, en zijn
linkerhand op het hoofd van Manasse; hij legde
zijn handen kruiselings, ofschoon Manasse de
eerstgeborene was. 15 En hij zegende Jozef en
zei: God, voor wiens aangezicht mijn vaderen
Abraham en Isaak gewandeld hebben; God, die
mij als herder geleid heeft, mijn leven lang tot
op deze dag; 16 de Engel, die mij verlost heeft uit

(A) **47:29** Gen. 49:29-32; 50:6. (B) **48:3** Gen. 28:13,14. (C) **48:7** Gen. 35:16-19.

alle nood, zegent deze jonge mannen, zodat in hen mijn naam en die van mijn vaderen Abraham en Isaak voortleven en zij in menigte mogen toenemen in het land.
17 Toen Jozef zag, dat zijn vader zijn rechterhand op Efraïms hoofd gelegd had, was dat verkeerd in zijn ogen, en hij greep de hand van zijn vader om die van Efraïms hoofd te verleggen naar het hoofd van Manasse. 18 En Jozef zei tot zijn vader: Zó niet, mijn vader, want deze is de eerstgeborene, leg uw rechterhand op zijn hoofd. 19 Maar zijn vader weigerde het en zei: Ik weet het, mijn zoon, ik weet het; ook hij zal tot een volk worden en ook hij zal groot worden; toch zal zijn jongere broer groter zijn dan hij, en zijn nageslacht zal een volheid van volken(1) worden. 20 (A) En hij zegende hen in die dagen en zei: Met u zal Israël zegen toewensen door te zeggen: Dat God u zal maken als Efraïm en als Manasse. En hij plaatste Efraïm vóór Manasse.
21 En Israël zei tot Jozef: Zie, ik ga sterven, maar God zal met u zijn en u terugbrengen naar het land van uw vaderen. 22 En ik geef u, boven uw broers, een bergrug, die ik met mijn zwaard en mijn boog aan de Amorieten heb ontrukt.

De laatste woorden van Jakob tot zijn zonen

49 1 En Jakob ontbood zijn zonen en zei: Komt bijeen, opdat ik u bekend zal maken, wat u in toekomende dagen(2) zult ervaren. 2 Verzamelt u en luistert, u zonen van Jakob, luistert naar Israël, uw vader.
3 Ruben, mijn eerstgeborene bent u, mijn sterkte en de eersteling van mijn kracht, de voornaamste in hoogheid, de voornaamste in vermogen. 4 U, die opbruist als water, u zult de voornaamste niet zijn, omdat u het bed van uw vader hebt beklommen; toen hebt u het ontwijd. Hij heeft mijn bed beklommen.
5 Simeon en Levi zijn broers; hun gereedschappen zijn werktuigen van geweld. 6 Mijn ziel zal geen deel hebben aan hun beraadslaging, mijn geest zal zich niet aansluiten bij hun vergadering, want in hun toorn hebben zij mannen gedood en in hun moedwil hebben zij runderen de pezen doorgesneden. 7 Vervloekt zij hun toorn, want die is hevig, en hun grimmigheid, want die is hard. Ik zal hen verdelen onder Jakob en verstrooien onder Israël.
8 Juda, uw broers zullen u loven, uw hand zal zijn op de nek van uw vijanden, voor u zullen de zonen van uw vader zich neerbuigen. 9 (B) Een leeuwenwelp is Juda; na de roof bent u omhooggeklommen, mijn zoon; hij kromt zich, legt zich neer als een leeuw of als een leeuwin; wie durft hem opjagen? 10 De scepter zal van Juda niet wijken, noch de heersersstaf tussen zijn voeten, totdat Silo komt, en hem zullen de volken gehoorzaam zijn. 11 Hij zal zijn ezel aan de wijnstok binden en het jong van zijn ezelin aan de wingerd; hij zal zijn kleed in wijn wassen en in druivenbloed zijn gewaad. 12 Hij zal donkerder van ogen zijn dan wijn en witter van tanden dan melk.
13 Zebulon zal wonen aan het strand van de wijde zee, ja, hij zal wonen aan het strand bij de schepen, en zijn zijde zal naar Sidon gekeerd zijn.
14 Issakar is een bonkige ezel, die tussen de stallen ligt; 15 als hij ziet, dat de rust goed is, en dat het land liefelijk is, buigt hij zijn schouder om te torsen en leent zich tot slavenarbeid.
16 Dan zal zijn volk richten als een van de stammen van Israël. 17 Mag Dan een slang op de weg zijn, een hoornslang op het pad, die in de hielen van het paard bijt, zodat zijn berijder achterover valt.
18 Op uw heil wacht ik, o JHWH.
19 Gad, een bende zal hem belagen, maar hij zal hun hielen belagen.
20 Aser, zijn voedsel zal vet zijn, en hij zal koninklijke lekkernijen leveren.
21 Naftali is een losgelaten hert; hij laat schone woorden horen.

(1) **48:19** Volken is in het Hebreeuws ojim, dat woord duidt vrijwel altijd op heidenvolken, d.w.z. "niet-Israëlieten"; zie ook Matteüs 4:15 en Romeinen 11:25. (2) **49:1** Een betere vertaling is "in de laatste dagen".
(A) **48:20** Heb. 11:21. (B) **49:9** Num. 24:9; Opb. 5:5.

22 Een jonge vruchtboom is Jozef, een jonge
vruchtboom aan een bron; zijn takken stijgen
boven de muur uit; 23 de boogschutters hebben
hem getergd, beschoten en vijandig bejegend,
24 maar zijn boog bleef stevig en zijn sterke
handen bleven lenig, door de handen van de
Machtige van Jakob, daar de Steenrots van Israël
zijn herder is; 25 door de God van uw vader, die
u zal helpen, en de Almachtige, die u zal zege-
nen met zegeningen van de hemel van boven,
met zegeningen van de watervloed, die beneden
ligt, met zegeningen van de borsten en de moe-
derschoot. 26 De zegeningen van uw vader gaan
de zegeningen van mijn voorvaderen te boven,
reikende tot het kostelijkste van de eeuwige heu-
velen; zij zullen komen op het hoofd van Jozef,
op de schedel van de uitverkorene onder zijn
broeders.
27 Benjamin is een verscheurende wolf; in de
morgen verslindt hij zijn prooi en tegen de
avond verdeelt hij de buit.
28 Dit zijn al de stammen van Israël, twaalf in
getal; en dit is wat hun vader over hen gespro-
ken heeft, toen hij hen zegende; ieder zegende
hij met een eigen zegen.

De dood en begrafenis van Jakob

29 Daarna gaf hij hun bevel en zei tot hen: Ik
word tot mijn voorgeslacht vergaderd, begraaft
mij bij mijn vaderen in de spelonk in het veld
van de Hethiet Efron, 30 (A) in de spelonk in het
veld van Makpela, dat tegenover Mamre in het
land Kanaän ligt, welk veld Abraham gekocht
heeft van de Hethiet Efron tot een eigen graf-
stede. 31 (B) Daar heeft men Abraham en zijn
vrouw Sara begraven; daar heeft men Isaak en
zijn vrouw Rebekka begraven, en daar heb ik Lea
begraven; 32 het veld met de spelonk daarin, is
gekocht van de Hethieten.
33 (C) Toen Jakob geëindigd had zijn zonen be-
velen te geven, trok hij zijn voeten terug op het
bed en gaf de geest, en hij werd tot zijn voorge-
slacht vergaderd.

50 1 Toen wierp Jozef zich op het aange-
zicht van zijn vader en hij huilde over
hem en kuste hem. 2 En Jozef gebood zijn diena-
ren, de geneesheren, zijn vader te balsemen; en
de geneesheren balsemden Israël. 3 Dit duurde
bij hem veertig dagen, want zo lang duurden de
dagen van het balsemen, en de Egyptenaren huil-
den over hem zeventig dagen. 4 En toen de dagen
dat men over hem verdriet had, voorbijgegaan
waren, sprak Jozef tot het huis van Farao: Indien
ik uw genegenheid gewonnen heb, spreekt dan
ten aanhoren van Farao: 5 (D) mijn vader heeft
mij doen zweren: zie, ik sterf; in mijn graf, dat
ik mij in het land Kanaän uitgehouwen heb, daar
moet u mij begraven. Nu dan, laat mij toch heen-
trekken, opdat ik mijn vader kan begraven, en
dan zal ik terugkeren. 6 Daarop zei Farao: Trek
heen en begraaf uw vader, zoals hij u heeft doen
zweren. 7 Toen trok Jozef heen om zijn vader te
begraven, en met hem trokken alle dienaren van
Farao, de oudsten van zijn huis, en al de oud-
sten van het land Egypte, 8 en ook het hele huis
van Jozef, zijn broers en het huis van zijn va-
der; alleen hun kleine kinderen, hun schapen en
hun runderen lieten zij in het land Gosen achter.
9 Ook trokken met hem zowel wagens als ruiters,
zodat de stoet geweldig groot was.
10 En toen zij gekomen waren bij de Doornen-
dorsvloer aan de overzijde van de Jordaan, hiel-
den zij daar een grote en zeer plechtige rouw-
klacht, en hij liet over zijn vader zeven dagen
rouw bedrijven. 11 Toen de inwoners van het
land, de Kanaänieten, de rouw op de Doornen-
dorsvloer zagen, zeiden zij: Dit is een zware
rouw van de Egyptenaren; daarom gaf men daar-
aan de naam Abel-Misraïm, dat aan de overzijde
van de Jordaan ligt.
12 En zijn zonen deden met hem zoals hij hun
geboden had. 13 (E) Zijn zonen vervoerden hem
naar het land Kanaän, en zij begroeven hem in
de spelonk van het veld van Makpela, welk veld,
tegenover Mamre gelegen, Abraham tot een ei-
gen grafstede had gekocht van de Hethiet Efron.

(A) **49:30** Gen. 23:3-20. (B) **49:31 a** Gen. 25:9-10. **49:31 b** Gen. 35:29. (C) **49:33** Hand. 7:15. (D) **50:5** Gen. 47:29-31. (E) **50:13** Hand. 7:16.

14 Na zijn vader begraven te hebben, keerde
Jozef naar Egypte terug, hij en zijn broers en
allen, die waren meegegaan om zijn vader te
begraven.

Jozef troost zijn broers

15 Toen Jozefs broers zagen, dat hun vader ge-
storven was, zeiden zij: Als Jozef zich nu maar
niet op ons gaat wreken en ons ten volle al
het kwaad vergeldt, dat wij hem hebben aange-
daan. 16 Daarom zonden zij Jozef deze bood-
schap: Uw vader heeft vóór zijn sterven gebo-
den: 17 zo moet u tot Jozef zeggen: och, vergeef
toch de overtreding van uw broers en hun zonde,
want zij hebben u kwaad aangedaan. Nu dan, ver-
geef toch de overtreding van de dienaren van de
God van uw vader. En Jozef huilde, toen men zo
tot hem sprak. 18 Ook kwamen zijn broers zelf,
wierpen zich voor hem neer en zeiden: Zie, wij
zijn u tot slaven. 19 Maar Jozef zei tot hen: Weest
niet bang, want ben ik in Gods plaats? 20 U hebt
wel kwaad tegen mij gedacht, maar God heeft dat
ten goede gedacht, om te doen, zoals heden het
geval is: een groot volk in het leven te behouden.
21 Weest dus niet bang, ik zal u onderhouden en
ook uw kinderen. Zo troostte hij hen en sprak tot
hun hart.

Jozefs dood

22 En Jozef bleef in Egypte wonen, hij en het
huis van zijn vader; en Jozef leefde honderd-
tien jaar. 23 En Jozef zag van Efraïm het derde
geslacht; ook de kinderen van Makir, de zoon
van Manasse, werden op Jozefs knieën geboren.
24 En Jozef zei tot zijn broers: Ik ga sterven; God
zal zeker naar u omzien en u uit dit land voeren
naar het land, dat Hij Abraham, Isaak en Jakob
onder ede beloofd heeft. 25 (A) En Jozef deed de
zonen van Israël zweren: God zal zeker naar u
omzien; dan zult u mijn gebeente van hier mee-
voeren. 26 En Jozef stierf, honderdtien jaar oud,
en men balsemde hem, en hij werd in een kist
gelegd, in Egypte.

(A) **50:25** Ex. 13:19; Joz. 24:32; Heb. 11:22.

Exodus

Hebreeuws: Sje-mot (Namen)

Israël in Egypte onderdrukt

1 [1] (A) Dit nu zijn de namen van de zonen van Israël, die met Jakob naar Egypte gekomen zijn; zij kwamen er ieder met zijn gezin: [2] Ruben, Simeon, Levi en Juda; [3] Issakar, Zebulon en Benjamin; [4] Dan en Naftali, Gad en Aser. [5] De afstammelingen van Jakob waren zeventig zielen in het geheel. Jozef echter was al in Egypte. [6] En Jozef stierf, en ook al zijn broers en dat hele geslacht. [7] (B) De Israëlieten nu waren vruchtbaar en breidden zich snel uit; zij vermenigvuldigden zich en werden uitermate talrijk, zodat het land met hen vervuld werd.

[8] (C) Toen kwam er een nieuwe koning over Egypte, die Jozef niet gekend had. [9] Deze nu zei tot zijn volk: Zie, het volk van de Israëlieten is groter en talrijker dan wij. [10] (D) Welnu, laten wij met beleid tegen hen optreden, opdat zij zich niet vermenigvuldigen en zich - als wij in oorlog komen - bij onze tegenstanders aansluiten, tegen ons strijden en uit het land wegtrekken. [11] Daarom stelde men opzichters van slavenarbeid over hen aan om hen, door de hun opgelegde dwangarbeid, te *onderdrukken*; zij moesten voor Farao voorraadsteden bouwen, Pitom en Raämses. [12] Maar hoe meer men hen *onderdrukte*, des te meer vermenigvuldigden zij zich en breidden zij zich uit, zodat men bang werd voor de Israëlieten. [13] Toen deed Egypte de Israëlieten onder mishandeling werken; [14] ja, zij maakten hun het leven bitter door harde slavenarbeid met leem en tichelstenen en door allerlei arbeid op het veld - alle werk, waartoe zij hen onder mishandeling als slaven gebruikten.

[15] Ook beval de koning van Egypte de vroedvrouwen van de Hebreeuwse vrouwen, van wie de één Sifra heette en de ander Poea: [16] Wanneer u de Hebreeuwse vrouwen bij de bevalling helpt, dan moet u goed toezien bij de verlossing; indien het een zoon is, dan moet u hem doden, maar indien het een dochter is, mag zij blijven leven. [17] De vroedvrouwen echter hadden ontzag voor God en deden niet wat de koning van Egypte hen had gezegd, maar lieten de jongens in leven. [18] Toen ontbood de koning van Egypte de vroedvrouwen en zei tot hen: Waarom hebt u dit gedaan en de jongens laten leven? [19] En de vroedvrouwen zeiden tot Farao: De Hebreeuwse vrouwen zijn niet als de Egyptische; zij zijn sterk: voordat een vroedvrouw bij haar komt, hebben zij al gebaard. [20] En God deed de vroedvrouwen wél; het volk vermenigvuldigde zich en werd zeer talrijk. [21] En daar de vroedvrouwen ontzag voor God hadden, gaf Hij hen ieder een gezin. [22] (E) Toen gebood Farao aan zijn hele volk: Werpt alle jongens die geboren worden, in de Nijl, maar alle meisjes mag u laten leven.

De geboorte en opvoeding van Mozes

2 [1] Een man uit het huis van Levi huwde een Levitische vrouw; [2] (F) deze werd zwanger en baarde een zoon. Toen zij zag, dat hij mooi was, verborg zij hem drie maanden lang. [3] Maar langer kon zij hem niet verborgen houden; daarom nam zij voor hem een kistje van riet, bestreek het met asfalt en pek, legde het kind erin en zette het in het riet aan de oever van de Nijl; [4] zijn zus ging op enige afstand staan om te zien, wat er met hem gebeuren zou. [5] Toen kwam de dochter van Farao om in de Nijl te baden, en intussen wandelden haar dienaressen langs de Nijl; zij zag het kistje in het riet en zond haar slavin om het te halen. [6] Toen zij het open deed, zag zij het kind, en zie, het jongetje huilde, zodat zij medelijden met hem kreeg en zei: Dit is een Hebreeuws kind.

(A) **1:1** Gen. 46:8-27. (B) **1:7** Hand. 7:17. (C) **1:8** Hand. 7:18. (D) **1:10** Hand. 7:19. (E) **1:22** Hand. 7:19. (F) **2:2** Hand. 7:20; Heb. 11:23.

7 Toen zei zijn zus tot de dochter van Farao:
Zal ik voor u uit de Hebreeuwse vrouwen een
voedster gaan roepen, om het kind voor u de
borst te geven? 8 En de dochter van Farao zei tot
haar: Ja. Toen ging het meisje de moeder van het
kind roepen. 9 En de dochter van Farao zei tot
deze: Neem dit kind mee en geef het de borst
voor mij, dan zal ik u het u toekomende loon ge-
ven. Daarop nam de vrouw het kind mee en gaf
het de borst. 10 (A) En toen het kind groot ge-
worden was, bracht zij het naar de dochter van
Farao; en hij werd door haar als zoon aangenо-
men, en zij noemde hem Mozes, want, zei zij: ik
heb hem uit het water getrokken.

Mozes en zijn volk - Vlucht naar Midjan

11 (B) In die tijd, toen Mozes groot geworden
was, ging hij uit tot zijn broeders en lette op hun
slavenarbeid; toen zag hij, hoe een Egyptenaar
een Hebreeër, iemand van zijn broeders, sloeg.
12 Hij keek naar alle kanten, en toen hij zag, dat
er niemand was, sloeg hij de Egyptenaar dood en
verborg hem in het zand.
13 Toen hij op een andere dag uitging, zie,
daar waren twee Hebreeuwse mannen aan het
vechten, en hij zei tot de schuldige: Waarom
slaat u uw naaste? 14 Deze echter zei: Wie
heeft u tot overste en rechter over ons aange-
steld? Denkt u soms mij te doden, zoals u de
Egyptenaar gedood hebt? Daarop werd Mozes
bang, want hij dacht: Voorwaar, de zaak is be-
kend geworden. 15 (C) Toen Farao over deze
zaak hoorde, trachtte hij Mozes te doden, maar
Mozes vluchtte voor Farao en zocht verblijf in
het land Midjan.
16 Daar zat hij neer bij een bron. De prie-
ster van Midjan nu had zeven dochters; zij kwa-
men juist water putten en vulden de drinkbak-
ken om de kudde van hun vader te drinken te
geven. 17 Er kwamen echter herders, die hen ver-
joegen, maar Mozes stond op en kwam hen te
hulp en gaf hun kudde te drinken. 18 Toen zij bij
hun vader Reöe-eel (is Jetro) gekomen waren, zei
deze: Waarom bent u vandaag zo spoedig terug?
19 Zij antwoordden: Een Egyptenaar heeft ons
geholpen tegen de herders en bovendien volop
voor ons geput en de kudde te drinken gege-
ven. 20 Hij zei tot zijn dochters: En waar is hij?
Waarom hebt u die man achtergelaten? Nodigt
hem ten eten. 21 En Mozes bewilligde erin bij de
man te blijven, en deze gaf zijn dochter Sippora
aan Mozes. 22 Zij baarde een zoon en hij noemde
hem Gersom, want, zei hij: ik ben een vreemde-
ling geworden in een vreemd land.

Roeping van Mozes

23 In die lange tijd stierf de koning van Egypte;
en de Israëlieten zuchtten nog steeds onder de
slavernij en schreeuwden het uit, zodat hun
hulpgeroep over de slavernij omhoog steeg tot
God. 24 (D) En God hoorde hun klacht en God
gedacht aan zijn verbond met Abraham, Isaak en
Jakob. 25 Zo zag God de Israëlieten aan en God
wist het.

3 1 Mozes nu was gewoon de kudde van zijn
schoonvader Jetro, de priester van Midjan, te
hoeden. Eens, toen hij de kudde naar de overkant
van de woestijn geleid had, kwam hij bij de berg
van God, Horeb. 2 (E) Daar verscheen hem de En-
gel van JHWH als een vuurvlam midden uit een
braamstruik. Hij keek toe, en zie, de braamstruik
stond in brand, maar werd niet verteerd. 3 Mozes
nu dacht: Laat ik toch dat wonderlijke verschijn-
sel gaan bezien, waarom de braamstruik niet ver-
brandt. 4 Toen JHWH zag, dat hij het ging bezien,
riep God hem uit de braamstruik toe: Mozes,
Mozes! En hij antwoordde: Hier ben ik. 5 Daarop
zei Hij: Kom niet dichterbij: doe uw schoenen
van uw voeten, want de plaats, waarop u staat,
is heilige grond. 6 Voorts zei Hij: Ik ben de God
van uw vader, de God van Abraham, de God
van Isaak en de God van Jakob. Toen verborg
Mozes zijn gezicht, want hij was bang om God
te zien. 7 En JHWH zei: Ik heb wel degelijk ge-
zien de ellende van mijn volk, dat in Egypte is,
en hun gejammer over hun drijvers gehoord, ja,

(A) **2:10** Hand. 7:21. (B) **2:11** Hand. 7:23-28; Heb. 11:24. (C) **2:15** Hand. 7:29; Heb. 11:27. (D) **2:24** Gen. 15:13,14.
(E) **3:2** Hand. 7:30-34.

Ik ken hun lijden. 8 Daarom ben Ik neergedaald
om hen uit de macht van de Egyptenaren te red-
den en uit dit land te voeren naar een goed en
wijd land, een land vloeiende van melk en ho-
ning, naar de woonplaats van de Kanaänieten,
Hethieten, Amorieten, Perizzieten, Chiwwieten
en Jebusieten. 9 En nu, zie, het gejammer van
de Israëlieten is tot Mij doorgedrongen; ook heb
Ik gezien, hoezeer de Egyptenaren hen verdruk-
ken. 10 Nu dan, ga, Ik zend u tot Farao, om mijn
volk, de Israëlieten, uit Egypte te leiden. 11 Maar
Mozes zei tot God: Wie ben ik, dat ik naar Farao
zou gaan en de Israëlieten uit Egypte zou leiden?
12 Toen zei Hij: Ik ben immers met u! En dit zal u
het teken zijn, dat Ik u gezonden heb: wanneer u
het volk uit Egypte hebt geleid, zult u God dienen
op deze berg.
13 (A) Daarop zei Mozes tot God: Maar wan-
neer ik tot de Israëlieten kom en hun zeg: De
God van uw vaderen heeft mij tot u gezonden,
en zij mij vragen: hoe is zijn naam - wat moet
ik hun dan antwoorden? 14 (B) Toen zei God tot
Mozes: **IK BEN**, die **IK BEN**. En Hij zei: Aldus zult
u tot de Israëlieten zeggen: **IK BEN** heeft mij tot
u gezonden.
15 Voorts zei God tot Mozes: Aldus zult u tot
de Israëlieten zeggen: **JHWH**, de God van uw va-
deren, de God van Abraham, de God van Isaak
en de God van Jakob, heeft mij tot u gezonden;
dit is mijn naam voor eeuwig en zo wil Ik ge-
noemd worden(1) van geslacht tot geslacht.(2)
16 Ga heen, vergader de oudsten van Israël en
zeg tot hen: **JHWH**, de God van uw vaderen, de
God van Abraham, Isaak en Jakob is mij ver-
schenen en heeft gezegd: Ik heb wel degelijk
acht geslagen op u en op wat u in Egypte wordt
aangedaan. 17 Ik heb gezegd, dat Ik u uit de el-
lende van Egypte voeren zal naar het land van de
Kanaänieten, Hethieten, Amorieten, Perizzieten,
Chiwwieten en Jebusieten, naar een land vloei-
ende van melk en honing. 18 En zij zullen naar
uw stem horen; dan zult u met de oudsten van
Israël naar de koning van Egypte gaan en tot
hem zeggen: **JHWH**, de God van de Hebreeën,
heeft ons ontmoet; nu dan, wij wilden wel drie
dagreizen ver de woestijn intrekken om **JHWH**,
onze God, een offer te brengen. 19 Ik weet echter,
dat de koning van Egypte u niet zal toestaan te
gaan, zelfs niet door een sterke hand. 20 Maar
Ik zal mijn hand uitstrekken en de Egyptenaren
slaan met alle wondertekenen, die Ik in hun mid-
den zal doen; daarna zal hij u laten gaan. 21 (C)
En Ik zal bewerken, dat de Egyptenaren dit volk
gunstig gezind zijn, zodat u, wanneer u weg-
trekt, niet leeg wegtrekt: 22 iedere vrouw moet
dan van haar buurvrouw en van haar huisgeno-
ten zilveren en gouden voorwerpen vragen en
klederen, die u uw zoons en dochters te dragen
geeft; zo zult u de Egyptenaren beroven.

4 1 Toen *antwoordde* Mozes: Maar als zij mij
niet geloven en niet naar mij luisteren, maar
zeggen: **JHWH** is u niet verschenen? 2 En **JHWH**
zei tot hem: Wat hebt u daar in uw hand? Hij ant-
woordde: Een staf. 3 Daarop zei Hij: Werp die op
de grond. En toen hij die op de grond geworpen
had, werd hij een slang, zodat Mozes ervoor weg-
vluchtte. 4 Maar **JHWH** zei tot Mozes: Strek uw
hand uit en grijp ze bij de staart - toen strekte hij
zijn hand uit en greep haar vast en zij werd een
staf in zijn hand - 5 opdat zij geloven, dat **JHWH**,
de God van hun vaderen, de God van Abraham,
de God van Isaak en de God van Jakob, u versche-
nen is.
6 Opnieuw zei **JHWH** tot hem: Steek uw hand in
uw boezem. En hij stak zijn hand in zijn boezem
en toen hij ze eruit trok, zie, zijn hand was me-
laats, sneeuwwit. 7 Daarop zei Hij: Steek uw hand
opnieuw in uw boezem. En hij stak zijn hand op-
nieuw in zijn boezem en toen hij ze eruit trok,
zie, zij was weer geworden als zijn overige vlees.
8 Indien zij u niet geloven en geen acht geven op
wat het eerste teken te zeggen heeft, dan zullen
zij geloven wat het tweede teken te zeggen heeft.
9 En indien zij ook deze beide tekenen niet gelo-

(1) **3:15** Letterlijk staat er: "en dit is mijn gedachtenis" (van het werkwoord gedenken). (2) **3:15** Zie ook 1 Kronieken 16:8 en Psalm 135:13.

(A) **3:13** Ex. 6:2,3. (B) **3:14** Opb. 1:4,8. (C) **3:21** Ex. 12:35,36.

ven en naar u niet luisteren, dan zult u Nijlwater nemen en uitgieten op het droge, en het water dat u uit de Nijl neemt, zal bloed worden op het droge.

10 Toen zei Mozes tot JHWH: Och JHWH, ik ben geen man van het woord, noch sinds gisteren, noch sinds eergisteren, noch sinds U tot uw knecht gesproken hebt, want ik ben zwaar van mond en zwaar van tong. 11 Maar JHWH zei tot hem: Wie heeft de mens een mond gegeven, wie maakt stom of doof, ziende of blind; ben Ik het niet, JHWH? 12 Nu dan, ga heen. Ik zal met uw mond zijn en u leren, wat u spreken moet.

13 Maar hij zei: Och Heer, zend toch iemand anders. 14 Toen ontbrandde de toorn van JHWH tegen Mozes en Hij zei: Is niet de Leviet Aäron uw broer? Ik weet, dat hij goed spreekt; en zie, hij is op weg gegaan, u tegemoet, en als hij u ziet, zal hij zich van harte verheugen. 15 Dan zult u tot hem spreken en de woorden in zijn mond leggen, en Ik zal zijn met uw mond en zijn mond en Ik zal u leren, wat u doen moet. 16 Hij zal voor u tot het volk spreken en zo zal hij u tot een mond zijn en u zult hem tot God zijn. 17 En deze staf, waarmee u de tekenen moet doen, moet u in uw hand nemen.

De terugkeer van Mozes naar Egypte

18 Toen keerde Mozes naar zijn schoonvader Jetro terug en zei tot hem: Ik wilde wel terugkeren naar mijn broeders, die in Egypte zijn, en zien, of zij nog leven. En Jetro zei tot Mozes: Ga in vrede. 19 Want JHWH had tot Mozes in Midjan gezegd: Keer terug naar Egypte, want alle mannen, die u naar het leven stonden, zijn dood.

20 Daarop nam Mozes zijn vrouw en zijn zonen, zette hen op een ezel en keerde naar het land Egypte terug; ook nam Mozes de staf van God in zijn hand. 21 En JHWH zei tot Mozes: Nu u gaat terugkeren naar Egypte, zie toe, dat u voor het aangezicht van Farao al de wonderen doet, die Ik in uw macht gesteld heb. Maar Ik zal zijn hart verharden, zodat hij het volk niet zal laten gaan. 22 Dan zult u tot Farao zeggen: Zo zegt JHWH: Israël is mijn eerstgeboren zoon; 23 (A) daarom zeg Ik u: laat mijn zoon gaan, opdat hij Mij zal dienen; zou u echter weigeren hem te laten gaan, dan zal Ik uw eerstgeboren zoon doden.

24 Onderweg nu, in een nachtverblijf, kwam JHWH hem tegen en zocht hem te doden. 25 Toen nam Sippora een stenen mes, besneed de voorhuid van haar zoon, raakte daarmee zijn voeten aan en zei: Voorzeker, u bent mij een bloedbruidegom. 26 En Hij liet hem met rust. Bloedbruidegom, zei zij toen, met het oog op de besnijdenis.

27 En JHWH zei tot Aäron: Ga Mozes in de woestijn tegemoet. Hij ging en ontmoette hem bij de berg van God en kuste hem. 28 Mozes nu deelde Aäron al de woorden van JHWH mee, met welke Hij hem gezonden had, en al de tekenen, die Hij hem had opgedragen. 29 En Mozes ging met Aäron op weg en zij verzamelden al de oudsten van de Israëlieten. 30 Aäron sprak al de woorden, die JHWH tot Mozes gesproken had, en hij deed de tekenen voor de ogen van het volk. 31 Het volk nu geloofde, en toen zij hoorden, dat JHWH op de Israëlieten acht geslagen en hun ellende gezien had, knielden zij en bogen zich neer.

Het eerste optreden van Mozes
- De druk verzwaard

5 1 Daarna kwamen Mozes en Aäron tot Farao en zeiden tot hem: Zo zegt JHWH, de God van Israël: laat mijn volk gaan om tot mijn eer in de woestijn een feest te vieren. 2 Maar Farao zei: Wie is JHWH, naar wie ik zou moeten luisteren om Israël te laten gaan? Ik ken JHWH niet, en ik zal Israël ook niet laten gaan.

3 Toen zeiden zij: De God van de Hebreeën heeft ons ontmoet; laat ons toch drie dagreizen ver de woestijn intrekken, om aan JHWH, onze God, te offeren, anders zou Hij ons treffen met de pest of met het zwaard. 4 Maar de koning van

(A) **4:23** Ex. 12:29.

Egypte zei tot hen: Waarom tracht u, Mozes en
Aäron, het volk van zijn werk af te houden! Voor-
uit, aan uw slavenarbeid! 5 Ook zei Farao: Zie, het
volk van het land is al zo talrijk en u wilt hen met
hun slavenarbeid doen ophouden! 6 Farao beval
op die dag de drijvers en opzichters van het
volk: 7 U mag het volk geen stro meer geven om
tichelstenen te maken, zoals gisteren en eergis-
teren; zij moeten nu zelf stro gaan verzamelen,
8 maar toch zult u hun de vastgestelde hoeveel-
heid tichelstenen, die zij gisteren en eergisteren
moesten maken, opleggen zonder er iets van af
te doen; want zij zijn lui, daarom roepen zij: laat
ons aan onze God gaan offeren. 9 Het werk van
deze mannen moet worden verzwaard, zodat zij
daarmee bezig zijn en geen aandacht schenken
aan leugentaal. 10 Toen gingen de drijvers en op-
zichters van het volk heen en zeiden tot het volk:
Zo zegt Farao: ik geef u geen stro. 11 Gaat er zelf
op uit en haalt stro, waar u het vindt, maar van
uw taak gaat niets af.

12 Toen verspreidde zich het volk over het hele
land Egypte om stoppels te verzamelen voor het
stro. 13 En de drijvers drongen aan met de woor-
den: Maakt uw werk af, de bepaalde dagtaak voor
elke dag, evengoed als toen er stro was. 14 En de
Israëlitische opzichters, aan wie de drijvers van
Farao die taak hadden opgelegd, werden gesla-
gen, terwijl hun werd toegevoegd: Waarom hebt
u het vastgestelde getal tichelstenen niet klaar,
zoals gisteren en eergisteren, vandaag evengoed
als gisteren?

15 Daarop kwamen de Israëlitische opzichters
tot Farao en riepen tot hem: Waarom doet u zó
met uw knechten? 16 Stro wordt uw knechten
niet meer gegeven en toch zegt men ons: maak
tichelstenen. En zie, uw knechten worden gesla-
gen. Maar de schuld ligt bij uw volk. 17 Hij echter
zei: Lui bent u, lui! Daarom zegt u: Laat ons
aan **JHWH** gaan offeren. 18 Nu dan, vooruit, aan
het werk! Stro wordt u niet gegeven, maar de-
zelfde hoeveelheid tichelstenen moet u leveren.
19 Toen begrepen de Israëlitische opzichters,
hoe erg het met hen gesteld was, daar men zei:
U mag het aantal tichelstenen, uw vastgestelde
taak voor elke dag, niet verminderen. 20 Bij hun
vertrek van Farao ontmoetten zij Mozes en
Aäron, die tegenover hen stonden, 21 en zij zei-
den tot hen: Laat **JHWH** op u zien en oorde-
len, omdat u ons bij Farao en zijn knechten in
een kwade reuk gebracht hebt, waarmee u hun
een zwaard in handen hebt gegeven, om ons te
doden.

Mozes voor de tweede keer gezonden

22 Toen keerde Mozes terug tot **JHWH** en zei:
JHWH, waarom behandelt U dit volk zo hard?
Waarom hebt U mij gezonden? 23 Want van het
ogenblik af, dat ik bij Farao gekomen ben, om
in uw naam te spreken, heeft hij dit volk slecht
behandeld, en U hebt uw volk op geen enkele
manier gered. 24 Maar **JHWH** zei tot Mozes: Nu
zult u zien, wat Ik aan Farao doen zal; want door
een sterke hand zal hij hen laten gaan, ja door
een sterke hand hen uit zijn land drijven.

6 1 Voorts sprak God tot Mozes en zei tot
hem: Ik ben **JHWH**. 2 (A) Ik ben aan Abraham,
Isaak en Jakob verschenen als God de Almach-
tige, maar met mijn naam **JHWH** ben Ik hun niet
bekend geweest. 3 Ook heb Ik mijn verbond met
hen opgericht om hun het land Kanaän te geven,
het land van hun vreemdelingschap, waar zij als
vreemdelingen gewoond hebben; 4 maar ook heb
Ik de klacht van de Israëlieten gehoord, die door
de Egyptenaren tot slaven gemaakt zijn, en Ik
heb gedacht aan mijn verbond. 5 Zeg daarom
tot de Israëlieten: Ik ben **JHWH**, Ik zal u onder
de slavenarbeid van de Egyptenaren uitleiden, u
redden van hun slavernij en u verlossen door
een uitgestrekte arm en onder zware gerichten.
6 Ik zal Mij u tot een volk aannemen en Ik zal
u tot een God zijn, opdat u weet, dat Ik, **JHWH**,
uw God, het ben, die u onder de slavenarbeid
van de Egyptenaren uitleid. 7 En Ik zal u bren-
gen naar het land, waarvan Ik gezworen heb het

(A) **6:2** Gen. 17:1; 28:3; 35:11; Ex. 3:13-15.

aan Abraham, Isaak en Jakob te zullen geven, en Ik zal het u geven tot een bezitting, Ik, JHWH.
8 Toen sprak Mozes aldus tot de Israëlieten, maar zij luisterden niet naar Mozes uit ongeduld(1) en wegens de harde slavernij.
9 Vervolgens zei JHWH tot Mozes: 10 Ga naar Farao, de koning van Egypte, en zeg, dat hij de Israëlieten uit zijn land moet laten gaan. 11 Maar Mozes sprak voor het aangezicht van JHWH: De Israëlieten luisterden niet eens naar mij, hoe zou dan Farao naar mij luisteren, terwijl ik zo slecht van taal ben?(2) 12 JHWH echter sprak tot Mozes en Aäron en vaardigde hen af naar de Israëlieten en naar Farao, de koning van Egypte, om de Israëlieten uit het land Egypte te leiden.

Geslachtsregister van Ruben, Simeon en Levi

13 Dit zijn hun familiehoofden: De zonen van Ruben, de eerstgeborene van Israël: Chanok, Pallu, Chesron en Karmi; dit zijn de geslachten van Ruben.
14 De zonen van Simeon: Jemuël, Jamin, Ohad, Jakin, Sochar en Saul, de zoon van een Kanaänitische; dit zijn de geslachten van Simeon.
15 En dit zijn de namen van de zonen van Levi naar de volgorde van hun geboorten: Gerson, Kehat en Merari. En de levensjaren van Levi waren honderd zevenendertig jaar. 16 (A) De zonen van Gerson: Libni en Simi, naar hun geslachten. 17 De zonen van Kehat: Amram, Jishar, Chebron en Uzziël. En de levensjaren van Kehat waren honderd drieëndertig jaar. 18 De zonen van Merari: Machli en Musi. Dit zijn de geslachten van Levi naar de volgorde van hun geboorten.
19 En Amram nam zich Jokebed, zijn tante, tot vrouw, en zij baarde hem Aäron en Mozes. En de levensjaren van Amram waren honderd zevenendertig jaar. 20 De zonen van Jishar: Korach, Nefeg en Zikri. 21 De zonen van Uzziël: Misaël, Elsafan en Sitri.
22 En Aäron nam zich Eliseba, de dochter van Amminadab, de zuster van Nachson, tot vrouw, en zij baarde hem Nadab, Abihu, Eleazar en Itamar.
23 De zonen van Korach: Assir, Elkana en Abiasaf; dit zijn de geslachten van de Korachieten. 24 Eleazar, de zoon van Aäron, nam zich een van de dochters van Putiël tot vrouw, en zij baarde hem Pinechas. Dit zijn de familiehoofden van de Levieten naar hun geslachten.
25 Dit zijn Aäron en Mozes, tot wie JHWH gezegd heeft: Leidt de Israëlieten uit het land Egypte volgens hun legerscharen. 26 Zij zijn het, die tot Farao, de koning van Egypte, gesproken hebben, dat hij de Israëlieten uit Egypte zou laten gaan. Dit zijn Mozes en Aäron.

Het tweede optreden van Mozes

27 Op de dag, dat JHWH sprak tot Mozes in het land Egypte, 28 sprak JHWH tot Mozes aldus: Ik ben JHWH; zeg tot Farao, de koning van Egypte, alles wat Ik tot u zeg. 29 Maar Mozes zei voor het aangezicht van JHWH: Ik ben immers slecht van taal; hoe zou Farao dan naar mij luisteren?
7 1 JHWH echter zei tot Mozes: Zie, Ik stel u als God voor Farao; en uw broer Aäron zal uw profeet zijn. 2 U zult alles zeggen wat Ik u gebied, en uw broer Aäron zal bij Farao het woord voeren, opdat deze de Israëlieten uit zijn land laat gaan. 3 (B) Maar Ik zal het hart van Farao hard maken, en Ik zal mijn tekenen en wonderen talrijk maken in het land Egypte, 4 maar Farao zal naar u niet luisteren. Daarom zal Ik mijn hand op Egypte leggen en mijn legerscharen, mijn volk, de Israëlieten, uit het land Egypte leiden onder zware gerichten. 5 En de Egyptenaren zullen weten, dat Ik JHWH ben, wanneer Ik mijn hand tegen Egypte uitstrek en de Israëlieten uit hun midden wegleid. 6 Aldus deden Mozes en Aäron; zoals JHWH hun geboden had, zo deden

(1) **6:8** Letterlijk: kortheid van geest. (2) **6:11** "Slecht van taal" = letterlijk: onbesneden van lippen.
(A) **6:16** Num. 3:17-20; 26:57,58; 1Kron. 6:1-4. (B) **7:3** Hand. 7:36.

zij. 7 Mozes nu was tachtig jaar oud en Aäron drieëntachtig jaar, toen zij tot Farao spraken.
8 En JHWH zei tot Mozes en Aäron: 9 Wanneer Farao tot u zegt: vertoon een wonderteken, dan zult u tot Aäron zeggen: neem uw staf en werp die neer voor het aangezicht van Farao; dan zal hij een slang worden.
10 Mozes en Aäron kwamen tot Farao en zij deden, zoals JHWH geboden had; Aäron wierp zijn staf neer voor het aangezicht van Farao en zijn dienaren, en hij werd een slang. 11 Daarop riep Farao van zijn kant de wijzen en de tovenaars en ook zij, de Egyptische geleerden, deden door hun toverkunsten hetzelfde. 12 Ieder wierp zijn staf neer en deze werden tot slangen; de staf van Aäron echter verslond hun staven. 13 Maar het hart van Farao verhardde en hij luisterde niet naar hen - zoals JHWH gezegd had.

7:14-25 De eerste plaag: Het water in bloed veranderd

14 En JHWH zei tot Mozes: Het hart van Farao is onvermurwbaar, hij weigert het volk te laten gaan. 15 Ga in de morgen tot Farao; zie, hij is gewoon naar het water te gaan, u zult hem opwachten aan de oever van de Nijl en de staf, die in een slang veranderd is geweest, in uw hand nemen. 16 En u zult tot hem zeggen: JHWH, de God van de Hebreeën, heeft mij tot u gezonden met de boodschap: laat mijn volk gaan, om Mij te dienen in de woestijn; maar zie, tot nu toe hebt u niet willen horen. 17 (A) Zó zegt JHWH: hieraan zult u weten, dat Ik JHWH ben: zie, ik zal met de staf die in mijn hand is, op het water in de Nijl slaan; het zal in bloed veranderd worden, 18 en de vis in de Nijl zal sterven, zodat de Nijl zal stinken; dan zullen de Egyptenaren het water uit de Nijl niet kunnen drinken.
19 Toen zei JHWH tot Mozes: Zeg tot Aäron: neem uw staf en strek uw hand uit over de wateren van de Egyptenaren, over hun stromen, hun kanalen, hun poelen en al hun verzamelplaatsen van water, opdat zij bloed worden, en er zal bloed zijn in het hele land Egypte, zelfs in het houten en stenen vaatwerk. 20 En Mozes en Aäron deden, zoals JHWH geboden had; hij hief de staf op en sloeg het water in de Nijl voor de ogen van Farao en zijn dienaren, en al het water in de Nijl werd in bloed veranderd; 21 de vis in de Nijl stierf, zodat de Nijl stonk en de Egyptenaren het water uit de Nijl niet konden drinken; en er was bloed in het hele land Egypte.
22 Maar de Egyptische geleerden deden door hun toverkunsten hetzelfde, zodat het hart van Farao verhardde en hij naar hen niet luisterde - zoals JHWH gezegd had. 23 Farao keerde zich af, ging naar huis en nam ook dit niet ter harte. 24 Alle Egyptenaren echter groeven in de omgeving van de Nijl naar water om te drinken, want Nijlwater konden zij niet drinken. 25 Zo verliepen zeven volle dagen, nadat JHWH de Nijl geslagen had.

De tweede plaag: Kikvorsen

8 1 Daarna zei JHWH tot Mozes: Ga tot Farao en zeg tot hem: zó zegt JHWH: laat mijn volk gaan, om Mij te dienen; 2 indien u weigert het te laten gaan, zal Ik uw hele gebied met kikvorsen teisteren. 3 De Nijl zal wemelen van kikvorsen, zij zullen komen opzetten en in uw huis en slaapkamer binnendringen, ja, op uw bed, en in de huizen van uw dienaren en onder uw volk, ja, in uw bakovens en baktroggen. 4 Tegen u, uw volk en al uw dienaren zullen de kikvorsen opkomen.
5 Voorts zei JHWH tot Mozes: Zeg tot Aäron: strek uw hand met uw staf uit over de stromen, de kanalen en de poelen, en doe kikvorsen opkomen over het land Egypte. 6 Toen strekte Aäron zijn hand uit over de wateren van Egypte, en de kikvorsen kwamen opzetten en bedekten het land Egypte. 7 Maar de geleerden deden hetzelfde door hun toverkunsten, zodat zij kikvorsen over het land Egypte deden opkomen.
8 Toen riep Farao Mozes en Aäron en zei: Bidt tot JHWH, dat Hij de kikvorsen van mij en mijn volk zal wegdoen; dan zal ik het volk laten gaan,

(A) **7:17** Opb. 16:4.

om JHWH offers te brengen. 9 En Mozes zei tot Farao: Verwaardig u mij te zeggen, tegen wanneer ik voor u, uw dienaren en uw volk zal bidden om uitroeiing van de kikvorsen bij u en uit uw huizen; alleen in de Nijl zullen zij overblijven. 10 En hij zei: Tegen morgen. Toen zei hij: Zoals u beveelt, opdat u weet, dat er niemand is zoals JHWH, onze God: 11 de kikvorsen zullen u, uw huizen, uw dienaren en uw volk verlaten; alleen in de Nijl zullen zij overblijven.

12 Toen gingen Mozes en Aäron van Farao heen, en Mozes riep tot JHWH vanwege de kikvorsen, waarmee Hij Farao bezocht had.

13 En JHWH deed naar het woord van Mozes, zodat de kikvorsen uit de huizen, uit de hoven en van de velden wegstierven. 14 Men verzamelde ze bij hopen, zodat het land ervan stonk. 15 (A) Maar toen Farao zag, dat er verlichting was ingetreden, liet hij zijn hart niet vermurwen en luisterde niet naar hen, zoals JHWH gezegd had.

De derde plaag: Muggen

16 En JHWH zei tot Mozes: Zeg tot Aäron: strek uw staf uit en sla het stof van de aarde; het zal tot muggen worden in het hele land Egypte. 17 Toen deden zij aldus; Aäron strekte zijn hand uit met zijn staf en sloeg het stof van de aarde, en de muggen kwamen op mens en dier. Alle stof van de aarde werd muggen in het hele land Egypte. 18 Ook de geleerden deden hetzelfde om door hun toverkunsten de muggen tevoorschijn te brengen; maar zij konden het niet. En de muggen kwamen op mens en dier. 19 Toen zeiden de geleerden tot Farao: Dit is Gods vinger. Maar het hart van Farao verhardde, en hij luisterde niet naar hen - zoals JHWH gezegd had.

De vierde plaag: Steekvliegen

20 En JHWH zei tot Mozes: Sta vroeg in de morgen op en stel u voor Farao; zie, hij is gewoon naar het water te gaan, en u zult tot hem zeggen: zo zegt JHWH: laat mijn volk gaan, om Mij te dienen; 21 want indien u mijn volk niet laat gaan, dan zal Ik tegen u, uw dienaren, uw volk en uw huizen steekvliegen loslaten, zodat de huizen van de Egyptenaren, ja zelfs de bodem, waarop zij zich bevinden, vol steekvliegen zijn. 22 Maar op die dag zal Ik het land Gosen, waar mijn volk verblijf houdt, uitzonderen, dat daar geen steekvliegen voorkomen; opdat u weet, dat Ik, JHWH, in het land ben. 23 Want Ik zal mijn volk van uw volk bevrijden. Morgen zal dit teken gebeuren. 24 JHWH deed alzo; en er kwamen steekvliegen in zwermen in het huis van Farao en van zijn dienaren en in het hele land Egypte; het land werd geteisterd door de steekvliegen.

25 Toen ontbood Farao Mozes en Aäron en zei: Gaat, offert aan uw God in dit land. 26 Maar Mozes zei: Het is onmogelijk zo te doen, wij zouden aan JHWH, onze God, offeren, wat de gruwel van de Egyptenaren is. Wanneer wij datgene, wat de gruwel van de Egyptenaren is, voor hun ogen zouden offeren, zouden zij ons dan niet stenigen? 27 Wij willen drie dagreizen ver de woestijn intrekken en JHWH, onze God, offers brengen, zoals Hij ons gezegd heeft. 28 Toen zei Farao: Ik zal u laten gaan om aan JHWH, uw God, in de woestijn te offeren; slechts mag u niet al te ver weggaan. Bidt voor mij. 29 Toen zei Mozes: Zie, ik ga van u heen en zal tot JHWH bidden, en de steekvliegen zullen Farao, zijn dienaren en zijn volk, morgen verlaten; alleen, dat Farao niet langer bedrieglijk zal handelen, door het volk niet te laten gaan om JHWH een offer te brengen.

30 Daarop ging Mozes van Farao heen en bad tot JHWH. 31 En JHWH deed naar het woord van Mozes: de steekvliegen verlieten Farao, zijn dienaren en zijn volk; niet één bleef er over. 32 Toch liet Farao zijn hart ook ditmaal niet vermurwen; hij liet het volk niet gaan.

De vijfde plaag: Veepest

9 1 En JHWH zei tot Mozes: Ga tot Farao en spreek tot hem: zó zegt JHWH, de God van de Hebreeën: laat mijn volk gaan om Mij te dienen. 2 Want indien u weigert hen te laten gaan

(A) **8:15** Luk. 11:20.

en hen nog weerhoudt, 3 dan zal de hand van JHWH zijn tegen uw vee, dat in het veld is, tegen de paarden, de ezels, de kamelen, de runderen en het kleinvee, - een zeer zware pest. 4 En JHWH zal het vee van Israël afzonderen van het vee van de Egyptenaren, zodat er geen stuk van het vee dat de Israëlieten bezitten, zal sterven. 5 JHWH stelde voorts een bepaalde tijd vast en zei: Morgen zal JHWH dit doen in het land. 6 En JHWH deed dit op de volgende dag; al het vee van de Egyptenaren stierf, maar niet één stuk van het vee van de Israëlieten stierf. 7 Toen zond Farao (dienaren) heen en zie, van het vee van de Israëlieten was zelfs niet één stuk gestorven. Toch bleef het hart van Farao onvermurwbaar en liet hij het volk niet gaan.

De zesde plaag: Zweren

8 En JHWH zei tot Mozes en Aäron: Neemt uw handen vol roet uit een smeltoven, en laat Mozes dit in de lucht strooien voor de ogen van Farao. 9 Dan zal het tot stof over het hele land Egypte worden, het zal bij mens en dier in het hele land Egypte tot zweren worden, die als puisten uitbreken. 10 (A) Toen namen zij roet uit een smeltoven, gingen voor Farao staan en Mozes strooide het in de lucht en er kwamen bij mens en dier zweren, die als puisten uitbraken, 11 zodat de geleerden niet konden blijven staan voor Mozes, vanwege de zweren; want de geleerden kregen evenzeer zweren als alle Egyptenaren. 12 Maar JHWH verhardde het hart van Farao, zodat hij naar hen niet luisterde - zoals JHWH tot Mozes gezegd had.

De zevende plaag: Hagel

13 En JHWH zei tot Mozes: Sta vroeg in de morgen op, en stel u voor Farao en zeg tot hem: zó zegt JHWH, de God van de Hebreeën: laat mijn volk gaan om Mij te dienen. 14 Want ditmaal zal Ik al mijn plagen laten losbreken tegen u persoonlijk, tegen uw dienaren en uw volk, opdat u weet dat er niemand is op de hele aarde zoals Ik. 15 Reeds nu had Ik mijn hand kunnen uitstrekken om u en uw volk met de pest te slaan en zou u van de aarde weggevaagd zijn; 16 (B) maar hierom laat Ik u bestaan, om u mijn kracht te tonen, opdat men mijn naam zal verkondigen op de hele aarde. 17 Nog steeds verzet u zich tegen mijn volk, zodat u het niet laat gaan. 18 Zie, Ik zal het morgen om deze tijd zeer zwaar laten hagelen, zoals in Egypte nog niet gebeurd is van de dag af, dat het gegrondvest werd, tot nu toe. 19 Nu dan, laat uw kudde en alles wat u op het veld hebt, in veiligheid brengen; op alle mensen en al het vee, die zich op het veld bevinden en niet thuis gehaald zijn, zal de hagel neervallen, zodat zij sterven. 20 Wie onder de dienaren van Farao ontzag voor het woord van JHWH had, liet zijn knechten en zijn vee in de huizen een toevlucht zoeken, 21 maar wie geen acht sloeg op het woord van JHWH, liet zijn knechten en zijn kudde op het veld blijven.

22 En JHWH zei tot Mozes: Strek uw hand uit naar de hemel, opdat er hagel over het hele land Egypte zal komen, over mens en dier en over al het veldgewas in het land Egypte. 23 Toen strekte Mozes zijn staf uit naar de hemel, en JHWH liet het donderen en hagelen, vuur schoot naar de aarde, en JHWH deed het hagelen over het land Egypte. 24 (C) En, terwijl er vuur door de hagelbuien heen flikkerde, hagelde het zo buitengewoon zwaar als nooit tevoren in het hele land van de Egyptenaren, sinds zij tot een volk geworden waren. 25 De hagel sloeg in het hele land Egypte alles neer, wat op het veld was, van mens tot dier; ook al het veldgewas sloeg de hagel neer en alle bomen op het veld deed hij afknappen. 26 Alleen in het land Gosen, waar de Israëlieten woonden, hagelde het niet. 27 Toen liet Farao Mozes en Aäron ontbieden en zei tot hen: Ik heb ditmaal gezondigd, JHWH is rechtvaardig, maar ik en mijn volk zijn schuldig. 28 Bidt tot JHWH; de donderslagen van God en de hagel zijn te erg. Dan zal ik u laten gaan, u hoeft niet langer te blijven.

(A) **9:10** Opb. 16:2. (B) **9:16** Rom. 9:17. (C) **9:24** Opb. 8:7; 16:21.

29 En Mozes zei tot hem: Zodra ik buiten de
stad gekomen ben, zal ik mijn handen uitbreiden
tot JHWH; de donderslagen zullen ophouden en
het zal niet meer hagelen, opdat u weet, dat de
aarde aan JHWH toebehoort. 30 Maar wat u en uw
dienaren aangaat, ik weet, dat u nog niet vreest
voor het aangezicht van JHWH God. - 31 Het vlas
en de gerst nu waren neergeslagen, want de gerst
stond in de aar en het vlas was in bloei. 32 Maar
de tarwe en de spelt waren niet neergeslagen,
want die komen later. - 33 En Mozes ging van
Farao heen, de stad uit, en hij breidde zijn han-
den uit tot JHWH; toen hielden de donderslagen
en de hagel op en de regen stroomde niet meer
op de aarde neer.
34 Maar toen Farao zag, dat de regen, de hagel
en de donderslagen hadden opgehouden, ging
hij voort met zondigen; hij liet zijn hart niet ver-
murwen, hij noch zijn dienaren. 35 Het hart van
Farao verhardde, zodat hij de Israëlieten niet liet
gaan - zoals JHWH door Mozes gezegd had.

De achtste plaag: Sprinkhanen

10 1 En JHWH zei tot Mozes: Ga tot Farao,
want Ik heb zijn hart en dat van zijn die-
naren onvermurwbaar gemaakt, opdat Ik deze
mijn tekenen onder hen zal tonen, 2 en u aan
uw kind en kleinkind kunt vertellen, wat Ik de
Egyptenaren heb aangedaan en welke tekenen
Ik onder hen verricht heb, opdat u weet dat Ik
JHWH ben.
3 Toen kwamen Mozes en Aäron tot Farao en
zeiden tot hem: Zo zegt JHWH, de God van de
Hebreeën: hoe lang zult u weigeren u voor mijn
aangezicht te *verootmoedigen*? Laat mijn volk
gaan om Mij te dienen. 4 Want indien u wei-
gert mijn volk te laten gaan, dan zal Ik morgen
sprinkhanen in uw gebied laten komen; 5 zij zul-
len de oppervlakte van het land bedekken, zodat
men het land niet zal kunnen zien; zij zullen de
rest, het overgeblevene, dat u nog uit de hagel-
buien gespaard is, afvreten, ja, alle bomen die
op uw veld groeien, afvreten. 6 En zij zullen uw
huizen, de huizen van al uw dienaren, de huizen
van alle Egyptenaren zo vullen, als uw vaderen
en voorvaderen het nooit hebben gezien, van de
dag af, dat zij op de wereld waren, tot deze dag
toe. Toen keerde hij zich af en ging van Farao
heen.
7 Daarop zeiden de dienaren van Farao tot
hem: Hoe lang zal deze ons tot een valstrik zijn?
Laat die mannen gaan om JHWH, hun God, te
dienen. Beseft u nog niet, dat Egypte te gronde
gaat? 8 Toen werden Mozes en Aäron tot Farao
teruggebracht, en hij zei tot hen: Gaat, dient
JHWH, uw God. Wie zijn eigenlijk van plan te
gaan? 9 En Mozes antwoordde: Wij gaan met
onze jongens en grijsaards, wij gaan met onze
zonen en dochters, met ons kleinvee en onze
runderen, want wij hebben een feest van JHWH.
10 Hij echter zei tot hen: JHWH mag met u zijn,
als ik van plan ben u met uw kinderen te laten
gaan! Neemt u in acht, want onheil bedreigt u!
11 Niet alzo, u mannen mag gaan om JHWH te
dienen, want dat was uw verzoek. En men joeg
hen van Farao weg.
12 Daarna zei JHWH tot Mozes: Strek uw hand
uit over het land Egypte, om de sprinkhanen, en
zij zullen over het land Egypte opkomen en al
het kruid van het land afvreten, alles wat de ha-
gel heeft overgelaten. 13 Toen strekte Mozes zijn
staf over het land Egypte uit, en JHWH bracht een
oostenwind over het land, gedurende die hele
dag en de hele nacht, en toen het morgen gewor-
den was, voerde de oostenwind de sprinkhanen
mee. 14 (A) Zo kwamen de sprinkhanen op over
het hele land Egypte en streken in het hele ge-
bied van Egypte in massa neer; nooit tevoren was
er zulk een sprinkhanenzwerm geweest en nooit
nadien zal er meer zo een zijn.
15 Zij bedekten de hele oppervlakte van het
land, zodat het land erdoor verduisterd werd en
zij vraten al het veldgewas af en alle vruchten
van de bomen, die de hagel had overgelaten, zo-
dat er geen groen meer overbleef aan boom of
veldgewas in het hele land Egypte.

(A) **10:14** Opb. 9:2,3.

16 Toen haastte Farao zich Mozes en Aäron
te ontbieden en hij zei: Ik heb gezondigd tegen
JHWH, uw God, en tegen u. 17 Nu dan, vergeef
toch nog ditmaal mijn zonde en bid JHWH, uw
God, dat Hij althans deze dood van mij doet
wijken. 18 Toen ging hij van Farao heen en bad
tot JHWH. 19 En JHWH liet een andere, een zeer
sterke westenwind waaien, die de sprinkhanen
meevoerde en ze in de Schelfzee dreef: niet één
sprinkhaan bleef er over in het hele gebied van
Egypte. 20 Maar JHWH verhardde het hart van
Farao, zodat hij de Israëlieten niet liet gaan.

De negende plaag: Duisternis

21 Daarna zei JHWH tot Mozes: Strek uw hand
uit naar de hemel, opdat er duisternis zij over
het land Egypte, zodat men de duisternis kan
tasten. 22 (A) En Mozes strekte zijn hand uit
naar de hemel, en er was gedurende drie da-
gen een dikke duisternis in het hele land Egypte.
23 Gedurende drie dagen kon niemand een an-
der zien, noch van zijn plaats opstaan; maar alle
Israëlieten hadden licht, waar zij woonden.
24 Toen ontbood Farao Mozes en zei: Gaat,
dient JHWH, alleen uw kleinvee en uw runde-
ren moeten achterblijven; ook uw kinderen mo-
gen met u meegaan. 25 Maar Mozes zei: U moet
ons niet alleen slachtoffers en brandoffers ter
beschikking stellen, die wij voor JHWH, onze
God, kunnen toebereiden, 26 maar ook moet ons
vee met ons meegaan, zonder dat er een hoef
ontbreekt, want daarvan zullen wij nemen om
JHWH, onze God, te dienen; want wij weten niet,
waarmee wij JHWH zullen moeten dienen vóór-
dat wij daar aankomen. 27 Maar JHWH verhardde
het hart van Farao, zodat hij hen niet wilde la-
ten gaan. 28 En Farao zei tot hem: Ga weg van
mij; zorg ervoor, dat u mijn aangezicht niet meer
ziet, want op de dag, dat u mijn aangezicht ziet,
zult u sterven. 29 Hierop zei Mozes: U hebt juist
gesproken; ik zal uw aangezicht niet meer zien.

De aankondiging van de tiende plaag

11 1 - JHWH nu had tot Mozes gezegd: Nog
één plaag zal Ik over Farao en over Egypte
brengen, daarna zal hij u in uw geheel van-
hier laten gaan; wanneer hij u laat gaan, zal
hij u met geweld vanhier wegdrijven. 2 Spreek
toch ten aanhoren van het volk, dat ieder van
zijn buurman en iedere vrouw van haar buur-
vrouw zilveren en gouden voorwerpen zal vra-
gen. 3 En JHWH bewerkte, dat de Egyptenaren het
volk gunstig gezind waren; ook was Mozes een
zeer gezien man in het land Egypte, bij de diena-
ren van Farao en bij het volk -.
4 En Mozes zei: Zó zegt JHWH: te middernacht
ga Ik door het midden van Egypte. 5 Dan zal
iedere eerstgeborene in het land Egypte ster-
ven, van de eerstgeborene van Farao, die op zijn
troon zou zitten, tot de eerstgeborene van de
slavin achter de handmolen, ook alle eerstgebo-
renen van het vee. 6 En er zal een luid gejammer
zijn in het hele land Egypte, zoals er nooit is ge-
weest en zoals er nooit meer zal zijn. 7 Maar te-
gen niemand van de Israëlieten zal een hond zijn
tong durven roeren, tegen mens noch dier, op-
dat u weet, dat JHWH scheiding maakt tussen de
Egyptenaren en de Israëlieten. 8 En al uw diena-
ren hier zullen tot mij komen en zich voor mij
neerbuigen en zeggen: Ga heen, u en al het volk
dat u volgt; daarna zal ik heengaan. Toen ging
hij in brandende toorn van Farao heen.
9 En JHWH zei tot Mozes: Farao zal naar u
niet luisteren, opdat mijn wonderen in het land
Egypte talrijk worden. 10 Mozes en Aäron nu
hebben al deze wonderen gedaan voor het aange-
zicht van Farao. Maar JHWH verhardde het hart
van Farao, zodat hij de Israëlieten niet uit zijn
land liet gaan.

De instelling van Pèsach

12 1 (B) En JHWH zei tot Mozes en tot Aäron
in het land Egypte: 2 Deze maand zal u
het begin van de maanden zijn; zij zal u de eerste

(A) **10:22** Ps. 105:28; Opb. 16:10. (B) **12:1** Lev. 23:5; Num. 9:1-5; 28:16; Deut. 16:1,2.

van de maanden van het jaar zijn. 3 Spreekt tot de hele vergadering van Israël als volgt: op de tiende van deze maand zal ieder voor zich een stuk kleinvee nemen, familiesgewijs, een stuk kleinvee per gezin. 4 Maar indien een gezin te klein is voor een stuk kleinvee, dan zullen hij en de naaste buurman van zijn gezin er een nemen, naar het aantal personen; u zult bij het stuk kleinvee rekenen met ieders behoefte. 5 Een gaaf, mannelijk, eenjarig stuk kleinvee moet u nemen; u kunt dit nemen van de schapen of van de geiten. 6 En u zult het bewaren tot de veertiende dag van deze maand; dan zal de hele vergadering van de gemeente van Israël het slachten in de avondschemering. 7 Vervolgens zal men van het bloed nemen en dit strijken aan de beide deurposten en de bovendorpel, aan die huizen, waarin men het eet. 8 Het vlees zullen zij dezelfde nacht eten; zij zullen het eten op het vuur gebraden, met ongezuurde broden, en ook bittere kruiden. 9 Rauw of gaar gekookt in water zult u het niet eten; slechts op het vuur gebraden met kop, schenkels en ingewanden. 10 U zult daarvan niets overlaten tot de morgen; wat ervan overblijft tot de morgen, dat zult u met vuur verbranden. 11 En aldus zult u het eten: uw lendenen omgord, uw schoenen aan uw voeten en uw staf in uw hand; overhaast zult u het eten; het is een Pèsach voor JHWH. 12 Want Ik zal in deze nacht het land Egypte doortrekken en alle eerstgeborenen, zowel van mens als dier, in het land Egypte slaan en aan alle goden van Egypte zal Ik gerichten oefenen, Ik, JHWH. 13 En het bloed zal u dienen als een teken aan de huizen, waar u bent, en wanneer Ik het bloed zie, dan ga Ik u voorbij. Aldus zal er geen verdervende plaag onder u zijn, wanneer Ik het land Egypte sla.

14 (A) En deze dag zal u een gedenkdag zijn, u zult hem vieren als een feest voor JHWH; in uw geslachten zult u hem als een altijddurende inzetting vieren. 15 Zeven dagen zult u ongezuurde broden eten; dadelijk op de eerste dag zult u het zuurdeeg uit uw huizen verwijderen, want ieder die iets gezuurds eet, van de eerste tot de zevende dag, zo iemand zal uit Israël worden uitgeroeid. 16 Zowel op de eerste als op de zevende dag zult u een heilige samenkomst hebben; geen enkele arbeid zal daarop verricht worden; slechts wat door ieder gegeten wordt, alleen dat mag door u bereid worden.

17 Onderhoudt dan (het feest der) Ongezuurde Broden, want op deze zelfde dag leid Ik uw legerscharen uit het land Egypte. Daarom moet u deze dag onderhouden in uw geslachten als een altijddurende inzetting.

18 In de eerste (maand), op de veertiende dag van de maand, 's avonds, zult u ongezuurde broden eten, tot aan de eenentwintigste dag van de maand, 's avonds. 19 Zeven dagen zal er geen zuurdeeg in uw huizen gevonden worden, want ieder, die iets gezuurds eet, zo iemand zal uit de vergadering van Israël worden uitgeroeid, hetzij hij een vreemdeling, hetzij hij in het land geboren is. 20 Niets wat gezuurd is, zult u eten; u zult in al uw woonplaatsen ongezuurde broden eten.

21 Toen ontbood Mozes al de oudsten van Israël en zei tot hen: Trekt heen, haalt kleinvee voor uw geslachten en slacht het Pèsach. 22 Daarna zult u een bundel hysop nemen en in het bloed in een schaal dopen, en van het bloed in die schaal strijken aan de bovendorpel en aan de beide deurposten; niemand van u zal de deur van zijn huis uitgaan tot de morgen. 23 (B) En JHWH zal Egypte doortrekken om het te slaan; wanneer Hij dan het bloed aan de bovendorpel en aan de beide deurposten ziet, dan zal JHWH die deur voorbijgaan en de verderver niet toelaten in uw huizen te komen om te slaan.

24 U zult dit voorschrift houden als een altijddurende inzetting voor u en uw zonen. 25 En wanneer u komt in het land dat JHWH u geven zal, zoals Hij gezegd heeft, zult u deze dienst onderhouden. 26 En wanneer uw zonen tot u zeggen: Wat betekent deze dienst van u, 27 dan zult u zeggen: Het is een Pèsachoffer voor JHWH, die in Egypte aan de huizen van de

(A) **12:14** Ex. 23:15; 34:18; Lev. 23:6-8; Num. 28:17-25; Deut. 16:3-8. (B) **12:23** Heb. 11:28.

Israëlieten voorbijging, toen Hij de Egyptenaren sloeg, maar onze huizen spaarde. Toen knielde het volk en boog zich neer. 28 En de Israëlieten gingen heen en deden dit; zoals JHWH Mozes en Aäron geboden had, zo deden zij.

De tiende plaag: Dood van de eerstgeborenen - Uittocht

29 (A) En te middernacht sloeg JHWH iedere eerstgeborene in het land Egypte, van de eerstgeborene van Farao, die op zijn troon zou zitten, tot de eerstgeborene van de gevangene, die in de kerker was, en ook alle eerstgeborenen van het vee. 30 En Farao stond 's nachts op, hij en al zijn dienaren en alle Egyptenaren; en er was een luid gejammer in Egypte; want er was geen huis, waarin geen dode was.
31 Toen ontbood hij 's nachts Mozes en Aäron en zei: Maakt u gereed, gaat weg uit het midden van mijn volk, zowel u als de Israëlieten; gaat, dient JHWH, zoals u gezegd hebt. 32 Neemt ook uw kleinvee en uw runderen mee, zoals u gezegd hebt; maar gaat! En wil ook mij zegenen.
33 De Egyptenaren drongen eveneens sterk bij het volk aan, om het snel uit het land te laten gaan, want, zeiden zij, wij sterven allen.
34 Toen nam het volk zijn deeg op, voordat het gezuurd was, met hun baktroggen in hun klederen gebonden op hun schouders. 35 (B) Voorts deden de Israëlieten naar het woord van Mozes en vroegen van de Egyptenaren zilveren en gouden voorwerpen en klederen. 36 En JHWH bewerkte, dat de Egyptenaren het volk gunstig gezind waren, zodat zij hun verzoek inwilligden. Zo beroofden zij de Egyptenaren. 37 Daarna trokken de Israëlieten op van Raämses naar Soekkot, ongeveer zeshonderdduizend man te voet, ongerekend de kinderen. 38 Ook trok een menigte van allerlei slag met hen mee; en kleinvee en runderen, een zeer talrijke veestapel.
39 En zij bakten van het deeg dat zij uit Egypte hadden meegenomen, ongezuurde koeken, want het was niet gezuurd, omdat zij uit Egypte waren verdreven en niet hadden kunnen wachten en ook geen teerkost voor zich hadden bereid.
40 (C) De tijd, dat de Israëlieten in Egypte gewoond hadden, was vierhonderd en dertig jaar.
41 En na vierhonderd en dertig jaar, juist op de dag af, gingen al de legerscharen van JHWH uit het land Egypte. 42 Een nacht van waken was dit voor JHWH, om hen uit het land Egypte te leiden. Dit is de nacht van waken tot eer van JHWH voor alle Israëlieten in hun geslachten.

Nadere bepalingen betreffende Pèsach

43 JHWH zei tot Mozes en Aäron: Dit is de inzetting van het Pèsach: geen enkele vreemdeling mag ervan eten. 44 Iedere slaaf, die door iemand voor geld is gekocht, mag er eerst van eten, wanneer u hem besneden hebt. 45 Een bijwoner en een dagloner mogen er niet van eten.
46 (D) In één huis zal het gegeten worden; u zult van het vlees niets uit het huis naar buiten brengen; geen been zult u ervan breken(1).
47 De hele vergadering van Israël zal dit vieren.
48 Maar wanneer een vreemdeling bij u verblijft en JHWH het Pèsach wil vieren, dan zal ieder van het mannelijk geslacht, die bij hem behoort, besneden worden; eerst dan mag hij naderen om het te vieren; hij zal gelden als in het land geboren. Maar geen enkele onbesnedene mag ervan eten. 49 Eenzelfde *torah (onderwijzing)* zal gelden voor de geboren Israëliet en voor de vreemdeling, die in uw midden verblijft.
50 Alle Israëlieten deden aldus; zoals JHWH Mozes en Aäron geboden had, zo deden zij.
51 En op deze zelfde dag leidde JHWH de Israëlieten uit het land Egypte, volgens hun legerscharen.

Gods onderwijzing over de eerstgeborenen

13 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 (E) Heilig Mij alle eerstgeborenen, die onder de Israëlieten het eerst uit een moederschoot voort-

(1) **12:46** Psalm 34:21, Johannes 19:36

(A) **12:29** Ex. 4:22,23. (B) **12:35** Ex. 3:21,22. (C) **12:40** Gen. 15:13; Gal. 3:17. (D) **12:46** Num. 9:12; Joh. 19:36. (E) **13:2** Num. 3:13; Luk. 2:23.

komen, zowel van mens als van dier; zij zijn mijn eigendom.

3 Toen zei Mozes tot het volk: Gedenkt deze dag, waarop u uit Egypte, uit het slavenhuis, gegaan bent; want met een sterke hand heeft JHWH u daaruit geleid. Daarom mag niets gezuurds gegeten worden. 4 Heden trekt u uit, in de maand Aviev. 5 Wanneer JHWH u gebracht heeft naar het land van de Kanaänieten, Hethieten, Amorieten, Chiwwieten en Jebusieten, waarvan Hij uw vaderen gezworen heeft, dat Hij het u zal geven, een land, vloeiende van melk en honing, dan zult u deze dienst in deze maand onderhouden. 6 Zeven dagen zult u ongezuurde broden eten en op de zevende dag zal er een feest voor JHWH zijn. 7 Ongezuurde broden zullen gedurende de zeven dagen gegeten worden; er mag zelfs niets gezuurds bij u gezien worden, ja, in uw hele gebied mag er geen zuurdeeg worden gezien.

8 En op die dag zult u uw zoon uitleggen: Dit is ter wille van wat JHWH mij heeft gedaan bij mijn uittocht uit Egypte. 9 Het zal u zijn als een teken op uw hand en als een herinnering tussen uw ogen, opdat de *Torah* van JHWH in uw mond zal zijn; want met een sterke hand heeft JHWH u uit Egypte geleid. 10 U zult deze inzetting onderhouden op haar vaste tijd, van jaar tot jaar.

11 Wanneer dan JHWH u gebracht heeft naar het land van de Kanaänieten, zoals Hij u en uw vaderen gezworen heeft, en het u gegeven heeft, 12 (A) dan zult u al wat het eerst uit de moederschoot voortkomt, JHWH wijden; ook van elke eerste worp van het vee dat u hebt, zullen de mannelijke dieren voor JHWH zijn. 13 Maar elk eerste ezelsveulen zult u lossen met een stuk kleinvee; of, indien u het niet lost, zult u het de nek breken. Iedere menselijke eerstgeborene onder uw zonen echter zult u lossen. 14 En wanneer uw zoon u later zal vragen: Wat betekent dat? dan zult u tot hem zeggen: Met een sterke hand heeft JHWH ons uit Egypte, uit het slavenhuis, geleid. 15 Want toen Farao bezwaar maakte ons te laten gaan, doodde JHWH alle eerstgeborenen in het land Egypte, zowel de eerstgeborenen van de mensen als die van het vee. Daarom ben ik gewoon alle mannelijke dieren, die het eerst uit de moederschoot voortkomen, JHWH te offeren, terwijl ik alle eerstgeborenen van mijn zonen los. 16 Het zal tot een teken op uw hand en tot een merkteken tussen uw ogen zijn, want met een sterke hand heeft JHWH ons uit Egypte geleid.

De doortocht door de Schelfzee

17 Toen Farao het volk had laten gaan, leidde God hen niet op de weg naar het land van de Filistijnen, hoewel deze de naaste was; want God zei: Het volk mocht eens berouw krijgen, wanneer zij in strijd gewikkeld werden, en naar Egypte terugkeren. 18 Daarom liet God het volk zwenken, de woestijnweg op naar de Schelfzee. Ten strijde toegerust trokken de Israëlieten op uit het land Egypte. 19 (B) En Mozes nam het gebeente van Jozef mee, omdat deze de zonen van Israël plechtig had doen zweren: God zal zeker naar u omzien, dan zult u mijn gebeente vanhier met u meevoeren. 20 Zo braken zij van Soekkot op en legerden zich in Etam, aan de rand van de woestijn. 21 JHWH ging voor hen uit, overdag in een wolkkolom om hen te leiden op de weg, en 's nachts in een vuurkolom om hun voor te lichten, zodat zij dag en nacht konden voortgaan. 22 Zonder ophouden bleef de wolkkolom overdag en de vuurkolom 's nachts aan de spits van het volk.

14 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Zeg tot de Israëlieten, dat zij teruggaan en zich legeren voor Pi-Hachirot, tussen Migdol en de zee; recht tegenover Baäl-Sefon zult u zich legeren, aan de zee. 3 Dan zal Farao van de Israëlieten denken: zij zijn in het land verdwaald, de woestijn heeft hun de weg versperd. 4 En Ik zal het hart van Farao verharden, zodat hij hen achtervolgt. Dan zal Ik Mij aan Farao en aan zijn hele legermacht verheerlijken, en de Egyptenaren zullen weten, dat Ik JHWH ben. En zij deden alzo.

(A) **13:12** Ex. 34:19,20; Luk. 2:23. (B) **13:19** Gen. 50:25; Joz. 24:32.

5 Toen aan de koning van Egypte bericht werd,
dat het volk gevlucht was, veranderde de gezind-
heid van Farao en van zijn dienaren ten aanzien
van het volk, en zij zeiden: Wat hebben wij ge-
daan, dat wij Israël uit onze dienst hebben ont-
slagen? 6 Daarop spande hij zijn wagen aan en
nam zijn volk met zich. 7 Hij nam zeshonderd
uitgelezen wagens, ja, al de wagens van Egypte,
alle volledig bemand. 8 Zo verhardde JHWH het
hart van Farao, de koning van Egypte, zodat hij
de Israëlieten achtervolgde. Maar de Israëlieten
zetten hun uittocht voort, door een verheven
hand geleid.
9 De Egyptenaren nu, al de paarden en wagens
van Farao, zijn ruiters en zijn legermacht,
achtervolgden hen en haalden hen in, terwijl zij
gelegerd waren aan de zee, bij Pi-Hachirot, tegen-
over Baäl-Sefon. 10 Toen Farao naderbij geko-
men was, sloegen de Israëlieten hun ogen op, en
zie, de Egyptenaren rukten achter hen aan. Toen
werden de Israëlieten zeer bang en schreeuwden
tot JHWH, 11 en zij zeiden tot Mozes: Waren er
soms geen graven in Egypte, dat u ons hebt mee-
genomen om te sterven in de woestijn? Wat hebt
u ons aangedaan door ons uit Egypte te leiden?
12 Hebben wij u dit al niet gezegd in Egypte: laat
ons met rust, en laten wij de Egyptenaren die-
nen. Want wij kunnen beter de Egyptenaren die-
nen dan in de woestijn sterven.
13 Maar Mozes zei tot het volk: Vreest niet,
houdt stand, dan zult u de verlossing van JHWH
zien, die Hij u heden bereiden zal; want de
Egyptenaren, die u heden gezien hebt, zult u
nooit meer zien. 14 JHWH zal voor u strijden, en
u zult stil zijn.
15 Toen zei JHWH tot Mozes: Wat roept u zo
luid tot Mij? Zeg tot de Israëlieten, dat zij op-
breken. 16 En u, hef uw staf op en strek uw
hand uit over de zee en splijt haar; dan zul-
len de Israëlieten midden door de zee kunnen
gaan op het droge. 17 Maar zie, Ik zal het hart
van de Egyptenaren verharden, zodat zij hen
achterna zullen trekken, en Ik zal Mij verheer-
lijken aan Farao en aan zijn hele legermacht,
aan zijn wagens en aan zijn ruiters. 18 En de
Egyptenaren zullen weten, dat Ik JHWH ben,
doordat Ik Mij verheerlijken zal aan Farao, aan
zijn wagens en aan zijn ruiters.
19 Toen verliet de Engel van God, die vóór
het leger van Israël uitging, zijn plaats en
ging achter hen aan; ook verliet de wolkkolom
haar plaats aan hun spits en ging achter hen
staan. 20 Zo kwam zij tussen het leger van de
Egyptenaren en dat van de Israëlieten in, - en de
wolk was duisternis, maar tegelijk verlichtte zij
de nacht - zodat de één de ander niet kon nade-
ren, de hele nacht.
21 Toen strekte Mozes zijn hand uit over de
zee en JHWH deed de zee de hele nacht door
een sterke oostenwind wegvloeien, maakte haar
droog, en de wateren werden gespleten. 22 (A) Zo
gingen de Israëlieten in het midden van de zee
op het droge; terwijl rechts en links de wateren
voor hen waren als een muur.
23 En de Egyptenaren vervolgden hen en kwa-
men achter hen aan - alle paarden van Farao,
zijn wagens en zijn ruiters - midden in de
zee. 24 Toen dan, tijdens de morgenwacht, keek
JHWH in vuurkolom en wolk naar het leger
van de Egyptenaren en bracht het leger van de
Egyptenaren in verwarring. 25 Hij deed de wielen
van hun wagens wegglijden en met moeite voort-
rijden, zodat de Egyptenaren zeiden: Laten wij
vluchten voor de Israëlieten, want JHWH strijdt
voor hen tegen Egypte.
26 Toen zei JHWH tot Mozes: Strek uw hand
uit over de zee, opdat de wateren terugvloeien
over de Egyptenaren, over hun wagens en rui-
ters. 27 En Mozes strekte zijn hand uit over
de zee en tegen het aanbreken van de mor-
gen vloeide de zee terug in haar bedding, ter-
wijl de Egyptenaren haar tegemoet vluchtten; zo
dreef JHWH de Egyptenaren midden in de zee.
28 De wateren vloeiden terug en bedekten de
wagens en de ruiters van de hele legermacht van

(A) **14:22** 1Cor. 10:1,2; Heb. 11:29.

Farao, die hen in de zee achterna getrokken waren; er bleef van hen niet één over.
29 Maar de Israëlieten gingen op het droge midden door de zee en de wateren waren hun rechts
en links als een muur. 30 Zo verloste JHWH
op die dag de Israëlieten uit de macht van de
Egyptenaren. En Israël zag de Egyptenaren dood
op de oever van de zee liggen. 31 Toen zag Israël,
welk een machtige daad JHWH tegen Egypte ge-
daan had; en het volk was vol ontzag voor JHWH
en zij geloofden in JHWH en in Mozes, zijn
knecht.

Het lied van Mozes aan de Schelfzee

15 1 (A) Toen zong Mozes met de Israëlieten
JHWH dit lied en zij zeiden: Ik wil JHWH
zingen, want Hij is hoog verheven, het paard en
zijn ruiter stortte Hij in de zee.
2 (B) JH is mijn kracht en mijn psalm, Hij is mij
tot heil geweest. Hij is mijn God, Hem verheerlijk
ik, de God van mijn vader, Hem prijs ik.
3 JHWH is een krijgsheld; JHWH is zijn naam.
4 De wagens van Farao en zijn legermacht
wierp Hij in de zee; de keur van zijn wagenhel-
den werd in de Schelfzee gedompeld.
5 Watervloeden overdekten hen; in de diepte
zonken zij als een steen.
6 Uw rechterhand, JHWH, heerlijk door kracht,
uw rechterhand, JHWH, verpletterde de vijand.
7 In uw grote majesteit vernietigde U wie tegen
U opstonden; U liet uw toorngloed los, hij ver-
teerde hen als stoppels.
8 Door de adem van uw neus werden de wa-
teren opgestuwd; als een dam stonden de stro-
men; de watervloeden stolden in het hart van de
zee.
9 De vijand zei: Ik achtervolg, haal in, deel de
buit; ik koel mijn lust aan hen, trek mijn zwaard;
mijn hand roeit hen uit.
10 U blies met uw adem, de zee overdekte hen;
als lood zonken zij in geweldige wateren.
11 Wie is als U, onder de goden, JHWH, wie is
als U, heerlijk in heiligheid, ontzagwekkend in
roemrijke daden, wonderbaar in uw doen?
12 U strekte uw rechterhand uit; de aarde ver-
zwolg hen.
13 U leidde in uw goedheid het volk dat U ver-
lost hebt; U leidde het door uw kracht naar uw
heilige woonplaats.
14 Volkeren hoorden het, zij sidderden; beving
greep de bewoners van Filistea aan.
15 Toen schrokken Edoms stamhoofden, hui-
vering greep Moabs machtigen aan; alle bewo-
ners van Kanaän sidderden.
16 Ontzetting en schrik overviel hen, door uw
geweldige arm verstarden zij als een steen, ter-
wijl uw volk, JHWH, doortrok, uw volk, dat U Zich
hebt verworven, doortrok.
17 U brengt hen en plant hen op de berg die uw
erfdeel is; de plaats die U, JHWH, tot uw woning
gemaakt hebt; het heiligdom, JHWH, dat door uw
hand is gesticht.
18 JHWH regeert voor altijd en eeuwig.
19 Toen Farao's paarden met zijn wagens en
ruiters in de zee gekomen waren, deed JHWH de
wateren van de zee over hen terugvloeien, maar
de Israëlieten gingen op het droge midden door
de zee. 20 Toen nam Mirjam, de profetes, de zus-
ter van Aäron, de tamboerijn in haar hand, en
alle vrouwen gingen achter haar aan met tambo-
erijnen en in reidansen. 21 En Mirjam *zong hun
ten antwoord*: Zingt JHWH, want Hij is hoog ver-
heven, het paard en zijn ruiter stortte Hij in de
zee.

Mara en Elim

22 Toen liet Mozes de Israëlieten opbreken van
de Schelfzee en zij gingen naar de woestijn Sur;
drie dagreizen trokken zij door de woestijn zon-
der water te vinden. 23 En zij kwamen in Mara,
maar zij konden het water van Mara niet drinken,
omdat het bitter was. Daarom noemde men die
plaats Mara. 24 Toen mopperde het volk tegen
Mozes en zei: Wat moeten wij drinken? 25 En hij

(A) **15:1** Opb. 15:3. (B) **15:2** Ps. 118:14; Jes. 12:2.

riep luid tot JHWH, en JHWH wees hem een stuk hout; hij wierp het in het water; toen werd het water zoet. Daar gaf Hij hun inzettingen en verordeningen en daar stelde Hij hen op de proef,
26 terwijl Hij zei: Indien u aandachtig luistert naar de stem van JHWH, uw God, en doet wat recht is in zijn ogen, en uw oor neigt tot zijn geboden en al zijn inzettingen onderhoudt, zal Ik u geen enkele van de kwalen opleggen, die Ik de Egyptenaren opgelegd heb; want Ik, JHWH, ben uw Heelmeester.
27 Daarna kwamen zij in Elim; daar waren twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen, en zij legerden zich daar aan het water.

Het manna - De Sjabbat

16 1 Toen zij van Elim opgebroken waren, kwam de hele vergadering van de Israëlieten in de woestijn Sin, die tussen Elim en de Sinaï ligt, op de vijftiende dag van de tweede maand sinds hun uittocht uit het land Egypte.
2 En in die woestijn mopperde de hele vergadering van de Israëlieten tegen Mozes en Aäron;
3 en de Israëlieten zeiden tot hen: Och, dat wij door de hand van JHWH in het land Egypte gestorven waren, toen wij bij de vleespotten zaten en volop brood aten; want u hebt ons in deze woestijn geleid om deze hele gemeente van honger te doen omkomen.
4 (A) Toen zei JHWH tot Mozes: Zie, Ik zal voor u brood uit de hemel laten regenen; dan zal het volk uitgaan en verzamelen zoveel als voor elke dag nodig is, opdat Ik het op de proef stel, of het al dan niet wandelt naar mijn *Torah*. 5 En als zij op de zesde dag bereiden wat zij hebben binnengebracht, dan zal dit dubbel zoveel zijn als wat zij op de andere dagen verzamelen.
6 Daarop zeiden Mozes en Aäron tot alle Israëlieten: Vanavond zult u weten, dat JHWH u uit het land Egypte heeft geleid. 7 En morgenochtend zult u de heerlijkheid van JHWH zien, omdat Hij uw gemopper tegen JHWH gehoord heeft. Want wat zijn wij, dat u tegen ons moppert? 8 En Mozes zei: Als JHWH u in de avond vlees te eten geeft en in de morgen volop brood, omdat JHWH het gemopper waarmee u tegen Hem gemopperd hebt, gehoord heeft - wat zijn wij? Niet tegen ons was uw gemopper, maar tegen JHWH.
9 En Mozes zei tot Aäron: Zeg tot de hele vergadering van de Israëlieten: nadert voor het aangezicht van JHWH: want Hij heeft uw gemopper gehoord. 10 Terwijl nu Aäron sprak tot de hele vergadering van de Israëlieten, richtten zij hun blik naar de woestijn - en zie, de heerlijkheid van JHWH verscheen in een wolk.
11 Toen sprak JHWH tot Mozes en zei: 12 Ik heb het gemopper van de Israëlieten gehoord; zeg tot hen: in de avondschemering zult u vlees eten en in de morgen zult u met brood verzadigd worden; en u zult weten, dat Ik, JHWH, uw God ben.
13 En 's avonds kwamen kwakkels opzetten en overdekten de legerplaats; en 's morgens was er een dauwlaag rondom de legerplaats. 14 Toen de dauwlaag opgetrokken was, zie, daar lag over de woestijn iets fijns, iets schilferachtigs, fijn als rijm(1) op de aarde. 15 (B) Toen de Israëlieten het zagen, zeiden zij tot elkaar: Wat is dit? Want zij wisten niet, wat het was. Maar Mozes zei tot hen: Dit is het brood dat JHWH u tot voedsel gegeven heeft. 16 Dit is wat JHWH geboden heeft: verzamelt ervan naar ieders behoefte; ieder van u kan voor zijn tentgenoten een gomer(2) per hoofd nemen, naar gelang van het zielental.
17 De Israëlieten nu deden zo en verzamelden het, de één meer en de ander minder. 18 (C) Toen zij het in een gomer(3) maten, had hij die meer verzameld had, niet te veel en hij die minder verzameld had, kwam niet te kort. Ieder had naar zijn behoefte verzameld.
19 En Mozes zei tot hen: Laat niemand ervan overlaten tot de morgen. 20 Maar sommigen luisterden niet naar Mozes en lieten ervan over tot

(1) **16:14** rijm is een vorm van ijzel (2) **16:16** Eén gomer is ongeveer twee liter (3) **16:18** Idem
(A) **16:4** Joh. 6:31. (B) **16:15** 1Cor. 10:3. (C) **16:18** 2Cor. 8:15.

de morgen, maar toen was het bedorven van de wormen en stonk. En Mozes werd boos op hen.
21 Zij nu verzamelden het elke morgen ieder naar zijn behoefte; maar als de zon heet werd, smolt het. 22 En op de zesde dag verzamelden zij tweemaal zoveel brood, twee gomer(1) voor ieder; en al de vorsten van de vergadering kwamen het Mozes berichten. 23 (A) Toen zei hij tot hen: Dit is wat JHWH gezegd heeft: een volkomen Sjabbat, een heilige Sjabbat is het morgen voor JHWH; bakt wat u bakken wilt en kookt wat u koken wilt; laat al wat overblijft liggen om het tot de volgende morgen te bewaren. 24 Zij lieten het dan tot de volgende morgen liggen, zoals Mozes bevolen had; toen stonk het niet, en er waren geen maden in.
25 Voorts zei Mozes: Eet dit vandaag, want heden is het Sjabbat voor JHWH, vandaag zult u het niet vinden op het veld. 26 Zes dagen zult u het verzamelen, maar op de zevende dag is het Sjabbat; dan is het er niet. 27 Toen er dan ook van het volk op de zevende dag heengingen om wat te verzamelen, vonden zij het niet. 28 Daarom zei JHWH tot Mozes: Hoelang weigert u mijn geboden en wetten (onderwijzingen) te onderhouden? 29 Bedenkt, dat JHWH u de Sjabbat gegeven heeft; daarom geeft Hij u op de zesde dag brood voor twee dagen. Ieder moet op zijn plaats blijven; niemand mag zijn plaats op de zevende dag verlaten. 30 Toen stopte(2) het volk op de zevende dag. 31 (B) Het huis Israël noemde het: manna; en het was wit als korianderzaad en de smaak ervan was als die van een honingkoek.
32 Mozes zei: Dit is wat JHWH geboden heeft: vul er een gomer(3) mee, om het voor de toekomende geslachten te bewaren, opdat zij het brood zien, dat Ik u in de woestijn te eten heb gegeven, toen Ik u uit het land Egypte leidde. 33 (C) Daarom zei Mozes tot Aäron: Neem een kruik, doe daarin een volle gomer(4) manna en leg dit voor het aangezicht van JHWH, om het voor de toekomende geslachten te bewaren. 34 Zoals JHWH Mozes geboden had, legde Aäron het vóór de Getuigenis ter bewaring.
35 (D) De Israëlieten nu hebben veertig jaar het manna gegeten, totdat zij kwamen in bewoond land; het manna hebben zij gegeten, totdat zij kwamen aan de grens van het land Kanaän.
36 Eén gomer(5) nu is het tiende van een efa.

Massa en Meriba(6)

17 1 (E) De hele vergadering van de Israëlieten brak daarna op uit de woestijn Sin, trekkende van pleisterplaats tot pleisterplaats naar het bevel van JHWH, en legerde zich te Refidim, maar daar was geen water voor het volk om te drinken. 2 Het volk kreeg met Mozes onenigheid en zei: Geeft ons water, zodat wij kunnen drinken. Maar Mozes zei tot hen: Wat twist u met mij? Wat stelt u JHWH op de proef? 3 En het volk dorstte daar naar water, het mopperde tegen Mozes en zei: Waarom toch hebt u ons uit Egypte gevoerd, om mij, mijn kinderen en mijn kudde van dorst te doen omkomen?
4 Toen riep Mozes luid tot JHWH en zei: Wat moet ik met dit volk doen? Nog een ogenblik en zij gaan mij stenigen!
5 Daarop zei JHWH tot Mozes: Ga vóór het volk uit en neem enige van de oudsten van Israël met u; neem ook de staf waarmee u de Nijl geslagen hebt, in uw hand en ga heen. 6 Zie, Ik zal daar vóór u op de rots bij Horeb staan; dan zult u op de rots slaan en daaruit zal water tevoorschijn komen, zodat het volk kan drinken. En Mozes deed alzo voor de ogen van de oudsten van Israël.
7 Hij noemde die plaats Massa en Meriba, wegens het getwist van de Israëlieten en omdat zij JHWH op de proef gesteld hadden door te zeggen: Is JHWH in ons midden of niet?

(1) **16:22** Idem (2) **16:30** In het Hebreeuws staat er: "sjabbatte", zie ook voetnoot bij Genesis2:2. (3) **16:32** Zie voetnoot bij 16:16 (4) **16:33** Idem (5) **16:36** Idem (6) **17:0** Massa betekent "verzoeken", Meriba betekent "ruzieën, strijden".

(A) **16:23** Ex. 20:8-11. (B) **16:31** Num. 11:7,8. (C) **16:33** Heb. 9:4. (D) **16:35** Joz. 5:12. (E) **17:1** Num. 20:2-13.

Overwinning op Amalek

8 Toen kwam Amalek en streed tegen Israël te
Refidim. 9 En Mozes zei tot Jozua: Kies ons man-
nen uit, trek uit, strijd tegen Amalek, morgen zal
ik op de heuveltop staan met de staf van God in
mijn hand.
10 Jozua nu deed, zoals Mozes tot hem ge-
zegd had en streed tegen Amalek; maar Mozes,
Aäron en Chur hadden de heuveltop bestegen.
11 En wanneer Mozes zijn hand ophief, had
Israël de overhand, maar wanneer hij zijn hand
liet zakken, had Amalek de overhand. 12 Toen
de handen van Mozes zwaar werden, namen zij
een steen, legden die onder hem neer, zodat
hij daarop kon gaan zitten; en Aäron en Chur
ondersteunden zijn handen, de één aan de ene
en de ander aan de andere zijde, zodat zijn
handen onbeweeglijk bleven tot zonsondergang.
13 Zo overwon Jozua Amalek en zijn volk door
de scherpte van het zwaard.
14 (A) En JHWH zei tot Mozes: Schrijf dit om te
gedenken in een boek, en prent het Jozua in, dat
Ik de herinnering aan Amalek onder de hemel
volledig zal uitwissen.
15 Toen bouwde Mozes een altaar en noemde
het: JHWH is mijn banier. 16 En hij zei: De hand
op de troon van JH! JHWH heeft een strijd tegen
Amalek, van geslacht tot geslacht.

Bezoek van Jetro

18 1 En Jetro, de priester van Midjan, de
schoonvader van Mozes, hoorde alles
wat God voor Mozes en zijn volk Israël gedaan
had, dat JHWH Israël uit Egypte had geleid. 2 (B)
Toen nam Jetro, de schoonvader van Mozes,
Sippora, de vrouw van Mozes - nadat deze haar
had weggezonden - 3 (C) en ook haar beide zo-
nen; van wie de ene Gersom heette, want, had
hij gezegd, ik ben een vreemdeling geweest in
een vreemd land, 4 en de andere Eliëzer, want de
God van mijn vader is mijn hulp geweest en heeft
mij gered van het zwaard van Farao.
5 Toen Jetro, de schoonvader van Mozes, met
zijn zonen en vrouw bij Mozes kwam in de woes-
tijn, waar hij gelegerd was bij de berg van God,
liet hij aan Mozes zeggen: 6 Ik, uw schoonvader
Jetro, kom tot u met uw vrouw en haar beide
zonen.
7 Daarop ging Mozes zijn schoonvader tege-
moet, boog zich voor hem neer en kuste hem;
zij vroegen naar elkaars welstand en gingen naar
de tent.
8 Toen vertelde Mozes zijn schoonvader al wat
JHWH Farao en de Egyptenaren had aangedaan
ter wille van Israël, alle moeiten die hen onder-
weg getroffen hadden, en hoe JHWH hen had
gered.
9 En Jetro verheugde zich over al het goede
dat JHWH aan Israël gedaan had, dat Hij het
uit de macht van de Egyptenaren had gered.
10 En Jetro zei: Geprezen zij JHWH, die u gered
heeft uit de macht van de Egyptenaren en van
Farao. 11 Nu weet ik, dat JHWH groter is dan alle
goden; want Hij heeft het volk uit de macht van
de Egyptenaren gered, omdat dezen overmoedig
tegen hen waren opgetreden.
12 En Jetro, de schoonvader van Mozes, nam
een brandoffer en slachtoffers voor God; en
Aäron en alle oudsten van Israël kwamen om met
de schoonvader van Mozes voor het aangezicht
van God maaltijd te houden.
13 De volgende dag hield Mozes zitting om
recht te spreken over het volk; en het volk stond
vóór Mozes van de morgen tot de avond. 14 Toen
de schoonvader van Mozes zag al wat hij te doen
had met het volk, zei hij: Wat hebt u toch met het
volk te doen! Waarom houdt u alleen zitting, ter-
wijl het hele volk vóór u staat van de morgen tot
de avond?
15 En Mozes zei tot zijn schoonvader: Omdat
het volk tot mij komt om God te vragen. 16 Wan-
neer zij een zaak hebben, komt deze tot mij en
spreek ik recht tussen de één en de ander; bo-
vendien maak ik de inzettingen en wetten van
God bekend.

(A) **17:14** Deut. 25:17-19; 1Sam. 15:2-9. (B) **18:2** Ex. 2:21,22. (C) **18:3** Hand. 7:29.

17 Maar de schoonvader van Mozes zei tot
hem: Het is niet goed, wat u doet. 18 U raakt ge-
heel uitgeput, u zowel als dit volk dat met u is;
want dit is te zwaar voor u, u kunt het alleen
niet doen. 19 Luister nu naar mij, ik zal u raad
geven en God zal met u zijn. Vertegenwoordig
u het volk bij God en breng de zaken voor God.
20 Voorts moet u hun de inzettingen en de wet-
ten van God inscherpen, en hun de weg bekend
maken, die zij te gaan, en het werk dat zij te vol-
brengen hebben. 21 Daarnaast moet u onder het
hele volk omzien naar flinke mannen, die ontzag
voor God hebben en betrouwbaar zijn, die winst-
bejag haten, en hen over hen aanstellen als over-
sten van duizend, oversten van honderd, over-
sten van vijftig en oversten van tien. 22 Die zul-
len voor altijd onder het volk rechtspreken; dan
zullen zij alle grote zaken voor u brengen, maar
alle kleine zaken zullen zij zelf berechten, zo-
dat zij u verlichting geven en met u meedragen.
23 Indien u dit doet en God het u gebiedt, dan
zult u staande kunnen blijven en zal ook al dit
volk tevreden naar zijn woonplaats gaan.
24 Mozes nu luisterde naar de woorden van
zijn schoonvader en deed al wat hij gezegd had.
25 Onder heel Israël koos Mozes flinke mannen
en stelde hen aan als hoofden over het volk,
oversten van duizend, oversten van honderd,
oversten van vijftig en oversten van tien. 26 De-
zen spraken voor altijd recht onder het volk; de
moeilijke zaken brachten zij tot Mozes, maar alle
kleine zaken berechtten zij zelf.
27 Toen liet Mozes zijn schoonvader gaan en
deze ging naar zijn land.

*De verschijning van **JHWH** op de Sinaï*

19 1 In de derde maand na de uittocht van
de Israëlieten uit het land Egypte, op de-
zelfde dag, kwamen zij in de woestijn Sinaï. 2 Na-
dat zij van Refidim opgebroken waren, kwamen
zij in de woestijn Sinaï en legerden zich in de
woestijn; en Israël legerde zich daar tegenover
de berg (Horeb).
3 Toen klom Mozes op tot God, en **JHWH**
riep tot hem van de berg, en zei: Zó zult u
zeggen tot het huis van Jakob en meedelen
aan de Israëlieten: 4 u hebt gezien, wat Ik de
Egyptenaren heb aangedaan, en dat Ik u op vleu-
gels van een arend gedragen en tot Mij gebracht
heb. 5 (A) Nu dan, indien u aandachtig naar Mij
luistert en mijn verbond bewaart, dan zult u uit
alle volken Mij ten eigendom zijn, want de hele
aarde behoort Mij. 6 (B) En u zult Mij een konink-
rijk van priesters zijn en een heilig volk. Dit zijn
de woorden die u tot de Israëlieten spreken zult.
7 Toen kwam Mozes en ontbood de oudsten
van het volk en legde hun al deze woorden, die
JHWH hem geboden had, voor. 8 En het hele volk
antwoordde eenparig: Alles wat **JHWH** gesproken
heeft, zullen wij doen. En Mozes bracht de woor-
den van het volk weer aan **JHWH** over. 9 Daarna
zei **JHWH** tot Mozes: Zie, Ik kom tot u in een don-
kere wolk, opdat het volk kan horen, wanneer Ik
met u spreek, en zij ook voor altijd in u geloven.
En Mozes deelde de woorden van het volk aan
JHWH mee.
10 En **JHWH** zei tot Mozes: Ga tot het volk; hei-
lig hen heden en morgen, en laten zij hun kle-
deren wassen. 11 En tegen de derde dag zullen
zij gereed zijn, want op de derde dag zal **JHWH**
neerdalen voor de ogen van het hele volk op de
berg Sinaï. 12 (C) Daarom zult u het volk buiten
een bepaalde kring houden en zeggen: Wacht er
u voor de berg te bestijgen, of maar de voet er-
van aan te raken; ieder die de berg aanraakt, zal
zeker ter dood gebracht worden. 13 Geen hand
zal hem aanraken, want dan zal men zeker ge-
stenigd of met pijlen doorschoten worden; hetzij
dier hetzij mens, hij zal niet blijven leven. Eerst
bij de langgerekte toon van de hoorn mogen zij
de berg bestijgen.
14 Toen daalde Mozes de berg af naar het volk;
hij heiligde het volk en zij wasten hun klederen.
15 En hij zei tot het volk: Weest over drie dagen
gereed, nadert niet tot een vrouw.

(A) **19:5** 1Pet. 2:9; Deut. 4:20; 7:6; 14:2; 26:18; Titus 2:14. (B) **19:6** Opb. 1:6; 5:10. (C) **19:12** Heb. 12:18-20.

16 (A) En het gebeurde op de derde dag, toen
het morgen werd, dat er donderslagen en blik-
semstralen en een zware wolk op de berg (Horeb)
waren en zeer sterk sjofargeschal, zodat al het
volk dat in de legerplaats was, beefde.
17 Toen leidde Mozes het volk uit de leger-
plaats God tegemoet en zij stelden zich op on-
der aan de berg. 18 En de berg Sinaï stond ge-
heel in rook, omdat JHWH daarop neerdaalde in
vuur; de rook daarvan steeg op als de rook van
een oven, en de hele berg beefde zeer. 19 Het ge-
luid van de sjofar werd gaandeweg zeer sterk.
Mozes sprak, en God *antwoordde* hem in de don-
der. 20 Toen daalde JHWH neer op de berg Sinaï,
op de bergtop, en JHWH riep Mozes naar de berg-
top, en Mozes klom naar boven.
21 Daarna zei JHWH tot Mozes: Daal af, waar-
schuw het volk, dat zij niet doordringen tot
JHWH om iets te zien; dan zouden velen van hen
vallen. 22 En ook de priesters die tot JHWH nade-
ren, zullen zich heiligen, opdat JHWH niet tegen
hen zal losbreken. 23 Toen zei Mozes tot JHWH:
Het volk kan de berg Sinaï niet bestijgen, want
U hebt ons gewaarschuwd: zet de berg af en hei-
lig hem.
24 Daarop zei JHWH tot hem: Ga, daal af en
klim met Aäron naar boven; maar de priesters en
het volk mogen niet doordringen om tot JHWH
op te klimmen, opdat Hij tegen hen niet zal
losbreken.
25 Toen daalde Mozes af tot het volk en zei het
hun.

De tien Woorden

20 1 Toen sprak God al deze woorden:
2 Ik ben JHWH, uw God, die u uit het land
Egypte, uit het slavenhuis, geleid heb. 3 U zult
geen andere goden voor mijn aangezicht hebben.
4 (B) U zult u geen gesneden beeld maken noch
enige gestalte van wat boven in de hemel, noch
van wat beneden op de aarde, noch van wat in de
wateren onder de aarde is. 5 (C) U zult u voor die
niet buigen, noch hen dienen; want Ik, JHWH, uw
God, ben een jaloers God, die de ongerechtigheid
van de vaderen bezoekt aan de kinderen, aan het
derde en aan het vierde geslacht van hen die Mij
haten(1), 6 en die barmhartigheid doet aan dui-
zenden van hen die Mij liefhebben en mijn gebo-
den onderhouden.
7 (D) U zult de naam van JHWH, uw God, niet
onnodig gebruiken, want JHWH zal niet onschul-
dig houden wie zijn naam onnodig gebruikt.
8 (E) Gedenk de Sjabbatdag, dat u die heiligt;
9 (F) zes dagen zult u arbeiden en al uw werk
doen; 10 maar de zevende dag is de Sjabbat van
JHWH, uw God; dan zult u geen werk doen, u
noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienst-
knecht, noch uw dienstmeisje, noch uw vee, noch
de vreemdeling die in uw steden woont. 11 (G)
Want in zes dagen heeft JHWH de hemelen en
de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en
Hij rustte op de zevende dag; daarom zegende
JHWH de Sjabbatdag en heiligde die.
12 (H) Eer uw vader en uw moeder, opdat uw
dagen verlengd worden in het land dat JHWH,
uw God, u geven zal.
13 (I9) U zult niet doodslaan.
14 (A) U zult niet echtbreken.
15 (B) U zult niet stelen.
16 (C) U zult niet vals *getuigen* tegen uw naaste.
17 (D) U zult niet het huis van uw naaste wil-
len hebben; u zult niet de vrouw van uw naaste
willen hebben, noch zijn dienstknecht, noch zijn
dienstmeisje, noch zijn rund, noch zijn ezel,
noch iets dat van uw naaste is.

(1) **20:5** Het 3e en 4e geslacht zijn de kleinkinderen en de achterkleinkinderen.

(A) **19:16** Opb. 4:5; Deut. 4:11,12. (B) **20:4** Ex. 34:17; Lev. 19:4; 26:1; Deut. 4:15-18; 27:15. (C) **20:5** Ex. 34:6,7; Num. 14:18; Deut. 7:9,10. (D) **20:7** Lev. 19:12. (E) **20:8** Ex. 16:23-30; 31:12-14. (F) **20:9** Ex. 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Lev. 23:3. (G) **20:11** Gen. 2:1-3; Ex. 31:17. (H) **20:12 a** Deut. 27:16; Mat. 15:4; 19:19; Mar. 7:10; 10:19; Luk. 18:20; Efez. 6:2. **20:12 b** Efez. 6:3. (I9) **20:13** Gen. 9:6; Lev. 24:17; Mat. 5:21; 19:18; Mar. 10:19; Luk. 18:20; Rom. 13:9; Jak. 2:11. (A) **20:14** Lev. 20:10; Mat. 5:27; 19:18; Mar. 10:19; Luk. 18:20; Rom. 13:9; Jak. 2:11. (B) **20:15** Lev. 19:11; Mat. 19:18; Mar. 10:19; Luk. 18:20; Rom. 13:9. (C) **20:16** Ex. 23:1; Mat. 19:18; Mar. 10:19; Luk. 18:20. (D) **20:17** Rom. 7:7; 13:9.

Israël vreest voor de verschijning van JHWH

18 (A) En het hele volk was getuige van de donderslagen, de bliksemstralen, het geluid van de sjofar en de rokende berg. Toen het volk het zag, beefde het en bleef van verre staan. 19 En zij zeiden tot Mozes: Spreek u met ons, dan zullen wij horen; maar laat God niet met ons spreken, opdat wij niet sterven. 20 Maar Mozes zei tot het volk: Weest niet bang, want God is gekomen om u op de proef te stellen, opdat er ontzag voor Hem over u zal komen, zodat u niet zondigt.
21 Het volk nu bleef van verre staan, maar Mozes naderde tot de donkerheid waarin God was.

Voorschriften betreffende het offeren

22 Toen zei JHWH tot Mozes: Zó zult u zeggen tot de Israëlieten: u hebt gezien, dat Ik vanuit de hemel met u gesproken heb: 23 u zult naast Mij geen goden maken; noch van zilver noch van goud zult u ze u maken.
24 Een altaar van aarde zult u voor Mij maken en daarop offeren uw brandoffers en uw vredeoffers, uw kleinvee en uw runderen. Op elke plaats waar Ik mijn naam doe gedenken, zal Ik tot u komen en u zegenen. 25 (B) Indien u echter een altaar van stenen voor Mij maakt, dan mag u het niet bouwen van gehouwen steen; wanneer u dat met uw houweel bewerkt, ontwijdt u het.
26 Ook mag u niet langs een trap naar mijn altaar opklimmen, opdat daarop uw schaamte niet zichtbaar zal worden.

Rechten van de Hebreeuwse slaven

21 1 Dit zijn de verordeningen die u hun zult voorhouden.
2 (C) Wanneer u een Hebreeuwse slaaf koopt, zal hij zes jaar dienen, maar in het zevende jaar zal hij om niet als een vrij man weggaan. 3 Indien hij alleen gekomen is, zal hij alleen weggaan; indien hij gehuwd was, dan zal zijn vrouw met hem weggaan. 4 Indien zijn heer hem een vrouw gegeven heeft en zij hem zonen of dochters gebaard heeft, zal de vrouw met haar kinderen het eigendom blijven van haar heer, en hij zal alleen weggaan. 5 Maar indien de slaaf nadrukkelijk zegt: Ik heb mijn heer, mijn vrouw en mijn kinderen lief, ik wil niet als vrij man weggaan, 6 dan zal zijn heer hem bij God(1) brengen, hij zal hem bij de deur of de deurpost brengen, en zijn heer zal zijn oor met een priem doorboren en hij zal hem voor altijd dienen.
7 En wanneer iemand zijn dochter als slavin verkoopt, zal zij niet weggaan zoals de slaven weggaan. 8 Indien zij haar heer niet bevalt, die haar voor zichzelf bestemd had, dan moet hij haar laten loskopen; hij heeft niet de bevoegdheid haar aan een vreemd volk te verkopen, omdat hij trouweloos tegen haar gehandeld heeft. 9 Indien hij haar voor zijn zoon bestemt, zal hij haar naar het recht van de dochters doen. 10 Indien hij zich een andere neemt, zal hij haar voeding, haar kleding en de echtelijke gemeenschap met haar niet verminderen. 11 Indien hij haar deze drie dingen niet doet, zal zij weggaan, om niet, zonder geld.

Voorschriften betreffende het leven van de naaste

12 (D) Wie iemand zo treft, dat hij sterft, zal zeker ter dood gebracht worden. 13 (E) Maar voor het geval, dat hij het er niet op toelegde, maar dat God het zijn hand deed overkomen, zal Ik u een plaats aanwijzen, waarheen hij kan vluchten.
14 Maar wanneer iemand misdadig handelt tegen zijn naaste en hem met list doodt, dan zult u hem van mijn altaar weghalen, opdat hij zal sterven.
15 Wie zijn vader of zijn moeder slaat, zal zeker ter dood gebracht worden.
16 (F) Wie een mens rooft, hetzij hij hem al verkocht heeft, hetzij deze nog in zijn bezit wordt aangetroffen, zal zeker ter dood gebracht worden.

(1) **21:6** Letterlijk staat er bij de goden.

(A) **20:18** Heb. 12:18,19. (B) **20:25** Deut. 27:5-7; Joz. 8:31. (C) **21:2** Lev. 25:39-46. (D) **21:12** Lev. 24:17. (E) **21:13** Num. 35:10-34; Deut. 19:1-13; Joz. 20:1-9. (F) **21:16** Deut. 24:7.

17 (A) Wie zijn vader of zijn moeder vervloekt,
zal zeker ter dood gebracht worden.
18 Wanneer mannen met elkaar strijden en de
één slaat de ander met een steen of met de
vuist, zodat deze niet sterft, maar wel bedlege-
rig wordt, 19 dan zal hij die de slag gaf, onge-
straft blijven, wanneer de ander opstaat en met
zijn stok buiten wandelt; slechts zijn gedwon-
gen rusttijd zal hij vergoeden en voor genezing
zorgen.
20 Wanneer iemand zijn slaaf of zijn slavin met
een stok slaat, zodat deze onder zijn hand sterft,
zal deze zeker gewroken worden. 21 Slechts in-
dien hij een dag of twee in leven blijft, zal hij niet
gewroken worden, want het is zijn eigen geld.
22 Wanneer mannen vechten en een van hen
stoot een zwangere vrouw, zodat haar vrucht af-
gaat, maar zonder ander letsel, dan zal zeker
een boete worden geëist, naardat de man van die
vrouw hem oplegt, en hij zal het volgens besluit
van de rechters geven. 23 Maar indien er een an-
der letsel is, zult u geven leven voor leven, 24 (B)
oog voor oog, tand voor tand, hand voor hand,
voet voor voet, 25 blaar voor blaar, wond voor
wond, striem voor striem.
26 Wanneer iemand het oog van zijn slaaf - of
het oog van zijn slavin - raakt en het vernielt, zal
hij hem om zijn oog vrijlaten. 27 En indien hij
een tand van zijn slaaf - of een tand van zijn sla-
vin - uitslaat, zal hij hem om zijn tand vrijlaten.
28 Wanneer een rund een man of een vrouw
stoot, zodat deze sterft, dan zal het rund ze-
ker gestenigd worden en zijn vlees zal niet gege-
ten worden, maar de eigenaar van het rund zal
vrijuit gaan. 29 Indien echter dat rund al vroeger
stotig was en zijn eigenaar gewaarschuwd was,
maar hij het niet bewaakte, en het doodt een man
of een vrouw, dan zal het rund gestenigd wor-
den, maar ook de eigenaar zal ter dood gebracht
worden. 30 Indien hem een verzoeningsboete
wordt opgelegd, dan zal hij alles wat hem op-
gelegd wordt, als losprijs voor zijn leven geven.
31 Stoot het een zoon of een dochter, dan zal met
hem gehandeld worden volgens dezelfde veror-
dening. 32 Maar indien het rund een slaaf of een
slavin stoot, dan zal hij dertig sikkels zilver aan
de heer van deze geven, en het rund zal geste-
nigd worden.
33 Wanneer iemand een put opent, of wanneer
iemand een put graaft, zonder die te bedekken,
en er valt een rund of een ezel in, 34 dan zal
de eigenaar van de put vergoeding geven: hij
zal er geld voor teruggeven aan de eigenaar
ervan, maar het dode dier zal zijn eigendom
zijn. 35 Wanneer iemands rund het rund van zijn
naaste stoot, zodat het sterft, dan zal men het le-
vende rund verkopen en zijn prijs verdelen en
ook het dode dier zal men verdelen. 36 Of als
het bekend was, dat het rund al vroeger stotig
was, en als zijn eigenaar het desondanks niet be-
waakte, dan zal hij volledig rund voor rund ver-
goeden, maar het dode dier zal zijn eigendom
zijn.

Voorschriften betreffende het eigendom van de naaste

22 1 Wanneer iemand een rund of een stuk
kleinvee steelt en het slacht of verkoopt,
dan zal hij vijf stuks rundvee als vergoeding ge-
ven voor het rund en vier stuks kleinvee voor het
stuk kleinvee. 2 Indien een dief bij een inbraak
betrapt en zo getroffen wordt, dat hij sterft, dan
rust daarop geen bloedschuld; 3 indien de zon
was opgegaan, rust daarop wel bloedschuld. Hij
zal volledig vergoeding geven; indien hij niets
heeft, zal hij verkocht worden om wat hij gesto-
len heeft. 4 Indien werkelijk datgene wat gesto-
len is, levend in zijn bezit gevonden wordt, hetzij
rund, ezel of een stuk kleinvee, zal hij het dub-
bele als vergoeding geven.
5 Wanneer iemand een akker of een wijngaard
laat afweiden door zijn vee erin los te laten, en
dit weidt de akker van een ander af, dan zal hij
het beste deel van zijn eigen akker of het beste
deel van zijn wijngaard als vergoeding geven.

(A) **21:17** Lev. 20:9; Mat. 15:4; Mar. 7:10. (B) **21:24** Lev. 24:19,20; Deut. 19:21; Mat. 5:38.

6 Wanneer brand ontstaat en doornstruiken
aantast, maar ook een schoof of het staande ko-
ren of het hele veld verteerd wordt, dan zal hij,
die de brand aanstak, volledig vergoeding geven.
7 Wanneer iemand aan zijn naaste geld of goed
te bewaren geeft, en het uit het huis van die man
gestolen wordt, zal de dief, indien hij gevonden
wordt, het dubbele als vergoeding geven. 8 In-
dien de dief niet gevonden wordt, zal de heer van
het huis tot de goden(1) naderen, om te zweren,
dat hij zijn hand niet uitgestoken heeft naar het
bezit van zijn naaste. 9 Bij elke zaak van verduis-
tering, hetzij van een rund, een ezel, een stuk
kleinvee, een gewaad, hetzij van welk verloren
voorwerp ook, waarvan (de eigenaar) zegt: dat
is het - zal de zaak van hen beiden tot de go-
den(2) komen. Hij, die door de goden schuldig
wordt verklaard, zal aan zijn naaste het dubbele
als vergoeding geven.
10 Wanneer iemand aan zijn naaste een ezel of
een rund of een stuk kleinvee of welk dier ook,
te bewaren geeft en het sterft, of het wordt ge-
wond of geroofd, zonder dat iemand het ziet,
11 dan zal de eed bij JHWH tussen hen beslissen,
of hij niet zijn hand uitgestoken heeft naar het
bezit van zijn naaste, en de eigenaar zal er ge-
noegen mee nemen, de ander hoeft geen vergoe-
ding te geven. 12 Maar indien het zonder meer
van hem gestolen is, zal hij aan de eigenaar ver-
goeding geven. 13 Indien het zonder meer ver-
scheurd is, zal hij het als bewijsstuk overleggen.
Het verscheurde zal hij niet vergoeden.
14 Wanneer iemand van zijn naaste (een dier)
leent, en het wordt gewond of sterft, terwijl de
eigenaar er niet bij was, dan zal hij volledig
vergoeding geven. 15 (A) Indien de eigenaar er-
bij was, zal hij geen vergoeding geven. Indien
het gehuurd was, is de schade in de huurprijs
inbegrepen.
16 Wanneer iemand een meisje verleidt, die
niet ondertrouwd is, en gemeenschap met haar
heeft, dan zal hij haar tegen de volle bruidsprijs
tot vrouw nemen. 17 (B) Indien haar vader ten
stelligste weigert haar aan hem te geven, dan
zal hij de bruidsprijs van de meisjes aan zilver
afwegen.

Voorschriften betreffende gruwelijke zonden

18 (C) Een tovenares zult u niet in leven laten.
19 (D) Al wie met een dier gemeenschap heeft,
zal zeker ter dood gebracht worden.
20 (E) Wie aan de goden(3) offert, behalve aan
JHWH alleen, zal met de ban geslagen worden.

Voorschriften betreffende hulpbehoevenden

21 Een vreemdeling zult u niet *onderdrukken*,
noch hem benauwen, want u bent vreemdelingen
geweest in het land Egypte.
22 Geen enkele weduwe of wees zult u *verdruk-
ken*. 23 Indien u dezen toch *verdrukt*, voorzeker
zal Ik, indien zij luid tot Mij roepen, hun geroep
horen, 24 (F) en mijn toorn zal ontbranden en Ik
zal u met het zwaard doden, zodat uw vrouwen
weduwen worden en uw kinderen wezen.
25 (G) Indien u aan mijn volk, aan de *arme* bij
u, geld leent, zult u zich niet als een schuldeiser
tegenover hem gedragen: u zult hem geen rente
opleggen.
26 Indien u het opperkleed van uw naaste tot
pand neemt, zult u het hem vóór zonsondergang
teruggeven, 27 (H) want dat is zijn enige bedek-
king, dat is de bekleding voor zijn huid - waarin
zal hij zich te ruste leggen? Wanneer hij tot Mij
om hulp zal roepen, zal Ik horen, want Ik ben
genadig.

(1) **22:8** Misschien in de betekenis van de oudsten van het volk, zie ook vers 28. (2) **22:9** Idem. (3) **22:20** Hier in de betekenis van afgoden.

(A) **22:15** Deut. 22:28,29. (B) **22:17** Deut. 18:10,11. (C) **22:18** Lev. 18:23; 20:15,16; Deut. 27:21. (D) **22:19** Deut. 17:2-7. (E) **22:20** Ex. 23:9; Lev. 19:33,34; Deut. 24:17,18; 27:19. (F) **22:24** Lev. 25:35-38; Deut. 15:7-11; 23:20,21. (G) **22:25** Deut. 24:10-13. (H) **22:27** Hand. 23:5.

Voorschriften met betrekking tot de overheid, de eerstelingen en het verscheurde

28 De goden(1) zult u niet vervloeken en een
vorst onder uw volk zult u niet verwensen.
29 U zult niet talmen, van uw graan- en van uw
wijnoogst te geven. De eerstgeborene van uw zo-
nen zult u Mij geven. 30 (A) Evenzo zult u doen
met uw runderen en met uw kleinvee: zeven da-
gen zullen zij bij de moeder blijven, op de acht-
ste dag zult u ze Mij geven.
31 U zult Mij heilige mensen zijn; vlees van die-
ren, die in het veld verscheurd zijn, zult u niet
eten, u zult het voor de honden werpen.

Voorschriften betreffende de verhouding tot de naaste

23 1 (B) U zult geen vals gerucht verbreiden;
u mag de schuldige niet helpen als mis-
dadig getuige. 2 U zult de meerderheid in het
kwade niet volgen, noch in een rechtsgeding *ge-
tuigenis afleggen* met de meerderheid mee, om
het recht te buigen. 3 (C) Ook zult u een onaan-
zienlijke niet voortrekken in zijn rechtsgeding.
4 (D) Wanneer u een verdwaald rund of ezel van
uw vijand aantreft, zult u ze hem zeker terug-
brengen. 5 Wanneer u de ezel van uw vijand on-
der zijn last ziet bezwijken, zult u dit niet on-
verschillig aan hem overlaten. U zult hem zeker
helpen met afladen.
6 (E) U zult het recht van de arme onder u
in zijn rechtsgeding niet buigen. 7 Van een be-
drieglijke zaak moet u zich ver houden. De on-
schuldige en de rechtvaardige mag u niet doden,
want Ik verklaar de schuldige niet rechtvaardig.
8 Een geschenk zult u niet aannemen, want een
geschenk maakt zienden blind en verdraait de
zaak van de onschuldigen. 9 (F) De vreemdeling
zult u niet benauwen, want u kent de gezind-
heid van de vreemdeling, omdat u vreemdelin-
gen bent geweest in het land Egypte.
10 (G) Zes jaar zult u uw land bezaaien en zijn
opbrengst inzamelen, 11 maar in het zevende
zult u het braak laten liggen en het met rust la-
ten, opdat de armen van uw volk eten, en wat
zij overlaten zullen de dieren van het veld eten.
Evenzo zult u doen met uw wijngaard en met
uw olijfbomen. 12 (H) Zes dagen zult u uw werk
doen, maar op de zevende dag zult u rusten(2),
opdat uw rund en uw ezel uitrusten, en de zoon
van uw slavin en de vreemdeling adem scheppen.

Voorschriften betreffende de verhouding tot JHWH

13 Ten aanzien van alles, wat Ik u bevolen heb,
zult u op uw hoede zijn; de naam van andere
goden zult u niet noemen, hij zal uit uw mond
niet gehoord worden.
14 Driemaal in het jaar zult u Mij een feest hou-
den. 15 (I9) Het Feest van de Ongezuurde Bro-
den zult u onderhouden; zeven dagen zult u on-
gezuurde broden eten, zoals Ik u geboden heb,
op de bepaalde tijd van de maand Aviev, want
daarin bent u uit Egypte getrokken; maar men
zal niet met lege handen voor mijn aangezicht
verschijnen. 16 (A) Ook het feest van de oogst,
van de eerstelingen van uw vruchten, die u op
de akker zaaien zult; en het feest van de inza-
meling aan het einde van het jaar, wanneer u uw
vruchten van de akker ingezameld hebt. 17 Drie-
maal in het jaar zullen al uw mannen voor het
aangezicht van de Heer JHWH verschijnen.
18 U zult het bloed van mijn slachtoffer niet
met iets gezuurds offeren, noch zal het vet van
mijn feestoffer de nacht overblijven tot de mor-
gen. 19 (B) Het beste van de eerstelingen van uw
bodem zult u in het huis van JHWH, uw God,

(1) **22:28** Zie de noot bij 22:8. (2) **23:12** In het Hebreeuws staat hier het werkwoord "sjabbatten", dat is "stoppen, ophouden".

(A) **22:30** Lev. 17:15. (B) **23:1** Ex. 20:16; Lev. 19:11,12; Deut. 5:20. (C) **23:3** Lev. 19:15. (D) **23:4** Deut. 22:1-4. (E) **23:6** Lev. 19:15; Deut. 16:19. (F) **23:9** Ex. 22:20; Lev. 19:33,34; Deut. 24:17,18; 27:19. (G) **23:10** Lev. 25:1-7. (H) **23:12** Ex. 20:9-11; 31:15; 34:21; 35:2; Lev. 23:3; Deut. 5:13,14. (I9) **23:15** Ex. 12:14-20; Lev. 23:6-8; Num. 28:17-25. (A) **23:16 a** Lev. 23:15-21; Num. 28:26-31. **23:16 b** Lev. 23:39-43. (B) **23:19** Deut. 26:2; Ex. 34:26; Deut. 14:21.

brengen. U zult een bokje niet koken in de melk van zijn moeder.

20 Zie, Ik zend een engel vóór uw aangezicht, om u te bewaren op de weg en om u te brengen naar de plaats, die Ik bereid heb. 21 Neem u voor hem in acht en luister naar hem, wees tegen hem niet weerspannig, want hij zal uw overtredingen niet vergeven, want mijn naam is in hem. 22 Maar indien u aandachtig naar hem luistert, en alles doet, wat Ik zeg, zal Ik uw vijanden vijandig bejegenen, en benauwen die u benauwen. 23 Want mijn engel zal voor uw aangezicht gaan en u brengen naar de Amoriet, de Hethiet, de Perizziet, de Kanaäniet, de Chiwwiet en de Jebusiet, en Ik zal hen vernietigen.

24 U zult u niet neerbuigen voor hun goden noch hen dienen en u zult niet doen naar hun werken, maar u zult ze volkomen vernielen en hun gewijde stenen zult u geheel verbrijzelen. 25 Maar u zult JHWH, uw God, dienen; dan zal Hij uw brood en uw water zegenen en Ik zal ziekte uit uw midden verwijderen. 26 Geen vrouw in uw land zal een misgeboorte hebben of onvruchtbaar zijn. Het getal van uw dagen zal Ik vol maken.

27 De schrik voor Mij zal Ik voor u uit zenden; Ik zal in verwarring brengen elk volk, waarmee u in aanraking komt, en Ik zal al uw vijanden voor u doen vluchten. 28 Ook zal Ik hoornaars voor u uit zenden, opdat zij de Chiwwiet, de Kanaäniet en de Hethiet voor u uit verdrijven. 29 Ik zal hen niet in één jaar voor u uit verdrijven, opdat het land geen woestenij wordt en de wilde dieren u niet te veel worden. 30 Langzamerhand zal Ik hen voor u uit verdrijven, totdat u zo vruchtbaar wordt, dat u het land in bezit kunt nemen. 31 En Ik zal u het gebied geven van de Schelfzee tot de Zee van de Filistijnen en van de woestijn tot de Rivier, want Ik zal de inwoners van het land in uw macht geven, zodat u hen voor u uit verdrijft. 32 U zult noch met hen noch met hun goden een verbond sluiten. 33 Zij zullen in uw land niet blijven wonen, opdat zij u niet tegen Mij doen zondigen, doordat u hun goden gaat dienen, want dit zou u tot een valstrik zijn.

De verbondssluiting

24 1 Tot Mozes zei Hij: Klim op tot JHWH, u en Aäron, Nadab en Abihu en zeventig van de oudsten van Israël en buigt u van verre neer. 2 Maar Mozes alleen zal tot JHWH naderen, zij echter zullen niet naderen, en het volk zal niet met hem opklimmen.

3 Toen kwam Mozes en deelde het volk al de woorden van JHWH en al de verordeningen mee, en het hele volk *antwoordde* eenstemmig: Al de woorden, die JHWH gesproken heeft, zullen wij doen. 4 En Mozes schreef al de woorden van JHWH op. Vroeg in de morgen bouwde hij een altaar onder aan de berg, met twaalf opgerichte stenen overeenkomstig de twaalf stammen van Israël. 5 Toen zond hij de jonge mannen van de Israëlieten heen, en zij brachten brandoffers en offerden stieren als vredeoffers voor JHWH. 6 Daarop nam Mozes de helft van het bloed en deed het in bekkens, en de andere helft van het bloed sprengde hij op het altaar. 7 Hij nam het boek van het verbond en las het voor de oren van het volk en zij zeiden: Alles wat JHWH gesproken heeft, zullen wij doen en daarnaar zullen wij horen. 8 (A) Toen nam Mozes het bloed en sprengde het op het volk en hij zei: Zie, het bloed van het verbond dat JHWH met u sluit, op grond van al deze woorden.

9 En Mozes klom op met Aäron, Nadab en Abihu en zeventig van de oudsten van Israël. 10 En zij zagen de God van Israël en het was alsof onder zijn voeten een plaveisel lag van lazuur, als de hemel zelf in helderheid. 11 Maar tot de vooraanstaanden van de Israëlieten strekte Hij zijn hand niet uit; zij zagen God en zij aten en dronken.

12 JHWH zei tot Mozes: Klim op tot Mij, de berg op, en blijf daar, dan zal Ik u de stenen tafelen geven, de *Torah* en het gebod, die Ik opgeschreven heb, om hen te onderwijzen. 13 Toen stond

(A) **24:8 a** Mat. 26:28; Mar. 14:24; Luk. 22:20; 1Cor. 11:25; Heb. 10:29. **24:8 b** Heb. 9:19,20.

Mozes op met zijn dienaar Jozua, en Mozes besteeg de berg van God. 14 Maar tot de oudsten zei hij: Wacht hier op ons, totdat wij bij u terugkeren; Aäron en Chur zijn immers bij u, wie zaken heeft, moet zich tot hen wenden. 15 Daarop besteeg Mozes de berg, en de wolk bedekte de berg. 16 De heerlijkheid van JHWH rustte op de berg Sinaï, en de wolk bedekte hem zes dagen lang; op de zevende dag riep Hij tot Mozes midden uit de wolk. 17 De verschijning van de heerlijkheid van JHWH was als verterend vuur op de top van de berg voor de ogen van de Israëlieten. 18 (A) Mozes ging de wolk in en besteeg de berg. En hij bleef op de berg veertig dagen en veertig nachten.

De heffing voor de tabernakel

25 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Zeg tot de Israëlieten, dat zij voor Mij een heffing inzamelen; van iedere man, wiens hart hem dringt, zult u voor Mij een heffing inzamelen. 3 Dit nu is de heffing die u van hen inzamelen zult: goud, zilver, koper; 4 blauwpurper, roodpurper, scharlaken, fijn linnen, geitenhaar; 5 roodgeverfde ramsvellen, tachasvellen en acaciahout; 6 olie voor het licht, specerijen voor de zalfolie en voor het welriekend reukwerk; 7 chrysopraasstenen en vulstenen voor de efod en voor het borstschild. 8 En zij zullen Mij een heiligdom maken, en Ik zal in hun midden wonen. 9 U zult het maken overeenkomstig alles wat Ik u toon, het model van de tabernakel en het model van al zijn voorwerpen.

De ark

10 Zij moeten dan een ark van acaciahout maken, twee en een halve el lang, anderhalve el breed, en anderhalve el hoog. 11 U zult die overtrekken met louter goud; van binnen en van buiten zult u die overtrekken en er rondom een gouden omlijsting op maken. 12 U zult er vier gouden ringen voor gieten en die bevestigen aan de vier voetstukken en wel twee ringen aan de ene zijwand en twee ringen aan de andere zijwand. 13 U zult draagstokken van acaciahout maken en die met goud overtrekken. 14 U zult de draagstokken steken in de ringen aan de zijwanden van de ark, om daarmee de ark te dragen. 15 De draagstokken zullen in de ringen van de ark blijven, zij zullen er niet uit verwijderd worden.

16 In de ark zult u de getuigenis leggen, die Ik u geven zal. 17 (B) Ook zult u een verzoendeksel van louter goud maken, twee en een halve el lang en anderhalve el breed. 18 En u zult twee cherubs van goud maken, van gedreven werk zult u ze maken, aan de beide einden van het verzoendeksel. 19 Maak één cherub aan het ene einde en één cherub aan het andere einde; uit één stuk met het verzoendeksel zult u de cherubs op zijn beide einden maken. 20 De cherubs zullen twee vleugels uitgespreid houden naar boven, met hun vleugels het verzoendeksel bedekkende en hun aangezicht naar elkaar gericht; naar het verzoendeksel zullen de aangezichten van de cherubs gericht zijn.

21 U zult het verzoendeksel bovenop de ark leggen en in de ark zult u de getuigenis leggen, die Ik u geven zal. 22 En Ik zal dáár met u samenkomen en van het verzoendeksel af, tussen de beide cherubs op de ark van de getuigenis, over alles met u spreken wat Ik u voor de Israëlieten gebieden zal.

De tafel

23 U zult een tafel van acaciahout maken, twee el lang, een el breed en anderhalve el hoog. 24 U zult die overtrekken met louter goud en er een gouden omlijsting omheen maken. 25 U zult er een rand van een handbreedte omheen maken en een gouden omlijsting rondom haar rand. 26 U zult vier gouden ringen ervoor maken en de ringen zetten op de vier hoeken aan haar vier poten. 27 Dicht bij de rand zullen zich de ringen bevinden als houders voor draagstokken, om de tafel te dragen. 28 U zult de draagstok-

(A) **24:18** Deut. 9:9. (B) **25:17** Heb. 9:5.

ken van acaciahout maken en ze met goud overtrekken, opdat daarmee de tafel gedragen zal worden. 29 U zult schotels, schalen, kannen en kommen maken, waarmee geplengd wordt; van louter goud zult u ze maken. 30 (A) En u zult op de tafel geregeld toonbrood leggen voor mijn aangezicht.

De menorah(1)

31 U zult een menorah van louter goud maken, van gedreven werk zal de menorah gemaakt worden, het voetstuk zowel als de schacht; de bloemkelken, met knoppen en bloesems, zullen daarmee één geheel vormen. 32 Zes armen nu zullen uit zijn zijden uitsteken: drie armen van de menorah uit de ene zijde en drie armen van de menorah uit de andere zijde. 33 Drie bloemkelken in de vorm van amandelbloesem aan de ene arm, met knop en bloesem; en drie bloemkelken in de vorm van amandelbloesem aan de andere arm, met knop en bloesem; aldus voor de zes armen, die uit de menorah uitsteken. 34 Op de menorah vier bloemkelken in de vorm van amandelbloesem, met zijn knoppen en bloesems. 35 Ook een knop onder het eerste paar armen, die uit hem voortkomen, en een knop onder het tweede paar armen, die uit hem voortkomen, en een knop onder het derde paar armen, die uit hem voortkomen; (aldus) bij de zes armen, die uit de menorah uitsteken. 36 De knoppen en de armen zullen uit hem voortkomen, terwijl het geheel één gedreven werk van louter goud is. 37 U zult er zeven lampen voor maken en men zal die lampen erop zetten en het licht laten vallen naar de voorkant. 38 Zijn snuiters en zijn bakjes zullen van louter goud zijn. 39 Van een talent louter goud zal men hem maken, met al deze voorwerpen. 40 (B) Zie nu toe, dat u alles maakt naar het model dat u daarvan op de berg getoond is.

De tabernakel

26 1 De tabernakel zult u maken van tien tentkleden; van getweernd fijn linnen, blauwpurper, roodpurper en scharlaken, met kunstig geweven cherubs zult u ze maken. 2 De lengte van elk tentkleed zal achtentwintig el zijn en de breedte van elk tentkleed vier el: eenzelfde maat voor al de tentkleden. 3 Vijf van de tentkleden zullen verbonden zijn aan elkaar, en nog eens vijf tentkleden zullen verbonden zijn aan elkaar. 4 Ook zult u blauwpurperen lussen maken op de rand van het ene tentkleed aan het einde, aan het ene stel, en evenzo zult u doen op de rand van het laatste tentkleed aan het andere stel. 5 Vijftig lussen zult u maken op het ene tentkleed en vijftig lussen zult u maken aan het einde van het tentkleed, dat tot het andere stel behoort, zodat de lussen tegenover elkaar staan, de ene tegenover de andere. 6 En u zult vijftig gouden haken maken en de tentkleden aan elkaar door de haken verbinden, zodat de tabernakel één geheel is.

7 Ook zult u tentkleden van geitenhaar maken tot een tent over de tabernakel, elf tentkleden zult u maken. 8 De lengte van elk tentkleed zal dertig el zijn en de breedte van elk tentkleed vier el: eenzelfde maat voor de elf tentkleden. 9 U zult vijf van de tentkleden afzonderlijk verbinden en zes van de tentkleden afzonderlijk, en u zult het zesde tentkleed dubbel leggen, aan de voorkant van de tent. 10 U zult vijftig lussen maken op de rand van het ene tentkleed, het laatste aan het ene stel, en vijftig lussen op de rand van het tentkleed, aan het andere stel. 11 U zult vijftig koperen haken maken en de haken in de lussen steken en de tent samenvoegen, zodat zij één geheel is. 12 Wat het overhangende betreft, dat overhangt aan de tentkleden van de tent, de helft van het overhangende tentkleed zal overhangen aan de achterkant van de tabernakel. 13 Een el aan deze zijde en een el aan de an-

(1) **25:31** Opschrift: Het Hebreeuwse woord menorah betekent kandelaar.

(A) **25:30** Lev. 24:5-8. (B) **25:40** Hand. 7:44; Heb. 8:5.

dere zijde van wat overhangt in de lengte van de tentkleden van de tent zal overhangen aan de zijde van de tabernakel, aan deze en aan de andere zijde, om haar te bedekken. 14 Ook zult u een dekkleed voor de tent maken van roodgeverfde ramsvellen, en een dekkleed van tachasvellen daaroverheen.

15 U zult de planken voor de tabernakel maken van acaciahout, rechtopstaande; 16 tien el zal een plank lang zijn en anderhalve el breed. 17 Elke plank zal twee tappen hebben, zodat zij aan elkaar kunnen worden verbonden; zo zult u met al de planken van de tabernakel doen. 18 U zult de planken voor de tabernakel maken, twintig planken aan de zuidkant. 19 En veertig zilveren voetstukken zult u maken onder de twintig planken, twee voetstukken onder de ene plank voor haar beide tappen, en twee voetstukken onder de andere plank voor haar beide tappen. 20 Evenzo voor de andere zijde van de tabernakel aan de noordkant twintig planken 21 met veertig zilveren voetstukken: twee voetstukken onder de ene plank en twee voetstukken onder de andere plank. 22 Voor de achterzijde van de tabernakel aan de westkant zult u zes planken maken. 23 Twee planken zult u maken voor de hoeken van de tabernakel aan de achterkant. 24 Volkomen gelijk nu zullen zij zijn aan de onderkant en aan de bovenkant, tot de ene ring; zo zal het voor die beide zijn: zij zullen de beide hoeken vormen. 25 Er zullen dus acht planken zijn met haar zilveren voetstukken: zestien voetstukken; twee voetstukken onder de ene plank en twee voetstukken onder de andere plank.

26 Ook zult u dwarsbalken maken van acaciahout: vijf voor de planken van de ene zijde van de tabernakel, 27 vijf dwarsbalken voor de planken van de andere zijde van de tabernakel, en vijf dwarsbalken voor de planken van de zijde van de tabernakel aan de achterkant naar het westen, 28 met de middelste dwarsbalk, in het midden van de planken, dwars doorlopende van het ene einde naar het andere. 29 De planken nu zult u met goud overtrekken, de ringen zult u van goud maken als houders voor de dwarsbalken, en de dwarsbalken zult u met goud overtrekken. 30 Dan zult u de tabernakel oprichten overeenkomstig het plan dat u daarvan op de berg getoond werd.

31 U zult een voorhangsel maken van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweernd fijn linnen; met kunstig geweven cherubs zult u het maken. 32 U zult het hangen aan vier pilaren van acaciahout, met goud overtrokken, van gouden haken voorzien, op vier zilveren voetstukken. 33 (A) U zult het voorhangsel onder de haken hangen en daarheen, binnen het voorhangsel, de ark van de getuigenis brengen, zodat het voorhangsel voor u scheiding maakt tussen het heilige en het heilige der heiligen. 34 U zult het verzoendeksel op de ark van de getuigenis leggen in het heilige der heiligen. 35 U zult de tafel buiten het voorhangsel zetten, en de kandelaar tegenover de tafel aan de zuidzijde van de tabernakel, en de tafel zult u plaatsen aan de noordzijde.

36 Ook zult u een gordijn voor de ingang van de tent maken van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweernd fijn linnen: veelkleurig weefwerk. 37 U zult voor het gordijn vijf pilaren van acaciahout maken en ze met goud overtrekken, van gouden haken voorzien, en u zult daarvoor vijf koperen voetstukken gieten.

Het brandofferaltaar

27 1 U zult het altaar van acaciahout maken, vijf el lang en vijf el breed, zodat het altaar vierkant is, en drie el hoog. 2 U zult hoornen aan de vier hoeken maken; de hoornen zullen daarmee één geheel vormen, en u zult het overtrekken met koper. 3 Ook zult u er potten voor maken, om het van as te reinigen, en scheppen, sprengbekkens, vorken en vuurpannen; al zijn voorwerpen zult u van koper maken. 4 U zult een traliewerk ervoor maken, een koperen netwerk,

(A) **26:33** Heb. 6:19; 9:3-5.

en op het net vier koperen ringen maken aan de vier einden. 5 U zult het onder de rand van het altaar van onderen bevestigen, zodat het netwerk halverwege het altaar reikt. 6 U zult draagstokken voor het altaar maken, draagstokken van acaciahout en die met koper overtrekken. 7 Zijn draagstokken moeten in de ringen gestoken worden en de draagstokken zullen zich aan de beide zijden van het altaar bevinden, wanneer men het draagt. 8 Hol, van planken, zult u het maken; zoals Hij u op de berg getoond heeft, zó zal men het maken.

De voorhof

9 U zult de voorhof van de tabernakel maken; aan de zuidzijde gordijnen voor de voorhof van getweernd fijn linnen, honderd el lengte aan de ene zijde; 10 en daarvoor twintig pilaren, en twintig voetstukken van koper, voor de pilaren haken en dwarsstangen van zilver. 11 Zo ook aan de noordzijde in de lengte gordijnen van honderd el lengte en daarvoor twintig pilaren, en twintig voetstukken van koper, voor de pilaren haken en dwarsstangen van zilver. 12 In de breedte nu van de voorhof aan de westzijde gordijnen van vijftig el, met hun tien pilaren en de tien voetstukken daarvan. 13 De breedte nu van de voorhof aan de oostzijde: vijftig el. 14 En vijftien el gordijnen voor het ene zijstuk, met hun drie pilaren en de drie voetstukken daarvan. 15 Ook voor het andere zijstuk vijftien el gordijnen, met hun drie pilaren en de drie voetstukken daarvan. 16 En voor de poort van de voorhof een gordijn van twintig el van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en van getweernd fijn linnen - veelkleurig weefwerk - met de vier pilaren en de vier voetstukken daarvan. 17 Al de pilaren rondom de voorhof door zilveren dwarsstangen verbonden, en hun haken van zilver en hun voetstukken van koper. 18 De lengte van de voorhof honderd el, de breedte telkens vijftig en de hoogte vijf el van getweernd fijn linnen, en de voetstukken ervan van koper.

19 Wat alle voorwerpen voor de hele inrichting van de tabernakel betreft, en al zijn pinnen en al de pinnen van de voorhof - dat moet van koper zijn.

De olie voor het licht

20 U zult de Israëlieten bevelen, dat zij u brengen zuivere olie, uit gestoten olijven, voor het licht, om voortdurend een lamp te kunnen laten branden. 21 In de tent der samenkomst buiten het voorhangsel dat vóór de getuigenis is, zal Aäron met zijn zonen die verzorgen, van de avond tot de morgen, voor het aangezicht van JHWH: een altijddurende inzetting bij de Israëlieten voor hun geslachten.

De priesterkleding

28 1 U dan, doe uw broer Aäron tot u naderen, en zijn zonen met hem, uit het midden van de Israëlieten, om voor Mij het priesterambt te bekleden: Aäron, Nadab en Abihu, Eleazar en Itamar, de zonen van Aäron. 2 U zult heilige klederen maken voor uw broer Aäron, tot een prachtig sieraad. 3 U zult zeggen tot allen die kunstvaardig zijn, welke Ik met een geest van wijsheid vervuld heb, dat zij de klederen van Aäron maken, om hem te heiligen, om voor Mij het priesterambt te bekleden. 4 Dit nu zijn de klederen die zij maken zullen: een borstschild, een efod, een opperkleed, een onderkleed van bewerkte stof, een tulband en een gordel. Zo zullen zij heilige klederen maken voor uw broer Aäron, en voor zijn zonen, om voor Mij het priesterambt te bekleden. 5 Daartoe zullen zij nemen goud, blauwpurper, roodpurper, scharlaken en fijn linnen. 6 Zij zullen de efod maken van goud, blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweernd fijn linnen: kunstig werk. 7 Twee verbonden schouderstukken zal hij hebben, aan de beide einden moet hij verbonden worden. 8 De gordel aan de efod om die aan te binden, op dezelfde wijze vervaardigd, zal daarmee één geheel vormen, van goud, blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweernd fijn linnen. 9 U zult twee chrysopraasstenen nemen en de namen van de zonen van Israël daarin graveren, 10 zes van hun namen op de éne steen en de zes overige

namen op de andere steen, naar de volgorde van
hun geboorte. 11 Als kunstwerk van een steen-
snijder, als zegelgraveerwerk, zult u de twee ste-
nen met de namen van de zonen van Israël grave-
ren; ingevat in gouden kassen zult u ze maken.
12 Dan zult u de twee stenen op de schouder-
stukken van de efod zetten als gedenkstenen
voor de Israëlieten: Aäron zal hun namen om te
gedenken voor het aangezicht van JHWH op zijn
beide schouderstukken dragen. 13 U zult kassen
van goud maken 14 en twee kettinkjes van louter
goud; als snoeren zult u ze maken, vlechtwerk,
en u zult de gevlochten kettinkjes aan de kassen
bevestigen.
15 U zult een borstschild van de beslissing
maken, kunstig werk. Op dezelfde wijze als de
efod zult u het maken: van goud, blauwpurper,
roodpurper, scharlaken en getweernd fijn linnen
zult u het maken. 16 Vierkant zal het zijn, dub-
bel, een span lang en een span breed. 17 U zult
het vullen met een steenvulling, vier rijen stenen:
een rij rode jaspis, chrysoliet en malachiet, de
eerste rij; 18 de tweede rij: hematiet, lazuursteen
en prasem; 19 de derde rij: barnsteen, agaat en
amethist; 20 de vierde rij: turkoois, chrysopraas
en nefriet. Met goud omgeven zullen zij in hun
zettingen gevat zijn. 21 En de stenen zullen over-
eenkomstig de namen van de zonen van Israël
twaalf in getal zijn, overeenkomstig hun namen;
als zegelgraveerwerk zullen zij, elk met zijn
naam, zijn voor de twaalf stammen. 22 Ook zult
u op het borstschild gedraaide kettinkjes maken,
vlechtwerk, van louter goud. 23 U zult op het
borstschild twee gouden ringen maken en de
beide ringen aan de beide einden van het borst-
schild zetten. 24 U zult de beide gevlochten ket-
tinkjes van goud in de beide ringen aan de ein-
den van het borstschild doen. 25 De beide andere
einden van de beide gevlochten kettinkjes zult u
aan de beide kassen vastmaken en op de schou-
derstukken van de efod zetten, aan de voorkant.
26 U zult twee gouden ringen maken en ze aan
de beide einden van het borstschild zetten, op
de binnenrand, die naar de efod toegekeerd is.
27 Ook zult u twee gouden ringen maken en ze
op de beide schouderstukken van de efod zetten,
onderaan, aan de voorkant, dicht bij de plaats
waar hij verbonden is, boven de gordel van de
efod. 28 Dan zal men het borstschild met zijn
ringen aan de ringen van de efod vastbinden met
een blauwpurperen snoer, zodat het op de gor-
del van de efod vastzit, en het borstschild niet
van de efod kan afschuiven. 29 Zo zal Aäron de
namen van de zonen van Israël in het borstschild
van de beslissing op zijn hart dragen, wanneer
hij in het heiligdom komt, tot een voortdurend
gedenken voor het aangezicht van JHWH. 30 (A)
En u zult in het borstschild van de beslissing de
Urim en de Tummim leggen; zij zullen op het
hart van Aäron zijn, wanneer hij voor het aange-
zicht van JHWH komt, en Aäron zal de beslissing
voor de Israëlieten voortdurend op zijn hart dra-
gen, voor het aangezicht van JHWH.
31 U zult het opperkleed van de efod geheel
van blauwpurper maken. 32 De halsopening zal
in het midden ervan zijn: de halsopening zal
rondom een rand hebben van weefsel als bij een
pantser, opdat het niet zal scheuren. 33 En u
zult op zijn zomen granaatappels in blauw-
purper, roodpurper en scharlaken, rondom op
zijn zomen, zetten, en gouden belletjes overal
daartussen: 34 telkens een gouden belletje en
een granaatappel, rondom op de zomen van
het opperkleed. 35 Aäron nu zal dit aanhebben,
als hij dienst doet, en het geluid ervan zal ge-
hoord worden, wanneer hij in het heiligdom
komt voor het aangezicht van JHWH en wan-
neer hij naar buiten komt, opdat hij niet zal ster-
ven. 36 Ook zult u een plaat van louter goud
maken en daarop graveren als zegelgraveerwerk:
JHWH heilig. 37 U zult haar aan een blauwpur-
peren snoer bevestigen, en zij zal zich bevinden
op de tulband, aan de voorkant van de tulband.
38 Zij zal op het voorhoofd van Aäron zijn, en
Aäron zal de schuld dragen, gelegen in de heilige
dingen die de Israëlieten heiligen bij al de gaven

(A) **28:30** Num. 27:21; Deut. 33:8; Ezra 2:63; Neh. 7:65.

van hun heilige dingen; ja, zij zal voortdurend op zijn voorhoofd zijn, zodat zij aangenaam zijn vóór het aangezicht van JHWH.
39 U zult het onderkleed van fijn linnen met ingeweven patroon weven, en een tulband maken van fijn linnen en een gordel zult u maken van veelkleurig weefwerk. 40 Voor de zonen van Aäron zult u onderklederen maken en u zult voor hen gordels maken, en hoofddoeken zult u voor hen maken tot een prachtig sieraad. 41 Dan zult u daarmee uw broer Aäron en zijn zonen bekleden en hen zalven, wijden en heiligen, zodat zij voor Mij het priesterambt bekleden kunnen. 42 Maak voor hen linnen broeken, om hun schaamte te bedekken: van de heupen tot aan de dijen zullen zij reiken. 43 Aäron en zijn zonen zullen die dragen, wanneer zij komen naar de tent der samenkomst of wanneer zij naderen tot het altaar, om dienst te doen in het heiligdom, opdat zij geen ongerechtigheid op zich laden en sterven. Het is een altijddurende inzetting voor hem en voor zijn nakomelingschap.

De priesterwijding

29 1 Dit nu is wat u hun doen zult, om hen te heiligen om voor Mij het priesterambt te bekleden: Neem één jonge stier, en twee gave rammen, 2 ongezuurd brood en ongezuurde koeken, met olie aangemaakt, en ongezuurde, dunne koeken, met olie bestreken; van fijn tarwemeel zult u ze maken. 3 Leg ze in een korf en draag ze in de korf naderbij, met de stier en de beide rammen.
4 Ook zult u Aäron en zijn zonen doen naderen tot de ingang van de tent der samenkomst en u zult hen met water wassen. 5 Dan zult u de klederen nemen en Aäron bekleden met het onderkleed, het opperkleed van de efod, de efod en het borstschild; u zult hem de gordel van de efod ombinden, 6 u zult de tulband op zijn hoofd zetten en de heilige diadeem aan de tulband vastmaken. 7 Dan zult u de zalfolie nemen en over zijn hoofd uitgieten, en hem zalven. 8 U zult zijn zonen doen naderen en hen met onderklederen bekleden. 9 U zult hen omgorden met een gordel, Aäron en zijn zonen, en hun de hoofddoeken ombinden, en zij zullen het priesterambt hebben tot een altijddurende inzetting; zo zult u Aäron en zijn zonen wijden.
10 Voorts zult u de stier doen naderen vóór de tent der samenkomst, en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op de kop van de stier leggen. 11 U zult de stier slachten voor het aangezicht van JHWH bij de ingang van de tent der samenkomst. 12 U zult van het bloed van de stier nemen en dat met uw vinger aan de hoornen van het altaar strijken, en al het bloed zult u aan de voet van het altaar uitgieten. 13 Dan zult u nemen al het vet dat de ingewanden bedekt, het aanhangsel aan de lever, de beide nieren en het vet dat daaraan zit, en u zult het op het altaar in rook doen opgaan. 14 Maar het vlees van de stier, zijn huid en zijn mest zult u met vuur buiten de legerplaats verbranden; het is een zondoffer.
15 Dan zult u de éne ram nemen en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op de kop van de ram leggen. 16 U zult de ram slachten en zijn bloed nemen en sprenkelen rondom op het altaar. 17 De ram zult u in zijn delen verdelen, zijn ingewanden en onderschenkels wassen en op zijn delen en zijn kop leggen. 18 (A) Dan zult u de hele ram op het altaar in rook doen opgaan; het is een brandoffer voor JHWH, met een liefelijke reuk; het is een vuuroffer voor JHWH.
19 Dan zult u de andere ram nemen, en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op de kop van de ram leggen. 20 U zult de ram slachten, van zijn bloed nemen en het strijken aan de rechter oorlel van Aäron en aan die van zijn zonen, aan hun rechterduim en aan hun rechter grote teen, en u zult de rest van het bloed rondom op het altaar sprenkelen. 21 U zult van het bloed, dat op het altaar is, en van de zalfolie nemen en sprenkelen op Aäron en op zijn klederen, en ook op zijn zonen en op de klederen van zijn zonen; en

(A) **29:18** Efez. 5:2; Filip. 4:18.

hij zal heilig zijn, hij en zijn klederen, en ook zijn zonen en de klederen van zijn zonen.
22 U zult van de ram nemen het vet, de vetstaart, het vet dat de ingewanden bedekt, het aanhangsel aan de lever, de beide nieren, het vet dat daaraan zit, de rechterschenkel - het is een ram ter inwijding -, 23 één brood, één geoliede broodkoek en één dunne koek uit de korf met ongezuurde broden, die voor het aangezicht van JHWH is. 24 U zult alles op de handen van Aäron en op die van zijn zonen leggen en u zult dat bewegen als een beweegoffer voor het aangezicht van JHWH. 25 Daarna zult u het van hen aannemen en op het altaar op het brandoffer in rook doen opgaan tot een liefelijke reuk voor het aangezicht van JHWH; het is een vuuroffer voor JHWH. 26 Vervolgens zult u de borst van de ram ter inwijding voor Aäron nemen en die bewegen als een beweegoffer voor het aangezicht van JHWH, en zij zal u ten deel vallen. 27 Zo zult u de beweegborst heiligen en de hefschenkel, die bewogen en geheven zijn van de ram van de inwijding, die zowel voor Aäron als voor zijn zonen is.
28 Het zal ten behoeve van Aäron en ten behoeve van zijn zonen tot een altijddurende verordening zijn voor de Israëlieten, want dat is een heffing, en als zodanig zal zij geheven worden van de Israëlieten, van hun vredeoffers, hun heffing voor JHWH.
29 De heilige klederen nu van Aäron zullen voor zijn zonen na hem zijn, om hen daarin te zalven en te wijden. 30 Zeven dagen zal de priester, die uit zijn zonen in zijn plaats komen zal naar de tent der samenkomst, om in het heiligdom dienst te doen, ze aantrekken.
31 De ram van de inwijding zult u nemen en zijn vlees koken op een heilige plaats. 32 Aäron en zijn zonen zullen het vlees van de ram en het brood dat in de korf is, eten bij de ingang van de tent der samenkomst. 33 Zij zullen dan dat eten, waarmee verzoening gedaan werd, om hen te wijden en te heiligen, maar een onbevoegde zal er niet van eten, want het is iets heiligs. 34 Indien er van het vlees van de inwijding en van het brood overblijft tot de morgen, zult u het overgeblevene met vuur verbranden, het zal niet gegeten worden, want het is iets heiligs. 35 U zult voor Aäron en zijn zonen zó doen, naar alles wat Ik u geboden heb; gedurende zeven dagen zult u hen wijden.
36 Dagelijks zult u een stier als zondoffer ter verzoening bereiden en het altaar ontzondigen, doordat u er verzoening over doet; u zult het zalven om het te heiligen. 37 Zeven dagen zult u over het altaar verzoening doen; u zult het heiligen en het altaar zal allerheiligst zijn; ieder die het altaar aanraakt, zal heilig zijn.

Het dagelijks morgen- en avondoffer

38 Dit is, wat u op het altaar zult bereiden: twee eenjarige lammeren, voortdurend elke dag.
39 Het éne lam zult u in de morgen bereiden en het andere lam zult u in de avondschemering bereiden, 40 en ook een tiende fijn meel aangemaakt met een vierde hin gestoten olie, en een plengoffer van een vierde hin wijn voor het éne lam. 41 Het andere lam zult u in de avondschemering bereiden; zoals het morgenspijsoffer en het daarbij behorende plengoffer zult u het bereiden tot een liefelijke reuk, een vuuroffer voor JHWH, 42 een dagelijks brandoffer voor uw geslachten bij de ingang van de tent der samenkomst voor het aangezicht van JHWH, waar Ik met u zal samenkomen, om daar tot u te spreken. 43 Ik zal dan dáár samenkomen met de Israëlieten, en zij zullen door mijn heerlijkheid geheiligd worden. 44 Ik zal de tent der samenkomst en het altaar heiligen, en Aäron en zijn zonen zal Ik heiligen om voor Mij het priesterambt te bekleden. 45 Ik zal in het midden van de Israëlieten wonen en Ik zal hun tot een God zijn.
46 En zij zullen weten, dat Ik, JHWH, hun God ben, die hen uit het land Egypte geleid heb, opdat Ik in hun midden woon; Ik ben JHWH, hun God.

Het reukofferaltaar

30 1 U zult een altaar, een offerplaats voor reukwerk, maken; van acaciahout zult u

het maken; 2 een el lang en een el breed, zodat het vierkant is, en twee el zal zijn hoogte zijn; de hoornen zullen daarmee één geheel vormen. 3 U zult het overtrekken met louter goud, het bovenvlak en de zijvlakken rondom, en de hoornen. U zult er een gouden omlijsting omheen maken. 4 Twee gouden ringen zult u ervoor maken onder de omlijsting, aan de beide zijkanten zult u ze maken, op de beide zijden, en zij zullen dienen als houders voor draagstokken om het daarmee te dragen. 5 U zult dan de draagstokken van acaciahout maken en ze overtrekken met goud. 6 U zult het zetten vóór het voorhangsel, dat vóór de ark van de Getuigenis is, vóór het verzoendeksel, dat boven de getuigenis is, waar Ik met u zal samenkomen.

7 Aäron nu zal daarop welriekend reukwerk in rook doen opgaan; elke morgen, wanneer hij de lampen in orde maakt, zal hij het in rook doen opgaan. 8 Ook wanneer Aäron de lampen aansteekt in de avondschemering, zal hij het in rook doen opgaan voor het aangezicht van JHWH als een voortdurend reukwerk voor uw geslachten. 9 U zult daarop geen vreemd reukwerk brengen noch brandoffer noch spijsoffer, ook een plengoffer zult u er niet op plengen. 10 Aäron zal met het bloed van het zondoffer van de verzoening eenmaal per jaar op zijn hoornen verzoening doen; eenmaal per jaar zal hij er verzoening op doen voor uw geslachten; allerheiligst is het voor JHWH.

De heffing bij de telling

11 JHWH sprak tot Mozes: 12 Wanneer u het getal van de Israëlieten bij de telling opneemt, dan zullen zij, ieder voor zijn leven, aan JHWH geld ter verzoening geven, wanneer men hen telt, opdat er onder hen geen plaag zal zijn bij de telling. 13 (A) Dit zal ieder die tot de getelden gaat behoren, geven: een halve sikkel, gerekend naar de heilige sikkel - deze sikkel is twintig gera - een halve sikkel is de heffing voor JHWH. 14 Ieder die tot de getelden gaat behoren van twintig jaar oud en daarboven, zal de heffing voor JHWH geven. 15 De rijke zal niet meer noch de arme minder dan een halve sikkel opbrengen, om die te geven als heffing voor JHWH ter verzoening voor uw leven. 16 En u zult het geld van de verzoening van de Israëlieten nemen en het bestemmen voor de dienst in de tent der samenkomst; het zal voor de Israëlieten om te gedenken zijn voor het aangezicht van JHWH ter verzoening voor hun leven.

Het wasvat

17 JHWH sprak tot Mozes: 18 (B) U nu zult een vat van koper maken met een voetstuk van koper, voor de afwassingen, het plaatsen tussen de tent der samenkomst en het altaar, en daar water in doen. 19 En Aäron en zijn zonen zullen daarin hun handen en voeten wassen. 20 Wanneer zij naar de tent der samenkomst komen, zullen zij zich met water wassen, opdat zij niet sterven; of wanneer zij naderen tot het altaar, om dienst te doen en een vuuroffer in rook te doen opgaan voor JHWH. 21 Zij zullen dan hun handen en voeten wassen, opdat zij niet sterven; het zal voor hen een altijddurende inzetting zijn, voor hem en voor zijn nakomelingen naar hun geslachten.

De heilige zalfolie

22 (C) JHWH sprak tot Mozes: 23 U nu, neem u zeer fijne specerijen: vijfhonderd sikkels vanzelf gevloeide mirre, en half zoveel: tweehonderd en vijftig sikkels, welriekende kaneel, en tweehonderd en vijftig sikkels welriekende kalmoes, 24 en vijfhonderd sikkels kassie, naar de heilige sikkel, en een hin olijfolie. 25 U zult het tot een heilige zalfolie maken, als een zorgvuldig bereid mengsel, zoals een zalfbereider dat bereidt; het zal een heilige zalfolie zijn.

26 U zult daarmee zalven de tent der samenkomst en de ark van de getuigenis, 27 de tafel met al haar voorwerpen, de kandelaar met al zijn voorwerpen, en het reukofferaltaar; 28 het brandofferaltaar met al zijn voorwerpen, het wasvat met zijn voetstuk. 29 U zult ze heili-

(A) **30:13** Ex. 38:25,26; Mat. 17:24. (B) **30:18** Ex. 38:8. (C) **30:22** Ex. 37:29.

gen, zodat zij allerheiligst zijn; ieder die ze aanraakt, zal heilig zijn. 30 Ook Aäron en zijn zonen zult u zalven en heiligen om voor Mij het priesterambt te bekleden.

31 En tot de Israëlieten zult u spreken: Dit is voor Mij een heilige zalfolie van geslacht tot geslacht. 32 Op het lichaam van een mens zal zij niet uitgegoten worden, en volgens deze bereidingswijze mag u niets soortgelijks maken: zij is iets heiligs, heilig zal zij u zijn. 33 De man die iets soortgelijks zal bereiden en iets daarvan op een onbevoegde laat komen, zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

Het heilig reukwerk

34 **JHWH** zei tot Mozes: Neem u welriekende stoffen: druipende hars, onyx en galbanum, welriekende stoffen en reine wierook, in gelijke delen. 35 U zult dit alles maken tot een reukwerk, een mengsel, zoals een zalfbereider bereidt, gezouten, zuiver, heilig. 36 Een gedeelte daarvan zult u uiterst fijnwrijven, en iets ervan leggen vóór de Getuigenis in de tent der samenkomst, waar Ik met u zal samenkomen; allerheiligst zal dit voor u zijn. 37 En wat het reukwerk betreft, dat u bereiden zult, volgens deze bereidingswijze zult u niets voor uzelf maken; het zal u iets heiligs zijn, voor **JHWH**. 38 De man die iets soortgelijks maken zal, om daaraan te ruiken, zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

Aanwijzing van Besaleël en Oholiab

31 1 **JHWH** sprak tot Mozes: 2 Zie, Ik heb bij name geroepen Besaleël, de zoon van Uri, de zoon van Chur, uit de stam Juda, 3 en hem vervuld met Gods Geest, met wijsheid, inzicht en kennis, en dat voor allerlei werk, om ontwerpen te bedenken, 4 om die uit te voeren in goud, zilver en koper; 5 om stenen te bewerken, om die in te zetten; om hout te snijden en werkzaam te zijn in allerlei arbeid. 6 En zie, Ik heb naast hem gesteld Oholiab, de zoon van Achisamak, uit de stam Dan; in het hart van ieder die kunstvaardig is, heb Ik wijsheid gelegd. Zij zullen alles maken, wat Ik u geboden heb: 7 de tent der samenkomst, de ark voor de getuigenis, het verzoendeksel dat daarop ligt, en alle voorwerpen van de tent, 8 de tafel met haar voorwerpen, de kandelaar van louter goud met al zijn voorwerpen, het reukofferaltaar, 9 het brandofferaltaar met al zijn voorwerpen, het wasvat met zijn voetstuk, 10 de ambtskledeken, zowel de heilige klederen van de priester Aäron als de klederen van zijn zonen, om het priesterambt te bekleden, 11 de zalfolie en het welriekend reukwerk voor het heiligdom; naar alles wat Ik u geboden heb, zullen zij dit maken.

Herinnering aan het sjabbatsgebod, ontvangst stenen tafelen

12 **JHWH** zei tot Mozes: 13 U dan, spreek tot de Israëlieten: maar mijn Sjabbatten moet u onderhouden, want dat is een teken tussen Mij en u, van geslacht tot geslacht, zodat u weet, dat Ik **JHWH** ben, die u heilig. 14 U zult de Sjabbat onderhouden, want deze is iets heiligs voor u; wie hem ontheiligt, zal zeker ter dood gebracht worden, want ieder die daarop werk verricht, zal uitgeroeid worden uit het midden van zijn volksgenoten. 15 (A) Zes dagen mag men arbeiden, maar op de zevende dag zal er een volkomen Sjabbat zijn, **JHWH** geheiligd: ieder die op de Sjabbatdag werk verricht, zal zeker ter dood gebracht worden. 16 De Israëlieten zullen de Sjabbat onderhouden, door de Sjabbat te doen, zij en hun nageslacht, als een altijddurend verbond. 17 (B) Tussen Mij en de Israëlieten is deze een teken voor altijd, want in zes dagen heeft **JHWH** de hemelen en de aarde gemaakt, en op de zevende dag heeft Hij gerust(1) en adem geschept.

18 En Hij gaf aan Mozes, toen Hij geëindigd had met hem te spreken op de berg Sinaï, de twee tafelen van de getuigenis, tafelen van steen, beschreven door Gods vinger.

(1) **31:17** Eigenlijk staat er "gesjabbat", d.w.z. is Hij gestopt.

(A) **31:15** Ex. 20:8-11; 23:12; 34:21; 35:2; Lev. 23:3; Deut. 5:12-14. (B) **31:17** Ex. 20:11.

Het gouden kalf

32 1 (A) Toen het volk zag, dat Mozes op
zich liet wachten om van de berg af te dalen, verzamelde het zich rondom Aäron, en zei tot hem: Welaan, maak ons goden, die vóór ons uitgaan, want deze Mozes, die man, die ons uit het land Egypte heeft gevoerd - wij weten niet, wat er van hem geworden is. 2 En Aäron zei tot hen: Rukt de gouden ringen af, die in de oren van uw vrouwen, uw zonen en uw dochters zijn, en brengt ze mij. 3 Toen rukte het hele volk zich de gouden ringen die in hun oren waren, af en zij brachten ze aan Aäron. 4 (B) Hij nam ze van hen aan, gaf er vorm aan met een stift en maakte er een gegoten kalf van. En zij zeiden: Dit is uw god, Israël, die u uit het land Egypte heeft gevoerd. 5 Toen Aäron dat zag, bouwde hij daarvóór een altaar en riep uit: Morgen is er een feest voor JHWH! 6 (C) En de volgende morgen vroeg offerden zij brandoffers en brachten vredeoffers, en het volk zette zich neer om te eten en te drinken; daarna stonden zij op om vreugde te bedrijven.

7 En JHWH sprak tot Mozes: Ga, daal af, want uw volk, dat u uit het land Egypte hebt gevoerd, heeft het verdorven. 8 Zij hebben zich gehaast om af te wijken van de weg die Ik hun geboden had; zij hebben zich een gegoten kalf gemaakt, waarvoor zij zich hebben neergebogen en waaraan zij geofferd hebben, terwijl zij zeiden: dit is uw god, Israël, die u uit het land Egypte heeft gevoerd. 9 Vervolgens zei JHWH tot Mozes: Ik heb dit volk gezien en zie, het is een hardnekkig volk. 10 Nu dan, laat Mij begaan, dat mijn toorn tegen hen ontbrande en Ik hen zal vernietigen, maar u zal Ik tot een groot volk maken. 11 (D) Toen zocht Mozes de gunst van JHWH, zijn God, en hij zei: Waarom, JHWH, zou uw toorn ontbranden tegen uw volk, dat U uit het land Egypte hebt geleid met grote kracht en met een sterke hand? 12 Waarom zouden de Egyptenaren zeggen: Tot hun onheil heeft Hij hen uitgeleid, om hen te doden in de bergen en hen van de aardbodem te vernietigen? Laat uw brandende toorn varen en heb berouw over het onheil, waarmee U uw volk bedreigt. 13 (E) Denk aan Abraham, Isaak en Israël, uw dienaren, aan wie U gezworen hebt bij Uzelf en tot wie U gesproken hebt: Ik zal uw nakomelingschap vermenigvuldigen als de sterren van de hemel en dit hele land, waarover Ik gesproken heb, zal Ik aan uw nakomelingschap geven, om het voor altijd te bezitten. 14 En JHWH kreeg berouw over het kwaad, dat Hij gezegd had zijn volk te zullen aandoen.

15 Toen keerde Mozes zich om en daalde van de berg af met de twee tafelen van de getuigenis in zijn hand, tafelen, die aan beide zijden beschreven waren: aan de éne en aan de andere zijde waren zij beschreven. 16 De tafelen waren het werk van God en het schrift was het schrift van God, op de tafelen gegrift. 17 Toen nu Jozua het rumoer van het juichende volk hoorde, zei hij tot Mozes: Er is krijgsgeschreeuw in de legerplaats. 18 Maar deze zei: Geen geluid van *overwinningsgezang* en geen geluid van *gezang* bij nederlaag - (maar) een geluid van *beurtzang* is het, wat ik hoor. 19 En zodra hij de legerplaats genaderd was en het kalf en de reidansen zag, ontbrandde de toorn van Mozes; hij wierp de tafelen uit zijn hand en verbrijzelde ze aan de voet van de berg. 20 Daarop nam hij het kalf dat zij gemaakt hadden, verbrandde het met vuur en vermaalde het, totdat het fijn gestoten was, vervolgens strooide hij het op het water en gaf dit aan de Israëlieten te drinken.

21 Toen zei Mozes tot Aäron: Wat heeft dit volk u gedaan, dat u zulk een zware schuld daarover gebracht hebt? 22 Maar Aäron zei: De toorn van mijn heer ontbrande niet; u weet zelf, dat dit volk in het boze ligt. 23 Zij zeiden tot mij: Maak ons goden, die vóór ons uitgaan, want deze Mozes, die man, die ons uit het land Egypte heeft gevoerd - wij weten niet, wat er van hem geworden is. 24 Toen zei ik tot hen: Wie heeft goud? Rukt het af! Zij gaven het mij en ik wierp het in het vuur, en dit kalf kwam eruit.

(A) **32:1** Hand. 7:40. (B) **32:4** 1Kon. 12:28; Hand. 7:41. (C) **32:6** 1Cor. 10:7. (D) **32:11** Num. 14:13-19. (E) **32:13** Gen. 22:16,17; 17:8.

25 Daar Mozes zag, dat het volk teugelloos was
- want Aäron had het de vrije teugel gelaten,
tot spot voor hun tegenstanders - 26 ging Mozes
staan in de poort van de legerplaats en zei: Wie
is voor JHWH? laat die tot mij komen! En tot
hem verzamelden zich al de Levieten. 27 En hij
zei tot hen: Zó zegt JHWH, de God van Israël: Ie-
der gorde zijn zwaard aan zijn heup en ga heen
en weer door de legerplaats van poort tot poort
en laat ieder zijn broeder en ieder zijn verwant
en ieder zijn naaste doden. 28 De Levieten de-
den naar het woord van Mozes en er vielen van
het volk op die dag ongeveer drieduizend man.
29 Mozes nu zei: Weest heden JHWH gewijd -
want ieder was tegen zijn zoon en zijn broeder -
en wel om heden een zegen over u te brengen.
30 De volgende dag zei Mozes tot het volk:
U hebt een grote zonde begaan, maar nu zal
ik opklimmen tot JHWH, misschien zal ik voor
uw zonde verzoening bewerken. 31 Toen keerde
Mozes tot JHWH terug en zei: Ach, dit volk heeft
een grote zonde begaan, want zij hebben zich
een gouden god gemaakt. 32 (A) Maar nu, vergeef
toch hun zonde - en zo niet, delg mij dan uit het
boek dat U geschreven hebt. 33 Maar JHWH zei
tot Mozes: Wie tegen Mij gezondigd heeft, zal Ik
uit mijn boek delgen. 34 Maar ga nu heen, leid
het volk naar de plaats waarvan Ik u gesproken
heb; zie, mijn engel zal voor u uit gaan, maar in
de dagen van mijn bezoeking zal Ik aan hen hun
zonde bezoeken.
35 Zo sloeg JHWH het volk, omdat dit het kalf
gemaakt had, dat Aäron vervaardigd had.

33 1 (B) En JHWH sprak tot Mozes: Ga, trek
van hier op, u en het volk dat u uit het
land Egypte hebt gevoerd, naar het land, waarvan
Ik Abraham, Isaak en Jakob gezworen heb: aan
uw nakomelingschap zal Ik het geven - 2 Ik zal
een engel voor uw aangezicht zenden en ver-
drijven de Kanaäniet, de Amoriet, de Hethiet, de
Perizziet, de Chiwwiet en de Jebusiet -, 3 naar
een land, vloeiende van melk en honing. Want
Ik zal in uw midden niet optrekken, daar u een
hardnekkig volk bent, opdat Ik u niet onderweg
zal verteren. 4 Toen het volk dit kwade woord
hoorde, treurde het en niemand deed zijn sie-
raad aan. 5 JHWH nu zei tot Mozes: Zeg tot de
Israëlieten: u bent een hardnekkig volk. Indien
Ik ook maar één ogenblik in uw midden zou op-
trekken, zou Ik u vernietigen. Nu dan, doe uw
sieraad af, dan zal Ik zien, wat Ik u doen zal.
6 En de Israëlieten onthielden zich van sieraad,
van de berg Horeb af.
7 Mozes nu nam een tent en spande haar voor
zich uit buiten de legerplaats, ver van de leger-
plaats, en noemde haar: tent der samenkomst. Ie-
der, die JHWH zocht, ging uit naar de tent der sa-
menkomst, die buiten de legerplaats was. 8 Wan-
neer Mozes uitging naar de tent, stond het hele
volk op en ging staan, ieder aan de ingang van
zijn tent, en zij zagen Mozes na, totdat hij de
tent was binnengegaan. 9 Zodra Mozes in de tent
kwam, daalde de wolkkolom neer en bleef staan
aan de ingang van de tent, en Hij sprak met
Mozes. 10 Wanneer het hele volk de wolkkolom
zag staan aan de ingang van de tent, stond het op
en boog zich neer, ieder aan de ingang van zijn
tent. 11 En JHWH sprak tot Mozes van aangezicht
tot aangezicht, zoals iemand spreekt met zijn
vriend; dan keerde hij terug naar de legerplaats.
Maar zijn dienaar Jozua, de zoon van Noen, een
jonge man, week niet uit de tent.

Mozes vraagt de heerlijkheid van JHWH te zien

12 Toen zei Mozes tot JHWH: Zie, U zegt tot
mij: doe dit volk optrekken, maar U hebt mij niet
doen weten, wie U met mij zult zenden, terwijl U
toch gezegd hebt: Ik ken u bij name en ook hebt
u genade gevonden in mijn ogen. 13 Nu dan, in-
dien ik genade in uw ogen gevonden heb, maak
mij toch uw wegen bekend, zodat ik U ken; opdat
ik genade mag vinden in uw ogen. Bedenk toch,
dat deze natie uw volk is.
14 Toen zei Hij: Moet Ik zelf meegaan om u ge-
rust te stellen? 15 En hij zei tot Hem: Indien U
zelf niet meegaat, doe ons vanhier niet optrek-

(A) **32:32** Ps. 69:29; Opb. 3:5. (B) **33:1 a** Gen. 12:7. **33:1 b** Gen. 26:3. **33:1 c** Gen. 28:13.

ken. 16 Waaraan zal anders geweten worden, dat
ik en uw volk genade in uw ogen gevonden heb-
ben, dan doordat U met ons meegaat? Immers
daardoor zijn ik en uw volk afgezonderd uit alle
volken, die op de aardbodem zijn. 17 En JHWH
zei tot Mozes: Ook deze zaak, waarover u ge-
sproken hebt, zal Ik doen, omdat u genade in
mijn ogen gevonden hebt en Ik u bij name ken.
18 Maar hij zei: Doe mij toch uw heerlijkheid
zien. 19 (A) Hij nu zei: Ik zal mijn luister aan u
doen voorbijgaan en de naam van JHWH voor
u uitroepen: Ik zal genadig zijn, wie Ik gena-
dig ben, en Mij ontfermen, over wie Ik Mij ont-
ferm. 20 Hij zei: U zult mijn aangezicht niet kun-
nen zien, want geen mens zal Mij zien en leven.
21 JHWH zei: Zie, bij Mij is een plaats, waar u op
de rots kunt staan; 22 wanneer mijn heerlijkheid
voorbijgaat, zal Ik u in de rotsholte zetten en u
met mijn hand bedekken, totdat Ik ben voorbij-
gegaan. 23 Dan zal Ik mijn hand wegnemen en u
zult Mij van achteren zien, maar mijn aangezicht
zal niet gezien worden.

De twee nieuwe stenen tafelen

34 1 JHWH zei tot Mozes: Hak u twee stenen
tafelen zoals de eerste, dan zal Ik op de
tafelen de woorden schrijven, die stonden op de
eerste tafelen, welke u verbrijzeld hebt. 2 Wees
gereed tegen de morgen en beklim in de morgen
de berg Sinaï; vervoeg u daar bij Mij op de top van
de berg. 3 Maar niemand zal met u opklimmen
en ook mag niemand gezien worden op de hele
berg, zelfs het kleinvee en de runderen mogen
niet weiden in de nabijheid van de berg.
4 Toen hakte Mozes twee stenen tafelen uit zo-
als de eerste; hij beklom vroeg in de morgen
de berg Sinaï, zoals JHWH hem geboden had,
en nam de twee stenen tafelen in zijn hand.
5 En JHWH daalde neer in een wolk, stelde Zich
daar bij hem op en riep de naam van JHWH
uit. 6 (B) JHWH ging aan hem voorbij en riep:
JHWH, JHWH, God, barmhartig en genadig, ge-
duldig, groot van goedheid en trouw, 7 die goed-
heid doet voortduren aan duizenden, die onge-
rechtigheid, overtreding en zonde vergeeft; maar
(de schuldige) houdt Hij zeker niet onschuldig,
de ongerechtigheid van de vaderen bezoekt Hij
aan kinderen en kleinkinderen, aan het derde en
vierde geslacht.
8 Mozes knielde haastig ter aarde, boog zich
neer 9 en zei: Indien ik genade in uw ogen ge-
vonden heb, Heer, dan mag Heer toch in ons mid-
den gaan, want het is een hardnekkig volk, maar
vergeef onze ongerechtigheden en onze zonden;
neem ons als erfdeel in bezit.
10 Hij zei: Zie, Ik sluit een verbond; in het bij-
zijn van uw hele volk zal Ik wonderen doen, zo-
als niet gewerkt zijn op de hele aarde en bij al
de volken; het hele volk, waar u in het midden
bent, zal het werk van JHWH zien, want ontzag-
wekkend is wat Ik met u doe. 11 Onderhoud wat
Ik u heden gebied. Zie, voor u uit verdrijf Ik de
Amoriet, de Kanaäniet, de Hethiet, de Perizziet,
de Chiwwiet en de Jebusiet. 12 Neem u in acht,
dat u geen verbond sluit met de inwoners van het
land, waarheen u gaat, opdat zij niet tot een val-
strik in uw midden worden. 13 (C) Integendeel,
hun altaren zult u omverhalen, hun gewijde ste-
nen verbrijzelen en hun gewijde palen omhak-
ken. 14 Want u zult u niet neerbuigen voor een
andere god, immers JHWH, wiens naam Jaloerse
is, is een jaloers God. 15 Sluit toch geen verbond
met de inwoners van het land; wanneer zij hun
goden overspelig nalopen en aan hun goden of-
feren, dan zouden zij u uitnodigen en u zou
van hun slachtoffer eten. 16 Wanneer u van hun
dochters voor uw zonen neemt en zij hun go-
den overspelig nalopen, dan zouden zij tevens
uw zonen tot overspelig nalopen van hun goden
verleiden. 17 (D) Gegoten goden zult u zich niet
maken. 18 (E) Het Feest van de Ongezuurde Bro-
den zult u onderhouden: zeven dagen zult u on-
gezuurde broden eten, zoals Ik u geboden heb,
op de bepaalde tijd van de maand Aviev, want in
de maand Aviev bent u uit Egypte getrokken.

(A) **33:19** Rom. 9:15. (B) **34:6** Ex. 20:5,6; Num. 14:18; Deut. 5:9,10; 7:9,10. (C) **34:13** Deut. 16:21. (D) **34:17** Ex. 20:4; Lev. 19:4; Deut. 5:8; 27:15. (E) **34:18** Ex. 12:14-20; Lev. 23:6-8; Num. 28:16-25.

19 (A) Alles wat het eerst uit de moederschoot voortkomt, is mijn eigendom, en al uw vee van het mannelijk geslacht, dat de eerstgeboorte is van een rund of van een stuk kleinvee. 20 (B) Maar de eerstgeboorte van een ezel zult u lossen voor een stuk kleinvee; indien u het niet lost, zult u het de nek breken. Iedere eerstgeborene van uw zonen zult u lossen, en men zal niet met lege handen voor mijn aangezicht verschijnen.

21 (C) Zes dagen zult u arbeiden, maar op de zevende dag zult u rusten(1), ook in de ploegtijd en in de oogst zult u de rustdag (2)houden. 22 (D) Het Feest der Weken, van de eerstelingen van de tarweoogst, zult u vieren, en het feest van de inzameling bij de wisseling van het jaar. 23 Driemaal in het jaar zal ieder van u, die van het mannelijk geslacht is, voor het aangezicht van de Heer JHWH, de God van Israël, verschijnen, 24 want Ik zal volken voor uw aangezicht verdrijven en uw gebied ruim maken; en niemand zal uw land willen hebben, wanneer u opgaat, om voor het aangezicht van JHWH, uw God, te verschijnen driemaal in het jaar. 25 (E) U zult het bloed van mijn slachtoffer niet op iets gezuurds slachten, en het slachtoffer van het Pèsach mag de nacht niet overblijven tot de morgen.

26 (F) Het beste van de eerstelingen van uw bodem zult u in het huis van JHWH, uw God, brengen.

U zult een bokje niet koken in de melk van zijn moeder.

27 JHWH zei tot Mozes: Schrijf u deze woorden op, want op grond van deze woorden heb Ik met u en met Israël een verbond gesloten. 28 En hij was daar bij JHWH veertig dagen en veertig nachten, brood at hij niet en water dronk hij niet, en Hij schreef op de tafelen de woorden van het verbond, de Tien Woorden.

29 (G) Toen Mozes van de berg Sinaï afdaalde, - de twee tafelen van de getuigenis nu waren in de hand van Mozes, toen hij van de berg afdaalde - wist hij niet, dat de huid van zijn gezicht straalde, doordat hij met Hem gesproken had. 30 Toen Aäron en al de Israëlieten Mozes zagen, zie, de huid van zijn gezicht straalde, en zij durfden hem niet te naderen. 31 Toen riep Mozes hen tot zich, en Aäron en al de vorsten in de vergadering keerden tot hem terug en Mozes sprak hen toe. 32 Daarna naderden al de Israëlieten en hij gebood hun al wat JHWH tot hem gesproken had op de berg Sinaï. 33 Toen Mozes geëindigd had met hen te spreken, deed hij een doek voor zijn gezicht. 34 Maar wanneer Mozes kwam voor het aangezicht van JHWH, om met Hem te spreken, deed hij de doek af, totdat hij naar buiten ging; daarna ging hij naar buiten en zei tot de Israëlieten wat geboden was.

35 Wanneer de Israëlieten aan het gezicht van Mozes zagen, dat de huid van zijn gezicht straalde, deed Mozes de doek weer voor zijn gezicht, totdat hij naar binnen ging, om met Hem te spreken.

Herinnering aan het sjabbatsgebod

35 1 Toen liet Mozes de hele vergadering van de Israëlieten samenkomen en zei tot hen: Dit zijn de geboden, die JHWH bevolen heeft te doen. 2 (H) Zes dagen zal werk verricht worden, maar op de zevende dag zal het voor u een heilige tijd zijn, een volkomen Sjabbat voor JHWH; ieder, die daarop werk verricht, zal ter dood gebracht worden. 3 U zult in geen van uw woningen vuur ontsteken op de Sjabbatdag.

Heffing voor de bouw en de dienst van de tabernakel

4 Mozes zei tot de hele vergadering van de Israëlieten: Dit is het gebod dat JHWH gegeven heeft: 5 neemt van uw bezit een heffing voor JHWH; ieder zal deze gewillig van hart opbrengen als heffing voor JHWH, goud, zilver, koper; 6 blauwpurper, roodpurper, scharlaken, fijn

(1) **34:21** Letterlijk staat er "stoppen" (Hebreeuws: "sjabbatten"). (2) **34:21** Idem.

(A) **34:19** Ex. 13:2. (B) **34:20** Ex. 13:13. (C) **34:21** Ex. 20:9,10; 23:12; 31:15; 35:2; Lev. 23:3; Deut. 5:13,14. (D) **34:22 a** Lev. 23:15-21; Num. 28:26-31. **34:22 b** Lev. 23:39-43. (E) **34:25** Ex. 12:10. (F) **34:26 a** Deut. 26:2. **34:26 b** Deut. 14:21. (G) **34:29** 2Cor. 3:7-16. (H) **35:2** Ex. 20:8-11; 23:12; 31:15; 34:21; Lev. 23:3; Deut. 5:12-14.

linnen, geitenhaar; 7 roodgeverfde ramsvellen, tachasvellen, acaciahout; 8 olie voor het licht, specerijen voor de zalfolie en voor het welriekend reukwerk; 9 chrysopraasstenen en vulstenen voor de efod en voor het borstschild. 10 Allen die onder u kunstvaardig zijn, zullen komen maken al wat JHWH geboden heeft; 11 de tabernakel, zijn tent en zijn dekkleed, zijn haken en zijn planken, zijn dwarsbalken, zijn pilaren en zijn voetstukken; 12 de ark met haar draagstokken, het verzoendeksel en het voorhangsel ter bedekking; 13 de tafel met haar draagstokken, al haar toebehoren en het toonbrood; 14 de lichtkandelaar met zijn voorwerpen, zijn lampen en de olie voor het licht; 15 het reukofferaltaar met zijn draagstokken, de zalfolie en het welriekend reukwerk; het gordijn van de ingang, voor de ingang van de tabernakel; 16 het brandofferaltaar met het bijbehorende koperen traliewerk, zijn draagstokken en al zijn voorwerpen, het wasvat met zijn voetstuk; 17 de gordijnen van de voorhof, zijn pilaren, zijn voetstukken en het gordijn van de poort van de voorhof; 18 de pinnen van de tabernakel en de pinnen van de voorhof, en hun touwen; 19 de ambtskledederen voor de dienst in het heiligdom, de heilige klederen voor de priester Aäron en de klederen van zijn zonen, om het priesterambt te bekleden.

20 Toen ging de hele vergadering van de Israëlieten van Mozes heen. 21 Daarop kwam iedere man wiens hart hem dreef, ieder wiens geest hem drong, en bracht de heffing voor JHWH ten behoeve van het werk aan de tent der samenkomst en voor de hele dienst en de heilige klederen. 22 Zij kwamen dan, de mannen zowel als de vrouwen, en ieder bracht gewillig van hart neusringen, oorringen, zegelringen en halssieraden, allerlei gouden voorwerpen. Iedere man die een beweegoffer van goud voor JHWH bewoog, 23 en iedere man die blauwpurper, roodpurper, scharlaken, fijn linnen, geitenhaar, roodgeverfde ramsvellen en tachasvellen in zijn bezit had, bracht dit. 24 Ieder die een heffing van zilver of koper hief, bracht de heffing voor JHWH, en ieder die acaciahout voor al het werk ten behoeve van de dienst in zijn bezit had, bracht dit. 25 Iedere vrouw, die kunstvaardig was, spon eigenhandig en zij bracht het gesponnene, het blauwpurper, roodpurper, scharlaken en het fijne linnen. 26 Alle kunstvaardige vrouwen, van wie hun hart hen daartoe dreef, sponnen het geitenhaar. 27 De vorsten brachten de chrysopraasstenen en de vulstenen voor de efod en voor het borstschild, 28 de specerij en de olie voor het licht, voor de zalfolie en voor welriekend reukwerk. 29 Alle mannen en vrouwen, van wie hun hart hen drong om iets te brengen voor al het werk dat JHWH door Mozes geboden had te maken - de Israëlieten brachten het als een vrijwillige gave voor JHWH.

Aanstelling van Besaleël en Oholiab

30 Mozes zei tot de Israëlieten: Ziet, JHWH heeft Besaleël, de zoon van Uri, de zoon van Chur, uit de stam Juda, bij name geroepen, 31 en heeft hem vervuld met Gods Geest, met wijsheid, inzicht en kennis en dat voor allerlei werk: 32 om ontwerpen te bedenken en om die uit te voeren in goud, zilver en koper; 33 om stenen te bewerken en om die in te zetten; om hout te snijden en om al het ontworpen werk te maken. 34 En Hij heeft hem en Oholiab, de zoon van Achisamak, uit de stam van Dan in het hart gegeven om anderen te onderwijzen. 35 Hij heeft hen vervuld met kunstvaardigheid, om te maken al het werk van een handwerker, van een kunstenaar, van een maker van veelkleurig weefwerk in blauwpurper, roodpurper, scharlaken en fijn linnen, en van een wever: uitvoerders van allerlei werk en makers van ontwerpen.

36 1 Zo moeten Besaleël en Oholiab werken, en iedere man die kunstvaardig is, aan wie JHWH wijsheid en inzicht in die dingen geschonken heeft, zodat hij verstand heeft van het vervaardigen van al het werk voor de dienst van het heiligdom, overeenkomstig alles wat JHWH geboden heeft.

2 Toen ontbood Mozes Besaleël en Oholiab en iedere man die kunstvaardig was, in wiens hart JHWH wijsheid had gelegd, ieder wiens hart hem

drong om het werk te komen verrichten. 3 Zij namen van Mozes de hele heffing over, die de Israëlieten gebracht hadden ten behoeve van het werk voor de dienst van het heiligdom, om dit te verrichten. Dezen nu brachten nog elke morgen een vrijwillige gave tot hem. 4 En al de vaklieden, die het hele werk ten behoeve van het heiligdom maakten, kwamen ieder van het werk dat hij verrichtte, 5 en zeiden tot Mozes: Het volk brengt meer dan nodig is voor de uitvoering van het werk dat JHWH geboden heeft te maken. 6 Toen gaf Mozes een bevel en men liet het overal in de legerplaats afroepen: Laat man noch vrouw verder enig werk maken ten behoeve van de heffing voor het heiligdom. Zo werd het volk weerhouden meer te brengen. 7 Want het materiaal was voldoende om al het werk te maken, ja, er was te veel.

Het maken van de tabernakel

8 Toen maakten al de kunstvaardigen onder de werklieden de tabernakel van tien tentkleden van getweernd fijn linnen en van blauwpurper, roodpurper en scharlaken; met kunstig geweven cherubs maakte men die. 9 De lengte van elk tentkleed was achtentwintig el, en de breedte van elk tentkleed vier el: eenzelfde maat voor al de tentkleden. 10 Men verbond vijf van de tentkleden aan elkaar, en nog eens vijf tentkleden aan elkaar. 11 Ook maakte men blauwpurperen lussen op de rand van het ene tentkleed, aan het einde, aan het ene stel; evenzo deed men op de rand van het laatste tentkleed aan het andere stel. 12 Vijftig lussen maakte men op het ene tentkleed en vijftig lussen aan het einde van het tentkleed, dat tot het andere stel behoorde, zodat de lussen tegenover elkaar stonden, de één tegenover de ander. 13 Men maakte vijftig gouden haken en verbond de tentkleden aan elkaar door de haken, zodat de tabernakel één geheel was. 14 Men maakte tentkleden van geitenhaar tot een tent over de tabernakel, elf tentkleden maakte men. 15 De lengte van elk tentkleed was dertig el en de breedte van elk tentkleed vier el: eenzelfde maat voor de elf tentkleden. 16 Men verbond vijf van de tentkleden afzonderlijk en zes van de tentkleden afzonderlijk. 17 Men maakte vijftig lussen op de rand van het laatste tentkleed aan het ene stel, en vijftig lussen op de rand van het tentkleed aan het andere stel. 18 Men maakte vijftig koperen haken, om de tent te verbinden, zodat zij één geheel was. 19 Ook maakte men een dekkleed voor de tent van roodgeverfde ramsvellen, en een dekkleed van tachasvellen daaroverheen.

20 Men maakte de planken voor de tabernakel van acaciahout, rechtopstaande; 21 tien el was een plank lang en anderhalve el breed. 22 Elke plank had twee tappen, zodat zij aan elkaar verbonden konden worden; zo deed men met al de planken van de tabernakel. 23 Men maakte de planken voor de tabernakel, twintig planken aan de zuidkant. 24 En veertig zilveren voetstukken maakte men onder de twintig planken, twee voetstukken onder de ene plank voor haar beide tappen, en twee voetstukken onder de andere plank voor haar beide tappen. 25 Evenzo maakte men voor de andere zijde van de tabernakel aan de noordkant twintig planken 26 en veertig zilveren voetstukken daarvoor: twee voetstukken onder de ene plank en twee voetstukken onder de andere plank. 27 Voor de achterzijde van de tabernakel aan de westkant maakte men zes planken. 28 Twee planken maakte men voor de hoeken van de tabernakel aan de achterkant. 29 Zij waren volkomen gelijk aan de onderkant en aan de bovenkant, tot de ene ring. Zo deed men met die beide, om de twee hoeken te vormen. 30 Er waren dus acht planken met haar zilveren voetstukken: zestien voetstukken; telkens twee voetstukken onder één plank.

31 Men maakte dwarsbalken van acaciahout: vijf voor de planken van de ene zijde van de tabernakel, 32 vijf dwarsbalken voor de planken van de andere zijde van de tabernakel, en vijf dwarsbalken voor de planken van de tabernakel aan de achterkant naar het westen. 33 Men maakte de middelste dwarsbalk in het midden van de planken, dwars doorlopende van het ene einde naar het andere. 34 De planken

overtrok men met goud, de ringen maakte men van goud als houders voor de dwarsbalken, en de dwarsbalken overtrok men met goud.
35 Men maakte het voorhangsel van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweernd fijn linnen; met kunstig geweven cherubs maakte men het. 36 Men maakte daarvoor vier pilaren van acaciahout en overtrok ze met goud; de haken waren van goud, en men goot er vier zilveren voetstukken voor.
37 Men maakte een gordijn voor de ingang van de tent van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweernd fijn linnen: veelkleurig weefwerk; 38 en de vijf pilaren van acaciahout, met hun haken; men overtrok hun toppen en dwarsstangen met goud, en de vijf voetstukken waren van koper.

Het maken van de ark

37 1 Besaleël maakte de ark van acaciahout, twee en een halve el lang, anderhalve el breed, en anderhalve el hoog. 2 Hij overtrok die met louter goud, van binnen en van buiten, en hij maakte er een gouden omlijsting omheen. 3 Hij goot er vier gouden ringen voor, aan de vier voetstukken en wel twee ringen aan de ene zijwand en twee ringen aan de andere zijwand. 4 Hij maakte draagstokken van acaciahout en overtrok die met goud. 5 En hij stak de draagstokken in de ringen aan de zijwanden van de ark om de ark te dragen.
6 Hij maakte een verzoendeksel van louter goud, twee en een halve el lang en anderhalve el breed. 7 Hij maakte twee cherubs van goud, van gedreven werk maakte hij ze, aan de beide einden van het verzoendeksel, 8 één cherub aan het ene einde en één cherub aan het andere einde. Uit één stuk met het verzoendeksel maakte hij de cherubs op zijn beide einden. 9 En de cherubs hielden twee vleugels uitgespreid naar boven, met hun vleugels het verzoendeksel bedekkende en hun aangezicht naar elkaar gericht; naar het verzoendeksel waren de aangezichten van de cherubs gericht.

Het maken van de tafel

10 Hij maakte de tafel van acaciahout, twee el lang, één el breed en anderhalve el hoog. 11 Hij overtrok die met louter goud en maakte er een gouden omlijsting omheen. 12 Hij maakte er een rand van een handbreedte omheen en een gouden omlijsting rondom haar rand. 13 Hij goot er vier gouden ringen voor en hij zette de ringen op de vier hoeken aan haar vier poten. 14 Dicht bij de rand bevonden zich de ringen, als houders voor de draagstokken om de tafel te dragen. 15 Hij maakte de draagstokken van acaciahout en overtrok ze met goud, om de tafel te dragen. 16 En hij maakte de voorwerpen die op de tafel behoorden, de schotels, schalen, kommen, en de kannen, waarmee de offerwijn wordt uitgegoten, van louter goud.

Het maken van de kandelaar

17 Hij maakte de kandelaar van louter goud; van gedreven werk maakte hij de kandelaar, het voetstuk zowel als de schacht, de bloemkelken, met knoppen en bloesems, vormden één geheel daarmee. 18 Zes armen staken uit zijn zijden: drie armen van de kandelaar uit de ene zijde en drie armen van de kandelaar uit de andere zijde. 19 Drie bloemkelken in de vorm van amandelbloesem aan de ene arm, met knop en bloesem, en drie bloemkelken, in de vorm van amandelbloesem, aan de andere arm, met knop en bloesem; aldus voor de zes armen, die uit de kandelaar uitstaken. 20 Op de kandelaar vier bloemkelken, in de vorm van amandelbloesem, met zijn knoppen en bloesems. 21 Ook een knop onder het eerste paar armen, die uit hem voortkwamen, en een knop onder het tweede paar armen, die uit hem voortkwamen, en een knop onder het derde paar armen, die uit hem voortkwamen; (aldus) bij de zes armen, die er uitstaken. 22 De knoppen en de armen kwamen uit hem voort, terwijl het geheel één gedreven werk van louter goud was. 23 En hij maakte er de zeven lampen voor met snuiters en bakjes van louter

goud. 24 Van een talent louter goud maakte hij hem met al zijn voorwerpen.

Het maken van het reukofferaltaar en de zalfolie

25 Hij maakte het reukofferaltaar van acaciahout, een el lang en een el breed, vierkant, en twee el hoog; de hoornen vormden daarmee één heel. 26 Hij overtrok het met louter goud, het bovenvlak en de zijvlakken rondom, en de hoornen. Hij maakte er een gouden omlijsting omheen. 27 Hij maakte er twee gouden ringen voor, onder de omlijsting, aan de beide zijkanten op de beide zijden, als houders voor draagstokken om het daarmee te dragen. 28 En hij maakte draagstokken van acaciahout en overtrok ze met goud.
29 (A) En hij maakte de heilige zalfolie en het zuivere welriekend reukwerk, zoals een zalfbereider die bereidt.

Het maken van het brandofferaltaar en het wasvat

38 1 Hij maakte het brandofferaltaar van acaciahout, vijf el lang en vijf el breed, vierkant, en drie el hoog. 2 Hij maakte hoornen aan de vier hoeken, de hoornen vormden daarmee één geheel en hij overtrok het met koper. 3 Hij maakte alle voorwerpen van het altaar: de potten, de scheppen, de sprengbekkens, de vorken en de vuurpannen, al zijn voorwerpen maakte hij van koper. 4 Hij maakte voor het altaar een traliewerk, een koperen netwerk, tot halverwege beneden zijn rand. 5 Hij goot vier ringen aan de vier einden van het koperen traliewerk, als houders voor de draagstokken. 6 Hij maakte de draagstokken van acaciahout en overtrok ze met koper. 7 En hij stak de draagstokken in de ringen aan de zijden van het altaar, om het daarmee te dragen; hol, van planken maakte hij dit.
8 (B) Hij maakte het wasvat van koper, met een voetstuk van koper, van de spiegels van de dienstdoende vrouwen, die dienst deden bij de ingang van de tent der samenkomst.

Het maken van de voorhof

9 Hij maakte de voorhof; voor de zuidzijde: de gordijnen van de voorhof van getweernd fijn linnen, honderd el; 10 hun twintig pilaren met daarvoor twintig voetstukken van koper, en voor de pilaren haken en dwarsstangen van zilver. 11 Voor de noordzijde: honderd el; hun twintig pilaren met daarvoor twintig voetstukken van koper en voor de pilaren haken en dwarsstangen van zilver. 12 Voor de westzijde: de gordijnen vijftig el; en hun tien pilaren met daarvoor tien voetstukken, en voor de pilaren haken en dwarsstangen van zilver. 13 En voor de oostzijde: vijftig el.
14 Voor het ene zijstuk: de gordijnen vijftien el, met hun drie pilaren met de drie voetstukken daarvan. 15 En voor het andere zijstuk - aan weerszijden van de poort van de voorhof waren gordijnen - vijftien el, met de drie pilaren en de drie voetstukken daarvan. 16 Al de gordijnen van de voorhof rondom, waren van getweernd fijn linnen. 17 De voetstukken voor de pilaren waren van koper, de haken en de dwarsstangen voor de pilaren van zilver, ook het overtrek van hun boveneinde was van zilver. Zij waren door zilveren dwarsstangen verbonden, al de pilaren van de voorhof. 18 Het gordijn voor de poort van de voorhof was veelkleurig weefwerk van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweernd fijn linnen; twintig el was de lengte, en de hoogte - tevens de breedte (van de stof) - was vijf el, in overeenstemming met de gordijnen van de voorhof. 19 De vier pilaren en de vier voetstukken daarvan waren van koper; de haken, het overtrek van hun boveneinde en de dwarsstangen waren van zilver. 20 Al de pinnen voor de tabernakel en voor de voorhof rondom, waren van koper.

De kosten van de tabernakel

21 Dit zijn de kosten van de tabernakel, de tabernakel van de getuigenis, die berekend zijn op bevel van Mozes door de Levieten onder lei-

(A) **37:29** Ex. 30:22-38. (B) **38:8** Ex. 30:18.

ding van Itamar, de zoon van de priester Aäron.
22 Besaleël nu, de zoon van Uri, de zoon van
Chur, uit de stam Juda, maakte alles wat JHWH
Mozes geboden had, 23 en met hem Oholiab, de
zoon van Achisamak, uit de stam Dan, een hand-
werker en kunstenaar, vervaardiger van veel-
kleurig weefwerk in blauwpurper, roodpurper,
scharlaken en fijn linnen. 24 Al het goud dat ge-
bruikt werd bij de verrichting van alle werkzaam-
heden aan het heiligdom, het goud van het be-
weegoffer, was negenentwintig talenten en ze-
venhonderd en dertig sikkels, naar de heilige
sikkel. 25 (A) Het zilver van de getelden van de
vergadering was honderd talenten en duizend
zevenhonderd en vijfenzeventig sikkels naar de
heilige sikkel: 26 (B) een beka per hoofd, dat is
een halve sikkel, naar de heilige sikkel, voor ieder
die tot de getelden ging behoren, van twintig jaar
oud en daarboven, en dat waren zeshonderden-
drieduizend vijfhonderd en vijftig man. 27 Hon-
derd talenten zilver dienden om de voetstuk-
ken van het heiligdom en van het voorhangsel
te gieten, honderd voetstukken, naar de honderd
talenten, een talent voor een voetstuk. 28 Van de
duizend zevenhonderd en vijfenzeventig sikkels
maakte hij haken voor de pilaren, overtrok er
hun boveneinde mee en maakte daarvoor verbin-
dingen. 29 Het koper van het beweegoffer was
zeventig talenten en tweeduizend vierhonderd
sikkels. 30 Daarvan maakte hij de voetstukken
voor de ingang van de tent der samenkomst,
het koperen altaar met het bijbehorende kope-
ren traliewerk, alle voorwerpen van het altaar,
31 de voetstukken van de voorhof rondom, de
voetstukken van de poort van de voorhof, al de
pinnen van de tabernakel en al de pinnen van de
voorhof rondom.

Het maken van de priesterklederen

39 1 Van het blauwpurper, roodpurper en
scharlaken maakten zij ambtskleder
voor de dienst in het heiligdom; ook maakten zij
de heilige klederen die voor Aäron bestemd wa-
ren, zoals JHWH Mozes geboden had.
2 Hij maakte de efod van goud, blauwpurper,
roodpurper, scharlaken en getweernd fijn lin-
nen. 3 Zij pletten de gouden platen en hij sneed
ze in draden, om die te verwerken tussen het
blauwpurper, het roodpurper, het scharlaken
en het fijn linnen: kunstig werk. 4 Verbonden
schouderstukken maakten zij ervoor, aan de
beide einden was de efod verbonden; 5 en de gor-
del om hem aan te binden, die daarmee één ge-
heel vormde, was op dezelfde wijze vervaardigd:
van goud, blauwpurper, roodpurper, scharlaken
en getweernd fijn linnen, zoals JHWH Mozes ge-
boden had. 6 Zij bewerkten de chrysopraassste-
nen, ingevat in gouden kassen, gegraveerd als
zegelgraveerwerk, met de namen van de zonen
van Israël. 7 Hij zette ze op de schouderstukken
van de efod als gedenkstenen voor de Israëlieten,
zoals JHWH Mozes geboden had.
8 En hij maakte het borstschild, kunstig werk,
op dezelfde wijze als de efod: van goud, blauw-
purper, roodpurper, scharlaken en getweernd
fijn linnen. 9 Vierkant was het; dubbel maak-
ten zij het borstschild, een span lang en een
span breed, dubbel. 10 Zij vulden het met vier
rijen stenen: een rij rode jaspis, chrysoliet en
malachiet, de eerste rij; 11 de tweede rij: he-
matiet, lazuursteen en prasem; 12 de derde rij:
barnsteen, agaat en amethist; 13 de vierde rij:
turkoois, chrysopraas en nefriet. In gouden kas-
sen waren zij ingevat in hun zettingen. 14 De ste-
nen overeenkomstig de namen van de zonen
van Israël, waren twaalf in getal, overeenkomstig
hun namen; als zegelgraveerwerk waren zij,
elk met zijn naam, voor de twaalf stammen.
15 Zij maakten op het borstschild gedraaide ket-
tinkjes, vlechtwerk van louter goud. 16 Zij maak-
ten twee gouden kassen en twee gouden ringen
en zetten de beide ringen aan de beide einden
van het borstschild. 17 Zij deden de beide ge-
vlochten kettinkjes van goud in de beide ringen
aan de einden van het borstschild. 18 De beide

(A) **38:25** Ex. 30:11-16. (B) **38:26** Mat. 17:24.

andere einden van de beide gevlochten kettinkjes maakten zij aan de beide kassen vast en zetten ze op de schouderstukken van de efod, aan de voorkant. 19 Zij maakten twee gouden ringen en zetten ze aan de beide einden van het borstschild, op de binnenrand, die naar de efod was toegekeerd. 20 Ook maakten zij twee gouden ringen en zetten die op de beide schouderstukken van de efod, onderaan aan de voorkant, dicht bij de plaats waar hij verbonden was, boven de gordel van de efod. 21 Zij bonden het borstschild met zijn ringen aan de ringen van de efod vast met een blauwpurperen snoer, zodat het op de gordel van de efod vastzat, en het borstschild niet van de efod kon afschuiven - zoals JHWH Mozes geboden had.

22 En hij maakte het opperkleed van de efod, weefwerk, geheel blauwpurper. 23 De opening van het opperkleed was in het midden ervan als bij een pantser, rondom die opening was een rand, opdat het niet scheurde. 24 Zij zetten op de zomen van het opperkleed granaatappels in blauwpurper, roodpurper en scharlaken, getweernd. 25 Zij maakten belletjes van louter goud en zetten de belletjes tussen de granaatappels op de zomen van het opperkleed, overal tussen de granaatappels: 26 telkens een belletje en een granaatappel, rondom op de zomen van het opperkleed voor de dienst - zoals JHWH Mozes geboden had.

27 En zij maakten de onderklederen van fijn linnen, weefwerk, voor Aäron en zijn zonen, 28 de tulband van fijn linnen, de sierlijke hoofddoeken van fijn linnen, de linnen broeken van getweernd fijn linnen, 29 en de gordel van getweernd fijn linnen, blauwpurper, roodpurper en scharlaken: veelkleurig weefwerk - zoals JHWH Mozes geboden had. 30 Zij maakten een plaat, de heilige diadeem, van louter goud, en schreven daarin een inschrift, zegelgraveerwerk: Heilig voor JHWH. 31 Zij zetten er een blauwpurperen snoer aan om ze op de tulband vast te maken - zoals JHWH Mozes geboden had.

Het werk door Mozes goedgekeurd

32 Toen was alle arbeid aan de tabernakel, de tent der samenkomst, voltooid, en de Israëlieten hadden het werk verricht overeenkomstig alles wat JHWH Mozes geboden had, zó hadden zij het verricht. 33 En zij brachten de tabernakel tot Mozes, de tent met al haar voorwerpen, de haken, planken, dwarsbalken, pilaren met hun voetstukken, 34 het dekkleed van roodgeverfde ramsvellen, het dekkleed van tachasvellen, het voorhangsel ter bedekking, 35 de ark van de getuigenis met de draagstokken en het verzoendeksel, 36 de tafel, al haar voorwerpen en het toonbrood, 37 de kandelaar van louter goud, zijn lampen - de lampen die men daarop hun plaats geven moest - en al zijn voorwerpen, de olie voor het licht, 38 het gouden altaar, de zalfolie, het welriekend reukwerk, het gordijn voor de ingang van de tent, 39 het koperen altaar met het bijbehorend koperen traliewerk, de draagstokken en al zijn voorwerpen, het wasvat met zijn voetstuk, 40 de gordijnen van de voorhof, zijn pilaren en zijn voetstukken, en het gordijn voor de poort van de voorhof, zijn touwen en zijn pinnen, alle voorwerpen voor de dienst van de tabernakel, de tent der samenkomst, 41 de ambtsklederen voor de dienst in het heiligdom, de heilige klederen voor de priester Aäron, en de klederen van zijn zonen, om het priesterambt te bekleden. 42 Overeenkomstig alles, wat JHWH Mozes geboden had, zó hadden de Israëlieten al de arbeid verricht. 43 En Mozes zag al het werk, en zie, zij hadden het gemaakt zoals JHWH geboden had; zó hadden zij het gemaakt. Toen zegende Mozes hen.

Mozes richt de tabernakel op

40 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Op de eerste dag van de eerste maand zult u de tabernakel, de tent der samenkomst, oprichten. 3 U zult daarin de ark van de getuigenis plaatsen en u zult de ark door het voorhangsel aan het oog onttrekken. 4 U zult de tafel brengen en schikken wat erop behoort; u zult de kandelaar

brengen en zijn lampen erop zetten. 5 U zult het
gouden altaar voor het reukwerk vóór de ark van
de getuigenis zetten. U zult het gordijn voor de
ingang van de tabernakel ophangen. 6 U zult het
brandofferaltaar vóór de ingang van de taberna-
kel, de tent der samenkomst, zetten. 7 U zult het
wasvat tussen de tent der samenkomst en het
altaar zetten en er water in doen. 8 U zult de
voorhof rondom uitzetten en het gordijn voor
de poort van de voorhof ophangen. 9 Dan zult
u de zalfolie nemen en de tabernakel met al
wat daarin is, zalven; zo zult u hem heiligen
met al zijn voorwerpen, en hij zal heilig zijn.
10 Ook zult u het brandofferaltaar zalven met al
zijn voorwerpen; zo zult u het heiligen, en het al-
taar zal allerheiligst zijn. 11 Ook zult u het was-
vat met zijn voetstuk zalven en het heiligen.
12 Dan zult u Aäron en zijn zonen doen nade-
ren tot de ingang van de tent der samenkomst
en u zult hen met water wassen. 13 U zult Aäron
met de heilige klederen bekleden, hem zalven en
heiligen, om voor Mij het priesterambt te bekle-
den. 14 Ook zijn zonen zult u doen naderen en
hen met onderklederen kleden. 15 U zult hen zal-
ven, zoals u hun vader gezalfd hebt, om voor
Mij het priesterambt te bekleden; en dit gebeurt,
opdat hun zalving voor hen tot een altijddu-
rend priesterschap zal zijn in hun geslachten.
16 En Mozes deed dit; overeenkomstig alles wat
JHWH hem geboden had, zó deed hij.
17 Het gebeurde in de eerste maand in het
tweede jaar op de eerste van de maand, dat de
tabernakel werd opgericht. 18 Mozes richtte de
tabernakel op, plaatste de voetstukken, stelde de
planken, bracht dwarsbalken aan en richtte de
pilaren op. 19 Hij breidde de tent over de taber-
nakel uit en legde het dekkleed van de tent er
overheen - zoals JHWH Mozes geboden had.
20 Hij nam de getuigenis en legde die in de ark,
hij schoof de draagstokken aan de ark en legde
het verzoendeksel bovenop de ark. 21 Hij bracht
de ark naar de tabernakel, hing het voorhangsel
ter bedekking op en onttrok de ark van de getui-
genis aan het oog - zoals JHWH Mozes geboden
had.
22 Hij zette de tafel in de tent der samenkomst
aan de noordzijde van de tabernakel, buiten het
voorhangsel. 23 Hij schikte daarop het brood
voor het aangezicht van JHWH - zoals JHWH
Mozes geboden had.
24 Hij plaatste de kandelaar in de tent der sa-
menkomst tegenover de tafel, aan de zuidzijde
van de tabernakel. 25 Hij zette de lampen erop
voor het aangezicht van JHWH - zoals JHWH
Mozes geboden had.
26 Hij zette het gouden altaar in de tent der
samenkomst vóór het voorhangsel. 27 Hij ont-
stak daarop welriekend reukwerk - zoals JHWH
Mozes geboden had.
28 Hij hing het gordijn voor de ingang van de
tabernakel op. 29 Het brandofferaltaar zette hij
bij de ingang van de tabernakel, de tent der sa-
menkomst, en hij offerde daarop het brandoffer
en het spijsoffer - zoals JHWH Mozes geboden
had.
30 Hij zette het wasvat tussen de tent der sa-
menkomst en het altaar en hij deed er water in
voor de afwassingen. 31 Mozes en Aäron en zijn
zonen wasten daarmee hun handen en hun voe-
ten. 32 Wanneer zij kwamen in de tent der sa-
menkomst en wanneer zij naderden tot het al-
taar, wasten zij zich - zoals JHWH Mozes gebo-
den had.
33 Hij richtte de voorhof op rondom de ta-
bernakel en het altaar, en hij hing het gordijn
voor de poort van de voorhof op. Zo voleindigde
Mozes het werk.
34 (A) En de wolk bedekte de tent der samen-
komst, en de heerlijkheid van JHWH vervulde de
tabernakel, 35 zodat Mozes de tent der samen-
komst niet kon binnengaan, want de wolk rustte
daarop, en de heerlijkheid van JHWH vervulde de
tabernakel. 36 Wanneer de wolk zich verhief van
boven de tabernakel, braken de Israëlieten op, op
al hun tochten. 37 Maar indien de wolk zich niet
verhief, dan braken zij niet op tot de dag, dat

(A) **40:34** 1Kon. 8:10,11; Jes. 6:4; Eze. 43:4,5; Opb. 15:8.

zij zich verhief. 38 Want op de tabernakel rustte overdag de wolk van JHWH, en 's nachts was er een vuur in voor de ogen van het hele huis Israël, op al zijn tochten.

Leviticus

Hebreeuws: Waj-jiq-ra (En hij riep)

Brandoffers

1 [1] JHWH nu riep Mozes en sprak tot hem uit de tent der samenkomst: [2] Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer iemand onder u JHWH een offergave(1) brengen wil, dan zult u uw offergave brengen van het vee, zowel van het rundvee als van het kleinvee.

[3] Indien zijn offergave een brandoffer van rundvee is, dan zal hij een gaaf dier van het mannelijk geslacht brengen. Naar de ingang van de tent der samenkomst zal hij het brengen, opdat hij aangenaam zal zijn voor het aangezicht van JHWH. [4] Dan zal hij zijn hand op de kop van het brandoffer leggen; zo zal het, hem ten goede, aangenaam zijn, om over hem verzoening te doen. [5] Vervolgens zal hij het rund voor het aangezicht van JHWH slachten, en de zonen van Aäron, de priesters, zullen het bloed brengen en dat sprenkelen rondom op het altaar, dat bij de ingang van de tent der samenkomst staat. [6] Daarna zal hij het brandoffer de huid aftrekken en het in stukken verdelen. [7] Dan zullen de zonen van de priester Aäron vuur op het altaar leggen en stukken hout op het vuur schikken. [8] En de zonen van Aäron, de priesters, zullen de delen, de kop en het vet, schikken op het hout dat op het vuur op het altaar ligt. [9] En de ingewanden en de onderschenkels ervan zal men met water wassen, en de priester zal alles op het altaar in rook doen opgaan als een brandoffer, een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor JHWH.

[10] Indien zijn offergave een brandoffer van kleinvee is, van schapen of van geiten, dan zal hij een gaaf dier van het mannelijk geslacht brengen. [11] Hij zal het aan de noordzijde van het altaar slachten voor het aangezicht van JHWH; de zonen van Aäron, de priesters, zullen het bloed rondom op het altaar sprenkelen. [12] Dan zal hij het in stukken verdelen, en de priester zal die, met de kop en het vet, schikken op het hout dat op het vuur op het altaar ligt. [13] De ingewanden en onderschenkels zal hij met water wassen en de priester zal alles brengen en het in rook doen opgaan op het altaar; het is een brandoffer, een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor JHWH.

[14] Indien zijn offergave voor JHWH een brandoffer van vogels is, dan zal hij zijn offergave brengen van tortelduiven of van jonge duiven. [15] De priester zal die op het altaar brengen en de kop afknijpen en ze op het altaar in rook doen opgaan; en het bloed zal tegen de zijde van het altaar worden uitgedrukt. [16] Hij zal de krop met de voedselresten erin verwijderen en die naast het altaar aan de oostzijde op de asbelt werpen. [17] En hij zal ze bij de vleugels inscheuren, zonder deze eraf te trekken, en de priester zal ze in rook doen opgaan op het altaar, op het hout dat op het vuur ligt; het is een brandoffer, een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor JHWH.

Spijsoffers

2 [1] Wanneer iemand JHWH een offergave van spijsoffer brengen wil, dan zal zijn offergave bestaan uit fijn meel, en hij zal olie daarop gieten en wierook daarbij doen.

[2] En hij zal het tot de zonen van Aäron, de priesters, brengen; hij zal een handvol fijn meel en olie daarvan nemen met al de daarbij behorende wierook, en de priester zal dat als gedenkoffer op het altaar in rook doen opgaan, als een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor JHWH. [3] En wat overblijft van het spijsoffer, is voor Aäron en zijn zonen, als het allerheiligste van de vuuroffers van JHWH.

(1) **1:2** in het Hebreeuws betekent het werkwoord voor offeren (qarav) ook "naderen".

4 Wanneer u als offergave van spijsoffer een
baksel uit de oven zult brengen, dan zal het uit
fijn meel bestaan: ongezuurde koeken, met olie
aangemaakt, en ongezuurde, dunne koeken, met
olie bestreken. 5 Indien uw offergave een spijs-
offer van de bakplaat is, dan zal het van fijn
meel, aangemaakt met olie, en ongezuurd zijn.
6 Men zal het in stukken breken en u zult olie
daarop gieten; het is een spijsoffer. 7 Indien uw
offergave een spijsoffer uit de pan is, dan zal het
van fijn meel met olie bereid worden. 8 En u zult
het spijsoffer, dat hieruit bereid is, JHWH bren-
gen; men zal het tot de priester brengen en deze
zal het naar het altaar dragen. 9 En de priester
zal het gedenkoffer van het spijsoffer opheffen
en het op het altaar in rook doen opgaan, als
een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor JHWH.
10 En wat overblijft van het spijsoffer, is voor
Aäron en zijn zonen, als het allerheiligste van
de vuuroffers van JHWH.
11 Geen spijsoffer, dat u JHWH brengt, zal ge-
zuurd bereid worden, want van zuurdeeg noch
honing zult u iets als een vuuroffer voor JHWH
in rook doen opgaan. 12 Als offergave van de
eerstelingen zult u ze JHWH brengen, maar zij
zullen niet tot een liefelijke reuk op het altaar ko-
men. 13 En elke offergave van uw spijsoffer zult
u zouten, u zult het zout van het verbond van
uw God aan uw spijsoffer niet laten ontbreken;
bij al uw offergaven zult u zout voegen.
14 Indien u JHWH een spijsoffer van de eerste
vruchten zult brengen, dan zult u in het vuur
geroosterde aren, fijngewreven graankorrels, als
spijsoffer van uw eerste vruchten brengen.
15 U zult daar olie bij doen en wierook daarop
leggen; het is een spijsoffer. 16 En de priester
zal een deel van dat wat fijngewreven is en van
de olie, met al de daarbij behorende wierook, als
gedenkoffer in rook doen opgaan, als een vuur-
offer voor JHWH.

Vredeoffers

3 1 Indien zijn offergave een vredeoffer is: in-
dien hij dat brengt van rundvee, dan zal hij
een gaaf dier, hetzij van het mannelijk, hetzij van
het vrouwelijk geslacht, voor het aangezicht van
JHWH brengen. 2 Hij zal zijn hand op de kop van
zijn offergave leggen en die slachten bij de in-
gang van de tent der samenkomst, en de zonen
van Aäron, de priesters, zullen het bloed rondom
op het altaar sprenkelen. 3 En als vuuroffer voor
JHWH zal hij van het vredeoffer brengen het vet
dat de ingewanden bedekt, en al het vet dat op de
ingewanden ligt; 4 en ook de beide nieren en het
vet dat daaraan zit, dat aan de lenden is, en het
aanhangsel aan de lever, dat hij met de nieren
moet wegnemen. 5 En de zonen van Aäron zul-
len het op het altaar in rook doen opgaan, op het
brandoffer, dat op het hout op het vuur ligt, als
een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor JHWH.
6 Indien zijn offergave een stuk kleinvee is als
vredeoffer voor JHWH, dan zal hij een gaaf dier,
hetzij van het mannelijk, hetzij van het vrouwe-
lijk geslacht, brengen. 7 Indien hij een schaap als
zijn offergave brengt, dan zal hij het voor het
aangezicht van JHWH brengen, 8 en zijn hand op
de kop van zijn offergave leggen en die slachten
voor de tent der samenkomst, en de zonen van
Aäron zullen het bloed daarvan rondom op het
altaar sprenkelen. 9 Van het vredeoffer zal hij
het vet brengen als vuuroffer voor JHWH: de hele
vetstaart, die hij dicht bij de ruggengraat moet
afsnijden, het vet dat de ingewanden bedekt, en
al het vet dat op de ingewanden ligt. 10 Ook de
beide nieren en het vet dat daaraan zit, dat aan
de lenden is, en het aanhangsel aan de lever,
dat hij met de nieren moet wegnemen. 11 En de
priester zal het in rook doen opgaan op het al-
taar, als een spijs ten vuuroffer voor JHWH.
12 Indien zijn offergave een geit is, dan zal
hij (het dier) brengen voor het aangezicht van
JHWH, 13 hij zal zijn hand leggen op zijn kop,
het slachten voor de tent der samenkomst, en
de zonen van Aäron zullen het bloed daarvan
rondom op het altaar sprenkelen. 14 Dan zal hij
daarvan zijn offergave als vuuroffer voor JHWH
brengen: het vet dat de ingewanden bedekt, en
al het vet dat op de ingewanden ligt; 15 ook de
beide nieren en het vet dat daaraan zit, dat aan

de lenden is, en het aanhangsel aan de lever, dat hij met de nieren moet wegnemen.
16 En de priester zal het in rook doen opgaan op het altaar als een spijs ten vuuroffer, tot een liefelijke reuk; al het vet is voor JHWH.
17 Dit is een altijddurende inzetting voor uw geslachten in al uw woonplaatsen: u zult volstrekt geen vet en geen bloed eten.

Zondoffers

4 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de Israëlieten: Wanneer iemand zonder opzet zondigt in een van de dingen die JHWH verboden heeft te doen, en één daarvan doet - 3 dan zal, indien de gezalfde priester zonde gedaan en daardoor het volk in schuld gebracht heeft, hij voor de zonde die hij begaan heeft, een jonge, gave stier JHWH tot een zondoffer brengen. 4 Hij zal de stier naar de ingang van de tent der samenkomst brengen voor het aangezicht van JHWH, zijn hand op de kop van de stier leggen en de stier slachten voor het aangezicht van JHWH.
5 De gezalfde priester zal een deel van het bloed van de stier nemen en dat brengen naar de tent der samenkomst. 6 De priester zal zijn vinger in het bloed dopen en van het bloed zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht van JHWH, vóór het voorhangsel van het heiligdom. 7 En de priester zal van het bloed strijken aan de hoorns van het reukofferaltaar, dat voor het aangezicht van JHWH staat in de tent der samenkomst; al het (overige) bloed van de stier zal hij uitgieten aan de voet van het brandofferaltaar, dat bij de ingang van de tent der samenkomst staat. 8 En al het vet van de stier van het zondoffer zal hij eruit nemen: het vet dat de ingewanden bedekt, en al het vet dat op de ingewanden ligt; 9 en de beide nieren en het vet dat daaraan zit, dat aan de lenden zit, en het aanhangsel aan de lever, dat hij met de nieren moet wegnemen, 10 zoals het weggenomen wordt van het rund van het vredeoffer; en de priester zal het in rook doen opgaan op het brandofferaltaar. 11 En de huid van de stier en al zijn vlees, en ook zijn kop en zijn onderschenkels en zijn ingewanden en zijn mest, 12 alles van de stier zal hij buiten de legerplaats brengen, op een reine plek, waar men de as stort, en hij zal hem op een houtvuur verbranden; op de plaats waar de as wordt uitgestort, zal hij verbrand worden.
13 Indien de hele vergadering van Israël zonder opzet zonde gedaan heeft, en dit voor de ogen van de gemeente verborgen is gebleven, en zij tegen één van al de geboden van JHWH iets gedaan heeft, dat niet gedaan mocht worden, en dus schuldig geworden is, 14 dan zal de gemeente, wanneer de zonde die zij begaan heeft, haar bekend geworden is, een jonge stier ten zondoffer brengen en zij zal die leiden vóór de tent der samenkomst. 15 En de oudsten van de vergadering zullen hun handen op de kop van de stier leggen voor het aangezicht van JHWH, en men zal de stier voor het aangezicht van JHWH slachten. 16 De gezalfde priester zal een deel van het bloed van de stier in de tent der samenkomst brengen, 17 en die priester zal zijn vinger in het bloed dopen en zevenmaal voor het aangezicht van JHWH vóór het voorhangsel sprenkelen. 18 En een deel van het bloed zal hij strijken aan de hoorns van het altaar, dat voor het aangezicht van JHWH in de tent der samenkomst staat; al het overige bloed zal hij uitgieten aan de voet van het brandofferaltaar, dat bij de ingang van de tent der samenkomst staat. 19 En al het vet zal hij eruit nemen en op het altaar in rook doen opgaan. 20 En met de stier zal hij doen, zoals hij met de stier van het zondoffer gedaan heeft, zó zal hij daarmee doen. Zo zal de priester over hen verzoening doen, en het zal hun vergeven worden.
21 En hij zal de stier buiten de legerplaats brengen en hem verbranden, zoals hij de eerste stier verbrand heeft. Dit is het zondoffer van de gemeente.
22 Als een vorst gezondigd heeft en zonder opzet tegen één van al de geboden van JHWH, zijn God, iets gedaan heeft dat niet gedaan mocht worden, en dus schuldig geworden is, 23 dan zal hij, als hem de zonde die hij begaan heeft, bekend geworden is, als zijn offergave een u bren-

gen, een gaaf dier van het mannelijk geslacht.
24 Hij zal zijn hand op de kop van de bok leggen
en hem slachten op de plaats waar men ook het
brandoffer voor het aangezicht van JHWH pleegt
te slachten; een zondoffer is het.
25 En de priester zal met zijn vinger een deel
van het bloed van het zondoffer nemen en dat
strijken aan de hoorns van het brandofferaltaar;
het overige bloed zal hij aan de voet van het
brandofferaltaar uitgieten. 26 Maar al het vet zal
hij op het altaar in rook doen opgaan, zoals het
vet van het vredeoffer. Zo zal de priester over
hem verzoening doen voor zijn zonde, en het zal
hem vergeven worden.
27 (A) Indien iemand uit het volk van het land
zonder opzet gezondigd heeft door een van de
dingen te doen, die JHWH verboden heeft, en dus
schuldig geworden is, 28 dan zal hij, als hem de
zonde die hij begaan heeft, bekend geworden is,
voor de zonde die hij begaan heeft, als zijn of-
fergave een geit, een gaaf dier van het vrouwe-
lijk geslacht, brengen. 29 Hij zal zijn hand op
de kop van het zondoffer leggen en het zond-
offer slachten op de plaats van het brandoffer.
30 En de priester zal met zijn vinger een deel van
het bloed nemen en het strijken aan de hoorns
van het brandofferaltaar; al het overige bloed zal
hij aan de voet van het altaar uitgieten. 31 Maar al
het vet ervan zal hij wegnemen, zoals het vet bij
het vredeoffer weggenomen wordt, en de pries-
ter zal het op het altaar in rook doen opgaan, tot
een liefelijke reuk voor JHWH. Zo zal de pries-
ter over hem verzoening doen, en het zal hem
vergeven worden.
32 Indien hij een schaap brengt als zijn offer-
gave ten zondoffer, dan zal hij een gaaf dier van
het vrouwelijk geslacht brengen. 33 Hij zal zijn
hand op de kop van het zondoffer leggen en het
slachten ten zondoffer op de plaats waar men
het brandoffer pleegt te slachten. 34 En de pries-
ter zal met zijn vinger een deel van het bloed
van het zondoffer nemen en het strijken aan de
hoorns van het brandofferaltaar; al het overige
bloed zal hij aan de voet van het altaar uitgie-
ten. 35 Maar al het vet ervan zal hij wegnemen,
zoals het vet van het schaap van het vredeoffer
weggenomen wordt, en de priester zal het op het
altaar in rook doen opgaan op de vuuroffers van
JHWH. Zo zal de priester over hem verzoening
doen voor de zonde die hij begaan heeft, en het
zal hem vergeven worden.

5 1 Wanneer iemand zondigt, in geval hij een
overluid gesproken vervloeking hoort en ge-
tuige is, hetzij hij het zelf gehoord heeft of het te
weten gekomen is, dan draagt hij, indien hij het
niet aanbrengt, zijn ongerechtigheid. 2 Of als ie-
mand iets onreins aanraakt, hetzij het aas van
een onrein wild dier, of van een onrein stuk vee,
of van een onrein kruipend dier, zonder er zich
van bewust te zijn, dan is hij onrein en schul-
dig. 3 Of wanneer hij de onreinheid van een mens
aanraakt, door welke onreinheid hij ook onrein
geworden is, zonder er zich van bewust te zijn,
en hij bemerkt het, dan is hij schuldig. 4 Of wan-
neer iemand onbezonnen een eed uitspreekt, om
iets te doen, hetzij kwaad, hetzij goed, hoe een
mens ook maar in een eed onbezonnen spreken
kan, zonder er zich van bewust te zijn, en hij be-
merkt het, dan is hij schuldig aan een van deze
dingen. 5 Wanneer hij nu aan een van deze din-
gen schuldig is, dan zal hij belijden, waarin hij
gezondigd heeft, 6 en aan JHWH als boete voor
de zonde die hij begaan heeft, een dier van het
vrouwelijk geslacht uit het kleinvee, een schaap
of een geit, ten zondoffer brengen; zo zal de
priester over hem voor zijn zonde verzoening
doen. 7 Maar indien zijn draagkracht ontoerei-
kend is voor een stuk kleinvee, dan zal hij als
boete voor de zonde die hij gedaan heeft, twee
tortelduiven of twee jonge duiven JHWH bren-
gen, een ten zondoffer en een ten brandoffer.
8 Hij zal die tot de priester brengen, en deze zal
het eerst offeren die, welke ten zondoffer be-
stemd is. En hij zal haar kop van haar nek afknij-
pen, maar die niet afscheiden. 9 Hij zal van het
bloed van het zondoffer tegen de zijde van het

Lev.

(A) **4:27** Num. 15:27,28.

altaar sprenkelen, maar wat van het bloed overblijft zal aan de voet van het altaar uitgedrukt worden; het is een zondoffer. 10 En de tweede zal hij als brandoffer bereiden, volgens het voorschrift. Zo zal de priester verzoening over hem doen voor de zonde die hij begaan heeft, en het zal hem vergeven worden. 11 Indien echter zijn draagkracht ontoereikend is voor twee tortelduiven of twee jonge duiven, dan zal hij als offergave voor de zonde die hij gedaan heeft, een tiende efa fijn meel ten zondoffer brengen. Hij zal er geen olie op gieten en er geen wierook bijvoegen, want het is een zondoffer. 12 Hij zal het tot de priester brengen, en de priester zal daarvan een handvol nemen als gedenkoffer en op het altaar in rook doen opgaan op de vuuroffers van JHWH; het is een zondoffer. 13 Zo zal de priester verzoening over hem doen voor de zonde die hij in een van deze dingen begaan heeft, en het zal hem vergeven worden. En het zal, evenals het spijsoffer, voor de priester zijn.

Schuldoffers

14 JHWH sprak tot Mozes: 15 Wanneer iemand ontrouw wordt en zonder opzet zonde doet tegen iets van wat JHWH geheiligd is, dan zal hij, als zijn boete, JHWH een gave ram van het kleinvee brengen ten schuldoffer, de waarde geschat in zilveren sikkels, naar de heilige sikkel. 16 En het heilige waartegen hij gezondigd heeft, zal hij vergoeden en daaraan een vijfde toevoegen: hij zal het aan de priester geven, en de priester zal over hem verzoening doen met de ram van het schuldoffer, en het zal hem vergeven worden.

17 Indien iemand zondigt en doet één van de dingen die JHWH verboden heeft, zonder dat hij het weet, dan is hij toch schuldig en draagt zijn ongerechtigheid. 18 Hij zal een gave ram van het kleinvee, in waarde geschat, ten schuldoffer tot de priester brengen, en de priester zal verzoening over hem doen voor wat hij zonder opzet gedaan heeft, zonder dat hij het wist, en het zal hem vergeven worden. 19 Het is een schuldoffer; hij heeft JHWH zijn schuld volkomen geboet.

6 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Wanneer iemand zonde doet en ontrouw wordt tegenover JHWH, en tegenover zijn volksgenoot ontkent, dat hij iets in bewaring heeft, of dat hem iets is ter hand gesteld, of dat hij iets weggeroofd heeft; 3 of hij heeft zijn volksgenoot iets afgeperst, of hij heeft iets dat verloren was, gevonden en hij ontkent het, en doet een valse eed ten opzichte van enige zaak die een mens doen kan, zodat hij zich daaraan bezondigt, 4 wanneer hij zo zonde doet en schuldig wordt, dan zal hij het geroofde teruggeven, of wat hij afgeperst heeft, of wat hij in bewaring heeft gegeven, of het verlorene dat hij gevonden had, 5 of alles, ten opzichte waarvan hij een valse eed heeft gezworen. Hij zal de volle waarde ervan vergoeden en nog een vijfde daaraan toevoegen; aan degene wie het behoorde, die zal hij het geven, op de dag wanneer hij zijn schuldoffer brengt. 6 Als zijn schuldoffer zal hij voor JHWH brengen een gave ram uit het kleinvee, in waarde geschat, ten schuldoffer tot de priester. 7 En de priester zal over hem verzoening doen voor het aangezicht van JHWH, en hem zal vergeving geschonken worden, ten aanzien van elke zaak waardoor hij schuld op zich laadt.

Het brandoffer

8 JHWH sprak tot Mozes: 9 Gebied Aäron en zijn zonen het volgende: Dit is de onderwijzing over het brandoffer. Het brandoffer zal op de vuurhaard op het altaar de hele nacht tot de morgen blijven liggen, en het vuur van het altaar zal daarop blijven branden. 10 En de priester zal zijn linnen kleed aandoen en een linnen broek over zijn lichaam aantrekken; dan zal hij de as wegnemen, waartoe het vuur het brandoffer op het altaar verteerd heeft, en hij zal die naast het altaar storten. 11 Daarna zal hij zijn klederen uitdoen en andere klederen aantrekken, en de as zal hij brengen buiten de legerplaats, op een reine plaats. 12 En het vuur op het altaar zal brandende gehouden worden, het mag niet uitgaan. Daarop zal de priester elke morgen hout aansteken, het brandoffer erop schikken en daarop

de vetstukken van het vredeoffer in rook doen opgaan. 13 Een vuur zal voortdurend brandende gehouden worden op het altaar, het mag niet uitgaan.

Het spijsoffer

14 Dit is de onderwijzing over het spijsoffer. De zonen van Aäron zullen het voor het aangezicht van JHWH voor het altaar brengen. 15 En een zal daarvan een handvol nemen, van het fijn meel van het spijsoffer en van de olie daarvan, en al de wierook die op het spijsoffer ligt, en zo zal hij dit op het altaar in rook doen opgaan, tot een liefelijke reuk ten gedenkoffer daarvan voor JHWH. 16 Wat daarvan overblijft, zullen Aäron en zijn zonen eten: als ongezuurde koeken zal het gegeten worden op een heilige plaats; in de voorhof van de tent der samenkomst zullen zij het eten. 17 Het zal ongezuurd gebakken worden; als hun aandeel aan mijn vuuroffers heb Ik het gegeven; het is allerheiligst, evenals het zondoffer en het schuldoffer. 18 Allen die van het mannelijk geslacht zijn onder de nakomelingen van Aäron, zullen het eten; dit zij een altijddurende inzetting voor uw geslachten ten aanzien van de vuuroffers van JHWH; al wie het aanraakt, zal heilig worden.

19 JHWH sprak tot Mozes: 20 Dit is de offergave, die Aäron en zijn zonen JHWH zullen brengen op de dag, dat hij gezalfd wordt: een tiende efa fijn meel als een dagelijks spijsoffer, de helft 's morgens en de helft 's avonds. 21 Het zal op een bakplaat in olie bereid worden, u zult het doorgeroerd brengen, als een spijsoffer, aan brokken zult u het offeren, tot een liefelijke reuk voor JHWH. 22 En de priester, die uit zijn zonen in zijn plaats de gezalfde zal zijn, zal dit doen; het is een altijddurende inzetting, het zal geheel voor JHWH verbrand worden. 23 Elk spijsoffer van een priester zal geheel verbrand worden, het zal niet worden gegeten.

Het zondoffer

24 JHWH sprak tot Mozes: 25 Spreek tot Aäron en zijn zonen: Dit is de onderwijzing over het zondoffer: ter plaatse waar het brandoffer geslacht wordt, zal ook het zondoffer geslacht worden voor het aangezicht van JHWH, het is allerheiligst. 26 De priester die het als zondoffer offert, zal het eten; op een heilige plaats zal het gegeten worden, in de voorhof van de tent der samenkomst. 27 Al wat met het vlees daarvan in aanraking komt, zal heilig zijn, en als iets van het bloed ervan op een kledingstuk spat, zult u wat waarop het spatte, op een heilige plaats wassen.

28 En het aarden vat waarin het gekookt is, zal stukgeslagen worden, en indien het in een koperen vat gekookt is, dan zal dit geschuurd en met water gespoeld worden. 29 Allen die van het mannelijk geslacht zijn onder de priesters, zullen het eten, het is allerheiligst. 30 Maar geen zondoffer, waarvan het bloed in de tent der samenkomst werd gebracht om in het heiligdom verzoening te doen, zal gegeten worden; met vuur zal het verbrand worden.

Het schuldoffer

7 1 Dit is de onderwijzing over het schuldoffer: het is allerheiligst.

2 Ter plaatse waar men het brandoffer slacht, zal men het schuldoffer slachten; en het bloed daarvan zal men rondom op het altaar sprenkelen. 3 Al het vet daarvan zal men offeren, de vetstaart en het vet dat de ingewanden bedekt. 4 Ook de beide nieren en het vet dat daaraan zit, dat aan de lenden is, en het aanhangsel aan de lever, dat hij met de nieren moet wegnemen. 5 De priester zal dit op het altaar in rook doen opgaan als een vuuroffer voor JHWH; het is een schuldoffer. 6 Allen die van het mannelijk geslacht zijn onder de priesters, zullen het eten; op een heilige plaats zal het gegeten worden; het is allerheiligst. 7 Wat voor het schuldoffer geldt, geldt ook voor het zondoffer; eenzelfde onderwijzing geldt daarvoor: het zal zijn voor de priester die daardoor verzoening doet. 8 En de priester die iemands brandoffer brengt - de huid van het brandoffer dat hij brengt, zal voor die priester zijn. 9 Elk spijsoffer dat gebakken wordt in de oven, en al wat bereid is in de pan en op de

bakplaat, is voor de priester die het brengt, voor hem zal het zijn. 10 Elk spijsoffer dat met olie aangemaakt of droog is, zal voor alle zonen van Aäron zijn, voor de één zowel als voor de andere.

Het vredeoffer

11 Dit is de onderwijzing over het vredeoffer, dat men JHWH brengen zal.
12 Indien men het zal brengen als een lofoffer, dan zal men met het lofoffer ongezuurde koeken brengen, met olie aangemaakt, en ongezuurde dunne koeken, met olie bestreken, en doorgeroerd fijn meel, koeken met olie aangemaakt. 13 Met koeken van gezuurd brood zal hij zijn offergave brengen, naast zijn vredeoffer als lofoffer. 14 En van elke offergave zal hij er een brengen als heffing aan JHWH; voor de priester die het bloed van het vredeoffer sprenkelt, zal die zijn. 15 En het vlees van zijn vredeoffer als lofoffer zal op de dag van zijn offergave gegeten worden; niets daarvan zal hij tot de morgen over laten.
16 Indien het slachtoffer dat hij als offergave brengt, een gelofteoffer of een vrijwillig offer is, dan zal het op de dag waarop hij zijn slachtoffer brengt, gegeten worden, en op de volgende dag zal ook wat daarvan overbleef, gegeten worden. 17 Maar wat dan nog van het vlees van het slachtoffer overblijft, zal op de derde dag met vuur worden verbrand. 18 Indien toch op de derde dag gegeten wordt van het vlees van zijn vredeoffer, dan zal hij die dat gebracht heeft, niet aangenaam zijn; het zal hem niet ten goede gerekend worden, het zal iets verfoeilijks zijn, en wie daarvan eet, zal zijn ongerechtigheid dragen. 19 En vlees dat met iets onreins in aanraking komt, zal niet gegeten worden, het zal met vuur verbrand worden; wat overigens het vlees betreft, die rein is, mag vlees eten. 20 Maar iemand die, terwijl onreinheid hem aankleeft, vlees eet van het vredeoffer dat JHWH toebehoort, die zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden. 21 En wanneer iemand iets onreins aanraakt, onreinheid van mensen of onreine dieren of enig onrein kruipend dier, en eet van het vlees van het vredeoffer dat JHWH toebehoort, dan zal hij uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

Verbod van vet en bloed

22 JHWH sprak tot Mozes: 23 Spreek tot de Israëlieten: U zult in het geheel geen vet van rund, schaap of geit eten. 24 Het vet van een gestorven of verscheurd dier mag voor allerlei doeleinden gebruikt worden, maar eten zult u het in geen geval. 25 Want ieder die vet eet van het vee, waarvan men een vuuroffer voor JHWH brengt, - wie dat eet, zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden. 26 (A) Ook zult u in al uw woonplaatsen in het geheel geen bloed eten, van vogels noch van vee. 27 Al wie enig bloed eet, die zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

Het priesterlijk aandeel in de vredeoffers

28 JHWH sprak tot Mozes: 29 Spreek tot de Israëlieten: Hij die JHWH zijn vredeoffer offert, moet JHWH een deel van zijn vredeoffer als offergave brengen. 30 Eigenhandig zal hij de vuuroffers van JHWH brengen; het vet met de borst zal hij brengen, de borst, om die als beweegoffer te bewegen voor het aangezicht van JHWH.
31 En de priester zal het vet in rook doen opgaan op het altaar, maar de borst zal voor Aäron en zijn zonen zijn. 32 De rechterschenkel zult u als een heffing van uw vredeoffers aan de priester geven. 33 Diegene van de zonen van Aäron, die het bloed van het vredeoffer en het vet offert, hem zal de rechterschenkel ten deel vallen.
34 Want de beweegborst en de hefschenkel neem Ik van de Israëlieten van hun vredeoffers en geef die aan de priester Aäron, en aan zijn zonen, als een altijddurende inzetting voor de Israëlieten.
35 Dit is het gewijde deel van Aäron en zijn zonen in de vuuroffers van JHWH, in de tijd toen Hij hen deed naderen om als priester JHWH te dienen, 36 wat JHWH gebood hun te geven, ten dage dat Hij hen zalfde uit de Israëlieten, als

(A) **7:26** Gen. 9:4; Lev. 17:10-14; 19:26; Deut. 12:16,23; 15:23.

een altijddurende inzetting voor hun geslachten.
37 Dit is de onderwijzing over het brandoffer,
het spijsoffer, het zondoffer, het schuldoffer,
het wijdingsoffer en het vredeoffer, 38 die JHWH
Mozes gebood op de berg Sinaï, in de tijd toen Hij
de Israëlieten gebood hun offers JHWH te bren-
gen, in de woestijn Sinaï.

Wijding van Aäron en zijn zonen

8 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Neem Aäron en
zijn zonen met hem, de klederen, de zalfolie,
de stier van het zondoffer, de beide rammen en
de korf met de ongezuurde broden, 3 en roep de
hele vergadering samen bij de ingang van de tent
der samenkomst.
4 En Mozes deed, zoals JHWH hem geboden
had, en de vergadering werd samengeroepen bij
de ingang van de tent der samenkomst. 5 Toen
zei Mozes tot de vergadering: Dit is het, wat
JHWH geboden heeft te doen. 6 En Mozes deed
Aäron en zijn zonen naderen en waste hen met
water; 7 daarna deed hij hem het onderkleed aan,
omgordde hem met de gordel, bekleedde hem
met het opperkleed, deed de efod daarover, om-
gordde hem met de band van de efod en bond
hem die om. 8 Daarna deed hij hem het borst-
schild aan en legde in het borstschild de Urim
en de Tummim. 9 Vervolgens zette hij hem de
tulband op het hoofd en bevestigde vóór op de
tulband de gouden plaat, de heilige diadeem, zo-
als JHWH Mozes geboden had.
10 Toen nam Mozes de zalfolie en zalfde de ta-
bernakel en alles wat daarin was en heiligde dat.
11 Ook sprenkelde hij daarvan op het altaar, ze-
venmaal, en zalfde het altaar met al zijn toebe-
horen, en ook het wasbekken en zijn voetstuk,
om ze te heiligen. 12 Daarna goot hij van de zalf-
olie op het hoofd van Aäron, en hij zalfde hem
om hem te heiligen. 13 En Mozes deed de zonen
van Aäron naderen, bekleedde hen met een on-
derkleed, omgordde hen met een gordel en bond
hun hoofddoeken om, zoals JHWH Mozes gebo-
den had.
14 Toen liet hij de stier van het zondoffer na-
der brengen, en Aäron en zijn zonen legden hun
handen op de kop van de stier van het zond-
offer. 15 En hij slachtte die, en Mozes nam het
bloed en streek dat met zijn vinger rondom aan
de hoorns van het altaar en ontzondigde het al-
taar; het overige bloed goot hij uit aan de voet
van het altaar. Zo heiligde hij dit en deed daar-
over verzoening. 16 En hij nam al het vet dat op
de ingewanden ligt, het aanhangsel aan de lever,
de beide nieren en het vet daaraan, en Mozes
deed het in rook opgaan op het altaar. 17 Maar
de stier met zijn huid, zijn vlees en zijn mest
verbrandde hij met vuur buiten de legerplaats,
zoals JHWH Mozes geboden had.
18 Daarop bracht hij de ram van het brandoffer
nader, en Aäron en zijn zonen legden hun han-
den op de kop van de ram, en hij slachtte die,
19 en Mozes sprengde het bloed rondom tegen
het altaar. 20 De ram verdeelde hij in stukken,
en Mozes deed de kop, de stukken en het vet
in rook opgaan. 21 De ingewanden echter en de
onderschenkels waste hij met water, en Mozes
deed de hele ram op het altaar in rook opgaan;
het was een brandoffer tot een liefelijke reuk,
een vuuroffer was het voor JHWH, zoals JHWH
Mozes geboden had. 22 Nu bracht hij de tweede
ram, de ram ter inwijding, nader, en Aäron en
zijn zonen legden hun handen op de kop van
de ram. 23 En hij slachtte die, en Mozes nam
een deel van het bloed en streek het aan Aärons
rechter oorlel, aan zijn rechterduim en aan zijn
rechter grote teen. 24 En hij deed de zonen van
Aäron naderen en Mozes streek het bloed aan
hun rechter oorlel en aan hun rechterduim en
aan hun rechter grote teen, en Mozes sprengde
het bloed rondom tegen het altaar. 25 En hij nam
het vet, de vetstaart, al het vet dat op de ingewan-
den ligt, het aanhangsel aan de lever, de beide
nieren en het vet daaraan en de rechterschen-
kel. 26 En uit de korf met ongezuurde broden,
die voor het aangezicht van JHWH stond, nam
hij één ongezuurd brood, één geoliede brood-
koek en één dunne koek, legde die op de vet-
delen en op de rechterschenkel, 27 en legde dat
alles op de handen van Aäron en van zijn zo-
nen en bewoog dat als een beweegoffer voor

het aangezicht van JHWH. 28 Daarna nam Mozes het van hen over en deed het op het altaar op het brandoffer in rook opgaan; het was een wijdingsoffer tot een liefelijke reuk; een vuuroffer was het voor JHWH. 29 En Mozes nam de borst en bewoog die als beweegoffer voor het aangezicht van JHWH; van de ram ter inwijding viel die Mozes ten deel, zoals JHWH Mozes geboden had. 30 Voorts nam Mozes een deel van de zalfolie en van het bloed, dat op het altaar was, en sprenkelde dat op Aäron, op zijn klederen en ook op zijn zonen en de klederen van zijn zonen; zo heiligde hij Aäron en zijn klederen en ook zijn zonen en de klederen van zijn zonen.

31 En Mozes zei tot Aäron en zijn zonen: Kookt het vlees aan de ingang van de tent der samenkomst; daar zult u het eten met het brood dat in de korf van de wijdingsoffers is, zoals ik geboden heb, dat Aäron en zijn zonen het zouden eten. 32 Wat nu van het vlees en het brood overblijft, zult u met vuur verbranden. 33 En van de ingang van de tent der samenkomst zult u gedurende zeven dagen niet weggaan, tot de dag waarop de dagen van uw wijding vervuld zijn; want zeven dagen zal uw wijding duren. 34 Zoals men op deze dag gedaan heeft, zo heeft JHWH geboden voortaan te handelen, om over u verzoening te doen. 35 Bij de ingang van de tent der samenkomst zult u dag en nacht, zeven dagen lang, blijven en u zult het u door JHWH gegeven voorschrift in acht nemen, opdat u niet sterft, want zo is mij geboden. 36 Aäron en zijn zonen nu deden alles wat JHWH door de dienst van Mozes geboden had.

Ambtsaanvaarding van de priesters

9 1 Op de achtste dag riep Mozes Aäron, zijn zonen en de oudsten van Israël en zei tot Aäron: 2 Neem u een kalf, een jong rund, ten zondoffer, en een ram ten brandoffer, beide gaaf, en breng ze voor het aangezicht van JHWH.

3 En tot de Israëlieten zult u spreken: Neemt u een ram ten zondoffer, en een kalf en een schaap ten brandoffer, elk één jaar oud, en gaaf. 4 Daarbij een rund en een ram ten vredeoffer om ze voor het aangezicht van JHWH te offeren, en ook een spijsoffer, met olie aangemaakt, want heden zal u JHWH verschijnen.

5 Toen brachten zij wat Mozes geboden had naar de tent der samenkomst, en de hele vergadering naderde en stond voor het aangezicht van JHWH. 6 En Mozes zei: Dit is het, wat JHWH u geboden heeft te doen, opdat de heerlijkheid van JHWH u zal verschijnen. 7 (A) Toen zei Mozes tot Aäron: Nader tot het altaar en bereid uw zondoffer en uw brandoffer en doe verzoening voor u en voor het volk; bereid daarna de offergave van het volk en doe voor hen verzoening, zoals JHWH geboden heeft.

8 Toen naderde Aäron tot het altaar en slachtte het kalf dat voor hem ten zondoffer bestemd was. 9 En de zonen van Aäron brachten hem het bloed en hij doopte zijn vinger in het bloed en streek dat aan de hoorns van het altaar; het bloed goot hij uit aan de voet van het altaar. 10 Maar het vet, de nieren en het aanhangsel aan de lever van het zondoffer deed hij in rook opgaan op het altaar, zoals JHWH Mozes geboden had. 11 Het vlees en de huid echter verbrandde hij met vuur buiten de legerplaats.

12 Daarop slachtte hij het brandoffer, en de zonen van Aäron reikten hem het bloed aan, en hij sprengde het rondom tegen het altaar. 13 Ook het brandoffer reikten zij hem aan, in zijn stukken verdeeld, met de kop, en hij deed dit op het altaar in rook opgaan. 14 Hij waste de ingewanden en de onderschenkels en deed ze op het brandoffer in rook opgaan op het altaar. 15 Hierna offerde hij de offergave van het volk; hij nam de bok van het zondoffer, die voor het volk bestemd was, slachtte die en bereidde hem ten zondoffer zoals het vorige. 16 Daarna offerde hij het brandoffer en deed daarmee volgens het voorschrift. 17 Vervolgens liet hij het spijsoffer brengen, nam er een handvol van en

(A) **9:7** Heb. 7:27.

deed het in rook opgaan op het altaar, en ook het morgenbrandoffer.
18 (A) Ook slachtte hij het rund en de ram, die als vredeoffer voor het volk bestemd waren, en de zonen van Aäron reikten hem het bloed, en hij sprengde het rondom tegen het altaar. 19 De vetstukken van het rund echter, de vetstaart van de ram, en ook het vet dat de ingewanden bedekt, de nieren en het aanhangsel aan de lever, 20 deze vetstukken legden zij op de borststukken, en hij deed deze vetstukken in rook opgaan op het altaar. 21 En de borststukken en de rechterbovenschenkel bewoog Aäron als beweegoffer voor het aangezicht van JHWH, zoals Mozes geboden had.
22 (B) Toen hief Aäron zijn handen op over het volk en zegende het; daarna daalde hij af, nadat hij het zondoffer, het brandoffer en het vredeoffer gebracht had.
23 Mozes nu en Aäron gingen in de tent der samenkomst, en toen zij er weer uitkwamen, zegenden zij het volk, en de heerlijkheid van JHWH verscheen aan het hele volk. 24 En er ging vuur uit van JHWH en dit verteerde op het altaar het brandoffer en de vetstukken; toen het volk dat zag, juichten allen en wierpen zich op hun aangezicht.

Dood van Nadab en Abihu

10 1 En de zonen van Aäron, Nadab en Abihu, namen ieder zijn vuurpan, deden daar vuur in en legden daar reukwerk op; zo brachten zij vreemd vuur voor het aangezicht van JHWH, wat Hij hun niet geboden had. 2 Toen ging er vuur uit van JHWH en dit verteerde hen, zodat zij stierven voor het aangezicht van JHWH.
3 En Mozes zei tot Aäron: Dit is het, wat JHWH gesproken heeft: aan degenen die Mij het naaste staan, zal Ik Mij de Heilige betonen en voor de ogen van het hele volk zal Ik Mij verheerlijken. En Aäron zweeg. 4 Toen riep Mozes Misaël en Elsafan, de zonen van Uzziël, de oom van Aäron, en zei tot hen: Nadert, draagt uw broeders van het heiligdom weg buiten de legerplaats. 5 Zij naderden en droegen hen in hun onderklederen weg buiten de legerplaats, zoals Mozes gesproken had.
6 En Mozes zei tot Aäron en zijn zonen Eleazar en Itamar: Uw hoofdhaar zult u niet los laten hangen en uw klederen zult u niet scheuren, opdat u niet sterft, en Hij niet zal toornen over de hele vergadering; maar uw broeders, het hele huis van Israël, zullen over de brand huilen, die JHWH heeft doen ontbranden. 7 Van de ingang van de tent der samenkomst zult u niet weggaan, opdat u niet sterft, want de zalfolie van JHWH is op u. En zij deden naar het woord van Mozes.

Verbod van bedwelmende drank voor de dienstdoende priesters

8 JHWH sprak tot Aäron: 9 Wijn of bedwelmende drank zult u niet drinken, u noch uw zonen, wanneer u de tent der samenkomst binnengaat, opdat u niet sterft - het is een altijddurende inzetting voor uw geslachten - 10 opdat u scheiding kunt maken tussen heilig en onheilig, tussen onrein en rein, 11 en opdat u de Israëlieten kunt onderwijzen in al de inzettingen die JHWH door de dienst van Mozes tot hen gesproken heeft.

Het priesterlijk aandeel in de offers

12 (C) En Mozes sprak tot Aäron en Eleazar en Itamar, zijn overgebleven zonen: Neemt het spijsoffer dat overgebleven is van de vuuroffers van JHWH, en eet het als ongezuurde broden naast het altaar, want het is allerheiligst.
13 U zult het eten op een heilige plaats, want het is uw deel en het deel van uw zonen in de vuuroffers van JHWH; zó is mij geboden. 14 (D) De beweegborst en de hefschenkel zult u op een reine plaats eten, u met uw zonen en dochters; want dat is het deel van de vredeoffers van de Israëlieten, dat aan u en uw kinderen gegeven is.
15 De hefschenkel en de beweegborst zullen zij brengen bij de vuuroffers van de vetstukken, om die als een beweegoffer te bewegen voor het aan-

(A) **9:18** Lev. 3:1-11. (B) **9:22** Num. 6:22-26. (C) **10:12** Lev. 6:7-11. (D) **10:14** Lev. 7:30-34.

gezicht van JHWH. En het zal voor u en uw kinderen tot een altijddurende inzetting zijn, zoals JHWH geboden heeft.
16 En Mozes zocht ijverig naar de bok van het zondoffer, maar zie, hij was verbrand. Toen werd hij zeer boos op Eleazar en Itamar, de overgebleven zonen van Aäron, en zei: 17 (A) Waarom hebt u het zondoffer niet op de heilige plaats gegeten? Want het was allerheiligst, en Hij gaf u dit om de ongerechtigheid van de vergadering weg te nemen en over hen verzoening te doen voor het aangezicht van JHWH. 18 Zie, het bloed daarvan is niet binnen in het heiligdom gebracht; u had het immers in het heiligdom moeten eten, zoals ik geboden had. 19 Toen sprak Aäron tot Mozes: Zie, heden hebben zij hun zondoffer en hun brandoffer voor het aangezicht van JHWH gebracht, en zulke dingen zijn mij overkomen; indien ik heden zondoffer gegeten had, zou dat goed geweest zijn in de ogen van JHWH? 20 Toen Mozes dit hoorde, was het goed in zijn ogen.

Reine en onreine dieren

11 1 JHWH sprak tot Mozes en Aäron en zei tot hen: 2 Spreekt tot de Israëlieten: Dit zijn de dieren, die u eten mag van al de dieren die op de aarde zijn. 3 Al wat gespleten hoeven heeft, te weten geheel doorkloofde hoeven, en wat herkauwt onder de dieren mag u eten.
4 De volgende echter zult u niet eten van de dieren die herkauwen of gespleten hoeven hebben: de kameel, omdat die wel herkauwt, maar geen gespleten hoeven heeft; onrein zal die voor u zijn. 5 Ook de klipdas, omdat die wel herkauwt, maar geen gespleten hoeven heeft; onrein zal die voor u zijn. 6 Ook de haas, omdat die wel herkauwt, maar geen gespleten hoeven heeft; onrein zal die voor u zijn. 7 Ook het zwijn, omdat het wel gespleten hoeven, ja zelfs geheel doorkloofde hoeven heeft, maar niet herkauwt; onrein zal het voor u zijn. 8 Van hun vlees zult u niet eten en hun aas zult u niet aanraken; onrein zullen die voor u zijn.
9 Dit mag u eten van al wat in het water leeft: al wat vinnen en schubben heeft, in het water, in de zeeën en in de stromen, dat mag u eten. 10 Maar al wat geen vinnen of schubben heeft, in de zeeën en de stromen, onder al wat in het water wemelt en onder alle levende wezens die in het water zijn, dat zal u een gruwel zijn. 11 Ja, een gruwel zullen zij u zijn; van hun vlees zult u niet eten en hun aas zult u verafschuwen. 12 Alles in het water, dat geen vinnen of schubben heeft, dat zal u een gruwel zijn.
13 Deze zult u verafschuwen onder de vogels, - zij mogen niet gegeten worden, een gruwel zijn zij -: de arend, de lammergier en de zeearend, 14 de wouw en alle soorten gieren, 15 alle soorten raven, 16 de struisvogel, de katuil en de meeuw en alle soorten sperwers, 17 de steenuil, de aalscholver en de oehoe, 18 de witte uil, de pelikaan, de aasgier 19 en de ooievaar, alle soorten reigers, de hop en de vleermuis.
20 Alle wemelende dieren met vleugels, die op vier poten gaan - die zullen u een gruwel zijn. 21 Deze echter mag u eten van alle wemelende dieren met vleugels, die op vier poten gaan: die boven zijn voeten dijen heeft om daarmee over de grond te springen. 22 Deze mag u daarvan eten: alle soorten sprinkhanen, alle soorten treksprinkhanen, alle soorten veldsprinkhanen en alle soorten kleine treksprinkhanen. 23 Maar alle wemelende dieren met vleugels, die vier poten hebben, die zullen u een gruwel zijn. 24 Aan deze verontreinigt u zich; ieder die hun aas aanraakt, zal onrein zijn tot de avond, 25 en ieder die van hun aas opneemt, zal zijn klederen wassen en onrein zijn tot de avond.
26 Alle dieren die gespleten hoeven hebben, maar niet geheel doorkloofde hoeven, en die niet herkauwen, zullen u onrein zijn; ieder die ze aanraakt, zal onrein zijn. 27 Ook alle zoolgangers onder al de viervoetige dieren zullen u onrein zijn: ieder die hun aas aanraakt, zal onrein zijn tot de avond. 28 En hij die hun aas opneemt, zal

(A) **10:17** Lev. 6:17-19.

zijn klederen wassen en onrein zijn tot de avond; onrein zullen zij u zijn.
29 Dit zal u het onreine zijn onder de wemelende dieren die op de grond wemelen: de mol, de muis en alle soorten padden; 30 en de egel, de waraan en de hagedis, de slak en het kameleon. 31 Deze zullen u onrein zijn onder alle wemelende dieren. Ieder die ze aanraakt, als zij dood zijn, zal onrein zijn tot de avond. 32 En alles waarop zulk een dier valt, als het dood is, zal onrein zijn; elk houten vat of kledingstuk of vel of zak, elk gebruiksvoorwerp, zal in het water gelegd worden en onrein zijn tot de avond; dan zal het rein zijn. 33 En elk aarden vat, waarin zulk een dier valt - alles wat daarin is, zal onrein zijn, en u zult het stuk breken. 34 Al het voedsel dat gegeten mag worden, waarop water komt, zal onrein zijn; en alle drank die gedronken mag worden, zal in al zulk vaatwerk onrein zijn. 35 En alles waarop zulk aas valt, zal onrein zijn: de oven en de bakpan zullen gebroken worden, onrein zijn zij en onrein zullen zij u zijn; 36 een bron echter of een put, een vergaarbak van water, zal rein zijn; maar die zulk aas aanraakt, zal onrein zijn. 37 En wanneer zulk aas valt op enig zaaizaad dat uitgezaaid zal worden, dan zal dit rein blijven. 38 Maar wanneer water op dat zaad gedaan is en er valt zulk aas op, dan zal het u onrein zijn.
39 Wanneer één van de dieren die u tot voedsel zijn, sterft, dan zal hij die zijn aas aanraakt, onrein zijn tot de avond. 40 En hij die van zijn aas eet, zal zijn klederen wassen en onrein zijn tot de avond; ook hij die zijn aas opneemt, zal zijn klederen wassen en onrein zijn tot de avond.
41 En alle wemelende dieren die op de grond wemelen, zijn een gruwel, zij zullen niet worden gegeten. 42 Alles wat op de buik gaat en alles wat op vier voeten gaat, ook alle veelvoetigen van allerlei wemelende dieren die op de grond wemelen, die zult u niet eten, want die zijn een gruwel. 43 Maak uzelf niet verfoeilijk door enig wemelend dier en verontreinigt u daardoor niet, zodat u daardoor onrein wordt. 44 (A) Want Ik ben JHWH, uw God; heiligt u en weest heilig, want Ik ben heilig; verontreinigt uzelf niet door allerlei wemelende dieren die op de grond krioelen. 45 Want Ik ben JHWH, die u uit het land Egypte heb doen trekken, om u tot een God te zijn; weest heilig, want Ik ben heilig. 46 Dit is de onderwijzing over het vee, de vogels en elk levend wezen dat krioelt in het water, en elk wezen dat op de grond wemelt - 47 om scheiding te maken tussen het onreine en het reine, tussen de dieren die gegeten mogen worden, en de dieren die niet gegeten mogen worden.

Reiniging na geboorte

12 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de Israëlieten: Wanneer een vrouw moeder wordt en een kind van het mannelijk geslacht baart, dan zal zij zeven dagen onrein zijn; als in de tijd van haar maandelijkse afzondering zal zij onrein zijn. 3 (B) En op de achtste dag zal het vlees van zijn voorhuid besneden worden. 4 Drieëndertig dagen zal zij blijven in het reinigingsbloed; niets heiligs zal zij aanraken, naar het heiligdom zal zij niet komen, totdat de dagen van haar reiniging vervuld zijn. 5 Indien zij echter een kind van het vrouwelijk geslacht baart, zal zij twee weken onrein zijn zoals in haar maandelijkse afzondering; zesenzestig dagen zal zij blijven in het reinigingsbloed. 6 Als de dagen van haar reiniging vervuld zijn, zal zij voor een zoon of voor een dochter een eenjarig schaap ten brandoffer, en een jonge duif of tortelduif ten zondoffer, naar de ingang van de tent der samenkomst tot de priester brengen. 7 Deze zal het voor het aangezicht van JHWH offeren en over haar verzoening doen; dan zal zij rein zijn van haar bloedvloeiing. Dit is de onderwijzing voor haar die gebaard heeft, hetzij het een kind van het mannelijk of van het vrouwelijk geslacht betreft. 8 (C) Indien echter haar vermogen niet toereikend is voor een stuk kleinvee, dan zal zij twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen:

(A) **11:44** Lev. 19:2; 1Pet. 1:16. (B) **12:3** Gen. 17:12; Luk. 2:21. (C) **12:8** Luk. 2:24.

de ene ten brandoffer en de andere ten zondoffer, en de priester zal over haar verzoening doen, en zij zal rein zijn.

Melaatsheid

13 [1] En JHWH sprak tot Mozes en Aäron: [2] Wanneer iemand op de huid van zijn lichaam een zwelling of uitslag of lichte plek heeft, welke op de huid van zijn lichaam tot de plaag van melaatsheid zou kunnen worden, dan zal hij tot de priester Aäron of een van zijn zonen, de priesters, gebracht worden. [3] De priester zal dan de aangetaste plek op de huid van het lichaam bezien, en als het haar op de aangetaste plek wit is geworden en het blijkt, dat de aangetaste plek dieper zit dan de huid van zijn lichaam, dan is het de plaag van melaatsheid; als de priester dat ziet, zal hij hem onrein verklaren. [4] Indien het echter een witte plek op de huid van zijn lichaam is, en het niet blijkt, dat die dieper dan de huid zit, en het haar niet wit geworden is, dan zal de priester de aangetaste zeven dagen opsluiten. [5] De priester zal hem op de zevende dag bezien; wanneer hem dan blijkt, dat de aangetaste plek gelijk gebleven is en zich over de huid niet heeft uitgebreid, dan zal de priester hem voor de tweede keer zeven dagen opsluiten. [6] En de priester zal hem op de zevende dag voor de tweede maal bezien; wanneer dan blijkt, dat de aangetaste plek is verdoft en zich over de huid niet heeft uitgebreid, dan zal de priester hem rein verklaren; het is uitslag; dan zal hij zijn kleding wassen en rein zijn. [7] Maar indien de uitslag zich wel over de huid heeft uitgebreid, nadat hij zich aan de priester vertoond heeft om rein verklaard te worden, dan zal hij weer voor de priester verschijnen. [8] Wanneer de priester hem beziet en het blijkt, dat de uitslag zich over de huid heeft uitgebreid, dan zal de priester hem onrein verklaren; het is melaatsheid.

[9] Wanneer de plaag van de melaatsheid zich bij enig mens voordoet, dan zal hij tot de priester gebracht worden. [10] Wanneer de priester hem beziet en het blijkt, dat er op de huid een witte zwelling is, die het haar heeft wit gemaakt, of dat er wild vlees groeit in de zwelling, [11] dan is dat verouderde melaatsheid in de huid van zijn lichaam, en de priester zal hem niet opsluiten, want hij is onrein.

[12] En indien de melaatsheid sterk uitgebroken is in de huid en de melaatsheid de hele huid van de aangetaste bedekt, van zijn hoofd tot zijn voeten, zover de priester ziet, [13] en de priester beziet hem en het blijkt, dat de melaatsheid zijn hele lichaam heeft bedekt, dan zal hij de aangetaste rein verklaren; hij is geheel wit geworden, hij is rein. [14] Maar als zich wild vlees bij hem vertoont, dan is hij onrein; [15] ziet de priester dat wild vlees, dan zal hij hem onrein verklaren; het wild vlees is onrein, het is melaatsheid. [16] Of wanneer het wild vlees weer verdwijnt en hij wit wordt, dan zal hij tot de priester gaan. [17] En de priester zal hem bezien; wanneer dan blijkt dat de aangetaste wit geworden is, dan zal de priester de aangetaste rein verklaren; hij is rein.

[18] Wanneer er op de huid van het lichaam een zweer was, die genezen is, [19] maar er ontstaat op de plaats van de zweer een witte zwelling of een roodachtig witte plek, dan zal die aan de priester getoond worden. [20] Wanneer de priester die beziet en het blijkt, dat zij beneden de huid zit, en het haar daarop wit geworden is, dan zal de priester hem onrein verklaren; het is de plaag van de melaatsheid, die in de zweer is uitgebroken. [21] Maar indien de priester haar beziet en het blijkt dat er geen wit haar op is, en dat zij niet beneden de huid zit, maar verdoft is, dan zal de priester hem zeven dagen opsluiten; [22] en indien zij zich verder over de huid heeft uitgebreid, dan zal de priester hem onrein verklaren; het is de plaag. [23] Maar indien de lichte plek gelijk gebleven is op dezelfde plaats en zich niet heeft uitgebreid, dan is zij het litteken van de zweer, en de priester zal hem rein verklaren.

[24] Of wanneer iemand op zijn huid een brandwond heeft, en het wild vlees van de brandwond is een roodachtig witte of witte plek, [25] dan zal de priester die bezien; wanneer dan blijkt, dat het haar op die lichte plek wit geworden is, en

het blijkt, dat zij dieper zit dan de huid, dan is het melaatsheid, die in de brandwond is uitgebroken, en de priester zal hem onrein verklaren; het is de plaag van de melaatsheid. 26 Maar indien de priester die beziet en het blijkt, dat op die lichte plek geen wit haar is en zij niet beneden de huid zit, maar verdoft is, dan zal de priester hem zeven dagen opsluiten. 27 En de priester zal hem op de zevende dag bezien; indien zij zich verder over de huid heeft uitgebreid, dan zal de priester hem onrein verklaren; het is de plaag van de melaatsheid. 28 Maar indien de lichte plek gelijk gebleven is op dezelfde plaats en zich niet over de huid heeft uitgebreid, maar verdoft is, dan is dat de zwelling van de brandwond, en de priester zal hem rein verklaren, want het is het litteken van de brandwond.

29 Wanneer een man of een vrouw een aangetaste plek op het hoofd of in de baard heeft, 30 dan zal de priester die aangetaste plek bezien; wanneer het blijkt, dat zij dieper zit dan de huid, en daar geel, dun haar op is, dan zal de priester hem onrein verklaren; het is uitslag, het is melaatsheid van het hoofd of van de baard. 31 En wanneer de priester de door uitslag aangetaste plek beziet, en het niet blijkt, dat zij dieper zit dan de huid, en daar geen zwart haar op is, dan zal de priester de door uitslag aangetaste zeven dagen opsluiten. 32 En de priester zal de aangetaste plek op de zevende dag bezien; wanneer dan blijkt, dat de uitslag zich niet heeft uitgebreid, en dat daar geen geel haar op is, en het blijkt, dat de uitslag niet dieper zit dan de huid, 33 dan zal hij zich scheren, maar de uitslag zal hij niet scheren; en de priester zal de door uitslag aangetaste nog een keer zeven dagen opsluiten. 34 En de priester zal de uitslag op de zevende dag bezien; wanneer dan blijkt, dat de uitslag zich niet over de huid heeft uitgebreid, en het niet blijkt, dat deze dieper zit dan de huid, dan zal de priester hem rein verklaren, en hij zal zijn kleding wassen; hij is rein. 35 Maar indien de uitslag zich verder over de huid heeft uitgebreid, nadat hij rein verklaard is, 36 en de priester beziet hem, en het blijkt, dat de uitslag zich over de huid uitgebreid heeft, dan hoeft de priester niet naar het gele haar te zoeken, hij is onrein. 37 Maar indien de uitslag, naar hij zien kan, gelijk gebleven is, en daar zwart haar op groeit, dan is de uitslag genezen, hij is rein, en de priester zal hem rein verklaren. 38 Wanneer een man, of een vrouw, op de huid van hun lichaam lichte plekken hebben, witte plekken, 39 en de priester beziet ze, en het blijkt, dat op de huid van hun lichaam doffe, witte plekken zijn, dan is het gewone uitslag, die in de huid uitgebroken is; hij is rein. 40 Wanneer het hoofd van een man kaal wordt, is hij slechts kaalhoofdig; hij is rein. 41 Indien iemands voorhoofd kaal wordt, dan is hij van voren kaal; hij is rein. 42 Maar wanneer op de kale kruin of op het kale voorhoofd een roodachtig witte, aangetaste plek is, dan is het melaatsheid, die uitgebroken is op zijn kale kruin of op zijn kale voorhoofd. 43 En de priester zal hem bezien; wanneer dan blijkt, dat de zwelling van de aangetaste plek roodachtig wit is op zijn kale kruin of op zijn kale voorhoofd, zoals melaatsheid van de huid van het lichaam er uit ziet, 44 dan is hij een melaatse, hij is onrein, de priester zal hem zeker onrein verklaren; op zijn hoofd is zijn plaag.

45 De kleding van de melaatse, die door de plaag getroffen is, zullen gescheurd zijn, zijn hoofdhaar zal hij los laten hangen en de bovenlip bedekken en roepen: Onrein, onrein! 46 Zolang hij de plaag heeft, blijft hij onrein; hij is onrein; afgezonderd zal hij wonen, buiten de legerplaats zal zijn verblijf zijn.

47 Wanneer aan een kleed een plaag van de melaatsheid zal zijn, aan een wollen of linnen kleed, 48 hetzij aan de schering, hetzij aan de inslag van het linnen of van de wol, of aan leder of iets van leder gemaakt, 49 en indien de aangetaste plek groenachtig of roodachtig is aan het kleed of aan het leder, hetzij aan de schering, hetzij aan de inslag, of aan enig lederwerk, dan is dat de plaag van de melaatsheid, en zal het aan de priester getoond worden. 50 De priester zal de aangetaste plek bezien en het aangetaste zeven dagen wegsluiten. 51 Op de zevende dag zal hij de

aangetaste plek bezien; wanneer de aangetaste plek aan het kleed, hetzij aan de schering, hetzij aan de inslag of aan het leder, voor welk doel het leder ook gebruikt wordt, zich heeft uitgebreid, dan is de plaag een kwaadaardige melaatsheid, het is onrein. 52 Hij zal het kleed, zowel de schering als de inslag van wol of van linnen, of enig lederwerk, waaraan de plaag is, verbranden, want het is een kwaadaardige melaatsheid, met vuur zal het verbrand worden. 53 En wanneer de priester het beziet, en het blijkt, dat de aangetaste plek aan het kleed, hetzij aan de schering, hetzij aan de inslag, of aan enig lederwerk, zich niet uitgebreid heeft, 54 dan zal de priester gebieden het aangetaste voorwerp te wassen, en hij zal het voor de tweede keer zeven dagen wegsluiten. 55 Nadat het gewassen is, zal de priester het aangetaste bezien; wanneer blijkt, dat de aangetaste plek er niet anders uitziet, ook al heeft de aangetaste plek zich niet uitgebreid, dan is het onrein; met vuur zult u het verbranden, het is ingevreten aan zijn achterkant of aan zijn voorkant. 56 En wanneer de priester het beziet, en het blijkt, dat de aangetaste plek verdoft is, nadat het gewassen is, dan zal hij die uit het kleed of uit het leder, hetzij uit de schering, hetzij uit de inslag, uitscheuren. 57 Indien zij zich echter opnieuw vertoont in het kleed, hetzij in de schering, hetzij in de inslag, of in enig lederwerk, dan is het uitbrekende melaatsheid; met vuur zult u dan het stuk waaraan de plaag zit, verbranden. 58 Maar het kleed, hetzij de schering, hetzij de inslag, of enig lederwerk, dat u wassen zult, en waaruit de plaag is geweken, zal voor de tweede keer worden gewassen, en het zal rein zijn.

59 Dit is de onderwijzing over de plaag van de melaatsheid aan wollen of linnen kleding, hetzij aan de schering, hetzij aan de inslag, of aan enig lederwerk - om het rein of onrein te verklaren.

14 1 **JHWH** sprak tot Mozes: 2 (A) Dit zal de onderwijzing voor de melaatse zijn in de dagen van zijn reiniging: hij zal tot de priester gebracht worden, 3 en de priester zal uitgaan buiten de legerplaats; wanneer de priester hem beziet en het blijkt, dat de plaag van de melaatsheid genezen is, van de melaatse is geweken, 4 dan zal de priester gebieden voor hem die gereinigd moet worden, twee levende, reine vogels te nemen, ook cederhout, scharlaken en hysop. 5 De priester zal gebieden de ene vogel te slachten boven een aarden pot met levend water. 6 De levende vogel echter zal hij nemen en ook het cederhout, het scharlaken en de hysop, en hij zal die met de levende vogel dopen in het bloed van de vogel die boven het levende water geslacht is. 7 En hij zal hem die van de melaatsheid gereinigd moet worden, zevenmaal besprenkelen en hem reinigen, en de levende vogel zal hij in het open veld laten wegvliegen. 8 En hij die gereinigd moet worden, zal zijn klederen wassen, al zijn haar afscheren en zich in water baden, en hij zal rein zijn: daarna zal hij in de legerplaats komen, maar zeven dagen buiten zijn tent blijven. 9 Op de zevende dag zal hij al zijn haar afscheren: zijn hoofd, zijn baard en zijn wenkbrauwen, al zijn haar zal hij afscheren, zijn klederen wassen en zijn lichaam in water baden; en hij zal rein zijn.

10 En op de achtste dag zal hij twee gave schapen nemen, en één eenjarige gave ooi en drie tienden efa fijn meel als spijsoffer, aangemaakt met olie, en één log olie. 11 En de priester die de reiniging voltrekt, zal de man die gereinigd moet worden, met dit alles stellen voor het aangezicht van **JHWH**, bij de ingang van de tent der samenkomst. 12 De priester zal het ene schaap nemen en het tot een schuldoffer offeren met het log olie, en hij zal ze bewegen als beweegoffer voor het aangezicht van **JHWH**. 13 Hij zal het schaap slachten op de plaats, waar men het zondoffer en het brandoffer slacht, op de heilige plaats, want evenals het zondoffer komt ook het schuldoffer de priester toe; het is allerheiligst. 14 De priester zal een deel van het bloed van het schuldoffer nemen en dit strijken aan de rechter oorlel van hem die gereinigd moet

(A) **14:2** Mat. 8:4; Mar. 1:44; Luk. 5:14; 17:14.

worden, en aan zijn rechterduim en zijn rechter grote teen. 15 En de priester zal een deel van het log olie nemen en op zijn eigen linkerhand gieten; 16 de priester zal zijn rechtervinger dopen in de olie die in zijn linkerhand is, en van die olie met zijn vinger zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht van JHWH. 17 Van de rest van de olie die in zijn hand is, zal de priester iets strijken aan de rechter oorlel van hem die gereinigd moet worden, en aan zijn rechterduim en zijn rechter grote teen, boven op het bloed van het schuldoffer. 18 En wat van de olie in zijn hand is overgebleven, zal de priester doen op het hoofd van hem die gereinigd moet worden; zo zal de priester over hem verzoening doen voor het aangezicht van JHWH. 19 En de priester zal het zondoffer bereiden en verzoening doen over hem die gereinigd moet worden van zijn onreinheid, en daarna zal hij het brandoffer slachten. 20 De priester zal het brandoffer en het spijsoffer op het altaar offeren. En de priester zal verzoening over hem doen, en hij zal rein zijn.

21 Maar indien hij arm is en zijn vermogen niet toereikend is, dan zal hij nemen één schaap als schuldoffer, tot een beweegoffer, om verzoening over hem te doen, met één tiende efa fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer, en een log olie. 22 Ook twee tortelduiven of twee jonge duiven, naar dat zijn vermogen toereikend is, en de ene zal zondoffer en de andere een brandoffer zijn. 23 Hij zal ze tot zijn reiniging op de achtste dag tot de priester brengen, bij de ingang van de tent der samenkomst voor het aangezicht van JHWH. 24 De priester zal het schaap voor het schuldoffer nemen en het log olie, en de priester zal ze bewegen als beweegoffer voor het aangezicht van JHWH. 25 Hij zal het schaap voor het schuldoffer slachten en de priester zal van het bloed van het schuldoffer nemen en dat strijken aan de rechter oorlel van hem die gereinigd moet worden, en aan zijn rechterduim en zijn rechter grote teen. 26 En een deel van de olie zal de priester in zijn eigen linkerhand gieten, 27 en de priester zal met zijn rechtervinger van de olie die in zijn linkerhand is, zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht van JHWH. 28 En de priester zal iets van de olie die in zijn hand is, strijken aan de rechter oorlel van hem die gereinigd moet worden, en aan zijn rechterduim en zijn rechter grote teen, boven op de plaats van het bloed van het schuldoffer. 29 En wat van de olie in zijn hand is overgebleven, zal de priester doen op het hoofd van hem die gereinigd moet worden, om over hem verzoening te doen voor het aangezicht van JHWH. 30 En hij zal één van de tortelduiven of van de jonge duiven, wat waartoe zijn vermogen toereikend is, bereiden, 31 wat waartoe zijn vermogen toereikend is: de ene als zondoffer en de andere als brandoffer, en ook het spijsoffer; en de priester zal verzoening doen over hem, die gereinigd moet worden, voor het aangezicht van JHWH.

32 Dit is de onderwijzing over hem die de plaag van de melaatsheid heeft, wiens vermogen niet toereikend is voor zijn reiniging. 33 En JHWH sprak tot Mozes en Aäron: 34 Wanneer u komt in het land Kanaän, dat Ik u ten bezit geef, en Ik de plaag van de melaatsheid doe ontstaan in een huis in het land dat u bezit, 35 dan zal hij, van wie dat huis is, het de priester komen meedelen en zeggen: bij mij aan huis vertoont zich iets als de plaag. 36 Dan zal de priester gebieden het huis te ontruimen, voordat de priester komt om de plaag te bezien, opdat niet alles wat in het huis is, onrein zal zijn; daarna zal de priester komen om het huis te bezien. 37 En hij zal de plaag bezien; wanneer dan blijkt, dat de plaag op de wanden van het huis zit als groenachtige of roodachtige kuiltjes, die dieper schijnen te zitten dan de wand, 38 dan zal de priester uit het huis gaan, naar de ingang van het huis en het huis zeven dagen sluiten. 39 Op de zevende dag zal de priester terugkomen; wanneer hij het dan beziet en het blijkt, dat de plaag zich op de wanden van het huis heeft uitgebreid, 40 dan zal de priester gebieden, de stenen waarop de plaag zit, eruit te halen en ze buiten de stad op een onreine plaats te werpen. 41 Het huis zal hij van binnen rondom laten afschrappen, en men zal het leem dat men afgeschrapt heeft, buiten de

stad op een onreine plaats storten. 42 En men zal
andere stenen nemen en die in de plaats van de
vorige aanbrengen; men zal ook andere leem ne-
men en het huis bepleisteren. 43 Maar indien de
plaag opnieuw in het huis uitbreekt, nadat men
de stenen uitgebroken en het huis afgeschrapt
heeft en nadat het bepleisterd is, 44 en de pries-
ter komt en beziet het en het blijkt, dat de plaag
zich in het huis heeft uitgebreid, dan is het een
kwaadaardige melaatsheid in het huis: het is on-
rein. 45 Dan zal men het huis omverhalen, zijn
stenen en zijn houtwerk en al het leem van het
huis, en men zal het buiten de stad brengen op
een onreine plaats. 46 En hij die in het huis komt
gedurende al de dagen dat men het afgesloten
heeft, zal onrein zijn tot de avond. 47 En hij die
zich te slapen legt in dat huis, zal zijn kleding
wassen; ook hij die in dat huis eet, zal zijn kle-
ding wassen.
48 Maar wanneer de priester komt en het be-
ziet en het blijkt, dat de plaag zich niet heeft
uitgebreid in het huis, nadat het huis bepleisterd
was, dan zal de priester het huis rein verklaren,
omdat de plaag genezen is. 49 Dan zal hij, om
het huis te ontzondigen, twee vogels, cederhout,
scharlaken en hysop nemen. 50 Hij zal de ene vo-
gel slachten boven een aarden pot met levend
water. 51 Het cederhout, de hysop, het scharla-
ken en de levende vogel zal hij nemen en ze
dopen in het bloed van de geslachte vogel en het
levende water, en zevenmaal dat huis besprenke-
len. 52 Zo zal hij het huis ontzondigen met het
bloed van de vogel, het levende water, de levende
vogel, het cederhout, de hysop en het scharla-
ken. 53 En de levende vogel zal hij buiten de stad
in het open veld laten wegvliegen; zo zal hij ver-
zoening doen over dat huis, en het zal rein zijn.
54 Dit is de onderwijzing over allerlei plaag van
melaatsheid, op haaruitslag, 55 melaatsheid van
kleed en huis, 56 zwelling, uitslag en lichte plek -
57 om aan te wijzen, wanneer iets onrein of wan-
neer iets rein is; dit is de onderwijzing op de
melaatsheid.

Onreinheid bij mannen en vrouwen

15 1 En JHWH sprak tot Mozes en Aäron:
2 Spreekt tot de Israëlieten en zegt tot
hen: Wanneer enig man een vloeiing uit zijn
lichaam heeft, zijn vloeiing is onrein. 3 Zo staat
het ten aanzien van zijn onreinheid bij zijn vloei-
ing: hetzij zijn lichaam die vloeiing laat lopen,
hetzij het die inhoudt, zodat hij niet meer vloeit;
dat is zijn onreinheid. 4 Elk bed waarop hij die
de vloeiing heeft, ligt, is onrein, en elk voorwerp
waarop hij zit, is onrein. 5 Ieder die zijn bed aan-
raakt, zal zijn kleding wassen, zich in water ba-
den en onrein zijn tot de avond. 6 Wie zit op een
voorwerp, waarop hij die de vloeiing heeft, ge-
zeten heeft, zal zijn kleding wassen, zich in wa-
ter baden en onrein zijn tot de avond. 7 Wie het
lichaam van hem die de vloeiing heeft, aanraakt,
zal zijn kleding wassen, zich in water baden en
onrein zijn tot de avond. 8 Wanneer hij die de
vloeiing heeft, op een reine spuwt, dan zal deze
zijn kleding wassen, zich in water baden en on-
rein zijn tot de avond. 9 En elk zadel, waarop
hij die de vloeiing heeft, rijdt, zal onrein zijn.
10 En ieder, die iets aanraakt dat onder hem is,
zal onrein zijn tot de avond; wie dit opneemt,
zal zijn kleding wassen, zich in water baden en
onrein zijn tot de avond. 11 En ieder, welke hij
die de vloeiing heeft aanraakt zonder de handen
met water te hebben afgespoeld, zal zijn kleding
wassen, zich in water baden en onrein zijn tot
de avond. 12 Het aardewerk, dat hij die de vloei-
ing heeft, aanraakt, zal stukgeslagen worden, en
elk houten voorwerp zal met water afgespoeld
worden.
13 Wanneer hij, die de vloeiing heeft, rein zal
zijn van zijn vloeiing, dan zal hij zeven dagen
tellen met het oog op zijn reiniging, zijn kleding
wassen, zijn lichaam in levend water baden, en
hij zal rein zijn. 14 Op de achtste dag zal hij twee
tortelduiven of twee jonge duiven nemen en voor
het aangezicht van JHWH komen bij de ingang
van de tent der samenkomst en ze de priester
geven. 15 En de priester zal ze bereiden, de ene
als zondoffer en de andere als brandoffer. En de

priester zal verzoening over hem doen voor het aangezicht van JHWH vanwege zijn vloeiing.
16 Wanneer bij een man zaaduitstorting plaats heeft, dan zal hij zijn hele lichaam in water baden en hij zal onrein zijn tot de avond. 17 Elk kleed en al het leder, waarop zaad is uitgestort, zal in water gewassen worden en onrein zijn tot de avond.
18 Wanneer een man bij een vrouw gelegen heeft en zaaduitstorting heeft plaats gehad, dan zullen zij zich in water baden en tot de avond onrein zijn.
19 Wanneer een vrouw vloeit - namelijk de bloedvloeiing van haar lichaam heeft - dan zal zij zeven dagen in haar maandelijkse onreinheid blijven, en ieder die haar aanraakt, zal onrein zijn tot de avond. 20 Alles waarop zij in haar maandelijkse onreinheid ligt, zal onrein zijn, en alles waarop zij zit, zal onrein zijn. 21 Ieder die haar bed aanraakt, zal zijn kleding wassen, zich in water baden en onrein zijn tot de avond. 22 Ieder die een of ander voorwerp, waarop zij gezeten heeft, aanraakt, zal zijn kleding wassen, zich in water baden en onrein zijn tot de avond. 23 Indien hij iets aanraakt, dat zich op het bed of op het voorwerp waarop zij gezeten heeft, bevindt, dan zal hij onrein zijn tot de avond. 24 Indien een man bij haar ligt, dan zal haar maandelijkse onreinheid op hem komen, en zeven dagen zal hij onrein zijn, en elk bed waarop hij ligt zal onrein zijn.
25 Wanneer bij een vrouw lange tijd bloed vloeit, buiten de tijd van haar maandelijkse onreinheid, of wanneer zij langer vloeit dan haar maandelijkse onreinheid, dan zal zij gedurende al de tijd dat zij vloeit, onrein zijn als in de tijd van haar maandelijkse onreinheid; zij is onrein. 26 Elk bed waarop zij ligt, al de tijd dat zij vloeit, zal voor haar zijn als het bed van haar maandelijkse onreinheid, en elk voorwerp waarop zij zit, zal onrein zijn als in de onreinheid van haar maandelijkse onreinheid. 27 Ieder die deze dingen aanraakt, zal onrein zijn, zijn kledingn wassen, zich baden in water, en onrein zijn tot de avond. 28 Maar indien zij van haar vloed rein geworden is, dan zal zij nog zeven dagen tellen en daarna zal zij rein zijn. 29 Op de achtste dag zal zij twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen en ze tot de priester brengen naar de ingang van de tent der samenkomst. 30 En de priester zal de ene tot een zondoffer en de andere tot een brandoffer bereiden; zo zal de priester verzoening over haar doen voor het aangezicht van JHWH, om haar onreine vloed. 31 Zo zult u de Israëlieten zuiveren van hun onreinheid, opdat zij niet in hun onreinheid sterven, wanneer ze mijn woning, die in hun midden is, zouden verontreinigen.
32 Dit is de onderwijzing over hem die een vloeiing heeft of die een zaaduitstorting heeft, waardoor men onrein wordt, 33 en over haar die vloeit in haar maandelijkse onreinheid, en over iemand, hetzij van het mannelijk hetzij van het vrouwelijk geslacht, die een vloeiing heeft, en over de man, die ligt bij een onreine.

De Dag van Verzoeningen

16 1 Na de dood van de beide zonen van Aäron, die gestorven waren, toen zij voor het aangezicht van JHWH waren genaderd, sprak JHWH tot Mozes. 2 (A) JHWH nu zei tot Mozes: Spreek tot uw broer Aäron, dat hij niet altijd in het heiligdom zal komen, binnen het voorhangsel voor het verzoendeksel dat op de ark ligt, opdat hij niet zal sterven; want in de wolk verschijn Ik boven het verzoendeksel. 3 (B) Slechts op deze wijze zal Aäron het heiligdom binnengaan: met een jonge stier ten zondoffer en een ram ten brandoffer. 4 Het heilige linnen onderkleed zal hij aantrekken en een linnen broek zal over zijn vlees zijn en met een linnen gordel zal hij zich omgorden en een linnen tulband zal hij zich ombinden; dit zijn heilige klederen, die hij zal aantrekken, nadat hij zijn lichaam in water gebaad heeft. 5 En van de vergadering van de Israëlieten zal hij twee geiten-

(A) **16:2** Heb. 6:19. (B) **16:3** Heb. 9:7.

bokken ten zondoffer en één ram ten brandoffer nemen. 6 Dan zal Aäron de stier van zijn eigen zondoffer brengen en verzoening doen voor zich en zijn huis. 7 Hij zal de twee bokken nemen en ze voor het aangezicht van JHWH stellen bij de ingang van de tent der samenkomst, 8 en Aäron zal over de beide bokken het lot werpen; één lot voor JHWH, en één lot voor Azazel. 9 Dan zal Aäron de bok waarop het lot voor JHWH gevallen is, brengen en hem ten zondoffer bereiden. 10 Maar de bok waarop het lot voor Azazel gevallen is, zal men levend voor het aangezicht van JHWH stellen, om daarmee verzoening te doen, door hem voor Azazel de woestijn in te zenden. 11 Dan zal Aäron de stier van zijn eigen zondoffer brengen en verzoening doen voor zich en zijn huis; hij zal de stier van zijn eigen zondoffer slachten. 12 En hij zal een pan vol gloeiende kolen van het altaar voor het aangezicht van JHWH nemen en zijn handen vullen met fijngestoten welriekend reukwerk en dat alles brengen binnen het voorhangsel. 13 Dan zal hij het reukwerk op het vuur leggen voor het aangezicht van JHWH, zodat de wolk van het reukwerk het verzoendeksel dat op de getuigenis ligt, bedekt, opdat hij niet zal sterven. 14 Dan zal hij een deel van het bloed van de stier nemen en dat met zijn vinger sprenkelen op het verzoendeksel, aan de voorzijde; en vóór het verzoendeksel zal hij zevenmaal dat bloed met zijn vinger sprenkelen. 15 (A) Dan zal hij de bok van het zondoffer, voor het volk bestemd, slachten en zijn bloed naar binnen, achter het voorhangsel brengen, en met dat bloed doen, zoals hij met het bloed van de stier gedaan heeft: hij zal het op het verzoendeksel en vóór het verzoendeksel sprenkelen. 16 Zo zal hij verzoening doen over het heiligdom om de onreinheden van de Israëlieten en om hun overtredingen in al hun zonden; aldus zal hij doen met de tent der samenkomst, die bij hen verblijf houdt te midden van hun onreinheden. 17 Geen mens zal in de tent der samenkomst zijn, wanneer hij daar binnengaat om in het heiligdom verzoening te doen, totdat hij naar buiten komt en verzoening gedaan heeft voor zichzelf, voor zijn huis en voor de hele gemeente Israël. 18 Dan zal hij naar buiten gaan naar het altaar, dat voor het aangezicht van JHWH staat, en daarover verzoening doen; hij zal van het bloed van de stier en van het bloed van de bok nemen en dat rondom aan de hoorns van het altaar strijken. 19 Dan zal hij daarop met zijn vinger zevenmaal van het bloed sprenkelen en het reinigen en heiligen van de onreinheden van de Israëlieten. 20 Wanneer hij de verzoening van het heiligdom en van de tent der samenkomst en van het altaar voleindigd heeft, dan zal hij de levende bok brengen, 21 en Aäron zal zijn beide handen op de kop van de levende bok leggen en over hem al de ongerechtigheden van de Israëlieten en al hun overtredingen in al hun zonden, belijden;(1) hij zal die op de kop van de bok leggen en die door iemand, die daarvoor gereed staat, naar de woestijn laten brengen. 22 Zo zal de bok al hun ongerechtigheden op zich dragen naar een onvruchtbaar land, en hij zal die bok in de woestijn vrijlaten. 23 (B) Daarna zal Aäron naar de tent der samenkomst komen en de linnen klederen uittrekken, die hij aangetrokken had, toen hij het heiligdom binnenging, en zal ze daar laten liggen. 24 Hij zal zijn lichaam in water baden op een heilige plaats en zijn gewone kleding aantrekken; dan naar buiten gaan en zijn brandoffer en het brandoffer van het volk bereiden en verzoening doen voor zich en voor het volk. 25 En het vet van het zondoffer zal hij op het altaar in rook doen opgaan. 26 Hij nu, die de bok voor Azazel weggebracht heeft, zal zijn kleding wassen, zijn lichaam in water baden en daarna in de legerplaats komen. 27 (C) En de stier van het zondoffer en de bok van het zondoffer, waarvan het bloed gebracht werd om verzoening te doen in het heiligdom, zal men buiten de legerplaats brengen en hun huid, hun vlees en hun mest met

(1) **16:21** Zie 1 Johannes 1:9.

(A) **16:15** Heb. 9:12. (B) **16:23** Eze. 44:19. (C) **16:27** Heb. 13:11.

vuur verbranden. 28 Wie dat verbrandt, zal zijn kleding wassen, zijn lichaam in water baden en daarna in de legerplaats komen.

29 (A) Dit zal u tot een altijddurende inzetting zijn: in de zevende maand op de tiende van de maand zult u uw zielen *verootmoedigen* (1) en geen enkel werk doen, zomin de geboren Israëliet als de vreemdeling, die in uw midden verblijft. 30 Want op deze dag zal over u verzoening gedaan worden, om u te reinigen; van al uw zonden zult u gereinigd worden voor het aangezicht van JHWH. 31 Het zal u een volkomen Sjabbat zijn en u zult u *verootmoedigen* (2), het is een altijddurende inzetting. 32 En de verzoening zal de priester doen, die men gezalfd heeft en die men gewijd heeft, om in de plaats van zijn vader het priesterambt te bekleden; hij zal de linnen klederen, de heilige klederen, aantrekken; 33 het heilige der heiligen zal hij verzoenen, ook de tent der samenkomst en het altaar zal hij verzoenen, en over de priesters en het hele volk van de gemeente verzoening doen. 34 En dit zal u een altijddurende inzetting zijn, ten einde verzoening te doen over de Israëlieten om al hun zonden, eenmaal in het jaar. En hij deed, zoals JHWH Mozes bevolen had.

De offerplaats

17 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Spreek tot Aäron en zijn zonen en tot al de Israëlieten en zeg tot hen: Dit is wat JHWH geboden heeft: 3 Ieder van het huis Israël, die een rund, een schaap of een geit in de legerplaats of buiten de legerplaats slacht, 4 maar die niet brengt naar de ingang van de tent der samenkomst, om een offergave aan JHWH te brengen vóór de tabernakel van JHWH - als bloedschuld zal dat die man worden aangerekend; hij heeft bloed vergoten en die man zal uit het midden van zijn volk uitgeroeid worden, 5 opdat de Israëlieten hun slachtoffers brengen, die zij op het open veld plegen te offeren; zij moeten ze brengen voor JHWH, naar de ingang van de tent der samenkomst, tot de priester, om ze als vredeoffers JHWH te offeren. 6 Dan zal de priester het bloed op het altaar van JHWH, bij de ingang van de tent der samenkomst, sprenkelen en het vet in rook doen opgaan tot een liefelijke reuk voor JHWH. 7 En zij zullen hun offers niet meer brengen aan de veldgeesten, die zij overspelig nalopen. Een altijddurende inzetting zal dit voor hen zijn in hun geslachten. 8 En u zult tot hen zeggen: Ieder van het huis Israël of van de vreemdelingen, die in uw midden verblijven, die een brandoffer of slachtoffer offert, 9 maar dat niet naar de ingang van de tent der samenkomst brengt om het JHWH te bereiden, die zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

Verbod om bloed of aas te eten

10 (B) Ieder van het huis Israël en van de vreemdelingen, die in hun midden verblijven, die enig bloed eet - tegen zo iemand, die dat bloed gegeten heeft, zal Ik mijn aangezicht keren en hem uit het midden van zijn volk uitroeien. 11 (C) Want de ziel van het vlees is in het bloed en Ik heb het u op het altaar gegeven om verzoening over uw zielen te doen, want het bloed bewerkt verzoening door middel van de ziel. 12 Daarom heb Ik tot de Israëlieten gezegd: Niemand van u zal bloed eten. Ook de vreemdeling, die in uw midden verblijft, zal geen bloed eten. 13 En ieder van de Israëlieten en van de vreemdelingen, die in uw midden verblijven, die op wild of vogels jaagt, die gegeten mogen worden, zal het bloed daarvan uitgieten en dat bedekken met aarde. 14 Want, wat de ziel van alle vlees betreft - het bloed ervan is zijn ziel; daarom heb Ik tot de Israëlieten gezegd: U zult van geen enkel vlees bloed eten, want de ziel van alle vlees is het bloed: ieder die het eet, zal uitgeroeid worden. 15 En ieder, hetzij geboren Israëliet of vreemdeling, die een gestorven of verscheurd dier eet, zal zijn kleding wassen, zich in water

(1) **16:29** Het Hebreeuwse woord voor vasten, tsoem, komt hier niet voor. (2) **16:31** Idem.

(A) **16:29** Lev. 23:26-32; Num. 29:7-11. (B) **17:10** Gen. 9:4; Lev. 7:26,27; 19:26; Deut. 12:16,23; 15:23. (C) **17:11** Heb. 9:22.

baden en onrein zijn tot de avond; dan zal hij rein zijn. 16 Maar indien hij ze niet wast en zijn lichaam niet baadt, dan zal hij zijn ongerechtigheid dragen.

Onderwijs over huwelijk en zuiverheid

18 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Ik ben JHWH, uw God. 3 U zult niet doen, zoals men doet in het land Egypte, waar u gewoond hebt; u zult niet doen, zoals men doet in het land Kanaän, waarheen Ik u breng; naar hun inzettingen zult u niet wandelen. 4 Mijn verordeningen zult u volbrengen en mijn inzettingen in acht nemen en daarnaar wandelen: Ik ben JHWH uw God. 5 (A) Ja, u zult mijn inzettingen en mijn verordeningen in acht nemen; de mens die ze doet, zal daardoor leven: Ik ben JHWH.

6 Niemand zal naderen tot zijn naaste bloedverwant, om de schaamte te ontbloten: Ik ben JHWH. 7 U zult de schaamte van uw vader, dat is de schaamte van uw moeder, niet ontbloten; het is uw moeder, u zult haar schaamte niet ontbloten. 8 (B) De schaamte van de vrouw van uw vader zult u niet ontbloten; het is de schaamte van uw vader. 9 (C) De schaamte van uw zuster, de dochter van uw vader of de dochter van uw moeder, geboren in huis of geboren daarbuiten, haar schaamte zult u niet ontbloten. 10 De schaamte van de dochter van uw zoon of van de dochter van uw dochter, haar schaamte zult u niet ontbloten, want uw schaamte zijn zij. 11 De schaamte van de dochter van de vrouw van uw vader, die aan uw vader geboren is, zij is uw zuster - haar schaamte zult u niet ontbloten. 12 (D) De schaamte van de zuster van uw vader zult u niet ontbloten; zij is bloedverwant van uw vader. 13 De schaamte van de zuster van uw moeder zult u niet ontbloten, want zij is de bloedverwant van uw moeder. 14 De schaamte van de broeder van uw vader zult u niet ontbloten; tot zijn vrouw zult u niet naderen, het is uw tante. 15 (E) De schaamte van uw schoondochter zult u niet ontbloten; het is de vrouw van uw zoon, u zult haar schaamte niet ontbloten. 16 (F) De schaamte van de vrouw van uw broeder zult u niet ontbloten; het is de schaamte van uw broeder. 17 (G) De schaamte van een vrouw en die van haar dochter zult u niet ontbloten; u zult niet de dochter van haar zoon en de dochter van haar dochter nemen, om haar schaamte te ontbloten; zij zijn bloedverwanten: bloedschande is het. 18 U zult geen vrouw nemen als bijvrouw naast haar zuster om haar schaamte te ontbloten naast haar, tijdens haar leven. 19 (H) En tot een vrouw in haar maandelijkse onreinheid zult u niet naderen, om haar schaamte te ontbloten. 20 (I9) En met de vrouw van uw naaste zult u geen vleselijke gemeenschap hebben, zodat u zich met haar verontreinigt.

21 (A) En u zult geen van uw kinderen overgeven, om het aan de Moloch te wijden, opdat u de naam van uw God niet ontwijdt. Ik ben JHWH. 22 (B) En u zult geen gemeenschap hebben met iemand, die van het mannelijk geslacht is, zoals men gemeenschap heeft met een vrouw: een gruwel is het. 23 (C) En met geen enkel dier zult u vleselijke gemeenschap hebben, om u daarmee te verontreinigen; en een vrouw mag niet staan voor een dier, om daarmee gemeenschap te hebben: schandelijke ontucht is het.

24 Verontreinigt u niet door dit alles, want door dit alles hebben zich verontreinigd de volken die Ik voor u uit wegdrijf. 25 Het land toch werd verontreinigd en Ik vergold daaraan zijn ongerechtigheid, zodat het land zijn inwoners uitspuugde. 26 U echter zult mijn inzettingen en mijn verordeningen in acht nemen en geen van deze gruwelen doen, noch de geboren Israëliet, noch de vreemdeling die in uw midden verblijft - 27 want al deze gruwelen deden de mensen van het land, die vóór u waren, zodat het land onrein

(A) **18:5** Neh. 9:29; Eze. 18:9; 20:11-13; Luk. 10:28; Rom. 10:5; Gal. 3:12. (B) **18:8** Lev. 20:11; Deut. 23:1; 27:20. (C) **18:9** Lev. 20:17; Deut. 27:22. (D) **18:12** Lev. 20:19,20. (E) **18:15** Lev. 20:12. (F) **18:16** Lev. 20:21. (G) **18:17** Lev. 20:14; Deut. 27:23. (H) **18:19** Lev. 20:18. (I9) **18:20** Lev. 20:10. (A) **18:21** Lev. 20:1-5. (B) **18:22** Lev. 20:13. (C) **18:23** Ex. 22:18; Lev. 20:15,16; Deut. 27:21.

werd - 28 opdat het land u niet zal uitspugen, wanneer u het verontreinigt, zoals het het volk heeft uitgespuugd, dat vóór u was. 29 Want ieder die iets van al deze gruwelen doet, - degenen, die ze doen, zullen uit het midden van hun volk uitgeroeid worden. 30 Zo zult u het voorschrift dat Ik u geef, in acht nemen, zodat u de gruwelijke inzettingen niet doet, die vóór u gedaan werden, opdat u zich daardoor niet verontreinigt. Ik ben **JHWH**, uw God.

Levensheiliging

19 1 **JHWH** sprak tot Mozes: 2 (A) Spreek tot de hele vergadering van de Israëlieten en zeg tot hen: Heilig zult u zijn, want Ik, **JHWH**, uw God, ben heilig. 3 (B) Ieder zal voor zijn moeder en zijn vader ontzag hebben en mijn Sjabbatten houden: Ik ben **JHWH**, uw God. 4 (C) U zult u niet tot de afgoden wenden en u geen gegoten beelden maken: Ik ben **JHWH**, uw God. 5 En wanneer u **JHWH** een vredeoffer offert, zult u het zo offeren, dat u Hem aangenaam bent. 6 Het zal gegeten worden op de dag dat u het offert, en op de volgende dag, maar wat tot de derde dag overblijft, zal met vuur verbrand worden. 7 Indien het dan toch op de derde dag gegeten wordt, zal het iets verfoeilijks zijn, het zal niet aangenaam zijn. 8 Wie het eet, zal zijn ongerechtigheid dragen, omdat hij het heilige van **JHWH** ontwijd heeft; zo iemand zal uit zijn volksgenoten worden uitgeroeid.

9 (D) Wanneer u de oogst van uw land binnenhaalt, zult u de rand van uw veld niet geheel afmaaien, en wat nog is blijven liggen van uw oogst, zult u niet oplezen. 10 Ook zult u uw wijngaard niet afzoeken en het afgevallene van uw wijngaard niet oplezen; dit zult u voor de *armen* en de vreemdelingen laten liggen: Ik ben **JHWH**, uw God. 11 (E) U zult niet stelen, u zult niet liegen en u zult elkaar niet bedriegen. 12 (F) U zult bij mijn naam niet vals zweren en zo de naam van uw God ontheiligen: Ik ben **JHWH**. 13 (G) U zult uw naaste niet afpersen en u zult niet roven; het loon van een dagloner zal niet de nacht bij u overblijven tot de morgen. 14 (H) Een dove zult u niet vloeken en voor een blinde zult u geen struikelblok leggen, maar u zult ontzag voor uw God hebben: Ik ben **JHWH**. 15 (I9) U zult bij het rechtspreken geen onrecht doen; u zult de arme niet begunstigen en de aanzienlijke niet voortrekken: op rechtvaardige wijze zult u uw naaste berechten. 16 U zult onder uw volksgenoten niet als een lasteraar rondgaan; u zult uw naaste niet naar het leven staan: Ik ben **JHWH**.

17 (A) U zult uw broeder in uw hart niet haten; openlijk zult u uw volksgenoot terechtwijzen en niet ter wille van hem zonde op u laden. 18 (B) U zult niet wraakzuchtig en haatdragend zijn tegenover de kinderen van uw volk, maar uw naaste liefhebben als uzelf: Ik ben **JHWH**.

19 (C) Mijn inzettingen zult u bewaren, u zult van uw vee niet twee verschillende soorten laten paren, uw akker zult u niet met tweeërlei zaad bezaaien, en een kleed, uit tweeërlei stof vervaardigd, zult u niet dragen.

20 Wanneer iemand geslachtsgemeenschap heeft met een vrouw, terwijl zij, als slavin, aan een man ondergeschikt is, maar niet losgekocht, noch haar een vrijbrief is gegeven, dan zal een straf toegepast worden; zij zullen niet ter dood gebracht worden, omdat zij niet vrijgelaten was. 21 Hij zal zijn schuldoffer voor **JHWH** bij de ingang van de tent der samenkomst brengen, een ram ten schuldoffer. 22 En de priester zal door de ram van het schuldoffer verzoening over hem doen voor het aangezicht van **JHWH**, voor de zonde die hij begaan heeft, en hem zal vergeving geschonken worden voor de zonde die hij begaan heeft.

(A) **19:2** Lev. 11:44,45; 1Pet. 1:16. (B) **19:3 a** Ex. 20:12; Deut. 5:16. **19:3 b** Ex. 20:8; Deut. 5:12. (C) **19:4 a** Lev. 26:1. **19:4 b** Ex. 20:23; 34:17; Deut. 17:2-5. (D) **19:9** Lev. 27:15; Deut. 24:19-22. (E) **19:11 a** Ex. 20:15; Deut. 5:19. **19:11 b** Ex. 20:16; Deut. 5:20. (F) **19:12** Ex. 20:7; Deut. 5:11; Mat. 5:33. (G) **19:13** Deut. 24:14,15. (H) **19:14** Deut. 27:18. (I9) **19:15** Ex. 23:6-8; Deut. 16:19. (A) **19:17** Mat. 18:15. (B) **19:18** Mat. 5:43; 19:19; 22:39; Mar. 12:31; Luk. 10:27; Rom. 13:9; Gal. 5:14; Jak. 2:8. (C) **19:19** Deut. 22:9-11.

23 Wanneer u komt in het land en allerlei vruchtbomen plant, dan zult u de vrucht daarvan als verboden beschouwen; drie jaar lang zal zij u verboden zijn, zij zal niet gegeten worden. 24 In het vierde jaar echter zullen alle vruchten daarvan tot een lofprijzing JHWH geheiligd zijn. 25 In het vijfde jaar zult u dan de vrucht daarvan eten, opdat zij u een grotere opbrengst geven: Ik ben JHWH, uw God.

26 (A) U zult niets met het bloed eten; u zult niet aan waarzeggerij of toverij doen. 27 (B) U zult de rand van uw hoofdhaar niet rond afscheren, en u zult de rand van uw baard niet afsnijden. 28 U zult geen insnijding voor een dode in uw lichaam maken en geen tekens in uw huid laten prikken: Ik ben JHWH. 29 (C) U zult uw dochter niet ontwijden door haar aan ontucht over te geven, opdat het land geen ontucht zal bedrijven en het land niet vol van schanddaden zal worden. 30 (D) Mijn Sjabbatten zult u houden en voor mijn heiligdom eerbied hebben: Ik ben JHWH. 31 (E) U zult u niet wenden tot de geesten van doden of tot waarzeggende geesten, u zult hen niet zoeken, om u met hen te verontreinigen: Ik ben JHWH, uw God.

32 Voor het grijze haar zult u opstaan en aan de oude zult u eer bewijzen en voor uw God zult u ontzag hebben: Ik ben JHWH. 33 (F) En wanneer een vreemdeling bij u in uw land verblijft, zult u hem niet onderdrukken. 34 Als een onder u geboren Israëliet zal u de vreemdeling gelden, die bij u verblijft; u zult hem liefhebben als uzelf, want u bent vreemdeling geweest in het land Egypte: Ik ben JHWH, uw God. 35 (G) U zult geen onrecht doen bij het rechtspreken, bij lengtemaat, gewicht of inhoudsmaat. 36 Een zuivere weegschaal, zuivere gewichten, een zuivere efa en een zuivere hin zult u gebruiken: Ik ben JHWH, uw God, die u uit het land Egypte geleid heb. 37 Zo zult u al mijn inzettingen en al mijn verordeningen nauwgezet in acht nemen: Ik ben JHWH.

Strafwetten

20 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Tot de Israëlieten zult u zeggen: Iedere Israëliet en iedere vreemdeling, die in Israël verblijft, die van zijn kinderen aan de Moloch geeft, zal zeker ter dood gebracht worden: het volk van het land zal hem stenigen. 3 Ook zal Ik mijn aangezicht tegen die man keren en hem uit het midden van zijn volk uitroeien, omdat hij van zijn kinderen aan de Moloch gegeven heeft, om mijn heiligdom te verontreinigen en mijn heilige naam te ontwijden. 4 Indien echter het volk van het land oogluikend toelaat, dat die man van zijn kinderen aan de Moloch geeft en hem niet ter dood brengt, 5 dan zal Ik mijn aangezicht tegen die man en tegen zijn geslacht keren en Ik zal hem en allen die hem in zijn overspelige verering van de Moloch volgen, uit het midden van hun volk uitroeien.

6 En iemand, die zich tot de geesten van doden of tot waarzeggende geesten wendt, om die overspelig na te lopen - tegen zo iemand zal Ik mijn aangezicht keren en hem uit het midden van zijn volk uitroeien. 7 Heiligt u dan, en weest heilig, want Ik ben JHWH, uw God.

8 Zo zult u mijn inzettingen nauwgezet in acht nemen; Ik ben JHWH, die u heilig. 9 (H) Wanneer er iemand is, die zijn vader of zijn moeder vervloekt, die zal zeker ter dood gebracht worden; zijn vader of zijn moeder heeft hij vervloekt, zijn bloedschuld is op hem. 10 (I9) En een man, die echtbreuk pleegt met iemands vrouw, echtbreuk pleegt met de vrouw van zijn naaste, zal zeker ter dood gebracht worden; zowel de overspeler als de overspeelster. 11 (A) Een man die gemeenschap heeft met de vrouw van zijn vader, de schaamte van zijn vader heeft hij ontbloot - beiden zullen zeker ter dood gebracht

(A) **19:26 a** Gen. 9:4; Lev. 7:26,27; 17:10-14; Deut. 12:16,23; 15:23. **19:26 b** Deut. 18:10. (B) **19:27** Lev. 21:5; Deut. 14:1. (C) **19:29** Deut. 23:18. (D) **19:30** Lev. 26:2. (E) **19:31** Deut. 18:11; 1Sam. 28:3; 2Kon. 23:4; Jes. 8:19. (F) **19:33** Ex. 22:20; Deut. 24:17,18; 27:19. (G) **19:35** Deut. 25:13-16; Spr. 20:10; Eze. 45:10. (H) **20:9** Ex. 21:17; Mat. 15:4; Mar. 7:10. (I9) **20:10** Ex. 20:14; Lev. 18:20; Deut. 5:18. (A) **20:11** Lev. 18:8; Deut. 23:1; 27:20.

worden, hun bloedschuld is op hen. 12 (A) Een man die gemeenschap heeft met zijn schoondochter - beiden zullen zeker ter dood gebracht worden, schandelijke ontucht hebben zij bedreven, hun bloedschuld is op hen. 13 (B) Een man die gemeenschap heeft met iemand van het mannelijk geslacht, zoals men gemeenschap heeft met een vrouw, - beiden hebben een gruwel gedaan, zij zullen zeker ter dood gebracht worden, hun bloedschuld is op hen. 14 (C) Een man die een vrouw en ook haar moeder neemt - bloedschande is het - met vuur zal men hem en haar verbranden, opdat er geen bloedschande in uw midden zij. 15 (D) Een man die met een dier gemeenschap heeft, zal zeker ter dood gebracht worden; het dier zal men afmaken. 16 Een vrouw die tot enig dier nadert, opdat het met haar gemeenschap heeft - de vrouw en het dier zult u doden, zij zullen zeker ter dood gebracht worden, hun bloedschuld is op hen. 17 (E) Een man die zijn zuster, de dochter van zijn vader of de dochter van zijn moeder, neemt en haar schaamte ziet en zij ziet zijn schaamte - een schande is het en zij zullen voor de ogen van hun volksgenoten worden uitgeroeid; de schaamte van zijn zuster heeft hij ontbloot, zijn ongerechtigheid zal hij dragen. 18 (F) Een man die bij een vloeiende vrouw ligt en haar schaamte ontbloot - haar bron heeft hij ontbloot en zij heeft de bron van haar bloed ontbloot; beiden zullen zij uitgeroeid worden uit het midden van hun volk. 19 (G) De schaamte van de zuster van uw moeder en van de zuster van uw vader zult u niet ontbloten, want dan ontbloot men zijn bloedverwant; hun ongerechtigheid zullen zij dragen. 20 Een man die gemeenschap heeft met zijn tante - de schaamte van zijn oom ontbloot hij; hun zonde zullen zij dragen, kinderloos zullen zij sterven. 21 (H) Een man die de vrouw van zijn broer neemt - bloedschande is het; de schaamte van zijn broer heeft hij ontbloot, kinderloos zullen zij zijn.

22 Neemt dan al mijn inzettingen en al mijn verordeningen nauwgezet in acht, opdat het land, waarheen Ik u breng om daarin te wonen, u niet zal uitspugen. 23 Wandelt niet naar de inzettingen van het volk, dat Ik voor u uit verdrijf: want al deze dingen hebben zij gedaan, zodat Ik een afschuw van hen gekregen heb. 24 Maar tot u zei Ik: u zult hun land in bezit nemen en Ik zal het u geven om het te bezitten, een land vloeiende van melk en honing; Ik ben JHWH, uw God, die u van de andere volken heb afgezonderd. 25 Maakt dan scheiding tussen rein en onrein vee en tussen onreine en reine vogels, opdat u uzelf niet verfoeilijk maakt door vee en vogels en alles wat op de aarde kruipt, dat Ik u ontzegd heb door het onrein te verklaren. 26 Weest Mij heilig, want heilig ben Ik, JHWH, en Ik heb u afgezonderd van de volken, opdat u Mij zou toebehoren.

27 Wanneer een man of een vrouw door zich de geest van een dode laat spreken of een waarzeggende geest bezit, zullen zij zeker ter dood gebracht worden; stenigen zal men hen, hun bloedschuld is op hen.

Heiligingswetten voor de priesters

21 1 En JHWH zei tot Mozes: Spreek tot de priesters, de zonen van Aäron, en zeg tot hen, dat geen van hen zich aan een dode zal verontreinigen onder zijn volksgenoten, 2 behalve aan zijn naaste bloedverwant: zijn moeder, zijn vader, zijn zoon, zijn dochter, zijn broer, 3 zijn zuster, die nog ongetrouwd en hem na verwant is, die nog geen man toebehoorde, - aan die mag hij zich verontreinigen. 4 Als echtgenoot zal hij zich onder zijn volksgenoten niet verontreinigen en zich daardoor ontheiligen.

5 (I9) Zij zullen op hun hoofd geen kale plek maken, noch de rand van hun baard wegscheren noch insnijdingen in hun lichaam maken. 6 Heilig zullen zij hun God zijn en de naam van hun God zullen zij niet ontheiligen, want zij brengen

(A) **20:12** Lev. 18:15. (B) **20:13** Lev. 18:22. (C) **20:14** Lev. 18:17; Deut. 27:23. (D) **20:15** Ex. 22:18; Lev. 18:23; Deut. 27:21. (E) **20:17** Lev. 18:9; Deut. 27:22. (F) **20:18** Lev. 18:19. (G) **20:19** Lev. 18:12-14. (H) **20:21** Lev. 18:16. (I9) **21:5** Lev. 19:27,28; Deut. 14:1.

de vuuroffers van JHWH, het voedsel van hun God, daarom zullen zij heilig zijn. 7 Geen ontuchtige of onteerde vrouw zullen zij huwen, en een vrouw die door haar man verstoten is, zullen zij niet nemen, want hij is heilig voor zijn God. 8 En u zult hem heilig houden, want het voedsel van uw God offert hij: hij zal u heilig zijn, want heilig ben Ik, JHWH, die u heilig. 9 En wanneer een priesterdochter zich ontheiligt door ontucht te plegen, dan ontheiligt zij daarmee haar vader; met vuur zal zij verbrand worden.

10 En de priester, die de hoogste is onder zijn broeders, op wiens hoofd de zalfolie is gegoten en die men gewijd heeft, door hem de heilige klederen aan te trekken, zal zijn hoofdhaar niet los laten hangen en zijn klederen niet scheuren. 11 Bij geen enkele dode zal hij komen; aan zijn vader of moeder zal hij zich niet verontreinigen. 12 Het heiligdom zal hij niet verlaten, opdat hij het heiligdom van zijn God niet zal ontheiligen, want de wijding van de zalfolie van zijn God is op hem: Ik ben JHWH. 13 Een vrouw in haar maagdelijke staat zal hij nemen. 14 Een weduwe, een verstotene, een onteerde of ontuchtige vrouw - deze zal hij niet huwen, maar een maagd uit zijn volksgenoten zal hij tot vrouw nemen, 15 opdat hij zijn nakomelingen onder zijn volksgenoten niet zal ontheiligen, want Ik ben JHWH, die hem heilig.

16 En JHWH sprak tot Mozes aldus: 17 Spreek tot Aäron: Wie van uw nakomelingen in latere geslachten een lichaamsgebrek heeft, zal niet naderen om het voedsel van zijn God te offeren, 18 want niemand die een lichaamsgebrek heeft, zal naderen: een blinde of een verlamde of iemand met mismaakt gezicht of met te lange leden, 19 of iemand die een breuk aan been of arm heeft, 20 of een bultenaar of een uitgeteerde, of iemand, die een vlek op zijn oog heeft, of die uitslag of huidziekte heeft, of die geschonden is aan de geslachtsdelen. 21 Geen nakomeling van de priester Aäron, die een lichaamsgebrek heeft, zal naderen om de vuuroffers van JHWH te brengen; hij heeft een lichaamsgebrek, met het voedsel van zijn God zal hij niet naderen om te offeren. 22 Het voedsel van zijn God, zowel van het allerheiligste als van het heilige, mag hij eten. 23 Alleen bij het voorhangsel zal hij niet komen en tot het altaar zal hij niet naderen, want hij heeft een lichaamsgebrek; opdat hij mijn heiligdommen niet zal ontheiligen, want Ik ben JHWH, die hen heilig. 24 Zo sprak Mozes tot Aäron en zijn zonen en tot alle Israëlieten.

22 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Spreek tot Aäron en zijn zonen, dat zij, om mijn heilige naam niet te ontheiligen, zich in acht nemen ten aanzien van de heilige gaven die de Israëlieten Mij heiligen: Ik ben JHWH. 3 Zeg tot hen: Ieder in uw geslachten, die uit al uw nakomelingen nadert tot de heilige gaven die de Israëlieten JHWH heiligen, terwijl zijn onreinheid nog aan hem is, die zal van voor mijn aangezicht uitgeroeid worden: Ik ben JHWH. 4 Geen van Aärons nakomelingen, die melaats is of een vloeiing heeft, zal eten van de heilige gaven, totdat hij gereinigd is; evenmin hij die iets aanraakt, dat onrein geworden is door een dode, of iemand die een zaaduitstorting heeft, 5 of iemand die enig kruipend dier aanraakt, waardoor hij onrein wordt, of een mens, door wie hij onrein wordt, doordat deze een of andere onreinheid aan zich heeft; 6 hij, die zoiets aanraakt, blijft onrein tot de avond en zal niet eten van de heilige gaven, tenzij hij zijn lichaam in water gebaad heeft. 7 En als de zon ondergegaan is, zal hij rein zijn en daarna zal hij van de heilige gaven eten, want het is zijn voedsel. 8 Een gestorven of verscheurd dier zal hij niet eten en zich daardoor niet verontreinigen: Ik ben JHWH. 9 En zij zullen mijn voorschrift in acht nemen, opdat zij om die reden geen zonde op zich laden en daardoor sterven, omdat zij dat ontheiligd hebben: Ik ben JHWH, die hen heilig. 10 En geen onbevoegde zal iets heiligs eten, geen inwonende bij de priester of dagloner zal iets heiligs eten. 11 Maar wanneer de priester iemand als eigendom koopt met zijn geld, mag deze daarvan eten, ook zij, die in zijn huis geboren werden, mogen van zijn voedsel eten. 12 En wanneer een priesterdochter met iemand, die geen priester is, getrouwd is, dan zal

zij van de heffing van de heilige gaven niet eten.
13 Wanneer echter een priesterdochter weduwe
wordt of verstoten wordt en geen kinderen heeft
en teruggekeerd is naar het huis van haar vader,
zoals in haar jeugd, dan mag zij van het voed-
sel van haar vader eten; maar geen onbevoegde
zal daarvan eten. 14 Wanneer nu iemand zonder
opzet iets heiligs gegeten heeft, dan zal hij het
heilige de priester vergoeden en een vijfde deel
erbij voegen. 15 En zij zullen de heilige gaven die
de Israëlieten voor JHWH heffen, niet ontheili-
gen, 16 want zij zouden hen alzo zondeschuld
doen dragen, wanneer zij hun heilige gaven zou-
den eten: want Ik ben JHWH, die hen heilig.
17 En JHWH sprak tot Mozes: 18 Spreek tot
Aäron en zijn zonen en tot al de Israëlieten en
zeg tot hen: Ieder van het huis Israël en van
de vreemdelingen in Israël, die zijn offergave
brengt, overeenkomstig al de geloften en vrij-
willige offers, die zij JHWH als brandoffer wil-
len offeren: 19 het moet, zo u aangenaam wilt
zijn, gaaf zijn, van het mannelijke geslacht van
het rundvee, van de schapen en van de geiten.
20 (A) Niets dat enig gebrek heeft, zult u offeren;
want het zou zich geen welgevallen doen vinden.
21 Ook wanneer iemand JHWH een vredeoffer
brengt, om een gelofte te vervullen of als een vrij-
willig offer van runderen of van kleinvee, dan zal
het gaaf zijn, opdat het aangenaam zal zijn: geen
enkel gebrek zal het hebben. 22 Wat blind is of
gebroken of een wond, buil, uitslag of huidziekte
heeft, dat zult u JHWH niet offeren en daarvan
zult u JHWH geen vuuroffer op het altaar geven.
23 Maar een rund of schaap met te lange of te
korte leden, dat mag u als vrijwillig offer toebe-
reiden, maar als gelofte zal het niet aangenaam
zijn. 24 Wat echter door kneuzen, stoten, uitruk-
ken of snijden verminkt is, zult u JHWH niet of-
feren; dat zult u in uw land niet doen. 25 Ook uit
de hand van een vreemdeling zult u niets van dat
alles uw God als voedsel offeren, want zij zijn
geschonden, er is een gebrek aan; het zal u niet
aangenaam doen zijn.
26 En JHWH sprak tot Mozes: 27 Wanneer een
rund of schaap of geit geboren wordt, dan zal
dat zeven dagen bij zijn moeder blijven, maar
van de achtste dag af en daarna zal het als een
gave JHWH ten vuuroffer aangenaam zijn.
28 Een rund of een stuk kleinvee zult u niet
tegelijk met zijn jong op één dag slachten.
29 En wanneer u JHWH een lofoffer slacht, zult
u het zo slachten, dat u welgevallen vindt.
30 Op dezelfde dag zal het gegeten worden; niets
mag u daarvan overlaten tot de morgen: Ik ben
JHWH.
31 Neemt dan mijn geboden nauwgezet in acht:
Ik ben JHWH. 32 En ontheiligt mijn heilige naam
niet, zodat Ik geheiligd wordt in het midden van
de Israëlieten: Ik ben JHWH, die u heilig, 33 die u
uit het land Egypte deed trekken, opdat Ik u tot
een God zou zijn: Ik ben JHWH.

Gods feesten(1)

23 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de
Israëlieten en zeg tot hen: De feesttijden
van JHWH, die u zult uitroepen als heilige samen-
komsten, zijn mijn feesttijden. 3 (B) Zes dagen
mag arbeid verricht worden, maar op de zevende
dag zal er een volkomen Sjabbat zijn: een hei-
lige samenkomst; geen enkele arbeid zult u ver-
richten, het is een Sjabbat voor JHWH in al uw
woonplaatsen.
4 Dit zijn de feesttijden van JHWH, heilige sa-
menkomsten, die u uitroepen zult op de daar-
voor bepaalde tijd. 5 (C) In de eerste maand, op
de veertiende van de maand, in de avondsche-
mering, is het Pèsach voor JHWH.
6 (D) En op de vijftiende dag van deze maand
is het Feest van de Ongezuurde Broden voor
JHWH, zeven dagen zult u ongezuurde broden
eten. 7 Op de eerste dag zult u een heilige samen-
komst hebben; dan zult u geen enkele slaafse

(1) **23:1** Hebreeuws: de Moadiem, d.w.z. door God vastgestelde tijdstippen van ontmoeting, ook wel Bijbelse feesten genoemd.

(A) **22:20** Deut. 17:1. (B) **23:3** Ex. 20:8-10; 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Deut. 5:12-14. (C) **23:5** Ex. 12:1-13; Deut. 16:1,2.
(D) **23:6** Ex. 12:14-20; 23:15; 34:18; Deut. 16:3-8.

arbeid verrichten. 8 U zult JHWH een vuuroffer
brengen gedurende zeven dagen; op de zevende
dag zal er een heilige samenkomst zijn; geen en-
kele slaafse arbeid zult u verrichten.
9 En JHWH sprak tot Mozes: 10 Spreek tot de
Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer u komt in
het land dat Ik u geef, en de oogst daarvan bin-
nenhaalt, dan zult u de eerstelingsgarve van uw
oogst naar de priester brengen, 11 en hij zal de
schoof voor het aangezicht van JHWH bewegen,
opdat u aangenaam bent; de dag na de Sjab-
bat zal de priester die bewegen. 12 U zult op
de dag waarop u de schoof beweegt, een gaaf
eenjarig schaap JHWH ten brandoffer bereiden,
13 met als bijbehorend spijsoffer twee tienden
fijn meel, met olie aangemaakt, ten vuuroffer tot
een liefelijke reuk voor JHWH, en als bijbeho-
rend plengoffer een vierde hin wijn. 14 Tot op
die dag zult u geen brood, geen geroosterd of
vers koren eten, totdat u de offergave van uw
God gebracht hebt: het is een altijddurende in-
zetting voor uw geslachten, in al uw woonplaat-
sen. 15 (A) Dan zult u tellen van de dag na de
Sjabbat, van de dag waarop u de schoof van
het beweegoffer gebracht hebt: zeven volle we-
ken zullen het zijn; 16 tot de dag na de zevende
Sjabbat zult u tellen, vijftig dagen; dan zult u
een nieuw spijsoffer JHWH brengen. 17 Uit uw
woonplaatsen zult u twee beweegbroden mee-
brengen; uit twee tienden efa fijn meel zullen zij
bereid worden, gezuurd zullen zij gebakken wor-
den, eerstelingen voor JHWH. 18 Bij het brood
zult u zeven gave eenjarige schapen offeren en
een jonge stier en twee rammen; zij zullen een
brandoffer voor JHWH zijn, met de bijbehorende
spijsoffers en plengoffers, een vuuroffer tot een
liefelijke reuk voor JHWH. 19 Dan zult u een gei-
tenbok ten zondoffer, en twee eenjarige schapen
ten vredeoffer bereiden. 20 En de priester zal ze
bewegen, bij het brood van de eerstelingen, als
beweegoffer voor het aangezicht van JHWH bij
de twee schapen: zij zullen JHWH heilig zijn, zij
zijn voor de priester. 21 Op deze zelfde dag zult
u een oproep doen uitgaan, u zult een heilige
samenkomst hebben, geen enkele slaafse arbeid
zult u verrichten; het is een altijddurende inzet-
ting, in al uw woonplaatsen, voor uw geslachten.
22 (B) Wanneer u de oogst van uw land binnen-
haalt, dan zult u de rand van uw veld bij uw oogst
niet geheel afmaaien, en wat van uw oogst is blij-
ven liggen, zult u niet oplezen; dat zult u voor
de *arme* en de vreemdeling laten liggen: Ik ben
JHWH, uw God.
23 En JHWH sprak tot Mozes: 24 Spreek tot de
Israëlieten: In de zevende maand, op de eerste
van de maand, zult u een volkomen Sjabbat heb-
ben, een gedenken door bazuingeschal, een hei-
lige samenkomst. 25 Geen enkele slaafse arbeid
zult u verrichten en u zult JHWH een vuuroffer brengen. 26 (C) En JHWH sprak tot Mozes:
27 Maar op de tiende van die zevende maand
is de Dag van Verzoeningen; een heilige samen-
komst zult u hebben en u zult uw zielen *ver-
ootmoedigen* (1) en JHWH een vuuroffer brengen.
28 Op die dag zult u geen enkele arbeid ver-
richten, want het is de Dag van Verzoeningen,
om over u verzoening te doen voor het aange-
zicht van JHWH, uw God. 29 Want ieder die zich
op die dag niet zal *verootmoedigen*, zal uitge-
roeid worden uit zijn volksgenoten. 30 Ieder die
enige arbeid verricht op die dag, zal Ik verdel-
gen uit het midden van zijn volk. 31 Geen en-
kele arbeid zult u verrichten: het is een altijd-
durende inzetting voor uw geslachten, in al uw
woonplaatsen. 32 Het zal u een volkomen Sjab-
bat zijn en u zult uw zielen *verootmoedigen* (2).
Op de negende van de maand, 's avonds, van
avond tot avond, zult u uw Sjabbat vieren.
33 (D) En JHWH sprak tot Mozes: 34 Spreek tot
de Israëlieten: Op de vijftiende dag van deze ze-
vende maand begint het Loofhuttenfeest voor
JHWH, zeven dagen lang. 35 Op de eerste dag
zal er een heilige samenkomst zijn; geen enkele
slaafse arbeid zult u verrichten. 36 Zeven dagen

(1) **23:27** Het Hebreeuwse woord voor vasten, "tsoem", komt hier niet voor. (2) **23:32** Idem.

(A) **23:15** Ex. 23:16; 34:22; Deut. 16:9-12. (B) **23:22** Lev. 19:9,10; Deut. 24:19-22. (C) **23:26** Lev. 16:29-34. (D) **23:33** Deut. 16:13-15.

zult u JHWH een vuuroffer brengen; op de achtste dag zult u een heilige samenkomst hebben en JHWH een vuuroffer brengen; het is een feest, geen enkele slaafse arbeid zult u verrichten.
37 Dit zijn de feesttijden van JHWH, waarop u heilige samenkomsten zult uitroepen, om JHWH een vuuroffer te brengen: brandoffer en spijsoffer, slachtoffer en plengoffers, naar het voorschrift voor iedere dag, 38 behalve de Sjabbatten van JHWH en behalve de gaven en al de gelofteoffers en al de vrijwillige offers, die u JHWH geven wilt.
39 Maar op de vijftiende dag van de zevende maand, wanneer u de opbrengst van uw land inzamelt, zult u zeven dagen het feest van JHWH vieren; op de eerste dag zal het een volkomen Sjabbat zijn en op de achtste dag zal het een volkomen Sjabbat zijn. 40 Op de eerste dag zult u vruchten van sierlijke bomen nemen, takken van palmen en twijgen van loofbomen en van beekwilgen, en u zult vrolijk zijn voor het aangezicht van JHWH, uw God, zeven dagen lang. 41 U zult het als een feest van JHWH vieren zeven dagen in het jaar, een altijddurende inzetting voor uw geslachten; in de zevende maand zult u het vieren. 42 In loofhutten zult u wonen zeven dagen; allen die in Israël geboren zijn, zullen in loofhutten wonen, 43 opdat uw geslachten weten, dat Ik de Israëlieten in hutten heb doen wonen, toen Ik hen uit het land Egypte leidde: Ik ben JHWH, uw God. 44 Zo maakte Mozes de feesttijden van JHWH aan de Israëlieten bekend.

De kandelaar en de toonbroden

24 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Gebied de Israëlieten, dat zij tot u brengen zuivere olie, uit gestoten olijven, voor de kandelaar, om voortdurend een lamp te laten branden. 3 Buiten het voorhangsel van de getuigenis in de tent der samenkomst zal Aäron die voortdurend verzorgen, van de avond tot de morgen, voor het aangezicht van JHWH. Het is een altijddurende inzetting voor uw geslachten. 4 Op de kandelaar van louter goud zal hij voortdurend de lampen verzorgen voor het aangezicht van JHWH.
5 (A) En u zult fijn meel nemen en daarvan twaalf koeken bakken, uit twee tienden efa zal elke koek bereid worden; 6 u zult ze op twee stapels leggen, zes op een stapel, op de tafel van louter goud, voor het aangezicht van JHWH. 7 U zult zuivere wierook op elke stapel leggen; dit zal dan dienen als gedenkoffer van het brood, een vuuroffer voor JHWH. 8 Elke Sjabbatdag zal hij dat steeds opnieuw gereed maken voor het aangezicht van JHWH; van de zijde van de Israëlieten is het een verbond voor altijd. 9 (B) En het zal voor Aäron en zijn zonen zijn, en zij zullen het op een heilige plaats eten, want het is allerheiligst voor hem; het behoort tot de vuuroffers van JHWH; het is een altijddurende inzetting.

Straf op Godslastering

10 Eens ging een zoon van een Israëlitische vrouw, die tevens de zoon was van een Egyptisch man onder de Israëlieten, naar buiten, en de zoon van deze Israëlitische (vrouw) en een Israëlitisch man kregen in de legerplaats onenigheid. 11 En de zoon van de Israëlitische vrouw lasterde de naam en vloekte; toen brachten zij hem tot Mozes. De naam nu van zijn moeder was Selomit, de dochter van Dibri, van de stam Dan.
12 En zij zetten hem in verzekerde bewaring in afwachting van een beslissing op grond van een uitspraak van JHWH. 13 Toen sprak JHWH tot Mozes: 14 Breng de vloeker buiten de legerplaats, en allen die het gehoord hebben, zullen hun handen op zijn hoofd leggen, daarna zal de hele vergadering hem stenigen. 15 En tot de Israëlieten zult u zeggen: Een ieder, die zijn God vloekt, zal zijn zonde dragen. 16 Wie de naam van JHWH lastert, zal zeker ter dood gebracht worden: de hele vergadering zal hem stenigen: zowel een vreemdeling als een geboren Israëliet, zal, wanneer hij de naam lastert, ter dood gebracht worden.

(A) **24:5** Ex. 25:30. (B) **24:9** Mat. 12:4; Mar. 2:26; Luk. 6:4.

17 (A) Ook wanneer iemand enig mens doodslaat, zal hij zeker ter dood gebracht worden.
18 Maar wie een stuk vee doodt, zal dat vergoeden: stuk voor stuk.
19 En wanneer iemand zijn volksgenoot lichamelijk letsel toebrengt, dan zal hem evenzo gedaan worden als hij gedaan heeft:
20 (B) breuk voor breuk, oog voor oog, tand voor tand; hetzelfde letsel, dat hij een mens heeft toegebracht, zal hem toegebracht worden.
21 En wie een beest doodslaat, zal het vergoeden, maar wie een mens doodslaat, zal ter dood gebracht worden.
22 (C) Eénzelfde recht zult u hebben; de vreemdeling zal zijn zoals de geboren Israëliet, want Ik ben JHWH, uw God.
23 Zo sprak Mozes tot de Israëlieten; toen brachten zij de vloeker buiten de legerplaats en stenigden hem, en de Israëlieten deden zoals JHWH Mozes bevolen had.

Sjabbat- en jubeljaar

25 1 (D) En JHWH sprak tot Mozes op de berg Sinaï:
2 Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer u in het land komt, dat Ik u geef, dan zal het land rusten, een Sjabbat voor JHWH.
3 Zes jaar zult u uw akker bezaaien en zes jaar zult u uw wijngaard snoeien, en de opbrengst daarvan inzamelen,
4 maar in het zevende jaar zal het land een volkomen Sjabbat hebben, een Sjabbat voor JHWH: uw akker zult u niet bezaaien en uw wijngaard niet snoeien.
5 Wat vanzelf opkomt van uw oogst, zult u niet oogsten en de druiven van uw ongesnoeide wijnstok zult u niet inzamelen; het zal een jaar van volkomen sjabbat zijn voor het land.
6 De sjabbatopbrengst van het land zal u tot voedsel zijn: u en uw slaaf en uw slavin, uw dagloner en uw bijwoner, die bij u verblijven.
7 Ook voor uw vee en voor de dieren, die in uw land zijn, zal de hele opbrengst daarvan tot voedsel zijn.
8 Voorts zult u zich zeven jaarsjabbatten tellen, zevenmaal zeven jaren; zodat de dagen van de zeven jaarsjabbatten negenenveertig jaren zijn.
9 Dan zult u sjofargeschal doen rondgaan in de zevende maand op de tiende van de maand; op de Dag van Verzoeningen zult u de sjofar doen rondgaan door uw hele land.
10 U zult het vijftigste jaar heiligen en vrijheid in het land afkondigen voor al zijn bewoners, een jubeljaar zal het voor u zijn, dan zal ieder van u tot zijn bezitting en tot zijn geslacht terugkeren.
11 Een jubeljaar zal dit vijftigste jaar voor u zijn, dan zult u niet zaaien, en wat dan vanzelf opkomt zult u niet oogsten en dan zult u de ongesnoeide wijnstok niet aflezen.
12 Want het zal u een jubeljaar zijn, heilig zal het u zijn; van de akker zult u eten wat hij opbrengt.
13 In dit jubeljaar zal ieder van u zijn bezitting terugkrijgen.
14 Wanneer u iets aan uw volksgenoot verkoopt of iets van hem koopt, dan zal de één de ander niet benadelen.
15 Rekening houdend met de jaren na een jubeljaar, zult u het van uw volksgenoot kopen; rekening houdend met de oogstjaren zal hij het u verkopen.
16 Bij een groter aantal jaren zult u de koopsom naar verhouding hoger stellen; bij een geringer aantal jaren zult u de koopsom naar verhouding lager stellen: want het getal van de oogsten verkoopt hij u.
17 U zult elkaar niet benadelen, maar ontzag voor uw God hebben, want Ik ben JHWH, uw God.
18 Zo zult u mijn inzettingen opvolgen en mijn verordeningen nauwgezet in acht nemen; dan zult u veilig wonen in het land.
19 En het land zal zijn vrucht geven, zodat u tot verzadiging eet en daarin veilig woont.
20 Wanneer u zegt: wat zullen wij in het zevende jaar eten, zie, wij mogen niet zaaien noch onze oogst inzamelen,
21 dan zal Ik mijn zegen in het zesde jaar over u gebieden, dat het u een opbrengst zal geven voor drie jaren.
22 In het achtste jaar zult u zaaien, maar van de vorige oogst eten, tot het negende jaar; totdat de oogst daarvan binnenkomt, zult u van de vorige eten.

Lossing van land

23 En het land zal niet voor altijd verkocht worden, want het land is van Mij, en u bent vreem-

(A) **24:17** Ex. 21:12. (B) **24:20** Ex. 21:23-25; Deut. 19:21; Mat. 5:38. (C) **24:22** Num. 15:16. (D) **25:1** Ex. 23:10,11.

delingen en bijwoners bij Mij. 24 In het hele land,
dat u in bezit hebt, zult u lossing voor het land
toestaan. 25 Wanneer uw broeder verarmd is en
iets van zijn bezitting heeft moeten verkopen,
dan zal zijn naaste bloedverwant als losser op-
treden, en hij zal loskopen wat zijn broeder heeft
moeten verkopen. 26 Wanneer iemand geen los-
ser heeft, maar zijn vermogen wordt toereikend,
zodat hij verwerft, wat hij voor lossing nodig
heeft, 27 dan zal hij de jaren sinds de verkoop in
rekening brengen, en wat nog overblijft de man
terugbetalen aan wie hij het verkocht heeft, op-
dat hij zijn bezitting terugkrijgt. 28 Maar indien
hij niet verwerft wat nodig is, om hem terug te
betalen, dan blijft wat hij verkocht heeft, in het
bezit van hem die het gekocht heeft, tot het ju-
beljaar: maar in het jubeljaar zal het vrijkomen,
en hij zal zijn bezitting terugkrijgen.

Lossing van huizen

29 Wanneer iemand een woonhuis verkoopt in
een ommuurde stad, dan zal het recht van los-
sing duren tot er een jaar na de verkoop ver-
streken is; een jaar zal het recht van lossing du-
ren. 30 Maar indien het niet gelost is, voordat
een vol jaar verstreken is, dan komt dat huis,
dat in een ommuurde stad stond, voorgoed aan
hem die het gekocht heeft, in zijn geslacht: in
het jubeljaar zal het niet vrijkomen. 31 De hui-
zen echter in de dorpen, waar geen muur om is,
zullen bij het akkerland gerekend worden, daar-
voor zal wel recht van lossing zijn en in het ju-
beljaar zullen zij vrijkomen. 32 En over de ste-
den van de Levieten, de huizen van de steden,
die zij in bezit hebben - de Levieten zullen een
altijddurend recht van lossing hebben. 33 Als ie-
mand van de Levieten het inlost, dan zal het ver-
kochte huis, in de stad van zijn bezit, in het ju-
beljaar vrijkomen; want de huizen van de steden
van de Levieten zijn hun bezit in het midden van
de Israëlieten. 34 En het weideland bij hun ste-
den zal niet verkocht worden, want dat is hun
altijddurend bezit.

Houding tegenover de arme

35 (A) Wanneer uw broeder verarmt en zich bij
u niet meer staande kan houden, dan zult u hem
- vreemdeling en bijwoner - ondersteunen, opdat
hij bij u in het leven zal blijven.
36 U zult geen rente of winst van hem nemen,
maar u zult ontzag voor uw God hebben, opdat
uw broeder bij u in het leven zal blijven. 37 (B)
U zult hem uw geld niet op rente geven noch uw
voedsel tegen winst. 38 Ik ben JHWH, uw God, die
u uit het land Egypte heb geleid, om u het land
Kanaän te geven, opdat Ik u tot een God zou zijn.
39 (C) Wanneer uw broeder verarmt bij u en
zich aan u verkoopt, dan zult u hem geen slaven-
arbeid laten verrichten. 40 Als een dagloner, als
een bijwoner zal hij bij u zijn; tot het jubeljaar
zal hij bij u arbeiden. 41 Dan zal hij van u weg-
gaan, hij met zijn kinderen, en naar zijn geslacht
terugkeren en hij zal het bezit van zijn vade-
ren terugkrijgen. 42 Want zij zijn mijn knechten,
die Ik uit het land Egypte heb geleid: zij zul-
len niet verkocht worden, zoals men een slaaf
verkoopt. 43 U zult niet met hardheid over hem
heersen, maar u zult ontzag voor uw God heb-
ben. 44 Maar uw slaaf of slavin, die u houdt, zul-
len zijn uit de volken rondom u; uit hen zult u
een slaaf of slavin kopen. 45 Ook uit de kinde-
ren van de bijwoners die bij u verblijven, uit hen
zult u ze kopen en uit hun geslacht, dat bij u is,
dat zij in uw land hebben voortgebracht, en zij
zullen uw bezit zijn; 46 u zult hen aan uw kinde-
ren na u tot een erfenis geven, zodat zij in hun
bezit overgaan; voor altijd zult u hen in dienst
houden, maar over uw broeders, de Israëlieten,
zult u niet, de één over de andere, met hardheid
heersen.
47 Wanneer het vermogen van een vreemde-
ling of bijwoner bij u toeneemt, en uw broe-
der bij hem verarmt en zich aan die vreemde-
ling of bijwoner bij u, of aan iemand die uit een
geslacht van vreemdelingen afkomstig is, ver-
koopt, 48 dan zal hij, nadat hij zich verkocht

(A) **25:35** Deut. 15:7,8. (B) **25:37** Ex. 22:24; Deut. 23:20,21. (C) **25:39** Ex. 21:2-6; Deut. 15:12-18.

heeft, recht van lossing hebben: een van zijn broeders mag hem loskopen; 49 of zijn oom of de zoon van zijn oom mag hem loskopen, of zijn naastbestaande uit zijn geslacht mag hem loskopen, of, als zijn vermogen toereikend wordt, mag hij zichzelf loskopen. 50 Dan zal hij samen met zijn koper een berekening maken van het jaar af, dat hij zich aan hem verkocht, tot het jubeljaar, en de prijs van zijn verkoop zal zich richten naar het aantal jaren; op de wijze van een dagloner zal hij bij hem zijn. 51 Indien het nog vele jaren zijn, zal hij dienovereenkomstig zijn losgeld terugbetalen van het geld, waarvoor hij was gekocht. 52 Indien er weinige jaren overblijven tot het jubeljaar, dan zal hij met hem een berekening maken; overeenkomstig die jaren zal hij zijn losgeld terugbetalen. 53 Zo zal hij als een dagloner van jaar tot jaar bij hem zijn; deze zal bij u niet met hardheid over hem heersen. 54 Maar indien hij op deze wijze niet gelost wordt, dan komt hij in het jubeljaar vrij, hij met zijn kinderen. 55 Want de Israëlieten zijn Mij tot knechten: mijn knechten zijn zij, die Ik uit het land Egypte heb geleid; Ik ben **JHWH**, uw God.

Zegen en vloek

26 1 (A) U zult u geen afgoden maken; een gesneden beeld noch een gewijde steen zult u zich oprichten; ook een steen met beeldhouwwerk zult u in uw land niet zetten, om u daarvoor neer te buigen, want Ik ben **JHWH**, uw God. 2 Mijn Sjabbatten zult u houden en mijn heiligdom ontzien, Ik ben **JHWH**.

3 (B) Indien u in mijn inzettingen wandelt en mijn geboden nauwgezet in acht neemt, 4 dan zal Ik u op de juiste tijd uw regens geven, zodat het land zijn opbrengst geeft en de bomen van het veld hun vrucht dragen; 5 de dorstijd zal bij u duren tot de wijnoogst, en de wijnoogst tot de zaaitijd; u zult uw brood eten tot verzadiging en veilig in uw land wonen. 6 En Ik zal vrede in het land geven, zodat u neerliggen zult, zonder dat iemand u opschrikt; Ik zal de wilde dieren uit het land uitroeien, en het zwaard zal uw land niet teisteren. 7 En u zult uw vijanden vervolgen, en zij zullen voor uw aangezicht door het zwaard vallen. 8 Vijf van u zullen honderd achtervolgen, en honderd van u zullen tienduizend achtervolgen, en uw vijanden zullen voor uw aangezicht door het zwaard vallen. 9 En Ik zal Mij tot u wenden, u vruchtbaar doen zijn en u talrijk maken, en Ik zal mijn verbond met u bevestigen. 10 En u zult het overjarige, dat overgebleven is, eten, en het overjarige zult u vóór het nieuwe moeten wegdoen. 11 En Ik zal mijn tabernakel in uw midden zetten, en Ik zal geen afkeer van u hebben, 12 (C) maar Ik zal in uw midden wandelen en u tot een God zijn en u zult Mij tot een volk zijn. 13 Ik ben **JHWH**, uw God, die u uit het land Egypte heb geleid, opdat u hun niet meer tot slaven zou zijn; Ik heb de stangen van uw juk verbroken en u rechtop doen gaan.

14 (D) Maar indien u naar Mij niet luistert en al deze geboden niet doet, 15 indien u mijn inzettingen versmaadt en van mijn verordeningen een afkeer hebt, zodat u geen van mijn geboden doet en mijn verbond verbreekt, 16 dan zal Ik ook aldus met u doen en met verschrikking u bezoeken: tering en koorts, die de ogen verteren en het leven doen wegsterven; dan zult u tevergeefs uw zaad zaaien, want uw vijanden zullen het eten. 17 Ik zal mijn aangezicht tegen u keren, zodat u voor uw vijanden geslagen zult worden, en die u haten, zullen over u heersen, en u zult vluchten, zonder dat iemand u vervolgt.

18 En indien u desondanks niet naar Mij luistert, dan zal Ik u blijven tuchtigen wegens uw zonden, tot zevenmaal toe, 19 en uw trotse macht zal Ik breken en uw hemel maken als ijzer en uw land als koper. 20 Dan zal uw kracht tevergeefs verbruikt worden; uw land zal zijn opbrengst niet geven en de bomen van het land zullen hun vrucht niet dragen.

21 Indien u zich tegen Mij verzet en naar Mij niet wilt luisteren, dan zal Ik u nog zevenmaal harder slaan, naar uw zonden; 22 Ik zal de wilde

(A) **26:1 a** Lev. 19:4. **26:1 b** Ex. 20:4; Deut. 5:8; 16:21,22; 27:1. (B) **26:3** Deut. 11:13-15; 28:1-14. (C) **26:12** 2Cor. 6:16. (D) **26:14** Deut. 28:15-68.

dieren op u loslaten, die u van kinderen beroven en uw vee uitroeien zal en uw aantal zo zal verminderen, dat uw wegen verlaten zullen zijn.
23 Indien u zich door deze tuchtiging nog niet tot Mij keert en u tegen Mij blijft verzetten,
24 dan zal ook Ik Mij tegen u verzetten en dan zal Ik u ook zevenmaal slaan wegens uw zonden,
25 en over u een zwaard brengen, dat wraak neemt over het verbond; wanneer u dan in uw steden bijeenkomt, dan zal Ik de pest onder u zenden en u zult aan de vijand overgeleverd worden.
26 Als Ik u de staf van het brood verbreek, dan zullen tien vrouwen uw brood in één oven bakken en zij zullen uw brood afgewogen teruggeven, en u zult eten, maar niet verzadigd worden.
27 En indien u desondanks niet naar Mij luistert en u tegen Mij blijft verzetten,
28 dan zal Ik Mij met grimmigheid tegen u verzetten en Ik, ja Ik, zal u zevenmaal tuchtigen over uw zonden,
29 en u zult het vlees van uw zonen eten en het vlees van uw dochters zult u eten.
30 En uw hoogten zal Ik verwoesten en uw wierookaltaren uitroeien; Ik zal uw lijken werpen op de lijken van uw afgoden en Ik zal een afkeer van u hebben.
31 Uw steden zal Ik tot een puinhoop maken en uw heiligdommen verwoesten en Ik wil niet meer uw liefelijke reuk ruiken.
32 Ik zelf zal het land verwoesten, zodat uw vijanden, die daarin wonen, zich daarover zullen ontzetten.
33 Maar u zal Ik onder de volken verstrooien en Ik zal achter u het zwaard trekken, en uw land zal een woestenij zijn en uw steden een puinhoop.
34 Dan zal het land zijn sjabbatsjaren vergoed krijgen, al de dagen dat het woest ligt en u in het land van uw vijanden bent; dan zal het land rusten(1) en zijn sjabbatsjaren vergoeden.
35 Al de tijd van de verwoesting zal het rusten(2), de rust die het niet gehad heeft gedurende uw sjabbatsjaren, toen u daarin woonde.
36 En Ik zal vrees brengen in de harten van hen die van u zijn overgebleven, in de landen van hun vijanden, zodat het geluid van een opgewaaid blad hen opjaagt, en zij zullen vluchten, zoals men vlucht voor het zwaard, en vallen, zonder dat er een vervolger is.
37 En de één zal over de andere struikelen als voor het zwaard, zonder dat er een vervolger is, en u zult voor uw vijanden geen stand kunnen houden.
38 En u zult onder de volken te gronde gaan, en het land van uw vijanden zal u verteren.
39 En wie van u overgebleven zijn, zullen in de landen van hun vijanden wegteren vanwege hun ongerechtigheid en ook vanwege de ongerechtigheden van hun vaderen zullen zij, evenals dezen, wegteren.
40 Maar belijden zij hun ongerechtigheid en die van hun vaderen, in de ontrouw waarmee zij tegen Mij ontrouw zijn geweest, en ook dat zij zich tegen Mij verzet hebben, -
41 ook Ik verzette Mij tegen hen en bracht hen in het land van hun vijanden - of *verootmoedigt* zich dan hun onbesneden hart en boeten zij dan hun ongerechtigheid,
42 (A) dan zal Ik mijn verbond met Jakob gedenken; ook mijn verbond met Isaak en ook mijn verbond met Abraham zal Ik gedenken, en Ik zal het land gedenken.
43 Maar het land zal door hen verlaten worden en het zal zijn sjabbatsjaren vergoed krijgen, terwijl het verwoest ligt zonder hen, en zij zullen hun ongerechtigheid boeten, omdat, ja, omdat zij mijn verordeningen versmaadden en van mijn inzettingen een afkeer hadden.
44 Maar ook zelfs, wanneer zij in het land van hun vijanden zijn, versmaad Ik hen niet en heb Ik geen afkeer van hen, zodat Ik hen zou vernietigen en mijn verbond met hen verbreken: want Ik ben **JHWH**, hun God.
45 Maar Ik zal hun ten goede gedenken het verbond met hun voorvaderen, die Ik voor de ogen van de volken uit het land Egypte heb geleid, om hun tot een God te zijn. Ik ben **JHWH**.
46 Dit zijn de inzettingen en verordeningen en wetten, die **JHWH** gegeven heeft tussen Zich en de Israëlieten op de berg Sinaï, door de dienst van Mozes.

(1) **26:34** In het Hebreeuws staat er het werkwoord "sjabbatten", d.w.z. ophouden. (2) **26:35** Idem.

(A) **26:42 a** Gen. 28:13,14. **26:42 b** Gen. 26:3,4. **26:42 c** Gen. 17:7,8.

Lossing bij geloften

27 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de
Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer iemand een gelofte aflegt, naar uw schatting van
personen voor JHWH, 3 dan zal uw schatting
zijn voor iemand van het mannelijk geslacht van
twintig tot zestig jaar, - uw schatting zal zijn vijftig sikkels zilver, naar de heilige sikkel; 4 maar
indien het iemand van het vrouwelijk geslacht
is, dan zal uw schatting dertig sikkels zijn. 5 Indien het iemand is van vijf tot twintig jaar, dan
zal uw schatting zijn voor iemand van het mannelijk geslacht twintig sikkels en voor iemand
van het vrouwelijk geslacht tien sikkels. 6 Indien
het een kind is van een maand tot vijf jaar, dan
zal uw schatting zijn voor een van het mannelijk geslacht vijf sikkels zilver en voor een van
het vrouwelijk geslacht drie sikkels zilver. 7 Indien het iemand is van zestig jaar of daarboven,
indien het iemand van het mannelijk geslacht is,
dan zal uw schatting zijn vijftien sikkels, en voor
iemand van het vrouwelijk geslacht tien sikkels.
8 Maar indien hij te arm is om uw schatting te betalen, dan zal men hem voor de priester stellen,
en de priester zal hem schatten; overeenkomstig
het vermogen van hem die de gelofte deed, zal de
priester hem schatten.

9 En indien het vee is, waarvan men JHWH een
offergave brengt, dan zal alles wat men daarvan JHWH geeft, heilig zijn. 10 Men zal het niet
verwisselen noch verruilen, goed voor slecht of
slecht voor goed. Maar indien men toch een stuk
vee voor een ander verruilt, dan zal dit zowel
als het daarvoor verruilde heilig zijn. 11 Indien
het enig stuk onrein vee is, waarvan men JHWH
geen offergave mag brengen, dan zal men dat
dier voor de priester stellen, 12 en de priester zal
het schatten naar dat het goed of slecht is; zoals
de priester het schat, zal het zijn. 13 En indien
men het toch wil lossen, dan zal men een vijfde
deel bij de geschatte waarde voegen.

14 Wanneer iemand zijn huis heiligt als iets
heiligs voor JHWH, dan zal de priester het schatten, naar dat het goed of slecht is; zoals de priester het schat, zo zal het vaststaan. 15 Maar indien
hij, die geheiligd heeft, zijn huis wil lossen, zal
hij een vijfde deel van het geld van de geschatte
waarde daarbij voegen; dan zal het van hem zijn.
16 Indien iemand een deel van zijn grondbezit
JHWH heiligt, dan zal uw schatting zijn overeenkomstig het daarin gezaaide: een homer zaaisel
van gerst op vijftig sikkels zilver. 17 Indien hij
van het jubeljaar af zijn akker heiligt, zal het
op de geschatte waarde blijven staan. 18 Maar indien hij na het jubeljaar zijn akker heiligt, zal de
priester hem het geld berekenen overeenkomstig
de jaren die nog overblijven tot het jubeljaar,
en het zal van de geschatte waarde afgetrokken
worden. 19 En indien hij, die de akker geheiligd
heeft, erop staat die te lossen, dan zal hij een
vijfde deel van het geld van de geschatte waarde
daar bijvoegen, en die akker zal van hem blijven.
20 Maar indien hij de akker niet lost, of indien
hij de akker aan iemand anders verkocht heeft,
dan kan die niet meer gelost worden, 21 maar de
akker zal, wanneer die in het jubeljaar vrijkomt,
JHWH heilig zijn, zoals een akker, die onder de
ban ligt; de priester zal hem in bezit hebben.

22 En indien hij een akker, die hij gekocht
heeft, die niet tot zijn grondbezit behoorde,
JHWH heiligt, 23 zal de priester hem het bedrag
van de geschatte waarde tot het jubeljaar berekenen, en hij zal deze geschatte waarde op die
dag geven, als iets heiligs voor JHWH. 24 In het
jubeljaar komt die akker terug aan hem van wie
hij hem gekocht heeft, aan hem die het land oorspronkelijk in bezit had.

25 En al de geschatte waarde zal naar de heilige sikkel zijn: twintig gera zal die sikkel zijn.
26 Het eerstgeborene echter, dat als eerstgeborene JHWH toebehoort onder het vee, zal niemand heiligen, hetzij een rund, hetzij een stuk
kleinvee, het is van JHWH. 27 Maar indien het
van een stuk onrein vee is, dan zal men het naar
de geschatte waarde loskopen en het vijfde deel
daarvan erbij voegen, en indien het niet gelost
wordt, dan zal het verkocht worden naar de geschatte waarde.

28 (A) Niets echter van wat iemand JHWH door
de ban wijdt, uit al wat hij bezit, van mens of
vee, of zijn grondbezit, zal verkocht worden of
gelost: alles wat onder de ban ligt, dat is aller-
heiligst voor JHWH. 29 Niets, dat met de ban ge-
slagen is, dat door de ban getroffen is onder de
mensen, kan losgekocht worden; het zal zeker
ter dood gebracht worden.
30 (B) Ook is alle tiende van het land, van het
zaad van het land, van de vrucht van de bomen,
van JHWH; het is JHWH heilig. 31 Maar indien
iemand toch van zijn tiende zal willen lossen,
dan zal hij het vijfde deel daarvan erbij voegen.
32 En alle tienden van runderen of kleinvee, al
wat onder de staf doorgaat, het tiende daarvan
zal JHWH heilig zijn. 33 Men zal niet onderzoe-
ken, of het goed of slecht is, en men zal het niet
verruilen; indien men het toch verruilt, dan zal
dit zowel als het verruilde JHWH heilig zijn; het
zal niet gelost worden.
34 Dit zijn de geboden, die JHWH Mozes gege-
ven heeft voor de Israëlieten op de berg Sinaï.

(A) **27:28** Num. 18:14. (B) **27:30** Num. 18:21; Deut. 14:22-29.

Numeri

Hebreeuws: Be-mid-bar (In woestijn)

De telling van Israëls leger

1 1 (A) JHWH sprak tot Mozes in de woestijn Sinaï, in de tent der samenkomst, op
de eerste dag van de tweede maand in het
tweede jaar na hun uittocht uit het land Egypte:
2 Neemt het aantal op van de hele vergadering
van de Israëlieten naar hun geslachten en fa-
milies, overeenkomstig het aantal namen, allen
die van het mannelijk geslacht zijn, hoofd voor
hoofd, 3 van twintig jaar oud en daarboven, al-
len die in het leger uitrukken in Israël; u zult
hen tellen naar hun legerscharen, u en Aäron.
4 Daarbij zal u uit elke stam één man behulp-
zaam zijn, de man, die het hoofd is van zijn fa-
milies. 5 En dit zijn de namen van de mannen
die u ter zijde zullen staan: van Ruben Elisur, de
zoon van Sedeür; 6 van Simeon Selumiël, de zoon
van Surisaddai; 7 van Juda Nachson, de zoon van
Amminadab; 8 van Issakar Netanel, de zoon van
Suar; 9 van Zebulon Eliab, de zoon van Chelon;
10 van de zonen van Jozef: van Efraïm Elisama,
de zoon van Ammihud; van Manasse Gamliël,
de zoon van Pedasur; 11 van Benjamin Abidan,
de zoon van Gidoni; 12 van Dan Achiëzer, de
zoon van Ammisaddai; 13 van Aser Pagiël, de
zoon van Okran; 14 van Gad Eljasaf, de zoon
van Reüel; 15 van Naftali Achira, de zoon van
Enan. 16 Dit zijn degenen die uit de vergade-
ring moeten worden opgeroepen, vorsten van de
stammen van hun vaderen; hoofden van de ge-
slachten van Israël zijn zij.
17 Toen namen Mozes en Aäron deze met
name aangewezen mannen, 18 en zij riepen op
de eerste dag van de tweede maand de hele ver-
gadering samen, die zich opstelde volgens ge-
slachten en families, overeenkomstig het aan-
tal namen, van twintig jaar oud en daarboven,
hoofd voor hoofd, 19 zoals JHWH Mozes gebo-
den had. En hij telde hen in de woestijn Sinaï.
20 De zonen nu van Ruben, Israëls eerstgebo-
rene, hun nakomelingen naar hun geslachten
en families, overeenkomstig het aantal namen,
hoofd voor hoofd, allen die van het mannelijk
geslacht waren, van twintig jaar oud en daarbo-
ven, allen die in het leger uitrukten, 21 de getel-
den van de stam Ruben waren zesenveertigdui-
zend vijfhonderd. 22 Van de zonen van Simeon,
hun nakomelingen naar hun geslachten en fa-
milies overeenkomstig het aantal namen, hoofd
voor hoofd, allen die van het mannelijk geslacht
waren, van twintig jaar oud en daarboven, allen
die in het leger uitrukten, 23 de getelden van de
stam Simeon waren negenenvijftigduizend drie-
honderd. 24 Van de zonen van Gad, hun nako-
melingen naar hun geslachten en families, over-
eenkomstig het aantal namen van wie twintig
jaar oud was en daarboven, allen die in het le-
ger uitrukten, 25 de getelden van de stam Gad
waren vijfenveertigduizend zeshonderd vijftig.
26 Van de zonen van Juda, hun nakomelingen
naar hun geslachten en families, overeenkomstig
het aantal namen van wie twintig jaar oud was
en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
27 de getelden van de stam Juda waren vier-
enzeventigduizend zeshonderd. 28 Van de zo-
nen van Issakar, hun nakomelingen naar hun ge-
slachten en families, overeenkomstig het aantal
namen van wie twintig jaar oud was en daarbo-
ven, allen die in het leger uitrukten, 29 de getel-
den van de stam Issakar waren vierenvijftigdui-
zend vierhonderd. 30 Van de zonen van Zebulon,
hun nakomelingen naar hun geslachten en fami-
lies, overeenkomstig het aantal namen van wie
twintig jaar oud was en daarboven, allen die in
het leger uitrukten, 31 de getelden van de stam

(A) **1:1** Num. 26:1-51.

Zebulon waren zevenenvijftigduizend vierhonderd. 32 Van de zonen van Jozef, van de zonen van Efraïm, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten, 33 de getelden van de stam Efraïm waren veertigduizend vijfhonderd; 34 van de zonen van Manasse, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten, 35 de getelden van de stam Manasse waren tweeëndertigduizend tweehonderd. 36 Van de zonen van Benjamin, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten, 37 de getelden van de stam Benjamin waren vijfendertigduizend vierhonderd. 38 Van de zonen van Dan, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten, 39 de getelden van de stam Dan waren tweeënzestigduizend zevenhonderd. 40 Van de zonen van Aser, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten, 41 de getelden van de stam Aser waren eenenveertigduizend vijfhonderd. 42 Van de zonen van Naftali, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten, 43 de getelden van de stam Naftali waren drieënvijftigduizend vierhonderd. 44 Dit zijn de getelden, die Mozes telde met Aäron en de vorsten van Israël, twaalf man; ieder vertegenwoordigde zijn families. 45 Dus waren al de getelden van de Israëlieten, naar hun families, van twintig jaar oud en daarboven, allen die in het leger uitrukten in Israël, 46 al de getelden waren zeshonderddrieduizend vijfhonderd vijftig.

47 Maar de Levieten naar de stam van hun vaderen werden niet samen met hen geteld. 48 JHWH had namelijk tot Mozes gesproken: 49 Slechts de stam Levi zult u niet tellen, noch hun aantal onder de Israëlieten opnemen, 50 maar stel u de Levieten over de tabernakel van de getuigenis en over al zijn voorwerpen en over al zijn toebehoren; zij zullen de tabernakel en al zijn voorwerpen dragen; zij zullen daarbij dienstdoen en zich rondom de tabernakel legeren. 51 Wanneer de tabernakel moet opbreken, dan zullen de Levieten hem uit elkaar nemen, en wanneer de tabernakel moet legeren, dan zullen de Levieten hem oprichten, maar de onbevoegde, die nadert, zal ter dood gebracht worden. 52 Terwijl de Israëlieten zich zullen legeren, ieder bij zijn legerplaats en zijn vaandel, naar hun legerscharen, 53 zullen de Levieten zich rondom de tabernakel van de getuigenis legeren, opdat er geen toorn ruste op de vergadering van de Israëlieten; de Levieten zullen zorgdragen voor de tabernakel van de getuigenis. 54 En de Israëlieten deden het; juist zoals JHWH Mozes geboden had, deden zij.

De opstelling van de stammen

2 1 JHWH sprak tot Mozes en Aäron: 2 De Israëlieten zullen zich legeren ieder bij zijn vaandel onder de veldtekenen van hun families; op een afstand zullen zij zich rondom de tent der samenkomst legeren. 3 Aan de oostzijde, aan de kant waar de zon opgaat, zal het vaandel van de legerplaats van Juda zich legeren naar hun legerscharen. De vorst nu van de zonen van Juda was Nachson, de zoon van Amminadab; 4 en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg vierenzeventigduizend zeshonderd. 5 Naast hem zal de stam Issakar zich legeren. De vorst nu van de zonen van Issakar was Netanel, de zoon van Suar; 6 en zijn leger, dat uit zijn getelden bestond, bedroeg vierenvijftigduizend vierhonderd. 7 Voorts de stam Zebulon: de vorst nu van de zonen van Zebulon was Eliab, de zoon van Chelon; 8 en zijn leger, dat uit zijn getelden bestond, bedroeg zevenenvijftigduizend

vierhonderd. 9 Al de getelden van de legerplaats van Juda waren honderdzesentachtigduizend vierhonderd naar hun legerscharen. Zij zullen het eerst opbreken.

10 Het vaandel van de legerplaats van Ruben zal aan de zuidzijde zijn, naar hun legerscharen. De vorst nu van de zonen van Ruben was Elisur, de zoon van Sedeür; 11 en zijn leger, dat uit zijn getelden bestond, bedroeg zesenveertigduizend vijfhonderd. 12 Naast hem zal de stam Simeon zich legeren. De vorst nu van de zonen van Simeon was Selumiël, de zoon van Surisaddai; 13 en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg negenenvijftigduizend driehonderd. 14 Voorts de stam Gad: de vorst nu van de zonen van Gad van Eljasaf, de zoon van Reüel; 15 en zijn leger dat uit hun getelden bestond, bedroeg vijfenveertigduizend zeshonderd vijftig. 16 Al de getelden van de legerplaats van Ruben waren honderdeenenvijftigduizend vierhonderd vijftig naar hun legerscharen. Zij zullen in de tweede plaats opbreken.

17 De tent der samenkomst nu, de legerplaats van de Levieten, zal te midden van de legerplaatsen opbreken; zoals zij zich zullen legeren, zullen zij ook opbreken, ieder op zijn plaats naar hun vaandels.

18 Het vaandel van de legerplaats van Efraïm naar hun legerscharen zal aan de westzijde zijn. De vorst nu van de zonen van Efraïm was Elisama, de zoon van Ammihud; 19 en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg veertigduizend vijfhonderd. 20 Naast hem de stam Manasse: de vorst nu van de zonen van Manasse was Gamliël, de zoon van Pedasur; 21 en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg tweeëndertigduizend tweehonderd. 22 Voorts de stam Benjamin: de vorst nu van de zonen van Benjamin was Abidan, de zoon van Gidoni; 23 en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg vijfendertigduizend vierhonderd. 24 Al de getelden van de legerplaats van Efraïm waren honderdachtduizendeenhonderd, naar hun legerscharen. Zij zullen in de derde plaats opbreken.

25 Het vaandel van de legerplaats van Dan zal aan de noordzijde zijn, naar hun legerscharen. De vorst nu van de zonen van Dan was Achiëzer, de zoon van Ammisaddai; 26 en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg tweeënzestigduizend zevenhonderd. 27 Naast hem zal de stam Aser zich legeren: de vorst nu van de zonen van Aser was Pagiël, de zoon van Okran; 28 en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg eenenveertigduizend vijfhonderd. 29 Voorts de stam Naftali: de vorst nu van de zonen van Naftali was Achira, de zoon van Enan; 30 en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg drieënvijftigduizend vierhonderd. 31 Al de getelden van de legerplaats van Dan waren honderdzevenenvijftigduizend zeshonderd. Zij zullen naar hun vaandels het laatst opbreken.

32 Dit waren de getelden van de Israëlieten naar hun families; al de getelden van de legerplaatsen naar hun legerscharen waren zeshonderddrieduizend vijfhonderd vijftig. 33 De Levieten echter werden niet samen met de Israëlieten geteld, zoals JHWH Mozes geboden had. 34 En de Israëlieten deden het; juist zoals JHWH Mozes geboden had, legerden zij zich naar hun vaandels, en braken zij op, ieder naar zijn geslacht, bij zijn familie.

De Levieten

3 1 Dit nu waren de nakomelingen van Aäron en Mozes in de tijd, dat JHWH met Mozes sprak op de berg Sinaï. 2 (A) Dit waren de namen van de zonen van Aäron: de eerstgeborene was Nadab, voorts Abihu, Eleazar en Itamar. 3 Dit waren de namen van de zonen van Aäron, de gezalfde priesters, die hij gewijd had om het priesterambt te bekleden. 4 (B) Nadat Nadab en Abihu voor het aangezicht van JHWH gestorven waren in de woestijn Sinaï, toen zij vreemd vuur vóór JHWH brachten - zij hadden geen zonen - be-

(A) **3:2** Num. 26:60. (B) **3:4** Lev. 10:1,2; Num. 26:61.

kleedden Eleazar en Itamar het priesterambt tijdens het leven van hun vader Aäron.

5 JHWH nu sprak tot Mozes: 6 Laat de stam
Levi aantreden en stel hem voor het aangezicht
van de priester Aäron, opdat zij hem dienen,
7 en zij zullen hun taak vervullen te zijnen be-
hoeve en ten behoeve van de hele vergadering
vóór de tent der samenkomst, door de dienst
bij de tabernakel te verrichten; 8 zij zullen zorg
dragen voor alle voorwerpen van de tent der sa-
menkomst, en hun taak vervullen ten behoeve
van de Israëlieten door de dienst bij de taber-
nakel te verrichten. 9 U zult de Levieten schen-
ken aan Aäron en zijn zonen; uit de Israëlieten
zullen dezen hem onvoorwaardelijk geschonken
zijn. 10 Maar aan Aäron en zijn zonen zult u op-
dragen hun priesterambt waar te nemen; maar
de onbevoegde, die nadert, zal ter dood gebracht
worden.

11 En JHWH sprak tot Mozes: 12 (A) Zie, Ik zelf
neem uit de Israëlieten de Levieten in plaats van
alle eerstgeborenen van de Israëlieten, die het
eerst uit de moederschoot voortkomen, opdat de
Levieten mijn eigendom zijn, 13 want alle eerst-
geborenen zijn mijn eigendom. In de tijd, dat Ik
alle eerstgeborenen in het land Egypte sloeg, hei-
ligde Ik Mij alle eerstgeborenen in Israël, zowel
van mens als van dier; zij zijn mijn eigendom; Ik
ben JHWH.

14 En JHWH sprak tot Mozes in de woestijn
Sinaï: 15 Tel de Levieten naar hun families en
geslachten; allen die van het mannelijk geslacht
zijn, van één maand oud en daarboven, die zult
u tellen. 16 Toen telde Mozes hen naar het bevel
van JHWH, zoals geboden was. 17 Dit nu waren
de namen van de zonen van Levi: Gerson, Kehat
en Merari. 18 Dit waren de namen van de zonen
van Gerson naar hun geslachten: Libni en Simi.
19 De zonen van Kehat naar hun geslachten wa-
ren Amram, Jishar, Chebron en Uzziël. 20 En de
zonen van Merari naar hun geslachten waren
Machli en Musi. Dit zijn de geslachten van de
Levieten naar hun families. 21 Tot Gerson be-
hoorde het geslacht van de Libnieten en dat
van de Simieten; dit waren de geslachten van de
Gersonieten. 22 Hun getelden, overeenkomstig
het aantal van allen die van het mannelijk ge-
slacht waren, van één maand oud en daarbo-
ven, waren zevenduizend vijfhonderd. 23 De ge-
slachten van de Gersonieten legerden zich achter
de tabernakel aan de westzijde. 24 En het fa-
miliehoofd van de Gersonieten was Eljasaf, de
zoon van Laël. 25 De Gersonieten nu hadden bij
de tent der samenkomst, zowel tabernakel als
tent, de zorg voor de dakbedekking, het voor-
hangsel voor de ingang van de tent der samen-
komst, 26 de gordijnen van de voorhof en het
voorhangsel voor de ingang van de voorhof, die
rondom de tabernakel en het altaar was, en de
daarbij behorende touwen, naar alles wat daar-
aan te doen was.

27 Tot Kehat behoorde het geslacht van de
Amramieten, dat van de Jisharieten, dat van de
Chebronieten en dat van de Uzziëlieten; dit wa-
ren de geslachten van de Kehatieten. 28 Hun ge-
telden, overeenkomstig het aantal van allen
die van het mannelijk geslacht waren, van één
maand oud en daarboven, waren achtduizend
zeshonderd: zij hadden de zorg voor het hei-
lige. 29 De geslachten van de Kehatieten leger-
den zich langs de tabernakel aan de zuidzijde.
30 En het familiehoofd van de geslachten van
de Kehatieten was Elisafan, de zoon van Uzziël.
31 Zij hadden de zorg voor de ark, de tafel,
de kandelaar, de altaren, de heilige voorwer-
pen, waarmee men de dienst verrichtte, het
voorhangsel en alles wat daaraan te doen was.
32 Het opperste hoofd nu van de Levieten was
Eleazar, de zoon van de priester Aäron, die het
opzicht had over hen, die de zorg hadden voor
het heilige.

33 Tot Merari behoorde het geslacht van de
Machlieten en dat van de Musieten; dit waren
de geslachten van Merari. 34 Hun getelden, over-
eenkomstig het aantal van allen die van het
mannelijk geslacht waren, van één maand oud

(A) **3:12** Ex. 13:2.

en daarboven, waren zesduizend tweehonderd.
35 En het familiehoofd van de geslachten van
Merari was Suriël, de zoon van Abichaïl. Zij leger-
den zich langs de tabernakel aan de noordzijde.
36 Aan de Merarieten was opgedragen de zorg
voor de planken van de tabernakel, zijn balken,
zijn pilaren, zijn voetstukken, al zijn voorwer-
pen en alles wat daaraan te doen was, 37 even-
eens voor de pilaren van de voorhof rondom, de
voetstukken, de pinnen en de touwen daarvan.
38 Voorts legerden zich vóór de tabernakel aan
de oostzijde, vóór de tent der samenkomst aan
de kant, waar de zon opgaat, Mozes en Aäron
en zijn zonen, die de zorg hadden voor het hei-
ligdom namens de Israëlieten; maar de onbe-
voegde, die naderde, moest ter dood gebracht
worden.
39 Al de getelden van de Levieten, die Mozes
met Aäron naar het bevel van JHWH naar hun
geslachten telde, allen van het mannelijk ge-
slacht, van één maand oud en daarboven, waren
tweeëntwintigduizend.
40 Toen zei JHWH tot Mozes: Tel alle manne-
lijke eerstgeborenen van de Israëlieten van één
maand oud en daarboven, en neem het aantal
van hun namen op, 41 en u zult voor Mij de
Levieten nemen - Ik ben JHWH - in plaats van alle
eerstgeborenen onder de Israëlieten, evenals het
vee van de Levieten in plaats van alle eerstgebo-
renen onder het vee van de Israëlieten. 42 Toen
telde Mozes, zoals JHWH hem geboden had,
alle eerstgeborenen onder de Israëlieten. 43 Alle
mannelijke eerstgeborenen, overeenkomstig het
aantal namen, van één maand oud en daarboven,
bleken bij telling te zijn tweeëntwintigduizend
tweehonderd drieënzeventig.
44 Toen sprak JHWH tot Mozes: 45 Neem de
Levieten in plaats van alle eerstgeborenen onder
de Israëlieten, evenals het vee van de Levieten in
plaats van hun vee, opdat de Levieten mijn ei-
gendom zijn; Ik ben JHWH. 46 Als losgeld voor
de tweehonderd drieënzeventig eerstgeborenen
van de Israëlieten, die het getal van de Levieten
te boven gaan, 47 zult u voor ieder per hoofd vijf
sikkels nemen, naar de heilige sikkel zult u het
nemen - deze sikkel is twintig gera - 48 en dat
geld zult u aan Aäron en zijn zonen geven als
het losgeld voor diegenen onder hen, die het ge-
tal (van de Levieten) te boven gaan. 49 Toen nam
Mozes het losgeld van degenen die het getal van
hen, die door de Levieten waren losgekocht, te
boven gingen; 50 van de eerstgeborenen van de
Israëlieten nam hij het geld, duizend driehon-
derd vijfenzestig sikkels naar de heilige sikkel,
51 en Mozes gaf het losgeld aan Aäron en zijn
zonen naar het bevel van JHWH, zoals JHWH aan
Mozes geboden had.

4 1 En JHWH sprak tot Mozes en Aäron:
2 Neem het aantal op van de Kehatieten on-
der de Levieten, naar hun geslachten en families,
3 van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar
oud, ieder, die dienstplichtig is om werk te ver-
richten in de tent der samenkomst. 4 Dit zal de
dienst van de Kehatieten in de tent der samen-
komst zijn: de zorg voor de allerheiligste din-
gen. 5 Bij het opbreken van de legerplaats zul-
len Aäron en zijn zonen naar binnen gaan en
het bedekkend voorhangsel afnemen, en daar-
mee de ark van de getuigenis bedekken; 6 daar-
over zullen zij een bedekking van tachasvel leg-
gen, en daarover een kleed, geheel van blauw-
purper, spreiden en de draagstokken aanbren-
gen. 7 Ook over de tafel van de toonbroden zul-
len zij een blauwpurperen kleed spreiden, en
daarop plaatsen de schotels, de schalen, de kom-
men en de plengkannen, terwijl ook het steeds
aanwezige brood erop zal blijven liggen: 8 daar-
over zullen zij een scharlaken kleed spreiden en
dit bedekken met een bedekking van tachasvel,
en de draagstokken aanbrengen. 9 Dan zullen
zij een blauwpurperen kleed nemen en daarmee
de kandelaar voor het licht bedekken met zijn
lampen, snuiters, bakjes, en al zijn voorwerpen
voor de olie, waarvan men zich daarbij bedient,
10 en zij zullen hem met al zijn voorwerpen
plaatsen op een bedekking van tachasvel en op
een draagbaar zetten. 11 Over het gouden altaar
zullen zij een blauwpurperen kleed spreiden en
dit bedekken met een bedekking van tachasvel
en de draagstokken aanbrengen. 12 Dan zullen

zij al het dienstgerei nemen, waarmee zij in het heilige dienst doen en dat op een blauwpurperen kleed plaatsen en het bedekken met een bedekking van tachasvel en op een draagbaar plaatsen. 13 En het altaar zullen zij van as reinigen, er een roodpurperen kleed overheen spreiden, 14 en daarop leggen al zijn voorwerpen, waarvan men zich daarbij bedient, de vuurpannen, de vorken, de scheppen, de sprengbekkens, alle voorwerpen van het altaar, en daarover een bedekking van tachasvel spreiden, en de draagstokken aanbrengen. 15 Als Aäron en zijn zonen bij het opbreken van de legerplaats gereed zijn met het bedekken van het heilige en alle heilige voorwerpen, dan zullen daarna de Kehatieten binnengaan om het te dragen; zij zullen echter het heilige niet aanraken, want dan zouden zij sterven. Dit is wat de Kehatieten aan de tent der samenkomst te dragen hebben. 16 En Eleazar, de zoon van de priester Aäron, heeft het toezicht op de olie voor het licht, het welriekend reukwerk, het dagelijkse spijsoffer en de zalfolie; hij heeft het toezicht op de hele tabernakel en alles wat daarin is, zowel het heilige als zijn voorwerpen.

17 En JHWH sprak tot Mozes en Aäron: 18 Laat de stam van de geslachten van de Kehatieten niet uitgeroeid worden uit de Levieten. 19 Maar dit zult u voor hen doen, opdat zij blijven leven en niet sterven, wanneer zij de allerheiligste dingen naderen. Aäron en zijn zonen zullen naar binnen gaan en hun een plaats aanwijzen, ieder bij wat hij te doen of te dragen heeft. 20 Maar zij zullen niet naar binnen gaan, zodat zij het heilige ook maar voor een ogenblik zien, want dan zouden zij sterven.

21 En JHWH sprak tot Mozes: 22 Neem ook het aantal op van de Gersonieten naar hun families en geslachten: 23 van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud zult u hen tellen, ieder, die dienstplichtig is om arbeid te verrichten in de tent der samenkomst. 24 Dit zal de dienst van de geslachten van de Gersonieten zijn bij het dienen en het dragen: 25 zij zullen dragen de tentkleden van de tabernakel en de tent der samenkomst, de bedekking daarvan en de bedekking van tachasvel, die daar overheen ligt, het voorhangsel voor de ingang van de tent der samenkomst, 26 de gordijnen van de voorhof en het voorhangsel van de ingang van de poort van de voorhof, die bij de tabernakel en het altaar rondom is, met de bijbehorende touwen en al hun dienstgereedschap en alles wat daaraan te doen is, daarbij zullen zij dienst doen. 27 Naar het bevel van Aäron en zijn zonen zal de hele dienst van de Gersonieten verricht worden, bij al hun dragen en bij al hun dienen; u zult hun als taak aanwijzen alles wat zij moeten dragen. 28 Dit is de dienst van de geslachten van de Gersonieten aan de tent der samenkomst en hun taak onder leiding van Itamar, de zoon van de priester Aäron.

29 Wat de Merarieten betreft, hen zult u tellen naar hun geslachten en families; 30 van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud zult u hen tellen, ieder, die dienstplichtig is om de arbeid te verrichten aan de tent der samenkomst. 31 En dit is hun taak in het dragen, wat betreft al hun dienst aan de tent der samenkomst: de planken van de tabernakel, zijn balken, zijn pilaren, zijn voetstukken, 32 de pilaren van de voorhof rondom met de voetstukken, de pinnen en de touwen, al het bijbehorende gereedschap en alles wat daaraan te doen is; en bij name zult u het gereedschap noemen, dat zij moeten dragen. 33 Dit is de dienst van de geslachten van de Merarieten naar al hun dienst aan de tent der samenkomst, onder leiding van Itamar, de zoon van de priester Aäron.

34 Toen Mozes met Aäron en de hoofden van de vergadering de Kehatieten telde naar hun geslachten en families, 35 van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud, ieder, die dienstplichtig was tot de arbeid aan de tent der samenkomst, 36 waren hun getelden naar hun geslachten tweeduizend zevenhonderd vijftig; 37 dit waren de getelden van de geslachten van de Kehatieten, allen die dienst deden aan de tent der samenkomst, die Mozes met Aäron telde naar het bevel van JHWH door de dienst van Mozes.

38 De getelden van de Gersonieten naar hun geslachten en families, 39 van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud, ieder, die dienstplichtig was tot de arbeid aan de tent der samenkomst, 40 hun getelden naar hun geslachten en families waren tweeduizend zeshonderd dertig. 41 Dit waren de getelden van de geslachten van de Gersonieten, allen die dienst deden aan de tent der samenkomst, die Mozes met Aäron telde naar het bevel van JHWH.

42 De getelden van de geslachten van de Merarieten naar hun geslachten en families, 43 van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud, ieder, die dienstplichtig was tot de arbeid aan de tent der samenkomst, 44 hun getelden naar hun geslachten waren drieduizend tweehonderd. 45 Dit waren de getelden van de geslachten van de Merarieten, die Mozes met Aäron telde naar het bevel van JHWH door de dienst van Mozes.

46 Al de getelden, die Mozes met Aäron en de hoofden van Israël naar hun geslachten en families telde, namelijk de Levieten, 47 van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud, ieder, die dienstplichtig was tot dienen en tot dragen aan de tent der samenkomst, 48 hun getelden waren achtduizend vijfhonderd tachtig.

49 Naar het bevel van JHWH door de dienst van Mozes droeg men ieder op, wat hij te dienen en te dragen had, te weten de getelden, zoals JHWH Mozes geboden had.

Voorschrift betreffende de onreinen

5 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Gebied de Israëlieten, dat zij uit de legerplaats wegzenden alle melaatsen, allen die een vloeiing hebben, en allen die onrein zijn door aanraking van een lijk; 3 zowel mannen als vrouwen zult u wegzenden; u zult hen buiten de legerplaats zenden, opdat zij hun legerplaats niet verontreinigen, daar Ik toch in hun midden woon. 4 Toen deden de Israëlieten aldus en zonden hen weg buiten de legerplaats; de Israëlieten deden, zoals JHWH tot Mozes gesproken had.

Voorschrift betreffende vergoeding van schuld

5 (A) JHWH nu sprak tot Mozes: 6 Spreek tot de Israëlieten: Wanneer iemand, man of vrouw, een of andere zonde doet, die mensen begaan, en daardoor ontrouw wordt tegenover JHWH zodat hij een schuld op zich laadt, 7 dan zullen zij de zonden belijden, die zij begaan hebben; en daarna de volle waarde van wat hij schuldig is, vergoeden, vermeerderd met een vijfde, en dat geven aan degene tegenover wie hij zich schuldig gemaakt heeft. 8 Maar heeft die man geen losser, aan wie de schuld vergoed zou kunnen worden, dan zal de schuld die vergoed moet worden, aan JHWH vervallen, ten bate van de priester, ongeacht de ram van de verzoening, waarmee deze over hem verzoening zal doen. 9 En elke heffing van al de heilige gaven, die de Israëlieten tot de priester brengen, zal voor hem zijn; 10 maar wat de heilige gaven zelf betreft, die zullen voor de brenger zijn; alleen wat hij de priester geeft, zal voor deze zijn.

Gods onderwijzing over jaloersheid

11 JHWH nu sprak tot Mozes: 12 Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer iemands vrouw zich misgaan zal hebben en hem ontrouw zal zijn geworden, 13 en een ander met haar geslachtsgemeenschap zal hebben gehad, zonder dat het aan haar man bekend werd, daar het verborgen bleef, dat zij zich verontreinigd had, en er geen getuige tegen haar was, en zij niet betrapt werd, 14 en wanneer dan de geest van jaloersheid over hem komt, zodat hij jaloers wordt ten aanzien van zijn vrouw, terwijl zij zich verontreinigd heeft, of wanneer de geest van jaloersheid over hem komt, zodat hij jaloers wordt ten aanzien van zijn vrouw, terwijl zij zich niet verontreinigd heeft, 15 dan zal die man zijn vrouw tot de priester brengen met een offergave voor haar van een tiende efa gerstemeel,

(A) **5:5** Lev. 6:1-6.

waarover hij geen olie gegoten heeft en waaraan hij geen wierook toegevoegd heeft, omdat het een spijsoffer van jaloersheid is, een herinneringsoffer, dat ongerechtigheid in gedachten brengt. 16 Dan zal de priester haar doen naderen en voor het aangezicht van JHWH stellen, 17 en de priester zal heilig water nemen in een aarden vat, en de priester zal van het stof dat op de vloer van de tabernakel ligt, nemen en aan het water toevoegen. 18 Heeft de priester de vrouw voor het aangezicht van JHWH gesteld, dan zal hij het hoofdhaar van de vrouw losmaken, en op haar handpalmen het herinneringsoffer, het spijsoffer van jaloersheid, leggen, terwijl in de hand van de priester zal zijn dat bittere water, dat de vloek brengt. 19 Dan zal de priester haar onder ede stellen en tot de vrouw zeggen: Indien geen man met u gemeenschap heeft gehad, en indien u geen onreinheid begaan hebt, terwijl u uw man toebehoorde, blijf dan ongestraft van dit bittere water, dat de vloek brengt; 20 maar indien u zich, terwijl u uw man toebehoorde, misgaan en u verontreinigd hebt, doordat een ander dan uw eigen man met u gemeenschap heeft gehad - 21 de priester zal de vrouw onder een eed van vervloeking stellen, en de priester zal tot de vrouw zeggen: JHWH stelt u dan tot een vervloeking en een verwensing onder uw volk, doordat JHWH uw heup zal doen invallen en uw buik zal doen opzwellen, 22 want dit water, dat de vloek brengt, zal in uw binnenste komen om uw buik te doen opzwellen en uw heup te doen invallen. Daarop zal de vrouw zeggen: Amen, amen.

23 Daarna zal de priester die vervloekingen op een blad schrijven en in het bittere water afwassen 24 en hij zal de vrouw het bittere water, dat de vloek brengt, te drinken geven, en het water, dat de vloek brengt, zal in haar worden tot bitterheid. 25 Dan zal de priester het spijsoffer van jaloersheid van de hand van de vrouw nemen, en dit, na het voor het aangezicht van JHWH bewogen te hebben, naar het altaar brengen, 26 en de priester zal een handvol ervan als een gave om te gedenken afnemen en die op het altaar in rook doen opgaan; daarna zal hij de vrouw het water te drinken geven. 27 Heeft hij haar het water te drinken gegeven, dan zal, wanneer zij zich verontreinigd heeft en zij aan haar man ontrouw is geweest, het water, dat de vloek brengt, in haar worden tot bitterheid, zodat haar buik zal opzwellen en haar heup zal invallen, en die vrouw tot een vloek onder haar volk zal zijn. 28 Heeft de vrouw zich echter niet verontreinigd en is zij rein, dan zal zij ongestraft blijven en zwanger kunnen worden.

29 Dit is de onderwijzing over gevallen van jaloersheid als een vrouw zich misgaan heeft tegenover haar man en zich verontreinigd heeft, 30 of als over een man de geest van jaloersheid is gekomen, zodat hij jaloers is ten aanzien van zijn vrouw; hij zal de vrouw voor het aangezicht van JHWH stellen en de priester zal heel deze onderwijzing op haar toepassen. 31 De man zal vrij zijn van ongerechtigheid, maar de vrouw zal haar ongerechtigheid dragen.

Gods onderwijzing over het Nazireeërschap

6 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer iemand, man of vrouw, een bijzondere gelofte wil afleggen, de nazireeërgelofte, om zich aan JHWH te wijden, 3 (A) dan zal hij zich van wijn en bedwelmende drank onthouden, geen azijn van wijn of van bedwelmende drank drinken noch enige uit druiven bereide drank, en geen druiven eten, noch verse noch gedroogde. 4 Al de tijd van zijn nazireeërschap zal hij niets eten, dat van de wijnstok afkomstig is, van de pitten af tot de toppen van de ranken toe. 5 Al de tijd van zijn nazireeërgelofte zal geen scheermes over zijn hoofd komen; totdat de tijd, voor welke hij zich aan JHWH gewijd heeft, ten einde is, zal hij heilig zijn, hij zal zijn hoofdhaar lang laten groeien. 6 Al de tijd, dat hij zich aan JHWH gewijd heeft, zal hij bij geen dode komen; 7 aan zijn vader noch zijn moeder, aan zijn broeder noch zijn

(A) **6:3** Luk. 1:15.

zuster mag hij zich, na hun sterven, verontreinigen, want het nazireeërschap van zijn God is op zijn hoofd.
8 Al de tijd van zijn nazireeërschap is hij JHWH heilig. 9 Sterft echter heel onverwacht iemand in zijn omgeving, zodat hij het hoofdhaar van zijn nazireeërschap verontreinigt, dan zal hij zijn hoofdhaar afscheren op de dag van zijn reiniging, op de zevende dag zal hij het afscheren; 10 op de achtste dag zal hij twee tortelduiven of twee jonge duiven naar de priester aan de ingang van de tent der samenkomst brengen. 11 Dan zal de priester de ene tot een zondoffer en de andere tot een brandoffer bereiden, en hij zal verzoening over hem doen, omdat hij zich door aanraking van een lijk (Hebreeuws: ziel) heeft bezondigd, en hij zal op diezelfde dag zijn hoofd heiligen. 12 Dan zal hij opnieuw aan JHWH de tijd van zijn nazireeërschap wijden en een eenjarig schaap tot een schuldoffer brengen; de voorafgaande tijd zal niet meetellen, omdat zijn nazireeërschap verontreinigd was.
13 (A) Dit nu is de onderwijzing met betrekking tot de nazireeër. Wanneer de tijd van zijn nazireeërschap ten einde is, dan zal men hem naar de ingang van de tent der samenkomst brengen, 14 en hij zal zijn offergave JHWH aanbieden: een gaaf eenjarig schaap als brandoffer en een gave, eenjarige ooi als zondoffer en een gave ram als vredeoffer, 15 met een korf ongezuurde broden van fijn meel, koeken aangemaakt met olie, en dunne ongezuurde broden bestreken met olie, met het bijbehorend spijsoffer en de bijbehorende plengoffers. 16 En de priester zal het voor het aangezicht van JHWH brengen en zijn zondoffer en zijn brandoffer bereiden; 17 de ram zal hij toebereiden als vredeoffer aan JHWH met de korf ongezuurde broden; ook zal de priester het bijbehorend spijsoffer en het bijbehorend plengoffer bereiden. 18 Dan zal de nazireeër vóór de ingang van de tent der samenkomst het hoofdhaar van zijn nazireeërschap afscheren en dat hoofdhaar van zijn nazireeërschap nemen en het in het vuur onder het vredeoffer werpen. 19 De priester zal de schouder van de ram nemen, nadat deze gekookt is, en één ongezuurde koek uit de korf, met één ongezuurde dunne koek, en deze leggen op de handpalmen van de nazireeër, nadat deze zich het haar van zijn nazireeërschap heeft afgeschoren; 20 vervolgens zal de priester deze voor het aangezicht van JHWH bewegen als een beweegoffer; het zal een heiligheid voor de priester zijn, met de beweegborst en de hefschenkel. Eerst daarna zal de nazireeër wijn mogen drinken.
21 Dit is de onderwijzing met betrekking tot de nazireeër. Wat hij als offergave JHWH belooft op grond van zijn nazireeërschap, behalve datgene waartoe hij in staat is, overeenkomstig zijn gelofte die hij belooft, aldus zal hij doen overeenkomstig de onderwijzing op zijn nazireeërschap.

De priesterlijke zegen

22 JHWH nu sprak tot Mozes:
23 Spreek tot Aäron en zijn zonen: Zó zult u de Israëlieten zegenen:
24 JHWH zegent u en behoedt u;
25 JHWH doet zijn aangezicht over u lichten en is u genadig;
26 JHWH verheft zijn aangezicht over u en geeft u sjaloom.
27 Zó zullen zij mijn naam (JHWH) op de Israëlieten leggen, en Ik zal hen zegenen.

De offergaven bij de inwijding van de tabernakel

7 1 Op de dag nu, dat Mozes gereed was met het oprichten van de tabernakel, zalfde en heiligde hij die met al zijn toebehoren, en ook het altaar met al zijn toebehoren; en toen hij deze gezalfd en geheiligd had, 2 offerden de vorsten van Israël, de hoofden van hun families - dit waren de vorsten van de stammen, degenen, die aan het hoofd van de getelden stonden; - 3 als hun offergave brachten zij voor het aangezicht van JHWH: zes overdekte wagens en twaalf runderen, één wagen voor elke twee vors-

(A) **6:13** Hand. 21:23,24.

ten en voor ieder één rund, en zij brachten ze vóór de tabernakel. 4 Toen zei JHWH tot Mozes: 5 Neem deze van hen in ontvangst en laat ze dienen voor de dienst aan de tent der samenkomst; geef ze aan de Levieten, naardat ieder voor zijn dienst nodig heeft. 6 Toen nam Mozes de wagens en de runderen in ontvangst en gaf ze aan de Levieten; 7 twee wagens en vier runderen gaf hij aan de Gersonieten, naardat zij voor hun dienst nodig hadden, 8 en vier wagens en acht runderen gaf hij aan de Merarieten, naardat zij voor hun dienst nodig hadden, onder leiding van Itamar, de zoon van de priester Aäron. 9 Maar aan de Kehatieten gaf hij niets, omdat op hen rustte de dienst van de heilige voorwerpen, die zij op hun schouder droegen.

10 Ook brachten de vorsten een wijdingsgave voor het altaar, op de dag dat het gezalfd werd; de vorsten brachten hun offergave vóór het altaar. 11 En JHWH zei tot Mozes: laat op elke dag één vorst zijn offergave voor de inwijding van het altaar brengen. 12 Die nu op de eerste dag zijn offergave bracht, was Nachson, de zoon van Amminadab, van de stam van Juda. 13 Zijn offergave bestond uit één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer; 14 één schaal van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk; 15 één jonge stier, één ram en één eenjarig schaap tot een brandoffer; 16 één geitenbok tot een zondoffer; 17 en tot een vredeoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenjarige schapen. Dit was de offergave van Nachson, de zoon van Amminadab.

18 Op de tweede dag bracht Netanel, de zoon van Suar, de vorst van Issakar, zijn offergave. 19 Hij bracht als zijn offergave één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aangemaakt met olie tot een spijsoffer; 20 één schaal van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk; 21 één jonge stier, één ram en één eenjarig schaap tot een brandoffer; 22 één geitenbok tot een zondoffer; 23 en tot een vredeoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenjarige schapen. Dit was de offergave van Netanel, de zoon van Suar.

24 Op de derde dag de vorst van de Zebulonieten, Eliab, de zoon van Chelon. 25 Zijn offergave bestond uit één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer; 26 één schaal van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk; 27 één jonge stier, één ram en één eenjarig schaap tot een brandoffer; 28 één geitenbok tot een zondoffer; 29 en tot een vredeoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenjarige schapen. Dit was de offergave van Eliab, de zoon van Chelon.

30 Op de vierde dag de vorst van de Rubenieten, Elisur, de zoon van Sedeür. 31 Zijn offergave bestond uit één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer; 32 één schaal van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk; 33 één jonge stier, één ram en één eenjarig schaap tot een brandoffer; 34 één geitenbok tot een zondoffer; 35 en tot een vredeoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenjarige schapen. Dit was de offergave van Elisur, de zoon van Sedeür.

36 Op de vijfde dag de vorst van de Simeonieten, Selumiël, de zoon van Surisaddai. 37 Zijn offergave bestond uit één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer; 38 één schaal van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk; 39 één jonge stier, één ram en één eenjarig schaap tot een brandoffer; 40 één geitenbok tot een zondoffer; 41 en tot een vredeoffer twee runderen, vijf rammen, vijf

bokken en vijf eenjarige schapen. Dit was de offergave van Selumiël, de zoon van Surisaddai.
42 Op de zesde dag de vorst van de Gadieten, Eljasaf, de zoon van Reüel. 43 Zijn offergave bestond uit één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer; 44 één schaal van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk; 45 één jonge stier, één ram en één eenjarig schaap tot een brandoffer; 46 één geitenbok tot een zondoffer; 47 en tot een vredeoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenjarige schapen. Dit was de offergave van Eljasaf, de zoon van Reüel.
48 Op de zevende dag de vorst van de Efraïmieten, Elisama, de zoon van Ammihud. 49 Zijn offergave bestond uit één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer; 50 één schaal van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk; 51 één jonge stier, één ram en één eenjarig schaap tot een brandoffer; 52 één geitenbok tot een zondoffer; 53 en tot een vredeoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenjarige schapen. Dit was de offergave van Elisama, de zoon van Ammihud.
54 Op de achtste dag de vorst van de Manassieten, Gamliël, de zoon van Pedasur. 55 Zijn offergave bestond uit één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer; 56 één schaal van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk; 57 één jonge stier, één ram en één eenjarig schaap tot een brandoffer; 58 één geitenbok tot een zondoffer; 59 en tot een vredeoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenjarige schapen. Dit was de offergave van Gamliël, de zoon van Pedasur.
60 Op de negende dag de vorst van de Benjaminieten, Abidan, de zoon van Gidoni. 61 Zijn offergave bestond uit één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer; 62 één schaal van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk; 63 één jonge stier, één ram en één eenjarig schaap tot een brandoffer; 64 één geitenbok tot een zondoffer; 65 en tot een vredeoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenjarige schapen. Dit was de offergave van Abidan, de zoon van Gidoni.
66 Op de tiende dag de vorst van de Danieten, Achiëzer, de zoon van Ammisaddai. 67 Zijn offergave bestond uit één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer; 68 één schaal van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk; 69 één jonge stier, één ram en één eenjarig schaap tot een brandoffer; 70 één geitenbok tot een zondoffer; 71 en tot een vredeoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenjarige schapen. Dit was de offergave van Achiëzer, de zoon van Ammisaddai.
72 Op de elfde dag de vorst van de Aserieten, Pagiël, de zoon van Okran. 73 Zijn offergave bestond uit één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer; 74 één schaal van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk; 75 één jonge stier, één ram en één eenjarig schaap tot een brandoffer; 76 één geitenbok tot een zondoffer; 77 en tot een vredeoffer twee runderen, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenjarige schapen. Dit was de offergave van Pagiël, de zoon van Okran.
78 Op de twaalfde dag de vorst van de Naftalieten, Achira, de zoon van Enan. 79 Zijn offergave bestond uit één zilveren schotel, honderd dertig sikkels in gewicht, en één zilveren sprengbekken van zeventig sikkels, naar de heilige sikkel, beide gevuld met fijn meel, aange-

maakt met olie, tot een spijsoffer; 80 één schaal
van tien sikkels goud, gevuld met reukwerk;
81 één jonge stier, één ram en één eenjarig
schaap tot een brandoffer; 82 één geitenbok tot
een zondoffer; 83 en tot een vredeoffer twee run-
deren, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenja-
rige schapen. Dit was de offergave van Achira,
de zoon van Enan.
84 Dit was de wijdingsgave voor het altaar
op de dag dat het gezalfd werd, geschonken
door de vorsten van Israël: twaalf zilveren scho-
tels, twaalf zilveren sprengbekkens, twaalf gou-
den schalen, 85 honderd dertig sikkels zilver
elke schotel, en zeventig elk sprengbekken;
al het zilver van de vaten bedroeg tweeduizend vierhonderd sikkels, naar de heilige sikkel;
86 twaalf gouden schalen gevuld met reukwerk,
elke schaal tien sikkels, naar de heilige sikkel; al
het goud van de schalen bedroeg honderd twintig sikkels. 87 Al het vee voor het brandoffer bestond uit twaalf jonge stieren, twaalf rammen,
twaalf eenjarige schapen, met het bijbehorende
spijsoffer; daarbij twaalf geitenbokken tot een
zondoffer. 88 Al het vee van het vredeoffer bestond uit vierentwintig jonge stieren, zestig rammen, zestig bokken, zestig eenjarige schapen.
Dit was de wijdingsgave voor het altaar, nadat
het gezalfd was.
89 Wanneer nu Mozes de tent der samenkomst
binnenging om met Hem te spreken, dan hoorde
hij een stem, die tot hem sprak van boven het
verzoendeksel, dat op de ark van de getuigenis
was, van tussen de beide cherubs, en Hij sprak
tot hem.

De kandelaar

8 1 (A) JHWH sprak tot Mozes: 2 Spreek tot
Aäron en zeg tot hem: Wanneer u de lampen opstelt, moeten de zeven lampen haar licht
doen vallen op de voorzijde van de kandelaar.
3 En Aäron deed alzo; aan de voorzijde van de
kandelaar stelde hij de lampen daarvan op, zoals JHWH Mozes geboden had. 4 En aldus was
de kandelaar gemaakt: van gedreven goud; zowel
wat zijn schacht als wat zijn bloesemversiering
betreft, was hij gedreven werk; overeenkomstig
het voorbeeld dat JHWH hem had getoond, had
Mozes de kandelaar gemaakt.

De wijding van de Levieten

5 En JHWH sprak tot Mozes: 6 Neem de Levieten
uit de Israëlieten en reinig hen. 7 Aldus zult u
met hen handelen om hen te reinigen: sprenkel op hen ontzondigingswater, daarna moeten
zij een scheermes over hun hele lichaam laten
gaan en hun klederen wassen, opdat zij gereinigd worden. 8 Dan zullen zij een jonge stier nemen met het bijbehorend spijsoffer, fijn meel
aangemaakt met olie, en een tweede jonge stier
zult u nemen tot een zondoffer. 9 Vervolgens
zult u de Levieten doen naderen vóór de tent
der samenkomst, en de hele vergadering van de
Israëlieten samenroepen. 10 Hebt u de Levieten
voor het aangezicht van JHWH doen naderen,
dan zullen de Israëlieten de Levieten de handen
opleggen, 11 en Aäron zal de Levieten bewegen
als een beweegoffer uit de Israëlieten voor het
aangezicht van JHWH, en zij zullen bestemd zijn
om de dienst van JHWH te verrichten. 12 Nadat
de Levieten hun handen op de kop van de jonge
stieren gelegd hebben, bereid dan de ene tot een
zondoffer en de andere tot een brandoffer voor
JHWH om verzoening te doen over de Levieten.
13 Dan zult u de Levieten vóór Aäron en zijn zonen plaatsen en hen bewegen als een beweegoffer voor JHWH.
14 Aldus zult u de Levieten uit de Israëlieten
afzonderen, opdat de Levieten mijn eigendom
zijn. 15 Eerst daarna zullen de Levieten naar
binnen gaan om bij de tent der samenkomst
dienst te doen; u zult hen reinigen en hen als
een beweegoffer bewegen. 16 Want zij zullen uit
de Israëlieten Mij onvoorwaardelijk geschonken
zijn; Ik heb hen voor Mij genomen in de plaats
van alles wat het eerst uit de moederschoot
voortkomt, van alle eerstgeborenen onder de

(A) **8:1** Ex. 25:31-40; 37:17-24.

Israëlieten. 17 (A) Want alle eerstgeborenen onder de Israëlieten, zowel van mens als van dier, zijn mijn eigendom; op de dag dat Ik alle eerstgeborenen in het land Egypte sloeg, heb Ik hen Mij geheiligd, 18 en Ik nam de Levieten in de plaats van alle eerstgeborenen onder de Israëlieten, 19 en Ik gaf de Levieten uit de Israëlieten als geschonkenen aan Aäron en zijn zonen, om de dienst van de Israëlieten bij de tent der samenkomst te verrichten, en om verzoening te doen over de Israëlieten, opdat er geen plaag zij onder de Israëlieten, wanneer de Israëlieten tot het heilige zouden naderen.

20 Toen volbrachten Mozes, Aäron en de hele vergadering van de Israëlieten deze handeling aan de Levieten; juist zoals JHWH Mozes ten aanzien van de Levieten geboden had, deden de Israëlieten met hen. 21 De Levieten lieten zich ontzondigen en wasten hun kleding, Aäron bewoog hen als een beweegoffer voor het aangezicht van JHWH, en deed verzoening over hen en reinigde hen. 22 Daarna gingen de Levieten naar binnen om hun dienst bij de tent der samenkomst te verrichten, onder toezicht van Aäron en zijn zonen. Zoals JHWH Mozes over de Levieten geboden had, deed men met hen.

De diensttijd van de Levieten

23 En JHWH sprak tot Mozes: 24 Dit geldt voor de Levieten: iemand van vijfentwintig jaar oud en daarboven zal komen om zijn taak te verrichten in de dienst van de tent der samenkomst, 25 en op vijftigjarige leeftijd zal hij van het dienstwerk ontslagen zijn, zodat hij niet langer hoeft te dienen. 26 Al zal hij zijn broeders in de tent der samenkomst bij het vervullen van hun taak behulpzaam mogen zijn, hij zal geen dienst meer behoeven te doen. Aldus zult u met de Levieten handelen ten aanzien van hun taak.

Het tweede Pèsach

9 1 (B) En JHWH sprak tot Mozes in de woestijn Sinaï, in het tweede jaar na hun uittocht uit het land Egypte, in de eerste maand: 2 De Israëlieten nu zullen het Pèsach vieren op de daarvoor bepaalde tijd; 3 op de veertiende dag van deze maand, in de avondschemering, zult u het vieren op de daarvoor bepaalde tijd, naar al de inzettingen en verordeningen, die daarop betrekking hebben, zult u het vieren. 4 Toen beval Mozes de Israëlieten het Pèsach te vieren; 5 en zij vierden het Pèsach in de eerste maand, op de veertiende dag van de maand, in de avondschemering, in de woestijn Sinaï; juist zoals JHWH Mozes geboden had, deden de Israëlieten. 6 Nu waren er enige mannen, die onrein waren door aanraking van het lijk van een mens, zodat zij op die dag het Pèsach niet konden vieren; dezen verschenen op die dag vóór Mozes en Aäron. 7 En die mannen zeiden tot hen: Wij zijn onrein door aanraking van het lijk van een mens, waarom wordt ons nu verhinderd de offergave van JHWH op de daarvoor bepaalde tijd te midden van de Israëlieten te brengen? 8 Toen zei Mozes tot hen: Blijft hier staan, dan wil ik horen, wat mij JHWH ten aanzien van u zal gebieden.

9 Toen sprak JHWH tot Mozes: 10 Spreek tot de Israëlieten: wanneer iemand onrein is door aanraking van een lijk of op een verre reis is, - het geldt zowel voor u als voor uw nageslacht - dan zal hij toch van JHWH Pèsach vieren. 11 In de tweede maand, op de veertiende dag, in de avondschemering, zal men het vieren, met ongezuurde broden en bittere kruiden zal men het eten. 12 (C) Men zal niets ervan laten overblijven tot de volgende morgen, en geen been eraan breken; geheel volgens de inzetting van het Pèsach zal men het vieren. 13 Maar de man, die rein is, en niet op reis, en nalaat het Pèsach te vieren, die zal uitgeroeid worden uit zijn volksgenoten, omdat hij op de daarvoor bepaalde tijd de offergave van JHWH niet heeft gebracht; die man zal zijn zonde dragen. 14 Wanneer bij u een vreemdeling verblijft, die JHWH het Pèsach vieren wil, dan moet hij het vieren naar de inzetting van het Pèsach en de verordeningen, die daarop betrek-

(A) **8:17** Ex. 13:2. (B) **9:1** Ex. 12:1-13. (C) **9:12** Ex. 12:46; Joh. 19:36.

king hebben. Eénzelfde inzetting zal voor u gelden, zowel voor de vreemdeling als voor de in het land geborene.

De wolk- en vuurkolom

15 Op de dag nu van de oprichting van de tabernakel bedekte de wolk de tabernakel, de tent der getuigenis, en 's avonds was zij op de tabernakel als een vuurverschijnsel tot aan de morgen. 16 Zo was het voortdurend: de wolk bedekte hem, en het vuurverschijnsel 's nachts. 17 En zo vaak als de wolk van boven de tent optrok, braken daarna de Israëlieten op, en op de plek waar de wolk bleef rusten, daar legerden zich de Israëlieten. 18 Op het bevel van JHWH braken de Israëlieten op, en op het bevel van JHWH legerden zij zich; zolang de wolk op de tabernakel rustte, bleven zij gelegerd. 19 Bleef de wolk lange tijd op de tabernakel, dan onderhielden de Israëlieten de dienst van JHWH, en braken niet op. 20 Soms bleef de wolk enkele dagen op de tabernakel; dan legerden zij zich op het bevel van JHWH en op het bevel van JHWH braken zij op. 21 Soms was de wolk er van de avond tot de morgen; trok de wolk dan in de morgen op, dan braken zij op; hetzij overdag of 's nachts, als de wolk optrok, dan braken zij op. 22 Wanneer de wolk langere tijd op de tabernakel rustte, hetzij twee dagen, een maand of nog langer, dan bleven de Israëlieten gelegerd en braken niet op; eerst, als zij optrok, braken zij op. 23 Op het bevel van JHWH legerden zij zich en op het bevel van JHWH braken zij op; zij onderhielden de dienst van JHWH, volgens het bevel van JHWH door de dienst van Mozes.

De trompetten

10 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Maak u twee zilveren trompetten; van gedreven werk zult u deze maken, om u te dienen tot het samenroepen van de vergadering en tot het opbreken van de legerplaatsen. 3 Geeft men op beide een stoot, dan zal de hele vergadering zich tot u verzamelen bij de ingang van de tent der samenkomst. 4 Geeft men op één een stoot, dan zullen de vorsten, de stamhoofden van Israël, zich tot u verzamelen. 5 Blaast u één signaal, dan zullen de legerafdelingen die aan de oostzijde gelegerd zijn, opbreken; 6 blaast u een tweede signaal, dan zullen de legerafdelingen die aan de zuidzijde gelegerd zijn, opbreken. Men zal een signaal blazen, als zij moeten opbreken; 7 bij het samenroepen van de gemeente zult u alleen een stoot geven, maar geen signaal blazen. 8 De zonen van Aäron, de priesters, zullen op de trompetten blazen; dit zal u tot een altijddurende inzetting zijn voor uw nageslacht. 9 En wanneer u in uw land ten strijde trekt tegen de vijand die u benauwt, dan zult u op de trompetten een signaal blazen, waardoor u in gedachten gebracht zult worden voor het aangezicht van JHWH uw God, zodat u van uw vijanden verlost zult worden. 10 Ook op uw vreugdedagen, op uw feesten (Hebreeuws: moadiem) en op uw nieuwemaansdagen zult u een stoot op de trompetten geven bij uw brandoffers en vredeoffers; zij zullen u dienen om u voor het aangezicht van uw God in gedachten te brengen; Ik ben JHWH uw God.

Het vertrek van de Sinaï

11 In het tweede jaar, in de tweede maand, op de twintigste dag van de maand, trok de wolk van boven de tabernakel der getuigenis op. 12 Toen braken de Israëlieten uit de woestijn Sinaï op in de voorgeschreven orde van opbreken, en de wolk bleef rusten in de woestijn Paran. 13 Dit nu was de eerste maal, dat zij opbraken volgens het bevel van JHWH door de dienst van Mozes. 14 In de eerste plaats brak het vaandel van de legerplaats van de Judeeërs op volgens hun legerscharen; aan het hoofd van het leger van Juda stond Nachson, de zoon van Amminadab; 15 aan het hoofd van het leger van de stam van de Issakarieten stond Netanel, de zoon van Suar; 16 aan het hoofd van het leger van de stam van de Zebulonieten stond Eliab, de zoon van Chelon. 17 Daarna werd de tabernakel afgebroken, en braken de Gersonieten en de Merarieten op, die de tabernakel droegen. 18 Vervolgens brak het vaandel van de legerplaats van Ruben

op volgens hun legerscharen; aan het hoofd van het leger van Ruben stond Elisur, de zoon van Sedeür; 19 aan het hoofd van het leger van de stam van de Simeonieten stond Selumiël, de zoon van Surisaddai; 20 aan het hoofd van het leger van de stam van de Gadieten stond Eljasaf, de zoon van Reüel. 21 Daarna braken de Kehatieten op, die het heilige droegen; men richtte de tabernakel op, voordat zij kwamen. 22 Dan brak het vaandel van de legerplaats van de Efraïmieten op volgens hun legerscharen; aan het hoofd van het leger van Efraïm stond Elisama, de zoon van Ammihud; 23 aan het hoofd van het leger van de stam van de Manassieten stond Gamliël, de zoon van Pedasur; 24 aan het hoofd van het leger van de stam van de Benjaminieten stond Abidan, de zoon van Gidoni. 25 Als laatste van alle legerplaatsen brak het vaandel van de legerplaats van de Danieten op volgens hun legerscharen; aan het hoofd van het leger van Dan stond Achiëzer, de zoon van Ammisaddai; 26 aan het hoofd van het leger van de stam van de Aserieten stond Pagiël, de zoon van Okran; 27 aan het hoofd van het leger van de stam van de Naftalieten stond Achira, de zoon van Enan. 28 Aldus was de orde van opbreken van de Israëlieten volgens hun legerscharen. En zij braken op.

29 Toen zei Mozes tot Chobab, de zoon van de Midjaniet Reüel, de schoonvader van Mozes: Wij trekken op naar de plaats waarvan JHWH gezegd heeft: Ik zal u haar geven; ga met ons, dan zullen wij u weldoen, want JHWH heeft het goede gesproken over Israël. 30 Hij echter zei tot hem: Neen, maar ik wil naar mijn land en naar mijn verwanten gaan. 31 Hij nu zei: Wil ons toch niet verlaten, want u weet immers, hoe wij ons in de woestijn moeten legeren, en u kunt ons tot ogen dienen. 32 Indien u nu met ons meegaat, en wanneer het goede er zal zijn, waarmee JHWH ons zal weldoen, dan zullen wij u weldoen. 33 Toen braken zij op van de berg van JHWH en trokken drie dagreizen ver, terwijl de ark van het verbond van JHWH vóór hen uit optrok, drie dagreizen ver, om voor hen een rustplaats te zoeken. 34 En de wolk van JHWH was overdag boven hen, wanneer zij uit de legerplaats opbraken.

35 (A) Wanneer nu de ark opbrak, zei Mozes: Sta op, JHWH, opdat uw vijanden verstrooid worden en uw haters van uw aangezicht wegvluchten. 36 En wanneer zij bleef rusten, zei hij: Keer weer, JHWH, tot de tienduizenden van de duizenden van Israël.

Het vuur van JHWH

11 1 Toen het volk aan het klagen was, was het kwaad in de oren van JHWH; JHWH hoorde het en zijn toorn ontstak, waarop het vuur van JHWH onder hen ontbrandde en aan de rand van de legerplaats woedde. 2 Toen kermde het volk tot Mozes en Mozes bad tot JHWH; daarop doofde het vuur. 3 Daarom gaf men aan die plaats de naam Tabera, omdat onder hen het vuur van JHWH had gebrand.

De zeventig oudsten - De kwakkels

4 Het samenraapsel nu, dat zich onder hen bevond, werd met gulzig verlangen vervuld; ook de Israëlieten begonnen weer te klagen en zeiden: Wie geeft ons vlees te eten? 5 Wij denken terug aan de vis, die wij in Egypte aten om niet, aan de komkommers en de meloenen, het look, de uien en het knoflook. 6 Maar nu drogen wij uit, er is in het geheel niets, wij krijgen alleen dit manna te zien. 7 (B) Het manna nu leek op koriander-zaad en het zag er uit als balsemhars; 8 (C) het volk verspreidde zich om het te verzamelen en maalde het in handmolens of stampte het in vijzels en kookte het in potten en bereidde het tot koeken; en de smaak ervan was als van oliegebak; 9 telkens wanneer 's nachts de dauw op de legerplaats neerdaalde, daalde ook het manna daarop neer.

10 Toen Mozes het volk, geslacht aan geslacht, hoorde huilen, ieder aan de ingang van zijn tent, ontbrandde de toorn van JHWH hevig, en het was kwaad in de ogen van Mozes, 11 en Mozes zei tot

(A) **10:35** Ps. 68:2. (B) **11:7** Ex. 16:31. (C) **11:8** Ex. 16:13-15.

JHWH: Waarom hebt U uw knecht slecht behandeld en waarom heb ik geen genade gevonden in uw ogen, dat U de last van dit hele volk op mij legt? 12 Heb ik dit hele volk ontvangen of heb ik het gebaard, dat U tot mij zou kunnen zeggen: Draag het in uw schoot, zoals een voedstervader een zuigeling draagt, naar het land dat U aan zijn vaderen onder ede beloofd hebt? 13 Vanwaar zou ik het vlees halen om aan dit hele volk te geven? want zij klagen tegen mij: Geef ons vlees te eten! 14 Ik alleen kan de zorg voor dit hele volk niet dragen: dat is mij te zwaar. 15 Wilt U zó met mij handelen, dood mij dan liever, indien ik genade heb gevonden in uw ogen, opdat ik mijn ongeluk niet hoef aan te zien.

16 Toen zei JHWH tot Mozes: Breng voor Mij uit de oudsten van Israël zeventig mannen bijeen, van wie u weet, dat zij oudsten en opzieners van het volk zijn, en breng hen naar de tent der samenkomst, opdat zij zich daar bij u opstellen. 17 Dan zal Ik neerdalen en daar met u spreken en een deel van de Geest die op u is, nemen en op hen leggen, opdat zij met u de last van het volk dragen, en u die niet alleen hoeft te dragen. 18 Maar tot het volk zult u zeggen: Heiligt u tegen morgen, dan zult u vlees eten; u hebt immers hoorbaar tegen JHWH geklaagd: Wie zal ons vlees te eten geven? wij hadden het zo goed in Egypte. - JHWH zal u vlees geven en u zult eten. 19 U zult het niet één dag eten en geen twee dagen, geen vijf dagen, geen tien dagen en geen twintig dagen, 20 maar een volle maand lang, totdat het uw neus uitkomt en u ervan walgt - omdat u JHWH hebt veracht, die in uw midden is en aldus voor zijn aangezicht hebt gejammerd: Waarom zijn wij toch uit Egypte getrokken? 21 Maar Mozes zei: Zeshonderdduizend man te voet bedraagt dit volk, en ik ben in hun midden, en U zegt: Vlees zal Ik hun geven, en een volle maand zullen zij het eten! 22 Kunnen er zoveel schapen en runderen voor hen geslacht worden, dat zij er genoeg aan hebben? Of kunnen alle vissen uit de zee voor hen gevangen worden, dat zij er genoeg aan hebben? 23 JHWH echter zei tot Mozes: Zou de hand van JHWH te kort zijn? Nu zult u zien, of mijn woord aan u gebeuren zal of niet!

24 Toen Mozes naar buiten was gekomen, sprak hij de woorden van JHWH tot het volk; daarop vergaderde hij zeventig mannen uit de oudsten van het volk en stelde hen rondom de tent. 25 Toen daalde JHWH in de wolk neer en sprak tot hem, en Hij nam een deel van de Geest die op hem was, en legde dat op de zeventig mannen, op de oudsten; toen de Geest op hen rustte, profeteerden zij, maar daarna niet meer. 26 Twee mannen nu waren in de legerplaats achtergebleven; de één heette Eldad, en de ander Medad. Toen de Geest op hen rustte - zij behoorden tot de opgeschrevenen, maar waren niet naar de tent gegaan - profeteerden zij in de legerplaats. 27 Een jongeman snelde daarop heen en bracht Mozes bericht en zei: Eldad en Medad zijn aan het profeteren in de legerplaats. 28 Jozua nu, de zoon van Noen, die van jongs af de dienaar van Mozes was geweest, *antwoordde* daarop en zei: Mijn heer Mozes, verhindert het hun. 29 Maar Mozes zei tot hem: Wilt u voor mij opkomen? Och, was het hele volk van JHWH maar profeten, doordat JHWH zijn Geest op hen gaf! 30 Daarop trok Mozes zich in de legerplaats terug, vergezeld van de oudsten van Israël.

31 Toen stak er een wind op, door JHWH gezonden; die voerde kwakkels aan van de zee en strooide ze uit over de legerplaats, zodat zij een dagreis ver naar alle kanten rondom de legerplaats lagen, ongeveer twee ellen hoog boven de grond. 32 Toen maakte het volk zich op, die hele dag en de hele nacht en de hele volgende dag, en verzamelde de kwakkels - die het minst had, verzamelde tien homer - en zij spreidden deze wijd uit, rondom de legerplaats. 33 Terwijl het vlees nog tussen hun tanden was, vóórdat het gekauwd was, ontbrandde de toorn van JHWH tegen het volk en JHWH sloeg het volk met een zeer zware slag. 34 Daarom gaf men aan die plaats de naam Kibrot-Hattaäwa, omdat men daar het gulzige volk begraven had. 35 Uit Kibrot-Hattaäwa brak het volk op naar Chaserot en zij bleven te Chaserot.

Mirjam met melaatsheid gestraft

12 1 Mirjam nu sprak met Aäron over Mozes naar aanleiding van de Ethiopische vrouw, die hij genomen had, want hij had een Ethiopische vrouw genomen, 2 en zij zeiden: Heeft JHWH soms uitsluitend door Mozes gesproken, heeft Hij ook niet door ons gesproken? En JHWH hoorde het. 3 Mozes nu was een zeer zachtmoedig man, meer dan enig mens op de aardbodem. 4 Toen zei JHWH direct tot Mozes, Aäron en Mirjam: Gaat met uw drieën uit naar de tent der samenkomst. Daarop gingen zij met hun drieën uit. 5 Toen daalde JHWH neer in de wolkkolom, stelde Zich in de ingang van de tent, en riep Aäron en Mirjam; en zij traden beiden naar voren. 6 Toen zei Hij: Hoort nu mijn woorden. Indien onder u een profeet is, dan maak Ik, JHWH Mij in een gezicht aan hem bekend, in een droom spreek Ik met hem. 7 (A) Zo niet met mijn knecht Mozes, vertrouwd als hij is in heel mijn huis. 8 Van mond tot mond spreek Ik met hem, duidelijk en niet in raadsels, maar hij ziet de gestalte van JHWH. Waarom hebt u zich dan niet ontzien tegen mijn knecht Mozes te spreken? 9 Daarom ontbrandde de toorn van JHWH tegen hen en Hij ging heen.

10 Toen nu de wolk van boven de tent geweken was, zie, Mirjam was melaats als sneeuw; toen Aäron zich tot Mirjam omwendde, ziedaar een melaatse! 11 Toen zei Aäron tot Mozes: Ach mijn heer, reken ons toch de zonde niet toe, die wij in onze dwaasheid begaan hebben. 12 Laat haar toch niet zijn als een doodgeborene, waarvan het vlees al half vergaan is, wanneer hij uit de schoot van zijn moeder komt. 13 En Mozes riep tot JHWH: O God, genees haar toch. 14 (B) Daarop zei JHWH tot Mozes: Had haar vader haar openlijk in het gezicht gespuwd, zou zij dan niet gedurende zeven dagen te schande zijn? Laat haar gedurende zeven dagen buiten de legerplaats gesloten worden, en daarna mag zij zich er weer bijvoegen. 15 Daarop werd Mirjam zeven dagen buiten de legerplaats gesloten; en het volk brak niet op, vóórdat Mirjam zich bij hen gevoegd had. 16 Toen brak het volk op uit Chaserot en legerde zich in de woestijn Paran.

De twaalf verspieders

13 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Zend voor u(zelf) mannen uit om het land Kanaän te verspieden, dat Ik de Israëlieten geven zal; telkens één man zult u zenden als vertegenwoordiger van de stam van zijn vaderen: allen vorsten onder hen. 3 Toen zond Mozes hen heen uit de woestijn Paran, naar het bevel van JHWH; al die mannen waren hoofden van de Israëlieten. 4 En dit zijn hun namen: van de stam Ruben Sammua, de zoon van Zakkur; 5 van de stam Simeon Safat, de zoon van Chori; 6 van de stam Juda Kaleb, de zoon van Jefunne; 7 van de stam Issakar Jigal, de zoon van Josef; 8 van de stam Efraïm Hosea, de zoon van Noen; 9 van de stam Benjamin Palti, de zoon van Rafu; 10 van de stam Zebulon Gaddiël, de zoon van Sodi; 11 van de stam Jozef, van de stam Manasse Gaddi, de zoon van Susi; 12 van de stam Dan Ammiël, de zoon van Gemalli; 13 van de stam Aser Setur, de zoon van Michaël; 14 van de stam Naftali Nachbi, de zoon van Wofsi; 15 van de stam Gad Geüel, de zoon van Maki. 16 Dit zijn de namen van de mannen, die Mozes uitzond om het land te verspieden; en Mozes noemde Hosea, de zoon van Noen, Jozua.

17 Mozes dan zond hen uit om het land Kanaän te verspieden en zei tot hen: Trekt hier het Zuiderland in en trekt op naar het bergland, 18 en ziet, hoe het land is, en of het volk dat erin woont, sterk is of zwak, klein of talrijk; 19 en of het land, waarin het woont, goed is of slecht, hoe de steden zijn, waarin het woont, of het in legerplaatsen woont dan wel in vestingen, 20 en of het land vet is of schraal, of er bomen op staan of niet. Weest moedig en neemt van de vrucht van het land mee. Het was toen juist de tijd van de eerste druiven.

(A) **12:7** Heb. 3:2. (B) **12:14** Num. 5:2,3.

21 Zij trokken op en verspiedden het land van
de woestijn Sin af tot aan Rechob toe, waar de
weg naar Hamat begint. 22 Toen zij door het
Zuiderland optrokken, kwam men tot Hebron;
daar woonden Achiman, Sesai en Talmai, de kin-
deren van Enak. Hebron is zeven jaar eerder ge-
bouwd dan Soan in Egypte. 23 Toen zij in het
dal Eskol gekomen waren, sneden zij daar een
rank met één tros druiven af, die zij met hun
tweeën aan een draagstok droegen; ook enige
granaatappelen en vijgen. 24 Die plaats noemde
men het dal Eskol wegens de druiventros, die de
Israëlieten daar afgesneden hadden.
25 Na verloop van veertig dagen keerden zij te-
rug van het verspieden van het land; 26 zij gin-
gen op weg en kwamen tot Mozes en Aäron en
de hele vergadering van de Israëlieten in Kades,
in de woestijn Paran, en brachten hun en de hele
vergadering bericht en toonden hun de vrucht
van het land. 27 Zij vertelden hem dan en zeiden:
Wij kwamen in het land, waarheen u ons gezon-
den had, en ja, het vloeit van melk en honing, en
dit is zijn vrucht. 28 Het volk echter, dat in het
land woont, is sterk en de steden zijn ommuurd
en zeer groot, en ook de kinderen van Enak za-
gen wij daar; 29 Amalek woont in het Zuiderland,
de Hethieten, Jebusieten en Amorieten wonen
in het bergland, de Kanaänieten aan de zee en
aan de oever van de Jordaan. 30 Daarop trachtte
Kaleb het volk tot bedaren te brengen tegenover
Mozes en zei: Laat ons gerust optrekken en het
in bezit nemen, want wij zullen het zeker kun-
nen vermeesteren. 31 Maar de mannen die met
hem opgetrokken waren, zeiden: Wij zullen te-
gen dat volk niet kunnen optrekken, want het is
sterker dan wij. 32 Ook verspreidden zij onder
de Israëlieten een kwaad gerucht over het land
dat zij verspied hadden, door te zeggen: Het land
dat wij zijn doorgetrokken om het te verspieden,
is een land dat zijn inwoners verslindt, en alle
mensen die wij daar zagen, waren mannen van
grote lengte. 33 (A) Ook zagen wij daar de reu-
zen, Enakieten, die tot de reuzen behoren, en wij
waren als sprinkhanen in onze eigen ogen en ook
in hun ogen.
14 1 25 Toen verhief de hele vergadering
haar stem en het volk huilde in die nacht.
2 Al de Israëlieten mopperden tegen Mozes en
Aäron; en de hele vergadering zei tot hen: Och,
waren wij in het land Egypte gestorven, of waren
wij in deze woestijn gestorven! 3 Waarom toch
brengt JHWH ons naar dit land, opdat wij door
het zwaard vallen, onze vrouwen en kinderen ten
buit worden? Zou het voor ons niet beter zijn
naar Egypte terug te keren? 4 En zij zeiden tot
elkaar: Laat ons een hoofd aanstellen en naar
Egypte terugkeren.
5 Toen wierpen Mozes en Aäron zich op hun
aangezicht voor de ogen van de hele gemeente
van de vergadering van de Israëlieten. 6 En Jozua,
de zoon van Noen, en Kaleb, de zoon van
Jefunne, die behoorden tot degenen die het
land verspied hadden, scheurden hun kleder-
en 7 en zeiden tot de hele vergadering van de
Israëlieten: Het land dat wij doorgetrokken zijn
om het te verspieden, dat land is buitengewoon
goed. 8 Indien JHWH welgevallen aan ons heeft,
dan zal Hij ons in dit land brengen en het ons ge-
ven, een land, dat vloeit van melk en honing. 9 (B)
Alleen, weest dan niet opstandig tegen JHWH en
u, vreest het volk van het land niet, want zij zijn
ons tot voedsel, hun schaduw is van hen gewe-
ken, en JHWH is met ons; vreest hen niet. 10 Toen
zei de hele vergadering, dat men hen stenigen
zou. Maar de heerlijkheid van JHWH verscheen
in de tent der samenkomst aan al de Israëlieten.
11 En JHWH zei tot Mozes: Hoelang zal dit volk
Mij versmaden, en hoelang zullen zij niet op Mij
vertrouwen bij al de tekenen die Ik in hun mid-
den gedaan heb? 12 Ik zal het met de pest slaan
en het uitroeien, en u tot een volk maken, gro-
ter en machtiger dan dit. 13 (C) Maar Mozes zei
tot JHWH: Hoort Egypte het - U hebt immers dit
volk door uw kracht uit zijn midden doen op-
trekken - 14 dan zullen zij zeggen tot de inwo-
ners van dit land, die gehoord hebben, dat u,

(A) **13:33** Gen. 6:4. (B) **14:9** Heb. 3:16. (C) **14:13** Ex. 32:11-14.

JHWH, in het midden van dit volk bent, dat U, JHWH, oog in oog U hebt laten zien, terwijl uw wolk boven hen staat en U in de wolkkolom vóór hen heen gaat overdag en in de vuurkolom 's nachts - 15 zult U nu dit volk tot op de laatste man doden, dan zullen de volken die van U bij geruchte hoorden, zeggen: 16 Omdat JHWH dit volk niet kon brengen naar het land dat Hij hun onder ede beloofd had, daarom heeft Hij hen in de woestijn omgebracht. 17 Nu dan, laat toch de kracht van JHWH zich groot betonen, zoals U gesproken hebt: 18 (A) JHWH is geduldig en groot van goedheid, vergevende ongerechtigheid en overtreding, hoewel Hij zeker niet ongestraft laat, maar de ongerechtigheid van de vaderen bezoekt aan de kinderen, aan het derde en vierde geslacht. 19 Vergeef toch de ongerechtigheid van dit volk naar de grootheid van uw goedheid, zoals U dit volk vergeving geschonken hebt van Egypte af tot hiertoe.

20 En JHWH zei: Op uw gebed schenk Ik vergeving. 21 (B) Evenwel, zo waar Ik leef en de heerlijkheid van JHWH de hele aarde vervullen zal: 22 Geen van de mannen die mijn heerlijkheid gezien hebben, en de tekenen die Ik in Egypte en in de woestijn gedaan heb, en die Mij nu al tienmaal verzocht en naar mijn stem niet geluisterd hebben, 23 zal het land zien, dat Ik onder ede aan hun vaderen beloofd heb! Ja, niemand van hen, die Mij versmaad hebben, zal het zien. 24 (C) Maar omdat bij mijn knecht Kaleb een andere geest geweest is en hij Mij volkomen gevolgd heeft, zal Ik hem naar het land brengen, waar hij heen geweest is, en zijn nakomelingschap zal het bezitten. 25 De Amalekieten nu en de Kanaänieten wonen in de Laagvlakte. Keert u morgen om en trekt op naar de woestijn in de richting van de Schelfzee.

26 Verder sprak JHWH tot Mozes en Aäron: 27 Hoelang zal het duren dat deze boze vergadering tegen Mij blijft mopperen? Het gemor, dat de Israëlieten tegen Mij uiten, heb Ik gehoord. 28 Zeg tot hen: Zowaar Ik leef, luidt het woord van JHWH, Ik zal zeker met u doen zoals u tot Mij gesproken hebt! 29 (D) In deze woestijn zullen uw lijken vallen, namelijk zovelen als er van u geteld zijn, naar uw volle getal, van twintig jaar oud en daarboven, omdat u tegen Mij gemopperd hebt. 30 Voorwaar, u zult niet komen in het land, waarvan Ik gezworen heb u daarin te doen wonen, behalve Kaleb, de zoon van Jefunne en Jozua, de zoon van Noen! 31 En uw kinderen, van welke u gezegd hebt: Die zullen tot een buit zijn - hen zal Ik er brengen, opdat zij het land leren kennen, dat u veracht hebt. 32 Maar wat u betreft, uw lijken zullen vallen in deze woestijn, 33 (E) en uw zonen zullen veertig jaar lang in de woestijn rondzwerven en uw overspelig gedrag boeten, totdat uw lijken alle in de woestijn liggen. 34 Overeenkomstig het aantal dagen, gedurende welke u het land verspied hebt, veertig dagen, zult u uw ongerechtigheden veertig jaar lang boeten, voor elke dag één jaar, opdat u weet wat het betekent, als Ik Mij afkeer. 35 Ik, JHWH, heb het gesproken. Ik zal dit zeker doen aan heel deze boze vergadering, die tegen Mij samenspant. In deze woestijn zullen zij hun einde vinden en daar zullen zij sterven.

36 De mannen nu, die Mozes uitgezonden had om het land te verspieden, en die, toen zij teruggekomen waren, de hele vergadering tegen hem hadden doen mopperen door een kwaad gerucht over het land te verspreiden, 37 deze mannen, die een kwaad gerucht over het land verspreid hadden, stierven door een plaag voor het aangezicht van JHWH. 38 Maar van die mannen die uitgegaan waren om het land te verspieden, bleven Jozua, de zoon van Noen, en Kaleb, de zoon van Jefunne, in leven.

De inval in het Zuiden mislukt

39 Toen Mozes deze woorden tot al de Israëlieten gesproken had, bedreef het volk zware rouw. 40 En de volgende morgen vroeg wilden zij de bergtop beklimmen, onder de uitroep: Ziet, wij trekken op naar de plaats, van

(A) **14:18** Ex. 20:5,6; 34:6,7; Deut. 5:9,10; 7:9,10. (B) **14:21** Heb. 3:11,18. (C) **14:24** Joz. 14:9-12. (D) **14:29** Heb. 3:17. (E) **14:33** Hand. 7:36.

welke JHWH gesproken heeft, want wij hebben gezondigd. 41 Maar Mozes zei: Waarom staat u op het punt het bevel van JHWH te overtreden? Dit zal toch niet gelukken. 42 Trekt niet op, want JHWH is niet in uw midden - opdat u niet de nederlaag lijdt tegen uw vijanden, 43 want de Amalekieten en de Kanaänieten zijn daar tegenover u, en u zult door het zwaard vallen, daarom dat u zich van JHWH hebt afgekeerd, en JHWH zal niet met u zijn. 44 Toch waagden zij het de bergtop te beklimmen, maar de ark van het verbond van JHWH en Mozes verlieten de legerplaats niet. 45 Toen kwamen de Amalekieten en de Kanaänieten die dat gebergte bewoonden, naar beneden, versloegen hen en dreven hen terug tot Chorma toe.

Het vuuroffer

15 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer u komt in het land, dat Ik u ter woning geven zal, 3 en u brengt JHWH een vuuroffer, hetzij brandoffer of slachtoffer, hetzij om een gelofte in te lossen, of vrijwillig, of op uw feesten, om JHWH een liefelijke reuk te bereiden van runderen of kleinvee, 4 dan zal hij die JHWH zijn offergave aanbiedt, als spijsoffer aanbieden een tiende efa fijn meel, aangemaakt met een vierde hin olie, 5 en wijn tot een plengoffer; een vierde hin zult u voor elk schaap bij het brandoffer of bij het slachtoffer doen. 6 Bij een ram zult u als spijsoffer twee tienden efa fijn meel doen, aangemaakt met een derde hin olie, 7 en wijn tot een plengoffer, een derde hin; u zult JHWH een liefelijke reuk aanbieden. 8 Wanneer u een rund zult bereiden als brandoffer of als slachtoffer, hetzij om een gelofte in te lossen, of als vredeoffer voor JHWH, 9 dan zal men bij het rund als spijsoffer drie tienden efa fijn meel aanbieden, aangemaakt met een halve hin olie. 10 En wijn zult u brengen tot een plengoffer, een halve hin, als een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor JHWH. 11 Aldus zal gedaan worden voor elk rund of voor elke ram of voor een stuk kleinvee, schaap of geit. 12 Zoveel u er zult bereiden, voor elk daarvan zult u aldus doen, naar hun aantal.

13 Iedere geboren Israëliet zal aldus handelen, wanneer hij een vuuroffer aanbiedt tot een liefelijke reuk voor JHWH. 14 En wanneer een vreemdeling bij u verblijft, of iemand, die van geslacht op geslacht onder u is, en hij brengt een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor JHWH dan zal hij handelen zoals u; 15 wat de gemeente betreft, eenzelfde inzetting zal gelden zowel voor u als voor de vreemdeling die bij u verblijft; een altijddurende inzetting zal het zijn voor uw geslachten: u en de vreemdeling zullen voor JHWH gelijk zijn. 16 (A) Eénzelfde *Torah* en éénzelfde voorschrift zal gelden zowel voor u als voor de vreemdeling die bij u verblijft.

17 JHWH nu sprak tot Mozes: 18 Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer u komt in het land, waarheen Ik u brengen zal, 19 dan zult u, wanneer u van het voedsel van het land eet, JHWH een heffing geven. 20 De eerstelingen van uw gerstemeel zult u, in de vorm van een koek, als heffing geven; zoals u een heffing geeft van uw dorsvloer, zo zult u het als een heffing geven. 21 Van de eerstelingen van uw gerstemeel zult u JHWH een heffing geven, van geslacht tot geslacht.

De onopzettelijke zonde

22 Wanneer u nu onopzettelijk een van deze geboden niet volbrengt, die JHWH tot Mozes gesproken heeft, 23 van alles wat JHWH u geboden heeft door de dienst van Mozes van die dag af, dat JHWH zijn geboden gaf en daarna, van geslacht tot geslacht, 24 en wanneer het buiten weten van de vergadering onopzettelijk gebeurd is, dan zal de hele vergadering een jonge stier tot een brandoffer bereiden, tot een liefelijke reuk voor JHWH met het bijbehorend spijsoffer en plengoffer volgens het voorschrift, en ook een geitenbok tot een zondoffer. 25 Dan zal de priester over de hele vergadering van de Israëlieten

(A) **15:16** Lev. 24:22.

verzoening doen, en het zal hun vergeven worden, omdat het onopzettelijk was, en omdat zij hun offergaven JHWH als een vuuroffer hebben gebracht met hun zondoffer voor het aangezicht van JHWH wegens hun onopzettelijke zonde. 26 Het zal aan de hele vergadering van de Israëlieten vergeven worden, zowel als aan de vreemdeling die in uw midden verblijft, want het was onopzettelijk over het hele volk gekomen.
27 (A) Wanneer één persoon onopzettelijk gezondigd heeft, dan zal hij een eenjarige geit tot een zondoffer aanbieden; 28 en de priester zal over hem die onopzettelijk gezondigd heeft met een onopzettelijke zonde tegen JHWH verzoening doen door over hem de verzoening te volbrengen, en het zal hem vergeven worden. 29 Eénzelfde *Torah* zal voor u gelden, voor de onder de Israëlieten geborene en voor de vreemdeling die in uw midden verblijft, ten aanzien van hem, die iets doet door een onopzettelijke zonde. 30 Maar wie iets bewust doet, hetzij geboren Israëliet, hetzij vreemdeling, die zal een lasteraar van JHWH zijn, die zal uit zijn volk worden uitgeroeid, 31 want hij heeft het woord van JHWH veracht en zijn gebod geschonden; die zal zeker uitgeroeid worden, zijn ongerechtigheid is op hem.

De sjabbatsschender

32 Terwijl de Israëlieten in de woestijn waren, betrapten zij iemand, die op de Sjabbatdag aan het houtsprokkelen was, 33 en zij, die hem betrapt hadden, terwijl hij aan het houtsprokkelen was, brachten hem tot Mozes en Aäron en de hele vergadering; 34 dezen stelden hem in bewaring omdat nog niet bepaald was wat met hem gedaan moest worden. 35 Toen zei JHWH tot Mozes: Die man zal zeker ter dood gebracht worden; de hele vergadering zal hem buiten de legerplaats stenigen. 36 Toen leidde de hele vergadering hem buiten de legerplaats, en zij stenigden hem, zodat hij stierf - zoals JHWH Mozes geboden had.

De gedenkkwasten (in het Hebreeuws: tsietsiet)

37 JHWH nu zei tot Mozes: 38 (B) Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen, dat zij zich gedenkkwasten maken aan de hoeken van hun klederen, van geslacht tot geslacht, en dat zij in de gedenkkwasten aan de hoeken een blauwpurperen draad verwerken. 39 Dat zal u dan tot een gedenkkwast zijn; als u daarnaar ziet, dan zult u al de geboden van JHWH gedenken en die volbrengen zonder uw hart of uw ogen te volgen, dat u zich daardoor tot overspel zou laten verleiden, 40 opdat u gedenkt en volbrengt al mijn geboden en heilig bent voor uw God.(1) 41 Ik ben JHWH uw God, die u uit het land Egypte heb uitgeleid om u tot een God te zijn; Ik ben JHWH uw God.

De opstand van Korach, Datan en Abiram

16 1 (C) Korach nu, de zoon van Jishar, de zoon van Kehat, de zoon van Levi, nam met Datan en Abiram, zonen van Eliab, en On, de zoon van Pelet, Rubenieten, (een aantal mannen); 2 en zij stelden zich vóór Mozes met tweehonderd vijftig mannen uit de Israëlieten, hoofden van de vergadering, opgeroepenen ter volksvergadering, mannen van naam. 3 Zij dan liepen te hoop tegen Mozes en Aäron en zeiden tot hen: Laat het u genoeg zijn, want de hele vergadering, zij allen zijn heiligen, en JHWH is in hun midden. Waarom verheft u zich dan boven de gemeente van JHWH? 4 Toen Mozes het hoorde, wierp hij zich op zijn aangezicht. 5 En hij sprak tot Korach en zijn hele aanhang: Morgen, dan zal JHWH doen weten, wie Hem toebehoort, en wie de heilige is, dat Hij hem tot Zich doet naderen; die Hij verkiezen zal, zal Hij tot Zich doen naderen. 6 Doet dit: neemt u vuurpannen, u, Korach en u, zijn hele aanhang, 7 doet dan vuur daarin en legt er morgen reukwerk op voor het aangezicht van JHWH, en de man die JHWH verkiezen

(1) **15:40** zie het verhaal van de bloedvloeiende vrouw in Matteüs 9:20-22.

(A) **15:27** Lev. 4:27-31. (B) **15:38** Deut. 22:12. (C) **16:1** Judas 1:11.

zal, die zal de heilige zijn. Laat het u genoeg zijn, Levieten.
8 Toen zei Mozes tot Korach: Hoort toch, u Levieten! 9 Is het u te weinig, dat de God van Israël u heeft afgezonderd van de vergadering van Israël om u tot Zich te doen naderen, om de dienst aan de tabernakel van JHWH te verrichten en voor het aangezicht van de vergadering te staan om hen te dienen, 10 en dat Hij u en al uw broeders, de Levieten, met u deed naderen? Streeft u nu ook naar het priesterschap? 11 Daarom, u en uw hele aanhang, u spant samen tegen JHWH want wat is Aäron, dat u tegen hem zou mopperen? 12 Mozes nu zond (helpers) heen om Datan en Abiram, de zonen van Eliab, te ontbieden, maar zij zeiden: Wij komen niet. 13 Is het een kleinigheid, dat u ons uit een land hebt gevoerd, vloeiende van melk en honing, om ons te laten sterven in de woestijn, en wilt u zich ook nog als heerser over ons opwerpen? 14 U hebt ons waarlijk niet gebracht in een land, vloeiende van melk en honing, noch ons akkers en wijngaarden in bezit gegeven; meent u de ogen van deze mannen te kunnen verblinden? Wij komen niet. 15 Toen werd Mozes zeer boos en hij zei tot JHWH: Keer U niet tot hun spijsoffer; niet één ezel heb ik van hen weggenomen, noch iemand van hen kwaad gedaan.
16 En Mozes zei tot Korach: U en uw hele aanhang, verschijnt morgen voor het aangezicht van JHWH, u en zij en Aäron! 17 Neemt dan ieder zijn vuurpan, legt er reukwerk op en biedt JHWH ieder zijn vuurpan aan, tweehonderd vijftig vuurpannen, u en Aäron, ieder zijn vuurpan. 18 Zij namen dan ieder zijn vuurpan, deden vuur daarin, legden reukwerk daarop, en stelden zich op bij de ingang van de tent der samenkomst met Mozes en Aäron. 19 Toen Korach de hele aanhang bij de ingang van de tent der samenkomst tegen hen had bijeengebracht, verscheen de heerlijkheid van JHWH aan de hele vergadering. 20 En JHWH sprak tot Mozes en Aäron: 21 Scheidt u af van deze vergadering, opdat Ik haar in één oogwenk zal verteren. 22 Toen wierpen zij zich op hun aangezicht en zeiden: O God, God van de geesten van alle levende schepselen, als één man zondigt, zult U dan tegen de hele vergadering toornen?
23 JHWH dan sprak tot Mozes: 24 Spreek tot de vergadering: Trekt u terug uit de omtrek van de woning van Korach, Datan en Abiram. 25 Toen maakte Mozes zich op en ging tot Datan en Abiram, en de oudsten van Israël volgden hem. 26 En hij sprak tot de vergadering: Wijkt toch van de tenten van deze goddeloze mannen en raakt niets aan, dat hun toebehoort, opdat u niet door al hun zonden wordt weggeraapt. 27 Toen trokken zij weg uit de omtrek van de woning van Korach, Datan en Abiram, en Datan en Abiram traden naar buiten en stonden aan de ingang van hun tenten met hun vrouwen, zonen en kleine kinderen. 28 Daarop zei Mozes: Hieraan zult u weten, dat JHWH mij gezonden heeft om al deze daden te doen, en dat het niet mijn bedenksel is: 29 indien dezen zullen sterven, zoals ieder mens sterft, en over hen bezoeking zal worden gedaan, zoals ieder mens bezocht wordt, dan heeft JHWH mij niet gezonden. 30 Maar, indien JHWH iets nieuws zal scheppen, zodat de grond zijn mond zal opensperren en hen verzwelgen met alles wat hun toebehoort, zodat zij levend in het dodenrijk zullen dalen, dan zult u weten, dat deze mannen JHWH gesmaad hebben. 31 Nauwelijks had hij al deze woorden uitgesproken, of de grond spleet onder hen, 32 en de aarde opende haar mond en verzwolg hen met hun huisgezinnen en met alle mensen die bij Korach behoorden en met alle have. 33 Zo daalden zij, met allen die bij hen hoorden, levend in het dodenrijk; en de aarde overdekte hen, zodat zij uit het midden van de gemeente omkwamen. 34 En alle Israëlieten die om hen heen stonden, vluchtten weg op hun geroep, want zij dachten: De aarde moest ook ons eens verzwelgen! 35 Toen ging er een vuur uit van JHWH en verteerde de tweehonderd vijftig mannen, die het reukwerk geofferd hadden.
36 JHWH nu sprak tot Mozes: 37 Zeg tot Eleazar, de zoon van de priester Aäron, dat hij de vuurpannen uit de brand wegneemt, en strooi

het vuur ver weg, omdat zij heilig zijn, 38 te weten de vuurpannen van degenen die ten koste van hun leven gezondigd hebben, en maakt deze tot dunne platen, tot een overtrek voor het altaar, want zij hebben ze voor het aangezicht van JHWH gebracht, zodat deze geheiligd zijn; zo zullen zij de Israëlieten tot een teken zijn. 39 Toen nam de priester Eleazar de koperen vuurpannen, welke zij die verbrand waren, hadden gebracht en men plette ze tot een overtrek voor het altaar, 40 een herinnering voor de Israëlieten, opdat geen onbevoegde, die niet behoort tot de nakomelingen van Aäron, zal naderen om reukwerk te branden voor het aangezicht van JHWH, en het hem niet zal vergaan als Korach en zijn aanhang, zoals JHWH tot hem gesproken had door de dienst van Mozes.

41 De volgende dag echter mopperde de hele vergadering van de Israëlieten tegen Mozes en Aäron, zeggende: U hebt het volk van JHWH gedood. 42 Toen nu de vergadering tegen Mozes en Aäron te hoop liep, en zij zich naar de tent der samenkomst wendden, zie, de wolk bedekte haar en de heerlijkheid van JHWH verscheen. 43 Toen kwamen Mozes en Aäron tot vóór de tent der samenkomst.

44 JHWH dan sprak tot Mozes: 45 Trekt u terug uit deze vergadering, opdat Ik haar in één ogenblik zal verteren. Toen wierpen zij zich neer op hun aangezicht. 46 En Mozes zei tot Aäron: Neem een vuurpan, doe er vuur in van het altaar, leg er reukwerk op, en ga haastig tot de vergadering en doe verzoening over hen, want de toorn is van JHWH uitgegaan, de plaag is begonnen. 47 Aäron nam (een vuurpan), zoals Mozes gesproken had, en snelde tot midden onder de gemeente, en zie, de plaag was onder het volk begonnen; toen legde hij er reukwerk op en deed verzoening over het volk. 48 Toen hij tussen de doden en de levenden stond, hield de plaag op. 49 En zij, die gestorven waren door de plaag, waren veertienduizend zevenhonderd, behalve degenen die gestorven waren terzake van Korach. 50 Toen Aäron tot Mozes terugkeerde aan de ingang van de tent der samenkomst, had de plaag opgehouden.

De bloeiende staf van Aäron

17 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de Israëlieten en neem van hen voor elke stam één staf van al hun vorsten, naar hun stammen twaalf staven; ieders naam zult u op zijn staf schrijven; 3 maar de naam van Aäron zult u op de staf van Levi schrijven, want één staf dient voor het hoofd van hun stam. 4 Dan zult u deze neerleggen in de tent der samenkomst vóór de getuigenis, waar Ik met u pleeg samen te komen. 5 En de man die Ik verkies, zijn staf zal bloeien; zo zal Ik het gemor, waarmee de Israëlieten tegen u mopperen, tot zwijgen brengen, zodat Ik het niet meer hoor. 6 Nadat nu Mozes tot de Israëlieten gesproken had, gaven al hun vorsten hem voor iedere vorst één staf, naar hun stammen twaalf staven, en de staf van Aäron was onder hun staven. 7 Mozes nu legde de staven neer vóór het aangezicht van JHWH in de tent van de getuigenis. 8 Toen Mozes de volgende dag de tent van de getuigenis binnenging, zie, de staf van Aäron, voor het huis van Levi, bloeide; hij had bloesem voortgebracht, bloemen gedragen en amandelen doen rijpen. 9 Toen Mozes al de staven van vóór het aangezicht van JHWH tot al de Israëlieten naar buiten bracht, zagen zij het en namen ieder zijn staf.

10 En JHWH zei tot Mozes: Breng de staf van Aäron terug vóór de getuigenis, om bewaard te worden tot een teken voor de weerspannigen, zodat u aan hun gemor een einde maakt en Ik het niet meer hoor, opdat zij niet sterven. 11 En Mozes deed het: zoals JHWH hem geboden had, deed hij. 12 De Israëlieten immers hadden tot Mozes gezegd: Zie wij geven de geest, wij komen om, wij komen allen om. 13 Al wie ook maar nadert tot de tabernakel van JHWH, zal sterven. Moeten wij dan tot de laatste man de geest geven?

Plichten en inkomsten van priesters en Levieten

18 [1] JHWH nu zei tot Aäron: U en uw zonen en uw familie met u zult de ongerechtigheid, tegen het heiligdom begaan, dragen; en u en uw zonen zult de ongerechtigheid, in uw priesterambt begaan, dragen. [2] Doe ook uw broeders, de stam Levi, de stam van uw vader, met u naderen, opdat zij zich bij u aansluiten en u, zowel als uw zonen dienen, vóór de tent van de getuigenis; [3] opdat zij hun taak vervullen tegenover u, zowel als hun taak met betrekking tot de hele tent; tot de voorwerpen van het heiligdom en tot het altaar echter, zullen zij niet naderen, opdat zij niet sterven, niet alleen zij, maar ook u; [4] en opdat zij zich bij u aansluiten en hun taak vervullen met betrekking tot de tent der samenkomst naar de hele dienst van de tent; maar een onbevoegde zal tot u niet naderen. [5] U echter zult uw taak vervullen met betrekking tot het heilige en het altaar, opdat er geen toorn meer op de Israëlieten ruste. [6] Zie, Ik zelf heb uw broeders, de Levieten, uit de Israëlieten genomen als een geschenk voor u, als gegeven aan JHWH, om de dienst aan de tent der samenkomst te verrichten; [7] maar u en uw zonen met u zult uw priesterambt vervullen in alles wat bij het altaar behoort en bij wat achter het voorhangsel is, en daarbij dienst doen; als een dienst, die een geschenk is, geef Ik u uw priesterambt; maar de onbevoegde, die nadert, zal ter dood gebracht worden.

[8] En JHWH sprak tot Aäron: Zie, Ik zelf geef u de verzorging van mijn heffingen; wat al de heilige gaven van de Israëlieten betreft, die geef Ik u en uw zonen tot een gewijd deel, tot een altijddurende inzetting. [9] Van de allerheiligste gaven, voor zover zij niet verbrand worden, zal dit voor u zijn: al hun offergaven, zowel met betrekking tot al hun spijsoffers als al hun zondoffers en al hun schuldoffers, die zij Mij vergelden; de allerheiligste gaven, die zullen voor u en uw zonen zijn. [10] Als iets, dat allerheiligst is, zult u het eten; al wat van het mannelijk geslacht is, zal het eten, het zal u iets heiligs zijn. [11] Dit komt u toe als heffing van al de beweegoffers die de Israëlieten geven; die geef ik u en uw zonen en uw dochters met u tot een altijddurende inzetting; al wie in uw gezin rein is, zal het eten. [12] Al het beste van de olie en al het beste van most en koren, het eerste daarvan, dat zij JHWH geven, geef Ik u. [13] De eerstelingen van alles wat op hun land is, die zij JHWH brengen, zullen voor u zijn; al wie in uw gezin rein is, zal het eten. [14] (A) Alles, waarop in Israël de ban ligt, zal voor u zijn. [15] Alles, wat het eerst uit de moederschoot voortkomt van al wat leeft, wat zij JHWH aanbieden, zowel van mensen als van dieren, zal voor u zijn; alleen zult u de eerstgeborenen van de mensen loskopen, ook zult u de eerstgeborenen van de onreine dieren loskopen. [16] Wat zijn losprijs aangaat, u zult hen, zodra zij één maand oud zijn, loskopen volgens uw schatting tegen een bedrag van vijf sikkels naar de heilige sikkel; deze bedraagt twintig gera. [17] Echter zult u de eerstgeborenen van een rund, schaap of geit niet loskopen; zij zijn iets heiligs, hun bloed zult u op het altaar sprenkelen en hun vet doen roken als een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor JHWH; [18] maar hun vlees zal voor u zijn; evenals de beweegborst en de rechterschenkel zal het voor u zijn. [19] Alle heffingen van de heilige gaven, die de Israëlieten als heffingen JHWH brengen, geef Ik u en uw zonen en uw dochters met u tot een altijddurende inzetting, een altijddurend zoutverbond is het voor het aangezicht van JHWH voor u en uw nakomelingschap. [20] En JHWH zei tot Aäron: In hun land zult u geen erfdeel hebben en een stuk land zal u onder hen niet ten deel vallen; Ik ben uw deel en uw erfdeel onder de Israëlieten.

[21] (B) Wat nu de Levieten betreft, zie, Ik geef hun alle tienden in Israël als erfdeel, een vergoeding voor de dienst die zij verrichten, de dienst van de tent der samenkomst. [22] De Israëlieten namelijk zullen niet meer tot de tent der samen-

(A) **18:14** Lev. 27:28. (B) **18:21** Lev. 27:30-33; Deut. 14:22-29.

komst naderen, zodat zij zonde op zich laden en sterven; 23 de Levieten echter zullen de dienst van de tent der samenkomst verrichten en zij zullen hun ongerechtigheid dragen, een altijddurende inzetting voor uw nageslacht, en in het midden van de Israëlieten zullen zij geen erfdeel verkrijgen; 24 want aan de Levieten geef Ik als erfdeel de tiende, die de Israëlieten JHWH als heffing brengen; daarom heb Ik van hen gezegd: In het midden van de Israëlieten zullen zij geen erfdeel verkrijgen.

25 JHWH nu sprak tot Mozes: 26 Tot de Levieten zult u spreken en tot hen zeggen: Wanneer u van de Israëlieten de tiende ontvangt, die Ik u van hen als erfdeel geef, dan zult u daarvan als een heffing voor JHWH een tiende van de tiende brengen, 27 en het zal voor u als een heffing beschouwd worden, als was het het koren van de dorsvloer en de inhoud van de perskuip. 28 Aldus zult ook u van al de tienden die u van de Israëlieten ontvangt, een heffing voor JHWH brengen en u zult daarvan de heffing voor JHWH aan de priester Aäron geven. 29 Van alles wat u geschonken wordt, zult u de hele heffing voor JHWH brengen, van al het beste ervan, wat daarvan geheiligd wordt. 30 En u zult tot hen zeggen: Wanneer u het beste daarvan als heffing brengt, zal dat voor de Levieten beschouwd worden als de opbrengst van de dorsvloer en van de perskuip; 31 u zult het met uw gezin op elke plaats mogen eten, want het strekt u tot loon als vergoeding voor uw dienst aan de tent der samenkomst. 32 U zult ten aanzien daarvan geen zonde op u laden, indien u maar het beste daarvan als heffing brengt; zo zult u de heilige gaven van de Israëlieten niet ontwijden, opdat u niet sterft.

Het reinigingswater

19 1 JHWH nu sprak tot Mozes en Aäron: 2 Dit is het wetsvoorschrift, dat JHWH gebiedt: Spreek tot de Israëlieten, dat zij u een rode, gave koe brengen, waaraan geen gebrek is, en die geen juk gedragen heeft. 3 En u zult haar aan de priester Eleazar geven: dan zal men haar buiten de legerplaats brengen en haar in zijn tegenwoordigheid slachten. 4 Dan zal de priester Eleazar met zijn vinger van haar bloed nemen en van haar bloed zevenmaal sprenkelen in de richting van de voorzijde van de tent der samenkomst. 5 Daarna zal men de koe voor zijn ogen tot as verbranden; haar huid, haar vlees en haar bloed zal men met haar mest verbranden. 6 En de priester zal cederhout, hysop en scharlaken nemen en dat midden op de brandende koe werpen. 7 Vervolgens zal de priester zijn klederen wassen en zijn lichaam in water baden en daarna in de legerplaats komen, maar de priester zal tot de avond onrein zijn. 8 Hij die haar verbrand heeft, zal zijn klederen in water wassen en zijn lichaam in water baden, maar tot de avond onrein zijn. 9 (A) Dan zal een rein man de as van de koe verzamelen en buiten de legerplaats op een reine plaats neerleggen, opdat zij voor de vergadering van de Israëlieten bewaard blijft ter bereiding van het water van de reiniging; het is een middel tot ontzondiging. 10 En hij die de as van de koe verzameld heeft, zal zijn klederen wassen, maar tot de avond onrein zijn. Dit zal gelden als een altijddurende inzetting voor de Israëlieten en voor de vreemdeling die onder u verblijft.

11 Hij die het lijk van enig mens aanraakt, zal zeven dagen onrein zijn. 12 Hij zal zich op de derde dag ermee ontzondigen, en op de zevende dag zal hij rein zijn. Maar indien hij zich op de derde dag niet ontzondigt, zal hij op de zevende dag niet rein zijn. 13 Ieder die een lijk van enig mens, die gestorven is, aanraakt, en zich niet ontzondigt, verontreinigt de tabernakel van JHWH, en hij zal uit Israël uitgeroeid worden; omdat het water van de reiniging op hem niet gesprengd werd, zal hij onrein zijn; zijn onreinheid is nog op hem.

14 Dit is de onderwijzing over wanneer in een tent iemand gestorven is: ieder die de tent binnengaat en alles wat in de tent is, zal zeven da-

(A) **19:9** Heb. 9:13.

gen onrein zijn; 15 elk open vat waarover geen
doek gebonden is, zal onrein zijn. 16 Ook zal ie-
der die op het veld iemand aanraakt, die met het
zwaard gedood is, of een lijk, of het gebeente
van een mens, of een graf, zeven dagen onrein
zijn. 17 Men zal voor de onreine van de as van
het dier dat voor ontzondiging verbrand is, ne-
men en daarop in een vat levend water gieten.
18 Dan zal een rein man hysop nemen, dat in
het water dopen en dit sprenkelen op de tent
en op al de vaten en op de personen die daarin
zijn, en op degene die het gebeente, of de ge-
dode, of het lijk, of het graf heeft aangeraakt;
19 de reine zal op de derde dag en op de zevende
dag de onreine besprenkelen, en hij zal hem op
de zevende dag ontzondigen; en hij zal zijn kle-
deren wassen, zich in water baden en 's avonds
rein zijn. 20 Maar iemand die onrein geworden
is, en zich niet laat ontzondigen, die zal uit de
gemeente uitgeroeid worden, omdat hij het hei-
ligdom van JHWH verontreinigd heeft; er is geen
water van de reiniging op hem gesprengd, hij is
onrein. 21 En het zal hun tot een altijddurende
inzetting zijn. Wie het water van de reiniging ge-
sprenkeld heeft, zal zijn klederen wassen en wie
het water van de reiniging aangeraakt heeft, zal
tot de avond onrein zijn. 22 Alles wat de onreine
aanraakt, zal onrein zijn, en wie hem aanraakt,
zal tot de avond onrein zijn.

De dood van Mirjam en de
zonde van Mozes en Aäron

20 1 De Israëlieten dan, de hele vergadering,
kwamen in de woestijn Sin, in de eerste
maand, en het volk verbleef te Kades; Mirjam
stierf daar en werd daar begraven.
2 (A) Toen de vergadering geen water had, liep
zij te hoop tegen Mozes en Aäron, 3 en het volk
twistte met Mozes en zei: Waren wij maar gestor-
ven, toen onze broeders voor het aangezicht van
JHWH stierven! 4 Waarom hebt u de gemeente
van JHWH in deze woestijn gebracht, zodat wij
en ons vee daar moeten sterven? 5 Waarom hebt
u ons uit Egypte doen optrekken, om ons in dit
barre oord te brengen, waar geen koren, vijgen-
boom, wijnstok en granaatappel groeien en waar
geen water is om te drinken. 6 Toen ging Mozes
met Aäron van de gemeente weg naar de ingang
van de tent der samenkomst en zij wierpen zich
neer op hun aangezicht, en de heerlijkheid van
JHWH verscheen hun.
7 Toen sprak JHWH tot Mozes: 8 Neem de staf
en laat de vergadering samenkomen, u en uw
broer Aäron; spreek dan in hun tegenwoordig-
heid tot de rots, dan zal zij haar water geven;
u zult voor hen water uit de rots tevoorschijn
doen komen en de vergadering en hun vee te
drinken geven. 9 Toen nam Mozes de staf van
vóór het aangezicht van JHWH, zoals Hij hem
geboden had. 10 Toen Mozes en Aäron de ge-
meente vóór de rots hadden doen samenkomen,
zei hij tot hen: Hoort toch, weerspannigen, zul-
len wij uit deze rots water voor u tevoorschijn
doen komen? 11 Daarop hief Mozes zijn hand
op en sloeg de rots met zijn staf tweemaal, en
er kwam veel water uit, zodat de vergadering en
ook het vee kon drinken .
12 Maar JHWH zei tot Mozes en Aäron: Aange-
zien u niet op Mij hebt vertrouwd en Mij voor
de ogen van de Israëlieten niet hebt geheiligd,
daarom zult u deze gemeente niet brengen in het
land, dat Ik hun geef.
13 Dit is het water van Meriba, waar de
Israëlieten met JHWH twistten en Hij Zich onder
hen de Heilige betoonde.

Edom weigert de doortocht

14 Mozes nu zond uit Kades boden tot de
koning van Edom: Zo zegt uw broeder Israël:
U weet van al de moeite, die ons overkomen
is: 15 hoe onze vaderen naar Egypte trokken,
en wij lange tijd in Egypte woonden, en de
Egyptenaren ons en onze vaderen slecht be-
handelden. 16 Toen riepen wij tot JHWH en Hij
hoorde onze stem, zond een engel en leidde ons
uit Egypte; en zie, nu zijn wij te Kades, een stad

Num.

(A) **20:2** Ex. 17:1-7.

aan de grens van uw gebied. 17 Laat ons toch door uw land trekken; wij zullen niet door akkers en wijngaarden trekken en wij zullen geen welwater drinken; de koninklijke weg zullen wij gaan, zonder naar rechts of naar links af te wijken, totdat wij uw gebied zullen zijn doorgetrokken. 18 Maar Edom zei tot hem: U zult niet door mijn gebied gaan, anders trek ik met het zwaard u tegemoet. 19 Toen zeiden de Israëlieten tot hem: Wij zullen langs de gebaande weg optrekken, en indien ik en mijn vee van uw water drinken, dan zal ik de prijs daarvoor betalen; ik wil niet anders dan te voet doortrekken. 20 Maar hij zei: U zult niet doortrekken. En Edom rukte uit hem tegemoet met een geweldig leger en een sterke macht. 21 Toen nu Edom weigerde Israël door zijn gebied te laten trekken, boog Israël zijwaarts van hem af.

De dood van Aäron

22 Nadat zij uit Kades opgebroken waren, kwamen de Israëlieten, de hele vergadering, bij de berg Hor. 23 Toen zei JHWH tot Mozes en Aäron bij de berg Hor, aan de grens van het land Edom: 24 Aäron zal tot zijn voorgeslacht vergaderd worden, want hij zal niet komen in het land, dat Ik de Israëlieten geef, omdat u allen bij het water van Meriba tegen mijn bevel weerspannig bent geweest. 25 Neem Aäron en zijn zoon Eleazar en laat hen de berg Hor beklimmen; 26 laat Aäron zijn klederen uittrekken en bekleed zijn zoon Eleazar daarmee, dan zal Aäron tot zijn voorgeslacht vergaderd worden en daar sterven. 27 En Mozes deed, zoals JHWH geboden had en zij beklommen de berg Hor voor de ogen van de hele vergadering. 28 (A) En Mozes liet Aäron zijn klederen uittrekken en bekleedde daarmee zijn zoon Eleazar. Toen stierf Aäron daar op de top van de berg, en Mozes daalde met Eleazar van de berg af. 29 Toen de hele vergadering bemerkte, dat Aäron de geest gegeven had, huilde het hele huis Israël dertig dagen over Aäron.

De strijd bij Chorma

21 1 (B) Toen de Kanaäniet, de koning van Arad, die in het Zuiderland woonde, hoorde, dat Israël langs de weg van Atarim kwam, streed hij tegen Israël, en voerde enigen gevankelijk weg. 2 Daarop deed Israël JHWH een gelofte en zei: Indien U dit volk volkomen in mijn macht geeft, zal ik hun steden met de ban slaan. 3 En JHWH hoorde naar Israël en gaf de Kanaäniet over; toen sloegen zij hen en hun steden met de ban. Daarom noemde men die plaats Chorma.

De koperen slang

4 (C) Toen zij van de berg Hor opgebroken waren in de richting van de Schelfzee teneinde om het land Edom heen te trekken, werd het volk onderweg ongeduldig.(1) 5 (D) En het volk sprak tegen God en tegen Mozes: Waarom hebt u ons uit Egypte gevoerd? om te sterven in de woestijn? Want er is geen brood en geen water en van dit flauwe voedsel walgen wij. 6 Toen zond JHWH vurige slangen onder het volk; die beten het volk, zodat er velen van Israël stierven. 7 Daarop kwam het volk tot Mozes en zei: Wij hebben gezondigd, want wij hebben tegen JHWH en tegen u gesproken; bid tot JHWH dat Hij de slangen van ons zal wegdoen. Toen bad Mozes ten gunste van het volk. 8 JHWH dan zei tot Mozes: Maak een vurige slang en plaats die op een staak; ieder, die daarnaar ziet, wanneer hij gebeten is, zal in leven blijven. 9 (E) Toen maakte Mozes een koperen slang en plaatste die op een staak; en wie, wanneer een slang hem gebeten had, op de koperen slang de blik richtte, bleef in leven.

De tocht naar het veld van Moab

10 De Israëlieten nu braken op en legerden zich te Obot. 11 En zij braken op uit Obot en legerden

(1) **21:4** Letterlijk: kort van ziel.

(A) **20:28** Ex. 29:29; Num. 33:38; Deut. 10:6. (B) **21:1** Num. 33:40. (C) **21:4** Deut. 2:1. (D) **21:5** 1Cor. 10:9. (E) **21:9** 2Kon. 18:4; Joh. 3:14.

zich bij de puinhopen van Abarim, in de woestijn, die ten oosten van Moab ligt, tegen de opgang van de zon. 12 Vandaar braken zij op en legerden zich in het dal van de Zered. 13 Vandaar braken zij op en legerden zich aan de overzijde van de Arnon, die in de woestijn stroomt en die uit het gebied van de Amorieten komt, want de Arnon is de grens tussen Moab en de Amorieten. 14 Daarom wordt gezegd in het boek van de oorlogen van JHWH: Waheb in Sufa en de dalen, de Arnon, 15 en de helling van de dalen, die zich uitstrekt naar de woning van Ar en leunt tegen de grens van Moab. 16 Vandaar ging het naar Beër. Dit is de bron, waarvan JHWH tot Mozes gezegd had: Vergader het volk, dan zal Ik hun water geven. 17 Toen heeft Israël dit lied gezongen:

Wel op, u bron: zingt haar in *beurtzang* toe;
18 de bron, die de vorsten groeven, die edelen
van het volk boorden met hun scepter, met hun staven.

En van de woestijn ging het naar Mattana. 19 En van Mattana naar Nachaliël; en van Nachaliël naar Bamot, 20 en van Bamot naar het dal, dat in het veld van Moab is, bij de top van de Pisga, die uitziet over de Wildernis.

De strijd tegen Sichon van Chesbon

21 Israël nu zond boden tot Sichon, de koning van de Amorieten, met het verzoek: 22 Laat mij door uw land trekken; wij zullen niet afbuigen door akkers en wijngaarden, wij zullen geen welwater drinken, de koninklijke weg zullen wij gaan, totdat wij uw gebied doorgetrokken zijn. 23 Maar Sichon stond Israël niet toe door zijn gebied te trekken, maar verzamelde zijn hele krijgsmacht en trok Israël tegemoet de woestijn in, en gekomen bij Jahas, streed hij tegen Israël. 24 Maar Israël sloeg hem met de scherpte van het zwaard en nam zijn land in bezit van de Arnon af tot de Jabbok, tot aan de Ammonieten toe, want de grens van de Ammonieten was sterk. 25 En Israël nam al die steden in en ging wonen in alle steden van de Amorieten, in Chesbon en al haar onderhorige plaatsen. 26 Want Chesbon was de stad van Sichon, de koning van de Amorieten; deze had tegen de vorige koning van Moab gestreden en zijn hele land aan zijn macht ontrukt, tot de Arnon toe. 27 Daarom zeggen de spreukendichters:

Komt te Chesbon, gebouwd en versterkt wordt Sichons stad! 28 (A) Want vuur ging er uit van Chesbon, een vlam uit Sichons stad; het verteerde Ar-Moab, de heerseres over de hoogten van de Arnon.
29 Wee u, Moab; verloren bent u, volk van Kemos! Hij maakte zijn zonen vluchtelingen, zijn dochters gevangenen van Sichon, de koning van de Amorieten.
30 Wij hebben hen beschoten, Chesbon ging verloren, samen met Dibon, en wij verwoestten het tot Nofach, dat reikt tot Medeba.

De strijd tegen Og van Basan

31 Israël woonde in het land van de Amorieten. 32 Nadat Mozes Jazer had laten verspieden, namen zij haar onderhorige plaatsen in en verdreven de Amorieten, die daar waren. 33 Daarop keerden zij zich om en trokken op in de richting van Basan; toen trok Og, de koning van Basan, hun tegemoet, hij en zijn hele volk, om bij Edreï slag te leveren. 34 Maar JHWH zei tot Mozes: Wees niet bang voor hem, want Ik geef hem met zijn hele volk en zijn land in uw macht, en u zult met hem doen, zoals u gedaan hebt met Sichon, de koning van de Amorieten, die te Chesbon woonde. 35 En zij versloegen hem en zijn zonen en zijn hele volk zo volkomen, dat zij niemand lieten ontkomen; en zij namen zijn land in bezit.

22 1 Toen braken de Israëlieten op en legerden zich in de velden van Moab, aan de overzijde van de Jordaan bij Jericho.

Bileam zegent Israël

2 Balak nu, de zoon van Sippor, zag alles wat Israël met de Amorieten had gedaan. 3 Toen werd Moab zeer bang voor het volk, omdat het

(A) **21:28** Jer. 48:45,46.

talrijk was, en Moab werd bevreesd vanwege de Israëlieten. 4 Toen zei Moab tot de oudsten van Midjan: Nu zal die menigte onze hele streek afscheren, zoals een rund het groen van het veld afscheert. In die tijd nu was Balak, de zoon van Sippor, koning over Moab. 5 (A) Hij dan zond boden naar Bileam, de zoon van Beor, naar Petor, dat aan de Rivier ligt, naar het land van zijn volksgenoten, om hem te ontbieden met deze woorden: Daar is een volk getrokken uit Egypte; zie, het overdekt de oppervlakte van het land, terwijl het tegenover mij gelegerd is. 6 Nu dan, kom toch en vervloek mij dit volk, want het is sterker dan ik; misschien zal ik dan in staat zijn het te verslaan en uit het land te verdrijven, want ik weet: wie u zegent, die is gezegend, en wie u vervloekt, die is vervloekt.

7 Toen gingen de oudsten van Moab en van Midjan, met het waarzeggersloon bij zich, op weg, en bij Bileam aangekomen, brachten zij hem de woorden van Balak over. 8 Hij dan zei tot hen: Overnacht hier deze nacht, dan zal ik u antwoord geven, zoals JHWH tot mij spreken zal. Toen bleven de vorsten van Moab bij Bileam. 9 God nu kwam tot Bileam en zei: Wie zijn die mannen bij u? 10 En Bileam zei tot God: Balak, de zoon van Sippor, de koning van Moab, heeft tot mij de boodschap gezonden: 11 Zie, er is een volk, dat getrokken is uit Egypte, en dat de oppervlakte van het land overdekt; nu dan, kom vervloek het mij, misschien zal ik dan in staat zijn daartegen te strijden en zal ik het verdrijven. 12 Toen zei God tot Bileam: U zult met hen niet meegaan, u zult dat volk niet vervloeken, want het is gezegend.

13 En Bileam stond 's morgens op en zei tot de vorsten van Balak: Gaat naar uw land, want JHWH weigert mij toe te staan met u mee te gaan. 14 Toen begaven de vorsten van Moab zich op weg en bij Balak aangekomen, zeiden zij: Bileam weigerde met ons mee te gaan. 15 Maar Balak zond opnieuw vorsten, talrijker en aanzienlijker dan dezen. 16 Bij Bileam aangekomen, zeiden zij tot hem: Zó zegt Balak, de zoon van Sippor: Laat u toch niet weerhouden tot mij te komen, 17 want ik zal u rijk belonen; alles wat u mij zult zeggen, zal ik doen; kom toch, en vervloek mij dit volk. 18 Maar Bileam *antwoordde* en zei tot de dienaren van Balak: Al gaf Balak mij zijn huis vol zilver en goud, ik zou niet in staat zijn het bevel van JHWH mijn God, te overtreden, door iets kleins of iets groots te doen. 19 Nu dan, blijft ook u toch deze nacht hier, opdat ik zal weten, wat JHWH verder tot mij spreken zal. 20 God nu kwam tot Bileam 's nachts en zei tot hem: Nu die mannen gekomen zijn om u te ontbieden, sta op, ga met hen mee, maar alleen het woord, dat Ik tot u spreken zal, zult u volbrengen. 21 Toen stond Bileam 's morgens op, zadelde zijn ezelin en ging met de vorsten van Moab mee.

22 Maar de toorn van God ontbrandde, toen hij ging, en de Engel van JHWH stelde zich op de weg als zijn tegenstander; (Bileam) reed op zijn ezelin en had twee van zijn dienaren bij zich. 23 Toen de ezelin de Engel van JHWH op de weg zag staan, met getrokken zwaard in de hand, boog zij van de weg af en ging de akker op; en Bileam sloeg de ezelin om haar naar de weg terug te drijven. 24 Daarop ging de Engel van JHWH staan in een holle weg tussen wijngaarden, waar een muur was aan beide zijden. 25 Toen de ezelin de Engel van JHWH zag, drukte zij zich tegen de muur aan, zodat zij Bileams voet tegen de muur klemde; toen sloeg hij haar opnieuw. 26 De Engel van JHWH ging weer verder en ging staan op een enge plaats, waar geen ruimte was om rechts of links uit te wijken. 27 Toen de ezelin de Engel van JHWH zag, ging zij onder Bileam liggen; toen ontbrandde de toorn van Bileam en hij sloeg de ezelin met de stok. 28 Nu opende JHWH de mond van de ezelin, en zij zei tot Bileam: Wat heb ik u gedaan, dat u mij nu driemaal geslagen hebt? 29 En Bileam zei tot de ezelin: Omdat u de spot met mij drijft; had ik een zwaard in mijn hand, dan zou ik u nu zeker doden. 30 Maar de ezelin zei tot Bileam:

(A) **22:5** Num. 31:8; 2Pet. 2:15,16; Judas 1:11.

Ben ik niet uw ezelin, waarop u uw leven lang tot op deze dag hebt gereden? Ben ik ooit gewoon geweest u zó te behandelen? En hij zei: Neen.
31 Toen opende JHWH de ogen van Bileam; hij zag de Engel van JHWH met getrokken zwaard in de hand op de weg staan en hij knielde neer en wierp zich op zijn aangezicht. 32 De Engel van JHWH zei tot hem: Om welke reden hebt u uw ezelin nu driemaal geslagen? Zie, Ik ben uitgegaan als een tegenstander, want deze weg voert bij Mij ten ondergang. 33 Toen de ezelin Mij zag, is zij nu driemaal voor Mij uitgeweken; ware zij voor Mij niet uitgeweken, voorwaar, dan zou Ik nu juist u gedood en haar in het leven hebben gelaten. 34 Toen zei Bileam tot de Engel van JHWH: Ik heb gezondigd, omdat ik niet wist, dat U zich op de weg tegenover mij gesteld had, en nu, indien het kwaad is in uw ogen, wil ik wel omkeren. 35 Maar de Engel van JHWH zei tot Bileam: Ga met die mannen mee, maar alleen het woord, dat Ik tot u spreken zal, zult u spreken. Daarop ging Bileam met de vorsten van Balak mee.
36 Toen Balak hoorde, dat Bileam in aantocht was, ging hij hem tegemoet tot de stad van Moab in het gebied van de Arnon, aan de uiterste grens van het gebied. 37 En Balak zei tot Bileam: Heb ik u niet dringend laten ontbieden? Waarom bent u niet tot mij gekomen? Ben ik werkelijk niet in staat u te belonen? 38 Maar Bileam zei tot Balak: Zie, nu ben ik tot u gekomen; zal ik wel iets kunnen spreken? Het woord, dat God in mijn mond zal leggen, zal ik spreken. 39 Toen ging Bileam met Balak mee en zij kwamen te Kirjat-Chusot,
40 Balak offerde runderen en schapen en zond daarvan aan Bileam en de vorsten die bij hem waren. 41 De volgende morgen nam Balak Bileam mee en liet hem de hoogten van Bamot-Baäl beklimmen, vanwaar hij het uiterste deel van het volk zag.

23 1 Toen zei Bileam tot Balak: Bouw mij hier zeven altaren en bereid mij hier zeven stieren en zeven rammen. 2 Balak deed, zoals Bileam gesproken had, en Balak offerde met Bileam een stier en een ram op elk altaar.
3 Daarop zei Bileam tot Balak: Ga bij uw brandoffer staan, dan wil ik heengaan; misschien zal JHWH mij tegemoet komen, en welk woord Hij mij ook doet zien, dat zal ik u bekend maken. Toen ging hij een kale heuvel op. 4 God nu ontmoette Bileam en hij zei tot Hem: De zeven altaren heb ik gereed gemaakt en op elk altaar een stier en een ram geofferd. 5 En JHWH legde een woord in de mond van Bileam en zei: Keer tot Balak terug en spreek aldus. 6 Toen hij bij hem terugkwam, stond hij daar nog bij zijn brandoffer, hij en al de vorsten van Moab. 7 Toen hief hij zijn spreuk aan en zei: Uit Aram voerde mij Balak, Moabs koning, uit de bergen van het Oosten: Kom, vervloek mij Jakob, en kom, verwens Israël.
8 Hoe zal ik vervloeken, die God niet vervloekt? Hoe zal ik verwensen, die JHWH niet verwenst?
9 Want van de top van de rotsen zie ik hem, van de heuvelen zie ik hem. Zie, een volk, dat alleen woont en onder de heidenvolken zich niet rekent.
10 Wie telt het stof van Jakob en wie berekent de drommen van Israël? Dat ik zelf de dood van de oprechten zal sterven en mijn einde daaraan gelijk zal zijn!
11 Toen zei Balak tot Bileam: Wat hebt u mij gedaan? Om mijn vijanden te vervloeken heb ik u gehaald en zie, u hebt juist gezegend. 12 Maar hij *antwoordde* en zei: Zal ik niet nauwgezet spreken, wat JHWH in mijn mond legt?
13 Balak dan zei tot hem: Ga toch met mij mee naar een andere plaats, vanwaar u het (volk) zien kunt; u ziet slechts het uiterste deel ervan, maar in zijn geheel ziet u het niet; vervloek het mij dan vandaar. 14 Toen nam hij hem mee naar het veld van de Spieders, naar de top van de Pisga; hij bouwde zeven altaren en offerde een stier en een ram op elk altaar. 15 En hij zei tot Balak: Ga hier bij uw brandoffer staan, terwijl mij ginds een ontmoeting ten deel valt. 16 JHWH nu ontmoette Bileam en legde een woord in zijn mond en Hij zei: Keer tot Balak terug en spreek aldus.
17 Toen hij bij hem terugkwam, stond hij daar nog bij zijn brandoffer en de vorsten van Moab met hem. En Balak zei tot hem: Wat heeft JHWH

gesproken? 18 Toen hief hij zijn spreuk aan en
zei: Sta op, Balak, en hoor; leen mij het oor, zoon
van Sippor.
19 God is geen man, dat Hij liegen zou; of
een mensenkind, dat Hij berouw zou hebben.
Zou Hij zeggen en niet doen, of spreken en niet
volbrengen?
20 Zie, ik heb bevel ontvangen te zegenen, en
zegent Hij, dan keer ik het niet.
21 Men schouwt geen onheil in Jakob, en ziet
geen onheil in Israël. JHWH, zijn God, is met
hem, en gejubel over de Koning is bij hem.
22 God, die hen uitleidde uit Egypte, is hem als
de hoorns van de wilde stier,
23 want er bestaat geen bezwering tegen Jakob,
noch waarzeggerij tegen Israël. Thans wordt ge-
zegd van Jakob en van Israël wat God doet:
24 Zie, een volk, dat als een leeuwin opstaat, en
als een leeuw zich verheft, die zich niet neerlegt,
voordat hij buit gegeten en bloed van gevallenen
gedronken heeft.
25 Toen zei Balak tot Bileam: Als u het beslist
niet vervloeken wilt, dan zult u het in geen geval
zegenen. 26 Maar Bileam *antwoordde* en zei tot
Balak: Heb ik u niet gezegd: Alles wat JHWH zal
spreken, dat zal ik doen?
27 Balak dan zei tot Bileam: Kom toch, ik zal u
meenemen naar een andere plaats; misschien zal
het in Gods ogen recht zijn, dat u hem mij van-
daar vervloekt. 28 Toen nam Balak Bileam mee
naar de top van de Peor, die uitziet over de Wil-
dernis. 29 En Bileam zei tot Balak: Bouw mij hier
zeven altaren en bereid mij hier zeven stieren en
zeven rammen. 30 Toen deed Balak, zoals Bileam
gezegd had, en offerde een stier en een ram op
elk altaar.

24 1 Daar Bileam zag, dat het in de ogen
van JHWH goed was Israël te zegenen,
ging hij niet, zoals elke keer, op bezwering
uit, maar richtte zijn gezicht naar de woestijn.
2 Toen Bileam zijn ogen ophief, zag hij Israël
naar zijn stammen gelegerd, en de Geest van
God kwam over hem. 3 Toen hief hij zijn spreuk
aan en zei: De spreuk van Bileam, de zoon van
Beor, en de spreuk van de man met het geopend
oog; 4 de spreuk van hem, die de woorden van
God hoort, die het gezicht van de Almachtige
schouwt, neerliggende met ontsloten ogen.
5 Hoe goed zijn uw tenten, o Jakob, uw wonin-
gen, o Israël! 6 Als valleien breiden zij zich uit;
als tuinen aan een rivier; als aloë's, die JHWH
plantte; als ceders aan het water.
7 Water vloeit uit zijn emmers, en zijn zaad zal
overvloedig water hebben; ja, zijn koning verheft
zich boven Agag, en zijn koninkrijk zal verheven
zijn.
8 God, die hem uitleidde uit Egypte, is hem
als de hoornen van de wilde stier. Volken, die
zijn vijanden zijn, verslindt hij, en hun beende-
ren vermorzelt hij en hij doorboort ze met zijn
pijlen.
9 (A) Hij kromt zich, en legt zich neer als een
leeuw, en als een leeuwin; wie zal hem doen op-
staan? Gezegend, die u zegenen; en die u vervloe-
ken, vervloekt!
10 Toen ontbrandde de toorn van Balak tegen
Bileam en hij sloeg zijn handen in elkaar en Balak
zei tot Bileam: Om mijn vijanden te vervloeken
heb ik u geroepen, en zie, u hebt nu driemaal
achtereen een zegen uitgesproken. 11 Nu dan,
pak u weg naar uw woonplaats; ik heb wel ge-
zegd: Ik zal u rijk belonen, maar zie, JHWH heeft
u het loon onthouden. 12 Maar Bileam zei tot
Balak: Heb ik dan niet tot de boden, die u gezon-
den hebt, gesproken: 13 Al gaf Balak mij zijn huis
vol zilver en goud, ik zou niet in staat zijn het be-
vel van JHWH te overtreden door goed of kwaad
te doen uit mijzelf; wat JHWH spreken zal, dat
zal ik spreken. 14 En nu, zie, ik sta op het punt
naar mijn volk te gaan; kom, ik zal u aankon-
digen wat dit volk in de toekomst uw volk zal
aandoen.
15 Toen hief hij zijn spreuk aan en zei: De
spreuk van Bileam, de zoon van Beor, en de
spreuk van de man met het geopend oog;

(A) **24:9 a** Gen. 49:9. **24:9 b** Gen. 12:3.

16 de spreuk van hem, die de woorden van God
hoort, en die de wetenschap van de Allerhoog-
ste kent, die het gezicht van de Almachtige ziet,
neerliggende met ontsloten ogen.
17 Ik kijk naar hem, maar niet nu; ik zie hem,
maar niet van nabij; een ster gaat op uit Jakob,
een scepter rijst op uit Israël, en verbrijzelt
Moabs slapen, en verplettert alle zonen van Set.
18 Dan zal Edom een veroverd gebied zijn, en
Seïr zal een veroverd gebied zijn - zijn vijanden.
Maar Israël zal kracht oefenen, 19 en hij zal heer-
sen uit Jakob, en de vluchtelingen uit de stad
verdelgen.
20 Toen hij Amalek zag, hief hij zijn spreuk aan
en zei: Eerste van de volken is Amalek, maar zijn
einde zal ondergang zijn.
21 Toen hij de Kenieten zag, hief hij zijn
spreuk aan en zei: Vast is uw woning, gesteld op
de rots is uw nest,
22 toch zal Kaïn tot verwoesting zijn; hoe lang
nog of Assur voert u gevankelijk weg.
23 Hij hief ook zijn spreuk aan en zei: Wee! Wie
zal leven, als God dat tot stand zal brengen?
24 Maar schepen van de kust van de Kittiërs!
Die zullen Assur *onderdrukken* en Eber *onder-
drukken*, maar ook hij zal ten onder gaan.
25 Toen maakte Bileam zich op en keerde naar
zijn woonplaats terug, en ook Balak vervolgde
zijn weg.

Israëls afgoderij met Baäl-Peor

25 1 Terwijl Israël in Sittim verbleef, be-
gon het volk ontucht te plegen met de
dochters van Moab. 2 Dezen nodigden het volk
tot de slachtoffers van haar goden en het volk
at daarvan en boog zich neer voor haar go-
den. 3 Toen Israël zich aan Baäl-Peor gekoppeld
had, ontbrandde de toorn van JHWH tegen Israël
4 en JHWH zei tot Mozes: Neem al de oversten
van het volk en hang hen in het openbaar op
voor JHWH opdat de brandende toorn van JHWH
zich van Israël afwende. 5 Toen zei Mozes tot
de richters van Israël: Laat ieder diegenen onder
zijn mannen doden, die zich aan Baäl-Peor ge-
koppeld hebben.
6 En zie, een van de Israëlieten kwam een
Midjanitische bij zijn broeders brengen voor de
ogen van Mozes en van de hele vergadering
van de Israëlieten, terwijl dezen huilden aan
de ingang van de tent der samenkomst. 7 Toen
Pinechas, de zoon van Eleazar, de zoon van de
priester Aäron, dat zag, stond hij midden uit de
vergadering op en nam een speer in zijn hand;
8 toen hij de Israëlitische man tot in het vertrek
achterhaald had, doorstak hij hen beiden, zowel
de Israëlitische man, als de vrouw, in het on-
derlijf. Toen hield de plaag over de Israëlieten
op. 9 Het getal van hen die aan de plaag ge-
storven waren, bedroeg vierentwintigduizend.
10 JHWH nu zei tot Mozes: 11 Pinechas, de zoon
van Eleazar, de zoon van de priester Aäron, heeft
mijn toorn van de Israëlieten afgewend, doordat
hij met een ijver voor Mij in hun midden heeft ge-
ijverd, zodat Ik de Israëlieten in mijn ijver niet
heb verdelgd. 12 Zeg daarom: Zie, Ik geef hem
mijn vredesverbond, 13 opdat het voor hem en
zijn nakomelingen tot een verbond van een al-
tijddurend priesterschap zal zijn, omdat hij voor
zijn God geijverd en over de Israëlieten verzoe-
ning gedaan heeft.
14 De Israëliet die tegelijk met de Midjanitische
gedood werd, heette Zimri en was de zoon
van Salu, een familievorst van de Simeonieten,
15 en de Midjanitische vrouw die gedood was,
heette Kozbi en was de dochter van Sur; hij was
een familiestamhoofd in Midjan.
16 JHWH nu sprak tot Mozes: 17 Behandelt de
Midjanieten als vijanden en doodt hen, 18 want
zij hebben u vijandig behandeld met de listen
die zij tegen u bedacht hebben ten aanzien van
Peor en ten aanzien van Kozbi, de dochter van de
Midjanitische vorst, hun zuster, die gedood is in
de dagen van de plaag ter oorzake van Peor.

Tweede telling van Israël

26 1 (A) Na de plaag zei JHWH tot Mozes
en tot Eleazar, de zoon van de priester
Aäron; 2 Neemt het aantal van de hele vergade-
ring van de Israëlieten op, van twintig jaar oud
en daarboven naar hun families, allen die in het
leger uitrukten in Israël. 3 Toen spraken Mozes
en de priester Eleazar, tot hen in de velden van
Moab aan de Jordaan bij Jericho: 4 Van twintig
jaar oud en daarboven! Zoals JHWH Mozes gebo-
den had, te weten de Israëlieten, die uit het land
Egypte getrokken waren.
5 Ruben was Israëls eerstgeborene; de zonen
van Ruben waren: van Chanok het geslacht van
de Chanokieten; van Pallu het geslacht van de
Palluïeten; 6 van Chesron het geslacht van de
Chesronieten en van Karmi het geslacht van de
Karmieten. 7 Dit waren de geslachten van de
Rubenieten, en hun getelden waren drieënveer-
tigduizend zevenhonderd dertig. 8 De zoon nu
van Pallu was Eliab, 9 en de zonen van Eliab wa-
ren Nemuël, Datan en Abiram. Deze Datan en
Abiram waren de opgeroepenen van de vergade-
ring, die met Mozes en Aäron overhoop lagen in
de bende van Korach, toen dezen tegen JHWH
ingingen, 10 maar de aarde had haar mond ge-
opend en hen met Korach verslonden, toen de
bende stierf, doordat het vuur de tweehonderd
vijftig mannen verteerde, zodat zij tot een teken
werden; 11 maar de zonen van Korach waren niet
gestorven.
12 De zonen van Simeon, naar hun geslachten,
waren: van Nemuël het geslacht van de
Nemuëlieten; van Jamin het geslacht van de
Jaminieten; van Jakin het geslacht van de
Jakinieten; 13 van Zerach het geslacht van
de Zarchieten en van Saul het geslacht van
de Saulieten. 14 Dit waren de geslachten
van de Simeonieten, tweeëntwintigduizend
tweehonderd.
15 De zonen van Gad, naar hun geslachten, wa-
ren: van Sefon het geslacht van de Sefonieten;
van Chaggi het geslacht van de Chaggieten; van
Suni het geslacht van de Sunieten; 16 van Ozni
het geslacht van de Oznieten; van Eri het ge-
slacht van de Erieten; 17 van Arod het geslacht
van de Arodieten en van Areli het geslacht van
de Arelieten. 18 Dit waren de geslachten van de
zonen van Gad, naar hun getelden, veertigdui-
zend vijfhonderd.
19 De zonen van Juda waren: Er en Onan; en Er
en Onan stierven in het land Kanaän. 20 De zo-
nen van Juda, naar hun geslachten, nu waren:
van Sela het geslacht van de Selanieten; van Peres
het geslacht van de Parsieten en van Zerach het
geslacht van de Zarchieten. 21 De zonen van
Peres waren: van Chesron het geslacht van de
Chesronieten en van Chamul het geslacht van
de Chamulieten. 22 Dit waren de geslachten van
Juda, naar hun getelden, zesenzeventigduizend
vijfhonderd.
23 De zonen van Issakar, naar hun geslachten,
waren: van Tola het geslacht van de Tolaïeten;
van Puwwa het geslacht van de Punieten;
24 van Jasub het geslacht van de Jasubieten en
van Simron het geslacht van de Simronieten.
25 Dit waren de geslachten van Issakar, naar hun
getelden, vierenzestigduizend driehonderd.
26 De zonen van Zebulon, naar hun geslachten,
waren: van Sered het geslacht van de Sardieten;
van Elon het geslacht van de Elonieten en
van Jachleël het geslacht van de Jachleëlieten.
27 Dit waren de geslachten van de Zebulonieten,
naar hun getelden, zestigduizend vijfhonderd.
28 De zonen van Jozef, naar hun geslachten,
waren Manasse en Efraïm. 29 De zonen van
Manasse waren: van Makir het geslacht van de
Makirieten; en Makir verwekte Gilead; van Gilead
het geslacht van de Gileadieten. 30 Dit waren
de zonen van Gilead: van Iëzer het geslacht
van de Iëzrieten; van Chelek het geslacht van
de Chelekieten; 31 van Asriël het geslacht van
de Asriëlieten; van Sekem het geslacht van de
Sekemieten; 32 van Semida het geslacht van de
Semidaïeten en van Chefer het geslacht van

(A) **26:1** Num. 1:1-46.

de Cheferieten; 33 en Selofchad, de zoon van Chefer, had geen zonen, maar wel dochters, en de namen van de dochters van Selofchad waren Machla, Noa, Chogla, Milka en Tirsa. 34 Dit waren de geslachten van Manasse, en hun getelden waren tweeënvijftigduizend zevenhonderd.

35 Dit waren de zonen van Efraïm, naar hun geslachten: van Sutelach het geslacht van de Sutalchieten; van Beker het geslacht van de Bakrieten en van Tachan het geslacht van de Tachanieten. 36 En dit waren de zonen van Sutelach: van Eran het geslacht van de Eranieten. 37 Dit waren de geslachten van de zonen van Efraïm, naar hun getelden, tweeëndertigduizend vijfhonderd. Dit waren de zonen van Jozef naar hun geslachten.

38 De zonen van Benjamin, naar hun geslachten, waren: van Bela het geslacht van de Balieten; van Asbel het geslacht van de Asbelieten; van Achiram het geslacht van de Achiramieten; 39 van Sefufam het geslacht van de Sufamieten en van Chufam het geslacht van de Chufamieten. 40 En de zonen van Bela waren Ard en Naäman; (van Ard was) het geslacht van de Ardieten en van Naäman het geslacht van de Naämieten. 41 Dit waren de zonen van Benjamin naar hun geslachten, en hun getelden waren vijfenveertigduizend zeshonderd.

42 Dit waren de zonen van Dan, naar hun geslachten: van Sucham het geslacht van de Suchamieten. Dit waren de geslachten van Dan naar hun geslachten. 43 Al de geslachten van de Suchamieten, naar hun getelden, waren vierenzestigduizend vierhonderd.

44 De zonen van Aser, naar hun geslachten, waren: van Jimna het geslacht Jimna; van Jiswi het geslacht van de Jiswieten en van Beria het geslacht van de Beriïeten. 45 Over de zonen van Beria: van Cheber het geslacht van de Cheberieten en van Malkiël het geslacht van de Malkiëlieten. 46 En de naam van de dochter van Aser was Serach. 47 Dit waren de geslachten van de zonen van Aser, naar hun getelden, drieënvijftigduizend vierhonderd.

48 De zonen van Naftali, naar hun geslachten, waren: van Jachseël het geslacht van de Jachseëlieten; van Guni het geslacht van de Gunieten; 49 van Jeser het geslacht van de Jisrieten en van Sillem het geslacht van de Sillemieten. 50 Dit waren de geslachten van Naftali, naar hun geslachten, en hun getelden waren vijfenveertigduizend vierhonderd. 51 Dit waren de getelden van de Israëlieten: zeshonderdéénduizend zevenhonderd dertig.

52 (A) En JHWH sprak tot Mozes: 53 Onder dezen zal het land ten erfdeel worden verdeeld naar het aantal namen; 54 is dit groot, dan zult u het erfdeel groot maken, en is dit klein, dan zult u het erfdeel klein maken; overeenkomstig de getelden zal aan ieder zijn erfdeel gegeven worden. 55 Evenwel zal het land door het lot verdeeld worden; naar de namen van de stammen van hun vaderen zullen zij het erven; 56 naar het lot zal ieders erfdeel toegewezen worden, naar gelang van groter of kleiner aantal.

57 En dit waren de getelden van de Levieten, naar hun geslachten: van Gerson het geslacht van de Gersonieten; van Kehat het geslacht van de Kehatieten en van Merari het geslacht van de Merarieten. 58 Dit waren de geslachten van Levi: het geslacht van de Libnieten, het geslacht van de Chebronieten, het geslacht van de Machlieten, het geslacht van de Musieten en het geslacht van de Korachieten. 59 En Kehat verwekte Amram. En de naam van de vrouw van Amram was Jokebed, de dochter van Levi, die (haar moeder) aan Levi in Egypte baarde; en zij baarde aan Amram Aäron en Mozes en Mirjam, hun zuster. 60 (B) En aan Aäron werden Nadab en Abihu, Eleazar en Itamar geboren. 61 (C) En Nadab en Abihu stierven, toen zij vreemd vuur voor het aangezicht van JHWH brachten. 62 En hun getelden waren drieëntwintigduizend, allen van het mannelijk geslacht, van één maand oud en daarboven; want zij werden

(A) **26:52** Num. 34:13; Joz. 14:1,2. (B) **26:60** Num. 3:2. (C) **26:61** Lev. 10:1,2; Num. 3:4.

niet samen met de Israëlieten geteld, omdat hun onder de Israëlieten geen erfdeel werd gegeven.
63 Dit waren degenen, die geteld waren door Mozes en de priester Eleazar, die de Israëlieten telden in de velden van Moab aan de Jordaan bij Jericho. 64 Onder hen bevond zich niemand van hen, die door Mozes en de priester Aäron geteld waren, toen dezen de Israëlieten in de woestijn Sinaï telden, 65 (A) want JHWH had van hen gezegd: Zij zullen voorzeker in de woestijn sterven. En van hen was niemand overgebleven dan Kaleb, de zoon van Jefunne, en Jozua, de zoon van Noen.

Het erfrecht van dochters

27 1 En de dochters van Selofchad, de zoon van Chefer, de zoon van Gilead, de zoon van Makir, de zoon van Manasse, van de geslachten van Manasse, de zoon van Jozef - en dit zijn de namen van zijn dochters: Machla, Noa, Chogla, Milka en Tirsa - naderden 2 en stelden zich vóór Mozes en de priester Eleazar en de vorsten en de hele vergadering aan de ingang van de tent der samenkomst en zeiden: 3 Onze vader is in de woestijn gestorven, hoewel hij niet behoorde tot de bende, die tegen JHWH samenspande, tot de bende van Korach, maar om zijn eigen zonde is hij gestorven, en hij had geen zonen. 4 Waarom zal de naam van onze vader uit het midden van de geslachten verdwijnen, daar hij geen zoon heeft? Geef ons bezit onder de broeders van onze vader. 5 Toen bracht Mozes haar rechtsvraag voor het aangezicht van JHWH.
6 En JHWH zei tot Mozes: 7 (B) De dochters van Selofchad hebben gelijk; u zult haar voorzeker erfelijk bezit onder de broeders van haar vader geven, en u zult het erfdeel van haar vader op haar doen overgaan. 8 En tot de Israëlieten zult u aldus spreken: Wanneer iemand sterft zonder een zoon te hebben, dan zult u zijn erfdeel op zijn dochter doen overgaan. 9 Heeft hij geen dochter, dan zult u zijn erfdeel aan zijn broeders geven. 10 Heeft hij geen broeders, dan zult u zijn erfdeel aan de broeders van zijn vader geven. 11 En heeft zijn vader geen broers, dan zult u zijn erfdeel geven aan de naaste bloedverwant uit zijn geslacht, opdat die het zal bezitten. En dit zal voor de Israëlieten tot een rechtsinzetting zijn, zoals JHWH aan Mozes geboden heeft.

De opvolger van Mozes

12 (C) En JHWH zei tot Mozes: Beklim dit gebergte Abarim, en zie het land, dat Ik de Israëlieten gegeven heb. 13 Als u het gezien hebt, dan zult ook u tot uw voorgeslacht vergaderd worden, zoals uw broer Aäron; 14 omdat u in de woestijn Sin, toen de vergadering opstandig was, mijn bevel om Mij voor hun ogen bij het water te heiligen, weerstreefd hebt. Dat is het water van Meribat-Kades in de woestijn Sin.
15 Toen sprak Mozes tot JHWH: 16 Laat JHWH, de God van de geesten van alle levende schepselen, over de vergadering een man aanstellen, 17 (D) die voor hun aangezicht uitgaat en die voor hun aangezicht ingaat, en die hen doet uittrekken en hen weer terugbrengt, opdat de vergadering van JHWH niet zal zijn als schapen die geen herder hebben.
18 (E) Toen zei JHWH tot Mozes: Neem u Jozua, de zoon van Noen, een man, van geest vervuld, en leg hem uw hand op, 19 en stel hem voor de priester Eleazar en voor de hele vergadering, en geef hem in hun tegenwoordigheid uw bevelen 20 en leg op hem van uw heerlijkheid, opdat de hele vergadering van de Israëlieten het zal horen. 21 (F) Hij zal voor de priester Eleazar staan, opdat deze voor het aangezicht van JHWH de beslissing van de Urim voor hem zal vragen; op zijn bevel zullen zij uitrukken en op zijn bevel zullen zij inrukken, hij en alle Israëlieten met hem, en de hele vergadering. 22 En Mozes deed, zoals JHWH hem geboden had, en hij nam Jozua en stelde hem voor de priester Eleazar en voor de hele vergadering; 23 (G) hij legde hem zijn handen op en gaf hem zijn bevelen, zoals JHWH door de dienst van Mozes gesproken had.

(A) **26:65** Num. 14:26-35. (B) **27:7** Num. 36:2. (C) **27:12** Deut. 3:23-27; 32:48-52. (D) **27:17** 1Kon. 22:17; Eze. 34:5; Mat. 9:36; Mar. 6:34. (E) **27:18** Ex. 24:13. (F) **27:21** Ex. 28:30; 1Sam. 14:41; 28:6. (G) **27:23** Deut. 31:23.

Het dagelijks offer en de feestoffers

28 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Gebied de
Israëlieten en zeg tot hen: U zult zorg-
dragen mijn offergave, mijn voedsel, als mijn
vuuroffers, een liefelijke reuk voor Mij, op de be-
paalde tijd aan Mij te brengen. 3 Zeg dan tot hen:
Dit is het vuuroffer, dat u JHWH brengen zult:
twee gave, eenjarige schapen per dag als dage-
lijks brandoffer; 4 het ene schaap zult u 's mor-
gens bereiden, het andere schaap zult u in de
avondschemering bereiden. 5 Daarbij een tiende
efa fijn meel tot een spijsoffer, aangemaakt met
een vierde hin gestoten olie. 6 Het is het da-
gelijks brandoffer, dat op de berg Sinaï inge-
steld is tot een liefelijke reuk, een vuuroffer voor
JHWH. 7 En het bijbehorend plengoffer zal zijn
een vierde hin voor elk schaap; pleng een pleng-
offer van bedwelmende drank in het heiligdom
voor JHWH. 8 En het andere schaap zult u in de
avondschemering bereiden; zoals het spijsoffer
's morgens en zoals het bijbehorend plengoffer
zult u het bereiden, een vuuroffer van liefelijke
reuk voor JHWH.

9 En op de Sjabbatdag twee gave, eenjarige
schapen en twee tienden fijn meel als spijsoffer,
aangemaakt met olie, en het bijbehorend pleng-
offer. 10 Het is het brandoffer van de Sjabbat op
elke Sjabbat boven het dagelijks brandoffer en
het bijbehorend plengoffer.

11 En bij het begin van uw maanden zult u
JHWH een brandoffer brengen: twee jonge stie-
ren, één ram, zeven gave, eenjarige schapen;
12 en drie tienden fijn meel als spijsoffer, aan-
gemaakt met olie, bij elke stier; en twee tienden
fijn meel als spijsoffer, aangemaakt met olie, bij
de éne ram; 13 en telkens een tiende fijn meel als
spijsoffer, aangemaakt met olie, bij elk schaap;
een brandoffer, een liefelijke reuk, een vuuroffer voor JHWH. 14 En de bijbehorende plengoffers zullen bestaan uit een halve hin wijn bij een stier, en een derde hin bij een ram, en een vierde hin bij een schaap. Dit is het maandelijks brandoffer in elke maand van de maanden van het jaar.
15 En één geitenbok zal tot een zondoffer voor JHWH bereid worden met het bijbehorend plengoffer boven het dagelijks brandoffer.

16 (A) En in de eerste maand, op de veertiende dag van de maand, zal het Pèsach voor JHWH zijn. 17 (B) Op de vijftiende dag van die maand zal er een feest zijn; zeven dagen lang zullen ongezuurde broden worden gegeten. 18 Op de eerste dag zal er een heilige samenkomst zijn, u zult geen enkele slaafse arbeid verrichten.
19 En u zult JHWH een vuuroffer, een brandoffer brengen; twee jonge stieren, één ram en zeven eenjarige schapen; gaaf zullen zij zijn.
20 Het bijbehorend spijsoffer, fijn meel aangemaakt met olie, drie tienden bij een stier en twee tienden bij de ram, zult u bereiden; 21 telkens een tiende zult u bereiden bij elk van de zeven schapen. 22 Voorts één bok als zondoffer om over u verzoening te doen; 23 ongeacht het morgenbrandoffer, dat tot het dagelijks brandoffer behoort, zult u deze bereiden. 24 Dienovereenkomstig zult u dagelijks gedurende zeven dagen het voedsel van het vuuroffer, een liefelijke reuk voor JHWH bereiden; boven het dagelijks brandoffer zal het bereid worden met het bijbehorend plengoffer. 25 En op de zevende dag zult u een heilige samenkomst hebben, u zult geen enkele slaafse arbeid verrichten.

26 (C) En op de dag van de eerstelingen, wanneer u een nieuw spijsoffer JHWH brengen zult, op uw Feest der Weken, zult u een heilige samenkomst hebben, u zult geen enkele slaafse arbeid verrichten. 27 Dan zult u een brandoffer brengen tot een liefelijke reuk voor JHWH: twee jonge stieren, één ram, zeven eenjarige schapen;
28 en het bijbehorend spijsoffer: fijn meel aangemaakt met olie, drie tienden bij elke stier, twee tienden bij de éne ram, 29 telkens een tiende bij elk van de zeven schapen; 30 één geitenbok om over u verzoening te doen. 31 U zult het ongeacht het dagelijks brandoffer en het bijbeho-

(A) **28:16** Ex. 12:1-13; Deut. 16:1,2. (B) **28:17** Ex. 12:14-20; 23:15; 34:18; Deut. 16:3-8. (C) **28:26** Ex. 23:16; 34:22; Deut. 16:9-12.

rend spijsoffer bereiden, zij zullen gaaf zijn met de bijbehorende plengoffers.

29 [1] En in de zevende maand, op de eerste dag van de maand, zult u een heilige samenkomst hebben, u zult geen enkele slaafse arbeid verrichten, het zal een jubeldag voor u zijn. [2] Dan zult u tot een brandoffer bereiden tot een liefelijke reuk voor JHWH; één jonge stier, één ram, zeven gave, eenjarige schapen; [3] en het bijbehorend spijsoffer: fijn meel, aangemaakt met olie, drie tienden bij de stier, twee tienden bij de ram [4] en één tiende bij elk van de zeven schapen; [5] en een geitenbok als zondoffer om over u verzoening te doen, [6] behalve het maandelijks brandoffer en het bijbehorend spijsoffer, en het dagelijks brandoffer en het bijbehorend spijsoffer en de bijbehorende plengoffers naar het desbetreffend voorschrift, tot een liefelijke reuk, een vuuroffer voor JHWH.

[7] (A) Op de tiende dag van deze zevende maand zult u een heilige samenkomst hebben en uw zielen *verootmoedigen* (1), u zult geen enkele arbeid verrichten. [8] Dan zult u JHWH een brandoffer, een liefelijke reuk, brengen: één jonge stier, één ram, zeven eenjarige schapen; gaaf zullen zij zijn; [9] en het bijbehorend spijsoffer: fijn meel aangemaakt met olie, drie tienden bij de stier, twee tienden bij de éne ram, [10] telkens een tiende bij elk van de zeven schapen; [11] één geitenbok als zondoffer, ongeacht het zondoffer van de verzoening en het dagelijks brandoffer en het bijbehorend spijsoffer en de bijbehorende plengoffers.

[12] (B) En op de vijftiende dag van de zevende maand zult u een heilige samenkomst hebben, u zult geen enkele slaafse arbeid verrichten; dan zult u zeven dagen feest vieren voor JHWH. [13] U zult een brandoffer brengen, een vuuroffer, een liefelijke reuk voor JHWH: dertien jonge stieren, twee rammen, veertien eenjarige schapen, gaaf zullen zij zijn; [14] en het bijbehorend spijsoffer: fijn meel aangemaakt met olie, drie tienden bij elk van de dertien stieren, twee tienden bij elk van de twee rammen, [15] en telkens een tiende bij elk van de veertien schapen; [16] en één geitenbok als zondoffer, ongeacht het dagelijks brandoffer, het bijbehorend spijsoffer en het bijbehorend plengoffer.

[17] Op de tweede dag twaalf jonge stieren, twee rammen, veertien gave, eenjarige schapen, en het bijbehorend spijsoffer [18] en de bijbehorende plengoffers bij de stieren, bij de rammen en bij de schapen, naar hun aantal, volgens het voorschrift; [19] en één geitenbok als zondoffer, ongeacht het dagelijks brandoffer en het bijbehorend spijsoffer en de bijbehorende plengoffers.

[20] Op de derde dag elf stieren, twee rammen, veertien gave, eenjarige schapen, [21] en het bijbehorend spijsoffer en de bijbehorende plengoffers bij de stieren, bij de rammen en bij de schapen naar hun aantal, volgens het voorschrift; [22] en één bok als zondoffer, ongeacht het dagelijks brandoffer en het bijbehorend spijsoffer en het bijbehorend plengoffer.

[23] Op de vierde dag tien stieren, twee rammen, veertien gave, eenjarige schapen, [24] en het bijbehorend spijsoffer en de bijbehorende plengoffers bij de stieren, bij de rammen en bij de schapen naar hun aantal, volgens het voorschrift; [25] en één geitenbok als zondoffer, ongeacht het dagelijks brandoffer, het bijbehorend spijsoffer en het bijbehorend plengoffer.

[26] Op de vijfde dag negen stieren, twee rammen, veertien gave, eenjarige schapen, [27] en het bijbehorend spijsoffer en de bijbehorende plengoffers bij de stieren, bij de rammen en bij de schapen naar hun aantal, volgens het voorschrift; [28] en één bok als zondoffer, ongeacht het dagelijks brandoffer en het bijbehorend spijsoffer en het bijbehorend plengoffer.

[29] Op de zesde dag acht stieren, twee rammen, veertien gave, eenjarige schapen, [30] en het bijbehorend spijsoffer en de bijbehorende plengof-

(1) **29:7** Het Hebreeuwse woord voor vasten, tsoem, komt hier niet voor.

(A) **29:7** Lev. 16:29-34. (B) **29:12** Lev. 23:34; Deut. 16:13-15.

fers bij de stieren, bij de rammen en bij de schapen naar hun aantal, volgens het voorschrift;
31 en één bok als zondoffer, ongeacht het dagelijks brandoffer, het bijbehorend spijsoffer en de bijbehorende plengoffers.
32 Op de zevende dag zeven stieren, twee rammen, veertien gave, eenjarige schapen,
33 en het bijbehorend spijsoffer en de bijbehorende plengoffers bij de stieren, bij de rammen en bij de schapen naar hun aantal, volgens het voorschrift;
34 en één bok als zondoffer, ongeacht het dagelijks brandoffer, het bijbehorend spijsoffer en het bijbehorend plengoffer.
35 Op de achtste dag zult u een feestelijke vergadering hebben, u zult geen enkele slaafse arbeid verrichten.
36 Dan zult u een brandoffer brengen, een vuuroffer, een liefelijke reuk voor JHWH: één stier, één ram, zeven gave, eenjarige schapen,
37 het bijbehorend spijsoffer en de bijbehorende plengoffers bij de stier, bij de ram en bij de schapen naar hun aantal, volgens het voorschrift;
38 en één bok als zondoffer, ongeacht het dagelijks brandoffer en het bijbehorend spijsoffer en het bijbehorend plengoffer.
39 Dit zult u voor JHWH op uw feesten bereiden als uw brandoffers, uw spijsoffers, uw plengoffers en uw vredeoffers, behalve uw gelofteoffers en uw vrijwillige offers.
40 En Mozes sprak tot de Israëlieten naar alles wat JHWH Mozes geboden had.

De geloften van de vrouwen

30 1 En Mozes sprak tot de stamhoofden van de Israëlieten: Dit is het woord, dat JHWH geboden heeft.
2 Wanneer een man JHWH een gelofte doet of een eed zweert, waardoor hij een verplichting op zich neemt, dan zal hij zijn woord niet schenden; geheel zoals hij het uitgesproken heeft, zal hij doen.
3 (A) Maar wanneer een vrouw JHWH een gelofte gedaan en een verplichting op zich genomen heeft in het huis van haar vader in haar jeugd,
4 en haar vader de gelofte en de verplichting die zij op zich heeft genomen, gehoord heeft, maar haar vader tegen haar gezwegen heeft, dan zullen al haar geloften van kracht zijn en elke verplichting die zij op zich genomen heeft, zal van kracht zijn.
5 Indien echter haar vader haar weerstaan heeft, toen hij het hoorde, dan zal geen van de geloften en van de verplichtingen die zij op zich genomen heeft, van kracht zijn; en JHWH zal het haar vergeven, want haar vader heeft haar weerstaan.
6 Indien zij echter een man toebehoort, terwijl haar geloften of de verplichting die zij door een onbezonnen uitspraak op zich genomen heeft, op haar rusten,
7 en haar man het hoort en tegen haar zwijgt, wanneer hij het hoort, dan zullen haar geloften van kracht zijn en de verplichtingen die zij op zich genomen heeft, zullen ook van kracht zijn.
8 Maar als haar man, toen hij het hoorde, haar weerstaan heeft, dan heeft hij de gelofte die op haar is, en de verplichting die zij door een onbezonnen uitspraak op zich genomen heeft, ongeldig gemaakt; en JHWH zal het haar vergeven.
9 Wat de geloften van een weduwe of van een verstoten vrouw betreft, elke verplichting die zij op zich genomen heeft, zal voor haar van kracht zijn.
10 En indien zij een gelofte gedaan heeft in het huis van haar man of onder ede een verplichting op zich genomen heeft,
11 en haar man het gehoord, maar tegen haar gezwegen en haar niet weerstaan heeft, dan zullen al haar geloften van kracht zijn, en elke verplichting die zij op zich genomen heeft, zal van kracht zijn.
12 Indien echter haar man deze nadrukkelijk ongeldig maakt, wanneer hij het hoort, zal niets, wat over haar lippen gekomen is, zowel van haar gelofte als van haar verplichting, van kracht zijn; haar man heeft ze ongeldig gemaakt en JHWH zal het haar vergeven.
13 Elke gelofte en elke verplichting onder ede om haar ziel te *verootmoedigen*, zal haar man kunnen bekrachtigen en haar man zal ze ongeldig kunnen maken.
14 Zwijgt

(A) **30:3** Deut. 23:22-24; Mat. 5:33.

echter haar man van dag tot dag geheel tegen haar, dan bekrachtigt hij al haar geloften of al de verplichtingen die op haar rusten; hij bekrachtigt ze, omdat hij tegen haar zwijgt, wanneer hij het hoort. 15 Maar maakt hij ze nadrukkelijk ongeldig, nadat hij ze gehoord heeft, dan zal hij haar ongerechtigheid dragen.

16 Dit zijn de inzettingen, die JHWH Mozes geboden heeft over de verhouding van een man tot zijn vrouw, en van een vader tot zijn dochter in haar jeugd, in het huis van haar vader.

De wraak op de Midjanieten

31 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Neem voor de Israëlieten wraak op de Midjanieten; daarna zult u tot uw voorgeslacht vergaderd worden. 3 Toen sprak Mozes tot het volk: Laat een aantal mannen van u zich ten strijde toerusten, dat zij zich tegen Midjan keren om de wraak van JHWH aan Midjan te voltrekken. 4 Uit elke stam van alle stammen van Israël zult u er duizend ten strijde zenden. 5 Zo werden van de geslachten van Israël duizend voor elke stam geleverd, twaalfduizend ten strijde toegerusten. 6 Toen zond Mozes hen ten strijde, duizend voor elke stam; hen en Pinechas, de zoon van de priester Eleazar, ten strijde, en de heilige voorwerpen en de signaaltrompetten had hij bij zich. 7 En zij trokken ten strijde tegen Midjan, zoals JHWH Mozes geboden had, en doodden allen die van het mannelijk geslacht waren. 8 Behalve degenen, die onder hen verslagen werden, doodden zij ook de koningen van Midjan, Ewi, Rekem, Sur, Chur en Reba, de vijf koningen van Midjan; ook Bileam, de zoon van Beor, doodden zij met het zwaard. 9 En de Israëlieten namen de vrouwen van Midjan gevangen en hun kinderen; en al hun vee, al hun bezit en hun hele vermogen maakten zij buit; 10 al hun steden, waar zij woonden, en al hun tentenkampen verbrandden zij met vuur. 11 Daarna namen zij de hele buit en de hele roof aan mensen en dieren 12 en brachten de gevangenen, de roof en de buit tot Mozes en de priester Eleazar en de vergadering van de Israëlieten in de legerplaats, naar de velden van Moab aan de Jordaan bij Jericho.

13 Toen gingen Mozes en de priester Eleazar en al de hoofden van de vergadering hun tegemoet tot buiten de legerplaats; 14 en Mozes werd zeer boos op de aanvoerders van het leger, op de oversten over duizend en de oversten over honderd, die van de krijgstocht kwamen, 15 en Mozes zei tot hen: Hebt u allen die van het vrouwelijk geslacht zijn, laten leven? 16 (A) Zie, dezen waren op raad van Bileam voor de Israëlieten aanleiding om trouwbreuk te plegen tegen JHWH ter oorzake van Peor, zodat de plaag kwam onder de vergadering van JHWH. 17 Nu dan, doodt al wat onder de jeugdigen van het mannelijk geslacht is; en ook alle vrouwen die gemeenschap met een man hebben gehad, zult u doden. 18 Maar alle jeugdigen onder de vrouwen, die geen gemeenschap met een man hebben gehad, zult u voor u laten leven. 19 En u, legert u zeven dagen buiten de legerplaats; ieder van u, die iemand gedood heeft, en ieder van u, die een verslagene aangeraakt heeft, moet zich op de derde en op de zevende dag laten ontzondigen, u zelf en uw gevangenen; 20 ook zal elk kleed en elk voorwerp van leer en al wat van geitenhaar gemaakt is en elk houten voorwerp ontzondigd worden.

21 Toen zei de priester Eleazar tot de strijders, die ten strijde getrokken waren: Dit is het wetsvoorschrift, dat JHWH Mozes geboden heeft. 22 Alleen het goud en het zilver, het koper, het ijzer, het tin en het lood, 23 alles wat door het vuur kan gaan, zult u door het vuur doen gaan, opdat het rein zal worden; evenwel zal het met het water van de reiniging ontzondigd worden; en alles wat niet door het vuur kan gaan, zult u door het water doen gaan. 24 En u zult op de zevende dag uw klederen wassen, opdat u rein wordt, en daarna zult u in de legerplaats komen.

(A) **31:16** Num. 25:1-9.

De oorlogsbuit

25 En JHWH zei tot Mozes: 26 Stel het totaal
vast van de buit, die meegevoerd is aan mensen
en dieren, u en de priester Eleazar en de fami-
liehoofden van de vergadering, 27 en verdeel de
buit in twee helften tussen hen, die de krijgs-
wapens gehanteerd hebben, die ten strijde uit-
getrokken zijn, en de hele vergadering. 28 En u
zult voor JHWH een schatting heffen van de strij-
ders, die ten strijde uitgetrokken zijn, één op
de vijfhonderd van de mensen, de runderen, de
ezels en de schapen; 29 van de voor hen be-
stemde helft zult u deze nemen en aan de pries-
ter Eleazar geven als een heffing voor JHWH.
30 Maar van de helft die voor de Israëlieten be-
stemd is, zult u één gevangene op de vijftig ne-
men van de mensen, de runderen, de ezels en de
schapen, van al het vee, en ze aan de Levieten
geven, die zorg dragen voor de tabernakel van
JHWH.
31 En Mozes en de priester Eleazar deden,
zoals JHWH Mozes geboden had. 32 De buit
nu, het overige van de roof, die het krijgs-
volk geroofd had, was zeshonderdvijfenzeven-
tigduizend schapen 33 en tweeënzeventigdui-
zend runderen, 34 en eenenzestigduizend ezels,
35 voorts mensen, namelijk vrouwen, die geen
gemeenschap met een man hadden gehad, in het
geheel tweeëndertigduizend. 36 En de helft, het
aandeel van degenen die in de strijd uitgetrok-
ken waren, was samen driehonderdzevenender-
tigduizend vijfhonderd schapen, 37 en de schat-
ting voor JHWH van de schapen bedroeg zes-
honderd vijfenzeventig; 38 en de runderen zes-
endertigduizend en hun schatting voor JHWH
tweeënzeventig; 39 en de ezels dertigduizend
vijfhonderd en hun schatting voor JHWH eenen-
zestig; 40 en de mensen zestienduizend en hun
schatting voor JHWH tweeëndertig. 41 En Mozes
gaf de schatting, de heffing voor JHWH aan de
priester Eleazar, zoals JHWH Mozes geboden
had. 42 En de helft, bestemd voor de Israëlieten,
die Mozes van de mannen welke uitgetrokken
waren, afgescheiden had, 43 de helft voor de
vergadering bestemd, bedroeg van de schapen
driehonderdzevenendertigduizend vijfhonderd,
44 en de runderen zesendertigduizend, 45 en de
ezels dertigduizend vijfhonderd, 46 en de men-
sen zestienduizend. 47 En Mozes nam van de
helft, voor de Israëlieten bestemd, één ge-
vangene op de vijftig, van mensen en van vee, en
gaf die aan de Levieten, die zorg droegen voor de
tabernakel van JHWH, zoals JHWH Mozes gebo-
den had.
48 Toen naderden de aanvoerders van de le-
gerafdelingen, de oversten over duizend en de
oversten over honderd, tot Mozes en zeiden
tot hem: 49 Uw knechten hebben het getal van
de strijders opgenomen, die onder ons bevel
stonden en er wordt van hen niet één gemist.
50 Wij brengen nu de offergave van JHWH, ie-
der wat hij aan gouden voorwerpen gevonden
heeft, een beenketting, een armband, een zegel-
ring, een oorring en een halssieraad om voor
het aangezicht van JHWH over onze zielen ver-
zoening te doen. 51 Mozes nu en de priester
Eleazar namen het goud van hen aan, alles be-
werkte voorwerpen. 52 En al het goud van de
schatting, die zij voor JHWH van de oversten
over duizend en de oversten over honderd ge-
heven hadden, was zestienduizend zevenhon-
derd vijftig sikkels. 53 De strijders hadden ieder
voor zichzelf buit gemaakt. 54 Toen Mozes en de
priester Eleazar het goud hadden aangenomen
van de oversten over duizend en over honderd,
brachten zij het naar de tent der samenkomst
als een herinnering voor de Israëlieten voor het
aangezicht van JHWH.

De toewijzing van het Overjordaanse

32 1 De Rubenieten nu hadden veel vee en
de Gadieten geweldig veel, en zij zagen
het land van Jazer en van Gilead, en zie, die
plaats was geschikt voor vee. 2 Toen kwamen
de Gadieten en de Rubenieten en zeiden tot
Mozes en tot de priester Eleazar en tot de hoof-
den van de vergadering: 3 Atarot, Dibon, Jazer,
Nimra, Chesbon, Elale, Sebam, Nebo en Beon,
4 het land, dat JHWH voor het aangezicht van

de vergadering van Israël geslagen heeft, dat is een land voor vee, en uw knechten hebben vee.
5 Voorts zeiden zij: Indien u ons genegen bent, laat dan dit land aan uw knechten als bezitting worden gegeven; doe ons niet over de Jordaan trekken.
6 Maar Mozes zei tot de Gadieten en de Rubenieten: Zullen uw broeders ten strijde trekken en zult u hier blijven?
7 Waarom wilt u nu het hart van de Israëlieten afkerig maken om over te trekken naar het land, dat JHWH hun gegeven heeft?
8 (A) Zo deden uw vaderen, toen ik hen uitzond van Kades-Barnea om het land te bezien;
9 zij trokken op tot het dal Eskol en bezagen het land en maakten het hart van de Israëlieten afkerig, zodat zij niet wilden gaan naar het land, dat JHWH hun gegeven had;
10 (B) toen ontbrandde de toorn van JHWH in die dagen en Hij zwoer:
11 Voorwaar, de mannen die uit Egypte opgetrokken zijn, van twintig jaar oud en daarboven, zullen het land niet zien, dat Ik aan Abraham, Isaak en Jakob bij ede toegezegd heb, omdat zij Mij niet volkomen volgden,
12 behalve Kaleb, de zoon van Jefunne, de Kenizziet, en Jozua, de zoon van Noen, omdat dezen JHWH volkomen volgden.
13 Daarom ontbrandde de toorn van JHWH tegen Israël, zodat Hij hen veertig jaren in de woestijn liet omzwerven, totdat het hele geslacht dat kwaad gedaan had in de ogen van JHWH, zijn einde gevonden had.
14 En zie, nu staat u op in de plaats van uw vaderen, een menigte van zondige mannen, om de brandende toorn van JHWH over Israël nog te vergroten.
15 Indien u zich van Hem afkeert, dan zal Hij het nog langer in de woestijn laten en u zult over dit hele volk verderf brengen.
16 Maar zij traden op hem toe en zeiden: Wij willen hier schaapskooien bouwen voor ons vee en steden voor onze kinderen,
17 maar wijzelf zullen ons toerusten, ons voortspoedende in de voorhoede van de Israëlieten, totdat wij hen op hun plaats gebracht hebben; onderwijl zullen onze kinderen in de vestingsteden wonen wegens de inwoners van het land;
18 wij zullen naar onze huizen niet terugkeren, totdat ieder van de Israëlieten zijn erfdeel verworven heeft;
19 want wij willen met hen geen erfdeel verwerven aan de overzijde van de Jordaan en verder, wanneer ons erfdeel ons ten deel valt over de Jordaan, aan de kant, waar de zon opgaat.
20 Toen zei Mozes tot hen: Indien u dit zult doen, indien u zich voor het aangezicht van JHWH ten strijde zult toerusten,
21 en ieder van u, die toegerust is, voor het aangezicht van JHWH over de Jordaan zal trekken, totdat Hij zijn vijanden van zijn aangezicht verdreven heeft,
22 zodat het land voor het aangezicht van JHWH ten onder gebracht is, en u daarna terugkeert, dan zult u vrij staan tegenover JHWH en tegenover Israël, en dan zal dit land voor u zijn tot een bezitting voor het aangezicht van JHWH.
23 Maar doet u aldus niet, zie, dan zondigt u tegen JHWH en u zult gewaarworden, dat uw zonde u vinden zal.
24 Bouwt u steden voor uw kinderen en kooien voor uw kleinvee, en doet wat u gezegd hebt.
25 En de Gadieten en de Rubenieten zeiden tot Mozes: Uw knechten zullen doen, zoals mijn heer gebiedt.
26 Onze kinderen, onze vrouwen, ons bezit en al ons vee zullen daar blijven in de steden van Gilead,
27 maar uw knechten zullen voor het aangezicht van JHWH overtrekken om te strijden, een ieder, die ten strijde toegerust is, zoals mijn heer spreekt.
28 (C) Toen gaf Mozes ten aanzien van hen opdracht aan de priester Eleazar en aan Jozua, de zoon van Noen, en aan de familiehoofden van de stammen van de Israëlieten,
29 en Mozes zei tot hen: Indien de Gadieten en de Rubenieten met u over de Jordaan zullen zijn getrokken om te strijden voor het aangezicht van JHWH, een ieder, die toegerust is, en het land voor uw aangezicht ten onder zal zijn gebracht, dan zult u hun het land Gilead tot een bezitting geven.
30 Maar trekken zij niet toegerust met u over, dan zullen zij zich in uw midden vestigen in het land Kanaän.
31 Toen *antwoordden*

(A) **32:8** Num. 13:17-33. (B) **32:10** Num. 14:26-35. (C) **32:28** Joz. 1:12-15.

de Gadieten en de Rubenieten: Wat JHWH tot uw knechten gesproken heeft, zullen wij doen. 32 Wijzelf zullen, toegerust, voor het aangezicht van JHWH overtrekken naar het land Kanaän, maar voor ons zal de erfelijke bezitting aan de overzijde van de Jordaan zijn. 33 Toen gaf Mozes aan hen, aan de Gadieten, de Rubenieten en de halve stam Manasse, de zoon van Jozef: het koninkrijk van Sichon, de koning van de Amorieten, en het koninkrijk van Og, de koning van Basan, het land verdelende naar de steden in de verschillende gebieden, de steden van het land rondom. 34 En de Gadieten bouwden 35 Dibon, Atarot, Aroër, Atrot-Sofan, Jazer, Jogbeha, 36 Bet-Nimra, Bet-Haran, vestingsteden en schaapskooien. 37 En de Rubenieten bouwden Chesbon, Elale, Kirjataïm, 38 Nebo, Baäl-Meon, Musabbot-Sem en Sibma; en zij gaven namen aan de steden, die zij bouwden.

39 De zonen van Makir, de zoon van Manasse, gingen naar Gilead, zij namen het in en verdreven de Amorieten, die daarin woonden. 40 En Mozes gaf Gilead aan Makir, de zoon van Manasse, en hij woonde daarin. 41 En Jaïr, de zoon van Manasse, ging heen, nam hun dorpen in en noemde ze de dorpen van Jaïr. 42 En Nobach ging heen, nam Kenat en onderhorige plaatsen in en noemde het naar zijn naam, Nobach.

Overzicht van de tocht door de woestijn

33 1 Dit zijn de pleisterplaatsen van de Israëlieten, die uit het land Egypte uitgetrokken waren naar hun legerscharen onder leiding van Mozes en Aäron; 2 Mozes namelijk beschreef hun tochten van pleisterplaats tot pleisterplaats naar het bevel van JHWH; en dit zijn hun pleisterplaatsen op hun tochten. 3 Zij braken op van Rameses in de eerste maand, op de vijftiende dag van de eerste maand; de dag na het Pèsach trokken de Israëlieten uit door een opgeheven hand, voor de ogen van alle Egyptenaren, 4 terwijl de Egyptenaren bezig waren degenen te begraven, die JHWH onder hen geslagen had, alle eerstgeborenen; JHWH toch had aan hun goden strafgerichten geoefend. 5 De Israëlieten dan braken op van Rameses en legerden zich te Soekkot. 6 Zij braken op van Soekkot en legerden zich te Etam, dat aan de rand van de woestijn ligt. 7 Zij braken op van Etam en keerden weer naar Pi-Hachirot, dat tegenover Baäl-Sefon ligt, en zij legerden zich tegenover Migdol. 8 Zij braken op van Pi-Hachirot en gingen midden door de zee naar de woestijn, en zij gingen drie dagreizen ver door de woestijn van Etam en legerden zich te Mara. 9 Zij braken op van Mara en kwamen te Elim; te Elim nu waren twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen; daar legerden zij zich. 10 Zij braken op van Elim en legerden zich aan de Schelfzee. 11 Zij braken op van de Schelfzee en legerden zich in de woestijn Sin. 12 Zij braken op van de woestijn Sin en legerden zich te Dofka. 13 Zij braken op van Dofka en legerden zich te Alus. 14 Zij braken op van Alus en legerden zich te Refidim, waar voor het volk geen water was om te drinken. 15 Zij braken op van Refidim en legerden zich in de woestijn Sinaï. 16 Zij braken op van de woestijn Sinaï en legerden zich te Kibrot-Hattaäwa. 17 Zij braken op van Kibrot-Hattaäwa en legerden zich te Chaserot. 18 Zij braken op van Chaserot en legerden zich te Ritma. 19 Zij braken op van Ritma en legerden zich te Rimmon-Peres. 20 Zij braken op van Rimmon-Peres en legerden zich te Libna. 21 Zij braken op van Libna en legerden zich te Rissa. 22 Zij braken op van Rissa en legerden zich te Kehelata. 23 Zij braken op van Kehelata en legerden zich te Har-Safer. 24 Zij braken op van Har-Safer en legerden zich te Charada. 25 Zij braken op van Charada en legerden zich te Makhelot. 26 Zij braken op van Makhelot en legerden zich te Tachat. 27 Zij braken op van Tachat en legerden zich te Terach. 28 Zij braken op van Terach en legerden zich te Mitka. 29 Zij braken op van Mitka en legerden zich te Chasmona. 30 Zij braken op van Chasmona en legerden zich te Moserot. 31 Zij braken op van Moserot en legerden zich te Bene-Jaäkan. 32 Zij braken op van Bene-Jaäkan en legerden zich te Chor-Haggidgad. 33 Zij braken op van Chor-Haggidgad en legerden zich te

Jotbata. 34 Zij braken op van Jotbata en legerden zich te Abrona. 35 Zij braken op van Abrona en legerden zich te Esjon-Geber. 36 Zij braken op van Esjon-Geber en legerden zich in de woestijn Sin, dat is Kades. 37 Zij braken op van Kades en legerden zich aan de berg Hor, aan de grens van het land Edom. 38 (A) Toen beklom de priester Aäron de berg Hor naar het bevel van JHWH en hij stierf aldaar in het veertigste jaar na de uittocht van de Israëlieten uit het land Egypte, in de vijfde maand, op de eerste van de maand; 39 Aäron was honderd drieëntwintig jaar oud, toen hij op de berg Hor stierf. 40 (B) Toen hoorde de Kanaäniet, de koning van Arad, die in het Zuiderland in het land Kanaän woonde, dat de Israëlieten in aantocht waren. 41 En zij braken op van de berg Hor en legerden zich te Salmona. 42 Zij braken op van Salmona en legerden zich te Punon. 43 Zij braken op van Punon en legerden zich te Obot. 44 Zij braken op van Obot en legerden zich bij de puinhopen van Abarim in het gebied van Moab. 45 Zij braken op van de puinhopen en legerden zich te Dibon-Gad. 46 Zij braken op van Dibon-Gad en legerden zich te Almon-Diblataïm. 47 Zij braken op van Almon-Diblataïm en legerden zich in het gebergte Abarim tegenover Nebo. 48 Zij braken op van het gebergte Abarim en legerden zich in de velden van Moab bij de Jordaan tegenover Jericho; 49 zij legerden zich langs de Jordaan van Bet-Hajjesimot af tot Abel-Hassittim toe in de velden van Moab.

De inbezitneming van Kanaän

50 En JHWH sprak tot Mozes in de velden van Moab bij de Jordaan van Jericho: 51 Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer u de Jordaan overtrekt naar het land Kanaän, 52 dan zult u al de bewoners van het land voor uw aangezicht verdrijven en al hun beeldhouwwerk vernietigen; ook zult u al hun gegoten beelden vernietigen en al hun hoogten verwoesten. 53 U zult het land in bezit nemen en daarin wonen, want aan u heb Ik het land gegeven om het in bezit te nemen. 54 (C) Dan zult u het land door het lot onder elkaar als erfdeel toewijzen naar uw geslachten: voor een groot (geslacht) zult u het erfdeel groot maken, en voor een klein zult u het erfdeel klein maken; waarop voor hen het lot valt, dat zal ieders eigendom zijn; naar de stammen van uw vaderen zult u onder elkaar het erfdeel toewijzen. 55 Maar indien u de bewoners van het land voor uw aangezicht niet verdrijft, dan zullen degenen die u van hen over laat, tot dorens in uw ogen en tot prikkels in uw zijden zijn, en zij zullen u benauwen in het land waarin u woonachtig bent. 56 Dan zal Ik met u doen, zoals Ik gedacht had met hen te doen.

De grenzen van Kanaän

34 1 JHWH sprak tot Mozes: 2 Gebied de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer u in het land Kanaän komt, dan zal dit het land zijn, dat u ten erfdeel toevallen zal, het land Kanaän naar zijn grenzen. 3 De zuidkant dan zal zijn van de woestijn Sin langs Edom, en uw zuidelijke grens zal zijn van het einde van de Zoutzee in het oosten. 4 Dan zal de grens zich ombuigen van het zuiden naar de Schorpioenenpas en verder lopen tot Sin, en haar eindpunt zal ten zuiden van Kades-Barnea zijn, en zij zal gaan naar Chasar-Addar en verder lopen tot Asmon. 5 Dan zal de grens zich van Asmon ombuigen naar de Beek van Egypte en haar eindpunt zal zijn bij de zee. 6 En uw westelijke grens zal zijn de grote zee en de kust; dit zal uw westelijke grens zijn. 7 En dit zal uw noordelijke grens zijn: van de grote zee af zult u die trekken naar de berg Hor, 8 van de berg Hor zult u die trekken tot de weg naar Hamat, en het eindpunt van de grens zal bij Sedad zijn. 9 Dan gaat de grens naar Zifron en haar eindpunt zal zijn bij Chasar-Enan; dit zal uw noordelijke grens zijn. 10 En als de grens in het oosten zult u een afbakening maken van Chasar-Enan naar Sefam. 11 En van Sefam zal de grens afdalen naar Ribla, ten oosten van Aïn; vervolgens zal de grens afdalen en langs de oe-

(A) **33:38** Num. 20:22-28; Deut. 10:6; 32:50. (B) **33:40** Num. 21:1. (C) **33:54** Num. 26:54-56.

ver van het meer van Kinneret lopen aan de oostzijde. 12 Dan zal de grens naar de Jordaan afdalen en haar eindpunt zal de Zoutzee zijn. Dit zal uw land zijn naar zijn grenzen rondom.

Verdeling van het land Kanaän

13 (A) En Mozes gebood de Israëlieten: Dit is het land, dat u elkaar door het lot als erfdeel zult toewijzen, hetwelk JHWH geboden heeft aan negen en een halve stam te geven. 14 Want de stam van de Rubenieten naar hun families en de stam van de Gadieten naar hun families hebben hun erfdeel al ontvangen; ook heeft de halve stam van Manasse het ontvangen. 15 Twee en een halve stam hebben hun erfdeel al ontvangen aan de overzijde van de Jordaan tegenover Jericho, in het oosten, naar de kant, waar de zon opgaat.
16 En JHWH sprak tot Mozes: 17 Dit zijn de namen van de mannen, die u het land ten erfdeel zullen toewijzen: de priester Eleazar en Jozua, de zoon van Noen. 18 Voorts zult u uit elke stam één vorst nemen om het land ten erfdeel toe te wijzen. 19 Dit zijn de namen van die mannen: voor de stam Juda Kaleb, de zoon van Jefunne; 20 voor de stam van de Simeonieten Semuël, de zoon van Ammihud; 21 voor de stam Benjamin Elidad, de zoon van Kislon; 22 voor de stam van de Danieten een vorst, Bukki, de zoon van Jogli; 23 voor de zonen van Jozef, voor de stam van de Manassieten een vorst, Channiël, de zoon van Efod; 24 voor de stam van de Efraïmieten een vorst, Kemuël, de zoon van Siftan; 25 voor de stam van de Zebulonieten een vorst, Elisafan, de zoon van Parnak; 26 voor de stam van de Issakarieten een vorst, Paltiël, de zoon van Azzan; 27 voor de stam van de Aserieten een vorst, Achihud, de zoon van Selomi; 28 voor de stam van de Naftalieten een vorst, Pedaël, de zoon van Ammihud. 29 Dit zijn degenen aan wie JHWH gebood een erfdeel aan de Israëlieten toe te wijzen in het land Kanaän.

De steden van de Levieten

35 1 (B) JHWH sprak tot Mozes in de velden van Moab bij de Jordaan tegenover Jericho: 2 Gebied de Israëlieten, dat zij van hun erfelijk bezit steden afstaan aan de Levieten om er te wonen; ook zult u aan de Levieten de weidegronden geven, die rondom de steden liggen.
3 De steden zullen voor hen zijn om er te wonen en haar weidegronden zullen voor hun vee en voor hun bezit en voor al hun levende bezittingen zijn. 4 De weidegronden van de steden die u aan de Levieten geven zult, zullen van de stadsmuur naar buiten rondom duizend ellen meten.
5 U zult buiten de stad afmeten aan de oostzijde tweeduizend ellen en aan de zuidzijde tweeduizend ellen en aan de westzijde tweeduizend ellen en aan de noordzijde tweeduizend ellen, met de stad in het midden: dit zullen voor hen de weidegronden van de steden zijn. 6 Wat nu de steden betreft, die u aan de Levieten geven zult, het zullen de zes vrijsteden zijn, die u zult aanwijzen, opdat de doodslager daarheen zal vluchten, en daarenboven zult u tweeënveertig steden geven. 7 Al de steden die u aan de Levieten geven zult, zullen achtenveertig steden zijn, deze met haar weidegronden. 8 Wat de steden betreft, die u van de bezitting van de Israëlieten geven zult, van die er veel heeft, zult u er meer nemen, en van die er weinig heeft, zult u er minder nemen; ieder zal naar gelang van zijn erfdeel, dat men zal toegewezen krijgen, van zijn steden aan de Levieten geven.

De vrijsteden

9 (C) En JHWH sprak tot Mozes: 10 Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer u over de Jordaan trekt naar het land Kanaän, 11 dan zult u zich enige steden uitkiezen, die u tot vrijsteden zullen zijn, opdat daarheen de doodslager zal vluchten, die onopzettelijk iemand gedood heeft. 12 En die steden zullen u tot een wijkplaats zijn tegen de bloedwreker, opdat de dood-

(A) **34:13** Num. 26:52-56; Joz. 14:1-5. (B) **35:1** Joz. 21:1-42. (C) **35:9** Deut. 19:2-4; Joz. 20:1-9.

slager niet zal sterven, voordat hij voor de vergadering heeft terechtgestaan. 13 En de steden die u aanwijzen zult, zullen voor u zes vrijsteden zijn. 14 Drie steden zult u aanwijzen aan de overzijde van de Jordaan en drie steden zult u aanwijzen in het land Kanaän; vrijsteden zullen het zijn. 15 Die zes steden zullen voor de Israëlieten en voor de vreemdeling en voor de bijwoner onder u tot een wijkplaats zijn, opdat daarheen ieder zal vluchten, die onopzettelijk iemand gedood heeft.

16 Maar indien hij hem met een ijzeren voorwerp zo geslagen heeft, dat hij stierf, dan is hij een doodslager; de doodslager zal zeker gedood worden. 17 En indien hij hem met een steen in de hand, waardoor iemand zou kunnen sterven, zo heeft geslagen, dat hij stierf, dan is hij een doodslager; de doodslager zal zeker gedood worden. 18 Of indien hij hem met een houten voorwerp in de hand, waardoor iemand zou kunnen sterven, zo heeft geslagen, dat hij stierf, dan is hij een doodslager; de doodslager zal zeker gedood worden. 19 De bloedwreker zelf zal de doodslager doden; wanneer hij hem aantreft, zal hij hem doden. 20 En indien hij hem in haat gestoten of met opzet naar hem geworpen heeft, zodat hij stierf, 21 of indien hij hem in vijandschap met zijn hand zo geslagen heeft, dat hij stierf, zal degene die gedood heeft, zeker gedood worden; hij is een doodslager; de bloedwreker zal de doodslager doden, als hij hem aantreft.

22 Maar indien hij hem onbedoeld, zonder vijandschap, gestoten of zonder opzet enig voorwerp naar hem geworpen heeft, 23 of achteloos een steen, waardoor iemand zou kunnen sterven, op hem heeft laten vallen, zodat hij stierf, terwijl hij hem niet vijandig gezind was noch zijn kwaad zocht, 24 dan zal de vergadering krachtens deze bepalingen recht spreken tussen degene die gedood heeft, en de bloedwreker; 25 en de vergadering zal de doodslager uit de hand van de bloedwreker bevrijden, en de vergadering zal hem naar de vrijstad doen terugkeren, waarheen hij gevlucht was, waar hij wonen zal tot de dood van de hogepriester, die men met de heilige olie gezalfd heeft. 26 Indien echter de doodslager de grens van de vrijstad, waarheen hij gevlucht was, ook maar even overschrijdt, 27 en de bloedwreker vindt hem buiten het gebied van zijn vrijstad, en de bloedwreker slaat de doodslager dood, dan zal het hem niet tot bloedschuld zijn. 28 Want in de vrijstad zal hij moeten wonen tot de dood van de hogepriester, en na de dood van de hogepriester zal de doodslager naar het land van zijn bezitting mogen terugkeren. 29 Dit zal voor u als een rechtsinzetting gelden voor uw nageslacht in al uw woonplaatsen.

30 (A) Men zal ieder, die iemand gedood heeft, volgens de verklaring van getuigen als een doodslager doden, maar één enkele getuige zal niet tegen iemand kunnen *getuigen* in een halszaak. 31 En u zult voor het leven van een doodslager, die des doods schuldig is, geen losgeld aannemen, maar hij zal zeker gedood worden. 32 U zult evenmin losgeld aannemen voor iemand die naar zijn vrijstad gevlucht is, opdat hij zou mogen terugkeren om in zijn land te wonen vóór de dood van de priester. 33 Zo zult u het land waarin u woont, niet ontwijden, want bloed, dát ontwijdt het land, en voor het land kan ten aanzien van het bloed dat daarin vergoten is, geen verzoening worden gedaan dan door het bloed van degene, die het vergoten heeft. 34 Verontreinigt dan het land niet, waarin u woont, waar Ik in het midden mijn woonplaats heb, want Ik, JHWH heb mijn woonplaats in het midden van de Israëlieten.

Het huwelijk van erfdochters

36 1 De familiehoofden van het geslacht van de zonen van Gilead, de zoon van Makir, de zoon van Manasse, uit de geslachten van de zonen van Jozef, naderden en spraken in tegenwoordigheid van Mozes en van de vorsten, de familiehoofden van de Israëlieten, 2 (B) en zeiden: JHWH heeft mijn heer geboden het land door

(A) **35:30** Deut. 17:6; 19:15. (B) **36:2** Num. 27:7.

het lot de Israëlieten ten erfdeel te geven, en door JHWH is aan mijn heer geboden het erfdeel van onze broeder Selofchad aan zijn dochters te geven. 3 Mochten zij nu huwen met iemand van de zonen van de (andere) stammen van de Israëlieten, dan zou haar erfdeel van het erfdeel van onze vaderen afgenomen worden en bij het erfdeel van de stam worden gevoegd, waartoe zij dan zouden behoren, maar van het erfdeel dat ons door het lot is toegewezen, zou het worden afgenomen. 4 Wanneer de Israëlieten dan het jubeljaar zouden hebben, zou haar erfdeel gevoegd worden bij het erfdeel van de stam, waartoe zij dan zouden behoren, en van het erfdeel van de stam van onze vaderen zou haar erfdeel worden afgenomen.

5 Toen gebood Mozes de Israëlieten volgens het bevel van JHWH: De stam van de zonen van Jozef heeft gelijk. 6 Dit is het woord, dat JHWH gebiedt over de dochters van Selofchad: Zij mogen huwen met wie haar wenst, mits zij huwen binnen het geslacht van de stam van haar vader. 7 Want een erfdeel van de Israëlieten zal niet van de ene stam op de andere overgaan, maar de Israëlieten zullen vasthouden, ieder aan het erfdeel van de stam van zijn vaderen. 8 Dus zal iedere dochter, die een erfdeel uit de stammen van de Israëlieten verworven heeft, huwen met iemand van het geslacht van de stam van haar vader, opdat ieder van de Israëlieten het erfdeel van zijn vaderen zal erven. 9 Want het erfdeel zal niet van de ene stam op de andere overgaan, maar de Israëlieten zullen vasthouden, ieder aan zijn eigen erfdeel.

10 Zoals JHWH Mozes geboden had, zo deden de dochters van Selofchad; 11 en Machla, Tirsa en Chogla en Milka en Noa, de dochters van Selofchad, huwden met de zonen van haar ooms; 12 met mannen uit de geslachten van de zonen van Manasse, de zoon van Jozef, huwden zij, zodat haar erfdeel aan de stam van het geslacht van haar vader verbleef.

13 Dit zijn de geboden en verordeningen, die JHWH door de dienst van Mozes aan de Israëlieten geboden heeft in de velden van Moab bij de Jordaan tegenover Jericho.

Deuteronomium

Hebreeuws: Had-de-va-riem (De woorden)

Terugblik van Mozes

1 [1] Dit zijn de woorden, die Mozes tot heel Israël gesproken heeft aan de overzijde van de Jordaan, in de woestijn, in de Vlakte, tegenover Suf, tussen Paran, Tofel, Laban, Chaserot en Di-Zahab; [2] elf dagreizen is het van Horeb in de richting van het gebergte Seïr tot Kades-Barnea. [3] In het veertigste jaar nu, in de elfde maand, op de eerste van de maand, heeft Mozes tot de Israëlieten gesproken overeenkomstig alles wat **JHWH** hem ten aanzien van hen geboden had; [4 (A)] nadat hij Sichon, de koning van de Amorieten, die in Chesbon woonde, en Og, de koning van Basan, die in Astarot woonde, bij Edreï verslagen had; [5] aan de overzijde van de Jordaan, in het land van Moab, begon Mozes deze *Torah* te ontvouwen en hij zei:

[6] **JHWH**, onze God, heeft tot ons bij Horeb gesproken(1) : u bent lang genoeg bij deze berg (Horeb) gebleven; [7] begeeft u op weg, breekt op, trekt naar het gebergte van de Amorieten en naar al hun buren, in de Vlakte, op het Gebergte, in de Laagte, in de Negev en aan de zeekust, - het land van de Kanaänieten, en de Libanon tot aan de grote rivier, de Eufraat. [8] Zie, Ik heb dat land tot uw beschikking gesteld; trekt er binnen en neemt bezit van het land, waarvan **JHWH** aan uw vaderen, Abraham, Isaak en Jakob, gezworen heeft, dat Hij het hun en hun nageslacht geven zou.

[9] In die tijd zei ik tot u: ik alléén zal de zorg voor u niet kunnen dragen. [10] **JHWH**, uw God, heeft u vermenigvuldigd en zie, heden bent u zo talrijk als de sterren van de hemel. [11] Mag **JHWH**, de God van uw vaderen, er aan u nog duizendmaal zoveel toevoegen als u nu telt en mag Hij u zegenen, zoals Hij u beloofd heeft. [12] Hoe zou ik dan alléén uw moeite, uw last en uw rechtsgedingen kunnen dragen? [13] Wijst uit uw stammen wijze, verstandige en ervaren mannen aan, dat ik hen als uw hoofden aanstel. [14] Toen *antwoordde* u mij en zei: het is goed, wat u hebt voorgesteld te doen. [15] Daarop nam ik de hoofden van uw stammen, wijze en ervaren mannen, en stelde hen als hoofden over u aan, oversten over duizend, oversten over honderd, oversten over vijftig en oversten over tien, en opzieners voor uw stammen. [16] En ik gebood in die tijd aan uw rechters: hoort (de geschillen) tussen uw broeders en oordeelt rechtvaardig tussen de één en de ander, of dit (nu) zijn broeder is dan wel de vreemdeling die bij hem woont. [17] U zult in de rechtspraak de persoon niet aanzien; u zult de onaanzienlijke evenzeer horen als de aanzienlijke; u zult voor niemand bang zijn, want de rechtspraak is van God. De zaak echter, die voor u te zwaar is, zult u tot mij brengen, opdat ik die zal horen. [18] Zo gebood ik u in die tijd alle dingen, die u doen moest.

[19] Toen braken wij van Horeb op en gingen heel die grote en vreselijke woestijn door, die u gezien hebt, in de richting van het gebergte van de Amorieten, zoals **JHWH**, onze God, ons geboden had; en wij kwamen in Kades-Barnea. [20] Toen zei ik tot u: u bent gekomen tot het gebergte van de Amorieten, dat **JHWH**, onze God, ons geven zal. [21] Zie, **JHWH**, uw God, heeft het land tot uw beschikking gesteld, trek op, neem het in bezit, zoals **JHWH**, de God van uw vaderen, tot u gesproken heeft; wees niet bang en wees niet verschrikt. [22] Toen naderde u allen tot mij en zei: laten wij enige mannen vooruit zenden om voor ons het land te verkennen en ons in te lichten over de weg waarlangs wij moe-

(1) **1:6** Zie Exodus 19:1-20:21.

(A) **1:4** Num. 21:21-35.

ten optrekken, en over de steden die wij zullen bereiken.
23 Dit nu was goed in mijn ogen. Dus koos ik uit u twaalf mannen, voor elke stam één;
24 zij begaven zich op weg, trokken het gebergte in, kwamen tot aan het dal Eskol en verkenden dit. 25 Ook namen zij vruchten van het land mee en brachten ons die; tevens brachten zij ons verslag uit en zeiden: Het land dat JHWH, onze God, ons geven zal, is goed. 26 (A) Maar u wilde niet optrekken en was weerspannig tegen het bevel van JHWH, uw God; 27 u mopperde in uw tenten en zei: omdat JHWH ons haat, heeft Hij ons uit het land Egypte geleid om ons te brengen in de macht van de Amorieten en ons te verdelgen.
28 Waarheen trekken wij op? Onze broeders hebben ons het hart doen smelten met de tijding: de mensen zijn groter en langer dan wij, de steden zijn groot en hemelhoog versterkt, en ook hebben wij daar Enakieten gezien. 29 Ik zei wel tot u: Beeft niet, weest niet bang voor hen. 30 JHWH, uw God, die voor u uit gaat, Hij zal voor u strijden in overeenstemming met alles wat Hij voor uw ogen met u gedaan heeft in Egypte 31 (B) en in de woestijn, waar u hebt gezien, hoe JHWH, uw God, u droeg, zoals een man zijn kind draagt, op heel de weg die u gegaan bent, totdat u op deze plaats gekomen bent. 32 (C) Maar ondanks dit woord geloofde u niet in JHWH, uw God,
33 die voor u uit ging op de weg om voor u een plaats te zoeken, waar u zich kon legeren: 's nachts in een vuur om u te doen zien op de weg waarlangs u moest gaan, en overdag in een wolk.
34 (D) Toen JHWH uw woorden hoorde, werd Hij zeer boos en zwoer: 35 niet één van deze mannen, dit boze geslacht, zal het goede land zien, waarvan Ik gezworen heb, dat Ik het aan uw vaderen zou geven, 36 behalve Kaleb, de zoon van Jefunne; die zal het zien, ja, aan hem zal Ik het land geven, dat hij betreden heeft, en aan zijn kinderen, omdat hij JHWH volkomen gevolgd heeft.
37 Ook op mij werd JHWH vertoornd omwille van u, zodat Hij zei: ook u zult daar niet komen.
38 Jozua, de zoon van Noen, die in uw dienst staat, die zal daar komen; sterk hem, want hij zal het Israël doen beërven. 39 En uw kleine kinderen, waarvan u gezegd hebt: ten roof zullen zij zijn, - en uw zonen, die op dit ogenblik nog geen kennis hebben van goed en kwaad,(1) die zullen daar komen, ja, aan hen zal Ik het geven en zij zullen het in bezit nemen. 40 U echter, keert om en breekt op naar de woestijn, in de richting van de Schelfzee.
41 Toen *antwoordde* u en zei tot mij: wij hebben tegen JHWH gezondigd. Wij willen optrekken en strijden, naar alles wat JHWH, onze God, ons geboden heeft. En laat ieder van u zijn wapens aanbinden, want u achtte het licht naar het gebergte op te trekken. 42 Maar JHWH zei tot mij: zeg tot hen: u zult niet optrekken en strijden, want Ik zal niet in uw midden zijn; opdat u niet verslagen wordt voor uw vijanden. 43 En ik sprak tot u, maar u luisterde niet en was weerspannig tegen het bevel van JHWH; u handelde overmoedig en trok op naar het gebergte.
44 Daarop trokken de Amorieten, die dat gebergte bewoonden, uit, u tegemoet, en zij vervolgden u als bijen en versloegen u in Seïr, tot Chorma toe. 45 Toen keerde u terug en huilde voor het aangezicht van JHWH; maar JHWH luisterde niet naar u en neigde zijn oor niet tot u.
46 Zo bleef u dan lange tijd in Kades; de vele dagen, dat u daar gewoond hebt.

2 1 (E) Daarop keerden wij ons om en braken op naar de woestijn, in de richting van de Schelfzee, zoals JHWH tot mij gesproken had; vele dagen trokken wij om het gebergte Seïr heen. 2 Toen zei JHWH tot mij: 3 u hebt lang genoeg om dit gebergte heen getrokken, keert om naar het noorden; 4 (F) gebied het volk aldus: u gaat nu trekken door het gebied van uw broeders, de zonen van Esau, die in Seïr wonen; die zullen bang voor u zijn. Neemt u echter zeer

(1) **1:39** Zie Jesaja 7:15

(A) **1:26** Deut. 9:23; Heb. 3:16. (B) **1:31** Hand. 13:18. (C) **1:32** Heb. 3:19. (D) **1:34** Heb. 3:18. (E) **2:1** Num. 21:4. (F) **2:4** Gen. 36:8.

in acht; 5 daagt hen niet uit, want Ik zal u van
hun land zelfs geen voetbreed geven, omdat Ik
het gebergte Seïr aan Esau tot een bezitting ge-
geven heb. 6 Voedsel om te eten zult u van hen
voor geld kopen; ook water om te drinken zult u
van hen voor geld kopen. 7 Want JHWH, uw God,
heeft u gezegend in al het werk van uw handen;
Hij heeft uw tocht door deze grote woestijn ge-
kend; deze veertig jaar was JHWH, uw God, met
u, u hebt aan niets gebrek gehad. 8 Daarom trok-
ken wij verder, weg van onze broeders, de zonen
van Esau, die in Seïr wonen, weg van de vlakte,
van Elat en Esjon-Geber. Daarna keerden wij ons
om en gingen in de richting van de woestijn van
Moab.
9 (A) Toen zei JHWH tot mij: benauw Moab niet,
en daag het niet uit ten strijde, want Ik zal u van
zijn land niets in bezit geven, omdat Ik Ar aan
de zonen van Lot tot een bezitting gegeven heb.
10 - De Emieten hadden vroeger daarin
gewoond, een groot en talrijk volk, lang als de
Enakieten; 11 ook dezen werden voor Refaïeten
gehouden, evenals de Enakieten, maar de
Moabieten noemen hen Emieten. 12 En in Seïr
hadden vroeger de Chorieten gewoond, maar
de zonen van Esau hadden hen uit hun gebied
verdreven, hen verdelgd en zich in hun plaats
gevestigd, evenals Israël gedaan heeft met het
land, dat JHWH hun in bezit gegeven heeft. -
13 Maakt u nu gereed en trekt de beek Zered
over. Toen trokken wij over de beek Zered. 14 (B)
En de tijd dat wij reisden vanaf Kades-Barnea,
totdat wij de beek Zered overtrokken, bedroeg
achtendertig jaar - totdat dit hele geslacht, de
strijders uit de legerplaats, gestorven was tot
de laatste man, zoals JHWH hun had gezworen;
15 ja, ook was de hand van JHWH op hen geweest
om hen uit de legerplaats weg te rukken, totdat
zij gestorven waren tot de laatste man.
16 Toen dan van het volk alle strijders gestor-
ven waren tot de laatste man, 17 sprak JHWH tot
mij: 18 heden trekt u langs het gebied van Moab,
te weten Ar, 19 (C) en dan komt u in de nabijheid
van de Ammonieten; benauw hen niet en daag
hen niet uit, want Ik zal u van het land van de
Ammonieten niets in bezit geven, omdat Ik het
aan de zonen van Lot tot een bezitting gegeven
heb.
20 - Ook dit wordt voor een land van Refaïeten
gehouden; Refaïeten hadden vroeger daarin ge-
woond, maar de Ammonieten noemden hen
Zamzummieten, 21 een groot en talrijk volk, lang
als de Enakieten, maar JHWH had hen verdre-
ven en verdelgd, zodat anderen hun gebied in
bezit genomen en zich in hun plaats gevestigd
hadden; 22 evenals Hij voor de zonen van Esau
gedaan had, die in Seïr wonen: vóór wie Hij de
Chorieten verdreven en verdelgd had, zodat an-
deren hun gebied in bezit genomen hadden en
daar in hun plaats wonen tot op de huidige dag.
23 De Kaftorieten, die uit Kaftor gekomen wa-
ren, hadden de Awwieten, die tot Gaza in dor-
pen woonden, verdelgd en zich in hun plaats ge-
vestigd. - 24 Maakt u gereed, breekt op en trekt
de beek Arnon over. Zie, Ik geef Sichon, de ko-
ning van Chesbon, de Amoriet, en zijn land in
uw macht; begin met het in bezit te nemen en
daag hem uit ten strijde. 25 Op deze dag begin
Ik schrik en angst voor u te leggen op de vol-
ken onder de hele hemel, zodat zij voor u sid-
deren en beven, wanneer zij van u horen getui-
gen. 26 Daarop zond ik uit de woestijn Kedemot
boden tot Sichon, de koning van Chesbon, met
een vredelievende boodschap: 27 laat mij door
uw land trekken; ik zal uitsluitend de weg blij-
ven volgen, zonder naar rechts of links af te bui-
gen. 28 Voedsel om te eten zult u mij voor geld
verkopen en water om te drinken zult u mij voor
geld geven; laat mij slechts te voet doortrekken,
29 zoals de zonen van Esau, die in Seïr wonen,
mij toegestaan hebben en de Moabieten, die in
Ar wonen - totdat ik de Jordaan overtrek naar
het land, dat JHWH, onze God, ons geven zal.
30 Maar Sichon, de koning van Chesbon, wilde
ons niet door zijn gebied laten trekken, want
JHWH, uw God, verhardde zijn geest en maakte

(A) **2:9** Gen. 19:37. (B) **2:14** Num. 14:28-35. (C) **2:19** Gen. 19:38.

zijn hart stijfkoppig, ten einde hem in uw macht te geven, zoals dit heden het geval is.
31 Toen zei JHWH tot mij: Zie, Ik begin met Sichon en zijn land u ter beschikking te stellen; begin het te veroveren en neem zijn land in bezit.
32 En Sichon trok uit, ons tegemoet, hij en zijn hele volk, om bij Jahas slag te leveren, 33 maar JHWH, onze God, gaf hem aan ons over, zodat wij hem versloegen met zijn zonen en al zijn volk. 34 Wij namen in die tijd al zijn steden in en sloegen elke stad met de ban, mannen, vrouwen en kinderen; wij lieten niemand ontkomen;
35 alleen het vee roofden wij voor ons evenals de buit uit de steden, die wij ingenomen hadden.
36 Van Aroër af, aan de oever van de beek Arnon, en de stad in het dal, tot aan Gilead was er geen stad, die voor ons onneembaar was; JHWH, onze God, stelde alles tot onze beschikking.
37 Alleen tot het land van de Ammonieten bent u niet genaderd: tot de hele oever van de beek Jabbok niet, noch tot de steden van het gebergte, noch tot enige plaats, waarvoor JHWH, onze God, ons een verbod gegeven had.

3 1 Daarop keerden wij ons om en trokken op in de richting van Basan. En Og, de koning van Basan, trok uit, ons tegemoet, hij en zijn hele volk, om bij Edreï slag te leveren. 2 Maar JHWH zei tot mij: Wees niet bang voor hem, want Ik geef hem met zijn hele volk en zijn land in uw macht, en u zult met hem doen, zoals u gedaan hebt met Sichon, de koning van de Amorieten, die te Chesbon woonde. 3 En JHWH, onze God, gaf ook Og, de koning van Basan, en zijn hele volk in onze macht en wij versloegen hem zo volkomen, dat wij van hem niemand ontkomen lieten. 4 Wij namen in die tijd al zijn steden in; er was geen stad, die wij hem niet ontnamen, zestig steden, de hele landstreek van Argob, het koninkrijk van Og in Basan. 5 Dit waren allemaal versterkte steden, met hoge muren, met deuren en grendels; ongerekend zeer vele onversterkte steden. 6 Wij sloegen ze met de ban, zoals wij met Sichon, de koning van Chesbon, gedaan hadden, elke stad met de ban slaande, mannen, vrouwen en kinderen. 7 Maar al het vee en de buit en de steden roofden wij voor ons.
8 Zo ontnamen wij toen aan de beide koningen van de Amorieten het land, dat aan de overzijde van de Jordaan ligt, van de beek Arnon af tot de berg Hermon, - 9 de Sidoniërs noemen de Hermon Sirjon en de Amorieten noemen hem Senir - 10 al de steden van de hoogvlakte, zowel als heel Gilead en heel Basan tot Salka en Edreï, steden van het koninkrijk Og in Basan. 11 Alleen Og, de koning van Basan, was overgebleven als laatste van de Refaïeten; zie, zijn rustbank was een rustbank van ijzer; zij staat immers in Rabba van de Ammonieten. Negen el is zij lang en vier el breed naar de gewone el. 12 Dit land nu namen wij in die tijd in bezit; van Aroër af, dat aan de beek Arnon ligt, met de helft van het gebergte van Gilead en zijn steden gaf ik het aan de Rubenieten en aan de Gadieten; 13 en de rest van Gilead met heel Basan, het koninkrijk van Og, gaf ik aan de halve stam Manasse, de hele landstreek van Argob. - Dit hele Basan wordt land van de Refaïeten genoemd. - 14 Jaïr, de zoon van Manasse, nam de hele landstreek van Argob tot het gebied van de Gesurieten en van de Maäkatieten, en noemde deze, namelijk Basan, naar zijn naam: de dorpen van Jaïr, tot op deze dag. 15 Aan Makir gaf ik Gilead. 16 Aan de Rubenieten en aan de Gadieten gaf ik een deel van Gilead, aan de ene kant tot aan de beek Arnon, halverwege de beek met het oeverland, en aan de andere kant tot de beek Jabbok, de grens van de Ammonieten; 17 voorts de Vlakte en de Jordaan en het bijbehorend gebied, van Kinneret af tot aan de zee van de Vlakte, de Zoutzee, aan de voet van de hellingen van de Pisga oostwaarts.
18 (A) In die tijd nu gebood ik u: JHWH, uw God, heeft u dit land gegeven om het in bezit te nemen; maar toch zult u aan de spits van uw broeders, de Israëlieten, gewapend naar de overzijde trekken: alle weerbare mannen. 19 Alleen

(A) **3:18** Joz. 1:12-15.

uw vrouwen, uw kinderen en uw vee - ik weet dat u veel vee hebt - mogen in de steden blijven, die ik u gegeven heb, 20 totdat JHWH uw broeders rust gegeven heeft zoals u, en ook zij het land in bezit genomen hebben, dat JHWH, uw God, hun aan de overzijde van de Jordaan geven zal; dan mag u terugkeren, ieder naar de bezitting die ik u gegeven heb.

21 En aan Jozua gebood ik in die tijd: Uw ogen hebben alles gezien, wat JHWH, uw God, aan deze twee koningen gedaan heeft; zó zal JHWH aan alle koninkrijken doen, waar u naar toe trekt; 22 u zult voor hen niet bang zijn, want JHWH, uw God, is het, die voor u strijdt.

23 (A) Ook smeekte ik toen JHWH: 24 Heer JHWH, U bent begonnen uw knecht uw grootheid en uw sterke macht te laten zien; want welke god is er in de hemel of op de aarde, die zulke werken en zulke krachtige daden kan doen als U? 25 Laat ik toch naar de overzijde mogen trekken en het goede land zien, dat aan de overkant van de Jordaan ligt, dat mooie bergland en de Libanon. 26 Maar JHWH was tegen mij verontwaardigd omwille van u en hoorde niet naar mij; JHWH zei tot mij: Laat het genoeg zijn, spreek Mij niet meer over deze zaak. 27 Beklim de top van de Pisga en sla uw ogen op naar het westen, naar het noorden, naar het zuiden en naar het oosten en zie met uw ogen in het rond, want de Jordaan hier zult u niet overtrekken. 28 Maar geef Jozua uw bevelen, sterk hem en bemoedig hem, want hij zal aan de spits van dit volk naar de overzijde trekken en dit het land doen beërven, dat u zult zien. 29 En wij bleven in het dal tegenover Bet-Peor.

Mozes vermaant het volk
de Torah te onderhouden

4 1 Nu dan, o Israël, hoor de inzettingen en de verordeningen, die ik u leer na te komen, opdat u leeft en opdat u het land binnengaat en in bezit neemt, dat JHWH, de God van uw vaderen, u geven zal.

2 (B) U zult aan wat ik u gebied, niet toedoen en daarvan niet afdoen, opdat u de geboden van JHWH, uw God, onderhoudt, die ik u opleg.(1)

3 (C) Met eigen ogen hebt u gezien, wat JHWH ten aanzien van Baäl-Peor gedaan heeft, hoe JHWH, uw God, alle mannen die Baäl-Peor achterna liepen, uit uw midden verdelgd heeft; 4 terwijl u, die JHWH, uw God, aanhing, heden nog allen in leven bent. 5 Zie, ik heb u inzettingen en verordeningen geleerd, zoals JHWH, mijn God, mij geboden had, opdat u aldus zou doen in het land, dat u in bezit gaat nemen. 6 Onderhoudt ze dan ijverig, want dat zal uw wijsheid en uw inzicht zijn in de ogen van de volken, die bij het horen van al deze inzettingen zullen zeggen: Waarlijk, dit grote volk is een wijze en verstandige natie. 7 Immers welk groot volk is er, waaraan de goden zó nabij zijn als JHWH, onze God, telkens als wij tot Hem roepen? 8 En welk groot volk is er, dat inzettingen en verordeningen heeft zo rechtvaardig, als heel deze *Torah*, die ik u heden voorleg? 9 Alleen neem u ervoor in acht en hoed u er wel degelijk voor, dat u de dingen die u met eigen ogen gezien hebt, niet vergeet, en zij niet uit uw hart wijken zolang u leeft; maak ze aan uw kinderen en kleinkinderen bekend: 10 de dag, waarop u voor het aangezicht van JHWH, uw God, bij Horeb stond, toen JHWH tot mij zei: roep Mij het volk samen, dan zal Ik het mijn woorden doen horen, opdat zij leren ontzag voor Mij te hebben alle dagen, dat zij op de aardbodem leven, en opdat zij het hun kinderen leren. 11 (D) En u naderde en stond onderaan de berg, terwijl de berg laaide van vuur tot in het hart van de hemel - duisternis, wolken en donkerheid. 12 Toen sprak JHWH tot u uit het midden van het vuur; een geluid van woorden hoorde u, maar een gestalte nam u niet waar, er was alleen een stem. 13 (E) En Hij maakte u het verbond bekend, dat Hij u gebood te houden, de

(1) **4:2** Zie ook 12:32, Spreuken 30:6, Openbaring van Jesjoea 22:18-19.

(A) **3:23** Num. 27:12-14; Deut. 32:48-52. (B) **4:2** Opb. 22:18,19. (C) **4:3** Num. 25:1-9. (D) **4:11** Ex. 19:16-18; Heb. 12:18,19. (E) **4:13** Ex. 31:18; 34:28; Deut. 9:10.

Tien Woorden, en Hij schreef ze op twee stenen tafelen. 14 (A) En JHWH gebood mij toen u inzettingen en verordeningen te leren, opdat u die zou nakomen in het land, waarheen u trekt om het in bezit te nemen. 15 Neemt u er dan wel degelijk voor in acht - want u hebt geen enkele gedaante gezien op de dag dat JHWH op Horeb tot u sprak uit het midden van het vuur - 16 (B) dat u niet verderfelijk handelt door u een gesneden beeld te maken in de gedaante van enige afgod: een afbeelding van een mannelijk of vrouwelijk wezen; 17 (C) een afbeelding van een of ander dier op de aarde; een afbeelding van een of andere gevleugelde vogel, die langs de hemel vliegt; 18 een afbeelding van een of ander dier, dat op de aardbodem kruipt; een afbeelding van een of andere vis, die in het water onder de aarde is; 19 en dat u ook uw ogen niet opslaat naar de hemel, en de zon, de maan en de sterren, het hele heer van de hemel, aanziet en u laat verleiden u voor die neer te buigen en hen te dienen, die JHWH, uw God, heeft toebedeeld aan alle volken onder de hele hemel - 20 (D) terwijl JHWH u genomen en uit de ijzeroven, uit Egypte, geleid heeft om voor Hem te zijn tot een eigen volk, zoals dit heden het geval is.

21 (E) Maar JHWH werd boos op mij omwille van u en Hij zwoer, dat ik de Jordaan niet zou overtrekken en in het goede land niet zou komen, dat JHWH, uw God, u tot een erfdeel geven zal. 22 Want ik zal in dit land sterven, ik zal de Jordaan niet overtrekken; maar u zult die overtrekken en dat goede land in bezit nemen. 23 Neemt u ervoor in acht, dat u het verbond van JHWH, uw God, dat Hij met u gesloten heeft, niet vergeet en u een beeld maakt in de gedaante van iets, dat JHWH, uw God, u verboden heeft. 24 (F) Want JHWH, uw God, is een verterend vuur, een jaloers God. 25 Wanneer u kinderen en kleinkinderen verwekt hebt en in het land ingeburgerd bent en u dan verderfelijk handelt door een beeld te maken in welke gedaante ook, en doet wat kwaad is in de ogen van JHWH, uw God, en Hem boos maakt - 26 ik neem heden de hemelen en de aarde tegen u tot getuigen, dat u zeker spoedig zult omkomen in het land, dat u na het overtrekken van de Jordaan in bezit zult nemen; u zult daarin niet lang leven, maar zeker verdelgd worden; 27 (G) JHWH zal u onder de natiën verstrooien en u zult met een klein getal overblijven onder de volken, bij wie JHWH u brengen zal; 28 dan zult u daar goden dienen: werk van mensenhanden, hout en steen, die niet zien, noch horen noch eten noch ruiken. 29 (H) En dan zult u daar JHWH, uw God, zoeken en Hem vinden, wanneer u naar Hem vraagt met uw hele hart en met uw hele ziel.

30 Wanneer u bang wordt en u in de toekomst al deze dingen zult ervaren, dan zult u zich bekeren tot JHWH, uw God, en naar Hem luisteren. 31 Want JHWH, uw God, is een barmhartig God, Hij zal u niet verlaten noch u verderven en Hij zal niet vergeten het verbond met uw vaderen, dat Hij hun onder ede bevestigd heeft. 32 Want vraag toch naar de dagen van het verleden, van vóór uw tijd, sinds de dag dat God de mens op de aarde schiep; en vraag van het ene einde van de hemel tot het andere, of er zo iets groots is gebeurd of iets dergelijks is gehoord. 33 Heeft ooit een volk een goddelijke stem gehoord, sprekende uit het midden van het vuur, zoals u die gehoord hebt, en het leven behouden? 34 Of heeft ooit een god beproefd te komen om zich een volk uit het midden van een ander volk te nemen, door beproevingen, door tekenen, door wonderen en strijd, met een sterke hand en een uitgestrekte arm en met grote verschrikkingen, zoals JHWH, uw God, omwille van u dit alles in Egypte voor uw ogen gedaan heeft? 35 (I9) U hebt het te zien gekregen, opdat u zou weten, dat JHWH de enige God is, er is geen ander behalve Hij. 36 Uit de hemel heeft Hij u zijn stem doen horen om u te vermanen, op de aarde heeft Hij u zijn groot vuur doen zien, en zijn woorden hebt u gehoord uit het midden

(A) **4:14** Ex. 21:1. (B) **4:16** Ex. 20:4; Lev. 26:1; Deut. 5:8; 27:15. (C) **4:17** Rom. 1:23. (D) **4:20** Ex. 19:5; Deut. 7:6; 14:2; 26:18; Titus 2:14; 1Pet. 2:9. (E) **4:21** Num. 20:12. (F) **4:24** Heb. 12:29. (G) **4:27** Deut. 28:36. (H) **4:29** Jer. 29:13. (I9) **4:35** Mar. 12:32.

van het vuur. 37 Omdat Hij uw vaderen heeft liefgehad en hun nageslacht heeft uitverkoren, heeft Hij zelf u met zijn grote kracht uit Egypte geleid, 38 om volken, groter en machtiger dan u, voor u uit te verdrijven, om u in hun land te brengen en het u ten erfdeel te geven, zoals dit heden het geval is. 39 Weet daarom heden en neem het ter harte, dat JHWH de enige God is in de hemel daar boven en op de aarde hier beneden, er is geen ander. 40 Onderhoud dan zijn inzettingen en zijn geboden, die ik u heden opleg, opdat het u en uw kinderen na u wél zal gaan en opdat u lang leeft in het land, dat JHWH, uw God, u geven zal voor altijd.

Aanwijzing van vrijsteden in het Overjordaanse

41 (A) Toen zonderde Mozes drie steden af aan de overzijde van de Jordaan, in het oosten, 42 opdat een doodslager, die zijn naaste onvoorbedacht gedood had, zonder dat hij tevoren haat tegen hem koesterde, daarheen zou vluchten, zodat hij, wanneer hij naar een van deze steden was gevlucht, in het leven kon blijven: 43 Beser in de woestijn, in het gebied van de hoogvlakte, voor de Rubenieten, Ramot in Gilead voor de Gadieten en Golan in Basan voor de Manassieten.

Inleiding tot de rede van Mozes

44 Dit nu is de *Torah*, die Mozes de Israëlieten voorlegde. 45 Dit zijn de getuigenissen, de inzettingen en de verordeningen, die Mozes de Israëlieten aangezegd heeft, op hun tocht uit Egypte; 46 aan de overzijde van de Jordaan, in het dal tegenover Bet-Peor, in het land van Sichon, de koning van de Amorieten, die te Chesbon had gewoond, die Mozes en de Israëlieten verslagen hadden op hun tocht uit Egypte, 47 en wiens land zij in bezit genomen hadden, evenals het land van Og, de koning van Basan: de beide koningen van de Amorieten, die aan de overzijde van de Jordaan woonden, in het oosten, 48 van Aroër af, dat aan de oever van de beek Arnon ligt, tot de berg Sirjon - dat is de Hermon - 49 met de hele vlakte aan de overzijde van de Jordaan, in het oosten, en tot aan de zee van de Vlakte toe, onderaan de hellingen van de Pisga.

Herinnering aan het geven van de Torah op de Sinaï

5 1 Mozes riep heel Israël samen en zei tot hen:
Hoor, Israël, de inzettingen en de verordeningen, die ik heden doe horen, opdat u ze leert en ijverig onderhoudt. 2 JHWH, onze God, heeft met ons een verbond gesloten op Horeb. 3 Niet met onze vaderen heeft JHWH dit verbond gesloten, maar met ons, zoals wij hier heden allen in leven zijn. 4 Van aangezicht tot aangezicht heeft JHWH met u gesproken op de berg uit het midden van het vuur - 5 ik stond in die tijd tussen JHWH en u om u het woord van JHWH mee te delen, want u was bang voor het vuur en u kwam de berg niet op - en Hij zei:
6 Ik ben JHWH, uw God, die u uit het land Egypte, uit het slavenhuis, geleid heb.
7 U zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben.
8 (B) U zult u geen gesneden beeld maken van enige gestalte, die boven in de hemel of onder op de aarde is of die in de wateren onder de aarde is. 9 (C) U zult u voor die niet buigen, noch hen dienen; want Ik, JHWH, uw God, ben een jaloers God, die de ongerechtigheid van de vaderen bezoekt aan de kinderen en aan het derde en aan het vierde geslacht van hen die Mij haten(1), 10 en die barmhartigheid doet aan duizenden van hen die Mij liefhebben en mijn geboden onderhouden.
11 (D) U zult de naam van JHWH, uw God, niet ijdel gebruiken, want JHWH zal niet onschuldig houden wie zijn naam ijdel gebruikt.
12 (E) Onderhoud de Sjabbatdag, dat u die heiligt, zoals JHWH, uw God, u geboden heeft. 13 (F) Zes dagen zult u arbeiden en al uw werk doen,

(1) **5:9** Het 3e en 4e geslacht zijn de kleinkinderen en de achterkleinkinderen.

(A) **4:41** Joz. 20:8,9. (B) **5:8** Lev. 26:1; Deut. 4:15-18; 27:15. (C) **5:9** Ex. 34:6,7; Num. 14:18; Deut. 7:9,10. (D) **5:11** Lev. 19:12. (E) **5:12** Ex. 16:23-30; 31:12-14. (F) **5:13** Ex. 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Lev. 23:3.

14 maar de zevende dag is de Sjabbat van JHWH,
uw God; dan zult u geen werk doen, u, noch uw
zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht,
noch uw dienstmeisje, noch uw rund, noch uw
ezel, noch uw overige vee, noch de vreemdeling
die in uw steden woont, opdat uw dienstknecht
en uw dienstmeisje rusten zoals u; 15 want u
zult gedenken, dat u slaven in het land Egypte
geweest bent, en dat JHWH uw God, u vandaar
heeft uitgeleid met een sterke hand en met een
uitgestrekte arm; daarom heeft JHWH uw God, u
geboden de Sjabbatdag te houden.
16 (A) Eer uw vader en uw moeder, zoals JHWH,
uw God, u geboden heeft, opdat uw dagen ver-
lengd worden en het u wél zal gaan in het land,
dat JHWH, uw God, u geeft.
17 (B) U zult niet doodslaan.
18 (C) En u zult niet echtbreken.
19 (D) En u zult niet stelen.
20 (E) En u zult niet vals *getuigen* tegen uw
naaste.
21 (F) En u zult niet de vrouw van uw naaste wil-
len hebben, u zult uw zinnen niet zetten op het
huis van uw naaste, noch op zijn akker, noch op
zijn dienstknecht, zijn dienstmeisje, zijn rund,
zijn ezel, noch op iets, dat van uw naaste is.
22 (G) Deze woorden heeft JHWH tot uw hele
gemeente gesproken op de berg, uit het midden
van het vuur, de wolk en de donkerheid, met
luide stem, en Hij voegde daaraan niets toe; Hij
schreef ze op twee stenen tafelen en gaf mij die.
23 Toen u nu de stem hoorde uit het midden
van de duisternis, terwijl de berg in een brand
van vuur stond, naderde u tot mij, alle hoofden
van uw stammen en uw oudsten, en u zei: 24 Zie,
JHWH, onze God, heeft ons zijn heerlijkheid en
zijn grootheid getoond, en zijn stem hebben wij
gehoord uit het midden van het vuur; op deze
dag hebben wij gezien, dat God spreekt met een
mens, en dat deze toch in leven blijft. 25 Maar
nu, waarom zouden wij sterven? Want dit grote
vuur zal ons verteren; als wij nog langer de stem
van JHWH, onze God, horen, zullen wij sterven.
26 Want welke sterveling is er, die de stem van de
levende God heeft horen spreken uit het midden
van het vuur, zoals wij, en die in leven is geble-
ven? 27 Nader u en hoor alles wat JHWH, onze
God, zegt, en breng u dan alles aan ons over wat
JHWH, onze God, tot u spreekt; dan zullen wij
het horen en doen.
28 Toen JHWH uw woorden hoorde, terwijl u
tot mij sprak, zei JHWH tot mij: Ik heb de woor-
den van dit volk gehoord, die zij tot u spraken;
het is goed, alles wat zij gezegd hebben. 29 Och,
hadden zij steeds zulk een hart om ontzag voor
Mij te hebben en om al mijn geboden te onder-
houden, opdat het hun en hun kinderen voor
altijd wél zou mogen gaan! 30 Ga, zeg tot hen:
Keert naar uw tenten terug. 31 Maar sta u hier bij
Mij, opdat Ik u zal meedelen heel het gebod, al
de inzettingen en verordeningen, die u hun moet
leren, opdat zij die nakomen in het land, dat Ik
hun geven zal om het in bezit te nemen.
32 Onderhoudt ze ijverig, zoals JHWH, uw God,
u geboden heeft; wijkt niet af, naar rechts noch
naar links. 33 Heel de weg, die JHWH, uw God, u
geboden heeft, zult u gaan, opdat u leeft en het
u wél zal gaan en u lang woont in het land, dat u
in bezit zult nemen.

De liefde tot God het grote gebod

6 1 Dit nu is het gebod, dit zijn de inzettin-
gen en verordeningen, die JHWH, uw God,
bevolen heeft u te leren om die na te komen in
het land, waarheen u zult trekken om het in bezit
te nemen, 2 opdat u voor JHWH, uw God, ontzag
zult hebben door al zijn inzettingen en geboden
te onderhouden, die ik u opleg, u en uw zoon en
uw kleinzoon, al de dagen van uw leven, en op-
dat u lang leven mag. 3 Hoor dan, Israël, en on-
derhoud ze ijverig, opdat het u wél zal gaan, en
opdat u zeer talrijk wordt, zoals JHWH, de God

(A) **5:16 a** Deut. 27:16; Mat. 15:4; 19:19; Mar. 7:10; 10:19; Luk. 18:20; Efez. 6:2. **5:16 b** Efez. 6:3. (B) **5:17** Gen. 9:6; Lev. 24:17; Mat. 5:21; 19:18; Mar. 10:19; Luk. 18:20; Rom. 13:9; Jak. 2:11. (C) **5:18** Lev. 20:10; Mat. 5:27; 19:18; Mar. 10:19; Luk. 18:20; Rom. 13:9; Jak. 2:11. (D) **5:19** Lev. 19:11; Mat. 19:18; Mar. 10:19; Luk. 18:20; Rom. 13:9. (E) **5:20** Ex. 23:1; Mat. 19:18; Mar. 10:19; Luk. 18:20. (F) **5:21** Rom. 7:7; 13:9. (G) **5:22** Heb. 12:18,19.

van uw vaderen, u heeft toegezegd, in een land, vloeiende van melk en honing.
4 (A) Hoor, Israël: JHWH is onze God; JHWH is één![1] 5 (B) U zult JHWH, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht. 6 (C) Wat ik u heden gebied, zal in uw hart zijn, 7 u zult het uw kinderen inprenten en daarover spreken, wanneer u in uw huis zit, wanneer u onderweg bent, wanneer u neerligt en wanneer u opstaat. 8 U zult het ook tot een teken op uw hand binden en het zal u een voorhoofdsband tussen uw ogen zijn, 9 en u zult ze schrijven op de deurposten van uw huis en aan uw poorten.
10 (D) Wanneer nu JHWH, uw God, u in het land zal gebracht hebben, waarvan Hij uw vaderen, Abraham, Isaak en Jakob, gezworen heeft het u te zullen geven - grote en goede steden, die u niet gebouwd hebt; 11 huizen, vol met allerlei goederen, waarmee u ze niet gevuld hebt; uitgehouwen bakken, die u niet uitgehouwen hebt; wijngaarden en olijfbomen, die u niet geplant hebt - en u gegeten hebt en verzadigd bent, 12 neem u er dan voor in acht, dat u JHWH niet vergeet, die u uit het land Egypte, uit het slavenhuis, geleid heeft. 13 (E) Voor JHWH, uw God, zult u ontzag hebben, Hem zult u dienen en bij zijn naam zweren. 14 U zult geen andere goden achternalopen, van de goden van de volken rondom u, 15 want JHWH, uw God, is een jaloers God in uw midden; opdat de toorn van JHWH, uw God, niet tegen u zal ontbranden en Hij u van de aardbodem zou verdelgen.
16 (F) U zult JHWH, uw God, niet verzoeken, zoals u bij Massa gedaan hebt. 17 U zult nauwgezet de geboden van JHWH, uw God, onderhouden en de getuigenissen en de inzettingen, die Hij u opgelegd heeft; 18 u zult doen wat recht en goed is in de ogen van JHWH, opdat het u wél zal gaan en u het goede land, dat JHWH aan uw vaderen onder ede beloofd heeft, binnengaat en in bezit neemt, 19 door al uw vijanden voor u uit te jagen, zoals JHWH heeft gesproken.
20 Wanneer later uw zoon u vraagt: Wat zijn dat voor getuigenissen, inzettingen en verordeningen, die JHWH, onze God, u opgelegd heeft? 21 dan zult u tot uw zoon zeggen: Wij waren in Egypte slaven van Farao, maar JHWH heeft ons met een sterke hand uit Egypte geleid; 22 JHWH deed voor onze ogen tekenen en wonderen, groot en onheil brengend, aan Egypte, aan Farao en aan zijn hele huis; 23 maar ons heeft Hij daaruit geleid, om ons te brengen in het land dat Hij aan onze vaderen onder ede beloofd had, en ons dit te geven. 24 JHWH gebood ons al deze inzettingen te onderhouden en om ontzag voor JHWH, onze God, te hebben, opdat het ons altijd wél zou gaan en Hij ons in het leven zou behouden, zoals dit heden het geval is. 25 En het zal ons tot gerechtigheid zijn, wanneer wij heel dit gebod ijverig onderhouden voor het aangezicht van JHWH, onze God, zoals Hij ons geboden heeft.

Verhouding tot de inwoners van Kanaän

7 1 (G) Wanneer JHWH, uw God, u in het land gebracht zal hebben, dat u in bezit gaat nemen, en Hij voor u uit vele volken verdreven zal hebben, de Hethieten, de Girgasieten, de Amorieten, de Kanaänieten, de Perizzieten, de Chiwwieten, en de Jebusieten, zeven volken, talrijker en machtiger dan u, 2 en JHWH, uw God, hen aan u overgeleverd zal hebben, zodat u hen verslaat, dan zult u hen volkomen met de ban slaan; u zult met hen geen verbond sluiten en hun geen genade verlenen. 3 U zult u ook met hen niet verzwageren; uw dochters zult u aan hun zonen niet geven, noch hun dochters nemen voor uw zonen; 4 want zij zouden uw zonen van Mij doen afwijken, zodat zij andere goden zouden dienen, en de toorn van JHWH tegen u zou ontbranden en Hij u weldra zou verdelgen.

[1] **6:4** Letterlijk staat er "Een*heid*".

(A) **6:4** Mar. 12:29. (B) **6:5** Mat. 22:37; Mar. 12:30; Luk. 10:27. (C) **6:6** Deut. 11:18-20. (D) **6:10 a** Gen. 12:7. **6:10 b** Gen. 26:3. **6:10 c** Gen. 28:13. (E) **6:13** Mat. 4:10; Luk. 4:8. (F) **6:16 a** Mat. 4:7; Luk. 4:12. **6:16 b** Ex. 17:1-7. (G) **7:1** Hand. 13:19.

5 (A) Maar aldus zult u met hen doen: hun altaren zult u afbreken, hun gewijde stenen verbrijzelen, hun gewijde palen omhakken en hun gesneden beelden met vuur verbranden. 6 (B) Want u bent een volk, dat JHWH, uw God, heilig is; ú heeft JHWH, uw God, uit alle volken op de aardbodem uitverkoren om zijn eigen volk te zijn.

7 Niet, omdat u talrijker was dan enig ander volk, heeft JHWH Zich aan u verbonden en u uitverkoren; veeleer bent u het kleinste van alle volken. 8 Maar, omdat JHWH u liefhad en de eed hield, die Hij uw vaderen gezworen had, heeft JHWH u met een sterke hand uitgeleid en u verlost uit het slavenhuis, uit de macht van Farao, de koning van Egypte, 9 (C) opdat u zou weten, dat JHWH, uw God, de enige God is, de trouwe God, die het verbond en de goedheid houdt tegenover wie Hem liefhebben en zijn geboden onderhouden, tot in duizend geslachten; 10 maar aan ieder persoonlijk van hen die Hem haten, oefent Hij vergelding door hem te gronde te richten; Hij stelt het niet uit voor wie Hem haat, aan hem persoonlijk vergeldt Hij het. 11 Onderhoud dus het gebod, de inzettingen en verordeningen, die ik u heden gebied na te komen.

12 (D) Het zal gebeuren, omdat u aan deze verordeningen gehoor geeft en ze ijverig onderhoudt, dat JHWH, uw God, tegenover u het verbond en de goedheid zal bevestigen, die Hij aan uw vaderen met een eed bekrachtigd heeft; 13 Hij zal u liefhebben, zegenen en talrijk maken; Hij zal zegenen de vrucht van uw schoot en de vrucht van uw bodem, uw koren, most en olie, de worp van uw runderen en de dracht van uw kleinvee, in het land, waarvan Hij uw vaderen gezworen heeft, dat Hij het u geven zou. 14 Gezegend zult u zijn boven alle volken; er zal geen onvruchtbare zijn onder uw mannen of vrouwen, noch onder uw vee. 15 JHWH zal alle ziekten van u afwenden, en geen van de boze kwalen van Egypte, die u kent, zal Hij u opleggen, maar Hij zal die brengen over allen die u haten. 16 U zult alle volken die JHWH, uw God, u geven zal, verslinden; u zult hen niet ontzien en hun goden niet dienen, want dat zou u tot een valstrik worden.

17 Wanneer u bij uzelf zou zeggen: Deze volken zijn talrijker dan ik, hoe zou ik dan in staat zijn hen te verdrijven? 18 dan moet u niet bang voor hen zijn; houd steeds in gedachten, wat JHWH, uw God, aan Farao en heel Egypte gedaan heeft, 19 de grote beproevingen, die uw ogen gezien hebben, de tekenen en wonderen, de sterke hand en de uitgestrekte arm, waarmee JHWH, uw God, u uitgeleid heeft - zó zal JHWH, uw God, doen aan alle volken, voor welke u bang bent. 20 Bovendien zal JHWH, uw God, hoornaars op hen afzenden, totdat wie overgebleven waren en zich voor u verborgen hadden, zijn omgekomen. 21 Sidder niet voor hen, want JHWH, uw God, is in uw midden, een grote en vreselijke God. 22 JHWH, uw God, zal deze volken langzamerhand voor u uit verdrijven; u zult hen niet in korte tijd mogen vernietigen, opdat de wilde dieren u niet te talrijk worden. 23 Zo zal JHWH, uw God, hen aan u overleveren en hen in grote verwarring brengen, totdat zij verdelgd zijn. 24 Hun koningen zal Hij in uw macht geven, zodat u hun naam van onder de hemel doet verdwijnen; niemand zal tegen u standhouden, totdat u hen verdelgd hebt. 25 De gesneden beelden van hun goden zult u met vuur verbranden; het zilver en het goud daaraan zult u niet verlangen en u niet toeeigenen, opdat u daardoor niet verstrikt wordt, want het is een gruwel voor JHWH, uw God. 26 En u zult geen gruwel in uw huis brengen, zodat uzelf evenzo onder de ban zou komen; u zult het ten sterkste verfoeien en verafschuwen, want het ligt onder de ban.

Gods weldaden vragen dankbaarheid

8 1 Heel het gebod, dat ik u heden opleg, zult u ijverig onderhouden, opdat u mag leven en talrijk worden en het land binnengaan en in bezit nemen, dat JHWH uw vaderen onder ede beloofd heeft. 2 Gedenk dan heel de weg, waarop

(A) **7:5** Deut. 12:3. (B) **7:6** Ex. 19:5; Deut. 4:20; 14:2; 26:18; Titus 2:14; 1Pet. 2:9. (C) **7:9** Ex. 20:5,6; 34:6,7; Num. 14:18; Deut. 5:9,10. (D) **7:12** Deut. 11:13-17.

JHWH, uw God, u deze veertig jaar in de woestijn heeft geleid, om u te *verootmoedigen* en u op de proef te stellen om te weten, wat er in uw hart was: of u al dan niet zijn geboden zou onderhouden. 3 (A) Ja, Hij *verootmoedigde* u, deed u honger lijden en gaf u het manna te eten, dat u niet kende en dat ook uw vaderen niet gekend hebben, om u te doen weten, dat de mens niet alleen van brood leeft, maar dat de mens leeft van alles wat uit de mond van JHWH uitgaat. 4 De kleding die u draagt, is niet versleten en uw voet is niet gezwollen in deze veertig jaar. 5 Erken dan van harte, dat JHWH, uw God, u vermaant, zoals een man zijn zoon vermaant, 6 en onderhoud de geboden van JHWH, uw God, door in zijn wegen te wandelen en ontzag voor Hem te hebben. 7 Want JHWH, uw God, brengt u in een goed land, een land van beken, bronnen en wateren, die in de dalen en op de bergen ontspringen; 8 een land van tarwe en gerst, van wijnstokken, vijgenbomen en granaatappels; een land van olierijke olijfbomen en honing; 9 een land, waarin u niet in armoede uw brood zult eten, waarin u aan niets gebrek zult hebben; een land, waarvan de stenen ijzer zijn en uit de bergen waarvan u koper zult uithakken. 10 U zult eten en verzadigd worden en JHWH, uw God, prijzen om het goede land dat Hij u gaf.

11 (B) Neem u ervoor in acht, dat u JHWH, uw God, niet vergeet door zijn geboden, zijn verordeningen en zijn inzettingen, die ik u heden opleg, te verwaarlozen, 12 opdat, wanneer u eet en verzadigd wordt, goede huizen bouwt en die bewoont, 13 uw runderen en kleinvee zich vermenigvuldigen en uw zilver en goud zich vermeerderen, ja, al wat u hebt, zich vermeerdert, 14 uw hart zich niet zal verheffen, en u JHWH, uw God, vergeet, die u uit het land Egypte, uit het slavenhuis, geleid heeft, 15 die u deed gaan door de grote en vreselijke woestijn, met vurige slangen en schorpioenen en dorstig land zonder water; die uit de harde rots voor u water tevoorschijn deed komen, 16 die u in de woestijn met het manna voedde, dat uw vaderen niet gekend hebben, om u te *verootmoedigen*, u op de proef te stellen en u ten laatste wél te doen. 17 Zeg dan niet bij uzelf: mijn kracht en de sterkte van mijn hand heeft mij dit vermogen verworven. 18 Maar u zult aan JHWH, uw God, denken, want Hij is het, die u kracht geeft om vermogen te verwerven, om Zich aan het verbond te houden, dat Hij uw vaderen gezworen heeft - zoals dit heden het geval is.

19 Maar het zal gebeuren, indien u JHWH, uw God, eenmaal vergeet en andere goden achterna loopt, hen dient en u voor hen neerbuigt - ik betuig heden tegen u, dat u voorzeker zult omkomen; 20 evenals de volken, die JHWH doet omkomen omwille van u, zult ook u omkomen, omdat u naar de stem van JHWH, uw God, niet wilde luisteren.

Waarschuwing tegen eigengerechtigheid

9 1 Hoor, Israël! U zult heden over de Jordaan trekken om het gebied in bezit te gaan nemen van volken, die groter en machtiger zijn dan u, grote steden, hemelhoog versterkt - 2 een groot en rijzig volk, Enakieten, die u wel kent en waarvan u hebt horen zeggen: wie kan voor de Enakieten standhouden? 3 Weet dan heden, dat JHWH, uw God, zelf voor u uit gaat als een verterend vuur; Hij zal hen verdelgen en voor uw ogen *onderwerpen*; zo zult u in korte tijd hun gebied in bezit nemen en hen vernietigen, zoals JHWH tot u gesproken heeft. 4 Zeg niet bij uzelf, wanneer JHWH, uw God, hen voor u uit gejaagd heeft: wegens mijn gerechtigheid heeft JHWH mij dit land in bezit doen nemen; want wegens hun goddeloosheid drijft JHWH deze volken voor u weg. 5 Niet wegens uw gerechtigheid noch wegens de oprechtheid van uw hart gaat u hun land in bezit nemen, maar wegens hun goddeloosheid drijft JHWH, uw God, deze volken voor u weg en om Zich te houden aan het woord, dat JHWH uw vaderen, Abraham, Isaak en Jakob, gezworen heeft. 6 Weet dus dat JHWH, uw God, u

(A) **8:3** Mat. 4:4; Luk. 4:4. (B) **8:11** Hos. 13:5,6.

dit goede land niet in bezit geeft wegens uw gerechtigheid; u bent immers een hardnekkig volk.
7 Denk eraan, vergeet het niet, hoe u in de woestijn JHWH, uw God, vertoornd hebt; van de dag af, dat u uit het land Egypte getrokken bent, tot u kwam op deze plaats, bent u weerspannig geweest tegen JHWH. 8 Vooral bij Horeb hebt u JHWH vertoornd, ja, zó vertoornd werd JHWH op u, dat Hij u wilde verdelgen. 9 (A) Toen ik de berg was opgegaan om de stenen tafelen te ontvangen, de tafelen van het verbond, dat JHWH met u gesloten had, verbleef ik veertig dagen en veertig nachten op de berg; brood at ik niet en water dronk ik niet. 10 En JHWH gaf mij de twee stenen tafelen, beschreven met de vinger van God, waarop al de woorden stonden, die JHWH op de berg tot u gesproken had uit het midden van het vuur, op de dag van de samenkomst; 11 na verloop van veertig dagen en veertig nachten gaf JHWH mij de twee stenen tafelen, de tafelen van het verbond. 12 Toen zei JHWH tot mij: sta op, daal haastig van hier naar beneden, want uw volk, dat u uit Egypte geleid hebt, heeft het verdorven; zij hebben zich gehaast om af te wijken van de weg, die Ik hun geboden heb; zij hebben zich een gegoten beeld gemaakt. 13 Voorts zei JHWH tot mij: Ik heb dit volk gezien en zie, het is een hardnekkig volk. 14 Laat Mij begaan, dat Ik hen verdelg en hun naam van onder de hemel uitwis; dan zal Ik u tot een volk maken, machtiger en groter dan dit.
15 Daarop keerde ik mij om en daalde de berg af, die stond in een brand van vuur; en de twee tafelen van het verbond waren in mijn beide handen. 16 Toen zag ik, en zie, u had gezondigd tegen JHWH, uw God; u had u een gegoten kalf gemaakt, u had u gehaast om af te wijken van de weg, die JHWH u geboden had; 17 toen greep ik de twee tafelen, wierp ze met beide handen weg en verbrijzelde ze voor uw ogen. 18 Daarop wierp ik mij voor JHWH neer, zoals de eerste maal, veertig dagen en veertig nachten - brood at ik niet en water dronk ik niet - vanwege heel uw zondig bedrijf: dat u deed wat kwaad is in de ogen van JHWH en Hem krenkte. 19 (B) Want ik vreesde de toorn en de grimmigheid, waarmee JHWH tegen u boos geworden was, zodat Hij u wilde verdelgen. Maar ook ditmaal hoorde JHWH naar mij. 20 Ook op Aäron was JHWH zozeer vertoornd, dat Hij hem wilde verdelgen; daarom bad ik toen ook voor Aäron. 21 Maar het voorwerp van uw zonde, het kalf dat u gemaakt had, nam ik, verbrandde het met vuur, vergruizelde het en vermaalde het grondig, totdat het tot stof gestoten was; en het stof wierp ik in de beek, die van de berg afvloeit.
22 (C) Ook bij Tabera, bij Massa en bij Kibrot-Hattaäwa hebt u telkens JHWH vertoornd. 23 (D) En toen JHWH u van Kades-Barnea uitzond met de opdracht: trekt op en neemt het land in bezit, dat Ik u gegeven heb - toen was u weerspannig tegen het bevel van JHWH, uw God: u geloofde Hem niet en luisterde niet naar zijn stem. 24 Weerspannig was u tegen JHWH, zolang ik u ken.
25 Ik wierp mij dan voor JHWH neer - veertig dagen en veertig nachten lag ik neergeworpen -, omdat JHWH gezegd had u te zullen verdelgen, 26 en ik bad tot JHWH. Ik zei: Heer JHWH, vernietig uw volk en erfdeel niet, dat U bevrijd hebt door uw grootheid, dat U met een sterke hand uit Egypte hebt geleid. 27 Denk aan uw knechten, aan Abraham, Isaak en Jakob; let niet op de hardheid van dit volk noch op zijn goddeloosheid en zijn zonde, 28 opdat het land, waaruit U ons geleid hebt, niet zal zeggen: omdat JHWH hen niet kon brengen in het land, dat Hij hun toegezegd had, en omdat Hij hen haatte, heeft Hij hen uitgeleid om hen te doden in de woestijn. 29 Zij zijn toch uw volk en uw erfdeel, dat U door uw grote kracht en uw uitgestrekte arm hebt uitgeleid.

10 1 Toen zei JHWH tot mij: Hak u twee stenen tafelen uit zoals de eerste, klim tot Mij op de berg, en maak u een houten ark; 2 dan zal Ik op de tafelen de woorden schrijven, die stonden op de eerste tafelen, welke u verbrijzeld hebt, en u zult ze in de ark leggen. 3 En ik

(A) **9:9** Ex. 24:18. (B) **9:19** Heb. 12:21. (C) **9:22 a** Num. 11:3. **9:22 b** Ex. 17:7. **9:22 c** Num. 11:34. (D) **9:23 a** Num. 13:17. **9:23 b** Deut. 1:21. **9:23 c** Num. 13:31; Deut. 1:26; Heb. 3:16.

maakte een ark van acaciahout en hakte twee stenen tafelen uit zoals de eerste; toen beklom ik de berg met de twee tafelen in mijn hand. 4 En Hij schreef op de tafelen met hetzelfde schrift als de eerste maal, de Tien Woorden, die JHWH op de berg tot u gesproken had uit het midden van het vuur op de dag van de samenkomst; en JHWH gaf ze mij. 5 Toen keerde ik mij om en daalde de berg af, en ik legde de tafelen in de ark, die ik gemaakt had; en zij bleven daar, zoals JHWH mij geboden had.

- 6 (A) De Israëlieten nu braken op van Beërot-Bene-Jaäkan naar Mosera; daar stierf Aäron en daar werd hij begraven, en zijn zoon Eleazar werd priester in zijn plaats. 7 Vandaar braken zij op naar Gudgod, en van Gudgod naar Jotbata, een streek rijk aan beken. -

8 (B) Toen zonderde JHWH de stam van de Levieten af om de ark van het verbond van JHWH te dragen, vóór JHWH te staan om Hem te dienen, en in zijn naam te zegenen tot op deze dag. 9 Daarom heeft Levi geen bezit of erfdeel met zijn broeders; JHWH is zijn erfdeel, zoals JHWH, uw God, tot hem gezegd heeft.

10 (C) Ik stond dan op de berg, evenals de eerste maal, veertig dagen en veertig nachten, en ook ditmaal hoorde JHWH naar mij; JHWH wilde u niet vernietigen. 11 Toen zei JHWH tot mij: Maak u gereed, ga, trek op aan de spits van het volk, opdat zij in het land komen en het in bezit nemen, waarvan Ik hun vaderen gezworen heb, dat Ik het hun geven zou.

Vermaning tot dankbare gehoorzaamheid

12 Nu dan, Israël, wat vraagt JHWH, uw God, van u dan ontzag te hebben voor JHWH, uw God, door in al zijn wegen te wandelen; Hem lief te hebben; JHWH, uw God, te dienen met uw hele hart en met uw hele ziel; 13 de geboden en de inzettingen van JHWH, die ik u heden opleg, te onderhouden, opdat het u wél zal gaan. 14 Zie, van JHWH, uw God, is de hemel, ja, de hemel der hemelen, de aarde en alles wat daarop is; 15 alleen aan uw vaderen heeft JHWH Zich verbonden en alleen hen heeft Hij liefgehad, en u, hun nageslacht, heeft Hij uit alle volken uitverkoren, zoals dit heden het geval is. 16 Besnijdt dan de voorhuid van uw harten en weest niet meer hardnekkig. 17 (D) Want JHWH, uw God, is de God der goden en de Heer der heren, de grote, sterke en vreselijke God, die geen partijdigheid kent noch een geschenk aanneemt; 18 die wees en weduwe recht doet en de vreemdeling liefde bewijst door hem brood en kleding te geven. 19 Daarom zult u de vreemdeling liefde bewijzen, want vreemdelingen bent u geweest in het land Egypte. 20 Voor JHWH, uw God, zult u ontzag hebben, Hem zult u dienen, Hem aanhangen en bij zijn naam zweren. 21 Hij is uw lof en Hij is uw God, die onder u deze grote en vreselijke dingen gedaan heeft, welke uw ogen gezien hebben. 22 (E) Met zeventig zielen trokken uw vaderen naar Egypte, en nu heeft JHWH, uw God, u talrijk gemaakt als de sterren van de hemel.

De zegen van gehoorzaamheid, de vloek van ongehoorzaamheid

11 1 U zult JHWH, uw God, liefhebben en alle dagen zijn dienst, zijn inzettingen, zijn verordeningen en zijn geboden in acht nemen. 2 Immers, u kent nu - want dit geldt niet voor uw kinderen, die de tuchtiging van JHWH, uw God, niet kennen en niet gezien hebben - zijn grootheid, zijn sterke hand en zijn uitgestrekte arm, 3 (F) de tekenen en de daden, die Hij in Egypte gedaan heeft aan Farao, de koning van Egypte, en aan zijn hele land; 4 (G) en wat Hij gedaan heeft met het leger van Egypte, met zijn paarden en zijn wagens: hoe Hij de wateren van de Schelfzee hen deed overstromen, toen zij u achtervolgden en hoe JHWH hen ten onder gebracht heeft tot op deze dag; 5 en wat Hij u gedaan heeft in de woestijn, tot u kwam op deze plaats, 6 (H) ook wat Hij aan Datan en Abiram, de zonen van Eliab,

(A) **10:6** Num. 20:28; 33:38. (B) **10:8** Num. 3:5-8. (C) **10:10** Ex. 34:28. (D) **10:17** 1Ti. 6:15; Opb. 17:14; 19:16; Hand. 10:34; Rom. 2:11; Gal. 2:6; Efez. 6:9. (E) **10:22 a** Gen. 46:27. **10:22 b** Gen. 15:5; 22:17. (F) **11:3** Ex. 7:8-12:13. (G) **11:4** Ex. 14:28. (H) **11:6** Num. 16:31,32.

de zoon van Ruben, gedaan heeft: hoe de aarde haar mond opensperde en hen verzwolg met hun huisgezinnen, tenten en alle have, die zij meevoerden, in het midden van heel Israël; 7 want uw ogen hebben heel het grote werk gezien, dat JHWH gedaan heeft.

8 Onderhoudt dus heel het gebod, dat ik u heden opleg, opdat u sterk mag zijn en het land binnengaan en in bezit nemen, waarheen u trekt om het als bezit te verwerven, 9 en opdat u lang mag leven in het land, waarvan JHWH uw vaderen gezworen heeft, dat Hij het hun en hun nageslacht zou geven, een land vloeiende van melk en honing. 10 Want het land, waarheen u komt om het in bezit te nemen, is niet als het land Egypte, waaruit u getrokken bent, dat u na het zaaien kunstmatig water moest geven als een moestuin. 11 Maar het land, waarheen u trekt om het in bezit te nemen, is een land van bergen en dalen, dat water drinkt van de regen van de hemel; 12 een land, waarvoor JHWH, uw God, zorgt; voortdurend zijn de ogen van JHWH, uw God, daarop gericht, van het begin van het jaar tot het einde.

13 (A) Indien u nu aandachtig luistert naar de geboden, die ik u heden opleg, zodat u JHWH, uw God, liefhebt en Hem dient met uw hele hart en uw hele ziel, 14 dan zal Ik de regen voor uw land op zijn tijd geven, de vroege en de late regen, zodat u uw koren en uw most en uw olie kunt inzamelen, 15 en Ik zal op uw veld gras geven voor uw vee, zodat u kunt eten en verzadigd worden. 16 Neemt u ervoor in acht, dat uw hart zich niet laat verlokken, zodat u afwijkt, andere goden dient en u voor hen neerbuigt. 17 Dan zou de toorn van JHWH tegen u ontbranden en Hij zou de hemel toesluiten, zodat er geen regen komt, de bodem zijn opbrengst niet geeft en u weldra te gronde gaat in het goede land, dat JHWH u geven zal. 18 (B) Maar u zult deze mijn woorden in uw hart en in uw ziel leggen; u zult ze tot een teken op uw hand binden en zij zullen een voorhoofdsband tussen uw ogen zijn. 19 U zult ze uw kinderen leren en daarover spreken, wanneer u in uw huis zit en wanneer u onderweg bent, wanneer u neerligt en wanneer u opstaat; 20 u zult ze schrijven op de deurposten van uw huis en aan uw poorten, 21 opdat u en uw kinderen in het land, waarvan JHWH uw vaderen gezworen heeft, dat Hij het hun zou geven, zó lang leven, als de hemel boven de aarde staat.

22 Want indien u heel dit gebod, dat ik u heden opleg, zeer ijverig onderhoudt, JHWH, uw God, liefhebt, in al zijn wegen gaat en Hem aanhangt, 23 dan zal JHWH al deze volken voor u wegdrijven, zodat u het gebied van volken, groter en machtiger dan u, in bezit zult nemen. 24 (C) Elke plaats die uw voetzool betreedt, zal van u zijn; van de woestijn af tot de Libanon, van de rivier af, de rivier de Eufraat, tot de westelijke zee toe zal uw gebied zich uitstrekken. 25 Niemand zal vóór u standhouden; JHWH, uw God, zal schrik en vrees voor u leggen op het hele land dat u betreedt, zoals Hij u heeft toegezegd.

26 Zie, ik houd u heden zegen en vloek voor: 27 zegen, wanneer u luistert naar de geboden van JHWH, uw God, die ik u heden opleg; 28 maar vloek, indien u naar de geboden van JHWH, uw God, niet luistert en afwijkt van de weg die ik u heden gebied, door het achterna lopen van andere goden, die u niet gekend hebt.

29 (D) Wanneer nu JHWH, uw God, u gebracht zal hebben in het land, dat u in bezit gaat nemen, dan zult u de zegen uitspreken op de berg Gerizim en de vloek op de berg Ebal; 30 liggen zij niet aan de overzijde van de Jordaan achter de westelijke heerbaan, in het land van de Kanaänieten, die in de vlakte wonen, tegenover Gilgal bij de terebinten van More? 31 Want u staat op het punt de Jordaan over te trekken om het land in bezit te gaan nemen, dat JHWH, uw God, u geven zal, en u zult het in bezit nemen en daarin wonen; 32 dan zult u ijverig onderhouden al de inzettingen en de verordeningen, die ik u heden voorhoud.

(A) **11:13** Lev. 26:3-5; Deut. 7:12-16; 28:1-14. (B) **11:18** Deut. 6:6-9. (C) **11:24** Joz. 1:3-5. (D) **11:29** Deut. 27:11-14; Joz. 8:33-35.

De ene plaats van de offerdienst

12 1 Dit zijn de inzettingen en de verordeningen, die u ijverig zult onderhouden in
het land dat JHWH, de God van uw vaderen, u
gegeven heeft om het te bezitten, zolang u op de
aardbodem leeft.
2 U zult alle plaatsen volkomen vernietigen,
waar de volken, van wie u hun gebied in bezit
neemt, hun goden gediend hebben, op hoge ber-
gen en op heuvels en onder elke groene boom.
3 (A) U zult hun altaren afbreken, hun gewijde
stenen verbrijzelen, hun gewijde palen met vuur
verbranden, de gesneden beelden van hun goden
omhakken en hun naam van die plaats doen ver-
dwijnen. 4 Niet alzo zult u JHWH, uw God, die-
nen. 5 Maar de plaats, die JHWH, uw God, uit het
gebied van al uw stammen verkiezen zal om daar
zijn naam te vestigen, om daar te wonen, die zult
u zoeken en daarheen zult u gaan. 6 Daarheen
zult u brengen uw brandoffers en slachtoffers,
uw tienden en uw wijgeschenken, uw gelofte-
offers en uw vrijwillige offers, de eerstgeborenen
van uw runderen en van uw kleinvee. 7 Daar zult
u eten voor het aangezicht van JHWH, uw God,
en u verheugen, u en uw huisgezinnen, over alles
wat u ondernomen hebt, waarin JHWH, uw God,
u gezegend heeft.
8 U zult zeker niet doen wat wij hier nu doen:
ieder geheel naar wat hij zelf denkt dat goed
is. 9 Want u bent nog niet gekomen tot de rust-
plaats en het erfdeel, dat JHWH, uw God, u ge-
ven zal. 10 Maar wanneer u de Jordaan zult zijn
overgetrokken en woont in het land dat JHWH,
uw God, u zal doen beërven, en Hij u rust geeft
van al uw vijanden aan alle kanten, en u veilig
woont - 11 dan zult u naar de plaats, die JHWH,
uw God, verkiezen zal om daar zijn naam te
doen wonen, alles brengen, wat ik u gebied: uw
brandoffers en slachtoffers, uw tienden en wij-
geschenken en uw beste geloften, die u JHWH
doen zult; 12 u zult u verheugen voor het aan-
gezicht van JHWH, uw God, u, uw zonen, uw
dochters, uw dienstknechten en uw dienstmeis-
jes, en de Leviet, die binnen uw poorten woont,
want hij heeft bezit noch erfdeel met u.
13 Neem u ervoor in acht, dat u uw brandoffers
niet brengt op elke willekeurige plaats; 14 maar
op de plaats die JHWH in het gebied van één
van uw stammen verkiezen zal, daar zult u uw
brandoffers brengen, en daar zult u doen alles
wat ik u gebied. 15 U mag evenwel slachten en
vlees eten zoveel u wilt, overeenkomstig de ze-
gen, die JHWH, uw God, u in al uw woonplaatsen
geeft; de onreine zowel als de reine mag daarvan
eten, als van een gazel en een hert; 16 (B) alleen
het bloed zult u niet eten, u zult het op de aarde
uitgieten als water. 17 In uw woonplaatsen zult
u de tiende van uw koren niet mogen eten, noch
die van uw most en uw olie, noch de eerstelin-
gen van uw runderen en van uw kleinvee, noch
iets van de gelofteoffers, die u beloven zult, noch
uw vrijwillige offers, noch uw wijgeschenken.
18 Maar voor het aangezicht van JHWH, uw God,
zult u ze eten, op de plaats die JHWH, uw God,
verkiezen zal, u en uw zoon en uw dochter, uw
dienstknecht en uw dienstmeisje, en de Leviet,
die binnen uw poorten woont, en u zult u verheu-
gen voor het aangezicht van JHWH, uw God, over
alles wat u ondernomen hebt. 19 Neem u ervoor
in acht, dat u de Leviet niet aan zijn lot overlaat,
zolang u in uw land woont.
20 Wanneer JHWH, uw God, uw gebied zal uit-
breiden, zoals Hij u toegezegd heeft, en u denkt:
ik wil vlees eten - omdat het uw verlangen is
vlees te eten, dan mag u vlees eten zoveel u wilt.
21 Wanneer de plaats die JHWH, uw God, verkie-
zen zal om daar zijn naam te vestigen, te ver
voor u is, dan zult u van de runderen en van
het kleinvee, die JHWH u gegeven heeft, slachten,
zoals ik u geboden heb, en in al uw woonplaat-
sen daarvan eten zoveel u wilt. 22 Maar u zult
daarvan eten als van een gazel en een hert: de
onreine en de reine beiden mogen ervan eten.
23 (C) Houd er echter aan vast, dat u geen bloed
eet, want het bloed is de ziel en u zult niet de

(A) **12:3** Deut. 7:5. (B) **12:16** Gen. 9:4; Lev. 7:26,27; 17:10-14; 19:26; Deut. 15:23. (C) **12:23** Lev. 17:10-14.

ziel met het vlees eten. 24 U zult het niet eten; u zult het op de aarde uitgieten als water. 25 U zult het niet eten; opdat het u en uw kinderen na u wél zal gaan, als u doet wat recht is in de ogen van JHWH. 26 Maar wat u aan heilige gaven hebt en uw gelofteoffers, die zult u met u meenemen naar de plaats die JHWH verkiezen zal; 27 u zult uw brandoffers, het vlees en het bloed, bereiden op het altaar van JHWH, uw God, en het bloed van uw slachtoffers zal op het altaar van JHWH, uw God, uitgegoten worden, maar het vlees mag u eten. 28 Luister aandachtig naar al deze geboden, die ik u geef; opdat het u en uw kinderen na u voor altijd wél zal gaan, wanneer u doet wat goed en recht is in de ogen van JHWH, uw God.

29 Wanneer JHWH, uw God, de volken, terwijl u naar hun gebied trekt om hen te verdrijven, uitgeroeid heeft, en u hun gebied in bezit genomen hebt en in hun land woont, 30 neem u er dan voor in acht, dat u zich niet laat verleiden na hun verdelging hun voorbeeld te volgen, en dat u hun goden niet zoekt, zeggende: hoe dienden deze volken hun goden? zo wil ik het ook doen. 31 Niet alzo zult u JHWH, uw God, dienen; want al wat JHWH een gruwel is, wat Hij haat, doen zij voor hun goden; zelfs hun zonen en hun dochters verbranden zij voor hun goden met vuur.

32 Al wat ik u gebied, zult u ijverig onderhouden; u zult daaraan niet toedoen, noch daarvan afdoen.(1)

Tegen de verleiding tot afgoderij

13 1 (A) Wanneer onder u een profeet optreedt of iemand, die dromen heeft, en hij u een teken of een wonder aankondigt, 2 en het teken of het wonder komt, waarover hij u gesproken heeft met de woorden: laten wij andere goden achterna lopen, die u niet gekend hebt, en laten wij hen dienen - 3 dan zult u naar de woorden van die profeet of van die dromer niet luisteren; want JHWH, uw God, stelt u op de proef om te weten, of u JHWH, uw God, liefhebt met uw hele hart en met uw hele ziel. 4 JHWH, uw God, zult u volgen, ontzag voor Hem hebben, zijn geboden houden en naar zijn stem luisteren: Hem zult u dienen en aanhangen. 5 Die profeet of dromer zal ter dood gebracht worden, omdat hij afval gepredikt heeft van JHWH, uw God, die u uit het land Egypte geleid en uit het slavenhuis verlost heeft - om u af te trekken van de weg, die JHWH, uw God, u geboden heeft te gaan. Zo zult u het kwaad uit uw midden wegdoen.

6 Wanneer uw broeder, de zoon van uw moeder, of uw zoon, uw dochter, uw eigen vrouw of uw boezemvriend u in het geheim wil verleiden en zegt: laten wij andere goden gaan dienen, goden die noch u noch uw vaderen gekend hebben, 7 behorende tot de goden van de volken rondom u, dichtbij of veraf, van het ene einde van de aarde tot het andere - 8 dan zult u hem niet ter wille zijn noch naar hem luisteren; u zult hem niet ontzien, noch hem sparen en zijn schuld bedekken, 9 maar hem zeker doden; het eerst zal uw hand zich tegen hem keren om hem ter dood te brengen en daarna de hand van het hele volk. 10 U zult hem stenigen, zodat hij sterft, omdat hij geprobeerd heeft u af te trekken van JHWH, uw God, die u uit het land Egypte, uit het slavenhuis, geleid heeft. 11 Dan zal heel Israël het horen en ontzag hebben en men zal niet opnieuw zulk een wandaad in uw midden doen.

12 Wanneer u in een van de steden, die JHWH, uw God, u geven zal om daar te wonen, hoort zeggen: 13 Er zijn slechte mannen uit uw midden voortgekomen, die de inwoners van hun stad tot afval gebracht hebben door te zeggen: laten wij andere goden gaan dienen, die u niet gekend hebt - 14 dan zult u wel degelijk onderzoek doen en grondig navragen; en als het waar blijkt, als het vast staat, als deze gruwel in uw midden bedreven is, 15 dan zult u de inwoners van die stad zeker slaan met de scherpte van het zwaard, door haar zelf met al wat daarin is en met haar vee door de scherpte van het zwaard met de

(1) **12:32** Zie ook 4:2, Spreuken 30:6, Openbaring van Jesjoea 22:18-19.

(A) **13:1** Deut. 4:2; Opb. 22:18,19.

ban te treffen. 16 De hele buit zult u midden op
het plein bijeenbrengen en u zult de stad met
de hele buit met vuur verbranden als een volle-
dig brandoffer voor JHWH, uw God: zij zal altijd
een puinhoop blijven en niet herbouwd worden;
17 ook zal niets van het gebannene aan uw hand
kleven; opdat JHWH zijn brandende toorn zal la-
ten varen, u barmhartigheid zal betonen, Zich
over u zal ontfermen en u talrijk zal maken, zo-
als Hij uw vaderen gezworen heeft; 18 want dan
luistert u naar de stem van JHWH, uw God, om
al zijn geboden te onderhouden, die ik u heden
opleg - door te doen wat recht is in de ogen van
JHWH, uw God.

Verboden rouwgebruiken

14 1 (A) U bent kinderen van JHWH, uw God;
u zult uzelf om een dode geen insnijdin-
gen toebrengen, noch het haar boven uw voor-
hoofd wegscheren; 2 (B) want u bent een volk, dat
JHWH, uw God, heilig is, en u heeft JHWH uitver-
koren om Hem een eigen volk te zijn uit al de
volken, die op de aardbodem wonen.

Reine en onreine dieren

3 U zult niets eten, dat een gruwel is. 4 Dit zijn
de dieren die u eten mag: rund, schaap en geit;
5 hert, gazel, antiloop, steenbok, das, wilde os
en wild schaap; 6 elk dier, dat gespleten hoe-
ven heeft - namelijk de beide hoeven geheel ge-
kloofd - en herkauwt onder de dieren, mag u
eten. 7 De volgende echter zult u niet eten van de
dieren die herkauwen of geheel gespleten hoe-
ven hebben: de kameel, de haas, en de klipdas,
omdat zij wel herkauwen, maar geen gespleten
hoeven hebben; onrein zullen zij voor u zijn.
8 Ook het zwijn, omdat het wel gespleten hoeven
heeft, maar niet herkauwt; onrein zal het voor u
zijn. Van hun vlees zult u niet eten en hun aas
zult u niet aanraken.
9 Dit mag u eten van al wat in het water leeft:
al wat vinnen en schubben heeft, mag u eten,
10 maar u zult niets eten dat geen vinnen of
schubben heeft; onrein zal dat voor u zijn.
11 Elke reine vogel mag u eten. 12 Maar deze
zijn het, waarvan u niet eten zult: de arend, de
lammergier en de zeearend; 13 de wouw, de gier
en alle soorten kraaien; 14 alle soorten raven;
15 de struisvogel, de katuil, de meeuw en alle
soorten sperwers; 16 de steenuil, de oehoe en de
witte uil; 17 de pelikaan, de aasgier en de aal-
scholver; 18 de ooievaar en alle soorten reigers,
de hop en de vleermuis. 19 Ook alle wemelende
dieren met vleugels - die zullen voor u onrein
zijn, zij zullen niet gegeten worden. 20 Alle reine
vogels mag u eten.
21 (C) U zult geen aas eten; aan de vreemde-
ling, die binnen uw poorten verblijft, mag u het
te eten geven, of u mag het aan een buitenlander
verkopen, want u bent een volk, dat JHWH, uw
God, heilig is. U zult een bokje niet koken in de
melk van zijn moeder.

De tienden

22 (D) U zult van de hele opbrengst van het
zaad dat uit uw akker voortkomt, stipt tienden
geven, jaar op jaar. 23 U zult voor het aangezicht
van JHWH, uw God, in de plaats die Hij verkiezen
zal om zijn naam daar te doen wonen, eten de
tiende van uw koren, uw most en uw olie, en de
eerstelingen van uw runderen en van uw klein-
vee, opdat u voor JHWH, uw God, uw leven lang
ontzag zult hebben. 24 Wanneer de weg voor u
te lang zou zijn, zodat u ze niet zou kunnen ver-
voeren, omdat de plaats die JHWH, uw God, ver-
kiezen zal om daar zijn naam te vestigen, te ver
van u verwijderd is, wanneer JHWH, uw God, u
gezegend heeft - 25 dan zult u ze te gelde maken
en dat geld bij u steken en naar de plaats gaan,
die JHWH, uw God, verkiezen zal, 26 en u zult
dat geld besteden voor alles waarin u lust hebt,
voor runderen of kleinvee, voor wijn of bedwel-
mende drank, of wat u ook wenst, en u zult daar
voor het aangezicht van JHWH, uw God, eten en u
verheugen, u met uw huisgezin; 27 ook de Leviet,

(A) **14:1** Lev. 19:28; 21:5. (B) **14:2** Ex. 19:5,6; Deut. 4:20; 7:6; 26:18; Titus 2:14; 1Pet. 2:9. (C) **14:21** Ex. 23:19; 34:26.
(D) **14:22** Lev. 27:30-33; Num. 18:21.

die binnen uw poorten woont, zult u aan zijn lot niet overlaten, want hij heeft geen bezit of erfdeel met u.
28 Na verloop van drie jaar zult u alle tienden van uw opbrengst in dat jaar brengen en in uw poorten neerleggen; 29 dan zullen de Leviet, omdat hij bezit noch erfdeel met u heeft, en de vreemdeling, de wees en de weduwe, die binnen uw poorten wonen, komen en eten en zich verzadigen - opdat JHWH, uw God, u zal zegenen in al het werk, dat uw hand doet.

Het sjabbatsjaar

15 1 Na verloop van zeven jaar zult u een kwijtschelding doen plaats hebben. 2 En dit is de wijze van kwijtschelding: iedere schuldeiser zal wat hij aan zijn naaste leende, kwijtschelden; hij zal zijn naaste en zijn broeder niet tot betaling dwingen, omdat men een kwijtschelding voor JHWH heeft afgekondigd. 3 Een buitenlander mag u tot betaling dwingen, maar wat u van uw broeder te goed hebt, zult u hem kwijtschelden. 4 Er zal echter geen arme onder u zijn, want JHWH zal u zeker zegenen in het land, dat JHWH, uw God, u als erfdeel in bezit zal geven, 5 indien u maar aandachtig luistert naar JHWH, uw God, door heel dit gebod, dat ik u heden opleg, ijverig te onderhouden. 6 Wanneer JHWH, uw God, u zegent, zoals Hij u beloofd heeft, dan zult u aan vele volken lenen, maar zelf zult u niet ter leen ontvangen; u zult over vele volken heersen, maar over u zullen zij niet heersen.
7 (A) Wanneer er onder u een arme mocht zijn, een van uw broeders, in een van uw woonplaatsen, in het land, dat JHWH, uw God, u geven zal, dan zult u uw hart niet verstokken noch uw hand gesloten houden voor uw arme broeder, 8 maar u zult uw hand wijd voor hem openen en hem met mildheid lenen, voldoende voor wat hem ontbreekt. 9 Neem u ervoor in acht, dat in uw hart niet de lage gedachte opkomt: het zevende jaar, het jaar van de kwijtschelding, nadert - waardoor u onbarmhartig wordt tegenover uw arme broeder, en u hem niets geeft, zodat hij tegen u tot JHWH roept en u zich bezondigt. 10 U zult hem met mildheid geven en uw hart zal niet verdrietig zijn, wanneer u hem geeft, want ter wille daarvan zal JHWH, uw God, u zegenen in al uw werk en in alles wat u onderneemt. 11 (B) Want armen zullen nooit in het land ontbreken; daarom gebied ik u aldus: U zult uw hand wijd openen voor uw broeder, voor de *ellendige* en de arme in uw land.

De vrijlating van slaven

12 (C) Wanneer uw broeder, een Hebreeuwse man, of een Hebreeuwse vrouw, zich aan u verkoopt, dan zal hij u zes jaar dienen, maar in het zevende jaar zult u hem vrij laten weggaan. 13 En wanneer u hem vrij laat weggaan, zult u hem niet met lege handen laten gaan; 14 u zult hem met mildheid meegeven van uw kleinvee, van uw dorsvloer en uw perskuip; van datgene waarmee JHWH, uw God, u gezegend heeft, zult u hem geven. 15 U zult gedenken, dat u een dienstknecht geweest bent in het land Egypte, en dat JHWH, uw God, u bevrijd heeft; daarom geef ik u heden dit gebod. 16 Maar wanneer hij tot u zegt: Ik wil niet van u heengaan - omdat hij u en uw gezin liefheeft, daar hij het goed bij u heeft, 17 dan zult u een priem nemen, en die door zijn oor in de deur steken, opdat hij voor altijd uw dienstknecht zal zijn. En ook met uw dienstmeisje zult u zo doen. 18 Laat het u niet hard vallen, als u hem vrij laat weggaan, want zes jaar heeft hij het dubbele loon van een dagloner voor u verdiend; dan zal JHWH, uw God, u zegenen in alles wat u doet.

De eerstelingen van het vee

19 (D) Alle eerstelingen van het mannelijk geslacht, die onder uw runderen en uw kleinvee geboren worden, zult u JHWH, uw God, heiligen; u zult niet arbeiden met de eersteling van uw rund, en de eersteling van uw schaap zult u niet scheren. 20 Voor het aangezicht van JHWH, uw

(A) **15:7** Lev. 25:35. (B) **15:11** Mat. 26:11; Mar. 14:7; Joh. 12:8. (C) **15:12** Lev. 25:39-46. (D) **15:19** Ex. 13:12.

God, zult u ze jaar op jaar eten op de plaats die JHWH verkiezen zal, u met uw huisgezin. 21 Maar wanneer er een gebrek aan is, als het kreupel of blind is of enig ernstig gebrek heeft, dan zult u het voor JHWH, uw God, niet slachten. 22 In uw woonplaatsen zult u, zowel de onreine als de reine, er dan van eten, als van een gazel en een hert. 23 (A) Alleen zijn bloed zult u niet eten; u zult het op de aarde uitgieten als water.

De drie hoge feesten (Hebreeuws: Moadiem)

16 1 (B) Neem de maand Aviev in acht en vier het Pèsach tot eer van JHWH, uw God, want in de maand Aviev heeft JHWH, uw God, u in de nacht uit Egypte geleid. 2 Dan zult u als Pèsach voor JHWH, uw God, kleinvee en runderen slachten op de plaats die JHWH verkiezen zal om zijn naam daar te doen wonen. 3 U zult daarbij geen gezuurd brood eten; zeven dagen zult u daarbij ongezuurde broden eten, brood van de verdrukking, want overhaast bent u uit het land Egypte getrokken; opdat u alle dagen van uw leven de dag van uw uittocht uit het land Egypte gedenkt. 4 Er zal geen zuurdeeg bij u aangetroffen worden in uw hele gebied, zeven dagen lang; en van het vlees, dat u in de avond op de eerste dag slacht, zal niets de nacht overblijven tot de morgen.

5 U zult het Pèsach niet mogen slachten in een van de steden, die JHWH, uw God, u geven zal. 6 Maar op de plaats die JHWH, uw God, verkiezen zal om zijn naam daar te doen wonen, zult u het Pèsach slachten, tegen de avond, als de zon ondergaat, op het tijdstip van uw uittocht uit Egypte. 7 U zult het koken (of: roosteren) en het eten op de plaats die JHWH, uw God, verkiezen zal; dan zult u in de morgen de terugreis aanvaarden en naar uw tenten gaan. 8 Zes dagen lang zult u ongezuurde broden eten en op de zevende dag zal er een feestelijke vergadering zijn tot eer van JHWH, uw God; dan zult u geen werk doen.

9 (C) Zeven weken zult u tellen: van dat de sikkel voor het eerst in het staande koren geslagen wordt, zult u zeven weken beginnen te tellen. 10 Dan zult u het Feest der Weken vieren tot eer van JHWH, uw God, naar de mate van de gaven, die u vrijwillig geven zult, naar dat JHWH, uw God, u gezegend heeft; 11 u zult u verheugen voor het aangezicht van JHWH, uw God, u met uw zoon en uw dochter, uw dienstknecht en uw dienstmeisje, met de Leviet, die binnen uw poorten woont, en met de vreemdeling, de wees en de weduwe, die in uw midden zijn, op de plaats die JHWH, uw God, verkiezen zal om zijn naam daar te doen wonen. 12 U zult gedenken, dat u een dienstknecht geweest bent in Egypte en u zult deze inzettingen ijverig onderhouden.

13 (D) Het Loofhuttenfeest zult u zeven dagen vieren, wanneer u de opbrengst hebt ingezameld van uw dorsvloer en van uw perskuip. 14 U zult u verheugen op uw feest, u met uw zoon en uw dochter, uw dienstknecht en uw dienstmeisje, met de Leviet, de vreemdeling, de wees en de weduwe, die binnen uw poorten wonen. 15 Zeven dagen zult u feest vieren tot eer van JHWH, uw God, op de plaats die JHWH verkiezen zal; want JHWH, uw God, zal u zegenen in geheel uw oogst en in al het werk van uw handen, zodat u helemaal vrolijk kunt zijn.

16 Driemaal per jaar zal ieder die onder u van het mannelijk geslacht is, voor het aangezicht van JHWH, uw God, verschijnen op de plaats die Hij verkiezen zal: op het Feest van de Ongezuurde Broden, op het Feest der Weken en op het Loofhuttenfeest. Maar hij zal dan niet met lege handen voor het aangezicht van JHWH verschijnen: 17 ieder naar zijn vermogen, naar de zegen die JHWH, uw God, u gegeven heeft.

Rechtvaardige rechtspraak

18 Rechters en opzieners zult u aanstellen in al de steden die JHWH, uw God, u geven zal, naar uw stammen; zij zullen het volk berechten met een rechtvaardige rechtspraak. 19 (E) U zult het

(A) **15:23** Gen. 9:4; Lev. 7:26,27; 17:10-14; 19:26; Deut. 12:16,23. (B) **16:1** Ex. 12:1-20; Lev. 23:5-8; Num. 28:16-25.
(C) **16:9** Lev. 23:15-21; Num. 28:26-31. (D) **16:13** Lev. 23:33-36,39-43; Num. 29:12-38. (E) **16:19** Ex. 23:6-8; Lev. 19:15.

recht niet buigen; u zult de persoon niet aanzien
en geen geschenk aannemen; want een geschenk
verblindt de ogen van de wijzen en verdraait de
woorden van de onschuldigen. 20 U zult alleen
gerechtigheid najagen - opdat u mag leven en het
land bezitten, dat JHWH, uw God, u geven zal.

Geen heidense praktijken -
Geen gebrekkige offerdieren

21 (A) U zult u geen gewijde paal noch enige
boom planten naast het altaar van JHWH, uw
God, dat u zich maken zult. 22 (B) U zult u ook
geen gewijde steen oprichten, wat JHWH, uw
God, haat.

17 1 U zult voor JHWH, uw God, geen rund
en geen stuk kleinvee slachten, waaraan
een gebrek is, iets, dat niet deugt; want dat is een
gruwel voor JHWH, uw God.

Straf op afgoderij

2 Wanneer in uw midden in een van de steden,
die JHWH, uw God, u geven zal, een man of een
vrouw aangetroffen wordt, die doet wat kwaad is
in de ogen van JHWH, uw God, door zijn verbond
te overtreden; 3 (C) die andere goden gaat dienen
en zich daarvoor neerbuigt, voor de zon of de
maan of de hele legermacht van de hemel, wat
Ik verboden heb; 4 en het wordt u meegedeeld
en u hoort daarvan, dan zult u dit degelijk on-
derzoeken. Als het dan waar blijkt, als het feit
vast staat, als deze gruwel in Israël bedreven is,
5 dan zult u de man of de vrouw, die deze wan-
daad gedaan heeft, naar de poort brengen, die
man of die vrouw, en u zult ze stenigen, zodat
zij sterven. 6 (D) Op de verklaring van twee of
drie getuigen zal de ter dood veroordeelde ter
dood gebracht worden; op de verklaring van één
getuige zal hij niet ter dood gebracht worden.
7 (E) Het eerst zal de hand van de getuigen zich
tegen hem keren om hem ter dood te brengen,
en daarna de hand van het hele volk. Zo zult u
het kwaad uit uw midden wegdoen.

De hoogste rechtspraak

8 Wanneer een zaak voor u te moeilijk is om
daarin uitspraak te doen, in geval van bloed-
schuld, geschil of lichamelijk letsel - aanleidin-
gen tot rechtsgedingen in uw steden - dan zult
u zich begeven naar de plaats die JHWH, uw
God, verkiezen zal; 9 u zult gaan tot de Levitische
priesters en tot de rechter, die er dan zijn zal,
en hen raadplegen; zij zullen u hun rechterlijke
uitspraak aanzeggen. 10 En u zult handelen naar
de uitspraak, die zij u aanzeggen op de plaats die
JHWH verkiezen zal; u zult nauwgezet doen naar
alles, waarvan zij u onderwijzen. 11 Naar het on-
derwijs dat zij u geven, en naar de beslissing
die zij u bekend maken, zult u handelen; u zult
van de uitspraak die zij u aanzeggen, niet afwij-
ken naar rechts of naar links. 12 De man, die in
overmoed handelt door niet te luisteren naar de
priester, die daar in dienst staat van JHWH, uw
God, of naar de rechter, die man zal sterven; zo
zult u het kwaad uit Israël wegdoen. 13 Dan zal
het hele volk dit horen en ontzag hebben en niet
meer overmoedig zijn.

De koning

14 (F) Wanneer u gekomen bent in het land dat
JHWH, uw God, u geven zal, dit in bezit genо-
men hebt en daarin woont, en u dan zou zeggen:
Ik wil een koning over mij aanstellen, zoals alle
volken rondom mij hebben, 15 dan zult u over
u de koning aanstellen, die JHWH, uw God, ver-
kiezen zal; uit het midden van uw broeders zult
u een koning over u aanstellen; geen buitenlan-
der, die uw broeder niet is, zult u over u mogen
aanstellen. 16 (G) Maar hij zal niet veel paarden
houden en het volk niet naar Egypte terugvoe-
ren om zich veel paarden aan te schaffen; want
JHWH heeft tot u gezegd: Op deze weg zult u
nooit meer terugkeren. 17 (H) Ook zal hij zich
niet vele vrouwen nemen, opdat zijn hart niet zal
afwijken; ook zal hij voor zich niet te veel zilver

(A) **16:21** Ex. 34:13. (B) **16:22** Lev. 26:1. (C) **17:3** Ex. 22:19. (D) **17:6** Num. 35:30; Deut. 19:15; Mat. 18:16; 2Cor. 13:1; 1Ti. 5:19; Heb. 10:28. (E) **17:7** 1Cor. 5:13. (F) **17:14** 1Sam. 8:5. (G) **17:16** 1Kon. 10:28; 2Kron. 1:16; 9:28. (H) **17:17 a** 1Kon. 11:1-8. **17:17 b** 1Kon. 10:14-22,27; 2Kron. 1:15; 9:27.

en goud verzamelen. 18 Wanneer hij nu op de koninklijke troon gezeten is, dan zal hij voor zich een afschrift laten maken van deze *Torah*, welke bij de Levitische priesters berust. 19 Dat zal hij bij zich hebben en daarin zal hij lezen gedurende heel zijn leven om te leren om voor JHWH, zijn God, ontzag te hebben door al de woorden van deze *Torah* en al deze inzettingen ijverig te onderhouden, 20 opdat zijn hart zich niet zal verheffen boven zijn broeders, en hij van het gebod niet zal afwijken naar rechts of naar links, opdat hij lange tijd koning mag blijven, hijzelf en zijn zonen, te midden van Israël.

Inkomsten van priesters en Levieten

18 1 De Levitische priesters, de hele stam Levi, zullen geen bezit of erfdeel hebben samen met Israël; van de vuuroffers van JHWH en van zijn erfdeel zullen zij eten, 2 (A) maar onder zijn broeders zal hij geen erfdeel hebben: JHWH is zijn erfdeel, zoals Hij hem beloofd heeft. 3 Dit nu is het recht van de priesters ten opzichte van het volk, van hen die een slachtoffer brengen, hetzij een rund hetzij een stuk kleinvee: men zal de priester geven de schouder, de beide wangstukken en de maag. 4 De eerstelingen van uw koren, uw most en uw olie en de eerste wol van uw schapen zult u hem geven. 5 Want JHWH, uw God, heeft hem uit al uw stammen uitverkoren, opdat hij voor JHWH zou staan en dienst zou doen in zijn naam, hij en zijn zonen, altijd door.

6 Wanneer nu een Leviet komt uit een van uw steden in heel Israël, waar hij als vreemdeling verblijft, en naar de wens van zijn hart gaat naar de plaats die JHWH verkiezen zal, 7 en dienst doet in de naam van JHWH, zijn God, zoals al zijn broeders, de Levieten, die daar vóór het aangezicht van JHWH staan, 8 dan zal hij dezelfde inkomsten hebben als zij, niet meegerekend wat hij door verkoop van zijn vaderlijk goed verworven heeft.

Waarzeggerij en profetie

9 Wanneer u gekomen bent in het land dat JHWH, uw God, u geven zal, dan zult u niet leren doen naar de gruwelen van die volken. 10 (B) Onder u zal er niemand worden aangetroffen, die zijn zoon of zijn dochter door het vuur doet gaan, die waarzeggerij pleegt, geen wichelaar, uitlegger van voortekenen, of tovenaar, 11 (C) geen bezweerder, niemand, die de geest van een dode of een waarzeggende geest ondervraagt of die de doden raadpleegt. 12 Want ieder die deze dingen doet, is JHWH een gruwel, en ter wille van deze gruwelen drijft JHWH, uw God, hen voor u weg. 13 (D) U zult onberispelijk staan tegenover JHWH, uw God; 14 want deze volken, die u verdrijven zult, luisteren naar wichelaars en waarzeggers, maar u heeft JHWH, uw God, dit niet toegelaten. 15 (E) Een profeet uit uw midden, uit uw broeders, zoals ik ben, zal JHWH, uw God, u verwekken; naar hem zult u luisteren. 16 Juist zoals u van JHWH, uw God, gevraagd hebt op de Horeb, op de dag van de samenkomst, toen u zei: Ik wil niet langer de stem van JHWH, mijn God, horen en dit grote vuur niet langer zien, opdat ik niet zal sterven. 17 Toen zei JHWH tot mij: Het is goed, wat zij gesproken hebben; 18 een profeet zal Ik hun verwekken uit het midden van hun broeders, zoals u bent; Ik zal mijn woorden in zijn mond leggen, en hij zal alles tot hen zeggen, wat Ik hem gebied. 19 (F) De man, die niet luistert naar de woorden welke hij in mijn naam spreken zal, van die zal Ik rekenschap vragen. 20 Maar een profeet, die overmoedig genoeg is om in mijn naam een woord te spreken, dat Ik hem niet gebood te spreken, of die in de naam van andere goden spreekt - die profeet zal sterven.

21 Wanneer u nu bij uzelf mocht zeggen: Hoe onderkennen wij het woord dat JHWH niet gesproken heeft? - 22 als een profeet spreekt in de naam van JHWH en zijn woord wordt niet vervuld en komt niet uit, dan is dit een woord, dat JHWH niet gesproken heeft; in overmoed heeft

(A) **18:2** Num. 18:20. (B) **18:10 a** Lev. 19:26. **18:10 b** Ex. 22:17. (C) **18:11** Lev. 19:31. (D) **18:13** Mat. 5:48. (E) **18:15** Hand. 3:22; 7:37. (F) **18:19** Hand. 3:23.

de profeet het gesproken, u zult voor hem geen ontzag hebben.

De vrijsteden

19 1 (A) Wanneer JHWH, uw God, de volken, van wie JHWH, uw God, u hun land geven zal, uitgeroeid heeft en u hun gebied in bezit genomen hebt en in hun steden en huizen woont, 2 dan zult u drie steden afzonderen in het land dat JHWH, uw God, u tot een bezitting geven zal. 3 U zult de afstand bepalen en het grondgebied dat JHWH, uw God, u zal doen beërven, in drieën delen, opdat iedere doodslager erheen kan vluchten. 4 In het volgende geval zal de doodslager, die daarheen vlucht, in leven blijven: als hij zijn naaste zonder opzet gedood heeft, terwijl hij tevoren geen haat tegen hem koesterde. 5 Als bijvoorbeeld iemand met zijn naaste in het bos komt, om hout te hakken, en zijn hand maakt een zwaai met de bijl om een boom te vellen, en het ijzer schiet van de steel af en treft zijn naaste, zodat deze sterft, dan kan hij naar een van die steden vluchten en in leven blijven. 6 Anders zou de bloedwreker, terwijl zijn hart nog verhit is, bij zijn achtervolging de doodslager kunnen inhalen, omdat de weg te lang is, en hem om het leven brengen, hoewel hij niet schuldig is tot de dood, aangezien hij tevoren geen haat koesterde. 7 Daarom gebied ik u aldus: drie steden zult u afzonderen.

8 En wanneer JHWH, uw God, uw gebied vergroot zal hebben, zoals Hij uw vaderen gezworen heeft, en u het hele land gegeven zal hebben, waarvan Hij gezegd heeft, dat Hij het uw vaderen zou geven, 9 dan zult u - wanneer u heel dit gebod, dat ik u heden opleg, ijverig onderhoudt door JHWH, uw God, lief te hebben en altijd in zijn wegen te wandelen - nog drie steden aan deze drie toevoegen, 10 opdat geen onschuldig bloed vergoten zal worden in het land dat JHWH, uw God, u als erfdeel geven zal, en opdat geen bloedschuld op u zal komen.

11 Wanneer echter iemand zijn naaste haat, hem belaagt, zich tegen hem keert en hem dodelijk treft, zodat hij sterft, en dan naar een van deze steden vlucht, 12 dan zullen de oudsten van zijn stad hem vandaar laten halen en hem aan de bloedwreker overleveren, opdat hij zal sterven. 13 U zult hem niet ontzien; zo zult u het bloed van de onschuldige uit Israël wegdoen, opdat het u wél zal gaan.

Tegen landroof en valse getuigenis

14 (B) U zult de grensscheiding van uw naaste, die de voorvaderen hebben vastgesteld, niet verleggen in het erfdeel, dat u erven zult in het land dat JHWH, uw God, u in bezit geeft.

15 (C) Eén enkele getuige zal niet tegen iemand kunnen optreden ter zake van enige ongerechtigheid of zonde, welke ook, die hij begaan mocht hebben; op de verklaring van twee of drie getuigen zal een zaak vaststaan.

16 Wanneer een misdadig getuige tegen iemand optreedt om hem vanwege een overtreding *aan te klagen*, 17 dan zullen de twee mannen, die dit geschil hebben, zich vóór JHWH stellen, vóór de priesters en de rechters, die er dan zijn zullen. 18 Dan zullen de rechters dit nauwkeurig onderzoeken, en blijkt, dat de getuige een valse getuige is en dat hij vals heeft *getuigd* tegen zijn broeder, 19 dan zult u hem doen, zoals hij zijn broeder dacht te doen. Zo zult u het kwaad uit uw midden wegdoen, 20 want de overigen zullen dit horen en ontzag hebben en niet weer zulk een kwaad in uw midden doen. 21 (D) U zult hem niet ontzien; leven om leven, oog om oog, tand om tand, hand om hand, voet om voet.

Oorlogswetten

20 1 Wanneer u ten strijde trekt tegen uw vijanden, en u ziet paarden en wagens: een volk, talrijker dan u - dan zult u daarvoor niet bang zijn, want JHWH, uw God, is met u, die u uit het land Egypte heeft gevoerd. 2 Wanneer u dan vlak voor de strijd staat, moet een priester

(A) **19:1** Joz. 20:1-9. (B) **19:14** Deut. 27:17. (C) **19:15** Num. 35:30; Deut. 17:6; Mat. 18:16; Joh. 8:17; 2Cor. 13:1; 1Ti. 5:19; Heb. 10:28. (D) **19:21** Ex. 21:23-25; Lev. 24:19,20; Mat. 5:38.

naar voren treden, het volk toespreken [3] en zeggen: Hoor, Israël! U staat nu vlak voor de strijd tegen uw vijanden; laat uw hart niet week worden, weest niet bang, wordt niet angstig en siddert niet voor hen, [4] want JHWH, uw God, is het, die met u gaat om voor u te strijden tegen uw vijanden, ten einde u de overwinning te geven.

[5] En de opzieners zullen aldus het volk toespreken: Wie heeft een nieuw huis gebouwd, maar het nog niet in gebruik genomen? Hij mag heengaan en naar zijn huis terugkeren, opdat hij niet in de strijd zal omkomen en een ander het in gebruik zal nemen. [6] En wie heeft een wijngaard geplant, maar de vrucht daarvan nog niet genoten? Hij mag heengaan en naar zijn huis terugkeren, opdat hij niet in de strijd zal omkomen en een ander de vrucht daarvan zal genieten. [7] En wie heeft een vrouw ondertrouwd, maar haar nog niet gehuwd? Hij mag heengaan en naar zijn huis terugkeren, opdat hij niet in de strijd zal omkomen en een ander haar huwt.

[8] Verder zullen de opzieners nog tot het volk zeggen: Wie is bang en week van hart? Hij mag heengaan en naar zijn huis terugkeren, opdat het hart van zijn broeders niet zal versmelten zoals dat van hem. [9] Wanneer nu de opzieners hun rede tot het volk hebben beëindigd, dan zal men legeroversten aan het hoofd van het volk stellen.

[10] Wanneer u een stad nadert om daartegen te strijden, dan zult u ze vrede aanbieden. [11] Als zij u dan een vredelievend *antwoord geeft* en de poort voor u opent, dan zal de hele bevolking, die zich daar bevindt, u tot slavenarbeid verplicht zijn en u dienen. [12] Maar als zij geen vrede met u sluit, maar de strijd met u aanbindt, dan zult u ze belegeren. [13] En JHWH, uw God, zal ze in uw macht geven en u zult al haar mannelijke inwoners slaan met de scherpte van het zwaard. [14] Alleen de vrouwen, de kinderen, het vee en alles wat zich in de stad bevindt, de hele buit, mag u voor uzelf roven, en deze op uw vijanden behaalde buit, die JHWH, uw God, u geeft, mag u zich ten nutte maken. [15] Zo zult u doen met alle steden, die op zeer verre afstand van u liggen, die niet behoren tot de steden van deze volken.

[16] Maar uit de steden van déze volken die JHWH, uw God, u ten erfdeel zal geven, zult u niets wat adem heeft, in leven laten, [17] maar u zult ze volledig met de ban slaan, de Hethieten, de Amorieten, de Kanaänieten, de Perizzieten, de Chiwwieten, en de Jebusieten, zoals JHWH, uw God, u geboden heeft, [18] opdat zij u niet leren te doen naar al de gruwelen, die zij voor hun goden doen, zodat u tegen JHWH, uw God, zou zondigen.

[19] Wanneer u lange tijd een stad belegert, daartegen strijdende om haar in te nemen, dan mag u de bomen daaromheen niet vernietigen door de bijl erin te slaan, maar u mag daarvan wel eten, maar het niet vellen; want zijn de bomen in het veld mensen, dat zij door u bij het beleg betrokken zouden worden? [20] Alleen de bomen waarvan u weet, dat het geen bomen met eetbare vruchten zijn, die mag u vernietigen en vellen om een belegeringswal te bouwen tegen de stad die met u strijd voert, totdat zij valt.

Verzoening van de moord door een onbekende gepleegd

21 [1] Wanneer men in het land dat JHWH, uw God, u in bezit zal geven, in het open veld iemand vindt liggen, die vermoord is, zonder dat men weet, wie hem gedood heeft, [2] dan zullen uw oudsten en rechters uitgaan en de afstand meten van de vermoorde naar de steden in de omtrek. [3] En de oudsten van de stad die het dichtst bij de vermoorde gelegen is, zullen een jonge koe nemen, waarmee nog geen werk gedaan is, die nog in geen juk heeft getrokken. [4] De oudsten van die stad zullen de jonge koe brengen naar een dal, dat altijd water heeft en bewerkt noch bezaaid is, en daar in het dal de jonge koe de nek breken. [5] De priesters, de zonen van Levi, zullen naar voren treden - want hen heeft JHWH, uw God, verkozen om Hem te dienen en te zegenen in de naam van JHWH; naar hun uitspraak zal elk rechtsgeding en elk geval van lichamelijk letsel beslecht worden -. [6] En al de oudsten van die stad - zij, die het dichtst bij de vermoorde wonen - zullen hun handen was-

sen boven de jonge koe, waarvan in het dal de nek gebroken is, 7 en zij zullen *betuigen*: Onze handen hebben dit bloed niet vergoten en onze ogen hebben het niet gezien. 8 Doe verzoening voor uw volk Israël, dat U bevrijd hebt, JHWH, en leg geen onschuldig bloed in het midden van uw volk Israël. Dan zal het bloed voor hen verzoend zijn. 9 Zo zult u het onschuldig bloed uit uw midden wegdoen, want zo doet u wat recht is in de ogen van JHWH.

De krijgsgevangen vrouw

10 Wanneer u uittrekt ten strijde tegen uw vijanden en JHWH, uw God, hen in uw macht geeft en u uit hen gevangenen maakt, 11 en u ziet onder de gevangenen een vrouw, mooi van gestalte, zodat u behagen in haar hebt en haar tot vrouw wilt nemen, 12 dan zult u haar in uw huis brengen; zij zal haar hoofdhaar afscheren, haar nagels knippen, 13 het kleed, dat zij bij haar wegvoering droeg, afleggen en in uw huis blijven om haar vader en moeder een volle maand te bewenen; daarna mag u tot haar komen en haar huwen, zodat zij uw vrouw wordt. 14 Hebt u geen behagen meer in haar, dan zult u haar laten gaan, waarheen zij wil; u mag haar in geen geval voor geld verkopen; u mag haar niet als slavin behandelen - want u hebt haar gedwongen. (1).

Het eerstgeboorterecht

15 Wanneer een man twee vrouwen heeft, van wie hij de ene bemint en de andere niet, en zij hebben hem zonen gebaard, zowel de beminde als de niet-beminde, en de eerstgeboren zoon is van de niet-beminde, 16 dan mag hij, wanneer hij zijn bezit aan zijn zonen vermaakt, aan de zoon van de beminde niet het eerstgeboorterecht geven ten nadele van de zoon van de niet-beminde, de eerstgeborene. 17 Maar de eerstgeborene, de zoon van de niet-beminde, moet hij erkennen door hem een dubbel deel te geven van alles wat van hem zal blijken te zijn, want deze is de eersteling van zijn kracht: hem behoort het eerstgeboorterecht.

De weerspannige zoon

18 Wanneer een man een weerbarstige, weerspannige zoon heeft, die naar zijn vader en moeder niet wil luisteren, en hun niet gehoorzaamt, hoewel zij hem tuchtigen, 19 dan zullen zijn vader en moeder hem grijpen en naar de oudsten van zijn stad brengen, in de poort van zijn woonplaats, 20 en zij zullen tot de oudsten van zijn stad zeggen: Deze zoon van ons is weerbarstig en weerspannig, hij wil naar ons niet luisteren, hij is een doorbrenger en een drinker. 21 Dan zullen alle mannen van zijn stad hem stenigen, zodat hij sterft. Zo zult u het kwaad uit uw midden wegdoen; heel Israël zal dit horen en ontzag hebben.

Begrafenis na de doodstraf

22 Wanneer iemand een zonde begaat, waarop de doodstraf staat, en hij wordt ter dood gebracht en u hangt hem aan een paal, 23 (A) dan zal zijn lijk gedurende de nacht niet aan de paal blijven, maar u zult hem dezelfde dag nog begraven, want een gehangene is door God vervloekt en u zult het land dat JHWH, uw God, u als erfdeel geven zal, niet verontreinigen.

Weggeraakt goed

22 1 (B) Als u ziet, dat het rund of een stuk kleinvee van uw broeder verdwaald is, zult u zich aan de zorg daarvoor niet onttrekken; u zult het zeker aan uw broeder terugbrengen. 2 En indien uw broeder niet in uw nabijheid woont en u hem niet kent, dan zult u het in uw huis opnemen en het zal bij u blijven, totdat uw broeder het zoekt; dan zult u het hem teruggeven. 3 Zo zult u ook doen met zijn ezel, zo zult u ook doen met zijn kleed, zo zult u doen met elk verloren voorwerp van uw broeder, dat hij verlo-

(1) **21:14** Letterlijk staat er: u hebt haar *verootmoedigd/vernederd*.

(A) **21:23** Gal. 3:13. (B) **22:1** Ex. 23:4,5.

ren heeft en u gevonden hebt; u mag u daaraan niet onttrekken.
4 Als u de ezel of het rund van uw broeder op de weg ziet neervallen, zult u zich aan de zorg daarvoor niet onttrekken; u zult ze voorzeker met hem weer ophelpen.

Verschillende voorschriften

5 Een vrouw zal geen kleding van een man dragen en een man geen kleding van een vrouw aantrekken, want ieder die deze dingen doet, is JHWH, uw God, een gruwel.
6 Wanneer u onderweg een vogelnest aantreft in een of andere boom of op de grond, met jongen of eieren - en de moeder zit op de jongen of de eieren - dan zult u met de jongen niet ook de moeder wegnemen; 7 de moeder zult u in elk geval laten wegvliegen, maar de jongen mag u meenemen; opdat het u wél zal gaan en u lang leeft.
8 Wanneer u een nieuw huis bouwt, dan zult u aan uw dak een borstwering maken, opdat u geen bloedschuld over uw huis brengt, als iemand eraf valt.
9 (A) U zult uw wijngaard niet met tweeërlei zaad bezaaien, opdat niet de hele oogst van het zaad dat u gezaaid hebt, en de opbrengst van de wijngaard aan het heiligdom vervalt. 10 U zult niet ploegen met een rund en een ezel samen. 11 U zult u niet kleden met een kleed van tweeërlei stof, wol en linnen samen. 12 (B) U zult u gedraaide snoeren maken aan de vier hoeken van het kleed, waarmee u zich bedekt.

Huwelijkswetten

13 Wanneer een man een vrouw huwt en na de echtelijke gemeenschap een afkeer van haar krijgt, 14 haar in opspraak brengt en haar een slechte naam bezorgt door te zeggen: Deze vrouw heb ik gehuwd, maar bij de echtelijke gemeenschap bevond ik, dat zij geen maagd was - 15 dan zullen de vader en de moeder van het meisje de bewijzen van de maagdelijkheid van het meisje nemen en tot de oudsten van de stad, naar de poort, brengen. 16 En de vader van het meisje zal tot de oudsten zeggen: Ik heb mijn dochter aan deze man tot vrouw gegeven, maar hij heeft een afkeer van haar gekregen, 17 en zie, hij brengt haar in opspraak door te zeggen: ik heb bevonden, dat uw dochter geen maagd was; maar dit zijn de bewijzen van de maagdelijkheid van mijn dochter. Daarbij zullen zij het kleed vóór de oudsten van de stad uitspreiden.
18 Dan zullen de oudsten van die stad de man nemen, hem tuchtigen, 19 hem een boete van honderd zilverlingen opleggen en die aan de vader van het meisje geven - omdat hij een slechte naam aan een Israëlitische maagd bezorgd heeft; en zij zal hem tot vrouw zijn: hij zal haar niet mogen wegzenden, zolang hij leeft.
20 Maar indien deze beschuldiging waar is en de maagdelijkheid bij het meisje niet gevonden is, 21 dan zal men het meisje voor de ingang van het huis van haar vader brengen, en de mannen van haar stad zullen haar stenigen, zodat zij sterft - omdat zij een schanddaad in Israël gepleegd heeft door in het huis van haar vader ontucht te bedrijven. Zo zult u het kwaad uit uw midden wegdoen.
22 Wanneer een man betrapt wordt, terwijl hij gemeenschap heeft met een vrouw, die gehuwd is, dan zullen zij beiden sterven: de man, die met de vrouw gemeenschap gehad heeft, en ook de vrouw. Zo zult u het kwaad uit Israël wegdoen.
23 Wanneer een man een meisje, dat nog maagd is en dat met iemand ondertrouwd is, in de stad ontmoet en gemeenschap met haar heeft, 24 dan zult u hen beiden naar de poort van die stad brengen en hen stenigen, zodat zij sterven: het meisje, omdat zij in de stad niet om hulp geroepen heeft, en de man, omdat hij de vrouw van zijn naaste *onteerd* heeft. Zo zult u het kwaad uit uw midden wegdoen.
25 Maar als de man het ondertrouwde meisje in het veld ontmoet, haar vastgrijpt en gemeenschap met haar heeft, dan zal alleen de man sterven, die gemeenschap met haar gehad heeft;

(A) **22:9** Lev. 19:19. (B) **22:12** Num. 15:37-41.

26 het meisje echter zult u niets doen, aan het
meisje kleeft geen zonde, waarop de doodstraf
staat, want dit geval is hetzelfde als wanneer ie-
mand zich tegen zijn naaste keert en hem om
het leven brengt. 27 Want hij heeft haar in het
veld ontmoet; het ondertrouwde meisje heeft om
hulp geroepen, maar er was niemand, die haar te
hulp kwam.
28 (A) Wanneer een man een meisje ontmoet,
dat nog maagd is en niet ondertrouwd, haar aan-
grijpt en gemeenschap met haar heeft, en zij
worden betrapt - 29 dan zal de man, die bij haar
gelegen heeft, aan de vader van het meisje vijf-
tig zilverlingen geven, en zij zal hem tot vrouw
zijn, omdat hij haar *onteerd* heeft; hij zal haar
niet mogen wegzenden, zolang hij leeft.
30 Een man zal de vrouw van zijn vader niet
nemen, noch de deken van zijn vader opslaan.

Wie niet in de gemeente van JHWH mogen komen

23 1 (B) Hij, die door kneuzing ontmand is of
wie het mannelijk lid is afgesneden, zal
niet in de gemeente van JHWH komen.
2 Een bastaard zal niet in de gemeente van
JHWH komen; zelfs zijn tiende geslacht zal niet
in de gemeente van JHWH komen.
3 Een Ammoniet of Moabiet zal niet in de ge-
meente van JHWH komen; zelfs hun tiende ge-
slacht zal nimmer in de gemeente van JHWH ko-
men, 4 (C) omdat zij u bij uw uittocht uit Egypte
op de weg niet met brood en water tegemoet
gekomen zijn, en omdat zij tegen u Bileam, de
zoon van Beor, uit Petor in Mesopotamië, ge-
huurd hadden om u te vervloeken. 5 (D) Maar
JHWH, uw God, heeft naar Bileam niet willen luis-
teren en JHWH, uw God, heeft de vloek voor u
in een zegen veranderd, omdat JHWH, uw God,
u liefhad. 6 (E) U zult zolang u leeft nimmer de
vrede en het goede voor hen zoeken.
7 De Edomiet zult u niet verafschuwen, want
hij is uw broeder. De Egyptenaar zult u niet ver-
afschuwen, want u bent vreemdeling geweest in
zijn land. 8 De kinderen, die hun in het derde ge-
slacht geboren worden, mogen in de gemeente
van JHWH komen.

Reinheid van de legerplaats

9 Wanneer u als leger tegen uw vijanden uit-
trekt, dan zult u zich wachten voor al wat kwaad
is.
10 Wanneer er onder u een man is, die niet rein
is als gevolg van wat hem 's nachts is overko-
men, dan zal hij buiten de legerplaats gaan, hij
zal niet binnen de legerplaats komen. 11 Dan zal
hij zich tegen het vallen van de avond met water
wassen, en bij zonsondergang mag hij binnen de
legerplaats komen.
12 U zult buiten de legerplaats een plek hebben
om u daarheen naar buiten te begeven; 13 u zult
bij uw uitrusting een schopje hebben en, wan-
neer u buiten gaat zitten, daarmee een gat gra-
ven en uw uitwerpselen weer bedekken. 14 Want
JHWH, uw God, wandelt in uw legerplaats, om u
te redden en uw vijanden aan u over te geven;
daarom zal uw legerplaats heilig zijn, zodat Hij
niets onbehoorlijks bij u ziet en Zich niet van u
afwendt.

Barmhartigheid jegens een gevluchte slaaf

15 U zult een slaaf, die van zijn meester naar
u gevlucht is, niet aan zijn meester uitleveren;
16 bij u, in uw midden, mag hij blijven waar hij
verkiest, in een van uw steden, waar het hem
goed lijkt; u zult hem niet hard behandelen.

Tegen gewijde ontucht

17 Er zal onder de dochters van Israël geen aan
ontucht gewijde vrouw zijn, en er zal onder de
zonen van Israël geen aan ontucht gewijde man
zijn. 18 (F) U zult geen hoerenloon of honden-
geld in het huis van JHWH, uw God, brengen ter
vervulling van een of andere gelofte, want deze
beide zijn JHWH, uw God, een gruwel.

Deut.

(A) **22:28** Ex. 22:15,16. (B) **23:1** Lev. 18:8; 20:11; Deut. 27:20. (C) **23:4** Neh. 13:1,2. (D) **23:5** Num. 22:1-6.
(E) **23:6** Num. 23:7-24:9. (F) **23:18** Lev. 19:29.

Geen rente van de volksgenoot

19 U zult van uw broeder geen rente nemen
noch van geld noch van levensmiddelen noch
van iets, dat men tegen rente lenen kan. 20 (A)
Van de buitenlander mag u rente nemen, maar
van uw broeder zult u geen rente nemen - opdat
JHWH, uw God, u zal zegenen in alles wat u on-
derneemt in het land, dat u in bezit gaat nemen.

Over geloften

21 Wanneer u JHWH, uw God, een gelofte doet,
zult u er niet mee aarzelen haar in te lossen,
want JHWH, uw God, zou ze toch van u eisen
en dan zou u zich bezondigen. 22 (B) Maar, wan-
neer u zich onthoudt van het doen van een ge-
lofte, bezondigt u zich niet. 23 Wat over uw lip-
pen gegaan is, moet u stipt volbrengen; u hebt
immers JHWH, uw God, volkomen vrijwillig een
gelofte gedaan, die u hebt uitgesproken met ei-
gen mond.

Over het plukken van druiven en aren op de grond van een ander

24 Wanneer u in de wijngaard van uw naaste
komt, dan mag u om u te verzadigen druiven
eten, zoveel u wilt, maar u mag ze niet ergens
in meenemen.
25 Wanneer u in het staande koren van uw
naaste komt, mag u aren plukken met uw hand,
maar de sikkel mag u in het staande koren van
uw naaste niet slaan.

Over echtscheiding

24 1 (C) Wanneer iemand een vrouw geno-
men en gehuwd heeft, dan zal, - als hij
haar geen genegenheid toedraagt, omdat hij iets
onbehoorlijks aan haar gevonden heeft, en hij
een scheidbrief geschreven en haar die overhan-
digd heeft, waarna hij haar uit zijn huis heeft
weggezonden; 2 en als zij dan uit zijn huis ver-
trokken, haar eigen weg is gegaan en de vrouw
van een ander geworden is; 3 en als dan de laat-
ste man een afkeer van haar krijgt, een scheid-
brief schrijft, haar die overhandigt en haar uit
zijn huis wegzendt; of als de laatste man, die
haar tot vrouw genomen heeft, gestorven is -
4 dan zal de eerste echtgenoot, die haar wegge-
zonden heeft, haar niet opnieuw tot vrouw mo-
gen nemen, nadat zij verontreinigd is geworden;
want dat is een gruwel voor het aangezicht van
JHWH; u zult geen zonde brengen over het land
dat JHWH, uw God, u ten erfdeel geven zal.
5 Wanneer iemand pas een vrouw gehuwd
heeft, zal hij in het leger niet uitrukken en men
zal hem in geen enkel opzicht bezwaren; gedu-
rende één jaar zal hij vrijgesteld zijn ten behoeve
van zijn huis, en hij zal de vrouw die hij gehuwd
heeft verblijden.

Bepalingen tot bescherming van de naaste

6 Men zal de handmolen of de bovenste molen-
steen niet tot pand nemen, want dan neemt men
het leven tot pand.
7 (D) Wanneer iemand betrapt wordt, terwijl
hij een mens, een van zijn broeders, uit de
Israëlieten, rooft, en hem als slaaf behandelt en
verkoopt, dan zal die dief sterven. Zo zult u het
kwaad uit uw midden wegdoen.
8 (E) Draag er ten aanzien van de plaag van de
melaatsheid zorg voor, dat u zeer stipt alles on-
derhoudt, waarin de Levitische priesters u on-
derwijzen; wat ik hun geboden heb zult u stipt
onderhouden. 9 (F) Gedenk wat JHWH, uw God,
aan Mirjam gedaan heeft op uw tocht, toen u uit
Egypte getrokken was.
10 (G) Wanneer u van uw naaste enige schuld te
vorderen hebt, zult u zijn huis niet binnengaan
om een pand van hem weg te nemen. 11 U zult
buiten blijven staan, en de man, van wie u een
schuld te vorderen hebt, zal het pand buiten bij
u brengen. 12 Indien hij een *arm* man is, zult u
zich niet te ruste leggen in wat hij u als pand
gaf; 13 u zult hem dat pand bij zonsondergang
teruggeven, opdat hij zich in zijn eigen mantel

(A) **23:20** Ex. 22:24; Lev. 25:36,37; Deut. 15:7-11. (B) **23:22** Num. 30:1-16; Mat. 5:33. (C) **24:1** Mat. 5:31; 19:7; Mar. 10:4. (D) **24:7** Ex. 21:16. (E) **24:8** Lev. 13:1-14:54. (F) **24:9** Num. 12:10. (G) **24:10** Ex. 22:25,26.

te ruste zal leggen en u zal zegenen. Zo zal het u tot gerechtigheid zijn voor JHWH, uw God.
14 (A) U zult de *ellendige* en arme dagloner niet hard behandelen, hetzij hij behoort tot uw broeders, hetzij tot de vreemdelingen, die zich in uw land, in uw steden zullen bevinden. 15 Op de dag zelf zult u zijn loon uitbetalen, de zon mag daarover niet ondergaan, omdat hij *arm* is en er dus naar uitziet - opdat hij niet over u tot JHWH zal roepen en u zich bezondigt.
16 (B) De vaders zullen niet om hun kinderen ter dood gebracht worden; ook zullen de kinderen niet om hun vaders ter dood gebracht worden; ieder zal om zijn eigen zonde ter dood gebracht worden.

Aansporing tot barmhartigheid

17 (C) U zult het recht van vreemdeling en wees niet buigen; ook zult u het kleed van de weduwe niet tot pand nemen. 18 U zult gedenken, dat u in Egypte slaaf geweest bent, en dat JHWH, uw God, u daaruit bevrijd heeft; daarom gebied ik u dit te doen.
19 (D) Wanneer u de oogst op uw akker binnenhaalt en een schoof op de akker vergeet, dan zult u niet teruggaan om die weg te halen; voor de vreemdeling, de wees en de weduwe zal die zijn - opdat JHWH, uw God, u zal zegenen in al het werk van uw handen. 20 Wanneer u uw olijven afslaat, zult u de takken niet nog eens afzoeken; voor de vreemdeling, de wees en de weduwe zal dit zijn. 21 Wanneer u de oogst van uw wijngaard inzamelt, zult u niet nog eens een nalezing houden; voor de vreemdeling, de wees en de weduwe zal dit zijn. 22 U zult gedenken, dat u in het land Egypte slaaf geweest bent; daarom gebied ik u dit te doen.

Geen onnodige wreedheid

25 1 Wanneer mannen onenigheid hebben en daarmee voor het gerecht komen, en men wijst vonnis door de onschuldige in het gelijk te stellen en de schuldige te veroordelen, 2 dan zal, indien de schuldige slagen verdiend heeft, de rechter hem doen neerliggen en hem in zijn tegenwoordigheid een aantal slagen doen geven in overeenstemming met zijn schuld. 3 (E) Veertig slagen zal hij hem doen geven, niet meer; opdat niet, wanneer hij hem nog meer slagen zou laten geven, uw broeder in uw ogen verachtelijk zou worden.
4 (F) U zult een dorsende os niet muilbanden.

Het zwagerhuwelijk

5 (G) Wanneer broeders samen wonen, en één van hen sterft zonder een zoon na te laten, dan zal de vrouw van de gestorvene niet buiten de familie de vrouw van een vreemde man mogen worden; haar zwager zal gemeenschap met haar hebben, haar tot vrouw nemen en zo het zwagerhuwelijk met haar sluiten. 6 En de eerstgeborene, die zij baren zal, zal op naam van de gestorven broeder staan, opdat zijn naam uit Israël niet uitgewist zal worden. 7 (H) Maar indien die man er geen zin in heeft om zijn schoonzuster te nemen, dan zal zijn schoonzuster naar de poort, tot de oudsten, gaan en zeggen: Mijn zwager weigert de naam van zijn broeder in Israël in stand te houden, hij wil het zwagerhuwelijk met mij niet sluiten. 8 Dan zullen de oudsten van zijn stad hem roepen en met hem spreken. Blijft hij daarbij en zegt hij: Ik heb geen zin om haar te nemen - 9 dan zal zijn schoonzuster voor de ogen van de oudsten bij hem gaan staan, hem zijn schoen van de voet trekken, hem in het gezicht spuwen en aldus *betuigen*: Zo zal men de man doen, die het huis van zijn broer niet bouwt. 10 En onder Israël zal zijn naam luiden: Het huis van degene van wie zijn schoen is uitgetrokken.

Tegen schaamteloosheid

11 Wanneer mannen met elkaar vechten en de vrouw van de één komt tussenbeide om haar man te bevrijden uit handen van degene die hem

(A) **24:14** Lev. 19:13. (B) **24:16** 2Kon. 14:6; 2Kron. 25:4; Eze. 18:20. (C) **24:17** Ex. 23:9; Lev. 19:33,34; Deut. 27:19. (D) **24:19** Lev. 19:9,10; 23:22. (E) **25:3** 2Cor. 11:24. (F) **25:4** 1Cor. 9:9; 1Ti. 5:18. (G) **25:5** Mat. 22:24; Mar. 12:19; Luk. 20:28. (H) **25:7** Rut 4:7,8.

slaat, en zij steekt haar hand uit en grijpt hem bij zijn schaamdelen, 12 dan zult u haar hand afkappen; u zult haar niet ontzien.

Zuivere maat en gewicht

13 (A) U zult in uw buidel geen tweeërlei gewicht hebben, een groot en een klein. 14 U zult in uw huis geen tweeërlei efa hebben, een grote en een kleine. 15 U zult een vol en zuiver gewicht hebben; u zult een volle en zuivere efa hebben, opdat u lang leeft in het land, dat JHWH, uw God, u geven zal. 16 Want ieder die deze dingen doet, ieder die onrecht doet, is JHWH, uw God, een gruwel.

Amalek moet uitgeroeid worden

17 (B) Gedenk wat Amalek u gedaan heeft op uw tocht, toen u uit Egypte getrokken was; 18 hoe hij u onderweg tegenkwam en al de zwakken in uw achterhoede afsneed, terwijl u vermoeid en uitgeput was, en hoe hij geen ontzag voor God had. 19 Als dan JHWH, uw God, u rust gegeven heeft van al de vijanden rondom u in het land, dat JHWH, uw God, u ten erfdeel geven zal om het te bezitten, dan zult u de herinnering aan Amalek onder de hemel uitwissen; vergeet het niet.

De aanbieding van de eerstelingen

26 1 Wanneer u komt in het land, dat JHWH, uw God, u ten erfdeel geven zal en u het in bezit neemt en daarin woont, 2 (C) dan zult u van de eerstelingen van alle vruchten van de bodem, die u zult inzamelen van het land, dat JHWH, uw God, u geven zal, nemen, en in een mand doen en naar de plaats gaan, die JHWH, uw God, verkiezen zal om daar zijn naam te doen wonen. 3 En gekomen bij de priester, die er dan zijn zal, zult u tot hem zeggen: Ik verklaar heden voor JHWH, uw God, dat ik gekomen ben in het land, waarvan JHWH aan onze vaderen gezworen heeft, dat Hij het ons zou geven. 4 Dan zal de priester uw mand aannemen en die voor het altaar van JHWH, uw God, zetten. 5 Daarna zult u voor het aangezicht van JHWH, uw God, *betuigen*: Een zwervende Arameeër was mijn vader; hij trok met weinige mannen naar Egypte en verbleef daar als vreemdeling, maar werd er tot een groot, machtig en talrijk volk. 6 Toen de Egyptenaren ons mishandelden en *verdrukten* en ons harde slavenarbeid oplegden, 7 riepen wij tot JHWH, de God van onze vaderen, en JHWH hoorde onze stem en zag onze ellende, moeite en verdrukking. 8 Toen leidde JHWH ons uit Egypte met een sterke hand, een uitgestrekte arm en grote verschrikking, door tekenen en wonderen; 9 Hij bracht ons naar deze plaats en gaf ons dit land, een land, vloeiende van melk en honing. 10 En nu, zie, ik breng de eerstelingen van de vrucht van het land, dat U, JHWH mij gegeven hebt.

U zult ze neerzetten voor het aangezicht van JHWH, uw God; u zult u voor het aangezicht van JHWH, uw God, neerbuigen, 11 en u zult u verheugen over al het goede dat JHWH, uw God, u en uw huis gegeven heeft: u, de Leviet en de vreemdeling, die in uw midden is.

De tienden

12 (D) Wanneer u in het derde jaar, het jaar van de tienden, gereed gekomen zult zijn met het afzonderen van alle tienden uit uw opbrengst, dan zult u ze geven aan de Leviet, de vreemdeling, de wees en de weduwe, opdat zij eten en zich verzadigen in uw steden. 13 En u zult voor het aangezicht van JHWH, uw God, zeggen: Ik heb het heilige uit het huis weggedaan; ook heb ik dat gegeven aan de Leviet, de vreemdeling, de wees en de weduwe, geheel overeenkomstig het gebod, dat U mij gegeven hebt. Ik heb geen van uw geboden overtreden of vergeten; 14 in mijn rouw heb ik daarvan niet gegeten, noch daarvan iets weggedaan, terwijl ik onrein was, noch iets daarvan aan een dode gegeven; ik heb geluisterd naar de stem van JHWH, mijn God, ik heb gedaan naar alles wat U ons geboden hebt. 15 Zie neer uit uw

(A) **25:13** Lev. 19:35,36. (B) **25:17** Ex. 17:8-14; 1Sam. 15:2-9. (C) **26:2** Ex. 23:19. (D) **26:12** Deut. 14:28,29.

heilige woning, uit de hemel, en zegen uw volk Israël en het land, dat U ons gegeven hebt - zoals U onze vaderen onder ede beloofd hebt - een land, vloeiende van melk en honing.

Slotwoord

16 Heden beveelt JHWH uw God u deze inzettingen en verordeningen na te komen; onderhoud ze dan ijverig met heel uw hart en heel uw ziel. 17 U hebt heden van JHWH het woord aanvaard, dat Hij u tot een God zal zijn, en dat u in zijn wegen moet wandelen, zijn inzettingen, geboden en verordeningen onderhouden en naar zijn stem luisteren. 18 (A) En JHWH heeft heden van u het woord aanvaard, dat u zijn eigen volk zult zijn, zoals Hij u gezegd heeft, en dat u al zijn geboden zult onderhouden - 19 dan zal Hij u verheffen tot een lof, een naam en een sieraad, boven alle volken die Hij geschapen heeft en dan zult u een volk zijn, geheiligd aan JHWH, uw God, zoals Hij gezegd heeft.

Gedenkstenen en altaar op de Ebal

27 1 Voorts geboden Mozes en de oudsten van Israël het volk: Onderhoudt heel het gebod, dat ik u heden opleg - 2 (B) op de dag, waarop u de Jordaan overtrekt naar het land dat JHWH, uw God, u geven zal, zult u grote stenen oprichten, die met kalk bestrijken 3 en daarop na uw overtocht al de woorden van deze *Torah* schrijven - opdat u komt in het land dat JHWH, uw God, u geven zal, een land, vloeiende van melk en honing, zoals JHWH, de God van uw vaderen, u toegezegd heeft.

4 Als u dan de Jordaan overgetrokken bent, zult u deze stenen, ten aanzien waarvan ik u heden opdracht geef, op de berg Ebal oprichten en met kalk bestrijken. 5 (C) Ook zult u daar een altaar bouwen voor JHWH, uw God, een altaar van stenen, die u niet met ijzer zult bewerken. 6 Van onbehouwen stenen zult u het altaar van JHWH, uw God, bouwen, en daarop brandoffers brengen aan JHWH, uw God. 7 Ook zult u vredeoffers slachten, die daar eten en u verheugen voor het aangezicht van JHWH, uw God. 8 Vervolgens zult u op die stenen al de woorden van deze *Torah* klaar en duidelijk schrijven.

9 Ook spraken Mozes en de Levitische priesters tot heel Israël: Wees stil, Israël, en luister. Heden bent u geworden tot het volk van JHWH, uw God. 10 Daarom zult u luisteren naar de stem van JHWH, uw God, en zijn geboden en inzettingen onderhouden, die ik u heden opleg.

Zegen op de Gerizim, vloek op de Ebal

11 Op die dag gebood Mozes het volk: 12 (D) Wanneer u de Jordaan overgetrokken bent, zullen zich op de berg Gerizim opstellen om het volk te zegenen: Simeon, Levi, Juda, Issakar, Jozef en Benjamin. 13 En op de berg Ebal zullen zich opstellen om te vervloeken: Ruben, Gad, Aser, Zebulon, Dan en Naftali. 14 Dan zullen de Levieten met luide stem voor alle mannen in Israël *betuigen*: 15 (E) Vervloekt is de man, die een gesneden of gegoten beeld maakt, een gruwel voor JHWH, het maaksel van de handen van een werkman, en dit in het verborgene opstelt. En het hele volk zal *antwoorden*: Amen. 16 (F) Vervloekt is hij, die zijn vader of moeder veracht. En het hele volk zal zeggen: Amen. 17 (G) Vervloekt is hij, die de grensscheiding van zijn naaste verlegt. En het hele volk zal zeggen: Amen. 18 (H) Vervloekt is hij, die een blinde op een verkeerde weg leidt. En het hele volk zal zeggen: Amen. 19 (I9) Vervloekt is hij, die het recht van vreemdeling, wees en weduwe buigt. En het hele volk zal zeggen: Amen. 20 (A) Vervloekt is hij, die gemeenschap heeft met de vrouw van zijn vader, want hij heeft de deken van zijn vader opgeslagen. En het hele volk zal zeggen: Amen. 21 (B) Vervloekt is hij, die gemeenschap heeft met een dier. En het hele volk zal zeggen: Amen.

(A) **26:18** Ex. 19:5; Deut. 4:20; 7:6; 14:2; Titus 2:14; 1Pet. 2:9. (B) **27:2** Joz. 8:30-32. (C) **27:5** Ex. 20:25. (D) **27:12** Deut. 11:29; Joz. 8:33-35. (E) **27:15** Ex. 20:4; 34:17; Lev. 19:4; 26:1; Deut. 4:15-18; 5:8. (F) **27:16** Ex. 20:12; Deut. 5:16. (G) **27:17** Deut. 19:14. (H) **27:18** Lev. 19:14. (I9) **27:19** Ex. 22:20; 23:9; Lev. 19:33,34; Deut. 24:17,18. (A) **27:20** Lev. 18:8; 20:11; Deut. 23:1. (B) **27:21** Ex. 22:18; Lev. 18:23; 20:15.

22 (A) Vervloekt is hij, die gemeenschap heeft
met zijn zus, de dochter van zijn vader of van
zijn moeder. En het hele volk zal zeggen: Amen.
23 (B) Vervloekt is hij, die gemeenschap heeft
met zijn schoonmoeder. En het hele volk zal zeg-
gen: Amen. 24 Vervloekt is hij, die in het geheim
zijn naaste doodt. En het hele volk zal zeggen:
Amen. 25 Vervloekt is hij, die een geschenk aan-
neemt om iemand te doden en onschuldig bloed
te vergieten. En het hele volk zal zeggen: Amen.
26 (C) Vervloekt is hij, die de woorden van deze
Torah niet met de daad volbrengt. En het hele
volk zal zeggen: Amen.

Zegen en vloek

28 1 (D) Indien u dan aandachtig luistert
naar de stem van JHWH, uw God, en al
zijn geboden, die ik u heden opleg, ijverig onder-
houdt, dan zal JHWH, uw God, u verheffen boven
alle volken van de aarde. 2 De volgende zegenin-
gen zullen alle over u komen en uw deel wor-
den, indien u luistert naar de stem van JHWH, uw
God: 3 Gezegend zult u zijn in de stad en gezе-
gend op het veld. 4 Gezegend zal zijn de vrucht
van uw schoot, de vrucht van uw bodem en de
vrucht van uw vee: de worp van uw runderen
en de dracht van uw kleinvee. 5 Gezegend zullen
zijn uw mand en uw baktrog. 6 Gezegend zult u
zijn bij uw ingang en gezegend zult u zijn bij
uw uitgang.
7 JHWH zal uw vijanden, die tegen u opstaan,
verslagen aan u overleveren. Langs één enkele
weg zullen zij tegen u optrekken, maar langs
zeven wegen voor u vluchten. 8 JHWH zal over
u de zegen gebieden in uw schuren en in alles
wat u onderneemt; Hij zal u zegenen in het land
dat JHWH, uw God, u geven zal. 9 JHWH zal u
als zijn heilig volk bevestigen, zoals Hij u ge-
zworen heeft, indien u de geboden van JHWH,
uw God, onderhoudt en in zijn wegen wandelt.
10 Dan zullen alle volken van de aarde zien, dat
de naam van JHWH over u uitgeroepen is, en zij
zullen voor u ontzag hebben.
11 Ook zal JHWH u overvloedig het goede
schenken, in de vrucht van uw schoot, de vrucht
van uw vee en de vrucht van uw bodem - in het
land, waarvan JHWH aan uw vaderen gezworen
heeft, dat Hij het u geven zou. 12 JHWH zal zijn
rijke schatkamer, de hemel, voor u openen om
op zijn tijd de regen voor uw land te geven en al
het werk van uw handen te zegenen, zodat u aan
vele volken zult uitlenen zonder zelf te leen te
ontvangen. 13 JHWH zal u stellen tot een hoofd
en niet tot een staart, u zult enkel opgaan en niet
neergaan, wanneer u luistert naar de geboden
van JHWH, uw God, die ik u heden opleg om die
ijverig te onderhouden, 14 en wanneer u niet af-
wijkt van alle geboden, die ik u heden geef, noch
naar rechts noch naar links, door het achterna
lopen en dienen van andere goden.
15 Maar indien u niet luistert naar de stem van
JHWH, uw God, en niet al zijn geboden en inzet-
tingen, die ik u heden opleg, ijverig onderhoudt,
dan zullen de volgende vervloekingen alle over u
komen en u treffen: 16 Vervloekt zult u zijn in de
stad en vervloekt op het veld. 17 Vervloekt zul-
len zijn uw mand en uw baktrog. 18 Vervloekt zal
zijn de vrucht van uw schoot, de vrucht van uw
bodem, de worp van uw runderen en de dracht
van uw kleinvee. 19 Vervloekt zult u zijn bij uw
ingang en vervloekt bij uw uitgang.
20 JHWH zal over u de vloek, de verwarring
en de bedreiging doen komen in alles wat u
onderneemt en wat u doet, totdat u verdelgd
wordt en snel te gronde gaat vanwege de slecht-
heid van uw daden, omdat u Mij verlaten hebt.
21 JHWH zal de pest aan u doen kleven, totdat
zij u heeft weggevaagd uit het land, dat u in be-
zit gaat nemen. 22 JHWH zal u slaan met tering,
koorts, brand, ontstekingen, droogte, brandko-
ren en honingdauw: zij zullen u vervolgen, tot-
dat u te gronde gaat. 23 Ook zal de hemel boven
uw hoofd van koper zijn en de aarde onder u
van ijzer. 24 JHWH zal poeder en stof over uw
land laten regenen; van de hemel zullen die op u
neerdalen, totdat u verdelgd bent. 25 JHWH zal

(A) **27:22** Lev. 18:9; 20:17. (B) **27:23** Lev. 18:17; 20:14. (C) **27:26** Gal. 3:10. (D) **28:1** Deut. 11:13-17.

u verslagen aan uw vijanden overleveren. Langs
één enkele weg zult u tegen hen optrekken, maar
langs zeven wegen voor hen vluchten, zodat u
tot een schrikbeeld zult zijn voor alle koninkrij-
ken van de aarde. 26 Uw lijken zullen tot voed-
sel dienen voor al de vogels van de hemel en
de dieren van de aarde, zonder dat iemand die
opschrikt.
27 JHWH zal u slaan met Egyptische zweren,
met builen, uitslag en schurft, waarvan u niet
kunt genezen. 28 JHWH zal u slaan met waanzin,
verblinding en verstandsverbijstering, 29 zodat
u op de middag rondtast, als een blinde in de
duisternis; u zult op uw wegen niet voorspoe-
dig zijn, maar bij voortduring slechts verdrukt
en beroofd worden, zonder dat iemand u redt.
30 U zult een vrouw ondertrouwen, maar een an-
dere man zal haar beslapen. U zult een huis bou-
wen, maar het niet bewonen. U zult een wijn-
gaard planten, maar de vrucht daarvan niet ge-
nieten. 31 Uw rund zal voor uw ogen geslacht
worden, maar u zult daarvan niet eten. Uw ezel
zal in uw bijzijn geroofd worden, en niet tot
u terugkeren. Uw kleinvee zal aan uw vijanden
worden gegeven, zonder dat iemand u te hulp
komt. 32 Uw zonen en dochters zullen aan een
ander volk worden overgeleverd, terwijl u het
met eigen ogen ziet, en de hele dag naar hen
smacht, zonder iets te kunnen doen. 33 Een volk,
dat u niet kent, zal de vrucht van uw bodem eten
en alles waarvoor u gezwoegd hebt; bij voort-
during zult u slechts verdrukt en vertrapt wor-
den. 34 U zult waanzinnig worden vanwege het
schouwspel, dat uw ogen zullen zien. 35 JHWH
zal u slaan met boze zweren aan de knieën en
aan de dijen, waarvan u niet kunt genezen - van
uw voetzool af tot uw schedel toe. 36 JHWH zal u
en de koning, die u over u hebt aangesteld, naar
een volk voeren dat u niet kende, u noch uw va-
deren; aldaar zult u andere goden dienen, hout
en steen. 37 U zult een voorwerp van ontzetting
worden, een spreekwoord en een spotrede on-
der alle volken, terwijl JHWH u naar hun land
wegvoert.
38 Veel zaad zult u naar de akker brengen,
maar weinig inzamelen, want de sprinkhaan zal
het afvreten. 39 Wijngaarden zult u planten en
bewerken, maar geen wijn drinken of opleggen;
want de worm zal eraan knagen. 40 Olijfbomen
zult u hebben in uw hele gebied, maar u niet
met olie zalven; want uw olijven zullen afvallen.
41 U zult zonen en dochters verwekken, maar zij
zullen u niet toebehoren, want zij zullen in ge-
vangenschap gaan. 42 Van al uw bomen en veld-
vruchten zullen de sprinkhanen zich meester
maken. 43 Steeds meer zal de vreemdeling in uw
midden u te boven gaan, terwijl u al dieper zinkt.
44 Hij zal u te leen geven, maar u niet aan hem;
hij zal hoofd zijn, en u staart.
45 Al deze vervloekingen zullen over u komen,
u achtervolgen en u treffen, totdat u verdelgd
bent, omdat u niet geluisterd hebt naar de stem
van JHWH, uw God, en de geboden en inzettin-
gen die Hij u opgelegd heeft, niet onderhouden
hebt; 46 zij zullen onder u tot een teken en won-
der zijn, en onder uw nageslacht, voor altijd.
47 Omdat u JHWH, uw God, niet met vreugde
en blijdschap gediend hebt vanwege al uw over-
vloed, 48 zult u de vijanden, die JHWH tegen u
zal doen optrekken, dienen, onder honger en
dorst, in naaktheid en met gebrek aan alles; Hij
zal een ijzeren juk op uw hals leggen, totdat
Hij u verdelgd heeft. 49 JHWH zal tegen u doen
aanrukken een volk, dat van verre komt, van
het einde van de aarde, zoals een arend aan-
zweeft: een volk, waarvan u de taal niet verstaat,
50 een hardvochtig volk, dat geen grijsaard ont-
ziet en geen knaap genade bewijst; 51 dat de
vrucht van uw vee en van uw bodem zal opeten,
totdat u verdelgd bent; dat u geen koren, most of
olie zal overlaten, noch de worp van uw runde-
ren of de dracht van uw kleinvee, totdat het u te
gronde gericht heeft. 52 Het zal u in het nauw
brengen in al uw steden, totdat de hoge, ver-
sterkte muren vallen, waarop u in uw hele land
vertrouwde; ja, het zal u in het nauw brengen in
al uw steden, in heel het land dat JHWH, uw God,
u geven zal. 53 In de benardheid en benauwd-
heid, waarmee uw vijand u kwellen zal, zult u

de vrucht van uw eigen schoot eten, het vlees van de zonen en dochters, die JHWH, uw God, u geven zal. 54 De meest verwekelijkte en verwende man onder u zal zijn broeder noch zijn eigen vrouw noch de kinderen, die hem nog resten, iets gunnen, 55 zodat hij geen van hen iets zal willen geven van het vlees van zijn kinderen, die hij eet, omdat uw vijand hem niets anders overgelaten heeft, in de benardheid en benauwdheid, waarmee deze u in al uw steden kwellen zal. 56 (A) De verwekelijkte en verwende vrouw onder u, die van verwendheid en weekheid het nooit gewaagd heeft haar voetzool op de grond te zetten, zal haar eigen man noch haar zoon en dochter iets gunnen, 57 zelfs niet de nageboorte uit haar schoot noch de kinderen, die zij baart, want bij gebrek aan alles zal zij die in het geheim eten, in de benardheid en benauwdheid, waarmee uw vijand u in uw steden kwellen zal.

58 Indien u niet ijverig onderhoudt al de woorden van de *Torah*, die in dit boek geschreven zijn, en u geen ontzag hebt voor deze heerlijke, ontzagwekkende naam, JHWH, uw God, 59 dan zal JHWH u en uw nageslacht ongemeen zwaar tuchtigen met felle, aanhoudende slagen en boze, aanhoudende ziekten. 60 Hij zal alle kwalen van Egypte, waarvoor u bang bent, weer over u brengen, zodat zij aan u kleven. 61 Ook allerlei ziekten en slagen, die in het boek van deze *Torah* niet beschreven zijn, zal JHWH over u doen komen, totdat u verdelgd bent. 62 Met weinigen zult u overblijven, terwijl u talrijk geweest bent als de sterren van de hemel - omdat u niet geluisterd hebt naar de stem van JHWH, uw God. 63 Zoals de Heer er behagen in had om u wél te doen en u talrijk te maken, zo zal JHWH er behagen in hebben om u te gronde te richten en te verdelgen; en u zult weggerukt worden uit het land, dat u in bezit gaat nemen. 64 JHWH zal u verstrooien onder alle natiën van het ene einde van de aarde tot het andere; aldaar zult u andere goden dienen, die noch u noch uw vaderen gekend hebben: hout en steen. 65 U zult onder die volken geen rust vinden noch een rustplaats voor uw voetzool; JHWH zal u daar een bevend hart geven, ogen vol heimwee en een treurende ziel. 66 Zonder ophouden zal uw leven in gevaar verkeren; 's nachts en overdag zult u opschrikken en van uw leven niet zeker zijn. 67 's Morgens zult u zeggen: Was het maar avond; en 's avonds: Was het maar morgen - vanwege de angst, die uw hart vervult, en vanwege het schouwspel, dat uw ogen zien. 68 JHWH zal u op schepen naar Egypte terugbrengen langs de weg, waarvan Ik u gezegd had: U zult die nooit weerzien; u zult daar aan uw vijanden als slaven en slavinnen te koop aangeboden worden, maar er zal geen koper zijn.

Vernieuwing van het verbond met God

29 1 Dit zijn de woorden van het verbond dat JHWH Mozes geboden heeft met de Israëlieten te sluiten in het land Moab, naast het verbond dat Hij met hen bij Horeb gesloten had.(1)

2 Mozes dan riep heel Israël tot zich en zei tot hen: U hebt alles gezien wat JHWH in het land Egypte voor uw ogen Farao, al zijn dienaren en zijn hele land heeft aangedaan: 3 de grote beproevingen, die u met eigen ogen gezien hebt, die grote tekenen en wonderen. 4 Maar JHWH heeft u geen hart gegeven om te begrijpen of ogen om te zien, of oren om te horen, tot op de huidige dag.

5 Veertig jaar liet Ik u door de woestijn trekken; de kleding die u droeg, zijn niet versleten evenmin als de schoenen aan uw voeten. 6 (B) Brood hebt u niet gegeten, wijn of bedwelmende drank niet gedronken - opdat u zou weten, dat Ik JHWH, uw God, ben.

7 (C) Toen u op deze plaats gekomen was, trokken Sichon, de koning van Chesbon, en Og, de koning van Basan, ten strijde tegen ons op, en wij versloegen hen, 8 veroverden hun land en gaven dat tot een erfdeel aan Ruben, Gad en de

(1) **29:1** zie Exodus 19:1-20:21.

(A) **28:56** 2Kon. 6:28,29; Klaagl. 4:10. (B) **29:6 a** Num. 21:21-30. **29:6 b** Num. 21:31-35. (C) **29:7** Num. 32:33.

halve stam Manasse. 9 Onderhoudt dan ijverig
de woorden van dit verbond, opdat u voorspoedig alles volbrengen mag wat u doet. 10 Allen
staat u heden voor het aangezicht van JHWH, uw
God: uw aanvoerders, uw stamhoofden, uw oudsten en uw opzieners, alle mannen van Israël;
11 uw kinderen, uw vrouwen en de vreemdelingen in uw legerplaats, zelfs uw houthakkers en
waterputters, 12 om toe te treden tot het verbond van JHWH, uw God, tot dit met een vervloeking bekrachtigd verdrag, dat JHWH, uw God, heden met u sluit, 13 opdat Hij u heden als zijn volk
zal bevestigen en u tot een God zal zijn, zoals
Hij u toegezegd heeft, en uw vaderen, Abraham,
Isaak en Jakob, gezworen heeft. 14 Niet met u alleen sluit Ik dit verbond en dit met een vervloeking bekrachtigd verdrag; 15 maar zowel met ieder, die zich hier bij ons bevindt en heden staat
voor het aangezicht van JHWH, onze God, als
met ieder, die heden hier niet bij ons is. 16 Want
u weet, hoe wij in het land Egypte gewoond hebben en hoe wij midden door de volken gegaan
zijn, en u door hun land bent doorgetrokken,
17 (A) en u hebt de gruwelen en afgoden gezien,
die men bij hen vindt: hout en steen, zilver en
goud. 18 Laat er daarom onder u geen man of
vrouw, geen geslacht of stam zijn, van wie het
hart zich nu van JHWH, onze God, afwendt om
de goden van deze volken te gaan dienen; laat
er onder u geen wortel zijn, die gif of alsem
voortbrengt. 19 Maar als iemand bij het horen
van deze vervloekingen meent, dat hij gezegend
zal blijven en zegt: Ik zal vrede hebben, wanneer
ik in de stijfkoppigheid van mijn hart wandel -
waardoor hij verdelging brengt zowel over het
bevloeide als over het dorre (land) - 20 dan zal
JHWH die man niet willen vergeven, maar zullen de toorn en de ijver van JHWH tegen hem
branden; heel de vloek, die in dit boek opgetekend staat, zal op hem rusten, en JHWH zal zijn
naam uitwissen onder de hemel. 21 JHWH zal
hem uit alle stammen van Israël afzonderen tot
verderf overeenkomstig alle vervloekingen van
het verbond, dat in dit boek van de *Torah* is
beschreven. 22 (B) Dan zullen het volgende geslacht - uw zonen, die na u zullen opstaan - en
de buitenlander, die van verre komt, wanneer zij
de plagen en de ziekten zien, die JHWH in dit
land heeft doen uitbreken, 23 en dat de hele bodem zwavel, zout en verbrand is, dat hij niet bezaaid wordt en niets laat opkomen en er geen
gewas uit opschiet, zoals toen Sodom, Gomorra,
Adma en Seboïm ondersteboven gekeerd werden, die JHWH in zijn toorn en grimmigheid ondersteboven gekeerd heeft - 24 dan zullen alle
volken zeggen: Waarom heeft JHWH zo met dit
land gedaan? Wat betekent deze geweldig brandende toorn? 25 En men zal antwoorden: Omdat
zij verlaten hebben het verbond van JHWH, de
God van hun vaderen, het verbond dat Hij met
hen gesloten had toen Hij hen uit het land Egypte
leidde, 26 en omdat zij andere goden zijn gaan
dienen en zich daarvoor hebben neergebogen,
goden, die zij niet gekend hebben en die Hij hun
niet toebedeeld had - 27 dáárom is de toorn van
JHWH tegen dit land ontbrand om daarover heel
de vervloeking te brengen, die in dit boek opgetekend staat: 28 JHWH heeft hen in toorn en
grimmigheid en grote boosheid uit hun land gerukt en hen weggeslingerd naar een ander land,
zoals dit nu het geval is. 29 De verborgen dingen zijn voor JHWH, onze God, maar de geopenbaarde dingen zijn voor ons en onze kinderen
voor altijd, opdat wij al de woorden van deze *Torah* volbrengen.

Na berouw verlossing

30 1 Wanneer dan al deze dingen over u komen, de zegen en de vloek, die ik u voorgehouden heb, en u dit ter harte neemt te midden van al de volken, waar JHWH, uw God, u naar
hun gebied verdreven heeft, 2 en wanneer u zich
dan tot JHWH, uw God, bekeert en naar zijn stem
luistert overeenkomstig alles wat ik u heden gebied, u en uw kinderen, met heel uw hart en met
heel uw ziel - 3 dan zal JHWH, uw God, in uw lot

(A) **29:17** Heb. 12:15. (B) **29:22** Gen. 19:24,25.

een keer brengen en Zich over u ontfermen; Hij zal u weer bijeenbrengen uit het gebied van al de volken, naar wie JHWH, uw God, u verstrooid heeft. 4 Al waren uw verdrevenen aan het einde van de hemel, JHWH, uw God, zal u vandaar bijeenbrengen en vandaar halen; 5 JHWH, uw God, zal u brengen naar het land, dat uw vaderen bezeten hebben, u zult het bezitten en Hij zal u weldoen en u talrijker maken dan uw vaderen. 6 En JHWH, uw God, zal uw hart en het hart van uw nageslacht besnijden, zodat u JHWH, uw God, liefhebt met heel uw hart en met heel uw ziel, opdat u leeft. 7 JHWH, uw God, zal al deze vervloekingen op uw vijanden en uw haters leggen, die u vervolgd hebben. 8 U zult weer naar de stem van JHWH luisteren en al zijn geboden volbrengen, die ik u heden opleg. 9 JHWH, uw God, zal u in overvloed het goede schenken bij al het werk van uw handen, in de vrucht van uw schoot, in de vrucht van uw vee, in de vrucht van uw bodem, want JHWH zal weer behagen in u hebben, u ten goede, zoals Hij behagen had in uw vaderen - 10 wanneer u naar de stem van JHWH, uw God, luistert door zijn geboden en inzettingen te onderhouden, die in dit torahboek geschreven staan; wanneer u zich tot JHWH, uw God, bekeert met heel uw hart en met heel uw ziel.

De beslissende keuze

11 Want dit gebod, dat ik u heden opleg, is niet te moeilijk voor u en het is niet ver weg. 12 (A) Het is niet in de hemel, zodat u zou moeten zeggen: Wie zal opstijgen ten hemel, het voor ons halen, en het ons doen horen opdat wij het volbrengen? 13 En het is niet aan de overkant van de zee, zodat u zou moeten zeggen: Wie zal oversteken naar de overkant van de zee, het voor ons halen, en het ons doen horen opdat wij het volbrengen? 14 Maar dit woord is zeer dicht bij u, in uw mond en in uw hart om het te volbrengen. 15 Zie, ik houd u heden het leven en het goede voor, maar ook de dood en het kwade: 16 doordat ik u heden gebied JHWH, uw God, lief te hebben door in zijn wegen te wandelen en zijn geboden, inzettingen en verordeningen te onderhouden, opdat u leeft en talrijk wordt en JHWH, uw God, u zal zegenen in het land, dat u in bezit gaat nemen. 17 Maar indien uw hart zich afkeert en u niet luistert maar u laat verleiden en u voor andere goden neerbuigt en hen dient, 18 dan verkondig ik u heden, dat u zeker te gronde zult gaan; niet lang zult u leven in het land, dat u na het overtrekken van de Jordaan in bezit gaat nemen. 19 Ik neem heden de hemel en de aarde tegen u tot getuigen; het leven en de dood stel ik u voor, de zegen en de vloek; kies dan het leven, opdat u leeft, u en uw nageslacht, 20 (B) door JHWH, uw God, lief te hebben, naar zijn stem te luisteren en Hem aan te hangen, want dat is uw leven en waarborg voor een langdurig wonen in het land, waarvan JHWH uw vaderen, Abraham, Isaak en Jakob, gezworen heeft, dat Hij het hun geven zou.

Jozua, de opvolger van Mozes

31 1 Toen is Mozes deze woorden tot heel Israël gaan spreken; 2 (C) hij zei tot hen: Ik ben nu honderd en twintig jaar oud; ik kan niet meer uitgaan of ingaan, en JHWH heeft tot mij gezegd: De Jordaan hier zult u niet overtrekken. 3 JHWH, uw God, zelf zal voor u uit overtrekken; Hij zelf zal die volken vóór u verdrijven en verdelgen, zodat u hun land in bezit kunt nemen; Jozua zal voor u uit overtrekken, zoals JHWH geboden heeft. 4 (D) En JHWH zal met hen doen, zoals Hij gedaan heeft met Sichon en Og, de koningen van de Amorieten, die Hij heeft verdelgd; en met hun land. 5 JHWH zal hen aan u overleveren, en u zult met hen doen geheel overeenkomstig het gebod, dat ik u gegeven heb. 6 Weest sterk en moedig, weest niet bang en siddert niet voor hen, want JHWH, uw God, zelf gaat met u; Hij zal u niet begeven en u niet verlaten.

7 Toen riep Mozes Jozua en zei tot hem in tegenwoordigheid van geheel Israël: Wees sterk en moedig, want u zult met dit volk komen in

(A) **30:12** Rom. 10:6-8. (B) **30:20 a** Gen. 12:7. **30:20 b** Gen. 26:3. **30:20 c** Gen. 28:13. (C) **31:2** Num. 20:12. (D) **31:4** Num. 21:21-35.

het land, waarvan JHWH hun vaderen gezworen heeft, dat Hij het hun geven zou, en u zult het hen doen beërven. 8 (A) Want JHWH zelf zal vóór u uit trekken, Hij zelf zal met u zijn, Hij zal u niet begeven en u niet verlaten; wees niet bang en word niet verschrikt.

De lezing van de Torah om de zeven jaar

9 Toen Mozes deze *Torah* opgeschreven had, gaf hij ze aan de priesters, de zonen van Levi, die de ark van het verbond van JHWH droegen, en aan al de oudsten van Israël. 10 (B) En Mozes gebood hun: Na verloop van zeven jaar, op de bepaalde tijd van het jaar van de kwijtschelding, namelijk het Loofhuttenfeest, 11 wanneer heel Israël opgaat om voor het aangezicht van JHWH, uw God, te verschijnen, op de plaats die Hij verkiezen zal, zult u deze *Torah* ten aanhoren van heel Israël voorlezen. 12 Roep het volk samen, mannen, vrouwen en kinderen, ook de vreemdeling, die in uw steden woont, opdat zij ernaar horen en voor JHWH, uw God, leren ontzag te hebben en al de woorden van deze *Torah* ijverig onderhouden, 13 en opdat hun kinderen, die er niet van weten, het horen en zullen leren om voor JHWH, uw God, ontzag te hebben - al de tijd, dat u leeft in het land, dat u na het overtrekken van de Jordaan in bezit zult nemen.

Israëls afval aangekondigd

14 JHWH nu zei tot Mozes: Zie, de tijd nadert, dat u sterven zult; roep dan Jozua en ga met hem in de tent der samenkomst staan, opdat Ik hem bevelen zal geven. Toen gingen Mozes en Jozua in de tent der samenkomst staan. 15 En JHWH verscheen in de tent in een wolkkolom, en de wolkkolom stond aan de ingang van de tent.

16 JHWH zei tot Mozes: Zie, u gaat bij uw vaderen te ruste en dit volk zal overspelig de vreemde goden gaan nalopen van het land, waarin het komt; zij zullen Mij verlaten en mijn verbond verbreken, dat Ik met hen gesloten heb. 17 In die dagen zal mijn toorn tegen hen ontbranden, Ik zal hen verlaten en mijn aangezicht voor hen verbergen, zodat zij verteerd worden en vele rampen en benauwdheden hen treffen. Dan zullen zij in die dagen zeggen: Hebben die rampen ons niet daarom getroffen, omdat onze God niet in ons midden is? 18 Maar Ik zal in die dagen mijn aangezicht volkomen verbergen vanwege al het kwaad, dat zij gedaan hebben: dat zij zich tot andere goden hebben gewend. 19 Nu dan, schrijf dit lied op en leer het de Israëlieten, leg het hun op de lippen, opdat dit lied Mij tot getuige zal zijn tegen de Israëlieten. 20 Want Ik zal hen naar het land brengen, dat Ik hun vaderen onder ede beloofd heb, vloeiende van melk en honing; zij zullen eten en verzadigd en vet worden, maar zij zullen zich tot andere goden wenden en die dienen; Mij echter zullen zij versmaden en mijn verbond verbreken. 21 Wanneer dan vele rampen en benauwdheden hen treffen, dan zal dit lied tegen hen *getuigen*, want het zal in de mond van hun nageslacht niet verstommen. Immers, Ik ken de gezindheid die zij heden koesteren, voordat Ik hen breng naar het land, dat Ik hun onder ede beloofd heb.

22 Toen schreef Mozes dit lied op en leerde het de Israëlieten. 23 (C) En Hij gebood Jozua, de zoon van Noen: Wees sterk en moedig, want u zult de Israëlieten brengen in het land, dat Ik hun onder ede beloofd heb, en Ik zal met u zijn.

24 Toen Mozes gereed was met de woorden van deze *Torah* volledig in een boek op te schrijven, 25 gebood hij de Levieten, die de ark van het verbond van JHWH droegen: 26 Neemt dit boek van de *Torah* en legt het naast de ark van het verbond van JHWH, uw God, opdat het daar tot getuige tegen u zal zijn. 27 Want ik ken uw weerspannigheid en hardnekkigheid. Wanneer u, terwijl ik nu nog levend bij u ben, tegen JHWH weerspannig bent geweest, hoeveel te meer dan na mijn dood! 28 Roept alle oudsten van uw stammen en uw opzieners bij mij samen, opdat Ik, terwijl zij horen de volgende woorden zal spreken en tegen hen de hemel en de aarde tot getui-

(A) **31:8** Joz. 1:5; Heb. 13:5. (B) **31:10 a** Deut. 15:1,2. **31:10 b** Deut. 16:13-15. (C) **31:23** Num. 27:23; Joz. 1:6.

gen zal aanroepen. 29 Want ik weet, dat u na mijn
dood zeer verderfelijk handelen zult en afwijken
van de weg, die ik u geboden heb; daarom zal na
verloop van tijd het onheil over u komen, wan-
neer u doet wat kwaad is in de ogen van JHWH
en Hem krenkt door het maaksel van uw handen.
30 Toen sprak Mozes ten aanhoren van de hele
gemeente van Israël de woorden van dit lied ten
einde toe.

Het lied van Mozes

32 1 Neig uw oor, u hemel, dan wil ik spre-
ken, en de aarde zal horen naar de woor-
den van mijn mond.
2 Mijn leer zal druipen als regen, mijn rede zal
druppelen als dauw, als regenbuien op het jonge
groen, en als regenstromen op het kruid;
3 want ik zal de naam van JHWH uitroepen;
geeft grootheid aan onze God,
4 de Rots, wiens werk volkomen is, omdat al
zijn wegen recht zijn; een God van trouw, zonder
onrecht, rechtvaardig en waarachtig is Hij.
5 Verderfelijk hebben tegen Hem gehandeld,
die zijn zonen niet zijn, maar een schandvlek,
een verkeerd en vals geslacht.
6 Vergeldt u op deze wijze JHWH, u dwaas en
onwijs volk? Is Hij niet uw Vader, die u gescha-
pen heeft, die u gemaakt heeft en toebereid?
7 Gedenk aan de dagen van weleer let op de ja-
ren van geslacht tot geslacht; vraag uw vader, dat
hij het u zal meedelen, uw oudsten, dat zij het u
zeggen.
8 (A) Toen de Allerhoogste aan de volken hun
bezit toedeelde, toen Hij de mensenkinderen van
elkaar scheidde, heeft Hij de grenzen van de vol-
ken vastgesteld naar het aantal van de zonen van
Israël.
9 Want het deel van JHWH is zijn volk, Jakob
het Hem toegemeten erfdeel.
10 Hij vond hem in een land van steppen, in
een woest land van gekerm in de wildernis. Hij
beschutte hem, lette op hem, bewaarde hem als
zijn oogappel.
11 Als een arend, die zijn broedsel opwekt,
over zijn jongen zweeft, zijn wieken uitspreidt,
er een opneemt en draagt op zijn vlerken,
12 zo heeft JHWH hem alleen geleid, en geen
vreemde god stond hem terzijde.
13 Hij deed hem rijden over de hoogten van
de aarde, en eten de opbrengst van het veld; Hij
deed hem honing zuigen uit de rots, en olie uit
het keihard gesteente.
14 Boter van runderen en melk van kleinvee,
met vet van lammeren; en rammen van Basan en
bokken, met het vetste van de tarwe; en druiven-
bloed dronk u, schuimende wijn.
15 Toen werd Jesurun vet, en sloeg achteruit
- vet werd u, dik en vet gemest - en hij verwierp
God, die hem gemaakt had, hij minachtte de Rots
van zijn heil.
16 Zij verwekten Hem tot jaloezie door
vreemde goden, met gruwelen maakten zij
Hem boos;
17 (B) zij offerden aan de boze geesten, die
geen goden zijn, aan goden, die zij niet hebben
gekend, nieuwe goden, die kort tevoren opgeko-
men waren, voor welke uw vaderen niet gehui-
verd hadden.
18 De Rots, die u verwekt heeft, hebt u ver-
onachtzaamd en vergeten de God, die u heeft
voortgebracht.
19 Toen JHWH dat zag, heeft Hij hen verwor-
pen, omdat Hij boos was gemaakt door zijn zo-
nen en dochters;
20 Hij zei: Ik wil mijn aangezicht voor hen ver-
bergen en zien, wat hun einde zijn zal, want zij
zijn een verkeerd geslacht, kinderen, die geen
trouw kennen.
21 (C) Zij verwekten Mij tot jaloezie door wat
geen god is, zij maakten Mij boos met hun nie-
tigheden. Daarom zal Ik hen tot jaloezie verwek-
ken door wat geen natie is, door een dwaas volk
zal Ik hen boos maken.
22 Want een vuur is in mijn toorn ontstoken,
het brandt tot in de diepten van het dodenrijk;

(A) **32:8** Hand. 17:26. (B) **32:17** 1Cor. 10:20. (C) **32:21 a** 1Cor. 10:22. **32:21 b** Rom. 10:19.

het verteert de aarde met wat zij opbrengt en verzengt de grondvesten van de bergen.
23 Ik zal rampen over hen ophopen, al mijn pijlen tegen hen afschieten.
24 Als zij uitgeput zijn van honger en verteerd van koortsgloed en dodelijke ziekte, dan zal Ik de tanden van de wilde dieren tegen hen loslaten, met het venijn van wat schuifelt in het stof.
25 Buitenshuis zal het zwaard verdelgen, en binnenskamers de ontzetting: jongeman zowel als maagd, zuigeling en grijsaard.
26 Ik zou gezegd hebben: Ik zal hen wegblazen, een einde maken aan hun herinnering onder de stervelingen,
27 indien Ik de hoon van de vijand niet gevreesd had, dat hun tegenstanders het zouden misverstaan en zeggen: onze hand was verheven, niet JHWH heeft dit alles gedaan.
28 Want zij zijn een volk, dat elk begrip mist, en er is bij hen geen inzicht.
29 Indien zij wijs waren, zouden zij dit begrijpen, zij zouden op hun einde letten.
30 Hoe zou één er duizend kunnen najagen en zouden twee er tienduizend op de vlucht kunnen drijven, als niet hun Rots hen verkocht en JHWH hen prijsgegeven had.
31 Want hun rots is niet als onze rots; onze vijanden mogen zelf oordelen.
32 Waarlijk, hun wijnstok stamt uit de wijnstok van Sodom en uit de wijngaarden van Gomorra; hun druiven zijn giftige druiven, bitter zijn hun trossen.
33 Hun wijn is slangenvenijn en wreed addervergif.
34 Is het niet bij Mij weggeborgen, verzegeld in mijn schatkamers?
35 (A) Mij komt de wraak toe en de vergelding tegen de tijd, dat hun voet zal wankelen, want de dag van hun verderf is nabij, snel komt nader wat over hen is besloten.
36 (B) Want JHWH zal recht doen aan zijn volk en Zich ontfermen over zijn knechten; wanneer Hij ziet, dat hun kracht vergaan is, van hoog tot laag allen hun einde gevonden hebben,
37 dan zal Hij zeggen: Waar zijn hun goden, - de rots, waarbij zij schuilden –
38 die het vet van hun slachtoffers aten, de wijn van hun plengoffers dronken? Laat hen opstaan om u te redden, zodat u bescherming vindt.
39 Ziet nu, dat Ik, Ik het ben, daar is geen God, behalve Mij. Ik dood en doe herleven, Ik verbrijzel en Ik genees, en niemand is er die redt uit mijn macht.
40 Voorwaar, Ik hef mijn hand ten hemel en zeg: Zowaar Ik in eeuwigheid leef:
41 als Ik mijn bliksemend zwaard scherp maak, en mijn hand grijpt naar het oordeel, dan zal Ik wraak oefenen aan mijn tegenstanders, en vergelding brengen over wie Mij haten.
42 Ik zal mijn pijlen dronken maken van bloed, en mijn zwaard zal vlees verslinden: het bloed van de verslagenen en van de gevangenen, de harige hoofden van de vijanden.
43 (C) Jubelt, u natiën, om zijn volk, want Hij wreekt het bloed van zijn knechten, Hij oefent wraak aan zijn tegenstanders en verzoent zijn land, zijn volk.

Het einde van Mozes nadert

44 Mozes dan kwam en sprak ten aanhoren van het volk al de woorden van dit lied, samen met Hosea(1), de zoon van Noen. 45 En nadat Mozes al deze woorden tot heel Israël gesproken had, 46 zei hij tot hen: Neemt al de woorden ter harte, waarmee ik u heden vermaan, opdat u daarmee uw kinderen zult opdragen al de woorden van deze *Torah* nauwgezet te onderhouden. 47 Want dit is voor u geen leeg woord, maar dit is uw leven: door dit woord zult u lang wonen in het land, dat u na het overtrekken van de Jordaan in bezit zult nemen.
48 (D) Voorts zei JHWH op diezelfde dag tot Mozes: 49 Beklim dit gebergte, de Abarim - de

(1) **32:44** Op alle andere plaatsen wordt deze Hosea Jozua genoemd.

(A) **32:35** Rom. 12:19; Heb. 10:30. (B) **32:36** Ps. 135:14. (C) **32:43** Rom. 15:10; Opb. 19:2. (D) **32:48** Num. 27:12-14; Deut. 3:23-27.

berg Nebo, die in het land Moab ligt, tegenover Jericho - en zie het land Kanaän, dat Ik de Israëlieten in bezit zal geven, 50 en sterf op de berg, die u beklimmen zult, opdat u tot uw voorgeslacht vergaderd wordt, zoals uw broer Aäron op de berg Hor gestorven en tot zijn voorgeslacht vergaderd is - 51 omdat u ontrouw tegenover Mij geweest bent te midden van de Israëlieten, bij de wateren van Meribat-Kades in de woestijn Sin, en u Mij niet geheiligd hebt te midden van de Israëlieten. 52 Want u zult het land vóór u zien liggen, maar daar niet binnengaan, het land dat Ik de Israëlieten geven zal.

De zegen van Mozes

33 1 Dit is de zegen, waarmee Mozes, de man van God, de Israëlieten vóór zijn sterven gezegend heeft. 2 Hij zei: JHWH is gekomen van Sinaï en over hen opgegaan uit Seïr; Hij is in lichtglans verschenen van het gebergte Paran en gekomen uit het midden van heilige tienduizenden; aan zijn rechterzijde zagen zij een brandend vuur. 3 Ja, Hij heeft de volken lief; al zijn heiligen - in uw hand zijn zij, aan uw voeten legeren zij zich, vangen iets op van uw woorden. 4 Mozes heeft ons de *Torah* geboden, een bezit voor de gemeente van Jakob. 5 Hij werd Koning in Jesurun, toen de hoofden van het volk bijeenkwamen, de stammen van Israël alle samen.

6 Ruben zal leven en niet sterven, maar laten zijn mannen te tellen blijven.

7 En dit betreft Juda. Hij zei: Hoor, JHWH, de stem van Juda en breng hem tot zijn volk; zijn handen strijden voor hem, en wees U hem een hulp tegen zijn tegenstanders.

8 (A) Van Levi zei hij: Uw Tummim en Urim behoren de man toe, die uw gunstgenoot is, die U bij Massa op de proef gesteld hebt, met wie U getwist hebt bij de wateren van Meriba; 9 die van zijn vader en zijn moeder zei: ik zie hen niet; zijn broeders wilde hij niet kennen en van zijn kinderen wilde hij niet weten. Want zij onderhouden uw woord en bewaren uw verbond; 10 zij onderwijzen Jakob uw verordeningen, Israël uw *Torah*; zij doen reukwerk in uw neus opstijgen en leggen het brandoffer op uw altaar. 11 Zegen, JHWH, zijn kracht en zie het werk van zijn handen met welgevallen aan. Verpletter de lendenen van zijn tegenstanders en van wie hem haten, zodat zij niet meer kunnen opstaan.

12 Van Benjamin zei hij: De beminde van JHWH, die veilig bij Hem wonen zal. Hij beschermt hem voor altijd en woont tussen zijn berghellingen.

13 Van Jozef zei hij: Laat zijn land door JHWH gezegend zijn met de kostelijkste gave van de hemel, met de dauw, en met de watervloed die beneden ligt; 14 met de kostelijkste gave, die de zon voortbrengt, en met de kostelijkste gave, die de maan doet opkomen; 15 met het uitnemendste van de aloude bergen, 16 en met de kostelijkste gave van de eeuwige heuvels, en met de kostelijkste gave van de aarde en haar volheid; met het welbehagen van Hem, die in de braamstruik tegenwoordig was; dat mag komen op het hoofd van Jozef, op de schedel van de uitverkorene onder zijn broeders. 17 De eersteling van zijn runderen is zijn trots en zijn hoorns zijn hoorns van een woudos; daarmee zal hij de volken stoten, alle einden van de aarde. Dit zijn de tienduizenden van Efraïm en dit zijn de duizenden van Manasse.

18 Van Zebulon zei hij: Verheug u, u Zebulon, over uw tochten, en u, Issakar, over uw tenten. 19 Volken zullen zij roepen tot de berg; daar zullen zij offers brengen naar de eis, want zij zullen de overvloed van de zeeën drinken en gevuld worden met de meest verborgen schatten van het strand.

20 Van Gad zei hij: Geprezen zij Hij, die voor Gad ruimte maakt; hij legt zich neer als een leeuwin en verbrijzelt de arm, ja, de schedel. 21 Hij voorzag zichzelf van het beste deel, want daar was het deel van de heersersstaf verborgen; hij kwam tot de hoofden van het volk; het heeft

(A) **33:8 a** Ex. 28:30. **33:8 b** Ex. 17:7. **33:8 c** Ex. 17:7; Num. 20:13.

de gerechtigheid van JHWH en zijn gerichten ten uitvoer gebracht met Israël.
22 En van Dan zei hij: Dan is een leeuwenwelp, die uit Basan tevoorschijn springt.
23 En van Naftali zei hij: Naftali is verzadigd van welbehagen en vervuld van de zegen van JHWH; neem het Meer in bezit en het Zuiden.
24 Van Aser zei hij: Gezegend zij Aser onder de zonen; laat hij bemind zijn bij zijn broeders, en laat hij zijn voet in olie dopen. 25 IJzer en koper mogen uw grendels zijn, uw sterkte mag zijn als uw levensduur.
26 Daar is niemand als God, o Jesurun; Hij rijdt langs de hemel als uw helper en in zijn hoogheid over de wolken. 27 De eeuwige God is u een woning en onder u zijn eeuwige armen. Omdat Hij de vijand vóór u verdreef en zei: Verdelg!
28 Daarom woonde Israël veilig en bleef de bron van Jakob ongestoord in een land van koren en most; ja, zijn hemel sprenkelt dauw. 29 Gezegend bent u, Israël; wie is aan u gelijk? Een volk, verlost door JHWH, die het schild van uw hulp en het zwaard van uw hoogheid is. Daarom zullen uw vijanden u veinzend hulde brengen, en u zult op hun hoogten marcheren.

De dood van Mozes

34 1 715 Toen beklom Mozes uit de velden van Moab de berg Nebo, de top van de Pisga, die tegenover Jericho ligt, en JHWH liet hem het hele land zien: Gilead tot Dan toe, 2 het hele Naftali, het land van Efraïm en Manasse, het hele land van Juda tot aan de achterste zee, 3 de Negev en de Streek, het dal van Jericho, de Palmstad, tot Soar toe. 4 (A) En JHWH zei tot hem: Dit is het land, dat Ik Abraham, Isaak en Jakob onder ede beloofd heb met deze woorden: aan uw nageslacht zal Ik het geven. Ik heb het u met uw ogen laten zien, maar u zult daarheen niet overtrekken. 5 Toen stierf Mozes, de knecht van JHWH, aldaar in het land Moab, volgens het woord van JHWH. 6 En Hij begroef hem in een dal in het land Moab, tegenover Bet-Peor, en niemand heeft zijn graf geweten tot op de huidige dag. 7 Mozes was honderd twintig jaar oud, toen hij stierf; zijn oog was niet verduisterd en zijn kracht was niet geweken. 8 En de Israëlieten rouwden over Mozes in de velden van Moab dertig dagen lang, totdat de dagen van de rouwklacht over Mozes ten einde waren.
9 Jozua nu, de zoon van Noen, was vol van de geest van wijsheid, want Mozes had zijn handen op hem gelegd. Daarom luisterden de Israëlieten naar hem en deden zoals JHWH Mozes geboden had. 10 (B) Zoals Mozes, die JHWH gekend heeft van aangezicht tot aangezicht, is er in Israël geen profeet meer opgestaan - 11 getuige al de tekenen en wonderen, die JHWH hem heeft opgedragen te doen in het land Egypte aan Farao, aan al zijn hovelingen en aan zijn hele land, 12 en getuige al het machtsbetoon en al de schrikwekkende, grote daden, die Mozes voor de ogen van heel Israël gedaan heeft.

(A) **34:4 a** Gen. 12:7. **34:4 b** Gen. 26:3. **34:4 c** Gen. 28:13. (B) **34:10** Ex. 33:11.

Jozua

Hebreeuws: Je-hò-sjoea (JHWH redt)

De opdracht van JHWH aan Jozua om Kanaän in bezit te nemen

1 1 Het gebeurde na de dood van Mozes, de
knecht van JHWH, dat JHWH tot Jozua, de
zoon van Noen, de dienaar van Mozes, zei: 2 Mijn
knecht Mozes is gestorven; welnu, maak u ge-
reed, trek hier de Jordaan over, u en dit hele volk,
naar het land, dat Ik hun, de Israëlieten, geven
zal. 3 (A) Elke plaats die uw voetzool betreden
zal, geef Ik u allen, zoals Ik tot Mozes gespro-
ken heb. 4 Van de woestijn en de Libanon ginds
tot aan de grote rivier, de rivier de Eufraat, het
hele land van de Hethieten, en tot aan de Grote
Zee in het westen zal uw gebied zijn. 5 (B) Nie-
mand zal voor u standhouden al de dagen van
uw leven; zoals Ik met Mozes geweest ben, zal Ik
met u zijn; Ik zal u niet begeven en u niet ver-
laten. 6 (C) Wees sterk en moedig, want u zult
dit volk het land doen beërven, dat Ik hun va-
deren gezworen heb hun te zullen geven. 7 Al-
leen, wees zeer sterk en moedig en handel nauw-
gezet overeenkomstig de hele *Torah* die mijn
knecht Mozes u geboden heeft; wijk daarvan niet
af naar rechts noch naar links, opdat u voorspoe-
dig bent, overal waar u gaat. 8 Dit boek van de
Torah mag niet wijken uit uw mond, maar over-
peins het dag en nacht, opdat u nauwgezet han-
delt overeenkomstig alles wat daarin geschreven
is, want dan zult u op uw wegen uw doel berei-
ken en zult u voorspoedig zijn. 9 Heb Ik u niet
geboden: wees sterk en moedig? Sidder niet en
word niet verschrikt, want JHWH, uw God, is met
u, overal waar u gaat.
10 Toen beval Jozua de opzieners van het volk:
11 Gaat midden door de legerplaats en beveelt
het volk aldus: bereidt u voedsel, want binnen
drie dagen zult u de Jordaan hier overtrekken
om bezit te gaan nemen van het land, dat JHWH,
uw God, u tot een bezitting geven zal. 12 (D) Tot
de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam
Manasse zei Jozua: 13 Gedenkt het woord dat
Mozes, de knecht van JHWH, u geboden heeft:
JHWH, uw God, schenkt u rust en geeft u dit
land; 14 uw vrouwen, uw kleine kinderen en uw
vee mogen blijven in het land, dat Mozes u gege-
ven heeft aan de overzijde van de Jordaan, maar
u zult, ten strijde toegerust, aan de spits van
uw broeders optrekken, alle dappere helden, en
u zult hen helpen, 15 totdat JHWH uw broeders
rust geschonken heeft evenals u, en ook zij be-
zit genomen hebben van het land dat JHWH, uw
God, hun geven zal. Dan mag u terugkeren naar
uw eigen land en dat in bezit nemen, hetwelk
Mozes, de knecht van JHWH, u gegeven heeft aan
de overzijde van de Jordaan, in het oosten.
16 Daarop *antwoordden* zij Jozua: Al wat u ons
bevolen hebt, zullen wij doen en overal, waar-
heen u ons zenden zult, zullen wij gaan; 17 even-
zeer als wij naar Mozes geluisterd hebben, zullen
wij naar u luisteren; mag alleen JHWH uw God,
met u zijn, juist zoals Hij met Mozes is geweest.
18 Ieder die uw bevel weerstreeft en niet hoort
naar uw woorden, wat u hem ook bevelen zult,
zal ter dood gebracht worden. Alleen, wees sterk
en moedig!

De verspieders te Jericho

2 1 (E) Jozua, de zoon van Noen, zond van
Sittim ongemerkt twee verspieders uit met
de opdracht: Gaat heen, neemt het land in ogen-
schouw en Jericho. Zij gingen dan en kwamen
in het huis van een hoer, Rachab geheten, waar
zij gingen slapen. 2 Toen werd aan de koning van
Jericho gemeld: Zie, er zijn hier hedennacht man-
nen gekomen van de Israëlieten om het land te

(A) **1:3** Deut. 11:24,25. (B) **1:5** Deut. 31:6,8; Heb. 13:5. (C) **1:6** Deut. 31:6,7,23. (D) **1:12** Num. 32:28-32; Deut. 3:18-20; Joz. 22:1-6. (E) **2:1** Heb. 11:31; Jak. 2:25.

verkennen. 3 De koning van Jericho zond daarop een boodschap aan Rachab: Lever de mannen uit, die tot u zijn gekomen, die uw huis binnengegaan zijn, want zij zijn gekomen om het hele land te verkennen. 4 Maar de vrouw had de beide mannen genomen en hen verborgen, en zij zei: Zeker, die mannen zijn tot mij gekomen, maar ik wist niet, vanwaar zij waren. 5 Toen de poort bij het invallen van de duisternis gesloten zou worden, zijn die mannen weggegaan; ik weet niet, waarheen die mannen gegaan zijn. Jaagt hen snel achterna, voorzeker zult u hen inhalen. 6 Zij had hen echter op het dak doen klimmen en hen verborgen onder de vlasstengels, die zij uitgespreid had liggen op het dak. 7 Die mannen nu jaagden hen achterna in de richting van de Jordaan naar de doorwaadbare plaatsen, en men sloot de poort, zodra de achtervolgers eruit gegaan waren.

8 Voordat zij echter gingen slapen, klom zij tot hen op het dak, 9 en zei tot de mannen: Ik weet dat JHWH u het land gegeven heeft en dat de schrik voor u op ons gevallen is en dat alle inwoners van het land voor u sidderen. 10 (A) Want wij hebben gehoord, dat JHWH de wateren van de Schelfzee voor uw ogen heeft doen opdrogen, toen u uittrok uit Egypte, en wat u gedaan hebt aan de beide koningen van de Amorieten aan de overzijde van de Jordaan, Sichon en Og, die u met de ban geslagen hebt. 11 Toen wij dat hoorden, versmolt ons hart en vanwege u bleef bij niemand meer enige moed over, want JHWH, uw God, is een God in de hemel boven en op de aarde beneden. 12 Nu dan, zweert mij toch bij JHWH, dat, aangezien ik u een weldaad bewezen heb, u ook aan mijn familie een weldaad zult bewijzen; en geeft mij een betrouwbaar teken, 13 dat u mijn vader en moeder, mijn broers en zussen en allen die bij hen horen in leven zult laten en ons van de dood redden zult. 14 Toen zeiden de mannen tot haar: Wij staan met ons leven voor u borg, indien u deze onze zaak niet bekend maakt; wanneer dan JHWH ons het land gegeven heeft, zullen wij u dankbaarheid en trouw bewijzen. 15 Daarop liet zij hen met een touw door het venster naar beneden, want haar huis was gelegen op de buitenzijde van de stadsmuur, zodat zij woonde op de muur, 16 en zij zei tot hen: Gaat naar het gebergte, opdat de achtervolgers u niet aantreffen en houdt u daar drie dagen schuil, totdat de achtervolgers teruggekeerd zijn; daarna kunt u uw weg vervolgen. 17 De mannen zeiden tot haar: Wij zullen ontslagen zijn van deze eed aan u, die u ons hebt doen zweren - 18 zie, wanneer wij het land binnenkomen, moet u dit koord van scharlakendraad binden aan het venster waardoor u ons hebt neergelaten, en uw vader en uw moeder, uw broers en de hele familie bij u in huis bijeenbrengen. 19 Ieder, die dan uit de deur van uw huis naar buiten gaat, zijn bloed komt op zijn eigen hoofd, maar wij zijn onschuldig; al wie echter bij u in huis zal zijn, zijn bloed komt op ons hoofd, indien men de hand aan hem slaat. 20 Indien u echter deze onze zaak bekend maakt, dan zijn wij ontslagen van de eed aan u, die u ons hebt doen zweren. 21 Zij nu zei: Zoals u gezegd hebt, zo zal het zijn. Daarop liet zij hen gaan en zij gingen heen; en zij bond het scharlaken koord aan het venster. 22 Zij nu gingen heen, kwamen in het gebergte en bleven daar drie dagen, totdat de vervolgers teruggekeerd waren. De vervolgers hadden overal langs de wegen gezocht zonder te vinden. 23 Toen keerden de beide mannen terug, daalden van het gebergte af, staken over en kwamen bij Jozua, de zoon van Noen, en zij vertelden hem al hun ervaringen. 24 Zij zeiden tot Jozua: JHWH heeft het hele land in onze macht gegeven, ja zelfs sidderen voor ons alle inwoners van het land.

De overtocht over de Jordaan

3 1 Toen stond Jozua 's morgens vroeg op, en hij en al de Israëlieten braken op van Sittim en kwamen tot aan de Jordaan, waar zij overnachtten, voordat zij overtrokken. 2 Na verloop van drie dagen gingen de opzieners de leger-

(A) **2:10 a** Ex. 14:21. **2:10 b** Num. 21:21-35.

plaats door [3] en zij gaven het volk dit bevel: Zodra u de ark van het verbond van JHWH, uw God, ziet en de Levitische priesters, die haar dragen, dan zult u ook van uw plaats opbreken en achter haar aan trekken. [4] Laat er echter tussen u en haar een afstand zijn van ongeveer tweeduizend el lengte; komt niet dicht bij haar; opdat u de weg mag weten, waarlangs u gaan zult, want langs die weg bent u noch gisteren noch eergisteren getrokken. [5] En Jozua zei tot het volk: Heiligt u, want morgen zal JHWH in uw midden wonderen doen. [6] Tot de priesters zei Jozua: Neemt de ark van het verbond op en trekt over, vóór het volk uit. Toen namen zij de ark van het verbond op en gingen vóór het volk uit.

[7] En JHWH zei tot Jozua: Op deze dag zal Ik beginnen u groot te maken in de ogen van geheel Israël, opdat zij weten dat Ik met u zal zijn, zoals Ik met Mozes geweest ben. [8] Beveel dan de priesters, die de ark van het verbond dragen: zodra u gekomen bent aan de oever van het water van de Jordaan, zult u in de Jordaan blijven staan. [9] Toen zei Jozua tot de Israëlieten: Komt naderbij en hoort de woorden van JHWH, uw God. [10] Voorts zei Jozua: Hieraan zult u weten, dat de levende God in uw midden is en dat Hij zeker de Kanaänieten, de Hethieten, de Chiwwieten, de Perizzieten, de Girgasieten, de Amorieten en de Jebusieten voor u uit verdrijven zal: [11] ziet, de ark van het verbond van JHWH van de hele aarde trekt vóór u uit, de Jordaan in. [12] Welnu, neemt u twaalf mannen uit de stammen van Israël, uit elke stam één man. [13] Zodra dan de voetzolen van de priesters, die de ark van JHWH, de Heer van de hele aarde, dragen, in het water van de Jordaan rusten, zal het water van de Jordaan afgesneden worden; het water, dat van boven afkomt, zal als een dam blijven staan. [14] Het gebeurde nu, toen het volk uit zijn tenten opbrak om de Jordaan over te trekken, - de priesters die de ark van het verbond droegen, bevonden zich aan de spits van het volk - [15] dat, zodra de dragers van de ark aankwamen bij de Jordaan en de voeten van de priesters, die de ark droegen, aan de oever in het water gedompeld waren - de Jordaan nu was geheel buiten zijn oevers getreden gedurende de hele oogsttijd - [16] het water, dat van boven afkwam, bleef staan; het rees op als een dam, zeer ver weg bij Adam, de stad, die naast Saretan ligt, terwijl het water dat afvloeide naar de zee van de Vlakte, de Zoutzee, volkomen werd afgesneden. Toen trok het volk over, tegenover Jericho. [17] Maar de priesters die de ark van het verbond van JHWH droegen, bleven onbeweeglijk staan op het droge, midden in de Jordaan, terwijl heel Israël op het droge overtrok, totdat het hele volk de overtocht over de Jordaan voleindigd had.

4 [1] Nadat het hele volk de overtocht over de Jordaan voleindigd had, zei JHWH tot Jozua: [2] Neemt u uit het volk twaalf mannen, uit elke stam één man, en beveelt hun: [3] Neemt twaalf stenen op, hier midden uit de Jordaan, van de plaats waar de voeten van de priesters onbeweeglijk staan, brengt ze met u naar de overzijde en legt ze in het kwartier, waar u deze nacht zult doorbrengen.

[4] Toen riep Jozua de twaalf mannen, die hij uit de Israëlieten had aangesteld, uit elke stam één man, [5] en Jozua zei tot hen: Trekt over, vóór de ark van JHWH, uw God, naar het midden van de Jordaan, en heft u ieder één steen op de schouder, naar het getal van de stammen van de Israëlieten, [6] opdat dit een teken onder u zal zijn. Wanneer uw kinderen later vragen: Wat hebben deze stenen voor u te betekenen? [7] dan zult u tot hen zeggen: Dat de wateren van de Jordaan afgesneden werden voor de ark van het verbond van JHWH; toen deze door de Jordaan trok, werden de wateren van de Jordaan afgesneden; daarom zullen deze stenen voor de Israëlieten tot een gedenkteken zijn voor altijd. [8] De Israëlieten nu deden, zoals Jozua bevolen had. Zij lichtten twaalf stenen midden uit de Jordaan, zoals JHWH tot Jozua gesproken had, naar het getal van de stammen van de Israëlieten, en brachten ze met zich mee naar het nachtkwartier, waar zij ze neerlegden. [9] Ook richtte Jozua twaalf stenen op midden in de Jordaan, op de plaats, waar de voeten van de priesters die de

ark van het verbond droegen, hadden gestaan; en zij zijn daar tot op de huidige dag.
10 De priesters nu, die de ark droegen, bleven midden in de Jordaan staan, totdat alles volbracht was, wat JHWH Jozua bevolen had tot het volk te spreken, naar alles wat Mozes Jozua geboden had; en het volk trok met haast over.
11 Toen het hele volk de overtocht volbracht had, trok de ark van JHWH over en de priesters, voor de ogen van het volk. 12 Ook trokken de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam Manasse over, ten strijde toegerust, aan de spits van de Israëlieten, zoals Mozes tot hen gesproken had, 13 ongeveer veertigduizend tot de strijd gewapenden; voor het aangezicht van JHWH trokken zij over ten strijde, naar de vlakten van Jericho. 14 In die dagen heeft JHWH Jozua groot gemaakt in de ogen van geheel Israël, zodat zij ontzag voor hem hadden, zoals zij ontzag voor Mozes hadden al de dagen van zijn leven.
15 En JHWH zei tot Jozua: 16 Beveel de priesters die de ark van de getuigenis dragen, uit de Jordaan op te klimmen. 17 En Jozua beval de priesters: Klimt op uit de Jordaan. 18 Toen dan de priesters die de ark van het verbond van JHWH droegen, uit het midden van de Jordaan opklommen, hadden de voetzolen van de priesters zich nauwelijks losgemaakt en het droge betreden, of de wateren van de Jordaan keerden terug naar hun plaats en stroomden als tevoren langs zijn hele oever. 19 Het volk nu is uit de Jordaan opgeklommen op de tiende van de eerste maand en zij legerden zich te Gilgal, aan de oostelijke grens van Jericho.
20 Die twaalf stenen, welke men uit de Jordaan genomen had, richtte Jozua te Gilgal op. 21 En hij zei tot de Israëlieten: Wanneer uw kinderen later hun vaders vragen: Wat betekenen deze stenen?
22 dan zult u uw kinderen aldus inlichten: Op het droge is Israël hier door de Jordaan getrokken, 23 omdat JHWH, uw God, de wateren van de Jordaan voor u heeft doen opdrogen, totdat u erdoor getrokken was, zoals JHWH, uw God, gedaan heeft met de Schelfzee, die Hij voor ons heeft doen opdrogen, totdat wij erdoor getrokken waren, 24 opdat alle volken van de aarde zouden weten, dat de hand van JHWH sterk is, en zij ontzag voor JHWH, uw God zouden hebben, al de dagen.

Besnijdenis en Pèsach te Gilgal

5 1 Zodra al de koningen van de Amorieten aan de westzijde van de Jordaan en al de koningen van de Kanaänieten aan de zee hoorden, dat JHWH de wateren van de Jordaan voor het aangezicht van de Israëlieten had doen opdrogen, totdat zij erdoor getrokken waren, versmolt hun hart en zij hadden geen moed meer vanwege de Israëlieten.
2 In die tijd zei JHWH tot Jozua: Maak u stenen messen en besnijd de Israëlieten opnieuw, voor de tweede keer. 3 Toen maakte Jozua zich stenen messen en hij besneed de Israëlieten op de Heuvel van de voorhuiden. 4(A) Dit nu was de reden, waarom Jozua hen besneed: al het volk van het mannelijk geslacht, dat uit Egypte getrokken was, alle strijders waren in de woestijn onderweg gestorven, nadat zij uit Egypte getrokken waren. 5 Want al het volk dat uitgetrokken was, was besneden geweest, maar al het volk dat geboren was in de woestijn onderweg na de uittocht uit Egypte, had men niet besneden. 6 Want veertig jaren zijn de Israëlieten door de woestijn getrokken, totdat het hele volk omgekomen was, de strijders, die uit Egypte getrokken waren, die naar de stem van JHWH niet geluisterd hadden, aan wie JHWH gezworen had, dat Hij hun niet zou laten zien het land, waarvan JHWH hun vaderen gezworen had, dat Hij het ons geven zou, een land, overvloeiende van melk en honing.
7 Maar hun zonen heeft Hij in hun plaats gesteld; dezen heeft Jozua besneden, want zij waren onbesneden, omdat men hen onderweg niet besneden had. 8 Toen het hele volk zich tot de laatste man toe had laten besnijden, bleven zij waar zij waren in de legerplaats, totdat zij hersteld

(A) **5:4** Num. 14:28-35.

waren. 9 En JHWH zei tot Jozua: Heden heb Ik
de smaad van Egypte van u allen afgewenteld.
Daarom noemt men die plaats Gilgal, tot op de
huidige dag.
10 (A) Terwijl de Israëlieten te Gilgal gelegerd
waren, vierden zij het Pèsach op de veertiende
dag van die maand, 's avonds, in de vlakten van
Jericho; 11 en zij aten, de dag na het Pèsach, van
de opbrengst van het land, ongezuurde broden
en geroosterd koren, op dezelfde dag. 12 (B) En
het manna hield op, de dag nadat zij van de op-
brengst van het land hadden gegeten. Dus had-
den de Israëlieten geen manna meer, maar zij
aten dat jaar van wat het land Kanaän opleverde.

De val van Jericho

13 Het gebeurde nu, terwijl Jozua bij Jericho
was, dat hij zijn ogen opsloeg - zie, daar stond
een man tegenover hem met een uitgetrokken
zwaard in de hand. Jozua trad op hem toe en
vroeg hem: Behoort u tot ons of tot onze tegen-
standers? 14 Maar hij antwoordde: Neen, maar ik
ben de vorst van het leger van JHWH. Nu ben ik
gekomen. Toen wierp Jozua zich op zijn aange-
zicht ter aarde, boog zich neer en zei tot hem:
Wat heeft mijn heer tot zijn knecht te zeggen?
15 En de vorst van het leger van JHWH zei tot
Jozua: Doe uw schoenen van uw voeten, want de
plaats waarop u staat, is heilig. En Jozua deed dit.
6 1 Intussen had Jericho de poort gesloten; het
was volkomen gesloten voor de Israëlieten;
niemand kon daar uit of in gaan. 2 En JHWH
sprak tot Jozua: Zie, Ik geef Jericho met zijn ko-
ning, de krachtige helden, in uw macht. 3 U moet
om de stad heen trekken, terwijl alle strijders
eenmaal om de stad heen gaan; 4 zó moet u zes
dagen doen, terwijl zeven priesters zeven sjofars
voor de ark uit dragen. Maar op de zevende dag
moet u zevenmaal om de stad heen trekken en
de priesters zullen op de sjofars blazen. 5 Wan-
neer men op de ramshoorn de toon aanhoudt en
u het geluid van de sjofar hoort, dan moet het
hele volk een luid gejuich aanheffen en de stads-
muur zal ineenstorten en het volk moet daarop
klimmen, ieder recht voor zich uit.
6 Toen riep Jozua, de zoon van Noen, de pries-
ters en zei tot hen: Neemt de ark van het ver-
bond op en laten zeven priesters zeven sjofars
dragen voor de ark van JHWH uit. 7 En tot het
volk zei hij: Trekt voort en gaat om de stad heen
en laten de gewapenden vóór de ark van JHWH
uit trekken. 8 Zodra Jozua tot het volk gespro-
ken had, trokken de zeven priesters, die de ze-
ven ramshoorns voor het aangezicht van JHWH
droegen, voort en bliezen op de hoorns, terwijl
de ark van het verbond van JHWH hen volgde.
9 En de gewapenden gingen voor de priesters uit,
die de sjofars bliezen, en de achterhoede kwam
achter de ark aan, terwijl er voortdurend op de
sjofar geblazen werd. 10 Jozua nu had het volk
bevolen: U zult niet juichen en uw stem niet la-
ten horen, ja, laat er geen woord uit uw mond
uitgaan tot op de dag, dat ik u zeg: Juicht! - dan
moet u juichen. 11 Dus trok de ark van JHWH
om de stad, eenmaal rondgaande. Daarop kwa-
men zij in de legerplaats en overnachtten in de
legerplaats.
12 En Jozua stond 's morgens vroeg op en de
priesters namen de ark van JHWH op. 13 De ze-
ven priesters nu, die de zeven sjofars voor de ark
van JHWH uitdroegen, gingen heen en bliezen al
gaande op de sjofars, en de gewapenden gingen
voor hen uit en de achterhoede kwam achter de
ark van JHWH aan, terwijl er voortdurend op de
sjofar geblazen werd. 14 Dus trokken zij op de
tweede dag eenmaal om de stad heen en keer-
den terug in de legerplaats. Aldus deden zij zes
dagen.
15 Op de zevende dag echter stonden zij vroeg
op, zodra de dageraad gekomen was, en trokken
op dezelfde wijze zevenmaal om de stad heen;
alleen op die dag trokken zij zevenmaal om de
stad heen. 16 Toen de priesters bij de zevende
maal op de hoorns bliezen, zei Jozua tot het
volk: Juicht, want JHWH heeft u de stad gegeven!
17 Maar de stad en al wat erin is, zal door de ban

(A) **5:10** Ex. 12:1-13. (B) **5:12** Ex. 16:35.

JHWH gewijd zijn; alleen de hoer Rachab zal in leven blijven, zij en allen die met haar in het huis zijn, omdat zij de boden die wij uitgezonden hadden, heeft verborgen. 18 U echter, neemt u in acht voor het gebannene, opdat u niet, terwijl u met de ban slaat, van het gebannene neemt en de legerplaats van Israël onder de ban brengt en in het ongeluk stort. 19 Al het zilver en goud en de koperen en ijzeren voorwerpen zullen JHWH heilig zijn: het zal bij de schat van JHWH komen. 20 (A) Het volk dan juichte, terwijl men op de hoorns blies; zodra het volk het geluid van de hoorn hoorde, hief het een luid gejuich aan. En de muur stortte ineen, en het volk klom de stad binnen, ieder recht voor zich uit, en zij namen de stad in. 21 Toen sloegen zij alles wat in de stad was, met de ban, zowel man als vrouw, zowel jong als oud, tot runderen, schapen en ezels toe, met de scherpte van het zwaard. 22 Maar tot de twee mannen die het land verspied hadden, zei Jozua: Gaat het huis van de hoer binnen en brengt de vrouw en allen, die haar toebehoren, naar buiten, zoals u haar gezworen hebt. 23 Toen gingen de jonge mannen, de verspieders, naar binnen en brachten Rachab naar buiten en haar vader, haar moeder, haar broers en allen die haar toebehoorden - ja, haar hele geslacht brachten zij naar buiten - en zij wezen haar een verblijf aan buiten de legerplaats van Israël. 24 De stad echter en alles wat erin was, verbrandden zij met vuur; alleen het zilver, het goud en de koperen en ijzeren voorwerpen voegden zij bij de schat van het huis van JHWH. 25 (B) Zo heeft Jozua de hoer Rachab en haar familie en allen die haar toebehoorden, in leven gelaten, en zij heeft onder Israël gewoond tot op de huidige dag, omdat zij de boden verborgen had gehouden, die Jozua uitgezonden had om Jericho te verkennen. 26 (C) In die tijd deed Jozua deze eed: Vervloekt voor het aangezicht van JHWH is de man, die zich opmaakt en deze stad Jericho herbouwt; ten koste van zijn eerstgeborene zal hij haar grondvesten, ten koste van zijn jongste haar poortdeuren inzetten.

27 En JHWH was met Jozua en een goed bericht over hem ging door het hele land.

Achans misdaad en straf - Nederlaag bij Ai

7 1 De Israëlieten vergrepen zich evenwel aan het gebannene, doordat Achan, de zoon van Karmi, de zoon van Zabdi, de zoon van Zerach, uit de stam Juda, iets wegnam van het gebannene. Toen ontbrandde de toorn van JHWH tegen de Israëlieten. 2 Jozua nu zond mannen van Jericho naar Ai, dat bij Bet-Awen ligt, oostelijk van Betel, en zei tot hen: Trekt op en verkent het land. Toen trokken die mannen op en verkenden Ai. 3 Daarop kwamen zij tot Jozua terug en zeiden tot hem: Het hele volk hoeft niet op te trekken, laten ongeveer twee- of drieduizend man optrekken om Ai te verslaan; vermoei niet het hele volk door een tocht daarheen, want zij zijn daar weinig talrijk. 4 Zo trokken van het volk ongeveer drieduizend man daarheen; zij sloegen echter voor de mannen van Ai op de vlucht. 5 Want de mannen van Ai versloegen van hen ongeveer zesendertig man; zij vervolgden hen buiten de poort tot aan de steengroeven en versloegen hen op de helling. Toen versmolt het hart van het volk en het werd als water. 6 En Jozua scheurde zijn klederen en wierp zich op zijn aangezicht ter aarde voor de ark van JHWH tot aan de avond, hij en de oudsten van Israël, terwijl zij zich stof op het hoofd strooiden. 7 En Jozua zei: Ach, Heer JHWH, waarom hebt U dit volk dan toch over de Jordaan laten trekken, wanneer U ons in de macht van de Amorieten wilt geven, zodat die ons te gronde richten? Hadden wij maar besloten aan de andere zijde van de Jordaan te blijven! 8 Och, Heer, wat zal ik zeggen, nu Israël zijn vijanden de rug heeft toegekeerd? 9 Wanneer de Kanaänieten en alle inwoners van het land het horen, zullen zij ons omsingelen en onze naam van de aarde uitroeien. En wat zult U dan voor uw grote naam doen?

(A) **6:20** Heb. 11:30. (B) **6:25** Heb. 11:31. (C) **6:26** 1Kon. 16:34.

10 Toen zei JHWH tot Jozua: Sta toch op;
waarom ligt u daar op uw aangezicht? 11 Israël
heeft gezondigd en zij hebben mijn verbond, dat
Ik hun geboden had, overtreden, en ook iets van
het gebannene weggenomen, en ook gestolen, en
het stiekem bij hun huisraad gelegd. 12 Daarom
kunnen de Israëlieten geen stand houden tegen
hun vijanden. Zij keren hun vijanden de rug toe,
want zij liggen onder de ban. Ik zal voortaan
niet meer met u zijn, indien u niet de ban uit
uw midden uitdelgt. 13 Sta op, heilig het volk en
zeg: Heiligt u voor morgen, want, zo zegt JHWH,
de God van Israël: er is een ban onder u, Israël,
u kunt geen stand houden voor uw vijanden,
voordat u de ban uit uw midden hebt verwij-
derd. 14 In de ochtend zult u volgens uw stam-
men aantreden, en de stam, die JHWH aanwijst,
zal aantreden volgens de geslachten, en het ge-
slacht, dat JHWH aanwijst, zal aantreden volgens
de families, en de familie, die JHWH aanwijst, zal
aantreden man voor man. 15 En wie aangewezen
wordt als schuldig aan de ban, zal met vuur ver-
brand worden, hij en al wat hem toebehoort, om-
dat hij het verbond van JHWH overtreden en een
schandelijke dwaasheid in Israël gedaan heeft.
16 Toen liet Jozua 's morgens vroeg Israël vol-
gens zijn stammen aantreden, en de stam Juda
werd aangewezen. 17 Toen hij de geslachten van
Juda liet aantreden, wees Hij het geslacht van de
Zarchieten aan, en toen hij het geslacht van de
Zarchieten liet aantreden, man voor man, werd
Zabdi aangewezen. 18 Toen hij zijn familie liet
aantreden man voor man, werd Achan aangewe-
zen, de zoon van Karmi, de zoon van Zabdi, de
zoon van Zerach uit de stam Juda. 19 En Jozua
zei tot Achan: Mijn zoon, geef toch eer aan
JHWH, de God van Israël, en doe voor Hem belij-
denis; vertel mij toch wat u gedaan hebt, verberg
het niet voor mij. 20 Daarop *antwoordde* Achan
Jozua: Waarlijk, ik ben het, die gezondigd heeft
tegen JHWH, de God van Israël, want zo en zo
heb ik gehandeld: 21 ik zag bij de buit een man-
tel van Sinear, een mooi stuk, en tweehonderd
sikkelen zilver en een staaf goud van vijftig sik-
kelen gewicht, en uit verlangen ernaar heb ik ze
weggenomen; zie, ze zijn in mijn tent in de grond
verborgen, en wel het zilver onderaan. 22 Toen
zond Jozua boden, die zich naar de tent spoed-
den, en zie: het was in zijn tent verborgen, het
zilver onderaan; 23 en zij haalden het uit de tent,
brachten het bij Jozua en al de Israëlieten, en
stortten het uit voor het aangezicht van JHWH.
24 Daarop nam Jozua, samen met heel Israël,
Achan, de zoon van Zerach, en het zilver, de
mantel en de staaf goud, zijn zonen en dochters,
zijn runderen, ezels en kleinvee, zijn tent en al
wat hem toebehoorde, en zij voerden hen naar
het dal Achor. 25 En Jozua zei: Zoals u ons in
het ongeluk hebt gestort, zal JHWH u op deze
dag in het ongeluk storten. Toen stenigde heel
Israël hem, en men verbrandde hen met vuur, en
wierp stenen op hen. 26 Daarna richtte men een
grote steenhoop boven hem op, die er is tot op
de huidige dag. Toen liet JHWH zijn brandende
toorn varen. Daarom noemt men die plaats het
dal Achor, tot op de huidige dag.

Verdelging van Ai

8 1 Hierop sprak JHWH tot Jozua: Wees niet
bang en verschrikt; neem al het krijgsvolk
met u en maak u gereed, trek op naar Ai. Zie,
Ik geef de koning van Ai, zijn volk, zijn stad
en zijn land in uw macht, 2 en u zult met Ai
en zijn koning handelen zoals u met Jericho en
zijn koning gehandeld hebt; alleen mag u zich
meester maken van zijn buit en zijn vee. Leg
mannen in hinderlaag aan de achterzijde van de
stad. 3 Toen maakte Jozua zich gereed met al het
krijgsvolk om op te trekken naar Ai. Dertigdui-
zend man, dappere helden, koos Jozua uit, die
hij 's nachts uitzond met de opdracht: 4 Ziet, u
zult u tegen de stad in hinderlaag leggen, aan de
achterzijde van de stad, gaat niet te ver van de
stad af en houdt u allen gereed. 5 Ik zelf en al het
volk dat bij mij is, wij zullen de stad naderen;
wanneer zij dan uittrekken ons tegemoet, zo-
als de eerste maal, zullen wij voor hen vluchten;
6 dan zullen zij ons achterna trekken, zodat wij
hen van de stad weglokken, want zij zullen den-
ken: zij vluchten voor ons zoals de eerste maal.

Als wij dan voor hen vluchten, [7] zult u uit de hinderlaag opstaan en u van de stad meester maken, en JHWH, uw God, zal haar in uw macht geven. [8] Zodra u de stad hebt bezet, zult u haar in brand steken; naar het woord van JHWH zult u het doen; ziet, ik heb het u geboden. [9] Daarna zond Jozua hen uit en zij trokken naar de hinderlaag en bleven tussen Betel en Ai, ten westen van Ai. Maar Jozua bracht die nacht door onder het volk.

[10] Vroeg in de morgen monsterde Jozua het volk en trok met de oudsten van Israël aan de spits van het volk naar Ai; [11] ook al het krijgsvolk dat bij hem was, trok op en zij naderden en kwamen tegenover de stad en legerden zich ten noorden van Ai, zodat het dal lag tussen hem en Ai. [12] Hij nu had ongeveer vijfduizend man genomen en hen in hinderlaag gelegd tussen Betel en Ai, ten westen van de stad. [13] Aldus had men het volk opgesteld: het hele leger, dat ten noorden van de stad was, en zijn achterhoede ten westen van de stad. Maar Jozua was die nacht midden door het dal gegaan. [14] Zodra de koning van Ai dit gezien had, trokken de mannen van de stad 's morgens vroeg haastig uit ten strijde, Israël tegemoet, hij en al zijn volk, naar de verzamelplaats tegenover de vlakte; want hij wist niet, dat hem een hinderlaag achter de stad gelegd was. [15] Jozua en heel Israël lieten zich door hen verslaan en vluchtten in de richting van de woestijn; [16] daarom werd al het volk, dat in de stad was, opgeroepen om hen te achtervolgen, en terwijl zij Jozua achtervolgden, werden zij van de stad afgesneden; [17] er bleef niemand over in Ai en Betel, die niet uittrok, Israël achterna, en zij lieten de stad open achter, terwijl zij Israël achtervolgden.

[18] Toen zei JHWH tot Jozua: Strek de spies die in uw hand is, uit naar Ai, want Ik geef het in uw macht. En Jozua strekte de spies die in zijn hand was, uit, naar de stad. [19] Toen stonden de mannen in allerijl op uit de hinderlaag en snelden toe, zodra hij zijn hand uitstrekte, trokken de stad binnen, namen haar in en staken de stad ogenblikkelijk met vuur in brand. [20] Toen de mannen van Ai zich omwendden en toezagen, zie, de rook van de stad steeg op ten hemel en zij hadden geen gelegenheid om naar de ene of de andere kant te vluchten; immers het volk dat naar de woestijn gevlucht was, keerde zich om naar de vervolgers. [21] Zodra Jozua en heel Israël zagen, dat de mannen van de hinderlaag de stad ingenomen hadden en dat de rook van de stad opsteeg, keerden zij zich om en sloegen de mannen van Ai. [22] Intussen trokken de anderen uit de stad hun tegemoet, zodat zij midden tussen de Israëlieten geraakten, dezen van hier en anderen van daar; en zij sloegen hen, zonder dat men iemand van hen overliet, die ontsnapte of ontkwam. [23] Maar de koning van Ai grepen zij levend en brachten hem tot Jozua.

[24] Zodra Israël gereed was met alle inwoners van Ai te doden in het veld, in de woestijn, waar zij hen vervolgd hadden, en deze allen tot de laatste man door de scherpte van het zwaard gevallen waren, keerde heel Israël terug naar Ai en sloeg het met de scherpte van het zwaard. [25] Allen die op die dag vielen, zowel mannen als vrouwen, waren twaalfduizend, al de burgers van Ai. [26] En Jozua trok zijn hand, waarmee hij de spies uitgestrekt hield, niet in, voordat hij alle inwoners van Ai met de ban geslagen had. [27] Alleen van het vee en de buit van de stad hebben de Israëlieten zich meester gemaakt naar het woord van JHWH, dat Hij Jozua geboden had. [28] Jozua verbrandde Ai en maakte het tot een puinhoop voor altijd, een woestenij tot op de huidige dag. [29] De koning van Ai spietste hij op een paal tot aan de avondstond; tegen zonsondergang gebood Jozua, dat men zijn lijk van de paal zou afnemen en men wierp het neer bij de ingang van de stadspoort; daarna richtte men boven hem een grote steenhoop op, die er is tot op de huidige dag.

Het altaar op de Ebal - Voorlezing van de Torah

30 (A) Toen bouwde Jozua een altaar voor JHWH, de God van Israël, op de berg Ebal, 31 (B) zoals Mozes, de knecht van JHWH, de Israëlieten geboden had, naar wat geschreven stond in het boek van de *Torah* van Mozes; een altaar van ruwe stenen, die men met geen ijzer bewerkt had; zij brachten daarop brandoffers aan JHWH en slachtten vredeoffers. 32 En dáár schreef hij op de stenen een afschrift van de *Torah* van Mozes, hetwelk hij opschreef voor de ogen van de Israëlieten.

33 (C) Geheel Israël nu, zijn oudsten, de opzieners en zijn rechters stonden aan weerszijden van de ark, tegenover de Levitische priesters, die de ark van het verbond van JHWH droegen, zowel vreemdelingen als geboren Israëlieten, de ene helft tegenover de berg Gerizim en de andere helft tegenover de berg Ebal, zoals Mozes, de knecht van JHWH, vroeger geboden had, om het volk Israël te zegenen. 34 Daarna las hij al de woorden van de *Torah* voor, de zegen en de vloek, naar alles wat in het boek van de *Torah* geschreven stond. 35 Er was geen woord van al wat Mozes geboden had, dat Jozua niet voorlas aan de hele gemeente van Israël en de vrouwen, de kinderen en de vreemdelingen, die met hen meegegaan waren.

De list van de Gibeonieten

9 1 Zodra al de koningen aan de westzijde van de Jordaan, op het Gebergte, in de Laagte en langs de hele kust van de Grote Zee tot tegenover de Libanon, de Hethieten, de Amorieten, de Kanaänieten, de Perizzieten, de Chiwwieten en de Jebusieten dit hoorden, 2 sloten zij zich aaneen om eendrachtig Jozua en Israël te bestrijden.

3 Maar toen de inwoners van Gibeon gehoord hadden, wat Jozua met Jericho en Ai gedaan had, 4 gingen ook zij met list te werk: zij begaven zich als afgezanten op weg, namen versleten zakken voor hun ezels en versleten wijnzakken, gescheurd en weer dichtgebonden, 5 en versleten, opgelapte schoenen aan hun voeten en versleten kleren aan het lijf, terwijl al het brood van hun voedsel uitgedroogd was; het was een en al kruimels. 6 Zo gingen zij tot Jozua, naar de legerplaats te Gilgal, en zeiden tot hem en tot de mannen van Israël: Wij zijn uit een ver land gekomen; sluit dan nu een verbond met ons. 7 (D) Maar de mannen van Israël zeiden tot de Chiwwieten: Misschien woont u in ons midden en hoe kunnen wij dan een verbond met u sluiten? 8 Zij zeiden tot Jozua: Wij zijn uw knechten. Toen vroeg Jozua hun: Wie bent u en vanwaar komt u? 9 Zij antwoordden hem: Uit een zeer ver land zijn uw knechten gekomen vanwege de naam van JHWH, uw God, want wij hebben gehoord wat er over Hem wordt gezegd: al wat Hij gedaan heeft in Egypte, 10 (E) en al wat Hij gedaan heeft aan de beide koningen van de Amorieten aan de overzijde van de Jordaan, Sichon de koning van Chesbon en Og de koning van Basan, die te Astarot woonde. 11 Daarom zeiden onze oudsten en al de inwoners van ons land tot ons: Neemt voedsel voor de reis mee en gaat hun tegemoet en zegt tot hen: wij zijn uw knechten, sluit dan nu een verbond met ons. 12 Dit is ons brood: warm hebben wij het als voedsel uit onze huizen meegenomen op de dag, toen wij naar u op reis gingen, en nu, zie, het is droog en een en al kruimels. 13 En dit zijn de wijnzakken, die nieuw waren, toen wij ze vulden, en zie, zij zijn gescheurd; en dit zijn onze kleren en onze schoenen, ze zijn versleten van de zeer lange tocht. 14 Hierop namen de mannen van hun voedsel maar zij raadpleegden JHWH niet. 15 En Jozua sloot vriendschap met hen en maakte een verbond met hen, dat hij hen in leven zou laten; en de hoofden van de vergadering bezwoeren het hun.

16 Na verloop van drie dagen echter, nadat zij met hen het verbond gesloten hadden, hoorden zij, dat zij in hun nabijheid, ja, in hun midden woonden. 17 De Israëlieten braken namelijk op

(A) **8:30** Deut. 27:2-8. (B) **8:31** Ex. 20:25. (C) **8:33** Deut. 11:29; 27:11-14. (D) **9:7** Ex. 23:32; 34:12; Deut. 7:2. (E) **9:10** Num. 21:21-35.

en bereikten op de derde dag hun steden, te weten: Gibeon, Kefira, Beërot en Kirjat-Jearim. 18 De Israëlieten sloegen hen echter niet, omdat de hoofden van de vergadering het hun bezworen hadden bij JHWH, de God van Israël. Toen mopperde de hele vergadering tegen de hoofden. 19 Maar al de hoofden zeiden tot de hele vergadering: Wij hebben hun gezworen bij JHWH, de God van Israël; daarom kunnen wij hen niet aantasten. 20 Aldus zullen wij met hen doen: hen in leven laten, opdat geen toorn over ons zal komen vanwege de eed, die wij hun gezworen hebben. 21 En de hoofden zeiden tot hen: Laat hen in leven blijven. En zij werden houthakkers en waterputters voor de hele vergadering, zoals de hoofden over hen hadden bepaald. 22 Daarna ontbood Jozua hen en sprak tot hen: Waarom hebt u ons bedrogen door te zeggen: wij wonen zeer ver van u verwijderd, terwijl u in ons midden woont? 23 Daarom, vervloekt bent u en nimmer zult u ophouden knechten te zijn, houthakkers en waterputters voor het huis van mijn God. 24 Zij *antwoordden* Jozua : Omdat aan uw knechten ten stelligste werd meegedeeld wat JHWH, uw God, zijn knecht Mozes geboden had, namelijk om het hele land aan u te geven en al de inwoners van het land voor uw aangezicht te verdelgen, waren wij zeer bang voor u omwille van ons leven; daarom hebben wij dit gedaan. 25 Welnu, zie, wij zijn in uw macht; doe met ons, zoals goed en recht is in uw ogen om met ons te doen. 26 En hij deed aldus met hen, en hij redde hen uit de hand van de Israëlieten, zodat dezen hen niet doodden. 27 Jozua namelijk maakte hen in die dagen tot houthakkers en waterputters voor de vergadering en voor het altaar van JHWH, tot op de huidige dag, op de plaats die Hij verkiezen zou.

Slag bij Gibeon - Jozua verovert het zuiden van Kanaän

10 1 Zodra Adonisedek, de koning van Jeruzalem, hoorde, dat Jozua Ai veroverd en met de ban geslagen had - evenals hij met Jericho en zijn koning gedaan had, zo had hij ook met Ai en zijn koning gedaan - en dat de inwoners van Gibeon met Israël vriendschap gesloten hadden en in hun midden waren, 2 toen werd men zeer bang, want Gibeon was een grote stad, als een van de koninklijke steden, ja, het was groter dan Ai, en al haar mannen waren helden. 3 Daarom zond Adonisedek, de koning van Jeruzalem, aan Hoham, de koning van Hebron, aan Piram, de koning van Jarmut, aan Jafia, de koning van Lakis, en aan Debir, de koning van Eglon, deze boodschap: 4 Trekt op tot mij en helpt mij, opdat wij Gibeon slaan, omdat het vriendschap gesloten heeft met Jozua en de Israëlieten. 5 Hierop verenigden zich de vijf koningen van de Amorieten en trokken op: de koning van Jeruzalem, de koning van Hebron, de koning van Jarmut, de koning van Lakis en de koning van Eglon, zij met al hun legers; zij belegerden Gibeon en streden ertegen.

6 Toen zonden de mannen van Gibeon tot Jozua, naar de legerplaats te Gilgal, deze boodschap: Trek uw hand niet van uw knechten af, ruk haastig tot ons op, verlos ons en help ons, want alle koningen van de Amorieten, die op het gebergte wonen, hebben zich tegen ons verzameld. 7 Toen trok Jozua uit Gilgal op, hij en al het krijgsvolk met hem, allen dappere helden. 8 En JHWH zei tot Jozua: Wees niet bang voor hen, want Ik geef hen in uw macht, niemand van hen zal voor u standhouden. 9 En Jozua overviel hen plotseling - de hele nacht was hij, van Gilgal uit, opgetrokken - 10 en JHWH bracht hen voor het aangezicht van Israël in verwarring, zodat hij hun een grote nederlaag toebracht bij Gibeon, hen vervolgde in de richting van de bergpas van Bet-Choron en hen versloeg tot bij Azeka en Makkeda. 11 Terwijl zij nu voor Israël vluchtten en zij juist op de helling van Bet-Choron waren, wierp JHWH uit de hemel grote stenen op hen, tot Azeka toe, zodat zij stierven; die door de hagelstenen stierven, waren talrijker dan die, welke de Israëlieten met het zwaard doodden. 12 Toen sprak Jozua tot JHWH op de dag, waarop JHWH de Amorieten aan de Israëlieten overleverde, en hij zei in tegenwoordigheid van Israël: Zon, sta stil te Gibeon en u, maan, in het dal van

Ajjalon! 13 (A) En de zon stond stil en de maan
bleef staan, totdat het volk zich op zijn vijand
gewroken had. Is dit niet geschreven in het Boek
van de Oprechten? De zon nu bleef staan mid-
den aan de hemel en haastte zich niet onder
te gaan omstreeks een volle dag. 14 Een dag als
deze is er noch vroeger, noch later ooit geweest,
waarop JHWH zó iemands stem verhoorde, want
JHWH streed voor Israël. 15 Hierop keerde Jozua
en heel Israël met hem terug naar de legerplaats
te Gilgal.
16 Die vijf koningen echter vluchtten en ver-
borgen zich in de spelonk bij Makkeda. 17 En aan
Jozua werd gemeld: De vijf koningen zijn ge-
vonden, verborgen in de spelonk bij Makkeda.
18 Toen zei Jozua: Wentelt grote stenen voor
de ingang van de spelonk en zet er mannen bij
om hen te bewaken. 19 Maar u, blijft niet staan,
jaagt uw vijanden na en slaat op hun achter-
hoede los; laat hun niet toe binnen hun steden
te komen, want JHWH, uw God, geeft hen in uw
macht. 20 Nadat nu Jozua en de Israëlieten hun
een zeer grote nederlaag hadden toegebracht,
zodat zij geheel vernietigd waren - hoewel er eni-
gen van hen waren ontkomen en de versterkte
steden hadden bereikt - 21 keerde het hele volk
ongedeerd naar de legerplaats terug, tot Jozua
te Makkeda; niemand had zijn tong tegen de
Israëlieten durven roeren. 22 Daarna zei Jozua:
Opent de ingang van de spelonk en brengt die
vijf koningen uit de spelonk tot mij. 23 Men deed
aldus en men bracht tot hem die vijf koningen uit
de spelonk: de koning van Jeruzalem, de koning
van Hebron, de koning van Jarmut, de koning
van Lakis en de koning van Eglon. 24 Zodra men
die koningen tot Jozua gebracht had, riep Jozua
alle mannen van Israël tot zich en zei tot de aan-
voerders van de strijders, die met hem getrokken
waren: Treedt nader, zet uw voet op de nek van
deze koningen. Zij kwamen naderbij en zetten
hun de voet op de nek. 25 Toen zei Jozua tot hen:
Weest niet bang en weest niet verslagen, weest
sterk en moedig, want aldus zal JHWH doen aan
al uw vijanden, tegen wie u strijdt. 26 Vervolgens
sloeg Jozua hen, doodde hen en spietste hen op
vijf palen, en zij bleven hangen op de palen tot
de avond. 27 Maar tegen de tijd, dat de zon on-
derging, nam men hen, op bevel van Jozua, van
de palen af, en men wierp hen in de spelonk,
waar zij zich verborgen hadden; en men plaat-
ste grote stenen voor de ingang van de spelonk,
die er tegenwoordig nog zijn.
28 Op die dag nam Jozua Makkeda in en hij
sloeg het met de scherpte van het zwaard, ook
zijn koning; hij trof het en alle levende wezens,
die daarin waren, met de ban, hij liet niemand
ontkomen en deed met de koning van Makkeda,
zoals hij met de koning van Jericho gedaan had.
29 Daarna trok Jozua verder, en heel Israël met
hem, van Makkeda naar Libna en hij streed te-
gen Libna. 30 En JHWH gaf ook dat in de macht
van Israël, met zijn koning. En hij sloeg het en
alle levende wezens, die daarin waren, met de
scherpte van het zwaard; hij liet niemand daarin
ontkomen en deed met zijn koning, zoals hij met
de koning van Jericho gedaan had. 31 Daarna
trok Jozua verder, en heel Israël met hem, van
Libna naar Lakis; hij belegerde het en streed er-
tegen 32 en JHWH gaf Lakis in de macht van
Israël; men nam het in op de tweede dag en
sloeg het met de scherpte van het zwaard, alle
levende wezens, die daarin waren, geheel zoals
hij met Libna gedaan had. 33 Toen trok Horam,
de koning van Gezer, op om Lakis te helpen,
maar Jozua sloeg hem en zijn volk, totdat hij
hem niemand had overgelaten. 34 Daarna trok
Jozua verder, en heel Israël met hem, van Lakis
naar Eglon; zij belegerden het en streden erte-
gen, 35 namen het in op dezelfde dag en sloegen
het met de scherpte van het zwaard; alle levende
wezens, die daarin waren, troffen zij op die dag
met de ban, geheel zoals men met Lakis gedaan
had. 36 Daarna trok Jozua op, en heel Israël met
hem, van Eglon naar Hebron, en zij streden erte-
gen. 37 Zij namen het in en sloegen het met de
scherpte van het zwaard, ook zijn koning en al

(A) **10:13** 2Sam. 1:18.

zijn steden en alle levende wezens, die daarin waren; men liet niemand ontkomen, geheel zoals men met Eglon gedaan had: men sloeg het en alle levende wezens, die daarin waren, met de ban. 38 Daarna keerde Jozua zich om, en heel Israël met hem, naar Debir en hij streed ertegen, 39 en hij nam het, met zijn koning, en al zijn steden en men sloeg hen met de scherpte van het zwaard; alle levende wezens, die daarin waren, sloegen zij met de ban, men liet niemand ontkomen; evenals men met Hebron gedaan had, zo deed men met Debir en zijn koning, zoals men ook met Libna en zijn koning gedaan had.

40 Aldus sloeg Jozua het hele land, het Gebergte, het Zuiderland, de Laagte en de hellingen, met al hun koningen; hij liet niemand ontkomen, maar hij sloeg al wat adem had met de ban, zoals JHWH, de God van Israël, geboden had. 41 Jozua sloeg hen van Kades-Barnea tot Gaza, ook het hele land van Gosen tot Gibeon. 42 Al deze koningen en hun land heeft Jozua op in een keer overwonnen, want JHWH, de God van Israël, streed voor Israël. 43 Daarna keerde Jozua, en heel Israël met hem, terug naar de legerplaats te Gilgal.

Verovering van noordelijk Kanaän

11 1 Zodra nu Jabin, de koning van Hasor, dit hoorde, zond hij een boodschap aan Jobab, de koning van Madon, aan de koning van Simron en aan de koning van Aksaf, 2 en ook aan de koningen, die in het noorden woonden op het Gebergte, in de Vlakte ten zuiden van Kinarot, in de Laagte en in de heuvelstreek van Dor in het westen, 3 de Kanaänieten in het oosten en in het westen, de Amorieten, de Hethieten, de Perizzieten, de Jebusieten op het gebergte, en de Chiwwieten aan de voet van de Hermon, in de landstreek van Mispa. 4 Daarop trokken dezen uit en al hun legers met hen, veel volk, talrijk als het zand aan het strand van de zee, met zeer veel paarden en strijdwagens. 5 Al deze koningen sloten zich aaneen en kwamen zich gezamenlijk legeren bij de wateren van Merom, om tegen Israël te strijden.

6 Toen zei JHWH tot Jozua: Wees niet bang voor hen, want morgen om deze tijd zal Ik hen allen als verslagenen aan Israël overleveren; hun paarden zult u de pezen doorsnijden en hun strijdwagens met vuur verbranden. 7 Toen kwam Jozua, en al het krijgsvolk met hem, plotseling op hen af bij de wateren van Merom, en zij overvielen hen. 8 En JHWH gaf hen in de macht van Israël; zij versloegen en achtervolgden hen tot aan Groot-Sidon en tot Misrefot-Maïm, en oostwaarts tot de vallei van Mispe. Zij versloegen hen, totdat zij niemand van hen hadden overgelaten. 9 En Jozua handelde met hen zoals JHWH hem gezegd had: hun paarden sneed hij de pezen door en hun wagens verbrandde hij met vuur.

10 Terzelfder tijd keerde Jozua terug en nam Hasor in, en zijn koning sloeg hij met het zwaard; want Hasor was vroeger het voornaamste van al deze koninkrijken. 11 Zij versloegen alle levende wezens, die daarin waren, met de scherpte van het zwaard, de ban voltrekkend; niets wat adem had, bleef over en Hasor verbrandde hij met vuur. 12 Verder heeft Jozua alle steden van deze koningen, en al hun koningen, overwonnen en hen geslagen met de scherpte van het zwaard; hij trof hen met de ban, zoals Mozes, de knecht van JHWH, geboden had. 13 De steden echter, die op haar heuvels lagen, heeft Israël niet verbrand, met uitzondering alleen van Hasor, dat Jozua verbrand had. 14 De hele buit uit deze steden, en ook het vee, hebben de Israëlieten buitgemaakt; alle mensen echter hebben zij geslagen met de scherpte van het zwaard, totdat zij hen verdelgd hadden; zij lieten niets overblijven wat adem had. 15 Zoals JHWH zijn knecht Mozes geboden had, zo had Mozes Jozua geboden en daarnaar heeft Jozua gehandeld: hij heeft niets nagelaten van al wat JHWH aan Mozes geboden had.

Overzicht van de veroveringen

16 Aldus heeft Jozua dit hele land veroverd, het gebergte, het hele Zuiderland, het hele land van Gosen, de Laagte, de Vlakte, en het Gebergte van

Israël met zijn Laagte; 17 van het Kale Gebergte
af, dat oploopt in de richting van Seïr, tot aan
Baäl-Gad in de vallei van de Libanon, aan de voet
van het Hermongebergte. Al hun koningen nam
hij gevangen, en hij sloeg hen dood. 18 Lange tijd
heeft Jozua tegen al deze koningen gestreden.
19 Er was geen enkele stad, die vriendschap sloot
met de Israëlieten, behalve de Chiwwieten, die
te Gibeon woonden. Alles namen zij gewapenderhand in. 20 (A) Immers, JHWH had het zó besloten, dat zij met een stijfkoppig hart de strijd
met Israël aanbonden, opdat men hen, zonder
genade, met de ban slaan en hen verdelgen zou,
zoals JHWH Mozes geboden had. 21 In die tijd
kwam Jozua en roeide de Enakieten uit, van het
gebergte, uit Hebron, Debir en Anab, van het hele
gebergte van Juda en van het hele gebergte van
Israël. Hen en hun steden heeft Jozua met de ban
geslagen. 22 Er bleven geen Enakieten over in het
land van de Israëlieten; alleen te Gaza, te Gat en
te Asdod zijn er overgebleven.

23 Toen nu Jozua het hele land veroverd had
overeenkomstig alles wat JHWH tot Mozes gesproken had, gaf Jozua het aan Israël ten erfdeel,
volgens hun indeling in stammen. En het land
rustte van de strijd.

Lijst van de verslagen koningen

12 1 (B) Dit zijn de koningen van het land,
die de Israëlieten verslagen hebben en
van wie zij het land in bezit hebben genomen
aan de overzijde van de Jordaan, in het oosten,
van de beek Arnon tot het Hermongebergte en
ook de hele Vlakte oostwaarts: 2 Sichon, de koning van de Amorieten, die te Chesbon woonde,
die heerste van Aroër af, dat aan de oever van
de beek Arnon ligt, aan de middenloop van
de beek, en over half Gilead tot aan de beek
Jabbok, de grens van de Ammonieten, 3 en over
de Vlakte tot aan de oostzijde van het meer van
Kinneret en tot aan de oostzijde van de zee van
de Vlakte, de Zoutzee, in de richting van Bet-
Hajjesimot en zuidwaarts aan de voet van de hellingen van de Pisga. 4 Verder het gebied van Og,
de koning van Basan, een van de overgeblevenen van de Refaïeten; deze woonde te Astarot en
te Edreï, 5 en heerste over het Hermongebergte,
Salka en heel Basan tot aan het gebied van de
Gesurieten en van de Maäkatieten, en over half
Gilead, tot het gebied van Sichon, de koning van
Chesbon. 6 (C) Mozes, de knecht van JHWH, en
de Israëlieten hebben hen verslagen, en Mozes,
de knecht van JHWH, heeft het tot een bezitting
gegeven aan de Rubenieten, de Gadieten en de
halve stam Manasse.

7 Dit zijn de koningen van het land, die Jozua
en de Israëlieten verslagen hebben aan de westzijde van de Jordaan, van Baäl-Gad in de vallei van de Libanon tot het Kale Gebergte, dat
oploopt in de richting van Seïr, Jozua gaf hun
land aan de stammen van Israël tot een bezitting, volgens hun afdelingen; 8 op het gebergte,
in de Laagte, in de Vlakte, op de hellingen, in de
woestijn en in het Zuiderland: de Hethieten; de
Amorieten en de Kanaänieten; de Perizzieten, de
Chiwwieten en de Jebusieten.

9 De koning van Jericho: één; de koning van
Ai naast Betel: één; 10 de koning van Jeruzalem:
één; de koning van Hebron: één; 11 de koning van
Jarmut: één; de koning van Lakis: één; 12 de koning van Eglon: één; de koning van Gezer: één;
13 de koning van Debir: één; de koning van
Geder, één; 14 de koning van Chorma: één; de koning van Arad: één; 15 de koning van Libna: één;
de koning van Adullam: één; 16 de koning van
Makkeda: één; de koning van Betel: één; 17 de koning van Tappuach: één; de koning van Chefer:
één; 18 de koning van Afek: één; de koning van
Lasaron: één; 19 de koning van Madon: één; de
koning van Hasor: één; 20 de koning van Simron-
Meroön: één; de koning van Aksaf: één; 21 de koning van Taänak: één; de koning van Megiddo:
één; 22 de koning van Kedes: één; de koning van
Jokneam bij de Karmel: één; 23 de koning van
Dor bij de heuvelstreek van Dor: één; de koning

(A) **11:20** Deut. 7:16. (B) **12:1** Num. 21:21-35; Deut. 2:26-3:11. (C) **12:6** Num. 32:33; Deut. 3:12.

van Gojim bij Gilgal: één; 24 de koning van Tirsa:
één; samen eenendertig koningen.

Nog niet veroverde streken

13 1 Toen Jozua oud en hoogbejaard was,
zei JHWH tot hem: U bent oud en hoog-
bejaard, en er is nog zeer veel land overgebleven
om in bezit te nemen. 2 Dit is het land, dat over-
gebleven is: alle landstreken van de Filistijnen
en het hele land van de Gesurieten, 3 van de
Sichor aan de oostzijde van Egypte af tot aan
het gebied van Ekron noordwaarts; dit wordt tot
het land van de Kanaänieten gerekend; de vijf
stadsvorsten van de Filistijnen: die van Gaza,
die van Asdod, die van Askelon, die van Gat
en die van Ekron; en de Awwieten 4 in het zui-
den, het hele land van de Kanaänieten en Meara,
dat aan de Sidoniërs behoort, tot Afek toe, tot
het gebied van de Amorieten; 5 verder het land
van de Giblieten en de hele Libanon in het oos-
ten, van Baäl-Gad aan de voet van het gebergte
Hermon tot de weg naar Hamat; 6 (A) alle berg-
bewoners, van de Libanon tot Misrefot-Maïm toe;
alle Sidoniërs. Ik zal hen verdrijven voor de
Israëlieten; wijs het bij voorbaat door het lot aan
Israël ten erfdeel toe, zoals Ik u geboden heb.
7 Nu dan, verdeel dit land ten erfdeel onder de
negen stammen en de halve stam Manasse.

De verdeling van het Overjordaanse

8 (B) Tezamen met de (andere helft van de stam
Manasse) hebben de Rubenieten en de Gadieten
hun erfdeel ontvangen, dat Mozes hun gegeven
had aan de overzijde van de Jordaan, in het
oosten, zoals Mozes, de knecht van JHWH, het
hun gegeven had: 9 van Aroër af, dat aan de oe-
ver van de beek Arnon ligt, de stad, die aan de
middenloop van de beek ligt, en de hele hoog-
vlakte, van Medeba tot Dibon; 10 en alle steden
van Sichon, de koning van de Amorieten, die
te Chesbon regeerde, tot aan het gebied van de
Ammonieten; 11 verder Gilead en het gebied van
de Gesurieten en van de Maäkatieten, en ook het
hele Hermongebergte en heel Basan tot Salka toe,
12 het hele koninkrijk van Og in Basan, die te
Astarot en Edreï regeerde; deze was de laatst
overgeblevene van de Refaïeten, die Mozes ver-
slagen en verdreven had. 13 Maar de Israëlieten
hebben de Gesurieten en de Maäkatieten niet ver-
dreven, zodat Gesur en Maäkat te midden van
Israël zijn blijven wonen tot op de huidige dag.
14 (C) Slechts aan de stam van de Levieten gaf Hij
geen erfdeel: de vuuroffers van JHWH, de God
van Israël, zijn hem ten erfdeel, zoals Hij hem
beloofd had.

15 Mozes had aan de stam van de Rubenieten
naar hun geslachten dit gegeven: 16 zij ver-
kregen het gebied van Aroër af, dat aan de
beek Arnon ligt, de stad, die aan de midden-
loop van de beek ligt, en de hele hoogvlakte bij
Medeba; 17 Chesbon en al zijn steden, die op de
hoogvlakte lagen: Dibon, Bamot-Baäl, Bet-Baäl-
Meon, 18 Jasa, Kedemot, Mefaät, 19 Kirjataïm,
Sibma, Seret-Hassachar op de berg van de val-
lei, 20 Bet-Peor, de hellingen van de Pisga, Bet-
Hajjesimot, 21 en voorts alle steden van de hoog-
vlakte en het hele rijk van Sichon, de koning
van de Amorieten, die te Chesbon regeerde; hem
had Mozes verslagen tegelijk met de vorsten
van Midjan: Ewi, Rekem, Sur, Chur en Reba,
vazallen van Sichon, inwoners van het land.
22 Ook Bileam, de zoon van Beor, de waarzeg-
ger, hadden de Israëlieten met het zwaard ge-
dood, tegelijk met degenen, die zij versloegen.
23 Zo was de grens van de Rubenieten de Jordaan
met het oeverland. Dit was het erfdeel van de
Rubenieten naar hun geslachten, de steden en
haar dorpen.

24 Voorts had Mozes aan de stam Gad, aan
de Gadieten naar hun geslachten dit gegeven:
25 zij verkregen het gebied van Jazer en alle ste-
den van Gilead, en ook het halve land van de
Ammonieten tot aan Aroër, dat tegenover Rabba
ligt, 26 namelijk van Chesbon af tot Ramat-
Hammispe en Betonim toe, en van Machanaïm
af tot aan het gebied van Lidbir; 27 en in de val-

(A) **13:6** Num. 33:54. (B) **13:8** Num. 32:33; Deut. 3:12. (C) **13:14** Deut. 18:1.

lei: Bet-Haram, Bet-Nimra, Soekkot en Safon, het overschot van het koninkrijk van Sichon, de koning van Chesbon; de Jordaan met het oeverland, tot aan het uiteinde van het meer van Kinneret, aan de overzijde van de Jordaan, in het oosten.
28 Dit was het erfdeel van de Gadieten naar hun geslachten, de steden en haar dorpen.
29 Ook had Mozes aan de halve stam Manasse, bestemd voor de halve stam van de Manassieten naar hun geslachten, dit gegeven: 30 hun gebied strekte zich uit van Machanaïm af: heel Basan, het hele rijk van Og, de koning van Basan, en al de dorpen van Jaïr, die in Basan zijn, zestig nederzettingen; 31 verder waren half Gilead, Astarot en Edreï, de koningssteden van Og in Basan, voor de kinderen van Makir, de zoon van Manasse, en wel voor de helft van de Makirieten naar hun geslachten.
32 Dit zijn de erfdelen, die Mozes toegewezen had in de velden van Moab, aan de oostzijde van de Jordaan bij Jericho. 33 (A) Maar aan de stam Levi gaf Mozes geen erfdeel: JHWH, de God van Israël, is zelf hun erfdeel, zoals Hij hun beloofd had.

Verdeling van Kanaän

14 1 Dit nu zijn de erfdelen, die de Israëlieten in het land Kanaän ontvangen hebben, welke de priester Eleazar, Jozua, de zoon van Noen, en de familiehoofden van de stammen aan de Israëlieten ten erfdeel gegeven hebben, 2 (B) het erfdeel van een ieder door het lot, zoals JHWH door de dienst van Mozes geboden had betreffende de negen stammen en de halve stam (Manasse). 3 (C) Want Mozes had aan twee stammen en een halve stam (Manasse) een erfdeel gegeven aan de overzijde van de Jordaan; maar aan de Levieten had hij in hun midden geen erfdeel gegeven.
4 Verder vormden de Jozefieten twee stammen, Manasse en Efraïm. En men gaf aan de Levieten geen aandeel in het land, maar steden om te bewonen, met haar weidegronden voor hun vee en hun have. 5 Zoals JHWH Mozes geboden had, zo hebben de Israëlieten gehandeld, toen zij het land verdeelden.

Kaleb verkrijgt Hebron

6 (D) De Judeeërs nu naderden tot Jozua te Gilgal; en Kaleb, de zoon van Jefunne, de Kenizziet, zei tot hem: U kent het woord, dat JHWH tot Mozes, de man van God, over mij en u te Kades-Barnea gesproken heeft. 7 (E) Veertig jaar was ik oud, toen Mozes, de knecht van JHWH, mij van Kades-Barnea uitzond, om het land te verspieden; en ik bracht hem nauwgezet verslag uit. 8 Terwijl mijn broeders, die met mij opgetrokken waren, het hart van het volk deden versmelten, bleef ik volkomen trouw aan JHWH, mijn God. 9 (F) Daarom heeft Mozes in die dagen gezworen: voorzeker zal het land, dat uw voet betreden heeft, voor altijd het erfdeel van u en uw zonen zijn, omdat u volkomen trouw gebleven bent aan JHWH, mijn God. 10 Welnu, zie, JHWH heeft mij in het leven behouden, zoals Hij beloofd heeft. Het is nu vijfenveertig jaar, sinds JHWH dit woord tot Mozes gesproken heeft, gedurende welke tijd Israël in de woestijn rondgetrokken heeft. Welnu, zie, ik ben heden vijfentachtig jaar oud; 11 ik ben nu nog even sterk als toen Mozes mij uitzond; de kracht, die ik nu bezit is dezelfde als die ik toen had, kracht om te strijden en om uit en in te gaan. 12 Geef mij daarom dit bergland, waarvan JHWH in die dagen gesproken heeft, want u zelf hebt toen gehoord, dat daar Enakieten zijn met grote, versterkte steden; misschien zal JHWH met mij zijn en zal ik hen verdrijven, zoals JHWH gesproken heeft.
13 Toen zegende Jozua hem, en hij gaf aan Kaleb, de zoon van Jefunne, Hebron ten erfdeel.
14 Daarom is Hebron het erfdeel van Kaleb, de zoon van Jefunne, de Kenizziet, tot op de huidige dag, omdat hij volkomen trouw gebleven is aan JHWH, de God van Israël. 15 De naam van Hebron was vroeger Kirjat-Arba; deze Arba was

(A) **13:33** Num. 18:20; Deut. 18:2. (B) **14:2** Num. 26:52-56; 34:13. (C) **14:3** Num. 32:33; 34:14,15; Deut. 3:12-17.
(D) **14:6** Num. 14:30. (E) **14:7** Num. 13:1-30. (F) **14:9** Num. 14:24.

onder de Enakieten de grootste man. En het land rustte van de strijd.

Het erfdeel van Juda

15 [1] Het lot voor de stam van de Judeeërs naar hun geslachten strekte zich uit tot aan het gebied van Edom, tot aan de woestijn Sin zuidwaarts, in het uiterste Zuiden. [2] Hun zuidgrens liep van het einde van de Zoutzee af, van de zeeboezem, die zich in zuidelijke richting uitstrekt; [3] kwam dan uit ten zuiden van de Schorpioenenpas, liep vervolgens naar Sin en liep op tot zuidelijk van Kades-Barnea, liep dan langs Chesron, liep op naar Adar, liep op in een bocht naar Karka, [4] vervolgens naar Asmon, en kwam uit aan de Beek van Egypte, zodat de grens aan de zee eindigde. Dit zal voor u de zuidgrens zijn. [5] De oostgrens was de Zoutzee tot aan de uitmonding van de Jordaan. De grens aan de noordzijde begon bij de zeeboezem aan de uitmonding van de Jordaan: [6] de grens liep op naar Bet-Chogla, liep noordelijk van Bet-Araba, en dan liep de grens op naar de rots van Bohan, de zoon van Ruben; [7] vervolgens steeg de grens op naar Debir vanuit de vallei van Achor, vanwaar zij zich noordwaarts keerde naar Gilgal tegenover de bergpas van Adummim, ten zuiden van de beek. Voorts liep de grens naar de wateren van En-Semes en eindigde bij En-Rogel. [8] Vervolgens liep de grens op naar het dal Ben-Hinnom, naar de zuidelijke berghelling van de Jebusieten, dat is van Jeruzalem; dan liep de grens op naar de top van de berg, die westelijk tegenover het dal Ben-Hinnom aan het noordelijke uiteinde van de vallei van de Refaïeten ligt. [9] Dan boog de grens van de top van de berg om naar de bron van Neftoach, kwam vervolgens uit bij de steden van het gebergte van Efron; voorts boog de grens om naar Baäla, dat is Kirjat-Jearim. [10] Vervolgens liep de grens van Baäla westwaarts in een bocht naar het gebergte Seïr, dan noordwaarts naar de bergrug van Jearim, dat is Kesalon; dan daalde zij af naar Bet-Semes en liep naar Timna. [11] Dan kwam de grens noordwaarts uit bij de bergrug van Ekron; de grens boog vervolgens om naar Sikkaron, liep naar de berg van Baäla, en kwam uit bij Jabneël, terwijl de grens bij de zee eindigde. [12] De westgrens viel samen met de Grote Zee en de kust. Dit zijn, naar alle zijden, de grenzen van de Judeeërs naar hun geslachten.

[13] (A) Aan Kaleb echter, de zoon van Jefunne, gaf hij een deel in het midden van de Judeeërs, namelijk Kirjat-Arba, overeenkomstig het bevel van **JHWH** aan Jozua; Arba was de vader van Enak. Dit is Hebron. [14] En Kaleb verdreef vandaar de drie Enakieten: Sesai, Achiman en Talmai, zonen van Enak. [15] Vandaar trok hij op tegen de inwoners van Debir. De naam van Debir was tevoren Kirjat-Sefer. [16] Toen zei Kaleb: Wie Kirjat-Sefer slaat en het inneemt, die geef ik mijn dochter Aksa tot vrouw. [17] Otniël nu, de zoon van Kenaz, de broer van Kaleb, nam het in; en hij gaf hem zijn dochter Aksa tot vrouw. [18] Bij haar aankomst haalde zij hem over om van haar vader bouwland te vragen. Daarop sprong zij van de ezel af, en Kaleb zei tot haar: Wat hebt u? [19] Zij zei: Geef mij toch een huwelijksgift; nu u mij een dor land gegeven hebt, geef mij ook waterbronnen. Toen gaf hij haar de hoog- en de laaggelegen bronnen.

[20] Dit nu is het erfdeel van de stam van de Judeeërs naar hun geslachten.

[21] De verafgelegen steden van de stam van de Judeeërs, bij de grens van Edom in het Zuiderland, waren: Kabseël, Eder, Jagur, [22] Kina, Dimona, Adada, [23] Kedes, Hasor, Jitnan, [24] Zif, Telem, Bealot, [25] Chasor-Chadatta en Keriot-Chesron, dat is Hasor; [26] Amam, Sema, Molada, [27] Chasar-Gadda, Chesmon, Bet-Pelet, [28] Chasar-Sual, Berseba en zijn onderhorige plaatsen, [29] Baäla, Ijjim, Esem, [30] Eltolad, Kesil, Chorma, [31] Siklag, Madmanna, Sansanna, [32] Lebaot, Silchim, Aïn en Rimmon; in het geheel negenentwintig steden en haar dorpen.

[33] In de Laagte: Estaol, Sora, Asna, [34] Zanoach, En-Gannim, Tappuach, Enam, [35] Jarmut,

(A) **15:13** Richt. 1:20.

Adullam, Soko, Azeka, 36 Saäraïm, Aditaïm, Gedera en Gederotaïm; veertien steden en haar dorpen.
37 Senan, Chadasa, Migdal-Gad, 38 Dilan, Mispe, Jokteël, 39 Lakis, Boskat, Eglon, 40 Kabbon, Lachmas, Kitlis, 41 Gederot, Bet-Dagon, Naäma en Makkeda; zestien steden en haar dorpen. 42 Libna, Eter, Asan, 43 Jiftach, Asna, Nesib, 44 Keïla, Akzib en Maresa, negen steden en haar dorpen. 45 Ekron en zijn onderhorige plaatsen en dorpen.
46 Van Ekron af naar de zee alles, wat naast Asdod ligt, en zijn dorpen, 47 Asdod en zijn onderhorige plaatsen en dorpen, Gaza en zijn onderhorige plaatsen en dorpen, tot aan de Beek van Egypte, de Grote Zee en de kust.
48 Verder op het Gebergte: Samir, Jattir, Soko, 49 Danna, Kirjat-Sanna, dat is Debir; 50 Anab, Estemo, Anim, 51 Gosen, Cholon en Gilo; elf steden en haar dorpen; 52 Arab, Duma, Esan, 53 Janum, Bet-Tappuach, Afeka, 54 Chumta, Kirjat-Arba, dat is Hebron, en Sior; negen steden en haar dorpen.
55 Maon, Karmel, Zif, Jutta, 56 Jizreël, Jokdeam, Zanoach, 57 Kaïn, Gibea en Timna; tien steden en haar dorpen. 58 Chalchul, Bet-Sur, Gedor, 59 Maärat, Bet-Anot en Eltekon; zes steden en haar dorpen.
60 Kirjat-Baäl - dat is Kirjat-Jearim - en Rabba; twee steden en haar dorpen.
61 In de woestijn: Bet-Araba, Middin, Sekaka, 62 Nibsan, Ir-Hammelach en Engedi; zes steden en haar dorpen.
63 (A) De Judeeërs echter konden de Jebusieten, die in Jeruzalem woonden, niet verdrijven, zodat de Jebusieten bij de Judeeërs in Jeruzalem zijn blijven wonen tot op de huidige dag.

Het erfdeel van Efraïm en Manasse

16 1 Daarna kwam het lot voor de Jozefieten tevoorschijn. (De grens liep) van de Jordaan bij Jericho, oostelijk van de wateren van Jericho, door de woestijn, die van Jericho oploopt in het gebergte naar Betel, 2 en verder van Betel naar Luz; zij ging verder naar het gebied van de Arkieten, naar Atarot; 3 en zij daalde westwaarts naar het gebied van de Jaflieten, tot het gebied van Laag-Bet-Choron en verder tot Gezer, om bij de zee te eindigen.
4 De kinderen van Jozef, Manasse en Efraïm, kregen als volgt hun erfdeel.
5 Het gebied van de Efraïmieten naar hun geslachten was als volgt: de oostelijke grens van hun erfdeel was Atrot-Addar tot Hoog-Bet-Choron. 6 Westwaarts liep de grens ten noorden van Mikmetat; dan boog de grens oostwaarts naar Taänat-Silo, en ging vandaar verder tot oostelijk van Janoach; 7 dan daalde zij van Janoach af naar Atarot en Naärat, raakte het gebied van Jericho en eindigde bij de Jordaan.
8 Van Tappuach af liep de grens westwaarts naar de beek Kana, om te eindigen bij de zee. Dit was het erfdeel van de stam van de Efraïmieten naar hun geslachten. 9 Verder de steden, die voor de Efraïmieten binnen het erfdeel van de Manassieten waren afgezonderd, al die steden en haar dorpen. 10 (B) Maar de Kanaänieten, die te Gezer woonden, hebben zij niet verdreven, zodat de Kanaänieten in het midden van Efraïm zijn blijven wonen tot op de huidige dag. Maar zij waren gebracht tot slavenarbeid.

17 1 Verder was dit lot voor de stam Manasse, want hij was de eerstgeborene van Jozef. Aan Makir, de eerstgeborene van Manasse, de vader van Gilead, waren reeds Gilead en Basan toegevallen, omdat hij een krijgshaftig man was. 2 Daarom was het voor de overige zonen van Manasse, naar hun geslachten, namelijk voor de zonen van Abiëzer, van Chelek, van Asriël, van Sekem, van Chefer en van Semida; dit zijn de mannelijke nakomelingen van Manasse, de zoon van Jozef, naar hun geslachten. 3 Selofchad echter, de zoon van Chefer, de zoon van Gilead, de zoon van Makir, de zoon van Manasse, had geen zonen, maar alleen

(A) **15:63** Richt. 1:21; 2Sam. 5:6; 1Kron. 11:4. (B) **16:10** Richt. 1:29.

dochters. Dit zijn de namen van zijn dochters: Machla, Noa, Chogla, Milka en Tirsa. 4 (A) Dezen verschenen voor de priester Eleazar, voor Jozua, de zoon van Noen, en voor de hoofden, en zeiden: JHWH heeft Mozes geboden ons een erfdeel te geven te midden van onze broeders. Daarom gaf men hun, overeenkomstig het bevel van JHWH, een erfdeel te midden van de broers van hun vader. 5 Zo vielen aan Manasse tien delen toe, behalve het land Gilead en Basan aan de overzijde van de Jordaan, 6 want de dochters van Manasse hebben een erfdeel verkregen te midden van zijn zonen, terwijl het land Gilead aan de overige zonen van Manasse ten deel viel.

7 De grens van Manasse nu was van Aser naar Mikmetat, dat oostelijk van Sichem lag; dan liep de grens zuidwaarts naar de bewoners van En-Tappuach. 8 Het land van Tappuach behoorde aan Manasse, maar Tappuach zelf, bij de grens van Manasse, behoorde aan de Efraïmieten. 9 Vervolgens daalde de grens af naar de beek Kana, zuidelijk van de beek. De steden aldaar behoorden bij Efraïm, ofschoon zij te midden van de steden van Manasse lagen. De grens van Manasse liep dan noordelijk van de beek en eindigde bij de zee. 10 Het zuidelijk gebied behoorde bij Efraïm en het noordelijke bij Manasse. Zijn grens was de zee; in het noorden raakten zij aan Aser, en in het oosten aan Issakar.

11 In Issakar en in Aser behoorden echter ook bij Manasse: Bet-Sean en zijn onderhorige plaatsen, Jibleam en zijn onderhorige plaatsen, de inwoners van Dor en van zijn onderhorige plaatsen, de inwoners van Endor en van zijn onderhorige plaatsen, de inwoners van Taänak en van zijn onderhorige plaatsen, en de inwoners van Megiddo en van zijn onderhorige plaatsen: de drie heuvelstreken. 12 (B) De Manassieten konden echter deze steden niet in bezit nemen, want de Kanaänieten slaagden erin in dat land te blijven wonen. 13 Maar toen de Israëlieten machtig werden, brachten zij de Kanaänieten tot slavenarbeid, maar zij verdreven hen niet geheel en al.

14 De Jozefieten echter spraken tot Jozua: Waarom hebt u mij ten erfdeel maar één lot en één deel gegeven, terwijl ik toch een talrijk volk ben, aangezien JHWH mij tot dusverre gezegend heeft? 15 Toen zei Jozua tot hen: Als u een talrijk volk bent, trekt dan naar het woudgebied en kapt u daar ruimte in het land van de Perizzieten en Refaïeten, als het gebergte van Efraïm u te eng is. 16 Daarop zeiden de Jozefieten: Dat bergland zal voor ons niet toereikend zijn, en al de Kanaänieten, die in de vlakke streken wonen, hebben ijzeren wagens, zowel die van Bet-Sean en zijn onderhorige plaatsen als die van de vlakte van Jizreël. 17 Toen zei Jozua tot het huis van Jozef, tot Efraïm en Manasse: U bent een talrijk volk en hebt grote kracht; u zult niet één lot hebben, 18 maar het bergland zal u ook toebehoren; en omdat het een woudgebied is, zult u het kappen. Ook de uitlopers daarvan zullen u toebehoren, want u zult de Kanaänieten verdrijven, al hebben zij ijzeren wagens en al zijn zij sterk.

Verdeling van het overige land te Silo

18 1 En de hele gemeente van de Israëlieten werd samengeroepen te Silo, waar zij de tent der samenkomst oprichtten, aangezien de streek onderworpen was en hun ter beschikking stond. 2 Toen waren er onder de Israëlieten zeven stammen over, die hun erfdeel nog niet gekregen hadden. 3 Daarom zei Jozua tot de Israëlieten: Hoelang zult u traag blijven, om het land in bezit te nemen, dat JHWH, de God van uw vaderen, u gegeven heeft? 4 Wijst drie mannen uit elke stam aan; dan zal ik hen uitzenden, en zij zullen zich op weg begeven, het land doorkruisen, een beschrijving daarvan maken, naar gelang van ieders erfdeel, en daarna tot mij terugkeren. 5 Vervolgens zullen zij het onderling in zeven stukken verdelen. Juda zal in zijn gebied in het zuiden blijven en het huis van Jozef in zijn gebied in het noorden. 6 U zult een beschrij-

(A) **17:4** Num. 27:1-7. (B) **17:12** Richt. 1:27,28.

ving van het land maken in zeven gedeelten en mij die hier brengen; dan zal ik hier het lot voor u werpen voor het aangezicht van JHWH, onze God. 7 De Levieten immers hebben geen deel in uw midden, omdat het priesterschap van JHWH hun erfdeel is, terwijl Gad, Ruben en de halve stam Manasse aan de overzijde van de Jordaan, in het oosten, het erfdeel gekregen hebben, dat Mozes, de knecht van JHWH, hun gegeven heeft. 8 Toen maakten die mannen zich gereed en gingen heen, terwijl Jozua hun bij het vertrek gebood, een beschrijving van het land te maken, zeggende: Gaat heen, doorkruist het land, maakt een beschrijving daarvan en keert daarna weer tot mij terug; dan zal ik hier het lot voor u werpen voor het aangezicht van JHWH te Silo. 9 De mannen nu gingen heen en trokken door het land; zij maakten daarvan een beschrijving, stad voor stad, in zeven gedeelten, en kwamen bij Jozua in de legerplaats te Silo. 10 Toen wierp Jozua voor hen het lot te Silo, voor het aangezicht van JHWH, en Jozua deelde daar de Israëlieten het land toe, overeenkomstig hun afdelingen.

Het erfdeel van Benjamin

11 Het lot van de stam van de Benjaminieten kwam tevoorschijn naar hun geslachten, en het gebied, hun door het lot toegewezen, lag tussen de Judeeërs en de Jozefieten. 12 De noordgrens begon voor hen bij de Jordaan; vervolgens liep de grens op in de richting van de bergrug ten noorden van Jericho, en liep dan westwaarts het gebergte op, om te eindigen in de woestijn van Bet-Awen. 13 Vandaar liep de grens door naar Luz, zuidwaarts in de richting van de bergrug van Luz, dat is Betel; vervolgens liep de grens af naar Atrot-Addar op het gebergte zuidelijk van Laag-Bet-Choron. 14 Daarna boog de grens af en maakte een zwenking in zuidwestelijke richting van het gebergte af, dat zuidoostelijk van Bet-Choron ligt, om te eindigen in de richting van Kirjat-Baäl, dat is Kirjat-Jearim, een stad van de Judeeërs. Dit was de westzijde. 15 De zuidzijde begon bij Kirjat-Jearim; daarna liep de grens westwaarts, vervolgens naar de bron van Neftoach. 16 Verder daalde de grens naar het uiteinde van het gebergte, dat oostelijk van het dal Ben-Hinnom ten noorden van de vallei van de Refaïeten ligt; vervolgens daalde zij naar het dal Hinnom, zuidelijk langs de berghelling van de Jebusieten, en daalde dan naar de bron Rogel. 17 Daarna boog zij af in noordelijke richting, kwam uit bij En-Semes en verder bij de steenkringen tegenover de bergpas van Adummim, daalde naar de steen van Bohan, de zoon van Ruben, 18 ging in de richting van de berghelling tegenover Bet-Araba noordwaarts, en daalde dan naar de Vlakte. 19 Vervolgens liep de grens door in de richting van de berghelling van Bet-Chogla noordwaarts, en het uiteinde van de grens was bij de noordelijke inham van de Zoutzee, aan de uitmonding van de Jordaan in het zuiden. Dit was de zuidgrens. 20 De Jordaan vormde zijn grens aan de oostzijde. Dit was het erfdeel van de Benjaminieten naar hun geslachten, met zijn grenzen rondom. 21 De steden nu van de stam van de Benjaminieten naar hun geslachten waren: Jericho, Bet-Chogla, Emek-Kesis, 22 Bet-Araba, Semaraïm, Betel, 23 Awwim, Para, Ofra, 24 Kefar-Haämmoni, Ofni en Geba; twaalf steden en haar dorpen, 25 Gibeon, Rama, Beërot, 26 Mispa, Kefira, Mosa, 27 Rekem, Jirpeël, Tarala, 28 Sela, Elef en Jebus, dat is Jeruzalem, Gibat en Kirjat; veertien steden en haar dorpen. Dit was het erfdeel van de Benjaminieten naar hun geslachten.

Het erfdeel van Simeon

19 1 Het tweede lot kwam tevoorschijn voor Simeon, voor de stam van de Simeonieten naar hun geslachten. Hun erfdeel lag midden in het erfdeel van de Judeeërs. 2 (A) Zij verkregen in hun erfdeel: Berseba, Seba, Molada, 3 Chasar-Sual, Bala, Esem, 4 Eltolad, Betul, Chorma, 5 Siklag, Bet-Hammarkabot, Chasar-Susa, 6 Bet-

(A) **19:2** 1Kron. 4:28-33.

Lebaot en Saruchen; dertien steden en haar dorpen. 7 Aïn, Rimmon, Eter en Asan; vier steden
en haar dorpen; 8 ook alle dorpen, die rondom
deze steden waren, tot aan Baälat-Beër, het Rama
van het zuiden. Dit was het erfdeel van de
stam van de Simeonieten naar hun geslachten.
9 Uit het deel van de Judeeërs was het erfdeel
van de Simeonieten genomen. Omdat het deel
van de Judeeërs voor hen te groot was, kregen
de Simeonieten een erfdeel in hun midden.

Het erfdeel van Zebulon

10 Het derde lot kwam tevoorschijn voor de
Zebulonieten naar hun geslachten. De grens van
hun erfdeel strekte zich uit tot Sarid. 11 Westwaarts liep hun grens op tot Marala, reikte tot
aan Dabbeset, en naderde vervolgens de beek, tegenover Jokneam. 12 Van Sarid uit liep zij in tegengestelde richting zuiver oostwaarts over het
gebied van Kislot-Tabor, kwam uit bij Daberat
en liep dan op naar Jafia; 13 vandaar ging zij
zuiver oostwaarts naar Gat-Hachefer, naar Et-Kasin en kwam uit bij Rimmon, dat zich uitstrekt in de richting van Nea. 14 Vervolgens boog
de grens daaromheen noordelijk van Channaton,
om te eindigen in het dal van Jiftach-El. 15 Voorts
Kattat, Nahalal, Simron, Jidala en Betlehem;
twaalf steden en haar dorpen. 16 Dit was het erfdeel van de Zebulonieten naar hun geslachten;
deze steden en haar dorpen.

Het erfdeel van Issakar

17 Voor Issakar kwam het vierde lot tevoorschijn voor de Issakarieten naar hun geslachten.
18 Hun gebied omvatte: Jizreël, Kesullot, Sunem,
19 Chafaraïm, Sion, Anacharat, 20 Rabbit, Kisjon,
Ebes, 21 Remet, En-Gannim, En-Chadda en Bet-Passes. 22 Vervolgens reikte de grens tot Tabor,
Sachasima en Bet-Semes; en het einde van hun
grens was de Jordaan; zestien steden en haar
dorpen. 23 Dit was het erfdeel van de stam van
de Issakarieten naar hun geslachten, deze steden
en haar dorpen.

Het erfdeel van Aser

24 Het vijfde lot kwam tevoorschijn voor de
stam van de Aserieten naar hun geslachten.
25 Hun gebied omvatte: Chelkat, Chali, Beten,
Aksaf, 26 Allammelek, Amad en Misal; het reikte
in het westen tot de Karmel en Sichor-Libnat.
27 Vervolgens keerde (de grens) zich oostwaarts
naar Bet-Dagon, reikte tot Zebulon en het dal van
Jiftach-El in het noorden, Bet-Haëmek en Neïel,
en kwam noordelijk bij Kabul uit. 28 Voorts
Ebron, Rechob, Chammon en Kana tot aan Groot-Sidon. 29 Vervolgens keerde de grens zich naar
Rama en tot aan de vesting Tyrus, keerde zich
dan naar Chosa en eindigde aan de zee, van
Chebel naar Akzib. 30 Voorts Umma, Afek en
Rechob; tweeëntwintig steden en haar dorpen.
31 Dit was het erfdeel van de stam van de
Aserieten naar hun geslachten, deze steden en
haar dorpen.

Het erfdeel van Naftali

32 Voor de Naftalieten kwam het zesde lot
tevoorschijn, voor de Naftalieten naar hun geslachten. 33 Hun gebied strekte zich uit van
Chelef, van de terebint te Saänannim, Adami-Nekeb en Jabneël af, tot aan Lakkum toe, en eindigde bij de Jordaan. 34 Vervolgens keerde de
grens zich westwaarts naar Aznot-Tabor, zette
zich daar voort naar Chukok, reikte tot Zebulon
in het zuiden, tot Aser in het westen en tot Juda
aan de Jordaan, in het oosten. 35 Vestingsteden
waren: Siddim, Ser, Chammat, Rakkat, Kinneret,
36 Adama, Rama, Hasor, 37 Kedes, Edreï, En-Chasor, 38 Jiron, Migdal-El, Chorem, Bet-Anat
en Bet-Semes; negentien steden en haar dorpen. 39 Dit was het erfdeel van de stam van de
Naftalieten naar hun geslachten; deze steden en
haar dorpen.

Het erfdeel van Dan

40 Voor de stam van de Danieten naar hun
geslachten kwam het zevende lot tevoorschijn.
41 Het gebied van hun erfdeel omvatte Sora,
Estaol, Ir-Semes, 42 Saälabbin, Ajjalon, Jitla,

43 Elon, Timna, Ekron, 44 Elteke, Gibbeton,
Baälat, 45 Jehud, Bene-Berak, Gat-Rimmon,
46 Me-Hajjarkon en Rakkon, met het gebied
tegenover Jafo. 47 (A) Daar het gebied van de
Danieten hun te klein geworden was, trokken
de Danieten op en streden tegen Lesem. Zij
veroverden het, sloegen het met de scherpte
van het zwaard en namen het in bezit. Toen
vestigden zij zich daar en gaven aan Lesem
de naam Dan, naar de naam van hun vader
Dan. 48 Dit was het erfdeel van de stam van de
Danieten naar hun geslachten; deze steden en
haar dorpen.

Het erfdeel van Jozua

49 Toen de Israëlieten gereed waren met de
verdeling van het land naar zijn gebieden, gaven
zij aan Jozua, de zoon van Noen, een erfdeel in
hun midden. 50 Naar het bevel van JHWH gaven
zij hem de stad, die hij gevraagd had: Timnat-
Serach op het gebergte van Efraïm. Hij bouwde
de stad op en ging daar wonen.
51 Dit zijn de erfdelen, welke de priester
Eleazar, Jozua, de zoon van Noen, en de fami-
liehoofden aan de stammen van de Israëlieten te
Silo door het lot hebben toegewezen, voor het
aangezicht van JHWH aan de ingang van de tent
der samenkomst. Aldus beëindigden zij de ver-
deling van het land.

De vrijsteden

20 1 (B) JHWH sprak tot Jozua: 2 Spreek tot
de Israëlieten: Wijst de vrijsteden aan,
waarover Ik tot u heb gesproken door de dienst
van Mozes, 3 opdat een doodslager, die iemand
zonder opzet, onvoorbedacht, gedood heeft,
daarheen kan vluchten, zodat zij u tot een toe-
vluchtsoord tegen de bloedwreker zijn. 4 Als hij
naar een van deze steden gevlucht is, zal hij bij
de ingang van de stadspoort blijven staan en zijn
zaak openlijk aan de oudsten van die stad mee-
delen; dan zullen zij hem tot zich in de stad
nemen en hem een plaats aanwijzen; en hij zal
bij hen blijven wonen. 5 Wanneer dan de bloed-
wreker hem vervolgt, zullen zij de doodslager
niet aan hem uitleveren, omdat hij zijn naaste
onvoorbedacht heeft gedood, zonder dat hij te-
voren haat tegen hem koesterde. 6 Hij zal dan
in die stad blijven wonen, totdat hij voor de ge-
meente zal terechtstaan; (of) tot de dood van de
hogepriester, die er in die dagen zal zijn. Dan zal
de doodslager mogen teruggaan naar zijn stad
en naar zijn huis, naar de stad, waaruit hij ge-
vlucht was.
7 Toen heiligden zij Kedes in Galilea, op het ge-
bergte van Naftali, en Sichem, op het gebergte
van Efraïm, en Kirjat-Arba, dat is Hebron, op het
gebergte van Juda. 8 En aan de overzijde van de
Jordaan, oostwaarts van Jericho, wezen zij Beser
aan, in de woestijn, op de hoogvlakte, uit de stam
Ruben; en Ramot in Gilead uit de stam Gad, en
Golan in Basan uit de stam Manasse.
9 Dit waren de steden, die voor alle Israëlieten
en voor de in hun midden verblijvende vreemde-
lingen aangewezen werden, opdat iedereen, die
iemand zonder opzet gedood had, daarheen zou
kunnen vluchten en niet door de hand van de
bloedwreker zou sterven, voordat hij voor de ge-
meente zou hebben terechtgestaan.

De Levietensteden

21 1 De familiehoofden van de Levieten nu
naderden tot de priester Eleazar, tot
Jozua, de zoon van Noen, en tot de familiehoof-
den van de stammen van de Israëlieten, 2 (C)
en spraken tot hen te Silo in het land Kanaän:
JHWH heeft door Mozes geboden ons steden te
geven om in te wonen en haar weidegronden
voor ons vee. 3 Toen gaven de Israëlieten naar
het bevel van JHWH, van hun erfdeel deze steden
en haar weidegronden aan de Levieten. 4 Het lot
nu kwam tevoorschijn voor de geslachten van
de Kehatieten. Onder de Levieten verkregen de
zonen van de priester Aäron door het lot, uit
de stam Juda, uit de stam Simeon en uit de
stam Benjamin, dertien steden. 5 De overige

(A) **19:47** Richt. 18:27-29. (B) **20:1** Num. 35:9-34; Deut. 4:41-43; 19:1-13. (C) **21:2** Num. 35:1-8.

Kehatieten verkregen door het lot uit de geslachten van de stam Efraïm, uit de stam Dan en uit de halve stam Manasse, tien steden.
6 De Gersonieten verkregen door het lot uit de geslachten van de stam Issakar, van de stam Aser, van de stam Naftali en van de halve stam Manasse in Basan, dertien steden.
7 De Merarieten verkregen naar hun geslachten uit de stam Ruben, uit de stam Gad en uit de stam Zebulon, twaalf steden. 8 De Israëlieten gaven aan de Levieten deze steden en haar weidegronden door het lot, zoals JHWH door Mozes geboden had.
9 Zij gaven uit de stam van de Judeeërs en uit de stam van de Simeonieten deze steden, die men met name noemde: 10 aan de Aäronieten, uit de geslachten van de Kehatieten, behorende bij de Levieten, gaf men, daar het eerste lot op hen viel: 11 Kirjat-Arba, - deze Arba is de vader van Anok - dat is Hebron, op het gebergte van Juda, en zijn omliggende weidegronden; 12 maar het akkerland van die stad en haar dorpen hadden zij aan Kaleb, de zoon van Jefunne, in bezit gegeven. 13 Aan de zonen van de priester Aäron gaven zij Hebron, de vrijstad voor de doodslager, en haar weidegronden, Libna en zijn weidegronden, 14 Jattir en zijn weidegronden, Estemoa en zijn weidegronden, 15 Cholon en zijn weidegronden, Debir en zijn weidegronden, 16 Aïn en zijn weidegronden, Jutta en zijn weidegronden, en Bet-Semes en zijn weidegronden: negen steden uit deze twee stammen. 17 En uit de stam Benjamin: Gibeon en zijn weidegronden, Geba en zijn weidegronden, 18 Anatot en zijn weidegronden, en Almon en zijn weidegronden: vier steden. 19 In het geheel hadden de Aäronieten, de priesters, dertien steden en haar weidegronden.
20 Wat de geslachten van de Kehatieten betreft, de Levieten, die nog overgebleven waren uit de Kehatieten, zij verkregen de hun door het lot toegewezen steden uit de stam Efraïm. 21 Men gaf hun Sichem, de vrijstad voor de doodslager, en haar weidegronden, op het gebergte van Efraïm, Gezer en zijn weidegronden, 22 Kibsaïm en zijn weidegronden, en Bet-Choron en zijn weidegronden: vier steden. 23 En uit de stam Dan: Elteke en zijn weidegronden, Gibbeton en zijn weidegronden, 24 Ajjalon en zijn weidegronden, Gat-Rimmon en zijn weidegronden: vier steden. 25 En uit de halve stam Manasse: Taänak en zijn weidegronden, en Gat-Rimmon en zijn weidegronden: twee steden. 26 In het geheel tien steden en haar weidegronden voor de geslachten van de overige Kehatieten. 27 De Gersonieten uit de geslachten van de Levieten verkregen uit de halve stam Manasse: Golan, de vrijstad voor de doodslager, in Basan, en haar weidegronden, en Beëstera en zijn weidegronden: twee steden. 28 En uit de stam Issakar: Kisjon en zijn weidegronden, Daberat en zijn weidegronden, 29 Jarmut en zijn weidegronden, En-Gannim en zijn weidegronden: vier steden. 30 En uit de stam Aser: Misal en zijn weidegronden, Abdon en zijn weidegronden, 31 Chelkat en zijn weidegronden, en Rechob en zijn weidegronden: vier steden. 32 En uit de stam Naftali: Kedes, de vrijstad voor de doodslager, in Galilea, en haar weidegronden, Chammot-Dor en zijn weidegronden, en Kartan en zijn weidegronden: drie steden. 33 In het geheel verkregen de Gersonieten naar hun geslachten dertien steden en haar weidegronden.
34 Wat betreft de geslachten van de Merarieten, de overige Levieten, zij verkregen uit de stam Zebulon: Jokneam en zijn weidegronden, Karta en zijn weidegronden, 35 Dimna en zijn weidegronden, Nahalal en zijn weidegronden: vier steden. 36 En uit de stam Ruben: Beser en zijn weidegronden, Jasa en zijn weidegronden, 37 Kedemot en zijn weidegronden, en Mefaät en zijn weidegronden: vier steden. 38 Voorts uit de stam Gad: Ramot, de vrijstad voor de doodslager, in Gilead, en haar weidegronden, Machanaïm en zijn weidegronden, 39 Chesbon en zijn weidegronden, Jazer en zijn weidegronden: in het geheel vier steden. 40 Al deze steden verkregen de Merarieten naar hun geslachten, die nog overgebleven waren van de geslachten van de Levieten. Door het lot vielen hun twaalf steden toe.
41 In het geheel waren de steden van de Levieten in het midden van de bezitting van de

Israëlieten achtenveertig in getal, en haar weidegronden. 42 Deze steden bestonden telkens uit een stad en de omliggende weidegronden, zo was het met al deze steden.

43 Zo heeft JHWH aan Israël het hele land gegeven, dat Hij gezworen had hun vaderen te zullen geven; zij namen het in bezit en gingen er wonen. 44 En JHWH gaf hun aan alle zijden rust, geheel zoals Hij hun vaderen gezworen had; niet één van al hun vijanden heeft voor hen kunnen standhouden; al hun vijanden gaf JHWH in hun macht. 45 Niet één van alle goede beloften, die JHWH aan het huis van Israël had toegezegd, is onvervuld gebleven; alles is uitgekomen.

Terugkeer van de Overjordaanse stammen

22 1 Toen riep Jozua de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam Manasse samen, en zei tot hen: 2 (A) U hebt onderhouden alles wat Mozes, de knecht van JHWH, u geboden heeft, en u hebt naar mij geluisterd in alles wat ik u geboden heb. 3 U hebt nu lange tijd, tot op de huidige dag, uw broeders niet in de steek gelaten, maar u hebt de taak vervuld, u opgelegd door JHWH, uw God. 4 Nu echter heeft JHWH, uw God, aan uw broeders rust gegeven, zoals Hij hun beloofd had. Welnu, keert terug en gaat naar uw tenten, naar het land van uw bezitting, dat Mozes, de knecht van JHWH, u aan de overzijde van de Jordaan gegeven heeft. 5 Alleen, volbrengt zeer nauwgezet het gebod en de *Torah*, welke Mozes, de knecht van JHWH, u geboden heeft: dat u JHWH, uw God, zou liefhebben, in al zijn wegen wandelen, zijn geboden onderhouden, Hem aanhangen, en Hem dienen met heel uw hart en met heel uw ziel.

6 Toen heeft Jozua hen gezegend en hen laten gaan. En zij gingen naar hun tenten. 7 Aan de ene helft van de stam Manasse had Mozes in Basan een erfdeel gegeven; aan de andere helft had Jozua een erfdeel gegeven bij hun broeders ten westen van de Jordaan. Daarenboven heeft Jozua, toen hij hen naar hun tenten liet gaan en hen gezegend had, tot hen gezegd: 8 Keert terug naar uw tenten met grote schatten en zeer veel vee, met zilver, goud, koper, ijzer en klederen in grote overvloed; deelt de buit, op uw vijanden behaald, met uw broeders.

Het altaar van de Overjordaanse stammen

9 De Rubenieten, de Gadieten en de halve stam Manasse keerden terug en trokken heen van de Israëlieten uit Silo in het land Kanaän, om te gaan naar het land Gilead, het land van hun bezitting, dat zij zich verworven hadden volgens het bevel dat JHWH door de dienst van Mozes had gegeven. 10 Toen zij gekomen waren bij de steenkringen aan de Jordaan, gelegen in het land Kanaän, bouwden de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam Manasse daar een altaar aan de Jordaan, een altaar, groot van afmetingen. 11 En de Israëlieten hoorden zeggen: Zie, de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam Manasse hebben een altaar gebouwd, gericht naar het land Kanaän, bij de steenkringen aan de Jordaan, aan de kant van de Israëlieten. 12 Toen de Israëlieten dit hoorden, kwam de hele gemeente van de Israëlieten samen te Silo, om tegen hen ten strijde te trekken. 13 De Israëlieten zonden daarop naar de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam Manasse, naar het land Gilead, de priester Pinechas, de zoon van Eleazar, 14 en met hem tien vorsten, namens elke stam van Israël één familiehoofd. Ieder van hen was het hoofd van zijn familie onder de geslachten van Israël. 15 Toen zij bij de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam Manasse in het land Gilead gekomen waren, spraken zij aldus met hen: 16 (B) Zo zegt de hele gemeente van JHWH: Wat is dat toch voor trouwbreuk, die u tegen de God van Israël hebt gepleegd, dat u zich heden van JHWH afkeert door u een altaar te bouwen en alzo heden tegen JHWH in opstand te komen? 17 (C) Is ons de ongerechtigheid met Peor nog niet genoeg, waarvan wij ons tot op deze dag nog niet gereinigd hebben, en waar-

(A) **22:2** Num. 32:20-32; Joz. 1:12-15. (B) **22:16** Deut. 12:13,14. (C) **22:17** Num. 25:1-9.

door de plaag over de gemeente van JHWH gekomen is? 18 Zou u zich nu van JHWH afkeren? Als u heden in opstand komt tegen JHWH, zal Hij morgen tegen de hele gemeente van Israël toornen. 19 Trouwens, als het erfland van uw bezitting onrein is, komt dan over naar het land, dat van JHWH eigendom is, waar de tabernakel van JHWH verblijft, en vestigt u dan in ons midden. Maar staat niet op tegen JHWH en staat niet op tegen ons, door u een altaar te bouwen, behalve het altaar van JHWH, onze God. 20 (A) Is er niet, toen Achan, de zoon van Zerach, zich aan het gebannene vergreep, toorn gekomen over de hele gemeente van Israël? Het was niet die man alleen, die in zijn ongerechtigheid is omgekomen.
21 Hierop *antwoordden* de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam Manasse en spraken tot de hoofden van de geslachten van Israël:
22 De God der goden, JHWH, de God der goden, JHWH, Hij weet het, en Israël zal het weten: indien dit in opstand of trouwbreuk tegen JHWH gebeurd is - behoud U ons dan heden niet!
23 Indien wij een altaar zouden gebouwd hebben, om ons van JHWH af te keren, om daarop brandoffers en spijsoffers te offeren en daarop vredeoffers te brengen, dan mag JHWH zelf bezoeking erover doen. 24 Maar in waarheid, wij hebben dit uit bezorgdheid, om een bepaalde reden, gedaan. Wij zeiden namelijk: Later zouden uw kinderen tot onze kinderen kunnen zeggen: wat hebt u te maken met JHWH, de God van Israël? 25 JHWH heeft immers tussen ons en u, Rubenieten en Gadieten, de Jordaan als grens gesteld, u hebt geen deel aan JHWH. Zo zouden uw kinderen onze kinderen doen ophouden om voor JHWH ontzag te hebben. 26 Daarom zeiden wij: Laten wij dit doen: een altaar bouwen, niet voor brandoffers en niet voor slachtoffers,
27 maar het zal getuige zijn tussen ons en u, en tussen onze geslachten na ons, dat wij de dienst van JHWH voor zijn aangezicht zullen waarnemen met onze brandoffers, slachtoffers en vredeoffers. Dan zullen uw kinderen later niet tot onze kinderen kunnen zeggen: U hebt geen deel aan JHWH. 28 Verder zeiden wij: Wanneer men later tot ons en tot onze geslachten zo iets zeggen zal, dan zullen wij zeggen: Ziet het evenbeeld van het altaar van JHWH, dat onze vaderen gemaakt hebben; het is niet bestemd voor brandoffers en slachtoffers, maar het is getuige tussen ons en u. 29 Het zij verre van ons, in opstand te komen tegen JHWH, en ons heden van JHWH af te keren, door een altaar voor brandoffers, spijsoffers of slachtoffers te bouwen buiten het altaar voor JHWH, onze God, dat vóór zijn tabernakel staat!
30 Toen de priester Pinechas, de hoofden van de gemeente en de oversten van de geslachten van Israël, die met hem waren, de woorden hoorden, welke de Rubenieten, de Gadieten en de Manassieten spraken, was het goed in hun ogen. 31 Daarop zei de priester Pinechas, de zoon van Eleazar, tot de Rubenieten, de Gadieten en de Manassieten: Nu weten wij, dat JHWH in ons midden is, omdat u deze trouwbreuk tegen JHWH niet hebt bedreven. Daardoor hebt u de Israëlieten uit de hand van JHWH gered.
32 Daarna keerden de priester Pinechas, de zoon van Eleazar, en de hoofden terug van de Rubenieten en de Gadieten uit het land Gilead naar het land Kanaän tot de Israëlieten, en zij brachten aan dezen verslag uit. 33 Dit nu was goed in de ogen van de Israëlieten, zodat de Israëlieten God loofden en er niet meer aan dachten tegen hen ten strijde te trekken om het land te verwoesten, waarin de Rubenieten en de Gadieten woonden. 34 En de Rubenieten en de Gadieten noemden het altaar: Het is getuige tussen ons, dat JHWH God is.

Afscheidsrede van Jozua tot de hoofden van het volk

23 1 Lange tijd, nadat JHWH Israël rust gegeven had van al zijn vijanden aan alle zijden, en toen Jozua oud en hoogbejaard was,
2 riep Jozua heel Israël, zijn oudsten, zijn hoof-

(A) **22:20** Joz. 7:1-26.

den, zijn rechters en zijn opzieners samen en
zei tot hen: Ik ben oud en hoogbejaard gewor-
den, 3 en zelf hebt u gezien al wat JHWH, uw
God, al deze volken gedaan heeft, omwille van
u. Want JHWH, uw God, heeft zelf voor u gestre-
den. 4 Ziet, ik heb deze volken, die overgebleven
zijn, door het lot aan uw stammen als erfdeel
toegewezen, van de Jordaan af, en ook al de vol-
ken die ik uitgeroeid heb tot aan de Grote Zee
in het westen. 5 En JHWH, uw God, zelf zal hen
voor u uitjagen en hen voor u wegdrijven, en u
zult hun land in bezit nemen, zoals JHWH, uw
God, u heeft toegezegd. 6 Weest zeer standvastig
in het onderhouden en volbrengen van alles wat
geschreven staat in het boek van de *Torah* van
Mozes, opdat u daarvan niet afwijkt naar rechts
of links, 7 en u niet inlaat met deze volken, die
nog bij u overgebleven zijn, de naam van hun go-
den niet belijdt of daarbij zweert, noch hen dient
of u voor hen neerbuigt. 8 Maar JHWH, uw God,
zult u aanhangen, zoals u tot op deze dag ge-
daan hebt. 9 JHWH toch heeft grote en machtige
volken voor u uitgedreven, en wat u aangaat: nie-
mand heeft voor u kunnen standhouden tot op
deze dag. 10 (A) Eén van u vervolgde duizend,
want JHWH, uw God, zelf streed voor u, zoals Hij
u beloofd heeft. 11 Neemt u zorgvuldig in acht
en hebt JHWH, uw God, lief; 12 want indien u
zich afkeert en het overschot van deze volken,
die nog bij u overgebleven zijn, aanhangt, u met
hen verzwagert en u met hen inlaat en zij met u,
13 weet dan voorzeker, dat JHWH, uw God, deze
volken niet verder voor u verdrijven zal; dan zul-
len zij u worden tot een strik en een val, tot een
gesel op uw zijden en dorens in uw ogen, totdat
u vergaan zult uit dit goede land, dat JHWH, uw
God, u gegeven heeft. 14 Zie, ik ga nu de weg van
al het aardse; erkent nu met heel uw hart en heel
uw ziel, dat niet één van alle goede beloften die
JHWH, uw God, u gegeven heeft, onvervuld ge-
bleven is. Alles is voor u uitgekomen. Van zijn
kant is niets onvervuld gebleven. 15 Maar zoals
al het goede over u gekomen is, dat JHWH, uw
God, u beloofd heeft, zo zal JHWH alle kwaad
over u brengen, totdat Hij u verdelgd zal heb-
ben uit dit goede land dat JHWH, uw God, u ge-
geven heeft. 16 Wanneer u het verbond schendt,
dat JHWH, uw God, u heeft opgelegd, en u andere
goden gaat dienen en u voor hen neerbuigt, dan
zal de toorn van JHWH tegen u ontbranden en u
zult spoedig vergaan uit het goede land dat Hij
u gegeven heeft.

Verbondsvernieuwing te Sichem

24 1 Daarna vergaderde Jozua alle stammen
van Israël te Sichem. Hij ontbood de oud-
sten van Israël, zijn oversten, zijn rechters en
zijn opzieners, en zij stelden zich voor het aan-
gezicht van God. 2 (B) En Jozua zei tot het hele
volk: Zo zegt JHWH, de God van Israël: aan de
overzijde van de Rivier hebben oudtijds uw vade-
ren gewoond, Terach, de vader van Abraham en
de vader van Nachor, en zij hebben andere goden
gediend. 3 (C) Maar Ik nam uw vader Abraham
van de overzijde van de Rivier, en leidde hem
door het hele land Kanaän; Ik maakte zijn nako-
melingschap talrijk en schonk hem Isaak. 4 (D)
En aan Isaak schonk Ik Jakob en Esau. Aan Esau
gaf Ik het gebergte Seïr, opdat hij het in bezit zou
nemen, terwijl Jakob en zijn zonen naar Egypte
trokken. 5 (E) Toen zond Ik Mozes en Aäron en
sloeg Egypte, zoals Ik dat onder hen gedaan heb,
en daarna leidde Ik u uit. 6 (F) Toen Ik uw vade-
ren uit Egypte geleid had en u aan de zee kwam,
achtervolgden de Egyptenaren uw vaderen met
wagens en ruiters, naar de Schelfzee. 7 Daarom
riepen zij tot JHWH, en Hij stelde duisternis tus-
sen u en de Egyptenaren en liet de zee over hen
komen, die hen overdekte. En uw eigen ogen heb-
ben gezien, wat Ik Egypte aandeed. Daarna hebt
u lange tijd in de woestijn verbleven. 8 (G) Ik
bracht u in het land van de Amorieten, die aan
de overzijde van de Jordaan woonden, en toen
zij tegen u streden, gaf Ik hen in uw macht; u

(A) **23:10 a** Deut. 32:30. **23:10 b** Deut. 3:22. (B) **24:2** Gen. 11:27. (C) **24:3 a** Gen. 12:1-9. **24:3 b** Gen. 21:1-3. (D) **24:4 a** Gen. 25:24-26. **24:4 b** Gen. 36:8; Deut. 2:5. **24:4 c** Gen. 46:1-7. (E) **24:5** Ex. 3:1-12:42. (F) **24:6** Ex. 14:1-31. (G) **24:8** Num. 21:21-35.

nam hun land in bezit, terwijl Ik hen voor u heen verdelgde.
9 (A) Toen maakte Balak, de zoon van Sippor, de koning van Moab, zich op en streed tegen Israël. Hij ontbood Bileam, de zoon van Beor, om u te vervloeken. 10 Maar Ik wilde naar Bileam niet horen, zodat hij u integendeel gezegend heeft. Zo redde Ik u uit zijn macht. 11 (B) Nadat u de Jordaan overgestoken en bij Jericho gekomen was, streden tegen u de burgers van Jericho, de Amorieten, de Perizzieten, de Kanaänieten, de Hethieten, de Girgasieten, de Chiwwieten en de Jebusieten, maar Ik gaf hen in uw macht. 12 (C) Toen zond Ik hoornaars voor u heen, en deze dreven hen voor u uit, zoals de twee koningen van de Amorieten; waarlijk niet door uw zwaard, noch door uw boog. 13 (D) Zo gaf Ik u een land waarvoor u niet gezwoegd hebt, en steden die u niet gebouwd hebt, en waarin u toch woont; en u eet van wijngaarden en olijfbomen die u niet geplant hebt.
14 Welnu, hebt dan ontzag voor JHWH en dient Hem oprecht en getrouw; doet weg de goden die uw vaderen gediend hebben aan de overzijde van de Rivier en in Egypte, en dient JHWH. 15 Maar indien het kwaad is in uw ogen, JHWH te dienen, kiest dan heden, wie u dienen zult: òf de goden die uw vaderen aan de overzijde van de Rivier gediend hebben, òf de goden van de Amorieten van het land waar u in woont. Maar ik en mijn huis, wij zullen JHWH dienen!
16 Toen *antwoordde* het volk en zei: Het is verre van ons om JHWH te verlaten en andere goden te dienen. 17 Want JHWH is onze God. Hij is het, die ons en onze vaderen uit het land Egypte heeft gevoerd, uit het slavenhuis, en die voor onze eigen ogen deze grote tekenen gedaan heeft, en ons behoed heeft op heel de weg die wij gingen, en onder alle volken van wie wij door hun midden trokken. 18 JHWH dreef alle volken en de Amorieten, de bewoners van dit land, voor ons uit. Ook wij zullen JHWH dienen, want Hij is onze God.
19 Maar Jozua zei tot het volk: U zult niet in staat zijn JHWH te dienen, want Hij is een heilig God. Hij is een jaloers God. Hij zal uw overtreding en uw zonden niet vergeven. 20 Wanneer u JHWH verlaat en vreemde goden dient, dan zal Hij Zich omkeren, u kwaad doen en verdelgen, nadat Hij u heeft welgedaan. 21 Het volk zei echter tot Jozua: Neen, maar JHWH zullen wij dienen. 22 Daarop zei Jozua tot het volk: U bent getuigen tegen uzelf, dat u zich JHWH verkozen hebt, om Hem te dienen. Toen zeiden zij: Wij zijn getuigen!
23 Nu dan, doet de vreemde goden weg, die in uw midden zijn, en neigt uw harten tot JHWH, de God van Israël. 24 En het volk zei tot Jozua: JHWH, onze God, zullen wij dienen, en naar zijn stem zullen wij horen.
25 In die dagen sloot Jozua een verbond met het volk en stelde inzetting en recht voor hen vast te Sichem. 26 Jozua schreef deze dingen in het boek van de *Torah* van God, en hij nam een grote steen en richtte die aldaar op, onder de terebint, op de heilige plaats van JHWH.
27 En Jozua zei tot het hele volk: Zie, deze steen zal tegen ons tot getuige zijn, want hij heeft al de woorden van JHWH gehoord, die Hij tot ons gesproken heeft. Daarom zal hij tot getuige tegen u zijn, opdat u uw God niet verloochent.
28 Daarop liet Jozua het volk gaan, een ieder naar zijn erfdeel.

Dood van Jozua en Eleazar

29 Het gebeurde na deze gebeurtenissen, dat Jozua, de zoon van Noen, de knecht van JHWH, stierf, honderd en tien jaar oud. 30 (E) En men begroef hem binnen het gebied van zijn erfdeel, te Timnat-Serach op het gebergte van Efraïm, ten noorden van de berg Gaäs.
31 Israël diende JHWH al de dagen van Jozua en al de dagen van de oudsten die Jozua overleefd hebben, en die al de daden gekend hadden, welke JHWH voor Israël verricht had. 32 (F) Het gebeente van Jozef, dat de Israëlieten uit Egypte

(A) **24:9** Num. 22:1-24:25. (B) **24:11 a** Joz. 3:14-17. **24:11 b** Joz. 6:1-21. (C) **24:12** Ex. 23:28; Deut. 7:20. (D) **24:13** Deut. 6:10,11. (E) **24:30** Joz. 19:49,50. (F) **24:32** Gen. 33:19; 50:24,25; Ex. 13:19; Joh. 4:5; Hand. 7:16.

meegevoerd hadden, heeft men te Sichem begraven, in het stuk land, dat Jakob voor honderd stukken geld van de zonen van Hemor, de vader van Sichem, gekocht had, en dat de Jozefieten verkregen tot een erfelijke bezitting.

33 Ook stierf Eleazar, de zoon van Aäron, en men begroef hem op de heuvel die aan zijn zoon Pinechas was gegeven, op het gebergte van Efraïm.

Richteren

Hebreeuws: Sjof-tiem (Rechters)

De Israëlieten na de dood van Jozua

1 [1] Het gebeurde na de dood van Jozua, dat de Israëlieten JHWH vroegen: Wie van ons zal het eerst tegen de Kanaänieten optrekken om met hen te strijden? [2] En JHWH zei: Juda zal optrekken; zie, Ik geef het land in zijn macht. [3] Toen zei Juda tot zijn broeder Simeon: Trek met mij op in het mij toebedeelde gebied en laat ons strijden tegen de Kanaänieten, dan zal ik ook met u optrekken in het aan u toebedeelde gebied. En Simeon ging met hem. [4] Toen Juda opgetrokken was, gaf JHWH de Kanaänieten en de Perizzieten in hun macht, en zij versloegen hen bij Bezek, tienduizend man; [5] want zij troffen Adonibezek aan te Bezek en streden tegen hem, en zij versloegen de Kanaänieten en de Perizzieten. [6] Adonibezek nu vluchtte, maar zij achtervolgden en grepen hem, en hakten hem zijn duimen en zijn grote tenen af. [7] Toen zei Adonibezek: Zeventig koningen met afgehakte duimen en grote tenen hebben onder mijn tafel (de restjes) opgeraapt; naar wat ik gedaan heb, heeft God mij vergolden. En men bracht hem naar Jeruzalem, waar hij stierf.

[8] Vervolgens streden de Judeeërs tegen Jeruzalem, namen het in, sloegen het met de scherpte van het zwaard, en staken de stad in brand. [9] Daarna daalden de Judeeërs af om te strijden tegen de Kanaänieten, die in het gebergte, het Zuiderland en de Laagte woonden. [10] Toen trok Juda op tegen de Kanaänieten, die in Hebron woonden - de naam van Hebron was vroeger Kirjat-Arba - en versloeg Sesai, Achiman en Talmai. [11] Vandaar trok hij op tegen de inwoners van Debir. De naam van Debir was vroeger Kirjat-Sefer. [12] Toen zei Kaleb: Wie Kirjat-Sefer verslaat en inneemt, die geef ik mijn dochter Aksa tot vrouw. [13] Otniël nu, de zoon van Kenaz, de jongere broeder van Kaleb, nam het in; en hij gaf hem zijn dochter Aksa tot vrouw. [14] Toen zij aankwam, haalde zij hem over om van haar vader een stuk bouwland te vragen. - Zij sprong van haar ezel en Kaleb zei tot haar: Wat hebt u? [15] Zij zei tot hem: Geef mij toch een huwelijksgift (letterlijk: een zegen); nu u mij dor land gegeven hebt, geef mij er ook waterbronnen bij. Toen gaf Kaleb haar de hoog- en de laaggelegen bronnen.

[16] De zonen van de Keniet, de schoonvader van Mozes, trokken met de Judeeërs van de Palmstad (Jericho) op naar de woestijn van Juda, welke ligt in het Zuiderland bij Arad; zij gingen er onder de bevolking wonen. [17] Juda trok op met zijn broeder Simeon en zij versloegen de Kanaänieten, die te Sefat woonden; zij sloegen het met de ban, daarom noemde men die stad Chorma. [18] Verder nam Juda Gaza met zijn gebied, Askelon met zijn gebied en Ekron met zijn gebied. [19] En JHWH was met Juda, zodat hij het gebergte in bezit nam; maar hij was niet in staat de bewoners van de vlakte te verdrijven, want dezen hadden ijzeren strijdwagens. [20 (A)] Aan Kaleb nu had men Hebron gegeven, zoals Mozes hun gezegd had, en hij had vandaar de drie zonen van Enak verdreven.

[21 (B)] De Benjaminieten hebben de Jebusieten, de bewoners van Jeruzalem, niet verdreven, zodat de Jebusieten bij de Benjaminieten in Jeruzalem zijn blijven wonen tot op de huidige dag.

[22] Ook het huis van Jozef trok op en wel tegen Betel, en JHWH was met hen. [23] Toen het huis van Jozef Betel liet verkennen - de naam van de stad was voorheen Luz - [24] zagen de verkenners een man uit de stad komen en zeiden

(A) **1:20** Joz. 15:13,14. (B) **1:21** Joz. 15:63; 2Sam. 5:6; 1Kron. 11:4.

tot hem: Wijs ons toch, hoe wij in de stad kunnen komen, dan zullen wij u een wederdienst bewijzen. 25 Toen wees hij hun, hoe zij in de stad konden komen en zij sloegen de stad met de scherpte van het zwaard, maar die man lieten zij ongedeerd heengaan met zijn hele familie. 26 En die man ging naar het land van de Hethieten, bouwde een stad, en noemde ze Luz; zo heet zij tot op de huidige dag.

27 (A) Manasse heeft de inwoners van Bet-Sean met zijn onderhorige plaatsen niet verdreven, noch die van Taänak met zijn onderhorige plaatsen, noch de inwoners van Dor met zijn onderhorige plaatsen, noch de inwoners van Jibleam met zijn onderhorige plaatsen, noch de inwoners van Megiddo met zijn onderhorige plaatsen, zodat de Kanaänieten erin slaagden in die streek te blijven wonen.

28 Toen Israël sterk geworden was, verplichtte het de Kanaänieten wel tot slavenarbeid, maar verdreven heeft het hen niet.

29 (B) Ook Efraïm heeft de Kanaänieten, die te Gezer woonden, niet verdreven, zodat de Kanaänieten in hun midden bleven wonen te Gezer.

30 Zebulon heeft de inwoners van Kitron en van Nahalol niet verdreven, zodat de Kanaänieten in hun midden bleven wonen, al werden zij tot slavenarbeid verplicht.

31 Aser heeft de inwoners van Akko niet verdreven, noch die van Sidon, noch die van Achlab, Akzib, Chelba, Afek en Rechob; 32 zodat de Aserieten woonden te midden van de Kanaänieten, die er inheems waren, want zij verdreven hen niet.

33 Naftali heeft de inwoners van Bet-Semes en van Bet-Anat niet verdreven, zodat zij woonden te midden van de Kanaänieten, die er inheems waren; maar wel werden de inwoners van Bet-Semes en Bet-Anat tot slavenarbeid aan hen verplicht.

34 De Amorieten drongen de Danieten het gebergte in, want zij lieten hun niet toe in de vlakte af te dalen, 35 en de Amorieten slaagden erin te blijven wonen in Har-Cheres, in Ajjalon en Saälbim, maar de hand van het huis van Jozef drukte zwaar op hen, zodat zij tot slavenarbeid verplicht werden. 36 Het gebied van de Amorieten strekte zich uit van de Schorpioenenpas, van Sela af en hoger.

De Engel van JHWH te Bokim

2 1 Toen ging de Engel van **JHWH** van Gilgal naar Bokim en zei: Ik heb u uit Egypte doen trekken en gebracht in het land dat Ik uw vaderen onder ede beloofd had, en Ik heb gezegd: Ik zal mijn verbond met u in eeuwigheid niet verbreken, 2 (C) maar u zult geen verbond sluiten met de bewoners van dit land; hun altaren zult u afbreken. Maar u hebt naar mijn stem niet geluisterd. Wat hebt u gedaan? 3 En Ik heb óók gezegd: Ik zal hen niet voor u uit wegdrijven, maar zij zullen u tot tegenstanders en hun goden u tot een valstrik zijn. 4 Toen de Engel van **JHWH** deze woorden tot al de Israëlieten gesproken had, verhief het volk zijn stem en huilde; 5 daarom noemde men die plaats Bokim. En zij offerden daar aan **JHWH**.

Israël vervalt tot afgoderij - JHWH geeft richters

6 Toen Jozua het volk had laten gaan, waren de Israëlieten heengetrokken, ieder naar zijn erfdeel, om het land in bezit te nemen. 7 Het volk diende **JHWH** gedurende heel het leven van Jozua en van de oudsten die Jozua overleefden, en die heel het grote werk gezien hadden, dat **JHWH** voor Israël gedaan had. 8 En Jozua, de zoon van Noen, de knecht van **JHWH**, stierf, honderd en tien jaar oud; 9 (D) men begroef hem in het gebied van zijn erfdeel te Timnat-Cheres, in het gebergte van Efraïm, ten noorden van de berg Gaäs.

10 Nadat ook dat hele geslacht tot zijn vaderen vergaderd was, kwam na hen een ander geslacht op, dat **JHWH** niet kende, noch het werk, dat Hij voor Israël gedaan had. 11 Toen deden de

(A) **1:27** Joz. 17:11-13. (B) **1:29** Joz. 16:10. (C) **2:2** Ex. 34:12,13; Deut. 7:2-5. (D) **2:9** Joz. 19:49,50.

Israëlieten wat kwaad is in de ogen van JHWH en gingen de Baäls dienen. 12 Zij verlieten JHWH, de God van hun vaderen, die hen uit het land Egypte geleid had, liepen andere goden achterna uit de goden van de volken rondom hen, bogen zich daarvoor neer en maakten JHWH boos. 13 Wanneer zij JHWH verlieten en de Baäl en de Astartes dienden, 14 ontbrandde de toorn van JHWH tegen Israël: Hij gaf hen in de macht van plunderaars, die hen uitplunderden, en Hij gaf hen over in de macht van hun vijanden rondom hen, zodat zij niet meer tegen dezen konden standhouden. 15 Telkens als zij uittrokken, was de hand van JHWH tegen hen tot verderf, zoals JHWH hun onder ede aangezegd had, en zij kwamen in grote benauwdheid; 16 dan verwekte JHWH richters, die hen verlosten uit de macht van hun plunderaars.

17 Ook naar hun richters luisterden zij echter niet, maar liepen overspelig andere goden na en bogen zich daarvoor neer; zij haastten zich om af te wijken van de weg die hun vaderen bewandeld hadden door te luisteren naar de geboden van JHWH; zij handelden niet naar behoren. 18 Telkens wanneer JHWH hun een richter verwekte, was JHWH met de richter en verloste hen uit de macht van hun vijanden, zolang die richter leefde; want JHWH werd bewogen door hun gekerm over hun verdrukkers en benauwers. 19 Maar met de dood van de richter begonnen zij weer verderfelijk te handelen, erger dan hun vaderen, door andere goden achterna te lopen, die te dienen en zich daarvoor neer te buigen; in niets gaven zij hun halsstarrige handel en wandel op. 20 Wanneer dan de toorn van JHWH ontbrandde tegen Israël, zei Hij: Omdat dit volk het verbond heeft geschonden, dat Ik hun vaderen opgelegd had, en omdat zij niet geluisterd hebben naar mijn stem, 21 zal Ik ook geen van de volken die Jozua bij zijn dood heeft overgelaten, meer voor hen uit wegdrijven 22 om door hen Israël op de proef te stellen, en te zien of zij al dan niet de weg van JHWH zouden houden, door daarop te wandelen, zoals hun vaderen gedaan hebben.

23 Immers, JHWH had die volken laten overblijven; Hij had ze niet direct willen verdrijven, en hen niet in de macht van Jozua gegeven.

3 1 Dit nu zijn de volken, die JHWH liet overblijven om door hen al die Israëlieten op de proef te stellen, welke geen van de oorlogen om Kanaän gekend hadden, 2 slechts opdat de geslachten van de Israëlieten, voor zover zij daarvan tevoren geen ervaring hadden, met de strijd vertrouwd zouden raken, doordat Hij hen daarin oefende: 3 de vijf stadsvorsten van de Filistijnen en al de Kanaänieten, Sidoniërs en Chiwwieten, die het gebergte Libanon bewonen, van de berg Baäl-Hermon tot de weg naar Hamat. 4 Zij toch waren ertoe bestemd, dat Hij door hen Israël op de proef zou stellen, om te weten, of zij zouden luisteren naar de geboden, die JHWH hun vaderen door de dienst van Mozes geboden had.

Otniël

5 De Israëlieten dan woonden te midden van de Kanaänieten, Hethieten, Amorieten, Perizzieten, Chiwwieten en Jebusieten; 6 zij namen zich hun dochters tot vrouw en gaven de eigen dochters aan hun zonen en dienden hun goden. 7 De Israëlieten deden wat kwaad is in de ogen van JHWH, zij vergaten JHWH, hun God, en dienden de Baäls en de Asjera's. 8 Toen ontbrandde de toorn van JHWH tegen Israël: Hij gaf hen over in de macht van Kusan-Risataïm, koning van Mesopotamië, en de Israëlieten dienden Kusan-Risataïm acht jaar. 9 Toen riepen de Israëlieten tot JHWH, en JHWH verwekte de Israëlieten een verlosser om hen te bevrijden: Otniël, de zoon van Kenaz, de jongere broeder van Kaleb. 10 De Geest van JHWH kwam over hem, hij richtte Israël en trok uit ten strijde. JHWH gaf Kusan-Risataïm, de koning van Aram, in zijn macht, zodat hij de overhand kreeg over Kusan-Risataïm. 11 Toen had het land veertig jaar rust. En Otniël, de zoon van Kenaz, stierf.

Ehud

12 Maar de Israëlieten deden opnieuw wat kwaad is in de ogen van JHWH; toen maakte

JHWH Eglon, de koning van Moab, sterk tegen Israël, omdat zij gedaan hadden wat kwaad is in de ogen van JHWH. 13 Hij dan verbond zich met de Ammonieten en de Amalekieten, trok op en versloeg Israël; de Palmstad namen zij in bezit. 14 Achttien jaar dienden de Israëlieten Eglon, de koning van Moab. 15 Toen riepen de Israëlieten tot JHWH, en JHWH verwekte hun een verlosser: Ehud, de zoon van Gera, de Benjaminiet, een man, die links was. De Israëlieten waren gewoon door zijn dienst schatting te zenden aan Eglon, de koning van Moab. 16 En Ehud maakte zich een tweesnijdend zwaard van nog geen el lengte, bond dat aan onder zijn klederen, aan zijn rechterheup, 17 en zo bracht hij de schatting aan Eglon, de koning van Moab; Eglon nu was een zeer zwaarlijvig man. 18 Toen hij gereed was met het afdragen van de schatting, zond hij de mannen die de schatting gedragen hadden, weg; 19 zelf echter keerde hij van de gebeeldhouwde stenen te Gilgal terug en zei: Ik heb een geheime boodschap voor u, o koning. Deze zei: Stilte! En allen die bij hem stonden, gingen naar buiten. 20 Toen kwam Ehud bij hem binnen, terwijl hij zat in het koele bovenvertrek, dat hij voor zich alleen had, en Ehud zei: Ik heb een woord van God voor u. Toen stond hij op van zijn zetel. 21 En Ehud strekte zijn linkerhand uit, greep het zwaard van zijn rechterheup en stootte dat in zijn buik, 22 zodat zelfs het heft met het lemmet erin drong; en het vet sloot zich om het lemmet, want hij trok het zwaard niet uit de buik. Toen ging hij heen door een achteruitgang. 23 Zo kwam Ehud in de galerij; de deur van het bovenvertrek had hij met de grendel achter zich toegesloten. 24 Nauwelijks was hij buiten of daar kwamen de dienaren kijken, maar zie, de deur van het vertrek was vergrendeld; toen zeiden zij: Hij zal zich zeker in de koele binnenkamer hebben afgezonderd. 25 Toen wachtten zij, tot zij er verlegen mee werden, maar zie, hij deed de deur van het bovenvertrek niet open; toen haalden zij de sleutel, deden open en zie, op de grond lag hun heer, dood. 26 Terwijl zij talmden, was Ehud echter ontkomen; hij kwam langs de gebeeldhouwde stenen en bereikte veilig Seïra. 27 Toen hij daar aangekomen was, blies hij de hoorn op het gebergte van Efraïm, en de Israëlieten daalden met hem het gebergte af, hij zelf voorop. 28 Hij zei tot hen: Volgt mij, want JHWH heeft uw vijanden, de Moabieten, in uw macht gegeven. Zij dan daalden af, hem achterna, en bezetten de voorden van de Jordaan naar Moab en lieten niemand oversteken. 29 In die tijd versloegen zij van Moab ongeveer tienduizend man, allen welgedane en krachtige mannen, niemand ontkwam. 30 Zo werd Moab op die dag *verootmoedigd* onder de hand van Israël, en het land had rust, tachtig jaar.

Samgar

31 Na hem nu kwam Samgar, de zoon van Anat; hij versloeg de Filistijnen met een ossenstok, zeshonderd man; zo verloste ook hij Israël.

Debora en Barak

4 1 Nadat Ehud gestorven was, deden de Israëlieten opnieuw wat kwaad is in de ogen van JHWH. 2 Toen gaf JHWH hen over in de macht van Jabin, de koning van Kanaän, die regeerde te Hasor, en wiens krijgsoverste Sisera was, die te Charoset-Haggojim woonde. 3 En de Israëlieten riepen tot JHWH, want hij bezat negenhonderd ijzeren strijdwagens en hij had de Israëlieten wreed verdrukt, twintig jaar.

4 De profetes Debora, de vrouw van Lappidot, richtte destijds Israël; 5 zij was gewoon zitting te houden onder de Deborapalm tussen Rama en Bet-El op het gebergte van Efraïm, en de Israëlieten kwamen bij haar voor een rechterlijke uitspraak. 6 Zij nu ontbood Barak, de zoon van Abinoam uit Kedes in Naftali, en zei tot hem: Heeft JHWH, de God van Israël, niet geboden: ga heen, trek naar de berg Tabor en neem met u tienduizend man Naftalieten en Zebulonieten, 7 en Ik zal aan de beek Kison Sisera, de krijgsoverste van Jabin, naar u toe voeren met zijn strijdwagens en zijn troepen, en Ik zal hem in uw macht geven? 8 Barak echter zei tot haar: Indien u met mij gaat, zal ik gaan, maar indien u niet

met mij gaat, ga ik niet. 9 Zij zei: Ik ga met u mee, maar u zult geen eer behalen op de tocht die u onderneemt, want in de macht van een vrouw zal JHWH Sisera overgeven. Toen stond Debora op en ging met Barak naar Kedes. 10 Barak riep Zebulon en Naftali te Kedes samen, en tienduizend man trokken op in zijn gevolg; ook Debora ging met hem mee.

11 De Keniet Cheber nu had zich afgescheiden van de Kenieten, van de zonen van Chobab, de zwager van Mozes, en had zijn tenten opgeslagen tot aan de terebint van Saännaïm, dat bij Kedes ligt.

12 Toen men Sisera had meegedeeld, dat Barak, de zoon van Abinoam, de berg Tabor bezet had, 13 riep hij al zijn wagens, negenhonderd ijzeren strijdwagens, en al het volk dat bij hem was, uit Charoset-Haggojim samen aan de beek Kison. 14 Toen zei Debora tot Barak: Breek op, want dit is de dag, dat JHWH Sisera in uw macht gegeven heeft: is niet JHWH vóór u uitgetrokken? En Barak daalde af van de berg Tabor en tienduizend man achter hem; 15 en JHWH bracht Sisera met al zijn wagens en zijn hele leger door de scherpte van het zwaard in verwarring vóór Barak, zodat Sisera van zijn wagen klom en te voet vluchtte. 16 Toen achtervolgde Barak de wagens en het leger tot aan Charoset-Haggojim, en het hele leger van Sisera viel door de scherpte van het zwaard; niet één bleef er over. 17 Sisera dan vluchtte te voet naar de tent van Jaël, de vrouw van de Keniet Cheber, want er was vrede tussen Jabin, de koning van Hasor, en het huis van de Keniet Cheber. 18 Jaël nu kwam naar buiten, Sisera tegemoet, en zei tot hem: Kom binnen, mijn heer, kom bij mij binnen. Wees niet bang. Toen ging hij bij haar in de tent, en zij dekte hem toe met een deken. 19 Daarop zei hij tot haar: Geef mij toch wat water te drinken, want ik heb dorst. En zij maakte een melkzak open, gaf hem te drinken en dekte hem weer toe. 20 En hij zei tot haar: Ga bij de ingang van de tent staan en wanneer er iemand aankomt en u vraagt: Is hier iemand? zeg dan: Neen. 21 Maar Jaël, de vrouw van Cheber, nam een tentpin, greep de hamer, trad zacht op hem toe en dreef de pin in zijn slaap tot zij in de grond drong - want hij was van uitputting in een diepe slaap gevallen - en hij stierf. 22 En zie, daar kwam Barak, die Sisera achtervolgde. Jaël ging naar buiten, hem tegemoet, en zei tot hem: Kom, en ik zal u de man tonen, die u zoekt. Toen trad hij bij haar binnen en zie, Sisera lag daar dood, met de pin in zijn slaap. 23 Zo *verootmoedigde* God op die dag Jabin, de koning van Kanaän, voor de Israëlieten. 24 En de hand van de Israëlieten drukte steeds zwaarder op Jabin, de koning van Kanaän, totdat zij Jabin, de koning van Kanaän, verdelgd hadden.

Het lied van Debora

5 1 Op die dag zongen Debora en Barak, de zoon van Abinoam, dit lied:

2 Nu de leiders in Israël de leiding hebben genomen, nu het volk zich vrijwillig heeft gegeven, prijst JHWH!

3 Hoort, u koningen! Leent het oor, u machthebbers! Ik wil, ja, ik wil voor JHWH zingen, psalmzingen voor JHWH, de God van Israël.

4 JHWH, toen u uittrok uit Seïr, toen U voortschreed uit de velden van Edom, beefde de aarde, ook droop de hemel, ook dropen de wolken van water;

5 (A) de bergen wankelden voor JHWH, zelfs de Sinaï voor JHWH, de God van Israël.

6 In de dagen van Samgar, de zoon van Anat, in de dagen van Jaël waren de wegen verlaten, en zij die op de paden liepen, gingen kronkelende zijpaden; 7 leiders ontbraken in Israël, ja, zij ontbraken, totdat ik opstond, Debora, opstond als een moeder in Israël.

8 Verkoos men nieuwe goden, dan was er strijd bij de poorten. Waarlijk, schild noch speer werd gezien onder veertigduizend in Israël.

9 Mijn hart gaat uit naar de aanvoerders van Israël, naar hen die vrijwillig zich aanboden onder het volk, prijst JHWH!

(A) **5:5** Ex. 19:18.

10 U, die rijdt op witte ezelinnen, u, die gezeten
bent op tapijten, u, wandelaars op de weg, vertelt
erover!
11 Op het geluid van hen die de maat aangeven
bij de drinkplaatsen, laat men daar de rechtvaar-
dige daden van JHWH bezingen, de rechtvaar-
dige daden van zijn leiders in Israël. Toen daalde
het volk van JHWH af naar de poorten.
12 Waak op, waak op, Debora! waak op, waak
op, zing een lied! Sta op, Barak! en voer uw krijgs-
gevangenen weg, u zoon van Abinoam!
13 Toen stelde Hij die ontkomen waren, als
heersers over edelen, het volk van JHWH deed
Hij voor mij heersen als helden:
14 uit Efraïm kwamen zij, van wie de woon-
plaats in Amalek ligt, in uw gevolg, Benjamin,
met uw menigten; uit Makir daalden aan-
voerders af, en uit Zebulon dragers van de
schrijversstaf(1);
15 ook vorsten van Issakar, met Debora. En als
Issakar, zó ook Barak! Achter hem aan stormde
men het dal in. Onder de geslachten van Ruben
waren de overleggingen vele.
16 Waarom bleef u zitten tussen de veestallen,
al luisterend naar het fluitspel bij de kudden?
Onder de geslachten van Ruben waren de over-
leggingen vele.
17 Gilead bleef rustig aan de overzijde van
de Jordaan; en Dan, waarom liet het op zich
wachten bij de schepen? Aser zat aan het strand
van de wijde zee, bleef rustig wonen aan zijn
zeehavens.
18 Maar Zebulon is een volk, dat zijn leven op
het spel zette, ook Naftali, in het hooggelegen
land.
19 Koningen kwamen en streden, toen streden
de koningen van Kanaän bij Taänak, aan de wa-
teren van Megiddo; geen stuk zilver maakten zij
buit!
20 Van de hemel streden de sterren, vanuit
haar banen streden zij tegen Sisera.
21 De beek Kison sleurde ze mee, de aloude
beek, de beek Kison - ga voort, mijn ziel, met
kracht! -
22 toen dreunden de hoeven van de paarden
van het wilde jagen van die dapperen.
23 Vervloekt Meroz! spreekt de Engel van
JHWH, vervloekt, vervloekt zijn inwoners, omdat
zij niet JHWH tot hulp zijn gekomen, JHWH tot
hulp, als helden.
24 Gezegend boven de vrouwen zij Jaël, de
vrouw van Cheber, de Keniet, gezegend boven de
vrouwen in de tent.
25 Water vroeg hij, melk gaf zij; in een kostbare
schaal reikte zij room.
26 Haar hand strekt zij uit naar de pin, haar
rechterhand naar de hamer van de werklieden,
en zij hamert op Sisera, doornagelt zijn hoofd,
verbrijzelt en doorboort zijn slaap.
27 Tussen haar voeten kromp hij ineen, viel
en lag daar, tussen haar voeten kromp hij in-
een en viel, waar hij ineenkromp, daar viel hij,
overweldigd.
28 Uit het venster zag de moeder van Sisera en
riep luid door het traliewerk: Waarom talmt zijn
strijdwagen te komen? Waarom blijft het geratel
van zijn wagens uit?
29 De schrandersten van haar edelvrouwen
antwoorden haar, ook geeft zij zelf op haar ei-
gen woorden antwoord:
30 Zouden zij geen buit vinden en verdelen,
één (krijgsgevangen) vrouw, twee vrouwen voor
iedere man, buit van gekleurde gewaden voor
Sisera, buit van gekleurde gewaden, bont bor-
duursel, een stel bonte borduursels voor mijn
hals als buit?
31 Zo zullen al uw vijanden omkomen, o JHWH!
Maar die Hem liefhebben zijn als de opgaande
zon in haar kracht. Toen had het land veertig jaar
rust.

Gideon tot richter geroepen

6 1 Maar de Israëlieten deden wat kwaad is
in de ogen van JHWH; daarom gaf JHWH

(1) **5:14** Volgens de StudieBijbel van het Oude Testament worden met "dragers van de schrijversstaf" de legeraanvoerders bedoeld".

hen over in de macht van Midjan gedurende zeven jaar, 2 waarin Midjan de overhand had over Israël. Uit vrees voor Midjan richtten de Israëlieten voor zich de schuilplaatsen in, die in het gebergte liggen, de holen en burchten. 3 Wanneer Israël gezaaid had, kwamen Midjan, Amalek en de stammen van het Oosten opdagen en trokken tegen hen op, 4 sloegen hun kamp op in hun gebied en vernielden het veldgewas tot bij Gaza, en lieten geen leeftocht over in Israël, geen schaap, geen rund of ezel. 5 Want zij trokken op met kudden en tenten, en zij kwamen talrijk als sprinkhanen; zij waren niet te tellen, zij, noch hun kamelen, en zij kwamen het land verwoesten, 6 zodat Israël zeer verarmde door toedoen van de Midjanieten. Toen riepen de Israëlieten tot JHWH.

7 Toen nu de Israëlieten tot JHWH riepen vanwege de Midjanieten, 8 zond JHWH een profeet tot de Israëlieten, die tot hen zei: Zo zegt JHWH, de God van Israël: Ik heb u uit Egypte gevoerd en uit het slavenhuis geleid; 9 Ik heb u verlost uit de macht van de Egyptenaren en uit de macht van allen die u verdrukten, ja, Ik heb hen voor u uit weggedreven en hun land aan u gegeven. 10 En Ik heb tot u gezegd: Ik ben JHWH, uw God; eert dan niet de goden van de Amorieten terwijl u in hun land woont. Maar u hebt naar mijn stem niet geluisterd.

11 Toen kwam de Engel van JHWH en zette zich neer onder de terebint te Ofra, eigendom van de Abiëzriet Joas, terwijl zijn zoon Gideon bezig was in de wijnpers tarwe uit te kloppen om die voor de Midjanieten in veiligheid te brengen. 12 De Engel van JHWH verscheen hem en zei tot hem: JHWH is met u, u dappere held. 13 Maar Gideon zei tot hem: Och, mijn heer, indien JHWH met ons is, waarom is dit alles ons dan overkomen? Waar zijn dan al zijn wonderen, waarvan onze vaderen ons vertelden, als zij zeiden: Heeft JHWH ons niet uit Egypte gevoerd? Maar nu heeft JHWH ons verstoten en ons prijsgegeven aan de greep van Midjan. 14 Toen keerde JHWH Zich tot hem en zei: Ga heen in deze uw kracht en verlos Israël uit de greep van Midjan. Ik zend u immers? 15 Maar hij zei tot Hem: Och, JHWH, waarmee zal ik Israël verlossen? Zie, mijn geslacht is het geringste in Manasse en ik ben de jongste van mijn familie. 16 En JHWH zei tot hem: IK BEN met u, daarom zult u Midjan verslaan als was het één man. 17 Toen zei hij tot Hem: Indien ik genade in uw ogen gevonden heb, geef mij dan een teken, dat U het bent, die met mij spreekt. 18 Ga niet vanhier weg, voordat ik bij U terugkom en de gave die ik ga halen, voor U neerleg. En Hij zei: Ik zal blijven, tot u terugkomt. 19 Toen ging Gideon naar binnen en bereidde een geitenbokje en ongezuurde broden van een efa meel; het vlees deed hij in een mand en het vleesnat in een pot, en hij bracht het Hem onder de terebint en zette het Hem voor. 20 De Engel van God zei tot hem: Neem het vlees en de ongezuurde broden en leg ze op deze rots en giet het vleesnat uit. En hij deed dat. 21 Toen strekte de Engel van JHWH de staf die hij in de hand hield, uit en raakte met het uiteinde het vlees en de ongezuurde broden aan; en vuur steeg op uit de rots en verteerde het vlees en de ongezuurde broden. Daarop verdween de Engel van JHWH uit zijn gezicht. 22 Toen begreep Gideon, dat het de Engel van JHWH was, en hij zei: Wee mij, Heer JHWH! want ik heb de Engel van JHWH gezien van aangezicht tot aangezicht. 23 Maar JHWH zei tot hem: Vrede zij u! Wees niet bang, u zult niet sterven. 24 Toen bouwde Gideon daar een altaar voor JHWH en noemde dat: JHWH is vrede. Het staat tot op de huidige dag nog in Ofra van de Abiëzrieten.

25 In die nacht nu zei JHWH tot hem: Neem een stier van uw vader, namelijk de tweede stier van zeven jaar, haal het altaar van Baäl, dat van uw vader is, omver en hak de gewijde paal om, die daarbij staat. 26 Bouw dan een altaar voor JHWH, uw God, op de top van deze versterkte plaats; breng het in gereedheid, en neem de tweede stier en offer hem als brandoffer met het hout van de gewijde paal, die u zult omhakken.

27 Toen nam Gideon tien mannen van zijn knechten en deed zoals JHWH hem gezegd had; omdat hij dit echter uit angst voor zijn familie

en de mannen van de stad niet overdag wilde doen, deed hij het 's nachts. 28 Toen nu de mannen van de stad in de vroege morgen opstonden, zie toen was het altaar van Baäl afgebroken, de gewijde paal die daarbij stond, was omgehakt en de tweede stier geofferd op het altaar, dat er gebouwd was. 29 Zij zeiden tot elkaar: Wie heeft dit gedaan? En toen zij een onderzoek instelden en navraag deden, zei men: Gideon, de zoon van Joas, heeft dit gedaan. 30 Daarop zeiden de mannen van de stad tot Joas: Breng uw zoon naar buiten: hij moet sterven, omdat hij het altaar van Baäl heeft afgebroken en de gewijde paal omgehakt, die daarbij stond. 31 Maar Joas zei tot allen, die bij hem stonden: Wilt u voor Baäl strijden? Of wilt u hem helpen? Wie voor hem strijdt, zal nog deze morgen ter dood gebracht worden. Indien hij een god is, laat hij voor zichzelf strijden, nu iemand zijn altaar neergehaald heeft. - 32 En men gaf hem op die dag de naam Jerubbaäl, daar men zei: Laat Baäl met hem strijden, nu hij zijn altaar afgebroken heeft.

33 Geheel Midjan nu en Amalek en de stammen van het Oosten hadden zich met elkaar verenigd; zij waren overgestoken en hadden zich gelegerd in de vlakte van Jizreël. 34 Toen vervulde de Geest van JHWH Gideon: hij blies op de hoorn, en de Abiëzrieten werden opgeroepen om hem te volgen. 35 Ook zond hij boden uit door heel Manasse, en ook dat werd opgeroepen om hem te volgen. Ook zond hij boden uit door Aser, Zebulon en Naftali, en dezen trokken op om zich bij hen aan te sluiten.

36 Toen zei Gideon tot God: Indien U door mijn hand Israël wilt verlossen, zoals U gezegd hebt - 37 zie, ik leg een vlies wol op de dorsvloer; wanneer er alleen op het vlies dauw zal zijn, maar het hele land droog blijft, dan zal ik weten, dat U door mijn hand Israël verlossen wilt, zoals U gezegd hebt. 38 En zo gebeurde het; de volgende morgen stond hij vroeg op en wrong het vlies uit; hij perste dauw uit het vlies, een schaal vol water. 39 Toen zei Gideon tot God: Mag uw toorn niet tegen mij ontbranden, mag ik nog slechts ditmaal spreken; laat mij nog eenmaal met het vlies een proef nemen; laat nu alleen het vlies droog blijven, en dat op het hele land dauw is. 40 En God deed alzo in die nacht; alleen het vlies was droog, maar op het hele land was dauw.

Gideon jaagt de vijand uit het land

7 1 En Jerubbaäl - dat is Gideon - stond in de vroegte op met al het volk dat bij hem was, en zij legerden zich bij de bron Charod; de legerplaats van Midjan lag ten noorden van hem, gezien van de heuvel More, in de vlakte. 2 En JHWH zei tot Gideon: Er is te veel krijgsvolk bij u dan dat Ik Midjan in hun macht zou geven; anders zou Israël zich tegen Mij kunnen beroemen, zeggende: mijn eigen hand heeft mij verlost. 3 (A) Nu dan, roep ten aanhoren van het volk: wie bang is en beeft, keert terug en sluipt weg van het gebergte Gilead. Toen keerden er tweeëntwintigduizend van het krijgsvolk terug en er bleven tienduizend over.

4 Maar JHWH zei tot Gideon: Nog is er te veel krijgsvolk; doe het afdalen naar het water, dan zal Ik hen daar voor u schiften. Ieder van wie Ik u zeggen zal: deze zal met u gaan, die zal met u gaan, maar ieder van wie Ik u zeggen zal: deze zal niet met u gaan, die zal niet gaan. 5 Toen deed Gideon het volk afdalen naar het water, en JHWH zei tot hem: Al wie met zijn tong het water opslurpt als een hond, die zult u afzonderen van al degenen, die op hun knieën gaan liggen om te drinken. 6 Het getal nu van hen die slurpten met de hand aan de mond, bedroeg driehonderd man, maar al het overige volk ging op de knieën liggen om water te drinken.

7 Toen zei JHWH tot Gideon: Door de driehonderd mannen, die geslurpt hebben, zal Ik u verlossen: Ik zal Midjan in uw macht geven; maar al het overige volk kan heengaan, ieder naar zijn woonplaats. 8 Daarop namen zij de teerkost en de hoorns van dit volk met zich mee; en alle mannen van Israël liet hij heengaan, ieder naar zijn

(A) **7:3** Deut. 20:8.

tent, maar die driehonderd mannen hield hij bij zich. De legerplaats nu van Midjan lag beneden hem in de vlakte.
9 In die nacht zei JHWH tot hem: Sta op, val de legerplaats binnen, want Ik heb die in uw macht gegeven. 10 Indien u echter bang bent om die binnen te vallen, daal dan met uw dienaar Pura af naar de legerplaats; 11 dan zult u horen wat zij zeggen; daarna zullen uw handen gesterkt worden en zult u de legerplaats binnenvallen. Toen daalde hij met zijn dienaar Pura af tot aan de voorposten van de strijdmacht in de legerplaats. 12 Midjan nu en Amalek en al de stammen van het Oosten lagen in de vlakte, talrijk als sprinkhanen, en hun kamelen waren ontelbaar, talrijk als het zand aan de oever van de zee.
13 Toen Gideon aankwam, vertelde juist een man een droom aan zijn makker en zei: Ik heb een droom gehad; zie, een gerstebroodkoek rolde de legerplaats van Midjan binnen, kwam tot aan de tent, stootte die om, zodat ze neerviel, en keerde ze ondersteboven, en daar lag de tent. 14 Toen *antwoordde* zijn makker en zei: Dit is niet anders dan het zwaard van Gideon, de zoon van Joas, de Israëliet; God heeft Midjan en de hele legerplaats in zijn macht gegeven.
15 Zodra Gideon het verhaal van de droom en de uitlegging daarvan gehoord had, boog hij zich in aanbidding neer; daarop keerde hij terug naar de legerplaats van Israël en zei: Staat op, want JHWH heeft de legerplaats van Midjan in uw macht gegeven. 16 Toen verdeelde hij de driehonderd man in drie groepen en gaf hun allen hoorns en lege kruiken in de hand met fakkels binnen in de kruiken. 17 En hij zei tot hen: U moet op mij letten en doen als ik. Zie, wanneer ik aan de buitenrand van de legerplaats gekomen ben, doet dan als ik: 18 wanneer ik op de sjofar blaas met allen die bij mij zijn, dan moet ook u op de sjofars blazen rondom de hele legerplaats, en roepen: Voor JHWH en voor Gideon!
19 Gideon nu en de honderd mannen die bij hem waren, kwamen aan de buitenrand van de legerplaats bij het begin van de middelste nachtwake, toen men juist de wachtposten had uitgezet. Toen bliezen zij op de sjofars, terwijl zij de kruiken stuksloegen, die zij in de hand hadden. 20 Zo bliezen de drie groepen op de sjofars, braken de kruiken stuk en hielden in de linkerhand de fakkels en in de rechterhand de sjofars om te blazen en riepen: Het zwaard van JHWH en van Gideon! 21 Daarbij bleven zij staan, ieder op zijn plaats, rondom de legerplaats, maar het hele leger ging op de loop en vluchtte al schreeuwend. 22 Terwijl nu de driehonderd op de hoorns bliezen, richtte JHWH in de hele legerplaats het zwaard van de één tegen de ander, en het leger vluchtte tot Bet-Hassitta, in de richting van Serera tot aan de oever van Abel-Mechola boven Tabbat.
23 Toen werden de mannen van Israël bijeengeroepen uit Naftali en uit Aser en uit heel Manasse en zij achtervolgden Midjan.
24 Ook zond Gideon boden uit in het hele gebergte van Efraïm met de boodschap: Daalt af de Midjanieten tegemoet, en snijdt hun tot aan Bet-Bara de overtocht af over het water, over de Jordaan. Toen werden alle mannen van Efraïm bijeengeroepen en sneden hun tot aan Bet-Bara de overtocht af over het water, over de Jordaan,
25 en zij namen twee vorsten van Midjan gevangen, Oreb en Zeëb. Oreb doodden zij op de rots Oreb en Zeëb doodden zij in de perskuip Zeëb; en zij vervolgden Midjan; de hoofden van Oreb en Zeëb brachten zij Gideon aan de overzijde van de Jordaan.

Midjan verslagen, zijn koningen gedood

8 1 Toen zeiden de mannen van Efraïm tot hem: Wat is dit voor een handelwijze tegenover ons, dat u ons niet hebt opgeroepen, toen u ten strijde trok tegen Midjan? En zij maakten hem hevige verwijten. 2 Maar hij antwoordde hun: Wat heb ik nu gedaan in vergelijking met u? Is de nalezing van Efraïm niet beter dan de wijnoogst van Abiëzer? 3 (A) In uw macht heeft God

(A) **8:3** Ps. 83:12.

gegeven Oreb en Zeëb, de vorsten van Midjan; wat heb ik kunnen doen in vergelijking met u? Toen hij zo sprak, bedaarde hun toorn tegen hem.

4 Toen Gideon aan de Jordaan gekomen was, stak hij over met zijn driehonderd mannen, die ondanks hun vermoeidheid de vervolging voortzetten. 5 En hij zei tot de inwoners van Soekkot: Geeft toch enige broden voor de manschappen, die mij volgen, want zij zijn vermoeid, en ik achtervolg Zebach en Salmunna, de koningen van Midjan. 6 Maar de vorsten van Soekkot zeiden: Hebt u de handpalm van Zebach en Salmunna al in uw hand, dat wij brood aan uw leger zouden geven? 7 Toen zei Gideon: Hierom zal ik, wanneer JHWH Zebach en Salmunna in mijn macht geeft, uw lichamen met woestijndorens en distels dorsen. 8 Vandaar nu trok hij naar Penuël, en hij zei tot de inwoners van Penuël hetzelfde, maar dezen *antwoordden* hem, zoals de mensen van Soekkot hadden *geantwoord*. 9 Toen zei hij tot de inwoners van Penuël: Wanneer ik behouden terugkeer, zal ik deze toren afbreken.

10 Intussen waren Zebach en Salmunna te Karkor met hun leger, ongeveer vijftienduizend man, alles wat van heel het leger van de stammen uit het Oosten overgebleven was; de gevallenen bedroegen honderdtwintigduizend mannen, die het zwaard konden voeren. 11 Gideon nu trok op langs de weg van de tentbewoners ten oosten van Nobach en Jogbeha en versloeg dit leger, terwijl het zich veilig waande. 12 Zebach en Salmunna gingen op de vlucht, maar hij achtervolgde ze en nam de beide koningen van Midjan, Zebach en Salmunna, gevangen, terwijl hij het hele leger uiteenjoeg. 13 Daarop keerde Gideon, de zoon van Joas, terug uit de strijd, langs de pas van Cheres; 14 hij kreeg een jongeman in handen uit de inwoners van Soekkot, ondervroeg hem en deze schreef de vorsten en de oudsten van Soekkot voor hem op, zevenenzeventig mannen. 15 Toen ging hij naar de inwoners van Soekkot en zei: Zie, hier zijn nu Zebach en Salmunna, om wie u mij gehoond hebt met de woorden: hebt u de handpalm van Zebach en Salmunna al in uw hand, dat wij brood aan uw vermoeide mannen zouden geven? 16 En hij nam de oudsten van de stad en woestijndorens en distels, en gaf daarmee de inwoners van Soekkot een gevoelige les; 17 de toren van Penuël brak hij af en hij doodde de mannen van de stad.

18 Voorts zei hij tot Zebach en Salmunna: Waar zijn de mannen, die u op Tabor gedood hebt? En zij antwoordden: Zij waren aan u gelijk, van gestalte ieder als een koningszoon. 19 Toen zei hij: Mijn broeders waren het, zonen van mijn moeder! Zowaar JHWH leeft, indien u hen in leven gelaten had, zou ik u niet doden. 20 En hij zei tot Jeter, zijn eerstgeborene: Sta op, dood hen. Maar de knaap trok zijn zwaard niet, omdat hij bang was, want hij was nog jong. 21 Toen zeiden Zebach en Salmunna: Sta u zelf op en stoot ons neer, want zoals de man is, is zijn kracht. Dus stond Gideon op, doodde Zebach en Salmunna en nam de maantjes, die hun kamelen aan de hals droegen.

Het verdere optreden en levenseinde van Gideon

22 De mannen van Israël nu zeiden tot Gideon: Heers over ons, zowel u als uw zoon en uw kleinzoon, want u hebt ons uit de macht van Midjan verlost. 23 Maar Gideon antwoordde hun: Ik zal over u niet heersen en ook mijn zoon zal over u niet heersen, JHWH zal over u heersen. 24 Voorts zei Gideon tot hen: Een verzoek wil ik u doen. Laat ieder van u mij een ring uit zijn buit geven - omdat het Ismaëlieten waren, hadden zij namelijk gouden ringen gedragen -. 25 Zij zeiden: Wij willen ze graag geven. En nadat men een mantel uitgespreid had, wierp ieder daarop een ring uit zijn buit. 26 Het gewicht nu van de gouden ringen, die hij gevraagd had, bedroeg zeventienhonderd gouden sikkels, afgezien van de maantjes, de oorhangers en de roodpurperen klederen, die de koningen van Midjan gedragen hadden, en afgezien van de kettinkjes, die hun kamelen aan de hals droegen. 27 Gideon dan maakte daarvan een efod en plaatste die in zijn stad Ofra. Daar bedreef heel Israël er overspelig afgoderij mee; hij werd voor Gideon en zijn huis tot een valstrik.

28 Zo moest Midjan voor de Israëlieten *bukken*
en stak het hoofd niet weer op; toen had het land
ten tijde van Gideon veertig jaar rust.
29 Jerubbaäl nu, de zoon van Joas, ging wo-
nen in zijn huis. 30 En Gideon had zeventig zo-
nen, die van hem afstamden, want hij had vele
vrouwen; 31 en ook zijn bijvrouw, die te Sichem
woonde, baarde een zoon, aan wie hij de naam
Abimelech gaf.
32 Gideon, de zoon van Joas, stierf in hoge ou-
derdom en werd begraven in het graf van zijn
vader Joas in Ofra van de Abiëzrieten. 33 En na-
dat Gideon gestorven was, gingen de Israëlieten
opnieuw overspelig de Baäls nalopen en maakten
Baäl-Berit tot hun god; 34 de Israëlieten dachten
niet aan JHWH, hun God, die hen uit de macht
van al hun vijanden rondom gered had, 35 en wa-
ren het huis van Jerubbaäl-Gideon niet erkente-
lijk in verhouding tot al het goede, dat hij aan
Israël gedaan had.

Abimelechs koningschap te Sichem

9 1 Abimelech nu, de zoon van Jerubbaäl, be-
gaf zich naar Sichem naar de broers van zijn
moeder en hij zei tot hen en tot het hele ge-
slacht van de familie van zijn moeder: 2 Spreekt
toch ten aanhoren van al de burgers van Sichem:
wat is voor u het beste, dat zeventig mannen
over u heersen, al de zonen van Jerubbaäl, of
dat één man over u heerst? En bedenkt, dat ik
uw eigen vlees en bloed ben. 3 Toen zeiden de
broers van zijn moeder dit alles over hem ten
aanhoren van al de burgers van Sichem, en de-
zen kozen partij voor Abimelech, want zij zei-
den: Hij is onze broer. 4 Daarop gaven zij hem
zeventig zilverstukken uit de tempel van Baäl-
Berit, en Abimelech huurde daarmee lichtzinnige
en vermetele mannen, die hem volgden; 5 en ge-
komen in het huis van zijn vader te Ofra, doodde
hij zijn broers, de zonen van Jerubbaäl, zeventig
man, op één steen. Maar Jotam, de jongste zoon
van Jerubbaäl, bleef gespaard, want hij had zich
verborgen.
6 Toen verzamelden zich al de burgers van
Sichem en heel Bet-Millo, gingen heen en riepen
Abimelech tot koning uit bij de terebint van het
gedenkteken te Sichem.
7 Toen men dit aan Jotam had meegedeeld,
ging hij bovenop de berg Gerizim staan, verhief
zijn stem en riep hun toe: Luistert naar mij, u
burgers van Sichem, en God zal naar u luiste-
ren. 8 Eens begaven de bomen zich op weg om
een koning over zich te zalven en zij zeiden tot
de olijfboom: wees toch koning over ons! 9 Maar
de olijfboom zei tot hen: zou ik de vettigheid
prijsgeven, welke God en mensen in mij eren, om
te gaan zweven boven de bomen? 10 Toen zei-
den de bomen tot de vijgenboom: welaan, wees u
koning over ons! 11 Maar de vijgenboom zei tot
hen: zou ik mijn zoetigheid prijsgeven en mijn
goede vruchten, om te gaan zweven boven de bo-
men? 12 Toen zeiden de bomen tot de wijnstok:
welaan, wees u koning over ons! 13 Maar de wijn-
stok zei tot hen: zou ik mijn most prijsgeven, die
God en mensen vrolijk maakt, om te gaan zwe-
ven boven de bomen?(1) 14 Toen zeiden al de bo-
men tot de doornstruik: welaan, wees u koning
over ons! 15 En de doornstruik zei tot de bomen:
indien u mij werkelijk tot koning over u wilt zal-
ven, komt dan en schuilt in mijn schaduw; maar
zo niet, dan zal er vuur uitgaan van de doorn-
struik en de ceders van de Libanon verslinden.
16 Nu dan, indien u eerlijk en oprecht hebt ge-
handeld door Abimelech tot koning te maken, en
indien u iets goeds gedaan hebt aan Jerubbaäl en
zijn huis en hem vergolden hebt naar wat hij ge-
daan heeft - 17 mijn vader heeft immers voor u
gestreden en zijn leven in de waagschaal gesteld,
en u gered uit de macht van Midjan, 18 terwijl u
heden tegen het huis van mijn vader bent opge-
staan en zijn zonen, zeventig man, op één steen
gedood hebt en Abimelech, de zoon van zijn sla-
vin, tot koning over de burgers van Sichem ge-
maakt, omdat hij uw broer is, - 19 indien u dus
op deze dag eerlijk en oprecht gehandeld hebt
tegenover Jerubbaäl en zijn huis, verheugt u dan

(1) **9:13** Zie ook Psalm 104:15.

over Abimelech en hij zal zich over u verheugen. 20 Maar zo niet, dan zal er vuur uitgaan van Abimelech en de burgers van Sichem en Bet-Millo verslinden, en er zal vuur uitgaan van de burgers van Sichem en van Bet-Millo en Abimelech verslinden.
21 Daarop nam Jotam de wijk; hij vluchtte naar Beër en bleef daar uit vrees voor zijn broer Abimelech.
22 Toen Abimelech drie jaar over Israël had geheerst, 23 zond God een boze geest tussen Abimelech en de burgers van Sichem, zodat de burgers van Sichem ontrouw werden aan Abimelech, 24 opdat de misdaad, begaan aan de zeventig zonen van Jerubbaäl, het vergieten van hun bloed, vergelding zou vinden, doordat Hij dit deed neerkomen op hun broer Abimelech, die hen had gedood, en op de burgers van Sichem, die hem gesteund hadden bij het doden van zijn broers. 25 De burgers van Sichem namelijk legden hinderlagen tegen hem op de toppen van de bergen en plunderden ieder uit, die hen op de weg voorbijkwam. Dit werd Abimelech meegedeeld.
26 Intussen was Gaäl, de zoon van Ebed, met zijn broeders gekomen en Sichem binnengetrokken. De burgers van Sichem vertrouwden op hem 27 en gingen dus het veld in, zamelden de oogst in van hun wijngaarden, traden de wijnpers en vierden feest; zij gingen in de tempel van hun god, aten en dronken en vervloekten Abimelech. 28 Gaäl, de zoon van Ebed, zei: Wie is Abimelech, en wat is Sichem, dat wij hèm zouden dienen? Is hij niet de zoon van Jerubbaäl en is niet Zebul zijn stadhouder? Dient de mannen van Hemor, de vader van Sichem, maar waarom zouden wij hèm dienen? 29 Had ik dit volk maar in mijn hand, dan zou ik Abimelech wel verjagen. En hij zei, terwijl hij dit bedoelde voor Abimelech: Versterk uw leger en trek maar op! 30 Toen Zebul, de bevelhebber van de stad, de woorden van Gaäl, de zoon van Ebed, hoorde, ontbrandde hij in toorn, 31 en zond boden tot Abimelech in Aruma met de boodschap: Zie, Gaäl, de zoon van Ebed, en zijn broeders zijn in Sichem gekomen en zie, zij ruien de stad tegen u op. 32 Nu dan, breek 's nachts op, u en het krijgsvolk dat u bij u hebt, en leg u op het veld in hinderlaag. 33 's Morgens vroeg, bij het opgaan van de zon, moet u dan de stad overvallen. En als hij met zijn manschappen tegen u uittrekt, dan kunt u naar bevind van zaken met hem handelen.
34 Daarom brak Abimelech 's nachts op met al het krijgsvolk dat hij bij zich had, en zij legden zich in vier groepen tegen Sichem in hinderlaag. 35 Toen Gaäl, de zoon van Ebed, buiten kwam en in de doorgang van de stadspoort stond, brak juist Abimelech met zijn krijgsvolk op uit de hinderlaag. 36 Gaäl nu zag dit krijgsvolk en zei tot Zebul: Zie, er dalen mensen af van de toppen van de bergen. Maar Zebul zei tot hem: U ziet de schaduw van de bergen voor mensen aan. 37 Gaäl echter hernam: Zie, er dalen mensen af van de Navel-van-het-land en één groep komt langs de weg van de Waarzeggersterebint. 38 Toen zei Zebul tot hem: Waar is nu de grote mond, waarmee u zei: Wie is Abimelech, dat wij hem dienen zouden? Zijn dit niet de mensen die u geminacht hebt? Trek nu uit en strijd tegen hen.
39 En Gaäl trok uit voor de ogen van de burgers van Sichem en streed tegen Abimelech. 40 Maar Abimelech achtervolgde hem, toen hij voor hem vluchtte, en er vielen vele doden tot aan de ingang van de poort. 41 Abimelech nu bleef te Aruma, maar Zebul verdreef Gaäl en zijn broeders, zodat zij niet in Sichem bleven. 42 De volgende dag ging het volk het veld in. Toen men dit aan Abimelech meegedeeld had, 43 nam hij zijn krijgsvolk, splitste dat in drie groepen en legde zich in hinderlaag op het veld. Toen hij zag, dat het volk de stad uit kwam, brak hij tegen hen op en sloeg hen uiteen. 44 Abimelech nu en de groep die hij bij zich had, rukten snel op en bezetten de ingang van de stadspoort, terwijl de twee andere groepen allen die zich op het veld bevonden, overvielen en neersloegen. 45 Die hele dag streed Abimelech tegen de stad; hij nam haar in en doodde de inwoners; daarna brak hij de stad af en bestrooide ze met zout.

46 Dit horende, gingen al de burgers van
Sichem-Toren in het keldergewelf van de tempel
van El-Berit; 47 en aan Abimelech werd meege-
deeld, dat al de burgers van Sichem-Toren daar
verzameld waren. 48 Toen beklom Abimelech
met al zijn krijgsvolk de berg Salmon; Abimelech
nam een bijl ter hand, hakte boomtakken af,
nam die op, legde ze op zijn schouder en zei
tot zijn krijgsvolk: Haast u om te doen, wat u
mij hebt zien doen. 49 Daarop hakte ook ieder
van de manschappen takken af en zij volgden
Abimelech, legden ze op het gewelf en staken
het gewelf boven hen in brand. Zo stierven ook
al de inwoners van Sichem-Toren, ongeveer dui-
zend mannen en vrouwen.
50 Vervolgens trok Abimelech naar Tebes, be-
legerde het en nam het in. 51 Er stond echter een
sterke toren midden in de stad, en alle mannen
en vrouwen, alle burgers van de stad, vluchtten
daarheen; zij sloten de deur achter zich en klom-
men op het plat van de toren. 52 Toen kwam
Abimelech bij de toren, deed er een aanval op,
en drong door tot de ingang van de toren om
die in brand te steken. 53 (A) Toen wierp een
vrouw een bovenste molensteen op het hoofd
van Abimelech en verbrijzelde hem de schedel.
54 Ogenblikkelijk riep hij de dienaar die zijn wa-
pens droeg, en zei tot hem: Trek uw zwaard en
dood mij, opdat men niet van mij zal zeggen:
Een vrouw heeft hem gedood. Toen doorstak zijn
dienaar hem, zodat hij stierf.
55 Toen de mannen van Israël zagen, dat
Abimelech dood was, gingen zij heen, ieder naar
zijn woonplaats. 56 Zo heeft God het kwaad ver-
golden, dat Abimelech zijn vader had aangedaan
door zijn zeventig broers te doden; 57 ook deed
God al het kwaad van de inwoners van Sichem
op hun eigen hoofd terugkeren; zo werd de ver-
vloeking van Jotam, de zoon van Jerubbaäl, aan
hen vervuld.

Tola

10 1 Na Abimelech stond Tola op om Israël
te verlossen, de zoon van Pua, de zoon
van Dodo, een man uit Issakar. Hij woonde te
Samir op het gebergte van Efraïm 2 en richtte
Israël drieëntwintig jaar; hij stierf en werd be-
graven te Samir.

Jaïr

3 Na hem stond de Gileadiet Jaïr op, en richtte
Israël tweeëntwintig jaar. 4 Hij nu had dertig zo-
nen, die reden op dertig ezelhengsten, en der-
tig nederzettingen hadden; tot op de huidige
dag noemt men ze de dorpen van Jaïr in het
land Gilead. 5 En Jaïr stierf en werd begraven te
Kamon.

Jefta en Gilead

6 De Israëlieten deden opnieuw wat kwaad is
in de ogen van JHWH; zij dienden de Baäls en de
Astartes, de goden van Aram, Sidon en Moab, de
goden van de Ammonieten en van de Filistijnen,
maar JHWH verlieten zij en dienden Hem niet.
7 Toen ontbrandde de toorn van JHWH tegen
Israël, en Hij gaf hen over in de macht van de
Filistijnen en van de Ammonieten. 8 In datzelfde
jaar verdrukten en vertrapten zij de Israëlieten:
en achttien jaar lang deden zij dit met alle
Israëlieten aan de overzijde van de Jordaan, in
het land van de Amorieten in Gilead. 9 En de
Ammonieten trokken de Jordaan over om ook
tegen Juda, Benjamin en het huis van Efraïm oor-
log te voeren, zodat Israël in grote benauwdheid
geraakte.
10 Toen riepen de Israëlieten tot JHWH: Wij
hebben tegen U gezondigd, want wij hebben
onze God verlaten en de Baäls gediend. 11 Maar
JHWH zei tot de Israëlieten: Heb Ik u niet verlost
uit de macht van de Egyptenaren, de Amorieten,
de Ammonieten, de Filistijnen, 12 de Sidoniërs,
Amalek en Maon, toen zij u verdrukten en u tot

(A) **9:53** 2Sam. 11:21.

Mij riep? 13 U echter hebt Mij verlaten en andere
goden gediend; daarom zal Ik u niet meer verlos-
sen. 14 Gaat maar de goden aanroepen, die u ver-
kozen hebt; laten die u verlossen wanneer u in
benauwdheid bent. 15 Toen zeiden de Israëlieten
tot JHWH: Wij hebben gezondigd. Doe met ons al
wat U denkt dat goed is. Maar red ons toch deze
keer! 16 En zij verwijderden de vreemde goden
uit hun midden en dienden JHWH; toen kon Hij
Israëls ellende niet langer aanzien.
17 De Ammonieten werden opgeroepen en le-
gerden zich in Gilead; de Israëlieten verzamel-
den zich en legerden zich te Mispa. 18 Toen zei
het volk - de vorsten van Gilead tot elkaar -: Wie
is de man, die de strijd tegen de Ammonieten
aanbindt? Hij zal aan het hoofd staan van alle
bewoners van Gilead.

11 1 De Gileadiet Jefta nu was een dapper
held, maar hij was de zoon van een hoer;
Gilead had Jefta verwekt. 2 Ook de vrouw van
Gilead baarde hem zonen. Toen de zonen van
deze vrouw volwassen waren, stootten zij Jefta
uit en zeiden tot hem: U krijgt geen erfdeel
in onze familie, want u bent de zoon van een
andere vrouw. 3 Daarop vluchtte Jefta van zijn
broeders weg om te wonen in het land Tob, waar
zich lichtzinnige mannen om hem verzamelden,
die er met hem op uittrokken.
4 Enige tijd later voerden de Ammonieten oor-
log met Israël. 5 En toen de Ammonieten met
Israël oorlog voerden, gingen de oudsten van
Gilead Jefta uit het land Tob halen, 6 en zeiden
tot Jefta: Welaan, wees u onze aanvoerder en la-
ten wij de Ammonieten bestrijden. 7 Maar Jefta
zei tot de oudsten van Gilead: Hebt u mij niet
gehaat en uit mijn familie verstoten? Waarom
komt u dan nu bij mij, nu u in benauwdheid
zit? 8 Daarop zeiden de oudsten van Gilead tot
Jefta: Inderdaad, wij zijn bij u teruggekomen,
ga met ons mee en strijd tegen de Ammonieten;
dan zult u hoofd zijn over ons, over alle bewo-
ners van Gilead. 9 En Jefta zei tot de oudsten
van Gilead: Indien u mij terughaalt om tegen
de Ammonieten te strijden, en JHWH hen aan
mij overlevert, dan zal ik dus hoofd over u zijn.
10 Hierop zeiden de oudsten van Gilead tot Jefta:
JHWH mag onze afspraak horen, dat wij inder-
daad zó zullen doen, als u zegt! 11 Toen ging
Jefta met de oudsten van Gilead mee en het volk
stelde hem tot hoofd en aanvoerder over zich
aan; Jefta sprak al zijn woorden voor het aan-
gezicht van JHWH te Mispa.

Jefta en Ammon

12 Hierop zond Jefta boden naar de koning van
de Ammonieten met de vraag: Wat hebben wij
met elkaar te maken, dat u tegen mij opgetrok-
ken bent om mijn land te bestrijden? 13 De ko-
ning van de Ammonieten zei tot de boden van
Jefta: Israël heeft, toen het uit Egypte getrok-
ken was, mijn land overmeesterd van de Arnon
tot de Jabbok en de Jordaan. Nu dan, geeft het
mij goedschiks terug. 14 Hierop zond Jefta nog-
maals boden naar de koning van de Ammonieten
en zei tot hem: 15 Zo zegt Jefta: Israël heeft noch
het land van Moab noch dat van de Ammonieten
overmeesterd. 16 Want toen Israël uit Egypte
trok, ging het de woestijn door tot de Schelfzee
en kwam te Kades. 17 (A) Toen zond Israël boden
naar de koning van Edom met het verzoek: Laat
mij toch door uw land trekken. Maar de koning
van Edom wilde daarvan niet horen. En ook zond
het boden naar de koning van Moab, maar deze
weigerde, waarop Israël te Kades bleef. 18 (B)
Het ging toen de woestijn door om het land van
Edom en dat van Moab heen, kwam ten oosten
van het land van Moab en legerde zich aan de
overzijde van de Arnon, zonder het gebied van
Moab te betreden, want de Arnon vormde de
grens van Moab. 19 (C) Toen zond Israël boden
naar Sichon, de koning van de Amorieten, de ko-
ning van Chesbon, en Israël zei tot hem: Laat mij
toch door uw land trekken naar de plaats van
mijn bestemming. 20 Maar Sichon had er geen
vertrouwen in, dat Israël slechts door zijn gebied
zou trekken, en Sichon verzamelde al zijn krijgs-

(A) **11:17** Num. 20:14-21. (B) **11:18** Num. 21:4. (C) **11:19** Num. 21:21-24.

volk, legerde zich te Jahas, en streed tegen Israël.
21 JHWH, de God van Israël, echter gaf Sichon en
al zijn krijgsvolk over in de macht van Israël, en
zij versloegen hen, waarop Israël het hele land
van de Amorieten, die dat bewoonden, in bezit
nam. 22 Zo kregen zij het hele gebied van de
Amorieten in bezit, van de Arnon tot de Jabbok
en van de woestijn tot de Jordaan. 23 Nu dan,
JHWH, de God van Israël, heeft de Amorieten
voor zijn volk Israël uit weggedreven; wilt u dit
dan weer verdringen? 24 Zou u niet in bezit ne-
men wat uw god Kemos u in bezit gaf? Zo nemen
wij in bezit al wat JHWH, onze God, voor ons ont-
eigent. 25 (A) Nu dan, bent u zoveel beter dan
Balak, de zoon van Sippor, de koning van Moab?
26 Heeft hij ruzie gemaakt met Israël of er oorlog
tegen gevoerd? En waarom hebt u, terwijl Israël
in Chesbon met onderhorige plaatsen, in Aroër
met onderhorige plaatsen, en in alle steden aan
de oevers van de Arnon gedurende driehonderd
jaar gevestigd was, die in die tijd niet bevrijd?
27 Ik heb dus niets misdreven tegen u, maar u
handelt onrechtvaardig tegenover mij door oor-
log tegen mij te voeren. Laat JHWH, die Rechter
is, heden rechtspreken tussen de Israëlieten en
de Ammonieten.
28 Maar de koning van de Ammonieten gaf
geen gehoor aan de boodschap, die Jefta hem ge-
zonden had. 29 Toen kwam de Geest van JHWH
over Jefta; hij trok Gilead en Manasse door,
daarna door Mispa in Gilead en van Mispa in
Gilead trok hij verder naar de Ammonieten.

Jefta's gelofte

30 Toen deed Jefta JHWH een gelofte en zei:
Indien U de Ammonieten in mijn macht geeft,
31 dan zal wat mij uit de deur van mijn huis
tegemoetkomt, wanneer ik behouden van de
Ammonieten terugkeer, JHWH toebehoren, en ik
zal het ten brandoffer brengen. 32 Vervolgens
trok Jefta tegen de Ammonieten op om met
hen te strijden en JHWH gaf hen in zijn macht.
33 Hij versloeg ze van Aroër af tot in de nabij-
heid van Minnit - twintig steden - en tot Abel-
Keramim: een geweldige nederlaag, waardoor de
Ammonieten voor (de ogen van) de Israëlieten
werden *onderworpen*.
34 Toen Jefta naar Mispa, naar zijn huis kwam,
zie, zijn dochter ging hem tegemoet met tam-
boerijnen en reidansen. Zij was zijn enig kind;
behalve haar had hij zoon noch dochter. 35 (B)
En zodra hij haar zag, scheurde hij zijn klede-
ren, en riep uit: Ach, mijn dochter, u buigt mij
diep terneer en u bent het, die mij in het ongeluk
stort; ik heb tegenover JHWH een woord gespro-
ken en kan niet terug. 36 Maar zij antwoordde
hem: Vader, als u tegenover JHWH een woord ge-
sproken hebt, doe mij dan naar wat u beloofd
hebt, nu JHWH u volledig wraak verschaft heeft
over uw vijanden, de Ammonieten. 37 Verder zei
zij tot haar vader: Laat mij dit worden vergund:
geef mij twee maanden uitstel om heen te gaan,
de bergen in te trekken en met mijn vriendinnen
te treuren over mijn maagdom. 38 En hij zei: Ga;
en hij liet haar voor twee maanden gaan. Toen
ging zij met haar vriendinnen treuren over haar
maagdom in de bergen. 39 Na de twee maanden
keerde zij naar haar vader terug, en deze voltrok
aan haar de gelofte, welke hij gedaan had; zij
heeft geen gemeenschap gehad met een man. En
het werd een inzetting in Israël, 40 dat jaarlijks
de Israëlitische meisjes gedurende vier dagen in
het jaar de dochter van de Gileadiet Jefta gingen
bezingen.

Jefta en Efraïm

12 1 De Efraïmieten werden opgeroepen en
trokken naar Safon. En zij zeiden tot
Jefta: Waarom bent u opgetrokken om tegen de
Ammonieten te strijden, zonder ons te hebben
opgeroepen om met u te gaan? Daarom zullen
wij uw huis boven uw hoofd in brand steken!
2 Maar Jefta zei tot hen: Ik en mijn volk hadden
een hevige ruzie met de Ammonieten; toen riep
ik u, maar u hebt mij niet uit hun macht gered.
3 Toen ik zag, dat u niet ter redding kwam, heb

(A) **11:25** Num. 22:1-6. (B) **11:35** Num. 30:3.

ik mijn leven op het spel gezet en ben ik tegen de Ammonieten opgetrokken, en JHWH heeft hen in mijn macht gegeven. Waarom bent u dan heden tegen mij opgetrokken om mij te bestrijden? 4 Jefta riep hierop alle mannen van Gilead op en streed tegen Efraïm. En de mannen van Gilead versloegen de Efraïmieten. Dezen immers hadden gezegd: U bent weggelopen Efraïmieten - Gilead ligt midden tussen Efraïm en Manasse -. 5 Gilead bezette de doorwaadbare plaatsen van de Jordaan naar Efraïm. Wanneer nu een van de vluchtelingen van Efraïm zei: Laat mij oversteken, dan zeiden de mannen van Gilead tot hem: Bent u een Efraïmiet? En antwoordde hij: Neen, 6 dan zeiden zij tot hem: Zeg eens sjibboleth. Zei hij dan: sibboleth, en kon hij het dus niet op de juiste wijze uitspreken, dan grepen zij hem en sloegen hem dood bij de doorwaadbare plaatsen van de Jordaan. In die tijd vielen er van Efraïm tweeënveertigduizend man.

7 Jefta richtte Israël zes jaar. En de Gileadiet Jefta stierf, en werd begraven in een stad in Gilead.

Ibsan

8 Na hem richtte Ibsan uit Betlehem Israël. 9 Hij had dertig zonen. Dertig dochters huwelijkte hij uit en dertig dochters haalde hij van elders voor zijn zonen. 10 Hij richtte Israël zeven jaar. En Ibsan stierf en werd te Betlehem begraven.

Elon

11 Na hem richtte de Zebuloniet Elon Israël. Hij richtte Israël tien jaar. 12 En de Zebuloniet Elon stierf en werd begraven te Ajjalon, in het land Zebulon.

Abdon

13 Na hem richtte de Piratoniet Abdon, de zoon van Hillel, Israël. 14 Hij had veertig zonen en dertig kleinzonen, die op zeventig ezelhengsten reden. Hij richtte Israël acht jaar. 15 En de Piratoniet Abdon, de zoon van Hillel, stierf, en werd begraven te Piraton, in het land Efraïm, in het gebergte van de Amalekieten.

De geboorte van Simson

13 1 De Israëlieten deden opnieuw wat kwaad is in de ogen van JHWH; toen gaf JHWH hen over in de macht van de Filistijnen, veertig jaar.

2 Nu was er een man uit Sora, uit het geslacht van de Danieten, en zijn naam was Manoach, wiens vrouw onvruchtbaar was en niet baarde. 3 En de Engel van JHWH verscheen aan de vrouw en zei tot haar: Zie, u bent onvruchtbaar en baart niet, maar u zult zwanger worden en een zoon baren. 4 Dus neem u in acht en drink geen wijn of bedwelmende drank en eet niets onreins. 5 (A) Want zie, u zult zwanger worden en een zoon baren; geen scheermes zal ooit op zijn hoofd komen, want van de moederschoot af zal de jongen een nazireeër van God zijn; hij zal een begin maken met de verlossing van Israël uit de macht van de Filistijnen.

6 De vrouw nu kwam en zei tot haar man: Een man van God kwam bij mij, die er uitzag als een engel van God, zeer vreselijk. Ik heb hem niet gevraagd, vanwaar hij was, en hij heeft mij zijn naam niet bekendgemaakt. 7 Maar hij zei tot mij: Zie, u zult zwanger zijn en een zoon baren; dus drink geen wijn of bedwelmende drank en eet niets onreins, want van de moederschoot af tot de dag van zijn dood zal de jongen een nazireeër van God zijn.

8 Toen bad Manoach tot JHWH en zei: Och, Heer, mag de man van God, die U gezonden hebt, nog eens tot ons komen en ons leren, wat wij met de jongen moeten doen, die geboren zal worden. 9 En God verhoorde het gebed van Manoach, zodat de Engel van God opnieuw tot de vrouw kwam, toen zij in het veld verbleef en haar man Manoach niet bij haar was. 10 Daarop liep de vrouw haastig heen om het haar man mee te delen, en zei tot hem: Zie, de man die onlangs

(A) **13:5** Num. 6:1-5.

tot mij kwam, is mij verschenen. 11 En Manoach
stond op, volgde zijn vrouw, en bij die man geko-
men, zei hij tot hem: Bent u de man, die tot deze
vrouw gesproken heeft? En hij zei: Ja. 12 Toen
zei Manoach: Wanneer uitkomt, wat u gezegd
hebt, hoe moeten dan de leefwijze en het werk
van de jongen zijn? De Engel van JHWH zei tot
Manoach: 13 Laat de vrouw zich in acht nemen
voor alles, wat ik haar genoemd heb. 14 Zij mag
niets eten, dat van de wijnstok afkomstig is; wijn
of bedwelmende drank mag zij niet drinken en
niets onreins eten. Zij moet alles in acht nemen,
wat ik haar geboden heb. 15 En Manoach zei tot
de Engel van JHWH: Wij zouden u graag hier hou-
den en een geitenbokje voor u bereiden. 16 Maar
de Engel van JHWH zei tot Manoach: Al zou u mij
ook hier houden, van uw voedsel zal ik niet eten.
Maar indien u het bereiden wilt, offer het als
een brandoffer aan JHWH. Manoach immers wist
niet, dat het de Engel van JHWH was. 17 Daarop
zei Manoach tot de Engel van JHWH: Hoe is
uw naam, want, wanneer uitkomt, wat u gezegd
hebt, dan willen wij u eren. 18 Maar de Engel van
JHWH zei tot hem: Waarom vraagt u toch naar
mijn naam? Immers, die is wonderbaar.

19 Daarop nam Manoach een geitenbokje en
een spijsoffer en offerde dit op een rots
aan JHWH. Toen deed Hij een wonder, terwijl
Manoach en zijn vrouw toezagen. 20 Terwijl de
vlam van het altaar omhoogsteeg naar de he-
mel, voer de Engel van JHWH op in de vlam
van het altaar. Toen Manoach en zijn vrouw
dit zagen, wierpen zij zich op hun aangezicht
ter aarde. 21 De Engel van JHWH verscheen niet
meer aan Manoach en zijn vrouw. Toen begreep
Manoach, dat het de Engel van JHWH geweest
was. 22 En Manoach zei tot zijn vrouw: Wij zul-
len zeker sterven, want wij hebben God gezien.
23 Maar zijn vrouw zei tot hem: Indien JHWH ons
had willen doden, dan zou Hij geen brandoffer
en spijsoffer uit onze hand hebben aangenomen
en Hij zou ons dit alles niet hebben laten zien en
ons nu zulke dingen niet hebben laten horen.

24 De vrouw baarde een zoon en noemde hem
Simson. De jongen groeide op, en JHWH zegende
hem. 25 En de Geest van JHWH begon hem aan te
drijven in Machane-Dan tussen Sora en Estaol.

Huwelijk en raadsel van Simson

14 1 Simson begaf zich naar Timna en zag
te Timna een vrouw, een van de dochters
van de Filistijnen. 2 Hij keerde terug en deelde
zijn vader en zijn moeder mee: Ik heb te Timna
een vrouw gezien, een van de dochters van de
Filistijnen: nu dan, neemt haar mij tot vrouw.
3 Maar zijn vader en zijn moeder zeiden tot hem:
Is er onder de dochters van uw stamgenoten
en onder heel mijn volk geen vrouw, dat u een
vrouw gaat halen bij de Filistijnen, die onbesne-
denen? Maar Simson zei tot zijn vader: Neem
háár voor mij, want zij bevalt mij. 4 Zijn vader
en moeder wisten echter niet, dat dit zo door
JHWH besloten was, dat hij een voorwendsel te-
gen de Filistijnen zocht. In die tijd toch heersten
de Filistijnen over Israël.

5 Simson nu ging met zijn vader en zijn moe-
der naar Timna. Toen zij bij de wijnbergen van
Timna gekomen waren, zie, een jonge leeuw
kwam hem brullend tegemoet. 6 Maar de Geest
van JHWH greep hem aan, zodat hij die uiteen-
scheurde, zoals men een bokje uiteenscheurt -
zonder dat hij iets in de hand had. Noch aan zijn
vader noch aan zijn moeder deelde hij echter
mee, wat hij gedaan had.

7 Daarna ging hij met de vrouw spreken, want
zij beviel Simson. 8 Na enige tijd keerde hij terug
om haar te huwen; en toen hij van de weg afweek
om naar de dode leeuw te zien, was er een bijen-
zwerm in het lichaam van de leeuw en ook ho-
ning. 9 Hij haalde die eruit, nam die in zijn hand
en ging al etende verder, waarna hij naar zijn va-
der en moeder ging en ook hun ervan te eten gaf.
Maar hij vertelde hun niet, dat hij de honing uit
het lichaam van de leeuw had gehaald.

10 Toen zijn vader naar de vrouw gegaan was,
richtte Simson daar een feestmaal aan, want zo
waren de jonge mensen gewend om te doen.
11 Zodra men hem zag, koos men dertig metge-
zellen om met hem samen te zijn. 12 En Simson
zei tot hen: Ik wil u een raadsel opgeven. Indien

u mij de oplossing geeft binnen de zeven dagen van het feestmaal en het raadt, dan zal ik u dertig onderklederen en dertig bovenklederen geven. 13 Maar indien u mij de oplossing niet kunt geven, dan zult u mij dertig onderklederen en dertig bovenklederen geven. En zij zeiden tot hem: Geef uw raadsel op, dat wij het horen. 14 Toen zei hij tot hen: Voedsel ging uit van de eter, en zoetigheid van de sterke.

Drie dagen lang konden zij het raadsel niet oplossen, 15 maar op de zevende dag zeiden zij tot de vrouw van Simson: Haal uw man over om ons de oplossing van het raadsel mee te delen; anders zullen wij u en uw familie met vuur verbranden. Hebt u ons uitgenodigd om ons arm te maken, of niet? 16 Toen kwam de vrouw van Simson bij hem huilen en zei: U geeft niets om mij en hebt mij niet lief; u hebt aan mijn volksgenoten een raadsel opgegeven, maar mij de oplossing niet verteld. Hij echter zei tot haar: Ik heb die zelfs aan mijn vader en moeder niet verteld; zou ik het u dan wel doen? 17 Maar zij huilde bij hem de zeven dagen, die hun feestmaal duurde. Op de zevende dag vertelde hij het haar, omdat zij bij hem bleef aandringen, waarna zij de oplossing van het raadsel aan haar volksgenoten meedeelde. 18 Toen zeiden de mannen van de stad op de zevende dag, voordat de zon was ondergegaan, tot hem: Wat is zoeter dan honing, wat is sterker dan een leeuw? Maar hij zei tot hen: Had u niet met mijn kalf geploegd, u had mijn raadsel niet geraden.

19 En de Geest van JHWH greep hem aan: hij ging naar Askelon, sloeg daar dertig mannen dood, nam hun bovenklederen en gaf die aan hen, die het raadsel hadden opgelost. Maar zijn toorn was ontbrand en hij keerde terug naar het huis van zijn vader. 20 En de vrouw van Simson werd gegeven aan degene, die zijn bruidsjonker geweest was.

Simsons strijd met de Filistijnen

15 1 Na enige tijd echter, in de dagen van de tarweoogst, ging Simson zijn vrouw bezoeken, met een geitenbokje bij zich, en zei: Laat mij naar mijn vrouw in de kamer gaan. Maar haar vader stond hem niet toe naar binnen te gaan. 2 En haar vader zei: Ik dacht stellig, dat u in het geheel niet om haar gaf; daarom heb ik haar aan uw metgezel gegeven. Is haar jongere zuster niet mooier dan zij? Laat die toch in haar plaats van u worden. 3 Toen zei Simson tot hem: Ditmaal zal ik onschuldig zijn tegenover de Filistijnen, wanneer ik hun kwaad doe. 4 En Simson ging heen, ving driehonderd vossen, nam fakkels, bond staart aan staart en bevestigde tussen elke twee staarten een fakkel. 5 Daarna stak hij de fakkels in brand en joeg de vossen in het staande koren van de Filistijnen; hij stak in brand zowel de garven als het staande koren en de olijfgaarden. 6 En de Filistijnen zeiden: Wie heeft dit gedaan? En men zei: Simson, de schoonzoon van de Timniet, want deze heeft zijn vrouw genomen en aan zijn metgezel gegeven. Daarna trokken de Filistijnen erheen en verbrandden haar en haar vader met vuur. 7 Toen zei Simson tot hen: Indien u zó doet, waarlijk, dan zal ik niet ophouden, vóórdat ik mij op u gewroken heb. 8 En hij sloeg hun de ruggengraat stuk: een zware slag. Toen ging hij heen en hield zich op in de rotsspleet van Etam.

9 Toen trokken de Filistijnen op, legerden zich in Juda en verspreidden zich bij Lechi. 10 En de mannen van Juda zeiden: Waarom bent u tegen ons opgetrokken? Toen zeiden zij: Wij zijn opgetrokken om Simson te binden en hem te behandelen, zoals hij ons behandeld heeft. 11 Daarop daalden drieduizend man uit Juda naar de rotsspleet van Etam af en zeiden tot Simson: Wist u niet, dat de Filistijnen over ons heersen? Wat hebt u ons toch aangedaan? Maar hij zei tot hen: Zoals zij mij behandeld hebben, zo heb ik hen behandeld. 12 Zij zeiden tot hem: Wij zijn gekomen om u te binden en u aan de Filistijnen over te leveren. Maar Simson zei tot hen: Zweert mij, dat u zelf mij niet zult neerstoten. 13 Hierop zeiden zij tot hem: Neen, wel zullen wij u binden en aan hen overleveren, maar doden zullen wij u niet. En zij bonden hem met twee nieuwe touwen en voerden hem uit de rotsspleet mee. 14 Zodra

hij te Lechi gekomen was en de Filistijnen hem met gejuich tegemoetkwamen, greep de Geest van JHWH hem aan en de touwen om zijn armen werden als in het vuur verbrande vlasstengels en zijn banden smolten weg van zijn handen. 15 Daarop vond hij een nog verse ezelskaak, strekte de hand uit, greep ze en sloeg daarmee duizend man dood. 16 En Simson zei: Met een ezelskaak sloeg ik dat ezelstuig, met een ezelskaak duizend man.

17 Toen hij uitgesproken was, wierp hij de kaak weg en noemde die plaats Ramat-Lechi.

18 Toen hij hevige dorst kreeg, riep hij tot JHWH: U hebt door uw knecht deze grote verlossing geschonken, en nu moet ik van dorst sterven en zal ik in handen vallen van de onbesnedenen! 19 Daarop deed God een spleet ontstaan in de holte te Lechi, en er stroomde water uit, zodat hij drinken kon, en zijn levenskracht terugkeerde en hij weer opleefde. Daarom noemde hij die bron: Bron van de roepende. Zij bevindt zich te Lechi tot op de huidige dag.

20 Hij richtte Israël in de dagen van de Filistijnen, twintig jaar.

Simson te Gaza

16 1 Eens, toen Simson naar Gaza ging, zag hij daar een hoer en kwam tot haar. 2 Zodra aan de Gazieten meegedeeld was: Simson is hier gekomen, stelden zij zich aan alle kanten op en loerden de hele nacht op hem in de stadspoort; die hele nacht echter deden zij niets, denkende: als het morgenlicht aanbreekt, zullen wij hem doden. 3 Maar Simson bleef slapen tot middernacht. Te middernacht stond hij op, greep de deuren van de stadspoort en de beide posten, rukte ze met grendel en al los, legde ze op zijn schouders en bracht ze naar de top van de berg, die tegenover Hebron ligt.

Simson en Delila

4 Daarna vatte hij liefde op voor een vrouw in het dal Sorek, en haar naam was Delila. 5 En de stadsvorsten van de Filistijnen kwamen bij haar en zeiden tot haar: Tracht door overreding van hem te weten te komen, waardoor zijn kracht zo groot is, en hoe wij hem kunnen overmeesteren en binden om hem te *bedwingen*. Wij zullen u dan ieder elfhonderd zilverstukken geven.

6 Toen zei Delila tot Simson: Vertel mij toch, waardoor uw kracht zo groot is, en waarmee u gebonden zou moeten worden om u te *bedwingen*. 7 En Simson zei tot haar: Indien men mij bindt met zeven verse pezen, die nog niet verdroogd zijn, dan zal ik machteloos zijn en gelijk aan ieder ander mens. 8 Toen brachten de stadsvorsten van de Filistijnen haar zeven verse pezen, die nog niet verdroogd waren, en zij bond hem daarmee, 9 terwijl zij in haar binnenvertrek in hinderlaag lagen. Toen riep zij: De Filistijnen over u, Simson! Maar hij verscheurde de pezen, zoals een vlassnoer verscheurd wordt, wanneer het vuur geroken heeft. En het werd niet bekend, waarin zijn kracht lag.

10 Delila zei tot Simson: Zie, u hebt mij bedrogen en mij leugens verteld. Zeg mij nu toch, waarmee u gebonden kunt worden. 11 En hij zei tot haar: Indien men mij stevig bindt met nieuwe touwen, die nog niet gebruikt zijn, dan zal ik machteloos zijn en gelijk aan ieder ander mens.

12 Daarop nam Delila nieuwe touwen, bond hem daarmee en riep hem toe: De Filistijnen over u, Simson! - er lagen in het binnenvertrek mannen in hinderlaag - maar hij scheurde ze van zijn armen af als een draad.

13 Delila zei tot Simson: Tot nu toe hebt u mij bedrogen en mij leugens verteld. Zeg mij, waarmee u gebonden kunt worden. Toen zei hij tot haar: Als u de zeven haarvlechten van mijn hoofd met de schering van een weefgetouw samenweeft. 14 En zij hechtte ze vast met een pin, waarna zij hem toeriep: De Filistijnen over u, Simson! Maar, toen hij uit zijn slaap ontwaakte, rukte hij de weverspin en de schering los.

15 Zij zei tot hem: Hoe kunt u zeggen: Ik heb u lief, terwijl uw hart mij niet toebehoort? Nu hebt u mij al driemaal bedrogen en mij niet verteld, waardoor uw kracht zo groot is. 16 En toen gebeurde het, nadat zij dag aan dag bij hem met haar vragen was blijven aandringen en aanhou-

den, dat hij ongeduldig[(1)] werd tot stervens toe, 17 zijn hele hart voor haar blootlegde en haar zei: Geen scheermes is ooit op mijn hoofd gekomen, want van de moederschoot af ben ik een nazireeër van God. Indien ik geschoren werd, zou mijn kracht van mij wijken, en ik zou machteloos zijn en gelijk aan ieder ander mens. 18 Toen Delila zag, dat hij zijn hele hart voor haar blootgelegd had, liet zij de stadsvorsten van de Filistijnen roepen, en zei: Ditmaal moet u komen, want hij heeft mij zijn hele hart blootgelegd. En de stadsvorsten van de Filistijnen kwamen bij haar en brachten het geld mee. 19 Daarop liet zij hem op haar knieën inslapen, riep iemand en liet de zeven vlechten van zijn hoofd afscheren. Zo begon zij hem te *bedwingen*, want zijn kracht week van hem. 20 En zij riep: De Filistijnen over u, Simson! Toen ontwaakte hij uit zijn slaap en dacht: evenals de vorige keren zal ik vrijkomen en mij losrukken; maar hij wist niet, dat JHWH van hem geweken was. 21 De Filistijnen grepen hem, staken hem de ogen uit, voerden hem naar Gaza en boeiden hem met twee koperen kettingen. En hij moest in de gevangenis de molen draaien. 22 Maar van het ogenblik af, dat zijn hoofdhaar afgeschoren was, begon het weer aan te groeien.

Dood van Simson

23 Daarop kwamen de stadsvorsten van de Filistijnen bijeen om een groot offerfeest te vieren voor hun god Dagon en om vrolijk te zijn; zij zeiden: Onze god gaf Simson, onze vijand, in onze macht. 24 En toen het volk hem zag, loofden zij hun god, terwijl zij riepen: Onze god gaf onze vijand in onze macht, de verwoester van ons land, die velen van ons gedood heeft. 25 Toen zij in een vrolijke stemming gekomen waren, zeiden zij: Roept Simson om ons te vermaken. En zij lieten Simson uit de gevangenis halen en hij vermaakte hen; men gaf hem een plaats tussen de zuilen. 26 Toen zei Simson tot de jongen die hem bij de hand hield: Laat mij los en laat mij de pilaren tasten, waarop het gebouw rust, om daartegen te kunnen leunen. 27 Het gebouw nu was vol mannen en vrouwen; alle stadsvorsten van de Filistijnen waren daar, en op het dak bevonden zich ongeveer drieduizend mannen en vrouwen, die naar het spel van Simson keken. 28 En Simson riep tot JHWH en zei: Heer JHWH, gedenk mij toch en maak mij nog slechts ditmaal sterk, o God, opdat ik mij met één wraakactie voor mijn beide ogen op de Filistijnen mag wreken. 29 Daarop greep Simson de beide middelste zuilen, waarop het gebouw rustte, met zijn rechterhand tegen de ene steunende en met zijn linkerhand tegen de andere. 30 En Simson zei: Dat ik met de Filistijnen zal sterven. Toen boog hij zich met kracht, en het gebouw stortte in boven de stadsvorsten en boven al het volk, dat daarin was. De doden die hij in zijn sterven gedood heeft, waren talrijker dan die hij in zijn leven gedood had. 31 Daarop kwamen zijn broeders en zijn hele familie, namen hem op, voerden hem mee en begroeven hem tussen Sora en Estaol in het graf van zijn vader Manoach. Hij nu had Israël twintig jaar gericht.

Micha en de Leviet uit Betlehem

17 1 Er was een man uit het gebergte Efraïm, en zijn naam was Micha. 2 Deze zei tot zijn moeder: De elfhonderd zilverstukken, die u ontvreemd zijn en om welke u een vervloeking geuit en tegenover mij hebt uitgesproken - zie, dat geld is in mijn bezit, ik had het weggenomen. En zijn moeder zei: Gezegend is mijn zoon door JHWH. 3 Daarop gaf hij de elfhonderd zilverstukken aan zijn moeder terug. Maar zijn moeder zei: Voorwaar, ik heilig dit geld aan JHWH en sta het af ten behoeve van mijn zoon om er een gesneden en gegoten beeld van te maken. Nu dan, ik geef het u terug. 4 En hij gaf het geld aan zijn moeder terug, waarna zijn moeder tweehonderd zilverstukken nam en die aan een zilversmid gaf, die er een gesneden en gegoten beeld van maakte, dat in het huis van Micha kwam te

(1) **16:16** Letterlijk: kort van ziel.

staan. 5 Deze Micha had namelijk een godshuis. Hij maakte een efod en terafim, wijdde een van zijn zonen en deze werd zijn priester. 6 (A) In die dagen was er geen koning in Israël; ieder deed wat goed was in zijn ogen.

7 Nu was er een jongeman uit Betlehem in Juda, uit het geslacht Juda; hij was een Leviet en hij verbleef daar als vreemdeling. 8 Deze ging uit de stad Betlehem in Juda weg om te verblijven waar hij terecht kon; en op zijn tocht kwam hij in het gebergte van Efraïm bij het huis van Micha. 9 Micha zei tot hem: Vanwaar komt u? En hij zei tot hem: Ik ben een Leviet uit Betlehem in Juda, en ik ga mij vestigen waar ik terecht kan. 10 Toen zei Micha tot hem: Blijf bij mij en wees mij tot vader en priester; dan zal ik u jaarlijks tien zilverstukken, een stel klederen en leeftocht geven. 11 En de Leviet kwam tot het besluit bij die man te blijven. Deze jongeman werd hem als een van zijn eigen zonen. 12 Micha wijdde de Leviet: de jongeman werd zijn priester en woonde in het huis van Micha. 13 Toen dacht Micha: Nu weet ik, dat JHWH mij zal weldoen, omdat ik een Leviet als priester heb.

De rooftocht der Danieten

18 1 In die dagen was er geen koning in Israël en in die dagen was de stam van de Danieten op zoek naar een erfdeel om zich daar te vestigen, want tot die dag was hem te midden van de stammen van Israël geen erfdeel toegevallen. 2 Daarom zonden de Danieten vijf mannen uit het hele geslacht, dappere mannen uit Sora en Estaol, om het land te verspieden en te verkennen. Zij zeiden tot hen: Gaat het land verkennen. Toen dezen nu in het gebergte van Efraïm bij het huis van Micha gekomen waren, overnachtten zij daar. 3 Bij het huis van Micha werden zij opmerkzaam op de tongval van de Levitische jongeman, traden naderbij en zeiden tot hem: Wie heeft u hierheen gebracht? Wat doet u hier en wat voert u hier uit? 4 En hij zei tot hen: Zó en zó heeft Micha met mij gedaan; hij heeft mij in dienst genomen en ik ben zijn priester geworden. 5 Zij zeiden tot hem: Vraag God dan, opdat wij weten of de tocht die wij maken, voorspoedig zal zijn. 6 En de priester zei tot hen: Gaat in vrede! De tocht die u maakt, is JHWH aangenaam.

7 Daarop gingen de vijf mannen heen en kwamen te Laïs. En zij zagen, dat het volk, dat daar woonde, veilig leefde, op de wijze van de Sidoniërs, vreedzaam en gerust; er was geen heerser, die hen in enig opzicht in hun land lastigviel. Ook waren zij ver verwijderd van de Sidoniërs en hadden met niemand iets te maken.

8 Toen zij bij hun stamgenoten te Sora en Estaol teruggekomen waren, zeiden hun stamgenoten tot hen: Wat is uw bevinding? 9 En zij zeiden: Maakt u gereed, laten wij tegen hen optrekken, want wij hebben het land gezien en zie, het is zeer goed. En u blijft stilzitten! Talmt niet met optrekken om het land in bezit te gaan nemen. 10 Als u daar komt, komt u bij een in gerustheid levend volk, en het land biedt naar alle zijden ruimte. Voorwaar, God heeft het in uw macht gegeven; het is een oord, waar aan niets ter wereld gebrek is.

11 Toen braken vandaar, uit Sora en Estaol, zeshonderd man van het geslacht van de Danieten op, aangegord met krijgswapens. 12 Zij trokken op en legerden zich bij Kirjat-Jearim in Juda. Daarom noemt men die plaats Machane-Dan tot op de huidige dag; zij ligt achter Kirjat-Jearim. 13 Vandaar trokken zij het gebergte van Efraïm door en kwamen bij het huis van Micha.

14 Toen *antwoordden* de vijf mannen, die het gebied van Laïs waren gaan verspieden, en zeiden tot hun stamgenoten: Weet u, dat er in deze huizen een efod is, terafim, een gesneden en gegoten beeld? Nu dan, weet wat u te doen staat! 15 Daarop sloegen zij daarheen af, kwamen bij het huis van de Levitische jongeman, het huis van Micha, en vroegen naar zijn welstand. 16 Terwijl de zeshonderd mannen uit de Danieten, die met krijgswapens aangegord waren, postvatten

(A) **17:6** Richt. 21:25.

bij de ingang van de poort, 17 liepen de vijf mannen, die het land waren gaan verspieden, verder. En binnengekomen, namen zij het gesneden beeld, de efod, de terafim en het gegoten beeld weg. De priester nu stond in de ingang van de poort bij de zeshonderd mannen, die met krijgswapens waren aangegord. 18 Maar, toen de anderen het huis van Micha binnengegaan waren en het gesneden beeld, de efod, de terafim en het gegoten beeld weggenomen hadden, zei de priester tot hen: Wat doet u daar? 19 Zij zeiden echter tot hem: Zwijg en houd uw mond dicht; ga met ons mee en wees onze vader en priester; wat is beter voor u: priester te zijn voor het huis van één man of priester te zijn voor een stam en een geslacht in Israël? 20 Toen werd de priester blij gestemd, hij nam de efod, de terafim en het gesneden beeld en voegde zich bij het volk. 21 En zij keerden om en trokken weg, terwijl zij hun kleine kinderen, het vee en de bezittingen voorop deden gaan.

22 Toen zij zich van het huis van Micha verwijderd hadden, werden de mannen uit de woningen bij het huis van Micha opgeroepen, en zij haalden de Danieten in. 23 Zij riepen de Danieten aan, waarop dezen zich omkeerden en tot Micha zeiden: Wat is er, dat u zich verzameld hebt? 24 Toen antwoordde hij: Mijn god, die ik gemaakt heb, en ook de priester hebt u meegenomen, en bent weggegaan. Wat rest mij nu nog? Waarom zegt u dan tot mij: Wat is er? 25 Daarop zeiden de Danieten tot hem: Laat ons uw stem niet langer horen, opdat er geen mannen in verbittering u neerstoten en u uw eigen leven en dat van hen die bij u horen verspeelt. 26 Toen vervolgden de Danieten hun weg en omdat Micha zag, dat zij sterker waren dan hij, keerde hij om en ging naar zijn huis terug.

27 Aldus namen zij met zich mee wat Micha gemaakt had, en ook de priester die hij had; zij overvielen Laïs, het volk dat vreedzaam en gerust leefde, sloegen het met de scherpte van het zwaard en verbrandden de stad met vuur. 28 Niemand kwam te hulp, want zij lag ver van Sidon en zij hadden met niemand iets te maken. Zij lag in het dal van Bet-Rechob. Daarna herbouwden zij de stad en gingen haar bewonen. 29 Zij noemden de stad Dan, naar de naam van hun stamvader Dan, die aan Israël geboren werd, maar tevoren heette de stad Laïs. 30 De Danieten stelden het gesneden beeld op, en Jonatan, de zoon van Gersom, de zoon van Mozes, hij en zijn zonen, waren priesters voor de stam van de Danieten, totdat de bevolking in ballingschap werd weggevoerd. 31 Zij richtten voor zich het gesneden beeld op, dat Micha gemaakt had, (en het bleef daar) zolang het godshuis in Silo was.

De schanddaad te Gibea

19 1 Nu gebeurde het in die dagen, toen er geen koning in Israël was, dat diep in het gebergte van Efraïm een Leviet als vreemdeling verbleef, die zich een bijvrouw uit Betlehem in Juda genomen had. 2 Maar zijn bijvrouw werd hem ontrouw en liep van hem weg naar het huis van haar vader te Betlehem in Juda, waar zij vier volle maanden bleef. 3 En haar man maakte zich reisvaardig en ging haar achterna, om op haar gevoel te werken en haar terug te brengen; zijn knecht en een span ezels had hij bij zich. Toen de jonge vrouw hem in het huis van haar vader gebracht had, en haar vader hem zag, ging hij hem verheugd tegemoet. 4 Zijn schoonvader, de vader van de jonge vrouw, hield hem bij zich; en drie dagen bleef hij bij hem; zij aten, dronken en overnachtten daar. 5 Maar op de vierde dag, toen zij vroeg in de morgen waren opgestaan en hij zich gereed maakte om te vertrekken, zei de vader van de jonge vrouw tot zijn schoonzoon: Verkwik u eerst met een stuk brood en daarna mag u vertrekken. 6 Dus bleven zij nog en aten en dronken beiden samen. Toen zei de vader van de jonge vrouw tot de man: Stem erin toe om te blijven overnachten en wees vrolijk. 7 En toen de man opstond om toch weg te gaan, hield zijn schoonvader bij hem aan, zodat hij daar weer bleef overnachten. 8 Maar op de vijfde dag, toen hij vroeg in de morgen opstond om te vertrekken, zei de vader van de jonge vrouw: Verkwik u toch eerst, en blijf nog wat, totdat de dag ten

avond komt. En zij aten samen. 9 Toen de man opstond om te vertrekken met zijn bijvrouw en zijn knecht, zei zijn schoonvader, de vader van de jonge vrouw, tot hem: Zie, het is bijna avond; blijf toch overnachten, zie, hoe de dag voorbij is, blijf hier overnachten en wees vrolijk; dan kunt u morgen vroeg opstaan voor uw reis en naar huis gaan. 10 Maar de man wilde niet blijven overnachten en maakte zich reisvaardig en vertrok. Zo kwam hij tot tegenover Jebus - dat is Jeruzalem - samen met zijn span gezadelde ezels en zijn bijvrouw.

11 Toen zij dicht bij Jebus waren en de zon laag gedaald was, zei de knecht tot zijn heer: Laten wij nu toch afslaan naar deze stad van de Jebusieten en daar overnachten. 12 Maar zijn heer antwoordde hem: Wij zullen niet afslaan naar een vreemde stad, waar geen Israëlieten wonen, maar verder trekken tot Gibea. 13 Ook zei hij tot zijn knecht: Kom, laten wij trachten de één of andere plaats te bereiken, dan zullen wij in Gibea of in Rama overnachten. 14 Toen zij verder trokken op hun tocht, ging de zon onder bij Gibea, dat tot Benjamin behoort. 15 Daarom sloegen zij daarheen af om te Gibea te gaan overnachten, en toen zij daar gekomen waren, bleven zij op het stadsplein. Maar er was niemand, die hen naar huis meenam om te overnachten.

16 Maar zie, daar kwam 's avonds een oud man van zijn werk, van het veld. Die man was uit het gebergte van Efraïm en woonde als vreemdeling te Gibea; de bewoners van die plaats waren Benjaminieten. 17 Toen hij opkeek en de reiziger op het stadsplein zag, zei de oude man: Waar gaat u heen en vanwaar komt u? 18 Hij antwoordde hem: Wij trekken uit Betlehem in Juda tot diep in het gebergte van Efraïm. Ik ben daarvandaan; ik ben naar Betlehem in Juda geweest en ben op weg naar huis, nu is er niemand, die mij meeneemt naar zijn huis, 19 ofschoon ik stro en voeder voor onze ezels heb zowel als brood en wijn voor mijzelf, voor uw dienares en de knecht, die uw dienstknecht bij zich heeft; er ontbreekt ons niets. 20 Toen zei de oude man: Vrede zij u! Laat mij maar zorgen voor al wat u nodig hebt; op het plein echter moet u niet overnachten. 21 Daarop bracht hij hem naar zijn huis en gaf voer aan de ezels; en zij wasten hun voeten, aten en dronken.

22 (A) Maar zie, terwijl zij zich te goed deden, omsingelden de nietswaardige mannen van de stad het huis, bonsden op de deur en zeiden tot de oude man, de heer van het huis: Breng de man, die in uw huis gekomen is, naar buiten, opdat wij gemeenschap met hem hebben. 23 Toen ging de man, de heer van het huis, naar hen toe, buiten en zei tot hen: Neen, mijn broeders, doet toch geen kwaad; nu deze man in mijn huis gekomen is, moet u deze schandelijke dwaasheid niet begaan. 24 Zie, mijn dochter, die een maagd is, en zijn bijvrouw wil ik wel naar buiten brengen; *verkracht* hen en doet met hen wat u wilt, maar met deze man moet u deze schandelijke dwaasheid niet begaan. 25 Maar de mannen wilden niet naar hem luisteren. Toen greep de man zijn bijvrouw en bracht haar bij hen buiten, waarop zij gemeenschap met haar hadden en de hele nacht met haar bezig waren tot de morgen toe. Bij het aanbreken van de dag lieten zij haar gaan. 26 Zo kwam de vrouw, bij het naderen van de morgen, viel neer bij de ingang van het huis van de man, waar haar heer was, (en bleef daar liggen) totdat het licht was geworden.

27 Toen haar heer 's morgens was opgestaan, de deuren van het huis opende en naar buiten trad om zijn weg te vervolgen, zie, daar lag de vrouw, zijn bijvrouw, bij de ingang van het huis met haar handen op de drempel. 28 En hij zei tot haar: Sta op, laten wij vertrekken. Maar er kwam geen *antwoord*. Toen legde de man haar op de ezel, maakte zich reisvaardig en ging naar zijn woonplaats. 29 (B) Thuis gekomen, greep hij een mes, nam zijn bijvrouw, verdeelde haar, lid voor lid, in twaalf stukken en zond haar rond in het hele gebied van Israël. 30 En ieder die dit zag, zei: Zo iets is nooit gebeurd noch gezien van de

(A) **19:22** Gen. 19:5-8. (B) **19:29** 1Sam. 11:7.

dag af, dat de Israëlieten uit het land Egypte trokken, tot op deze dag. Overlegt het, beraadt u en spreekt!

De strijd van de Israëlieten
tegen de Benjaminieten

20 [1] Toen trokken al de Israëlieten uit; van Dan tot Berseba en ook uit het land Gilead kwam de vergadering als één man samen bij JHWH te Mispa. [2] En de hoofden van het hele volk, van alle stammen van Israël, namen de leiding over de gemeente van het volk van God: vierhonderdduizend man voetvolk, die het zwaard konden voeren. - [3] De Benjaminieten hoorden, dat de Israëlieten naar Mispa waren getrokken. - De Israëlieten nu zeiden: Vertelt, hoe dit kwaad gebeurd is. [4] Daarop *antwoordde* de Levitische man, de man van de vermoorde vrouw, en zei: Ik kwam met mijn bijvrouw te Gibea, dat tot Benjamin behoort, om er te overnachten. [5] Toen namen de burgers van Gibea een vijandige houding tegen mij aan en omsingelden 's nachts het huis met boze bedoelingen tegen mij; zij waren van plan mij te doden, en mijn bijvrouw hebben zij zo *verkracht*, dat zij stierf. [6] Ik nam toen mijn bijvrouw, sneed haar in stukken en zond haar rond door het hele gebied van Israëls erfdeel, want zij hadden een gruwel, een schandelijke dwaasheid, in Israël begaan. [7] Nu bent u allen hier, Israëlieten. Geeft, hier, uw mening en raad! [8] Daarop stond het hele volk als één man op en zei: Niemand van ons zal naar zijn tent gaan; niemand van ons zal naar zijn huis terugkeren. [9] Dit is wat wij Gibea zullen aandoen: Ertegen optrekken, volgens het lot! [10] Wij zullen uit alle stammen van Israël van elke honderd mannen tien, van elke duizend honderd, van elke tienduizend duizend mannen nemen om teerkost voor het krijgsvolk te halen, om na hun komst met Gibea in Benjamin te doen zoals past bij de schandelijke dwaasheid, die het in Israël begaan heeft. [11] Zo verzamelden zich alle mannen van Israël als één man verbonden, tegen de stad.

[12] De stammen van Israël zonden nu mannen door de hele stam Benjamin met de boodschap: Wat is dat voor een kwaad, dat onder u gebeurd is? [13] Nu dan, levert die nietswaardige mannen te Gibea, uit, opdat wij hen ter dood brengen en het kwaad uit Israël uitroeien. Maar de Benjaminieten wilden niet luisteren naar de stem van hun broeders, de Israëlieten. [14] Integendeel, de Benjaminieten uit de andere steden verzamelden zich te Gibea om ten strijde te trekken tegen de Israëlieten. [15] Op die dag werden de Benjaminieten uit de andere steden geteld: zesentwintigduizend man, die het zwaard konden voeren; behalve de bewoners van Gibea, waarvan geteld werden zevenhonderd uitgelezen mannen. [16] Van al dit krijgsvolk waren zevenhonderd uitgelezen mannen linkshandig, en ieder van hen slingerde met een steen tot op een haar, zonder te missen.

[17] Ook de mannen van Israël werden geteld; behalve Benjamin waren het vierhonderdduizend man, die het zwaard konden voeren: deze allen waren strijders. [18] De Israëlieten braken op en trokken naar Betel, waar zij God raadpleegden en zeiden: Wie van ons zal het eerst ten strijde trekken tegen de Benjaminieten? En JHWH antwoordde: Juda het eerst. [19] Toen braken de Israëlieten in de morgen op en legerden zich tegen Gibea, [20] waarna de mannen van Israël ten strijde trokken tegen Benjamin; de mannen van Israël stelden zich in slagorde tegen hen bij Gibea. [21] De Benjaminieten trokken echter uit Gibea op en velden op die dag uit Israël tweeëntwintigduizend man ter aarde. [22] Maar de strijders, de mannen van Israël, vermanden zich en schaarden zich opnieuw in slagorde op de plaats, waar zij zich de vorige dag hadden opgesteld. [23] En de Israëlieten gingen heen en huilden voor het aangezicht van JHWH tot aan de avond, waarna zij JHWH vroegen: Zal ik opnieuw ten strijde trekken tegen de zonen van mijn broeder Benjamin? En JHWH zei: Trekt tegen hen op. [24] Toen echter de Israëlieten op de tweede dag dicht bij de Benjaminieten gekomen waren, [25] trok Benjamin hen op de tweede dag uit Gibea

tegemoet, en zij velden onder de Israëlieten nog achttienduizend man ter aarde; deze allen hadden het zwaard gevoerd. 26 Daarop trokken alle Israëlieten, het hele volk op, en kwamen te Betel; daar bleven zij huilen voor het aangezicht van JHWH, vastten op die dag tot de avond en offerden brandoffers en vredeoffers voor het aangezicht van JHWH. 27 En de Israëlieten raadpleegden JHWH - in die dagen stond daar de ark van het verbond van God, 28 en Pinechas, de zoon van Eleazar, de zoon van Aäron, deed in die dagen voor Hem dienst - en zij zeiden: Zal ik opnieuw ten strijde trekken tegen de zonen van mijn broeder Benjamin, of zal ik daarmee ophouden? En JHWH zei: Trekt op, want morgen zal Ik hen in uw macht geven.

29 En Israël legde hinderlagen rondom Gibea. 30 Op de derde dag trokken de Israëlieten tegen de Benjaminieten op en schaarden zich in slagorde tegen Gibea zoals de vorige keren. 31 De Benjaminieten rukten uit, het krijgsvolk tegemoet; zij werden van de stad afgesneden, maar begonnen zoals de vorige keren op de heerbanen - waarvan de éne voerde naar Betel, en de andere over het veld naar Gibea - onder het krijgsvolk slachtoffers te maken, ongeveer dertig man in Israël. 32 En de Benjaminieten dachten: Zij zijn door ons verslagen zoals eerst. Maar de Israëlieten hadden afgesproken: Laten wij vluchten en hen van de stad weglokken naar de heerbanen. 33 Dus waren alle mannen van Israël van hun plaats opgestaan en hadden zich in slagorde geschaard te Baäl-Tamar, terwijl de in hinderlaag gelegde afdeling van Israël van haar plaats, de open plek bij Geba, opbrak 34 en tegenover Gibea kwam, tienduizend uitgelezen mannen uit heel Israël. De strijd was zwaar, maar de Benjaminieten wisten niet, dat het onheil hun nabij was. 35 JHWH deed Benjamin voor Israël de nederlaag lijden, en de Israëlieten velden op die dag onder de Benjaminieten vijfentwintigduizend en honderd man, die allen het zwaard hadden gevoerd.

36 De Benjaminieten zagen, dat zij verslagen waren. Terwijl de mannen van Israël voor Benjamin terugweken - immers, zij vertrouwden op de hinderlaag die zij tegen Gibea gelegd hadden - 37 deden de mannen die in hinderlaag hadden gelegen, haastig een aanval op Gibea, trokken op haar los en sloegen de hele stad met de scherpte van het zwaard. 38 Nu hadden de mannen van Israël een afspraak met degenen die in hinderlaag waren gelegd, dat dezen een zware rookwalm uit de stad zouden doen opstijgen. 39 Toen in de strijd de mannen van Israël zich omwendden, en de Benjaminieten enige slachtoffers onder de mannen van Israël begonnen te maken, ongeveer dertig man, omdat zij dachten: zij zijn ongetwijfeld geheel en al door ons verslagen evenals in de vorige strijd, 40 begon de walm uit de stad op te stijgen als een rookkolom. En Benjamin keek om, en zie, de hele stad ging in rook op. 41 Toen de mannen van Israël zich omwendden, werden de mannen van Benjamin beangst, want zij zagen, dat het onheil hun nabij was. 42 Dus gingen zij voor de mannen van Israël op de vlucht, in de richting van de woestijn, maar zij konden de strijd niet ontlopen, en zij, die uit de steden kwamen, velden hen neer in hun midden. 43 Zij omsingelden Benjamin, vervolgden hem rusteloos en liepen hem onder de voet tot tegenover Gibea, aan de oostkant. 44 Er vielen van Benjamin achttienduizend man, allen strijders.

45 En (de anderen) keerden zich om en vluchtten naar de woestijn, naar de rots Rimmon. Op de heerbanen hield men nog een nalezing onder hen: vijfduizend man achtervolgden hen tot Gidom en versloegen van hen tweeduizend man. 46 De gevallenen uit Benjamin op die dag bedroegen in het geheel vijfentwintigduizend man, die het zwaard voerden, en wel allen strijders. 47 Zeshonderd man echter keerden zich om en vluchtten naar de woestijn, naar de rots Rimmon, en zij bleven vier maanden op de rots Rimmon. 48 Maar de mannen van Israël keerden naar de Benjaminieten terug en versloegen ze met de scherpte van het zwaard, zowel mensen als vee en alles wat aangetroffen werd. Ook al de

steden die zich daar bevonden, gaven zij prijs aan het vuur.

Het voortbestaan van Benjamin verzekerd

21 [1] De mannen van Israël nu hadden te Mispa gezworen: Niemand van ons zal zijn dochter aan een Benjaminiet tot vrouw geven. [2] Toen dan het volk te Betel gekomen was en daar tot de avond voor Gods aangezicht bleef, verhieven zij hun stem, huilden luid [3] en zeiden: Waarom, JHWH, God van Israël, is dit in Israël gebeurd, dat er nu één stam uit Israël gemist wordt? [4] De volgende morgen, in de vroegte, bouwde het volk daar een altaar en bracht brandoffers en vredeoffers. [5] En de Israëlieten zeiden: Wie uit alle stammen van Israël is niet in de gemeente opgekomen naar JHWH? Zij hadden namelijk een dure eed afgelegd tegen wie niet zou opkomen naar JHWH te Mispa, luidende: Hij zal stellig ter dood gebracht worden.

[6] De Israëlieten hadden echter medelijden met hun broeder Benjamin en zeiden: Heden is er één stam van Israël afgesneden; [7] hoe kunnen wij aan hen die overgebleven zijn, vrouwen verschaffen, nu wij bij JHWH gezworen hebben om hun geen van onze dochters tot vrouw te geven? [8] Daarom zeiden zij: Is er één uit de stammen van Israël, die niet naar JHWH te Mispa is opgekomen? Toen bleek, dat er uit Jabes in Gilead niemand naar de legerplaats tot de gemeente was gekomen. [9] Men stelde een onderzoek in onder het volk, en zie, er was daar niemand uit de inwoners van Jabes in Gilead. [10] Toen zond de vergadering daarheen twaalfduizend man uit de strijders met het bevel: Gaat, en slaat de inwoners van Jabes in Gilead met de scherpte van het zwaard, ook de vrouwen en de kinderen. [11] Maar doet het aldus: slechts al de mannen, en al de vrouwen die gemeenschap met een man hebben gehad, zult u met de ban slaan. [12] En zij troffen onder de inwoners van Jabes in Gilead vierhonderd meisjes aan, meisjes die geen gemeenschap met een man hadden gehad, en zij brachten dezen naar de legerplaats te Silo, in het land Kanaän.

[13] Daarna zond de hele vergadering een boodschap tot de Benjaminieten, die op de rots Rimmon waren, en kondigde hun vrede aan. [14] Toen keerde Benjamin terug, en men gaf hun de vrouwen, die men uit de vrouwen van Jabes in Gilead in leven had gelaten. Toch waren er nog niet genoeg voor hen. [15] Het volk had echter medelijden met Benjamin, omdat JHWH een breuk had geslagen onder de stammen van Israël.

[16] Daarop zeiden de oudsten van de vergadering: Hoe kunnen wij aan de overgeblevenen vrouwen verschaffen? Want de vrouwen zijn uit Benjamin uitgeroeid. [17] En zij zeiden: Het erfbezit van de ontkomenen moet aan Benjamin blijven, opdat er niet een stam uit Israël zal worden uitgewist. [18] Maar wij kunnen hun uit onze dochters geen vrouwen geven. Want de Israëlieten hebben gezworen: Vervloekt zij, wie aan Benjamin een vrouw geeft! [19] Toen zeiden zij: Zie, jaarlijks is er een feest voor JHWH in Silo, dat noordelijk van Betel ligt, oostelijk van de heerbaan, die van Betel naar Sichem loopt, en zuidelijk van Lebona.

[20] Zij gaven dan aan de Benjaminieten de volgende aanwijzing: Gaat u in hinderlaag leggen in de wijngaarden. [21] Let dan goed op; zie, wanneer de meisjes van Silo uittrekken om reidansen uit te voeren, komt dan uit de wijngaarden tevoorschijn, schaakt u ieder een vrouw uit de meisjes van Silo en gaat dan naar het land Benjamin. [22] Wanneer hun vaders of broers zich bij ons komen beklagen, zullen we zeggen: Wees zo goed hen aan ons af te staan; niet iedereen heeft in de strijd een vrouw kunnen bemachtigen, en tenslotte hebt u hun uw dochters niet vrijwillig tot vrouw gegeven, dus u treft geen schuld. [23] En de Benjaminieten deden aldus; zij namen ieder een vrouw uit de dansende meisjes die zij roofden, keerden terug naar hun erfdeel, herbouwden de steden en gingen daar wonen.

[24] Toen gingen de Israëlieten vandaar weg, ieder in het verband van zijn stam en geslacht; zij vertrokken vandaar ieder naar zijn erfdeel.

25 (A) In die dagen was er geen koning in Israël;
ieder deed wat goed was in zijn ogen.

(A) **21:25** Richt. 17:6.

Ruth

Hebreeuws: Roet (vriendelijk)

Ruth komt uit Moab in Betlehem

1 [1] In de dagen dat de richters richtten, gebeurde het, dat er een hongersnood in het land was. Toen trok een man uit Betlehem in Juda met zijn vrouw en zijn beide zonen weg om als vreemdeling te verblijven in de velden van Moab. [2] De naam van de man was Elimelek, de naam van zijn vrouw Noömi en de namen van zijn beide zonen Machlon en Kiljon, Efratieten uit Betlehem in Juda; en in de velden van Moab aangekomen, bleven zij daar. [3] Toen stierf Elimelek, de man van Noömi, zodat deze met haar beide zonen achterbleef. [4] Dezen namen zich Moabitische vrouwen: de ene heette Orpa en de andere Ruth; en zij woonden daar ongeveer tien jaar. [5] Toen stierven ook die twee, Machlon en Kiljon, zodat die vrouw achterbleef, zonder haar beide zonen en haar man. [6] Daarna maakte zij zich met haar schoondochters op en keerde uit de velden van Moab terug, want zij had in het veld van Moab gehoord, dat **JHWH** naar zijn volk omgezien had door hun brood te geven.

[7] Dus trok zij met haar beide schoondochters weg uit de plaats, waar zij gewoond had. Toen zij onderweg waren om naar het land van Juda terug te keren, [8] zei Noömi tot haar beide schoondochters: Gaat heen, keert terug, ieder naar het huis van uw moeder; Mag **JHWH** u liefde bewijzen, zoals u die bewezen hebt aan de gestorvenen en aan mij; [9] Mag **JHWH** u geven, dat u rust mag vinden, ieder in het huis van uw man. Hierop kuste zij ze, maar zij verhieven hun stem en huilden, [10] en zij zeiden tot haar: Wij keren zeker met u terug naar uw volk. [11] Maar Noömi zei: Keert terug, mijn dochters, waarom zou u met mij meegaan? Heb ik nog zonen in mijn schoot, die u tot mannen zouden kunnen worden? [12] Keert terug, mijn dochters, gaat heen, want ik ben te oud om een man toe te behoren. Indien ik al dacht: Ik heb hoop; ja, al zou ik vannacht een man toebehoren, ja, al zou ik zonen baren, [13] zou u daarop wachten, tot zij volwassen waren? Zou u daarom verhinderd worden een man toe te behoren? Neen toch, mijn dochters, het is immers voor mij veel verdrietiger dan voor u, want de hand van **JHWH** is tegen mij uitgestrekt. [14] Toen verhieven zij opnieuw hun stem en huilden, en Orpa kuste haar schoonmoeder, maar Ruth klemde zich aan haar vast. [15] Toen zei zij: Zie, uw schoonzuster is teruggekeerd naar haar volk en haar goden; keer terug, uw schoonzuster achterna. [16] Maar Ruth zei: Dring er bij mij niet op aan, dat ik u in de steek zou laten, door van u terug te keren; want waar u zult heengaan, zal ik heengaan, en waar u zult verblijven, zal ik verblijven: uw volk is mijn volk en uw God is mijn God; [17] waar u zult sterven, zal ik sterven, en daar zal ik begraven worden. Zo mag **JHWH** mij doen, ja nog erger: voorwaar, de dood alleen zal scheiding maken tussen mij en u. [18] Toen zij zag, dat zij vastbesloten was met haar mee te gaan, hield zij op tot haar te spreken. [19] En zij gingen beiden voort, totdat zij te Betlehem kwamen. Toen zij Betlehem binnenkwamen, geraakte de hele stad over hen in opschudding, en de vrouwen zeiden: Is dat Noömi? [20] Maar zij zei tot haar: Noemt mij niet Noömi; noemt mij Mara, want de Almachtige heeft mij veel bitterheid aangedaan. [21] Vol ben ik heengegaan, maar leeg heeft mij **JHWH** doen terugkeren. Waarom zou u mij Noömi noemen, daar **JHWH** tegen mij heeft *getuigd* en de Almachtige mij kwaad heeft aangedaan? [22] Zo keerde Noömi terug met Ruth, de Moabitische, haar schoondochter, die met haar uit het veld van Moab meegekomen was. En zij kwamen te Betlehem aan in het begin van de gerstoogst.

Ruth ontmoet Boaz

2 [1] Noömi nu had een bloedverwant van haar
mans kant, een zeer vermogend man uit het
geslacht van Elimelek, Boaz geheten. [2] (A) En
Ruth, de Moabitische, zei tot Noömi: Laat mij
naar het veld gaan en aren lezen achter hem, die
mij genegen zal zijn. En zij zei tot haar: Ga, mijn
dochter. [3] Zij ging dan heen en kwam en las op
in het veld achter de maaiers; bij geval trof zij
het stuk land van Boaz, die uit het geslacht van
Elimelek was. [4] En zie, Boaz kwam uit Betlehem
en hij zei tot de maaiers: mag JHWH met u zijn!
Zij zeiden tot hem: Mag JHWH u zegenen! [5] Toen
zei Boaz tot zijn knecht, die over de maaiers ge-
steld was: Bij wie behoort deze jonge vrouw?
[6] De knecht, die over de maaiers gesteld was,
antwoordde: Dat is een jonge vrouw uit Moab,
die met Noömi meegekomen is uit het veld van
Moab; [7] zij heeft gezegd: laat mij toch oplezen
en inzamelen bij de schoven achter de maaiers.
En zo is zij gekomen en zij is bezig geweest van
de morgenstond af tot nu toe; het is iemand, die
weinig thuis zit.

[8] Hierop zei Boaz tot Ruth: Hoor eens, mijn
dochter, ga niet oplezen in een ander veld en ga
ook niet hiervandaan; sluit u dan aan bij mijn ar-
beidsters, - [9] u ziet daar het veld vóór u, dat men
bezig is te maaien - en ga achter hen aan. Heb ik
de knechten niet verboden u aan te raken? Hebt
u dorst, ga dan naar de vaten en drink van wat
de knechten scheppen. [10] Toen wierp zij zich
op haar aangezicht, boog zich ter aarde en zei
tot hem: Waarom betoont u mij uw gunst, dat u
uw oog slaat op mij, hoewel ik een vreemdelinge
ben? [11] Boaz *antwoordde* haar: Mij is uitgebreid
meegedeeld alles wat u voor uw schoonmoeder
gedaan hebt na de dood van uw man, en hoe u uw
vader en uw moeder en het land van uw geboorte
hebt verlaten en gegaan bent naar een volk, dat u
tevoren niet kende. [12] Dat JHWH u uw daad zal
vergelden, en dat uw loon u onverkort ten deel
zal vallen van JHWH, de God van Israël, onder
wiens vleugels u bent komen schuilen. [13] Daarop
zei zij: U betoont mij wel uw gunst, mijn heer,
want u hebt mij vertroost en naar het hart van
uw dienares gesproken, hoewel ik niet de gelijke
ben van een van uw dienstmeisjes. [14] Toen het
nu etenstijd was, zei Boaz tot haar: Kom hier-
heen en eet van het brood en doop uw brood
in de azijn. En zij ging zitten naast de maaiers,
en hij reikte haar geroosterd koren toe; zij at en
werd verzadigd en hield over. [15] Toen zij was op-
gestaan om op te lezen, beval Boaz zijn knechten
aldus: Ook tussen de schoven mag zij oplezen en
maakt haar niet beschaamd; [16] veeleer moet u
opzettelijk iets voor haar uit de bundels trekken
en het laten liggen, opdat zij het kan oprapen;
vaart niet ruw tegen haar uit. [17] En zij raapte op
in het veld tot de avond; en zij klopte uit wat
zij opgeraapt had, en het was ongeveer één efa
(ongeveer 450 liter) gerst.

[18] En zij nam het op en kwam in de stad.
Toen haar schoonmoeder zag wat zij opgelezen
had, en toen zij tevoorschijn haalde en haar gaf
wat zij had overgehouden na verzadigd te zijn,
[19] zei haar schoonmoeder tot haar: Waar hebt u
vandaag opgelezen en waar hebt u gewerkt? Ge-
zegend is hij, die zijn oog op u heeft geslagen!
Toen vertelde zij haar schoonmoeder bij wie zij
gewerkt had, en zei: De naam van de man bij wie
ik vandaag gewerkt heb, is Boaz. [20] (B) Daarop
zei Noömi tot haar schoondochter: Gezegend zal
hij zijn door JHWH, die zijn goedheid niet heeft
onttrokken aan de levenden noch aan de doden.
Verder zei Noömi tot haar: Die man is aan ons
verwant, hij is een van onze lossers. [21] En Ruth,
de Moabitische, zei: Bovendien heeft hij tot mij
gezegd: Sluit u aan bij mijn knechten, totdat
zij gereed zijn met mijn hele oogst. [22] Toen
zei Noömi tot Ruth, haar schoondochter: Het is
goed, mijn dochter, dat u met zijn arbeidsters
uitgaat, opdat men u op een ander veld niet hard
zal vallen. [23] Zo sloot zij zich aan bij de arbeid-
sters van Boaz om op te lezen, totdat de gerst-

(A) **2:2** Lev. 19:9,10; Deut. 24:19. (B) **2:20** Lev. 25:25.

oogst en de tarweoogst afgelopen waren. En zij bleef wonen bij haar schoonmoeder.

Ruth en Boaz op de dorsvloer

3 [1] Noömi nu, haar schoonmoeder, zei tot haar: Mijn dochter, zou ik voor u geen rust zoeken, opdat het u wel zal gaan? [2] Welnu, is Boaz niet onze bloedverwant, bij wiens arbeidsters u geweest bent? Zie, hij gaat vannacht op de dorsvloer gerst wannen; [3] baad u dan en zalf u en doe uw opperkleed aan en daal af naar de dorsvloer. Maar laat de man niets van u merken, voordat hij klaar is met eten en drinken. [4] Als hij zich neerlegt, moet u goed letten op de plaats waar hij ligt; kom dan nader en sla zijn voetendek op en leg u neer. Dan zal hij u wel duidelijk maken, wat u doen moet. [5] En zij zei tot haar: Al wat u zegt, zal ik doen.

[6] Daarop daalde zij af naar de dorsvloer en zij deed naar alles wat haar schoonmoeder haar geboden had. [7] Toen nu Boaz gegeten en gedronken had en zijn hart vrolijk was, kwam hij om zich neer te leggen aan het uiteinde van de korenhoop. Daarop kwam zij stil nader, sloeg zijn voetendek op en legde zich neer. [8] Het gebeurde nu te middernacht, dat de man wakker schrok en om zich heen greep en zie, daar lag een vrouw aan zijn voeteneind. [9] En hij vroeg: Wie bent u? Zij antwoordde: Ik ben Ruth, uw dienares: spreid uw vleugel(1) uit over uw dienares, want u bent de losser. [10] Toen zei hij: Gezegend mag u zijn door JHWH, mijn dochter, u hebt met uw laatste daad van liefde de eerste nog overtroffen, doordat u geen jonge mannen nagelopen bent, hetzij arm of rijk. [11] Nu dan, mijn dochter, wees niet bang; alles wat u zegt, zal ik voor u doen; want ieder in de poort van mijn volk weet, dat u een krachtige vrouw bent. [12] (A) Nu dan, weliswaar ben ik losser, maar er is nog een losser, nader dan ik. [13] Blijf vannacht hier; en morgenochtend, indien hij u lossen wil, goed, laat hem lossen; maar is hij niet genegen u te lossen, dan zal ik u lossen, zo waar JHWH leeft. Blijf liggen tot de morgen. [14] Dus bleef zij aan zijn voeteneind liggen tot de morgen; toen stond zij op, voordat de één de ander herkennen kon, want hij zei: laat het niet bekend worden, dat een vrouw op de dorsvloer gekomen is. [15] Verder zei hij: Geef de omslagdoek die u draagt, en houd hem op. En zij hield hem op. Hierop mat hij zes maten gerst en legde die daarin. Daarop ging hij naar de stad.

[16] Toen zij bij haar schoonmoeder gekomen was, zei deze: Hoe is het, mijn dochter? En zij vertelde haar alles wat de man haar gedaan had, en zei: [17] Deze zes maten gerst heeft hij mij gegeven; want, zei hij, u moet niet met lege handen bij uw schoonmoeder komen. [18] Toen zei deze: Blijf stil afwachten, mijn dochter, totdat u te horen krijgt, hoe de zaak uitvalt; want die man zal niet rusten, voordat hij vandaag deze zaak tot een einde heeft gebracht.

Boaz huwt Ruth

4 [1] Intussen was Boaz naar de poort gegaan en had zich daar neergezet. En zie, daar ging de losser voorbij, van wie Boaz gesproken had. Toen zei hij: U daar, kom eens hier, zet u hier neer. Hij dan kwam en zette zich neer. [2] Daarop nam hij tien mannen uit de oudsten van de stad en zei: Zet u hier neer. En zij zetten zich neer. [3] Toen zei hij tot de losser: Noömi, die uit het veld van Moab teruggekeerd is, verkoopt het stuk land, dat aan onze broeder Elimelek toebehoorde. [4] Nu heb ik gedacht - ik vertrouw het uw oor toe -: Koop u het in tegenwoordigheid van hen die hier zitten en van de oudsten van mijn volk. Indien u lossen wilt, los het; maar indien u niet wilt lossen, verklaar het mij dan, opdat ik het zal weten, want er is niemand om te lossen behalve u, en daarna ik. Toen zei hij: Ik zal lossen. [5] Maar Boaz zei: Op de dag dat u het land koopt uit de hand van Noömi, verwerft u ook Ruth, de Moabitische, de vrouw van de gestorvene, om de naam van de gestorvene op zijn

(1) **3:9** dat is de plaats waar de gedenkkwasten zitten, zie Numeri 15:38.

(A) **3:12** Rut 2:20.

erfdeel in stand te houden. 6 Toen zei de losser:
Dan kan ik het voor mij niet lossen, want ik zou
mijn eigen erfdeel te gronde richten. Los u voor
u wat ik zou moeten lossen; want ik kan het niet
lossen. 7 (A) Nu was het vroeger in Israël bij los-
sing en ruiling gebruik, dat, wilde men aan enige
zaak geldigheid verlenen, de één zijn schoen uit-
trok en aan de ander gaf. Dit was in Israël de be-
krachtiging. 8 En de losser zei tot Boaz: Koop u
het voor u. En hij trok zijn schoen uit. 9 Hierop
zei Boaz tot de oudsten en tot al het volk: U bent
heden getuigen, dat ik al wat Elimelek heeft toe-
behoord en al wat Kiljon en Machlon heeft toe-
behoord, koop uit de hand van Noömi; 10 (B) ook
Ruth, de Moabitische, de vrouw van Machlon,
verwerf ik mij tot vrouw om de naam van de ge-
storvene op zijn erfdeel in stand te houden. Zo
zal de naam van de gestorvene niet uitgeroeid
worden uit zijn broeders en uit de poort van zijn
woonplaats. U bent heden getuigen. 11 (C) En al
het volk dat in de poort was, en de oudsten zei-
den: Wij zijn getuigen. Dat JHWH de vrouw die
in uw huis komt zal maken als Rachel en Lea,
die beiden het huis van Israël gebouwd hebben!
Handel dan dapper in Efrata en maak u een naam
in Betlehem; 12 (D) dat uw huis mag worden als
het huis van Peres, die Tamar aan Juda baarde,
door de kinderen die JHWH u geven zal uit deze
jonge vrouw!
13 Toen nam Boaz Ruth en zij werd hem tot
vrouw en hij ging tot haar in. En JHWH schonk
haar zwangerschap en zij baarde een zoon.
14 En de vrouwen zeiden tot Noömi: Geprezen
zij JHWH die het u heden niet laat ontbreken aan
een losser, en zijn naam zal beroemd worden in
Israël. 15 En hij zal uw ziel verkwikken en u in uw
ouderdom verzorgen; want uw schoondochter,
die u liefheeft, heeft hem gebaard, zij, die u meer
waard is dan zeven zonen. 16 En Noömi nam het
kind en legde het op haar schoot en zij werd
zijn verzorgster. 17 En de buurvrouwen gaven
het een naam, zeggende: Aan Noömi is een zoon
geboren; en zij noemden hem Obed. Deze is de
vader van Isaï, de vader van David.

Davids voorgeslacht

18 Dit nu zijn de nakomelingen van Peres:
Peres verwekte Chesron, 19 Chesron verwekte
Ram, Ram verwekte Amminadab, 20 Amminadab
verwekte Nachson, Nachson verwekte Salma,
21 Salmon verwekte Boaz, Boaz verwekte Obed,
22 Obed verwekte Isaï en Isaï verwekte David.

(A) **4:7** Deut. 25:9. (B) **4:10** Deut. 25:5,6. (C) **4:11** Gen. 29:31. (D) **4:12** Gen. 38:27-30.

1 Samuël

Hebreeuws: Sje-moe-eel (God heeft gehoord)

De geboorte van Samuël

1 [1] Er was een zeker man uit Ramataïm-Sofim, uit het gebergte van Efraïm, die Elkana heette, de zoon van Jerocham, de zoon van Elihu, de zoon van Tochu, de zoon van Suf, een Efratiet. [2] Deze had twee vrouwen: de ene heette Hanna en de andere Peninna; Peninna had kinderen, maar Hanna had geen kinderen. [3] Hij nu ging van jaar tot jaar uit zijn stad om JHWH van de legermachten te Silo te aanbidden en Hem offers te brengen. Daar waren priesters van JHWH de beide zonen van Eli, Chofni en Pinechas.

[4] Wanneer de dag aanbrak, dat Elkana offerde, gaf hij aan zijn vrouw Peninna en aan al haar zonen en dochters ieder een deel, [5] maar aan Hanna gaf hij een dubbel deel, want hij had Hanna lief, hoewel JHWH haar moederschoot toegesloten had. [6] Haar mededingster echter tergde haar voortdurend om haar tot drift te prikkelen, omdat JHWH haar moederschoot toegesloten had. [7] Jaar op jaar, zo dikwijls zij opging naar het huis van JHWH, handelde hij zo en tergde zij haar; dan huilde zij en at niet. [8] En haar man Elkana zei tot haar: Hanna, waarom huilt u en waarom eet u niet? Waarom bent u zo verdrietig gestemd? Ben ik u niet meer waard dan tien zonen?

[9] Eens, nadat men te Silo gegeten en gedronken had, stond Hanna op - de priester Eli zat op een stoel bij de deurpost van de tempel van JHWH - [10] en bitter bedroefd bad zij tot JHWH en huilde zeer. [11] (A) Toen deed zij een gelofte en zei: JHWH van de legermachten, indien U werkelijk naar de ellende van uw dienares omziet en mij gedenkt en uw dienares niet vergeet, maar aan uw dienares een mannelijke nakomeling geeft, dan zal ik die voor zijn hele leven aan JHWH geven en geen scheermes zal op zijn hoofd komen. [12] Toen zij lang bleef bidden voor het aangezicht van JHWH, lette Eli op haar mond; [13] en omdat Hanna bij zichzelf sprak en slechts haar lippen zich bewogen, maar haar stem niet te horen was, dacht Eli, dat zij dronken was. [14] En Eli zei tot haar: Hoelang zult u zich als een beschonkene gedragen? Zorg, dat u uw roes kwijtraakt. [15] Maar Hanna *antwoordde*: Neen, mijn heer, ik ben een diepbedroefde vrouw; wijn noch bedwelmende drank heb ik gedronken, maar ik heb mijn hart uitgestort voor het aangezicht van JHWH. [16] Houd uw dienares niet voor een nietswaardige; want gekweld door grote zorg en verdriet heb ik zo lang gesproken. [17] En Eli *antwoordde*: Ga heen in vrede, en de God van Israël zal u geven, wat u van Hem gebeden hebt. [18] Daarop zei zij: Uw dienares mag uw gunst verwerven. Toen ging de vrouw weg, zij at weer en haar gezicht toonde geen droefheid meer.

[19] De volgende morgen stonden zij vroeg op en bogen zich neer voor het aangezicht van JHWH; daarop keerden zij terug naar hun huis te Rama. Toen Elkana gemeenschap had met zijn vrouw Hanna, dacht JHWH aan haar, [20] en omstreeks een jaar later baarde Hanna, zwanger geworden, een zoon. Zij noemde hem Samuël, want (zei zij) ik heb hem van JHWH gebeden.

[21] Die man, Elkana, ging met zijn hele gezin om het jaarlijkse slachtoffer en zijn gelofteoffer aan JHWH te brengen. [22] Hanna ging echter niet, want zij zei tot haar man: Als de jongen gespeend(1) is, dan zal ik hem brengen en zal hij verschijnen voor het aangezicht van JHWH en daar voor altijd blijven. [23] En haar man Elkana zei tot haar: Doe wat goed is in uw ogen; blijf, tot-

(1) **1:22** "Gespeend" wil zeggen dat een kind voortaan niet meer van de moederborst drinkt.

(A) **1:11** Num. 6:5.

dat u hem gespeend[1] hebt; Mag JHWH slechts zijn woord gestand doen.

De vrouw bleef dus en gaf haar zoon de borst, totdat zij hem speende. 24 Nadat zij hem gespeend[2] had, nam zij hem mee, met drie stieren, één efa meel en een kruik wijn, en zij bracht hem, een kleine jongen nog, in het huis van JHWH te Silo. 25 Toen zij een stier geslacht hadden, brachten zij de knaap tot Eli, 26 en zij zei: Met uw verlof, mijn heer, zo waar u leeft, mijn heer, ik ben de vrouw, die hier bij u stond om tot JHWH te bidden; 27 om deze jongen heb ik gebeden, en JHWH heeft mij gegeven, wat ik van Hem gebeden heb. 28 Daarom sta ik hem aan JHWH af; zolang hij leeft, is hij aan JHWH afgestaan. En hij boog zich daar voor JHWH neer.

Lofzang van Hanna

2 1 (A) Toen bad Hanna en zei: Mijn hart juicht in JHWH, mijn hoorn is verhoogd in JHWH. Wijd opent zich mijn mond tegen mijn vijanden, want ik verheug mij in uw hulp.

2 Er is niemand heilig zoals JHWH, want niemand is er buiten U, en er is geen rots zoals onze God.

3 Spreekt toch niet steeds zo hoogmoedig, laat geen hoogmoedige taal uit uw mond komen. JHWH immers is een alwetend God en door Hem worden de daden getoetst.

4 De boog van de helden is verbroken, maar de wankelenden zijn met kracht omgord.

5 Wie verzadigd waren, verhuren zich om brood, maar wie hongerig waren, mogen rusten. Zelfs een onvruchtbare baart er zeven, maar wie rijk was aan kinderen, verwelkt.

6 JHWH doodt en doet herleven, Hij doet naar het dodenrijk neerdalen en daaruit opkomen.[3]

7 JHWH maakt arm en maakt rijk; Hij vernedert, ook verhoogt Hij.

8 Hij heft de geringe op uit het stof, Hij heft de arme omhoog uit het slijk, om hem te doen zitten bij edelen, en een erezetel te doen verwerven. Want de grondvesten van de aarde zijn van JHWH; Hij heeft daarop het aardrijk gesteld.

9 De voeten van zijn gunstgenoten behoedt Hij, maar de goddelozen komen om in duisternis, want niet door kracht is een man sterk.

10 Wie met JHWH strijden, worden gebroken; over hen dondert Hij in de hemel. JHWH richt de einden van de aarde; Hij geeft sterkte aan zijn koning en verhoogt de hoorn van zijn gezalfde.

De slechtheid van Eli's zonen

11 Toen ging Elkana naar Rama, naar zijn huis, maar de jongen was in de dienst van JHWH onder toezicht van de priester Eli.

12 De zonen van Eli nu waren nietswaardige mensen; 13 zij rekenden niet met JHWH, noch met het recht van de priesters tegenover het volk. Telkens wanneer iemand een slachtoffer bracht, kwam, zodra men het vlees ging koken, de knecht van de priester, met een drietandige vork in zijn hand 14 en stak die in de pot of in de pan of in de ketel of in de kookpot; al wat de vork naar boven bracht, nam de priester voor zich. Zo behandelden zij alle Israëlieten, die daar te Silo kwamen. 15 Zelfs voordat zij het vet in rook deden opgaan, kwam de knecht van de priester en zei tot de man die het slachtoffer bracht: Geef de priester vlees om te braden, want gekookt vlees wil hij van u niet aannemen, alleen rauw. 16 Als de man hem dan antwoordde: Maar men moet het vet toch eerst in rook doen opgaan, neem dan voor u zoveel als uw hart begeert, dan zei hij tot hem: Direct zult u het geven, anders neem ik het met geweld. 17 Zo was de zonde van die jonge mannen zeer groot voor het aangezicht van JHWH, want de mensen gingen het offer van JHWH gering achten.

18 Samuël nu diende voor het aangezicht van JHWH, een jongen, met een linnen lijfrok omgord. 19 Zijn moeder was gewoon een kleine mantel voor hem te maken, en zij bracht hem die van jaar tot jaar, als zij met haar man ging om het

[1] **1:23** Idem [2] **1:24** Idem [3] **2:6** Zie het verhaal van Saul te Endor in 1 Samuël 28.

(A) **2:1** Luk. 1:46-55.

jaarlijkse slachtoffer te brengen. 20 Dan zegende Eli Elkana en zijn vrouw en zei: Mag JHWH u uit deze vrouw nakomelingen geven in plaats van hem die aan JHWH is afgestaan. Daarna gingen zij terug naar zijn woonplaats. 21 En JHWH sloeg acht op Hanna, zodat zij zwanger werd en nog drie zonen en twee dochters baarde. De jonge Samuël groeide intussen op bij JHWH.

22 Eli nu was zeer oud. Wanneer hij hoorde, wat zijn zonen heel Israël al niet aandeden en dat zij sliepen bij de vrouwen die dienst deden bij de ingang van de tent der samenkomst, 23 zei hij tot hen: Waarom doet u dergelijke dingen, dat ik het hele volk over die wandaden van u hoor spreken? 24 Dat gaat niet, mijn zonen. Het is geen goed gerucht, dat ik hoor: zij brengen het volk van JHWH tot overtreding. 25 Indien de ene mens tegen de andere mens zondigt, dan zal God hem oordelen; maar indien een mens tegen JHWH zondigt, wie zal dan voor hem tussenbeide treden? Maar zij luisterden niet naar hun vader, want JHWH wilde hen doden.

26 (A) Maar de jonge Samuël nam toe in aanzien en in gunst, zowel bij JHWH als bij de mensen.

Profetie over Eli en zijn huis

27 Er kwam een man van God tot Eli en zei tot hem: Zo zegt JHWH: heb Ik Mij niet duidelijk aan het huis van uw vader geopenbaard, toen dit in Egypte aan het huis van Farao onderworpen was? 28 (B) En Ik heb hem uit alle stammen van Israël Mij tot priester verkozen om mijn altaar te beklimmen, reukwerk te ontsteken en de efod te dragen voor mijn aangezicht; aan het huis van uw vader heb Ik alle vuuroffers van de Israëlieten gegeven. 29 Waarom veracht u mijn slachtoffer en mijn spijsoffer, die Ik in (mijn) woning voorgeschreven heb, eert u uw zonen boven Mij, en doet u zich te goed aan het beste deel van elk spijsoffer van mijn volk Israël? 30 Daarom, luidt het woord van JHWH, de God van Israël, Ik heb duidelijk gezegd: uw huis en het huis van uw vader zullen voor altijd voor mijn aangezicht wandelen, maar nu luidt het woord van JHWH: dit zij verre van Mij! Want wie Mij eren, zal Ik eren, maar wie Mij versmaden, zullen gering geacht worden. 31 Zie, de dagen komen, dat Ik uw kracht en die van het huis van uw vader verbreken zal, zodat er geen oud man in uw huis zal zijn. 32 U zult de nood van (mijn) woning moeten aanzien ondanks alle weldaden, die Hij aan Israël bewijst, en in uw huis zal er nooit een oud man zijn. 33 Maar de enkeling, die Ik niet zal verdelgen van bij mijn altaar, zal uw ogen verteren en uw leven doen verzwakken; al wat uit uw familie stamt, zal op mannelijke leeftijd sterven.

34 (C) En wat uw beide zonen Chofni en Pinechas zal overkomen, zal u tot teken zijn: op één dag zullen zij beiden sterven. 35 En Ik zal Mij een betrouwbaar priester aanstellen, die naar mijn hart en in mijn geest handelt en Ik zal voor hem een duurzaam huis bouwen, zodat hij voor altijd voor het aangezicht van mijn gezalfde wandelen zal. 36 Wie dan nog in uw huis mocht overgebleven zijn, zal komen om zich voor hem neer te buigen voor een zilverstukje of een brood, en zal zeggen: stel mij toch aan bij een van de priesterdiensten, opdat ik een stuk brood te eten heb.

De roeping van Samuël

3 1 De jonge Samuël was in de dienst van JHWH onder toezicht van Eli. Nu was in die dagen het woord van JHWH schaars; gezichten waren niet talrijk.

2 In die tijd had Eli zich eens op zijn gewone plaats te ruste begeven - zijn ogen begonnen zwak te worden, hij kon niet meer zien. 3 Nog was de lamp van God niet uitgegaan. Samuël had zich te ruste begeven in de tempel van JHWH waar de ark van God was. 4 Toen riep JHWH Samuël, en hij zei: Hier ben ik. 5 Toen snelde hij naar Eli en zei: Hier ben ik, u hebt mij immers geroepen. Maar deze zei: Ik heb niet geroepen, leg u weer neer. Toen ging hij heen en legde zich weer neer. 6 En JHWH riep Samuël op-

(A) **2:26** Luk. 2:52. (B) **2:28 a** Ex. 28:1-4. **2:28 b** Lev. 7:35,36. (C) **2:34** 1Sam. 4:11.

nieuw. Toen stond Samuël op, ging naar Eli en zei: Hier ben ik, u hebt mij immers geroepen. Maar deze zei: Ik heb niet geroepen, mijn zoon; leg u weer neer. 7 Samuël nu kende JHWH nog niet; nog nooit was hem een woord van JHWH geopenbaard. 8 En JHWH riep Samuël nog eens, voor de derde maal. Toen stond hij op, ging naar Eli en zei: Hier ben ik, u hebt mij immers geroepen. Toen begreep Eli, dat JHWH de jongen riep. 9 Daarom zei Eli tot Samuël: Ga heen, leg u weer neer, en als Hij u roept, zeg dan: spreek JHWH, want uw knecht hoort. En Samuël ging heen en legde zich weer op zijn plaats neer. 10 Toen kwam JHWH, bleef daar staan en riep als de vorige keren: Samuël, Samuël! En Samuël zei: Spreek, want uw knecht hoort.

11 Toen zei JHWH tot Samuël: Zie, Ik ga in Israël iets doen, zodat een ieder die ervan hoort, beide oren zullen klapperen. 12 In die dagen zal Ik aan Eli in vervulling doen gaan al wat Ik over zijn huis gesproken heb, van het begin tot het einde. 13 Want Ik heb hem te kennen gegeven, dat Ik over zijn huis voor altijd zal oordelen om de ongerechtigheid, waarvan hij geweten heeft; immers zijn zonen brachten een vloek over zich en hij heeft hen niet eens berispt. 14 Daarom heb Ik het huis van Eli gezworen: nooit zal de ongerechtigheid van het huis van Eli worden verzoend door slachtoffer of door spijsoffer.

15 Samuël nu bleef liggen tot de morgen; toen opende hij de deuren van het huis van JHWH. Samuël zag ertegen op Eli het gezicht mee te delen. 16 Maar Eli riep Samuël en zei: Samuël, mijn zoon. Deze zei: Hier ben ik. 17 En hij zei: Wat is het woord, dat Hij tot u gesproken heeft? Verberg het toch niet voor mij. Zo mag God u doen, ja nog erger, indien u iets voor mij verbergt van het hele woord, dat Hij tot u gesproken heeft. 18 Toen deelde Samuël hem alles mee zonder iets voor hem te verzwijgen. En hij zei: Hij is JHWH, Laat Hij doen wat goed is in zijn ogen.

19 Samuël nu groeide op, en JHWH was met hem en liet geen van zijn woorden ter aarde vallen. 20 En heel Israël van Dan tot Berseba kwam tot de erkenning, dat aan Samuël door JHWH het ambt van profeet was toevertrouwd. 21 JHWH verscheen ook verder in Silo, want Hij openbaarde Zich in Silo aan Samuël door het woord van JHWH.

De ark van God buitgemaakt

4 1 En het woord van Samuël kwam tot heel Israël.

Israël trok ten strijde tegen de Filistijnen en legerde zich bij Eben-Haëzer; de Filistijnen echter hadden zich gelegerd te Afek. 2 De Filistijnen stelden zich in slagorde op tegenover Israël. De strijd werd algemeen en Israël leed de nederlaag tegen de Filistijnen; en dezen versloegen in de slag op het open veld ongeveer vierduizend man. 3 Toen het volk in de legerplaats terugkeerde, zeiden de oudsten van Israël: Waarom heeft JHWH ons heden de nederlaag laten lijden tegen de Filistijnen? Laten wij de ark van het verbond van JHWH uit Silo halen, zodat die midden onder ons zal komen en ons zal verlossen uit de macht van onze vijanden. 4 (A) Daarop zond het volk bericht naar Silo, en zij brachten vandaar de ark van het verbond van JHWH van de legermachten, die op de cherubs troont; daar waren bij de ark van het verbond van God de beide zonen van Eli, Chofni en Pinechas. 5 Zodra de ark van het verbond van JHWH in de legerplaats kwam, hief heel Israël een gejuich aan, zo luid, dat de aarde dreunde. 6 En de Filistijnen, die dat gejuich hoorden, zeiden: Wat betekent toch dat luide gejuich in de legerplaats van de Hebreeën? Toen zij vernamen, dat de ark van JHWH in de legerplaats gekomen was, 7 werden de Filistijnen bang, want zij zeiden: God is in de legerplaats gekomen, en zij zeiden: Wee ons, want zo iets is noch gisteren noch eergisteren gebeurd. 8 Wee ons! Wie redt ons uit de macht van deze geweldige god? Dit is dezelfde god, die de Egyptenaren met allerlei plagen in de woestijn geslagen heeft. 9 Grijpt moed en weest mannen, u Filistijnen, opdat u

(A) **4:4** Ex. 25:22.

geen slaven van de Hebreeën wordt, zoals zij van u geweest zijn. Weest mannen en strijdt! 10 Toen streden de Filistijnen en Israël werd verslagen. Ieder vluchtte naar zijn tent, en de slachting was zeer groot: van Israël vielen dertigduizend man voetvolk. 11 Ook werd de ark van God buitgemaakt en de beide zonen van Eli, Chofni en Pinechas, vonden de dood.

12 Een Benjaminiet snelde weg uit de gelederen en bereikte nog op dezelfde dag Silo, in gescheurde klederen en met aarde op zijn hoofd. 13 Toen hij aankwam, zie, Eli zat op zijn stoel aan de kant van de weg in afwachting, want zijn hart was vol zorg over de ark van God. Toen de man in de stad kwam en het bericht overbracht, ging er een gejammer door de hele stad. 14 Eli hoorde het geluid van het gejammer en vroeg: Wat is dat voor een rumoer? De man haastte zich naar Eli en deelde het hem mee. 15 Eli nu was achtennegentig jaar oud en zijn ogen stonden star, zodat hij niet zien kon.

16 De man zei tot Eli: Ik kom van het slagveld; ik ben vandaag nog van het slagveld gevlucht. Hij zei: Wat is er gebeurd, mijn zoon? 17 De boodschapper *antwoordde*: Israël is voor de Filistijnen op de vlucht geslagen; een grote nederlaag heeft het volk geleden; ook uw beide zonen, Chofni en Pinechas, zijn dood, en de ark van God is buitgemaakt. 18 Toen hij melding maakte van de ark van God, viel Eli achterover van zijn stoel naast de poort, brak zijn nek en stierf. Want de man was oud en zwaar. En hij was veertig jaar richter over Israël geweest.

19 Zijn schoondochter nu, de vrouw van Pinechas, was zwanger en zou spoedig baren. Toen zij het bericht vernam, dat de ark van God buitgemaakt was en dat haar schoonvader en haar man gestorven waren, kromde zij zich en baarde, want de weeën overvielen haar. 20 Toen zij op sterven lag, spraken de vrouwen die om haar heen stonden: Vrees niet, want u hebt een zoon gebaard. Maar zij *antwoordde* niet en sloeg er geen acht op. 21 Zij noemde de jongen Ikabod en zei: weg is de eer uit Israël - omdat de ark van God was buitgemaakt en om haar schoonvader en haar man. 22 Zij zei: Weg is de eer uit Israël, want de ark van God is buitgemaakt.

De ark in het land van de Filistijnen

5 1 De Filistijnen hadden de ark van God buitgemaakt en haar van Eben-Haëzer naar Asdod gebracht. 2 Toen namen de Filistijnen de ark van God, brachten haar in de tempel van Dagon en zetten haar neer naast Dagon. 3 Toen de Asdodieten de volgende morgen vroeg opstonden, zie, Dagon was op zijn gezicht ter aarde gevallen vóór de ark van JHWH; en zij namen Dagon en zetten hem weer op zijn plaats. 4 Maar toen zij de volgende morgen vroeg opstonden, zie, Dagon was op zijn gezicht ter aarde gevallen vóór de ark van JHWH, maar het hoofd van Dagon en zijn beide handen lagen afgehakt op de drempel, slechts de romp was nog over. 5 Daarom treden de priesters van Dagon en allen die de tempel van Dagon binnengaan, niet op de drempel van Dagon te Asdod, tot op de huidige dag.

6 Zwaar drukte de hand van JHWH op de Asdodieten en Hij verbijsterde hen: Hij sloeg hen met builen, zowel Asdod als het omliggende gebied. 7 Toen de mannen van Asdod zagen, dat de zaken zo stonden, zeiden zij: De ark van de God van Israël mag bij ons niet blijven, want zijn hand is hard tegen ons en tegen onze god Dagon. 8 Daarom riepen zij alle stadsvorsten van de Filistijnen bijeen en zeiden: Wat zullen wij doen met de ark van de God van Israël? En zij zeiden: De ark van de God van Israël moet naar Gat worden overgebracht.

Zij brachten dus de ark van de God van Israël daarheen over. 9 Maar nadat zij haar overgebracht hadden, trof de hand van JHWH de stad met een zeer grote verwarring: Hij sloeg de bewoners van de stad, klein en groot, zodat builen bij hen uitbraken. 10 Toen zonden zij de ark van God naar Ekron. Maar zodra de ark van God in Ekron kwam, jammerden de Ekronieten: Zij brengen de ark van de God van Israël tot ons om ons en ons volk te doden. 11 Zij riepen daarom alle stadsvorsten van de Filistijnen bijeen en zeiden:

Zendt de ark van de God van Israël weg; laat zij
terugkeren naar haar eigen plaats, opdat zij ons
en ons volk niet zal doden. Want in de hele stad
heerste een dodelijke verwarring; de hand van
God drukte daar zeer zwaar: 12 de mannen die
niet gestorven waren, werden met builen geslagen, zodat het gejammer van de stad ten hemel
klom.

De ark naar Israël teruggezonden

6 1 Toen de ark van JHWH zeven maanden in
het gebied van de Filistijnen geweest was,
2 riepen de Filistijnen de priesters en de waarzeggers en vroegen hun: Wat moeten wij doen
met de ark van JHWH? Geeft ons te kennen,
hoe wij haar zullen terugzenden naar haar eigen
plaats. 3 Zij zeiden: Wanneer u de ark van de God
van Israël terugzendt, dan moet u haar niet zonder meer heenzenden, maar u moet Hem in ieder geval genoegdoening geven; dan zult u genezen en zal u bekend worden, waarom zijn hand
niet van u wijkt. 4 Daarop vroegen zij: Welke genoegdoening zullen wij Hem geven? En zij antwoordden: Naar het aantal van de stadsvorsten
van de Filistijnen, vijf gouden builen en vijf gouden muizen, want eenzelfde plaag treft allen,
ook uw stadsvorsten. 5 Maakt dus afbeeldingen
van uw builen en van de muizen, die het land
verwoesten, en bewijst de God van Israël hulde.
Misschien zal Hij de druk van zijn hand van
u, van uw goden en van uw land wegnemen.
6 Waarom toch zou u uw hart verharden, zoals
de Egyptenaren en Farao hun hart verhard hebben? Lieten zij hen niet trekken, toen Hij hun
zijn macht liet gevoelen, en zij gingen? 7 Nu dan,
neemt en maakt gereed een nieuwe wagen met
twee zogende koeien, die nog geen juk gedragen
hebben; spant die koeien voor de wagen, maar
brengt haar kalveren bij haar vandaan naar huis
terug. 8 Neemt dan de ark van JHWH, zet haar
op de wagen en legt de gouden voorwerpen, die
u Hem als genoegdoening geeft, in een kistje ernaast. Zendt haar dan weg; laat zij gaan. 9 Geeft
acht: indien zij de weg naar haar gebied opgaat,
naar Bet-Semes, dan is Hij het, die dit grote onheil over ons gebracht heeft. En zo niet, dan weten wij, dat niet zijn hand ons getroffen heeft;
dan is het ons bij geval overkomen.
10 De mannen deden alzo. Zij namen twee zogende koeien en spanden die voor de wagen,
maar haar kalveren hielden zij thuis. 11 Zij zetten de ark van JHWH op de wagen, evenals het
kistje met gouden muizen en de afbeeldingen
van hun gezwellen. 12 De koeien gingen regelrecht de weg op naar Bet-Semes; zij liepen al loeiende rechtdoor zonder naar rechts of links af
te buigen, en de stadsvorsten van de Filistijnen
volgden ze tot aan het gebied van Bet-Semes toe.
13 De mensen van Bet-Semes waren juist bezig
met het oogsten van de tarwe in de vallei. Toen
zij opkeken, zagen zij de ark, en zij waren verheugd haar te zien. 14 De wagen nu kwam bij
het veld van de Bet-Semiet Jehosjoea en hield
daar stil. Daar lag een grote steen. Zij kloofden
het hout van de wagen en offerden de koeien
als een brandoffer voor JHWH. 15 De Levieten
hadden de ark van JHWH met het kistje, dat
daarbij stond, waarin de gouden voorwerpen waren, afgeladen en op de grote steen geplaatst,
en op die dag offerden de mannen van Bet-Semes aan JHWH brandoffers en slachtten Hem
slachtoffers. 16 Toen de vijf stadsvorsten van de
Filistijnen dit zagen, keerden zij op dezelfde dag
naar Ekron terug.
17 Dit nu zijn de gouden gezwellen, die de
Filistijnen als genoegdoening JHWH gaven: één
voor Asdod, één voor Gaza, één voor Askelon,
één voor Gat, één voor Ekron; 18 verder de gouden muizen naar het getal van alle steden van de
Filistijnen, die aan de vijf stadsvorsten behoorden, van de versterkte steden af tot de dorpen
toe; en getuige is tot op de huidige dag de grote
steen, waarop zij de ark van JHWH geplaatst hebben, in het veld van de Bet-Semiet Jehosjoea.
19 En Hij richtte een slachting aan onder de
mannen van Bet-Semes, omdat zij in de ark
van JHWH gekeken hadden; Hij sloeg van het
volk zeventig man, vijftig op de duizend. Het
volk bedreef rouw, omdat JHWH zulk een grote
slachting onder het volk had aangericht. 20 En de

mannen van Bet-Semes zeiden: Wie kan bestaan voor het aangezicht van JHWH, deze heilige God? Naar wie zal Hij bij ons vandaan optrekken? 21 En zij zonden naar de bewoners van Kirjat-Jearim boden, die moesten zeggen: De Filistijnen hebben de ark van JHWH teruggebracht; daalt af en voert ze tot u.

7 1 (A) De mannen van Kirjat-Jearim kwamen, voerden de ark van JHWH mee en brachten haar in het huis van Abinadab op de heuvel. En zijn zoon El-azar heiligden zij om voor de ark van JHWH zorg te dragen.

De Filistijnen bij Mispa verslagen

2 Van de dag af, dat de ark in Kirjat-Jearim verbleef, verliep er een geruime tijd - twintig jaar - en het hele huis Israël achtervolgde JHWH met zijn klachten. 3 Toen zei Samuël tot het hele huis Israël: Indien u zich met uw hele hart tot JHWH bekeert, doet dan de vreemde goden en de Astartes uit uw midden weg en richt uw hart op JHWH en dient Hem alleen; dan zal Hij u redden uit de macht van de Filistijnen.(1) 4 Daarop deden de Israëlieten de Baäls en de Astartes weg en dienden JHWH alleen. 5 Toen zei Samuël: Roept heel Israël bijeen te Mispa; dan zal ik voor u tot JHWH bidden. 6 Te Mispa bijeengekomen, putten zij water en goten het uit voor het aangezicht van JHWH. Ook vastten zij op die dag en zeiden daar: Wij hebben tegen JHWH gezondigd. En Samuël richtte de Israëlieten te Mispa. 7 Toen de Filistijnen hoorden, dat de Israëlieten zich verzameld hadden te Mispa, trokken de stadsvorsten van de Filistijnen tegen Israël op. De Israëlieten hoorden dit, en zij werden bang voor de Filistijnen. 8 En de Israëlieten zeiden tot Samuël: Laat niet na voor ons tot JHWH, onze God, te roepen, opdat Hij ons zal verlossen uit de macht van de Filistijnen. 9 Toen nam Samuël een melklam en offerde het in zijn geheel JHWH tot een brandoffer. En toen Samuël voor Israël tot JHWH riep, *antwoordde* JHWH hem.

10 Terwijl Samuël bezig was het brandoffer te brengen, rukten de Filistijnen op ten strijde tegen Israël, maar JHWH deed in die dagen machtig de donder rollen over de Filistijnen en bracht hen in verwarring, zodat zij tegen Israël de nederlaag leden. 11 De mannen van Israël trokken toen uit Mispa, vervolgden de Filistijnen en versloegen hen tot beneden Bet-Kar. 12 En Samuël nam een steen en stelde die op tussen Mispa en Sen; hij gaf hem de naam Eben-Haëzer, en zei: Tot hiertoe heeft ons JHWH geholpen. 13 Zo werden de Filistijnen *verootmoedigd* en drongen het gebied van Israël niet meer binnen. De hand van JHWH was tegen de Filistijnen al de dagen van Samuël, 14 en de steden die de Filistijnen aan Israël ontnomen hadden, kwamen opnieuw aan Israël, van Ekron af tot Gat toe; en Israël ontrukte het daarbij behorende gebied aan de macht van de Filistijnen. Ook was er vrede tussen Israël en de Amorieten.

15 Samuël nu was richter over Israël, zolang hij leefde. 16 Hij maakte van jaar tot jaar een rondreis langs Betel, Gilgal en Mispa, en richtte Israël op al deze plaatsen; 17 daarna keerde hij naar Rama terug, want daar was zijn huis en daar richtte hij Israël; en hij bouwde daar JHWH een altaar.

Het volk begeert een koning

8 1 Toen Samuël oud geworden was, stelde hij zijn zonen aan tot richters over Israël. 2 De naam van zijn eerstgeboren zoon was Joël, die van de tweede Abia; zij waren richters te Berseba. 3 Maar zijn zonen wandelden niet in zijn wegen; zij waren op winstbejag uit, namen geschenken aan en bogen het recht. 4 Daarom kwamen alle oudsten van Israël bijeen; zij gingen naar Samuël in Rama 5 (B) en zeiden tot hem: Zie, u bent oud geworden en uw zonen wandelen niet in uw wegen; stel nu een koning over ons aan om ons te leiden, als bij alle andere volken.

(1) **7:3** Zie 1 Samuël 12:10.

(A) **7:1** 2Sam. 6:2-4; 1Kron. 13:5-7. (B) **8:5** Deut. 17:14.

6 Toen zij zeiden: Geef ons een koning om ons
te leiden, wekte dat het ongenoegen van Samuël
op, en hij bad tot JHWH. 7 JHWH zei tot Samuël:
Luister naar het volk, in alles wat zij tot u zeggen,
want niet ú hebben zij verworpen, maar Mij heb-
ben zij verworpen, dat Ik geen koning over hen
zou zijn. 8 Juist zoals zij gedaan hebben van de
dag af, toen Ik hen uit Egypte leidde, tot op de
huidige dag, dat zij Mij hebben verlaten en an-
dere goden gediend, zó doen zij nu ook tegen u.
9 Nu dan, luister naar hen, maar waarschuw hen
ernstig en zeg hun aan, hoe het optreden zal zijn
van de koning die over hen regeren zal.
10 En Samuël sprak al de woorden van JHWH
tot het volk, dat hem om een koning gevraagd
had 11 en hij zei: Zo zal het optreden zijn van de
koning die over u regeren zal: uw zonen zal hij
nemen en hen dienst laten doen bij zijn wagens
en bij zijn paarden, en zij zullen voor zijn wagen
uit lopen; 12 hij zal hen aanstellen als oversten
over duizend en oversten over vijftig; zij zullen
zijn akkerland ploegen en zijn oogst binnenha-
len; zijn wapens en wagentuig zullen zij vervaar-
digen. 13 Uw dochters zal hij nemen als zalfbe-
reidsters, kooksters en baksters. 14 Verder zal
hij van uw akkers, wijngaarden en olijftuinen
de beste nemen en aan zijn dienaren geven;
15 van uw koren en de opbrengst van uw wijn-
gaarden zal hij tienden nemen en aan zijn ho-
velingen en aan zijn dienaren geven. 16 Uw sla-
ven, slavinnen, de beste van uw jonge mannen,
en uw ezels zal hij nemen en gebruiken voor zijn
werk. 17 Van uw kleinvee zal hij tienden nemen,
en zelf zult u hem tot slaven zijn. 18 In die da-
gen zult u jammeren over uw koning die u zich
gekozen hebt, maar JHWH zal u in die dagen niet
antwoorden.
19 Het volk weigerde echter naar Samuël te
luisteren en zij zeiden: Neen, toch moet er een
koning over ons zijn; 20 dan zullen ook wij zijn
als alle andere volken; onze koning zal ons lei-
den, vóór ons uitrukken en onze oorlogen voe-
ren. 21 Samuël hoorde al de woorden van het
volk en bracht ze aan JHWH over. 22 JHWH zei
tot Samuël: Luister naar hen en stel een koning
over hen aan. Toen zei Samuël tot de mannen
van Israël: Gaat heen, een ieder naar zijn stad.

Saul tot koning gezalfd

9 1 Er was een man uit Benjamin, Kis gehe-
ten, de zoon van Abiël, de zoon van Seror,
de zoon van Bekorat, de zoon van Afiach, een
Benjaminiet, een vermogend man; 2 deze had
een zoon, Saul geheten, jong en schoon; onder
de Israëlieten was er niemand mooier dan hij: hij
stak een hoofd uit boven al het volk. 3 Nu wa-
ren van Kis, de vader van Saul, de ezelinnen
zoekgeraakt. Toen zei Kis tot zijn zoon Saul:
Neem toch een van de knechten mee en ga heen,
zoek de ezelinnen. 4 Hij trok het gebergte van
Efraïm door; ook trok hij door het gebied van
Salisa, maar zij vonden ze niet. Daarna trok-
ken zij door het gebied van Saälim, maar zij wa-
ren er niet. Daarna trokken zij door het gebied
van Benjamin, maar zij vonden ze niet. 5 Toen
zij in het gebied van Tsoef gekomen waren, zei
Saul tot zijn knecht die bij hem was: Kom, la-
ten wij terugkeren. Anders zal mijn vader niet
meer aan de ezelinnen denken, maar zich over
ons bezorgd maken. 6 Deze echter zei tot hem:
Zie toch, er is in deze stad een man van God;
en die man is hoog in aanzien; al wat hij zegt,
komt stellig uit. Laten wij daar direct heen gaan,
misschien kan hij ons inlichten over de tocht
die wij ondernomen hebben. 7 Toen zei Saul tot
zijn knecht: Maar als wij gaan, wat kunnen wij
dan voor die man meebrengen? Het brood uit
onze reiszakken is immers op, en een geschenk
om aan de man van God te brengen, hebben wij
niet. Wat hebben wij? 8 De knecht *antwoordde*
Saul nogmaals en zei: Zie, ik heb nog het vierde
deel van een zilveren sikkel bij mij; ik zou dit
de man van God kunnen geven, dan zal hij ons
over onze tocht inlichten. - 9 Vroeger zei men in
Israël, wanneer men God ging raadplegen: Komt,
laten wij naar de ziener gaan. Want de profeet
van tegenwoordig werd vroeger ziener genoemd.
- 10 Daarop zei Saul tot zijn knecht: Uw voorstel
is goed; kom, laten wij gaan. Zij gingen dus naar
de stad, waar de man van God was.

11 Juist toen zij de helling naar de stad beklommen, ontmoetten zij meisjes op weg om water
te putten. Zij zeiden tot hen: Is de ziener hier?
12 Toen *antwoordden* zij hun: Ja, zie, hij is u
voor, haast u nu, want hij is vandaag in de stad
gekomen, omdat het volk vandaag een offermaal
heeft op de hoogte. 13 Zodra u de stad inkomt,
zult u hem vinden, voordat hij de hoogte opgaat om te eten. Want het volk eet niet, voordat
hij gekomen is; hij zegent namelijk het offer en
daarna eten de genodigden. Nu dan, gaat heen,
want u zult hem dadelijk vinden. 14 Zij gingen
dan naar de stad, en toen zij de stad ingingen,
kwam Samuël juist naar buiten, hun tegemoet,
om de hoogte op te gaan.
15 JHWH nu had één dag vóór de komst van
Saul aan Samuël geopenbaard: 16 Morgen om
deze tijd zal Ik een man uit het land van
Benjamin tot u zenden; hem zult u tot vorst over
mijn volk Israël zalven en hij zal mijn volk verlossen uit de macht van de Filistijnen. Want Ik
heb acht geslagen op mijn volk, omdat hun hulpgeroep tot Mij is doorgedrongen.
17 Toen Samuël Saul zag, *antwoordde* JHWH
hem: Dit is de man, over wie Ik u gesproken
heb; deze zal over mijn volk heersen. 18 Saul nu
trad op Samuël toe midden in de poort en zei:
Wijs mij toch, waar het huis van de ziener is.
19 Samuël *antwoordde* Saul: Ik ben de ziener. Ga
voor mij uit de hoogte op. Vandaag blijft u bij mij
eten en morgen vroeg zal ik u laten vertrekken.
En over alles wat u bezighoudt, zal ik u inlichten.
20 Wat uw ezelinnen betreft, die sinds drie dagen
zoek zijn, maak u daarover niet bezorgd, want
zij zijn terecht. Maar aan wie behoort alles waar
Israëls verlangen naar uitgaat? Behoort het niet
aan u en aan uw hele familie? 21 Saul echter *antwoordde*: Ben ik niet een Benjaminiet, uit een van
de kleinste stammen van Israël? En is mijn geslacht niet het geringste van alle geslachten van
de stam Benjamin? Waarom spreekt u dan zó tot
mij?
22 Daarop nam Samuël Saul en zijn knecht
mee, bracht hen in het vertrek en gaf hun een
plaats aan het hoofd van de genodigden, ongeveer dertig man. 23 En Samuël zei tot de kok:
Breng het stuk dat ik u gaf, waarvan ik zei: Houd
het bij u. 24 Toen diende de kok de schenkel op
met wat daaraan was en zette deze Saul voor. En
hij zei: Zie, wat overgebleven is, wordt u voorgezet; eet, want voor het feest is het voor u bewaard, toen ik zei: Ik heb het volk genodigd. Zo at
Saul op die dag met Samuël. 25 Daarna daalden
zij van de hoogte af naar de stad. En hij sprak
met Saul op het dak.
26 Zij stonden vroeg op, en toen het morgenrood begon te gloren, riep Samuël Saul, die op
het dak was, en zei: Sta op, dan zal ik u uitgeleide doen. Toen stond Saul op en zij beiden gingen naar buiten, hij en Samuël. 27 Toen zij aan
de grens van de stad gekomen waren, zei Samuël
tot Saul: Zeg de knecht, dat hij voor ons uitgaat
- daarop ging deze weg - maar blijf u nu staan,
dan zal ik u het woord van God doen horen.

10 1 Toen nam Samuël de oliekruik, goot
haar uit over zijn hoofd, kuste hem en
zei: Heeft JHWH u niet tot vorst over zijn erfdeel
gezalfd? 2 Wanneer u heden van mij bent heengegaan, zult u twee mannen ontmoeten bij het
graf van Rachel, in het gebied van Benjamin, te
Selsach. Die zullen tot u zeggen: De ezelinnen
die u bent gaan zoeken, zijn terecht; en zie, uw
vader denkt niet meer aan het geval met de ezelinnen, maar over u is hij bezorgd en hij zegt:
Wat kan ik voor mijn zoon doen? 3 Als u dan verder trekt en bij de terebint van Tabor komt, zullen u daar drie mannen ontmoeten op weg naar
God in Betel; één van hen draagt drie bokjes, een
ander drie broden en de derde een kruik wijn.
4 Zij zullen u begroeten en u twee broden geven,
die u van hen zult aannemen. 5 Daarna zult u te
Gibea van God komen, waar de bezetting van de
Filistijnen ligt. Zodra u daar de stad ingaat, zult
u een menigte profeten tegenkomen, die van de
hoogte afdalen, vóór hen uit harpen, tamboerijnen, fluiten en citers; zelf zullen zij in geestvervoering zijn. 6 Dan zal de Geest van JHWH u aangrijpen; u zult met hen in geestvervoering geraken en tot een ander mens worden. 7 Wanneer
deze tekenen aan u gebeuren, doe dan wat uw

hand vindt, want God is met u. 8 U zult u voor
mij uit naar Gilgal begeven, en zie, ik zal tot u
komen om brandoffers te offeren en vredeoffers
te slachten. Zeven dagen zult u wachten, totdat
ik bij u kom en u te kennen geef wat u doen zult.
9 Terwijl hij zich omkeerde om van Samuël weg
te gaan, schonk God hem een ander hart. En
al de genoemde tekenen gebeurden op die dag.
10 Toen zij daar te Gibea kwamen, zie, een me-
nigte profeten trad hem tegemoet; de Geest van
God greep hem aan en hij raakte onder hen in
geestvervoering. 11 En allen die hem van vroe-
ger kenden, zagen hoe hij met de profeten pro-
feteerde; en men zei tot elkaar: Wat is toch de
zoon van Kis overkomen? Is Saul ook onder de
profeten? 12 (A) Toen *antwoordde* iemand daar-
vandaan: Wie is hun vader? - Daarom is het tot
een spreekwoord geworden: Is Saul ook onder de
profeten?
13 Toen er een einde gekomen was aan zijn
geestvervoering, begaf hij zich naar de hoogte.
14 En de oom van Saul zei tot hem en tot zijn
knecht: Waar bent u geweest? Hij antwoordde:
De ezelinnen zoeken, maar toen wij zagen, dat
zij er niet waren, zijn wij naar Samuël gegaan.
15 Daarop zei de oom van Saul: Vertel mij toch,
wat Samuël u gezegd heeft. 16 Saul zei tot zijn
oom: Hij heeft ons dadelijk meegedeeld, dat de
ezelinnen terecht waren. Maar dat Samuël ge-
sproken had over het koningschap, vertelde hij
hem niet.
17 Daarna riep Samuël het volk samen tot
JHWH te Mispa 18 en hij zei tot de Israëlieten:
Zo zegt JHWH, de God van Israël: Ik heb Israël
uit Egypte geleid en u gered uit de macht van
de Egyptenaren en uit de macht van alle konink-
rijken die u verdrukten. 19 Maar nu verwerpt u
uw God, die voor u een verlosser was uit al uw
rampen en noden, en zegt: Neen, stel een ko-
ning over ons aan. Nu dan, stelt u voor het aan-
gezicht van JHWH, naar uw stammen en naar
uw geslachten. 20 Toen liet Samuël alle stammen
van Israël naderbij komen, en de stam Benjamin
werd aangewezen. 21 Daarna liet hij de stam
Benjamin naderbij komen naar zijn geslachten,
en het geslacht van Matri werd aangewezen. Ten
slotte werd Saul, de zoon van Kis, aangewezen.
Maar toen men hem zocht, was hij niet te vin-
den. 22 Daarom stelde men nogmaals JHWH een
vraag: Is de man wel hier gekomen? JHWH nu
zei: Zie, hij houdt zich ergens tussen het pak-
goed schuil. 23 Men snelde heen en haalde hem
daarvandaan, en toen hij midden onder het volk
stond, bleek het, dat hij een hoofd boven al het
volk uitstak. 24 En Samuël zei tot het hele volk:
Ziet u wel, wie JHWH verkozen heeft? Want er is
niemand als hij onder het hele volk. Toen juichte
het hele volk en riep: Leve de koning!
25 Daarna zette Samuël voor het volk het recht
van het koningschap uiteen, schreef dit in een
oorkonde en legde die neer voor het aangezicht
van JHWH; daarop liet Samuël het hele volk
gaan, ieder naar zijn huis. 26 Ook Saul ging naar
zijn huis, naar Gibea, en de dapperen, aan wie
God dit in het hart gegeven had, gingen met
hem. 27 Maar nietswaardige mensen zeiden: Hoe
zou deze ons verlossen? Zij verachtten hem en
brachten hem geen geschenk. Maar hij hield zich
doof.

Saul verlost Jabes

11 1 De Ammoniet Nachas trok op en sloeg
het beleg voor Jabes in Gilead. Toen zei-
den alle mannen van Jabes tot Nachas: Sluit een
verbond met ons, dan zullen wij ons aan u on-
derwerpen. 2 Maar de Ammoniet Nachas zei tot
hen: Op deze voorwaarde zal ik met u een ver-
bond sluiten, dat ik bij ieder van u het rechteroog
uitsteek; ik zal dit als een smaad op heel Israël
leggen. 3 De oudsten van Jabes zeiden tot hem:
Geef ons zeven dagen de tijd; dan willen wij bo-
den zenden door het hele gebied van Israël; en
indien niemand ons te hulp komt, zullen wij ons
aan u overgeven.
4 Toen de boden te Gibea van Saul kwamen,
en het bericht aan het volk brachten, verhief

1Sam.

(A) **10:12** 1Sam. 19:23,24.

het hele volk zijn stem en huilde. 5 En zie, Saul kwam achter de runderen aan van het veld en Saul zei: Wat heeft het volk, dat het huilt? Zij vertelden hem wat de mannen van Jabes gezegd hadden. 6 Toen Saul deze woorden hoorde, greep de Geest van God hem aan, en hij ontstak in hevige toorn, 7 nam een span runderen, hakte ze in stukken en zond deze met de boden door het hele gebied van Israël, zeggende: Wie niet uittrekt achter Saul en achter Samuël - met zijn runderen zal evenzo gehandeld worden. Toen viel de schrik van JHWH op het volk, en zij trokken uit als één man. 8 Hij monsterde hen te Bezek; er waren driehonderdduizend Israëlieten en dertigduizend Judeeërs.(1) 9 Tot de boden die gekomen waren, zeiden zij: Zo zult u spreken tot de mannen van Jabes in Gilead: morgen als de zon heet wordt zal er voor u verlossing komen. Toen de boden kwamen en dit aan de mannen van Jabes berichtten, verheugden dezen zich. 10 En de mannen van Jabes zeiden (tot Nachas): Morgen zullen wij ons aan u overgeven; dan kunt u met ons doen naar al wat goed is in uw ogen.

11 De volgende morgen nu verdeelde Saul het volk in drie groepen. Deze drongen in de morgenwake in de legerplaats door en versloegen de Ammonieten, vóór het heetst van de dag; wie overbleven werden verstrooid, zodat er onder hen geen twee bij elkaar bleven.

12 Toen zei het volk tot Samuël: Wie heeft er gezegd: Zou Saul over ons koning zijn? Geeft hier die mannen, dat wij hen doden. 13 Maar Saul zei: Op deze dag zal niemand ter dood gebracht worden, want JHWH heeft heden verlossing aan Israël geschonken.

14 En Samuël zei tot het volk: Komt, laten wij naar Gilgal gaan en daar het koningschap vernieuwen. 15 Toen ging heel het volk naar Gilgal en riep daar Saul tot koning uit voor het aangezicht van JHWH te Gilgal, en zij slachtten daar vredeoffers voor het aangezicht van JHWH, en Saul en alle mannen van Israël verheugden zich daar zeer.

Samuëls afscheid van het volk

12 1 Samuël nu zei tot heel Israël: Zie, ik heb naar u geluisterd in al wat u tot mij gezegd hebt, en heb een koning over u aangesteld. 2 Nu dan, zie, de koning gaat u voor; ik echter ben oud en grijs geworden, en zie, mijn zonen zijn bij u; van mijn jeugd af tot op deze dag ben ik u voorgegaan. 3 Hier ben ik. *Getuigt* tegen mij in tegenwoordigheid van JHWH en in tegenwoordigheid van zijn gezalfde: wiens rund heb ik genomen? Wiens ezel heb ik genomen? Wie heb ik verdrukt? Wie heb ik verongelijkt? Uit wiens hand heb ik een geschenk aangenomen en heb daarom mijn ogen toegedaan? Dan zal ik het u teruggeven. 4 En zij zeiden: U hebt ons niet verdrukt en u hebt ons niet verongelijkt en u hebt uit niemands hand iets aangenomen. 5 Toen zei hij tot hen: JHWH is getuige tegenover u, en zijn gezalfde is op deze dag getuige, dat u bij mij niets gevonden hebt. Zij zeiden: Hij is getuige.

6 (A) En Samuël zei tot het volk: JHWH is het, die Mozes en Aäron heeft doen optreden en die uw vaderen uit het land Egypte heeft geleid. 7 Nu dan, stelt u op, opdat ik als richter u, voor het aangezicht van JHWH, alle rechtvaardige daden, die JHWH voor u en uw vaderen gedaan heeft, zal voorhouden. 8 (B) Toen Jakob in Egypte gekomen was en uw vaderen tot JHWH riepen, zond JHWH Mozes en Aäron, die uw vaderen uit Egypte leidden, en hen hier deden wonen. 9 (C) Maar zij vergaten JHWH, hun God, en Hij gaf hen over in de macht van Sisera, de legeroverste van Hasor, en in die van de Filistijnen en de koning van Moab; die streden tegen hen. 10 (D) Zij riepen tot JHWH en zeiden: Wij hebben gezondigd, want wij hebben JHWH verlaten en de Baäls en Astartes gediend; nu dan, red ons toch uit de macht van onze vijanden, dan zullen wij

(1) **11:8** Al ver vóór de tweedeling van het rijk, zie 1 Koningen 12, is hier sprake van een onderscheid tussen het 2-stammenrijk Juda en het 10-stammenrijk Israël.

(A) **12:6** Ex. 6:26. (B) **12:8** Ex. 2:23. (C) **12:9 a** Richt. 4:2. **12:9 b** Richt. 13:1. **12:9 c** Richt. 3:12. (D) **12:10** Richt. 10:10-15.

U dienen.(1) 11 (A) Daarop zond JHWH Jerubbaäl, Barak, Jefta en Samuël, en redde u uit de macht van de vijanden die u omringden, zodat u veilig woonde. 12 (B) Toen u echter zag, dat Nachas, de koning van de Ammonieten, tegen u optrok, zei u tot mij: Neen, een koning zal over ons regeren - terwijl toch JHWH, uw God, uw koning is. 13 Nu dan, ziedaar de koning, die u verkozen hebt, die u verlangd hebt; zie, JHWH heeft een koning over u aangesteld. 14 Als u maar ontzag voor JHWH hebt, Hem dient, naar Hem luistert en tegen het bevel van JHWH niet weerspannig bent, en zowel u als de koning die over u regeren zal, JHWH, uw God, volgt! 15 Maar, indien u naar JHWH niet luistert en tegen het bevel van JHWH weerspannig bent, dan zal de hand van JHWH tegen u zijn zoals ook tegen uw vaderen. 16 Blijft nu nog staan en ziet dit geweldige dat JHWH voor uw ogen doen zal. 17 Is het nu niet de tijd van de tarweoogst? Ik zal tot JHWH roepen, dat Hij donderslagen en regen zal geven. Weet dan en ziet, dat het kwaad groot is, dat u in de ogen van JHWH gedaan hebt door voor u een koning te vragen. 18 Toen riep Samuël tot JHWH, en JHWH gaf op die dag donderslagen en regen, zodat het hele volk zeer bang werd voor JHWH en voor Samuël, 19 en het hele volk zei tot Samuël: Bid voor uw knechten tot JHWH, uw God, opdat wij niet sterven, want aan al onze zonden hebben wij nog kwaad toegevoegd door voor ons een koning te vragen.

20 En Samuël zei tot het volk: Weest niet bang; wel hebt u al dit kwaad gedaan, maar wijkt niet langer van JHWH af, dient JHWH met uw hele hart. 21 U zult niet afwijken achter de nietigheden, die baten noch redden kunnen; zij zijn slechts nietigheid. 22 Want JHWH zal zijn volk niet verstoten, omwille van zijn grote naam. JHWH heeft er immers voor gekozen om u tot zijn volk te maken. 23 Wat mij betreft, het zij verre van mij, dat ik tegen JHWH zou zondigen door op te houden voor u te bidden; ik zal u de goede en rechte weg leren. 24 Hebt slechts ontzag voor JHWH en dient Hem trouw met uw hele hart, want ziet, welke grote dingen Hij onder u gedaan heeft. 25 Maar indien u toch kwaad doet, zult u zowel als uw koning weggevaagd worden.

Sauls ongehoorzaamheid tijdens het oprukken van de Filistijnen

13 1 Saul nu was één jaar aan de regering geweest.

Toen hij twee jaar over Israël geregeerd had, 2 koos Saul zich drieduizend man uit Israël, waarvan er tweeduizend waren bij Saul te Mikmas en op het gebergte van Betel en duizend bij Jonatan te Gibea in Benjamin, maar de rest van het volk liet hij weggaan, ieder naar zijn tent.

3 Jonatan nu versloeg de bezetting van de Filistijnen, die te Geba lag; dit vernamen de Filistijnen. Tegelijkertijd liet Saul in het hele land op de sjofar blazen, want hij dacht: De Hebreeën moeten het vernemen. 4 Zo hoorde heel Israël de boodschap: Saul heeft de bezetting van de Filistijnen verslagen en zodoende is Israël bij de Filistijnen in een kwade reuk gekomen. Toen werd het volk opgeroepen om Saul te volgen naar Gilgal.

5 De Filistijnen nu hadden zich verzameld om tegen Israël te strijden, drieduizend wagens, zesduizend ruiters en voetvolk even talrijk als het zand aan de oever van de zee. Zij trokken op en legerden zich te Mikmas, oostelijk van Bet-Awen. 6 Toen de mannen van Israël zagen, dat zij in het nauw kwamen, dat het volk bedreigd werd, verborg het volk zich in de spelonken, spleten, rotsen, grotten en putten; 7 ook gingen Hebreeën over de Jordaan naar het land van Gad en Gilead, terwijl Saul nog te Gilgal was en al het volk bevende in zijn gevolg bleef. 8 (C) Hij wachtte zeven dagen, tot de tijd die Samuël had bepaald. Maar toen Samuël niet naar Gilgal kwam, begon het volk van hem weg te lopen; 9 daarom zei Saul: Brengt mij het brandoffer en de vredeoffers. En

(1) **12:10** Zie 1 Samuël 7:3.

(A) **12:11 a** Richt. 7:1. **12:11 b** Richt. 4:6. **12:11 c** Richt. 11:29. **12:11 d** 1Sam. 3:20. (B) **12:12** 1Sam. 8:19.
(C) **13:8** 1Sam. 10:8.

hij offerde het brandoffer. 10 Nauwelijks was hij
gereed met het offeren van het brandoffer, of
zie, daar kwam Samuël. Saul ging hem tegemoet
om hem te begroeten. 11 Toen zei Samuël: Wat
hebt u gedaan? Saul antwoordde: Daar ik zag,
dat het volk van mij wegliep en u niet op de
afgesproken tijd kwam, terwijl de Filistijnen te
Mikmas verzameld waren, 12 dacht ik: nu zullen
de Filistijnen op mij afkomen te Gilgal, en ik heb
de gunst van JHWH nog niet gezocht; toen ben
ik zo vrij geweest om het brandoffer te offeren.
13 Samuël zei tot Saul: U hebt dwaas gehan-
deld; u hebt niet in acht genomen het gebod van
JHWH, uw God, dat Hij u geboden heeft, anders
zou JHWH uw koningschap over Israël voor al-
tijd bevestigd hebben. 14 (A) Maar nu zal uw ko-
ningschap niet blijvend zijn. JHWH heeft Zich
een man uitgezocht naar zijn hart en JHWH heeft
hem tot een vorst over zijn volk aangesteld, om-
dat u niet in acht genomen hebt wat JHWH u ge-
boden had.
15 Daarna stond Samuël op en ging van Gilgal
naar Gibea in Benjamin. Maar Saul monsterde het
volk dat zich bij hem bevond: ongeveer zeshon-
derd man. 16 Saul nu en zijn zoon Jonatan en
het volk dat zich bij hen bevond, lagen te Geba
in Benjamin, terwijl de Filistijnen zich gelegerd
hadden te Mikmas. 17 En er trokken plunderaars
uit de legerplaats van de Filistijnen in drie af-
delingen; de ene afdeling sloeg de weg in naar
Ofra, naar het gebied Sual; 18 de tweede sloeg
de weg in naar Bet-Choron, en de derde sloeg de
weg in naar de streek, die uitziet over het dal van
Seboïm, in de richting van de woestijn.
19 Een smid was er niet te vinden in het hele
land van Israël, want de Filistijnen hadden ge-
zegd: De Hebreeën mogen zich geen zwaarden
of speren maken. 20 Dus moesten alle Israëlieten
naar de Filistijnen gaan om ieder zijn zeis, zijn
ploegschaar, zijn bijl of zijn sikkel te laten scher-
pen - 21 de prijs nu was twee derde sikkel voor
de zeisen en de ploegscharen en een derde sik-
kel voor de rieken en de bijlen en voor het
rechtzetten van de tanden (van het gereedschap)
-, 22 zodat er op de dag van de strijd zwaard
noch speer gevonden werd bij al het volk dat bij
Saul en Jonatan was. Maar bij Saul en zijn zoon
Jonatan werden zij wel gevonden.

Jonatans heldendaad,
Overwinning op de Filistijnen

23 En een wachtpost van de Filistijnen was uit-
getrokken naar de bergpas van Mikmas.

14 1 Op zekere dag zei Jonatan, de zoon
van Saul, tot zijn wapendrager: Kom, la-
ten wij oversteken naar de wachtpost van de
Filistijnen daar verderop. Maar zijn vader deelde
hij het niet mee.
2 Saul nu zat aan de grens van Gibea onder
de granaatappelboom te Migron. En het krijgs-
volk dat bij hem was, telde ongeveer zeshonderd
man. 3 Achia, de zoon van Achitub, de broeder
van Ikabod, de zoon van Pinechas, de zoon van
Eli, de priester van JHWH te Silo, droeg de efod.
Het volk nu wist niet, dat Jonatan weggegaan
was.
4 Tussen de bergpassen, waarlangs Jonatan
trachtte over te steken naar de wachtpost van
de Filistijnen, was aan weerszijden een rotspunt:
de ene heette Boses, de andere Senne. 5 De ene
punt stond als een zuil in het noorden tegenover
Mikmas, de andere in het zuiden tegenover Geba.
6 Jonatan nu zei tot zijn wapendrager: Kom, la-
ten wij oversteken naar de wachtpost van deze
onbesnedenen. Misschien zal JHWH voor ons
handelen, want JHWH kan evengoed verlossen
door weinigen als door velen. 7 Toen zei zijn wa-
pendrager tot hem: Doe al wat uw hart begeert;
ga uw gang, ik ben met u wat ook uw hart be-
geert. 8 Jonatan zei: Zie, wij steken naar die man-
nen over en vertonen ons aan hen. 9 Indien zij
tot ons zeggen: Blijft staan, tot wij bij u komen
- dan blijven wij staan waar wij zijn en klimmen
niet tot hen op; 10 maar indien zij zeggen: klimt
tot ons op - dan zullen wij opklimmen, want dan

(A) **13:14** Hand. 13:22.

heeft JHWH hen in onze macht gegeven. Dit zal voor ons het teken zijn.
11 Toen zij beiden zich aan de wachtpost van de Filistijnen vertoonden, zeiden de Filistijnen: Zie, Hebreeën komen tevoorschijn uit de holen waarin zij zich verborgen hadden. 12 De mannen van de wachtpost *antwoordden* Jonatan en zijn wapendrager: Klimt tot ons op, dan zullen wij u leren. Hierop zei Jonatan tot zijn wapendrager: Klim achter mij op, want JHWH heeft hen in de macht van Israël gegeven. 13 Toen klom Jonatan op handen en voeten naar boven, met zijn wapendrager achter zich aan. En zij werden door Jonatan neergeveld; zijn wapendrager maakte hen af achter hem. 14 Deze eerste nederlaag nu, die Jonatan en zijn wapendrager hun toebrachten, kostte hun ongeveer twintig man, over een lengte van ongeveer een halve ploegsnede van een juk land. 15 Toen kwam er schrik in de legerplaats, op het veld en onder al het volk. Ook de wachtpost en de plunderaars schrokken, en de aarde beefde, zodat het werd tot een schrik van God.
16 Toen de uitkijkposten van Saul te Gibea in Benjamin dit zagen - en zie, de menigte liep sidderend heen en weer - 17 zei Saul tot het volk dat met hem was: Stelt een onderzoek in en ziet, wie van ons is weggegaan. Zij stelden dan een onderzoek in, en zie, Jonatan en zijn wapendrager ontbraken. 18 Toen zei Saul tot Achia: Breng toch de ark van God hier. Want de ark van God bevond zich in die tijd bij de Israëlieten. 19 Maar terwijl Saul tot de priester sprak, werd het rumoer in de legerplaats van de Filistijnen gaandeweg sterker, zodat Saul tot de priester zei: Trek uw hand terug. 20 Saul nu en al het volk dat bij hem was, verzamelden zich; en toen zij op de plaats van de strijd kwamen, zie, het zwaard van de één was tegen de ander - een zeer grote verwarring. 21 Bovendien voegden de Hebreeën, die reeds lang bij de Filistijnen waren en verspreid met hen in het leger waren opgetrokken, zich bij de Israëlieten, die bij Saul en Jonatan waren.
22 Ja, toen alle mannen van Israël die zich op het gebergte van Efraïm verborgen hadden, hoorden, dat de Filistijnen op de vlucht waren geslagen, sloten ook zij zich bij hen aan in de strijd. 23 Zo verloste JHWH op die dag Israël. De strijd strekte zich uit tot voorbij Bet-Awen.
24 Toen de mannen van Israël op die dag bedreigd werden, had Saul het volk een vervloeking doen uitspreken: Vervloekt is de man, die voedsel eet vóór de avond en voordat ik mij op mijn vijanden gewroken heb. Daarom gebruikte niemand van het volk enig voedsel. 25 En het hele volk kwam bij een bos en er was honing op het veld. 26 Toen het volk bij het bos kwam, zie, daar vloeide honing, maar niemand bracht de hand aan de mond, want het volk had ontzag voor de eed.
27 Jonatan echter had niet gehoord, dat zijn vader het volk had doen zweren. Hij strekte de stok die hij in de hand had, uit en doopte de punt in de honingraat; daarop bracht hij de hand aan de mond en zijn ogen stonden weer helder. 28 En iemand uit het volk *antwoordde* en zei: Uw vader heeft het volk uitdrukkelijk doen zweren: vervloekt is de man, die heden voedsel eet; daarom is het volk uitgeput. 29 Toen zei Jonatan: Mijn vader heeft het land in het ongeluk gestort; ziet eens, hoe helder mijn ogen staan, nu ik een weinig van deze honing geproefd heb. 30 Hoeveel te meer, wanneer het volk heden vrij had kunnen eten van de buit van zijn vijanden, die het behaald heeft! Maar nu is de slachting onder de Filistijnen niet groot.
31 En zij versloegen op die dag de Filistijnen van Mikmas tot Ajjalon, ofschoon het volk zeer uitgeput was. 32 Daarom viel het volk aan op de buit; zij namen kleinvee, runderen en kalveren, slachtten die op de grond, en het volk at ervan met bloed en al. 33 (A) Toen deelde men Saul mee: Zie, het volk zondigt tegen JHWH door te eten met bloed en al. En hij zei: U bezondigt u; wentelt ogenblikkelijk een grote steen hier naar mij toe. 34 Saul zei ook: Verspreidt u onder het

(A) **14:33** Gen. 9:4; Lev. 7:26,27; 17:10-14; 19:26; Deut. 12:16,23; 15:23.

volk en zegt hun: ieder moet zijn rund of stuk kleinvee tot mij brengen; slacht het hier, dan kunt u het eten. Maar zondigt niet tegen JHWH door het met bloed en al te eten. Toen bracht ieder van het hele volk die nacht zijn rund met zich, en zij slachtten ze aldaar. 35 Saul bouwde JHWH een altaar; dit was het eerste altaar, dat hij voor JHWH bouwde.

36 Verder zei Saul: Laten wij vannacht de Filistijnen achternatrekken en hen beroven tot het aanbreken van de morgen en niemand van hen overlaten. Zij nu zeiden: Doe al wat goed is in uw ogen. Maar de priester zei: Laten wij hier tot God naderen. 37 Saul vroeg aan God: Zal ik de Filistijnen achternatrekken? Zult U hen in de macht van Israël geven? Maar op die dag *antwoordde* Hij hem niet. 38 Toen zei Saul: Komt hierheen, alle u hoofden van het volk; onderzoekt en ziet, waardoor deze schuld heden ontstaan is. 39 Want zo waar JHWH leeft, die Israël verlost, al lag deze bij mijn zoon Jonatan, hij zal zeker sterven. Maar van het hele volk was er niemand, die hem *antwoordde*.

40 Daarop zei hij tot heel Israël: U zult aan de ene kant staan en ik en mijn zoon zullen aan de andere kant staan. Toen zei het volk tot Saul: Doe wat goed is in uw ogen. 41 (A) Saul nu zei tot JHWH: God van Israël, breng de waarheid aan het licht. Toen werden Saul en Jonatan aangewezen, maar het volk ging vrijuit. 42 Saul zei: Werpt het lot tussen mij en mijn zoon Jonatan. Toen werd Jonatan aangewezen. 43 Saul zei tot Jonatan: Deel mij mee, wat u gedaan hebt. Toen deelde Jonatan het hem mee en zei: Ik heb inderdaad met de punt van de stok die ik in mijn hand had, een weinig honing geproefd. Hier ben ik: ik ben bereid te sterven.

44 Saul zei: Zo mag God mij doen, ja nog erger, voorwaar, u moet zeker sterven, Jonatan. 45 Maar het volk zei tot Saul: Zou Jonatan sterven, die deze grote overwinning in Israël behaald heeft? Dat zij verre! Zo waar JHWH leeft, er zal geen haar van zijn hoofd ter aarde vallen. Want met Gods hulp heeft hij heden dit verricht. Zo bevrijdde het volk Jonatan, en hij stierf niet.

46 Saul keerde terug van de vervolging van de Filistijnen, en de Filistijnen gingen naar hun eigen woonplaats.

47 Nadat Saul het koningschap over Israël verworven had, voerde hij oorlog naar alle kanten tegen al zijn vijanden: tegen Moab, de Ammonieten, Edom, de koningen van Soba en de Filistijnen. En overal, waarheen hij zich wendde, zegevierde hij. 48 Hij verrichtte dappere daden, versloeg de Amalekieten, en redde Israël uit de macht van hen die het plunderden.

49 De zonen van Saul waren Jonatan, Jiswi en Malkisua. Van zijn twee dochters heette de oudste Merab en de jongste Migal. 50 De vrouw van Saul heette Achinoam; zij was de dochter van Achimaäs. Zijn legeroverste heette Abner, de zoon van Ner, de oom van Saul. 51 En Kis was de vader van Saul; en Ner, de vader van Abner, was de zoon van Abiël.

52 Er werd fel gestreden tegen de Filistijnen al de dagen van Saul. En alle heldhaftige en dappere mannen, die hij zag, verzamelde Saul om zich.

Saul verworpen

15 1 (B) Samuël zei tot Saul: Mij heeft JHWH gezonden om u tot koning te zalven over zijn volk, over Israël; nu dan, luister naar de woorden van JHWH. 2 (C) Zo zegt JHWH van de legermachten: Ik doe bezoeking over wat Amalek Israël heeft aangedaan, hoe hij zich hem in de weg heeft gesteld, toen het uit Egypte trok. 3 Ga nu heen, versla Amalek, sla al wat hij bezit met de ban en spaar hem niet. Dood man en vrouw, kind en zuigeling, rund en schaap, kameel en ezel.

4 Saul riep het volk op en monsterde het te Telaïm, tweehonderdduizend man voetvolk; daarbij tienduizend Judeeërs. 5 Toen Saul de stad van Amalek bereikt had, legde hij in het dal een hinderlaag. 6 Saul nu zei tot de Kenieten: Gaat heen, verwijdert u, trekt weg uit het mid-

(A) **14:41** Num. 27:21; 1Sam. 28:6. (B) **15:1** 1Sam. 10:1. (C) **15:2** Ex. 17:8-14; Deut. 25:17-19.

den van de Amalekieten, opdat ik u niet met hen verdelg; u hebt immers trouw bewezen aan alle Israëlieten, toen zij uit Egypte trokken. Daarop verwijderden zich de Kenieten uit het midden van Amalek. 7 En Saul versloeg Amalek van Chawila af tot in de nabijheid van Sur, dat ten oosten van Egypte ligt. 8 Agag, de koning van Amalek, greep hij levend, maar het hele volk sloeg hij met de ban door de scherpte van het zwaard. 9 Saul echter en het volk spaarden Agag en het beste van het kleinvee en van de runderen, ook het naastbeste, verder de lammeren, kortom al wat waardevol was; dat wilden zij niet met de ban slaan. Maar al het vee dat waardeloos was en ondeugdelijk, sloegen zij met de ban.

10 Toen kwam het woord van JHWH tot Samuël: 11 Het berouwt Mij, dat Ik Saul tot koning heb aangesteld, want hij heeft zich van Mij afgekeerd en mijn bevelen niet uitgevoerd. Hierop ontroerde Samuël hevig en hij riep tot JHWH de hele nacht. 12 Vroeg in de morgen ging Samuël Saul tegemoet, en Samuël werd meegedeeld: Saul is te Karmel gekomen en zie, hij heeft zich daar een gedenkteken opgericht; daarna heeft hij zich omgewend en is weggegaan; hij is afgedaald naar Gilgal.

13 Toen Samuël bij Saul kwam, zei deze tot hem: Wees gezegend door JHWH; ik heb het bevel van JHWH uitgevoerd. 14 Maar Samuël zei: Wat betekent dan dat geblaat van kleinvee, dat in mijn oren klinkt, en het geloei van runderen, dat ik hoor? 15 Saul zei: Die heeft men van de Amalekieten meegebracht, want het volk heeft het beste van het kleinvee en van de runderen gespaard om JHWH, uw God, offers te brengen; maar de rest hebben wij met de ban geslagen. 16 Toen zei Samuël tot Saul: Houd stil, dan zal ik u meedelen wat JHWH in deze nacht tot mij gesproken heeft. Hij zei tot hem: Spreek.

17 Daarop zei Samuël: Bent u niet, hoewel u klein was in eigen oog, geworden tot een hoofd van de stammen van Israël? En heeft JHWH u niet gezalfd tot koning over Israël? 18 JHWH had u uitgezonden met de opdracht: Ga heen, sla die boosdoeners, de Amalekieten, met de ban, strijd tegen hen, totdat u hen hebt uitgeroeid. 19 Waarom hebt u dan niet naar JHWH geluisterd, maar hebt u zich op de buit geworpen en hebt gedaan wat kwaad is in de ogen van JHWH?

20 Toen zei Saul tot Samuël: Ik heb wel naar JHWH geluisterd en ben de weg gegaan, waarop JHWH mij zond en ik heb Agag, de koning van Amalek, meegebracht, maar Amalek zelf heb ik met de ban geslagen. 21 Maar het volk nam van de buit kleinvee en runderen, het beste van het gebannene, om JHWH, uw God, offers te brengen in Gilgal. 22 Maar Samuël zei: Heeft JHWH evenzeer welgevallen aan brandoffers en slachtoffers als aan het horen naar de stem van JHWH? Zie, gehoorzamen is beter dan slachtoffers, luisteren beter dan het vette van de rammen. 23 Voorwaar, weerspannigheid is zonde van de toverij en ongezeglijkheid is afgoderij en dienen van terafim. Omdat u het woord van JHWH verworpen hebt, heeft Hij u verworpen, zodat u geen koning meer zult zijn.

24 Saul zei tot Samuël: Ik heb gezondigd, want ik heb het bevel van JHWH, uw opdracht, overtreden; maar ik was bang voor het volk en ik heb naar hen geluisterd. 25 Nu dan, vergeef toch mijn zonde; keer met mij terug, dan zal ik mij voor JHWH neerbuigen. 26 Maar Samuël zei tot Saul: Ik zal met u niet terugkeren, want u hebt het woord van JHWH verworpen; daarom heeft JHWH u verworpen, dat u geen koning meer over Israël zult zijn.

27 (A) Toen Samuël zich omkeerde en wilde weggaan, greep Saul het uiteinde van zijn mantel(1), maar deze scheurde af. 28 Daarop zei Samuël tot hem: JHWH heeft heden het koningschap over Israël van u afgescheurd en heeft het gegeven aan uw naaste, die beter is dan u. 29 Ook liegt de Onveranderlijke van Israël niet en Hij kent geen berouw; want Hij is geen mens,

(1) **15:27** dat is de plaats waar de gedenkkwasten zitten, zie Numeri 15:38.

(A) **15:27** 1Sam. 28:17; 1Kon. 11:30,31.

dat Hij berouw zou hebben. 30 Maar hij zei: Ik heb gezondigd; bewijs mij nu toch eer in tegenwoordigheid van de oudsten van mijn volk en van Israël. Keer toch met mij terug, dan wil ik mij voor JHWH, uw God, neerbuigen. 31 Hierop keerde Samuël terug achter Saul. En Saul boog zich neer voor JHWH.

32 Toen zei Samuël: Breng Agag, de koning van Amalek, bij mij. Optimistisch ging Agag naar hem toe, want hij zei: Voorwaar, de bitterheid van de dood is geweken. 33 Maar Samuël zei: Zoals uw zwaard vrouwen kinderloos maakte, zo zal onder de vrouwen uw moeder kinderloos worden. Daarop hakte Samuël Agag aan stukken voor het aangezicht van JHWH te Gilgal.

34 Samuël begaf zich naar Rama, maar Saul ging naar zijn huis, naar het Gibea van Saul. 35 Samuël zag Saul niet meer tot de dag van zijn dood, maar Samuël droeg leed over Saul. En JHWH had berouw, dat Hij Saul tot koning over Israël had aangesteld.

David tot koning gezalfd

16 1 JHWH zei tot Samuël: Hoelang zult u nog leed dragen over Saul, en Ik heb hem toch verworpen, dat hij geen koning meer over Israël zal zijn? Vul uw hoorn met olie en ga heen: Ik zend u naar de Betlehemiet Isaï, want onder zijn zonen heb Ik Mij een koning uitgezocht. 2 Maar Samuël zei: Hoe zou ik kunnen gaan? Als Saul het hoort, zal hij mij doden. JHWH zei: U zult een jonge koe meenemen en zeggen: ik ben gekomen om JHWH een slachtoffer te brengen. 3 Dan zult u Isaï tot dit offer nodigen, en Ik zal u te kennen geven wat u doen moet; u zult voor Mij zalven wie Ik u zal aanwijzen.

4 Samuël deed wat JHWH gezegd had en hij kwam te Betlehem. De oudsten van de stad kwamen hem bevend van vrees tegemoet en zeiden: Betekent uw komst vrede? 5 En hij zei: Ja, ik ben gekomen om JHWH een slachtoffer te brengen. Heiligt u, dan mag u met mij aan dit offer deelnemen. En hij heiligde Isaï en zijn zonen en nodigde hen tot het offer.

6 Toen zij binnenkwamen, en hij Eliab zag, dacht hij: Zeker staat hier voor JHWH zijn gezalfde. 7 Maar JHWH zei tot Samuël: Let niet op zijn voorkomen noch op zijn rijzige gestalte, want Ik heb hem verworpen. Het komt immers niet aan op wat de mens ziet; de mens toch ziet aan wat voor ogen is, maar JHWH ziet het hart aan.

8 Toen riep Isaï Abinadab en liet hem aan Samuël voorbijgaan, maar hij zei: Ook deze heeft JHWH niet verkozen. 9 Daarna liet Isaï Samma aan hem voorbijgaan, maar hij zei: Ook deze heeft JHWH niet verkozen. 10 En Isaï liet zijn zeven zonen aan Samuël voorbijgaan, maar Samuël zei tot Isaï: JHWH heeft dezen niet verkozen.

11 Hierop zei Samuël tot Isaï: Zijn dit al de jongens? Deze antwoordde: De jongste ontbreekt nog; zie, hij weidt de schapen. Toen zei Samuël tot Isaï: Laat hem halen, want wij zullen niet gaan aanzitten, voordat hij hier gekomen is. 12 Daarop liet hij hem halen. Hij nu was rossig, ook had hij mooie ogen en een mooi voorkomen. Toen zei JHWH: Sta op, zalf hem, want deze is het. 13 Samuël nam de oliehoorn en zalfde hem te midden van zijn broers. Van die dag af greep de Geest van JHWH David aan. Daarna stond Samuël op en ging naar Rama.

David bij Saul

14 Maar van Saul was de Geest van JHWH geweken, en een boze geest, die van JHWH kwam, joeg hem angst aan.(1) 15 Toen zeiden de dienaren van Saul tot hem: Zie toch, een boze geest van God jaagt u angst aan; 16 laat onze heer toch zeggen, dat uw knechten, die in uw dienst staan, iemand zoeken, die op de citer kan spelen. Als dan de boze geest van God over u komt, moet hij die bespelen, en u zult zich beter voelen. 17 Saul zei tot zijn dienaren: Ziet voor mij uit naar iemand, die goed speelt en brengt hem tot mij. 18 Toen *antwoordde* een van de knechten: Ik heb

(1) **16:14** Over een boze geest die van JHWH kwam, zie Job 2:10, Jesaja 45:7, met bijbehorende voetnoten.

een zoon van de Betlehemiet Isaï gezien, die spelen kan; en hij is een dapper held, een krijgsman, kan goed spreken, is mooi van gestalte; en JHWH is met hem.
19 Daarop zond Saul boden naar Isaï met het verzoek: Zend mij uw zoon David, die bij de schapen is. 20 Toen nam Isaï een ezel, brood, een zak wijn en een geitenbokje, en liet het door zijn zoon David aan Saul brengen. 21 Zo kwam David bij Saul en werd zijn dienaar. Deze hield veel van hem, en hij werd zijn wapendrager. 22 Daarom zond Saul tot Isaï de boodschap: Laat David toch in mijn dienst blijven, want hij heeft mijn genegenheid gewonnen. 23 En telkens als die geest van God over Saul kwam, nam David de citer en speelde; dat schonk Saul verlichting, hij voelde zich beter en de boze geest week van hem.

David en Goliat

17 1 De Filistijnen nu verzamelden hun leger tot de strijd en trokken zich samen te Soko, dat tot Juda behoort. Zij legerden zich te Efes-Dammim tussen Soko en Azeka. 2 Saul en de mannen van Israël verzamelden zich ook en legerden zich in het Terebintendal; en zij stelden zich op in slagorde tegenover de Filistijnen. 3 En de Filistijnen stonden aan de ene zijde op een berghelling, en Israël aan de andere zijde op een berghelling, met het dal tussen hen in. 4 Toen trad een kampvechter uit het leger van de Filistijnen naar voren. Hij heette Goliat, uit Gat. Hij was zes el en een span lang. 5 Een koperen helm had hij op zijn hoofd, en hij was bekleed met een geschubd pantser; het gewicht van dit pantser was vijfduizend sikkels koper. 6 Aan zijn benen had hij koperen scheenplaten en op zijn schouder droeg hij een koperen werpspies. 7 De schacht van zijn lans was als een weversboom, en de punt van zijn lans was van zeshonderd sikkels ijzer. En een schilddrager ging voor hem uit.
8 Hij stond daar en riep de slagorden van Israël toe: Waarom trekt u uit om u in slagorde te scharen? Ben ik geen Filistijn, en bent u geen knechten van Saul? Kiest u een man, en laat hij naar mij toe komen. 9 Indien hij met mij durft te strijden en mij verslaat, dan zullen wij u tot knechten zijn; maar indien ik hem overwin en versla, dan zult u ons tot knechten zijn en ons dienen. 10 Ook zei de Filistijn: Ik tart heden de slagorden van Israël: geeft mij een man, dat wij samen strijden. 11 Toen Saul en heel Israël deze woorden van de Filistijn hoorden, werden zij verschrikt en waren heel bang.
12 David nu was de zoon van die Efratiet uit Betlehem in Juda, wiens naam was Isaï, deze had acht zonen. In Sauls tijd was deze man al oud en hoogbejaard. 13 De drie oudste zonen van Isaï waren Saul in de strijd gevolgd. Zijn drie zonen, die ten strijde waren getrokken, heetten: de eerstgeborene Eliab, de tweede Abinadab, en de derde Samma. 14 En David was de jongste. De drie oudsten waren dus Saul gevolgd. 15 Maar David keerde telkens van Saul terug om te Betlehem de schapen van zijn vader te weiden.
16 De Filistijn nu kwam 's morgens en 's avonds naar voren en stelde zich op, veertig dagen lang.
17 Isaï zei tot zijn zoon David: Neem toch voor uw broeders een efa van dit geroosterd koren en deze tien broden en breng ze vlug naar de legerplaats, naar uw broeders. 18 En deze tien melkkazen moet u aan de overste over duizend brengen; en u moet gaan zien hoe uw broeders het maken en breng van hen een pand mee. 19 Saul en zij en alle mannen van Israël zijn in het Terebintendal in strijd gewikkeld met de Filistijnen.
20 Toen stond David 's morgens vroeg op, liet de schapen achter bij een wachter, laadde op en ging heen, zoals Isaï hem bevolen had. Hij kwam bij de wagenburg, juist toen het leger uittrok om zich in slagorde te scharen en de strijdkreet aanhief. 21 De Israëlieten en de Filistijnen stelden zich op, slagorde tegenover slagorde. 22 Toen liet David zijn bagage achter onder de hoede van de bewaker van het kamp en liep haastig naar de slagorde; daar aangekomen, vroeg hij zijn broeders naar hun welstand. 23 Terwijl hij met hen sprak, zie, daar kwam de kampvechter; hij heette Goliat, de Filistijn uit Gat, uit de slagorde van

de Filistijnen. Hij sprak dezelfde woorden als altijd, en David hoorde ze. 24 Toen alle mannen van Israël de man zagen, sloegen zij voor hem op de vlucht en waren zeer bang.
25 De Israëlieten zeiden tot elkaar: Hebt u deze man wel gezien, die daar aankomt? Ja, hij komt om Israël te tarten! Wie hem verslaat, die zal de koning grote rijkdom schenken, hij zal hem zijn dochter geven en zijn familie vrijstellen van lasten in Israël. 26 Toen zei David tot de mannen die bij hem stonden: Wat zal men de man doen, die de Filistijn daar verslaat en de smaad van Israël afwentelt? Wie toch is deze onbesneden Filistijn, dat hij de slagorden van de levende God tart? 27 En het volk gaf hem hetzelfde antwoord: Aldus zal men de man doen, die hem verslaat.
28 Toen Eliab, zijn oudste broeder, David met de mannen hoorde spreken, werd hij boos op hem en hij zei: Waarom bent u eigenlijk gekomen? En bij wie hebt u die paar schapen daarginds in de woestijn achtergelaten? Ik ken uw overmoed en de boosheid van uw hart: u bent gekomen om de strijd te zien. 29 Maar David zei: Wat heb ik nu misdaan? Het was maar een vraag. 30 Daarop keerde hij zich van hem af naar een ander en stelde dezelfde vraag. En het volk gaf hem hetzelfde antwoord als de eerste keer.
31 De woorden die David gesproken had, werden opgemerkt en men bracht ze aan Saul over. Deze liet hem halen. 32 En David zei tot Saul: Laat niemand om hem de moed verliezen; uw knecht zal gaan en met deze Filistijn strijden. 33 Maar Saul zei tot David: U zult met deze Filistijn de strijd niet kunnen aanbinden, want u bent nog jong en hij is een krijgsman van zijn jeugd aan. 34 David echter zei tot Saul: Uw knecht was gewoon voor zijn vader de schapen te hoeden. Kwam er een leeuw of een beer, die een schaap uit de kudde wegroofde, 35 dan liep ik hem na, sloeg hem en redde het uit zijn muil. Als hij zich dan tegen mij keerde, greep ik hem bij zijn baard en sloeg hem dood. 36 Zowel leeuw als beer heeft uw knecht verslagen. En deze onbesneden Filistijn zal het vergaan als één van dezen, omdat hij de slagorden van de levende God getart heeft. 37 Ook zei David: JHWH, die mij gered heeft uit de klauwen van leeuw en beer, Hij zal mij ook redden uit de hand van deze Filistijn. En Saul zei tot David: Ga, en JHWH zal met u zijn. 38 Toen kleedde Saul David in zijn wapenrok, zette hem een koperen helm op het hoofd en deed hem een pantser aan. 39 En David bond zijn zwaard aan, over zijn wapenrok, en hij deed moeite om te lopen, want hij had het nog nooit beproefd. Toen zei David tot Saul: Ik kan hierin niet lopen, want ik heb het nog nooit beproefd. Daarop ontdeed David zich ervan, 40 nam zijn staf in de hand, zocht zich vijf gladde stenen uit de beekbedding en deed ze in de herderstas, die hij bij zich had, in de tas voor de slingerstenen, maar zijn slinger hield hij in de hand. Zo naderde hij de Filistijn. 41 De Filistijn kwam al dichter bij David; voor hem uit ging de schilddrager. 42 Toen de Filistijn David in het oog kreeg en hem bezag, verachtte hij hem, omdat hij nog jong was; rossig, mooi van gestalte. 43 De Filistijn zei tot David: Ben ik een hond, dat u met een stok op mij afkomt? En de Filistijn vervloekte David bij zijn goden. 44 Ook zei de Filistijn tot David: Kom maar eens hier, dan zal ik uw vlees aan de vogels van de hemel en aan de dieren van het veld geven.
45 Maar David zei tot de Filistijn: U treedt mij tegemoet met zwaard en speer en werpspies, maar ik treed u tegemoet in de naam van JHWH van de legermachten, de God van de slagorden van Israël, die u getergd hebt. 46 Deze dag zal JHWH u in mijn macht overleveren en ik zal u verslaan en u het hoofd afhakken; op deze dag zal ik de lijken van het leger van de Filistijnen aan de vogels van de hemel en aan de dieren van het veld geven, opdat de hele aarde zal weten, dat Israël een God heeft, 47 en deze hele menigte zal weten, dat JHWH niet verlost door zwaard en speer. Want de strijd is van JHWH en Hij geeft u in onze macht.
48 Toen de Filistijn tot de aanval overging en al nader kwam, David tegemoet, haastte David zich en snelde op de slagorde toe, de Filistijn tegemoet, 49 stak zijn hand in de tas, nam er een

steen uit, slingerde die weg en trof de Filistijn tegen zijn voorhoofd, zodat de steen in zijn voorhoofd drong, en hij voorover ter aarde viel.
50 (A) Zo overwon David de Filistijn met een slinger en een steen; hij versloeg de Filistijn en doodde hem; en David had geen zwaard in zijn hand. 51 (B) David snelde toe, bleef bij de Filistijn staan, greep zijn zwaard, trok het uit de schede en doodde hem. Hij hakte hem het hoofd ermee af. Toen de Filistijnen zagen, dat hun held dood was, sloegen zij op de vlucht. 52 De mannen van Israël en Juda sprongen op, hieven een krijgsgeschreeuw aan en vervolgden de Filistijnen in de richting van Gat en tot aan de poorten van Ekron. En de verslagenen van de Filistijnen lagen op de weg naar Saäraïm, tot Gat en tot Ekron. 53 Daarna keerden de Israëlieten terug van de heftige achtervolging van de Filistijnen en plunderden hun legerplaats. 54 En David nam het hoofd van de Filistijn en bracht het naar Jeruzalem, maar zijn wapens legde hij in zijn tent.

55 Toen Saul David de Filistijn tegemoet had zien gaan, had hij tot de krijgsoverste Abner gezegd: Wiens zoon is toch deze jongeman, Abner? En Abner had geantwoord: Zo waar u leeft, o koning, ik weet het niet. 56 Daarop had de koning gezegd: Vraag u, wiens zoon deze jongeman is.
57 Zodra David terugkeerde van het verslaan van de Filistijn, nam Abner hem mee en bracht hem bij Saul; en hij hield het hoofd van de Filistijn in zijn hand. 58 Saul zei tot hem: Wiens zoon bent u, jongeman? David antwoordde: De zoon van uw knecht, de Betlehemiet Isaï.

Sauls haat tegen David

18 1 Direct, nadat David opgehouden had tot Saul te spreken, werd de ziel van Jonatan innig gehecht aan die van David; en Jonatan had hem lief als zichzelf. 2 Saul nam hem die dag met zich mee en stond hem niet toe naar het huis van zijn vader terug te keren.
3 Jonatan sloot een verbond met David, omdat hij hem liefhad als zichzelf. 4 Jonatan trok de mantel uit, die hij droeg, en gaf die aan David, ook zijn wapenrok, zelfs zijn zwaard, zijn boog en zijn gordel. 5 David dan trok ten strijde en was voorspoedig waar Saul hem ook heen zond, zodat Saul hem over de soldaten stelde. Dit was goed in het oog van al het volk en ook in het oog van de dienaren van Saul.

6 Het gebeurde echter, toen zij thuiskwamen, toen David na de overwinning op de Filistijn terugkeerde, dat de vrouwen uit alle steden van Israël koning Saul onder gezang en in reidans tegemoet gingen met tamboerijnen, vreugdebetoon en triangels; 7 (C) en de dansende vrouwen *zongen een beurtzang* en zeiden: Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden. 8 Toen werd Saul zeer boos; dit woord gaf hem ongenoegen en hij dacht: Aan David hebben zij tienduizenden gegeven, maar aan mij de duizenden; ook het koningschap zal nog voor hem zijn. 9 Sinds die dag keek Saul met wantrouwen naar David.

10 De volgende morgen greep de boze geest van God Saul aan, en hij gedroeg zich in het huis als een razende, terwijl David zoals elke dag de snaren tokkelde. Saul had zijn speer in de hand.
11 En hij wierp de speer en dacht: Ik zal David aan de wand spietsen. Maar David ontweek hem tot tweemaal toe. 12 Saul werd bang voor David, omdat JHWH met hem was, terwijl Hij van Saul geweken was; 13 daarom verwijderde Saul hem uit zijn omgeving en stelde hem aan tot overste over duizend, zodat hij aan het hoofd van het krijgsvolk uittrok en terugkwam. 14 En David was voorspoedig op al zijn wegen, want JHWH was met hem.

15 Toen Saul zag, dat hij zeer voorspoedig was, werd hij bang voor hem; 16 maar heel Israël en Juda hadden David lief, daar hij aan het hoofd van hen uittrok en terugkwam.

17 Saul zei tot David: Ziehier mijn oudste dochter Merab; haar zal ik u tot vrouw geven, mits u in mijn dienst een dapper man bent en de

(A) **17:50** 2Sam. 21:19. (B) **17:51** 2Sam. 21:19. (C) **18:7** 1Sam. 21:12; 29:5.

oorlogen van JHWH voert. Maar Saul dacht: Laat niet mijn hand, maar de hand van de Filistijnen tegen hem zijn. 18 David echter zei tot Saul: Wie ben ik en wie zijn mijn verwanten, het geslacht van mijn vader, in Israël, dat ik een schoonzoon van de koning zou worden? 19 Toen evenwel de tijd was aangebroken, dat Merab, de dochter van Saul, aan David zou worden gegeven, werd zij aan Adriël, de Mecholatiet, tot vrouw geschonken. 20 Migal echter, de dochter van Saul, kreeg David lief; toen men dit aan Saul meedeelde, leek het hem goed; 21 want Saul dacht: Ik wil haar aan hem geven; laat zij voor hem een valstrik worden, en laat de hand van de Filistijnen tegen hem zijn. En Saul zei tot David: Heden kunt u voor de tweede keer mijn schoonzoon worden. 22 Tevens beval Saul zijn dienaren: Spreekt in het geheim tot David: zie, de koning heeft een welgevallen aan u en al zijn dienaren houden van u; nu dan, word de schoonzoon van de koning. 23 Toen brachten de dienaren van Saul deze woorden aan David over, maar deze zei: Lijkt het u een kleinigheid de schoonzoon van de koning te worden? Ik ben immers een arm en gering man. 24 De dienaren van Saul deelden hem mee: Dit heeft David gezegd. 25 Daarop zei Saul: Aldus zult u tot David spreken: de koning begeert geen andere bruidsprijs dan honderd voorhuiden van Filistijnen als wraakneming op de vijanden van de koning. Saul had de bedoeling David door de hand van de Filistijnen te doen vallen. 26 Toen zijn dienaren deze woorden aan David meedeelden, stemde David ermee in, dat hij de schoonzoon van de koning werd.

De dagen waren nog niet verstreken, 27 of David stond op, ging met zijn mannen heen, versloeg van de Filistijnen tweehonderd man en bracht hun voorhuiden mee; en zij gaven het hele aantal aan de koning, opdat hij de schoonzoon van de koning zou worden. Daarop schonk Saul hem zijn dochter Migal tot vrouw. 28 Toen zag Saul het in en begreep, dat JHWH met David was. En Migal, de dochter van Saul, had hem lief. 29 En Saul vreesde David des te meer. Saul bleef een vijand van David zijn leven lang.

30 Wanneer de vorsten van de Filistijnen uitrukten, had David, zo vaak zij uitrukten, meer voorspoed dan alle dienaren van Saul, zodat zijn naam zeer beroemd werd.

David vlucht voor Sauls aanslagen

19 1 Saul sprak er met zijn zoon Jonatan en met al zijn dienaren over om David te doden. Maar Jonatan, Sauls zoon, was David zeer genegen, 2 zodat Jonatan aan David meedeelde: Mijn vader Saul tracht u te doden; nu dan, neem u toch morgenvroeg in acht, ga naar een schuilplaats en verberg u daar. 3 Ik zal naar buiten gaan en in het veld waar u zich bevindt, aan de zijde van mijn vader gaan staan. Dan zal ik met mijn vader over u spreken; ik zal zien, hoe het staat, en het u meedelen.

4 Toen sprak Jonatan tot zijn vader Saul goed van David en zei tot hem: Laat de koning zich niet bezondigen aan zijn knecht David, want hij heeft zich aan u niet bezondigd; integendeel, wat hij gedaan heeft, is u zeer ten goede gekomen: 5 hij heeft zijn leven op het spel gezet en de Filistijn verslagen, en JHWH heeft een grote verlossing voor heel Israël bewerkt. U hebt het gezien en u verheugd. Waarom zou u zich dan aan onschuldig bloed bezondigen door David zonder oorzaak te doden? 6 Saul luisterde naar Jonatan en zwoer: Zo waar JHWH leeft, hij zal niet ter dood gebracht worden. 7 Toen riep Jonatan David en deelde hem dit hele gesprek mee. Jonatan bracht David bij Saul en hij was in zijn dienst als tevoren.

8 Toen nu de oorlog opnieuw uitbrak, trok David uit en streed tegen de Filistijnen; hij bracht hun een grote nederlaag toe, zodat zij voor hem op de vlucht sloegen.

9 Maar de boze geest van JHWH kwam over Saul, toen hij in zijn huis zat, met zijn speer in de hand; en David tokkelde de snaren. 10 Toen trachtte Saul David met de speer aan de wand te spietsen, maar deze ontweek Saul, zodat hij met

de speer de wand trof. Daarop vluchtte David en ontkwam in die nacht.
11 (A) En Saul zond boden naar het huis van David om het te bewaken en hem 's morgens te doden. Maar Migal, de vrouw van David, deelde hem mee: Indien u vannacht uw leven niet weet te redden, zult u morgen ter dood gebracht worden. 12 Toen liet Migal David door het venster naar beneden; hij ging op de vlucht en ontkwam. 13 Daarop nam Migal de terafim en legde die op het bed; zij legde een net van geitenhaar aan het hoofdeinde daarvan en spreidde er een kleed over uit.
14 Toen zond Saul boden om David te halen, 15 maar zij zei: Hij is ziek. Daarna zond Saul de boden om naar David te gaan zien met het bevel: Brengt hem op het bed tot mij, opdat ik hem zal doden. 16 Toen kwamen de boden binnen en zie, daar lag de terafim op het bed met het net van geitenhaar aan het hoofdeinde daarvan. 17 Saul zei tot Migal: Waarom hebt u mij zo bedrogen, dat u mijn vijand liet gaan, zodat hij ontkomen is? Maar Migal zei tot Saul: Hij zei tot mij: laat mij gaan, waarom zou ik u doden?
18 Nadat David gevlucht en ontkomen was, kwam hij bij Samuël te Rama en deelde hem mee al wat Saul hem aangedaan had. Daarop ging hij met Samuël weg en zij bleven te Najot. 19 Toen aan Saul werd meegedeeld: Zie, David is te Najot, bij Rama, 20 zond Saul boden om David te halen. Dezen zagen een groep profeten in geestvervoering met Samuël aan hun hoofd. En de Geest van God kwam over de boden van Saul, zodat ook zij in geestvervoering raakten. 21 Toen deelde men het aan Saul mee; deze zond andere boden, maar ook dezen raakten in geestvervoering. Opnieuw zond Saul boden, een derde groep, en ook dezen raakten in geestvervoering. 22 Toen ging hij zelf ook naar Rama. Bij de grote put te Seku gekomen, vroeg hij: Waar zijn Samuël en David? En men zei: Zie, te Najot, bij Rama. 23 Toen ging hij daarheen, naar Najot, bij Rama en ook over hem kwam de Geest van God en hij verkeerde, terwijl hij zijn weg vervolgde, in geestvervoering, totdat hij te Najot bij Rama kwam. 24 (B) Ook hij trok zijn klederen uit en was in geestvervoering in tegenwoordigheid van Samuël: hij lag die hele dag en de hele nacht naakt terneer. Daarom zegt men: Is Saul ook onder de profeten?

Verbond tussen David en Jonatan

20 1 Toen vluchtte David uit Najot, bij Rama; hij kwam bij Jonatan en zei: Wat heb ik gedaan? Wat is mijn ongerechtigheid of wat is mijn zonde tegenover uw vader, dat hij mij naar het leven staat? 2 Maar deze zei tot hem: Dat zij verre, u zult niet sterven. Zie, mijn vader doet hoegenaamd niets, zonder het mij toe te vertrouwen. Waarom zou mijn vader dan deze zaak voor mij verborgen houden? Het is niet waar. 3 David echter verzekerde het nog eens met een eed: Uw vader weet heel goed, dat u mij genegenheid toedraagt. Daarom denkt hij: Jonatan moet dit niet weten, anders wordt hij maar verdrietig. Toch, zo waar JHWH leeft en zo waar u leeft, er is slechts één stap tussen mij en de dood.
4 Jonatan vroeg David: Wat is uw wens? Ik zal het voor u doen. 5 (C) David antwoordde Jonatan: Zie, morgen is het de nieuwe maan, dan zou ik bij de koning aan de maaltijd moeten deelnemen. Indien u mij verlof geeft, houd ik mij in het veld verborgen tot overmorgenavond. 6 Mist uw vader mij, dan moet u zeggen: David heeft mij dringend gevraagd direct naar zijn stad Betlehem te mogen gaan, omdat daar het jaarlijkse offerfeest plaatsvindt voor het hele geslacht. 7 Zegt hij dan: Het is goed, dan is uw dienaar veilig. Maar als hij zeer boos wordt, weet dan, dat hij vast besloten is dit kwaad te doen. 8 Betoon dan trouw aan uw knecht, want u hebt met uw knecht bij JHWH een verbond gesloten. Maar indien er bij mij ongerechtigheid is, breng u mij dan zelf ter dood. Waarom zou u mij aan uw vader overleveren? 9 Jonatan zei echter: Zeg dat niet! Want, als ik zeker weet, dat mijn vader vast besloten is, dit kwaad over u te brengen, zou ik het u niet mee-

(A) **19:11** Ps. 59:1. (B) **19:24** 1Sam. 10:11,12. (C) **20:5** Num. 28:11.

delen? 10 Toen vroeg David aan Jonatan: Wie zal het mij meedelen, wanneer uw vader u een hard *antwoord* geeft? 11 Jonatan zei tot David: Kom, laten wij naar buiten gaan, het veld in. En beiden gingen het veld in.

12 Toen antwoordde Jonatan David: Bij **JHWH**, de God van Israël - ik zal morgen of overmorgen omstreeks deze tijd mijn vader polsen; wanneer het er dan voor David goed voor staat, zal ik u dan geen boodschap zenden en het u in vertrouwen meedelen? 13 Zo mag **JHWH** Jonatan doen, ja nog erger: wanneer mijn vader besloten is dat kwaad over u te brengen, zal ik het u meedelen en u laten gaan, zodat u in vrede kunt vertrekken. **JHWH** mag met u zijn, zoals Hij met mijn vader geweest is. 14 Zult u mij niet, indien ik dan nog in leven ben, de goedgunstigheid van **JHWH** betonen, zodat ik niet sterf? 15 (A) U zult mijn huis ook nimmer uw trouw onttrekken, ook dan niet, als **JHWH** alle vijanden van David van de aardbodem uitroeit. 16 Toen sloot Jonatan dit verbond met het huis van David: **JHWH** zal het eisen van de hand van de vijanden van David. 17 En Jonatan liet David opnieuw zweren bij zijn liefde voor hem, want hij had hem lief als zichzelf.

18 Daarop zei Jonatan tot hem: Morgen is het de nieuwe maan; dan zult u gemist worden, want uw plaats zal leeg blijven. 19 Maar op de derde dag moet u in ieder geval komen en u begeven naar de plaats, waar u zich verborgen had op de dag van die gebeurtenis, en u zetten bij de steen Haëzel. 20 Dan zal ik drie pijlen daarlangs schieten, alsof ik op een doel mikte. 21 En zie, ik zal de jongen opdragen: Ga de pijlen zoeken. Als ik uitdrukkelijk tot de jongen zeg: Zie, de pijlen liggen dichterbij, neem ze - kom dan, want dan is het veilig voor u: dan is er niets, zo waar **JHWH** leeft. 22 Maar indien ik tot de jongeman zeg: Zie, de pijlen liggen verder weg - ga dan heen, want **JHWH** zendt u weg. 23 Wat echter de afspraak betreft, die ik en u gemaakt hebben, zie, **JHWH** is tussen mij en u voor altijd.

24 Daarna verborg David zich in het veld. Toen de nieuwe maan was aangebroken, zette de koning zich aan de maaltijd om te eten. 25 En de koning zat op zijn gewone plaats, op de plaats bij de wand. Jonatan stond op, Abner zette zich naast Saul, maar de plaats van David bleef leeg. 26 Saul echter zei er die dag niets van, want hij dacht: Er is iets met hem gebeurd; hij zal niet rein zijn; ja, hij zal niet rein zijn.

27 Maar toen op de dag na de nieuwe maan, op de tweede dag, Davids plaats leeg bleef, vroeg Saul zijn zoon Jonatan: Waarom heeft de zoon van Isaï gisteren en ook heden niet aan de maaltijd deelgenomen? 28 Jonatan *antwoordde* Saul: David heeft mij dringend gevraagd, naar Betlehem te mogen gaan. 29 Hij zei: Laat mij toch gaan, want wij hebben een offerfeest voor ons geslacht in de stad, en mijn broer zelf heeft mij ontboden. Nu dan, indien u mij genegen bent, laat mij toch heengaan om mijn broers te bezoeken. Daarom is hij niet aan de tafel van de koning gekomen.

30 Toen ontbrandde de toorn van Saul tegen Jonatan, en hij zei tot hem: Zoon van een weerspannige tuchteloze! Wist ik niet, dat u voor de zoon van Isaï gekozen hebt tot uw eigen schande en tot de schande van de naaktheid van uw moeder? 31 Dit is zeker, zolang de zoon van Isaï op de aardbodem leeft, zullen noch u, noch uw koningschap staande blijven. Nu dan, laat hem tot mij brengen, want hij is ten dode opgeschreven.

32 Maar Jonatan *antwoordde* zijn vader Saul en zei tot hem: Waarom zou hij ter dood gebracht worden? Wat heeft hij gedaan? 33 Daarop wierp Saul zijn speer naar hem om hem te doden. Toen wist Jonatan, dat zijn vader vast besloten had David ter dood te brengen. 34 Daarom stond Jonatan van tafel op in brandende toorn. Op de tweede dag van de nieuwe maan at hij niets, want ter wille van David was hij bedroefd, omdat zijn vader hem schandelijk had bejegend.

35 In de ochtend ging Jonatan volgens de afspraak met David het veld in; hij had een kleine

(A) **20:15** 2Sam. 9:1.

jongen bij zich. 36 En hij zei tot zijn jongen:
Loop, zoek de pijlen die ik afschiet. Nauwelijks
was de jongen weggelopen, of hij schoot een pijl
af over hem heen. 37 Toen de jongen kwam bij
de plek waarheen Jonatan de pijl afgeschoten
had, riep Jonatan hem na: De pijl ligt toch verder
weg. 38 Daarop riep Jonatan de jongen na: Vlug,
maak haast, blijf niet staan! Toen raapte de jon-
gen van Jonatan de pijl op en kwam bij zijn heer.
39 De jongen wist van niets; slechts Jonatan en
David wisten, waarom het ging. 40 Daarna gaf
Jonatan zijn wapens aan de jongen die hem
vergezelde, en beval hem: Ga heen, breng ze
naar de stad. 41 De jongen ging naar huis. Toen
kwam David aan de zuidzijde tevoorschijn en
wierp zich op zijn aangezicht ter aarde en boog
zich driemaal neer. Zij kusten elkaar en huil-
den met elkaar. Ten slotte vermande David zich.
42 Daarna zei Jonatan tot David: Ga in vrede;
daar wij immers beiden in de naam van JHWH
elkaar gezworen hebben: JHWH zal tussen mij
en u staan en tussen mijn en uw nakomelingen
voor altijd. 43 (David) stond op en ging heen; en
Jonatan begaf zich naar de stad.

David te Nob

21 1 David kwam te Nob bij de priester
Achimelek. Toen ging Achimelek David
bevende tegemoet en vroeg hem: Waarom bent
u alleen en is er niemand bij u? 2 (A) David ant-
woordde de priester Achimelek: De koning heeft
mij iets opgedragen en tot mij gezegd: niemand
mag ook maar iets weten van de zaak waarvoor
ik u uitzend en die ik u heb opgedragen. De man-
schappen heb ik ergens heengezonden. 3 Nu dan,
wat hebt u voorhanden? Geef mij vijf broden
mee of wat er maar is. 4 Daarop *antwoordde* de
priester David: Ik heb geen gewoon brood voor-
handen, maar er is wel heilig brood; als de man-
schappen zich maar van de vrouwen onthouden
hebben.
5 David *antwoordde* de priester en zei tot hem:
Zeker, de omgang met vrouwen is ons, evenals
vroeger, ontzegd, wanneer ik uittrek, de wapens
van de manschappen zijn heilig, en al is dit een
ongewijde tocht, niettemin is hij heden heilig
door de wapens. 6 Toen gaf de priester hem het
heilige brood, omdat er geen ander was dan het
toonbrood dat men gewoon is voor het aange-
zicht van JHWH weg te nemen, om op de dag dat
men het wegneemt, vers brood neer te leggen.
7 (B) Nu was daar op die dag één van de diena-
ren van Saul, die voor het aangezicht van JHWH
afgezonderd was; hij heette Doëg, een Edomiet,
de opzichter over de herders van Saul. 8 David
zei tot Achimelek: Hebt u hier geen speer of
zwaard voorhanden? Want ik heb noch mijn
zwaard noch mijn andere wapens kunnen mee-
nemen, omdat de opdracht van de koning drin-
gend was. 9 Daarop zei de priester: Het zwaard
van de Filistijn Goliat, die u verslagen hebt in het
Terebintendal, zie, dat is hier, gewikkeld in een
mantel achter de efod. Indien u het nemen wilt,
neem het; een ander is er niet, alleen dit. David
zei: Er is er geen ander zoals deze; geef het mij.

David te Gat

10 (C) Daarop maakte David zich op en vluchtte
die dag van Saul weg; hij kwam bij Akis, de ko-
ning van Gat. 11 De dienaren van Akis zeiden
tot hem: Is dit niet David, de koning van het
land? Hebben zij niet van hem bij de reidans
een beurtzang gezongen: Saul heeft zijn duizen-
den verslagen, maar David zijn tienduizenden?
12 (D) David sloeg acht op deze woorden en werd
zeer bang voor Akis, de koning van Gat. 13 (E)
Daarom stelde hij zich in hun tegenwoordig-
heid aan als een waanzinnige en gedroeg zich
bij hen als een razende; hij bekrabde de deur-
vleugels van de poort en liet het speeksel in zijn
baard lopen. 14 (F) Toen zei Akis tot zijn diena-
ren: Zie, u merkt toch, dat de man waanzinnig is?
15 Waarom brengt u hem bij mij? Heb ik gebrek
aan waanzinnigen, dat u mij deze gebracht hebt
om bij mij uit te razen? Moet zo iemand in mijn
huis komen?

(A) **21:2** Mat. 12:3,4; Mar. 2:25,26; Luk. 6:3. (B) **21:7** Lev. 24:5-9. (C) **21:10** 1Sam. 17:51. (D) **21:12** 1Sam. 18:7; 29:5.
(E) **21:13** Ps. 56:1. (F) **21:14** Ps. 34:1.

David bij Adullam

22 1 (A) David ging vandaar weg en ontkwam naar de spelonk van Adullam. Toen zijn broers en zijn hele familie dit hoorden, kwamen zij daar bij hem. 2 Ook voegde zich bij hem ieder die in moeilijkheden verkeerde, ieder die een schuldeiser had, ieder die verbitterd was, en hij werd hun aanvoerder. Zij bleven bij hem, ongeveer vierhonderd man.

3 Vandaar ging David naar Mispe in Moab en zei tot de koning van Moab: Laat mijn vader en mijn moeder toch bij u mogen komen, totdat ik weet, wat God met mij voor heeft. 4 Toen bracht hij hen onder bij de koning van Moab, en zij bleven bij hem, zolang David in de bergvesting was.

5 Maar de profeet Gad zei tot David: Blijf niet in de bergvesting, ga heen en trek naar het land Juda. Toen ging David heen en trok naar het woud van Cheret.

Moord op de priesters van Nob

6 Saul hoorde dit, want David en de mannen bij hem waren ontdekt. Saul nu zat te Gibea onder de tamarisk op de hoogte, met de speer in zijn hand en al zijn dienaren stonden bij hem. 7 Toen zei Saul tot de dienaren die bij hem stonden: Hoort toch, u Benjaminieten! Zal de zoon van Isaï u allen soms akkers en wijngaarden geven, zal hij u allen tot oversten over duizend en tot oversten over honderd aanstellen, 8 dat u allen tegen mij hebt samengespannen en niemand het mij meegedeeld heeft, toen mijn zoon een verbond sloot met de zoon van Isaï? Niemand van u is over mij bezorgd; niemand heeft mij meegedeeld, dat mijn zoon mijn dienaar tegen mij heeft opgehitst om mij, op deze dag, een valstrik te spannen.

9 (B) Toen *antwoordde* de Edomiet Doëg, die bij de dienaren van Saul stond: Ik heb gezien dat de zoon van Isaï te Nob kwam, bij Achimelek, de zoon van Achitub. 10 Deze raadpleegde JHWH voor hem en gaf hem teerkost; ook het zwaard van de Filistijn Goliat gaf hij hem. 11 Toen ontbood de koning de priester Achimelek, de zoon van Achitub, met zijn hele familie, de priesters die te Nob waren; en zij kwamen allen bij de koning.

12 Saul zei: Hoor toch, u zoon van Achitub! Hij antwoordde: Hier ben ik, mijn heer. 13 Daarop vroeg Saul hem: Waarom hebt u met de zoon van Isaï tegen mij samengespannen door hem brood en een zwaard te geven, God voor hem te raadplegen, zodat hij tegen mij is opgestaan en mij zoals nu gebeurt, een valstrik spant? 14 Toen *antwoordde* Achimelek de koning: Maar wie onder al uw dienaren is zo betrouwbaar als David, nog wel de schoonzoon van de koning, lid van uw lijfwacht, geëerd in uw huis? 15 Heb ik ditmaal voor het eerst God voor hem geraadpleegd? Volstrekt niet! Laat de koning toch zijn knecht, ja mijn hele familie, niets ten laste leggen, want uw knecht wist niets van dit alles af, hoegenaamd niets. 16 Maar de koning zei: U moet sterven, Achimelek, u en uw hele familie. 17 Toen gebood de koning de soldaten van de garde, die naast hem stonden: Treedt nader en doodt de priesters van JHWH, want ook zij zijn op de hand van David; ofschoon zij geweten hebben, dat hij op de vlucht was, hebben zij mij dat niet meegedeeld. Maar de dienaren van de koning wilden hun hand niet uitstrekken om de priesters van JHWH neer te stoten. 18 Toen zei de koning tot Doëg: Treed nader en stoot de priesters neer. De Edomiet Doëg trad nader en stootte de priesters neer. Hij doodde op die dag vijfentachtig man, die de linnen lijfrok droegen. 19 Ook sloeg hij de priesterstad Nob met de scherpte van het zwaard: mannen en vrouwen, kinderen en zuigelingen, runderen, ezels en kleinvee - met de scherpte van het zwaard.

20 Eén zoon van Achimelek, de zoon van Achitub, Abjatar geheten, ontkwam; en hij vluchtte naar David. 21 Toen Abjatar aan David meedeelde, dat Saul de priesters van JHWH gedood had, 22 zei David tot Abjatar: Omdat de

(A) **22:1** Ps. 57:1; 142:1. (B) **22:9** 1Sam. 21:8-10; Ps. 52:2.

Edomiet Doëg daar was, begreep ik op die dag wel, dat hij het zeker aan Saul zou meedelen. Ik ben de oorzaak van de dood van al uw familieleden. 23 Blijf bij mij, vrees niet; want wie mij naar het leven staat, staat u naar het leven; bij mij bent u volkomen veilig.

David te Keïla

23 1 Men deelde David mee: Zie, de Filistijnen strijden tegen Keïla en roven de dorsvloeren leeg. 2 Toen vroeg David **JHWH**: Zal ik heengaan en deze Filistijnen verslaan? **JHWH** antwoordde David: Ga heen, versla de Filistijnen en bevrijd Keïla. 3 Maar de mannen van David zeiden tot hem: Zie, wij leven hier in Juda al in vrees; hoeveel te meer, wanneer wij naar Keïla trekken, tegen de slagorden van de Filistijnen. 4 Toen vroeg David **JHWH** opnieuw, en **JHWH** *antwoordde* hem: Trek op, ga naar Keïla, want Ik zal de Filistijnen in uw macht geven. 5 Daarop ging David met zijn mannen naar Keïla; hij streed met de Filistijnen, dreef hun vee weg en bracht hun een grote nederlaag toe. Zo bevrijdde David de inwoners van Keïla.

6 Toen Abjatar, de zoon van Achimelek, naar David bij Keïla vluchtte, had hij de efod bij zich.

7 Aan Saul werd meegedeeld, dat David Keïla was binnengetrokken. Toen zei Saul: God heeft hem aan mij overgeleverd, want door een stad met deuren en grendels binnen te trekken, heeft hij zichzelf opgesloten. 8 En Saul riep al het volk ten strijde om naar Keïla te trekken en David met zijn mannen te belegeren.

9 Toen David vernam, dat Saul kwaad tegen hem in de zin had, beval hij de priester Abjatar: Breng de efod hier. 10 En David zei: **JHWH**, God van Israël, uw knecht heeft voorzeker gehoord, dat Saul van plan is naar Keïla te komen en omwille van mij verderf over de stad te brengen. 11 Zullen de burgers van Keïla mij aan hem uitleveren? Zal Saul komen, zoals uw knecht gehoord heeft? **JHWH**, God van Israël, deel het toch uw knecht mee. **JHWH** antwoordde: Hij zal komen. 12 Daarna vroeg David: Zullen de burgers van Keïla mij en mijn mannen aan Saul uitleveren? **JHWH** zei: Zij zullen u uitleveren. 13 Toen braken David en zijn mannen, ongeveer zeshonderd, op, verlieten Keïla en trokken op goed geluk rond. Aan Saul werd meegedeeld, dat David uit Keïla ontkomen was, en hij gaf de tocht op.

David in de woestijn van Zif

14 David hield verblijf in de woestijn, in bergvestingen. Hij verbleef in het gebergte, in de woestijn van Zif. Alle dagen zocht Saul hem, maar God gaf hem niet in zijn macht. 15 David vernam, dat Saul uitgetrokken was om hem naar het leven te staan. David bevond zich in de woestijn van Zif te Choresa. 16 Toen begaf Jonatan, de zoon van Saul, zich op weg en ging naar David in Choresa. Hij versterkte zijn vertrouwen op God 17 en zei tot hem: Vrees niet, want de hand van mijn vader Saul zal u niet vinden; u zult koning over Israël zijn, en ik zal onmiddellijk onder u staan. Ook mijn vader Saul weet dit maar al te goed. 18 (A) Hierop sloten die beiden een verbond voor het aangezicht van **JHWH**. En David bleef in Choresa, maar Jonatan ging naar zijn huis.

19 (B) Enige Zifieten echter trokken naar Saul in Gibea en zeiden: Weet u wel, dat David zich bij ons verborgen houdt in de bergvestingen bij Choresa, op de heuvel van Chakila, ten zuiden van de wildernis? 20 Nu dan, indien het u, o koning, behaagt te komen, kom dan; wij nemen op ons, hem aan de koning uit te leveren. 21 Saul zei: Wees gezegend door **JHWH**, omdat u met mij begaan bent. 22 Gaat heen, overtuigt u, ziet te weten te komen, waar hij zich bevindt en wie hem daar gezien heeft; want men heeft mij gezegd, dat hij zeer listig te werk gaat. 23 Ziet al de schuilplaatsen te weten te komen, waar hij zich verbergt. Komt dan met betrouwbare gegevens bij mij terug; en ik zal met u gaan. Indien hij in het land is, zal ik hem opsporen onder alle duizenden van Juda. 24 Direct begaven zij zich

(A) **23:18** 1Sam. 18:3. (B) **23:19** Ps. 54:2.

op weg naar Zif, voor Saul uit. En David en zijn mannen waren in de woestijn Maon, in de steppe ten zuiden van de wildernis.
25 Toen Saul met zijn mannen David ging zoeken, meldde men dit aan hem, en hij trok weg naar de rots en bleef in de woestijn Maon. Saul hoorde dit en achtervolgde David in de woestijn Maon; 26 Saul ging langs de ene en David met zijn mannen langs de andere zijde van de berg. David trachtte in allerijl aan Saul te ontkomen; en reeds stond Saul met zijn mannen op het punt David en zijn mannen te omsingelen en te grijpen, 27 toen er een bode tot Saul kwam met de tijding: Trek haastig weg, want de Filistijnen zijn het land binnengevallen. 28 Daarop keerde Saul terug van de achtervolging van David en trok de Filistijnen tegemoet. Daarom noemt men die plaats: Rots van de Ontkoming.

David spaart Sauls leven

24 1 David trok vandaar en hield verblijf in de bergvestingen van Engedi. 2 Toen Saul teruggekeerd was van de vervolging van de Filistijnen, deelde men hem mee: Zie, David is in de woestijn van Engedi. 3 Daarop nam Saul drieduizend uitgelezen mannen uit heel Israël, en ging heen om David en zijn mannen te zoeken bij de Steenbokrotsen. 4 (A) Hij bereikte de schaapskooien aan de weg. Daar was een spelonk waar Saul binnenging om zich af te zonderen; David en zijn mannen zaten achter in de spelonk. 5 Toen zeiden Davids mannen tot hem: Dit is de dag, waarvan JHWH tot u gezegd heeft: zie, Ik geef uw vijand in uw macht; doe met hem wat u wilt. David stond op en sneed ongemerkt een uiteinde van Sauls mantel af.(1) 6 Daarna bonsde Davids hart, omdat hij dat stukje mantel had afgesneden; 7 (B) hij zei tot zijn mannen: mag JHWH mij ervoor bewaren, dat ik aan mijn heer, aan de gezalfde van JHWH, dit zou doen, dat ik mijn hand aan hem zou slaan; want hij is de gezalfde van JHWH. 8 En David weerhield zijn mannen door zijn woord; hij liet hun niet toe Saul te overvallen.

Saul was inmiddels opgestaan, hij verliet de spelonk en vervolgde zijn weg. 9 Daarna stond David op, ging de spelonk uit en riep Saul na: Mijn heer de koning! Saul keek om en David knielde met het aangezicht ter aarde en boog zich neer. 10 Toen zei David tot Saul: Waarom luistert u naar de woorden van mensen, die zeggen: zie, David beraamt kwaad tegen u? 11 Zie, op deze dag zien uw eigen ogen, dat JHWH u heden in de spelonk in mijn macht gegeven heeft; men sprak ervan u te doden, maar ik spaarde u en zei: ik zal mijn hand niet slaan aan mijn heer, want hij is de gezalfde van JHWH. 12 Zie eens, mijn vader, zie toch een hoekpunt van uw mantel in mijn hand! Want hieruit, dat ik een stukje van uw mantel afgesneden heb zonder u te doden, kunt u duidelijk opmaken, dat ik geen kwaad of muiterij in de zin heb, en dat ik tegen u niets heb misdaan; u echter legt het erop toe mij het leven te benemen. 13 JHWH mag rechtspreken tussen mij en u, JHWH mag mij aan u wreken, mijn hand echter zal niet tegen u zijn; 14 zoals het spreekwoord van de ouden zegt: van goddelozen komt goddeloosheid. Maar mijn hand zal niet tegen u zijn. 15 (C) Wie is de koning van Israël achterna getrokken? Wie achtervolgt u? Een dode hond! Eén enkele vlo! 16 Daarom mag JHWH Rechter zijn, en tussen mij en u oordelen; Hij mag toezien, mijn zaak beslechten en mij recht verschaffen tegenover u.
17 Toen David deze woorden tot Saul geëindigd had, vroeg Saul: Is dat uw stem, mijn zoon David? Daarop verhief Saul zijn stem en huilde. 18 Hij zei tot David: U bent rechtvaardiger dan ik, want u hebt mij goed gedaan, terwijl ik u kwaad gedaan heb; 19 u hebt heden getoond, hoezeer u mij goed hebt gedaan: hoewel JHWH mij in uw macht had overgeleverd, hebt u mij niet gedood. 20 Wanneer iemand zijn vijand aantreft, zal hij hem dan ongehinderd laten gaan? JHWH

(1) **24:5** dat is de plaats waar de gedenkkwasten zitten, zie Numeri 15:38.

(A) **24:4** Ps. 57:1; 142:1. (B) **24:7** 1Sam. 26:11. (C) **24:15** 1Sam. 26:20.

mag u belonen voor wat u mij heden gedaan hebt. 21 Nu dan, zie, ik weet, dat u zeker koning zult worden en dat het koningschap over Israël in uw hand blijvend zal zijn. 22 Zweer mij dan bij JHWH, dat u mijn nakomelingen niet zult uitroeien noch mijn naam uit mijn familie zult uitdelgen. 23 En David zwoer dit aan Saul. Toen ging Saul naar zijn huis, maar David en zijn mannen trokken naar de bergvesting.

David, Nabal en Abigaïl

25 1 Samuël stierf. Toen kwam heel Israël bijeen, bedreef rouw over hem en begroef hem in zijn huis te Rama. En David ging op weg en trok naar de woestijn Paran.

2 Nu woonde er in Maon een man, die te Karmel zijn bedrijf had. Die man was zeer rijk: hij bezat drieduizend schapen en duizend geiten. Hij was te Karmel bij het scheren van zijn schapen. 3 De man heette Nabal en zijn vrouw Abigaïl. De vrouw had een goed verstand en was mooi van gestalte, maar de man was hard en ruw in zijn optreden. Hij was een Kalebiet. 4 Toen David in de woestijn hoorde, dat Nabal zijn schapen schoor, 5 zond hij tien mannen en David zei tot de mannen: Gaat naar Karmel en begeeft u naar Nabal. Vraagt hem uit mijn naam naar zijn welstand 6 en zegt dit: Gegroet! Vrede zij u, vrede zij uw familie, vrede zij over al wat u bezit. 7 Nu dan, ik heb gehoord, dat men bij u aan het scheren is. Nu zijn wij uw herders, die bij ons hebben verbleven, niet lastig gevallen en nooit hebben zij iets gemist zolang zij te Karmel waren. 8 Vraag uw knechten, dan zullen zij het u bevestigen. Wil daarom aan deze mannen gunst betonen; wij zijn immers op een feestdag gekomen. Geef toch uw dienaren en uw zoon David, wat u voor de hand hebt.

9 Toen de mannen van David daar gekomen waren, spraken zij tot Nabal uit naam van David alles wat hun opgedragen was, en wachtten af. 10 Maar Nabal *antwoordde* de dienaren van David: Wie is David? En wie is de zoon van Isaï? Er zijn tegenwoordig veel knechten, die van hun heer weglopen. 11 Zou ik dan mijn brood, mijn water en wat ik voor mijn scheerders geslacht heb, nemen en aan mensen geven, van wie ik niet weet waar zij vandaan komen?

12 Toen maakten de mannen van David rechtsomkeert, kwamen terug en berichtten hem alles wat er gebeurd was. 13 Daarop zei David tot zijn manschappen: Laat ieder van u zijn zwaard aanbinden. Toen bond ieder zich het zwaard aan; ook David zelf bond zijn zwaard aan. Daarna trokken ongeveer vierhonderd man op achter David, terwijl er tweehonderd bij het pakgoed bleven.

14 Maar aan Abigaïl, de vrouw van Nabal, had één van de knechten meegedeeld: Zie, David heeft uit de woestijn boden gezonden om onze heer te begroeten en hij is tegen hen uitgevaren. 15 Toch zijn die mannen zeer goed voor ons geweest; zij zijn ons niet lastig gevallen en wij hebben niets gemist al de tijd, dat wij in het veld waren en in hun nabijheid op en neer trokken. 16 Een muur waren zij om ons heen, zowel bij nacht als bij dag, al de tijd, dat wij in hun nabijheid de schapen weidden. 17 Nu dan, weet wel wat u te doen staat, want over onze heer en over zijn hele huis is het onheil vast besloten, en hij is een man van niets, men kan met hem niet spreken. 18 Toen nam Abigaïl haastig tweehonderd broden, twee kruiken wijn, vijf toebereide schapen, vijf maten geroosterd koren, honderd rozijnenkoeken en tweehonderd klompen vijgen, laadde die op ezels, 19 en zei tot haar knechten: Trekt voor mij uit; zie, ik kom achter u aan. Maar haar man Nabal deelde zij het niet mee.

20 Toen zij, gezeten op de ezel, door een bergkloof omlaag reed, zie, David en zijn mannen daalden af, haar tegemoet, en zij stond voor hen. 21 David nu had gezegd: Ik ben er geheel bedrogen mee uitgekomen, dat ik alles beschermd heb wat deze in de steppe had, zodat hij niets mist van al wat hij bezit; hij heeft mij kwaad voor goed vergolden. 22 Zó mag God aan de vijanden van David doen, ja nog erger, indien ik, voordat het morgen is, van al wat hij bezit, ook maar één man in leven laat.

23 Toen Abigaïl David zag, sprong zij haastig van de ezel af en wierp zich vlak voor David op haar aangezicht; zij boog zich ter aarde, 24 wierp zich voor zijn voeten neer en zei: Op mij, mijn heer, rust de schuld. Laat uw dienares toch tot u mogen spreken, en hoor de woorden van uw dienares aan. 25 Laat mijn heer zich niet storen aan deze man van niets, aan Nabal, want zoals zijn naam is, is hij: Nabal heet hij en een dwaas is hij. Maar ik, uw dienares heb de mannen die mijn heer gezonden heeft, niet gezien. 26 Nu dan, mijn heer, zo waar JHWH leeft en zo waar u zelf leeft, die JHWH ervoor bewaard heeft bloedschuld op u te laden en het recht in eigen hand te nemen, nu dan, mag het uw vijanden en hun die kwaad tegen mijn heer beramen, vergaan als Nabal. 27 Dit geschenk dan, dat uw slavin aan mijn heer brengt, mag aan de mannen gegeven worden, die in het gevolg van mijn heer zijn. 28 Vergeef toch de overtreding van uw dienares, want JHWH zal voor mijn heer zeker een blijvend huis maken, omdat mijn heer de oorlogen van JHWH voert en er geen kwaad bij u gevonden wordt, uw leven lang. 29 Mocht ooit een mens zich opmaken om u te vervolgen en u naar het leven te staan, dan zal de ziel van mijn heer gebonden zijn in de bundel van de levenden bij JHWH, uw God, maar de ziel van uw vijanden zal Hij wegslingeren uit de holte van de slinger. 30 Als nu JHWH mijn heer doet naar al het goede dat Hij u heeft toegezegd en u tot vorst over Israël aanstelt, 31 dan zal het mijn heer niet tot een struikelblok of zijn hart tot een aanstoot zijn, dat mijn heer zonder oorzaak bloed vergoten en zichzelf recht verschaft zou hebben. En als JHWH aan mijn heer wel gedaan heeft, denk dan aan uw dienares.

32 Toen zei David tot Abigaïl: Geprezen zij JHWH, de God van Israël, die u op deze dag mij tegemoet gezonden heeft; 33 geprezen zij uw verstand en gezegend bent u zelf, dat u mij op deze dag ervan weerhouden hebt om bloedschuld op mij te laden en het recht in eigen hand te nemen. 34 Maar zo waar JHWH, de God van Israël, leeft, die mij ervoor bewaard heeft u kwaad te doen - indien u mij niet haastig tegemoet gekomen was, er zou bij Nabal niet één man in leven gebleven zijn, voordat het morgenlicht aanbreekt. 35 Toen nam David van haar aan, wat zij hem bracht, en zei tot haar: Ga in vrede naar uw huis terug; zie, ik luister naar u en ben u welgezind.

36 Abigaïl kwam bij Nabal en zie, hij had in zijn huis een feestmaal, als het feestmaal van een koning. Nabal was in een vrolijke stemming en hij was zwaar beschonken. Daarom vertelde zij hem hoegenaamd niets, voordat het morgenlicht aanbrak. 37 De volgende morgen echter, toen de roes van Nabal geweken was, vertelde zijn vrouw hem deze dingen. Toen stokte zijn hart in zijn binnenste en hij werd als een steen. 38 En na ongeveer tien dagen sloeg JHWH Nabal, zodat hij stierf.

39 Toen David hoorde, dat Nabal dood was, zei hij: Geprezen zij JHWH, die het rechtsgeding voor de schande, mij door Nabal aangedaan, gevoerd heeft en die zijn knecht van het kwade afgehouden heeft. JHWH heeft het kwade van Nabal op zijn eigen hoofd doen neerkomen. Daarop zond David boden om er met Abigaïl over te spreken, dat hij haar tot vrouw wilde nemen.

40 De dienaren van David kwamen tot Abigaïl te Karmel en spraken tot haar: David heeft ons tot u gezonden opdat hij u tot zijn vrouw zou nemen. 41 Toen stond zij op, boog zich neer met het aangezicht ter aarde en zei: Zie, uw dienares wil de slavin zijn, die de voeten van de knechten van mijn heer wast. 42 Daarna begaf Abigaïl zich haastig op weg: zij reed op haar ezel, met vijf van haar dienaressen in haar gevolg. Zij volgde de boden van David en werd zijn vrouw.

43 Ook Achinoam uit Jizreël had David tot vrouw genomen; beiden waren zijn vrouwen. 44 (A) Saul echter had zijn dochter Migal, de

(A) **25:44** 2Sam. 3:14-16.

vrouw van David, gegeven aan Palti, de zoon van Laïs, uit Gallim.

David spaart opnieuw Sauls leven

26 1 (A) De Zifieten kwamen tot Saul te Gibea en zeiden: Weet u wel, dat David zich verborgen houdt op de heuvel van Chakila bij de wildernis? 2 Toen begaf Saul zich op weg en daalde af naar de woestijn van Zif, en met hem drieduizend uitgelezen mannen van Israël, om David in de woestijn van Zif te zoeken. 3 Saul legerde zich op de heuvel van Chakila, die bij de wildernis aan de weg ligt, terwijl David zich ophield in de woestijn. Toen David merkte, dat Saul hem in de woestijn gevolgd was, 4 zond hij verspieders uit en vernam, dat Saul werkelijk gekomen was. 5 En David trok op en kwam bij de plaats waar Saul zich gelegerd had. Toen David de plaats zag, waar Saul lag met zijn krijgsoverste Abner, de zoon van Ner - Saul lag in de wagenburg, terwijl het volk rondom hem gelegerd was - 6 En David *antwoordde* en zei tot de Hethiet Achimelek en tot Abisai, de zoon van Seruja, de broeder van Joab, en vroeg: Wie wil met mij naar Saul in de legerplaats afdalen? Abisai zei: Ik zal met u afdalen.

7 David kwam met Abisai in de nacht tot het volk, en zie, daar lag Saul in de wagenburg te slapen, met zijn speer aan zijn hoofdeinde in de grond gestoken, terwijl Abner en het volk om hem heen lagen. 8 Toen zei Abisai tot David: Heden heeft God uw vijand aan u overgeleverd; nu dan, laat ik hem toch met de speer aan de aarde spietsen, in één stoot, ik hoef het geen tweede maal te doen. 9 Maar David zei tot Abisai: Breng hem niet om, want wie slaat ongestraft zijn hand aan de gezalfde van JHWH? 10 David zei: Zo waar JHWH leeft, voorzeker, JHWH zal hem slaan; hetzij, dat zijn sterfdag komt, hetzij, dat hij ten strijde trekt en weggevaagd wordt. 11 (B) Mag JHWH mij ervoor bewaren, dat ik mijn hand zou slaan aan de gezalfde van JHWH. Nu dan, neem de speer aan zijn hoofdeinde en de waterkruik, en laten wij weggaan. 12 Daarop nam David de speer en de waterkruik van Sauls hoofdeinde weg, en zij gingen heen. Niemand zag het, niemand merkte het, niemand werd wakker, want allen sliepen, daar er een diepe slaap van JHWH op hen gevallen was. 13 Toen David aan de overzijde gekomen was, ging hij op de bergtop staan, ver weg, zodat er een grote afstand tussen hen was. 14 En David riep tot het volk en tot Abner, de zoon van Ner: *Antwoordt* u niet, Abner? En Abner *antwoordde*: Wie bent u, die daar tot de koning roept? 15 Daarop riep David tot Abner: Bent u dan geen man? Wie is in Israël u gelijk? Waarom hebt u dan uw heer, de koning, niet bewaakt? Want er is iemand van het volk gekomen om de koning, uw heer, om te brengen. 16 Wat u gedaan hebt, is niet goed. Zo waar JHWH leeft, u bent ten dode opgeschreven, omdat u uw heer, de gezalfde van JHWH, niet bewaakt hebt. Nu dan, zie eens, waar de speer van de koning is en de waterkruik, die aan zijn hoofdeinde stond.

17 Saul herkende Davids stem en hij riep: Is dat uw stem, mijn zoon David? En David antwoordde: Ja, mijn heer de koning. 18 Toen zei hij: Waarom achtervolgt mijn heer toch zijn knecht? Wat heb ik toch gedaan? Wat voor kwaad heb ik bedreven? 19 Nu dan, laat mijn heer de koning luisteren naar de woorden van zijn knecht. Indien JHWH u tegen mij opzet, dan mag Hij een offer ruiken; maar indien het mensen zijn, vervloekt zijn zij voor het aangezicht van JHWH, omdat zij mij nu verwijderd houden van de gemeenschap met het erfdeel van JHWH, en zeggen: ga heen, dien andere goden. 20 Nu dan, mijn bloed mag niet ter aarde vloeien, ver van het aangezicht van JHWH. Want de koning van Israël is uitgetrokken om één enkele vlo te zoeken, zoals men een veldhoen op de bergen najaagt.

21 Toen zei Saul: Ik heb gezondigd, keer terug, mijn zoon David, want ik zal u geen kwaad meer doen, omdat mijn leven op deze dag kostbaar geweest is in uw ogen. Zie, ik heb dwaas gehandeld en zeer ernstig gedwaald. 22 Maar David

(A) **26:1** Ps. 54:2. (B) **26:11** 1Sam. 24:7.

antwoordde: Ziehier de speer, o koning! Laat een van de manschappen hier komen en haar halen. 23 En JHWH zal ieder zijn gerechtigheid en zijn trouw vergelden, want JHWH had u heden in mijn macht gegeven, maar ik wilde mijn hand niet aan de gezalfde van JHWH slaan. 24 Zie, zoals uw leven op deze dag kostbaar was in mijn ogen, zo mag mijn leven kostbaar zijn in de ogen van JHWH, en Hij mag mij redden uit alle benauwdheid. 25 Saul zei tot David: Gezegend bent u, mijn zoon David. Wat u ook doet, u zult zeker slagen. Toen vervolgde David zijn weg, en Saul keerde terug naar zijn plaats.

David bij de Filistijnen

27 1 David echter dacht bij zichzelf: Op de één of andere dag zal ik toch nog door de hand van Saul omkomen. Het is voor mij het beste, dat ik een toevlucht zoek in het land van de Filistijnen; dan zal Saul mij met rust laten en mij niet langer in het hele gebied van Israël zoeken, dan ben ik aan zijn greep ontkomen. 2 Toen trok David heen met de zeshonderd mannen die bij hem waren, naar Akis, de zoon van Maok, de koning van Gat. 3 David vestigde zich met zijn mannen bij Akis te Gat, ieder met zijn gezin; David met zijn beide vrouwen Achinoam, de Jizreëlitische, en Abigaïl, de vrouw van Nabal, de Karmelitische. 4 Toen aan Saul was meegedeeld, dat David naar Gat gevlucht was, zocht hij hem niet langer.

5 David zei tot Akis: Indien u mij gunstig gezind bent, geef mij dan een plaats in een van de steden van het vlakke land om daar te wonen. Waarom zou uw knecht bij u wonen in de koninklijke stad? 6 Toen gaf Akis hem op die dag Siklag; daarom behoort Siklag aan de koningen van Juda tot op de huidige dag. 7 En de duur van Davids verblijf in het gebied van de Filistijnen was één jaar en vier maanden.

8 David nu en zijn mannen trokken uit en deden overvallen op de Gesurieten, de Gizrieten en de Amalekieten; want dezen zijn de bewoners van het land - van vroeger, in de richting van Sur tot aan het land Egypte. 9 Telkens wanneer David dat land overviel, liet hij man noch vrouw in leven; hij roofde kleinvee, runderen, ezels, kamelen en klederen en kwam dan weer bij Akis terug. 10 Vroeg Akis: Waar hebt u heden een inval gedaan? - dan antwoordde David: In het Zuiderland van Juda, of: in het Zuiderland van de Jerachmeëlieten, of: in het Zuiderland van de Kenieten. 11 David liet man noch vrouw in leven om ze naar Gat mee te voeren, want hij dacht: Laten zij ons niet verraden en zeggen: zo heeft David gehandeld. Dit was zijn gewoonte, zolang hij in het gebied van de Filistijnen verbleef. 12 Akis echter vertrouwde David, denkende: Hij heeft zich stellig bij zijn volk, bij Israël, in een kwade reuk gebracht; voor altijd zal hij mijn knecht zijn.

Saul te Endor

28 1 In die dagen verzamelden de Filistijnen hun legers om een veldtocht tegen Israël te ondernemen. En Akis zei tot David: Bedenk wel, dat u en uw mannen met mij in het leger moeten uitrukken. 2 Toen antwoordde David Akis: Goed, u weet wel wat uw knecht doen moet. Daarop zei Akis tot David: Dan stel ik u als mijn lijfwacht aan, voor altijd.

3 (A) Samuël nu was gestorven. Geheel Israël had over hem rouw bedreven en men had hem begraven in zijn stad Rama. En Saul had de dodenbezweerders en de waarzeggers uit het land verwijderd.

4 De Filistijnen verzamelden zich, rukten op en legerden zich bij Sunem. Saul verzamelde heel Israël, en het legerde zich op Gilboa. 5 Toen Saul het leger van de Filistijnen zag, werd hij bang en zijn hart beefde zeer. 6 (B) En Saul vroeg JHWH, maar JHWH *antwoordde* hem niet, noch door dromen noch door de Urim noch door de profeten. 7 Toen zei Saul tot zijn dienaren: Zoekt mij een vrouw die geesten van doden kan bezweren; dan wil ik naar haar toe gaan en haar raadple-

(A) **28:3** 1Sam. 25:1; Lev. 20:27; Deut. 18:10,11. (B) **28:6** Num. 27:21.

gen. Zijn dienaren antwoordden hem: Zie, er is
een vrouw die geesten van doden kan bezweren,
in Endor. 8 Toen vermomde Saul zich, hij trok
andere klederen aan en ging met twee mannen
op weg. Toen zij in de nacht bij die vrouw ge-
komen waren, zei hij: Wil mij waarzeggen met
behulp van de geest van een dode, en laat mij
opkomen die ik u noemen zal. 9 Maar de vrouw
antwoordde hem: Zie, u weet, wat Saul gedaan
heeft, dat hij de dodenbezweerders en waarzeg-
gers in het land heeft uitgeroeid. Waarom spant
u mij dan een valstrik, om mij te doden? 10 Toen
zwoer Saul haar bij JHWH: Zo waar JHWH leeft,
om deze zaak zal geen schuld over u komen.
11 Daarop vroeg de vrouw: Wie moet ik u laten
opkomen? En hij antwoordde: Laat mij Samuël
opkomen. 12 Toen de vrouw Samuël zag, gaf zij
een luide gil. En de vrouw zei tot Saul: Waarom
hebt u mij bedrogen? U bent Saul zelf! 13 Maar
de koning sprak tot haar: Vrees niet; maar wat
ziet u? De vrouw antwoordde Saul: Ik zie een
bovennatuurlijk wezen uit de aarde opkomen.
14 Daarop vroeg hij haar: Hoe is zijn gestalte?
Zij antwoordde: Een oud man komt op, gehuld
in een mantel. Toen begreep Saul, dat het Samuël
was, en hij knielde met het aangezicht ter aarde
en boog zich neer.
15 Daarna sprak Samuël tot Saul: Waarom hebt
u mij verontrust en mij laten opkomen? Saul zei:
Ik verkeer in grote nood: de Filistijnen strijden
tegen mij, en God is van mij geweken. Hij *ant-
woordt* mij niet meer, noch door de dienst van
profeten noch door dromen. Daarom heb ik u
geroepen, opdat u mij bekend zou maken, wat ik
doen moet. 16 Toen sprak Samuël: Waarom raad-
pleegt u mij; JHWH is immers van u geweken en
uw vijand geworden. 17 (A) JHWH heeft gedaan,
zoals Hij door mijn dienst gesproken had: JHWH
heeft het koningschap uit uw hand gescheurd en
aan uw naaste, aan David, gegeven. 18 (B) Omdat
u naar JHWH niet geluisterd hebt en zijn bran-
dende toorn over Amalek niet hebt doen komen,
daarom heeft JHWH u op deze dag dit aange-
daan. 19 JHWH zal ook Israël met u in de macht
van de Filistijnen geven, en morgen zult u met
uw zonen bij mij zijn. Ook het leger van Israël
zal JHWH in de macht van de Filistijnen geven.
20 Op hetzelfde ogenblik viel Saul in zijn volle
lengte op de grond, zeer bang door de woorden
van Samuël. Ook begaf hem zijn kracht, omdat
hij de hele dag en de hele nacht niets gegeten
had.
21 De vrouw nu trad op Saul toe en zag, dat hij
zeer ontsteld was. Toen zei zij tot hem: Zie, uw
dienares heeft naar u geluisterd; ik heb mijn le-
ven op het spel gezet en geluisterd naar de woor-
den die u tot mij gesproken hebt. 22 Luister u nu
ook naar uw dienares. Ik wil u een stukje brood
voorzetten; eet dan, opdat u kracht mag hebben,
wanneer u op weg gaat. 23 Hij weigerde echter en
zei: Ik zal niets eten. Maar toen zowel zijn die-
naren als de vrouw er bij hem op aandrongen,
luisterde hij naar hen, stond op van de grond en
zette zich op het rustbed. 24 De vrouw nu had in
haar huis een mestkalf en slachtte dit haastig. Zij
nam meel, kneedde het en bakte er ongezuurde
koeken van. 25 Dit zette zij Saul en zijn dienaren
voor en zij aten. Daarna stonden zij op en gingen
heen, diezelfde nacht.

David door de Filistijnen teruggezonden

29 1 De Filistijnen verzamelden al hun le-
gers te Afek, terwijl de Israëlieten bij
de bron te Jizreël gelegerd waren. 2 Toen nu
de stadsvorsten van de Filistijnen voorbijtrok-
ken in afdelingen van honderd en duizend, en
ook David en zijn mannen tenslotte met Akis
voorbijtrokken, 3 zeiden de aanvoerders van de
Filistijnen: Wat moeten deze Hebreeën? Akis ant-
woordde de aanvoerders van de Filistijnen: Dat
is immers David, de dienaar van Saul, de koning
van Israël, die al sinds jaar en dag bij mij is, zon-
der dat ik iets op hem aan te merken had van de
dag af, dat hij overgelopen is, tot op deze dag.
4 Maar de aanvoerders van de Filistijnen werden
boos op hem; de aanvoerders van de Filistijnen

1Sam.

(A) **28:17** 1Sam. 15:28. (B) **28:18** 1Sam. 15:3-9.

zeiden tot hem: Zend die man heen, laat hij teruggaan naar de plaats die u hem aangewezen hebt, en niet met ons ten strijde trekken, opdat hij geen tegenstander van ons zal worden in de strijd. Waarmee zou deze bij zijn heer in de gunst kunnen komen? 5 (A) Is het niet met de hoofden van deze mannen? Is dit niet dezelfde David, van wie zij bij de reidans de *beurtzang* aanhieven: Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden? 6 Toen riep Akis David en zei tot hem: Zo waar **JHWH** leeft, u bent een eerlijk man en ik zou het wel goed vinden, dat u in het leger met mij uittrekt en terugkeert, want ik heb in u geen kwaad gevonden van de dag af, dat u bij mij gekomen bent, tot op deze dag; maar u bent niet aangenaam in de ogen van de stadsvorsten. 7 Nu dan, ga in vrede terug en doe niets wat de stadsvorsten van de Filistijnen mishaagt.

8 David echter zei tot Akis: Wat heb ik gedaan? En wat hebt u op uw knecht aan te merken gehad van de dag af, dat ik in uw dienst sta, tot op deze dag, zodat ik niet mag meegaan om te strijden tegen de vijanden van mijn heer de koning? 9 Toen *antwoordde* Akis David: Ik weet het, u bent werkelijk aangenaam in mijn ogen als een engel van God. Maar de aanvoerders van de Filistijnen hebben gezegd: hij mag niet tegelijk met ons ten strijde trekken. 10 Nu dan, sta vroeg in de morgen op met de dienaren van uw heer die met u gekomen zijn; ja, staat vroeg in de morgen op, zodra het begint te lichten, en gaat heen. 11 Toen stond David met zijn mannen vroeg op om 's morgens heen te gaan, terug naar het land van de Filistijnen. En de Filistijnen rukten op naar Jizreël.

Siklag verbrand - Davids wraak op de Amalekieten

30 1 Toen David met zijn mannen op de derde dag in Siklag kwam, hadden de Amalekieten een inval gedaan in het Zuiderland en Siklag overvallen; Siklag hadden zij veroverd en met vuur verbrand. 2 En de vrouwen die daar waren, jong en oud, hadden zij gevangengenomen, zonder iemand te doden; zij dreven ze weg en gingen weer weg. 3 David kwam met zijn mannen bij de stad en zie, zij was met vuur verbrand, en hun vrouwen, zonen en dochters waren gevangengenomen. 4 Toen verhieven David en het volk dat bij hem was, hun stem en huilden, tot zij niet meer huilen konden. 5 (B) Ook de beide vrouwen van David waren gevangengenomen: Achinoam, de Jizreëlitische, en Abigaïl, de vrouw van de Karmeliet Nabal. 6 En David geraakte zeer in het nauw, omdat het volk ervan sprak hem te stenigen, want het hele volk was bitter gestemd, ieder om zijn zonen en dochters. Maar David sterkte zich in **JHWH**, zijn God.

7 (C) Toen beval David de priester Abjatar, de zoon van Achimelek: Breng mij de efod. En Abjatar bracht David de efod. 8 Daarop vroeg David **JHWH**: Moet ik deze bende achtervolgen? Zal ik ze inhalen? En Hij antwoordde hem: Achtervolg, want stellig, u zult inhalen en bevrijden. 9 Toen ging David heen met de zeshonderd mannen die bij hem waren, en zij kwamen aan de beek Besor. Terwijl de rest achterbleef, 10 zette David met vierhonderd man de vervolging voort. Tweehonderd mannen die te uitgeput waren om de beek Besor over te trekken, bleven achter.

11 Toen vonden zij op het veld een Egyptenaar en brachten hem bij David. Zij gaven hem brood en hij at, zij lieten hem water drinken, 12 en gaven hem een schijf geperste vijgen en twee rozijnenkoeken, en toen hij dat gegeten had, keerde zijn geest in hem terug, want hij had gedurende drie dagen en drie nachten niets gegeten of gedronken. 13 Daarop vroeg David hem: Van wie bent u en waar komt u vandaan? Hij antwoordde: Ik ben een Egyptische jongeman, een slaaf van een Amalekiet. Mijn heer heeft mij achtergelaten, omdat ik drie dagen geleden ziek werd. 14 Wij hadden een inval gedaan in het Zuiderland van de Keretieten, in het gebied van Juda en in het Zuiderland van Kaleb, en Siklag hebben wij

(A) **29:5** 1Sam. 18:7; 21:12. (B) **30:5** 1Sam. 25:42,43. (C) **30:7** 1Sam. 22:20-23.

met vuur verbrand. 15 David vroeg hem: Zou u
mij naar deze bende kunnen brengen? Hij zei:
Zweer mij bij God, dat u mij niet zult doden,
en mij niet aan mijn heer zult uitleveren; dan
zal ik u naar die bende brengen. 16 Hij bracht
hem erheen, en zie, zij lagen verspreid over de
hele streek, etende, drinkende en feestvierende
wegens heel die grote buit, die zij uit het land
van de Filistijnen en uit het land van Juda ge-
roofd hadden. 17 David richtte een slachting on-
der hen aan, van de schemering af tot aan de
avond van de volgende dag; en niemand van
hen ontkwam, behalve vierhonderd jonge man-
nen, die op de kamelen wegreden en ontvlucht-
ten. 18 David redde alles wat de Amalekieten ge-
roofd hadden; ook zijn beide vrouwen bevrijdde
hij. 19 Zij misten hoegenaamd niets, zonen noch
dochters, noch iets van de buit, ja, niets van wat
zij hun ontroofd hadden; alles bracht David te-
rug. 20 Ook nam David al het kleinvee en de run-
deren in bezit; men dreef die vóór het bezit uit
en zei: Dit is Davids buit.

21 Toen David bij de tweehonderd mannen
kwam, die te uitgeput waren geweest om hem te
volgen, zodat hij hen bij de beek Besor achter-
gelaten had, gingen dezen David en het volk
dat bij hem was, tegemoet. En David kwam bij
de manschappen, en vroeg hun naar hun wel-
stand. 22 Daarop *antwoordden* alle slechte en
nietswaardige onder de mannen die met David
meegegaan waren, en zij zeiden: Omdat zij niet
met ons meegegaan zijn, geven wij hun niets
van de buit die wij gered hebben, behalve aan
ieder zijn vrouw en zijn kinderen. Laten zij die
meenemen, en weggaan. 23 Maar David zei: Zo
moet u niet doen, mijn broeders, met wat JHWH
ons gegeven heeft; Hij heeft ons bewaard en de
bende die ons overviel, in onze macht gegeven.
24 Wie zou hierin naar u luisteren? Neen, het deel
van wie bij het pakgoed blijft, zal hetzelfde zijn
als van wie ten strijde trekt; gelijk op zullen zij
delen. 25 En zo is het geweest van die dag af; hij
stelde het tot inzetting en regel voor Israël tot
op deze dag.

David zendt geschenken aan de oudsten van Juda

26 Toen David te Siklag gekomen was, zond
hij een deel van de buit aan de oudsten van
Juda, zijn vrienden, met de boodschap: Hier is
voor u een geschenk uit de buit, op de vijan-
den van JHWH behaald, 27 aan die te Betel, aan
die te Ramot in het Zuiderland, aan die te Jattir,
28 aan die te Aroër, aan die te Sifmot, aan die
te Estemoa, 29 aan die te Rakal, aan die in de ste-
den van de Jerachmeëlieten, aan die in de steden
van de Kenieten, 30 aan die te Chorma, aan die te
Bor-Asan, aan die te Atak, 31 aan die te Hebron
en aan alle plaatsen waar David met zijn mannen
rondgezworven had.

Sauls dood

31 1 Intussen streden de Filistijnen tegen
Israël. De mannen van Israël sloegen voor
hen op de vlucht en er vielen doden op het ge-
bergte Gilboa. 2 De Filistijnen dan zaten Saul en
zijn zonen op de hielen en zij doodden Jonatan,
Abinadab en Malkisua, de zonen van Saul.

3 Daarop werd de strijd voor Saul te zwaar;
toen de boogschutters hem onder schot kregen,
beefde hij zeer voor de schutters. 4 En Saul zei
tot zijn wapendrager: Trek uw zwaard en door-
steek mij daarmee, opdat deze onbesnedenen
niet komen en mij doorsteken en de spot met mij
drijven. Maar zijn wapendrager wilde niet, om-
dat hij ervoor terugschrok. Daarop nam Saul het
zwaard en stortte zich erin. 5 Toen zijn wapen-
drager zag, dat Saul dood was, stortte hij zich
ook in zijn zwaard en stierf met hem. 6 Zo stier-
ven op die dag Saul, zijn drie zonen en zijn wa-
pendrager, ook al zijn mannen, tegelijk.

7 Toen de Israëlieten aan de overzijde van de
vlakte en aan de overzijde van de Jordaan be-
merkten, dat de mannen van Israël de vlucht
genomen hadden, en dat Saul en zijn zonen
dood waren, verlieten zij de steden en vluchtten;
daarna kwamen de Filistijnen en nestelden zich
daarin. 8 Toen nu de Filistijnen de volgende dag
de gesneuvelden kwamen plunderen, vonden zij
Saul en zijn drie zonen liggen op het gebergte

Gilboa. 9 Zij hakten zijn hoofd af, roofden zijn
wapenrusting en zonden boden rond in het land
van de Filistijnen om de goede tijding te mel-
den in de tempels van hun afgoden en aan het
volk. 10 En zij legden zijn wapenrusting neer in
de tempel van Astarte, en zijn lijk hingen zij aan
de muur van Bet-San.
11 Toen de inwoners van Jabes in Gilead hoor-
den wat de Filistijnen met Saul gedaan hadden,
12 begaven alle strijders zich op weg, liepen de
hele nacht door en haalden de lijken van Saul
en zijn zonen van de muur van Bet-San. Daarna
kwamen zij in Jabes terug en verbrandden ze
daar. 13 Zij namen hun gebeente en begroeven
het onder de tamarisk te Jabes. Toen vastten zij
zeven dagen lang.

2 Samuël

Hebreeuws: Sje-moe-eel (God heeft gehoord)

David ontvangt bericht van Sauls dood

1 [1] Na de dood van Saul, toen David was teruggekeerd van het verslaan van de Amalekieten, en David twee dagen in Siklag had verbleven, [2] kwam er op de derde dag een man uit het leger, bij Saul vandaan, met gescheurde klederen en aarde op zijn hoofd. Toen hij bij David kwam, wierp hij zich ter aarde en boog zich neer.

[3] En David vroeg hem: Vanwaar komt u? Hij zei tot hem: Ik ben ontkomen uit het leger van Israël. [4] Daarop vroeg David hem: Wat is er gebeurd? Vertel het mij. Hij antwoordde: Het volk is gevlucht uit de strijd; niet alleen zijn velen van het volk gevallen en omgekomen, maar ook Saul en zijn zoon Jonatan zijn dood. [5] David zei tot de jongeman die hem het bericht bracht: Hoe weet u, dat Saul en zijn zoon Jonatan dood zijn? [6] (A) De jongeman die hem het bericht bracht, zei: Ik bevond mij toevallig op het gebergte Gilboa; en zie, Saul leunde op zijn speer, zie, de wagens en de ruiters drongen op hem aan. [7] Toen keerde hij zich om, zag mij en riep mij; en ik zei: Hier ben ik. [8] Daarop vroeg hij mij: Wie bent u? Ik antwoordde hem: Ik ben een Amalekiet. [9] Toen zei hij tot mij: Treed op mij toe en dood mij, want een duizeling heeft mij bevangen, maar mijn leven is nog geheel in mij. [10] Toen trad ik op hem toe en doodde hem, want ik begreep, dat hij, na eenmaal gevallen te zijn, toch niet in leven zou blijven. Daarop nam ik de diadeem, die om zijn hoofd en de armband, die om zijn arm was; en deze breng ik hier aan mijn heer.

[11] Toen greep David zijn klederen en scheurde ze; en alle mannen die bij hem waren, evenzo. [12] En zij jammerden, huilden en vastten tot de avond over Saul, over zijn zoon Jonatan, over het volk van JHWH en over het huis Israël, omdat zij door het zwaard gevallen waren.

[13] David nu vroeg de jongeman die hem het bericht had gebracht: Vanwaar bent u? Hij antwoordde: Ik ben de zoon van een vreemdeling, een Amalekiet. [14] Daarop zei David tot hem: Hoe? Hebt u zich niet ontzien, uw hand uit te steken om de gezalfde van JHWH om te brengen? [15] Toen riep David een van zijn jongemannen en gebood: Treed nader, stoot hem neer. Deze sloeg hem, zodat hij stierf. [16] En David zei tot hem: Uw bloed zij op uw hoofd, want uw eigen mond heeft tegen u *getuigd*, doordat u gezegd hebt: ik heb de gezalfde van JHWH gedood.

Davids klaagzang over Saul en Jonatan

[17] En David zong dit klaaglied over Saul en zijn zoon Jonatan, [18] (B) en hij gaf bevel, de Judeeërs (dit lied van) de boog te leren; zie, het is geschreven in het Boek van de Oprechten.

[19] Het sieraad, o Israël - op uw hoogten ligt het verslagen! Hoe zijn de helden gevallen!

[20] Verkondigt het niet te Gat, boodschapt het niet op de straten van Askelon, opdat de dochters van de Filistijnen zich niet verheugen, opdat de dochters van de onbesnedenen niet jubelen!

[21] Bergen van Gilboa, noch dauw, noch regen, zal op u zijn, u velden van de heffingen. Want daar is het schild van de helden weggeworpen, het schild van Saul, niet met olie bestreken.

[22] Zonder het bloed van de verslagenen en het vet van de helden keerde de boog van Jonatan nooit terug, en leeg kwam het zwaard van Saul niet weer.

[23] Saul en Jonatan, de beminden en geliefde mannen, waren in leven en sterven niet geschei-

(A) **1:6** 1Sam. 31:1-6; 1Kron. 10:1-6. (B) **1:18** Joz. 10:13.

den. Zij waren sneller dan arenden, sterker dan leeuwen.
24 Dochters van Israël, huilt over Saul, die u weelderig kleedde in scharlaken, die gouden sieraden hechtte aan uw klederen.
25 Hoe zijn de helden gevallen te midden van de strijd! Jonatan ligt verslagen op uw hoogten.
26 Het is mij bang om u, mijn broeder Jonatan, u was mij zeer lief; uw liefde was mij wonderlijker dan liefde van vrouwen.
27 Hoe zijn de helden gevallen, de krijgswapens verloren gegaan!

David wordt koning over Juda

2 1 Hierna vroeg David JHWH: Zal ik optrekken naar één van de steden van Juda? JHWH antwoordde hem: Trek op. David zei: Waarheen zal ik optrekken? En Hij antwoordde: naar Hebron.
2 (A) Toen trok David daarheen met zijn twee vrouwen: Achinoam, de Jizreëlitische, en Abigaïl, de vrouw van de Karmeliet Nabal. 3 Ook liet David zijn mannen die bij hem waren, meetrekken, ieder met zijn gezin, en zij vestigden zich in de steden van Hebron. 4 (B) En de mannen van Juda kwamen en zalfden David daar tot koning over het huis van Juda.

Toen men David meedeelde, dat de mannen van Jabes in Gilead Saul hadden begraven, 5 zond hij boden naar de mannen van Jabes in Gilead en liet hun zeggen: Weest gezegend door JHWH, omdat u aan uw heer, aan Saul, deze liefdedienst bewezen en hem begraven hebt.
6 En nu, mag JHWH u liefde en trouw bewijzen. Ook ik zal u gelijke weldaad bewijzen, omdat u dit gedaan hebt. 7 Nu dan, laten uw handen sterk zijn en weest dappere mannen, al is uw heer Saul dood; en het huis van Juda heeft mij tot koning over zich gezalfd.

Strijd tussen David en Isboset

8 Abner, de zoon van Ner, de legeroverste van Saul, had Isboset, de zoon van Saul, genomen, naar Machanaïm overgebracht 9 en koning gemaakt over Gilead, over de Asurieten, over Jizreël, over Efraïm en over Benjamin, ja, over heel Israël. 10 Isboset, de zoon van Saul, was veertig jaar oud, toen hij koning werd over Israël, en hij regeerde twee jaar. Slechts het huis van Juda volgde David. 11 De hele tijd, dat David te Hebron koning was over het huis van Juda, was zeven jaar en zes maanden.
12 Abner dan, de zoon van Ner, trok met de manschappen van Isboset, de zoon van Saul, uit Machanaïm naar Gibeon. 13 Ook Joab, de zoon van Seruja, en de manschappen van David, trokken uit. Zij ontmoetten elkaar bij de vijver van Gibeon en bleven ieder aan een kant van de vijver. 14 Toen zei Abner tot Joab: Laten de jonge mannen aantreden en in onze tegenwoordigheid een kampspel houden. Joab antwoordde: Dat is goed. 15 Toen traden zij aan en werden geteld: twaalf voor Benjamin, voor Isboset, de zoon van Saul, en twaalf uit de manschappen van David.
16 En zij grepen elkaar bij het hoofd, en terwijl de één zijn zwaard in de zijde van de ander stootte, stortten zij samen neer; daarom noemt men die plaats Chelkat-Hassurim; zij ligt bij Gibeon. 17 Die dag werd de strijd buitengewoon hevig, en Abner en de mannen van Israël werden verslagen door de manschappen van David.
18 Nu waren aldaar drie zonen van Seruja: Joab, Abisai en Asaël; Asaël was snelvoetig als een gazel in het veld. 19 En hij achtervolgde Abner en week van achter Abner niet af, door naar rechts of naar links te gaan. 20 Toen keerde Abner zich om en vroeg: Bent u het, Asaël? Hij antwoordde: Ja. 21 Daarop zei Abner tot hem: Wijk af naar rechts of naar links, grijp een van de jonge mannen en neem zijn uitrusting. Maar Asaël wilde niet achter hem vandaan gaan.
22 Abner zei opnieuw tot Asaël: Ga toch achter mij vandaan. Waarom zou ik u ter aarde slaan? Hoe zou ik dan uw broeder Joab onder de ogen kunnen komen? 23 Maar hij weigerde weg te gaan. Toen stak Abner hem met het achtereind van de speer in het onderlijf, zodat de speer er

(A) **2:2** 1Sam. 25:42,43. (B) **2:4** 1Sam. 31:11-13.

aan de achterkant weer uitkwam; en hij viel daar en bleef op de plaats dood. En allen die bij de plaats kwamen, waar Asaël gevallen en gestorven was, bleven stilstaan.

24 Maar Joab en Abisai achtervolgden Abner. Toen de zon ondergegaan was en zij gekomen waren bij de heuvel Amma, die ten oosten van Giach ligt, in de richting van de woestijn van Gibeon, 25 verzamelden de Benjaminieten zich achter Abner, sloten zich tot één groep aaneen en hielden halt op de top van een heuvel. 26 En Abner riep Joab toe: Moet het zwaard dan maar steeds blijven verslinden? Weet u niet, dat het einde bitter zal zijn? Hoelang zal het duren, voordat u het volk beveelt terug te keren van de achtervolging van hun broeders? 27 Joab antwoordde: Zo waar God leeft, had u maar eerder gesproken, dan zou het krijgsvolk reeds deze morgen zich hebben teruggetrokken en de achtervolging van zijn broeders gestaakt hebben. 28 Toen blies Joab op de hoorn en al het volk hield halt; het achtervolgde Israël niet langer en zette de strijd niet voort.

29 Abner en zijn mannen trokken die hele nacht door de Vlakte, staken de Jordaan over, liepen een groot deel van de dag door en kwamen te Machanaïm. 30 Maar Joab keerde terug van de achtervolging van Abner en riep het hele volk bijeen. Van Davids manschappen werden vermist negentien man, en ook Asaël; 31 maar de manschappen van David hadden een slachting aangericht onder Benjamin, zodat er van de mannen van Abner driehonderd en zestig gesneuveld waren. 32 Zij namen Asaël op en begroeven hem in het graf van zijn vader te Betlehem. Daarop trokken Joab en zijn mannen de hele nacht voort; en het begon licht te worden, toen zij in Hebron aankwamen.

3 1 En er was een langdurige strijd tussen het huis van Saul en het huis van David; David werd gaandeweg sterker en het huis van Saul gaandeweg zwakker.

Zonen van David

2 In Hebron werden David zonen geboren. Zijn eerstgeborene was Amnon, van Achinoam, de Jizreëlitische; 3 zijn tweede was Kileab, van Abigaïl, de vrouw van de Karmeliet Nabal; de derde was Absalom, de zoon van Maäka, de dochter van Talmai, de koning van Gesur; 4 de vierde Adonia, de zoon van Chaggit; de vijfde Sefatja, de zoon van Abital; 5 en de zesde Jitream, van Egla, de vrouw van David. Deze werden David te Hebron geboren.

Abner onderhandelt met David

6 Gedurende de strijd tussen het huis van Saul en het huis van David, kreeg Abner steeds meer invloed in het huis van Saul. 7 Saul nu had een bijvrouw gehad, die Rispa heette; zij was de dochter van Ajja. (Isboset) zei tot Abner: Waarom bent u gekomen tot de bijvrouw van mijn vader? 8 Toen werd Abner zeer boos over de woorden van Isboset en zei: Ben ik een hondskop, die het met Juda houdt? Ik ben nog steeds trouw aan het huis van uw vader Saul, aan zijn broeders en aan zijn vrienden, en ik heb u niet in Davids handen laten vallen, en nu verwijt u mij een misstap met een vrouw? 9 (A) Zo mag God Abner doen, ja nog erger: wat JHWH aan David gezworen heeft, zal ik voor hem bewerken: 10 het koningschap aan het huis van Saul ontnemen en de troon van David oprichten over Israël en over Juda, van Dan tot Berseba. 11 En hij was niet meer in staat, Abner iets te antwoorden, omdat hij bang voor hem was.

12 Toen zond Abner boden tot David, ter plaatse waar hij was, met de boodschap: van wie is het land? Sluit toch een verbond met mij; zie, dan zal ik u helpen om heel Israël uw zijde te doen kiezen. 13 En hij zei: Goed, ik zal een verbond met u sluiten, maar één ding eis ik van u: dat u mij niet bezoekt, zonder eerst, wanneer u mij komt bezoeken, Migal, de dochter van Saul, te brengen.

(A) **3:9** 1Sam. 15:28.

14 (A) Ook zond David boden tot Isboset, de
zoon van Saul, met de boodschap: Geef mijn
vrouw Migal, die ik mij tot bruid verworven heb
met honderd voorhuiden van Filistijnen. 15 Toen
liet Isboset haar van haar man, van Paltiël, de
zoon van Laïs, weghalen. 16 En haar man ging
met haar mee; hij volgde haar, al huilend, tot
Bachurim toe. Toen zei Abner tot hem: Ga weg,
keer terug. En hij keerde terug.
17 Abner overlegde met de oudsten van Israël
en zei: Al lange tijd hebt u David tot koning over
u verlangd. 18 Handelt dan nu, want JHWH heeft
van David gezegd: door de macht van David,
mijn knecht, zal Ik mijn volk Israël verlossen
uit de macht van de Filistijnen en van al zijn
vijanden. 19 Ook sprak Abner vertrouwelijk met
Benjamin; bovendien ging hij David in Hebron in
vertrouwen meedelen, al wat Israël en het hele
huis van Benjamin van plan waren.
20 Abner kwam tot David in Hebron, vergezeld
van twintig man. Toen richtte David voor Abner
en de mannen, die bij hem waren, een maaltijd
aan. 21 En Abner zei tot David: Laat ik mij opma-
ken en geheel Israël gaan verzamelen tot mijn
heer, de koning, opdat zij een verbond met u
sluiten en u koning wordt over het geheel, waar-
naar uw verlangen uitgaat. Toen liet David Abner
gaan en hij vertrok in vrede.

Abner door Joab omgebracht

22 En zie, de manschappen van David en Joab
keerden van een strooptocht terug en brachten
een rijke buit mee. Abner nu was niet meer bij
David in Hebron, want hij had hem in vrede laten
vertrekken. 23 Toen Joab en het hele leger dat
bij hem was, waren teruggekeerd, deelde men
Joab mee: Abner, de zoon van Ner, is bij de ko-
ning gekomen en hij heeft hem in vrede laten
gaan. 24 Daarop ging Joab naar de koning en zei:
Wat hebt u gedaan? Zie, Abner is bij u gekomen;
waarom hebt u hem dan laten gaan, zodat hij on-
gehinderd kon vertrekken? 25 U kent Abner, de
zoon van Ner. Hij is gekomen om u te bedriegen
en op de hoogte te komen van uw doen en laten
en van wat u van plan bent te ondernemen.
26 Daarna ging Joab van David weg en zond
Abner boden achterna, die hem deden terugke-
ren van de put Sira. Maar David wist er niets van.
27 Toen Abner in Hebron terugkeerde, nam Joab
hem binnen in de poort ter zijde, alsof hij ver-
trouwelijk met hem wilde spreken; en hij stak
hem daar in het onderlijf zodat hij stierf, om het
bloed van zijn broeder Asaël. 28 Toen David dit
later hoorde, zei hij: Ik en mijn koningschap zijn
voor altijd tegenover JHWH onschuldig aan het
bloed van Abner, de zoon van Ner. 29 Mag het
neerkomen op het hoofd van Joab en op zijn hele
familie; mag er nooit in het huis van Joab iemand
ontbreken, die een vloeiing heeft, melaats is, op
een stok moet steunen, door het zwaard valt of
broodgebrek heeft.
30 Zo hebben Joab en zijn broeder Abisai
Abner omgebracht, omdat hij hun broeder Asaël
te Gibeon in de strijd had gedood. 31 En David
zei tot Joab en tot al het volk dat bij hem was:
Scheurt uw klederen, omgordt u met rouwgewa-
den en gaat jammerend voor Abner uit. Koning
David ging achter de baar. 32 Toen men Abner
in Hebron begroef, verhief de koning zijn stem
en huilde bij het graf van Abner en al het volk
huilde. 33 De koning hief dit klaaglied aan over
Abner: Moest Abner sterven zoals een dwaas
sterft?
34 Uw handen waren niet gebonden en uw voe-
ten waren niet in kettingen geklonken. U bent ge-
vallen, zoals men door booswichten valt. - En al
het volk huilde nog meer over hem.
35 Al het volk kwam bij David aandringen, nog
diezelfde dag iets te eten, maar David zwoer:
Zo mag God mij doen, ja nog erger, indien ik
voor zonsondergang brood of wat dan ook proef.
36 Al het volk bemerkte dit en keurde het goed,
zoals het alles goedkeurde, wat de koning deed.
37 Toen begreep al het volk en heel Israël op die
dag, dat het niet van de koning was uitgegaan,
Abner, de zoon van Ner, te doden.

(A) **3:14** 1Sam. 18:27.

38 De koning zei tot zijn dienaren: Weet u niet,
dat er deze dag een vorst, een groot man, ge-
vallen is in Israël? 39 Maar ik ben nu nog zwak,
ofschoon tot koning gezalfd, terwijl deze man-
nen, de zonen van Seruja, harder zijn dan ik. Mag
JHWH hem die het kwaad gedaan heeft, naar zijn
kwaad vergelden.

Isboset vermoord

4 1 Toen de zoon van Saul hoorde, dat Abner
in Hebron de dood had gevonden, ontzonk
hem de moed, en heel Israël was verbijsterd.
2 Nu had de zoon van Saul twee mannen, aan-
voerders van krijgsbenden, de één heette Baäna
en de ander Rekab, zij waren zonen van de
Beërotiet Rimmon, die tot de Benjaminieten be-
hoorde. - Want ook Beërot wordt bij Benjamin ge-
rekend. 3 De Beërotieten waren naar Gittaïm ge-
vlucht en daar vreemdelingen geworden tot op
de huidige dag. -
4 (A) Jonatan, de zoon van Saul, had een zoon,
die verlamd was aan zijn voeten. Vijf jaar was
hij oud, toen de tijding over Saul en Jonatan uit
Jizreël binnenkwam. Zijn voedster had hem toen
opgenomen en was gevlucht, maar door haar
haastige vlucht was hij gevallen en kreupel ge-
worden. Hij heette Mefiboset.
5 De zonen nu van de Beërotiet Rimmon, Rekab
en Baäna, gingen heen en kwamen op het heetst
van de dag bij het huis van Isboset, terwijl hij
zijn middagrust nam. 6 En zie, zij gingen tot
midden in het huis, alsof zij tarwe wilden ha-
len, en staken hem in het onderlijf. Daarop ont-
kwamen Rekab en zijn broeder Baäna. 7 Zij wa-
ren in het huis gegaan, terwijl hij op zijn bed
lag in zijn slaapkamer; en zij sloegen hem dood
en hakten zijn hoofd af. Zij namen zijn hoofd
mee, liepen de hele nacht voort langs de weg
door de Vlakte, 8 brachten het hoofd van Isboset
tot David te Hebron en zeiden tot de koning:
Ziehier het hoofd van Isboset, de zoon van uw
vijand Saul, die u naar het leven heeft gestaan;
JHWH heeft op deze dag aan mijn heer de koning
wraak geschonken op Saul en op zijn nageslacht.
9 David echter *antwoordde* Rekab en zijn broe-
der Baäna, de zonen van de Beërotiet Rimmon,
en zei tot hen: Zo waar JHWH leeft, die mij uit alle
benauwdheid verlost heeft - 10 (B) ik heb hem die
mij het bericht bracht: zie, Saul is dood, en die
zichzelf beschouwde als brenger van goede tij-
ding, in Siklag gegrepen en gedood, en zo hem
zijn bodeloon gegeven; 11 hoeveel te meer, nu
goddeloze mannen een rechtvaardig man in zijn
huis op zijn bed gedood hebben! Zou ik dan nu
zijn bloed niet van uw hand eisen en u van de
aarde wegdoen? 12 En op bevel van David dood-
den hen de dienaren; zij hakten hun de handen
en voeten af en hingen hen op bij de vijver in
Hebron. Maar zij namen het hoofd van Isboset en
begroeven het in het graf van Abner te Hebron.

David wordt koning over heel Israël

5 1 Toen kwamen alle stammen van Israël bij
David te Hebron en zeiden: Zie, wij zijn uw
eigen vlees en bloed. 2 Reeds vroeger, toen Saul
nog koning over ons was, was u het, die Israël
deed uittrekken en weer terugbracht. En JHWH
sprak tot u: U zult mijn volk Israël weiden en
vorst over Israël zijn. 3 Dus kwamen alle oud-
sten van Israël bij de koning te Hebron, en ko-
ning David sloot met hen voor het aangezicht
van JHWH te Hebron een verbond; daarop zalf-
den zij David tot koning over Israël.
4 (C) Dertig jaar was David oud, toen hij ko-
ning werd; veertig jaar heeft hij geregeerd.
5 In Hebron heeft hij zeven jaar en zes maanden
geregeerd over Juda, en in Jeruzalem drieënder-
tig jaar over heel Israël en Juda.

David verovert Jeruzalem en vestigt zich daar

6 (D) De koning trok met zijn mannen naar
Jeruzalem op, tegen de Jebusieten, die in die
landstreek woonden. Dezen zeiden tot David: U
komt hier niet binnen; blinden en lammen zullen
u terugdrijven! Zij bedoelden: David komt hier
nooit binnen. 7 Maar David veroverde de burcht

(A) **4:4** 2Sam. 9:3. (B) **4:10** 2Sam. 1:1-16. (C) **5:4** 1Kon. 2:11; 1Kron. 3:4; 29:27. (D) **5:6** Joz. 15:63; Richt. 1:21.

Sion, dat is de stad van David. 8 David had toen gezegd: Wie de Jebusieten wil verslaan, moet door de watergang binnendringen; van lammen en blinden heeft David een hartgrondige afkeer. Daarom zegt men: Blinden en lammen mogen niet binnenkomen.

9 En David ging in de burcht wonen en noemde die: Stad van David. Hij bouwde versterkingen rondom, van de Millo af binnenwaarts. 10 En David nam steeds toe in grootheid, en JHWH God van de legermachten, was met hem.

11 Chiram, de koning van Tyrus, zond gezanten naar David, en cederhout, timmerlieden en steenhouwers; zij bouwden voor hem een paleis. 12 Toen bemerkte David, dat JHWH hem als koning over Israël bevestigd had en zijn koningschap in hoog aanzien had gebracht ter wille van zijn volk Israël.

13 David nam ook nog bijvrouwen en vrouwen uit Jeruzalem, nadat hij van Hebron gekomen was, en er werden David nog meer zonen en dochters geboren. 14 Dit zijn de namen van hen die hem in Jeruzalem geboren werden: Sammua, Sobab, Natan, Salomo, 15 Jibchar, Elisua, Nefeg, Jafia, 16 Elisama, Eljada en Elifelet.

David verslaat de Filistijnen

17 Toen de Filistijnen hoorden, dat men David tot koning over Israël gezalfd had, trokken alle Filistijnen op om zich van David meester te maken. Maar David hoorde het, en begaf zich naar de vesting. 18 Toen de Filistijnen gekomen waren en zich in de vlakte Refaïm verspreid hadden, 19 vroeg David JHWH: Zal ik optrekken tegen de Filistijnen? Zult U hen in mijn macht geven? En JHWH antwoordde David: Trek op, want Ik zal de Filistijnen zeker in uw macht geven. 20 Toen kwam David te Baäl-Perasim, waar hij hen versloeg. En hij zei: JHWH is voor mij uit door mijn vijanden heengebroken, zoals water doorbreekt. Daarom noemde men die plaats Baäl-Perasim. 21 Zij lieten daar zelfs hun afgodsbeelden achter, en David en zijn mannen namen ze mee.

22 Toen de Filistijnen opnieuw opgetrokken waren en zich in de vlakte Refaïm verspreid hadden, 23 raadpleegde David JHWH, en Hij zei: Trek niet op; maak een omtrekkende beweging tot achter hen, zodat u hen kunt aanvallen van de kant van de balsemstruiken. 24 En zodra u een geluid van stappen hoort in de toppen van de balsemstruiken, haast u dan, want dan is JHWH voor u uitgetrokken om het leger van de Filistijnen te verslaan. 25 David nu deed aldus, zoals JHWH hem geboden had, hij versloeg de Filistijnen, van Geba af tot bij Gezer.

De ark overgebracht naar Jeruzalem

6 1 Opnieuw vergaderde David alle jongemannen in Israël, dertigduizend; 2 (A) en trok op en ging met al het volk dat bij hem was, uit Baäle-Jehuda, om vandaar de ark van God mee te voeren, waarover de naam is uitgeroepen: de naam van JHWH van de legermachten, die op de cherubs troont. 3 (B) Zij vervoerden de ark van God op een nieuwe wagen; zij haalden haar uit het huis van Abinadab op de heuvel, en Uzza en Achio, de zonen van Abinadab, leidden de wagen met de ark van God; 4 Achio liep voor de ark uit. 5 David en het hele huis van Israël dansten voor het aangezicht van JHWH, onder begeleiding van allerlei (instrumenten van) cipressenhout, citers, harpen, tamboerijnen, rinkelbellen en cimbalen.

6 Maar toen zij bij de dorsvloer van Nakon kwamen, strekte Uzza zijn hand uit naar de ark van God en greep haar, omdat de runderen uitgleden. 7 En de toorn van JHWH ontbrandde tegen Uzza en God sloeg hem daar om deze onbedachtzaamheid; hij stierf daar bij de ark van God. 8 David was diep getroffen, omdat JHWH zulk een zware slag aan Uzza had toegebracht; daarom noemt men die plaats Peres-Uzza tot op de huidige dag. 9 In die dagen vreesde David JHWH en hij zei: Hoe zou de ark van JHWH tot mij komen? 10 Daarom wilde David de ark van JHWH niet bij

(A) **6:2** Ex. 25:22. (B) **6:3** 1Sam. 7:1,2.

zich nemen in de stad van David, maar liet haar onderbrengen in het huis van de Gatiet Obed-Edom.
11 (A) En de ark van JHWH bleef drie maanden in het huis van de Gatiet Obed-Edom, en JHWH zegende Obed-Edom en zijn hele huis.
12 Aan koning David werd meegedeeld: JHWH heeft het huis van Obed-Edom en al wat hij bezit, gezegend, ter wille van de ark van God. Toen ging David heen en haalde de ark van God onder gejuich uit het huis van Obed-Edom naar de stad van David.
13 Nadat de dragers van de ark van JHWH zes stappen voortgegaan waren, offerde hij een rund en een gemest kalf.
14 En David danste uit alle macht voor het aangezicht van JHWH;
David nu was omgord met een linnen lijfrok.
15 David en het hele huis Israël haalden de ark van JHWH, onder gejubel en hoorngeschal.
16 Toen de ark van JHWH de stad van David binnenkwam, keek Migal, de dochter van Saul, door het venster en zag koning David huppelen en dansen voor het aangezicht van JHWH; en zij verachtte hem in haar hart.
17 Nadat zij de ark van JHWH binnengebracht hadden, zetten zij haar neer op haar plaats, in de tent die David voor haar gespannen had, en David bracht brandoffers en vredeoffers voor het aangezicht van JHWH.
18 Toen David gereed was met het brengen van de brandoffers en de vredeoffers, zegende hij het volk in de naam van JHWH van de legermachten.
19 (B) Hij deelde uit aan het hele volk, aan de hele menigte van Israël, zowel mannen als vrouwen, ieder één broodkoek, één stuk vlees, en één druivenkoek. Daarop ging al het volk heen, ieder naar zijn huis.
20 Toen David terugkeerde om zijn gezin te begroeten, ging Migal, de dochter van Saul, David tegemoet, en zei: Wat een eer heeft de koning van Israël zich nu verworven, dat hij zich heden ontbloot heeft voor de ogen van de slavinnen van zijn dienaren, zoals een lichtzinnig man zich schaamteloos ontbloot!
21 Maar David zei tot Migal: Voor het aangezicht van JHWH, die mij verkozen heeft boven uw vader en boven heel zijn huis om mij aan te stellen tot vorst over het volk van JHWH, over Israël, - voor het aangezicht van JHWH heb ik gedanst.
22 Ja, ik zal mij nog geringer gedragen dan ik deed; ik zal onaanzienlijk zijn in eigen ogen, en bij de slavinnen van wie u spreekt, bij hen wil ik eer verwerven.
23 Migal nu, de dochter van Saul, bleef kinderloos tot de dag van haar dood toe.

Belofte over Salomo's tempelbouw

7 1 Toen de koning in zijn paleis was gaan wonen en JHWH hem aan alle zijden van al zijn vijanden rust gegeven had,
2 zei de koning tot de profeet Natan: Zie toch, ik woon in een cederen paleis, terwijl de ark van God verblijft onder een tentkleed.
3 Toen zei Natan tot de koning: Welaan, doe al wat in uw hart is, want JHWH is met u.
4 Maar in die nacht kwam het woord van JHWH tot Natan:
5 Ga, spreek tot mijn knecht, tot David: Zo zegt JHWH: zou u voor Mij een huis bouwen om in te wonen?
6 Ik heb immers in geen huis gewoond van de dag af, dat Ik de Israëlieten uit Egypte voerde, tot nu toe, maar Ik ben rondgetrokken in een tent, in een tabernakel.
7 Heb Ik ooit, terwijl Ik met al de Israëlieten rondtrok, tot één van de stamhoofden van Israël die Ik geboden had, mijn volk Israël te weiden, het woord gesproken: Waarom bouwt u Mij niet een huis van cederhout?
8 Nu dan, zo moet u spreken tot mijn knecht, tot David: Zo zegt JHWH van de legermachten: Ik heb u gehaald uit de weide van achter de schapen, om vorst te zijn over mijn volk, over Israël,
9 en Ik ben met u geweest overal waar u gegaan bent. Al uw vijanden heb Ik vóór u uitgeroeid. Ook zal Ik u een grote naam maken zoals die van de groten van de aarde.
10 Ik zal een plaats bepalen voor mijn volk, voor Israël, en het planten, zodat het op zijn eigen plaats kan wonen, zonder dat het meer opgeschrikt wordt en boosdoeners het *onderdrukken* zoals vroeger,
11 sinds de tijd dat Ik richters over mijn volk

(A) **6:11** 1Kron. 26:4,5. (B) **6:19** 1Kron. 16:43.

Israël aangesteld heb. Ik zal u rust geven van al uw vijanden. Ook kondigt **JHWH** u aan: **JHWH** zal u een huis bouwen. 12 (A) Wanneer uw dagen vervuld zijn en u bij uw vaderen te ruste bent gegaan, dan zal Ik uw nakomeling, uw eigen zoon, na u doen optreden, en Ik zal zijn koningschap bevestigen. 13 Die zal voor mijn naam een huis bouwen, en Ik zal zijn koninklijke troon voor altijd bevestigen. 14 (B) Ik zal hem tot een vader zijn, en hij zal Mij tot een zoon zijn. Wanneer hij ongerechtigheid bedrijft, zal Ik hem tuchtigen met een roede van de mensen en met slagen van de mensenkinderen. 15 Maar mijn goedheid zal van hem niet wijken, zoals Ik haar heb doen wijken van Saul, die Ik voor uw aangezicht heb weggedaan. 16 (C) Uw huis en uw koningschap zullen voor altijd blijvend zijn voor uw aangezicht, uw troon zal vast staan voor altijd.

17 Geheel overeenkomstig deze woorden en dit gezicht, heeft Natan tot David gesproken.

Davids dankgebed

18 Toen ging koning David naar binnen, zette zich neer voor het aangezicht van **JHWH** en zei: Wie ben ik, Heer **JHWH**, en wat is mijn huis, dat U mij tot hiertoe gebracht hebt? 19 En dit was nog te weinig in uw ogen, Heer **JHWH**; daarom hebt U over het huis van uw knecht ook gesproken over de verre toekomst, en dit is de *torah* voor de mens, Heer **JHWH**.

20 Wat kan David nog meer tot U spreken? U kent uw knecht, Heer **JHWH**. 21 Ter wille van uw woord en naar uw hart hebt U al dit grote gedaan en aan uw knecht verkondigd. 22 Daarom bent U groot, Heer **JHWH**, want niemand is U gelijk en geen God is er behalve U naar al wat wij met onze oren gehoord hebben. 23 (D) En wie is gelijk uw volk, zoals Israël, het enige volk op aarde, dat God Zich tot een volk ging vrijkopen, om Zich een naam te maken, en voor hen grote en vreselijke daden te doen: voor uw land, voor het aangezicht van uw volk, dat U uit Egypte, uit de (heiden)volken en hun goden hebt vrijgekocht?

24 U hebt voor Uzelf uw volk Israël voor altijd bevestigd tot uw volk, en U, **JHWH**, was hun tot een God.

25 En nu, **JHWH** God, houd U voor altijd aan het woord dat U gesproken hebt over uw knecht en zijn huis, en doe zoals U gesproken hebt. 26 Dan zal uw naam groot zijn voor altijd, zodat men zeggen zal: **JHWH** van de legermachten is God over Israël: en dan zal het huis van uw knecht David blijvend zijn voor uw aangezicht. 27 Want U, **JHWH** van de legermachten, God van Israël, hebt aan uw knecht geopenbaard: Ik zal u een huis bouwen. Daarom heeft uw knecht het gewaagd, dit gebed tot U te richten. 28 Nu dan, Heer **JHWH**, U bent God en uw woorden zijn waarheid; U hebt dit goede over uw knecht gesproken. 29 Het behaagt U nu het huis van uw knecht te zegenen, opdat het voor altijd voor uw aangezicht mag bestaan. Want U, Heer **JHWH**, hebt gesproken, en door uw zegen zal het huis van uw knecht voor altijd gezegend zijn.

Davids overwinningen

8 1 Daarna versloeg David de Filistijnen en *onderwierp* hen; en David ontnam de Filistijnen het bestuur over de hoofdstad. 2 Ook versloeg hij de Moabieten, en mat hen af met een snoer, terwijl hij hen op de grond deed neerliggen; hij mat telkens twee snoeren af om te doden en één vol snoer om in het leven te laten. En de Moabieten werden schatplichtige onderdanen van David.

3 Voorts versloeg David Hadadezer, de zoon van Rechob, de koning van Soba, toen deze zijn macht aan de rivier de Eufraat ging herstellen. 4 En David nam van hem gevangen zeventienhonderd ruiters en twintigduizend man voetvolk, en David liet alle wagenpaarden, met uitzondering van honderd, de pezen doorsnijden. 5 Toen kwamen de Arameeërs van Damascus Hadadezer, de koning van Soba, te hulp, maar David versloeg van de Arameeërs tweeëntwintigduizend man. 6 Daarop legde David bezettingen in het Aramese rijk van Damascus, en de

(A) **7:12** Ps. 89:4,5; 132:11; Joh. 7:42; Hand. 2:30. (B) **7:14** Ps. 89:27,28; 2Cor. 6:18; Heb. 1:5. (C) **7:16** Ps. 89:37,38. (D) **7:23** Deut. 4:34.

Arameeërs werden Davids schatplichtige onderdanen. JHWH gaf David de overwinning overal waar hij heentrok. 7 En David nam de gouden schilden die de dienaren van Hadadezer gedragen hadden, en bracht ze naar Jeruzalem. 8 En uit Betach en Berotai, steden van Hadadezer, voerde koning David zeer veel koper weg.

9 Toen Toï, de koning van Hamat, hoorde, dat David het hele leger van Hadadezer verslagen had, 10 zond Toï zijn zoon Joram naar koning David om hem naar zijn welstand (Hebreeuws: sjaloom) te vragen en hem ermee te prijzen dat hij Hadadezer had bestreden en verslagen - want Hadadezer was Toï's tegenstander -; zilveren, gouden en koperen voorwerpen bracht hij mee. 11 Ook deze voorwerpen heiligde koning David aan JHWH, evenals het zilver en het goud dat hij geheiligd had van al de (heiden)volken, die hij had onderworpen: 12 van Aram, Moab, de Ammonieten, de Filistijnen, Amalek, en van de buit van Hadadezer, de zoon van Rechob, de koning van Soba.

13 (A) David verwierf zich roem bij zijn terugkeer door het verslaan van de Edomieten in het Zoutdal: achttienduizend man. 14 En hij legde in Edom bezettingen; in heel Edom legde hij bezettingen, zodat alle Edomieten onderdanen werden van David. JHWH gaf David de overwinning overal waar hij heentrok.

Davids beambten

15 Toen David over heel Israël koning was geworden, handhaafde David recht en gerechtigheid onder zijn hele volk. 16 Joab, de zoon van Seruja, voerde het bevel over het leger; Josafat, de zoon van Achilud, was kanselier; 17 Sadok, de zoon van Achitub en Achimelek, de zoon van Abjatar, waren priesters; Seraja was schrijver; 18 Benaja, de zoon van Jojada, voerde het bevel over de Keretieten en de Peletieten; en de zonen van David waren priesters.(1)

David en Mefiboset

9 1 (B) David zei: Is er soms nog iemand over van het huis van Saul? Dan zal ik hem trouw bewijzen ter wille van Jonatan. 2 Nu behoorde tot het huis van Saul een knecht, die Siba heette. Men riep hem bij David en de koning vroeg hem: Bent u Siba? Hij antwoordde: Uw dienaar. 3 (C) Daarop zei de koning: Is er soms nog iemand over van het huis van Saul? Dan wil ik hem de goedheid van God bewijzen. Toen sprak Siba tot de koning: Er is nog een zoon van Jonatan, die verlamd is aan beide voeten. 4 De koning vroeg: Waar is hij? En Siba antwoordde de koning: Zie, hij is in het huis van Makir, de zoon van Ammiël, te Lo-Debar.

5 Daarop liet koning David hem halen uit het huis van Makir, de zoon van Ammiël, uit Lo-Debar. 6 En Mefiboset, de zoon van Jonatan, de zoon van Saul, kwam bij David, wierp zich op zijn aangezicht en boog zich neer. David zei: Mefiboset! En hij antwoordde: Hier is uw dienaar. 7 Daarop sprak David tot hem: Wees niet bang, want ik zal u voorzeker trouw bewijzen ter wille van uw vader Jonatan; ik zal u alle landerijen van uw vader Saul teruggeven, en u zult geregeld aan mijn tafel eten. 8 Toen boog hij zich neer en zei: Wat is uw knecht, dat u zich bekommert om een dode hond, als ik ben? 9 Daarna riep de koning Siba, de knecht van Saul, en zei tot hem: Al wat aan Saul en aan zijn hele huis toebehoorde, geef ik aan de zoon van uw heer. 10 U moet voor hem het land bewerken, u, uw zonen en uw knechten, en de oogst binnenhalen, opdat de zoon van uw heer te eten zal hebben. Mefiboset, de zoon van uw heer, zal geregeld aan mijn tafel eten. Siba nu had vijftien zonen en twintig knechten. 11 Siba zei tot de koning: Geheel zoals mijn heer de koning zijn knecht gebiedt, zal uw knecht doen. Dus at Mefiboset aan de tafel van David als één van de zonen van de koning. 12 En Mefiboset had een jonge zoon, die Micha heette. Allen die in

(1) **8:18** Vraag (zonder antwoord): Hoe kunnen Davids zonen priesters zijn als alleen Levieten priesters kunnen zijn en David en zijn zonen uit de stam Juda zijn?

(A) **8:13** Ps. 60:2. (B) **9:1** 1Sam. 20:15-17. (C) **9:3** 2Sam. 4:4.

het huis van Siba woonden, waren knechten van Mefiboset. 13 Mefiboset woonde te Jeruzalem, want hij at geregeld aan de tafel van de koning. Hij nu was verlamd aan beide voeten.

Davids oorlog tegen Ammonieten en Arameeërs

10 1 Daarna stierf de koning van de Ammonieten en zijn zoon Chanun werd koning in zijn plaats. 2 Toen zei David: Ik zal vriendschap betonen aan Chanun, de zoon van Nachas, zoals zijn vader mij vriendschap betoond heeft. Daarom liet David hem door zijn dienaren zijn deelneming betuigen wegens het verlies van zijn vader. Maar toen de dienaren van David in het land van de Ammonieten gekomen waren, 3 zeiden de vorsten van de Ammonieten tot hun heer Chanun: Meent u, dat David uw vader eren wil, nu hij u boden van rouwbeklag gezonden heeft? Heeft David zijn dienaren niet tot u gezonden om de stad te verkennen, haar te verspieden en haar te verwoesten?

4 Toen nam Chanun de dienaren van David, liet de helft van hun baard wegscheren, en hun kleren halverwege, tot hun achterste, afsnijden, waarna hij hen heenzond. 5 Men deelde dit aan David mee en hij zond hun boden tegemoet, want de mannen waren diep beschaamd; en de koning beval: Blijft in Jericho, totdat uw baard weer aangegroeid is, en komt dan terug.

6 Toen de Ammonieten bemerkten, dat zij zich in een kwade reuk gebracht hadden bij David, zonden zij boden en huurden van de Arameeërs van Bet-Rechob en van de Arameeërs van Soba twintigduizend man voetvolk, en van de koning van Maäka duizend man; en verder de mannen van Tob: twaalfduizend man. 7 Toen David dit hoorde, zond hij Joab uit met het hele leger, de helden. 8 En de Ammonieten rukten uit en schaarden zich in slagorde bij de ingang van de poort, terwijl de Arameeërs van Soba en Rechob en de mannen van Tob en Maäka afzonderlijk in het veld gelegerd waren. 9 Daar Joab bemerkte, dat de aanval hem zowel vóór als achter bedreigde, deed hij een keus uit alle uitgelezen manschappen van Israël, en stelde hen op tegenover de Arameeërs. 10 De rest van de soldaten daarentegen plaatste hij onder bevel van zijn broeder Abisai, die hen in slagorde tegenover de Ammonieten stelde. 11 Toen zei hij: Indien de Arameeërs mij te sterk zijn, dan moet u mij te hulp komen; en indien de Ammonieten u te sterk zijn, dan zal ik u te hulp komen. 12 Wees sterk en laten wij ons dapper gedragen voor ons volk en voor de steden van onze God. Laat JHWH doen wat goed is in zijn ogen. 13 Daarop bonden Joab en het krijgsvolk dat bij hem was, de strijd aan met de Arameeërs en zij sloegen voor hem op de vlucht. 14 Toen de Ammonieten zagen, dat de Arameeërs gevlucht waren, sloegen zij voor Abisai op de vlucht en trokken zich terug in de stad. Daarna keerde Joab terug van de Ammonieten en kwam te Jeruzalem.

15 Toen de Arameeërs zagen, dat zij tegen Israël de nederlaag geleden hadden, trokken zij zich samen, 16 en Hadadezer liet de Arameeërs die aan de overzijde van de Rivier woonden, uitrukken; zij kwamen te Chelam onder aanvoering van Sobak, de krijgsoverste van Hadadezer. 17 Op dit bericht vergaderde David heel Israël, trok de Jordaan over en kwam naar Chelam. Toen schaarden de Arameeërs zich in slagorde tegenover David en streden met hem, 18 maar de Arameeërs sloegen voor Israël op de vlucht, en David doodde van de Arameeërs zevenhonderd wagenpaarden en veertigduizend ruiters. Hun krijgsoverste Sobak verwondde hij zó, dat hij daar stierf. 19 Toen al de koningen, de vazallen van Hadadezer, bemerkten, dat zij door Israël verslagen waren, sloten zij vrede met Israël en onderwierpen zich aan hen; en de Arameeërs durfden de Ammonieten niet weer te hulp te komen.

David en Batseba

11 1 (A) In het daaropvolgende jaar, ten tijde, dat de koningen plegen ten strijde te trekken, zond David Joab uit en zijn knechten met hem, en ook heel Israël, en zij vernietigden de Ammonieten en sloegen het beleg voor Rabba, maar David bleef in Jeruzalem.

2 Op zekere avond stond David van zijn rustbed op en wandelde op het dak van het paleis, en hij zag van het dak af een vrouw, bezig zich te baden; en die vrouw was zeer mooi van uiterlijk. 3 Toen liet David naar die vrouw vragen en men zei: Wel, dat is Batseba, de dochter van Eliam, de vrouw van de Hethiet Uria. 4 Daarop zond David boden om haar te halen. Zij kwam tot hem, en hij lag bij haar - zij had zich van haar onreinheid gezuiverd -; daarna keerde zij terug naar haar huis. 5 En de vrouw werd zwanger en liet David weten: Ik ben zwanger.

6 Toen zond David een boodschap tot Joab: Zend de Hethiet Uria tot mij. En Joab zond Uria naar David. 7 Toen Uria bij hem kwam, vroeg David naar de welstand van Joab en van het volk en naar de stand van de oorlog. 8 Daarop zei David tot Uria: Ga naar uw huis en was uw voeten. Toen Uria heenging uit het paleis, werd hem een geschenk van de koning nagebracht. 9 Maar Uria legde zich te ruste bij de ingang van het paleis bij al de knechten van zijn heer en ging niet naar zijn huis. 10 Men deelde David mee: Uria is niet naar zijn huis gegaan. Toen zei David tot Uria: Bent u niet van de reis gekomen? Waarom bent u niet naar uw huis gegaan? 11 Maar Uria sprak tot David: De ark en Israël en Juda verblijven in tenten en mijn heer Joab en de knechten van mijn heer zijn in het veld gelegerd; zou ik dan naar mijn huis gaan om te eten en te drinken en bij mijn vrouw te liggen? Zo waar u leeft en zo waar uw ziel leeft, dat zal ik niet doen! 12 David zei tot Uria: Blijf ook vandaag hier, dan zal ik u morgen laten gaan. En Uria bleef in Jeruzalem die dag en de volgende dag.

13 Toen riep David hem tot zich om in zijn tegenwoordigheid te eten en te drinken, en hij maakte hem dronken. Hij echter ging 's avonds heen om op zijn slaapplaats bij de knechten van zijn heer zich te ruste te leggen. En naar zijn huis ging hij niet.

14 Toen schreef David de volgende morgen een brief aan Joab en verzond die door Uria. 15 En hij schreef in die brief: Plaatst Uria in het heetst van de strijd; trekt u dan van hem terug, opdat hij zal worden getroffen en zal sneuvelen.

16 Bij de belegering van de stad zette Joab toen Uria op een plaats, waarvan hij wist, dat daar geoefende strijders stonden. 17 Toen de mannen van de stad een uitval deden en met Joab streden, vielen er enigen van het krijgsvolk, van de knechten van David; ook de Hethiet Uria sneuvelde. 18 Daarop liet Joab aan David de hele loop van de strijd melden. 19 Hij beval de bode: Indien de koning, nadat u hem de hele loop van de strijd van het begin tot het einde verteld hebt, 20 in toorn geraakt en tot u zegt: waarom bent u zo dicht bij de stad gekomen om te strijden; wist u niet, dat men van de muur af schieten zou, 21 (B) wie versloeg Abimelech, de zoon van Jerubbeset, wierp niet een vrouw een bovenste molensteen op hem van de muur af, zodat hij bij Tebes de dood vond, waarom bent u zo dicht bij de muur gekomen? - dan moet u zeggen: ook uw knecht, de Hethiet Uria, is dood.

22 De bode ging heen en deelde bij zijn aankomst David alles mee wat Joab hem had opgedragen. 23 De bode zei tot David: Die mannen waren sterker dan wij en deden tegen ons een uitval, in het open veld. Maar wij drongen hen terug tot de ingang van de poort. 24 Toen schoten de boogschutters van de muur af op uw knechten, zodat er enige knechten van de koning sneuvelden; ook uw knecht, de Hethiet Uria, is dood. 25 Daarop zei David tot de bode: Zo moet u spreken tot Joab: Bekommer u hierover niet, want het zwaard verteert nu eens dezen, dan weer anderen. Zet de strijd tegen de

(A) **11:1** 1Kron. 20:1. (B) **11:21** Richt. 9:53.

stad krachtig voort en verwoest haar. Bemoedig hem daarmee.

26 Toen Uria's vrouw hoorde, dat Uria, haar man, dood was, bedreef zij rouw over haar echtgenoot. 27 Nadat de rouw voorbij was, liet David haar naar zijn huis halen. Zij werd hem tot vrouw en baarde hem een zoon. Maar de zaak, die David gedaan had, was kwaad in de ogen van **JHWH**.

Natans bestraffing, Davids berouw

12 1 (A) En **JHWH** zond Natan tot David. Deze kwam bij hem en zei tot hem: Er waren in een stad twee mannen; de één was rijk en de ander arm. 2 De rijke had zeer veel schapen en runderen; 3 de arme had niets, behalve één klein ooilam dat hij had gekocht en opgekweekt. Het groeide bij hem op, samen met zijn kinderen; het at van zijn brood, dronk uit zijn beker en sliep in zijn schoot, het was hem als een dochter.

4 Eens kreeg de rijke man bezoek; en hij kon er niet toe komen, een van zijn schapen of runderen te nemen en te bereiden voor de reiziger die bij hem was gekomen; dus nam hij het ooilam van de arme man en bereidde dat voor de man die bij hem gekomen was.

5 Toen ontbrandde de toorn van David zeer tegen die man en hij zei tot Natan: Zo waar **JHWH** leeft: de man die dit gedaan heeft, is ten dode opgeschreven. 6 En het ooilam moet hij viervoudig vergoeden omdat hij dit gedaan heeft en geen medelijden had. 7 Daarop sprak Natan tot David: U bent die man! Zo zegt **JHWH**, de God van Israël: Ik heb u gezalfd tot koning over Israël en u gered uit de macht van Saul. 8 Ik heb u gegeven het huis van uw heer, en de vrouwen van uw heer in uw schoot. Ik heb u gegeven het huis van Israël en Juda - en indien dat te weinig geweest was, dan had Ik u nog wel meer gegeven. 9 Waarom hebt u het woord van **JHWH** veracht, en gedaan wat kwaad is in zijn ogen? De Hethiet Uria hebt u door het zwaard verslagen; zijn vrouw hebt u zich tot vrouw genomen, hemzelf hebt u door het zwaard van de Ammonieten gedood. 10 Nu dan, het zwaard zal van uw huis nooit meer wijken, omdat u Mij hebt veracht, en de vrouw van de Hethiet Uria genomen hebt, opdat zij u tot vrouw zou zijn. 11 (B) Zo zegt **JHWH**: Zie, Ik zal over u een kwaad doen komen, uit uw eigen huis; Ik zal uw vrouwen voor uw ogen weghalen en aan uw naaste geven; die zal bij uw vrouwen liggen op klaarlichte dag. 12 Want u hebt het wel in het verborgen gedaan, maar Ik zal dit doen in tegenwoordigheid van heel Israël en in het volle licht. 13 Toen sprak David tot Natan: Ik heb tegen **JHWH** gezondigd. En Natan zei tot David: **JHWH** heeft uw zonde vergeven: u zult niet sterven, 14 ofschoon u door deze daad de vijanden van **JHWH** zeer hebt doen lasteren, - de zoon echter, die u geboren is, zal sterven.

15 Daarop ging Natan naar zijn huis. En **JHWH** sloeg het kind, dat de vrouw van Uria aan David gebaard had, met een ziekte. 16 Toen zocht David God ter wille van de jongen, hij vastte en telkens, als hij naar binnen gegaan was, bracht hij de nacht door, liggend op de grond. 17 En de oudsten van zijn huis kwamen bij hem om hem van de grond te doen opstaan, maar hij wilde niet; ook at hij niet met hen.

18 Op de zevende dag nu stierf het kind. En de dienaren van David durfden hem niet mee te delen, dat het kind dood was. Want zij zeiden: Zie, toen het kind nog in leven was, hebben wij tot hem gesproken en heeft hij naar ons niet geluisterd; hoe zouden wij dan tot hem kunnen zeggen: het kind is dood? Hij zou iets kwaads kunnen doen. 19 Toen David zag, dat zijn dienaren onder elkaar fluisterden, begreep hij, dat het kind dood was. En David vroeg zijn dienaren: Is het kind dood? Zij zeiden: Het is dood. 20 Toen stond David op van de grond, waste zich, zalfde zich en verwisselde zijn klederen; hij ging het huis van **JHWH** binnen en boog zich neer. Daarna ging hij naar zijn huis terug, en op zijn verzoek zetten zij hem brood voor en hij at. 21 Toen zeiden zijn dienaren tot hem: Waarom hebt u dit gedaan? Terwijl het kind nog leefde, hebt u ter wille

(A) **12:1** Ps. 51:2. (B) **12:11** 2Sam. 16:22.

daarvan gevast en gehuild, maar nu het kind gestorven is, bent u opgestaan en hebt brood gegeten. 22 En hij zei: Zolang het kind nog leefde, heb ik gevast en gehuild, omdat ik dacht: misschien is JHWH mij genadig, zodat het kind in leven blijft. 23 Maar nu is het dood - waarom zou ik dan vasten? Kan ik het nog doen terugkeren? Ik zal wel tot hem gaan, maar hij keert tot mij niet terug.

24 Daarna troostte David zijn vrouw Batseba; hij kwam tot haar en had gemeenschap met haar, zij baarde een zoon en hij noemde hem Salomo. JHWH nu had hem lief: 25 Hij zond een boodschap door de profeet Natan en noemde hem Jedidja, omwille van JHWH.

Einde van de oorlog tegen de Ammonieten

26 Joab deed een aanval op Rabba van de Ammonieten en nam de koningsstad in. 27 Toen zond Joab boden naar David met het bericht: Ik heb op Rabba een aanval gedaan, zelfs heb ik de waterstad ingenomen. 28 Nu dan, breng u de rest van het krijgsvolk bijeen, beleger de stad en neem haar in, opdat niet ik de stad inneem en niet mijn naam over haar zal worden uitgeroepen.

29 Daarop vergaderde David al het krijgsvolk, trok naar Rabba en nam het stormenderhand in. 30 Hij nam hun koning de kroon van het hoofd - zij had een gewicht van een talent goud, en bevatte een kostbare steen. Die werd op het hoofd van David gezet. Ook voerde hij zeer veel buit uit de stad weg. 31 De bevolking die erin was, liet hij naar buiten brengen en hij legde ze onder zagen, ijzeren pinnen en ijzeren bijlen; ook liet hij hen overbrengen naar de tichelwerken. Evenzo deed David met alle steden van de Ammonieten. Hierop keerde David met al het volk naar Jeruzalem terug.

Amnon en Tamar

13 1 Daarna gebeurde het volgende. Absalom, de zoon van David, had een bekoorlijke zus, Tamar geheten; en Amnon, de zoon van David, kreeg haar lief. 2 Amnon leed er zó onder, dat hij ziek werd omwille van zijn zus Tamar; want zij was een maagd en het leek Amnon onmogelijk haar iets aan te doen. 3 Nu had Amnon een vriend, Jonadab geheten, de zoon van Sima, de broer van David; en Jonadab was een zeer schrander man. 4 Deze zei tot hem: Waarom, o koningszoon, ziet u er elke morgen zo somber uit? Zou u het mij niet meedelen? En Amnon zei tot hem: Ik heb Tamar, de zus van mijn broer Absalom lief. 5 Toen zei Jonadab tot hem: Leg u in bed en houd u ziek. Wanneer uw vader u dan komt bezoeken, dan moet u tot hem zeggen: laat toch mijn zus Tamar komen om mij te eten te geven. Als zij dan voor mijn ogen het voedsel bereidt, zodat ik het zien kan, dan zal ik dat uit haar hand eten.

6 Daarop ging Amnon in bed liggen en hield zich ziek. Toen de koning hem kwam bezoeken, zei Amnon tot de koning: Laat toch mijn zus Tamar komen om voor mijn ogen een paar koeken te bakken, dat ik die uit haar hand zal eten. 7 Toen zond David aan Tamar in het paleis de boodschap: Ga naar het huis van uw broer Amnon en bereid hem voedsel. 8 Toen ging Tamar naar het huis van haar broer Amnon, die in bed lag, en zij nam deeg, kneedde het, maakte er voor zijn ogen koeken van en bakte ze. 9 Daarop nam zij de pan en diende ze voor hem op, maar Amnon weigerde te eten en zei: Laat iedereen bij mij weggaan. Toen ging iedereen bij hem weg. 10 Daarop zei Amnon tot Tamar: Breng mij het eten in de slaapkamer, opdat ik het uit uw hand zal eten. En Tamar nam de koeken die zij bereid had, en bracht die aan haar broer Amnon in de slaapkamer. 11 Toen zij hem het eten aanreikte, greep hij haar vast en zei tot haar: Kom, ga bij mij liggen, mijn zus. 12 Maar zij zei tot hem: Neen, mijn broer, *onteer* mij niet, want zo iets doet men niet in Israël; doe toch niet zulk een schandelijke dwaasheid. 13 En ik, waarheen zou ik met mijn schande gaan? En u, u zou in Israël voor een dwaas gehouden worden. Nu dan, spreek toch met de koning, want hij zal u mij niet weigeren. 14 Hij wilde echter naar haar niet luis-

teren, maar overweldigde haar, *onteerde* haar(1) en lag bij haar. 15 Daarna kreeg Amnon een zeer grote afkeer van haar; ja, de afkeer die hij tegen haar kreeg, was groter dan de liefde waarmee hij haar had liefgehad; en Amnon zei tot haar: Sta op, ga weg! 16 Toen sprak zij tot hem met het oog op dit grote kwaad: Mij weg te zenden is erger dan het andere dat u mij aangedaan hebt. Maar hij wilde naar haar niet luisteren, 17 en riep zijn knecht, die hem bediende, en zei: Breng ze bij mij vandaan, naar buiten, en grendel de deur achter haar. 18 Zij nu droeg een pronkgewaad; want in zulke lange gewaden gingen de dochters van de koning, zolang zij meisjes waren, gekleed. En zijn dienaar bracht haar naar buiten en grendelde de deur achter haar. 19 Toen strooide Tamar as op haar hoofd, scheurde het pronkgewaad dat zij droeg, legde haar hand op haar hoofd en ging al jammerend heen.

20 En haar broer Absalom zei tot haar: Heeft uw broer Amnon omgang met u gehad? Nu dan, mijn zus, zwijg erover; hij is uw broer, trek u dit niet te zeer aan. En Tamar ging in het huis van haar broer Absalom wonen, als een eenzame. 21 Toen de koning David dit alles hoorde, werd hij zeer boos. 22 Absalom sprak echter met Amnon noch ten kwade noch ten goede, maar Absalom haatte Amnon, omdat deze zijn zus Tamar *onteerd* had.(2)

Amnon gedood - Absaloms vlucht

23 Na twee volle jaren gebeurde het, dat Absalom schaapscheerders had in Baäl-Chasor, dat bij Efraïm ligt; en Absalom nodigde al de zonen van de koning uit. 24 Toen kwam Absalom bij de koning en zei: Zie, uw knecht heeft schaapscheerders; laat toch de koning en zijn dienaren met uw knecht meegaan. 25 Maar de koning sprak tot Absalom: Neen, mijn zoon, laten wij niet allen gaan, opdat wij u niet tot last zijn. Toen drong hij er bij hem op aan; hij wilde echter niet gaan, maar gaf hem zijn zegen. 26 Daarop zei Absalom: Zo niet, laat dan tenminste mijn broer Amnon met ons meegaan. De koning echter antwoordde hem: Waarom zou hij met u gaan? 27 Maar toen Absalom er bij hem op aandrong, liet hij Amnon en al de zonen van de koning met hem meegaan.

28 Absalom nu gaf zijn knechten het bevel: Ziet toch, als het hart van Amnon vrolijk is van de wijn en ik tot u zeg: slaat Amnon dood, dan moet u hem doden. Vreest niet. Ik heb het u toch bevolen? Weest sterk; weest dappere mannen! 29 En de knechten van Absalom deden met Amnon, zoals Absalom bevolen had. Toen stonden al de zonen van de koning op, zij bestegen allen hun muildieren en vluchtten.

30 Zij waren nog onderweg, toen het gerucht David bereikte: Absalom heeft al de zonen van de koning doodgeslagen, niet één van hen is overgebleven. 31 Toen stond de koning op, scheurde zijn klederen en legde zich neer op de grond; en al zijn dienaren stonden met gescheurde klederen bij hem. 32 Maar Jonadab, de zoon van Sima, de broer van David, *antwoordde* en zei: Laat mijn heer niet denken, dat men al de jonge mannen, al de zonen van de koning, gedood heeft; alleen Amnon is dood, want dat was op Absaloms gezicht te lezen van de dag af, dat hij zijn zus Tamar *onteerd* heeft.(3) 33 Nu dan, laat mijn heer de koning deze gedachte in zijn hart niet toelaten, dat al de zonen van de koning dood zouden zijn, want alleen Amnon is dood.

34 Absalom nu nam de vlucht. Toen sloeg de knecht die de wacht had, zijn ogen op, en zag opeens een grote menigte op de weg achter hem, langs de zijde van de berg. 35 En Jonadab zei tot de koning: Zie, daar komen de zonen van de koning; het is zoals uw knecht gezegd heeft. 36 Nauwelijks was hij uitgesproken, of de zonen van de koning kwamen. Zij verhieven hun stem en huilden; ook de koning en al zijn dienaren huilden zeer luid.

(1) **13:14** Hier wordt het Hebreeuwse werkwoord "anah" gebruikt. Dat woord heeft vier hoofdbetekenissen, 1. antwoorden, 2. *verootmoedigen*, 3. mee bezig houden en 4. beurtzang; "onteren" valt onder 2. *verootmoedigen*.
(2) **13:22** Idem. (3) **13:32** Idem.

37 (A) Absalom dan was gevlucht en gegaan
naar Talmai, de zoon van Ammichur, de ko-
ning van Gesur. En (David) treurde alle dagen
over zijn zoon. 38 Absalom dan was gevlucht
en naar Gesur gegaan; hij bleef daar drie jaar.
39 Toen smachtte koning David van verlangen
naar Absalom; want hij had zich getroost over
de dood van Amnon.

Terugkeer van Absalom

14 1 Toen Joab, de zoon van Seruja, be-
merkte, dat het hart van de koning naar
Absalom uitging, 2 zond hij een boodschap naar
Tekoa en liet vandaar een wijze vrouw halen; en
hij zei tot haar: Doe, alsof u in de rouw bent,
trek rouwkleederen aan, zalf u niet met olie, en
gedraag u als een vrouw die al lange tijd over een
dode treurt. 3 Ga dan naar de koning en spreek
tot hem als volgt - en Joab legde haar de woorden
in de mond.
4 Toen de Tekoïtische vrouw bij de koning bin-
nengetreden was, wierp zij zich op haar aange-
zicht ter aarde, boog zich neer en zei: Help, o ko-
ning! 5 De koning vroeg haar: Wat hebt u? Zij ant-
woordde: Helaas, ik ben een weduwe, want mijn
man is gestorven. 6 Uw dienares had twee zonen;
zij kregen samen onenigheid in het veld en daar
niemand tussenbeide kwam, sloeg de één de an-
der dood. 7 En zie, het hele geslacht heeft zich
tegen uw dienares gekeerd en zegt: Lever hem
die zijn broeder doodgeslagen heeft uit, opdat
wij hem ter dood brengen om zijn broeder, die
hij gedood heeft, en zo ook de erfgenaam van
het leven beroven. Uitdoven willen zij de gloei-
ende kool, die mij nog rest, om voor mijn man
geen naam of nakomelingschap op de aardbo-
dem over te laten.
8 Toen sprak de koning tot de vrouw: Ga naar
uw huis, dan zal ik over u beslissingen nemen.
9 De Tekoïtische vrouw zei tot de koning: De
schuld, mijn heer de koning, komt op mij neer
en op mijn familie; de koning en zijn troon gaan
vrijuit. 10 Toen zei de koning: Breng ieder die
iets tegen u mocht zeggen, tot mij; dan zal hij u
niet meer lastig vallen. 11 Zij zei: Laat toch de ko-
ning denken aan JHWH, uw God, opdat de bloed-
wreker niet te veel onheil zal aanrichten en opdat
zij mijn zoon niet van het leven beroven. Toen
sprak hij: Zo waar JHWH leeft - geen haar van
uw zoon zal ter aarde vallen!
12 Daarop zei de vrouw: Mag uw dienares toch
een woord tot mijn heer de koning spreken.
Hij antwoordde: Spreek. 13 En de vrouw zei:
Waarom koestert u dan zulke gedachten tegen
het volk van God? Want doordat de koning dit
woord gesproken heeft, is hij zelf als een schul-
dige, nu de koning niet laat terugkeren die hij
verstoten heeft. 14 Want wij moeten zeker ster-
ven, en worden als water, op de aarde uitgego-
ten, dat niet verzameld wordt. God neemt echter
het leven niet weg, maar zoekt wegen dat een
verstotene niet van Hem verstoten zal blijven.
15 Welnu, de reden waarom ik gekomen ben om
dit woord tot de koning, mijn heer, te spreken,
is deze, dat het volk mij bang gemaakt heeft.
Daarom dacht uw dienares: ik wil eens tot de
koning spreken, misschien willigt de koning het
verzoek van zijn dienares in, 16 want de koning
zal gehoor geven en zijn dienares redden uit de
macht van de man die mij en mijn zoon samen
wil uitroeien uit het erfdeel van God. 17 (B) Ook
dacht uw dienares: het woord van mijn heer de
koning zal wel geruststellend zijn, want als een
engel van God, zó is mijn heer de koning, die ho-
ren kan wat goed is en kwaad. En JHWH, uw God,
zij met u.
18 Toen *antwoordde* de koning en zei tot de
vrouw: Verberg mij toch niets van wat ik u vragen
zal. De vrouw zei: Spreek mijn heer de koning.
19 Daarop sprak de koning: Is Joabs hand met u
in dit alles? En de vrouw *antwoordde*: Zo waar u
leeft, mijn heer de koning, het is niet mogelijk
naar rechts of naar links uit te wijken, wanneer
mijn heer de koning iets zegt. Inderdaad is het
uw dienaar Joab, die mij bevolen heeft; hij heeft
uw dienares al deze woorden in de mond gelegd.

(A) **13:37** 2Sam. 3:3. (B) **14:17** 2Sam. 19:28.

20 Om de zaak een ander aanzien te geven, heeft
uw dienaar Joab dit gedaan. Maar mijn heer is zo
wijs als een engel van God: hij weet alles wat op
aarde gebeurt.
21 Daarna zei de koning tot Joab: Welnu, ik wil-
lig dit verzoek in; ga dus heen, breng de jon-
geman Absalom terug. 22 Toen wierp Joab zich
op zijn aangezicht ter aarde, boog zich neer en
zegende de koning. En Joab sprak: Heden weet
uw knecht, dat u mij genegen bent, mijn heer
de koning, omdat de koning het verzoek van
zijn knecht ingewilligd heeft. 23 Toen stond Joab
op, ging naar Gesur en bracht Absalom naar
Jeruzalem. 24 En de koning zei: Hij moet zich
naar zijn eigen huis begeven, mijn aangezicht
mag hij niet zien. Dus begaf Absalom zich naar
zijn eigen huis en het aangezicht van de koning
zag hij niet.
25 Nu was er in heel Israël niemand die zo
zeer om zijn schoonheid te prijzen viel als
Absalom. Van de voetzool af tot de hoofdsche-
del toe was er geen gebrek aan hem. 26 Wan-
neer hij zijn hoofdhaar liet afscheren - hij liet
het aan het einde van elk jaar afscheren; omdat
het hem te zwaar werd, liet hij het afscheren -
dan liet hij het haar van zijn hoofd wegen: twee-
honderd sikkels, naar het koninklijke gewicht.
27 Aan Absalom werden drie zonen geboren en
een dochter, Tamar geheten. Zij werd een vrouw,
mooi van uiterlijk.
28 Nadat Absalom twee volle jaren in
Jeruzalem gewoond had, zonder het aangezicht
van de koning te zien, 29 ontbood hij Joab om
deze naar de koning te zenden. Maar hij wilde
niet bij hem komen. Daarop ontbood hij hem
nog eens, voor de tweede keer, maar hij wilde
niet komen. 30 Toen zei hij tot zijn dienaren:
Ziet, Joabs akker ligt naast de mijne en hij heeft
daar gerst; gaat heen, steekt het in brand. En de
dienaren van Absalom staken de akker in brand.
31 Toen stond Joab op en kwam bij Absalom
in huis, en vroeg hem: Waarom hebben uw die-
naren de akker die van mij is, in brand gestoken?
32 Absalom antwoordde Joab: Zie, ik heb tot u de
boodschap gezonden: kom hierheen, opdat ik u
naar de koning zend om te zeggen: waarom ben
ik van Gesur gekomen? Ik had beter daar kunnen
blijven. En nu wil ik het aangezicht van de koning
zien. Indien ik schuldig ben, laat hij mij dan ter
dood brengen. 33 Daarop kwam Joab bij de ko-
ning en deelde het hem mee. Deze riep Absalom,
en hij kwam bij de koning, boog zich voor hem,
voor de koning, met het aangezicht ter aarde; en
de koning kuste Absalom.

Samenzwering van Absalom

15 1 Hierna schafte Absalom zich een wagen
en paarden aan, en ook vijftig mannen
die voor hem uit moesten lopen. 2 Geregeld ging
Absalom 's morgens vroeg aan de kant van de
weg naar de poort staan. Dan riep Absalom ieder
toe, die een rechtsgeding had en tot de koning
wilde gaan om recht, en vroeg: Uit welke stad
bent u? Als hij dan antwoordde: Uw knecht komt
uit deze of die stam van Israël, 3 dan zei Absalom
tot hem: Zie, uw zaken zijn goed en recht, maar
van de zijde van de koning is er niemand die naar
u luistert. 4 Ook zei Absalom: Stelde men mij
maar als rechter in het land aan! Dan zou ieder
die een geding of een rechtszaak heeft, tot mij
komen, en ik zou hem recht verschaffen. 5 Wan-
neer iemand naderde om zich voor hem neer te
buigen, dan strekte hij zijn hand uit, greep hem
en kuste hem. 6 Op deze wijze deed Absalom
met alle Israëlieten die om recht tot de koning
kwamen, en zo stal Absalom het hart van de
mannen van Israël.
7 Na vier jaren vroeg Absalom de koning: Laat
mij toch gaan, opdat ik te Hebron de gelofte
zal betalen, die ik JHWH gedaan heb. 8 Want uw
knecht heeft, toen ik in Gesur, in Aram, woonde,
de gelofte gedaan: indien JHWH mij werkelijk
naar Jeruzalem terugbrengt, dan zal ik JHWH
vereren. 9 Daarop antwoordde hem de koning:
Ga in vrede. Toen stond hij op en ging naar
Hebron.
10 En Absalom zond spionnen onder alle stam-
men van Israël met de opdracht: Zodra u het
hoorngeschal hoort, zult u zeggen: Absalom is
koning te Hebron! 11 Met Absalom gingen twee-

honderd mannen uit Jeruzalem mee, genodigden die zonder argwaan meegingen en van de zaak niets afwisten. 12 Ook ontbood Absalom, toen hij de offers zou brengen, de Giloniet Achitofel, de raadsman van David, uit zijn stad Gilo. Zo werd het een machtige samenzwering, en voortdurend kwam er meer volk bij Absalom.

David vlucht voor Absalom

13 Toen kwam iemand David berichten: De mannen van Israël hebben Absaloms partij gekozen. 14 Daarop sprak David tot al zijn dienaren die te Jeruzalem bij hem waren: Staat op, laten wij vluchten, want anders zullen wij niet aan Absalom ontkomen. Gaat haastig heen, opdat hij ons niet ogenblikkelijk zal inhalen, onheil over ons zal brengen en de stad met de scherpte van het zwaard zal slaan! 15 De dienaren van de koning zeiden tot hem: Zoals mijn heer de koning verkiest, zie hier zijn uw dienaren! 16 Toen ging de koning heen en zijn hele huis volgde hem op de voet; tien bijvrouwen liet de koning achter om toezicht te houden op het paleis. 17 De koning dan ging heen en al het volk volgde hem op de voet; bij het Verre Huis bleven zij staan 18 en al zijn dienaren trokken langs hem heen, en ook alle Keretieten en alle Peletieten. Ook alle Gatieten, zeshonderd man, uit Gat afkomstig, die zich bij hem hadden aangesloten, trokken langs de koning heen.

19 Toen vroeg de koning de Gatiet Ittai: Waarom gaat ook u met ons? Keer terug en blijf bij de koning, want u bent een vreemdeling en bovendien bent u verbannen uit uw woonplaats. 20 Gisteren bent u gekomen en heden zou ik u met ons mee laten rondzwerven? Want ik moet gaan, waarheen ik maar gaan kan. Keer terug en laat ook uw broeders terugkeren; mag goedheid en trouw met u zijn! 21 Maar Ittai *antwoordde* de koning: Zo waar JHWH leeft, en zo waar mijn heer de koning leeft, overal waar mijn heer de koning zal zijn, ten dode of ten leven, daar zal voorzeker uw dienaar zijn. 22 Toen sprak David tot Ittai: Ga, trek voorbij. Daarop trok de Gatiet Ittai met al zijn mannen en al de kinderen die bij hem waren, voorbij. 23 Het hele land huilde luid, toen al het volk voorbijtrok; de koning stak de beek Kidron over en al het volk trok in de richting van de woestijn.

24 En zie, daar was ook Sadok en met hem alle Levieten die de ark van het verbond van God droegen. Zij zetten de ark van God neer - ook Abjatar was meegekomen - totdat al het volk uit de stad tot de laatste man voorbijgetrokken was. 25 Toen zei de koning tot Sadok: Breng de ark van God weer naar de stad; indien ik genade vind in de ogen van JHWH, dan zal Hij mij doen terugkeren en mij haar en haar plaats doen weerzien. 26 Indien Hij echter aldus spreekt: Ik heb geen welgevallen aan u, - hier ben ik, laat Hij met mij doen zoals goed is in zijn ogen.

27 Ook zei de koning tot de priester Sadok: U bent immers een ziener? Keer in vrede naar de stad terug, met uw zoon Achimaäs, en Jonatan, de zoon van Abjatar, uw beide zonen, met u. 28 Ziet, ik zal wachten bij de doorwaadbare plaatsen van de woestijn, tot er van u een bericht komt, dat mij inlicht. 29 Toen bracht Sadok met Abjatar de ark van God naar Jeruzalem terug en zij bleven daar.

30 David nu besteeg de helling van de Olijfberg, en huilde onder het voortgaan, het hoofd omhuld en blootsvoets; en allen die bij hem waren, hadden het hoofd omhuld en trokken al huilende voort. 31 Toen aan David bericht werd: Achitofel is onder hen die met Absalom samenspannen, zei David: Verijdel toch de raad van Achitofel, o JHWH.

32 Toen David op de top was aangekomen, waar men zich voor God pleegt neer te buigen, zie, daar kwam de Arkiet Chusai hem tegemoet in een gescheurd kleed en met aarde op zijn hoofd. 33 En David zei tot hem: Indien u met mij uittrekt, dan zult u mij tot last zijn, 34 maar indien u naar de stad terugkeert en tot Absalom zegt: Ik ben uw dienaar, o koning, voorheen was ik de dienaar van uw vader, maar nu ben ik uw dienaar, - dan kunt u mij de raad van Achitofel teniet doen. 35 Daar zijn immers de priesters Sadok en Abjatar bij u. Alles wat u hoort uit

het koninklijk paleis, moet u aan de priesters Sadok en Abjatar meedelen. 36 Zie, hun beide zonen zijn daar bij hen, Achimaäs van Sadok en Jonatan van Abjatar; door hen moet u alles wat u hoort, aan mij overbrengen.
37 En Chusai, de vriend van David, kwam Jeruzalem binnen, juist, toen Absalom de stad binnentrok.

David ontmoet Siba

16 1 (A) Toen David nog maar net voorbij de top was getrokken, kwam Siba, de knecht van Mefiboset, hem tegemoet met een paar gezadelde ezels, beladen met tweehonderd broden, honderd rozijnenkoeken, honderd rijpe vruchten en een kruik wijn. 2 En de koning vroeg Siba: Wat wilt u daarmee? Siba antwoordde: De ezels zijn voor het koninklijk huis om op te rijden; het brood en de vruchten voor de dienaren om te eten; en de wijn om in de woestijn gedronken te worden door hen die vermoeid raken.
3 (B) Daarop sprak de koning: En waar is de zoon van uw heer? Siba antwoordde de koning: Zie, hij blijft te Jeruzalem, want hij heeft gezegd: heden zal het huis Israël mij het koninkrijk van mijn vader teruggeven. 4 Toen sprak de koning tot Siba: Dan is al wat Mefiboset bezit, van u. En Siba zei: Ik buig mij neer; blijf mij uw gunst betonen, mijn heer de koning.

Simi vervloekt David

5 Toen koning David bij Bachurim gekomen was, kwam vandaar een man uit het geslacht van het huis van Saul; hij heette Simi en was de zoon van Gera. Onder het uitspreken van vervloekingen kwam hij nader. 6 En hij wierp met stenen naar David en naar alle dienaren van koning David, ofschoon al het volk en alle helden rechts en links van hem liepen. 7 Terwijl hij zijn vervloekingen uitte, sprak Simi, aldus: Ga weg, ga weg, bloedvergieter, nietswaardige! 8 JHWH vergeldt u al het bloed van het huis van Saul, in wiens plaats u koning geworden bent, JHWH geeft het koningschap aan uw zoon Absalom; zie, u bent nu in de ellende, omdat u een bloedvergieter bent. 9 Toen zei Abisai, de zoon van Seruja, tot de koning: Waarom vervloekt deze dode hond mijn heer de koning? Laat mij toch naar de overkant gaan en hem het hoofd afhakken. 10 Maar de koning sprak: Wat heb ik met u te doen, zonen van Seruja? Laat hem mij maar vervloeken! Wanneer JHWH tot hem zegt: vervloek David, - wie zal dan zeggen: waarom doet u dat?
11 Ook zei David tot Abisai en tot al zijn dienaren: Zie, mijn eigen zoon staat mij naar het leven, hoeveel te meer dan nu deze Benjaminiet! Laat hem met rust en laat hij mij vervloeken, want JHWH heeft het hem gezegd. 12 Misschien zal JHWH op mijn ellende letten en mij het goede schenken in plaats van zijn vervloeking van deze dag. 13 En David ging met zijn mannen verder, terwijl Simi op de berghelling tegenover hem voortliep, en onder het gaan vervloekingen uitsprak, met stenen naar hen wierp en stof opjoeg. 14 Vermoeid kwamen de koning en al het volk dat bij hem was, op een plek, waar zij rust namen.

Chusai en Achitofel bij Absalom

15 Absalom nu en al het volk, al de mannen van Israël, waren te Jeruzalem gekomen, en Achitofel was bij hem. 16 Toen de Arkiet Chusai, de vriend van David, bij Absalom kwam, zei Chusai tot hem: Leve de koning! Leve de koning!
17 En Absalom zei tot Chusai: Is dit uw trouw tegenover uw vriend? Waarom bent u niet met uw vriend meegegaan? 18 Toen zei Chusai tot Absalom: Neen, maar hem die JHWH en dit volk en alle man van Israël verkozen heeft, hem wil ik toebehoren en bij hem zal ik blijven. 19 En bovendien, wie ga ik dienen? Is het niet zijn zoon? Zoals ik uw vader gediend heb, zal ik ook u dienen.
20 Daarop sprak Absalom tot Achitofel: Geeft raad; wat zullen wij doen? 21 Toen zei Achitofel tot Absalom: Ga tot de bijvrouwen van uw va-

(A) **16:1** 2Sam. 9:9,10. (B) **16:3** 2Sam. 19:26-28.

der, die hij achtergelaten heeft om toezicht te houden op het paleis. Als heel Israël hoort, dat u zich bij uw vader in een kwade reuk gebracht hebt, dan zullen allen die met u zijn, moed vatten. 22 (A) Men spande dan voor Absalom een tent op het dak, en Absalom ging tot de bijvrouwen van zijn vader voor de ogen van heel Israël. 23 De raad nu, die Achitofel gaf, woog in die dagen even zwaar als wanneer men een woord van God gevraagd had; zó zwaar woog elke raad van Achitofel zowel bij David als bij Absalom.

De raad van Achitofel door Chusai verijdeld

17 1 Achitofel zei tot Absalom: Laat mij toch twaalfduizend man uitkiezen; dan wil ik mij gereedmaken en David vannacht nog achtervolgen; 2 dan zal ik hem overvallen, terwijl hij vermoeid is en machteloos, en hem schrik aanjagen; al het volk dat bij hem is, zal dan vluchten, en ik zal alleen de koning neerslaan. 3 Zo zal ik het hele volk tot u doen terugkeren; de man, die u zoekt, betekent zoveel als de terugkeer van allen; het hele volk zal behouden blijven. 4 Dit voorstel verwierf de goedkeuring van Absalom en van alle oudsten van Israël.

5 Maar Absalom zei: Roep ook de Arkiet Chusai, opdat wij horen, wat ook hij te zeggen heeft. 6 Toen Chusai bij Absalom gekomen was, zei Absalom tot hem: Zo heeft Achitofel gesproken; zullen wij zijn raad opvolgen? Indien niet, zeg u het dan. 7 En Chusai sprak tot Absalom: De raad die Achitofel gegeven heeft, is ditmaal niet goed. 8 Chusai vervolgde: U weet, dat uw vader en zijn mannen helden zijn, verbitterd als een berin in het veld, die van jongen beroofd is. Daarbij is uw vader een krijgsman; hij zal het volk geen nachtrust gunnen. 9 Zie, hij houdt zich nu verborgen in een kuil of op een andere plaats. Wanneer hij hen in het begin reeds overvalt en men hoort ervan, dan zal men zeggen: het volk dat Absalom volgt, heeft een nederlaag geleden. 10 Dan zal zelfs een dapper man met het hart van een leeuw, de moed geheel verliezen, want heel Israël weet, dat uw vader een held is en dat er dappere mannen bij hem zijn. 11 Daarom raad ik u: laat heel Israël van Dan af tot Berseba toe zich om u verzamelen, talrijk als het zand bij de zee; zelf moet u zich ook in het strijdgewoel begeven; 12 overvallen wij hem dan ergens, waar hij zich bevindt, dan zullen wij ons op hem storten, zoals de dauw op de aardbodem valt; er zal van hem en van alle mannen die bij hem zijn, ook niet één overblijven. 13 En indien hij zich in een stad teruggetrokken heeft, zal heel Israël touwen om die stad leggen, en wij zullen haar wegslepen naar de beek, tot er zelfs geen steentje meer van te vinden is.

14 Toen zeiden Absalom en alle mannen van Israël: De raad van de Arkiet Chusai is beter dan die van Achitofel. - Want JHWH had beschikt, dat de goede raad van Achitofel teniet gedaan zou worden, opdat JHWH onheil over Absalom zou brengen.

David naar Machanaïm

15 Daarna zei Chusai tot de priesters Sadok en Abjatar: Zo en zo heeft Achitofel Absalom en de oudsten van Israël geraden, maar zo en zo heb ik geraden. 16 Nu dan, laat in allerijl aan David weten: Breng de nacht niet door aan de doorwaadbare plaatsen bij de woestijn, maar begeef u naar de overkant, anders zal de koning en al het volk dat bij hem is, vernietigd worden. 17 Jonatan nu en Achimaäs stonden bij de bron Rogel; en een slavin kwam hun telkens bericht brengen; dan gingen zij heen en brachten dat aan koning David over, want zij konden zich in de stad niet vertonen. 18 Maar een jongen zag hen en deelde het aan Absalom mee. Toen gingen beiden haastig weg en kwamen bij het huis van een man te Bachurim die in zijn hof een put had; en zij daalden daarin af. 19 Daarop nam de vrouw een kleed, spreidde dat over de opening van de put en strooide er graankorrels over heen, zodat er niets te bemerken viel. 20 En de dienaren van Absalom kwamen bij de vrouw in huis

(A) **16:22** 2Sam. 12:11,12.

en vroegen: Waar zijn Achimaäs en Jonatan? De vrouw antwoordde hun: Zij zijn dat waterbeekje overgetrokken. Daarop gingen zij zoeken, maar zij vonden hen niet en keerden naar Jeruzalem terug.
21 Nadat dezen weggegaan waren, klommen zij uit de put, gingen heen en brachten koning David het bericht over, en zij zeiden tot David: Maakt u gereed en trekt haastig het water over, want zo en zo heeft Achitofel tegen u geraden.
22 Toen maakte David zich gereed en al het volk dat bij hem was, en zij trokken de Jordaan over. Bij het aanbreken van de morgen was er niemand meer, ook niet één, die de Jordaan niet was overgetrokken. 23 Toen Achitofel zag, dat zijn raad niet was opgevolgd, zadelde hij de ezel, begaf zich op weg en ging naar zijn huis, naar zijn stad; hij trof beschikkingen voor zijn huis en hing zichzelf op. Zo stierf hij, en hij werd begraven in het graf van zijn vader.
24 David nu was te Machanaïm aangekomen, en Absalom was de Jordaan overgetrokken, hij en alle mannen van Israël met hem.
25 En Absalom had Amasa in plaats van Joab over het leger aangesteld. Amasa was de zoon van een man die Jitra heette, een Ismaëliet die gekomen was tot Abigal, de dochter van Nachas, de zuster van Seruja, de moeder van Joab. 26 Israël nu en Absalom legerden zich in het land Gilead.
27 Toen David in Machanaïm gekomen was, brachten Sobi, de zoon van Nachas, uit Rabba van de Ammonieten, en Makir, de zoon van Ammiël, uit Lo-Debar, en de Gileadiet Barzillai, uit Rogelim, 28 bedden, schalen, aardewerk, tarwe, gerst, meel, geroosterd koren, bonen, linzen, ook geroosterd, 29 honing, boter, kleinvee en kaas van rundermelk voor David en voor het krijgsvolk dat bij hem was, om te eten, want zij zeiden: Het volk zal wel hongerig, vermoeid en dorstig zijn geworden in de woestijn.

Absaloms nederlaag en dood

18 1 Daarna monsterde David het krijgsvolk dat bij hem was, en stelde aan hun hoofd oversten over duizend en oversten over honderd. 2 Een derde deel van het volk plaatste David onder bevel van Joab, een derde deel onder bevel van Abisai, de zoon van Seruja, de broer van Joab, en een derde deel onder bevel van de Gatiet Ittai. En de koning zei tot het volk: Ook ik zal vast en zeker met u uittrekken. 3 Maar het volk zei: U moet niet uittrekken; want, als wij soms moeten vluchten, zal men op ons geen acht slaan; ja, al zou de helft van ons sterven, zou men op ons geen acht slaan; maar u bent evenveel waard als tienduizend van ons. Nu dan, het is beter, dat u van de stad uit ons te hulp komt.
4 Daarop zei de koning tot hen: Wat u denkt dat goed is, zal ik doen. Toen ging de koning terzijde van de poort staan en al het volk trok uit, in afdelingen van honderd en van duizend. 5 En de koning beval Joab, Abisai en Ittai: Behandelt de jongeman, Absalom, met zachtheid. En al het volk hoorde, wat de koning ten aanzien van Absalom aan alle oversten beval.
6 Toen trok het volk het veld in, Israël tegemoet, en het kwam tot een strijd in het woud van Efraïm. 7 En het volk van Israël werd daar door de knechten van David verslagen, het werd daar op die dag een grote slachting: twintigduizend.
8 De strijd breidde zich daar over de hele streek uit, en het woud verteerde die dag meer van het volk dan het zwaard verteerd had.
9 De knechten van David troffen Absalom aan, terwijl deze op een muildier reed. Toen het muildier onder de dichte takken van een grote terebint kwam, raakte zijn hoofd vast in de terebint, zodat hij tussen hemel en aarde bleef hangen; en het muildier liep onder hem weg. 10 Iemand zag dit en ging Joab het meedelen; hij zei: Zie, ik heb Absalom aan een terebint zien hangen. 11 Joab zei tot de man die hem dit meedeelde: Als u dat dan gezien hebt, waarom hebt u hem daar niet tegen de grond geslagen? Dan was het aan mij geweest u tien zilverstukken en een gordel te geven. 12 Maar de man zei tot Joab: Al woog ik ook duizend zilverstukken op mijn handen, ik zou mijn hand niet naar de zoon van de koning uitstrekken, want ten aanhoren van ons heeft de koning u, Abisai en Ittai bevolen: Spaart mij de jon-

geman, Absalom. 13 Of, zou ik hem verraderlijk het leven benomen hebben, dan blijft toch niets voor de koning verborgen; en u zou er u buiten houden. 14 Maar Joab zei: Ik wil mij op deze wijze niet door u laten ophouden. Toen nam hij drie werpspiesen in zijn hand en stootte ze in het hart van Absalom, terwijl deze nog levend in de terebint hing. 15 En tien knechten, wapendragers van Joab, omringden Absalom en sloegen hem dood. 16 Daarop blies Joab op de hoorn, zodat het volk terugkeerde van de achtervolging van Israël; want Joab wilde het volk sparen. 17 Toen namen zij Absalom en wierpen hem in een grote kuil in het woud en richtten boven hem een zeer grote steenhoop op. Geheel Israël echter vluchtte, ieder naar zijn tent. 18 Absalom nu had bij zijn leven de steenzuil die in het Koningsdal staat, genomen en die voor zichzelf opgericht, want hij zei: Ik heb geen zoon om de herinnering aan mijn naam te bewaren. En hij had die opgerichte steen naar zijn eigen naam genoemd; daarom heet hij tot op deze dag: gedenkteken van Absalom.

19 En Achimaäs, de zoon van Sadok, zei: Laat ik toch heensnellen en de koning de goede tijding brengen, dat JHWH hem recht verschaft heeft tegenover zijn vijanden. 20 Maar Joab zei tot hem: Op deze dag moet u liever geen boodschapper zijn, maar op een andere dag kunt u tijding brengen; op deze dag echter zou u geen goede tijding brengen, omdat de zoon van de koning dood is. 21 Toen zei Joab tot een Ethiopiër: Ga, meld de koning, wat u gezien hebt. En de Ethiopiër boog zich voor Joab neer en snelde weg. 22 Maar Achimaäs, de zoon van Sadok, zei nogmaals tot Joab: Wat er ook gebeurt, ik wil ook heensnellen, de Ethiopiër achterna. Joab echter zei: Waarom toch zou u heensnellen, mijn zoon? U hebt immers geen boodschap die u wat oplevert? 23 (Hij antwoordde:) Wat er ook gebeurt, ik snel heen. Toen zei hij tot hem: Snel dan maar heen. En Achimaäs snelde heen in de richting van de Streek en kwam de Ethiopiër voor.

24 David nu zat tussen de beide poortdeuren. De wachter ging naar het dak van de poort, op de muur. Toen hij zijn ogen opsloeg, zag hij, dat er een man kwam aansnellen, geheel alleen. 25 De wachter riep dit de koning toe, en de koning zei: Indien hij alleen is, brengt hij goede tijding. Toen hij steeds naderbij kwam, 26 zag de wachter een andere man lopen en hij riep de poortwachter toe: Zie, daar komt nog een man aansnellen, alleen. De koning sprak: Ook die brengt goede tijding. 27 Daarop zei de wachter: Voor zover ik aan de loop van de eerste zien kan, is het Achimaäs, de zoon van Sadok. De koning sprak: Dat is een goed man, hij komt met goede tijding. 28 En Achimaäs riep de koning toe: Het is wel! Daarop boog hij zich voor de koning neer met het aangezicht ter aarde en zei: Geprezen zij JHWH, uw God, die de mannen die hun hand opgeheven hadden tegen mijn heer de koning, heeft overgeleverd. 29 Toen vroeg de koning: Is het wel met de jongeman, met Absalom? Achimaäs antwoordde: Ik zag een grote oploop, toen Joab de knecht van de koning, uw knecht, zond; maar ik weet niet wat het was. 30 Daarop zei de koning: Treed terzijde, ga hier staan. Hij trad terzijde en bleef daar staan. 31 En zie, toen kwam de Ethiopiër. De Ethiopiër zei: Mijn heer de koning ontvangt een goede tijding, want JHWH heeft u heden recht verschaft tegenover allen die tegen u waren opgestaan. 32 Maar de koning vroeg de Ethiopiër: Is het wel met de jongeman, met Absalom? En de Ethiopiër antwoordde: Mogen de vijanden van mijn heer de koning en allen die tegen u zijn opgestaan om kwaad te doen, worden als die jongeman.

33 Toen ontroerde de koning; hij ging naar het bovenvertrek van de poort en huilde. En terwijl hij heen en weer liep, sprak hij: Mijn zoon Absalom, mijn zoon, mijn zoon Absalom! Och, dat ik in uw plaats gestorven was, Absalom, mijn zoon, mijn zoon!

19 1 En aan Joab werd meegedeeld: Zie, de koning huilt en treurt over Absalom. 2 Op die dag keerde de overwinning voor al het volk om in rouw, daar het op die dag hoorde zeggen: De koning heeft verdriet om zijn zoon. 3 Daarom kwam het volk op die dag heimelijk

de stad binnen, zoals krijgsvolk doet, dat zich schaamt als het gevlucht is uit de strijd.

4 De koning nu had zijn aangezicht omhuld. Met luide stem riep de koning: Mijn
zoon Absalom, Absalom, mijn zoon, mijn zoon!
5 Toen kwam Joab tot de koning in het huis en
zei: U beschaamt nu al uw knechten, die heden
uw leven gered hebben en dat van uw zonen en
uw dochters en dat van uw vrouwen en van uw
bijvrouwen, 6 want u hebt lief wie u haten, en
haat wie u liefhebben! U laat nu duidelijk mer-
ken, dat oversten en soldaten voor u niets bete-
kenen. Want ik merk nu, dat het dàn recht zou
zijn in uw ogen, wanneer Absalom nog in leven
was en wij vandaag allen dood waren. 7 Nu dan,
sta op, ga naar buiten en spreek tot het hart van
uw knechten. Want ik zweer bij JHWH: wanneer
u niet naar buiten gaat, blijft er vannacht nie-
mand bij u; en dat zou voor u een onheil zijn,
groter dan al het onheil dat u overkomen is van
uw jeugd af tot nu toe. 8 Toen stond de koning
op en ging in de poort zitten. En men deelde aan
al het volk mee: Zie, de koning zit in de poort.
Daarop verscheen al het volk voor de koning.

Israël nu was gevlucht, ieder naar zijn tent.

Davids terugkeer te Jeruzalem

9 En onder het hele volk, bij alle stammen van
Israël, was tweedracht; men zei: De koning heeft
ons bevrijd uit de macht van onze vijanden, hij
is het die ons gered heeft uit de macht van de
Filistijnen. En nu is hij uit het land gevlucht voor
Absalom; 10 maar Absalom, die wij over ons ge-
zalfd hadden, is in de strijd omgekomen. Nu dan,
waarom aarzelt u de koning te doen terugkeren?
11 Koning David nu had aan de priesters Sadok
en Abjatar de boodschap gezonden: Spreekt tot
de oudsten van Juda: waarom zou u de laatsten
zijn om de koning naar zijn paleis terug te bren-
gen? - Wat heel Israël zei, was namelijk tot de
koning, tot zijn huis, doorgedrongen -. 12 U bent
mijn broeders, mijn eigen vlees en bloed bent u;
waarom zou u dan de laatsten zijn om de ko-
ning terug te brengen? 13 En tot Amasa moet u
zeggen: Bent u niet mijn eigen vlees en bloed?
Zo mag God mij doen, ja, nog erger, indien u
niet voor altijd bij mij krijgsoverste zult zijn in
plaats van Joab. 14 En hij haalde alle mannen van
Juda zonder uitzondering over, zodat zij de ko-
ning de boodschap zonden: Keer terug, u en al
uw dienaren.

15 Toen keerde de koning terug en kwam bij
de Jordaan. Intussen was Juda al naar Gilgal ge-
komen om de koning tegemoet te gaan en hem
over de Jordaan te brengen. 16 De Benjaminiet
Simi, de zoon van Gera, uit Bachurim, kwam in
allerijl met de mannen van Juda, koning David
tegemoet. 17 (A) Ook waren er duizend man uit
Benjamin bij hem, en ook Siba, de knecht van het
huis van Saul, met zijn vijftien zonen en twin-
tig knechten. Zij hadden de Jordaan bereikt te-
genover de koning; 18 en men was overgetrok-
ken om het huis van de koning over te zetten, en
te doen wat hem behaagde.

Simi nu, de zoon van Gera, wierp zich voor de
koning neer, toen deze de Jordaan zou overtrek-
ken, 19 en zei tot de koning: Laat mijn heer mij
de ongerechtigheid niet toerekenen, en gedenk
toch niet wat uw knecht misdreven heeft op de
dag, toen mijn heer de koning uit Jeruzalem weg-
ging; laat de koning er toch geen acht meer op
slaan. 20 Want uw knecht weet, dat hij gezondigd
heeft; en zie, ik ben heden van het hele huis van
Jozef de eerste die gekomen is, om mijn heer de
koning tegemoet te gaan.

21 Toen *antwoordde* Abisai, de zoon van Seruja
en vroeg: Moet Simi hiervoor niet ter dood ge-
bracht worden, dat hij de gezalfde van JHWH ver-
vloekt heeft? 22 Maar David zei: Wat heb ik met
u te doen, zonen van Seruja, dat u nu mijn te-
genstanders bent? Zou heden iemand in Israël
ter dood gebracht worden? Ik weet immers, dat
ik heden weer koning over Israël ben. 23 Daarop
zei de koning tot Simi: U zult niet sterven. En de
koning zwoer het hem.

(A) **19:17** 2Sam. 16:5-13.

24 Ook Mefiboset, de zoon van Saul, was de koning tegemoet gekomen. Hij had zijn voeten en
zijn baard niet verzorgd en zijn kleding niet gewassen van de dag af, dat de koning weggegaan
was, tot op de dag dat hij behouden terugkwam.
25 (A) Toen hij te Jeruzalem de koning tegemoet
kwam, vroeg de koning hem: Waarom bent u
niet met mij meegegaan, Mefiboset? 26 Hij antwoordde: Mijn heer de koning, mijn dienaar
heeft mij bedrogen. Want uw knecht dacht: Ik
zal de ezel zadelen, en daarop rijden en met de
koning meegaan; uw knecht is immers verlamd.
27 Hij heeft uw knecht bij mijn heer de koning
belasterd. Maar mijn heer de koning is als een engel van God; doe daarom, wat u denkt dat goed
is. 28 Ofschoon mijn hele familie van mijn heer
de koning slechts de dood te wachten had, hebt
u uw knecht opgenomen onder hen die aan uw
tafel eten. Wat voor recht zou ik dan nog hebben, hoe zou ik dan nog op de koning een beroep mogen doen? 29 De koning echter zei tot
hem: Waartoe zou u nog meer woorden spreken?
Ik beveel: u en Siba delen het bouwland. 30 Toen
zei Mefiboset tot de koning: Hij mag ook alles
wel nemen, nu mijn heer de koning behouden
naar zijn huis is teruggekeerd.
31 De Gileadiet Barzillai was uit Rogelim gekomen en trok met de koning de Jordaan over om
hem over de Jordaan uitgeleide te doen. 32 (B)
Barzillai nu was zeer oud, hij was tachtig jaar.
Hij had in het onderhoud van de koning voorzien gedurende zijn verblijf te Machanaïm, want
hij was een zeer vermogend man. 33 En de koning zei tot Barzillai: Trek u met mij mee, dan
zal ik bij mij te Jeruzalem in uw onderhoud voorzien. 34 Maar Barzillai zei tot de koning: Hoeveel
zullen de dagen van mijn levensjaren nog zijn,
dat ik met de koning naar Jeruzalem zou trekken? 35 Ik ben nu tachtig jaar; zou ik dan nog
kunnen onderscheiden tussen iets goeds en iets
kwaads? Zou uw knecht nog proeven wat hij eet
of drinkt? Of zou ik nog kunnen luisteren naar
de stem van zangers en zangeressen? Waarom
zou uw knecht mijn heer de koning dan nog
tot last zijn? 36 Uw knecht zal over de Jordaan
maar een kort gedeelte met de koning meetrekken. Waarom zou de koning mij op deze wijze
belonen? 37 Laat uw knecht mogen terugkeren,
zodat ik sterven kan in mijn eigen stad, bij het
graf van mijn vader en van mijn moeder. Maar
zie, uw knecht Kimham kan met mijn heer de koning meetrekken; doe met hem wat u denkt dat
goed is. 38 Toen sprak de koning: Kimham zal
met mij meetrekken en ik zal met hem doen wat
u denkt dat goed is; alles wat u van mij verlangt,
zal ik voor u doen.
39 En al het volk trok de Jordaan over. Ook de
koning trok over. Toen kuste de koning Barzillai
en zegende hem, en deze keerde naar zijn woonplaats terug.
40 Daarna trok de koning voort naar Gilgal, en
Kimham trok met hem mee. Al het volk van Juda
en de helft van het volk van Israël zette de koning over. 41 En zie, alle mannen van Israël kwamen tot de koning en zeiden tot hem: Waarom
hebben onze broeders, de mannen van Juda, u
ontvoerd en de koning en zijn huis, en ook al
de mannen van David met hem, over de Jordaan
gebracht? 42 Toen *antwoordden* alle mannen van
Juda de mannen van Israël: Omdat de koning aan
ons verwant is. Waarom wordt u dan boos hierover? Hebben wij soms op kosten van de koning
gegeten? Hebben wij soms enig voordeel genoten? 43 Maar de mannen van Israël *antwoordden*
de mannen van Juda: Wij hebben tienmaal meer
recht op de koning, ja op David, dan u. Waarom
hebt u ons veracht? Stond het niet allereerst aan
ons onze koning te doen terugkeren? Maar de
woorden van de mannen van Juda hadden meer
kracht dan die van de mannen van Israël.

Opstand van Seba

20 1 (C) Nu was daar bij geval een nietswaardig man, Seba geheten, de zoon van Bikri,
een Benjaminiet. Deze blies op de hoorn en zei:
Wij hebben geen deel aan David, geen erfbezit

(A) **19:25** 2Sam. 9:1-13; 16:1-4. (B) **19:32** 2Sam. 17:27-29. (C) **20:1** 1Kon. 12:16; 2Kron. 10:16.

met de zoon van Isaï; ieder naar zijn tenten, Israël!
2 Toen trokken alle mannen van Israël van David weg, Seba, de zoon van Bikri, achterna; maar de mannen van Juda bleven hun koning trouw volgen van de Jordaan af tot Jeruzalem.
3 (A) Toen David in zijn paleis te Jeruzalem was gekomen, nam de koning de tien vrouwen, de bijvrouwen die hij achtergelaten had om toezicht te houden op het paleis, en stelde hen onder bewaking. Hij voorzag in hun onderhoud, maar kwam niet tot hen. Zij bleven als in weduwschap afgezonderd tot de dag van hun dood toe.
4 De koning zei tot Amasa: Roep mij de mannen van Juda samen, drie dagen; wees dan weer hier! 5 En Amasa ging Juda samenroepen, maar toen hij de tijd die hij hem had gesteld, overschreden had, 6 zei David tot Abisai: Nu zal Seba, de zoon van Bikri, ons nog gevaarlijker worden dan Absalom; neem u de dienaren van uw heer en achtervolg hem, voordat hij enige versterkte stad bereikt en zich zo aan ons oog onttrekt. 7 Toen trokken de mannen van Joab uit, achter hem aan: de Keretieten en de Peletieten en al de keurtroepen. Zij rukten op uit Jeruzalem om Seba, de zoon van Bikri, te achtervolgen.
8 Toen zij bij de grote steen in Gibeon waren, was Amasa daar vóór hen aangekomen. Joab nu was omgord met zijn kleed, zijn wapenrok, en daarover was de gordel van een zwaard, dat aan zijn heup was vastgebonden en in de schede stak; toen hij dan voorttrad, viel het eruit. 9 En Joab zei tot Amasa: Is het wel met u, mijn broeder? Tegelijk greep Joab met zijn rechterhand de baard van Amasa, om hem te kussen. 10 En Amasa was niet op zijn hoede voor het zwaard dat in Joabs hand was; deze stak hem daarmee in het onderlijf, zodat zijn ingewanden ter aarde stortten. Hij hoefde het geen tweede maal te doen, want hij stierf. - Joab nu en zijn broeder Abisai zetten de achtervolging van Seba, de zoon van Bikri, voort. - 11 En iemand bleef bij hem staan, een van Joabs knechten, en deze zei: Wie op de hand van Joab is en aan Davids zijde staat, achter Joab aan! 12 Amasa nu lag, badend in zijn bloed, midden op de weg. Toen die man zag, dat al het volk bleef staan, trok hij Amasa van de weg af op het veld en wierp een kleed over hem heen, daar hij zag, dat ieder die daar kwam, bleef staan. 13 En nadat hij hem van de weg verwijderd had, volgden alle mannen Joab, om Seba, de zoon van Bikri, na te zetten. 14 Deze echter was door alle stammen van Israël heengetrokken naar Abel-Bet-Maäka, met alle Berieten, die zich hadden verzameld en zich bij hem hadden aangesloten. 15 Maar zij kwamen daar en belegerden hem in Abel-Bet-Maäka; zij wierpen tegen de stad een wal op. Deze kwam tot aan de voormuur te staan, en al het volk bij Joab was bezig de muur te ondermijnen om die te doen instorten.
16 Toen riep een wijze vrouw uit de stad: Hoort, hoort! Zegt toch tot Joab: Kom hier dichterbij, opdat ik met u kan spreken. 17 En hij kwam dichter bij haar. De vrouw vroeg: Bent u Joab? Hij antwoordde: Ja. Toen zei zij tot hem: Luister naar de woorden van uw dienares! Hij zei: Ik luister. 18 Daarna sprak zij: Van vroeger was men gewoon te zeggen: gaat om raad naar Abel, en zo handelde men een zaak af. 19 Ik ben één van de vreedzame mensen, de getrouwen van Israël; maar u tracht een stad te gronde te richten, nog wel een moeder in Israël. Waarom wilt u het erfdeel van JHWH verslinden? 20 Toen *antwoordde* Joab: Verre, verre zij het van mij, dat ik zou verslinden en dat ik zou verwoesten. 21 Zo is de zaak niet. Maar een man van het gebergte van Efraïm, Seba geheten, de zoon van Bikri, heeft zijn hand tegen de koning, tegen David, opgeheven; levert hem alleen uit, dan zal ik van de stad wegtrekken. Toen zei de vrouw tot Joab: Zie, zijn hoofd zal u over de muur worden toegeworpen. 22 De vrouw nu kwam tot het hele volk met haar wijsheid; daarop hakten zij Seba, de zoon van Bikri, het hoofd af en wierpen het Joab toe. Deze blies op de hoorn en zij trokken in alle richtingen van de stad weg, ieder naar zijn

(A) **20:3** 2Sam. 16:22.

tenten. En Joab keerde naar Jeruzalem tot de koning terug.

Davids beambten

23 Joab voerde het bevel over het hele leger van
Israël, en Benaja, de zoon van Jojada, over de
Keretieten en de Peletieten. 24 Adoram had de
leiding over de slavenarbeid en Josafat, de zoon
van Achilud, was kanselier. 25 Seja was schrij-
ver; Sadok en Abjatar waren priesters. 26 Ook de
Jaïriet Ira was priester bij David.

De Gibeonieten en het huis van Saul

21 1 Er was in de dagen van David een hon-
gersnood gedurende drie achtereenvol-
gende jaren; en David zocht het aangezicht van
JHWH. JHWH zei: Op Saul en op zijn huis rust een
bloedschuld, omdat hij de Gibeonieten gedood
heeft. 2 (A) Toen riep de koning de Gibeonieten
en zei tot hen - de Gibeonieten nu behoorden
niet tot de Israëlieten, maar tot de rest van de
Amorieten en ofschoon de Israëlieten hun een
eed hadden gedaan, had Saul in zijn ijverig op-
komen voor de Israëlieten en voor de Judeeërs
geprobeerd hen om te brengen - 3 David zei dan
tot de Gibeonieten: Wat kan ik voor u doen en
waarmee kan ik verzoening bewerken, opdat u
het erfdeel van JHWH zegent? 4 Toen zeiden de
Gibeonieten tot hem: Het gaat ons in de zaak
met Saul en zijn huis niet om zilver of goud, en
het staat niet aan ons iemand in Israël te doden.
Maar hij zei: Wat verlangt u, dat ik voor u doen
zal? 5 Daarop zeiden zij tot de koning: De man
die ons wilde vernietigen en die het erop toe-
legde ons te verdelgen, zodat wij nergens in het
gebied van Israël zouden kunnen voortbestaan -
6 laat ons uit zijn zonen zeven mannen gegeven
worden, opdat wij hen ophangen, voor JHWH, in
het Gibea van Saul, de uitverkorene van JHWH.
En de koning zei: Ik zal hen geven. 7 (B) Maar de
koning spaarde Mefiboset, de zoon van Jonatan,
de zoon van Saul, vanwege de eed bij JHWH, die
hen, David en Jonatan, de zoon van Saul, ver-
bond. 8 (C) Toen nam de koning de beide zonen
van Rispa, de dochter van Ajja, die zij Saul ge-
baard had, Armoni en Mefiboset, en de vijf zonen
van Merab, de dochter van Saul, die zij Adriël, de
zoon van de Mecholatiet Barzillai, gebaard had,
9 en gaf hen over aan de Gibeonieten. Dezen hin-
gen hen op, voor het aangezicht van JHWH, op
de berg. Die zeven vielen tezamen en werden ter
dood gebracht in de eerste dagen van de oogst,
in het begin van de gerstoogst. 10 Toen nam
Rispa, de dochter van Ajja, een stuk grove stof
en spreidde het voor zich uit op de rots; (het lag
er) van het begin van de oogst af tot er water van
de hemel op hen neerstroomde; en zij liet over-
dag de vogels van de hemel niet toe zich op hen
neer te zetten, noch de dieren van het veld bij
nacht. 11 Toen aan David werd meegedeeld wat
Rispa, de dochter van Ajja, de bijvrouw van Saul,
gedaan had, 12 (D) ging David heen en haalde
bij de burgers van Jabes in Gilead de beende-
ren van Saul en zijn zoon Jonatan vandaan, die
zij stiekem van het plein in Bet-San hadden weg-
genomen, waar de Filistijnen hen hadden opge-
hangen, toen de Filistijnen Saul op Gilboa ver-
slagen hadden. 13 Hij bracht de beenderen van
Saul en zijn zoon Jonatan vandaar mee; en men
verzamelde ook de beenderen van hen die opge-
hangen waren, 14 en begroef de beenderen van
Saul en van zijn zoon Jonatan in het land van
Benjamin, in Sela, in het graf van zijn vader Kis.
Men deed alles wat de koning had geboden, en
hierna ontfermde God Zich over het land.

Strijd tegen de Filistijnen

15 Toen er opnieuw strijd was tussen de
Filistijnen en Israël, trok David met zijn diena-
ren uit, en zij streden tegen de Filistijnen, totdat
David uitgeput raakte. 16 Jisbibenob nu, een van
de afstammelingen van Rafa - het gewicht van
zijn lans was driehonderd eenheden koper en
hij droeg een nieuwe wapenrusting - dacht David
neer te vellen. 17 (E) Maar Abisai, de zoon van
Seruja, kwam hem te hulp en sloeg de Filistijn

(A) **21:2** Joz. 9:3-15. (B) **21:7** 1Sam. 20:15-17; 2Sam. 9:1-7. (C) **21:8** 1Sam. 18:19. (D) **21:12** 1Sam. 31:8-13.
(E) **21:17** 1Kon. 11:36; Ps. 132:17.

dood. Toen bezwoeren de mannen van David
hem: U zult niet meer met ons ten strijde uittrek-
ken, opdat u de lamp van Israël niet uitblust.
18 Daarna was er weer strijd met de Filistijnen,
te Gob; de Chusatiet Sibbekai versloeg toen Saf,
een van de afstammelingen van Rafa.
19 Opnieuw was er strijd met de Filistijnen te
Gob; en Elchanan, de zoon van de Betlehemiet
Jaäre-Oregim, versloeg de Gatiet Goliat, die een
speer had met een schacht als een weversboom.
20 Toen was er opnieuw strijd te Gat; en daar
was een man van zeer grote lengte, die zes vin-
gers aan zijn handen en zes tenen aan zijn
voeten had: vierentwintig bij elkaar; ook deze
stamde af van Rafa. 21 Hij hoonde Israël, en
Jonatan, de zoon van Sima, Davids broer, ver-
sloeg hem.
22 Deze vier stamden af van Rafa te Gat; zij vie-
len door de hand van David en zijn dienaren.

Danklied van David (1)

22 1 David sprak tot JHWH de woorden van
dit lied in de tijd, dat JHWH hem verlost
had uit de greep van al zijn vijanden en uit de
greep van Saul. 2 Hij zei: O, JHWH, mijn steen-
rots, mijn vesting en mijn bevrijder,
3 mijn God, de Rots, bij wie ik schuil, mijn
schild, hoorn van mijn redding, mijn burcht,
mijn toevlucht, mijn verlosser; van geweld hebt
U mij verlost.
4 Geloofd zij JHWH, roep ik uit; want van mijn
vijanden ben ik verlost.
5 Voorwaar, dodelijke golven hadden mij om-
vangen en stromen van verderf hadden mij
overvallen,
6 banden van het dodenrijk hadden mij omge-
ven, dodelijke valstrikken lagen op mijn weg.
7 Toen ik in mijn binnenste bang was, riep ik
JHWH aan; tot mijn God riep ik. En Hij hoorde
mijn stem uit zijn paleis, mijn hulpgeroep klonk
in zijn oren.
8 Toen dreunde en beefde de aarde, de grond-
vesten van de hemel sidderden en daverden, om-
dat Hij in toorn ontbrand was.
9 Rook steeg op uit zijn neus, verterend vuur
kwam voort uit zijn mond, kolen raakten erdoor
in brand.
10 Hij neigde de hemelen en daalde neer, don-
kerheid was onder zijn voeten,
11 Hij reed op een cherub en vloog, Hij ver-
scheen op de vleugels van de wind.
12 En Hij stelde het duister tot een
beschutting rondom Zich: duistere wateren,
wolkengevaarten.
13 Van de glans vóór Hem raakten vurige kolen
in brand.
14 JHWH deed de donder uit de hemel weer-
klinken, de Allerhoogste verhief zijn stem.
15 Hij schoot pijlen en verstrooide hen, bliksem-
men en bracht hen in verschrikking.
16 Toen werden de beddingen van de zee zicht-
baar, de grondvesten van de wereld kwamen
bloot door het dreigen van JHWH, vanwege het
blazen van de adem van zijn neus.
17 Hij reikte van omhoog, greep mij, trok mij
op uit grote wateren.
18 Hij ontrukte mij aan mijn machtige vijand,
aan mijn haters, omdat zij sterker waren dan ik.
19 Zij traden mij in de weg in de dagen van mijn
ongeluk, maar JHWH was mij een steun;
20 Hij leidde mij uit in de ruimte, Hij redde mij,
omdat Hij welgevallen aan mij had.
21 JHWH deed mij naar mijn gerechtigheid,
naar de reinheid van mijn handen vergold Hij
mij,
22 want ik heb de wegen van JHWH gehouden
en ben niet goddeloos afgeweken van mijn God.
23 Want al zijn verordeningen stonden mij
voor ogen en van zijn inzettingen week ik niet
af,
24 maar ik was onberispelijk voor Hem, en
wachtte mij voor ongerechtigheid.
25 JHWH heeft mij vergolden naar mijn ge-
rechtigheid, naar mijn reinheid vóór zijn ogen.

(1) **22:0** Zie ook Psalm 18

26 Tegenover de getrouwe toont U Zich getrouw, tegenover de onberispelijke toont U Zich onberispelijk,
27 tegenover de reine toont U Zich rein, maar tegenover de verkeerde toont U Zich een tegenstander.
28 Het *ellendige* volk verlost U, en uw ogen zijn tegen de hoogmoedigen; U vernedert hen.
29 Want U, o JHWH, bent mijn lamp, en JHWH doet mijn duisternis opklaren.
30 Met U immers loop ik op een legerbende in, met mijn God spring ik over een muur.
31 Gods weg is volmaakt; het woord van JHWH is zuiver. Hij is een schild voor allen die bij Hem schuilen.
32 Want wie is God behalve JHWH, wie is een rots buiten onze God?
33 Die God, die mijn sterke vesting is en mijn weg effen maakt;
34 (A) die mijn voeten maakt als die van de herten en mij op mijn hoogten doet staan;
35 die mijn handen oefent ten strijde, zodat mijn armen een koperen boog spannen.
36 Ook gaf U mij het schild van uw heil, door mij te *verhoren* (1) hebt U mij groot gemaakt.
37 U hebt mij ruimte gegeven voor mijn stappen, en mijn enkels wankelden niet.
38 Ik vervolgde mijn vijanden om hen te verdelgen, en liet niet af, voordat ik hen had vernietigd;
39 ik vernietigde en verpletterde hen, zodat zij niet weer opstonden, en zij vielen onder mijn voeten.
40 U hebt mij aangegord met kracht tot de strijd, U deed onder mij bukken wie tegen mij opstonden;
41 U deed mijn vijanden mij de rug toekeren, en mijn haters verdelgde ik.
42 Zij riepen tot JHWH om hulp, maar niemand redde, en Hij *antwoordde* hen niet;
43 toen vermaalde ik hen als stof van de aarde; ik vertrad en vertrapte hen als slijk van de straten.
44 U deed mij ontkomen aan de onderlinge strijd van mijn volk, U hebt mij bewaard om hoofd te zijn van de natiën; volken die ik niet kende, werden mij dienstbaar.
45 Vreemden veinsden onderdanigheid tegenover mij; nauwelijks hadden zij van mij gehoord, of zij gehoorzaamden mij.
46 Vreemden verloren hun kracht en verlieten bevend hun burchten.
47 JHWH leeft. Geprezen is mijn Rots, en verheerlijkt is de God van de rots van mijn redding,
48 de God, die mij wraak heeft verleend, die volken aan mij onderworpen heeft
49 en mij van mijn vijanden heeft bevrijd. U hebt mij verhoogd boven hen die tegen mij opstonden, U hebt mij gered van de geweldenaar.
50 (B) Daarom loof ik U, o JHWH, onder de volken en wil ik uw naam psalmzingen.
51 Hij schenkt zijn koning grote uitreddingen, en betoont trouw aan zijn gezalfde, aan David en zijn nageslacht voor altijd.

Laatste woorden van David

23 1 Dit zijn de laatste woorden van David: Spreuk van David, de zoon van Isaï, en spreuk van de man die hoog geplaatst is, de gezalfde van de God van Jakob, de liefelijke in de lofzangen van Israël.
2 De Geest van JHWH spreekt door mij, zijn woord is op mijn tong;
3 De God van Israël spreekt, de Rots van Israël zegt tot mij: Een rechtvaardige heerser over de mensen, een heerser in het ontzag voor God,
4 hij is als het morgenlicht bij het opgaan van de zon, een morgen zonder wolken: door de glans na de regen spruit jong groen uit de aarde.
5 Maar niet alzo mijn huis bij God! Toch heeft Hij mij een eeuwig verbond gegeven, geordend in alles en verzekerd. Want al mijn heil en alle welbehagen, zou Hij die niet laten opkomen?

(1) **22:36** Letterlijk staat er "antwoorden".

(A) **22:34** Hab. 3:19. (B) **22:50** Rom. 15:9.

6 Maar de nietswaardigen - zij zijn allen als verstrooide doornen; voorwaar, zij worden niet bij
de hand genomen:
7 moet iemand ze aanraken, dan voorziet hij
zich van ijzer of lansschacht, en met vuur worden zij op de plaats zelf geheel verbrand!

Davids helden

8 Dit zijn de namen van de helden van David:
Een inwoner van Sebet van de Tachkemonieten,
de aanvoerder van de hoofdlieden, namelijk
Adino, de Esniet, (zwaaide zijn speer) over achthonderd, die in één keer verslagen waren. 9 En na
hem kwam El-azar, de zoon van Dodo, de zoon
van een Achochiet; hij behoorde tot de drie helden. Hij was bij David, toen zij de Filistijnen
tartten, die zich daar ten strijde verzameld hadden, terwijl de mannen van Israël weggetrokken
waren. 10 Hij stond op en richtte een slachting
aan onder de Filistijnen, tot zijn hand vermoeid
werd, tot zijn hand aan het zwaard kleefde.
JHWH schonk op die dag een grote overwinning.
Het volk keerde na hem terug, alleen nog om te
plunderen. 11 Na hem kwam Samma, de zoon
van de Hahariet Age. Toen de Filistijnen zich
te Lechi verzameld hadden - daar was een stuk
land, vol linzen - en het volk voor de Filistijnen
vluchtte, 12 ging hij midden op dat stuk land
staan, wist het te behouden en versloeg de
Filistijnen; een grote overwinning schonk JHWH.
13 Eens daalden drie van de dertig aanvoerders af en kwamen tot David, tegen de oogsttijd, bij de grot van Adullam, terwijl een menigte
Filistijnen gelegerd was in de vlakte Refaïm.
14 David bevond zich toen in de vesting en
een wachtpost van de Filistijnen lag toen in
Betlehem. 15 En er kwam een verlangen bij David
op en hij zei: O, dat iemand mij water te drinken gaf uit de put van Betlehem, die bij de poort
is! 16 Toen braken die drie helden door het leger van de Filistijnen heen, schepten water uit
de put van Betlehem, die bij de poort is, namen
het mee en brachten het naar David. Maar deze
wilde het niet drinken, maar goot het uit voor
JHWH, 17 en zei: Het zij verre van mij, JHWH, dat
ik dit zou doen! Is dit niet het bloed van de mannen die met gevaar voor hun leven gegaan zijn?
En hij wilde het niet drinken. Dit hebben de drie
helden gedaan.
18 Abisai, de broer van Joab, de zoon van
Seruja, was het hoofd van de drie. En hij zwaaide
zijn speer over driehonderd verslagenen; hij had
groot aanzien onder de drie. 19 Was hij onder de
drie niet geëerd? Ja, hij was hun overste, maar
tot de (eerste) drie reikte hij niet.
20 Voorts Benaja, de zoon van Jojada, de zoon
van een krijgsman, groot van daden, uit Kabseël;
hij versloeg de twee grote helden van Moab. Ook
liet hij zich eens, op een dag dat er sneeuw lag,
in een kuil zakken en doodde daarin een leeuw.
21 Hij versloeg ook een Egyptenaar, een geweldig man; in de hand van de Egyptenaar was een
speer, maar hij ging met een stok op hem toe,
rukte de speer uit de hand van de Egyptenaar en
doodde hem met zijn eigen speer. 22 Dit heeft
Benaja, de zoon van Jojada, gedaan; hij had groot
aanzien onder de drie helden. 23 Onder de dertig was hij geëerd, maar tot de (eerste) drie reikte
hij niet. En David gaf hem het bevel over zijn
lijfwacht.
24 Asaël, de broer van Joab, was onder de
dertig; voorts Elchanan, de zoon van Dodo, uit
Betlehem; 25 de Charodiet Samma; de Charodiet
Elika; 26 de Paltiet Cheles; Ira, de zoon van
de Tekoïet Ikkes; 27 de Antotiet Abiëzer;
de Chusatiet Mebunnai; 28 de Achochiet
Salmon; de Netofatiet Maharai; 29 Cheleb, de
zoon van de Netofatiet Baäna; Ittai, de zoon
van Ribai, uit Gibea van de Benjaminieten;
30 de Piratoniet Benaja; Hiddai uit de dalen van
Gaäs; 31 de Arbatiet Abialbon; de Barchumiet
Azmawet; 32 de Saälboniet Eljachba; de zonen
van Jasen; Jonatan; 33 de Hahariet Samma;
Achiam, de zoon van de Hahariet Sarar;
34 Elifelet, de zoon van Achasbai, de zoon van
een Maäkatiet; Eliam, de zoon van de Giloniet
Achitofel; 35 de Karmeliet Chesrai; de Arbiet
Paärai; 36 Jigal, de zoon van Natan, uit Soba; de
Gadiet Bani; 37 de Ammoniet Selek; de Beërotiet
Nachrai, de wapendrager van Joab, de zoon

van Seruja; 38 de Jetriet Ira; de Jetriet Gareb;
39 de Hethiet Uria; samen zevenendertig.

Volkstelling en straf

24 1 De toorn van JHWH ontbrandde weer tegen Israël; Hij zette David tegen hen op en zei: Ga, tel Israël en Juda. 2 Toen zei de koning tot de legeroverste Joab, die bij hem was: Doorkruis al de stammen van Israël van Dan af tot Berseba toe; tel het volk, opdat ik het getal van het volk zal weten. 3 Toen zei Joab tot de koning: JHWH, uw God, mag aan het volk honderdmaal zoveel toevoegen als er zijn, en mogen de ogen van mijn heer de koning het zien; waarom echter wenst mijn heer de koning dit? 4 Maar het bevel van de koning was sterker dan het verzet van Joab en de legeroversten; dus gingen Joab en de legeroversten heen in opdracht van de koning om het volk Israël te tellen. 5 Zij staken de Jordaan over en legerden zich te Aroër, ten zuiden van de stad, die midden in het dal van Gad ligt, en bij Jazer. 6 Daarna kwamen zij naar Gilead en naar het land Tachtim Chodsi. Verder kwamen zij naar Dan-Jaän en naar de omgeving van Sidon. 7 Daarna kwamen zij aan de vesting Tyrus en alle steden van de Chiwwieten en van de Kanaänieten; en zij kwamen tenslotte uit in het zuiden van Juda, te Berseba. 8 Nadat zij het hele land doorkruist hadden, kwamen zij na verloop van negen maanden en twintig dagen weer te Jeruzalem. 9 En Joab meldde de koning de uitkomst van de volkstelling: Israël telde achthonderdduizend strijders die het zwaard konden voeren; en de mannen van Juda waren vijfhonderdduizend.

10 Maar David had wroeging, nadat hij het volk geteld had, en David zei tot JHWH: Ik heb zwaar gezondigd, doordat ik dit gedaan heb; nu dan, JHWH, doe toch de ongerechtigheid van uw knecht weg, want ik heb zeer dwaas gehandeld. 11 Toen David in de morgen opgestaan was, kwam het woord van JHWH tot de profeet Gad, de ziener van David: 12 Ga heen, spreek tot David: zo zegt JHWH: drie dingen leg Ik u voor; kies u er één van; dan zal Ik dat over u doen komen. 13 Daarop kwam Gad bij David, deelde hem dit mee en zei tot hem: Zal er zeven jaar hongersnood in uw land komen? Of wilt u drie maanden vluchten voor uw tegenstanders, terwijl dezen u vervolgen? Of zal er drie dagen pest zijn in uw land? Welnu, denk na en overweeg, wat ik mijn Zender moet antwoorden.

14 Toen zei David tot Gad: Het is mij zeer bang te moede; laat ons toch vallen in de hand van JHWH, want zijn barmhartigheid is groot; maar laat mij niet vallen in de hand van de mensen.
15 Dus bracht JHWH de pest over Israël van de morgen af tot aan de vastgestelde tijd, en er stierven van het volk, van Dan tot Berseba, zeventigduizend man. 16 Toen de engel zijn hand naar Jeruzalem uitstrekte om het te verdelgen, berouwde het onheil JHWH, en Hij zei tot de engel die verderf bracht onder het volk: Genoeg! Laat nu uw hand zakken. De engel stond toen bij de dorsvloer van de Jebusiet Arauna. 17 En David sprak tot JHWH, toen hij de engel zag, die onder het volk verderf bracht: Zie, ik heb gezondigd, en ik heb ongerechtigheid bedreven, maar deze schapen - wat hebben zij gedaan? Laat toch uw hand zijn tegen mij en mijn familie.

Het altaar bij Jeruzalem

18 Op die dag kwam Gad tot David en zei tot hem: Ga heen, richt een altaar op voor JHWH op de dorsvloer van de Jebusiet Arauna. 19 En David ging heen, naar het woord van Gad, naar het gebod van JHWH. 20 Toen Arauna uitkeek en de koning met zijn dienaren zag naderen, ging Arauna naar buiten en boog zich voor de koning neer met het aangezicht ter aarde. 21 En Arauna vroeg: Waarom komt mijn heer de koning tot zijn knecht? David antwoordde: Om van u de dorsvloer te kopen, ten einde een altaar voor JHWH te bouwen, opdat de plaag van het volk mag ophouden. 22 Toen zei Arauna tot David: Mijn heer de koning mag nemen en offeren wat hij denkt dat goed is; ziedaar de runderen voor het brandoffer, en de dorssleden en het tuig van de runderen tot brandhout. 23 Dit alles geeft Arauna, o koning, aan de koning. Voorts zei Arauna tot de ko-

ning: JHWH, uw God, mag in u behagen hebben.
24 Maar de koning zei tot Arauna: Neen, maar ik
wil het in elk geval van u voor de volle prijs ko-
pen, want JHWH, mijn God, wil ik geen brandof-
fers brengen, die mij niets kosten. Daarop kocht
David de dorsvloer en de runderen voor vijftig
sikkels zilver. 25 En David bouwde daar een al-
taar voor JHWH en bracht brandoffers en vre-
deoffers. Toen liet JHWH Zich verbidden ten
gunste van het land, en de plaag werd van Israël
weggenomen.

1 Koningen

Hebreeuws: Me-la-giem (Koningen)

Salomo's troonsbestijging

1 [1] Koning David nu was oud en hoogbejaard,
en hoewel men hem met dekens toedekte,
werd hij niet warm. [2] Toen zeiden zijn dienaren tot hem: Laat men voor mijn heer de koning een jonge maagd zoeken, opdat zij de koning ten dienste zal staan en hem tot verzorgster zal zijn, en in uw schoot zal liggen, zodat mijn heer de koning warm wordt. [3] Men zocht dan een mooi meisje in het hele gebied van Israël en men vond Abisag, de Sunamitische, en bracht haar tot de koning. [4] Het meisje was uitermate schoon; zij was de koning tot verzorgster en bediende hem, maar de koning had geen gemeenschap met haar.

[5] (A) Adonia nu, de zoon van Chaggit, was zo overmoedig te denken: Ik zal koning worden; hij schafte zich wagens en ruiters aan en vijftig mannen, die voor hem uit liepen. [6] Nu had zijn vader hem zijn leven lang geen verwijt gemaakt: Waarom doet u zo? Ook was hij zeer welgevormd van gestalte en volgde in geboorte op Absalom. [7] Hij dan hield besprekingen met Joab, de zoon van Seruja, en met de priester Abjatar, en zij werden helpers en volgelingen van Adonia. [8] Maar de priester Sadok, Benaja, de zoon van Jojada, de profeet Natan, Simi, Reï en Davids helden stonden niet aan de zijde van Adonia.

[9] Daarop slachtte Adonia schapen, runderen en gemest vee bij de steen Zochelet naast de bron Rogel, en nodigde al zijn broeders uit, de zonen van de koning, en alle mannen van Juda, de dienaren van de koning; [10] maar de profeet Natan, Benaja, de helden en zijn broer Salomo nodigde hij niet uit.

[11] (B) Toen zei Natan tot Batseba, de moeder van Salomo: Hebt u niet gehoord, dat Adonia, de zoon van Chaggit, koning is geworden, zonder dat onze heer David het weet? [12] Nu dan, laat mij u toch een raad geven, opdat u uw leven en dat van uw zoon Salomo redt. [13] Ga heen, treed bij koning David binnen en zeg tot hem: Hebt u, mijn heer de koning, aan uw dienares niet gezworen: Voorzeker, Salomo, uw zoon, zal na mij koning worden en hij zal op mijn troon zitten? Waarom is dan Adonia koning geworden? [14] Zie, terwijl u dan nog met de koning in gesprek bent, zal ik na u binnenkomen en uw woorden aanvullen. [15] Dus trad Batseba bij de koning de kamer binnen; de koning was zeer oud en Abisag, de Sunamitische, bediende de koning. [16] Toen knielde Batseba en boog zich voor de koning neer, waarop de koning zei: Wat hebt u? [17] Daarop zei zij tot hem: Mijn heer, u hebt bij JHWH, uw God, uw dienares gezworen: Voorzeker, Salomo, uw zoon, zal na mij koning worden, en hij zal op mijn troon zitten. [18] Maar nu, zie, Adonia is koning geworden, en zelfs nu weet u, mijn heer de koning, het niet. [19] Hij heeft runderen, gemest vee en schapen in menigte geslacht, en al de zonen van de koning en de priester Abjatar en de legeroverste Joab uitgenodigd, maar uw knecht Salomo heeft hij niet uitgenodigd. [20] Op u echter, mijn heer de koning, op u zijn de ogen van heel Israël gericht, dat u hun bekend zult maken wie op de troon van mijn heer de koning na hem zitten zal. [21] Anders zal het gebeuren, dat ik en mijn zoon Salomo als opstandelingen zullen gelden, zodra mijn heer de koning bij zijn vaderen te ruste gegaan is.

[22] En zie, terwijl zij nog met de koning in gesprek was, daar kwam de profeet Natan, [23] en men meldde de koning: De profeet Natan is er. Toen Natan tot de koning gekomen was, en zich voor de koning had neergebogen met

(A) **1:5** 2Sam. 3:4. (B) **1:11** 2Sam. 12:24.

het aangezicht ter aarde, 24 zei hij: Mijn heer
de koning, u hebt dus zelf gezegd: Adonia zal
na mij koning zijn en hij zal op mijn troon zit-
ten; 25 want hij is heden runderen, gemest vee
en schapen in menigte gaan slachten; hij heeft al
de zonen van de koning, de legeroversten en de
priester Abjatar uitgenodigd, en zie, zij zijn bij
hem aan het eten en drinken, en zij roepen: Leve
koning Adonia! 26 Maar mij, uw knecht, de prie-
ster Sadok, Benaja, de zoon van Jojada, en uw
knecht Salomo heeft hij niet uitgenodigd. 27 In-
dien dit vanwege mijn heer de koning is gebeurd,
dan hebt u uw knechten niet laten weten, wie op
de troon van mijn heer de koning na hem zitten
zal.
28 Toen *antwoordde* koning David: Roept mij
Batseba. Zij trad binnen bij de koning en bleef
voor de koning staan. 29 Toen zwoer de koning
en zei: Zo waar JHWH leeft, die mij uit alle be-
nauwdheid heeft verlost, 30 zeker, zoals ik u bij
JHWH, de God van Israël gezworen heb: Salomo,
uw zoon, zal na mij koning zijn en hij zal in mijn
plaats op mijn troon zitten, zo zal ik heden doen.
31 Toen knielde Batseba met het aangezicht ter
aarde, boog zich voor de koning neer en zei: Mijn
heer de koning David leve in eeuwigheid!
32 Voorts zei koning David: Roept mij de prie-
ster Sadok, de profeet Natan en Benaja, de zoon
van Jojada; en zij traden binnen bij de koning.
33 En de koning zei tot hen: Neemt de dienaren
van uw heer met u; laat mijn zoon Salomo op
mijn eigen muildier rijden, en brengt hem naar
Gichon. 34 Daar zullen de priester Sadok en de
profeet Natan hem tot koning over Israël zal-
ven; blaast dan op de sjofar en roept: Leve ko-
ning Salomo! 35 Trekt dan achter hem op en laat
hij binnenkomen en op mijn troon gaan zitten;
hij namelijk moet koning worden in mijn plaats;
hem heb ik bestemd tot vorst over Israël en Juda.
36 En Benaja, de zoon van Jojada, *antwoordde* de
koning: Amen, zo mag JHWH de woorden van
mijn heer de koning bevestigen! 37 Zoals JHWH
geweest is met mijn heer de koning, mag Hij ook
zo zijn met Salomo; mag Hij zijn troon groter
maken dan de troon van mijn heer koning David.
38 Toen gingen de priester Sadok, de profeet
Natan en Benaja, de zoon van Jojada, met de
Keretieten en Peletieten heen, lieten Salomo op
het muildier van koning David rijden en leidden
hem naar Gichon. 39 De priester Sadok had de
hoorn met olie uit de tent meegenomen, en hij
zalfde Salomo; toen blies men op de sjofar, en
al het volk riep: Leve koning Salomo! 40 Daarna
trok al het volk achter hem op, terwijl het op
fluiten speelde en zich met grote blijdschap ver-
heugde, zodat de aarde van hun geluid spleet.
41 Dit hoorden Adonia en al de genodigden die
bij hem waren, toen zij juist met de maaltijd ge-
reed waren. Toen Joab het geluid van de sjofar
hoorde, zei hij: Waarom klinkt dit geluid in de
rumoerige stad?
42 Terwijl hij nog sprak, daar kwam Jonatan,
de zoon van de priester Abjatar, en Adonia
zei: Treed binnen, want u bent een flink man
en zult wel een goede tijding brengen. 43 Maar
Jonatan *antwoordde* Adonia: Integendeel, onze
heer koning David heeft Salomo koning gemaakt.
44 De koning toch heeft met hem de priester
Sadok, de profeet Natan en Benaja, de zoon van
Jojada, met de Keretieten en Peletieten uitgezon-
den, en zij hebben hem op het muildier van de
koning laten rijden; 45 de priester Sadok en de
profeet Natan hebben hem te Gichon tot koning
gezalfd, en zij zijn vandaar juichend opgetrok-
ken, zodat de stad in opschudding is; dat is het
geluid dat u gehoord hebt. 46 En ook zit Salomo
al op de koninklijke troon; 47 bovendien zijn de
dienaren van de koning onze heer koning David
hun zegenwens komen brengen: Mag uw God de
naam van Salomo roemrijker maken dan die van
u en zijn troon verhevener dan die van u. Daarop
heeft de koning zich op het rustbed neergebo-
gen. 48 En de koning heeft aldus gesproken: Ge-
prezen zij JHWH, de God van Israël, die heden,
terwijl mijn ogen het nog zien, iemand gegeven
heeft, die op mijn troon zit.
49 Toen sprongen al de genodigden die bij
Adonia waren ontsteld op en gingen ieder zijn
eigen weg. 50 Ook Adonia was bang voor Salomo;
hij stond op, ging heen en greep de hoornen

van het altaar. 51 En men meldde Salomo: Zie, Adonia is bang voor koning Salomo, en zie, hij heeft de hoornen van het altaar gegrepen, en gezegd: Laat koning Salomo mij eerst zweren, dat hij zijn knecht niet met het zwaard zal doden. 52 Toen zei Salomo: Indien hij zich betrouwbaar gedraagt, dan zal geen haar van hem ter aarde vallen, maar indien er kwaad in hem bevonden wordt, dan zal hij sterven. 53 Daarop liet koning Salomo hem van het altaar halen. Toen hij binnengetreden was, boog hij zich voor koning Salomo neer, waarop Salomo tot hem zei: Ga naar uw huis.

Salomo's eerste regeringsdaden

2 1 Toen de dagen van Davids sterven naderden, gebood hij zijn zoon Salomo: 2 Ik sta op het punt de weg van de hele aarde te gaan, wees u nu sterk en toon u een man; 3 en neem uw plicht tegenover JHWH, uw God, in acht: wandel op zijn wegen en onderhoud zijn inzettingen, geboden, verordeningen en getuigenissen, zoals geschreven staat in de *Torah* van Mozes, opdat u voorspoedig volvoeren mag alles wat u doet en alles wat u onderneemt, 4 opdat JHWH Zich zal houden aan het woord, dat Hij over mij gesproken heeft: Indien uw zonen op hun weg acht geven en in trouw, met hun hele hart en met hun hele ziel, voor mijn aangezicht wandelen, dan zal het u niet ontbreken aan een man op de troon van Israël.

5 (A) Nu weet u ook wel, wat Joab, de zoon van Seruja, mij aangedaan heeft, wat hij namelijk gedaan heeft aan de beide legeroversten van Israël, aan Abner, de zoon van Ner, en aan Amasa, de zoon van Jeter, hoe hij hen gedood en in vredestijd bloed vergoten heeft als was het oorlog, en dit bloed gebracht heeft aan de gordel om zijn middel en aan het schoeisel aan zijn voeten. 6 Handel dan naar uw wijsheid, en laat zijn grijze haar niet in vrede in het dodenrijk neerdalen.

7 (B) Maar aan de zonen van de Gileadiet Barzillai zult u weldoen, zodat zij onder uw disgenoten zijn, want zo zijn zij mij tegemoet gekomen, toen ik voor uw broer Absalom vluchtte. 8 (C) En zie, bij u is Simi, de zoon van Gera, de Benjaminiet uit Bachurim; hij was het, die mij met een vreselijke vloek vervloekte, toen ik naar Machanaïm ging; hij was het ook, die mij tegemoet kwam naar de Jordaan; toen heb ik hem bij JHWH gezworen: Ik zal u niet met het zwaard doden. 9 Maar nu moet u hem niet ongestraft laten, want u bent een wijs man, en weet wel, wat u hem doen moet om zijn grijze haar met bloed in het dodenrijk te doen neerdalen.

10 Toen ging David te ruste bij zijn vaderen en werd begraven in de stad van David.

11 (D) De tijd nu, die David over Israël geregeerd heeft, is veertig jaar; te Hebron regeerde hij zeven jaar, en te Jeruzalem regeerde hij drieëndertig jaar. 12 (E) En Salomo zat op de troon van zijn vader David, en zijn koningschap werd zeer bevestigd.

13 En Adonia, de zoon van Chaggit, trad binnen bij Batseba, de moeder van Salomo, en zij vroeg: Komt u met vredelievende bedoeling? En hij antwoordde: Ja. 14 Voorts zei hij: Ik heb iets met u te bespreken. En zij zei: Spreek. 15 Toen zei hij: U weet, dat mij het koningschap toekwam; ook had heel Israël naar mij uitgezien, dat ik koning zou worden, maar door een ommekeer viel het koningschap aan mijn broer ten deel, want het is hèm van JHWH ten deel gevallen. 16 Nu wil ik u één verzoek doen; wijs mij niet af. 17 (F) En zij zei tot hem: Spreek. En hij zei: Zeg toch tot koning Salomo - want hij zal u niet afwijzen - dat hij mij Abisag, de Sunamitische, tot vrouw zal geven. 18 Daarop zei Batseba: Goed, ik zal over u tot de koning spreken.

19 Toen Batseba bij koning Salomo binnentrad om tot hem over Adonia te spreken, rees de koning op om haar tegemoet te gaan, en boog zich voor haar neer; daarna zette hij zich op zijn troon en liet een zetel plaatsen voor de koningin-moeder, en zij zette zich aan zijn rechterhand. 20 En zij zei: Ik wil u een klein ver-

(A) **2:5 a** 2Sam. 3:27. **2:5 b** 2Sam. 20:10. (B) **2:7** 2Sam. 17:27-29. (C) **2:8** 2Sam. 16:5-13; 19:17-24. (D) **2:11** 2Sam. 5:4,5; 1Kron. 3:4. (E) **2:12** 1Kron. 29:23. (F) **2:17** 1Kon. 1:3,4.

zoek doen, wijs mij niet af. En de koning zei tot haar: Vraag, moeder, want ik zal u niet afwijzen.
21 Toen zei zij: Mag Abisag, de Sunamitische, aan uw broer Adonia tot vrouw worden gegeven. 22 Maar koning Salomo *antwoordde* zijn moeder: En waarom vraagt u (enkel) Abisag, de Sunamitische, voor Adonia? Vraag liever voor hem het koningschap, omdat hij mijn oudere broer is; zowel voor hem, als voor de priester Abjatar, alsook voor Joab, de zoon van Seruja.
23 Toen zwoer koning Salomo bij **JHWH**: Zo mag God mij doen, ja nog erger: Adonia heeft dit woord tegen zijn leven gesproken. 24 En nu, zo waar **JHWH** leeft, die mij aangesteld heeft en mij heeft doen zitten op de troon van mijn vader David, en die mij een huis gemaakt heeft, zoals Hij toegezegd had, Adonia zal heden ter dood gebracht worden. 25 En koning Salomo liet hem door Benaja, de zoon van Jojada, neerstoten, zodat hij stierf.
26 (A) Tot de priester Abjatar zei de koning: Ga naar Anatot, op uw landgoed, want u bent ten dode opgeschreven, maar op deze dag zal ik u niet doden, omdat u de ark van de Heer **JHWH** voor het aangezicht van mijn vader David gedragen hebt, en omdat u *medegeleden* hebt alles wat mijn vader *leed*. 27 (B) Toen verdreef Salomo Abjatar, zodat hij geen priester van **JHWH** meer was, waardoor hij het woord van **JHWH** vervulde, dat Hij over het huis van Eli te Silo gesproken had.
28 Toen het gerucht tot Joab doordrong - Joab had immers partij gekozen voor Adonia, maar hij had geen partij gekozen voor Absalom - vluchtte Joab naar de tent van **JHWH** en greep de hoorns van het altaar. 29 Daarop meldde men koning Salomo: Joab is naar de tent van **JHWH** gevlucht, en zie, hij bevindt zich naast het altaar. Toen zond Salomo Benaja, de zoon van Jojada, uit met deze opdracht: Ga, stoot hem neer. 30 En Benaja trad de tent van **JHWH** binnen en zei tot hem: Zo zegt de koning: Kom naar buiten. Maar hij zei: Neen, hier wil ik sterven. En Benaja berichtte dit aan de koning: Zo heeft Joab gesproken en zo heeft hij mij *geantwoord*.
31 Toen zei de koning tot hem: Doe zoals hij gezegd heeft, stoot hem neer en begraaf hem; verwijder van mij en van het huis van mijn vader het onschuldige bloed dat Joab vergoten heeft.
32 Zo zal **JHWH** zijn bloed op zijn hoofd doen terugkeren, omdat hij twee mannen, rechtvaardiger en beter dan hij, zonder medeweten van mijn vader David, heeft neergestoten en met het zwaard gedood: Abner, de zoon van Ner, de legeroverste van Israël, en Amasa, de zoon van Jeter, de legeroverste van Juda. 33 Zo zal hun bloed op het hoofd van Joab en van zijn nageslacht voor altijd terugkeren, maar David, zijn nageslacht, zijn huis en zijn troon zullen voor altijd vrede hebben van **JHWH**. 34 Daarop ging Benaja, de zoon van Jojada, heen, stootte hem neer en doodde hem, waarna hij in zijn huis in de woestijn begraven werd. 35 En de koning stelde Benaja, de zoon van Jojada, in zijn plaats over het leger aan, en de priester Sadok stelde de koning aan in de plaats van Abjatar.
36 Vervolgens ontbood de koning Simi, en zei tot hem: Bouw u een huis in Jeruzalem, en vestig u aldaar; u zult daar niet vandaan gaan, niet erin en niet eruit; 37 weet goed, dat u op de dag, waarop u daarvandaan gaat en de beek Kidron overschrijdt, zeker sterven zult; uw bloed zal op uw hoofd zijn. 38 En Simi zei tot de koning: Het is goed; zoals mijn heer de koning gesproken heeft, zo zal uw knecht doen. En Simi woonde geruime tijd te Jeruzalem.
39 Na verloop van drie jaren liepen twee slaven van Simi weg naar Akis, de zoon van Maäka, de koning van Gat, en men deelde Simi mee: Zie, uw slaven zijn te Gat. 40 Toen stond Simi op, zadelde zijn ezel, en ging naar Gat, naar Akis, om zijn slaven te zoeken; en Simi ging heen en bracht zijn slaven uit Gat terug. 41 Toen men Salomo meldde, dat Simi uit Jeruzalem naar Gat gegaan en teruggekeerd was, 42 liet de koning Simi roepen, en zei tot hem: Heb ik u niet bij

(A) **2:26 a** 2Sam. 15:24. **2:26 b** 1Sam. 22:20-23. (B) **2:27** 1Sam. 2:27-36.

JHWH bezworen en u ingescherpt: Weet goed, dat u op de dag, waarop u daarvandaan gaat, erin of eruit, zeker sterven zult? En u zei tot mij: Het is goed, ik heb het gehoord. 43 Waarom hebt u dan de eed bij JHWH en het gebod dat ik u opgelegd had, niet gehouden? 44 Voorts zei de koning tot Simi: U weet al het kwaad - uw hart is zich daarvan bewust -, dat u mijn vader David hebt aangedaan; nu zal JHWH uw kwaad op uw hoofd doen terugkeren; 45 koning Salomo echter zij gezegend en de troon van David zij voor altijd bevestigd voor het aangezicht van JHWH. 46 Toen gebood de koning Benaja, de zoon van Jojada, en hij ging heen en stootte hem neer, zodat hij stierf. En het koningschap was in de hand van Salomo bevestigd.

Salomo's gebed om wijsheid

3 1 En Salomo verzwagerde zich met Farao, de koning van Egypte; hij nam namelijk Farao's dochter en bracht haar in de stad van David, totdat hij de bouw van zijn huis en van het huis van JHWH en van de muur rondom Jeruzalem voltooid zou hebben.

2 Alleen was het volk gewoon op de hoogten te offeren, omdat tot op die dagen nog geen huis voor de naam van JHWH gebouwd was. 3 En Salomo betoonde zijn liefde tot JHWH door te wandelen in de inzettingen van zijn vader David;(1) alleen was hij gewoon op de hoogten offers te slachten en in rook te doen opgaan.

4 Zo ging de koning naar Gibeon om daar te offeren, omdat dit de voornaamste hoogte was; duizend brandoffers bracht Salomo op dat altaar. 5 Te Gibeon verscheen JHWH aan Salomo 's nachts in een droom, en God zei: Vraag; wat zal Ik u geven? 6 Toen zei Salomo: U hebt uw knecht, mijn vader David, grote goedheid bewezen, evenals hij voor uw aangezicht in trouw en rechtvaardigheid en oprechtheid van hart tegenover U gewandeld heeft; en U hebt aan hem deze grote goedheid bevestigd door hem een zoon te geven, die op zijn troon zit, zoals heden het geval is. 7 En nu, JHWH, mijn God, U zelf hebt uw knecht in de plaats van mijn vader David koning gemaakt, hoewel ik een jonge man ben; ik weet niet uit te gaan of in te gaan. 8 Zo staat uw knecht te midden van uw volk, dat U uitverkoren hebt, een groot volk, dat niet te tellen of te schatten is vanwege de menigte. 9 Geef dan uw knecht een opmerkzaam hart, opdat hij uw volk zal richten, door te onderscheiden tussen goed en kwaad, want wie zou in staat zijn dit uw talrijk volk te richten? 10 En het was goed in de ogen van JHWH, dat Salomo dit gevraagd had. 11 En God zei tot hem: Omdat u dit gevraagd hebt, en voor u geen lang leven hebt gevraagd, en geen rijkdom, en ook niet gevraagd hebt het leven van uw vijanden, maar voor u inzicht hebt gevraagd om een rechtszaak te kunnen horen, 12 zie, Ik doe naar uw woord; zie, Ik geef u een wijs en verstandig hart, zoals niemand vóór en niemand na u had. 13 En ook wat u niet gevraagd hebt, geef Ik u, zowel rijkdom als eer, zodat er onder de koningen niemand aan u gelijk zal zijn, al uw dagen. 14 En indien u op mijn wegen wandelt en mijn inzettingen en geboden bewaart, zoals uw vader David gewandeld heeft, dan zal Ik uw leven verlengen. 15 Daarop werd Salomo wakker, en zie, het was een droom. En toen hij te Jeruzalem gekomen was, stelde hij zich voor de ark van het verbond van JHWH en offerde brandoffers en bereidde vredeoffers, en hij richtte een feestmaal aan voor al zijn dienaren.

Salomo's wijze rechtspraak

16 In die tijd kwamen twee vrouwen, hoeren, tot de koning en stelden zich vóór hem. 17 En de ene vrouw zei: Met uw verlof, mijn heer, ik en deze vrouw wonen in één huis, en ik heb bij haar in huis gebaard. 18 Op de derde dag nadat ik gebaard had, heeft ook deze vrouw gebaard, en wij waren samen, er was geen vreemde bij ons in huis; alleen wij tweeën waren in huis. 19 Toen is de zoon van deze vrouw 's nachts gestorven, doordat zij op hem gelegen had. 20 En zij

(1) **3:3** Zie vers 14, Deuteronomium 6:1-7.

is te middernacht opgestaan en heeft mijn zoon naast mij weggenomen, terwijl uw dienares sliep, en heeft hem in haar schoot gelegd, en haar dode zoon heeft zij in mijn schoot gelegd. 21 Toen ik 's morgens opstond om mijn zoon te voeden, zie, hij was dood; maar ik gaf in de morgen acht op hem, en zie, het was niet de zoon, die ik gebaard had. 22 Maar de andere vrouw zei: Niet waar! de levende is mijn zoon en de dode is uw zoon. En deze zei weer: Niet waar! de dode is uw zoon en de levende is mijn zoon. Zo ruzieden zij in tegenwoordigheid van de koning. 23 Toen zei de koning: De ene zegt: Deze, de levende, is mijn zoon, en de dode is uw zoon; en de andere zegt: Niet waar! de dode is uw zoon en de levende is mijn zoon. 24 Daarop zei de koning: Haalt mij een zwaard. En zij brachten een zwaard bij de koning. 25 En de koning zei: Snijdt het levende kind in tweeën en geeft de helft aan de ene en de helft aan de andere. 26 Toen sprak de vrouw, van wie het levende kind was, tot de koning, omdat haar moederlijk gevoel voor haar zoon was opgewekt; zij zei dan: Met uw verlof, mijn heer, geeft haar het levende kind, maar doodt het in geen geval. Maar de andere zei: Het zal noch van mij noch van u zijn, snijdt door. 27 Toen *antwoordde* de koning en zei: Geeft haar het levende kind en doodt het in geen geval: zij is de moeder. 28 Toen heel Israël het oordeel vernam, die de koning had uitgesproken, werden zij met ontzag voor de koning vervuld, want zij merkten, dat de wijsheid van God in hem was om recht te doen.

Salomo's vorsten en landvoogden

4 1 Koning Salomo was dus koning over heel Israël. 2 Dit waren zijn vorsten: Azarja, de zoon van Sadok, was de priester; 3 Elichoref en Achia, de zonen van Sisa, waren schrijvers; Josafat, de zoon van Achilud, was de kanselier; 4 Benaja, de zoon van Jojada, voerde het bevel over het leger; Sadok en Abjatar waren priesters; 5 Azarja, de zoon van Natan, ging over de landvoogden; Zabud, de zoon van Natan, een priester, was vriend van de koning; 6 Achisar was de hofmaarschalk; en Adoniram, de zoon van Abda, stond over de verplichte arbeid.

7 En Salomo had over heel Israël twaalf landvoogden, die de koning en zijn huis van voedsel moesten voorzien; één maand per jaar rustte op ieder de plicht om te leveren. 8 En dit zijn hun namen: Ben-Chur op het gebergte van Efraïm; 9 Ben-Deker in Makas, Saälbim, Bet-Semes en Elon-Bet-Chanan; 10 Ben-Chesed in Arubbot, hij had Soko en het hele land Chefer; 11 Ben-Abinadab: de hele heuvelstreek van Dor; Salomo's dochter Tafat had hij tot vrouw; 12 Baäna, de zoon van Achilud: Taänak, Megiddo en heel Bet-Sean, dat naast Saretan is, beneden Jizreël, van Bet-San tot Abel-Mechola, tot aan de andere kant van Jokmeam; 13 Ben-Geber te Ramot in Gilead; hij had de dorpen van Jaïr, de zoon van Manasse, in Gilead, hij had de streek van Argob in Basan, zestig grote steden met muren en koperen grendels; 14 Achinadab, de zoon van Iddo, te Machanaïm; 15 Achimaäs in Naftali; ook hij had een dochter van Salomo, Basemat, tot vrouw genomen; 16 Baäna, de zoon van Chusai, in Aser en Alot; 17 Josafat, de zoon van Paruach, in Issakar; 18 Simi, de zoon van Ela, in Benjamin; 19 Geber, de zoon van Uri, in het land Gilead, het land van Sichon, de koning van de Amorieten, en van Og, de koning van Basan, en wel als enige landvoogd in dit land. 20 Juda en Israël waren talrijk als het zand aan de zee in menigte; zij aten en dronken en waren blij.

Salomo's grootheid

21 En Salomo was heerser over al de koninkrijken van de Rivier af tot het land van de Filistijnen, tot de grens van Egypte; zij brachten geschenken en dienden Salomo, zijn leven lang.

22 Het voedsel nu van Salomo voor één dag bedroeg: dertig kor fijn meel en zestig kor meel,(1) 23 tien gemeste runderen en twintig weiderunderen en honderd schapen, behalve herten, gazellen, damherten en gemeste ganzen, 24 want

(1) **4:22** 1 kor is circa 425 liter.

hij heerste over alles aan deze zijde van de Rivier, van Tifsach tot Gaza, over alle koningen aan deze zijde van de Rivier, en hij had vrede rondom aan alle zijden, 25 zodat Juda en Israël gerust woonden, ieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom, van Dan tot Berseba, gedurende het hele leven van Salomo.

26 Voorts had Salomo veertigduizend voederbakken voor de paarden van zijn wagenpark, en twaalfduizend ruiters. 27 En die landvoogden voorzagen koning Salomo en allen die aan de tafel van koning Salomo kwamen, van voedsel, ieder in zijn maand; zij lieten niets ontbreken. 28 En de gerst en het stro voor de trekpaarden en renpaarden brachten zij naar de plaats, waar het zijn moest, ieder volgens het hem gegeven voorschrift.

29 En God gaf Salomo wijsheid en zeer veel verstand en een begrip, zo wijd als het zand aan de oever van de zee, 30 zodat de wijsheid van Salomo groter was dan die van allen uit het Oosten, en dan al de wijsheid van Egypte. 31 Ja, hij was wijzer dan alle mensen, dan de Ezrachiet Etan en Heman en Kalkol en Darda, de zonen van Machol, zodat hij naam had onder al de volken(1) rondom. 32 Hij sprak immers drieduizend spreuken, en er waren duizendenvijf liederen van hem. 33 Hij sprak over de bomen, van de ceder op de Libanon af tot de hysop toe, die aan de muur uitschiet; hij sprak ook over het vee, de vogels, de kruipende dieren en de vissen. 34 En uit alle volken kwamen er om de wijsheid van Salomo te horen, van al de koningen van de aarde, die van zijn wijsheid gehoord hadden.

De voorbereiding voor de bouw van de tempel

5 1 (A) Chiram nu, de koning van Tyrus, zond zijn dienaren naar Salomo, omdat hij gehoord had, dat men hem tot koning gezalfd had in de plaats van zijn vader, want Chiram was altijd met David zeer bevriend geweest. 2 En Salomo liet aan Chiram zeggen: 3 U weet, dat mijn vader David niet in staat was voor de naam van JHWH, zijn God, een huis te bouwen wegens de oorlog, die zij van alle kanten tegen hem voerden, totdat JHWH hen onder zijn voetzolen gelegd had. 4 En nu heeft JHWH, mijn God, mij op allerlei manieren rust gegeven; er is geen tegenstander en geen enkel onheil. 5 En zie, ik denk voor de naam van JHWH, mijn God, een huis te bouwen, zoals JHWH mijn vader David toegezegd heeft: uw zoon, die Ik in uw plaats op uw troon zal zetten, die zal dat huis voor mijn naam bouwen. 6 (B) Gebied dan, dat men voor mij ceders van de Libanon zal vellen, en laat mijn knechten uw knechten helpen, en het loon van uw knechten zal ik u geven geheel zoals u het bepalen zult, want u weet, dat onder ons niemand is, die zoveel verstand heeft van bomen vellen als de Sidoniërs.

7 Zodra Chiram de woorden van Salomo hoorde, verheugde hij zich zeer en zei: Geprezen zij heden JHWH, die aan David een wijze zoon gegeven heeft over dit talrijke volk. 8 En Chiram liet aan Salomo zeggen: Ik heb gehoord wat u mij hebt laten zeggen; ik zal alles doen wat u wenst, betreffende het cederhout en het cipressenhout. 9 Mijn knechten zullen het van de Libanon naar de zee brengen, en ik zal het in de zee aan vlotten leggen (en ze vervoeren) tot aan de plaats die u mij zult opgeven, en ze daar uit elkaar slaan, zodat u het kunt halen; u echter moet mijn wens vervullen door voedsel te leveren voor mijn hof. 10 Zo gaf Chiram aan Salomo voortdurend cederhout en cipressenhout, zoveel als hij wenste, 11 (C) terwijl Salomo aan Chiram twintigduizend kor tarwe als voedsel voor zijn hof gaf en twintig kor olie van gestoten olijven; dit gaf Salomo aan Chiram jaar op jaar. 12 (D) JHWH nu had Salomo wijsheid geschonken, zoals Hij hem had toegezegd. En er was vrede tussen Chiram en Salomo, en die beiden sloten een verbond.

13 En koning Salomo riep uit heel Israël een lichting op voor gedwongen arbeid; de lichting

(1) **4:31** volken is hier in het Hebreeuws "ojim", d.w.z. niet-Israëlvolken.

(A) **5:1** Gen. 15:18; 2Kron. 9:26. (B) **5:6** 1Kon. 10:26; 2Kron. 1:14; 9:25. (C) **5:11** Ps. 89:1. (D) **5:12** Spr. 1:1; 10:1; 25:1; Hoogl. 1:1.

bedroeg dertigduizend man. 14 Van hen zond hij maandelijks bij afwisseling tienduizend naar de Libanon, zodat zij één maand in de Libanon waren en twee maanden thuis; en Adoniram gaf leiding aan de gedwongen arbeid. 15 Voorts had Salomo zeventigduizend lastdragers en tachtigduizend steenhouwers in het gebergte, 16 behalve Salomo's hoofdopzichters over de arbeid, drieduizend driehonderd, die aangesteld waren over het volk dat de arbeid verrichtte. 17 En de koning gebood, dat men grote, kostbare stenen zou uitbreken om het huis op gehouwen stenen te grondvesten. 18 De bouwlieden van Salomo en van Chiram en de Giblieten behakten de boomstammen en de stenen, en maakten ze pasklaar voor de bouw van het huis.

Salomo's tempelbouw

6 1 In het vierhonderd tachtigste jaar na de uittocht van de Israëlieten uit het land Egypte, in het vierde jaar van Salomo's regering over Israël, in de maand Ziw, dat is de tweede maand, bouwde hij het huis voor JHWH. 2 Het huis dat koning Salomo voor JHWH bouwde, was zestig el lang, twintig el breed en dertig el hoog. 3 De voorhal aan de voorzijde van de hoofdzaal van het huis was twintig el lang over de breedte van het huis en tien el diep, vóór aan het huis. 4 Ook maakte hij aan het huis vensters van latwerk met schuine kanten. 5 Voorts bouwde hij tegen de muur van het huis een aanbouw, rondom tegen de muren van het huis, rondom tegen de hoofdzaal en de achterzaal; en hij maakte die rondom met verdiepingen. 6 De benedenste verdieping had een breedte van vijf el, de middelste van zes el en de derde van zeven el, want hij bracht aan het huis rondom van buiten inkortingen aan om niet in de muren van het huis in te hoeven grijpen. 7 Toen het huis gebouwd werd, werd het opgetrokken van steen, afgewerkt aan de steengroeve, en geen hamer of beitel of enig ijzeren gereedschap werd gehoord bij het bouwen van het huis. 8 De toegang tot de benedenste verdieping was aan de rechtervleugel van het huis, en met wenteltrappen ging men op naar de middelste en van de middelste naar de derde. 9 Toen hij de bouw van het huis voltooid had, dekte hij het huis bij wijze van vakken en rijen met cederhout. 10 En nadat hij de aanbouw tegen het hele huis opgetrokken had, (elke verdieping) vijf el hoog, betimmerde hij het huis met cederhout.

11 En het woord van JHWH kwam tot Salomo: 12 Over dit huis, dat u bezig bent te bouwen - indien u in mijn inzettingen wandelt, mijn verordeningen doet en al mijn geboden in acht neemt door daarnaar te wandelen, zal Ik Mijn woord aan u nakomen, dat Ik tot uw vader David gesproken heb, 13 dat Ik te midden van de Israëlieten zal wonen en mijn volk Israël niet zal verlaten.

14 Toen Salomo de bouw van het huis voltooid had, 15 betimmerde hij de muren van het huis van binnen met cederen planken; van de vloer van het huis af tot de balken van de zoldering overtrok hij ze van binnen met hout; hij bedekte echter de vloer van het huis met cipressen planken. 16 (A) Voorts schoot hij de twintig el achter aan het huis af met cederen planken, van de vloer af tot de balken, en bouwde het daarbinnen tot een achterzaal, tot het heilige der heiligen. 17 En veertig el mat het huis, namelijk de hoofdzaal, daarvóór. 18 En cederhout was aan het huis van binnen: beeldwerk van kolokwinten en open bloemknoppen; het was alles cederhout, er was geen steen te zien. 19 Zo richtte hij binnen in het huis een achterzaal in, om daar de ark van het verbond van JHWH te plaatsen.

20 De achterzaal nu was twintig el lang, twintig el breed en twintig el hoog, en hij overtrok die met zuiver goud; hij maakte ook een altaar van cederhout. 21 En Salomo overtrok het huis van binnen met zuiver goud, en liet (een voorhangsel) lopen aan gouden kettingen vóór de achterzaal, die hij met goud overtrokken had. 22 (B) Ja, het hele huis overtrok hij met goud, tot-

(A) **6:16** Ex. 26:33,34. (B) **6:22** Ex. 30:1-3.

dat het hele huis daarmee bedekt was; ook overtrok hij het hele altaar dat bij de achterzaal behoorde, met goud.

23 (A) Voorts maakte hij in de achterzaal twee cherubs van oleasterhout van tien el hoog. 24 Vijf el was de ene vleugel van de cherub en vijf el was de andere vleugel van de cherub; tien el van het ene tot het andere einde van zijn vleugels. 25 De andere cherub was ook tien el; de beide cherubs hadden dezelfde maat en dezelfde gedaante. 26 De hoogte van de ene cherub was tien el en evenzo die van de andere cherub. 27 Hij plaatste de cherubs in het binnenste vertrek en zij spreidden hun vleugels uit, zodat de vleugel van de ene aan de ene muur raakte, en de vleugel van de andere cherub aan de andere muur, terwijl hun vleugels aan elkaar raakten in het midden van het huis. 28 En hij overtrok de cherubs met goud.

29 En op al de muren van het huis rondom, die van de binnenste en van de buitenste zaal, bracht hij ingesneden beeldwerk aan: cherubs, palmen en open bloemknoppen. 30 Ook de vloer van het huis, die van de binnenste en van de buitenste zaal, bedekte hij met goud. 31 Als toegang tot de achterzaal maakte hij deuren van oleasterhout; het geraamte van de posten vormde een vijfhoek. 32 De beide deurvleugels waren van oleasterhout, en hij bracht daar beeldwerk op aan: cherubs, palmen en open bloemknoppen, en overtrok ze met goud; hij legde het goud op de cherubs en de palmen. 33 Evenzo maakte hij voor de toegang naar de hoofdzaal posten van oleasterhout, die een vierhoek vormden, 34 en twee deurvleugels van cipressenhout, de ene deurvleugel met twee draaibare vleugelhelften en de andere deurvleugel met twee draaibare vleugelhelften. 35 En hij bracht daar cherubs, palmen en open bloemknoppen op aan en overtrok het met goud, dun uitgeslagen over het graveerwerk.

36 Hij ommuurde de binnenste voorhof met drie rijen gehouwen stenen en één rij gehouwen cederen balken.

37 In het vierde jaar werd het huis van JHWH gegrondvest, in de maand Ziw, 38 en in het elfde jaar, in de maand Boel, dat is de achtste maand, was het huis in al zijn onderdelen en geheel volgens bestek voltooid; hij bouwde het dus in zeven jaar.

Salomo's paleis

7 1 Maar over zijn eigen huis bouwde Salomo dertien jaar; toen had hij zijn hele huis voltooid. 2 Hij bouwde namelijk het huis: Woud van de Libanon, honderd el lang, vijftig el breed en dertig el hoog, met vier rijen van cederen zuilen, terwijl er gehouwen cederen balken op de zuilen lagen. 3 Het was van boven met cederhout gedekt, op de verdiepingen, die op de zuilen rusten, vijfenveertig (vertrekken), vijftien op een rij. 4 Voorts drie rijen vensters van latwerk, en driemaal een open venster tegenover een open venster. 5 En al de toegangen en de open vensters waren vierhoekig, van houtwerk; driemaal een open venster tegenover een open venster. 6 Ook maakte hij de zuilenhal van vijftig el lengte en dertig el breedte en een hal daarvóór, namelijk zuilen met een vooruitstekend afdak. 7 En hij maakte de troonzaal, waar hij recht sprak, de rechtszaal, die van de vloer tot de zoldering met cederhout bekleed was. 8 (B) Ook zijn woonhuis in de andere voorhof, meer binnenwaarts gelegen dan de zaal, was van hetzelfde maaksel. Salomo maakte ook een huis, zoals aan deze zaal, voor Farao's dochter, die hij gehuwd had. 9 Dit alles was van kostbare stenen in de afmeting van gehouwen steen, die zowel aan de binnenzijde als aan de buitenzijde met de zaag gezaagd waren, en dat van het fundament af tot de nok toe, en ook van de straat af tot de grote voorhof. 10 Het was gegrondvest op kostbare stenen, grote stenen, stenen van tien el en van acht el. 11 Maar daarboven lagen kostbare stenen, in de afmeting van gehouwen steen, en cederhout. 12 De grote voorhof nu had rondom (een muur) van drie rijen gehouwen stenen en één rij ge-

(A) **6:23** Ex. 25:18-20. (B) **7:8** 1Kon. 3:1.

houwen cederen balken; en evenzo de binnenste voorhof van het huis van JHWH [en de zaal van het paleis].

Het metaalwerk van de tempel

13 En koning Salomo ontbood Chiram uit Tyrus. 14 Hij was de zoon van een weduwe uit de stam Naftali, terwijl zijn vader een Tyriër was, een koperslager; hij was vervuld met de wijsheid, het verstand en de kennis, nodig om elk werk in koper te verrichten; deze nu kwam tot koning Salomo en voerde al zijn werk uit.

15 Hij vormde namelijk de beide koperen zuilen; achttien el was de ene zuil hoog, en een meetsnoer van twaalf el kon haar omspannen, en evenzo was het bij de tweede zuil. 16 Ook maakte hij twee kapitelen om die op de toppen van de zuilen te plaatsen, gietwerk van koper; vijf el was de hoogte van het ene kapiteel en vijf el de hoogte van het andere kapiteel. 17 Voorts maakte hij twee vlechtwerken voor de kapitelen die op de top van de zuilen waren; het vlechtwerk was gemaakt van gedraaide snoeren, op de wijze van slingers: zeven voor het ene kapiteel en zeven voor het andere kapiteel. 18 Dan maakte hij nog de granaatappels, en wel twee rijen rondom op het ene vlechtwerk, om de kapitelen op de top van de zuilen te bedekken; evenzo deed hij met het andere kapiteel. 19 En de kapitelen aan de voorhal, vier el hoog, op de top van de zuilen, waren lelievormig, 20 namelijk de kapitelen op de beide zuilen, geheel bovenaan, voorbij het vlechtwerk dat vlak op de bol zat; granaatappels waren er tweehonderd aan rijen rondom op het ene kapiteel en evenzo op het andere kapiteel. 21 Daarna stelde hij de zuilen op bij de voorhal van de hoofdzaal; toen hij de rechterzuil opstelde, noemde hij haar Jakin; toen hij de linkerzuil opstelde, noemde hij haar Boaz.(1) 22 Nadat het leliewerk op de top van de zuilen was aangebracht, was de arbeid aan de zuilen voltooid.

23 Voorts maakte hij de zee(2) van gietwerk, tien el van rand tot rand, geheel rond, vijf el hoog, terwijl een meetsnoer van dertig el haar rondom kon omspannen. 24 Beneden de rand waren kolokwinten, die haar geheel omgaven, tien in een el, geheel rondom de zee; in twee rijen zaten de kolokwinten, in één gietsel met haar gegoten. 25 Zij stond op twaalf runderen, waarvan drie noordwaarts gekeerd waren, drie westwaarts, drie zuidwaarts en drie oostwaarts, en de zee(3) rustte boven op hen, en al hun achterdelen waren binnenwaarts gewend. 26 Haar dikte was een handbreed en haar rand was in de vorm van een bekerrand, een leliekelk. Zij had een inhoud van tweeduizend bath.(4)

27 Verder maakte hij de onderstellen, en wel tien, van koper; vier el was de lengte van één onderstel, vier el de breedte en drie el zijn hoogte. 28 Aldus was de vorm van een onderstel: er waren sluitplaten aan, en wel sluitplaten tussen de stijlen. 29 Op de sluitplaten tussen de stijlen stonden leeuwen, runderen en cherubs, en op de stijlen evenzo; boven en beneden de leeuwen en de runderen waren afhangende kransen. 30 Dan waren aan één onderstel vier koperen raderen en ook koperen assen; ook waren aan de vier hoekstijlen handvatten, onder het bekken waren de handvatten gegoten, tegenover elk waren kransen. 31 En de opening daarvan was binnen de handvatten en een el verderop, en zijn opening was rond, bij wijze van een voetstuk, anderhalve el (diep); en ook aan de opening was beeldwerk, maar hun sluitplaten vormden een vierkant, waren dus niet rond. 32 De vier raderen waren beneden de sluitplaten, en de steunpunten van de raderen waren aan het onderstel; en de hoogte van één rad was anderhalve el. 33 De vorm van de raderen was als die van een wagenrad; hun steunpunten echter, velgen, spaken en naven, waren geheel van gietwerk. 34 Wat nu de vier handvatten betreft, aan de vier hoeken van elk onderstel: aan het on-

(1) **7:21** Jakin betekent "stevig gevestigd" en Boaz betekent "(in, of in hem is) kracht". (2) **7:23 en 7:25** "zee" is dit geval de omschrijving voor het gegoten wasvat (waar 80.000 liter water in zat). (3) **7:25** zie de voetnoot bij vers 23. (4) **7:26** een bath is circa 40 liter.

derstel zaten zijn handvatten vast. 35 En aan de bovenkant van het onderstel was een rand van een halve el hoog, geheel rond; en boven aan het onderstel zaten zijn handvatten en zijn sluitplaten vast. 36 En hij graveerde op de vlakken van zijn handvatten en op zijn sluitplaten cherubs, leeuwen en palmen, naardat elk ruimte bood, en kransen rondom. 37 Aldus maakte hij de tien onderstellen; zij waren alle van één gietsel, één maat, één vorm.

38 (A) Verder maakte hij tien koperen bekkens, veertig bath(1) kon elk bekken bevatten, vier el (mat) elk bekken, één bekken op elk van de tien onderstellen. 39 En hij plaatste de onderstellen: vijf aan de rechtervleugel van het huis en vijf aan de linkervleugel; en de zee plaatste hij aan de rechtervleugel van het huis, naar het zuidoosten. 40 Ook maakte Chiram de potten, scheppen en sprengbekkens.

Zo voltooide Chiram al het werk, dat hij voor koning Salomo aan het huis van JHWH had te doen: 41 de twee zuilen, de twee bollen van de kapitelen op de top van de zuilen, de twee vlechtwerken om beide bollen van de kapitelen op de top van de zuilen te bedekken, 42 de vierhonderd granaatappels voor beide vlechtwerken, twee rijen granaatappels voor elk vlechtwerk, om de beide bollen van de kapitelen op de zuilen te bedekken, 43 de tien onderstellen en de tien bekkens op de onderstellen, de éne zee, 44 de twaalf runderen onder de zee, 45 en de potten, scheppen en sprengbekkens; al deze voorwerpen die Chiram voor koning Salomo voor het huis van JHWH maakte, waren van gepolijst koper. 46 In de Streek aan de Jordaan goot de koning ze, in diepe grond, tussen Soekkot en Saretan. 47 En Salomo liet al de voorwerpen ongewogen vanwege de overgrote hoeveelheid; het gewicht aan koper werd niet berekend.

48 (B) Ook maakte Salomo al de voorwerpen in het huis van JHWH, het gouden altaar, en de tafel waarop het toonbrood lag, van goud; 49 (C) de vijf kandelaars rechts en de vijf links vóór de achterzaal, van zuiver goud; de kelken, lampen en snuiters, van goud; 50 de schalen, messen, sprengbekkens, schotels en vuurpannen van zuiver goud; de scharnieren voor de deuren van het binnenste vertrek naar het heilige der heiligen (en) voor de deuren van de hoofdzaal van de tempel, van goud.

51 (D) Toen al het werk dat koning Salomo aan het huis van JHWH deed, voltooid was, bracht Salomo de geheiligde voorwerpen van zijn vader David erin; het zilver, het goud en die voorwerpen legde hij in de schatkamers van het huis van JHWH.

De inwijding van de tempel

8 1 (E) Toen vergaderde Salomo de oudsten van Israël en al de stamhoofden, de familievorsten van de Israëlieten, tot koning Salomo te Jeruzalem, om de ark van het verbond van JHWH uit de stad van David, dat is Sion, opwaarts te brengen. 2 (F) En alle mannen van Israël kwamen bij koning Salomo samen, op het feest in de maand Etanim, dat is de zevende maand. 3 Toen alle oudsten van Israël gekomen waren, hieven de priesters de ark op, 4 en zij brachten de ark van JHWH, en de tent der samenkomst en alle heilige voorwerpen die in de tent waren, opwaarts; de priesters en de Levieten brachten ze opwaarts. 5 Koning Salomo nu en de hele vergadering van Israël met hem, die bij hem samengekomen was vóór de ark, offerden schapen en runderen, niet te tellen noch te berekenen vanwege de menigte.

6 Vervolgens brachten de priesters de ark van het verbond van JHWH naar haar plaats, de achterzaal van het huis, het heilige der heiligen, onder de vleugels van de cherubs; 7 want de cherubs spreidden beide vleugels uit over de plaats van de ark, zodat de cherubs de ark en haar draagbomen van boven overdekten. 8 De draagbomen waren zo lang, dat hun uiteinden van het

(1) **7:38** Een bath is circa 40 liter.

(A) **7:38** Ex. 30:17-21. (B) **7:48 a** Ex. 30:1-3. **7:48 b** Ex. 25:23-30. (C) **7:49** Ex. 25:31-40. (D) **7:51** 2Sam. 8:11; 1Kron. 18:11. (E) **8:1** 2Sam. 6:12-16; 1Kron. 15:25-29. (F) **8:2** Lev. 23:34.

heilige uit vóór de achterzaal zichtbaar waren, maar buiten kon men ze niet zien; zij zijn daar gebleven tot op de huidige dag. 9 (A) Er was niets in de ark dan alleen de twee stenen tafelen die Mozes op Horeb erin gelegd had, de tafelen van het verbond dat JHWH met de Israëlieten gesloten had, bij hun uittocht uit het land Egypte.
10 (B) Toen de priesters uit het heiligdom naar buiten traden, vulde een wolk het huis van JHWH, 11 zodat de priesters vanwege de wolk niet konden blijven staan om dienst te doen, want de heerlijkheid van JHWH had het huis van JHWH vervuld.
12 (C) Toen zei Salomo: JHWH heeft gezegd in donkerheid te willen wonen; 13 voltooid heb ik de bouw van het huis U ter woning, een vaste plaats om daar eeuwig te wonen.
14 Daarna keerde de koning zich om en zegende de hele gemeente van Israël, terwijl de hele gemeente van Israël stond. 15 En hij zei: Geprezen zij JHWH, de God van Israël, die met zijn hand volbracht heeft, wat Hij met zijn mond aldus tot mijn vader David gesproken had: 16 (D) van de dag af, dat Ik mijn volk Israël uit Egypte leidde, heb Ik geen stad uit alle stammen van Israël verkozen om er een huis te bouwen, opdat mijn naam daar zijn zou, maar Ik heb David verkozen om over mijn volk Israël te heersen. 17 (E) Toen mijn vader David voornemens was een huis te bouwen voor de naam van JHWH, de God van Israël, 18 zei JHWH tot mijn vader David: dat u het voornemen had voor mijn naam een huis te bouwen, - u hebt er goed aan gedaan, dat u dit voornemen had, 19 (F) u evenwel zult het huis niet bouwen, maar de zoon die uit uw lendenen zal voortkomen, die zal het huis voor mijn naam bouwen. 20 JHWH nu heeft Zich gehouden aan het woord, dat Hij gesproken had, en ik ben opgetreden in de plaats van mijn vader David, en heb mij gezet op de troon van Israël, zoals JHWH gesproken heeft, en ik heb dit huis voor de naam van JHWH, de God van Israël, gebouwd, 21 en er een plaats bereid voor de ark, waarin het verbond van JHWH berust, dat Hij met onze vaderen gesloten heeft, toen Hij hen uit het land Egypte had geleid.
22 Daarop ging Salomo vóór het altaar van JHWH staan voor de ogen van de hele gemeente van Israël, breidde zijn handen uit naar de hemel 23 en zei: JHWH, God van Israël, er is in de hemel boven en op de aarde beneden geen God als U, die vasthoudt aan het verbond en de goedheid tegenover uw knechten welke met hun hele hart voor uw aangezicht wandelen; 24 die tegenover uw knecht, mijn vader David, gehouden hebt wat U tot hem gesproken had, ja, die wat U met uw mond had gesproken, met uw hand hebt volbracht, zoals heden blijkt. 25 (G) Nu dan, JHWH, God van Israël, houd tegenover uw knecht, mijn vader David, wat U tot hem gesproken hebt: nimmer zal u voor mijn aangezicht een man ontbreken, die op de troon van Israël zitten zal, indien slechts uw zonen hun weg in acht nemen en voor mijn aangezicht wandelen zoals u voor mijn aangezicht gewandeld hebt. 26 Nu dan, God van Israël, laat toch het woord bewaarheid worden, dat U tot uw knecht, mijn vader David, gesproken hebt.
27 (H) Zou God dan waarlijk op aarde wonen? Zie, de hemel, zelfs de hemel der hemelen, kan U niet bevatten, hoeveel te min dit huis dat ik gebouwd heb. 28 Keer U dan tot het gebed van uw knecht en tot zijn smeking, JHWH, mijn God, en hoor naar het geroep en het gebed dat uw knecht heden voor uw aangezicht bidt, 29 (I9) zodat uw ogen nacht en dag geopend zijn over dit huis, de plaats waarvan U gezegd hebt: mijn naam zal aldaar zijn - zodat U hoort naar het gebed dat uw knecht op deze plaats zal opzenden. 30 Hoor dan naar de smeking van uw knecht en van uw volk Israël, die zij op deze plaats zullen opzenden. Ja, U zult het horen in de plaats van uw woning, in de hemel; en wanneer U het hoort, zult U vergeving schenken.

(A) **8:9** Deut. 10:5. (B) **8:10** Ex. 40:34,35. (C) **8:12** Ps. 18:12; 97:2. (D) **8:16** 2Sam. 7:4-11; 1Kron. 17:3-10. (E) **8:17** 2Sam. 7:1-3; 1Kron. 17:1,2. (F) **8:19** 2Sam. 7:12,13; 1Kron. 17:11,12. (G) **8:25** 1Kon. 2:4. (H) **8:27** 2Kron. 2:5. (I9) **8:29** Deut. 12:11.

31 Indien iemand tegen zijn naaste gezondigd
heeft, en deze een eed van hem vergt, waar-
door hij een vloek over zich inroept, en hij
die eed komt afleggen vóór uw altaar in dit
huis, 32 hoor U dan in de hemel, en grijp in, en
richt uw knechten door de goddeloze schuldig
te verklaren en zijn handelwijze op zijn eigen
hoofd te doen neerkomen, en door de rechtvaar-
dige vrij te spreken, en hem te doen naar zijn
gerechtigheid.
33 Wanneer uw volk Israël verslagen wordt
door de vijand, omdat zij tegen U gezondigd
hebben, en zij zich tot U bekeren, uw naam be-
lijden, en tot U bidden en smeken in dit huis,
34 hoor U dan in de hemel, vergeef de zonde van
uw volk Israël, en breng hen terug naar het land,
dat U hun vaderen gegeven hebt.
35 Wanneer de hemel gesloten blijft, zodat er
geen regen komt, daar zij tegen U gezondigd
hebben, en zij op deze plaats bidden, uw naam
belijden, en zich van hun zonde bekeren, omdat
U hen *verootmoedigd* hebt, 36 hoor U dan in de
hemel, vergeef de zonde van uw knechten en van
uw volk Israël - want U wijst hun de goede weg
waarop zij moeten wandelen - en geef regen op
het land, dat U uw volk ten erfdeel geschonken
hebt.
37 Wanneer er hongersnood in het land is, wan-
neer er pest is, brandkoren, honingdauw, sprink-
hanen, kaalvreters; wanneer de vijand het volk in
de steden van zijn land benauwt, welke plaag en
welke ziekte ook; 38 welk gebed, welke smeking
ook, die enig mens van uw hele volk Israël doen
zal, omdat ieder van hen de plaag van zijn ei-
gen hart kent, zodat hij zijn handen in dit huis
uitbreidt, - 39 hoor U dan in de hemel, de vaste
plaats van uw woning, en vergeef, grijp in, en ver-
geld ieder naar al zijn wegen, daar U zijn hart
kent - want U alleen kent het hart van alle mens-
enkinderen -, 40 opdat zij ontzag voor U hebben
al de dagen die zij leven in het land dat U onze
vaderen gegeven hebt.
41 Ook wanneer een vreemdeling die niet tot
uw volk Israël behoort, ter wille van uw naam
uit een ver land komt, - 42 want men zal horen
van uw grote naam, uw sterke hand en uw uit-
gestrekte arm -, en hij komt bidden in dit huis,
43 hoor U dan in de hemel, de vaste plaats van
uw woning, en doe naar alles wat de vreemdeling
tot U roept, opdat alle volken van de aarde uw
naam leren kennen, zodat zij ontzag voor U heb-
ben zoals uw volk Israël, en weten, dat uw naam
uitgeroepen is over dit huis dat ik gebouwd heb.
44 Wanneer uw volk ten strijde trekt tegen zijn
vijand langs de weg waarop U hen zendt, en zij
bidden tot **JHWH** in de richting van de stad die
U verkozen hebt, en van het huis dat ik voor
uw naam gebouwd heb, 45 hoor dan in de he-
mel naar hun gebed en smeking, en verschaf hun
recht. 46 Wanneer zij tegen U zondigen - er is im-
mers geen mens die niet zondigt - en U op hen
toornig wordt en hen overlevert aan een vijand,
zodat men hen als gevangenen wegvoert naar het
land van de vijand, ver of nabij, 47 wanneer zij
het dan ter harte nemen in het land waarheen
zij weggevoerd zijn, zich bekeren, en tot U sme-
ken in het land van wie hen weggevoerd hebben
en zeggen: wij hebben gezondigd, ongerechtig-
heid bedreven en goddeloos gehandeld, 48 wan-
neer zij zich dan tot U bekeren met hun hele hart
en hun hele ziel in het land van hun vijanden
die hen weggevoerd hebben, en wanneer zij tot
U bidden in de richting van het land dat U hun
vaderen gegeven hebt, van de stad die U verko-
zen hebt, en van dit huis dat ik voor uw naam
gebouwd heb - 49 hoor dan in de hemel, de vaste
plaats van uw woning, naar hun gebed en sme-
king en verschaf hun recht. 50 Vergeef uw volk
datgene waarin zij tegen U gezondigd hebben,
en al hun overtredingen die zij tegen U begaan
hebben, en geef hun barmhartigheid bij degenen
die hen weggevoerd hebben, zodat zij zich over
hen ontfermen, 51 want zij zijn uw volk en uw
erfdeel dat U uit Egypte hebt geleid, midden uit
de ijzeroven.
52 Laten dan uw ogen geopend zijn voor de
smeking van uw knecht en voor de smeking van
uw volk Israël, en hoor naar hen, zo dikwijls zij
tot U roepen, 53 want U hebt hen U ten erfdeel
afgezonderd uit alle volken van de aarde, zoals

U gesproken hebt door de dienst van uw knecht Mozes, toen U onze vaderen uit Egypte hebt geleid, Heer JHWH.
54 Toen Salomo dit hele gebed en deze smeking tot JHWH beëindigd had, stond hij op van vóór het altaar van JHWH uit zijn knielende houding, waarbij zijn handen naar de hemel uitgebreid waren 55 en staande zegende hij de hele gemeente van Israël met luide stem: 56 (A) Geprezen zij JHWH, die zijn volk Israël rust gegeven heeft volgens alles wat Hij gesproken heeft; er is niet één woord onvervuld gebleven van al zijn goede woorden, die Hij door de dienst van zijn knecht Mozes gesproken heeft. 57 Mag JHWH, onze God, met ons zijn, zoals Hij met onze vaderen geweest is; dat Hij ons niet zal verlaten en verwerpen, 58 maar ons hart tot Zich zal neigen, om al zijn wegen te bewandelen, en de geboden, inzettingen en verordeningen in acht te nemen, die Hij aan onze vaderen geboden heeft. 59 Mogen deze mijn woorden, die ik voor het aangezicht van JHWH gesmeekt heb, overdag en 's nachts nabij JHWH, onze God, zijn, opdat Hij zijn knecht en zijn volk Israël recht zal verschaffen dag aan dag, 60 opdat alle volken van de aarde mogen weten, dat JHWH God is en niemand meer, 61 en mag uw hart volkomen zijn met JHWH, onze God, om in zijn inzettingen te wandelen, en zijn geboden in acht te nemen, zoals op deze dag.
62 De koning en heel Israël met hem offerden slachtoffers voor het aangezicht van JHWH. 63 Salomo offerde als vredeoffer, dat hij JHWH bracht, tweeëntwintigduizend runderen en honderdtwintigduizend stuks kleinvee. Aldus hebben de koning en alle Israëlieten het huis van JHWH ingewijd.
64 In die dagen heiligde de koning het midden van de voorhof, vóór het huis van JHWH, want daar bereidde hij het brandoffer, het spijsoffer en de vetstukken van de vredeoffers, omdat het koperen altaar dat vóór het aangezicht van JHWH stond, te klein was om het brandoffer, het spijsoffer en de vetstukken van de vredeoffers te bevatten.
65 Toen vierde koning Salomo het feest, en heel Israël met hem, een grote menigte, van de weg naar Hamat af tot aan de Beek van Egypte, voor het aangezicht van JHWH, onze God, gedurende zeven dagen, en nog eens zeven dagen: veertien dagen. 66 Op de achtste dag liet hij het volk gaan, en zij zegenden de koning, en gingen naar hun tenten, verheugd en opgewekt wegens al het goede dat JHWH aan zijn knecht David en aan zijn volk Israël gedaan had.(1)

De tweede verschijning van JHWH aan Salomo

9 1 Toen Salomo de bouw van het huis van JHWH en van het huis van de koning voltooid had, en alles wat Salomo verlangd had te maken, 2 (B) verscheen JHWH voor de tweede keer aan Salomo, zoals Hij hem te Gibeon verschenen was. 3 En JHWH zei tot hem: Ik heb uw gebed en uw smeking gehoord, die u voor mijn aangezicht opgezonden hebt; Ik heb dit huis dat u gebouwd hebt, geheiligd door mijn naam daar voor altijd te vestigen, en mijn ogen en mijn hart zullen daar voor altijd zijn. 4 Wat u aangaat, indien u voor mijn aangezicht wandelt zoals uw vader David in volkomenheid van hart en in oprechtheid gewandeld heeft, en doet naar alles wat Ik u geboden heb, als u mijn inzettingen en verordeningen in acht neemt, 5 (C) dan zal Ik uw koningstroon over Israël voor altijd bevestigen, zoals Ik tot uw vader David gesproken heb: nimmer zal u een man ontbreken op de troon van Israël. 6 Maar indien u zich met uw zonen ooit van Mij afkeert en Mij niet volgt, mijn geboden en inzettingen die Ik u voorgehouden heb, niet volbrengt, maar andere goden gaat dienen, en u voor die neerbuigt, 7 dan zal Ik Israël uitroeien van de bodem die Ik hun gegeven heb, en het huis dat Ik aan mijn naam geheiligd heb, zal Ik van mij wegstoten, zodat Israël tot een spreekwoord en een

(1) **8:65-66** Dit is het Loofhuttenfeest, zie 2 Kronieken 7:8-10.

(A) **8:56** Deut. 12:10; Joz. 21:44,45. (B) **9:2** 1Kon. 3:5; 2Kron. 1:7. (C) **9:5** 1Kon. 2:4.

spotrede onder alle volken zal worden. 8 (A) Dit huis zal tot puinhopen worden; ieder, die eraan voorbijgaat, zal zich ontzetten en fluiten, en zeggen: waarom heeft JHWH alzo aan dit land en aan dit huis gedaan? 9 Dan zal men zeggen: omdat zij JHWH, hun God, die hun vaderen uit het land Egypte had geleid, hebben verlaten, zich aan andere goden gehecht, zich voor die neergebogen en die gediend hebben, daarom heeft JHWH al dit onheil over hen gebracht.

Salomo's overige bouwwerken

10 Na afloop van de twintig jaren, waarin Salomo de beide huizen gebouwd had, het huis van JHWH en het huis van de koning - 11 Chiram, de koning van Tyrus, had Salomo geholpen met cederhout en cipressenhout en met goud, zoveel hij wenste - toen gaf koning Salomo aan Chiram twintig steden in het land Galilea. 12 Maar toen Chiram uit Tyrus trok om de steden te bezichtigen, die Salomo hem gegeven had, bevielen zij hem niet. 13 En hij zei: Wat voor steden zijn dat, die u mij gegeven hebt, mijn broeder? En men noemt ze het land Kabul tot op de huidige dag. 14 Chiram nu heeft de koning honderd twintig talenten goud gezonden.

15 Zo stond het nu met de lichting voor de verplichte arbeid, die koning Salomo deed opkomen om het huis van JHWH, zijn eigen huis, de Millo, de muur van Jeruzalem, Hasor, Megiddo en Gezer te bouwen. 16 Farao, de koning van Egypte, was opgetrokken, had Gezer ingenomen en met vuur verbrand en de Kanaänieten die in de stad woonden, gedood, waarna hij haar als bruidsschat schonk aan zijn dochter, de vrouw van Salomo. 17 En Salomo versterkte Gezer, Laag-Bet-Choron, 18 Baälat, Tamar in de woestijn, [in het land], 19 en al de voorraadsteden die Salomo had, de wagensteden, de ruitersteden en wat Salomo verlangde te bouwen in Jeruzalem, op de Libanon en in heel het land van zijn heerschappij. 20 Al het volk dat overgebleven was van de Amorieten, Hethieten, Perizzieten, Chiwwieten en Jebusieten, die niet tot de Israëlieten behoorden, 21 hun nakomelingen, welke na hen in het land waren overgebleven, die de Israëlieten niet met de ban hadden kunnen slaan, hen riep Salomo op om slavenarbeid te verrichten, tot op de huidige dag. 22 Maar van de Israëlieten maakte Salomo niemand tot slaaf; zij waren echter strijders, zijn hovelingen, zijn vorsten, zijn hoofdlieden en oversten van zijn wagens en van zijn ruiters.

23 Dit waren de hoofdopzichters over Salomo's werk: vijfhonderd en vijftig, die bevel voerden over het volk dat de arbeid verrichtte.

24 Nauwelijks was de dochter van Farao uit de stad van David gegaan naar haar eigen huis, dat hij voor haar gebouwd had, of hij bouwde de Millo.

25 (B) En Salomo bracht driemaal per jaar brandoffers en vredeoffers op het altaar dat hij voor JHWH gebouwd had, en hij deed zijn vuuroffers in rook opgaan voor het aangezicht van JHWH, zodat hij aan het huis zijn volle recht gaf.

Salomo's scheepvaart

26 Ook rustte koning Salomo een vloot uit te Esjon-Geber bij Elot, aan de oever van de Schelfzee, in het land Edom. 27 En Chiram zond zijn knechten op die vloot, scheepslieden die met de zee vertrouwd waren, naast de knechten van Salomo. 28 En zij kwamen naar Ofir en haalden vandaar vierhonderd twintig talenten goud, die zij bij koning Salomo brachten.

Het bezoek van de koningin van Seba

10 1 (C) De koningin van Seba vernam de roep over Salomo in verband met de naam van JHWH. Toen kwam zij om hem door raadsels op de proef te stellen. 2 Zij kwam dan naar Jeruzalem met een zeer groot gevolg, kamelen, beladen met specerijen, zeer veel goud en edelgesteente. Nadat zij bij Salomo gekomen was, sprak zij tot hem alles wat zij op haar hart had. 3 En Salomo loste al haar vraagstukken op;

(A) **9:8** 2Kon. 25:9; 2Kron. 36:19. (B) **9:25** Ex. 23:17; 34:23; Deut. 16:16. (C) **10:1** Mat. 12:42; Luk. 11:31.

niets was voor de koning te diepzinnig om voor haar op te lossen. 4 Toen de koningin van Seba al de wijsheid van Salomo zag, en het huis dat hij gebouwd had, 5 het voedsel van zijn tafel, het zitten van zijn dienaren, het staan van zijn bedienden en hun kleding, zijn dranken en zijn brandoffers die hij gewoon was om in het huis van JHWH te brengen, toen was zij buiten zichzelf. 6 En zij zei tot de koning: Het is dus waar, wat ik in mijn land over u en uw wijsheid gehoord heb, 7 maar ik geloofde de woorden niet, totdat ik kwam en het met eigen ogen zag; waarlijk, de helft was mij niet aangezegd; u hebt in wijsheid en welvaart de roep overtroffen, die ik vernomen had. 8 Gelukkig zijn uw mannen, gelukkig deze dienaren van u, die voortdurend in uw dienst staan, die uw wijsheid horen! 9 Geprezen zij JHWH, uw God, die zulk een welgevallen aan u had, dat Hij u op de troon van Israël geplaatst heeft! Omdat JHWH Israël voor altijd liefheeft, heeft Hij u tot koning aangesteld om recht en gerechtigheid te oefenen. 10 Zij gaf de koning honderd twintig talenten goud, zeer veel specerijen en edelgesteente; zulke specerij, als de koningin van Seba aan koning Salomo gaf, is er nooit meer aangekomen.

11 Bovendien bracht de vloot van Chiram, die goud uit Ofir aanvoerde, uit Ofir zeer veel almoeggimhout en edelgesteente mee. 12 De koning verwerkte het almoeggimhout tot meubels voor het huis van JHWH en voor het huis van de koning, ook tot citers en harpen voor de zangers. Zulk almoeggimhout is nooit meer aangekomen noch gezien tot op deze dag.

13 Koning Salomo gaf aan de koningin van Seba al wat zij verlangde en vroeg, behalve wat hij haar schonk, zoals men dat van koning Salomo verwachten mocht. Daarop keerde zij met haar dienaren terug naar haar land.

Salomo's inkomsten en rijkdom

14 Het gewicht van het goud dat in één jaar voor Salomo binnenkwam, bedroeg zeshonderd zesenzestig talenten goud, 15 behalve wat er inkwam van de handelslieden en van de winst van de kramers en van alle koningen van Arabië en van de stadhouders van het land.

16 Tweehonderd grote schilden maakte koning Salomo van geslagen goud, zeshonderd eenheden goud gebruikte hij voor één groot schild; 17 eveneens driehonderd kleine schilden van geslagen goud, drie minen goud gebruikte hij voor één klein schild. De koning plaatste ze in het huis: Woud van de Libanon.

18 Voorts maakte de koning een grote ivoren troon, die hij overtrok met gelouterd goud. 19 De troon had zes treden, en een ronde kop was van achteren aan de troon, en leuningen aan weerszijden van de zitplaats, en twee leeuwen stonden naast de leuningen; 20 en twaalf leeuwen stonden aan weerszijden op de zes treden; nooit was zo iets voor enig koninkrijk gemaakt.

21 Alle voorwerpen om te drinken van koning Salomo waren van goud, en alle voorwerpen van het huis: Woud van de Libanon, waren van zuiver goud; er was geen zilver bij; dat werd in de dagen van Salomo niet van waarde geacht. 22 Want de koning had een Tarsisvloot in zee met de vloot van Chiram; en eens in de drie jaar kwam de Tarsisvloot binnen, beladen met goud en zilver, ivoor, apen en pauwen. 23 Koning Salomo overtrof alle koningen van de aarde in rijkdom en wijsheid. 24 De hele aarde verlangde Salomo te zien om de wijsheid te horen, die God in zijn hart gelegd had. 25 Ieder van hen bracht zijn geschenk: zilveren en gouden voorwerpen, klederen, wapens, specerijen, paarden en muildieren, jaar op jaar.

26 (A) Voorts bracht Salomo wagens en ruiters bijeen, zodat hij veertienhonderd wagens had en twaalfduizend ruiters, en hij legde ze in de wagensteden en bij de koning te Jeruzalem.

27 (B) En de koning maakte het zilver in Jeruzalem overvloedig als stenen, en de ceders

(A) **10:26** 1Kon. 5:6. (B) **10:27** Deut. 17:17.

als moerbeivijgen die in menigte in de Laagte groeien.
28 (A) De levering van de paarden die voor Salomo bestemd waren, gebeurde uit Egypte en uit Kewe; de handelaars van de koning haalden ze tegen marktprijs uit Kewe. 29 Een wagen uit Egypte stelden zij echter bij levering op zeshonderd, en een paard op honderd vijftig eenheden zilver; evenzo voerde men ze door hun bemiddeling uit naar alle koningen van de Hethieten en naar de koningen van Aram.

Salomo's afgoderij

11 1 (B) Koning Salomo nu had, behalve de dochter van Farao, vele vreemde vrouwen lief, Moabitische, Ammonitische, Edomitische, Sidonische en Hethitische, 2 (C) behorende tot die volken, van wie JHWH tot de Israëlieten had gezegd: U zult zich met hen niet inlaten, en zij zullen zich met u niet inlaten, voorwaar, zij zouden uw hart meevoeren achter hun goden; hen hing Salomo met liefde aan. 3 En hij heeft als vrouwen gehad zevenhonderd vorstinnen en driehonderd bijvrouwen; en zijn vrouwen verleidden zijn hart. 4 Het gebeurde namelijk, toen Salomo oud geworden was, dat zijn vrouwen zijn hart meevoerden achter andere goden, zodat zijn hart JHWH, zijn God, niet volkomen was toegewijd zoals dat van zijn vader David. 5 Zo liep Salomo Astarte, de godin van de Sidoniërs, achterna, en Milkom, de gruwel van de Ammonieten, 6 en Salomo deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, en hij volgde JHWH niet ten volle, zoals zijn vader David. 7 In die tijd bouwde Salomo een hoogte voor Kemos, de gruwel van Moab, op de berg ten oosten van Jeruzalem, en voor Moloch, de gruwel van de Ammonieten. 8 Hetzelfde deed hij voor al zijn vreemde vrouwen, die reukoffers en slachtoffers aan haar goden brachten.
9 Daarom werd JHWH vertoornd op Salomo, omdat zijn hart zich afgewend had van JHWH, de God van Israël, die hem tweemaal verschenen was, 10 en die hem over deze zaak geboden had geen andere goden na te lopen; maar hij had niet in acht genomen wat JHWH geboden had. 11 Toen zei JHWH tot Salomo: Omdat het zo met u gesteld is, dat u mijn verbond en mijn inzettingen, die Ik u geboden had, niet in acht genomen hebt, zal Ik voorzeker het koninkrijk van u afscheuren en het uw knecht geven. 12 Maar bij uw leven zal Ik dat niet doen, ter wille van uw vader David; uit de hand van uw zoon zal Ik het afscheuren. 13 Evenwel zal Ik niet het hele koninkrijk afscheuren, één stam zal Ik aan uw zoon geven ter wille van mijn knecht David en ter wille van Jeruzalem, dat Ik verkozen heb.

Salomo's tegenstanders

14 En JHWH deed een tegenstander tegen Salomo opstaan, de Edomiet Hadad; deze was van het koninklijk geslacht in Edom. 15 Toen namelijk David met Edom bezig was, en de legeroverste Joab optrok om de gevallenen te begraven, en hij ieder doodde, die van het mannelijk geslacht was in Edom - 16 want zes maanden was Joab daar gebleven met heel Israël, totdat men ieder die van het mannelijk geslacht was, uitgeroeid had in Edom - 17 toen vluchtte Hadad, en met hem enige Edomitische mannen, hovelingen van zijn vader, om naar Egypte uit te wijken; en Hadad was nog zeer jong. 18 Zij maakten zich op uit Midjan en kwamen in Paran, en zij namen uit Paran enige mannen met zich en kwamen in Egypte, tot Farao, de koning van Egypte; deze gaf hem een huis, zei hem brood toe en schonk hem land. 19 En Hadad won zozeer de genegenheid van Farao, dat deze hem de zus van zijn vrouw, de zus van Tachpenes, de gebiedster, tot vrouw gaf. 20 En de zus van Tachpenes baarde hem zijn zoon Genubat, en Tachpenes speende hem in Farao's huis, zodat Genubat in Farao's huis tot Farao's zonen behoorde. 21 Toen Hadad in Egypte hoorde, dat David bij zijn vaderen te ruste gegaan was, en de legeroverste Joab gestorven was, zei Hadad tot Farao: Sta mij toe, dat

(A) **10:28** Deut. 17:16. (B) **11:1** Deut. 17:17. (C) **11:2** Ex. 34:16; Deut. 7:3,4.

ik naar mijn land ga. 22 Maar Farao vroeg hem:
Maar wat ontbreekt u dan bij mij, dat u opeens
begeert naar uw land te gaan? En hij antwoordde:
Niets, laat mij toch gaan.
23 God deed nog een tegenstander tegen hem
opstaan, Rezon, de zoon van Eljada, die zijn
heer Hadadezer, de koning van Soba, ontvlucht
was. 24 Hij vergaderde mannen tot zich, zodat
hij aanvoerder van een bende werd; toen David
hen wilde doden, gingen zij naar Damascus, bleven daar wonen, en maakten hem koning in
Damascus. 25 En hij was een tegenstander van
Israël zolang Salomo leefde, nog afgezien van het
kwaad dat Hadad deed. Hij had een afschuw van
Israël en was koning over Aram.
26 Ook Jerobeam, de zoon van Nebat, een
Efraïmiet, uit Sereda, wiens moeder, een weduwe, Serua heette, een dienaar van Salomo, hief
de hand tegen de koning op. 27 Dit nu was de
aanleiding, waarom hij de hand tegen de koning ophief: Salomo bouwde de Millo, maakte
de scheur in de muur van de stad van zijn vader David dicht. 28 Nu was die man Jerobeam
een flinke kracht; toen Salomo zag, dat de jonge
man een goede werker was, stelde hij hem aan
over de hele lichting van het huis Jozef. 29 Toen
Jerobeam eens in die tijd uit Jeruzalem was
gegaan, ontmoette hem onderweg de profeet
Achia, de Siloniet, bekleed met een nieuwe mantel. 30 En die beiden waren alleen op het veld.
Toen greep Achia de nieuwe mantel die hij droeg,
en scheurde die in twaalf stukken; 31 hij zei tot
Jerobeam: Neem voor u tien stukken, want zo
zegt JHWH, de God van Israël: zie, Ik ga het koninkrijk van Salomo afscheuren, en Ik geef u
de tien stammen - 32 maar één stam zal voor
hem zijn, ter wille van mijn knecht David en
van Jeruzalem, de stad die Ik uit alle stammen van Israël verkozen heb -, 33 omdat hij Mij
heeft verlaten, en zich neergebogen heeft voor
Astarte, de godin van de Sidoniërs, voor Kemos,
de god van Moab, en voor Milkom, de god van de
Ammonieten, en niet in mijn wegen gewandeld
heeft en niet gedaan heeft wat recht is in mijn
ogen: mijn inzettingen en mijn verordeningen,
zoals zijn vader David. 34 Evenwel zal Ik geen
enkel deel van het koninkrijk uit zijn hand nemen, maar Ik zal hem tot een vorst stellen zijn
leven lang, ter wille van mijn knecht David, die
Ik verkozen heb, die mijn geboden en inzettingen in acht genomen heeft. 35 Maar Ik zal het koninkrijk uit de hand van zijn zoon nemen, en u
de tien stammen geven. 36 Aan zijn zoon zal Ik
echter één stam geven, opdat mijn knecht David
altijd een lamp voor mijn aangezicht zal hebben
in Jeruzalem, de stad die Ik Mij verkozen heb om
mijn naam daar te vestigen. 37 Maar u zal Ik nemen, opdat u heerst over alles wat u begeert, en
koning bent over Israël. 38 En het zal gebeuren,
indien u hoort naar alles wat Ik u gebied, in mijn
wegen wandelt, en doet wat recht is in mijn ogen
door mijn inzettingen en geboden in acht te nemen, zoals mijn knecht David gedaan heeft, dat
Ik met u zal zijn, en u een duurzaam huis zal
bouwen, zoals Ik voor David gebouwd heb, en
Ik zal u Israël geven. 39 Ik zal daartoe het nageslacht van David *verootmoedigen*, echter niet
voor altijd.
40 En Salomo trachtte Jerobeam te doden,
maar Jerobeam maakte zich op en vluchtte naar
Egypte, tot Sisak, de koning van Egypte; en hij
bleef in Egypte tot de dood van Salomo.

Dood van Salomo

41 Het overige van de geschiedenis van Salomo
en alles wat hij gedaan heeft, ook zijn wijsheid,
zijn die niet beschreven in het boek van de geschiedenis van Salomo? 42 De tijd nu, die Salomo
te Jeruzalem over heel Israël geregeerd heeft,
was veertig jaar. 43 En Salomo ging bij zijn vaderen te ruste en werd begraven in de stad van
zijn vader David; zijn zoon Rechabeam werd koning in zijn plaats.

De scheuring van het rijk(1)

12 1 Rechabeam ging naar Sichem, want
naar Sichem was heel Israël gekomen
om hem koning te maken. 2 Zodra Jerobeam,
de zoon van Nebat, het hoorde - hij was nog
in Egypte, waarheen hij voor koning Salomo ge-
vlucht was - keerde hij uit Egypte terug. 3 Toen
lieten zij hem roepen, waarna Jerobeam en de
hele gemeente van Israël tot Rechabeam kwamen
en spraken: 4 Uw vader heeft ons juk hard ge-
maakt; maak u nu de harde dienst van uw va-
der en het zware juk dat hij ons opgelegd heeft
lichter; dan zullen wij u dienen. 5 Daarop zei hij
tot hen: Gaat heen tot overmorgen, en komt dan
bij mij terug. En het volk ging heen.
6 Koning Rechabeam raadpleegde hierop de
ouden die in dienst van zijn vader Salomo ge-
staan hadden, toen deze nog leefde, en zei: Wat
raadt u dit volk te antwoorden? 7 Zij zeiden tot
hem: Indien u heden een knecht van dit volk
wilt zijn en hen dienen, en hen zal *antwoorden*
en goede woorden tot hen spreken, dan zullen
zij voor altijd uw knechten zijn. 8 Maar hij ver-
wierp de raad die de ouden hem gegeven had-
den, en raadpleegde de jonge mannen die met
hem opgegroeid waren en in zijn dienst ston-
den; 9 hij zei tot hen: Wat raadt u, dat wij zullen
antwoorden aan dit volk, dat tot mij gesproken
heeft: maak het juk dat uw vader ons opgelegd
heeft, lichter? 10 De jonge mannen die met hem
opgegroeid waren, zeiden tot hem: Dit moet u
zeggen tot dit volk dat tot u gesproken heeft: uw
vader heeft ons juk zwaar gemaakt, maar geef
u ons verlichting, - dit moet u tot hen spreken:
mijn pink is dikker dan de lendenen van mijn
vader. 11 Welnu, mijn vader heeft u een zwaar
juk opgelegd, maar ik zal uw juk nog verzwaren;
mijn vader heeft u met zwepen getuchtigd, maar
ik zal u tuchtigen met gesels.
12 Op de derde dag kwam Jerobeam met het
hele volk tot Rechabeam, zoals de koning ge-
sproken had: Komt overmorgen bij mij terug.
13 Toen gaf de koning aan het volk een hard *ant-
woord*; hij verwierp de raad die de ouden hem ge-
geven hadden, 14 en sprak tot hen naar de raad
van de jonge mannen: Mijn vader heeft uw juk
zwaar gemaakt, maar ik zal uw juk nog verzwa-
ren; mijn vader heeft u met zwepen getuchtigd,
maar ik zal u tuchtigen met gesels.
15 Dus luisterde de koning niet naar het volk,
want het was een beschikking vanwege JHWH,
om het woord waar te maken, dat JHWH door
de dienst van de Siloniet Achia, tot Jerobeam, de
zoon van Nebat, gesproken had.
16 (A) Toen heel Israël zag, dat de koning
niet naar hen luisterde, gaf het volk de koning
ten antwoord: Wij hebben geen deel aan David,
en geen erfbezit met de zoon van Isaï! Naar
uw tenten, Israël! Zorg nu voor uw eigen huis,
David! En Israël ging naar zijn tenten. 17 Maar
over de Israëlieten die in de steden van Juda
woonden, werd Rechabeam koning. 18 Koning
Rechabeam zond Adoram, die over de dwangar-
beid gesteld was, maar heel Israël stenigde hem,
zodat hij stierf, en koning Rechabeam slaagde
er ternauwernood in, de wagen te beklimmen,
om naar Jeruzalem te vluchten. 19 Aldus werden
de Israëlieten van Davids huis afvallig tot op de
huidige dag. 20 Zodra heel Israël gehoord had,
dat Jerobeam teruggekeerd was, hadden zij hem
ontboden naar de volksvergadering en hem ko-
ning gemaakt over heel Israël. Niemand volgde
het huis van David dan de stam Juda alleen.
21 Toen Rechabeam te Jeruzalem was geko-
men, riep hij het hele huis van Juda en de stam
Benjamin bijeen, honderdtachtigduizend strijd-
bare jonge mannen, om te strijden tegen het huis
van Israël en het koningschap terug te brengen
aan Rechabeam, de zoon van Salomo. 22 Maar
het woord van God kwam tot Semaja, de man van
God: 23 Zeg tot Rechabeam, de zoon van Salomo,
de koning van Juda, en tot het hele huis van Juda
en Benjamin en de rest van het volk: 24 zo zegt

(1) **12:0** Zie in 1 Samuël 11:8 al het onderscheid tussen Juda en Israël.

(A) **12:16** 2Sam. 20:1.

JHWH: u zult niet optrekken en niet strijden tegen uw broeders, de Israëlieten. Keert terug, ieder naar zijn huis, want door Mij is deze zaak gebeurd. Toen luisterden zij naar het woord van JHWH en begaven zich volgens het woord van JHWH op de terugweg.

Jerobeam stelt een nieuwe offerdienst in

25 Jerobeam versterkte Sichem op het gebergte van Efraïm, en ging er wonen. Hij trok vandaar en versterkte Penuël. 26 En Jerobeam zei bij zichzelf: Nu zal het koningschap tot het huis van David terugkeren. 27 Indien dit volk optrekt om slachtoffers te brengen in de tempel van JHWH te Jeruzalem, zal het hart van dit volk terugkeren tot hun heer, tot Rechabeam, de koning van Juda; dan zullen zij mij doden en terugkeren tot Rechabeam, de koning van Juda. 28 (A) Toen overlegde de koning en maakte twee gouden kalveren, en zei tot het volk: Het is te veel voor u om op te trekken naar Jeruzalem. Dit zijn uw goden, o Israël, die u uit het land Egypte hebben geleid. 29 Hij stelde het ene op te Betel en het andere plaatste hij te Dan. 30 En dit werd een oorzaak tot zonde. Zelfs was het volk voor het ene (beeld) uitgelopen tot Dan toe. 31 Verder maakte hij tempels op de hoogten, en stelde priesters aan uit alle kringen van het volk, die niet tot de Levieten behoorden. 32 (B) Ook voerde Jerobeam een feest in voor de achtste maand, voor de vijftiende dag van die maand, overeenkomstig het feest in Juda, en hij besteeg het altaar. Zo deed hij te Betel en offerde aan de kalveren die hij gemaakt had. Daarbij liet hij telkens de priesters van de hoogten, die hij aangesteld had, in Betel optreden.

De man van God uit Juda

33 Toen hij het altaar bestegen had, dat hij te Betel gemaakt had - op de vijftiende dag in de achtste maand, in de maand die hij eigener beweging had uitgekozen om voor de Israëlieten een feest in te stellen - toen hij dan het altaar bestegen had om het offer te ontsteken,

13 1 zie, daar kwam een man van God door het woord van JHWH uit Juda te Betel, terwijl Jerobeam op het altaar stond om het offer te ontsteken. 2 (C) Deze nu predikte tegen het altaar door het woord van JHWH, en zei: Altaar, altaar, zo zegt JHWH: zie, een zoon zal aan Davids huis geboren worden met name Josia; en hij zal op u de priesters van de hoogten slachten, die offers op u ontsteken, en mensenbeenderen zal men op u verbranden. 3 Ook kondigde hij op die dag een wonderteken aan en zei: Dit is het wonderteken (ten bewijze), dat JHWH gesproken heeft: zie, het altaar zal scheuren, zodat de as die erop ligt, uitgestort wordt.

4 Zodra de koning het woord hoorde, dat de man van God tegen het altaar te Betel gepredikt had, strekte Jerobeam van het altaar af zijn hand uit en zei: Grijpt hem. Maar de hand die hij tegen hem uitgestrekt had, verstijfde, zodat hij haar niet weer tot zich kon trekken. 5 Ook scheurde het altaar, zodat de as werd afgestort van het altaar, als het wonderteken dat de man van God door het woord van JHWH aangekondigd had. 6 Toen *antwoordde* de koning en zei tot de man van God: Zoek toch de gunst van JHWH, uw God, en bid voor mij, opdat mijn hand weer teruggetrokken kan worden. En de man van God zocht de gunst van JHWH, en de hand van de koning kon weer teruggetrokken worden, en werd zoals tevoren. 7 Toen sprak de koning tot de man van God: Kom toch met mij naar huis en verkwik u, dan wil ik u een geschenk geven. 8 Maar de man van God zei tot de koning: Al gaf u mij de helft van uw huis, ik zou niet met u binnengaan, noch brood eten, noch water drinken aan deze plaats, 9 want zo is mij geboden door het woord van JHWH: Eet er geen brood, en drink er geen water, en keer niet terug langs de weg die u gekomen bent. 10 Toen sloeg hij een andere weg in, en keerde niet terug langs de weg, waarlangs hij te Betel gekomen was.

(A) **12:28** Ex. 32:4. (B) **12:32** Lev. 23:33,34. (C) **13:2** 2Kon. 23:15,16.

11 Nu woonde er te Betel een oude profeet,
wiens zonen hem de hele handeling kwamen ver-
tellen, welke de man van God die dag te Betel ver-
richt had. Ook de woorden die hij tot de koning
gesproken had, vertelden zij hun vader.
12 Toen sprak hun vader tot hen: Welke weg is
hij gegaan? Daarop duidden zijn zonen hem de
weg uit, die de man van God toen hij uit Juda
kwam, gegaan was. 13 Toen zei hij tot zijn zo-
nen: Zadelt mij de ezel. Zij zadelden hem de
ezel; hij besteeg die, 14 ging de man van God
achterna, en trof hem aan, zittende onder een te-
rebint, en hij vroeg hem: Bent u de man van God,
die uit Juda gekomen is? En hij antwoordde: Ja.
15 Voorts zei hij tot hem: Ga met mij naar huis en
eet brood. 16 Maar hij zei: Ik mag niet met u te-
rugkeren noch met u binnengaan, en ik zal met u
geen brood eten en geen water drinken aan deze
plaats, 17 want ik heb door het woord van JHWH
deze opdracht: eet geen brood en drink er geen
water; en ga niet terug langs de weg, waarlangs
u gekomen bent. 18 Toen zei hij tot hem: Ook ik
ben een profeet evenals u, en een engel heeft tot
mij gesproken door het woord van JHWH: laat
hem met u terugkeren naar uw huis, om brood
te eten en water te drinken. Hij loog hem dat
voor. 19 Daarop keerde deze met hem terug, en
at brood in zijn huis en dronk water.
20 Maar terwijl zij aan tafel zaten, kwam het
woord van JHWH tot de profeet die hem had
doen terugkeren, 21 en hij riep tot de man van
God, die uit Juda gekomen was: Zo zegt JHWH:
omdat u weerspannig geweest bent tegen het be-
vel van JHWH, en het gebod dat JHWH, uw God,
u geboden heeft, niet hebt gehouden, 22 maar te-
ruggekeerd bent en brood hebt gegeten en water
gedronken ter plaatse, waarvan Hij tot u gespro-
ken had: u mag er geen brood eten en geen water
drinken - daarom zal uw lijk niet komen in het
graf van uw vaderen.
23 Nadat hij brood gegeten had en gedron-
ken, zadelde hij de ezel voor de profeet die hij
had doen terugkeren. 24 Maar, toen deze heen-
gegaan was, trof hem een leeuw aan op de weg
en doodde hem. En zijn lijk lag neergeworpen
op de weg, terwijl de ezel ernaast stond, en de
leeuw ook naast het lijk stond. 25 En zie, er gin-
gen mannen voorbij; die zagen het lijk op de weg
liggen, en de leeuw naast het lijk staan. En zij gin-
gen het vertellen in de stad waar de oude profeet
woonde.
26 Toen de profeet die hem van de weg had
doen terugkeren, het hoorde, zei hij: Dat is de
man van God, die weerspannig is geweest tegen
het bevel van JHWH; JHWH heeft hem overgege-
ven aan de leeuw, die hem heeft verbrijzeld en
gedood naar het woord van JHWH, dat Hij tot
hem gesproken had. 27 Daarop sprak hij tot zijn
zonen: Zadelt mij de ezel. En zij zadelden die.
28 Toen ging hij heen, en vond zijn lijk neerge-
worpen op de weg, terwijl de ezel en de leeuw
naast het lijk stonden; de leeuw had het lijk niet
verslonden en de ezel niet verbrijzeld. 29 En de
profeet nam het lijk van de man van God op,
legde hem op de ezel en bracht hem terug. Zo
kwam hij naar de stad van de oude profeet om te
rouwklagen en hem te begraven. 30 En hij legde
het lijk in zijn graf, en men rouwklaagde over
hem: Ach, mijn broeder! 31 Nadat hij hem be-
graven had, zei hij tot zijn zonen: Als ik sterf,
begraaft mij dan in het graf waarin de man van
God begraven is; legt mijn beenderen naast zijn
beenderen. 32 Want ongetwijfeld zal het woord
gebeuren, dat hij door het woord van JHWH ge-
predikt heeft tegen het altaar te Betel en tegen
al de tempels op de hoogten in de steden van
Samaria.
33 Na deze gebeurtenis bekeerde Jerobeam
zich niet van zijn kwade weg, maar hij stelde op-
nieuw uit alle kringen van het volk priesters aan
voor de hoogten. Wie het verlangde, die wijdde
hij, zodat hij tot priester van de hoogten werd.
34 En het volharden hierin werd tot zonde voor
het huis van Jerobeam, tot zijn vernietiging en
tot zijn verdelging van de aardbodem.

Het overige van de geschiedenis van Jerobeam

14 1 In die tijd werd Abia, de zoon van
Jerobeam, ziek. 2 Toen zei Jerobeam tot
zijn vrouw: Maak u reisvaardig en verkleed u, zo-

dat men niet kan merken, dat u de vrouw van Jerobeam bent, en ga naar Silo; daar woont immers de profeet Achia. Hij heeft mij voorzegd, dat ik koning over dit volk zou worden. 3 Neem tien broden mee, rozijnenkoeken, en een kruik honing, en ga tot hem. Hij zal u meedelen, wat er met de jongen gebeuren zal. 4 En Jerobeams vrouw deed dit. Zij maakte zich reisvaardig, ging naar Silo en trad het huis van Achia binnen; Achia nu kon niet zien, omdat zijn ogen star stonden van ouderdom. 5 JHWH echter had tot Achia gezegd: Zie, daar komt Jerobeams vrouw om u een uitspraak te vragen betreffende haar zoon, want hij is ziek. U moet zo en zo tot haar spreken, en wel zodra zij binnenkomt, terwijl zij doet alsof zij een onbekende is. 6 Zodra nu Achia het geluid van haar voeten hoorde, toen zij de deur binnenkwam, zei hij: Kom binnen, gemalin van Jerobeam. Waarom doet u alsof u een onbekende bent? Ik ben belast met een harde boodschap voor u. 7 Ga heen, zeg aan Jerobeam: Zo zegt JHWH, de God van Israël: omdat Ik u verheven heb uit het midden van het volk, en u tot een vorst heb aangesteld over mijn volk Israël, 8 en het koningschap van het huis van David heb afgescheurd en aan u gegeven, maar u niet geweest bent als mijn knecht David, die mijn geboden in acht genomen heeft, en die Mij gevolgd is met zijn hele hart door alleen te doen wat recht is in mijn ogen, 9 maar u bozer gehandeld hebt dan allen die vóór u geweest zijn, en u andere goden bent gaan maken, ja gegoten beelden om Mij boos te maken, en u Mij achter uw rug geworpen hebt - 10(A) zie, daarom ga Ik een ramp over het huis van Jerobeam brengen. Ja, Ik zal van Jerobeam allen van het mannelijk geslacht uitroeien, van hoog tot laag in Israël. Ik zal het huis van Jerobeam wegvegen, zoals men drek wegveegt, totdat er niets van over is. 11 Wie van Jerobeam in de stad sterft, die zullen door de honden worden verslonden; en wie op het veld sterft, die zullen door de vogels van de hemel worden verslonden. Want JHWH heeft gesproken.

12 U echter, sta op, ga naar uw huis. Op het ogenblik dat uw voeten de stad binnentreden, zal de jongen sterven. 13 Dan zal heel Israël over hem jammeren en hem begraven, want (van het huis) van Jerobeam zal deze alleen in een graf komen, omdat in Jerobeams huis in hem alleen iets goeds gevonden wordt voor JHWH, de God van Israël. 14 En JHWH zal Zich een koning over Israël verwekken, die het huis van Jerobeam zal uitroeien. Dit (is voor) vandaag en wat (volgt) nog meer? 15 Dan zal JHWH Israël slaan, zodat het wiegelt als riet in het water en Hij zal Israël wegrukken van deze goede grond die Hij hun vaderen gegeven heeft, en Hij zal hen aan de overzijde van de Rivier verstrooien, omdat zij hun gewijde palen gemaakt, en daardoor JHWH boos gemaakt hebben. 16 Ja, Hij zal Israël prijsgeven wegens de zonden die Jerobeam gedaan heeft, en die hij Israël heeft doen bedrijven.

17 Toen stond Jerobeams vrouw op, ging heen en kwam te Tirsa. Toen zij de drempel van het huis betrad, was de jongen gestorven. 18 En men begroef hem, en heel Israël rouwklaagde over hem naar het woord van JHWH, dat Hij gesproken had door de dienst van zijn knecht, de profeet Achia.

19 Het overige van de geschiedenis van Jerobeam, hoe hij gestreden en hoe hij geregeerd heeft, zie, dat is beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël. 20 De tijd nu, die Jerobeam geregeerd heeft, was tweeëntwintig jaar. En hij ging bij zijn vaderen te ruste en zijn zoon Nadab werd koning in zijn plaats.

Het overige van de geschiedenis van Rechabeam en Juda

21 Rechabeam nu, de zoon van Salomo, was koning in Juda. Eenenveertig jaar was Rechabeam oud, toen hij koning werd, en zeventien jaar regeerde hij te Jeruzalem, de stad die JHWH

(A) **14:10** 1Kon. 15:29.

uit alle stammen van Israël verkozen had om zijn naam aldaar te vestigen. Zijn moeder heette Naäma; zij was een Ammonitische.

22 En Juda deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, en zij prikkelden Hem tot jaloersheid - meer dan hun vaderen ooit gedaan hadden - door de zonden die zij deden. 23 (A) Ook zij bouwden zich hoogten en gewijde stenen en gewijde palen op elke hoge heuvel en onder elke groene boom. 24 (B) Zelfs waren er aan ontucht gewijden in het land. Zij deden naar al de gruwelen van de volken, die JHWH voor het aangezicht van de Israëlieten verdreven had.

25 (C) Het gebeurde echter in het vijfde jaar van koning Rechabeam, dat Sisak, de koning van Egypte, optrok tegen Jeruzalem. 26 (D) Hij nam de schatten van het huis van JHWH en van het huis van de koning, ja alles nam hij. Ook nam hij al de gouden schilden die Salomo gemaakt had. 27 Toen maakte koning Rechabeam in plaats daarvan koperen schilden, welke hij toevertrouwde aan de oversten van de garde, die wacht hield aan de ingang van het koninklijk paleis. 28 Zo dikwijls de koning naar het huis van JHWH ging, haalden de soldaten van de garde ze, en brachten ze weer naar de kamer van de garde terug. 29 Het overige van de geschiedenis van Rechabeam en alles wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Juda? 30 Er was voortdurend oorlog tussen Rechabeam en Jerobeam. 31 Rechabeam ging bij zijn vaderen te ruste en werd begraven bij zijn vaderen in de stad van David. Zijn moeder heette Naäma; zij was een Ammonitische. Zijn zoon Abiam werd koning in zijn plaats.

Abiam, koning van Juda

15 1 In het achttiende jaar van koning Jerobeam, de zoon van Nebat, werd Abiam koning over Juda. 2 Drie jaar regeerde hij te Jeruzalem. Zijn moeder heette Maäka; zij was de dochter van Abisalom. 3 Hij wandelde in al de zonden die zijn vader vóór hem gedaan had; zijn hart was JHWH, zijn God, niet volkomen toegewijd, zoals dat van zijn vader David. 4 (E) Maar ter wille van David gaf JHWH, zijn God, hem een lamp in Jeruzalem door zijn zoon na hem te doen optreden, en door Jeruzalem staande te houden, 5 (F) omdat David gedaan had wat recht is in de ogen van JHWH, en zolang hij leefde niet was afgeweken van iets, dat Hij hem geboden had, behalve in de zaak van de Hethiet Uria. 6 (G) En er was oorlog tussen Rechabeam en Jerobeam, zolang hij leefde.

7 Het overige van de geschiedenis van Abiam, en alles wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Juda? En er was oorlog tussen Abiam en Jerobeam. 8 Abiam ging bij zijn vaderen te ruste en men begroef hem in de stad van David; zijn zoon Asa werd koning in zijn plaats.

Asa, koning van Juda

9 In het twintigste jaar van Jerobeam, de koning van Israël, kwam Asa als koning van Juda aan de regering. 10 Eenenveertig jaar regeerde hij te Jeruzalem. Zijn moeder heette Maäka; zij was de dochter van Abisalom. 11 Asa deed wat recht is in de ogen van JHWH, evenals zijn vader David. 12 (H) Hij verdreef de aan ontucht gewijden uit het land en verwijderde al de afgodsbeelden die zijn vaderen gemaakt hadden. 13 Zelfs heeft hij zijn moeder Maäka als gebiedster afgezet, omdat zij een gruwelijk beeld van Asjera gemaakt had. Asa hakte haar gruwelijk beeld stuk en verbrandde het in het dal Kidron. 14 De offerhoogten verdwenen echter niet, toch was het hart van Asa, zolang hij leefde, JHWH volkomen toegewijd. 15 Hij bracht de heilige gaven van zijn vader en zijn eigen heilige gaven in het huis van JHWH: zilver, goud en allerlei voorwerpen.

16 En er was oorlog tussen Asa en Basa, de koning van Israël, zolang zij regeerden. 17 Basa, de koning van Israël, trok op tegen Juda en versterkte Rama om alle verkeer van en naar Asa,

(A) **14:23** 2Kon. 17:9,10. (B) **14:24** Deut. 23:18. (C) **14:25** 2Kron. 12:2-8. (D) **14:26** 1Kon. 10:16,17; 2Kron. 9:15,16. (E) **15:4** 1Kon. 11:36. (F) **15:5** 2Sam. 11:1-27. (G) **15:6** 2Kron. 13:3-21. (H) **15:12** 2Kron. 15:8-15.

de koning van Juda, te verhinderen. 18 Toen nam Asa al het zilver en het goud, dat overgebleven was in de schatkamers van het huis van JHWH en in die van het huis van de koning, en overhandigde dat aan zijn dienaren, en koning Asa zond hen tot Benhadad, de zoon van Tabrimmon, de zoon van Chezjon, de koning van Aram, te Damascus, met deze boodschap: 19 Er bestaat een verbond tussen mij en u, tussen mijn vader en uw vader. Hierbij zend ik u een geschenk, zilver en goud. Welnu, verbreek uw verbond met Basa, de koning van Israël, opdat hij van mij wegtrekt. 20 Toen luisterde Benhadad naar koning Asa, en zond zijn legeraanvoerders tegen de steden van Israël; hij overweldigde Ijjon, Dan, Abel-Bet-Maäka en heel Kinneret met het hele land van Naftali. 21 Zodra Basa dit hoorde, staakte hij de versterking van Rama en keerde terug naar Tirsa. 22 Koning Asa nu liet heel Juda oproepen, zonder iemand vrij te stellen; de stenen en het hout waarmee Basa Rama versterkt had, namen zij weg en koning Asa versterkte daarmee Geba in Benjamin en Mispa.

23 Het overige van de geschiedenis van Asa, en al zijn dappere daden en alles wat hij gedaan heeft, en de steden die hij versterkt heeft, is dit niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Juda? Maar ten tijde van zijn ouderdom werd hij ziek aan zijn voeten. 24 Asa ging bij zijn vaderen te ruste en werd begraven bij zijn vaderen in de stad van zijn vader David; zijn zoon Josafat werd koning in zijn plaats.

Nadab, koning van Israël

25 Nadab nu, de zoon van Jerobeam, werd koning over Israël in het tweede jaar van Asa, de koning van Juda, en regeerde twee jaar over Israël. 26 En hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH. Hij wandelde in de weg van zijn vader, en in de zonde die deze Israël had doen bedrijven.

27 En Basa, de zoon van Achia, van het huis Issakar, smeedde een samenzwering tegen hem. En Basa sloeg hem dood te Gibbeton, dat aan de Filistijnen behoorde, terwijl Nadab en heel Israël Gibbeton belegerden. 28 Basa heeft hem gedood in het derde jaar van Asa, de koning van Juda, en werd koning in zijn plaats. 29 (A) Zodra hij koning geworden was, sloeg hij het hele huis van Jerobeam dood; hij liet van Jerobeam niets over wat adem had, totdat hij het uitgeroeid had, naar het woord van JHWH, dat Hij door de dienst van zijn knecht, de Siloniet Achia, gesproken had, 30 wegens de zonden die Jerobeam had gedaan en die hij Israël had doen bedrijven, om de boosheid waartoe hij JHWH, de God van Israël, aanleiding had gegeven. 31 Het overige van de geschiedenis van Nadab, en alles wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël? 32 En er was oorlog tussen Asa en Basa, de koning van Israël, zolang zij regeerden.

Basa, koning van Israël

33 In het derde jaar van Asa, de koning van Juda, werd Basa, de zoon van Achia, koning over heel Israël te Tirsa, vierentwintig jaar. 34 En hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH. Hij wandelde in de weg van Jerobeam en in de zonde die deze Israël had doen bedrijven.

16 1 Toen kwam het woord van JHWH tot Jehu, de zoon van Chanani, tegen Basa: 2 Omdat Ik u verhoogd heb uit het stof, en u tot een vorst gesteld over mijn volk Israël, maar u gewandeld hebt in de weg van Jerobeam, en mijn volk Israël hebt doen zondigen, om Mij met hun zonden boos te maken, 3 zie, daarom ga Ik Basa en zijn huis wegvegen en uw huis gelijk maken aan het huis van Jerobeam, de zoon van Nebat. 4 Wie van Basa in de stad sterft, die zullen de honden verslinden; en wie van hem op het veld sterft, die zullen de vogels van de hemel verslinden.

5 Het overige van de geschiedenis van Basa, en wat hij gedaan heeft, en zijn dappere daden, is dit niet beschreven in het boek van de kronie-

(A) **15:29** 1Kon. 14:10.

ken van de koningen van Israël? 6 En Basa ging bij zijn vaderen te ruste en werd begraven in Tirsa; zijn zoon Ela werd koning in zijn plaats. 7 Ook is door de dienst van de profeet Jehu, de zoon van Chanani, het woord van JHWH tot Basa en tot zijn huis gekomen, zowel wegens al het kwaad dat hij gedaan heeft in de ogen van JHWH, door Hem boos te maken met het werk van zijn handen, zodat hij gelijk werd aan het huis van Jerobeam, alsook omdat hij hem verslagen heeft.

Ela, koning van Israël

8 In het zesentwintigste jaar van Asa, de koning van Juda, werd Ela, de zoon van Basa, koning over Israël te Tirsa; twee jaar. 9 Zijn dienaar Zimri, de bevelhebber over de helft van de krijgswagens, smeedde een samenzwering tegen hem. Terwijl hij te Tirsa zich een roes dronk in het huis van Arsa, die hofmaarschalk was te Tirsa, 10 kwam Zimri en sloeg hem dood, in het zevenentwintigste jaar van Asa, de koning van Juda, en werd koning in zijn plaats. 11 Toen hij koning geworden was, sloeg hij, zodra hij op de troon zat, het hele huis van Basa dood zonder er iemand van het mannelijk geslacht van over te laten; en ook zijn naaste verwanten en zijn vrienden. 12 Zo heeft Zimri het hele huis van Basa uitgeroeid, naar het woord van JHWH, dat Hij over Basa gesproken had door de dienst van de profeet Jehu, 13 wegens al de zonden die Basa en zijn zoon Ela gedaan hadden, en die zij Israël hadden doen bedrijven, zodat zij JHWH, de God van Israël, krenkten met hun nietigheden.

14 Het overige van de geschiedenis van Ela, en alles wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël?

Zimri, koning van Israël

15 In het zevenentwintigste jaar van Asa, de koning van Juda, werd Zimri koning te Tirsa, zeven dagen, terwijl het volk gelegerd was tegen Gibbeton, dat aan de Filistijnen behoorde. 16 Toen het volk dat daar gelegerd was, hoorde zeggen: Zimri heeft een samenzwering gesmeed en ook de koning doodgeslagen, maakte heel Israël Omri, de legeroverste van Israël, in die dagen in de legerplaats koning. 17 Vervolgens trok Omri en heel Israël met hem van Gibbeton weg, en zij belegerden Tirsa. 18 Zodra Zimri zag, dat de stad ingenomen was, ging hij in de burcht van het koninklijk paleis en verbrandde het koninklijk paleis boven zich met vuur, en stierf aldus 19 om de zonden die hij gedaan had door te doen wat kwaad is in de ogen van JHWH, en te wandelen in de weg van Jerobeam en in de zonde die deze bedreven had, om Israël te doen zondigen.

20 Het overige van de geschiedenis van Zimri en de samenzwering die hij gesmeed heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël?

Omri, koning van Israël, de berg en stad Samaria

21 Toen splitste zich het volk Israël(1) in twee helften; de ene helft van het volk volgde Tibni, de zoon van Ginat, om hem koning te maken, en de andere helft volgde Omri. 22 Maar het volk dat Omri volgde, kreeg de overhand op het volk dat Tibni, de zoon van Ginat, volgde. Toen Tibni gestorven was, werd Omri koning.

23 In het eenendertigste jaar van Asa, de koning van Juda, werd Omri koning over Israël; twaalf jaar. Te Tirsa regeerde hij zes jaar. 24 Toen kocht hij van Semer de berg Samaria voor twee talenten zilver, bebouwde de berg en noemde de stad die hij bouwde, Samaria, naar Semer, de eigenaar van de berg. 25 En Omri deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, ja hij maakte het erger dan allen die vóór hem geweest waren. 26 Hij wandelde in al de wegen van Jerobeam, de zoon van Nebat, en in de zonde die deze Israël had doen bedrijven, zodat zij JHWH, de God van Israël, krenkten met hun nietigheden.

27 Het overige van de geschiedenis van Omri, wat hij gedaan heeft, en de dappere daden die hij verricht heeft, is dat niet beschreven in het boek

(1) **16:21** Hier wordt het 10-stammenrijk bedoeld.

van de kronieken van de koningen van Israël? 28 En Omri ging bij zijn vaderen te ruste en werd begraven in Samaria; zijn zoon Achab werd koning in zijn plaats.

Achab dient de Baäl

29 Achab, de zoon van Omri, werd koning over Israël in het achtendertigste jaar van Asa, de koning van Juda. En Achab, de zoon van Omri, regeerde te Samaria tweeëntwintig jaar over Israël. 30 Achab, de zoon van Omri, deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, meer dan allen die vóór hem geweest waren. 31 Het minst erge was, dat hij wandelde in de zonden van Jerobeam, de zoon van Nebat, maar hij nam tot vrouw Izebel, de dochter van Etbaäl, de koning van de Sidoniërs, en ging de Baäl dienen en zich voor hem neerbuigen. 32 Vervolgens richtte hij voor de Baäl een altaar op in het huis van de Baäl, dat hij te Samaria gebouwd had. 33 Verder maakte Achab de gewijde paal; en Achab ging voort met zó te handelen, dat hij JHWH, de God van Israël, meer krenkte dan alle koningen van Israël die vóór hem geweest waren.

34 (A) In zijn dagen herbouwde de Beteliet Chiël Jericho. Ten koste van Abiram, zijn eerstgeborene, grondvestte hij het; en ten koste van Segub, zijn jongste, plaatste hij haar poortdeuren - naar het woord van JHWH, dat Hij gesproken had door de dienst van Jozua, de zoon van Noen.

Elia aan de beek Kerit

17 1 (B) Toen zei de Tisbiet Elia, uit Tisbe in Gilead, tot Achab: Zo waar JHWH, de God van Israël, leeft, in wiens dienst ik sta, er zal deze jaren geen dauw of regen zijn, tenzij dan op mijn woord.

2 Daarna kwam het woord van JHWH tot hem: 3 Ga vanhier, Keer u oostwaarts en verberg u bij de beek Kerit, die in de Jordaan uitmondt. 4 U kunt uit de beek drinken, en Ik heb de raven geboden u daar van voedsel te voorzien. 5 Daarop ging hij heen en deed naar het woord van JHWH; hij ging verblijf houden bij de beek Kerit, die in de Jordaan uitmondt. 6 De raven brachten hem 's morgens brood en vlees, en 's avonds brood en vlees, en hij dronk uit de beek.

Elia en de weduwe van Sarefat

7 Maar na verloop van tijd droogde de beek uit, omdat er geen regen in het land gevallen was. 8 Toen kwam het woord van JHWH tot hem: 9 (C) Maak u gereed, ga naar Sarefat, dat aan Sidon behoort, en houd daar verblijf. Zie, Ik heb daar een weduwe geboden u te verzorgen. 10 Daarop maakte hij zich gereed en ging naar Sarefat. Toen hij bij de stadspoort kwam, zie, daar was een weduwe bezig hout te sprokkelen. Hij riep haar toe en zei: Haal mij toch in een kruik een weinig water, opdat ik kan drinken. 11 Toen zij het ging halen, riep hij haar na en zei: Breng mij ook een stukje brood mee. 12 Daarop zei zij: Zo waar JHWH, uw God, leeft, ik heb geen broodkoek, maar enkel een handvol meel in de pot en een weinig olie in de kruik. En zie, ik ben bezig een paar stukken hout te sprokkelen. Dan wil ik het thuis voor mij en mijn zoon gaan bereiden, en als wij het gegeten hebben, moeten wij maar sterven. 13 Maar Elia zei tot haar: Wees niet bang, ga het thuis bereiden, zoals u gezegd hebt, maar bereid mij daarvan eerst een kleine koek en breng mij die hier; voor u en uw zoon kunt u het later bereiden. 14 Want zo zegt JHWH, de God van Israël: Het meel in de pot zal niet opraken, en de olie in de kruik zal niet ontbreken tot op de dag, waarop JHWH regen op de aardbodem geven zal. 15 Daarop ging zij heen en deed, zoals Elia gezegd had, en een tijdlang at zij, evenals hij, en haar huis. 16 Het meel in de pot raakte niet op, en de olie in de kruik ontbrak niet, naar het woord van JHWH, dat Hij door de dienst van Elia gesproken had.

17 Na deze gebeurtenissen werd de zoon van de vrouw van het huis ziek: ja, zijn ziekte werd zeer hevig, totdat er geen adem in hem overbleef.

(A) **16:34** Joz. 6:26. (B) **17:1** Jak. 5:17. (C) **17:9** Luk. 4:25,26.

18 Toen zei zij tot Elia: Hoe heb ik het met u, man
van God? U hebt bij mij intrek genomen om mijn
ongerechtigheid in herinnering te brengen, en te
maken, dat mijn zoon sterft. 19 Daarop zei hij
tot haar: Geef mij uw zoon. Toen nam hij hem
uit haar schoot, droeg hem naar het bovenver-
trek, waar hij verblijf hield, en legde hem op zijn
bed. 20 Daarop riep hij tot JHWH en zei: JHWH,
mijn God! Doet U zelfs de weduwe, bij wie ik als
vreemdeling verblijf, het onheil aan, haar zoon
te laten sterven? 21 (A) Toen strekte hij zich drie-
maal uit bovenop het kind en riep tot JHWH en
zei: JHWH, mijn God! Laat toch de ziel van dit
kind in hem terugkeren. 22 En JHWH hoorde naar
de stem van Elia, en de ziel van het kind keerde
in hem terug, zodat het levend werd. 23 Toen
nam Elia het kind, droeg het uit het bovenvertrek
naar beneden in huis en gaf het aan zijn moeder.
En Elia zei: Zie, uw zoon leeft. 24 Daarop zei de
vrouw tot Elia: nu weet ik, dat u een man van God
bent, en dat het woord van JHWH in uw mond
waarheid is.

Achabs dienaar Obadja ontmoet Elia

18 1 Toen er geruime tijd verstreken was,
kwam in het derde jaar het woord van
JHWH tot Elia: Ga heen, vertoon u aan Achab,
want Ik wil regen op de aardbodem geven.
2 En Elia ging heen om zich aan Achab te ver-
tonen. De honger nu was sterk in Samaria.
3 Daarom had Achab de hofmaarschalk Obadja
ontboden. Obadja was iemand, die veel ontzag
voor JHWH had. 4 Toen Izebel de profeten van
JHWH uitroeide, had Obadja honderd profeten
genomen en hen, vijftig bij vijftig, in een spe-
lonk verborgen en met brood en water verzorgd.
5 En Achab zei tot Obadja: Trek het land door
naar alle waterbronnen en naar alle beken; mis-
schien zullen wij gras vinden, zodat wij paar-
den en muildieren in het leven kunnen houden
en geen deel van het vee behoeven af te maken.
6 En zij verdeelden onderling het land om erin
rond te trekken. Achab ging afzonderlijk de ene
kant uit en Obadja de andere kant.
7 Terwijl Obadja op weg was, zie, daar kwam
Elia hem tegemoet. Toen hij hem herkende,
wierp hij zich op zijn aangezicht en sprak: Bent
u daar, mijn heer Elia? 8 En hij zei tot hem: Ja, ga
heen, zeg tot uw heer: Elia is er. 9 Toen zei hij:
Wat heb ik misdaan, dat u uw knecht wilt overle-
veren in de macht van Achab om mij te doden?
10 Zo waar JHWH, uw God, leeft, er is geen volk
of koninkrijk, waar mijn heer niet naar u heeft
laten zoeken. En zei men: hij is er niet, dan liet
hij dat koninkrijk of dat volk zweren, dat men
u niet kon vinden. 11 En nu zegt u: ga heen, zeg
tot uw heer: Elia is er. 12 Nu moest het eens ge-
beuren, terwijl ik van u wegga, dat de Geest van
JHWH u wegnam, ik weet niet waarheen. Als ik
dan aan Achab bericht zou brengen en hij vond
u niet, dan zou hij mij doden, terwijl uw knecht
nog wel van zijn jeugd af ontzag voor JHWH
heeft. 13 Is het mijn heer niet meegedeeld, wat
ik gedaan heb, toen Izebel de profeten van JHWH
doodde? Toen heb ik van de profeten van JHWH
honderd man verborgen, vijftig bij vijftig in een
spelonk, en ik heb hen met brood en water ver-
zorgd. 14 Hoe kunt u dan nu zeggen: Ga heen,
zeg tot uw heer: Elia is er? Hij zou mij doden.
15 Daarop zei Elia: Zo waar JHWH van de leger-
machten leeft, in wiens dienst ik sta, vandaag zal
ik mij aan hem vertonen.

Elia ontmoet Achab

16 Toen ging Obadja Achab tegemoet en be-
richtte het hem, waarop Achab Elia tegemoet
ging. 17 Zodra Achab Elia zag, zei Achab tot hem:
Bent u daar, u, die Israël in het ongeluk stort?
18 Maar hij zei: Ik heb Israël niet in het ongeluk
gestort, maar u en het huis van uw vader, door-
dat u de geboden van JHWH hebt verzaakt en de
Baäls bent nagelopen. 19 Nu dan, laat heel Israël
tot mij bijeenroepen naar de berg Karmel, ook
de vierhonderd vijftig profeten van de Baäl en

(A) **17:21** 2Kon. 4:34,35.

de vierhonderd profeten van de Asjera, die van de tafel van Izebel eten.

Elia op de Karmel

20 Daarop zond Achab heen onder alle Israëlieten en riep de profeten naar de berg Karmel bijeen. 21 Toen naderde Elia tot het hele volk en zei: Hoelang zult u aan beide zijden mank gaan? Indien JHWH God is, volgt Hem na; maar indien het de Baäl is, volgt hem na. Maar het volk *antwoordde* hem niets. 22 Voorts zei Elia tot het volk: Ik ben als profeet van JHWH alléén overgebleven, en de profeten van de Baäl zijn vierhonderd vijftig man. 23 Laat men ons nu twee stieren geven; laten zij voor zich de ene stier uitkiezen, die aan stukken hakken en op het hout leggen, maar geen vuur daarbij aanbrengen; dan zal ik de andere stier bereiden, op het hout leggen, en ook geen vuur daarbij aanbrengen. 24 Roept u dan de naam van uw god aan, en ik zal de naam van JHWH aanroepen. De God die met vuur zal *antwoorden*, die zal God zijn. En het hele volk *antwoordde*: Dat is goed.

25 Daarna zei Elia tot de profeten van de Baäl: Kiest voor u de ene stier uit en bereidt hem eerst, want u bent met zovelen. Roept dan de naam van uw god aan, maar brengt geen vuur daarbij. 26 Toen namen zij de stier die hij hun gaf, bereidden hem, riepen van de morgen tot de middag de naam van de Baäl aan en zeiden: Baäl, *antwoord* ons! Maar er kwam geen geluid en niemand gaf *antwoord*. Daarbij hinkten zij om het altaar dat zij gemaakt hadden. 27 Toen het middag was geworden, begon Elia hen te bespotten en zei: Roept luid, want hij is immers een god. Hij is zeker in gepeins, of hij heeft zich afgezonderd, of hij is op reis; misschien slaapt hij en moet wakker worden. 28 Toen riepen zij luid en maakten zich naar hun gewoonte insnijdingen met zwaarden en speren, totdat zij dropen van bloed. 29 En zodra de middag voorbij was, tot tegen het brengen van het avondoffer, geraakten zij in geestvervoering, maar er kwam geen geluid, en niemand gaf *antwoord*, of sloeg er acht op.

30 Toen zei Elia tot het hele volk: Nadert tot mij. En het hele volk naderde tot hem. Daarop herstelde hij het altaar van JHWH, dat omvergehaald was. 31 (A) Elia nam twaalf stenen naar het getal van de stammen van de zonen van Jakob, tot wie het woord van JHWH gekomen was: Israël zal uw naam zijn. 32 Hij bouwde met de stenen een altaar in de naam van JHWH, en maakte rondom het altaar een geul ter breedte van twee maten zaad. 33 Hij schikte het hout, hakte de stier aan stukken en legde die op het hout. 34 Toen zei hij: Vult vier kruiken met water en giet ze uit over het brandoffer en over het hout. Daarna zei hij: Doet het voor de tweede keer. En zij deden het voor de tweede keer. Daarna zei hij: Doet het voor de derde keer. En zij deden het voor de derde keer, 35 zodat het water rondom het altaar liep; zelfs de geul vulde hij met water.

36 Op de tijd nu, dat men het avondoffer brengt, trad de profeet Elia naar voren en zei: JHWH, God van Abraham, Isaak en Israël, heden mag bekend worden, dat U God bent in Israël, en dat ik uw knecht ben, en op uw bevel al deze dingen doe. 37 *Antwoord* mij, JHWH, *antwoord* mij, opdat dit volk zal weten, dat U, JHWH, God bent, en dat U hun hart weer terugneigt. 38 Toen schoot het vuur van JHWH neer en verteerde het brandoffer, het hout, de stenen en de aarde, en het water in de geul. 39 Toen het hele volk dat zag, wierpen zij zich op hun aangezicht en zeiden: JHWH, die is God! JHWH, die is God! 40 Daarop zei Elia tot hen: Grijpt de profeten van de Baäl, laat niemand van hen ontkomen. Zij grepen hen, en Elia voerde hen naar de beek Kison en liet hen daar slachten.

41 Vervolgens zei Elia tot Achab: Ga, eet en drink, want daar is het geruis van een stortregen. 42 (B) Toen ging Achab heen om te eten en te drinken. Elia echter klom naar de hoogte van

(A) **18:31** Gen. 32:29; 35:10. (B) **18:42** Jak. 5:18.

de Karmel, boog zich ter aarde en legde zijn aangezicht tussen zijn knieën. 43 Daarop zei hij tot zijn knecht: Klim omhoog, zie uit naar de zeekant. Hij klom omhoog en zag uit, maar zei: Er is niets. Daarop zei hij: Ga weer. Tot zevenmaal toe. 44 Bij de zevende maal nu zei hij: Zie, een wolkje ter grootte van de hand van een man stijgt op uit de zee. Toen zei hij: Ga heen, zeg aan Achab: Span in en daal af, laat de stortregen u niet ophouden. 45 Toen, in een oogwenk, werd de hemel zwart van wolken en wind, en viel er een zware stortregen. Daarop reed Achab weg en ging naar Jizreël. 46 Maar de hand van JHWH was over Elia, zodat hij een gordel om zijn middel deed en vóór Achab uit snelde tot waar men de richting naar Jizreël inslaat.

Elia's tocht naar Horeb

19 1 Toen Achab aan Izebel vertelde alles wat Elia gedaan had, en hoe hij al de profeten met het zwaard gedood had, 2 zond Izebel een bode tot Elia om te zeggen: Zo mogen de goden doen, ja nog erger, indien ik morgen om deze tijd uw ziel niet gelijk zal maken aan de ziel van één van hen. 3 Toen hij dat had vernomen, maakte hij zich gereed en ging weg om zijn leven te redden; en gekomen tot Berseba, dat tot Juda behoort, liet hij zijn knecht daar achter. 4 (A) Zelf echter trok hij een dagreis ver de woestijn in, ging zitten onder een bremstruik en verlangde te mogen sterven, en zei: Het is genoeg! Neem nu JHWH, mijn leven, want ik ben niet beter dan mijn vaderen. 5 Daarop legde hij zich neer en sliep in onder een bremstruik. Maar zie, daar raakte een engel hem aan en zei tot hem: Sta op, eet. 6 Toen hij rondzag, was daar, aan zijn hoofdeinde, een koek op gloeiende stenen gebakken en een kruik water. Hij at en dronk en legde zich weer neer. 7 Maar opnieuw, voor de tweede keer, raakte de engel van JHWH hem aan, en zei: Sta op, eet, want de reis zou voor u te ver zijn. 8 Toen stond hij op, at en dronk en ging door de kracht van dat voedsel veertig dagen en veertig nachten tot aan het gebergte van God, Horeb.

De openbaring van God in Horeb

9 Hij kwam daar bij een spelonk, waar hij overnachtte. En zie, het woord van JHWH kwam tot hem en Hij zei tot hem: Wat doet u hier, Elia? 10 (B) Daarop zei hij: Ik heb zeer geijverd voor JHWH God van de legermachten, want de Israëlieten hebben uw verbond verlaten, uw altaren omvergehaald en uw profeten met het zwaard gedood, zodat ik alleen ben overgebleven, en zij trachten mij het leven te benemen. 11 Daarop zei Hij: Treed naar buiten en ga op de berg staan voor het aangezicht van JHWH. En zie, toen JHWH juist zou voorbijgaan, was er een geweldige en sterke wind, die bergen verscheurde en rotsen verbrijzelde, die voor JHWH uitging. In de wind was JHWH niet. En na de wind een aardbeving. In de aardbeving was JHWH niet. 12 En na de aardbeving een vuur. In het vuur was JHWH niet. En na het vuur het suizen van een zachte koelte. 13 Zodra Elia dit hoorde, omwond hij zijn gezicht met zijn mantel, ging naar buiten en bleef in de ingang van de spelonk staan. En zie, er kwam tot hem een stem, die sprak: Wat doet u hier, Elia? 14 Daarop zei hij: Ik heb zeer geijverd voor JHWH God van de legermachten, want de Israëlieten hebben uw verbond verlaten, uw altaren omvergehaald en uw profeten met het zwaard gedood, zodat ik alleen ben overgebleven, en zij trachten mij het leven te benemen. 15 (C) Daarop zei JHWH tot hem: Keer op uw schreden terug, naar de woestijn van Damascus, en als u daar gekomen bent, dan zult u Hazaël zalven tot koning over Aram. 16 (D) Voorts zult u Jehu, de zoon van Nimsi, zalven tot koning over Israël; en Elisa, de zoon van Safat, uit Abel-Mechola, zult u zalven tot profeet in uw plaats. 17 Wie dan aan het zwaard van Hazaël ontkomt, hem zal Jehu doden; en wie aan het zwaard van Jehu ontkomt, hem zal Elisa doden. 18 (E) Maar Ik zal in Israël zevenduizend overlaten, alle knieën

(A) **19:4** Jona 4:3. (B) **19:10** Rom. 11:3. (C) **19:15** 2Kon. 8:7-13. (D) **19:16** 2Kon. 9:1-6. (E) **19:18** Rom. 11:4.

die zich niet gebogen hebben voor de Baäl, en elke mond die hem niet gekust heeft.

De roeping van Elisa

19 Nadat hij vandaar gegaan was, trof hij Elisa aan, de zoon van Safat, bezig te ploegen met twaalf span vóór zich, terwijl hij zelf bij het twaalfde was. Toen Elia hem voorbijging, wierp hij hem zijn mantel toe. 20 Daarop verliet hij de runderen, snelde Elia achterna en zei: Laat mij toch mijn vader en mijn moeder kussen, dan wil ik u volgen. En hij zei tot hem: Ga heen, keer terug, want wat heb ik u gedaan? 21 Toen keerde hij van achter hem terug, nam het span runderen, slachtte het en kookte ze op het ploeghout van de runderen; het vlees gaf hij aan het volk, en zij aten. Daarna maakte hij zich gereed, volgde Elia en diende hem.

Samaria belegerd en ontzet

20 1 Benhadad nu, de koning van Aram, verzamelde zijn hele leger, en tweeëndertig koningen waren met hem, tezamen met paarden en wagens. Toen trok hij op, sloeg het beleg voor Samaria en streed tegen haar. 2 En hij zond boden naar de stad tot Achab, de koning van Israël, 3 en liet hem zeggen: Zo zegt Benhadad: uw zilver en uw goud, dat is van mij, en uw mooiste vrouwen en kinderen, die zijn van mij. 4 Daarop *antwoordde* de koning van Israël en zei: Zoals u beveelt, mijn heer de koning; ik en al het mijne behoren u toe. 5 Vervolgens kwamen de boden terug en zeiden: Zo zegt Benhadad: Ik heb u wel laten zeggen: uw zilver en uw goud, uw vrouwen en kinderen zult u mij geven. 6 Maar morgen om deze tijd zal ik mijn dienaren tot u zenden, en zij zullen uw huis en de huizen van uw dienaren doorzoeken en alles wat in uw ogen begeerlijk is, zullen zij zich toeëigenen en meenemen.

7 Toen riep de koning van Israël alle oudsten van het land bijeen en zei: Weet toch en ziet, dat deze het kwade zoekt, want hij had reeds tot mij gezonden om mijn vrouwen en kinderen, mijn zilver en goud, en ik heb het hem niet geweigerd. 8 En al de oudsten en het hele volk zeiden tot hem: U moet niet luisteren en u zult niet inwilligen. 9 Daarop zei hij tot de boden van Benhadad: Zegt tot mijn heer de koning: Alles wat u eerst tot uw knecht hebt laten zeggen, zal ik doen, maar dit kan ik niet doen. Toen gingen de boden heen en brachten Benhadad verslag uit. 10 Daarop liet deze hem zeggen: Zo mogen mij de goden doen, ja, nog erger, indien het stof van Samaria voldoende zal zijn om de handholten te vullen van al het volk dat achter mij aankomt. 11 Maar de koning van Israël *antwoordde*: Spreekt: laten degenen die zich gereedmaken (tot de strijd), zich niet beroemen tegenover hen die dat niet doen. 12 Zodra Benhadad dit woord hoorde, terwijl hij met de koningen in de tenten aan het drinken was, zei hij tot zijn dienaren: Stelt u op! En zij stelden zich op tegen de stad.

13 Maar zie, een profeet naderde tot Achab, de koning van Israël, en zei: Zo zegt **JHWH**: hebt u die hele grote, rumoerige menigte gezien? Zie, Ik geef die heden in uw macht; dan zult u weten, dat Ik **JHWH** ben. 14 En Achab zei: Door wie? Toen zei hij: Zo zegt **JHWH**: door de jonge mannen van de vorsten van de gewesten. Ook vroeg hij: Wie zal de strijd aanbinden? En hij antwoordde: U. 15 Daarop monsterde Achab de jonge mannen van de vorsten van de gewesten; het waren er tweehonderd tweeëndertig. En na hen monsterde hij het hele volk, al de Israëlieten, zevenduizend. 16 Vervolgens deden zij een uitval op de middag, terwijl Benhadad zich in de tenten een roes dronk met de koningen, de tweeëndertig koningen die hem hielpen. 17 Toen de jonge mannen van de vorsten van de gewesten het eerst de uitval deden, brachten de (verkenners) die Benhadad uitgezonden had, hem bericht: Er zijn mannen uit Samaria getrokken. 18 Daarop zei hij: Indien zij tot vrede zijn uitgetrokken, grijpt hen levend, en indien zij ten strijde zijn uitgetrokken, grijpt hen levend. 19 Inmiddels waren dezen de stad uitgetrokken, de jonge mannen van de vorsten van de gewesten, en na hen het leger. 20 Toen sloeg ieder van hen zijn man, zodat de Arameeërs op de vlucht sloegen, waarop Israël hen vervolgde.

Maar Benhadad, de koning van Aram, ontkwam te paard met enige ruiters. 21 En de koning van Israël trok uit en sloeg de paarden en de wagens, en richtte onder de Arameeërs een grote slachting aan. 22 Toen naderde de profeet tot de koning van Israël en zei tot hem: Welaan, toon u sterk, overleg en bedenk, wat u te doen hebt, want in het volgende jaar zal de koning van Aram weer tegen u optrekken.

De slag bij Afek

23 De dienaren van de koning van Aram zeiden tot hem: Hun God is een berggod; daarom zijn zij sterker dan wij. Wanneer wij echter in de vlakte met hen strijden, zullen wij zeker sterker zijn dan zij. 24 Doe nu dit: verwijder ieder van de koningen van zijn post, en stel in hun plaats stadhouders aan. 25 Voorts moet u zelf u een leger aanwerven zoals aan het leger dat u ontvallen is, evenveel paarden en evenveel wagens. Laten wij tegen hen in de vlakte strijden, dan zullen wij zeker sterker zijn dan zij. Toen luisterde hij naar hen en deed alzo.

26 In het volgende jaar monsterde Benhadad Aram en trok op naar Afek ten strijde tegen Israël. 27 De Israëlieten werden ook gemonsterd en van voedsel voorzien, en trokken hun tegemoet. Daarna legerden de Israëlieten zich tegenover hen als twee kudden geiten, terwijl de Arameeërs het land vulden. 28 Toen naderde de man van God en zei tot de koning van Israël: Zo zegt JHWH: omdat de Arameeërs gezegd hebben: JHWH is een berggod en geen God van de vlakten, daarom zal Ik deze hele grote, rumoerige menigte in uw macht geven, opdat u weet, dat Ik JHWH ben. 29 Zeven dagen lang waren zij tegenover elkaar gelegerd. Maar op de zevende dag kwam het tot de strijd, en de Israëlieten versloegen de Arameeërs, honderdduizend man voetvolk op één dag. 30 De overgeblevenen vluchtten naar Afek, naar de stad, en de muur viel op de zevenentwintigduizend man die overgebleven waren.

Intussen vluchtte Benhadad, die ook naar de stad gekomen was, van de ene kamer in de andere. 31 Toen zeiden zijn dienaren tot hem: Zie toch, wij hebben gehoord, dat de koningen van het huis Israël waarlijk genadige koningen zijn. Laten wij rouwgewaden om onze lendenen doen en koorden om ons hoofd en laten wij zo uittrekken tot de koning van Israël; misschien zal hij uw leven sparen. 32 Toen gordden zij rouwgewaden om hun lendenen, en deden koorden om hun hoofden; zij kwamen tot de koning van Israël en zeiden: Uw knecht Benhadad zegt: mag toch mijn leven gespaard blijven. Daarop zei hij: Leeft hij nog? Hij is mijn broeder. 33 En de mannen beschouwden dat als een goed voorteken, hielden hem haastig aan zijn woord en zeiden: Uw broeder Benhadad. Daarop zei hij: Gaat hem halen. Toen Benhadad tot hem kwam, liet hij hem op de wagen klimmen. 34 Daarop zei deze tot hem: De steden die mijn vader aan uw vader ontnomen heeft, zal ik teruggeven; voorts mag u zich een handelswijk in Damascus aanleggen, zoals mijn vader in Samaria heeft aangelegd, en ikzelf mag met een verbond afscheid van u nemen. Toen sloot hij een verbond met hem en nam afscheid van hem.

Profetisch oordeel over Achabs toegeeflijkheid

35 Maar een man uit de profeten zei tot zijn metgezel door het woord van JHWH: Sla mij toch. Maar de man weigerde hem te slaan. 36 (A) Toen zei hij tot hem: Omdat u niet geluisterd hebt naar de stem van JHWH, zie, wanneer u van mij vandaan gaat, zal een leeuw u doden. En toen hij van hem heenging, trof een leeuw hem aan en doodde hem. 37 Daarna trof hij een andere man aan en zei: Sla mij toch. En de man sloeg hem zó, dat hij hem verwondde. 38 Toen ging de profeet aan de weg de koning staan opwachten, en maakte zich onkenbaar met een verband over zijn ogen. 39 Terwijl de koning voorbijging, riep hij de koning aan en zei: Toen uw knecht in de strijd uitgetrokken was, zie, daar kwam iemand

(A) **20:36** 1Kon. 13:24.

terzijde, die mij een man bracht en zei: Bewaak deze man; als hij vermist wordt, hoe dan ook, dan zal uw leven in de plaats van dat van hem zijn, of u moet een talent zilver betalen. 40 Toen uw knecht hier en daar doende was, was hij verdwenen. Daarop zei de koning van Israël tot hem: Dan is dat uw vonnis; u hebt het zelf geveld. 41 Nu verwijderde hij snel het verband van zijn ogen, en de koning van Israël herkende hem als een van de profeten. 42 En hij zei tot hem: Zo zegt JHWH: omdat u de man die onder mijn vloek staat, uit uw hand hebt laten gaan, zal uw leven in de plaats van dat van hem zijn, en uw volk in de plaats van zijn volk. 43 Toen ging de koning van Israël ontstemd en boos naar zijn huis en kwam te Samaria.

De wijngaard van Nabot

21 1 Hierna gebeurde het volgende. De Jizreëliet Nabot had een wijngaard, te Jizreël gelegen naast het paleis van Achab, de koning van Samaria. 2 En Achab sprak tot Nabot: Geef mij toch uw wijngaard, opdat hij mij tot moestuin zij, want hij ligt vlak naast mijn huis; dan zal ik u een betere wijngaard daarvoor in de plaats geven, of, indien u dit liever hebt, wil ik u het geld van de koopprijs geven. 3 Maar Nabot zei tot Achab: Dat JHWH mij ervoor zal behoeden, dat ik de erfenis van mijn vaderen aan u zou geven. 4 Toen kwam Achab in zijn huis, ontstemd en boos over het woord dat de Jizreëliet Nabot tot hem had gesproken, namelijk dat hij gezegd had: Ik zal u de erfenis van mijn vaderen niet geven. En hij legde zich neer op zijn bed, keerde zijn gezicht om en wilde niets eten.

5 Daarop kwam zijn vrouw Izebel bij hem en sprak tot hem: Waarom bent u zo ontstemd, dat u niets eten wilt? 6 Toen sprak hij tot haar: Ik heb met de Jizreëliet Nabot gesproken en tot hem gezegd: geef mij toch uw wijngaard voor geld, of, indien u dat liever hebt, wil ik u er een wijngaard voor in de plaats geven. Maar hij zei: ik geef u mijn wijngaard niet. 7 Daarop zei zijn vrouw Izebel tot hem: U oefent nu eens koninklijke macht uit over Israël! Sta op en eet, laat uw hart vrolijk zijn; ik zal u de wijngaard van de Jizreëliet Nabot geven. 8 Toen schreef zij brieven in naam van Achab, verzegelde die met zijn zegel en zond de brieven aan de oudsten en de edelen, die bij Nabot in zijn stad woonden. 9 In die brieven had zij aldus geschreven: Roept een vasten uit en zet Nabot op de eerste plaats van het volk. 10 Zet voorts twee mannen tegenover hem, nietswaardige mensen, die aldus van hem moeten getuigen: u hebt God en de koning vaarwel gezegd; voert hem dan naar buiten en stenigt hem, zodat hij sterft.

11 Toen deden de mannen van zijn stad, de oudsten en de edelen, die in zijn stad woonden, zoals Izebel hun had opgedragen, zoals geschreven stond in de brieven die zij hun gezonden had. 12 Zij riepen een vasten uit en zij zetten Nabot op de eerste plaats van het volk. 13 Daarop kwamen de twee mannen, nietswaardige mensen, gingen tegenover hem zitten, en deze nietswaardige mensen getuigden van Nabot ten overstaan van het volk aldus: Nabot heeft God en de koning vaarwel gezegd. Toen voerden zij hem buiten de stad en wierpen stenen op hem, zodat hij stierf. 14 Vervolgens zonden zij aan Izebel bericht: Nabot is gestenigd, hij is dood. 15 Zodra Izebel hoorde, dat Nabot gestenigd en dood was, zei Izebel tot Achab: Sta op, neem de wijngaard van de Jizreëliet Nabot in bezit, die hij weigerde u voor geld te geven, want Nabot is niet meer in leven, maar hij is dood. 16 Zodra Achab hoorde, dat Nabot dood was, stond hij op om naar de wijngaard van de Jizreëliet Nabot te gaan en die in bezit te nemen.

17 Toen kwam het woord van JHWH tot de Tisbiet Elia: 18 Maak u gereed, ga Achab, de koning van Israël, die te Samaria woont, tegemoet; zie, hij is in de wijngaard van Nabot, waarheen hij gegaan is om die in bezit te nemen. 19 Dan zult u tot hem spreken: zo zegt JHWH: hebt u gemoord en ook in bezit genomen? Voorts zult u tot hem spreken: zo zegt JHWH: ter plaatse, waar de honden het bloed van Nabot gelikt hebben, zullen de honden ook uw bloed likken.

20 Toen zei Achab tot Elia: Hebt u mij gevonden, mijn vijand? Daarop zei hij: Ik heb u gevonden, omdat u zich verkocht hebt om te doen wat kwaad is in de ogen van JHWH. 21 Zie, Ik doe onheil over u komen en Ik zal u wegvegen en Ik zal van Achab allen van het mannelijk geslacht uitroeien, van hoog tot laag in Israël. 22 Dan zal Ik uw huis gelijk maken aan dat van Jerobeam, de zoon van Nebat, en aan dat van Basa, de zoon van Achia, wegens de ergernis die u hebt verwekt, waardoor u Israël hebt doen zondigen. 23 (A) En ook over Izebel heeft JHWH gesproken: de honden zullen Izebel verslinden aan de voorwal van Jizreël. 24 Wie van Achab in de stad sterft, die zullen de honden verslinden, en wie op het veld sterft, die zullen de vogels van de hemel verslinden.

25 Nooit is er iemand geweest, die zich zó verkocht heeft als Achab om te doen wat kwaad is in de ogen van JHWH, waartoe zijn vrouw Izebel hem heeft aangezet. 26 Ja, hij heeft zeer gruwelijk gehandeld door de afgoden achterna te lopen, geheel zoals de Amorieten gedaan hebben, die JHWH voor het aangezicht van Israël verdreven heeft.

27 Zodra Achab deze woorden hoorde, scheurde hij zijn klederen, deed een rouwgewaad om zijn lichaam en vastte; ja, hij legde zich in rouwgewaad te ruste en liep met lome tred. 28 Toen kwam het woord van JHWH tot de Tisbiet Elia: 29 Hebt u gezien, dat Achab zich voor Mij *verootmoedigd* heeft? Omdat hij zich voor Mij heeft *verootmoedigd*, zal Ik het onheil in zijn dagen niet doen komen; in de dagen van zijn zoon zal Ik het onheil over zijn huis doen komen.

Achabs strijd tegen Ramot in Gilead

22 1 Nadat men drie jaar stilgezeten had, zonder oorlog tussen Aram en Israël, 2 gebeurde het in het derde jaar, dat Josafat, de koning van Juda, tot de koning van Israël kwam. 3 En de koning van Israël zei tot zijn dienaren: Weet u wel, dat Ramot in Gilead aan ons behoort? En wij zijn nalatig om het uit de macht van de koning van Aram terug te nemen. 4 Tot Josafat zei hij: Gaat u met mij ten strijde tegen Ramot in Gilead? En Josafat zei tot de koning van Israël: Ik ben als u, mijn volk is als uw volk, mijn paarden zijn als uw paarden.

5 Maar Josafat zei tot de koning van Israël: Vraag toch eerst het woord van JHWH. 6 Toen riep de koning van Israël de profeten, ongeveer vierhonderd man, bijeen en vroeg hun: Zal ik optrekken ten strijde tegen Ramot in Gilead of zal ik het nalaten? Zij antwoordden: Trek op; JHWH zal het in de macht van de koning geven. 7 Maar Josafat zei: Is hier niet nog een profeet van JHWH? Laten wij het dan door hem vragen. 8 De koning van Israël zei tot Josafat: Er is nog één man door wie wij JHWH kunnen raadplegen, maar ik haat hem, omdat hij over mij nooit iets goeds, maar alleen onheil profeteert: Micha, de zoon van Jimla. En Josafat zei: Laat de koning niet zo spreken. 9 Daarop riep de koning van Israël een hoveling, en zei: Haal dadelijk Micha, de zoon van Jimla. 10 Nu zaten de koning van Israël en Josafat, de koning van Juda, ieder op zijn troon, gekleed in staatsiegewaad, op een dorsvloer aan de ingang van de poort van Samaria, terwijl al de profeten vóór hen profeteerden. 11 En Sidkia, de zoon van Kenaäna, had zich ijzeren hoorns gemaakt; hij zei: Zo zegt JHWH: hiermee zult u Aram stoten totdat u hen verdelgd hebt. 12 En al de profeten profeteerden evenzo: Trek op naar Ramot in Gilead, en u zult voorspoed hebben; JHWH zal het in de macht van de koning geven.

13 De bode nu, die Micha was gaan roepen, sprak tot hem: Zie, de profeten hebben eenstemmig gunstig voor de koning gesproken; laat dan toch uw woord zijn als het woord van ieder van hen, en spreek gunstig. 14 Maar Micha zei: Zo waar JHWH leeft, voorzeker, wat JHWH tot mij zeggen zal, dát zal ik spreken. 15 Toen hij bij de koning gekomen was, vroeg de koning

(A) **21:23** 2Kon. 9:36.

hem: Micha, zullen wij tegen Ramot in Gilead ten strijde trekken of zullen wij het nalaten? Hij antwoordde hem: Trek op, en u zult voorspoed hebben: JHWH zal het in de macht van de koning geven. 16 Maar de koning zei tot hem: Hoe dikwijls moet ik u bezweren, dat u tot mij slechts de waarheid spreekt in de naam van JHWH? 17 (A) Daarop zei hij: Ik zag heel Israël op de bergen verstrooid als schapen, die geen herder hebben, en JHWH zei: dezen hebben geen heer, laat een ieder in vrede terugkeren naar zijn huis. 18 Toen sprak de koning van Israël tot Josafat: Heb ik u niet gezegd: hij profeteert over mij niets goeds, maar enkel onheil?

19 (B) (Micha) zei: Daarom, hoor het woord van JHWH. Ik zag JHWH op zijn troon zitten, terwijl het hele hemelse leger aan zijn rechter- en aan zijn linkerhand stond. 20 En JHWH zei: wie zal Achab verleiden, zodat hij optrekt en sneuvelt te Ramot in Gilead? De één zei dit en de ander dat. 21 Toen trad er een geest naar voren en stelde zich voor JHWH en zei: ik zal hem verleiden. JHWH vroeg hem: waarmee? 22 Hij antwoordde: ik zal heengaan en een leugengeest worden in de mond van al zijn profeten. Toen zei Hij: u moet hem verleiden, en u zult er ook toe in staat zijn; ga heen en doe het. 23 Nu dan, zie, JHWH heeft een leugengeest gegeven in de mond van al deze profeten van u, en JHWH heeft onheil over u besloten.

24 Toen trad Sidkia, de zoon van Kenaäna, toe, sloeg Micha op de kaak en zei: Hoe zou de Geest van JHWH van mij geweken zijn om tot u te spreken? 25 Maar Micha zei: Dat zult u zien op die dag, waarop u van kamer tot kamer zult gaan om u te verbergen. 26 Toen zei de koning van Israël: Neem Micha en breng hem weer weg naar Amon, de overste van de stad, en naar prins Joas, 27 en zeg: zo zegt de koning: zet deze in de gevangenis en geeft hem brood en water der verdrukking, totdat ik behouden thuis kom. 28 Maar Micha zei: Indien u inderdaad behouden terugkomt, heeft JHWH door mij niet gesproken. Voorts zei hij: Hoort, u volken, allemaal.

29 Daarna trok de koning van Israël op, met Josafat, de koning van Juda, tegen Ramot in Gilead. 30 Toen zei de koning van Israël tot Josafat: Ik zal vermomd in de strijd gaan; houd u echter uw staatsiegewaad aan. Daarop vermomde de koning van Israël zich en begaf zich in de strijd.

31 De koning van Aram nu had zijn wagenoversten, van wie hij er tweeëndertig had, geboden: U zult niet strijden tegen klein of groot, maar alleen tegen de koning van Israël. 32 Zodra de wagenoversten Josafat zagen, riepen zij: Dat is zeker de koning van Israël; en zij keerden zich tegen hem tot de aanval. Maar Josafat riep luid. 33 Zodra de wagenoversten zagen, dat hij de koning van Israël niet was, keerden zij zich van hem af.

34 Eén man echter spande de boog zonder bepaald doel en trof de koning van Israël tussen de verbindingsstukken en het pantser. Toen zei deze tot zijn wagenmenner: Keer de teugel en breng mij uit het leger, want ik ben gewond. 35 Maar de strijd werd die dag hevig, en de koning bleef rechtop in zijn wagen staan tegenover de Arameeërs. Maar 's avonds stierf hij en het bloed uit zijn wond vloeide in de wagenbak. 36 Toen ging er tegen zonsondergang een luide kreet door het leger: Ieder naar zijn stad, ieder naar zijn land. 37 Zo kwam de koning dood Samaria binnen, en zij begroeven de koning in Samaria. 38 Toen men de wagen bij de vijver van Samaria afspoelde, likten de honden zijn bloed, terwijl de hoeren zich wasten, naar het woord van JHWH, dat Hij gesproken had.

39 Het overige van de geschiedenis van Achab en alles wat hij gedaan heeft, het ivoren huis dat hij gebouwd heeft, en al de steden die hij gebouwd heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël? 40 En Achab ging bij zijn vaderen te ruste en zijn zoon Achazja werd koning in zijn plaats.

(A) **22:17** Num. 27:17; Mat. 9:36; Mar. 6:34. (B) **22:19** Job 1:6; Jes. 6:1.

Josafat, koning van Juda

41 Josafat nu, de zoon van Asa, werd koning
over Juda in het vierde jaar van Achab, de ko-
ning van Israël. 42 Josafat was vijfendertig jaar
oud, toen hij koning werd en hij regeerde vijf-
entwintig jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette
Azuba; zij was de dochter van Silchi. 43 Hij be-
wandelde geheel en al de weg van zijn vader Asa;
hij week daarvan niet af en deed wat recht was
in de ogen van JHWH. 44 Alleen verdwenen de
hoogten niet; nog steeds slachtte en offerde het
volk op de hoogten. 45 En Josafat hield vrede met
de koning van Israël.
46 Het overige van de geschiedenis van Josafat
en zijn dappere daden die hij gedaan heeft, en
welke oorlogen hij gevoerd heeft, is dat niet be-
schreven in het boek van de kronieken van de
koningen van Juda? 47 En de rest van de aan
ontucht gewijden, die in de dagen van zijn va-
der Asa overgebleven waren, deed hij weg uit
het land. 48 En er was geen koning in Edom, een
stadhouder was er koning. 49 Josafat bouwde
Tarsisschepen om in Ofir goud te gaan halen.
Maar men ging niet, want de schepen leden
schipbreuk te Esjon-Geber. 50 Toen zei Achazja,
de zoon van Achab, tot Josafat: Laten mijn
knechten met uw knechten op de schepen gaan.
Maar Josafat wilde niet. 51 En Josafat ging bij
zijn vaderen te ruste en werd begraven bij zijn
vaderen in de stad van zijn vader David; zijn
zoon Joram werd koning in zijn plaats.

Achazja, koning van Israël

52 Achazja, de zoon van Achab, werd koning
over Israël te Samaria in het zeventiende jaar van
Josafat, de koning van Juda, en hij regeerde twee
jaar over Israël. 53 En hij deed wat kwaad is in
de ogen van JHWH, en wandelde in de weg van
zijn vader en in de weg van zijn moeder en in
de weg van Jerobeam, de zoon van Nebat, die
Israël deed zondigen. 54 Hij diende de Baäl en
boog zich voor hem neer, en krenkte JHWH, de
God van Israël, geheel zoals zijn vader gedaan
had.

2 Koningen

Hebreeuws: Me-la-giem (Koningen)

Elia voorzegt de dood van Achazja

1 [1] Moab viel na Achabs dood van Israël af.
[2] Achazja viel door het traliewerk van zijn bovenvertrek te Samaria, en hij werd ziek. Toen zond hij boden uit en beval hun: Gaat Baäl-Zebub, de god van Ekron, raadplegen, of ik van deze ziekte zal herstellen. [3] Maar de Engel van JHWH sprak tot de Tisbiet Elia: Sta op, ga de boden van de koning van Samaria tegemoet en zeg tot hen: Is er dan geen God in Israël, dat u Baäl-Zebub, de god van Ekron, gaat raadplegen?
[4] Daarom, zo zegt JHWH: Van het bed waarop u bent komen te liggen, zult u niet afkomen, maar u zult voorzeker sterven. En Elia ging heen.
[5] Toen de boden tot hem terugkeerden, zei hij tot hen: Hoe komt u nu al terug? [6] Zij zeiden tot hem: Een man kwam ons tegemoet en zei tot ons: Gaat terug naar de koning, die u gezonden heeft, en zegt tot hem: Zo zegt JHWH: is er dan geen God in Israël, dat u boden zendt om Baäl-Zebub, de god van Ekron, te raadplegen? Daarom, van het bed waarop u bent komen te liggen, zult u niet afkomen, maar u zult voorzeker sterven.
[7] En hij vroeg hun: Wat was het voor een man, die u tegemoet kwam en deze woorden tot u sprak?
[8] (A) En zij antwoordden hem: Het was iemand met een haren kleed, en een lederen gordel was om zijn lendenen gebonden. Toen zei hij: Dat is de Tisbiet Elia.
[9] Daarop zond hij tot hem een overste over vijftig met zijn vijftigtal. En deze klom tot hem op - want zie, hij zat op een bergtop - en sprak tot hem: Man van God, de koning beveelt: daal af!
[10] (B) Toen *antwoordde* Elia en sprak tot de overste over vijftig: Indien ik dan een man van God ben, laat er dan vuur van de hemel neerdalen en u en uw vijftigtal verteren. Toen daalde vuur van de hemel en verteerde hem en zijn vijftigtal.
[11] Opnieuw zond hij tot hem een andere overste over vijftig met zijn vijftigtal. En deze *antwoordde* en zei tot hem: Man van God, zo beveelt de koning: haast u, daal af!
[12] Toen *antwoordde* Elia en sprak tot hen: Indien ik een man van God ben, laat er dan vuur van de hemel neerdalen en u en uw vijftigtal verteren. Toen daalde van God vuur van de hemel en verteerde hem en zijn vijftigtal.
[13] Opnieuw zond hij een derde overste over vijftig met zijn vijftigtal. En deze derde overste over vijftig klom tot hem op, kwam nader en knielde voor Elia; hij smeekte hem en zei tot hem: Man van God, laat toch mijn leven en het leven van deze uw vijftig knechten kostbaar zijn in uw ogen.
[14] Zie, vuur is van de hemel neergedaald en heeft de eerste twee oversten over vijftig met hun vijftigtallen verteerd. Nu dan, laat mijn leven kostbaar zijn in uw ogen.
[15] Toen sprak de Engel van JHWH tot Elia: Daal met hem af, wees niet bang voor hem. En hij stond op en daalde met hem af naar de koning.
[16] En hij sprak tot hem: Zo zegt JHWH: aangezien u boden gezonden hebt om Baäl-Zebub, de god van Ekron, te raadplegen - is er dan geen God in Israël, wiens woord u kunt raadplegen? - daarom zult u van het bed waarop u bent komen te liggen, niet afkomen, maar u zult voorzeker sterven.
[17] Zo stierf hij volgens het woord van JHWH, dat Elia gesproken had; en Joram werd koning in zijn plaats in het tweede jaar van Joram, de zoon van Josafat, de koning van Juda; want hij had geen zoon.
[18] Het overige van de geschiedenis van Achazja, wat hij gedaan heeft, is dat niet

(A) **1:8** Mat. 3:4; Mar. 1:6. (B) **1:10** Luk. 9:54.

beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël?

Elia in de hemel opgenomen

2 [1] Het gebeurde, toen JHWH Elia in een storm in de hemel zou opnemen, dat Elia met Elisa uit Gilgal ging. [2] En Elia zei tot Elisa: Blijf toch hier, want JHWH heeft mij naar Betel gezonden. Maar Elisa zei: Zo waar JHWH leeft en uzelf leeft, ik zal u niet verlaten. Daarop begaven zij zich naar Betel. [3] Toen kwamen de profeten van Betel naar Elisa en vroegen hem: Weet u, dat JHWH heden uw heer boven uw hoofd zal wegnemen? En hij antwoordde: Ook ik weet het, zwijgt stil.

[4] En Elia zei tot hem: Elisa, blijf toch hier, want JHWH heeft mij naar Jericho gezonden. Maar hij zei: Zo waar JHWH leeft en uzelf leeft, ik zal u niet verlaten. Zo kwamen zij te Jericho. [5] Toen naderden de profeten van Jericho tot Elisa en vroegen hem: Weet u, dat JHWH heden uw heer boven uw hoofd zal wegnemen? En hij antwoordde: Ook ik weet het, zwijgt stil.

[6] En Elia zei tot hem: Blijf toch hier, want JHWH heeft mij naar de Jordaan gezonden. Maar hij zei: Zo waar JHWH leeft en uzelf leeft, ik zal u niet verlaten. Zo gingen zij beiden verder. [7] Vijftig man van de profeten waren ook gegaan, maar bleven op verre afstand staan, toen zij beiden aan de Jordaan stilstonden. [8] Daarop nam Elia zijn mantel, wond hem samen en sloeg op het water; en dit verdeelde zich naar hier en daar, zodat zij beiden door het droge overstaken. [9] (A) En zodra zij overgestoken waren, zei Elia tot Elisa: Doe een wens. Wat zal ik voor u doen, voordat ik van u word weggenomen? En Elisa zei: Mag er zo een dubbel deel van uw geest op mij zijn. [10] En Elia zei: U hebt een moeilijke zaak gewenst. Indien u mij zult zien, terwijl ik van u word weggenomen, dan zal het u aldus gebeuren. Maar indien niet, dan zal het niet gebeuren.

[11] En, terwijl zij voortgingen, al wandelende en sprekende, zie, een vurige wagen en vurige paarden! en die maakten scheiding tussen hen beiden. Zo voer Elia in een storm ten hemel. [12] (B) En Elisa zag het en riep uit: Mijn vader, mijn vader! Wagens en ruiters van Israël! En hij zag hem niet meer. Toen greep hij zijn klederen en scheurde ze in twee stukken. [13] Daarop raapte hij de mantel van Elia op, die van hem afgevallen was, keerde terug en ging aan de oever van de Jordaan staan. [14] En hij nam de mantel van Elia, die van hem afgevallen was, sloeg op het water, en riep: Waar is JHWH, de God van Elia, ja Hij? Hij sloeg op het water en dit verdeelde zich naar hier en daar, zodat Elisa kon oversteken.

[15] De profeten van Jericho, die op enige afstand stonden, zagen hem en zeiden: De geest van Elia rust op Elisa. En zij kwamen hem tegemoet en bogen zich voor hem ter aarde. [16] En zij zeiden tot hem: Zie toch, er zijn onder uw knechten vijftig dappere mannen; laat hen toch uw heer gaan zoeken, of niet misschien de Geest van JHWH hem heeft opgenomen en op een van de bergen of in een van de dalen heeft neergeworpen. Maar hij zei: Zendt ze niet. [17] Maar, toen zij onbeschaamd bij hem aandrongen, zei hij: Zendt ze dan maar. Zij zonden dan vijftig man, en dezen zochten drie dagen lang, maar vonden hem niet. [18] Toen zij tot hem terugkeerden, terwijl hij in Jericho verbleef, zei hij tot hen: Heb ik u niet gezegd: gaat niet?

Elisa maakt het water te Jericho gezond

[19] De mannen van de stad zeiden tot Elisa: Zie toch, de ligging van de stad is goed, zoals mijn heer ziet; maar het water is slecht, en de landstreek veroorzaakt misgeboorte. [20] Toen zei hij: Haalt mij een nieuwe schotel en doet er zout in. Zij haalden hem er één. [21] Daarop ging hij naar de waterbron, wierp het zout daarin en zei: Zo zegt JHWH: Ik maak dit water gezond; daaruit zal geen dood of misgeboorte meer voortkomen. [22] En het water werd gezond, tot op deze dag, volgens het woord, dat Elisa gesproken had.

(A) **2:9** Deut. 21:17. (B) **2:12** 2Kon. 13:14.

De spottende knapen van Betel

23 Vandaar ging hij naar Betel. En toen hij de
weg opklom, kwamen er kleine knapen uit de
stad, die de spot met hem dreven en hem toerie-
pen: Kom op, kaalkop! Kom op, kaalkop! 24 Toen
keerde hij zich om, zag hen en vervloekte hen in
de naam van JHWH. Toen kwamen er twee berin-
nen uit het woud en verscheurden tweeënveertig
van die kinderen. 25 En hij ging vandaar naar de
berg Karmel, en vandaar keerde hij terug naar
Samaria.

Jorams veldtocht tegen Moab

3 1 Joram, de zoon van Achab, werd koning
over Israël te Samaria in het achttiende jaar
van Josafat, de koning van Juda, en hij regeerde
twaalf jaar. 2 Hij deed wat kwaad is in de ogen
van JHWH; echter niet zoals zijn vader en zijn
moeder: hij verwijderde de gewijde steen van
Baäl, die zijn vader gemaakt had. 3 Alleen vol-
hardde hij in de zonden die Jerobeam, de zoon
van Nebat, Israël had doen bedrijven; daarvan
week hij niet af. 4 Mesa nu, de koning van Moab,
was een schapenfokker; hij bracht aan de koning
van Israël honderdduizend lammeren op en de
wol van honderdduizend rammen. 5 Maar zodra
Achab gestorven was, viel de koning van Moab
van de koning van Israël af.
6 Koning Joram trok in die dagen op uit
Samaria en monsterde heel Israël. 7 En hij zond
tot Josafat, de koning van Juda, deze boodschap:
De koning van Moab is van mij afgevallen; trekt
u met mij tegen Moab ten strijde? En hij ant-
woordde: Ik zal optrekken, ik ben als u, mijn volk
is als uw volk, mijn paarden zijn als uw paarden.
8 Ook vroeg hij: Langs welke weg zullen wij op-
trekken? En hij antwoordde: In de richting van
de woestijn van Edom.
9 Zo ging de koning van Israël op weg met de
koning van Juda en de koning van Edom. Maar
toen zij zeven dagreizen rondgetrokken hadden,
was er geen water voor het leger en de lastdie-
ren die hen volgden. 10 Toen zei de koning van
Israël: Ach, voorzeker heeft JHWH deze drie ko-
ningen geroepen om hen in de macht van Moab
te geven! 11 Maar Josafat vroeg: Is hier geen pro-
feet van JHWH om door hem JHWH te raadple-
gen? Toen *antwoordde* een van de dienaren van
de koning van Israël en zei: Hier is Elisa, de
zoon van Safat, die water op Elia's handen goot.
12 En Josafat zei: Bij hem is het woord van JHWH.
Daarop gingen de koning van Israël en Josafat,
en de koning van Edom naar hem toe. 13 Maar
Elisa zei tot de koning van Israël: Wat heb ik met
u te doen? Ga naar de profeten van uw vader
en naar die van uw moeder. Maar de koning van
Israël zei tot hem: Neen, want JHWH heeft deze
drie koningen geroepen om hen in de macht van
Moab te geven. 14 Toen zei Elisa: Zo waar JHWH
van de legermachten leeft, in wiens dienst ik sta,
als ik geen rekening wilde houden met Josafat,
de koning van Juda, dan zou ik op u geen acht
slaan of naar u omzien. 15 Nu dan, haalt mij een
citerspeler. En het gebeurde, toen de citerspeler
speelde, dat de hand van JHWH op hem kwam.
16 En hij zei: Zo zegt JHWH: laat men in dit
dal vele greppels maken, 17 want zo zegt JHWH:
u zult geen wind voelen en geen stortregen
zien; toch zal dit dal vol water lopen, zodat u
kunt drinken, u met uw vee en uw lastdieren.
18 En ook is dit nog maar een kleine zaak in de
ogen van JHWH: Hij zal bovendien Moab in uw
macht geven, 19 zodat u alle versterkte steden,
de keur van de steden zult innemen en alle goede
bomen vellen en alle waterbronnen dichtstoppen
en alle goede akkers met stenen bederven.
20 De volgende morgen, juist bij het brengen
van het offer, zie daar kwam water uit de richting
van Edom, zodat het land vol water liep. 21 Toen
al de Moabieten gehoord hadden, dat de konin-
gen opgetrokken waren om tegen hen te strijden,
werden allen bijeengeroepen, die nog de krijgs-
gordel konden aangorden, ja ook nog ouderen;
en zij stelden zich op aan de grens. 22 De vol-
gende morgen vroeg, toen de zon over het wa-
ter opging, zagen de Moabieten het water tegen-
over zich rood als bloed; 23 en zij zeiden: Dat
is bloed! De koningen zijn voorzeker met elkaar
in strijd geraakt en hebben elkaar verslagen. Nu

dan, Moabieten, aan de buit! 24 Maar, toen zij bij de legerplaats van Israël kwamen, stonden de Israëlieten op en versloegen de Moabieten, zodat dezen voor hen op de vlucht gingen; en zij drongen op en versloegen de Moabieten. 25 De steden verwoestten zij, op alle goede akkers wierp ieder zijn steen, zodat zij ze daarmee geheel bedekten; alle waterbronnen stopten zij dicht, en alle goede bomen velden zij, totdat men alleen in Kir-Chareset de stenen had laten overblijven. Toen slingeraars het omsingelden en beschoten, 26 zag de koning van Moab dat de strijd hem te machtig werd; hij nam met zich zevenhonderd mannen die het zwaard konden voeren, om door te breken in de richting van de koning van Edom; maar zij konden het niet. 27 Daarop nam hij zijn eerstgeboren zoon, die in zijn plaats koning zou worden, en offerde hem ten brandoffer op de muur. Toen kwam een grote toorn over Israël, zodat zij van hem wegtrokken en naar hun land terugkeerden.

De olie van de weduwe

4 1 Een van de vrouwen van de profeten riep tot Elisa om hulp en zei: Uw knecht, mijn man, is gestorven, en u weet zelf, dat uw knecht ontzag voor **JHWH** had. En nu is de schuldeiser gekomen om mijn beide kinderen als slaven voor zich weg te halen. 2 En Elisa vroeg haar: Wat kan ik voor u doen? Vertel mij, wat u in uw huis hebt. En zij antwoordde: Uw dienares heeft niets in huis behalve een kruikje olie. 3 Toen zei hij: Ga heen, vraag buitenshuis vaten van al uw buren, lege vaten; laat het er niet weinige zijn. 4 Ga dan naar binnen, sluit de deur toe achter u en uw zonen en giet in al die vaten; en wat vol is, moet u laten wegzetten. 5 Zij ging van hem weg, sloot de deur achter zich en haar zonen toe; dezen plaatsten steeds (de vaten) bij haar en zij goot steeds door. 6 Toen de vaten vol waren, zei zij tot haar zoon: Breng mij nog een vat. Maar hij zei tot haar: Er is geen vat meer. Toen hield de olie op te stromen. 7 Zij ging het de man van God vertellen, en deze zei: Ga heen, verkoop de olie en betaal uw schuld, en leef met uw zonen van het overige.

De Sunamitische en haar zoon

8 Op zekere dag begaf Elisa zich naar Sunem. Daar woonde een welgestelde vrouw, die bij hem aandrong, dat hij zou blijven eten. En zo vaak hij op zijn doorreis daar kwam, ging hij erheen om te eten. 9 En zij zei tot haar man: Zie toch, ik weet, dat het een heilige man van God is, die altijd bij ons aankomt. 10 Laat ons dan nu een kleine gemetselde bovenkamer maken, en daar voor hem een bed, een tafel, een stoel en een kandelaar plaatsen, opdat hij, wanneer hij bij ons komt, daar zijn intrek kan nemen. 11 Op zekere dag kwam hij daar; hij nam zijn intrek in de bovenkamer en legde zich daar te ruste. 12 Vervolgens zei hij tot zijn knecht Gechazi: Roep deze Sunamitische. Toen hij haar geroepen had, bleef zij voor hem staan. 13 En hij zei tot Gechazi: Zeg tot haar: zie, u hebt zich voor ons al deze moeite getroost; wat kan er nu voor u gedaan worden? Is er iets waarover ik voor u tot de koning of tot de legeroverste kan spreken? Maar zij antwoordde: Ik woon te midden van mijn familie.

14 En Elisa zei: Maar wat kan er dan voor haar gedaan worden? Gechazi zei: Zij heeft helaas geen zoon, en haar man is oud. 15 Daarop zei hij: Roep haar. En hij riep haar en zij kwam in de ingang staan. 16 (A) Toen zei hij: Op deze zelfde tijd over een jaar zult u een zoon omhelzen. Maar zij zei: Och neen, mijn heer, u man van God, spiegel uw dienares niets voor. 17 Maar de vrouw werd zwanger en baarde een zoon op dezelfde tijd een jaar later, zoals Elisa tot haar gesproken had.

18 Toen de knaap groot geworden was, ging hij op zekere dag naar zijn vader, bij de maaiers. 19 En hij zei tot zijn vader: Mijn hoofd, mijn hoofd! Toen zei deze tot een knecht: Draag hem naar zijn moeder. 20 Hij droeg hem weg en bracht hem naar zijn moeder; en hij zat op haar knieën tot aan de middag; toen stierf hij.

(A) **4:16** Gen. 18:14.

21 Zij ging naar boven, legde hem op het bed van
de man van God en sloot de toegang tot hem af.
22 Daarop ging zij naar buiten, riep haar man
en zei: Zend mij één van de knechten met een
ezelin; ik wil mij naar de man van God spoeden
en dan terugkomen. 23 En hij vroeg: Waarom wilt
u vandaag naar hem toegaan? Het is immers geen
Nieuwe Maan of Sjabbat. Maar zij antwoordde:
Wees maar gerust. 24 Toen zij de ezelin gezadeld
had, zei zij tot haar knecht: Drijf ze steeds aan
en laat mij zonder ophouden doorrijden, behalve
wanneer ik het u zeg.
25 Zo ging zij op weg en kwam bij de man van
God op de berg Karmel. Zodra de man van God
haar op enige afstand zag, zei hij tot zijn knecht
Gechazi: Zie, daar is de Sunamitische. 26 Snel
haar dadelijk tegemoet en zeg tot haar: Is het wel
met u, met uw man en met het kind? En zij zei:
Alles wel. 27 Toen zij echter bij de man van God
op de berg gekomen was, greep zij zijn voeten;
Gechazi trad nader om haar terug te stoten, maar
de man van God zei: Laat af van haar, want haar
ziel is bitter bedroefd, maar JHWH heeft het voor
mij verborgen gehouden en het mij niet meege-
deeld. 28 Toen zei zij: Heb ik soms mijn heer om
een zoon gevraagd? Heb ik niet gezegd: U moet
mij niet misleiden? 29 Hij zei tot Gechazi: Om-
gord uw lendenen, neem mijn staf in uw hand
en ga op weg. Wanneer u iemand ontmoet, groet
hem niet, en wanneer iemand u groet, *antwoord*
hem niet; en leg mijn staf op het gezicht van de
knaap. 30 Maar de moeder van de knaap zei: Zo
waar JHWH leeft en uzelf leeft, ik ga niet bij u
vandaan. Toen stond hij op en volgde haar.
31 Gechazi nu was voor hen uitgegaan en had
de staf op het gezicht van de knaap gelegd; maar
er kwam geen geluid en geen levensteken; toen
keerde hij terug, hem tegemoet en berichtte hem:
De jongen is niet ontwaakt. 32 Daarna kwam
Elisa het huis binnen en zie, daar lag de jon-
gen dood op zijn bed. 33 Toen Elisa binnenge-
gaan was, sloot hij de deur achter hen beiden en
bad tot JHWH. 34 (A) Daarna ging hij boven op de
knaap liggen; hij legde zijn mond op zijn mond,
zijn ogen op zijn ogen, zijn handen op zijn han-
den, en boog zich zo over hem heen. Daarop
werd het lichaam van de knaap warm. 35 Daarna
keerde hij terug en ging eenmaal het huis op en
neer; dan ging hij naar boven en boog zich over
hem heen. Toen niesde de jongen zevenmaal en
opende zijn ogen. 36 En hij riep Gechazi en zei:
Roep deze Sunamitische. En toen deze haar ge-
roepen had, kwam zij tot hem, en hij zei: Neem
uw zoon op. 37 Zij trad binnen, wierp zich aan
zijn voeten en boog zich ter aarde neer. Daarop
nam zij haar zoon en ging heen.

De dood in de pot

38 Toen Elisa naar Gilgal terugkeerde, was er
honger in het land. Terwijl de profeten vóór hem
gezeten waren, zei hij tot zijn knecht: Zet de
grootste pot op en kook moes voor de profeten.
39 Daarop ging er één naar het veld om groenten
te plukken; en hij vond een wilde slingerplant en
plukte daarvan wilde kolokwinten(1), zijn kleed
vol. Toen hij teruggekomen was, sneed hij die in
stukjes in de moespot; want zij kenden ze niet.
40 Vervolgens schepte men voor de mannen op
om te eten. Maar zodra zij van het moes hadden
gegeten, schreeuwden zij het uit: De dood is in
de pot, man van God! En zij konden het niet eten.
41 Maar hij zei: Haal dan meel. En hij wierp het in
de pot en zei: Schep op voor het volk, opdat zij
eten. Toen was er niets kwaads meer in de pot.

De spijziging van de honderd

42 Er was een man gekomen uit Baäl-Salisa;
deze bracht de man van God in zijn tas brood
van de eerstelingen, twintig gerstenbroden en
vers koren. En hij zei: Geef het aan het volk, op-
dat zij eten. 43 Maar zijn dienaar zei: Hoe kan ik
dit aan honderd man voorzetten? En hij zei: Geef
het aan het volk, opdat zij eten. Want zo zegt
JHWH: Men zal eten en overhouden. 44 Daarop

(1) **4:39** kolokwinten zijn gele vruchten die op kleine pompoenen lijken, de pulp is bijzonder bitter en zeer giftig.
(A) **4:34** 1Kon. 17:21.

zette hij het hun voor, en zij aten en hielden over, naar het woord van JHWH.

De genezing van Naäman

5 1 (A) Naäman, de legeroverste van de koning van Aram, was zeer gezien bij zijn heer en stond in hoge gunst, want door hem had JHWH een overwinning aan Aram geschonken. Maar deze man, een krijgsheld, was melaats. 2 De Arameeërs nu waren eens in benden uitgetrokken en hadden een jong meisje uit het land van Israël gevangen meegevoerd; zij was in dienst van Naämans vrouw. 3 En zij zei tot haar meesteres: Och, was mijn heer maar bij de profeet in Samaria, dan zou deze hem wel van zijn melaatsheid verlossen.

4 Toen kwam hij en deelde het aan zijn heer mee: Zo en zo heeft het meisje uit het land van Israël gesproken. 5 De koning van Aram zei: Welaan, ga heen, ik wil een brief aan de koning van Israël zenden. Zo ging hij heen en nam met zich mee tien talenten zilver, zesduizend sikkels goud en tien bovenklederen. 6 Hij bracht aan de koning van Israël de brief, waarin geschreven stond: Nu dan, zodra deze brief u bereikt, zie, ik zend mijn dienaar Naäman tot u, opdat u hem verlost van zijn melaatsheid. 7 Zodra de koning van Israël de brief gelezen had, scheurde hij zijn klederen en zei: Ben ik God, om te kunnen doden en levend maken, dat deze man een boodschap tot mij zendt om een man van zijn melaatsheid te verlossen? Voorzeker, let op, ziet: hij zoekt een voorwendsel tegen mij.

8 Zodra Elisa, de man van God, gehoord had, dat de koning van Israël zijn klederen gescheurd had, zond hij tot de koning de boodschap: Waarom hebt u uw klederen gescheurd? Laat hij toch tot mij komen, opdat hij zal weten, dat er een profeet in Israël is. 9 En Naäman kwam met zijn paarden en met zijn wagens en hield stil bij de ingang van het huis van Elisa. 10 Elisa zond een bode tot hem met de opdracht: Ga heen en baad u zevenmaal in de Jordaan, dan zal uw lichaam weer gezond worden en u zult rein zijn. 11 Toen werd Naäman boos en ging heen, terwijl hij zei: Zie, ik dacht bij mijzelf: hij zal zeker naar buiten komen en daar gaan staan en de naam van JHWH, zijn God, aanroepen en zijn hand over de plek heen en weer bewegen en zo de melaatsheid wegnemen. 12 Zijn de Abana en de Parpar, de rivieren van Damascus, niet beter dan alle wateren van Israël? Zou ik mij daarin niet kunnen baden en rein worden? Daarop keerde hij zich om en ging heen in grimmigheid.

13 Toen traden echter zijn dienaren nader, spraken hem aan en zeiden: Mijn vader, wanneer de profeet u iets moeilijks had opgedragen, zou u dat dan niet doen? Hoeveel te meer, nu hij tot u gezegd heeft: Baad u en u zult rein worden? 14 Dus daalde hij af en dompelde zich zevenmaal onder in de Jordaan, naar het woord van de man van God; en zijn lichaam werd weer gezond als het lichaam van een kleine jongen, en hij was rein.

15 Daarop keerde hij terug tot de man van God, hijzelf met zijn hele gevolg; en, bij hem gekomen, ging hij voor hem staan en zei: Zie, nu weet ik, dat er op de hele aarde geen God is behalve in Israël. Neem dan een geschenk aan van uw dienaar. 16 Maar hij zei: Zo waar JHWH leeft, in wiens dienst ik sta, ik neem niets aan. En, hoewel hij bij hem aandrong, dat hij iets zou aannemen, bleef hij weigeren. 17 Toen zei Naäman: Indien dan niet, laat aan uw knecht een last aarde geven zoveel als een span muildieren kan dragen. Want uw knecht zal geen brandoffer of slachtoffer meer brengen aan andere goden dan aan JHWH. 18 Maar mag JHWH dit aan uw knecht vergeven: wanneer mijn heer in de tempel van Rimmon komt om zich aldaar neer te buigen, terwijl hij op mijn arm leunt, zodat ik mij in de tempel van Rimmon moet neerbuigen - als ik mij dan neerbuig in de tempel van Rimmon, mag JHWH deze zaak aan uw knecht vergeven. 19 En hij zei tot hem: Ga in vrede.

(A) **5:1** Luk. 4:27.

Toen hij nog maar net van hem was weggegaan, [20] dacht Gechazi, de knecht van Elisa, de man van God: Zie, daar heeft mijn heer deze Arameeër Naäman ontzien door niets van hem aan te nemen van wat hij had meegebracht! Zo waar JHWH leeft, ik snel hem achterna en neem iets van hem aan. [21] Dus ging Gechazi Naäman achterna. Toen Naäman zag, dat iemand hem achterna snelde, sprong hij van de wagen af hem tegemoet en zei: Is het wel? [22] En hij antwoordde: Ja. Mijn heer heeft mij gezonden met deze boodschap: Zie, zojuist zijn twee jonge mannen uit de profeten tot mij gekomen van het gebergte Efraïm. Geef hun toch een talent zilver en twee bovenkleders. [23] En Naäman zei: Wees zo goed en neem twee talenten. En hij drong bij hem aan. Daarop liet hij twee talenten zilver in twee buidels pakken, en ook twee bovenkleders en gaf die aan twee van zijn knechten, die ze voor hem uit droegen. [24] Toen hij bij de heuvel gekomen was, nam hij ze van hen over, borg ze op in huis en liet die mannen heengaan. En zij gingen heen.

[25] Nadat hij binnengekomen was en voor zijn heer was gaan staan, vroeg Elisa hem: Vanwaar Gechazi? En hij antwoordde: Uw knecht is nergens heen geweest. [26] Maar hij zei tot hem: Ben ik in de geest niet meegegaan, toen die man zich omkeerde van zijn wagen af u tegemoet? Was het de tijd om dat zilver aan te nemen of om klederen aan te nemen of olijfbomen en wijngaarden, schapen en runderen, slaven en slavinnen? [27] Daarom zal de melaatsheid van Naäman u en uw nakomelingen aankleven, voor altijd. Toen ging hij van hem weg, melaats als sneeuw.

De drijvende bijl

6 [1] Eens zeiden de profeten tot Elisa: Zie toch, de plaats, hier voor u, waar wij wonen, is voor ons te bekrompen. [2] Laten wij toch naar de Jordaan gaan en ieder een balk daarvandaan halen en laten wij er voor ons een verblijfplaats inrichten om er te wonen. En hij zei: Gaat. [3] Toen zei er één: Wees zo goed en ga met uw knechten mee. Hij zei: Ik ga mee. [4] En hij ging met hen mee. Als zij bij de Jordaan gekomen waren, velden zij bomen. [5] En, terwijl een van hen een stam velde, viel het ijzer in het water; en hij slaakte een kreet en riep: Ach, mijn heer, het was geleend! [6] Maar de man van God zei: Waar is het gevallen? En toen hij hem de plaats gewezen had, sneed hij een stuk hout af, wierp het daarheen en deed het ijzer bovendrijven. [7] En hij zei: Neem het op. Hij strekte zijn hand uit en greep het.

Elisa's optreden in de oorlog tegen Aram

[8] De koning van Aram was in oorlog met Israël. Hij overlegde met zijn dienaren: Op die en die plaats zal mijn legerkamp zijn. [9] Maar de man van God zond aan de koning van Israël de boodschap: Neem u in acht niet langs die plaats te trekken, want de Arameeërs zijn daarheen afgedaald. [10] De koning van Israël zond dan mannen naar de plaats die de man van God hem genoemd en waarvoor hij hem gewaarschuwd had, zodat hij zich daar in acht kon nemen, en dat niet slechts een- of tweemaal. [11] En het hart van de koning van Aram werd hierover verontrust; hij ontbood zijn dienaren en zei tot hen: Kunt u mij niet meedelen, wie van de onzen op de hand van de koning van Israël is? [12] Maar één van zijn dienaren zei: Neen, mijn heer de koning, maar Elisa, de profeet in Israël, deelt aan de koning van Israël de woorden mee, die u in uw slaapkamer spreekt. [13] Toen zei hij: Gaat en ziet, waar hij is; dan zal ik hem laten gevangennemen. Nadat hem gemeld was; Zie, hij is te Dotan, [14] zond hij daarheen paarden en wagens, een sterk leger; zij kwamen 's nachts en omsingelden de stad.

[15] Toen de dienaar van de man van God 's morgens vroeg opstond en naar buiten trad, zie, een leger omringde de stad, zowel paarden als wagens. En zijn knecht zei tot hem: Ach, mijn heer! wat moeten wij doen? [16] Maar hij zei: Wees niet bang, want zij, die bij ons zijn, zijn talrijker dan zij, die bij hen zijn. [17] Toen bad Elisa: JHWH, open toch zijn ogen, opdat hij zal zien. En JHWH opende de ogen van de knecht en hij zag en zie, de berg was vol vurige paarden en wagens rondom Elisa. [18] Toen de vijanden nu tot

hem afdaalden, bad Elisa tot JHWH: Sla dit volk toch met blindheid. En Hij sloeg hen met blindheid naar het woord van Elisa.
19 Daarop zei Elisa tot hen: Dit is niet de weg en dit is niet de stad; volgt mij, dan zal ik u brengen naar de man die u zoekt. En hij bracht hen naar Samaria. 20 Zodra zij nu in Samaria gekomen waren, bad Elisa: JHWH, open hun de ogen, opdat zij zien. En JHWH opende hun ogen, en zij zagen, en zie, zij waren midden in Samaria. 21 Toen vroeg de koning van Israël, zodra hij hen zag, aan Elisa: Zal ik hen neerslaan? zal ik hen neerslaan, mijn vader? 22 Maar hij antwoordde: U mag hen niet neerslaan. Slaat u soms hen neer, die u gevangengenomen hebt met uw zwaard en boog? Zet hun brood en water voor, opdat zij eten en drinken en heengaan naar hun heer. 23 Daarop bereidde hij hun een grote maaltijd; en toen zij hadden gegeten en gedronken, liet hij hen vertrekken en zij gingen heen naar hun heer. Sindsdien kwamen de benden van Aram niet meer in het land van Israël.

Elisa tijdens het beleg van Samaria

24 Daarna verzamelde Benhadad, de koning van Aram, zijn hele leger, trok op en sloeg het beleg voor Samaria. 25 En er ontstond een zware honger in Samaria; want zij belegerden het zo lang, dat een ezelskop tachtig zilverstukken kostte en een vierde maat duivenmest vijf zilverstukken. 26 Toen de koning eens over de muur voorbijging, riep een vrouw tot hem om hulp: Help toch, mijn heer de koning! 27 Maar hij zei: Indien JHWH u niet helpt, vanwaar moet ik u dan hulp halen? Van de dorsvloer of van de perskuip? 28 Verder vroeg de koning haar: Wat hebt u? Zij antwoordde: Deze vrouw heeft tot mij gezegd: geef uw zoon, dat wij hem vandaag eten; dan zullen wij mijn zoon morgen eten. 29 (A) Wij hebben dus mijn zoon gekookt en hem opgegeten. Maar toen ik de volgende dag tot haar zei: Geef nu uw zoon, dat wij hem eten, had zij haar zoon verborgen. 30 Zodra nu de koning de woorden van de vrouw hoorde, scheurde hij zijn klederen; en - terwijl hij op de muur voorbijging, zag het volk, dat hij zowaar daaronder een rouwgewaad op het blote lichaam droeg. 31 En hij zei: Zo mag God mij doen, ja nog erger, indien het hoofd van Elisa, de zoon van Safat, heden op hem blijft staan. - 32 Elisa nu zat in zijn huis en de oudsten zaten bij hem. - En hij zond een man voor zich uit. Voordat die bode bij (Elisa) was gekomen, had deze tot de oudsten gezegd: Hebt u wel gezien, dat deze moordenaarszoon iemand gezonden heeft om mij te onthoofden? Ziet, zodra de bode komt, moet u de deur sluiten en hem bij de deur terugdringen. Is niet het geluid van de voetstappen van zijn heer achter hem? 33 Terwijl hij nog met hen sprak, zie, daar kwam de bode op hem af. En (de koning) zei: Zie, welk een onheil, door JHWH gezonden! Wat zou ik nog op JHWH hopen?

7 1 Toen zei Elisa: Hoort het woord van JHWH. Zo zegt JHWH: Morgen om deze tijd zal een maat fijn meel een sikkel kosten, en twee maten gerst een sikkel, bij de poort van Samaria.
2 Daarop *antwoordde* de hoofdman op wiens arm de koning leunde, de man van God: Ook al zou JHWH sluizen in de hemel maken, zou dit dan kunnen gebeuren? Maar hij zei: Zie, u zult het met eigen ogen zien, maar daarvan niet eten.
3 Er waren vier melaatse mannen buiten voor de poort; zij zeiden tot elkaar: Waarom blijven wij hier, totdat wij sterven? 4 Indien wij zeggen: Wij zullen de stad binnengaan - in de stad is hongersnood, zodat wij daar zullen sterven; en indien wij hier blijven, dan zullen wij ook sterven. Welaan dan, laten wij overlopen naar de legerplaats van de Arameeërs. Indien zij ons in leven laten, zullen wij leven; en indien zij ons doden, zullen wij sterven. 5 In de avondschemering stonden zij op om naar de legerplaats van de Arameeërs te gaan. Maar toen zij bij de buitenrand van de legerplaats van de Arameeërs kwamen, zie, daar was niemand. 6 Want JHWH had het leger van de Arameeërs een geluid doen

(A) **6:29** Deut. 28:57; Klg. 4:10.

horen van wagens en paarden, het geluid van een grote legermacht, zodat zij tot elkaar zeiden: Zie, de koning van Israël heeft tegen ons de koningen van de Hethieten en van Egypte gehuurd om ons te overvallen. 7 Daarom waren zij opgesprongen en in de avondschemering gevlucht en hadden hun tenten achtergelaten, ook hun paarden, hun ezels, de hele legerplaats zoals die was; zij waren gevlucht om hun leven te redden.

8 Toen deze melaatsen aan de buitenrand van de legerplaats gekomen waren, gingen zij een tent binnen, aten en dronken, namen zilver, goud en klederen eruit weg, en gingen heen en verborgen het. Daarna gingen zij weer een andere tent binnen, namen er (allerlei dingen) uit weg, gingen heen en verborgen het. 9 Toen zeiden zij tot elkaar: Wij doen niet goed; deze dag is een dag van blijde boodschap, en wij houden ons stil. Indien wij wachten tot het morgenlicht, dan zal ons straf treffen. Welaan dan, laten wij heengaan en het in het koninklijk paleis melden.

10 Daarop kwamen zij en riepen de poortwacht van de stad aan en meldden hun: Wij kwamen bij de legerplaats van de Arameeërs, en zie, daar was niemand, zelfs geen menselijk geluid; maar de paarden waren vastgebonden en de ezels vastgebonden; en de tenten stonden er als tevoren. 11 De poortwachters riepen en meldden het binnen in het koninklijk paleis.

12 De koning stond in de nacht op en zei tot zijn dienaren: Ik wil u vertellen wat de Arameeërs ons gedaan hebben. Zij weten, dat wij honger lijden; nu zijn zij uit de legerplaats weggetrokken om zich in het veld te verbergen, denkende: Wanneer zij de stad uitgaan, zullen wij hen levend grijpen en de stad binnenkomen.

13 Toen *antwoordde* een van zijn dienaren en zei: Laat men toch vijf van de hier nog overgebleven paarden nemen; hetzij het hun gaat als de hele menigte van Israël, die hier nog over is, hetzij het hun gaat als de hele menigte van Israël, die omgekomen is, laten wij ze maar uitzenden en zien.

14 Daarop namen zij twee wagens met paarden, en de koning zond die het leger van de Arameeërs achterna met de opdracht: Gaat en ziet. 15 Deze gingen hun achterna tot aan de Jordaan, en zie, de hele weg lag vol klederen en wapens, die de Arameeërs bij hun angstige vlucht hadden weggeworpen. De boden kwamen terug en meldden het de koning; 16 toen ging het volk naar buiten en zij plunderden de legerplaats van de Arameeërs. En een maat fijn meel kostte een sikkel en twee maten gerst een sikkel, volgens het woord van JHWH. 17 En de koning had de hoofdman op wiens arm hij leunde, aangesteld over de poort, maar het volk vertrapte hem in de poort, zodat hij stierf, zoals de man van God gesproken had, juist toen de koning tot hem gekomen was. 18 Aldus is het gebeurd, zoals de man van God tot de koning gesproken had: Twee maten gerst zullen morgen om deze tijd een sikkel kosten en een maat fijn meel een sikkel, bij de poort van Samaria. 19 En de hoofdman had toen de man van God *geantwoord*: Ook al zou JHWH sluizen in de hemel maken, zou dan zo iets kunnen gebeuren? Maar hij had gezegd: Zie, u zult het met eigen ogen zien, maar daarvan niet eten. 20 Aldus is hem gebeurd: het volk vertrapte hem in de poort, zodat hij stierf.

De koning helpt de Sunamitische

8 1 (A) Elisa had gesproken tot de vrouw van wie hij de zoon weer levend had gemaakt: Maak u gereed en ga heen, u met uw gezin, en verblijf in het buitenland, waar u maar kunt, want JHWH heeft een hongersnood opgeroepen. - En deze is inderdaad over het land gekomen, zeven jaren lang. - 2 Toen maakte die vrouw zich gereed en deed naar het woord van de man van God; zij ging heen, zij met haar gezin, en verbleef als vreemdeling in het land van de Filistijnen, zeven jaren lang. 3 Aan het eind van die zeven jaren keerde de vrouw terug uit het land van de Filistijnen, en ging de hulp van de koning inroepen met het oog op haar huis en haar akker.

(A) **8:1** 2Kon. 4:8-37.

4 De koning was juist in gesprek met Gechazi,
de knecht van de man van God, en had gezegd:
Vertel mij toch al de grote daden die Elisa ver-
richt heeft. 5 Terwijl hij bezig was de koning te
vertellen, dat deze een dode levend had gemaakt,
riep daar juist de vrouw van wie hij de zoon weer
levend had gemaakt, de hulp in van de koning
met het oog op haar huis en haar akker. Toen zei
Gechazi: Mijn heer de koning, dit is de vrouw en
dit is haar zoon, die Elisa levend gemaakt heeft.
6 De koning ondervroeg daarop de vrouw en zij
vertelde het hem; toen gaf de koning haar een
hoveling mee en zei: Zorg, dat al wat haar toe-
behoort teruggegeven wordt, en ook de hele op-
brengst van de akker sinds de dag, waarop zij
het land verliet tot nu toe.

Elisa te Damascus

7 Elisa kwam naar Damascus, terwijl Benhadad,
de koning van Aram, ziek lag. Toen hem meege-
deeld was: De man van God is hierheen gekomen,
8 zei de koning tot Hazaël: Voer een geschenk
met u, ga de man van God tegemoet en raadpleeg
door hem JHWH aldus: zal ik van deze ziekte
herstellen? 9 Toen ging Hazaël hem tegemoet en
voerde een geschenk met zich mee, allerlei kost-
baarheden uit Damascus, een last van veertig ka-
melen; hij kwam vóór hem staan en zei: Uw zoon
Benhadad, de koning van Aram, heeft mij tot u
gezonden met de vraag: zal ik van deze ziekte
herstellen? 10 En Elisa zei tot hem: Ga, zeg hem:
u zult zeker herstellen. Maar JHWH heeft mij ge-
toond, dat hij zeker zal sterven.
11 En de man van God zette een strak ge-
zicht en hield het onbewogen tot je er verle-
gen van wordt; daarop barstte hij in huilen uit.
12 En Hazaël zei: Waarom huilt mijn heer? En
hij zei: Omdat ik weet, wat voor kwaad u de
Israëlieten zult aandoen: hun vestingen zult u
met vuur verbranden, hun jonge mannen zult
u met het zwaard doden, hun zuigelingen zult
u verpletteren en hun zwangere vrouwen zult u
openrijten. 13 (A) Toen zei Hazaël: Maar wat is
uw knecht, die hond: dat hij zo iets groots zou
doen? En Elisa zei: JHWH heeft mij getoond, dat u
koning over Aram zult zijn. 14 Toen ging hij van
Elisa weg en kwam bij zijn heer; deze vroeg hem:
Wat heeft Elisa tot u gezegd? En hij zei: Hij heeft
tot mij gezegd: U zult zeker herstellen. 15 De vol-
gende dag echter nam hij een deken, doopte die
in water en spreidde die over zijn gezicht, zodat
hij stierf. En Hazaël werd koning in zijn plaats.

Joram, koning van Juda

16 In het vijfde jaar van Joram, de zoon van
Achab, de koning van Israël - Josafat was toen ko-
ning van Juda - werd Joram, de zoon van Josafat,
koning van Juda. 17 Hij was tweeëndertig jaar
oud, toen hij koning werd; hij regeerde acht jaar
te Jeruzalem. 18 Hij wandelde in de weg van de
koningen van Israël, zoals het huis van Achab
deed, want hij had een dochter van Achab tot
vrouw; hij deed wat kwaad is in de ogen van
JHWH. 19 (B) Maar JHWH wilde Juda niet verder-
ven ter wille van zijn knecht David, aan wie Hij
immers had toegezegd hem voor altijd een lamp
voor zijn zonen te zullen geven.
20 (C) In zijn dagen onttrokken de Edomieten
zich aan de macht van Juda en stelden een ko-
ning over zich aan. 21 Toen trok Joram naar Saïr
met al zijn krijgswagens; en 's nachts maakte hij
zich op en versloeg de Edomieten, die hem en
de bevelhebbers van de krijgswagens omsingeld
hadden; en het volk vluchtte naar zijn tenten.
22 Toch onttrok Edom zich aan de macht van
Juda tot op de huidige dag. Toen viel ook Libna
af, in diezelfde tijd.
23 Het overige van de geschiedenis van Joram
en alles wat hij gedaan heeft, is dat niet beschre-
ven in het boek van de kronieken van de konin-
gen van Juda? 24 Joram ging bij zijn vaderen te
ruste en werd begraven bij zijn vaderen in de
stad van David; zijn zoon Achazja werd koning
in zijn plaats.

(A) **8:13** 1Kon. 19:15. (B) **8:19** 1Kon. 11:36. (C) **8:20** Gen. 27:40.

Achazja, koning van Juda

25 In het twaalfde jaar van Joram, de zoon van
Achab, de koning van Israël, werd Achazja, de
zoon van Joram, koning van Juda. 26 Tweeën-
twintig jaar was Achazja oud, toen hij koning
werd; hij regeerde een jaar te Jeruzalem; zijn
moeder heette Atalja; zij was de kleindochter
van Omri, de koning van Israël. 27 Hij wandelde
in de weg van het huis van Achab en deed wat
kwaad is in de ogen van JHWH, zoals het huis
van Achab, want hij was verzwagerd met het huis
van Achab.
28 Hij trok met Joram, de zoon van Achab, uit
en streed tegen Hazaël, de koning van Aram, bij
Ramot in Gilead. Maar de Arameeërs verwond-
den Joram. 29 Dus keerde koning Joram terug
om te Jizreël genezing te zoeken voor de won-
den die de Arameeërs hem bij Rama hadden toe-
gebracht, toen hij streed tegen Hazaël, de koning
van Aram. En Achazja, de zoon van Joram, de ko-
ning van Juda, kwam Joram, de zoon van Achab,
in Jizreël bezoeken, want hij lag ziek.

Jehu wordt koning van Israël

9 1 De profeet Elisa riep één van de profeten en
zei tot hem: Doe een gordel om uw kleding,
neem deze oliekruik met u en ga naar Ramot
in Gilead. 2 Wanneer u daar gekomen bent, zie
dan uit naar Jehu, de zoon van Josafat, de zoon
van Nimsi. Ga bij hem binnen, doe hem opstaan
uit het midden van zijn wapenbroeders en breng
hem in de binnenste kamer. 3 Neem dan de kruik
met olie, giet ze uit over zijn hoofd en zeg: Zo
spreekt JHWH: Ik zalf u tot koning over Israël.
Open daarna de deur en vlucht zonder treuze-
len weg.
4 Toen ging die jonge man, de jonge profeet,
naar Ramot in Gilead. 5 Toen hij daar kwam, za-
ten de legeroversten juist bijeen. En hij zei: Ik
heb een boodschap voor u, overste. Jehu zei:
Voor wie van ons allen? En hij antwoordde:
Voor u, overste. 6 (A) Toen stond hij op en ging
het huis binnen. En hij goot de olie over zijn
hoofd en zei tot hem: Zo spreekt JHWH, de God
van Israël: Ik zalf u tot koning over het volk
van JHWH, over Israël. 7 U zult het huis van
uw heer Achab slaan, opdat Ik het bloed van
mijn knechten, de profeten, ja, het bloed van
alle knechten van JHWH aan Izebel zal wreken.
8 En het hele huis van Achab zal omkomen; Ik
zal van Achab al wat mannelijk is uitroeien, al-
len in Israël van hoog tot laag; 9 dan zal Ik met
het huis van Achab evenzo handelen als met dat
van Jerobeam, de zoon van Nebat, en dat van
Basa, de zoon van Achia; 10 (B) en Izebel zullen
de honden verslinden op de akker te Jizreël, en
niemand zal haar begraven. Toen opende hij de
deur en vluchtte weg.
11 Daarna kwam Jehu naar buiten bij de diena-
ren van zijn heer en een van hen zei tot hem: Is
alles wel? Waarom is deze waanzinnige tot u ge-
komen? En hij antwoordde hun: U kent immers
de man en zijn gepraat. 12 En zij riepen: Leugens!
Deel het ons toch mee. Toen zei hij: Zo en zo
heeft hij tot mij gesproken: aldus spreekt JHWH:
Ik zalf u tot koning over Israël. 13 Daarop nam ie-
der haastig zijn kleed en spreidde het voor zijn
voeten op de treden van de trap; zij bliezen op
de hoorn en riepen: Jehu is koning!
14 Aldus smeedde Jehu, de zoon van Josafat,
de zoon van Nimsi, een samenzwering tegen
Joram. - Joram nu had Ramot in Gilead bezet,
hij en heel Israël, tegen Hazaël, de koning van
Aram; 15 en koning Joram was teruggekeerd om
te Jizreël genezing te zoeken voor de wonden,
die de Arameeërs hem hadden toegebracht, toen
hij streed met Hazaël, de koning van Aram. - En
Jehu zei: Indien u er zo over denkt, laat dan nie-
mand uit de stad ontkomen om dat in Jizreël te
gaan berichten.

Dood van Joram en van Achazja

16 Toen besteeg Jehu zijn wagen en ging naar
Jizreël, want Joram lag daar (ziek). En Achazja,
de koning van Juda, was gekomen om Joram te

(A) **9:6** 1Kon. 19:16. (B) **9:10** 1Kon. 21:23.

bezoeken. 17 De wachter nu stond op de toren te
Jizreël; hij zag de troep van Jehu aankomen en
zei: Ik zie een troep. Toen zei Joram: Neem een
ruiter en zend hun die tegemoet om te vragen:
Is het vrede? 18 De ruiter ging hem tegemoet,
en zei: Zo zegt de koning: Is het vrede? Maar
Jehu zei: Wat hebt u met vrede te maken? Keer
om, volg mij! En de wachter berichtte: De bode is
bij hen gekomen, maar keert niet terug. 19 Toen
zond hij een tweede ruiter. Ook deze kwam bij
hen en zei: Zo zegt de koning: Is het vrede? Maar
Jehu zei: Wat hebt u met vrede te maken? Keer
om, volg mij! 20 En de wachter berichtte: Hij is bij
hen aangekomen, maar keert niet terug. En zoals
zij voortjagen, zo jaagt alleen Jehu, de zoon van
Nimsi, want hij jaagt als een razende.
21 Toen zei Joram: Span in. En men spande zijn
wagen in. En Joram, de koning van Israël, trok uit
met Achazja, de koning van Juda, ieder op zijn
wagen - zij trokken uit, Jehu tegemoet en tro-
fen hem aan op de akker van de Jizreëliet Nabot.
22 Zodra Joram Jehu zag, vroeg hij: Is het vrede,
Jehu? Maar deze antwoordde: Wat vrede, zolang
de hoererijen van uw moeder Izebel en haar vele
toverijen voortduren? 23 Daarop keerde Joram
de teugel, vluchtte en riep Achazja toe: Verraad,
Achazja! 24 Maar Jehu omklemde de boog en
trof Joram tussen zijn schouders, zodat de pijl
hem het hart doorboorde; en hij zakte in zijn
wagen ineen. 25 Toen zei Jehu tot zijn hoofd-
man Bidkar: Neem hem op en werp hem op de
akker van de Jizreëliet Nabot. Want herinner u,
dat JHWH, toen u en ik zij aan zij reden achter
zijn vader Achab, deze Godsspraak over hem
gaf: 26 (A) Voorzeker, Ik heb gisterenavond het
bloed van Nabot en van zijn zonen gezien, luidt
het woord van JHWH. Ik zal het aan u vergelden
op deze akker, luidt het woord van JHWH. Nu
dan, neem hem op en werp hem op de akker, vol-
gens het woord van JHWH.
27 Toen Achazja, de koning van Juda, dat zag,
vluchtte hij in de richting van Bet-Haggan. Maar
Jehu achtervolgde hem en beval: Hem ook! Schiet
hem neer op zijn wagen! (En zij raakten hem)
op de helling naar Gur bij Jibleam; hij vluchtte
naar Megiddo en stierf daar. 28 Zijn dienaren ver-
voerden hem op een wagen naar Jeruzalem en
begroeven hem in zijn graf bij zijn vaderen, in
de stad van David. 29 Achazja nu was koning ge-
worden over Juda in het elfde jaar van Joram, de
zoon van Achab.

Dood van Izebel

30 Jehu kwam te Jizreël. Toen Izebel dit verno-
men had, beschilderde zij haar ogen met zwart
en versierde haar hoofd, en zij keek uit het vens-
ter. 31 Toen Jehu de poort binnenkwam, riep zij:
Is het wel met Zimri, de moordenaar van zijn
heer? 32 En hij hief zijn gezicht op naar het vens-
ter en zei: Wie is op mijn hand? Wie? En toen
twee, drie hovelingen hem aankeken, 33 gebood
hij: Werpt haar naar beneden! En zij wierpen haar
naar beneden, zodat haar bloed rondspatte te-
gen de muur en tegen de paarden, en hij ver-
trapte haar. 34 En hij ging naar binnen, at en
dronk. Daarna zei hij: Ziet toch om naar die ver-
vloekte en begraaft haar, want zij is de dochter
van een koning. 35 Zij gingen heen om haar te be-
graven, maar vonden van haar niets dan de sche-
del, de voeten en de handpalmen. 36 (B) Toen zij
terugkwamen en hem dat berichtten, zei hij: Dit
is het woord, dat JHWH gesproken heeft door
zijn knecht, de Tisbiet Elia: Op de akker te Jizreël
zullen de honden het vlees van Izebel verslinden,
37 en het lijk van Izebel zal op de akker te Jizreël
zijn als mest op het veld, zodat men niet kan zeg-
gen: Dit is Izebel.

Jehu roeit het geslacht van Achab verder uit

10 1 Achab had zeventig zonen te Samaria.
Jehu schreef een brief van de volgende
inhoud, en zond die naar Samaria aan de over-
sten van Jizreël, aan de oudsten en aan de door
Achab aangestelde opvoeders: 2 Nu dan, zodra
deze brief u bereikt, moet u - immers de zonen
van uw heer zijn bij u en u hebt de beschikking

(A) **9:26** 1Kon. 21:19. (B) **9:36** 1Kon. 21:23.

over krijgswagens, paarden, een versterkte stad en wapens - 3 omzien naar de beste en de geschiktste uit de zonen van uw heer en hem plaatsen op de troon van zijn vader en strijden voor het huis van uw heer. 4 Maar zij waren uitermate bang en zeiden: Zie, twee koningen hebben tegen hem geen stand kunnen houden, hoe zouden wij dan stand kunnen houden? 5 Toen zonden de hofmaarschalk en de gouverneur van de stad, de oudsten en de opvoeders deze boodschap naar Jehu: Wij zijn uw knechten, al wat u ons zult bevelen, zullen wij doen; wij zullen niemand koning maken; doe wat u denkt dat goed is.

6 Daarom schreef hij hun voor de tweede keer een brief, waarin stond: Indien u op mijn hand bent en mij wilt gehoorzamen, neemt dan de hoofden van de mannelijke nakomelingen van uw heer en komt tot mij te Jizreël, morgen om deze tijd. De zonen van de koning nu, zeventig man, woonden bij de aanzienlijken van de stad, die hen opvoedden.

7 Zodra de brief hen bereikte, grepen zij de zonen van de koning en maakten hen af, zeventig man; en zij deden hun hoofden in korven en zonden ze naar hem te Jizreël. 8 Toen de bode kwam en hem berichtte: Men heeft de hoofden van de zonen van de koning gebracht, zei hij: Legt ze op twee hopen bij de ingang van de poort, tot de morgen. 9 Die morgen kwam hij naar buiten, trad naar voren en zei tot al het volk: U bent onschuldig. Zie, ik heb een samenzwering tegen mijn heer gesmeed en hem gedood. Maar wie heeft deze allen dan omgebracht? 10 Weet dan, dat niets onvervuld blijft van het woord van JHWH, dat JHWH tegen het huis van Achab gesproken heeft; JHWH heeft gedaan wat Hij gesproken heeft door zijn knecht Elia. 11 (A) En Jehu sloeg allen dood, die van Achabs huis te Jizreël overgebleven waren, en al zijn rijksgroten, vertrouwelingen en priesters, zodat hij daarvan niemand liet ontkomen.

12 Onmiddellijk ging hij op weg en ging naar Samaria. Toen hij onderweg bij Bet-Eked-derherders kwam, 13 trof Jehu de broeders van Achazja, de koning van Juda, aan en vroeg hun: Wie bent u? Zij antwoordden: Wij zijn broeders van Achazja en wij zijn gekomen om de zonen van de koning en die van de gebiedster te bezoeken. 14 En hij gebood: Grijpt hen levend. Toen grepen zij hen levend en sloegen hen dood bij de put van Bet-Eked, tweeënveertig man; niemand van hen liet hij over. 15 Nadat hij vandaar verder was gegaan, trof hij Jonadab, de zoon van Rekab aan, die hem tegemoet kwam; hij groette hem en vroeg hem: Is uw hart mij even oprecht toegedaan als mijn hart u? Jonadab antwoordde: Ja, zeker. (Toen zei hij:) Indien het zo is, geef mij dan uw hand. En hij gaf hem de hand. Hij liet hem bij zich op de wagen klimmen 16 en zei: Kom met mij mee, zie mijn ijver voor JHWH. Zo deden zij hem meerijden op zijn wagen. 17 Toen hij nu te Samaria gekomen was, liet hij allen die van Achabs huis in Samaria overgebleven waren, doodslaan, totdat hij het had uitgeroeid, volgens het woord, dat JHWH tot Elia gesproken had.

Jehu roeit de dienst van Baäl uit

18 Daarop vergaderde Jehu het hele volk en zei tot hen: Achab heeft Baäl maar weinig gediend, Jehu zal hem meer dienen. 19 Roept dan nu alle profeten van Baäl, al zijn dienaren en al zijn priesters tot mij, laat niemand gemist worden, want ik wil een groot offerfeest voor Baäl aanrichten; niemand die gemist wordt, zal in leven blijven. Maar Jehu deed dit met listige bedoeling om de dienaren van Baäl uit te roeien. 20 Jehu zei: Bereidt een heilig feest voor tot eer van Baäl. En zij riepen dat uit. 21 Jehu zond boden door heel Israël, en al de dienaren van Baäl kwamen, niemand bleef weg. Zij kwamen naar de tempel van Baäl, en de tempel van Baäl liep vol van het ene einde tot het andere. 22 Toen zei hij tot de opziener van de kleedkamer: Haal voor alle dienaren van Baäl gewaden tevoorschijn. En hij haalde voor hen de kleding tevoorschijn.

(A) **10:11** Hos. 1:4.

23 Daarna kwam Jehu met Jonadab, de zoon
van Rekab, naar de tempel van Baäl en zei tot de
dienaren van Baäl: Ziet nauwkeurig toe en zorgt,
dat hier onder u niemand is van de dienaren
van JHWH, maar uitsluitend dienaren van Baäl.
24 Toen gingen zij naar binnen om slachtoffers
en brandoffers te brengen. Jehu nu had tachtig
man buiten opgesteld, en had gezegd: Wie één
van de mannen die ik in uw handen lever, laat
ontsnappen, zijn leven komt in de plaats van zijn
leven.
25 Zodra hij gereed was met het brengen van
het brandoffer, zei Jehu tot de garde en de
hoofdlieden: Gaat naar binnen, slaat hen neer,
laat niemand ontkomen! Toen sloegen zij hen
neer met de scherpte van het zwaard, en de
garde en de hoofdlieden wierpen (de lijken) weg.
Daarop gingen zij weer naar de stad van de tem-
pel van Baäl. 26 En zij brachten de gewijde ste-
nen van de tempel van Baäl naar buiten en ver-
brandden die. 27 Voorts haalden zij de gewijde
steen van Baäl omver en ook de tempel van Baäl
haalden zij omver en maakten er beerputten van,
tot op de huidige dag. 28 Zo verdelgde Jehu Baäl
uit Israël. 29 (A) Alleen week Jehu niet af van de
zonden die Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël
had doen bedrijven: de gouden kalveren die in
Betel en in Dan waren.
30 JHWH zei tot Jehu: Omdat u goed gehan-
deld hebt door te doen wat recht is in mijn ogen
en aan het huis van Achab gedaan hebt naar al-
les wat in mijn hart was, zullen uw zonen tot
in het vierde geslacht op de troon van Israël zit-
ten. 31 Maar Jehu wandelde niet nauwgezet, met
zijn hele hart, naar de *Torah* van JHWH, de God
van Israël; hij week niet af van de zonden die
Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël had doen
bedrijven.
32 In die dagen begon JHWH Israël te be-
snoeien, want Hazaël sloeg hen in het hele ge-
bied van Israël 33 oostelijk van de Jordaan: het
hele land van Gilead, de Gadieten, de Rubenieten
en de Manassieten, van Aroër aan de beek Arnon,
zowel Gilead als Basan. 34 Het overige van de ge-
schiedenis van Jehu, alles wat hij gedaan heeft en
al zijn dappere daden, is dat niet beschreven in
het boek van de kronieken van de koningen van
Israël? 35 Jehu ging bij zijn vaderen te ruste en
men begroef hem in Samaria; zijn zoon Joachaz
werd koning in zijn plaats. 36 De tijd nu, die Jehu
over Israël te Samaria geregeerd heeft, was acht-
entwintig jaar.

Atalja gedood, Joas op de troon gebracht

11 1 Toen Atalja, de moeder van Achazja,
zag, dat haar zoon dood was, maakte
zij zich op en bracht het hele koninklijke ge-
slacht om. 2 Maar Jehoseba, de dochter van ko-
ning Joram, de zuster van Achazja, nam Joas, de
zoon van Achazja, en bracht hem met zijn voed-
ster stiekem weg uit de kring van de prinsen die
gedood werden, naar de bergplaats voor de bed-
den; en zij verborgen hem voor Atalja, zodat hij
niet ter dood gebracht werd. 3 Hij bleef zes jaar
bij haar verborgen in het huis van JHWH, terwijl
Atalja over het land regeerde.
4 Maar in het zevende jaar ontbood Jojada de
oversten over honderd van de lijfwacht en van de
garde; hij liet hen bij zich komen in het huis van
JHWH, sloot met hen een verbond en nam hun
een eed af in het huis van JHWH. Daarop toonde
hij hun de zoon van de koning. 5 En hij beval hun:
Dit moet u doen: het derde deel van u, dat op de
Sjabbat dienst moet doen en de wacht betrekt
bij het koninklijk paleis - 6 een ander derde deel
staat bij de poort Sur en nog een derde deel bij de
poort achter de garde - dat moet bij de tempel de
wacht houden bij beurten. 7 De twee afdelingen
van u, allen die op de Sjabbat vrijaf krijgen, moe-
ten in het huis van JHWH de wacht houden, bij
de koning; 8 u moet u rondom de koning scha-
ren, ieder met zijn wapens in de hand, en wie
tussen de gelederen komt, moet ter dood wor-
den gebracht. En blijft bij de koning, als hij naar
buiten gaat of binnenkomt.

(A) **10:29** 1Kon. 12:28-30.

9 De oversten van honderd deden alles wat de
priester Jojada geboden had; ieder van hen nam
zijn mannen die op de Sjabbat dienst moesten
doen, met hen die op de Sjabbat vrijaf kregen, en
zij kwamen bij de priester Jojada. 10 De priester
gaf aan de oversten over honderd de speren en
schilden van koning David, die zich in het huis
van JHWH bevonden. 11 En de garde stelde zich
op, ieder met zijn wapens in de hand, van de
rechtervleugel tot de linkervleugel van het huis,
bij het altaar en bij het huis - rondom de koning.
12 Toen bracht hij de zoon van de koning naar
buiten, zette hem de kroon op en gaf hem de
Getuigenis. Zo maakten zij hem koning; zij zalf-
den hem, klapten in de handen en riepen: Leve
de koning!
13 Toen Atalja het geroep van de garde (en) van
het volk hoorde, ging zij naar het volk in het huis
van JHWH, 14 (A) en zag, zie, daar stond de ko-
ning bij de zuil, volgens het gebruik, terwijl de
oversten met de trompetten bij de koning wa-
ren; en al het volk van het land verheugde zich
en blies op trompetten. Toen verscheurde Atalja
haar klederen en riep: Verraad, verraad! 15 Maar
de priester Jojada gebood de oversten over hon-
derd, de bevelhebbers van het leger, en zei tot
hen: Brengt haar tussen de gelederen naar bui-
ten en doodt met het zwaard al wie haar volgt.
Want de priester had gezegd: Zij mag niet ter
dood gebracht worden in het huis van JHWH.
16 Daarop sloegen zij de handen aan haar; en
toen zij door de ingang voor de paarden bij het
koninklijk paleis gekomen was, werd zij daar ter
dood gebracht.
17 Toen sloot Jojada het verbond tussen JHWH
en de koning en het volk, dat zij een volk van
JHWH zouden zijn, en ook tussen de koning en
het volk. 18 Het hele volk van het land ging naar
de tempel van Baäl en zij haalden die omver, zijn
altaren en zijn beelden verbrijzelden zij volko-
men en doodden Mattan, de priester van Baäl,
vóór de altaren. En de priester stelde wachtpos-
ten aan voor het huis van JHWH. 19 Daarop nam
hij met zich de oversten over honderd, de lijf-
wacht, de garde en het hele volk van het land;
zij leidden de koning uit het huis van JHWH en
kwamen door de poort van de garde in het ko-
ninklijk paleis, en hij nam plaats op de konings-
troon. 20 Het hele volk van het land verheugde
zich en de stad bleef rustig, nadat zij Atalja met
het zwaard ter dood gebracht hadden in het ko-
ninklijk paleis.

Joas, koning van Juda

21 Joas was zeven jaar oud, toen hij koning
werd.

12 1 In het zevende jaar van Jehu werd Joas
koning en hij regeerde veertig jaar te
Jeruzalem. Zijn moeder heette Sibja; zij was uit
Berseba. 2 Joas deed wat recht is in de ogen van
JHWH, al de dagen, dat de priester Jojada hem
onderwees. 3 Alleen verdwenen de hoogten niet;
nog steeds slachtte en offerde het volk op de
hoogten. 4 Joas gebood de priesters: Al wat on-
der de heilige gaven aan geld in het huis van
JHWH gebracht wordt, gangbaar geld, het hoofd-
geld, waarop ieder geschat is, (en) al het geld,
dat ieder naar de drang van zijn hart in het huis
van JHWH brengt, 5 (B) dat moeten de priesters in
ontvangst nemen, ieder van zijn bekenden; en zij
moeten daarmee de bouwvallige gedeelten van
het huis herstellen, overal waar iets bouwvalligs
gevonden wordt.
6 Maar in het drieëntwintigste jaar van koning
Joas hadden de priesters de bouwvallige gedeel-
ten van de tempel nog niet hersteld. 7 Toen
ontbood koning Joas de priester Jojada en de
overige priesters en zei tot hen: Waarom herstelt
u de bouwvallige gedeelten van de tempel niet?
Nu dan, u mag van uw bekenden geen geld meer
in ontvangst nemen, maar u moet het afleveren
voor de bouwvallige gedeelten van de tempel.
8 En de priesters bewilligden erin, dat zij geen
geld meer van het volk zouden ontvangen, maar
dat zij dan ook de bouwvallige gedeelten van de
tempel niet zouden behoeven te herstellen.

(A) **11:14** 2Kon. 23:3. (B) **12:5** Ex. 30:11-16.

9 Toen nam de priester Jojada een kist, boorde
een gat in het deksel en plaatste die naast het
altaar, aan de rechterzijde, wanneer men het
huis van JHWH binnenkomt; en daarin deden de
priesters, de dorpelwachters, al het geld dat in
het huis van JHWH gebracht werd. 10 Zodra zij
gezien hadden, dat er veel geld in de kist was,
kwam de schrijver van de koning met de hoge-
priester; zij pakten het geld dat in het huis van
JHWH gevonden werd, in buidels en telden het.
11 Dan stelden zij het afgewogen geld ter hand
aan de opzichters die over het huis van JHWH
aangesteld waren, en dezen betaalden het uit aan
de timmerlieden en de bouwlieden die aan het
huis van JHWH werkten, 12 aan de metselaars
en de steenhouwers; ook besteedden zij het voor
het aankopen van hout en gehouwen stenen, om
te herstellen wat bouwvallig was aan het huis
van JHWH, en voor al wat uitgegeven werd tot
herstel van het huis. 13 Maar er werden voor het
huis van JHWH geen zilveren schalen, messen,
sprengbekkens, trompetten, geen enkele gouden
of zilveren voorwerpen gemaakt van het geld dat
in het huis van JHWH gebracht was. 14 Maar zij
gaven dit aan de opzichters om daarmee het huis
van JHWH te herstellen, 15 en hielden geen afre-
kening met de mannen aan wie zij het geld ter
hand gesteld hadden om het aan de werklieden
te geven; want zij handelden in goed vertrou-
wen. 16 (A) Maar het geld van schuldoffers en
van zondoffers werd niet in het huis van JHWH
gebracht, maar dat was voor de priesters.
17 (B) Toen trok Hazaël, de koning van Aram,
op, streed tegen Gat en nam het in. Toen Hazaël
aanstalten maakte om tegen Jeruzalem op te
trekken, 18 nam Joas, de koning van Juda, al de
heilige gaven die Josafat, Joram en Achazja, zijn
vaderen, koningen van Juda, geheiligd hadden,
en ook de door hem zelf geheiligde gaven en al
het goud dat zich in de schatkamers van het huis
van JHWH en van het koninklijk paleis bevond,
en zond het aan Hazaël, de koning van Aram.
Toen trok deze weg van Jeruzalem.

19 Het overige van de geschiedenis van Joas en
alles wat hij gedaan heeft, is dat niet beschre-
ven in het boek van de kronieken van de ko-
ningen van Juda? 20 Zijn dienaren maakten zich
op en smeedden een samenzwering; zij sloegen
Joas neer in Bet-Millo, dat op de helling naar Silla
ligt. 21 Jozabad namelijk, de zoon van Simat, en
Jozabad, de zoon van Somer, zijn dienaren, sloe-
gen hem neer, zodat hij stierf. En men begroef
hem bij zijn vaderen in de stad van David; zijn
zoon Amasja werd koning in zijn plaats.

Joachaz, koning van Israël

13 1 In het drieëntwintigste jaar van Joas, de
zoon van Achazja, de koning van Juda,
werd Joachaz, de zoon van Jehu, koning over
Israël te Samaria; hij regeerde zeventien jaar.
2 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH en
volgde de zonden na, die Jerobeam, de zoon van
Nebat, Israël had doen bedrijven; daarvan week
hij niet af. 3 Daarom ontbrandde de toorn van
JHWH tegen Israël, en Hij gaf hen in de macht
van Hazaël, de koning van Aram, en in de macht
van Benhadad, de zoon van Hazaël, al die tijd.
4 Maar Joachaz zocht de gunst van JHWH, en
JHWH hoorde naar hem, want Hij had gezien
hoe zwaar de koning van Aram Israël verdrukte.
5 En JHWH gaf aan Israël een verlosser, zodat zij
onder de overheersing van Aram uit kwamen en
de Israëlieten in hun tenten konden wonen zo-
als tevoren. 6 Toch weken zij niet af van de zon-
den van het huis van Jerobeam, die hij Israël had
doen bedrijven; daarmee gingen zij voort. Ook
bleef te Samaria de gewijde paal staan.
7 Waarlijk, hij had aan Joachaz geen krijgsvolk
overgelaten dan vijftig ruiters, tien strijdwagens
en tienduizend man voetvolk; want de koning
van Aram had hen te gronde gericht en hen ge-
maakt als stof bij het dorsen.
8 Het overige van de geschiedenis van Joachaz
en alles wat hij gedaan heeft en zijn dappere da-
den, is dat niet beschreven in het boek van de
kronieken van de koningen van Israël? 9 Joachaz

(A) **12:16** 2Kon. 22:7. (B) **12:17** Lev. 7:7.

ging bij zijn vaderen te ruste en men begroef hem in Samaria; zijn zoon Joas werd koning in zijn plaats.

Joas, koning van Israël

10 In het zevenendertigste jaar van Joas, de koning van Juda, werd Joas, de zoon van Joachaz, koning over Israël te Samaria; hij regeerde zestien jaar. 11 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH; hij week niet af van al de zonden die Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël had doen bedrijven; daarmee ging hij voort. 12 Het overige van de geschiedenis van Joas en alles wat hij gedaan heeft en zijn dappere daden, hoe hij gestreden heeft tegen Amasja, de koning van Juda, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël? 13 Nadat Joas bij zijn vaderen te ruste gegaan was, zette Jerobeam zich op de troon. Joas werd begraven in Samaria bij de koningen van Israël.

Elisa's sterfbed - Het wonder bij zijn graf

14 (A) Elisa lag ziek aan de ziekte, waaraan hij zou sterven. Joas, de koning van Israël, kwam tot hem en huilde over hem en zei: Mijn vader, mijn vader! Wagens en ruiters van Israël! 15 Elisa zei tot hem: Haal boog en pijlen. En toen hij voor hem boog en pijlen gehaald had, 16 zei hij tot de koning van Israël: Leg uw hand aan de boog. En hij legde er zijn hand aan. Toen legde Elisa zijn handen op die van de koning. 17 Daarna beval hij: Open het venster naar het oosten. En toen hij het geopend had, zei Elisa: Schiet. En hij schoot. Toen zei hij: Een pijl van de overwinning van JHWH, ja, een pijl van de overwinning op Aram. U zult Aram bij Afek tot vernietiging toe verslaan. 18 Daarna zei hij: Neem de pijlen. Toen hij ze genomen had, zei hij tot de koning van Israël: Sla op de grond. Hij sloeg driemaal en hield toen op. 19 En de man van God werd boos op hem en zei: U had vijf- of zesmaal moeten slaan, dan had u Aram verslagen tot vernietiging toe. Maar nu zult u Aram driemaal verslaan.

20 Daarna stierf Elisa en men begroef hem. Nu waren de benden van de Moabieten gewoon om bij het aanbreken van het jaar in het land te komen. 21 Terwijl men eens bezig was iemand te begraven, zie, daar zagen zij een bende: toen wierpen zij de man in het graf van Elisa en liepen weg. En toen de man met het gebeente van Elisa in aanraking kwam, werd hij levend, en rees overeind op zijn voeten.

De overwinningen van Joas op Aram

22 Hazaël, de koning van Aram, verdrukte Israël al de dagen van Joachaz. 23 Maar JHWH was hun genadig, erbarmde Zich over hen, en keerde Zich weer tot hen ter wille van zijn verbond met Abraham, Isaak en Jakob; Hij wilde hen niet verdelgen en had hen nog niet van voor zijn aangezicht verworpen. 24 Nadat Hazaël, de koning van Aram, gestorven was, werd zijn zoon Benhadad koning in zijn plaats. 25 En Joas, de zoon van Joachaz, heroverde op Benhadad, de zoon van Hazaël, de steden die deze op zijn vader Joachaz in de oorlog veroverd had; Joas versloeg hem driemaal en heroverde de steden van Israël.

Amasja, koning van Juda

14 1 In het tweede jaar van Joas, de zoon van Joachaz, de koning van Israël, werd Amasja koning, de zoon van Joas, de koning van Juda. 2 Hij was vijfentwintig jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde negenentwintig jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Jehoaddan; zij was uit Jeruzalem. 3 En hij deed wat recht is in de ogen van JHWH, echter niet zoals zijn vader David; hij deed geheel zoals zijn vader Joas gedaan had: 4 alleen de hoogten verdwenen niet, nog steeds slachtte en offerde het volk op de hoogten. 5 Zodra hij het koningschap vast in handen had, doodde hij de dienaren die zijn vader, de koning, hadden gedood. 6 (B) Maar de kinderen van de moordenaars bracht hij niet ter dood, overeenkomstig wat geschreven staat in

(A) **13:14** 2Kon. 2:12. (B) **14:6** Deut. 24:16.

het boek van de *Torah* van Mozes, waar JHWH geboden heeft: De vaders zullen niet om de kinderen ter dood gebracht worden, ook zullen de kinderen niet om de vaders ter dood gebracht worden; maar ieder zal om zijn eigen zonde ter dood gebracht worden.

7 Hij versloeg de Edomieten in het Zoutdal, tienduizend man; in die strijd veroverde hij Sela en het kreeg van hem de naam Jokteël, tot op de huidige dag.

8 Toen zond Amasja boden tot Joas, de zoon van Joachaz, de zoon van Jehu, de koning van Israël, om te zeggen: Kom, laten wij ons met elkaar meten! 9 Maar Joas, de koning van Israël, zond aan Amasja, de koning van Juda, dit antwoord: De distel op de Libanon zond tot de ceder op de Libanon de uitnodiging: geef toch uw dochter aan mijn zoon tot vrouw. Maar de dieren van het veld op de Libanon kwamen voorbij en vertrapten de distel. 10 U hebt Edom geheel verslagen; daardoor heeft uw hart u overmoedig gemaakt. Behoud uw roem en blijf in uw huis. Waarom zou u het ongeluk uitdagen, zodat u ten val komt, en Juda met u? 11 Maar Amasja luisterde niet. Toen trok Joas, de koning van Israël, op, en zij maten zich met elkaar, hij en Amasja, de koning van Juda, te Bet-Semes in Juda. 12 En Juda werd door Israël verslagen en zij vluchtten allen naar hun tenten. 13 Joas nu, de koning van Israël, nam Amasja, de koning van Juda, de zoon van Joas, de zoon van Achazja, te Bet-Semes gevangen. En hij kwam naar Jeruzalem en brak de muur van Jeruzalem af, van de Efraïmpoort tot de Hoekpoort, vierhonderd el. 14 Daarop nam hij al het goud en zilver en alle voorwerpen die in het huis van JHWH gevonden werden en in de schatkamers van het koninklijk paleis, en ook gijzelaars, en keerde terug naar Samaria. 15 Het overige van de geschiedenis van Joas, wat hij gedaan heeft en zijn dappere daden, en hoe hij gestreden heeft tegen Amasja, de koning van Juda, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël? 16 Joas ging bij zijn vaderen te ruste en werd begraven in Samaria bij de koningen van Israël; zijn zoon Jerobeam werd koning in zijn plaats. 17 Amasja, de zoon van Joas, de koning van Juda, leefde na de dood van Joas, de zoon van Joachaz, de koning van Israël, vijftien jaar.

18 Het overige van de geschiedenis van Amasja, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Juda? 19 Men smeedde te Jeruzalem een samenzwering tegen hem en hij vluchtte naar Lakis. Maar men liet hem achternazitten naar Lakis en daar doden. 20 Men legde hem op paarden, en hij werd te Jeruzalem begraven bij zijn vaderen in de stad van David. - 21 Nu had het hele volk van Juda Azarja, toen deze zestien jaar oud was, genomen en koning gemaakt in de plaats van zijn vader Amasja. 22 Hij versterkte Elat en bracht het aan Juda terug, nadat de koning bij zijn vaderen te ruste was gegaan.

Jerobeam II, koning van Israël

23 In het vijftiende jaar van Amasja, de zoon van Joas, de koning van Juda, werd Jerobeam, de zoon van Joas, de koning van Israël, koning te Samaria; hij regeerde eenenveertig jaar. 24 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, hij week niet af van al de zonden die Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël had doen bedrijven. 25 (A) Hij heroverde het gebied van Israël, van de weg naar Hamat tot de zee der Vlakte, volgens het woord dat JHWH, de God van Israël, gesproken had door zijn knecht, de profeet Jona, de zoon van Amittai, uit Gat-Hachefer. 26 Want JHWH had gezien, dat de ellende van Israël zeer bitter was, dat het met hoog als met laag gedaan was en dat er geen helper was voor Israël. 27 Maar JHWH had niet gezegd, dat Hij de naam van Israël van onder de hemel zou uitwissen; dus verloste Hij hen door Jerobeam, de zoon van Joas.

(A) **14:25** Jona 1:1.

28 Het overige van de geschiedenis van
Jerobeam en al wat hij gedaan heeft en zijn
dappere daden, hoe hij gestreden heeft en hoe
hij Damascus en Hamat, (die eens behoord
hadden) aan Juda, aan Israël teruggebracht
heeft, is dat niet beschreven in het boek van
de kronieken van de koningen van Israël?
29 Jerobeam ging bij zijn vaderen, de koningen
van Israël, te ruste en zijn zoon Zekarja werd
koning in zijn plaats.

Azarja, koning van Juda

15 1 In het zevenentwintigste jaar van
Jerobeam, de koning van Israël, werd
Azarja koning, de zoon van Amasja, de koning
van Juda. 2 Hij was zestien jaar oud, toen hij
koning werd; hij regeerde tweeënvijftig jaar
te Jeruzalem. Zijn moeder heette Jekolja; zij
was uit Jeruzalem. 3 Hij deed wat recht is in de
ogen van JHWH, geheel zoals zijn vader Amasja
gedaan had. 4 Alleen verdwenen de hoogten
niet; nog steeds slachtte en offerde het volk op
de hoogten. 5 JHWH sloeg de koning, zodat hij
melaats was tot de dag van zijn dood, en hij
woonde in een afgezonderd huis, terwijl Jotam,
de zoon van de koning, het paleis beheerde en
het volk van het land bestuurde.
6 Het overige van de geschiedenis van Azarja,
en al wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven
in het boek van de kronieken van de koningen
van Juda? 7 (A) Azarja ging bij zijn vaderen te
ruste en men begroef hem bij zijn vaderen in de
stad van David; zijn zoon Jotam werd koning in
zijn plaats.

Zekarja, koning van Israël

8 In het achtendertigste jaar van Azarja, de
koning van Juda, werd Zekarja, de zoon van
Jerobeam, koning over Israël te Samaria; hij
regeerde zes maanden. 9 Hij deed wat kwaad is
in de ogen van JHWH, zoals zijn vaderen ge-
daan hadden; hij week niet af van de zonden die
Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël had doen be-
drijven. 10 Sallum, de zoon van Jabes, smeedde
een samenzwering tegen hem en sloeg hem voor
de ogen van het volk dood. En hij werd koning in
zijn plaats. 11 Het overige van de geschiedenis
van Zekarja, zie, het is beschreven in het boek
van de kronieken van de koningen van Israël.
12 (B) Aldus was immers het woord dat JHWH ge-
sproken had tot Jehu: Uw zonen zullen tot in het
vierde geslacht op de troon van Israël zitten. En
zo is het ook gebeurd.

Sallum, koning van Israël

13 Sallum, de zoon van Jabes, werd koning
in het negenendertigste jaar van Uzzia, de ko-
ning van Juda; hij regeerde een volle maand te
Samaria. 14 Toen trok Menachem, de zoon van
Gadi, uit Tirsa op, kwam naar Samaria en sloeg
Sallum, de zoon van Jabes, te Samaria dood. En
hij werd koning in zijn plaats.
15 Het overige van de geschiedenis van Sallum
en de samenzwering die hij gesmeed heeft, zie,
zij zijn beschreven in het boek van de kronie-
ken van de koningen van Israël. 16 Toen sloeg
Menachem Tifsach met allen die daarin waren,
en het daarbij behorend gebied, van Tirsa af,
omdat het de poort niet had geopend. Hij sloeg
het, al de zwangere vrouwen daarin liet hij
openrijten.

Menachem, koning van Israël

17 In het negenendertigste jaar van Azarja, de
koning van Juda, werd Menachem, de zoon van
Gadi, koning over Israël; hij regeerde tien jaar te
Samaria. 18 Hij deed wat kwaad is in de ogen van
JHWH; hij week al zijn dagen niet af van de zon-
den die Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël had
doen bedrijven, 19 Pul, de koning van Assur, trok
tegen het land op; Menachem gaf Pul duizend
talenten zilver, opdat deze hem zou bijstaan
om het koningschap in zijn hand te bevestigen.
20 En Menachem eiste dit geld van Israël, van
alle vermogende mensen, om het de koning van
Assur te geven: vijftig sikkels zilver per hoofd.

(A) **15:7** Jes. 6:1. (B) **15:12** 2Kon. 10:30.

Toen keerde de koning van Assur terug en bleef daar niet in het land.
21 Het overige van de geschiedenis van Menachem en al wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël? 22 Menachem ging bij zijn vaderen te ruste, en zijn zoon Pekachja werd koning in zijn plaats.

Pekachja, koning van Israël

23 In het vijftigste jaar van Azarja, de koning van Juda, werd Pekachja, de zoon van Menachem, koning over Israël te Samaria, en regeerde twee jaar. 24 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, hij week niet af van de zonden die Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël had doen bedrijven. 25 Zijn hoofdman Pekach, de zoon van Remaljahu, smeedde een samenzwering tegen hem en sloeg hem dood te Samaria, in de burcht van het koninklijk paleis, ook Argob en Arje, met de hulp van vijftig mannen uit de Gileadieten; hij doodde hem en werd koning in zijn plaats.
26 Het overige van de geschiedenis van Pekachja en al wat hij gedaan heeft, zie, dat is beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël.

Pekach, koning van Israël

27 In het tweeënvijftigste jaar van Azarja, de koning van Juda, werd Pekach, de zoon van Remaljahu, koning over Israël te Samaria; hij regeerde twintig jaar. 28 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, hij week niet af van de zonden die Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël had doen bedrijven. 29 In de dagen van Pekach, de koning van Israël, kwam Tiglatpileser, de koning van Assur, en veroverde Iejon, Abel-Bet-Maäka, Janoach, Kedes en Hasor, Gilead en Galila, het hele land van Naftali; en hij voerde de bevolking in ballingschap naar Assur. 30 En Hosea, de zoon van Ela, smeedde een samenzwering tegen Pekach, de zoon van Remaljahu; hij sloeg hem dood en werd koning in zijn plaats in het twintigste jaar van Jotam, de zoon van Uzzia.
31 Het overige van de geschiedenis van Pekach en al wat hij gedaan heeft, zie, dat is beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël.

Jotam, koning van Juda

32 In het tweede jaar van Pekach, de zoon van Remaljahu, de koning van Israël, werd Jotam koning, de zoon van Uzzia, de koning van Juda. 33 Hij was vijfentwintig jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde zestien jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Jerusa; zij was de dochter van Sadok. 34 Hij deed wat recht is in de ogen van JHWH, geheel zoals zijn vader Uzzia gedaan had. 35 Alleen verdwenen de hoogten niet; nog steeds slachtte en offerde het volk op de hoogten. Hij bouwde de Bovenpoort van het huis van JHWH.
36 Het overige van de geschiedenis van Jotam en al wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Juda? 37 In die dagen begon JHWH Resin, de koning van Aram, en Pekach, de zoon van Remaljahu, op Juda los te laten. 38 Jotam ging bij zijn vaderen te ruste en werd begraven bij zijn vaderen in de stad van David; zijn zoon Achaz werd koning in zijn plaats.

Achaz, koning van Juda

16 1 In het zeventiende jaar van Pekach, de zoon van Remaljahu, werd Achaz koning, de zoon van Jotam, de koning van Juda. 2 Achaz was twintig jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde zestien jaar te Jeruzalem. Hij deed niet wat recht is in de ogen van JHWH, zijn God, zoals zijn vader David, 3 (A) maar hij wandelde in de weg van de koningen van Israël. Ook deed hij zijn zoon door het vuur gaan in overeenstemming met de gruwelen van de volken, die JHWH voor de Israëlieten had verdreven. 4 Hij slachtte en offerde op de hoogten, op de heuvels en onder elke groene boom. 5 (B) Toen trok Resin,

(A) **16:3** Deut. 12:31. (B) **16:5** Jes. 7:1.

de koning van Aram, met Pekach, de zoon van Remaljahu, de koning van Israël, op ten strijde tegen Jeruzalem. En zij belegerden Achaz, maar konden in de strijd de overhand niet behalen.
6 In die tijd heroverde Resin, de koning van Aram, Elat voor Aram en hij wierp de Judeeërs uit Elat; en de Edomieten kwamen naar Elat en woonden daar tot op de huidige dag. 7 Toen zond Achaz boden naar Tiglatpileser, de koning van Assur, om te zeggen: Ik ben uw knecht en uw zoon; trek op en verlos mij uit de macht van de koning van Aram en uit de macht van de koning van Israël, die tegen mij zijn opgetrokken.
8 Achaz nam het zilver en het goud, dat zich bevond in het huis van JHWH en in de schatkamers van het koninklijk paleis, en hij zond het als een geschenk aan de koning van Assur. 9 En de koning van Assur gaf hem gehoor; de koning van Assur trok op tegen Damascus, nam het in en voerde de bevolking in ballingschap weg naar Kir; en Resin bracht hij ter dood.
10 Daarop ging koning Achaz Tiglatpileser, de koning van Assur, tegemoet naar Damascus. Toen hij het altaar dat te Damascus was, gezien had, zond koning Achaz aan de priester Uria een tekening en een nauwkeurig gelijkend model van het altaar. 11 En de priester Uria bouwde het altaar; geheel volgens alles wat koning Achaz vanuit Damascus had gestuurd, maakte de priester Uria het, totdat koning Achaz uit Damascus zou terugkomen. 12 Toen de koning uit Damascus teruggekomen was, zag hij het altaar. En de koning trad nader tot het altaar, besteeg het 13 en ontstak zijn brandoffer en zijn spijsoffer, goot zijn plengoffer uit en sprengde op het altaar het bloed van zijn vredeoffers. 14 (A) Maar het koperen altaar, dat voor het aangezicht van JHWH stond, liet hij van de voorkant van het huis van JHWH, van de plaats tussen het (nieuwe) altaar en het huis, verplaatsen en zetten aan de noordzijde van dat altaar. 15 En koning Achaz gebood de priester Uria: Ontsteek op het grote altaar het morgenbrandoffer en het avondspijsoffer, en ook het brandoffer en het spijsoffer van de koning, voorts het brandoffer, het spijsoffer en de plengoffers van het hele volk van het land; ook zult u al het bloed van brandoffer en slachtoffer daarop sprenkelen. Maar het koperen altaar zal mij tot onderzoek dienen. 16 En de priester Uria deed geheel zoals koning Achaz geboden had. 17 (B) En koning Achaz sneed de sluitplaten van de onderstellen weg, en nam de bekkens eraf, hij lichtte de zee af van de koperen runderen die haar droegen, en zette haar op een stenen plaveisel. 18 Voorts liet hij aan het huis van JHWH de sjabbatsgalerij, die men aan het huis gebouwd had, alsook de buitenste ingang voor de koning verplaatsen, ter wille van de koning van Assur.
19 Het overige van de geschiedenis van Achaz, wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Juda? 20 (C) Achaz ging bij zijn vaderen te ruste en werd begraven bij zijn vaderen in de stad van David; zijn zoon Hizkia werd koning in zijn plaats.

Hosea, koning van Israël

17 1 In het twaalfde jaar van Achaz, de koning van Juda, werd Hosea, de zoon van Ela, koning over Israël te Samaria; hij regeerde negen jaar. 2 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, echter niet zoals de koningen van Israël die vóór hem geweest waren. 3 Tegen hem trok Salmanassar, de koning van Assur, op; en Hosea onderwierp zich aan hem en betaalde hem schatting. 4 Maar toen de koning van Assur een samenzwering bij Hosea ontdekte, dat hij gezanten naar So, de koning van Egypte, gezonden had en aan de koning van Assur geen schatting meer opbracht, zoals van jaar tot jaar, nam de koning van Assur hem gevangen en sloot hem in boeien in de gevangenis. 5 De koning van Assur trok door het hele land, rukte op naar Samaria en belegerde het drie jaar. 6 In het negende jaar van Hosea nam de koning van Assur Samaria in; hij

(A) **16:14** Ex. 27:1,2; 2Kron. 4:1. (B) **16:17** 1Kon. 7:23-39; 2Kron. 4:2-6. (C) **16:20** Jes. 14:28.

voerde Israël in ballingschap naar Assur en deed hen wonen in Chalach, aan de Chabor, de rivier van Gozan en in de steden van de Meden.

Israëls ondergang vanwege zijn zonden

7 Dit nu is gebeurd, omdat de Israëlieten gezondigd hadden tegen **JHWH**, hun God, die hen uit het land Egypte geleid had, uit de macht van Farao, de koning van Egypte, en omdat zij andere goden hadden vereerd 8 en gewandeld hadden naar de inzettingen van de volken die **JHWH** voor het aangezicht van Israël verdreven had en naar die, welke de koningen van Israël hadden ingesteld. 9 De Israëlieten hadden bedacht wat tegenover **JHWH**, hun God, niet recht was: zij hadden zich offerhoogten gebouwd in al hun steden, van de wachttoren af tot de versterkte stad toe; 10 (A) en zij hadden zich gewijde stenen opgericht en gewijde palen op elke hoge heuvel en onder elke groene boom. 11 Daar, op alle hoogten, hadden zij offers gebracht, evenals de volken die **JHWH** voor hun aangezicht had weggevoerd; zij hadden slechte dingen gedaan en daardoor **JHWH** boos gemaakt; 12 zij hadden afgodendienst bedreven, waarvan **JHWH** tot hen gezegd had: Zo iets zult u niet doen. 13 **JHWH** had Israël en Juda gewaarschuwd door alle profeten, alle zieners: Bekeert u van uw boze wegen en onderhoudt mijn geboden en inzettingen, volgens de hele *Torah* die Ik uw vaderen heb geboden, en door mijn knechten, de profeten, u heb doen overbrengen. 14 Maar zij hadden niet geluisterd maar zich even hardnekkig betoond als hun vaderen, die niet vertrouwd hadden op **JHWH**, hun God. 15 Zij hadden zijn inzettingen veracht en zijn verbond, dat Hij met hun vaderen gesloten had, alsook zijn vermaningen, die Hij tot hen gericht had; zij hadden achter de nietigheden aan gelopen, zodat zij tot ijdelheid werden, en achter de volken aan, die rondom hen woonden, ofschoon **JHWH** hun geboden had niet te doen zoals deze. 16 (B) Zij hadden al de geboden van **JHWH**, hun God, verlaten en zich gegoten beelden gemaakt, twee kalveren; ook hadden zij gewijde palen gemaakt, en zich neergebogen voor alle hemelse legermachten en de Baäl gediend. 17 (C) Voorts hadden zij hun zonen en dochters door het vuur doen gaan, waarzeggerij en wichelarij gepleegd en zich verkocht om te doen wat kwaad is in de ogen van **JHWH** en Hem daardoor boos te maken. 18 Daarom was **JHWH** zeer vertoornd geworden op Israël en had hen van voor zijn aangezicht verwijderd: niets bleef er over dan alleen de stam van Juda.

19 Ook Juda heeft de geboden van **JHWH**, zijn God, niet onderhouden, maar gewandeld naar de inzettingen die Israël had ingesteld.

20 Daarom verwierp **JHWH** het hele geslacht van Israël. Hij *verootmoedigde* hen en gaf hen over in de macht van plunderaars, totdat Hij hen van zijn aangezicht had weggeworpen. 21 Toen Hij Israël losgescheurd had van het huis van David, en zij Jerobeam, de zoon van Nebat, tot koning hadden gemaakt, had Jerobeam Israël van **JHWH** afgetrokken en hen grote zonde doen bedrijven, 22 zodat de Israëlieten wandelden in al de zonden die Jerobeam begaan had; zij weken daarvan niet af, 23 totdat **JHWH** Israël van voor zijn aangezicht verwijderde, zoals Hij gesproken had door al zijn knechten, de profeten. En Israël werd uit zijn land in ballingschap weggevoerd naar Assur, tot op de huidige dag.

De Samaritanen

24 De koning van Assur bracht mensen uit Babel, Kuta, Awwa, Hamat en Sefarwaïm en deed hen wonen in de steden van Samaria in plaats van de Israëlieten. Zij namen Samaria in bezit en vestigden zich in de steden daarvan. 25 In de eerste tijd nu, dat zij daar woonden, vereerden zij **JHWH** niet; daarom zond **JHWH** leeuwen onder hen, die sommigen van hen doodden. 26 Toen zei men tot de koning van Assur: De volken die u hebt weggevoerd en in de steden van Samaria hebt doen wonen, kennen de juiste dienst van de God van het land niet; daarom heeft Hij leeuwen onder hen gezonden en zie,

(A) **17:10** 1Kon. 14:23. (B) **17:16** 1Kon. 12:28. (C) **17:17** Deut. 18:10.

deze doden hen, omdat zij de juiste dienst van de God van het land niet kennen. 27 Toen gebood de koning van Assur: Brengt daarheen één van de priesters die u vandaar hebt weggevoerd, om daar te gaan wonen; hij moet hun de juiste dienst van de God van het land leren. 28 Toen kwam één van de priesters die men uit Samaria weggevoerd had; deze ging te Betel wonen en leerde hun, hoe zij JHWH moesten vereren.

29 Daarnaast maakte elk volk zijn eigen goden, en zij plaatsten die in de tempels op de hoogten, welke de Samaritanen hadden gebouwd, elk volk voor zich, in de steden waar zij woonden: 30 de mensen van Babel maakten (een beeld van) Soekkot-Benot, de mensen uit Kuta van Nergal, de mensen uit Hamat van Asima, 31 en de Awwieten van Nibchaz en Tartak. De Sefarwieten verbrandden hun kinderen voor Adrammelek en Anammelek, de goden van Sefarwaïm. 32 Daarnaast vereerden zij JHWH en stelden uit alle kringen priesters voor de hoogten aan, die voor hen dienst deden in de tempels op de hoogten.

33 Zij vereerden JHWH, maar bleven ook hun goden dienen naar de gewoonte van de volken waaruit men hen had weggevoerd. 34 (A) Tot op de huidige dag doen zij naar de vroegere gewoonten. Zij vereren JHWH niet, en doen niet naar de inzettingen en verordeningen, naar de *Torah* en het gebod, welke JHWH geboden had aan de zonen van Jakob, aan wie Hij de naam Israël had gegeven. 35 (B) Met hen toch had JHWH een verbond gesloten en hun geboden: U mag geen andere goden vereren, u voor hen niet neerbuigen, noch hen dienen of aan hen offeren. 36 (C) Maar JHWH, die u uit het land Egypte heeft gevoerd, met grote kracht en met uitgestrekte arm, Hem moet u vereren, voor Hem u neerbuigen en aan Hem offeren; 37 en de inzettingen, de verordeningen, de *Torah* en het gebod, die Hij u heeft voorgeschreven, zult u voor altijd ijverig onderhouden. U zult geen andere goden vereren, 38 u mag het verbond niet vergeten, dat Ik met u gesloten heb: u zult geen andere goden vereren; 39 maar JHWH, uw God, zult u vereren: dan zal Hij u redden uit de macht van al uw vijanden.

40 Maar zij hebben niet geluisterd, maar doen nog steeds naar hun vroegere gewoonte. 41 Zo vereerden deze volken JHWH, en dienden tevens hun beelden. Ook hun kinderen en kleinkinderen doen tot op de huidige dag zoals hun vaders gedaan hebben.

Hizkia, koning van Juda

18 1 In het derde jaar van Hosea, de zoon van Ela, de koning van Israël, werd Hizkia koning, de zoon van Achaz, de koning van Juda. 2 Vijfentwintig jaar was hij oud, toen hij koning werd, en hij regeerde negenentwintig jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Abi; zij was een dochter van Zekarja. 3 Hij deed wat recht is in de ogen van JHWH, geheel zoals zijn vader David gedaan had. 4 (D) Hij verwijderde de offerhoogten, verbrijzelde de gewijde stenen en hakte de gewijde palen om; ook sloeg hij de koperen slang stuk, die Mozes gemaakt had, omdat tot op die tijd het voor de Israëlieten gebruikelijk was om daaraan te offeren. En men noemde haar Nechoestan. 5 Hij vertrouwde op JHWH, de God van Israël; na hem was niemand onder al de koningen van Juda gelijk aan hem; noch ook onder hen die vóór hem geweest waren; 6 hij hing JHWH aan, week niet van Hem af en onderhield de geboden die JHWH aan Mozes geboden had. 7 JHWH was met hem; overal, waarheen hij uittrok, was hij voorspoedig. En hij kwam in opstand tegen de koning van Assur en diende hem niet meer. 8 Hij versloeg de Filistijnen tot aan Gaza en (verwoestte) het gebied ervan, van de wachttoren af tot de versterkte stad toe.

9 In het vierde jaar van koning Hizkia - dat is het zevende jaar van Hosea, de zoon van Ela, de koning van Israël - trok Salmanassar, de koning van Assur, op tegen Samaria en sloeg het beleg ervoor. 10 Men nam het in na verloop van drie jaren; in het zesde jaar van Hizkia - dat is het negende jaar van Hosea, de koning van Israël

(A) **17:34** Gen. 32:29; 35:10. (B) **17:35** Ex. 20:5; Deut. 5:9. (C) **17:36** Deut. 6:13. (D) **18:4** Num. 21:9.

- werd Samaria ingenomen. 11 De koning van Assur voerde Israël in ballingschap naar Assur en bracht hen naar Chalach, Chabor, de rivier van Gozan en de steden van de Meden, 12 omdat zij niet hadden geluisterd naar JHWH, hun God, maar zijn verbond hadden overtreden: al wat Hij aan Mozes, de knecht van JHWH, had geboden; zij hadden er niet naar geluisterd en het niet gedaan.

Jeruzalem door Sanherib bedreigd

13 In het veertiende jaar van koning Hizkia trok Sanherib, de koning van Assur, op tegen alle versterkte steden van Juda en bezette ze. 14 En Hizkia, de koning van Juda, zond tot de koning van Assur, naar Lakis, deze boodschap: Ik heb gezondigd; trek van mij weg; wat u mij oplegt, zal ik opbrengen. Toen legde de koning van Assur aan Hizkia, de koning van Juda, driehonderd talenten zilver op, en ook dertig talenten goud. 15 En Hizkia gaf al het zilver dat zich bevond in het huis van JHWH en in de schatkamers van het koninklijk paleis. 16 In die tijd ontblootte Hizkia de deuren en de posten van de tempel van JHWH, die Hizkia, de koning van Juda, had laten beleggen; en hij gaf het aan de koning van Assur.

17 Daarna zond de koning van Assur de veldmaarschalk, de hofmaarschalk en de maarschalk uit Lakis met een sterke legermacht naar Jeruzalem, tot koning Hizkia. Zij trokken op en kwamen te Jeruzalem; en toen zij opgetrokken en gekomen waren, stelden zij zich op bij de waterleiding van de bovenste vijver op de weg naar het Vollersveld. 18 Toen zij om de koning riepen, ging de hofmaarschalk Eljakim, de zoon van Chilkia, tot hen uit, met de schrijver Sebna en de kanselier Joach, de zoon van Asaf. 19 En de maarschalk zei tot hen: Zegt tot Hizkia: Zo spreekt de grote koning, de koning van Assur: Wat is dat voor een vertrouwen, dat u koestert? 20 U meent zeker, dat louter lippentaal voor beleid en kracht tot strijden kan doorgaan. Op wie vertrouwt u toch, dat u tegen mij in opstand komt? 21 Nu dan, zie, u vertrouwt op die geknakte rietstaf, op Egypte, die, als iemand daarop steunt, hem in de hand dringt en ze doorboort: zó is Farao, de koning van Egypte, voor allen die op hem vertrouwen. 22 En als u tot mij zegt: Wij vertrouwen op JHWH, onze God - is Hij niet dezelfde, wiens offerhoogten en altaren Hizkia heeft verwijderd, terwijl hij tot Juda en Jeruzalem zei: Voor dit altaar te Jeruzalem zult u zich neerbuigen? 23 Welaan dan, ga toch een weddenschap aan met mijn heer, de koning van Assur: ik zal u tweeduizend paarden geven, indien u van uw kant de ruiters daarop geven kunt. 24 Hoe zou u ooit een aanval kunnen afslaan van één enkele landvoogd, een van de geringste dienaren van mijn heer? En u hebt uw vertrouwen gevestigd op Egypte voor wagens en ruiters! 25 Ben ik dan zonder de wil van JHWH opgetrokken tegen deze plaats om haar te verwoesten? JHWH heeft mij gelast: trek op tegen dit land en verwoest het.

26 Toen zeiden Eljakim, de zoon van Chilkia, Sebna en Joach tot de maarschalk: Spreek toch tot uw dienaren in het Aramees, want wij verstaan dat wel; maar spreek met ons ten aanhoren van het volk op de muur niet in het Judees. 27 Maar de maarschalk zei tot hen: Heeft mijn heer mij soms tot uw heer en tot u gezonden, om deze woorden te spreken, en niet tot de mannen die op de muur zitten, om met u hun drek te eten en hun water te drinken? 28 Toen trad de maarschalk naar voren, riep met luide stem in het Judees, en sprak het woord: Hoort het woord van de grote koning, de koning van Assur! 29 Zo zegt de koning: Laat Hizkia u niet bedriegen, want hij kan u uit mijn macht niet redden. 30 En laat Hizkia u niet op JHWH doen vertrouwen, door te zeggen: JHWH zal ons zeker redden, zodat deze stad niet in de macht van de koning van Assur wordt gegeven. 31 Luistert niet naar Hizkia, want zo zegt de koning van Assur: Brengt mij hulde en geeft u aan mij over, dan zal ieder mogen eten van zijn wijnstok en van zijn vijgenboom, en het water van zijn put mogen drinken, 32 totdat ik kom en u meevoer naar een land als dat van u, een land van koren en most, een land

van brood en wijngaarden, een land van olijfbomen, olie en honing; zo zult u leven en niet sterven. Maar luistert niet naar Hizkia, want hij misleidt u door te zeggen: JHWH zal ons redden.
33 Heeft soms één van de goden van de volken zijn land ooit kunnen redden uit de macht van de koning van Assur? 34 Waar zijn de goden van Hamat en Arpad, waar de goden van Sefarwaïm, Hena en Iwwa? Hebben zij soms Samaria uit mijn macht gered? 35 Wie waren er onder al de goden van de landen, die hun land uit mijn macht hebben gered, dat JHWH Jeruzalem uit mijn macht zou kunnen redden?
36 Maar het volk bleef zwijgen en zij *antwoordden* hem met geen enkel woord, want het bevel van de koning was: U zult hem niet *antwoorden*.
37 Toen kwamen de hofmaarschalk Eljakim, de zoon van Chilkia, de schrijver Sebna, en de kanselier Joach, de zoon van Asaf, met gescheurde klederen tot Hizkia en zij brachten hem de woorden van de maarschalk over.

Eerste voorzegging van Jeruzalems bevrijding

19 1 Zodra koning Hizkia deze hoorde, scheurde hij zijn klederen, bedekte zich met een rouwgewaad en ging het huis van JHWH binnen. 2 Ook zond hij de hofmaarschalk Eljakim, de schrijver Sebna en de oudsten van de priesters, bedekt met rouwgewaden, tot de profeet Jesaja, de zoon van Amoz. 3 Zij zeiden tot hem: Zo zegt Hizkia: deze dag is een dag van benauwdheid, straf en smaad; want kinderen zijn aan de geboorte toe, maar er is geen kracht om hen ter wereld te laten komen. 4 Misschien hoort JHWH, uw God, al de woorden van de maarschalk, waarmee zijn heer, de koning van Assur, hem gezonden heeft om de levende God te honen, en zal Hij straf oefenen om de woorden die JHWH, uw God, gehoord heeft; wil dan een gebed opzenden voor het overblijfsel dat nog gevonden wordt.
5 Toen kwamen de dienaren van koning Hizkia tot Jesaja, 6 en Jesaja zei tot hen: Zo zult u tot uw heer zeggen: Zo zegt JHWH: Wees niet bang voor de woorden die u gehoord hebt, waarmee de hovelingen van de koning van Assur Mij gelasterd hebben. 7 Zie, Ik zend een geest in hem, en hij zal een gerucht vernemen, zodat hij naar zijn land zal terugkeren, en Ik zal hem door het zwaard vellen in zijn eigen land.

Sanheribs hernieuwde poging om Jeruzalem tot overgave te bewegen

8 Toen de maarschalk terugkeerde, vond hij de koning van Assur strijdende tegen Libna, want hij had gehoord, dat hij van Lakis opgebroken was. 9 Maar, toen deze over Tirhaka, de koning van Ethiopië, vernam: Zie, hij is opgetrokken om tegen u te strijden - zond hij opnieuw gezanten naar Hizkia met deze opdracht: 10 Zo zult u zeggen tot Hizkia, de koning van Juda: Laat uw God, op wie u vertrouwt, u niet bedriegen door te zeggen: Jeruzalem zal niet in de macht van de koning van Assur gegeven worden. 11 Zie, u zelf hebt gehoord wat de koningen van Assur met alle landen gedaan hebben door ze met de ban te slaan; zou u dan gered worden? 12 Hebben soms de goden van de volken die mijn vaderen vernietigd hebben, hen gered: Gozan, Haran, Resef en de bewoners van Eden in Telassar? 13 Waar is hij, de koning van Hamat, de koning van Arpad, de koning van de stad Sefarwaïm, van Hena en van Iwwa?

Hizkia's gebed

14 Hizkia nam de brief uit de hand van de gezanten en las hem. Toen ging Hizkia op naar het huis van JHWH, spreidde hem uit voor het aangezicht van JHWH, 15 (A) en bad voor het aangezicht van JHWH en zei: JHWH, God van Israël, die op de cherubs troont, U, U alleen bent God over alle koninkrijken van de aarde; U hebt de hemelen en de aarde gemaakt. 16 Neig, JHWH, uw oor en hoor; open, JHWH, uw ogen en zie; hoor de boodschap, die Sanherib heeft gezonden om de levende God te honen. 17 Waarlijk,

(A) **19:15** Ex. 25:22.

JHWH, de koningen van Assur hebben de volken en hun landen verwoest 18 en hun goden in het vuur geworpen, want het waren geen goden, maar slechts het maaksel van mensenhanden: hout en steen; daarom hebben zij die kunnen vernietigen. 19 Nu dan, JHWH, onze God, verlos ons uit zijn macht; dan zullen alle koninkrijken van de aarde weten, dat U, JHWH, alleen God bent.

Tweede voorzegging van Jeruzalems bevrijding

20 Toen zond Jesaja, de zoon van Amoz, tot Hizkia deze boodschap: Zo zegt JHWH, de God van Israël: wat u tot Mij gebeden hebt betreffende Sanherib, de koning van Assur, heb Ik gehoord. 21 Dit is het woord, dat JHWH over hem spreekt: zij veracht u, zij bespot u, de jonkvrouw, de dochter van Sion; zij schudt het hoofd achter u, de dochter van Jeruzalem. 22 Wie hebt u gehoond en gelasterd, en tegen wie de stem verheven en uw ogen trots opgeslagen? Tegen de Heilige van Israël! 23 Door uw gezanten hebt u JHWH gehoond en gezegd: met de menigte van mijn wagens bestijg ik de hoogten van de bergen, tot ver in de Libanon; ik vel zijn statige ceders, de keur van zijn cipressen; ik dring door zelfs tot zijn verste schuilplaats, zijn weelderig woud. 24 Ik graaf en drink water in het vreemde; ik leg met mijn voetzool alle Nijlarmen van Egypte droog. 25 Hebt u het dan niet gehoord, dat Ik het van overlang bereid en van de dagen van ouds vorm gegeven heb? Nu heb Ik het doen komen: u moest de versterkte steden verwoesten tot puinhopen; 26 haar inwoners werden machteloos, verslagen en beschaamd; zij werden tot kruid van het veld of tot jong groen, tot gras op de daken, of tot koren, verdord voordat het rijp wordt. 27 Maar Ik ken uw zitten, uw uitgaan en ingaan en uw razen tegen Mij. 28 Omdat u tegen Mij geraasd hebt en uw overmoed tot mijn oren is opgestegen, zal Ik mijn haak in uw neus slaan en mijn bit in uw mond leggen, en u doen terugkeren langs de weg die u gekomen bent.

29 En dit zal u het teken zijn: u zult dit jaar eten wat vanzelf opkomt en in het tweede jaar wat nagroeit; maar zaait in het derde jaar en oogst, plant wijngaarden, en eet de vrucht daarvan. 30 Immers wat van het huis van Juda ontkomen is, wat over is, dat zal opnieuw naar beneden wortel schieten en naar boven vrucht dragen. 31 Want van Jeruzalem zal een overblijfsel uitgaan, en van de berg Sion wat ontkomen zal; de ijver van JHWH van de legermachten zal dit doen.

32 Daarom, zo zegt JHWH van de koning van Assur: hij zal in deze stad niet komen; hij zal geen pijl daarin schieten, geen schild daartegen opheffen en geen wal daartegen opwerpen. 33 Langs de weg die hij gekomen is, zal hij terugkeren, maar in deze stad zal hij niet komen, luidt het woord van JHWH. 34 En Ik zal deze stad beschermen om haar te verlossen omwille van Mij en ter wille van mijn knecht David.

De verlossing

35 In die nacht ging de Engel van JHWH uit en sloeg in het leger van Assur honderdvijfentachtigduizend man. Toen men vroeg in de morgen opstond, zie, zij allen waren lijken. 36 Dus brak Sanherib, de koning van Assur, op en aanvaardde de terugtocht; en hij bleef te Nineve.

37 Eens, toen hij zich neerboog in de tempel van zijn god Nisrok, doodden zijn zonen, Adrammelek en Sareser, hem met het zwaard; maar zij ontkwamen naar het land Ararat. Zijn zoon Esarhaddon werd koning in zijn plaats.

Hizkia's ziekte en genezing

20 1 In die dagen werd Hizkia ten dode toe ziek. Toen kwam de profeet Jesaja, de zoon van Amoz, tot hem en zei tot hem: Zo zegt JHWH: tref beschikkingen voor uw huis, want u zult sterven en niet herstellen. 2 Toen keerde hij zijn gezicht naar de wand en bad tot JHWH: 3 Ach, JHWH, gedenk toch, dat ik voor uw aangezicht in trouw en met een volkomen toegewijd hart gewandeld heb en gedaan heb wat goed

is in uw ogen. En Hizkia huilde luid. 4 Nog had Jesaja de middelste voorhof niet verlaten, toen het woord van JHWH tot hem kwam: 5 Keer terug en zeg tot Hizkia, de vorst van mijn volk: zo zegt JHWH, de God van uw vader David: Ik heb uw gebed gehoord. Ik heb uw tranen gezien; zie, Ik zal u gezond maken, op de derde dag zult u opgaan naar het huis van JHWH. 6 Ik zal aan uw levensdagen vijftien jaar toevoegen, en Ik zal u en deze stad uit de macht van de koning van Assur redden en deze stad beschermen, omwille van Mij en omwille van mijn knecht David. 7 Jesaja nu zei: Neemt een vijgenkoek. Zij namen die en legden hem op de zweer. Toen genas hij. 8 Hizkia had Jesaja gevraagd: Wat is het teken, dat JHWH mij gezond zal maken en dat ik op de derde dag zal opgaan naar het huis van JHWH? 9 Daarop antwoordde Jesaja: Dit zal u het teken zijn van de kant van JHWH, dat JHWH ook doen zal wat Hij gesproken heeft: zal de schaduw tien treden vooruitgaan, of zal zij tien treden teruggaan? 10 En Hizkia zei: Het is gemakkelijk voor de schaduw tien treden omlaag te gaan. Neen, de schaduw moet weer tien treden teruggaan. 11 Toen riep de profeet Jesaja tot JHWH, en Hij deed de schaduw op de treden waarlangs zij afgedaald was op de trap van Achaz, weer tien treden teruggaan.

Het gezantschap uit Babel

12 In die tijd zond Berodak-Baladan, de zoon van Baladan, de koning van Babel, gezanten met een brief, en een geschenk aan Hizkia, want hij had gehoord, dat deze ziek geweest was. 13 En Hizkia hoorde naar hen en hij liet hun zijn hele schathuis zien: het zilver en het goud, de specerijen en de kostbare olie, zijn hele tuighuis en alles wat zich onder zijn schatten bevond. Er was niets in zijn paleis en in zijn hele rijk, dat Hizkia hun niet liet zien.

14 Toen kwam de profeet Jesaja tot koning Hizkia en vroeg hem: Wat hebben deze mannen gezegd en vanwaar zijn zij tot u gekomen? En Hizkia antwoordde: Uit een ver land zijn zij gekomen, uit Babel. 15 En hij vroeg: Wat hebben zij in uw paleis gezien? Hizkia antwoordde: Alles wat in mijn paleis is, hebben zij gezien; er is niets onder mijn schatten, dat ik hun niet heb getoond. 16 Toen zei Jesaja tot Hizkia: Hoor het woord van JHWH: 17 (A) zie, er zullen dagen komen, dat alles wat in uw paleis is en wat uw vaderen hebben opgestapeld tot op deze dag, naar Babel zal worden weggevoerd. Niets zal er overblijven, zegt JHWH. 18 (B) En van uw zonen, die uit u voortkomen zullen, die u zult verwekken, zullen zij nemen, om hoveling te zijn in het paleis van de koning van Babel. 19 Hizkia zei tot Jesaja: Het woord van JHWH, dat u gesproken hebt, is goed. Ook dacht hij: Het zal immers gedurende mijn leven blijvend vrede zijn.

20 Het overige van de geschiedenis van Hizkia en al zijn dappere daden, en hoe hij de vijver en de waterleiding heeft aangelegd en het water naar de stad heeft gebracht, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Juda? 21 Hizkia ging bij zijn vaderen te ruste; zijn zoon Manasse werd koning in zijn plaats.

Manasse, koning van Juda

21 1 Manasse was twaalf jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde vijfenvijftig jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Chefsiba. 2 (C) Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, naar de gruwelen van de volken die JHWH voor de Israëlieten uit had verdreven. 3 Hij herbouwde de offerhoogten die zijn vader Hizkia verwoest had, richtte altaren voor de Baäl op, maakte gewijde palen, zoals Achab, de koning van Israël, gedaan had, en boog zich neer voor alle hemelse machten en diende die. 4 (D) Ook bouwde hij altaren in het huis van JHWH, met het oog waarop JHWH gezegd had: In Jeruzalem zal Ik mijn naam vestigen. 5 En hij bouwde altaren voor alle hemelse machten in de beide voorhoven van het huis van JHWH. 6 Ja, hij deed zijn zoon door het

(A) **20:17** 2Kon. 24:13; 2Kron. 36:10. (B) **20:18** 2Kon. 24:14,15; Dan. 1:1-7. (C) **21:2** Jer. 15:4. (D) **21:4** 2Sam. 7:13.

vuur gaan, liet zich in met toverij en waarzeggerij, en stelde bezweerders van doden en van geesten aan. Hij deed veel, dat kwaad is in de ogen van JHWH, en krenkte Hem daardoor. 7 (A) Hij plaatste ook een beeld van Asjera, dat hij gemaakt had, in het huis, waarvan JHWH gezegd had tot David en zijn zoon Salomo: In dit huis, hier in Jeruzalem, dat Ik verkozen heb uit al de stammen van Israël, zal Ik mijn naam vestigen tot in eeuwigheid; 8 Ik zal Israëls voet niet meer doen wijken van het land dat Ik aan hun vaderen gegeven heb, indien zij slechts ijverig doen naar al wat Ik hun geboden heb, en naar de hele *Torah*, die mijn knecht Mozes hun geboden heeft. 9 Maar zij luisterden niet; want Manasse verleidde hen, zodat zij meer kwaad deden dan de volken die JHWH vóór de Israëlieten had vernietigd. 10 Daarom sprak JHWH door zijn knechten, de profeten, aldus: 11 Aangezien Manasse, de koning van Juda, deze gruwelen gedaan heeft, bedreef hij meer kwaad dan al wat de Amorieten gedaan hebben, die vóór hem geweest zijn; ook Juda heeft hij door zijn afgoden doen zondigen. 12 Daarom, zo zegt JHWH, de God van Israël: Zie, Ik breng onheil over Jeruzalem en Juda, waardoor allen die ervan horen, beide oren zullen klapperen; 13 en Ik zal aan Jeruzalem het meetsnoer aanleggen, dat Ik aan Samaria, en het paslood dat Ik aan het huis van Achab aangelegd heb, en Ik zal Jeruzalem uitvegen, zoals men een schotel uitveegt; heeft men hem uitgeveegd, dan keert men hem ondersteboven. 14 Ik zal het overschot van mijn erfdeel verwerpen, en hen geven in de macht van hun vijanden, zodat zij worden ten buit en tot plundering voor al hun vijanden; 15 omdat zij gedaan hebben wat kwaad is in mijn ogen en Mij voortdurend hebben gekrenkt, van de dag af, waarop hun vaderen uit Egypte zijn getrokken tot op de dag van vandaag.

16 Ook vergoot Manasse zoveel onschuldig bloed, dat hij Jeruzalem daarmee vulde van het ene einde tot het andere; nog boven de zonde die hij Juda had doen bedrijven, waardoor het deed wat kwaad is in de ogen van JHWH. 17 Het overige van de geschiedenis van Manasse en alles wat hij gedaan heeft en de zonde die hij heeft gedaan, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Juda? 18 Manasse ging bij zijn vaderen te ruste en werd begraven in de hof van zijn huis, de hof van Uzza; zijn zoon Amon werd koning in zijn plaats.

Amon, koning van Juda

19 Amon was tweeëntwintig jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde twee jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Mesullemet, een dochter van Charus; zij was uit Jotba. 20 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, zoals zijn vader Manasse gedaan had: 21 hij wandelde op al de wegen, waarop zijn vader gewandeld had, diende de afgoden die zijn vader gediend had, en boog zich voor hen neer. 22 Hij verliet JHWH, de God van zijn vaderen, en wandelde niet op de weg van JHWH. 23 En de dienaren van Amon smeedden een samenzwering tegen hem en doodden de koning in zijn paleis. 24 Maar het volk van het land sloeg allen dood, die tegen koning Amon samengezworen hadden. En het volk van het land maakte zijn zoon Josia koning in zijn plaats.

25 Het overige van de geschiedenis van Amon, wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Juda? 26 Men begroef hem in zijn graf in de hof van Uzza; zijn zoon Josia werd koning in zijn plaats.

Josia, koning van Juda - Het boek van de Torah gevonden

22 1 (B) Josia was acht jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde eenendertig jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Jedida, een dochter van Adaja; zij was uit Boskat. 2 Hij deed wat recht is in de ogen van JHWH en wandelde op al de wegen van zijn vader David; hij week niet af, rechts noch links.

(A) **21:7** 1Kon. 9:3-5; 2Kron. 7:12-18. (B) **22:1** Jer. 3:6.

3 In het achttiende jaar nu van koning Josia
zond de koning de schrijver Safan, de zoon van
Asaljahu, de zoon van Mesullam, naar het huis
van JHWH met de opdracht: 4 Ga naar de ho-
gepriester Chilkia; laat hij het geld gereed hou-
den, dat in het huis van JHWH gebracht is, dat
de dorpelwachters ingezameld hebben van het
volk; 5 laat men het ter hand stellen aan de op-
zichters die over het huis van JHWH aangesteld
zijn, opdat dezen het geven aan hen die het
werk verrichten, die in het huis van JHWH bezig
zijn om de bouwvallige gedeelten van de tem-
pel te herstellen: 6 aan de werklieden, de bouw-
lieden en de metselaars, en voor het aankopen
van hout en gehakte stenen, om de tempel te her-
stellen; 7 (A) maar van het geld dat hun ter hand
wordt gesteld, zal geen verantwoording worden
gevraagd, want zij handelen in goed vertrouwen.
8 En de hogepriester Chilkia zei tot de schrijver
Safan: Ik heb het boek van de *Torah* gevonden
in het huis van JHWH. En Chilkia gaf het boek
aan Safan en deze las het. 9 En de schrijver Safan
kwam bij de koning, deed hem verslag en zei:
Uw dienaren hebben het geld dat zich in de tem-
pel bevond, uitgestort en het ter hand gesteld
aan de opzichters die aangesteld waren over het
huis van JHWH. 10 Ook deelde de schrijver Safan
de koning mee: De priester Chilkia heeft mij een
boek gegeven. En Safan las het de koning voor.
11 Zodra de koning de woorden van het boek
van de *Torah* gehoord had, scheurde hij zijn
klederen. 12 En de koning gebood de priester
Chilkia, Achikam, de zoon van Safan, Akbor, de
zoon van Michaja, de schrijver Safan en Asaja, de
dienaar van de koning: 13 Gaat JHWH om raad
vragen ten behoeve van mij, van het volk en
van heel Juda, over de woorden van dit gevon-
den boek, want groot is de toorn van JHWH, die
over ons ontbrand is, omdat onze vaderen naar
de woorden van dit boek niet hebben geluisterd
en niet hebben gedaan overeenkomstig alles wat
ons voorgeschreven is.

14 En de priester Chilkia en Achikam, Akbor,
Safan en Asaja gingen naar de profetes Chulda,
de vrouw van de kledingbewaarder Sallum, de
zoon van Tikwa, de zoon van Charchas. Zij nu
woonde te Jeruzalem in het nieuwe gedeelte. En
zij spraken met haar. 15 Zij zei tot hen: Zo zegt
JHWH, de God van Israël: zegt tot de man die
u tot Mij gezonden heeft: 16 zo zegt JHWH: zie,
Ik breng onheil over deze plaats en over haar
inwoners: de hele inhoud van het boek dat de
koning van Juda gelezen heeft; 17 omdat zij Mij
verlaten hebben en offers ontstoken voor an-
dere goden, om Mij boos te maken met al het
maaksel van hun handen. Daarom zal mijn boos-
heid over deze plaats ontbranden, zonder ge-
blust te worden. 18 Maar tot de koning van Juda,
die u zond om JHWH om raad te vragen, tot
hem zult u aldus zeggen: Zo zegt JHWH, de God
van Israël: wat de woorden betreft, die u ge-
hoord hebt - 19 omdat uw hart week geworden
is en u zich *verootmoedigd* hebt voor het aange-
zicht van JHWH, toen u hoorde wat Ik gespro-
ken heb tegen deze plaats en haar inwoners,
dat zij een voorwerp van ontzetting en van ver-
vloeking zullen worden, en omdat u uw kleder-
en gescheurd hebt en gehuild voor mijn aange-
zicht, zo heb ook Ik gehoord, luidt het woord van
JHWH. 20 Daarom, zie, Ik zal u tot uw vaderen
brengen; u zult in vrede in uw graf bijgezet wor-
den, en uw ogen zullen niets van het onheil zien,
dat Ik over deze plaats breng. En zij brachten de
koning het antwoord over.

De hervorming van Josia

23 1 Toen zond de koning een boodschap
en men riep al de oudsten van Juda en
Jeruzalem tot hem bijeen. 2 De koning ging naar
het huis van JHWH, en met hem al de mannen
van Juda en al de inwoners van Jeruzalem, de
priesters, de profeten en het hele volk, van klein
tot groot. Terwijl zij het aanhoorden las hij al
de woorden van het boek van het verbond dat
in het huis van JHWH gevonden was. 3 Toen ging

(A) **22:7** 2Kon. 12:16.

de koning staan bij de zuil en sloot een verbond voor het aangezicht van JHWH, dat men JHWH zou volgen en met heel hun hart en heel hun ziel zijn geboden, getuigenissen en inzettingen zou houden en de woorden van dit verbond, die in dit boek geschreven waren, zou nakomen. En het hele volk trad tot het verbond toe.

4 (A) Toen gebood de koning de hogepriester Chilkia en de priesters van de tweede orde en de dorpelwachters om alle voorwerpen die voor de Baäl, de Asjera en alle hemelse machten gemaakt waren, uit de tempel van JHWH naar buiten te brengen; en hij verbrandde die buiten Jeruzalem op de velden van de Kidron, en de as ervan bracht hij naar Betel. 5 Ook schafte hij de afgodspriesters af, die de koningen van Juda hadden aangesteld om offers te ontsteken op de hoogten, in de steden van Juda en in de omgeving van Jeruzalem, en ook hen die voor de Baäl, de zon, de maan, de sterrenbeelden en alle hemelse machten offers ontstaken. 6 Voorts bracht hij de gewijde paal uit het huis van JHWH weg, buiten Jeruzalem naar de beek Kidron, en verbrandde hem bij de beek Kidron en verpulverde hem tot stof; daarna wierp hij het stof ervan op de begraafplaats van het gewone volk. 7 Hij brak de verblijven af van de aan ontucht gewijde mannen, in het huis van JHWH, waar de vrouwen hoezen voor de Asjera weefden. 8 Hij liet al de priesters uit de steden van Juda komen en verontreinigde de hoogten, waar die priesters offers ontstoken hadden, van Geba tot Berseba. En hij brak de hoogten bij de poorten af, net zo als die bij de ingang van de poort van de stadsoverste Jehosjoea, en wel aan de linkerhand als men de stadspoort binnengaat. 9 Maar de priesters van de hoogten mochten het altaar van JHWH te Jeruzalem niet betreden, maar wel ongezuurde broden eten te midden van hun broeders. 10 (B) En hij verontreinigde Tofet, dat in het dal Ben-Hinnom lag, opdat niemand meer zijn zoon of zijn dochter voor de Moloch door het vuur zou doen gaan. 11 Hij verwijderde de paarden die de koningen van Juda aan de zon gewijd hadden, van de ingang van het huis van JHWH bij de kamer van de hoveling Netanmelek in de bijgebouwen; en de zonnewagen verbrandde hij met vuur. 12 (C) De altaren op het dak, bij de bovenzaal van Achaz, die de koningen van Juda gemaakt hadden, en ook de altaren die Manasse gemaakt had in de twee voorhoven van het huis van JHWH, haalde de koning omver; hij bracht het puin vandaar weg en wierp het in de beek Kidron. 13 (D) De hoogten ten oosten van Jeruzalem, ten zuiden van de berg van de Verwoesting, welke Salomo, de koning van Israël, gebouwd had voor Astoret, de gruwel van de Sidoniërs, voor Kemos, de gruwel van Moab, en voor Milkom, de afschuw van de Ammonieten, ook die verontreinigde de koning. 14 Hij verbrijzelde de gewijde stenen, hakte de gewijde palen om en wierp die plaats vol met mensenbeenderen.

15 (E) Ook het altaar te Betel - de offerhoogte welke Jerobeam, de zoon van Nebat, die Israël deed zondigen, gemaakt had - ook dat altaar, die hoogte, haalde hij omver; hij verbrandde de hoogte, verpulverde ze tot stof en verbrandde de gewijde paal. 16 (F) En toen Josia zich omkeerde en de graven zag, die daar op de berg waren, liet hij de beenderen uit de graven halen, verbrandde die op het altaar en verontreinigde dit, naar het woord van JHWH, dat de man van God verkondigd had, die deze dingen aangekondigd heeft. 17 (G) Voorts zei hij: Wat is dat voor een grafteken, dat ik daar zie? En de mensen van de stad zeiden tot hem: Het is het graf van de man van God, die uit Juda gekomen is en deze dingen tegen het altaar van Betel aangekondigd heeft, welke u volbracht hebt. 18 En hij zei: Hem moet u met rust laten, laat niemand zijn gebeente storen. Zo liet men zijn gebeente onaangeroerd, samen met het gebeente van de profeet die uit Samaria gekomen was.

19 Ook al de tempels op de hoogten in de steden van Samaria, welke de koningen van Israël gemaakt hadden om (JHWH) boos te maken, ver-

(A) **23:4** 2Kon. 21:3; 2Kron. 33:3. (B) **23:10 a** Jer. 7:31; 19:1-6; 32:35. **23:10 b** Lev. 18:21. (C) **23:12** 2Kon. 21:5; 2Kron. 33:5. (D) **23:13** 1Kon. 11:7. (E) **23:15** 1Kon. 12:33. (F) **23:16** 1Kon. 13:2. (G) **23:17** 1Kon. 13:30-32.

wijderde Josia en hij handelde daarmee geheel zoals hij te Betel gedaan had. 20 Hij slachtte al de priesters van de hoogten die daar waren, op de altaren, en verbrandde daarop mensenbeenderen. Daarna keerde hij naar Jeruzalem terug.
21 Toen gebood de koning het hele volk: Viert JHWH, uw God, het Pèsach, zoals geschreven is in dit boek van het verbond. 22 Want zulk een Pèsach was er niet gevierd van de dagen van de richters af, die Israël regeerden, en gedurende al de dagen van de koningen van Israël en Juda. 23 Maar in het achttiende jaar van koning Josia werd dit Pèsach JHWH te Jeruzalem gevierd.
24 Ook de dodenbezweerders, de waarzeggers, en de terafim, de afgodsbeelden en al de gruwelen die in het land van Juda en te Jeruzalem aangetroffen werden, deed Josia weg, om de woorden van de *Torah* na te komen, welke geschreven waren in het boek dat de priester Chilkia in het huis van JHWH gevonden had. 25 Vóór hem is er geen koning geweest, die zich zo tot JHWH keerde met zijn hele hart, zijn hele ziel en zijn hele kracht, naar de hele *Torah* van Mozes; en na hem stond niemand die gelijk aan hem was op. 26 Maar JHWH keerde Zich niet af van zijn hevig brandende toorn, die ontvlamd was tegen Juda om al de boosheden waarmee Manasse Hem had gekrenkt. 27 En JHWH zei: Ook Juda zal Ik van mijn aangezicht wegdoen, zoals Ik Israël verwijderd heb; en versmaden zal Ik deze stad die Ik verkozen heb, Jeruzalem, en het huis waarvan Ik gezegd heb: Mijn naam zal daar zijn.
28 Het overige van de geschiedenis van Josia en al wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Juda? 29 In zijn dagen trok Farao Neko, de koning van Egypte, naar de koning van Assur, naar de rivier de Eufraat. Koning Josia ging hem tegemoet; en deze doodde hem te Megiddo, zodra hij hem zag. 30 Zijn dienaren vervoerden zijn lijk van Megiddo, op een wagen; zij brachten hem naar Jeruzalem en begroeven hem in zijn graf. Daarop nam het volk van het land Joachaz, de zoon van Josia; zij zalfden hem en maakten hem koning in de plaats van zijn vader.

Joachaz, koning van Juda

31 Joachaz was drieëntwintig jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde drie maanden te Jeruzalem. Zijn moeder heette Chamutal; zij was een dochter van Jirmeja uit Libna. 32 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, geheel zoals zijn vaderen gedaan hadden. 33 Farao Neko zette hem gevangen te Ribla in het land van Hamat, opdat hij te Jeruzalem niet zou regeren, en hij legde het land een boete op van honderd talenten zilver en een talent goud. 34 (A) En Farao Neko maakte Eljakim, de zoon van Josia, koning in de plaats van zijn vader Josia en veranderde zijn naam in Jojakim. Maar hij nam Joachaz mee; en deze kwam in Egypte en stierf aldaar.

Jojakim, koning van Juda

35 Jojakim gaf het zilver en het goud aan Farao; maar hij legde het land een heffing op om dat geld te kunnen afdragen naar het bevel van Farao; naar dat ieder aangeslagen was, vorderde hij het zilver en goud van het volk van het land om het aan Farao Neko te geven. 36 (B) Jojakim was vijfentwintig jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde elf jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Zebudda; zij was een dochter van Pedaja uit Ruma. 37 En hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, geheel zoals zijn vaderen gedaan hadden.
24 1 (C) In zijn dagen trok Nebukadnessar, de koning van Babel, op en Jojakim werd hem onderdanig, drie jaar; maar daarna kwam hij weer tegen hem in opstand. 2 En JHWH zond tegen hem de benden van de Chaldeeën, en die van Aram, Moab en de Ammonieten; Hij zond hen tegen Juda om het te gronde te richten, volgens het woord dat JHWH gesproken had door zijn knechten, de profeten. 3 Waarlijk, dit overkwam Juda naar het woord van JHWH, die het van zijn aangezicht wilde wegdoen, wegens

(A) **23:34** Jer. 22:11,12. (B) **23:36** Jer. 22:18,19; 26:1-6; 35:1-19. (C) **24:1** Jer. 25:1-38; Dan. 1:1,2.

alle zonden die Manasse gedaan had, 4 en ook wegens het onschuldige bloed dat hij vergoten had; hij had immers Jeruzalem gevuld met onschuldig bloed. JHWH wilde dat niet vergeven. 5 Het overige van de geschiedenis van Jojakim en al wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Juda? 6 Jojakim ging bij zijn vaderen te ruste en zijn zoon Jojakin werd koning in zijn plaats. 7 De koning van Egypte trok niet weer op buiten zijn land; want de koning van Babel had alles veroverd wat aan de koning van Egypte had toebehoord, van de Beek van Egypte af tot de rivier de Eufraat toe.

Jojakin, koning van Juda

8 Jojakin was achttien jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde drie maanden te Jeruzalem. Zijn moeder heette Nechusta; zij was een dochter van Elnatan uit Jeruzalem. 9 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, geheel zoals zijn vader gedaan had. 10 In die tijd trokken de knechten van Nebukadnessar, de koning van Babel, tegen Jeruzalem op; en de stad werd belegerd. 11 Nebukadnessar, de koning van Babel, kwam zelf vóór de stad, terwijl zijn knechten haar belegerden. 12 (A) Toen ging Jojakin, de koning van Juda, uit tot de koning van Babel, hij, zijn moeder, zijn dienaren, zijn vorsten en zijn hovelingen. En de koning van Babel nam hem gevangen, in het achtste jaar van zijn regering. 13 Hij voerde vandaar weg al de schatten van het huis van JHWH en die van het koninklijk paleis; en van alles wat Salomo, de koning van Israël, gemaakt had in de tempel van JHWH, haalde hij het goud af, zoals JHWH gesproken had. 14 Hij voerde heel Jeruzalem, al de vorsten en al de weerbare mannen - tienduizend - in ballingschap, ook al de handwerkslieden en de smeden; niemand werd overgelaten behalve de armen van het volk van het land. 15 (B) Hij voerde Jojakin in ballingschap naar Babel; ook de koningin-moeder, de vrouwen van de koning, zijn hovelingen en de machtigen van het land deed hij in ballingschap gaan van Jeruzalem naar Babel; 16 en de koning van Babel bracht heel de weerbare manschap - zevenduizend -, de handwerkslieden en de smeden - duizend -, allemaal dappere strijders, als ballingen naar Babel. 17 (C) En de koning van Babel maakte Jojakins oom Mattanja koning in zijn plaats en veranderde zijn naam in Sedekia.

Sedekia, koning van Juda
- Ondergang van het rijk

18 (D) Sedekia was eenentwintig jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde elf jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Chamutal; zij was een dochter van Jirmeja, uit Libna. 19 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, geheel zoals Jojakim gedaan had. 20 (E) Zo kwam het door de toorn van JHWH zover met Jeruzalem en Juda, dat Hij hen van zijn aangezicht verwierp. Sedekia nu kwam in opstand tegen de koning van Babel.

25 1 (F) In het negende jaar van zijn regering, in de tiende maand, op de tiende van de maand, rukte Nebukadnessar, de koning van Babel, zelf met zijn hele leger tegen Jeruzalem op en sloeg het beleg erom, en zij bouwden er een belegeringswal omheen. 2 Zo werd de stad belegerd tot het elfde jaar van koning Sedekia. 3 Op de negende van de (vierde) maand, toen de hongersnood in de stad zwaar geworden was en er geen brood meer was voor het volk van het land, 4 (G) werd een bres in de stadsmuur geslagen; en al de soldaten (vluchtten) 's nachts door de poort tussen de beide muren bij de koninklijke tuin - de Chaldeeën nu lagen rondom tegen de stad -, en sloegen de weg in naar de Vlakte. 5 Maar het leger van de Chaldeeën zette de koning na en achterhaalde hem in de vlakte van Jericho; zijn hele leger werd van hem gescheiden en verstrooid. 6 Zij grepen de koning, brachten hem naar de koning van Babel te Ribla, en men velde vonnis over hem: 7 (H) de zonen van Sedekia bracht men voor zijn

(A) **24:12** Jer. 22:24-30; 24:1-10; 29:1,2. (B) **24:15** Eze. 17:12. (C) **24:17** Jer. 37:1; Eze. 17:13. (D) **24:18** Jer. 27:1-22; 28:1-17. (E) **24:20** Eze. 17:15. (F) **25:1** Jer. 21:1-10; 34:1-5; Eze. 24:2. (G) **25:4** Eze. 33:21. (H) **25:7** Eze. 12:13.

ogen ter dood; en hij liet de ogen van Sedekia verblinden en hem met twee koperen kettingen binden; en men bracht hem naar Babel.

8 Daarna, in de vijfde maand, op de zevende van de maand - dat was het negentiende jaar van koning Nebukadnessar, de koning van Babel - kwam Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht, de dienaar van de koning van Babel, te Jeruzalem, 9 (A) en verbrandde het huis van JHWH en het koninklijk paleis; alle huizen in Jeruzalem, althans alle huizen van de aanzienlijken, verbrandde hij met vuur. 10 En het leger van de Chaldeeën, dat met de bevelhebber van de lijfwacht was, haalde gezamenlijk de muren rondom Jeruzalem neer. 11 De rest van het volk, die in de stad nog was overgebleven, en de overlopers die naar de koning van Babel overgelopen waren - de rest van de menigte voerde Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht, in ballingschap. 12 Slechts enige van de armen van het land liet de bevelhebber van de lijfwacht achterblijven als wijngaardeniers en als landbouwers.

13 (B) Voorts braken de Chaldeeën de koperen zuilen die in het huis van JHWH waren, aan stukken, en ook de onderstellen en de koperen zee die in het huis van JHWH waren; en zij voerden het koper daarvan naar Babel. 14 (C) Ook de potten, de scheppen, de messen, de schalen en al het koperen gereedschap, waarmee men de dienst verrichtte, namen zij mee. 15 En de vuurpannen, de sprengbekkens, al wat van goud en van zilver was, nam de bevelhebber van de lijfwacht mee. 16 De twee zuilen, de éne zee en de onderstellen die Salomo voor het huis van JHWH gemaakt had - er was geen wegen aan het koper van al deze voorwerpen. 17 Achttien el was de hoogte van de éne zuil; daarop rustte een koperen kapiteel, en de hoogte van het kapiteel bedroeg drie el, en rondom bovenaan het kapiteel was een geheel koperen vlechtwerk aangebracht, versierd met granaatappels. En evenzo was het met het vlechtwerk aan de tweede zuil.

18 Toen nam de bevelhebber van de lijfwacht de opperpriester Seraja, de tweede priester Sefanja, en de drie dorpelwachters; 19 en uit de stad nam hij één hoveling, die het bevel had over de strijders, en vijf mannen uit de onmiddellijke omgeving van de koning, die in de stad aangetroffen werden, en de schrijver van de legeroverste, die het volk van het land tot de krijgsdienst opriep, en zestig mannen uit het volk van het land, die binnen de stad aangetroffen werden. 20 Dezen nam Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht, en hij bracht hen tot de koning van Babel te Ribla; 21 de koning van Babel bracht hen ter dood te Ribla in het land van Hamat. Zo werd Juda uit zijn land in ballingschap weggevoerd. 22 (D) Over de rest van het volk in het land van Juda, die hij had laten overblijven, stelde Nebukadnessar, de koning van Babel, Gedalja aan, de zoon van Achikam, de zoon van Safan. 23 Toen al de legeroversten met hun mannen hoorden, dat de koning van Babel Gedalja had aangesteld, kwamen zij tot Gedalja te Mispa, namelijk Jismaël, de zoon van Netanja, Jochanan, de zoon van Kareach, Seraja, de zoon van de Netofatiet Tanchumet, en Jaäzanja, de zoon van de Maäkatiet, zij met hun mannen. 24 En Gedalja zwoer hun en hun mannen en zei tot hen: u hoeft niet bang te zijn voor de dienaren van de Chaldeeën; blijft in het land wonen en weest de koning van Babel onderworpen, dan zal het u wél gaan.

25 (E) Maar het gebeurde in de zevende maand, dat Jismaël, de zoon van Netanja, de zoon van Elisama, een man van koninklijken bloede, kwam met tien mannen bij zich; zij sloegen Gedalja dood, en tevens de Judeeërs en de Chaldeeën, die bij hem te Mispa waren. 26 (F) Toen ging het hele volk, klein en groot, met de legeroversten op weg, en zij kwamen in Egypte; want zij waren bang voor de Chaldeeën.

(A) **25:9** 1Kon. 9:8. (B) **25:13 a** 1Kon. 7:15-26; 2Kron. 3:15-17. **25:13 b** 1Kon. 7:23-26; 2Kron. 4:2-5. (C) **25:14** 1Kon. 7:45; 2Kron. 4:16. (D) **25:22** Jer. 40:7-9. (E) **25:25** Jer. 41:1-3. (F) **25:26** Jer. 43:5-7.

Jojakin ontvangt genade

27 En het gebeurde in het zevenendertigste
jaar van de ballingschap van Jojakin, de koning
van Juda, in de twaalfde maand, op de zevenen-
twintigste van de maand, dat Ewil-Merodak, de
koning van Babel, in het jaar van zijn troonsbe-
stijging, Jojakin, de koning van Juda, genade gaf
en hem uit de gevangenis ontsloeg; 28 hij sprak
vriendelijk met hem en stelde zijn zetel boven
die van de koningen die met hem in Babel waren;
29 hij mocht zijn gevangeniskleding afleggen, en
hij at geregeld aan zijn tafel, zolang hij leefde.
30 En zijn levensonderhoud werd hem geregeld
vanwege de koning verstrekt, zoveel hij elke dag
nodig had, zolang hij leefde.

1 Kronieken

Hebreeuws: Div-reej haj-ja-miem (letterlijk: Woorden van de dagen)

Geslachtsregister van Adam tot Abraham

1 [1] Adam, Set, Enos, [2] Kenan, Mahalalel, Jered,
[3] Henoch, Metuselach, Lamech, [4] Noach,
Sem, Cham en Jafet.
[5] De zonen van Jafet waren: Gomer, Magog,
Madai, Jawan, Tubal, Mesek en Tiras. [6] De zonen
van Gomer: Askenaz, Difat en Togarma. [7] De zonen van Jawan: Elisa en Tarsis, de Kittiërs en de
Rodanieten.
[8] De zonen van Cham waren: Kus en Misraïm,
Put en Kanaän. [9] De zonen van Kus: Seba,
Chawila, Sabta, Rama en Sabteka; de zonen
van Rama: Seba en Dedan. [10] Kus verwekte
ook Nimrod; deze was de eerste, die machtig
werd op aarde. [11] Misraïm verwekte de Ludieten,
de Anamieten, de Lehabieten, de Naftuchieten,
[12] de Patrusieten, de Kasluchieten, uit wie de
Filistijnen zijn voortgekomen, en de Kaftorieten.
[13] En Kanaän verwekte Sidon, zijn eerstgeborene, en Chet, [14] ook de Jebusiet, de Amoriet,
de Girgasiet, [15] de Chiwwiet, de Arkiet, de Siniet,
[16] de Arwadiet, de Semariet en de Hamatiet.
[17] De zonen van Sem waren: Elam, Assur,
Arpaksad, Lud, Aram, Us, Chul, Geter en Mesek.
[18] Arpaksad verwekte Selach, en Selach verwekte Eber. [19] Aan Eber werden twee zonen geboren: de naam van de één was Peleg, want
in zijn dagen werd de aarde verdeeld; en de
naam van zijn broeder was Joktan. [20] En Joktan
verwekte Almodad, Selef, Chasarmawet, Jerach,
[21] Hadoram, Uzal, Dikla, [22] Ebal, Abimaël, Seba,
[23] Ofir, Chawila, en Jobab; deze allen waren de
zonen van Joktan.
[24] Sem, Arpaksad, Selach, [25] Eber, Peleg, Reü,
[26] Serug, Nachor, Terach, [27] Abram - dat is
Abraham.

De nakomelingen van Abraham

[28] De zonen van Abraham waren: Isaak en
Ismaël. [29] Dit zijn hun nakomelingen: de eerstgeborene van Ismaël was Nebajot; voorts Kedar,
Adbeël, Mibsam, [30] Misma en Duma, Massa,
Chadad en Tema, [31] Jetur, Nafis en Kedema; dit
zijn de zonen van Ismaël.
[32] En de zonen van Ketura, Abrahams bijvrouw: zij baarde Zimran, Joksan, Medan,
Midjan, Jisbak en Suach. De zonen van Joksan
nu waren Seba en Dedan; [33] en de zonen van
Midjan: Efa, Efer, Chanok, Abida en Eldaä. Deze
allen waren de zonen van Ketura.
[34] En Abraham verwekte Isaak; de zonen van
Isaak waren Esau en Israël. [35] De zonen van
Esau: Elifaz, Reüel, Jeüs, Jalam en Korach;
[36] de zonen van Elifaz: Teman en Omar, Sefi
en Gatam, Kenaz, Timna en Amalek; [37] de zonen van Reüel: Nachat, Zerach, Samma en Mizza;
[38] en de zonen van Seïr: Lotan, Sobal, Sibon, Ana,
Dison, Eser en Disan. [39] De zonen van Lotan:
Chori en Homam, en de zuster van Lotan was
Timna; de zonen van Sobal: Aljan, Manachat,
Ebal, Sefi en Onam; [40] de zonen van Sibon: Ajja
en Ana; [41] de zonen van Ana: Dison, en de zonen van Dison: Chamran, Esban, Jitran en Keran;
[42] de zonen van Eser: Bilhan, Zaäwan en Jaäkan;
de zonen van Disan: Us en Aran.

Regeerders over Edom

[43] Dit zijn de koningen die over het land
Edom regeerden, voordat er een koning over de
Israëlieten regeerde: Bela, de zoon van Beor; zijn
stad heette Dinhaba. [44] Toen Bela gestorven was,
werd koning in zijn plaats Jobab, de zoon van
Zerach, uit Bosra. [45] Toen Jobab gestorven was,
werd koning in zijn plaats Chusam, uit het land
van de Temanieten. [46] Toen Chusam gestorven

was, werd koning in zijn plaats Hadad, de zoon van Bedad, die Midjan versloeg in het veld van Moab; zijn stad heette Awit. 47 Toen Hadad gestorven was, werd koning in zijn plaats Samla, uit Masreka. 48 Toen Samla gestorven was, werd koning in zijn plaats Saul, uit Rechobot aan de rivier. 49 Toen Saul gestorven was, werd koning in zijn plaats Baäl-Chanan, de zoon van Akbor. 50 Toen Baäl-Chanan gestorven was, werd koning in zijn plaats Hadad; en zijn stad heette Pai. Zijn vrouw heette Mehetabel; zij was de dochter van Matred, de dochter van Me-Zahab. 51 Toen Hadad gestorven was, werden stamhoofden van Edom: Timna, Alja, Jetet, 52 Oholibama, Ela, Pinon, 53 Kenaz, Teman, Mibsar, 54 Magdiël en Iram. Dit zijn de stamhoofden van Edom.

De nakomelingen van Juda

2 1 Dit zijn de zonen van Israël: Ruben, Simeon, Levi en Juda, Issakar en Zebulon, 2 Dan, Jozef en Benjamin, Naftali, Gad en Aser.

3 De zonen van Juda waren: Er, Onan en Sela, een drietal dat hem geboren werd uit de dochter van Sua, de Kanaänitische. Maar Er, de eerstgeborene van Juda, wekte het ongenoegen op van JHWH, en Hij doodde hem. 4 Tamar, zijn schoondochter, baarde hem echter Peres en Zerach. In het geheel waren er vijf zonen van Juda.

5 De zonen van Peres waren: Chesron en Chamul; 6 de zonen van Zerach: Zimri, Etan, Heman, Kalkol en Dera, samen vijf. 7 (A) De zonen van Karmi: Akar, die Israël in het ongeluk stortte, doordat hij zich aan het gebannene vergreep; 8 en de zonen van Etan: Azarja.

9 De zonen, die aan Chesron werden geboren, waren: Jerachmeël, Ram en Kelubai. 10 Ram verwekte Amminadab; Amminadab verwekte Nachson, de vorst van de Judeeërs; 11 Nachson verwekte Salma; Salma verwekte Boaz; 12 Boaz verwekte Obed; Obed verwekte Isaï; 13 en Isaï verwekte Eliab, zijn eerstgeborene, Abinadab, zijn tweede, Sima, zijn derde; 14 Netanel, zijn vierde, Raddai, zijn vijfde; 15 Osem, zijn zesde, David, zijn zevende. 16 Hun zussen waren Seruja en Abigaïl. De zonen van Seruja waren: Absai, Joab en Asaël, drie; 17 Abigaïl baarde Amasa, en de vader van Amasa was de Ismaëliet Jeter.

18 Kaleb nu, de zoon van Chesron, verwekte Jeriot bij zijn vrouw Azuba; en dit zijn haar zonen: Jeser, Sobab en Ardon. 19 Toen Azuba gestorven was, nam Kaleb zich Efrat tot vrouw en deze baarde hem Chur; 20 Chur verwekte Uri, en Uri verwekte Besaleël.

21 Daarna kwam Chesron tot de dochter van Makir, de vader van Gilead - hij nam haar tot vrouw, toen hij zestig jaar oud was -, en zij baarde hem Segub. 22 En Segub verwekte Jaïr; deze bezat drieëntwintig nederzettingen in het land Gilead. 23 Maar Gesur en Aram namen de dorpen van Jaïr in, en eveneens Kenat en onderhorige plaatsen, zestig nederzettingen. Deze alle behoorden aan Makir, de vader van Gilead. 24 Maar na de dood van Chesron in Kaleb-Efrata baarde de vrouw van Chesron, Abia, hem ook nog Aschur, de vader van Tekoa.

25 De zonen van Jerachmeël, de eerstgeborene van Chesron, waren: de eerstgeborene Ram, voorts Buna, Oren, Osem en Achia. 26 Jerachmeël had echter nog een andere vrouw, die Atara heette; deze was de moeder van Onam. 27 De zonen van Ram, de eerstgeborene van Jerachmeël, nu waren: Maäs, Jamin en Eker. 28 De zonen van Onam: Sammai en Jada, en de zonen van Sammai: Nadab en Abisur. 29 De vrouw van Abisur heette Abihaïl; deze baarde hem Achban en Molid. 30 De zonen van Nadab waren: Seled en Appaïm; Seled stierf kinderloos; 31 de zonen van Appaïm: Jisi; de zonen van Jisi: Sesan, en de zonen van Sesan: Achlai. 32 De zonen van Jada, de broeder van Sammai: Jeter en Jonatan; Jeter stierf kinderloos; 33 en de zonen van Jonatan: Pelet en Zaza. Dit zijn de zonen van Jerachmeël.

34 En Sesan had geen zonen, maar alleen dochters; wel had Sesan een Egyptische slaaf,

(A) **2:7** Joz. 7:1.

die Jarcha heette. 35 Nu gaf Sesan zijn dochter aan zijn slaaf Jarcha tot vrouw en zij baarde hem Attai. 36 En Attai verwekte Natan, Natan verwekte Zabad, 37 Zabad verwekte Eflal, Eflal verwekte Obed, 38 Obed verwekte Jehu, Jehu verwekte Azarja, 39 Azarja verwekte Cheles, Cheles verwekte Elasa, 40 Elasa verwekte Sisemai, Sisemai verwekte Sallum, 41 Sallum verwekte Jekamja, Jekamja verwekte Elisama.

42 De zonen van Kaleb, de broeder van Jerachmeël, waren: Mesa, zijn eerstgeborene - dat is de vader van Zif -, en de zonen van Maresa, de vader van Hebron. 43 De zonen van Hebron: Korach, Tappuach, Rekem en Sema; 44 Sema verwekte Racham, de vader van Jorkeam, en Rekem verwekte Sammai. 45 De zoon van Sammai was Maon, en Maon was de vader van Bet-Sur. 46 Efa, de bijvrouw van Kaleb, baarde Charan, Mosa en Gazez; Charan nu verwekte Gazez. 47 De zonen van Jodai waren: Regem, Jotam, Gesan, Pelet, Efa en Saäf. 48 Kalebs bijvrouw Maäka had Seber en Tirchana gebaard; 49 ook baarde zij Saäf, de vader van Madmanna, Sewa, de vader van Makbena, en de vader van Giba; en de dochter van Kaleb was Aksa. 50 Dit zijn de zonen van Kaleb. De zonen van Chur, de eerstgeborene van Efrata: Sobal, de vader van Kirjat-Jearim; 51 Salma, de vader van Betlehem, en Charef, de vader van Bet-Gader. 52 Van Sobal, de vader van Kirjat-Jearim, stamden af Haroë en half Menuchot. 53 En de geslachten van Kirjat-Jearim waren: de Jitrieten, de Putieten, de Sumatieten en de Misraïeten; uit deze zijn de Soratieten en de Estaolieten voortgekomen. 54 De zonen van Salma waren: Betlehem, de Netofatieten, Atrot - Bet-Joab, de helft van de Manachtieten en de Sorieten. 55 En de geslachten van de schrijvers die te Jabes woonden, waren: de Tiratieten, de Simatieten, de Sukatieten; dat waren de Kenieten die afstammelingen zijn van Chammat, de vader van het huis van Rekab.

De nakomelingen van David

3 1 Dit waren de zonen van David, die hem geboren werden in Hebron: de eerstgeborene was Amnon, van Achinoam, de Jizreëlitische; de tweede Daniël, van Abigaïl, de Karmelitische; 2 de derde Absalom, de zoon van Maäka, de dochter van Talmai, de koning van Gesur; de vierde Adonia, de zoon van Chaggit; 3 de vijfde Sefatja, van Abital; de zesde Jitream, van zijn vrouw Egla. 4 (A) Zes werden er hem in Hebron geboren, waar hij zeven jaar en zes maanden regeerde. En drieëndertig jaar regeerde hij te Jeruzalem.

5 (B) De volgende werden hem in Jeruzalem geboren: Sima, Sobab, Natan en Salomo - vier van Bat-Sua, de dochter van Ammiël; 6 voorts Jibchar, Elisama, Elifelet, 7 Noga, Nefeg, Jafia, 8 Elisama, Eljada, Elifelet - negen, 9 allen zonen van David, behalve de zonen van de bijvrouwen. Tamar was hun zus.

10 De zoon van Salomo was Rechabeam; zijn zoon was Abia, zijn zoon Asa, zijn zoon Josafat, 11 zijn zoon Joram, zijn zoon Achazja, zijn zoon Joas, 12 zijn zoon Amasja, zijn zoon Azarja, zijn zoon Jotam, 13 zijn zoon Achaz, zijn zoon Hizkia, zijn zoon Manasse, 14 zijn zoon Amon, zijn zoon Josia. 15 De zonen van Josia waren: de eerstgeborene Jochanan, de tweede Jojakim, de derde Sedekia, de vierde Sallum. 16 De zonen van Jojakim: zijn zoon Jechonja en zijn zoon Sidkia.

17 De zonen van Jechonja waren: Assir en zijn zoon Sealtiël; 18 voorts Malkiram, Pedaja, Senassar, Jekamja, Hosama en Nedabja; 19 de zonen van Pedaja: Zerubbabel en Simi; de zonen van Zerubbabel: Mesullam en Chananja - en hun zuster was Selomit -, 20 voorts Chasuba, Ohel, Berekja, Chasadja, Jusab-Chesed, vijf. 21 De zonen van Chananja waren: Pelatja en Jesaja; zijn zoon was Refaja, zijn zoon Arnan, zijn zoon Obadja, en zijn zoon Sekanja. 22 De zonen van Sekanja: Semaja, en de zonen van Semaja: Chattus, Jigal, Bariach, Nearja en Safat,

(A) **3:4** 2Sam. 5:4,5; 1Kon. 2:11; 1Kron. 29:27. (B) **3:5** 2Sam. 11:3.

zes; 23 de zonen van Nearja: Eljoënai, Chizkia en Azrikam, drie; 24 en de zonen van Eljoënai: Hodawjahu, Eljasib, Pelaja, Akkub, Jochanan, Delaja en Anani, zeven.

Andere nakomelingen van Juda

4 1 De zonen van Juda waren: Peres, Chesron, Karmi, Chur en Sobal.
2 Reaja, de zoon van Sobal, verwekte Jachat, en Jachat verwekte Achumai en Lahad; dit zijn de geslachten van de Soratieten.
3 Dit waren de zonen van Etam: Jizreël, Jisma en Jidbas, hun zuster heette Hasselelponi; 4 voorts Penuël, de vader van Gedor, en Ezer, de vader van Chusa. Dit zijn de zonen van Chur, de eerstgeborene van Efrata, de vader van Betlehem.
5 Aschur, de vader van Tekoa, had twee vrouwen: Chela en Naära. 6 En Naära baarde hem Achuzzam, Chefer, de Temenieten en de Achastarieten; dit zijn de zonen van Naära.
7 En de zonen van Chela waren: Seret, Jesochar en Etnan. 8 Kos verwekte Anub en Hassobeba, ook de geslachten van Acharchel, de zoon van Harum.
9 Jabes was de aanzienlijkste onder zijn broeders; zijn moeder had hem Jabes genoemd: want, zei zij, ik heb hem met pijn ter wereld gebracht.
10 Jabes nu riep de God van Israël aan met de woorden: Wil mij toch overvloedig zegenen en mijn gebied vergroten; laat uw hand met mij zijn; weer van mij het kwade, zodat mij geen verdriet treft! En God schonk wat hij had gevraagd.
11 Kelub, de broeder van Sucha, verwekte Mechir; deze was de vader van Eston. 12 En Eston verwekte Bet-Rafa, Paseach en Techinna, de vader van Ir-Nachas; dit waren de mannen van Reka.
13 De zonen van Kenaz waren: Otniël en Seraja; de zonen van Otniël: Chatat en Meonotai;
14 en Meonotai verwekte Ofra. En Seraja verwekte Joab, de vader van de bewoners van het Handwerkersdal, want dezen waren handwerkslieden.
15 De zonen van Kaleb, de zoon van Jefunne, waren: Iru, Ela en Naäm, en de zonen van Ela: Kenaz.
16 De zonen van Jehallelel: Zif, Zifa, Tireja en Asarel.
17 De zonen van Ezra waren: Jeter, Mered, Efer en Jalon. Dit zijn de zonen van Bitja, de dochter van Farao, die Mered tot vrouw genomen had: zij baarde Mirjam, Sammai en Jisbach, de vader van Estemoa. 18 En zijn Judeese vrouw baarde Jered, de vader van Gedor, Cheber, de vader van Soko, en Jekutiël, de vader van Zanoach.
19 De zonen van de vrouw van Hodia, de zuster van Nacham, waren: Abi-Keïla, de Garmiet en Estemoa, de Maäkatiet. 20 De zonen van Simon waren: Amnon, Rinna, Ben-Chanan en Tilon; de zonen van Jisi: Zochet en Ben-Zochet.
21 De zonen van Sela, de zoon van Juda, waren: Er, de vader van Leka, Lada, de vader van Maresa, en de geslachten van de linnenwevers van Bet-Asbea. 22 Voorts Jokim en de mannen van Kozeba; Joas en Saraf die Moab hebben beheerst; en Jasubi-Lechem - dit zijn oude geschiedenissen. 23 Zij waren de pottenbakkers, bewoners van Netaïm en Gedera; zij woonden daar bij de koning en stonden in zijn dienst.

De nakomelingen van Simeon

24 De zonen van Simeon waren: Nemuël, Jamin, Jarib, Zerach en Saul; 25 zijn zoon was Sallum, zijn zoon Mibsam, zijn zoon Misma. 26 En de zonen van Misma: zijn zoon Chammuël, zijn zoon Zakkur, zijn zoon Simi. 27 En Simi had zestien zonen en zes dochters; zijn broeders echter hadden niet vele zonen. Hun hele geslacht was niet zo talrijk als de nakomelingen van Juda.
28 (A) Zij woonden in Berseba, Molada, Chasar-Sual, 29 Bilha, Esem, Tolad, 30 Betuël, Chorma, Siklag, 31 Bet-Hammarkabot, Chasar-Susim, Bet-Biri en Saäraim; dit waren hun steden, totdat David koning werd. 32 En hun nederzettingen waren Etam, Ain, Rimmon, Token en Asan, vijf steden, 33 ook al hun nederzettingen die

(A) **4:28** Joz. 19:2-8.

rondom deze steden lagen, tot aan Baäl. Dit waren hun woonplaatsen. Zij hielden hun eigen geslachtsregisters.

34 En Mesobab, Jamlek, Josa, de zoon van
Amasja, 35 Joël, Jehu - de zoon van Josibja, de
zoon van Seraja, de zoon van Asiël -, 36 Eljoënai,
Jaäkoba, Jesochaja, Asaja, Adiël, Jesimiël, Benaja
37 en Ziza - de zoon van Sifi, de zoon van Allon,
de zoon van Jedaja, de zoon van Simri, de zoon
van Semaja - 38 dezen die met hun naam zijn
genoemd, waren vorsten in hun geslachten. Hun
families breidden zich sterk uit; 39 daarom gingen zij westwaarts van Gedor, tot aan de oostkant van het dal, om weidegrond te zoeken voor
hun kudden. 40 Zij vonden ook vette en vruchtbare weidegrond; het land was zeer uitgestrekt,
en het was rustig en vredig, hoewel zij die daar
voorheen woonden, van Cham afstamden. 41 Degenen, van wie de namen zijn opgetekend, kwamen in de dagen van Jechizkia, de koning van
Juda, en vernielden hun tenten en versloegen de
Meünieten die zich daar bevonden. Zij sloegen
hen met de ban, tot op deze dag, en zij gingen
daar in hun plaats wonen, omdat daar weidegrond was voor hun kudden.

42 Ook ging een deel van de Simeonieten, vijfhonderd man, naar het gebergte Seïr, onder aanvoering van Pelatja, Nearja, Refaja, en Uzziël, de
zonen van Jisi; 43 zij sloegen het overblijfsel van
Amalek, dat ontkomen was; en bleven daar wonen tot op de dag van vandaag.

De Overjordaanse stammen

5 1 (A) De zonen van Ruben, de eerstgeborene
van Israël, want hij was de eerstgeborene,
maar omdat hij het bed van zijn vader had ontwijd, was zijn eerstgeboorterecht geschonken
aan de zonen van Jozef, de zoon van Israël - maar
deze werd niet in het register als eerstgeborene
ingeschreven; 2 (B) wel was Juda de sterkste onder zijn broeders en één uit hem werd tot vorst,
maar het eerstgeboorterecht viel ten deel aan
Jozef -, 3 de zonen dan van Ruben, de eerstgeborene van Israël, waren: Chanok en Pallu, Chesron
en Karmi. 4 (C) En de zonen van Joël: zijn zoon
Semaja, zijn zoon Gog, zijn zoon Simi, 5 zijn
zoon Micha, zijn zoon Reaja, zijn zoon Baäl,
6 en zijn zoon Beëra, welke Tillegatpilneser, de
koning van Assur, wegvoerde; hij was vorst over
de Rubenieten.

7 Zijn broeders, naar hun geslachten, in het
register volgens hun afstamming ingeschreven,
waren: het hoofd Jeïel, Zekarja 8 en Bela, de zoon
van Azaz, de zoon van Sema, de zoon van Joël;
deze woonde in Aroër en tot aan Nebo en Baäl-Meon; 9 en oostwaarts woonde hij langs de rand
van de woestijn die zich van de rivier de Eufraat
af uitstrekt; want in het land Gilead hadden hun
kudden zich vermeerderd. 10 In de dagen van
Saul voerden zij oorlog met de Hagrieten; toen
dezen hun in handen gevallen waren, gingen zij
in hun tenten wonen aan de hele oostzijde van
Gilead.

11 De zonen van Gad woonden tegenover hen
in het land Basan, tot aan Salka. 12 Joël was
het hoofd, Safam de tweede; ook Janai en Safat
hadden hun woonplaats in Basan. 13 Hun broeders, naar families ingedeeld, waren: Michaël,
Mesullam, Seba, Jorai, Jakan, Zia en Eber, zeven.
14 Dezen waren zonen van Abichaïl, de zoon van
Churi, de zoon van Jaroach, de zoon van Gilead,
de zoon van Michaël, de zoon van Jesisai, de
zoon van Jachdo, de zoon van Buz. 15 Achi, de
zoon van Abdiël, de zoon van Guni, was hoofd
van hun familie. 16 Zij woonden dan in Gilead,
in Basan en de daarbij behorende streken, en op
alle weidegronden van Saron tot waar deze eindigen. 17 Zij allen werden in het register ingeschreven ten tijde van Jotam, de koning van Juda, en
van Jerobeam, de koning van Israël.

18 De zonen van Ruben, de Gadieten en de
helft van de stam Manasse, zovelen er weerbaar waren - de mannen die schild en zwaard
droegen, de boog spanden en geoefend waren
in de strijd - waren vierenveertigduizend zevenhonderd zestig man, die in het leger uittrokken.

(A) **5:1** Gen. 35:22; 49:3,4. (B) **5:2** Gen. 49:8-10. (C) **5:4** 2Kon. 15:29.

19 Dezen voerden oorlog met de Hagrieten en
met Jetur, Nafis en Nodab; 20 zij werden in de
strijd tegen hen geholpen, zodat de Hagrieten
met allen die bij hen waren, in hun handen vie-
len; want zij riepen in de strijd tot God en Hij liet
Zich door hen verbidden, omdat zij op Hem had-
den vertrouwd. 21 Zij voerden hun kudden weg:
vijftigduizend kamelen, tweehonderdvijftigdui-
zend schapen, tweeduizend ezels, en ook hon-
derdduizend mensen - 22 want er waren vele
doden gevallen, omdat het een strijd was van-
wege God; - en zij woonden in hun plaats tot aan
de ballingschap.

23 De zonen van de halve stam Manasse woon-
den in dat land; talrijk waren zij van Basan af
tot Baäl-Hermon, Senir en het gebergte Hermon
toe. 24 En dit waren hun familiehoofden: Efer,
Jisi, Eliël, Azriël, Jirmeja, Hodawja en Jachdiël,
dappere helden, mannen van naam, hoofden van
hun families.

25 Maar toen zij ontrouw werden tegenover de
God van hun vaderen en de goden van de vol-
ken van het land, die God vóór hen had ver-
delgd, overspelig naliepen, 26 (A) wekte de God
van Israël de geest op van Pul, de koning van
Assur, namelijk de geest van Tillegatpilneser, de
koning van Assur, en deze voerde hen weg: de
Rubenieten, de Gadieten en de helft van de stam
Manasse. En hij bracht hen naar Chalach, Chabor,
Hara en de rivier van Gozan, waar zij zijn tot op
de dag van vandaag.

Registers van de stam Levi

6 1 (B) De zonen van Levi waren: Gerson, Kehat
en Merari; 2 de zonen van Kehat: Amram,
Jishar, Chebron en Uzziël; 3 de kinderen van
Amram: Aäron, Mozes en Mirjam; en de zonen
van Aäron: Nadab en Abihu, Eleazar en Itamar.

4 Eleazar verwekte Pinechas; Pinechas
verwekte Abisua; 5 Abisua verwekte Bukki;
Bukki verwekte Uzzi; 6 Uzzi verwekte Zerachja;
Zerachja verwekte Merajot; 7 Merajot verwekte
Amarja; Amarja verwekte Achitub; 8 Achitub
verwekte Sadok; Sadok verwekte Achimaäz;
9 Achimaäz verwekte Azarja; Azarja verwekte
Jochanan; 10 Jochanan verwekte Azarja; deze
is het, die het priesterambt bekleedde in de
tempel die Salomo te Jeruzalem gebouwd had.
11 En Azarja verwekte Amarja; Amarja verwekte
Achitub; 12 Achitub verwekte Sadok; Sadok
verwekte Sallum; 13 Sallum verwekte Chilkia;
Chilkia verwekte Azarja; 14 Azarja verwekte
Seraja; Seraja verwekte Josadak. 15 En Josadak
ging mee, toen JHWH (de bewoners) van Juda en
Jeruzalem liet wegvoeren door Nebukadnessar.

16 De zonen van Levi dan waren: Gersom,
Kehat en Merari. 17 Dit zijn de namen van de
zonen van Gersom: Libni en Simi; 18 de zonen
van Kehat: Amram, Jishar, Chebron en Uzziël;
19 de zonen van Merari: Machli en Musi.

En dit zijn de geslachten van de Levieten, naar
hun vaderen. 20 Van Gersom: zijn zoon Libni,
zijn zoon Jachat, zijn zoon Zimma, 21 zijn zoon
Joach, zijn zoon Iddo, zijn zoon Zerach, en zijn
zoon Jeaterai.

22 De zonen van Kehat: zijn zoon Amminadab,
zijn zoon Korach, zijn zoon Assir, 23 zijn zoon
Elkana, zijn zoon Ebjasaf, zijn zoon Assir,
24 zijn zoon Tachat, zijn zoon Uriël, zijn zoon
Uzzia en zijn zoon Saul. 25 De zonen van Elkana:
Amasai, Achimot 26 (en) Elkana; de zonen van
(deze) Elkana: zijn zoon Sofai en zijn zoon
Nachat, 27 zijn zoon Eliab, zijn zoon Jerocham,
zijn zoon Elkana 28 en de zonen van Samuël: de
eerstgeborene (Joël), en de tweede: Abia.

29 De zonen van Merari: Machli, zijn zoon
Libni, zijn zoon Simi, zijn zoon Uzza, 30 zijn
zoon Sima, zijn zoon Chaggia en zijn zoon Asaja.

31 Dit waren degenen die David aanstelde om
de zang in het huis van JHWH te leiden, nadat
de ark haar rustplaats gevonden had; 32 vóór
de tabernakel, de tent der samenkomst, deden
zij dienst als zangers, totdat Salomo het huis
van JHWH bouwde te Jeruzalem; en zij vervul-
den hun ambt overeenkomstig het hun gege-
ven voorschrift. 33 Dit waren dan degenen die

(A) **5:26 a** 2Kon. 15:19. **5:26 b** 2Kon. 15:29. **5:26 c** 2Kon. 17:6. (B) **6:1** Ex. 6:16-19.

hun ambt vervulden, met hun zonen: van de zonen van de Kehatieten: Heman, de zanger, de zoon van Joël, de zoon van Samuël, 34 de zoon van Elkana, de zoon van Jerocham, de zoon van Eliël, de zoon van Toach, 35 de zoon van Suf, de zoon van Elkana, de zoon van Machat, de zoon van Amasai, 36 de zoon van Elkana, de zoon van Joël, de zoon van Azarja, de zoon van Sefanja, 37 de zoon van Tachat, de zoon van Assir, de zoon van Ebjasaf, de zoon van Korach, 38 de zoon van Jishar, de zoon van Kehat, de zoon van Levi, de zoon van Israël.

39 Aan zijn rechterhand stond Asaf, zijn broeder; deze was de zoon van Berekja, de zoon van Sima, 40 de zoon van Michaël, de zoon van Baäseja, de zoon van Malkia, 41 de zoon van Etni, de zoon van Zerach, de zoon van Adaja, 42 de zoon van Etan, de zoon van Zimma, de zoon van Simi, 43 de zoon van Jachat, de zoon van Gersom, de zoon van Levi.

44 Aan de linkerzijde stonden hun broeders, de zonen van Merari: Etan, de zoon van Kisi, de zoon van Abdi, de zoon van Malluk, 45 de zoon van Chasabja, de zoon van Amasja, de zoon van Chilkia, 46 de zoon van Amsi, de zoon van Bani, de zoon van Semer, 47 de zoon van Machli, de zoon van Musi, de zoon van Merari, de zoon van Levi.

48 Hun broeders, de Levieten, waren bestemd voor de hele dienst van de tabernakel, het huis van God. 49 Maar Aäron en zijn zonen hadden tot taak, de offers te brengen op het brandofferaltaar en het reukofferaltaar, en al het werk in het allerheiligste te verrichten en verzoening te doen over Israël, geheel overeenkomstig het gebod van Mozes, de knecht van God. 50 Dit zijn de zonen van Aäron: zijn zoon Eleazar, zijn zoon Pinechas, zijn zoon Abisua, 51 zijn zoon Bukki, zijn zoon Uzzi, zijn zoon Zerachja, 52 zijn zoon Merajot, zijn zoon Amarja, zijn zoon Achitub, 53 zijn zoon Sadok, en zijn zoon Achimaäs.

54 Hun woonplaatsen, de tentenkampen op hun grondgebied, waren de volgende: aan de zonen van Aäron die tot het geslacht van de Kehatieten behoorden - aan wie het (eerste) lot was ten deel gevallen - 55 gaf men Hebron, in het land Juda, met de omliggende weidegronden; 56 maar het akkerland van de stad met de daarbij behorende dorpen had men gegeven aan Kaleb, de zoon van Jefunne. 57 Aan de zonen van Aäron gaf men de vrijstad Hebron, voorts Libna met zijn weidegronden, Jattir, Estemoa met zijn weidegronden, 58 Chilen met zijn weidegronden, Debir met zijn weidegronden, 59 Asan met zijn weidegronden, Bet-Semes met zijn weidegronden; 60 en van de stam Benjamin: Geba met zijn weidegronden, Alemet met zijn weidegronden, Anatot met zijn weidegronden. Al de steden, aan hun geslachten toegewezen, waren dertien steden. 61 En aan de overige zonen van Kehat, die uit deze stam gesproten waren, (gaf men) bij loting tien steden uit de halve stam, namelijk uit de helft van Manasse.

62 Aan de geslachten van de zonen van Gersom (gaf men): uit de stam Issakar, uit de stam Aser, uit de stam Naftali en uit de stam Manasse in Basan: dertien steden. 63 Aan de geslachten van de zonen van Merari (gaf men) bij loting: uit de stam Ruben, uit de stam Gad en uit de stam Zebulon: twaalf steden.

64 Dus gaven de Israëlieten aan de Levieten de steden met haar weidegronden: 65 zij gaven uit de stam van de Judeeërs, uit de stam van de Simeonieten en uit de stam van de Benjaminieten bij loting deze steden, die zij met name noemden.

66 En aan de overige geslachten van de zonen van Kehat - de steden van hun gebied behoorden tot de stam Efraïm - 67 gaf men de vrijstad Sichem met haar weidegronden, in het gebergte van Efraïm, voorts Gezer met zijn weidegronden, 68 Jokmeam met zijn weidegronden, Bet-Choron met zijn weidegronden, 69 Ajjalon met zijn weidegronden, en Gat-Rimmon met zijn weidegronden. 70 En uit de halve stam Manasse: Aner met zijn weidegronden, en Bileam met zijn weidegronden. (Deze steden) waren voor de overige geslachten van de zonen van Kehat.

71 Aan de zonen van Gersom (gaf men) uit het geslacht van de halve stam Manasse: Golan in

Basan met zijn weidegronden en Astarot met zijn weidegronden; 72 uit de stam Issakar: Kedes met zijn weidegronden, Daberat met zijn weidegronden, 73 Ramot met zijn weidegronden en Anem met zijn weidegronden; 74 uit de stam Aser: Masal met zijn weidegronden, Abdon met zijn weidegronden, 75 Chukok met zijn weidegronden en Rechob met zijn weidegronden; 76 en uit de stam Naftali: Kedes in Galila met zijn weidegronden, Chammon met zijn weidegronden en Kirjataïm met zijn weidegronden.

77 Aan de overige zonen van Merari gaf men uit de stam Zebulon: Rimmono met zijn weidegronden en Tabor met zijn weidegronden; 78 en aan de overzijde van de Jordaan bij Jericho, ten oosten van de Jordaan, uit de stam Ruben: Beser in de woestijn met zijn weidegronden, Jahas met zijn weidegronden, 79 Kedemot met zijn weidegronden en Mefaät met zijn weidegronden; 80 en uit de stam Gad: Ramot in Gilead met zijn weidegronden, Machanaïm met zijn weidegronden, 81 Chesbon met zijn weidegronden en Jazer met zijn weidegronden.

De overige stammen

7 1 De zonen van Issakar waren: Tola en Pua, Jasib en Simron, vier. 2 En de zonen van Tola: Uzzi, Refaja, Jeriël, Jachmai, Jibsam en Semuël, familiehoofden van Tola, dappere helden krachtens hun afkomst; hun aantal bedroeg in de dagen van David tweeëntwintigduizend zeshonderd. 3 De zonen van Uzzi waren: Jizrachja, en de zonen van Jizrachja: Michaël, Obadja, Joël, Jissia; in het geheel vijf hoofden. 4 Bij hen behoorden, gelet op hun afstammelingen en families, zesendertigduizend man krijgsbenden; want zij hadden veel vrouwen en kinderen. 5 En hun broeders uit alle geslachten van Issakar, dappere helden, waren allen tezamen, zevenentachtigduizend, in het register ingeschreven.

6 De zonen van Benjamin waren: Bela, Beker en Jediaël, drie. 7 De zonen van Bela: Esbon, Uzzi, Uzziël, Jerimot en Iri, vijf familiehoofden, dappere krijgshelden; hun register (telde) tweeëntwintigduizend vierendertig man. 8 De zonen van Beker: Zemira, Joas, Eliëzer, Eljoënai, Omri, Jeremot, Abia, Anatot en Alemet; deze allen waren zonen van Beker; 9 hun register, naar afstamming en familiehoofden gerangschikt, telde twintigduizend tweehonderd dappere helden. 10 En de zonen van Jediaël waren: Bilhan, en de zonen van Bilhan: Jeüs, Benjamin, Ehud, Kenaäna, Zetan, Tarsis en Achisachar; 11 deze allen, zonen van Jediaël, naar hun familiehoofden gerangschikt, waren dappere krijgshelden: zeventienduizend tweehonderd, die in het leger ten strijde uittrokken. 12 En de Suppim en Chuppim waren zonen van Ir; de Chusim zonen van Acher.

13 De zonen van Naftali waren: Jachasiël, Guni, Jeser en Sallum; kinderen van Bilha.

14 De zonen van Manasse waren: Asriël, die (zijn vrouw) baarde; zijn Aramese bijvrouw baarde Makir, de vader van Gilead. 15 Makir nu nam een vrouw van de Chuppim en Suppim; de naam van zijn zuster was Maäka. De naam van de tweede was Selofchad. Selofchad nu had (alleen) dochters, 16 maar Maäka, de vrouw van Makir, baarde een zoon en noemde hem Peres. Zijn broer heette Seres, en zijn zonen waren Ulam en Rekem. 17 De zonen van Ulam waren: Bedan. Dit zijn de zonen van Gilead, de zoon van Makir, de zoon van Manasse. 18 Zijn zus Moleket baarde Ishod, Abiëzer en Machla. 19 En de zonen van Semida waren: Achjan, Sekem, Likchi en Aniam.

20 De zonen van Efraïm waren: Sutelach, zijn zoon Bered, zijn zoon Tachat, zijn zoon Elada, zijn zoon Tachat, 21 zijn zoon Zabad, zijn zoon Sutelach; voorts Ezer en Elad. En de mannen van Gat, die in het land geboren waren, doodden hen, omdat zij waren gekomen om hun vee te roven. 22 Efraïm dan, hun vader, bedreef vele dagen rouw over hen, en zijn broers kwamen om hem te troosten. 23 Daarna kwam hij tot zijn vrouw, zij werd zwanger en er werd een zoon geboren, die hij Beria noemde, omdat zijn huis door onheil getroffen was. 24 Zijn dochter was Seëra; zij bouwde Beneden- en Boven Bet-Choron, en Uzzen-Seëra. 25 Refach

was zijn zoon; ook Resef, en zijn zoon was
Telach, zijn zoon Tachan, 26 zijn zoon Ladan,
zijn zoon Ammihud, zijn zoon Elisama, 27 zijn
zoon Noen, zijn zoon Jozua. 28 Hun bezittingen
en woonplaatsen waren: Betel met zijn onderhorige plaatsen, in het oosten Naäran, in het westen Gezer met zijn onderhorige plaatsen, Sichem
met zijn onderhorige plaatsen, tot aan Ajja met
zijn onderhorige plaatsen. 29 En tot het bezit van
de Manassieten behoorden: Bet-Sean met zijn onderhorige plaatsen, Taänak met zijn onderhorige
plaatsen, Megiddo met zijn onderhorige plaatsen en Dor met zijn onderhorige plaatsen. Hier
woonden de zonen van Jozef, de zoon van Israël.
30 De zonen van Aser waren: Jimna, Jiswa,
Jiswi en Beria; Serach was hun zuster. 31 De zonen van Beria: Cheber en Malkiël; dit is de vader
van Bir-Zaït. 32 Cheber verwekte Jaflet, Somer en
Chotam, en hun zus Sua. 33 De zonen van Jaflet
waren: Pasak, Bimhal en Aswat; dit waren de zonen van Jaflet. 34 De zonen van Semer: Achi,
Roga, Jechubba en Aram. 35 De zonen van zijn
broeder Helem: Sofach, Jimna, Seles en Amal.
36 De zonen van Sofach: Suach, Charnefer, Sual,
Beri, Jimra, 37 Beser, Hod, Samma, Silsa, Jitran en
Beëra. 38 De zonen van Jeter: Jefunne, Pispa en
Ara. 39 En de zonen van Ulla: Arach, Channiël en
Risja. 40 Al dezen waren zonen van Aser, familiehoofden, uitgelezenen, dappere krijgshelden, de
voornaamste van de vorsten; en in hun register
voor de krijgsdienst stond een getal van zesentwintigduizend man opgeschreven.

Geslachtsregister van Benjamin

8 1 En Benjamin verwekte Bela, zijn eerstgeborene; Asbel, zijn tweede; Achrach, zijn
derde; 2 Nocha, zijn vierde, en Rafa, zijn vijfde.
3 Zonen van Bela waren: Addar, Gera, Abihud,
4 Abisua, Naäman, Achoach, 5 Gera, Sefufan, en
Churam. 6 Dit waren de zonen van Echud - dezen
waren familiehoofden van de inwoners van Geba,
die men wegvoerde naar Manachat: 7 Naäman,
Achia en Gera voerde men weg - hij dan verwekte
Uzza en Achichud.

8 En Sacharaïm kreeg kinderen in het veld van
Moab, nadat hij zijn vrouwen Chusim en Baära
had weggezonden; 9 hij verwekte namelijk bij
zijn vrouw Chodes: Jobab, Sibja, Mesa, Malkam,
10 Jeüs, Sakeja en Mirma; dit waren zijn zonen,
familiehoofden; 11 bij Chusim had hij Abitub en
Elpaäl verwekt. 12 De zonen van Elpaäl waren:
Eber, Misam en Semed; deze bouwde Ono, en Lod
met zijn onderhorige plaatsen.
13 Beria en Sema waren familiehoofden van de
inwoners van Ajjalon; dezen dreven de inwoners
van Gat op de vlucht. 14 Achio, Sasak, Jeremot,
15 ook Zebadja, Arad, Eder, 16 Michaël, Jispa en
Jocha waren de zonen van Beria. 17 Zebadja,
Mesullam, Chizki, Cheber, 18 Jismerai, Jizlia en
Jobab waren de zonen van Elpaäl. 19 Jakim, Zikri,
Zabdi, 20 Eljoënai, Silletai, Eliël, 21 Adaja, Beraja
en Simrat waren de zonen van Simi. 22 Jispan,
Eber, Eliël, 23 Abdon, Zikri, Chanan, 24 Chananja,
Elam, Antotia, 25 Jifdeja en Penuël waren de zonen van Sasak. 26 En Samserai, Secharja, Atalja,
27 Jaäresja, Elia en Zikri waren de zonen van
Jerocham. 28 Dit waren familiehoofden, hoofden
over hun geslachten; zij woonden te Jeruzalem.

Geslachtsregister van Saul

29 Te Gibeon woonden: de vader van Gibeon
- en de naam van zijn vrouw was Maäka -
30 en zijn eerstgeboren zoon Abdon, voorts
Sur, Kis, Baäl, Nadab, 31 Gedor, Achio en Zeker.
32 Miklot verwekte Sima; ook zij gingen, van hun
overige broeders gescheiden, bij hun broeders
in Jeruzalem wonen. 33 En Ner verwekte Kis, Kis
verwekte Saul, Saul verwekte Jonatan, Malkisua,
Abinadab en Esbaäl. 34 De zoon van Jonatan
was Meribbaäl, en Meribbaäl verwekte Micha.
35 De zonen van Micha waren: Piton, Melek,
Tarea en Achaz. 36 Achaz verwekte Jehoadda;
Jehoadda verwekte Alemet, Azmawet en Zimri;
Zimri verwekte Mosa; 37 en Mosa verwekte Bina;
zijn zoon was Rafa, zijn zoon Elasa, zijn zoon
Asel. 38 Asel had zes zonen, van wie de namen
waren: Azrikam, Bokeru, Jismaël, Searja, Obadja
en Chanan; deze allen waren zonen van Asel.
39 De zonen van Esek, zijn broer, waren: Ulam,

zijn eerstgeborene, Jeüs, zijn tweede, Elifelet, zijn derde. 40 De zonen van Ulam waren dappere helden, die de boog spanden, en zij hadden vele kinderen en kleinkinderen: honderd vijftig. Deze allen behoorden tot de zonen van Benjamin.

De bevolking van Jeruzalem

9 1 Heel Israël was in registers opgenomen; zij waren opgeschreven in het boek van de koningen van Israël. De Judeeërs werden naar Babel weggevoerd om hun ontrouw. 2 (A) En de eersten, die weer op hun bezitting in hun steden kwamen wonen, waren gewone Israëlieten, de priesters, de Levieten, en de tempelhorigen.
3 Te Jeruzalem woonden van de zonen van Juda, Benjamin, Efraïm en Manasse: 4 Utai, de zoon van Ammihud, de zoon van Omri, de zoon van Imri, de zoon van Bani, uit de zonen van Peres, de zoon van Juda; 5 van de Silonieten: Asaja, de eerstgeborene, en zijn zonen; 6 en van de zonen van Zerach: Jeüel, en hun broeders; zeshonderd negentig. 7 Van de zonen van Benjamin: Sallu, de zoon van Mesullam, de zoon van Hodawja, de zoon van Hassenua; 8 Jibneja, de zoon van Jerocham; Ela, de zoon van Uzzi, de zoon van Mikri; en Mesullam, de zoon van Sefatja, de zoon van Reüel, de zoon van Jibnia; 9 voorts hun broeders, naar hun afstamming, negenhonderd zesenvijftig. Al deze mannen waren hoofden van hun families.
10 Van de priesters: Jedaja, Jojarib, Jakin, 11 Azarja, de zoon van Chilkia, de zoon van Mesullam, de zoon van Sadok, de zoon van Merajot, de zoon van Achitub, de vorst van het huis van God; 12 Adaja, de zoon van Jerocham, de zoon van Paschur, de zoon van Malkia; Masai, de zoon van Adiël, de zoon van Jachzera, de zoon van Mesullam, de zoon van Mesillemit, de zoon van Altijd; 13 en hun broeders, hoofden van hun families; duizend zevenhonderd zestig, wakkere mannen voor het dienstwerk in het huis van God.
14 Van de Levieten: Semaja, de zoon van Chassub, de zoon van Azrikam, de zoon van Chasabja, uit de zonen van Merari; 15 en Bakbakkar, Cheres, Galal, Mattanja, de zoon van Micha, de zoon van Zikri, de zoon van Asaf, 16 Obadja, de zoon van Semaja, de zoon van Galal, de zoon van Jedutun; en Berekja, de zoon van Asa, de zoon van Elkana, die in de dorpen van de Netofatieten woonde.
17 En de poortwachters: Sallum, Akkub, Talmon en Achiman. Hun broeder Sallum was het hoofd, 18 nog heeft hij zijn plaats bij de Koningspoort aan de oostzijde. Zij waren poortwachters bij de legerplaatsen van de Levieten. 19 Sallum, de zoon van Kore, de zoon van Ebjasaf, de zoon van Korach, en zijn broeders, uit zijn familie, de Korachieten, hadden in het dienstwerk de taak van dorpelwachters bij de tent. Hun vaderen waren immers bij de legerplaats van JHWH bewakers van de ingang geweest; 20 vroeger had Pinechas, de vorst, de zoon van Eleazar, de leiding over hen gehad; JHWH zij met hem! 21 Zekarja, de zoon van Meselemja, was poortwachter bij de ingang van de tent der samenkomst. 22 Het hele getal van hen die uitgekozen waren tot poortwachters bij de dorpels, was tweehonderdentwaalf. In hun dorpen zijn zij in het register opgenomen; David en Samuël, de ziener, hadden hen in hun ambt aangesteld. 23 Zij en hun zonen hielden tot bewaking toezicht op de poorten van het huis van JHWH, de tentwoning. 24 Naar de vier windstreken waren de poortwachters opgesteld: naar het oosten, het westen, het noorden en het zuiden. 25 En hun broeders, in hun dorpen, moesten op bepaalde tijden voor zeven dagen met hen dienst doen, 26 want in dit ambt waren zij de vier voornaamste poortwachters; zij waren Levieten.
Zij hadden ook het opzicht over de vertrekken en de schatkamers van het huis van God; 27 en rondom het huis van God overnachtten

(A) **9:2** Ezra 2:27; Neh. 7:72.

zij, want de bewaking rustte op hen, en ook moesten zij elke morgen openen. 28 En sommigen van hen hadden de zorg voor wat bij de dienst nodig was; zij telden dat, als zij het naar binnen brachten en als zij het weer naar buiten brachten. 29 En anderen van hen waren aangesteld over de voorwerpen, namelijk over al de heilige voorwerpen, en over het fijn meel, de wijn, de olie, de wierook, en de specerijen. 30 Maar priesters bereidden de specerijen tot zalf. 31 En Mattitja, een van de Levieten, - hij was de eerstgeborene van de Korachiet Sallum - had ambtshalve het toezicht op de bereiding van het bakwerk, 32 en enige van de Kehatieten, hun broeders, hadden tot taak, elke Sjabbat het toonbrood neer te leggen. 33 Maar de zangers, die in de vertrekken verbleven, - familiehoofden van de Levieten - dezen waren vrij van andere dienst; het was hun opgedragen dag en nacht met hun werk bezig te zijn.

34 Dit waren de familiehoofden van de Levieten, krachtens hun afkomst hoofden. Dezen woonden te Jeruzalem.

Geslachtsregister van de Gibeonieten

35 Te Gibeon woonden: de vader van Gibeon, Jeïel, - de naam van zijn vrouw was Maäka - 36 en zijn eerstgeboren zoon Abdon; voorts Sur, Kis, Baäl, Ner, Nadab, 37 Gedor, Achio, Zekarja en Miklot. 38 Miklot verwekte Simam; ook zij gingen, van hun overige broeders gescheiden, bij hun broeders in Jeruzalem wonen. 39 Ner verwekte Kis; Kis verwekte Saul; Saul verwekte Jonatan, Malkisua, Abinadab en Esbaäl. 40 De zoon van Jonatan was Meribbaäl, en Meribbaäl verwekte Micha. 41 De zonen van Micha waren Piton, Melek en Tachrea. 42 Achaz verwekte Jara; Jara verwekte Alemet, Azmawet en Zimri; Zimri verwekte Mosa; 43 Mosa verwekte Bina, en zijn zoon was Refaja; zijn zoon Elasa, zijn zoon Asel. 44 En Asel had zes zonen, van wie de namen waren: Azrikam, Bokeru, Jismaël, Searja, Obadja en Chanan. Dit zijn de zonen van Asel.

Sauls dood

10 1 Toen de Filistijnen tegen Israël streden, sloegen de mannen van Israël op de vlucht voor de Filistijnen, en er vielen tal van verslagenen op het gebergte Gilboa. 2 De Filistijnen nu zaten Saul en zijn zonen op de hielen en zij doodden Jonatan, Abinadab en Malkisua, de zonen van Saul. 3 Daarop werd de strijd voor Saul zwaar; toen de boogschutters hem onder schot kregen, beefde hij voor de schutters. 4 En Saul zei tot zijn wapendrager: Trek uw zwaard en doorsteek mij daarmee, opdat niet deze onbesnedenen komen en de spot met mij drijven. Maar zijn wapendrager wilde niet, omdat hij ervoor terugschrok. Daarop nam Saul het zwaard en stortte zich erin. 5 Toen zijn wapendrager zag, dat Saul dood was, stortte ook hij zich in zijn zwaard en stierf. 6 Zo stierf Saul met zijn drie zonen: zijn hele gezin stierf tegelijk met hem. 7 Toen al de mannen van Israël, die in de vlakte woonden, bemerkten, dat men de vlucht genomen had, en dat Saul en zijn zonen dood waren, verlieten zij hun steden en vluchtten, waarna de Filistijnen kwamen en zich daarin vestigden.

8 Toen de Filistijnen de volgende dag de verslagenen kwamen plunderen, vonden zij Saul en zijn zonen liggen op het gebergte Gilboa. 9 Zij plunderden hem, namen zijn hoofd en zijn wapenrusting mee, en zonden boden rond in het land van de Filistijnen om de goede tijding te melden aan hun afgoden en het volk. 10 Zijn wapenrusting legden zij neer in de tempel van hun god, maar zijn schedel hechtten zij aan de tempel van Dagon.

11 Toen heel Jabes in Gilead hoorde al wat de Filistijnen met Saul gedaan hadden, 12 begaven alle strijders zich op weg en namen het lijk van Saul en de lijken van zijn zonen mee; zij brachten ze naar Jabes en begroeven hun gebeente onder de terebint te Jabes, waarna zij zeven dagen vastten.

13 (A) Zo stierf Saul, omdat hij JHWH ontrouw geweest was, omdat hij het woord van JHWH niet in acht had genomen, ja, zelfs de geest van een dode ondervraagd en geraadpleegd had, 14 en niet JHWH had geraadpleegd. Daarom doodde Hij hem en deed het koningschap overgaan op David, de zoon van Isaï.

David wordt koning en verovert Jeruzalem

11 1 Toen kwam heel Israël samen bij David te Hebron, en zei: Zie, wij zijn uw eigen vlees en bloed. 2 Reeds vroeger, al toen Saul koning was, was u het, die Israël deed uittrekken en weer terugbracht; en JHWH, uw God, sprak tot u: U zult mijn volk Israël weiden en vorst zijn over mijn volk Israël. 3 Dus kwamen alle oudsten van Israël bij de koning te Hebron, en David sloot met hen voor het aangezicht van JHWH te Hebron een verbond; daarop zalfden zij David tot koning over Israël, naar het woord van JHWH door de dienst van Samuël.

4 (B) Toen ging David met heel Israël naar Jeruzalem, dat is Jebus; daar woonden de Jebusieten, de bevolking van die landstreek. 5 De inwoners van Jebus hadden tot David gezegd: U komt hier niet binnen - maar David veroverde de burcht Sion, dat is de stad van David. 6 David nu had gezegd: Wie de Jebusieten de eerste slag toebrengt, zal aanvoerder en overste worden. En Joab, de zoon van Seruja, klom het eerst naar boven; daarom werd hij aanvoerder. 7 En David ging in de burcht wonen; hierom noemde men deze de stad van David. 8 Hij versterkte de stad aan alle kanten, van de Millo af en geheel rondom, terwijl Joab het overige deel van de stad herstelde. 9 En David nam steeds toe in grootheid, en JHWH van de legermachten was met hem.

Davids helden

10 Dit zijn de aanvoerders van Davids helden, die hem, samen met heel Israël, krachtig terzijde stonden bij de verwerving van zijn koningschap, om hem, naar het woord van JHWH over Israël, koning te maken. - 11 Dit is dan de opsomming van de helden van David: Jasobam, de zoon van Chakmoni, aanvoerder van de dertig; hij zwaaide zijn speer over driehonderd, die in één keer verslagen waren. 12 En na hem kwam Elazar, de zoon van de Achochiet Dodo; hij behoorde tot de drie helden. 13 Hij was met David in Pas-Dammim, toen de Filistijnen zich daar ten strijde hadden verzameld. Er was een stuk land, waarop overvloedig gerst stond, en het volk vluchtte voor de Filistijnen. 14 Maar zij gingen midden op dat stuk land staan, wisten het te behouden en versloegen de Filistijnen; een grote overwinning schonk JHWH.

15 Eens daalden drie van de dertig aanvoerders af naar de rots, tot David bij de grot van Adullam, terwijl het leger van de Filistijnen in de vlakte Refaïm lag. 16 David bevond zich toen in de vesting en een bezetting van de Filistijnen was toen in Betlehem. 17 En er kwam een verlangen bij David op en hij zei: O, dat iemand mij water te drinken gaf uit de put van Betlehem, die bij de poort is. 18 Toen braken die drie door het leger van de Filistijnen heen, schepten water uit de put van Betlehem, die bij de poort is, namen het mee en brachten het naar David. Maar David wilde het niet drinken, maar goot het uit voor JHWH, en zei: 19 Mag mijn God mij ervoor bewaren, dat ik dit zou doen! Zou ik het bloed van deze mannen drinken, voor de prijs van hun leven? Want met gevaar voor hun leven hebben zij het gebracht. En hij wilde het niet drinken. Dit hebben de drie helden gedaan. 20 Abisai, de broeder van Joab, was het hoofd van de drie. En hij zwaaide zijn speer over driehonderd verslagenen; hij had groot aanzien onder de drie. 21 Onder de drie was hij door de andere twee geëerd, ja, hij was hun overste, maar tot de (eerste) drie reikte hij niet.

22 Benaja, de zoon van Jojada, de zoon van een krijgsman, groot van daden, uit Kabseël, versloeg de twee grote helden van Moab. Ook liet

(A) **10:13 a** 1Sam. 13:8-14; 15:1-24. **10:13 b** Lev. 19:31; 20:6; 1Sam. 28:7,8. (B) **11:4** Joz. 15:63; Richt. 1:21.

hij zich eens, op een dag dat er sneeuw lag, in een kuil zakken en doodde daarin een leeuw. 23 Hij versloeg ook een Egyptenaar, een man van vijf el lengte; in de hand van de Egyptenaar was een speer als een weversboom; maar hij ging met een stok op hem toe, rukte de speer uit de hand van de Egyptenaar en doodde hem met zijn eigen speer. 24 Dit heeft Benaja, de zoon van Jojada, gedaan; hij had groot aanzien onder de drie helden. 25 Maar zie, al was hij onder de dertig geëerd - tot de (eerste) drie reikte hij niet. En David gaf hem het bevel over zijn lijfwacht.

26 Voorts de dappere krijgshelden: Asaël, de broer van Joab; Elchanan, de zoon van Dodo, uit Betlehem; 27 de Haroriet Sammot; de Peloniet Cheles; 28 Ira, de zoon van de Tekoïet Ikkes; de Antotiet Abiëzer; 29 de Chusatiet Sibbekai; de Achochiet Ilai; 30 de Netofatiet Maharai; Cheled, de zoon van de Netofatiet Baäna; 31 Itai, de zoon van Ribai, uit Gibea van de Benjaminieten; de Piratoniet Benaja; 32 Churai uit de dalen van Gaäs; de Arbatiet Abiël; 33 de Bacharumiet Azmawet; de Saälboniet Eljachba; 34 de zonen van de Gizoniet Hasem; Jonatan, de zoon van de Hararíet Sage; 35 Achiam, de zoon van de Hararíet Sakar; Elifal, de zoon van Ur; 36 de Mekeratiet Chefer; de Peloniet Achia; 37 de Karmeliet Chesro; Naärai, de zoon van Ezbai; 38 Joël, de broer van Natan; Mibchar, de zoon van Hagri; 39 de Ammoniet Selek; de Berotiet Nachrai, de wapendrager van Joab, de zoon van Seruja; 40 de Jetriet Ira; de Jetriet Gareb; 41 de Hethiet Uria; Zabad, de zoon van Achlai; 42 Adina, de zoon van de Rubeniet Siza, hoofd van de Rubenieten, en met hem dertig man; 43 Chanan, de zoon van Maäka; de Mitniet Josafat; 44 de Asteratiet Uzzia; Sama en Jeïel, de zonen van de Aroëriet Chotam; 45 Jediaël, de zoon van Simri, en zijn broer de Tisiet Jocha; 46 Eliël, de Machawiet; Jeribai en Josawja, de zonen van Elnaäm; de Moabiet Jitma; 47 Eliël, Obed en Jaäsiël van Mesobaja.

Davids aanhangers te Siklag

12 1 De volgenden zijn het, die tot David kwamen te Siklag, toen hij nog uit de nabijheid van Saul, de zoon van Kis, verbannen was. Ook zij behoorden tot de helden, de helpers in de strijd, 2 met bogen uitgerust, bekwaam om zowel rechter- als linkerhand te gebruiken bij het slingeren van stenen en het schieten met pijl en boog. Uit de stamgenoten van Saul, uit Benjamin, waren het: 3 de aanvoerder Achiëzer en Joas, de zonen van de Gibeatiet Semaä; Jeziël en Pelet, de zonen van Azmawet; Beraka en de Antotiet Jehu; 4 de Gibeoniet Jismaja, één van de dertig helden, die bevel voerde over de dertig; Jirmeja, Jachaziël, Jochanan en de Gederatiet Jozabad; 5 Eluzai, Jerimot, Bealja, Semarja en de Charufiet Sefatja; 6 Elkana, Jissia, Azarel, Joëzer en Josobam, de Korachieten; 7 Joëla en Zebadja, de zonen van Jerocham, uit Gedor.

8 Van de Gadieten voegden zich eveneens sommige bij David in de vesting in de woestijn, dappere helden, strijdvaardige strijders, met schild en speer uitgerust, er uitziende als leeuwen, en vlug als gazellen op de bergen: 9 Ezer, de aanvoerder; Obadja, de tweede; Eliab, de derde; 10 Mismanna, de vierde; Jirmeja, de vijfde; 11 Attai, de zesde; Eliël, de zevende; 12 Jochanan, de achtste; Elzabad, de negende; 13 Jirmeja, de tiende; Makbannai, de elfde. 14 Dezen behoorden tot de zonen van Gad, aanvoerders van het leger; de kleinste reeds woog op tegen honderd, de grootste tegen duizend. 15 Dezen waren het, die in de eerste maand de Jordaan overstaken, toen deze geheel buiten zijn oevers getreden was, en die al de bewoners van de vallei oostwaarts en westwaarts op de vlucht joegen.

16 Toen er enige Benjaminieten en Judeeërs bij de vesting tot David kwamen, 17 ging David hun tegemoet en hij *antwoordde* en zei: Indien u met sjaloom tot mij komt, om mij te helpen, dan wil ik met u één van hart zijn; maar is het om mij te verraden aan mijn tegenstanders, terwijl mijn handen niet met onrecht bevlekt zijn, dan mag

de God van onze vaderen het zien en straffen!
18 Toen vervulde de Geest Amasai, de aanvoerder van de dertig: Van u, o David; met u, zoon van Isaï! sjaloom, sjaloom voor u! En sjaloom voor hem die u helpt! Want u helpt uw God. Toen nam David hen aan en maakte hen tot aanvoerders van de troep.
19 Ook uit Manasse liepen er tot David over, toen hij met de Filistijnen ten strijde trok tegen Saul; dezen heeft hij echter niet geholpen, daar de stadsvorsten van de Filistijnen hem met opzet hadden weggezonden, want zij zeiden: Hij zal ten koste van onze hoofden naar zijn heer Saul overlopen. 20 Toen hij naar Siklag ging, kozen uit Manasse zijn zijde: Adnach, Jozabad, Jediaël, Michaël, Jozabad, Elihu en Silletai, aanvoerders van de duizenden van Manasse. 21 Dezen stonden David terzijde bij het aanvoeren van de troep, want zij waren allen dappere helden en werden oversten in het leger. 22 Want van dag tot dag kwamen er tot David om hem te helpen, tot het een groot leger werd, als een leger van God.

Davids leger te Hebron

23 Dit nu zijn de getallen van de afdelingen van degenen die, ten strijde toegerust, tot David kwamen te Hebron om volgens de belofte van JHWH het koningschap van Saul op hem te doen overgaan: 24 Judeeërs, schild en speer dragend, zesduizend achthonderd ten strijde toegerusten. 25 Van de Simeonieten: dappere helden in de strijd, zevenduizend en honderd. 26 Van de Levieten: vierduizend zeshonderd; 27 voorts Jehojada, een vorst van de Aäronieten, en met hem drieduizend zevenhonderd; 28 en Sadok, een jongeman, een dapper held, met zijn familie: tweeëntwintig oversten. 29 Van de Benjaminieten, de stamgenoten van Saul, drieduizend; het grootste gedeelte van hen was echter tot dusver trouw gebleven aan het huis van Saul. 30 Van de Efraïmieten: twintigduizend achthonderd, dappere helden, mannen van naam in hun families. 31 Van de halve stam Manasse: achttienduizend, met name aangewezen, gekomen om David koning te maken. 32 Van de Issakarieten, die de juiste tijden kenden, zodat zij wisten wat Israël doen moest: tweehonderd aanvoerders van hen met al hun broeders over wie zij het bevel voerden. 33 Van Zebulon, in het leger uitrukkend, toegerust tot de strijd met allerlei wapentuig: vijftigduizend, die zich zonder aarzeling in slagorde zouden opstellen. 34 Van Naftali: duizend oversten, en met hen zevenendertigduizend man met schild en speer. 35 Van de Danieten, toegerust tot de strijd: achtentwintigduizend zeshonderd. 36 Van Aser, in het leger uitrukkend, toegerust tot de krijg: veertigduizend. 37 En van de overzijde van de Jordaan, uit de Rubenieten, de Gadieten en de halve stam Manasse, voorzien van allerlei wapentuig voor de strijd: honderdentwintigduizend.
38 Deze allen, strijders in het gelid opgesteld, kwamen met een volkomen toegewijd hart naar Hebron, om David koning te maken over heel Israël; ook al de overige Israëlieten waren één van zin om David koning te maken. 39 Zij bleven daar bij David drie dagen, etende en drinkende, want hun broeders hadden alles voor hen bereid; 40 ja ook de omwonenden, zelfs tot Issakar, Zebulon en Naftali toe, brachten voedsel aan op ezels, kamelen, muildieren en runderen: meelspijs, vijgenkoeken en rozijnenkoeken, wijn en olie, runderen en kleinvee in grote hoeveelheid, want er was vreugde in Israël.

De ark uit Kirjat-Jearim gehaald

13 1 Nadat David met de oversten over duizend en over honderd, met alle aanzienlijken, had overlegd, 2 zei hij tot de hele gemeente van Israël: Indien u denkt dat het goed is en het naar de wil van JHWH, onze God, is, laten wij dan naar alle kanten boden uitzenden tot onze overige broeders in alle landstreken van Israël, en ook tot de priesters en de Levieten in de steden, waarbij hun weidegronden liggen, dat zij tot ons samenkomen; 3 en laten wij de ark van onze God naar ons overbrengen, want wij hebben in de dagen van Saul geen aandacht aan haar geschonken. 4 En de hele gemeente zei, dat men

zo doen zou, want de zaak was recht in de ogen van het hele volk.
5 (A) Toen riep David heel Israël samen van de Sichor in Egypte af tot aan de weg naar Hamat, om de ark van God uit Kirjat-Jearim te halen. 6 (B) En David trok met heel Israël naar Baäla, naar Kirjat-Jearim, dat tot Juda behoort, om vandaar de ark van God te halen, JHWH, die op de cherubs troont, de ark, waarover de Naam is uitgeroepen. 7 Zij vervoerden de ark van God op een nieuwe wagen, uit het huis van Abinadab, terwijl Uzza en Achio de wagen leidden. 8 En David en heel Israël dansten uit alle macht voor het aangezicht van God, begeleid door zang en door muziek van citers, harpen, tamboerijnen, cimbalen en trompetten.
9 Maar toen zij bij de dorsvloer van Kidon kwamen, strekte Uzza zijn hand uit om de ark te grijpen, daar de runderen uitgleden. 10 De toorn van JHWH ontbrandde tegen Uzza; Hij sloeg hem, omdat hij zijn hand naar de ark had uitgestrekt; hij stierf daar voor Gods aangezicht. 11 David was diep getroffen, omdat JHWH zulk een zware slag aan Uzza had toegebracht; daarom noemt men die plaats Peres-Uzza, tot op de dag van vandaag. 12 In die dagen kreeg David ontzag voor God, en hij zei: Hoe zou ik de ark van God tot mij brengen? 13 Daarom nam David de ark niet bij zich in de stad van David, maar bracht haar onder in het huis van de Gatiet Obed-Edom.
14 (C) En de ark van God bleef drie maanden bij het gezin van Obed-Edom, in zijn huis; en JHWH zegende het huis van Obed-Edom en al wat hij bezat.

Het paleis en het gezin van David

14 1 Chiram, de koning van Tyrus, zond gezanten naar David met cederhout, metselaars en timmerlieden, om een paleis voor hem te bouwen. 2 Toen bemerkte David, dat JHWH hem bevestigd had als koning over Israël, want zijn koningschap werd hoog verheven, ter wille van zijn volk Israël.
3 Ook nam David in Jeruzalem nog meer vrouwen, en verwekte nog meer zonen en dochters.
4 Dit zijn de namen van de kinderen, die hij te Jeruzalem kreeg: Sammua, Sobab, Natan, Salomo, 5 Jibchar, Elisua, Elpelet, 6 Noga, Nefeg, Jafia, 7 Elisama, Beëljada en Elifelet.

David verslaat de Filistijnen

8 Toen de Filistijnen hoorden, dat David tot koning over heel Israël gezalfd was, trokken alle Filistijnen op om zich van David meester te maken. David hoorde het en trok uit hun tegemoet. 9 Toen de Filistijnen gekomen waren en zich verspreid hadden in de vlakte Refaïm, 10 vroeg David God: Zal ik optrekken tegen de Filistijnen, en zult U hen in mijn macht geven? En JHWH antwoordde hem: Trek op, Ik geef hen in uw macht. 11 Zij trokken dan op naar Baäl-Perasim, waar David hen versloeg. En David zei: Door mijn hand is God door mijn vijanden heengebroken, zoals water doorbreekt. Daarom noemde men die plaats Baäl-Perasim. 12 Zij lieten daar zelfs hun goden achter, en op bevel van David verbrandde men die met vuur.
13 Toen de Filistijnen zich opnieuw in de vlakte verspreid hadden, 14 raadpleegde David God opnieuw, en God zei tot hem: Trek niet op, achter hen aan; maak een omtrekkende beweging, zodat u hen kunt aanvallen van de kant van de balsemstruiken. 15 Zodra u een geluid van stappen hoort in de toppen van de balsemstruiken, trek dan uit ten strijde, want dan is God vóór u uitgetrokken om het leger van de Filistijnen te verslaan. 16 David nu deed zoals God hem geboden had, en zij sloegen het leger van de Filistijnen van Gibeon tot Gezer. 17 En Davids naam breidde zich in alle landen uit; JHWH legde de schrik voor hem op alle volken.

De ark overgebracht naar Jeruzalem

15 1 Hij bouwde zich huizen in de stad van David, bereidde een plaats voor de ark van God en spande voor haar een tent. 2 (D) Toen

(A) **13:5** 1Sam. 7:1,2. (B) **13:6** Ex. 25:22. (C) **13:14** 1Kron. 26:4,5. (D) **15:2** Deut. 10:8.

zei David: Niemand mag de ark van God dragen dan alleen de Levieten, want hen heeft JHWH uitverkoren om de ark van JHWH te dragen en Hem voor altijd te dienen.
3 En David riep heel Israël samen te Jeruzalem om de ark van JHWH te brengen naar de plaats die hij voor haar had bereid. 4 David nu vergaderde de zonen van Aäron en de Levieten; 5 van de zonen van Kehat: de overste Uriël en zijn broeders, honderd twintig; 6 van de zonen van Merari: de overste Asaja en zijn broeders, tweehonderd twintig; 7 van de zonen van Gersom: de overste Joël en zijn broeders, honderd dertig; 8 van de zonen van Elisafan: de overste Semaja en zijn broeders, tweehonderd; 9 van de zonen van Chebron: de overste Eliël en zijn broeders, tachtig; 10 van de zonen van Uzziël: de overste Amminadab en zijn broeders, honderd twaalf.
11 Toen riep David de priesters Sadok en Abjatar, en de Levieten Uriël, Asaja, Joël, Semaja, Eliël en Amminadab, 12 en zei tot hen: U, familiehoofden van de Levieten, heiligt u, u en uw broeders, opdat u de ark van JHWH, de God van Israël, kunt brengen naar de plaats die ik voor haar heb bereid. 13 Want daar u het de vorige keer niet gedaan hebt, heeft JHWH, onze God, ons een zware slag toegebracht, omdat wij Hem niet hadden geraadpleegd, zoals het behoorde. 14 Daarom heiligden zich de priesters en de Levieten om de ark van JHWH, de God van Israël, over te brengen. 15 (A) De Levieten nu droegen de ark van God, met draagbomen op hun schouders, zoals Mozes naar het woord van JHWH geboden had.
16 Ook beval David aan de oversten van de Levieten hun broeders, de zangers, op te stellen met muziekinstrumenten, harpen, citers en cimbalen, om luide vreugdeklanken te laten horen. 17 De Levieten stelden op: Heman, de zoon van Joël; en van zijn broeders: Asaf, de zoon van Berekja; en van de zonen van Merari, hun broeders: Etan, de zoon van Kusajahu; 18 en met hen hun broeders van de tweede orde: Zekarja, Ben, Jaäziël, Semiramot, Jechiël, Unni, Eliab, Benaja, Maäseja, Mattitja, Elifelehu, Miknejahu, Obed-Edom en Jeïel, de poortwachters. 19 De zangers Heman, Asaf en Etan met koperen cimbalen om muziek te maken; 20 Zekarja, Aziël, Semiramot, Jechiël, Unni, Eliab, Maäseja en Benaja met harpen, hoog afgestemd; 21 en Mattitja, Elifelehu, Miknejahu, Obed-Edom, Jeïel en Azazjahu met citers, acht tonen lager, ter begeleiding. 22 Kenanja, de overste van de Levieten, ging over het vervoer; hij regelde het vervoer, omdat hij een man van inzicht was. 23 Berekja en Elkana waren poortwachters bij de ark; 24 de priesters Sebanja, Josafat, Netanel, Amasai, Zekarja, Benaja en Eliëzer bliezen op de trompetten voor de ark van God; en Obed-Edom en Jechia waren poortwachters bij de ark.
25 Toen gingen David, de oudsten van Israël en de oversten over duizend heen om met vreugdebetoon de ark van het verbond van JHWH over te brengen uit het huis van Obed-Edom. 26 En nu God de Levieten hielp, die de ark van het verbond van JHWH droegen, offerden zij zeven stieren en zeven rammen. 27 David was gekleed in een mantel van fijn linnen, evenals al de Levieten die de ark droegen, de zangers, en Kenanja, die over het vervoer en de zangers de leiding had; en David droeg een linnen lijfrok. 28 Geheel Israël haalde de ark van het verbond van JHWH onder gejubel en hoorngeschal, met trompetten en cimbalen, spelend op harpen en citers. 29 Toen de ark van het verbond van JHWH bij de stad van David kwam, keek Migal, de dochter van Saul, uit het venster en zag koning David huppelen en dansen, en zij verachtte hem in haar hart.

16 1 Nadat zij de ark van God binnengebracht hadden, zetten zij haar neer midden in de tent die David voor haar gespannen had, en zij brachten brandoffers en vredeoffers voor het aangezicht van God. 2 Toen David gereed was met het brengen van de brandoffers en de vredeoffers, zegende hij het volk in de naam van JHWH 3 en deelde uit aan alle Israëlieten,

(A) **15:15** Ex. 25:14.

mannen zowel als vrouwen, ieder een brood, een stuk vlees en een druivenkoek (of: rozijnenkoek).
4 En hij stelde voor de ark van JHWH dienaren aan uit de Levieten: om JHWH, de God van Israël, te roemen, te loven en te prijzen. 5 Asaf was het hoofd; op hem volgde Zekarja; voorts Jeïel, Semiramot, Jechiël, Mattitja, Eliab, Benaja, Obed-Edom en Jeïel met muziekinstrumenten: harpen en citers: terwijl Asaf op cimbalen, 6 en de priesters Benaja en Jachaziël op trompetten, voortdurend speelden voor de ark van het verbond van God.

Davids lofzang

7 Toen, op die dag, droeg David voor de eerste maal Asaf en zijn broeders op, JHWH te loven:
8 Looft JHWH, roept zijn naam aan, maakt onder de volken zijn daden bekend;
9 zingt Hem, psalmzingt Hem, vertelt over al zijn wonderen.
10 Beroemt u in zijn heilige naam, laat het hart van wie JHWH zoeken, zich verheugen.
11 Vraagt naar JHWH en zijn sterkte, zoekt zijn aangezicht voortdurend.
12 Gedenkt aan de wonderen die Hij heeft gedaan, zijn tekenen en de verordeningen van zijn mond,
13 u nageslacht van Israël, zijn knecht, u kinderen van Jakob, zijn uitverkorenen.
14 Hij, JHWH, is onze God, zijn verordeningen gelden voor de hele aarde;
15 Gedenkt voor altijd aan zijn verbond, - het woord, dat Hij gebood aan duizend geslachten -
16 (A) dat Hij met Abraham sloot, en aan zijn eed aan Isaak;
17 (B) ook stelde Hij het voor Jakob tot een inzetting, voor Israël tot een eeuwig verbond,
18 toen Hij zei: U zal Ik het land Kanaän geven als het u toegemeten erfdeel.
19 Toen zij weinige mensen in getal waren, een kleine menigte en vreemdelingen daarin,
20 en van volk tot volk trokken, van het ene koninkrijk tot de andere natie,
21 (C) liet Hij niet toe, dat enig mens hen verdrukte, en bestrafte Hij koningen omwille van hen:
22 Raakt mijn gezalfden niet aan, en doet mijn profeten geen kwaad.
23 Zingt JHWH, u hele aarde, boodschapt zijn heil van dag tot dag.
24 Vertelt onder de volken zijn heerlijkheid, onder alle natiën zijn wonderen.
25 Want JHWH is groot en zeer te prijzen, ontzagwekkend is Hij boven alle goden;
26 want alle goden van de volken zijn afgoden, maar JHWH heeft de hemelen gemaakt;
27 majesteit en luister zijn voor zijn aangezicht, sterkte en vreugde in de plaats waar Hij woont.
28 Geeft JHWH, u geslachten van de volken, geeft JHWH heerlijkheid en sterkte.
29 Geeft JHWH de heerlijkheid van zijn naam, brengt offer en komt voor zijn aangezicht. Buigt u neer voor JHWH in heilige feestdos,
30 beef voor zijn aangezicht, u hele aarde: vast staat nu de wereld, zodat zij niet wankelt.
31 De hemel verheugt zich, de aarde juicht en men zegt onder de volken: JHWH is Koning.
32 De zee bruist en haar volheid, het veld en al wat daarop is, verheugt zich;
33 dan zullen de bomen van het woud jubelen voor JHWH, want Hij komt om recht te spreken over de aarde.
34 (D) Looft JHWH, want Hij is goed, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid.
35 En zegt: Verlos ons, o God van ons heil, verzamel ons en red ons uit de volken, opdat wij uw heilige naam loven, ons beroemen in uw lof.
36 Geprezen is JHWH, de God van Israël, van eeuwigheid en tot eeuwigheid. En al het volk zei: Amen, en: Loof JHWH.

Maatregelen voor de offerdienst

37 Toen liet hij daar, voor de ark van het verbond van JHWH, Asaf en zijn broeders blijven om voortdurend dienst te doen vóór de ark,

(A) **16:16 a** Gen. 12:7. **16:16 b** Gen. 26:3. (B) **16:17** Gen. 28:13. (C) **16:21** Gen. 20:3-7. (D) **16:34** 2Kron. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Ps. 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jer. 33:11.

zoals het voor elke dag was voorgeschreven;
38 evenzo Obed-Edom en hun broeders, achtenzestig; voorts Obed-Edom, de zoon van Jedutun, en Chosa als poortwachters.
39 De priester Sadok echter, en zijn broeders, de priesters, (liet hij blijven) voor de tabernakel van JHWH op de offerhoogte te Gibeon,
40 om voortdurend 's morgens en 's avonds JHWH brandoffers te brengen op het brandofferaltaar en alles te volbrengen wat voorgeschreven is in de *Torah* van JHWH, die Hij Israël geboden had. 41 Bij hen bevonden zich Heman en Jedutun en de overige uitgelezen mannen, die met name waren aangewezen, om aan te heffen: Looft JHWH, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid. 42 Zij, Heman en Jedutun, hadden bij zich trompetten en cimbalen voor de muzikanten, en instrumenten ter begeleiding van de zang tot eer van God. En de zonen van Jedutun stonden bij de poort.
43 (A) Toen ging het hele volk heen, ieder naar zijn huis, en David keerde terug om zijn gezin te begroeten.

Belofte over Salomo's tempelbouw

17 1 Nadat David in zijn paleis was gaan wonen, zei hij tot de profeet Natan: Zie, ik woon in een cederen paleis, terwijl de ark van het verbond van JHWH onder tentkleden staat.
2 Toen zei Natan tot David: Doe al wat in uw hart is, want God is met u.
3 Maar in die nacht kwam het woord van God tot Natan: 4 Ga, spreek tot mijn knecht David: Zo zegt JHWH: Niet u zult Mij een huis bouwen om in te wonen, 5 want Ik heb in geen huis gewoond van de dag af, dat Ik Israël hierheen voerde, tot nu toe, maar Ik verkeerde steeds in tent en tabernakel. 6 Heb Ik ooit, terwijl Ik door heel Israël rondtrok, tot één van Israëls richters die Ik geboden had mijn volk te weiden, het woord gesproken: Waarom bouwt u Mij niet een huis van cederhout? 7 Nu dan, zo moet u spreken tot mijn knecht, tot David: Zo zegt JHWH van de legermachten: Ik zelf heb u gehaald uit de weide, van achter de schapen, om vorst te zijn over mijn volk Israël, 8 en Ik ben met u geweest overal waar u gegaan bent. Al uw vijanden heb Ik vóór u uitgeroeid. Ook zal Ik u een naam maken zoals die van de groten van de aarde. 9 Ik zal een plaats bepalen voor mijn volk Israël en het planten, zodat het op zijn eigen plaats kan wonen en niet meer opgeschrikt wordt, en zonder dat boosdoeners het mishandelen zoals vroeger, 10 sinds de tijd dat Ik richters over mijn volk Israël heb aangesteld. Ik zal al uw vijanden *onderwerpen*. Ook kondig Ik u aan: JHWH zal u een huis bouwen.
11 Wanneer uw dagen vervuld zijn om tot uw vaderen te gaan, dan zal Ik uw nakomeling na u doen optreden, één van uw zonen, en Ik zal zijn koningschap bevestigen. 12 Die zal Mij een huis bouwen, en Ik zal zijn troon voor altijd bevestigen. 13 (B) Ik zal hem tot een vader zijn en hij zal Mij tot een zoon zijn; mijn goedheid zal Ik niet van hem doen wijken, zoals Ik haar van uw voorganger heb doen wijken. 14 Ik zal hem voor altijd in mijn huis en in mijn koninkrijk aanstellen, en zijn troon zal vast staan voor altijd.
15 Geheel overeenkomstig deze woorden en dit gezicht, heeft Natan tot David gesproken.

Davids dankgebed

16 Toen ging koning David naar binnen, zette zich neer voor het aangezicht van JHWH en zei: Wie ben ik, JHWH God, en wat is mijn huis, dat U mij tot hiertoe gebracht hebt? 17 En dit was nog te weinig in uw ogen, o God; daarom hebt U over het huis van uw knecht gesproken over de verre toekomst, en in mij een rij mensen gezien in opgaande lijn, JHWH God. 18 Wat zou David nog kunnen toevoegen aan de eer, die U uw knecht bewijst? U kent uw knecht. 19 JHWH, ter wille van uw knecht en naar uw hart hebt U al dit grote gedaan en al deze grote dingen verkondigd. 20 JHWH, niemand is U gelijk, en geen God is er behalve U naar al wat wij met onze oren gehoord hebben. 21 En welk volk is zoals

(A) **16:43** 2Sam. 6:19,20. (B) **17:13** 2Cor. 6:18; Heb. 1:5.

Israël, het enige volk op de aarde, dat God Zich tot een volk ging vrijkopen, om Uzelf een naam te maken door grote en vreselijke daden, doordat U vóór uw volk, dat U uit Egypte had vrijgekocht, volken verdreven hebt. 22 U hebt uw volk Israël voor altijd U tot een volk gemaakt, en U, JHWH, was hun tot een God.

23 En nu, JHWH, laat het woord, dat U gesproken hebt over uw knecht en zijn huis, voor altijd bevestigd worden; doe zoals U gesproken hebt. 24 Dan zal uw naam standhouden en groot zijn voor altijd, zodat men zeggen zal: JHWH van de legermachten, de God van Israël, is een God voor Israël; en dan zal het huis van uw knecht David blijvend zijn voor uw aangezicht. 25 Want U, mijn God, hebt aan uw knecht geopenbaard, dat U hem een huis bouwen zult; daarom heeft uw knecht het gewaagd, dit gebed tot U te richten. 26 Nu dan, JHWH, U bent God en U hebt dit goede over uw knecht gesproken; 27 nu heeft het U behaagd het huis van uw knecht te zegenen, zodat het voor altijd, voor uw aangezicht zal zijn. Want U, JHWH, hebt het gezegend, daarom zal het gezegend zijn voor altijd.

Davids overwinningen

18 1 Daarna versloeg David de Filistijnen en *onderwierp* hen; en hij ontnam de Filistijnen Gat en zijn onderhorige plaatsen. 2 Ook versloeg hij Moab, zodat de Moabieten schatplichtige onderdanen van David werden. 3 Voorts versloeg David Hadadezer, de koning van Soba, bij Hamat, toen hij zijn macht ging vestigen bij de rivier de Eufraat. 4 David veroverde op hem duizend wagens, zevenduizend ruiters en twintigduizend man voetvolk; alle wagenpaarden, met uitzondering van honderd, liet David de pezen doorsnijden. 5 Toen kwamen de Arameeërs van Damascus Hadadezer, de koning van Soba, te hulp, maar David versloeg van de Arameeërs tweeëntwintigduizend man. 6 Daarop legde David (een bezetting) in het Aramese rijk van Damascus, en de Arameeërs werden Davids schatplichtige onderdanen. JHWH gaf David de overwinning overal waar hij heentrok. 7 En David nam de gouden schilden die de dienaren van Hadadezer droegen, en bracht ze naar Jeruzalem; 8 (A) en uit Tibchat en Kun, steden van Hadadezer, voerde David zeer veel koper weg; daarvan heeft Salomo de koperen zee gemaakt, de zuilen en de koperen voorwerpen.

9 Toen Toü, de koning van Hamat, hoorde, dat David het hele leger van Hadadezer, de koning van Soba, verslagen had, 10 zond hij zijn zoon Hadoram met allerlei gouden, zilveren en koperen voorwerpen naar koning David om hem naar zijn welstand te vragen en hem ermee te prijzen, dat hij Hadadezer had bestreden en verslagen, want Hadadezer was Toü's tegenstander. 11 Ook deze voorwerpen heiligde koning David aan JHWH, evenals het goud en het zilver, dat hij van alle volken had weggevoerd: van Edom, Moab, de Ammonieten, de Filistijnen en Amalek.

12 (B) Absai, de zoon van Seruja, versloeg Edom in het Zoutdal: achttienduizend man. 13 En hij legde in Edom bezettingen, zodat alle Edomieten onderdanen werden van David. JHWH gaf David de overwinning overal waar hij heentrok.

Davids beambten

14 Toen David over heel Israël koning was geworden, handhaafde hij recht en gerechtigheid onder zijn hele volk. 15 Joab, de zoon van Seruja, voerde het bevel over het leger; Josafat, de zoon van Achilud, was kanselier; 16 Sadok, de zoon van Achitub, en Abimelech, de zoon van Abjatar, waren priesters; Sawsa was schrijver; 17 Benaja, de zoon van Jojada, voerde het bevel over de Keretieten en Peletieten, en de zonen van David waren de voornaamsten die de koning terzijde stonden.

Oorlog tegen Ammonieten en Arameeërs

19 1 Daarna stierf Nachas, de koning van de Ammonieten, en zijn zoon werd koning in zijn plaats. 2 Toen zei David: Ik zal vriend-

(A) **18:8** 1Kon. 7:40-47; 2Kron. 4:11-18. (B) **18:12** Ps. 60:2.

schap betonen aan Chanun, de zoon van Nachas, want zijn vader heeft mij vriendschap betoond. Daarom zond David gezanten om hem zijn deelneming te betuigen wegens het verlies van zijn vader. Maar toen nu de dienaren van David in het land van de Ammonieten bij Chanun gekomen waren om hem zijn deelneming te betuigen, [3] zeiden de vorsten van de Ammonieten tot Chanun: Meent U, dat David uw vader eren wil, nu hij u boden van rouwbeklag gezonden heeft? Veeleer is het, om het land te verkennen en te gronde te richten; zijn dienaren zijn tot u gekomen om het te verspieden, [4] Hierop nam Chanun de dienaren van David gevangen, liet hen scheren, en hun kleren halverwege afsnijden, tot aan de heup, waarna hij hen heenzond. [5] Terwijl zij onderweg waren, bracht men David bericht over deze mannen, waarop hij hun boden tegemoet zond, want de mannen waren diep beschaamd; en de koning beval: Blijft te Jericho, totdat uw baard weer aangegroeid is, en komt dan terug.

[6] Toen de Ammonieten bemerkten, dat zij zichzelf in een kwade reuk hadden gebracht bij David, zonden Chanun en de Ammonieten duizend talenten zilver om uit Mesopotamië, Aram-Maäka en Soba wagens en ruiters te huren. [7] Zij huurden tweeëndertigduizend wagens, en ook de koning van Maäka met zijn krijgsvolk. Dezen kwamen en legerden zich vóór Medeba. Ook de Ammonieten waren uit hun steden bijeengekomen en ten strijde getrokken. [8] Toen David dit hoorde, zond hij Joab uit met het hele leger, de helden. [9] En de Ammonieten rukten uit en schaarden zich in slagorde bij de ingang van de stad, terwijl de koningen die gekomen waren, afzonderlijk in het veld gelegerd waren. [10] Daar Joab bemerkte, dat de aanval hem zowel vóór als achter bedreigde, deed hij een keus uit al de uitgelezen manschappen van Israël, en stelde hen op tegenover de Arameeërs. [11] De rest van de soldaten plaatste hij onder bevel van zijn broer Absai; en zij schaarden zich in slagorde tegenover de Ammonieten. [12] Toen zei hij: Indien de Arameeërs mij te sterk zijn, dan moet u mij te hulp komen; en indien de Ammonieten u te sterk zijn, dan zal ik u te hulp komen. [13] Wees sterk en laten wij ons dapper gedragen voor ons volk en voor de steden van onze God. Mag JHWH doen wat goed is in zijn ogen. [14] Daarop bonden Joab en het krijgsvolk dat bij hem was, de strijd aan met de Arameeërs en zij sloegen voor hem op de vlucht. [15] Toen de Ammonieten zagen, dat de Arameeërs gevlucht waren, sloegen ook zij voor zijn broer Absai op de vlucht en trokken zich terug in de stad. Daarna kwam Joab in Jeruzalem terug.

[16] Toen de Arameeërs zagen, dat zij tegen Israël de nederlaag geleden hadden, zonden zij boden en lieten de Arameeërs die aan de overzijde van de Rivier woonden, uitrukken, en Sofak, de krijgsoverste van Hadadezer, stond aan hun hoofd. [17] Op dit bericht vergaderde David heel Israël, trok de Jordaan over, rukte tegen hen op en stelde zich tegen hen in slagorde op. Toen David zijn slagorde tegenover de Arameeërs tot de strijd had opgesteld, streden zij met hem, [18] maar de Arameeërs sloegen voor Israël op de vlucht, en David doodde van de Arameeërs zevenduizend wagenpaarden en veertigduizend man voetvolk. Ook Sofak, de krijgsoverste, doodde hij. [19] Toen de vazallen van Hadadezer bemerkten, dat zij door Israël verslagen waren, sloten zij vrede met David en onderwierpen zich aan hem; en Aram wilde de Ammonieten niet weer te hulp komen.

20 [1 (A)] In het volgende jaar bracht Joab, tegen de tijd, dat de koningen gewoon zijn ten strijde te trekken, zijn legermacht in het veld, en verwoestte het land van de Ammonieten; daarna rukte hij op en sloeg het beleg voor Rabba, maar David bleef in Jeruzalem. Toen Joab Rabba had veroverd en verwoest, [2] nam David hun koning de kroon van het hoofd. Hij constateerde dat zij een gewicht had van een talent goud; zij bevatte een kostbare steen. Die werd op het hoofd van David gezet. Ook voerde hij

(A) **20:1** 2Sam. 11:1.

zeer veel buit uit de stad weg. 3 Haar bevolking
liet hij naar buiten brengen en in stukken delen
met zagen, ijzeren zwaarden en bijlen; evenzo
deed David met alle steden van de Ammonieten.
Hierop keerde David met al het krijgsvolk naar
Jeruzalem terug.

Strijd tegen de Filistijnen

4 Daarna ontstond er te Gezer een strijd met
de Filistijnen; en de Chusatiet Sibbekai versloeg
toen Sippai, een van de afstammelingen van de
Refaïeten, zodat zij zich moesten *onderwerpen*.
5 (A) Opnieuw was er strijd met de Filistijnen, en
Elchanan, de zoon van Jaïr, versloeg Lachmi, de
broer van de Gatiet Goliat, die een spies had met
een schacht als een weversboom. 6 Opnieuw was
er strijd, bij Gat, en daar was een man van zeer
grote lengte, die zes vingers en zes tenen had,
vierentwintig (in het geheel); ook deze stamde af
van Rafa. 7 Hij hoonde Israël en Jonatan, de zoon
van Sima, Davids broer, versloeg hem. 8 Dezen
stamden af van Rafa te Gat; zij vielen door de
hand van David en zijn dienaren.

Volkstelling en straf - De plaats voor de tempel

21 1 Satan keerde zich tegen Israël en zette
David aan, Israël te tellen. 2 Toen zei
David tot Joab en tot de oversten van het volk:
Gaat Israël tellen van Berseba tot Dan, en brengt
mij de uitslag, opdat ik het getal zal weten.
3 Toen zei Joab: JHWH mag aan zijn volk nog
honderdmaal zoveel toevoegen als er nu zijn.
Zijn zij, mijn heer de koning, niet allen dienaren
van mijn heer? Waarom verlangt mijn heer dit?
Waarom moet daardoor een schuld op Israël ko-
men? 4 Maar het bevel van de koning was sterker
dan Joabs verzet; dus ging Joab heen en trok heel
Israël door, waarna hij te Jeruzalem terugkwam.
5 Toen meldde Joab aan David de uitkomst
van de volkstelling: alle Israëlieten tezamen wa-
ren één miljoen honderdduizend man, die het
zwaard konden voeren; en Juda telde vierhon-
derdzeventigduizend man, die het zwaard kon-
den voeren. 6 Levi en Benjamin echter had hij
niet meegeteld, want het bevel van de koning was
Joab een gruwel.
7 Maar deze zaak was kwaad in de ogen van
God, en Hij sloeg Israël. 8 Toen zei David tot God:
Ik heb zwaar gezondigd, doordat ik dit gedaan
heb; nu dan, doe toch de ongerechtigheid van uw
knecht weg, want ik heb zeer dwaas gehandeld.
9 En JHWH sprak tot Gad, de ziener van David:
10 Ga heen en spreek tot David: Zo zegt JHWH:
drie dingen leg Ik u voor; kies u er één van; dan
zal Ik dat over u doen komen.
11 Daarop kwam Gad bij David en zei tot hem:
Zo zegt JHWH: kies 12 òf drie jaren hongers-
nood, òf drie maanden vluchten voor uw tegen-
standers, terwijl het zwaard van uw vijanden u
achterhaalt, òf drie dagen dat het zwaard van
JHWH, de pest, in het land heerst en de engel
van JHWH in het hele gebied van Israël verderf
brengt. Overweeg dan nu, wat ik mijn Zender
moet antwoorden. 13 Toen zei David tot Gad: Het
is mij zeer bang te moede; laat mij toch vallen in
de hand van JHWH, want zijn barmhartigheid is
zeer groot; maar laat mij niet vallen in de hand
van mensen.
14 Dus bracht JHWH de pest over Israël,
en er vielen van Israël zeventigduizend man.
15 Ook zond God een engel naar Jeruzalem om
dat te verdelgen, maar zodra hij daarmee begon,
zag JHWH het, en het onheil berouwde Hem; Hij
zei tot de verderfengel: Genoeg! Laat nu uw hand
zinken. De engel van JHWH stond toen bij de
dorsvloer van de Jebusiet Ornan.
16 Toen sloeg David zijn ogen op en zag de en-
gel van JHWH staan tussen hemel en aarde, met
in zijn hand het getrokken zwaard, uitgestrekt
over Jeruzalem; en David en de oudsten, in rouw-
gewaad gehuld, wierpen zich op hun aangezicht.
17 Hierna zei David tot God: Was ik het niet, die
bevel gaf het volk te tellen? Ja, ik ben het, die ge-
zondigd en zeer verkeerd gehandeld heb; maar
deze schapen - wat hebben zij gedaan? JHWH,
mijn God, laat uw hand gericht zijn tegen mij en

(A) **20:5** 1Sam. 17:4-7.

mijn familie, maar niet tegen uw volk, om het te slaan.
18 Toen gebood de engel van JHWH Gad, tot David te zeggen, dat deze moest opgaan om een altaar voor JHWH op te richten op de dorsvloer van de Jebusiet Ornan. 19 En David ging heen, naar het woord van Gad, dat deze in de naam van JHWH had gesproken.
20 Ornan nu keerde zich om en zag de engel; zijn vier zonen, die bij hem waren, verborgen zich; Ornan was aan het tarwe dorsen.
21 Toen David bij Ornan kwam, en deze opzag en David bemerkte, kwam hij van de dorsvloer af en boog zich voor David neer met het aangezicht ter aarde. 22 David zei tot Ornan: Geef mij de plaats van de dorsvloer, om daarop een altaar voor JHWH te bouwen; geef ze mij voor de volle prijs, opdat de plaag van het volk mag ophouden. 23 Maar Ornan zei tot David: Neem haar; mijn heer de koning mag doen wat hij denkt dat goed is. Zie, ik geef de runderen ten brandoffer, de dorssleden tot brandhout en de tarwe ten spijsoffer, alles geef ik. 24 Maar koning David zei tot Ornan: Neen, maar ik wil stellig de volle prijs geven, want ik wil niet wat u behoort, aan JHWH opdragen en geen brandoffer brengen dat mij niets kost. 25 En David gaf Ornan voor die plaats zeshonderd gouden sikkels in gewicht. 26 David bouwde daar een altaar voor JHWH, bracht brandoffers, en vredeoffers, en riep tot JHWH, die hem *antwoordde* met vuur uit de hemel op het brandofferaltaar. 27 Toen gaf JHWH de engel bevel, zijn zwaard in de schede te steken.
28 Op dat tijdstip, toen David zag, dat JHWH hem op de dorsvloer van de Jebusiet Ornan *geantwoord* had, offerde hij daar.
29 De tabernakel van JHWH, die Mozes gemaakt had in de woestijn, en het brandofferaltaar stonden in die tijd wel op de hoogte te Gibeon, 30 maar David kon daar niet voor God verschijnen om Hem te zoeken, want hij was bevangen door schrik voor het zwaard van de engel van JHWH.

22 1 Toen zei David: Dit is het huis van JHWH God, en dit is het brandofferaltaar voor Israël.

Voorbereiding voor de tempelbouw

2 David nu beval, de vreemdelingen die in het land van Israël waren, bijeen te brengen, en hij stelde steenhouwers aan om steenblokken te hakken voor de bouw van het huis van God. 3 David liet een grote hoeveelheid ijzer gereed leggen voor de spijkers van de deurvleugels van de poorten en voor de krammen; ook zoveel koper, dat het niet te wegen was; 4 voorts cederbomen zonder tal, want de Sidoniërs en de Tyriërs brachten David cederbomen in menigte. 5 Want David dacht: Mijn zoon Salomo is nog een tengere knaap, terwijl het huis dat voor JHWH gebouwd zal worden, zo groot moet zijn, dat het de roem en pracht van alle landen te boven gaat; ik wil dus voorbereidingen voor hem treffen. Daarom trof David vóór zijn dood uitgebreide voorbereidingen.
6 Toen ontbood hij zijn zoon Salomo en droeg hem op, een huis te bouwen voor JHWH, de God van Israël, 7 (A) en David zei tot Salomo: Mijn zoon, ik zelf had het voornemen een huis te bouwen voor de naam van JHWH, mijn God, 8 maar het woord van JHWH kwam tot mij: U hebt veel bloed vergoten en grote oorlogen gevoerd; u mag voor mijn naam geen huis bouwen, omdat u veel bloed voor mijn aangezicht ter aarde hebt doen vloeien. 9 Zie, u zal een zoon geboren worden; hij zal een man van rust zijn, Ik zal hem rust geven van al zijn vijanden rondom. Want hij zal Salomo heten, en Ik zal vrede en rust in Israël geven in zijn dagen. 10 Die zal een huis bouwen voor mijn naam; hij zal Mij tot een zoon zijn, en Ik hem tot een vader; Ik zal zijn koninklijke troon in Israël voor altijd bevestigen.
11 Nu dan, mijn zoon, JHWH zal met u zijn, opdat u het huis van JHWH, uw God, voorspoedig

(A) **22:7** 2Sam. 7:1-16; 1Kron. 17:1-14.

zult kunnen bouwen, zoals Hij over u gesproken heeft. 12 Voorwaar, mag JHWH u verstand en inzicht geven, en u over Israël stellen, opdat u de *Torah* van JHWH, uw God, onderhoudt. 13 (A) Dan zult u voorspoed hebben, indien u stipt onderhoudt de inzettingen en de verordeningen, die JHWH Mozes geboden heeft Israël op te leggen. Wees sterk en moedig; vrees niet en wees niet verschrikt.

14 Zie, ik heb bij al mijn ellende, voor het huis van JHWH gereed gelegd: honderdduizend talenten goud, een miljoen talenten zilver; zoveel koper en ijzer dat het niet te wegen is, ook hout en stenen heb ik gereed gelegd; en u moet dit nog aanvullen. 15 Bovendien staan u ter beschikking een menigte werklieden: steenhouwers, metselaars, timmerlieden, en allerlei vaklieden voor alle soorten werk 16 in goud, zilver, koper en ijzer, zonder tal. Sta op, aan de arbeid! JHWH is met u.

17 En David gebood al de oversten van Israël zijn zoon Salomo te helpen: 18 Is niet JHWH uw God met u, en heeft Hij u niet aan alle kanten rust gegeven? Hij heeft immers de inwoners van het land in mijn macht gegeven, zodat het land onderworpen is voor het aangezicht van JHWH en van zijn volk. 19 Zet nu uw hart en uw ziel erop, JHWH, uw God, te zoeken. Sta op! Bouwt het heiligdom van JHWH God, opdat men de ark van het verbond van JHWH en de heilige voorwerpen van God naar het huis kan brengen, dat voor de naam van JHWH gebouwd wordt.

Indeling en taak van de Levieten

23 1 (B) Toen David oud geworden was en van het leven verzadigd, maakte hij zijn zoon Salomo koning over Israël, 2 en hij vergaderde alle oversten van Israël, de priesters en de Levieten. 3 De Levieten nu van dertig jaar oud en daarboven werden geteld, en het getal van hun mannen, hoofd voor hoofd geteld, bedroeg achtendertigduizend. 4 Van dezen moeten er vierentwintigduizend op het werk van het huis van JHWH toezicht houden; zesduizend zullen opzieners en rechters zijn; 5 vierduizend poortwachters; en vierduizend zullen JHWH prijzen op de instrumenten, die ik voor het lofprijzen heb laten maken.

6 Ook verdeelde David hen in afdelingen volgens de zonen van Levi: Gerson, Kehat en Merari. 7 Tot de Gersonieten behoorden Ladan en Simi. 8 De zonen van Ladan waren: het hoofd Jechiël, Zetam en Joël, drie; 9 de zonen van Simi: Selomit, Chaziël en Haran, drie. Dat waren de familiehoofden van Ladan. 10 En de zonen van Simi: Jachat, Zina, Jeüs en Beria; dat waren de zonen van Simi, vier. 11 Jachat was het hoofd, Ziza de tweede; maar Jeüs en Beria hadden niet veel zonen, daarom vormden zij samen één familie, één dienstgroep.

12 De zonen van Kehat waren: Amram, Jishar, Chebron en Uzziël, vier. 13 (C) De zonen van Amram: Aäron en Mozes; Aäron werd afgezonderd, opdat hij voor altijd als allerheiligst geheiligd zou worden, hij met zijn zonen, om offers te ontsteken voor het aangezicht van JHWH, om Hem te dienen en in zijn naam te zegenen voor altijd. 14 Wat Mozes, de man van God, betreft, zijn zonen werden bij de stam Levi gerekend. 15 De zonen van Mozes waren: Gersom en Eliëzer; 16 de zonen van Gersom: Sebuël, het hoofd. 17 De zonen van Eliëzer: Rechabja, het hoofd; en andere zonen had Eliëzer niet, maar de zonen van Rechabja waren buitengewoon talrijk. 18 De zonen van Jishar waren: Selomit, het hoofd; 19 de zonen van Chebron: Jeria, het hoofd; Amarja, de tweede; Jachaziël, de derde; Jekamam, de vierde. 20 De zonen van Uzziël: Micha, het hoofd, en Jissia, de tweede.

21 De zonen van Merari waren: Machli en Musi; de zonen van Machli: Elazar en Kis. 22 Toen Elazar stierf, had hij geen zonen, maar alleen dochters; de zonen van Kis, hun neven, namen ze tot vrouw. 23 De zonen van Musi waren: Machli, Eder en Jeremot, drie.

(A) **22:13** Joz. 1:6-9. (B) **23:1** 1Kon. 1:1-40. (C) **23:13** Ex. 28:1.

24 Dit waren de Levieten naar hun families - de
familiehoofden naar hun telling opgesomd met
hun namen, hoofd voor hoofd - die een taak had-
den bij de dienst van het huis van JHWH, van
twintig jaar oud en daarboven. 25 Want David
had gezegd: JHWH, de God van Israël, heeft zijn
volk rust geschonken, en Hij woont voor altijd
te Jeruzalem; 26 (A) nu hoeven de Levieten de ta-
bernakel en al zijn dienstgerei niet meer te dra-
gen. 27 Immers volgens de laatste bevelen van
David werd het getal van de Levieten gevormd
door hen, die twintig jaar oud waren en daarbo-
ven. 28 (B) Zij stonden dan de zonen van Aäron
terzijde bij de dienst in het huis van JHWH en
gingen over de voorhoven, de vertrekken, de rei-
niging van al het heilige, de werkzaamheden van
de dienst in het huis van God, 29 het toonbrood,
het fijn meel voor het spijsoffer, de ongezuurde
dunne koeken, de bakplaat, het beslag, en alle
inhouds- en lengtematen; 30 en moesten voorts
elke morgen en avond gereedstaan om JHWH te
loven en te prijzen, 31 en ook bij het brengen
van alle brandoffers aan JHWH, op de Sjabbatten,
de nieuwe maanden en de feesten, voortdurend
voor het aangezicht van JHWH staande in een
aantal, als hun voorgeschreven was. 32 Zij moes-
ten aan de tent der samenkomst hun taak ver-
vullen, zowel ten aanzien van het heiligdom als
van Aärons zonen, hun broeders, bij de dienst in
het huis van JHWH.

De indeling van de priesters

24 1 De afdelingen van de zonen van Aäron.
De zonen van Aäron waren Nadab,
Abihu, Eleazar en Itamar. 2 (C) Nadab en Abihu
stierven nog vóór hun vader, zonder zonen te
hebben, zodat Eleazar en Itamar het priester-
ambt bekleedden.
3 David, Sadok - uit de zonen van Eleazar -
en Achimelek - uit de zonen van Itamar - ver-
deelden hen voor hun ambtswerk in dienstgroe-
pen. 4 Toen bleek het, dat de zonen van Eleazar
meer groepshoofden hadden dan de zonen van
Itamar; daarom deelde men hen aldus in: zes-
tien hoofden voor de families van de zonen van
Eleazar, en acht voor de families van de zonen
van Itamar. 5 Men deelde hen in bij loting, de ene
groep zowel als de andere, omdat er oversten
van het heiligdom - oversten van God - zowel on-
der de zonen van Eleazar als onder de zonen van
Itamar waren.
6 En Semaja, de zoon van Netanel, de schrijver,
die tot de Levieten behoorde, schreef hen in ten
overstaan van de koning, de oversten, de pries-
ter Sadok, Achimelek - de zoon van Abjatar - en
van de familiehoofden van de priesters en van
de Levieten; telkens werd één familie van Eleazar
genomen, en dan ook één van Itamar.
7 Het eerste lot nu viel op Jojarib, het tweede
op Jedaja, 8 het derde op Charim, het vierde
op Seorim, 9 het vijfde op Malkia, het zesde op
Miamin, 10 het zevende op Hakkos, het acht-
ste op Abia, 11 het negende op Jesjoea, het
tiende op Sekanja, 12 het elfde op Eljasib, het
twaalfde op Jakim, 13 het dertiende op Chuppa,
het veertiende op Jesebab, 14 het vijftiende op
Bilga, het zestiende op Altijd, 15 het zeven-
tiende op Chezir, het achttiende op Happisses,
16 het negentiende op Petachja, het twintigste op
Jechezkel, 17 het eenentwintigste op Jakin, het
tweeëntwintigste op Gamul, 18 het drieëntwin-
tigste op Delaja, het vierentwintigste op Maäzja.
19 Dit zijn hun dienstgroepen voor hun ambts-
werk, opdat zij het huis van JHWH zouden bin-
nengaan volgens de verordeningen, hun gegeven
door hun vader Aäron, naar wat JHWH, de God
van Israël, hem geboden had.

De families van de Levieten

20 Wat de overige zonen van Levi aangaat:
tot de zonen van Amram behoorden nog
Subaël, tot de zonen van Subaël: Jechdejahu.
21 Wat Rechabja aangaat: tot de zonen van
Rechabja behoorde het hoofd Jissia; 22 tot de
Jisharieten behoorde Selomot; tot de zonen
van Selomot Jachat. 23 De zonen (van Chebron

(A) **23:26** Deut. 10:8. (B) **23:28** Num. 3:5-9. (C) **24:2** Lev. 10:1,2.

waren: het hoofd) Jeria; Amarja, de tweede; Jachaziël, de derde; Jekamam, de vierde. 24 De zonen van Uzziël: Micha; uit de zonen van Micha: Samir. 25 De broeder van Micha was Jissia; uit de zonen van Jissia: Zekarja. 26 De zonen van Merari waren Machli en Musi, de zonen van zijn zoon Jaäziahu. 27 De zonen van Merari uit zijn zoon Jaäziahu: Soham, Zakkur en Ibri. 28 Van Machli: Elazar; deze had geen zonen. 29 Wat Kis aangaat, de zonen van Kis: Jerachmeël. 30 En de zonen van Musi waren Machli, Eder en Jerimot. Dit zijn de zonen van de Levieten volgens hun families. 31 Ook zij wierpen het lot, evenals hun broeders, de zonen van Aäron, ten overstaan van koning David, Sadok, Achimelek en de familiehoofden van de priesters en van de Levieten; het hoofd van elke familie evenzeer als zijn jongste broeder.

De zangers

25 1 Voorts zonderden David en de legeroversten tot de dienst af de zonen van Asaf, Heman en Jedutun, die profeteerden bij het spel van citers, harpen en cimbalen. De lijst van de mannen die dit dienstwerk verrichtten, was de volgende. 2 De zonen van Asaf: Zakkur, Jozef, Netanja, Asarela, zonen van Asaf, onder leiding van Asaf, die profeteerde, daartoe door de koning aangewezen. 3 Jedutun: de zonen van Jedutun: Gedalja, Seri, Jesaja, Chasabja en Mattitja, zes, onder leiding van hun vader Jedutun, die bij het spel van de citer profeteerde onder het loven en prijzen van JHWH. 4 Heman: de zonen van Heman: Bukkiahu, Mattanja, Uzziël, Sebuël, Jerimot, Chananja, Chanani, Eliata, Giddalti, Romamti-Ezer, Josbekasa, Malloti, Hotir en Machaziot. 5 Deze allen waren zonen van Heman, de ziener van de koning, die de woorden van God vertolkte, om de hoorn te verhogen; God had Heman veertien zonen en drie dochters gegeven.

6 Die allen namen, onder leiding van hun vader, deel aan het gezang in het huis van JHWH met cimbalen, harpen en citers, bij de dienst in het huis van God, op aanwijzing van de koning - Asaf, Jedutun en Heman; 7 en hun aantal bedroeg, met inbegrip van hun broeders die onderwezen waren in de zang voor JHWH, allen die volleerd waren: tweehonderd achtentachtig.

8 Zij wierpen het lot voor de regeling van de diensten, de jongste evenzeer als de oudste, de volleerde zowel als de leerling. 9 Het eerste lot - voor Asaf - viel op Jozef; Gedalja was de tweede: hijzelf, zijn broeders en zijn zonen: twaalf. 10 De derde was Zakkur, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 11 de vierde was Jisri, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 12 de vijfde was Netanja, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 13 de zesde was Bukkiahu, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 14 de zevende was Jesarela, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 15 de achtste was Jesaja, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 16 de negende was Mattanja, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 17 de tiende was Simi, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 18 de elfde was Azarel, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 19 de twaalfde was Chasabja, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 20 de dertiende was Subaël, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 21 de veertiende was Mattitja, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 22 de vijftiende was Jeremot, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 23 de zestiende was Chananja, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 24 de zeventiende was Josbekasa, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 25 de achttiende was Chanani, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 26 de negentiende was Malloti, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 27 de twintigste was Eliata, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 28 de eenentwintigste was Hotir, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 29 de tweeëntwintigste was Giddalti, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 30 de drieëntwintigste was Machaziot, zijn zonen en zijn broeders: twaalf; 31 de vierentwintigste was Romamti-Ezer, zijn zonen en zijn broeders: twaalf.

Poortwachters, schatmeesters en opzichters

26 1 De afdelingen van de poortwachters. De Korachieten: Meselemja, de zoon van Kore, uit de zonen van Asaf. 2 Van Meselemja

de zonen: de eerstgeborene Zekarja, de tweede Jediaël, de derde Zebadja, de vierde Jatniël, 3 de vijfde Elam, de zesde Jochanan, de zevende Eljoënai. 4 (A) Van Obed-Edom de zonen: de eerstgeborene Semaja, de tweede Jozabad, de derde Joach, de vierde Sakar, de vijfde Netanel, 5 de zesde Ammiël, de zevende Issakar, de achtste Peülletai; want God had hem gezegend. 6 Aan zijn zoon Semaja werden zonen geboren, die regeerden over hun familie, want zij waren dappere helden. 7 De zonen van Semaja waren Otni, Refaël, Obed, Elzabad met zijn broeders, dappere mannen, Elihu en Semakjahu. 8 Deze allen behoorden tot de zonen van Obed-Edom; zij, hun zonen en hun broeders, dappere mannen, tot de dienst bekwaam: tweeënzestig uit het geslacht Obed-Edom. 9 En van Meselemja, de zonen en broeders, dappere mannen, achttien.

10 Van Chosa, uit de zonen van Merari, de zonen: Simri het hoofd - al was hij niet de eerstgeborene, zijn vader had hem tot hoofd gemaakt -, 11 Chilkia de tweede, Tebaljahu de derde, Zekarja de vierde; de zonen en broeders van Chosa waren samen dertien. 12 Deze afdelingen van de poortwachters, naar de groepshoofden ingedeeld, hadden evenals hun broeders tot taak te dienen in het huis van JHWH. 13 Zij lootten om elke poort, volgens hun families, zowel de jongste als de oudste. 14 Het lot voor de Oostpoort viel op Selemja; toen men het lot wierp voor zijn zoon Zekarja, een verstandig raadsman, viel zijn lot op de Noordpoort. 15 Voor Obed-Edom was de Zuidpoort, en voor zijn zonen de voorraadkamer. 16 Voor Suppim en Chosa de Westpoort, en ook de Salleketpoort bij de oplopende straat, de ene wachtpost tegenover de andere: 17 aan de oostkant (dagelijks) zes Levieten, aan de noordkant dagelijks vier, aan de zuidkant dagelijks vier, en bij de voorraden om beurten twee; 18 bij het bijgebouw aan de westzijde vier aan de straat en twee bij het bijgebouw. 19 Dit waren de afdelingen van de poortwachters van de zonen van Korach en van de zonen van Merari.

20 Hun broeders, de Levieten, die het opzicht hadden over de schatten van het huis van God en over de schatten van de geheiligde voorwerpen, 21 waren de zonen van de Gersoniet Ladan, de familiehoofden van de Gersoniet Ladan: Jechiëli. 22 De zonen van Jechiëli, Zetam en zijn broeder Joël, hadden het opzicht over de schatten van het huis van JHWH. 23 Van de Amramieten, de Jisharieten, de Chebronieten en de Uzziëlieten 24 was Sebuël, de zoon van Gersom, de zoon van Mozes, vorst over de schatten. 25 Zijn verwanten in de lijn van Eliëzer waren: zijn zoon Rechabja, zijn zoon Jesaja, zijn zoon Joram, zijn zoon Zikri en zijn zoon Selomit - 26 deze Selomit en zijn broeders hadden het opzicht over alle schatten van de geheiligde voorwerpen, die koning David en de familiehoofden, de overste over duizend en honderd en de legeroversten, hadden geheiligd. 27 Uit de oorlogsbuit hadden zij ze geheiligd, tot verrijking van het huis van JHWH. 28 Ook stond alles wat de ziener Samuël, Saul, de zoon van Kis, Abner, de zoon van Ner, en Joab, de zoon van Seruja, of wie ook maar, geheiligd hadden, onder toezicht van Selomit en zijn broeders.

29 Uit de Jisharieten waren Kenanja en zijn zonen in de buitendienst als beambten en rechters over Israël werkzaam. 30 Van de Chebronieten hadden Chasabja en zijn verwanten, zeventienhonderd dappere mannen, het opzicht over Israël aan de westzijde van de Jordaan, voor alles wat het werk voor JHWH en de dienst van de koning betrof. 31 Uit de Chebronieten was Jeria het hoofd, van de nakomelingen en families van de Chebronieten; naar hen werd in het veertigste jaar van Davids koningschap onderzoek gedaan, en er werden dappere helden onder hen gevonden in Jazer in Gilead. 32 Zijn verwanten waren dappere mannen, tweeduizend zevenhonderd, familiehoofden. Dezen stelde koning David aan over de Rubenieten, de Gadieten en de

(A) **26:4** 2Sam. 6:11; 1Kron. 13:14.

halve stam van de Manassieten, voor alles wat de dienst van God en de zaken van de koning betrof.

De indeling van het leger - De hoge ambtenaren

27 1 Dit zijn de Israëlieten naar hun getal, de familiehoofden, de oversten over duizend en honderd, en hun beambten, die de koning dienden in alle zaken betreffende de legerafdelingen, waarvan er maandelijks één opkwam en een ander met verlof ging, alle maanden van het jaar door; elke afdeling telde vierentwintigduizend man.
2 Aan het hoofd van de eerste afdeling, voor de eerste maand, stond Jasobam, de zoon van Zabdiël; tot zijn afdeling behoorden vierentwintigduizend man; 3 hij was uit de zonen van Peres, en het hoofd van alle legeroversten in de eerste maand. 4 En over de afdeling van de tweede maand stond Dodai, de Achochiet, en tot zijn afdeling behoorde de vorst Miklot; tot zijn afdeling behoorden vierentwintigduizend man. 5 De derde legeroverste, voor de derde maand, was Benaja, de zoon van Jojada, de hogepriester; tot zijn afdeling behoorden vierentwintigduizend man; 6 deze Benaja was één van de dertig helden en stond aan het hoofd van de dertig; en (tot) zijn afdeling (behoorde) zijn zoon Ammizabad. 7 De vierde, voor de vierde maand, was Asaël, de broeder van Joab, en na hem zijn zoon Zebadja; tot zijn legerafdeling behoorden vierentwintigduizend man. 8 De vijfde, voor de vijfde maand, was de overste Samhut, de Jizrachiet; tot zijn afdeling behoorden vierentwintigduizend man. 9 De zesde, voor de zesde maand, was Ira, de zoon van de Tekoïet Ikkes; tot zijn afdeling behoorden vierentwintigduizend man. 10 De zevende, voor de zevende maand, was de Peloniet Cheles, uit de Efraïmieten; tot zijn afdeling behoorden vierentwintigduizend man. 11 De achtste, voor de achtste maand, was de Chusatiet Sibbekai, van de Zarchieten; tot zijn afdeling behoorden vierentwintigduizend man. 12 De negende, voor de negende maand, was de Antotiet Abiëzer, van de Benjaminieten; tot zijn afdeling behoorden vierentwintigduizend man. 13 De tiende, voor de tiende maand, was de Netofatiet Maharai, van de Zarchieten; tot zijn afdeling behoorden vierentwintigduizend man. 14 De elfde, voor de elfde maand, was de Piratoniet Benaja, van de Efraïmieten; tot zijn afdeling behoorden vierentwintigduizend man. 15 De twaalfde, voor de twaalfde maand, was de Netofatiet Cheldai, die afstamde van Otniël; tot zijn afdeling behoorden vierentwintigduizend man.
16 Aan het hoofd van de stammen van Israël stonden: bij de Rubenieten vorst Eliëzer, de zoon van Zikri; bij de Simeonieten Sefatja, de zoon van Maäka; 17 bij Levi Chasabja, de zoon van Kemuël; bij Aäron Sadok; 18 bij Juda Elihu, een van Davids broeders; bij Issakar Omri, de zoon van Michaël; 19 bij Zebulon Jismaja, de zoon van Obadja; bij Naftali Jerimot, de zoon van Azriël; 20 bij de Efraïmieten Hosea, de zoon van Azazjahu; bij half Manasse Joël, de zoon van Pedaja; 21 bij de halve stam Manasse in Gilead Jiddo, de zoon van Zekarja; bij Benjamin Jaäsiël, de zoon van Abner; 22 bij Dan Azarel, de zoon van Jerocham; dit waren de oversten van Israëls stammen.
23 (A) Nu had David niet opgenomen het getal van hen, die twintig jaar en daarbeneden waren, want JHWH had gezegd, dat Hij Israël talrijk zou maken als de sterren van de hemel, 24 (B) en Joab, de zoon van Seruja, was wel met tellen begonnen, maar had dit niet voleindigd, omdat hierdoor toorn over Israël gekomen was. Daarom is het getal niet opgenomen in de lijst van de kronieken van koning David.
25 Over de voorraden van de koning ging Azmawet, de zoon van Adiël; over de voorraden op het land, in de steden, de dorpen en de torens Jonatan, de zoon van Uzzia. 26 Over de veldarbeiders, die het land moesten bebouwen, ging Ezri, de zoon van Kelub; 27 over de wijngaarden de Ramatiet Simi; over de voorraden

(A) **27:23** Gen. 15:5; 22:17; 26:4. (B) **27:24** 2Sam. 24:15; 1Kron. 21:1-14.

wijn in de wijngaarden echter de Sifmiet Zabdi.
28 Over de olijfbomen en de moerbeivijgenbomen in de Laagte ging de Gederiet Baäl-Chanan, en over de olievoorraden Joas. 29 Over de runderen, die in Saron weidden, ging de Saroniet Sitrai, maar over de runderen in de dalen Safat, de zoon van Adlai. 30 Over de kamelen ging de Ismaëliet Obil; over de ezelinnen de Meronotiet Jechdejahu; 31 en over het kleinvee de Hagriet Jaziz. Deze allen waren de beheerders van de bezittingen van koning David.

32 Jonatan, Davids oom, was raadsheer, een man van inzicht en een schrijver; en Jechiël, de zoon van Chakmoni, was bij de zonen van de koning. 33 Achitofel was eveneens een raadsheer van de koning, terwijl de Arkiet Chusai vriend van de koning was; 34 en na Achitofel: Jojada, de zoon van Benaja, en Abjatar. Krijgsoverste van de koning was Joab.

David draagt Salomo de tempelbouw op

28 1 David riep te Jeruzalem samen alle oversten van Israël, de oversten van de stammen, de oversten van de afdelingen die de koning dienden, de oversten over duizend, de oversten over honderd en de beheerders van alle bezittingen en vee van de koning en van zijn zonen, samen met de hovelingen, de helden en alle weerbare mannen.

2 (A) Toen stond koning David op en zei: Hoort mij aan, mijn broeders en mijn volk. Ikzelf had het voornemen, een huis van rust te bouwen voor de ark van het verbond van JHWH en voor de voetbank van onze God; ik heb de bouw dan ook voorbereid. 3 Maar God heeft tot mij gezegd: U mag voor mijn naam geen huis bouwen, want u bent een krijgsman en u hebt bloed vergoten.
4 Toch heeft JHWH, de God van Israël, mij uit mijn hele familie verkozen om voor altijd koning te zijn over Israël; want Hij verkoos Juda tot een vorst, en uit het huis Juda mijn familie, en onder de zonen van mijn vader heeft Hij een welgevallen gehad aan mij, zodat Hij mij koning maakte over heel Israël. 5 Uit al mijn zonen - want JHWH heeft mij vele zonen gegeven - verkoos Hij mijn zoon Salomo om te zitten op de troon van het koningschap van JHWH over Israël. 6 En Hij zei tot mij: Uw zoon Salomo is het, die mijn huis en mijn voorhoven bouwen zal, want Ik heb Mij hem tot een zoon verkozen, ook zal Ik hem tot een vader zijn; 7 en Ik zal zijn koningschap voor altijd bevestigen, wanneer hij volhardt in het doen van mijn geboden en mijn verordeningen, zoals heden. 8 Nu dan, voor de ogen van heel Israël, de gemeente van JHWH, en ten aanhoren van onze God (zeg ik u): Onderhoudt en onderzoekt alle geboden van JHWH, uw God, opdat u dit goede land mag bezitten, en voor altijd geven tot een erfenis aan uw zonen na u. 9 En u, mijn zoon Salomo, ken de God van uw vader, en dien Hem met een volkomen toegewijd en bereidwillig hart, want JHWH doorzoekt alle harten en doorgrondt al wat er in gedachten opkomt. Indien u Hem zoekt, zal Hij Zich door u laten vinden; maar indien u Hem verlaat, zal Hij u voor eeuwig verwerpen. 10 Zie nu, hoe JHWH u heeft verkozen om een huis tot heiligdom te bouwen; wees sterk en doe het.

11 Toen gaf David aan zijn zoon Salomo het ontwerp van de voorhal met de daarbij behorende gebouwen, schatkamers, bovenvertrekken en binnenzalen, en van het vertrek voor het verzoendeksel; 12 ook het ontwerp van alles wat hij in zijn geest had bedacht: voor de voorhoven van het huis van JHWH, voor alle vertrekken in het rond, voor de schatkamers van het huis van God en voor die van de geheiligde voorwerpen, 13 voor de afdelingen van de priesters en van de Levieten, voor alle dienstwerk in het huis van JHWH, en voor alle voorwerpen voor de dienst in het huis van JHWH. 14 (Hij gaf) het benodigde gewicht aan goud voor alle voorwerpen van elke dienst afzonderlijk en het benodigde gewicht aan zilver voor alle voorwerpen van elke dienst afzonderlijk, 15 namelijk het gewicht voor de gouden kandelaars en hun gouden

(A) **28:2** 2Sam. 7:1-16; 1Kron. 17:1-14.

lampen, overeenkomstig het gewicht van elke kandelaar en de daarbij behorende lampen afzonderlijk, en dat voor de zilveren kandelaars overeenkomstig het gewicht van elke kandelaar en zijn lampen, naar de bestemming van elke kandelaar afzonderlijk; 16 ook het benodigde gewicht aan goud voor de tafels van de toonbroden, elke tafel afzonderlijk, en aan zilver voor de zilveren tafels. 17 Voorts zuiver goud voor de vorken, de sprengbekkens en de kannen; voor de gouden bekers, overeenkomstig het gewicht van elke beker afzonderlijk, en voor de zilveren bekers, overeenkomstig het gewicht van elke beker afzonderlijk. 18 Ook gelouterd goud voor het reukofferaltaar, overeenkomstig het gewicht; en goud voor de afbeelding van de wagen, de cherubs, die met uitgespreide vleugels de ark van het verbond van JHWH moesten bedekken.

19 Alles staat in een geschrift, ontvangen uit de hand van JHWH, waarin Hij mij onderwees over de hele uitvoering van het ontwerp.

20 Toen zei David tot zijn zoon Salomo: Wees sterk en moedig, en doe het: wees niet bang en wees niet verschrikt, want JHWH God, mijn God, is met u. Hij zal u niet begeven en u niet verlaten, totdat al het werk voor de dienst van het huis van JHWH gereed is. 21 Zie, de afdelingen van de priesters en van de Levieten zijn daar voor heel de dienst van het huis van God, en u hebt bij elk soort van werk de beschikking over allerlei gewillige mensen, die bekwaam zijn in elke arbeid; de oversten en het hele volk staan bij alles tot uw dienst.

De bijdrage voor de tempelbouw

29 1 (A) Daarop zei koning David tot de hele gemeente: Mijn zoon Salomo, de enige, door God verkozen, is nog een tengere knaap, en het werk is groot, want deze burcht is niet voor een mens bestemd, maar voor JHWH God. 2 Daarom heb ik, zoveel als ik kon, gereedgelegd voor het huis van mijn God: goud voor de gouden, zilver voor de zilveren, koper voor de koperen, ijzer voor de ijzeren, hout voor de houten voorwerpen, chrysoprasen en vulstenen, zwarte en kleurige stenen, allerlei edelgesteente en wit marmer in menigte. 3 Maar nu schenk ik nog bovendien, uit liefde voor het huis van mijn God, van wat ik zelf aan goud en zilver bezit, aan het huis van mijn God, behalve wat ik voor het heiligdom heb gereedgelegd: 4 drieduizend talenten goud, goud van Ofir, en zevenduizend talenten gelouterd zilver, om de muren van de gebouwen te overtrekken; 5 goud voor de gouden en zilver voor de zilveren voorwerpen, en voor alles wat door de handwerkslieden wordt gemaakt. Wie verklaart zich nu bereid, om heden JHWH zijn gave te schenken?

6 Toen verklaarden zich daartoe bereid de oversten van de families, de oversten van Israëls stammen, de oversten over duizend en honderd en de oversten over het werk van de koning; 7 zij gaven voor de dienst van het huis van God vijfduizend talenten goud en tienduizend darieken; tienduizend talenten zilver; achttienduizend talenten koper en honderdduizend talenten ijzer. 8 Wie edelstenen bij zich had, gaf die, voor de schat van het huis van JHWH, in handen van de Gersoniet Jechiël. 9 Het volk verheugde zich over hun gewilligheid, want zij gaven met een volkomen toegewijd hart vrijwillig aan JHWH; ook koning David verheugde zich met grote vreugde.

Loflied van David

10 Toen prees David JHWH in het zicht van de hele gemeente, en David zei: Geprezen bent U, JHWH, God van onze vader Israël, van eeuwigheid tot eeuwigheid. 11 (B) Van U, o JHWH, is de grootheid en de kracht, de heerlijkheid, de roem en de majesteit, ja, alles wat in de hemel en op de aarde is; van U is de heerschappij, o JHWH, en U bent als hoofd boven alles verheven. 12 Want rijkdom en eer komen van U, en U heerst over alles; in uw hand is sterkte en kracht, en U hebt het in uw macht een ieder groot en sterk te maken.

(A) **29:1** 1Kron. 22:5. (B) **29:11** Mat. 6:13.

13 Nu loven wij U, o onze God, en prijzen wij
uw heerlijke naam. 14 Wie toch ben ik, en wat is
mijn volk, dat wij in staat zouden zijn zulke vrij-
willige gaven te schenken? Want het komt alles
van U, en wij geven het U uit uw hand. 15 Voor-
waar, wij zijn vreemdelingen en bijwoners voor
uw aangezicht, zoals al onze vaderen; als een
schaduw zijn onze dagen op aarde, zonder hoop.
16 JHWH, onze God, al deze rijkdom die wij bij-
eengebracht hebben om U een huis te bouwen
voor uw heilige naam, komt uit uw hand; U be-
hoort het alles. 17 Ik weet, mijn God, dat U het
hart toetst en een welbehagen hebt in oprecht-
heid - ik heb in oprechtheid van mijn hart U dit
alles vrijwillig gegeven; nu heb ik met vreugde
gezien, hoe ook uw volk dat zich hier bevindt, U
vrijwillig gaven bracht. 18 JHWH, God van onze
vaderen Abraham, Isaak en Israël, houd deze ge-
zindheid in het hart van uw volk voor altijd in
stand, en richt hun hart op U. 19 En geef mijn
zoon Salomo een volkomen toegewijd hart, op-
dat hij uw geboden, uw getuigenissen en uw in-
zettingen onderhoudt, het alles volbrengt, en de
burcht, die ik heb ontworpen, bouwt.

Salomo's troonsbestijging - Davids einde

20 Daarop zei David tot de hele gemeente:
Prijst nu JHWH, uw God. Toen prees de hele ge-
meente JHWH, de God van hun vaderen, knielde
en boog zich neer voor JHWH en voor de ko-
ning. 21 De volgende dag slachtten zij voor
JHWH slachtoffers en brachten zij JHWH brand-
offers: duizend stieren, duizend rammen, dui-
zend schapen met de daarbij behorende plengof-
fers, en slachtoffers in menigte voor heel Israël.
22 Zij aten en dronken die dag voor het aan-
gezicht van JHWH met grote vreugde, riepen
Salomo, de zoon van David, voor de tweede
keer tot koning uit en zalfden hem voor JHWH
tot vorst, en voor Sadok tot priester. 23 (A) En
Salomo zette zich op de troon van JHWH als ko-
ning in de plaats van zijn vader David, en hij
was voorspoedig, zodat heel Israël hem gehoor-
zaamde. 24 Alle oversten en helden en ook alle
zonen van koning David betuigden hun trouw
aan koning Salomo. 25 JHWH gaf Salomo een
uitermate groot aanzien bij heel Israël en schonk
hem koninklijke majesteit, zoals geen enkele ko-
ning over Israël vóór hem bezeten had.
26 David, de zoon van Isaï, heeft geregeerd
over heel Israël, 27 (B) en de tijd, die hij over
Israël regeerde, was veertig jaar: in Hebron
regeerde hij zeven, in Jeruzalem drieëndertig
jaar. 28 Toen hij in goede ouderdom, verzadigd
van leven, rijkdom en eer, gestorven was, werd
zijn zoon Salomo koning in zijn plaats.
29 De geschiedenis van koning David, uit vroe-
ger en later tijd, zie, deze staat beschreven in
de geschiedenis van de ziener Samuël, van de
profeet Natan en van de ziener Gad, 30 samen
met zijn hele koninklijke staat en zijn macht,
en met de tijden die over hem en Israël en
over alle koninkrijken van de andere landen zijn
heengegaan.

(A) **29:23** 1Kon. 2:12. (B) **29:27** 2Sam. 5:4,5; 1Kron. 3:4.

2 Kronieken

Hebreeuws: Div-reej haj-ja-miem (letterlijk: Woorden van de dagen)

Het gebed om wijsheid van Salomo

1 1 Salomo, de zoon van David, betoonde zich
krachtig in zijn koningschap; **JHWH**, zijn
God, was met hem en maakte hem uitermate
machtig. 2 Toen vaardigde Salomo een bevel uit
aan heel Israël: aan de oversten over duizend
en over honderd, aan de rechters en aan al
de vorsten van heel Israël, de familiehoofden;
3 en Salomo en de hele gemeente met hem gin-
gen naar de hoogte te Gibeon, want dáár stond
de tent der samenkomst van God, die Mozes, de
knecht van **JHWH**, in de woestijn gemaakt had.
4 (A) De ark van God had David wel uit Kirjat-
Jearim gevoerd naar de plaats die hij voor haar
gereedgemaakt had - want David had voor haar
een tent gespannen in Jeruzalem -, 5 (B) maar het
koperen altaar dat Besaleël, de zoon van Uri, de
zoon van Chur, had gemaakt, had hij vóór de ta-
bernakel van **JHWH** geplaatst. Salomo nu en de
gemeente gingen Hem raadplegen. 6 En Salomo
offerde daar voor het aangezicht van **JHWH** op
het koperen altaar, dat bij de tent der samen-
komst behoorde; hij offerde daarop duizend
brandoffers.
7 In die nacht verscheen God aan Salomo en
zei tot hem: Vraag, wat zal Ik u geven? 8 Toen
zei Salomo tot God: U hebt aan mijn vader David
grote goedheid bewezen en mij in zijn plaats ko-
ning gemaakt. 9 (C) **JHWH** God, laat nu uw woord
tot mijn vader David bewaarheid worden, want
U hebt mij koning gemaakt over een volk, talrijk
als het stof van de aarde. 10 Geef mij nu wijsheid
en kennis, dat ik voor dit volk kan uitgaan en in-
gaan, want wie zal dit grote volk van U kunnen
leiden? 11 Toen zei God tot Salomo: Omdat dit in
uw hart geweest is en u geen rijkdom, schatten
of eer gevraagd hebt, noch het leven van uw ha-
ters, en zelfs geen lang leven, maar wijsheid en
kennis voor u gevraagd hebt, om mijn volk, waar-
over Ik u koning gemaakt heb, te leiden, 12 zo is
de wijsheid en de kennis u gegeven; bovendien
zal Ik u rijkdom, schatten en eer geven, zoals de
koningen vóór u niet gehad hebben en na u niet
zullen hebben. 13 Toen keerde Salomo van de
hoogte te Gibeon, van de tent der samenkomst,
naar Jeruzalem terug, en hij regeerde over Israël.

De welvaart van Salomo

14 (D) Salomo nu bracht wagens en ruiters
bijeen, zodat hij veertienhonderd wagens en
twaalfduizend ruiters had; hij deed hen ver-
blijven in de wagensteden en bij de koning in
Jeruzalem. 15 Ook maakte de koning het zilver
en het goud in Jeruzalem overvloedig als ste-
nen, en de ceders als moerbeivijgen, die in me-
nigte in de Laagte groeien. 16 (E) De levering van
de paarden, die voor Salomo bestemd waren, ge-
beurde uit Egypte en uit Kewe; de handelaars van
de koning haalden ze tegen marktprijs uit Kewe.
17 Een wagen uit Egypte stelden zij echter bij le-
vering op zeshonderd, en een paard op honderd
vijftig eenheden zilver; evenzo voerde men ze
door hun bemiddeling uit naar alle koningen van
de Hethieten en naar de koningen van Aram.

Voorbereidingen voor de tempelbouw

2 1 Salomo beval een tempel te bouwen voor
de naam van **JHWH** en een koninklijk paleis
voor zichzelf. 2 En Salomo wees een getal aan
van zeventigduizend man lastdragers, tachtig-
duizend steenhouwers in het gebergte en drie-
duizend en zeshonderd opzichters over hen.
3 Toen zond Salomo aan Churam, de koning
van Tyrus, de boodschap: (Handel met mij), zo-
als u met mijn vader David gehandeld hebt door

(A) **1:4** 2Sam. 6:1-17; 1Kron. 13:5-14; 15:25-16:1. (B) **1:5** Ex. 38:1-7. (C) **1:9** Gen. 13:16; 28:14. (D) **1:14** 1Kon. 5:6.
(E) **1:16** Deut. 17:16.

hem ceders te zenden, om voor zich een huis te bouwen, waarin hij kon wonen. 4 Zie, ik ga een huis bouwen voor de naam van JHWH, mijn God, om het Hem te heiligen, om voor zijn aangezicht heerlijk ruikend reukwerk te brengen, voortdurend toonbrood, en brandoffers 's morgens en 's avonds, op de Sjabbatten, op de Nieuwemaansdagen en op de Feesten van JHWH, onze God. (1)Dit is een altijddurende verplichting voor Israël. 5 (A) Het huis, dat ik ga bouwen, zal groot zijn, want onze God is groter dan alle goden. 6 Wie zou in staat zijn voor Hem een huis te bouwen, want de hemel, zelfs de hemel der hemelen, kan Hem niet bevatten. Wie ben ik dan, dat ik voor Hem een huis zou bouwen, indien het niet was om voor zijn aangezicht offers te ontsteken? 7 Nu dan, zend mij een man, die bekwaam is in de bewerking van goud, zilver, koper, ijzer, roodpurper, karmozijn en blauwpurper, en die het verstaat graveerwerk te vervaardigen, samen met de vaklieden die bij mij in Juda en in Jeruzalem zijn, en waarvoor mijn vader David gezorgd heeft. 8 Zend mij ook ceder-, cipressen-, en algummimhout van de Libanon, want mij is bekend, dat uw knechten de bomen van de Libanon weten te vellen; en zie, mijn knechten zullen uw knechten helpen 9 hout in overvloed voor mij gereed te maken, want het huis, dat ik ga bouwen, zal groot en wonderbaar zijn. 10 Zie, in ruil voor de houthakkers, die de bomen vellen, geef ik tot voedsel voor uw knechten twintigduizend kor tarwe, twintigduizend kor gerst, twintigduizend bath wijn en twintigduizend bath olie.(2)

11 En Churam, de koning van Tyrus, antwoordde in een schrijven dat hij aan Salomo zond: Omdat JHWH zijn volk liefheeft, heeft Hij u tot koning over hen aangesteld. 12 Voorts zei Churam: Geprezen zij JHWH, de God van Israël, die de hemelen en de aarde gemaakt heeft, daar Hij aan koning David een wijze zoon, met inzicht, heeft gegeven, die een tempel voor JHWH en een koninklijk paleis voor zichzelf bouwen zal.

13 Ik zend u dan een wijs man, met inzicht, Churam-Abi, 14 zoon van een vrouw uit de dochters van Dan, wiens vader een Tyriër was; hij heeft verstand van de bewerking van goud, zilver, koper, ijzer, stenen, hout, roodpurper, blauwpurper, fijn linnen en karmozijn, van het vervaardigen van allerlei graveerwerk en van het ontwerpen van allerlei kunstwerk dat hem wordt opgedragen samen met uw vaklieden en die van mijn heer, uw vader David. 15 Laat dan mijn heer de tarwe en de gerst, de olie en de wijn, die hij heeft toegezegd, aan zijn knechten zenden. 16 Dan zullen wij bomen vellen van de Libanon, zoveel als u nodig hebt, en ze u in vlotten over zee naar Jafo brengen; en u kunt ze naar Jeruzalem vervoeren.

17 Toen telde Salomo al de mannelijke vreemdelingen, die in het land van Israël waren, na de telling die zijn vader David had gehouden, en er bleken er honderddrieënvijftigduizend zeshonderd te zijn. 18 En hij maakte zeventigduizend van hen tot lastdragers en tachtigduizend tot steenhouwers in het gebergte en drieduizend zeshonderd tot opzichters, om het volk aan het werk te zetten.

De tempelbouw van Salomo

3 1 (B) Toen begon Salomo met de bouw van de tempel te Jeruzalem op de berg Moria (3), waar JHWH aan zijn vader David verschenen was; op de plaats die David daarvoor had bestemd, op de dorsvloer van de Jebusiet Ornan. 2 Hij begon met de bouw in de tweede maand, op de tweede dag, in het vierde jaar van zijn regering. 3 Dit is het grondplan van Salomo voor de bouw van het huis van God: de lengte in ellen

(1) **2:4** Zie Leviticus 23. (2) **2:10** 1 kor is circa 425 liter; een bath is circa 25 liter. (3) **3:1** Deze naam bestaat uit 2 delen, nl. Mori en Jah. Er zijn twee uitleggingen over Mori, nl. dat het komt van het werkwoord zien of van het werkwoord onderwijzen. Jah is de verkorte vorm van JHWH, dus Moria kan óf "JHWH onderwijst" óf "JHWH ziet" betekenen.

(A) **2:5** 1Kon. 8:27; 2Kron. 6:18. (B) **3:1** Gen. 22:22.

naar de oude maat was zestig el en de breedte twintig el. 4 De voorhal aan de voorkant was in de lengte langs de breedte van het huis twintig el, en de hoogte honderd twintig; hij overtrok haar van binnen met zuiver goud. 5 Hij betimmerde het grote vertrek met cipressenhout, overtrok dit met fijn goud en bracht daarop palmen en slingers aan. 6 Ter versiering voorzag hij het vertrek van kostbare steen. Het goud was goud van Parwaïm. 7 Aldus overtrok hij het vertrek, de balken, de drempels, zijn wanden en zijn deurvleugels met goud; en op de wanden graveerde hij cherubs.

8 (A) Voorts maakte hij het vertrek van het heilige der heiligen; de lengte ervan, langs de breedte van het huis, was twintig el, en de breedte eveneens twintig el; hij overtrok het met fijn goud van zeshonderd talenten. 9 Het gewicht van de spijkers was vijftig sikkels goud. De bovenvertrekken overtrok hij eveneens met goud. 10 (B) Hij maakte in het vertrek van het heilige der heiligen twee cherubs, beeldhouwwerk, en men overtrok ze met goud. 11 De vleugels van de cherubs hadden een gezamenlijke lengte van twintig el; de ene vleugel van de ene was vijf el en raakte aan de wand van het huis, terwijl de andere vleugel vijf el was en aan de vleugel van de andere cherub raakte. 12 En de ene vleugel van de tweede cherub was vijf el en raakte aan de wand van het huis, terwijl de andere vleugel vijf el was en aansloot aan de vleugel van de eerste cherub. 13 De vleugels van deze cherubs strekten zich twintig el uit; zelf stonden zij op hun voeten met hun aangezichten naar het huis. 14 (C) Hij maakte het voorhangsel van blauwpurper, roodpurper, karmozijn en fijn linnen en bracht daarop cherubs aan. 15 Voorts maakte hij vóór het huis twee zuilen, vijfendertig el hoog, met een kapiteel erbovenop van vijf el. 16 Ook maakte hij slingers om de rand, die hij aanbracht op de top van de zuilen, en hij maakte honderd granaatappels en hechtte ze aan de slingers. 17 Hij stelde de zuilen vóór de tempel, één aan de rechter- en één aan de linkerkant en noemde de rechter Jakin, en de linker Boaz.

4 1 (D) Ook maakte hij een koperen altaar; het was twintig el lang, twintig el breed en tien el hoog. 2 Voorts maakte hij de zee (het wasvat), van gietwerk, tien el van rand tot rand, geheel rond, vijf el hoog, terwijl een meetsnoer van dertig el haar rondom kon omspannen. 3 Om de onderkant heen bevonden zich afbeeldingen van runderen, die haar geheel omgaven, tien el, geheel rondom de zee, twee rijen runderen, in één gietsel met haar gegoten. 4 Zij stond op twaalf runderen, waarvan drie noordwaarts gekeerd waren, drie westwaarts, drie zuidwaarts en drie oostwaarts; de zee rustte boven op hen en al hun achterdelen waren naar binnen gekeerd. 5 Haar dikte was een handbreed en haar rand had de vorm van een bekerrand, van een leliekelk. Zij had een inhoud van drieduizend bath. 6 (E) Voorts maakte hij tien wasvaten, plaatste er vijf aan de rechterkant en vijf aan de linkerkant, voor de wassingen. De benodigdheden voor het brandoffer spoelden zij daarin af, maar de zee diende voor de priesters, om zich daarin te wassen. 7 (F) Hij maakte de tien gouden kandelaars volgens het voorschrift daarvoor en plaatste ze in de hoofdzaal, vijf aan de rechter- en vijf aan de linkerkant. 8 Ook maakte hij tien tafels en zette ze in de hoofdzaal, vijf aan de rechter- en vijf aan de linkerkant. Honderd gouden sprengbekkens maakte hij. 9 Eveneens maakte hij de voorhof van de priesters, de grote voorhof en de deuren van de voorhof, welke deuren hij met koper overtrok. 10 De zee nu plaatste hij aan de rechtervleugel van het huis, naar het zuidoosten. 11 En Churam maakte eveneens de potten, scheppen en sprengbekkens.

Zo voltooide Churam het werk dat hij voor koning Salomo aan het huis van God had te doen: 12 de twee zuilen; de bollen; de twee kapitelen op de top van de zuilen; de twee vlechtwerken om beide bollen van de kapitelen op de

(A) **3:8** Ex. 26:33,34. (B) **3:10** Ex. 25:18-20. (C) **3:14** Ex. 26:31. (D) **4:1** Ex. 27:1,2. (E) **4:6** Ex. 30:17-21. (F) **4:7** Ex. 25:31-40; 25:23-30.

top van de zuilen te bedekken; 13 en de vierhonderd granaatappels voor beide vlechtwerken, twee rijen granaatappels voor elk vlechtwerk, om de beide bollen van de kapitelen op de zuilen te bedekken. 14 Hij maakte de onderstellen, de bekkens op de wagens, 15 de éne zee en de twaalf runderen daaronder; 16 ook de potten, de scheppen, de vorken met al hun toebehoren maakte Churam-Abi van gepolijst koper voor koning Salomo voor het huis van JHWH. 17 In de Streek van de Jordaan goot de koning ze, in diepe grond, tussen Soekkot en Seredata. 18 Salomo maakte al deze voorwerpen in zeer grote hoeveelheid; het gewicht aan koper werd dan ook niet berekend. 19 Ook maakte Salomo al de voorwerpen van het huis van God, het gouden altaar, de tafels waarop het toonbrood lag, 20 de kandelaars en hun lampen, die volgens het voorschrift voor de achterzaal moesten branden, alles van zuiver goud; 21 de kelken, lampen en snuiters van goud, van het louterste goud; 22 de messen, sprengbekkens, schotels en vuurpannen van zuiver goud; de ingang van het huis, zijn binnenste deuren naar het heilige der heiligen, en de deuren van de hoofdzaal van de tempel, van goud.

5 1 (A) Toen al het werk, dat Salomo aan het huis van JHWH deed, voltooid was, bracht Salomo de geheiligde voorwerpen van zijn vader David erin; het zilver, het goud en al die voorwerpen legde hij in de schatkamers van het huis van God.

Inwijding van de tempel

2 (B) Toen vergaderde Salomo de oudsten van Israël, en al de stamhoofden, de familievorsten van de Israëlieten, te Jeruzalem, om de ark van het verbond van JHWH uit de stad van David, dat is Sion, opwaarts te brengen. 3 En alle mannen van Israël kwamen bij de koning op het feest samen; dat was in de zevende maand. 4 Toen alle oudsten van Israël gekomen waren, hieven de Levieten de ark op 5 en brachten de ark, de tent der samenkomst en alle heilige voorwerpen die in de tent waren, opwaarts; de Levitische priesters brachten ze opwaarts. 6 Koning Salomo en de hele vergadering van Israël, die bij hem samengekomen was vóór de ark, offerden schapen en runderen, niet te tellen, noch te berekenen vanwege de menigte. 7 Vervolgens brachten de priesters de ark van het verbond van JHWH naar haar plaats, de achterzaal van het huis, het heilige der heiligen, onder de vleugels van de cherubs, 8 zodat de cherubs beide vleugels uitspreidden over de plaats van de ark en de cherubs de ark en haar draagbomen van boven bedekten. 9 De draagbomen waren zo lang, dat hun uiteinden buiten de ark vóór de achterzaal zichtbaar waren, maar buiten kon men ze niet zien; zij is daar geweest tot op de huidige dag. 10 (C) Er was niets in de ark dan alleen de twee tafelen die Mozes erin gedaan had op de Horeb, waar JHWH met de Israëlieten een verbond had gesloten bij hun uittocht uit Egypte. 11 (D) Toen de priesters uit het heiligdom naar buiten traden, want al de priesters, die zich daar bevonden, hadden zich geheiligd zonder zich aan de afdelingen te houden, 12 stonden al de Levitische zangers, Asaf, Heman, Jedutun, hun zonen en hun broeders, met fijn linnen bekleed, ten oosten van het altaar, met cimbalen, harpen en citers; bij hen waren honderd twintig priesters, die op de trompetten bliezen. 13 Toen zij samen op de trompetten bliezen en eenstemmig een lied lieten horen, om JHWH te loven en te prijzen, en de stem verhieven met trompetten, cimbalen en andere muziekinstrumenten, en JHWH aldus prezen: Want Hij is goed, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid - toen werd het huis, het huis van JHWH, vervuld met een wolk, 14 zodat de priesters vanwege de wolk niet konden blijven staan om dienst te doen, want de heerlijkheid van JHWH had het huis van God vervuld.

6 1 Toen zei Salomo: JHWH heeft gezegd in donkerheid te willen wonen; 2 ik heb U een huis om in te wonen gebouwd, en een vaste plaats om daar eeuwig te wonen.

(A) **5:1** 2Sam. 8:11; 1Kron. 18:11. (B) **5:2** 2Sam. 6:12-15; 1Kron. 15:25-28. (C) **5:10** Deut. 10:5. (D) **5:11** 1Kron. 16:34; 2Kron. 7:3; Ezra 3:11; Ps. 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jer. 33:11; Ex. 40:34,35.

3 Daarna keerde de koning zich om en zegende
de hele gemeente van Israël, terwijl de hele ge-
meente van Israël stond. 4 (A) En hij zei: Ge-
prezen zij JHWH, de God van Israël, die met
zijn handen volbracht heeft, wat Hij met zijn
mond aldus tot mijn vader David gesproken had:
5 van de dag aan, dat Ik mijn volk uit het land
Egypte leidde, heb Ik geen stad uit alle stam-
men van Israël verkozen, om er een huis te bou-
wen, opdat mijn naam daar zou zijn, en geen
man verkozen, om vorst te zijn over mijn volk
Israël; 6 maar nu heb Ik Jeruzalem verkozen, op-
dat mijn naam daar zou zijn, en heb Ik David ver-
kozen, opdat hij over mijn volk Israël zou heer-
sen. 7 Toen mijn vader David het voornemen had
een huis te bouwen voor de naam van JHWH, de
God van Israël, 8 zei JHWH tot mijn vader David:
dat u het voornemen had voor mijn naam een
huis te bouwen, - u hebt er goed aan gedaan, dat
u dit voornemen had; 9 Echter, u zult het huis
niet bouwen, maar de zoon, die uit uw lendenen
zal voortkomen, die zal het huis voor mijn naam
bouwen. 10 JHWH heeft Zich gehouden aan het
woord dat Hij gesproken had, en ik ben opgetre-
den in de plaats van mijn vader David, en heb
mij gezet op de troon van Israël, zoals JHWH ge-
sproken heeft, en ik heb dit huis voor de naam
van JHWH, de God van Israël, gebouwd, 11 en er
de ark geplaatst, waarin het verbond van JHWH
berust, dat Hij met de Israëlieten gesloten heeft.
12 Toen ging hij vóór het altaar van JHWH
staan, voor de ogen van de hele gemeente
van Israël, en breidde zijn handen uit. 13 Want
Salomo had een koperen platform gemaakt en
dat midden in de voorhof gezet, vijf el lang, vijf
el breed, drie el hoog, en hij ging daarop staan,
knielde voor de ogen van de hele gemeente van
Israël, breidde zijn handen uit naar de hemel,
14 en zei: JHWH, God van Israël, er is in de hemel
en op de aarde geen God als U, die het verbond en
de goedheid houdt tegenover uw knechten welke
met hun hele hart voor uw aangezicht wandelen;
15 die tegenover uw knecht, mijn vader David,
gehouden hebt wat U tot hem gesproken had, ja
die wat U met uw mond had gesproken, met uw
hand hebt volbracht, zoals heden blijkt. 16 (B) Nu
dan, JHWH, God van Israël, houd tegenover uw
knecht, mijn vader David, wat U tot hem gespro-
ken hebt: nimmer zal u voor mijn aangezicht
een man ontbreken, die op de troon van Israël
zitten zal, indien slechts uw zonen hun weg in
acht nemen, door in mijn *Torah* te wandelen
zoals u voor mijn aangezicht gewandeld hebt.
17 Nu dan, JHWH, God van Israël, laat toch het
woord bewaarheid worden, dat U tot uw knecht,
tot David gesproken hebt.
18 (C) Zou God dan echt bij de mensen op aarde
wonen? Zie, de hemel, zelfs de hemel der heme-
len, kan U niet bevatten, hoeveel minder dit huis
dat ik gebouwd heb! 19 Keer U dan tot het gebed
van uw knecht en tot zijn smeking, JHWH, mijn
God, en hoor naar het geroep en het gebed, dat
uw knecht voor uw aangezicht bidt, 20 (D) zodat
uw ogen dag en nacht geopend zijn over dit huis,
de plaats waar U naar uw belofte uw naam zou
doen wonen, - zodat U hoort naar het gebed dat
uw knecht op deze plaats opzenden zal. 21 Hoor
dan naar de smekingen van uw knecht en van
uw volk Israël, die zij op deze plaats opzenden
zullen. Ja, U zult het horen uit de plaats van uw
woning, uit de hemel; en wanneer U het hoort,
zult U vergeving schenken.
22 Indien iemand tegen zijn naaste gezondigd
heeft en deze een eed van hem vergt, waar-
door hij een vloek over zich inroept, en hij die
eed komt afleggen vóór uw altaar in dit huis,
23 hoor U dan uit de hemel, en grijp in, en spreek
recht over uw knechten door de goddeloze zijn
handelwijze te vergelden en deze op zijn eigen
hoofd te doen neerkomen, en door de rechtvaar-
dige vrij te spreken, en hem te doen naar zijn
gerechtigheid.
24 Indien uw volk Israël verslagen wordt door
de vijand, omdat zij tegen U gezondigd hebben,
en zij zich bekeren, uw naam belijden en voor uw
aangezicht in dit huis bidden en smeken, 25 hoor

(A) **6:4** 2Sam. 7:1-13; 1Kron. 17:1-12. (B) **6:16** 1Kon. 2:4. (C) **6:18** 2Kron. 2:5. (D) **6:20** Deut. 12:11.

U dan uit de hemel, vergeef de zonde van uw volk Israël en breng hen terug naar het land dat U hun en hun vaderen gegeven hebt.
26 Wanneer de hemel gesloten blijft, zodat er geen regen komt, daar zij tegen U gezondigd hebben, en zij op deze plaats bidden, uw naam belijden en zich van hun zonde bekeren, omdat U hen *verootmoedigd* hebt, 27 hoor U dan in de hemel, vergeef de zonde van uw knechten en van uw volk Israël, - want U wijst hun de goede weg waarop zij moeten wandelen - en geef regen op uw land, dat U uw volk ten erfdeel geschonken hebt.
28 Wanneer er hongersnood in het land is, wanneer er pest is, brandkoren of honingdauw, sprinkhanen of kaalvreters, wanneer de vijand het volk in de steden van zijn land benauwt, welke plaag en welke ziekte ook; 29 welk gebed, welke smeking ook, die enig mens of uw hele volk Israël doen zal, omdat ieder zijn plaag en zijn verdriet kent, zodat hij zijn handen in dit huis uitbreidt, - 30 hoor U dan uit de hemel, de vaste plaats van uw woning, vergeef en geef ieder naar al zijn wegen, daar U zijn hart kent - want U alleen kent het hart van de mensenkinderen -, 31 opdat zij ontzag voor U hebben en in uw wegen wandelen al de dagen die zij leven in het land dat U onze vaderen gegeven hebt.
32 Ook wanneer een vreemdeling die niet tot uw volk Israël behoort, ter wille van uw grote naam, uw sterke hand en uw uitgestrekte arm uit een ver land komt, en men komt bidden in dit huis, 33 hoor U dan uit de hemel, de vaste plaats van uw woning, en doe naar alles wat de vreemdeling tot U roept, opdat alle volken van de aarde uw naam leren kennen, en ontzag voor U hebben zoals uw volk Israël, en weten dat uw naam uitgeroepen is over dit huis dat ik gebouwd heb.
34 Wanneer uw volk ten strijde trekt tegen zijn vijanden langs de weg waarop U hen zendt, en zij bidden tot U in de richting van deze stad die U verkozen hebt, en van het huis dat ik voor uw naam gebouwd heb, 35 hoor dan uit de hemel naar hun gebed en smeking, en verschaf hun recht.
36 Wanneer zij tegen U zondigen - er is immers geen mens die niet zondigt - en U op hen toornig wordt en hen overlevert aan een vijand, zodat men hen als gevangenen wegvoert naar een land ver of nabij, 37 wanneer zij het dan ter harte nemen in het land waarheen zij weggevoerd zijn, zich bekeren, tot U smeken in het land van hun gevangenschap en zeggen: wij hebben gezondigd, ongerechtigheid bedreven en goddeloos gehandeld, 38 wanneer zij zich dan tot U bekeren met hun hele hart en met hun hele ziel in het land van hen die ze in gevangenschap weggevoerd hebben, wanneer zij bidden in de richting van hun land dat U hun vaderen gegeven hebt, en van de stad die U verkozen hebt, en van dit huis dat ik voor uw naam gebouwd heb - 39 hoor dan uit de hemel, de vaste plaats van uw woning, naar hun gebed en smekingen, verschaf hun recht en vergeef uw volk datgene waarin zij tegen U hebben gezondigd.
40 Nu dan, mijn God, laten uw ogen geopend en uw oren opmerkzaam zijn op het gebed op deze plaats. 41 (A) Nu dan, sta op, **JHWH** God, naar uw rustplaats, U en de ark van uw sterkte. Laten uw priesters, **JHWH** God, zich bekleden met heil, en uw gunstgenoten zich in het goede verheugen.
42 **JHWH** God, wijs uw gezalfde niet af, gedenk de gunstbewijzen aan uw knecht David.

7 1 (B) Zodra Salomo zijn gebed geëindigd had, daalde vuur uit de hemel neer en verteerde het brandoffer en de slachtoffers; en de heerlijkheid van **JHWH** vervulde het huis. 2 De priesters konden het huis van **JHWH** niet binnengaan, want de heerlijkheid van **JHWH** had het huis van **JHWH** vervuld. 3 (C) Toen alle Israëlieten het vuur en de heerlijkheid van **JHWH** op het huis zagen neerdalen, knielden zij met het aangezicht ter aarde op de vloertegels, bogen zich neer en prezen **JHWH**: Want Hij is goed, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid.

(A) **6:41** Ps. 132:8-10. (B) **7:1** Lev. 9:23-24. (C) **7:3** 1Kron. 16:34; 2Kron. 5:13; Ezra 3:11; Ps. 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jer. 33:11.

4 De koning en het hele volk offerden slachtoffers voor het aangezicht van JHWH. 5 Koning Salomo offerde een slachtoffer van tweeëntwintigduizend runderen en honderdentwintigduizend stuks kleinvee. Aldus hebben de koning en het hele volk het huis van God ingewijd. 6 De priesters stonden op hun posten; eveneens de Levieten met de muziekinstrumenten van JHWH, die koning David vervaardigd had om JHWH, wanneer David door hun dienst het loflied deed horen, aldus te prijzen: Want zijn goedheid is tot in eeuwigheid. Tegenover hen bliezen de priesters op de trompet, en heel Israël stond. 7 Salomo heiligde het midden van de voorhof, vóór het huis van JHWH, want daar bereidde hij de brandoffers en de vetstukken van de vredeoffers, omdat het koperen altaar dat Salomo gemaakt had, het brandoffer, het spijsoffer en de vetstukken niet kon bevatten.

8 Toen vierde Salomo gedurende zeven dagen het feest en heel Israël met hem, een zeer grote gemeente, van de weg naar Hamat af tot aan de Beek van Egypte. 9 En op de achtste dag hielden zij een feestelijke vergadering, want de inwijding van het altaar hadden zij zeven dagen lang gevierd; het feest duurde zeven dagen. 10 Op de drieëntwintigste dag van de zevende maand liet hij het volk naar hun tenten gaan, verheugd en opgewekt wegens het goede dat JHWH aan David, aan Salomo en aan zijn volk Israël gedaan had.(1)

De tweede verschijning van JHWH aan Salomo

11 Toen Salomo het huis van JHWH en het huis van de koning voltooid had, en alles wat Salomo in de zin gekomen was, in het huis van JHWH en in zijn eigen huis te maken, voorspoedig tot stand gebracht had, 12 verscheen JHWH aan Salomo 's nachts en zei tot hem: Ik heb uw gebed gehoord en deze plaats voor Mij tot een huis van offers verkozen. 13 Wanneer Ik de hemel toesluit, zodat er geen regen is, wanneer Ik de sprinkhanen gebied het land kaal te vreten, indien Ik pest onder mijn volk zend, 14 *en mijn volk waarover mijn naam is uitgeroepen, vernootmoedigt zich en zij bidden en zoeken mijn aangezicht en bekeren zich van hun boze wegen, dan zal Ik uit de hemel horen, en hun zonde vergeven en hun land genezen.* 15 Nu zullen mijn ogen geopend zijn, en zullen mijn oren luisteren naar het gebed op deze plaats. 16 Nu heb Ik dit huis verkozen en geheiligd, opdat mijn naam daar zal zijn tot in eeuwigheid; mijn ogen en mijn hart zullen daar al de dagen zijn. 17 Wat u aangaat, indien u voor mijn aangezicht wandelt, zoals uw vader David gewandeld heeft, en doet naar alles wat Ik u geboden heb, en mijn inzettingen en mijn verordeningen in acht neemt, 18 (A) dan zal Ik uw koningstroon bevestigen, zoals Ik Mij tegenover uw vader David verbonden heb met de woorden: nimmer zal u een man ontbreken, die over Israël heerst. 19 Maar indien u zich afkeert en mijn inzettingen en verordeningen die Ik u voorgehouden heb, verlaat, andere goden gaat dienen en u voor hen neerbuigt, 20 dan zal Ik hen uitrukken uit mijn land dat Ik hun gegeven heb; dit huis dat Ik aan mijn naam geheiligd heb, zal Ik dan van mijn aangezicht wegwerpen, en Ik zal het tot een spreekwoord en een spotrede onder alle volken maken. 21 Dit huis, dat hoog verheven was - ieder die eraan voorbijgaat, zal zich ontzetten en zeggen: Waarom heeft JHWH alzo aan dit land en aan dit huis gedaan? 22 Dan zal men zeggen: Omdat zij JHWH, de God van hun vaderen, die hen uit het land Egypte had geleid, hebben verlaten, zich aan andere goden gehecht, zich voor die neergebogen en die gediend hebben, daarom heeft Hij al dit onheil over hen gebracht.

De overige bouwwerken van Salomo en de regeling van de offerdienst

8 1 Na afloop van de twintig jaren, waarin Salomo het huis van JHWH en zijn eigen

(1) **7:8-10** Zie leviticus 23:39-43, Dit feest van de tempelinwijzing vond dus plaats tijdens het Loofhuttenfeest.

(A) **7:18** 1Kon. 2:4.

huis had gebouwd, 2 versterkte Salomo de steden die Churam aan Salomo gegeven had, en liet hij de Israëlieten daarin wonen. 3 Ook trok Salomo naar Hamat-Soba en overweldigde het. 4 Daarna versterkte hij Tadmor in de woestijn en al de voorraadsteden die hij in Hamat gebouwd had. 5 Voorts versterkte hij Hoog-Bet-Choron en Laag-Bet-Choron, vestingsteden met muren, deuren en grendels; 6 ook Baälat en al de voorraadsteden die Salomo had, al de wagensteden en de ruitersteden, al wat Salomo verlangde te bouwen in Jeruzalem, op de Libanon en in het hele land van zijn heerschappij. 7 Al het volk dat overgebleven was van de Hethieten, Amorieten, Perizzieten, Chiwwieten en Jebusieten, die geen deel van Israël waren - 8 hun nakomelingen, welke na hen in het land waren overgebleven en door de Israëlieten niet waren verdelgd, riep Salomo op om verplichte arbeid te verrichten tot op de huidige dag. 9 Maar van de Israëlieten maakte Salomo niemand tot slaaf voor zijn arbeid; zij waren echter strijders, oversten van zijn garde, en oversten van zijn wagens en ruiters.
10 Dit waren de hoogste ambtenaren van koning Salomo: tweehonderd vijftig, die het volk bestuurden.
11 Salomo bracht de dochter van Farao uit de stad van David naar het huis dat hij voor haar gebouwd had, want hij zei: Een vrouw van mij mag niet in het huis van David, de koning van Israël, wonen, want heilig zijn de plaatsen waar de ark van JHWH gekomen is. 12 Toen bracht Salomo brandoffers aan JHWH op het altaar van JHWH dat hij vóór de voorhal gebouwd had, 13 (A) namelijk wat naar het gebod van Mozes voor elke dag als offer vastgesteld was, voor de Sjabbatten, voor de nieuwe maanden en voor de feesttijden driemaal per jaar: op het Feest van de Ongezuurde Broden, het Feest der Weken en het Loofhuttenfeest. 14 Hij stelde naar de verordening van zijn vader David de dienst voor de afdelingen van de priesters vast en de ambtsplichten voor de Levieten: te loven en te dienen in het bijzijn van de priesters, zoals voor elke dag was vastgesteld; ook (de dienst) voor de poortwachters naar hun afdelingen voor elke poort, want zó was het gebod van David, de man van God. 15 Zij weken niet af van het gebod van de koning betreffende de priesters en de Levieten, in geen enkel opzicht, ook niet van de schatten. 16 Al het werk van Salomo kwam tot stand, van de dag van de grondlegging van het huis van JHWH af tot aan zijn voltooiing. Het huis van JHWH was gereed.

De scheepvaart van Salomo

17 Toen ging Salomo naar Esjon-Geber en naar Elot aan de zeekust, in het land Edom. 18 Churam zond hem door zijn knechten schepen en kundige zeelieden; zij kwamen met de knechten van Salomo naar Ofir en haalden vandaar vierhonderd vijftig talenten goud, die zij bij koning Salomo brachten.

Het bezoek van de koningin van Seba

9 1 (B) De koningin van Seba had de roep over Salomo vernomen. Toen kwam zij te Jeruzalem om Salomo door raadsels op de proef te stellen, met een zeer groot gevolg en met kamelen, die specerijen, goud in overvloed en edelgesteente droegen. Nadat zij bij Salomo gekomen was, sprak zij met hem over alles wat zij op haar hart had. 2 En Salomo loste al haar vraagstukken op; niets was voor Salomo te diepzinnig, om voor haar op te lossen. 3 Toen de koningin van Seba de wijsheid van Salomo zag, en het huis dat hij gebouwd had, 4 het voedsel van zijn tafel, het zitten van zijn dienaren, het staan van zijn bedienden en hun kleding, zijn schenkers en hun kleding, zijn brandoffers die hij in het huis van JHWH gewoon was te brengen, was zij buiten zichzelf. 5 En zij zei tot de koning: Het is dus waar, wat ik in mijn land over u en uw wijsheid gehoord heb, 6 maar ik geloofde hun woorden niet, totdat ik kwam en het met eigen ogen zag; inderdaad, de helft van uw grote wijsheid was

(A) **8:13 a** Num. 28:9,10. **8:13 b** Num. 28:11-15. **8:13 c** Ex. 23:14-17; 34:22,23; Num. 28:16-29:39; Deut. 16:16.
(B) **9:1** Mat. 12:42; Luk. 11:31.

mij niet aangezegd; u hebt de roep overtroffen,
die ik vernomen had. 7 Gelukkig zijn uw man-
nen en gelukkig deze dienaren van u, die voort-
durend in uw dienst staan en uw wijsheid horen!
8 Geprezen zij JHWH, uw God, die zulk een wel-
gevallen aan u had, dat Hij u op zijn troon gezet
heeft, tot koning voor JHWH, uw God! Omdat uw
God Israël zo liefheeft, dat Hij het voor altijd in
stand wil houden, heeft Hij u over hen tot ko-
ning gesteld, om recht en gerechtigheid te oefe-
nen. 9 Zij gaf de koning honderd twintig talenten
goud en specerijen in grote overvloed en edelge-
steente; nooit was er zulke specerij als die, welke
de koningin van Seba aan koning Salomo gaf.
10 Bovendien brachten de knechten van
Churam en van Salomo, die goud uit Ofir
haalden, algummimhout en edelgesteente mee.
11 De koning maakte van het algummimhout
trappen voor het huis van JHWH en voor het
huis van de koning, ook citers en harpen voor
de zangers. Nimmer tevoren was zo iets in het
land van Juda gezien.
12 Koning Salomo gaf aan de koningin van Seba
al wat zij verlangde en vroeg, meer dan zij de
koning gebracht had. Daarop keerde zij met haar
dienaren terug naar haar land.

De inkomsten en rijkdom van Salomo

13 Het gewicht van het goud dat in één jaar
voor Salomo binnenkwam, bedroeg zeshonderd
zesenzestig talenten goud, 14 behalve wat de
handelaars en de kooplieden brachten; ook
brachten alle koningen van Arabië en de stad-
houders van het land goud en zilver tot Salomo.
15 Tweehonderd grote schilden maakte koning
Salomo van geslagen goud, zeshonderd eenhe-
den geslagen goud gebruikte hij voor één groot
schild; 16 eveneens driehonderd kleine schilden
van geslagen goud, driehonderd eenheden goud
gebruikte hij voor één klein schild. De koning
plaatste ze in het huis: Woud van de Libanon.
17 Voorts maakte de koning een grote ivo-
ren troon, die hij overtrok met gelouterd goud.
18 De troon had zes treden, een gouden voet-
bank, die aan de troon bevestigd was, en aan
weerszijden van de zitplaats leuningen; twee
leeuwen stonden naast de leuningen 19 en twaalf
leeuwen stonden aan weerszijden op de zes
treden; nooit was zo iets voor enig koninkrijk
gemaakt.
20 Alle voorwerpen om te drinken van koning
Salomo waren van goud, alle voorwerpen van het
huis: Woud van de Libanon, waren van zuiver
goud; zilver werd in de dagen van Salomo niet
van waarde geacht. 21 Want de koning had sche-
pen, die naar Tarsis voeren met de knechten van
Churam; eens in de drie jaar kwamen de sche-
pen van Tarsis binnen, beladen met goud en zil-
ver, ivoor, apen en pauwen. 22 Koning Salomo
overtrof alle koningen van de aarde in rijkdom
en wijsheid. 23 Alle koningen van de aarde ver-
langden Salomo te zien om de wijsheid te horen,
die God in zijn hart gelegd had. 24 Ieder van hen
bracht zijn geschenk: zilveren en gouden voor-
werpen, klederen, wapens, specerijen, paarden
en muildieren, jaar op jaar.
25 (A) Voorts had Salomo vierduizend stallen
voor de paarden en de wagens, en twaalfduizend
ruiters; hij legde ze in de wagensteden en bij de
koning te Jeruzalem. 26 (B) Hij heerste over al de
koningen, van de Rivier af tot aan het land van
de Filistijnen en de grens van Egypte. 27 De ko-
ning maakte het zilver in Jeruzalem overvloedig
als stenen, en de ceders als moerbeivijgen die in
menigte in de Laagte groeien. 28 (C) Men leverde
Salomo paarden uit Egypte en uit alle landen.

Dood van Salomo

29 Het overige van de geschiedenis van Salomo,
uit vroeger en later tijd, is dat niet beschre-
ven in de geschiedenis van de profeet Natan, in
de profetie van de Siloniet Achia en in de ge-
zichten van de ziener Jedo over Jerobeam, de
zoon van Nebat? 30 Veertig jaar regeerde Salomo
te Jeruzalem over heel Israël. 31 Daarna ging
Salomo bij zijn vaderen te ruste en men begroef

(A) **9:25** 1Kon. 5:6. (B) **9:26** Gen. 15:18; 1Kon. 5:1. (C) **9:28** Deut. 17:16.

hem in de stad van zijn vader David; zijn zoon Rechabeam werd koning in zijn plaats.

De scheuring van het rijk

10 [1] Rechabeam ging naar Sichem, want naar Sichem was heel Israël gekomen om hem koning te maken. [2] Zodra Jerobeam, de zoon van Nebat, het hoorde - hij was in Egypte, waarheen hij voor koning Salomo gevlucht was - keerde hij uit Egypte terug. [3] Toen lieten zij hem roepen, waarna Jerobeam met heel Israël tot Rechabeam kwam, en zij zeiden: [4] Uw vader heeft ons juk hard gemaakt; maakt u nu de harde dienst van uw vader en het zware juk dat hij ons opgelegd heeft, lichter; dan zullen wij u dienen. [5] Daarop zei hij tot hen: Komt overmorgen bij mij terug. En het volk ging heen.

[6] Koning Rechabeam raadpleegde hierop de ouden die in dienst van zijn vader Salomo gestaan hadden, toen deze nog leefde, en zei: Wat raadt u dit volk te antwoorden? [7] Zij zeiden tot hem: Indien u vriendelijk bent voor dit volk, hun ter wille bent en goede woorden tot hen spreekt, dan zullen zij voor altijd uw knechten zijn. [8] Maar hij verwierp de raad die de ouden hem gegeven hadden, en raadpleegde de jonge mannen die met hem opgegroeid waren en in zijn dienst stonden; hij zei tot hen: [9] Wat raadt U, dat wij zullen antwoorden aan dit volk dat tot mij gesproken heeft: maak het juk dat uw vader ons opgelegd heeft lichter? [10] De jonge mannen die met hem opgegroeid waren, zeiden tot hem: Dit moet u zeggen tot het volk dat tot u gesproken heeft: uw vader heeft ons juk zwaar gemaakt, maar geef u ons verlichting, - dit moet u tot hen zeggen: mijn pink is dikker dan de lendenen van mijn vader. [11] Welnu, mijn vader heeft u een zwaar juk opgelegd, maar ik zal uw juk nog verzwaren; mijn vader heeft u met zwepen getuchtigd, maar ik zal u tuchtigen met gesels.

[12] Op de derde dag kwam Jerobeam met het hele volk tot Rechabeam, zoals de koning gesproken had: Komt overmorgen bij mij terug. [13] Toen gaf de koning hun een hard *antwoord*; want koning Rechabeam verwierp de raad van de ouden [14] en sprak tot hen naar de raad van de jonge mannen: Mijn vader heeft uw juk zwaar gemaakt, maar ik zal het nog verzwaren; mijn vader heeft u met zwepen getuchtigd, maar ik zal u tuchtigen met gesels. [15] Dus luisterde de koning niet naar het volk, want zo was het door God beschikt, opdat JHWH zijn woord waar zou maken, dat Hij door de dienst van de Siloniet Achia tot Jerobeam, de zoon van Nebat, gesproken had.

[16 (A)] Toen heel Israël zag, dat de koning niet naar hen luisterde, gaf het volk de koning ten antwoord: Wij hebben geen deel aan David, en geen erfbezit met de zoon van Isaï! Ieder naar uw tenten, Israël! Zorg nu voor uw eigen huis, David! En heel Israël ging naar zijn tenten. [17] Maar over de Israëlieten die in de steden van Juda woonden, werd Rechabeam koning. [18] Koning Rechabeam zond Hadoram, die over de verplichte arbeid gesteld was, maar de Israëlieten stenigden hem, zodat hij stierf, en koning Rechabeam slaagde er ternauwernood in, de wagen te beklimmen om naar Jeruzalem te vluchten. [19] Aldus werden de Israëlieten van Davids huis afvallig tot op de huidige dag.

11 [1] Toen Rechabeam te Jeruzalem was gekomen, riep hij het huis van Juda en Benjamin bijeen, honderdtachtigduizend strijdbare jonge mannen, om tegen Israël te strijden en het koningschap aan Rechabeam terug te brengen. [2] Maar het woord van JHWH kwam tot Semaja, de man van God: [3] Zeg tot Rechabeam, de zoon van Salomo, de koning van Juda, en tot heel Israël, in Juda en Benjamin: [4] zó zegt JHWH: u zult optrekken noch strijden tegen uw broeders. Keert terug, ieder naar zijn huis, want door Mij is deze zaak gebeurd. Toen luisterden zij naar de woorden van JHWH en keerden terug zonder tegen Jerobeam op te trekken.

(A) **10:16** 2Sam. 20:1.

Rechabeams eerste regeringsjaren

5 Rechabeam woonde te Jeruzalem, en hij
bouwde in Juda vestingsteden: 6 hij bouwde
Betlehem, Etam, Tekoa, 7 Bet-Sur, Soko, Adullam,
8 Gat, Maresa, Zif, 9 Adoraïm, Lakis, Azeka,
10 Sora, Ajjalon en Hebron, die in Juda en in
Benjamin liggen, vestingsteden. 11 Hij versterkte
de vestingen, en zond er bevelhebbers heen,
en voorraden van levensmiddelen, olie en wijn;
12 bovendien naar elke stad schilden en speren.
En hij maakte ze buitengewoon sterk. Juda en
Benjamin behoorden hem toe.
13 De priesters en de Levieten echter uit heel
Israël voegden zich uit hun hele gebied bij hem,
14 want de Levieten verlieten hun weidegron-
den en hun bezitting en gingen naar Juda en
Jeruzalem, omdat Jerobeam en zijn zonen het
hun onmogelijk maakten voor JHWH het pries-
terambt te bekleden. 15 (A) Want hij stelde zich
priesters aan voor de hoogten, voor de veldgees-
ten, en voor de kalveren die hij gemaakt had.
16 Na hen zijn uit al de stammen van Israël zij
die hun hart erop gezet hadden JHWH, de God
van Israël, te zoeken, te Jeruzalem gekomen,
om aan JHWH, de God van hun vaderen, te of-
feren. 17 Zij versterkten het koninkrijk Juda en
waren gedurende drie jaren een krachtige steun
voor Rechabeam, de zoon van Salomo, want zij
bewandelden drie jaren de weg van David en
Salomo.

Rechabeams vrouwen en zonen

18 Rechabeam nam zich tot vrouw Machalat,
de dochter van Davids zoon Jerimot, (en van)
Abichaïl, de dochter van Isaï's zoon Eliab.
19 Zij baarde hem de zonen Jeüs, Semarja en
Zaham. 20 Na haar nam hij Maäka, de dochter
van Absalom; zij baarde hem Abia, Attai, Ziza
en Selomit.
21 Rechabeam had Maäka, de dochter van
Absalom, lief boven al zijn vrouwen en bijvrou-
wen; hij had namelijk achttien vrouwen en zestig
bijvrouwen genomen en verwekte achtentwintig
zonen en zestig dochters. 22 Rechabeam stelde
Abia, de zoon van Maäka, tot hoofd aan, tot een
vorst onder zijn broeders, want hij wilde hem ko-
ning maken. 23 Hij handelde verstandig en ver-
deelde een aantal van zijn zonen over al de stre-
ken van Juda en Benjamin, over al de vestingste-
den; hij gaf hun voedsel in overvloed en zocht
(voor hen) een menigte vrouwen.

Inval van Sisak en dood van Rechabeam

12 1 Toen Rechabeam zijn koninklijke
macht stevig gevestigd had en sterk
geworden was, verliet hij de *Torah* van JHWH,
en heel Israël met hem. 2 Daarom gebeurde
het in het vijfde jaar van koning Rechabeam,
dat Sisak, de koning van Egypte, optrok tegen
Jeruzalem - want zij waren ontrouw geworden
tegenover JHWH - 3 met twaalfhonderd wagens
en zestigduizend ruiters, terwijl het volk, dat
met hem uit Egypte kwam, Libiërs, Sukkieten
en Ethiopiërs, niet te tellen was. 4 Hij nam de
vestingsteden in, die tot Juda behoorden, en
drong door tot Jeruzalem.
5 Toen kwam de profeet Semaja tot Rechabeam
en de oversten van Juda, die wegens de komst
van Sisak te Jeruzalem bijeen waren, en zei tot
hen: Zo zegt JHWH: u hebt Mij verlaten, nu heb Ik
ook u verlaten en gegeven in de macht van Sisak.
6 Hierop *verootmoedigden* zich de oversten van
Israël en de koning, en zij zeiden: JHWH is recht-
vaardig. 7 Toen JHWH zag, dat zij zich *veroot-
moedigd* hadden, kwam het woord van JHWH tot
Semaja: Zij hebben zich *verootmoedigd*, Ik zal
hen niet verdelgen, maar hun spoedig uitredding
geven, zodat mijn toorn zich niet over Jeruzalem
zal uitstorten door de hand van Sisak. 8 Zij zul-
len hem echter tot knechten zijn, zodat zij mijn
dienst en de dienst van de koninkrijken van de
landen leren kennen.
9 (B) Sisak dan, de koning van Egypte, trok op
tegen Jeruzalem en nam de schatten van het huis
van JHWH en van het huis van de koning, al-

(A) **11:15** 1Kon. 12:31. (B) **12:9** 1Kon. 10:16,17; 2Kron. 9:15,16.

les nam hij. Ook nam hij de gouden schilden die Salomo gemaakt had. 10 Toen maakte koning Rechabeam in plaats daarvan koperen schilden, welke hij toevertrouwde aan de oversten van de garde, die wacht hielden aan de ingang van het koninklijk paleis. 11 Zo dikwijls als de koning naar het huis van JHWH ging, kwamen de soldaten van de garde ze halen en brachten zij ze weer naar de kamer van de garde terug.

12 Omdat hij zich *verootmoedigde*, keerde de toorn van JHWH zich van hem af, zodat Hij hem niet geheel en al te gronde richtte. Ook was er in Juda nog wel iets goeds. 13 Koning Rechabeam betoonde zich krachtig te Jeruzalem in zijn regering; eenenveertig jaar was Rechabeam oud, toen hij koning werd, en hij regeerde te Jeruzalem, de stad die JHWH uit al de stammen van Israël verkozen had om zijn naam daar te vestigen, zeventien jaar. Zijn moeder heette Naäma, zij was een Ammonitische. 14 Hij deed wat kwaad is, want hij had er zijn hart niet op gezet JHWH te zoeken. 15 De geschiedenis van Rechabeam, uit vroeger en later tijd, is die niet beschreven in de geschiedenis van de profeet Semaja, en van de ziener Iddo, volgens het geslachtsregister? Er was voortdurend oorlog tussen Rechabeam en Jerobeam. 16 Rechabeam ging bij zijn vaderen te ruste en werd begraven in de stad van David; zijn zoon Abia werd koning in zijn plaats.

Regering van Abia - Zijn overwinning op Jerobeam

13 1 In het achttiende jaar van koning Jerobeam werd Abia koning over Juda. 2 Drie jaar regeerde hij te Jeruzalem. Zijn moeder heette Michaja; zij was een dochter van Uriël uit Gibea. Tussen Abia en Jerobeam was oorlog. 3 Abia bond met een leger van dappere helden, vierhonderdduizend soldaten, de strijd aan, terwijl Jerobeam zich tegen hem in slagorde stelde met achthonderdduizend soldaten, dappere helden. 4 Toen ging Abia staan op de berg Semaraïm, in het gebergte van Efraïm, en zei: Hoort naar mij, Jerobeam en heel Israël! 5 Is het u niet bekend, dat JHWH, de God van Israël, het koningschap over Israël voor altijd aan David gegeven heeft, aan hem en aan zijn zonen, een zoutverbond? 6 Maar Jerobeam, de zoon van Nebat, de knecht van Salomo, de zoon van David, stond op en maakte oproer tegen zijn heer. 7 Tot hem vergaderden zich lichtzinnige mannen, nietswaardige mensen, die de overhand hadden over Rechabeam, de zoon van Salomo. Rechabeam nu was jong en week van hart en was tegen hen niet opgewassen. 8 Welnu, u denkt het koningschap van JHWH, dat in de hand van de zonen van David is, te kunnen trotseren, omdat u een grote menigte bent en de gouden kalveren hebt, die Jerobeam u tot goden gemaakt heeft. 9 Hebt u niet de priesters van JHWH, de zonen van Aäron, en de Levieten verdreven, en u priesters gemaakt zoals bij de volken van de landen? Ieder, die kwam, om zich te laten wijden met een jonge stier en zeven rammen, werd priester voor wat geen goden zijn. 10 Wij daarentegen - JHWH is onze God, wij hebben Hem niet verlaten; de zonen van Aäron dienen JHWH als priesters, de Levieten doen hun werk 11 en ontsteken voor JHWH brandoffers elke morgen en elke avond, en welriekend reukwerk; zij zorgen voor het toonbrood op de reine tafel en voor de gouden kandelaar en zijn lampen, om die elke avond aan te steken, want wij nemen waar, wat ons door JHWH, onze God, is opgedragen; maar u hebt Hem verlaten. 12 En zie, bij ons gaat God aan de spits - en zijn priesters met alarmtrompetten, om tegen u alarm te blazen. Israëlieten, strijdt toch niet tegen JHWH, de God van uw vaderen, want u zult niet voorspoedig zijn!

13 Jerobeam nu had een omtrekkende beweging laten maken, waardoor een hinderlaag achter hen kwam, zodat (het leger) vóór de Judeeërs was en de hinderlaag achter hen. 14 Toen keerden zich de Judeeërs om; en zie, zij hadden de strijd van voren en van achteren, maar zij riepen tot JHWH, de priesters bliezen op de trompetten 15 en de mannen van Juda hieven de strijdkreet aan. Toen de mannen van Juda de strijdkreet aanhieven, deed God Jerobeam en heel Israël tegen Abia en Juda de neder-

laag lijden. 16 De Israëlieten vluchtten voor Juda,
en God gaf hen in hun macht. 17 Abia en zijn
volk richtten onder hen een grote slachting aan
en er sneuvelden van Israël vijfhonderdduizend
soldaten. 18 Aldus werden de Israëlieten in die
tijd *verootmoedigd*; de Judeeërs hadden de over-
hand, omdat zij steunden op JHWH, de God van
hun vaderen. 19 Abia achtervolgde Jerobeam en
nam sommige steden van hem in: Betel met zijn
onderhorige plaatsen, Jesana met zijn onder-
horige plaatsen, en Efron met zijn onderhorige
plaatsen. 20 Jerobeam had in de dagen van Abia
geen kracht meer over; JHWH sloeg hem, zodat
hij stierf.
21 Maar Abia was machtig. Hij nam zich veer-
tien vrouwen en verwekte tweeëntwintig zonen
en zestien dochters. 22 Het overige van de ge-
schiedenis van Abia, en zijn handel en wandel
zijn beschreven in de Uitlegging van de profeet
Iddo.

14 1 Abia ging bij zijn vaderen te ruste en
men begroef hem in de stad van David.
Zijn zoon Asa werd koning in zijn plaats; in zijn
dagen had het land tien jaren rust.

Overwinning van Asa op Zerach

2 Asa deed wat goed en recht was in de ogen
van JHWH, zijn God. 3 Hij verwijderde de uit-
heemse altaren en de offerhoogten, verbrijzelde
de gewijde stenen, hakte de gewijde palen om
4 en beval de Judeeërs, JHWH, de God van hun va-
deren, te zoeken en de *Torah* en het gebod te vol-
brengen. 5 Hij verwijderde uit al de steden van
Juda de offerhoogten en de wierookaltaren. On-
der hem had het koninkrijk rust. 6 Ook bouwde
hij vestingsteden in Juda, want het land had rust
en er was geen oorlog tegen hem in die jaren,
daar JHWH hem vrede gegeven had. 7 Hij zei tot
Juda: Laten wij deze steden versterken en ze
omringen met muren, voorzien van torens, deu-
ren en grendels; nog is het land van ons, want
wij hebben JHWH, onze God, gezocht, wij heb-
ben Hem gezocht en Hij heeft ons aan alle kan-
ten vrede gegeven. En zij bouwden voorspoe-
dig. 8 Asa nu had een leger van driehonderd-
duizend man uit Juda, die schild en speer droe-
gen, en van tweehonderdentachtigduizend man
uit Benjamin, die een klein schild droegen en de
boog spanden. Deze allen waren dappere helden.
9 De Kusiet Zerach trok tegen hen ten strijde
met een leger van duizendmaal duizend man
en driehonderd wagens, en hij drong door tot
Maresa. 10 Asa trok hem tegemoet; en zij stelden
zich in slagorde op in het dal Sefata bij Maresa.
11 Toen riep Asa tot JHWH, zijn God, en zei:
JHWH, er is niemand buiten U, om de machteloze
te helpen tegen de machtige. Help ons, JHWH,
onze God, want op U steunen wij en in uw naam
zijn wij opgetrokken tegen deze menigte. JHWH,
U bent onze God, laat toch tegen U geen ster-
veling iets kunnen inbrengen. 12 En JHWH deed
de Kusieten de nederlaag lijden tegen Asa en
Juda, zodat de Kusieten vluchtten. 13 Asa en zijn
krijgsvolk vervolgden hen tot Gerar, en van de
Kusieten vielen er zovelen, dat niemand van hen
in leven bleef, want zij werden verpletterd voor
het aangezicht van JHWH en van zijn leger. Men
behaalde een zeer grote buit. 14 Daarop overwel-
digden zij al de steden rondom Gerar, want de
schrik van JHWH lag erop; zij plunderden al de
steden, omdat daarin veel buit was. 15 Ook de
tenten van de veehoeders overweldigden zij en
zij voerden kleinvee in menigte en kamelen weg.
Daarna keerden zij naar Jeruzalem terug.

Het optreden van Asa tegen afgoderij

15 1 De Geest van God kwam over Azarja,
de zoon van Oded; 2 hij ging Asa tege-
moet en zei tot hem: Hoort naar mij, Asa en
heel Juda en Benjamin! JHWH is met u, zolang u
met Hem bent; indien u Hem zoekt, zal Hij Zich
door u laten vinden; maar indien u Hem verlaat,
zal Hij u verlaten. 3 Lange tijd was Israël zonder
de ware God, zonder priester die onderwijs gaf,
en zonder *Torah*; 4 maar keerden zij in hun be-
nauwdheid tot JHWH, de God van Israël, terug en
zochten zij Hem, dan liet Hij Zich door hen vin-
den. 5 In die tijden was er geen vrede voor hem
die uitging noch voor hem die inging, maar er
was grote beroering onder al de inwoners van

de landen: 6 volk botste tegen volk en stad tegen stad, want God schudde hen (wakker) door allerlei benauwdheid. 7 U dan, weest sterk, en laten uw handen niet verslappen, want uw werk zal beloond worden.

8 Zodra Asa deze woorden hoorde, de profetie die Azarja, de zoon van Oded, gesproken had, greep hij moed, en hij deed de gruwelen weg uit het hele land Juda en Benjamin, en uit de steden die hij op het gebergte van Efraïm ingenomen had. Ook vernieuwde hij het altaar van JHWH, dat vóór de voorhal van JHWH stond. 9 Hij riep heel Juda en Benjamin bijeen, met degenen die bij hen verblijf hielden uit Efraïm, Manasse en Simeon - want velen uit Israël gingen tot hem over, toen zij zagen, dat JHWH, zijn God, met hem was -, 10 en zij kwamen bijeen te Jeruzalem in de derde maand van het vijftiende jaar van de regering van Asa 11 en offerden aan JHWH op die dag van de buit die zij meegebracht hadden, zevenhonderd runderen en zevenduizend stuks kleinvee. 12 Zij gingen een verbond aan, dat zij JHWH, de God van hun vaderen, zouden zoeken met hun hele hart en met hun hele ziel; 13 en ieder die JHWH, de God van Israël, niet zou zoeken, moest ter dood gebracht worden, zowel klein als groot, zowel man als vrouw. 14 Zij zwoeren JHWH met luide stem en onder gejuich, en onder het geschal van trompetten en hoorns. 15 Geheel Juda verheugde zich over de eed, want met heel hun hart hadden zij gezworen, met heel hun wil hadden zij JHWH gezocht en Hij had Zich door hen laten vinden; Hij gaf hun vrede aan alle kanten. 16 Zelfs heeft koning Asa zijn moeder Maäka als gebiedster afgezet, omdat zij een gruwelijk beeld van Asjera gemaakt had. Asa hakte haar gruwelijk beeld stuk, verpulverde en verbrandde het in het dal Kidron. 17 De offerhoogten verdwenen echter niet uit Israël; toch was het hart van Asa, zolang hij leefde, (JHWH) volkomen toegewijd. 18 Hij bracht de heilige gaven van zijn vader en zijn eigen heilige gaven naar het huis van God: zilver, goud en allerlei voorwerpen. 19 En er was geen oorlog tot het vijfendertigste jaar van de regering van Asa.

Het verbond van Asa met
Aram tegen Israël - Zijn dood

16 1 In het zesendertigste jaar van de regering van Asa trok Basa, de koning van Israël, op tegen Juda en versterkte Rama, om alle verkeer van en naar Asa, de koning van Juda, te verhinderen. 2 Toen haalde Asa zilver en goud uit de schatkamers van het huis van JHWH en van het huis van de koning en hij zond het tot Benhadad, de koning van Aram, die te Damascus woonde, met deze boodschap: 3 Er bestaat een verbond tussen mij en u, tussen mijn vader en uw vader. Hierbij zend ik u zilver en goud. Welnu, verbreek uw verbond met Basa, de koning van Israël, opdat hij van mij zal wegtrekken. 4 Toen luisterde Benhadad naar koning Asa, en zond zijn legeraanvoerders naar de steden van Israël; zij overweldigden Ijjon, Dan, Abel-Maïm en al de voorraadsteden van Naftali. 5 Zodra Basa dit hoorde, staakte hij de versterking van Rama en hield met zijn werk op. 6 Toen ontbood koning Asa heel Juda; en de stenen en het hout waarmee Basa Rama versterkt had, namen zij weg; hij versterkte daarmee Geba en Mispa.

7 In die tijd kwam de ziener Chanani tot Asa, de koning van Juda, en zei tot hem: Omdat u gesteund hebt op de koning van Aram en niet gesteund hebt op JHWH, uw God, daarom is het leger van de koning van Aram aan uw macht ontkomen. 8 Waren de Kusieten en de Libiërs niet een groot leger met zeer veel wagens en ruiters? Toch heeft JHWH hen in uw macht gegeven, omdat u op Hem gesteund hebt. 9 Want de ogen van JHWH gaan over de hele aarde, om krachtig bij te staan hen, van wie hun hart volkomen naar Hem uitgaat. U hebt hierin dwaas gehandeld, want van nu af zult u oorlogen hebben. 10 Toen werd Asa vertoornd op de ziener en hij zette hem in de gevangenis, want hij was hierover toornig op hem. Asa mishandelde in die tijd ook enigen uit het volk.

11 Zie, de geschiedenis van Asa, uit vroeger
en later tijd, zij is beschreven in het boek van
de koningen van Juda en van Israël. 12 In het
negenendertigste jaar van zijn regering werd
Asa ziek aan zijn voeten en zijn ziekte werd
hoogst ernstig. Maar zelfs in zijn ziekte zocht
Asa geen hulp bij JHWH, maar bij de heelmees-
ters. 13 Asa ging bij zijn vaderen te ruste en
stierf in het eenenveertigste jaar van zijn rege-
ring; 14 men begroef hem in zijn graf, dat hij
voor zich in de stad van David had uitgehouwen;
zij legden hem op een rustbed dat men gevuld
had met specerijen en kruiden, naar de kunst
van de zalfbereiders gemengd; en zij ontstaken
voor hem een zeer groot vuur.

Regering en macht van Josafat

17 1 Zijn zoon Josafat werd koning in zijn
plaats. Hij trad krachtig op tegen Israël,
2 legde een legermacht in al de versterkte steden
van Juda en bezettingen in het land Juda en in
de steden van Efraïm die zijn vader Asa had in-
genomen. 3 JHWH was met Josafat, want hij be-
wandelde de oude paden van zijn vader David;
hij zocht de Baäls niet, maar de God van zijn va-
der; 4 hij wandelde naar Gods geboden en deed
niet zoals Israël. 5 JHWH gaf hem de koninklijke
macht vast in handen, heel Juda bracht Josafat
geschenken, zodat hij rijkdom en eer in over-
vloed had. 6 Met een moedig hart bewandelde hij
de wegen van JHWH, en bovendien verwijderde
hij de hoogten en de gewijde palen uit Juda.
7 In het derde jaar van zijn regering zond hij
zijn oversten Ben-Chaïl, Obadja, Zekarja, Netanel
en Michaja uit, om in de steden van Juda onder-
wijs te geven; 8 bij hen waren de Levieten Semaja,
Netanja, Zebadja, Asaël, Semiramot, Jonatan,
Adonia, Tobia en Tob-Adonia, Levieten, en ook
de priesters Elisama en Joram. 9 Zij gaven on-
derwijs in Juda en hadden het boek van de *To-
rah* van JHWH bij zich; zij trokken al de ste-
den van Juda rond en onderwezen het volk.
10 En de schrik van JHWH lag op al de koninkrij-
ken van de landen rondom Juda, zodat zij met
Josafat geen oorlog voerden. 11 Een deel van de
Filistijnen bracht geschenken aan Josafat en een
schatting in zilver; zelfs de Arabieren brachten
hem kleinvee: zevenduizend zevenhonderd ram-
men en zevenduizend zevenhonderd bokken.
12 Gaandeweg bereikte Josafat het toppunt van
zijn macht en bouwde in Juda burchten en voor-
raadsteden. 13 Hij had veel voorraden in de ste-
den van Juda, en in Jeruzalem strijders, dappere
helden. 14 Dit is hun telling naar hun families:
van Juda waren oversten van duizend: de over-
ste Adna, met driehonderdduizend dappere hel-
den; 15 naast hem stond de overste Jochanan,
met tweehonderdtachtigduizend; 16 naast deze
stond Amasja, de zoon van Zikri, die zich vrij-
willig aan JHWH gegeven had, met tweehonderd-
duizend dappere helden. 17 En van Benjamin een
dappere held: Eljada, met tweehonderdduizend
man, uitgerust met boog en schild; 18 naast hem
stond Jozabad met honderdtachtigduizend man,
ten strijde toegerust. 19 Dezen waren het, die de
koning dienden, ongerekend degenen die de ko-
ning in de vestingsteden in heel Juda had gelegd.

Verbond van Josafat met Achab

18 1 Toen Josafat rijkdom en eer in over-
vloed bezat, verzwagerde hij zich met
Achab. 2 Hij ging na verloop van jaren naar
Achab te Samaria; toen slachtte Achab voor hem
en zijn gevolg kleinvee en runderen in menigte,
en trachtte hem over te halen om op te trekken
tegen Ramot in Gilead. 3 Achab, de koning van
Israël, zei tot Josafat, de koning van Juda: Gaat
u met mij naar Ramot in Gilead? Hij antwoordde
hem: Ik ben als U, mijn volk is als uw volk; ik ga
met u in de strijd.
4 Maar Josafat zei tot de koning van Israël:
Vraag toch eerst het woord van JHWH. 5 Toen
riep de koning van Israël de profeten, vierhon-
derd man, bijeen en vroeg hun: Zullen wij optrek-
ken ten strijde tegen Ramot in Gilead of zal ik het
nalaten? Zij antwoordden: Trek op; God zal het
in de macht van de koning geven. 6 Maar Josafat
zei: Is hier niet nog een profeet van JHWH? La-
ten wij het dan door hem vragen. 7 De koning
van Israël zei tot Josafat: Er is nog één man door

wie wij JHWH kunnen raadplegen, maar ik haat hem, omdat hij over mij nooit iets goeds, maar altijd onheil profeteert; het is Micha, de zoon van Jimla. En Josafat zei: Laat de koning zo niet spreken. 8 Daarop riep de koning van Israël een hoveling en zei: Haal dadelijk Micha, de zoon van Jimla! 9 Nu zaten de koning van Israël en Josafat, de koning van Juda, ieder op zijn troon, gekleed in staatsiegewaad, op een dorsvloer aan de ingang van de poort van Samaria, terwijl al de profeten vóór hen profeteerden. 10 En Sidkiahu, de zoon van Kenaäna, had zich ijzeren hoorns gemaakt; hij zei: Zo zegt JHWH: hiermee zult u Aram stoten totdat u hen verdelgd hebt. 11 En al de profeten profeteerden evenzo: Trek op naar Ramot in Gilead en u zult voorspoed hebben; JHWH zal het in de macht van de koning geven.

12 De bode nu, die Micha was gaan roepen, sprak tot hem: Zie, de profeten hebben eenstemmig gunstig voor de koning gesproken; laat dan toch uw woord zijn als dat van ieder van hen, en spreek gunstig. 13 Maar Micha zei: Zo waar JHWH leeft, voorzeker, wat mijn God zeggen zal, dát zal ik spreken. 14 Toen hij tot de koning gekomen was, vroeg de koning hem: Micha, zullen wij tegen Ramot in Gilead ten strijde trekken of zal ik het nalaten? Hij antwoordde: Trekt op, en u zult voorspoed hebben; zij zullen in uw macht gegeven worden. 15 Maar de koning zei tot hem: Hoe dikwijls moet ik u bezweren, dat u tot mij slechts de waarheid spreekt in de naam van JHWH? 16 (A) Daarop zei hij: Ik zag heel Israël op de bergen verstrooid als schapen die geen herder hebben, en JHWH zei: dezen hebben geen heer, een ieder kere in vrede naar zijn huis. 17 Toen sprak de koning van Israël tot Josafat: Heb ik u niet gezegd: hij profeteert over mij niets goeds, maar enkel onheil?

18 (Micha) zei: Daarom, hoort het woord van JHWH. Ik zag JHWH op zijn troon zitten, terwijl het hele hemelse leger aan zijn rechter- en aan zijn linkerhand stond. 19 En JHWH zei: wie zal Achab, de koning van Israël, verleiden, zodat hij optrekt en sneuvelt te Ramot in Gilead? De één zei dit en de ander dat. 20 Toen trad er een geest naar voren, stelde zich voor JHWH en zei: ik zal hem verleiden. JHWH vroeg hem: waarmee? 21 Hij antwoordde: Ik zal heengaan en tot een leugengeest worden in de mond van al zijn profeten. Toen zei Hij: u moet hem verleiden en u zult er ook toe in staat zijn; ga heen en doe het. 22 Nu dan, zie, JHWH heeft een leugengeest gegeven in de mond van deze profeten van u, en JHWH heeft onheil over u besloten.

23 Toen trad Sidkiahu, de zoon van Kenaäna, toe, sloeg Micha op de kaak en zei: Langs welke weg zou de Geest van JHWH van mij geweken zijn om tot u te spreken? 24 Maar Micha zei: Dàt zult u zien op die dag, waarop u van kamer tot kamer zult gaan om u te verbergen. 25 Toen zei de koning van Israël: Neemt Micha, brengt hem weer weg naar Amon, de overste van de stad, en naar prins Joas, en zegt: 26 zo spreekt de koning: zet deze in de gevangenis en geeft hem brood en water der verdrukking, totdat ik behouden terugkom. 27 Maar Micha zei: Indien u inderdaad behouden terugkomt, heeft JHWH door mij niet gesproken. Voorts zei hij: Hoort, u volken allemaal!

28 Daarna trok de koning van Israël op, met Josafat, de koning van Juda, tegen Ramot in Gilead. 29 Toen zei de koning van Israël tot Josafat: Ik zal vermomd in de strijd gaan; houd u echter uw staatsiegewaad aan. Daarop vermomde zich de koning van Israël en zij begaven zich in de strijd. 30 De koning van Aram nu had zijn wagenoversten geboden: U zult niet strijden tegen klein of groot, maar alleen tegen de koning van Israël. 31 Zodra de wagenoversten Josafat zagen, riepen zij: Dat is de koning van Israël; en zij omsingelden hem om hem aan te vallen. Maar Josafat riep luid en JHWH hielp hem, God lokte hen van hem weg. 32 Zodra de wagenoversten zagen, dat hij de koning van Israël niet was, keerden zij zich van hem af.

(A) **18:16** Num. 27:17; Eze. 34:5; Mat. 9:36; Mar. 6:34.

33 Eén man echter spande de boog zonder bepaald doel en trof de koning van Israël tussen
de verbindingsstukken en het pantser. Toen zei
deze tot de wagenmenner: Keer de teugel en
breng mij uit het leger, want ik ben gewond.
34 Maar de strijd werd op die dag hevig, en de
koning van Israël hield zich staande in de wagen
tegenover de Arameeërs tot aan de avond. Maar
hij stierf tegen zonsondergang.

19 1 Toen Josafat, de koning van Juda, behouden naar zijn huis te Jeruzalem terugkeerde, 2 ging de ziener Jehu, de zoon van
Chanani, hem tegemoet en zei tot koning Josafat:
Mag u de goddeloze helpen en bevriend zijn met
hen die JHWH haten? Hierom rust er toorn op
u van de zijde van JHWH. 3 Toch is er wel iets
goeds bij u gevonden, want u hebt de gewijde
palen uit het land weggedaan en uw hart erop
gezet God te zoeken.

Josafat regelt de rechtspraak

4 Josafat verbleef te Jeruzalem. Opnieuw trok
hij uit onder het volk, van Berseba af tot aan
het gebergte van Efraïm, en deed het terugkeren
tot JHWH, de God van zijn vaderen. 5 Hij stelde
rechters in het land aan, in al de versterkte steden van Juda, van stad tot stad. 6 Tot de rechters
zei hij: Ziet toe, wat u doet, want u oefent de
rechtspraak niet uit voor mensen, maar voor
JHWH, die bij u is, als u rechtspreekt. 7 Nu dan,
laat het ontzag voor JHWH over u zijn; handelt
nauwgezet, want bij JHWH, onze God, is geen
onrecht, geen partijdigheid noch aanneming van
geschenken.
8 Ook in Jeruzalem stelde Josafat sommige
Levieten, priesters en familiehoofden van Israël
aan, voor de rechtspraak van JHWH en voor de
meningsverschillen. Zij zetelden in Jeruzalem.
9 Hij gebood hun: In het ontzag voor JHWH, in
getrouwheid en met een volkomen hart zult u
aldus handelen: 10 bij elk verschil van inzicht,
dat u door uw broeders die in hun steden wonen, voorgelegd wordt, - over gevallen van bloedschuld, over de *Torah*, gebod, inzettingen en verordeningen -, zult u hen vermanen niet schuldig
te worden voor JHWH, waardoor er toorn zou
rusten op u en uw broeders. Als u zo handelt,
zult u niet schuldig worden. 11 Zie, de hogepriester Amarja is over u gesteld voor elke zaak van
JHWH, en Zebadja, de zoon van Jismaël, de vorst
van het huis Juda, voor elke zaak van de koning,
en als opzieners staan de Levieten tot uw beschikking. Handelt vastberaden, JHWH zal met
hem zijn, die goed is.

Overwinning op de Moabieten en Ammonieten

20 1 Daarna gebeurde het, dat de Moabieten,
de Ammonieten en met hen een deel van
de Meünieten tegen Josafat ten strijde trokken.
2 Men kwam Josafat melden: Een grote menigte
is tegen u opgetrokken van de overkant van de
zee, uit Aram; zie, zij zijn in Chaseson-Tamar -
dat is Engedi -. 3 Toen werd Josafat bang en besloot JHWH te raadplegen; hij riep voor heel Juda
een vasten uit, 4 en Juda kwam bijeen om hulp te
zoeken bij JHWH; ja, men kwam uit al de steden
van Juda om JHWH te zoeken. 5 Josafat ging te
midden van de gemeente van Juda en Jeruzalem
staan, in het huis van JHWH vóór de nieuwe voorhof, 6 en zei: JHWH, God van onze vaderen, bent
U niet God in de hemel, heerst U niet over al de
koninkrijken van de volken? In uw hand is kracht
en sterkte, niemand kan standhouden tegen U.
7 (A) Bent U niet onze God, die voor het aangezicht van uw volk Israël verdreven hebt de inwoners van dit land en dit voor altijd hebt gegeven aan het nageslacht van Abraham, uw vriend?
8 Zij woonden daarin, bouwden U daarin voor uw
naam een heiligdom en zeiden: 9 Indien ons een
onheil overkomt: zwaard, oordeel, pest of honger, dan zullen wij ons voor dit huis en voor uw
aangezicht stellen, want uw naam is in dit huis;
wanneer wij in onze benauwdheid tot U roepen,
zult U horen en helpen. 10 (B) Nu dan, zie, de
Ammonieten, de Moabieten en de mensen van
het gebergte Seïr, tegen wie U Israël niet toe-

(A) **20:7** Jes. 41:8; Jak. 2:23. (B) **20:10** Deut. 2:4-19.

stond op te rukken, toen het uit het land Egypte kwam - want het trok langs hen heen en verdelgde hen niet - 11 zie toch, zij vergelden het ons door op te trekken om ons uit uw bezitting die U ons tot erfdeel hebt gegeven, te verdrijven. 12 Onze God, zult U over hen niet oordelen? Wij immers zijn niet opgewassen tegen deze grote menigte die tegen ons is opgerukt, en wij weten niet, wat wij doen moeten, maar op U zijn onze ogen gevestigd.

13 Heel Juda stond voor het aangezicht van JHWH, zelfs hun kleine kinderen, hun vrouwen en hun zonen.

14 Toen kwam in het midden van de gemeente de Geest van JHWH op de Leviet Jachaziël, de zoon van Zekarja, de zoon van Benaja, de zoon van Jeïel, de zoon van Mattanja, uit de zonen van Asaf, 15 (A) en hij zei: Luistert, heel Juda en inwoners van Jeruzalem en koning Josafat! Zo zegt JHWH tot u: weest niet bang en wordt niet verschrikt voor deze grote menigte, want het is geen strijd van u, maar van God. 16 Morgen moet u tegen hen oprukken; wanneer zij de helling van Sis bestegen hebben, zult u hen aantreffen aan het einde van het beekdal vóór de woestijn van Jeruël. 17 (B) Niet u zult hierbij behoeven te strijden: stelt u op, blijft staan, dan zult u zien, dat JHWH u de overwinning geeft. Juda en Jeruzalem, weest niet bang en wordt niet verschrikt; morgen moet u tegen hen uittrekken, JHWH is met u. 18 Toen boog Josafat zich neer met het aangezicht ter aarde, en heel Juda en de inwoners van Jeruzalem wierpen zich neer voor het aangezicht van JHWH, om JHWH te aanbidden. 19 En de Levieten, behorende tot de Kehatieten en de Korachieten, stonden op om JHWH, de God van Israël, met zeer krachtige stem te loven.

20 De volgende morgen vroeg trokken zij uit naar de woestijn van Tekoa. En terwijl zij uittrokken, trad Josafat naar voren en zei: Luistert naar mij, Juda en inwoners van Jeruzalem, gelooft in JHWH, uw God, en u zult bevestigd worden, gelooft in zijn profeten en u zult voorspoedig zijn. 21 Na het volk te hebben geraadpleegd, stelde hij mannen op, die JHWH een lied zongen en Hem loofden in heilige feestdos, terwijl zij voor de gewapenden uittrokken en zeiden: Looft JHWH, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid. 22 Op het ogenblik, dat zij de jubel en de lof aanhieven, liet JHWH de Ammonieten, de Moabieten en de mensen van het gebergte Seïr, die tegen Juda waren opgerukt, uit hinderlagen overvallen, en zij werden verslagen. 23 Daarop keerden de Ammonieten en de Moabieten zich tegen de bewoners van het gebergte Seïr, om hen met de ban te slaan en te verdelgen. Zodra zij met de bewoners van Seïr hadden afgerekend, hielpen zij elkaar in het verderf. 24 Toen Juda gekomen was bij de wachttoren in de woestijn keerden zij zich naar het krijgsvolk, en zie, het waren slechts lijken, ter aarde neergevallen: niemand was ontkomen. 25 Daarna kwamen Josafat en zijn volk hun buit roven en vonden bij hen in overvloed zowel goederen als klederen en kostbaarheden; zij plunderden zoveel, dat het niet te dragen was; gedurende drie dagen waren zij bezig met het roven van de buit, zo groot was deze. 26 Op de vierde dag kwamen zij samen in het Dal van de Lofprijzing: daar prezen zij JHWH, hierom noemt men die plaats tot op heden Dal van de Lofprijzing. 27 Toen keerden al de mannen van Juda en van Jeruzalem om, met Josafat aan het hoofd, en gingen naar Jeruzalem terug met blijdschap, want JHWH had hen verheugd over hun vijanden. 28 Zij kwamen te Jeruzalem, naar het huis van JHWH, met harpen, citers en trompetten. 29 En de schrik van God viel op al de koninkrijken van de landen, toen zij hoorden, dat JHWH tegen Israëls vijanden gestreden had, 30 maar het koninkrijk van Josafat had rust, want zijn God gaf hem vrede aan alle kanten.

Einde van Josafats regering

31 Josafat dan regeerde over Juda. Hij was vijfendertig jaar oud, toen hij koning werd, en

(A) **20:15** Deut. 20:1-4. (B) **20:17** Ex. 14:13,14.

regeerde vijfentwintig jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Azuba; zij was de dochter van Silchi. 32 Hij wandelde in de weg van zijn vader Asa; hij week daarvan niet af, en deed wat recht is in de ogen van JHWH. 33 Alleen verdwenen de offerhoogten niet en het volk had zijn hart nog niet gericht op de God van zijn vaderen. 34 Het overige van de geschiedenis van Josafat, uit vroeger en later tijd, zie, dat is beschreven in de geschiedenis van Jehu, de zoon van Chanani, die opgenomen is in het boek van de koningen van Israël.

35 Hierna verbond zich Josafat, de koning van Juda, met Achazja, de koning van Israël. Deze handelde goddeloos 36 en sloot met hem een overeenkomst om schepen te bouwen voor de vaart op Tarsis. En zij bouwden schepen te Esjon-Geber. 37 Maar Eliëzer, de zoon van Dodawahu, van Maresa, profeteerde tegen Josafat: Omdat u zich verbonden hebt met Achazja, verbreekt JHWH uw werken. En de schepen leden schipbreuk, zodat zij niet naar Tarsis konden varen.

21 1 Josafat ging bij zijn vaderen te ruste en werd begraven bij zijn vaderen in de stad van David; zijn zoon Joram werd koning in zijn plaats.

Jorams goddeloze regering

2 Zijn broers, de zonen van Josafat, waren: Azarja, Jechiël, Zekarja, Azarjahu, Michaël en Sefatja. Deze allen waren zonen van Josafat, de koning van Israël. 3 Hun vader had hun vele geschenken gegeven, bestaande uit zilver, goud en kostbaarheden, en ook vestingsteden in Juda; maar het koningschap had hij gegeven aan Joram, want deze was de eerstgeborene.

4 Toen Joram het koningschap van zijn vader aanvaard had en zich krachtig voelde, doodde hij al zijn broers met het zwaard en ook enige overSten van Israël. 5 Joram was tweeëndertig jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde acht jaar te Jeruzalem. 6 Hij wandelde in de weg van de koningen van Israël, zoals het huis van Achab gedaan had, want hij had een dochter van Achab tot vrouw en deed wat kwaad is in de ogen van JHWH. 7 (A) Maar JHWH wilde het huis van David niet verdelgen, ter wille van het verbond dat Hij met David gesloten had, en omdat Hij gezegd had, dat Hij hem en zijn zonen altijd een lamp zou geven.

8 (B) In zijn dagen onttrokken de Edomieten zich aan de macht van Juda en stelden een koning over zich aan. 9 Toen trok Joram met zijn oversten en met al de wagens op, en nadat hij zich in de nacht gereedgemaakt had, versloeg hij de Edomieten die hem en de wagenoversten omsingeld hadden. 10 Toch onttrok Edom zich aan de macht van Juda tot op de huidige dag. Toen onttrok zich ook Libna aan zijn macht, in diezelfde tijd, want hij had JHWH, de God van zijn vaderen, verlaten.

11 Ook hij maakte offerhoogten op de bergen van Juda, hij bracht de inwoners van Jeruzalem tot afgoderij en verleidde Juda. 12 Toen kwam er een schrijven tot hem van de profeet Elia, dat luidde: Zó zegt JHWH, de God van uw vader David: Omdat u niet gewandeld hebt in de wegen van uw vader Josafat en van Asa, de koning van Juda, 13 maar gewandeld hebt in de weg van de koningen van Israël, en Juda en de inwoners van Jeruzalem tot afgoderij hebt gebracht naar het voorbeeld van het huis van Achab, ja, omdat u ook uw broers, het gezin van uw vader, hebt gedood, terwijl zij beter waren dan u; 14 zie, JHWH zal uw volk, uw zonen, uw vrouwen en al uw bezit zeer zwaar treffen; 15 en u zelf zult aan een ernstige ziekte lijden, een ingewandsziekte, totdat na verloop van tijd uw ingewanden ten gevolge van de ziekte naar buiten komen.

16 JHWH wekte tegen Joram de strijdlust op van de Filistijnen en van de Arabieren, die naast de Kusieten wonen, 17 zodat zij tegen Juda optrokken, het binnendrongen en alle bezittingen die zich in het koninklijk paleis bevonden, ja zelfs zijn zonen en zijn vrouwen wegvoerden,

(A) **21:7** 1Kon. 11:36. (B) **21:8** Gen. 27:40.

zodat hem geen zoon overbleef dan Joachaz, zijn jongste zoon. 18 Na dit alles sloeg JHWH hem met een ongeneeslijke ziekte in zijn ingewanden. 19 En na verloop van tijd, toen ongeveer twee jaren voorbijgegaan waren, kwamen ten gevolge van zijn ziekte zijn ingewanden naar buiten, zodat hij aan die kwaadaardige ziekte stierf. Maar zijn volk ontstak voor hem geen vuur, zoals voor zijn vaderen. 20 Hij was tweeëndertig jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde acht jaren te Jeruzalem. Hij ging heen, onbetreurd; men begroef hem in de stad van David, maar niet in de graven van de koningen.

Achazja, door Jehu gedood

22 1 Toen maakten de inwoners van Jeruzalem Achazja, zijn jongste zoon, koning in zijn plaats, want een roversbende die met de Arabieren in de legerplaats gekomen was, had al de ouderen gedood. Zo werd Achazja, de zoon van Joram, de koning van Juda, koning. 2 Achazja was tweeënveertig jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde één jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Atalja; zij was de kleindochter van Omri. 3 Ook hij wandelde in de wegen van het huis van Achab, want zijn moeder verleidde hem door haar raadgevingen tot goddeloze daden. 4 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, evenals de leden van het huis van Achab, want zij waren zijn raadgevers, na de dood van zijn vader, tot zijn eigen verderf.

5 Ook ging hij op hun raad heen en trok met Joram, de zoon van Achab, de koning van Israël, op en streed tegen Hazaël, de koning van Aram, bij Ramot in Gilead. Maar de Arameeërs verwondden Joram. 6 Dus keerde hij terug, om te Jizreël genezing te zoeken voor de wonden die zij hem bij Rama hadden toegebracht, toen hij streed tegen Hazaël, de koning van Aram. En Achazja, de zoon van Joram, de koning van Juda, kwam Joram, de zoon van Achab, in Jizreël bezoeken, want hij lag ziek. 7 Dat Achazja naar Joram kwam, werd echter door een beschikking van God zijn ondergang, want toen hij daar gekomen was, gingen Joram en hij Jehu, de zoon van Nimsi, tegemoet, die JHWH gezalfd had om het huis van Achab uit te roeien; 8 en toen Jehu over het huis van Achab het strafgericht hield, trof hij de oversten van Juda aan en de zonen van de broers van Achazja, die Achazja dienden, en doodde hen. 9 En hij zocht Achazja. Men nam hem gevangen, toen hij zich verborgen had te Samaria, voerde hem naar Jehu en bracht hem ter dood; maar men begroef hem, want men zei: Hij is de zoon van Josafat, die JHWH zocht met zijn hele hart. En het huis van Achazja had niemand, die in staat was te regeren.

Atalja - Joas door Jojada op de troon gebracht

10 Toen Atalja, de moeder van Achazja, zag, dat haar zoon dood was, maakte zij zich op en roeide het hele koninklijke geslacht van het huis Juda uit. 11 Maar prinses Jehosabat nam Joas, de zoon van Achazja, en voerde hem ongemerkt weg uit de kring van de prinsen die gedood werden en bracht hem en zijn voedster in de bergplaats voor de bedden. En Jehosabat, de dochter van koning Joram, de vrouw van de priester Jojada - zij was namelijk de zuster van Achazja - verborg hem voor Atalja, zodat deze hem niet doodde. 12 Hij bleef zes jaar bij hen verborgen in het huis van God, terwijl Atalja over het land regeerde.

23 1 Maar in het zevende jaar vatte Jojada moed en verbond zich met de oversten over honderd: Azarja, de zoon van Jerocham, Jismaël, de zoon van Jochanan, Azarja, de zoon van Obed, Maäseja, de zoon van Adaja, en Elisafat, de zoon van Zikri. 2 Zij gingen in Juda rond en verzamelden de Levieten uit al de steden van Juda, en ook de familiehoofden van Israël, en dezen kwamen naar Jeruzalem. 3 (A) Toen sloot de hele gemeente een verbond met de koning in het huis van God en (Jojada) zei tot hen: Zie, de zoon van de koning zal rege-

(A) **23:3** 2Sam. 7:12.

ren, zoals JHWH over de zonen van David gesproken heeft. 4 Dit moet u doen: een derde deel van u, dat op de Sjabbat dienst moet doen, zowel priesters als Levieten, moet als dorpelwachters optreden; 5 een derde deel moet in het koninklijk paleis aanwezig zijn, een derde deel in de Fundamentpoort, en het hele volk in de voorhoven van het huis van JHWH. 6 Niemand mag het huis van JHWH binnengaan behalve de priesters en de dienstdoende Levieten; zij mogen binnengaan, want zij zijn heilig. Maar het hele volk moet het voorschrift van JHWH in acht nemen. 7 De Levieten moeten zich rondom de koning scharen, ieder met zijn wapens in de hand, en wie de tempel wil binnengaan, moet ter dood gebracht worden. Blijft bij de koning, als hij naar binnen komt of naar buiten gaat. 8 De Levieten nu en heel Juda deden alles wat de priester Jojada geboden had; ieder van hen nam zijn mannen die op de Sjabbat dienst moesten doen, samen met hen die op de Sjabbat vrijaf zouden krijgen, want de priester Jojada had de afdelingen geen vrij gegeven. 9 De priester Jojada gaf aan de oversten over honderd de speren en de kleine zowel als de grote schilden die koning David toebehoord hadden en in het huis van God waren. 10 Hij stelde het hele volk op, ieder met zijn werpspies in de hand, van de rechtervleugel tot de linkervleugel van het huis, bij het altaar en bij het huis, rondom de koning. 11 Toen brachten zij de zoon van de koning naar buiten, zetten hem de kroon op, gaven hem de Getuigenis en maakten hem koning. Jojada en zijn zonen zalfden hem en riepen: Leve de koning!

12 Toen Atalja het geroep hoorde van het volk dat toeliep en de koning toejuichte, ging zij naar het volk in het huis van JHWH, 13 en zag, zie, daar stond de koning bij zijn zuil aan de ingang; en bij de koning de oversten met de trompetten, ook al het volk van het land, dat zich verheugde en op de trompetten blies, en de zangers met de muziekinstrumenten, die leiding gaven bij de lofzang. Toen verscheurde Atalja haar klederen en riep: Verraad! Verraad!

14 Daarop deed de priester Jojada de oversten over honderd, de bevelhebbers van het leger, naar buiten gaan en zei tot hen: Brengt haar tussen de gelederen naar buiten, en wie haar volgt, moet met het zwaard gedood worden. Want de priester had gezegd: U zult haar niet ter dood brengen in het huis van JHWH. 15 Daarop sloegen zij de handen aan haar, en toen zij bij de ingang van de Paardenpoort van het koninklijk paleis gekomen was, bracht men haar daar ter dood.

16 Toen sloot Jojada een verbond tussen zich en het hele volk en de koning, dat zij een volk van JHWH zouden zijn. 17 Het hele volk ging naar de tempel van Baäl, zij haalden die omver, verbrijzelden zijn altaren en zijn beelden, en doodden Mattan, de priester van Baäl, vóór de altaren. 18 Jojada droeg de hele zorg voor het huis van JHWH op aan de Levitische priesters die David over het huis van JHWH verdeeld had om de brandoffers van JHWH te offeren, zoals voorgeschreven is in de *Torah* van Mozes, met vreugde en met gezang, naar de regeling van David. 19 Voorts plaatste hij de poortwachters bij de poorten van het huis van JHWH, opdat niemand, die in enig opzicht onrein was, zou binnenkomen. 20 Hij nam de oversten over honderd, de aanzienlijken, hen die over het volk heersten, en al het volk van het land, en hij bracht de koning uit het huis van JHWH. Zij kwamen door de Bovenpoort in het koninklijk paleis, en lieten de koning op de koningstroon plaatsnemen. 21 Al het volk van het land verheugde zich en de stad bleef rustig, nadat zij Atalja met het zwaard ter dood hadden gebracht.

De regering van Joas

24 1 Joas was zeven jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde veertig jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Sibja; zij was uit Berseba. 2 Joas deed wat recht is in de ogen van JHWH, zolang de priester Jojada leefde. 3 Jojada nu nam twee vrouwen voor hem, bij wie hij zonen en dochters verwekte. 4 Daarna besloot Joas het huis van JHWH te vernieuwen. 5 Hij riep de

priesters en de Levieten bijeen en zei tot hen: Trekt uit naar de steden van Juda en verzamelt uit heel Israël geld om het huis van uw God elk jaar te herstellen. Zet spoed achter deze zaak. Maar de Levieten deden het niet. 6 (A) Toen ontbood de koning de hogepriester Jojada en zei tot hem: Waarom hebt u er niet op gelet, dat de Levieten uit Juda en uit Jeruzalem de heffing van Mozes, de knecht van JHWH, bijeenbrachten, zoals de gemeente van Israël deed ten behoeve van de tent van de getuigenis? 7 Want de zonen van de goddeloze Atalja hebben in het huis van God ingebroken en zelfs al de geheiligde voorwerpen van het huis van JHWH voor de Baäls gebruikt.

8 Op bevel van de koning maakte men toen een kist, zette die buiten bij de poort van het huis van JHWH 9 en liet in Juda en in Jeruzalem omroepen, dat zij JHWH de heffing moesten brengen, die Mozes, de knecht van God, aan Israël in de woestijn had opgelegd. 10 Toen verheugden zich al de oversten en het hele volk; zij brachten geld bijeen en wierpen het in de kist, tot deze vol was. 11 Telkens wanneer de kist door de Levieten naar de ambtenaren van de koning gebracht werd en dezen zagen, dat er veel geld in was, kwamen de schrijver van de koning en de gevolmachtigde van de hogepriester en leegden de kist; dan nam men haar op en zette haar weer op haar plaats. Zó deed men iedere keer, en zij verzamelden geld in overvloed. 12 De koning en Jojada gaven dit aan de opzichters over het werk aan het huis van JHWH; en dezen huurden steenhouwers en timmerlieden om het huis van JHWH te vernieuwen, en ook ijzer- en kopersmeden om het huis van JHWH te herstellen. 13 Toen gingen de werklieden aan de arbeid, en het herstellingswerk vorderde onder hun handen: zij vernieuwden het huis van God naar het oorspronkelijk bestek en brachten het in goede staat. 14 Toen zij klaar waren, brachten zij de rest van het geld naar de koning en Jojada; deze maakte daarvan allerlei voorwerpen voor het huis van JHWH: gebruiksvoorwerpen voor de dienst en het offer, ook schalen, en ander gouden en zilveren voorwerpen. Zolang Jojada leefde, bracht men voortdurend brandoffers in het huis van JHWH.

15 Jojada werd oud en van het leven verzadigd, en stierf. Hij was, toen hij stierf, honderd dertig jaar oud. 16 Men begroef hem in de stad van David bij de koningen, want hij had gedaan wat goed was in Israël, zowel tegenover God als tegenover zijn huis.

17 Maar na de dood van Jojada kwamen de oversten van Juda en bogen zich voor de koning neer; toen luisterde de koning naar hen. 18 Zij verlieten het huis van JHWH, de God van hun vaderen, en dienden de gewijde palen en de afgodsbeelden, zodat er toorn kwam over Juda en Jeruzalem wegens deze schuld van hen. 19 En JHWH zond onder hen profeten om hen tot Zich te doen terugkeren; hoewel dezen hen ernstig waarschuwden, luisterden zij niet. 20 (B) Toen vervulde de Geest van God Zekarja, de zoon van de priester Jojada, en hij ging tegenover het volk staan en zei tot hen: Zo zegt God: waarom overtreedt u de geboden van JHWH en wilt u niet voorspoedig zijn? Omdat u JHWH verlaten hebt, heeft Hij u verlaten. 21 Maar zij maakten een samenzwering tegen hem en stenigden hem op bevel van de koning in de voorhof van het huis van JHWH. 22 Koning Joas hield de trouwe hulp, die zijn vader Jojada hem betoond had, niet in gedachten, maar doodde zijn zoon. En, toen deze stierf, zei hij: Laat JHWH het zien en wraak nemen!

23 Bij de wisseling van het jaar trok het leger van Aram tegen hem op. Zij drongen door tot Juda en Jeruzalem en vernietigden alle volksoversten onder het volk en zonden de hele buit aan de koning van Damascus. 24 Hoewel het leger van Aram met een gering aantal mannen kwam, gaf JHWH toch een zeer talrijk leger in hun macht, omdat (de Judeeërs) JHWH, de God van hun vaderen, hadden verlaten. En zij voltrokken aan Joas strafgerichten. 25 En toen zij van hem weggetrokken waren - zij lieten hem name-

(A) **24:6** Ex. 30:11-16. (B) **24:20** Mat. 23:35; Luk. 11:51.

lijk in een ernstige ziekte achter - maakten zijn dienaren een samenzwering tegen hem wegens het bloed van de zoon van de priester Jojada; zij sloegen hem op zijn bed dood en hij stierf. Men begroef hem in de stad van David, maar niet in de graven van de koningen. 26 Dezen nu zijn het, die tegen hem hebben samengezworen: Zabad, de zoon van Simat, de Ammonitische, en Jozabad, de zoon van Simrit, de Moabitische. 27 Over zijn zonen, over de talrijke Godsspraken tegen hem en over de grondlegging van het huis van God is geschreven in de Uitlegging van het boek van de koningen. Zijn zoon Amasja werd koning in zijn plaats.

Overwinning van Amasja op Edom en zijn nederlaag tegen Israël

25 1 Toen Amasja vijfentwintig jaar oud was, werd hij koning en hij regeerde negenentwintig jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Jehoaddan; zij was uit Jeruzalem. 2 Hij deed wat recht is in de ogen van JHWH, maar niet met een volkomen toegewijd hart. 3 Zodra hij het koningschap vast in handen had, bracht hij de dienaren om, die zijn vader, de koning, hadden gedood. 4 (A) Maar hun kinderen bracht hij niet ter dood, overeenkomstig wat geschreven staat in de *Torah*, in het boek van Mozes, waar JHWH geboden heeft: De vaders zullen niet sterven om de kinderen, en de kinderen zullen niet sterven om de vaders, maar ieder zal om zijn eigen zonde sterven.

5 Daarna riep Amasja Juda bijeen en stelde het op naar de families, naar de oversten van de duizenden en naar de oversten van de honderden van heel Juda en Benjamin; hij telde hen, van twintig jaar oud en daarboven, en bevond, dat er driehonderdduizend soldaten waren, die in het leger konden uitrukken, die speer en schild hanteerden. 6 Ook huurde hij uit Israël honderdduizend soldaten voor honderd talenten zilver. 7 Maar een man van God kwam tot hem en zei: O koning, laat het leger van Israël niet met u gaan, want JHWH is niet met Israël, met al die Efraïmieten. 8 Maar U, ga, doe maar, wees sterk tot de strijd: God zal u doen struikelen voor de vijand, want God heeft de macht te helpen en de macht te doen struikelen. 9 Toen zei Amasja tot de man van God: Wat dan te doen met het oog op de honderd talenten die ik aan de troepen van Israël gegeven heb? Maar de man van God zei: JHWH kan u meer geven dan dit. 10 Daarop zonderde Amasja de troepen af, die uit Efraïm tot hem gekomen waren, opdat zij naar hun woonplaats zouden gaan. Toen ontbrandde hun toorn zeer tegen Juda en zij keerden naar hun plaats terug, ziedend van toorn.

11 Amasja betoonde zich een krachtig man, hij voerde zijn volk naar het Zoutdal en versloeg van de Seïrieten tienduizend man. 12 Ook voerden de Judeeërs tienduizend man gevangenen levend weg en brachten hen op de top van een rots en wierpen hen van de top van de rots, zodat zij allen verpletterd werden. 13 De troepen echter, die Amasja had doen terugkeren, zodat zij niet met hem ten strijde trokken, deden van Samaria uit een overval op de steden van Juda, tot Bet-Choron toe; zij sloegen er drieduizend man dood en roofden een grote buit.

14 Nadat Amasja van het verslaan van de Edomieten teruggekeerd was, stelde hij de goden van de Seïrieten, die hij meegebracht had, voor zich als goden op, boog zich voor hen neer en ontstak voor hen offers. 15 Toen ontbrandde de toorn van JHWH tegen Amasja en Hij zond een profeet tot hem, die tot hem zei: Waarom hebt u van dat volk de goden gezocht, die immers hun eigen volk niet uit uw macht gered hebben? 16 Maar terwijl deze tot hem sprak, zei hij tot hem: Heeft men u tot raadsman van de koning aangesteld? Houd op, waarom zou men u doden? Toen hield de profeet op en zei: Ik weet, dat God besloten heeft u in het verderf te storten; omdat u dit doet en niet naar mijn raad luistert.

17 Daarna pleegde Amasja, de koning van Juda, overleg en zond Joas, de zoon van Joachaz, de

(A) **25:4** Deut. 24:16.

zoon van Jehu, de koning van Israël, de boodschap: Kom, laten wij ons met elkaar meten!
18 Maar Joas, de koning van Israël, zond aan Amasja, de koning van Juda, dit antwoord: De distel op de Libanon zond tot de ceder op de Libanon de uitnodiging: geef toch uw dochter aan mijn zoon tot vrouw. Maar de dieren van het veld op de Libanon kwamen voorbij en vertrapten de distel. 19 U denkt: zie, ik heb Edom verslagen; daardoor heeft uw hart u overmoedig gemaakt en zoekt u eer. Blijf nu in uw huis. Waarom zou u het ongeluk tarten en ten val komen en Juda met u? 20 Maar Amasja luisterde niet, want God had dit beschikt, om hen prijs te geven, omdat zij de goden van Edom gezocht hadden.
21 Toen trok Joas, de koning van Israël, op en zij maten zich met elkaar, hij en Amasja, de koning van Juda, te Bet-Semes, in Juda. 22 En Juda werd door Israël verslagen; zij vluchtten allen naar hun tenten. 23 Joas nu, de koning van Israël, nam Amasja, de koning van Juda, de zoon van Joas, de zoon van Joachaz, te Bet-Semes gevangen. En hij bracht hem naar Jeruzalem en brak de muur van Jeruzalem af, van de Efraïmpoort tot de Hoekpoort, vierhonderd el. 24 Daarop nam hij al het goud en zilver en alle voorwerpen, die zich in het huis van God bij Obed-Edom bevonden, ook de schatten van het koninklijk paleis, en ook gijzelaars, en keerde terug naar Samaria.
25 Amasja, de zoon van Joas, de koning van Juda, leefde na de dood van Joas, de zoon van Joachaz, de koning van Israël, nog vijftien jaar.
26 Het overige van de geschiedenis van Amasja, uit vroeger en later tijd, zie, het is immers beschreven in het boek van de koningen van Juda en van Israël. 27 Van de tijd af, dat Amasja afweek van JHWH, smeedde men te Jeruzalem een samenzwering tegen hem. En hij vluchtte naar Lakis. Maar men liet hem achternazitten naar Lakis en daar doden. 28 Men legde hem op paarden en begroef hem bij zijn vaderen in de stad van David.

De voorspoedige regering van Uzzia

26 1 Het hele volk van Juda nam Uzzia, die zestien jaar oud was, en zij maakten hem koning in de plaats van zijn vader Amasja.
2 Hij versterkte Elot en bracht het aan Juda terug, nadat de koning bij zijn vaderen te ruste was gegaan. 3 Uzzia dan was zestien jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde tweeënvijftig jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Jekolja; zij was uit Jeruzalem. 4 Hij deed wat recht is in de ogen van JHWH, geheel zoals zijn vader Amasja gedaan had. 5 Hij zocht God, zolang Zekarja leefde, die hem onderwees in het ontzag voor God; zolang hij JHWH zocht, maakte God hem voorspoedig.
6 Hij trok uit en streed tegen de Filistijnen, brak de muren van Gat af, Jabne en Asdod en bouwde versterkingen bij Asdod en in het gebied van de Filistijnen. 7 God hielp hem tegen de Filistijnen, tegen de Arabieren die in Gur-Baäl woonden, en tegen de Meünieten. 8 De Ammonieten brachten Uzzia schatting. En tot in Egypte breidde zijn roem zich uit, want hij klom tot een toppunt van macht. 9 Uzzia bouwde in Jeruzalem torens aan de Hoekpoort, aan de Dalpoort en aan de Punt, en hij versterkte die. 10 Ook bouwde hij torens in de woestijn en hakte veel bronnen uit, omdat hij veel vee bezat, zowel in de Laagte als op de Hoogvlakte; verder had hij landbouwers en wijngaardeniers op de bergen en in het vruchtbare land, want hij hield van de landbouw.
11 Voorts had Uzzia een leger, geoefend in de oorlog te velde, ingedeeld in troepen volgens de telling door de schrijver Jeïel en de beambte Maäseja, onder leiding van Chananja, één van de oversten van de koning. 12 Het hele getal van de familiehoofden van de soldaten bedroeg tweeduizend zeshonderd. 13 Onder hun leiding stond een leger van driehonderdzevenduizend vijfhonderd tot de strijd geoefende strijdbare mannen om de koning tegen de vijand te helpen.
14 Uzzia verschafte aan het hele leger schilden, speren, helmen, pantsers, bogen en slingerste-

nen. 15 Ook vervaardigde hij te Jeruzalem kunstig bedachte oorlogswerktuigen om op de torens en de hoeken geplaatst te worden tot het afschieten van pijlen en grote stenen. Wijd en zijd breidde zijn roem zich uit, want hij werd wonderbaar geholpen, totdat hij machtig geworden was.

Melaatsheid en dood van Uzzia

16 Maar toen hij machtig geworden was, werd zijn hart zo hoogmoedig, dat hij zeer boos handelde en ontrouw werd tegenover JHWH, zijn God, door de tempel van JHWH binnen te gaan om op het reukofferaltaar reukwerk te ontsteken. 17 Maar de priester Azarja ging hem achterna en met hem tachtig priesters van JHWH, flinke mannen, 18 (A) en zij stelden zich tegenover koning Uzzia en zeiden tot hem: U komt het niet toe, Uzzia, reukwerk te ontsteken voor JHWH, maar de priesters, de zonen van Aäron, die geheiligd zijn om reukwerk te ontsteken. Ga uit het heiligdom, want u bent ontrouw en het zal u niet tot eer gerekend worden door JHWH God. 19 Toen werd Uzzia boos; het wierookvat om reukwerk te ontsteken was in zijn hand. En terwijl hij tegen de priesters toornde, brak de melaatsheid uit aan zijn voorhoofd voor de ogen van de priesters, in het huis van JHWH bij het reukofferaltaar. 20 De hogepriester Azarja en al de priesters keerden zich naar hem toe en zie, hij was melaats aan het voorhoofd; toen dreven zij hem haastig vandaar weg, en ook hij zelf haastte zich naar buiten te gaan, want JHWH had hem geslagen. 21 Koning Uzzia nu was melaats tot de dag van zijn dood. En als melaatse woonde hij in een afgezonderd huis, want hij was uitgesloten van het huis van JHWH. Zijn zoon Jotam beheerde het paleis van de koning en bestuurde het volk van het land.

22 Het overige van de geschiedenissen van Uzzia, uit vroeger en later tijd, heeft de profeet Jesaja, de zoon van Amoz, beschreven. 23 (B) Uzzia ging bij zijn vaderen te ruste, en men begroef hem bij zijn vaderen, in het veld naast de begraafplaats van de koningen, want men zei: Hij was melaats. Zijn zoon Jotam werd koning in zijn plaats.

De regering van Jotam

27 1 Jotam was vijfentwintig jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde zestien jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Jerusa; zij was de dochter van Sadok. 2 En hij deed wat recht is in de ogen van JHWH, geheel zoals zijn vader Uzzia gedaan had, maar ging de tempel van JHWH niet binnen. Maar het volk volhardde in zijn slechte handelwijze. 3 Hij bouwde de Bovenpoort van het huis van JHWH. Ook bouwde hij veel aan de muur van Ofel. 4 Hij bouwde versterkingen in het gebergte van Juda, en in de bossen bouwde hij burchten en torens. 5 Hij streed met de koning van de Ammonieten en overwon deze, zodat de Ammonieten hem in dat jaar honderd talenten zilver, tienduizend kor tarwe en tienduizend kor gerst gaven.(1) Dit brachten hem de Ammonieten ook in het tweede en in het derde jaar op. 6 Jotam betoonde zich een krachtig man, want hij was standvastig in zijn wandel voor het aangezicht van JHWH, zijn God.

7 Het overige van de geschiedenis van Jotam, al zijn oorlogen en handelingen, zie, zij zijn beschreven in het boek van de koningen van Israël en van Juda. 8 Vijfentwintig jaar was hij oud, toen hij koning werd, en hij regeerde zestien jaar te Jeruzalem. 9 Jotam ging bij zijn vaderen te ruste en men begroef hem in de stad van David; zijn zoon Achaz werd koning in zijn plaats.

De goddeloze regering van Achaz

28 1 Achaz was twintig jaar oud, toen hij koning werd: hij regeerde zestien jaar te Jeruzalem. Hij deed niet wat recht is in de ogen van JHWH zoals zijn vader David, 2 maar hij wandelde in de wegen van de koningen van Israël

(1) **27:5** 1 kor is circa 425 liter.

(A) **26:18** Ex. 30:7,8; Num. 3:10. (B) **26:23** Jes. 6:1.

en maakte zelfs gegoten beelden voor de Baäls;
3 ja, hij ontstak offers in het dal Ben-Hinnom
en verbrandde zijn zonen met vuur in overeenstemming met de gruwelen van de volken, die
JHWH voor het aangezicht van de Israëlieten had
verdreven. 4 Hij bracht offers en ontstak die op
de hoogten, op de heuvels en onder elke groene
boom. 5 (A) Daarom gaf JHWH, zijn God, hem
over in de macht van de koning van Aram, zodat zij hem versloegen en veel gevangenen van
hem wegvoerden en naar Damascus brachten.
Ook werd hij in de macht van de koning van
Israël overgegeven, die hem een zware nederlaag toebracht. 6 Pekach, de zoon van Remaljahu,
doodde in Juda honderdtwintigduizend man op
één dag, allen strijders, - omdat zij JHWH, de
God van hun vaderen, hadden verlaten. 7 Zikri,
een held van Efraïm, doodde Maäseja, de zoon
van de koning, Azrikam, de paleisoverste, en
Elkana, de eerste na de koning. 8 Ook voerden de
Israëlieten van hun broeders tweehonderdduizend vrouwen, zonen en dochters als gevangenen weg, en roofden tevens van hen een grote
buit, die zij naar Samaria brachten.
9 Daar was echter een profeet van JHWH,
die Oded heette. Deze ging het leger dat naar
Samaria kwam, tegemoet en zei tot hen: Zie,
in zijn grimmigheid over Juda heeft JHWH, de
God van uw vaderen, hen in uw macht overgegeven, en u hebt onder hen een bloedbad aangericht met zulk een woede, dat het ten hemel
roept. 10 En nu denkt u de mensen uit Juda en
Jeruzalem als slaven en slavinnen aan u te onderwerpen. Is er ook bij u geen grote schuld tegen JHWH, uw God? 11 Nu dan, hoort naar mij:
laat de gevangenen die u van uw broeders weggevoerd hebt, terugkeren, want de brandende
toorn van JHWH rust op u. 12 Toen stonden
enige mannen uit de hoofden van de Efraïmieten:
Azarja, de zoon van Jochanan, Berekja, de zoon
van Mesillemot, Jechizkia, de zoon van Sallum,
en Amasa, de zoon van Chadlai, op tegen hen
die uit de strijd gekomen waren, 13 en zeiden
tot hen: U zult deze gevangenen niet hier brengen, want uw voornemen maakt ons schuldig tegenover JHWH en vermeerdert onze zonden en
onze schulden; wij hebben toch al grote schuld,
en brandende toorn rust op Israël.
14 Toen lieten de gewapenden de gevangenen
en de roof bij de oversten en de hele menigte
achter. 15 En de mannen, van wie de namen hier
vermeld zijn, maakten zich op en hielpen de gevangenen: alle naakten onder hen kleedden zij
van de buit; zij kleedden en schoeiden hen, gaven hun te eten en te drinken en zalfden hen; allen onder hen, die moeizaam voortstrompelden,
vervoerden zij op ezels; zij brachten hen naar
Jericho, de Palmstad, bij hun broeders; daarna
keerden zij naar Samaria terug.
16 In die tijd zond koning Achaz het verzoek tot de koningen van Assur hem te helpen.
17 Ook waren de Edomieten nog gekomen, hadden aan Juda een nederlaag toegebracht en gevangenen weggevoerd. 18 En de Filistijnen hadden een overval gedaan op de steden van de
Laagte en van het Zuiderland van Juda; zij hadden Bet-Semes, Ajjalon, Gederot, Soko en zijn onderhorige plaatsen, Timna en zijn onderhorige
plaatsen, Gimzo en zijn onderhorige plaatsen ingenomen en zich daar gevestigd. 19 Want JHWH
verootmoedigde Juda om Achaz, de koning van
Israël, daar deze de tuchteloosheid in Juda bevorderd had en zeer ontrouw geworden was tegenover JHWH. 20 Tillegatpilneser dan, de koning van Assur, rukte naar hem op, maar bracht
hem in het nauw en ondersteunde hem niet.
21 Want al had Achaz het huis van JHWH en het
huis van de koning en van de oversten leeggehaald en alles aan de koning van Assur gegeven,
het hielp hem niets.
22 In de tijd, dat hij in het nauw geraakte, ging
hij, diezelfde koning Achaz, voort met ontrouw
te zijn tegenover JHWH; 23 hij offerde aan de goden van Damascus, die hem verslagen hadden,
omdat hij dacht: De goden van de koningen van
Aram, die helpen hen; aan hen zal ik offeren, op-

(A) **28:5** 2Kon. 16:5; Jes. 7:1.

dat zij ook mij helpen. Maar zij deden hem struikelen en heel Israël met hem. 24 Achaz liet de voorwerpen van het huis van God bijeenbrengen en stukslaan; hij sloot de deuren van het huis van JHWH en maakte zich altaren op elke hoek te Jeruzalem. 25 In elke stad van Juda maakte hij offerhoogten, om voor andere goden offers te ontsteken. En hij krenkte JHWH, de God van zijn vaderen.

26 Het overige van zijn geschiedenis, uit vroeger en later tijd, zie, die is beschreven in het boek van de koningen van Juda en van Israël. 27 (A) Achaz ging bij zijn vaderen te ruste en men begroef hem in de stad, in Jeruzalem, maar men bracht hem niet in de graven van de koningen van Israël. Zijn zoon Jechizkia werd koning in zijn plaats.

Hizkia reinigt de tempel

29 1 Jechizkia werd koning, vijfentwintig jaar oud, en hij regeerde negenentwintig jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Abia; zij was de dochter van Zekarja. 2 Hij deed wat recht is in de ogen van JHWH, geheel zoals zijn vader David gedaan had. 3 Hij opende in het eerste jaar van zijn regering, in de eerste maand, de deuren van het huis van JHWH en herstelde ze. 4 Toen liet hij de priesters en de Levieten komen en vergaderde hen op het Oostplein 5 en zei tot hen: Hoort naar mij, Levieten! Heiligt u nu, heiligt het huis van JHWH, de God van uw vaderen, brengt het onreine uit het heiligdom naar buiten; 6 want onze vaders zijn ontrouw geweest, zij hebben gedaan wat kwaad was in de ogen van JHWH, onze God, en hebben Hem verlaten, hun aangezicht afgewend van de woning van JHWH en haar de rug toegekeerd. 7 Zelfs hebben zij de deuren van de voorhal gesloten, de lampen gedoofd en geen reukwerk ontstoken noch brandoffers gebracht in het heiligdom aan de God van Israël, 8 zodat de toorn van JHWH op Juda en Jeruzalem rustte en Hij hen maakte tot een voorwerp van schrik en ontzetting en tot een aanfluiting, zoals u met eigen ogen kunt zien. 9 Zie, hierom zijn onze vaders door het zwaard gevallen, en zijn onze zonen, onze dochters en onze vrouwen in gevangenschap. 10 Nu is het mijn voornemen een verbond te sluiten met JHWH, de God van Israël, opdat zijn brandende toorn zich van ons zal afwenden. 11 Mijn zonen, weest nu niet nalatig, want JHWH heeft u verkozen om in zijn dienst te staan, om zijn dienaren te zijn en aan Hem te offeren.

12 Toen stonden de Levieten op: Machat, de zoon van Amasai, en Joël, de zoon van Azarja, van de Kehatieten; en van de Merarieten: Kis, de zoon van Abdi, en Azarja, de zoon van Jehallelel; en van de Gersonieten: Joach, de zoon van Zimma, en Eden, de zoon van Joach; 13 en van de Elisafanieten: Simri en Jeïeel; en van de Asafieten: Zekarja en Mattanja; 14 en van de Hemanieten: Jechiël en Simi; en van de Jedutunieten: Semaja en Uzziël. 15 En zij brachten hun broeders samen, heiligden zich en kwamen, naar het gebod van de koning overeenkomstig de woorden van JHWH, het huis van JHWH reinigen. 16 Toen gingen de priesters het huis van JHWH binnen, om het te reinigen. Zij brachten al het onreine dat zij in de tempel van JHWH vonden, naar de voorhof van het huis van JHWH, en de Levieten namen het over om het naar buiten, naar de beek Kidron, te brengen. 17 Op de eerste dag van de eerste maand (1) begonnen zij met de heiliging; op de achtste dag van de maand kwamen zij toe aan de voorhal van JHWH en heiligden het huis van JHWH in acht dagen; op de zestiende dag van de eerste maand waren zij gereed. (2)

18 Toen traden zij bij koning Hizkia binnen en zeiden: Wij hebben het hele huis van JHWH gereinigd, het brandofferaltaar met al zijn toebehoren, en de tafel van de toonbroden met al haar toebehoren. 19 En al de voorwerpen die koning Achaz tijdens zijn regering door zijn on-

(1) **29:17a** De eerste maand is Aviev, zie Exodus 13:4 Feest der Ongezuurde Broden

(2) **29:17b** Dat is 2 dagen na Pèsach en de 2e dag van het

(A) **28:27** Jes. 14:28.

trouw ontwijd heeft, hebben wij in gereedheid gebracht en geheiligd; zie, zij zijn vóór het altaar van JHWH.
20 Vroeg in de morgen riep koning Jechizkia de oversten van de stad samen en ging naar het huis van JHWH. 21 En zij brachten zeven stieren, zeven rammen, zeven schapen en zeven geitenbokken tot een zondoffer voor het koningshuis, voor het heiligdom en voor Juda. Hij beval de zonen van Aäron, de priesters, die op het altaar van JHWH te offeren. 22 Toen slachtten zij de runderen, en de priesters namen het bloed in ontvangst en sprenkelden het op het altaar. Daarna slachtten zij de rammen en sprenkelden het bloed op het altaar. Vervolgens slachtten zij de schapen en sprenkelden het bloed op het altaar. 23 Voorts brachten zij de bokken van het zondoffer voor het aangezicht van de koning en de gemeente, en zij legden er de handen op. 24 En de priesters slachtten ze en offerden het bloed daarvan als zondoffer op het altaar, om over heel Israël verzoening te doen, want de koning had bevolen, dat het een brandoffer en een zondoffer voor heel Israël zou zijn. 25 Hij stelde de Levieten bij het huis van JHWH op, met cimbalen, harpen en citers overeenkomstig het gebod van David en van Gad, de ziener van de koning, en van de profeet Natan, want het gebod was gegeven door JHWH, door bemiddeling van zijn profeten. 26 En de Levieten stonden opgesteld met de instrumenten van David, en de priesters met de trompetten.
27 Toen beval Hizkia het brandoffer op het altaar te offeren. En op het ogenblik, dat het brandoffer een aanvang nam, werd een lied van JHWH aangeheven en klonk trompetgeschal, begeleid door de instrumenten van David, de koning van Israël. 28 De hele gemeente boog zich neer, men zong het lied en blies op de trompetten - dit alles, totdat het brandoffer voleindigd was. 29 Toen zij met offeren gereed waren, knielden de koning en allen die zich bij hem bevonden, en bogen zich neer. 30 Vervolgens gaven koning Jechizkia en de oversten de Levieten opdracht om JHWH te loven met de woorden van David en van de ziener Asaf. En zij zongen de lofzang met vreugde, knielden en bogen zich neer.
31 Toen *antwoordde* Jechizkia en zei: Nu hebt u zich JHWH gewijd. Treedt nader en brengt slachtoffers en lofoffers voor het huis van JHWH. En de gemeente bracht slachtoffers en lofoffers; ook bracht ieder die daartoe van harte bereid was, brandoffers. 32 Het aantal brandoffers dat de gemeente bracht, was zeventig runderen, honderd rammen en tweehonderd schapen. Deze dienden alle tot een brandoffer voor JHWH. 33 En de heilige gaven bestonden uit zeshonderd runderen en drieduizend stuks kleinvee. 34 Er waren echter te weinig priesters, zodat zij niet al de brandoffers de huid konden aftrekken, maar hun broeders, de Levieten, hielpen hen, totdat het werk gereed was en de priesters zich geheiligd hadden. Want de Levieten hadden met hun heiliging meer ernst gemaakt dan de priesters. 35 Ook waren er brandoffers in overvloed met de vetstukken van de vredeoffers en met de plengoffers voor het brandoffer. Aldus werd de dienst van het huis van JHWH hersteld. 36 Jechizkia en het hele volk verheugden zich over wat God zijn volk bereid had, want onverwacht was deze zaak gebeurd.

Hizkia viert Pèsach

30 1 (A) Toen zond Jechizkia een boodschap tot heel Israël en Juda, ja, zelfs schreef hij brieven aan Efraïm en Manasse, dat zij zouden komen naar het huis van JHWH te Jeruzalem, om voor JHWH, de God van Israël, het Pèsach te vieren.(1) 2 En de koning, zijn oversten en de hele gemeente te Jeruzalem overlegden, dat zij het Pèsach zouden vieren in de tweede maand, 3 want zij konden het op de gewone tijd niet vieren, omdat zich niet voldoende priesters geheiligd hadden en het volk niet in Jeruzalem sa-

(1) **30:1** Voor het werkwoord vieren staat erin de Hebreeuwse grondtekst "vervullen, volbrengen".

(A) **30:1** Num. 9:9-11.

mengekomen was. 4 Dit verwierf de goedkeuring van de koning en van de hele gemeente. 5 Toen namen zij het besluit, een bevel te laten uitgaan door heel Israël van Berseba tot Dan, om in Jeruzalem JHWH, de God van Israël, het Pèsach te komen vieren,(1) want men had het niet, zoals was voorgeschreven, algemeen gevierd. 6 De ijlboden nu gingen met de brieven van de koning en zijn oversten door heel Israël en Juda, en zeiden overeenkomstig het gebod van de koning: Israëlieten, keert weer tot JHWH, de God van Abraham, Isaak en Israël, dan zal Hij terugkeren tot de ontkomenen, die u overgebleven zijn uit de macht van de koningen van Assur. 7 Weest dan niet als uw vaderen en als uw broeders, die ontrouw geweest zijn tegenover JHWH, de God van hun vaderen, zodat Hij hen maakte tot een voorwerp van ontzetting, zoals u ziet. 8 Weest nu niet hardnekkig zoals uw vaderen, geeft JHWH uw hand en komt tot zijn heiligdom, dat Hij voor altijd geheiligd heeft, en dient JHWH, uw God, opdat zijn brandende toorn zich van u zal afkeren. 9 Want, wanneer u terugkeert tot JHWH, dan zullen uw broeders en zonen ontferming vinden bij degenen die hen als gevangenen hebben weggevoerd, en dan zullen zij naar dit land terugkeren. Want genadig en barmhartig is JHWH, uw God: Hij zal het aangezicht niet van u afwenden, indien u tot Hem terugkeert.

10 Toen de ijlboden van stad tot stad door het land van Efraïm en Manasse trokken en tot Zebulon toe, lachte men hen uit en bespotte men hen. 11 Maar enige mannen uit Aser, Manasse en Zebulon *verootmoedigden* zich en kwamen naar Jeruzalem. 12 Ook in Juda bewerkte de hand van God, dat zij één van zin waren, om het gebod van de koning en van de oversten naar het woord van JHWH te volbrengen. 13 En er kwam veel volk te Jeruzalem bijeen, om het Feest van de Ongezuurde Broden in de tweede maand te vieren, een zeer talrijke gemeente. 14 Toen maakten zij zich op en verwijderden de altaren in Jeruzalem, ook al de reukofferaltaren verwijderden zij en wierpen die in de beek Kidron. 15 Daarna slachtten zij het Pèsach op de veertiende van de tweede maand. Toen schaamden zich de priesters en de Levieten, zij heiligden zich en brachten brandoffers in het huis van JHWH. 16 En zij stonden op hun plaats volgens de verordening, overeenkomstig de *Torah* van Mozes, de man van God. De priesters sprenkelden het bloed, dat de Levieten hun toereikten. 17 Want, omdat velen onder de gemeente zich niet geheiligd hadden, waren de Levieten belast met het slachten van de Pèsachoffers voor ieder die ze niet zelf JHWH kon heiligen, omdat hij niet rein was. 18 Want het grootste gedeelte van het volk - velen uit Efraïm en Manasse, Issakar en Zebulon - had zich niet gereinigd; toch aten zij het Pèsach, in strijd met het voorschrift. Maar Jechizkia bad voor hen: JHWH, die goed is, doe verzoening over ieder 19 die zijn hart erop gericht heeft God, JHWH, de God van zijn vaderen, te zoeken, al was het niet naar de reinheid welke bij het heilige past. 20 En JHWH verhoorde Jechizkia en genas het volk.

21 Zeven dagen lang vierden de Israëlieten die zich te Jeruzalem bevonden, het Feest van de Ongezuurde Broden met grote vreugde. De Levieten en de priesters loofden JHWH dag aan dag onder begeleiding van instrumenten tot lof van JHWH. 22 Jechizkia sprak tot het hart van al de Levieten, die grote kundigheid getoond hadden in de dienst van JHWH. Zij aten het feestoffer zeven dagen lang, slachtten vredeoffers en loofden JHWH, de God van hun vaderen.

23 Toen kwam de hele gemeente overeen, om nog zeven dagen feest te vieren, en zij vierden nog zeven dagen feest, met vreugde. 24 Want Hizkia, de koning van Juda, gaf aan de gemeente duizend stieren en zevenduizend stuks kleinvee; en de oversten gaven aan de gemeente duizend stieren en tienduizend stuks kleinvee. Ook heiligde zich een grote menigte priesters. 25 De hele gemeente van Juda, de priesters, de Levieten, de hele gemeente die uit Israël gekomen was, en

(1) **30:5** Idem.

de vreemdelingen, zowel die uit het land van Israël gekomen waren, als die in Juda woonden, verheugden zich. 26 Er was grote vreugde in Jeruzalem, want sinds de dagen van Salomo, de zoon van David, de koning van Israël, was iets dergelijks in Jeruzalem niet gebeurd. 27 Toen stonden de Levitische priesters op en zegenden het volk, en hun stem werd gehoord; hun gebed kwam tot in zijn heilige woning, tot in de hemel.

31 1 Toen nu dit alles geëindigd was, trokken al de Israëlieten, die zich daar bevonden, uit naar de steden van Juda, verbrijzelden de gewijde stenen, hakten de gewijde palen om en vernielden grondig de hoogten en de altaren uit heel Juda en Benjamin en in Efraïm en Manasse. Daarna keerden al de Israëlieten naar hun steden terug, ieder naar zijn eigen bezitting.

Hizkia regelt de bijdragen voor de tempeldienst

2 Vervolgens stelde Jechizkia de afdelingen van de priesters en van de Levieten, naar gelang van ieders dienst als priester of als Leviet, vast voor brandoffers en vredeoffers, om te dienen, te loven en te prijzen in de poorten van de legerplaatsen van JHWH.

3 (A) De bijdrage van de koning, uit eigen bezit, was bestemd voor de brandoffers: voor de morgen- en avondbrandoffers, en voor de brandoffers op de Sjabbatten, de nieuwe maanden en de feesttijden, zoals was voorgeschreven in de *Torah* van JHWH. 4 (B) Hij beval het volk, de inwoners van Jeruzalem, een bijdrage te geven voor de priesters en de Levieten, opdat dezen al hun krachten zouden kunnen wijden aan de *Torah* van JHWH. 5 Toen dit woord zich verspreidde, brachten de Israëlieten in grote hoeveelheid de eerstelingen van koren, most, olie, honing en van al wat het veld opleverde, en zij brachten in overvloed de tienden van alles. 6 De Israëlieten en Judeeërs die in de steden van Juda woonden, ook zij brachten de tienden van runderen en kleinvee; eveneens de tienden van de heilige dingen, die JHWH, hun God, geheiligd waren, en legden die op stapels. 7 In de derde maand begonnen zij die stapels aan te leggen en in de zevende maand waren zij gereed. 8 Toen Jechizkia en de vorsten kwamen en die stapels zagen, prezen zij JHWH en zijn volk Israël. 9 En Jechizkia deed bij de priesters en de Levieten navraag naar die stapels. 10 De hogepriester Azarja, uit het huis van Sadok, zei tot hem: Sinds men begon met de heffing te brengen naar het huis van JHWH, hebben wij gegeten en zijn wij verzadigd geworden, wij hebben in ruime mate overgehouden; want JHWH heeft zijn volk zo gezegend, dat deze grote voorraad is overgebleven.

11 Daarop beval Jechizkia vertrekken in te richten in het huis van JHWH, en men richtte ze in. 12 Trouw bracht men de heffingen, de tienden en de heilige dingen. Het oppertoezicht daarover had de Leviet Konanjahu, en zijn broer Simi als tweede, 13 terwijl Jechiël, Azazjahu, Nachat, Asaël, Jerimot, Jozabad, Eliël, Jismakjahu, Machat en Benaja opzieners waren in opdracht van Konanjahu en van zijn broer Simi, volgens bevel van koning Jechizkia en van Azarja, de overste van het huis van God. 14 De Leviet Kore, de zoon van Jimna, de portier aan de Oostpoort, had het toezicht op de vrijwillige gaven aan God, om de heffingen voor JHWH en de allerheiligste dingen uit te delen. 15 In de steden van de priesters stonden Eden, Minjamin, Jesjoea, Semaja, Amarja en Sekanja hem getrouw terzijde bij het uitdelen aan hun broeders in de afdelingen, aan groot en klein. 16 Uitgezonderd waren diegenen onder hen, welke tot het mannelijk geslacht behorend, van drie jaar oud en daarboven, in de registers waren ingeschreven, dus allen die volgens de dagelijkse regeling voor het vervullen van hun taak per afdeling naar het huis van JHWH kwamen. 17 De in de registers ingeschreven priesters waren gerangschikt naar hun families, maar de Levieten van twintig jaar oud en daarboven waren per afdeling naar hun taak gerangschikt. - 18 (Zij deelden uit) aan hen

(A) **31:3** Num. 28:1-29:39. (B) **31:4** Num. 18:12,13,21.

die in de registers ingeschreven waren met heel hun familie, vrouwen, zonen en dochters, namelijk aan de hele stand. Want met getrouwheid wijdden zij zich aan het heilige. 19 De zonen van Aäron, de priesters, die in het weidegebied van hun steden woonden, hadden in elke stad mannen, met name genoemd, die aan alle mannelijke leden van de priesterfamilies, en aan ieder van de Levieten die in de registers was ingeschreven, een deel moesten geven.

20 Aldus handelde Jechizkia in heel Juda. Hij deed wat goed en recht en trouw was voor het aangezicht van JHWH, zijn God. 21 In al het werk, dat hij begon met betrekking tot de dienst van het huis van God, tot de *Torah* en het gebod, waarin hij zijn God zocht, handelde hij met volle toewijding en was hij voorspoedig.

Sanheribs inval en aftocht

32 1 Na deze gebeurtenissen, waarin (Jechizkia's) trouw bleek, rukte Sanherib, de koning van Assur, op. Hij trok Juda binnen, belegerde de versterkte steden en dacht ze te veroveren. 2 Toen Jechizkia zag, dat Sanherib gekomen was met het plan tegen Jeruzalem te strijden, 3 overlegde hij met zijn oversten en zijn helden om de waterbronnen buiten de stad dicht te stoppen, en zij zegden hem hun hulp toe. 4 Er kwam veel volk samen, dat al de bronnen en de beek die midden door dat land stroomde, dichtstopte, en zei: Waarom zouden de koningen van Assur bij hun komst zoveel water vinden? 5 Met man en macht herstelde hij de hele afgebroken muur, bouwde daarop torens en daarbuiten een andere muur. Voorts versterkte hij de Millo van de stad van David en maakte werpspiesen en schilden in menigte. 6 Ook stelde hij krijgsoversten over het volk; hij verzamelde hen bij zich op het plein van de stadspoort en sprak hen bemoedigend toe: 7 Weest sterk en moedig, weest niet bang en wordt niet verschrikt voor de koning van Assur en de hele menigte die met hem is, want met ons is meer dan met hem. 8 Met hem is een vleselijke arm, maar met ons is JHWH, onze God, die ons helpt en onze oorlogen voert. En het volk steunde op de woorden van Jechizkia, de koning van Juda. 9 Hierna zond Sanherib, de koning van Assur, die zelf met zijn hele legermacht voor Lakis lag, zijn dienaren naar Jeruzalem, tot Jechizkia, de koning van Juda, en tot alle Judeeërs die zich in Jeruzalem bevonden, met de boodschap: 10 Zo zegt Sanherib, de koning van Assur: waarop vertrouwt U, terwijl u in Jeruzalem ingesloten zit? 11 Misleidt Jechizkia u niet, om u van honger en dorst te laten sterven, door te zeggen: JHWH, onze God, zal ons uit de macht van de koning van Assur redden? 12 Heeft niet deze zelfde Jechizkia zijn hoogten en altaren verwijderd en tot Juda en Jeruzalem gezegd: voor één altaar zult u zich neerbuigen en daarop offers ontsteken? 13 Weet u niet, wat ik en mijn vaderen gedaan hebben aan al de natiën van de andere landen? Hebben soms de goden van de volken van die landen hun land uit mijn macht kunnen redden? 14 Wie is er onder al de goden van deze volken, welke mijn vaderen met de ban getroffen hebben, die zijn volk uit mijn macht kon redden, dat uw God u uit mijn macht zou kunnen redden? 15 Nu dan, laat Hizkia op deze wijze u niet bedriegen noch u misleiden, en gelooft hem niet, want geen enkele god van enige natie of koninkrijk heeft zijn volk uit mijn macht en uit de macht van mijn vaderen kunnen redden; hoeveel te min zal uw God u uit mijn macht kunnen redden! 16 En nog meer spraken zijn dienaren tegen JHWH God en tegen zijn knecht Jechizkia. 17 Ook had hij een brief geschreven, waarin hij JHWH, de God van Israël, hoonde en van Hem zei: Evenmin als de goden van de volken van de andere landen hun volk uit mijn macht gered hebben, zal de God van Jechizkia zijn volk redden uit mijn macht. 18 En zij riepen met luide stem in het Judees tot het volk van Jeruzalem op de muur, om hen bang te maken en hen schrik aan te jagen, opdat zij de stad zouden kunnen innemen. 19 Aldus spraken zij over de God van Jeruzalem

als over de goden van de volken van de aarde, het maaksel van mensenhanden.
20 Maar koning Jechizkia en de profeet Jesaja, de zoon van Amoz, baden hierover en riepen naar de hemel. 21 Toen zond JHWH een engel, die alle krijgshelden, vorsten en oversten in de legerplaats van de koning van Assur verdelgde, zodat hij met beschaamd gezicht naar zijn land terugkeerde. Eens, toen hij het huis van zijn god was binnengegaan, hebben zijn eigen zonen hem daar met het zwaard geveld. 22 Aldus verloste JHWH Jechizkia en de inwoners van Jeruzalem uit de macht van Sanherib, de koning van Assur, en uit de macht van alle anderen, en Hij gaf hun rust aan alle zijden. 23 Velen brachten naar Jeruzalem geschenken voor JHWH en kostbaarheden voor Jechizkia, de koning van Juda. Van toen af stond hij bij alle volken hoog in aanzien.

De hoogmoed en verootmoediging van Hizkia, zijn dood

24 In die dagen werd Jechizkia ten dode toe ziek. Toen bad hij tot JHWH en Hij sprak tot hem en gaf hem een wonderteken. 25 Maar Jechizkia schoot te kort in dankbaarheid voor de weldaad, hem bewezen, want hij werd hoogmoedig, zodat er toorn kwam te rusten op hem, op Juda en op Jeruzalem. 26 Toen *verootmoedigde* Jechizkia zich over zijn hoogmoed, hij en de inwoners van Jeruzalem, zodat de toorn van JHWH niet over hen kwam in de dagen van Jechizkia.
27 Jechizkia bezat zeer veel rijkdom en luister; hij maakte zich schatkamers voor zilver, goud, edelgesteente, specerijen, schilden en allerlei kostbare voorwerpen; 28 ook opslagplaatsen voor de opbrengst van koren, most en olie, en stallen voor allerlei vee en kooien voor de kudden. 29 Hij maakte zich versterkingen en verwierf zich een groot bezit aan kleinvee en runderen, want God gaf hem een zeer grote have. 30 Jechizkia was het ook, die de bovenste uitgang van het water van Gichon dichtstopte en het naar beneden westwaarts naar de stad van David leidde. In al zijn doen was Jechizkia voorspoedig. 31 Ter gelegenheid van het gezantschap, dat de vorsten van Babel tot hem gezonden hadden om naar het wonderteken dat in het land gebeurd was, te vragen, was het aldus: God verliet hem om hem op de proef te stellen, om te weten alles wat in zijn hart was.
32 Het overige van de geschiedenis van Jechizkia, en zijn vrome daden, zie, zij zijn beschreven in het Gezicht van de profeet Jesaja, de zoon van Amoz, in het boek van de koningen van Juda en van Israël. 33 Jechizkia ging bij zijn vaderen te ruste; men begroef hem op de helling, waar de graven van de zonen van David liggen, en heel Juda en de inwoners van Jeruzalem bewezen hem eer bij zijn dood. Zijn zoon Manasse werd koning in zijn plaats.

De regering van Manasse

33 1 Manasse was twaalf jaar oud, toen hij koning werd; hij regeerde vijfenvijftig jaar te Jeruzalem. 2 (A) Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, in overeenstemming met de gruwelen van de volken die JHWH voor de Israëlieten uit had verdreven. 3 Hij herbouwde de offerhoogten die zijn vader Jechizkia had afgebroken, richtte altaren voor de Baäls op, maakte gewijde palen en boog zich neer voor het hele hemelse leger en diende ze. 4 (B) Ook bouwde hij altaren in het huis van JHWH, met het oog waarop JHWH gezegd had: In Jeruzalem zal mijn naam zijn tot in eeuwigheid. 5 Hij bouwde altaren voor het hele hemelse leger in de beide voorhoven van het huis van JHWH. 6 Ja, hij deed zijn zonen(1) door het vuur gaan in het dal Ben-Hinnom en liet zich in met toekomstvoorspellingen, waarzeggerij en toverij, en stelde bezweerders van doden en van geesten aan. Hij deed veel, dat kwaad is in de ogen van JHWH en krenkte Hem daardoor. 7 (C) Hij plaatste ook een stenen afgodsbeeld, dat hij gemaakt had, in het huis van God, waarvan

(1) **33:6** Zonen mag je soms ook vertalen met "kinderen".

(A) **33:2** Jer. 15:4. (B) **33:4** 2Kron. 6:6. (C) **33:7** 1Kon. 9:3-5; 2Kron. 7:12-18.

God tot David en zijn zoon Salomo gezegd had: In dit huis, hier in Jeruzalem, dat Ik verkozen heb uit al de stammen van Israël, zal Ik mijn naam vestigen tot in eeuwigheid; 8 en Ik zal Israëls voet niet meer doen wijken van het land, dat Ik voor uw vaderen bestemd heb, indien zij slechts ijverig doen alles wat Ik hun geboden heb: de *Torah*, de door Mozes gegeven inzettingen en verordeningen. 9 Manasse verleidde Juda en de inwoners van Jeruzalem ertoe, meer kwaad te doen dan de volken die JHWH vóór de Israëlieten had verdelgd.

10 JHWH sprak tot Manasse en zijn volk, maar zij luisterden niet. 11 Daarom bracht JHWH over hen de legeroversten van de koning van Assur, die Manasse grepen met haken, hem boeiden met twee koperen kettingen en naar Babel voerden. 12 Maar, toen hij in het nauw geraakt was, zocht hij de gunst van JHWH, zijn God; hij *verootmoedigde* zich diep voor het aangezicht van de God van zijn vaderen 13 en bad tot Hem; toen liet Hij Zich door hem verbidden, hoorde zijn smeking, bracht hem naar Jeruzalem terug en herstelde hem in zijn koningschap. En Manasse erkende, dat JHWH God is.

14 Hierna bouwde hij een buitenmuur voor de stad van David, ten westen van Gichon, in het dal en in de richting van de Vispoort, trok hem om Ofel heen en maakte hem zeer hoog. Ook stelde hij legeroversten aan in al de versterkte steden in Juda. 15 Hij verwijderde de vreemde goden en het stenen beeld uit het huis van JHWH, en ook al de altaren die hij op de berg van het huis van JHWH en in Jeruzalem gebouwd had, en wierp ze buiten de stad. 16 Voorts richtte hij het altaar van JHWH weer op, offerde daarop vredeoffers en lofoffers, en beval Juda om JHWH, de God van Israël, te dienen. 17 Toch bleef het volk nog offeren op de hoogten, maar alleen aan JHWH, hun God.

18 Het overige van de geschiedenis van Manasse, zijn gebed tot zijn God en de woorden die de zieners tot hem gesproken hebben in de naam van JHWH, de God van Israël, zie, dit staat (geschreven) in de geschiedenis van de koningen van Israël. 19 Zijn gebed en hoe hem verhoring geschonken is, al zijn zonden, zijn ontrouw, de plaatsen waar hij offerhoogten gebouwd en de gewijde palen en beelden opgesteld heeft, vóórdat hij zich *verootmoedigde*, zie, dit is beschreven in de Woorden van de zieners. 20 Manasse ging bij zijn vaderen te ruste en men begroef hem in zijn paleis; zijn zoon Amon werd koning in zijn plaats.

De regering van Amon

21 Amon was tweeëntwintig jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde twee jaar te Jeruzalem. 22 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, evenals zijn vader Manasse gedaan had; Amon offerde aan al de beelden, die zijn vader Manasse gemaakt had, en diende ze. 23 Maar hij *verootmoedigde* zich niet voor het aangezicht van JHWH, zoals zijn vader Manasse zich *verootmoedigd* had, maar hij, Amon, maakte zijn schuld steeds groter. 24 En zijn dienaren smeedden een samenzwering tegen hem en doodden hem in zijn paleis. 25 Maar het volk van het land sloeg allen dood, die tegen koning Amon samengezworen hadden. En het volk van het land maakte zijn zoon Josia koning in zijn plaats.

De hervorming van Josia

34 1 (A) Josia was acht jaren oud, toen hij koning werd, en hij regeerde eenendertig jaar te Jeruzalem. 2 Hij deed wat recht is in de ogen van JHWH en wandelde in de wegen van zijn vader David; hij week niet af, rechts noch links. 3 In het achtste jaar van zijn regering, toen hij nog jong was, begon hij de God van zijn vader David te zoeken, en in het twaalfde jaar begon hij Juda en Jeruzalem te reinigen van de hoogten, de gewijde palen, de gesneden en de gegoten beelden. 4 (B) Men brak in zijn tegenwoordigheid de altaren van de Baäls af; hij hakte de wierookaltaren die daarop stonden om; de gewijde

(A) **34:1** Jer. 3:6. (B) **34:4** 2Kon. 21:3; 2Kron. 33:3.

palen, de gesneden en de gegoten beelden verbrijzelde en verpulverde hij, en het stof strooide hij op de graven van hen die daaraan geofferd hadden; 5 (A) de beenderen van de priesters verbrandde hij op hun altaren. Zo reinigde hij Juda en Jeruzalem. 6 Ook in de steden van Manasse, Efraïm en Simeon, en zelfs in die van Naftali, welke helemaal in puin lagen, 7 brak hij de altaren en de gewijde palen af, en sloeg hij de gesneden beelden tot gruis; al de wierookaltaren in het hele land van Israël hakte hij om. Daarna keerde hij terug naar Jeruzalem.

8 In het achttiende jaar van zijn regering, toen hij bezig was het land en de tempel te reinigen, zond hij Safan, de zoon van Asaljahu, en de stadsoverste Maäseja en de kanselier Joach, de zoon van Joachaz, om het huis van JHWH, zijn God, te herstellen. 9 Toen zij bij de hogepriester Chilkia gekomen waren, droegen zij het geld af, dat in het huis van God gebracht was, en dat de Levieten, de dorpelwachters, uit Manasse en Efraïm, uit het hele overblijfsel van Israël, uit heel Juda en Benjamin en van de inwoners van Jeruzalem bijeengebracht hadden. 10 Zij stelden het ter hand aan de opzichters die aangesteld waren over het huis van JHWH, en dezen gaven het aan de werklieden die in het huis van JHWH werkzaam waren om het te verbeteren en te herstellen: 11 zij gaven het aan de werklieden en aan de bouwlieden, om gehouwen stenen te kopen en hout voor de binten, om daarmee de gebouwen die de koningen van Juda hadden laten vervallen, van zolders te voorzien. 12 De mannen deden het werk trouw, en over hen waren aangesteld om leiding te geven, van de Merarieten: de Levieten Jachat en Obadja, en van de Kehatieten: Zekarja en Mesullam. Alle Levieten, die muziekinstrumenten konden bespelen, 13 stonden aan het hoofd van de lastdragers en hadden, bij welke arbeid ook, de leiding over al de werklieden. Sommige Levieten waren schrijvers, opzieners en poortwachters.

14 Toen zij het geld dat in het huis van JHWH gebracht was, tevoorschijn haalden, vond de priester Chilkia het boek van de *Torah* van JHWH, gegeven door Mozes. 15 En Chilkia *antwoordde* en zei tot de schrijver Safan: Ik heb het *Torahboek* gevonden in het huis van JHWH. Daarop gaf Chilkia het boek aan Safan, 16 en Safan bracht het boek naar de koning. Bovendien bracht hij de koning verslag uit en zei: Al wat aan uw dienaren is opgedragen, dat doen zij: 17 zij hebben het geld dat zich in het huis van JHWH bevond, uitgestort, en hebben het zowel hun die met het opzicht belast zijn, als hun die het werk verrichten, ter hand gesteld. 18 Ook deelde de schrijver Safan de koning mee: De priester Chilkia heeft mij een boek gegeven. En Safan las de koning daaruit voor. 19 Zodra de koning de woorden van de *Torah* hoorde, scheurde hij zijn klederen. 20 Toen gebood de koning aan Chilkia, Achikam, de zoon van Safan, Abdon, de zoon van Mika, de schrijver Safan en Asaja, de dienaar van de koning: 21 Gaat JHWH raadplegen ten behoeve van mij en van hen die in Israël en Juda zijn overgebleven, over de woorden van het boek dat gevonden is, want groot is de grimmigheid van JHWH, die zich over ons uitgestort heeft, omdat onze vaderen het woord van JHWH niet in acht genomen hebben, en niet hebben gehandeld overeenkomstig alles wat in dit boek geschreven staat.

22 Daarop ging Chilkia met hen die de koning gezonden had, naar de profetes Chulda, de vrouw van de kledingbewaarder Sallum, de zoon van Tokhat, de zoon van Chasra. Zij nu woonde te Jeruzalem in het nieuwe gedeelte. En zij spraken tot haar volgens hun opdracht. 23 Zij zei tot hen: Zo zegt JHWH, de God van Israël: zegt tot de man die u tot Mij gezonden heeft: 24 zo zegt JHWH: zie, Ik breng onheil over deze plaats en over haar inwoners: al de vervloekingen die geschreven staan in het boek dat men de koning van Juda heeft voorgelezen; 25 omdat zij Mij verlaten hebben en offers ontstoken voor andere

(A) **34:5** 1Kon. 13:2.

goden, om Mij boos te maken met al de maaksels van hun handen. Daarom zal mijn grimmigheid zich uitstorten over deze plaats zonder geblust te worden. 26 Maar tot de koning van Juda, die u zond om JHWH te raadplegen, tot hem zult u aldus zeggen: zo zegt JHWH, de God van Israël: wat de woorden betreft die u gehoord hebt - 27 omdat uw hart week geworden is en u zich *vernederd* hebt voor het aangezicht van God, toen u zijn woorden tegen deze plaats en haar inwoners hoorde, ja, u voor mijn aangezicht *vernederd* hebt en uw klederen gescheurd hebt en voor mijn aangezicht gehuild hebt, zo heb ook Ik gehoord, luidt het woord van JHWH. 28 Zie, Ik zal u tot uw vaderen brengen en u zult in vrede in uw graf bijgezet worden en uw ogen zullen niets zien van al het onheil, dat Ik over deze plaats en haar inwoners breng. En zij brachten de koning het antwoord over.

29 Toen zond de koning een boodschap en riep al de oudsten van Juda en Jeruzalem bijeen. 30 De koning ging naar het huis van JHWH met al de mannen van Juda, de inwoners van Jeruzalem, de priesters, de Levieten, en het hele volk van groot tot klein. Hij las terwijl zij het hoorden al de woorden van het boek van het verbond dat in het huis van JHWH gevonden was. 31 Toen ging de koning staan op zijn plaats en sloot een verbond voor het aangezicht van JHWH, dat men JHWH zou volgen en met zijn hele hart en zijn hele ziel zijn geboden, getuigenissen en inzettingen zou houden, en de woorden van het verbond die in dit boek geschreven waren, zou volbrengen. 32 Ook deed hij allen die zich in Jeruzalem en Benjamin bevonden, (tot het verbond) toetreden, en de inwoners van Jeruzalem handelden overeenkomstig het verbond van God, de God van hun vaderen. 33 Josia verwijderde al de gruwelen uit al de landstreken die aan de Israëlieten toebehoorden, en bracht allen die zich in Israël bevonden, tot de dienst van JHWH, hun God. Gedurende heel zijn leven weken zij niet af van JHWH, de God van hun vaderen.

Josia's viering van het Pèsach

35 1 Daarop vierde Josia in Jeruzalem JHWH het Pèsach. Men slachtte het Pèsach op de veertiende van de eerste maand.(1) 2 Hij wees de priesters hun taak aan en wekte hen op tot de dienst van het huis van JHWH. 3 Ook zei hij tot de Levieten, die aan heel Israël onderwijs gaven en JHWH heilig waren: Zet de heilige ark in de tempel die Salomo, de zoon van David, de koning van Israël, gebouwd heeft. U hoeft die niet meer op de schouder te dragen. Dient nu JHWH, uw God, en zijn volk Israël; 4 (A) maakt u gereed naar uw families, overeenkomstig uw afdelingen, volgens het voorschrift van David, de koning van Israël, en volgens het voorschrift van zijn zoon Salomo. 5 Stelt u in het heiligdom op voor de familiegroepen van uw broeders, het gewone volk, en wel zo, dat de indeling van de Levieten overeenkomt met die van de families; 6 slacht het Pèsach, heiligt u en maakt het gereed voor uw broeders en handelt overeenkomstig het woord van JHWH door de dienst van Mozes. 7 Josia stelde het gewone volk ter beschikking kleinvee, schapen en geiten, die alle dienden als Pèsachoffers voor ieder die zich daar bevond, ter grootte van dertigduizend; en ook drieduizend runderen. Deze waren uit het bezit van de koning. 8 Zijn vorsten stelden een vrijwillige gave ter beschikking van het volk, de priesters en de Levieten. Chilkia, Zekarja en Jechiël, de oversten van het huis van God, gaven aan de priesters voor de Pèsachoffers tweeduizend zeshonderd stuks (kleinvee) en driehonderd runderen. 9 En Konanjahu en zijn broers Semaja en Netanel, en ook Chasabja, Jeïel en Jozabad, de oversten van de Levieten, stelden voor de Pèsachoffers ter beschikking van de Levieten vijfduizend stuks (kleinvee) en vijfhonderd runderen. 10 Toen werd de dienst geregeld: de priesters gingen op hun plaats staan,

(1) **35:1** De eerste maand is Aviev, zie Exodus 13:4.

(A) **35:4** 2Kron. 8:14.

evenzo de Levieten, overeenkomstig hun afdelingen, naar het gebod van de koning. 11 En zij slachtten het Pèsach, en de priesters sprenkelden (het bloed), dat de Levieten hun toereikten, en dezen trokken de dieren de huid af. 12 Zij zonderden de brandoffers af, om ze te geven aan de familiegroepen van het gewone volk, om JHWH een offer te brengen, zoals geschreven staat in het boek van Mozes; evenzo deden zij met de runderen. 13 (A) Zij kookten het Pèsach op het vuur, overeenkomstig de verordening; de heilige stukken kookten zij in potten, ketels en pannen, en zij brachten die met spoed aan geheel het gewone volk. 14 Daarna maakten zij het gereed voor zichzelf en voor de priesters; want de priesters, de zonen van Aäron, waren tot in de nacht bezig met het offeren van het brandoffer en van de vetstukken. Daarom maakten de Levieten het gereed voor zichzelf en voor de priesters, de zonen van Aäron. 15 (B) En de zangers, de Asafieten, waren op hun post overeenkomstig het gebod van David, Asaf, Heman en Jedutun, de ziener van de koning; ook de poortwachters bij elke poort. Zij hoefden hun dienst niet te onderbreken, want hun broeders, de Levieten, maakten het voor hen gereed. 16 Zo was de hele dienst van JHWH op die dag voor de viering van het Pèsach en het offeren van de brandoffers op het altaar van JHWH geregeld, overeenkomstig het gebod van koning Josia. 17 (C) De Israëlieten die zich daar bevonden, vierden toen het Pèsach en ook het Feest van de Ongezuurde Broden, zeven dagen lang. 18 Zulk een Pèsach was in Israël niet gevierd sinds de dagen van de profeet Samuël; geen van de koningen van Israël heeft het Pèsach gevierd zoals Josia het vierde met de priesters, de Levieten en heel Juda en Israël dat zich daar bevond, en met de inwoners van Jeruzalem. 19 In het achttiende jaar van de regering van Josia werd dit Pèsach gevierd.

Josia's dood

20 Nadat Josia dit alles gedaan had om de tempel te herstellen, trok Neko, de koning van Egypte, op, om te strijden bij Karkemis aan de Eufraat; en Josia trok uit, hem tegemoet. 21 Toen zond hij boden tot hem, die zeiden: Wat heb ik met u te maken, koning van Juda? Het gaat nu niet tegen u, maar tegen het huis waarmee ik in oorlog ben, en God heeft gezegd, dat ik mij haasten moest. Staak uw verzet tegen God, die met mij is, opdat Hij u niet zal verdelgen. 22 Maar Josia keerde zich niet van hem af, maar vermomde zich, om tegen hem ten strijde te trekken; hij luisterde niet naar de woorden van Neko, die uit de mond van God kwamen, en bond de strijd aan in de vlakte van Megiddo. 23 Toen raakten de schutters koning Josia; en de koning zei tot zijn dienaren: Brengt mij weg, want ik ben zwaar gewond. 24 En zijn dienaren haalden hem uit de strijdwagen, vervoerden hem op zijn tweede wagen en brachten hem naar Jeruzalem. Toen stierf hij en werd bijgezet in de graven van zijn vaderen, en heel Juda en Jeruzalem bedreven rouw over Josia. 25 En Jeremia zong een klaagzang op Josia, en al de zangers en zangeressen noemden Josia in hun klaagzangen, tot heden toe. Zij maakten hiervan een vaste gewoonte in Israël; zie, zij zijn geschreven in de Klaagzangen.

26 Het overige van de geschiedenis van Josia, zijn vrome daden, in overeenstemming met wat in de *Torah* van JHWH geschreven staat, 27 zijn geschiedenis uit vroeger en later tijd, zie, deze is beschreven in het boek van de koningen van Israël en van Juda.

Joachaz, Jojakim, Jojakin

36 1 Daarop nam het volk van het land Joachaz, de zoon van Josia, en maakte hem koning in Jeruzalem, in de plaats van zijn vader. 2 Joachaz was drieëntwintig jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde drie maanden in

(A) **35:13** Ex. 12:8,9. (B) **35:15** 1Kron. 25:1. (C) **35:17** Ex. 12:1-20.

Jeruzalem. 3 De koning van Egypte zette hem af
in Jeruzalem, en legde het land een boete op van
honderd talenten zilver en een talent goud. 4 (A)
Toen maakte de koning van Egypte zijn broer
Eljakim koning over Juda en Jeruzalem en ver-
anderde zijn naam in Jojakim. En Neko nam zijn
broer Joachaz mee en bracht hem naar Egypte.
5 (B) Jojakim was vijfentwintig jaar oud, toen
hij koning werd, en hij regeerde elf jaar in
Jeruzalem. Hij deed wat kwaad is in de ogen
van JHWH, zijn God. 6 (C) Nebukadnessar, de ko-
ning van Babel, trok tegen hem op en boeide hem
met twee koperen kettingen om hem naar Babel
te voeren. 7 Een deel van de voorwerpen van
het huis van JHWH bracht Nebukadnessar naar
Babel en hij plaatste die in zijn paleis te Babel.
8 Het overige van de geschiedenis van Jojakim,
de gruwelen die hij bedreven heeft, en het kwaad
dat in hem gevonden werd, zie, dit is beschre-
ven in het boek van de koningen van Israël en
van Juda. Zijn zoon Jojakin werd koning in zijn
plaats.
9 Jojakin was achttien jaar oud, toen hij koning
werd; hij regeerde drie maanden en tien dagen
in Jeruzalem. Hij deed wat kwaad is in de ogen
van JHWH. 10 (D) In het daarop volgende jaar liet
koning Nebukadnessar hem naar Babel brengen
met de kostbare voorwerpen van het huis van
JHWH. En hij maakte zijn bloedverwant Sedekia
koning over Juda en Jeruzalem.

Sedekia - Jeruzalem verwoest -
Wegvoering in ballingschap

11 (E) Sedekia was eenentwintig jaar oud, toen
hij koning werd, en hij regeerde elf jaar in
Jeruzalem. 12 Hij deed wat kwaad is in de ogen
van JHWH, zijn God. Hij *verootmoedigde* zich
niet voor de profeet Jeremia, die in opdracht van
JHWH sprak. 13 (F) Ook kwam hij in opstand te-
gen koning Nebukadnessar, die hem bij God een
eed had doen afleggen; hij verhardde zijn nek
en was stijfkoppig van hart, zodat hij zich niet
bekeerde tot JHWH, de God van Israël. 14 Even-
eens maakten al de oversten van de priesters en
het volk zich voortdurend aan ontrouw schuldig,
naar al de gruwelen van de volken; zij maakten
het huis van JHWH onrein, dat Hij in Jeruzalem
geheiligd had.
15 JHWH, de God van hun vaderen, zond wel
zijn boden tot hen, vroeg en laat, want Hij
ontfermde Zich over zijn volk en zijn woning,
16 maar zij bespotten de boden van God, ver-
achtten zijn woorden en hoonden zijn profeten,
totdat de grimmigheid van JHWH zich zozeer
tegen zijn volk verhief, dat geen herstel meer
mogelijk was. 17 (G) Hij deed de koning van de
Chaldeeën tegen hen optrekken, deze doodde
hun jonge mannen met het zwaard in hun heilig-
dom, en hij spaarde jongeman noch maagd, oude
noch grijsaard; alles gaf Hij in zijn macht. 18 Alle
voorwerpen van het huis van God, de grote en
de kleine, de schatten van het huis van JHWH en
de schatten van de koning en van zijn vorsten,
alles bracht hij naar Babel. 19 (H) Zij verbrand-
den het huis van God en braken de muur van
Jeruzalem af; al zijn paleizen verbrandden zij
met vuur en alle kostbaarheden vernietigden zij.
20 Ook voerde hij hen die aan het zwaard ont-
komen waren, naar Babel, en zij werden hem en
zijn zonen tot slaven, totdat het koninkrijk van
Perzië de heerschappij verkreeg; - 21 (I9) om het
woord van JHWH, door Jeremia verkondigd, in
vervulling te doen gaan: totdat het land zijn sjab-
batsjaren vergoed gekregen heeft. Al de dagen
die het woest lag, heeft het gerust, om zeventig
jaar vol te maken.

Kores geeft verlof tot de terugkeer

22 Maar in het eerste jaar van Kores, de ko-
ning van Perzië, wekte JHWH, opdat het woord
van JHWH, door Jeremia verkondigd, zou wor-
den voltrokken, de geest van Kores, de koning
van Perzië, op, om door zijn hele koninkrijk, ook

(A) **36:4** Jer. 22:11,12. (B) **36:5** Jer. 22:18,19; 26:1-6; 35:1-19. (C) **36:6** Jer. 25:1-38; 36:1-32; 45:1-5; Dan. 1:1,2.
(D) **36:10 a** Jer. 22:24-30; 24:1-10; 29:1,2; Eze. 17:12. **36:10 b** Jer. 37:1; Eze. 17:13. (E) **36:11** Jer. 27:1-22; 28:1-17.
(F) **36:13** Eze. 17:15. (G) **36:17** Jer. 21:1-10; 34:1-5. (H) **36:19** 1Kon. 9:8. (I9) **36:21** Jer. 25:11; 29:10.

schriftelijk, deze oproep te doen uitgaan: [23](A) Zo zegt Kores, de koning van Perzië: alle koninkrijken van de aarde heeft JHWH, de God van de hemel, mij gegeven en Hij heeft mij opgedragen Hem een huis te bouwen in Jeruzalem, in Juda.

Wie nu onder u tot enig deel van zijn volk be-

Wie nu onder u tot enig deel van zijn volk be-

hoort - JHWH, zijn God, zij met hem, laat hij optrekken.

(A) **36:23** Jes. 44:28.

Ezra

Hebreeuws: Ez-ra (Hulp)

Kores geeft de ballingen verlof terug te keren

1 1 (A) In het eerste jaar van Kores, de koning van Perzië, wekte JHWH, opdat het woord van JHWH door Jeremia verkondigd, zou worden voltrokken, de geest van Kores, de koning van Perzië, op, om door zijn hele koninkrijk, ook schriftelijk, deze oproep te doen uitgaan: 2 (B) Zo zegt Kores, de koning van Perzië: alle koninkrijken van de aarde heeft JHWH, de God van de hemel, mij gegeven en Hij heeft mij opgedragen Hem een huis te bouwen in Jeruzalem, in Juda. 3 Wie nu onder u tot enig deel van zijn volk behoort - mag zijn God met hem zijn, laat hij naar Jeruzalem in Juda optrekken, en het huis van JHWH, de God van Israël bouwen, dat is de God, die in Jeruzalem woont. 4 En ieder die overgebleven is, van welke plaats ook, waar hij als vreemdeling verblijft, die moeten zijn plaatsgenoten ondersteunen met zilver en goud, met bezit en vee, behalve de vrijwillige gave voor het huis van de God, die in Jeruzalem woont.

5 Toen maakten de familiehoofden van Juda en Benjamin, ook de priesters en de Levieten, zich gereed, allen van wie God de geest had opgewekt om op te trekken om het huis van JHWH, die in Jeruzalem woont, te bouwen. 6 En allen die rondom hen woonden, hielpen hen met zilveren voorwerpen, met goud, bezit en vee, en met kostbaarheden, behalve alles wat men vrijwillig gaf.

7 Ook liet koning Kores de voorwerpen van het huis van JHWH, die Nebukadnessar uit Jeruzalem had weggevoerd en in de tempels van zijn goden had geplaatst, tevoorschijn brengen. 8 Kores, de koning van Perzië, liet het tevoorschijn brengen onder toezicht van Mitredat, de schatmeester, en deze telde het uit voor Sesbassar, de vorst van Juda.

9 Dit was hun aantal: dertig gouden schalen, duizend zilveren schalen, negenentwintig messen, 10 dertig gouden bekers, verder vierhonderd en tien zilveren bekers, duizend andere voorwerpen. 11 Alle voorwerpen van goud en zilver waren vijfduizend vierhonderd. Dit alles voerde Sesbassar mee, toen de ballingen uit Babel naar Jeruzalem werden gebracht.

De lijst van degenen die terugkeren

2 1 Dit nu zijn de bewoners van het gewest, die optrokken uit het midden van de in ballingschap weggevoerden, welke Nebukadnessar, de koning van Babel, naar Babel had weggevoerd, en die terugkeerden naar Jeruzalem en Juda, ieder naar zijn stad; 2 welke meekwamen met Zerubbabel, Jésjoea, Nechemja, Seraja, Reëlaja, Mordechai, Bilsan, Mispar, Bigwai, Rechum en Baäna.

Aantal van de mannen van het volk Israël: 3 de zonen van Paros: tweeduizend honderd tweeënzeventig; 4 de zonen van Sefatja: driehonderd tweeënzeventig; 5 de zonen van Arach: zevenhonderd vijfenzeventig; 6 de zonen van Pachat-Moab, en wel de zonen van Jesjoea (en) Joab: tweeduizend achthonderd twaalf; 7 de zonen van Elam: duizend tweehonderd vierenvijftig; 8 de zonen van Zattu: negenhonderd vijfenveertig; 9 de zonen van Zakkai: zevenhonderd zestig; 10 de zonen van Bani: zeshonderd tweeënveertig; 11 de zonen van Bebai: zeshonderd drieëntwintig; 12 de zonen van Azgad: duizend tweehonderd tweeëntwintig; 13 de zonen van Adonikam: zeshonderd zesenzestig; 14 de zonen van Bigwai: tweeduizend zesenvijftig; 15 de zonen van Adin: vierhonderd vierenvijftig; 16 de zonen van Ater, en wel Jechizkia: achtennegentig; 17 de zonen van Besai: driehon-

(A) **1:1** Jer. 25:11; 29:10. (B) **1:2** Jes. 44:28.

derd drieëntwintig; 18 de zonen van Jora: honderd twaalf; 19 de zonen van Chasum: tweehonderd drieëntwintig; 20 de zonen van Gibbar: vijfennegentig; 21 de zonen van Betlehem: honderd drieëntwintig; 22 de mannen van Netofa: zesenvijftig; 23 de mannen van Anatot: honderd achtentwintig; 24 de zonen van Azmawet: tweeënveertig; 25 de zonen van Kirjat-Arim, Kefira en Beërot: zevenhonderd drieënveertig; 26 de zonen van Rama en Geba: zeshonderd eenentwintig; 27 de mannen van Mikmas: honderd tweeëntwintig; 28 de mannen van Betel en Ai: tweehonderd drieëntwintig; 29 de zonen van Nebo: tweeënvijftig; 30 de zonen van Magbis: honderd zesenvijftig; 31 de zonen van de andere Elam: duizend tweehonderd vierenvijftig; 32 de zonen van Charim: driehonderd twintig; 33 de zonen van Lod, Chadid en Ono: zevenhonderd vijfentwintig; 34 de zonen van Jericho: driehonderd vijfenveertig; 35 de zonen van Senaä: drieduizend zeshonderd dertig.

36 De priesters:

de zonen van Jedaja, en wel het huis van Jesjoea: negenhonderd drieënzeventig; 37 de zonen van Immer: duizend tweeënvijftig; 38 de zonen van Paschur: duizend tweehonderd zevenenveertig; 39 de zonen van Charim: duizend zeventien.

40 De Levieten: de zonen van Jesjoea en Kadmiël, en wel de zonen van Hodawja, vierenzeventig.

41 De zangers: de zonen van Asaf: honderd achtentwintig.

42 De poortwachters: de zonen van Sallum, de zonen van Ater, de zonen van Talmon, de zonen van Akkub, de zonen van Chatita, de zonen van Sobai: in het geheel honderd negenendertig.

43 De tempelhorigen:

de zonen van Sicha, de zonen van Chasufa, de zonen van Tabbaot; 44 de zonen van Keros, de zonen van Siaha, de zonen van Padon; 45 de zonen van Lebana, de zonen van Chagaba, de zonen van Akkub; 46 de zonen van Chagab, de zonen van Samlai, de zonen van Chanan; 47 de zonen van Giddel, de zonen van Gachar, de zonen van Reaja; 48 de zonen van Resin, de zonen van Nekoda, de zonen van Gazzam; 49 de zonen van Uzza, de zonen van Paseach, de zonen van Besai; 50 de zonen van Asna, de zonen van Meünim, de zonen van Nefussim; 51 de zonen van Bakbuk, de zonen van Chakufa, de zonen van Charchur; 52 de zonen van Baslut, de zonen van Mechida, de zonen van Charsa; 53 de zonen van Barkos, de zonen van Sisera, de zonen van Temach; 54 de zonen van Nesiach, de zonen van Chatifa.

55 De nakomelingen van Salomo's knechten: de zonen van Sotai, de zonen van Soferet, de zonen van Peruda; 56 de zonen van Jaäla, de zonen van Darkon, de zonen van Giddel; 57 de zonen van Sefatja, de zonen van Chattil, de zonen van Pokeret-Hassebaïm, de zonen van Ami.

58 Al de tempelhorigen en nakomelingen van Salomo's knechten: driehonderd tweeënnegentig.

59 En dit zijn degenen die optrokken uit Tel-Melach, Tel-Charsa, Kerub, Addan en Immer - zij konden echter niet aantonen, of hun familie en nakomelingschap tot Israël behoorden -: 60 de zonen van Delaja, de zonen van Tobia, de zonen van Nekoda, zeshonderd tweeënvijftig; 61 en van de priesterzonen: de zonen van Chobaja, de zonen van Hakkos, de zonen van Barzillai, die een van de dochters van de Gileadiet Barzillai tot vrouw genomen had en naar hun naam genoemd was. 62 Dezen zochten naar het schriftelijk bewijs, dat zij ingeschreven waren in het register, maar daar zij er niet in te vinden waren, werden zij van het priesterschap uitgesloten, 63 (A) en de stadhouder deed over hen de uitspraak, dat zij van het allerheiligste niet mochten eten, totdat een priester zou optreden met Urim en Tummim.

64 De hele gemeente samen was tweeënveertigduizend driehonderd zestig, 65 afgezien van hun slaven en slavinnen, van welke er ze-

(A) **2:63** Num. 27:21.

venduizend driehonderd zevenendertig waren; zangers en zangeressen hadden zij tweehonderd. 66 Zij hadden zevenhonderd zesendertig paarden, tweehonderd vijfenveertig muildieren, 67 vierhonderd vijfendertig kamelen, zesduizend zevenhonderd twintig ezels.

68 Enige van de familiehoofden schonken, toen zij bij het huis van **JHWH**, dat te Jeruzalem is, aankwamen, vrijwillige gaven voor het huis van God, om het weer op te richten op zijn plaats; 69 naar hun vermogen droegen zij bij tot de schat, benodigd voor het werk: aan goud eenenzestigduizend drachmen, aan zilver vijfduizend minen, en honderd priesteronderklederen.

70 (A) De priesters nu en de Levieten, alsook sommigen van het volk, de zangers, de poortwachters en de tempelhorigen, gingen wonen in hun steden, en alle andere Israëlieten in hun steden.

Wederoprichting van het altaar - Grondlegging van de tempel

3 1 Toen nu de zevende maand aanbrak, terwijl de Israëlieten in hun steden waren, verzamelde het volk zich als één man te Jeruzalem.
2 (B) En Jésjoea, de zoon van Josadak, met zijn broeders, de priesters, en ook Zerubbabel, de zoon van Sealtiël, met zijn broeders, maakten zich op en bouwden het altaar van de God van Israël, om daarop brandoffers te offeren, zoals voorgeschreven is in de *Torah* van Mozes, de man van God. 3 (C) Zij richtten het altaar op zijn fundamenten op, want vrees voor de volken van de landen was over hen gekomen, en zij offerden daarop brandoffers voor **JHWH**, brandoffers voor de morgen en voor de avond. 4 (D) Ook vierden zij het Loofhuttenfeest, zoals voorgeschreven is, en brachten dag aan dag brandoffers in het vereiste aantal, dagelijks het voor die dag vastgestelde; 5 (E) en van toen af ook het dagelijks brandoffer, en dat voor de nieuwe maanden en voor al heilige feesten(1) van **JHWH**, en voor ieder die **JHWH** een vrijwillig offer bracht.

6 Van de eerste dag van de zevende maand af(2) begonnen zij **JHWH** brandoffers te offeren; het fundament van de tempel van **JHWH** was echter nog niet gelegd. 7 En zij gaven geld aan de steenhouwers en de timmerlieden, en voedsel en drinken en olie aan de Sidoniërs en de Tyriërs, om cederhout van de Libanon naar de zee van Jafo te brengen, zoals Kores, de koning van Perzië, hun had toegestaan.

8 In het tweede jaar na hun aankomst bij het huis van God te Jeruzalem, in de tweede maand, begonnen Zerubbabel, de zoon van Sealtiël, en Jesjoea, de zoon van Josadak, met hun overige broeders, de priesters en de Levieten, en allen die uit de gevangenschap naar Jeruzalem gekomen waren, de Levieten aan te stellen van twintig jaar en daarboven om toezicht te houden op het werk aan het huis van **JHWH**. 9 Zo traden dan Jesjoea met zijn zonen en broeders, en Kadmiël met zijn zonen, Judeeërs, samen op, om toezicht te houden op hen die het werk aan het huis van God verrichtten; ook de zonen van Chenadad, hun zonen en broeders, de Levieten.

10 (F) Toen nu de bouwlieden het fundament van de tempel van **JHWH** legden, stelden zij de priesters op, gekleed in ambtsgewaad, met trompetten, en de Levieten, de zonen van Asaf, met cimbalen, om **JHWH** te loven naar de aanwijzing van David, de koning van Israël. 11 (G) Zij zongen *beurtzangen* van lof en prijs aan **JHWH**: want Hij is goed, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid over Israël. En al het volk juichte met groot gejuich en loofde **JHWH**, omdat het fundament van het huis van **JHWH** gelegd was.

12 Maar vele van de priesters, van de Levieten en van de familiehoofden, de ouden die het eerste huis hadden gezien, huilden luid, toen de grondlegging van dit huis voor hun ogen plaats had; terwijl velen de stem verhieven met gejuich

(1) **3:5** Hier gaat het in de grondtekst over de moadiem. Zie Levriticus 23 en de bijlage over de Moadiem achterin deze JHWH-bijbel. (2) **3:6** De eerste dag van de zevende maand is Jom Teroea - zie Verklarende Woordenlijst

(A) **2:70** 1Kron. 9:2; Neh. 11:3. (B) **3:2** Ex. 27:1. (C) **3:3** Num. 28:1-8. (D) **3:4** Num. 29:12-38. (E) **3:5** Num. 28:11-29:39. (F) **3:10** 1Kron. 25:1. (G) **3:11** 1Kron. 16:34; 2Kron. 5:13; 7:3; Ps. 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jer. 33:11.

en vreugdebetoon, 13 zodat het volk het geluid van het vreugdegejuich niet onderscheiden kon van het geluid van het gejammer van het volk, want het volk juichte met groot gejuich, zodat het geluid tot in de verte werd gehoord.

Tegenwerking bij de herbouw van Jeruzalem

4 1 Toen de tegenstanders van Juda en Benjamin hoorden, dat zij die in ballingschap waren geweest, een tempel voor **JHWH**, de God van Israël, bouwden, 2 (A) kwamen zij tot Zerubbabel en de familiehoofden en zeiden tot hen: Laat ons met u bouwen, want wij zoeken uw God evengoed als u; Hem toch brengen ook wij offers sinds de dagen van Esarhaddon, de koning van Assur, die ons hierheen heeft doen optrekken. 3 Maar Zerubbabel, Jesjoea en de overige familiehoofden van Israël zeiden tot hen: Het gaat niet aan, dat u met ons een huis voor onze God bouwt, want wij alleen willen voor **JHWH**, de God van Israël, bouwen, zoals koning Kores, de koning van Perzië, ons geboden heeft.

4 Toen ontmoedigde de bevolking van het land het volk van Juda en deed hen stoppen met bouwen. 5 Zelfs kochten zij raadslieden tegen hen om, om hun plan te verijdelen, zolang Kores, de koning van Perzië, leefde, tot de regering van Darius, de koning van Perzië, toe.

6 En onder de regering van Ahasveros, in het begin van zijn regering, dienden zij een schriftelijke aanklacht in tegen de inwoners van Juda en Jeruzalem. 7 In de dagen echter van Artachsasta schreven Bislam, Mitredat, Tabeël en zijn overige ambtgenoten aan Artachsasta, de koning van Perzië; de brief was in het Aramees geschreven, met een vertaling erbij. 8 Aramees: Rechum, de landvoogd, en Simsai, de schrijver, hebben een brief geschreven over Jeruzalem aan koning Artachsasta van de volgende inhoud: 9 Rechum, de landvoogd, en Simsai, de schrijver, en hun overige ambtgenoten, rechters en ambtenaren van het gebied over de Rivier, de burgers van Afarsa, Erek, Babel en Susan, welke Elamieten zijn, 10 en de overige volken, die de grote en doorluchtige Asnappar weggevoerd en in de stad Samaria en in het verdere gebied over de Rivier heeft doen wonen - 11 aldus luidt het afschrift van de brief die zij hem zonden - aan koning Artachsasta, uw dienaren, de mensen van het gebied over de Rivier. 12 Welnu, het zij de koning bekend, dat de Judeeërs, die van u naar ons zijn opgetrokken, te Jeruzalem gekomen zijn; zij zijn bezig die oproerige en slechte stad te herbouwen; zij voltooien de bouw van de muren en graven de fundamenten uit. 13 Nu zij het de koning bekend, dat, als deze stad herbouwd is en de muren voltooid zijn, men geen belasting, accijns of tol meer zal betalen, zodat zij ten slotte de koningen schade zal berokkenen. 14 Aangezien wij aan het paleis verbonden zijn, en het voor ons niet aangaat toe te zien bij de smaad welke de koning wordt aangedaan, daarom hebben wij de koning bericht gezonden, 15 opdat men onderzoek zal doen in het gedenkboek van uw vaderen. U zult in het gedenkboek vinden en ontdekken, dat deze stad een oproerige stad is, dat zij aan koningen en gewesten schade heeft toegebracht en dat men in haar oproer gestookt heeft sinds de dagen van ouds. Daarom is deze stad verwoest. 16 Wij doen de koning weten, dat, als deze stad herbouwd is en de muren voltooid zijn, u daardoor het gebied over de Rivier niet zult kunnen behouden.

17 De koning zond als antwoord:

Aan Rechum, de landvoogd, Simsai, de schrijver, en hun overige ambtgenoten, die wonen in Samaria en in het verdere gebied over de Rivier, heil! 18 Welnu, de brief, welke u ons gezonden hebt, is mij duidelijk voorgelezen; 19 en door mij is bevel gegeven, en men heeft onderzoek gedaan en bevonden, dat deze stad sinds de dagen van ouds tegen de koningen opstandig is geweest, en dat men weerspannigheid en oproer in haar stookte. 20 Er zijn zelfs machtige koningen over Jeruzalem geweest, die heersten over het

(A) **4:2** 2Kon. 17:24-41.

hele gebied aan de overzijde van de Rivier en aan wie men belasting, accijns en tol betaalde.
21 Geeft dan nu bevel, deze mensen de arbeid te doen staken, opdat deze stad niet herbouwd zal worden, voordat door mij bevel wordt gegeven.
22 En wacht u ervoor nalatigheid in deze zaak te betonen; waarom zou het nadeel tot schade van de koningen groter worden?
23 Nadat nu het afschrift van de brief van koning Artachsasta voorgelezen was aan Rechum, Simsai, de schrijver, en hun ambtgenoten, begaven zij zich in allerijl naar Jeruzalem tot de Judeeërs en deden hen met kracht en geweld de arbeid staken.

Hervatting van de bouw
onder goedkeuring van Darius

24 (A) Zo werd de arbeid aan het huis van God te Jeruzalem gestaakt en bleef stilliggen tot het tweede jaar van de regering van Darius, de koning van Perzië.

5 1 (B) Maar de profeet Haggai, en Zacharia, de zoon van Iddo, traden bij de Judeeërs die in Juda en Jeruzalem woonden, als profeten op in de naam van de God van Israël. 2 (C) Toen maakten Zerubbabel, de zoon van Sealtiël, en Jesjoea, de zoon van Josadak, zich op en begonnen te bouwen aan het huis van God, die in Jeruzalem woont; en de profeten van God stonden hen met hun hulp terzijde. 3 In diezelfde tijd echter kwam Tattenai, de stadhouder van het gebied over de Rivier, tot hen met Setar-Boznai en hun ambtgenoten en zij spraken tot hen aldus: Wie heeft u bevel gegeven dit huis te bouwen en deze muur te voltooien? 4 Daarna zeiden zij aldus tot hen: Wat zijn de namen van de mannen die dit gebouw bouwen? 5 Maar het oog van hun God rustte op de oudsten van de Judeeërs, zodat zij hen de arbeid niet deden staken, totdat er bericht naar Darius was gegaan en men dan een brief hierover zou hebben teruggezonden.
6 Afschrift van de brief, die Tattenai, de stadhouder van het gebied over de Rivier, met Setar-Boznai en zijn ambtgenoten, de ambtenaren van het gebied over de Rivier, zond aan koning Darius; 7 zij zonden hem een verslag en daarin was aldus geschreven: Aan koning Darius, alle heil!
8 Laat het de koning bekend zijn, dat wij ons begeven hebben naar het gewest Juda, naar het huis van de grote God; dit nu wordt herbouwd met steenblokken, terwijl de wanden met hout worden bekleed, en dit werk wordt met zorg uitgevoerd en vordert goed onder hun handen.
9 Daarop hebben wij die oudsten ondervraagd; wij hebben tot hen aldus gezegd: Wie heeft u bevel gegeven dit huis te bouwen en deze muur te voltooien? 10 En ook hebben wij aan hen hun namen gevraagd, om ze u te doen weten, door u de namen te schrijven van de mannen die aan hun hoofd staan.
11 Zij hebben ons nu het volgende antwoord gegeven: Wij zijn dienaren van de God van hemel en aarde en wij herbouwen het huis dat vele jaren geleden gebouwd werd; een groot koning van Israël heeft het gebouwd en voltooid.
12 (D) Maar nadat onze vaderen de God van de hemel hadden vertoornd, gaf Hij hen over in de macht van Nebukadnessar, de koning van Babel, de Chaldeeër; en die heeft dit huis verwoest en het volk naar Babel weggevoerd. 13 (E) Maar in het eerste jaar van Kores, de koning van Babel, gaf koning Kores bevel dit huis van God te herbouwen. 14 Ook de gouden en zilveren voorwerpen van het huis van God, welke Nebukadnessar uit de tempel te Jeruzalem gehaald en naar de tempel van Babel had gebracht, liet koning Kores uit de tempel van Babel halen, en zij werden gegeven aan een zekere Sesbassar, die hij tot stadhouder had aangesteld. 15 En hij beval hem: neem deze voorwerpen, zet ze neer in de tempel te Jeruzalem, en laat het huis van God op zijn plaats herbouwd worden. 16 Toen is deze Sesbassar gekomen en heeft de fundamenten gelegd van het huis van God, die in Jeruzalem woont, en van toen af tot nu toe is eraan ge-

(A) **4:24** Hag. 1:1; Zac. 1:1. (B) **5:1** Hag. 1:1; Zac. 1:1. (C) **5:2** Hag. 1:12; Zac. 4:6-9. (D) **5:12** 2Kon. 25:8-12; 2Kron. 36:17-20; Jer. 52:12-15. (E) **5:13** Ezra 1:2-11.

bouwd, maar het is niet voltooid. 17 Welnu, indien de koning denkt dat het goed is, dan mag er een onderzoek worden ingesteld in de schatkamer van de koning, aldaar, namelijk in Babel, of werkelijk vanwege koning Kores bevel is gegeven tot herbouw van dit huis van God te Jeruzalem; en de koning mag ons zijn beslissing hierover doen toekomen.

6 1 Toen gaf koning Darius bevel en men deed onderzoek in de bibliotheek te Babel, waar de schatten waren opgeborgen; 2 en in Achmeta, de vesting in het gewest Medië, werd een rol gevonden, waarin het volgende geschreven stond.

Oorkonde: 3 In het eerste jaar van koning Kores gaf koning Kores dit bevel: Wat betreft het huis van God te Jeruzalem, dat huis moet worden herbouwd tot een plaats waar men slachtoffers brengt; en zijn fundamenten moeten gelegd worden; zijn hoogte moet zestig el bedragen, zijn breedte zestig el. 4 Er zullen drie lagen steenblokken zijn en één laag hout. De kosten moeten uit de koninklijke schatkist betaald worden. 5 Ook zal men de gouden en zilveren voorwerpen van het huis van God, welke Nebukadnessar uit de tempel te Jeruzalem heeft gehaald en naar Babel gebracht, teruggeven, opdat het naar de tempel te Jeruzalem, op zijn plaats zal komen, en u zult het neerzetten in het huis van God.

6 Nu dan, Tattenai, stadhouder van het gebied over de Rivier, Setar-Boznai en hun ambtgenoten, de ambtenaren van het gebied over de Rivier, u moet u verre houden van daar; 7 laat de arbeid aan dat huis van God toe; de stadhouder van de Judeeërs en hun oudsten mogen dat huis van God op zijn plaats bouwen. 8 Tevens is door mij bevel gegeven over wat u doen zult aan deze oudsten van de Judeeërs bij de bouw van dit huis van God: uit de koninklijke inkomsten, uit de schatting van het gebied over de Rivier, zal nauwkeurig en zonder uitstel uitbetaling aan die mannen worden gedaan. 9 En wat er nodig is: jonge stieren, rammen, lammeren voor de brandoffers aan de God van de hemel, tarwe, zout, wijn en olie, volgens de opgave van de priesters te Jeruzalem, dat moet hun dag aan dag volledig ter beschikking worden gesteld, 10 opdat zij de God van de hemel welriekende offers kunnen brengen en bidden voor het leven van de koning en zijn zonen. 11 Voorts is door mij bevel gegeven, dat er van ieder die dit besluit overtreedt, een paal uit zijn huis zal worden gerukt, opdat hij daaraan gehangen en vastgeslagen zal worden, en dat daarom zijn huis tot een puinhoop zal gemaakt worden. 12 Laat de God nu, die zijn naam daar heeft doen wonen, iedere koning en elk volk neerstoten, die als overtreders hun hand uitstrekken om dit huis van God te Jeruzalem te verwoesten. Ik, Darius, heb bevel gegeven; het moet nauwkeurig worden uitgevoerd!

Het werk gereed - Inwijding en het eerste Pèsachfeest

13 Toen deden Tattenai, de stadhouder van het gebied over de Rivier, Setar-Boznai en hun ambtgenoten, nauwkeurig overeenkomstig wat koning Darius hun had gelast. 14 (A) De oudsten van de Judeeërs bouwden voorspoedig voort tijdens het profeteren van de profeet Haggai en van Zacharia, de zoon van Iddo; zij voltooiden de bouw volgens het gebod van de God van Israël en volgens het bevel van Kores, Darius en Artachsasta, koning van Perzië, 15 en zij waren met dit huis gereed tegen de derde dag van de maand Adar, en wel in het zesde jaar van de regering van koning Darius.(1)

16 Toen vierden de Israëlieten, de priesters, de Levieten en de overigen die in de ballingschap geweest waren, de inwijding van dit huis van God met vreugde, 17 en offerden ter inwijding van dit huis van God honderd stieren, tweehonderd rammen en vierhonderd lammeren; verder twaalf geitenbokken tot een zondoffer voor heel Israël, naar het getal van de stammen van Israël. 18 Ook plaatsten zij de priesters in hun afdelin-

(1) **6:15** Dat is in het jaar 516 vC.

(A) **6:14 a** Hag. 1:1. **6:14 b** Zac. 1:1.

gen en de Levieten in hun klassen, met het oog op de dienst van God, die in Jeruzalem woont, naar het voorschrift van het boek van Mozes.
19 (A) En op de veertiende van de eerste maand(1) vierden zij die in de ballingschap geweest waren, het Pèsach. 20 Want de priesters en de Levieten hadden zich gereinigd als één man; zij allen waren rein; zo slachtten zij het Pèsach voor allen die in de ballingschap geweest waren, en voor hun broeders, de priesters, en voor zichzelf. 21 De Israëlieten, die uit de ballingschap waren teruggekeerd, aten het, en tevens ieder die zich van de onreinheid van de volken van het land afgescheiden en zich bij hen gevoegd had, om JHWH, de God van Israël, te zoeken. 22 Ook vierden zij het Feest van de Ongezuurde Broden met vreugde, gedurende zeven dagen,(2) want JHWH had hen blijdschap geschonken; Hij had het hart van de koning van Assur tot hen gewend om hen te steunen bij de arbeid aan het huis van God, de God van Israël.

Ezra komt de tempeldienst op orde stellen

7 1 Hierna, onder de regering van Artachsasta,(3) de koning van Perzië, trok Ezra op, de zoon van Seraja, de zoon van Azarja, de zoon van Chilkia, 2 de zoon van Sallum, de zoon van Sadok, de zoon van Achitub, 3 de zoon van Amarja, de zoon van Azarja, de zoon van Merajot, 4 de zoon van Zerachja, de zoon van Uzzi, de zoon van Bukki, 5 de zoon van Abisua, de zoon van Pinechas, de zoon van Eleazar, de zoon van Aäron, de hogepriester - 6 deze Ezra trok op uit Babel. Hij was een schriftgeleerde, bekwaam in de *Torah* van Mozes, welke JHWH, de God van Israël, gegeven had; en daar de hand van JHWH, zijn God, over hem was, had de koning hem alles gegeven wat hij verlangd had.
7 Zo trokken ook een aantal Israëlieten en priesters, Levieten, zangers, poortwachters en tempelhorigen naar Jeruzalem, in het zevende jaar van koning Artachsasta. 8 En hij kwam te Jeruzalem in de vijfde maand, en wel in het zevende jaar van de koning. 9 Op de eerste van de eerste maand namelijk was hij de tocht uit Babel begonnen, en op de eerste van de vijfde maand kwam hij te Jeruzalem aan, daar de goede hand van zijn God over hem was, 10 want Ezra had er zijn hart op gezet om de *Torah* van JHWH te onderzoeken en haar te volbrengen, en om in Israël inzetting en verordening te onderwijzen.
11 Dit nu is het afschrift van de brief, die koning Artachsasta meegaf aan de priesterschriftgeleerde Ezra, die geleerd was in de woorden van de geboden en voorschriften van JHWH voor Israël:
12 Artachsasta, koning der koningen, aan de priester Ezra, de geleerde in de *Torah* van de God van de hemel, enzovoort. 13 Door mij is bevel gegeven, dat ieder die in mijn koninkrijk tot het volk Israël, zijn priesters of de Levieten behoort, en zich bereid verklaart naar Jeruzalem te gaan, met u mag meegaan. 14 Aangezien u vanwege de koning en zijn zeven raadsheren uitgezonden wordt om een onderzoek in te stellen naar Juda en Jeruzalem, volgens de *Torah* van uw God, welke in uw bezit is; 15 en ook om het zilver en het goud over te brengen, dat de koning en zijn raadsheren vrijwillig hebben geschonken aan de God van Israël, wiens woning te Jeruzalem is, 16 en ook al het zilver en goud dat u in het hele gewest Babel zult verkrijgen, met de vrijwillige gaven die het volk en de priesters vrijwillig zullen geven voor het huis van hun God, die in Jeruzalem woont - 17 daarom moet u als gevolg daarvan zorgvuldig voor dit geld kopen stieren, rammen, lammeren en de daarbij behorende spijsoffers en plengoffers, en deze offeren op het altaar van het huis van uw God, die in Jeruzalem woont. 18 Wat u en uw broeders echter goed zullen vinden te doen met het overige zilver en goud, dat mag u doen naar de wil van uw God. 19 De voorwerpen echter, die men u ter hand gesteld heeft voor de dienst in

(1) **6:19** Dat is de maand Aviev, zie Exodus 13:4. (2) **6:22** Dit bijbelse feest moest gvierd worden van de 15e t/m de 22e van de eerste maand Aviev. (3) **7:1** Dat is in het jaar 465 vC.

(A) **6:19** Ex. 12:1-20.

het huis van uw God, lever die af voor de God in Jeruzalem. 20 Wat er verder nodig is voor het huis van uw God, dat u zou moeten betalen, dat kunt u betalen uit de koninklijke schatkist. 21 Voorts is door mij, koning Artachsasta, bevel gegeven aan alle schatbewaarders van het gebied over de Rivier: alles wat de priester Ezra, de geleerde in de *Torah* van de God van de hemel, u zal vragen, zal precies worden uitgevoerd, 22 tot een bedrag van honderd talenten zilver, honderd kor tarwe, honderd bath wijn, honderd bath olie, en zout in onbeperkte mate.(1) 23 Alles wat uit het gebod van de God van de hemel volgt, moet nauwgezet worden uitgevoerd voor het huis van de God van de hemel, opdat er geen toorn zal komen over de regering van de koning en zijn zonen. 24 Ook doen wij u over al de priesters, Levieten, zangers, poortwachters, tempelhorigen en dienaren van dit huis van God weten, dat het niet geoorloofd is hun belasting, accijns of tol op te leggen. 25 U nu, Ezra, stel naar de wijsheid van uw God, die u bezit, regeerders en rechters aan, opdat zij rechtspreken over het hele volk dat in het gebied over de Rivier woont, over allen die de wetten van uw God kennen; en hem die ze niet kent, zult u ze bekendmaken. 26 Aan ieder die de *Torah* van uw God en de wet van de koning niet volbrengt, zal precies recht geoefend worden: hetzij ter dood, hetzij tot verbanning, hetzij tot geldboete of tot gevangenzetting.

27 Geprezen zij **JHWH**, de God van onze vaderen, die de koning dat in het hart gegeven heeft, om het huis van **JHWH**, die in Jeruzalem woont, luisterrijk te maken, 28a en mij gunst heeft doen vinden bij de koning, zijn raadsheren en alle machtige vorsten van de koning!

De voorbereiding van de tocht

Ik nu vatte moed, daar de hand van **JHWH**, mijn God, over mij was, en vergaderde uit Israël de hoofdmannen om met mij op te trekken.

8 1 Dit zijn hun familiehoofden en geslachtsregisters, namelijk degenen die onder de regering van koning Artachsasta met mij uit Babel optrokken: 2 van de zonen van Pinechas: Gersom; van de zonen van Itamar: Daniël; van de zonen van David: Chattus, de zoon van Sekanja; 3 van de zonen van Paros: Zekarja, en met hem waren honderd vijftig personen van het mannelijk geslacht in de registers opgetekend; 4 van de zonen van Pachat-Moab: Eljehoënai, de zoon van Zerachja, en met hem tweehonderd personen van het mannelijk geslacht; 5 van de zonen van Zattu: Sekanja, de zoon van Jachaziël, en met hem driehonderd personen van het mannelijk geslacht; 6 en van de zonen van Adin: Ebed, de zoon van Jonatan, en met hem vijftig personen van het mannelijk geslacht; 7 van de zonen van Elam: Jesaja, de zoon van Atalja, en met hem zeventig personen van het mannelijk geslacht; 8 en van de zonen van Sefatja: Zebadja, de zoon van Michaël, en met hem tachtig personen van het mannelijk geslacht; 9 en van de zonen van Joab: Obadja, de zoon van Jechiël, en met hem tweehonderd achttien personen van het mannelijk geslacht; 10 en van de zonen van Bani: Selomit, de zoon van Josifja, en met hem honderd zestig personen van het mannelijk geslacht; 11 en van de zonen van Bebai: Zekarja, de zoon van Bebai, en met hem achtentwintig personen van het mannelijk geslacht; 12 en van de zonen van Azgad: Jochanan, de zoon van Hakkatan, en met hem honderd tien personen van het mannelijk geslacht; 13 en van de zonen van Adonikam: de lateren, en dit zijn hun namen: Elifelet, Jeïel, en Semaja, en met hen zestig personen van het mannelijk geslacht; 14 en van de zonen van Bigwai: Utai en Zabbud en zeventig personen van het mannelijk geslacht.

15 Ik vergaderde hen bij de rivier die naar Ahawa stroomt, en daar legerden wij ons drie dagen. Toen ik acht gaf op het volk en de priesters, vond ik daar niemand van de Levieten. 16 Daarom zond ik Eliëzer, Ariël,

(1) **7:22** 1 kor is circa 425 liter; een bath is circa 25 liter.

Semaja, Elnatan, Jarib, Elnatan, Natan, Zekarja, Mesullam, hoofden, en Jojarib en Elnatan, leraren, 17 en verstrekte hun een opdracht voor Iddo, het hoofd in de plaats Kasifja, en ik gaf hun de woorden in de mond, die zij moesten spreken tot Iddo, zijn broeders en de tempelhorigen, in de plaats Kasifja, dat zij ons dienaren zouden brengen voor het huis van onze God. 18 Toen brachten zij ons, daar de goede hand van onze God over ons was, verstandige mannen uit de zonen van Machli, de zoon van Levi, de zoon van Israël, namelijk Serebja, met zijn zonen en broeders, achttien man; 19 en Chasabja en met hem Jesaja, uit de zonen van Merari, zijn broeders en zijn zonen, twintig man; 20 en uit de tempelhorigen, welke David en de vorsten gegeven hadden voor de dienst van de Levieten: tweehonderd twintig tempelhorigen, allen met name genoemd.

21 Toen riep ik daar, bij de rivier Ahawa, een vasten uit om ons te *verootmoedigen* voor onze God, en van Hem een voorspoedige tocht af te smeken voor ons, onze kinderen en al ons vee. 22 Want ik had mij geschaamd van de koning een leger en ruiters te vragen om ons te beschermen tegen vijanden onderweg; wij hadden namelijk tot de koning gezegd: De hand van onze God is ten goede over allen die Hem zoeken, maar zijn macht en zijn toorn zijn tegen allen die Hem verlaten. 23 Dus vastten wij en smeekten onze God hierover, en Hij liet Zich door ons verbidden.

24 Vervolgens zonderde ik twaalf van de oversten van de priesters af: Serebja, Chasabja, en met hen tien van hun broeders. 25 Ik woog voor hen het zilver en het goud af en de voorwerpen die de heffing voor het huis van onze God waren, die de koning, zijn raadsheren, zijn vorsten en alle Israëlieten die zich daar bevonden, als heffing hadden gebracht; 26 afgewogen stelde ik hun ter hand: zeshonderd vijftig talenten zilver; voor honderd talenten zilveren voorwerpen; honderd talenten goud; 27 twintig gouden bekers ter waarde van duizend darieken, en twee voorwerpen van prachtig goudglanzend brons, kostbaar als goud. 28 En ik zei tot hen: U bent JHWH geheiligd, evenzo zijn deze voorwerpen geheiligd, en het zilver en het goud zijn een vrijwillige gave voor JHWH, de God van uw vaderen; 29 bewaakt ze en houdt ze onder uw hoede, totdat u ze kunt afwegen in het bijzijn van de oversten van de priesters, van de Levieten en van de oversten van Israëls families te Jeruzalem, in de vertrekken van het huis van JHWH. 30 Toen namen de priesters en de Levieten het afgewogen zilver en goud en de voorwerpen in ontvangst om ze te brengen naar Jeruzalem, naar het huis van onze God.

Vertrek en aankomst te Jeruzalem

31 Wij braken dan op van de rivier Ahawa op de twaalfde van de eerste maand om naar Jeruzalem te gaan, en de hand van onze God was over ons en redde ons uit de macht van vijanden en struikrovers. 32 Zo kwamen wij te Jeruzalem aan. Nadat wij daar drie dagen verbleven hadden, 33 werden op de vierde dag het zilver en het goud en de voorwerpen gewogen in het huis van onze God onder toezicht van Meremot, de zoon van Uria, de priester; met hem was daar ook Elazar, de zoon van Pinechas, en tevens bevonden zich bij hen de Levieten Jozabad, de zoon van Jesjoea, en Noadja, de zoon van Binnuï, - 34 alles naar getal en gewicht, en het hele gewicht werd opgetekend.

35 In diezelfde tijd brachten de ballingen die uit de gevangenschap waren gekomen, brandoffers aan de God van Israël: twaalf stieren voor heel Israël, zesennegentig rammen, zevenenzeventig lammeren, twaalf bokken tot een zondoffer; alles als een brandoffer voor JHWH. 36 Ook overhandigden zij de bevelschriften van de koning aan de stadhouders en landvoogden van de koning van het gebied over de Rivier, en dezen verleenden hun steun aan het volk en aan het huis van God.

Ezra's maatregelen tegen de gemengde huwelijken

9 1 Toen dit gebeurd was, kwamen de oversten tot mij en zeiden: Het volk Israël, de

priesters en de Levieten hebben zich niet afgezonderd gehouden van de volken van de landen, wat hun gruwelen betreft: van de Kanaänieten, de Hethieten, de Perizzieten, de Jebusieten, de Ammonieten, de Moabieten, de Egyptenaren en de Amorieten. 2 Want zij hebben uit hun dochters vrouwen genomen voor zich en hun zonen, waardoor het heilige zaad zich vermengd heeft met de volken van de landen; ja, de overs-ten en de leiders zijn in deze trouwbreuk voorgegaan.

3 Toen ik dit vernam, scheurde ik mijn kleed en mijn mantel, trok de haren uit mijn hoofd en uit mijn baard, en zat verbijsterd neer; 4 en tot mij kwamen samen allen die beefden voor de woorden van de God van Israël, wegens de trouwbreuk van de ballingen, maar ik bleef verbijsterd neerzitten tot het avondoffer. 5 Tijdens het avondoffer echter stond ik op uit mijn *vernederingsoot*, en met gescheurd kleed en gescheurde mantel knielde ik, breidde mijn handen uit tot JHWH, mijn God, 6 en zei: Mijn God, Ik schaam mij en durf mijn ogen niet tot U opslaan, o mijn God, want onze ongerechtigheden zijn ons boven het hoofd gegroeid en onze schuld is gestegen tot de hemel.(1) 7 Van de dagen van onze vaderen af tot op deze dag toe zijn wij in grote schuld en om onze ongerechtigheden zijn wij overgeleverd, wij, onze koningen, onze priesters, in de macht van de koningen van de landen, aan het zwaard, aan gevangenschap, aan plundering, aan openlijke schande, zoals nu. 8 En nu is ons sinds kort genade bewezen van JHWH, onze God, doordat Hij ons degenen die ontkomen waren heeft overgelaten, en ons een tentpin heeft gegeven in zijn heilige plaats, waardoor onze God onze ogen deed oplichten en ons een weinig verademing gaf in onze slavernij; 9 want wij zijn wel slaven, maar in onze slavernij heeft onze God ons niet verlaten; Hij heeft ons gunst doen vinden bij de koningen van Perzië, dat zij ons verademing gaven om het huis van onze God te doen herrijzen en zijn puinhopen te herstellen, en ons een omheining gaven in Juda en in Jeruzalem.

10 Maar nu, wat zullen wij hierna zeggen, onze God? Wij hebben immers uw geboden verlaten, 11 die U ons door de dienst van uw knechten, de profeten, gegeven had met deze woorden: Het land, waar u komt om het in bezit te nemen, is een bevuild land wegens de bevuiling door de volken van de landen, vanwege de gruwelen, waarmee zij het in hun onreinheid hebben gevuld van het ene einde tot het andere. 12 (A) Dus mag u uw dochters niet aan hun zonen tot vrouw geven, noch hun dochters voor uw zonen tot vrouw nemen; zoekt nimmer hun welzijn en hun geluk, opdat u sterk mag zijn, het goede van het land mag eten en het voor altijd aan uw kinderen ten erfenis mag geven. 13 Zouden wij dan - na alles wat ons overkomen is vanwege onze boze daden en onze grote schuld, terwijl U, onze God, ons minder hebt toegerekend dan onze ongerechtigheden verdienden, en ons nog zovelen geschonken hebt die ontkomen zijn - 14 opnieuw uw geboden schenden en ons verzwageren met deze gruwelijke volken? Zou U dan niet tegen ons toornen om te verdelgen, zodat er geen overblijfsel of ontkomene meer zou zijn? 15 O JHWH, God van Israël, U bent rechtvaardig, daarin, dat wij als een menigte ontkomenen zijn overgebleven, zoals heden het geval is. Zie, wij staan voor uw aangezicht in onze schuld. Waarlijk, niemand kan om die reden voor uw aangezicht standhouden.

10 1 Terwijl Ezra bad en schuld beleed, huilend zich neerwerpende voor het huis van God, verzamelde zich tot hem een zeer grote menigte uit Israël, mannen, vrouwen en kinderen, want het volk was in luid gekerm uitgebarsten. 2 Toen *antwoordde* Sekanja, de zoon van Jechiël, uit de zonen van Elam, en zei tot Ezra: Wij zijn ontrouw geweest tegenover onze God, doordat wij vreemde vrouwen uit de volken van

(1) **9:6** Zie ook de Psalmen 38:5, 40:13 en 65:4.

(A) **9:12** Ex. 34:11-16; Deut. 7:1-5.

het land hebben gehuwd; desondanks is er nog hoop voor Israël. 3 Laat ons dan nu een verbond sluiten met onze God, dat wij alle vrouwen met de uit haar geboren kinderen zullen wegzenden, volgens de raad van mijn heer en van hen die beven voor het gebod van onze God; en laat er gehandeld worden volgens de *Torah*. 4 Sta op, want op u rust de taak; wij zullen met u zijn; wees sterk en handel!

5 Toen stond Ezra op en deed de oversten van de priesters en van de Levieten en heel Israël zweren, dat zij naar dit woord zouden handelen, en zij hebben gezworen. 6 Hierna stond Ezra op van voor het huis van God en ging naar het vertrek van Jochanan, de zoon van Eljasib, waar hij de nacht doorbracht; brood at hij niet en water dronk hij niet, want hij bedreef rouw over de trouwbreuk van de ballingen.

7 Daarop deed men een oproep uitgaan door Juda en Jeruzalem tot al degenen die in de ballingschap geweest waren, om zich te Jeruzalem te verzamelen. 8 Als iemand niet binnen drie dagen kwam, zou volgens besluit van de oversten en de oudsten al zijn bezit met de ban worden geslagen, en zou hij uit de gemeente van de ballingen worden afgesneden. 9 En alle mannen van Juda en Benjamin verzamelden zich binnen drie dagen te Jeruzalem, en wel in de negende maand, op de twintigste van de maand. Het hele volk zat neer op het plein van het huis van God, rillend zowel om de zaak als door de regenbuien. 10 Toen stond de priester Ezra op en zei tot hen: U hebt trouwbreuk gepleegd, omdat u vreemde vrouwen hebt gehuwd; daardoor hebt u Israëls schuld nog vermeerderd. 11 Maar geeft nu eer aan **JHWH**, de God van uw vaderen, doet wat Hem aangenaam is en scheidt u af van de volken van het land en van de vreemde vrouwen. 12 En de hele gemeente *antwoordde* en zei met luide stem: Aldus, naar uw woord, is het aan ons om te doen. 13 Maar het volk is talrijk en het is regentijd, zodat het niet mogelijk is buiten te blijven staan; ook is dit geen werk voor één of twee dagen, want wij hebben in dit opzicht veel overtreden. 14 Laten toch onze oversten optreden voor de hele gemeente; dan kunnen allen in onze steden, die vreemde vrouwen hebben gehuwd, op vastgestelde tijden verschijnen, en met hen de oudsten en de rechters van elke stad, totdat wij de brandende toorn van onze God over deze zaak van ons hebben afgewend.

15 Alleen Jonatan, de zoon van Asaël, en Jachzeja, de zoon van Tikwa, verzetten zich hiertegen, en Mesullam en de Leviet Sabbetai vielen hun bij. 16 Maar zij die in de ballingschap waren geweest, deden zo. Toen zonderde de priester Ezra zich mannen af, familiehoofden, (ieder) voor zijn familie, allen bij name genoemd, en dezen begonnen zitting te houden op de eerste dag van de tiende maand om de zaak te onderzoeken, 17 en zij waren met alle mannen die vreemde vrouwen hadden gehuwd, gereed op de eerste dag van de eerste maand. 18 En onder de priesterzonen die vreemde vrouwen hadden gehuwd, bevonden zich: van de zonen van Jesjoea, de zoon van Josadak, en zijn broeders: Maäseja, Eliëzer, Jarib en Gedalja. 19 En zij gaven er hun hand op, dat zij hun vrouwen zouden wegzenden; hun schuldoffer nu was een ram uit de kudde vanwege hun schuld. 20 Van de zonen van Immer: Chanani en Zebadja; 21 van de zonen van Charim: Maäseja, Elia, Semaja, Jechiël en Uzzia; 22 en van de zonen van Paschur: Eljoënai, Maäseja, Jismaël, Netanel, Jozabad en Elasa.

23 En van de Levieten: Jozabad, Simi, Kelaja (dat is Kelita), Petachja, Jehuda en Eliëzer.

24 En van de zangers: Eljasib. En van de poortwachters: Sallum, Telem en Uri.

25 Voorts uit Israël: van de zonen van Paros: Ramja, Jizzia, Malkia, Miamin, Elazar, Malkia en Benaja. 26 Van de zonen van Elam: Mattanja, Zekarja, Jechiël, Abdi, Jeremot, en Elia. 27 Van de zonen van Zattu: Eljoënai, Eljasib, Mattanja, Jeremot, Zabad en Aziza. 28 Van de zonen van Bebai: Jochanan, Chananja, Zabbai en Atlai. 29 Van de zonen van Bani: Mesullam, Malluk, Adaja, Jasub, Seal en Jeramot. 30 Van de zonen van Pachat-Moab: Adna en Kelal, Benaja, Maäseja, Mattanja, Besaleël, Binnuï en Manasse. 31 Van de zonen van Charim: Eliëzer,

Jissia, Malkia, Semaja, Simeon, 32 Benjamin, Malluk en Semarja. 33 Van de zonen van Chasum: Mattenai, Mattatta, Zabad, Elifelet, Jeremai, Manasse en Simi. 34 Van de zonen van Bani: Maädai, Amram, Uël, 35 Benaja, Bedeja, Keluhu, 36 Wanja, Meremot, Eljasib, 37 Mattanja, Mattenai, Jaäsai, 38 Bani, Binnuï, Simi, 39 Selemja, Natan, Adaja, 40 Maknadbai, Sasai, Sarai, 41 Azarel, Selemja, Semarja, 42 Sallum, Amarja en Josef. 43 Van de zonen van Nebo: Jeïel, Mattitja, Zabad, Zebina, Jaddai, Joël en Benaja. 44 Deze allen hadden vreemde vrouwen genomen; hieronder waren vrouwen die zonen hadden voortgebracht.

Nehemia

Hebreeuws: Ne-chem-jah (Troost van JaH) [(1)]

Verootmoedigingsgebed van Nehemia voor zichzelf en zijn volk Israël

1 [1] De geschiedenis van Nehemia, de zoon van Chakalja.

In de maand Kislew, in het twintigste jaar, toen ik in de burcht Susan was, [2] kwam tot mij Chanani, één van mijn broeders, met enige mannen uit Juda. En ik vroeg hen naar de Joden, de ontkomenen, die uit de gevangenschap waren overgebleven en ook naar Jeruzalem. [3] Zij zeiden tot mij: De overgeblevenen, die daar in het gewest uit de gevangenschap zijn overgebleven, verkeren in groot onheil en smaad, en de muur van Jeruzalem is afgebroken, en zijn poorten zijn met vuur verbrand.[(2)]

[4] Zodra ik deze woorden hoorde, zette ik mij neer, huilde en bedreef rouw, dagen lang. Ook vastte en bad ik voor het aangezicht van de God van de hemel [5] en zei: Ach, JHWH, God van de hemel, grote en ontzagwekkende God, die Zich houdt aan het verbond en de goedheid tegenover hen die U liefhebben en uw geboden onderhouden, [6] laat toch uw oor opmerkzaam en uw ogen geopend zijn, om te horen naar het gebed van uw knecht, dat ik nu dag en nacht voor de Israëlieten, uw knechten, tot U opzend; en ik doe belijdenis van de zonden van de Israëlieten, die wij tegen U gedaan hebben; ook ik en mijn familie, wij hebben gezondigd. [7] Zwaar hebben wij tegen U misdreven; wij hebben niet onderhouden de geboden, inzettingen en verordeningen, die U aan uw knecht Mozes geboden had. [8] [(A)] Maar gedenk aan het woord, dat U aan uw knecht Mozes voorgehouden hebt: Pleegt u trouwbreuk, dan zal Ik u onder de volken verstrooien. [9] [(B)] Maar, bekeert u zich tot Mij en onderhoudt u ijverig mijn geboden - al waren uw verdrevenen aan het einde van de hemel, Ik zal hen vandaar bijeenbrengen en hen brengen naar de plaats die Ik verkozen heb om daar mijn naam te doen wonen. [10] Zij zijn toch uw knechten en uw volk, dat U verlost hebt door uw grote kracht en door uw sterke hand. [11] Ach, Heer, laat toch uw oor opmerkzaam zijn op het gebed van uw knecht en op het gebed van uw knechten, die een welgevallen hebben aan het ontzag voor uw naam, en doe uw knecht heden slagen en laat hem ontferming vinden bij deze man. Ik was namelijk schenker van de koning.

Nehemia door koning Artachsasta naar Jeruzalem gezonden

2 [1] In de maand Nisan, in het twintigste jaar van koning Artachsasta, toen er wijn voor hem gereed stond, hief ik de wijn op en reikte die de koning toe. Nu was ik nooit treurig geweest in zijn tegenwoordigheid. [2] De koning zei tot mij: Waarom staat uw gezicht zo somber, hoewel u niet ziek bent? Dit kan niet anders dan hartzeer zijn. Toen werd ik zeer bang, [3] [(C)] en zei tot de koning: De koning leve in eeuwigheid! Hoe zou mijn gezicht niet somber staan, daar de stad, de plaats waar de graven van mijn vaderen zijn, verwoest is en haar poorten door vuur verteerd zijn? [4] En de koning zei tot mij: Wat is dan uw verzoek? Toen bad ik tot de God van de hemel. [5] En ik zei tot de koning: Dat U, indien de koning denkt dat het goed is en indien uw knecht u aangenaam is, mij zendt naar Juda, naar de stad waar de graven van mijn vaderen zijn, om haar te herbouwen. [6] De koning zei tot mij, terwijl de koningin naast hem zat: Hoelang zal uw reis duren, en wanneer zult u terugkeren? En de koning

[(1)] **1:0** Nehemia was als landvoogd van Juda actief van 445 tot circa 430 vC. [(2)] **1:3** Dat was al 140 jaar zo, sinds 586 vC. toen Nebukadnesar de stad verwoestte.

[(A)] **1:8** Lev. 26:33. [(B)] **1:9** Deut. 30:1-5. [(C)] **2:3** 2Kon. 25:8-10; 2Kron. 36:19; Jer. 52:12-14.

stemde erin toe mij te zenden; en ik gaf hem een bepaalde tijd op.
7 En ik zei tot de koning: Indien de koning denkt dat het goed is, laat men mij brieven geven voor de landvoogden van het gebied over de Rivier, dat zij mij laten doortrekken, totdat ik in Juda kom; 8 ook een brief aan Asaf, de houtvester van de koning, dat hij mij hout zal geven om de poorten van de burcht die bij de tempel behoort, van zolders te voorzien, en voor de muur van de stad en voor het huis, waar ik mijn intrek nemen zal. En de koning gaf ze mij, daar de goede hand van mijn God over mij was.
9 Ik kwam bij de landvoogden van het gebied over de Rivier en gaf hun de brieven van de koning. Ook had de koning legeroversten en ruiters met mij meegezonden.
10 Toen de Choroniet Sanballat en de Ammonitische slaaf Tobia het hoorden, werden zij er zeer hevig over ontstemd, dat er iemand gekomen was om het goede voor de Israëlieten te zoeken.

Nehemia's eerste werkzaamheden in Jeruzalem

11 Zo kwam ik te Jeruzalem; toen ik daar drie dagen was, 12 trok ik er in de nacht met enkele mannen op uit. Nu had ik aan geen mens verteld, wat mijn God mij in het hart gegeven had om voor Jeruzalem te doen. Ook had ik geen ander dier bij mij dan dat, waarop ik reed. 13 Ik trok 's nachts uit door de Dalpoort, in de richting van de Slangenbron en naar de Aspoort en ik stelde een onderzoek in naar de muren van Jeruzalem, die afgebroken waren, en naar zijn poorten, die door vuur verteerd waren. 14 En ik trok door naar de Bronpoort en naar de Koningsvijver, maar daar was geen ruimte meer voor het dier, waarop ik reed, om voort te gaan. 15 Daarom klom ik in de nacht door het dal naar boven, en stelde een onderzoek in naar de muur. Daarop ging ik weer door de Dalpoort en zo keerde ik terug.
16 De leiders nu wisten niet, waarheen ik gegaan was en wat ik gedaan had; want aan de Joden, de priesters, de edelen, de leiders en de overige beambten, had ik het tot nog toe niet verteld. 17 Toen zei ik tot hen: U ziet het onheil, waarin wij verkeren, dat Jeruzalem verwoest is en zijn poorten met vuur verbrand zijn. Komt, laat ons de muur van Jeruzalem herbouwen, zodat wij niet langer een voorwerp van smaad zijn.
18 Toen ik hun meedeelde, dat de hand van mijn God goed over mij geweest was, eveneens, hoe de koning tot mij gesproken had, zeiden zij: Wij zullen ons tot de herbouw gereedmaken. En met krachtige hand vatten zij het goede werk aan.
19 Toen de Choroniet Sanballat en de Ammonitische slaaf Tobia en de Arabier Gesem het hoorden, bespotten en verachtten zij ons en zeiden: Wat doet u daar? Komt u tegen de koning in opstand? 20 Maar ik diende hen van antwoord en zei tot hen: De God van de hemel, Hij zal het ons doen gelukken,(1) en wij, zijn knechten, zullen ons gereedmaken en bouwen; u echter hebt deel noch recht noch zal er aan u gedacht worden in Jeruzalem.

Herbouw van de muren en poorten van Jeruzalem

3 1 Toen maakte de hogepriester Eljasib zich gereed met zijn broeders, de priesters, en zij herbouwden de Schaapspoort. Zij heiligden haar en brachten de deuren aan; zij heiligden haar, en daarnaast de Meatoren(2) en de Chananeltoren. 2 Daarnaast bouwden de mannen van Jericho; daarnaast bouwde Zakkur, de zoon van Imri. 3 De zonen van Senaä herbouwden de Vispoort; zij voorzagen haar van een zoldering en brachten de deuren, sluitbalken en grendels aan. 4 Daarnaast was bezig met het herstellingswerk Meremot, de zoon van Uria, de zoon van Hakkos. Daarnaast was bezig Mesullam, de zoon van Berekja, de zoon van Mesezabel. Daarnaast was bezig Sadok, de zoon van Baäna. 5 Daarnaast waren bezig de Tekoïeten, maar de aanzienlijken onder hen wilden hun schouders niet zetten onder het werk

(1) **2:20a** Zie ook Psalm 1:3. (2) **3:1** Of: Honderdtoren.

van hun heer. 6 De Oude Poort herstelden Jojada, de zoon van Paseach, en Mesullam, de zoon van Besodja. Zij voorzagen haar van een zoldering en brachten de deuren, sluitbalken en grendels aan. 7 Daarnaast waren bezig de Gibeoniet Melatja en de Meronotiet Jadon, de mannen van Gibeon en van Mispa, die stonden onder het gezag van de landvoogd van het gebied over de Rivier. 8 Daarnaast was bezig Uzziël, de zoon van Charhaja, een van de goudsmeden. Daarnaast was bezig Chananja, een zalfbereider; en zij hoefden aan Jeruzalem bij de brede muur niets te doen. 9 Daarnaast was bezig Refaja, de zoon van Chur, de overste van de ene helft van het district Jeruzalem. 10 Daarnaast was bezig Jedaja, de zoon van Charumaf, en wel tegenover zijn eigen huis. Daarnaast was bezig Chattus, de zoon van Chasabneja.

11 Een tweede stuk herstelden Malkia, de zoon van Charim, en Chassub, de zoon van Pachat-Moab; ook (herstelden zij) de Bakoventoren. 12 Daarnaast was bezig Sallum, de zoon van Halloches, de overste van de andere helft van het district Jeruzalem, hij en zijn dochters. 13 De Dalpoort herstelden Chanun en de inwoners van Zanoach; zij herbouwden haar en brachten de deuren, sluitbalken en grendels aan; bovendien (herbouwden zij) duizend el van de muur tot aan de Aspoort. 14 De Aspoort herstelde Malkia, de zoon van Rekab, de overste van het district Bet-Hakkerem. Hij herbouwde haar en bracht de deuren, sluitbalken en grendels aan. 15 De Bronpoort herstelde Sallum, de zoon van Kolchoze, de overste van het district Mispa; hij herbouwde haar en voorzag haar van een dak en bracht de deuren, sluitbalken en grendels aan; bovendien (herbouwde hij) de muur van de waterleidingvijver bij de tuin van de koning, tot aan de trappen die afdalen van de stad van David.

16 Verderop was bezig Nechemja, de zoon van Azbuk, de overste van het halve district Bet-Sur, tot tegenover de graven van David en tot aan de aangelegde vijver en tot aan het huis van de helden. 17 Verderop waren bezig de Levieten: Rechum, de zoon van Bani. Daarnaast was bezig Chasabja, de overste van de ene helft van het district Keïla, voor zijn district. 18 Verderop waren bezig hun broeders: Bawwai, de zoon van Chenadad, de overste van de andere helft van het district Keïla. 19 Daarnaast herstelde Ezer, de zoon van Jesjoea, de overste van Mispa, een volgend stuk, tegenover de opgang naar het tuighuis aan de hoek. 20 Verderop herstelde Baruch, de zoon van Zabbai, vol ijver een volgend stuk, van de hoek tot aan de ingang van het huis van de hogepriester Eljasib. 21 Verderop herstelde Meremot, de zoon van Uria, de zoon van Hakkos, een volgend stuk, van de ingang van het huis van Eljasib tot aan het einde van het huis van Eljasib. 22 Verderop waren bezig de priesters, de mannen van de Streek. 23 Verderop waren bezig Benjamin en Chassub tegenover hun huis. Verderop was bezig Azarja, de zoon van Maäseja, de zoon van Ananja, naast zijn huis. 24 Verderop herstelde Binnuï, de zoon van Chenadad, een volgend stuk, van het huis van Azarja tot aan de Punt en tot aan de hoek. 25 Palal, de zoon van Uzai, (was bezig) tegenover de Punt en de hoge toren, die uitspringt uit het huis van de koning, bij de gevangenhof. Verderop (was bezig) Pedaja, de zoon van Paros - 26 de tempelhorigen woonden op de Ofel - tot bij de Waterpoort aan de oostzijde, en de uitspringende toren. 27 Verderop herstelden de Tekoïeten een volgend stuk van bij de grote uitspringende toren tot aan de muur van de Ofel. 28 Vanaf de Paardenpoort waren de priesters bezig, ieder tegenover zijn huis. 29 Verderop was bezig Sadok, de zoon van Immer, tegenover zijn huis. Verderop weer was bezig Semaja, de zoon van Sekanja, de wachter van de Oostpoort. 30 Verderop herstelden Chananja, de zoon van Selemja, en Chanun, de zesde zoon van Salaf, een volgend stuk. Verderop was bezig Mesullam, de zoon van Berekja, tegenover zijn kamer. 31 Verderop was bezig Malkia, de goudsmid, tot aan het huis van de tempelhorigen en van de handelaren, tegenover de Wachtpoort en tot de bovenzaal aan de hoek. 32 En tussen de bovenzaal aan de hoek en de

Schaapspoort waren de goudsmeden en de handelaars met het herstellingswerk bezig.

Voortzetting van het werk ondanks tegenstand

4 [1] Maar toen Sanballat gehoord had, dat wij de muur aan het herbouwen waren, ontstak hij in woede en ergerde zich zeer; hij bespotte de Joden, [2] en zei in tegenwoordigheid van zijn broeders en van het leger van Samaria: Wat doen die machteloze Joden? Zal men hen laten begaan? Zullen zij offeren? Zullen zij vandaag gereed komen? Zullen zij de stenen uit de puinhopen, verbrand als ze zijn, weer tot leven wekken? [3] De Ammoniet Tobia nu stond naast hem en zei: Al bouwen zij ook, als er maar een vos tegen hun stenen muur opspringt, doet hij hem afbrokkelen. -

[4] Hoor, onze God, hoe wij gehoond worden, en doe hun smaad terugkeren op hun eigen hoofd en geef hen als buit over in een land van gevangenschap. [5] Bedek hun ongerechtigheden niet en laat hun zonde niet uitgewist worden voor uw aangezicht, omdat zij die herbouwen boos hebben gemaakt. -

[6] Maar wij herbouwden de muur, en de hele muur werd tot zijn halve hoogte voltooid, want het volk had lust om te werken.

[7] Maar toen Sanballat, Tobia, de Arabieren, de Ammonieten en de Asdodieten gehoord hadden, dat het herstel van de muren van Jeruzalem vorderde, dat de bressen zich begonnen te sluiten, ontstaken zij in hevige woede, [8] en maakten allen met elkaar een samenzwering, om ten strijde te trekken tegen Jeruzalem en er verwarring te stichten. [9] Maar wij baden tot onze God, en vanwege hun houding zetten wij dag en nacht een wacht tegen hen uit.

[10] Juda zei: De kracht van de dragers schiet te kort en puin is er te veel; wij zijn niet in staat de muur te bouwen. [11] Onze tegenstanders echter zeiden: Zij zullen niets merken noch in de gaten krijgen, totdat wij in hun midden komen, hen doden en het werk stopzetten. [12] Toen de Joden die bij hen woonden, het ons wel tienmaal kwamen zeggen, uit al de plaatsen die onze zijde kozen, [13] liet ik, op de laagst gelegen gedeelten van het terrein achter de muur, het volk zich, naar hun geslachten geordend, opstellen met hun zwaarden, speren en bogen. [14] Ik zag toe, en stond op en zei tot de edelen, de leiders en het overige volk: Weest toch niet bang voor hen; denkt aan de grote en ontzagwekkende Heer en strijdt voor uw broeders, uw zonen en uw dochters, uw vrouwen en uw huizen.

[15] Toen nu onze vijanden gehoord hadden, dat wij op de hoogte gekomen waren en dat God hun plan verijdeld had, konden wij allen terugkeren naar de muur, ieder tot zijn werk. [16] En sinds die dag deed de ene helft van mijn knechten het werk en de andere helft droeg de speren, de schilden, de bogen en de pantsers, terwijl de oversten achter het hele huis Juda stonden, [17] dat aan de muur bouwde. De lastdragers verrichtten hun arbeid zo, dat zij met de ene hand het werk deden en met de andere hand de werpspies vasthielden; [18] de bouwers hadden ieder zijn zwaard aan de heup gebonden, terwijl zij aan het bouwen waren. De sjofarblazer stond naast mij.

[19] En ik zei tot de edelen, de leiders en het overige volk: Het werk is groot en uitgebreid en wij zijn langs de muur verspreid, ver van elkaar. [20] Op de plaats, vanwaar u het sjofargeschal hoort, moet u zich bij ons verzamelen. Onze God zal voor ons strijden.

[21] Wij waren dan bezig met het werk, terwijl de helft van de mannen de speren hield, van het aanbreken van de dageraad tot aan het opkomen van de sterren. [22] Ook gaf ik in diezelfde tijd aan het volk het bevel: Ieder moet met zijn knecht binnen Jeruzalem overnachten, zodat zij 's nachts voor ons de wacht kunnen houden en overdag aan het werk kunnen zijn. [23] En ik, mijn broeders, mijn knechten en de mannen van de wacht die mij volgden, wij kwamen nooit uit de kleren. Ieder hield zijn werpspies in zijn rechterhand.

Maatregelen van Nehemia voor de armen

5 1 Er ontstond nu een groot geroep van het
volk met hun vrouwen tegen hun Joodse
volksgenoten. 2 Er waren er, die zeiden: Onze zo-
nen en onze dochters zijn talrijk, en wij willen
koren hebben om te eten en te leven. 3 Ook wa-
ren er, die zeiden: Onze velden, onze wijngaar-
den en onze huizen hebben wij moeten verpan-
den om in de honger koren te hebben. 4 Dan wa-
ren er, die zeiden: Wij hebben geld voor de be-
lasting van de koning geleend op onze velden
en wijngaarden. 5 Nu dan, wij zijn van hetzelfde
vlees en bloed als onze broeders, onze zonen
zijn even goed als die van hen en zie, wij moe-
ten onze zonen en onze dochters tot slaven laten
worden, en sommige van onze dochters zijn al
tot slavinnen gemaakt, zonder dat wij er iets te-
gen kunnen inbrengen; en anderen hebben onze
velden en wijngaarden in bezit.
6 En ik werd zeer boos, toen ik hun geroep en
deze feiten gehoord had: 7 (A) nadat ik alles goed
had overwogen, verweet ik de edelen en de lei-
ders: U neemt woeker, ieder van zijn volksge-
noot. Ook belegde ik tegen hen een grote verga-
dering en 8 zei tot hen: Wij hebben onze broe-
ders, de Joden, die aan de volken verkocht wa-
ren, losgekocht, voor zover wij konden; maar
u gaat uw broeders verkopen en zij verkopen
zich aan ons! En zij zwegen en vonden geen ant-
woord. 9 Toen zei ik: Wat u doet, is niet goed.
Zult u niet wandelen in ontzag voor onze God
om de hoon van de volken, onze vijanden, te ont-
gaan? 10 Ook ik, mijn broeders en mijn diena-
ren hebben hun geld en koren te leen gegeven;
wij willen deze schuld kwijtschelden. 11 Geeft
hun vandaag nog hun velden, hun wijngaarden,
hun olijfbomen en hun huizen terug, en de rente
van het geld, ook het koren, de most en de olie,
die u hun te leen gegeven hebt. 12 En zij zeiden:
Wij zullen ze teruggeven en van hen niets vor-
deren, wij zullen zó doen als u zegt. Toen liet
ik hen zweren, nadat ik de priesters geroepen
had, dat zij dienovereenkomstig zouden doen.
13 Ook schudde ik de boezem van mijn kleed uit
en zei: Zó zal God iedere man die zich niet houdt
aan dit woord, uitschudden uit zijn huis en uit
zijn bezit en zó zal hij uitgeschud en leeg zijn.
En de hele gemeente zei: Amen, en zij loofden
JHWH. Het hele volk deed volgens deze afspraak.

Nehemia's onbaatzuchtigheid

14 Ook hebben van de dag af, dat koning
Artachsasta mij aanstelde tot landvoogd over
het land Juda, van zijn twintigste tot zijn tweeën-
dertigste regeringsjaar, twaalf jaar lang, noch ik,
noch mijn broeders het brood van een landvoogd
gegeten. 15 De vroegere landvoogden daarente-
gen, die vóór mij geweest waren, legden het volk
zware lasten op en vorderden van hen brood
en wijn, bovendien veertig sikkels zilver. Zelfs
hun knechten gedroegen zich als heer en mees-
ter over het volk. Maar ik heb zo niet gedaan
uit ontzag voor God. 16 Ook het werk aan deze
muur nam ik zelf ter hand, zonder enig veld in
eigendom te verwerven; en al mijn knechten wa-
ren daar bij het werk bijeen. 17 De Joden nu en
de leiders, honderd vijftig man, en zij die tot ons
van de volken rondom ons gekomen waren, aten
aan mijn tafel. 18 Wat op één dag bereid werd:
één rund, zes uitgelezen stuks kleinvee, en vo-
gels, kwam op mijn kosten, en alle tien dagen al-
lerlei wijn in overvloed. En met dat al heb ik het
brood van een landvoogd niet gevorderd, omdat
de dienst zwaar op dit volk drukt. 19 Gedenk mij,
mijn God, ten goede al wat ik aan dit volk gedaan
heb.

Voltooiing van de muur onder tegenstand

6 1 Toen Sanballat, Tobia, de Arabier Gesem,
en de rest van onze vijanden vernamen,
dat ik de muur herbouwd had en dat daarin
geen bres meer was overgebleven, hoewel ik tot
die tijd nog geen deuren in de poorten aange-
bracht had, 2 zonden Sanballat en Gesem tot mij
de boodschap: Kom, laten wij samenkomen te

(A) **5:7** Ex. 22:24; Lev. 25:35-37; Deut. 23:20,21.

Kefirim in het dal van Ono. Maar zij waren van
plan, mij kwaad te doen. 3 Toen zond ik tot hen
boden met het antwoord: Ik ben bezig een groot
werk te doen en kan niet komen. Waarom zou
het werk stil liggen, doordat ik het verliet en tot
u kwam? 4 Zij zonden viermaal zulk een bood-
schap tot mij, en ik gaf hun steeds op dezelfde
wijze antwoord. 5 Toen zond Sanballat op de-
zelfde wijze voor de vijfde maal zijn knecht tot
mij met een open brief in zijn hand. 6 Daarin
stond geschreven: Onder de volken gaat een ge-
rucht en Gesem bevestigt het, dat u en de Joden
van plan bent in opstand te komen; daarom bent
u bezig de muur te herbouwen, en u wilt volgens
dat bericht hun koning worden. 7 Zelfs hebt u
profeten aangesteld, om over u in Jeruzalem uit
te roepen: Er is een koning in Juda! Nu dan, der-
gelijke dingen zullen de koning ter ore komen;
kom dan nu, laten wij samen overleggen. 8 Maar
ik zond hem het antwoord: Er is van zulke din-
gen, als u noemt, niets gebeurd, maar u verzint
ze zelf. 9 Want zij allen trachtten ons bang te
maken, daar zij dachten: Hun handen zullen dan
het werk nalaten, zodat het niet gedaan wordt. -
Nu dan, sterk mijn handen!
10 Toen ik in het huis van Semaja, de zoon van
Delaja, de zoon van Mehetabel, gekomen was,
- deze nu was verhinderd - zei hij: Wij moeten
samen naar het huis van God gaan, binnen de
tempel, en dan de deuren van de tempel sluiten,
want zij komen om u te doden, ja vannacht nog
komen zij om u te doden. 11 Maar ik zei: Zou een
man als ik vluchten? Hoe kan iemand als ik de
tempel binnengaan en in leven blijven? Ik ga niet!
12 Want ik merkte duidelijk, dat God hem niet
gezonden had, maar hij had die profetie over
mij gesproken, omdat Tobia en Sanballat hem
omgekocht hadden. 13 Daartoe was hij omge-
kocht, dat ik bang zou worden en, door iets der-
gelijks te doen, zou zondigen; dan zou het hun
stof gegeven hebben tot een kwaad gerucht om
een smaad op mij te werpen. - 14 Gedenk, mijn
God, Tobia en Sanballat ieder naar dit zijn werk
en ook de profetes Noadja en de overige profe-
ten, die geprobeerd hebben mij bang te maken. -
15 De muur nu was voltooid op de vijfentwintig-
ste Elul, in tweeënvijftig dagen. 16 Toen al onze
vijanden dat gehoord hadden, werden al de vol-
ken rondom ons bang en zeer terneergeslagen,
en erkenden, dat dit werk met de hulp van onze
God gedaan was.
17 Ook richtten in die dagen de edelen van
Juda vele brieven aan Tobia en ook kwamen er
van Tobia tot hen, 18 want velen in Juda wa-
ren eedgenoten van hem, omdat hij een schoon-
zoon was van Sekanja, de zoon van Arach, en
zijn zoon Jochanan de dochter van Mesullam,
de zoon van Berekja, getrouwd had. 19 Ook ver-
telden zij goede dingen van hem in mijn tegen-
woordigheid en brachten mijn woorden aan hem
over. Tobia zond brieven om mij bang te maken.

De bewaking van de stad

7 1 Toen dan de muur herbouwd was, bracht ik
de deuren aan, en werden de poortwachters,
de zangers en de Levieten aangesteld. 2 Over
Jeruzalem stelde ik aan mijn broeder Chanani en
Chananja, de overste van de burcht, - want deze
was een betrouwbaar man die ontzag voor God
had, meer dan vele anderen - 3 en ik zei tot hen:
De poorten van Jeruzalem mogen niet geopend
worden, voordat de zon heet wordt; en, terwijl
men op zijn post staat, moet men de deuren slui-
ten, en u moet ze grendelen. En u zult wachtpos-
ten opstellen van de inwoners van Jeruzalem, ie-
der op zijn post, ieder tegenover zijn huis.

De lijst van de onder Zerubbabel teruggekeerden

4 De stad nu was ruim en groot, maar het in-
wonertal was gering, en er waren geen huizen
gebouwd. 5 Toen gaf mijn God mij in het hart,
de edelen, de leiders en het volk te doen bij-
eenkomen, om zich in de registers te laten in-
schrijven. En ik vond het register van hen die
het eerst opgetrokken waren, en ik vond daarin
geschreven: 6 Dit zijn de bewoners van het ge-
west, die optrokken uit het midden van de in bal-
lingschap weggevoerden, welke Nebukadnessar,
de koning van Babel, had weggevoerd, en die
terugkeerden naar Jeruzalem en naar Juda, ie-

der naar zijn stad; 7 welke meekwamen met
Zerubbabel, Jesjoea, Nechemja, Azarja, Raämja,
Nachamani, Mordechai, Bilsan, Misperet, Bigwai,
Nechum en Baäna. Aantal van de mannen van het
volk Israël: 8 de zonen van Paros: tweeduizend
honderd tweeënzeventig; 9 de zonen van Sefatja:
driehonderd tweeënzeventig; 10 de zonen van
Arach: zeshonderd tweeënvijftig; 11 de zonen
van Pachat-Moab, en wel de zonen van Jesjoea
en Joab: tweeduizend achthonderd achttien;
12 de zonen van Elam: duizend tweehonderd
vierenvijftig; 13 de zonen van Zattu: achthon-
derd vijfenveertig; 14 de zonen van Zakkai: ze-
venhonderd zestig; 15 de zonen van Binnuï:
zeshonderd achtenveertig; 16 de zonen van
Bebai: zeshonderd achtentwintig; 17 de zonen
van Azgad: tweeduizend driehonderd tweeën-
twintig; 18 de zonen van Adonikam: zeshon-
derd zevenenzestig; 19 de zonen van Bigwai:
tweeduizend zevenenzestig; 20 de zonen van
Adin: zeshonderd vijfenvijftig; 21 de zonen van
Ater, en wel Chizkia: achtennegentig; 22 de zo-
nen van Chasum: driehonderd achtentwintig;
23 de zonen van Besai: driehonderd vieren-
twintig; 24 de zonen van Charif: honderd en
twaalf; 25 de zonen van Gibeon: vijfennegen-
tig; 26 de mannen van Betlehem en Netofa: hon-
derd achtentachtig; 27 de mannen van Anatot:
honderd achtentwintig; 28 de mannen van Bet-
Azmawet: tweeënveertig; 29 de mannen van
Kirjat-Jearim, Kefira en Beërot: zevenhonderd
drieënveertig; 30 de mannen van Rama en Geba:
zeshonderd eenentwintig; 31 de mannen van
Mikmas: honderd tweeëntwintig; 32 de man-
nen van Betel en Ai: honderd drieëntwintig;
33 de mannen van het andere Nebo: tweeën-
vijftig; 34 de zonen van de andere Elam: dui-
zend tweehonderd vierenvijftig; 35 de zonen van
Charim: driehonderd twintig; 36 de zonen van
Jericho: driehonderd vijfenveertig; 37 de zonen
van Lod, Chadid en Ono: zevenhonderd eenen-
twintig; 38 de zonen van Senaä: drieduizend ne-
genhonderd dertig.

39 De priesters: de zonen van Jedaja, en wel het
huis van Jesjoea: negenhonderd drieënzeventig;
40 de zonen van Immer: duizend tweeënvijftig;
41 de zonen van Paschur: duizend tweehonderd
zevenenveertig; 42 de zonen van Charim: dui-
zend zeventien.

43 De Levieten: de zonen van Jesjoea,
en wel Kadmiël en de zonen van Hodewa:
vierenzeventig.

44 De zangers: de zonen van Asaf: honderd
achtenveertig.

45 De poortwachters: de zonen van Sallum, de
zonen van Ater, de zonen van Talmon, de zonen
van Akkub, de zonen van Chatita, de zonen van
Sobai: honderd achtendertig.

46 De tempelhorigen: de zonen van Sicha, de
zonen van Chasufa, de zonen van Tabbaot;
47 de zonen van Keros, de zonen van Sia, de zo-
nen van Padon; 48 de zonen van Lebana, de zo-
nen van Chagaba, de zonen van Salmai; 49 de zo-
nen van Chanan, de zonen van Giddel, de zo-
nen van Gachar; 50 de zonen van Reaja, de zo-
nen van Resin, de zonen van Nekoda; 51 de zo-
nen van Gazzam, de zonen van Uzza, de zonen
van Paseach; 52 de zonen van Besai, de zonen
van Meünim, de zonen van Nefussim; 53 de zo-
nen van Bakbuk, de zonen van Chakufa, de zo-
nen van Charchur; 54 de zonen van Baslit, de zo-
nen van Mechida, de zonen van Charsa; 55 de zo-
nen van Barkos, de zonen van Sisera, de zonen
van Temach; 56 de zonen van Nesiach, de zonen
van Chatifa.

57 De nakomelingen van Salomo's knechten:
de zonen van Sotai, de zonen van Soferet,
de zonen van Perida; 58 de zonen van Jaäla,
de zonen van Darkon, de zonen van Giddel;
59 de zonen van Sefatja, de zonen van Chattil,
de zonen van Pokeret-Hassebaïm, de zonen
van Amon. 60 Al de tempelhorigen en nako-
melingen van Salomo's knechten: driehonderd
tweeënnegentig.

61 En dit zijn degenen die optrokken uit Tel-
Melach, Tel-Charsa, Kerub, Addon en Immer -
zij konden echter niet aantonen, of hun fami-
lie en nakomelingschap tot Israël behoorden -:
62 de zonen van Delaja, de zonen van Tobia, de
zonen van Nekoda, zeshonderd tweeënveertig;

63 en van de priesters: de zonen van Chobaja,
de zonen van Hakkos, de zonen van Barzillai, die
een van de dochters van de Gileadiet Barzillai tot
vrouw genomen had en naar hun naam genoemd
was. 64 Dezen zochten naar het schriftelijk be-
wijs, dat zij ingeschreven waren in het register,
maar daar het niet te vinden was, werden zij van
het priesterschap uitgesloten, 65 (A) en de stad-
houder deed over hen de uitspraak, dat zij van
het allerheiligste niet mochten eten, totdat een
priester zou optreden met Urim en Tummim.
66 De hele gemeente samen was tweeënveer-
tigduizend driehonderd zestig, 67 afgezien van
hun slaven en slavinnen, van welke er zevendui-
zend driehonderd zevenendertig waren; zangers
en zangeressen hadden zij tweehonderd vijf-
enveertig. 68 Kamelen: vierhonderd vijfendertig;
ezels: zesduizend zevenhonderd en twintig.
69 Een deel van de familiehoofden heeft bijge-
dragen tot het werk. De stadhouder heeft bijge-
dragen tot de schat: aan goud duizend drach-
men, vijftig sprengbekkens, vijfhonderd dertig
priesteronderklederen.
70 Enige van de familiehoofden droegen bij tot
de schat, benodigd voor het werk: aan goud twin-
tigduizend drachmen; aan zilver tweeduizend
tweehonderd minen. 71 Wat het overige volk bij-
droeg was: aan goud twintigduizend drachmen,
aan zilver tweeduizend minen en zevenenzestig
priesteronderklederen.
72 (B) De priesters nu en de Levieten, de poort-
wachters, de zangers, alsook sommigen van
het volk, en de tempelhorigen en alle andere
Israëlieten gingen wonen in hun steden.

Voorlezing van de Torah - Het Loofhuttenfeest

8 1 Toen nu de zevende maand aanbrak en de
Israëlieten in hun steden waren, 2 kwam het
hele volk als één man bijeen op het plein voor de
Waterpoort. En men verzocht de schriftgeleerde
Ezra het boek van de *Torah* van Mozes, die **JHWH**
aan Israël gegeven had, te halen. 3 Toen bracht
de priester Ezra de *Torah* vóór de gemeente,
zowel mannen als vrouwen en ieder die het
kon begrijpen, op de eerste dag van de zevende
maand(1). 4 En hij las daaruit voor op het plein
vóór de Waterpoort van dat het licht werd tot
de namiddag in tegenwoordigheid van de man-
nen en de vrouwen en van hen die het konden
begrijpen. Het hele volk hoorde aandachtig naar
het boek van de *Torah*. 5 De schriftgeleerde Ezra
stond op een houten verhoging, die men voor
die gelegenheid gemaakt had. En naast hem, aan
zijn rechterhand, stonden Mattitja, Sema, Anaja,
Uria, Chilkia en Maäseja; en aan zijn linkerhand
Pedaja, Misaël, Malkia, Chasum, Chasbaddana,
Zekarja, Mesullam.
6 Ezra opende dus het boek voor de ogen van
het hele volk, want hij stond hoger dan het hele
volk. En zodra hij het boek opende, stond het
hele volk op. 7 Ezra loofde **JHWH**, de grote God,
en het hele volk *antwoordde*, terwijl het de han-
den omhoog hief: Amen, Amen. En zij knie-
lden en bogen zich voor **JHWH** neer met het ge-
zicht ter aarde. 8 En Jesjoea, Bani, Serebja, Jamin,
Akkub, Sabbetai, Hodia, Maäseja, Kelita, Azarja,
Jozabad, Chanan, Pelaja en de Levieten gaven het
volk onderwijs in de *Torah*, terwijl het op zijn
plaats bleef staan. 9 Zij lazen namelijk uit het
boek, uit de *Torah* van God, duidelijk voor en ga-
ven uitlegging, zodat men het voorgelezene be-
greep. 10 En Nehemia - dat is de stadhouder - met
de priester-schriftgeleerde Ezra en de Levieten,
die het volk onderwijs gaven, zeiden tot het hele
volk: Deze dag is voor **JHWH**, uw God, heilig;(2)
bedrijft geen rouw en huilt niet. Want het hele
volk huilde, toen het de woorden van de *Torah*
hoorde. 11 Voorts zei hij tot hen: Gaat heen, eet
lekkernijen en drinkt zoete dranken en zendt
aan ieder voor wie niets bereid is, een deel, want
deze dag is voor onze Heer heilig: weest dus niet
verdrietig, want de vreugde in **JHWH**, die is uw
toevlucht. 12 Ook de Levieten brachten het hele
volk tot kalmte door te zeggen: Weest stil, want

(1) **8:3** De eerste dag van de zevende maand is Jom Teroea - Dag van Bazuingeschal (2) **8:10** Zie vers 3 met de daarbij behorende voetnoot.

(A) **7:65** Ex. 28:30; Deut. 33:8. (B) **7:72** 1Kron. 9:2; Neh. 11:3.

deze dag is heilig, weest dus niet verdrietig.[1]
13 Toen ging het hele volk heen, om te eten en
te drinken, en een deel ervan te zenden en grote
vreugde te bedrijven, want zij hadden begrepen
wat men hun had bekendgemaakt.
14 (A) En op de tweede dag kwamen de fami-
liehoofden van het hele volk, de priesters en de
Levieten bij de schriftgeleerde Ezra bijeen, en
wel om de woorden van de *Torah* te onderzoe-
ken. 15 Toen vonden zij in de *Torah*, die **JHWH**
door de dienst van Mozes gegeven had, geschre-
ven, dat de Israëlieten op het feest in de zevende
maand in loofhutten zouden wonen[2] 16 en dat
zij een bevel zouden uitvaardigen en laten om-
roepen in al hun steden en in Jeruzalem van deze
inhoud: Trekt uit naar het gebergte en brengt het
loof van de olijfboom, van de olijfwilg, van de
mirt, van palmen, van loofbomen, om loofhutten
te maken, zoals geschreven staat.
17 Het volk trok uit en zij haalden het loof en
maakten zich loofhutten, ieder op zijn dak, en
in hun hoven en in de voorhoven van het huis
van God en op het plein van de Waterpoort en
op het plein van de Efraïmpoort. 18 De hele ge-
meente van hen die uit de ballingschap waren te-
ruggekeerd, maakte loofhutten en woonde in de
loofhutten. Zó hadden de Israëlieten niet gedaan
sinds de dagen van Jozua, de zoon van Noen, tot
op die dag. Er heerste dus zeer grote vreugde.
19 Uit het boek van de *Torah* van God las men
elke dag voor, van de eerste tot de laatste dag;
zij vierden zeven dagen feest, en op de achtste
dag was er een feestelijke vergadering, volgens
het voorschrift[3].

Dag van boete en gebed

9 1 Op de vierentwintigste dag nu van deze
(zevende) maand kwamen de Israëlieten bij-
een, vastende en in rouwgewaad en met aarde op
het hoofd. 2 De nakomelingen van Israël scheid-
den zich af van alle vreemdelingen en zij stel-
den zich op en deden belijdenis van hun zon-
den en van de ongerechtigheden van hun vade-
ren. 3 Toen zij op hun plaats waren gaan staan,
las men voor uit het boek van de *Torah* van
JHWH, hun God, een vierde deel van de dag; en
een ander vierde deel deden zij belijdenis en
bogen zich neer voor **JHWH**, hun God. 4 Op de
verhoging van de Levieten stonden Jesjoea,
Bani, Kadmiël, Sebanja, Bunni, Serebja, Bani en
Kenani; zij riepen met luide stem tot **JHWH**,
hun God. 5 En de Levieten Jesjoea, Kadmiël, Bani,
Chasabneja, Serebja, Hodia, Sebanja en Petachja
zeiden: Staat op, prijst **JHWH**, uw God, van
eeuwigheid tot eeuwigheid; ja, laat men uw heer-
lijke naam prijzen, die verheven is boven alle lof
en prijs.
6 U toch bent alleen **JHWH**, U hebt de hemel,
de hemel der hemelen en zijn hele menigte ge-
maakt, de aarde en al wat daarop is, de zeeën
en al wat daarin is; ja, U geeft hun allen het le-
ven, en het hemelse leger buigt zich voor U neer.
7 (B) U toch bent **JHWH**, de God, die Abram verko-
zen, hem uit Ur der Chaldeeën geleid en hem de
naam Abraham gegeven hebt. 8 (C) U hebt zijn
hart getrouw bevonden voor uw aangezicht en
met hem een verbond gesloten, om het land van
de Kanaänieten, de Hethieten, de Amorieten, de
Perizzieten, de Jebusieten en de Girgasieten te
geven aan zijn nageslacht. En U hebt Zich gehou-
den aan uw woorden, want U bent rechtvaardig.
9 (D) Ook hebt U de *ellende* van onze vaderen
in Egypte gezien en hun geroep bij de Schelfzee
gehoord; 10 (E) U hebt tekenen en wonderen ge-
daan aan Farao, aan al zijn dienaren en aan al het
volk van zijn land, want U wist, dat zij misdadig
tegen hen handelden, en U hebt U een naam ge-
maakt zoals die heden is. 11 (F) U hebt vóór hen
de zee gespleten, zodat zij op het droge midden
door de zee trokken, maar hun vervolgers hebt U
in de diepte geworpen als een steen in geweldige

[1] **8:12** Idem. [2] **8:15** Dit is op de 15e tot en met de 22e dag van de zevende maand, het Loofhuttenfeest.
[3] **8:19** Idem

(A) **8:14** Lev. 23:33-36,39-43; Deut. 16:13-15. (B) **9:7 a** Gen. 11:31; 12:1. **9:7 b** Gen. 17:5. (C) **9:8** Gen. 15:18-21.
(D) **9:9 a** Ex. 3:7. **9:9 b** Ex. 14:10-12. (E) **9:10** Ex. 7:8-12:32. (F) **9:11 a** Ex. 14:21-29. **9:11 b** Ex. 15:4,5.

wateren. 12 (A) Met een wolkkolom hebt U hen
overdag geleid en met een vuurkolom 's nachts,
om hun op de weg die zij gingen, licht te geven.
13 (B) Op de berg Sinaï bent U neergedaald en
hebt met hen gesproken uit de hemel, en hun
rechtvaardige verordeningen, betrouwbare wet-
ten (1), goede inzettingen en geboden gegeven.
14 Ook hebt U hen uw heilige Sjabbat doen ken-
nen en hun geboden, inzettingen en (de) *Torah*
gegeven door de dienst van uw knecht Mozes.
15 (C) Brood uit de hemel hebt U hun gegeven
voor hun honger, en water voor hen uit een rots
doen komen voor hun dorst. Ook hebt U hun be-
volen het land in bezit te gaan nemen, dat U ge-
zworen had hun te zullen geven. 16 (D) Maar zij,
onze vaderen, handelden misdadig en verhard-
den hun nek en luisterden niet naar uw geboden;
17 (E) zij weigerden te horen en dachten niet aan
de wonderen die U onder hen gedaan had, en ver-
hardden hun nek en stelden in hun weerspannig-
heid een hoofd aan, om terug te keren tot hun
slavernij. Maar U bent een God van vergeving,
genadig en barmhartig, geduldig en groot van
goedheid, en hebt hen niet verlaten. 18 (F) Zelfs
toen zij zich een gegoten kalf gemaakt hadden
en zeiden: dit is uw god, die u uit Egypte heeft
gevoerd, en, toen zij grote wandaden bedreven,
19 (G) hebt U toch in uw grote barmhartigheid
hen niet in de woestijn verlaten. De wolkkolom
week niet van boven hen overdag, om hen op
de weg te leiden, noch de vuurkolom 's nachts,
om hun op de weg die zij gingen, licht te geven.
20 En U hebt hun uw goede Geest gegeven, om
hen te onderwijzen, en uw manna hebt U aan hun
mond niet onthouden, en U hebt hun water gege-
ven voor hun dorst. 21 Ja, veertig jaar hebt U hen
in de woestijn onderhouden, zij hebben geen ge-
brek gehad, hun klederen zijn niet versleten en
hun voeten niet gezwollen.

22 (H) U hebt hun koninkrijken en volken ge-
geven en die als randgebied aan hen toebedeeld;
zij hebben het land van Sichon, de koning van
Chesbon, in bezit genomen, en het land van Og,
de koning van Basan.
23 (I9) Ook hebt U hun zonen talrijk gemaakt
als de sterren van de hemel en hen gebracht naar
het land, dat U hun vaderen bevolen had in bezit
te gaan nemen. 24 (A) En hun zonen zijn geko-
men en hebben het land in bezit genomen en U
hebt de inwoners van het land, de Kanaänieten,
voor hen *verootmoedigd* en die in hun macht ge-
geven, zowel hun koningen als de volken van het
land, om met hen te doen naar hun welgeval-
len. 25 (B) Zij hebben versterkte steden en vette
grond veroverd en huizen, vol met allerlei goe-
deren, uitgehouwen waterbakken, wijngaarden,
olijfbomen en vruchtbomen in menigte in bezit
genomen. En zij aten en werden verzadigd en
welgedaan en leefden weelderig door uw grote
goedheid. 26 (C) Maar zij werden weerspannig
en kwamen tegen U in opstand en wierpen uw
Torah achter hun rug en doodden uw profeten,
die hen vermaanden, om hen tot U te doen te-
rugkeren; zij bedreven grote wandaden. 27 Toen
gaf U hen in de macht van hun tegenstanders,
die hen benauwden. Maar ten tijde van hun be-
nauwdheid riepen zij tot U, en U hoorde uit de
hemel en gaf hun naar uw grote barmhartigheid
verlossers, die hen verlosten uit de macht van
hun tegenstanders. 28 Zodra zij dan rust gekre-
gen hadden, gingen zij weer kwaad doen voor uw
aangezicht en U liet hen over aan de macht van
hun vijanden, zodat die over hen heersten. Maar
zij riepen U weer aan en U hoorde uit de hemel en
redde hen naar uw barmhartigheid, vele malen.
29 (D) U vermaande hen, om hen tot uw *Torah* te
doen terugkeren, maar zij handelden misdadig,
hoorden niet naar uw geboden en zondigden te-
gen uw verordeningen - de mens die ze opvolgt,

(1) **9:13** betrouwbare wetten letterlijk staat hier de meervoudsvorm van thora, d.w.z. “onderwijzingen”.

(A) **9:12** Ex. 13:21,22. (B) **9:13** Ex. 19:18-23:33. (C) **9:15 a** Ex. 16:4-15. **9:15 b** Ex. 17:1-7. **9:15 c** Deut. 1:21.
(D) **9:16** Num. 14:1-4; Deut. 1:26-33. (E) **9:17** Ex. 34:6; Num. 14:18. (F) **9:18** Ex. 32:1-4. (G) **9:19** Deut. 8:2-4.
(H) **9:22** Num. 21:21-35. (I9) **9:23 a** Gen. 15:5; 22:17. **9:23 b** Joz. 3:14-17. (A) **9:24** Joz. 11:23. (B) **9:25** Deut.
6:10,11. (C) **9:26** Richt. 2:11-16. (D) **9:29** Lev. 18:5.

zal daardoor leven. Maar zij zetten hun schouder er dwars tegen in en verhardden hun nek en luisterden niet. 30 (A) Vele jaren was U geduldig over hen en vermaande hen door uw Geest, door de dienst van uw profeten, maar zij gaven daaraan geen gehoor. Toen hebt U hen in de macht van de volken van de landen gegeven. 31 Maar in uw grote barmhartigheid hebt U niet voorgoed met hen afgerekend en hen niet verlaten, want U bent een genadig en barmhartig God.

32 (B) Nu dan, onze God, U grote, sterke en ontzagwekkende God, die vasthoudt aan het verbond en de goedheid, laat in uw ogen niet gering zijn al de moeite die ons getroffen heeft, onze koningen, onze oversten, onze priesters, onze profeten, onze vaderen en uw hele volk, van de dagen van de koningen van Assur af tot op de huidige dag. 33 Maar U hebt het recht aan uw zijde in alles wat ons overkomen is, want U hebt trouw betoond, maar wij hebben goddeloos gehandeld. 34 Onze koningen, onze oversten, onze priesters en onze vaderen hebben uw *Torah* niet onderhouden en geen acht geslagen op uw geboden en op de vermaningen die U tot hen hebt gericht. 35 Zij hebben, ondanks hun koninkrijk en ondanks de grote weldaden die U hun gegeven had, en ondanks het ruime en vette land dat U hun ter beschikking gesteld had, U niet gediend noch zich bekeerd van hun boze daden.(1) 36 Zie, wij zijn heden slaven, en het land dat U aan onze vaderen gegeven had om de vrucht en het goede daarvan te genieten - zie, wij zijn daarin slaven; 37 het geeft zijn rijke opbrengst aan de koningen die U over ons gesteld hebt wegens onze zonden, en zij heersen over ons lichaam en over ons vee naar hun welgevallen; daarom zijn wij in grote benauwdheid.

Oorkonde met betrekking tot het onderhouden van de Torah

38 Op grond van dit alles sluiten wij een vast verbond en stellen het op schrift, en onze oversten, onze Levieten, onze priesters zetten hun zegel eronder.

10 1 Hun zegel zetten eronder: de stadhouder Nehemia, de zoon van Chakalja, en Sidkia, 2 Seraja, Azarja, Jirmeja, 3 Paschur, Amarja, Malkia, 4 Chattus, Sebanja, Malluk, 5 Charim, Meremot, Obadja, 6 Daniël, Ginneton, Baruch, 7 Mesullam, Abia, Miamin, 8 Maäzja, Bilgai en Semaja; dit zijn de priesters.

9 De Levieten, namelijk Jesjoea, de zoon van Azanja, Binnuï. Van de zonen van Chenadad: Kadmiël. 10 En hun broeders: Sebanja, Hodia, Kelita, Pelaja, Chanan, 11 Micha, Rechob, Chasabja, 12 Zakkur, Serebja, Sebanja, 13 Hodia, Bani en Beninu.

14 De hoofden van het volk: Paros, Pachat-Moab, Elam, Zattu, Bani, 15 Bunni, Azgad, Bebai, 16 Adonia, Bigwai, Adin, 17 Ater, Chizkia, Azzur, 18 Hodia, Chasum, Besai, 19 Charif, Anatot, Nebai, 20 Magpias, Mesullam, Chezir, 21 Mesezabel, Sadok, Jaddua, 22 Pelatja, Chanan, Anaja, 23 Hosea, Chananja, Chassub, 24 Halloches, Pilcha, Sobek, 25 Rechum, Chasabna, Maäseja, 26 Achia, Chanan, Anan, 27 Malluk, Charim en Baäna. 28 En het overige volk, de priesters, de Levieten, de poortwachters, de zangers, de tempelhorigen en al wie zich van de volken van de landen had afgescheiden om de *Torah* van God te onderhouden, hun vrouwen, hun zonen en hun dochters, al wie tot de jaren van onderscheid gekomen was, 29 sloten zich aan bij hun broeders, hun voornaamsten, en verplichtten zich onder zelfvervloeking en onder ede, om te wandelen naar de *Torah* van God, die door de dienst van Mozes, de knecht van God, gegeven was, en om ijverig te onderhouden al de geboden, verordeningen en inzettingen van JHWH, onze Heer. 30 Verder (verplichtten wij ons), dat wij onze dochters niet zouden geven aan de volken van het land en hun dochters niet tot vrouw zouden nemen voor onze zonen.

(1) **9:35** Zie 2 Kronieken 7:14.

(A) **9:30** 2Kon. 17:13-18; 2Kron. 36:15,16. (B) **9:32** 2Kon. 15:19,29; 17:3-6; Ezra 4:2,10.

31 (A) Ook dat wij, wanneer de volken van het land koopwaar en allerlei koren op de Sjabbatdag ten verkoop zouden brengen, van hen op de Sjabbat of op een heilige dag niet zouden kopen, en dat wij in het zevende jaar het land braak zouden laten liggen en geen enkele schuld zouden invorderen. 32 (B) Voorts hebben wij de volgende verplichtingen op ons genomen: om onszelf op te leggen het derde deel van een sikkel per jaar voor de dienst van het huis van onze God; 33 (C) voor het toonbrood, het dagelijks spijsoffer en het dagelijks brandoffer, voor de Sjabbatten, de nieuwe maanden, de Feesten(1) en voor de heilige gaven, voor de zondoffers om over Israël verzoening te doen, en voor allerlei werk in het huis van onze God. 34 Ook hebben wij, de priesters, de Levieten en het volk, het lot geworpen over de levering van het hout, te brengen naar het huis van onze God, volgens onze families, op vastgestelde tijden, jaar op jaar, om het te verbranden op het altaar van JHWH, onze God, zoals in de *Torah* is voorgeschreven. 35 Ook (verplichtten wij ons) de eerstelingen van onze akker en de eerstelingen van alle boomvruchten, jaar op jaar, naar het huis van JHWH te brengen; 36 (D) eveneens de eerstgeborenen van onze zonen en van ons vee, zoals in de *Torah* is voorgeschreven, de eerstgeborenen van onze runderen en van ons kleinvee, te brengen naar het huis van onze God tot de priesters, die dienst doen in het huis van onze God. 37 (E) De eerstelingen van ons gerstemeel - de ons opgelegde heffingen - en van alle boomvruchten, most en olie zullen wij tot de priesters, naar de vertrekken van het huis van onze God, brengen, en de tienden van onze akker tot de Levieten, en zij, de Levieten, zullen de tienden heffen in al onze landbouwsteden. 38 (F) Een priester, een zoon van Aäron, zal de Levieten vergezellen, wanneer de Levieten de tienden heffen, en de Levieten zullen een tiende van de tienden brengen naar het huis van onze God, naar de vertrekken van het voorraadhuis. 39 (G) Want naar die vertrekken moeten de Israëlieten en de Levieten de heffing van koren, most en olie brengen; daar bevinden zich de heilige voorwerpen en zijn de dienstdoende priesters, de poortwachters en de zangers. Het huis van onze God willen wij niet aan zijn lot overlaten.

De nieuwe inwoners van Jeruzalem en van de overige steden

11 1 De oversten van het volk gingen te Jeruzalem wonen, maar het overige volk wierp het lot, om één op de tien aan te wijzen in Jeruzalem, de heilige stad, te gaan wonen, en negen tienden in de andere steden. 2 Het volk nu prees al de mannen, die vrijwillig in Jeruzalem gingen wonen. 3 (H) Dit zijn de hoofden van het gewest, die zich in Jeruzalem vestigden; - in de steden van Juda woonden, ieder op zijn bezit, in hun steden: Israël, de priesters, de Levieten, de tempelhorigen en de nakomelingen van Salomo's knechten -. 4 Te Jeruzalem nu woonden van de Judeeërs en van de Benjaminieten: van de Judeeërs: Ataja, de zoon van Uzzia, de zoon van Zekarja, de zoon van Amarja, de zoon van Sefatja, de zoon van Mahalalel, van de zonen van Peres; 5 en Maäseja, de zoon van Baruch, de zoon van Kolchoze, de zoon van Chazaja, de zoon van Adaja, de zoon van Jojarib, de zoon van Zekarja, de zoon van Sela. 6 Al de zonen van Peres, die te Jeruzalem woonden, waren vierhonderd achtenzestig dappere mannen. 7 En dit zijn de Benjaminieten: Sallu, de zoon van Mesullam, de zoon van Joëd, de zoon van Pedaja, de zoon van Kolaja, de zoon van Maäseja, de zoon van Itiël, de zoon van Jesaja; 8 en na hem Gabbai, Sallai: negenhonderd achtentwintig. 9 Joël, de zoon van Zikri, was

(1) **10:33** Zie achterin deze JHWH-bijbel de bijlage over de Bijbelse feesten, de Moadiem.

(A) **10:31** Ex. 34:16; Deut. 7:3. (B) **10:32 a** Ex. 23:10,11; Lev. 25:1-7. **10:32 b** Deut. 15:1,2. (C) **10:33** Ex. 30:11-16. (D) **10:36** Ex. 23:19; 34:26; Deut. 26:2. (E) **10:37** Ex. 13:2. (F) **10:38** Num. 18:21. (G) **10:39** Num. 18:26. (H) **11:3** Neh. 7:72.

gezaghebber over hen, en Jehuda, de zoon van Hassenua, was plaatsvervangend hoofd over de stad.
10 Van de priesters: Jedaja, de zoon van Jojarib, Jakin; 11 Seraja, de zoon van Chilkia, de zoon van Mesullam, de zoon van Sadok, de zoon van Merajot, de zoon van Achitub, was de overste van het huis van God. 12 En hun broeders, die de dienst in de tempel deden: achthonderd tweeëntwintig. Voorts Adaja, de zoon van Jerocham, de zoon van Pelalja, de zoon van Amsi, de zoon van Zekarja, de zoon van Paschur, de zoon van Malkia; 13 en zijn broeders, familiehoofden: tweehonderd tweeënveertig. Voorts Amassai, de zoon van Azarel, de zoon van Achzai, de zoon van Mesillemot, de zoon van Immer; 14 en hun broeders, dappere helden: honderd achtentwintig. Hun hoofd was Zabdiël, de zoon van Gedolim.
15 En van de Levieten: Semaja, de zoon van Chassub, de zoon van Azrikam, de zoon van Chasabja, de zoon van Bunni. 16 Sabbetai en Jozabad, van de hoofden van de Levieten, hadden de leiding over de dienst buiten het huis van God.
17 Mattanja, de zoon van Micha, de zoon van Zabdi, de zoon van Asaf, was de leider, die bij het gebed de lofzegging aanhief, en Bakbukja, de tweede van zijn broeders, en Abda, de zoon van Sammua, de zoon van Galal, de zoon van Jedutun. 18 Al de Levieten in de heilige stad waren tweehonderd vierentachtig. 19 En de poortwachters: Akkub, Talmon en hun broeders, die de wacht hielden in de poorten: honderd tweeënzeventig.
20 Het overige Israël, de priesters, de Levieten, woonde in al de steden van Juda, ieder in zijn erfdeel. 21 De tempelhorigen woonden op de Ofel; Sicha en Gispa stonden aan het hoofd van de tempelhorigen.
22 Het hoofd van de Levieten te Jeruzalem was Uzzi, de zoon van Bani, de zoon van Chasabja, de zoon van Mattanja, de zoon van Micha, uit de Asafieten, de zangers, voor de dienst bij het huis van God. 23 Want er bestond een koninklijke verordening over hen, namelijk een vaste regeling voor de zangers, naar de behoeften van elke dag.
24 Petachja, de zoon van Mesezabel, van de zonen van Zerach, de zoon van Juda, stond ter beschikking van de koning in elke aangelegenheid, die op het volk betrekking had.
25 Wat de nederzettingen op het platteland betreft: van de Judeeërs woonden er te Kirjat-Arba en zijn onderhorige plaatsen, te Dibon en zijn onderhorige plaatsen, te Jekabseël en zijn dorpen, 26 te Jesjoea, Molada, Bet-Pelet, 27 Chasar-Sual, Berseba en zijn onderhorige plaatsen; 28 te Siklag, Mekona en zijn onderhorige plaatsen; 29 te En-Rimmon, Sora, Jarmut, 30 Zanoach, Adullam en zijn dorpen, Lakis en zijn velden, en te Azeka en zijn onderhorige plaatsen. Zij vestigden zich van Berseba af tot aan het dal Hinnom. 31 En de Benjaminieten: van Geba af te Mikmas, Ajja, Betel en zijn onderhorige plaatsen, 32 te Anatot, Nob, Ananja, 33 Hasor, Rama, Gittaïm, 34 Chadid, Seboïm, Neballat, 35 Lod, Ono, het Handwerkersdal. 36 Afdelingen van de Levieten uit Juda voegden zich bij Benjamin.

Lijst van priesters en Levieten

12 1 Dit zijn de priesters en de Levieten die met Zerubbabel, de zoon van Sealtiël, en Jesjoea opgetrokken zijn: Seraja, Jirmeja, Ezra, 2 Amarja, Malluk, Chattus, 3 Sekanja, Rechum, Meremot, 4 Iddo, Ginnetoi, Abia, 5 Miamin, Maädja, Bilga, 6 Semaja, Jojarib, Jedaja, 7 Sallu, Amok, Chilkia en Jedaja. Dit waren de hoofden van de priesters en hun broeders in de dagen van Jesjoea.
8 En de Levieten waren: Jesjoea, Binnuï, Kadmiël, Serebja, Jehuda en Mattanja. Hij en zijn broeders hadden de leiding over de zangkoren. 9 Bakbukja en Unni, hun broeders, stonden bij de diensten tegenover hen. 10 Jesjoea nu verwekte Jojakim; Jojakim verwekte Eljasib; Eljasib verwekte Jojada; 11 Jojada verwekte Jonatan; Jonatan verwekte Jaddua.
12 In de dagen van Jojakim waren priesters - familiehoofden -: van Seraja: Meraja;

van Jirmeja: Chananja; 13 van Ezra: Mesullam;
van Amarja: Jochanan; 14 van Meliku: Jonatan;
van Sebanja: Josef; 15 van Charim: Adna; van
Merajot: Chelkai; 16 van Iddo: Zekarja; van
Ginneton: Mesullam; 17 van Abia: Zikri; van
Minjamin, van Moadja: Piltai; 18 van Bilga:
Sammua; van Semaja: Jonatan; 19 van Jojarib:
Mattenai; van Jedaja: Uzzi; 20 van Sallai: Kallai;
van Amok: Eber; 21 van Chilkia: Chasabja; van
Jedaja: Netanel.

22 Van de Levieten werden in de dagen van
Eljasib, Jojada, Jochanan en Jaddua, de familie-
hoofden ingeschreven; en de priesters tijdens
de regering van de Pers Darius. 23 De zonen
van Levi, de familiehoofden, werden ingeschre-
ven in het boek van de kronieken, en wel tot
de dagen van Jochanan, de zoon van Eljasib.
24 De hoofden van de Levieten waren: Chasabja,
Serebja, en Jesjoea, de zoon van Kadmiël; hun
broeders, die tegenover hen stonden, om, af-
deling naast afdeling, overeenkomstig het ge-
bod van David, de man van God, lof en prijs
aan te heffen, waren: 25 Mattanja, Bakbukja en
Obadja. Poortwachters waren Mesullam, Talmon
en Akkub, die de wacht hielden bij de voorraad-
kamers van de poorten. 26 Zij waren tijdgenoten
van Jojakim, de zoon van Jesjoea, de zoon van
Josadak, van de landvoogd Nehemia en van de
priester-schriftgeleerde Ezra.

Inwijding van Jeruzalems muur

27 Bij de inwijding van Jeruzalems muur riep
men de Levieten uit al hun woonplaatsen op
en deed hen naar Jeruzalem komen, om de
feestelijke inwijding te verrichten, met lofzan-
gen en liederen bij cimbalen, harpen en citers.
28 De zangers nu kwamen bijeen zowel uit de
omstreken van Jeruzalem als uit de dorpen van
de Netofatieten, 29 en uit Bet-Hagilgal en de vel-
den van Geba en Azmawet; want de zangers had-
den zich dorpen gebouwd rondom Jeruzalem.
30 En de priesters en de Levieten reinigden zich
en zij reinigden het volk, de poorten en de muur.
31 Toen liet ik de oversten van Juda de muur
beklimmen en stelde twee grote zangkoren
op om in optocht voort te trekken; één naar
rechts over de muur in de richting van de
Aspoort. 32 Daarachter gingen Hosaäja, en de
helft van de oversten van Juda; 33 en Azarja,
Ezra en Mesullam; 34 Jehuda, Benjamin, Semaja
en Jirmeja; 35 en van de priesterzonen, met
trompetten: Zekarja, de zoon van Jonatan, de
zoon van Semaja, de zoon van Mattanja, de
zoon van Micha, de zoon van Zakkur, de zoon
van Asaf; 36 en zijn broeders: Semaja, Azarel,
Milalai, Gilalai, Maäi, Netanel, Juda en Chanani,
met de muziekinstrumenten van David, de man
van God. De schriftgeleerde Ezra ging voor hen
uit. 37 Langs de Bronpoort beklommen zij, recht
tegenover zich, de treden van de stad van David,
waar de muur omhoog gaat, langs het paleis van
David, en zij trokken tot aan de Waterpoort in
het oosten.

38 Het tweede zangkoor, dat in tegenoverge-
stelde richting ging en dat ik met de helft van
het volk volgde, (trok) over de muur langs de
Bakoventoren tot aan de brede muur, 39 langs
de Efraïmpoort, de Oude Poort en de Vispoort,
en langs de Chananeltoren en de Meatoren
tot de Schaapspoort; zij bleven staan bij de
Gevangenpoort.

40 Toen stelden de beide zangkoren zich in
het huis van God op; ook ik en de helft van
de leiders met mij 41 en de priesters Eljakim,
Maäseja, Minjamin, Michaja, Eljoënai, Zekarja en
Chananja, met trompetten; 42 voorts Maäseja,
Semaja, Elazar, Uzzi, Jochanan, Malkia, Elam en
Ezer. En de zangers lieten zich horen onder lei-
ding van Jizrachja.

43 Men bracht op die dag talrijke offers; en
men verheugde zich, want God had hen ver-
heugd met grote vreugde; ook de vrouwen en de
kinderen verheugden zich, zodat de vreugde van
Jeruzalem van verre gehoord werd.

Zorg voor de wettelijke bijdragen

44 In die dagen werden er mannen aangesteld
over de kamers voor de voorraden, voor de hef-
fingen, voor de eerstelingen en voor de tienden,
om daarin bijeen te zamelen, naar verhouding

van de akkers van de steden, de wettelijke bijdragen voor de priesters en voor de Levieten; want Juda verheugde zich over de dienstdoende priesters en Levieten. 45 (A) Zij droegen immers zorg voor de dienst van hun God en voor de reinigingen; evenzo de zangers en de poortwachters, overeenkomstig het gebod van David en zijn zoon Salomo. 46 Want in de dagen van David en Asaf, in de tijd van weleer, ligt de oorsprong van de zangers, van het loflied en de lofzangen aan God. 47 Heel Israël gaf in de dagen van Zerubbabel en in de dagen van Nehemia de bijdragen voor de zangers en voor de poortwachters, naar de behoeften van elke dag; zij schonken heilige gaven aan de Levieten, en de Levieten schonken ze aan de zonen van Aäron.

Nehemia's ijver voor de Torah

13 1 (B) In die dagen werd uit het boek van Mozes voorgelezen ten aanhoren van het volk, en men vond daarin geschreven, dat geen Ammoniet of Moabiet ooit in de gemeente van God mocht komen, 2 (C) omdat zij de Israëlieten niet met brood en met water waren tegemoet gekomen en tegen hen Bileam gehuurd hadden om hen te vervloeken; maar onze God veranderde de vervloeking in een zegen. 3 Zodra zij dan de *Torah* gehoord hadden, zonderden zij al wie van gemengde afkomst waren, van Israël af.

4 Nu had vóór deze tijd de priester Eljasib, die aangesteld was over de vertrekken van het huis van onze God, en die een bloedverwant van Tobia was, 5 voor deze een groot vertrek ingericht, waarin men tevoren het spijsoffer, de wierook, de voorwerpen, en de tienden van het koren, van de most en van de olie, het wettige aandeel van de Levieten, van de zangers en van de poortwachters, en de heffing van de priesters gewoon was te brengen.

6 Maar ik was gedurende dit alles niet te Jeruzalem, want in het tweeëndertigste jaar van Artachsasta, koning van Babel, was ik naar de koning gegaan. Maar na verloop van tijd vroeg ik de koning om verlof; 7 en toen ik te Jeruzalem kwam, bemerkte ik het kwaad dat Eljasib begaan had, door voor Tobia een kamer in te richten in de voorhoven van het huis van God. 8 Ik was er zeer over ontstemd en wierp al het huisraad van Tobia het vertrek uit. 9 Op mijn bevel reinigde men de vertrekken, en ik bracht de voorwerpen van het huis van God, het spijsoffer en de wierook daarin terug.

10 (D) Ook vernam ik, dat de bijdragen voor de Levieten niet gegeven waren, en dat de Levieten en de zangers, die de dienst verrichtten, ieder naar zijn eigen akker de wijk genomen hadden. 11 Toen onderhield ik de leiders hierover en zei: Waarom is het huis van God aan zijn lot overgelaten? Ik bracht hen weer bijeen en stelde hen op hun post. 12 (E) En heel Juda bracht de tienden van het koren, van de most en van de olie weer naar de voorraadkamers. 13 Ik belastte met de zorg over de voorraadkamers de priester Selemja, de schriftgeleerde Sadok en van de Levieten Pedaja; en onder hun leiding stond Chanan, de zoon van Zakkur, de zoon van Mattanja. Want zij werden betrouwbaar geacht, en het was hun taak, aan hun broeders uit te delen.

14 Gedenk mij, mijn God, hierom en wis de weldaden niet uit, die ik aan het huis van mijn God en aan zijn instellingen bewezen heb.

15 (F) In die dagen zag ik in Juda mensen, die wijnpersen traden op de Sjabbat en vrachten koren binnenhaalden en op ezels laadden, alsook wijn, druiven en vijgen en allerlei last, en deze op de Sjabbatdag naar Jeruzalem brachten. Ik gaf een waarschuwing, toen zij levensmiddelen verkochten. 16 De Tyriërs die daar woonden, brachten vis en allerlei koopwaar en verkochten ze op de Sjabbat aan de Judeeërs, zelfs in Jeruzalem. 17 Toen onderhield ik de edelen van Juda hierover en zei tot hen: Wat doet u daar voor slechts, dat u de Sjabbatdag ontheiligt? 18 Hebben ook uw vaderen niet zo gedaan en heeft onze God niet daarom al dit onheil over

(A) **12:45 a** 1Kron. 25:1-8. **12:45 b** 1Kron. 26:12. (B) **13:1** Deut. 23:4-6. (C) **13:2** Num. 22:1-6. (D) **13:10** Deut. 12:19. (E) **13:12** Mal. 3:10. (F) **13:15** Ex. 20:8-10; Deut. 5:12-14; Jer. 17:21,22.

ons en over deze stad gebracht? Zult u nu nog heviger toorngloed over Israël brengen door de Sjabbat te ontheiligen?
19 Zodra het dan in de poorten van Jeruzalem donker werd, vóór de Sjabbat, sloot men op mijn bevel de deuren, en ik beval, dat men ze niet zou openen tot na de Sjabbat. En ik stelde enige van mijn knechten bij de poorten op, - er zou geen vracht op de Sjabbatdag binnenkomen.
20 Toen overnachtten de handelaars en de verkopers van allerlei koopwaar meerdere keren buiten Jeruzalem. 21 En ik waarschuwde hen en zei tot hen: Waarom overnacht u vóór de muur? Indien u dat nog eens doet, zal ik de hand aan u slaan. Van die tijd af kwamen zij niet meer op de Sjabbat.
22 Ook beval ik de Levieten, dat zij zich zouden reinigen en de poorten zouden komen bewaken, om de Sjabbatdag te heiligen. Gedenk mij ook hierom, mijn God, en ontferm U over mij naar uw grote goedheid.
23 (A) Ook zag ik in die dagen Judeeërs, die Asdoditische, Ammonitische en Moabitische vrouwen gehuwd hadden; 24 van hun kinderen sprak de helft Asdoditisch en zij waren niet in staat Judees te spreken, maar wel de taal van dit of dat volk. 25 Ik onderhield hen hierover, vervloekte hen, sloeg enigen van hen, trok hun de haren uit, en bezwoer hen bij God: U mag uw dochters niet aan hun zonen geven en geen van hun dochters voor uw zonen of voor uzelf nemen! 26 (B) Heeft niet hierdoor Salomo, de koning van Israël, gezondigd? Hoewel onder de vele volken geen koning was als hij en hij een beminde was van zijn God, en God hem tot koning over heel Israël had aangesteld, deden de vreemde vrouwen zelfs hem zondigen. 27 Moeten wij dan van u horen, dat u al dit grote kwaad doet en ontrouw bent tegenover onze God door vreemde vrouwen te huwen?
28 (C) Eén van de zonen nu van Jojada, de zoon van de hogepriester Eljasib, was schoonzoon van de Choroniet Sanballat. Daarom joeg ik hem van mij weg.
29 Gedenk, mijn God, dat zij het priesterschap en het verbond van het priesterschap en van de Levieten hebben bevlekt.
30 Ik reinigde hen van al het vreemde; en ik trof beschikkingen voor de taak van de priesters en van de Levieten, ieder in zijn werk, 31 eveneens voor levering van het hout op vastgestelde tijden en voor de eerstelingen. Gedenk mij, mijn God, ten goede.

(A) **13:23** Ex. 34:11-16; Deut. 7:1-5. (B) **13:26 a** 2Sam. 12:24,25. **13:26 b** 1Kon. 11:1-8. (C) **13:28** Neh. 3:33.

Ester[1]

Hebreeuws: Es-teer (betekent: Ster)

Koningin Wasti verstoten

1 [1 (A)] In de dagen van Ahasveros - hij is de Ahasveros, die over honderd zevenentwintig gewesten van Indië tot Ethiopië regeerde - [2] in die dagen, toen koning Ahasveros op zijn koninklijke troon in de burcht Susan zetelde, [3] in het derde jaar van zijn regering, richtte hij een feestmaal aan voor al zijn vorsten en dienaren; het leger van Perzië en Medië, de edelen en de vorsten van de gewesten waren bij hem. [4] Daarbij spreidde hij de rijkdom van zijn koninklijke heerlijkheid en de kostbaarheid van de luister van zijn grootheid gedurende vele dagen ten toon, honderdtachtig dagen.

[5] Na verloop van deze dagen richtte de koning voor al het volk dat zich in de burcht Susan bevond, van de hoogste tot de laagste, een feestmaal aan van zeven dagen, in de voorhof van de tuin van het koninklijk paleis. [6] Linnen, wollen en blauwpurperen gordijnen waren met linnen en roodpurperen koorden vastgemaakt met zilveren knoppen aan witmarmeren zuilen; gouden en zilveren rustbedden waren neergezet op een vloer van albast, witmarmer, parelmoer en veelkleurig gesteente. [7] Men gaf te drinken in gouden bekers, alle verschillend van elkaar, en er was koninklijke wijn in een overvloed, zoals men van de koning verwachten mocht. [8] Het drinken nu gebeurde naar deze regel: geen dwang; de koning had immers aan al de opperdienaren van zijn paleis deze verordening gegeven, dat men zou doen zoals ieder het wenste.

[9] Ook koningin Wasti richtte een feestmaal aan voor vrouwen, in het koninklijk paleis van koning Ahasveros. [10] Op de zevende dag, toen het hart van de koning vrolijk was van de wijn, beval hij Mehuman, Bizzeta, Charbona, Bigta, Abagta, Zetar en Karkas, de zeven hovelingen die in de persoonlijke dienst van koning Ahasveros stonden, [11] dat zij koningin Wasti, met de koninklijke kroon getooid, in de tegenwoordigheid van de koning moesten brengen om de volken en de vorsten haar schoonheid te tonen, want zij was een bekoorlijke verschijning. [12] Koningin Wasti weigerde echter te komen op het bevel van de koning, dat de hovelingen haar overbrachten, waarop de koning in hevige boosheid ontstak en zijn toorn in hem ontbrandde. [13] En de koning zei tot de wijzen, de kenners van de tijden - want zó was het de gewoonte om de aangelegenheden van de koning voor te leggen aan alle kenners van wet en recht, [14] van wie hem het naast stonden Karsena, Setar, Admata, Tarsis, Meres, Marsena en Memukan, de zeven vorsten van Perzië en Medië, die het aangezicht van de koning zagen, die de eerste plaats bekleedden in het rijk -: [15] Wat moet er volgens de wet met koningin Wasti gebeuren, nu zij het door de hovelingen overgebrachte bevel van koning Ahasveros niet heeft opgevolgd? [16] Toen zei Memukan in tegenwoordigheid van de koning en de vorsten: Koningin Wasti heeft zich niet alleen misdragen tegen de koning, maar tegen al de vorsten en al de volken, die in al de gewesten van koning Ahasveros wonen. [17] Want het gedrag van de koningin zal bij alle vrouwen bekend worden met het gevolg, dat haar mannen in haar ogen geminacht worden, als men vertelt: Koning Ahasveros gaf bevel, koningin Wasti in zijn tegenwoordigheid te brengen, maar zij kwam niet. [18] Vandaag nog zullen de vorstinnen van Perzië en Medië, die van het gedrag van de koningin horen, ervan spreken tegen alle vors-

[1] **1:0** In het boek Ester komt vaak het woord "wet(ten)" voor, maar dat is in dit bijbelboek geen vertaling van het Hebreeuwse woord *Torah*".

[A] **1:1** Ezra 4:6.

ten van de koning, en er zal stof genoeg zijn
voor minachting en toorn. 19 Indien de koning
denkt dat het goed is, mag er een koninklijk be-
sluit van hem uitgaan, en het wordt geschreven
in de wetten van Perzië en Medië, zodat het niet
herroepen kan worden, dat Wasti niet meer voor
het aangezicht van koning Ahasveros verschij-
nen mag en dat de koning haar waardigheid als
koningin zal schenken aan een andere, beter dan
zij. 20 Wordt de verordening die de koning mag
uitvaardigen, gehoord in zijn hele rijk - voor-
waar, dit is groot! - dan zullen alle vrouwen aan
haar mannen, van de aanzienlijkste tot de ge-
ringste, eer geven.
21 Dit voorstel verwierf de goedkeuring van de
koning en de vorsten, en de koning handelde
naar het voorstel van Memukan. 22 En hij zond
brieven naar alle gewesten van de koning, naar
elk gewest in zijn eigen schrift, en naar alle vol-
ken, naar elk volk in zijn eigen taal, dat iedere
man heer zou zijn in zijn huis en spreken naar
de taal van zijn volk.

Ester tot koningin verheven

2 1 Na deze gebeurtenissen, toen de toorn van
koning Ahasveros bedaard was, dacht hij
weer aan Wasti, aan wat zij gedaan had en aan
wat over haar besloten was. 2 Toen zeiden de
dienstdoende hovelingen van de koning: Laat
men voor de koning jonge meisjes zoeken, meis-
jes, mooi van uiterlijk; 3 laat de koning daartoe
ambtenaren aanstellen in alle gewesten van zijn
koninkrijk, die alle jonge meisjes, mooi van ui-
terlijk, moeten bijeenbrengen in de burcht Susan
in het vrouwenhuis, onder opzicht van de ko-
ninklijke hoveling Hegai, de bewaker van de
vrouwen; daar stelt men de schoonheidsmidde-
len tot hun beschikking. 4 Het meisje dan, dat
in de ogen van de koning het mooiste zal zijn,
wordt koningin in de plaats van Wasti. Dit voor-
stel verwierf de goedkeuring van de koning en
hij handelde ernaar.
5 Nu was er in de burcht Susan een Joodse man,
wiens naam was Mordechai, de zoon van Jaïr, de
zoon van Simi, de zoon van Kis, een Benjaminiet,
6 (A) die weggevoerd was uit Jeruzalem met de
ballingen die weggevoerd waren met Jechonja,
de koning van Juda, welke Nebukadnessar, de
koning van Babel, in ballingschap had wegge-
voerd. 7 Hij was de pleegvader van Hadassa - dat
is Ester -, de dochter van zijn oom,(1) want zij
had vader noch moeder, een meisje, bekoorlijk
van gestalte en mooi van uiterlijk. Bij de dood
van haar vader en moeder had Mordechai haar
als dochter aangenomen.
8 Toen nu het besluit en de wet van de koning
bekend waren geworden en vele meisjes bijeen-
gebracht werden in de burcht Susan onder op-
zicht van Hegai, werd ook Ester in het konink-
lijk paleis opgenomen onder opzicht van Hegai,
de bewaker van de vrouwen. 9 En het meisje was
aangenaam in zijn ogen en verwierf zijn gunst,
zodat hij haar zo spoedig mogelijk de schoon-
heidsmiddelen en de maaltijden verschafte, haar
zeven van de voortreffelijkste dienaressen uit
het huis van de koning ter beschikking stelde,
en haar en haar dienaressen naar het mooiste
gedeelte van het vrouwenhuis bracht. 10 Ester
had haar volk en haar afkomst niet bekendge-
maakt, daar Mordechai haar geboden had, dat zij
die niet zou bekendmaken. 11 En iedere dag op-
nieuw wandelde Mordechai voor de voorhof van
het vrouwenhuis om te vernemen, hoe het met
Ester ging en wat er met haar zou gebeuren.
12 Wanneer nu een meisje aan de beurt was
om bij koning Ahasveros te komen, nadat zij ge-
durende twaalf maanden aan de voor de vrou-
wen geldende bepalingen onderworpen was ge-
weest - want de tijd voor het gebruik van de
schoonheidsmiddelen werd aldus ingedeeld: zes
maanden met mirreolie en zes maanden met bal-
sem en schoonheidsmiddelen van de vrouwen -
, 13 dan kwam het meisje aldus tot de koning:
men gaf haar alles wat zij uit het vrouwenhuis

(1) **2:7** Dus Mordechai en Ester waren neef en nicht.

(A) **2:6** 2Kon. 24:10-16; 2Kron. 36:10.

naar het koninklijk paleis verlangde mee te nemen. 14 's Avonds kwam zij binnen en 's morgens keerde zij terug in een tweede vrouwenhuis, onder opzicht van Saäsgaz, de hoveling van de koning, de bewaker van de bijvrouwen. Zij mocht niet weer bij de koning komen, tenzij de koning behagen in haar had en zij bij name geroepen werd. 15 Toen nu Ester, de dochter van Abichaïl, de oom van Mordechai, die haar als dochter had aangenomen, aan de beurt was om tot de koning te gaan, verlangde zij niets dan wat Hegai, de hoveling van de koning, de bewaker van de vrouwen, haar aanraadde.

En Ester verwierf de genegenheid van allen die haar zagen. 16 Zo werd dan Ester tot koning Ahasveros gebracht in zijn koninklijk paleis in de tiende maand - dat is de maand Tebet - in het zevende jaar van zijn regering. 17 De koning kreeg Ester lief boven alle vrouwen en zij ontving van hem meer genegenheid en liefde dan alle andere meisjes, zodat hij de koninklijke kroon op haar hoofd zette en haar tot koningin verhief in de plaats van Wasti. 18 Toen richtte de koning een groot feestmaal aan voor al zijn vorsten en dienaren, het feestmaal van Ester, terwijl hij aan de gewesten vrijstelling van belasting gaf en geschenken uitdeelde, zoals men dat van de koning verwachten mocht.

Een samenzwering door Mordechai ontdekt

19 Toen nu voor de tweede maal meisjes bijeengebracht werden en Mordechai in de poort van de koning zat - 20 Ester had haar afkomst en haar volk niet bekendgemaakt, zoals Mordechai haar geboden had; want Ester bleef naar het woord van Mordechai handelen, zoals toen zij bij hem opgevoed werd -, 21 in die dagen dan, toen Mordechai in de poort van de koning zat, werden Bigtan en Teres, twee hovelingen van de koning, behorende tot de dorpelwachters, zeer verbitterd en zij trachtten aan koning Ahasveros de hand te slaan. 22 Mordechai kwam dit echter te weten en hij vertelde het aan koningin Ester en Ester zei het de koning namens Mordechai. 23 De zaak werd toen onderzocht en juist bevonden, en die twee werden op een paal gespietst. En het werd in de kronieken opgeschreven in tegenwoordigheid van de koning.

Hamans aanslag tegen de Joden

3 1 Na deze gebeurtenissen maakte koning Ahasveros de Agagiet Haman, de zoon van Hammedata, groot, verhief hem in aanzien en plaatste zijn zetel hoger dan die van alle vorsten die bij hem waren. 2 En alle dienaren van de koning die in de poort van de koning waren, knielden en wierpen zich voor Haman ter aarde, want aldus had de koning ten aanzien van hem geboden. Mordechai echter knielde niet en wierp zich niet ter aarde. 3 Toen zeiden de dienaren van de koning die in de poort van de koning waren, tot Mordechai: Waarom overtreedt u het gebod van de koning? 4 Het gebeurde nu, toen zij dit dag aan dag tot hem zeiden, zonder dat hij naar hen hoorde, dat zij het aan Haman meedeelden om te zien, of de handelwijze van Mordechai zou standhouden, want hij had hun te kennen gegeven, dat hij een Jood was. 5 Toen Haman zag, dat Mordechai niet knielde, en zich niet voor hem ter aarde wierp, werd hij vervuld met woede; 6 maar hij achtte het te gering om alleen aan Mordechai de hand te slaan, want men had hem meegedeeld, tot welk volk Mordechai behoorde; daarom zocht Haman alle Joden, het volk van Mordechai, te verdelgen in het hele koninkrijk van Ahasveros. 7 In de eerste maand, de maand Nisan(1), in het twaalfde jaar van koning Ahasveros, wierp men in het bijzijn van Haman het poer - dat is het lot - voor elke dag en voor elke maand tot de twaalfde, de maand Adar.

8 Toen zei Haman tot koning Ahasveros: Er is één volk, dat verstrooid en afgezonderd leeft onder de volken in al de gewesten van uw koninkrijk, en zijn wetten verschillen van die van alle volken, maar de wetten van de koning volbrengt het niet, zodat het de koning niet betaamt het

(1) **3:7** Aviev is de Bijbelse naam voor deze maand, zie Exodus 13:4, Nisan is de Babylonische naam.

met rust te laten. 9 Indien de koning denkt dat
het goed is, mag er een bevelschrift uitgaan om
het uit te roeien: dan zal ik tienduizend talenten
zilver afwegen en ter hand stellen aan hen van
wie het werk is om die te storten in de schat-
kist van de koning. 10 Toen deed de koning zijn
zegelring van zijn hand, gaf die aan de Agagiet
Haman, de zoon van Hammedata, de jodenha-
ter, 11 en de koning zei tot Haman: Het zilver
zij u geschonken en ook het volk om daarmee te
doen naar wat goed is in uw ogen. 12 Zo werden
dan op de dertiende dag van de eerste maand(1)
de schrijvers van de koning ontboden, en geheel
overeenkomstig het gebod van Haman werd er
een schrijven gericht aan de stadhouders van de
koning, de landvoogden van elk gewest en de
vorsten van elk volk, naar elk gewest in zijn ei-
gen schrift en naar elk volk in zijn eigen taal;
het werd in de naam van koning Ahasveros ge-
schreven en met de zegelring van de koning ver-
zegeld. 13 En brieven werden door middel van ijl-
boden verzonden naar alle gewesten van de ko-
ning, dat men zou verdelgen, doden en uitroeien
alle Joden, van knaap tot grijsaard, zelfs kinde-
ren en vrouwen, op één dag, op de dertiende
van de twaalfde maand - dat is de maand Adar
- en dat men hun bezittingen zou buitmaken.
14 Een afschrift van de brief moest in elk gewest
als wet uitgevaardigd en aan alle volken bekend-
gemaakt worden, opdat zij tegen deze dag zich
gereed zouden houden. 15 De ijlboden vertrok-
ken in grote haast, op bevel van de koning, en de
wet werd in de burcht Susan uitgevaardigd. En
terwijl de koning en Haman zich neerzetten om
te drinken, kwam de stad Susan in opschudding.

Poging van Mordechai om de Joden te redden

4 1 Toen Mordechai vernam al wat er ge-
beurd was, scheurde Mordechai zijn kleder-
en, hulde zich in zak en as en ging door het
midden van de stad, terwijl hij luid en bitter
jammerde. 2 Zó kwam hij tot vóór de poort van
de koning, want niemand mocht met rouwge-
waad bekleed de poort van de koning binnen-
gaan. 3 In elk gewest, waar het bevel en de wet
van de koning waren aangekomen, was bij de
Joden diepe rouw, vasten, gekerm en geklaag:
voor velen werd zak en as als bed uitgespreid.
4 Toen nu de dienaressen en de hovelingen van
Ester haar dit meedeelden, schrok de koningin
hevig en zij zond klederen om Mordechai daar-
mee te kleden en zijn rouwgewaad van hem weg
te nemen, maar hij nam ze niet aan.
5 Toen ontbood Ester Hatak, een van de ho-
velingen van de koning, die hij in haar dienst
had gesteld, en gaf hem een opdracht over
Mordechai om te weten te komen wat het be-
tekende en waartoe het diende. 6 En Hatak ging
naar Mordechai op het stadsplein vóór de poort
van de koning, 7 en Mordechai deelde hem alles
mee, wat hem overkomen was, en ook het juiste
bedrag van het zilver, dat Haman gezegd had
te zullen afwegen voor de schatkist van de ko-
ning als prijs voor de uitmoording van de Joden.
8 Ook een afschrift van de geschreven wet, die
in Susan was uitgevaardigd om hen te verdelgen,
gaf hij hem om dat aan Ester te laten zien en haar
op de hoogte te brengen. Ook moest hij haar op-
dragen tot de koning te gaan, om zijn genade af
te smeken en bij hem voorbede te doen voor haar
volk. 9 Daarop ging Hatak naar binnen en bracht
Ester de woorden van Mordechai over.
10 Ester echter droeg Hatak op tot Mordechai
te zeggen: 11 Alle dienaren van de koning en de
inwoners van de gewesten van de koning weten,
dat voor ieder, hetzij man of vrouw, die ongeroe-
pen tot de koning in de binnenste voorhof komt,
deze éne wet bestaat: dat men hen zal doden.
Alleen diegene blijft in het leven gespaard, aan
wie de koning de gouden scepter toereikt. Ik nu
ben in geen dertig dagen bij de koning geroepen.
12 Toen men Mordechai dit bericht van Ester had
meegedeeld, 13 zei Mordechai, dat men Ester
antwoorden moest: Beeld u niet in, dat u alleen
van al de Joden ontkomen zult, omdat u in het
paleis van de koning bent. 14 Want, als u in deze

(1) **3:12** De 13e van de 1e maand is één dag vóór Pèsach, zie Exodus 12:6.

tijd blijft zwijgen, dan zal er voor de Joden wel van andere zijde redding en uitkomst opdagen, maar u en het huis van uw vader zult omkomen, en wie weet, of u niet juist met het oog op deze tijd de koninklijke waardigheid verkregen hebt.
15 Toen zei Ester, dat men Mordechai zou antwoorden: 16 Ga heen, vergader al de Joden die zich in Susan bevinden, en vast omwille van mij: eet noch drinkt drie dagen, 's nachts niet en overdag niet. Ook ik en mijn dienaressen zullen op dezelfde wijze vasten en dan zal ik tot de koning gaan ondanks het verbod; kom ik om, dan kom ik om. 17 Mordechai dan ging heen en handelde overeenkomstig alles wat Ester hem geboden had.

Ester bij de koning

5 1 Op de derde dag nu hulde Ester zich in een koninklijk gewaad en ging staan in de binnenste voorhof van het paleis van de koning tegenover de koningszaal, terwijl de koning gezeten was op zijn koninklijke troon in de koningszaal tegenover de ingang van de zaal. 2 Toen de koning koningin Ester in de voorhof zag staan, won zij zijn genegenheid en de koning reikte Ester de gouden scepter toe, die hij in zijn hand had; Ester kwam daarop nader en raakte de spits van de scepter aan. 3 Daarop zei de koning tot haar: Wat hebt U, koningin Ester, en wat is uw wens? Al was het de helft van het koninkrijk - het zal u gegeven worden. 4 Toen zei Ester: Als het de koning behaagt, laat dan de koning heden met Haman komen tot het feestmaal dat ik voor hem aangericht heb. 5 Daarop zei de koning: Haalt direct Haman, opdat wij de wens van Ester vervullen. Toen kwam de koning met Haman tot het feestmaal dat Ester had aangericht. 6 En bij het drinken van de wijn zei de koning tot Ester: Wat is uw verzoek? Het zal u toegestaan worden. En wat is uw wens? Al was het de helft van het koninkrijk - hij zal ingewilligd worden. 7 Toen *antwoordde* Ester: Mijn verzoek en wens is: 8 Indien ik de genegenheid van de koning gewonnen heb en het de koning behaagt mijn verzoek toe te staan en mijn wens in te willigen, laat dan de koning met Haman komen tot het feestmaal dat ik voor hen aanrichten wil; dan zal ik morgen doen, zoals de koning zegt.

De paal voor Mordechai opgericht

9 Die dag ging Haman verheugd en in blijde stemming heen, maar toen Haman in de poort van de koning Mordechai zag, die niet opstond en zich voor hem niet verroerde, ontstak Haman in hevige woede tegen Mordechai. 10 Haman bedwong zich echter en ging naar zijn huis en liet zijn vrienden en zijn vrouw Zeres bij zich komen, 11 en Haman somde hun op zijn grote rijkdom en zijn zonen en de eer waarmee de koning hem overladen had, en zijn verheffing boven de vorsten en dienaren van de koning. 12 Voorts zei Haman: Bovendien heeft koningin Ester tot het feestmaal dat zij aanrichtte, behalve de koning, alleen mij uitgenodigd, en ook voor morgen ben ik met de koning bij haar gevraagd. 13 Maar dit alles baat mij niets, zolang ik de Jood Mordechai in de poort van de koning zie zitten. 14 Zijn vrouw Zeres en al zijn vrienden zeiden tot hem: Laat een paal van vijftig el hoogte maken en zeg dan morgen vroeg tot de koning, dat men Mordechai daarop zal spietsen: daarna kunt u verheugd met de koning naar het feestmaal gaan. Dit woord beviel Haman en hij liet een paal gereedmaken.

Mordechai wordt geëerd

6 1 In diezelfde nacht was de slaap van de koning geweken. Toen beval hij het gedenkboek, de kronieken, te brengen, en zij werden de koning voorgelezen. 2 En toen men geschreven vond wat Mordechai aan het licht had gebracht over Bigtan en Teres, twee hovelingen van de koning, die tot de dorpelwachters behoorden, dat zij geprobeerd hadden de hand aan koning Ahasveros te slaan, 3 zei de koning: Welke eer en onderscheiding is daarvoor aan Mordechai bewezen? En de dienstdoende hovelingen van de koning antwoordden: Hem is niets bewezen. 4 Toen zei de koning: Wie is er in de voorhof? Haman nu was juist in de buitenste voorhof van het ko-

ninklijk paleis gekomen om de koning te zeggen, dat hij Mordechai zou spietsen op de paal die hij voor hem had opgericht. 5 En de hovelingen van de koning zeiden tot hem: Zie, Haman staat in de voorhof. Toen zei de koning: Laat hem binnenkomen.

6 Toen Haman was binnengekomen, zei de koning tot hem: Wat zal men de man doen, wie de koning eer wil bewijzen? Haman dacht bij zichzelf: Wie zou de koning groter eer willen bewijzen dan mij? 7 Daarom zei Haman tot de koning: De man, wie de koning eer wil bewijzen - 8 laat men een koninklijk kleed brengen, dat de koning zelf draagt, en een paard, waarop de koning zelf rijdt, waarvan de kop met een koninklijke kroon is versierd, 9 en laat men dat kleed en dat paard ter hand stellen aan een van de vorsten van de koning, de edelen, en laat men de man aan wie de koning eer wil bewijzen, dat kleed aantrekken en laat men hem op dat paard doen rijden over het plein van de stad en laat men vóór hem uit roepen: Zó wordt gedaan aan de man wie de koning eer wil bewijzen! 10 Toen zei de koning tot Haman: Haast u, haal dat kleed en dat paard, zoals u gesproken hebt, en doe zo aan de Jood Mordechai, die in de poort van de koning zit. Laat niets na van alles wat u gesproken hebt. 11 Toen nam Haman dat kleed en dat paard en hij bekleedde Mordechai en deed hem rijden over het plein van de stad en hij riep vóór hem uit: Zó wordt gedaan aan de man aan wie de koning eer wil bewijzen!

12 Daarna keerde Mordechai terug naar de poort van de koning, maar Haman haastte zich naar zijn huis, treurig, het hoofd omhuld. 13 En Haman vertelde aan zijn vrouw Zeres en aan al zijn vrienden alles wat hem overkomen was. Zijn wijzen en zijn vrouw Zeres zeiden tot hem: Indien Mordechai, voor wie u begonnen bent te vallen, uit het zaad van de Joden is, dan zult u niets tegen hem kunnen inbrengen; integendeel: u zult voor hem geheel ten val komen. 14 Terwijl zij nog met hem spraken, kwamen de hovelingen van de koning en zij brachten Haman ogenblikkelijk naar het feestmaal dat Ester had aangericht.

Hamans aanslag door Ester aan de koning meegedeeld

7 1 Toen de koning en Haman binnengekomen waren om met koningin Ester het feestmaal te houden, 2 zei de koning ook op deze tweede dag bij het drinken van de wijn tot Ester: Wat is uw verzoek, o koningin Ester? Het zal u toegestaan worden. En wat is uw wens? Al zou het de helft van het koninkrijk zijn - hij zal worden ingewilligd. 3 Toen *antwoordde* koningin Ester: Indien ik uw genegenheid gewonnen heb, o koning, en indien het de koning behaagt, laat dan mij het leven worden geschonken op mijn verzoek, en mijn volk op mijn wens, 4 want wij zijn verkocht, ik en mijn volk, om ons te verdelgen, te doden en uit te roeien. Indien wij nog als slaven en slavinnen verkocht waren, ik zou gezwegen hebben, maar deze ramp zal onder de verliezen van de koning zijn weerga niet hebben. 5 Toen sprak koning Ahasveros en zei tot koningin Ester: Wie is hij en waar is hij, wiens hart er vol van is om zo iets te doen? 6 En Ester zei: Een verdrukker, een vijand, Haman, die booswicht daar. Toen schrok Haman vanwege het gezicht van de koning en van de koningin. 7 En de koning stond vol boosheid op van het wijndrinken en begaf zich in de tuin van het paleis; maar Haman bleef staan om van koningin Ester het behoud van zijn leven af te smeken, want hij zag, dat het onheil over hem bij de koning vast besloten was.

Haman gespietst

8 Toen de koning terugkeerde uit de tuin van het paleis in de zaal, waar men de wijn dronk, was Haman neergevallen op het rustbed, waarop Ester lag. Toen zei de koning: Ook nog de koningin bij mij in het paleis geweld aandoen? Zodra dit woord uit de mond van de koning was uitgegaan, omwond men het gezicht van Haman. 9 En Charbona, één van de bij de koning dienstdoende hovelingen, zei: Bovendien - zie, de paal welke Haman gemaakt heeft voor

Mordechai, die in het belang van de koning gesproken heeft, staat bij het huis van Haman, vijftig el hoog. Toen zei de koning: Spietst hem daarop. 10 En men spietste Haman op de paal die hij voor Mordechai had opgericht. Toen bedaarde de boosheid van de koning.

Het bevel van de koning ten gunste van de Joden

8 1 Op diezelfde dag gaf de koning Ahasveros aan koningin Ester het huis van Haman, de jodenhater, en kwam Mordechai in de tegenwoordigheid van de koning, want Ester had te kennen gegeven, in welke familiebetrekking hij tot haar stond. 2 En de koning deed zijn zegelring af, die hij van Haman had laten wegnemen, en gaf hem aan Mordechai, en Ester stelde Mordechai aan over het huis van Haman. 3 Toen richtte Ester opnieuw het woord tot de koning en zij viel hem te voet en huilende smeekte zij hem, dat hij het boze plan van Haman, de Agagiet, en de aanslag die hij beraamd had tegen de Joden, zou verijdelen. 4 En de koning reikte Ester de gouden scepter toe. Toen richtte Ester zich op en zij stond voor de koning 5 en zei: Indien de koning denkt dat het goed is en ik zijn genegenheid gewonnen heb, en indien dit de koning juist toeschijnt en ik de koning aangenaam ben, laat dan een schrijven verzonden worden om de brieven met het plan van de Agagiet Haman, de zoon van Hammedata, welke deze geschreven heeft om de Joden in al de gewesten van de koning uit te roeien, te herroepen. 6 Want hoe zou ik het onheil kunnen aanzien, dat mijn volk treffen zou en hoe zou ik de ondergang van mijn geslacht kunnen aanzien? 7 Toen zei koning Ahasveros tot koningin Ester en de Jood Mordechai: Zie, het huis van Haman heb ik aan Ester gegeven en hemzelf heeft men op de paal gespietst, omdat hij zijn hand tegen de Joden heeft uitgestrekt. 8 Wat u nu denkt dat goed is ten opzichte van de Joden, schrijft dat in de naam van de koning en verzegelt het met de zegelring van de koning; want een geschrift dat in de naam van de koning geschreven is en met de zegelring van de koning verzegeld is, kan niet herroepen worden.

9 Toen werden de schrijvers van de koning ontboden in diezelfde tijd, op de drieëntwintigste van de derde maand - dat is de maand Siwan - en in overeenstemming met al wat Mordechai gelastte, werd geschreven aan de Joden en aan de stadhouders en de landvoogden en de vorsten van de gewesten, van Indië tot Ethiopië, honderd zevenentwintig gewesten, aan elk gewest in zijn eigen schrift en aan elk volk in zijn eigen taal, ook aan de Joden in hun eigen schrift en in hun eigen taal. 10 Men schreef dan in naam van koning Ahasveros en verzegelde het met de zegelring van de koning en verzond de brieven door middel van bereden ijlboden, gezeten op vorstelijke paarden, in de paardenfokkerijen geteeld, 11 dat de koning de Joden in alle steden toestond zich te verzamelen en hun leven te verdedigen, en alle gewapende macht van volk en gewest, die hen zou benauwen, te verdelgen, te doden en uit te roeien met vrouwen en kinderen, en hun bezittingen buit te maken, 12 op één dag in al de gewesten van koning Ahasveros, namelijk op de dertiende dag van de twaalfde maand, dat is de maand Adar. 13 Een afschrift van deze brief, die in alle gewesten als wet moest worden uitgevaardigd, moest ter kennis van alle volken gebracht worden en de Joden moesten zich tegen die dag gereed houden om zich op hun vijanden te wreken. 14 De ijlboden, gezeten op vorstelijke paarden, vertrokken met de grootste spoed, op het bevel van de koning, en de wet werd in de burcht Susan uitgevaardigd.

15 En Mordechai ging van de koning heen in een blauwpurperen en linnen koninklijk kleed en met een grote, gouden diadeem en een mantel van fijn linnen en purper. En de stad Susan juichte en was verheugd: 16 aan de Joden was licht en vreugde, blijdschap en eer ten deel gevallen. 17 Ook in alle gewesten en steden, overal waar het woord en de wet van de koning aankwamen, was bij de Joden vreugde en blijdschap, maaltijd en feestdag, en velen uit de volken van het land werden Joden, want de schrik voor de Joden was op hen gevallen.

De wraak van de Joden op hun vijanden

9 1 Op de dertiende dag van de twaalfde
maand - dat is de maand Adar - toen het
woord en de wet van de koning tot uitvoering
zouden komen, op de dag waarop de vijanden
van de Joden gehoopt hadden hen te overweldigen, maar die integendeel werd tot een dag
waarop de Joden zelf hun haters overweldigen
konden, 2 verzamelden zich de Joden in hun ste-
den in al de gewesten van koning Ahasveros
om de hand te slaan aan hen die hun on-
heil zochten, en niemand kon voor hen stand-
houden, want de schrik voor hen was op alle
volken gevallen. 3 En alle vorsten van de ge-
westen en de stadhouders en de landvoogden
en de ambtenaren van de koning ondersteun-
den de Joden, want de schrik voor Mordechai
was op hen gevallen. 4 Want Mordechai was
groot in het paleis van de koning en zijn roem
breidde zich in alle gewesten uit, want de
man Mordechai werd steeds machtiger. 5 En de
Joden richtten onder al hun vijanden met het
zwaard een slachting aan en brachten dood
en verderf teweeg; zij deden met hun haters
naar hun believen. 6 In de burcht Susan dood-
den en verdelgden de Joden vijfhonderd man;
7 en Parsandata, Dalfon, Aspata, 8 Porata, Adalja,
Aridata, 9 Parmasta, Arisai, Aridai en Waizata
10 doodden zij, de tien zonen van Haman, de
zoon van Hammedata, de jodenhater, maar zij
staken hun handen niet uit naar de buit.
11 Toen op die dag het getal van degenen die
gedood zijn in de burcht Susan de koning ter
ore gekomen was, 12 zei de koning tot koningin
Ester: In de burcht Susan hebben de Joden vijf-
honderd man gedood en verdelgd, en ook de tien
zonen van Haman. Wat zouden zij gedaan heb-
ben in de overige gewesten van de koning? En
wat is uw verzoek? Het zal u toegestaan worden.
Wat is nu verder uw wens? Hij zal ingewilligd
worden. 13 En Ester zei: Indien het de koning be-
haagt, laat dan ook morgen aan de Joden die in
Susan zijn, worden toegestaan te doen naar de
voor heden geldende wet, en de tien zonen van
Haman zal men spietsen op een paal. 14 De ko-
ning beval, dat aldus gebeuren zou en een wet
werd in Susan uitgevaardigd en men spietste de
tien zonen van Haman. 15 Dus verzamelden zich
de Joden in Susan ook op de veertiende dag van
de maand Adar en doodden in Susan driehon-
derd man, maar zij staken hun handen niet uit
naar de buit.
16 En de overige Joden in de gewesten van de
koning verzamelden zich en verdedigden hun le-
ven en kregen rust van hun vijanden; zij dood-
den onder hun haters vijfenzeventigduizend,
maar zij staken hun handen niet uit naar de buit,
17 op de dertiende dag van de maand Adar. Op
de veertiende dag rustten zij en zij maakten die
tot een dag van feestmaal en vreugde.

Instelling van het Poerimfeest

18 De Joden in Susan echter verzamelden zich
zowel op de dertiende als op de veertiende van
die maand. Zij rustten op de vijftiende dag en
maakten deze tot een dag van feestmaal en
vreugde. 19 Daarom vieren de Joden op het land,
zij die in de niet ommuurde steden wonen, de
veertiende dag van de maand Adar als een dag
van vreugde en feestmaal en als een dag, waarop
men elkaar geschenken zendt.
20 En Mordechai schreef deze gebeurtenissen
op en zond brieven aan al de Joden, nabij en
veraf, in al de gewesten van koning Ahasveros,
21 om hen te verplichten jaarlijks zowel de veer-
tiende als de vijftiende van de maand Adar te
vieren, 22 omdat dit de dagen waren, waarop de
Joden rust kregen van hun vijanden, en dit de
maand was, die voor hen van droefheid veran-
derde in vreugde en van rouw in een feestdag,
en om deze dagen te maken tot dagen van feest-
maal en vreugde, waarop men elkaar geschen-
ken zou zenden en giften zou geven aan de ar-
men. 23 En de Joden hebben als inzetting aan-
vaard wat zij begonnen waren te doen, en wat
Mordechai hun geschreven had. 24 Haman toch,
de zoon van Hammedata, de Agagiet, de joden-
hater, had de gedachte gekoesterd de Joden uit
te roeien en hij had het poer - dat is het lot - ge-

worpen om hen te vernietigen en uit te roeien,
25 maar toen (Ester) tot de koning gekomen was,
beval deze schriftelijk, dat het boze plan dat hij
tegen de Joden beraamd had, op zijn eigen hoofd
zou neerkomen. Hem nu en zijn zonen heeft
men op een paal gespietst. 26 Daarom noemt
men deze dagen Poerim, naar het woord poer.
Hierom, vanwege al de woorden van deze brief
en om wat zij in dit opzicht zelf gezien had-
den en om wat hun overkomen was, 27 bepaal-
den de Joden en namen als inzetting aan voor
zichzelf en hun nakomelingen en voor allen die
zich bij hen zouden aansluiten, dat zij, zonder
ooit over te slaan, deze beide dagen jaarlijks
zouden vieren, zoals ten opzichte van hen ge-
schreven was, en op de voor hen aangegeven tijd,
28 en dat deze dagen zouden herdacht en ge-
vierd worden in elk geslacht, in elke familie, in
elk gewest, in elke stad, zodat deze Poerimdagen
uit het midden van de Joden niet zouden ver-
dwijnen, noch hun herinnering zou ophouden
bij hun nakomelingen.
29 En koningin Ester, de dochter van Abichaïl,
schreef samen met Mordechai, de Jood, met
alle nadruk om deze tweede brief over het
Poerimfeest zo krachtig mogelijk te maken.
30 En hij zond brieven aan al de Joden in de hon-
derd zevenentwintig gewesten van het rijk van
Ahasveros, woorden van zegenwens en trouw,
31 dat men deze Poerimdagen op hun bepaalde
tijden zou vieren, zoals Mordechai, de Jood, en
koningin Ester voor hen hadden bepaald en zo-
als zij voor zichzelf en voor hun nakomelingen
bepalingen hadden vastgesteld over de vasten-
tijden en het weegeroep. 32 En het bevel van
Ester stelde deze poerimvoorschriften vast en
het werd in een boek opgeschreven.

Het welzijn van het Joodse volk
door Mordechai bevorderd

10 1 En koning Ahasveros legde belasting op
aan het vaste land en de kustlanden van
de zee. 2 Al zijn geweldige en machtige daden en
een nauwkeurig bericht over de grootheid, waar-
toe de koning Mordechai verheven had, zijn die
niet geschreven in het boek van de kronieken van
de koningen van Medië en Perzië? 3 Want de Jood
Mordechai was de eerste na koning Ahasveros;
hij was in aanzien bij de Joden en bemind bij
de menigte van zijn broeders, want hij zocht het
goede voor zijn volk en sprak tot heil van al zijn
volksgenoten.

Job

Hebreeuws: Ie-jov

Jobs vroomheid houdt stand ook
bij de zwaarste beproeving

1 [1] Er was in het land Us een man, zijn naam
was Job, en die man was vroom en oprecht,
hij had ontzag voor God en hij week van het
kwaad. [2] Hem werden zeven zonen en drie
dochters geboren. [3] Zijn bezit bestond uit zeven-
duizend stuks kleinvee, drieduizend kamelen,
vijfhonderd span runderen, vijfhonderd ezelin-
nen en een zeer grote slavenstoet, zodat deze
man de rijkste was van alle bewoners van het
Oosten.
[4] Voor zijn zonen nu was het gebruikelijk om
een feestmaal aan te richten, ieder op zijn beurt
in eigen huis, en nodigden dan hun drie zussen
uit met hen te eten en te drinken. [5] Telkens wan-
neer de dagen van het feestmaal om waren, ont-
bood Job hen en heiligde hen; hij stond dan 's
morgens vroeg op en bracht voor ieder van hen
een brandoffer, want Job dacht: Misschien heb-
ben mijn kinderen gezondigd en in hun hart God
vaarwel gezegd. Zo deed Job altijd weer.
[6] (A) Op zekere dag nu kwamen de zonen van
God om zich voor JHWH te stellen, en onder hen
kwam ook de satan(1). [7] En JHWH zei tot de sa-
tan: Vanwaar komt u? En de satan *antwoordde*
JHWH: Van een zwerftocht over de aarde, die ik
doorkruist heb. [8] Toen zei JHWH tot de satan:
Hebt u ook acht geslagen op mijn knecht Job?
Want niemand op aarde is als hij, zó vroom en
oprecht, met ontzag voor God en wijkende van
het kwaad. [9] (B) En de satan *antwoordde* JHWH:
Is het om niet, dat Job God vreest? [10] Hebt U zelf
niet hem en zijn huis en al wat hij bezit aan alle
kanten beschut? Het werk van zijn handen hebt
U gezegend, en zijn bezit is zeer toegenomen in
het land. [11] Strek daarentegen uw hand uit en
tast alles aan wat hij bezit - of hij U dan niet
openlijk vaarwel zal zeggen! [12] En JHWH zei tot
de satan: Zie, al wat hij bezit, zij in uw macht; al-
leen tegen hemzelf zult u uw hand niet uitstrek-
ken. Toen ging de satan van het aangezicht van
JHWH heen.
[13] Op zekere dag, toen zijn zonen en zijn
dochters aten en wijn dronken in het huis van
hun broeder, de eerstgeborene, [14] kwam een
bode tot Job en zei: De runderen waren aan
het ploegen en de ezelinnen dicht erbij aan het
grazen, [15] toen de Sabeeërs een inval deden en
ze roofden; en de knechten sloegen zij met de
scherpte van het zwaard; ik alleen maar ben ont-
komen om het u aan te zeggen.
[16] Terwijl deze nog sprak, kwam een ander en
zei: Het vuur van God viel van de hemel en ver-
brandde de schapen en de knechten en verteerde
ze; ik alleen maar ben ontkomen om het u aan te
zeggen.
[17] Terwijl deze nog sprak, kwam een ander
en zei: De Chaldeeën hadden drie benden ge-
vormd, overvielen de kamelen en roofden ze; en
de knechten sloegen zij met de scherpte van het
zwaard; ik alleen maar ben ontkomen om het u
aan te zeggen.
[18] Terwijl deze nog sprak, kwam een ander en
zei: Uw zonen en uw dochters waren aan het
eten en wijndrinken in het huis van hun broer,
de eerstgeborene, [19] en zie, daar stak een zware
storm op van over de woestijn, greep het huis
bij de vier hoeken aan, en het viel op de jonge
mensen, zodat zij stierven; ik alleen maar ben
ontkomen om het u aan te zeggen.
[20] Toen stond Job op, scheurde zijn mantel
en schoor zijn hoofd; daarop wierp hij zich ter

(1) **1:6** Het Hebreeuwse woord "satan" betekent "tegenstander".

(A) **1:6** Gen. 6:2. (B) **1:9** Opb. 12:10.

aarde, boog zich neer [21] en zei: Naakt ben ik uit de schoot van mijn moeder gekomen, naakt zal ik daarheen terugkeren. JHWH heeft gegeven, JHWH heeft genomen, de naam van JHWH zij geloofd. [22] In dit alles zondigde Job niet en schreef aan God niets ongerijmds toe.

2 [1] Op zekere dag kwamen de zonen van God om zich voor JHWH te stellen, en onder hen kwam ook de satan om zich voor JHWH te stellen. [2] En JHWH zei tot de satan: Vanwaar komt u? En de satan *antwoordde* JHWH: Van een zwerftocht over de aarde, die ik doorkruist heb. [3] Toen zei JHWH tot de satan: Hebt u ook acht geslagen op mijn knecht Job? Want niemand op aarde is als hij, zó vroom en oprecht, met ontzag voor God en wijkende van het kwaad. En nog volhardt hij in zijn vroomheid, hoewel u Mij tegen hem hebt opgezet om hem, zonder oorzaak, in het verderf te storten. [4] Maar de satan *antwoordde* JHWH: Huid voor huid, en al wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven. [5] Strek daarentegen uw hand uit en tast zijn gebeente en zijn vlees aan - of hij U dan niet openlijk vaarwel zal zeggen! [6] En JHWH zei tot de satan: Zie, hij zij in uw macht; alleen, spaar zijn leven. [7] Toen ging de satan van het aangezicht van JHWH heen, en sloeg Job met boze zweren, van zijn voetzool af tot zijn hoofdschedel toe. [8] En hij nam een potscherf om zich daarmee te krabben, terwijl hij neerzat in de as.

[9] Toen zei zijn vrouw tot hem: Volhardt u nog in uw vroomheid? Zeg God vaarwel en sterf! [10] Maar hij zei tot haar: Zoals een zottin spreekt, spreekt ook u; zouden wij het goede van God aannemen en het kwade niet?(1) In dit alles zondigde Job met zijn lippen niet.

[11] Toen nu de drie vrienden van Job hoorden van al het leed dat hem getroffen had, kwam ieder van hen uit zijn woonplaats: de Temaniet Elifaz, de Suchiet Bildad en de Naämatiet Sofar; en zij kwamen volgens afspraak bij elkaar om hem te gaan beklagen en te troosten. [12] Toen zij van verre hun ogen ophieven, herkenden zij hem niet. Zij verhieven hun stem en huilden, scheurden hun mantels en strooiden stof op hun hoofd, hemelwaarts. [13] En zij zaten bij hem op de grond, zeven dagen en zeven nachten; niemand sprak tot hem een woord, want zij zagen, dat zijn verdriet zeer groot was.

Jobs bittere klacht

3 [1](A) Daarna opende Job zijn mond en vervloekte zijn geboortedag.

[2] En Job *antwoordde* aan en zei: [3] Laat de dag vergaan, waarop ik geboren werd; en de nacht, die zei: Een jongetje is ontvangen.

[4] Laat die dag duisternis zijn, laat God in de hoge niet naar hem vragen, laat geen lichtglans hem bestralen.

[5] Mogen donkerheid en diepe duisternis beslag op hem leggen, mogen wolken op hem komen, zonsverduistering hem schrik aanjagen.

[6] Die nacht - laat duisternis hem wegnemen, laat hij zich niet verheugen onder de dagen van het jaar, laat hij niet in de reeks van de maanden komen.

[7] Zie, laat die nacht onvruchtbaar zijn; laat geen gejubel daarin weerklinken.

[8] Dat de mensen die de dag vervloeken hem verwensen, zij, die de kunst verstaan de Leviatan op te hitsen.

[9] Dat de sterren van zijn morgenschemering verduisterd worden; indien hij op licht wacht, laat het niet komen, laat hij niet de wimpers van de dageraad zien, [10] omdat hij de deuren van de schoot van zijn moeder niet toesloot en voor mijn ogen de moeite niet verborgen hield.

[11] Waarom ben ik niet bij de geboorte gestorven, heb ik niet de geest gegeven, toen ik uit de moederschoot kwam?

[12] Waarom hebben knieën mij opgewacht, waarom borsten, zodat ik kon zuigen?

[13] Dan zou ik nu neerliggen en stil zijn, ik zou slapen; dan zou ik rust hebben [14] bij koningen

(1) **2:10** Mede op grond van de zinsopbouw in de Hebreeuwse grondtekst kan je hier concluderen dat God zowel het goede als het kwade kan geven. Zie ook 1 Samuël 16:14, Jesaja 45:7

(A) **3:1** Jer. 20:14-18.

en raadsheren van het land, die, wat in puin lag,
voor zich herbouwden, 15 of bij vorsten, rijk aan
goud, die hun huizen met zilver vulden.
16 Of waarom was ik niet als een misgeboorte,
die weggestopt wordt, als kinderen, die het licht
niet zagen?
17 Daar houden de goddelozen op met woelen,
daar rusten zij van wie hun kracht is uitgeput.
18 Gevangenen zijn daar allemaal gerust, de
stem van de drijver horen zij niet.
19 Klein en groot is daar gelijk, en de slaaf is
vrij van zijn heer.
20 Waarom geeft Hij mensen die rampen mee-
maken het licht, het leven aan hen die bitter be-
droefd zijn?
21 (A) Zij wachten op de dood, en hij komt
niet, zij graven ernaar, meer dan naar verborgen
schatten; 22 zij zouden zich jubelend verheugen,
blij zijn, wanneer zij het graf gevonden hadden.
23 (Waarom geeft Hij het licht) aan een man,
van wie zijn weg is verborgen, aan wie God elke
uitweg heeft afgesneden?
24 Want in plaats van mijn brood komt mijn
zuchten, mijn klachten storten zich als water uit.
25 Want waarvoor ik vrees, dat overvalt mij, en
waar ik bang voor ben, dat treft mij.
26 Ik heb geen vrede, geen stilte, ook heb ik
geen rust, maar de onrust verheft zich.

Eerste rede van Elifaz: Niemand lijdt onschuldig

4 1 Toen *antwoordde* de Temaniet Elifaz en
zei: 2 Zou het u verdriet doen, wanneer men
beproeft een woord tot u te spreken? Wie toch
zou zijn woorden kunnen inhouden?
3 Zie, u hebt velen vermaand, en slappe handen
hebt u gesterkt, 4 uw woorden hebben degene
die struikelt opgericht, en knikkende knieën
hebt u verstevigd; 5 maar nu komt het tot u,
en u bent moedeloos, het treft u, en u staat
verbijsterd.
6 Is dan niet uw godsvrucht uw toevlucht, uw
onberispelijke wandel uw hoop?
7 Bedenk toch: wie kwam ooit onschuldig om,
en waar werden oprechte mensen verdelgd?
8 Naar ik gezien heb: wie onrecht ploegen en
moeite zaaien, die maaien het.
9 Door de adem van God vergaan zij, door het
blazen van zijn neus komen zij om.
10 De leeuw brult, de leeuw gromt - de tanden
van de jonge leeuwen worden uitgebroken.
11 De oude leeuw komt om bij gebrek aan
prooi, en de welpen van de leeuwin verstrooien
zich.
12 Een woord drong ongemerkt tot mij door,
en mijn oor ving het gefluister daarvan op 13 (B)
tijdens overpeinzingen, na nachtgezichten, toen
diepe slaap op de mensen gevallen was.
14 Schrik en beving overvielen mij en joegen al
mijn beenderen schrik aan.
15 Daar gleed een geest mij voorbij, deed het
haar van mijn lichaam te berge rijzen.
16 Hij bleef staan, maar ik kon zijn gestalte niet
onderscheiden.
Een gedaante stond voor mijn ogen, en ik ver-
nam een fluisterende stem: 17 Zou een sterveling
rechtvaardig zijn tegenover God, of een man rein
tegenover zijn Maker?
18 Zie, in zijn dienaren stelt Hij geen ver-
trouwen, en bij zijn engelen vindt Hij dwaling;
19 hoeveel te meer bij hen die in lemen hut-
ten wonen, hun grondslag is in het stof, men
drukt hen dood als motten. 20 Tussen morgen
en avond worden zij verpletterd, onopgemerkt
gaan zij voor altijd te gronde.
21 Wordt niet hun tentkoord bij hen losgerukt?
Zij sterven, maar zonder wijsheid.
5 1 Roep maar - is er iemand, die u *ant-
woordt*? En tot wie van de heiligen wilt u zich
wenden?
2 Voorwaar, de ergernis brengt de dwaas de
dood, en de jaloezie doodt de onverstandige.
3 Ikzelf heb gezien, hoe een dwaas wortel schoot,
maar direct vervloekte ik zijn woning. 4 Zijn zo-
nen blijven van hulp verstoken, zij worden in de
poort vertreden, zonder dat iemand hen redt.

(A) **3:21** Opb. 9:6. (B) **4:13** Job 33:15.

5 Een hongerige eet op, wat hij geoogst heeft,
en zelfs uit de doornen haalt hij het weg, en
dorstige mensen snakken naar hun bezit.
6 Want uit het stof komt het onheil niet voort,
en uit de aarde spruit de moeite niet op. 7 Maar
de mens wordt tot moeite geboren, zoals de von-
ken omhoog vliegen.

Eerste rede van Elifaz
(vervolg): Na kastijding zegen

8 Integendeel, ik zou naar God vragen, en aan
God zou ik mijn zaak voorleggen.
9 Hij doet grote, ondoorgrondelijke dingen,
wonderen zonder tal.
10 Hij geeft de regen op de aarde, en giet water
uit over de velden.
11 Hij verheft geringe mensen tot hoge staat,
en treurenden verkrijgen krachtige hulp.
12 (A) Hij verbreekt de overleggingen van lis-
tige mensen, en hun handen richten niets deug-
delijks uit.
13 Hij vangt de wijzen in hun sluwheid, en het
voornemen van listige mensen wordt verijdeld.
14 Overdag stuiten zij op duisternis en op de
middag tasten zij rond als bij nacht.
15 Maar Hij redt van het zwaard van hun mond,
de arme uit de hand van de sterke.
16 Zo is er dan voor de geringe hoop, en sluit
de boosheid haar mond.
17 (B) Zie, gezegend is de mens, die God kas-
tijdt; versmaad daarom de tucht van de Almach-
tige niet.
18 (C) Want Hij verwondt en Hij verbindt, Hij
slaat en zijn handen helen.
19 In zes noden redt Hij u, en in zeven treft het
kwaad u niet.
20 In hongersnood verlost Hij u van de dood,
en in oorlog van de macht van het zwaard.
21 Voor de gesel van de tong bent u geborgen,
en voor verwoesting hoeft u niet te vrezen.
22 Verwoesting en honger zult u uitlachen, en
voor de wilde dieren hoeft u niet bang te zijn.
23 Want met de stenen van het veld zult u een
verbond hebben, en de dieren van het veld zullen
in vrede met u leven.
24 U zult ervaren, dat uw tent vrede is, en wan-
neer u uw erf overziet, zult u niets missen.
25 U zult ervaren, dat uw kroost talrijk is, uw
nakomelingschap als het kruid van de aarde.
26 In kracht zult u in het graf komen, zoals een
schoof op haar tijd wordt binnengehaald.
27 Zie, dit hebben wij nagespeurd, zó is het;
hoor het toch en neem u het ter harte.

Jobs eerste antwoord aan Elifaz:
Job in zijn vrienden teleurgesteld

6 1 Maar Job *antwoordde*: 2 O, dat mijn ver-
driet toch goed gewogen werd, en men mijn
leed in een weegschaal daarnaast legde!
3 Ja, dan zou het zwaarder blijken dan het
zand van de zee; daarom waren mijn woorden
ondoordacht.
4 Want de pijlen van de Almachtige steken in
mij, hun gif zuigt mijn geest in; verschrikkingen
van God stellen zich in slagorde tegen mij op.
5 Balkt de wilde ezel bij het groene gras, of loeit
het rund bij zijn voeder? 6 Laat zich flauw voed-
sel eten zonder zout, of is er smaak aan eiwit?
7 Ik weiger ze aan te raken, zij zijn voor mij wal-
gelijk voedsel.
8 Och, of mijn gebed in vervulling ging, en
God mijn hoop wil verwezenlijken, 9 dat God mij
wilde verbrijzelen, dat Hij zijn hand uitstrekte
en mij afsneed!
10 Dat zou nog vertroosting voor mij zijn, ja, ik
zou van vreugde opspringen bij het leed, dat Hij
niet spaart, omdat ik de woorden van de Heilige
niet heb verloochend.
11 Wat is mijn kracht, dat ik zou kunnen
wachten, en wat is mijn vooruitzicht, dat ik nog
langer zou willen leven?
12 Is mijn kracht die van steen, is mijn lichaam
van koper?
13 Of ben ik niet volkomen hulpeloos, en is red-
ding voor mij niet uitgesloten?

(A) **5:12** 1Cor. 3:19. (B) **5:17** Spr. 3:11,12; Heb. 12:5,6. (C) **5:18** Hos. 6:1.

14 Wie zijn vriend medelijden onthoudt, die
verzaakt het ontzag van de Almachtige.
15 Mijn broeders zijn onbetrouwbaar als een
beek, als de waterloop van beken die wegvloeien;
16 die troebel zijn van het ijs, terwijl de sneeuw
erin wegsmelt; 17 ten tijde dat zij gaan afnemen,
verdwijnen zij geheel; wanneer het heet wordt,
drogen zij uit in hun bedding.
18 De paden van hun loop kronkelen zich, zij
gaan heen in de wildernis en raken verloren.
19 De karavanen van Tema zien ernaar uit, de
reisgezelschappen van Seba hebben hun hoop
erop gevestigd. 20 Zij komen beschaamd uit met
hun verwachting, naderbij gekomen, zien zij
zich bedrogen.
21 Zo bent u nu voor mij geworden; nauwelijks
ziet u iets verschrikkelijks, of u bent bang.
22 Heb ik soms gezegd: Geeft mij iets? Of:
Helpt mij uit uw vermogen aan omkoopgeld?
23 Of: Redt mij uit de hand van de verdruk-
ker? En: Koopt mij los uit de hand van de
geweldenaars?
24 Onderwijs mij, dan zal ik zwijgen; en laat
mij weten, waarin ik gedwaald heb.
25 Hoe krachtig toch zijn oprechte woorden!
Maar wat betekent het verwijt van uw kant?
26 Is het uw bedoeling woorden af te keuren?
Worden de uitingen van een wanhopige als wind
geacht?
27 Zelfs over een wees zou u het lot werpen, en
uw vriend als koopwaar verhandelen.
28 Maar nu, wilt u tot mij wenden, in uw aan-
gezicht zal ik u toch niet voorliegen.
29 Komt toch tot bezinning, laat er geen on-
recht geschieden; ja, komt weer tot bezinning,
mijn recht staat vast.
30 Is er onrecht op mijn tong? Of kan mijn ge-
hemelte geen rampen onderscheiden?

Jobs eerste antwoord aan
Elifaz (vervolg): Het leven is zwaar

7 1 Heeft niet de mens een zware dienst op
aarde, en zijn zijn dagen niet als die van een
dagloner?
2 Als een slaaf, die hijgt naar schaduw, of als
een dagloner, die wacht op zijn loon, 3 zo werden
mij maanden van ellende toebedeeld, en nachten
van moeite mij verschaft.
4 Als ik ga slapen, denk ik: Wanneer zal ik op-
staan? Maar de avond rekt zich, en zo word ik
zat van woelen tot de schemering.
5 Mijn lichaam is met maden en korsten stof
overdekt, mijn huid klopt en ettert.
6 Mijn dagen gaan sneller dan een weversspoel,
en spoeden ten einde zonder hoop.
7 Bedenk toch, dat mijn leven een ademtocht is;
mijn oog zal het goede niet weer zien. 8 Het oog
van hem die mij ziet, zal mij niet meer zien; uw
ogen richten zich op mij en ik ben niet meer.
9 Zoals een wolk verdwijnt en wegdrijft, zo
stijgt wie in het dodenrijk neerdaalt, niet weer
op.
10 Nimmer keert hij terug naar zijn huis, nooit
ziet zijn woonplaats hem weer.
11 Maar nu zal ook ik mijn mond niet bedwin-
gen, ik wil spreken in de benauwdheid van mijn
geest, klagen in de bitterheid van mijn ziel.
12 Ben ik de zee of een zeemonster, dat U een
wacht tegen mij zet?
13 Wanneer ik denk: Mijn bed zal mij troost
brengen, mijn bed zal mijn klacht verlichten,
14 dan verschrikt U mij door dromen en be-
angstigt mij door gezichten, 15 zodat ik liever
gewurgd zou worden, liever de dood dan mijn
lijden.
16 Ik ben het moe, ik blijf toch niet altijd le-
ven! Laat van mij af, want mijn dagen zijn een
ademtocht.

17 (A) Wat is de mens, dat U hem zo groot
acht en uw aandacht op hem vestigt, 18 dat U
elke morgen hem bezoekt, elk ogenblik hem
beproeft?
19 Wanneer zult u eindelijk uw blik van mij af-
wenden, mij loslaten, zodat ik mijn speeksel kan
wegslikken?
20 Heb ik gezondigd, wat doe ik U daarmee aan,
Bewaker van de mensen? Waarom stelt U mij tot
uw mikpunt, zodat ik mijzelf tot een last gewor-
den ben?
21 En waarom vergeeft U mijn overtreding niet
en doet U mijn ongerechtigheid niet weg? Want
weldra zal ik neerliggen in het stof; dan zult U
mij zoeken, maar ik zal niet meer zijn.

Bildads eerste rede: God straft naar recht

8 1 Toen *antwoordde* de Suchiet Bildad en zei:
2 Hoelang zult u op deze wijze spreken en
zullen de woorden van uw mond een hevige wind
zijn?
3 Zou God het recht buigen, of zou de Almach-
tige de gerechtigheid buigen?
4 Indien uw kinderen tegen Hem gezondigd
hebben, dan heeft Hij hen aan hun overtreding
prijsgegeven.
5 Maar indien u God zoekt, en de Almachtige
om genade smeekt, 6 indien u rein en oprecht
bent, dan zal Hij zeker over u waken en uw recht-
matige woning herstellen.
7 Dan zal uw vorige staat gering schijnen, maar
uw toekomstige staat zeer groot worden.
8 Want doe slechts navraag bij het voor-
geslacht, en geef acht op wat hun vaderen
doorvorsten.
9 Wij toch zijn van gisteren en weten niets;
want als een schaduw zijn onze dagen op aarde.
10 Zullen zij u niet onderwijzen, zullen zij
het u niet zeggen, en woorden uit hun hart
voortbrengen?
11 Schiet het riet op, waar geen moeras is?
Groeit het oevergras, waar geen water is?
12 Nog is het in volle groei, het kan nog niet
worden afgesneden, of het verdort vóór enig an-
der gras.
13 Zo gaat het allen die God vergeten, en ver-
gaat de verwachting van de goddeloze.
14 Zijn betrouwen is een herfstdraad, zijn toe-
verlaat een spinnenweb.
15 Hij steunt op zijn huis, maar dit blijft niet
staan; hij grijpt zich eraan vast, maar het houdt
geen stand.
16 Saprijk staat hij in de volle zon, en zijn ran-
ken spreiden zich uit over zijn hof.
17 Zijn wortels slingeren zich over steenhopen,
hij boort zich tussen de stenen door.
18 Maar als men hem uitrukt uit zijn plaats,
dan verloochent deze hem: Nooit heb ik u gezien!
19 Zie, dat is de vreugde van zijn levensweg, en
uit de grond komen anderen tevoorschijn.
20 Zie, God verwerpt de oprechte niet en Hij vat
de boosdoeners niet bij de hand.
21 Eens zal Hij uw mond vervullen met gelach
en uw lippen met gejuich; 22 uw haters zullen
met schaamte overdekt worden, en de tent van
de goddelozen zal niet meer zijn.

Jobs eerste antwoord aan Bildad:
Niemand kan tegen God op

9 1 (B) Maar Job *antwoordde*: 2 O zeker, ik weet
wel, dat het zo is, hoe zou een sterveling ge-
lijk hebben tegenover God?
3 Indien Hij met hem wilde gaan rechten,
niet één op duizend zou hij Hem kunnen *ant-
woorden*.
4 Wie zou, hoe wijs van hart en sterk van
kracht, zich tegen Hem kunnen verzetten en on-
gedeerd blijven?
5 Hij verplaatst de bergen zonder dat men het
merkt, Hij keert ze om in zijn toorn.
6 Hij doet de aarde van haar plaats wankelen,
zodat haar zuilen schudden.
7 Hij geeft aan de zon bevel en zij gaat niet op,
en Hij sluit de sterren onder zegel weg.

(A) **7:17** Ps. 8:5; 144:3. (B) **9:1** Job 4:17.

8 Hij spant geheel alleen de hemelen uit, en Hij
schrijdt voort over de hoogten van de zee.
9 (A) Hij maakt de Beer en de Orion, de Pleiaden
en de Kamers van het Zuiden.
10 Hij doet grote, ondoorgrondelijke dingen,
ja, wonderen zonder tal.
11 Wanneer Hij langs mij heengaat, zie ik Hem
niet, en glijdt Hij voorbij, dan bespeur ik Hem
niet. 12 Wanneer Hij wegrukt, wie zal Hem weer-
houden? Wie zal tot Hem zeggen: Wat doet u?
13 God weerhoudt zijn toorn niet, onder Hem
kromden zich de helpers van Rahab;
14 laat staan dan, dat ik Hem zou kunnen *ant-
woorden*, mijn woorden tegenover Hem uitkie-
zen, 15 die ik, al had ik gelijk, niet zou weten
te *antwoorden*; mijn Rechter zou ik om genade
moeten smeken.
16 Indien ik riep, en Hij mij *antwoordde*, zou ik
niet kunnen geloven, dat Hij naar mij zou luiste-
ren; 17 Hij, die mij in de storm vermorzelt, mijn
wonden zonder oorzaak vermeerdert, 18 mij niet
vergunt adem te scheppen, maar mij met bitter-
heid verzadigt.
19 Ja, wanneer het aankomt op de kracht van
de sterkste, - dan is Hij het, en wanneer het aan-
komt op het recht, (dan zegt Hij): Wie kan Mij ter
verantwoording roepen?
20 Al was ik in mijn recht, mijn eigen mond zou
mij veroordelen; al was ik onschuldig, Hij zou
mij schuldig verklaren.
21 Ik ben onschuldig, ik tel mijzelf niet, ik geef
er mijn leven voor prijs.
22 Het is allemaal hetzelfde, daarom zeg ik: De
onschuldige en de schuldige verdelgt Hij.
23 Wanneer zijn gesel plotseling doodt, dan
spot Hij met de vertwijfeling van onschuldigen.
24 De aarde is in de macht van de goddeloze ge-
geven, en het aangezicht van haar rechters om-
hult Hij; doet Hij het niet, wie dan?
25 Ja, mijn dagen gaan sneller dan een snel-
bode, zij verdwijnen zonder het goede te zien.
26 Zij glijden voorbij zoals boten van riet, als een
arend, die toeschiet op de prooi.
27 Wanneer ik denk: ik wil mijn klacht verge-
ten, mijn gezicht veranderen en weer vrolijk wor-
den, 28 dan ben ik bang voor al mijn lijden; ik
weet, dat U mij niet onschuldig zult verklaren.
29 Ik moet nu eenmaal schuldig staan; waarom
zou ik mij dan tevergeefs afmatten?
30 Al zou ik mij met sneeuw gewassen en mijn
handen met loog gereinigd hebben, 31 dan zou U
mij in een poel onderdompelen, zodat mijn kle-
deren van mij zouden gruwen.
32 Want Hij is niet, zoals ik, een mens, die ik
zou kunnen *antwoorden*: Laten wij samen naar
de rechtbank gaan.
33 Was er maar een scheidsrechter tussen ons,
die zijn hand op ons beiden zou kunnen leggen,
34 zodat Hij zijn roede van mij zou wegnemen
en zijn verschrikking mij niet zou overvallen;
35 dan zou ik spreken zonder voor Hem bang te
zijn, want daartoe heb ik geen grond.

Jobs eerste antwoord aan Bildad (vervolg):
Wat bedoelt God met zoveel lijden?

10 1 Mijn ziel heeft een afschuw van het le-
ven, ik wil mijn klacht de vrije loop laten,
spreken in de bitterheid van mijn ziel.
2 Ik zal tot God zeggen: Veroordeel mij niet;
laat mij weten, waarom U zich tegen mij keert.
3 Brengt het U voordeel, dat U verdrukt, dat
U verwerpt wat uw handen hebben gemaakt
en over de raad van de goddelozen licht laat
stralen?
4 Hebt U dan vleselijke ogen, ziet U zoals ster-
velingen zien?
5 Zijn uw dagen als die van een sterveling, uw
jaren als de dagen van een man, 6 dat U naar
mijn ongerechtigheid zoekt en speurt naar mijn
zonde, 7 hoewel U weet, dat ik niet schuldig ben,
en dat niemand uit uw hand kan redden?
8 Uw handen hebben mij gemaakt en gevormd,
geheel en volledig; en wilt U mij in het verderf
storten?
9 Bedenk toch, dat U mij als leem hebt ge-
vormd, en wilt U mij tot stof doen terugkeren?

(A) **9:9** Job 38:31; Amos 5:8.

10 Hebt U mij niet als melk uitgegoten, en
mij als kaas laten stremmen, 11 met huid en
vlees mij bekleed, met beenderen en spieren mij
doorweven?
12 Leven en genade hebt U mij geschonken, en
uw zorg heeft mijn geest bewaakt.
13 Maar dit had U in uw hart verborgen - ik
weet, dat U dit van plan was - : 14 wanneer ik
zou zondigen, dan zou U mij waarnemen en mij
van mijn ongerechtigheid niet vrijspreken.
15 Indien ik schuldig stond - wee mij! en was ik
onschuldig - ik zou, zat van smaad, en ziende op
mijn ellende, mijn hoofd niet kunnen opheffen.
16 Zou het zich verheffen, dan zou U als een
leeuw jacht op mij maken, en uw wondermacht
tegen mij opnieuw tonen.
17 Steeds nieuwe getuigen zou U tegen mij
oproepen, uw wrevel tegen mij steeds vergroten
- troepen, ja een leger tegen mij!
18 Maar waarom deed U mij uit de moeder-
schoot voortkomen, gaf ik de geest niet, voordat
een oog mij zag?
19 Ik zou dan zijn, alsof ik er niet geweest was;
van de moederschoot zou ik naar mijn graf zijn
gedragen.
20 Zijn de dagen van mijn leven niet weinige?
Laat van mij af, opdat ik een weinig vreugde zal
beleven, 21 voordat ik heenga, zonder terug te
keren, naar het land van donkerheid en diepe
duisternis, 22 het stikdonkere land, waar diepe
duisternis en wanorde heersen en waar het licht
gelijk is aan de duisternis.

Sofars eerste rede: Dat Job zich zal verootmoedigen voor de alwetende God

11 1 Toen *antwoordde* de Naämatiet Sofar
en zei: 2 Zou een woordenvloed niet wor-
den *beantwoord*, en een woordenkramer gelijk
hebben?
3 Zou uw gezwets de mensen tot zwijgen bren-
gen, en zou u spotten zonder dat iemand u be-
schaamd maakt?
4 U zegt: Mijn leer is zuiver, en ik ben rein in
uw ogen.
5 Maar och, of God zelf eens sprak en zijn lip-
pen tegen u opende, 6 en u de geheimenissen van
de wijsheid zou meedelen, omdat zij het inzicht
verdubbelt. Dan zou u erkennen, dat God ten
gunste van u een deel van uw ongerechtigheid
vergeet.
7 Kunt u de geheimen van God doorgronden,
de Almachtige tot het eind toe doorgronden?
8 Zij zijn hoog als de hemel; wat kunt u doen?
dieper dan het dodenrijk; wat kunt u weten?
9 Langer dan de aarde is hun maat, en zij zijn
breder dan de zee.
10 Wanneer Hij toesnelt, gevangen neemt en
een vergadering bijeenroept, wie zal Hem dan
weerhouden?
11 Want Hij kent de valse mensen, en ziet de
ongerechtigheid zonder ernaar te speuren.
12 Als een leeghoofd tot inzicht gebracht kan
worden, kan het veulen van een wilde ezel als
mens geboren worden.
13 Indien u uw hart bereidt, en uw handen tot
Hem uitstrekt; 14 indien er ongerechtigheid in
uw hand is, werp die verre weg, en laat geen on-
recht in uw tent wonen - 15 ja, dan kunt u uw ge-
zicht smetteloos opheffen, dan zult u vast staan
en niet vrezen;
16 ja, dan zult u de moeite vergeten, eraan den-
ken als aan water dat is weggevloeid.
17 Helderder dan de middag zal het leven rij-
zen; al is het nog zo donker, het zal worden als
de morgenstond.
18 U zult vertrouwen, omdat er hoop is, en als
u rondgezien hebt, zult u gerust gaan slapen;
19 u zult neerliggen zonder dat iemand u op-
schrikt, en velen zullen naar uw gunst dingen.
20 Maar de ogen van de goddelozen zullen ver-
smachten, elke toevlucht is hun afgesneden, wat
zij te verwachten hebben, is het uitblazen van
de adem.

Jobs eerste antwoord aan Sofar: het bestuur van God schijnt willekeurig

12 1 Maar Job *antwoordde*: 2 Waarlijk, u bent
nog eens mensen: met u zal de wijsheid
uitsterven.

3 Ook ik heb verstand, zo goed als u, ik doe
voor u niet onder; aan wie zijn zulke dingen niet
bekend?
4 Tot een spot ben ik voor mijn naaste, als ik
tot God riep *antwoordde* Hij; tot een spot is de
rechtvaardige, de vrome.
5 Voor de ongelukkige, smaad - is de mening
van de voorspoedige; dat is het deel van hen van
wie hun voet wankelt.
6 Vredig staan de tenten van de geweldenaars
en veilig zijn zij die God tot toorn prikkelen, ie-
der die God naar zijn hand wil zetten.
7 Maar vraag toch de dieren, en zij zullen u on-
derwijzen; de vogels van de hemel, en zij zullen
u inlichten.
8 Of spreek tot de aarde, en zij zal u onderwij-
zen, en laat de vissen van de zee het u vertellen.
9 Wie onder deze alle weet niet, dat de hand van
JHWH dit doet, 10 in wiens hand de ziel is van al
wat leeft en de geest van iedere sterveling?
11 Toetst het oor de woorden niet, en proeft
het gehemelte niet het voedsel?
12 Bij grijsaards zou wijsheid zijn, en lengte
van dagen zou doorzicht betekenen?
13 Bij Hem is wijsheid en sterkte, Hij heeft raad
en doorzicht.
14 Breekt Hij af, er wordt niet opgebouwd; sluit
Hij iemand op, er wordt niet ontsloten; 15 houdt
Hij de wateren terug, zij verdrogen; laat Hij ze
gaan, zij woelen de aarde om.
16 Bij Hem is kracht en beleid, van Hem is de-
gene die misleid is en de misleider.
17 Raadsheren zendt Hij blootsvoets heen, en
rechters maakt Hij tot dwazen.
18 Boeien, door koningen aangelegd, maakt Hij
los en Hij bindt een band om hun lendenen.
19 Priesters zendt Hij blootsvoets heen en wie
vast staan, stort Hij neer.
20 Hij beneemt de spraak aan hen op wie men
vertrouwen stelt, en neemt het onderscheidings-
vermogen van de ouden weg.
21 Hij giet smaad uit over edelen en maakt de
gordel van machtigen los.
22 Hij legt de diepten uit de donkerheid bloot
en brengt de diepe duisternis aan het licht.
23 Hij maakt de volkeren groot en richt hen te
gronde, breidt volkeren uit en voert hen weg.
24 Hij beneemt de hoofden van het volk van het
land het verstand, en doet hen ronddwalen in on-
gebaande wildernis.
25 Zij tasten rond in duisternis zonder licht, en
Hij doet hen dwalen als een beschonkene.

Jobs eerste antwoord aan Sofar (vervolg): Job wil zijn zaak aan God voorleggen

13 1 Zie, alles heeft mijn oog gezien, mijn
oor gehoord en in zich opgenomen.
2 Wat u weet, weet ik ook, ik doe voor u niet
onder.
3 Maar toch, ik wil tot de Almachtige spreken,
ik wens mijn zaak te bepleiten bij God.
4 U echter bent mensen die met leugen pleiste-
ren, kwakzalvers allemaal.
5 Och, of u geheel en al zweeg! Dat zou u tot
wijsheid strekken.
6 Luistert toch naar mijn terechtwijzing en
slaat acht op de verwijten van mijn lippen.
7 Zult u ten gunste van God onrecht spreken en
ten behoeve van Hem bedrog?
8 Wilt u zijn partij kiezen, optreden als pleitbe-
zorgers voor God?
9 Zal het goed zijn, als Hij u onderzoekt; kunt
u Hem bedriegen, zoals men een sterveling
bedriegt?
10 Streng zal Hij u straffen, indien u ongemerkt
partij kiest.
11 Zal zijn hoogheid u niet doen schrikken en
de schrik voor Hem u niet overvallen?
12 Uw uitspraken zijn spreuken van as, uw
schilden worden schilden van leem.
13 Hoort mij zwijgend aan, dan wil ik spreken,
mij mag overkomen wat wil!
14 Ik neem mijn vlees tussen mijn tanden en
leg mijn leven in mijn hand.
15 Wil Hij mij doden, ik blijf op Hem hopen; ja,
mijn wandel wil ik voor Hem rechtvaardigen.
16 Hij toch zal mij tot heil zijn, maar een god-
deloze zal voor Hem niet verschijnen.
17 Luistert aandachtig naar mijn woord en laat
mijn verklaring in uw oren komen.

18 Zie toch, ik zet de rechtszaak uiteen, ik weet,
dat ik in mijn recht ben.
19 Wie kan mij weerleggen? Voorzeker, ik zou
dan zwijgende de geest geven.
20 Doe mij slechts twee dingen niet, dan zal
ik mij voor U niet verbergen: 21 neem uw hand
van mij weg en laat uw verschrikking mij niet
beangstigen.
22 Roep dan en ik zal *antwoorden*; of ik zal
spreken en geef U mij bericht.
23 Hoeveel zijn mijn ongerechtigheden en zon-
den? Maak mij mijn overtreding en mijn zonde
bekend.
24 Waarom verbergt U uw aangezicht en be-
schouwt U mij als uw vijand?
25 Wilt U een weggewaaid blad schrik aanjagen,
een verdorde strohalm vervolgen, 26 dat U mij
een bitter lot beschikt en mij doet boeten voor
de ongerechtigheden van mijn jeugd, 27 (A) dat
U mijn voeten in het blok zet en al mijn paden na-
gaat, voor mijn voetzolen belemmeringen legt?
28 En dat bij iemand, die vergaat als vermolmd
hout, als een kleed, dat de mot verteert!

Jobs eerste antwoord aan Sofar (slot): Na de dood geen verwachting meer

14 1 De mens, uit een vrouw geboren, is kort
van dagen en zat van onrust.
2 Als een bloem ontluikt hij en verwelkt, als een
schaduw verdwijnt hij en houdt geen stand.
3 En op zulk één vestigt U nog uw oog; U daagt
mij voor U in het oordeel.
4 Komt ooit een reine uit een onreine - niet één.
5 Indien zijn dagen vastgesteld zijn, het getal
van zijn maanden bij U bepaald is, U zijn gren-
zen gesteld hebt, die hij niet zal overschrijden,
6 Keer dan uw blik van hem af, opdat hij rust
zal vinden, zodat hij als een dagloner behagen
schept in zijn dag.
7 Want voor een boom blijft er nog hoop; wordt
die omgehakt, dan loopt hij weer uit, en zijn
nieuwe scheuten blijven niet achterwege.
8 Wanneer zijn wortel in de aarde veroudert en
zijn stronk in de grond afsterft, 9 dan bot hij
weer uit, zodra hij water ruikt, en schiet twijgen
als een jonge plant.
10 Maar wanneer een man sterft, dan ligt hij
krachteloos neer; geeft een mens de geest, waar
is hij gebleven?
11 Zoals water verdampt uit een meer en een
rivier verloopt en uitdroogt, 12 zo legt een mens
zich neer en staat niet weer op; totdat de heme-
len niet meer zijn, ontwaken zij niet en worden
niet wakker uit hun slaap.
13 Och, of U mij in het dodenrijk wilde ver-
stoppen, mij verbergen, totdat uw toorn gewe-
ken was; dat U mij een tijd stelde en dan weer
aan mij dacht.
14 Als een mens sterft, zou hij herleven? Dan
zou ik hoop hebben al de dagen van mijn zware
dienst, totdat mijn aflossing zou komen.
15 U zou roepen en ik zou U *antwoorden*, naar
het maaksel van uw handen zou U verlangen.
16 Dan zou u, al telde U mijn stappen, geen
zonde bij mij waarnemen, 17 mijn overtreding
zou in een buidel verzegeld zijn, en mijn onge-
rechtigheid zou U toepleisteren.
18 Zoals een ineenstortende berg in gruis
valt, en een rots uit haar plaats wordt gerukt,
19 het water stenen afslijpt, zijn stromen het
stof van de aarde wegspoelen, zo vernietigt U de
hoop van mensen.
20 U overweldigt hem voor altijd en hij gaat
heen, U verandert zijn gezicht en zendt hem weg.
21 Zijn zonen mogen tot eer komen, maar hij
weet het niet; of komen zij tot lage staat, hij
merkt niets van hen. 22 Slechts over hemzelf
lijdt zijn vlees pijn, en zijn ziel treurt over
hemzelf.

Tweede rede van Elifaz: Hij handhaaft, dat de goddeloze te gronde gaat

15 1 Toen *antwoordde* de Temaniet Elifaz en
zei: 2 *Beantwoordt* een wijze ijdele ken-
nis, en vult hij zijn binnenste met oostenwind?

(A) **13:27** Job 33:11.

3 Berispt hij met nutteloze woorden en met
krachteloze beweringen?
4 Bovendien breekt u de godsvrucht af en doet
tekort aan de eerbied voor God.
5 Want uw ongerechtigheid legt u zulke woor-
den in de mond, en u kiest de taal van listige
mensen.
6 Uw eigen mond *getuigt* tegen u, niet ik; ja, uw
eigen lippen getuigen tegen u.
7 Bent u als eerste van de mensen geboren of
eerder dan de heuvelen voortgebracht?
8 Hebt u geluisterd naar de raad van God en
uzelf beheerst in wijsheid?
9 Wat weet u, dat wij niet weten? Wat voor in-
zicht hebt u, dat ons ontbreekt?
10 Ook onder ons zijn grijsaards en hoogbe-
jaarden, rijker in jaren dan uw vader.
11 Zijn de vertroostingen van God u te gering
en het woord, dat in zachtheid tot u kwam?
12 Wat sleept uw hart u mee en wat flikkeren
uw ogen, 13 dat u uw geest tegen God keert en
zulke woorden uit uw mond laat gaan?
14 (A) Wat is de sterveling, dat hij rein zou zijn,
en dat wie uit een vrouw geboren is, rechtvaardig
zou zijn?
15 Zie, in zijn heiligen stelt Hij geen vertrou-
wen, zelfs de hemelen zijn niet rein in zijn ogen;
16 hoeveel te minder de afschuwelijk verdor-
vene, de mens, die ongerechtigheid indrinkt als
water!
17 Ik wil u onderwijzen, luister naar mij:
en wat ik gezien heb, dat wil ik vertellen, 18 dat-
gene wat de wijzen op gezag van hun vaderen
verkondigen, zonder iets te verbergen,
19 toen alleen aan hen het land was gegeven, en
geen vreemdeling bij hen was binnengedrongen.
20 De goddeloze verkeert zijn hele leven in
angst, en de geweldenaar alle hem geschonken
jaren.
21 Schrikwekkende geluiden klinken in zijn
oren, in volle vrede overvalt hem de verwoester.
22 Hij heeft geen vertrouwen, dat hij uit de
duisternis zal terugkeren: hij is bestemd voor
het zwaard.
23 Hij dwaalt rond om brood - waar is het? Hij
weet, dat de dag van de duisternis voor hem na-
bij is.
24 Hem beangstigen nood en benauwdheid, zij
overweldigen hem als een koning, gereed tot de
stormloop.
25 Want hij heeft zijn hand uitgestrekt tegen
God en de Almachtige getrotseerd; 26 hij snelt
op Hem af met trotse nek, met zijn zwaar besla-
gen schild.
27 Want hij heeft zijn aangezicht met vet be-
dekt en een vetlaag om zijn lendenen gelegd;
28 hij heeft zich in verwoeste steden gevestigd,
in huizen, waarin men niet mocht wonen, die be-
stemd waren puinhopen te blijven.
29 Hij blijft niet rijk en zijn vermogen houdt
geen stand, zijn bezit breidt zich niet uit op
aarde.
30 Hij ontkomt niet aan de duisternis, de vlam
doet zijn loten verdorren en door de adem van
zijn mond wordt hij weggevaagd.
31 Laat hij niet op ijdelheid vertrouwen, hij
komt bedrogen uit, want ijdelheid zal zijn ver-
gelding zijn.
32 Vóór zijn tijd zal het met hem gedaan zijn
en zijn palmtak zal niet groen worden.
33 Als een wijnstok laat hij zijn druiven onrijp
vallen en als een olijfboom werpt hij zijn bloe-
sem af.
34 Want de bende van de mensen die niets met
God te maken willen hebben is onvruchtbaar, en
vuur verteert de tenten van de bedorven mensen.
35 Zij gaan zwanger van onheil en baren on-
gerechtigheid en hun binnenste brengt bedrog
voort.

(A) **15:14** Job 25:4-6.

Jobs tweede antwoord aan Elifaz:
Hij beroept zich op God tegen God

16 1 Maar Job *antwoordde*: 2 Iets dergelijks
heb ik al vaak gehoord, u bent allen jam-
merlijke vertroosters.
3 Komt er geen einde aan de ijdele woorden?
Wat prikkelt u toch, dat u weer *antwoord*?
4 Ook ik zou kunnen spreken als u, was u
slechts in mijn plaats; ik zou mooie woor-
den tegen u aaneenrijgen en het hoofd over u
schudden.
5 Ik zou u bemoedigen met mijn mond, en het
beklag van mijn lippen zou leniging geven.
6 Maar spreek ik, mijn pijn wordt niet weggeno-
men, en houd ik mij stil, wat verlichting brengt
het mij?
7 Maar nu heeft Hij mij alle kracht ontnomen;
U hebt mijn hele gezin uiteengeslagen, 8 en mij
aangegrepen; tot een getuige is mij dit geworden:
mijn kwaal is tegen mij opgestaan en *getuigt* te-
gen mij.
9 Zijn toorn verscheurt en bestookt mij, Hij
knerst met zijn tanden tegen mij, mijn Tegen-
stander scherpt zijn ogen tegen mij.
10 Men spert de mond tegen mij open, honend
slaat men mij op de kaken, men verzamelt zich
als één man tegen mij.
11 God levert mij over aan de slechteriken, Hij
geeft mij prijs aan de goddelozen.
12 Ik leefde in vrede, maar Hij deed mij op-
schrikken; Hij greep mij bij de nek en wierp mij
ter aarde, stelde Zich mij ten doelwit.
13 Talrijke pijlen vliegen om mij heen, mee-
dogenloos doorboort Hij mijn nieren, Hij stort
mijn gal ter aarde uit.
14 Met breuk op breuk verbreekt Hij mij, Hij
snelt op mij af als een krijgsheld.
15 Een rouwgewaad heb ik over mijn huid ge-
naaid, en mijn hoorn heb ik in het stof gestoken;
16 mijn aangezicht is rood van het huilen, over
mijn oogleden ligt diepe duisternis,
17 hoewel geen gewelddaad aan mijn handen
kleeft, en mijn gebed rein is.
18 O aarde! bedek mijn bloed niet, en mijn ge-
roep zal geen rustplaats vinden!
19 (A) Maar ook nu, zie mijn Getuige is in de
hemel, mijn Pleitbezorger in de hoge.
20 Ook al bespotten mij mijn vrienden, toch
richt zich mijn oog huilend op God,
21 opdat Hij de mens recht zal doen tegenover
God, en recht zal doen tussen de mens en zijn
naaste.
22 Want nog weinige jaren zullen komen, en
dan zal ik het pad gaan, waarlangs ik niet zal
weerkeren.

Jobs tweede antwoord aan Elifaz (vervolg): Hij
verwacht van het leven niets meer

17 1 Mijn leven is verwoest, mijn dagen zijn
uitgeblust, mij rest slechts het graf.
2 Voorwaar, bespotting is mijn deel; mijn oog
moet rusten op hun dwarsliggerij.
3 Stel U zelf als mijn borg bij U; wie anders zal
voor mij handslag geven?
4 Want hun hart hebt U gesloten voor inzicht;
daarom zult u hen niet laten zegevieren.
5 Wie vrienden aanklaagt uit winstbejag, de
ogen van zijn kinderen zullen versmachten.
6 Men heeft mij tot een spreekwoord gemaakt
onder de volken, en ik ben iemand, die men in
het gezicht spuugt.
7 Mijn oog is dof geworden van verdriet, al mijn
leden zijn als een schaduw.
8 De oprechten zijn daarover ontzet, en de on-
schuldige ergert zich over de goddeloze.
9 Toch houdt de rechtvaardige vast aan zijn
weg, en wie rein van handen is, neemt toe in
kracht.
10 Toch komt u allen telkens terug - komt dan
maar - een wijze zal ik onder u niet vinden.
11 Mijn dagen gaan voorbij, verijdeld zijn mijn
plannen, de wensen van mijn hart.
12 De nacht willen zij maken tot dag: het licht
zou meer nabij zijn dan de duisternis.

(A) **16:19** Job 19:25.

13 Wanneer ik het dodenrijk verwacht als mijn
thuis, wanneer ik in de duisternis mijn bed
spreid,
14 en tot het graf zeg: U bent mijn vader, en tot
de wormen: Mijn moeder en mijn zuster, 15 waar
ergens is dan mijn hoop? Ja, mijn verwachting,
wie kan haar ontdekken?
16 Zij zullen naar de diepten van het doden-
rijk neerdalen, wanneer wij tezamen in het stof
neerzinken.

Bildads tweede rede: De goddeloze gaat zeker te gronde

18 1 Toen *antwoordde* de Suchiet Bildad en
zei: 2 Hoelang zult u met woorden strik-
ken zetten? Wanneer u verstandig wordt, dan
zullen wij daarna spreken.
3 Waarom worden wij als vee beschouwd, zijn
wij stompzinnig in uw ogen?
4 U, die in toorn uzelf verscheurt. Zal de aarde
omwille van u ontvolkt worden en een rots van
haar plaats gerukt worden?
5 (A) Toch zal het licht van de goddelozen uit-
geblust worden, en de gloed van zijn vuur zal
niet blijven schijnen.
6 Het licht in zijn tent verduistert, en zijn lamp
boven hem wordt uitgeblust.
7 Zijn krachtige stappen worden belemmerd,
en zijn eigen plan werpt hem neer.
8 Want door zijn eigen voeten raakt hij in het
net, en over het vlechtwerk van een valkuil wan-
delt hij.
9 Een klem grijpt zijn hiel, een strik houdt hem
vast.
10 Een touw is voor hem in de grond verborgen,
een valstrik ligt voor hem op het pad.
11 Aan alle kanten overvallen hem verschrik-
kingen en jagen hem voort op zijn stappen.
12 Het onheil hongert naar hem, het verderf
staat bereid tot zijn val.
13 De eerstgeborene van de dood vreet de stuk-
ken van zijn huid weg, vreet zijn leden af.
14 Hij wordt weggerukt uit zijn tent, waar hij
zich veilig voelde; dit doet hem voortschrijden
naar de koning van de verschrikkingen.
15 In zijn tent huist wat niet bij hem behoort,
zwavel wordt over zijn woning gestrooid.
16 Van onderen verdrogen zijn wortels, en van
boven verwelken zijn twijgen.
17 Zijn herinnering vergaat van de aardbodem,
zijn naam wordt op straat niet meer genoemd.
18 Men stoot hem voort uit het licht in de duis-
ternis, en men jaagt hem weg uit de bewoonde
wereld.
19 Hij zal geen kinderen hebben onder zijn
volk, en niemand zal overblijven in het oord,
waar hij verblijft.
20 De jongeren zullen ontzet staan over zijn
dag, en huivering zal de ouderen aangrijpen.
21 Waarlijk, zo gaat het met de woning van de
verkeerde, zo met de woonplaats van hem die
God niet erkent.

Jobs tweede antwoord aan Bildad: Ondanks alles is zijn hoop op God

19 1 Maar Job *antwoordde*: 2 Hoelang nog
zult u mijn ziel grieven en mij met woor-
den verbrijzelen?
3 Al tienmaal hebt u mij gesmaad; u schaamt
zich niet om mij te kwellen.
4 Heb ik dan werkelijk gedwaald, woont de
dwaling bij mij?
5 Indien u werkelijk een hoge toon tegen mij
wilt aanslaan, levert mij dan het bewijs voor mijn
schande.
6 Erkent toch, dat God mij onrecht gedaan
heeft en zijn net over mij heeft heengeworpen.
7 Zie, ik schreeuw: Geweld! Maar ik krijg geen
antwoord. Ik roep om hulp, maar er is geen recht.
8 Mijn weg heeft Hij met een muur omslo-
ten, zodat ik niet verder kan, en op mijn paden
spreidt Hij duisternis.
9 Hij heeft mij mijn eer ontroofd, de kroon van
mijn hoofd weggenomen.

(A) **18:5** Job 21:17.

10 Hij heeft mij aan alle kanten afgebroken,
zodat ik verga, en mijn hoop als een boom
uitgerukt.
11 Hij heeft zijn toorn tegen mij doen ontbranden
en mij als zijn vijand beschouwd.
12 Als één man komen zijn benden aan, zij
banen zich een weg tegen mij en legeren zich
rondom mijn tent.
13 Mijn broeders heeft Hij van mij verwijderd,
en mijn kennissen zijn mij geheel vreemd
geworden.
14 Mijn nabestaanden zijn weggebleven en
mijn bekenden hebben mij vergeten.
15 Mijn huisgenoten en mijn slavinnen beschouwen
mij als een vreemde, ik ben in hun
ogen een onbekende geworden.
16 Roep ik mijn slaaf, dan *antwoordt* hij niet;
nadrukkelijk moet ik hem smeken.
17 Mijn adem staat mijn vrouw tegen en mijn
reuk is walgelijk voor mijn stamgenoten.
18 Zelfs knapen verachten mij, sta ik op, dan
spreken zij tegen mij.
19 Allen die vertrouwelijk met mij omgingen,
schuwen mij; en die ik liefhad, heeft zich tegen
mij gekeerd.
20 Mijn gebeente kleeft aan mijn huid en aan
mijn vlees, en slechts mijn tandvlees bleef mij
over.
21 Ontfermt u, ontfermt u over mij, mijn vrienden,
want de hand van God heeft mij getroffen.
22 Waarom vervolgt u mij, zoals God, en wordt
u niet verzadigd van mijn vlees?
23 Och, of mijn woorden toch werden opgeschreven,
och, of zij in een boek kwamen,
24 met een ijzeren stift in lood werden gegrift,
voor eeuwig gehouwen in een rots!
25 Maar ik weet: mijn Verlosser leeft en Hij zal
op het laatst op de aarde opstaan.
26 Nadat mijn huid aldus geschonden is, zal ik
uit mijn vlees God zien, 27 die ik zelf mij ten
goede zien zal, die mijn eigen ogen zullen zien
en niet een vreemde; mijn nieren in mijn binnenste
versmachten van verlangen.
28 Als u dan zegt: Hoe zullen wij hem vervolgen
en de grond van de zaak bij hem ontdekken!
- 29 vreest dan voor uzelf het zwaard, want (uw)
grimmigheid is een halsmisdaad, opdat u mag
erkennen, dat er een oordeel is.

Sofars tweede rede: Na korte voorspoed komt de goddeloze om

20 1 Toen *antwoordde* de Naämatiet Sofar
en zei: 2 Nu dwingen mijn gedachten mij
toch tot een reactie, omdat het in mij stormt.
3 Ik hoorde een voor mij smadelijke terechtwijzing,
maar een geest zonder inzicht *antwoordde*
mij.
4 Weet u dit soms vroeger, sinds de mens op
aarde geplaatst is?
5 Voorzeker, het gejubel van de goddelozen
duurt kort, en de vreugde van de goddelozen
slechts een ogenblik.
6 Al verheft zich zijn trots hemelhoog,
en raakt zijn hoofd aan de wolken, 7 hij gaat als
zijn drek voor altijd te gronde; wie hem gezien
hebben, zeggen: Waar is hij?
8 Als een droom vervliegt hij, onvindbaar, hij
wordt weggevaagd als een nachtgezicht.
9 Het oog, dat hem bespeurde, ziet hem niet
meer, en zijn woonplaats ziet hem niet terug.
10 Zijn zonen moeten de gunst van geringe
mensen zoeken, en zijn eigen handen moeten
zijn vermogen afgeven.
11 Zijn gebeente mag vol levenskracht zijn,
deze legt zich met hem neer in het stof.
12 Al mag het kwaad zoet zijn in zijn mond, al
mag hij het verbergen onder zijn tong,
13 al mag hij het sparen en niet prijsgeven,
al mag hij het terughouden tegen zijn gehemelte
- 14 toch verandert zijn voedsel in zijn ingewanden,
zij wordt addergif in zijn binnenste.
15 Schatten slokte hij in, maar hij moet ze weer
uitspugen, God drijft ze uit zijn buik.
16 Addergif zal hij inzuigen, een slangentong
zal hem doden.
17 Hij mag zich niet verlustigen in beken, in bewegende
stromen van honing en room.
18 Het moeizaam verworvene moet hij afgeven,
- hij kan het niet doorslikken; - evenals het ver-

mogen, door zijn ruilhandel verkregen, zonder dat hij er genot van heeft.
19 Want hij heeft geringen verbrijzeld, aan hun lot overgelaten, een huis geroofd, maar hij kan het niet opbouwen.
20 Voorwaar, hij kent geen rust in zijn binnenste, en met zijn schatten zal hij niet ontkomen.
21 Niets ontsnapt aan zijn vraatzucht, daarom zal zijn voorspoed geen stand houden.
22 Ondanks zijn volle overvloed wordt het hem bang, de volle zwaarte van het onheil overvalt hem.
23 Om zijn buik te vullen laat (God) zijn brandende toorn tegen hem los, die Hij op hem doet neerregenen als zijn voedsel.
24 Hij mag vluchten voor het ijzeren wapen, de koperen boog zal hem doorboren.
25 Hij mag (de pijl) uittrekken, zodat deze zijn rug uitgaat, en de pijl uit zijn gal tevoorschijn komt: doodsschrik komt over hem.
26 Algehele duisternis is bewaard voor wat hij spaart; een vuur, niet (door mensen) aangeblazen, verslindt hem en verteert wat in zijn tent over is gebleven.
27 De hemelen openbaren zijn ongerechtigheid, en de aarde staat tegen hem op.
28 Wat in zijn huis was opgelegd, wordt weggevoerd, weggevaagd in de dagen van zijn toorn.
29 Dat is van Godswege het deel van de goddeloze mens, de erfenis, van God hem toegezegd.

Jobs tweede antwoord aan Sofar: De voorspoed van de goddelozen schijnt duurzaam

21 1 Maar Job *antwoordde*: 2 Luistert nu eens goed naar mijn woord: laat dit de vertroosting zijn, die u biedt.
3 Verdraagt mij, dan zal ik spreken, en nadat ik gesproken heb, mag u spotten.
4 Richt mijn klacht zich soms tot een mens? Waarom zou ik dan niet ongeduldig(1) worden?
5 Keert u tot mij, dan zult u ontzet staan en de hand op de mond leggen.
6 Als ik eraan denk, sta ik verschrikt, en grijpt siddering mij aan.
7 Waarom blijven de goddelozen in leven, worden zij oud, nemen zelfs toe in kracht?
8 Hun nageslacht blijft voortdurend met hen, hun kinderen zijn voor hun ogen.
9 Hun huizen zijn veilig, zonder vrees, de roede van God treft hen niet.
10 Hun stier bespringt en mist niet, hun koe kalft en heeft geen misdracht.
11 Hun knapen laten zij uittrekken als een kudde, hun kinderen huppelen in het rond.
12 Zij zingen bij tamboerijn en citer, en zijn vrolijk bij de tonen van de fluit.
13 Zij brengen hun dagen door in voorspoed, en in vrede dalen zij in het dodenrijk neer.
14 Maar tot God zeiden zij: Wijk verre van ons, want wij hebben geen zin in de kennis van uw wegen.
15 Wat is de Almachtige, dat wij Hem zouden dienen, en wat baat het ons, dat wij bij Hem zouden aandringen?
16 (U zei:) Zie, hun voorspoed staat niet in hun eigen macht, het plan van de goddelozen is verre van mij.
17 Hoe dikwijls wordt de lamp van de goddelozen uitgeblust, en komt hun verderf over hen, deelt Hij hun in zijn toorn lijden toe!
18 Zij worden als stro voor de wind, als kaf, dat de storm wegblaast.
19 God spaart zijn onheil op voor zijn zonen.
(Maar ik zeg:) Hij moest het hemzelf vergelden, dan zou hij het merken; 20 zijn eigen ogen moesten zijn verderf zien, en zelf moest hij drinken van de grimmigheid van de Almachtige.
21 Want maakt hij zich zorgen om zijn gezin na zijn dood, wanneer het getal van zijn maanden is afgesneden?
22 Zal iemand God kennis leren, Hem, die de hemelbewoners oordeelt?
23 De één sterft in ongebroken kracht, volkomen rustig en vredig; 24 zijn lendenen zijn vol vet, en het merg van zijn beenderen blijft fris.

(1) **21:4** Letterlijk: kort van geest.

25 De ander sterft met een bitter gevoel, zonder het goede te hebben gesmaakt.
26 Tezamen liggen zij neer in het stof en de wormen bedekken hen.
27 Zie, ik ken uw overleggingen en uw bedenksels, waarmee u mij geweld aandoet, 28 dat u zegt: Waar is het huis van die machthebber gebleven? En waar is de tent die de goddelozen bewoonden?
29 Hebt u geen navraag gedaan bij hen die op de weg voorbijtrekken - u kunt hun aanwijzingen toch niet loochenen - 30 dat de bozen op de dag van het verderf worden bewaard, en op de dag van (Gods) woede in veiligheid worden gebracht?
31 Wie verwijt hem zijn gedrag in zijn gezicht? En heeft hij iets gedaan, wie vergeldt het hem?
32 Hij wordt naar het graf gedragen, en voor zijn grafheuvel draagt men zorg.
33 Zacht dekken hem de kluiten in het dal, iedereen sluit zich aan achter hem, en voor hem uit (gaan) ontelbaren.
34 Ach, wat troost u mij toch met holle woorden, en uw antwoorden - slechts bedrog blijft ervan over!

Derde rede van Elifaz: dat Job zich zal bekeren van zijn zware zonden

22 1 (A) En de Temaniet Elifaz *antwoordde* en zei:
2 Kan een mens aan God een dienst bewijzen? Neen, de verstandige bewijst zichzelf een dienst.
3 Geeft het de Almachtige voordeel, dat u rechtvaardig bent, of gewin, wanneer u uw weg zuiver houdt?
4 Zou Hij u soms om uw godsvrucht bestraffen en met u in het oordeel treden?
5 Is niet uw boosheid groot, en zijn uw ongerechtigheden niet eindeloos?
6 Immers, zonder oorzaak nam u pand van uw broeders, en berooiden trok u de klederen uit;
7 de uitgeputte gaf u geen water te drinken, de hongerige onthield u brood; 8 maar de man met krachtige arm, die behoorde het land, en de aanzienlijke, die woonde er, 9 weduwen liet u zonder te voorzien heengaan, en de armen van de wezen werden verbrijzeld.
10 Daarom zijn strikken rondom u, en heeft schrik u plotseling verbijsterd.
11 Of ziet u de duisternis niet, en de watervloed die u overdekt?
12 Woont God niet in de hoge hemel? Zie toch, hoe hoog de hoogste sterren staan!
13 Maar u denkt: Wat weet God? Kan Hij richten door de donkerheid heen?
14 Wolken omhullen Hem, zodat Hij niet ziet; Hij wandelt langs de kring van de hemel!
15 Wilt u zich houden aan de overoude weg die de boosdoeners hebben betreden, 16 welke weggerukt zijn vóór hun tijd, van wie de grondslag werd weggespoeld als een rivier?
17 Die tot God zeiden: Wijk van ons! en: Wat kan de Almachtige ons maken? - 18 En toch was Hij het, die hun huizen met overvloed vulde. Het plan van de goddelozen is echter ver van mij.
19 De rechtvaardigen zien het en verheugen zich, en de onschuldige drijft met hen de spot:
20 Waarlijk, onze tegenstanders zijn vernietigd, en het vuur heeft hun nalatenschap verteerd.
21 Gewen u toch aan Hem, opdat u vrede hebt; daardoor zal uw gewin groot zijn.
22 Neem toch uit zijn mond de onderwijzing aan, en leg zijn woorden weg in uw hart.
23 Wanneer u zich tot de Almachtige bekeert, zult u gebouwd worden; wanneer u het onrecht uit uw tent verwijdert, 24 het gouderts wegwerpt in het stof, het goud van Ofir op de rotsgrond van de beken, 25 en de Almachtige uw voorraad gouderts en uw zilverschat zal zijn, 26 voorwaar, dan zult u zich verlustigen in de Almachtige en uw aangezicht opheffen tot God.
27 Als u tot Hem bidt, zal Hij u verhoren, en u zult Hem uw geloften betalen.
28 Wanneer u tot iets besluit, dan komt het tot stand, en op uw wegen straalt het licht.
29 Wanneer men vernedert, zegt u: Omhoog! en wie de ogen neerslaat, die helpt Hij.

(A) **22:1** Job 35:6-8.

30 Hij redt zelfs hem die niet onschuldig is, en
door de reinheid van uw handen kunt u gered
worden.

Jobs derde antwoord aan Elifaz: Job wenst zich voor God te verdedigen

23 1 Maar Job *antwoordde*: 2 Nu wordt mijn
klacht toch tot opstandigheid, hoewel
mijn hand mijn zuchten nog bedwingt.
3 O, dat ik Hem wist te vinden, dat ik tot zijn
woning mocht komen!
4 Dan zou ik Hem mijn rechtszaak uiteenzet-
ten en mijn mond met bewijzen vullen.
5 Ik zou de woorden vernemen, die Hij mij zou
antwoorden, en ik zou begrijpen, wat Hij mij zou
zeggen.
6 Zou Hij met overmacht tegen mij strijden?
Neen, maar Hij zou acht op mij slaan.
7 Dan zou een oprechte bij Hem pleiten, en zou
ik voorgoed aan mijn Rechter ontkomen.
8 Zie, ga ik naar het oosten, Hij is er niet; en
naar het westen, ik bespeur Hem niet;
9 werkt Hij in het noorden, ik zie Hem niet;
keert Hij Zich naar het zuiden, ik zie Hem niet.
10 Want Hij weet, hoe mijn wandel is; toetste
Hij mij, ik kwam als goud tevoorschijn.
11 Mijn voet bleef vast in zijn spoor, ik hield
zijn weg zonder af te buigen;
12 het gebod van zijn lippen deed ik niet wij-
ken, in mijn binnenste verborg ik de woorden
van zijn mond.
13 Maar Hij blijft Zichzelf gelijk - wie kan Hem
keren? Wat Hij begeert, voert Hij uit.
14 Want Hij zal volbrengen wat over mij be-
schikt is, en vele dergelijke dingen heeft Hij in
de zin.
15 Daarom ben ik voor Hem verschrikt; als ik
mij dat indenk, sidder ik voor Hem.
16 Want God heeft mijn hart doen wanhopen,
de Almachtige heeft mij verschrikt; 17 want
niet vanwege de duisternis verga ik, noch omdat
donkerheid mijn aangezicht bedekt.

Jobs derde antwoord aan Elifaz (vervolg): Slaat God acht op het lot van de verdrukten?

24 1 Waarom zijn vanwege de Almachtige
geen oordeelstijden voorbehouden, en
zien zij die Hem kennen, zijn dagen van gericht
niet?
2 Er zijn er, die grensstenen verzetten, die kud-
den roven en ze weiden.
3 De ezel van de wezen voeren zij weg, de koe
van de weduwe nemen zij als onderpand; 4 de ar-
men dringen zij van de weg, de *ellendigen* van
het land verbergen zich allemaal.
5 Zie, als wilde ezels in de woestijn gaan zij
uit tot hun werk, zoekend naar voedsel; de
steppe moet hun het brood voor de kinderen
verschaffen.
6 In het veld halen zij zich voeder en de wijn-
gaard van de goddeloze lezen zij af.
7 Naakt overnachten zij, bij gebrek aan kle-
ding, zij hebben geen dekking tegen de koude;
8 van de stortregen van de bergen worden zij
doornat, en bij gebrek aan een schuilplaats druk-
ken zij zich vast tegen de rots.
9 Er zijn er, die de wees van de moederborst ro-
ven en tegen de *ellendige* gewelddadig handelen.
10 Naakt lopen dezen rond, bij gebrek aan kle-
ding, en zelf hongerend, dragen zij schoven;
11 tussen twee terrassen persen zij olie en tre-
den de perskuipen, terwijl zij versmachten van
dorst.
12 Uit de stad stijgt het gekerm van stervenden
op en roept de ziel van gewonden om hulp, maar
God slaat geen acht op het gebed.
13 Anderen behoren tot de vijanden van het
licht, zij kennen zijn wegen niet en blijven niet
op zijn paden.
14 Tegen het daglicht maakt de moordenaar
zich op en doodt de *ellendige* en de arme, en 's
nachts is hij als een dief.
15 Het oog van de overspeler wacht op de sche-
mering, denkende: Geen oog mag mij zien; en hij
legt een bedekking op zijn gezicht.

16 In het duister dringt men de huizen binnen;
overdag sluiten zij zich op, zij willen niets weten van het daglicht; 17 want voor hen tezamen
is diepe duisternis als morgenstond, daar zij met
de verschrikkingen van de diepe duisternis vertrouwd zijn.
18 Snel drijven zij voort op het watervlak, vervloekt wordt hun erfdeel in het land, zij slaan de
weg naar de wijnbergen niet in.
19 Droogte en hitte roven het sneeuwwater
weg, zo het dodenrijk hen die zondigen.
20 De moederschoot vergeet hem, de wormen
vergenoegen zich aan hem, aan hem wordt niet
meer gedacht, de ongerechtigheid wordt gebroken als een boom.
21 Hij die een onvruchtbare, welke niet baart,
uitplundert, en aan een weduwe geen gunst bewijst, 22 en zelfs sterken voortsleept door zijn
kracht; hij staat daar, maar is zijn leven niet
zeker.
23 Stelt Hij hem in veiligheid, hij leunt daarop,
en zijn ogen zijn op hun wegen gericht.
24 Een korte tijd verheffen zij zich en zij zijn
niet meer, zij zinken ineen en verschrompelen
zoals alles, zij worden afgesneden als de top van
een halm.
25 Indien dit zo niet is, wie durft mij tegen te
spreken en mijn woord teniet doen?

Bildads derde rede: Geen mens rechtvaardig voor God

25 1 Toen *antwoordde* de Suchiet Bildad en
zei: 2 Heerschappij en verschrikking zijn
bij Hem, die vrede gebiedt in zijn hoge hemel.
3 Zijn zijn legers te tellen? En over wie gaat zijn
licht niet op?
4 Hoe zou dan een mens rechtvaardig zijn bij
God, of hoe zou hij rein zijn, die uit een vrouw
geboren is?
5 Zie, zelfs de maan - zij schijnt niet helder, en
de sterren zijn niet rein in zijn ogen; 6 hoeveel te
minder de sterveling, een larve, het mensenkind,
een worm?

Jobs derde antwoord aan Bildad: Wie kan de grootheid van God begrijpen?

26 1 Maar Job *antwoordde*:
2 Hoe goed hebt u de onmachtige geholpen, en de krachteloze arm gesteund!
3 Wat hebt u goede raad gegeven aan hem die
wijsheid mist, en welk een inzicht hebt u overvloedig bekend gemaakt!
4 Met wiens hulp hebt u zulke woorden geuit,
en wiens geest ging van u uit?
5 De schimmen krimpen ineen onder de wateren, en hun bewoners.
6 Het dodenrijk ligt voor Hem open, het verderf
heeft geen bedekking.
7 Hij spant het noorden uit over de chaos, Hij
hangt de aarde op aan het niet.
8 Hij bindt de wateren bijeen in zijn wolken,
zonder dat het wolkendek daaronder scheurt.
9 Hij bedekt de aanblik van zijn troon door
daarover zijn wolken uit te spreiden.
10 Hij trok een kring over het watervlak, tot
waar het licht aan de duisternis grenst;
11 de zuilen van de hemel wankelden en stonden ontzet voor zijn dreigen.
12 Hij stilde de zee door zijn kracht en verpletterde Rahab door zijn beleid.
13 Door zijn adem werden de hemelen helder,
zijn hand doorboorde de snelle slang.
14 Zie, dit zijn nog maar de uitlopers van zijn
wegen, en slechts een fluisterend woord vernemen wij van Hem. Wie zou dan de donder van
zijn kracht kunnen begrijpen?

Jobs laatste redenen: Geen verwachting voor de goddeloze

27 1 En Job ging voort zijn spreuk aan te hef-
fen en zei: 2 Zo waar God leeft, die mij
mijn recht onthoudt, en de Almachtige, die mijn
ziel met bitterheid heeft vervuld - 3 zolang mijn
adem nog ten volle in mij is, en de geest van God
in mijn neusgaten,
4 zullen mijn lippen werkelijk geen onrecht
spreken, en zal mijn tong geen bedrog uiten.

5 Het zij verre van mij, dat ik u gelijk zou geven;
totdat ik de geest geef, zal ik mijn onschuld niet
prijsgeven.
6 Aan mijn gerechtigheid houd ik vast en ik
geef haar niet op; mijn hart veroordeelt niet een
van mijn dagen.
7 Het verga mijn vijand als de goddeloze, en
mijn tegenstander als de verkeerde.
8 Want wat is de verwachting van de goddeloze,
als God zijn leven afsnijdt, als Hij dat opeist?
9 Zal God zijn hulpgeroep horen, als benauwd-
heid hem overvalt?
10 Kan hij zich in de Almachtige verheugen,
God altijd aanroepen?
11 Ik zal u onderwijzen over de hand van God,
wat de Almachtige beoogt, zal ik niet verbergen.
12 U allen hebt het immers zelf gezien; waarom
bent u dan door een tevergeefse waan bevangen?
13 Dit is van Godswege het deel van de godde-
loze mens, het erfdeel van de geweldenaars, dat
zij van de Almachtige ontvangen:
14 als zijn kinderen talrijk worden - het is voor
het zwaard, en zijn nageslacht wordt niet met
brood verzadigd; 15 wie van hem overblijven,
worden door de pest in het graf gesleept, en hun
weduwen huilen niet.
16 Al hoopt hij geld op als stof en verschaft
zich kleding als leem - 17 hij verschaft zich die,
maar de rechtvaardige bekleedt er zich mee, en
de onschuldigen verdelen het geld.
18 Zijn huis bouwt hij als een mot, of een hut,
zoals een wachter die maakt.
19 Rijk zal hij neerliggen, en hij zal niet wor-
den weggenomen, hij doet zijn ogen open en er
is niets meer.
20 Verschrikkingen grijpen hem aan als wa-
terstromen, bij nacht rukt de storm hem weg;
21 de oostenwind neemt hem op en blaast hem
weg van zijn plaats, daar gaat hij.
22 Zonder ontferming werpt Hij (zijn pijlen)
naar hem, en met spoed moet hij voor zijn hand
vluchten.
23 Men klapt over hem in de handen en fluit uit
zijn woonplaats hem na.

Jobs laatste redenen (vervolg): De wijsheid voor de mens onvindbaar

28 1 Er zijn wel plaatsen, waar men het
zilver tevoorschijn brengt, en plaatsen,
waar men het goud wast;
2 ijzer wordt uit de grond gehaald, en steen
smelt men tot koper.
3 Men maakt een einde aan de duisternis, en tot
de uiterste diepte doorvorst men het gesteente
in de donkerheid en in de diepe duisternis.
4 Men boort een mijnschacht ver van waar men-
sen wonen; zonder steun voor de voet hangen
zij, ver van de mensen zweven zij.
5 De aarde, waaruit het brood voortkomt - on-
der haar wordt er gewoeld als door vuur.
6 Haar gesteente is de vindplaats van lazuur-
steen, die goudstofjes bevat.
7 Het pad daarheen - geen roofvogel kent het,
het oog van de gier bespeurt het niet;
8 de trotse dieren betreden het niet, de leeuw
loopt er niet over.
9 (De mens) slaat zijn hand aan het harde ge-
steente, hij woelt de bergen om van hun wortel
af; 10 in de rotsen houwt hij gangen uit, en al-
lerlei kostbaars ziet zijn oog; 11 de bronnen van
de stromen damt hij af, en hij brengt het verbor-
gene aan het licht.
12 Maar de wijsheid - waar wordt zij gevonden,
en waar toch is de verblijfplaats van het inzicht?
13 De sterveling kent haar waarde niet, en zij
wordt niet gevonden in het land van de levenden.
14 De waterdiepte zegt: In mij is zij niet, en de
zee zegt: Zij is niet bij mij.
15 Zuiver goud kan voor haar niet gegeven wor-
den, en zilver kan niet als haar koopprijs worden
afgewogen; 16 zij kan niet worden geschat tegen
het fijne goud van Ofir, noch tegen de kostbare
chrysopraas of de lazuursteen.
17 Goud noch glas kunnen haar evenaren, men
ruilt haar niet tegen kleine stukjes gelouterd
goud; 18 parelmoer noch kristal komen (naast
haar) in aanmerking, en het bezit van wijsheid
gaat koralen te boven.

19 De chrysoliet uit Ethiopië kan haar niet
evenaren, tegen louter, fijn goud kan zij niet ge-
schat worden.
20 Deze wijsheid dan - vanwaar komt zij, en
waar toch is de verblijfplaats van het inzicht?
21 Zij is onttrokken aan het oog van al wat
leeft, zelfs voor alle vogels van de hemel is zij
verborgen.
22 Het verderf en de dood zeggen: Met onze
oren hebben wij haar gerucht vernomen.
23 God kent de weg tot haar, Hij weet haar
verblijfplaats.
24 Want Hij beziet tot de einden van de aarde,
wat onder de hele hemel is, ziet Hij.
25 Toen Hij voor de wind de kracht vaststelde,
en van het water de maat bepaalde, 26 toen Hij
de regen een (natuur)wet voorschreef en de blik-
semschichten een weg, 27 toen zag Hij haar en
verkondigde haar, Hij stelde haar op haar plaats
en doorgrondde haar; 28 (A) maar tot de mens
zei Hij: Zie, het ontzag van **JHWH** - dat is wijs-
heid, en van het kwade te wijken is inzicht.

Jobs laatste redenen (vervolg): De vroegere dagen van voorspoed en eer

29 1 En Job ging voort zijn spreuk aan te hef-
fen en zei: 2 O, dat ik was als in vroe-
gere maanden, als in de dagen, toen God mij be-
hoedde; 3 toen Hij zijn lamp boven mijn hoofd
deed schijnen, ik in de duisternis wandelde bij
zijn licht; 4 zoals ik was in de bloeitijd van mijn
leven, toen Gods vertrouwelijke omgang in mijn
tent was; 5 toen de Almachtige nog met mij was,
en mijn kinderen rondom mij waren; 6 toen mijn
stappen zich baadden in room, en de rots in mijn
nabijheid oliebeken uitgoot.
7 Wanneer ik uitging naar de stadspoort, mijn
zetel deed plaatsen op het plein, 8 dan verbor-
gen knapen zich, als zij mij zagen, hoogbejaar-
den verhieven zich en bleven staan; 9 vorsten
staakten hun gesprek en legden de hand op hun
mond; 10 de stem van de edelen verstomde en
hun tong kleefde aan hun gehemelte; 11 wanneer
een oor mij hoorde, prees het mij gelukkig, en
wanneer een oog mij zag, gaf het goede getuige-
nis van mij.
12 Want ik redde de *ellendige* die om hulp riep,
de wees en hem die geen helper had; 13 de ze-
genwens van wie dreigde onder te gaan, kwam op
mij, en het hart van de weduwe deed ik jubelen;
14 met gerechtigheid bekleedde ik mij, en mijn
recht bekleedde mij als mantel en hoofddoek;
15 tot ogen was ik voor de blinde, en tot voe-
ten voor de kreupele; 16 een vader was ik voor
de armen, en het rechtsgeding van onbekende
mensen onderzocht ik; 17 ik verbrijzelde het ge-
bit van de onrechtvaardige en rukte de prooi uit
zijn tanden.
18 Ik dacht: Tegelijk met mijn familie zal ik de
geest geven en mijn dagen vermeerderen als de
feniks.
19 Mijn wortel was voor het water toegankelijk,
en de dauw overnachtte op mijn takken.
20 Mijn eer was altijd nieuw bij mij, en mijn
boog verjongde zich in mijn hand.
21 Men luisterde naar mij en wachtte af, men
hoorde zwijgend naar mijn raad.
22 Na mijn woord sprak niemand meer, en mijn
rede druppelde op hen neer.
23 Men wachtte op mij als op de regen, en
opende de mond als naar voorjaarsregen.
24 Lachte ik hun toe, zij konden het nauwelijks
geloven, maar de glans van mijn aangezicht kon-
den zij niet verminderen.
25 Ik koos hun weg en zat vooraan, ik troonde
bij de menigte als een koning, als een, die treu-
renden troost.

Jobs laatste redenen (vervolg): Zijn tegenwoordige ellende

30 1 Maar nu lachen mij uit, wie jonger van
jaren zijn dan ik, van wie de vaders ik te
min vond om bij de honden van mijn kudde te
zetten.
2 Trouwens, wat zou mij de kracht van hun
handen gebaat hebben? Bij hen was de levens-

(A) **28:28** Ps. 111:10; Spr. 1:7; 9:10.

kracht vergaan: 3 mensen, die door gebrek en
honger uitgeput, het dorre land afknagen, de
struiken van woestijn en woestenij; 4 zij plukken
de meldeplant bij het struikgewas af, en de wor-
tel van de brem dient hun tot voedsel.
5 Zij worden uit de samenleving weggejaagd,
en men schreeuwt tegen hen als tegen dieven.
6 In huiveringwekkende dalen moeten zij wo-
nen, in aardholen en rotskloven; 7 tussen de
struiken balken zij, onder de netels hokken zij
samen, 8 dwaze, ja eerloze mensen, die met een
zweep uit het land zijn weggejaagd.
9 Maar nu ben ik hun tot een spotlied geworden
en ik werd hun tot een onderwerp van gepraat.
10 Zij verafschuwen mij, houden zich op een
afstand van mij, en sparen mijn gezicht het
speeksel niet; 11 want Hij heeft mijn tentkoord
losgemaakt en mij *verootmoedigd*, en tegen mij
hebben zij de teugel gevierd.
12 Aan de rechterzijde verheffen zich scheu-
ten, mijn voeten hebben die weggestoten en heb-
ben tegen mij hun onheilspaden opgeworpen;
13 mijn pad hebben zij vernield, zij bevorderen
mijn ondergang, zij die zelf geen helper hebben.
14 Als door een wijde bres rukken zij aan,
te midden van het vallende puin komen zij
aangolven.
15 Verschrikkingen worden over mij uitge-
stort; als een wind wordt mijn aanzien weg-
gevaagd; en mijn voorspoed is als een wolk
vervlogen.
16 Maar nu stort mijn ziel zich in mij uit; dagen
van ellende grijpen mij aan.
17 De nacht doorboort het gebeente in mij, en
mijn knagende pijnen rusten niet.
18 Door overmacht is mijn omhulsel ontred-
derd, het hangt om mij heen als mijn onderkleed.
19 Hij heeft mij in het slijk geworpen, en ik ben
aan stof en as gelijk geworden.
20 Ik roep tot U om hulp, maar U *antwoordt* mij
niet; ik sta daar, maar U let niet op mij.
21 U verandert Uzelf voor mij in een mee-
dogenloze, U bestrijdt mij met uw sterke hand;
22 U heft mij op de wind en voert mij weg en doet
mij in noodweer vergaan.
23 Ja, ik weet: U voert mij ten dode, naar de
verzamelplaats van al wat leeft.
24 Waarlijk, zal men tot de neergestorte de
hand niet uitstrekken, indien hij in zijn ongeluk
hulpeloos is?
25 Huilde ik niet over hem die zware dagen
had? Was ik niet bezorgd over de arme?
26 Ik verwachtte het goede, maar het kwade
kwam; ik zag uit naar het licht, maar de duis-
ternis kwam.
27 Mijn binnenste kookt en komt niet tot rust,
dagen van ellende hebben mij overvallen.
28 Treurend, zonder zonlicht, ga ik daarheen,
om hulp roepend sta ik in de gemeente.
29 Een broeder van de jakhalzen ben ik gewor-
den, en een metgezel van de struisvogels.
30 Mijn huid is zwart en laat van mij los, mijn
gebeente brandt van koortsgloed; 31 mijn citer-
spel werd tot rouwklacht, mijn fluitspel tot bit-
ter gekerm.

Jobs laatste redenen (slot): Hij betuigt voor het laatst zijn onschuld

31 1 Ik had met mijn ogen een verbond ge-
sloten, hoe zou ik dan een maagd hebben
aangezien?
2 Want wat is het deel, door God van omhoog
beschikt, het erfdeel, door de Almachtige vanuit
boven bepaald?
3 Is het niet ondergang voor de verkeerde en
ongeluk voor de bedrijvers van ongerechtigheid?
4 Slaat Hij niet mijn wegen gade en telt Hij niet
al mijn stappen?
5 Indien ik ooit met leugens heb omgegaan, of
mijn voet zich heeft gehaast tot bedrog, 6 Laat
Hij mij wegen op een zuivere weegschaal, dan
zal God mijn onschuld erkennen.
7 Indien ik van de weg ben afgeweken, mijn
hart mijn ogen heeft gevolgd, en een smet aan
mijn handen kleeft, 8 dan mag ik zaaien en een
ander het eten, en wat voor mij is ontkiemd, mag
worden ontworteld!
9 Indien mijn hart zich heeft laten lokken tot
een vrouw, en ik geloerd heb aan de deur van
mijn naaste, 10 dan mag mijn vrouw voor een

ander malen, en mogen anderen zich over haar neerbuigen.
11 Want dat zou een schande zijn, ja, een ongerechtigheid, voor de rechter te boeten.
12 Voorzeker, het zou een vuur zijn, dat tot verderf zou doorvreten en mijn hele opbrengst zou verdelgen.
13 Indien ik het recht van mijn slaaf heb verachtt, en dat van mijn slavin, wanneer zij geschil met mij hadden, 14 wat zou ik dan doen, als God Zich verhief, als Hij onderzoek deed, wat zou ik Hem antwoorden?
15 Heeft Hij, die mij in de moederschoot maakte, ook hem niet gemaakt? Heeft niet Eenzelfde ons in de baarmoeder bereid?
16 Indien ik ooit het gebed van de geringen heb afgeslagen, de ogen van de weduwe heb laten versmachten, 17 of ooit mijn brood alleen gegeten, zonder dat de wees daarvan at 18 - veeleer van mijn jeugd af groeide hij bij mij op als bij een vader, en van de schoot van mijn moeder af leidde ik haar - 19 indien ik ooit een zwerver heb gezien zonder kleed en een arme zonder bedekking; 20 indien zijn lendenen mij niet hebben gezegend, en hij zich niet verwarmd heeft met de vacht van mijn schapen; 21 indien ik ooit mijn hand heb opgeheven tegen een wees, omdat ik in de poort bijstand voor mij zag, 22 dan mag mijn schouder uit zijn gewricht vallen, en mag mijn arm van zijn pijp afbreken.
23 Want een schrik voor mij was het ongeluk, door God beschikt; en vanwege zijn hoogheid kon ik niets.
24 Indien ik op het goud mijn verwachting gesteld heb, en tot het fijne goud heb gezegd: U bent mijn vertrouwen; 25 indien ik mij heb verheugd, omdat mijn vermogen groot was en mijn hand geweldige rijkdom had verworven; 26 indien ik de zon heb aangezien, wanneer zij straalde, en de maan, die in pracht voortschreed, 27 zodat mijn hart ongemerkt verlokt werd, en mijn hand mijn mond heeft gekust, 28 dan zou ook dat een ongerechtigheid zijn geweest, voor de rechter te boeten, want ik zou God daarboven hebben verloochend.
29 Indien ik mij verheugd heb over het ongeluk van mijn hater en gejubeld, wanneer onheil hem trof 30 - ja, ik liet niet toe, dat mijn mond zondigde door hem met een vloek de dood te wensen - 31 indien mijn tentgenoten niet getuigden: wie werd met zijn vleesvoedsel niet verzadigd?
32 - geen vreemdeling overnachtte buiten, mijn deuren deed ik open voor de reiziger - 33 indien ik als Adam mijn overtreding bedekt heb, door mijn schuld in mijn boezem te verbergen, 34 omdat ik voor de grote menigte bang was, en de verachting van de geslachten mij schrik aanjoeg, zodat ik zweeg en de deur niet uitging!
35 Ach, dat toch iemand naar mij luisterde! Ziehier mijn ondertekening – laat de Almachtige mij *antwoorden* - ook het stuk, dat mijn tegenpartij heeft geschreven.
36 Voorwaar, ik zal het op mijn schouder nemen, het mij als een diadeem ombinden.
37 Van al mijn stappen zal ik Hem rekenschap geven, als een vorst Hem naderen.
38 Indien mijn akker over mij heeft gejammerd en zijn voren gezamenlijk hebben gehuild;
39 indien ik zijn opbrengst heb verteerd zonder te betalen en de ziel van zijn bezitters heb bedroefd, 40 dan mogen dorens voor tarwe opschieten, en onkruid voor gerst. Hier eindigen de woorden van Job.

Eerste rede van Elihu: Hij kan niet langer zwijgen

32 1 Toen hielden deze drie mannen op Job te *antwoorden*, omdat hij in eigen ogen rechtvaardig was. 2 En de toorn van Elihu, de zoon van Barakel, de Buziet, uit het geslacht van Ram, ontbrandde; tegen Job ontbrandde zijn toorn, omdat deze zich tegenover God voor rechtvaardig hield, 3 en tegen zijn drie vrienden ontbrandde zijn toorn, omdat zij geen *antwoord* gevonden en Job toch schuldig verklaard hadden. 4 Maar Elihu had gewacht Job aan te spreken, omdat zij ouder waren dan hij. 5 Maar toen Elihu zag, dat er in de mond van de drie mannen geen *antwoord* meer was, ontbrandde zijn toorn. 6 En de Buziet Elihu, de zoon van Barakel, *antwoordde* en zei: Ik ben nog jong en u bent

hoogbejaard; daarom schroomde ik en was bang
u mee te delen, wat ik weet.
7 Ik dacht: Laat de ouderdom spreken,
en de veelheid van jaren wijsheid verkondigen.
8 Voorwaar, het is de geest in de stervelingen
en de adem van de Almachtige, die hun inzicht geeft.
9 Niet de bejaarden hebben de wijsheid, en niet
de ouden verstaan wat recht is.
10 Daarom zeg ik: Luister naar mij, ook ik zal
meedelen, wat ik weet.
11 Zie, ik heb gewacht op uw woorden, opmerkzaam geluisterd naar uw inzichten, totdat u het
gesprokene zou hebben doorgrond.
12 Ik heb u mijn aandacht gewijd, maar zie,
niemand weerlegde Job, niemand van u *beantwoordde* zijn redeneringen.
13 Zegt nu niet: Wij hebben wijsheid aangetroffen; slechts God, geen mens kan hem uit het veld
slaan.
14 Tegen mij heeft hij immers geen woord ingebracht, en met uw redeneringen zal ik hem niet
antwoorden.
15 Zij staan verslagen, zij *antwoorden* niet
meer; de woorden laten hen in de steek;
16 en ik heb gewacht, omdat zij niet spreken,
omdat zij daar staan en niet meer *antwoordden*.
17 Ook ik zal *antwoorden* op mijn beurt, ook ik
zal meedelen, wat ik weet.
18 Want ik ben vol woorden, de geest in mijn
binnenste dringt mij; 19 zie, mijn binnenste is
als wijn die men geen uitweg geeft; als nieuwe
zakken zou het barsten.
20 Ik wil spreken om lucht te krijgen, mijn lippen openen om te *antwoorden*.
21 Ik zal niemand naar de ogen zien, en geen
mens vleien, 22 want vleien kan ik niet, snel zou
mijn Maker mij wegnemen.

Eerste rede van Elihu (slot): God spreekt op verschillende wijzen tot de mens

33 1 Nu dan toch, Job, luister naar mijn rede,
en neem al mijn woorden ter ore.
2 Zie toch, ik heb mijn mond geopend, mijn
tong onder mijn gehemelte spreekt.
3 Mijn woorden zijn oprechtheid van hart, en
wat mijn lippen weten, geven zij zuiver weer.
4 De Geest van God heeft mij gemaakt, en de
adem van de Almachtige doet mij leven.
5 Indien u kunt, antwoord mij, maak u tegen
mij op, stel u te weer.
6 Zie, voor God ben ik aan u gelijk, ook ik ben
uit leem gevormd.
7 Dus hoeft geen schrik voor mij u te overvallen, mijn druk zal niet zwaar op u zijn.
8 Maar u hebt gezegd zodat ik het hoorde,
en het geluid van uw woorden heb ik gehoord:
9 Ik ben rein, zonder overtreding, ik ben zuiver
en zonder ongerechtigheid;
10 maar zie, Hij weet reden tot vijandschap tegen mij te vinden, Hij beschouwt mij als zijn
vijand; 11 (A) Hij legt mijn voeten in het blok, Hij
bespiedt al mijn paden.
12 Zie, daarin hebt u ongelijk, *antwoord* ik u,
want God is meer dan een sterveling.
13 Waarom hebt u met Hem getwist, terwijl Hij
toch met zijn woorden niet *antwoordt*?
14 Want God spreekt op één wijze, of op twee,
maar men let daar niet op.
15 (B) In een droom, in een nachtgezicht, wanneer diepe slaap op de mensen valt,
in sluimering op het bed - 16 dan opent Hij het
oor van de mensen, en drukt het zegel op de vermaningen, tot hen gericht, 17 om de mens van
zijn doen af te brengen, om hoogmoed van de
man te weren, 18 om zijn ziel van het graf te redden, zijn leven, dat het niet zal omkomen door
de spies.
19 Ook wordt hij door pijn op zijn bed vermaand, terwijl er aanhoudende strijd in zijn gebeente is; 20 dan gruwt zijn binnenste van brood,
zijn ziel van begeerlijk voedsel; 21 zijn vlees
slinkt weg, men ziet het niet meer, zijn beenderen, eens onzichtbaar, steken uit, 22 zodat zijn
ziel tot het graf nadert, zijn leven tot de dodende
machten.

(A) **33:11** Job 13:27. (B) **33:15** Job 4:13.

23 Indien een engel hem terzijde staat, een
voorspraak, één uit duizend, om een mens zijn
onschuld te kennen te geven,
24 dan zal Hij Zich over hem ontfermen en zeg-
gen: Bevrijd hem, dat hij niet in het graf zal da-
len, de losprijs heb Ik verkregen.
25 Zijn lichaam wordt frisser dan in zijn jeugd,
hij keert terug tot de dagen van zijn jeugd.
26 Hij bidt tot God, en Deze neemt hem in wel-
gevallen aan, zodat hij zijn aangezicht met ge-
jubel ziet en Hij de sterveling zijn gerechtigheid
teruggeeft.
27 Dan zingt hij ten aanhoren van de mensen
en zegt: Ik had gezondigd en het recht gebogen,
maar het werd mij niet vergolden;
28 Hij heeft mijn ziel bevrijd van de gang naar
het graf, en mijn leven verlustigt zich in het licht.
29 Zie, dit alles doet God tweemaal, driemaal
met een mens: 30 zijn ziel terugbrengen van
het graf, zodat hij bestraald wordt door het
levenslicht.
31 Merk op, o Job, en luister naar mij, zwijg stil,
opdat ik zal spreken.
32 Hebt u iets te zeggen, antwoord mij; spreek,
want ik zou u graag gelijk geven.
33 Zo niet, luister u dan naar mij; zwijg, opdat
ik u wijsheid zal leren.

Tweede rede van Elihu: God handelt niet onrechtvaardig

34 1 En Elihu *antwoordde* en zei: 2 Hoort, u
wijzen, naar mijn woorden, u verstandi-
gen, leent mij het oor!
3 Want het oor toetst de redenen, zoals het ge-
hemelte het voedsel proeft.
4 Laten wij voor onszelf uitmaken wat recht is,
met elkaar beslissen wat goed is.
5 Want Job zegt: Ik ben in mijn recht, maar God
heeft mij mijn recht onthouden; 6 ondanks mijn
recht sta ik als leugenaar, hoewel ik onschuldig
ben, is mijn wond onheelbaar.
7 Wie is een man als Job, die godslastering
indrinkt als water, 8 die in het gezelschap van
bedrijvers van ongerechtigheid verkeert en om-
gang heeft met goddeloze mensen?
9 Want hij heeft gezegd: Het baat de mens niet,
als hij behagen heeft in de omgang met God.
10 Daarom, u verstandige mensen, luistert naar
mij: God is verre van goddeloosheid, de Almach-
tige van onrecht.
11 (A) Veeleer vergeldt Hij de mens zijn da-
den en doet ieder ondervinden naar zijn wandel;
12 ja waarlijk, God handelt niet onrechtvaardig,
de Almachtige buigt het recht niet.
13 Wie heeft de aarde onder zijn leiding ge-
steld, en wie heeft de hele wereld gegrondvest?
14 Indien Hij zijn aandacht op hem richtte, zijn
geest en zijn adem tot Zich terugnam, 15 dan zou
al wat leeft tegelijk de geest geven, en de mens
zou terugkeren tot stof.
16 Indien u verstandig bent, luister hiernaar,
leen het oor aan het geluid van mijn woorden.
17 Kan iemand, die het recht haat, leidsman
zijn, en wilt u de Rechtvaardige, de Gewel-
dige, veroordelen, 18 Hem, die tot een koning
zegt: Nietswaardige, tot edelen: U goddelozen;
19 die vorsten niet naar de ogen ziet, de aanzien-
lijke niet voortrekt boven de geringe, omdat zij
allen het maaksel van zijn handen zijn?
20 In een oogwenk sterven zij, ja, midden in
de nacht, het volk wordt opgeschrikt en vergaat,
en de Machtige doet het verdwijnen, niet door
mensenhand.
21 Want zijn ogen gaan over de wegen van
de mensen, en Hij ziet al zijn stappen; 22 geen
donkerheid is er, noch diepe duisternis, waarin
de bedrijvers van ongerechtigheid zich kunnen
verbergen.
23 Want voor de mens stelt Hij geen vaste tijd
om voor God in het oordeel te verschijnen, 24 ge-
weldigen verbrijzelt Hij zonder onderzoek, en
anderen stelt Hij in hun plaats.
25 Daarom, Hij geeft acht op hun daden, Hij
stort hen omver in de nacht, zodat zij verbrij-
zeld worden.

(A) **34:11** Ps. 62:13.

26 Als goddelozen tuchtigt Hij hen, ter plaatse
waar men het ziet, 27 omdat zij van Hem zijn af-
geweken, op geen van zijn wegen acht hebben ge-
slagen, 28 zodat zij het gejammer van de geringe
tot Hem deden doordringen, en Hij het gekerm
van de *ellendigen* hoorde.
29 Als Hij Zich stilhoudt, wie zal dan veroordelen? Als Hij zijn gezicht voor iemand verbergt,
wie zal dan naar hem omzien - om het even of
het een volk of een enkeling betreft -, 30 opdat
niet een goddeloos mens koning zal zijn, uit de-
genen die valstrikken voor het volk zijn.
31 Maar als iemand tot God zegt: Ik ben over-
moedig geweest, ik zal geen geweld meer plegen;
32 wat ik niet inzie, onderwijst U mij daarin; in-
dien ik onrecht gedaan heb, ik zal het niet weer
doen - 33 moet Hij het dan naar uw mening toch
vergelden? Daar u afkeuring hebt uitgesproken,
hebt uzelf te beslissen, niet ik; spreek dus uit,
wat u weet.
34 Verstandige mensen zullen tot mij zeggen,
en een wijs man, die mij aanhoort: 35 Job spreekt
zonder verstand, en zijn woorden zijn zonder
inzicht.
36 Och, mocht Job tot het uiterste beproefd
worden wegens zijn antwoorden op de wijze van
boosdoeners!
37 Want bij zijn zonde voegt hij een overtre-
ding, door in ons bijzijn de handen in elkaar te
slaan en een groot woord te voeren tegen God.

Derde rede van Elihu: Gerechtigheid baat wel de mens, maar niet God

35 1 En Elihu *antwoordde* en zei: 2 Houdt u
dat voor recht, en noemt u dat: mijn ge-
rechtigheid tegenover God, 3 dat u zegt, wat baat
het u? In hoeverre ben ik beter af dan wanneer
ik zondig?
4 Ik zal u en uw vrienden met u antwoord ge-
ven: 5 Zie de hemel en zie, geef acht op de wol-
ken, hoog boven u; 6 (A) indien u zondigt, wat
doet u Hem daarmee aan? Al zijn uw overtredin-
gen vele, wat maakt u Hem daarmee?
7 Indien u rechtvaardig bent, wat geeft u Hem
daarmee? Of wat kan Hij uit uw hand ontvangen?
8 Uw goddeloosheid raakt slechts een mens als
u, en uw gerechtigheid een mensenkind.
9 Wel jammert men over de veelheid van de ver-
drukkingen, roept om hulp wegens het geweld
van de machtigen, 10 maar men zegt niet: Waar is
God, mijn Maker, die lofzangen geeft in de nacht;
11 die ons verstandiger maakt dan alle dieren
van de aarde, ons wijsheid verleent boven alle
vogels van de hemel?
12 Daar roept men, maar Hij *antwoordt* niet,
wegens de overmoed van de bozen.
13 Waarlijk, God hoort niet het nutteloos ge-
roep, de Almachtige ziet er niet naar om.
14 Hoeveel te minder, nu u zegt, dat u Hem niet
ziet, dat de rechtszaak vóór Hem ligt, maar dat
u op Hem moet wachten.
15 Maar nu: omdat zijn toorn geen bezoeking
doet, en Hij Zich om de overtreding niet al te
veel zorgen schijnt te maken, 16 nu zet Job tever-
geefs een grote mond op, spreekt vele woorden
in onverstand.

Vierde rede van Elihu: Vierde rede van Elihu: Beproeving heeft bekering tot doel

36 1 En Elihu ging voort en zei: 2 Wacht even
op mij, dan zal ik u onderwijzen, want er
is nog genoeg over God te zeggen.
3 Ik zal mijn kennis ver ophalen en mijn Maker
rechtvaardigen; 4 want waarlijk, mijn woorden
zijn niet zinloos, een man met juist inzicht staat
vóór u.
5 Zie, God is geweldig, maar acht niets gering,
geweldig is Hij in kracht van verstand.
6 Hij laat de goddeloze niet in leven, maar ver-
schaft recht aan de *ellendigen*; 7 Hij trekt van
de rechtvaardige zijn ogen niet af, maar zet hen
voor altijd bij koningen op de troon, zodat zij
hoog verheven zijn.
8 Maar zijn zij met kettingen gebonden, ge-
vangen in banden van ellende, 9 dan brengt
Hij hun hun daden onder het oog en hun

(A) **35:6** Job 22:2,3.

overtredingen, omdat zij overmoedig handelen,
10 en opent Hij hun oor voor de vermaning, en
gebiedt, dat zij zich bekeren van de boosheid.
11 Indien zij horen en zich onderwerpen, dan
voleindigen zij hun dagen in voorspoed en hun
jaren in geluk.
12 Maar, indien zij niet horen, dan komen zij
om door de spies en geven de geest in onver-
stand. 13 De bozen van hart echter verzamelen
toorn; zij roepen niet om hulp, als Hij hen bindt;
14 hun ziel sterft in de jeugd, en hun leven met
de aan ontucht gewijden.
15 Juist door zijn ellende redt Hij de *ellendige*,
en door de verdrukking opent Hij hun oor.
16 Zo lokte Hij ook u uit de muil van de nood,
naar wijde, onbeperkte ruimte, naar uw rustige
maaltijd, die vol vet voedsel was.
17 Maar u hebt het (rechts)oordeel over de god-
deloze ten volle verdiend, recht en gerectigheid
grijpen u vast; 18 laat de grimmigheid u niet ver-
lokken tot spot en de zware losprijs u niet van
de weg afbrengen.
19 Kan uw rijkdom ertegen opwegen, zonder
de nood, of alle krachten van uw vermogen?
20 Verlang niet naar de nacht, waarin volken
van hun plaats oprijzen.
21 Wacht u, keer u niet tot de boosheid, want
om die reden werd u door ellende beproefd.
22 Zie, God handelt verheven in zijn kracht; wie
is een leermeester als Hij?
23 Wie zou Hem zijn weg voorschrijven, en wie
durft zeggen: U hebt onrecht gedaan?
24 Denk eraan, dat u zijn werk verheerlijkt, het-
welk de mensen bezingen.
25 Alle mensen zien het, de sterveling ziet het
van verre.
26 Zie, God is groot, en wij begrijpen Hem niet,
het getal van zijn jaren is onnaspeurlijk.
27 Want Hij trekt de waterdruppels omhoog;
welke de nevel verdichten tot regen, 28 die de
wolken doen neerstromen en doen druppelen op
vele mensen.
29 En ook: wie begrijpt de uitbreiding van de
wolken, het dreunen uit zijn hut?
30 Zie, Hij spreidt zijn licht erover uit en be-
dekt de diepten van de zee.
31 Want daarmee richt Hij de volken, geeft Hij
voedsel in overvloed.
32 Beide handen bedekt Hij met bliksemlicht
en geeft het opdracht tegen de aanvaller.
33 Zijn strijdkreet kondigt Hem aan, Hij ijvert
in toorn tegen het onrecht.

Vierde rede van Elihu (slot):
Gods majesteit in de natuur

37 1 Ja, daarom beeft mijn hart en springt
op van zijn plaats.
2 Hoort, hoort het daveren van zijn stem, de
donder, die uit zijn mond komt.
3 Hij laat die los onder de hele hemel en zijn
bliksemlicht tot de einden van de aarde.
4 Zijn stem brult achter Hem aan, Hij dondert
met de stem van zijn majesteit en houdt ze niet
terug, wanneer zijn stem zich laat horen.
5 Wonderbaar dondert God met zijn stem;
Hij doet grote dingen, en wij begrijpen ze niet;
6 want tot de sneeuw zegt Hij: Val op aarde!
en tot de stortregen en de regenstromen: Wordt
machtig!
7 De hand van alle mensen verzegelt Hij, opdat
alle mensen die Hij gemaakt heeft, het inzien.
8 De dieren gaan in hun schuilplaats en leggen
zich neer in hun holen.
9 De storm komt uit de voorraadkamer, en de
koude uit de schuren.
10 Door zijn goddelijke adem maakt Hij het ijs,
de watervlakte wordt als gegoten metaal.
11 Ook verzwaart Hij de wolken met water,
Hij spreidt zijn lichtende wolken uit, 12 en het
schiet naar alle kanten in het rond naar zijn be-
stel, om al wat Hij gebiedt te volbrengen op het
rond van de aarde; 13 hetzij tot een roede voor
zijn aarde, hetzij tot goedheid, Hij doet het zijn
doel vinden.
14 Leen toch het oor aan deze dingen, o Job, sta
stil en let op Gods wonderen.
15 Begrijpt u, hoe God hun opdracht geeft, en
hoe Hij het licht van zijn wolken doet schijnen?

16 Begrijpt u iets van het zweven van de wolken, de wonderwerken van de Volmaakte in kennis, 17 u, wiens klederen heet worden, als de aarde stil is vanwege de zuiderhitte?
18 Kunt u zoals Hij de wolken maken tot een uitspansel, vast als een gegoten spiegel?
19 Maak ons bekend, wat wij tot Hem zullen zeggen; niets toch kunnen wij aanvoeren vanwege de duisternis.
20 Zou het Hem verteld worden, wanneer ik ging spreken? Heeft iemand ooit gezegd, dat hij verdelgd wil worden?
21 Nu eens ziet men geen licht, verduisterd als het is door de wolken, dan weer jaagt de wind voorbij en maakt het helder.
22 Uit het noorden verschijnt goudglans; God is bedekt met ontzagwekkende majesteit.
23 De Almachtige, die wij niet begrijpen, is groot van kracht en recht; Hij, die groot is in gerechtigheid, *buigt* haar niet.
24 Daarom hebben de mensen ontzag voor Hem, maar geen van de eigenwijzen ziet Hij aan.

*Het eerste antwoord van **JHWH** aan Job: Zijn almacht in de schepping en zijn voorzienigheid*

38 1 Toen *antwoordde* **JHWH** Job uit een storm en zei: 2 Wie is het toch, die het raadsbesluit verduistert met woorden zonder verstand?
3 Stel uzelf nu als een man op, dan wil Ik u ondervragen, opdat u Mij onderwijst.
4 Waar was u, toen Ik de aarde grondvestte? Vertel het, indien u inzicht hebt!
5 Wie heeft haar afmetingen bepaald? U weet het immers! Of wie heeft over haar het meetsnoer gespannen?
6 Waarop zijn haar pijlers neergelaten, of wie heeft haar hoeksteen gelegd, 7 terwijl de morgensterren samen juichten, en al de zonen van God jubelden?
8 (A) Wie heeft de zee met deuren afgesloten,
toen zij bruisend uit de moederschoot kwam?
- 9 toen Ik wolken maakte tot haar kleed en duisternis tot haar windselen; 10 toen Ik de door Mij gestelde grens uitbrak, grendel en deuren aanbracht; 11 toen Ik sprak: Tot hiertoe en niet verder zult u komen, hier zal de trots van uw golven blijven staan!
12 Hebt u ooit in uw leven de morgen ontboden, de dageraad zijn plaats aangewezen,
13 om de zomen van de aarde aan te grijpen, zodat de goddelozen van haar worden afgeschud?
14 Zij verandert zich als leem, waarin een zegel wordt gedrukt, de dingen staan daar als in een kleed.
15 Dan wordt de goddelozen hun licht ontnomen, en de opgeheven arm wordt gebroken.
16 Bent u doorgedrongen tot de bronnen van de zee, en hebt u door de geheimenissen van de waterdiepte gewandeld?
17 Zijn de poorten tot de dood voor u onthuld, en hebt u de poorten van de diepe duisternis gezien?
18 Reikt uw begrip zover als de breedte van de aarde? Vertel het, indien u dit alles weet!
19 Waar is de weg naar de woning van het licht, en de duisternis, waar is haar verblijf, 20 zodat u haar brengen kunt naar haar gebied, en de paden naar haar huis kent?
21 U zult dat wel weten, want toen werd u geboren en het getal van uw dagen is groot!
22 Bent u doorgedrongen tot de schatkamers van de sneeuw?
En hebt u de schatkamers van de hagel gezien,
23 die Ik heb opgespaard voor de tijd van benauwdheid, voor de dag van strijd en oorlog?
24 Waar is de weg naar de plaats waar het licht zich verdeelt, vanwaar de oostenwind zich verbreidt over de aarde?
25 Wie heeft voor de stortvloed een geul gegraven en een weg voor de bliksemschichten,
26 om regen te geven op het onbewoonde land, op de steppe, waar geen mens is, 27 om woestijn en woestenij te verzadigen en de spruiten van het jonge groen te doen ontluiken?

(A) **38:8** Jer. 5:22.

28 Heeft de regen een vader? Of wie heeft de
dauwdruppels verwekt?
29 Uit welke schoot komt het ijs tevoorschijn,
en de rijp van de hemel, wie baart die?
30 Als tot steen verdichten zich de wateren, en
de vlakte van de watervloed sluit zich aaneen.
31 (A) Kunt u de banden van de Pleiaden bin-
den, of de boeien van de Orion losmaken?
32 Doet u de tekens van de Dierenriem op de
juiste tijd opgaan, en bestuurt u de Beer met zijn
jongen?
33 Kent u de inzettingen van de hemel, bepaalt
u zijn heerschappij over de aarde?
34 Kunt u uw stem tot de wolken verheffen, zo-
dat een stroom van water u bedekt?
35 Kunt u de bliksem uitzenden, zodat zij
heengaan en tot u zeggen: Hier zijn wij?
36 Wie heeft wijsheid gelegd in de donkere wol-
ken of wie heeft inzicht verleend aan de grillige
wolkengevaarten?
37 Wie telt de wolken met wijsheid af, en wie
keert de kruiken van de hemel om, 38 wanneer
het stof stolt tot gegoten metaal en de kluiten
aan elkaar kleven?
39 1 Kunt u een prooi jagen voor de leeuwin
en het verlangen van de jonge leeuwen
vervullen, 2 wanneer zij wegduiken in hun holen,
in het struikgewas op de loer liggen?
3 Wie verschaft de raaf zijn buit, wanneer
zijn jongen tot God roepen, ronddwalen zonder
eten?
4 Kent u de tijd, waarop de gemzen werpen?
Neemt u het jongen van de herten waar?
5 Kunt u de maanden van haar dracht tellen, en
kent u de tijd, waarop zij werpen?
6 Zij krommen zich, brengen haar jongen
voort, drijven haar vrucht uit.
7 Haar jongen worden krachtig, groeien op in
het veld, zij lopen weg en keren niet tot haar
terug.
8 Wie heeft de wilde ezel de vrijheid gegeven,
ja, wie heeft de banden van de ezel van de steppe
losgemaakt, 9 wie Ik de vlakte tot zijn woning
aanwees en het zilte land tot zijn verblijf?
10 Hij lacht om het gewoel van de stad, luis-
tert niet naar het geschreeuw van de drijver;
11 hij zoekt de bergen af als zijn weide en speurt
naar al wat groen is.
12 Zou de woudos u dienstbaar willen zijn, wil-
len overnachten bij uw kribbe?
13 Kunt u de woudos met een touw in de
ploeggeul dwingen? Zal hij achter u de dalgrond
eggen?
14 Vertrouwt u op hem, omdat zijn kracht zo
groot is? of laat u aan hem uw zwoegen over?
15 Rekent u op hem, dat hij uw koren zal
binnenhalen en het naar uw dorsvloer zal
samenbrengen?
16 Vrolijk klapwieken de vleugels van de
struis; zijn dat liefderijke slagpennen en veren,
17 als zij haar eieren overlaat aan de aarde en ze
warm laat worden in het zand, 18 en vergeet, dat
een voet die kan vertrappen en dat de dieren van
het veld ze kunnen vertreden?
19 Zij behandelt haar jongen hard, alsof zij
niet van haar zijn; of haar zwoegen tevergeefs
is, deert haar niet, 20 want God heeft haar wijs-
heid onthouden en haar geen deel aan het inzicht
gegeven.
21 Wanneer zij fier met de vleugels klapt, lacht
zij om paard en ruiter.
22 Kunt u het paard sterkte geven, zijn nek met
manen bekleden?
23 Kunt u het doen springen als een sprink-
haan? Zijn trots gesnuif is een verschrikking.
24 Het doorwoelt met vreugde het dal, met
kracht trekt het de strijd tegemoet; 25 het lacht
om de angst en is onbevreesd en deinst voor het
zwaard niet terug.
26 Boven hem rinkelt de pijlkoker, flikkeren
lans en speer; 27 onstuimig en wild verslindt
het de bodem en is niet te houden als de
hoorn klinkt; 28 het hinnikt, zo vaak de sjofar
wordt geblazen en al van verre ruikt het de

(A) **38:31** Job 9:9; Amos 5:8.

strijd, het geroep van de aanvoerders en het krijgsgeschreeuw.
29 Is het door uw inzicht, dat de valk vliegt, zijn vleugels uitslaat naar het zuiden?
30 (A) Is het op uw bevel, dat de gier zich verheft en zijn nest in de hoogte bouwt, 31 op rotsen woont en overnacht, op rotspunt en bergtop?
32 Vandaar speurt hij naar voedsel, zijn ogen turen in de verte; 33 zijn jongen slurpen bloed, en waar verslagenen liggen, daar is hij.

Job verootmoedigt zich voor God

34 En **JHWH** antwoordde Job: 35 Wil hij die met de Almachtige argumenteert Hem corrigeren? Laat de aanklager van God daarop antwoorden!
36 Toen antwoordde Job **JHWH**: 37 Zie, ik ben te gering, hoe zal ik U antwoord geven? Ik leg de hand op mijn mond.
38 Eenmaal heb ik gesproken, maar ik doe het niet weer; ja tweemaal, maar ik ga er niet mee voort.

Het tweede antwoord van JHWH aan Job: Laat Job zijn macht tonen

40 1 Toen *antwoordde* **JHWH** Job en zei:
2 Stel uzelf nu als een man op, Ik wil u ondervragen, laat God hem *antwoorden*.
3 Wilt u zelfs mijn recht teniet doen, Mij in het ongelijk stellen om zelf gelijk te hebben?
4 Hebt u soms een arm als God, en kunt u donderen met een stem als Hij?
5 Tooi u dan met heerlijkheid en hoogheid, bekleed u met majesteit en luister; 6 stort uw ziedende toorn uit, en zie al wat trots is, en werp het terneer; 7 zie al wat trots is, *verootmoedig* het en verpletter de goddelozen op staande voet.
8 Verberg hen samen in het stof, sluit hen op in het verborgen oord.
9 Dan zal ook Ik u loven, omdat uw rechterhand u de zege geeft.

*Het tweede antwoord van **JHWH** aan Job (vervolg): Beschrijving van het nijlpaard*

10 Zie toch het nijlpaard, dat Ik heb gemaakt, evenals u. Het eet gras zoals het rund.
11 Zie toch de kracht in zijn lendenen, de sterkte in zijn buikspieren!
12 Hij spant zijn staart als een ceder, de spieren van zijn dijen zijn samengestrengeld.
13 Zijn beenderen zijn buizen van koper, zijn botten zijn zoals staven van ijzer.
14 Hij is de eerste van Gods werken, het schepsel, waaraan Hij zijn zwaard gaf;
15 ja, de bergen leveren hem hun opbrengst, waar alle dieren van het veld spelen.
16 Onder de lotus legt hij zich neer, in de schuilplaats van riet en moeras.
17 Lotusplanten beschutten hem met haar schaduw, de wilgen van de beek omgeven hem.
18 Zie, al is de stroom nog zo sterk, hij deinst niet terug; hij voelt zich gerust, al bruist een Jordaan tegen zijn muil.
19 Durft men hem van voren vastgrijpen, een strik door zijn neus halen?

*Het tweede antwoord van **JHWH** aan Job (slot): Beschrijving van de krokodil*

20 Kunt u de krokodil met een vishaak optrekken, met een touw zijn tong neerdrukken?
21 Kunt u een riet door zijn neus halen, met een haak zijn kaak doorboren? 22 Zal hij veel smeekgebeden tot u richten, vriendelijke woorden tot u spreken?
23 Zal hij een overeenkomst met u sluiten, zult u hem voor altijd tot knecht nemen?
24 Kunt u met hem als met een vogeltje spelen en hem vastbinden voor uw meisjes?
25 (B) Zullen de gezellen hem als koopwaar verhandelen, hem verdelen onder kooplieden?
26 Kunt u zijn huid met spiesen vol steken, zijn kop met een visharpoen?

(A) **39:30** Mat. 24:28; Luk. 17:37. (B) **40:25** Ps. 74:14; 104:26; Jes. 27:1.

27 Leg eens uw hand op hem, denk aan de strijd
- u moet het maar niet weer doen.
28 Zie, de hoop hem te overmeesteren komt
bedrogen uit; reeds bij zijn aanblik wordt men
neergeveld.

41 1 Niemand is zo roekeloos, dat hij hem
zou durven tergen; wie is het dan, die
voor Mij kan standhouden?
2 Wie zou Mij tegemoet treden, die Ik onge-
deerd zou laten? Wat onder de hele hemel is, dat
behoort Mij toe.
3 Ik wil niet zwijgen over zijn leden, noch
over zijn geweldige kracht en kunstige
lichaamsbouw.
4 Wie heeft de zoom van zijn kleed opgelicht?
Wie dringt door zijn dubbel pantser heen?
5 Wie heeft de deuren van zijn muil geopend?
Rondom zijn tanden is verschrikking.
6 Zijn rug bestaat uit beschermende schilden,
aaneengesloten als een nauwpassend zegel.
7 Zo dicht raakt het ene het andere, dat de wind
er niet tussen kan komen; 8 het ene kleeft aan het
andere, zij grijpen onafscheidelijk ineen.
9 Zijn niezen doet licht schitteren, zijn ogen
zijn als de wimpers van de dageraad.
10 Uit zijn muil komen fakkels, vuurvonken
schieten eruit.
11 Uit zijn neusgaten komt een damp als uit
een kokende en dampende pot.
12 Zijn adem zet kolen in brand, en een vlam
stijgt op uit zijn muil.
13 In zijn nek zetelt kracht, ontsteltenis
springt voor hem uit.
14 Zijn vleeskwabben sluiten vast aaneen, on-
beweeglijk aan hem vastgegoten.
15 Zijn binnenste is hard als steen, hard als een
onderste molensteen.
16 Verheft hij zich, dan worden machtigen
bang, zij raken buiten zichzelf van ontzetting.
17 Treft iemand hem met een zwaard, dan
houdt het geen stand, evenmin als lans, werp-
hout of pijl.
18 IJzer acht hij als stro, koper als vermolmd
hout.
19 Geen pijl jaagt hem op de vlucht, slingerste-
nen worden voor hem veranderd in stoppelen.
20 Als een stoppel acht hij een knots en hij
lacht om het suizen van de lans.
21 Aan zijn onderzijde zitten puntige scher-
ven, hij breidt een dorsslede uit op het slijk.
22 Hij doet de diepte koken als een pot, maakt
de zee aan een zalfketel gelijk.
23 Achter hem is een lichtend spoor, zodat
men de waterdiepte voor zilverhaar zou houden.
24 Zijn gelijke is er op aarde niet, een schepsel
zonder vrees.
25 Op al wat hoog is, ziet hij neer, hij is koning
over alle trotse dieren.

Job herroept en doet boete

42 1 Toen *antwoordde* Job JHWH: 2 Ik weet,
dat U alles kunt, en dat geen van uw plan-
nen wordt verijdeld.
3 (A) "Wie is het toch, die het raadsbesluit om-
sluiert zonder verstand?" Daarom: ik verkon-
digde, zonder inzicht, dingen, mij te wonder-
baar en die ik niet begreep. 4 (B) "Hoor nu, en Ik
zal spreken; Ik wil u ondervragen, opdat u Mij
onderwijst."
5 Slechts van horen zeggen had ik van U vernо-
men, maar nu heeft mijn oog U gezien.
6 Daarom herroep ik en doe boete in stof en as.

Jobs gezegend einde

7 Nadat JHWH deze woorden tot Job gesproken
had, sprak JHWH tot de Temaniet Elifaz: Mijn
toorn is ontbrand tegen u en tegen uw beide
vrienden, want u hebt niet recht van Mij gespro-
ken zoals mijn knecht Job. 8 Welnu, neemt ze-
ven stieren en zeven rammen en gaat naar mijn
knecht Job en brengt ze voor u tot een brand-
offer, en mijn knecht Job mag voor u bidden,
want slechts hem zal Ik ter wille zijn, zodat Ik
u niet iets kwaads zal aandoen, omdat u niet
recht van Mij gesproken hebt zoals mijn knecht

(A) **42:3** Job 38:2. (B) **42:4** Job 38:3.

Job. 9 Toen gingen de Temaniet Elifaz, de Suchiet
Bildad en de Naämatiet Sofar heen en deden zo-
als JHWH tot hen gesproken had. En JHWH was
Job ter wille.
10 (A) En JHWH bracht een keer in het lot van
Job, toen hij voor zijn vrienden gebeden had, en
JHWH gaf Job het dubbele van al wat hij beze-
ten had. 11 Toen kwamen al zijn broers en zus-
sen en al zijn vroegere bekenden tot hem en aten
met hem in zijn huis. Zij beklaagden en troost-
ten hem over al het onheil dat JHWH over hem
gebracht had, en schonken hem ieder een geld-
stuk en een gouden ring. 12 En JHWH zegende
het verdere leven van Job meer dan het vroe-
gere; hij verkreeg veertienduizend stuks klein-
vee en zesduizend kamelen, duizend span run-
deren en duizend ezelinnen. 13 Hij kreeg ze-
ven zonen en drie dochters; 14 en hij noemde
de eerste Jemima, de tweede Kesia en de derde
Keren-Happuk. 15 In het hele land vond men
geen vrouwen zo mooi als de dochters van Job,
en hun vader gaf hun een erfdeel onder hun
broers. 16 Daarna leefde Job nog honderd veer-
tig jaar; hij zag zijn kinderen en kleinkinderen,
vier geslachten. 17 En Job stierf oud en van het
leven verzadigd.

(A) **42:10** Job 1:1-3.

Psalmen

Hebreeuws: Te-hil-liem (Lofzangen)

Psalmen 1-41

De twee wegen

1 1 Gezegend is de man die niet wandelt in
de raad van goddelozen, die niet staat op
de weg van zondaars, noch zit in de kring van
spotters;
2 maar aan de *Torah* van JHWH zijn welgeval-
len heeft, en zijn *Torah* overpeinst bij dag en bij
nacht.
3 (A) Want hij is als een boom, geplant aan wa-
terstromen, die zijn vrucht geeft op zijn tijd, zijn
loof verwelkt niet; - al wat hij onderneemt, ge-
lukt.(1)
4 Zo is het niet met de goddelozen: die toch
zijn als kaf dat de wind verstrooit.
5 Daarom houden de goddelozen geen stand in
het oordeel, noch de zondaars in de vergadering
van de rechtvaardigen,
6 want JHWH kent de weg van de rechtvaardi-
gen, maar de weg van de goddelozen vergaat.

De messiaanse koning

2 1 (B) Waarom woelen de volken en zinnen de
natiën op ijdelheid?
2 De koningen van de aarde verzamelen zich
in slagorde en de machthebbers spannen samen
tegen JHWH en zijn gezalfde(2):
3 Laat ons hun banden verscheuren en hun tou-
wen van ons werpen!
4 Die in de hemel zetelt, lacht; de Heer spot met
hen.
5 Dan spreekt Hij tot hen in zijn toorn, en ver-
schrikt hen in zijn boosheid:
6 Ik heb immers mijn koning gesteld over Sion,
mijn heilige berg.
7 (C) Ik wil getuigen van het besluit van JHWH:
Hij sprak tot mij: Mijn zoon bent u; Ik heb u he-
den verwekt.
8 Vraag Mij en Ik zal volken geven tot uw erf-
deel, de einden van de aarde tot uw bezit.
9 (D) U zult hen verpletteren met een ijzeren
knots, hen stukslaan als pottenbakkerswerk.
10 Nu dan, u koningen, weest verstandig, laat
u gezeggen, u richters van de aarde.
11 Dient JHWH met ontzag en verheugt u met
beving.
12 Kust de Zoon, opdat hij niet zal toornen en
u onderweg niet te gronde gaat, want zeer licht
ontbrandt zijn toorn. Gezegend zijn allen die bij
Hem schuilen!

Morgenlied

3 1 (E) Een psalm van David, toen hij vluchtte
voor zijn zoon Absalom.
2 O JHWH, hoe talrijk zijn mijn tegenstanders;
velen staan tegen mij op;
3 velen zeggen van mij: Hij vindt geen hulp bij
God. *sela*
4 Maar U, JHWH, bent een schild dat mij dekt,
mijn eer, en die mijn hoofd opheft.
5 Als ik luid roep tot JHWH, *antwoordt* Hij mij
van zijn heilige berg. *sela*
6 Ik legde mij neer en sliep; ik werd wakker,
want JHWH ondersteunt mij.
7 Ik ben niet bang niet voor tienduizenden van
volk, die zich rondom tegen mij stellen.
8 Sta op, JHWH, verlos mij, mijn God! Ja, U hebt
al mijn vijanden op de kaak geslagen, en de tan-
den van de goddelozen verbrijzeld.

---

(1) **1:3** Zie ook Nehemia 2:20a. (2) **2:2** Gezalfde is in het Hebreeuws "masjiach" wat wordt vertaald met Messias; dus eigenlijk staat er "tegen JHWH en zijn Messias"; zie ook Handelingen 4:27.

(A) **1:3** Jer. 17:8. (B) **2:1** Hand. 4:25,26. (C) **2:7** Hand. 13:33; Heb. 1:5; 5:5. (D) **2:9** Opb. 2:26,27; 12:5; 19:15. (E) **3:1** 2Sam. 15:13-17:22.

9 De verlossing is van JHWH, dat uw zegen over
uw volk mag zijn. *sela*

Avondlied

4 1 Voor de koorleider. Bij snarenspel. Een
psalm van David.
2 Als ik roep, *antwoord* mij, o God van mijn ge-
rechtigheid, die mij ruimte maakt in benauwd-
heid; wees mij genadig en hoor mijn gebed.
3 U mannen, hoelang is mijn eer tot schande,
hoelang hebt u ijdelheid lief, jaagt u de leugen
na? *sela*
4 Weet toch, dat JHWH Zich een gunstgenoot
heeft afgezonderd; JHWH hoort, als ik tot Hem
roep.
5 (A) Weest boos, maar zondigt niet; spreekt in
uw hart op uw bed, en zwijgt. *sela*
6 Brengt offers naar de eis van de *Torah* en ver-
trouwt op JHWH.
7 Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen
zien? verhef over ons het licht van uw aange-
zicht, o JHWH!
8 U hebt meer vreugde in mijn hart gegeven
dan toen hun koren en nieuwe wijn overvloedig
waren.
9 In vrede kan ik mij te ruste begeven en gelijk
inslapen, want U alleen, o JHWH, doet mij veilig
wonen.

Morgengebed

5 1 Voor de koorleider. Bij fluitspel. Een psalm
van David.
2 Neem mijn redenen ter ore, o JHWH, let op
mijn verzuchting.
3 Sla acht op mijn hulpgeroep, o mijn Koning
en mijn God, want tot U richt ik mijn gebed.
4 JHWH, 's morgens hoort U mijn stem, 's mor-
gens leg ik het U voor, en zie uit.
5 Want U bent geen God, die goddeloosheid fijn
vindt, geen boze zal bij U verblijven;
6 de opscheppers houden geen stand voor uw
ogen, U haat alle bedrijvers van ongerechtigheid;
7 U richt te gronde de leugensprekers, JHWH
verafschuwt de man van bloed en bedrog.
8 Maar ik zal, dank zij uw grote goedheid, uw
huis binnengaan, mij neerbuigen naar uw heilige
tempel in ontzag voor U.
9 JHWH, leid mij door uw gerechtigheid om-
wille van mijn belagers; effen uw weg voor mijn
aangezicht.
10 (B) Want in hun mond is niets betrouwbaar,
hun binnenste is enkel verderf, hun keel is een
open graf, zij maken hun tong glad.
11 Doe hen boeten, o God, laat hen vallen door
hun eigen overleggingen, verstoot hen om hun
vele overtredingen; want zij zijn weerspannig te-
gen U.
12 Maar verheugen zullen zich allen die bij U
schuilen, altijd zullen zij jubelen, daar U hen be-
schermt, en in U zullen juichen wie uw naam
liefhebben.
13 Want U zegent de rechtvaardige, o JHWH, U
omgeeft hem met welbehagen als met een schild.

Gebed in doodsgevaar

6 1 Voor de koorleider. Bij snarenspel. Op de
wijze van: De achtste. Een psalm van David.
2 (C) O JHWH, straf mij niet in uw toorn, en kas-
tijd mij niet in uw grimmigheid.
3 Wees mij genadig, JHWH, want ik kwijn
weg; genees mij, JHWH, want mijn gebeente is
verschrikt.
4 Ja, mijn ziel is ten zeerste verontrust, en U,
JHWH, hoelang nog?
5 Keer weer, JHWH, red mijn ziel, verlos mij
omwille van uw goedheid.
6 Want in de dood wordt aan U niet gedacht;
wie zou U loven in het dodenrijk?
7 Ik ben afgemat van mijn zuchten; elke nacht
doorweek ik mijn bed, doe ik mijn bed van tra-
nen vloeien.
8 Mijn oog is dof geworden van verdriet, ver-
zwakt door allen die mij benauwen.

(A) **4:5** Efez. 4:26. (B) **5:10** Rom. 3:13. (C) **6:2** Ps. 38:2.

9 (A) Wijk van mij, al u bedrijvers van ongerechtigheid, want JHWH heeft mijn huilen gehoord;
10 JHWH heeft mijn smeking gehoord, JHWH neemt mijn gebed aan.
11 Al mijn vijanden zullen beschaamd staan, ten zeerste verschrikt, zij zullen in een oogwenk beschaamd afdeinzen.

Beroep op Gods rechtvaardigheid

7 1 Een klaaglied van David, dat hij JHWH gezongen heeft om de woorden van de Benjaminiet Kus.
2 JHWH, mijn God, bij U schuil ik, verlos mij van al mijn vervolgers en red mij,
3 opdat hij niet als een leeuw mij zal verscheuren en wegslepen zonder dat iemand redt.
4 JHWH, mijn God, indien ik dát gedaan heb, indien er onrecht kleeft aan mijn handen,
5 indien ik hem kwaad gedaan heb, die vrede met mij had, - ja, ik heb hem gered, die mij zonder oorzaak benauwde -
6 dan mag de vijand mij vervolgen en achterhalen, en mijn leven ter aarde vertreden, en mijn ziel neerwerpen in het stof. *sela*
7 Sta op, JHWH, in uw toorn, verhef U tegen de woede van hen die mij benauwen, waak op tot mijn hulp, U, die het recht verordent.
8 Dan mag de vergadering van de natiën U omringen; keer weer boven haar naar de hoge.
9 JHWH richt de volken. Doe mij recht, JHWH, naar mijn gerechtigheid, en naar mijn onschuld, die bij mij is.
10 (B) Laat de boosheid van de goddelozen een einde nemen, maar bevestig U de rechtvaardige, U, die hart en nieren toetst, rechtvaardige God.
11 Mijn schild is bij God, die de oprechten van hart verlost; 12 God is een rechtvaardig Rechter en een God, die altijd toornig is.
13 Bekeert iemand zich niet, dan maakt Hij zijn zwaard scherp, spant zijn boog en legt aan,
14 Hij richt op hem zijn dodelijke wapens, maakt zijn pijlen tot brandende pijlen.
15 Zie, wie met ongerechtigheid bevrucht werd, is zwanger van onheil en baart leugen.
16 Hij delft een kuil en graaft die uit, maar valt zelf in het graf dat hij maakte.
17 Het onheil dat hij stichtte, keert weer op zijn hoofd, en zijn geweld komt neer op zijn schedel.
18 Ik zal JHWH loven naar zijn gerechtigheid, en de naam van JHWH, de Allerhoogste, psalmzingen.

De mens is de kroon van Gods schepping

8 1 Voor de koorleider. Op de Gittit. Een psalm van David.
2 O JHWH, onze Heer, hoe heerlijk is uw naam op de hele aarde, U, die uw majesteit toont aan de hemel.
3 (C) Uit de mond van kinderen en zuigelingen hebt U sterkte gegrondvest, uw tegenstanders ten spijt, om vijand en wraakgierige te doen verstommen.
4 Zie ik uw hemel, het werk van uw vingers, de maan en de sterren, die U bereid hebt: 5 (D) wat is de mens, dat U hem gedenkt, en het mensenkind, dat U naar hem omziet?
6 Toch hebt U hem bijna goddelijk gemaakt, en hem met heerlijkheid en luister gekroond.
7 (E) U doet hem heersen over de werken van uw handen, alles hebt U onder zijn voeten gelegd: 8 schapen en runderen allemaal en ook de dieren van het veld, 9 de vogels van de hemel en de vissen van de zee, welke de paden van de zeeën doorkruisen.
10 O JHWH, onze Heer, hoe heerlijk is uw naam op de hele aarde.

God de beschermer van de vromen

9 1 Voor de koorleider. Op de wijze van: De dood van de zoon. Een psalm van David.
2 Ik zal U loven, JHWH, met heel mijn hart, ik wil al uw wonderen vertellen; 3 in U wil ik mij verheugen en juichen, uw naam psalmzingen, o Allerhoogste, 4 nu mijn vijanden terugdeinzen, struikelen en vergaan voor uw aangezicht.

(A) **6:9** Mat. 7:23; Luk. 13:27. (B) **7:10** Opb. 2:23. (C) **8:3** Mat. 21:16. (D) **8:5** Job 7:17,18; Ps. 144:3; Heb. 2:6-8. (E) **8:7** 1Cor. 15:27; Efez. 1:22; Heb. 2:8.

5 Want mijn pleitzaak en mijn geding hebt U
berecht, als rechtvaardig rechter de rechterstoel
bestegen.
6 U hebt de volken gedreigd, de goddelozen te
gronde gericht, hun naam hebt U uitgewist voor
altijd en eeuwig; 7 de vijanden zijn weg - eeuwige
puinhopen -, want steden hebt U verwoest, zelfs
hun herinnering is vergaan.
8 Maar JHWH zetelt voor eeuwig, zijn rechter-
stoel heeft Hij gezet om recht te spreken; 9 ja,
Hij doet (als Rechter) uitspraken over de we-
reld met gerechtigheid, Hij richt de natiën in
rechtmatigheid.
10 Daarom is JHWH een burcht voor de ver-
drukte, een burcht in tijden van nood.
11 Daarom vertrouwen op U wie uw naam ken-
nen, want U hebt nooit verlaten wie U zoeken, o
JHWH.
12 Psalmzingt JHWH, die op Sion woont, ver-
kondigt onder de volken zijn daden;
13 Want Hij, die de bloedschuld wreekt, denkt
aan hen, het geroep van de *ellendigen* vergeet Hij
niet.
14 Wees mij genadig, JHWH; zie mijn *ellende*,
door mijn haters mij berokkend, U, die mij op-
heft uit de poorten van de dood,
15 opdat ik al uw roemrijke daden zal vertellen,
in de poorten van de dochter van Sion zal juichen
over uw heil.
16 De volken zijn verzonken in de kuil die zij
dolven; in het net dat zij verborgen, raakte hun
voet verward.
17 JHWH deed Zich kennen, Hij handhaafde het
recht; in het werk van zijn handen is de godde-
loze verstrikt. higgajon, *sela*
18 De goddelozen keren om naar het doden-
rijk, al de volken die God vergeten.
19 Want niet voorgoed blijft de arme vergeten,
niet voor altijd gaat de hoop van de *ootmoedigen*
verloren.
20 Sta op, JHWH, laat de sterveling niet
zegepralen, laat de volken voor uw aanschijn ge-
richt worden.
21 Jaag hun schrik aan, JHWH, zodat de volken
erkennen, dat zij stervelingen zijn. *sela*

Vervolg van Psalm 9

10 1 Waarom, JHWH, staat U van verre, ver-
bergt U Zich in tijden van nood?
2 Met arrogantie vervolgt de goddeloze de *el-
lendige*, laat hen verstrikt worden in de boze
plannen die zij bedacht hebben.
3 De goddeloze immers roemt naar harten-
lust, de woekeraar spreekt zegenwensen, hij ver-
smaadt JHWH.
4 De goddeloze met zijn neus in de hoogte
(denkt): Hij vraagt geen rekenschap; al zijn ge-
dachten zijn: Er is geen God.
5 Zijn wegen zijn altijd voorspoedig. Uw ge-
richten zijn hem te hoog, hij blaast tegen allen
die hem benauwen; 6 hij zegt in zijn hart: Ik zal
niet wankelen, ik, die van geslacht tot geslacht
niet in onheil zal raken.
7 (A) Zijn mond is vervuld van vloek en be-
drog en verdrukking, onder zijn tong zijn on-
gerechtigheid en onheil, 8 hij ligt in hinderlaag
bij de gehuchten, in het verborgene doodt hij
de onschuldige. Zijn ogen bespieden de zwakke,
9 hij loert in het verborgene als een leeuw in de
struiken; hij loert om de *ellendige* te vangen, hij
vangt de *ellendige*, hem trekkend in zijn net.
10 Hij bukt, duikt ineen, en de zwakken vallen
in zijn sterke klauwen.
11 Hij zegt in zijn hart: God vergeet het, Hij ver-
bergt zijn aangezicht, Hij ziet het in eeuwigheid
niet.
12 Sta op, JHWH! o God, hef uw hand op, ver-
geet de *ellendigen* niet.
13 Waarom smaadt de goddeloze God, spreekt
hij in zijn hart: U vraagt geen rekenschap.
14 U ziet het, want U ziet moeite en verdriet,
om het in uw hand te leggen. Op U verlaat zich
de zwakke, voor de wees bent U een helper.
15 Verbreek de arm van de goddeloze en boze,
straf zijn goddeloosheid, totdat U ze niet meer
vindt.

(A) **10:7** Rom. 3:14.

16 JHWH is Koning, eeuwig en altijd. De volken
zijn vergaan uit zijn land.
17 De begeerte van de *ootmoedigen* hebt U,
JHWH, gehoord: U sterkt hun hart, uw oor merkt
op,
18 om recht te doen de wees en de verdrukte,
zodat nooit meer een aards sterveling schrik
aanjaagt.

Bij JHWH is een schuilplaats

11 1 Voor de koorleider. Van David. Bij
JHWH schuil ik. Hoe durft u dan tot mij
zeggen: Vlucht naar uw bergen als vogels?
2 Want zie, de goddelozen spannen de boog, zij
leggen hun pijl op de pees, om oprechten van
hart in het duister te treffen.
3 Wanneer de grondslagen zijn vernield, wat
kan dan de rechtvaardige doen?
4 JHWH woont in zijn heilig paleis, JHWH heeft
in de hemelen zijn troon; zijn ogen slaan gade,
zijn blikken doorvorsen de mensenkinderen.
5 JHWH toetst de rechtvaardige en de goddeloze; en wie geweld bemint, die haat Hij.
6 Hij regent op de goddelozen vurige kolen en
zwavel, schroeiende wind is het deel van hun
beker.
7 Want JHWH is rechtvaardig en Hij heeft gerechtigheid lief; de oprechten zullen zijn aangezicht zien.

Gebed om hulp

12 1 Voor de koorleider. Op de wijze van: De
achtste. Een psalm van David.
2 Help toch, JHWH, want er zijn geen vromen
meer; ja, de getrouwen zijn schaars onder de
mensenkinderen.
3 Zij spreken valsheid tegen elkaar, zij spreken
dubbelhartig, met gladde lippen.
4 Laat JHWH alle gladde lippen en elke grootsprekende tong verdelgen;
5 hen die zeggen: Met onze tong zijn wij sterk;
onze lippen zijn met ons - wie is heer over ons?
6 Om de onderdrukking van de *ellendigen*, het
zuchten van de armen, richt Ik Mij nu op, zegt
JHWH; Ik stel in veiligheid wie daarnaar smacht.
7 De woorden van JHWH zijn zuivere woorden,
zuiver zilver, in een smeltoven in de aarde zevenvoudig gelouterd.
8 U, JHWH, zult ze nakomen, ons altijd beschermen tegen dit geslacht;
9 de goddelozen draven rond, terwijl boosheid
bij de mensenkinderen het hoofd opsteekt.

Gebedsvertrouwen

13 1 Voor de koorleider. Een psalm van
David.
2 Hoelang, JHWH? Zult U mij voortdurend vergeten? Hoelang zult U uw aangezicht voor mij
verbergen?
3 Hoelang zal ik plannen koesteren in mijn ziel,
zorgen hebben in mijn hart, dag aan dag? Hoelang zal mijn vijand zich boven mij verheffen?
4 Zie toch, *antwoord* mij, JHWH, mijn God! Verlicht mijn ogen, opdat ik niet zal inslapen ten
dode;
5 opdat mijn vijand niet zal zeggen: Ik ben hem
te sterk geweest; opdat mijn tegenstanders niet
juichen, wanneer ik wankel.
6 Ik echter vertrouw op uw goedheid, over uw
verlossing juicht mijn hart. Ik wil JHWH zingen,
omdat Hij mij heeft welgedaan.

De overmoed van de dwazen

14 1 (A) Voor de koorleider. Van David. De
dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God. Zij
bedrijven gruwelijke en afschuwelijke misdaden,
niemand is er, die goed doet.
2 JHWH ziet uit de hemel neer op de mensenkinderen, om te zien, of er één verstandig is, één,
die God zoekt.
3 Allen zijn zij afgeweken, tezamen ontaard; er
is niemand die goed doet, zelfs niet één.
4 Hebben zij dan geen kennis, al die bedrijvers
van ongerechtigheid, die mijn volk opeten, als
aten zij brood? JHWH roepen zij niet aan.

(A) **14:1** Rom. 3:10-12.

5 Daar overvalt hen de schrik, want God is bij het rechtvaardig geslacht.
6 Het voornemen van de *ellendige* kunt u wel beschamen, maar JHWH is zijn toevlucht.
7 Och, dat uit Sion Israëls redding zou komen! Als JHWH een keer brengt in het lot van zijn volk, dan zal Jakob juichen, Israël zich verheugen.

Wie mag bij God verkeren?

15 1 Een psalm van David. JHWH, wie mag verblijven in uw tent? Wie mag wonen op uw heilige berg?
2 Hij, die onberispelijk wandelt en doet wat recht is en waarheid spreekt in zijn hart,
3 die met zijn tong niet lastert, die zijn metgezel geen kwaad doet en geen smaad op zijn naaste laadt;
4 in wiens ogen de verwerpelijke veracht is, terwijl hij hen eert, die ontzag voor JHWH hebben. Heeft hij tot zijn schade gezworen, hij verandert het niet;
5 hij leent zijn geld niet op woeker en aanvaardt geen geschenk tegen de onschuldige. Wie zó handelt zal nimmer wankelen.

Het gezegende lot van de vromen

16 1 Een kleinood van David. Bewaar mij, o God, want bij U schuil ik.
2 Ik heb tot JHWH gezegd: U bent mijn Heer, ik heb geen goed buiten U.
3 Wat betreft de heiligen die in het land zijn: zij zijn de heerlijken in wie al mijn behagen is.
4 Vele zijn de pijnen van hen die dingen naar de gunst van een andere (god); ik zal hun plengoffers van bloed niet plengen, ik zal zelfs hun namen niet op mijn lippen nemen.
5 O JHWH, mijn erfdeel en mijn beker, U zelf maakt blijvend wat het lot mij toewees.
6 De meetsnoeren vielen mij in liefelijke gebieden, ja, mijn erfdeel bevalt mij.
7 Ik prijs JHWH, die mij raad heeft gegeven, zelfs bij nacht onderwijzen mij mijn nieren.
8 Ik stel mij JHWH voortdurend voor ogen; omdat Hij aan mijn rechterhand staat, wankel ik niet.
9 Daarom verheugt zich mijn hart en juicht mijn ziel, zelfs mijn lichaam zal in veiligheid wonen;
10 (A) want U geeft mijn ziel niet prijs aan het dodenrijk, noch laat U uw gunstgenoot het graf zien.
11 (B) U maakt mij het levenspad bekend; overvloed van vreugde is bij uw aangezicht, liefelijkheid is in uw rechterhand, voor eeuwig.

Gebed van een onschuldig vervolgde

17 1 Een gebed van David. Hoor, JHWH, naar een rechtvaardige zaak, sla acht op mijn smeking; leen het oor aan mijn gebed, gesproken met onbedrieglijke lippen.
2 Mag uw oordeel over mij van uw aangezicht uitgaan: uw ogen zien wat recht is.
3 Toetst U mijn hart, onderzoekt U 's nachts, beproeft U mij, U vindt niets; wat ik ook bedenk, mijn mond overtreedt niet.
4 Wat betreft daden van mensen, naar het woord van uw lippen heb ik mij gewacht voor de paden van de geweldenaar;
5 ik hield uw spoor, mijn voetstappen wankelden niet.
6 Ik roep U aan, omdat U, o God, mij *antwoordt*; neig uw oor tot mij, hoor naar mijn woord.
7 Maak uw gunstbewijzen wonderbaar, Verlosser van hen die voor tegenstanders schuilen bij uw rechterhand.
8 Bewaar mij als de oogappel, verberg mij, in de schaduw van uw vleugels,
9 voor de goddelozen die mij overweldigen, voor mijn doodsvijanden die mij omsingelen.
10 Zij sluiten hun vette (hart) toe, met hun mond spreken zij hoogmoedig;
11 zij omringen ons nu, waar wij ook gaan, hun oogmerk is om ons ter aarde te werpen.

(A) **16:10** Hand. 13:35. (B) **16:11** Hand. 2:25-28.

12 Hij lijkt op een leeuw die begeert te verscheuren, en op een jonge leeuw, in een schuilhoek gedoken.
13 Sta op, JHWH, treed hem tegemoet, doe hem bukken, red met uw zwaard mijn leven van de goddeloze,
14 met uw hand, JHWH, van de mannen, van de wereldse mannen, van wie hun deel in dit leven is, en vul hun binnenste met wat U voor hen hebt weggelegd, zodat hun zonen er nog zat van zijn, die wat hun rest, aan hun kinderen nalaten.
15 Maar ik zal in gerechtigheid uw aangezicht zien, en bij het ontwaken mij verzadigen met uw beeld.

Danklied van de koning(1)

18 1 Voor de koorleider. Van de knecht van JHWH, van David, die tot JHWH de woorden van dit lied sprak, in de tijd waarin JHWH hem verlost had uit de greep van al zijn vijanden en uit de hand van Saul.
2 Hij zei: Ik heb U hartelijk lief, JHWH, mijn sterkte,
3 o JHWH, mijn steenrots, mijn vesting en mijn bevrijder, mijn God, mijn Rots, bij wie ik schuil, mijn schild, hoorn van mijn redding, mijn burcht.
4 Geloofd zij JHWH, roep ik uit; want van mijn vijanden ben ik verlost.
5 Dodelijke banden hadden mij omvangen, en stromen van verderf hadden mij overvallen,
6 banden van het dodenrijk hadden mij omgeven, dodelijke valstrikken lagen op mijn weg.
7 Toen ik van binnen bang was geworden, riep ik JHWH aan, tot mijn God riep ik om hulp. Hij hoorde mijn stem uit zijn paleis, mijn hulpgeroep tot Hem drong door in zijn oren.
8 Toen dreunde en beefde de aarde en de grondvesten van de bergen sidderden en daverden, omdat Hij in toorn ontbrand was.
9 Rook steeg op uit zijn neus, verterend vuur kwam voort uit zijn mond, kolen raakten erdoor in brand.
10 Hij neigde de hemel en daalde neer, donkerheid was onder zijn voeten,
11 Hij reed op een cherub en vloog en zweefde op de vleugels van de wind.
12 Hij stelde het duister tot zijn omhulsel, tot zijn beschutting rondom Zich: duistere wateren, wolkengevaarten.
13 Van de glans vóór Hem verdwenen zijn wolken, hagel en vurige kolen.
14 JHWH deed de donder in de hemel weerklinken, de Allerhoogste verhief zijn stem - [hagel en vurige kolen].
15 Hij schoot zijn pijlen en verstrooide hen, hij slingerde bliksemen en bracht hen in verwarring.
16 Toen werden de beddingen van de wateren zichtbaar en de grondvesten van de wereld kwamen bloot vanwege uw dreigen, o JHWH, vanwege het blazen van de adem van uw neus.
17 Hij reikte van omhoog, greep mij, trok mij op uit grote wateren.
18 Hij ontrukte mij aan mijn machtige vijand, en aan mijn haters, omdat zij sterker waren dan ik.
19 Zij traden mij in de weg in de dagen van mijn ongeluk, maar JHWH was mij tot steun;
20 Hij leidde mij uit in de ruimte. Hij redde mij, omdat Hij welgevallen aan mij had.
21 JHWH deed mij naar mijn gerechtigheid, naar de reinheid van mijn handen vergold Hij mij,
22 want ik heb de wegen van JHWH gehouden en ben niet goddeloos afgeweken van mijn God.
23 Want al zijn verordeningen stonden mij voor ogen en zijn inzettingen deed ik niet van mij weg,
24 maar ik was onberispelijk tegenover Hem, en wachtte mij voor ongerechtigheid.
25 JHWH heeft mij vergolden naar mijn gerechtigheid, naar de reinheid van mijn handen voor zijn ogen.
26 Tegenover de getrouwe toont U Zich getrouw, tegenover de onberispelijke toont U Zich onberispelijk,

(1) **18:0** Zie ook 2 Samuël 22

27 tegenover de reine toont U Zich rein,
maar tegenover de verkeerde toont U Zich een tegenstander.
28 U toch verlost het *ellendige* volk en
vernedert de hoogmoedige ogen.
29 U toch doet mijn lamp schijnen, JHWH, mijn
God, U doet mijn duisternis opklaren.
30 Met U immers loop ik op een legerbende in
en met mijn God spring ik over een muur.
31 Gods weg is volmaakt; het woord van JHWH
is zuiver. Hij is een schild voor allen die bij Hem
schuilen.
32 Want wie is God behalve JHWH, wie is een
rots buiten onze God?
33 Die God, die mij met kracht omgordt en mijn
weg effen maakt;
34 (A) die mijn voeten maakt als die van herten
en mij op mijn hoogten doet staan;
35 die mijn handen oefent ten strijde, zodat
mijn armen een koperen boog spannen.
36 Ook gaf U mij het schild van uw heil, en uw
rechterhand ondersteunde mij, uw *ootmoedige*
goedheid maakte mij groot.
37 U hebt mij ruimte gegeven voor mijn stappen, en mijn enkels wankelden niet.
38 Ik vervolgde mijn vijanden om hen te achterhalen, en liet niet af, voordat ik hen had
vernietigd;
39 ik verpletterde hen, zodat zij niet konden
opstaan, zij vielen onder mijn voeten.
40 U hebt mij aangegord met kracht tot de
strijd, U deed onder mij bukken wie tegen mij
opstonden;
41 U deed mijn vijanden mij de rug toekeren,
en mijn haters verdelgde ik.
42 Zij riepen tot JHWH om hulp, maar niemand
redde, en Hij *antwoordde* hun niet;
43 toen vermaalde ik hen als stof voor de wind.
Ik goot hen uit als modder op de straten.
44 U deed mij ontkomen aan de onderlinge
strijd van het volk, U stelde mij tot hoofd van
de natiën; volken die ik niet kende, werden mij
dienstbaar;
45 nauwelijks hadden zij van mij gehoord, of
zij gehoorzaamden mij; vreemden veinsden onderdanigheid tegenover mij.
46 Vreemden verloren hun kracht en verlieten
bevend hun burchten.
47 JHWH leeft. Geprezen is mijn Rots, en verheerlijkt is de God van mijn redding,
48 de God, die mij wraak heeft verleend, die
volken aan mij heeft onderworpen,
49 die mij van mijn vijanden heeft gered. Ja, U
hebt mij verhoogd boven hen die tegen mij opstonden, U hebt mij gered van de geweldenaar.
50 (B) Daarom loof ik U, o JHWH, onder de volken en wil ik uw naam psalmzingen.
51 Hij schenkt zijn koning grote uitreddingen,
en betoont trouw aan zijn gezalfde, aan David en
zijn nageslacht voor altijd.

Gods majesteit in de schepping en in de Torah

19 1 Voor de koorleider. Een psalm van
David.
2 De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt het werk van zijn handen;
3 de dag vertelt het aan de dag, en de nacht vertelt het aan de nacht.
4 Toch is het geen spreken en zijn het geen
woorden, hun stem wordt niet gehoord:
5 (C) toch gaat hun prediking uit over de hele
aarde en hun taal tot aan het einde van de wereld.
Hij heeft daarin een tent opgeslagen voor de zon,
6 die is als een bruidegom die uit zijn bruidsvertrek treedt, jubelend als een held om het pad
te lopen.
7 Van het ene einde van de hemel is haar opgang en haar omloop tot het andere einde; niets
blijft verborgen voor haar gloed.
8 De *Torah* van JHWH is volmaakt, zij verkwikt(1) de ziel; het getuigenis van JHWH
is betrouwbaar, zij schenkt wijsheid aan de
onverstandige.

(1) **19:8** In het Hebreeuws staat er "bekeert".

(A) **18:34** Hab. 3:19. (B) **18:50** Rom. 15:9. (C) **19:5** Rom. 10:18.

9 De bevelen van JHWH zijn waarachtig, zij verheugen het hart; het gebod van JHWH is puur, het verlicht de ogen.
10 Het ontzag voor JHWH is rein, voor altijd onveranderlijk; de verordeningen van JHWH zijn waarheid, alle rechtvaardig.
11 Kostelijker zijn zij dan goud, ja, dan veel fijn goud; en zoeter dan honing, ja, dan honingzeem uit de raat.
12 Ook laat uw knecht zich daardoor ernstig vermanen; in het houden ervan ligt rijke beloning.
13 Afdwalingen, wie merkt ze op? Spreek mij van verborgen (zonden) vrij.
14 Behoed ook uw knecht voor overmoed, laat die over mij niet heersen; dan ben ik onberispelijk en vrij van grove overtreding.
15 Mogen de woorden van mijn mond en de overleggingen van mijn hart U aangenaam zijn, o JHWH, mijn rots en mijn verlosser.

Gebed om overwinning voor de koning

20 1 Voor de koorleider. Een psalm van David.
2 Mag JHWH u in de dagen van de benauwdheid *antwoorden*, mag de naam van de God van Jakob u onaantastbaar maken;
3 Hij zendt u hulp uit het heiligdom en ondersteunt u uit Sion.
4 Hij gedenkt al uw offers, en uw brandoffer acht Hij aangenaam. *sela*
5 Hij geeft u naar uw hart, en doet al uw plannen in vervulling gaan.
6 Wij willen juichen over uw overwinning, en in de naam van onze God de vaandels opsteken; mag JHWH al uw verlangens vervullen.
7 Nu weet ik, dat JHWH aan zijn gezalfde(1) de overwinning geeft, Hij *antwoordt* hem uit zijn heilige hemel met de machtige heilsdaden van zijn rechterhand.
8 Dezen beroemen zich op wagens en anderen op paarden, maar wij roemen in de naam van JHWH, onze God.
9 Zij zinken neer en vallen, maar wij richten ons op en houden stand.
10 O JHWH, schenk de koning de overwinning, mag Hij ons *antwoorden* op de dag dat wij roepen.

Danklied na de overwinning

21 1 Voor de koorleider. Een psalm van David.
2 JHWH, de koning verheugt zich over uw macht, hij juicht over uw heil.
3 U hebt hem de wens van zijn hart geschonken, het verlangen van zijn lippen hebt U niet geweigerd. *sela*
4 Want U treedt hem tegemoet met goede zegeningen. U zet een kroon van fijn goud op zijn hoofd.
5 Leven vroeg hij van U; U gaf het hem, lengte van dagen voor altijd en eeuwig.
6 Groot is zijn eer door uw heil, majesteit en luister hebt U hem toebedeeld;
7 want U maakt hem gezegend voor altijd. U overstelpt hem met blijdschap voor uw aangezicht.
8 Want de koning vertrouwt op JHWH en door de goedheid van de Allerhoogste wankelt hij niet.
9 Uw hand zal al uw vijanden vinden, uw rechterhand zal uw haters vinden.
10 U zult hen maken als een vurige oven ten tijde dat U verschijnt, o JHWH. In zijn toorn zal Hij hen verslinden, en het vuur zal hen verteren;
11 hun kroost zult U van de aarde verdelgen en hun nageslacht uit de mensenkinderen.
12 Als zij onheil over u willen brengen, boze plannen beramen, kunnen zij niets.
13 Ja, U zult hen de rug doen keren, met de pees van uw boog legt U aan op hun gezicht.

(1) **20:7** Gezalfde is in het Hebreeuws "masjiach" wat wordt vertaald met Messias; dus eigenlijk staat er "JHWH aan zijn Messias".

14 Verhef U, o JHWH, in uw kracht, wij willen
uw sterkte met liederen bezingen.

Mijn God, waarom hebt U mij verlaten?

22 1 Voor de koorleider. Op de wijze van:
Het hert van de dageraad. Een psalm van
David.
2 (A) Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij
verlaten, en bent u ver van mijn verlossing, bij
de woorden van mijn jammerklacht?
3 Mijn God, ik roep overdag, en U *antwoordt*
niet, en 's nachts, en ik kom niet tot stilte.
4 Desondanks bent U de Heilige, die troont op
de lofzangen van Israël.
5 Op U hebben onze vaderen vertrouwd, zij
hebben vertrouwd, en U deed hen ontkomen;
6 tot U hebben zij geroepen en zij werden ge-
red, op U hebben zij vertrouwd en zij zijn niet
beschaamd.
7 Maar ik ben een worm en geen man, een
smaad voor de mensen en veracht door het volk.
8 (B) Allen die mij zien, bespotten mij,(1) zij
steken de lip uit, zij schudden het hoofd:
9 (C) Wentel het op JHWH - laat die hem verlos-
sen, hem redden, Hij heeft immers welgevallen
aan hem!
10 U toch hebt mij uit de moederschoot doen
komen, U deed mij vol vertrouwen rusten aan de
borst van mijn moeder;
11 aan U werd ik overgegeven bij mijn ge-
boorte, van de moederschoot af bent U mijn God.
12 Wees dan niet ver van mij, want nabij is de
nood, en er is geen helper.
13 Vele stieren hebben mij omringd, buffels
van Basan hebben mij omsingeld;
14 zij sperren hun muil tegen mij open - een
verscheurende, brullende leeuw.
15 Als water ben ik uitgestort en al mijn been-
deren zijn ontwricht; mijn hart is geworden als
was, het is gesmolten in mijn binnenste;
16 verdroogd als een scherf is mijn kracht,
mijn tong kleeft aan mijn gehemelte; in het stof
van de dood legt U mij neer.
17 Want honden hebben mij omringd, een
bende boosdoeners heeft mij omsingeld, die
mijn handen en voeten doorboren.
18 Al mijn beenderen kan ik tellen; zij kijken
toe, zij zien met leedvermaak naar mij.
19 (D) Zij verdelen mijn klederen onder elkaar
en werpen het lot over mijn gewaad.
20 Maar U, JHWH, wees niet verre; mijn sterkte,
haast U mij tot hulp.
21 Red van het zwaard mijn ziel, mijn een-
zame, van het geweld van de hond.
22 Verlos mij uit de muil van de leeuw, en van
de hoorns van de woudossen. U hebt mij *geant-
woord*!
23 (E) Ik zal uw naam aan mijn broeders ver-
kondigen, in het midden van de gemeente zal ik
U lofzingen.
24 U, die JHWH vreest, looft Hem, verheerlijkt
Hem, u al het nageslacht van Jakob, en hebt ont-
zag voor Hem, u al het nageslacht van Israël.
25 Want Hij heeft niet veracht noch versmaad
de *ellende* van de *ellendige*, en zijn aangezicht
niet voor hem verborgen, maar Hij heeft ge-
hoord, toen hij tot Hem riep.
26 Van U komt mijn lof in een grote gemeente,
mijn geloften zal ik betalen in de tegenwoordig-
heid van wie ontzag voor Hem hebben.
27 De *ootmoedigen* zullen eten en verzadigd
worden, wie JHWH zoeken, zullen Hem loven,
laat uw hart opleven, voor altijd.
28 Alle einden van de aarde zullen het geden-
ken en zich tot JHWH bekeren; alle geslachten
van de volken zullen zich neerbuigen voor uw
aangezicht.
29 Want het koninkrijk is van JHWH, Hij is heer-
ser over de volken.
30 Alle welgedanen van de aarde eten en aan-
bidden; voor Hem knielen allen die in het stof

(1) **22:8** Zie Matteüs 27:31, 39-44.

(A) **22:2** Mat. 27:46; Mar. 15:34. (B) **22:8** Mat. 27:39; Mar. 15:29; Luk. 23:35. (C) **22:9** Mat. 27:43. (D) **22:19** Mat. 27:35; Mar. 15:24; Luk. 23:34; Joh. 19:24. (E) **22:23** Heb. 2:12.

neerdalen, en wie zijn ziel niet in leven kan houden.
31 Het nageslacht zal Hem dienen, er zal van de Heer verteld worden aan het komende geslacht;
32 zij zullen zijn gerechtigheid verkondigen aan het volk dat geboren zal worden, omdat Hij het gedaan heeft.

JHWH is mijn Herder

23 1 Een psalm van David. JHWH is mijn Herder, mij ontbreekt niets(1);
2 (A) Hij doet mij neerliggen in grazige weiden; Hij voert mij aan rustige wateren;
3 Hij herstelt mijn ziel. Hij leidt mij in sporen van gerechtigheid omwille van zijn naam.
4 Zelfs al ga ik door een dal van diepe duisternis, ik vrees geen kwaad, want U bent bij mij; uw stok en uw staf, die vertroosten mij.
5 U richt voor mij een maaltijd aan voor de ogen van wie mij benauwen; U zalft mijn hoofd met olie, mijn beker vloeit over.
6 Ja, heil en goedheid zullen mij volgen al de dagen van mijn leven; ik zal in het huis van JHWH verblijven tot in lengte van dagen.

Intocht met de koning van eer

24 1 (B) Van David. Een psalm. Van JHWH is de aarde en haar volheid, de wereld en die daarop wonen.
2 Want Hij heeft haar op de zeeën gegrond en op de stromen gevestigd.
3 Wie mag de berg van JHWH beklimmen, wie mag staan in zijn heilige stad?
4 (C) Die rein is van handen en zuiver van hart, die zijn ziel niet op valsheid richt, noch bedrieglijk zweert.
5 Die zal van JHWH een zegen wegdragen en gerechtigheid van de God van zijn heil.
6 Dat is het geslacht van wie naar Hem vragen; die uw aanschijn zoeken; dat is Jakob. *sela*
7 Heft, poorten, uw hoofden omhoog, en verheft u, u aloude ingangen, opdat de Koning van eer in zal gaan.
8 Wie is toch de Koning van eer? JHWH, sterk en geweldig, JHWH, geweldig in de strijd.
9 Heft, poorten, uw hoofden omhoog, en verheft ze, u aloude ingangen, opdat de Koning van eer in zal gaan.
10 Wie is Hij toch, de Koning van eer? JHWH van de legermachten, Hij is de Koning van eer. *sela*

Gebed om vergeving en verlossing

25 1 Van David. Tot U, JHWH, hef ik mijn ziel op;
2 mijn God, op U vertrouw ik; laat mij niet beschaamd worden, laten mijn vijanden niet over mij juichen.
3 Ja, allen die U verwachten, worden niet beschaamd, beschaamd worden wie trouweloos handelen zonder oorzaak.
4 JHWH, maak mij uw wegen bekend, leer mij uw paden,
5 leid mij in uw waarheid en leer mij, want U bent de God van mijn heil, U verwacht ik de hele dag.
6 Gedenk uw barmhartigheid, JHWH, en uw gunstbewijzen, want die zijn van eeuwigheid;
7 gedenk niet de zonden van mijn jeugd, noch mijn overtredingen, gedenk aan mij naar uw gunst, omwille van uw goedheid, JHWH.
8 Goed en waarachtig is JHWH; daarom onderwijst Hij de zondaars over de weg.
9 Ootmoedigen doet Hij wandelen in het recht, en Hij leert *ootmoedigen* zijn weg.
10 Alle paden van JHWH zijn goedheid en trouw voor wie zijn verbond en zijn getuigenissen bewaren.
11 Omwille van uw naam, JHWH, vergeef mij mijn ongerechtigheid, want die is groot.
12 Wie is de man die JHWH vreest? Hij onderwijst hem over de weg die hij moet kiezen.

(1) **23:1** Vanuit de Hebreeuwse grondtekst kan je hier ook lezen "ik zal niet ontbreken".

(A) **23:2** Opb. 7:17. (B) **24:1** 1Cor. 10:26. (C) **24:4** Mat. 5:8.

13 Hij zelf zal in voorspoed verblijven, en zijn
nageslacht zal het land beërven.
14 De vertrouwelijke omgang van JHWH is met
wie ontzag voor Hem hebben, en zijn verbond
maakt Hij hun bekend.
15 Mijn ogen zijn voortdurend op JHWH, want
Hij voert mijn voeten uit het net.
16 Keer U tot mij en wees mij genadig, want
eenzaam ben ik en *ellendig*.
17 De benauwdheden van mijn hart hebben
zich uitgebreid, voer mij uit mijn angsten.
18 Zie op mijn ellende en mijn moeite, en ver-
geef al mijn zonden.
19 Zie, hoe talrijk zijn mijn vijanden, en met
welk een boosaardige haat haten zij mij.
20 Bewaar toch mijn ziel en red mij; laat mij
niet beschaamd worden, want bij U schuil ik.
21 Vroomheid en oprechtheid mogen mij be-
hoeden, want U verwacht ik.
22 O God, verlos Israël uit al zijn
benauwdheden.

Betuiging van onschuld

26 1 Van David. Doe mij recht, JHWH, want
ik heb in onschuld gewandeld; op JHWH
heb ik vertrouwd zonder te wankelen.
2 Toets mij, JHWH, en beproef mij, keur mijn
nieren en mijn hart.
3 Want uw goedheid houd ik voor ogen, en ik
wandel in uw waarheid.
4 Bij de valsaards zit ik niet neer, met de hui-
chelaars ga ik niet om;
5 ik haat het gezelschap van de boosdoeners,
en bij de goddelozen zit ik niet neer.
6 Ik was mijn handen in onschuld, en maak de
omgang om uw altaar, o JHWH,
7 terwijl ik luid een loflied doe horen, en al uw
wonderen vertel.
8 JHWH, ik heb lief de plaats van uw huis, de
woonplaats van uw heerlijkheid.
9 Raap mijn ziel niet weg met de zondaars,
noch mijn leven met hen die bloed vergieten,
10 bij wie misdaad aan hun handen kleeft, en
waarvan hun rechterhand vol is van geschenken.
11 Ik echter wandel in onschuld - verlos mij en
wees mij genadig.
12 Mijn voet staat op effen baan - in de samen-
komsten zal ik JHWH prijzen.

Veilig in Gods hoede

27 1 Van David. JHWH is mijn licht en mijn
heil, voor wie zou ik bang zijn? JHWH
is de vesting van mijn leven, voor wie zou ik
angstig zijn?
2 Toen boosdoeners op mij afkwamen om mij
te verslinden - mijn tegenstanders en mijn vijan-
den - zijn zij zelf gestruikeld en gevallen.
3 Al legert zich een leger tegen mij, mijn hart
is niet bang; al verheft zich een strijd tegen mij,
toch blijf ik vertrouwen.
4 Eén ding heb ik van JHWH gevraagd, dit zoek
ik: te verblijven in het huis van JHWH al de dagen
van mijn leven, om de liefelijkheid van JHWH te
zien, en om te onderzoeken in zijn tempel.
5 Want Hij bergt mij in zijn hut in de dagen van
het kwaad, Hij verbergt mij in het verborgene
van zijn tent, Hij plaatst mij hoog op een rots.
6 En nu heft mijn hoofd zich op boven mijn
vijanden rondom mij; daarom wil ik in zijn tent
offeren offers met geschal, ik wil zingen, ja
psalmzingen JHWH.
7 Hoor, JHWH, hoe ik luid roep, wees mij gena-
dig en *antwoord* mij.
8 Vanwege U zegt mijn hart: Zoekt mijn aange-
zicht. Ik zoek uw aangezicht, JHWH.
9 Verberg uw aangezicht niet voor mij, wijs uw
knecht niet af in toorn, U was mijn hulp; verwerp
mij niet en verlaat mij niet, o God van mijn heil.
10 Al hebben mijn vader en moeder mij verla-
ten, toch neemt JHWH mij aan.
11 Onderwijs mij, JHWH, uw weg en leid mij op
een effen pad omwille van mijn belagers;
12 geef mij niet prijs aan de lust van mijn te-
genstanders, want valse getuigen staan tegen mij
op, en hij die geweld blaast.
13 O, als ik niet had geloofd de goedheid van
JHWH te zullen zien in het land van de levenden!
14 Wacht op JHWH, wees sterk, uw hart zij on-
bevreesd en dapper; ja wacht op JHWH.

God, de beschermer van de vromen

28 1 Van David. Tot U roep ik, JHWH, mijn
rots; keer U niet zwijgend van mij af, opdat ik niet, als U tegen mij blijft zwijgen, zal worden als zij die in het graf neerdalen.
2 Hoor naar mijn luide smekingen, als ik tot U
roep om hulp, en mijn handen ophef naar uw binnenste heiligdom.
3 Ruk mij niet weg met de goddelozen, noch
met de bedrijvers van ongerechtigheid, die met hun naasten vriendelijk spreken, terwijl boosheid in hun hart is.
4 (A) Geef hun naar hun handeling en naar hun
schandelijk gedrag; geef hun naar het werk van hun handen, vergeld hun naar hun doen.
5 Omdat zij niet letten op de daden van JHWH
noch op het werk van zijn handen, zal Hij hen afbreken en hen niet opbouwen.
6 Geprezen zij JHWH, want Hij heeft gehoord
mijn luide smekingen.
7 JHWH is mijn kracht en mijn schild; op
Hem vertrouwde mijn hart en ik werd geholpen. Daarom juicht mijn hart en loof ik Hem met mijn lied.
8 JHWH is hun kracht, een vesting van heil is
Hij voor zijn gezalfde.
9 Verlos dan uw volk en zegen uw erfdeel, weid
hen en draag hen tot in eeuwigheid.

Gods majesteit in het onweer

29 1 (B) Een psalm van David. Geeft JHWH,
u machtigen, geeft JHWH heerlijkheid en sterkte;
2 geeft JHWH de heerlijkheid van zijn naam,
buigt u neer voor JHWH in heilige feestdos.
3 De stem van JHWH is over de wateren, de God
van de heerlijkheid doet de donder weerklinken, JHWH is over geweldige wateren.
4 De stem van JHWH is vol kracht, de stem van
JHWH is vol glorie.
5 De stem van JHWH breekt ceders, ja, JHWH
verbreekt de ceders van de Libanon.
6 Hij doet ze opspringen als een stierkalf, de
Libanon en de Sirjon als een jonge woudos.
7 De stem van JHWH klieft vuurvlammen,
8 de stem van JHWH doet de woestijn beven;
JHWH doet de woestijn van Kades beven;
9 de stem van JHWH doet de herten jongen wer-
pen en zij ontschorst de wouden. Maar in zijn paleis zegt ieder: Ere!
10 JHWH troonde boven de zondvloed, ja,
JHWH troont als koning in eeuwigheid.
11 JHWH zal zijn volk sterkte verlenen, JHWH
zal zijn volk zegenen met vrede.

Danklied na uitredding

30 1 Een psalm. Een lied voor de tempelwij-
ding. Van David.
2 Ik zal U verhogen, JHWH, want U hebt mij op-
getrokken, en mijn vijanden geen vreugde over mij gegeven.
3 JHWH, mijn God, tot U riep ik om hulp, en U
hebt mij genezen.
4 JHWH, U deed mij opkomen uit het dodenrijk,
U hebt mij leven gegeven, zodat ik niet in het graf neerdaalde.
5 Psalmzingt JHWH, u zijn gunstgenoten, en
looft zijn heilige naam;
6 want een ogenblik duurt zijn toorn, een leven
lang zijn welbehagen; 's avonds blijf ik jammeren, tegen de morgen is er gejuich.
7 In mijn onbezorgdheid had ik gedacht: ik zal
nimmer wankelen -
8 JHWH, door uw welbehagen had U mijn berg
bevestigd - U verborg uw aangezicht, ik stond verschrikt.
9 Tot U, JHWH, riep ik, en tot de Heer smeekte
ik om genade:
10 Wat voor gewin ligt er in mijn bloed, in mijn
neerdalen in het graf? Kan het stof U loven, kan dat uw trouw vermelden?
11 Hoor, JHWH, en wees mij genadig, JHWH,
wees mij een helper.

(A) **28:4** Opb. 22:12. (B) **29:1** Ps. 96:7-9.

12 Mijn rouwklacht hebt U veranderd in een reidans, mijn rouwkleed hebt U losgemaakt, met
vreugde mij omgord,
13 opdat mijn ziel U zou psalmzingen, en nimmer verstommen. JHWH, mijn God, voor altijd
zal ik U loven.

Gebed in nood

31 1 Voor de koorleider. Een psalm van David.
2 Bij U, JHWH, schuil ik, laat mij nimmer beschaamd worden. Doe mij ontkomen door uw
gerechtigheid,
3 neig uw oor tot mij, red mij haastig. Wees mij tot een beschuttende rots, tot een sterke vesting
om mij te redden;
4 want U bent mijn steenrots en mijn vesting, en omwille van uw naam zult U mij voeren en
leiden.
5 U zult mij trekken uit het net dat men voor mij had verborgen, want U bent mijn vesting.
6 (A) In uw hand beveel ik mijn geest; U verlost mij, JHWH, getrouwe God.
7 Ik haat hen die ijdele nietigheden vereren; ik immers vertrouw op JHWH.
8 Ik wil juichen en mij verheugen over uw goedheid, daar U acht hebt geslagen op mijn ellende,
hebt geweten van de benauwdheden van mijn ziel.
9 U toch hebt mij aan de vijand niet prijsgegeven, U hebt mijn voeten in de ruimte doen staan.
10 Wees mij genadig, o JHWH, want ik ben benauwd; van verdriet verzwakt mijn oog, mijn ziel
en mijn lichaam.
11 Want mijn leven vergaat in zorgen en mijn jaren in zuchten, mijn kracht struikelt door mijn
ongerechtigheid, en mijn gebeente verzwakt.
12 Voor allen die mij benauwen, ben ik tot een smaad geworden, voor mijn buren allermeest, en
voor mijn bekenden tot een schrik; wie mij op straat zien, vluchten voor mij weg.
13 Vergeten ben ik, uit het hart, als een dode; ik ben geworden als gebroken vaatwerk.
14 Want ik hoor het gemompel van velen - schrik van rondom -; terwijl zij met elkaar tegen
mij overleggen, smeden zij plannen om mij het leven te benemen.
15 Maar ik vertrouw op U, JHWH, ik zeg: U bent mijn God.
16 Mijn tijden zijn in uw hand, red mij uit de hand van mijn vijanden en vervolgers.
17 Doe uw aanschijn lichten over uw knecht, verlos mij door uw goedheid.
18 JHWH, laat mij niet beschaamd worden, want U roep ik aan; laten de goddelozen beschaamd worden, tot zwijgen gebracht in het dodenrijk.
19 Laten de leugenlippen verstommen, die tegen de rechtvaardige hoogmoedig spreken, met
trots en hoon.
20 Hoe groot is het goed dat U hebt weggelegd voor wie ontzag voor U hebben, dat U bereid
hebt voor wie bij U schuilen voor de ogen van de mensenkinderen.
21 U verbergt hen in het verborgene van uw aanschijn voor de samenscholing van de mensen; U verbergt hen in een hut voor tongenstrijd.
22 Geprezen zij JHWH, want Hij heeft mij wonderbare goedheid betoond in de gloed van de
benauwdheid.
23 Terwijl ik in mijn angst dacht: ik ben verbannen uit uw oog - hebt U voorwaar mijn luide
smekingen gehoord, toen ik tot U riep om hulp.
24 Hebt JHWH lief, al zijn gunstgenoten; JHWH bewaart de getrouwen, maar ruimschoots vergeldt Hij de trotsen.
25 Weest sterk en uw hart zij onbevreesd en dapper, u allen, die op JHWH hoopt.

De zegen van de schuldbelijdenis

32 1 (B) Van David. Een leerdicht. Gezegend is hij, van wie zijn overtreding is vergeven, van wie zijn zonde is bedekt;
2 gezegend is de mens, wie JHWH de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is.

(A) **31:6** Luk. 23:46. (B) **32:1** Rom. 4:7,8.

3 Want zolang ik zweeg, werd mijn gebeente
steeds zwakker onder mijn gejammer de hele
dag;
4 want dag en nacht drukte uw hand zwaar op
mij, mijn merg verdroogde als in zomerse hitte.
sela
5 Mijn zonde maakte ik U bekend, en mijn
ongerechtigheid verborg ik niet; ik zei: Ik zal
JHWH mijn overtredingen belijden, en U vergaf
de schuld van mijn zonden. *sela*
6 Daarom zal iedere vrome tot U bidden ten
tijde dat U Zich laat vinden; zelfs bij een stort-
vloed van geweldige wateren zullen die hem niet
bereiken.
7 U bent mij een verberging, U bewaart mij voor
benauwdheid, U omringt mij met jubelzangen
van bevrijding. *sela*
8 Ik leer en onderwijs u over de weg die u gaan
moet; Ik raad u; mijn oog is op u.
9 Weest niet als een paard, als een muildier
zonder verstand, waarvan men de trots bedwingt
met toom en bit, opdat het u niet te na zal
komen.
10 Talrijk is het lijden van de goddeloze, maar
wie op JHWH vertrouwt, die omringt Hij met
goedheid.
11 Verheugt u in JHWH en juicht, u rechtvaar-
digen; jubelt allen, u oprechten van hart.

Lofpsalm ter ere van de God van Israël

33 1 Jubelt, u rechtvaardigen, in JHWH, een
lofzang betaamt de oprechten.
2 Looft JHWH met de citer, psalmzingt Hem
met de tiensnarige harp.
3 Zingt Hem een nieuw lied, speelt mooi op de
snaren onder geschal.
4 Want het woord van JHWH is waarachtig, al
zijn werk gebeurt in trouw;
5 Hij heeft gerechtigheid en recht lief, de aarde
is vol van de goedheid van JHWH.
6 Door het woord van JHWH zijn de hemelen
gemaakt, en door de adem van zijn mond de hele
sterrenhemel.
7 Hij verzamelt het water van de zee als een
dam, Hij legt watervloeden in schatkamers op.
8 Laat de hele aarde ontzag hebben voor JHWH,
al de bewoners van de wereld moeten Hem
eerbiedigen.
9 Want Hij sprak en het was er, Hij gebood en
het stond er.
10 JHWH verbreekt de raad van de volken, Hij
doet de gedachten van de natiën teniet;
11 de raad van JHWH houdt eeuwig stand,
de gedachten van zijn hart van geslacht tot
geslacht.
12 Gezegend is het volk, waarvan JHWH de God
is, de natie, die Hij Zich ten erfdeel koos.
13 JHWH kijkt uit de hemel, Hij slaat alle mens-
enkinderen gade;
14 uit zijn woonplaats ziet Hij naar alle bewo-
ners van de aarde,
15 Hij, die de harten van hen allen vormt, die al
hun werken doorgrondt.
16 Geen koning wordt behouden door een
machtig leger, geen held wordt gered door ge-
weldige kracht;
17 het paard faalt ter overwinning, en doet niet
ontkomen door zijn geweldige sterkte.
18 Zie, het oog van JHWH is op hen die ontzag
voor Hem hebben, die op zijn goedheid hopen,
19 om hun ziel van de dood te redden, en hen
in het leven te houden in hongersnood.
20 Onze ziel verwacht JHWH, Hij is onze hulp
en ons schild.
21 Ja, in Hem verheugt zich ons hart, ja, op zijn
heilige naam vertrouwen wij.
22 Laat uw goedheid, JHWH, over ons zijn, zo-
als wij op U hopen.

JHWH beschermt de zijnen

34 1 (A) Van David, toen hij zich bij
Abimelech als een waanzinnige gedroeg,
zodat deze hem wegjoeg, en hij heenging.
2 Ik wil JHWH altijd prijzen, voortdurend zal
zijn lof in mijn mond zijn.

(A) **34:1** 1Sam. 21:14-15.

3 Mijn ziel zal zich in JHWH beroemen; laten de
ootmoedigen het horen en zich verheugen.(1)
4 Maakt met mij JHWH groot, en laat ons samen
zijn naam verheffen.
5 Ik zocht JHWH en Hij *antwoordde* mij, Hij
redde mij uit al mijn verschrikkingen.
6 Zij kijken naar Hem en stralen van vreugde,
en hun aangezicht zal niet schaamrood worden.
7 Deze *ellendige* hier riep en JHWH hoorde, Hij
verloste hem uit al zijn benauwdheden.
8 De Engel van JHWH legert Zich rondom wie
ontzag voor Hem hebben, en redt hen.
9 (A) Smaakt en ziet, dat JHWH goed is; gezegend is de man die bij Hem schuilt.
10 Heb ontzag voor JHWH, u, zijn heiligen,
want zij die ontzag voor Hem hebben, hebben
geen gebrek.
11 Jonge leeuwen lijden ontbering en honger,
maar wie JHWH zoeken, hebben geen gebrek aan
enig goed.
12 Komt, kinderen, luistert naar mij, ik zal u
het ontzag voor JHWH leren.
13 (B) Wie is de man die het leven begeert, vele
dagen wenst om het goede te genieten?
14 Bewaar uw tong voor het kwade en uw lippen voor het spreken van bedrog;
15 wijk van het kwade en doe het goede, zoek
de vrede en jaag die na.
16 De ogen van JHWH zijn op de rechtvaardigen, en zijn oren tot hun hulpgeroep;
17 het aangezicht van JHWH is tegen hen die
kwaad doen, om hun herinnering van de aarde
uit te roeien.
18 Roepen zij, dan hoort JHWH, en Hij redt hen
uit al hun benauwdheden.
19 JHWH is nabij de gebrokenen van hart, en
Hij behoudt de verslagenen van geest.
20 Talrijk zijn de rampen van de rechtvaardige,
maar uit die alle redt hem JHWH;
21 (C) Hij behoedt al zijn beenderen, niet één
daarvan wordt gebroken.(2)
22 Het onheil doodt de goddeloze, en wie de
rechtvaardige haten, zullen worden veroordeeld.
23 JHWH verlost de ziel van zijn knechten, allen die bij Hem schuilen, zullen niet worden
veroordeeld

Gebed om hulp tegen vijanden

35 1 Van David. Strijd, JHWH, met degenen
die met mij strijden, bestrijd wie mij
bestrijden.
2 Grijp schild en vuistschild, sta op, mij tot
hulp,
3 zwaai speer en strijdbijl tegen mijn vervolgers, zeg tot mijn ziel: Ik ben uw verlossing.
4 Laten beschaamd en te schande worden wie
mij naar het leven staan, laten terugdeinzen
en schaamrood worden wie onheil tegen mij
beramen.
5 Laten zij worden als kaf voor de wind, wanneer de Engel van JHWH hen neerstoot;
6 hun weg zij duister en glibberig, wanneer de
Engel van JHWH hen achtervolgt;
7 want zonder oorzaak verborgen zij voor mij
hun net, zonder oorzaak hebben zij een kuil voor
mijn leven gegraven.
8 Mag het verderf over hem komen, zonder dat
hij het merkt; laat het net, dat hij verborgen had,
hemzelf vangen, laat hij vallen in het verderf.
9 Maar mijn ziel juicht in JHWH, jubelt in zijn
verlossing;
10 al mijn beenderen zeggen: JHWH, wie is als
U, die de *ellendige* redt van wie sterker is dan hij,
en de *ellendige* en de arme van wie hem berooft?
11 Misdadige getuigen staan op, zij vragen mij
naar wat ik niet weet,
12 zij vergelden mij kwaad voor goed; mijn ziel
lijdt eronder.
13 Maar wat mij betreft - toen zij ziek waren,
was een rouwgewaad mijn kleed, ik *verootmoedigde* mij met vasten, en mijn gebed keerde in
mijn binnenste terug;

(1) **34:3** Zie Jesaja 29:19. (2) **34:21** Zie Exodus 12:46, Johannes 19:36.
(A) **34:9** 1Pet. 2:3. (B) **34:13** 1Pet. 3:10-12. (C) **34:21** Joh. 19:36.

14 als gold het mijn vriend of mijn broeder, zo
liep ik rond; in het zwart gaande als in rouw over
een moeder, zo boog ik mij neer.
15 Maar toen ik strompelde verheugden zij
zich en liepen te hoop; vechtlustigen, mij onbe-
kend, liepen tegen mij te hoop; zij lasterden zon-
der ophouden.
16 Een kring van goddeloze spotters knarsten
de tanden tegen mij.
17 Hoelang Heer zult U toezien? Verlos mijn
ziel van hun verwoestingen, van jonge leeuwen,
mijn enige (leven).
18 Dan zal ik U loven in een grote gemeente,
onder een geweldige menigte U prijzen.
19 (A) Dat mijn valse vijanden zich niet over
mij verheugen, noch met de ogen knippen wie
mij zonder oorzaak haten.(1)
20 Waarlijk, van vrede spreken zij niet, en te-
gen de stillen in het land beramen zij bedrieg-
lijke dingen,
21 zij sperren hun mond open tegen mij, zij
zeggen: Ha, ha! ons oog heeft het gezien.
22 U hebt het gezien, JHWH, zwijg niet; o Heer,
wees niet verre van mij.
23 Waak op en ontwaak voor mijn recht (en)
voor mijn rechtsgeding, o mijn God en mijn
Heer.
24 Doe mij recht naar uw gerechtigheid, o
JHWH, mijn God, dat zij zich niet over mij
verheugen;
25 dat zij in hun hart niet zeggen: Ha! onze
wens! dat zij niet zeggen: Wij hebben hem
verslonden!
26 Laten samen beschaamd en schaamrood
worden, wie zich verheugen over mijn onheil, la-
ten met schande en smaad bekleed worden, wie
tegen mij opscheppen.
27 Laten jubelen en zich verheugen, wie mijn
rechtvaardiging verlangen; dat zij voortdurend
zeggen: JHWH is groot, die welgevallen heeft aan
het heil van zijn knecht.
28 En mijn tong zal van uw gerechtigheid ge-
tuigen, van uw lof de hele dag.

De goddeloosheid van de
zondaren en Gods goedheid

36 1 Voor de koorleider. Van David, de
knecht van JHWH.
2 (B) De zonde spreekt tot de goddeloze diep in
zijn hart; – geen vrees voor God staat hem voor
ogen –
3 want zij vleit hem in zijn eigen ogen, totdat
men zijn ongerechtigheid ontdekt en haat.
4 De woorden van zijn mond zijn onheil en be-
drog, hij laat na verstandig en goed te handelen;
5 op zijn bed beraamt hij onheil, hij stelt zich
op een weg die niet goed is; wat kwaad is, ver-
werpt hij niet.
6 JHWH, hemelhoog is uw goedheid, uw trouw
reikt tot de wolken;
7 uw gerechtigheid is als de bergen van God,
uw oordeel is een geweldige watervloed. Mens en
dier verlost U, JHWH.
8 Hoe kostelijk is uw goedheid, o God; daarom
schuilen de mensenkinderen in de schaduw van
uw vleugels;
9 zij doen zich tegoed aan het vette van uw
huis, U geeft hen te drinken met de stroom van
uw liefelijkheden.
10 Want bij U is de bron van leven, in uw licht
zien wij het licht.
11 Laat uw goedheid voortdurend zijn voor
wie U kennen, en uw gerechtigheid voor de
oprechten van hart.
12 Laat de trotse voet over mij niet komen,
noch de hand van de goddelozen mij doen
wijken.
13 Daar zijn de bedrijvers van ongerechtigheid
gevallen; zij zijn neergestoten en kunnen niet
opstaan.

(1) **35:19** Zie Psalm 69:5, Johannes 15:25.

(A) **35:19** Ps. 69:5; Joh. 15:25. (B) **36:2** Rom. 3:18.

De voorspoed van de goddelozen is onvast

37 1 Van David. Wees niet jaloers op de bedrijvers van ongerechtigheid, benijd niet
wie onrecht plegen;
2 want zij verdorren snel als het gras, en verwelken als het groene kruid.
3 Vertrouw op JHWH en doe het goede, woon
in het land en betracht getrouwheid;
4 verlustig u in JHWH; dan zal Hij u geven de
wensen van uw hart.
5 Wentel uw weg op JHWH en vertrouw op Hem,
en Hij zal het maken;
6 Hij zal uw gerechtigheid doen opgaan als het
licht, en uw recht als de middag.
7 Wees stil voor JHWH en wacht op Hem; wees
niet jaloers op wie zijn weg voorspoedig maakt,
op de man die boze plannen smeedt.
8 Sta af van toorn en laat de grimmigheid varen,
wees niet jaloers - dat sticht louter kwaad.
9 Want boosdoeners worden uitgeroeid, maar
wie JHWH verwachten, zij zullen het land
beërven.
10 Immers nog een ogenblik, en de goddeloze
is niet meer; als u let op zijn plaats, dan is hij
niet meer;
11 (A) maar de *ootmoedigen* beërven het land
en verlustigen zich in grote vrede.
12 De goddeloze smeedt boze plannen tegen
de rechtvaardige en knarst de tanden tegen hem;
13 de Heer lacht over hem, want Hij ziet, dat
zijn dag komt.
14 De goddelozen ontbloten het zwaard en
spannen hun boog, om *ellendigen* en armen
neer te vellen, om de oprechten van wandel te
slachten;
15 hun zwaard zal in hun eigen hart dringen,
en hun bogen zullen verbroken worden.
16 Beter is het weinige van de rechtvaardige
dan de rijkdom van vele goddelozen;
17 want de armen van de goddelozen worden verbroken, maar JHWH ondersteunt de
rechtvaardigen.
18 JHWH kent de dagen van de vromen, en hun
erfdeel zal voor altijd bestaan;
19 in boze tijd zullen zij niet beschaamd worden, in dagen van hongersnood zullen zij verzadigd worden.
20 Voorwaar, de goddelozen gaan te gronde, de
vijanden van JHWH zijn als de pracht van de landerijen: zij vergaan, in rook vergaan zij.
21 De goddeloze vraagt te leen en geeft niet
terug, maar de rechtvaardige ontfermt zich en
schenkt.
22 Voorwaar, de door Hem gezegenden beërven het land, maar de door Hem vervloekten worden uitgeroeid.
23 Door JHWH worden de stappen bevestigd
van de man waaraan Hij welgevallen heeft;
24 wanneer hij valt, stort hij niet neer, want
JHWH ondersteunt zijn hand.
25 Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden, maar - een rechtvaardige heb ik niet verlaten gezien, en ook niet zijn nageslacht dat naar
brood zoekt;
26 Voor altijd ontfermt hij zich en leent uit, en
zijn nageslacht is tot een zegen.
27 Wijk van het kwade en doe het goede, dan
zult u voor altijd wonen;
28 want JHWH bemint het recht, en Hij verlaat
zijn gunstgenoten niet. Voor altijd blijven zij bewaard, maar het nageslacht van de goddelozen
wordt uitgeroeid.
29 De rechtvaardigen beërven het land en wonen daarin voor altijd.
30 De mond van de rechtvaardige spreekt over
wijsheid, zijn tong spreekt het recht;
31 de *Torah* van zijn God is in zijn hart, zijn
stappen wankelen niet.
32 De goddeloze loert op de rechtvaardige en
zoekt hem te doden;
33 JHWH geeft hem in zijn hand niet over, Hij
laat niet toe, dat hij veroordeeld wordt, als hij
voor het oordeel komt.

(A) **37:11** Mat. 5:5.

34 Wacht op JHWH en bewaar zijn weg, dan zal
Hij u verhogen om het land te beërven, de uit-
roeiing van goddelozen zult u met vreugde zien.
35 Ik zag een goddeloze, een geweldenaar, die
zich uitbreidde als een weelderige woekerplant;
36 toen iemand voorbijging, zie, hij was niet
meer, ik zocht hem, maar hij was niet te vinden.
37 Kijk naar de vrome en zie op de oprechte,
want de man van vrede heeft nageslacht;
38 maar de overtreders worden tezamen ver-
delgd, het nageslacht van de goddelozen wordt
uitgeroeid.
39 Maar het heil van de rechtvaardigen is
van JHWH, hun beschutting ten tijde van de
benauwdheid;
40 JHWH helpt hen en doet hen ontkomen, Hij
doet hen ontkomen aan de goddelozen en ver-
lost hen, want zij schuilen bij Hem.

Gebed in zware ziekte

38 1 Een psalm van David. Om te gedenken.
2 JHWH, straf mij niet in uw toorn, en
kastijd mij niet in uw grimmigheid;
3 want uw pijlen zijn op mij neergekomen, uw
hand is op mij neergedaald.
4 Niets is meer gezond aan mijn vlees vanwege
uw boosheid, niets is heel aan mijn gebeente van-
wege mijn zonde;
5 want mijn ongerechtigheden zijn mij boven
het hoofd gegroeid, als een zware last zijn zij
mij te zwaar geworden.
6 Mijn wonden stinken, zij etteren vanwege
mijn verdwaasdheid;
7 ik ben gebogen, zeer diep gebukt, ik ga de
hele dag in het zwart.
8 Want mijn lendenen zijn vol ontsteking, niets
is meer gezond aan mijn vlees;
9 ik ben uitgeput, volslagen verbrijzeld, ik brul
het uit vanwege het bonzen van mijn hart.
10 Heer, al mijn verlangen ligt voor U open,
mijn zuchten is voor U niet verborgen;
11 mijn hart slaat hevig, mijn kracht begeeft
mij, zelfs het licht van mijn ogen moet ik missen.
12 Mijn vrienden en bekenden staan afzijdig
van mijn plaag, zelfs mijn verwanten staan van
verre.
13 Wie mij naar het leven staan, spannen mij
strikken, wie mijn onheil verlangen, spreken van
verderf, en zinnen de hele dag op bedrog.
14 Maar ik ben als een dove, ik hoor niet, als
een stomme, die zijn mond niet open doet;
15 ja, ik ben als een man die niet hoort, en in
wiens mond geen verweer is.
16 Want op U, JHWH, hoop ik; U immers zult
antwoorden, Heer, mijn God.
17 Want ik dacht: Als zij zich maar niet over
mij verheugen, niet tegen mij tekeer gaan bij het
wankelen van mijn voet.
18 Ja, ik dreig te struikelen, en mijn diepe ver-
driet staat mij voortdurend voor ogen;
19 want ik belijd mijn ongerechtigheid, ik ben
bezorgd vanwege mijn zonde.
20 Mijn vijanden echter leven, zij zijn machtig,
talrijk zijn zij, die mij trouweloos haten,
21 zij, die mij kwaad voor goed vergelden en
mij weerstaan, omdat ik het goede najaag.
22 JHWH, verlaat mij niet, mijn God, wees niet
ver van mij!
23 Haast U, mij tot hulp, Heer, mijn heil.

Gebed om berusting

39 1 Voor de koorleider. Voor Jedutun. Een
psalm van David.
2 Ik had gedacht: ik wil mijn wegen bewaren,
opdat ik niet zal zondigen met mijn tong; ik wil
mijn mond met een muilkorf bedwingen, zolang
de goddeloze voor mij staat.
3 Ik was verstomd, sprakeloos, ik zweeg van
het goede; maar mijn pijn werd heviger,
4 mijn hart gloeide in mijn binnenste, bij mijn
verzuchting laaide vuur op; ik sprak met mijn
tong -
5 Laat mij, JHWH, mijn einde kennen, en welke
de maat van mijn dagen is; laat mij weten, hoe
vergankelijk ik ben.
6 Zie, U hebt mijn dagen als enige handbreed-
ten gesteld, mijn levensduur is als niets voor U;

ja, ieder mens staat daar, enkel een ademtocht. *sela*
7 Ja, de mens gaat daarheen als een schaduw, ja, als een ademtocht suizen zij weg, zij garen bijeen en weten niet, wie het tot zich nemen zal.
8 En nu, wat verwacht ik, Heer? Mijn hoop, die is op U.
9 Red mij van al mijn overtredingen, stel mij niet tot een smaad voor de dwaas.
10 Ik ben verstomd, ik doe mijn mond niet open, want U zelf hebt het gedaan.
11 Neem uw plaag van mij weg, ik bezwijk onder de bestrijding van uw hand.
12 Kastijdt U iemand met straffen om zijn ongerechtigheid, dan doet U zijn schoonheid verloren gaan als door een mot; immers ieder mens is een ademtocht. *sela*
13 Hoor mijn gebed, JHWH, en neem mijn hulpgeroep ter ore, zwijg niet bij mijn tranen, want ik ben een vreemdeling bij U, een bijwoner zoals al mijn vaderen.
14 Keer uw blik van mij af, opdat ik mij opnieuw mag verheugen, voordat dat ik heenga en er niet meer ben.

Geloofsvertrouwen in nood

40 1 Voor de koorleider. Van David. Een psalm.
2 Vurig verwachtte ik JHWH; toen neigde Hij Zich tot mij en hoorde mijn hulpgeroep,
3 Hij trok mij op uit de kuil van het verderf, uit het slijk van de modderpoel; Hij stelde mijn voeten op een rots, mijn stappen maakte Hij vast,
4 Hij gaf mij een nieuw lied in de mond, een lofzang aan onze God. Mogen velen het zien en ontzag hebben, en op JHWH vertrouwen.
5 Gezegend is de man, die JHWH tot zijn vertrouwen heeft gesteld, die zich niet keert tot trotse mensen, en ook niet tot hen die naar leugen afdwalen.
6 Talrijk hebt U gemaakt, o JHWH, mijn God, uw wonderen en uw gedachten over ons; niets is bij U te vergelijken. Wilde ik ze vermelden en uitspreken, te talrijk zijn zij om te noemen.
7 (A) In slachtoffer en spijsoffer hebt U geen behagen, - U hebt mij geopende oren gegeven -, brandoffer en zondoffer hebt U niet gevraagd.
8 Toen zei ik: Zie, ik kom; in de boekrol is over mij geschreven;
9 ik verlang ernaar om uw wil te doen, mijn God, uw *Torah* is in mijn binnenste.
10 Ik verkondig de blijde boodschap van uw gerechtigheid in een grote gemeente; zie, mijn lippen weerhoud ik niet, JHWH, U weet het.
11 Uw gerechtigheid verberg ik niet in mijn hart, van uw trouw en uw heil spreek ik, uw goedheid en uw waarheid houd ik niet achter voor een grote gemeente.
12 U, JHWH, onthoud mij uw ontferming niet; uw goedheid en uw waarheid mogen mij voortdurend bewaren.
13 Want rampen omgeven mij, zonder getal; mijn ongerechtigheden hebben mij achterhaald, ik kan ze niet overzien; zij zijn talrijker dan de haren van mijn hoofd, en ik heb de moed verloren .(1)
14 Mag het U behagen, JHWH, mij te redden; JHWH, haast U om mij te hulp te komen.
15 Laten beschaamd en schaamrood worden, allen die er op uit zijn om mijn leven te vernietigen, (laten zij) terugdeinzen en te schande worden, wie mijn onheil verlangen.
16 Laten verstommen van schaamte, wie over mij roepen: Ha, ha!
17 Laten in U jubelen en zich verheugen allen die U zoeken; laten wie uw heil liefhebben, voortdurend zeggen: JHWH is groot!
18 Al ben ik *ellendig* en arm, JHWH denk aan mij. U bent mijn hulp en mijn bevrijder; o, mijn God, blijf niet langer weg.

Gebed om genezing

41 1 Voor de koorleider. Een psalm van David.

(1) **40:13** Letterlijk: mijn hart heeft mij verlaten.

(A) **40:7** Heb. 10:5-7.

2 Gezegend is hij die acht slaat op de geringe;
op de dag van het onheil zal JHWH hem uitkomst
geven;
3 JHWH zal hem behoeden en hem in het leven
behouden; hij zal geprezen worden op aarde; aan
de lust van zijn vijanden geeft U hem niet prijs.
4 JHWH steunt hem op het ziekbed, U herstelt
hem van zijn ziekte.
5 Ik zei: JHWH, wees mij genadig, genees mij,
want tegen U heb ik gezondigd.
6 Mijn vijanden spreken boosaardig over mij:
Wanneer sterft hij, en zal zijn naam vergaan?
7 Komt iemand mij bezoeken, hij spreekt vals-
heid, zijn hart verzamelt, hij gaat het op straat
vertellen.
8 Allen die mij haten, fluisteren tezamen over
mij, zij denken het ergste van mij:
9 Een dodelijke kwaal is op hem uitgestort, nu
hij neerligt, staat hij niet meer op.
10 (A) Zelfs mijn vriend, op wie ik vertrouwde,
die mijn brood at, heeft zijn hiel tegen mij opge-
heven.(1)
11 Maar U, JHWH, wees mij genadig en richt mij
op, dan wil ik het hun vergelden.
12 Hieraan weet ik, dat U welgevallen aan mij
hebt, wanneer mijn vijand niet over mij juicht.
13 Mij echter, om mijn onschuld steunt U mij,
U stelt mij voor uw aangezicht, voor altijd.
14 (B) Geloofd zij JHWH, de God van Israël, van
eeuwigheid en tot in eeuwigheid. Amen, ja amen.

Psalmen 42-72

Heimwee naar God

42 1 Voor de koorleider. Een leerdicht van
de Korachieten.
2 Zoals een hert dat naar waterbeken smacht,
zo smacht mijn ziel naar U, o God.
3 Mijn ziel verlangt naar God, naar de levende
God; wanneer zal ik komen en voor Gods aange-
zicht verschijnen?
4 Mijn tranen zijn mij tot voedsel dag en nacht,
omdat men voortdurend tot mij zegt: Waar is uw
God?
5 Hieraan wil ik denken en mijn ziel in mij uit-
storten: hoe ik optrok in een dichte menigte, (en)
voor hen uit liep naar Gods huis, bij jubelklank
en lofgezang - een feestvierende menigte.
6 Wat buigt u zich neer, o mijn ziel, en bent u
onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem
nog loven, mijn Verlosser en mijn God!
7 Mijn ziel buigt zich neer in mij, daarom ge-
denk ik U uit het land van de Jordaan en de
Hermonbergen, uit het klein gebergte.
8 Watervloed roept tot watervloed bij het ge-
bruis van uw stromen; al uw baren en golven
slaan over mij heen.
9 Overdag zal JHWH zijn goedheid gebieden, en
's nachts zal zijn lied bij mij zijn, een gebed tot
de God van mijn leven.
10 Ik wil tot God, mijn rots, zeggen: Waarom
vergeet U mij? Waarom ga ik in het zwart van-
wege de onderdrukking van de vijand?
11 Met een doodssteek in mijn beenderen ho-
nen mij mijn tegenstanders, doordat zij de hele
dag tot mij zeggen: Waar is uw God?
12 Wat buigt u zich neer, o mijn ziel, en wat
bent u onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal
Hem nog loven, mijn Verlosser en mijn God!

Vervolg van Psalm 42

43 1 Doe mij recht, o God, en voer mijn
rechtszaak tegen een volk zonder gods-
vrucht; doe mij ontkomen aan de man van be-
drog en onrecht.
2 Want U bent de God van mijn toevlucht;
waarom verstoot U mij? Waarom ga ik in het
zwart vanwege de onderdrukking van de vijand?
3 Zend uw licht en uw waarheid; mogen die mij
geleiden, mij brengen naar uw heilige berg en
naar uw woningen,

(1) **41:10** Zie Johannes 13:18, Matteüs 26:21, 34.

(A) **41:10** Mat. 26:23; Mar. 14:18; Luk. 22:21; Joh. 13:18. (B) **41:14** Ps. 106:48.

4 zodat ik kan gaan tot Gods altaar, tot de God
van mijn jubelende vreugde, en U loven met de
citer, o God, mijn God!
5 Wat buigt u zich neer, o mijn ziel, en wat bent
u onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem
nog loven, mijn Verlosser en mijn God!

Gebed van het verdrukte volk

44 1 Voor de koorleider. Van de
Korachieten. Een leerdicht.
2 O God, met eigen oren hebben wij het ge-
hoord, onze vaderen vertelden het ons: het werk
dat U gemaakt hebt in hun dagen, in de dagen
van vroeger.
3 Met uw hand hebt U volken verdreven, en hen
geplant, natiën geteisterd, en hen uitgebreid.
4 Want niet met hun zwaard hebben zij het
land verworven, niet hun arm heeft hen gered,
maar uw rechterhand en uw arm en het licht van
uw aanschijn, omdat U in hen een welbehagen
had.
5 U toch bent mijn Koning, o God; gebied de
verlossing van Jakob.
6 Met U stoten wij onze tegenstanders neer, in
uw naam vertreden wij wie tegen ons opstaan.
7 Want niet op mijn boog vertrouw ik, en mijn
zwaard verlost mij niet;
8 maar U hebt ons verlost van onze tegenstan-
ders en onze haters beschaamd gemaakt.
9 In God roemen wij de hele dag, uw naam zul-
len wij loven voor altijd. *sela*
10 Toch hebt U ons verstoten en te schande
gemaakt, en bent met onze legers niet
uitgetrokken;
11 voor de tegenstander hebt U ons laten wij-
ken, en onze haters hebben naar hartenlust
geplunderd.
12 U hebt ons overgeleverd als slachtvee, ons
onder de volken verstrooid;
13 U hebt uw volk verkocht voor een spotprijs,
en bent niet rijk geworden door hun koopsom;
14 U hebt ons gesteld tot smaad voor onze bu-
ren, tot spot en hoon voor wie ons omringen;
15 U hebt ons tot een spreekwoord onder de
volken gesteld, U doet de natiën over ons het
hoofd schudden.
16 De hele dag staat mijn schande mij voor
ogen, en bedekt schaamte mijn aangezicht,
17 om de taal van wie hoont en lastert, om de
blik van vijand en wraakgierige.
18 Dit alles is ons overkomen, maar wij verga-
ten U niet, en ook verloochenden wij uw verbond
niet;
19 ons hart werd niet afvallig, noch weken onze
voetstappen van uw pad,
20 zodat U ons in een oord van jakhalzen
moest verbrijzelen, en ons overdekken met
diepe duisternis.
21 Indien wij de naam van onze God hadden
vergeten, en onze handen hadden uitgestrekt
naar een vreemde god,
22 zou God dat niet uitzoeken? Hij toch kent
de geheimen van het hart.
23 (A) Waarlijk, omwille van U worden wij
de hele dag gedood, wij worden gerekend als
slachtschapen.
24 Waak op! Waarom slaapt U, Heer? Ontwaak!
Verstoot niet voor eeuwig!
25 Waarom verbergt U uw aangezicht, vergeet
U onze ellende en verdrukking?
26 Want onze ziel is in het stof gebogen, ons
lichaam kleeft aan de grond.
27 Sta op, ons tot hulp, verlos ons omwille van
uw goedheid.

Een lied voor de bruiloft van de koning

45 1 Voor de koorleider. Op de wijze van: De
leliën. Van de Korachieten. Een leerdicht;
een lied van de liefde.
2 Mijn hart trilt van blijde woorden, ik draag
mijn gedicht een koning voor, mijn tong is de
stift van een vaardig schrijver.
3 U bent mooier dan de mensenkinderen, lie-
felijkheid is over uw lippen uitgegoten; daarom
heeft God u voor altijd gezegend.

(A) **44:23** Rom. 8:36.

4 Bind uw zwaard aan de heup, u held, uw majesteit en uw luister;
5 ja uw luister! Rijd voorspoedig uit, voor de zaak van waarheid, *ootmoed* en recht, laat uw rechterhand u ontzagwekkende daden leren:
6 uw pijlen zijn gescherpt - volken zijn onder u - zij dringen in het hart van de vijanden van de koning.
7 (A) Uw troon, o God, staat voor altijd en eeuwig, uw koninklijke scepter is een rechtmatige scepter.
8 U hebt gerechtigheid lief en haat goddeloosheid; daarom heeft, o God, uw God u gezalfd met vreugdeolie boven uw metgezellen;
9 mirre, aloë en kassia (een soort kaneel) zijn al uw klederen; uit ivoren paleizen verheugt het snarenspel u;
10 koningsdochters zijn onder uw geliefden; de gemalin staat aan uw rechterhand in goud van Ofir.
11 Hoor, o dochter, en zie, en neig uw oor, vergeet uw volk en het huis van uw vader,
12 laat de koning uw schoonheid verlangen, want hij is uw heer; buig u dus voor hem neer.
13 Dan zoeken, o dochter van Tyrus, de rijksten van het volk met geschenken uw gunst.
14 Louter pracht is de koningsdochter daarbinnen, van goudbrokaat is haar kleed;
15 in kleurig geborduurde gewaden wordt zij tot de koning geleid, jonkvrouwen in haar gevolg, haar vriendinnen, worden tot u gebracht;
16 onder vreugde en jubel worden zij binnengeleid, zij komen in het paleis van de koning.
17 Op de plaats van uw vaderen zullen uw zonen staan, u zult hen tot vorsten stellen over het hele land.
18 Ik wil uw naam vermelden in alle geslachten; daarom zullen volken u loven voor altijd en eeuwig.

Een vaste burcht is onze God

46 1 Voor de koorleider. Van de Korachieten. Op de wijze van: De jonkvrouwen. Een lied.
2 God is ons een toevlucht en sterkte, Hij is een zeer grote hulp in benauwdheden.
3 Daarom zullen wij niet vrezen, al verplaatste zich de aarde, al wankelden de bergen in het hart van de zee.
4 Laat bruisen, laat schuimen haar wateren, laat de bergen beven door haar onstuimigheid. *sela*
5 Een rivier - haar stromen verheugen de stad van God, de heiligste onder de woningen van de Allerhoogste.
6 God is in haar midden, zij zal niet wankelen; God zal haar helpen bij het aanbreken van de morgen.
7 Volkeren woedden, koninkrijken wankelden, Hij verhief zijn stem, de aarde versmolt.
8 JHWH van de legermachten is met ons, een burcht is ons de God van Jakob. *sela*
9 Komt, ziet de werken van JHWH, die verwoesting op aarde aanricht,
10 die oorlogen doet ophouden tot het einde van de aarde, de boog verbreekt, de lans stukslaat, de strijdwagens met vuur verbrandt.
11 Laat af en weet, dat Ik God ben; Ik ben verheven onder de volken, verheven op de aarde.
12 JHWH van de legermachten is met ons, een burcht is ons de God van Jakob. Sela

God, de Koning van de hele aarde

47 1 Voor de koorleider. Van de Korachieten. Een psalm.
2 Alle u volken, klapt in de handen, juicht God toe met jubelgeroep.
3 Want JHWH, de Allerhoogste, is ontzagwekkend, een groot Koning over de hele aarde.

(A) **45:7** Heb. 1:8,9.

4 Hij brengt volken onder ons, natiën onder
onze voeten;
5 Hij kiest ons erfdeel voor ons uit, de trots van
Jakob, die Hij liefheeft. *sela*
6 God is opgevaren onder gejuich, JHWH onder
sjofargeschal.
7 Psalmzingt God, psalmzingt, psalmzingt
onze Koning, psalmzingt!
8 Want God is de Koning van de hele aarde,
psalmzingt met een kunstig lied.
9 God regeert over de volken, God is gezeten
op zijn heilige troon.
10 De edelen van de volken zijn bijeenverga-
derd, als volk van Abrahams God. Want van God
zijn de schilden(1) van de aarde; Hij is hoog
verheven.

Danklied voor Sions redding

48 1 Een lied. Een psalm van de Korachieten.
2 Groot is JHWH en hoog te loven in de
stad van onze God, zijn heilige berg.
3 (A) Mooi door zijn verhevenheid, een vreugde
voor de hele aarde is de berg Sion, ver in het
noorden, de stad van de grote Koning.
4 God doet in haar paleizen Zich kennen als een
burcht.
5 Want zie, koningen kwamen bijeen, zij trok-
ken gezamenlijk op;
6 zodra zij het zagen, stonden zij ontzet, wer-
den verschrikt, vluchtten weg.
7 Beving greep hen daar aan, pijn als van één
die baart.
8 Door de oostenwind verbreekt U de schepen
van Tarsis.
9 Zoals wij gehoord hadden, zo zagen wij het,
in de stad van JHWH van de legermachten, in de
stad van onze God. God bevestigt haar voor al-
tijd. *sela*
10 Wij gedenken, o God, uw goedheid in het
midden van uw tempel.
11 Zoals uw naam, o God, zo is uw lof tot aan
de einden van de aarde; uw rechterhand is vol
van gerechtigheid.
12 Laat de berg Sion zich verheugen; laten de
dochters van Juda juichen om uw gerichten.
13 Gaat rondom Sion en trekt eromheen, telt
haar torens,
14 richt uw aandacht op haar voormuur, door-
wandelt haar paleizen, opdat u het aan het vol-
gende geslacht kunt vertellen:
15 Waarlijk, zo is God, onze God, voor eeuwig
en altijd; tot de dood toe zal Hij ons leiden.

De rijke dwaas

49 1 Voor de koorleider. Van de
Korachieten. Een psalm.
2 Hoort dit, alle u volken, neemt ter ore, alle
bewoners van de wereld,
3 zowel geringen als aanzienlijken, rijken en ar-
men samen.
4 Mijn mond zal enkel wijsheid spreken, de
overdenking van mijn hart is louter inzicht.
5 Ik zal mijn oor tot een spreuk neigen, mijn
geheimenis bij de citer ontsluieren.
6 Waarom zou ik vrezen in kwade dagen, als de
ongerechtigheid van mijn belagers mij omringt;
7 van hen, die op hun vermogen vertrouwen, en
op hun grote rijkdommen zich beroemen?
8 Niemand kan ooit een broeder loskopen,
noch aan God zijn losprijs betalen,
9 - te hoog immers is de prijs voor hun leven,
en voor altijd ontoereikend -
10 dat hij voor altijd zou voortleven, het graf
niet zou zien.
11 Veeleer ziet hij, dat wijzen sterven, dat dwa-
zen en redelozen samen te gronde gaan en hun
vermogen aan anderen nalaten.
12 Hun diepste gedachte is, dat hun huizen al-
tijd zullen bestaan, hun woningen van geslacht
tot geslacht; zij noemen de landen naar hun
namen.

(1) **47:10** Met schilden wordt hier Gods bescherming bedoeld.

(A) **48:3** Mat. 5:35.

13 Maar de mens met al zijn uiterlijk vertoon
houdt geen stand; hij is gelijk aan de beesten,
die vergaan.
14 Dit is het lot van hen die op zichzelf vertrou-
wen, het einde van wie behagen scheppen in hun
eigen woorden. Sela
15 Als schapen zinken zij in het dodenrijk, de
dood weidt hen; de oprechten heersen over hen
in de morgenstond; hun gedaante moet in het
dodenrijk vergaan, zodat zij geen (aardse) wo-
ning meer heeft.
16 Maar God zal mijn leven verlossen uit de
macht van het dodenrijk, want Hij zal mij op-
nemen. Sela
17 Vrees niet, als iemand rijk wordt, als de
heerlijkheid van zijn huis toeneemt,
18 want in zijn sterven neemt hij niets van
dat alles mee, zijn heerlijkheid daalt hem niet
achterna.
19 Al prijst hij zich in zijn leven gelukkig, al
looft men u, omdat u zich te goed doet,
20 toch zult u tot het geslacht van uw vaderen
komen, die nooit meer het licht zullen zien.
21 De mens, die met al zijn uiterlijk vertoon
geen inzicht heeft, is gelijk aan de beesten, die
vergaan.

De ware godsvrucht

50 1 Een psalm van Asaf. De God van de go-
den, JHWH, spreekt en roept de aarde
vanwaar de zon opgaat tot waar zij ondergaat.
2 Uit Sion, de volkomen schoonheid, verschijnt
God in lichtglans.
3 Onze God komt en zal niet zwijgen, vuur ver-
teert vóór zijn aangezicht, rondom Hem stormt
het geweldig.
4 Hij roept tot de hemel daarboven, en tot de
aarde om zijn volk te richten:
5 Brengt Mij mijn gunstgenoten bijeen, die met
Mij het verbond sluiten met offers.
6 Daar verkondigen de hemelen hun gerechtig-
heid, want God is rechter. *sela*
7 Hoor nu, mijn volk, en Ik wil spreken, Israël,
en Ik wil tegen u getuigen: God, uw God, ben Ik.
8 Niet om uw offers berisp Ik u; uw brandoffers
toch zijn voortdurend voor Mij.
9 Ik neem uit uw huis geen stier, geen bokken
uit uw kooien, 10 want aan Mij behoren alle die-
ren van het woud, het vee op de bergen, rijk aan
runderen.
11 Ik ken al de vogels van de bergen, wat zich
roert op het veld, staat Mij ter beschikking.
12 Indien Ik honger had, zou Ik het u niet zeg-
gen, want Mij behoort de wereld en haar volheid.
13 Eet Ik soms stierenvlees, of drink Ik
bokkenbloed?
14 Offer aan God lof en betaal aan de Aller-
hoogste uw geloften; 15 roep Mij aan in dagen
van benauwdheid, Ik zal u redden en u zult Mij
eren. *sela*
16 Maar tot de goddeloze zegt God: Wat hebt
u mijn inzettingen op te tellen, en neemt mijn
verbond in uw mond, 17 hoewel u de tucht haat,
en mijn woorden achter u werpt?
18 Indien u een dief ziet, dan houdt u het met
hem, met overspelers is uw deel.
19 Uw mond laat u in boosheid gaan, uw tong
koppelt bedrog aaneen; 20 u zit en spreekt te-
gen uw broer, u werpt smaad op de zoon van
uw moeder.
21 Dit hebt u gedaan en Ik heb gezwegen; u
beeldt u in, dat Ik geheel en al ben als u. Ik wil u
berispen en het u onder ogen brengen.
22 Verstaat dit toch, u, die God vergeet, opdat
Ik niet zal verscheuren, zonder dat iemand redt.
23 Wie lof offert, eert Mij, en baant de weg, dat
Ik hem Gods heil doe zien.

Boetpsalm

51 1 Voor de koorleider. Een psalm van
David,
2 (A) toen de profeet Natan bij hem gekomen
was, nadat hij tot Batseba was gekomen.
3 Wees mij genadig, o God, naar uw goed-
heid, delg mijn overtredingen uit naar uw grote

(A) **51:2** 2Sam. 12:1-15.

barmhartigheid; 4 was mij geheel van mijn ongerechtigheid, reinig mij van mijn zonde.(1)
5 Want ik ken mijn overtredingen, mijn zonde staat voortdurend vóór mij.
6 (A) Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan wat kwaad is in uw ogen, opdat U rechtvaardig blijkt in uw uitspraak, zuiver in uw oordeel.
7 Zie, in ongerechtigheid ben ik geboren, in zonde heeft mijn moeder mij ontvangen.
8 Zie, U wilt waarheid in het verborgene, in het geheim maakt U mij wijsheid bekend.
9 Ontzondig mij met hysop, dan ben ik rein, was mij, dan ben ik witter dan sneeuw;
10 doe mij blijdschap en vreugde horen, laat het gebeente dat U verbrijzeld hebt, weer jubelen.
11 Verberg uw aangezicht voor mijn zonden, delg al mijn ongerechtigheden uit.(2)
12 Schep mij een rein hart, o God, en vernieuw in mijn binnenste een vaste geest;
13 verwerp mij niet van uw aangezicht, en neem uw heilige Geest niet van mij;
14 geef mij de blijdschap over uw heil terug, en laat een gewillige geest mij dragen.
15 Dan zal ik overtreders uw wegen leren, opdat zondaars zich tot U bekeren.
16 Red mij van bloedschuld, o God, God van mijn heil, laat mijn tong over uw gerechtigheid jubelen;
17 Heer, open mijn lippen, opdat mijn mond uw lof zal verkondigen.
18 Want U hebt geen behagen in slachtoffers, dat ik die brengen zou; aan brandoffers hebt U geen welgevallen.
19 De offers van God zijn een verbroken geest; een verbroken en verbrijzeld hart veracht U niet, o God.
20 Doe wél aan Sion naar uw welbehagen, bouw de muren van Jeruzalem.
21 Dan zult U behagen hebben in offers naar de eis, brandoffers in hun geheel gebracht; dan zal men stieren op uw altaar offeren.

Wee de lasteraar!

52 1 Voor de koorleider. Een leerdicht van David, 2 (B) toen de Edomiet Doëg aan Saul mededeling was komen doen en tot hem gezegd had: David is in het huis van Achimelek gekomen.
3 Wat beroemt u zich op het kwade, u geweldige? Gods goedheid duurt toch de hele dag.
4 U zint op verderf, uw tong is als een scherpgeslepen scheermes, u, die bedrog pleegt.
5 U hebt het kwade lief boven het goede, leugen boven waarheid spreken. *sela*
6 U houdt van allerlei verderfelijke taal, van een bedrieglijke tong.
7 Maar God zal u voor eeuwig verbreken, Hij zal u wegrukken en uit de tent sleuren, u ontwortelen uit het land van de levenden. *sela*
8 Dan zullen de rechtvaardigen het zien en ontzag hebben, en over hem lachen: 9 Ziedaar de man die God niet tot zijn vesting stelde, maar die op zijn grote rijkdom vertrouwde, zich sterk waande door wat zijn onheil werd.
10 Maar ik ben als een groenende olijfboom in het huis van God; ik vertrouw op Gods goedheid, altijd en eeuwig.
11 Voor altijd zal ik U loven, want U hebt het gedaan; ik zal uw naam verwachten - want die is goed - in tegenwoordigheid van uw gunstgenoten.

De overmoed van de dwazen

53 1 Voor de koorleider. Op: Machalat. Een leerdicht van David.
2 (C) De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God. Zij bedrijven gruwelijk en afschuwelijk onrecht; niemand is er, die goed doet.
3 God ziet neer uit de hemel op de mensenkinderen, om te zien, of er één verstandig is, één, die God zoekt.
4 Allen zijn afgeweken, samen ontaard, er is niemand die goed doet, zelfs niet één.

(1) **51:4** Zie 1 Johannes 1:9. (2) **51:11** Zie 1 Johannes 1:9.
(A) **51:6** Rom. 3:4. (B) **52:2** 1Sam. 22:9,10. (C) **53:2** Rom. 3:10-12.

5 Hebben zij dan geen kennis, die bedrijvers
van ongerechtigheid, die mijn volk opeten, als
aten zij brood? God roepen zij niet aan.
6 Daar schrikken zij, terwijl er geen schrik is;
want God verstrooit het gebeente van uw bela-
ger, u doet hen beschaamd staan, want God heeft
hen verworpen.
7 Och, dat uit Sion Israëls redding daagde! Als
God een keer brengt in het lot van zijn volk, dan
zal Jakob juichen, Israël zich verheugen.

Gebed om hulp tegen vijanden

54 1 Voor de koorleider. Bij snarenspel. Een
leerdicht van David,
2 (A) toen de Zifieten aan Saul waren komen
zeggen: Verbergt David zich niet bij ons?
3 O God, verlos mij door uw naam, verschaf mij
recht door uw kracht.
4 O God, hoor mijn gebed, neem ter ore de rede-
nen van mijn mond.
5 Want vreemden staan tegen mij op, gewelde-
naars staan mij naar het leven; zij houden God
niet voor ogen. *sela*
6 Zie, God is mij een helper, de Heer is het, die
mij ondersteunt.
7 Hij zal het kwaad vergelden aan wie mij be-
nauwen, verdelg hen in uw trouw.
8 Ik zal U vrijwillig offers brengen, ik zal uw
naam loven, JHWH, want Hij is goed;
9 omdat Hij mij gered heeft uit alle benauwd-
heid, zodat mijn oog met vreugde op mijn vijan-
den zag.

Tegen de trouweloze vriend

55 1 Voor de koorleider. Bij snarenspel. Een
leerdicht van David.
2 Neem, o God, mijn gebed ter ore, verberg U
niet voor mijn smeking.
3 Sla acht op mij en *antwoord* mij; in mijn on-
rust zwerf ik kreunend rond,
4 vanwege het geschreeuw van de vijand, van-
wege de kwelling van de goddeloze; want zij
storten onheil over mij uit, en bestoken mij in
toorn.
5 Mijn hart krimpt in mijn binnenste ineen,
dodelijke verschrikkingen zijn op mij gevallen,
6 vrees en beving komen over mij, schrik over-
stelpt mij,
7 zodat ik zeg: O, had ik vleugels als een duif,
ik zou wegvliegen en een woonplaats zoeken;
8 zie, ver zou ik heenvluchten, ik zou over-
nachten in de woestijn. *sela*
9 Ik zou mij haastig een wijkplaats zoeken te-
gen de rukwind, tegen de storm.
10 Verwar hen, Heer, verdeel hun spraak. Want
ik zie geweld en onenigheid in de stad, 11 dag en
nacht gaan zij rondom haar, op haar muren;
daarbinnen zijn onheil en moeite, 12 verderf is
daarbinnen, van haar plein wijken verdrukking
noch bedrog.
13 Want het is geen vijand, die mij smaadt; dat
zou ik dragen; het is niet mijn hater, die zich over
mij verheft; voor hem zou ik mij verbergen.
14 Maar u bent het, een mens – net zoals ik,
mijn vriend en vertrouwde: 15 wij, die samen ver-
trouwelijke omgang genoten, die in het feestge-
woel gingen naar Gods huis.
16 Laat de dood hen overvallen, laten zij levend
in het dodenrijk neerdalen; want boosheid is in
hun woning, in hun binnenste.
17 Maar ik, ik roep tot God, JHWH zal mij
verlossen.
18 's Avonds, 's morgens en 's middags klaag
en kreun ik; Hij hoort mijn stem.
19 Hij verlost mijn ziel in vrede van de strijd
tegen mij, want met velen zijn zij met mij.
20 God hoort en Hij zal hen *antwoorden* - Hij,
die van oudsher troont – *sela* - hen, die onbekeer-
lijk zijn en geen ontzag voor God hebben.
21 Hij strekt zijn handen uit tegen hen met wie
hij vrede had, hij schendt zijn verbond;
22 zijn mond is gladder dan boter, maar strijd
is in zijn hart; zijn woorden zijn zachter dan olie,
maar het zijn ontblote messen.

(A) **54:2** 1Sam. 23:19; 26:1.

23 Werp uw zorgen op JHWH, Hij zal voor u
zorgen; Hij zal nooit meer toelaten, dat de rechtvaardige wankelt.
24 Maar U, o God, zult hen doen neerdalen in de
kuil van het verderf; de mannen van bloed en bedrog zullen hun dagen niet halverwege volbrengen. Ik echter vertrouw op U.

Vertrouwen op God in de nood

56 1 (A) Voor de koorleider. Op de wijze van:
Een stille duif in de verte. Van David. Een kleinood, toen de Filistijnen te Gat hem gegrepen hadden.
2 Wees mij genadig, o God, want de mensen
vertrappen mij, de hele dag benauwen mij de bestrijders; 3 wie mij benauwen, vertrappen mij de
hele dag, ja velen zijn het, die mij uit de hoogte bestrijden.
4 Wanneer ik bang ben, vertrouw ik op U;
5 op God, wiens woord ik prijs. Op God ver-
trouw ik, ik ben niet bang; wat zou vlees (een mens) mij aandoen?
6 De hele dag verminken zij mijn woorden; al
hun overleggingen zijn tegen mij ten kwade.
7 Zij willen aanvallen, zij spieden, zij letten op
waar ik ga, terwijl zij loeren op mijn leven.
8 Zou er voor hen bij zoveel boosheid ontko-
ming zijn? Stort de volken in toorn neer, o God!
9 Mijn omzwerving hebt U te boek gesteld, doe
mijn tranen in uw kruik; zijn zij niet in uw boek?
10 Dan zullen mijn vijanden terugwijken op
het moment dat ik roep; dit weet ik: dat God met mij is.
11 Op God, wiens woord ik prijs, op JHWH,
wiens woord ik prijs, 12 op God vertrouw ik, ik
ben niet bang; wat zou een mens mij aandoen?
13 Op mij, o God, rusten geloften, U toegezegd,
lofoffers zal ik U betalen, 14 want U hebt mijn
leven gered van de dood; immers ook mijn voet van aanstoot, zodat ik voor Gods aangezicht mag wandelen in het levenslicht.

Bij God rustig in gevaren

57 1 (B) Voor de koorleider. Op de wijze van:
Verderf niet. Van David. Een kleinood, toen hij voor Saul in de spelonk vluchtte.
2 Wees mij genadig, o God, wees mij genadig,
want bij U schuilt mijn ziel; ja, in de schaduw van uw vleugels zal ik schuilen, totdat het onheil voorbij is.
3 Ik roep tot God, de Allerhoogste, tot God, die
het voor mij voleindigt.
4 Hij zal van de hemel zenden en mij verlos-
sen, als Hij te schande gemaakt heeft wie mij vertrapt; *sela*; God zal zijn goedheid en waarheid zenden.
5 Ik lig neer te midden van leeuwen, vlam-
men spuwende mensenkinderen; hun tanden zijn speer en pijlen, hun tong een scherp zwaard.
6 Verhef U boven de hemel, o God; uw heerlijk-
heid zij over de hele aarde.
7 Zij spanden een net voor mijn stappen, zij bo-
gen mijn ziel terneer, zij groeven een kuil voor mijn aangezicht, zij vielen daar middenin. *sela*
8 Mijn hart is gerust, o God, mijn hart is gerust;
ik wil zingen, ja psalmzingen.
9 Waak op, mijn ziel, waak op, harp en citer; ik
wil het morgenrood wekken.
10 Ik zal U loven, o Heer, onder de volken, ik
zal U psalmzingen onder de natiën; 11 want he-
melhoog is uw goedheid, tot aan de wolken reikt uw trouw.
12 Verhef U boven de hemel, o God; uw heer-
lijkheid zij over de hele aarde.

Handhaaf het recht, o God!

58 1 Voor de koorleider. Op de wijze van:
Verderf niet. Van David. Een kleinood.
2 Spreekt u, goden, inderdaad recht? Oordeelt
u de mensenkinderen rechtmatig?
3 Veeleer bedrijft u ongerechtigheid in het hart,
op aarde weegt u het geweld van uw handen af.

(A) **56:1** 1Sam. 21:14-16. (B) **57:1** 1Sam. 22:1; 24:4.

4 De goddelozen zijn van de geboorte aan afvallig, de leugensprekers dwalen van de moederschoot aan.
5 Hun venijn is zoals het venijn van een slang; als een dove adder, die haar oor toesluit,
6 die niet luistert naar de stem van de bezweerders, hoe geleerd zij hun spreuken ook zeggen.
7 O, God, verbrijzel hun tanden in hun mond, sla de hoektanden van de jonge leeuwen uit, JHWH;
8 laten zij vergaan als water dat wegvloeit; legt hij zijn pijlen aan, dan mogen zij als afgestompt zijn;
9 laten zij vergaan als een slak die voortkruipend wegsmelt, als de misdracht van een vrouw, die de zon niet heeft gezien;
10 voordat uw potten de dorens bemerken, zowel groen als verschroeid, vaagt Hij hen weg.
11 De rechtvaardige zal zich verheugen, wanneer hij de wraak ziet; hij zal zijn voeten wassen in het bloed van de goddeloze.
12 En de mensen zullen zeggen: Toch is er loon voor de rechtvaardige, toch is er een God, die recht doet op aarde.

Door vijanden benauwd

59 1 (A) Voor de koorleider. Op de wijze van: Verderf niet. Van David. Een kleinood, toen Saul zijn huis had laten bewaken om hem te doden.
2 Red mij van mijn vijanden, o mijn God; beveilig mij voor hen die tegen mij opstaan;
3 red mij van de bedrijvers van ongerechtigheid, en verlos mij van de mannen van het bloed.
4 Want zie, zij loeren op mijn leven; sterken willen op mij aanvallen, zonder mijn overtreding en zonder mijn zonde, JHWH;
5 zonder dat er ongerechtigheid is, lopen zij toe en stellen zich op. Waak op, mij tot hulp, en zie.
6 U, JHWH God van de legermachten, God van Israël, ontwaak om al de volken te straffen, heb geen genade voor alle ongerechtige verraders. *sela*
7 's Avonds komen zij terug, zij huilen als honden en lopen de stad rond.
8 Zie, zij honen met hun mond; zwaarden zijn op hun lippen, want - wie hoort het?
9 Maar U, JHWH, lacht om hen, U spot met al de volken.
10 Mijn sterkte, op U wil ik acht slaan, want God is mijn burcht.
11 Mijn goedertieren God zal mij tegemoet treden; God doet mij met vreugde zien op hen die mij benauwen.
12 Dood hen niet, opdat mijn volk het niet zal vergeten; doe hen door uw macht omdwalen, stort hen neer, o Heer, ons schild.
13 Zonde van hun mond is het woord van hun lippen; laten zij daarom in hun hoogmoed gevangen worden, en om de verwensing en de leugen die zij vertellen.
14 Vernietig hen in grimmigheid, vernietig hen, zodat zij niet meer zijn; opdat zij merken, dat God heerst in Jakob, tot aan de einden van de aarde. *sela*
15 's Avonds toch komen zij terug, zij huilen als honden en lopen de stad rond.
16 Zij zwerven om te eten; als zij niet verzadigd zijn, dan grommen zij.
17 Ik echter bezing uw sterkte, 's morgens jubel ik over uw goedheid; want U was mij een burcht, een toevlucht in de dagen dat ik benauwd was.
18 Mijn sterkte, U wil ik psalmzingen; want God is mijn burcht, mijn goedertieren God.

Gebed om overwinning

60 1 Voor de koorleider. Op de wijze van: De lelie van de getuigenis.
2 (B) Een kleinood van David, tot lering; toen hij de Arameeërs van Mesopotamië en de Arameeërs van Soba had bestreden, en Joab op de terugtocht de Edomieten in het Zoutdal had verslagen, twaalfduizend man.
3 O God, U hebt ons verstoten, U hebt ons verbroken, U bent toornig geweest; herstel ons!
4 U hebt het land doen beven en barsten; genees zijn scheuren, want het wankelt.

(A) **59:1** 1Sam. 19:11. (B) **60:2** 2Sam. 8:13; 1Kron. 18:12.

5 U hebt uw volk harde dingen doen zien, U
hebt ons bedwelmende wijn doen drinken.
6 U hebt hun die ontzag voor U hebben, een ba-
nier gegeven, om zich bijeen te verzamelen van-
wege de boogschutters, *sela*
7 opdat uw geliefden ten strijde toegerust zijn.
Geef overwinning door uw rechterhand en *ant-
woord* ons.
8 God heeft gesproken in zijn heiligdom. Ik
wil juichen, ik wil Sichem verdelen, het dal van
Soekkot uitmeten.
9 Mij behoort Gilead en mij behoort Manasse,
Efraïm is de beschutting van mijn hoofd, Juda is
mijn heersersstaf; 10 Moab is mijn wasbekken,
op Edom werp ik mijn schoen, over Filistea juich
ik.
11 Wie zal mij naar de versterkte vesting bren-
gen, wie zal mij naar Edom geleiden?
12 Bent U het niet, o God, die ons verstoten had;
zult U, o God, niet uittrekken met onze (hemelse)
legers?
13 Bied ons hulp tegen de tegenstander, want
mensenhulp is nutteloos.
14 Met God zullen wij dappere daden doen,
want Hij zelf zal onze tegenstanders vertrappen.

Gebed van een balling voor de koning

61 1 Voor de koorleider. Bij snarenspel. Van
David.
2 Hoor toch, o God, mijn smeking, sla acht op
mijn gebed.
3 Van het einde van het land roep ik tot U, om-
dat mijn hart bezwijkt; leid mij op een rots die
mij te hoog zou zijn.
4 Want U bent mij een schuilplaats geweest, een
sterke toren tegen de vijand.
5 Laat mij in uw tent voor altijd verblijven, laat
mij schuilen, geborgen onder uw vleugels. *sela*
6 Want U, o God, hebt gehoord naar mijn ge-
loften, U hebt het erfdeel gegeven van hen die
ontzag voor uw naam hebben.
7 Voeg dagen toe aan de dagen van de koning,
mogen zijn jaren duren als van geslacht tot ge-
slacht; 8 mag hij voor altijd tronen voor Gods
aangezicht, schenk goedheid en trouw, dat zij
hem behoeden.
9 Dan wil ik uw naam voor altijd psalmzingen,
terwijl ik dag aan dag mijn geloften betaal.

Stilheid en vertrouwen

62 1 Voor de koorleider. Naar de wijze van
Jedutun. Een psalm van David.
2 Waarlijk, mijn ziel keert zich stil tot God,
van Hem is mijn heil; 3 waarlijk, Hij is mijn rots
en mijn heil, mijn burcht, ik zal niet te zeer
wankelen.
4 Hoelang zult u op een man aanstormen? U al-
len zult omvergestoten worden als een hellende
wand, een neerstortende muur.
5 Waarlijk, zij overleggen om hem van zijn
hoogte af te stoten, zij scheppen behagen in leu-
gen; zij zegenen met hun mond, maar in hun bin-
nenste vloeken zij. *sela*
6 Waarlijk, mijn ziel, keer u stil tot God, want
van Hem is mijn verwachting; 7 waarlijk, Hij is
mijn rots en mijn heil, mijn burcht, ik zal niet
wankelen.
8 Op God rust mijn heil en mijn eer, mijn sterke
rots, mijn schuilplaats is in God.
9 Vertrouwt altijd op Hem, o volk, stort uw hart
uit voor zijn aangezicht; God is ons een schuil-
plaats. *sela*
10 Waarlijk, een ademtocht zijn de gerin-
gen, een leugen de aanzienlijken; in de weeg-
schaal gaan zij omhoog, samen lichter dan een
ademtocht.
11 Vertrouwt niet op verdrukking, stelt geen
ijdele hoop op roof; als het vermogen groeit, zet
er het hart niet op.
12 God heeft eenmaal gesproken, ik heb dit
tweemaal gehoord: de sterkte is van God.
13 (A) Ook de goedheid, o Heer, is van U, want
U zult ieder vergelden naar zijn werk.

(A) **62:13** Job 34:11; Jer. 17:10; Mat. 16:27; Rom. 2:6; Opb. 2:23.

Mijn ziel verlangt naar God

63 1 (A) Een psalm van David, toen hij in de
woestijn van Juda was.
2 O God, U bent mijn God, U zoek ik, mijn ziel
verlangt naar U, mijn vlees (lichaam) verlangt
naar U, in een dor en dorstig land, zonder water.
3 Zo heb ik U in het heiligdom gezien, ziende
uw sterkte en uw heerlijkheid.
4 Want uw goedheid is beter dan het leven; mijn
lippen zullen U roemen.
5 Zo wil ik U prijzen mijn leven lang, in uw
naam mijn handen opheffen.
6 Als met vet en merg word ik verzadigd, mijn
mond looft met jubelende lippen,
7 wanneer ik aan U denk op mijn bed, in nacht-
waken over U peins.
8 Want U bent mij een hulp geweest, in de scha-
duw van uw vleugels jubel ik.
9 Mijn ziel is aan U verkleefd, uw rechterhand
houdt mij vast.
10 Maar wie mijn leven zoeken te verderven,
zullen komen in de diepten van de aarde.
11 Men zal hen overleveren aan de macht van
het zwaard, zij zullen een prooi van de vossen
worden.
12 Maar de koning zal zich in God verheugen;
ieder die bij Hem zweert, zal zich beroemen,
omdat de mond van de leugensprekers wordt
gestopt.

Gods strafgericht over lasteraars

64 1 Voor de koorleider. Een psalm van
David.
2 Hoor, o God, mijn stem in mijn klagen, be-
hoed mijn leven voor de verschrikking van de
vijand; 3 verberg mij voor het plan van de boos-
doeners, voor het woelen van de bedrijvers van
ongerechtigheid, 4 die hun tong slijpen als een
zwaard, die hun pijl aanleggen - een bitter woord
- 5 om in het verborgene op de onschuldige te
schieten; plotseling schieten zij op hem, zonder
iets te ontzien.
6 Zij versterken zich tot een boze zaak, zij
spreken ervan strikken te verbergen; zij zeggen:
Wie ziet ze?
7 Zij zinnen op onrechtvaardige daden: "Wij
zijn gereed, het plan is goed bedacht". Ja, ieders
binnenste en hart is ondoorgrondelijk.
8 Maar plotseling treft God hen met een pijl;
daar zijn nu hun wonden.
9 Hun tong doet hen over zichzelf struikelen;
al wie naar hen ziet, schudt het hoofd.
10 Dan hebben alle mensen ontzag en verkon-
digen Gods daad, en slaan acht op zijn werken.
11 De rechtvaardige zal zich in JHWH verheu-
gen en bij Hem schuilen, alle oprechten van hart
zullen zich beroemen.

Danklied voor Gods rijke zegen

65 1 Voor de koorleider. Een psalm van
David. Een lied.
2 U komt stilheid toe, een lofzang, o God in
Sion; U wordt gelofte betaald.
3 Hoorder van het gebed, tot U komt al wat
leeft.
4 Ongerechtigheden hadden de overhand over
mij; onze overtredingen - U verzoent ze.
5 Gezegend is hij, die U verkiest en doet nade-
ren, opdat hij zal wonen in uw voorhoven. Wij
zullen verzadigd worden met het goede van uw
huis, het heilige van uw tempel.
6 Met ontzagwekkende daden *antwoordt* U ons
in gerechtigheid, o God van ons heil, U, vertrou-
wen van alle einden van de aarde en van de ver-
ste zeeën;
7 U, die de bergen vastzet door uw kracht, met
sterkte omgord;
8 die het bruisen van de zeeën doet bedaren,
het bruisen van haar golven en het rumoer van
de natiën.
9 Daarom hebben zij die de einden bewonen,
ontzag voor uw tekenen; waar de morgen gloort
en de avond daalt, brengt U gejuich.
10 U bezoekt het land en verleent het over-
vloed, U maakt het zeer rijk. De beek van God

(A) **63:1** 1Sam. 23:14.

is vol water, U bereidt hun koren. Ja, zo bereidt U alles.
11 U geeft zijn akkergeulen water, U doorvochtigt zijn kluiten, door regenstromen maakt U het week; U zegent zijn gewas.
12 U kroont het jaar van uw goedheid, uw paden druipen van vet;
13 de velden van de steppe druipen, de heuvelen omgorden zich met gejuich;
14 de waterrijke gebieden zijn bekleed met kudden, de dalen tooien zich met koren: zij jubelen elkaar toe, ook zingen zij.

Danklied voor Israëls redding

66 1 Voor de koorleider. Een psalm. Een lied. Juicht tot God, u hele aarde,
2 psalmzingt de heerlijkheid van zijn naam; maakt zijn lof heerlijk.
3 Zegt tot God: Hoe ontzagwekkend zijn uw werken; vanwege uw machtige grootheid brengen uw vijanden U veinzend hulde.
4 Laat de hele aarde U aanbidden, en U psalmzingen, en uw naam psalmzingen. *sela*
5 Komt en ziet Gods daden; Hij is ontzagwekkend in zijn doen tegenover de mensenkinderen:
6 (A) Hij veranderde de zee in het droge, te voet trokken zij door de rivier. Daar verheugden wij ons in Hem,
7 die door zijn sterkte voor eeuwig heerst, wiens ogen de volken gadeslaan. Laten de weerspannigen zich niet verheffen. *sela*
8 Prijst, o volken, onze God, en laat luid zijn lof weerklinken, 9 die onze ziel herleven deed, en niet toeliet, dat onze voet wankelde.
10 Want U hebt ons getoetst, o God, ons gelouterd, zoals men zilver loutert; 11 U hebt ons in het net gebracht, banden gelegd om onze heupen; 12 U deed mensen over ons hoofd rijden, wij zijn door vuur en door water gegaan; maar U voerde ons uit in de overvloed.
13 Ik zal met brandoffers uw huis binnengaan, mijn geloften zal ik U betalen, 14 waartoe mijn lippen zich hebben geopend, en mijn mond heeft gesproken, toen ik benauwd was.
15 Brandoffers van mestkalveren zal ik U brengen, met de offergeur van rammen; ik zal runderen met bokken bereiden. *sela*
16 Komt, hoort, en ik wil vertellen, u allen die ontzag voor God hebt, wat Hij gedaan heeft aan mijn ziel.
17 Nauwelijks had ik met mijn mond tot Hem geroepen, of er was een lofzang onder mijn tong.
18 Had ik onrecht beoogd in mijn hart, dan zou de Heer niet hebben gehoord.
19 Voorwaar, God heeft gehoord, Hij heeft gelet op mijn luid gebed.
20 Geprezen zij God, die mijn gebed niet afwees, noch mij zijn goedheid onthield.

Danklied voor de oogst

67 1 Voor de koorleider. Bij snarenspel. Een psalm. Een lied.
2 Mag God ons genadig zijn en ons zegenen, en mag Hij zijn aanschijn over ons doen lichten; *sela*
3 opdat men op aarde uw weg zal kennen, onder alle volken uw heil.
4 Dat de volken U loven, o God; dat alle volken U loven.
5 Dat de natiën zich verheugen en jubelen, omdat U de volken in rechtmatigheid oordeelt, en de natiën op de aarde leidt. *sela*
6 Dat de volken U loven, o God, dat alle volken U loven.
7 De aarde gaf haar gewas, God, onze God, zegent ons;
8 God zegent ons, opdat alle einden van de aarde ontzag voor Hem hebben.

Gods zegetocht

68 1 Voor de koorleider. Van David. Een psalm. Een lied.
2 God staat op, zijn vijanden worden verstrooid, zijn haters vluchten voor zijn aangezicht.

(A) **66:6 a** Ex. 14:21. **66:6 b** Joz. 3:14-17.

3 Zoals rook verdreven wordt, verdrijft U hen;
zoals was smelt voor het vuur, zo vergaan de
goddelozen voor Gods aangezicht.
4 Maar de rechtvaardigen verheugen zich, zij
juichen voor Gods aangezicht en zijn blij met
vreugdebetoon.
5 Zing tot God, psalmzingt zijn naam, baant de
weg voor Hem die door de vlakten rijdt; JH is zijn
naam, juicht dan voor zijn aangezicht.
6 Hij is de vader van de wezen en de rechter
van de weduwen, God in zijn heilige woning;
7 God, die eenzamen in een huisgezin doet wo-
nen, die gevangenen uitleidt in voorspoed; maar
weerspannigen wonen in een dor land.
8 O God, toen U vóór uw volk uittrok, toen U in
de wildernis voortschreed, *sela*
9 (A) beefde de aarde, ook dropen de hemelen
voor het aangezicht van God; zelfs de Sinaï voor
het aangezicht van God, de God van Israël.
10 Een regen van milde gaven stortte U uit, o
God, U versterkte uw erfdeel, toen het was uit-
geput; 11 uw menigte zette zich daarin neer, U
bereidde het in uw goedheid voor de *ellendige*,
o God.
12 De Heer deed het machtwoord weerklinken;
de boodschapsters van goede tijding waren een
grote menigte.
13 De koningen van de legermachten vlucht-
ten, zij vluchtten, en de vrouw van het huis ver-
deelde de buit.
14 Lag u niet neer tussen de kooien? - de vleu-
gels van de duiven waren overtrokken met zilver,
haar slagpennen met glanzend goud - 15 toen de
Almachtige de koningen uiteendreef, sneeuwde
het door haar op de (berg) Salmon.
16 Een gebergte van God: het gebergte van
Basan. Gebergte van Basan, veeltoppig gebergte,
17 waarom ziet u jaloers, u veeltoppige bergen,
naar de berg die God Zich ter woning verlangde?
Waarlijk, JHWH zal er voor eeuwig wonen.
18 Gods wagens zijn tweemaal tienduizend,
duizenden bij duizenden; de Heer is van de Sinaï
het heiligdom binnengegaan.
19 (B) U bent opgevaren naar de hoge; U hebt
gevangenen meegevoerd; U hebt gaven in ont-
vangst genomen onder de mensen, ja ook van
weerspannigen - om daar te wonen, o JH God.
20 Geprezen zij de Heer. Dag aan dag draagt
Hij ons; die God is ons heil. *sela*
21 Die God is ons een God van uitreddingen, bij
de Heer JHWH zijn uitkomsten tegen de dood.
22 Waarlijk, God verplettert het hoofd van zijn
vijanden, de harige schedel van wie volhardt in
zijn schuldige daden.
23 De Heer heeft gezegd: Uit Basan breng Ik te-
rug, Ik breng terug uit de diepten van de zee,
24 opdat u uw voet baadt in bloed, de tong van
uw honden haar deel zal krijgen van de vijanden.
25 Men ziet uw feeststoet, o God, de feeststoet
van mijn God, mijn Koning, in het heiligdom.
26 Voorop gaan zangers, daarachter snaren-
spelers, in het midden jonkvrouwen, die de tam-
boerijn slaan.
27 In koren prijzen zij God, JHWH, die immers
de springader van Israël is.
28 Daar is Benjamin, de jongste, hun heerser,
de vorsten van Juda in drommen, de vorsten van
Zebulon, de vorsten van Naftali.
29 Uw God bevestigde uw kracht; toon uw
sterkte, o God, die U voor ons hebt gemaakt.
30 Vanwege uw tempel, omwille van Jeruzalem
bieden koningen u geschenken.
31 Bedreig de dieren in het riet, een kudde
stieren onder de kalveren van de volken, hem
die zich onderwerpt met stukken zilver, Hij
heeft volken, die plezier hebben in oorlogen,
verstrooid.
32 Aanzienlijken naderen uit Egypte, Ethiopië
strekt haastig de handen uit tot God.
33 U koninkrijken van de aarde, zingt tot God,
psalmzingt de Heer; *sela*
34 Hem, die door de aloude hemel der he-
melen rijdt. Hoor, Hij laat zijn machtige stem
weerklinken!
35 Geeft aan God sterkte; zijn majesteit is over
Israël, zijn sterkte is in de wolken.

(A) **68:9** Ex. 19:18. (B) **68:19** Efez. 4:8.

36 Ontzagwekkend bent U, o God, uit uw heiligdom; Hij, God van Israël, verleent sterkte en volheid van kracht aan zijn volk. Geprezen zij God!

Gebed in doodsgevaar

69 1 Voor de koorleider. Op de wijze van: De leliën. Van David.
2 Verlos mij, o God, want het water is gekomen tot aan de lippen; 3 ik ben diep verzonken in modder, waar ik niet kan staan; ik ben gekomen in diepe wateren, een vloed overstroomt mij.
4 Ik ben moe door mijn roepen, mijn keel is hees, mijn ogen zijn bezweken van het uitzien naar mijn God.
5 (A) Talrijker dan de haren van mijn hoofd zijn zij die mij zonder oorzaak haten(1); machtig zijn zij die mij willen verdelgen, mijn valse vijanden; wat ik niet geroofd heb, moet ik toch teruggeven.
6 O God, U kent mijn verdwaasdheid, mijn schuldige daden zijn voor U niet verborgen.
7 Laten om mij niet beschaamd worden wie U verwachten, Heer JHWH van de legermachten; laten om mij niet schaamrood worden wie U zoeken, o God van Israël.
8 Want omwille van U draag ik smaad, bedekt schaamte mijn gezicht.
9 Ik ben een vreemde geworden voor mijn broers, een onbekende voor de zonen van mijn moeder; 10 (B) want de ijver voor uw huis heeft mij verteerd, en de smaadwoorden van wie U smaden, kwamen op mij neer.
11 Ik huilde onder het vasten van mijn ziel, maar het werd mij tot diepe smaad; 12 ik maakte een rouwgewaad tot mijn kleed, maar ik werd hun tot een spreekwoord.
13 Wie in de poort zitten, praten over mij, - en ik ben een spotlied van de dronkaards.
14 Maar mijn gebed is tot U, JHWH, ten tijde van vreugde; o God, *antwoord* mij naar uw grote goedheid met uw trouwe hulp.
15 Red mij uit de modder, opdat ik niet zal verzinken, laat mij gered worden van mijn haters, en uit de diepe wateren.
16 Laat de watervloed mij niet overstromen, noch de diepte mij verslinden, noch de put zijn mond boven mij toesluiten.
17 *Antwoord* mij, o JHWH, want rijk is uw goedheid, keer U tot mij naar uw grote barmhartigheid, 18 verberg uw aangezicht niet voor uw knecht, want ik ben in moeilijkheden; *antwoord* mij haastig.
19 Nader tot mijn ziel, bevrijd haar, verlos mij omwille van mijn vijanden.
20 U, U kent mijn smaad, mijn schaamte en mijn schande; allen die mij benauwen, staan vóór U.
21 De smaad heeft mij het hart gebroken, en ik ben verzwakt. Ik wachtte op een teken van medelijden, maar tevergeefs, op troosters, maar ik vond hen niet.
22 (C) Ja, zij gaven mij gif tot voedsel, en lieten mij in mijn dorst azijn drinken.(2) 23 (D) Laat hun tafel voor hun aangezicht tot een strik worden, en hun kennissen tot een val.
24 Laten hun ogen verduisterd worden, zodat zij niet zien, doe hun lendenen voortdurend wankelen; 25 stort over hen uw boosheid uit, en de gloed van uw toorn zal hen achterhalen.
26 (E) Hun kamp zal tot woestenij worden, in hun tenten zal geen bewoner zijn.
27 Zij die U hebt geslagen, vallen zij lastig, zij vertellen over de pijn van degenen die door U zijn verwondt.
28 Voeg schuld bij hun schuld, zodat zij niet komen tot uw rechtvaardiging.
29 (F) Laten zij uit het Boek van (eeuwig) Leven worden uitgedelgd, met de rechtvaardigen niet worden opgeschreven.
30 Maar ik ben *ellendig* en verdrietig, laat uw heil, o God, mij beschermen.
31 Ik zal de naam van God prijzen met een lied, Hem verheerlijken met een lofzang;

(1) **69:5** Zie Psalm 35:19, Johannes 15:25 (2) **69:22** Zie Matteüs 27:48.

(A) **69:5** Ps. 35:19; Joh. 15:25. (B) **69:10 a** Joh. 2:17. **69:10 b** Rom. 15:3. (C) **69:22** Mat. 27:48; Mar. 15:36; Luk. 23:26; Joh. 19:28,29. (D) **69:23** Rom. 11:9,10. (E) **69:26** Hand. 1:20. (F) **69:29** Ex. 32:32; Opb. 3:5; 13:8; 17:8.

32 dat zal JHWH meer behagen dan een rund,
dan een stier met hoorns en hoeven.
33 De *ootmoedigen* zullen het zien, zij zullen
zich verheugen; u, die God zoekt, laat uw hart
opleven.
34 Want JHWH hoort naar de armen, en zijn ge-
vangenen veracht Hij niet.
35 Dat hemel en aarde Hem loven, de zeeën en
al wat daarin wemelt.
36 Want God zal Sion verlossen en de steden
van Juda bouwen, opdat zij daar wonen en het
bezitten; 37 het kroost van zijn knechten zal
het beërven, en wie zijn naam liefhebben, zullen
daarin wonen.

Gebed om spoedige hulp

70 1 Voor de koorleider. Van David. Bij het
gedenkoffer.
2 O God, haast U om mij te redden, o JHWH, mij
tot hulp!
3 Laten beschaamd en schaamrood worden,
wie mij naar het leven staan; terugdeinzen en te
schande worden, wie mijn onheil verlangen; 4 la-
ten zich omkeren van schaamte, wie roepen: Ha,
ha!
5 Laten in U jubelen en zich verheugen allen die
U zoeken; laten wie uw heil liefhebben, voortdu-
rend zeggen: God is groot!
6 Ik ben wel *ellendig* en arm - o God, haast U tot
mij! U bent mijn hulp en mijn bevrijder; o JHWH,
wacht niet!

JHWH, verlaat mij niet in de ouderdom

71 1 Bij U, o JHWH, schuil ik; laat mij nimmer
beschaamd worden.
2 Red mij en bevrijd mij door uw gerechtigheid;
neig uw oor tot mij en verlos mij.
3 Wees mij tot een rots ter woning, waarheen
ik voortdurend kan gaan, die U beschikt hebt
tot mijn redding, want mijn rots en mijn vesting
bent U.
4 O God, bevrijd mij uit de hand van de godde-
loze, uit de greep van booswicht en geweldenaar.
5 Want U bent mijn verwachting, Heer JHWH,
mijn vertrouwen van mijn jeugd aan; 6 op U heb
ik gesteund van mijn geboorte af aan, al in de
moederschoot bent U mijn helper; U wil ik altijd
loven.
7 Ik ben voor velen als een wonder geweest,
maar U was mijn machtige toevlucht.
8 Mijn mond is vervuld van uw lof, de hele dag
van uw luister.
9 Verwerp mij niet in de tijd van ouderdom, be-
geef mij niet, nu mijn kracht vergaat.
10 Want mijn vijanden spreken over mij, wie
mijn leven belagen, overleggen gezamenlijk
11 en zeggen: God heeft hem verlaten, vervolgt
en grijpt hem, want er is niemand die redt.
12 O God, wees niet ver van mij; mijn God,
haast U mij tot hulp.
13 Laten beschaamd worden en vergaan, wie
mijn leven belagen; in schande en smaad zich
hullen, wie mijn onheil zoeken.
14 Maar ik zal voortdurend hopen en al uw lof
vermeerderen;
15 mijn mond zal uw gerechtigheid vertellen,
de hele dag uw heil, want ik weet de maat daar-
van niet.
16 Ik zal de machtige daden van de Heer JHWH
verkondigen, uw gerechtigheid vermelden, die
van U alleen.
17 O God, U hebt mij onderwezen van mijn
jeugd aan, tot nu toe verkondig ik uw wonde-
ren; 18 wil mij dan ook tot mijn ouderdom en
grijsheid, God, niet verlaten, totdat ik aan dit ge-
slacht uw arm verkondig, aan ieder die komt, uw
sterkte.
19 Ja, uw gerechtigheid, o God, reikt tot in de
hoge, U, die grote dingen volbracht hebt; o God,
wie is aan U gelijk?
20 U, die mij vele benauwdheden en rampen
hebt doen zien, zult mij weer levend maken, mij
uit de kolken van de aarde weer doen opstijgen.
21 U zult mijn grootheid vermeerderen, en mij
omrtingen met uw troost.
22 Dan zal ook ik U met de harp prijzen, uw ge-
trouwheid, mijn God; ik zal U psalmzingen met
de citer, o Heilige van Israël.
23 Mijn lippen zullen jubelen, wanneer ik U zal
psalmzingen, en mijn ziel, die U hebt verlost.

24 Ook zal mijn tong de hele dag van uw gerechtigheid getuigen, want zij worden beschaamd en schaamrood, die mijn onheil zoeken.

Gebed voor de koning

72 1 Van Salomo. O God, verleen de koning uw recht, en uw gerechtigheid aan de zoon van de koning.
2 Hij richt uw volk met gerechtigheid, uw *ellendigen* met recht.
3 Mogen voor het volk de bergen vrede dragen, ook de heuvelen, in gerechtigheid.
4 Hij verschaft recht aan de *ellendigen* van het volk, Hij redt de armen, maar verbrijzelt de verdrukker.
5 Dat men ontzag voor U zal hebben, zolang de zon er is, en zolang de maan er is, van geslacht tot geslacht.
6 Hij zij als de regen die neerdaalt op het grasland, als regenbuien die de aarde besproeien.
7 De rechtvaardige bloeit in zijn dagen en er zal overvloedige vrede zijn, totdat er geen maan meer is.
8 (A) Hij heerst van zee tot zee, van de Rivier tot de einden van de aarde.
9 Mogen voor hem de woestijnbewoners zich bukken, zijn vijanden het stof likken;
10 de koningen van Tarsis en de kustlanden hem geschenken brengen, de koningen van Saba en Seba hem schatting offeren,
11 mogen alle koningen zich voor hem neerbuigen, alle volkeren hem dienen.
12 Voorwaar, hij zal de arme redden, die om hulp roept, de *ellendige*, en wie geen helper heeft; 13 hij zal zich ontfermen over de geringe en de arme, hij zal de zielen van de armen verlossen.
14 Van druk en geweld zal hij hun leven bevrijden, hun bloed zal kostbaar zijn in zijn oog.
15 En hij zal leven; men zal hem van het goud van Seba geven, men zal voortdurend voor hem bidden, de hele dag hem zegenen.
16 Laat er een overvloed van koren in het land zijn; laat op de toppen van de bergen zijn vrucht golven als op de Libanon, en de stedelingen mogen opbloeien als het kruid van de aarde.
17 Laat zijn naam er voor eeuwig zijn, laat zijn naam toenemen voor de zon. Mogen alle volken elkaar daarmee zegenen en hem gelukkig prijzen.
18 Geloofd zij JHWH God, de God van Israël, die alleen wonderen doet.
19 En geloofd zij zijn heerlijke naam voor eeuwig, en laat zijn heerlijkheid de hele aarde vervullen. Amen, ja, amen.
20 De gebeden van David, de zoon van Isaï, zijn ten einde.

Psalmen 73-89

Het raadsel van de voorspoed van de goddelozen

73 1 Een psalm van Asaf. Waarlijk, God is goed voor Israël, voor hen die rein van hart zijn.
2 Maar wat mij betreft, bijna waren mijn voeten afgeweken, bijna was ik uitgegleden.
3 Want ik was jaloers op de hoogmoedigen, toen ik de voorspoed van de goddelozen zag.
4 Want moeiten hebben zij niet, gaaf en welgedaan is hun lichaam; 5 in de kwelling van de stervelingen delen zij niet, en met andere mensen worden zij niet geplaagd.
6 Daarom is de trots hun een halssieraad, het geweld omhult hen als een kleed; 7 hun ogen puilen uit van vet, de inbeeldingen van hun hart lopen over; 8 zij spotten, en boosaardig spreken zij van verdrukking, zij spreken uit de hoogte;
9 ze zetten een mond op tegen de hemel, en hun tong roert zich op de aarde.
10 Daarom keert zijn volk zich hierheen, en als water in overvloed wordt het door hen geslurpt;
11 zij zeggen: Hoe zou God het weten; zou er ook wetenschap zijn bij de Allerhoogste?

(A) **72:8** Zac. 9:10.

12 Zie, zo zijn de goddelozen, altijd onbezorgd
vermeerderen zij het bezit.
13 Maar tevergeefs heb ik mijn hart rein gehou-
den, mijn handen in onschuld gewassen.
14 De hele dag word ik geplaagd, mijn bestraf-
fing is er elke morgen.
15 Indien ik gezegd had: Ik zal aldus spreken,
zie, dan zou ik afvallig geweest zijn van het ge-
slacht van uw kinderen.
16 Ik tobde erover om dit te begrijpen, een
kwelling was het in mijn ogen, 17 totdat ik in
Gods heiligdommen inging, en op hun einde
lette.
18 Waarlijk, U stelt hen op glibberige plaatsen,
U doet hen instorten tot puin.
19 Hoe worden zij in een oogwenk tot een voor-
werp van ontzetting, zijn zij verdwenen, vergaan
door verschrikkingen; 20 zoals een droom na het
ontwaken, o Heer, verwerpt U, als U het opmerkt,
hun beeld.
21 Toen mijn hart verbitterd was, en ik in mijn
nieren geprikkeld werd,
22 toen was ik een grote dwaas en zonder ver-
stand, ik was een redeloos dier bij U.
23 Toch zal ik voortdurend bij U zijn, U hebt
mijn rechterhand gevat; 24 U zult mij leiden door
uw raad, en daarna mij in heerlijkheid opnemen.
25 Wie heb ik (behalve U) in de hemel? Naast
U begeer ik niets op aarde; 26 al zou mijn vlees
(lichaam) en mijn hart bezwijken, God is de rots
van mijn hart en mijn erfdeel is voor eeuwig.
27 Want zie, wie verre van U zijn, gaan te
gronde, U verdelgt al wie overspelig U verlaat,
28 maar wat mij betreft, het is mij goed nabij God
te zijn, de Heer JHWH heb ik tot mijn toevlucht
gesteld, en ik wil al uw werken vertellen.

Klaaglied over de verwoeste tempel

74 1 Een leerdicht van Asaf. Waarom, o God,
verstoot U voor altijd, brandt uw toorn
tegen de schapen die U weidt?
2 Gedenk uw gemeente, die U van ouds hebt
verworven, die U verlost hebt als de stam van uw
erfdeel, de berg Sion, waarop U uw woning hebt
gevestigd.
3 Richt uw stappen naar wat voorgoed in puin
ligt; alles heeft de vijand in het heiligdom
vernield.
4 Uw tegenstanders brulden in uw vergader-
plaats en hebben er hun tekenen als banieren op-
gesteld; 5 het had het aanzien, alsof iemand de
bijl van omhoog op het kreupelhout deed neer-
komen; 6 toen sloegen zij het snijwerk daaraan
helemaal stuk met bijl en houweel; 7 uw heilig-
dom staken zij in brand, zij ontwijdden tot de
grond toe de woning van uw naam; 8 zij zeiden
bij zichzelf: Laten wij hen allemaal verdrukken.
Zij verbrandden alle godshuizen in het land.
9 Onze tekenen zien wij niet, geen profeet is er
meer, niemand onder ons, die weet tot hoelang.
10 Ja, hoelang nog zal de tegenstander ho-
nen, o God; zal de vijand uw naam voor altijd
lasteren?
11 Waarom houdt U uw hand, ja uw rechter-
hand, terug? Trek ze uit uw boezem, verdelg!
12 Toch is God mijn Koning van vroeger, die in
het midden van de aarde verlossing bewerkt.
13 (A) U bent het, die de zee hebt gekliefd door
uw kracht, de koppen van de draken in het water
verbrijzeld.
14 (B) U bent het, die de koppen van de Leviatan
hebt vermorzeld, hem aan de dieren van de
woestijn tot voedsel hebt gegeven.
15 U bent het, die bronnen en beken hebt open-
gebroken; U bent het, die altijd stromende ri-
vieren hebt doen verdrogen.
16 Van U is de dag, van U ook de nacht; U bent
het, die hemellicht en zon hebt gesteld.
17 U bent het, die al de grenzen van de
aarde hebt bepaald; zomer en winter, U hebt ze
geformeerd.
18 Gedenk hieraan; de vijand hoont, o JHWH,
en een verdwaasd volk lastert uw naam.
19 Lever de ziel van uw tortelduif aan de wilde
dieren niet over; vergeet het leven van uw *ellen-
digen* niet voor altijd.

(A) **74:13** Ex. 14:21. (B) **74:14** Job 40:25; Ps. 104:26; Jes. 27:1.

20 Zie het verbond, want de duistere plaatsen
van het land zijn vol holen van geweld.
21 Laat de onderdrukte niet beschaamd terug-
keren, laat de *ellendige* en de arme uw naam
prijzen.
22 Sta toch op, o God! Voer toch uw rechtsge-
ding. Gedenk de smaad die de dwazen U de hele
dag aandoen.
23 Vergeet het geschreeuw van uw tegenstan-
ders niet, het getier van wie tegen U opstaan, dat
voortdurend omhoog stijgt.

De beker van toorn van JHWH

75 1 Voor de koorleider. Op de wijze van:
Verderf niet. Een psalm van Asaf. Een
lied.
2 Wij loven U, o God, wij loven, want uw naam
is dichtbij, men vertelt uw wonderen.
3 Wanneer Ik het tijdstip gekozen heb, dan zal
Ik rechtmatig oordelen;
4 al mogen de aarde en al haar bewoners wan-
kelen, Ik ben het, die haar pilaren heb vastgezet.
sela
5 Ik zei tot de hoogmoedigen: Weest niet hoog-
moedig; en tot de goddelozen: Heft de hoorn niet
op,
6 heft uw hoorn niet op naar de hoge en spreekt
niet met trotse hals.
7 Want het verhogen komt niet van oost of van
west, noch uit de woestijn -
8 maar God is rechter, Hij vernedert de één en
verhoogt de ander.
9 Want in de hand van JHWH is een beker en
de wijn bruist daarin, overvloedig gemengd; Hij
schenkt daaruit tot de droesem toe, alle godde-
lozen op aarde moeten hem slurpende drinken.
10 Maar wat mij betreft, ik zal dit voor altijd
vermelden, ik wil de God van Jakob psalmzingen,
11 en alle hoornen van de goddelozen zal ik af-
hakken; de hoornen van de rechtvaardigen zul-
len verhoogd worden.

God, de Redder en de Rechter

76 1 Voor de koorleider. Bij snarenspel. Een
psalm van Asaf. Een lied.
2 God is bekend in Juda, zijn naam is groot in
Israël; 3 in Salem was immers zijn tent, en op
Sion zijn woning; 4 daar verbrak Hij de vurige pij-
len van de boog, het schild en het zwaard en de
strijd. *sela*
5 Schitterend was U, heerlijk, van het roofge-
bergte af; 6 de trotsen van hart werden uitge-
schud, zij verzonken in slaap; niemand van de
dapperen vond zijn kracht.
7 Voor uw dreigen, o God van Jakob, verzonken
zowel wagens als paarden in diepe slaap.
8 U, ontzagwekkend bent U; wie kan be-
staan voor uw aangezicht, wanneer uw toorn
ontbrandt?
9 Uit de hemel deed U uw rechtspraak horen,
de aarde werd bang en werd stil, 10 toen God
opstond ten gerichte om al de *ootmoedigen* op
aarde te verlossen. *sela*
11 Waarlijk, de grimmige mensen moeten U lo-
ven, U beteugelt de rest van de grimmigen.
12 Doet geloften en betaalt ze aan JHWH, uw
God; allen rondom Hem moeten gaven brengen
aan de ontzagwekkende,
13 die de geest van de vorsten verslaat, die voor
de koningen van de aarde ontzagwekkend is.

Troost door herdenken

77 1 Voor de koorleider. Op Jedutun. Een
psalm van Asaf.
2 Mijn stem is tot God, en ik roep; mijn stem is
tot God, opdat Hij zijn oor tot mij zal neigen.
3 In de dagen van mijn benauwdheid zoek ik
de Heer, 's nachts is mijn hand uitgestrekt en zij
wordt niet moe, mijn ziel weigert zich te laten
troosten.
4 Denk ik aan God, dan kreun ik; peins ik, dan
versmacht mijn geest. *sela*
5 U houdt mijn ogen open, ik ben onrustig en
kan niet spreken.
6 Ik overdenk de dagen van lang geleden,
de jaren van vroeger; 7 ik denk in de nacht aan
mijn snarenspel, ik peins in mijn hart en mijn
geest vorst na.
8 Zal de Heer dan voor altijd verstoten, en niet
meer goedgunstig zijn?

9 Neemt zijn goedheid voor altijd een einde,
houdt de belofte op van geslacht tot geslacht?
10 Vergeet God genadig te zijn, of sluit Hij zijn
barmhartigheid in toorn toe? *sela*
11 Daarom zeg ik: Dit doet mij pijn, dat de
rechterhand van de Allerhoogste verandert.
12 Ik zal de daden van **JH** gedenken, ja, ik wil
gedenken uw wonderen van ouds, 13 van al uw
werken getuigen en uw daden overdenken.
14 O God, in heiligheid is uw weg; wie is een
God, groot als God?
15 U bent de God, die wonderen werkt, U hebt
onder de volken uw macht doen kennen.
16 U hebt uw volk met machtige arm verlost,
de zonen van Jakob en Jozef. *sela*
17 De wateren zagen U, o God, de wateren za-
gen U, zij sidderden, zelfs de diepten beefden.
18 De wolken goten water uit, het hemelruim
deed de donder horen, ook vlogen uw pijlen
rond.
19 Het gedreun van uw donder rolde voort, de
bliksemen verlichtten de wereld, de aarde sid-
derde en beefde.
20 Uw weg was in de zee, uw pad in grote wa-
teren, zodat uw voetsporen niet werden gekend.
21 U leidde uw volk als een kudde door de hand
van Mozes en Aäron.

De les van de geschiedenis

78 1 Een leerdicht van Asaf. Keer het oor,
mijn volk, tot mijn leer, neigt uw oor tot
de woorden van mijn mond; 2 (A) ik wil mijn
mond tot een spreuk opendoen, ik wil aloude
verborgenheden verkondigen.
3 Wat wij gehoord hebben en weten, en onze
vaderen ons hebben verteld, 4 dat willen wij voor
hun kinderen niet verbergen; wij willen aan het
volgende geslacht vertellen van de roemrijke da-
den van **JHWH**, van zijn kracht en de wonderen
die Hij gedaan heeft.
5 Hij richtte een getuigenis op in Jakob en
stelde in Israël de *Torah* in, die Hij onze vade-
ren gebood hun kinderen te leren,
6 opdat het volgende geslacht die zou kennen,
de kinderen, die geboren zouden worden, dat
zij zouden opstaan om ze te vertellen aan hun
kinderen: 7 opdat die (de (kinds)kinderen van
Jakob) hun vertrouwen op God zouden stellen,
en Gods werken niet vergeten, maar zijn gebo-
den bewaren;
8 en niet worden zoals hun vaderen, een weer-
barstig en weerspannig geslacht, een geslacht,
onstandvastig van hart, en hun geest was niet
trouw tegenover God.
9 Efraïms zonen, wel toegeruste boogschutters,
keerden om in de dagen van de strijd.
10 Zij onderhielden Gods verbond niet, zij wei-
gerden in zijn *Torah* te wandelen
11 en vergaten zijn werken en zijn wonderen,
die Hij hun had doen zien.
12 (B) Voor de ogen van hun vaderen deed Hij
wonderen in het land Egypte, het veld van Soan;
13 (C) Hij kliefde de zee, Hij voerde hen erdoor-
heen, en bracht het water tot staan als een dam;
14 (D) Hij geleidde hen met een wolk overdag
en met vurig licht de hele nacht;
15 Hij kliefde rotsen in de woestijn, en gaf hen
rijkelijk water te drinken;
16 (E) Hij deed beken vloeien uit de rots en wa-
ter neerstromen als rivieren.
17 Maar zij bleven verder tegen Hem zondigen,
zij waren in de wildernis weerspannig tegen de
Allerhoogste;
18 (F) zij verzochten God in hun hart door
voedsel te vragen naar hun lust;
19 zij spraken tegen God, zij zeiden: Kan God
een maaltijd aanrichten in de woestijn?
20 Zie, Hij sloeg de rots, dat er water vloeide,
en beken stroomden; zou Hij ook brood kunnen
geven, of vlees verschaffen aan zijn volk?
21 Daarom werd **JHWH** woedend, toen Hij het
hoordeg, en een vuur ontbrandde tegen Jakob,
ook laaide zich toorn tegen Israël op,
22 omdat zij in God niet geloofden en op zijn
hulp niet vertrouwden.

(A) **78:2** Mat. 13:35. (B) **78:12** Ex. 7:8-12:32. (C) **78:13** Ex. 14:21,22. (D) **78:14** Ex. 13:21,22. (E) **78:16** Ex. 17:1-7; Num. 20:2-13. (F) **78:18** Ex. 16:2-15; Num. 11:4-23,31-35.

23 Toen gebood Hij de wolken daarboven en
opende de deuren van de hemel;
24 (A) Hij deed manna tot voedsel op hen rege-
nen, en schonk hun koren uit de hemel;
25 ieder at engelenbrood, Hij zond hun voedsel
tot verzadiging.
26 Aan de hemel deed Hij de oostenwind opste-
ken, en voerde door zijn sterkte de zuidenwind
aan;
27 Hij deed vlees op hen regenen als stof, ge-
vleugelde vogels als het zand van de zeeën;
28 Hij deed het vallen, midden in zijn leger-
plaats, rondom zijn woning.
29 Zij aten en werden volop verzadigd, en Hij
schonk aan hen hun verlangen.
30 Nog hadden zij hun verlangen niet gestild,
nog was hun voedsel in hun mond -
31 daar laaide Gods toorn zich tegen hen op,
richtte een slachting aan onder hun welgedanen
en velde de jonge mannen van Israël neer.
32 Ondanks dit alles zondigden zij verder en
vertrouwden niet op zijn wonderen.
33 Toen deed Hij hun dagen eindigen in nietig-
heid en hun jaren in verschrikking.
34 Als Hij hen doodde, dan vroegen zij naar
Hem, bekeerden zich en zochten God,
35 en gedachten, dat God hun rots was, en God,
de Allerhoogste, hun verlosser.
36 Maar zij bedrogen Hem met hun mond en
logen tegen Hem met hun tong;
37 (B) hun hart was niet standvastig bij Hem,
zij waren niet getrouw aan zijn verbond.
38 Maar Hij, de barmhartige, verzoende de
ongerechtigheid en vernietigde (hen) niet; Hij
keerde vele malen zijn toorn af en wekte zijn
volle grimmigheid niet op;
39 Hij gedacht, dat zij vlees (mensen) waren,
een ademtocht, die vervliegt en niet weerkeert.
40 Hoe vaak waren zij weerspannig tegen Hem
in de woestijn, griefden Hem in de wildernis,
41 en verzochten God opnieuw, en maakten de
Heilige van Israël boos.
42 Zij gedachten niet aan zijn macht, aan de
dag dat Hij hen van de tegenstander verloste;
43 hoe Hij in Egypte zijn tekenen deed, en zijn
wonderen in het veld van Soan.
44 (C) Hij veranderde hun Nijlwater in bloed, en
hun stromen, zodat zij niet konden drinken.
45 (D) Hij zond steekvliegen onder hen, die hen
verteerden, en kikvorsen, die hen vernietigden;
46 (E) Hij gaf hun gewas aan de kaalvreter en
hun opbrengst aan de sprinkhaan.
47 (F) Hij vernietigde hun wijnstok door de ha-
gel en hun moerbei vijgenboom door de ijzel;
48 hun vee gaf Hij prijs aan de hagel en hun
kudden aan de vurige pijlen.
49 Hij zond tegen hen zijn brandende toorn,
woede en angstwekkende grimmigheid, een me-
nigte van verderfengelen.
50 Hij baande een pad voor zijn toorn, Hij be-
hoedde hun zielen niet voor de dood, maar gaf
hun leven prijs aan de pest.
51 (G) Hij sloeg alle eerstgeborenen in Egypte,
de eerstelingen van hun kracht in de tenten van
Cham.
52 (H) Hij liet zijn volk als schapen optrekken,
leidde hen als een kudde door de woestijn.
53 (I9) Hij voerde hen veilig, zodat zij niet bang
waren, want de zee had hun vijanden overdekt.
54 (A) Hij bracht hen naar zijn heilig gebied, de
berg die zijn rechterhand had verworven;
55 (B) Hij verdreef volken voor hen uit, mat hun
die toe als erfelijk bezit, en liet Israëls stammen
in hun tenten wonen.
56 (C) Maar zij verzochten God en waren weer-
spannig tegen Hem, de Allerhoogste, en onder-
hielden zijn getuigenissen niet;
57 zij werden afvallig en trouweloos evenals
hun vaderen; faalden als een bedrieglijke boog,
58 zij tergden Hem door hun hoogten, wekten
Hem tot jaloezie door hun beelden.
59 God hoorde het en werd boos, en verafschuwde Israël zeer.

(A) **78:24** Joh. 6:31. (B) **78:37** Hand. 8:21. (C) **78:44** Ex. 7:17-21. (D) **78:45 a** Ex. 8:16-20. **78:45 b** Ex. 8:1-3. (E) **78:46** Ex. 10:12-15. (F) **78:47** Ex. 9:22-25. (G) **78:51** Ex. 12:29. (H) **78:52** Ex. 13:17-22. (I9) **78:53** Ex. 14:26-28. (A) **78:54** Ex. 15:17; Joz. 3:14-17. (B) **78:55** Joz. 11:16-23. (C) **78:56** Richt. 2:11-15.

60 (A) Hij gaf de woning van Silo prijs, de tent
die Hij onder de mensen had opgeslagen;
61 (B) zijn sterkte gaf Hij over in
gevangenschap, zijn sieraad in de macht van de
tegenstander.
62 Hij gaf zijn volk prijs aan het zwaard, en was
toornig op zijn erfdeel;
63 het vuur verteerde zijn jeugd, zijn jonge
meisjes werden niet bezongen;
64 zijn priesters vielen door het zwaard, zijn
weduwen huilden niet.
65 Toen ontwaakte de Heer als een slapende,
als een held, door de wijn overmand;
66 zijn tegenstanders sloeg Hij van achteren,
altijddurende smaad deed Hij hun aan.
67 En Hij versmaadde de tent van Jozef, en ver-
koos Efraïms stam niet.
68 Maar Hij verkoos de stam van Juda, de berg
Sion, die Hij liefheeft;
69 Hij bouwde zijn heiligdom als de hoog-
ste bergen, als de aarde, die Hij voor altijd
grondvestte.
70 (C) Hij verkoos David, zijn knecht, en nam
hem weg van de schaapskooien;
71 van achter de zogende schapen haalde Hij
hem, om Jakob, zijn volk, te weiden, en Israël,
zijn erfdeel.
72 Deze weidde hen naar de oprechtheid van
zijn hart, en leidde hen met kundige hand.

Gebed om wraak over Jeruzalems verwoesting

79 1 (D) Een psalm van Asaf. O God, vol-
ken zijn uw erfdeel binnengedrongen, zij
hebben uw heilige tempel ontwijd, Jeruzalem tot
puinhopen gemaakt.
2 Zij hebben de lijken van uw knechten gegeven
tot voedsel aan de vogels van de hemel, het vlees
van uw gunstgenoten aan de dieren van het veld.
3 Zij hebben hun bloed als water vergoten
rondom Jeruzalem, en er was niemand die
begroef.
4 Wij zijn onze buren tot smaad geworden, hun
die ons omringen, tot spot en hoon.
5 Hoelang nog, o JHWH? - Zult U voortdurend
toornen, zal uw jaloezie branden als een vuur?
6 Stort uw grimmigheid uit over de volken die
U niet kennen, en over de koninkrijken die uw
naam niet aanroepen;
7 want zij hebben Jakob verslonden en zijn
woonplaats verwoest.
8 Reken ons de ongerechtigheid van de voor-
vaderen niet toe, laat uw barmhartigheid ons
haastig tegemoet komen, want wij zijn zeer
verzwakt.
9 Help ons, o God van ons heil, om de heerlijk-
heid van uw naam; red ons en doe verzoening
over onze zonden omwille van uw naam.
10 Waarom zouden de volken zeggen: Waar is
hun God? Laat voor onze ogen onder de vol-
ken bekend worden de wraak over het vergoten
bloed van uw knechten.
11 Mag het zuchten van de gevangenen voor uw
aangezicht komen, doe de ten dode gedoemden
overblijven naar de grootheid van uw arm.
12 Vergeld onze buren in hun boezem zeven-
voudig de smaad waarmee zij U bejegenen, o
Heer.
13 Dan zullen wij, uw volk, en de schapen die
U weidt, U voor altijd loven, van geslacht tot ge-
slacht uw roem verkondigen.

Gebed om verlossing voor Israël

80 1 Voor de koorleider. Op de wijze van:
De leliën. Een getuigenis van Asaf. Een
psalm.
2 (E) Herder van Israël, neem ter ore! U, die
Jozef leidt als schapen, U, die op de cherubs
troont, verschijn in lichtglans.
3 Wek uw sterkte op vóór Efraïm, Benjamin en
Manasse; en kom tot onze verlossing.
4 O God, herstel ons, doe uw aanschijn lichten,
opdat wij verlost worden.
5 JHWH God van de legermachten, hoelang
brandt (uw toorn) tegen het gebed van uw volk?
6 U hebt hen tranenbrood doen eten, hen tra-
nen doen drinken in overvloed.

(A) **78:60** Joz. 18:1; Jer. 7:12-14; 26:6. (B) **78:61** 1Sam. 4:4-22. (C) **78:70** 1Sam. 16:11,12; 2Sam. 7:8; 1Kron. 17:7.
(D) **79:1** 2Kon. 25:8-10; 2Kron. 36:17-19; Jer. 52:12-14. (E) **80:2** Ex. 25:22.

7 U hebt ons tot een twistappel voor onze buren gesteld, en onze vijanden bespotten ons.
8 O God van de legermachten, herstel ons, doe uw aanschijn lichten, opdat wij verlost worden.
9 U hebt een wijnstok uit Egypte uitgegraven,(1) U hebt volken verdreven en hèm geplant.
10 U hebt (de grond) voor hem toebereid, zodat hij wortel schoot en het land vulde.
11 Bergen waren met zijn schaduw bedekt, en ceders van God met zijn twijgen;
12 laat hij zijn takken uitbreiden tot aan de zee, en zijn scheuten tot aan de Rivier.
13 Waarom hebt U zijn muren doorbroken, zodat ieder die langs de weg voorbijgaat, ervan plukt,
14 het everzwijn uit het woud hem afvreet, en wat op het veld zich roert, hem afweidt?
15 O God van de legermachten, keer toch weer, zie uit de hemel en zie, en sla acht op deze wijnstok,(2)
16 de stek die uw rechterhand heeft geplant, op de zoon die U voor Uzelf hebt grootgebracht.
17 Als afval is hij met vuur verbrand; door uw dreigende aanblik gaan zij te gronde.
18 Laat uw bescherming over de man van uw rechterhand zijn, over het mensenkind dat U voor Uzelf hebt grootgebracht.
19 Dan zullen wij niet van U wijken; maak ons levend, dan zullen wij uw naam aanroepen.
20 **JHWH** God van de legermachten, herstel ons, doe uw aanschijn lichten, opdat wij verlost worden.

Luister, Israël, naar uw God

81 1 Voor de koorleider. Op de Gittit. Van Asaf.
2 Jubelt tot God, onze sterkte, juicht tot eer van de God van Jakob.
3 Heft een zang aan, laat de tamboerijn horen, de liefelijke citer met de harp.
4 (A) Blaast de sjofar op de nieuwe maan, op volle maan voor onze feestdag.
5 Want dit is voor Israël een inzetting, een verordening van de God van Jakob.
6 Hij stelde het als een getuigenis in Jozef, toen Hij uitging naar het land Egypte. Ik hoor een taal, die ik niet kende:
7 Ik heb zijn schouder van de last ontheven, zijn handen werden vrij van de draagkorf;
8 (B) in de benauwdheid riep u en Ik redde u, Ik *antwoordde* u in de verborgenheid van de donder, Ik toetste u bij de wateren van Meriba. *sela*
9 Hoor mijn volk, Ik wil u vermanen, o Israël, of u naar Mij hoorde!
10 (C) Geen vreemde god zal onder u zijn, u zult zich niet neerbuigen voor een buitenlandse god.
11 Ik, **JHWH**, ben uw God, die u opvoerde uit het land Egypte; doe uw mond wijd open en Ik zal hem vullen.
12 Maar mijn volk luisterde niet naar mijn stem, Israël was onwillig tegen Mij.
13 Daarom liet Ik hen gaan in de stijfkoppigheid van hun harten, zodat zij in hun eigen plannen wandelden.
14 Och, dat mijn volk naar Mij zou luisteren, dat Israël in mijn wegen zou wandelen!
15 Bijna zou Ik hun vijanden *onderwerpen*, en mijn hand tegen hun tegenstanders keren.
16 Zij die **JHWH** haten, zouden Hem veinzend hulde brengen, en hun straftijd zou voor altijd duren.
17 Hij zou hen gespijzigd hebben met het vette van de tarwe, ja, Ik zou u verzadigd hebben met honing uit de rots.

God in de vergadering van de goden

82 1 Een psalm van Asaf. God staat in de vergadering van de goden, Hij oordeelt te midden van de goden.
2 Hoelang zult u onrechtvaardig richten, en de goddelozen gunst bewijzen? *sela*
3 Richt de geringe en de wees, doet recht de *ellendige* en de arme,

(1) **80:9** Zie Johannes 15:1-8. (2) **80:15** Zie Johannes 15:1-8.
(A) **81:4** Num. 10:10. (B) **81:8** Ex. 17:7; Num. 20:13. (C) **81:10** Ex. 20:2,3; Deut. 5:6,7.

4 bevrijdt de geringe en de arme, redt hem uit
de hand van de goddelozen.
5 Zij weten niets en begrijpen niets, in duister-
nis wandelen zij rond; alle grondvesten van de
aarde wankelen.
6 (A) Wel heb Ik gezegd: U bent goden, ja, allen
zonen van de Allerhoogste;
7 toch zult u sterven als mensen, als één van de
vorsten zult u vallen.
8 Sta op, o God, spreek recht over de aarde,
want U bezit alle volken.

Gebed om hulp tegen vijanden

83 1 Een lied. Een psalm van Asaf.
2 O God, houd U niet stil, zwijg niet en
blijf niet werkeloos, o God.
3 Want zie, uw vijanden gaan tekeer, uw haters
steken het hoofd op;
4 zij smeden een listige aanslag tegen uw volk
en maken plannen tegen uw beschermelingen.
5 Zij zeggen: Komt laten wij hen als volk ver-
delgen, zodat aan de naam van Israël niet meer
wordt gedacht.
6 Want zij hebben eensgezind overlegd, tegen
U een verbond gesloten:
7 de tenten van Edom en de Ismaëlieten, Moab
en de Hagrieten,
8 Gebal, Ammon en Amalek, Filistea met de in-
woners van Tyrus;
9 zelfs Assur heeft zich bij hen gevoegd, zij
zijn de zonen van Lot tot steun. *sela*
10 (B) Doe hun als Midjan, als Sisera, als Jabin
aan de beek Kison,
11 die bij Endor vernietigd werden, tot mest
werden voor het land.
12 (C) Maak hen, hun edelen, als Oreb en Zeëb,
als Zebach en Salmunna al hun vorsten,
13 die zeiden: Wij willen in bezit nemen de
woonsteden van God.
14 Mijn God, maak hen als een werveldistel, als
kaf voor de wind.
15 Zoals een vuur dat het woud verbrandt, zo-
als een vlam die de bergen in laaiende gloed zet,
16 vervolg hen zó met uw storm, verschrik hen
met uw wervelwind;
17 overdek hun aangezicht met schande, opdat
zij uw naam zoeken, o JHWH.
18 Laten zij voor altijd beschaamd en ver-
schrikt worden, schaamrood worden en te
gronde gaan,
19 opdat zij zullen weten, dat alleen uw naam
is: JHWH, de allerhoogste over de hele aarde.

Pelgrimslied

84 1 Voor de koorleider. Op de Gittit. Van de
Korachieten. Een psalm.
2 Hoe liefelijk zijn uw woningen, o JHWH van
de legermachten!
3 Mijn ziel verlangt, ja smacht naar de voorho-
ven van JHWH; mijn hart en mijn vlees (lichaam)
jubelen tot de levende God.
4 Zelfs vindt de mus een huis, en de zwaluw
een nest voor zich, waar zij haar jongen neerlegt:
uw altaren, o JHWH van de legermachten, mijn
Koning en mijn God.
5 Gezegend zijn zij die in uw huis wonen, zij
loven U onophoudelijk. *sela*
6 Gezegend zijn de mensen die hun sterkte in
U hebben, die in hun hart de gebaande wegen
hebben.
7 Als zij trekken door een dal van balsemstrui-
ken, maken zij het tot een oord van bronnen; ook
hult de vroege regen het in zegeningen.
8 Zij gaan voort van kracht tot kracht en ver-
schijnen voor God in Sion.
9 JHWH God van de legermachten, hoor mijn
gebed, neem het ter ore, o God van Jakob! *sela*
10 O God, ons schild, zie en bekijk het aange-
zicht van uw gezalfde.
11 Want één dag in uw voorhoven is beter dan
duizend (elders); ik wil liever staan aan de drem-
pel van het huis van mijn God dan verblijven in
de tenten van de goddeloosheid.
12 Want JHWH God is een zon en schild, JHWH
geeft genade en ere; het goede onthoudt Hij niet
aan hen die onberispelijk wandelen.

(A) **82:6** Joh. 10:34. (B) **83:10 a** Richt. 7:1-23. **83:10 b** Richt. 4:6-22. (C) **83:12 a** Richt. 7:25. **83:12 b** Richt. 8:12.

13 JHWH van de legermachten, gezegend is de
mens die op U vertrouwt.

Gebed om Israëls herstel

85 1 Voor de koorleider. Van de
Korachieten. Een psalm.
2 U bent uw land goedgunstig geweest, o JHWH,
in het lot van Jakob hebt U een keer gebracht;
3 U hebt de ongerechtigheid van uw volk verge-
ven, al hun zonden bedekt. *sela*
4 U hebt weggedaan al uw boosheid, U afge-
wend van uw brandende toorn.
5 Herstel ons, o God van ons heil, doe teniet uw
afkeer van ons!
6 Zult U voor altijd tegen ons toornen, uw toorn
uitstrekken van geslacht tot geslacht?
7 Zult U ons niet doen herleven, opdat uw volk
zich in U zal verheugen?
8 O JHWH, toon ons uw goedheid, en schenk
ons uw heil!
9 Ik wil horen wat God, JHWH, spreekt; want Hij
zal van vrede spreken tot zijn volk en tot zijn
gunstgenoten; maar laten zij niet terugkeren tot
dwaasheid.
10 Waarlijk, zijn heil is nabij hen die ontzag
voor Hem hebben, zodat heerlijkheid in ons land
woont.
11 Goedheid en trouw ontmoeten elkaar, ge-
rechtigheid en vrede kussen elkaar,
12 trouw spruit voort uit de aarde, en ge-
rechtigheid ziet neer van de hemel.
13 Ook zal JHWH het goede geven, en ons land
zal zijn gewas voortbrengen;
14 gerechtigheid zal voor Hem uitgaan en de
weg bereiden voor zijn voetstappen.

Gebed om hulp

86 1 Een gebed van David. Neig uw oor, o
JHWH, *antwoord* mij, want ik ben *ellen-
dig* en arm;
2 behoed mijn ziel, want ik heb ontzag voor
God; U, mijn God, verlos uw knecht die op U
vertrouwt.
3 Wees mij genadig, o Heer, want tot U roep ik
de hele dag.
4 Verheug de ziel van uw knecht, want tot U,
Heer, hef ik mijn ziel op.
5 Want U, o Heer, U bent goed en U vergeeft
graag, U bent rijk in goedheid voor allen die U
aanroepen.
6 O JHWH, neem mijn gebed ter ore, sla acht op
mijn luide smekingen.
7 In de dagen van mijn benauwdheid roep ik U
aan, want U *antwoordt* mij.
8 Onder de goden is niemand U gelijk, o Heer,
en niets is als uw werken.
9 (A) Alle volken, die U gemaakt hebt, zullen
komen en zich voor U neerbuigen, o Heer, en uw
naam eren;
10 want U bent groot en doet wonderen, U, o
God, alleen.
11 Leer mij, JHWH, uw weg, opdat ik in uw
waarheid zal wandelen; verenig mijn hart om
ontzag voor uw naam te hebben.
12 Ik zal U loven, Heer, mijn God, met mijn hele
hart, en uw naam eren voor altijd;
13 want uw goedheid is groot naar mij, U toch
hebt mijn ziel gered uit het zeer diepe dodenrijk.
14 O God, overmoedigen maken zich tegen mij
op, een bende van geweldenaars staat mij naar
het leven, zij stellen U niet voor hun ogen.
15 Maar U, Heer, bent een barmhartig en gena-
dig God, geduldig en rijk aan goedheid en trouw.
16 Keer U tot mij en wees mij genadig, verleen
uw knecht uw sterkte, verlos de zoon van de
vrouw die U dient.
17 Doe aan mij een teken ten goede, opdat mijn
haters het zien en beschaamd staan, wanneer U,
JHWH, mij geholpen en getroost hebt.

Sion, de stad van de volken

87 1 Van de Korachieten. Een psalm. Een
lied. Hij heeft zijn stad gevestigd op hei-
lige bergen;
2 JHWH heeft Sions poorten lief boven alle wo-
ningen van Jakob.

(A) **86:9** Opb. 15:4.

3 Heerlijke dingen zijn van u te zeggen, u stad
van God! *sela*
4 Rahab en Babel vermeld Ik als degenen die Mij
kennen; zie, Filistea en Tyrus met Ethiopië: deze
is daar geboren.
5 Ja, van Sion wordt gezegd: Ieder van hen is
in haar geboren, Hij, de Allerhoogste, bevestigt
haar.
6 JHWH telt bij het opschrijven van de volken:
deze is daar geboren. *sela*
7 En zij zingen bij reidans: Al mijn bronnen zijn
in u!

Gebed in dodelijke ziekte

88 1 Een lied. Een psalm van de Korachieten.
Voor de koorleider. Op: Machalat *leannot*. Een leerdicht van Heman, de Ezrachiet.
2 JHWH, God van mijn heil, overdag roep ik, 's
nachts ben ik vóór uw ogen.
3 Laat mijn gebed voor uw aangezicht komen,
neig uw oor tot mijn geroep;
4 want mijn ziel is verzadigd van rampen, mijn
leven is het dodenrijk nabij.
5 Ik word gerekend onder wie in het graf neerdalen, ik ben geworden als een man zonder
kracht.
6 Onder de doden is mijn verblijf, zoals verslagenen die in het graf liggen, die U niet meer gedenkt, en die aan uw hand ontrukt zijn.
7 U hebt mij in de diepste kuil gelegd, in duistere plaatsen, in diepten.
8 Uw grimmigheid rust zwaar op mij, door al
uw golven *drukt* U mij *neer*. *sela*
9 Mijn bekenden hebt U van mij verwijderd, U
hebt mij tot een gruwel voor hen gemaakt; ik ben
ingesloten, ik kan niet ontkomen.
10 Mijn oog verzwakt van ellende; dagelijks
roep ik U aan, o JHWH, ik breid mijn handen naar
U uit.
11 Zult U aan de doden een wonder doen; zullen zij die in het dodenrijk zijn opstaan en U loven? *sela*
12 Wordt in het graf uw goedheid verkondigd,
uw trouw in de plaats van de vernietiging?
13 Wordt uw wondermacht in de duisternis
bekend, uw gerechtigheid in het land van de
vergetelheid?
14 Maar ik roep tot U, o JHWH, 's morgens komt
mijn gebed vóór U.
15 Waarom, o JHWH, verstoot U mij, verbergt U
uw aangezicht voor mij?
16 Ik ben *ellendig* en wegstervend van mijn
jeugd aan, ik draag uw verschrikkingen, ik ben
radeloos;
17 uw brandende toorn gaat over mij heen, uw
verschrikkingen vernietigen mij;
18 de hele dag omringen zij mij als water, zij
omsingelen mij tezamen.
19 Vriend en metgezel hebt U van mij verwijderd; mijn bekenden zijn een en al duisternis.

Waar blijft de trouw van JHWH aan David?

89 1 (A) Een leerdicht van Etan, de Ezrachiet.
2 Van de gunstbewijzen van JHWH wil ik
altijd zingen, van geslacht tot geslacht zal ik uw
trouw met mijn mond verkondigen.
3 Want ik zei: Voor eeuwig wordt de goedheid
gebouwd; in de hemel bevestigt U uw trouw.
4 Met mijn uitverkorene heb Ik een verbond gesloten, aan mijn knecht David heb Ik gezworen:
5 (B) Voor altijd zal Ik uw nageslacht bevestigen, en uw troon bouwen van geslacht tot geslacht. *sela*
6 Daarom loven de hemelen uw wondermacht,
o JHWH, ook uw trouw in de gemeente van de
heiligen;
7 want wie in de hemel kan JHWH evenaren, wie
onder de goden is JHWH gelijk?
8 God is zeer ontzagwekkend in de raad van
de heiligen, ontzagwekkend boven allen die
rondom Hem zijn.
9 JHWH God van de legermachten, wie is als U
grootmachtig, o JH, en uw trouw is rondom U.
10 U heerst over de overmoed van de zee; als
haar golven zich verheffen, stilt U ze.

(A) **89:1** 1Kon. 5:11. (B) **89:5** 2Sam. 7:12-16; 1Kron. 17:11-14; 2Kron. 21:7; Ps. 132:11; Hand. 2:30.

11 U hebt Rahab als een verslagene verbrijzeld, door uw sterke arm hebt U uw vijanden verstrooid.
12 Van u is de hemel, van u is ook de aarde; de wereld en haar volheid, U hebt ze gegrond,
13 het Noorden en het Zuiden, U hebt ze geschapen; Tabor en Hermon jubelen in uw naam.
14 U hebt een machtige arm, uw hand is sterk, uw rechterhand verheven;
15 gerechtigheid en recht zijn de grondslag van uw troon, goedheid en trouw gaan voor uw aangezicht uit.
16 Gezegend is het volk dat de jubelroep kent, zij wandelen, JHWH, in het licht van uw aanschijn;
17 in uw naam juichen zij de hele dag, en door uw gerechtigheid worden zij verhoogd.
18 Want U bent de luister van hun sterkte, en door uw welbehagen zult U onze hoorn verhogen;
19 want van JHWH is ons schild, van de Heilige van Israël onze koning.
20 U hebt vroeger in een gezicht gesproken tot uw gunstgenoten en gezegd: Aan een held heb Ik hulp toebedeeld, Ik heb een verkorene uit het volk verheven;
21 (A) Ik heb David, mijn knecht, gevonden, met mijn heilige olie heb Ik hem gezalfd;
22 voor wie mijn hand tot steun zal zijn, ook zal mijn arm hem sterken;
23 geen vijand zal hem overvallen, geen boswicht zal hem *verdrukken*;
24 ja, Ik zal zijn tegenstanders voor zijn aangezicht verpletteren, wie hem haten, zal Ik verslaan.
25 Maar mijn trouw en mijn goedheid zullen met hem zijn, en in mijn naam zal zijn hoorn verhoogd worden;
26 ook zal Ik zijn hand leggen op de zee, en zijn rechterhand op de stromen.
27 Hij zal tot Mij zeggen: U bent mijn Vader, mijn God en de rots van mijn heil.
28 (B) Ja, Ik zal hem tot een eerstgeborene stellen, tot de hoogste van de koningen van de aarde.
29 Voor altijd zal Ik tegenover hem mijn goedheid bewaren en mijn verbond zal voor hem vast blijven;
30 zijn nageslacht zal Ik voor altijd doen voortbestaan, en zijn troon als de dagen van de hemel
31 Wanneer zijn zonen mijn *Torah* verlaten, en niet naar mijn verordeningen wandelen;
32 wanneer zij mijn inzettingen ontwijden, en mijn geboden niet onderhouden,
33 dan zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken, en hun ongerechtigheid met plagen;
34 maar mijn goedheid zal Ik hem niet onthouden, mijn trouw zal Ik niet verloochenen,
35 mijn verbond zal Ik niet ontwijden, noch veranderen wat over mijn lippen gekomen is.
36 Eenmaal heb Ik bij mijn heiligheid gezworen: Hoe zou Ik tegenover David liegen!
37 Zijn nageslacht zal voor altijd bestaan, zijn troon zal als de zon vóór Mij zijn;
38 als de maan zal hij voor altijd vaststaan, en de getuige aan de hemel is getrouw. *sela*
39 Toch hebt U verstoten en versmaad, U bent toornig geweest op uw gezalfde;
40 het verbond met uw knecht hebt U teniet gedaan, zijn kroon ter aarde toe ontwijd;
41 al zijn muren hebt u verbroken, zijn vestingen tot een puinhoop gemaakt;
42 allen die op de weg voorbijgingen, plunderden hem, hij werd een smaad voor zijn buren;
43 U hebt de rechterhand van zijn tegenstanders verhoogd, U hebt al zijn vijanden verheugd;
44 ook hebt U de scherpte van zijn zwaard afgewend, en hem niet doen standhouden in de strijd;
45 U hebt zijn glans doen ophouden, en zijn troon ter aarde neergeworpen;
46 U hebt de dagen van zijn jeugd verkort, U hebt hem met schaamte overdekt. *sela*
47 Hoelang nog, o JHWH? Zult U Zich voortdurend verbergen, zal uw grimmigheid branden als vuur?

(A) **89:21 a** 1Sam. 13:14; Hand. 13:22. **89:21 b** 1Sam. 16:12. (B) **89:28** Opb. 1:5.

48 Gedenk, wat mijn levensduur is, tot welke nietigheid U alle mensenkinderen hebt geschapen.
49 Welk mens leeft er, die de dood niet zien zal, die zijn ziel zal redden uit de macht van het dodenrijk? Sela
50 Waar zijn, o Heer, uw vroegere gunstbewijzen, die U in uw trouw aan David hebt gezworen?
51 Gedenk, Heer, de smaad, uw knechten aangedaan; hoe ik in mijn boezem (de hoon) van alle grote volken draag,
52 waarmee uw vijanden smaden, o JHWH, waarmee zij smaden de voetsporen van uw gezalfde!
53 Geloofd zij JHWH voor eeuwig. Amen, ja amen.

Psalmen 90-106

De eeuwige toevlucht voor de vergankelijke mens

90 1 Een gebed van Mozes, de man van God. Heer, U bent ons een toevlucht geweest van geslacht tot geslacht;
2 voordat de bergen geboren waren, en U aarde en wereld had voortgebracht, ja, van eeuwigheid tot eeuwigheid bent U God.
3 U doet de mens omkeren tot diepe (innerlijke) verbrijzeling, en zegt: bekeert u mensenkinderen!
4 (A) Want duizend jaren zijn in uw ogen als de dag van gisteren, wanneer hij voorbijgegaan is, en als een nachtwake.
5 U spoelt hen weg; zij zijn als een slaap in de morgen, als het gras dat opschiet;
6 in de morgenstond bloeit het en het schiet op, 's avonds verwelkt het en het verdort.
7 Want wij vergaan door uw toorn, door uw grimmigheid worden wij verdelgd;
8 U stelt onze ongerechtigheden vóór U, onze verborgen zonden in het licht van uw aanschijn.
9 Want al onze dagen gaan voorbij door uw boosheid, wij voleindigen onze jaren als een gedachte.
10 De dagen van onze jaren, daarin zijn zeventig jaren, en, indien wij sterk zijn, tachtig jaren; wat daarin onze trots was, is moeite en leed, want het gaat snel voorbij, en wij vliegen heen.
11 Wie kent de sterkte van uw toorn, en uw boosheid, naardat U ontzag wekt?
12 Leer ons zó onze dagen tellen, dat wij een wijs hart krijgen.
13 Keer weer, o JHWH! Hoelang nog? en ontferm U over uw knechten.
14 Verzadig ons in de morgenstond met uw goedheid, opdat wij jubelen en ons verheugen al onze dagen.
15 Verheug ons naar de dagen waarin U ons hebt *verdrukt*, naar de jaren waarin wij onheil hebben gezien.
16 Laat uw werk aan uw knechten openbaar worden, en uw heerlijkheid over hun kinderen;
17 de liefelijkheid van de Heer, onze God, zij over ons, en bevestig U het werk van onze handen over ons, ja, het werk van onze handen, bevestig dat.

Godsvertrouwen in gevaren

91 1 Wie in de schuilplaats van de Allerhoogste is gezeten, verblijft in de schaduw van de Almachtige.
2 Ik zeg tot JHWH: Mijn toevlucht en mijn vesting, mijn God, op wie ik vertrouw.
3 Want Hij is het, die u redt van de strik van de vogelvanger, van de verderfelijke pest.
4 Met zijn vlerken beschermt Hij u, en onder zijn vleugels vindt u een toevlucht; zijn trouw is schild en pantser.
5 U hebt niet te vrezen voor de verschrikking van de nacht, voor de pijl, die overdag vliegt;
6 voor de pest, die in het duister rondgaat, voor het verderf, dat op de middag vernielt.

(A) **90:4** 2Pet. 3:8.

7 Al vallen er duizend aan uw zijde, en tienduizend aan uw rechterhand, tot u zal het niet naderen;
8 slechts zult u het met uw ogen zien, en de vergelding aan de goddelozen zien.
9 Want U, o JHWH, bent mijn toevlucht. De Allerhoogste hebt u tot uw bescherming gesteld;
10 geen onheil zal u treffen, en geen plaag zal uw tent naderen;
11 (A) want Hij zal over u zijn engelen gebieden, dat zij u behoeden op al uw wegen;
12 (B) op de handen zullen zij u dragen, opdat u uw voet niet aan een steen stoot.
13 (C) Op leeuw en adder zult u treden, jonge leeuw en slang zult u vertrappen.
14 Omdat hij Mij zeer bemint, zal Ik hem bevrijden; Ik zal hem beschutten, omdat hij mijn naam kent.
15 Roept hij Mij aan, Ik zal hem *antwoorden*; Ik zal in de benauwdheid bij hem zijn, Ik zal hem uitredden en tot ere brengen.
16 Met lengte van dagen zal Ik hem verzadigen, en Ik zal hem mijn heil doen zien.

Gods rechtvaardig oordeel

92 1 Een psalm. Een lied voor de Sjabbatdag.
2 Het is goed JHWH te loven, en een lied voor uw naam te zingen, o Allerhoogste,
3 in de morgenstond uw goedheid te verkondigen, en uw trouw in de nachten,
4 op het tiensnarig instrument en op de harp, bij snarenspel op de citer.
5 Want U, JHWH, hebt mij verheugd door uw daden, over de werken van uw handen zal ik jubelen.
6 Hoe groot zijn uw werken, o JHWH; zeer diep zijn uw gedachten.
7 Een redeloos mens verstaat het niet, en een dwaas begrijpt dit niet:
8 wanneer de goddelozen opkomen als het groene kruid en alle bedrijvers van ongerechtigheid bloeien - zij zullen voor altijd verdelgd worden.
9 Maar U, o JHWH, zetelt in den hoge voor eeuwig.
10 Want zie, uw vijanden, JHWH, want zie, uw vijanden zullen te gronde gaan, verstrooid zullen worden alle boosdoeners.
11 Want U hebt mijn hoorn verhoogd als van een woudos, ik ben met verse olie overgoten;
12 mijn oog kijkt naar hen die mij beloeren; mijn oren horen van de boosdoeners die tegen mij opstaan.
13 De rechtvaardige zal groeien als een palmboom, opschieten als een ceder van de Libanon;
14 geplant in het huis van JHWH groeien zij in de voorhoven van onze God;
15 zij zullen in de ouderdom nog vrucht dragen, fris en groen zullen zij zijn;
16 om te verkondigen, dat JHWH waarachtig is, mijn rots, in wie geen onrecht is.

JHWH is geweldig in de hoge

93 1 JHWH is Koning. Met majesteit heeft Hij Zich bekleed; JHWH heeft Zich bekleed, Hij heeft Zich met kracht omgord. Vast staat nu de wereld, zij wankelt niet.
2 Uw troon staat van oudsher vast, van eeuwigheid bent U.
3 Stromen verheffen, o JHWH, stromen verheffen hun stem, stromen verheffen hun bruisen;
4 boven de stemmen van vele wateren, van de geweldige golven van de zee, is JHWH geweldig in de hoge.
5 Uw getuigenissen zijn zeer betrouwbaar, de heiligheid is uw huis tot sieraad, o JHWH, tot in lengte van dagen.

De overwinning van het recht

94 1 God van wraak, JHWH, God van wraak, verschijn in lichtglans.
2 Verhef U, Rechter van de aarde, breng vergelding over de hoogmoedigen.
3 Hoelang nog zullen de goddelozen, o JHWH, hoelang nog zullen de goddelozen juichen?

(A) **91:11** Mat. 4:6; Luk. 4:10. (B) **91:12** Mat. 4:6; Luk. 4:11. (C) **91:13** Luk. 10:19.

4 Zij smalen, spreken hoogmoedige taal, al die
bedrijvers van ongerechtigheid voeren een hoog
woord;
5 uw volk, o JHWH, vertreden zij, en uw erfdeel
verdrukken zij;
6 weduwe en vreemdeling doden zij, en wezen
vermoorden zij;
7 zij zeggen: JH ziet het niet, de God van Jakob
merkt het niet.
8 Merkt op, u redelozen onder het volk! En u
dwazen, wanneer zult u verstandig worden?
9 Zou Hij, die het oor plantte, niet horen? die
het oog vormde, niet zien?
10 Zou Hij, die de volken onderwijst, niet straf-
fen, Hij, die de mens kennis leert?
11 (A) JHWH kent de gedachten van de mensen:
ijdelheid zijn zij.
12 Gezegend is de man die U kastijdt, JH, die U
onderwijst uit uw *Torah*,
13 om hem rust te verlenen van dagen van on-
heil, terwijl voor de goddeloze de kuil gegraven
wordt.
14 Want JHWH zal zijn volk niet verstoten, en
zijn erfdeel niet verlaten;
15 want de rechtspraak zal weer rechtvaardig
worden, alle oprechten van hart zullen zich daar-
bij aansluiten.
16 Wie treedt voor mij op tegen de slechte men-
sen? Wie stelt zich voor mij tegen de bedrijvers
van ongerechtigheid?
17 Indien JHWH mijn hulp niet was geweest,
mijn ziel zou bijna in de stilte gewoond hebben.
18 Als ik dacht: Mijn voet wankelt - dan onder-
steunde uw gunst mij, o JHWH.
19 Bij de veelheid van mijn gedachten in mijn
binnenste verkwikten uw vertroostingen mijn
ziel.
20 Hebt U iets gemeen met de zetel van het ver-
derf, die onder de schijn van recht onheil sticht?
21 Zij maken jacht op het leven van de recht-
vaardige, en onschuldig bloed verklaren zij
schuldig.
22 Maar JHWH was mij tot een burcht, en mijn
God de rots van mijn toevlucht;
23 Hij toch vergold hun het onrecht, in hun
boosheid verdelgde Hij hen, Hij, JHWH, onze
God, verdelgde hen.

Eert JHWH en gehoorzaamt Hem

95 1 Komt, laat ons jubelen voor JHWH,
juichen tot eer van de rots van ons heil.
2 Laat ons met lofzang voor zijn aangezicht ko-
men, tot eer van Hem juichen bij snarenspel.
3 Want JHWH is een groot God, een groot Ko-
ning, boven alle goden,
4 in zijn hand zijn de diepten van de aarde, en
van Hem zijn de toppen van de bergen;
5 Van Hem is de zee, daar Hij ze heeft ge-
maakt, ook het droge, dat zijn handen hebben
geformeerd.
6 Treedt toe, laten wij ons neerwerpen en ons
buigen, knielen voor JHWH, onze Maker;
7 (B) want Hij is onze God, en wij zijn het volk
dat Hij weidt, de schapen van zijn hand. Och, of
u heden naar zijn stem zou horen!
8 (C) Verhardt uw hart niet, zoals bij Meriba,
zoals in de dagen van Massa, in de woestijn,
9 toen uw vaderen Mij verzochten, Mij op de
proef stelden, ofschoon zij mijn werk hadden
gezien.
10 Veertig jaren heb Ik Mij geërgerd aan dat ge-
slacht, Ik zei: Het is een volk, dwalende van hart,
en zij kennen mijn wegen niet.
11 (D) Daarom heb Ik gezworen in mijn toorn:
Tot mijn rustplaats zullen zij niet komen!

De heilstijd voor de volken

96 1 Zingt JHWH een nieuw lied, zingt
JHWH, u hele aarde.
2 Zingt JHWH, prijst zijn naam, boodschapt
zijn heil van dag tot dag.
3 Vertel onder de volken zijn heerlijkheid, on-
der alle natiën zijn wonderen.
4 Want JHWH is groot en zeer te prijzen, ont-
zagwekkend is Hij boven alle goden;

(A) **94:11** 1Cor. 3:20. (B) **95:7** Heb. 3:7-11; 3:15; 4:7. (C) **95:8** Ex. 17:1-7; Num. 20:2-13. (D) **95:11 a** Num. 14:20-23; Deut. 1:34-36; Heb. 4:3,5. **95:11 b** Deut. 12:9,10.

5 want alle goden van de volken zijn afgoden,
maar JHWH heeft de hemelen gemaakt;
6 majesteit en luister zijn voor zijn aangezicht,
sterkte en glorie in zijn heiligdom.
7 (A) Geeft JHWH, u geslachten van de volken,
geeft JHWH heerlijkheid en sterkte.
8 Geeft JHWH de heerlijkheid van zijn naam,
brengt offer en komt in zijn voorhoven.
9 Buigt u neer voor JHWH in heilige feestdos,
beef voor zijn aangezicht, u hele aarde.
10 Zeg onder de volken: JHWH is Koning, vast
staat nu de wereld, zodat zij niet wankelt; Hij zal
de volken richten in rechtmatigheid.
11 Laat de hemel zich verheugen, de aarde
juichen, de zee en haar volheid bruisen,
12 laat het veld en al wat daarop is, zich ver-
heugen; dan zullen alle bomen van het woud
jubelen
13 voor JHWH, want Hij komt, want Hij komt
om de aarde te richten; Hij zal de wereld richten
in gerechtigheid en de volken in zijn trouw.

JHWH, de rechtvaardige Rechter

97 1 JHWH is Koning. Dat de aarde zal
juichen, dat vele kustlanden zich
verheugen.
2 Rondom Hem zijn wolken en donkerheid, ge-
rechtigheid en recht zijn de grondslag van zijn
troon.
3 Vuur gaat voor zijn aangezicht uit, het zet
zijn tegenstanders rondom in vlam.
4 Zijn bliksemen verlichten de wereld, de aarde
ziet het en beeft.
5 De bergen versmelten als was voor het aan-
schijn van JHWH, voor het aanschijn van de Heer
van de hele aarde.
6 De hemelen verkondigen zijn gerechtigheid,
en alle volken zien zijn heerlijkheid.
7 Alle beeldendienaars zullen beschaamd wor-
den, zij die zich op afgoden beroemen; buigt u
voor Hem neer, alle u goden.
8 Sion heeft het gehoord en zich verheugd, de
dochters van Juda hebben gejuicht om uw ge-
richten, o JHWH.
9 Want U, JHWH, bent de Allerhoogste over de
hele aarde, U bent zeer hoog verheven boven alle
goden.
10 U, die JHWH liefhebt, haat het kwade; Hij,
die de zielen van zijn gunstgenoten bewaart,
redt hen uit de hand van de goddelozen.
11 Het licht is voor de rechtvaardige gezaaid,
en vreugde voor de oprechten van hart.
12 U rechtvaardigen, verheugt u in JHWH en
looft zijn heilige naam.

De heilstijd voor Israël

98 1 Een psalm. Zingt JHWH een nieuw lied,
want Hij heeft wonderen gedaan, zijn
rechterhand en zijn heilige arm gaven Hem
redding;
2 JHWH heeft zijn heil bekendgemaakt, zijn ge-
rechtigheid geopenbaard voor de ogen van de
volken;
3 Hij heeft gedacht aan zijn goedheid en aan
zijn trouw tegenover het huis Israël; alle ein-
den van de aarde hebben het heil van onze God
gezien.
4 Juicht JHWH, u hele aarde, breekt uit in geju-
bel en psalmzingt.
5 Psalmzingt JHWH met de citer, met de citer
en met luid gezang,
6 met trompetten en met sjofargeschal; juicht
voor de Koning, JHWH.
7 Laat de zee en haar volheid bruisen, de wereld
en wie erin wonen;
8 dat de stromen in de handen klappen, de ber-
gen tezamen jubelen
9 voor het aangezicht van JHWH, want Hij komt
om de aarde te richten; Hij zal de wereld richten
in gerechtigheid en de volken in rechtmatigheid.

(A) **96:7** Ps. 29:1,2.

JHWH, de heilige Koning van Israël

99 1 (A) JHWH is Koning. Dat de volken zullen beven. Hij troont op de cherubs, dat
de aarde zal sidderen.
2 JHWH is groot in Sion, Hij is verheven boven
alle volken.
3 Dat zij uw grote en ontzagwekkende naam loven; heilig is Hij.
4 Want de sterkte van de Koning heeft het recht
lief, U hebt rechtmatigheid gevestigd, recht en
gerechtigheid hebt U in Jakob gedaan.
5 Verhoogt JHWH, onze God, buigt u neer voor
de voetbank van zijn voeten; heilig is Hij.
6 Mozes en Aäron waren onder zijn priesters,
Samuël onder hen die zijn naam aanriepen; zij
riepen tot JHWH en Hij *antwoordde* hun.
7 (B) Hij sprak tot hen in de wolkkolom; zij hebben zijn getuigenissen onderhouden, de inzettingen die Hij hun gegeven had.
8 JHWH, onze God, U hebt hun *geantwoord*, U
bent hun een vergevend God geweest, hoewel
wraak oefenend over hun daden.
9 Verhoogt JHWH, onze God, buigt u neer voor
zijn heilige berg, want: Heilig is JHWH, onze God.

Looft God in zijn tempel

100 1 Een psalm bij het lofoffer. Juicht
JHWH, u hele aarde,
2 dient JHWH met vreugde, komt voor zijn aangezicht met gejubel.
3 Erkent, dat JHWH God is; Hij heeft ons gemaakt, en Hem behoren wij toe, zijn volk, de
schapen die Hij weidt.
4 Gaat met een loflied zijn poorten binnen, zijn
voorhoven met lofgezang, looft Hem, prijst zijn
naam;
5 (C) want JHWH is goed, zijn gunst is tot in
eeuwigheid, en zijn trouw is van generatie op
generatie.

De rechtvaardige heerser

101 1 Van David. Een psalm. Van goedheid en recht wil ik zingen, U, o
JHWH, wil ik psalmzingen.
2 Ik wil acht geven op een onberispelijke wandel. Wanneer zult U tot mij komen? Ik wandel in
oprechtheid van mijn hart in mijn huis;
3 ik stel geen schandelijke dingen voor mijn
ogen; ik haat het doen van de afvalligen, het
kleeft mij niet aan.
4 Een verkeerd hart zal verre van mij wijken, de
boze wil ik niet kennen.
5 Wie zijn naaste achter zijn rug om lastert, die
zal ik verdelgen; wie hoog van ogen en trots van
hart is, die duld ik niet.
6 Mijn ogen zijn op de getrouwen in het land
om bij mij te wonen; wie onberispelijk wandelt,
die zal mij dienen.
7 In mijn huis zal geen bedrieger wonen; de leugenspreker zal niet bestaan voor mijn ogen.
8 Elke morgen zal ik verdelgen alle goddelozen
van het land, en uit de stad van JHWH uitroeien
alle bedrijvers van ongerechtigheid.

Gebed voor Sion

102 1 Een gebed van een *ellendige*, wanneer hij bezwijkt en voor JHWH zijn
klacht uitstort.
2 JHWH, hoor mijn gebed, laat mijn hulpgeroep
tot U komen; 3 verberg uw aangezicht niet voor
mij wanneer ik innerlijk bang ben; neig uw oor
tot mij; op de dag dat ik roep, *antwoord* mij
haastig.
4 Want mijn dagen verdwijnen als rook, mijn
gebeente gloeit als een vuurhaard; 5 mijn hart
is verzengd en verdord als gras, want ik vergat
mijn brood te eten.
6 Vanwege mijn luide zuchten kleeft mijn gebeente aan mijn vlees; 7 ik ben gelijk aan een pelikaan in de woestijn, ik ben als een steenuil te

(A) **99:1** Ex. 25:22. (B) **99:7** Ex. 33:9. (C) **100:5** 1Kron. 16:34; 2Kron. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Ps. 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jer. 33:11.

midden van de puinhopen; 8 ik ben slapeloos, ik
lijk op een eenzame vogel op het dak.
9 Mijn vijanden smaden mij de hele dag, wie te-
gen mij razen, gebruiken mijn naam als vloek;
10 want ik eet as als brood en vermeng mijn
drank met tranen 11 vanwege uw toorn en uw
boosheid, omdat U mij hebt opgenomen en
neergeworpen.
12 Mijn dagen zijn als een langgerekte scha-
duw, en ik verdor als gras.
13 Maar U, o JHWH, troont voor eeuwig, uw
naam blijft van geslacht tot geslacht.
14 U zult opstaan, U over Sion ontfermen, want
het is tijd haar genadig te zijn, want de bepaalde
tijd is gekomen; 15 want uw knechten hebben be-
hagen in haar stenen, zij hebben medelijden met
haar puin.
16 Dan zullen de volkeren ontzag voor de naam
van JHWH hebben, alle koningen van de aarde
uw heerlijkheid, 17 wanneer JHWH Sion heeft ge-
bouwd, en verschenen is in zijn heerlijkheid,
18 Zich heeft gewend tot het gebed van de be-
rooide en hun gebed niet heeft veracht.
19 Dit wordt opgeschreven voor een volgend
geslacht, en het volk dat geschapen zal worden,
zal JH loven; 20 want Hij heeft uit zijn heilige
hoogte neergezien, JHWH heeft uit de hemel op
aarde gezien,
21 om het zuchten van de gevangenen te horen,
om degenen die ten dode zijn gedoemd te bevrij-
den; 22 opdat men de naam van JHWH in Sion
zal vertellen, en zijn lof in Jeruzalem, 23 wan-
neer alle volken en de koninkrijken zich zullen
verzamelen om JHWH te dienen.
24 Hij heeft op de weg mijn kracht *gebroken*,
mijn dagen verkort.
25 Ik zeg: Mijn God, neem mij niet weg op de
helft van mijn dagen, uw jaren duren door alle
geslachten heen.
26 (A) U hebt vroeger de aarde gegrondvest, en
de hemel is het werk van uw handen;
27 die zullen vergaan, maar U houdt stand, zij
alle zullen verslijten als een kleed, U verwisselt
ze als een gewaad, en zij verdwijnen;
28 maar U blijft dezelfde, aan uw jaren komt
geen einde.
29 De kinderen van uw knechten zullen veilig
wonen, hun nageslacht zal voor uw aangezicht
blijven bestaan.

Looft JHWH om zijn genade

103 1 Van David. Loof JHWH, mijn ziel, en
al wat in mij is, zijn heilige naam;
2 loof JHWH, mijn ziel, en vergeet niet één van
zijn weldaden; 3 die al uw ongerechtigheden ver-
geeft, die al uw ziekten geneest, 4 die uw leven
verlost van het graf, die u kroont met goedheid
en barmhartigheid,
5 die uw ziel verzadigt met het goede, zodat uw
jeugd zich vernieuwt als die van een arend.
6 JHWH doet gerechtigheid en recht aan alle
verdrukten.
7 Hij maakte Mozes zijn wegen bekend, de kin-
deren van Israël zijn daden.
8 (B) Barmhartig en genadig is JHWH, geduldig
en rijk aan goedheid;
9 niet altijd blijft Hij twisten, niet eeuwig zal
Hij toornen;
10 Hij doet ons niet naar onze zonden en
vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden;
11 maar zo hoog de hemel boven de aarde is, zo
machtig is zijn goedheid over wie ontzag voor
Hem hebben.
12 Zover het oosten is van het westen, zover
doet Hij onze overtredingen van ons; 13 zoals
zich een vader ontfermt over zijn kinderen, ont-
fermt Zich JHWH over wie ontzag voor Hem
hebben.
14 Want Hij weet, wat maaksel wij zijn, besef-
fende, dat wij stof zijn.
15 De sterveling - zijn dagen zijn als het gras,
als een bloem van het veld, zo bloeit hij; 16 wan-
neer de wind daarover is gegaan, is zij niet meer,
en haar plaats wordt niet meer herkend.

(A) **102:26** Heb. 1:10-12. (B) **103:8** Jak. 5:11.

17 Maar de goedheid van JHWH is van eeuwigheid tot eeuwigheid over wie ontzag voor Hem hebben, en zijn gerechtigheid over kleinkinderen, 18 over hen die zijn verbond onderhouden, en aan zijn bevelen denken om die te doen.
19 JHWH heeft zijn troon in de hemelen gevestigd, zijn koningschap heerst over alles.
20 Looft JHWH, u zijn engelen, u krachtige helden die zijn woord volvoert, luisterend naar de klank van zijn woord.
21 Looft JHWH, al zijn legers, u zijn dienaren, die zijn wil volbrengt.
22 Looft JHWH, al zijn werken, aan alle plaatsen van zijn heerschappij. Loof JHWH, mijn ziel.

De heerlijkheid van JHWH in de schepping

104 1 Loof JHWH, mijn ziel. JHWH, mijn God, U bent zeer groot, U hebt U met majesteit en luister bekleed.
2 Hij hult Zich in het licht als in een mantel, Hij spant de hemel uit als een tentkleed,
3 Hij zoldert zijn opperzalen in de wateren, Hij maakt de wolken tot zijn wagen, Hij wandelt op de vleugels van de wind.
4 (A) Hij maakt de winden tot zijn boden, laaiend vuur tot zijn dienaren.
5 Hij heeft de aarde op haar grondslagen gevestigd, zodat zij nooit meer wankelt.
6 De waterdiepte - U hebt haar als met een kleed bedekt, boven de bergen stonden de wateren; 7 zij vluchtten weg voor uw dreigen, zij haastten zich weg voor de stem van uw donder; 8 bergen rezen op, dalen zonken neer op de plaats waar U hun grondslag hebt gelegd.
9 U hebt een grens gesteld, die zij niet overschrijden: zij zullen de aarde niet weer bedekken.
10 Hij zendt de bronnen naar de beken, tussen de bergen vloeien zij daarheen; 11 zij geven alle dieren van het veld te drinken, en wilde ezels lessen hun dorst.
12 Daarbij wonen de vogels van de hemel, vanuit de takken laten zij hun lied horen.
13 Hij doordrenkt de bergen uit zijn opperzalen, van de vrucht van uw werken wordt de aarde verzadigd.
14 Hij doet het gras ontspruiten voor het vee, het groene kruid ter bewerking door de mens, terwijl Hij het brood uit de aarde voortbrengt
15 en wijn, die het hart van de mensen verheugt(1), het doet het aangezicht glanzen van olie; ja, brood, dat het hart van de mensen versterkt.
16 De bomen van JHWH worden verzadigd, de ceders van de Libanon, die Hij heeft geplant, 17 waar de vogels nestelen. De cipressen zijn het huis van de ooievaar,
18 de hoge bergen zijn voor de steenbokken, de rotsen een schuilplaats voor de klipdassen.
19 Hij heeft de maan gemaakt voor de vaste tijden, de zon kent de tijd van haar ondergang.
20 Wanneer u voor duisternis zorgt, dan wordt het nacht, dan roeren zich al de dieren van het woud; 21 de jonge leeuwen brullen om roof en verlangen hun voedsel van God.
22 Gaat de zon op, dan trekken zij zich terug en leggen zich neer in hun holen.
23 De mens gaat dan uit tot zijn werk, en naar zijn arbeid tot de avond toe.
24 Hoe talrijk zijn uw werken, o JHWH, U hebt ze alle met wijsheid gemaakt; de aarde is vol van uw schepselen.
25 Daar is de zee, groot en wijd uitgestrekt, waarin gewemel is, zonder tal, kleine zowel als grote dieren; 26 (B) daar gaan de schepen, de Leviatan, die U geformeerd hebt om ermee te spelen.
27 Zij alle wachten op U, dat U hun voedsel geeft op het juiste moment; 28 geeft U hun die, zij verzamelen het, opent U uw hand, dan worden zij met het goede verzadigd; 29 verbergt U uw aangezicht, zij worden verdelgd, neemt U hun adem weg, zij sterven en keren weer tot

(1) **104:15** Zie ook Richteren 9:13.

(A) **104:4** Heb. 1:7. (B) **104:26** Job 40:25; Ps. 74:14; Jes. 27:1.

hun stof; 30 zendt U uw Geest uit, zij worden
geschapen, en U vernieuwt het gezicht van de
aardbodem.
31 Mag de heerlijkheid van JHWH tot in eeuwig-
heid zijn, JHWH zal Zich verheugen over zijn
werken.
32 Ziet Hij de aarde aan, dan beeft zij, raakt Hij
de bergen aan, dan roken zij.
33 Ik zal JHWH zingen, zolang ik leef, ik
zal mijn God psalmzingen, zolang ik ben;
34 mag mijn overdenking Hem behagen. Ik zal
mij in JHWH verheugen.
35 De zondaren zullen van de aarde vergaan,
en de goddelozen zullen niet meer zijn. Loof
JHWH, mijn ziel. HalleluJaH.

Lofpsalm op Gods heilsdaden

105 1 Looft JHWH, roept zijn naam aan,
maakt onder de volken zijn daden be-
kend; 2 zingt Hem, psalmzingt Hem, vertelt over
al zijn wonderen.
3 Beroemt u in zijn heilige naam; laten zij die
het hart van JHWH zoeken zich verheugen.
4 Vraagt naar JHWH en zijn sterkte, zoekt zijn
aangezicht voortdurend.
5 Gedenkt aan de wonderen, die Hij heeft ge-
daan, zijn tekenen en de oordelen van zijn mond,
6 u nageslacht van Abraham, zijn knecht, u kin-
deren van Jakob, zijn uitverkorenen.
7 Hij, JHWH, is onze God, zijn oordelen gaan
over de hele aarde; 8 Hij gedenkt voor eeuwig aan
zijn verbond, - het woord, dat Hij gebood aan
duizend geslachten - 9 (A) dat Hij met Abraham
sloot, en aan zijn eed aan Isaak; 10 (B) ook stelde
Hij het voor Jakob tot een inzetting, voor Israël
tot een eeuwig verbond, 11 toen Hij zei: U zal
Ik het land Kanaän geven als het u toegemeten
erfdeel.
12 Toen zij weinige mensen in getal waren,
een kleine menigte en vreemdelingen daarin,
13 en van volk tot volk trokken, van het ene ko-
ninkrijk tot de andere natie, 14 (C) liet Hij niet
toe, dat enig mens hen verdrukte, en Hij be-
strafte koningen omwille van hen: 15 Raakt mijn
gezalfden niet aan, en doet mijn profeten geen
kwaad.
16 (D) Toen Hij hongersnood opriep over het
land en alle staf van het brood verbrak,
17 (E) zond Hij een man voor hen uit: Jozef
werd als slaaf verkocht; 18 (F) men *knelde* zijn
voeten in boeien, hij kwam in de ijzers 19 tot de
tijd, dat zijn woord uitkwam, de uitspraak van
JHWH hem in het gelijk stelde.
20 (G) De koning zond heen en liet hem los, de
heerser van de volken maakte hem vrij;
21 (H) hij stelde hem tot heer over zijn huis, tot
heerser over al zijn bezit, 22 om zijn vorsten te
binden naar wat hij denkt dat goed is, en zijn
oudsten leerde hij wijsheid.
23 (I9) Toen Israël naar Egypte gekomen was,
en Jakob als vreemdeling verbleef in het land van
Cham, 24 (A) maakte Hij zijn volk zeer vrucht-
baar en machtiger dan zijn tegenstanders.
25 Hij veranderde hun harten, zodat zij zijn
volk haatten en listig handelden tegen zijn
knechten.
26 (B) Hij zond Mozes, zijn knecht, en Aäron,
die Hij Zich verkozen had.
27 Zij deden onder hen zijn aangekondigde te-
kenen en wonderen in het land van Cham.
28 (C) Hij zond duisternis, maakte het duis-
ter; en zij waren tegen zijn woorden niet
weerspannig.
29 (D) Hij veranderde hun wateren in bloed en
deed hun vissen sterven; 30 (E) hun land we-
melde van kikvorsen, zelfs in de kamers van hun
koningen.
31 (F) Hij sprak, en er kwamen steekvliegen,
muggen over hun hele gebied.

(A) **105:9 a** Gen. 12:7; 17:8. **105:9 b** Gen. 26:3. (B) **105:10** Gen. 28:13. (C) **105:14** Gen. 20:3-7. (D) **105:16** Gen. 41:53-57. (E) **105:17** Gen. 37:28; 45:5. (F) **105:18** Gen. 39:20-40:23. (G) **105:20** Gen. 41:14. (H) **105:21** Gen. 41:39-41. (I9) **105:23 a** Gen. 46:6. **105:23 b** Gen. 47:11. (A) **105:24** Ex. 1:7-14. (B) **105:26** Ex. 3:1-4:17. (C) **105:28** Ex. 10:21-23. (D) **105:29** Ex. 7:17-21. (E) **105:30** Ex. 8:1-3. (F) **105:31 a** Ex. 8:16-20. **105:31 b** Ex. 8:12,13.

32 (A) Hij maakte hun regens tot hagel, gaf laaiend vuur over hun land;
33 Hij sloeg hun wijnstok en hun vijgenboom en verbrak de bomen in hun gebied.
34 (B) Hij sprak, en er kwamen sprinkhanen, verslinders zonder tal; 35 zij aten al het groene kruid in hun land en aten de vrucht van hun akker.
36 (C) Hij sloeg alle eerstgeborenen in hun land, de eerstelingen van geheel hun kracht.
37 (D) Hij voerde hen uit met zilver en goud, en er was in hun stammen niemand die struikelde.
38 Egypte verheugde zich, toen zij uittrokken, want ontzag voor Gods volk was op hen gevallen.
39 (E) Hij breidde een wolk uit tot bedekking, en vuur om de nacht te verlichten.
40 (F) Zij vroegen, en Hij deed kwakkelen komen, met brood uit de hemel verzadigde Hij hen.
41 (G) Hij opende de rots, en wateren vloeiden, zij stroomden door de dorre streken als een rivier;
42 want Hij gedacht aan zijn heilig woord, aan Abraham, zijn knecht.
43 Hij voerde zijn volk uit met blijdschap, zijn uitverkorenen met gejubel.
44 (H) Hij gaf hun de landen van de volken, zodat zij de arbeid van de natiën beërfden,
45 opdat zij zijn inzettingen zouden onderhouden, en zijn *Torah* zouden bewaren. HalleluJaH.

Gods heilsdaden en Israëls ondank

106 1 (I9) HalleluJaH. Looft JHWH, want Hij is goed, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid.
2 Wie kan de machtige daden van JHWH uitspreken, al zijn lof doen horen?
3 Gezegend zijn zij, die het recht onderhouden, die voor altijd gerechtigheid doen.
4 Gedenk aan mij, o JHWH, naar het welbehagen in uw volk, bezoek mij met uw heil,
5 opdat ik het goede voor uw uitverkorenen mag zien, mij verheugen met de vreugde van uw volk, mij beroemen met uw erfdeel.
6 Wij hebben gezondigd, evenzeer als onze vaderen, verkeerd gedaan, goddeloos gehandeld.
7 (A) Onze vaderen in Egypte sloegen geen acht op uw wonderen, zij gedachten niet aan uw talrijke gunstbewijzen, maar waren weerspannig bij de zee, bij de Schelfzee.
8 Maar Hij verloste hen omwille van zijn naam, om zijn kracht bekend te maken.
9 (B) Hij dreigde de Schelfzee, en zij verdroogde, Hij deed hen gaan door de waterdiepten als door een woestijn.
10 Hij verloste hen uit de macht van de hater, en bevrijdde hen uit de macht van de vijand;
11 want de wateren bedekten hun tegenstanders, niet één van hen bleef over.
12 (C) Toen geloofden zij zijn woorden, zij zongen zijn lof.
13 Maar spoedig vergaten zij zijn daden en wachtten niet op zijn raad;
14 (D) zij werden met lust bevangen in de woestijn en verzochten God in de wildernis.
15 Hij gaf hun wat zij verlangden, maar henzelf deed Hij wegteren.
16 (E) Zij waren jaloers op Mozes in de legerplaats, op Aäron, de heilige van JHWH.
17 De aarde opende zich en verslond Datan, zij bedekte de bende van Abiram.
18 Een vuur ontbrandde onder hun bende, een vlam verteerde de goddelozen.
19 (F) Zij maakten een kalf bij Horeb en bogen zich neer voor een gegoten beeld;
20 zij verruilden hun Eer tegen het beeld van een rund dat gras eet.
21 Zij vergaten God, hun Verlosser, die grote dingen in Egypte gedaan had,
22 wonderen in het land van Cham, ontzagwekkende daden bij de Schelfzee.

(A) **105:32** Ex. 9:22-25. (B) **105:34** Ex. 10:12-15. (C) **105:36** Ex. 12:29. (D) **105:37** Ex. 12:33-36. (E) **105:39** Ex. 13:21,22. (F) **105:40** Ex. 16:2-15. (G) **105:41** Ex. 17:1-7; Num. 20:2-13. (H) **105:44** Joz. 11:16-23. (I9) **106:1** 1Kron. 16:34; 2Kron. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Ps. 100:5; 107:1; 118:1; 136:1; Jer. 33:11. (A) **106:7** Ex. 14:10-12. (B) **106:9** Ex. 14:21-31. (C) **106:12** Ex. 15:1-21. (D) **106:14** Num. 11:4-34. (E) **106:16** Num. 16:1-35. (F) **106:19** Ex. 32:1-14.

23 Toen zei Hij, dat Hij hen zou verdelgen - indien Mozes, zijn uitverkorene, niet vóór Hem in de bres had gestaan om zijn grimmigheid af te wenden, zodat Hij hen niet verdierf.
24 (A) Zij versmaadden het kostelijke land, zij geloofden zijn woord niet;
25 zij mopperden in hun tenten, zij luisterden niet naar de stem van JHWH.
26 Toen zwoer Hij hun met opgeheven hand, dat Hij hen zou neervellen in de woestijn,
27 (B) ook hun nageslacht zou neervellen onder de volken, en hen verstrooien over de landen.
28 (C) Toen zij zich aan Baäl-Peor koppelden, en dodenoffers aten,
29 en Hem tergden door hun daden, brak een plaag onder hen uit.
30 Maar Pinechas trad op en hield gericht; toen werd de plaag afgewend.
31 Dat werd hem tot gerechtigheid gerekend, van geslacht tot geslacht, voor altijd.
32 (D) Zij vertoornden Hem bij de wateren van Meriba; het verging Mozes kwalijk omwille van hen,
33 want zij waren tegen zijn Geest weerspannig, en hij sprak onbezonnen met zijn lippen.
34 (E) Zij verdelgden de volken niet, van welke JHWH tot hen gesproken had;
35 maar zij lieten zich in met de volken en leerden hun werken,
36 zij dienden hun afgoden, die hun tot een valstrik werden,
37 (F) zij offerden hun zonen en hun dochters aan de boze geesten;
38 (G) ook vergoten zij onschuldig bloed, het bloed van hun zonen en dochters, die zij offerden aan de afgoden van Kanaän, zodat het land door bloedschuld werd ontwijd.
39 Zij verontreinigden zich door hun werken, pleegden overspel door hun daden.
40 (H) Toen ontbrandde de toorn van JHWH tegen zijn volk, en Hij gruwde van zijn erfdeel;
41 Hij gaf hen in de macht van de volken, zodat hun haters over hen heersten;
42 hun vijanden verdrukten hen, zodat zij zich *kromden* onder hun macht.
43 Vele malen redde Hij hen, maar zij waren weerspannig in hun voornemen, zodat zij wegzonken in hun ongerechtigheid.
44 Maar, als Hij hun benauwdheid zag, wanneer Hij hun gejammer hoorde,
45 dan gedacht Hij ten gunste van hen aan zijn verbond, en had medelijden naar zijn grote goedheid.
46 Dan deed Hij hen barmhartigheid vinden bij allen die hen als gevangenen hadden weggevoerd.
47 (I9) Verlos ons, JHWH, onze God, verzamel ons weer uit de volken, opdat wij uw heilige naam loven, ons beroemen in uw lof.
48 Geloofd zij JHWH, de God van Israël, van eeuwigheid tot eeuwigheid, en laat al het volk zeggen: Amen. HalleluJaH!

Psalmen 107-150

God redt uit alle nood

107 1 (A) Looft JHWH, want Hij is goed, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid.
2 Dat de verlosten van JHWH zo spreken, die Hij uit de macht van de tegenstander heeft verlost
3 en uit de landen heeft verzameld, van het oosten en van het westen, van het noorden en van de zee.
4 Er waren er, die dwaalden in de woestijn, op een eenzame weg, een stad ter woning vonden zij niet;
5 hongerig waren zij, ja dorstig, hun ziel versmachtte in hen.
6 Toen riepen zij tot JHWH in hun benauwdheid, en Hij redde hen uit hun angsten;

(A) **106:24** Num. 14:1-35. (B) **106:27** Lev. 26:33. (C) **106:28** Num. 25:1-13. (D) **106:32** Num. 20:2-13. (E) **106:34** Richt. 2:1-3; 3:5,6. (F) **106:37** 2Kon. 17:17. (G) **106:38** Num. 35:33. (H) **106:40** Richt. 2:14-18. (I9) **106:47** 1Kron. 16:35,36. (A) **107:1** 1Kron. 16:34; 2Kron. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Ps. 100:5; 106:1; 118:1; 136:1; Jer. 33:11.

7 Hij deed hen treden op een effen weg om te
gaan naar een stad ter woning.
8 Dat zij JHWH loven om zijn goedheid en om
zijn wonderen aan de mensenkinderen,
9 omdat Hij de dorstige ziel te drinken heeft ge-
geven en de hongerende ziel met het goede heeft
vervuld.
10 Er waren er, die in donkerheid en diepe duis-
ternis zaten, gebonden in ellende en ijzer.
11 Omdat zij de woorden van God hadden
weerstreefd en de raad van de Allerhoogste
versmaad,
12 had Hij hun hart door moeite *verootmoe-
digd*; zij struikelden, en er was geen helper.
13 Toen riepen zij tot JHWH in hun benauwd-
heid, en Hij verloste hen uit hun angsten;
14 Hij voerde hen uit donkerheid en diepe duis-
ternis en verscheurde hun banden.
15 Dat zij JHWH loven om zijn goedheid en om
zijn wonderen aan de mensenkinderen,
16 omdat Hij koperen deuren heeft verbroken
en ijzeren grendels verbrijzeld.
17 Er waren dwazen, die wegens hun zondige
wandel en wegens hun ongerechtigheden *gepij-
nigd* werden;
18 hun ziel gruwde van elk voedsel, zij waren
de poorten tot de dood nabij.
19 Toen riepen zij tot JHWH in hun benauwd-
heid, en Hij verloste hen uit hun angsten;
20 Hij zond zijn woord, Hij genas hen en deed
hen aan het graf ontkomen.
21 Dat zij JHWH loven om zijn goedheid en om
zijn wonderen aan de mensenkinderen;
22 dat zij lofoffers offeren en zijn werken met
gejubel vertellen.
23 Er waren er, die met schepen de zee bevoe-
ren, die handel dreven op de grote wateren.
24 Zij zagen de werken van JHWH en zijn won-
deren in de diepte.
25 Hij sprak en deed een stormwind opsteken,
die haar golven omhoog hief;
26 zij rezen ten hemel, zonken neer in de wa-
terdiepten, hun ziel verging van ellende;
27 zij tuimelden en wankelden als een be-
schonkene, al hun wijsheid werd verslonden.
28 Toen riepen zij tot JHWH in hun benauwd-
heid, en Hij voerde hen uit hun angsten;
29 Hij maakte de storm tot een zacht suizen,
zodat de golven stil werden.
30 Zij verheugden zich, omdat die tot rust kwa-
men, en Hij leidde hen naar de haven van hun
verlangen.
31 Dat zij JHWH loven om zijn goedheid en om
zijn wonderen aan de mensenkinderen;
32 dat zij Hem verhogen in de gemeente van
het volk, en Hem loven in de raad van de
oudsten.
33 Hij maakt stromen tot een woestijn en wa-
terbronnen tot een dorstig land;
34 vruchtbaar land tot zoute grond wegens de
boosheid van wie daar wonen;
35 Hij maakt de woestijn tot een waterpoel en
dorstige grond tot waterbronnen.
36 Hongerigen doet Hij daar wonen, zij
stichten er een stad ter woning,
37 zij bezaaien akkers en planten wijngaarden,
die vrucht als opbrengst opleveren.
38 Hij zegent hen, zodat zij zeer talrijk worden,
en hun vee laat Hij niet verminderen.
39 Dan verminderen zij en zinken weg door de
druk van onheil en zorgen.
40 Over de edelen giet Hij schande uit, Hij doet
hen ronddwalen in ongebaande wildernis.
41 Maar de arme beschermt Hij tegen verdruk-
king en maakt geslachten talrijk als een kudde.
42 De oprechten zien het en verheugen zich,
alle onrecht sluit de mond.
43 Wie is wijs? Laat hij op deze dingen letten,
laat men acht slaan op de gunstbewijzen van
JHWH.

Dankzegging en gebed

108 1 Een lied. Een psalm van David.
2 Mijn hart is gerust, o God, ik wil zin-
gen, psalmzingen, ja van harte.
3 Waak op, harp en citer, ik wil het morgenrood
wekken.
4 Ik zal U loven, o JHWH, onder de volken, U
psalmzingen onder de natiën,

5 want hoger dan de hemel is uw goedheid, tot
aan de wolken reikt uw trouw.
6 Verhef U boven de hemel, o God, uw heerlijk-
heid zij over de hele aarde.
7 Opdat uw geliefden ten strijde toegerust zijn,
geef overwinning door uw rechterhand en *ant-
woord* mij.
8 God heeft gesproken in zijn heiligdom. Ik
wil juichen, ik wil Sichem verdelen, het dal van
Soekkot uitmeten.
9 Mij behoort Gilead, mij behoort Manasse,
Efraïm is de beschutting van mijn hoofd, Juda
is mijn heersersstaf;
10 Moab is mijn wasbekken, op Edom werp ik
mijn schoen, over Filistea zal ik juichen.
11 Wie zal mij naar de versterkte vesting bren-
gen, wie zal mij naar Edom geleiden?
12 Bent U het niet, o God, die ons verstoten
had, zult U, o God, niet uittrekken met onze
legermachten?
13 Bied ons hulp tegen de tegenstander, want
mensenhulp is nutteloos.
14 Met God zullen wij dappere daden doen,
want Hij zelf zal onze tegenstanders vertreden.

Gebed van een vervolgde

109 1 Voor de koorleider. Van David. Een
psalm. O God, die ik loof, zwijg niet,
2 want een goddeloze en bedrieglijke mond
hebben zij tegen mij opengedaan; zij spreken te-
gen mij met een leugentong,
3 met woorden van haat omringen zij mij en zij
bestrijden mij zonder oorzaak;
4 tot loon voor mijn liefde weerstaan zij mij,
maar ik ben een en al gebed;
5 zij laden kwaad op mij in plaats van goed, en
haat tot loon voor mijn liefde.
6 Stel een goddeloze als rechter over hem, laat
een aanklager aan zijn rechterhand staan;
7 hij gaat, voor het gericht gedaagd, als schul-
dige uit, zijn gebed zal tot zonde worden;
8 (A) mogen zijn dagen weinige zijn, mag een
ander zijn ambt nemen;
9 mogen zijn kinderen wezen worden, zijn
vrouw weduwe;
10 mogen zijn kinderen overal ronddwalen
en bedelen, en opgejaagd worden uit hun
puinhopen.
11 Laat de schuldeiser op zijn hele bezit azen,
vreemden mogen plunderen wat hij met moeite
verwierf;
12 laat hij niemand hebben, die hem liefde
blijft bewijzen, laat niemand zich over zijn we-
zen ontfermen;
13 zijn nageslacht zal ter uitroeiing zijn, laat
in het volgend geslacht hun naam worden
uitgewist.
14 Laat de ongerechtigheid van zijn vaderen bij
JHWH in gedachten blijven, en laat de zonde van
zijn moeder niet worden uitgewist;
15 dat deze voortdurend vóór JHWH zijn,
opdat Hij hun herinnering van de aarde zal
verdelgen;
16 omdat hij er niet aan dacht liefde te bewij-
zen, maar de *ellendige*, de arme en de verslagene
van hart ten dode toe vervolgde.
17 De vloek had hij lief – laat die over hem ko-
men; de zegen wilde hij niet – laat die verre van
hem blijven;
18 hij bekleedde zich met vloek als met zijn ge-
waad - die zal als water in zijn binnenste komen,
als olie in zijn gebeente;
19 die zal hem als een kleed zijn waarin hij zich
hult, als een gordel die hij voortdurend draagt.
20 Dit zal van JHWH het loon van mijn belagers
zijn, en van hen die kwaad tegen mij spreken.
21 Maar U, Heer JHWH, handel met mij omwille
van uw naam, red mij, want rijk is uw goedheid;
22 want ik ben *ellendig* en arm, mijn hart is
doorwond in mijn binnenste;
23 als een schaduw die zich verlengt, ga ik
heen, als een sprinkhaan word ik afgeschud;
24 mijn knieën knikken van het vasten, mijn
vlees is vermagerd, zonder vet;
25 (B) daarom ben ik hun tot een smaad gewor-
den; als zij mij zien, schudden zij het hoofd.

(A) **109:8** Hand. 1:20. (B) **109:25** Mat. 27:39; Mar. 15:29.

26 Help mij, JHWH, mijn God, verlos mij naar
uw goedheid,
27 opdat zij erkennen, dat dit uw hand is, dat
U, o JHWH, het gedaan hebt.
28 Al vloeken zij - wil U zegenen; al verheffen
zij zich - laat hen te schande worden, maar uw
knecht mag zich verheugen.
29 Dat mijn belagers met smaad bekleed wor-
den, en zich in hun schande hullen als in een
mantel.
30 Ik zal JHWH met luide stem loven, ik zal
Hem lofzingen te midden van velen;
31 want Hij staat aan de rechterhand van
de arme, om hem te verlossen van wie hem
veroordelen.

De priesterkoning van JHWH

110 1 (A) Van David. Een psalm. Aldus
luidt het woord van JHWH tot mijn
Heer: Zet u aan mijn rechterhand, totdat Ik uw
vijanden gelegd heb als een voetbank voor uw
voeten.
2 JHWH strekt van Sion de scepter van uw
macht uit: heers te midden van uw vijanden.
3 Uw volk is een en al gewilligheid op de dag
van uw sterkte; in heilige feestdos rijst uit de
schoot van de dageraad de dauw van uw jonge
mannen voor u op.
4 (B) JHWH heeft gezworen en het berouwt Hem
niet: U bent priester voor eeuwig, naar de wijze
van Melchisedek.
5 JHWH is aan uw rechterhand. Hij verplettert
koningen in de tijd van zijn toorn;
6 Hij oordeelt onder de volken, hoopt lijken op,
verplettert hoofden op het wijde veld.
7 Hij drinkt onderweg uit de beek; daarom heft
hij het hoofd op.

De weldaden van JHWH

111 1 HalleluJaH. Ik zal JHWH met mijn
hele hart loven, in de kring van de
oprechten en in de vergadering.
2 Groot zijn de werken van JHWH, na te speu-
ren door allen die er behagen in hebben.
3 Majesteit en luister is zijn doen, en zijn ge-
rechtigheid houdt eeuwig stand.
4 Hij heeft voor zijn wonderen een herinnering
bepaald; genadig en barmhartig is JHWH.
5 Hij gaf voedsel aan wie ontzag voor Hem heb-
ben, en gedenkt voor eeuwig zijn verbond.
6 Hij deed zijn volk de kracht van zijn werken
kennen door hun het erfdeel van de volken te
geven.
7 De werken van zijn handen zijn waarheid en
recht, betrouwbaar zijn al zijn bevelen,
8 vastgesteld voor altijd en eeuwig, volbracht
in waarheid en oprechtheid.
9 Hij heeft aan zijn volk verlossing gezonden,
Hij heeft zijn verbond voor eeuwig verordend;
heilig en geweldig is zijn naam.
10 (C) Het ontzag voor JHWH is het begin van
de wijsheid, een goed inzicht hebben allen die
dat in acht nemen. Zijn lof houdt eeuwig stand.

De zegen voor de rechtvaardige

112 1 HalleluJaH. Gezegend is de man, die
JHWH vreest, die van harte lust heeft
in zijn geboden.
2 Zijn nageslacht zal machtig zijn op aarde, het
geslacht van de oprechten zal gezegend worden;
3 overvloed en rijkdom zijn in zijn huis, zijn
gerechtigheid houdt voor altijd stand.
4 Voor de oprechten gaat het licht in de duister-
nis op, genadig en barmhartig en rechtvaardig.
5 Voorspoedig is de man die zich ontfermt en
uitleent, die zijn zaken recht behartigt;
6 want hij zal nimmer wankelen, tot eeuwige
herinnering zal de rechtvaardige zijn.
7 Voor een kwaad gerucht zal hij niet vrezen,
zijn hart is gerust, vol vertrouwen op JHWH;
8 zijn hart is standvastig, hij vreest niet, terwijl
hij met vreugde op zijn vijanden ziet.
9 (D) Hij deelt uit, hij geeft aan de armen, zijn
gerechtigheid houdt voor altijd stand, zijn hoorn
verheft zich in ere.

(A) **110:1** Mat. 22:44; Mar. 12:36; Luk. 20:42,43; Hand. 2:34,35; 1Cor. 15:25; Efez. 1:20-22; Kol. 3:1; Heb. 1:13; 8:1; 10:12,13.
(B) **110:4** Heb. 5:6; 6:20; 7:17,21. (C) **111:10** Job 28:28; Spr. 1:7; 9:10. (D) **112:9** 2Cor. 9:9.

10 De goddeloze ziet het en ergert zich, hij knarst met de tanden en wordt verteerd; het verlangen van de goddelozen gaat teniet.

JHWH verheft de nederige

113 1 HalleluJaH. Looft, u knechten van JHWH, looft de naam van JHWH.
2 Laat de naam van JHWH geprezen zijn van nu aan tot in eeuwigheid.
3 Vanwaar de zon opgaat tot waar zij ondergaat, looft de naam van JHWH.
4 Verheven boven alle volken is JHWH, boven de hemel is zijn heerlijkheid.
5 Wie is als JHWH, onze God, die zeer hoog woont,
6 die zeer laag neerziet, op de hemel en op de aarde?
7 Die de geringe opricht uit het stof, de arme omhoog heft uit het slijk,
8 om hem te doen zitten bij de edelen, bij de edelen van zijn volk;
9 die de onvruchtbare huisvrouw doet wonen als een blijde moeder van kinderen. HalleluJaH.

De wonderbare uittocht uit Egypte

114 1 (A) Toen Israël uit Egypte trok, het huis van Jakob uit een volk van vreemde taal,
2 werd Juda tot zijn heiligdom, Israël zijn rijksgebied.
3 (B) De zee zag het en vluchtte, de Jordaan keerde zich achterwaarts;
4 de bergen sprongen als rammen, de heuvelen als lammeren.
5 Wat was er, o zee, dat u vluchtte? u Jordaan, dat u zich achterwaarts wendde?
6 u bergen, dat u als rammen opsprong, u heuvelen, als lammeren?
7 U aarde, beef voor het aangezicht van JHWH, voor het aangezicht van de God van Jakob,
8 (C) die de rots veranderde in een waterplas, de keisteen in een waterbron.

De ware God alleen de eer

115 1 Niet aan ons, o JHWH, niet aan ons, maar uw naam geef eer, om uw goedheid, om uw trouw.
2 Waarom zouden de volken zeggen: Waar is toch hun God?
3 Onze God is in de hemel, Hij doet al wat Hem behaagt.
4 (D) Hun afgoden zijn zilver en goud, het werk van mensenhanden;
5 zij hebben een mond, maar spreken niet, zij hebben ogen, maar zien niet,
6 zij hebben oren, maar horen niet, zij hebben een neus, maar ruiken niet,
7 hun handen - maar zij tasten niet, hun voeten - maar zij gaan niet, zij geven geen geluid met hun keel.
8 Wie hen maakten, zullen worden als zij, ieder die op hen vertrouwt.
9 Israël, vertrouw op JHWH, Hij is hun hulp en hun schild;
10 u huis van Aäron, vertrouwt op JHWH, Hij is hun hulp en hun schild;
11 u, die JHWH vreest, vertrouwt op JHWH, Hij is hun hulp en hun schild.
12 JHWH heeft aan ons gedacht; Hij zal zegenen, Hij zal zegenen het huis Israël, Hij zal zegenen het huis van Aäron;
13 (E) Hij zal zegenen wie ontzag voor JHWH hebben, kleinen zowel als groten.
14 JHWH mag u vermeerderen, u en uw kinderen.
15 Gezegend bent u door JHWH, die hemelen en aarde gemaakt heeft.
16 De hemelen zijn de hemelen van JHWH, maar de aarde heeft Hij de mensenkinderen gegeven.
17 Niet de doden zullen JH loven, niemand van wie in de stilte zijn neergedaald,
18 maar wij, wij zullen JH prijzen van nu aan tot in eeuwigheid. HalleluJaH.

(A) **114:1** Ex. 12:51. (B) **114:3 a** Ex. 14:21. **114:3 b** Joz. 3:16. (C) **114:8** Ex. 17:1-7; Num. 20:2-13. (D) **115:4** Ps. 135:15-18; Opb. 9:20. (E) **115:13** Opb. 11:18; 19:5.

Gered uit doodsgevaar

116 1 Ik heb JHWH lief, want Hij hoort
mijn stem, mijn smekingen.
2 Want Hij heeft zijn oor tot mij geneigd,
daarom zal ik mijn leven lang (tot Hem) roepen.
3 Dodelijke banden hadden mij omvangen,
angsten van het dodenrijk hadden mij aangegrepen, ik ondervond benauwdheid en pijn.
4 Maar ik riep de naam van JHWH aan: Ach
JHWH, red mijn leven.
5 Genadig is JHWH en rechtvaardig, onze God
is een Ontfermer.
6 JHWH bewaart de eenvoudigen; ik was verzwakt, maar Hij heeft mij verlost.
7 Keer weer, mijn ziel, tot uw rust, omdat JHWH
u heeft welgedaan.
8 Want U hebt mijn leven van de dood gered,
mijn oog van tranen, mijn voet voor struikelen
(behoed).
9 Ik zal wandelen voor het aangezicht van
JHWH in de landen der levenden.
10 (A) Ik heb geloofd, zelfs toen ik sprak: Ik ben
zeer *verdrukt*;
11 toen ik in mijn angst zei: Alle mensen zijn
leugenachtig.
12 Hoe zal ik JHWH vergelden al zijn weldaden
voor mij?
13 De beker van de verlossing zal ik opheffen,
ik zal de naam van JHWH aanroepen.
14 Mijn geloften zal ik JHWH betalen, in de tegenwoordigheid van heel zijn volk.
15 Kostbaar is in de ogen van JHWH de dood
van zijn gunstgenoten.
16 Ach JHWH, waarlijk, ik ben uw knecht, ik
ben uw knecht, de zoon van uw dienares: U hebt
mijn banden losgemaakt.
17 Ik zal U een dankoffer brengen en de naam
van JHWH aanroepen.
18 Mijn geloften zal ik JHWH betalen in de tegenwoordigheid van al zijn volk,
19 in de voorhoven van het huis van JHWH in
uw midden, o Jeruzalem. HalleluJaH.

Looft JHWH, alle volken

117 1 (B) Looft JHWH, alle u volken, prijst
Hem, alle u natiën;
2 want zijn goedheid is machtig over ons, en
de waarheid van JHWH is tot in eeuwigheid. HalleluJaH.

Feestzang na verlossing

118 1 (C) Looft JHWH, want Hij is goed, ja,
zijn goedheid is tot in eeuwigheid.
2 Laat Israël nu zeggen: Zijn goedheid is tot in
eeuwigheid.
3 Laat het huis van Aäron nu zeggen: Zijn goedheid is tot in eeuwigheid.
4 Laat wie ontzag voor JHWH hebben, nu zeggen: Zijn goedheid is tot in eeuwigheid.
5 Uit de benauwdheid heb ik tot JH geroepen,
JH heeft mij *geantwoord* en mij in de ruimte
gesteld.
6 (D) JHWH is met mij, ik zal niet bang zijn; wat
zou een mens mij doen?
7 JHWH is met mij, onder mijn helpers, daarom
zal ik op mijn haters neerzien.
8 Het is beter bij JHWH te schuilen dan op mensen te vertrouwen;
9 het is beter bij JHWH te schuilen dan op edelen te vertrouwen.
10 Alle volken omringden mij - in de naam van
JHWH heb ik ze neergehouwen;
11 zij omringden mij, ja, zij omsingelden mij - in de naam van JHWH heb ik ze neergehouwen;
12 zij omringden mij als bijen, zij werden als
een doornenvuur uitgeblust - in de naam van
JHWH heb ik ze neergehouwen.
13 U had mij wel behoorlijk gestoten, tot ik viel,
maar JHWH heeft mij geholpen.
14 (E) JH is mijn sterkte en mijn psalm, Hij is
mij tot heil geweest.
15 Hoort! jubellied en zegezang in de tenten van de rechtvaardigen: De rechterhand van
JHWH doet krachtige daden,

(A) **116:10** 2Cor. 4:13. (B) **117:1** Rom. 15:11. (C) **118:1** 1Kron. 16:34; 2Kron. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Ps. 100:5; 106:1; 107:1; 136:1; Jer. 33:11. (D) **118:6** Heb. 13:6. (E) **118:14** Ex. 15:2; Jes. 12:2.

16 de rechterhand van JHWH verhoogt, de rechterhand van JHWH doet krachtige daden!
17 Ik zal niet sterven, maar leven en ik zal de daden van JH vertellen.
18 JH heeft mij zwaar gekastijd, maar aan de dood heeft Hij mij niet overgegeven.
19 Ontsluit mij de poorten van de gerechtigheid, ik zal daardoor binnengaan, ik zal JH loven.
20 Dit is de poort van JHWH, de rechtvaardigen gaan daardoor binnen.
21 Ik loof U, omdat U mij *geantwoord* hebt en mij tot heil geweest bent.
22 (A) De steen die de bouwlieden versmaad hebben, is tot een hoeksteen geworden(1);
23 door JHWH is dit gebeurd, het is wonderlijk in onze ogen.
24 Dit is de dag die JHWH gemaakt heeft; laten wij juichen en ons daarover verheugen.
25 (B) Och JHWH, geef toch heil, och JHWH, geef toch voorspoed!
26 (C) Gezegend hij, die komt in de naam van JHWH; wij zegenen u uit het huis van JHWH.
27 JHWH is God, Hij heeft het voor ons doen lichten. Bindt de feestoffers met touwen vast bij de hoornen van het altaar.
28 U bent mijn God, U zal ik loven, o mijn God, U zal ik verhogen.
29 Looft JHWH, want Hij is goed, ja, zijn goedheid is tot in eeuwigheid.

De heerlijkheid van de Torah(2)

119 1 **1. Aleph**
Gezegend zijn zij, die onberispelijk van wandel zijn, die in de *Torah* van JHWH gaan.
2 Gezegend zijn zij, die zijn *getuigenissen* bewaren, die Hem met hun hele hart zoeken;
3 die ook geen onrecht plegen, (maar) wandelen in zijn wegen.
4 U hebt uw *bevelen* geboden, opdat men die ijverig zal onderhouden.
5 Och, dat mijn wegen vast waren om uw *inzettingen* te onderhouden.
6 Dan zou ik niet beschaamd staan, als ik op al uw *geboden* zie.
7 Ik zal U loven in oprechtheid van hart, wanneer ik uw rechtvaardige *verordeningen* leer.
8 Uw *inzettingen* zal ik onderhouden; verlaat mij niet geheel en al.

2. **Beeth**
9 Waarmee zal een jongeman zijn pad rein bewaren? Als hij dat houdt naar uw *Woord*.
10 Ik zoek U met mijn hele hart, laat mij niet van uw *geboden* afdwalen.
11 Ik berg uw *Woord* in mijn hart, opdat ik tegen U niet zal zondigen.
12 Geprezen bent U, JHWH; leer mij uw *inzettingen*.
13 Met mijn lippen verkondig ik alle *verordeningen* van uw mond.
14 In de weg van uw *getuigenissen* verheug ik mij als over allerlei rijkdom.
15 Uw *bevelen* zal ik overdenken en op uw paden zal ik letten.
16 In uw *inzettingen* zal ik mij verheugen, uw *Woord* zal ik niet vergeten.

3. **Gimel**
17 Doe goed aan uw knecht, dan zal ik leven en uw *Woord* onderhouden.
18 Neem de bedekking van mijn ogen weg, opdat ik de wonderen uit uw *Torah* zal zien.

(1) **118:22** Zie Matteüs 21:42, Handelingen 4:11.
(2) **119:1-176** Ook in deze psalm wordt het Hebreeuwse woord "Torah" gebruikt, wat (Gods Vaderlijke) "Onderwijzing" betekent, in plaats van de foutieve vertaling "wet". "*Torah*" is tevens de verzamelnaam voor de eerste vijf boeken van de Bijbel. Psalm 119 bestaat uit 22 blokjes van 8 verzen. Elk blokje begint met een letter van het Hebreeuwse Aleph-Beeth. In de hele psalm komen steeds dezelfde 8 kernwoorden van de *Torah* voor (Woord, Torah, inzettingen, verordeningen, geboden, bevelen, getuigenissen, belofte). Deze kernwoorden zijn schuingedrukt.

(A) **118:22** Luk. 20:17; Hand. 4:11; 1Pet. 2:7; Mat. 21:42; Mar. 12:10,11.
(B) **118:25** Mat. 21:9; Mar. 11:9; Joh. 12:13.
(C) **118:26** Mat. 21:9; 23:39; Mar. 11:9; Luk. 13:35; 19:38; Joh. 12:13.

19 Ik ben een vreemdeling op aarde, verberg uw *geboden* niet voor mij.
20 Mijn ziel wordt altijd verteerd van verlangen naar uw *verordeningen*.
21 U bedreigt de vervloekte overmoedigen, die van uw *geboden* afdwalen.
22 Wentel smaad en verachting van mij af, want ik bewaar uw *getuigenissen*.
23 Al zetten vorsten zich neer, al overleggen zij tegen mij, uw knecht overdenkt uw *inzettingen*.
24 Ja, uw *getuigenissen* maken mij heel blij, zij zijn mijn raadslieden.

4. **Dalet**

25 Mijn ziel kleeft aan het aardse, maak mij levend naar uw *Woord*.
26 Mijn wegen heb ik verteld en U hebt mij *geantwoord*, leer mij uw *inzettingen*.
27 Doe mij de weg van uw *bevelen* begrijpen, opdat ik uw wonderen zal overdenken.
28 Mijn ziel huilt van zorgen, richt mij op naar uw *Woord*.
29 Doe de weg van de leugen van mij wijken en schenk mij genadig uw *Torah*.
30 Ik verkies de weg van de waarheid, Ik stel uw *verordeningen* voor mij.
31 Ik klem mij vast aan uw *getuigenissen*, o JHWH, maak mij niet beschaamd.
32 Ik zal de weg van uw *geboden* lopen, want U verruimt mij het hart.

5. **Héh**

33 Onderwijs mij, JHWH, de weg van uw *inzettingen*, dan zal ik die ten einde toe bewaren.
34 Geef mij verstand, dan zal ik uw *Torah* bewaren, en haar met mijn hele hart onderhouden.
35 Doe mij het pad van uw *geboden* betreden, want daarin heb ik blijdschap.
36 Neig mijn hart tot uw *getuigenissen* en niet tot winstbejag.
37 Keer mijn ogen af, zodat zij geen ijdele dingen zien, maak mij levend door uw wegen.
38 Bevestig uw *belofte* aan uw knecht, die zich eraan toewijdt om ontzag voor U te hebben
39 Keer mijn smaadheid, waar ik bang voor ben, af, want uw *verordeningen* zijn goed.
40 Zie, naar uw *bevelen* verlang ik, maak mij levend door uw *gerechtigheid*.

6 - **Wav**

41 Dat uw goedheid over mij mag komen, o JHWH, uw heil naar uw *belofte*;
42 opdat ik degene die mij smadelijk behandelt iets te *antwoorden* zal hebben, want ik vertrouw op uw *Woord*.
43 Neem het woord van de waarheid niet geheel van mijn mond, want uw *verordeningen* verwacht ik,
44 opdat ik uw *Torah* volhardend zal onderhouden, voor altijd en eeuwig.
45 Dan zal ik wandelen op ruime baan, want ik zoek uw *bevelen*.
46 Ook zal ik voor koningen over uw *getuigenissen* spreken zonder mij te schamen.
47 Ik toch verheug mij in uw *geboden*, die ik liefheb;
48 daarom hef ik mijn handen op naar uw *geboden* die ik liefheb, en overdenk ik uw *inzettingen*.

7. **Zàjin**

49 Gedenk het *Woord* aan uw knecht, dat U mij hoop hebt gegeven;
50 dit is mijn troost in mijn *ellende*, dat uw *belofte* mij levend maakt.
51 Hoezeer overmoedigen mij bespotten, van uw *Torah* wijk ik niet af.
52 Als ik denk aan uw *verordeningen* vanouds, o JHWH, dan ben ik getroost.
53 Verontwaardiging greep mij aan vanwege de goddelozen, die uw *Torah* verlaten.
54 Uw *inzettingen* zijn mij tot snarenspel in het huis van mijn vreemdelingschap.
55 's Nachts gedenk ik uw naam, o JHWH, en onderhoud ik uw *Torah*.
56 Dit is mij ten deel geworden, omdat ik uw *bevelen* bewaar.

8. **Chet**

57 JHWH is mijn deel, ik heb beloofd uw woorden te onderhouden.
58 Met mijn hele hart zoek ik uw gunst, wees mij genadig naar uw *belofte*.
59 Ik overdenk mijn wegen, ik keer mijn voeten naar uw *getuigenissen*.
60 Ik haast mij en aarzel niet om uw *geboden* te onderhouden.
61 Hoewel strikken van de goddelozen mij omgeven, ik vergeet uw *Torah* niet.
62 Midden in de nacht sta ik op om U te loven wegens uw rechtvaardige *verordeningen*.
63 Ik ben een metgezel van allen die ontzag voor U hebben, en van hen die uw *bevelen* onderhouden.
64 De aarde is vervuld van uw goedheid, o JHWH, leer mij uw *inzettingen*.

9. Teth

65 U hebt goedgedaan aan uw knecht, o JHWH, naar uw *Woord*.
66 Leer mij goed onderscheiden en kennen, want ik stel vertrouwen in uw *geboden*.
67 Eer ik *verdrukt* werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik uw *Woord*.
68 U bent goed en goeddoende, leer mij uw *inzettingen*.
69 Overmoedigen wrijven mij leugens aan, ik houd uw *bevelen* met mijn hele hart.
70 Ongevoelig als vet is hun hart, maar ik verheug mij in uw *Torah*.
71 Het is mij goed, dat ik *verdrukt* ben geweest, opdat ik uw *inzettingen* zou leren.
72 De *Torah* van uw mond is mij beter dan duizenden stukken goud en zilver.

10. Jod

73 Uw handen hebben mij gemaakt en toebereid, geef mij verstand, opdat ik uw *geboden* zal leren.
74 Zij, die ontzag voor U hebben, zien mij en verheugen zich, want ik hoop op uw *Woord*.
75 Ik weet, o JHWH, dat uw oordelen *gerechtigheid* zijn, en dat U in trouw mij hebt *verdrukt*.
76 Laat uw goedheid mij tot vertroosting zijn naar uw *belofte* aan uw knecht.
77 Dat uw barmhartigheid over mij mag komen, opdat ik zal leven, want uw *Torah* is mijn blijdschap.
78 Laten de overmoedigen beschaamd worden, omdat zij mij onverdiend verdrukten; ik overdenk uw *bevelen*.
79 Laten zich tot mij wenden wie ontzag voor U hebben, en wie uw *getuigenissen* kennen.
80 Mijn hart zal onverdeeld zijn in uw *inzettingen*, opdat ik niet beschaamd zal worden.

11. Kaf

81 Mijn ziel smacht naar uw heil, op uw *Woord* hoop ik;
82 mijn ogen verlangen erg naar uw *belofte*: wanneer zult U mij vertroosten?
83 Hoewel ik ben geworden als een leren zak in de rook, heb ik uw *inzettingen* niet vergeten.
84 Hoeveel zullen de dagen van uw knecht zijn? Wanneer zult U mijn vervolgers oordelen?
85 Overmoedigen hebben mij kuilen gegraven, zij, die niet leven naar uw *Torah*.
86 Al uw *geboden* zijn trouw; onverdiend vervolgen zij mij, kom mij te hulp!
87 Bijna hebben zij mij op aarde verdelgd, maar ik heb uw *bevelen* niet verlaten.
88 Maak mij levend naar uw goedheid, opdat ik het *getuigenis* van uw mond zal onderhouden.

12. Lamed

89 Voor eeuwig, o JHWH, houdt uw *Woord* stand in de hemelen.
90 Van geslacht tot geslacht is uw trouw, U hebt de aarde gegrond, zodat zij staat;
91 naar uw *verordeningen* staan zij heden ten dage, want zij zijn allen uw knechten.
92 Zou uw *Torah* niet mijn blijdschap zijn geweest, dan was ik vergaan in mijn *ellende*.
93 Nimmer zal ik uw *bevelen* vergeten, want door deze hebt U mij levend gemaakt.
94 Ik ben van U, verlos mij, want ik zoek uw *bevelen*.

95 Goddelozen loeren erop mij te verderven; ik
geef acht op uw *getuigenissen*.
96 Aan alles, hoe volkomen ook, heb ik een
einde gezien, maar uw gebod is onbegrensd.

13. **Mem**

97 Hoe lief heb ik uw *Torah*! Zij is mijn over-
denking de hele dag.
98 Uw gebod maakt mij wijzer dan mijn vijan-
den, want het is altijd bij mij.
99 Ik ben verstandiger dan al mijn leer-
meesters, want uw *getuigenissen* zijn mij tot
overdenking.
100 Ik heb meer inzicht dan de ouden, want ik
bewaar uw *bevelen*.
101 Ik weerhoud mijn voeten van alle boze pa-
den, opdat ik uw *Woord* zal onderhouden.
102 Ik wijk niet af van uw *verordeningen*, want
U onderwijst mij.
103 Hoe aangenaam zijn uw redenen voor mijn
verhemelte, meer dan honing voor mijn mond.
104 Uit uw *bevelen* heb ik inzicht ontvangen;
daarom haat ik elk leugenpad.

14. **Noen**

105 Uw *Woord* is een lamp voor mijn voet en
een licht op mijn pad.
106 Ik heb gezworen, en ik zal mij eraan hou-
den, dat ik uw rechtvaardige *verordeningen* zal
onderhouden.
107 Ik ben al te zeer *verdrukt*, o **JHWH**, maak
mij levend naar uw *Woord*.
108 Heb welbehagen, **JHWH**, in de vrijwillige of-
fers van mijn mond, en leer mij uw *verordenin-
gen*.
109 Mijn leven is voortdurend in gevaar, maar
uw *Torah* vergeet ik niet.
110 Goddelozen leggen mij een strik, maar van
uw *bevelen* dwaal ik niet af.
111 Uw *getuigenissen* heb ik voor altijd als een
erfenis ontvangen, want zij zijn de blijdschap
van mijn hart.
112 Ik neig mijn hart om uw *inzettingen* te
doen, voor altijd, ten einde toe.

15. **Samech**

113 Ik haat weifelaars, maar uw *Torah* heb ik
lief.
114 U bent mijn schuilplaats en mijn schild, ik
hoop op uw *Woord*.
115 Wijk van mij, u boosdoeners, opdat ik de
geboden van mijn God zal bewaren.
116 Ondersteun mij naar uw *belofte*, opdat ik
zal leven, laat mij met mijn hoop niet beschaamd
uitkomen.
117 Ondersteun mij, opdat ik verlost mag wor-
den, dan zal ik mij in uw *inzettingen* voortdurend
verheugen.
118 U verwerpt allen die van uw *inzettingen* af-
dwalen, want hun bedrog is zinloos.
119 Alle goddelozen van de aarde doet u weg
als schuim, daarom heb ik uw *getuigenissen* lief.
120 Mijn vlees beeft van schrik voor U, ik heb
ontzag voor uw oordelen.

16. **Àjin**

121 Ik heb recht en *gerechtigheid* gedaan, geef
mij niet over aan mijn verdrukkers.
122 Wees borg voor uw knecht ten goede, laten
overmoedigen mij niet verdrukken.
123 Mijn ogen verlangen erg naar uw heil, en
naar het *Woord* van uw *gerechtigheid*.
124 Doe met uw knecht naar uw goedheid, en
leer mij uw *inzettingen*.
125 Ik ben uw knecht, geef mij verstand, opdat
ik uw *getuigenissen* zal kennen.
126 Het is tijd voor **JHWH** om te handelen, zij
hebben uw *Torah* verbroken.
127 Daarom heb ik uw *geboden* lief, meer dan
goud, ja dan fijn goud;
128 daarom houd ik al uw *bevelen* in alles voor
recht, ik haat elk leugenpad.

17. **Péh**

129 Wonderbaar zijn uw *getuigenissen*, daarom
bewaart mijn ziel die.
130 Het openen van uw woorden verspreidt
licht, het geeft de onverstandigen inzicht.
131 Ik doe mijn mond wijd open en hijg, want
ik verlang naar uw *geboden*.

132 Keer U tot mij en wees mij genadig, zoals
recht is voor wie uw naam (JHWH) liefhebben.
133 Bevestig mijn stappen naar uw toezegging,
laat geen enkel onrecht over mij heersen.
134 Verlos mij van de verdrukking van de men-
sen, dan zal ik uw *bevelen* onderhouden.
135 Doe uw aanschijn lichten over uw knecht,
en leer mij uw *inzettingen*.
136 Mijn ogen vloeien als waterbeken, omdat
men uw *Torah* niet onderhoudt.

18. Tsadé

137 U bent rechtvaardig, JHWH; uw *verordenin-*
gen zijn waarachtig.
138 In gerechtigheid hebt U uw *getuigenissen*
en in grote trouw.
139 Mijn ijver verteert mij, omdat mijn tegen-
standers uw woorden vergeten.
140 Uw *Woord* is geheel gelouterd, uw knecht
heeft het lief.
141 Ik ben klein en veracht, uw *bevelen* vergeet
ik niet.
142 Uw *gerechtigheid* is *gerechtigheid* voor
eeuwig, en uw *Torah* is waarheid.
143 Treffen mij nood en verdrukking, dan zijn
uw *geboden* mijn blijdschap.
144 Uw *getuigenissen* zijn *gerechtigheid* voor
eeuwig; geef mij verstand, opdat ik zal leven.

19. Qof

145 Ik roep met mijn hele hart; *antwoord* mij,
JHWH; uw *inzettingen* zal ik bewaren.
146 Ik roep U aan; verlos mij, dan zal ik uw *ge-*
tuigenissen onderhouden.
147 Vóór de morgenschemering roep ik om
hulp, op uw *Woord* hoop ik.
148 Vóór de nachtwaken beginnen, keren mijn
ogen zich naar uw toezegging.
149 Hoor mijn stem, naar uw goedheid; JHWH,
maak mij levend naar uw recht.
150 Wie schanddaden najagen, zijn nabij, verre
houden zij zich van uw *Torah*;
151 nabij bent U, o JHWH, en al uw *geboden*
zijn waarheid.
152 Van vroeger weet ik uit uw *getuigenissen*,
dat U ze voor eeuwig hebt vastgesteld.

20. Reesj

153 Zie mijn *ellende* en red mij, want uw *Torah*
vergeet ik niet.
154 Voer mijn rechtsgeding en verlos mij,
maak mij levend naar uw *belofte*.
155 Het heil is verre van de goddelozen, want
zij zoeken uw *inzettingen* niet.
156 Uw barmhartigheid is groot, o JHWH, maak
mij levend naar uw *verordeningen*.
157 Talrijk zijn mijn vervolgers en mijn tegen-
standers, maar van uw *getuigenissen* wijk ik niet
af.
158 Zie ik afvalligen, dan voel ik afschuw, daar
zij uw *Woord* niet onderhouden.
159 Zie, hoe ik uw *bevelen* liefheb; JHWH, maak
mij levend naar uw goedheid.
160 Heel uw *Woord* is de waarheid, al uw recht-
vaardige *verordeningen* zijn voor eeuwig.

21. Sjien

161 Vorsten vervolgen mij zonder oorzaak,
maar mijn hart heeft ontzag voor uw woorden.
162 Ik verheug mij over uw *Woord* als iemand
die rijke buit vindt.
163 Ik haat en verafschuw leugen, maar uw *To-*
rah heb ik lief.
164 Zevenmaal per dag loof ik U om uw recht-
vaardige *verordeningen*.
165 Zij, die uw *Torah* liefhebben, hebben grote
vrede, er is voor hen geen struikelblok.
166 Op uw heil hoop ik, o JHWH, en uw *geboden*
doe ik.
167 Mijn ziel onderhoudt uw *getuigenissen*, ik
heb ze hartelijk lief.
168 Uw *bevelen* en uw *getuigenissen* onder-
houd ik, want al mijn wegen zijn zichtbaar voor
U.

22. Tav

169 Mijn vreugdegeroep nadert voor uw aange-
zicht, o JHWH; geef mij verstand naar uw *Woord*.

170 Mijn smeking komt voor uw aanschijn, red mij naar uw *belofte*.
171 Mijn lippen zullen overvloeien van lof, want U zult mij uw *inzettingen* leren.
172 Mijn tong zal uw *Woord bezingen*, want al uw *geboden* zijn *gerechtigheid*.
173 Laat uw hand mij tot hulp zijn, want uw *bevelen* heb ik verkozen.
174 Naar uw heil verlang ik, o JHWH, uw *Torah* is mijn verlustiging.
175 Mijn ziel leeft, en looft U, mogen uw *verordeningen* mij helpen.
176 Ik heb gedwaald als een verloren schaap, zoek uw knecht, want uw *geboden* vergeet ik niet.

Door lastertaal vervolgd

120 1 Een bedevaartslied. In mijn angst heb ik tot JHWH geroepen en Hij heeft mij *geantwoord*.
2 JHWH, red mij van de leugenlippen, van de bedrieglijke tong.
3 Wat zal Hij u geven, en wat zal Hij u toevoegen, u bedrieglijke tong?
4 Gescherpte pijlen van een held, en ook gloeiende kolen van brem.
5 Wee mij, dat ik in Mesek moet verblijven, dat ik moet wonen bij de tenten van Kedar.
6 Te lang al woon ik bij wie de vrede haten;
7 ik ben een en al vrede, maar als ik spreek, dan zijn zij uit op strijd.

Wie God bewaart, is wél bewaard

121 1 Een bedevaartslied. Ik hef mijn ogen op naar de bergen: vanwaar zal mijn hulp komen?
2 Mijn hulp is van JHWH, die hemelen en aarde gemaakt heeft.
3 Hij zal niet toelaten, dat uw voet wankelt, uw Bewaarder zal niet sluimeren.
4 Zie, de Bewaarder van Israël sluimert noch slaapt.
5 JHWH is uw Bewaarder, JHWH is uw schaduw aan uw rechterhand.
6 De zon zal u overdag niet steken, noch de maan 's nachts.
7 JHWH zal u bewaren voor alle kwaad, Hij zal uw ziel bewaren.
8 JHWH zal uw uitgang en uw ingang bewaren van nu aan tot in eeuwigheid.

Vrede over Jeruzalem

122 1 Een bedevaartslied. Van David. Ik was verheugd, toen men mij zei: Laten wij naar het huis van JHWH gaan.
2 Onze voeten staan in uw poorten, o Jeruzalem.
3 Jeruzalem is gebouwd als een stad, die wél is samengevoegd;
4 waarheen de stammen opgaan, de stammen van JH. Het is een getuigenis voor Israël de naam van JHWH te loven.
5 Want daar staan de zetels om te oordelen, de zetels van het huis van David.
6 Bidt Jeruzalem vrede toe: mogen wie u liefhebben, rust genieten;
7 mag er vrede zijn binnen uw muur, rust in uw burchten.
8 Om mijn broeders en mijn vrienden wil ik zeggen: vrede zal in u zijn;
9 om het huis van JHWH, onze God, wil ik het goede voor u zoeken.

Gebed om ontferming

123 1 Een bedevaartslied. Ik hef mijn ogen op tot U, die in de hemel troont.
2 Zie, zoals de ogen van de knechten zijn op de hand van hun heren, zoals de ogen van de dienares zijn op de hand van haar gebiedster, zo zijn onze ogen op JHWH, onze God, totdat Hij ons genadig zal zijn.
3 Wees ons genadig, JHWH, wees ons genadig, want wij zijn meer dan verzadigd van verachting;
4 onze ziel is meer dan verzadigd van de spot van de overmoedigen, de verachting van de hoogmoedigen.

Geprezen zij Israëls Redder

124 [1] Een bedevaartslied. Van David. Als het niet JHWH was, die met ons was,
zegt nu Israël,
[2] als het niet JHWH was, die met ons was, toen
mensen tegen ons opstonden,
[3] dan hadden zij ons levend verslonden, toen
hun toorn tegen ons ontbrandde;
[4] dan hadden de wateren ons overstroomd, een
wilde beek zou over ons heen zijn gegaan;
[5] dan waren de overstelpende wateren over ons
heengegaan.
[6] Geprezen zij JHWH, die ons niet overgaf ten
buit aan hun tanden!
[7] Onze ziel is ontkomen als een vogel uit de
strik van de vogelvangers; de strik is gebroken,
en wij zijn ontkomen!
[8] Onze hulp is in de naam van JHWH, die he-
melen en aarde gemaakt heeft.

Vertrouwen op God bij vreemde overheersing

125 [1] Een bedevaartslied. Wie op JHWH
vertrouwen, zijn als de berg Sion, die
niet wankelt, maar voor altijd blijft. [2] Rondom
Jeruzalem zijn bergen; zo is JHWH rondom zijn
volk van nu aan tot in eeuwigheid.
[3] Want de scepter van de goddeloosheid zal
niet blijven rusten op het erfdeel van de recht-
vaardigen, opdat de rechtvaardigen hun handen
niet uitstrekken naar onrecht.
[4] Doe goed, JHWH, aan de goeden, en aan de
oprechten van hart,
[5] maar hen die zich tot kronkelpaden neigen,
zal JHWH met de bedrijvers van ongerechtigheid
doen vergaan. Vrede zij over Israël!

Herinnering en verwachting

126 [1] Een bedevaartslied. Toen JHWH de
gevangenen van Sion deed terugke-
ren, waren wij als degenen die droomden.
[2] Toen werd onze mond vervuld met lachen,
onze tong met gejuich. Toen zei men onder de
volken: JHWH heeft grote dingen bij hen gedaan!
[3] JHWH heeft grote dingen bij ons gedaan, wij
waren verheugd.
[4] JHWH, keer ons lot als beken in het
Zuiderland.
[5] Wie met tranen zaaien, zullen met gejuich
maaien.
[6] Hij gaat al huilende voort, die de zaadbui-
del draagt; voorzeker zal hij komen met gejuich,
dragende zijn schoven.

Aan de zegen van JHWH is alles gelegen

127 [1] Een bedevaartslied. Van Salomo. Als
JHWH het huis niet bouwt, tevergeefs
zwoegen de bouwlieden daaraan; als JHWH de
stad niet bewaart, tevergeefs waakt de wachter.
[2] Het is voor u tevergeefs, dat u vroeg opstaat,
laat opblijft, brood van verdriet eet - Hij geeft het
immers zijn beminden in de slaap.
[3] Zie, zonen zijn een erfdeel van JHWH, een be-
loning is de vrucht van de schoot.
[4] Als pijlen in de hand van een held, zo zijn de
zonen van de jeugd.
[5] Gezegend is de man die zijn pijlkoker met
deze heeft gevuld. Zij worden niet beschaamd,
als zij spreken met de vijanden in de poort.

Dat dit huis gezegend mag zijn

128 [1] Een bedevaartslied. Gezegend is ie-
der die JHWH vreest, die in zijn we-
gen wandelt,
[2] want u zult eten de opbrengst van uw han-
den; gezegend bent u, het zal u welgaan.
[3] Uw vrouw zal zijn als een vruchtbare wijn-
stok binnen in uw huis; uw zonen als olijfscheu-
ten rondom uw maaltijd.
[4] Zie, zo zal de man gezegend worden, die ont-
zag heeft voor JHWH.
[5] Dat JHWH u mag zegenen uit Sion, opdat
u het goede van Jeruzalem mag zien al uw
levensdagen,
[6] en opdat u uw kleinkinderen mag zien. Vrede
zij over Israël.

Verdrukking en bevrijding

129 1 Een bedevaartslied. Zij hebben mij
ten zeerste benauwd van mijn jeugd
aan, - zegt nu Israël -
2 zij hebben mij ten zeerste benauwd van mijn
jeugd aan, maar zij hebben mij niet overwonnen.
3 Ploegers ploegden op mijn rug, zij trokken
hun voren lang.
4 **JHWH**, die rechtvaardig is, heeft de touwen
van de goddelozen doorgehakt .
5 Beschaamd zullen worden en terugdeinzen
allen die Sion haten;
6 zij zullen zijn als gras op de daken, dat ver-
dort, voordat men het uittrekt,
7 waarmee de maaier zijn hand niet vult, noch
de garvenbinder zijn arm;
8 zodat wie voorbijgaan, niet zeggen: De zegen
van **JHWH** zij met u, wij zegenen u in de naam
van **JHWH**.

Een lied uit de diepten

130 1 Een bedevaartslied. Uit de diepten
roep ik tot U, o **JHWH**.
2 Heer, hoor naar mijn stem; laten uw oren op-
merkzaam zijn op mijn luide smekingen.
3 Als U, **JH**, de ongerechtigheden in gedachten
houdt, Heer, wie zal bestaan?
4 Maar bij U is vergeving, opdat er ontzag voor
U zal zijn.
5 Ik verwacht **JHWH**, mijn ziel verwacht en ik
hoop op zijn woord;
6 mijn ziel wacht op de Heer, meer dan
wachters op de morgen, wachters op de morgen.
7 Laat Israël hopen op **JHWH**, want bij **JHWH** is
goedheid, bij Hem is veel verlossing;
8 (A) Hij zelf zal Israël verlossen van al zijn
ongerechtigheden.

Ootmoedige overgave

131 1 Een bedevaartslied. Van David.
JHWH, mijn hart is niet hoogmoedig,
mijn ogen zijn niet trots; ik wandel niet
in grootse dingen, noch in dingen die te
wonderbaar voor mij zijn.
2 Immers ik heb mijn ziel tot rust en stilte ge-
bracht als een kind dat de borst heeft gehad van
zijn moeder; net zo is mijn ziel in mij.
3 Laat Israël hopen op **JHWH** van nu aan en
voor altijd.

*Sion door **JHWH** verkozen*

132 1 Een bedevaartslied. **JHWH**, gedenk
aan David, aan al zijn *kwellingen*;
2 hoe hij **JHWH** heeft gezworen, de Machtige
van Jakob een gelofte gedaan:
3 Voorwaar, ik zal de tent van mijn woning niet
binnengaan, noch mijn bed beklimmen,
4 voorwaar, ik zal aan mijn ogen geen slaap
gunnen, noch sluimering aan mijn oogleden,
5 totdat ik voor **JHWH** een plaats gevonden heb,
een woning voor de Machtige van Jakob.
6 (B) Zie, wij hebben van haar gehoord in Efrata,
wij hebben haar gevonden in de velden van Jaär.
7 Laten wij zijn woning binnengaan, laten wij
ons neerbuigen voor zijn voetbank.
8 Sta op, **JHWH**, naar uw rustplaats, U en de ark
van uw sterkte.
9 Mogen uw priesters zich bekleden met ge-
rechtigheid, en uw gunstgenoten juichen!
10 Keer het aangezicht van uw gezalfde niet af
omwille van David, uw knecht.
11 (C) **JHWH** heeft David een dure eed gezwo-
ren, waarop Hij niet terugkomt: Eén van uw lijfe-
lijke zonen zal Ik op uw troon zetten.
12 Als uw zonen mijn verbond houden en mijn
getuigenis, die Ik hun leer, dan zullen ook hun
zonen voor altijd op uw troon zitten.
13 Want **JHWH** heeft Sion verkozen, Hij heeft
het Zich ter woning verlangd:
14 Dit is mijn rustplaats voor altijd, hier zal Ik
wonen, want haar heb Ik verlangd.
15 Haar voedsel zal Ik rijkelijk zegenen, haar
armen zal Ik met brood verzadigen,
16 haar priesters zal Ik met heil bekleden, haar
vromen zullen vrolijk juichen.

(A) **130:8** Mat. 1:21; Titus 2:14. (B) **132:6** 2Kron. 6:41,42. (C) **132:11** 2Sam. 7:12-16; 1Kron. 17:11-14; Ps. 89:4,5; Hand. 2:30.

17 (A) Daar zal Ik voor David een hoorn doen opkomen, Ik zal voor mijn gezalfde een lamp bereiden;
18 zijn vijanden zal Ik met schaamte bekleden, maar op hem zal zijn kroon blinken.

Hoe goed is eenheid onder broeders

133 1 Een bedevaartslied. Van David. Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het, als broeders ook tesamen wonen.
2 Het is als de kostelijke olie op het hoofd, neervloeiende op de baard, de baard van Aäron, die neergolft op de zoom van zijn kleding.
3 Het is als dauw van de Hermon, die neerdaalt op de bergen van Sion. Want daar gebiedt JHWH de zegen, leven tot in eeuwigheid.

Zegenbede

134 1 Een bedevaartslied. Komt, prijst JHWH, alle knechten van JHWH, die 's nachts in het huis van JHWH staan.
2 Heft uw handen op naar het heiligdom en prijst JHWH.
3 Dat JHWH u zal zegenen uit Sion, Hij, die hemelen en aarde gemaakt heeft.

God alleen de eer

135 1 HalleluJaH. Looft de naam van JHWH, knechten van JHWH prijst Hem,
2 u, die staat in het huis van JHWH, in de voorhoven van het huis van onze God.
3 Looft JH, want JHWH is goed, psalmzingt zijn naam, want die is liefelijk,
4 want JH heeft Zich Jakob verkozen, Israël tot zijn eigendom.
5 Ja, ik weet, dat JHWH groot is, dat onze JHWH boven alle goden is.
6 JHWH doet al wat Hem behaagt in de hemelen en op de aarde, in de zeeën en alle waterdiepten;
7 Hij doet dampen opstijgen van het einde van de aarde, Hij maakt bliksemen bij de regen, Hij doet de wind uit zijn schatkamers uitgaan.
8 Hij was het, die de eerstgeborenen van Egypte sloeg, zowel mens als dier;
9 die tekenen en wonderen in uw midden zond, Egypte, tegen Farao en al zijn knechten;
10 Hij was het, die grote volken versloeg en machtige koningen doodde:
11 Sichon, de koning van de Amorieten, Og, de koning van Basan, en alle koninkrijken van Kanaän;
12 die hun land ten erfdeel gaf, ten erfdeel aan Israël, zijn volk.
13 JHWH, uw naam is tot in eeuwigheid, JHWH, uw gedenken is van geslacht tot geslacht(1).
14 Want JHWH doet zijn volk recht, over zijn knechten ontfermt Hij Zich.
15 (B) De afgoden van de volken zijn zilver en goud, het werk van mensenhanden.
16 Zij hebben een mond, maar spreken niet, zij hebben ogen, maar zien niet,
17 zij hebben oren, maar horen niet, ook is er geen adem in hun mond.
18 Wie hen maakten, zullen worden als zij, allen die op hen vertrouwen.
19 Huis Israël, prijst JHWH, huis van Aäron, prijst JHWH,
20 huis van Levi, prijst JHWH, u die ontzag hebt voor JHWH, prijst JHWH.
21 Geprezen zij JHWH uit Sion, Hij, die te Jeruzalem woont. HalleluJaH.

Gods genadebewijzen in natuur en geschiedenis

136 1 (C) Looft JHWH, want Hij is goed, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid.
2 Looft de God der goden, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid.
3 Looft de Heer der heren, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid.

(1) **135:13** Zie Exodus 3:15.

(A) **132:17** 1Kon. 11:36. (B) **135:15** Ps. 115:4-8; Opb. 9:20. (C) **136:1** 1Kron. 16:34; 2Kron. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Ps. 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; Jer. 33:11.

4 Hem, die grote wonderen doet, Hij alleen,
want zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
5 (A) die met verstand de hemelen schiep, want
zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
6 (B) die de aarde op de wateren uitbreidde,
want zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
7 (C) die de grote lichten maakte, want zijn
goedheid is tot in eeuwigheid;
8 de zon tot heerschappij over de dag, want
zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
9 de maan en de sterren tot heerschappij
over de nacht, want zijn goedheid is tot in
eeuwigheid;
10 (D) die Egypte sloeg in zijn eerstgeborenen,
want zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
11 (E) en Israël uit hun midden uitleidde, want
zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
12 met sterke hand en met uitgestrekte arm,
want zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
13 (F) die de Schelfzee in tweeën sneed, want
zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
14 en Israël er middendoor deed trekken, want
zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
15 en Farao met zijn leger in de Schelfzee
stortte, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
16 die zijn volk door de woestijn voerde, want
zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
17 die grote koningen versloeg, want zijn goed-
heid is tot in eeuwigheid;
18 en geweldige koningen doodde, want zijn
goedheid is tot in eeuwigheid;
19 (G) Sichon, de koning van de Amorieten,
want zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
20 (H) en Og, de koning van Basan, want zijn
goedheid is tot in eeuwigheid;
21 die hun land ten erfdeel gaf, want zijn goed-
heid is tot in eeuwigheid;
22 ten erfdeel aan Israël, zijn knecht, want zijn
goedheid is tot in eeuwigheid;
23 die in onze vernedering aan ons dacht, want
zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
24 en ons aan onze tegenstanders ontrukte,
want zijn goedheid is tot in eeuwigheid;
25 die voedsel geeft aan al wat leeft, want zijn
goedheid is tot in eeuwigheid.
26 Looft de God van de hemelen, want zijn
goedheid is tot in eeuwigheid.

Aan Babels stromen

137 1 Aan Babels stromen, daar zaten wij,
ook huilden wij, als wij aan Sion
dachten.
2 Aan de wilgen aldaar hingen wij onze citers;
3 want daar verlangden zij die ons gevangen
hielden, van ons een lied, en zij die ons mishan-
delden, vreugdebetoon: Zingt voor ons één van
de liederen van Sion.
4 Hoe zouden wij het lied van JHWH zingen op
vreemde grond?
5 Indien ik u zou vergeten, o Jeruzalem, dan
zou mijn rechterhand mij vergeten;
6 mijn tong zal kleven aan mijn verhemelte, als
ik u niet gedenk, als ik Jeruzalem niet verhef bo-
ven mijn hoogste vreugde.
7 Reken, o JHWH, de kinderen van Edom de
dag van Jeruzalem toe; hun die zeiden: Breekt
af, breekt af, tot op de grond ermee!
8 (I9) U, dochter van Babel, tot verwoesting be-
stemde, gelukkig hij, die u zal vergelden wat u
ons hebt aangedaan;
9 gelukkig hij, die uw kinderen zal grijpen en
tegen de rots verpletteren.

JHWH is zo getrouw als sterk

138 1 Van David. Ik zal U loven met mijn
hele hart, in de tegenwoordigheid van
de goden zal ik U psalmzingen.
2 Ik zal mij neerbuigen naar uw heilige tempel
en uw naam prijzen om uw goedheid en trouw,
want U hebt, omwille van uw grote naam, uw toe-
zegging heerlijk gemaakt.
3 Op de dag dat ik riep, hebt U mij *geantwoord*,
U hebt mij bemoedigd met kracht in mijn ziel.
4 Alle koningen van de aarde zullen U, o JHWH,
loven, wanneer zij de woorden van uw mond ge-
hoord hebben;

(A) **136:5** Gen. 1:1. (B) **136:6** Gen. 1:2. (C) **136:7** Gen. 1:16. (D) **136:10** Ex. 12:29. (E) **136:11** Ex. 12:51.
(F) **136:13** Ex. 14:21-29. (G) **136:19** Num. 21:21-30. (H) **136:20** Num. 21:31-35. (I9) **137:8** Opb. 18:6.

5 zij zullen zingen van de wegen van JHWH,
want de heerlijkheid van JHWH is groot.
6 Want JHWH is verheven, en Hij ziet de nederige, maar de hoogmoedige kent Hij van verre.
7 Wanneer ik wandel te midden van benauwdheid, behoudt U mij in het leven; tegen de toorn van mijn vijanden strekt U uw hand uit, en uw rechterhand verlost mij.
8 JHWH zal het voor mij voleindigen. O JHWH,
uw goedheid is tot in eeuwigheid. Laat niet varen de werken van uw handen.

Gods alwetendheid is troost voor de vromen

139 1 Voor de koorleider. Van David. Een psalm. JHWH, U doorgrondt en kent mij;
2 U kent mijn zitten en mijn opstaan, U verstaat van verre mijn gedachten;
3 U onderzoekt mijn gaan en mijn liggen, met al mijn wegen bent U vertrouwd.
4 Want er is geen woord op mijn tong, of, zie, JHWH, U kent het volkomen;
5 U omgeeft mij van achteren en van voren en U legt uw hand op mij.
6 Het begrijpen is mij te wonderbaar, te verheven, ik kan er niet bij.
7 Waarheen zou ik gaan voor uw Geest, waarheen vluchten voor uw aangezicht?
8 Steeg ik ten hemel - U bent daar, of maakte ik het dodenrijk tot mijn bed - U bent er;
9 nam ik vleugels van de dageraad, ging ik wonen aan het uiterste van de zee,
10 ook daar zou uw hand mij geleiden, uw rechterhand mij vastgrijpen.
11 Zei ik: Duisternis mag mij overvallen, dan is de nacht een licht om mij heen;
12 zelfs de duisternis verbergt niet voor U, maar de nacht licht als de dag, de duisternis is als het licht.
13 Want U hebt mijn nieren gevormd, mij in de schoot van mijn moeder geweven.
14 Ik loof U, omdat ik geheel wonderlijk ben toebereid, wonderlijk zijn uw werken; mijn ziel weet dat zeer wel.
15 Mijn gebeente was voor U niet verborgen, toen ik in het verborgene gemaakt werd, gevormd in de diepten van het aardrijk;
16 uw ogen zagen mijn vormeloos begin; in uw boek waren zij alle opgeschreven, de dagen, die geformeerd zouden worden, toen nog geen daarvan bestond.
17 Hoe kostelijk zijn mij uw gedachten, o God, hoe overweldigend is haar getal.
18 Wilde ik ze tellen, zij zijn talrijker dan het zand; als ik ontwaak, dan ben ik nog bij U.
19 O God, dat U toch de goddelozen ombracht - u, bloeddorstige mannen, wijk van mij -
20 die sluw tegen U spreken en uw naam tot leugen gebruiken, uw tegenstanders.
21 Zou ik niet haten, JHWH, wie U haten, niet verafschuwen wie tegen U opstaan?
22 Ik haat hen met een volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij.
23 Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, toets mij en ken mijn gedachten;
24 zie, of bij mij een heilloze weg is, en leid mij op de eeuwige weg.

Gebed om bescherming tegen de bozen

140 1 Voor de koorleider. Een psalm van David.
2 Red mij, o JHWH, van de boze mensen, bewaar mij voor de mannen van het geweld,
3 die boze dingen in hun hart beramen, de hele dag strijd verwekken;
4 (A) zij hebben hun tong gescherpt als een slang, addervergif is onder hun lippen. *sela*
5 Behoed mij, o JHWH, voor de handen van de goddelozen, bewaar mij voor de mannen van het geweld, die zich voornemen mij de voet te lichten.
6 Hoogmoedigen verborgen voor mij een strik en touwen, zij spanden een net langs het pad, zetten vallen voor mij op. *sela*

(A) **140:4** Rom. 3:13.

7 Ik zeg tot JHWH: U bent mijn God, neem ter
ore, o JHWH, mijn luide smekingen.
8 JHWH Heer, Sterkte van mijn verlossing, U be-
schermt mijn hoofd in de dagen van de strijd.
9 O JHWH, willig de verlangens van de godde-
loze niet in, laat zijn aanslag niet gelukken, wan-
neer zij zich verheffen. *sela*
10 Het venijn van wie mij omringen, het onheil
van hun lippen mag hen overdekken,
11 gloeiende kolen mogen op hen neerdalen.
Laat Hij hen doen vallen in het vuur, in kuilen,
zodat zij niet weer opstaan.
12 Dat de kwaadspreker niet mag bestaan in
het land, het onheil zal heel snel de man van het
geweld vangen.
13 Ik weet, dat JHWH rechtspreekt over de
rechtszaak van de *ellendige*, de pleitzaak van de
armen.
14 Waarlijk, de rechtvaardigen zullen uw naam
loven, de oprechten zullen voor uw aangezicht
wonen.

Leid mij niet in verzoeking!

141 1 Een psalm van David. O JHWH, ik
roep U aan, haast U tot mij; neem
mijn stem ter ore, als ik tot U roep.
2 (A) Laat mijn gebed als reukoffer voor uw
aangezicht staan, het opheffen van mijn handen
als avondoffer.
3 JHWH, stel een wacht voor mijn mond, waak
over de deuren van mijn lippen;
4 neig mijn hart niet tot iets kwaads om in god-
deloosheid boze daden te volvoeren met man-
nen die bedrijvers van ongerechtigheid zijn, en
laat mij van hun lekkernijen niet eten.
5 Slaat een rechtvaardige mij, het is liefde, kas-
tijdt hij mij, het is olie voor mijn hoofd, die mijn
hoofd niet zal weigeren. Zelfs rijst mijn gebed
nog onder hun boze handelingen;
6 al werden hun rechters langs de rots neerge-
stoten, zij zouden horen, dat mijn woorden lie-
felijk waren.
7 Zoals men de aarde doorploegt en open-
scheurt, zo liggen onze beenderen verstrooid
aan de mond van het dodenrijk.
8 Want op U, JHWH Heer, zijn mijn ogen, bij U
schuil ik; giet mijn leven niet uit.
9 Behoed mij voor de strik die zij mij span-
den, voor de vallen van de bedrijvers van
ongerechtigheid.
10 Laten de goddelozen in hun kuilen vallen,
allemaal, terwijl ik ontkom.

Gebed van een gevangene

142 1 (B) Een leerdicht van David, toen hij
in de spelonk was. Een gebed.
2 Met luide stem roep ik tot JHWH, met luide
stem smeek ik JHWH;
3 ik stort mijn klacht voor zijn aangezicht uit,
ik maak Hem mijn benauwdheid bekend.
4 Wanneer mijn geest in mij versmacht, kent U
mijn pad. Op de weg die ik ga, verbergen zij mij
een strik;
5 Kijk ik naar rechts en zie ik uit - niemand
(her)kent mij; wanneer ik niet meer kan vluchten,
vraagt niemand naar mij.
6 Tot U roep ik, JHWH; ik zeg: U bent mijn
schuilplaats, mijn deel in het land van de
levenden.
7 Sla acht op mijn smeken, want ik ben zeer
verzwakt; red mij van mijn vervolgers, want zij
zijn sterker dan ik.
8 Voer mij uit de kerker, opdat ik uw naam zal
loven; de rechtvaardigen zullen mij omringen,
wanneer U mij weldoet.

Gebed om redding en lering

143 1 Een psalm van David. O JHWH, hoor
mijn gebed, neem mijn smekingen
ter ore; *antwoord* mij naar uw trouw, naar uw
gerechtigheid;
2 (C) ga niet in het gericht met uw knecht, want
niemand die leeft, is voor U rechtvaardig.
3 Want de vijand vervolgt mijn ziel, hij ver-
treedt mijn leven ter aarde, hij doet mij wonen

(A) **141:2** Opb. 5:8. (B) **142:1** 1Sam. 22:1; 24:4. (C) **143:2** Rom. 3:20; Gal. 2:16.

in duisternis, aan hen gelijk, die lang geleden gestorven zijn.
4 Daarom versmacht mijn geest in mij, mijn hart is ontsteld in mijn binnenste.
5 Ik gedenk aan de dagen van vroeger, ik overpeins al uw daden, ik overdenk de werken van uw handen.
6 Ik strek mijn handen tot U uit, mijn ziel smacht naar U als een dorstig land. *sela*
7 *Antwoord* mij haastig, **JHWH**, mijn geest bezwijkt, verberg uw aangezicht niet voor mij, opdat ik niet zal worden als wie in het graf neerdalen.
8 Doe mij in de morgen uw goedheid horen, want ik vertrouw op U; maak mij de weg bekend, die ik gaan moet, want tot U hef ik mijn ziel op.
9 Red mij van mijn vijanden, **JHWH**, tot U vlucht ik.
10 Leer mij uw wil te doen, want U bent mijn God, uw goede Geest geleidt mij in een effen land.
11 Omwille van uw naam, **JHWH**, behoud mij in het leven, voer naar uw gerechtigheid mijn ziel uit de benauwdheid,
12 verdelg mijn vijanden naar uw goedheid, en richt te gronde allen die mij benauwen, want ik ben uw knecht.

Gebed om welvaart

144 1 Van David. Geprezen zij **JHWH**, mijn rots, die mijn handen oefent ten strijde, mijn vingers tot de krijg.
2 Mijn goedheid en mijn vesting, mijn burcht en mijn bevrijder, mijn schild en bij wie ik schuil, die volken aan mij onderwerpt.
3 (A) **JHWH**, wat is de mens, dat U op hem let, het mensenkind, dat U acht op hem slaat?
4 De mens is gelijk aan een ademtocht, zijn dagen zijn als een voorbijglijdende schaduw.
5 **JHWH**, neig uw hemelen en daal neer, raak de bergen aan, dat zij roken;
6 slinger uw bliksem en verstrooi hen, werp uw pijlen en breng hen in verwarring;
7 strek uw hand uit den hoge uit, bevrijd mij en red mij uit grote wateren, uit de macht van de vreemden,
8 wier mond leugen spreekt, wier rechterhand een hand van bedrog is.
9 O God, een nieuw lied wil ik U zingen, met de tiensnarige harp wil ik U psalmzingen,
10 U, die de koningen de overwinning geeft, en David, uw knecht, bevrijdt van het boze zwaard.
11 Bevrijd en red mij uit de macht van de vreemden, wier mond leugen spreekt, wier rechterhand een hand van bedrog is.
12 Dat onze zonen zijn als planten, hoog opgegroeid in hun jeugd, onze dochters als hoekzuilen, gebeeldhouwd als voor een paleis;
13 dat onze voorraadschuren gevuld zijn, leverende allerlei waren, dat onze kudden bij duizenden, bij tienduizenden zich vermeerderen op onze weiden;
14 dat onze runderen wél dragen; dat er geen bres zal zijn en geen vlucht, en geen geschreeuw op onze pleinen.
15 Gezegend is het volk, waarmee het zo gaat! Gezegend is het volk, waarvan **JHWH** God is!

*Loflied op de grootheid en goedheid van **JHWH***

145 1 Een psalm van David. Ik zal U verhogen, mijn God, U Koning, ik zal uw naam prijzen voor altijd en eeuwig;
2 te allen dage zal ik U prijzen, uw naam loven voor altijd en eeuwig.
3 **JHWH** is groot en zeer te prijzen, zijn grootheid is ondoorgrondelijk.
4 Generatie op generatie zal uw werken roemen, zij zullen uw machtige daden verkondigen.
5 Ik zal van de heerlijke luister van uw majesteit en van uw wonderdaden getuigen.
6 Zij zullen spreken van de macht van uw geweldige daden, en uw grootheid wil ik vertellen.
7 Zij zullen de roem van uw grote goedheid verkondigen, en jubelen over uw gerechtigheid.
8 Genadig en barmhartig is **JHWH**, geduldig en groot van goedheid.

(A) **144:3** Job 7:17,18; Ps. 8:5.

9 JHWH is voor allen goed, en zijn barmhartigheid is over al zijn werken.
10 Al uw werken zullen U loven, JHWH, uw gunstgenoten zullen U prijzen;
11 zij zullen van de heerlijkheid van uw koningschap spreken en van uw macht getuigen,
12 om de mensenkinderen zijn machtige daden te verkondigen en de luisterrijke heerlijkheid van zijn koningschap.
13 Uw koningschap is een koningschap voor alle eeuwen, uw heerschappij is over alle geslachten.
14 JHWH ondersteunt allen die vallen, Hij richt alle gebogenen op.
15 Alle ogen wachten op U, en U geeft hun op de juiste tijd hun eten;
16 U doet uw hand open en verzadigt met welbehagen al wat leeft.
17 JHWH is rechtvaardig in al zijn wegen, goedertieren in al zijn werken.
18 JHWH is nabij allen die Hem aanroepen, allen die Hem aanroepen in waarheid.
19 Hij vervult de wens van wie ontzag voor Hem hebben, Hij hoort hun hulpgeroep en verlost hen.
20 JHWH bewaart allen die Hem liefhebben, maar Hij verdelgt alle goddelozen.
21 Mijn mond zal van de lof van JHWH spreken, en al wat leeft, zal zijn heilige naam prijzen voor altijd en eeuwig.

God, de enige Helper

146 1 HalleluJaH. Loof JHWH, mijn ziel.
2 Ik zal JHWH loven, mijn leven lang, mijn God psalmzingen, zolang ik nog ben.
3 Vertrouwt niet op edelen, op een mensenkind, bij wie geen heil is;
4 gaat zijn adem uit, dan keert hij terug tot zijn aarde, op die dag vergaan zijn plannen.
5 Gezegend is hij, die de God van Jakob tot zijn hulp heeft, wiens verwachting is op JHWH, zijn God,
6 (A) die hemelen en aarde gemaakt heeft, de zee en al wat daarin is, die trouw houdt tot in eeuwigheid;
7 die de verdrukten recht verschaft, die de hongerigen brood geeft. JHWH maakt de gevangenen los,
8 JHWH maakt de blinden ziende, JHWH richt de gebogenen op, JHWH heeft de rechtvaardigen lief;
9 JHWH behoedt de vreemdelingen, wees en weduwe houdt Hij staande, maar de weg van de goddelozen maakt Hij krom.
10 JHWH is Koning voor eeuwig. Uw God, o Sion, is van geslacht tot geslacht. HalleluJaH.

De almacht en genade van JHWH

147 1 Looft JH, want het is goed, onze God te psalmzingen, ja, het is liefelijk, een lofzang is op zijn plaats.
2 JHWH bouwt Jeruzalem, Hij verzamelt Israëls verdrevenen;
3 Hij geneest de verbrokenen van hart en verbindt hun wonden.
4 Hij bepaalt het getal van de sterren, Hij roept ze alle bij name.
5 Groot is onze JHWH en geweldig in kracht, zijn verstand is onbeperkt.
6 JHWH houdt de *ootmoedigen* staande, maar Hij vernedert de goddelozen ter aarde toe.
7 *Zingt* JHWH een loflied toe, psalmzingt onze God met de citer,
8 Hij, die de hemel met wolken bedekt, die voor de aarde regen bereidt, die op de bergen gras doet opkomen,
9 die het vee zijn voer geeft, de jonge raven, als zij roepen.
10 Hij heeft geen welgevallen aan de kracht van het paard, noch behagen in de benen van de man;
11 JHWH heeft behagen in wie ontzag voor Hem hebben, die op zijn goedheid hopen.
12 Jeruzalem, roem JHWH, Sion, loof uw God.
13 Want Hij maakt de grendels van uw poorten sterk, Hij zegent uw kinderen in uw midden;

(A) **146:6** Hand. 4:24; 14:15.

14 Hij geeft uw gebied vrede, Hij verzadigt u
met het vette van de tarwe.
15 Hij zendt zijn bevel op de aarde, zijn woord
gaat zeer snel;
16 Hij geeft sneeuw als wol, Hij strooit de rijp
als as,
17 Hij werpt zijn ijs als stukken; wie kan be-
staan voor zijn koude?
18 Hij zendt zijn woord en doet ze smelten, Hij
doet zijn wind waaien, - daar vloeien de wateren.
19 Hij heeft Jakob zijn woorden bekend-
gemaakt, Israël zijn inzettingen en zijn
verordeningen.
20 Aldus heeft Hij aan geen enkel volk ge-
daan, en zijn verordeningen kennen zij niet. Hal-
lelu**JaH**.

*Hemelen en aarde, looft **JHWH***

148 1 Hallelu**JaH**. Looft **JHWH** in de he-
mel, looft Hem in de hoge.
2 Looft Hem, al zijn engelen, looft Hem, al zijn
legermachten.
3 Looft Hem, zon en maan, looft Hem, al u
lichtende sterren.
4 Looft Hem, hemel der hemelen, en u wateren
boven de hemel.
5 Dat zij de naam van **JHWH** loven, want Hij ge-
bood en zij waren geschapen;
6 Hij zette hen vast voor altijd en eeuwig, Hij
stelde voor hen een inzetting, die geen van hen
overtreedt.
7 Looft **JHWH** op de aarde, u grote zeedieren en
alle waterdiepten,
8 vuur en hagel, sneeuw en nevel, u stormwind,
die zijn woord volbrengt;
9 u bergen en alle heuvels, vruchtbomen en alle
ceders;
10 u wilde dieren en alle vee, wat kruipt en wat
met vleugels vliegt;
11 u koningen van de aarde en alle natiën, u
vorsten en alle richters van de aarde;
12 u jonge mannen en ook meisjes, u ouderen
en jongeren samen.
13 Dat zij de naam van **JHWH** loven, want zijn
naam alleen is verheven, zijn majesteit is over
aarde en hemel.
14 Hij heeft voor zijn volk een hoorn verhoogd:
een lofzang voor al zijn gunstgenoten, voor de
kinderen van Israël, het volk dat nabij Hem is.
Hallelu**JaH**.

Israëls triomflied

149 1 Hallelu**JaH**. Zingt **JHWH** een nieuw
lied, zijn lof in de gemeente van de
vromen.
2 Laat Israël zich verheugen in zijn Maker, laten
de kinderen van Sion juichen over hun Koning;
3 laten zij zijn naam loven met reidans, Hem
psalmzingen met tamboerijn en citer.
4 Want **JHWH** heeft behagen in zijn volk, Hij
kroont de *ootmoedigen* met heil.
5 Laten de vromen juichen met eerbetoon, ju-
belen op hun bedden.
6 De lofverheffingen tot God zijn in hun keel,
een tweesnijdend zwaard is in hun hand,
7 om wraak te oefenen aan de volken, bestraf-
fingen aan de natiën;
8 om hun koningen met kettingen te binden en
hun edelen met ijzeren boeien;
9 om het beschreven vonnis aan hen te voltrek-
ken. Dat is de luister van al zijn gunstgenoten.
Hallelu**JaH**.

*Hallelu**JaH***

150 1 Hallelu**JaH**. Looft God in zijn hei-
ligdom, looft Hem in zijn machtig
uitspansel;
2 looft Hem om zijn machtige daden, looft Hem
naar zijn geweldige grootheid.
3 Looft Hem met sjofargeschal, looft Hem met
harp en citer,
4 looft Hem met tamboerijn en reidans, looft
Hem met snarenspel en fluit,
5 looft Hem met klinkende cimbalen, looft Hem
met schallende cimbalen.
6 Alles wat adem heeft, looft **JH**. Hallelu**JaH**.

Spreuken

Hebreeuws: Misj-leej (spreuken)

De strekking van de spreuken

1 1 (A) De Spreuken van Salomo, de zoon van
David, de koning van Israël, om wijsheid en
tucht te verkrijgen, 2 om verstandige woorden
te begrijpen, om tucht aan te nemen, 3 die ver-
standig maakt, gerechtigheid en recht en recht-
schapenheid; 4 om aan de eenvoudigen verstan-
digheid, en aan de jongeman kennis en bedacht-
zaamheid te geven.
5 Laat de wijze horen en inzicht vermeerderen
en laat wie verstandig is, overleg verwerven,
6 om te begrijpen spreuk en beeldspraak,
woorden en raadsels van wijzen.
7 (B) Het ontzag voor JHWH is het begin van de
kennis; de dwazen verachten wijsheid en tucht.
8 Hoor, mijn zoon, de tucht van uw vader en
verwerp de onderwijzing (Hebreeuws: torah) van
uw moeder niet;
9 want zij zijn een liefelijke krans voor uw
hoofd, een ketting voor uw hals.

Vaderlijke waarschuwingen

10 Mijn zoon, indien zondaren u willen verlei-
den, bewillig niet;
11 indien zij zeggen: Ga met ons, laat ons loe-
ren op bloed, laat ons de onschuldige belagen,
ook al geeft hij geen oorzaak;
12 laat ons hen levend verslinden evenals het
dodenrijk, met huid en haar, zoals degenen die
in het graf neerdalen;
13 wij zullen allerlei kostbare dingen vinden,
wij zullen onze huizen vullen met buit;
14 u zult met ons uw aandeel krijgen, één bui-
del zal er zijn voor ons allen -
15 mijn zoon, ga niet met hen op weg; weer-
houd uw voet van hun pad;
16 want hun voeten snellen naar het kwaad en
haasten zich om bloed te vergieten.
17 Want tevergeefs is het net uitgespannen
voor de ogen van al wat vleugels heeft;
18 zij echter loeren op hun eigen bloed en leg-
gen een hinderlaag voor hun eigen leven.
19 Zo zijn de paden van ieder die hunkert naar
onrechtmatige winst, die haar bezitters het leven
ontneemt.

Vermaning van de Wijsheid

20 (C) De Wijsheid roept luid op de straat, op
de pleinen verheft zij haar stem,
21 op de hoek van de rumoerige straten roept
zij, bij de ingangen van de poorten, in de stad,
spreekt zij haar redenen:
22 Hoelang zult u, onverstandigen, het onver-
stand liefhebben, zullen spotters aan spotternij
een welgevallen hebben, en dwazen de kennis
haten?
23 Keert u tot mijn vermaning! Zie, ik wil
mijn geest voor u uitstorten, u mijn woorden
bekendmaken.
24 Omdat u weigerde, toen ik riep, niemand
acht gaf, toen ik mijn hand uitstrekte,
25 u al mijn raadgevingen in de wind sloeg, en
mijn vermaning niet wilde,
26 daarom zal ik ook lachen om uw verderf;
ik zal spotten, wanneer uw verschrikking komen
zal.
27 Wanneer uw verschrikking zal komen als
een storm en uw verderf zal aansnellen als
een wervelwind, wanneer benauwdheid en angst
over u zullen komen,
28 dan zullen zij tot mij roepen, maar ik zal
niet *antwoorden*, zij zullen mij zoeken, maar mij
niet vinden.

(A) **1:1** 1Kon. 5:12. (B) **1:7** Job 28:28; Ps. 111:10; Spr. 9:10. (C) **1:20** Spr. 8:1-3.

29 Omdat zij de kennis hebben gehaat en het
ontzag voor JHWH niet hebben verkozen,
30 mijn raad niet hebben gewild, al mijn ver-
maningen hebben afgewezen,
31 zullen zij eten van de vrucht van hun wandel
en verzadigd worden van hun plannen.
32 Want de afkerigheid van de onverstandigen
zal hen doden, de zorgeloosheid van de dwazen
zal hen te gronde richten.
33 Maar wie naar mij luistert, zal gerust wonen,
beveiligd tegen de verschrikking van het onheil.

De beschermende wijsheid

2 1 Mijn zoon, indien u mijn woorden aan-
neemt en mijn geboden houdt,
2 zodat uw oor de wijsheid opmerkt en u uw
hart neigt tot verstandigheid,
3 ja, indien u tot het inzicht roept en tot de ver-
standigheid uw stem verheft;
4 indien u haar zoekt als zilver en naar haar
speurt als naar verborgen schatten,
5 dan zult u het ontzag voor JHWH begrijpen
en de kennis van God vinden.
6 Want JHWH geeft wijsheid, uit zijn mond ko-
men kennis en verstandigheid;
7 Hij bewaart hulp voor de oprechten, Hij is een
schild voor wie onberispelijk wandelen,
8 terwijl Hij waakt over de paden van het recht
en de weg van zijn gunstgenoten beschermt.
9 Dan zult u gerechtigheid en recht verstaan,
ook rechtschapenheid, elke goede weg.
10 Want de wijsheid zal in uw hart komen en
de kennis zal voor uw ziel liefelijk zijn;
11 bedachtzaamheid zal over u waken, verstan-
digheid zal u behoeden,
12 om u te redden van de boze weg, van de man
die verkeerde dingen spreekt,
13 van hen die de rechte paden verlaten, om op
duistere wegen te gaan;
14 die zich verheugen in het doen van kwaad,
juichen over boze draaierijen,
15 van wie hun paden krom zijn en die op hun
dwaalwegen gaan;
16 om u te redden van de vreemde vrouw, van
de onbekende die gladde woorden spreekt,
17 die de echtvriend van haar jeugd verlaat en
het verbond van haar God vergeet;
18 want haar huis zinkt weg naar de dood, haar
paden voeren naar de geesten van doden;
19 niet één van allen die tot haar gaan, keert
terug, en zij bereiken de levenspaden niet;
20 opdat u de weg van de goeden bewandelt en
de paden van de rechtvaardigen bewaart.
21 Want de oprechten zullen het land bewonen
en de vromen zullen daarin overblijven,
22 maar de goddelozen zullen uit het land wor-
den uitgeroeid en de trouwelozen zullen eruit
worden weggerukt.

De zegenende wijsheid

3 1 Mijn zoon, vergeet mijn onderwijzing niet
en laat uw hart mijn geboden bewaren,
2 want lengte van dagen, en jaren van leven, en
vrede zullen zij u vermeerderen.
3 Dat liefde en trouw u niet verlaten! Bind ze
om uw hals, schrijf ze op de tafel van uw hart,
4 (A) dan zult u genegenheid en goedkeuring
verwerven in de ogen van God en mensen.
5 Vertrouw op JHWH met uw hele hart en steun
op uw eigen inzicht niet.
6 Ken Hem in al uw wegen, dan zal Hij uw pa-
den recht maken.
7 (B) Wees niet wijs in eigen ogen, heb ontzag
voor JHWH en wijk van het kwaad;
8 het zal medicijn zijn voor uw vlees, en ver-
frissing voor uw gebeente.
9 Vereer JHWH met uw rijkdom en met de
eerstelingen van al uw inkomsten,
10 dan zullen uw schuren met overvloed
gevuld worden en uw perskuipen van most
overstromen.
11 (C) Veracht, mijn zoon, de tuchtiging van
JHWH niet en keer u niet met weerzin af van zijn
bestraffing.

(A) **3:4** Luk. 2:52. (B) **3:7** Rom. 12:16. (C) **3:11** Job 5:17; Heb. 12:5,6.

12 (A) Want JHWH bestraft wie Hij liefheeft, ja,
zoals een vader een zoon, aan wie hij welgevallen
heeft.
13 Gezegend is de mens die wijsheid vindt, de
mens die verstandigheid verkrijgt;
14 want wat zij opbrengt, is beter dan de op-
brengst van zilver, wat zij doet gewinnen, is be-
ter dan goud.
15 Zij is kostbaarder dan koralen, al wat u kunt
verlangen, kan haar niet evenaren.
16 Lengte van dagen is in haar rechterhand, in
haar linkerhand rijkdom en eer.
17 Haar wegen zijn liefelijke wegen, al haar pa-
den zijn vrede.
18 Een levensboom is zij voor wie haar aan-
grijpen, wie haar vasthouden zijn gelukkig te
prijzen;
19 JHWH heeft door wijsheid de aarde gegrond,
door verstand de hemel vastgesteld,
20 door zijn kennis zijn de waterdiepten ge-
scheiden en druppelen de wolken dauw.
21 Mijn zoon, laat ze niet wijken uit uw ogen,
bewaar overleg en bedachtzaamheid,
22 dan zullen zij het leven voor uw ziel zijn,
een sieraad voor uw hals.
23 Dan zult u uw weg veilig gaan, zonder dat
uw voet zich stoot.
24 Indien u zich neerlegt, zult u niet opschrik-
ken, maar u zult zich neerleggen en uw slaap zal
zoet zijn.
25 Wees niet bang voor plotselinge schrik, noch
voor de ondergang van de goddelozen, als hij
komt.
26 Want JHWH zal uw betrouwen zijn, Hij zal
uw voet bewaren, zodat hij niet gegrepen wordt.
27 Onthoud het goed niet aan wie het toekomt,
terwijl het in uw macht is het te doen.
28 Zeg niet tot uw naaste: Ga heen en kom te-
rug, morgen zal ik geven - terwijl u het hebt.
29 Smeed geen kwaad tegen uw naaste, terwijl
hij in goed vertrouwen met u omgaat.
30 Maak geen ruzie met iemand zonder oor-
zaak, indien hij u geen kwaad heeft gedaan.
31 Wees niet jaloers op een man van geweld en
verkies geen enkele van zijn wegen,
32 want JHWH verafschuwt de verkeerde, maar
met de oprechten gaat Hij vertrouwelijk om.
33 De vloek van JHWH is in het huis van de god-
delozen, maar de woning van de rechtvaardigen
zegent Hij.
34 (B) Wanneer Hij met spotters te doen heeft,
spot Hij zelf, maar de *nederigen* geeft Hij genade.
35 De wijzen beërven eer, maar de dwazen la-
den schande op zich.

Vermaning tot wijsheid

4 1 Hoort, zonen, de tucht van een va-
der, en weest opmerkzaam, om inzicht te
verkrijgen,
2 want ik geef u goede leer; verlaat mijn onder-
wijzing niet.
3 Want toen ik nog als zoon bij mijn vader was,
teder en een enig kind voor het aangezicht van
mijn moeder,
4 onderwees hij mij en zei tot mij: Laat uw hart
mijn woorden vasthouden; onderhoud mijn ge-
boden, opdat u mag leven.
5 Verwerf wijsheid, verwerf inzicht, vergeet
niet en wijk niet af van de woorden van mijn
mond.
6 Verlaat haar niet, dan zal zij u bewaren, heb
haar lief, dan zal zij u behoeden.
7 Het begin van de wijsheid is: verwerf wijsheid
en verwerf inzicht bij al wat u bezit.
8 Houd haar hoog, dan zal zij u verheffen,
zij zal u tot eer brengen, wanneer u haar zult
omhelzen.
9 Zij zal een liefelijke krans om uw hoofd leg-
gen, een sierlijke kroon zal zij u schenken.
10 Hoor, mijn zoon, en neem mijn woorden
aan, opdat uw levensjaren talrijk worden.
11 Ik onderwijs u in de weg van de wijsheid, ik
doe u treden op rechte paden.
12 Bij uw wandelen zullen uw stappen niet wor-
den belemmerd, wanneer u loopt, zult u niet
struikelen.

(A) **3:12** Opb. 3:19. (B) **3:34** Jak. 4:6; 1Pet. 5:5.

13 Houd vast aan de tucht, laat haar niet los,
bewaar haar, want zij is uw leven.
14 Kom niet op het pad van de goddelozen, be-
treed de weg van de bozen niet.
15 Mijd die, ga er niet over; wijk ervan af en
ga voorbij.
16 Want zij kunnen niet slapen, wanneer zij
geen kwaad kunnen doen; hun slaap wordt
hun ontnomen, wanneer zij niet iemand kunnen
doen struikelen;
17 want zij eten brood van goddeloosheid en
drinken wijn van gewelddadigheid.
18 Maar het pad van de rechtvaardigen is als
het glanzende morgenlicht, dat steeds helderder
straalt tot de volle dag.
19 De weg van de goddelozen is als duisternis;
zij weten niet, waarover zij kunnen struikelen.
20 Mijn zoon, sla acht op mijn woorden, neig
uw oor tot mijn uitspraken;
21 laat ze niet wijken uit uw ogen, bewaar ze
diep in uw hart.
22 Want zij zijn leven voor wie ze vinden, ge-
nezing voor hun hele lichaam.
23 Behoed uw hart boven al wat te bewaren is,
want daaruit zijn de oorsprongen van het leven.
24 Doe weg van u de valsheid van mond en
houd ver van u de verkeerdheid van de lippen.
25 Laten uw ogen voorwaarts blikken en uw
oogopslag rechtuit zijn.
26 (A) Laat uw voet een effen pad inslaan en
laten al uw wegen vast zijn.
27 Wijk niet af aan de rechterkant, ook niet aan
de linkerkant, houd uw voet verwijderd van het
kwade.

Waarschuwing tegen de vreemde vrouw

5 1 Mijn zoon, sla acht op mijn wijsheid, neig
uw oor naar mijn verstandigheid,
2 om bedachtzaamheid in acht te nemen en la-
ten uw lippen kennis bewaren.
3 Want van honingzeem druipen de lippen van
de vreemde vrouw, gladder dan olie is haar
gehemelte,
4 maar op het laatst is zij bitter als alsem,
scherp als een tweesnijdend zwaard.
5 Haar voeten dalen af naar de dood, haar stap-
pen raken het dodenrijk.
6 Opdat u het pad van het leven niet zou in-
slaan, zijn haar gangen dwaalwegen, zonder dat
u het weet.
7 Nu dan, zonen, luistert naar mij en wijkt niet
af van de woorden van mijn mond.
8 Houd uw weg ver van haar, nader niet tot
de deur van haar huis, 9 opdat u uw luister niet
aan anderen geeft noch uw jaren aan een mee-
dogenloze; 10 opdat vreemden zich niet verza-
digen met uw vermogen, en uw moeizaam ver-
worven goed niet in het huis van een onbekende
zal komen, 11 zodat u in het laatst zou kermen,
als uw vlees en uw lijf verteerd zijn,
12 en u zou zeggen: Hoe heb ik de tucht kunnen
haten en hoe heeft mijn hart de vermaning kun-
nen verwerpen; 13 waarom heb ik niet geluisterd
naar de stem van mijn leermeesters, heb ik mijn
oor niet geneigd naar hen die mij onderwezen?
14 Bijna was ik in alle kwaad geraakt - te mid-
den van de gemeente en de vergadering.
15 Drink water uit uw eigen regenbak en wel-
water uit uw eigen bron.
16 Moeten uw bronnen op straat overstromen,
(uw) waterbeken op de pleinen?
17 Zij moeten voor u alleen zijn, niet voor
vreemden naast u.
18 Uw bron zij gezegend, verheug u over de
vrouw van uw jeugd: 19 een liefelijk hert, een be-
koorlijke ree; laten haar borsten u altijd vreugde-
dronken maken, wees voortdurend verrukt over
haar liefkozingen.
20 Waarom zou u dan, mijn zoon, afdwalen
naar een vreemde, de boezem van een onbe-
kende omarmen?
21 Want voor de ogen van JHWH liggen ieders
wegen open, Hij weegt al zijn gangen.
22 Zijn ongerechtigheden vangen de godde-
loze, in de strikken van zijn zonde raakt hij vast.

(A) **4:26** Heb. 12:13.

23 Hij sterft, omdat tucht hem ontbreekt, door
zijn grote dwaasheid verdwaalt hij.

Verschillende waarschuwingen

6 1 Mijn zoon, indien u borg bent geworden
voor uw naaste, voor een vreemde uw hand-
slag hebt gegeven;
2 als u verstrikt bent door de woorden van uw
mond, gevangen bent door de woorden van uw
mond - 3 doe dan toch dit, mijn zoon, en red
u, want u bent in de greep van uw naaste geko-
men: ga, klamp uw naaste aan en bestorm hem;
4 gun uw ogen geen slaap en uw oogleden geen
sluimering; 5 red u als een gazelle van de vangst,
als een vogel uit de hand van de vogelaar.
6 Ga tot de mier, u luiaard, zie haar wegen en
word wijs: 7 hoewel zij geen aanvoerder heeft,
noch leidsman, noch heerser, 8 bereidt zij in de
zomer haar brood, verzamelt zij in de oogst haar
voedsel.
9 Hoelang, luiaard, zult u neerliggen, wanneer
zult u opstaan uit uw slaap?
10 (A) Nog even slapen, nog even sluimeren,
nog even liggen met gevouwen handen -
11 daar komt uw armoede over u als een snelle
loper en uw gebrek als een gewapend man.
12 Een nietsnut, een onheilstichter is hij, die
met bedrieglijke mond rondgaat, 13 die met zijn
ogen knipt, met zijn voeten schuifelt, met zijn
vingers wijst, 14 in wiens hart draaierijen zijn,
die aldoor kwaad smeedt, die ruzie stookt.
15 Daarom komt plotseling zijn ondergang,
in een oogwenk wordt hij onherstelbaar
verbrijzeld.
16 Deze zes dingen haat JHWH, ja, zeven zijn
Hem een hartgrondige gruwel: 17 hoogmoedige
ogen, een valse tong, handen die onschuldig
bloed vergieten, 18 een hart dat heilloze plan-
nen smeedt, voeten die zich haasten om naar het
kwade te snellen, 19 wie leugens uitblaast als een
vals getuige en wie ruzie stookt tussen broeders.

Waarschuwing tegen overspel

20 Bewaar, mijn zoon, het gebod van uw vader
en verwerp de onderwijzing (H: torah) van uw
moeder niet.
21 Bind ze voortdurend op uw hart, hang ze om
uw hals.
22 Als u op weg bent, mag het u leiden; als u
zich neerlegt, mag het over u waken, als u wak-
ker wordt, mag het u toespreken.
23 Want het gebod is een lamp en de onderwij-
zing (H: torah) een licht, de vermaningen van de
tucht(1) zijn een weg ten leven, 24 om u te bewa-
ren voor de slechte vrouw, voor de gladde tong
van de onbekende.
25 Begeer haar schoonheid niet in uw hart, laat
zij u niet vangen met haar wimpers.
26 Want ter wille van een hoer (vervalt men) tot
een schamel stuk brood, en de vrouw van een
ander maakt jacht op een kostbaar leven.
27 Zal iemand vuur in zijn boezem halen, zon-
der dat zijn klederen in brand geraken?
28 Of zal iemand op gloeiende kolen lopen,
zonder dat zijn voeten verbranden?
29 Aldus hij, die tot de vrouw van zijn naaste
komt; niemand die haar aanraakt, gaat vrijuit.
30 Men veracht een dief niet, wanneer hij steelt
om zijn verlangen te bevredigen, als hij honger
heeft, 31 maar betrapt zijnde, moet hij zeven-
voudige vergoeding geven, al het goed van zijn
huis moet hij geven.
32 Wie overspel pleegt met een vrouw, is ver-
standeloos; wie dit doet, richt zichzelf te gronde.
33 Schade en schande verkrijgt hij, zijn smaad
is onuitwisbaar.
34 Want jaloersheid is vuurgloed in een man,
hij kent geen medelijden in dagen van wraak;
35 hij aanvaardt geen enkel zoenmiddel, en blijft
onverbiddelijk, al geeft u een nog zo groot
geschenk.
7 1 Mijn zoon, bewaar mijn woorden en mijn
geboden, je zult ze koesteren.

(1) **6:23** Zie Openbaringen 3:19a.

(A) **6:10** Spr. 24:33,34.

2 Bewaar mijn geboden en leef, en bewaar mijn
onderwijzing zoals uw oogappel.
3 Bind ze aan uw vingers, schrijf ze op de tafel
van uw hart.
4 Zeg tot de wijsheid: u bent mijn zuster, en
noem het verstand (uw) vertrouweling,
5 om u te bewaren voor de vreemde vrouw,
voor de onbekende, die gladde woorden spreekt.
6 Want ik keek eens uit het raam van mijn
huis, door mijn tralievenster, 7 en ik zag rond
onder de onverstandigen, ik merkte onder de
jongelui een verstandeloze knaap, 8 die over de
straat ging, dicht bij haar hoek, en in de richting
van haar huis stapte, 9 in de schemering, aan de
avond van de dag, ten tijde van de nacht en de
donkerheid; 10 en zie, daar ontmoet hem zulk
een vrouw, in hoerenkleding en listig van hart.
11 Zij is luidruchtig en losbandig, haar voeten
blijven niet in haar huis.
12 Nu eens op de straat, dan weer op de plei-
nen, en bij elke hoek loert zij, 13 en zij grijpt hem
aan en kust hem; met een onbeschaamd gezicht
zegt zij tot hem: 14 Vredeoffers moest ik bren-
gen, heden heb ik mijn geloften betaald.
15 Daarom ben ik uitgegaan, u tegemoet, om u
te zoeken, en ik heb u gevonden.
16 Met dekens heb ik mijn bed bedekt, met
bonte spreien van Egyptisch linnen.
17 Ik heb mijn slaapplaats besprenkeld met
mirre, aloë en kaneel. 18 Kom, laat ons zwelgen
en elkaar beminnen tot de morgen toe, en genie-
ten van liefde.
19 Want mijn man is niet thuis, hij heeft een
verre reis ondernomen; 20 een buidel geld heeft
hij met zich meegenomen, tegen de dag van de
volle maan zal hij thuiskomen.
21 Zij haalde hem over door haar redenering,
met haar gladde lippen verleidde zij hem.
22 Argeloos liep hij haar na als een rund dat
naar de slachtbank gaat, als een dwaas in boeien
geslagen, 23 totdat een pijl zijn lever door-
boorde; zoals een vogel zich haast naar het vang-
net, zonder te weten, dat het tegen zijn leven ge-
richt is.
24 Nu dan, zonen, luistert naar mij, slaat acht
op de redenen van mijn mond.
25 Laat uw hart niet afwijken naar haar wegen,
dwaal niet af op haar paden.
26 Want velen zijn de verslagenen die zij heeft
geveld, talrijk zijn degenen die zij allemaal heeft
gedood.
27 Haar huis zijn wegen naar het dodenrijk, die
afdalen naar de binnenkamers van de dood.

De prediking van de Wijsheid

8 1 (A) Roept de Wijsheid niet en verheft de
Verstandigheid niet haar stem?
2 Boven op de hoogten aan de weg, daar, waar
de paden samenkomen, is zij gaan staan,
3 aan de zijde van de poorten, aan de ingang
van de stad, waar men de poortdeuren binnen-
gaat, roept zij luid:
4 Tot u, mannen, roep ik en mijn stem gaat uit
tot de mensenkinderen!
5 u onverstandigen, leert schranderheid, u
dwazen, begrijp het met uw hart.
6 Hoort, want ik zal verheven dingen spreken
en mijn lippen openen tot wat recht is.
7 Want waarheid spreekt mijn gehemelte, een
gruwel voor mijn lippen is de goddeloosheid.
8 Al de woorden van mijn mond zijn in ge-
rechtigheid gesproken; niets daarin is verdraaid
en verkeerd.
9 Zij alle zijn voor de verstandige juist, be-
trouwbaar voor wie kennis gevonden hebben.
10 Neemt mijn vermaning aan en niet zilver, en
kennis boven uitgelezen goud.
11 Want wijsheid is beter dan koralen, al
wat men zou kunnen verlangen, kan haar niet
evenaren.
12 Ik, de Wijsheid, woon bij de verstandigheid
en ik verkrijg kennis door overleggingen.
13 Het ontzag voor JHWH is het kwade te haten;
hoogmoed en trots en boze wandel en een mond
vol draaierijen haat ik.

(A) **8:1** Spr. 1:20,21.

14 Van mij zijn raad en overleg, ik ben het inzicht; van mij is de kracht.
15 Door mij regeren de koningen en verordenen de machthebbers recht.
16 Door mij heersen de vorsten en de edelen, al de rechters van de aarde.
17 Ik heb lief wie mij liefhebben, wie mij ijverig zoeken, zullen mij vinden.
18 Rijkdom en eer zijn bij mij, duurzaam goed en gerechtigheid.
19 Mijn vrucht is meer waard dan goud, ja dan gelouterd goud, mijn opbrengst meer dan uitgelezen zilver.
20 Ik wandel op het pad van de gerechtigheid, midden op de wegen van het recht,
21 om hen die mij liefhebben, bezit te doen beërven; hun schatkamers zal ik vullen.
22 (A) JHWH schiep Mij aan het begin van zijn weg, al vóór zijn werken van oudsher.
23 Van eeuwigheid aan ben ik geformeerd, vanaf het begin, voordat de aarde bestond.
24 Toen er nog geen oceaan was, ben ik geboren, toen er nog geen bronnen waren, rijk aan water.
25 Eer de bergen omlaag gezonken waren, vóór de heuvelen ben ik geboren;
26 toen Hij het aardrijk en de velden nog niet had gemaakt, noch de eerste stofdeeltjes van de wereld.
27 Toen Hij de hemel bereidde, was ik daar; toen Hij een kring trok op het oppervlak van de oceaan,
28 toen Hij de wolken daarboven bevestigde, en de bronnen van de oceaan met kracht opborrelden,
29 toen Hij aan de zee haar grenzen stelde, opdat de wateren zijn gebod niet zouden overtreden, en Hij de grondslagen van de aarde bepaalde,
30 toen was ik een troetelkind bij Hem, ik was een en al verrukking dag aan dag, altijd mij verheugend voor zijn aangezicht,
31 mij verheugend in de wereld van zijn aardrijk, en mijn vreugde was met de mensenkinderen.
32 Nu dan, zonen, luistert naar mij, want gezegend zijn zij die mijn wegen bewaren.
33 Hoort naar de vermaning, dan wordt u wijs, slaat haar niet in de wind.
34 Gezegend is de mens die naar mij luistert, dag aan dag wachthoudende aan mijn deuren, bewakende de posten van mijn poorten.
35 Want wie mij vindt, heeft het leven gevonden, hij heeft van JHWH welgevallen verkregen.
36 Maar wie mij mist, doet zijn leven geweld aan; allen die mij haten, hebben de dood lief.

De uitnodiging van de Wijsheid
en van de Dwaasheid

9 1 De Wijsheid heeft haar huis gebouwd, zij heeft haar zeven pilaren uitgehouwen,
2 zij heeft haar slachtvee geslacht, haar wijn gemengd, ook heeft zij haar tafel bereid.
3 Zij heeft haar dienares uitgezonden, zij roept boven op de hoogten van de stad:
4 Laat wie onverstandig is, zich hierheen keren; tot de verstandeloze zegt zij:
5 Komt, eet van mijn brood en drinkt van de wijn die ik gemengd heb;
6 laat varen het onverstand, dan zult u leven, en betreedt de weg van het verstand.
7 Wie een spotter terechtwijst, haalt schande over zich, wie een goddeloze tuchtigt, zijn eigen schandvlek.
8 Bestraf de spotter niet, opdat hij u niet zal haten, bestraf de wijze, dan zal hij u liefhebben,
9 geef aan de wijze, en hij zal nog wijzer worden, onderwijs de rechtvaardige, en hij zal aan inzicht winnen.
10 (B) Het ontzag voor JHWH is het begin van de wijsheid en het kennen van de Hoogheilige is verstand.
11 Want door mij worden uw dagen vermeerderd, worden jaren van leven u toegevoegd.

(A) **8:22** Opb. 3:14. (B) **9:10** Job 28:28; Ps. 111:10; Spr. 1:7.

12 Als u wijs bent, bent u wijs tot uw eigen welzijn, als u spot, zult u dat alleen dragen.
13 Vrouwe Dwaasheid is luidruchtig, enkel onverstand, en zij weet niets;
14 zij zit bij de deur van haar huis op een zetel op de hoogten van de stad
15 om te nodigen wie op de weg voorbijgaan, die hun paden recht maken:
16 Laat wie onverstandig is, zich hierheen keren; is iemand verstandeloos, dan zegt zij:
17 Gestolen water is zoet, stiekem gegeten brood is smakelijk.
18 Maar hij weet niet, dat daar geesten van doden zijn, dat haar genodigden zijn in de diepten van het dodenrijk.

Lessen van levenswijsheid

10 1 De Spreuken van Salomo. Een wijs zoon verheugt zijn vader, maar een dwaas zoon is een zorg voor zijn moeder.
2 Schatten, door goddeloosheid verkregen, doen geen nut, maar gerechtigheid redt van de dood.
3 JHWH laat de rechtvaardige geen honger lijden, maar de begerigheid van de goddelozen wijst Hij af.
4 Een trage hand maakt arm, maar de hand van de vlijtigen maakt rijk.
5 Wie verzamelt in de zomer, is een verstandig zoon; wie slaapt in de oogsttijd, is een zoon die zich schandelijk gedraagt.
6 Zegeningen zijn op het hoofd van de rechtvaardigen, maar de mond van de goddelozen verbergt geweld.
7 De herinnering aan de rechtvaardigen zal tot zegening zijn, maar de naam van de goddelozen zal wegrotten.
8 Wie wijs van hart is, neemt geboden aan, maar wie dwaas van lippen is, komt ten val.
9 Wie in oprechtheid wandelt, gaat veilig, maar wie zijn wegen verdraait, wordt doorzien.
10 Wie met zijn ogen knipt, veroorzaakt verdriet, wie dwaas van lippen is, komt ten val.
11 De mond van de rechtvaardigen is een bron van leven, maar de mond van de goddelozen verbergt geweld.
12 (A) Haat verwekt gekibbel, maar liefde bedekt alle overtredingen.
13 Op de lippen van de verstandige wordt wijsheid gevonden, maar de roede is voor de rug van de verstandeloze.
14 Wijzen bewaren de kennis, maar de mond van de dwaas is een steeds dreigend onheil.
15 De bezitting van de rijke is zijn sterke stad, het onheil van de armen is hun armoede.
16 Het gewin van de rechtvaardige is ten leven; de inkomsten van de goddeloze zijn tot zonde.
17 Een pad ten leven is hij, die de vermaning in acht neemt, maar wie de terechtwijzing veracht, doet dwalen.
18 Wie haat verbergt, is een leugenlip; wie laster verbreidt, is een dwaas.
19 In veelheid van woorden ontbreekt de overtreding niet, maar wie zijn lippen bedwingt, is verstandig.
20 Uitgelezen zilver is de tong van de rechtvaardigen; het hart van de goddelozen is weinig waard.
21 De lippen van de rechtvaardige weiden er velen, maar de dwazen sterven door gebrek aan verstand.
22 De zegen van JHWH, die maakt rijk, zwoegen voegt er niets aan toe.
23 Zoals het een vermaak is voor de dwaas schanddaden te bedrijven, zo is het met de wijsheid voor de man van verstand.
24 Waar de goddeloze bang voor is, dat overkomt hem, maar Hij vervult de wens van de rechtvaardigen.
25 Als de stormwind voorbijgaat, dan is de goddeloze niet meer, maar de rechtvaardige staat als een duurzame grondslag.
26 Wat azijn is voor de tanden en wat rook is voor de ogen, dat is de luiaard voor wie hem zenden.

(A) **10:12** Jak. 5:20; 1Pet. 4:8.

27 Het ontzag voor JHWH vermeerdert de dagen, maar de jaren van de goddelozen worden verkort.
28 De verwachting van de rechtvaardigen is vreugde, maar de hoop van de goddelozen gaat teniet.
29 De weg van JHWH is een beschutting voor de oprechten, maar onheil voor de bedrijvers van ongerechtigheid.
30 De rechtvaardige zal in eeuwigheid niet wankelen, maar de goddelozen zullen de aarde niet bewonen.
31 De mond van de rechtvaardige brengt wijsheid voort, maar de valse tong wordt verdelgd.
32 De lippen van de rechtvaardige weten wat aangenaam is, maar de mond van de goddelozen is enkel valsheid.

11 1 Een bedrieglijke weegschaal is JHWH een gruwel, maar een zuivere weegsteen is Hem aangenaam.
2 Als overmoed komt, komt schande mee, maar wijsheid is bij de *ootmoedigen*.
3 De rechtschapenheid van de oprechten leidt hen, maar de verkeerde zin van de trouwelozen is hun tot verderf.
4 Rijkdom baat niet op de dag van de toorn, maar gerechtigheid redt van de dood.
5 De gerechtigheid van de rechtschapene effent zijn weg, maar de goddeloze komt door zijn goddeloosheid ten val.
6 De gerechtigheid van de oprechten zal hen redden, maar de trouwelozen worden door hun begeerlijkheid gevangen.
7 Bij de dood van een goddeloos mens vergaat de verwachting, en het verlangen van de boosheid gaat teniet.
8 De rechtvaardige wordt uit benauwdheid gered, en dan komt de goddeloze in zijn plaats.
9 Met de mond stort de godvergetene zijn naaste in het verderf, maar door kennis worden de rechtvaardigen gered.
10 Over de voorspoed van de rechtvaardigen verheugt zich de stad, bij de ondergang van de goddelozen is er gejuich.
11 In de zegen van de oprechten ligt de opkomst van de stad, maar door de mond van de goddelozen wordt zij afgebroken.
12 Wie zijn naaste veracht, is verstandeloos; maar een verstandig man zwijgt stil.
13 Wie met laster omgaat, verraadt geheimen; maar wie betrouwbaar van geest is, houdt een zaak verborgen.
14 Als beleid ontbreekt, komt het volk ten val; maar er is redding, als er vele raadgevers zijn.
15 Slecht vergaat het hem die borg is voor een vreemde, maar wie de handslag vermijdt, gaat veilig.
16 Een bevallige vrouw verkrijgt eer, zo verkrijgen de geweldigen rijkdom.
17 Een weldadig man doet zichzelf wél, maar wie onbarmhartig is, kwelt zijn eigen vlees.
18 De goddeloze maakt winst die niet gedijt, maar wie gerechtigheid zaait, heeft blijvend gewin.
19 Ware gerechtigheid strekt ten leven, maar wie het kwaad najaagt, hem strekt het ten dode.
20 De verkeerden van hart zijn JHWH een gruwel, maar de oprechten van wandel zijn Hem aangenaam.
21 Voorwaar, de boze blijft niet ongestraft, maar het geslacht van de rechtvaardigen wordt bevrijd.
22 Als een gouden ring in een varkenssnuit is een schone vrouw zonder verstand.
23 Wat de rechtvaardigen wensen, brengt enkel het goede; wat de goddelozen hopen, loopt uit op toorn.
24 Er zijn er, die uitstrooien en toch nog meer verkrijgen; terwijl anderen meer inhouden dan recht is en toch gebrek lijden.
25 De zegenende ziel wordt overvloedig verkwikt, wie te drinken geeft, krijgt ook zelf te drinken.
26 Wie koren achterhoudt, hem vloekt het volk; maar zegening daalt neer op het hoofd van de verkoper.
27 Wie het goede nastreeft, zoekt welbehagen; maar wie het kwade najaagt, hem zal het overkomen.

28 Wie op zijn rijkdom vertrouwt, die zal vallen; maar als fris loof zullen de rechtvaardigen opkomen.
29 Wie zijn huis in wanorde brengt, zal wind erven; de dwaas wordt een slaaf van de wijze van hart.
30 De vrucht van de rechtvaardigen is een levensboom, en wie wijs is, wint harten.
31 (A) Zie, aan de rechtvaardige wordt vergolden op aarde, hoeveel te meer aan de goddeloze en de zondaar!

12 1 Wie tucht liefheeft, heeft kennis lief; maar wie terechtwijzing haat, is dom.
2 De goede verkrijgt welgevallen van JHWH, maar een man met slinkse streken veroordeelt Hij.
3 Geen mens blijft staande door goddeloosheid, maar de wortel van de rechtvaardigen is niet te verwrikken.
4 Een krachtige vrouw is de kroon van haar man, maar als bederf in zijn gebeente is zij, die beschaamd doet staan.
5 De overleggingen van de rechtvaardigen zijn recht, de voornemens van de goddelozen zijn bedriegerij.
6 De woorden van de goddelozen loeren op bloed, maar de mond van de oprechten redt hen.
7 De goddelozen worden omvergeworpen en zijn niet meer, maar het huis van de rechtvaardigen blijft in stand.
8 Naar de mate van zijn verstand wordt een man geprezen, maar een verkeerde van hart komt in verachting.
9 Het is beter onaanzienlijk te zijn en een knecht te hebben, dan zich groot voor te doen bij broodgebrek.
10 De rechtvaardige weet wat toekomt aan zijn vee, maar de barmhartigheid van de goddelozen is wreed.
11 Wie zijn akker bewerkt, zal zich met brood verzadigen; maar wie ijdele dingen najaagt, is verstandeloos.
12 De goddeloze begeert de vangst van boze dingen, maar de wortel van de rechtvaardigen geeft (vrucht).
13 In de overtreding van de lippen ligt een boze valstrik, maar de rechtvaardige ontkomt aan de benauwdheid.
14 Van de vrucht van zijn mond wordt iemand met het goede verzadigd; wat mensenhanden volbrengen, keert weer tot hem.
15 De weg van de dwaas is recht in zijn ogen, maar wie naar raad luistert, is wijs.
16 Een dwaas maakt zijn ergernis dadelijk bekend, maar een schrandere bedekt de smaad.
17 Wie waarheid spreekt, deelt mee wat recht is, maar een leugenachtig getuige (spreekt) bedrog.
18 Er zijn er, van wie hun gepraat werkt als dolksteken, maar de tong van de wijzen brengt genezing aan.
19 Een waarachtige lip bestaat voor altijd, maar een leugenachtige tong slechts voor een ogenblik.
20 Bedrog is in het hart van wie kwaad smeden, maar voor wie tot vrede raden, is er vreugde.
21 De rechtvaardige zal geen enkel onheil treffen, maar de goddelozen zijn vol van onheil.
22 Leugenlippen zijn JHWH een gruwel, maar wie trouw handelen, zijn Hem aangenaam.
23 Een schrander mens houdt zijn kennis voor zich, maar het hart van de zotten verkondigt dwaasheid.
24 De hand van vlijtige mensen zal heersen, maar traagheid voert tot dienstbaarheid.
25 Zorgen in het hart van de mens buigt het neer, maar een goed woord verheugt het.
26 De rechtvaardige onderkent wie hem kwaad wil doen, maar de weg van de goddelozen doet hen dwalen.
27 De trage zal zijn wild niet vangen, maar een kostbaar bezit is het deel van de vlijtige.
28 Op het pad van de gerechtigheid is leven, maar de weg van de zonde voert naar de dood.

(A) **11:31** 1Pet. 4:18.

13 1 Een wijs zoon laat zich tuchtigen door zijn vader, maar een spotter luistert niet naar berisping.
2 Van de vrucht van zijn mond zal iemand het goede eten, maar het verlangen van de trouwelozen gaat uit naar geweld.
3 Wie zijn mond in toom houdt, bewaart zijn leven; wie zijn lippen openspert, hem wacht het verderf.
4 De ziel van de luiaard is begerig, maar tevergeefs, maar de ziel van de vlijtigen wordt overvloedig verkwikt.
5 De rechtvaardige haat leugentaal, maar de goddeloze maakt zich gehaat en wordt te schande.
6 Gerechtigheid bewaart de onberispelijken van wandel, maar goddeloosheid stort de zondaren in het verderf.
7 Sommigen stellen zich rijk aan, terwijl zij in het geheel niets hebben; anderen houden zich arm bij veel bezit.
8 Het losgeld voor iemands leven is zijn rijkdom, maar de arme krijgt geen bedreiging te horen.
9 Het licht van de rechtvaardigen brandt blij, maar de lamp van de goddelozen wordt uitgeblust.
10 Door overmoed ontstaat slechts ruzie, maar bij hen die zich laten raden, is wijsheid.
11 Een vermogen, uit niets verkregen, slinkt weg; maar wie met eigen hand verzamelt, wordt rijk.
12 Een langgerekt hopen maakt het hart ziek, maar een vervulde begeerte is een levensboom.
13 Wie het woord veracht, moet het ontgelden; maar wie ontzag heeft voor het gebod, hem zal vergolden worden.
14 Het onderwijs van de wijze is een bron van leven, om dodelijke strikken te ontwijken.
15 Goed inzicht verschaft gunst, maar de weg van de trouwelozen is onbegaanbaar.
16 Ieder schrander mens handelt met overleg, maar een zot kraamt dwaasheid uit.
17 Een goddeloos gezant valt in het ongeluk, maar een betrouwbare bode brengt genezing.
18 Armoede en schande treffen hem die de tucht in de wind slaat, maar wie de terechtwijzing in acht neemt, wordt geëerd.
19 Een vervulde begeerte is zoet voor de ziel, het is de dwazen een gruwel van het kwaad af te wijken.
20 Wie met wijzen omgaat, wordt wijs; maar wie met dwazen verkeert, wordt slecht.
21 Het kwaad vervolgt de zondaren, maar de rechtvaardigen vergeldt Hij het goede.
22 De goede doet zijn kleinkinderen erven, maar het vermogen van de zondaar wordt weggelegd voor de rechtvaardigen.
23 Het pas ontgonnen land van de armen kan overvloed van voedsel leveren, maar soms gaat deze door onrecht verloren.
24 Wie zijn roede spaart, haat zijn zoon; maar wie hem liefheeft, tuchtigt hem al vroeg.
25 De rechtvaardige eet tot verzadiging toe, maar de buik van de goddelozen zal gebrek lijden.
14 1 De wijsheid van de vrouwen bouwt haar huis, maar de dwaasheid breekt het af met haar eigen handen.
2 Wie in oprechtheid wandelt, heeft ontzag voor JHWH; maar hij wiens wegen verkeerd zijn, veracht Hem.
3 In de mond van de dwaas ligt een roede voor zijn hoogmoed, maar de lippen van de wijzen bewaren hen.
4 Als er geen runderen zijn, blijft de kribbe leeg, maar door de kracht van de ploegos is er een rijke opbrengst.
5 Een betrouwbaar getuige liegt niet, maar wie leugens uitblaast, is een vals getuige.
6 Een spotter zoekt naar wijsheid, maar tevergeefs, maar voor de verstandige is kennis gemakkelijk te verkrijgen.
7 Ga de dwaze man uit de weg, want verstandige lippen bemerkt u daar niet.
8 De wijsheid van de schrandere is: zijn weg te verstaan, maar de dwaasheid van de zotten loopt uit op bedrog.
9 Het schuldoffer spot met de dwazen, maar onder oprechten woont (Gods) welbehagen.

10 Het hart kent zijn eigen droefheid, en in zijn
vreugde kan een vreemde zich niet mengen.
11 Het huis van de goddelozen zal verwoest
worden, maar de tent van de oprechten zal
bloeien.
12 (A) Soms schijnt een weg iemand recht,
maar het einde daarvan voert naar de dood.
13 Ook onder het lachen kan het hart pijn lij-
den en het einde van de vreugde kan zorgen zijn.
14 De afvallige van hart verzadigt zich met zijn
wegen; maar een goed man met het zijne.
15 De onverstandige gelooft elk woord, maar
de schrandere geeft acht op zijn gang.
16 De wijze heeft ontzag en wijkt af van het
kwaad, maar de dwaas gaat zich te buiten en
voelt zich toch veilig.
17 Wie spoedig boos is, begaat dwaasheid, en
een man met slinkse streken wordt gehaat.
18 De onverstandigen krijgen dwaasheid als
hun deel, maar de schranderen worden ge-
kroond met kennis.
19 De bozen moeten zich neerbuigen voor de
goeden, en de goddelozen bij de poorten van de
rechtvaardige.
20 Zelfs door zijn naaste wordt de arme gehaat,
maar de vrienden van de rijke zijn vele.
21 Wie zijn naaste veracht, zondigt; maar geze-
gend is hij, die zich ontfermt over *ellendigen*.
22 Zullen de bewerkers van het kwade niet
dwalen? Maar liefde en trouw zijn voor de be-
werkers van het goede.
23 In alle moeitevolle arbeid zal voordeel zijn,
maar het gepraat van de lippen leidt enkel tot
gebrek.
24 De kroon van de wijzen is hun rijkdom; de
dwaasheid van de zotten blijft dwaasheid.
25 Een betrouwbaar getuige is een redder van
levens, maar wie leugens blaast, is een en al
bedrog.
26 In het ontzag voor JHWH ligt sterke gerust-
heid, zelfs voor zijn zonen is er een schuilplaats.
27 Het ontzag voor JHWH is een levensbron,
om dodelijke strikken te ontwijken.
28 In een groot volk is de heerlijkheid van de
koning, maar in gebrek aan onderdanen ligt de
ondergang van de machthebber.
29 De geduldige is groot van verstand, maar
wie kortaangebonden is, hoopt dwaasheid op.
30 Een zachtmoedig hart is leven voor het
vlees, maar jaloersheid is vertering voor de
beenderen.
31 Wie de arme verdrukt, smaadt zijn Maker;
maar wie zich over de arme ontfermt, eert Hem.
32 In zijn onheil wordt de goddeloze geveld,
maar de rechtvaardige vindt zelfs in zijn dood
een schuilplaats.
33 In het hart van de verstandige rust de wijs-
heid, zelfs te midden van de zotten wordt zij
onderkend.
34 Gerechtigheid verhoogt een volk, maar
zonde is een schandvlek van de natiën.
35 Het welgevallen van de koning valt een ver-
standig dienaar ten deel, maar hem die zich
schandelijk gedraagt, treft zijn boosheid.

15 1 Een zacht *antwoord* keert de grimmig-
heid af, maar een kwetsend woord wekt
toorn op.
2 De tong van de wijzen brengt degelijke ken-
nis voort, maar de mond van de zotten stort
dwaasheid uit.
3 De ogen van JHWH zijn over alle plaatsen, op-
merkzaam acht gevend op kwaden en goeden.
4 Zachtheid van tong is een levensboom, maar
valsheid in haar is een verderf in de geest.
5 De dwaas versmaadt de tucht van zijn vader,
maar wie de terechtwijzing ter harte neemt, is
verstandig.
6 In het huis van de rechtvaardige is een grote
schat, maar het gewin van de goddeloze brengt
vernieling.
7 De lippen van de wijzen strooien kennis uit,
maar het hart van de dwazen is niet recht.
8 Het offer van de goddelozen is JHWH een gru-
wel, maar aan het gebed van de oprechten heeft
Hij welgevallen.

(A) **14:12** Spr. 16:25.

9 De weg van de goddeloze is JHWH een gruwel,
maar wie gerechtigheid najaagt, heeft Hij lief.
10 Gestrenge tuchtiging treft hem die het
rechte pad verlaat; wie terechtwijzing haat, zal
sterven.
11 Dodenrijk en verderf liggen open voor
JHWH, hoeveel te meer de harten van de
mensenkinderen!
12 De spotter houdt er niet van, dat men hem
terechtwijst; tot de wijzen zal hij niet gaan.
13 Een blij hart maakt het aangezicht vrolijk,
maar door hartenleed wordt de geest verslagen.
14 Het hart van de verstandige zoekt kennis,
maar de mond van de zotten houdt zich met
dwaasheid bezig.
15 Al de dagen van de *ellendige* zijn boos, maar
voor de blijmoedige is het altijd feest.
16 Beter is een weinig ontzag voor JHWH, dan
een grote schat en onrust daarbij.
17 Beter een schotel groente, waar liefde
heerst, dan een gemeste os en haat daarbij.
18 Een opvliegend mens wekt ruzie op, maar
een geduldige doet de strijd bedaren.
19 De weg van de luiaard is als een doornhaag,
maar het pad van de oprechten is welgebaand.
20 Een wijs zoon verheugt de vader, maar een
dwaas van een mens veracht zijn moeder.
21 Dwaasheid is vreugde voor de verstande-
loze, maar een man van verstand houdt de rechte
weg.
22 Plannen mislukken bij gebrek aan overleg,
maar door de veelheid van raadgevers komt iets
tot stand.
23 Iemand heeft vreugde, als hij een gepast *ant-
woord* geeft, en hoe goed is een woord op zijn
tijd!
24 Het pad van het leven gaat voor de verstan-
dige opwaarts, opdat hij het dodenrijk beneden
zal ontwijken.
25 Het huis van de hoogmoedigen breekt JHWH
af, maar Hij maakt de grenspaal van de weduwe
vast.
26 De plannen van de boze zijn JHWH een gru-
wel, maar liefelijke woorden zijn rein.
27 Wie hunkert naar onrechtmatige winst, ver-
nielt zijn eigen huis; maar wie geschenken haat,
zal leven.
28 Het hart van de rechtvaardige overweegt,
wat hij zal *antwoorden*, maar de mond van de
goddelozen stort boosheden uit.
29 Ver is JHWH van de goddelozen, maar het
gebed van de rechtvaardigen hoort Hij.
30 Vriendelijk stralende ogen verheugen het
hart; een goede tijding verkwikt het gebeente.
31 Het oor, dat luistert naar de terechtwijzing
die ten leven is, zal verblijven te midden van de
wijzen.
32 Wie de tucht in de wind slaat, veracht zijn
leven; maar wie naar terechtwijzing luistert, ver-
krijgt verstand.
33 Het ontzag voor JHWH voedt op tot wijs-
heid, en *ootmoed* gaat vooraf aan de eer.

16 1 De mens heeft overleggingen van het
hart, maar het *antwoord* van de tong is
van JHWH.
2 Al iemands wegen zijn rein in zijn ogen, maar
JHWH toetst de geesten.
3 Beveel JHWH uw werken, dan zullen uw voor-
nemens gelukken.
4 JHWH heeft alles gemaakt voor zijn bedoe-
ling, ja, zelfs de goddeloze voor de dag van het
kwaad.
5 Iedere hooghartige is JHWH een gruwel; voor-
waar, hij blijft niet ongestraft.
6 Door liefde en trouw wordt de ongerechtig-
heid verzoend, door het ontzag voor JHWH wijkt
men van het kwaad.
7 Als iemands wegen JHWH behagen, doet Hij
zelfs zijn vijanden vrede met hem maken.
8 Beter een weinig met gerechtigheid, dan grote
inkomsten met onrecht.
9 Het hart van de mensen overdenkt zijn weg,
maar JHWH bestuurt zijn gang.
10 Het oordeel van God is op de lippen van de
koning, in het gericht faalt zijn mond niet.
11 Een zuivere waag en weegschaal zijn van
JHWH; alle weegstenen in de buidel zijn zijn
werk.

12 Voor koningen is het een gruwel, goddeloosheid te plegen, want door gerechtigheid wordt de troon bevestigd.
13 Rechtvaardige lippen zijn de koningen aangenaam, hem die oprechte woorden spreekt, heeft hij lief.
14 De grimmigheid van de koning is een voorbode van de dood, maar een wijs man verzoent die.
15 Het licht op het gezicht van de koning is het leven, en zijn welgevallen is als een wolk van de late regen.
16 Hoeveel beter is het, wijsheid te verkrijgen dan goud, hoeveel verkieslijker is het, verstand te verwerven dan zilver!
17 De koers van de oprechten is: te wijken van het kwaad; wie acht geeft op zijn weg, bewaart zijn leven.
18 Hoogmoed gaat vooraf aan het verderf, en hoogmoed komt voor de val.
19 Het is beter *nederig* van geest te zijn met de *armen*, dan buit te delen met de hoogmoedigen.
20 Wie op het woord acht geeft, zal het goede vinden; ja, gezegend is hij, die op JHWH vertrouwt.
21 De wijze van hart wordt verstandig genoemd, en zoetheid van lippen versterkt het betoog.
22 Het verstand is voor zijn bezitters een bron van leven, maar de straf voor de dwazen is hun eigen dwaasheid.
23 Het hart van de wijze maakt zijn mond verstandig, en versterkt het betoog op zijn lippen.
24 Vriendelijke woorden zijn als honingzeem, zoet voor de ziel en medicijn voor het gebeente.
25 (A) Soms schijnt een weg iemand recht, maar het einde daarvan voert naar de dood.
26 De honger van de werkman werkt voor hem, want zijn mond spoort hem aan.
27 Een nietswaardig man graaft boosheid op, op zijn lippen is het als verzengend vuur.
28 Een valsaard veroorzaakt ruzie, een lasteraar brengt scheiding tussen vrienden.
29 Een man van het geweld verleidt zijn naaste en leidt hem op een weg die niet goed is.
30 Wie zijn ogen toeknijpt, wil valse dingen verzinnen; wie zijn lippen samendrukt, heeft het kwaad al gedaan.
31 De grijsheid is een sierlijke kroon, zij wordt op de weg van de gerechtigheid gevonden.
32 Een geduldig mens overtreft een held, wie zijn geest beheerst, hem die een stad inneemt.
33 Het lot wordt in de schoot geworpen, maar elke beslissing daarvan is van JHWH.

17 1 Beter een droog stuk brood en rust daarbij, dan een huis vol vlees, waarover men ruzie maakt.
2 Een verstandige slaaf zal heersen over een zoon die zich schandelijk gedraagt, en zal in de erfenis delen te midden van de broeders.
3 De smeltkroes is voor het zilver en de oven voor het goud, maar de toetser van harten is JHWH.
4 Een booswicht schenkt aandacht aan een bedrieglijke lip; valsheid leent het oor aan de verderfelijke tong.
5 Wie de arme bespot, smaadt zijn Maker; wie zich over onheil verheugt, blijft niet ongestraft.
6 De kroon van de ouden zijn kleinkinderen en de eer van de kinderen zijn hun ouders.
7 Een groot woord past niet aan een dwaas, hoeveel te minder leugentaal aan een edele.
8 Het geschenk is in de ogen van zijn bezitter een kostbare steen, hij is voorspoedig waarheen hij zich ook wendt.
9 Wie een overtreding bedekt, jaagt liefde na; maar wie een zaak ophaalt, brengt scheiding tussen vrienden.
10 Een berisping maakt op de verstandige meer indruk dan honderd slagen op een zot.
11 De weerspannige zoekt slechts het kwade, maar tegen hem zal een onbarmhartige bode worden gezonden.
12 Laat een van jongen beroofde berin iemand tegenkomen, maar niet een zot in zijn dwaasheid.

(A) **16:25** Spr. 14:12.

13 Wie kwaad voor goed vergeldt, het kwaad
zal van zijn huis niet wijken.
14 Het begin van een ruzie is als het doorsteken van een waterkering; laat dus af van ruzie,
voordat hij losbreekt.
15 Wie een goddeloze vrijspreekt en wie een
rechtvaardige veroordeelt, deze beiden zijn
JHWH een gruwel.
16 Wat baat de koopprijs in de hand van de
dwaas om wijsheid te kopen, daar hij immers
geen verstand heeft?
17 Een vriend heeft altijd lief, maar een broeder
wordt voor de nood geboren.
18 Een verstandeloos mens is hij, die handslag
geeft, die zich borg stelt voor zijn naaste.
19 Wie ruzie liefheeft, heeft overtreding lief;
wie een grote mond opzet, zoekt verderf.
20 De verkeerde van hart vindt geen geluk, de
valse van tong valt in het ongeluk.
21 Wie een zot verwekt, die wordt het tot
kwelling, de vader van een dwaas zal zich niet
verheugen.
22 Een vrolijk hart bevordert de genezing, maar
een verslagen geest doet het gebeente verdorren.
23 De goddeloze neemt een geschenk uit de
buidel aan, om de paden van het recht te buigen.
24 De verstandige heeft de wijsheid voor ogen,
maar de ogen van een dwaas dwalen tot het einde
van de aarde.
25 Een dwaas zoon is zijn vader een ergernis
en een verdriet voor wie hem baarde.
26 Een rechtvaardige te beboeten is al verkeerd,
onbehoorlijk is het een edele te slaan.
27 De verstandige houdt zijn woorden in, de
man van inzicht is bezonnen.
28 Zelfs een dwaas die zwijgt, gaat door voor
wijs; als hij zijn lippen gesloten houdt, voor
verstandig.

18 1 De eenzelvige zoekt zijn eigen verlangen, hij barst los tegen al wat verstandig
is.
2 Een dwaas schept geen behagen in inzicht,
maar hierin, dat zijn hart zich bloot geeft.
3 Waar de goddeloze komt, komt ook verachting, en met schande komt smaad.
4 De woorden van iemands mond zijn diepe
wateren, een bruisende beek, een bron van
wijsheid.
5 Het is verkeerd de goddeloze voor te trekken,
en de rechtvaardige in het oordeel weg te duwen.
6 De lippen van de dwaas brengen ruzie voort,
en zijn mond roept om slagen.
7 De mond van de dwaas is hem tot verderf,
zijn lippen zijn een valstrik voor hemzelf.
8 De woorden van de lasteraar zijn als lekkernijen; zij glijden immers af naar de schuilhoeken
van het hart.
9 Hij, die traag is in zijn arbeid, is reeds een
broeder van de verderver.
10 De naam van JHWH is een sterke toren; de
rechtvaardige ijlt daarheen en is onaantastbaar.
11 Het bezit van de rijke is zijn sterke stad, en
als een hoge muur - in zijn verbeelding.
12 Vóór de val is het hart van de mens hoogmoedig, maar *ootmoed* gaat vooraf aan eer.
13 Wie antwoord geeft, voordat hij hoort, die is
het tot dwaasheid en smaad.
14 De geestkracht van de mens houdt hem
staande in zijn lijden, maar een neerslachtige
geest, wie zal die opbeuren?
15 Het hart van de verstandige verwerft kennis,
het oor van de wijzen zoekt kennis.
16 Iemands geschenk maakt ruimte voor hem
en brengt hem in de tegenwoordigheid van de
groten.
17 In het rechtsgeding heeft de eerste (spreker)
gelijk, maar dan komt de ander en rekent hem
na.
18 Het lot doet onderlinge strijd ophouden en
scheidt sterke mannen van elkaar.
19 Een verongelijkte broeder is ontoegankelijker dan een sterke stad, en onenigheid is als de
grendel van een burcht.
20 Van de vrucht van iemands mond wordt zijn
binnenste verzadigd; hij verzadigt zich met de
opbrengst van zijn lippen.
21 Dood en leven zijn in de macht van de tong,
wie aan haar toegeeft, zal haar vrucht eten.
22 Wie een vrouw vond, heeft iets goeds gevonden en gunst van JHWH verworven.

23 Smekend spreekt de arme, maar hard *antwoordt* de rijke.
24 Veel makkers strekken een mens tot ongeluk, maar soms is een vriend aanhankelijker dan een broer.

19 1 Beter een arme die in oprechtheid wandelt, dan een verkeerde van lippen, die bovendien dwaas is.
2 Zonder verstand deugt zelfs ijver niet, wie haastig is met zijn voeten, begaat een misstap.
3 De eigen dwaasheid van de mens verderft zijn weg, en dan is zijn hart boos op JHWH.
4 Rijkdom brengt veel vrienden aan, maar een arme wordt door zijn vriend verlaten.
5 Een vals getuige blijft niet ongestraft, wie leugens uitblaast, ontkomt niet.
6 Velen dingen naar de gunst van de aanzienlijke, ieder is vriend van wie geschenken geeft.
7 Alle broeders van de arme haten hem, hoeveel te meer blijven zijn vrienden verre van hem.
Achtervolgt hij hen met woorden - weg zijn zij.
8 Wie verstand verwerft, heeft zijn leven lief; wie inzicht bewaart, verkrijgt het goede.
9 Een vals getuige blijft niet ongestraft, wie leugens uitblaast, zal omkomen.
10 Weelde past een dwaas niet, hoeveel te minder een slaaf te heersen over vorsten.
11 Het verstand van de mensen maakt hem geduldig, het is zijn eer een overtreding voorbij te zien.
12 De toorn van een koning is als het grommen van een jonge leeuw, maar zijn welgevallen is als dauw op het gras.
13 Een dwaas zoon is een ramp voor zijn vader, het geruzie van een vrouw is als een gestadig druppelend lek.
14 Huis en bezit is een erfdeel van de vaderen, maar een verstandige vrouw is van JHWH.
15 Luiheid doet in diepe slaap vallen en de trage moet honger lijden.
16 Wie het gebod bewaart, bewaart zijn leven; maar wie niet let op zijn wandel, zal sterven.
17 Wie zich over de arme ontfermt, leent aan JHWH; Hij zal hem zijn weldaad vergelden.
18 Kastijd uw zoon, wanneer er nog hoop is, maar laat u niet verleiden hem te doden.
19 Een doldriftige moet boeten, want als u helpen wilt, maakt u het erger.
20 Luister naar raad en neem vermaning aan, opdat u ten slotte wijs wordt.
21 Vele zijn de overleggingen in het hart van een man, maar de raad van JHWH, zal standhouden.
22 Het aantrekkelijke van de mens is zijn welwillendheid; beter is een arme dan een leugenachtig man.
23 Het ontzag voor JHWH is ten leven; men overnacht verzadigd, door het kwaad niet bezocht.
24 Al heeft de luiaard zijn hand in de schotel gestoken, hij brengt ze niet eens aan de mond.
25 Slaat u de spotter, dan wordt de onverstandige schrander, tuchtigt u de verstandige, hij put er kennis uit.
26 Wie zijn vader mishandelt, zijn moeder verstoot, is een slecht en schandelijk zoon.
27 Houd maar op, mijn zoon, naar vermaning te luisteren als u toch afwijkt van verstandige woorden.
28 Een nietswaardig getuige spot met het recht, en de mond van de goddelozen verslindt onrecht.
29 Voor de spotters zijn straffen gereed en slagen voor de rug van de dwazen.

20 1 De wijn is een spotter, de drank een luidruchtige, ieder die zich daaraan overgeeft, is onwijs.
2 De dreiging van de koning is als het grommen van een jonge leeuw, wie tegen hem overtreedt, zondigt tegen zijn leven.
3 Het is een eer voor een man zich verre te houden van ruzie, maar elke dwaas barst los.
4 In de herfst ploegt de luiaard niet; zoekt hij in de oogsttijd - dan is er niets.
5 De plannen in het hart van de mens zijn diepe wateren, maar een man van verstand weet ze op te diepen.

6 Vele mensen roemen hun eigen welwillendheid, maar een betrouwbaar man - wie kan hem vinden?
7 Een rechtvaardige, wandelend in zijn oprechtheid - gezegend zijn zijn kinderen na hem.
8 Een koning, op de rechterstoel gezeten, weet al met zijn ogen al het boze te schiften.
9 Wie kan zeggen: Ik heb mijn hart rein bewaard, ik ben rein van zonde?
10 Tweeërlei gewicht, tweeërlei maat, beide zijn JHWH een gruwel.
11 Reeds een knaap laat zich door zijn handelingen kennen, of zijn doen zuiver is en recht.
12 Het oor dat hoort en het oog dat ziet, JHWH heeft beide gemaakt.
13 Heb de slaap niet lief, opdat u niet verarmt, houd uw ogen open, dan hebt u brood genoeg.
14 Slecht! Slecht! zegt de koper, maar als hij weggaat, dan beroemt hij zich.
15 Al heeft men goud en een menigte koralen, het kostbaarste kleinood zijn verstandige lippen.
16 Ontneem hem zijn kleed, want hij bleef borg voor een vreemde, en neem hem als pand voor onbekenden.
17 Brood van bedrog is zoet voor een mens, maar daarna is zijn mond vol kiezel.
18 Plannen komen tot stand door beraad, voer dus de strijd met overleg.
19 Wie als lasteraar rondgaat, openbaart geheimen; laat u dus niet in met een loslippige.
20 Wie zijn vader en zijn moeder vervloekt, zijn lamp wordt uitgeblust ten tijde van de dichte duisternis.
21 Een bezit, in het begin te spoedig verworven, zal ten slotte niet tot zegen zijn.
22 Zeg niet: Ik zal het kwaad vergelden; wacht op JHWH, Hij zal u helpen.
23 Een dubbel gewicht is JHWH een gruwel, en een valse weegschaal is verkeerd.
24 Van JHWH is de gang van een man, maar een mens - hoe zal hij zijn weg doorzien?
25 Het is een valstrik voor een mens ondoordacht "heilig" te roepen, en pas na gedane geloften te overwegen.
26 Een wijs koning zuivert de goddelozen uit en doet het rad over hen heengaan.
27 De geest van de mens is een lamp van JHWH, doorzoekende al de schuilhoeken van het hart.
28 Liefde en trouw beschermen de koning, en door liefde ondersteunt hij zijn troon.
29 Het sieraad van jonge mensen is hun kracht, en de glorie van de ouden is de grijsheid.
30 Bloedige striemen zuiveren het kwaad uit, en slagen reinigen de schuilhoeken van het hart.

21 1 Het hart van de koning is in de hand van JHWH als waterbeken, Hij leidt het overal heen, waar het Hem behaagt.
2 Elke weg van een mens is recht in zijn ogen, maar JHWH beproeft de harten.
3 Gerechtigheid en recht doen, is JHWH aangenamer dan offers.
4 Trotsheid van ogen en opgeblazenheid van hart - de glans van de goddelozen is zonde.
5 De plannen van de vlijtige strekken tot louter overvloed, maar al wie te snel is, komt slechts tot gebrek.
6 Schatten verwerven met bedrieglijke tong is als een wind aangedreven door mensen die de dood zoeken.
7 De gewelddaad van de goddelozen sleurt hen mee, want zij weigeren recht te doen.
8 Kronkelend is de weg van de bedrieger, maar een eerlijk man is recht in zijn doen.
9 Beter te wonen op een hoek van het dak dan met een twistzieke vrouw in een gemeenschappelijke woning.
10 De begeerte van de goddeloze gaat uit naar het kwaad; zijn naaste draagt hij geen genegenheid toe.
11 Straft men de spotter, dan wordt de onverstandige wijs; onderwijst men de wijze, hij zal kennis verwerven.
12 De Rechtvaardige let op het huis van de goddeloze en stort de goddelozen in het verderf.

13 Wie zijn oor gesloten houdt voor het hulpgeroep van de geringe, zal, als hij zelf roept, niet *worden beantwoord*.
14 Een verborgen gave doet de toorn bedaren, een geschenk in de buidel hevige boosheid.
15 Recht doen is een vreugde voor de rechtvaardige, maar een verschrikking voor de bedrijvers van ongerechtigheid.
16 Een mens die afdwaalt van de weg van het verstand, zal tot rust komen in de vergadering van de geesten van doden.
17 Wie van vermaak houdt, zal gebrek lijden; wie olie en wijn liefheeft, wordt niet rijk.
18 De goddeloze is een losprijs voor de rechtvaardige, en de trouweloze komt in de plaats van de oprechten.
19 Het is beter te wonen in een woestijn dan met een twistzieke en boze vrouw.
20 In de woning van de wijze is kostelijke voorraad en olie, maar een dwaas van een mens brengt het door.
21 Wie gerechtigheid en liefde najaagt, vindt leven, gerechtigheid en eer.
22 Een wijze beklimt een stad van helden en werpt de sterkte waarop zij vertrouwde terneer.
23 Wie zijn mond en zijn tong bewaakt, bewaart zichzelf voor benauwdheden.
24 Een overmoedige en vermetele heet spotter, hij, die handelt in mateloze overmoed.
25 De begeerte van de luiaard brengt hem ten dode, want zijn handen weigeren te werken.
26 De begerigheid begeert de hele dag, maar de rechtvaardige geeft en houdt niet terug.
27 Het offer van de goddelozen is een gruwel, hoeveel te meer, als hij het met boze bedoeling brengt.
28 Een leugenachtig getuige zal omkomen, maar een man die luistert, zal zegevierend spreken.
29 De goddeloze zet een onbeschaamd gezicht, maar de oprechte, hij geeft vastheid aan zijn wandel.
30 Er is geen wijsheid en geen verstand, geen raad is er tegenover JHWH.
31 Het paard wordt opgetuigd tegen de dag van de strijd, maar de zege is van JHWH.

22 1 Een goede naam is verkieslijker dan veel rijkdom, gunst is beter dan zilver en goud.
2 Rijken en armen ontmoeten elkaar; de Maker van hen allen is JHWH.
3 De schrandere ziet het onheil en bergt zich, maar de onverstandigen gaan hun gang en moeten boeten.
4 Het loon van *ootmoed* – ontzag voor JHWH - is rijkdom, eer en leven.
5 Dorens en strikken liggen op de weg van de verkeerde; wie zichzelf wil bewaren, blijft daarvan verre.
6 Oefen de knaap volgens de eis van zijn weg, ook wanneer hij oud geworden is, zal hij daarvan niet afwijken.
7 De rijke heerst over de armen, en de man die leent, is een knecht van de uitlener.
8 Wie onrecht zaait, zal onheil oogsten; de staf van zijn boosheid zal vergaan.
9 Wie vriendelijk van oog is, die wordt gezegend, omdat hij de arme van zijn brood geeft.
10 Jaag de spotter weg en de twist verdwijnt, en het strijden en smaden houdt op.
11 Wie reinheid van hart bemint en wiens lippen vriendelijk zijn, de koning is zijn vriend.
12 De ogen van JHWH bewaken de kennis, maar Hij verijdelt de woorden van de trouweloze.
13 De luiaard zegt: Er is een leeuw op de straat, ik moest eens op het plein gedood worden!
14 De mond van vreemde vrouwen is een diep graf; hij, op wie JHWH boos is, valt daarin.
15 Is dwaasheid vastgehecht in het hart van een knaap, de tuchtroede zal haar vandaar verdrijven.
16 Wie de geringe verdrukt, bevoordeelt hem; wie aan de rijke geeft, verarmt hem slechts.

Luister naar de woorden van de wijzen

17 Neig uw oor en hoor de woorden van de wijzen, richt uw hart op mijn kennis.

18 Want het is liefelijk, dat u ze in uw binnenste
bewaart, dat zij alle voortdurend op uw lippen
zijn.
19 Opdat uw betrouwen op JHWH zal zijn, on-
derwijs ik u heden, ja u.
20 Heb ik niet kernspreuken voor u opgeschre-
ven met raadgevingen en kennis,
21 om u bekend te maken de juistheid van be-
trouwbare woorden, opdat u uw zender betrouw-
bare woorden kunt antwoorden?
22 Beroof de geringe niet, omdat hij arm is, en
vertreed de *ellendige* niet in de poort;
23 want JHWH zal hun rechtsgeding voeren en
hun berovers van het leven beroven.
24 Ga niet om met een driftkop en laat u niet
in met een heethoofd,
25 opdat u niet gewend raakt aan zijn paden en
uzelf een strik spant.
26 Behoor niet tot hen die handslag geven en
zich borg stellen voor schulden;
27 als u niets hebt om te betalen, waarom zou
men uw bed onder u wegnemen?
28 Verleg de aloude grenzen niet, die uw vade-
ren vaststelden.
29 Ziet u een man, vaardig in zijn werk, hij
zal ten dienste van koningen gesteld worden;
ten dienste van onaanzienlijken wordt hij niet
gesteld.
23 1 Wanneer u bij een heerser tafelt, bepaal
dan uw aandacht alleen bij wat vóór u
staat,
2 en zet u een mes op de keel, als u een gulzig
mens bent.
3 Begeer zijn lekkernijen niet, want het is be-
drieglijk voedsel.
4 Tob u niet af voor rijkdom, zie van uw voor-
nemen af;
5 richt u uw oog erop, het is er niet meer;
want plotseling maakte het zich vleugels, als een
arend vliegt het ten hemel.
6 Eet niet het brood van wie boos van oog is,
begeer zijn lekkernijen niet;
7 want als iemand die zijn eigen plannen
maakt, zo is hij; "eet en drink!" zegt hij tot u,
maar zijn hart is niet met u;
8 het stuk brood dat u gegeten hebt, zult u
uitspuwen, en uw vriendelijke woorden hebt u
verspild.
9 Spreek niet ten aanhoren van een dwaas,
want hij veracht uw verstandige taal,
10 Verleg de aloude grenzen niet en kom niet
op de akker van de wezen,
11 want hun Losser is sterk; Hij zal hun rechts-
geding tegen u voeren.
12 Richt uw hart op de vermaning en uw oor op
woorden van verstand.
13 Onthoud de tucht niet aan de knaap; slaat u
hem met de stok, hij sterft er niet van;
14 u slaat hem wel met de stok, maar redt zijn
leven van het dodenrijk.
15 Mijn zoon, indien uw hart wijs is, dan zal
ook mijn hart zich verheugen;
16 dan zal mijn binnenste jubelen, wanneer uw
lippen rechte dingen spreken.
17 Laat uw hart niet jaloers zijn op de zonda-
ren, maar beijvert u zich voortdurend om ontzag
voor JHWH te hebben;
18 waarlijk, dan is er toekomst en uw ver-
wachting wordt niet afgesneden.
19 Hoor u, mijn zoon, en word wijs, richt uw
hart op de weg.
20 Verkeer niet met wie zich te buiten gaan aan
wijn en vlees;
21 want een drinker en een doorbrenger verar-
men, en slaperigheid doet lompen dragen.
22 Luister naar uw vader, die u heeft verwekt;
veracht uw moeder niet, wanneer zij oud gewor-
den is.
23 Koop waarheid en verkoop ze niet, wijsheid
en vermaning en verstand.
24 De vader van een rechtvaardige verheugt
zich zeer, wie een wijze verwekte, verheugt zich
over hem.
25 Mogen uw vader en uw moeder zich verheu-
gen, mag zij, die u baarde, zich verheugen.
26 Mijn zoon, geef mij uw hart, laten uw ogen
behagen hebben in mijn wegen;
27 want de hoer is een diepe kuil, de ontuchtige
een nauwe put;

28 ja, zij ligt op de loer als een rover en vermeerdert de trouwelozen onder de mensen.
29 Bij wie is ach en wee? Bij wie is ruzie? Bij wie is geklaag? bij wie zijn wonden zonder reden? bij wie zijn troebele ogen?
30 Bij hen die laat opzitten bij de wijn, die komen om de gemengde drank te proeven.
31 Zie niet naar de wijn, wanneer hij roodachtig fonkelt, wanneer hij in de beker parelt; vlot glijdt hij naar binnen,
32 ten slotte bijt hij als een slang en spuwt gif als een adder.
33 Dan zien uw ogen vreemde dingen en uw hart spreekt wartaal;
34 u bent als een, die in het hart van de zee ligt, als een, die op het uiteinde van een ra ligt.
35 Men heeft mij geslagen, ik voelde geen pijn, mij gebeukt, ik merkte niets; wanneer zal ik wakker worden? Dan zoek ik hem weer op.

24 1 Wees niet jaloers op booswichten en heb geen verlangen om met hen om te gaan;
2 want hun hart bedenkt onderdrukking, hun lippen spreken onheil.
3 Door wijsheid wordt een huis gebouwd, door verstand wordt het bevestigd;
4 door kennis worden de kamers gevuld met allerlei kostbaar en liefelijk bezit.
5 Een wijs man is sterk, een man van kennis betoont kracht;
6 want met overleg moet u de strijd voeren en de overwinning ligt in de veelheid van raadgevers.
7 Onbereikbaar is de wijsheid voor een dwaas, in de poort doet hij zijn mond niet open.
8 Wie aldoor bedenkt kwaad te doen, die noemt men een aartsboef.
9 Het bedenken van dwaasheid is zonde, en de spotter is de mens een gruwel.
10 Betoont u zich slap in de dagen van de benauwdheid, dan komt uw kracht in het nauw.
11 Red hen die ten dode gegrepen zijn, keer u niet af van hen die ter slachting wankelen.
12 Wanneer u zegt: Zie, wij wisten dit niet - zal Hij, die de harten doorzoekt, het niet merken, en Hij, die op uw ziel let, het niet weten, en de mens naar zijn doen vergelden?
13 Eet honing, mijn zoon, want dat is goed, honingzeem is zoet voor uw gehemelte;
14 erken, dat de wijsheid zó is voor uw ziel. Als u haar gevonden hebt, dan is er toekomst en uw verwachting wordt niet afgesneden.
15 U goddelozen, belaagt de woning van de rechtvaardige niet, verwoest zijn verblijfplaats niet;
16 want de rechtvaardige valt zevenmaal, maar staat weer op, maar de goddelozen struikelen in onheil.
17 Als uw vijand valt, verheug u dan niet; als hij struikelt, laat uw hart niet jubelen,
18 opdat JHWH het niet zal zien en het Hem zal mishagen, zodat Hij zijn toorn van hem zou afwenden.
19 Wees niet jaloers op de boosdoeners noch jaloers op de goddelozen;
20 want voor de boze is er geen toekomst, de lamp van de goddelozen wordt uitgeblust.
21 Mijn zoon, heb ontzag voor JHWH en de koning, laat u niet in met oproermakers;
22 want onverwachts verheft zich hun verderf, en wie weet, hoe hun jaren in ongeluk vergaan!
23 Ook dit zijn (spreuken) van wijzen. Aanzien des persoons in het rechtspreken is verkeerd.
24 Wie tot de schuldige zegt: u bent onschuldig - hem zullen volken vloeken, natiën zullen hem verwensen,
25 maar hun die recht oordelen, gaat het goed, over hen komt de zegen van de voorspoed.
26 Wie juiste antwoorden geeft, kust de lippen.
27 Maak buiten uw werk gereed en bereid het voor u op het veld; daarna kunt u uw huis bouwen.
28 Wees niet een lichtvaardig getuige tegen uw naaste, want zou u misleiden met uw lippen?
29 Zeg niet: Zoals hij mij deed, zo zal ik hem doen; ik vergeld de man naar zijn doen.
30 Ik ging langs de akker van een luiaard en langs de wijngaard van een verstandeloos mens,

31 en zie, hij was geheel begroeid met distels, met onkruid bedekt, zijn stenen muur was neergehaald.
32 Toen ik dit zag, nam ik het ter harte, toen ik het zag, trok ik een les daaruit:
33 (A) nog even slapen, nog even sluimeren, nog even liggen met gevouwen handen,
34 daar komt uw armoede aangelopen en uw gebrek als een gewapend man.

Spreuken verzameld door de mannen van Hizkia

25 1 Ook dit zijn spreuken van Salomo, welke de mannen van Hizkia, de koning van Juda, hebben bijeengebracht.
2 Het is Gods eer een zaak te verbergen, maar de eer van koningen om een zaak uit te vorsen.
3 De hoogte van de hemel, de diepte van de aarde en het hart van de koningen is niet te doorvorsen.
4 Doe het schuim van het zilver weg, en er komt een werkstuk uit voor de zilversmid.
5 Doe de goddeloze van de koning weg, en zijn troon wordt bevestigd door gerechtigheid.
6 (B) Zoek niet je eigen eer bij de koning, ga niet staan op de plaats van de groten;
7 want het is beter, dat men tot u zegt: Kom hierheen, hoger op! dan dat men u zal *vernederen* voor de aanzienlijke, die uw ogen hebben gezien.
8 Ga niet haastig over tot een rechtsgeding, want wat zult u ten slotte doen, wanneer uw naaste u beschaamd maakt?
9 Beslecht uw rechtsgeding met uw naaste, maar openbaar het geheim van een ander niet,
10 opdat wie het hoort u niet zal honen; dan zou het kwaad gerucht over u niet ophouden.
11 Een woord, in juiste vorm gesproken, is als gouden appelen op zilveren schalen.
12 Een wijs vermaner bij een luisterend oor, is een gouden ring en een fijn gouden sieraad.
13 Zoals de koelte van de sneeuw in de oogsttijd, is een betrouwbare bode voor wie hem zendt; hij verkwikt de ziel van zijn heer.
14 Dampen en wind en toch geen regen, zo is iemand die ophef maakt van een waardeloos geschenk.
15 Door geduld wordt de machtige vermurwd, een zachte tong verbreekt beenderen.
16 Hebt u honing gevonden, eet zoveel als u voldoende is, opdat u er niet te veel van krijgt en het uitspuwt.
17 Zet uw voet niet te dikwijls in het huis van uw naaste, opdat hij niet genoeg van u zal krijgen en u zal haten.
18 Een knots en een zwaard en een scherpe pijl, zo is iemand die vals *getuigt* tegen zijn naaste.
19 Als een afbrekende tand en een zwikkende voet is het vertrouwen op een trouweloze in de dagen van de benauwdheid.
20 Als iemand die een kleed uittrekt op een koude dag, als azijn op loog, is wie liedjes zingt bij een treurig hart.
21 (C) Indien uw vijand honger heeft, geef hem brood te eten, indien hij dorst heeft, geef hem water te drinken;
22 want dan hoopt u vurige kolen op zijn hoofd, en **JHWH** zal het u vergelden.
23 De noordenwind verwekt stortregen, stiekem gepraat boze gezichten.
24 Beter te wonen op een hoek van het dak dan met een twistzieke vrouw in een gemeenschappelijke woning.
25 Goede tijding uit een ver land is koel water voor een dorstige ziel.
26 Een troebel gemaakte fontein en een verontreinigde bron, zo is de rechtvaardige die voor de goddeloze wankelt.
27 Veel honing eten is niet goed, maar het doorvorsen van zware dingen is een eer.
28 Een stad met omvergehaalde muren, zo is iemand die zijn geest niet in bedwang heeft.

26 1 Evenmin als sneeuw in de zomer, en regen in de oogsttijd, past eer bij een dwaas.

(A) **24:33** Spr. 6:10,11. (B) **25:6** Luk. 14:8-10. (C) **25:21** Rom. 12:20.

2 Zoals een mus wegfladdert en een zwaluw
heenvliegt, zo is een ongegronde vloek: hij treft
geen doel.
3 De zweep is voor het paard, de teugel voor de
ezel, en de roede voor de rug van de dwazen.
4 *Antwoord* een zot niet naar zijn dwaasheid,
opdat uzelf hem niet gelijk wordt.
5 *Antwoord* een zot naar zijn dwaasheid, opdat
hij niet wijs zal zijn in eigen oog.
6 Wie een boodschap zendt door een dwaas,
kapt zich de voeten af en drinkt onheil in.
7 De benen van een kreupele hangen slap neer,
zo is een spreuk in de mond van dwazen.
8 Zoals wie een steen in een slinger vastbindt,
zo is hij, die een dwaas eer geeft.
9 Zoals een doorn dringt in de hand van een
dronkaard, zo is een spreuk in de mond van
dwazen.
10 Zoals een boogschutter die alle voorbijgan-
gers verwondt, is hij, die een dwaas en die dronk-
aards in dienst neemt.
11 (A) Een zot die zijn dwaasheid herhaalt, is
als een hond die naar zijn uitbraaksel terugkeert.
12 Ziet u een man die wijs is in eigen oog, voor
een dwaas is meer hoop dan voor hem.
13 De luiaard zegt: Een roofdier op de weg! een
leeuw op straat!
14 De deur draait zich om op haar scharnieren,
zo de luiaard op zijn bed.
15 Al heeft de luiaard zijn hand in de schotel
gestoken, hij is te traag om haar naar zijn mond
te brengen.
16 De luiaard is wijzer in eigen oog dan zeven
die verstandig antwoord geven.
17 Wie zich mengt in een ruzie die hem niet
aangaat, is als iemand die een voorbijlopende
hond bij de oren grijpt.
18 Zoals een dolleman, die brandende en dode-
lijke pijlen afschiet,
19 zo is hij, die zijn naaste bedriegt en zegt:
Deed ik het niet voor de grap?
20 Als er geen hout is, dooft het vuur; waar
geen lasteraar is, komt de ruzie tot rust.
21 Zoals kolen gaan gloeien en hout in brand
gaat, zo doet een twistziek man de strijd
ontvlammen.
22 De woorden van de lasteraar zijn als lekker-
nijen; zij glijden immers af naar de schuilhoeken
van het hart.
23 Zilverglazuursel op een potscherf, zo zijn
brandende lippen en een boos hart.
24 Wie haat koestert, veinst met zijn lippen,
maar in zijn binnenste bergt hij bedrog.
25 Al spreekt hij met vriendelijke stem, geloof
hem niet, want zeven gruwelen zijn in zijn hart.
26 Al tracht de haat zich door bedrog te verber-
gen, zijn boosheid komt in de vergadering wel
aan het licht.
27 Wie een kuil graaft, zal erin vallen; en wie
een steen wentelt, op die zal hij terugrollen.
28 Een leugenachtige tong haat hen die zij
kwelt, en een gladde mond bereidt verderf.

27 1 (B) Beroem u niet op de dag van mor-
gen, want u weet niet wat een dag kan
brengen.
2 Laat een ander u roemen, en niet uw eigen
mond, een vreemde, en niet uw eigen lippen.
3 Steen is zwaar en zand weegt, maar de erger-
nis over een dwaas is zwaarder dan die beide.
4 Gramschap is wreed en toorn is overstelpend,
maar wie zal voor jaloersheid bestaan?
5 Een onomwonden bestraffing is beter dan
verborgen liefde;
6 oprecht gemeend zijn de wonden door een
vriend geslagen, maar overvloedig zijn de kus-
sen van een vijand.
7 Een verzadigd mens vertrapt honingzeem,
maar voor een hongerige is al het bittere zoet.
8 Zoals een vogel die rondzwerft ver buiten zijn
nest, zo is een man die rondzwerft ver buiten
zijn woonplaats.
9 Olie en reukwerk verheugen het hart, en wel-
gemeende raad geeft warme vriendschap.
10 Laat uw vriend en de vriend van uw vader
niet in de steek, maar betreed het huis van uw

(A) **26:11** 2Pet. 2:22. (B) **27:1** Jak. 4:13-16.

broeder niet op de dag van uw ongeluk. Beter een buur dichtbij dan een broeder veraf.
11 Wees wijs, mijn zoon, en verheug mijn hart, opdat ik een antwoord heb voor wie mij smaadt.
12 De schrandere ziet het onheil en bergt zich; de onverstandigen gaan hun gang en moeten boeten.
13 Ontneem hem zijn kleed, want hij bleef borg voor een vreemde; neem hem als pand voor een onbekende.
14 Wie zijn naaste in de vroege morgen op luidruchtige wijze groet, het wordt hem als een vloek aangerekend.
15 Een gestadig druppelend lek op een dag van stortregen en een twistzieke vrouw zijn aan elkaar gelijk.
16 Wie haar wil opsluiten, zou wind opsluiten, en zijn rechterhand zou olie ontmoeten.
17 Zoals men ijzer met ijzer scherpt, zo scherpt de ene mens de ander.
18 Wie de vijgenboom verzorgt, geniet zijn vrucht; wie voor zijn heer zorgt, wordt geëerd.
19 Zoals het water het gezicht weerspiegelt, zo weerspiegelt het hart van de mens de mens.
20 Dodenrijk en verderf zijn onverzadigbaar; even onverzadigbaar zijn de ogen van de mensen.
21 De smeltkroes is voor het zilver en de oven voor het goud, en de mens (wordt beoordeeld) naar zijn roem.
22 Al stampt u een dwaas in een vijzel, tussen de graankorrels met een stamper, zijn dwaasheid zal niet van hem wijken.
23 Let wel op de staat van uw kleinvee, en zet uw hart op de kudden,
24 want een schat duurt niet voor eeuwig; blijft soms een kroon van geslacht tot geslacht?
25 Als het gras verdwenen is en het groen zich vertoont en de kruiden van de bergen zijn ingezameld,
26 dan hebt u schapen(wol) voor uw kleding, en bokken tot koopprijs voor een akker,
27 (dan hebt u) voldoende geitenmelk voor uw voeding, tot voeding voor uw huis, en levensonderhoud voor uw dienstmeisjes.

28 1 De goddeloze gaat op de vlucht, zonder dat iemand vervolgt, maar de rechtvaardige voelt zich veilig als een jonge leeuw.
2 Door opstandigheid van het land zijn zijn vorsten vele, maar door een man van inzicht en verstand heeft het recht een lange duur.
3 Een arm man, die geringen verdrukt, is een wegspoelende regen, zodat er geen brood is.
4 Wie de *Torah* verzaken, prijzen de goddeloze; maar wie de *Torah* doen, ergeren zich aan hen.
5 Boze mensen begrijpen het recht niet, maar wie JHWH zoeken, begrijpen alles.
6 Beter een arme die in oprechtheid wandelt, dan iemand die verkeerde wegen gaat, al is hij rijk.
7 Wie de *Torah* doet, is een verstandig zoon, maar wie omgaat met veelvraten, maakt zijn vader te schande.
8 Wie zijn vermogen door rente en woeker vermeerdert, verzamelt het voor hem die zich over de geringen ontfermt.
9 Wie zijn oor afwendt van het horen van de *Torah*, zelfs zijn gebed is een gruwel.
10 Wie de oprechten op een slechte weg voert, zal in zijn eigen kuil vallen, maar de rechtschapenen zullen het goede beërven.
11 Een rijk man mag wijs zijn in eigen ogen, een arme die verstandig is, doorziet hem wel.
12 Als de rechtvaardigen juichen, is de heerlijkheid groot, maar als de goddelozen tot macht komen, verbergen zich de mensen.
13 Wie zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar wie ze belijdt en nalaat, die vindt ontferming.
14 Gezegend is de mens die voortdurend ontzag heeft, maar wie zijn hart verhardt, valt in het onheil.
15 Een grommende leeuw en een hongerige beer is een goddeloze heerser over een zwak volk.
16 Een vorst zonder inzicht bedrijft veel afpersingen, maar wie onrechtmatig gewin haat, verlengt zijn dagen.

17 Een mens, bezwaard door bloedschuld, zal
vluchten tot het graf toe; laat men hem niet
weerhouden.
18 Wie in oprechtheid wandelt, zal worden ge-
red; maar hij, wiens wegen verkeerd zijn, valt
onverwachts.
19 Wie zijn akker bewerkt, zal zich met brood
verzadigen; maar wie ijdele dingen najaagt, zal
zich met armoede verzadigen.
20 Een betrouwbaar man heeft veel zegen,
maar wie naar rijkdom jaagt, blijft niet
ongestraft.
21 Aanzien des persoons is verkeerd: zelfs om
een stuk brood kan een man overtreden.
22 Een man, boos van oog, hunkert naar rijk-
dom, en hij weet niet, dat gebrek hem zal
overkomen.
23 Wie een ander vermaant, zal later meer dank
oogsten dan wie vleit met gladde tong.
24 Wie zijn vader en zijn moeder iets ontrooft
en denkt: het is geen zonde,(A) die is een metge-
zel van de misdadiger.
25 De hebzuchtige verwekt twist, maar wie op
JHWH vertrouwt, wordt overvloedig verkwikt.
26 Wie op eigen hart vertrouwt, is een dwaas;
maar wie in wijsheid wandelt, zal ontkomen.
27 Wie de arme geeft, zal geen gebrek lij-
den; maar wie zijn ogen toesluit, wordt zwaar
vervloekt.
28 Als de goddelozen tot macht komen, ver-
schuilen zich de mensen, maar als zij omkomen,
nemen de rechtvaardigen toe.
29 1 Wie zijn nek verhardt ondanks her-
haalde vermaning, wordt opeens onher-
stelbaar gebroken.
2 Als de rechtvaardigen toenemen, verheugt
zich het volk; maar het volk zucht, als een god-
deloze heerst.
3 Wie wijsheid liefheeft, verheugt zijn vader;
maar wie met hoeren verkeert, brengt zijn ver-
mogen door.
4 Door recht houdt een koning het land
staande, maar een afperser richt het te gronde.
5 Een man die zijn naaste vleit, spreidt een net
uit voor zijn stappen.
6 In de overtreding van de boze ligt een val-
strik, maar de rechtvaardige zal jubelen en vro-
lijk zijn.
7 De rechtvaardige erkent het recht van de ge-
ringen, de goddeloze heeft daar geen weet van.
8 Overmoedigen brengen de stad in onrust,
maar wijzen doen de toorn bedaren.
9 Als een wijs man een rechtszaak heeft met
een dwaas, dan raast en lacht deze zonder
bedaren.
10 Mannen van bloed haten de rechtschapene,
maar de oprechten zoeken zijn behoud.
11 De dwaas laat zijn hele toorn de vrije loop,
maar de wijze houdt die in en doet hem bedaren.
12 Een heerser die acht slaat op leugentaal - al
zijn dienaren zijn goddeloos.
13 De arme en de verdrukker ontmoeten el-
kaar, JHWH geeft hun beiden het licht van de
ogen.
14 Een koning die de geringen naar waarheid
richt, zijn troon staat voor eeuwig vast.
15 Roede en bestraffing geven wijsheid, maar
een aan zichzelf overgelaten knaap maakt zijn
moeder te schande.
16 Als de goddelozen talrijk worden, neemt
de overtreding toe, maar de rechtvaardigen ver-
lustigen zich in hun val.
17 Tuchtig uw zoon, en hij zal u rust bereiden
en u vreugde verschaffen.
18 Indien openbaring ontbreekt, verwildert het
volk, maar gezegend is hij die de *Torah* naleeft.
19 Met woorden laat een slaaf zichzelf niet on-
derwijzen, want al begrijpt hij ze, er zal niemand
zijn die *antwoordt*.
20 Ziet u iemand die met zijn woorden te
haastig is, voor een dwaas is meer hoop dan voor
hem.
21 Wie zijn slaaf van jongs af verwent, voor die
zal het einde weerbarstigheid zijn.
22 Een opvliegend man verwekt ruzie en de
driftkop begaat vele misdaden.

(A) **28:24** Mar. 7:10-12.

23 De hoogmoed van een mens vernedert hem,
maar een nederige van geest zal eer ontvangen.
24 Wie met een dief deelt, haat zichzelf; al
hoort hij de vloek, toch geeft hij de zaak niet aan.
25 Vrees voor mensen spant een strik, maar wie
op JHWH vertrouwt, is onaantastbaar.
26 Velen zoeken de gunst van een heerser,
maar van JHWH ontvangt de mens zijn recht.
27 Een booswicht is de rechtvaardigen een gru-
wel, wie recht is van wandel, is een gruwel voor
de goddeloze.

Spreuken van Agur

30 1 De woorden van Agur, de zoon van
Jake. De godsspraak. Deze man zegt: Ik
tobde mij af, o God, ik tobde mij af, o God, en ik
versmacht;
2 want ik ben minder slim dan enig mens en
mensenverstand heb ik niet;
3 ook heb ik geen wijsheid geleerd, dat ik de
Hoogheilige zou kennen.
4 Wie klom op ten hemel en daalde weer neer,
wie heeft de wind in zijn vuist verzameld? Wie
heeft de wateren samengebonden in zijn kleed,
wie heeft al de einden van de aarde vastgesteld?
Hoe is zijn naam en hoe is de naam van zijn
zoon? u weet het toch.
5 Elk woord van God is gelouterd; zij die bij
Hem schuilen, is Hij tot een schild.
6 Doe niets aan zijn woorden toe, opdat Hij u
niet terecht zal wijzen en u een leugenaar bevon-
den wordt.(1)
7 Twee dingen vraag ik van U, onthoud ze mij
niet, voordat ik sterf:
8 houd valsheid en leugentaal verre van mij,
geef mij armoede noch rijkdom, voed mij met
het brood, mij toebedeeld;
9 opdat ik, terwijl ik verzadigd ben, U niet zal
verloochenen en zeg: Wie is JHWH? en dat ik ook
niet, terwijl ik verarmd ben, zal stelen en mij aan
de naam van mijn God zal vergrijpen.
10 Belaster een knecht niet bij zijn heer, opdat
hij u niet zal vloeken en u ervoor moet boeten,
11 Er is een geslacht, dat zijn vader vervloekt
en zijn moeder niet zegent,
12 een geslacht, dat rein is in eigen ogen, maar
niet van zijn vuil is gewassen;
13 een geslacht met trotse ogen en opgetrok-
ken wimpers;
14 een geslacht, van wie de tanden zwaarden,
van wie het gebit messen zijn, om de *ellendigen*
te verteren, zodat er geen meer zijn in het land,
en geen arme onder de mensen.
15 De bloedzuiger heeft twee dochters: geef,
geef! Deze drie zijn onverzadigbaar, vier zeggen
nooit: Het is genoeg:
16 het dodenrijk en de onvruchtbare schoot, de
aarde, die nooit van water verzadigd wordt, en
het vuur, dat nooit zegt: het is genoeg!
17 Het oog dat de vader bespot en de gehoor-
zaamheid aan de moeder veracht, dat zullen de
raven van de beek uitpikken en de jonge arenden
opeten.
18 Deze drie dingen zijn mij te wonderlijk, ja,
vier begrijp ik niet:
19 de weg van de adelaar langs de hemel en de
weg van de slang op de rots, de weg van een schip
in volle zee en de weg van een man bij een jonge
vrouw.
20 Zo is de weg van de overspelige vrouw: zij
eet, veegt haar mond af en zegt: Ik heb geen
kwaad gedaan.
21 Onder drie dingen beeft de aarde, ja, onder
vier, die zij niet dragen kan:
22 onder een slaaf, als hij koning wordt, en een
nietsnut, als hij verzadigd wordt met brood,
23 onder een versmade, als zij ten huwelijk
wordt genomen, en een dienstmeisje, als zij haar
meesteres verdringt.
24 Deze vier zijn de kleinste op aarde, maar
zijn bovenmate wijs:
25 de mieren zijn een volk zonder kracht, toch
bereiden zij hun voedsel in de zomer;
26 de klipdassen zijn een machteloos volk,
toch maken zij hun woning in de rots;

(1) **30:6** Zie Deuteronomium 4:2 en 12:32, Openbaring van Jesjoea 22:18-19.

27 de sprinkhanen hebben geen koning, toch
trekken zij gezamenlijk in goede orde op;
28 de hagedis kan men met de hand grijpen,
toch is zij in de paleizen van de koning.
29 Deze drie hebben een statige tred, ja, vier
een statige gang:
30 de leeuw, de held onder de dieren, die voor
niets of niemand terugdeinst;
31 de windhond, of de geitenbok en een koning
wiens krijgsvolk met hem is.
32 Hetzij u zich ondoordacht verheft, hetzij
wel overwogen: de hand op de mond!
33 Want drukking van de melk brengt boter
voort, en drukking op de neus brengt bloed
voort, en drukking van toorn brengt ruzie voort.

De lessen van Lemuëls moeder

31 1 Woorden van Lemuël, de koning van
Massa, waarmee zijn moeder hem
vermaande.
2 Wat, mijn zoon, (zal ik u zeggen)? ja wat,
zoon van mijn schoot? ja wat, zoon van mijn
geloften?
3 Geef uw kracht niet aan de vrouwen, noch uw
omgang aan hen die koningen verderven.
4 Het past koningen niet, o Lemuël, het past ko-
ningen niet wijn te drinken, noch machthebbers
bedwelmende drank te verlangen,
5 opdat hij niet zal drinken en de inzettingen
zal vergeten en het recht van alle verdrukten zal
verdraaien.
6 Geeft bedwelmende drank aan wie te gronde
gaat, en wijn aan wie bitter bedroefd zijn;
7 opdat hij zal drinken en zijn armoede zal ver-
geten, en aan zijn moeite niet meer zal denken.
8 Doe uw mond open ten bate van de stomme,
ten behoeve van het recht van allen die wegteren;
9 open uw mond, oordeel rechtvaardig, ver-
schaf de *verdrukte* en arme recht.

De lof van de krachtige huisvrouw

10 Een krachtige huisvrouw, wie zal haar vin-
den? haar waarde gaat koralen ver te boven.
11 Op haar vertrouwt het hart van haar man,
het zal hem aan voordeel niet ontbreken.
12 Zij doet hem goed en geen kwaad, al de da-
gen van haar leven.
13 Zij is bezig met wol en vlas en werkt met
vaardige handen.
14 Zij is als de schepen van de koopman en
haalt van verre haar voedsel.
15 Zij staat op, als het nog nacht is, zij geeft
haar huis het voedsel, haar dienstmeisjes hun
deel.
16 Zint zij op een akker, dan verwerft zij die,
van de verdienste van haar handen plant zij een
wijngaard.
17 Zij omgordt haar lendenen met kracht en
versterkt haar armen.
18 Zij bemerkt, dat haar koophandel succesvol
is, 's nachts gaat haar lamp niet uit.
19 Zij grijpt met haar handen de stok om te
spinnen en haar handen houden de weefspoel.
20 Haar hand breidt zij uit naar de *ellendige*,
haar handen strekt zij uit naar de arme.
21 Zij vreest de sneeuw niet voor haar gezin,
want haar hele gezin is in scharlaken gekleed.
22 Zij maakt voor zich tapijten; van fijn linnen
en rood purper is haar gewaad.
23 Haar man is bekend in de poorten, als hij
neerzit te midden van de oudsten van het land.
24 Zij vervaardigt linnen kleding en verkoopt
die; aan de koopman levert zij gordels.
25 Kracht en luister is haar gewaad, de ko-
mende dag lacht zij toe.
26 Met wijsheid opent zij haar mond, vriende-
lijke onderwijzing ligt op haar tong.
27 Zij houdt toezicht op de gang van haar huis-
houding, het brood van de traagheid eet zij niet.
28 Haar zonen staan op en prijzen haar geluk-
kig, ook haar man roemt haar:
29 Vele dochters gedragen zich wakker, maar u
overtreft hen allemaal!
30 Bedrieglijk is de bevalligheid en zinloos de
schoonheid, maar een vrouw die JHWH vreest,
die is te prijzen.
31 Geef haar van de vrucht van haar handen,
dat haar daden haar roemen in de poorten!

Prediker

Hebreeuws: Qò-hè-let (spreker of leraar)

Opschrift, Alles is ijdelheid

1 [1] De woorden van Prediker, de zoon van David, koning te Jeruzalem.
[2] IJdelheid der ijdelheden, zegt Prediker, ijdelheid der ijdelheden! Alles is nietigheid! [3] Welk voordeel heeft de mens van al zijn zwoegen, waarmee hij zich aftobt onder de zon? [4] Het ene geslacht gaat en het andere geslacht komt, maar de aarde blijft altijd staan. [5] De zon komt op en de zon gaat onder en hijgend snelt zij naar de plaats waar zij opkomt. [6] De wind gaat naar het zuiden en draait naar het noorden, aldoor draaiend gaat hij voort en op zijn kringloop keert de wind weer terug. [7] Alle beken stromen naar de zee, toch wordt de zee niet vol; naar de plaats waarheen de beken stromen, daarheen stromen zij altijd weer. [8] Alle dingen zijn onuitsprekelijk vermoeiend; het oog wordt niet verzadigd van zien, en het oor wordt niet vervuld van horen. [9] Wat geweest is, dat zal er zijn, en wat gedaan is, dat zal gedaan worden; er is niets nieuws onder de zon. [10] Is er iets, waarvan men zegt: Ziehier, dat is nieuw - het was er al in verre tijden, die vóór ons waren. [11] Er is geen heugenis van de vorige tijden, en ook van de latere, die er zullen zijn, zal er geen heugenis zijn bij hen die nog later leven zullen.

Het vergeefse streven van Prediker

[12] Ik, Prediker, was koning over Israël te Jeruzalem; [13] en ik zette mijn hart erop om na te vorsen en onderzoek te doen naar de wijsheid in alles, wat onder de hemel gebeurt. Dat is een kwade bezigheid, die God aan de mensenkinderen gegeven heeft om zich daarmee *bezig te houden*. [14] Ik nam in ogenschouw alle daden, die onder de zon verricht worden, en zie: alles is ijdelheid en najagen van wind! [15] Het kromme kan niet recht zijn en het ontbrekende kan niet geteld worden. [16 (A)] Ik zei bij mijzelf: Zie, ik ben groter en rijker in wijsheid geworden dan allen die vóór mij over Jeruzalem geregeerd hebben, en mijn hart heeft in overvloed wijsheid en kennis opgedaan; [17] zo heb ik er mijn hart op gezet om wijsheid en kennis, verdwaasdheid en onverstand te leren kennen. Ik heb ingezien, dat ook dit is najagen van wind. [18] Want in veel wijsheid ligt veel verdriet, en als iemand zijn kennis vermeerdert, vermeerdert hij ook zijn moeite.

Het genot van de goederen in dit leven is ijdelheid

2 [1] Ik zei tot mijzelf: Welaan, ik wil u op de proef stellen door vreugde, verlustig u dus in het goede. Maar zie, ook dit is ijdelheid. [2] Van het lachen moest ik zeggen: Het is dwaas; en van de vreugde: Wat werkt zij uit? [3] Ik stelde bij mijzelf een onderzoek in door mijn lichaam met wijn te verkwikken - terwijl mijn geest de leiding behield door de wijsheid - en het onverstand aan te hangen, totdat ik zou ontdekken, wat de mensenkinderen het beste kunnen doen onder de hemel gedurende de weinige dagen van hun leven.
[4 (B)] Ik deed grote dingen: ik bouwde huizen, plantte wijngaarden, [5] legde tuinen en parken aan en plantte daarin allerlei vruchtbomen, [6] ik groef watervijvers om daaruit een bos met jonge bomen te bevloeien; [7 (C)] ik kocht slaven en slavinnen, en daar werden er ook in mijn huis geboren; ook had ik een talrijk bezit aan runderen en kleinvee, meer dan allen die vóór mij te Jeruzalem geweest waren; [8 (D)] ik vergaderde mij ook zilver en goud, schatten van koningen en landschappen; ik verschafte mij zangers en zangeressen en dingen die de mensen bekoren, alle mogelijke genietingen. [9 (E)] Zo werd ik gro-

(A) **1:16** 1Kon. 5:9-11. (B) **2:4** 1Kon. 10:23-27; 2Kron. 9:22-27. (C) **2:7** 1Kon. 5:3. (D) **2:8** 1Kon. 10:10,14-22. (E) **2:9** 1Kron. 29:25.

ter en rijker dan allen die vóór mij te Jeruzalem geweest waren; ondertussen bleef mijn wijsheid mij bij. 10 En niets dat mijn ogen wensten, ontzegde ik ze, noch hield ik mijn hart van enige vreugde terug, ja, mijn hart verheugde zich over al mijn zwoegen, en dit was wat al mijn gezwoeg mij opleverde. 11 Toen ik mij nu keerde tot alle werken die mijn handen hadden gemaakt, en tot het zwoegen waarmee ik mij had afgetobd om die te volbrengen - zie, alles was ijdelheid en najagen van wind, en er is geen voordeel onder de zon.

12 En ik keerde mij om, om wijsheid en ook verdwaasdheid en onverstand te bezien, immers, hoe staat de mens die de koning opvolgen zal, tegenover wat deze al gedaan heeft? 13 Wel ontdekte ik, dat de wijsheid haar voordeel heeft boven het onverstand, zoals het licht zijn voordeel heeft boven de duisternis: 14 de wijze heeft ogen in zijn hoofd, maar de dwaas wandelt in de duisternis; maar ik bemerkte ook, dat één lot hen allen treft, 15 en ik zei bij mijzelf: Wat de dwaas ervaart, ervaar ik ook: waartoe ben ik dan zo uitermate wijs geweest? Toen sprak ik bij mijzelf, dat ook dit ijdelheid is. 16 Want er is nimmer enige herinnering van de wijze, zomin als van de dwaas, omdat in de komende dagen alles al lang vergeten is, en ach, hoe sterft de wijze evenzeer als de dwaas!

17 Daarom kreeg ik een afkeer van het leven, want kwaad scheen mij het werk, dat onder de zon gebeurt: het is alles ijdelheid en najagen van wind. 18 Ja, ik kreeg een afkeer van al mijn zwoegen, waarmee ik mij had afgetobd onder de zon, daar ik het moet achterlaten voor de mens die na mij zijn zal, 19 en wie weet, of hij wijs zal zijn of dwaas, en toch zal hij macht hebben over alles waarvoor ik gezwoegd heb en waarin ik wijs geweest ben onder de zon. Ook dit is ijdelheid.

20 Zo kwam ik ertoe zelf te twijfelen vanwege al het zwoegen, waarmee ik mij afgetobd had onder de zon. 21 Want is er een mens, die zich voor iets aftobt met wijsheid en kennis en bekwaamheid, dan moet hij het als zijn deel nalaten aan een mens, die zich daarvoor niet afgetobd heeft. Ook dit is ijdelheid en een groot kwaad. 22 Wat toch heeft een mens voor al zijn zwoegen en voor het streven van zijn hart, waarmee hij zich aftobt onder de zon, 23 (A) wanneer hij gedurende al zijn levensdagen zijn werk doet in pijn en verdriet, en zelfs 's nachts zijn hart geen rust vindt? Ook dit is ijdelheid.

24 (B) De mens heeft het niet in zijn macht om te eten en te drinken en zich te goed te doen bij zijn zwoegen; dit heb ik wel ontdekt, dat het van de hand van God komt. 25 Want wie kan eten en wie kan iets genieten buiten Hem? 26 (C) Want aan een mens die Hem aangenaam is, geeft Hij wijsheid, kennis en vreugde; maar hem die niet aangenaam is, geeft Hij de taak om te verzamelen en bijeen te brengen, ten einde dit te geven aan wie God aangenaam is. Ook dit is ijdelheid en najagen van wind.

Alles heeft zijn tijd

3 1 Alles heeft zijn uur en ieder ding onder de hemel zijn tijd; 2 er is een tijd om te baren en een tijd om te sterven, een tijd om te planten en een tijd om het geplante uit te rukken, 3 een tijd om te doden en een tijd om te helen, een tijd om af te breken en een tijd om op te bouwen, 4 een tijd om te huilen en een tijd om te lachen, een tijd om te rouwklagen en een tijd om te dansen, 5 een tijd om stenen weg te werpen en een tijd om stenen bijeen te zamelen, een tijd om te omhelzen en een tijd om zich van omhelzen te onthouden, 6 een tijd om te zoeken en een tijd om te laten verloren gaan, een tijd om te bewaren en een tijd om weg te werpen, 7 een tijd om te scheuren en een tijd om dicht te naaien, een tijd om te zwijgen en een tijd om te spreken, 8 een tijd om te beminnen en een tijd om te haten, een tijd van oorlog en een tijd van vrede. 9 Welk voordeel heeft de werker van datgene waarvoor hij zich aftobt? 10 Ik heb in ogenschouw genomen de *bezigheid*, die God

(A) **2:23** Job 5:7; 14:1. (B) **2:24** Pred. 3:13; 5:17; 9:7; Jes. 56:12; Luk. 12:19; 1Cor. 15:32. (C) **2:26** Job 32:8; Spr. 2:6.

aan de mensenkinderen gegeven heeft om zich daarmee *bezig te houden*. 11 Alles heeft Hij voortreffelijk gemaakt op zijn tijd; ook heeft Hij de eeuw in hun hart gelegd, zonder dat de mens van het werk dat God doet, van het begin tot het einde, iets kan ontdekken. 12 Ik heb ingezien, dat het niet in hun eigen macht staat, maar als men zich verheugt en zich te goed doet in zijn leven, 13 kortom als iemand eet en drinkt en het goede geniet bij al zijn zwoegen, dan is dat een gave van God.

14 Ik heb ingezien, dat al wat God doet, voor eeuwig is; daaraan kan men niet toedoen en daarvan kan men niet afdoen; en God doet het, opdat men voor zijn aangezicht ontzag zal hebben. 15 Wat is, was er al lang, en wat zijn zal, is al lang geweest; en God zoekt weer op, wat voorbijgegaan is.

Er gebeurt veel onrecht op aarde

16 Voorts zag ik onder de zon de plaats van het recht: daar heerste het onrecht; en de plaats van de gerechtigheid: daar heerste de slechtheid. 17 Ik zei bij mijzelf: Over de rechtvaardige en de onrechtvaardige zal God recht spreken, want er is voor elke zaak en voor elk werk een bestemde tijd. 18 Ik zei bij mijzelf: Wat de mensenkinderen betreft, God wil hen schiften en laten zien, dat zij eigenlijk dieren zijn. 19 Want het lot van de mensenkinderen is zoals het lot van de dieren, ja, eenzelfde lot treft hen: zoals dezen sterven, zo sterven anderen, en allen hebben enerlei adem, waarbij de mens niets voor heeft boven de dieren; want alles is ijdelheid, 20 alles gaat naar één plaats, alles is ontstaan uit stof, en alles keert weer tot stof. 21 Wie bemerkt, dat de adem van de mensenkinderen opstijgt naar boven en dat de adem van de dieren neerdaalt naar beneden in de aarde? 22 Zo heb ik ingezien, dat er niets beters is dan dat de mens zich verheugt in zijn werken, want dat is zijn deel: wie zal hem ertoe brengen zich te verlustigen in wat na hem zijn zal?

4 1 Opnieuw zag ik alle onderdrukkingen die onder de zon geschieden, en zie: tranen van de onderdrukten, en zij hadden geen trooster; maar aan de zijde van hun onderdrukkers was macht - en zij hadden geen trooster. 2 Daarom prees ik de doden die al lang gestorven zijn, gelukkig boven de levenden die nog in leven zijn, 3 en gelukkiger dan die allen (prees ik) degene, die er nog niet geweest is, die nog niet het boze werk dat onder de zon gebeurt heeft gezien.

4 Ook zag ik, dat al het zwoegen, alsook alle bekwaamheid in het werk, louter jaloezie is van de één op de ander; ook dit is ijdelheid en najagen van wind. 5 De dwaas slaat zijn armen over elkaar en verteert zichzelf. 6 Beter is een handvol rust dan beide vuisten vol zwoegen en najagen van wind.

Het zwoegen van de alleenstaande is ijdelheid

7 Opnieuw zag ik een ijdelheid onder de zon: 8 daar is er een zonder metgezel, ook zoon of broeder heeft hij niet, en er is geen einde aan al zijn zwoegen; ook worden zijn ogen niet verzadigd van rijkdom; - voor wie tob ik mij dan af en ontzeg ik mij het goede? Ook dit is ijdelheid en een kwaad ding. 9 Twee zijn beter dan één, omdat zij een goede beloning hebben bij hun zwoegen. 10 Want, indien zij vallen, dan richt de één de ander weer op; maar wee de éne, die valt zonder dat een metgezel hem opricht! 11 Ook indien er twee neerliggen, zullen zij warm worden, maar hoe zal één alleen warm worden? 12 Kan iemand er één overweldigen, twee zullen tegenover hem kunnen standhouden; en een drievoudig snoer wordt niet spoedig verbroken.

Volksgunst is ijdelheid

13 Beter is een arme, maar wijze jongeman dan een oude, maar dwaze koning, die er niet van weten wil zich te laten waarschuwen. 14 Want de eerste komt uit de gevangenis om koning te worden, hoewel hij onder het koningschap van de ander als een arme geboren was. 15 Ik zag alle levenden onder de zon meelopen met de jongeman, de opvolger, die in de plaats van de ander zou treden, 16 er was geen einde aan al het volk, aan allen, aan wier spits hij stond. Maar zij die

daarna kwamen vonden in hem geen vreugde. Dus is ook dit ijdelheid en najagen van wind.

Dien God met eerbied

17 Behoed uw voet, als u naar Gods huis gaat;
immers, naderen om te horen is beter dan het
offeren van de dwazen, want die weten niet, dat
zij kwaad doen.

5 1 Wees niet overhaast met uw mond, en laat
uw hart zich niet haasten om een woord voor
Gods aangezicht uit te spreken; want God is in
de hemel en u bent op de aarde, laten daarom
uw woorden weinige zijn. 2 Want zoals de droom
komt door veel bezigheid, zo komt dwaas ge-
praat door veel woorden. 3 (A) Als u God een ge-
lofte gedaan hebt, wacht er dan niet mee die in
te lossen, want Hij heeft geen welgevallen aan
de dwazen; wat u beloofd hebt, moet u inlos-
sen. 4 Het is beter, dat u niet belooft dan dat u
belooft en niet inlost. 5 Geef uw mond geen ge-
legenheid om u te doen zondigen, en zeg niet
in tegenwoordigheid van de Godsgezant, dat het
een vergissing was; waarom zou God vertoornd
worden over uw woorden en het werk van uw
handen verderven? 6 Want er zijn dromen in me-
nigte, zo zijn er ook talrijke ijdele woorden; heb
echter ontzag voor God.

7 Indien u onderdrukking van de arme en
schending van recht en gerechtigheid opmerkt
in het gewest, verbaas u daarover niet, want de
ene hooggeplaatste loert op de ander en weer
hogeren loeren op hen. 8 Een voordeel voor het
land bij dit alles is een koning die de akkerbouw
begunstigt.

IJdelheid van de rijkdom

9 Wie geld liefheeft, wordt van geld niet verza-
digd, noch wie rijkdom liefheeft, van inkomsten.
Ook dit is ijdelheid. 10 Bij het vermeerderen van
het bezit vermeerderen ook zij die het verteren;
en wat is het gewin van de bezitter daarvan an-
ders dan het toezien? 11 Zoet is de slaap van
hem die werkt, of hij weinig of veel eet; maar de
verzadiging van de rijke laat hem in het geheel
niet slapen. 12 Er is een pijnlijk kwaad, dat ik ge-
zien heb onder de zon: rijkdom, door zijn be-
zitter bewaard tot zijn eigen onheil. 13 Die rijk-
dom toch gaat door tegenspoed teniet; en heeft
hij een zoon verwekt, dan heeft hij niets meer;
14 (B) zoals hij uit de schoot van zijn moeder
gekomen is, zo gaat hij weer heen, naakt zoals
hij gekomen is, en hij verkrijgt niets door zijn
zwoegen, dat hij aan deze zou kunnen nalaten.
15 Zo is ook dit een pijnlijk kwaad; geheel zoals
hij gekomen is, zo gaat hij heen, en welk voor-
deel heeft hij ervan, dat hij zich voor wind heeft
afgetobd? 16 Zelfs nuttigt hij zijn voedsel gedu-
rende al zijn levensdagen in duisternis, en hij
heeft veel verdriet, lijden en ergernis.

17 Zie, wat ik als goed heb opgemerkt, is dit:
dat het voortreffelijk is te eten en te drinken en
het goede te genieten bij al het zwoegen, waar-
mee iemand zich aftobt onder de zon gedurende
de weinige dagen van zijn leven, die God hem
schenkt, want dit is zijn deel. 18 Ook ieder mens,
aan wie God rijkdom en schatten geeft, en die
Hij in staat stelt daarvan te eten en zijn deel te
krijgen en zich bij zijn zwoegen te verheugen
- dat is een gave van God. 19 Want hij zal zich
niet veel herinneren van zijn levensdagen, om-
dat God hem *bezig houdt* met de blijdschap van
zijn hart.

6 1 Er is een kwaad dat ik waargenomen heb
onder de zon, en dat zwaar drukt op de
mens: 2 een man, aan wie God rijkdom en schat-
ten en vermogen geeft, zodat hem niets ont-
breekt, dat hij begeert, maar God stelt hem niet
in staat daarvan te genieten, maar een vreemde
verteert het. Dit is ijdelheid en een bitter lijden.
3 Indien iemand honderd kinderen verwekte en
vele jaren leefde en even aanzienlijk was als
hoogbejaard, maar hij niet verzadigd werd van
het goede en ook geen begrafenis had - ik zeg:
een misgeboorte is er beter aan toe dan hij,
4 want in ijdelheid komt ze en in duisternis gaat
ze en met duisternis wordt de naam ervan be-

(A) **5:3** Ps. 66:13,14. (B) **5:14** Job 1:21; Ps. 49:18; 1Ti. 6:7.

dekt; ook heeft ze de zon gezien noch gekend.
5 Deze heeft rust, maar hij niet. 6 Al leefde hij
ook tweemaal duizend jaar, maar genoot het
goede niet - gaat niet alles naar één plaats?
7 Al het zwoegen van de mens is voor zijn mond,
en toch wordt het verlangen niet vervuld. 8 Want
wat heeft de wijze voor boven de dwaas, wat de
arme, die zich onder de levenden weet te bewegen? 9 Beter is het zien van de ogen dan het jagen
van het verlangen. Ook dit is ijdelheid en najagen
van wind.
10 Wat hij ook is, al lang is zijn naam genoemd
en het is bekend, dat hij mens is: hij kan niet
rechten met Hem, die sterker is dan hij.
11 Laten er vele woorden zijn, zij vermeerderen slechts de ijdelheid. Welk voordeel heeft de
mens daarvan? 12 Want wie weet, wat goed voor
de mens is in het leven gedurende de weinige dagen van zijn vergeefse leven, die hij als een schaduw doorbrengt? Wie toch zal de mens te kennen
geven wat er na hem onder de zon gebeuren zal?

De ware wijsheid

7 1 (A) Een goede naam is beter dan goede olie
en de dag van de dood is beter dan de dag
van iemands geboorte. 2 Het is beter te gaan naar
een huis van rouw dan te gaan naar een huis van
feestgelag; want dat is het einde van ieder mens
en laat de levende het ter harte nemen. 3 Verdriet
is beter dan lachen, want bij een treurig gezicht
is het met het hart goed gesteld. 4 Het hart van de
wijzen is in het huis van rouw, maar het hart van
de dwazen in het huis van vreugde. 5 Het is beter
te horen naar de berisping van de wijzen dan dat
men hoort naar het lied van de dwazen. 6 Want
als het geknetter van dorens onder een pot, zo
is het lachen van de dwaas. Ook dit is ijdelheid.
7 Voorzeker, afpersing maakt een wijze dwaas,
en een steekpenning bederft het hart.
8 Het einde van een zaak is beter dan haar begin; beter een geduldige dan een hoogmoedige.
9 (B) Wees niet te spoedig geërgerd in uw geest,
want ergernis huist in de boezem van de dwazen.
10 Zeg niet: Hoe komt het, dat de vroegere tijden
beter waren dan deze? Want niet uit wijsheid zou
u aldus vragen. 11 Wijsheid is even goed als een
erfdeel en een voorrecht voor wie de zon zien.
12 Want de wijsheid beschermt evenals het geld,
maar het is een voordeel te weten: de wijsheid
doet haar bezitters leven. 13 Zie het werk van
God, want wie kan recht maken wat Hij gebogen
heeft? 14 Heb goede moed in tijd van voorspoed,
maar denk op de kwade dag: ook deze heeft God
gemaakt evenzeer als die; immers kan de mens
van de toekomst niets ontdekken.

Voorzichtigheid in het oordeel

15 Ik heb van alles gezien in mijn ijdele dagen: er is een rechtvaardige, die ondanks zijn
gerechtigheid te gronde gaat en er is een goddeloze, die ondanks zijn boosheid een lang leven
heeft. 16 Wees niet te zeer rechtvaardig en gedraag u niet al te wijs; waarom zou u zichzelf tot
verbijstering brengen? 17 Wees niet te zeer goddeloos en wees geen dwaas; waarom zou u sterven vóór uw tijd? 18 Het is goed, dat u aan het
ene vasthoudt en ook van het andere uw hand
niet aftrekt, want hij, die ontzag voor God heeft,
ontkomt aan dit alles. 19 De wijsheid geeft de
wijze meer macht dan tien machthebbers in een
stad bezitten. 20 Want niemand op aarde is zo
rechtvaardig, dat hij goed doet zonder te zondigen. 21 Ook moet u niet letten op alle woorden die men spreekt, opdat u niet hoort, dat uw
knecht u vervloekt, 22 want hoe menigmaal bent
u zich bewust, dat ook u anderen hebt vervloekt.

De bittere teleurstelling van Prediker

23 Dit alles heb ik met het oog op wijsheid beproefd; ik zei: ik wil wijsheid verwerven, maar
zij bleef onbereikbaar voor mij. 24 Onbereikbaar
is wat bestaat, en onpeilbaar, wie kan het doorgronden? 25 Ik veranderde mijzelf en mijn hart
was er op uit om kennis te verkrijgen, onderzoek
te doen en een wijze slotsom te zoeken en om
goddeloosheid als dwaasheid en onverstand als

(A) **7:1** Spr. 22:1. (B) **7:9** Jak. 1:19.

verdwaasdheid te leren begrijpen. 26 En ik ontdekte iets, bitterder dan de dood: de vrouw, die een valstrik is en van wie haar hart een net is, van wie haar handen boeien zijn. Hij, die aan God aangenaam is, ontkomt aan haar; maar hij, die niet aangenaam is, wordt door haar gevangen.
27 Zie, dit heb ik opgemerkt, zegt de Prediker - het een bij het ander voegend, om een slotsom te vinden, 28 die ik nog altijd zoek zonder ze gevonden te hebben -: onder duizend heb ik één mens ontdekt, maar een vrouw heb ik onder deze allen niet gevonden. 29 Alleen, zie toch: ik heb ontdekt, dat God de mensen recht gemaakt heeft, maar zij zoeken vele bedenksels.

Gehoorzaamheid geboden

8 1 Wie is als de wijze? En wie kent de verklaring van de dingen? De wijsheid van een mens doet zijn aangezicht lichten, zodat de hardheid daarvan verandert. 2 Neem het bevel van de koning in acht, en wel ter wille van de bij God gezworen eed; 3 ga niet overhaast van hem weg, bemoei u niet met een kwade zaak, want hij doet al wat hem behaagt; 4 want het woord van een koning is machtig, en wie zal tot hem zeggen: Wat doet u?
5 Wie het gebod in acht neemt, zal geen kwaad ondervinden, en het hart van de wijzen kent tijd en wijze. 6 Want elk ding heeft zijn tijd en zijn wijze; immers het kwaad van de mensen drukt zwaar op hem. 7 Niemand toch weet wat er gebeuren zal, want wie zal hem te kennen geven, hoe het gaan zal? 8 Geen mens heeft macht over de wind om hem tegen te houden; en niemand heeft macht over de dag van de dood en er is geen verlof tijdens de strijd; evenmin zal de goddeloosheid haar bedrijvers vrijlaten. 9 Dit alles heb ik gezien en ik richtte mijn aandacht op alle daden, die onder de zon gebeuren ten tijde dat de ene mens macht heeft over de ander tot zijn onheil.

De mens kan het Godsbestuur niet doorgronden

10 Eveneens zag ik, hoe goddelozen begraven werden en (de rust) ingingen, terwijl zij die recht gehandeld hadden, van de heilige plaats moesten weggaan en in de stad vergeten werden. Ook dit is ijdelheid. 11 Omdat het vonnis over de boze daad niet dadelijk voltrokken wordt, daarom is het hart van de mensenkinderen in hen begerig om kwaad te doen, 12 daar een zondaar honderdmaal kwaad doet en toch lang leeft. Toch weet ik, dat het degenen die ontzag voor God hebben wel zal gaan, juist omdat zij ontzag voor Hem hebben; 13 de goddeloze daarentegen zal het niet welgaan en hij zal zijn levensduur niet verlengen als de schaduw, omdat hij geen ontzag voor God heeft.
14 Er is een doelloos ding, dat op aarde gebeurt: er zijn rechtvaardigen, wie het gaat naar de verdienste van de goddelozen en er zijn goddelozen, wie het gaat naar de verdienste van de rechtvaardigen; ik zei, dat ook dit ijdelheid is. 15 Daarom prees ik de vreugde, omdat er niets beters is voor de mens onder de zon dan te eten en te drinken en zich te verheugen; en dat begeleidt hem bij al zijn zwoegen gedurende de levensdagen die God hem geeft onder de zon.
16 Toen ik mijn hart erop zette om wijsheid te leren kennen en om de bezigheid te zien, die op aarde gebeurt terwijl men noch bij dag noch bij nacht met zijn ogen de slaap te zien krijgt - 17 zo zag ik, dat de mens niets kan ontdekken van het werk van God, dat onder de zon gebeurt; want hoezeer de mens zich ook aftobt met zoeken, hij kan het niet ontdekken, en wanneer soms een wijze mocht zeggen, dat hij het weet, hij kan het niet ontdekken.

Allen treft eenzelfde lot

9 1 Voorzeker, dit alles nam ik ter harte en dit alles onderzocht ik: dat de rechtvaardigen en de wijzen met hun werken in Gods hand zijn, zowel liefde als haat; de mens weet niets van wat voor hem ligt. 2 Alles is gelijk voor allen, eenzelfde lot treft de rechtvaardige en de goddeloze, de goede en de reine, alsook de onreine; hem die offert, en hem die niet offert; het gaat de goede evenals de zondaar, hem die zweert, als hem die de eed schuwt. 3 Dit is het ergste, dat on-

der de zon gebeurt: dat allen eenzelfde lot treft;
daarom is het hart van de mensenkinderen vol
boosheid en is er verdwaasdheid in hun hart hun
leven lang; en daarna gaat het naar de doden.
4 Want voor al wie tot de levenden behoort, is
er hoop, immers een levende hond is beter dan
een dode leeuw. 5 De levenden weten tenmin-
ste, dat zij sterven moeten, maar de doden we-
ten niets; zij hebben geen loon meer te wachten,
zelfs de herinnering aan hen is vergeten. 6 Zo-
wel hun liefde als hun haat en hun jaloezie zijn
al lang vergaan; en zij hebben nimmer deel aan
iets, dat onder de zon gebeurt.
7 Welaan dan, eet uw brood met vreugde en
drink uw wijn met een vrolijk hart, want als u
dit doet, dan heeft God dit al lang zo gewild.
8 Laat uw kleding altijd wit zijn en laat olie op
uw hoofd niet ontbreken. 9 Geniet het leven met
de vrouw die u liefhebt, al de dagen van het ijdele
leven, die Hij u geeft onder de zon, al uw ijdele
dagen, want dat is uw deel onder de levenden
en bij het zwoegen, waarmee u zich aftobt on-
der de zon. 10 Al wat uw hand vindt om naar uw
vermogen te doen, doe dat, want er is geen werk
of overleg of kennis of wijsheid in het doden-
rijk, waarheen u gaat. 11 Opnieuw zag ik onder
de zon, dat niet de snelsten de wedloop winnen,
noch de sterksten de strijd, noch ook de wijzen
het brood, noch ook de schranderen de rijkdom,
noch ook de verstandigen de gunst, want tijd en
toeval treffen hen allen. 12 Want ook de mens
kent zijn tijd niet, evenmin als de vissen, die in
het verraderlijke net gevangen worden, evenmin
als de vogels, die in het klapnet gevangen wor-
den. Evenals zij worden de mensenkinderen ver-
strikt ten tijde van het kwaad, als dit hen plotse-
ling overvalt.

Wijsheid niet in tel

13 Ook dit zag ik als wijsheid onder de zon en
het maakte grote indruk op mij: 14 er was een
kleine stad met weinig inwoners, en een groot
koning trok tegen haar op en omsingelde haar
en richtte hoge belegeringstorens tegen haar op;
15 en in die stad bevond zich een arme, wijze
man, die haar had kunnen redden door zijn wijs-
heid; maar geen mens dacht aan die arme man.
16 Toen zei ik: Wijsheid is beter dan kracht,
maar de wijsheid van de arme wordt veracht en
naar zijn woorden luistert men niet. 17 Woorden
van wijzen, in rust aangehoord, zijn beter dan
het geschreeuw van een heerser onder dwazen.
18 Wijsheid is beter dan oorlogstuig, maar één
zondaar bederft veel goeds.

10 1 Dode vliegen doen de zalf van de zalf-
bereider stinkend gisten; een weinig on-
verstand heeft meer invloed dan wijsheid en eer.
2 De geest van de wijze richt zich naar rechts,
maar de geest van de dwaas naar links. 3 Waar
de dwaas ook gaat, zijn verstand ontbreekt; hij
zegt tot ieder, dat hij een dwaas is.

Dwaasheid brengt onheil

4 Indien de toorn van een heerser zich tegen
u verheft, verlaat dan uw plaats niet, want ge-
latenheid voorkomt grote misslagen. 5 Er is een
kwaad, dat ik zag onder de zon als een dwa-
ling, die bij een machthebber haar oorsprong
vond: 6 de dwaas werd op de hoogste posten
gesteld, aanzienlijken en rijken zaten in verne-
dering; 7 slaven zag ik te paard en vorsten te
voet gaan als slaven. 8 (A) Wie een kuil graaft,
zal er in vallen; en wie een muur doorbreekt, zal
door een slang gebeten worden. 9 Wie stenen los-
breekt, wordt erdoor gewond; wie hout klooft,
loopt daardoor gevaar. 10 Als het ijzer stomp
is geworden en men heeft de snede niet scherp
gemaakt, dan moet men zijn krachten meer in-
spannen, maar het voornaamste om te slagen is
wijsheid. 11 Indien een slang bijt vóór de bezwe-
ring, dan heeft de bezweerder geen zin.
12 Woorden uit de mond van een wijze zijn in-
nemend, maar de lippen van een dwaas verslin-
den hemzelf. 13 Het begin van de woorden uit
zijn mond is onverstand, en het einde van zijn
spreken is verderfelijke domheid. 14 De dwaas

(A) **10:8** Ps. 7:16; Spr. 26:27.

is het, die vele woorden gebruikt - de mens weet niet, wat er gebeurt, en wie zal hem te kennen geven wat er na hem gebeuren zal? 15 Het zwoegen van de dwaas mat hem af, omdat hij de weg naar de stad niet weet.

Tweeërlei koning

16 Wee u, o land, van wie de koning een kind is, van wie de vorsten reeds 's morgens maaltijd houden. 17 Het land van wie de koning een edele is, is gezegend, en van wie de vorsten maaltijd houden op de juiste tijd, als mannen en niet als dronkaards. 18 Door luiheid vallen de steunbalken ineen en door slapheid van de handen wordt het huis lek. 19 Voor genoegen richt men een maaltijd aan, en wijn maakt het leven vrolijk en het geld *beantwoordt* alles. 20 Vervloek zelfs in uw gedachten de koning niet, en vervloek in uw slaapkamer de rijke niet, want de vogels van de hemel zouden het geluid overbrengen en de vogels zouden te kennen geven wat u gezegd hebt.

Doe uw werk ondanks alles

11 1 Werp uw brood uit op het water, want u zult het vinden na vele dagen. 2 Verdeel het in zevenen, ja, in achten, want u weet niet, welk kwaad er op aarde zijn zal. 3 Als de wolken met regen gevuld zijn, gieten zij die uit over de aarde; en als een boom valt, zuidwaarts of noordwaarts, ter plaatse waar de boom valt, daar blijft hij liggen. 4 Wie steeds op de wind let, zal niet zaaien; en wie steeds naar de wolken ziet, zal niet maaien. 5 Zoals u de weg van de wind evenmin kent als het gebeente in de schoot van een zwangere vrouw, zomin kent u het werk van God, die alles maakt. 6 Zaai uw zaad in de morgen en laat uw hand tegen de avond niet rusten, want u weet niet, of het ene gelukken zal of het andere, dan wel of beide tezamen goed zullen zijn.

Gedenk uw Schepper in uw jeugd

7 Het licht is zoet en het is aangenaam voor de ogen de zon te zien. 8 Daarom, indien de mens vele jaren leeft, laat hij zich zo verheugen in die alle, maar laat hij bedenken, dat de dagen van de duisternis vele zullen zijn: al wat komt, is ijdelheid. 9 Verheug u, o jongeman, in uw jeugd, en laat uw hart vrolijk zijn in de jaren van uw jeugd; ja, volg de lust van uw hart en wat uw ogen zien, maar weet, dat God over al deze dingen zal rechtspreken. 10 Weer dus het verdriet uit uw hart en houd de kwalen weg van uw lichaam, want jeugd en jonkheid zijn ijdelheid.

12 1 Gedenk dan uw Schepper in de jaren van uw jeugd, voordat de kwade dagen komen en de jaren naderen, waarvan u zegt: Ik heb daarin geen behagen; 2 voordat de zon verduisterd wordt evenals het licht en de maan en de sterren en de wolken na de regen terugkeren; 3 op de dag, dat de wachters van het huis beven en de sterke mannen zich krommen, en de maalsters ophouden, omdat haar aantal gering geworden is, en zij, die uit de vensters zien, hun glans verliezen, 4 en de deuren naar de straat gesloten worden; als het geluid van de molen verzwakt, en de stem hoog wordt als die van een vogel en alle tonen gedempt worden; 5 op de dag, dat men ook vreest voor de hoogte, en er verschrikkingen op de weg zijn, de amandelboom bloeit, de sprinkhaan zich voortsleept en de kapperbes niet meer helpt - want de mens gaat naar zijn eeuwig huis en de rouwklagers gaan rond op de straat -; 6 voordat het zilveren koord losgemaakt en de gouden lamp verbroken wordt; voordat de kruik bij de bron verbrijzeld en het scheprad in de put verbroken wordt, 7 en het stof weerkeert tot de aarde, zoals het geweest is, en de geest weerkeert tot God, die hem geschonken heeft.

Slotwoord

8 IJdelheid der ijdelheden, zegt de Prediker, alles is nietigheid!

9 En behalve dat Prediker wijs geweest is, heeft hij het volk in kennis onderwezen; en hij overwoog en onderzocht, hij stelde vele spreuken op. 10 Prediker zocht aangename woorden te vinden, een oprecht geschrift, betrouwbare woorden. 11 De woorden van de wijzen zijn als prik-

kels; als ingeslagen spijkers zijn de verzamelingen daarvan; gegeven zijn zij door één herder.
12 En overigens, mijn zoon, wees gewaarschuwd; er is geen einde aan het maken van veel
boeken en veel doorvorsen is afmatting voor het
lichaam. 13 Van al het gehoorde is het slotwoord:
Heb ontzag voor God en onderhoud zijn geboden, want dit geldt voor alle mensen. 14 Want
God zal over elke daad rechtspreken, over al het
verborgene, hetzij goed, hetzij kwaad.

Hooglied

Hebreeuws: Sjier-hà-sjieriem (Lied der liederen)

Het verlangen van de bruid naar haar bruidegom

1 1 (A) Hooglied van Salomo.
2 Laat hij mij kussen met de kussen van zijn
mond! Want kostelijker dan wijn is uw liefde,
3 heerlijk van geur zijn uw oliën, als uitgegoten
olie is uw naam. Daarom hebben de jonge meis-
jes u lief.
4 Trek mij achter u mee, laten wij ons spoeden.
De Koning voerde mij naar zijn vertrekken, laten
wij juichen en ons in u verheugen, uw liefde prij-
zen boven de wijn! Met recht heeft men u lief!
5 Donker van huid ben ik, maar bekoorlijk,
dochters van Jeruzalem, als de tenten van Kedar,
de gordijnen van Salomo.
6 Let er niet op, dat mijn huid donker is, dat de
zon mij verbrand heeft. De zonen van mijn moe-
der waren hard tegenover mij en stelden mij aan
tot bewaakster van de wijngaarden - mijn eigen
wijngaard heb ik niet bewaakt.
7 Vertel mij toch, mijn zielsbeminde, waar u
weidt, waar u op de middag (de kudde) laat rus-
ten. Want waarom zou ik zijn als een gesluierde
bij de kudden van uw makkers?
8 - Indien u het niet weet, o, u mooiste onder de
vrouwen, volg dan de sporen van de schapen, en
weid uw geiten bij de verblijven van de herders.

Beurtzang van bruidegom en bruid

9 - Bij een merrie voor Farao's wagens vergelijk
ik u, mijn liefste!
10 Bekoorlijk zijn uw wangen tussen de siera-
den, is uw hals in de snoeren.
11 Gouden sieraden zullen wij u maken met
balletjes van zilver.
12 - Zolang de koning aan zijn tafel is, geeft
mijn nardus zijn geur.
13 Mijn geliefde is mij een bundeltje mirre, rus-
tend tussen mijn borsten.
14 Mijn geliefde is mij een tros van hennabloe-
men in Engedi's wijngaarden.
15 - Zie, u bent mooi, mijn liefste, o, u bent
mooi, uw ogen zijn als duiven.
16 - Zie, u bent mooi, mijn geliefde, ja, heerlijk,
en onder de bladeren is ons bed,
17 de balken van ons huis zijn ceders en onze
panelen cipressen.
2 1 Ik ben een narcis van Saron, een lelie der
dalen.
2 - Als een lelie tussen de distels zo is mijn lief-
ste onder de jonge meisjes.
3 - Als een appelboom onder de bomen van het
woud, zo is mijn geliefde onder de jonge man-
nen. In zijn schaduw begeer ik te zitten en zoet
is zijn vrucht voor mijn verhemelte.
4 Hij heeft mij gebracht naar het wijnhuis en
zijn banier over mij was de liefde.
5 Sterk mij met rozijnenkoeken, verkwik mij
met appels, want ik bezwijm van liefde.
6 Zijn linkerarm is onder mijn hoofd en zijn
rechterarm omvangt mij!
7 Ik bezweer u, dochters van Jeruzalem, bij de
gazellen of bij de herten van het veld: wekt de
liefde niet op en prikkelt haar niet, vóórdat het
haar behaagt.

Liefdeslied van de bruid

8 Hoor - mijn geliefde! Zie, daar komt hij,
springend over de bergen, huppelend over de
heuvelen.
9 Mijn geliefde is als een gazel of het jong van
een hert. Zie, hij staat achter onze muur, kijkend
door de vensters, speurend door de tralies.
10 Mijn geliefde gaat mij *antwoorden*: Sta toch
op, mijn liefste, mijn schone, en kom.

(A) **1:1** 1Kon. 5:12.

11 Want zie, de winter is voorbij, de regen is
over, verdwenen.
12 De bloemen vertonen zich op het veld, de
zangtijd is aangebroken, en 't gekir van de tor-
telduif wordt gehoord in ons land. 13 De vijgen-
boom laat zijn vroege vrucht zwellen, en de wijn-
stokken in bloei geven geur. Sta op, kom, mijn
liefste, mijn schone, kom!
14 Mijn duif in de rotskloof, in de schuilhoek
van de bergwand, laat mij uw gedaante zien, laat
mij uw stem horen, want zoet is uw stem en uw
gedaante is bekoorlijk.
15 Vangt ons de vossen, de kleine vossen, die
de wijngaarden verderven, nu onze wijngaarden
in bloei staan.
16 Mijn geliefde is van mij en ik ben van hem,
die te midden van de leliën weidt,
17 tot de avondwind waait en de schaduwen
wijken. Keer u dan hierheen, en doe als de ga-
zel, mijn geliefde, of als het jong van een hert op
de gekloofde bergen.

Liefdesdroom van de bruid

3 1 Op mijn bed 's nachts zocht ik mijn ziels-
beminde; ik zocht hem, maar ik vond hem
niet.
2 Ik wil opstaan en rondgaan in de stad, op stra-
ten en pleinen en mijn zielsbeminde zoeken; ik
zocht hem, maar ik vond hem niet.
3 De wachters, die in de stad hun ronde deden,
troffen mij aan; "Hebt u ook mijn zielsbeminde
gezien?"
4 Nauwelijks was ik hen voorbijgegaan, of daar
vond ik mijn zielsbeminde. Ik greep hem vast en
wilde hem niet loslaten, totdat ik hem gebracht
had in het huis van mijn moeder, in de kamer
van haar die mij gebaard heeft.
5 Ik bezweer u, dochters van Jeruzalem, bij de
gazellen of bij de herten van het veld, wekt de
liefde niet op en prikkelt haar niet, vóórdat het
haar behaagt.

De bruiloftsstoet

6 Wat trekt daar op uit de woestijn, als zuilen
van rook, met de geur van mirre en wierook en
allerlei reukwerk van de koopman?
7 Zie, dat is Salomo's draagstoel, omringd door
zestig helden, uit de helden van Israël,
8 allen het zwaard houdend, geoefend ten
strijde, elk met het zwaard aan zijn heup van-
wege de verschrikking in de nacht.
9 Koning Salomo maakte zich een draagkoets
uit hout van de Libanon.
10 De spijlen maakte hij van zilver, de leuning
van goud, de zitting van purper, het binnen-
werk met een bekleding van liefdesgeschenken,
afkomstig van de dochters van Jeruzalem.
11 Gaat uit, dochters van Sion, ziet koning
Salomo, met de kroon, waarmee zijn moeder
hem kroonde op de dag van zijn bruiloft, op de
dag van de vreugde van zijn hart.

Lied van de bruidegom op de schoonheid van de bruid

4 1 Zie, u bent mooi, mijn liefste, o, u bent
mooi; uw ogen zijn als duiven, door uw
sluier heen, uw haar is als een kudde geiten, die
neergolven van Gileads gebergte.
2 Uw tanden zijn als een kudde geschoren
schapen, die komen uit de waterplaats, alle met
tweelingen, en zonder jongen is er geen.
3 Als een scharlaken draad zijn uw lippen en
liefelijk is uw mond. Als een gespleten granaat-
appel zijn uw slapen, door uw sluier heen.
4 Uw hals is als de Davidstoren, die gebouwd is
met kantelen; de duizend schilden hangen daar-
aan, en alle zijn schilden van helden.
5 Uw beide borsten zijn als tweelingjongen van
gazellen, die te midden van de leliën weiden.
6 Tot de avondwind waait en de schaduwen
wijken, wil ik naar de mirreberg gaan, naar de
wierookheuvel.
7 Alles is mooi aan u, mijn liefste, zonder enig
gebrek bent u.

8 Kom bij mij van de Libanon, bruid, kom bij
mij van de Libanon, daal af van de top van de
Amana, de top van de Senir, de Hermon, van
de holen van de leeuwen, van de bergen van de
panters.
9 U hebt mij betoverd, mijn zuster, bruid, be-
toverd met één blik van uw ogen, met één snoer
van uw halsversiering.
10 Hoe kostelijk is uw liefde, mijn zuster,
bruid, hoeveel heerlijker uw liefde dan wijn, en
de geur van uw oliën dan alle specerijen.
11 Van honingzeem druppelen uw lippen,
bruid, honing en melk is onder uw tong; en
de geur van uw klederen is als de geur van de
Libanon.
12 Een afgesloten hof bent u, mijn zuster,
bruid, een afgesloten bron, een verzegelde bron.
13 Wat uit u opspruit, is een lusthof van gra-
naatappelbomen, met kostelijke vruchten, hen-
nabloemen en nardusplanten,
14 nardus en saffraan, kalmus en kaneel, met
allerlei wierookstruiken, mirre en aloë, met al de
kostbaarste specerijen.
15 Fontein van de hoven, bron van levend wa-
ter, beken van de Libanon!

Beurtzang van bruid en bruidegom

16 - Ontwaak, noordenwind, en kom, zuiden-
wind, doorwaai mijn hof, opdat zijn balsemgeu-
ren stromen! Dat mijn geliefde tot zijn hof zal
komen en daarvan de kostelijke vrucht zal eten.
5 1 - Ik ben gekomen tot mijn hof, mijn zus-
ter, bruid, ik plukte mijn mirre en mijn bal-
sem, ik at mijn raat en mijn honing, ik dronk
mijn wijn en mijn melk. Eet, vrienden, drinkt, en
wordt dronken, geliefden.

Liefdesverlangen van de bruid

2 Ik sliep, maar mijn hart was wakker. Hoor,
mijn geliefde klopt aan. "Doe mij open, mijn zus-
ter, mijn liefste, mijn duif, mijn volmaakte, want
mijn hoofd is vol dauw, mijn lokken zijn vol
druppels van de nacht."
3 "Ik heb mijn kleed al afgelegd, hoe zou ik het
weer aandoen? Ik heb mijn voeten gewassen, hoe
zou ik ze weer verontreinigen?"
4 Mijn geliefde stak zijn hand door de opening
en mijn hart werd onstuimig over hem.
5 Ik stond op om mijn geliefde open te doen,
mijn handen dropen van mirre, mijn vingers van
vloeiende mirre op de greep van de grendel.
6 Ik deed mijn geliefde open, maar mijn ge-
liefde was weg, verdwenen! Mijn ziel bezwijmde,
toen hij sprak, ik zocht hem, maar vond hem
niet, ik riep hem, maar hij *antwoordde* mij niet.
7 De wachters, die in de stad hun ronde deden,
troffen mij aan, zij sloegen mij, verwondden mij,
zij rukten mij het overkleed af, de wachters van
de muren.

Beurtzang van de bruid en
de dochters van Jeruzalem

8 - Ik bezweer u, dochters van Jeruzalem, in-
dien u mijn geliefde vindt, wat zult u hem mel-
den? Dat ik bezwijm van liefde.
9 - Wat heeft uw geliefde vóór boven een ander,
o mooiste van de vrouwen? Wat heeft uw geliefde
vóór boven een ander, dat u ons aldus bezweert?
10 - Mijn geliefde is blank en rood, uitblinkend
boven tienduizend.
11 Zijn hoofd is fijn goud, gelouterd goud, zijn
lokken zijn golvend, ravenzwart.
12 Zijn ogen zijn als duiven bij waterbeken, ba-
dend in melk, zittend bij een overvloedige bron.
13 Zijn wangen zijn als balsembedden, perken
van kruiden, zijn lippen zijn leliën, druipend van
vloeiende mirre.
14 Zijn armen zijn gouden rollen, bezet met
Tarsisstenen, zijn lichaam is een kunstwerk van
ivoor, bedekt met lazuursteen.
15 Zijn benen zijn witmarmeren zuilen, rus-
tend op voetstukken van gelouterd goud; zijn ge-
stalte is als de Libanon, uitgelezen als de ceders.
16 Zijn verhemelte is enkel zoetheid, en alles
aan hem bekoorlijkheid. Zó is mijn geliefde, zó
is mijn vriend, dochters van Jeruzalem.
6 1 - Waarheen is uw geliefde gegaan, o mooi-
ste van de vrouwen? Waarheen heeft uw ge-

liefde zich gewend? Want wij willen hem met u zoeken.
2 - Mijn geliefde is afgedaald naar zijn hof, naar de balsembedden, om zich te verblijden in de tuinen, om leliën te plukken.
3 Van mijn geliefde ben ik en van mij is mijn geliefde, die te midden van de leliën in de weide staat.

De bruidegom prijst zijn bruid

4 mooi bent u, mijn liefste, als Tirsa, liefelijk als Jeruzalem, geweldig als een leger met banieren.
5 Keer uw ogen van mij af, want zij brengen mij in verwarring; uw haar is als een kudde geiten, die neergolven van Gilead.
6 Uw tanden zijn als een kudde ooien, die opkomen uit de drinkplaats, alle (ooien) met tweelingen, en er is er geen zonder jongen.
7 Als een gespleten granaatappel zijn uw slapen, door uw sluier heen.
8 Zestig koninginnen zijn er, tachtig bijvrouwen, en jonkvrouwen zonder tal.
9 Maar enig is zij, mijn duif, mijn volmaakte, een enige was zij voor haar moeder, een reine voor wie haar gebaard heeft. Meisjes zien haar, en prijzen haar gelukkig; koninginnen en bijvrouwen loven haar.
10 Wie is zij, die opgaat als de dageraad, mooi als de blanke maan, stralend als de gloeiende zon, ontzagwekkend als een leger?
11 Naar de notenhof daalde ik af om te zien naar de bloesems van het dal, om te zien of de wijnstok botte, de granaatappelbomen bloeiden.
12 - Ik kende mijzelf niet; u hebt mij op vorstelijke wagens geplaatst.

De schoonheid van de bruid bij de dans

13 Keer u om, keer u om, u Sulammitische, keer u om, keer u om, dat wij u bezien! "Wat wilt u naar de Sulammitische zien als naar de reidans van Machanaïm?"

7 1 Hoe mooi zijn uw stappen in de sandalen, vorstendochter! De welvingen van uw heupen zijn als sieraden, werk van meesterhanden.
2 Uw navel is een mooi rond bekken, waaraan geen gemengde wijn zal ontbreken; uw schoot is een tarwehoop, omzoomd met leliën.
3 Uw beide borsten zijn als tweelingjongen van gazellen.
4 Uw hals is als de ivoren toren, uw ogen zijn als de vijvers van Chesbon bij de poort Bat-Rabbim, uw neus is als de toren van de Libanon, uitziende op Damascus.
5 Uw hoofd op u is als de Karmel, uw haardos is als purper: een Koning is gevangen in die lokken.

Liefdesovergave

6 - Hoe mooi en lieflijk bent u; hoe heerlijk onder wat men verlangen kan!
7 - Ja, uw ranke gestalte is als een palm, en uw borsten zijn als dadeltrossen.
8 Ik zei: Ik wil die palm beklimmen en zijn vruchtentrossen plukken. Mogen uw borsten als druiventrossen zijn, mag de geur van uw adem als appels zijn,
9 en uw verhemelte als de kostelijkste wijn, die regelrecht mijn geliefde toestroomt, en in zijn slaap naar zijn lippen vloeit.
10 Van mijn geliefde ben ik, en naar mij gaat zijn verlangen uit.
11 Kom, mijn geliefde, laten wij uitgaan naar het veld, laten wij de nacht doorbrengen tussen de hennabloemen.
12 Laten wij vroeg naar de wijngaarden gaan en zien of de wijnstok uitbot, of de bloesems zijn opengesprongen, de granaten bloeien. Daar zal ik u mijn liefde geven.
13 De liefdesappelen geven hun geur, en bij onze deuren groeien allerlei kostelijke vruchten, jonge en oude: ik heb ze voor u, mijn geliefde, bewaard.

8 1 Och, was u als mijn broer, die van de borst van mijn moeder heeft gedronken! Vond ik u dan buiten, ik kuste u en niemand zou mij daarom berispen.
2 Ik zou u leiden, ik zou u brengen naar het huis van mijn moeder, die mij opvoedt; van geurige wijn zou ik u te drinken geven, van de nieuwe wijn van mijn granaatappels.

3 Zijn linkerarm is onder mijn hoofd en zijn
rechterarm omvangt mij.
4 Ik bezweer u, dochters van Jeruzalem,
waarom wilt u de liefde opwekken en prikkelen,
vóórdat het haar behaagt?

Lof van de liefde

5 Wie trekt daar op uit de woestijn, leunend op
haar geliefde? - Onder de appelboom wekte ik u,
daar ontving u uw moeder, daar ontving zij, die
u baarde.
6 - Leg mij als een zegel aan uw hart als een
zegel aan uw arm. Want sterk als de dood is de
liefde, onverbiddelijk als het rijk van de doden
de hartstocht, haar vlammen zijn vuurvlammen,
een krachtige vuurgloed.
7 Vele wateren kunnen de liefde niet blussen en
rivieren spoelen haar niet weg. Al bood iemand
alles wat hij bezit voor de liefde, smadelijk zou
men hem afwijzen.

De bruid en haar broers

8 - Wij hebben een jonge zuster, die nog geen
borsten heeft. Wat zullen wij met onze zuster
doen op de dag, dat iemand naar haar verlangt?
9 Als zij een muur is, dan bouwen wij daarop
een zilveren kanteel; maar als zij een deur is, dan
sluiten wij haar af met cederen planken.
10 - Ik was een muur en mijn borsten waren
als torens. Toen werd ik in zijn ogen als een, die
overgave aanbiedt.

Rijker dan Salomo

11 Salomo bezat een wijngaard te Baäl-Hamon.
Hij gaf die wijngaard aan bewakers, ieder geeft
voor de vrucht daarvan duizend zilverlingen.
12 Mijn wijngaard, die van mij, ligt vóór mij; de
duizend laat ik aan u, Salomo, en tweehonderd
aan de bewakers van zijn vrucht.

Bruidegom en bruid roepen elkaar

13 - u bewoonster van de tuinen, naar uw stem
luisteren de makkers, laat ze mij horen.
14 - Haast u, mijn geliefde, en doe als de gazel
of als het hertenjong op bergen vol balsemkruid.

Jesaja

Hebreeuws: Je-sjà-jahoe (Redding van JHWH)

Opschrift

1 1 (A) Het gezicht van Jesaja, de zoon van Amoz, dat hij heeft gezien over Juda en Jeruzalem in de dagen van Uzzia, Jotam, Achaz en Jechizkia, koningen van Juda.

Tevergeefs geslagen

2 Hoort, hemelen, en aarde, neig uw oor, want JHWH spreekt: Ik heb kinderen grootgebracht en opgevoed, maar zij zijn van Mij afvallig geworden. 3 Een rund kent zijn eigenaar en een ezel de krib van zijn meester, maar Israël heeft geen begrip, mijn volk geen inzicht.

4 Wee het zondige volk, de natie, beladen met ongerechtigheid, het nageslacht van boosdoeners, de verdorven kinderen. Zij hebben JHWH verlaten, de Heilige van Israël versmaad, zich achterwaarts gewend. 5 Waar wilt u nog meer geslagen worden, dat u voortgaat met af te wijken? Het hele hoofd is ziek, het hele hart vol ziekte; 6 van de voetzool af tot de schedel is er niets gaaf; wonden, striemen en verse blessures, die niet uitgedrukt zijn noch verbonden noch met olie verzacht. 7 Uw land is een woestenij; uw steden zijn met vuur verbrand; uw akker, daarvan eten vreemden voor uw ogen: een woestenij, als door vreemden ondersteboven gekeerd. 8 En de dochter van Sion is achtergebleven als een hut in een wijngaard, als een nachthut in een komkommerveld, als een belegerde stad. 9 (B) Indien JHWH van de legermachten ons niet enige weinige ontkomenen had overgelaten, waren wij als Sodom geworden, aan Gomorra gelijk.

Bekering beter dan offers

10 Hoort het woord van JHWH, bestuurders van Sodom; neigt uw oor tot de onderwijzing van onze God, volk van Gomorra. 11 (C) Waartoe dient Mij de menigte van uw slachtoffers? zegt JHWH; oververzadigd ben Ik van de brandoffers van rammen en het vet van mestkalveren, en aan het bloed van stieren, schapen en bokken heb Ik geen welgevallen. 12 Wanneer u komt om voor mijn aangezicht te verschijnen - wie heeft dit van u verlangd mijn voorhoven plat te treden? 13 Gaat niet voort met huichelachtige offers te brengen - gruwelijk reukwerk is het Mij; nieuwe maan en Sjabbat, het bijeenroepen van de samenkomsten - Ik verdraag het niet: onrecht met feestelijke vergadering. 14 Uw nieuwemaansdagen en uw feesten haat Ik met heel mijn ziel, zij zijn Mij een last. Ik ben moe ze te dragen. 15 Wanneer u uw handen uitbreidt, verberg Ik mijn ogen voor u; zelfs wanneer u het gebed vermenigvuldigt, hoor Ik niet; uw handen zijn vol bloed. 16 Wast u, reinigt u, doet uw boze daden uit mijn ogen weg; houdt op kwaad te doen; 17 leert goed te doen, tracht naar recht, houdt de geweldenaar in toom, doet recht aan de wees, verdedigt de rechtszaak van de weduwe.

18 Komt toch en laat ons samen oordelen, zegt JHWH; al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol. 19 Als u gewillig bent en luistert, zult u het goede van het land eten; 20 maar als u weigert en weerspannig bent, zult u door het zwaard worden verteerd, want de mond van JHWH heeft het gesproken.

De rechtspraak over Jeruzalem

21 Hoe is de getrouwe vesting tot een ontuchtige geworden, zij die vervuld was van recht, en waarin gerechtigheid overnachtte, en nu - enkel moordenaars! 22 Uw zilver is met onzuivere

(A) **1:1 a** 2Kon. 15:1-7; 2Kron. 26:1-23. **1:1 b** 2Kon 15:32-38; 2Kron. 27:1-9. **1:1 c** 2Kon. 16:1-20; 2Kron. 28:1-27. **1:1 d** 2Kon. 18:1-20:21; 2Kron. 29:1-32:33. (B) **1:9** Gen. 19:24; Rom. 9:29. (C) **1:11** Amos 5:21,22.

bestanddelen vermengd, uw edele wijn is met water vervalst. 23 Uw vorsten zijn opstandelingen en metgezellen van de dieven; ieder van hen is belust op geschenken en jaagt beloningen na; aan de wees doen zij geen recht en de rechtszaak van de weduwe vindt bij hen geen gehoor.

24 Daarom luidt het woord van de Heer **JHWH** van de legermachten, de Machtige van Israël: Wee, Ik zal wraak oefenen aan mijn tegenstanders en Ik wil Mij wreken op mijn vijanden; 25 Ik wil mijn hand tegen u keren en Ik zal uw slakken als met loog uitzuiveren en al uw loodelen verwijderen; 26 uw rechters zal Ik weer maken als vroeger en uw raadsheren als in het begin. Daarna zal men u noemen: stad van de gerechtigheid, getrouwe vesting.

27 Sion zal door recht verlost worden, en wie daaruit zich bekeren, door gerechtigheid; 28 maar er zal verplettering zijn van de overtreders en de zondaars tezamen, en wie **JHWH** verlaten, zullen vergaan. 29 Want u zult beschaamd worden over de terebinten die u hebt verlangd, en u zult schaamrood worden over de tuinen die u verkozen hebt. 30 Want u zult worden als een terebint waarvan de bladeren afvallen, en als een tuin die geen water heeft. 31 En de sterke zal tot afval van vlas worden en zijn werk tot een vonk, en zij zullen beide samen verbranden, zonder dat er iemand blust.

Het komende 1000-jarig rijk

2 1 5Het woord, dat Jesaja, de zoon van Amoz, gezien heeft over Juda en Jeruzalem.

2 En het zal gebeuren in het laatste van de dagen: dan zal de berg van het huis van **JHWH** vaststaan als de hoogste van de bergen, en hij zal verheven zijn boven de heuvelen. En alle volkeren zullen daarheen stromen 3 en vele volken zullen optrekken en zeggen: Komt, laten wij opgaan naar de berg van **JHWH**, naar het huis van de God van Jakob, opdat Hij ons zal leren over zijn wegen en opdat wij zijn paden bewandelen. Want uit Sion zal de *Torah* uitgaan en het woord van **JHWH** uit Jeruzalem. 4 (A) En Hij zal rechtspreken tussen volk en volk en vele volken richten. Dan zullen zij hun zwaarden tot ploegscharen omsmeden en hun speren tot snoeimessen; geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen, en zij zullen de oorlog niet meer leren. 5 Huis van Jakob, komt, laten wij wandelen in het licht van **JHWH**.

*De dag van **JHWH** tegen al wat hoog is*

6 Voorwaar, U hebt uw volk, het huis van Jakob, verworpen, omdat het geheel beïnvloed is door het Oosten en toverij pleegt als de Filistijnen en samendoet met kinderen van buitenlanders. 7 Zijn land is vol zilver en goud en aan zijn schatten is geen einde; ook is zijn land vol paarden en aan zijn wagens is geen einde; 8 ook is zijn land vol afgoden: voor het werk van eigen handen, voor wat eigen vingers hebben gemaakt, buigt men zich neer. 9 Zo verlagen zich de mensen en vernederen de mannen zich. Vergeef het hun niet.

10 (B) Ga in de rotskloven en verberg u in de grond voor de verschrikking van **JHWH** en voor de luister van zijn majesteit. 11 De hoogmoedige ogen van de mensen worden vernederd en de trots van de mannen wordt neergebogen en **JHWH** alleen is in die dagen verheven. 12 Want er is een dag van **JHWH** van de legermachten tegen al wat hoogmoedig is en trots en tegen al wat zich verheft, opdat het vernederd wordt; 13 tegen alle trotse en hoge ceders van de Libanon en alle eiken van Basan, 14 tegen alle trotse bergen en alle hoge heuvels, 15 tegen elke hoge toren en elke steile muur, 16 tegen alle schepen van Tarsis en alle kostbare kunstschatten. 17 Dan wordt de hoogmoed van de mensen neergebogen en de trots van de mannen vernederd, en **JHWH** alleen is in die dagen verheven, 18 en de afgoden zullen volkomen verdwijnen.

19 Dan kruipt men in de spelonken van de rotsen en in de holen van de grond voor de schrik van **JHWH** en voor de luister van zijn majesteit,

(A) **2:4** Joël 3:10; Mic. 4:3. (B) **2:10** Opb. 6:15; 2Th. 1:9.

wanneer Hij opstaat om de aarde schrik aan te jagen. 20 In die dagen zal de mens zijn zilveren en gouden afgoden, die hij zich gemaakt had om zich daarvoor neer te buigen, voor de ratten en de vleermuizen werpen, 21 bij zijn vlucht in de rotsholten en in de bergspleten vanwege de schrik van JHWH en de luister van zijn majesteit, wanneer Hij opstaat om de aarde schrik aan te jagen. 22 Laat toch af van de mens, wiens adem in zijn neus is, want wat is hij te achten?

De verleiders van het volk

3 1 Voorwaar, zie, de Heer JHWH van de legermachten, neemt steun en stut uit Jeruzalem en Juda weg: elke steun van brood en elke steun van water; 2 held en krijgsman, rechter en profeet, waarzegger en oudste, 3 hoofdman over vijftig en aanzienlijke, raadsheer en kundig handwerksman en schrander bezweerder. 4 En jonge mannen zal Ik hun tot vorsten geven en de moedwil zal over hen heersen. 5 Dan zal het volk dringen, man tegen man, de één tegen de ander; de jongeling zal op de oude en de verachte op de geëerde losstormen. 6 Wanneer iemand een ander van zijn familie aangrijpt (met de woorden): u hebt een mantel, wees onze aanvoerder en laat deze puinhoop onder uw hoede zijn - 7 dan zal deze in die dagen uitroepen: Ik kan geen heelmeester zijn, en in mijn huis is brood noch mantel, u moet mij niet tot aanvoerder over het volk aanstellen.

8 Want Jeruzalem struikelt en Juda valt, omdat hun woorden en daden tegen JHWH zijn en zij de blik van zijn heerlijkheid tarten. 9 Hun partijdigheid *getuigt* tegen hen en hun zonde verkondigen zij onomwonden evenals Sodom. Wee hun, want zij berokkenen zichzelf onheil. 10 Zegt van de rechtvaardige, dat het hem zal welgaan, want hij zal de vrucht van zijn daden eten. 11 Wee de goddeloze, het zal hem slecht gaan, want het werk van zijn handen zal hem worden vergolden. 12 De tirannen van mijn volk zijn kinderen, en vrouwen overheersen het. Mijn volk, uw leiders zijn verleiders en zij maken de weg die u tot pad moest zijn, tot een dwaalweg. 13 JHWH maakt zich gereed om zijn rechtsgeding te voeren en Hij staat klaar om over volken recht te spreken. 14 JHWH zal recht gaan spreken over de oudsten en de vorsten van zijn volk; u toch, u hebt de wijngaard verwoest; wat de *ellendige* ontroofd is, is in uw huizen. 15 Wat bezielt u, dat u mijn volk vertrapt en *ellendigen* mishandelt? luidt het woord van de Heer JHWH van de legermachten.

De trotse vrouwen van Jeruzalem

16 Voorts zei JHWH: Omdat de dochters van Sion hoogmoedig geworden zijn en rondlopen met gerekte hals en lonkende ogen, omdat zij met trippelende gang wandelen en haar voetringen laten rinkelen, 17 zo zal de Heer de schedel van de dochters van Sion schurftig maken en JHWH zal haar schaamte ontbloten. 18 In die dagen zal de Heer wegnemen de pronk van de voetringen, de voorhoofdsbanden, maantjes, 19 oorhangers, armbanden, sluiers, 20 hoofddoeken, voetkettinkjes, gordels, reukflesjes, tovermiddelen, 21 zegelringen, neusringen, 22 feestgewaden, mantels, omslagdoeken, tasjes, 23 handspiegels, onderkleding, hoofdtooi en overkleding. 24 Dan zal er in plaats van balsemgeur vuilheid zijn, in plaats van een gordel een touw, in plaats van haarvlechten kaalheid, in plaats van een pronkgewaad omhulling met een rouwkleed, een brandmerk in plaats van schoonheid. 25 Uw mannen zullen vallen door het zwaard en uw helden in de strijd, 26 en de poorten van de stad zullen zuchten en jammeren, en uitgeschud zal deze ter aarde neerzitten.

4 1 Zeven vrouwen zullen in die dagen één man aangrijpen en zeggen: Ons eigen brood willen wij eten en ons eigen kleed aantrekken, laat ons slechts uw naam dragen, neem onze smaad weg.

Jeruzalem gereinigd en beschermd

2 In die dagen zal wat JHWH doet ontkiemen tot sieraad en heerlijkheid zijn, en de vrucht van het land tot glorie en luister voor de ontkomenen van Israël. 3 En het zal geschieden, dat wie over-

gebleven is in Sion, overgelaten in Jeruzalem, heilig zal heten - ieder die in Jeruzalem ten leven is opgeschreven, 4 wanneer JHWH het vuil van de dochters van Sion zal hebben afgewassen en de bloedvlekken van Jeruzalem daaruit zal hebben weggespoeld door de Geest van oordeel en van vernietiging. 5 (A) Dan zal JHWH over het hele gebied van de berg Sion en over de samenkomsten die daar gehouden worden, overdag een wolk scheppen en 's nachts een schijnsel van vlammend vuur, want over al wat heerlijk is, zal een beschutting(1) zijn. 6 En er zal een hut zijn tot een schaduw overdag tegen de hitte, en tot een schuilplaats en een toevlucht tegen stortbui en regen.

Het lied van de wijngaard

5 1 (B) Ik wil van mijn geliefde zingen, het lied van mijn beminde over zijn wijngaard. Mijn geliefde had een wijngaard op een vruchtbare heuvel; 2 hij spitte hem om, zuiverde hem van stenen, beplantte hem met edele wijnstokken, bouwde daarin een toren en hakte ook een perskuip daarin uit. En hij verwachtte, dat de wijngaard goede druiven zou voortbrengen, maar hij bracht wilde druiven voort.

3 Nu dan, inwoners van Jeruzalem en mannen van Juda, spreekt toch recht tussen Mij en mijn wijngaard. 4 Wat was er nog aan mijn wijngaard te doen, dat Ik er niet aan gedaan heb? Waarom verwachtte Ik, dat hij goede druiven zou voortbrengen, en bracht hij wilde druiven voort? 5 Nu dan, Ik wil u doen weten, wat Ik met mijn wijngaard ga doen: zijn doornhaag wegnemen, opdat hij verwoest wordt; zijn muur doorbreken, opdat hij vertrapt wordt; 6 Ik zal hem tot een wildernis maken, hij zal gesnoeid noch behakt worden, zodat er dorens en distels opschieten; en Ik zal de wolken gebieden, dat zij op hem geen regen doen vallen. 7 Welnu, de wijngaard van JHWH van de legermachten is het huis van Israël, en de mannen van Juda zijn de planten waarin Hij vreugde heeft; Hij verwachtte goed bestuur, maar zie, het was bloedbestuur; rechtsbetrachting, maar zie, het was rechtsverkrachting.

Het zesvoudig wee

8 Wee hun die huis aan huis voegen, akker aan akker trekken, totdat er geen plaats meer is, en u alleen de gezeten mensen bent in het land. 9 JHWH van de legermachten sprak tot mij: Voorwaar, vele huizen zullen verwoest worden, grote en schone zonder bewoner zijn; 10 want tien juk wijngaard zullen slechts één bath opleveren en een homer zaaikoren zal slechts een efa opleveren.

11 Wee hun die reeds 's morgens vroeg bedwelmende drank zoeken; die laat in de nacht opblijven, terwijl de wijn hen verhit. 12 Dan bestaat hun feest in citer en harp, tamboerijn, fluit en wijn, maar op het doen van JHWH letten zij niet en het werk van zijn handen zien zij niet. 13 Daarom gaat mijn volk in ballingschap wegens gemis aan begrip, zijn edelen worden hongerlijders, en zijn menigte versmacht van dorst. 14 Daarom doet het dodenrijk zijn keel wijd open en spert het zijn muil open, mateloos, zodat daarin verzinkt de luister van dit volk, zijn menigte, zijn gedruis en al wat daarin dartel is. 15 Dan wordt de mens verlaagd en de man wordt vernederd, ook worden de ogen van de hoogmoedigen vernederd. 16 Maar JHWH van de legermachten wordt verhoogd door recht en de heilige God wordt geheiligd door gerechtigheid. 17 Dan zullen de schapen grazen als op hun eigen weide, en vreemdelingen zullen in de puinhopen van zij die weldoorvoed zijn zoeken wat van hun gading is.

18 Wee hun die de ongerechtigheid tot zich trekken met koorden van valsheid en de zonde als met een wagentouw; 19 die zeggen: Laat Hij Zich haasten, en snel zijn werk volvoeren, opdat wij het zien; Laat het raadsbesluit van de Heilige

(1) **4:5** Hebreeuws: "choe-pah", dat is een soort baldakijn, waaronder Joodse huwelijken worden gesloten

(A) **4:5** Ex. 13:21; 24:16. (B) **5:1** Mat. 21:33; Mar. 12:1; Luk. 20:9.

van Israël naderen en komen, opdat wij het leren kennen.
20 Wee hun die het kwade goed noemen en het goede kwaad; die duisternis voorstellen als licht en licht als duisternis; die bitter doen doorgaan voor zoet en zoet voor bitter.
21 Wee hun die in eigen oog wijs zijn en in eigen oordeel verstandig.
22 Wee hun die helden zijn in het drinken van wijn en dapperen in het mengen van bedwelmende drank; 23 die voor een geschenk de schuldige vrijspreken en de rechtvaardige zijn gerechtigheid ontnemen.
24 Daarom zal, zoals een vuurtong stoppelen verteert en brandend stro ineenzinkt, hun wortel als molm worden en hun bloesem als stof opstuiven, omdat zij de *Torah* van JHWH van de legermachten verworpen en het woord van de Heilige van Israël hebben versmaad.

Het volk uit de verte

25 Daarom is de toorn van JHWH tegen zijn volk ontbrand en heeft Hij zijn hand daartegen uitgestrekt en slaat Hij het, zodat de bergen beven en de lijken midden op de straten liggen als vuilnis. Ondanks dit alles keert zijn toorn zich niet af en blijft zijn hand uitgestrekt.
26 Daarom heft Hij een banier op voor het volk in de verte en Hij fluit het tot Zich van het einde van de aarde; zie, haastig, ogenblikkelijk komt het. 27 Geen vermoeide of struikelende is erbij; het sluimert noch slaapt; de gordel van zijn heupen wordt niet losgemaakt en de riem van zijn schoenen breekt niet; 28 zijn pijlen zijn gescherpt en al zijn bogen zijn gespannen; de hoeven van zijn paarden zijn als keisteen en zijn raderen als een wervelwind; 29 zijn gebrul is als dat van een leeuwin en het brult als jonge leeuwen; het gromt, grijpt buit en bergt die, zonder dat iemand redding brengt. 30 Het zal in die dagen over hen heen bruisen als het bruisen van de zee; ziet men de aarde, zie, er is benauwende duisternis, en het licht is verduisterd door de wolken.

De roeping van Jesaja

6 1 (A) In het sterfjaar van koning Uzzia zag ik de Heer zitten op een hoge en verheven troon en zijn zomen vulden de tempel. 2 Serafs stonden boven Hem; ieder had zes vleugels: met twee bedekte hij zijn aangezicht, met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij. 3 (B) En de één riep de ander toe: Heilig, heilig, heilig is JHWH van de legermachten, de hele aarde is van zijn heerlijkheid vol. 4 (C) En de drempelposten beefden van het luide roepen en het huis werd vervuld met rook.
5 Toen zei ik: Wee mij, ik ga ten onder, want ik ben een man, onrein van lippen, en woon te midden van een volk, dat onrein van lippen is, - en mijn ogen hebben de Koning, JHWH van de legermachten, gezien. 6 Maar één van de serafs vloog naar mij toe met een gloeiende kool, die hij met een tang van het altaar genomen had; 7 hij raakte mijn mond daarmee aan en zei: Zie, deze heeft uw lippen aangeraakt; nu is uw ongerechtigheid geweken en uw zonde verzoend.
8 Daarop hoorde ik de stem van de Heer, die zei: Wie zal Ik zenden en wie zal voor Ons gaan? En ik zei: Hier ben ik, zend mij. 9 (D) Toen zei Hij: Ga, zeg tot dit volk: Hoort aldoor - maar verstaat niet, en ziet aldoor - maar merkt niet op. 10 Maak het hart van dit volk vet, maak zijn oren doof en doe zijn ogen dichtkleven, opdat het met zijn ogen niet zal zien en met zijn oren niet zal horen en opdat zijn hart niet zal verstaan, zodat het zich niet zal bekeren en genezen zal worden. 11 Toen vroeg ik: Hoelang, Heer? Hij antwoordde: Totdat de steden verwoest zijn, zodat er geen inwoner meer is, en de huizen, zodat er geen mens meer in is, en het bouwland verwoest is tot een wildernis, 12 en JHWH de mensen ver verwijderd heeft en het verlaten gebied in het land groot is. 13 Is daarin nog een tiende deel, dan zal dit weer verwoest worden. Evenals van

(A) **6:1** 2Kon. 15:7; 2Kron. 26:23. (B) **6:3** Opb. 4:8. (C) **6:4** Opb. 15:8. (D) **6:9** Mat. 13:14,15; Mar. 4:12; Luk. 8:10; Joh. 12:40; Hand. 28:26,27.

een terebint en een eik na het vellen een tronk overblijft, zo zal zijn tronk een heilig zaad zijn.

Het teken van Immanuël

7 1 (A) Het gebeurde nu in de dagen van Achaz, de zoon van Jotam, de zoon van Uzzia, de koning van Juda, dat Resin, de koning van Aram, met Pekach, de zoon van Remaljahu, de koning van Israël, tegen Jeruzalem ten strijde trok; maar hij kon in de strijd daartegen de overhand niet behalen. 2 Toen men het koningshuis van David berichtte: Aram is neergestreken op Efraïm, beefde zijn hart en ook het hart van zijn volk, zoals de bomen van het woud beven voor de wind.

3 Toen zei JHWH tot Jesaja: Ga Achaz tegemoet, u en uw zoon Sear-Jasub, naar het einde van de waterleiding van de bovenste vijver, naar de weg van het Vollersveld, 4 en zeg tot hem: tracht rustig te blijven, vrees niet, laat uw hart niet bang worden voor deze twee rokende stompen brandhout: voor de brandende toorn van Resin en Aram en de zoon van Remaljahu. 5 Omdat Aram kwaad tegen u beraamd heeft, Efraïm en de zoon van Remaljahu, door te zeggen: 6 Wij zullen optrekken tegen Juda, het angst aanjagen, het voor ons veroveren en de zoon van Tabeal daarin koning maken - 7 zegt de Heer JHWH aldus: Het zal niet bestaan en het zal niet geschieden; 8 maar Damascus blijft het hoofd van Aram en het hoofd van Damascus blijft Resin - binnen nog vijfenzestig jaar zal Efraïm verbroken worden, zodat het geen volk meer is - 9 en Samaria blijft het hoofd van Efraïm en het hoofd van Samaria blijft de zoon van Remaljahu. Indien u niet gelooft, voorwaar, u wordt niet bevestigd.

10 En JHWH ging voort tot Achaz te spreken: 11 Vraag voor u een teken van JHWH, uw God, diep in het dodenrijk of boven in den hoge. 12 Maar Achaz zei: Ik zal er geen vragen, en JHWH niet verzoeken. 13 Toen zei hij: Hoort toch, u huis van David! Is het u niet genoeg mensen te vermoeien, dat u ook mijn God vermoeit? 14 (B) Daarom zal de Heer zelf u een teken geven: Zie, de jonge vrouw(1) zal zwanger worden en een zoon baren; en zij zal hem de naam Immanuël geven. 15 Boter en honing zal hij eten, zodra hij het kwade weet te verwerpen en het goede te verkiezen.(2) 16 Maar voordat de jongen weet het kwade te verwerpen en het goede te verkiezen, zal het land ontvolkt zijn, waarvan u voor beide koningen angstig bent. 17 JHWH zal over u, over uw volk en over het huis van uw vader dagen doen aanbreken, zoals er niet aangebroken zijn sinds de dag, dat Efraïm zich van Juda afscheidde - de koning van Assur!

18 En het zal in die dagen geschieden, dat JHWH de vliegen aan het einde van de Egyptische Nijlarmen en de bijen in het land Assur tot Zich fluiten zal; 19 die zullen komen en met haar allen neerstrijken in de dalen van de steile hoogten en in de spleten van de rotsen, in alle doornheggen en op alle drinkplaatsen. 20 In die dagen zal JHWH met een scheermes, aan de overzijde van de Rivier gehuurd, met de koning van Assur, het hoofdhaar en het haar van de benen afscheren, ja, ook de baard zal Hij wegnemen.

21 En het zal in die dagen geschieden, dat een man een jonge koe en twee schapen in het leven zal behouden, 22 en dat hij wegens de overvloed van melk die zij geven, boter eten zal; want boter en honing zal ieder eten, die in het land is overgebleven. 23 En het zal in die dagen geschieden, dat elke plek, waar duizend wijnstokken ter waarde van duizend zilverlingen staan, voor de dorens en de distels zijn zal; 24 met pijl en boog zal men daar komen, want het hele land zal een en al dorens en distels zijn. 25 En alle bergen, die met de houweel bewerkt worden, daar zal men niet komen uit vrees voor de dorens en distels, maar zij zullen slechts dienen om er de runderen in te drijven en ze door de schapen te laten vertreden.

(1) **7:14** Zie Matteüs 1:23 (2) **7:15** Zie ook Deuteronomium 1:39

(A) **7:1** 2Kon. 16:5; 2Kron. 28:5,6. (B) **7:14** Mat. 1:23.

Haastig buit, spoedig roof

8 1 JHWH zei tot mij: Neem u een groot schrijfbord en schrijf daarop met schrift, dat voor ieder leesbaar is: Haastig buit, spoedig roof. 2 Dan wil Ik Mij betrouwbare getuigen nemen, de priester Uria en Zekarja, de zoon van Jeberekjahu.

3 En ik was tot de profetes genaderd, en zij was zwanger geworden en baarde een zoon. En JHWH zei tot mij: Noem hem: Maher-Salal Chas-Baz, 4 want voordat de jongen zal kunnen roepen: Mijn vader en mijn moeder, zal men de rijkdom van Damascus en de buit van Samaria vóór de koning van Assur dragen.

Assur in Juda

5 En JHWH ging voort nogmaals tot mij te spreken: 6 Omdat dit volk de zacht vloeiende wateren van Siloach versmaadt en er vreugde is bij Resin en de zoon van Remaljahu, 7 daarom, zie, JHWH doet over hen opkomen de machtige en geweldige wateren van de Rivier, de koning van Assur met al zijn heerlijkheid; deze zal buiten al zijn beddingen stijgen en buiten al zijn oevers rijzen, 8 binnendringen in Juda, overstromen en steeds verder om zich heen grijpen, reiken tot aan de hals; ja, zijn uitgespreide vleugels zullen de breedte van uw land vullen, o Immanuël.

9 Woedt, o volken, en weest verslagen; ja, neemt ter ore, alle verre streken van de aarde; maakt u gereed en weest verslagen; maakt u gereed en weest verslagen. 10 Beraamt een plan, maar het wordt verbroken; spreekt een woord, maar het zal niet tot stand komen, want God is met ons.

Jesaja moet zich terugtrekken

11 Want aldus heeft JHWH tot mij gezegd, toen zijn hand mij overweldigde en Hij mij waarschuwde niet op de weg van dit volk te gaan: 12 (A) u zult geen samenzwering noemen alles wat dit volk een samenzwering noemt, en voor wat zij vrezen, zult u niet vrezen noch bang zijn. 13 JHWH van de legermachten, Hèm zult u heilig achten en Hij moet het voorwerp van uw ontzag en Hij moet het voorwerp van uw schrik zijn. 14 (B) Dan zal Hij tot een heiligdom zijn, en tot een steen, waaraan men zich stoot, en tot een rotsblok, waarover men struikelt, voor de beide huizen van Israël, tot een vangnet en tot een valstrik voor de inwoners van Jeruzalem. 15 En velen onder hen zullen struikelen en vallen, verpletterd, gestrikt en gevangen worden.

16 Bind de getuigenis toe, verzegel de *Torah* onder mijn leerlingen. 17 (C) En ik zal wachten op JHWH, die zijn aangezicht verbergt voor het huis van Jakob, ja, op Hem zal ik hopen. 18 (D) Zie, ik en de kinderen die mij JHWH gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot zinnebeelden onder Israël vanwege JHWH van de legermachten, die op de berg Sion woont.

19 En wanneer men tot u zegt: Vraagt de geesten van doden en de waarzeggende geesten, die daar piepen en mompelen - zal een volk niet zijn God vragen? Zal men voor de levenden de doden (vragen)? 20 Tot de *Torah* en tot de getuigenis! Voor wie niet spreekt naar dit woord, is er geen dageraad. 21 Dan trekt men rond, gedrukt en hongerig, en wanneer men hongert, zal men in woede uitbarsten, en zijn koning en zijn God vervloeken, en men zal de blik omhoog richten 22 en men zal naar de aarde kijken, en zie, benauwdheid en duisternis, beangstigende donkerheid, en in duisternis is men verstoten.

De geboorte van de Messias

23 (E) Maar er zal geen donkerheid zijn voor het land dat in benauwdheid was. Zoals Hij in het verleden smaad bracht over het land van Zebulon en over het land van Naftali, zo brengt Hij in de toekomst eer over de weg van de zee, de overzijde van de Jordaan, de landstreek van de heidenen(1).

(1) **8:23** Hebreeuws "gojim" = "volken", daar worden meestal niet-Joodse volken mee bedoeld. Zie ook Matteüs 4:15.

(A) **8:12** 1Pet. 3:14,15. (B) **8:14** 1Pet. 2:8. (C) **8:17** Heb. 2:13. (D) **8:18** Heb. 2:13. (E) **8:23** Mat. 4:15.

9 1 (A) Het volk dat in donkerheid wandelt,
ziet een groot licht; over hen die wonen in
een land van diepe duisternis, straalt een licht.
2 U hebt het volk vermenigvuldigd, zijn vreugde
groot gemaakt; het verheugt zich voor uw aan-
gezicht als met de vreugde bij de oogst, zoals
men juicht bij het verdelen van de buit. 3 Want
het juk dat het drukte, en de stang op zijn schou-
der, de roede van zijn drijver, hebt U verbroken
als op Midjansdag. 4 Want elke schoen die dreu-
nend stampt, en elke mantel, in bloed gewenteld,
zal verbrand worden, een prooi van het vuur.
5 Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons
gegeven, en de heerschappij rust op zijn schou-
der en zijn naam zal worden genoemd Won-
derbaar, Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader,
Vredevorst. 6 (B) Groot zal de heerschappij zijn
en eindeloos de vrede op de troon van David
en over zijn koninkrijk, doordat hij het sticht
en grondvest met recht en gerechtigheid, van nu
aan tot in eeuwigheid. De ijver van **JHWH** van de
legermachten zal dit doen.

De slaande hand over Efraïm

7 De Heer heeft een woord gezonden in Jakob
en het is gevallen in Israël. 8 En het hele volk zal
het ervaren, Efraïm en de inwoners van Samaria,
die in hoogmoed en grootsheid van hart zeg-
gen: 9 Tichelstenen zijn gevallen, maar met ge-
houwen stenen herbouwen wij; wilde vijgenbo-
men zijn geveld, maar ceders zetten wij daar-
voor in de plaats. 10 Maar **JHWH** verhief Resins
tegenstanders tegen hen en Hij hitste hun vijan-
den op: 11 Aram in het oosten en de Filistijnen
in het westen, zodat zij Israël gulzig verslonden.
Ondanks dit alles keert zijn toorn zich niet af en
blijft zijn hand uitgestrekt.
12 Maar het volk heeft zich niet bekeerd tot
Hem die het sloeg, en het heeft **JHWH** van de le-
germachten niet gezocht. 13 Toen sneed **JHWH**
op één dag van Israël kop en staart, palmtak en
riet af. 14 De oude en aanzienlijke, die is de kop,
en de profeet die leugen onderwijst, die is de
staart. 15 De leiders van dit volk waren verlei-
ders en wie zich leiden lieten, werden op een
dwaalweg gebracht. 16 Daarom verheugt **JHWH**
Zich niet over de jonge mannen en ontfermt Hij
Zich niet over de wezen en weduwen, want een
ieder is een godvergetene en een booswicht en
elke mond spreekt dwaasheid. Ondanks dit alles
keert zijn toorn zich niet af en blijft zijn hand
uitgestrekt.
17 Want goddeloosheid brandt als een vuur,
dat dorens en distels verteert en de dichte tak-
ken van het woud aansteekt, zodat zij in rook-
wolken opgaan. 18 Door de woede van **JHWH** van
de legermachten wordt het land in brand gezet,
zodat het volk tot een prooi van het vuur wordt;
de ene mens spaart de ander niet, 19 men bijt
naar rechts en toch hongert men, en men ver-
slindt naar links en toch wordt men niet ver-
zadigd, ieder verslindt het vlees van zijn eigen
arm: 20 Manasse Efraïm en Efraïm Manasse, en
samen keren zij zich tegen Juda. Ondanks dit al-
les keert zijn toorn zich niet af en blijft zijn hand
uitgestrekt.
10 1 Wee hun die heilloze verordeningen uit-
vaardigen, en de schrijvers die lasten
voorschrijven, 2 om de geringen van het recht
weg te dringen en aan de *ellendigen* van mijn
volk het recht te ontroven, zodat de weduwen
hun buit worden en zij de wezen uitplunderen.
3 Wat zult u dan doen op de dag van de bezoe-
king en bij de verwoesting die uit de verte komt?
Tot wie zult u vluchten om hulp en waar zult
u uw heerlijkheid laten? 4 Niets blijft over dan
zich te krommen als een geboeide; als verslage-
nen vallen zij. Ondanks dit alles keert zijn toorn
zich niet af en blijft zijn hand uitgestrekt.

Wee over Assur

5 (C) Wee Assur, die de roede van mijn toorn
is en in zijn hand is mijn boosheid als een stok.
6 Tegen een godvergeten volk zal Ik (die koning)
zenden, en tegen de natie op wie Ik toornig ben,
zal Ik hem ontbieden om buit te behalen en roof

(A) **9:1** Mat. 4:16; Luk. 1:79. (B) **9:6** Luk. 1:32,33. (C) **10:5** Jes. 14:24-27; Nah. 1:1-3:19; Zef. 2:13-15.

te plegen en om het volk te vertrappen als slijk van de straten. 7 Maar hij zelf bedoelt dit niet zó en zijn hart beraamt het niet zó, want hij heeft in de zin te vernietigen en talloze volken uit te roeien. 8 Want hij denkt: Zijn mijn vorsten niet allemaal koningen? 9 Verging het Kalno niet als Karkemis, Hamat als Arpad, Samaria als Damascus? 10 Zoals mijn hand de koninkrijken van de afgoden wist te vinden, ofschoon hun gesneden beelden die van Jeruzalem en Samaria overtroffen, 11 zou ik dan niet met Jeruzalem en zijn beelden doen, zoals ik met Samaria en zijn afgoden gedaan heb?

12 Maar het zal geschieden, wanneer de Heer zijn hele werk op de berg Sion en in Jeruzalem voleindigd heeft, dat Ik de vrucht van de hooghartigheid van de koning van Assur bezoeken zal en de trots van zijn hoogmoedige ogen, 13 omdat hij gedacht heeft: Door de kracht van mijn hand heb ik het gedaan en door mijn wijsheid, want ik ben verstandig; daarom wis ik de grenzen van de volken uit, plunder hun voorraden en stoot als een stier de inwoners neer. 14 Ja, mijn hand greep naar het vermogen van de volken als naar een vogelnest, en zoals men verlaten eieren opraapt, raapte ik de hele aarde weg, en er was niet één die een vleugel verroerde, de snavel opendeed of piepte.

15 Zal een bijl zich beroemen tegen hem die ermee hakt? Zal een zaag pochen tegen hem die ze hanteert? Alsof een stok zwaait wie hem opneemt; alsof een staf opneemt hem die geen hout is! 16 Daarom zal de Heer JHWH van de legermachten, een slopende ziekte zenden in zijn welgedaanheid, en onder zijn heerlijkheid zal een brand branden als de brand van een vuur. 17 Dan zal het Licht van Israël tot een vuur worden en zijn Heilige tot een vlam, die op één dag de distels en dorens van Assur verbrandt en verteert; 18 en de heerlijkheid van zijn woud en van zijn boomgaard zal Hij volledig verdelgen, - ja, het zal zijn als wanneer een mens wegkwijnt, 19 en de rest van de bomen van zijn woud zal te tellen zijn, ja, een jongen zal ze kunnen opschrijven.

Een rest wordt behouden

20 En het zal in die dagen geschieden, dat de rest van Israël en wat van het huis van Jakob ontkomen is, niet langer zullen steunen op hem die ze sloeg, maar in waarheid steunen zullen op JHWH, de Heilige van Israël. 21 Een rest zal zich bekeren, de rest van Jakob, tot de sterke God. 22 (A) Want, al zou uw volk zijn, o Israël, als het zand van de zee, een rest daaronder zal zich bekeren; verdelging is vast besloten, overvloeiende van gerechtigheid. 23 Ja, een verdelging die vast besloten is, voltrekt de Heer, JHWH van de legermachten, in het midden van de hele aarde.

24 Daarom, zo zegt de Heer, JHWH van de legermachten: Vrees niet, o mijn volk, dat in Sion woont, voor de Assyriërs, wanneer zij u met de stok slaan en hun staf tegen u opheffen, zoals Egypte deed. 25 Want nog een korte tijd, dan is de boosheid ten einde en mijn toorn richt zich op hun vernietiging. 26 Dan zwaait JHWH van de legermachten de gesel over hen, zoals Midjan geslagen werd bij de rots Oreb, en (Hij zwaait) zijn staf over de zee en heft die op zoals in Egypte. 27 En het zal in die dagen geschieden, dat hun last van uw schouder zal afglijden en hun juk van uw hals, ja, het juk zal vernietigd worden op uw schouder.

Opmars van de Assyriërs

28 Zij overvallen Ajjat, zij trekken door Migron, te Mikmas legeren zij hun bagage. 29 Zij trekken de bergpas door: "Geba zal ons nachtkwartier zijn". Rama siddert, Gibea van Saul vlucht. 30 Gil het uit, o dochter van Gallim! Pas op, Laïs! *Arm Anatot*! 31 Madmena vlucht, de inwoners van Gebim bergen zich. 32 Nog heden stellen zij zich op te Nob: zij zwaaien hun handen in de richting van de berg van de dochter van Sion, de heuvel van Jeruzalem.

(A) **10:22** Rom. 9:27.

33 Zie, de Heer JHWH van de legermachten,
hakt met vervaarlijke kracht de bladerkroon af,
de rijzige stammen worden omgehakt en de
hoge geveld; 34 het dichte gewas van het woud
hakt Hij af met het ijzer, en de Libanon zal val-
len door de Heerlijke.

De Messias en het 1000-jarig rijk

11 1 (A) En er zal een takje voortkomen uit
de stronk van Isaï en een scheut uit zijn
wortels zal vrucht dragen. 2 En op hem zal de
Geest van JHWH rusten, de Geest van wijsheid
en verstand, de Geest van raad en sterkte, de
Geest van kennis en ontzag voor JHWH; 3 ja, zijn
verlangen is het ontzag voor JHWH. Hij zal niet
richten naar wat zijn ogen zien, noch rechtspre-
ken naar wat zijn oren horen; 4 (B) want hij zal de
geringen in gerechtigheid richten en over de *oot-
moedigen* van het land in redelijkheid rechtspre-
ken, maar hij zal de aarde slaan met de roede
van zijn mond en met de adem van zijn lippen
de goddeloze doden. 5 (C) Gerechtigheid zal de
gordel van zijn lendenen zijn en trouw de gor-
del van zijn heupen.
6 (D) Dan zal de wolf bij het schaap verkeren en
de panter zich neerleggen bij het bokje; het kalf,
de jonge leeuw en het mestvee zullen tezamen
zijn, en een kleine jongen zal ze hoeden; 7 de koe
en de berin zullen samen weiden, haar jongen
zullen zich samen neerleggen, en de leeuw zal
stro eten als het rund; 8 dan zal een zuigeling bij
het hol van een adder spelen en naar het nest
van een giftige slang zal een gespeend(1) kind
zijn hand uitstrekken. 9 (E) Men zal geen kwaad
doen noch verderf stichten op heel mijn heilige
berg, want de aarde zal vol zijn van kennis van
JHWH, zoals de wateren de bodem van de zee be-
dekken. 10 (F) En het zal in die dagen gebeuren,
dat de volken de wortel van Isaï zullen zoeken,
die zal staan als een banier van de natiën, en zijn
rustplaats zal heerlijk zijn.

De nieuwe heerlijkheid van Israël

11 En het zal in die dagen geschieden, dat de
Heer opnieuw zijn hand opheffen zal om los
te kopen de rest van zijn volk, dat overblijft
in Assur, Egypte, Patros, Ethiopië, Elam, Sinear,
Hamat en in de kustlanden van de zee. 12 En Hij
zal een banier opheffen voor de volken, en de
verdrevenen van Israël verzamelen en de ver-
strooide dochters van Juda bijeenbrengen van
de vier einden van de aarde. 13 Dan zal de jaloe-
zie van Efraïm verdwijnen en zij die Juda benau-
wen, zullen uitgeroeid worden; Efraïm zal niet
jaloers zijn op Juda en Juda zal Efraïm niet be-
nauwen. 14 Westwaarts zullen zij de Filistijnen
op de schouder vliegen, samen zullen zij de
stammen van het Oosten plunderen; naar Edom
en Moab zullen zij hun hand uitstrekken en de
Ammonieten zullen hun onderhorig zijn. 15 (G)
Dan zal JHWH de zeeboezem van Egypte met de
ban slaan en Hij zal zijn hand tegen de Rivier
bewegen met de gloed van zijn adem, en Hij zal
haar tot zeven beken uiteenslaan en maken, dat
men geschoeid daardoor kan gaan. 16 Dan zal er
een heerbaan zijn voor de rest van zijn volk, die
in Assur overblijven zal, zoals er voor Israël ge-
weest is in de dagen, toen het optrok uit het land
Egypte.

Danklied van de verlosten

12 1 En u zult in die dagen zeggen: Ik loof
U, JHWH, omdat U toornig op mij bent
geweest; uw toorn heeft zich afgewend en u ver-
troost mij. 2 (H) Zie, God is mijn heil, ik ver-
trouw en vrees niet, want mijn sterkte en mijn
psalm is JH JHWH, en Hij is mij tot heil geweest.
3 Dan zult u met vreugde water scheppen uit de
bronnen van het heil.
4 En u zult in die dagen zeggen: Looft JHWH,
roept zijn naam aan, maakt onder de volken zijn
daden bekend, vermeldt, dat zijn naam verheven
is. 5 Psalmzingt JHWH, want Hij heeft grootse

(1) **11:8** "Gespeend" wil zeggen dat een kind voortaan niet meer van de moederborst drinkt

(A) **11:1** Opb. 5:5; 22:16. (B) **11:4** 2Th. 2:8. (C) **11:5** Efez. 6:14. (D) **11:6** Jes. 65:25. (E) **11:9** Hab. 2:14.
(F) **11:10** Rom. 15:12. (G) **11:15** Opb. 16:12. (H) **12:2** Ex. 15:2; Ps. 118:14.

dingen gedaan; dit zal bekend worden gemaakt op de hele aarde. 6 Juicht en jubelt, inwoners van Sion, want groot in uw midden is de Heilige van Israël.

Profetie over Babel

13 1 (A) De Godsspraak over Babel, die Jesaja, de zoon van Amoz, gezien heeft.
2 Heft op een kale berg een banier op, roept met luide stem hun toe; wenkt met de hand, opdat zij de poorten van de edelen binnentrekken.
3 Ik zelf heb mijn geheiligden een opdracht gegeven, ook heb Ik mijn helden tot voltrekking van mijn toorn geroepen, mijn van overmoed juichenden. 4 Hoor, een gedaver op de bergen als van veel volk. Hoor, een rumoer van de koninkrijken van verzamelde volken. JHWH van de legermachten monstert een krijgsheer.
5 Zij komen uit een ver land, van het einde van de hemel, JHWH en de werktuigen van zijn boosheid, om de hele aarde te verderven. 6 (B) Jammert, want de dag van JHWH is nabij; hij komt als een verwoesting van de Almachtige. 7 Daarom worden alle handen slap en elk mensenhart versmelt. 8 Ja, zij zijn bang geworden, krampen en weeën grijpen hen aan, als een barende krimpen zij ineen; de één ziet verbijsterd de ander aan, hun gezicht staat in vlam.
9 Zie, de dag van JHWH komt, meedogenloos, met boosheid en brandende toorn, om de aarde tot een woestenij te maken en haar zondaars van haar te verdelgen. 10 (C) Want de sterren en de sterrenbeelden van de hemel doen hun licht niet stralen, de zon is bij haar opgang verduisterd en de maan laat haar licht niet schijnen. 11 Dan zal ik aan de wereld het kwaad bezoeken en aan de goddelozen hun ongerechtigheid, en Ik zal de trots van de overmoedigen doen ophouden en de hoogmoed van de geweldenaars vernederen.
12 Ik zal de stervelingen zeldzamer maken dan gelouterd goud en de mensen dan fijn goud van Ofir. 13 Daarom zal Ik de hemel doen wankelen en de aarde zal bevend van haar plaats wijken door de woede van JHWH van de legermachten, in de dagen van zijn brandende toorn. 14 En het zal geschieden, dat zij als een opgejaagde gazel en als schapen die niemand bijeen houdt, zich zullen wenden ieder naar zijn eigen volk, en zullen vluchten een ieder naar zijn eigen land. 15 Ieder die men vindt, zal doorstoken worden, en elk die men grijpt, zal door het zwaard vallen;
16 en hun kinderen zullen voor hun ogen verpletterd worden, hun huizen geplunderd en hun vrouwen geschonden.
17 Zie, Ik wek tegen hen de Meden op, die zilver niet achten, noch in goud behagen hebben;
18 hun bogen vellen jonge mannen: zij kennen geen ontferming met de vrucht van de schoot en zelfs kinderen ontzien zij niet. 19 (D) En Babel, het sieraad van de koninkrijken, de trotse luister van de Chaldeeën, zal worden als Sodom en Gomorra, toen God ze ondersteboven keerde;
20 het zal in eeuwigheid niet meer bewoond worden, noch bevolkt zijn van geslacht tot geslacht; geen Arabier zal daar zijn tent opslaan, geen herders zullen daar legeren; 21 (E) maar hyena's zullen er legeren en hun huizen zullen vol uilen zijn; struisvogels zullen daar wonen en veldgeesten daar rondhuppelen, 22 wilde honden zullen *huilen* (1) in de burchten en jakhalzen in de paleizen van wellust. Weldra zal zijn tijd komen en zijn dagen zullen niet verlengd worden.

14 1 Want JHWH zal Zich over Jakob ontfermen en nog zal Hij Israël verkiezen en ze op hun eigen bodem doen wonen; dan zal de vreemdeling zich bij hen aansluiten en men zal zich voegen bij het huis van Jakob. 2 En de volken zullen het met zich nemen en het naar zijn eigen plaats brengen en het huis van Israël zal ze als erfelijk bezit verkrijgen op de grond van JHWH, tot slaven en tot slavinnen. Zo zullen zij degenen die hen gevangen namen, gevangen nemen en heersen over hun drijvers. 3 En het zal gebeuren in de tijd, wanneer JHWH u rust geeft van uw

(1) **13:22** Letterlijk staat er "zingen".

(A) **13:1** Jes. 47:1-15; Jer. 50:1-51:64. (B) **13:6** Joël 1:15. (C) **13:10** Eze. 32:7; Mat. 24:29; Mar. 13:24,25; Luk. 21:25; Opb. 6:12,13; 8:12. (D) **13:19** Gen. 19:24. (E) **13:21** Jes. 34:14; Zef. 2:14; Opb. 18:2.

verdriet en van uw onrust en van de harde dienst die men u heeft laten verrichten, 4 dat u dit spotlied op de koning van Babel zult aanheffen: Hoe heeft de drijver opgehouden, opgehouden is de verdrukking! 5 JHWH heeft de stok van de goddelozen verbroken, de scepter van de heersers, 6 die in woede zonder ophouden natiën sloeg, die in toorn volken vertrad in meedogenloze vervolging. 7 De hele aarde heeft rust, is stil; men breekt uit in gejubel; 8 zelfs de cipressen verheugen zich over u, de ceders van de Libanon: Sinds u neerligt, klimt niemand naar ons op om ons te vellen.

9 Het dodenrijk beneden is over u in beroering om u bij uw komst te ontmoeten; het wekt de geesten van doden voor u op, al de bokken van de aarde; het doet alle koningen van de volken van hun tronen opstaan. 10 Zij allen zullen *antwoorden* en tot u te zeggen: Ook u bent krachteloos geworden als wij, u bent aan ons gelijk geworden; 11 uw trots is in het dodenrijk neergeworpen, de klank van uw harpen; de wormen liggen onder u gespreid en maden zijn uw bedekking. 12 (A) Hoe bent u uit de hemel gevallen, u morgenster, zoon van de dageraad; hoe bent u ter aarde geveld, overweldiger van de volken! 13 (B) En u overlegde nog wel: Ik zal ten hemel opstijgen, boven de sterren van God mijn troon oprichten en zetelen op de berg van de samenkomst ver in het noorden; 14 ik wil opstijgen boven de hoogten van de wolken, mij aan de Allerhoogste gelijkstellen. 15 Integendeel, in het dodenrijk wordt u neergeworpen, in het diepste van het graf. 16 Wie u zien, beschouwen u, letten op u: Is dit de man, die de aarde deed sidderen, die koninkrijken deed beven; 17 die de wereld tot een wildernis maakte en haar steden afbrak; die zijn gevangenen niet naar huis liet keren? 18 De koningen van de volken liggen allen met ere, ieder in zijn woning, 19 maar u bent weggeworpen, ver van uw graf, als een verafschuwde scheut, overdekt met verslagenen die door het zwaard doorboord zijn, die neerdalen naar de stenen van het graf als een weggetrapt aas. 20 U wordt met hen niet in een graf verenigd, omdat u uw land te gronde hebt gericht, uw volk gedood. Nimmer wordt het nageslacht van de boosdoeners genoemd. 21 Maakt voor zijn zonen een slachtbank gereed om de ongerechtigheid van hun vaderen; opdat zij niet opstaan en de aarde in bezit nemen en het oppervlak van de wereld vullen met steden.

22 Zo sta Ik tegen hen op, luidt het woord van JHWH van de legermachten, en Ik roei van Babel uit naam en rest, telg en spruit, luidt het woord van JHWH. 23 En Ik zal het maken tot een bezit van roerdompen en tot waterpoelen, en Ik zal het wegbezemen met de bezem van de verdelging, luidt het woord van JHWH van de legermachten.

Profetie over Assur

24 (C) JHWH van de legermachten heeft gezworen: Voorwaar, zoals Ik gedacht heb, zó zal het geschieden, en zoals Ik besloten heb, zal het tot stand komen: 25 Ik ga Assur in mijn land verbreken en het op mijn bergen vertreden; dan zal zijn juk van hen worden weggenomen en weggenomen de last van hun schouder. 26 Dit is het besluit dat gemaakt is over de hele aarde, en dit is de hand die uitgestrekt is over alle volken. 27 Want JHWH van de legermachten heeft een besluit genomen; wie zal het verijdelen? En zijn hand is uitgestrekt; wie zal haar afwenden?

Profetie over Filistea

28 (D) In het sterfjaar van koning Achaz kwam deze Godsspraak: 29 (E) Verheug u niet, u geheel Filistea, omdat de roede die u sloeg, verbroken is, want uit de wortel van de slang zal een adder voortkomen en haar vrucht zal een vliegende draak zijn. 30 Dan weiden de eerstgeborenen van de geringen en de armen legeren zich veilig, maar uw wortel doe Ik van honger sterven en uw overblijfsel zal hij doden. 31 Jammer, u poort; schreeuw, u stad; sidder, u geheel Filistea!

(A) **14:12** Opb. 8:10; 9:1. (B) **14:13** Mat. 11:23; Luk. 10:15. (C) **14:24** Jes. 10:5-34; Nah. 1:1-3:19; Zef. 2:13-15.
(D) **14:28** 2Kon. 16:20; 2Kron. 28:27. (E) **14:29** Jer. 47:1-7; Eze. 25:15-17; Joël 3:4-8; Amos 1:6-8; Zef. 2:4-7; Zac. 9:5-7.

Want uit het noorden komt rook en in de gelederen blijft niemand achter.

32 Wat zal men dan de gezanten van het volk *antwoorden*? Dat JHWH Sion gegrondvest heeft en dat daarin de *ellendigen* van zijn volk zullen schuilen.

Profetie over Moab

15 1 (A) De Godsspraak over Moab.
Waarlijk, in de nacht is Ar-Moab verwoest, verdelgd! Waarlijk, in de nacht is Kir-Moab verwoest, verdelgd! 2 Men gaat op naar de tempel, Dibon naar de hoogten om te huilen; in Nebo en Medeba jammert Moab; ieders hoofd is kaal geschoren, elke baard is afgesneden. 3 Op zijn straten heeft men zich met rouwgewaad omgord; op zijn daken en op zijn pleinen jammert alles, wegsmeltend in gehuil. 4 Ook Chesbon en Elale schreeuwen, tot Jahas wordt hun stem gehoord; daarom maken Moabs gewapenden alarm, zijn moed begeeft hem.

5 Mijn hart schreeuwt om Moab; zijn vluchtelingen zijn al bij Soar, Eglat-Selisia; ja, de helling van Luchit gaat men al huilende op, ook op de weg van Choronaïm heft men een intense schreeuw aan. 6 Waarlijk, de wateren van Nimrim worden woestenijen, want het gras is verdord, het kruid is verwelkt, er is geen groen. 7 Daarom dragen zij over de Wilgenbeek wat zij gespaard en bewaard hadden. 8 Voorwaar, het geschreeuw is Moabs gebied rondgegaan, zijn gejammer klinkt tot Eglaïm, zelfs te Beër-Elim klinkt zijn gejammer. 9 Want de wateren van Dimon zijn vol bloed, maar Ik zal over Dimon nog meer brengen: een leeuw over de ontkomenen van Moab en over het overblijfsel van het land.

16 1 Heersers van het land, zendt de lammeren van de rotsen de woestijn in naar de berg van de dochter van Sion. 2 En het zal geschieden, dat de dochters van Moab als vluchtende vogels, een opgejaagd nest, aan de oevers van de Arnon zullen zijn. 3 Schaf raad, geef een beslissing, maak op de volle middag uw schaduw als nacht, verberg de verdrevenen, verraad de vluchtelingen niet. 4 Laten Moabs verdrevenen bij u verblijven, wees hun een toevlucht tegen de verwoester. Wanneer het gedaan is met de verdrukker, de vernieling voltooid is, de verwoesters uit het land verdwenen zijn, 5 dan zal op goedheid een troon worden gevestigd en in getrouwheid zal daarop in Davids tent zetelen een, die richt en die het recht zoekt en die zich haast gerechtigheid te oefenen.

6 Wij hebben gehoord van de trots van Moab, dat zeer trots is, van zijn hoogmoed, zijn trots en zijn overmoed, zijn nutteloze gezwets. 7 Daarom zal Moab over Moab jammeren, allen zullen zij jammeren; om de druivenkoeken van Kir-Chareset zult u zuchten, volkomen verslagen. 8 Want de wijngaarden van Chesbon verzwakken: de wijnstok van Sibma, waarvan de heersers van de volken de edele druiven neersloegen, welke reikten tot Jazer, zich verloren in de woestijn, waarvan de ranken zich uitbreidden en heenbogen over de zee. 9 Daarom zal ik bij het huilen over Jazer de wijnstok van Sibma bewenen; ik zal u met mijn tranen besproeien, u Chesbon en Elale, want krijgsgeschreeuw is neergevallen op uw inzameling en uw oogst. 10 Zo zijn vreugde en jubel geweken uit de boomgaard, en in de wijngaarden wordt niet gejubeld noch gejuicht; de druiventreder treedt geen wijn in de perskuipen, het vreugdegeroep heb Ik doen ophouden. 11 Daarom klaagt mijn binnenste over Moab als een citer en mijn hart over Kir-Cheres. 12 En wanneer Moab verschijnt, zich aftobt op de hoogte en naar zijn heiligdom komt om te bidden, dan zal het niets kunnen doen.

13 Dit is het woord, dat JHWH vroeger over Moab gesproken heeft. 14 Maar nu spreekt JHWH: Binnen drie jaar, naar de jaren van een dagloner, zal de heerlijkheid van Moab veracht zijn, ondanks al zijn groot rumoer, en zijn rest zal weinig, gering, onbeduidend zijn.

(A) **15:1** Jes. 25:10-12; Jer. 48:1-47; Eze. 25:8-11; Amos 2:1-3; Zef. 2:8-11.

Profetie over Damascus en Efraïm

17 1 (A) De Godsspraak over Damascus.
Zie, Damascus wordt weggenomen, zodat het geen stad meer is: het wordt een puinhoop, een bouwval. 2 Verlaten liggen de steden van Aroër, zij zijn voor de kudden, die er legeren zonder dat iemand ze opschrikt. 3 Dan verdwijnt de vesting uit Efraïm en het koningschap uit Damascus en de rest van Aram; het zal met hen gaan als met de heerlijkheid van de Israëlieten, luidt het woord van JHWH van de legermachten.
4 En het zal in die dagen geschieden, dat de heerlijkheid van Jakob gering zal worden, en dat het vet van zijn lichaam zal wegslinken. 5 En het zal zijn zoals een maaier het staande koren samengrijpt en zijn arm de aren afsnijdt, ja, het zal zijn zoals iemand aren leest in het dal Refaïm. 6 Maar een nalezing blijft ervan over zoals bij het afslaan van olijven, twee of drie vruchten boven in de top, vier of vijf aan de takken van de vruchtboom, luidt het woord van JHWH, de God van Israël. 7 In die dagen zal de mens de blik richten op zijn Maker en zijn ogen zullen zien naar de Heilige van Israël; 8 hij zal de blik niet richten naar de altaren, het maaksel van zijn eigen handen; en wat zijn eigen vingers gemaakt hebben, de gewijde palen en de wierookaltaren, zal hij niet aanzien. 9 In die dagen zullen zijn vestingsteden zijn als een verlaten gebied in het woud en op een bergtop, dat men vanwege de Israëlieten verlaten heeft, en het zal een woestenij zijn. 10 Want u hebt de God van uw heil vergeten en aan de Rots, uw burcht, hebt u niet gedacht. Daarom legt u bekoorlijke aanplantingen aan en beplant die met vreemde stekken; 11 op de dag dat u plant, doet u ze opschieten, en 's morgens laat u uw zaaisel bloeien - weg is de oogst op de dag van ziekte en ongeneeslijke pijn!

Het lot van de plunderaars

12 Wee, een rumoer van vele volken, die rumoer maken als rumoerige zeeën, en een gebruis van natiën, die bruisen zoals geweldige wateren bruisen. 13 Natiën bruisen zoals geweldige wateren bruisen, maar dreigt Hij ze, dan vluchten zij ver weg en worden opgejaagd als kaf op de bergen vóór de wind uit en als een werveldistel vóór de storm uit. 14 Op de tijd van de avond, zie, daar is verschrikking; voordat het morgen wordt, zijn zij er niet meer. Dit is het deel van hen die ons plunderen, en het lot van hen die ons beroven.

Profetie over Ethiopië

18 1 (B) Wee het land van vleugelgegons aan de overzijde van de rivieren van Ethiopië,
2 dat boden overzee zendt, in rieten boten over de wateren. Gaat, snelle gezanten, tot een rijzig en glanzend volk, tot een natie, wijd en zijd gevreesd, een volk, heerszuchtig en wreed, waarvan hun land rivieren doorsnijden. 3 Alle inwoners van de wereld en bewoners van de aarde, wanneer men de banier opheft op de bergen, zult u het zien, en wanneer men de sjofar blaast, zult u het horen. 4 Want aldus heeft JHWH tot mij gezegd: Ik blijf rustig en zie uit mijn woonplaats toe als de stralende hitte bij zonneschijn, als een nevel van dauw in de hitte van de oogsttijd. 5 Want vóór de oogst, als de bloei voorbij is en de bloesem tot rijpende druif wordt, zal Hij de ranken met snoeimessen afsnijden en de loten wegnemen en afkappen. 6 Tezamen worden zij achtergelaten voor de roofvogels van de bergen en de dieren van de aarde, en de roofvogels zullen daarop de zomer doorbrengen en al de dieren van de aarde daarop de winter. 7 In die tijd zal een geschenk gebracht worden aan JHWH van de legermachten door een rijzig en glanzend volk, door een volk, wijd en zijd gevreesd, een volk, heerszuchtig en wreed, waarvan hun

(A) **17:1** Jer. 49:23-27; Amos 1:3-5; Zac. 9:1. (B) **18:1** Zef. 2:12.

land rivieren doorsnijden - naar de plaats van de naam van JHWH van de legermachten, de berg Sion.

Profetie over Egypte

19 1 (A) De Godsspraak over Egypte.
Zie, JHWH rijdt op een snelle wolk en komt naar Egypte; dan beven de afgoden van Egypte voor Hem en het hart van Egypte versmelt in zijn binnenste. 2 Dan zal Ik Egyptenaren tegen Egyptenaren ophitsen, zodat ieder van hen strijdt tegen zijn broeder en ieder tegen zijn naaste, stad tegen stad, koninkrijk tegen koninkrijk; 3 en Egypte zal zijn bezinning verliezen en Ik zal zijn voornemen verijdelen. Dan zal men de afgoden vragen, de bezweerders, de geesten van doden en de waarzeggende geesten. 4 En Ik zal Egypte overgeven in de macht van een hardvochtig heer, en een gestreng koning zal daarover heersen, luidt het woord van de Heer JHWH van de legermachten. 5 Dan zal het water uit de zee verdrogen en de rivier zal drooglopen en opdrogen, 6 zodat de rivieren stinken, de Nijlarmen van Egypte leeglopen en droog worden, riet en biezen verwelken. 7 De vlakte langs de oevers van de Nijl, en alles wat bij de Nijl gezaaid is, verdroogt, verwaait en is niet meer. 8 De vissers zullen zuchten en treuren, allen die de hengel in de Nijl uitwerpen; zij die het net over het water uitspannen, zullen verkommeren. 9 De vlasbewerkers zullen beschaamd staan, evenals de linnenwevers; 10 en zijn steunpilaren zullen verbrijzeld worden, alle loonarbeiders zullen zielsbedroefd zijn.
11 Louter onverstandigen zijn de vorsten van Soan, de meest wijze raadslieden van Farao - een dwaze raad. Hoe kunt u tot Farao zeggen: Ik ben een wijze, een zoon van de koningen uit de voortijd? 12 Waar zijn zij dan, uw wijzen? Laten zij het u toch bekend maken, opdat men zal weten, wat JHWH van de legermachten over Egypte besloten heeft. 13 Verdwaasd zijn de vorsten van Soan, bedrogen de vorsten van Nof; zij die de hoeksteen van zijn stammen zijn, leiden Egypte op een dwaalweg. 14 JHWH heeft hun een geest van bedwelming ingegoten, zodat zij Egypte op een dwaalweg leiden bij al wat het doet, zoals een beschonkene in zijn uitbraaksel tuimelt. 15 En Egypte zal geen werk hebben, dat door kop of staart, palmtak of riet, zou kunnen gedaan worden.
16 In die dagen zullen de Egyptenaren zijn als vrouwen: zij zullen sidderen en ontzag hebben voor de dreigende hand van JHWH van de legermachten, waarmee Hij hen bedreigt; 17 en het land Juda zal voor Egypte een schrik zijn; zo dikwijls iemand het daaraan herinnert, zal het ontzag hebben voor het besluit dat JHWH van de legermachten ertegen neemt.
18 In die dagen zullen er vijf steden in het land Egypte zijn, die de taal van Kanaän spreken en die bij JHWH van de legermachten zweren; één zal genoemd worden: stad van de verwoesting.
19 In die dagen zal er een altaar voor JHWH zijn midden in het land Egypte en aan zijn grens een opgerichte steen voor JHWH. 20 En dit zal tot een teken en tot een getuigenis zijn voor JHWH van de legermachten in het land Egypte. Wanneer zij tot JHWH roepen vanwege verdrukkers, dan zal Hij hun een verlosser en een strijder zenden, die hen zal redden. 21 En JHWH zal Zich aan Egypte doen kennen, en Egypte zal in die dagen JHWH kennen; en zij zullen dienen met slachtoffer en spijsoffer en JHWH geloften doen en betalen. 22 Zo zal JHWH Egypte geweldig slaan en genezen, en zij zullen zich tot JHWH bekeren, en Hij zal Zich door hen laten verbidden en hen genezen.
23 In die dagen zal er een heerbaan zijn van Egypte naar Assur, en Assur zal in Egypte komen en Egypte in Assur, en Egypte zal met Assur (JHWH) dienen. 24 In die dagen zal Israël de derde zijn naast Egypte en Assur, een zegen in het midden van de aarde, 25 omdat JHWH van de legermachten het heeft gezegend met de woor-

(A) **19:1** Jer. 46:2-26; Eze. 29:1-32:32.

den: Gezegend is mijn volk Egypte en het werk van mijn handen, Assur, en mijn erfdeel Israël.

Profetie over Egypte en Ethiopië

20 [1] In het jaar, toen de veldmaarschalk naar Asdod kwam, gezonden door Sargon, de koning van Assur, en hij tegen Asdod streed en het innam; - [2] in die tijd sprak JHWH door Jesaja, de zoon van Amoz: Ga en maak het grove kleed los van uw lendenen en trek uw schoenen van uw voeten. En hij deed alzo en liep ongekleed en blootsvoets. [3] Toen zei JHWH: Zoals mijn knecht Jesaja ongekleed en blootsvoets gelopen heeft drie jaar lang, tot een teken en een zinnebeeld over Egypte en Ethiopië, [4] zo zal de koning van Assur de gevangenen van Egypte en de ballingen van Ethiopië, jongen en ouden, wegdrijven, ongekleed en blootsvoets en met ontblote achterdelen, een smaad voor Egypte. [5] Dan zullen zij verslagen en beschaamd zijn om Ethiopië, hun toeverlaat, en om Egypte, hun trots; [6] en de inwoners van dit kustland zullen in die dagen zeggen: Zie, zo gaat het met hen, op wie wij ons verlaten hebben, tot wie wij om hulp vluchtten om gered te worden van de koning van Assur; hoe zullen wij dan ontkomen?

Profetie over Babel

21 [1] De Godsspraak over de woestijn aan de zee.

Als stormvlagen, die in het Zuiderland gieren, komt het uit de woestijn, uit een vreselijk land. [2] Een dreigend gezicht is mij geopenbaard: een verrader, die verraderlijk handelt en een verwoester, die verwoest. Trek op, Elam! Sla het beleg, Medië! Alle zuchten doe Ik ophouden. [3] Daarom zijn mijn heupen een en al siddering, weeën grijpen mij aan als de weeën van iemand die baart; ik krimp ineen bij het horen; ik ben verschrikt bij het zien. [4] Mijn hart bonst, schrik overvalt mij; dit maakt de schemering, die mij lief is, voor mij tot een verschrikking.

[5] De tafel aanrichten, het tapijt spreiden, eten en drinken? - Op, u vorsten, oliet het schild! [6] Want aldus heeft de Heer tot mij gezegd: Ga heen, zet een wachter uit; laat hij vertellen wat hij ziet. [7] Ziet hij een stoet ruiters, twee aan twee, een troep ezels, een troep kamelen, laat hij dan goed acht geven met grote opmerkzaamheid. [8] Toen riep hij: Zie, mijn Heer, ik sta overdag voortdurend op de wachttoren en op mijn wachtpost stel ik mij alle nachten; [9] [(A)] zie, daar komt een troep mannen, een stoet ruiters, twee aan twee. Toen *antwoordde* hij en zei: Gevallen, gevallen is Babel, en alle gesneden beelden van zijn goden heeft Hij ter aarde verbrijzeld. [10] O, mijn gedorst en geslagen volk, wat ik van JHWH van de legermachten, de God van Israël, gehoord heb, heb ik u verkondigd.

Profetie over Edom

[11] De Godsspraak over Duma. Men roept tot mij uit Seïr: Wachter, wat is er van de nacht? Wachter, wat is er van de nacht? [12] De wachter zegt: Morgen komt, maar ook nacht; als u vragen wilt, vraagt, komt dan terug.

Profetie over Arabië

[13] De Godsspraak tegen Arabië.

In het woud van Arabië moet u overnachten, karavanen van de Dedanieten. [14] Brengt de dorstige water tegemoet, inwoners van het land Tema; gaat de vluchteling tegen met brood. [15] Want voor de zwaarden zijn zij gevlucht, voor het getrokken zwaard, en voor de gespannen boog en voor de druk van de oorlog. [16] Want aldus heeft JHWH tot mij gezegd: Binnen nog een jaar, naar de jaren van een dagloner, zal het gedaan zijn met al de heerlijkheid van Kedar; [17] en gering zal het aantal bogen van de helden van de Kedarieten zijn, dat overblijft; want JHWH, de God van Israël, heeft het gesproken.

[(A)] **21:9** Opb. 14:8; 18:2.

Jeruzalems lichtzinnigheid

22 1 De Godsspraak over het dal van het gezicht.
Wat hebt u toch, dat u met u allen op de daken klimt, 2 u rumoerige, woelige stad, uitgelaten vesting? Uw verslagenen zijn niet met het zwaard verslagen noch in de oorlog gedood. 3 Al uw aanvoerders zijn samen gevlucht, zonder één boogschot zijn zij gevangen; allen die bij u horen, die men achterhaalde, zijn allen gevangen genomen, hoever zij ook weggevlucht waren. 4 Daarom zeg ik: Wendt de blik van mij af, laat mij bitter huilen; dringt niet aan om mij te troosten over de verwoesting van de dochter van mijn volk. 5 Want de Heer JHWH van de legermachten, houdt in het dal van het gezicht een dag van verwarring, verwoesting en ontzetting: omverhalen van muren en geschreeuw naar het gebergte. 6 Elam heeft de pijlkoker opgenomen, met wagens, manschappen, ruiters; Kir heeft het schild ontbloot. 7 Toen de keur van uw dalen zich met wagens vulde, de ruiters zich in slagorde stelden tegen de poort, 8 en Hij de beschutting van Juda wegnam - in die dagen richtte u de blik naar het wapentuig van het woudhuis; 9 u zag, dat de scheuren van de stad van David vele waren; u vergaarde het water van de benedenste vijver; 10 u telde de huizen van Jeruzalem, en u brak huizen af om de muur ontoegankelijk te maken; 11 u maakte een vergaarbak tussen de beide muren voor het water van de oude vijver. Maar u richtte de blik niet op Hem, die het gedaan had, en Hem, die het vanouds geformeerd had, zag u niet. 12 En de Heer JHWH van de legermachten, riep in die dagen op tot gejammer en tot rouwklacht, tot kaalscheren en om zich met een rouwgewaad te omhullen. 13 (A) Maar zie, daar is vrolijkheid en vreugde, een doden van runderen en een slachten van schapen, een eten van vlees en een drinken van wijn: laten wij eten en drinken, want morgen sterven wij. 14 Maar JHWH van de legermachten heeft Zich voor mijn oren geopenbaard: Voorwaar, voor deze ongerechtigheid zal u geen verzoening ontvangen, totdat u sterft, zegt de Heer JHWH van de legermachten.

Profetie over Sebna en Eljakim

15 Zo zegt de Heer JHWH van de legermachten: Ga heen, treed binnen bij deze hofmaarschalk, bij Sebna, die over het paleis gaat, 16 (en zeg): Wat hebt u hier en wie hebt u hier, dat u zich hier een graf hebt uitgehouwen? U, die in de hoogte uw graf uitgehouwen, u in de rots een woning uitgegraven hebt! 17 Zie, JHWH zal u wegslingeren, zoals een man iets wegslingert; Hij zal u stevig ineenwikkelen, 18 u vast in elkaar rollen als een kluwen, (u wegwerpen) als een bal naar een zeer uitgestrekt land: daar zult u sterven en daar zullen uw praalwagens zijn, schandvlek van het huis van uw heren! 19 En Ik zal u uit uw post wegstoten, ja, van uw standplaats zal Hij u wegrukken.
20 In die dagen zal het geschieden, dat Ik mijn knecht Eljakim, de zoon van Chilkia, roepen zal: 21 Ik zal hem met uw gewaad bekleden en hem uw gordel ombinden en uw waardigheid zal Ik in zijn hand geven, en hij zal tot een vader zijn voor de inwoners van Jeruzalem en voor het huis van Juda. 22 (B) En Ik zal de sleutel van het huis van David op zijn schouder leggen; opent hij, niemand sluit; sluit hij, niemand opent. 23 En Ik zal hem als een pin in een hechte plaats vastslaan, zodat hij tot een erezetel worden zal voor zijn familie. 24 Dan zal men aan hem het hele gewicht van zijn familie hangen, de spruiten en de loten, alle kleine vaatwerk, van de bekkens af tot alle kruiken toe. 25 In die dagen, luidt het woord van JHWH van de legermachten, zal de pin die in een hechte plaats was vastgeslagen, losraken en afbreken en vallen, en de last die daaraan hing, zal teniet gaan, want JHWH heeft het gesproken.

(A) **22:13** 1Cor. 15:32. (B) **22:22** Opb. 3:7.

Profetie over Tyrus en Sidon

23 1 (A) De Godsspraak over Tyrus.
Jammert, u schepen van Tarsis, want het is verwoest, zodat er geen huis meer is; sinds zij kwamen uit het land van de Kittiërs, is het hun bekend geworden. 2 Verstomt, u bewoners van het kustland; de handelaars van Sidon, die de zee bevaren, hebben u verrijkt; 3 over de grote wateren kwam het zaad van Sichor, de oogst van de Nijl was zijn inkomen, en het was de koopwaar van de volken. 4 Sta beschaamd, Sidon, want de zee, de vesting van de zee, zegt: Ik heb geen weeën gehad noch gebaard, geen jonge mannen grootgebracht, geen meisjes opgevoed. 5 Als de tijding Egypte bereikt, beeft men bij die tijding over Tyrus.
6 Steekt over naar Tarsis, jammert u bewoners van het kustland! 7 Is dit uw uitgelaten (stad), waarvan de oorsprong van ouds is, van wie de voeten haar wegdroegen om zich in verre landen te vestigen? 8 Wie heeft dit over Tyrus besloten, dat over kronen beschikte, waarvan de handelaars vorsten, waarvan de kooplieden de geëerde mensen van de aarde waren? 9 JHWH van de legermachten heeft het besloten om heel die opzichtige trots te ontluisteren, om al de geëerde mensen van de aarde verachtelijk te maken.
10 Overstroom uw land als de Nijl, dochter van Tarsis, er is geen dam meer. 11 Hij heeft zijn hand uitgestrekt over de zee, Hij heeft koninkrijken doen beven; JHWH heeft over Kanaän bevel gegeven zijn vestingen te verwoesten, 12 en Hij heeft gezegd: u zult niet langer uitgelaten zijn, u onteerde maagd, dochter van Sidon. Sta op, steek over naar de Kittiërs; zelfs daar zal geen rust voor u zijn. 13 Zie, het land van de Chaldeeën - dit volk, dat niet meer bestaat; Assur bestemde het voor de woestijndieren; zij richtten hun stormtorens op, zij braken zijn burchten af -, men maakte het tot een bouwval. 14 Jammert, schepen van Tarsis, want uw vesting is verwoest.
15 En het zal in die dagen geschieden, dat Tyrus vergeten zal worden, zeventig jaar lang, de dagen van één koning. Aan het eind van zeventig jaar zal het Tyrus vergaan naar het lied op de hoer: 16 Neem de citer, ga rond door de stad, verlaten hoer! Speel mooi, zing veel, opdat men aan u denke. 17 Zo zal het geschieden, aan het eind van zeventig jaar, dat JHWH Tyrus bezoeken zal, zodat zij weer aan hoerenloon komt en hoereert met alle koninkrijken van de aarde op de aardbodem. 18 Dan zal haar winst en haar hoerenloon JHWH heilig zijn; het zal niet opgehoopt noch bewaard worden, maar haar winst zal zijn voor hen die voor het aangezicht van JHWH wonen, om tot verzadiging te eten, en om zich sierlijk te kleden.

De rechtspraak over de aarde

24 1 Zie, JHWH maakt de aarde leeg en woest, keert haar ondersteboven en verstrooit haar inwoners. 2 Dan vergaat het de priester als het volk, de heer als de knecht, de meesteres als haar dienstmeisje, de verkoper als de koper, wie te leen ontvangt als wie te leen geeft, de schuldenaar als de schuldeiser. 3 De aarde wordt volkomen leeg en geheel leeggeroofd, want JHWH heeft dit woord gesproken.
4 De aarde treurt, verwelkt; de wereld teert langzaam weg, verwelkt; de hoogsten van het volk van het land teren weg. 5 Want de aarde is ontwijd door haar bewoners, omdat zij de wetten hebben overtreden, de inzetting ontdoken, het eeuwig verbond verbroken. 6 Daarom verslindt een vloek de aarde en moeten haar bewoners boeten; daarom worden de bewoners van de aarde door een gloed verteerd en blijven er weinig stervelingen over.
7 De most treurt, de wijnstok verkwijnt, alle blijden van hart zuchten. 8 De vrolijke tamboerijnen zwijgen, het rumoer van de uitgelatenen heeft opgehouden, de vrolijke citer zwijgt. 9 Men drinkt geen wijn meer onder gezang; de bedwelmende drank is bitter voor wie hem drin-

(A) **23:1** Eze. 26:1-28:19; Joël 3:4-8; Amos 1:9,10; Zac. 9:1-4; Mat. 11:21,22; Luk. 10:13,14.

ken. 10 Verbroken ligt de woeste vesting; gesloten is elk huis, zodat men er niet kan binnentreden. 11 Gejammer over de wijn in de straten! Alle vreugde is ondergegaan, de vrolijkheid van de aarde is verdwenen. 12 Wat rest in de stad, is verwoesting, en de poort is tot puin verbrijzeld. 13 Want zó zal het zijn op de aarde onder de volken: als bij het afslaan van de olijven, als bij de nalezing, wanneer de wijnoogst ten einde is.

14 Daarginds verheft men zijn stem en jubelt; over de majesteit van **JHWH** juicht men van de zee af. 15 Eert daarom **JHWH** in de streken van het licht; in de kustlanden van de zee de naam van **JHWH**, de God van Israël. 16 Van de uiteinden van de aarde horen wij liederen: heerlijkheid voor de rechtvaardige. Maar ik zeg: Verloren, verloren ben ik, wee mij! Verraders plegen verraad, ja, verraders handelen verraderlijk.

17 Schrik en kuil en strik over u, bewoners van de aarde! 18 En het zal geschieden, dat wie vlucht voor het schrikaanjagend gedruis, in de kuil valt en dat wie uit de kuil klimt, in de strik gevangen wordt; ja, de sluizen in den hoge worden geopend en de grondvesten van de aarde beven. 19 De aarde barst geheel open, de aarde schudt hevig, de aarde wankelt vervaarlijk; 20 de aarde waggelt zeer als een beschonkene en zwaait heen en weer als een nachthut; want haar overtreding drukt zwaar op haar; zij valt en staat niet weer op.

21 En in die dagen zal het geschieden, dat **JHWH** bezoeking zal brengen over het leger van de hoogte in den hoge en over de koningen van de aarde op de aardbodem. 22 En zij zullen bijeengebracht worden, zoals men gevangenen bijeenbrengt in een kuil, en zij zullen opgesloten worden in een kerker, en na vele dagen zullen zij bezocht worden. 23 Dan zal de blanke maan schaamrood worden, en de gloeiende zon zal zich schamen, want **JHWH** van de legermachten zal Koning zijn op de berg Sion en in Jeruzalem, en er zal heerlijkheid zijn voor de ogen van zijn oudsten.

Danklied voor bevrijding

25 1 O **JHWH**, U bent mijn God, U zal ik verheffen, uw naam loven, want U hebt wonderen gedaan, raadsbesluiten uit een ver verleden in waarheid en trouw volvoerd. 2 Want U hebt de stad tot een steenhoop gemaakt, de versterkte vesting tot een bouwval, de burcht van de vreemden tot wat geen stad meer is; in eeuwigheid zal deze niet herbouwd worden. 3 Daarom zal een sterke natie U eren, de vesting van gewelddadige volken zal ontzag voor U hebben; 4 want U bent voor de geringe een sterkte geweest, een sterkte voor de arme toen hij benauwd was, een schuilplaats tegen de stortbui, een schaduw tegen de hitte. Want het briesen van de geweldenaars is als een stortbui tegen een muur, als hitte in een dorre streek. Het rumoer van de vreemden onderdrukt U; 5 als hitte door de schaduw van een wolk wordt het gezang van de geweldenaars *gedempt*.

Het heil voor de volken

6 En **JHWH** van de legermachten zal op deze berg voor alle volken een feestmaal van vet voedsel aanrichten, een feestmaal van belegen wijnen: van mergrijke, vet voedsel, van gezuiverde, belegen wijnen. 7 En Hij zal op deze berg de sluier vernietigen, die alle natiën omsluiert, en de bedekking, waarmee alle volken bedekt zijn. 8 (A) Hij zal voor eeuwig de dood vernietigen, en de Heer **JHWH** zal de tranen van alle aangezichten afwissen en de smaad van zijn volk zal Hij van de hele aarde verwijderen, want **JHWH** heeft het gesproken. 9 En men zal in die dagen zeggen: Zie, deze is onze God, van wie wij hoopten, dat Hij ons zou verlossen; dit is **JHWH**, op wie wij hoopten; laten wij juichen en ons verheugen over de verlossing die Hij geeft. 10 (B) Want de hand van **JHWH** zal op deze berg rusten, maar Moab zal op zijn plaats neergestampt worden, zoals stro neergestampt wordt in het water van een mestkuil. 11 Spreidt het zijn handen

(A) **25:8 a** 1Cor. 15:54. **25:8 b** Opb. 7:17; 21:4. (B) **25:10** Jes. 15:1-16:14; Jer. 48:1-47; Eze. 25:8-11; Amos 2:1-3; Zef. 2:8-11.

daarin uit, zoals een zwemmer ze uitspreidt om te zwemmen, dan zal Hij zijn hoogmoed vernederen ondanks zijn listige handgrepen. 12 Ja, de ontoegankelijke versterking van uw muren zal Hij neerwerpen, vernederen, op de grond doen neerstorten tot in het stof.

Verlossing en rechtspraak

26 1 In die dagen zal in het land Juda dit lied gezongen worden: Wij hebben een sterke stad; Hij stelt heil tot muren en voorwal. 2 Opent de poorten, opdat een rechtvaardig volk zal binnengaan, dat zijn trouw bewaart. 3 Standvastige zin bewaart u in volkomen vrede, omdat men op U vertrouwt. 4 Vertrouwt op **JHWH** voor altijd, want **JH JHWH** is een eeuwige rots. 5 Want Hij heeft de bewoners van de hoogte, van de ontoegankelijke vesting neergeworpen, Hij vernedert haar, vernedert haar tot de grond toe, doet haar tot in het stof neerstorten. 6 Voeten zullen haar vertreden: de voeten van de *ellendigen*, de treden van de geringen.

7 Het pad van de rechtvaardigen is effen; U baant voor de rechtvaardige een effen spoor. 8 Ook in de weg van uw gerichten hebben wij U verwacht, o **JHWH**; naar uw naam en naar uw denken ging ons zielsverlangen uit. 9 Vanuit mijn hele hart verlang ik naar U in de nacht, ja, uit het diepst van mijn ziel zoek ik U; want wanneer uw gerichten op de aarde zijn, leren de inwoners van de wereld gerechtigheid.

10 Al wordt de goddeloze genade bewezen, hij leert geen gerechtigheid; hij handelt slecht in een land van recht en de majesteit van **JHWH** ziet hij niet. 11 (A) **JHWH**, uw hand is verheven, maar zij beseffen het niet; zij zullen het echter beseffen en beschaamd staan over uw ijver voor het volk. Ja, het vuur over uw tegenstanders zal hen verteren.

12 **JHWH**, U zult vrede over ons beschikken, want ook al onze daden hebt U voor ons verricht. 13 **JHWH**, onze God, andere heren dan U hebben over ons geheerst; uw naam alleen huldigen wij. 14 Doden herleven niet, geesten van doden staan niet op; daarom hebt U hen bezocht en verdelgd en alle herinnering aan hen uitgeroeid. 15 U hebt het volk vermeerderd, **JHWH**, het volk vermeerderd, U zelf verheerlijkt, alle grenzen van het land verwijd. 16 **JHWH**, in de nood heeft men U gezocht, een verzuchting geslaakt, toen uw tuchtiging trof. 17 Zoals een zwangere die in barensnood raakt, ineenkrimpt en onder haar weeën schreeuwt, zo waren wij voor uw aangezicht, **JHWH**. 18 Wij waren zwanger, wij krompen ineen; maar het was, als baarden wij wind; wij brachten het land geen verlossing aan en wereldbewoners werden niet geboren.

19 Herleven zullen uw doden - ook mijn lijk - , opstaan zullen zij. Ontwaakt en jubelt, u, die woont in het stof! Want uw dauw is een dauw van licht; en de aarde zal aan de geesten van doden het leven hergeven. 20 Kom, mijn volk, ga in uw binnenkamers, en sluit uw deuren achter u; verberg u een korte tijd, tot de grimmigheid over is. 21 Want zie, **JHWH** verlaat zijn plaats om de ongerechtigheid van de bewoners van de aarde aan hen te bezoeken; dan zal de aarde het op haar vergoten bloed aan het licht brengen en haar verslagenen niet langer bedekken.

Israël verlost van de wereldmachten

27 1 (B) In die dagen zal **JHWH** met zijn fel, groot en sterk zwaard bezoeking brengen over de Leviatan, de snelle slang, over de Leviatan, de kronkelende slang, en Hij zal het monster in de zee doden. 2 In die dagen zal er een wijngaard zijn, die bruisende wijn voortbrengt; zingt van hem in *beurtzang*. 3 Ik, **JHWH**, zijn behoeder, zal hem aldoor te drinken geven; opdat niets hem zal beschadigen, zal Ik hem nacht en dag behoeden. 4 Ik voed geen grimmigheid; vond Ik maar dorens en distels, strijdend zou Ik dan daarop lostrekken, ze samen in brand steken - 5 tenzij men mijn bescherming aangrijpt, met Mij vrede maakt, vrede met Mij maakt.

(A) **26:11** Heb. 10:27. (B) **27:1** Job 40:25; Ps. 74:14; 104:26.

6 In de komende dagen zal Jakob wortel schieten, Israël bloeien en ontkiemen, zodat zij de
wereld met vruchten vervullen. 7 Heeft Hij hen
geslagen, zoals degene geslagen werd, die hen
sloeg? Zijn zij gedood, zoals hun doden gedood
werden? 8 Door te verjagen, te verdrijven hebt
u ze bestreden; Hij heeft ze verwijderd door
zijn harde wind in de dagen van de oostenwind.
9 Daarom zal hierdoor de ongerechtigheid van
Jakob verzoend worden, en hierin zal de volle
vrucht van de verwijdering van zijn zonde be-
staan, dat hij alle altaarstenen tot verbrijzelde
kalkstenen maakt, en dat geen gewijde palen en
wierookaltaren overeind blijven staan.
10 Want de versterkte stad ligt eenzaam, een
woonplaats ontvolkt en verlaten als een woes-
tijn; daar weiden kalveren en daar legeren zij
zich en eten haar twijgen af. 11 Wanneer haar
takken verdroogd zijn, worden zij afgebroken;
vrouwen komen en steken ze aan. Omdat het
geen volk van inzicht is, daarom ontfermt zijn
Maker er Zich niet over en is zijn Formeerder het
niet genadig.
12 Maar het zal in die dagen geschieden, dat
JHWH de aren zal dorsen van de Rivier af tot de
Beek van Egypte toe, en u zult ingezameld wor-
den één voor één, kinderen van Israël. 13 En het
zal in die dagen geschieden, dat er op een grote
sjofar zal worden geblazen, en zij die verloren
waren in het land Assur en die verdreven wa-
ren in het land Egypte, zullen komen en zich
neerbuigen voor JHWH op de heilige berg te
Jeruzalem.

Profetie over Samaria

28 1 Wee de trotse kroon van Efraïms be-
schonkenen, de afvallende bloem: het
prachtig hoofdsieraad van het vruchtbare dal
van wie door de wijn zijn overmand. 2 Zie, de
Heer heeft één die sterk is en krachtig; die als
een hagelslag, een verwoestende storm, als een
stortbui van geweldige, overstromende wateren
met kracht tegen de grond werpt: 3 met voe-
ten vertreden wordt de trotse kroon van Efraïms
beschonkenen. 4 En met de afvallende bloem,
het prachtig hoofdsieraad op het hoofd van het
vruchtbare dal, daarmee zal het gaan als met een
vroege vijg vóór de oogst, die iemand ziet en zo
uit de hand opslokt.
5 In die dagen zal JHWH van de legermachten
tot een sierlijke kroon en een prachtige diadeem
zijn voor de rest van zijn volk, 6 en tot een geest
van oordeel voor wie voor de rechter staat en
tot heldenkracht voor wie de strijd terugdringen
naar de poort.

Tegen de leiders van Jeruzalem

7 En ook dezen waggelen van wijn en tuime-
len van bedwelmende drank: priester en profeet
waggelen van bedwelmende drank, zijn verward
door wijn, tuimelen van bedwelmende drank,
waggelen bij een gezicht, wankelen bij een recht-
spraak. 8 Ja, alle tafels zijn vol walgelijk braak-
sel, geen plek is er over. 9 "Wie wil hij kennis le-
ren en wie wil hij een openbaring doen verstaan?
Hun die van de melk gespeend(1), aan de borst
ontwend zijn? 10 Want het is wet op wet, wet op
wet, eis op eis, eis op eis, hier wat, daar wat."
11 (A) Voorwaar, door mensen die een onver-
staanbare taal spreken, en in een vreemde tong-
val zal tot dit volk spreken Hij, die tot hen ge-
zegd heeft: 12 Dit is de rust, geeft de vermoeide
rust, en dit is de verademing - maar zij wilden
niet horen. 13 Zo zal voor hen het woord van
JHWH zijn: wet op wet, wet op wet, eis op eis,
eis op eis, hier wat, daar wat, opdat zij bij hun
gaan achterwaarts struikelen en te pletter vallen,
verstrikt en gevangen worden.
14 Daarom, hoort het woord van JHWH, u spot-
ters, heersers over dit volk in Jeruzalem. 15 Om-
dat u zegt: Wij hebben een verbond met de dood
gesloten en met het dodenrijk een verdrag ge-
maakt; wanneer de voortstormende gesel door-
trekt, zal hij ons niet bereiken, want wij hebben

(1) **28:9** "Gespeend" wil zeggen dat een kind voortaan niet meer van de moederborst drinkt

(A) **28:11** 1Cor. 14:21.

leugen tot onze schuilplaats gesteld en in bedrog ons verborgen - 16 (A) daarom, zo zegt de Heer JHWH: Zie, Ik leg in Sion een steen ten grondslag, een beproefde steen, een kostbare hoeksteen van een vaste grondslag; hij die gelooft, haast niet. 17 En ik zal het recht tot meetsnoer maken en de gerechtigheid tot paslood; en de hagel zal de leugenschuilplaats wegvagen en het water zal de toevlucht wegspoelen. 18 Dan zal uw verbond met de dood uitgewist worden en uw verdrag met het dodenrijk zal geen stand houden; wanneer de voortstormende gesel doortrekken zal, dan zult u daardoor vertrapt worden. 19 Zo dikwijls als hij zal doortrekken, zal hij u grijpen; want morgen aan morgen zal hij doortrekken, bij dag en bij nacht, en het verstaan van de openbaring zal enkel en alleen verschrikking zijn.

20 Want het bed zal te kort zijn om zich daarop uit te strekken en de deken te smal om zich daarin te wikkelen. 21 (B) Want JHWH zal opstaan, zoals op de berg Perasim; Hij zal in beweging komen, zoals in het dal bij Gibeon, om zijn werk te doen - vreemd zal zijn werk zijn; en om zijn daad te verrichten - ongewoon zal zijn daad zijn. 22 Nu dan, spot niet, opdat uw banden niet nog vaster worden; want van een verdelging - en zij is vast besloten - heb ik gehoord van de Heer JHWH van de legermachten, over het hele land.

Het werk van JHWH is wijs

23 Neemt ter ore en hoort mijn stem, merkt op en hoort mijn woord! 24 Is het altijd door, dat de ploeger ploegt om te zaaien, zijn land openscheurt en egt? 25 Immers, als hij de oppervlakte gelijk gemaakt heeft, dan strooit hij dille en werpt komijn uit, en tarwe zaait hij op rijen, gerst in vakken en spelt langs de rand. 26 En zijn God onderwijst hem over de juiste wijze en onderwijst hem. 27 Dille wordt toch niet met een dorsslede gedorst en over komijn rolt men geen wagenwiel, maar dille wordt met een stok uitgeklopt en komijn met een roede. 28 Wordt broodkoren verbrijzeld? Men dorst het toch niet altijd door? Al drijft men er zijn wagenwiel en zijn paarden overheen, men verbrijzelt het niet. 29 Ook dit gaat van JHWH van de legermachten uit; Hij is wonderbaar van raad, groot van beleid.

Jeruzalem benauwd en gered

29 1 Wee Vuurhaard, Vuurhaard, vesting waar David zich legerde! Voegt jaar bij jaar, laat de feesten hun kringloop volbrengen; 2 maar Ik zal de Vuurhaard benauwen, dan zal er gekreun en gesteun zijn, en het zal Mij als een vuurhaard zijn. 3 Dan zal Ik Mij rondom tegen u legeren en u met wachtposten insluiten en schansen tegen u opwerpen. 4 Dan zult u diep uit de grond spreken en uw woord zal uit het stof gedempt opklinken; als van de geest van een dode zal uw stem uit de grond komen en uw woord zal uit het stof piepen. 5 Maar de menigte van uw vijanden zal worden als fijn stof en de menigte van de geweldenaars als wegstuivend kaf; onverwachts, plotseling zal het geschieden. 6 U zult door JHWH van de legermachten bezocht worden met donder, aardbeving en geweldig gedreun, wind, storm en verterende vuurvlam. 7 En als een droom, een nachtgezicht, zal de menigte van al de volken worden, die ten strijde trokken tegen de Vuurhaard, ja, allen die hem en zijn verschansingen bestreden, en die hem in het nauw brachten. 8 En het zal zijn, zoals wanneer een hongerige droomt, dat hij eet, maar als hij wakker wordt, is hij nog onverzadigd; en zoals wanneer een dorstige droomt, dat hij drinkt, maar als hij wakker wordt, is hij nog uitgeput en dorstig; zo zal het zijn met de menigte van alle volken, die tegen de berg Sion ten strijde trekken.

Tegen de geestelijk verblinden

9 Verbaast u en weest verbaasd, verblindt u en weest blind, - zij zijn dronken, maar niet van wijn; zij waggelen, maar niet van bedwelmende drank -. 10 (C) Want JHWH heeft een geest van diepe slaap over u uitgestort en Hij heeft uw

(A) **28:16** Ps. 118:22,23; Rom. 9:33; 10:11; 1Pet. 2:6. (B) **28:21 a** 2Sam. 5:20; 1Kron. 14:11. **28:21 b** Joz. 10:10-12.
(C) **29:10** Rom. 11:8.

ogen, de profeten, toegesloten en uw hoofden, de zieners, omhuld. 11 Zo werd het gezicht van dit alles voor u als de woorden van een verzegeld boek, dat men aan iemand geeft, die lezen kan, terwijl men zegt: Lees dit eens; maar hij antwoordt: Ik kan niet, want het is verzegeld. 12 Of het boek wordt gegeven aan iemand die niet lezen kan, terwijl men zegt: Lees dit eens; maar hij antwoordt: Ik kan niet lezen.

13 (A) En JHWH zei: Omdat dit volk Mij slechts met woorden nadert en met zijn lippen eert, terwijl het zijn hart verre van Mij houdt, en hun ontzag voor Mij een aangeleerd gebod van mensen is, 14 (B) daarom, zie, Ik ga voort wonderlijk met dit volk te handelen, wonderlijk en wonderbaar: de wijsheid van zijn wijzen zal tenietgaan en het verstand van zijn verstandigen zal schuilgaan. 15 Wee hun die een plan diep voor JHWH verbergen, wier werk in de duisternis gebeurt en die zeggen: Wie ziet ons en wie kent ons? 16 (C) O, deze verkeerdheid van u! Of moet de boetseerder op één lijn gesteld worden met het leem, zodat het maaksel van zijn maker zou kunnen zeggen: Hij heeft mij niet gemaakt? en het geboetseerde van zijn boetseerder: Hij heeft geen verstand?

Heil na verdrukking

17 Is het niet nog een korte tijd, totdat de Libanon in een boomgaard verandert en de boomgaard op een woud lijkt? 18 In die dagen zullen de doven Schriftwoorden horen, en van donkerheid en duisternis verlost, zullen de ogen van de blinden zien. 19 En *ootmoedigen* zullen steeds meer vreugde hebben in JHWH, en de armsten onder de mensen zullen juichen in de Heilige van Israël. 20 Want het zal gedaan zijn met de geweldenaar, en de spotter zal vergaan en allen die op boosheid zinnen, zullen uitgeroeid worden, 21 zij die een mens om een woord schuldig verklaren en valstrikken leggen in de poort voor wie opkomt voor het recht, en die met ijdele beweringen terzijde dringen wie het recht aan zijn zijde heeft. 22 Daarom, zo zegt JHWH, die Abraham verloste, tot het huis van Jakob: Jakob zal nu niet meer beschaamd staan en zijn aangezicht zal niet meer verbleken. 23 Want wanneer hij en zijn kinderen het werk van mijn handen in hun midden zien, dan zullen zij mijn naam heiligen en zij zullen de Heilige van Jakob heiligen en voor de God van Israël ontzag hebben. 24 Ook degenen die dwalen in de geest zullen inzicht kennen en zij die mopperen zullen lering aannemen.

Tegen het verbond met Egypte

30 1 Wee de opstandige kinderen, luidt het woord van JHWH, die een plan maken, dat echter niet van Mij komt, en een verbond sluiten, dat echter niet uit mijn Geest is, om zonde op zonde te stapelen; 2 die op weg gaan naar Egypte zonder Mij te raadplegen, om toevlucht te zoeken onder de bescherming van Farao en om te schuilen in de schaduw van Egypte. 3 Maar de bescherming van Farao zal u tot schande worden en het schuilen in de schaduw van Egypte tot smaad. 4 Wanneer zijn vorsten te Zoan verblijven en zijn boden te Chanes aankomen, 5 zullen allen beschaamd staan om een volk dat hun geen voordeel brengt, dat tot hulp noch tot voordeel strekt, maar tot schande, ja tot hoon.

6 De Godsspraak over de dieren van het Zuiderland.

Door een land van benauwdheid en angst, waar leeuwin en leeuw, adder en vliegende draak wonen, vervoeren zij op de ruggen van ezels hun vermogen en op de bulten van kamelen hun schatten naar een volk dat geen voordeel brengt. 7 En Egypte - leeg en nietig is zijn hulp; daarom noem ik het: stilzittende Rahab.

8 Ga nu, schrijf het in hun bijzijn op een tafel en teken het op in een boek, opdat het voor latere dagen zal dienen, voor altijd en eeuwig. 9 Want het is een weerspannig volk, leugenachtige kinderen, kinderen die de *Torah* van JHWH niet willen horen; 10 die tot de zieners zeggen: u zult niet zien; en tot de schouwers: u zult voor ons de

(A) **29:13** Mat. 15:8,9; Mar. 7:6,7. (B) **29:14** 1Cor. 1:19. (C) **29:16** Jes. 45:9; Rom. 9:20.

waarheid niet schouwen, spreekt tot ons aangename dingen, schouwt begoochelingen; 11 wijkt af van de weg, buigt af van het pad, doet de Heilige van Israël weg uit onze ogen.

12 Daarom, zo zegt de Heilige van Israël: Omdat u dit woord verwerpt, op onderdrukking en geheimzinnigheid vertrouwt en daarop steunt, 13 daarom zal deze ongerechtigheid voor u zijn als een losgeraakt brok steen, dat op vallen staat en overhelt aan een hoge muur, die plotseling, onverwachts, ineenstort. 14 Hij zal hem stukbreken, zoals een pottenbakkerskruik stukgebroken wordt, die meedogenloos wordt vergruizeld, zodat onder zijn gruis geen scherf wordt gevonden om vuur van de haard te nemen of water uit de vijver te scheppen.

15 Want zo zegt de Heer JHWH, de Heilige van Israël: Door bekering en rust zou u verlost worden, in stilheid en vertrouwen zou uw sterkte zijn, - maar u hebt niet gewild. 16 U hebt gezegd: Neen, op paarden zullen wij voortvliegen -; daarom zult u vluchten; en: Op snelle paarden zullen wij rijden -; daarom zullen uw achtervolgers snel zijn. 17 Duizend zullen er vluchten voor het dreigen van één, voor het dreigen van vijf zult u vluchten, totdat u overblijft als een seinpaal op een bergtop en als een banier op een heuvel.

Beloften van heil voor Sion

18 Daarom verlangt JHWH ernaar u genadig te zijn, en daarom zal Hij Zich verheffen om Zich over u te ontfermen, want JHWH is een God van recht; gezegend zijn allen die op Hem wachten. 19 Want u volk, dat op Sion, in Jeruzalem, woont, u zult niet blijven huilen. Hij zal u zeker genadig zijn op uw luid geroep; zodra Hij dat hoort, zal Hij u *antwoorden*. 20 De Heer heeft u wel brood van de benauwdheid en water van de verdrukking gegeven, maar uw leraars zullen zich niet meer verbergen, maar uw ogen zullen uw leraars zien; 21 en wanneer u rechts of wanneer u links zou willen gaan, zullen uw oren achter u het woord horen: Dit is de weg, wandelt daarop.

22 Dan zult u het zilveren overtrek van uw gesneden beelden en het gouden bekleedsel van uw gegoten beelden onrein achten; u zult ze als iets onreins wegwerpen. Weg! zult u ertegen zeggen. 23 Dan zal Hij regen geven voor het zaad, waarmee u uw akker bezaait, en brood als opbrengst van de akker, dat smakelijk en voedzaam zal zijn. Uw vee zal in die dagen op uitgestrekte weiden grazen; 24 en de runderen en ezels, die de akker bewerken, zullen gezouten voeder eten, dat gezeefd is met wan en zeef. 25 En op elke hoge berg en op elke verheven heuvel zullen beken, waterstromen, zijn in de dagen van de grote slachting, wanneer de torens zullen vallen. 26 Dan zal het licht van de blanke maan zijn als het licht van de gloeiende zon en het licht van de gloeiende zon zevenvoudig als het licht van zeven dagen - op de dag, waarop JHWH de breuk van zijn volk verbindt en de toegebrachte wonde geneest.

Het oordeel van God over Assur

27 Zie, de naam van JHWH komt van verre - zijn toorn brandt en een zware rook stijgt op, zijn lippen zijn vol boosheid, zijn tong is als een verterend vuur; 28 zijn adem is als een overstromende beek, die tot de hals reikt - om volken te schudden in de zeef van verderf, terwijl een bit dat doet dwalen, tussen de kaken van de natiën ligt.

29 Bij u zullen liederen klinken als in de nacht, waarin men zich wijdt voor een feest, en zal er vreugde van het hart zijn als van iemand die voortschrijdt bij de fluit om te komen op de berg van JHWH, tot de Rots van Israël. 30 Dan zal JHWH zijn machtige stem doen horen en zal Hij doen zien het neerkomen van zijn arm in grimmige toorn: een verterende vuurvlam, overstroming, stortbui en hagelstenen. 31 Want Assur zal voor de stem van JHWH schrikken, wanneer Hij met de roede slaat, 32 en elke slag van de dreigende stok, die JHWH daarop zal doen neerkomen, zal worden toegebracht bij tamboerijnen- en citerspel, en met strijdbaar geheven arm zal Hij hen bestrijden. 33 Want al lang is een brandstapel bereid; ook die is voor de koning gereed

gemaakt; Hij heeft de vuurhaard daarvan diep en wijd gemaakt, er is vuur en hout in overvloed; de adem van JHWH steekt hem in brand als een stroom van zwavel.

Niet Egypte, maar JHWH

31 1 Wee hun die naar Egypte trekken om hulp, die steunen op paarden en vertrouwen op wagens, omdat zij talrijk zijn, en op ruiters, omdat zij machtig in aantal zijn, maar de blik niet richten op de Heilige van Israël en naar JHWH niet vragen. 2 Maar ook Hij is wijs, Hij doet het kwaad komen en neemt zijn woorden niet terug; Hij richt Zich tegen het huis van de boosdoeners en tegen de hulp door de bedrijvers van ongerechtigheid verleend. 3 De Egyptenaren daarentegen zijn mensen en geen God, en hun paarden zijn vlees en geen geest; daarom zal JHWH zijn hand uitstrekken, zodat de helper struikelt en de geholpene valt, en zij allen samen vergaan.
4 Want zo zegt JHWH tot mij: Zoals een leeuw of een leeuwenjong over zijn prooi gromt - de hele menigte van de herders wordt tegen hem samengeroepen, maar hij schrikt niet voor hun stem en zal niet *ineenkrimpen* voor hun getier - zo zal JHWH van de legermachten tot de strijd neerdalen op de berg Sion en op de heuvel daarvan; 5 als vliegende vogels, zo zal JHWH van de legermachten Jeruzalem beschermen, beschermend redden en sparend bevrijden.
6 Bekeert u tot Hem, van wie de kinderen van Israël diep zijn afgevallen. 7 Want in die dagen zal ieder van u de zilveren en gouden afgoden versmaden, die uw handen hebben vervaardigd, u tot zonde. 8 En Assur zal vallen door het zwaard van wie geen man is, en het zwaard van wie geen mens is, zal het verslinden; het zal voor het zwaard vluchten en zijn jonge mannen zullen tot slavenarbeid vervallen. 9 En zijn rots zal van schrik vergaan en zijn vorsten zullen verschrikt de banier verlaten - luidt het woord van JHWH, die op Sion een vuur heeft en in Jeruzalem een oven.

Het Messiaanse rijk

32 1 Zie, een koning zal regeren in gerechtigheid en vorsten zullen heersen naar het recht; 2 en ieder van hen zal zijn als een beschutting tegen de wind en als een toevlucht tegen de stortbui, als waterstromen in een dorre streek, als de schaduw van een machtige rots in een dorstig land. 3 Dan zullen de ogen van de zienden niet meer verblind zijn en de oren van zij die horen zullen opmerken; 4 het hart van onbezonnen mensen zal inzicht en kennis verkrijgen, en de tong van de stamelaars zal in staat zijn tot duidelijk spreken. 5 Dan zal een dwaas niet meer edel genoemd worden en de bedrieger niet meer aanzienlijk heten. 6 Want een dwaas spreekt dwaasheid en zijn hart brengt ongerechtigheid voort: het bedrijven van goddeloosheid, en het preken van afval tegen JHWH; het onverzadigd laten van de hongerige, en het onthouden van drinken aan de dorstige. 7 En de listen van de bedrieger zijn slecht; hij beraamt schandelijke plannen om de *ellendigen* door leugentaal in het verderf te storten, zelfs wanneer de arme zijn recht bepleit. 8 Maar de edele beraamt edele daden en hij staat voor wat edel is.

Valse en ware gerustheid

9 U zorgeloze vrouwen, staat op; hoort mijn stem, u geruste dochters; neigt uw oor tot mijn woord. 10 Een jaar nog en enkele dagen, dan zult u sidderen, u gerusten, want het is gedaan met de wijnoogst, de inzameling van het fruit blijft uit. 11 Beeft, zorgelozen; siddert, gerusten! Ontkleedt u, ontbloot u en omgordt de heupen (met rouwgewaad!) 12 Slaat u rouwklagend op de borst om de kostelijke velden, om de vruchtbare wijnstok, 13 om het akkerland van mijn volk, waar doornen en distels opschieten, ja om al de huizen van vermaak in de uitgelaten vesting.
14 Want de burcht ligt verlaten, het rumoer van de stad is in eenzaamheid veranderd. Ofel en Wachttoren zijn voor altijd tot spelonken geworden, een vreugde voor de wilde ezels, een weide

voor de kudden, 15 totdat over ons uitgestort
wordt de Geest uit de hoge.

Dan wordt de woestijn een gaarde en de gaarde
lijkt een woud; 16 dan woont het recht in de
woestijn en de gerechtigheid verblijft in de
gaarde. 17 En de vrucht van de gerechtigheid zal
vrede zijn, de uitwerking van de gerechtigheid
rust en veiligheid tot in eeuwigheid. 18 En mijn
volk zal in een verblijf van vrede wonen, in vei-
lige woningen, in plaatsen van ongestoorde rust,
19 zelfs wanneer het hagelt, zodat het woud neer
stort en de stad in de diepte neerzinkt. 20 Geze-
gend bent u die aan alle wateren zaait; die rund
en ezel vrij laat ronddwalen.

Jeruzalems nood en redding

33 1 Wee, verwoester, die zelf niet verwoest
bent; verrader, die zelf niet verraden
bent; als u voleindigd hebt te verwoesten, zult
u verwoest worden; als u gereed bent met verra-
den, zal men u verraden.

2 JHWH, wees ons genadig. Op U hopen wij;
wees onze arm elke morgen, ja ons heil in
tijd van benauwdheid. 3 Voor daverend rumoer
vluchten natiën weg; als U Zich verheft, stuiven
volken uiteen.

4 Dan wordt de door u behaalde buit weg ge-
raapt, alsof een kaalvreter aan het werk is; zoals
sprinkhanen aanvallen, valt men erop aan.

5 JHWH is verheven, want Hij woont in den
hoge. Hij heeft Sion met recht en gerechtigheid
vervuld. 6 En uw tijden zullen blijvend zijn, een
rijkdom van heil, wijsheid en kennis; het ontzag
voor JHWH is zijn schat.

7 Zie, de herauten schreeuwen het uit op de
straat, de vredeboden huilen bitter; 8 de heerba-
nen zijn verlaten, de reizigers zijn verdwenen.
Hij heeft het verbond verbroken, steden veracht,
mensen niet geteld. 9 Het land treurt, verkwijnt;
de Libanon staat beschaamd, verwelkt; Saron is
een steppe gelijk geworden; Basan en Karmel
schudden hun bladeren af.

10 Nu zal Ik opstaan, zegt JHWH; nu zal Ik Mij
verheffen, nu Mij oprichten. 11 U gaat zwanger
van stro, u zult stoppelen baren; uw adem is een
vuur dat u verteren zal. 12 Volken zullen tot kalk
verbrand worden, als afgesneden dorens zijn,
die met vuur verbrand worden. 13 Hoort wat Ik
doe, u die ver bent; u die nabij bent, erkent mijn
macht.

14 De zondaars in Sion vrezen, beving grijpt de
godvergetenen aan. Wie van ons kan verkeren bij
een verterend vuur; wie van ons kan verkeren bij
een eeuwige gloed? 15 Hij, die in gerechtigheid
wandelt en oprecht spreekt; die gewin, door af-
persing verkregen, versmaadt; die zijn handen
weerhoudt om een geschenk aan te nemen, zijn
oor toestopt om niet naar een moordplan te ho-
ren en zijn ogen toesluit om het slechte niet aan
te zien. 16 Die zal op hoogten wonen; rotsves-
tingen zullen zijn burcht zijn; zijn brood is ze-
ker, zijn water verzekerd. 17 Uw ogen zullen de
Koning in zijn schoonheid zien; zij zullen een
wijd uitgestrekt land zien; 18 uw hart zal de ver-
schrikking overpeinzen: Waar is nu de schrij-
ver, waar de weger, waar de teller van de to-
rens? 19 Het onbeschaamde volk zult u niet meer
zien, het volk met een duistere, onverstaanbare
spraak, met een barbaarse, onbegrijpelijke taal.

20 Zie Sion, de stad van onze feestelijke bij-
eenkomsten. Uw ogen zullen Jeruzalem zien als
een veilige woonplaats, als een tent die niet ver-
plaatst wordt, waarvan de pinnen nooit meer
uitgerukt worden en geen van de koorden ooit
losgerukt wordt. 21 Daar echter is JHWH heer-
lijk voor ons: een plaats van rivieren en van
brede stromen; geen roeiboot zal daarop varen
en geen sierlijk jacht ze doorklieven. 22 Want
JHWH, onze Rechter, JHWH, die ons zijn *Torah*
heeft gegeven, JHWH, onze Koning, Hij zal ons
verlossen. 23 Uw touwen hangen slap; zij houden
de mast niet in zijn voetstuk, zij spannen het zeil
niet. Dan wordt de overvloedig geroofde buit ver-
deeld, zelfs lammen brengen het geroofde bij-
een. 24 En geen inwoner zal zeggen: Ik ben ziek;
het volk dat daar woont, zal vergeving van onge-
rechtigheid hebben.

De rechtspraak van God over Edom

34 1 Nadert, u volken, om te horen; en u natiën, merkt op! Laat de aarde horen en
haar volheid, de wereld en al wat daaruit voortkomt. 2 Want JHWH koestert toorn tegen alle volken en grimmigheid tegen al hun heer; Hij heeft
hen met de ban geslagen, hen ter slachting overgegeven. 3 Hun verslagenen liggen neergeworpen en de stank van hun lijken stijgt op, ja de
bergen versmelten van hun bloed. 4 (A) Heel het hemelse leger vergaat en als een boekrol worden
de hemelen samengerold; al hun heer valt af, zoals het loof van de wijnstok en zoals het blad van
de vijgenboom afvalt.
5 (B) Want mijn zwaard is in de hemel dronken
geworden; zie, het daalt neer op Edom en ten
oordeel op het volk dat door mijn banvloek werd
getroffen. 6 JHWH heeft een zwaard vol bloed,
het druipt van vet, van het bloed van de lammeren en bokken, van het niervet van de rammen; want JHWH richt een offer aan te Bosra en
een geweldige slachting in het land van Edom.
7 Woudossen vallen met hen, stieren met buffels,
en hun land wordt dronken van bloed en het
stof wordt vet gemaakt; 8 want JHWH houdt een
dag van wraak, een jaar van vergelding in Sions
rechtsgeding. 9 Zijn beken verkeren in pek, zijn
stof in zwavel en zijn land wordt tot brandend
pek, 10 (C) dat dag noch nacht uitgaat; voor altijd stijgt zijn rook op, van geslacht tot geslacht
ligt het woest, tot in alle eeuwigheden trekt niemand daardoor. 11 Pelikaan en roerdomp nemen
het in bezit, uil en raaf huizen daar; Hij spant
daarover het meetsnoer van de woestheid en het
paslood van de leegheid. 12 Van zijn edelen is
er geen, die het koninkrijk uitroept, en geen van
zijn vorsten is er meer. 13 In zijn burchten schieten dorens op, netels en distels in zijn vestingen;
en het zal een verblijf voor de jakhalzen zijn,
een hof voor de struisvogels. 14 Hyena's treffen
daar wilde honden aan, veldgeesten ontmoeten
elkaar; ja, daar zal het nachtspook verblijven en
een rustplaats voor zich vinden. 15 Daar nestelt
de pijlslang, legt er haar eieren, broedt ze uit en
koestert ze in de schaduw; ja, daar verzamelen
zich gieren, de één bij de ander.
16 Zoekt na in het boek van JHWH en leest; niet
één van deze wezens zal ontbreken, zij zullen
elkaar niet missen, want zijn mond heeft het geboden en zijn adem bracht ze samen. 17 Hij toch
wierp het lot voor hen, en zijn hand deelde hun
het (land) toe met het meetsnoer; voor altijd zullen zij het bezitten, van geslacht tot geslacht
daarin wonen.

Het heil voor de verlosten van JHWH

35 1 De woestijn en het dorre land zullen
zich verheugen, de steppe zal juichen en
bloeien als een narcis; 2 zij zal welig bloeien en
juichen, ja, juichen en jubelen. De heerlijkheid
van de Libanon is haar gegeven, de luister van
de Karmel en van Saron; zij zullen zien de heerlijkheid van JHWH, de luister van onze God.
3 (D) Sterkt de slappe handen en verstevigt de
knikkende knieën. 4 Zegt tot de angstigen van
hart: Weest sterk, vreest niet; zie, uw God zal
komen met wraak, met de vergelding van God;
Hij zal komen en Hij zal u verlossen. 5 (E) Dan
zullen de ogen van de blinden geopend en de
oren van de doven ontsloten worden; 6 dan zal
de lamme springen als een hert en de tong van
de stomme zal jubelen; want in de woestijn zullen wateren ontspringen en beken in de steppe,
7 en het gloeiende zand zal tot een plas worden
en het dorstige land tot waterbronnen; waar de
jakhalzen verblijven en legeren, zal gras met riet
en biezen zijn.
8 Daar zal een gebaande weg zijn, die de heilige
weg genaamd wordt; geen onreine zal die betreden; maar hij zal alleen voor hen zijn; reizigers
noch dwazen zullen erop dwalen. 9 Daar zal geen
leeuw zijn en geen verscheurend dier zal daarop
komen; zij worden daar niet gevonden. Maar de
verlosten wandelen daarop; 10 de vrijgekochten
van JHWH zullen weerkeren en met gejubel in

(A) **34:4** Mat. 24:29; Mar. 13:25; Luk. 21:26; Opb. 6:13,14. (B) **34:5** Jes. 63:1-6; Jer. 49:7-22; Eze. 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11,12; Ob. 1:1-14; Mal. 1:2-5. (C) **34:10** Opb. 14:11; 19:3. (D) **35:3** Heb. 12:12. (E) **35:5** Mat. 11:5; Luk. 7:22.

Sion komen; eeuwige vreugde zal op hun hoofd zijn, blijdschap en vreugde zullen zij verkrijgen, maar zorgen en zuchten zullen wegvluchten.

Jeruzalem door Sanherib bedreigd

36 [1] In het veertiende jaar van koning Hizkia trok Sanherib, de koning van Assur, op tegen alle versterkte steden van Juda en bezette ze. [2] Daarna zond de koning van Assur de maarschalk uit Lakis met een sterke legermacht naar Jeruzalem tot koning Hizkia, waar hij zich opstelde bij de waterleiding van de bovenste vijver op de weg naar het Vollersveld. [3] Toen ging de hofmaarschalk Eljakim, de zoon van Chilkia, tot hem uit, met de schrijver Sebna en de kanselier Joach, de zoon van Asaf. [4] En de maarschalk zei tot hen: Zegt tot Hizkia: zo spreekt de grote koning, de koning van Assur: wat is dat voor een vertrouwen, dat u koestert? [5] U meent zeker, dat louter lippentaal voor beleid en kracht tot strijden kan doorgaan. Op wie vertrouwt u toch, dat u tegen mij in opstand komt? [6] (A) Zie, u vertrouwt op die geknakte rietstaf, op Egypte, die, als iemand daarop steunt, hem in de hand dringt en ze doorboort: zó is Farao, de koning van Egypte, voor allen die op hem vertrouwen. [7] En als u tot mij zegt: Wij vertrouwen op JHWH, onze God - is Hij niet dezelfde, wiens offerhoogten en altaren Hizkia heeft verwijderd, terwijl hij tot Juda en Jeruzalem zei: voor dit altaar zult u zich neerbuigen? [8] Welaan dan, ga toch een weddenschap aan met mijn heer, de koning van Assur: ik zal u tweeduizend paarden geven, indien u van uw kant de ruiters daarop geven kunt. [9] Hoe zou u ooit de aanval kunnen afslaan van één enkele landvoogd, een van de geringste dienaren van mijn heer? En u hebt uw vertrouwen gevestigd op Egypte voor wagens en ruiters! [10] Ben ik dan zonder de wil van JHWH opgetrokken tegen dit land om het te verwoesten? JHWH heeft mij gelast: trek op tegen dit land en verwoest het.

[11] Toen zeiden Eljakim, Sebna en Joach tot de maarschalk: Spreek toch tot uw dienaren in het Aramees, want wij verstaan dat wel, maar spreek tot ons ten aanhoren van het volk op de muur niet in het Judees. [12] Maar de maarschalk zei: Heeft mijn heer mij soms tot uw heer en tot u gezonden om deze woorden te spreken en niet tot de mannen die op de muur zitten om met u hun drek te eten en hun water te drinken? [13] Toen trad de maarschalk naar voren en riep met luide stem in het Judees en zei: Hoort de woorden van de grote koning, de koning van Assur! [14] Zo zegt de koning: laat Hizkia u niet bedriegen, want hij kan u niet redden. [15] En laat Hizkia u niet op JHWH doen vertrouwen door te zeggen: JHWH zal ons zeker redden, zodat deze stad niet in de macht van de koning van Assur wordt gegeven. [16] Luistert niet naar Hizkia, want zo zegt de koning van Assur: brengt mij hulde en geeft u aan mij over, dan zal ieder mogen eten van zijn wijnstok en van zijn vijgenboom, en het water van zijn put mogen drinken, [17] totdat ik kom en u meevoer naar een land zoals dat van u, een land van koren en most, een land van brood en wijngaarden. [18] Laat Hizkia u toch niet misleiden door te zeggen: JHWH zal ons redden. Heeft soms één van de goden van de volken zijn land gered uit de macht van de koning van Assur? [19] Waar zijn de goden van Hamat en Arpad, waar de goden van Sefarwaïm? Hebben zij soms Samaria uit mijn macht gered? [20] Wie waren er onder alle goden van deze landen, die hun land uit mijn macht hebben gered, dat JHWH Jeruzalem uit mijn macht zou kunnen redden?

[21] Maar zij bleven zwijgen en *antwoordden* hem met geen enkel woord, want het bevel van de koning was: u zult hem niet *antwoorden*. [22] Toen kwamen de hofmaarschalk Eljakim, de zoon van Chilkia, de schrijver Sebna en de kanselier Joach, de zoon van Asaf, met gescheurde klederen tot Hizkia en zij brachten hem de woorden van de maarschalk over.

(A) **36:6** Eze. 29:6,7.

Eerste voorzegging van Jeruzalems bevrijding

37 1 Zodra koning Hizkia deze hoorde, scheurde hij zijn klederen, bedekte zich
met een rouwgewaad en ging het huis van
JHWH binnen. 2 Ook zond hij de hofmaarschalk
Eljakim, de schrijver Sebna en de oudsten van de
priesters, bedekt met rouwgewaden, tot de pro-
feet Jesaja, de zoon van Amoz. 3 Zij zeiden tot
hem: Zo zegt Hizkia: deze dag is een dag van be-
nauwdheid, straf en smaad, want kinderen zijn
aan de geboorte toe, maar er is geen kracht om
te baren. 4 Misschien hoort JHWH, uw God, de
woorden van de maarschalk, waarmee zijn heer,
de koning van Assur, hem gezonden heeft om
de levende God te honen, en zal Hij straf oefe-
nen om de woorden die JHWH, uw God, gehoord
heeft: wil dan een gebed opzenden voor het over-
blijfsel dat nog gevonden wordt.
5 Toen kwamen de dienaren van koning Hizkia
tot Jesaja, 6 en Jesaja zei tot hen: Zo zult u tot
uw heer zeggen: zo zegt JHWH: vrees niet voor
de woorden die u gehoord hebt, waarmee de ho-
velingen van de koning van Assur Mij gelasterd
hebben. 7 Zie, Ik zend een geest in hem, en hij zal
een gerucht vernemen, zodat hij naar zijn land
zal terugkeren, en Ik zal hem door het zwaard
vellen in zijn eigen land.

Sanheribs hernieuwde poging om Jeruzalem tot overgave te bewegen

8 Toen de maarschalk terugkeerde, vond hij de
koning van Assur, strijdende tegen Libna, want
hij had gehoord, dat hij van Lakis opgebroken
was. 9 Maar, toen deze over Tirhaka, de koning
van Ethiopië, vernam: Hij is opgetrokken om te-
gen u te strijden - toen hij dat hoorde, zond
hij gezanten naar Hizkia met deze opdracht:
10 Zo zult u zeggen tot Hizkia, de koning van
Juda: laat uw God, op wie u vertrouwt, u niet
bedriegen door te zeggen: Jeruzalem zal niet in
de macht van de koning van Assur gegeven wor-
den. 11 Zie, u zelf hebt gehoord wat de koningen
van Assur met alle landen gedaan hebben door
ze met de ban te slaan; zou u dan gered wor-
den? 12 Hebben soms de goden van de volken
die mijn vaderen vernietigd hebben, hen gered:
Gozan, Haran, Resef en de bewoners van Eden
in Telassar? 13 Waar is de koning van Hamat,
de koning van Arpad, de koning van de stad
Sefarwaïm, van Hena en van Iwwa?

Hizkia's gebed

14 Hizkia nam de brief uit de hand van de ge-
zanten en las hem. Toen ging Hizkia op naar het
huis van JHWH, spreidde hem uit voor het aange-
zicht van JHWH 15 en bad tot JHWH: 16 (A) JHWH
van de legermachten, God van Israël, die op de
cherubs troont, U, U alleen bent God over alle
koninkrijken van de aarde; U hebt de hemelen
en de aarde gemaakt. 17 Neig, JHWH, uw oor en
hoor; open, JHWH, uw ogen en zie; hoor al de
woorden van Sanherib, die hij heeft doen over-
brengen om de levende God te honen. 18 Waar-
lijk, JHWH, de koningen van Assur hebben alle
landen en hun gebied verwoest 19 en hun go-
den in het vuur geworpen, want het waren geen
goden, maar slechts het maaksel van mensen-
handen, hout en steen; daarom hebben zij die
kunnen vernietigen. 20 Nu dan, JHWH, onze God,
verlos ons uit zijn macht; dan zullen alle konink-
rijken van de aarde weten, dat U, JHWH, alleen
God bent.

Tweede voorzegging van Jeruzalems bevrijding

21 Toen zond Jesaja, de zoon van Amoz, tot
Hizkia deze boodschap: Zo zegt JHWH, de God
van Israël, daar u tot Mij gebeden hebt betref-
fende Sanherib, de koning van Assur - 22 dit is
het woord, dat JHWH over hem spreekt: zij ver-
acht u, zij bespot u, de jonkvrouw, de dochter
Sions; zij schudt het hoofd achter u, de dochter
van Jeruzalem. 23 Wie hebt u gehoond en gelas-
terd, en tegen wie de stem verheven en uw ogen
trots opgeslagen? Tegen de Heilige van Israël!
24 Door uw dienaren hebt u de Heer gehoond

(A) **37:16** Ex. 25:22.

en gezegd: met de menigte van mijn wagens
bestijg ik de hoogte van de bergen tot ver in
de Libanon; ik vel zijn statige ceders, de keur
van zijn cipressen; ik bereik zelfs zijn hoogste
top, zijn weelderig woud. 25 Ik graaf en drink
water; ik leg met mijn voetzool alle Nijlarmen
van Egypte droog. 26 Hebt u het dan niet ge-
hoord, dat Ik het van overlang bereid en het van
de dagen van ouds vormgegeven heb? Nu heb
Ik het doen komen: u moest de versterkte ste-
den verwoesten tot puinhopen; 27 haar inwoners
werden machteloos, verslagen en beschaamd; zij
werden tot kruid van het veld of tot jong groen,
tot gras op de daken, of tot een korenveld, voor-
dat het tot rijpheid komt. 28 Maar Ik ken uw zit-
ten, uw uitgaan en ingaan en uw razen tegen Mij.
29 Omdat u tegen Mij geraasd hebt en uw over-
moed tot mijn oren is opgestegen, zal Ik mijn
haak in uw neus slaan en mijn bit in uw mond
leggen, en u doen terugkeren langs de weg die u
gekomen bent.

30 En dit zal u het teken zijn: u zult dit jaar eten
wat vanzelf opkomt en in het tweede jaar wat
daarna nog opkomt; maar zaait in het derde jaar
en oogst, plant wijngaarden, en eet de vrucht
daarvan. 31 Immers wat van het huis van Juda
ontkomen is, wat over is, dat zal opnieuw naar
beneden wortel schieten en naar boven vrucht
dragen. 32 Want van Jeruzalem zal een overblijf-
sel uitgaan, en van de berg Sion wat ontkomen
zal; de ijver van JHWH van de legermachten zal
dit doen.

33 Daarom, zo zegt JHWH van de koning van
Assur: hij zal in deze stad niet komen; hij zal
geen pijl daarin schieten, geen schild daarte-
gen opheffen en geen wal daartegen opwerpen.
34 Langs de weg die hij gekomen is, zal hij te-
rugkeren, maar in deze stad zal hij niet komen,
luidt het woord van JHWH. 35 En Ik zal deze stad
beschutten om haar te verlossen omwille van Mij
en ter wille van mijn knecht David.

De verlossing

36 Toen ging de Engel van JHWH uit en sloeg
in het leger van Assur honderdvijfentachtigdui-
zend man. Toen men vroeg in de morgen op-
stond, zie, zij allen waren lijken. 37 Dus brak
Sanherib, de koning van Assur, op en aanvaardde
de terugtocht; en hij bleef te Nineve.

38 Eens, toen hij zich neerboog in de tem-
pel van zijn god Nisrok, doodden zijn zonen,
Adrammelek en Sareser, hem met het zwaard;
maar zij ontkwamen naar het land Ararat. Zijn
zoon Esarhaddon werd koning in zijn plaats.

Hizkia's ziekte en genezing

38 1 In die dagen werd Hizkia ten dode toe
ziek. Toen kwam de profeet Jesaja, de
zoon van Amoz, tot hem en zei tot hem: Zo zegt
JHWH: tref beschikkingen voor uw huis, want
u zult sterven en niet herstellen. 2 Toen keerde
Hizkia zijn gezicht naar de wand en bad tot
JHWH 3 en zei: Ach, JHWH, gedenk toch, dat ik
voor uw aangezicht in trouw en met een volko-
men toegewijd hart gewandeld heb en gedaan
heb wat goed is in uw ogen. 4 En Hizkia huilde
luid. Toen kwam het woord van JHWH tot Jesaja:
5 Ga en zeg tot Hizkia: zo zegt JHWH, de God van
uw vader David: Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb
uw tranen gezien; zie, Ik zal aan uw levensdagen
vijftien jaar toevoegen, 6 en Ik zal u en deze stad
uit de macht van de koning van Assur redden
en deze stad beschutten. 7 En dit zal u het teken
zijn van de kant van JHWH, dat JHWH ook doen
zal wat Hij gesproken heeft: 8 zie, Ik doe de scha-
duw op de treden waarlangs zij door de zon op
de trap van Achaz is afgedaald, weer tien treden
teruggaan. En de zon ging tien treden terug op
de treden die zij gedaald was.

Hizkia's danklied

9 Geschrift van Hizkia, de koning van Juda,
toen hij ziek geweest en van zijn ziekte hersteld
was.

10 Ik zei: In de bloei van mijn dagen moet ik
heengaan door de poorten van het dodenrijk, ik
zal de rest van mijn jaren missen. 11 Ik zei: Ik
zal JH niet zien, JH in het land van de levenden;
ik zal geen mens meer zien onder de bewoners
van de wereld. 12 Mijn woning werd afgebroken

en van mij weggerukt als de tent van een herder; ik wikkelde mijn leven samen als een wever, Hij snijdt mij af van de drom. 13 Dag en nacht geeft u mij prijs; tot aan de morgen zoek ik tot rust te komen. Als een leeuw, zo verbreekt Hij al mijn beenderen. Dag en nacht geeft u mij prijs. 14 Als een zwaluw, zo tjilp ik; ik kir als een duif. Mijn ogen smachten naar het hoge; o Heer, ik ben angstig, wees borg voor mij.

15 Wat zal ik zeggen, daar Hij tot mij gesproken heeft en Hij het ook gedaan heeft? Ik zal al mijn jaren voortschrijden na dit bittere leed in mijn ziel. 16 Heer, bij deze dingen leeft men, ja, in die alle is het leven van mijn geest: dat u mij zult gezond maken en doen leven.

17 Zie, mijn bittere beproeving werd tot heil. U toch bent het, die mijn leven gered hebt van het graf van de vernietiging, want U hebt al mijn zonden achter uw rug geworpen. 18 Want het dodenrijk looft U niet, de dood prijst U niet; wie in het graf zijn neergedaald, hopen niet op uw trouw. 19 De levende, de levende, hij looft U, zoals ik heden doe; de vader maakt zijn zonen uw trouw bekend.

20 JHWH is gereed om mij te verlossen. Daarom doen wij het snarenspel klinken al de dagen van ons leven in het huis van JHWH.

21 Jesaja nu had gezegd: Laat men een vijgenkoek nemen en die op de zweer leggen, dan zal hij genezen. 22 En Hizkia had gezegd: Wat is het teken, dat ik zal opgaan naar het huis van JHWH?

Het gezantschap uit Babel

39 1 In die tijd zond Merodak-Baladan, de zoon van Baladan, de koning van Babel, gezanten met een brief en een geschenk aan Hizkia, omdat hij gehoord had, dat deze ziek geweest en hersteld was. 2 En Hizkia verheugde zich over hun komst en hij liet hun zijn schathuis zien: het zilver en het goud, de specerijen en de kostbare olie, zijn hele tuighuis en alles wat zich onder zijn schatten bevond. Er was niets in zijn paleis en in zijn hele rijk, dat Hizkia hun niet liet zien.

3 Toen kwam de profeet Jesaja tot koning Hizkia en vroeg hem: Wat hebben deze mannen gezegd en vanwaar zijn zij tot u gekomen? en Hizkia antwoordde: Uit een ver land zijn zij tot mij gekomen, uit Babel. 4 En hij vroeg: Wat hebben zij in uw paleis gezien? Hizkia antwoordde: Alles wat in mijn paleis is, hebben zij gezien; er is niets onder mijn schatten, dat ik hun niet heb getoond. 5 Toen zei Jesaja tot Hizkia: Hoor het woord van JHWH van de legermachten: 6 zie, er zullen dagen komen, dat alles wat in uw paleis is en wat uw vaderen opgestapeld hebben tot op deze dag, naar Babel zal worden weggevoerd. Niets zal er overblijven, zegt JHWH. 7 (A) En van uw zonen, die uit u voortkomen zullen, die u zult verwekken, zullen zij nemen, om hoveling te zijn in het paleis van de koning van Babel. 8 Hizkia zei tot Jesaja: Het woord van JHWH, dat u gesproken hebt, is goed. Ook dacht hij: Dan zal het toch gedurende mijn leven voortdurend vrede zijn.

Sions verlossing komt

40 1 Troost, troost mijn volk, zegt uw God. 2 Spreekt tot het hart van Jeruzalem, roept het toe, dat zijn tijd van lijden volbracht is, dat zijn ongerechtigheid geboet is, dat het uit de hand van JHWH dubbel ontvangen heeft voor al zijn zonden.

3 (B) Hoor, iemand roept: Bereidt in de woestijn de weg van JHWH, effent in de wildernis een baan voor onze God. 4 Elk dal wordt verhoogd en elke berg en heuvel verlaagd, en wat oneffen is wordt tot een vlakte en de rotsbodem tot een vallei. 5 En de heerlijkheid van JHWH zal zich openbaren, en al het levende tezamen zal dit zien, want de mond van JHWH heeft het gesproken.

6 (C) Hoor, iemand zegt: Roep. En de vraag klinkt: Wat zal ik roepen? - Alle vlees is gras, en al zijn schoonheid als een bloem van het veld. 7 Het gras verdort, de bloem valt af, als de adem

(A) **39:7** Dan. 1:1-7; 2Kon. 24:10-16; 2Kron. 36:10. (B) **40:3** Mat. 3:3; Mar. 1:3; Joh. 1:23; Luk. 3:4-6. (C) **40:6** Jak. 1:10,11; 1Pet. 1:24,25.

van JHWH daarover waait. Voorwaar, het volk is
gras. 8 Het gras verdort, de bloem valt af, maar
het woord van onze God houdt eeuwig stand.
9 Klim op een hoge berg, vreugdebode Sion;
verhef uw stem met kracht, vreugdebode
Jeruzalem; verhef ze, vrees niet; zeg tot de
steden van Juda: 10 (A) Zie, hier is uw God! Zie,
de Heer JHWH zal komen met kracht en zijn
arm zal heerschappij oefenen; zie, zijn loon is
bij Hem en zijn vergelding gaat voor Hem uit.
11 (B) Hij zal als een herder zijn kudde weiden,
in zijn arm de lammeren bijeenbrengen en ze
in zijn schoot dragen; de vrouwen die de borst
geven zal Hij (liefdevol) leiden.

De Verlosser van Sion is de verhevene en machtige

12 Wie mat de wateren met zijn holle hand, wie
bepaalde de omvang van de hemel met een span,
vatte met een maat het stof van de aarde, woog
de bergen met een waag en de heuvelen met
een weegschaal? 13 (C) Wie bestuurde de Geest
van JHWH en onderwees Hem als zijn raads-
man? 14 Wie raadpleegde Hij, dat deze Hem in-
zicht zou geven, het rechte pad zou leren, ken-
nis bijbrengen en de weg van het verstand doen
kennen?
15 Zie, volken zijn geacht als een druppel aan
een emmer en als een stofje aan een weeg-
schaal; zie, eilanden zijn als fijn stof, dat uit-
gestrooid wordt; 16 de Libanon is niet toerei-
kend als brandhout, en zijn wilde dieren niet
ten brandoffer. 17 Alle volken zijn als niets voor
Hem, zij worden door Hem beschouwd als nietig
en nutteloos. 18 (D) Met wie dan wilt u God verge-
lijken en welke vergelijking op Hem toepassen?
19 Een vakman giet het beeld en een goudsmid
overdekt het met goud en smeedt er zilveren ket-
tingen voor. 20 Wie arm is, kiest een stuk hout
dat niet verrot; hij zoekt zich een kundige vak-
man om een beeld op te richten, dat niet wankelt.
21 Weet u het niet? Hebt u het niet gehoord?
Is het u van de aanvang niet verkondigd? Hebt
u geen begrip van de grondvesten van de aarde?
22 Hij troont boven het rond van de aarde, en
haar bewoners zijn als sprinkhanen; Hij breidt
de hemel uit als een doek en spant hem uit
als een tent waarin men woont. 23 Hij geeft de
machthebbers over ter vernietiging, Hij maakt de
regeerders van de aarde tot ijdelheid; 24 nauwe-
lijks zijn zij geplant, nauwelijks gezaaid, nauwe-
lijks wortelt hun stek in de aarde, of Hij blaast al
op hen, zodat zij verdorren, en een storm neemt
ze op als stoppels.
25 Met wie dan wilt u Mij vergelijken, dat Ik
hem zou gelijk zijn? zegt de Heilige. 26 Heft uw
ogen naar omhoog en ziet: wie heeft dit alles
geschapen? Hij, die de menigte daarvan in een
groot aantal uitleidt en elk daarvan bij name
roept door de grootheid van zijn sterkte en om-
dat Hij geweldig van kracht is; er blijft niet één
achter.
27 Waarom zegt u, o Jakob, en spreekt, o Israël:
mijn weg is voor JHWH verborgen en mijn recht
gaat aan mijn God voorbij? 28 Weet u het niet,
hebt u het niet gehoord? Een eeuwig God is
JHWH, Schepper van de einden van de aarde. Hij
wordt noch moe noch mat, zijn verstand is niet
te doorgronden. 29 Hij geeft de moede kracht en
de machteloze vermeerdert Hij sterkte. 30 Kin-
deren worden moe en mat, zelfs jonge mannen
struikelen, 31 maar wie JHWH verwachten, put-
ten nieuwe kracht; zij stijgen op met vleugels
als arenden; zij lopen, maar worden niet moe;
zij wandelen, maar worden niet mat.

De overwinnaar door JHWH verwekt

41 1 Hoort Mij zwijgend aan, u kustlanden,
en laten de natiën nieuwe kracht putten;
laten zij toetreden en dan spreken; laten wij te-
zamen in het oordeel gaan. 2 Wie heeft hem uit
het oosten verwekt, die bij elke stap de overwin-
ning ontmoet? Wie levert volken aan hem over en
doet hem koningen vertreden, wiens zwaard hen
maakt tot stof, wiens boog hen maakt tot dwar-
relende stoppels? 3 Hij vervolgt hen, hij gaat on-

(A) **40:10** Jes. 62:11; Opb. 22:12. (B) **40:11** Eze. 34:15; Joh. 10:11. (C) **40:13** Rom. 11:34; 1Cor. 2:16. (D) **40:18** Hand. 17:29.

gedeerd voort op een pad dat hij nog nooit had betreden. 4 Wie heeft dit bewerkt en tot stand gebracht? Hij, die de geslachten van de aanvang af heeft geroepen; Ik, JHWH, die de eerste ben, en bij de laatsten ben Ik dezelfde. 5 De kustlanden zagen het en werden bang; de einden van de aarde sidderden, zij naderden en kwamen nabij; 6 de één hielp de ander en zei tot zijn makker: Houd moed!

7 De werkman bemoedigt de goudsmid; wie met de hamer plet, bemoedigt degene die op het aambeeld slaat, en hij zegt van het soldeersel: Het is goed. Daarop bevestigt hij het met spijkers, opdat het niet zal wankelen.

De verlossing van Israël nadert

8 (A) Maar u, Israël, mijn knecht, Jakob, die Ik verkozen heb, nageslacht van mijn vriend Abraham, 9 u, die Ik gegrepen heb van de einden van de aarde en geroepen uit haar uithoeken, tot wie Ik zei: u bent mijn knecht, Ik heb u verkozen en u niet versmaad - 10 vrees niet, want Ik ben met u; zie niet angstig rond, want Ik ben uw God. Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met mijn heilrijke rechterhand.

11 Zie, allen die tegen u in woede ontstoken zijn, staan beschaamd en worden te schande; de mannen die u bestrijden, worden als niets en komen om; 12 u zult hen zoeken, maar niet vinden, de mannen die u bestoken; zij worden als niets, ja vernietigd, de mannen die tegen u oorlog voeren. 13 Want Ik, JHWH, uw God, grijp uw rechterhand vast; die tot u zeg: Vrees niet, Ik help u. 14 Vrees niet, u wormpje Jakob, u volkje Israël! Ik ben het, die u help, luidt het woord van JHWH, en uw Verlosser is de Heilige van Israël. 15 Zie, Ik stel u tot een scherpe, nieuwe dorsslede met dubbele sneden; u zult bergen dorsen en verbrijzelen, en heuvelen zult u tot kaf maken. 16 U zult ze wannen, en de wind zal ze opnemen en de storm zal ze verstrooien; maar u zult juichen in JHWH, u beroemen in de Heilige van Israël.

17 De *ellendigen* en de armen zoeken naar water, maar het is er niet, hun tong verdroogt van dorst; Ik, JHWH, zal hen verhoren; Ik, de God van Israël, zal hen niet verlaten. 18 Ik zal op kale heuvels rivieren doen ontspringen en bronnen te midden van de valleien; Ik zal de woestijn tot een waterplas maken en het dorre land tot waterbronnen. 19 Ik zal in de woestijn ceder, acacia, mirt en olijfwilg zetten; Ik zal in de wildernis cipres naast plataan en dennenboom planten, 20 opdat men ziet en ook erkent, bedenkt en ook begrijpt, dat de hand van JHWH dit gedaan en de Heilige van Israël het geschapen heeft.

Het optreden van de overwinnaar voorzegd

21 Brengt uw rechtsgeding voor, zegt JHWH; voert uw bewijsgronden aan, zegt de Koning van Jakob. 22 Laten zij aanvoeren en ons bekendmaken, wat er gebeuren zal. Geeft te kennen, hoe het vroeger was, opdat wij het overdenken en kennis nemen van de afloop. Of doet ons het toekomstige horen; 23 geeft te kennen wat in de toekomst komen zal, opdat wij weten, dat u goden bent. Doet althans iets, goed of kwaad, opdat wij elkaar verbijsterd aanstaren en bang zijn bovendien. 24 Zie, u bent niets en uw werk is nietig; een gruwel is hij die u verkiest.

25 Ik heb uit het noorden iemand doen opstaan, en hij is gekomen; vanwaar de zon opgaat, die mijn naam aanroept; hij vertreedt stadhouders als leem, zoals een pottenbakker de klei. 26 Wie heeft het van de aanvang af bekendgemaakt, zodat wij het weten? En tevoren, zodat wij moeten zeggen: Hij heeft gelijk? Neen, niemand heeft het bekendgemaakt, niemand heeft het doen horen, niemand heeft u daarover horen spreken. 27 Als eerste (verkondig Ik) aan Sion: Zie, daar zijn zij - en aan Jeruzalem geef Ik een vreugdebode. 28 Zie Ik rond, dan is er niemand; en zie Ik naar hen, dan is er geen raadsman, dat Ik hun zou kunnen vragen en zij Mij antwoord zouden kunnen geven. 29 Zie, zij allen zijn nie-

(A) **41:8** 2Kron. 20:7; Jak. 2:23.

tigheid; niets zijn hun werken, wind en ijdelheid hun gegoten beelden.

Eerste profetie over de knecht van JHWH

42 1 (A) Zie, mijn knecht, die Ik ondersteun;
mijn uitverkorene, in wie Ik een welbehagen heb. Ik heb mijn Geest op hem gelegd: hij
zal de volken het recht openbaren. 2 Hij zal niet
schreeuwen noch zijn stem verheffen, noch die
op de straat doen horen. 3 Het geknakte riet zal
hij niet verbreken en de walmende vlaspit zal
hij niet uitdoven; naar waarheid zal hij het recht
openbaren. 4 Hij zal niet verzwakken en niet ge-
knakt worden, tot hij op aarde het recht zal heb-
ben gebracht; en op zijn onderwijs over de *Torah*
zullen de kustlanden wachten.
5 (B) Zo zegt God, JHWH, die de hemel schiep
en hem uitspande; die de aarde uitbreidde met
alles wat daaruit ontsproot; die aan de mensen
die daarop wonen, de adem gaf en de geest aan
hen die daarop wandelen: 6 (C) Ik, JHWH, heb u
geroepen in gerechtigheid, uw hand gevat, u be-
hoed en u gesteld tot een verbond voor het volk,
tot een licht van de natiën: 7 om blinde ogen te
openen, om gevangenen uit de kerker te leiden,
uit de gevangenis wie in duisternis gezeten zijn.

JHWH trekt uit ter verlossing

8 Ik ben JHWH, dat is mijn naam, en mijn eer
zal Ik aan geen ander geven noch mijn lof aan de
gesneden beelden. 9 Het vroegere, zie, het is ge-
komen, en nieuwe dingen kondig Ik u aan; voor-
dat zij ontkiemen, doe Ik ze u horen.
10 Zingt JHWH een nieuw lied, zijn lof van het
einde van de aarde, u die de zee bevaart en haar
volheid; u kustlanden en hun bewoners. 11 Laten
de woestijn en haar steden de stem verheffen,
de dorpen waar Kedar woont; laten de rotsbewo-
ners jubelen, laten zij van de top van de bergen
juichen. 12 Laten zij JHWH eer geven en zijn lof
in de kustlanden vermelden.
13 JHWH trekt uit als een held; als een krijgs-
man doet Hij de strijdlust ontbranden; Hij heft
de strijdkreet aan, ja schreeuwt die uit; Hij be-
toont Zich een held tegen zijn vijanden. 14 Ik heb
van vroeger gezwegen, Ik heb gezwegen en Mij
ingehouden; nu zal Ik schreeuwen als een ba-
rende vrouw; 15 Ik zal snuiven en hijgen tege-
lijk. Ik zal bergen en heuvels verschroeien en al
hun gewas zal Ik doen verdorren; Ik zal rivieren
tot land maken en plassen zal Ik doen opdrogen.
16 En Ik zal de blinden leiden op een weg die zij
niet kenden; op paden die zij niet kenden, zal
Ik hen doen treden; Ik zal de duisternis voor hen
uit tot licht maken en de oneffen plaatsen tot een
vlakte. Dit zijn de dingen die Ik doen zal en die
Ik niet zal nalaten. 17 Zij zullen terugdeinzen en
diep beschaamd worden, die op gesneden beel-
den vertrouwen; die tot gegoten beelden zeggen:
u bent onze goden.

Een zondig volk en een genadig God

18 U doven, hoort, en u blinden, slaat uw ogen
op om te zien. 19 Wie is er blind dan mijn knecht
en doof als de bode die Ik zend? Wie is er blind
als de volmaakte en blind als de knecht van
JHWH? 20 U hebt wel veel gezien, maar u hield
het niet in herinnering; u hebt de oren wel open
gehad, maar u hebt niet gehoord. 21 JHWH had
er behagen in ter wille van zijn gerechtigheid
een grote, heerlijke onderwijzing te geven.(1)
22 Maar dit is een volk, beroofd en uitgeplun-
derd; men heeft hen allen in kerkerholen ge-
boeid, in gevangenissen zijn zij weggeborgen; zij
werden ten roof en er was geen redder; tot plun-
dering en er was niemand die zei: Geef terug.
23 Wie onder u neemt dit ter ore, schenkt er aan-
dacht aan en luistert in het vervolg? 24 Wie heeft
Jakob tot plundering overgegeven en Israël aan
berovers? Is het niet JHWH, tegen wie wij gezon-
digd hebben, op wiens wegen zij niet hebben wil-
len gaan, en naar wiens *Torah* zij niet geluisterd
hebben? 25 Daarom stortte Hij de grimmigheid

(1) **42:21** In het Hebreeuws staat hier: "een grote, heerlijke *Torah* te geven".

(A) **42:1** Mat. 3:17; 17:5; Mar. 1:11; Luk. 3:22; 9:35; Mat. 12:18-21. (B) **42:5** Hand. 17:24,25. (C) **42:6** Jes. 49:6; Luk. 2:32; Hand. 13:47; 26:23.

van zijn toorn over hen uit en het geweld van de oorlog. Dat zette hen rondom in vlam, maar zij sloegen er geen acht op; ja, het stak hen in brand, maar zij namen het niet ter harte.

43 [1] Maar nu, zo zegt **JHWH**, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israël: Wees niet bang, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen, u bent van Mij. [2] Wanneer u door het water trekt, ben Ik met u; gaat u door rivieren, zij zullen u niet wegspoelen; als u door het vuur gaat, zult u niet verteren en zal de vlam u niet verbranden. [3] Want Ik, **JHWH**, ben uw God, de Heilige van Israël, uw Verlosser; Ik geef Egypte, Ethiopië en Seba als losgeld in uw plaats. [4] Omdat u kostbaar bent in mijn ogen en hooggeschat en Ik u liefheb, geef Ik mensen voor u in de plaats en natiën in ruil voor uw leven. [5] Wees niet bang, want Ik ben met u; Ik doe uw nageslacht van het oosten komen en vergader u van het westen. [6] Ik zeg tot het noorden: Geef, en tot het zuiden: Houd niet terug, breng mijn zonen van verre en mijn dochters van het einde van de aarde, [7] ieder die naar mijn naam genoemd is, en die Ik geschapen heb tot mijn eer, die Ik geformeerd heb, die Ik ook gemaakt heb. [8] Doet het volk uitgaan, dat blind is, al heeft het ook ogen, en dat doof is, al heeft het ook oren.

God, de Verlosser, doet nieuwe dingen

[9] Alle volken zijn samen vergaderd en de natiën hebben zich verzameld. Wie onder hen kondigt dit aan en doet ons het verleden horen? Laten zij hun getuigen geven, opdat zij in het gelijk gesteld mogen worden en men het hoort en zegt: Het is waarheid. [10] U bent, luidt het woord van **JHWH**, mijn getuigen, en mijn knecht, die Ik verkozen heb, opdat u het weet en in Mij gelooft en inziet, dat Ik dezelfde ben; vóór Mij is er geen God geformeerd en na Mij zal er geen zijn. [11] Ik, Ik ben **JHWH**, en buiten Mij is er geen Verlosser. [12] Ik heb verkondigd, verlost en doen horen, en ben geen vreemde onder u; u toch bent mijn getuigen, luidt het woord van **JHWH**, en Ik ben God. [13] Ook voortaan ben Ik dezelfde en niemand redt uit mijn hand. Ik werk, en wie zal het keren?

[14] Zo zegt **JHWH**, uw Verlosser, de Heilige van Israël: Omwille van u zend Ik iemand naar Babel en doe al de Chaldeeën als vluchtelingen afdalen naar de schepen waarover zij jubelden, [15] Ik **JHWH**, uw Heilige, de Schepper van Israël, uw Koning.

[16] Zo zegt **JHWH**, die door de zee een weg baant en een pad door machtige wateren; [17] die wagen en paard doet uittrekken, krijgsmacht en helden; samen liggen zij neer, zij staan niet weer op, zij zijn uitgeblust, als een vlaspit uitgedoofd: [18] Denkt niet aan wat vroeger gebeurde en let niet op wat oudtijds is gebeurd; [19] zie, Ik maak iets nieuws, nu zal het ontkiemen; zult u er geen acht op slaan? Ja, Ik zal een weg in de woestijn maken, rivieren in de wildernis. [20] De dieren van het veld zullen Mij eren, jakhalzen en struisen, want Ik geef water in de woestijn, rivieren in de wildernis om mijn uitverkoren volk te drinken te geven. [21] Het volk dat Ik Mij geformeerd heb, zal mijn lof verkondigen.

*Het heil van **JHWH** voor het zondige volk*

[22] Maar Mij hebt u niet aangeroepen, o Jakob, of u om Mij moeite gegeven, o Israël. [23] U hebt Mij de schapen van uw brandoffers niet gebracht en met uw slachtoffers hebt u Mij niet geëerd; Ik heb u niet lastig gevallen om spijsoffers en Ik heb u geen moeite aangedaan om wierook. [24] U hebt Mij voor zilver geen kalmoes gekocht en met het vet van uw slachtoffers hebt u Mij niet gelaafd. Neen, u bent Mij lastig gevallen met uw zonden, hebt Mij moeite aangedaan met uw ongerechtigheden. [25] Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg omwille van Mij en Ik gedenk uw zonden niet. [26] Denk aan Mij, laat ons samen rechtspreken, spreek, opdat u gerechtvaardigd mag worden. [27] Uw eerste vader heeft al gezondigd en uw woordvoerders hebben tegen Mij overtreden; [28] daarom ontwijdde Ik oversten van het heiligdom en gaf Ik Jakob prijs aan de ban, Israël aan beschimpingen.

44 1 Maar nu, hoor, o Jakob, mijn knecht,
en Israël, die Ik verkozen heb. 2 Zo zegt
JHWH, uw Maker en van de moederschoot aan
uw Formeerder, die u helpt: Vrees niet, mijn
knecht Jakob, en Jesurun, die Ik verkozen heb.
3 Want Ik zal water gieten op het dorstige en
beken op het droge; Ik zal mijn Geest uitgieten
op uw nageslacht en mijn zegen op uw nakome-
lingen. 4 Zij zullen ontkiemen tussen het gras,
als populieren langs de beken. 5 De één zal zeg-
gen: Ik ben van JHWH, een ander zal zich noe-
men met de naam Jakob, en een derde zal op
zijn hand schrijven: van JHWH, en de naam Israël
aannemen.

De onmacht van de afgoden

6 (A) Zo zegt JHWH, de Koning en Verlosser
van Israël, JHWH van de legermachten: Ik ben
de eerste en Ik ben de laatste en buiten Mij is
er geen God. 7 En wie is als Ik – laat hij het uit-
roepen en verkondigen en Mij voorleggen - daar
Ik toch het overoude volk in leven riep; en wat
er in de toekomst gebeuren zal, mogen zij ver-
kondigen. 8 Weest niet verschrikt en weest niet
bang. Heb Ik het u niet van vroeger doen horen
en verkondigd? u bent mijn getuigen: is er een
God buiten Mij? Er is geen andere Rots, Ik ken
er geen.
9 Zij, die beelden vormen, zijn allen ijdelheid:
hun dierbare maaksels brengen geen baat, zij-
zelf zijn er getuigen van, dat zij niets zien
en niets weten, zodat zij beschaamd staan.
10 Wie vormt een god en giet een beeld, waar-
van hij geen baat heeft? 11 Zie, al de aanhangers
daarvan zullen beschaamd staan; de werklieden
zijn slechts mensen: laten zij bijeenkomen en
zich opstellen, zij zullen verschrikt worden en
ook beschaamd staan. 12 De smid heeft een bijl
en werkt in de kolengloed en vormt het (beeld)
met hamers en bewerkt het met zijn krachtige
arm; zelfs duldt hij de honger, totdat hij geen
kracht meer heeft; en drinkt geen water, totdat
hij amechtig wordt. 13 De timmerman spant het
meetsnoer en tekent de omtrek af met de stift,
bewerkt het (beeld) met de schaaf, tekent met de
passer de omtrek af en maakt het naar de af-
beelding van een man, naar een pronkstuk van
een mens, om in een huis te wonen. 14 Hij velde
ceders voor zich en nam een steeneik of een
eik en kweekte die voor zich op onder de bo-
men van het woud, plantte een pijnboom, en de
regen deed die groeien. 15 En dat dient de mens
tot brandhout; hij neemt daarvan en warmt zich,
ook steekt hij het aan en bakt brood; ook maakt
hij er een god van en buigt zich neer; hij maakt
er een gesneden beeld van en knielt daarvoor
neer. 16 De helft daarvan verbrandt hij in het
vuur; bij die helft eet hij vlees, braadt een ge-
braad en wordt verzadigd; ook warmt hij zich en
zegt: Ha, ik word warm, ik merk vuur. 17 En het
overblijfsel verwerkt hij tot een god, tot zijn ge-
sneden beeld, knielt daarvoor neer, buigt zich,
aanbidt het en zegt: Red mij, want u bent mijn
god! 18 Zij hebben geen kennis en geen inzicht,
want hun ogen zijn dichtgestreken, zodat zij niet
zien; hun harten, zodat zij niet begrijpen. 19 Nie-
mand neemt dit ter harte, niemand heeft kennis
of inzicht, zodat hij zegt: De helft daarvan ver-
brandde ik in het vuur, ook bakte ik op zijn kolen
brood, ik braadde vlees en ik at; zou ik dan van
zijn overschot een gruwel maken, zou ik neer-
knielen voor een blok hout? 20 Wie zich met as
bezighoudt, die heeft zijn bedrogen hart verleid;
hij redt zijn leven niet en vraagt zich niet af: Is
er geen bedrog in mijn rechterhand?

JHWH alleen is God

21 Denk hieraan, Jakob; Israël, want u bent
mijn knecht; Ik heb u geformeerd, u bent mijn
knecht, Israël; u wordt door Mij niet vergeten.
22 Ik vaag uw overtredingen weg als een nevel
en uw zonden als een wolk; keer weer tot Mij,
want Ik heb u verlost. 23 Jubelt, u hemelen, want
JHWH heeft het gedaan; juicht, u diepten van de
aarde, breekt uit in gejubel, u bergen, u woud

(A) **44:6** Jes. 48:12; Opb. 1:17; 2:8; 22:13.

met alle bomen daarin, want JHWH heeft Jakob verlost en Hij verheerlijkt Zichzelf in Israël.

24 Zo zegt JHWH, uw Verlosser, en uw Formeerder van de moederschoot aan: Ik ben JHWH, die alles gemaakt heeft; die de hemel heeft uitgespannen, Ik alleen; die de aarde uitgebreid heeft door eigen kracht; 25 (A) die de tekenen van de leugenprofeten teniet doet en de waarzeggers als dwazen aan de kaak stel; die de wijzen doet terugwijken en hun kennis tot dwaasheid maakt; 26 die het woord van mijn knecht nakomt en de aankondiging van mijn boden volvoert; die tot Jeruzalem zegt: Het zal worden bewoond; tot de steden van Juda: Laten zij herbouwd worden, haar puinhopen richt Ik weer op; 27 die tot de diepte zeg: Verdroog, uw rivieren doe Ik opdrogen; 28 (B) die tot Kores zeg: Mijn herder, hij zal al mijn welbehagen volvoeren door tot Jeruzalem te zeggen: Het zal worden herbouwd en de tempel zal worden gegrondvest.

Kores door JHWH gezonden

45 1 Zo zegt JHWH tot zijn gezalfde, tot Kores, wiens rechterhand Ik gevat heb om volken vóór hem neer te werpen: Ik verwijder de gordel van de lendenen van koningen; om deuren vóór hem te openen, geen poorten blijven gesloten. 2 Ik zelf zal vóór u uitgaan en de oneffenheden effenen; koperen deuren zal Ik verbreken en ijzeren grendels verbrijzelen. 3 En Ik zal u geven de schatten van de duisternis en de rijkdommen van de verborgen plaatsen, opdat u weet, dat Ik, JHWH, het ben, die u bij uw naam riep, de God van Israël. 4 Ter wille van mijn knecht Jakob en van Israël, mijn uitverkorene, riep Ik u bij uw naam, gaf u een erenaam, hoewel u Mij niet kende. 5 Ik ben JHWH en er is geen ander; buiten Mij is er geen God. Ik stelde u op, hoewel u Mij niet kende, 6 opdat men zal weten waar de zon opgaat en waar zij ondergaat, dat er buiten Mij niemand is; Ik ben JHWH, en er is geen ander, 7 die het licht formeer en de duisternis schep, die het heil bewerk en het onheil schep;(1) Ik, JHWH, doe dit alles. 8 Druppelt, hemelen, van boven en laten de wolken gerechtigheid doen neerstromen; laat de aarde zich openen, opdat het heil zal ontluiken en zij daarbij gerechtigheid zal doen ontkiemen; Ik, JHWH, heb dit geschapen.

JHWH is de vrijmachtige en enige Verlosser

9 (C) Wee hem die met zijn Formeerder strijdt, een scherf onder aarden scherven. Zal ook het leem tot zijn vormer zeggen: Wat maakt u? of uw werk: Hij heeft geen handen? 10 Wee hem die tot zijn vader zegt: Wat verwekt u? En tot de vrouw: Waarom hebt u barensweeën? 11 Zo zegt JHWH, de Heilige van Israël, en zijn Formeerder: Vraagt Mij naar de toekomstige dingen, vertrouwt Mij mijn zonen en het werk van mijn handen toe. 12 Ik, Ik heb de aarde gemaakt en Ik, Ik heb de mens daarop geschapen; mijn handen hebben de hemelen uitgespannen en aan al hun legermachten heb Ik mijn bevelen gegeven. 13 Ik ben het, die hem verwekt heb in gerechtigheid, en al zijn wegen zal Ik effen maken; hij is het, die mijn stad herbouwen zal en mijn ballingen vrijlaten, zonder koopprijs en zonder geschenk, zegt JHWH van de legermachten.

14 Zo zegt JHWH: Het vermogen van Egypte en de koopwaar van Ethiopië - de Sabeeërs, die mannen van statige gestalte, zullen tot u overkomen en u toebehoren; zij zullen u volgen, in kettingen overkomen en zich voor u neerwerpen; zij zullen u smeken: Alleen bij u is God, en er is geen ander, geen enkele God.

15 Voorwaar, U bent een God, die Zich verborgen houdt, de God van Israël, een Verlosser. 16 Zij staan beschaamd en zijn ook te schande geworden, allen tezamen zijn zij smadelijk afgedropen, de makers van afgodsbeelden. 17 Israël wordt door JHWH verlost met een eeuwige ver-

(1) **45:7** God heeft dus de duisternis en het onheil geschapen. Zie ook 1 Samuël 16:14, Job 2:10

(A) **44:25** 1Cor. 1:20. (B) **44:28** 2Kron. 36:23; Ezra 1:2. (C) **45:9** Jes. 29:16; Rom. 9:20.

lossing; u zult noch beschaamd staan noch te schande worden in alle eeuwigheid.
18 Want zo zegt JHWH, die de hemelen geschapen heeft - Hij is God - die de aarde geformeerd en haar gemaakt heeft, Hij heeft haar gegrondvest; niet tot een chaos heeft Hij haar geschapen, maar ter bewoning heeft Hij haar geformeerd: Ik ben JHWH en er is geen ander. 19 Ik heb niet in het verborgene gesproken noch ergens in het land van de duisternis; Ik heb tot het nageslacht van Jakob niet gezegd: Zoekt Mij tevergeefs. Ik, JHWH, spreek wat recht is, verkondig wat rechtmatig is.
20 Brengt u bijeen en komt, nadert samen, u die uit de volken ontkomen bent. Zij hebben geen begrip, die hun houten beeld dragen en bidden tot een god die niet verlossen kan. 21 Verkondigt en voert gronden aan. Ja, laten zij gezamenlijk overleggen. Wie heeft dit vanouds doen horen, het van al lange tijd verkondigd? Ben Ik het niet, JHWH? En er is geen God behalve Ik, een rechtvaardige, verlossende God is er buiten Mij niet.
22 Wendt u tot Mij en laat u verlossen, alle einden van de aarde, want Ik ben God en niemand meer. 23 (A) Want Ik heb gezworen bij Mij zelf, waarheid is uit mijn mond uitgegaan, een woord dat niet zal worden herroepen: dat voor Mij elke knie zich zal buigen, dat bij Mij elke tong zal zweren. 24 Alleen bij JHWH, zal men van Mij zeggen, is gerechtigheid en sterkte, tot Hem zal men komen; maar beschaamd zullen staan allen die tegen Hem in woede ontstoken zijn; 25 in JHWH wordt het hele nageslacht van Israël gerechtvaardigd en zal het zich beroemen.

De goden van Babel redden niet

46 1 Bel is ineen gezonken, Nebo is neergebogen, hun beelden zijn toegevallen aan de dieren en aan het vee; zij, die door u rondgedragen werden, zijn opgeladen, een last voor vermoeide dieren. 2 Tezamen zijn zij neergebogen, ineen gezonken, zij hebben de last niet kunnen redden en zelf hebben zij in gevangenschap moeten gaan. 3 Hoort naar Mij, huis van Jakob en geheel het overblijfsel van het huis Israël, die door Mij gedragen bent van moeders lijf aan, opgenomen van de moederschoot af. 4 Tot de ouderdom ben Ik dezelfde en tot de grijsheid toe zal Ik u torsen; Ik heb het gedaan en Ik zal dragen, Ik zal torsen en redden.
5 Met wie wilt u Mij vergelijken en gelijkstellen, aan wie Mij gelijk achten, dat wij elkaar zouden gelijk zijn? 6 Zij schudden goud uit hun buidel en wegen zilver in een weegschaal; zij huren een goudsmid, opdat hij er een god van maakt. Zij knielen, ook buigen zij zich neer. 7 Zij heffen hem op de schouder, zij torsen hem en zetten hem neer op zijn plaats; daar staat hij, hij wijkt niet van zijn plaats. Al schreeuwt iemand tot hem, hij *antwoordt* niet, uit de benauwdheid redt hij hem niet.
8 Denkt hieraan en vermant u; u overtreders, neemt het ter harte. 9 Denkt aan wat vroeger, vanouds, gebeurde; Ik immers ben God, en er is geen ander, God, en niemand is Mij gelijk; 10 Ik, die vanaf het begin de afloop verkondig en vanouds wat nog niet gebeurd is; die zeg: Mijn raadsbesluit zal volbracht worden en Ik zal al mijn welbehagen doen; 11 die uit het oosten een roofvogel roep, uit een ver land de man van mijn raadsbesluit; Ik heb gesproken, Ik doe het ook komen; Ik heb het ontworpen, Ik breng het ook tot uitvoering. 12 Hoort naar Mij, u trotsen van hart, die ver van gerechtigheid bent. 13 Ik breng mijn gerechtigheid nabij, zij is niet ver, en mijn heil zal niet achterblijven; Ik geef in Sion heil, aan Israël mijn luister.

De ondergang van Babel

47 1 (B) Daal af, en zet u neer in het stof, jonkvrouw, dochter van Babel. Zet u neer ter aarde, zonder zetel, dochter van de Chaldeeën, want men zal u niet langer weekhartig en fijngevoelig noemen. 2 Neem de handmolen en maal meel, licht uw sluier op, til de uiteinden (van uw kleding) op, ontbloot de dij,

(A) **45:23** Rom. 14:11; Filip. 2:10,11. (B) **47:1** Jes. 13:1-14:23; Jer. 50:1-51:64.

doorwaad rivieren. 3 Uw schaamte zal worden
ontbloot, uw schande ook gezien. Ik zal wraak
nemen en niemand sparen. 4 De naam van onze
Verlosser is JHWH van de legermachten, de Hei-
lige van Israël.
5 Zet u zwijgend neer en ga in de duisternis, u
dochter van de Chaldeeën, want men zal u niet
langer gebiedster van de koninkrijken noemen.
6 Ik ben tegen mijn volk toornig geweest, Ik heb
mijn erfdeel ontwijd en het in uw macht gegeven;
u hebt het geen barmhartigheid bewezen; op de
grijsaard hebt u ook uw juk zwaar doen druk-
ken. 7 En u zei: Ik blijf eeuwig gebiedster, terwijl
u deze dingen niet ter harte nam noch aan de
afloop daarvan dacht.
8 (A) Nu dan, hoor dit, wellustige, die zo onbe-
zorgd woont; die bij uzelf zegt: Ik ben het en nie-
mand anders; ik zal niet als weduwe neerzitten
en geen beroving van kinderen kennen. 9 Maar
deze beide zullen u overkomen, plotseling, op
één dag: beroving van kinderen en weduwschap;
in volle omvang zullen zij u overkomen, ondanks
uw vele toverijen en zeer krachtige bezweringen.
10 U vertrouwde op uw boosheid; u zei: Niemand
ziet mij. Uw wijsheid en uw kennis zijn het, die
u verleid hebben, zodat u bij uzelf zei: Ik ben
het en niemand anders. 11 Maar u overkomt een
onheil, dat u niet weet te bezweren; u overvalt
een verderf, dat u niet vermag te verzoenen; u
overkomt plotseling een verwoesting, waarvan u
geen vermoeden had. 12 Houdt maar aan met uw
bezweringen en met de talrijke toverijen waar-
mee u zich van jongs af hebt afgetobd; misschien
kunt u iets bereiken, misschien jaagt u schrik
aan. 13 U hebt u afgesloofd met uw vele plannen;
laten nu opstaan en u redden, zij die de hemel
indelen, die de sterren waarnemen, die maand
voor maand doen weten wat u overkomen zal.
14 Zie, zij zijn als stoppelen, die het vuur ver-
brandt, zij kunnen hun leven niet redden uit de
macht van de vlammen; het is geen kolengloed
om zich te warmen, geen vuur om daarbij te zit-
ten. 15 Dat hebt u nu aan hen om wie u zich hebt
afgetobd, met wie u van jongs af handel hebt ge-
dreven; ieder van hen dwaalt zijn eigen kant uit,
zonder dat iemand u redt.

Nieuwe dingen verkondigd

48 1 Hoort dit, u huis van Jakob, die u noemt
met de naam Israël en die uit de wateren
van Juda voortgekomen bent; die zweert bij de
naam van JHWH en die de God van Israël belijdt
- maar niet in waarheid en niet in gerechtigheid
- 2 ja, zij noemen zich naar de heilige stad en
steunen op de God van Israël; JHWH van de le-
germachten is zijn naam.
3 De vroegere dingen heb Ik vanouds verkon-
digd, zij zijn uit mijn mond uitgegaan en Ik heb
ze doen horen; plotseling heb Ik ze volbracht en
ze zijn gekomen. 4 Omdat Ik wist, dat u hard
bent en uw nek een ijzeren stang is en uw voor-
hoofd van koper, 5 daarom heb Ik het u vanouds
verkondigd; voordat het kwam, deed Ik het u ho-
ren, opdat u niet zou zeggen: Mijn afgod heeft
het gedaan en mijn gesneden of gegoten beeld
heeft het beschikt. 6 U hebt het gehoord; zie het
alles; zou u het zelf dan niet erkennen?

Van nu aan doe Ik u nieuwe dingen horen, ver-
borgenheden, die u niet wist. 7 Nu zijn zij ge-
schapen en niet oudtijds, en tot op heden hebt
u er niet van gehoord, opdat u niet zou zeg-
gen: Zie, ik heb het geweten. 8 U hebt noch ge-
hoord noch geweten noch heeft zich vanouds uw
oor geopend, want Ik wist, dat u zeer trouwe-
loos bent en een overtreder heet van de moeder-
schoot aan. 9 Omwille van mijn naam vertraag
Ik mijn toorn, omwille van mijn lof bedwing Ik
Mij, u ten goede, om u niet uit te roeien. 10 Zie,
Ik heb u gelouterd, maar niet als zilver; Ik heb u
beproefd in de smeltoven van de ellende. 11 Om-
wille van Mij, omwille van Mij doe Ik het, hoe
groot ook de ontwijding is; mijn eer geef Ik aan
geen ander.

(A) **47:8** Opb. 18:7,8.

JHWH bevrijdt Israël

12 (A) Hoor naar Mij, Jakob, Israël, mijn geroepene. Ik ben dezelfde, Ik ben de eerste, ook ben
Ik de laatste; 13 ook heeft mijn hand de aarde
gegrondvest en mijn rechterhand heeft de he-
mel uitgebreid. Roep Ik hen, zij staan daar te-
zamen. 14 Komt u allen bijeen en hoort. Wie on-
der hen heeft dit verkondigd? Hij, die JHWH lief-
heeft, zal zijn welgevallen voltrekken aan Babel
en zijn macht aan de Chaldeeën. 15 Ik, Ik heb ge-
sproken, ja, Ik heb hem geroepen; Ik heb hem
doen komen en hij zal voorspoed hebben op zijn
weg. 16 Nadert tot Mij, hoort dit: van de aanvang
af heb Ik niet in het verborgene gesproken; ten
tijde dat het gebeurt, ben Ik daar.

En nu heeft de Heer JHWH mij met zijn Geest
gezonden: 17 Zo zegt JHWH, uw Verlosser, de
Heilige van Israël: Ik ben JHWH, uw God, die u
leert, opdat het u wel zal gaan; die u de weg doet
betreden, die u moet gaan. 18 Och, dat u naar
mijn geboden zou luisteren; dan zou uw vrede
zijn als een rivier en uw gerechtigheid als de gol-
ven van de zee; 19 dan zou uw nageslacht zijn
als het zand en uw nakomelingschap als de kor-
rels daarvan; hun naam zou niet uitgeroeid noch
verdelgd worden voor mijn aangezicht.

20 (B) Trekt uit Babel, ontvlucht de Chaldeeën.
Verkondigt het met jubelgeklank, doet dit ho-
ren, verbreidt het tot aan het einde van de
aarde; zegt: JHWH heeft zijn knecht Jakob ver-
lost. 21 Zij leden geen dorst, toen Hij hen door de
woestijnen leidde; Hij deed voor hen water uit de
rots stromen; Hij toch spleet de rots, zodat het
water vloeide.

22 (C) De goddelozen, zegt JHWH, hebben geen
vrede.

Tweede profetie over de knecht van JHWH

49 1 (D) Hoort naar Mij, u kustlanden, en
luistert, u natiën in de verte. JHWH heeft
mij geroepen van moeders lijf aan, van de schoot
van mijn moeder aan heeft Hij mijn naam ver-
meld. 2 (E) En Hij maakte mijn mond als een
scherp zwaard; in de schaduw van zijn hand ver-
borg Hij mij. Hij maakte mij tot een puntige pijl,
in zijn pijlkoker stak Hij mij. 3 En Hij zei tot
mij: u bent mijn knecht, Israël, in wie Ik Mij zal
verheerlijken.

4 Maar ik zei: Tevergeefs heb ik mij afgemat,
voor niets en vruchteloos mijn kracht verbruikt.
Evenwel, mijn recht is bij JHWH en mijn vergel-
ding is bij mijn God. 5 Maar nu zegt JHWH, die
mij van de moederschoot aan vormde tot zijn
knecht, om Jakob tot Hem terug te brengen en
om Israël tot Hem vergaderd te doen worden -
en ik werd geëerd in de ogen van JHWH en mijn
God was mijn sterkte - 6 (F) Hij zegt dan: Het is
te gering, dat u Mij tot een knecht zou zijn om
de stammen van Jakob weer op te richten en de
bewaarden van Israël terug te brengen; Ik stel
u tot een licht van de volken, opdat mijn heil
zal reiken tot het einde van de aarde. 7 Zo zegt
JHWH, de Verlosser van Israël, zijn Heilige, tot de
diep verachte, de bij het volk verafschuwde, de
knecht van heersers: Koningen en vorsten zullen
dit zien en opstaan; en zich neerbuigen, ter wille
van JHWH, die getrouw is, de Heilige van Israël,
die u verkozen heeft.

De terugkeer

8 (G) Zo zegt JHWH: In de tijd toen Ik behagen
in U had, zal Ik u *antwoorden (verhoren)*, en in de
tijd van redding heb Ik u geholpen; Ik zal u be-
hoeden en u stellen tot een verbond voor het volk
om het land weer te herstellen, om verwoeste
eigendommen weer tot een erfdeel te maken,
9 om tot de gevangenen te zeggen: Gaat uit! tot
hen die in de duisternis zijn: Komt tevoorschijn!

Aan de wegen zullen zij weiden, op alle kale
heuvels zal hun weide zijn; 10 (H) zij zullen hon-
geren noch dorsten, woestijngloed noch zonne-
steek zal hen treffen, want hun Ontfermer zal
hen leiden en hen voeren aan waterbronnen.

(A) **48:12** Jes. 44:6; Opb. 1:17; 22:13. (B) **48:20** Opb. 18:4. (C) **48:22** Jes. 57:21. (D) **49:1** Jer. 1:5. (E) **49:2** Heb. 4:12; Opb. 1:16. (F) **49:6 a** Jes. 42:6; Luk. 2:32; Hand. 26:23. **49:6 b** Hand. 13:47. (G) **49:8** 2Cor. 6:2. (H) **49:10** Opb. 7:16,17.

11 En Ik zal al mijn bergen tot een weg maken
en mijn heerbanen zullen opgehoogd worden.
12 Zie, dezen komen uit de verte, anderen uit
het noorden en het westen, weer anderen uit
het land Sinim. 13 Jubelt, u hemelen, en juich, u
aarde, breekt uit in gejubel, u bergen, want JHWH
heeft zijn volk getroost en Zich over zijn *ellendigen* ontfermd.
14 Maar Sion zegt: JHWH heeft mij verlaten
en de Heer heeft mij vergeten. 15 Kan ook een
vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet
ontfermen zou over het kind van haar schoot?
Al zouden zij die vergeten, toch vergeet Ik u
niet. 16 Zie, Ik heb u in mijn handpalmen gegrift,
uw muren zijn voortdurend vóór Mij. 17 Uw zonen snellen toe, uw vernielers en uw verwoesters trekken van u weg. 18 Hef uw ogen op naar
rondom en zie hen allen; zij brengen bijeen, zij
komen tot u. Zo waar Ik leef, luidt het woord
van JHWH, u zult hen allen aandoen als een sieraad, en hen ombinden, zoals een bruid. 19 Want
uw puinhopen en uw verwoeste plaatsen en uw
vernield land - voorwaar, nu zult u te eng zijn
voor de bewoners, en uw verdervers zullen verre
zijn. 20 Ook zullen de kinderen, van welke u beroofd was, terwijl u het hoort, zeggen: De plaats
is mij te eng, maak mij ruimte, dat ik wonen kan.
21 En u zult bij uzelf zeggen: Wie heeft mij dezen gebaard, daar ik toch van kinderen beroofd
en onvruchtbaar was, verbannen en verdreven;
wie bracht dezen dan groot? Zie, ik was alleen
overgebleven, waar waren dan dezen?
22 Zo zegt de Heer JHWH: Zie, Ik zal mijn hand
opheffen tot de volken en mijn banier omhoog
heffen voor de natiën; in hun armen zullen zij
uw zonen brengen, en uw dochters zullen op de
schouder gedragen worden. 23 En koningen zullen als vaders voor u zorgen en hun vorstinnen
zullen zijn als degenen die u de borst geven; met
het aangezicht ter aarde zullen zij zich voor u
neerbuigen, en het stof van uw voeten zullen zij
likken. Dan zult u weten, dat Ik JHWH ben, en dat
zij die Mij verwachten, niet beschaamd worden.
24 Kan aan een sterke de buit ontnomen worden, of zullen de gevangenen van hem die in
zijn recht is, ontkomen? 25 Maar zo zegt JHWH:
Toch worden de gevangenen aan een sterke ontnomen, en ontkomt de buit van een geweldige. Ik
zelf zal strijden tegen uw bestrijders en Ik zelf
zal uw zonen redden. 26 En Ik zal uw verdrukkers hun eigen vlees doen eten, en van hun eigen
bloed zullen zij dronken worden als van nieuwe
wijn; en al het levende zal weten, dat Ik, JHWH,
uw Redder ben, en uw Verlosser, de Machtige van
Jakob.

50 1 Zo zegt JHWH: Waar toch is de scheidbrief van uw moeder, waarmee Ik haar
verstoten heb? Of wie van mijn schuldeisers is
het, aan wie Ik u verkocht heb? Zie, om uw ongerechtigheden bent u verkocht en om uw overtredingen is uw moeder verstoten. 2 Waarom was
er niemand, toen Ik kwam, en *antwoordde* niemand, toen Ik riep? Is mijn hand dan werkelijk te kort om te verlossen, of is er in Mij geen
kracht om te redden? Zie, door mijn dreigen leg
Ik de zee droog en maak Ik rivieren tot een woestijn; hun vis wordt stinkend, omdat er geen water is, en sterft van dorst. 3 Ik kleed de hemelen in het zwart en geef hun een rouwgewaad tot
bedekking.

Derde profetie over de knecht van JHWH

4 de Heer JHWH heeft mij als een leerling leren spreken om met het woord de vermoeiden te
kunnen ondersteunen. Hij wekt elke morgen, Hij
wekt mij het oor, opdat ik zal horen zoals leerlingen doen. 5 De Heer JHWH heeft mij het oor
geopend en ik ben niet weerspannig geweest, ik
ben niet teruggedeinsd. 6 (A) Mijn rug heb ik gegeven aan wie sloegen, en mijn wangen aan wie
mij de baard uittrokken; mijn gezicht heb ik niet
verborgen voor smadelijk speeksel.(1)

(1) **50:6** Zie Matteüs 26:67, 27:30, Markus 14:65

(A) **50:6** Mat. 26:67; Mar. 14:65.

7 Maar de Heer JHWH helpt mij, daarom werd
ik niet te schande; daarom maakte ik mijn ge-
zicht als een keisteen, want ik wist, dat ik niet
beschaamd zou worden. 8 (A) Hij is nabij, die mij
recht verschaft; wie wil met mij een rechtsge-
ding voeren? Laten wij samen naar voren treden.
Wie zal mijn tegenpartij in de rechtspraak zijn?
Laat hij tot mij naderen. 9 Zie, de Heer JHWH
helpt mij, wie zal mij dan schuldig verklaren?
Zie, zij allen vergaan als een kleed, de mot zal
ze verteren.
10 Wie onder u vreest JHWH, wie hoort naar
de stem van zijn knecht? Wanneer hij in diepe
duisternis wandelt, van licht beroofd, zal hij ver-
trouwen op de naam van JHWH en steunen op
zijn God. 11 Zie, u allen die vuur ontsteekt, u met
brandpijlen uitrust, gaat in de vlam van uw eigen
vuur en onder de brandpijlen die u aangestoken
hebt. Van mijn hand overkomt u dit, in pijn zult
u neerliggen.

Geen vrees voor mensen

51 1 Hoort naar Mij, u die de gerechtigheid
najaagt, u die JHWH zoekt. Ziet de rots
waaruit u gehouwen bent, en de holte van de put
waaruit u gegraven bent; 2 ziet Abraham, uw va-
der, en Sara, die u baarde; want Ik riep hem als
eenling en Ik zegende hem en vermenigvuldigde
hem. 3 Want JHWH troost Sion, Hij troost al haar
puinhopen; Hij maakt haar woestijn als Eden en
haar wildernis als de hof van JHWH; blijdschap
en vreugde zullen er gevonden worden, loflied
en geklank van gezang.
4 Luistert naar Mij, mijn volk, en mijn natie,
neig uw oor tot Mij. Want een *Torah* zal van
Mij uitgaan en mijn recht zal Ik stellen tot een
licht van de volken. 5 Mijn zege is nabij, mijn heil
komt tevoorschijn, en mijn armen zullen de vol-
ken richten; op Mij zullen de kustlanden wachten
en op mijn arm zullen zij hopen.
6 Heft uw ogen op naar de hemel en ziet de
aarde beneden; want de hemel verdwijnt als
rook, de aarde vergaat als een kleed en haar
bewoners sterven als muggen, maar mijn heil
duurt eeuwig en mijn gerechtigheid wordt niet
verbroken.
7 Hoort naar Mij, u die de gerechtigheid kent, u
volk, terwijl in uw hart mijn *Torah* is. Weest niet
bang voor de smaad van stervelingen, wordt niet
verschrikt vanwege hun beschimpingen. 8 Want
als een kleed verteert hen de mot en als wol
verteert hen de worm; maar mijn gerechtig-
heid duurt eeuwig en mijn heil van geslacht tot
geslacht.
9 Waak op, waak op, bekleed u met sterkte, u
arm van JHWH! Waak op als in de dagen van
ouds, van de geslachten uit de voortijd! bent
u het niet, die Rahab neergehouwen, de zee-
draak doorboord hebt? 10 bent u het niet, die
de zee hebt drooggelegd, de wateren van de
grote diepte; die de diepte van de zee hebt ge-
maakt tot een weg, een doortocht voor verlos-
ten? 11 De vrijgekochten van JHWH zullen weer-
keren en met gejubel in Sion komen; eeuwige
vreugde zal op hun hoofd zijn, blijdschap en
vreugde zullen zij verwerven, en zorgen en ge-
zucht zullen wegvluchten.
12 Ik, Ik ben het, die u troost. Wie bent u, dat
u bang bent voor een sterfelijk mens, voor een
mensenkind, dat als gras wordt weggeworpen;
13 dat u vergeet JHWH, uw Maker, die de hemel
uitspande en de aarde grondvestte; dat u voort-
durend, de hele dag, verschrikt bent vanwege
de grimmigheid van de verdrukker, wanneer hij
uit is op verderven? Waar is nu de grimmigheid
van de verdrukker? 14 Ogenblikkelijk wordt de
kromgeslotene van zijn boeien losgemaakt, hij
zal niet sterven, niet in het graf dalen en hem zal
geen brood ontbreken. 15 Want Ik ben JHWH, uw
God, die de zee opzweep, zodat haar golven brui-
sen, wiens naam is JHWH van de legermachten.
16 Ik heb mijn woorden in uw mond gelegd en
met de schaduw van mijn hand heb Ik u bedekt,
Ik, die de hemel uitspan en de aarde grondvest
en tot Sion zeg: u bent mijn volk.

Jes.

(A) **50:8** Rom. 8:33,34.

Het einde van Jeruzalems lijden

17 (A) Ontwaak, ontwaak, sta op, Jeruzalem; u,
die uit de hand van JHWH de beker van zijn grim-
migheid hebt gedronken, de kelk van de bedwel-
ming hebt leeggedronken. 18 Van al de zonen die
zij gebaard heeft, was er niemand die haar ge-
leidde; en van al de zonen die zij grootgebracht
heeft, was er niemand die haar bij de hand greep.
19 Deze beide dingen zijn u overkomen - wie zal
u beklagen? - verwoesting en verderf, honger en
zwaard - hoe zal Ik u troosten? 20 Uw zonen la-
gen machteloos neer aan de hoeken van alle stra-
ten, als een antilope in de vangkuil; vol als zij wa-
ren van de grimmigheid van JHWH, van de drei-
ging van uw God.
21 Daarom, hoor toch dit, *ellendige*, en be-
schonkene, maar niet van wijn. 22 Zo zegt uw
Heer, JHWH en uw God, die de rechtszaak van
zijn volk verdedigt: Zie, Ik neem uit uw hand de
beker van de bedwelming; de kelk van mijn grim-
migheid zult u niet langer drinken. 23 En Ik geef
die in de hand van hen die u verdrukken, die tot
u zeiden: Werp u neer, opdat wij over u heen-
gaan; en u maakte uw rug als de aarde en als een
straat voor wie daarover gingen.

52 1 (B) Waak op, waak op, bekleed u met
sterkte, Sion; bekleed u met uw feestge-
waden, Jeruzalem, heilige stad. Want geen onbe-
snedene of onreine zal meer in u komen. 2 Schud
het stof van u af, welaan, zet u neer, Jeruzalem;
maak de banden van uw hals los, gevangene,
dochter Sions. 3 Want zo zegt JHWH: Om niet
bent u verkocht, zonder geld zult u worden ge-
lost. 4 Want zo zegt de Heer JHWH: Eertijds trok
mijn volk naar Egypte om daar als vreemdeling
te verblijven, en Assur heeft het zonder reden
onderdrukt. 5 (C) Nu echter, wat vind Ik hier?
luidt het woord van JHWH. Want om niet is
mijn volk weggevoerd, zijn overheersers maken
getier, luidt het woord van JHWH, en voortdu-
rend, de hele dag, wordt mijn naam gelasterd.
6 Daarom zal mijn volk in die dagen mijn naam
kennen, dat Ik het ben, die spreek: Zie, hier ben
Ik.
7 (D) Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten
van de vreugdebode, die vrede aankondigt, die
goede boodschap brengt, die heil verkondigt, die
tot Sion spreekt: Uw God is Koning. 8 Hoor, uw
wachters verheffen de stem, zij jubelen samen,
want met eigen ogen zien zij, hoe JHWH naar
Sion weerkeert. 9 Breekt uit in gejuich, jubelt
eenparig, puinhopen van Jeruzalem, want JHWH
heeft zijn volk getroost, Hij heeft Jeruzalem ver-
lost. 10 JHWH heeft zijn heilige arm ontbloot
voor de ogen van alle volken en alle einden van
de aarde zullen zien het heil van onze God.
11 (E) Vertrekt, vertrekt, gaat uit vandaar; raakt
het onreine niet aan, gaat weg uit haar mid-
den, reinigt u, u die de vaten van JHWH draagt.
12 Want niet overhaast zult u uittrekken en niet
in vlucht heengaan: JHWH immers gaat voor u
heen en uw achterhoede is de God van Israël.

Vierde profetie over de knecht van JHWH: zijn plaatsvervangend lijden

13 Zie, mijn knecht zal voorspoedig zijn, hij zal
verhoogd, ja, ten hoogste verheven zijn. 14 Zoals
velen zich over u ontzet hebben - zozeer mis-
vormd, niet meer menselijk was zijn verschij-
ning, en niet meer als die van de mensenkin-
deren zijn gestalte - 15 (F) zó zal hij vele vol-
ken doen besprenkelen, om hem zullen konin-
gen verstommen, want wat hun niet verteld was,
zien zij, en wat zij niet gehoord hadden, verne-
men zij.

53 1 (G) Wie gelooft, wat wij gehoord heb-
ben, en aan wie is de arm van JHWH ge-
openbaard? 2 Want als een loot schoot hij op
voor zijn aangezicht, en als een wortel uit dorre
aarde; hij had gestalte noch luister, dat wij hem
zouden hebben aangezien, noch gedaante, dat
wij hem zouden hebben verlangd. 3 Hij was ver-
acht en van mensen verlaten, een man van pijnen
en vertrouwd met ziekte, ja, als iemand, voor wie

(A) **51:17** Opb. 14:10; 16:19. (B) **52:1** Opb. 21:2,27. (C) **52:5** Rom. 2:24. (D) **52:7** Nah. 2:1; Rom. 10:15; Efez. 6:15.
(E) **52:11** 2Cor. 6:17. (F) **52:15** Rom. 15:21. (G) **53:1** Rom. 10:16; Joh. 12:38.

men het gezicht verbergt; hij was veracht en wij hebben hem niet geacht.
4 (A) Toch, onze ziekten heeft hij op zich genomen, en ons verdriet gedragen; wij echter hielden hem voor een geplaagde, een door God geslagene en *verdrukte*.
5 (B) Maar om onze overtredingen werd hij doorboord, om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op hem, en door zijn striemen is ons genezing geworden. 6 (C) Wij allen dwaalden als schapen, wij keerden ons ieder naar zijn eigen weg, maar JHWH heeft de ongerechtigheid van ons allen op hem doen neerkomen. 7 (D) Hij werd mishandeld, maar hij liet zich *verdrukken* en deed zijn mond niet open; als een lam dat ter slachting geleid wordt, en als een schaap dat stom is voor zijn scheerders, zo deed hij zijn mond niet open.
8 Hij is uit verdrukking en oordeel weggenomen, en wie onder zijn tijdgenoten bedacht, dat hij is afgesneden uit het land van de levenden? Om de overtreding van mijn volk is de plaag op hem geweest. 9 (E) En men stelde zijn graf bij de goddelozen; bij de rijke was hij in zijn dood, omdat hij geen onrecht gedaan heeft en geen bedrog in zijn mond is geweest. 10 Maar het behaagde JHWH hem te verbrijzelen. Hij maakte hem ziek. Wanneer hij zichzelf ten schuldoffer gesteld zal hebben, zal hij nakomelingen zien en een lang leven hebben en het voornemen van JHWH zal door zijn hand voortgang hebben. 11 Om zijn moeitevol lijden zal hij het zien tot verzadiging toe; door zijn kennis zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, en hun ongerechtigheden zal hij dragen. 12 (F) Daarom zal Ik hem een deel geven onder velen en met machtigen zal hij de buit verdelen, omdat hij zijn leven heeft uitgegoten in de dood, en onder de overtreders werd geteld, terwijl hij toch de zonden van velen heeft gedragen en voor de overtreders gebeden heeft.

Sions heerlijke toekomst

54 1 (G) Jubel, u onvruchtbare, die niet gebaard hebt; breek uit in gejubel en juich, u die geen weeën gekend hebt, want de kinderen van de eenzame zijn talrijker dan de kinderen van de gehuwde, zegt JHWH. 2 Maak de plaats voor uw tent wijd, en laat men de kleden van uw woningen uitspannen, wees er niet terughoudend mee, maak uw touwen lang en sla uw pinnen vast. 3 Want naar rechts en links zult u uitbreiden en uw nageslacht zal de volken in bezit nemen en de verwoeste steden bevolken.
4 Vrees niet, want u zult niet beschaamd staan; word niet schaamrood, want u zult niet te schande worden; ja, u zult de schande van uw jeugd vergeten en aan de smaad van uw weduwschap niet meer denken. 5 Want uw man is uw Maker, JHWH van de legermachten is zijn naam; en uw Losser is de Heilige van Israël, God van de hele aarde zal Hij genoemd worden. 6 Want als een verlaten en diep bedroefde vrouw heeft u JHWH geroepen, als een vrouw uit de jeugdtijd, nadat zij versmaad werd - zegt uw God. 7 Een kort ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontferming zal Ik u tot Mij nemen; 8 in een uitstorting van toorn heb Ik mijn aangezicht een ogenblik voor u verborgen, maar met eeuwige goedheid ontferm Ik Mij over u, zegt uw Losser, JHWH.
9 (H) Dit is Mij als in de dagen van Noach: zoals Ik gezworen heb, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden komen, zo heb Ik gezworen, dat Ik niet meer toornig op u zal zijn noch u zal dreigen. 10 Want bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar mijn goedheid zal van u niet wijken en mijn vredesverbond zal niet wankelen, zegt uw Ontfermer, JHWH.
11 (I9) U, *ellendige*, die door storm wordt voortgedreven, die ongetroost is, zie, Ik leg uw stenen in blinkend erts, Ik grondvest u op lazuurstenen, 12 Ik maak uw tinnen van robijnen, uw poorten van karbonkelstenen en uw hele omwalling van

(A) **53:4** Mat. 8:17. (B) **53:5** 1Pet. 2:24. (C) **53:6** 1Pet. 2:25. (D) **53:7** Opb. 5:6; Hand. 8:32,33. (E) **53:9** 1Pet. 2:22. (F) **53:12** Mar. 15:28; Luk. 22:37. (G) **54:1** Gal. 4:27. (H) **54:9** Gen. 9:8-17. (I9) **54:11** Opb. 21:18-21.

edelsteen. 13 (A) Al uw zonen zullen leerlingen
van JHWH zijn, en het heil van uw zonen zal
groot zijn; 14 door gerechtigheid zult u bevestigd worden. Weet u verre van onderdrukking,
want u hoeft niet bang te zijn, en van verschrikking, want zij zal tot u niet naderen. 15 Valt men
heftig aan, dan gaat dat van Mij niet uit; wie
u aanvalt, zal over u vallen. 16 Zie, Ik ben het,
die de smid geschapen heb, welke het kolenvuur
aanblaast en naar zijn kunst het wapen vervaardigt, maar Ik ben het ook, die de verderver geschapen heb om te vernielen. 17 Elk wapen dat
tegen u gesmeed wordt, zal niets uitrichten, en
elke tong die zich voor het gerecht tegen u keert,
zult u in het ongelijk stellen. Dit is het deel van
de knechten van JHWH en hun recht dat Ik hen
geef, luidt het woord van JHWH.

Uitnodiging tot het heil van JHWH

55 1 (B) O, alle dorstigen, komt tot de wateren, en u die geen geld hebt, komt,
koopt en eet; ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk. 2 Waarom weegt u geld af
voor wat geen brood is en uw vermogen voor wat
niet verzadigen kan? Hoort aandachtig naar Mij,
opdat u het goede eet en uw ziel zich in overvloed zal verlustigen. 3 (C) Neigt uw oor en komt
tot Mij; hoort, opdat uw ziel leve; Ik zal met u
een eeuwig verbond sluiten: de betrouwbare genadebewijzen van David.
4 Zie, Ik heb hem tot een getuige voor de natiën
gesteld, tot een vorst en gebieder van de natiën.
5 Zie, een volk dat u niet kende, zult u roepen,
en een volk dat u niet kende, zal tot u snellen ter
wille van JHWH, uw God, en van de Heilige van
Israël, omdat Hij u verheerlijkt heeft.
6 Zoekt JHWH, terwijl Hij Zich laat vinden;
roept Hem aan, terwijl Hij nabij is. 7 Laat de
goddeloze zijn weg verlaten en de ongerechtige
man zijn gedachten en laat hij zich bekeren tot
JHWH, dan zal Hij Zich over hem ontfermen -
en tot onze God, want Hij vergeeft veelvuldig.
8 Want mijn gedachten zijn niet uw gedachten en
uw wegen zijn niet mijn wegen, luidt het woord
van JHWH. 9 Want zoals de hemelen hoger zijn
dan de aarde, zo zijn mijn wegen hoger dan
uw wegen en mijn gedachten dan uw gedachten.
10 (D) Want zoals de regen en de sneeuw van
de hemel neerdaalt en daarheen niet weerkeert,
maar doorvochtigt eerst de aarde en maakt haar
vruchtbaar en doet haar ontkiemen en geeft zaad
aan de zaaier en brood aan de eter, 11 zo zal mijn
woord, dat uit mijn mond uitgaat, ook zijn; het
zal niet leeg tot Mij weerkeren, maar het zal doen
wat Mij behaagt en dat volbrengen, waartoe Ik
het zend. 12 Want in vreugde zult u uittrekken
en in vrede geleid worden; de bergen en de heuvelen zullen voor u uitbreken in gejuich en alle
bomen van het veld zullen in de handen klappen.
13 Voor een doornstruik zal een cipres opschieten, voor een distel zal een mirt opschieten, en
het zal JHWH zijn tot een naam, tot een eeuwig
teken, dat niet uitgeroeid zal worden.

Het heil ook voor de vreemdelingen

56 1 Zo zegt JHWH: Onderhoudt het recht en
doet gerechtigheid, want mijn heil staat
gereed om te komen en mijn gerechtigheid om
zich te openbaren. 2 Gezegend is de sterveling
die dit doet, en het mensenkind dat daaraan
vasthoudt; die acht geeft op de Sjabbat, zodat hij
hem niet ontheiligt, en acht geeft op zijn hand,
zodat zij niets kwaads doet. 3 Laat dan de vreemdeling die zich bij JHWH aansloot, niet zeggen:
JHWH zal mij zeker afzonderen van zijn volk;
en laat de ontmande niet zeggen: Zie, ik ben een
dorre boom. 4 Want zo zegt JHWH van de ontmanden, die mijn Sjabbatten onderhouden en
verkiezen wat Mij behaagt en vasthouden aan
mijn verbond: 5 Ik geef hun in mijn huis en binnen mijn muren een gedenkteken en een naam,
beter dan zonen en dochters; Ik geef hun een
eeuwige naam, die niet uitgeroeid zal worden.
6 En de vreemdelingen die zich bij JHWH aansloten om Hem te dienen, en om de naam van JHWH
lief te hebben, om Hem tot knechten te zijn, al-

(A) **54:13** Joh. 6:45. (B) **55:1** Opb. 21:6; 22:17. (C) **55:3** Hand. 13:34. (D) **55:10** 2Cor. 9:10.

len die de Sjabbat onderhouden, zodat zij hem niet ontheiligen, en die vasthouden aan mijn verbond: 7 (A) hen zal Ik brengen naar mijn heilige berg en Ik zal hun vreugde bereiden in mijn huis van gebed; hun brandoffers en hun slachtoffers zullen aangenaam zijn op mijn altaar, want mijn huis zal een huis van gebed heten voor alle volken. 8 Het woord van de Heer **JHWH**, die de verdrevenen van Israël bijeenbrengt, luidt: Ik zal daartoe nog meerderen bijeenbrengen, dan er al toegebracht zijn.

Wee de goddelozen!

9 Alle dieren van het veld, komt om te eten, alle dieren in het woud! 10 De wachters zijn blind, zij allen hebben geen kennis, zij zijn allen stomme honden, die niet kunnen blaffen; dromend liggen zij neer, zij hebben de sluimering lief. 11 En deze honden zijn vraatzuchtig, zij kennen geen verzadiging; zij zijn herders, die niet weten acht te geven, zij wenden zich allen naar hun eigen weg, ieder naar zijn gewin, niemand uitgezonderd.

12 Komt, (zeggen zij:) ik zal wijn halen en laten wij bedwelmende drank zwelgen, en de dag van morgen zal zijn als die van vandaag, nog veel geweldiger.

57 1 De rechtvaardige komt om en er is niemand, die het zich aantrekt, en de vromen worden weggerukt, terwijl niemand er acht op slaat, want vanwege de boosheid wordt de rechtvaardige weggerukt; hij gaat in vrede; 2 zij die de rechte weg bewandeld hebben, rusten op hun bedden. 3 Maar, u, nadert hier, kinderen van een tovenares, nageslacht van echtbreker en overspeelster. 4 Over wie maakt u zich vrolijk, tegen wie spert u de mond open, steekt u de tong uit? bent u geen kinderen van de zonde, leugengebroed? 5 U, die in wellust ontbrandt bij de terebinten, onder elke groene boom; die de kinderen slacht in de dalen, in de rotsspleten; 6 bij de gladde stenen in het dal is uw deel; ja, die zijn uw lot; ook daarvoor hebt u plengoffer uitgegoten, spijsoffer gebracht. Zou Ik daarmee vrede hebben? 7 Op een hoge en verheven berg hebt u uw bed opgeslagen; ook daarheen bent u opgeklommen om slachtoffers te brengen. 8 En achter deur en post hebt u uw herinneringstekens gesteld, want buiten Mij om hebt u uw bed opgeslagen en bent opgeklommen, hebt u uw bed ruim gemaakt; u hebt u loon bedongen van hen met wie u naar bed bent geweest en die u hebt liefgehad, van wie u de schaamte hebt gezien. 9 U kwam met olie tot de Moloch, u bereidde overvloed van zalven; u zond uw boden uit tot in de verte, ja, u verlaagde uzelf tot in het dodenrijk. 10 Door uw verre tocht werd u moede, toch hebt u niet gezegd: Ik geef het op. Nieuwe kracht hebt u gevonden; daarom werd u niet uitgeput. 11 En voor wie vreesde u en was u zo bang, dat u trouweloos werd en aan Mij niet gedacht hebt, zonder u daarvan iets aan te trekken? Zweeg Ik niet en dat van overlang, zodat u Mij niet vreesde? 12 Ik zal bekendmaken, wat uw gerechtigheid en uw werken zijn: zij zullen u niets baten; 13 wanneer u schreeuwt, mag uw godenvergadering u redden. Maar de wind neemt hen allen op, een tocht vaagt hen weg. Maar wie bij Mij schuilt, zal het land beërven en mijn heilige berg bezitten.

Troost voor verbrijzelden

14 Hij zegt: Verhoogt, verhoogt, bereidt de weg. Verwijdert de struikelblokken van de weg van mijn volk. 15 Want zo zegt de Hoge en Verhevene, die in eeuwigheid troont en wiens naam de Heilige is: In den hoge en in het heilige woon Ik en bij de verbrijzelde en nederige van geest, om de geest van de nederigen en het hart van de verbrijzelden te doen opleven. 16 Want Ik zal niet altijd twisten noch voor eeuwig toornig zijn, anders zou de geest voor mijn aangezicht bezwijken, terwijl Ik toch zelf de levensadem heb gegeven. 17 Om de ongerechtigheid van zijn hebzucht was Ik toornig en sloeg het (volk), terwijl Ik Mij in toorn verborg, maar het keerde zich af en ging zijn eigen gekozen weg. 18 Zijn wegen heb Ik gezien, maar Ik zal het genezen, het leiden, en

(A) **56:7** Mat. 21:13; Mar. 11:17; Luk. 19:46.

het weer vertroosting schenken, namelijk aan de treurenden ervan. 19 (A) Ik schep de vrucht van de lippen: vrede, vrede voor hem die verre, en voor hem die nabij is, zegt JHWH; en Ik zal hem genezen. 20 Maar de goddelozen zijn als de zee, zo opgezweept, dat zij niet tot rust kan komen, en wier wateren slijk en modder opwoelen.
21 (B) De goddelozen, zegt mijn God, hebben geen vrede.

Het vasten en de Sjabbat

58 1 Roep luidkeels, houd niet in, verhef uw stem als een sjofar en maak mijn volk zijn overtreding bekend en het huis van Jakob zijn zonden. 2 Wel zoeken zij Mij dag aan dag en hebben zij een welgevallen aan de kennis van mijn wegen, als een volk dat gerechtigheid doet en het recht van zijn God niet veronachtzaamt. Zij vragen Mij rechtvaardige verordeningen, zij hebben er een welgevallen aan tot God te naderen. 3 Waarom vasten wij, als u er toch niet op let: *verootmoedigen* wij ons, als u er toch geen acht op slaat?

Zie, op uw vastendag doet u zaken en drijft u al uw arbeiders aan. 4 Zie, tot ruzie en tot strijd vast u en om te slaan met slechte vuist; u vast heden niet om uw stem in den hoge te doen horen. 5 Zou dit het vasten zijn, dat Ik verkies, een dag, waarop de mens zichzelf *verootmoedigt*: dat hij zijn hoofd laat hangen als een rietstengel en zich rouwgewaad en as tot een bed spreidt? Noemt u dat een vasten, dat een dag die JHWH aangenaam is? 6 Is dit niet het vasten dat Ik verkies: de boeien van de goddeloosheid los te maken, de banden van het juk te ontbinden, verdrukten vrij te laten en elk juk te verbreken? 7 (C) Is het niet, dat u voor de hongerige uw brood breekt en *arme* zwervelingen in uw huis brengt, ja, als u een naakte ziet, dat u hem bekleedt en u niet onttrekt aan uw eigen vlees en bloed? 8 Dan zal uw licht doorbreken als de dageraad en uw wond zich spoedig sluiten; uw heil zal voor u uit gaan, de heerlijkheid van JHWH zal uw achterhoede zijn. 9 Als u dan roept, zal JHWH *antwoorden*; als u om hulp roept, zal Hij zeggen: Hier ben Ik. Wanneer u uit uw midden het juk wegdoet, het wijzen met de vinger en het spreken van boosheid nalaat, 10 wanneer u de hongerige schenkt wat u zelf begeert en de *verdrukten* verzadigt, dan zal in de duisternis uw licht opgaan en uw donkerheid zal zijn als de middag. 11 En JHWH zal u voortdurend leiden, u in dorre streken verzadigen en uw gebeente krachtig maken; dan zult u zijn als een besproeide hof en als een bron, waarvan het water niet teleurstelt. 12 En zij die bij u horen zullen de overoude puinhopen herbouwen, de grondvesten van vorige geslachten zult u herstellen, en men zal u noemen: Hersteller van bressen, Herbouwer van straten.
13 Indien u niet over de Sjabbat heenloopt door uw zaken te doen op mijn heilige dag, maar de Sjabbat een verlustiging noemt, de heilige dag van JHWH van gewicht, en die eert door noch uw gewone bezigheden te doen, noch uw zaken te behartigen, of ijdele taal uit te slaan, 14 dan zult u zich verlustigen in JHWH en Ik zal u doen rijden over de hoogten van de aarde en u doen genieten het erfdeel van uw vader Jakob, want de mond van JHWH heeft het gesproken.

Geen verlossing zonder bekering

59 1 Zie, de hand van JHWH is niet te kort om te verlossen, en zijn oor niet te onmachtig om te horen; 2 maar uw ongerechtigheden zijn het, die scheiding brengen tussen u en uw God, en uw zonden doen zijn aangezicht voor u verborgen zijn, zodat Hij niet hoort.(1) 3 Want uw handen zijn met bloed bevlekt en uw vingers met ongerechtigheid; uw lippen spreken leugen, uw tong prevelt onrecht. 4 Er is niemand die een gegronde aanklacht indient, en niemand die naar waarheid richt; zij vertrouwen op ijdelheid, spreken valsheid, gaan zwanger van moeite en baren

(1) **59:2** Zie 1 Johannes 1:9.

(A) **57:19** Efez. 2:17. (B) **57:21** Jes. 48:22. (C) **58:7** Mat. 25:34.

onheil. 5 Zij broeden eieren van giftige slangen
uit en weven spinnenwebben. Wie van hun eie-
ren eet, zal sterven; als er een ingedrukt wordt,
berst er een adder uit. 6 Hun webben deugen
niet tot kleding, en met hun maaksels kunnen zij
zich niet bedekken; hun maaksels zijn maaksels
van boosheid, en gewelddaden zijn in hun han-
den. 7 (A) Hun voeten snellen naar het kwade en
haasten zich om onschuldig bloed te vergieten;
hun gedachten zijn onheilsgedachten, verwoes-
ting en verderf zijn op hun wegen. 8 De weg van
vrede kennen zij niet, en er is geen recht in hun
sporen; zij gaan langs kronkelpaden; niemand
die ze betreedt, kent vrede.
9 Daarom blijft het recht ver van ons en de ge-
rechtigheid bereikt ons niet. Wij wachten op licht
en zie, er is duisternis; op stralende helderheid
en wandelen in dichte donkerte. 10 Wij tasten als
blinden langs de wand, als wie geen ogen heb-
ben, tasten wij; wij struikelen op de middag als
in de schemering, wij zijn in de kracht van ons
leven aan doden gelijk. 11 Wij grommen allen als
beren en kirren droevig als duiven; wij wachten
op recht, maar het is er niet; op verlossing, maar
zij blijft verre van ons. 12 Want onze overtredin-
gen zijn talrijk voor U en onze zonden *getuigen*
tegen ons; van onze overtredingen zijn wij ons
bewust en onze ongerechtigheden kennen wij:
13 overtreden, verloochenen van **JHWH**, afvallen
van onze God, spreken van onderdrukking en af-
wijking, zwanger gaan van leugentaal en die uit
het binnenste voortbrengen. 14 Het recht wordt
teruggedrongen en de gerechtigheid blijft verre
staan, want de waarheid struikelt op het plein en
oprechtheid vindt geen ingang. 15 Zo ontbreekt
de waarheid en wie wijkt van het kwade, wordt
het slachtoffer van uitbuiting.

Maar **JHWH** zag het en het was kwaad in zijn
ogen, dat er geen recht was. 16 (B) Hij zag, dat er
niemand was, en Hij ontzette Zich, omdat nie-
mand tussenbeide trad. Toen bracht zijn arm
Hem hulp en zijn gerechtigheid ondersteunde
Hem; 17 (C) Hij bekleedde Zich met gerechtig-
heid als met een pantser en de helm van het heil
was op zijn hoofd; Hij bekleedde Zich met wraak
als met een gewaad en Hij hulde Zich in ijver
als in een mantel. 18 Naar de daden zal Hij ver-
gelden: grimmigheid aan zijn tegenstanders, ver-
gelding aan zijn vijanden; aan de kustlanden zal
Hij vergelding doen. 19 En men zal vanwaar de
zon ondergaat voor de naam van **JHWH** ontzag
hebben en vanwaar zij opgaat zijn heerlijkheid,
want Hij komt als een onstuimige rivier, door de
adem van **JHWH** voortgezweept. 20 (D) Maar als
Verlosser komt Hij voor Sion en voor wie zich in
Jakob van overtreding bekeren, luidt het woord
van **JHWH**. 21 En wat Mij aangaat, dit is mijn ver-
bond met hen, zegt **JHWH**. Mijn Geest, die op u
is, en mijn woorden, die Ik in uw mond gelegd
heb, zullen niet wijken uit uw mond noch uit de
mond van uw kroost, noch uit de mond van het
kroost van uw kroost, zegt **JHWH**, van nu aan tot
in eeuwigheid.

Sions heerlijkheid

60 1 Sta op, word verlicht, want uw licht
komt en de heerlijkheid van **JHWH** gaat
over u op. 2 Want zie, duisternis zal de aarde
bedekken en donkerheid de natiën, maar over u
zal **JHWH** opgaan en zijn heerlijkheid zal over u
gezien worden. 3 Volken zullen opgaan naar uw
licht en koningen naar uw stralende opgang.
4 Hef uw ogen op en zie rondom: zij allen ver-
zamelen zich, komen tot u; uw zonen komen van
verre en uw dochters worden op de heup aan-
gedragen. 5 Dan zult u het zien en stralen van
vreugde; uw hart zal zich ontroerd verruimen,
want tot u zal de rijkdom van de zee zich wen-
den, het vermogen van de volken zal tot u ko-
men. 6 Een menigte kamelen zal u overdekken,
jonge kamelen van Midjan en Efa; uit Seba zullen
zij allen komen; goud en wierook zullen zij aan-
brengen en de roemrijke daden van **JHWH** blij
verkondigen. 7 Al de schapen van Kedar zullen
zich voor u verzamelen, de rammen van Nebajot
zullen zich u ten dienste stellen; zij zullen als

(A) **59:7** Rom. 3:15-17. (B) **59:16** Jes. 63:5. (C) **59:17** Efez. 6:14,17; 1Th. 5:8. (D) **59:20** Rom. 11:26.

een aangenaam offer op mijn altaar komen en aan mijn luisterrijk huis zal Ik luister verlenen.
8 Wie zijn dezen, die als een wolk komen aangevlogen en als duiven naar hun til? 9 Want op Mij zullen de kustlanden wachten; en de schepen van Tarsis zullen de eerste zijn om uw zonen van verre aan te brengen; hun zilver en goud voeren zij mee, tot eer van de naam van **JHWH**, van uw God, voor de Heilige van Israël, omdat Hij u luister verleend heeft. 10 Vreemdelingen zullen uw muren herbouwen en hun koningen zullen u dienen, want in mijn toorn heb Ik u geslagen, maar in mijn welbehagen heb Ik Mij over u ontfermd. 11 (A) En uw poorten zullen voortdurend openstaan, dag noch nacht zullen zij gesloten worden, opdat men tot u zal inbrengen het vermogen van de volken, terwijl hun koningen worden meegevoerd. 12 Want het volk en het koninkrijk, die u niet willen dienen, zullen te gronde gaan, en die volken zullen zeker verwoest worden. 13 De heerlijkheid van de Libanon zal tot u komen, cipres, plataan en dennenboom samen, om de plaats van mijn heiligdom op te luisteren; en de plaats van mijn voeten zal Ik heerlijk maken. 14 (B) De zonen van uw verdrukkers zullen *ootmoedig* tot u komen, aan uw voeten zullen allen die u *gekweld* hebben zich neerwerpen en zij zullen u noemen: De stad van **JHWH**, het Sion van de Heilige van Israël. 15 Terwijl u vroeger verlaten was en gehaat, zodat niemand door u heentrok, zal Ik u stellen tot een eeuwige praal, tot een vreugde voor geslacht op geslacht. 16 En u zult de melk van de volken zuigen, ja koninklijke borsten zuigen, en u zult weten, dat Ik, **JHWH**, uw Redder ben en uw Verlosser, de Machtige van Jakob.
17 Voor koper zal Ik goud brengen, voor ijzer zilver, voor hout koper, voor stenen ijzer; Ik zal vrede tot uw overheid maken en gerechtigheid tot uw heerseres. 18 Van geen geweld zal in uw land meer gehoord worden, van verwoesting noch verderf in uw gebied; en u zult uw muren Heil noemen en uw poorten Lof. 19 (C) De zon zal u niet meer tot licht zijn bij dag, noch de maan tot een schijnsel voor u lichten; maar **JHWH** zal u tot een eeuwig licht zijn en uw God tot uw luister. 20 Uw zon zal niet meer ondergaan en uw maan niet meer afnemen, want **JHWH** zal u tot een eeuwig licht zijn en de dagen van uw rouw zullen ten einde zijn. 21 Uw volk zal geheel uit rechtvaardigen bestaan, voor altijd zullen zij het land bezitten: een scheut die Ik geplant heb, een werk van mijn handen, tot mijn verheerlijking.
22 De kleinste zal tot een geslacht worden en de geringste tot een machtig volk; Ik, **JHWH**, zal het te zijner tijd met haast volvoeren.

De heilbode

61 1 (D) De Geest van de Heer **JHWH** is op mij, omdat **JHWH** mij gezalfd heeft; Hij heeft mij gezonden om een blijde boodschap te brengen aan *ootmoedigen*, om te verbinden gebrokenen van hart, om voor gevangenen vrijlating uit te roepen en voor hen die gebonden zijn opening van de gevangenis; 2 (E) om uit te roepen een jaar van het welbehagen van **JHWH** en een dag van de wraak van onze God; om alle treurenden te troosten, 3 om over de treurenden van Sion te beschikken, dat men hun hoofdsieraad in plaats van as zal geven, vreugdeolie in plaats van rouw, een lofgewaad in plaats van een treurende geest. En men zal hen noemen: Terebinten van de gerechtigheid, een planting van **JHWH**, tot zijn verheerlijking. 4 Zij zullen de overoude puinhopen herbouwen, het verwoeste uit vroeger tijd doen herrijzen en de steden vernieuwen, die in puin liggen, die verwoest hebben gelegen van geslacht op geslacht. 5 Vreemden zullen gereed staan om voor u de kudden te weiden, vreemdelingen zullen uw akkerlieden en uw wijngaardeniers zijn; 6 maar u zult priesters van **JHWH** heten, dienaars van onze God genoemd worden; u zult het vermogen van de volken genieten en u op hun heerlijkheid beroemen. 7 In plaats van uw schande ontvangt u dubbele vergoeding en in plaats van smaad zullen zij jubelen over hun

(A) **60:11** Opb. 21:25,26. (B) **60:14** Opb. 3:9. (C) **60:19** Opb. 21:23; 22:5. (D) **61:1** Mat. 11:5; Luk. 7:22; 4:18,19. (E) **61:2** Mat. 5:4.

deel; zo zullen zij dan in hun land dubbele vergoeding verkrijgen, blijvende vreugde zal hun ten deel vallen. 8 Want Ik, JHWH, heb het recht lief. Ik haat onrechtmatige roof, Ik zal hun stipt hun loon geven en een eeuwig verbond met hen sluiten. 9 En hun nageslacht zal onder de volken vermaard zijn en hun nakomelingschap te midden van de natiën; allen die hen zien, zullen erkennen, dat zij het nageslacht zijn, dat JHWH gezegend heeft.

10 (A) Ik verheug mij zeer in JHWH, mijn ziel juicht in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen van het heil, met de mantel van de gerechtigheid heeft Hij mij omhuld, zoals een bruidegom, die zich als een priester het hoofdsieraad ombindt, en zoals een bruid, die zich met haar versierselen tooit. 11 Want zoals de aarde haar gewas voortbrengt en een hof zijn zaaisel doet ontkiemen, zo zal de Heer JHWH gerechtigheid en lof doen ontkiemen voor het oog van alle volken.

Sions heil komt

62 1 Om Sions wil zal ik niet zwijgen en om Jeruzalems wil zal ik niet rusten, totdat zijn heil opgaat als een lichtglans en zijn verlossing als een brandende fakkel. 2 Volken zullen uw heil zien, alle koningen uw heerlijkheid en men zal u noemen met een nieuwe naam, die de mond van JHWH zal bepalen; 3 u zult een sierlijke kroon in de hand van JHWH zijn, een koninklijke tulband in de hand van uw God. 4 Men zal u niet meer noemen: Verlatene, en men zal uw land niet meer noemen: Woestenij; maar u zult genoemd worden: Mijn Welgevallen, en uw land: Gehuwde. Want JHWH heeft een welgevallen aan u, en uw land wordt ten huwelijk genomen. 5 Want zoals een jongeman een maagd huwt, zullen uw zonen u huwen, en zoals de bruidegom zich over de bruid verheugt, zal uw God Zich over u verheugen.

6 Op uw muren, o Jeruzalem, heb Ik wachters aangesteld, die de hele dag en de hele nacht nimmer zullen zwijgen. U, die JHWH indachtig maakt, gunt u geen rust. 7 En laat Hem geen rust, totdat Hij Jeruzalem grondvest en het stelt tot een lof op aarde. 8 JHWH heeft gezworen bij zijn rechterhand en bij zijn sterke arm: Nooit zal Ik uw koren meer aan uw vijanden tot voedsel geven en nooit zullen vreemdelingen meer de most drinken, waarvoor u gezwoegd hebt; 9 maar zij die het oogsten, zullen het eten en JHWH loven, en zij die hem inzamelen, zullen hem drinken in de voorhoven van mijn heiligdom.

10 Trekt, trekt door de poorten, bereidt de weg voor het volk, baant, baant de weg, zuivert hem van stenen, heft een banier omhoog boven de volken. 11 (B) Want JHWH doet het horen tot het einde van de aarde: Zegt tot de dochter van Sion: zie, uw heil komt; zie, zijn loon is bij Hem en zijn vergelding gaat voor Hem uit. En men zal hen noemen: 12 "Het heilige volk, de verlosten van JHWH"; en u zult genoemd worden: "verlangde, niet verlaten stad".

Het wraakgericht van JHWH

63 1 (C) Wie is het, die van Edom komt, in helrode klederen van Bosra, die daar praalt in zijn gewaad, fier voortschrijdt in zijn grote kracht? Ik ben het, die in gerechtigheid spreek, machtig om te verlossen.

2 Waarom is dat rood aan uw gewaad, en zijn uw klederen als die van iemand die de wijnpers treedt? 3 (D) Ik heb de pers alleen getreden en van de volken was niemand bij Mij, Ik trad hen in mijn toorn en vertrad hen in mijn grimmigheid; toen spatte hun bloed op mijn klederen en ik bevuilde mijn hele gewaad. 4 Want een dag van wraak had Ik in de zin en het jaar van mijn verlossing was gekomen. 5 (E) En Ik zag rond, maar er was geen helper; Ik ontzette Mij, maar niemand bood steun. Toen verschafte mijn arm Mij hulp en mijn grimmigheid ondersteunde Mij. 6 En Ik vertrapte volken in mijn toorn, maakte hen dronken in mijn grimmigheid en deed hun bloed ter aarde stromen.

(A) **61:10** Opb. 21:2. (B) **62:11** Jes. 40:10; Opb. 22:12. (C) **63:1** Jes. 34:5-17; Jer. 49:7-22; Eze. 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11,12; Ob. 1:1-14; Mal. 1:2-5. (D) **63:3 a** Opb. 14:20; 19:15. **63:3 b** Opb. 19:13. (E) **63:5** Jes. 59:16.

Het gebed van een boeteling

7 Ik zal de gunstbewijzen van JHWH vermelden, de roemrijke daden van JHWH, naar alles
wat JHWH ons heeft gedaan en naar de grote
goedheid tegenover het huis van Israël, welke
Hij het betoond heeft naar zijn barmhartigheid
en naar zijn vele gunstbewijzen. 8 Hij zei: Zij
zijn toch mijn volk, kinderen, die niet trouweloos worden, en Hij werd hun tot een Verlosser.
9 In al hun benauwdheid was ook Hij benauwd,
en de Engel van zijn aangezicht heeft hen gered.
In zijn liefde en in zijn medelijden heeft Hij zelf
hen verlost en Hij hief hen op en droeg hen al de
dagen van ouds.
10 Maar zij waren weerspannig en bedroefden
zijn heilige Geest; daarom veranderde Hij voor
hen in een vijand. 11 Hij zelf streed tegen hen.
Maar Hij dacht aan de dagen van ouds, aan
Mozes, aan zijn volk.

Waar is Hij, die de herders van zijn kudde
voerde uit de wateren? Waar is Hij, die zijn
heilige Geest in hun binnenste gaf? 12 (A) Die
zijn luisterrijke arm aan de rechterhand van
Mozes deed gaan, die vóór hen de wateren
kliefde om Zich een eeuwige naam te maken;
13 die hen deed gaan door de waterdiepten?
Evenmin als een paard in de woestijn struikelden
zij; 14 als aan het vee, dat afdaalt in de vallei, gaf
de Geest van JHWH hun rust. Zo hebt U uw volk
geleid om U een luisterrijke naam te maken.
15 Kijk uit de hemel en zie uit uw heilige en
luisterrijke woning. Waar zijn uw ijver en uw
machtige daden? Uw innerlijke bewogenheid en
uw ontferming hebben zich tegenover mij niet
laten gelden.
16 U immers bent onze Vader; want Abraham
weet van ons niet en Israël kent ons niet; U,
JHWH, bent onze Vader, onze Verlosser van
vroeger is uw naam. 17 Waarom liet U ons afdwalen, JHWH, van uw wegen, waarom verhardde
U ons hart, zodat wij geen ontzag voor U hadden? Keer weer ter wille van uw knechten, de
stammen van uw erfdeel. 18 Voor een korte tijd
is uw heilig volk in het bezit daarvan geweest;
onze tegenstanders hebben uw heiligdom vertrapt; 19 wij zijn geworden als degenen over wie
U vanouds niet hebt geheerst, over wie uw naam
niet is uitgeroepen.

64 1 Och, dat U de hemel scheurde, dat U
neerdaalde, dat voor uw aangezicht de
bergen wankelden, 2 zoals vuur rijshout in vlam
zet, zoals vuur water doet overkoken - om uw tegenstanders uw naam te doen kennen, zodat de
volken voor uw aangezicht sidderen, 3 (B) daar U
geweldige daden verricht, die wij niet verwachtten; dat U neerdaalde, zodat de bergen voor uw
aangezicht wankelden! 4 Ja, van vroeger heeft
men het niet gehoord noch vernomen, geen oog
heeft gezien een God buiten U, die optreedt ten
behoeve van wie op Hem wacht. 5 U komt hem
tegemoet, die met vreugde gerechtigheid doet,
hun die op uw wegen aan U denken.

Zie, U bent toornig geweest, omdat wij zondigden; in die toestand verkeerden wij lange tijd,
en zouden wij dan verlost worden? 6 Wij zijn allen geworden als een onreine, al onze gerechtigheden als een bevuild kleed; wij vielen allen af
als het loof en onze ongerechtigheden voerden
ons weg als de wind. 7 Er was niemand die uw
naam aanriep, die zich beijverde om aan U vast
te houden. Want U hebt uw aangezicht voor ons
verborgen en ons aan de macht van onze ongerechtigheden prijsgegeven.
8 Maar nu, JHWH, U bent onze Vader; wij zijn
het leem, U bent onze Formeerder en wij allen
zijn het werk van uw hand. 9 O JHWH, wees niet
bovenmatig boos en gedenk niet altijd de ongerechtigheid. Zie, zie toch: wij allen zijn uw volk.
10 Uw heilige steden zijn een woestijn geworden,
Sion is een woestijn geworden, Jeruzalem een
wildernis. 11 Ons heilig en luisterrijk huis, waar
onze vaderen U loofden, werd een prooi van de
vlammen en al wat ons dierbaar was, een puinhoop. 12 Zult U Zich hierbij inhouden, o JHWH?
Zult U zwijgen en ons bovenmate *verdrukken*?

(A) **63:12** Ex. 14:21. (B) **64:3** 1Cor. 2:9.

Het antwoord van JHWH

65 1 (A) Te raadplegen was Ik voor hen die
naar Mij niet vroegen, te vinden voor hen
die Mij niet zochten; Ik zei tot een volk dat mijn
naam niet aanriep: Hier ben Ik, hier ben Ik. 2 (B)
De hele dag breidde Ik mijn armen uit naar een
opstandig volk, dat volgens eigen overleggingen
wandelde op een weg, die niet goed is; 3 een volk,
dat Mij voortdurend openlijk boos maakt door te
offeren in de hoven en offers te ontsteken op de
tichelstenen; 4 die in de graven zitten en op ver-
borgen plaatsen overnachten; die vlees van var-
kens eten en in wier vaatwerk verfoeilijk voedsel
is; 5 die zeggen: Blijf daar, nader mij niet, want ik
ben voor u ongenaakbaar. Dezen zijn een rook in
mijn neus, een vuur dat de hele dag brandt. 6 Zie,
het staat vóór Mij geschreven, Ik zal niet zwij-
gen, voordat Ik het vergolden heb; ja, Ik zal hun
de vergelding in de schoot werpen 7 voor uw on-
gerechtigheden en de ongerechtigheden van uw
vaderen tezamen, zegt JHWH; omdat zij offers
hebben ontstoken op de bergen, en op de heu-
vels Mij hebben gehoond, daarom zal Ik hun al-
lereerst het loon in hun schoot toemeten.

8 Zo zegt JHWH: Zoals men, wanneer er nog sap
in een druiventros gevonden wordt, zegt: Ver-
derf hem niet, want er ligt een zegen in - zo zal
Ik doen ter wille van mijn knechten, dat Ik niet
alles zal verderven. 9 En Ik zal uit Jakob nako-
melingschap doen voortkomen en uit Juda een
erfgenaam voor mijn bergen; mijn uitverkorenen
zullen ze bezitten en mijn knechten zullen daar
wonen. 10 (C) Saron zal tot een weide voor scha-
pen worden en het dal Achor tot een ligplaats
voor runderen, voor mijn volk dat Mij zoekt.

11 Maar u die JHWH verlaat, die mijn heilige
berg vergeet, die voor Gad een tafel aanricht
en voor Meni mengdrank schenkt: 12 Ik zal u
voor het zwaard bestemmen en u zult allen moe-
ten neerknielen om geslacht te worden, omdat u
niet *geantwoord* hebt, toen Ik riep, en niet ge-
hoord hebt, toen Ik sprak, maar gedaan hebt wat
kwaad is in mijn ogen en verkozen hebt wat Mij
mishaagt.

13 Daarom, zo zegt de Heer JHWH: Zie, mijn
knechten zullen eten, maar u zult honger heb-
ben; zie, mijn knechten zullen drinken, maar u
zult dorst hebben; zie, mijn knechten zullen zich
verheugen, maar u zult beschaamd staan; 14 zie,
mijn knechten zullen jubelen van vreugde in hun
hart, maar u zult schreeuwen van verdriet in uw
hart en van gebrokenheid van geest zult u jam-
meren. 15 En u zult uw naam tot een vloekwoord
achterlaten voor mijn uitverkorenen, en de Heer
JHWH zal u doden; maar zijn knechten zal Hij
met een andere naam noemen, zodat wie zich
in het land zegent, 16 zich zal zegenen in de
God van de waarheid, en wie in het land zweert,
zal zweren bij de God van de waarheid; want de
vroegere benauwdheden zijn vergeten, ja, zijn
verborgen voor mijn ogen.

17 (D) Want zie, Ik schep nieuwe hemelen en
een nieuwe aarde; aan wat vroeger was, zal niet
gedacht worden, het zal niemand in de zin ko-
men. 18 Maar u zult u verheugen en juichen voor
eeuwig over wat Ik schep, want zie, Ik schep
Jeruzalem tot jubel en zijn volk tot blijdschap.
19 (E) En Ik zal juichen over Jeruzalem en Mij
verheugen over mijn volk. En daarin zal niet
meer gehoord worden het geluid van gekerm
of van geschreeuw. 20 Daar zal niet langer een
zuigeling zijn, die slechts weinige dagen leeft,
noch een grijsaard, die zijn dagen niet volein-
digt, want de jongeman zal als honderdjarige
sterven, zelfs de zondaar zal eerst als honderd-
jarige door de vloek getroffen worden.

21 Zij zullen huizen bouwen en die bewonen,
wijngaarden planten en de vrucht daarvan eten;
22 zij zullen niet bouwen, opdat een ander er zal
wonen; zij zullen niet planten, opdat een ander
het zal eten, want als de levensduur van de bo-
men zal de leeftijd van mijn volk zijn en van het
werk van hun handen zullen mijn uitverkorenen
genieten. 23 Zij zullen niet tevergeefs zwoegen
en geen kinderen voortbrengen tot een vroegtij-

(A) **65:1** Rom. 10:20. (B) **65:2** Rom. 10:21. (C) **65:10** Joz. 7:24-26. (D) **65:17** Jes. 66:22; 2Pet. 3:13; Opb. 21:1.
(E) **65:19** Opb. 21:4.

dige dood, want zij zullen een door JHWH gezegend geslacht zijn, en hun nakomelingen met hen. 24 En het zal geschieden, dat Ik *antwoorden* zal, voordat zij roepen; terwijl zij nog spreken, zal Ik verhoren. 25 (A) De wolf en het lam zullen samen weiden en de leeuw zal stro eten als het rund, en de slang zal stof tot voedsel hebben; zij zullen geen kwaad doen noch verderf stichten op heel mijn heilige berg, zegt JHWH.

De tempeldienst van de goddelozen veroordeeld

66 1 (B) Zo zegt JHWH: De hemel is mijn troon en de aarde de voetbank van mijn voeten, waar zou dan het huis zijn, dat u Mij zou bouwen, en waar de plaats van mijn rust? 2 Dit alles heeft immers mijn hand gemaakt en zo is dit alles ontstaan, luidt het woord van JHWH; op zulke mensen sla Ik acht: op de *ellendige*, de verslagene van geest en wie voor mijn woord beeft. 3 Wie een stier slacht, verslaat een mens; wie een schaap offert, breekt een hond de nek; wie spijsoffer brengt, (offert) varkensbloed; wie wierook ten gedenkoffer ontsteekt, prijst een afgod. Zoals zij hun eigen wegen verkozen hebben en hun ziel in hun gruwelen plezier schept, 4 zo zal Ik hun ongeluk verkiezen en dat waar zij bang voor zijn, over hen brengen, omdat niemand *geantwoord* heeft, toen Ik riep, en zij niet gehoord hebben, toen Ik sprak, maar gedaan hebben wat kwaad is in mijn ogen en verkozen waar Ik misnoegen in heb.

Het eindgericht

5 Hoort het woord van JHWH, u die voor zijn woord beeft: Uw broeders die u haten, die u verstoten omwille van mijn naam, zeggen: Laat JHWH zijn heerlijkheid tonen, opdat wij uw vreugde zien. Maar zij zelf zullen beschaamd staan. 6 Er klinkt gedruis uit de stad! Het klinkt uit de tempel! De stem van JHWH, die vergelding brengt over zijn vijanden!

7 (C) Voordat zij pijn kreeg, heeft zij gebaard; voordat de weeën haar overvielen, heeft zij een zoon ter wereld gebracht. 8 Wie heeft zo iets gehoord, wie heeft iets dergelijks gezien? Wordt een land op één dag voortgebracht of een volk op eenmaal geboren? Maar Sion heeft nauwelijks barensweeën gekregen, of zij baarde haar kinderen. 9 Zou Ik ontsluiten en niet doen baren? zegt JHWH. Of ben Ik een, die doet baren en toesluit? zegt uw God.

10 Verheugt u met Jeruzalem en juicht over haar, u allen die haar liefhebt. Verheugt u over haar met blijdschap, u allen die over haar treurt, opdat u zuigt en u laaft aan haar vertroostende borst, 11 opdat u met volle teugen u laaft aan haar rijke moederborst.

12 Want zo zegt JHWH: Zie, Ik doe haar de vrede toestromen als een rivier en de heerlijkheid van de volken als een overvolle beek; dan zult u zuigen, u zult op de heup gedragen en op de knieën gekoesterd worden. 13 Zoals iemands moeder hem troost, zo zal Ik u troosten, ja, in Jeruzalem zult u getroost worden. 14 Als u het ziet, zal uw hart zich verheugen, en uw gebeente zal groeien als het jonge groen; de hand van JHWH zal zich aan zijn knechten doen kennen en Hij zal toornen op zijn vijanden.

15 Want zie, JHWH zal komen als vuur en zijn wagens zullen zijn als een storm, om zijn toorn te openbaren in gloed en zijn dreiging in vuurvlammen. 16 Te vuur en te zwaard zal JHWH oordeel oefenen over al wat leeft, en de door JHWH verslagenen zullen talrijk zijn. 17 Zij, die zich heiligen en reinigen, om achter de ene man in het midden naar de hoven te gaan, die zwijnenvlees eten, gruwelijke beesten en muizen, zullen tezamen verdwijnen, luidt het woord van JHWH.

18 Want Ik (ken) hun werken en hun gedachten; (de tijd) komt om alle volken en talen bijeen te brengen; zij zullen komen en mijn heerlijkheid zien. 19 Ik zal onder hen een teken doen en Ik zal uit hen de ontkomenen zenden naar de volken - naar Tarsis, Pul en Lud, die de boog spannen, naar Tubal en Jawan, de verre kustlanden, die de tijding over Mij niet hebben gehoord

(A) **65:25** Jes. 11:6-9. (B) **66:1** Mat. 5:34-35; 23:22; Hand. 7:49-50. (C) **66:7** Opb. 12:5.

noch mijn heerlijkheid hebben gezien - opdat zij mijn heerlijkheid onder de volken verkondigen. 20 En zij zullen al uw broeders brengen uit alle volken als een offer voor JHWH; op paarden en op wagens, op draagstoelen; op muildieren en op snelle kamelen, naar mijn heilige berg, naar Jeruzalem, zegt JHWH, zoals de Israëlieten het offer in rein vaatwerk naar het huis van JHWH brengen. 21 En ook uit hen zal Ik er nemen tot priesters, tot Levieten, zegt JHWH. 22 (A) Want zoals de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, die Ik maken zal, voor mijn aangezicht zullen blijven bestaan, luidt het woord van JHWH, zo zal uw nageslacht en uw naam blijven bestaan. 23 En het zal gebeuren van nieuwe maan tot nieuwe maan en van Sjabbat tot Sjabbat, dat al wat leeft zal komen om zich voor mijn aangezicht neer te buigen, zegt JHWH. 24 (B) Zij zullen uitgaan en de lijken zien van de mannen, die van Mij afvallig geworden zijn; want hun worm zal niet sterven, en hun vuur zal niet uitdoven, en zij zullen voor al wat leeft een afgrijzen zijn.

(A) **66:22** Jes. 65:17; 2Pet. 3:13; Opb. 21:1. (B) **66:24** Mar. 9:48.

Jeremia

Hebreeuws: Jir-me-jahoe (door JHWH aangewezen)

Opschrift

1 [1] De woorden van Jeremia, de zoon van Chilkia, uit het priestergeslacht te Anatot in het land van Benjamin; [2] (A) tot wie het woord van JHWH kwam ten tijde van Josia, de zoon van Amon, de koning van Juda, in het dertiende jaar van zijn regering, [3] (B) en verder ten tijde van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda, tot aan het einde van het elfde jaar van Sedekia, de zoon van Josia, de koning van Juda, tot de wegvoering van Jeruzalem in de vijfde maand.

De roeping van Jeremia

[4] Het woord van JHWH nu kwam tot mij:
[5] Voordat Ik u vormde in de moederschoot, heb
Ik u gekend, en voordat u voortkwam uit de baarmoeder, heb Ik u geheiligd; tot een profeet voor
de volkeren heb Ik u gesteld. [6] Maar ik zei: Ach,
Heer JHWH, zie, ik kan niet spreken, want ik ben
jong. [7] JHWH echter zei tot mij: Zeg niet, ik ben
jong, want tot een ieder, tot wie Ik u zend, zult
u gaan, en alles wat Ik u gebied, zult u spreken.
[8] Wees niet bang voor hen, want Ik ben met u om
u te bevrijden, luidt het woord van JHWH. [9] Toen
strekte JHWH zijn hand uit en raakte mijn mond
aan, en JHWH zei tot mij: Zie, Ik leg mijn woorden in uw mond; [10] merk op, Ik stel u heden over
de volken en de koninkrijken om uit te rukken en
af te breken, om te vernietigen en te verwoesten,
om te bouwen en te planten.
[11] En het woord van JHWH kwam tot mij: Wat
ziet u, Jeremia? Toen zei ik: Ik zie een amandeltwijg. [12] Daarop zei JHWH tot mij: u hebt goed
gezien, want Ik waak over mijn woord om dat
te doen.
[13] En het woord van JHWH kwam voor de
tweede keer tot mij: Wat ziet u? Toen zei ik: Ik zie
een kokende pot, verschijnende van de noordzijde. [14] Daarop zei JHWH tot mij: Uit het Noorden zal het onheil losbreken over alle inwoners
van het land; [15] want zie, Ik roep alle geslachten
van de koninkrijken van het Noorden, luidt het
woord van JHWH, en zij zullen komen en zetten
elk zijn troonzetel in de poorten van Jeruzalem
en tegen al zijn muren rondom en tegen al de
steden van Juda; [16] dan zal Ik mijn oordelen
over hen uitspreken om al hun boosheid, dat zij
Mij verlaten en voor andere goden offers ontstoken hebben, en zich hebben neergebogen voor
de voortbrengselen van hun handen. [17] u dan,
maak u gereed, maak u op en spreek tot hen al
wat Ik u gebieden zal; schrik niet van hen, opdat
Ik u niet voor hen doe schrikken. [18] En Ik, zie
Ik zelf stel u heden tot een versterkte stad, een
ijzeren zuil en een koperen muur tegen het hele
land, tegen de koningen van Juda, zijn vorsten,
zijn priesters en het volk van het land; [19] al zullen zij tegen u strijden, zij zullen u niet overwinnen, want Ik ben met u, luidt het woord van
JHWH, om u te bevrijden.

De trouweloze echtgenote

2 [1] Het woord van JHWH nu kwam tot mij:
[2] Ga, predik ten aanhoren van Jeruzalem: Zo
zegt JHWH: Ik gedenk de genegenheid van uw
jeugd, de liefde van uw bruidstijd, toen u Mij
gevolgd was in de woestijn, in onbezaaid land;
[3] Israël was JHWH geheiligd, de eersteling van
zijn opbrengst; allen die daarvan wilden eten,
zouden schuld op zich laden, onheil zou over
hen komen, luidt het woord van JHWH.
[4] Hoort het woord van JHWH, o huis van
Jakob en alle geslachten van het huis van Israël!
[5] Zo zegt JHWH: Wat voor onrecht hebben uw vaderen in Mij gevonden, dat zij zich ver van Mij

(A) **1:2** 2Kon. 22:3-23:27; 2Kron. 34:8-35:19. (B) **1:3 a** 2Kon. 23:36-24:7; 2Kron. 36:5-8. **1:3 b** 2Kon. 24:18-25:21; 2Kron. 36:11-21.

verwijderd hebben, en het nietige zijn achternagelopen, zodat zij tot niets zijn geworden; 6 en dat zij niet zeiden: Waar is JHWH, die ons uit het land Egypte heeft gevoerd, die ons heeft geleid door de woestijn, een land van steppen en kuilen, een land van droogte en diepe duisternis, een land, waar niemand door trekt en geen mens woont? 7 Ik bracht u toch in een vruchtbaar land om de vrucht en het goede daarvan te eten; maar toen u daar was gekomen, hebt u mijn land verontreinigd en mijn erfdeel tot een gruwel gemaakt. 8 De priesters zeiden niet: Waar is JHWH; en zij die zich met de *Torah* bezighouden, wilden Mij niet kennen; de herders werden van Mij afvallig; de profeten profeteerden door Baäl en liepen hen die geen baat brengen, achterna. 9 Daarom zal Ik nog met u een rechtsgeding voeren, luidt het woord van JHWH, ja, met uw kleinkinderen zal Ik een rechtsgeding voeren. 10 Want steekt maar eens over naar de kustlanden van de Kittiërs en ziet, zendt boden naar Kedar en geeft nauwlettend acht, ja, ziet, of iets dergelijks gebeurd is; 11 heeft ooit een volk goden verruild? - en dat zijn toch geen goden! - maar mijn volk heeft zijn Eer verruild voor wat geen baat brengt. 12 Ontzet u daarover, o hemelen, huivert en weest ten diepste ontroerd, luidt het woord van JHWH, 13 want mijn volk heeft twee boze daden gedaan: Mij, de bron van levend water, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te hakken, gebroken bakken, die geen water houden. 14 Is Israël een slaaf? Is hij een onvrij geborene? Waarom is hij dan tot een prooi geworden, 15 waarover jonge leeuwen brullen, hun stem doen klinken? Ja, zij hebben zijn land tot een woestenij gemaakt, zijn steden zijn verbrand, zodat zij zonder inwoners zijn. 16 Zelfs scheren de mensen van Nof en Tachpanches u de schedel kaal. 17 Berokkent u dit niet uw afval van JHWH, uw God, ten tijde dat Hij u op de weg leidde? 18 Nu dan, wat hebt u naar Egypte te gaan om het water van de Nijl te drinken? Of wat hebt u naar Assyrië te gaan om het water van de Eufraat te drinken? 19 Laat uw boosheid u tuchtigen en uw afdwaling u kastijden; weet en zie, dat het boos en bitter is, dat u JHWH uw God hebt verlaten, en dat er bij u geen ontzag voor Mij is, luidt het woord van de Heer JHWH van de legermachten.

20 Want van ouds hebt u uw juk verbroken, uw banden verscheurd, en gezegd: Ik wil niet dienstbaar zijn. Want op elke hoge heuvel en onder elke groene boom legt u zich in ontucht neer. 21 Ik echter had u geplant als een edele druif, een volkomen zuiver zaad; maar hoe bent u voor Mij veranderd in wilde takken van een vreemde wijnstok! 22 Ja, al zou u zich wassen met loog en veel zeep gebruiken, dan blijft toch uw ongerechtigheid als een onuitwisbare vlek voor mijn oog, luidt het woord van de Heer JHWH.

23 Hoe kunt u zeggen: Ik heb mij niet verontreinigd, ik ben de Baäls niet achternagelopen? Zie uw weg in het dal, weet wat u gedaan hebt, u snelle, heen en weer lopende jonge kameel, 24 u wilde ezelin, gewend aan de woestijn, die in haar felle lust de wind opsnuift; haar bronst, wie zal die keren? Niemand die haar zoekt, hoeft zich te vermoeien, in haar maand zal hij haar wel vinden. 25 Behoed uw voet voor het kwijtraken van uw schoenen en uw keel voor dorst; maar u zegt: Het baat niet, neen, want ik heb vreemden lief, hen zal ik achternalopen.

26 Zoals een dief te schande wordt, als hij wordt betrapt, zo wordt het huis van Israël te schande: zij, hun koningen, hun vorsten, hun priesters en hun profeten, 27 die tot een stuk hout zeggen: u bent mijn vader, en tot een steen: u hebt mij geboren laten worden. Want zij keren Mij de nek toe en niet het aangezicht; maar ten tijde van hun onheil zeggen zij: Sta op en verlos ons! 28 Waar zijn dan uw goden die u zich gemaakt hebt? Laten die opstaan, of zij u kunnen verlossen ten tijde van uw onheil; want even talrijk als uw steden zijn uw goden geworden, o Juda!

29 Waarom wilt u ruzie met Mij maken? u allen bent van Mij afvallig geworden, luidt het woord van JHWH. 30 Tevergeefs heb Ik uw kinderen geslagen, zij wilden geen tuchtiging aannemen; uw zwaard heeft uw profeten verslonden

als een verscheurende leeuw. 31 O, u geslacht,
verneem het woord van JHWH: Ben Ik voor Israël
een woestijn geworden of een land van dichte
duisternis? Waarom zegt dan mijn volk: Wij zijn
weggelopen, wij zullen niet meer tot U komen?
32 Zal een meisje haar sier vergeten, een bruid
haar gordel? Maar mijn volk heeft Mij vergeten,
talloze dagen. 33 Wat wist u goed uw weg te vin-
den om liefde te zoeken! Daarom hebt u ook
uw wegen aan boosheden gewend. 34 Zelfs is in
uw kleding het bloed gevonden van onschuldige
armen, die u niet bij een inbraak hebt betrapt,
35 maar boven dit alles zegt u nog: Neen, ik ben
onschuldig; inderdaad, zijn toorn heeft zich van
mij gewend. Zie, Ik ga met u in het oordeel, om-
dat u zegt: Ik heb niet gezondigd. 36 Hoe vaak
gaat u uw weg veranderen! Ook met Egypte zult
u beschaamd uitkomen, evenals u beschaamd
bent uitgekomen met Assyrië; 37 ook vandaar
zult u weggaan met uw handen op uw hoofd,
want JHWH verwerpt hen op wie u vertrouwt, en
u zult met hen uw doel niet bereiken.

3 1 [Het woord van JHWH kwam tot mij]: In-
dien een man zijn vrouw verstoot en zij gaat
van hem weg en wordt de vrouw van een an-
dere man, zal hij dan nog tot haar terugkeren?
Zal niet dat land ten zeerste ontwijd worden?
Maar u hebt ontucht gepleegd met vele minnaars
- en dan tot Mij terugkeren? luidt het woord van
JHWH. 2 Hef uw ogen op naar de kale heuvels en
zie, waar hebt u zich niet laten misbruiken? Aan
de wegen hebt u op hen zitten wachten als een
Arabier in de woestijn, en u hebt het land ont-
wijd door uw ontuchtigheden en uw boosheid.
3 Zo zijn dan de regenstromen ingehouden en
is de late regen niet gekomen; maar u hebt een
hoerenvoorhoofd, u verkiest u niet te schamen.
4 Noemt u Mij niet van nu af: mijn Vader, de ver-
trouwde van mijn jeugd bent U! 5 Zal Hij altijd
toornen, of voor altijd de wrok behouden? Zie,
zo spreekt u, maar u doet het kwade en maakt u
daarin sterk.

Israël de afkerige en Juda de trouweloze

6 (A) JHWH zei tot mij ten tijde van koning
Josia: Hebt u gezien, wat Afkerigheid, Israël, ge-
daan heeft? Zij is gewoon om heen te gaan op
elke hoge berg en onder elke groene boom om
daar ontucht te plegen. 7 En Ik zei, nadat zij
dit alles gedaan had: Keer weer tot Mij; maar
zij keerde niet weer; en dit zag haar zuster,
Trouweloze, Juda. 8 Maar Ik zag, toen Ik Af-
kerigheid, Israël, vanwege haar echtbreuk, ver-
stoten en haar de scheidbrief gegeven had, dat
haar zuster, Trouweloze, Juda, zich niet liet af-
schrikken, maar heenging en eveneens ontucht
pleegde; 9 en door haar lichtvaardig gepleegde
ontucht ontwijdde zij het land; ja, zij bedreef
overspel met steen en met hout. 10 En boven
dit alles bekeerde haar zuster, Trouweloze, Juda,
zich niet tot Mij met haar hele hart, maar alleen
in schijn, luidt het woord van JHWH.

11 En JHWH zei tot mij: Afkerigheid, Israël,
heeft zich gerechtvaardigd boven Trouweloze,
Juda. 12 Ga heen en roep deze woorden uit naar
het Noorden en zeg: Keer weer, Afkerigheid,
Israël, luidt het woord van JHWH, Ik zal u niet
donker aanzien, want Ik ben genadig, luidt het
woord van JHWH, Ik zal niet altijd blijven toor-
nen. 13 Alleen, erken uw ongerechtigheid, dat u
van JHWH, uw God, bent afgevallen en uw gan-
gen gericht hebt naar de vreemden onder elke
groene boom, en naar mijn stem niet hebt ge-
hoord, luidt het woord van JHWH.

14 Keert weer, afkerige kinderen, luidt het
woord van JHWH, want Ik ben heer over u; Ik
zal u nemen, één uit een stad en twee uit een
geslacht, en u brengen te Sion, 15 en Ik zal u
herders naar mijn hart geven, die u zullen wei-
den met kennis en verstand. 16 Als u zich dan
vermeerdert en vruchtbaar wordt in het land in
die dagen, luidt het woord van JHWH, dan zal
men niet meer spreken over de ark van het ver-
bond van JHWH; zij zal niemand in de zin ko-
men, men zal aan haar niet meer denken en haar

(A) **3:6** 2Kon. 22:1-23:30; 2Kron. 34:1-35:27.

niet zoeken, en zij zal niet weer gemaakt worden. 17 In die tijd zal men Jeruzalem noemen de troon van JHWH, en alle volken zullen zich daarheen verzamelen om de naam van JHWH te Jeruzalem, en zij zullen niet meer wandelen naar de stijfkoppigheid van hun boos hart. 18 In die dagen zal het huis van Juda naar het huis van Israël gaan, en zij zullen samen uit het Noorderland komen naar het land dat Ik aan uw vaderen ten erfdeel gegeven heb.

19 Ik had wel gezegd: Hoe zal Ik u onder de zonen rekenen en u een uitgezocht land geven, het meest sierlijke erfdeel van de volkeren! En Ik had gedacht, dat u Mij zou noemen: Mijn Vader, en dat u zich van Mij niet zou afkeren, 20 maar zoals een vrouw ontrouw wordt aan haar vriend, zo bent u Mij ontrouw geworden, huis van Israël, luidt het woord van JHWH.

21 Hoor, op de kale heuvels klinkt huilend smeken van de kinderen van Israël, omdat zij hun weg verkeerd gekozen hebben, JHWH, hun God, hebben vergeten. 22 "Keert terug, afkerige kinderen, Ik zal uw afdwalingen genezen." "Zie, hier zijn wij, wij komen tot U, want U bent JHWH, onze God. 23 Voorzeker, bedrog brachten de heuvelen, het gedruis op de bergen; voorzeker, in JHWH, onze God, is het heil van Israël! 24 Ja, schande heeft de arbeid van onze vaderen verslonden van onze jeugd af, hun schapen en runderen, hun zonen en dochters; 25 wij willen ons neerleggen in onze schande, en onze smaad moet ons dekken, want wij hebben tegen JHWH, onze God, gezondigd, wij en onze vaderen, van onze jeugd af tot deze dag toe, en wij hebben niet gehoord naar de stem van JHWH onze God."

4 1 Indien u zich bekeert, Israël, luidt het woord van JHWH, dan mag u tot Mij weerkeren, en indien u uw gruwelen wegdoet uit mijn ogen, dan hoeft u niet te vluchten; 2 dan zult u zweren: "zo waar JHWH leeft", in waarheid, recht en gerechtigheid, en de volken zullen elkaar in Hem de zegen toebidden 3 (A) en in Hem zich beroemen. Want zo zegt JHWH tot de mannen van Juda en tot Jeruzalem: Ontgint u (H:) braakliggend land en zaait niet tussen de doornen; 4 besnijdt u voor JHWH en doet weg de voorhuid van uw hart, u mannen van Juda en inwoners van Jeruzalem, opdat mijn boosheid niet zal uitslaan als een vuur en onuitblusbaar zal branden om de boosheid van uw handelingen.

Het onheil uit het Noorden

5 Boodschapt in Juda, laat horen in Jeruzalem en zegt: Blaast de sjofar in het land, roept luidkeels en zegt: Verzamelt u en laat ons in de versterkte steden gaan! 6 Steekt omhoog het signaal: naar Sion! Bergt u, blijft niet staan! Want het onheil breng Ik uit het Noorden, een groot verderf; 7 een leeuw is opgerezen uit zijn struikgewas, een verderver van de volken is opgebroken, uitgegaan uit zijn plaats, om uw land tot een woestenij te maken; uw steden zullen verwoest worden, zodat er geen inwoners zijn. 8 Omgordt u hierom met een rouwgewaad, klaagt en jammert, want de brandende toorn van JHWH keert zich niet van ons af.

9 In die dagen zal het geschieden, luidt het woord van JHWH, dat de koning en de vorsten het hart zal ontzinken, dat de priesters verbijsterd zullen staan en de profeten zich zullen ontzetten, 10 en zeggen: Ach, de Heer JHWH, waarlijk, U hebt dit volk en Jeruzalem ten zeerste misleid door te zeggen: u zult vrede hebben; het zwaard raakt immers tot aan het leven. 11 In die tijd zal van dit volk en van Jeruzalem gezegd worden: Een gloeiende wind van de heuvels in de woestijn is op weg naar de dochter van mijn volk, niet om te wannen, niet om te zuiveren. 12 Een zeer hevige wind komt, in mijn dienst; nu ga Ik zelf mijn oordelen over hen uitspreken. 13 Zie, als een wolkenmassa komt hij opzetten; als een stormwind zijn zijn wagens, sneller dan arenden zijn paarden: wee ons, wij worden vernield! 14 Reinig uw hart van boosheid, Jeruzalem, opdat u behouden wordt; hoelang zullen in uw binnenste uw zondige overleggin-

(A) **4:3** Hos. 10:12.

gen verblijven? 15 Want hoor, men boodschapt uit Dan en van het gebergte Efraïm meldt men onheil. 16 Bericht het aan de volken, zie, meldt het aan Jeruzalem: Belegeraars komen uit een ver land en heffen tegen de steden van Juda hun strijdkreet aan. 17 Als akkerhoeders omringen zij het van alle kanten, want het is tegen Mij weerspannig geweest, luidt het woord van JHWH. 18 Uw handel en wandel heeft u dit aangedaan, dat komt van uw boosheid; voorwaar, bitter is het, ja, het raakt u in het hart.

19 O mijn binnenste, mijn binnenste! Ik moet ineenkrimpen. O wanden van mijn hart! Mijn hart jaagt in mij, ik kan niet zwijgen; want bazuingeschal hoor ik, strijdrumoer! 20 Slag na slag wordt gemeld, ja, het hele land is verwoest; onverwachts zijn mijn tenten verwoest, in een oogwenk mijn tentkleden. 21 Hoelang moet ik het signaal zien, het sjofargeschal horen? 22 Want onverstandig is mijn volk, Mij kennen zij niet; dwaze kinderen zijn het, en inzicht hebben zij niet; wijs zijn zij om kwaad te doen, maar van goed doen weten zij niet.

23 Ik zag de aarde, en zie, zij was woest en leeg; ik zag naar de hemel, en zijn licht was er niet. 24 Ik zag de bergen, en zie, zij beefden, en alle heuvelen schudden. 25 Ik zag, en zie, er was geen mens, en alle vogels van de hemel waren weggevlogen. 26 Ik zag, en zie, de boomgaard was woestijn, en al zijn steden waren in puin gestort, voor JHWH, voor zijn brandende toorn. 27 Want zo zegt JHWH: Een woestenij zal het hele land worden, al zal Ik niet voorgoed afrekenen; 28 hierom zal de aarde treuren, en de hemel boven rouw dragen, omdat Ik het gesproken en besloten heb, en er geen berouw van heb en er niet op zal terugkomen. 29 Voor het rumoer van ruiter en boogschutter is het hele land op de vlucht; zij zijn gegaan in de kreupelbossen en geklommen op de rotsen; elke stad is verlaten, er is niemand meer, die erin woont.

30 Nu, u verwoeste, wat doet u, dat u zich kleedt in scharlaken, u siert met gouden sieraad, uw ogen bijwerkt met zwart? Tevergeefs maakt u zich mooi, de minnaars versmaden u, zij staan u naar het leven. 31 Want ik hoor een kreet als van een, die in barensnood is, benauwdheid als van één, die voor het eerst (van een kind) bevalt, de kreet van de dochter Sions; zij hijgt naar adem, breidt haar handen uit: Wee mij, want ik bezwijk voor moordenaars!

5 1 Zwerft rond in de straten van Jeruzalem, ziet toch en speurt na, zoekt op zijn pleinen, of u iemand vindt, of er een is, die recht doet, die oprechtheid betracht, dan zal Ik haar vergeven. 2 Al zeggen zij ook: Zo waar JHWH leeft, toch zweren zij vals. 3 JHWH, zien uw ogen niet naar oprechtheid? U hebt hen geslagen, zij voelden geen pijn; U hebt hen vernield, zij hebben geweigerd tuchtiging aan te nemen; zij hebben hun aangezichten harder gemaakt dan een rots, zij hebben geweigerd zich te bekeren. 4 Maar, zei ik, dit zijn slechts geringen, zij zijn onwetend, omdat zij de weg van JHWH, het recht van hun God, niet kennen; 5 ik wil gaan naar de groten en met hen spreken, want die kennen de weg van JHWH, het recht van hun God. Die echter hadden allen tezamen het juk verbroken, de banden verscheurd. 6 Daarom slaat hen een leeuw uit het woud terneer, een steppewolf vernielt hen, een panter ligt op de loer bij hun steden, ieder die daaruit gaat, wordt verscheurd. Want vele zijn hun zonden, geweldig hun afdwalingen. 7 Waarom zou Ik u vergeven? Uw kinderen verlaten Mij en zweren bij niet-goden. Toen Ik hen verzadigd had, pleegden zij echtbreuk, ja, in het hoerenhuis zijn zij thuis. 8 Wellustige, rondzwervende hengsten zijn het, zij hinniken ieder naar de vrouw van zijn naaste. 9 Zou Ik hierover geen bezoeking doen, luidt het woord van JHWH, of zou Ik aan een volk als dit Mij niet wreken?

10 Beklimt zijn wijnbergen en richt verwoesting aan, maar rekent niet voorgoed af; verwijdert zijn ranken, want zij behoren JHWH niet toe. 11 Want volslagen trouweloos handelen tegen Mij het huis van Israël en het huis van Juda, luidt het woord van JHWH; 12 zij verloochenen JHWH en zeggen: Hij niet! en: Geen onheil zal ons overkomen; zwaard noch honger zullen wij zien. 13 De profeten zullen tot wind worden;

geen is er, die door hen spreekt; zó verga het hun! 14 Daarom, zo zegt JHWH God van de legermachten, omdat u dit woord spreekt: zie, Ik maak mijn woorden in uw mond tot vuur en dit volk tot hout en het zal hen verteren.
15 Zie, Ik breng over u een volk van verre, o huis van Israël, luidt het woord van JHWH; een volk van eeuwen is het, een overoud volk, een volk, waarvan u de taal niet kent en de spraak niet kunt verstaan; 16 zijn pijlkoker is als een geopend graf, allen zijn het helden. 17 Verslinden zal het uw oogst en uw brood, verslinden zal het uw zonen en uw dochters, verslinden zal het uw schapen en uw runderen, verslinden zal het uw wijnstok en uw vijgenboom; vergruizelen zal het uw versterkte steden, waarop u uw vertrouwen stelt, door het zwaard. 18 Maar, ook in die dagen, luidt het woord van JHWH, zal Ik niet voorgoed met u afrekenen. 19 En het zal geschieden, wanneer u zegt: Waarvoor heeft JHWH, onze God, ons dit alles aangedaan? zeg dan tot hen: Zoals u Mij hebt verlaten om vreemde goden te dienen in uw land, zo zult u vreemden dienen in een land dat niet van u is.
20 Boodschapt dit onder het huis van Jakob en laat het horen in Juda: 21 (A) Hoort dit toch, u dwaas en verstandeloos volk, dat ogen heeft zonder te zien en oren zonder te horen: 22 (B) Wilt u geen ontzag voor Mij hebben, luidt het woord van JHWH, of voor Mij niet beven, die het zand gesteld heb tot grens voor de zee, een altijddurende beperking, die zij niet zal overschrijden; al rollen haar golven, zij vermogen niets; al bruisen zij, zij overschrijden haar niet. 23 Maar dit volk heeft een weerbarstig en weerspannig hart, zij zijn afgeweken en heengegaan, 24 zij hebben niet bij zichzelf gezegd: Laat ons toch voor JHWH, onze God, ontzag hebben, die regen geeft, de vroege en late regen, op zijn tijd, die de vaste oogstweken ons bewaart. 25 Uw ongerechtigheden weren deze dingen en uw zonden houden het goede van u terug.
26 Want er worden onder mijn volk goddelozen gevonden; men loert, zoals vogelvangers bukken; zij zetten een strik - mensen vangen zij! 27 Als een korf vol vogels, zo zijn hun huizen vol bedrog; daarom zijn zij groot en rijk geworden, zij zijn vet en glanzend; 28 zelfs gaan zij alle boosheid te buiten. Het pleit voeren zij niet, het pleit van de wees, en zij hebben voorspoed; het recht van de armen richten zij niet. 29 Zou Ik hierover geen bezoeking doen, luidt het woord van JHWH, of zou Ik aan een volk als dit Mij niet wreken? 30 Ontzettend en afschuwelijk is wat er voorvalt in het land; 31 de profeten profeteren vals en de priesters verschaffen zich voordeel naast hen, en mijn volk heeft het graag zo. Maar wat zult u doen, als het op een einde loopt?

6 1 Bergt u, u Benjaminieten, uit Jeruzalem vandaan. Blaast de sjofar in Tekoa, doet een rooksignaal opstijgen boven Bet-Hakkerem! Want onheil daagt op uit het Noorden, een groot verderf. 2 Die bekoorlijke, die verwende verdelg Ik, de dochter Sions! 3 Tegen haar trekken op herders met hun kudden, zij slaan rondom tegen haar tenten op, zij weiden af, ieder zover hij reiken kan. 4 "Heiligt de oorlog tegen haar; komt aan, laat ons oprukken op de middag! Wee ons, want de dag verstrijkt, de avondschaduwen worden langer; 5 komt aan, laat ons dan oprukken in de nacht en laat ons haar paleizen verwoesten!" 6 Want zo zegt JHWH van de legermachten: Velt haar bomen en werpt tegen Jeruzalem een wal op; dit is de stad die een en al leugen is, in wier midden afpersing tiert. 7 Zoals een bak zijn water fris houdt, zo houdt zij haar boosheid fris; van geweld en onderdrukking wordt in haar gehoord, voor mijn oog zijn voortdurend wonden en slagen. 8 Laat u tuchtigen, Jeruzalem, opdat Ik Mij niet van u zal losrukken, opdat Ik u niet zal maken tot een woestenij, een onbewoond land!
9 Zo zegt JHWH van de legermachten: Lees, lees het overblijfsel van Israël als een wijnstok na; keer uw hand als een wijngaardenier tot de ranken! 10 Tot wie moet ik spreken en betuigen, dat

(A) **5:21** Jes. 6:9,10; Eze. 12:2; Mar. 8:18. (B) **5:22** Job 38:8-11.

zij horen? Zie, hun oor is onbesneden, zodat zij niet kunnen luisteren; zie, het woord van JHWH is hun tot een smaad, zij hebben daarin geen behagen. 11 Zo ben ik dan vol van de grimmigheid van JHWH, ik heb mij afgemat om haar in te houden. Giet haar uit over het kind op de straat en over de kring van de jonge mensen tezamen! Want ook de man met de vrouw zal gevangen genomen worden, de grijsaard met de oude van dagen; 12 en hun huizen zullen overgaan aan anderen, akkers en vrouwen tezamen, want Ik zal mijn hand uitstrekken tegen de inwoners van het land, luidt het woord van JHWH. 13 Want van klein tot groot zijn zij er allen op uit zich te bevoordelen; allen, van profeet tot priester, plegen zij bedrog. 14 (A) Zij trachten de breuk van mijn volk op het lichtst te genezen door te zeggen: Vrede, vrede, terwijl er geen vrede is. 15 (B) Zij worden te schande, omdat zij gruwel bedreven hebben; toch schamen zij zich in het minst niet, toch weten zij niet van blozen. Daarom zullen zij vallen onder allen die vallen; in de tijd dat Ik aan hen bezoeking zal doen, zullen zij struikelen, zegt JHWH.

16 Zo zegt JHWH: Gaat staan aan de wegen, en ziet en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg is, opdat u die gaat en rust vindt voor uw ziel; maar zij zeggen: Wij willen die niet gaan. 17 Ook heb Ik wachters over u gesteld: Luistert naar het geklank van de sjofar; maar zij zeggen: Wij willen niet luisteren. 18 Daarom hoort, o volkeren, en weet, o vergadering, wat in hen is. 19 Hoor, u aarde, zie, Ik breng onheil over dit volk, de vrucht van hun eigen overleggingen, want zij luisteren niet naar mijn woorden, en mijn *Torah* verwerpen zij. 20 Waarom zou dan voor Mij wierook uit Seba komen en kalmoes uit een ver land? Uw brandoffers geven Mij geen welgevallen en uw slachtoffers zijn Mij niet aangenaam. 21 Daarom, zo zegt JHWH: Zie, Ik leg dit volk struikelblokken in de weg, waarover zij zullen struikelen, vaders en zonen tezamen; de ene buur zal met de andere omkomen.

22 Zo zegt JHWH: Zie, er komt een volk uit het Noorderland, een grote natie maakt zich op van het uiterste van de aarde. 23 Boog en spies omklemmen zij; meedogenloos is het en zonder ontferming. Hun rumoer bruist als de zee en zij rijden op paarden; het is toegerust als een man voor de strijd, tegen u, dochter Sions! 24 Wij hebben het gerucht ervan gehoord, onze handen zijn verslapt; benauwdheid heeft ons aangegrepen, pijn als van een barende. 25 Ga niet uit op het veld en begeef u niet op de weg, want het zwaard van de vijand is er, schrik van rondom! 26 Dochter van mijn volk, doe uzelf een rouwkleed om en wentel u in as. Bedrijf rouw als over een enig kind, een bittere jammerklacht; want onverwachts komt de verwoester over ons.

27 Tot een toetser heb Ik u onder mijn volk gezet, een keurmeester, opdat u hun weg zou kennen en toetsen. 28 Allen zijn zij door en door weerbarstig, rondgaande met kwaadsprekerij; koper en ijzer, verdorven zijn zij, allemaal. 29 De blaasbalg zucht, wat gereed uit het vuur komt, is lood; tevergeefs smelt men almaar door, de bozen zijn niet af te scheiden. 30 Verworpen zilver noemt men hen, want JHWH heeft hen verworpen.

De tempelprediking

7 1 Het woord, dat van JHWH tot Jeremia kwam: 2 Ga staan in de poort van het huis van JHWH, predik daar dit woord en zeg: Hoort het woord van JHWH, o heel Juda, u die door deze poorten binnenkomt om u neer te buigen voor JHWH; 3 zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Betert uw handel en wandel, dan wil Ik u op deze plaats laten wonen. 4 Stelt uw vertrouwen niet op bedrieglijke woorden: de tempel van JHWH, de tempel van JHWH, de tempel van JHWH is dit! 5 Neen, als u werkelijk uw handel en wandel betert, als u werkelijk onder elkaar recht doet, 6 vreemdeling, wees en weduwe niet verdrukt, geen onschuldig bloed vergiet op deze plaats en andere goden

(A) **6:14** Eze. 13:10. (B) **6:15** Jer. 8:10-12.

niet achternaloopt, u tot onheil, 7 dan wil Ik u
op deze plaats, in het land dat Ik aan uw va-
deren gegeven heb, laten wonen van eeuw tot
eeuw. 8 Zie, u stelt uw vertrouwen op bedrieg-
lijke woorden, zonder baat. 9 Wat? Stelen, dood-
slaan, echtbreken, vals zweren, voor de Baäl of-
fers ontsteken en andere goden achternalopen,
die u niet gekend hebt - 10 en komt u dan staan
voor mijn aangezicht in dit huis, waarover mijn
naam is uitgeroepen, en zegt: Wij zijn geborgen!
om al deze gruwelen te bedrijven? 11 (A) Is dit
huis, waarover mijn naam is uitgeroepen, in uw
ogen een rovershol? En Ik - zie, Ik heb het wel
degelijk opgemerkt, luidt het woord van JHWH.
12 (B) Want, gaat naar mijn plaats die in Silo was,
waar Ik in het eerst mijn naam deed wonen, en
ziet wat Ik daarmee gedaan heb om de boosheid
van mijn volk Israël. 13 Nu dan, omdat u al deze
dingen gedaan hebt, luidt het woord van JHWH,
terwijl Ik tot u gesproken heb vroeg en laat, zon-
der dat u gehoor gegeven hebt, en Ik u geroepen
heb, zonder dat u hebt *geantwoord*, 14 daarom
zal Ik met het huis, waarover mijn naam is uit-
geroepen, waarop u uw vertrouwen stelt, en met
de plaats die Ik aan u en uw vaderen gegeven
heb, doen zoals Ik met Silo gedaan heb, 15 en Ik
zal u van voor mijn aangezicht wegwerpen, zo-
als Ik al uw broeders, het hele zaad van Efraïm,
weggeworpen heb.

De dienst van de koningin van de hemel

16 u nu, bid niet voor dit volk; zend voor hen
geen smeking op en geen gebed, en dring niet
bij Mij aan, want Ik hoor naar u niet. 17 Ziet
u niet wat zij doen in de steden van Juda en
op de straten van Jeruzalem? 18 (C) De kinde-
ren rapen hout, de vaders steken vuur aan en de
vrouwen kneden deeg om offerkoeken te maken
voor de koningin van de hemel en zij brengen
plengoffers aan andere goden om Mij boos te
maken. 19 Ben Ik het, die zij boos maken? luidt
het woord van JHWH. Doen zij het zelf niet, tot
beschaming van hun aangezicht? 20 Daarom, zo
zegt de Heer JHWH: Zie, mijn grimmige toorn
giet zich uit te op deze plaats over mens en dier,
over de bomen van het veld en de vrucht van de
bodem, en brandt zonder geblust te worden.

Geen offers!

21 Zo zegt JHWH van de legermachten, de God
van Israël: Voegt uw brandoffers bij uw slacht-
offers en eet vlees; 22 want Ik heb tot uw vade-
ren, toen Ik hen uit het land Egypte leidde, niet
gesproken noch hun een gebod gegeven ter zake
van brandoffer en slachtoffer, 23 maar dit ge-
bod heb Ik hun gegeven: Hoort naar mijn stem,
dan zal Ik u tot een God en zult u Mij tot een
volk zijn, en wandelt op de hele weg die Ik u ge-
bied, opdat het u wel zal gaan. 24 Maar zij hoor-
den niet, noch neigden hun oor, maar zij wan-
delden naar de stijfkoppige overleggingen van
hun boos hart en keerden zich achterwaarts en
niet voorwaarts, 25 van de dag af dat uw vaderen
uit het land Egypte gingen tot op deze dag. Ook
zond Ik tot u al mijn knechten, de profeten, da-
gelijks, vroeg en laat, 26 maar zij hoorden naar
Mij niet noch neigden hun oor, maar betoonden
zich hardnekkiger dan hun vaderen. 27 Ook nu u
tot hen al deze woorden spreekt, horen zij niet
naar u, en nu u tot hen roept, *antwoorden* zij u
niet; 28 zeg dus van hen: Dit is het volk dat niet
hoort naar de stem van JHWH, zijn God, en dat
geen tuchtiging aanneemt; de oprechtheid is ver-
dwenen en verloren gegaan uit hun mond.

Moorddal

29 Scheer uw hoofdhaar af en werp het weg, hef
op de kale heuvels een klaaglied aan: JHWH heeft
verworpen en prijsgegeven het geslacht waarop
zijn boosheid rust. 30 Want de kinderen van Juda
hebben gedaan wat kwaad is in mijn ogen, luidt
het woord van JHWH; zij hebben hun gruwelen
geplaatst in het huis, waarover mijn naam is uit-
geroepen, om dat te verontreinigen, 31 (D) en zij
hebben de hoogten van Tofet gebouwd, die zich
in het dal Ben-Hinnom bevinden, om hun zonen

(A) **7:11** Mat. 21:13; Mar. 11:17; Luk. 19:46. (B) **7:12** Joz. 18:1; Ps. 78:60; Jer. 26:6. (C) **7:18** Jer. 44:17-19. (D) **7:31** **a** 2Kon. 23:10; Jer. 32:35. **7:31 b** Lev. 18:21.

en dochters met vuur te verbranden, wat Ik niet geboden heb en wat in mijn hart niet is opgekomen. 32 Daarom zie, de dagen komen, luidt het woord van JHWH, dat niet meer gezegd zal worden: Tofet en dal Ben-Hinnom, maar: Moorddal; en men zal in Tofet begraven bij gebrek aan plaats, 33 ja, de lijken van dit volk zullen de vogels van de hemel en de dieren van de aarde tot voedsel strekken, zonder dat iemand ze verjaagt. 34 (A) En Ik zal in de steden van Juda en op de straten van Jeruzalem doen verstommen de stem van de vreugde en de stem van de vrolijkheid, de stem van de bruidegom en de stem van de bruid, want het land zal een verwoesting zijn.

8 1 In die tijd, luidt het woord van JHWH, zal men de beenderen van de koningen en de beenderen van de vorsten van Juda, de beenderen van de priesters, de beenderen van de profeten en de beenderen van de inwoners van Jeruzalem uit hun graven halen, 2 en ze uitspreiden voor de zon en de maan en het hele heer van de hemel, die zij hebben liefgehad en gediend, die zij achternagelopen zijn en gezocht hebben en waarvoor zij zich hebben neergebogen; zij zullen niet bijeen verzameld noch begraven worden, tot mest op de akker zullen zij zijn. 3 En de dood zal boven het leven verkozen worden door het hele overblijfsel, door hen die van dit boos geslacht zullen overblijven in alle plaatsen waarheen Ik hen zal verdreven hebben, luidt het woord van JHWH van de legermachten.

Zonde en rechtspraak

4 U nu zult tot hen zeggen: Zo zegt JHWH: Zal men vallen en niet weer opstaan, of zich afkeren en niet weer omkeren? 5 Waarom is dan dit volk: de Afkerige, en Jeruzalem: Voortdurende Afkerigheid? Zij houden vast aan bedriegerij, zij weigeren zich te bekeren. 6 Ik heb toegeluisterd en gehoord: zij spreken wat niet recht is, niemand heeft berouw over zijn boosheid, dat hij zou zeggen: Wat heb ik gedaan? Dravende keren allen zich af, zoals een paard dat zich stort in de strijd. 7 Zelfs de ooievaar aan de hemel kent zijn vaste tijden en tortelduif en zwaluw nemen de tijd van hun komst in acht, maar mijn volk kent het recht van JHWH niet. 8 Hoe durft u zeggen: Wij zijn wijs en de *Torah* van JHWH is bij ons? Voorwaar, zie, bedrieglijk heeft de leugenpen van de schrijvers die vervaardigd! 9 Te schande worden de wijzen, verslagen en verstrikt! Zie, het woord van JHWH hebben zij verworpen, wat voor wijsheid zouden zij dan hebben? 10 Daarom zal Ik hun vrouwen aan anderen geven, hun akkers aan veroveraars. Want van klein tot groot zijn allen er op uit zich te bevoordelen; allen, van profeet tot priester, plegen zij bedrog. 11 (B) Zij trachten de breuk van de dochter van mijn volk op het lichtst te genezen door te zeggen: Vrede, vrede, terwijl er geen vrede is. 12 (C) Zij worden te schande, omdat zij gruwel bedreven hebben; toch schamen zij zich in het minst niet, en van blozen weten zij niet; daarom zullen zij vallen onder hen die vallen, wanneer zij bezocht worden zullen zij struikelen, zegt JHWH. 13 Ik wil hun oogst inzamelen, luidt het woord van JHWH; er zijn geen druiven aan de wijnstok en geen vijgen aan de vijgenboom, ja, het loof verwelkt; en wat Ik hun had gegeven, dat ontgaat hun.

14 Waarom blijven wij zitten? Verzamelt u en laat ons naar de versterkte steden gaan en daar omkomen. Want JHWH, onze God, doet ons omkomen en drenkt ons met gifsap, omdat wij tegen JHWH gezondigd hebben. 15 Hoop op vrede, maar er is niets goeds; op een tijd van genezing, maar zie, verschrikking! 16 van Dan uit is te horen het snuiven van zijn paarden; door het geluid van het hinniken van zijn rossen beeft het hele land; zij komen, zij verslinden het land met al wat erop staat, de stad met wie erin wonen. 17 Want zie, Ik zend onder u giftige slangen, waartegen geen bezwering baat; die zullen u bijten, luidt het woord van JHWH.

18 Niet te lenigen zijn mijn zorgen, mijn hart is zo ziek! 19 Hoor! hulpgeroep van de dochter van

(A) **7:34** Jer. 16:9; 25:10; Opb. 18:23. (B) **8:11** Eze. 13:10. (C) **8:12** Jer. 6:12-15.

mijn volk uit het land, wijd en zijd: Is JHWH niet
in Sion, of is haar Koning niet in haar? - Waarom
hebben zij Mij boos gemaakt met hun beelden,
met nietigheden uit den vreemde? - 20 Voorbij
is de oogst, ten einde de zomer, en wij zijn
niet verlost! 21 Om de breuk van de dochter van
mijn volk ben ik gebroken, ik ga in rouw, ont-
zetting heeft mij aangegrepen. 22 Is er geen bal-
sem in Gilead, of is daar geen heelmeester? Want
waarom is de wond van de dochter van mijn volk
niet genezen?

9 1 Ach, dat mijn hoofd water was en mijn oog
een bron van tranen, dat ik dag en nacht over
de verslagenen van de dochter van mijn volk kon
huilen!

2 Ach, dat ik in de woestijn een nachtverblijf
voor reizigers wist, dat ik mijn volk kon verlaten
en van hen weggaan; want allen zijn zij echtbre-
kers, een troep trouwelozen; 3 zij spannen hun
tong als hun leugenboog en niet naar billijkheid
oefenen zij de macht in het land, want van het
ene kwaad gaan zij over op het andere, en Mij
willen zij niet kennen, luidt het woord van JHWH.
4 Neemt u in acht, een ieder voor zijn naaste, en
stelt op niet één broeder uw vertrouwen, want
iedere broeder is een aartsbedrieger, en iedere
vriend gaat rond met kwaadsprekerij. 5 De één
leidt de ander om de tuin en waarheid spreken
zij niet; zij hebben hun tong gewend aan leugen
spreken, met draaierij matten zij zich af. 6 Hier
woont onderdrukking op onderdrukking, bedrog
op bedrog; zij weigeren Mij te kennen, luidt het
woord van JHWH. 7 Daarom, zo zegt JHWH van
de legermachten: Zie, Ik smelt en toets hen, want
hoe moet Ik doen ten aanzien van de dochter
van mijn volk? 8 Een moordende pijl is hun tong,
die bedrog spreekt; met zijn mond spreekt men
van vrede met zijn naaste, maar in zijn binnen-
ste legt men zijn hinderlaag. 9 Zou Ik hierover
aan hen geen bezoeking doen, luidt het woord
van JHWH, of zou Ik aan een volk als dit Mij niet
wreken?

10 Over de bergen wil Ik een huilende treur-
zang aanheffen, en over de velden van de steppe
een klaaglied; want zij zijn doods geworden, om-
dat niemand erdoor trekt en men er het bla-
ten van de kudde niet hoort; zowel de vogels
van de hemel als het vee zijn geweken, wegge-
gaan. 11 Ja, Ik zal Jeruzalem maken tot steen-
hopen, een schuilplaats voor jakhalzen, en Ik
zal de steden van Juda maken tot een woeste-
nij, zonder inwoners. 12 Wie is de wijze man,
die dit begrijpt, hij, tot wie de mond van JHWH
gesproken heeft, dat hij het kan verkondigen?
Waarom is het land te gronde gegaan, doods ge-
worden als de woestijn, waar niemand doorheen
trekt? 13 JHWH zegt: Omdat zij mijn *Torah* ver-
laten hebben, die Ik hun had voorgelegd, en niet
aan mijn stem gehoor gegeven noch daarnaar
gewandeld hebben, 14 maar gewandeld hebben
naar de stijfkoppigheid van hun hart, achter de
Baäls aan, zoals hun vaderen hun hadden ge-
leerd. 15 Daarom, zo zegt JHWH van de leger-
machten, de God van Israël: Zie, Ik voed hen met
alsem, Ik geef hen gifsap te drinken; 16 Ik ver-
strooi hen onder de volkeren die zij niet kennen,
zij noch hun vaderen, Ik zend hun het zwaard
achterna, totdat Ik aan hen een einde zal ge-
maakt hebben. 17 Zo zegt JHWH van de leger-
machten: Let op, roept de klaagvrouwen, dat zij
komen, zendt tot de wijze vrouwen, dat zij ko-
men, 18 dat zij zich spoeden om over ons een
jammerklacht aan te heffen, zodat onze ogen
van tranen vloeien en onze oogleden van wa-
ter stromen. 19 Want het geluid van een jam-
merklacht wordt gehoord uit Sion: Hoe zijn wij
vernield! Wij zijn ten zeerste te schande gewor-
den, omdat wij het land moeten verlaten, om-
dat zij onze woningen omver werpen. 20 Hoort
dan, u vrouwen, het woord van JHWH, en laat uw
oor in zich opnemen het woord uit zijn mond,
leert uw dochters de jammerklacht en elkaar het
klaaglied:

21 De dood is geklommen in onze vensters, hij
is gekomen in onze paleizen, om uit te roeien
het kind van de straat, de jonge mensen van de
pleinen;

22 - Spreek, zo luidt het woord van JHWH - zo-
dat vallen de lijken van de mensen als mest op

het veld en als een schoof achter de maaier, die niemand verzamelt.
23 (A) Zo zegt JHWH: Laat de wijze niet op zijn wijsheid roemen, en de sterke niet op zijn kracht roemen, de rijke niet op zijn rijkdom roemen, 24 maar wie wil roemen laat hij hierin roemen, dat hij verstand heeft en Mij kent, dat Ik JHWH ben, die goedheid, recht en gerechtigheid op aarde doe; want daarin heb Ik behagen, luidt het woord van JHWH. 25 Zie, de dagen komen, luidt het woord van JHWH, dat Ik bezoeking zal doen over alle besnedenen die toch de voorhuid hebben; 26 over Egypte en Juda, Edom en de Ammonieten, Moab en allen, die zich het haar rondom wegscheren, die in de woestijn wonen; want alle volkeren zijn onbesneden, maar het hele huis van Israël bestaat uit onbesnedenen van hart.

God en de afgoden

10 1 Hoort het woord, dat JHWH tot u spreekt, huis van Israël! 2 Zó zegt JHWH: Gewent u niet aan de weg van de volken en schrikt niet voor de tekenen aan de hemel, omdat de volken daarvoor schrikken. 3 Want de handelwijze van de volken, die is nietigheid: want als een stuk hout heeft men het uit het woud gehakt, - arbeid van de handen van een werkman met de bijl - 4 met zilver en goud siert men het op, met spijkers en hamers maakt men het vast, zodat het niet waggelt. 5 Als een vogelverschrikker in een komkommerveld zijn zij, zij spreken niet, zij moeten beslist gedragen worden, want zij kunnen geen stap doen. Weest niet bang voor hen, want zij doen geen kwaad, maar ook goeddoen is er bij hen niet. 6 Niemand is U gelijk, JHWH! groot bent U en groot is uw naam in kracht! 7 (B) Wie zou geen ontzag voor U hebben, o Koning van de volken? Want U komt het toe, want onder al de wijzen van de volken en onder al hun koningen is niemand U gelijk! 8 Ja, met hen allen worden zij dom en dwaas, nietswaardige vermaning, hout is het. 9 Geplet zilver wordt uit Tarsis gebracht en goud uit Ufaz, het is het werk van de vakman en van de handen van de goudsmid, blauwpurper en roodpurper is hun gewaad; het werk van deskundigen zijn zij geheel en al. 10 Maar JHWH is de waarachtige God, Hij is de levende God en een eeuwig Koning; voor zijn toorn beeft de aarde en de volken kunnen zijn boosheid niet verdragen. - 11 Zo zult u tot hen zeggen: De goden, die de hemelen en de aarde niet gemaakt hebben, zullen vergaan van de aarde en van onder de hemel. - 12 Hij maakt de aarde door zijn kracht, Hij bereidt de wereld toe door zijn wijsheid en breidt de hemel uit door zijn verstand. 13 Als Hij zijn stem doet horen, is er een geruis van water aan de hemel en doet Hij dampen opstijgen van het einde van de aarde; bliksemen maakt Hij bij de regen, en wind doet hij voortkomen uit zijn voorraadkamers. 14 Verstomd staat ieder mens, zonder kennis; beschaamd staat iedere goudsmid om het beeld, want leugen is zijn gietsel en er is geen geest in hen; 15 nietigheid zijn zij, een bespottelijk maaksel; als aan hen bezoeking gedaan wordt, gaan zij teniet. 16 Maar het deel van Jakob is niet als deze; want Hij is de Formeerder van alles, en Israël is de stam van zijn erfenis: JHWH van de legermachten is zijn naam!

Zwaar geslagen

17 Raap van de aarde uw pak op, u die in de belegering toeft. 18 Want zo zegt JHWH: Zie, Ik slinger de inwoners van het land ditmaal weg en Ik breng hen in benauwdheid, opdat zij vinden. 19 Wee mij om mijn breuk! Pijnlijk is mijn wonde. Ja, ik zeg: Waarlijk, dit is een lijden, dat ik zal moeten dragen. 20 Mijn tent is vernield en al mijn koorden zijn losgerukt; mijn kinderen zijn van mij weggegaan en zijn er niet; geen is er meer, die mijn tent spant, mijn tentkleden opricht. 21 Want verdwaasd zijn de herders, JHWH zoeken zij niet; daarom hebben zij geen verstand en is heel hun kudde verstrooid. 22 Hoor een gerucht! Zie, het komt! Een groot ge-

(A) **9:23** 1Cor. 1:31; 2Cor. 10:17. (B) **10:7** Opb. 15:4.

raas uit het Noorderland, om de steden van Juda te maken tot een woestenij, een verblijfplaats van jakhalzen.

23 Ik weet, o JHWH, dat het niet aan de mens staat zijn weg te kiezen, noch aan een man om te gaan en zijn stappen te richten. 24 Tuchtig mij, JHWH, maar naar recht; niet in uw toorn, opdat u mij niet te gering maakt. 25 Stort uw boosheid uit over de volken die U niet kennen, over de geslachten die uw naam niet aanroepen; want zij hebben Jakob verslonden, ja, verslonden en verteerd, en zij hebben zijn weg met bomen tot een woestenij gemaakt.

De verbondsbreuk

11 1 Het woord, dat van JHWH tot Jeremia kwam: 2 Hoor de woorden van dit verbond en spreek tot de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem en zeg tot hen: 3 Zo zegt JHWH, de God van Israël: Vervloekt zij de man die niet hoort naar de woorden van dit verbond, 4 dat Ik aan uw vaderen geboden heb in de tijd toen Ik hen uit het land Egypte, de ijzeroven, leidde met de woorden: Hoort naar mijn stem en doet naar alles wat Ik u gebied, dan zult u Mij tot een volk en zal Ik u tot een God zijn, 5 opdat Ik de eed zal bevestigen, die Ik aan uw vaderen gezworen heb, dat Ik hun een land, vloeiende van melk en honing, zou geven, zoals zij heden hebben. Toen *antwoordde* ik en zei: Amen, JHWH.

6 Daarop zei JHWH tot mij: Predik al deze woorden in de steden van Juda en op de straten van Jeruzalem en zeg: Hoort de woorden van dit verbond en doet ze. 7 Want nadrukkelijk heb Ik uw vaderen betuigd in de tijd toen Ik hen uit het land Egypte voerde tot op deze dag, vroeg en laat: Hoort naar mijn stem. 8 Maar zij hoorden niet, en waren niet geneigd hun oor te openen, maar zij wandelden allen in de stijfkoppigheid van hun boos hart: dus bracht Ik over hen al de woorden van dit verbond, dat Ik geboden had te houden, maar dat zij niet hebben gehouden.

9 Verder zei JHWH tot mij: Er wordt een samenzwering gevonden onder de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem. 10 Zij zijn teruggekeerd tot de ongerechtigheden van hun voorvaderen, die weigerden naar mijn woorden te horen, en zij zijn andere goden achternagelopen om die te dienen; het huis van Israël en het huis van Juda hebben het verbond, dat Ik met hun vaderen gesloten had, verbroken. 11 Daarom, zo zegt JHWH: Zie, Ik breng over hen onheil, waaraan zij niet zullen kunnen ontkomen; als zij dan tot Mij schreeuwen, zal Ik naar hen niet horen. 12 Laten de steden van Juda en de inwoners van Jeruzalem gaan schreeuwen tot de goden voor welke zij offers ontstoken hebben; maar redding zullen die hun niet brengen ten tijde van hun onheil. 13 Want even talrijk als uw steden zijn uw goden, o Juda; even talrijk als de straten van Jeruzalem de altaren die u voor de god van schande hebt opgericht, altaren om voor de Baäl offers te ontsteken.

14 U nu, bid niet voor dit volk; zend voor hen geen smeking op en geen gebed, want Ik luister niet, wanneer zij tot Mij zullen roepen om hun onheil.

De geblakerde olijfbomen

15 Wat heeft mijn geliefde in mijn huis te maken? Haar aanslag te volvoeren? Zouden vele dingen, zou heilig vlees uw onheil aan u doen voorbijgaan? Dan zou u juichen!

16 Een groene olijf, mooi van prachtige vrucht, heeft JHWH u genoemd; onder geluid van groot gedruis heeft een vuur zijn loof aangestoken en zijn zijn takken verbrand. 17 Ja, JHWH van de legermachten, die u heeft geplant, heeft u met onheil bedreigd wegens het kwaad, dat het huis van Israël en het huis van Juda gedaan hebben, om Mij boos te maken door voor de Baäl offers te ontsteken.

Het leven van de profeet bedreigd

18 JHWH nu heeft het mij doen weten en zo bemerkte ik het: toen hebt U mij hun daden laten zien! 19 Ik zelf was als een argeloos lam, dat ter slachting geleid wordt, en ik wist niet, dat zij zulke plannen tegen mij smeedden: "Laat ons de boom met zijn vrucht verderven, laat ons hem

uit het land van de levenden uitroeien, opdat aan zijn naam niet meer zal worden gedacht!"
20 Maar, JHWH van de legermachten, rechtvaardige Rechter, die nieren en hart toetst, ik zal uw wraak aan hen zien, want op U heb ik mijn rechtszaak gewenteld!
21 Daarom zegt JHWH aldus van de mannen van Anatot, die u naar het leven staan en zeggen: Profeteer niet in de naam van JHWH, of u sterft door onze hand - 22 daarom zegt JHWH van de legermachten aldus: Zie, Ik zal bezoeking over hen doen; de jonge mannen zullen sterven door het zwaard, hun zonen en dochters zullen sterven door de honger, 23 niemand van hen zal overblijven; want Ik zal onheil brengen over de mannen van Anatot in het jaar van hun bezoeking.

12 1 Het recht hebt U aan uw zijde, JHWH, als ik met U zou argumenteren; toch wil ik over rechtszaken met U spreken: Waarom is de weg van de goddelozen voorspoedig, en zijn zonder zorg allen die zich trouweloos gedragen?
2 U hebt hen geplant, ook hebben zij wortel geschoten; zij wassen, ook zetten zij vrucht. Nabij bent U in hun mond, maar ver van hun binnenste.
3 U, o JHWH, kent mij toch, U ziet mij en toetst mijn gezindheid tegenover U. Ruk hen weg als slachtschapen en wijd hen voor de dag van de slachting. 4 Hoelang moet het land verwelken en het gewas van het hele veld verdorren? Om de boosheid van hen die er wonen, is het vee en zijn de vogels verdwenen, want zij zeggen: Hij zal ons einde niet zien.
5 Als u met voetgangers loopt, maken zij u moe; hoe zult u dan een wedloop beginnen met paarden? In een vredig land voelt u zich niet veilig; hoe zult u het dan maken in de pronk van de Jordaan? 6 Want zelfs uw broeders en het huis van uw vader, zelfs zij zijn trouweloos tegenover u, zelfs zij roepen u luidkeels na; vertrouw hen niet, wanneer zij vriendelijk tot u spreken.

Juda en de naburige volken

7 Ik heb mijn huis verlaten, mijn erfdeel verworpen; Ik heb mijn zielsgeliefde gegeven in de greep van haar vijanden. 8 Mijn erfdeel was Mij geworden als een leeuw in het woud, het had tegen Mij gebruld; daarom ben Ik het gaan haten. 9 Een vogel met bonte veren was Mij mijn erfdeel; de roofvogels komen er van alle kanten op af. Gaat heen, verzamelt al de dieren van het veld, doet het komen om te eten! 10 Vele herders hebben mijn wijngaard verwoest, mijn akker vertrapt, mijn kostelijke akker gemaakt tot een woeste steppe, 11 zij hebben hem tot een woestenij gemaakt; treurig, verwoest ligt hij vóór Mij, verwoest is het hele land; niemand echter neemt het ter harte. 12 Op alle kale heuvels in de woestijn zijn verwoesters gekomen, want het zwaard van JHWH verslindt van het ene einde van het land tot het andere, niemand heeft vrede.
13 Zij hebben tarwe gezaaid, maar doornen gemaaid, zij hebben zich afgetobd zonder enige bate. Ja, staat beschaamd over de opbrengst die u hebt verkregen ten gevolge van de brandende toorn van JHWH.
14 Zo zegt JHWH: Over al de boze buren, die losslaan op het erfdeel, dat Ik aan mijn volk, aan Israël, ten erfdeel gegeven heb: zie, Ik ruk hen weg van hun bodem, en het huis van Juda ruk Ik weg uit hun midden. 15 Maar nadat Ik hen heb weggerukt, zal Ik Mij weer over hen ontfermen en hen terugbrengen, een ieder naar zijn erfdeel en een ieder naar zijn land, 16 en als zij zich dan geheel gewennen aan de wegen van mijn volk, zodat zij zweren bij mijn naam: Zo waar JHWH leeft!, zoals zij mijn volk eraan gewend hebben te zweren bij de Baäl, dan zullen zij te midden van mijn volk gebouwd worden. 17 Maar als zij geen gehoor geven, dan zal Ik dat volk geheel en al uitrukken en verdelgen, luidt het woord van JHWH.

De linnen gordel

13 1 JHWH zei tot mij aldus: Ga heen, koop u een linnen gordel en doe die om uw middel, maar laat hem niet in water komen. 2 En ik kocht de gordel naar het woord van JHWH en deed hem om mijn middel. 3 Toen kwam het woord van JHWH voor de tweede keer tot mij:

4 Neem de gordel die u gekocht hebt, die u om
uw middel draagt, en maak u op, ga naar Perat
en verberg hem daar in een rotsspleet. 5 Dus ging
ik heen en verborg hem in Perat, zoals JHWH mij
geboden had.
6 Nu gebeurde het vele dagen later, dat JHWH
tot mij zei: Maak u op, ga naar Perat en haal van-
daar de gordel die Ik u geboden had daar te ver-
bergen. 7 Toen ging ik naar Perat en zag rond
en haalde de gordel van de plaats waar ik hem
verborgen had, en zie, de gordel was bedorven,
hij deugde nergens toe. 8 Toen kwam het woord
van JHWH tot mij: 9 Zo zegt JHWH: evenzo zal Ik
verderven de glorie van Juda en van Jeruzalem,
die groot is. 10 Dit boze volk, dat weigert naar
mijn woorden te horen, dat in stijfkoppigheid
van hart wandelt, zodat zij andere goden zijn na-
gelopen om die te dienen en zich daarvoor neer
te buigen, dat zal worden zoals deze gordel, die
nergens toe deugt. 11 Want zoals de gordel kleeft
aan het middel van een man, zo had Ik het hele
huis van Israël en het hele huis van Juda aan Mij
doen kleven, luidt het woord van JHWH, om Mij
te zijn tot een volk, tot een roem, een lof en een
sieraad; maar zij hebben geen gehoor gegeven.

De gevulde wijnkruiken

12 Spreek ook dit woord tot hen: Zo zegt JHWH,
de God van Israël: Alle kruiken zullen met wijn
gevuld worden. Als zij tot u zeggen: Weten wij
niet heel wel, dat alle kruiken met wijn ge-
vuld zullen worden? 13 zeg dan tot hen: Zo zegt
JHWH: Zie, Ik vul alle inwoners van dit land, zo-
wel de koningen, die op de troon van David zit-
ten, als de priesters, de profeten, en alle inwo-
ners van Jeruzalem, met dronkenschap, 14 en Ik
zal hen tegen elkaar aan stukken slaan, vaders
en zonen tezamen, luidt het woord van JHWH; Ik
zal geen medelijden hebben, noch sparen, noch
Mij ontfermen, dat Ik hen niet zou verderven.

Laatste waarschuwingen

15 Hoort en leent het oor, verheft u niet, want
JHWH spreekt. 16 Bewijst JHWH uw God, eer,
voordat Hij het donker doet worden, voordat uw
voeten zich stoten aan de bergen in de sche-
mering, en u op licht hoopt, maar Hij dat tot
diepe duisternis maakt, in donkerheid veran-
dert. 17 Maar indien u er niet naar horen wilt,
zal mijn ziel in het verborgene moeten huilen
om de trots en mijn oog bitter huilen, ja van
tranen vloeien, omdat de kudde van JHWH is
weggevoerd.
18 Zeg tot de koning en tot de gebiedster: Zet
u op de laagste plaats, want uw sierlijke kroon is
u van het hoofd gevallen. 19 De steden van het
Zuiden zijn gesloten en niemand doet open; ont-
volkt is Juda geheel en al, volkomen ontvolkt.
20 Sla uw ogen op en zie wie daar komen uit
het Noorden; waar is de kudde, u gegeven, uw
prachtig kleinvee? 21 Wat zult u zeggen, als Hij
over u tot een hoofd stelt hen, die u aan u had
gewend als minnaars? Zullen u dan geen weeën
aangrijpen zoals een barende vrouw? 22 En als
u bij uzelf zegt: Waarom treft mij dit! - om
de grootte van uw ongerechtigheid is uw kle-
ding opgetild, uw hielen ontbloot. 23 Kan een
Ethiopiër zijn huid veranderen, of een panter
zijn vlekken? Dan zou u ook in staat zijn goed te
doen, u, die gewend bent kwaad te doen. 24 Ja,
Ik zal hen verstrooien als kaf, wegstuivend in
de woestijnwind. 25 Dat is uw lot, het deel door
Mij u toegemeten, luidt het woord van JHWH,
daar u Mij hebt vergeten en op de leugen uw
betrouwen gesteld. 26 Ja, Ik zelf zal uw kleding
omhoog tillen tot aan uw aangezicht, zodat uw
schande wordt gezien: 27 uw echtbreuk en uw
gehinnik, uw schandelijke ontucht. Op de heu-
vels in het veld heb Ik uw gruwelen gezien; wee
u, Jeruzalem, hoelang zal het nog duren, voordat
u rein wordt?

Naar aanleiding van een grote droogte

14 1 Wat als woord van JHWH tot Jeremia
kwam met betrekking tot de grote
droogte.
2 Juda treurt en zijn poorten zijn ineen ge-
zonken, zij liggen in rouw ter aarde; het gejam-
mer van Jeruzalem stijgt omhoog. 3 Hun aan-
zienlijken zenden hun geringen om water: zij ko-

men bij de bakken, zij vinden geen water, zij keren terug met lege kruiken; zij worden beschaamd en te schande en bedekken hun hoofd.
4 Ter wille van de akker zijn zij terneergeslagen,
omdat er geen regen op de aarde is geweest; beschaamd zijn de akkerlieden, zij bedekken hun hoofd.
5 Want zelfs het hert in het veld verlaat het jong dat zij wierp, omdat er geen groen is;
6 en de wilde ezels staan op de kale heuvels te happen naar lucht zoals de jakhalzen, hun ogen smachten, omdat er geen kruid groeit.

7 Al *getuigen* onze ongerechtigheden tegen ons, **JHWH**, doe het omwille van uw naam. Want vele zijn onze afdwalingen, tegen U hebben wij gezondigd.
8 Hoop van Israël, zijn Helper in tijd van nood, waarom zou U zijn als een vreemdeling in het land, als een reiziger die slechts zijn intrek neemt om te overnachten?
9 Waarom zou U zijn als een verbijsterd man, als een strijder die niet kan helpen? U bent toch in ons midden, **JHWH**, uw naam is over ons uitgeroepen, laat ons niet aan ons lot over!

10 Zo zegt **JHWH** van dit volk: Zij hebben zo graag willen omzwerven, zij hebben hun voeten niet gespaard. Daarom heeft **JHWH** geen behagen in hen, nu zal Hij hun ongerechtigheid gedenken en hun zonden bezoeken.
11 En **JHWH** zei tot mij: Bid niet voor dit volk ten goede;
12 al vasten zij, Ik hoor niet naar hun geroep, en al brengen zij brandoffer en spijsoffer, Ik heb in hen geen behagen, maar door het zwaard, de honger en de pest maak Ik een einde aan hen.

13 Toen zei ik: Ach, Heer **JHWH**: zie, de profeten zeggen tot hen: u zult geen zwaard zien en geen honger zal u treffen, maar een ongestoorde vrede zal Ik u op deze plaats geven.
14 Maar **JHWH** zei tot mij: Leugenachtig profeteren de profeten in mijn naam, Ik heb hen niet gezonden, hun geen opdracht gegeven, en niet tot hen gesproken; een leugengezicht, ijdele waarzeggerij en bedriegerij van hun eigen hart profeteren zij u.
15 Daarom, zo zegt **JHWH** van de profeten die in mijn naam profeteren, zonder dat Ik hen gezonden heb, en die zeggen: Zwaard noch honger zal in dit land zijn - door het zwaard en de honger zullen die profeten aan hun eind komen.
16 En het volk, waarvoor zij profeteren, zal op de straten van Jeruzalem ten gevolge van de honger en het zwaard neergeworpen liggen, zonder dat hen iemand begraaft, zij, hun vrouwen, hun zonen en hun dochters. Zo zal Ik hun boosheid over hen uitgieten.

17 Spreek dus dit woord tot hen: Mijn ogen moeten van tranen vloeien nacht en dag zonder tot rust te komen, want met een grote breuk is de jonkvrouw, de dochter van mijn volk, gebroken, met een zeer zware slag.
18 Als ik uitga in het veld, ziedaar, degenen die door het zwaard geveld zijn; als ik kom in de stad, ziedaar, zij die van honger steeds zwakker worden! Ja, zelfs profeet en priester zwerven rond in het land en weten geen raad.
19 Hebt U Juda dan geheel en al verworpen? Heeft uw ziel een afkeer van Sion? Waarom hebt U ons geslagen, zodat er voor ons geen genezing is? Hoop op vrede, maar er is niets goeds; op een tijd van genezing, maar zie, verschrikking!
20 Wij kennen, **JHWH**, onze goddeloosheid, de ongerechtigheid van onze vaderen, dat wij tegen U gezondigd hebben.
21 Verwerp niet omwille van uw naam, onteer niet uw heerlijke troon! Gedenk; verbreek niet uw verbond met ons!
22 Zijn er onder de nietigheden van de volken, die het laten regenen? Of kan de hemel regenstromen geven? Bent U dat niet, **JHWH**, onze God? Zo zullen wij op U hopen, want U doet dit alles.

15 1 (A) Maar **JHWH** zei tot mij: Al stond Mozes met Samuël vóór Mij, dan zou mijn ziel zich toch niet tot dit volk neigen: weg met hen, uit mijn ogen, laat hen heengaan!
2 (B) En als zij tot u zeggen: Waar moeten wij heengaan?, zeg dan tot hen: Zo zegt **JHWH**: wie bestemd is tot de dood, tot de dood; wie bestemd is tot het zwaard, tot het zwaard; wie bestemd is tot honger, tot honger; en wie bestemd is tot gevangenschap, tot gevangenschap.
3 Ja, Ik zal

(A) **15:1 a** Ex. 32:11-14; Num. 14:13-19. **15:1 b** 1Sam. 7:5-9. (B) **15:2** Opb. 13:10.

over hen een vierdelige bezoeking brengen, luidt het woord van JHWH: het zwaard om te doden, de honden om weg te slepen, de vogels van de hemel en de dieren van de aarde om te verslinden en te verscheuren; 4 (A) en Ik zal hen maken tot een schrikbeeld voor alle koninkrijken van de aarde, ter wille van Manasse, de zoon van Jechizkia, de koning van Juda, om wat hij gedaan heeft in Jeruzalem.

5 Want wie zal medelijden met u hebben, Jeruzalem, wie zal u beklagen? Wie zal van de weg afslaan om naar uw welstand te vragen? 6 U hebt Mij verworpen, luidt het woord van JHWH, u bent achterwaarts gegaan; dus strek Ik mijn hand tegen u uit en verdelg u: Ik ben het berouwen moe. 7 Ja, Ik wan hen met een wan in de poorten van het land; kinderloos, teniet maak Ik mijn volk. Van hun wegen zijn zij niet teruggekeerd. 8 Talrijker worden Mij zijn weduwen dan het zand van de zeeën; Ik breng hun, over moeder en jongeman, een verwoester op de middag, Ik doe onverwachts angst en verschrikkingen op hen vallen. 9 Zij, die er zeven baarde, bezwijmt, zij valt in onmacht; haar zon is ondergegaan, terwijl het nog dag was, zij is beschaamd en in haar verwachtingen bedrogen. Ja, wat van hen nog rest, zal Ik aan het zwaard overgeven, voor het oog van hun vijanden, luidt het woord van JHWH.

10 Wee mij, mijn moeder, dat u mij gebaard hebt, een man van ruzie en onenigheid voor het hele land! Ik heb niet te leen gegeven en men heeft mij niet te leen gegeven, toch vervloeken mij allen. 11 JHWH zei: Indien Ik u niet bevrijd ten goede! Indien Ik ten tijde van onheil en benauwdheid de vijand niet tot u doe smeken! 12 Zal ijzer breken? ijzer uit het noorden, en koper?

13 Uw vermogen en uw schatten zal Ik ten buit geven, zonder prijs, en dat om al uw zonden, ja, in uw hele gebied, 14 en Ik zal u uw vijanden doen dienen in een land dat u niet kent, want een vuur is ontstoken in mijn toorn, dat over u zal branden.

15 U weet het, JHWH, denk aan mij, sla acht op mij en neem voor mij wraak op mijn vervolgers! Neem, door uw geduld, mij niet weg; weet, dat ik omwille van U smaad draag. 16 Zo vaak uw woorden gevonden werden, at ik ze op, uw woord was mij tot vreugde en blijdschap van mijn hart; want uw naam is over mij uitgeroepen, JHWH, God van de legermachten. 17 Ik heb niet gezeten in een kring van lachers, om uitgelaten te zijn; door uw hand was ik eenzaam neergezeten, want U had mij met boosheid vervuld. 18 Waarom is mijn pijn altijddurend en mijn wond ongeneeslijk, en wil zij zich niet laten helen? U bent mij waarlijk als een uitdrogende beek, water waarop geen staat valt te maken. 19 Daarom, zo zegt JHWH: Indien u terugkeert, zal Ik u doen terugkeren; dan zult u vóór Mij staan; en indien u uitspreekt wat waarde heeft, zonder vermetele taal, zult u als mijn mond zijn. Laten zij zich tot u keren, maar u zult u tot hen niet keren. 20 Dan zal Ik u voor dit volk maken tot een koperen, onneembare muur, en zij zullen tegen u strijden, maar u niet overwinnen; want Ik ben met u om u te helpen en te bevrijden, luidt het woord van JHWH. 21 Ja, Ik zal u bevrijden uit de hand van de bozen, u verlossen uit de vuist van de geweldenaars.

Ten ondergang gedoemd

16 1 Ook kwam het woord van JHWH tot mij: 2 u zult u geen vrouw nemen en u zult geen zonen of dochters hebben in deze plaats; 3 want zo zegt JHWH van de zonen en de dochters, die in deze plaats geboren worden, en van hun moeders die hen baren, en van hun vaders die hen verwekken, in dit land: 4 Aan dodelijke ziekten zullen zij sterven, zij zullen niet beklaagd noch begraven worden, tot mest op de akker zullen zij zijn; of door het zwaard en de honger zullen zij aan hun eind komen, en hun

(A) **15:4** 2Kon. 21:1-16; 2Kron. 33:1-9.

lijken zullen tot voedsel zijn voor de vogels van de hemel en de dieren van de aarde.

5 Want zo zegt JHWH: u mag geen klaaghuis binnengaan, u mag niet gaan om rouwbeklag te doen en hun geen deelneming betonen, want Ik neem van dit volk mijn vrede weg, luidt het woord van JHWH, de genade en de ontferming! 6 Groten en kleinen zullen in dit land sterven zonder begraven te worden, men zal hen niet beklagen en niemand zal zich om hen insnijdingen maken of zich kaal scheren; 7 men zal geen brood breken ten rouw om iemand te troosten over een dode, men zal hun ook geen troostbeker te drinken geven om iemands vader of moeder. 8 U mag ook geen huis van feestgelag binnengaan om bij hen te zitten en te eten en te drinken; 9 (A) want zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Zie, Ik doe in deze plaats voor uw ogen en in uw dagen verstommen de stem van de vreugde en de stem van de vrolijkheid, de stem van de bruidegom en de stem van de bruid!

10 Wanneer u nu aan dit volk al deze woorden verkondigt, en zij tot u zeggen: Waarom heeft JHWH al dit groot onheil over ons uitgesproken, wat is onze ongerechtigheid en wat is onze zonde, waarmee wij tegen JHWH, onze God, gezondigd hebben - 11 dan zult u tot hen zeggen: Omdat uw vaderen Mij hebben verlaten, luidt het woord van JHWH, en andere goden zijn achternagelopen en die hebben gediend en zich voor die hebben neergebogen, en Mij hebben verlaten en mijn *Torah* niet hebben gehouden, 12 en omdat u nog erger hebt gedaan dan uw vaderen, doordat ieder van u wandelt naar de stijfkoppigheid van zijn boos hart in plaats van naar Mij te horen, 13 daarom zal Ik u wegslingeren uit dit land naar een land dat u niet hebt gekend, u noch uw vaderen, en daar zult u andere goden dienen dag en nacht, doordat Ik u geen genade zal bewijzen.

14 Daarom zie, de dagen komen, luidt het woord van JHWH, dat niet meer zal gezegd worden: Zo waar JHWH leeft, die de Israëlieten uit het land Egypte heeft gebracht, 15 maar veeleer: Zo waar JHWH leeft, die de Israëlieten heeft doen optrekken uit het Noorderland en uit al de landen waarheen Hij hen verdreven had; ja, Ik zal hen terugbrengen in het land dat Ik aan hun vaderen gegeven had.(B) 16 Zie, Ik ontbied vele vissers, luidt het woord van JHWH, die hen zullen opvissen, en daarna zal Ik vele jagers ontbieden, die hen zullen opjagen van elke berg en elke heuvel, en uit de rotskloven; 17 want mijn ogen zijn op al hun wegen, deze zijn voor Mij niet verborgen, en hun ongerechtigheid is voor mijn ogen niet bedekt. 18 Daarom zal Ik eerst hun ongerechtigheid en hun zonde dubbel vergelden, omdat zij mijn land hebben ontwijd met het aas van hun gruwelen en afschuwelijkheden, waarmee zij mijn erfdeel hebben vervuld.

19 JHWH, mijn sterkte en mijn burcht, mijn toevlucht in de dagen van de benauwdheid, tot U zullen volken komen van de einden van de aarde en zeggen: Enkel leugen hebben onze vaderen bezeten, nietigheid, waaronder niet één, die baat kon brengen. 20 Zou een mens zich goden maken? Maar dat zijn geen goden!

21 Daarom zie, Ik laat hen ditmaal bewust worden, Ik laat hen bewust worden van mijn hand en mijn kracht, en zij zullen weten, dat mijn naam is: JHWH.

17 1 De zonde van Juda staat geschreven met ijzeren stift, gegrift met diamanten spits in de tafel van hun hart en in de hoornen van hun altaren, 2 als een gedenkteken tegen hen in hun gewijde palen onder elke groene boom en op de hoge heuvels, 3 de bergen in het veld. Uw vermogen, al uw schatten zal Ik ten buit geven zonder prijs, om de zonde in uw hele gebied, 4 en u zult uw hand moeten losmaken van het erfdeel dat Ik u gegeven had, en Ik zal u uw vijanden doen dienen in een land dat u niet kent, want u hebt een vuur ontstoken in mijn toorn, dat aldoor zal branden. 5 Zo zegt JHWH: Vervloekt is de man die op een mens vertrouwt en vlees tot zijn arm stelt, wanneer zijn hart van JHWH wijkt;

(A) **16:9** Jer. 7:34; 25:10; Opb. 18:23. (B) **16:14-15** Jer. 23:7-8.

6 hij toch zal zijn als een kale struik in de steppe,
die het niet merkt, als er iets goeds komt, maar
staat in dorre oorden in de woestijn, een zout-
achtig, onbewoond land. 7 Gezegend is de man
die op JHWH vertrouwt, en die zijn geloof bouwt
op JHWH; 8 (A) hij toch zal zijn als een boom,
aan het water geplant, die zijn wortels tot aan
een beek uitslaat, en het niet merkt, als er hitte
komt, maar zijn loof groen blijft, die in een jaar
van droogte geen zorg heeft en niet nalaat vrucht
te dragen.(1)
9 Arglistig is het hart boven alles, ja, verderfe-
lijk is het; wie kan het kennen? 10 (B) Ik, JHWH,
doorgrond het hart en toets de nieren, en dat,
om aan een ieder te geven naar zijn wegen, naar
de vrucht van zijn daden. 11 Een veldhoen, die
eieren uitbroedt, die het niet gelegd heeft, zó is
wie zich rijkdom verwerft, maar op onrechtma-
tige wijze; op de helft van zijn dagen zal hij die
moeten achterlaten, en bij zijn einde zal hij een
dwaas zijn.
12 Troon van de heerlijkheid, van ouds ver-
heven, plaats van ons heiligdom, 13 Hoop van
Israël, JHWH, allen die U verlaten, zullen be-
schaamd worden; wie afwijken, zullen in de
aarde geschreven worden(2), omdat zij de bron
van levend water, JHWH, verlieten. 14 Genees
mij, JHWH, dan zal ik genezen zijn; help mij,
dan zal ik geholpen zijn, want U bent mijn lof.
15 Zie, zij zeggen tot mij: Waar blijft het woord
van JHWH? Laat het toch komen! 16 Ik echter heb
bij U niet op onheil aangedrongen, de onheilsdag
heb ik niet verlangd, U weet het, wat van mijn lip-
pen uitging, was U bekend. 17 Word mij niet tot
verschrikking, U bent mijn toevlucht in de dagen
van onheil. 18 Laten mijn vervolgers beschaamd
worden, maar laat ik niet beschaamd worden; la-
ten zij verschrikt worden, maar laat ik niet ver-
schrikt worden. Breng over hen de dag van on-
heil, verbreek hen met een dubbele verbreking!

Heiliging van de Sjabbat

19 JHWH zei tot mij aldus: Ga staan in de poort
van de kinderen van het volk, waardoor de ko-
ningen van Juda ingaan en uitgaan, en in al de
poorten van Jeruzalem, en zeg tot hen: 20 Hoort
het woord van JHWH, u koningen van Juda en
geheel Juda en al u inwoners van Jeruzalem, die
door deze poorten binnenkomt; 21 (C) zo zegt
JHWH: Hoedt u ervoor, omwille van uw leven, dat
u op de Sjabbatdag geen last draagt en door de
poorten van Jeruzalem binnenbrengt. 22 (D) Ook
zult u op de Sjabbatdag geen last naar buiten
brengen uit uw huizen of enigerlei werk doen;
u zult de Sjabbatdag heiligen, zoals Ik aan uw
vaderen geboden heb. 23 Maar zij hebben niet
gehoord, noch hun oor geneigd, maar zij heb-
ben hun nek verhard in plaats van gehoor te
geven en zich te laten gezeggen. 24 Indien u
echter wél naar Mij hoort, luidt het woord van
JHWH, en op de Sjabbatdag geen last door de
poorten van deze stad binnenbrengt, maar de
Sjabbatdag heiligt, door daarop geen enkel werk
te doen, 25 dan zullen door de poorten van deze
stad koningen en vorsten, die op de troon van
David zitten, binnenkomen, rijdende op wagens
en op paarden, zij en hun vorsten, de mannen
van Juda en de inwoners van Jeruzalem, en zal
deze stad blijven bestaan voor altijd. 26 Dan zal
men komen uit de steden van Juda en de omstre-
ken van Jeruzalem, uit het land van Benjamin
en uit de Laagte, van het Gebergte en uit het
Zuiderland, en brengen brandoffer, slachtoffer,
spijsoffer en wierook, en ook brengen lofoffer
in het huis van JHWH. 27 Maar indien u niet naar
Mij hoort om de Sjabbatdag te heiligen en op de
Sjabbatdag geen last te dragen en binnen te ko-
men door de poorten van Jeruzalem, dan zal Ik
een vuur ontsteken in zijn poorten, dat de palei-
zen van Jeruzalem zal verteren zonder te wor-
den geblust.

(1) **17:8** Zie Johannes 15:8. (2) **17:13** Is er hier een verband met Johannes 8:6+8?

(A) **17:8** Ps. 1:3. (B) **17:10 a** Opb. 2:23. **17:10 b** Ps. 62:13. (C) **17:21** Neh. 13:15-22. (D) **17:22** Ex. 20:8-10; Deut. 5:12-14.

Bij de pottenbakker

18 1 Het woord, dat van JHWH tot Jeremia
kwam: 2 Maak u op, daal af naar het huis
van de pottenbakker, en daar zal Ik u mijn woor-
den doen horen. 3 Toen daalde ik af naar het huis
van de pottenbakker, en zie, hij was juist bezig
een werkstuk te maken op de schijf. 4 Mislukte
de pot die hij bezig was te maken, zoals dat gaat
met leem in de hand van de pottenbakker, dan
maakte hij daarvan weer een andere pot, zoals
het de pottenbakker goed dacht te maken.
5 Toen kwam het woord van JHWH tot mij:
6 Zal Ik niet met u kunnen doen zoals deze pot-
tenbakker, o huis van Israël? luidt het woord van
JHWH. Zie, als leem in de hand van de potten-
bakker, zo bent u in mijn hand, huis van Israël!
7 Het ene ogenblik doe Ik over een volk en een
koninkrijk de uitspraak, dat Ik het zal uitruk-
ken, afbreken en verdelgen; 8 maar bekeert zich
dit volk waarover Ik een uitspraak deed, van zijn
boosheid, dan zal Ik berouw hebben over het
kwaad dat Ik hun dacht aan te doen. 9 Het andere
ogenblik doe Ik over een volk en een koninkrijk
de uitspraak, dat Ik het zal bouwen en planten;
10 maar, doet het wat kwaad is in mijn ogen door
niet naar mijn stem te horen, dan zal Ik berouw
hebben over het goede waarmee Ik had gezegd
hun te zullen weldoen. 11 Nu dan, zeg toch tot de
mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem:
Zo zegt JHWH: zie, Ik bereid onheil over u en be-
raam tegen u een plan; bekeert u toch een ieder
van zijn boze weg en betert uw handel en wan-
del. 12 Maar zij zeggen: Het baat niet, want wij
zullen onze eigen gedachten volgen en een ieder
zal naar de stijfkoppigheid van zijn boos hart
handelen.
13 Daarom, zo zegt JHWH: Vraagt toch onder
de volken, wie zó iets heeft gehoord; iets zeer
afschuwelijks heeft de jonkvrouw van Israël ge-
daan. 14 Wijkt ooit van de rotsen van de berg-
hellingen de Libanon-sneeuw, of drogen ooit de
koude, neerstromende wateren van de plasre-
gen? 15 Toch heeft mijn volk Mij vergeten; voor
wat onwezenlijk is, ontsteken zij offers; zo zijn
zij gestruikeld op hun wegen, de oude paden,
door te gaan op de paden van een ongebaande
weg, 16 zodat zij hun land tot een ontzetting
maken, tot een voorwerp van aanfluiting voor al-
tijd; ieder die daar doortrekt, zal zich ontzetten
en zijn hoofd schudden. 17 Als een oostenwind
zal Ik hen verstrooien voor de vijand; de nek zal
Ik hun tonen, niet het aangezicht, in de dagen
van hun nood.
18 Toen zeiden zij: Komt, laat ons plannen te-
gen Jeremia beramen, want nooit ontbreekt een
aanwijzing aan de priester, raad aan de wijze,
een woord aan de profeet! Komt, laat ons hem
treffen door middel van de tong en laten wij niet
luisteren naar één van zijn woorden.
19 Luister, JHWH, naar mij en hoor wat mijn be-
strijders zeggen. 20 Zal goed met kwaad vergol-
den worden? Want zij hebben mij een kuil gegra-
ven. Gedenk, hoe ik vóór U gestaan heb om ten
gunste van hen te spreken, om uw boosheid van
hen af te keren. 21 Geef daarom hun kinderen
aan de honger prijs, lever hen over aan de macht
van het zwaard, zodat hun vrouwen van kinde-
ren beroofd en weduwen worden, hun mannen
dodelijke slachtoffers, hun jonge mensen gesla-
gen door het zwaard in de strijd. 22 Laat ge-
schreeuw worden gehoord uit hun huizen, als U
hen plotseling vijandelijke menigten doet over-
vallen. Want zij hebben een kuil gegraven om mij
te vangen en strikken verborgen voor mijn voe-
ten; 23 maar U, JHWH, kent heel hun moordplan
tegen mij; doe geen verzoening over hun onge-
rechtigheid, delg hun zonde voor uw oog niet
uit; ja, laat hen struikelen voor uw aangezicht,
wil ten tijde van uw toorn tegen hen handelen.

19 1 JHWH zei aldus: Ga heen, koop u een
pottenbakkerskruik, en ga met enige van
de oudsten van het volk en van de oudsten van
de priesters, 2 (A) uit naar het dal Ben-Hinnom,
dat vóór de Schervenpoort ligt, en roep daar de
woorden uit, die Ik tot u zal spreken, 3 en zeg:

(A) **19:2** 2Kon. 23:10; Jer. 7:30-32; 32:34,35.

Hoort het woord van JHWH, u koningen van Juda
en u inwoners van Jeruzalem. Zo zegt JHWH van
de legermachten, de God van Israël: zie, Ik breng
onheil over deze plaats, waardoor ieder die ervan
hoort, zijn oren zullen klapperen, 4 omdat zij
Mij verlaten, deze plaats ontwijd, en daar voor
andere goden die zij niet gekend hebben, offers
hebben ontstoken, zij, hun vaderen en de konin-
gen van Juda; en zij deze plaats met het bloed
van onschuldigen hebben vervuld, 5 (A) en zij de
hoogten van de Baäl gebouwd hebben om hun
kinderen als brandoffers voor de Baäl met vuur
te verbranden, iets wat Ik niet geboden noch uit-
gesproken heb en wat Mij niet in de zin is ge-
komen. 6 Daarom zie, de dagen komen, luidt het
woord van JHWH, dat deze plaats niet meer zal
genoemd worden Tofet en dal Ben-Hinnom, maar
Moorddal. 7 Uitgieten zal Ik op deze plaats wat
Juda en Jeruzalem overlegd hebben; Ik zal hen
voor hun vijanden doen vallen door het zwaard
en door de hand van wie hen naar het leven
staan, ja, Ik zal hun lijken aan de vogels van de
hemel en de dieren van de aarde tot voedsel ge-
ven, 8 en Ik zal deze stad maken tot een voor-
werp van ontzetting en tot een aanfluiting; ieder
die erlangs gaat, zal zich ontzetten en fluiten om
al haar slagen. 9 Ook zal Ik hen het vlees van hun
zonen en hun dochters doen eten, zij zullen el-
kaars vlees eten in de benardheid en benauwd-
heid, waarmee hen hun vijanden en wie hen naar
het leven staan, benauwen zullen.
10 Breek dan de kruik voor de ogen van de
mannen die met u zijn gegaan, aan stukken
en zeg tot hen: 11 Zo zegt JHWH van de leger-
machten: zo zal Ik dit volk en deze stad aan
stukken breken, zoals men pottenbakkersgerei
aan stukken breekt, dat niet weer heel gemaakt
kan worden; en in Tofet zal men begraven, om-
dat er geen plaats ter begrafenis is. 12 Zo zal Ik
met deze plaats doen, luidt het woord van JHWH,
en met haar inwoners, en dat om deze stad te
maken als Tofet; 13 ja, de huizen van Jeruzalem
en van de koningen van Juda zullen als de plaats
van Tofet zijn, onrein; al de huizen waarop men
op de daken offers heeft ontstoken voor het hele
hemelse leger en plengoffers heeft uitgegoten
voor andere goden.
14 Toen Jeremia van Tofet kwam, waarheen
hem JHWH had gezonden om te profeteren, ging
hij staan in de voorhof van het huis van JHWH en
zei tot het hele volk: 15 Zo zegt JHWH van de le-
germachten, de God van Israël: zie, Ik breng over
deze stad en al haar steden al het onheil dat Ik
tegen haar heb uitgesproken, omdat zij hun nek
hebben verhard om niet naar mijn woorden te
horen.

20 1 En Paschur, de zoon van Immer, de
priester, die hoofdopziener was in het
huis van JHWH, hoorde Jeremia deze woorden
profeteren; 2 daarom sloeg Paschur de profeet
Jeremia en sloot hem in het blok in de bovenste
Benjaminpoort aan het huis van JHWH. 3 Maar
toen Paschur Jeremia de volgende morgen uit
het blok liet, zei Jeremia tot hem: JHWH noemt
uw naam niet Paschur, maar Schrik-van-rondom.
4 Want zo zegt JHWH: Zie, Ik maak u tot een
schrik voor uzelf en voor al uw vrienden; zij zul-
len door het zwaard van hun vijanden vallen, dat
uw ogen het zien, en geheel Juda zal Ik overgeven
in de macht van de koning van Babel; hij zal hen
wegvoeren naar Babel, hen slaan met het zwaard;
5 heel het bezit van deze stad, al haar eigendom-
men en al haar waardevol bezit, met al de schat-
ten van de koningen van Juda, zal Ik geven in de
macht van hun vijanden, die ze zullen buitma-
ken en meenemen en brengen naar Babel. 6 En u,
Paschur, en al uw huisgenoten, zult in gevangen-
schap gaan; u zult in Babel komen, daar sterven
en daar begraven worden, u en al uw vrienden,
voor wie u vals hebt geprofeteerd.

Jeremia's zielenstrijd

7 U hebt mij overtuigd, JHWH, en ik heb mij
laten overtuigen; U bent mij te sterk geweest
en hebt overwonnen. Ik ben tot een bespot-
ting geworden de hele dag, allen honen zij mij.

(A) **19:5** Lev. 18:21.

8 Want telkens wanneer ik spreek, moet ik het
uitschreeuwen, van geweld en onderdrukking
roepen; want het woord van JHWH is mij gewor-
den tot smaad en spot de hele dag. 9 Maar zei
ik: Ik wil aan Hem niet denken en in zijn naam
niet meer spreken, dan werd het in mijn hart als
brandend vuur, opgesloten in mijn gebeente; wel
matte ik mij af om het in te houden, maar ik kon
het niet.
10 Want ik heb gehoord het gemompel van ve-
len - schrik van rondom! -: Brengt iets aan, opdat
wij hem aanbrengen. Alle mensen met wie ik be-
vriend ben, loeren op mijn val: misschien zal hij
zich laten verleiden, zodat wij hem overwinnen
en wraak op hem kunnen nemen. 11 Maar JHWH
is met mij als een geweldig held; daarom zullen
mijn vervolgers struikelen en niets vermogen;
zij staan ten diepste beschaamd, omdat zij hun
doel niet bereiken, een eeuwige, onvergetelijke
smaad. 12 Ja, JHWH van de legermachten is een
rechtvaardige toetser, die nieren en hart door-
ziet; ik zal uw wraak op hen zien, want op U heb
ik mijn rechtszaak gewenteld. 13 Zingt JHWH,
looft JHWH, want Hij bevrijdt het leven van de
arme uit de macht van de boosdoeners.
14 (A) Vervloekt zij de dag waarop ik geboren
ben; de dag waarop mijn moeder mij baarde,
zij niet gezegend. 15 Vervloekt zij de man die
mijn vader de blijde boodschap bracht: U is
een jongen geboren, waarmee hij hem zozeer
verheugde; 16 laat die man zijn als de steden
die JHWH onderstoboven heeft gekeerd, zon-
der dat het Hem berouwde; laat hij 's morgens
geschreeuw horen en 's middags krijgsrumoer,
17 omdat Hij mij niet deed sterven in de moe-
derschoot, zodat mijn moeder mijn graf was ge-
worden en haar schoot voor altijd zwanger was
gebleven. 18 Waarom toch ben ik uit de moeder-
schoot voortgekomen om moeite en zorgen te
zien en opdat mijn dagen zich in schande ten
einde haasten?

Sedekia's eerste gezantschap

21 1 Het woord, dat van JHWH tot Jeremia
kwam, toen koning Sedekia Paschur, de
zoon van Malkia, en de priester Sefanja, de
zoon van Maäseja, tot hem had gezonden met
de boodschap: 2 (B) Vraag toch JHWH voor ons,
want Nebukadressar, de koning van Babel, voert
strijd tegen ons; misschien zal JHWH met ons
doen naar al zijn wonderen, zodat hij van ons
wegtrekt.
3 Toen zei Jeremia tot hen: Zo zult u tot Sedekia
zeggen: 4 Zo zegt JHWH, de God van Israël: zie,
Ik keer in uw hand het oorlogstuig om, waarmee
u buiten de muur strijd voert tegen de koning
van Babel en de Chaldeeën die u belegeren, en Ik
zal het binnen deze stad bijeenzamelen; 5 Ik zal
tegen u strijd voeren met uitgestrekte hand en
sterke arm, in toorn, boosheid en grote woede,
6 en Ik zal de inwoners van deze stad slaan, zo-
wel mens als dier: aan een hevige pest zullen zij
sterven. 7 En daarna, luidt het woord van JHWH,
zal Ik Sedekia, de koning van Juda, zijn diena-
ren en het volk, ja, wie in deze stad van de pest,
het zwaard en de honger zullen zijn overgeble-
ven, overgeven in de macht van Nebukadressar,
de koning van Babel, ja, in de macht van hun
vijanden en van wie hen naar het leven staan;
die zal hen slaan met de scherpte van het zwaard
zonder hen te sparen, zonder medelijden of ont-
ferming. 8 En tot dit volk zult u zeggen: Zo zegt
JHWH: Zie, Ik stel u de weg ten leven en de weg
ten dode voor: 9 wie in deze stad blijft, zal door
het zwaard, de honger of de pest sterven, maar
wie er uitgaat en naar de Chaldeeën die u bele-
geren, overloopt, zal leven en zijn leven zal hem
ten buit zijn, 10 want Ik heb mijn aangezicht te-
gen deze stad gekeerd ten kwade en niet ten
goede, luidt het woord van JHWH; in de macht
van de koning van Babel zal zij worden overge-
geven, die haar met vuur zal verbranden.

(A) **20:14** Job 3:1-19. (B) **21:2** 2Kon. 25:1-11; 2Kron. 36:17-21.

Over het koningshuis

11 Over het koningshuis van Juda. Hoort het
woord van JHWH, 12 o huis van David: Zo zegt
JHWH: Oefent ten spoedigste recht en bevrijdt
de beroofde uit de macht van de verdrukker, op-
dat mijn boosheid niet als een vuur zal uitslaan
en onuitblusbaar zal branden, om de boosheid
van uw handelingen.
13 Zie, Ik zàl u! die daar zetelt in het dal, rots
in de vlakte! luidt het woord van JHWH, u, die
zegt: Wie zal tot ons afdalen, wie zal in onze
schuilhoeken binnendringen? 14 Nu, Ik zal aan
u bezoeking doen naar de vrucht van uw hande-
lingen, luidt het woord van JHWH, en Ik zal een
vuur in haar woud ontsteken, dat haar hele om-
geving verteren zal.
22 1 JHWH zei aldus: Daal af naar het huis
van de koning van Juda en spreek daar
dit woord en zeg: 2 hoor het woord van JHWH,
o koning van Juda, die op de troon van David
gezeten bent, u, uw dienaren en uw volk, die
door deze poorten binnenkomt; 3 zo zegt JHWH:
doet recht en gerechtigheid, bevrijdt de beroofde
uit de macht van de verdrukker, doet vreemde-
ling, wees en weduwe schade noch geweld aan
en vergiet geen onschuldig bloed op deze plaats.
4 Want indien u dit nauwgezet doet, dan zullen
door de poorten van dit huis koningen binnen-
gaan, die gezeten zijn op de troon van David,
rijdende in wagens en op paarden, hij zelf met
zijn dienaren en zijn volk; 5 (A) maar indien u
naar deze woorden niet hoort, heb Ik gezworen
bij Mijzelf, luidt het woord van JHWH, dat dan
dit huis tot een puinhoop zal worden.
6 Want zo zegt JHWH over het huis van de ko-
ning van Juda: Een Gilead bent u Mij, de top
van de Libanon - indien Ik u niet maak tot een
woestijn, een onbewoond land! 7 Ja, Ik wijd ver-
dervers tegen u, een ieder met zijn wapentuig:
die zullen uw uitgelezen ceders omhakken en in
het vuur werpen. 8 Dan zullen vele volken langs
deze stad voorbijtrekken en tot elkaar zeggen:
Waarom heeft JHWH zó aan deze grote stad ge-
daan? 9 En zij zullen zeggen: Omdat zij het ver-
bond van JHWH, hun God, verlaten hebben, en
zich voor andere goden hebben neergebogen om
die te dienen.

Over Sallum

10 Huilt niet om de dode, klaagt niet om hem;
huilt liever om hem die is heengegaan, want hij
zal niet terugkeren om zijn geboorteland te zien.
11 (B) Want zo zegt JHWH van Sallum, de zoon
van Josia, de koning van Juda, die na zijn va-
der Josia koning is geworden, die uit deze plaats
vertrokken is: Hij zal daar niet weer terugkeren,
12 maar in de plaats waarheen men hem in bal-
lingschap heeft gevoerd, dáár zal hij sterven en
dit land zal hij niet weerzien.

Over Jojakim

13 Wee hem die zijn huis bouwt met onge-
rechtigheid, zijn opperzalen met onrecht; die
zijn naaste voor niets laat werken, hem zijn loon
niet geeft; 14 die zegt: Ik zal mij een groots huis
bouwen, ruime opperzalen; die daarin zijn vens-
ters aanbrengt en het dekt met cederhout, het
bestrijkt met menie. 15 Bent u een koning, als u
wedijvert in cederhout? Uw vader, heeft hij niet
gegeten en gedronken en recht en gerechtigheid
gedaan? Toen ging het hem wél. 16 Hij deed de
ellendige en arme recht ervaren; toen ging het
wél. Is dát niet Mij erkennen? luidt het woord
van JHWH. 17 Maar u hebt enkel oog en hart voor
uw onrechtmatig gewin en voor het vergieten van
onschuldig bloed, voor het begaan van onder-
drukking en geweld.
18 (C) Daarom zegt JHWH aldus van Jojakim,
de zoon van Josia, de koning van Juda: Men zal
niet om hem klagen: ach mijn broeder, of: ach
zuster; men zal niet om hem klagen: ach heer,
of: ach zijne majesteit! 19 Met een begrafenis van
een ezel zal hij begraven worden: wegslepen en
neerwerpen buiten de poorten van Jeruzalem.

(A) **22:5** Mat. 23:28; Luk. 13:35. (B) **22:11** 2Kon. 23:31-34; 2Kron. 36:1-4. (C) **22:18** 2Kon. 23:36-24:6; 2Kron. 36:5-7.

Over Jojakin

20 Beklim de Libanon en hef geschreeuw aan,
laat op de Basan uw stem horen, hef geschreeuw
aan van Abarim uit, want al uw minnaars zijn
verpletterd. 21 Ik heb tot u gesproken, toen u in
rust verkeerde; u hebt gezegd: Ik wil niet horen.
Dat was uw weg van uw jeugd af aan, want u hebt
naar mijn stem niet gehoord. 22 Al uw herders
zal de wind weiden en uw minnaars zullen in ge-
vangenschap gaan. Want dan zult u beschaamd
staan en te schande worden om al uw boosheid.
23 U, die gezeten bent op de Libanon, u nestelt in
de ceders, hoe zult u zuchten, als u weeën over-
komen, pijn als van een barende!
24 (A) Zo waar Ik leef, luidt het woord van
JHWH, al was Konjahu, de zoon van Jojakim, de
koning van Juda, een zegelring aan mijn rechter-
hand, toch zou Ik u daar afrukken 25 en u geven
in de macht van wie u naar het leven staan, in de
macht van hen voor wie u bang bent, in de macht
van Nebukadressar, de koning van Babel, en de
Chaldeeën; 26 en Ik zal u met uw moeder, die u
gebaard heeft, wegslingeren naar een ander land,
waar u niet geboren bent, en daar zult u sterven;
27 en naar het land waarop zij hun hart zetten
om daar terug te keren, daarheen zullen zij niet
terugkeren.
28 Is hij een versmade, verbrijzelde pot, deze
man, Konjahu, of een waardeloos stuk aarde-
werk? Waarom zijn zij weggeslingerd, hij en zijn
geslacht, verworpen naar een land, dat zij niet
kenden? 29 Land, land, land, hoor het woord van
JHWH: 30 Zo zegt JHWH: Schrijf deze man in als
kinderloos, een man die in zijn dagen geen voor-
spoed heeft, want het zal aan geen van zijn na-
komelingen gelukken om te zitten op de troon
van David en weer over Juda te regeren.

De rechtvaardige Spruit

23 1 Wee de herders, die de schapen welke
Ik weid, verderven en verstrooien, luidt
het woord van JHWH. 2 Daarom, zo zegt JHWH,
de God van Israël, tot de herders die mijn volk
weiden: u verstrooit en verstoot mijn schapen,
en zoekt ze niet op; zie, Ik bezoek aan u de boos-
heid van uw handelingen, luidt het woord van
JHWH. 3 En Ik zal de rest van mijn schapen ver-
zamelen uit al de landen waarheen Ik ze heb ver-
dreven, en Ik zal ze doen terugkeren naar hun
weiden, en zij zullen vruchtbaar zijn en zich ver-
meerderen. 4 Ook zal Ik over hen herders ver-
wekken om hen te weiden, en zij zullen niet meer
bang zijn en schrikken, en zij zullen niet gemist
worden, luidt het woord van JHWH. 5 (B) Zie, de
dagen komen, luidt het woord van JHWH, dat
Ik aan David een rechtvaardige Spruit zal ver-
wekken; die zal als koning regeren en verstandig
handelen, die zal recht en gerechtigheid doen in
het land. 6 In zijn dagen zal Juda behouden wor-
den en Israël veilig wonen; en dit is zijn naam,
waarmee men Hem zal noemen: JHWH onze ge-
rechtigheid.(1) 7 Daarom zie, de dagen komen,
luidt het woord van JHWH, dat men niet meer zal
zeggen: Zo waar JHWH leeft, die de Israëlieten uit
het land Egypte heeft doen optrekken, maar veel-
eer: 8 Zo waar JHWH leeft, die het nageslacht van
het huis van Israël heeft doen optrekken en die
het heeft doen komen uit het Noorderland en uit
al de landen waarheen Hij hen verdreven had; en
zij zullen op hun eigen grond wonen.(C)

Over de profeten

9 Over de profeten. Mijn hart is in mijn bin-
nenste gebroken, al mijn beenderen sidderen; ik
ben als een beschonken man, als iemand wie de
wijn naar het hoofd gestegen is, om JHWH en
om zijn heilige woorden. 10 Want van echtbre-
kers is het land vol; want ten gevolge van de
vloek heeft het land een treurig aanzien, zijn de
velden van de steppe verdroogd; ja, wat zij na-
jagen, is het kwade en waar zij kracht in zoe-
ken, onrecht. 11 Want zowel profeet als pries-
ter plegen heiligschennis, zelfs in mijn huis heb

(1) **23:6** In het Hebreeuws: JHWH Tsidqénoe.

(A) **22:24** 2Kon. 24:8-15; 2Kron. 36:9,10. (B) **23:5** Jer. 33:14-16. (C) **23:7-8** Jer. 16:14-15.

Ik hun boosheid gevonden, luidt het woord van JHWH. 12 Daarom zal hun weg voor hen worden als glibberige plaatsen in de duisternis, zij zullen daar verdwalen en vallen. Want Ik zal onheil over hen brengen in het jaar van hun bezoeking, luidt het woord van JHWH.

13 Wel heb Ik bij de profeten van Samaria gezien wat ergerlijk was: zij profeteerden door de Baäl en misleidden mijn volk Israël; 14 (A) maar bij de profeten van Jeruzalem heb Ik gezien wat afschuwelijk is: echtbreken en met leugen omgaan; zij sterken de handen van de boosdoeners, dat niet één zich van zijn boosheid bekeert; zij zijn Mij altezamen als Sodom geworden, zijn inwoners als Gomorra. 15 Daarom zegt JHWH van de legermachten aldus van de profeten: Zie, Ik voed hen met alsem, Ik geef hen gif te drinken, want van de profeten van Jeruzalem is de heiligschennis uitgegaan over het hele land. 16 Zo zegt JHWH van de legermachten: Hoort niet naar de woorden van de profeten, die u profeteren; zij maken, dat u zich aan nutteloze waandenkbeelden overgeeft, zij spreken het gezicht van hun eigen hart, niet dat wat uit de mond van JHWH komt. 17 Zij zeggen voortdurend tot wie Mij verachten: JHWH heeft gesproken: u zult vrede hebben; en tot ieder die wandelt in stijfkoppigheid van hart, zeggen zij: geen kwaad zal u overkomen. 18 Wie toch heeft in de raad van JHWH gestaan en zijn woord vernomen en gehoord? Wie heeft zijn woord beluisterd en gehoord? 19 Zie, een stormwind van JHWH, boosheid, vaart uit, een wervelende storm; op het hoofd van de goddelozen stort hij zich uit. 20 De toorn van JHWH zal zich niet afwenden, tot Hij heeft volvoerd en tot stand gebracht de overleggingen van zijn hart; in het laatst van de dagen zult u dat duidelijk inzien. 21 Ik heb die profeten niet gezonden, toch hebben zij gelopen; Ik heb tot hen niet gesproken, toch hebben zij geprofeteerd. 22 Maar als zij in mijn raad hadden gestaan, dan zouden zij mijn volk mijn woorden hebben doen horen, dan zouden zij hen hebben doen terugkeren van hun boze weg en van de boosheid van hun handelingen.

23 Ben Ik een God van nabij, luidt het woord van JHWH, en niet een God van verre? 24 Zou zich iemand in schuilhoeken kunnen verschuilen, dat Ik hem niet zou zien? luidt het woord van JHWH. Vervul Ik niet de hemel en de aarde? luidt het woord van JHWH. 25 Ik heb gehoord wat de profeten zeggen, die in mijn naam vals profeteren: Ik heb gedroomd, ik heb gedroomd! 26 Tot hoelang? - is er iets in het hart van de profeten, die leugen profeteren en profeten zijn van bedrog van hart; 27 die erop bedacht zijn mijn volk mijn naam te doen vergeten door hun dromen, die zij elkaar vertellen, evenals hun vaderen mijn naam hebben vergeten door de Baäl? 28 Laat de profeet die een droom heeft, een droom vertellen, en die mijn woord heeft, mijn woord naar waarheid spreken; welke overeenkomst is er tussen het stro en het koren? luidt het woord van JHWH. 29 Is niet mijn woord zó: als een vuur, luidt het woord van JHWH, of als een hamer, die een steenrots vermorzelt? 30 Daarom zie, Ik zál de profeten! luidt het woord van JHWH, die mijn woorden van elkaar stelen; 31 zie, Ik zàl de profeten! luidt het woord van JHWH, die hun tong gebruiken en godsspraken verkondigen; 32 zie, Ik zàl hen die leugenachtige dromen profeteren! luidt het woord van JHWH, die zij vertellen om mijn volk te misleiden door hun leugens en woordenkramerij; Ik heb hen niet gezonden en hun geen opdracht gegeven; zij zijn dit volk niet van het minste nut, luidt het woord van JHWH.

De last van JHWH

33 Wanneer nu dit volk of een profeet of een priester u vraagt: Wat is de last van JHWH? zeg dan tot hen: u bent de last, en Ik zal u afwerpen, luidt het woord van JHWH. 34 De profeet, de priester of het volk, die zegt: De last van JHWH: - over die man en zijn huis zal Ik bezoeking doen. 35 Zegt aldus, een ieder tot zijn naaste en tot zijn

(A) **23:14** Gen. 18:20; Eze. 16:49.

broeder: Wat heeft JHWH *geantwoord*, of: Wat heeft JHWH gesproken? 36 maar van de last van JHWH zult u geen melding meer maken; want de last zal voor ieder zijn eigen woord zijn, dat u verdraait de woorden van de levende God, van JHWH van de legermachten, onze God.
37 Zeg aldus tot de profeet: Wat heeft u JHWH *geantwoord*, wat heeft JHWH gesproken; 38 maar als u "de last van JHWH" zegt, daarom zo zegt JHWH: Omdat u dit woord zegt: "de last van JHWH", hoewel Ik de boodschap tot u gezonden had: zegt niet "de last van JHWH", 39 daarom zie, Ik hef u zeker op en werp u weg met de stad die Ik u en uw vaderen gaf, van voor mijn ogen, 40 en Ik leg een eeuwige smaad op u, een eeuwige schande, die niet zal worden vergeten.

De twee korven vijgen

24 1 (A) JHWH deed mij zien, en zie, er stonden twee korven vijgen voor de tempel van JHWH - nadat Nebukadressar, de koning van Babel, Jechonja, de zoon van Jojakim, de koning van Juda, en de vorsten van Juda en de handwerkslieden en de smeden uit Jeruzalem in ballingschap gevoerd en naar Babel gebracht had -; 2 de ene korf bevatte zeer goede vijgen, zoals de vroegrijpe vijgen, maar de andere korf zeer slechte vijgen, zo slecht, dat zij niet te eten waren. 3 Toen zei JHWH tot mij: Wat ziet u, Jeremia? en ik zei: Vijgen; de goede vijgen zijn zeer goed, maar de slechte zeer slecht, zo slecht, dat zij niet te eten zijn. 4 Daarop kwam het woord van JHWH tot mij: 5 Zo zegt JHWH, de God van Israël: Zoals deze goede vijgen, zo zal Ik de ballingen van Juda, die Ik uit deze plaats naar het land van de Chaldeeën heb weggezonden, aanzien, ten goede; 6 Ik zal mijn oog op hen slaan, ten goede, en Ik zal hen naar dit land doen terugkeren; Ik zal hen bouwen en niet afbreken, hen planten en niet uitrukken; 7 Ik zal hun een hart geven om Mij te kennen, dat Ik JHWH ben, en zij zullen Mij tot een volk en Ik zal hun tot een God zijn, wanneer zij zich met hun hele hart tot Mij bekeren. 8 Maar zoals de slechte vijgen, zo slecht, dat zij niet te eten zijn -, zo zegt JHWH: Zo zal Ik Sedekia, de koning van Juda, maken en zijn vorsten en het overschot van Jeruzalem, die in dit land zijn overgebleven en die in het land Egypte wonen; 9 Ik zal hen overgeven ter mishandeling, tot verderf, aan alle koninkrijken van de aarde, tot een smaad en een spreekwoord, tot spot en vloek op alle plaatsen waarheen Ik hen zal verstrooien. 10 Ik zal onder hen het zwaard, de honger en de pest zenden, totdat zij geheel verdwenen zijn van de bodem, die Ik hun en hun vaderen gegeven had.

Nebukadressar

25 1 (B) Het woord, dat tot Jeremia kwam over het hele volk van Juda in het vierde jaar van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda (dit is het eerste jaar van Nebukadressar, de koning van Babel), 2 dat de profeet Jeremia over het hele volk van Juda en alle inwoners van Jeruzalem gesproken heeft: 3 Van het dertiende jaar van Josia, de zoon van Amon, de koning van Juda, tot op deze dag, drieëntwintig jaren lang, is het woord van JHWH tot mij gekomen en heb ik tot u gesproken vroeg en laat, - maar u hebt geen gehoor gegeven; 4 ook heeft JHWH al zijn knechten, de profeten, tot u gezonden, vroeg en laat, maar u hebt geen gehoor gegeven noch uw oor geneigd om te horen -: 5 Bekeert u toch een ieder van zijn boze weg en van de boosheid van uw handelingen, dan blijft u in het land dat JHWH u en uw vaderen gegeven heeft van eeuw tot eeuw; 6 loopt geen andere goden achterna om die te dienen en u voor die neer te buigen, en maakt Mij niet boos door het maaksel van uw handen; dan zal Ik u geen kwaad aandoen. 7 Maar u hebt Mij geen gehoor gegeven, luidt het woord van JHWH - om Mij boos te maken door het maaksel van uw handen, u tot verderf. 8 Daarom, zo zegt JHWH van de legermachten: Omdat u naar mijn woorden niet gehoord hebt, 9 zie, Ik laat alle geslachten

(A) **24:1** 2Kon. 24:12-16; 2Kron. 36:10. (B) **25:1** 2Kon. 24:1; 2Kron. 36:5-7; Dan. 1:1,2.

van het Noorden komen, luidt het woord van JHWH, en Nebukadressar, de koning van Babel, mijn dienaar, en breng hen tegen dit land en zijn inwoners, ja, tegen al deze volken rondom, en Ik sla hen met de ban, en maak hen tot een voorwerp van ontzetting, tot een aanfluiting en tot een eeuwige smaad, 10 (A) en Ik doe uit hun midden verdwijnen de stem van de vreugde en de stem van de vrolijkheid, de stem van de bruidegom en de stem van de bruid, het geluid van de handmolen en het licht van de lamp; 11 (B) dan zal dat hele land tot een oord van puinhopen, tot een woestenij worden.

Deze volken nu zullen de koning van Babel dienstbaar zijn zeventig jaren; 12 maar na verloop van zeventig jaren zal Ik aan de koning van Babel en dit volk, luidt het woord van JHWH, hun ongerechtigheid bezoeken, ook aan het land van de Chaldeeën, en Ik zal dat tot eeuwige woestenijen maken. 13 Dan zal Ik over dit land doen komen al mijn woorden die Ik daartegen gesproken heb, alles wat in dit boek geschreven staat, wat Jeremia over alle volken heeft geprofeteerd. 14 Want ook zij zullen dienstbaar gemaakt worden door machtige volken en grote koningen, en zo zal Ik hun vergelden naar hun doen, naar het werk van hun handen.

De beker van de boosheid

15 Want aldus heeft JHWH, de God van Israël, tot mij gezegd: Neem deze beker met de wijn van de boosheid uit mijn hand en geef die te drinken aan alle volken, tot welke Ik u zend, 16 dat zij drinken en waggelen en dol worden ten gevolge van het zwaard, dat Ik onder hen zend.

17 En ik heb de beker uit de hand van JHWH genomen en die aan alle volken, tot welke JHWH mij zond, te drinken gegeven: 18 aan Jeruzalem en de steden van Juda, met haar koningen en vorsten, om ze te maken tot een oord van puinhopen, tot een voorwerp van ontzetting, tot een aanfluiting en tot een vloek, zoals tegenwoordig het geval is; 19 aan Farao, de koning van Egypte, met zijn dienaren, zijn vorsten en zijn hele volk, 20 en aan de hele gemengde bevolking en aan alle koningen van het land Us; aan alle koningen van het land van de Filistijnen, aan Askelon, Gaza, Ekron en het overschot van Asdod; 21 aan Edom, Moab en de Ammonieten; 22 aan alle koningen van Tyrus, alle koningen van Sidon en alle koningen van het kustgebied aan de overzijde van de zee; 23 aan Dedan, Tema, Buz en allen die zich het haar rondom wegscheren; aan alle koningen van de Arabieren en 24 aan alle koningen van de gemengde bevolking, die in de woestijn wonen; aan alle koningen van Zimri, 25 aan alle koningen van Elam, aan alle koningen van Medië; 26 aan alle koningen van het Noorden, die nabij of veraf zijn, de één na de ander; aan alle koninkrijken van de aarde, die op de aardbodem zijn, en de koning van Sesak zal na hen drinken. 27 Zeg dan tot hen: Zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Drinkt, wordt dronken, spuwt, valt neer om niet weer op te staan, ten gevolge van het zwaard, dat Ik onder u zend! 28 Als zij weigeren de beker uit uw hand te nemen om te drinken, zeg dan tot hen: Zo zegt JHWH van de legermachten: Drinken zùlt u; 29 want zie, in de stad waarover mijn naam is uitgeroepen, begin Ik rampen te brengen, en zou u dan vrij uitgaan? u zult niet vrij uitgaan, want het zwaard roep Ik op tegen alle bewoners van de aarde, luidt het woord van JHWH van de legermachten.

30 U zult ook tot hen al deze woorden profeteren en tot hen zeggen: JHWH zal brullen uit den hoge en uit zijn heilige woning zijn stem verheffen; geweldig zal Hij brullen tegen zijn gebied, een roep als van druiventreders zal Hij aanheffen (letterlijk: *zingen*) tegen alle inwoners van de aarde. 31 Krijgsrumoer verbreidt zich tot aan het einde van de aarde, want JHWH heeft een rechtsgeding met de volken, Hij spreekt recht over al wat leeft; de goddelozen geeft Hij over aan het zwaard, luidt het woord van JHWH. 32 Zo zegt JHWH van de legermachten: Zie, onheil gaat van

(A) **25:10 a** Jer. 7:34; 16:9. **25:10 b** Opb. 18:22,23. (B) **25:11** 2Kron. 36:21; Jer. 29:10; Dan. 9:2.

volk tot volk, een zware storm steekt op van de uithoeken van de aarde, 33 en zij die door JHWH geveld zijn, zullen in die dagen liggen van het ene einde van de aarde tot het andere, zij zullen niet beklaagd, noch bijeengezameld, noch begraven worden; tot mest op de akker zullen zij zijn.
34 Jammert, o herders, schreeuwt het uit! Wentelt u in het stof, o gebieders van de kudde; want voleindigd zijn uw dagen, dat u geslacht wordt. Ik zal u verbrijzelen en u zult neervallen als kostbaar vaatwerk. 35 Dan ontvalt de herders toevlucht en de gebieders van de kudde ontkoming. 36 Hoor! geschreeuw van de herders en gejammer van de gebieders van de kudde, omdat JHWH hun weideplaatsen heeft vernield; 37 de vredige velden zijn verwoest ten gevolge van de brandende toorn van JHWH. 38 Hij heeft als een jonge leeuw zijn schuilplaats verlaten; ja, hun land wordt tot een woestenij ten gevolge van het gewelddadige zwaard, ten gevolge van zijn brandende toorn.

De tempelprediking en haar gevolgen

26 1 (A) In het begin van de regering van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda, kwam dit woord van JHWH: 2 Zo zegt JHWH: Ga in de voorhof van het huis van JHWH staan en spreek tegen alle steden van Juda, die komen om zich in het huis van JHWH neer te buigen, al de woorden die Ik u gebied tot hen te spreken; doe er geen woord af. 3 Misschien zullen zij gehoor geven en zich bekeren, een ieder van zijn boze weg; dan zal Ik berouw hebben over het kwaad dat Ik hun denk aan te doen om de boosheid van hun handelingen.
4 Spreek dan tot hen: Zo zegt JHWH: Als u niet naar Mij luistert en niet wandelt naar de *Torah* die Ik u voorgelegd heb, 5 en niet hoort naar de woorden van mijn knechten, de profeten, die Ik tot u zond, vroeg en laat, zonder dat u gehoor gegeven hebt, 6 (B) dan zal Ik dit huis gelijk maken aan Silo, en Ik zal deze stad maken tot een vloek voor alle volkeren van de aarde. 7 De priesters nu, de profeten en het hele volk hoorden Jeremia deze woorden spreken in het huis van JHWH, 8 en nadat Jeremia geëindigd had uit te spreken al wat JHWH geboden had tot het hele volk te spreken, grepen de priesters, de profeten en het hele volk hem aan met de woorden: 9 Sterven moet u; waarom hebt u in de naam van JHWH geprofeteerd: Zoals Silo zal dit huis worden, en deze stad zal verwoest worden, zodat er niemand woont! En het hele volk liep tegen Jeremia te hoop in het huis van JHWH. 10 Toen de vorsten van Juda dit hoorden, gingen zij uit het koninklijk paleis naar het huis van JHWH, en zetten zich aan de ingang van de nieuwe poort van het huis van JHWH. 11 En de priesters en de profeten zeiden tot de vorsten en tot het hele volk: Deze man is tot de dood schuldig, omdat hij over deze stad heeft geprofeteerd, zoals u met uw eigen oren hebt gehoord.
12 Maar Jeremia zei tot al de vorsten en tot het hele volk: JHWH heeft mij gezonden om over dit huis en deze stad al de woorden te profeteren, die u gehoord hebt. 13 Nu dan, betert uw handel en wandel, en hoort naar de stem van JHWH, uw God; dan zal JHWH berouw hebben over het kwaad dat Hij tegen u gesproken heeft. 14 Wat mij betreft, zie, ik ben in uw hand, doet mij zoals goed en recht is in uw ogen; 15 maar weet wel, dat u, als u mij doodt, onschuldig bloed brengt over uzelf, over deze stad en over haar inwoners; want in waarheid, JHWH heeft mij tot u gezonden om ten aanhoren van u al deze woorden te spreken.
16 Toen zeiden de vorsten en het hele volk tot de priesters en de profeten: Neen, deze man is niet tot de dood schuldig, want in de naam van JHWH onze God, heeft hij tot ons gesproken. 17 Ook stonden enkelen uit de oudsten van het land op en zeiden tot het hele verzamelde volk: 18 (C) De Morastiet Micha was als profeet werkzaam in de dagen van Hizkia, de koning van Juda, en hij zei tot het hele volk van Juda: Zo zegt JHWH van de legermachten: Sion zal

(A) **26:1** 2Kon. 23:36-24:6; 2Kron. 36:5-7. (B) **26:6** Joz. 18:1; Ps. 78:60; Jer. 7:12-14. (C) **26:18** Mic. 3:12.

als een akker worden omgeploegd, en Jeruzalem zal worden tot steenhopen, ja, de tempelberg tot woudhoogten. 19 Heeft Hizkia, de koning van Juda, met geheel Juda, hem soms ter dood gebracht? Had hij geen ontzag voor JHWH, zodat hij de gunst van JHWH zocht? En JHWH had berouw over het kwaad dat Hij tegen hen gesproken had. En wij zijn bezig een groot kwaad te begaan tegen onszelf.

20 Nu was er ook een man, die als profeet optrad in de naam van JHWH, Uria, de zoon van Semaja, uit Kirjat-Jearim; die profeteerde tegen deze stad en tegen dit land geheel zoals Jeremia. 21 Maar toen koning Jojakim met al zijn machtigen en al de vorsten zijn woorden hoorde, trachtte de koning hem te doden. Uria vernam het en werd bang en hij nam de vlucht en kwam in Egypte. 22 Daarop zond koning Jojakim enige mannen naar Egypte, Elnatan, de zoon van Akbor, en enige mannen met hem, naar Egypte; 23 zij haalden Uria uit Egypte en brachten hem tot koning Jojakim, en deze liet hem met het zwaard ter dood brengen en zijn lijk op de begraafplaats van het gewone volk werpen.

24 Achikam echter, de zoon van Safan, beschermde Jeremia, zodat men hem niet overgaf in de handen van het volk om hem te doden.

Onderwerping aan Babel

27 1 (A) In het begin van de regering van Sedekia, de zoon van Josia, de koning van Juda, kwam dit woord van JHWH tot Jeremia: 2 JHWH zei tot mij aldus: Maak u banden en jukken en leg die op uw hals, 3 en zend die aan de koning van Edom, aan de koning van Moab, aan de koning van de Ammonieten, aan de koning van Tyrus en aan de koning van Sidon, door bemiddeling van de gezanten die naar Jeruzalem tot Sedekia, de koning van Juda, gekomen zijn, 4 en geef hun deze opdracht aan hun heren: Zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Aldus zult u tot uw heren zeggen: 5 Ik heb de aarde, de mens en de dieren, dat op het oppervlak van de aarde zijn, door mijn grote kracht en mijn uitgestrekte arm gemaakt, en Ik geef ze aan wie Ik denk dat het goed is. 6 Nu heb Ik al deze landen in de macht van Nebukadnessar, de koning van Babel, mijn dienaar, gegeven; ja, zelfs de dieren van het veld heb Ik hem gegeven om hem dienstbaar te zijn; 7 en alle volken zullen hem, zijn zoon en zijn kleinzoon dienstbaar zijn, tot de tijd ook voor zijn land komt, en ook dat door machtige volkeren en grote koningen dienstbaar gemaakt zal worden. 8 Het volk en het koninkrijk nu, dat hem, Nebukadnessar, de koning van Babel, niet zal willen dienstbaar zijn en zijn hals niet zal willen voegen onder het juk van de koning van Babel, over dat volk zal Ik bezoeking doen met het zwaard, de honger en de pest, luidt het woord van JHWH, tot Ik hen volkomen in zijn macht zal hebben gebracht. 9 U dan, geeft geen gehoor aan uw profeten, uw waarzeggers, uw dromers, uw toekomstvoorspellers en uw tovenaars, die tot u zeggen: u zult de koning van Babel niet dienstbaar blijven; 10 want leugen profeteren zij u - om u ver van uw bodem te verwijderen, zodat Ik u verdrijf en u teniet gaat. 11 Maar het volk dat zijn hals zal voegen onder het juk van de koning van Babel en hem dienstbaar zal blijven, dat zal Ik op zijn bodem laten, luidt het woord van JHWH, om die te bewerken en daarop te wonen.

12 En tot Sedekia, de koning van Juda, heb ik op geheel dezelfde wijze gesproken, aldus: Voegt uw halzen onder het juk van de koning van Babel; blijft hem en zijn volk dienstbaar en behoudt het leven. 13 Waarom zou u sterven, u en uw volk, door het zwaard, de honger en de pest, zoals JHWH gezegd heeft van het volk dat de koning van Babel niet zal willen dienen? 14 Geeft dus geen gehoor aan de woorden van de profeten die tot u zeggen: u zult de koning van Babel niet dienstbaar blijven, - want leugen profeteren zij u; - 15 want Ik heb hen niet gezonden, luidt het woord van JHWH, en toch profeteren zij in mijn

(A) **27:1** 2Kon. 24:18-20; 2Kron. 36:11-13.

naam ten onrechte, opdat Ik u zal verdrijven en u teniet gaat, u en de profeten die u profeteren.
16 Ook tot de priesters en dit hele volk heb ik gesproken: Zo zegt JHWH: Geeft geen gehoor aan de woorden van de profeten die u profeteren: Zie, het vaatwerk van het huis van JHWH zal uit Babel teruggebracht worden, nu, met spoed! Want leugen profeteren zij u. 17 Geeft hun geen gehoor, blijft de koning van Babel dienstbaar, dan zult u het leven behouden. Waarom zou deze stad een puinhoop worden? 18 Ja, indien zij profeten zijn, en indien het woord van JHWH bij hen is, laten zij dan toch bij JHWH van de legermachten dringend aanhouden, dat niet het vaatwerk dat in het huis van JHWH, in het huis van de koning van Juda en in Jeruzalem is achtergebleven, in Babel komt. 19 Want zo zegt JHWH van de legermachten van de zuilen, de zee, de onderstellen en de rest van het vaatwerk dat in deze stad is achtergebleven, 20 dat Nebukadnessar, de koning van Babel, niet heeft meegenomen, toen hij Jechonja, de zoon van Jojakim, de koning van Juda, met al de edelen van Juda en Jeruzalem in ballingschap naar Babel voerde, - 21 want zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël, van het vaatwerk dat in het huis van JHWH en in het huis van de koning van Juda en in Jeruzalem is achtergebleven: 22 Naar Babel zal het gebracht worden en daar zal het zijn tot de dag dat Ik ernaar omzie, luidt het woord van JHWH, en het haal en terugbreng naar deze plaats.

De profeet Chananja

28 1 (A) Het gebeurde in datzelfde jaar, in het begin van de regering van Sedekia, de koning van Juda, in het vierde jaar, in de vijfde maand, dat de profeet Chananja, de zoon van Azzur, uit Gibeon, in het huis van JHWH in tegenwoordigheid van de priesters en het hele volk tot mij zei: 2 Zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Ik heb het juk van de koning van Babel verbroken. 3 Binnen nog twee jaren breng Ik naar deze plaats terug al het vaatwerk van het huis van JHWH, dat Nebukadnessar, de koning van Babel, uit deze plaats weggenomen en naar Babel gebracht heeft; 4 ook Jechonja, de zoon van Jojakim, de koning van Juda, en al de ballingen van Juda, die naar Babel gegaan zijn, breng Ik naar deze plaats terug, luidt het woord van JHWH; want Ik zal het juk van de koning van Babel verbreken.
5 Toen richtte de profeet Jeremia het woord tot de profeet Chananja in tegenwoordigheid van de priesters en het hele volk, die in het huis van JHWH stonden, 6 en de profeet Jeremia zei: Amen, zó doe JHWH! Mag JHWH de woorden die u geprofeteerd hebt vervullen, door het vaatwerk van het huis van JHWH en al de ballingen uit Babel naar deze plaats terug te brengen. 7 Hoor evenwel naar dit woord, dat ik ten aanhoren van u en van het hele volk spreek: 8 De profeten die er vóór mij en vóór u vanouds geweest zijn, die hebben over machtige landen en grote koninkrijken geprofeteerd van oorlog, onheil en pest; 9 de profeet die van vrede profeteert - als het woord van die profeet komt, zal van die profeet erkend worden, dat JHWH hem in werkelijkheid gezonden heeft.
10 Toen nam de profeet Chananja het juk van de hals van de profeet Jeremia en brak het, 11 en Chananja zei in tegenwoordigheid van het hele volk: Zo zegt JHWH: Evenzo zal Ik het juk van Nebukadnessar, de koning van Babel, binnen nog twee jaren van de hals van alle volken verbreken. Maar de profeet Jeremia vervolgde zijn weg.
12 Het woord van JHWH echter kwam tot Jeremia, nadat de profeet Chananja het juk van de hals van de profeet Jeremia gebroken had: 13 Ga heen en zeg tot Chananja: Zo zegt JHWH: Een houten juk hebt u gebroken en in de plaats daarvan maakt u zich een ijzeren juk. 14 Want zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Een ijzeren juk heb Ik op de hals van al deze volken gelegd, om Nebukadnessar, de ko-

(A) **28:1** 2Kon. 24:18-20; 2Kron. 36:11-13.

ning van Babel, dienstbaar te zijn, en zij zullen hem dienstbaar zijn; ja, zelfs de dieren van het veld heb Ik hem gegeven. 15 Ook zei de profeet Jeremia tot de profeet Chananja: Hoor nu, Chananja, JHWH heeft u niet gezonden, en u hebt dit volk op een leugen doen vertrouwen; 16 daarom, zo zegt JHWH: Zie, Ik zend u weg van de aardbodem, nog dit jaar bent u een lijk, omdat u afval van JHWH hebt gepredikt.

17 En de profeet Chananja stierf in dat jaar, in de zevende maand.

Brief aan de ballingen in Babel

29 1 (A) Dit is de inhoud van de brief die de profeet Jeremia uit Jeruzalem zond aan het overblijfsel van de oudsten van de ballingen, aan de priesters, de profeten en het hele volk dat Nebukadnessar uit Jeruzalem naar Babel in ballingschap had weggevoerd, 2 nadat koning Jechonja, de gebiedster, de hovelingen, de vorsten van Juda en Jeruzalem, de handwerkslieden en de smeden Jeruzalem hadden verlaten, 3 door bemiddeling van Elasa, de zoon van Safan, en Gemarja, de zoon van Chilkia, die Sedekia, de koning van Juda, tot Nebukadnessar, de koning van Babel, naar Babel zond: 4 Zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël, tot al de ballingen die uit Jeruzalem naar Babel in ballingschap zijn weggevoerd: 5 Bouwt huizen en woont daarin, legt tuinen aan en eet de vrucht daarvan; 6 neemt vrouwen en verwekt zonen en dochters, neemt vrouwen voor uw zonen en geeft uw dochters aan mannen, opdat zij zonen en dochters baren; vermeerdert daar en vermindert niet. 7 Zoekt de vrede voor de stad waarheen Ik u in ballingschap heb doen wegvoeren, en bidt voor haar tot JHWH, want in haar vrede zal uw vrede gelegen zijn.

8 Want zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Laten uw profeten die in uw midden zijn, en uw waarzeggers u niet misleiden, en luistert niet naar uw dromers, die u laat dromen; 9 want zij profeteren u vals in mijn naam; Ik heb hen niet gezonden, luidt het woord van JHWH.

10 (B) Want zo zegt JHWH: Neen, als voor Babel zeventig jaren voorbij zullen zijn, dan zal Ik naar u omzien en mijn heilrijk woord aan u in vervulling doen gaan door u naar deze plaats terug te brengen. 11 Want Ik weet, welke gedachten Ik over u koester, luidt het woord van JHWH, gedachten van vrede en niet van onheil, om u een hoopvolle toekomst te geven. 12 Dan zult u Mij aanroepen en heengaan en tot Mij bidden, en Ik zal naar u horen; 13 (C) dan zult u Mij zoeken en vinden, wanneer u naar Mij vraagt met uw hele hart. 14 Dan zal Ik Mij door u laten vinden, luidt het woord van JHWH, en in uw lot een keer brengen; dan zal Ik u verzamelen uit alle volkeren en van alle plaatsen waarheen Ik u verstoten heb, luidt het woord van JHWH, en u terugbrengen naar de plaats vanwaar Ik u in ballingschap heb doen wegvoeren.

15 Wanneer u zegt: JHWH heeft ons in Babel profeten verwekt - 16 neen, zo zegt JHWH van de koning die op de troon van David gezeten is, en van het hele volk dat in deze stad woont, uw broeders die niet met u in ballingschap gegaan zijn, 17 zo zegt JHWH van de legermachten: Zie, Ik zend het zwaard, de honger en de pest onder hen en Ik maak hen als afschuwelijke vijgen, zo slecht, dat zij niet te eten zijn; 18 Ik achtervolg hen met het zwaard, de honger en de pest en Ik maak hen tot een schrikbeeld voor alle koninkrijken van de aarde, tot een voorwerp van verwensing, van ontzetting, tot een aanfluiting en een smaad onder alle volken waarheen Ik hen verstoot, 19 omdat zij niet naar mijn woorden gehoord hebben, luidt het woord van JHWH, waarmee Ik mijn knechten, de profeten, tot hen zond, vroeg en laat, zonder dat u gehoord hebt, luidt het woord van JHWH. 20 Hoort u dan naar het woord van JHWH, o alle ballingen die Ik uit Jeruzalem naar Babel weggezonden heb! 21 Zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël, van Achab, de zoon van Kolaja, en van Sidkiahu, de zoon van Maäseja, die in mijn naam vals profeteren: Zie, Ik geef hen in de

(A) **29:1** 2Kon. 24:12-16; 2Kron. 36:10. (B) **29:10** 2Kron. 36:21; Jer. 25:11; Dan. 9:2. (C) **29:13** Deut. 4:29.

macht van Nebukadressar, de koning van Babel, die hen voor uw ogen ter dood zal brengen, 22 zodat aan hen een vervloeking zal ontleend worden bij alle ballingen van Juda die in Babel zijn: JHWH doe met u als met Sidkiahu en Achab, die de koning van Babel op het vuur geroosterd heeft! - 23 omdat zij een schandelijke dwaasheid in Israël hebben begaan, overspel hebben gepleegd met de vrouwen van hun naasten en in mijn naam een woord hebben gesproken, dat een leugen was, dat Ik hun niet had opgedragen. Ja, Ik weet het wel en ben er getuige van, luidt het woord van JHWH.

Tegen Semaja

24 En tot Semaja, de Nechelamiet, moet u dit zeggen: 25 Zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Omdat u in uw naam aan het hele volk in Jeruzalem en de priester Sefanja, de zoon van Maäseja, en al de priesters een brief gezonden hebt van deze inhoud: 26 JHWH heeft u tot priester aangesteld in de plaats van de priester Jojada, om opziener te zijn in het huis van JHWH over een ieder die waanzinnig is en zich als profeet voordoet en om die in blok en halsijzer te zetten; 27 maar waarom bent u dan niet opgetreden tegen Jeremia uit Anatot, die zich bij u als profeet voordoet? - 28 hij heeft ons in Babel immers de boodschap gezonden: Het zal nog lang duren, bouwt huizen en woont daarin, legt tuinen aan en eet de vrucht daarvan. 29 De priester Sefanja had namelijk deze brief aan de profeet Jeremia voorgelezen.

30 Het woord van JHWH nu kwam tot Jeremia: 31 Zend deze boodschap aan al de ballingen: Zo zegt JHWH van Semaja, de Nechelamiet: Omdat Semaja voor u geprofeteerd heeft, zonder dat Ik hem gezonden heb en u op een leugen heeft doen vertrouwen, 32 daarom zo zegt JHWH: Zie Ik doe bezoeking aan Semaja, de Nechelamiet, en zijn nageslacht; van de zijnen zal niemand onder dit volk wonen en hij zal het heil niet zien, dat Ik mijn volk breng, luidt het woord van JHWH, omdat hij afval van JHWH gepredikt heeft.

Herstel van Israël

30 1 Het woord, dat van JHWH tot Jeremia kwam: 2 Zo zegt JHWH, de God van Israël: Schrijf alle woorden die Ik tot u gesproken heb, in een boek. 3 Want zie, de dagen komen, luidt het woord van JHWH, dat Ik in het lot van mijn volk Israël en Juda een keer breng, zegt JHWH, en hen terugbreng in het land dat Ik aan hun vaderen gegeven heb, zodat zij het zullen bezitten.

4 Dit nu zijn de woorden die JHWH over Israël en Juda gesproken heeft. 5 Want zo zegt JHWH: Angstgeschreeuw horen wij, schrik en geen heil. 6 Vraagt toch, ziet, of een man baart; waarom zie Ik iedere man met zijn handen aan zijn heupen als een barende en heeft elk gezicht een lijkkleur gekregen? 7 Wee, want groot is die dag, zonder weerga; een tijd van benauwdheid is het voor Jakob; maar daaruit zal hij gered worden. 8 Op die dag zal het gebeuren, luidt het woord van JHWH van de legermachten, dat Ik het juk van hun hals zal verbreken en hun banden zal verscheuren; vreemden zullen hen niet meer knechten, 9 maar zij zullen JHWH, hun God, dienen en David, hun koning, die Ik hun verwekken zal.

10 (A) U dan, wees niet bang, mijn knecht Jakob, luidt het woord van JHWH, en schrik niet, Israël, want zie, Ik verlos u uit verre streken, uw nageslacht uit het land van hun gevangenschap; Jakob zal terugkeren en rustig en veilig zijn, door niemand opgeschrikt. 11 Want Ik ben met u, luidt het woord van JHWH, om u te verlossen; want Ik zal met alle volken waaronder Ik u verstrooid heb, voorgoed afrekenen, maar met u zal Ik niet voorgoed afrekenen, maar naar recht u tuchtigen, al zal Ik u zeker niet vrij laten uitgaan.

12 Want zo zegt JHWH: Dodelijk is uw breuk, ongeneeslijk uw wond; 13 niemand is er, die het voor u opneemt; voor een gezwel zijn er nog geneesmiddelen, voor u is er geen genezing.

(A) **30:10** Jer. 46:27,28.

14 Al uw minnaars hebben u vergeten, zij vragen
naar u niet. Want Ik heb u geslagen, zoals een
vijand slaat, zoals een meedogenloze tuchtigt,
om de grootte van uw ongerechtigheid, omdat
uw zonden geweldig zijn. 15 Wat schreeuwt u
om uw breuk, omdat uw pijn dodelijk is? Om de
grootte van uw ongerechtigheid, omdat uw zon-
den geweldig zijn, heb Ik u dit aangedaan.
16 Daarom zullen allen die u verslinden, ver-
slonden worden, al uw vijanden tezamen in ge-
vangenschap gaan, uw plunderaars ter plunde-
ring worden en zal Ik al uw berovers ten roof
overgeven. 17 Want Ik zal u genezing schenken,
u van uw wonden genezen, luidt het woord van
JHWH, omdat men u, Sion, de verstotene noemt,
degene naar wie niemand vraagt.
18 Zo zegt JHWH: Zie, Ik breng een keer in het
lot van de tenten van Jakob en over zijn wonin-
gen zal Ik Mij ontfermen: de stad zal op haar
puinheuvel herbouwd worden en de burcht op
zijn rechte plaats tronen. 19 Dan zal het loflied
uit hun midden opstijgen, vrolijk geluid; Ik zal
hen vermeerderen en zij zullen niet vermindere-
ren; Ik zal hen tot eer brengen en zij zullen niet
veracht zijn. 20 Zijn zonen zullen zijn als vroe-
ger, zijn vergadering zal voortdurend vóór Mij
zijn en aan al zijn verdrukkers zal Ik bezoeking
doen. 21 Zijn vorst zal uit hem voortkomen, zijn
heerser uit zijn midden opstaan, en hem zal Ik
doen naderen, dat hij tot Mij zal komen; want wie
zou zijn hart als borg kunnen geven om tot Mij te
naderen? luidt het woord van JHWH. 22 Dan zult
u Mij tot een volk zijn en zal Ik u tot een God zijn.
23 Zie, een stormwind van JHWH, boosheid
vaart uit, een (alles) meesleurende storm! Op
het hoofd van de goddelozen zal hij neerkomen.
24 De brandende toorn van JHWH zal zich niet
afwenden, totdat Hij de plannen van zijn hart
volvoerd en verwerkelijkt heeft; in het laatst van
de dagen zult u dat inzien.

31 1 28 In die tijd, luidt het woord van
JHWH, zal Ik voor alle geslachten van
Israël tot een God zijn en zullen zij Mij tot een
volk zijn. 2 Zo zegt JHWH: Het volk van de ontko-
menen aan het zwaard vond genade in de woes-
tijn, Israël, op weg naar zijn rust. 3 Van verre
is JHWH mij verschenen: Ja, Ik heb u liefgehad
met eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken
in goedheid. 4 Weer opbouwen zal Ik u, zodat u
gebouwd wordt, jonkvrouw van Israël. Opnieuw
zult u zich tooien met tamboerijnen en uittrek-
ken in vrolijke reidans; 5 u zult weer wijngaar-
den planten op de bergen van Samaria, en wie ze
planten, zullen ook de vrucht genieten. 6 Want
de dag is daar, dat de wachters roepen op het
gebergte van Efraïm: Komt, laat ons opgaan naar
Sion, tot JHWH, onze God!
7 Want zo zegt JHWH: Jubelt van vreugde over
Jakob, juicht om het hoofd van de volkeren, ver-
kondigt, looft en zegt: JHWH heeft zijn volk ver-
lost, het overblijfsel van Israël. 8 Zie, Ik breng
hen uit het land van het noorden en verzamel
hen van de einden van de aarde; onder hen blin-
den en lammen, zwangeren en barenden teza-
men; in een grote menigte zullen zij hierheen te-
rugkeren. 9 Onder gekerm zullen zij komen en
onder smeking zal Ik hen leiden; Ik zal hen voe-
ren naar waterbeken op een effen weg, waarop
zij niet struikelen. Want Ik ben Israël tot een va-
der, en Efraïm, die is mijn eerstgeborene.
10 Hoort het woord van JHWH, o volken, ver-
kondigt het in verre kustlanden en zegt: Hij,
die Israël verstrooide, zal het verzamelen en het
hoeden als een herder zijn kudde. 11 Want JHWH
maakt Jakob vrij en verlost hem uit de macht van
wie sterker is dan hij. 12 Zo komen zij jubelend
op de hoogte van Sion en stromen toe naar het
goede van JHWH, naar koren, most en olie, naar
schapen en runderen; hun ziel zal zijn als een
besproeide hof, zij zullen nooit meer hunkeren.
13 Dan verheugt zich het meisje in de reidans,
jonge mensen en grijsaards tezamen. Ik veran-
der hun rouw in vreugde. Ik troost en verheug
hen na hun verdriet. 14 Ik laaf de ziel van de
priesters met het vette en mijn volk wordt met
het goede van Mij verzadigd, luidt het woord van
JHWH.

15 (A) Zo zegt JHWH: Hoor, te Rama klinkt een
klacht, bitter gekerm: Rachel huilt om haar kin-
deren, zij weigert zich te laten troosten over haar
kinderen, omdat er geen meer zijn. 16 Zo zegt
JHWH: Huil niet meer, droog uw tranen; want
er is loon voor uw arbeid, luidt het woord van
JHWH, zij zullen terugkeren uit het land van de
vijand. 17 Ja, er is hoop voor uw toekomst, luidt
het woord van JHWH, de kinderen zullen naar
hun gebied terugkeren.
18 Ik heb werkelijk Efraïm horen klagen: u hebt
mij getuchtigd, als een ongetemd kalf werd ik
getuchtigd; bekeer mij, dan zal ik mij bekeren,
want U, JHWH, bent mijn God. 19 Want nadat ik
tot inkeer ben gekomen, heb ik berouw gekre-
gen; nadat ik tot inzicht gekomen ben, heb ik
mij op de heup geslagen; ik ben beschaamd, ja,
ook te schande geworden, want ik heb de smaad
van mijn jeugd gedragen. 20 Is Efraïm Mij een lie-
velingszoon, een troetelkind, dat Ik, zo vaak als
Ik van hem spreek, voortdurend weer aan hem
denken moet? Daarom is mijn binnenste over
hem ontroerd, Ik zal Mij zeker over hem ont-
fermen, luidt het woord van JHWH. 21 Richt u
merkstenen op, zet u wegwijzers neer, zet uw
hart op de heerbaan, de weg die u gaat; keer te-
rug, jonkvrouw van Israël, keer terug naar uw
steden hier! 22 Hoelang zult u aarzelen, o afke-
rige dochter? Want JHWH schept iets nieuws op
aarde: de vrouw zal de man omvangen.
23 Zo zegt JHWH van de legermachten, de God
van Israël: Opnieuw zal men dit woord zeggen in
het land van Juda en in zijn steden, wanneer Ik
een ommekeer heb gebracht in hun lot: JHWH
zal zegenen, rechtvaardige woonplaats, heilige
berg! 24 Daar zal Juda wonen met al zijn steden
tezamen, landbouwers en die met de kudde uit-
trekken; 25 want Ik geef frisse moed aan de ver-
moeide ziel, elke hunkerende ziel verzadig Ik.
26 Hierbij werd ik wakker en zag op; mijn slaap
was zo zoet.
27 Zie, de dagen komen, luidt het woord van
JHWH, dat Ik het huis van Israël en het huis van
Juda bezaai met zaad van mensen en zaad van
dieren; 28 en het zal gebeuren, zoals Ik wakker
ben geweest om hen uit te rukken en af te bre-
ken, te verwoesten en te verdelgen en rampen
over hen te brengen, zo zal Ik wakker zijn om
hen te bouwen en te planten, luidt het woord van
JHWH. 29 (B) In die dagen zal men niet meer zeg-
gen: De vaders hebben onrijpe druiven gegeten
en de tanden van de kinderen zijn stroef gewor-
den. 30 Maar ieder zal om zijn eigen ongerechtig-
heid sterven; ieder die onrijpe druiven eet, zijn
tanden zullen stroef worden.
31 (C) Zie, de dagen komen, luidt het woord van
JHWH, dat Ik met het huis van Israël en het huis
van Juda een vernieuwd verbond sluiten zal.(1)
32 Niet zoals het verbond, dat Ik met hun vade-
ren gesloten heb in de tijd toen Ik hen bij de
hand nam, om hen uit het land Egypte te leiden:
mijn verbond, dat zij verbroken hebben, hoewel
Ik met hen getrouwd was, luidt het woord van
JHWH. 33 (D) Maar dít is het verbond, dat Ik met
het huis van Israël sluiten zal na deze dagen,
luidt het woord van JHWH: Ik zal mijn *Torah* in
hun binnenste leggen en die in hun hart schrij-
ven, Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij
tot een volk zijn. 34 (E) Dan zullen zij niet meer
een ieder zijn naaste en een ieder zijn broeder
leren: Kent JHWH: want zij allen zullen Mij ken-
nen, van de kleinste tot de grootste onder hen,
luidt het woord van JHWH, want Ik zal hun on-
gerechtigheid vergeven en hun zonde niet meer
gedenken.
35 Zo zegt JHWH, die de zon overdag tot een
licht geeft, die de maan en de sterren verordent
tot een licht 's nachts, die de zee opzweept, dat
haar golven bruisen, wiens naam is JHWH van de
legermachten: 36 Als deze verordeningen voor
mijn ogen zullen wankelen, luidt het woord van
JHWH, dan zal ook het nageslacht van Israël op-
houden al de dagen een volk te zijn voor mijn

(1) **31:31** zie voor de uitdrukking "een verbond sluiten" de voetnoot bij Daniël 9:26.

(A) **31:15 a** Gen. 35:16-19. **31:15 b** Mat. 2:18. (B) **31:29** Eze. 18:2. (C) **31:31** Mat. 26:28; Mar. 14:24; Luk. 22:20; 1Cor. 11:25; 2Cor. 3:6; Heb. 8:8-12. (D) **31:33** Heb. 10:16. (E) **31:34** Heb. 10:17.

ogen. 37 Zo zegt JHWH: Als de hemel boven te
meten is en de fundamenten van de aarde bene-
den na te speuren zijn, dan zal Ik heel het nage-
slacht van Israël verwerpen om al wat zij gedaan
hebben, luidt het woord van JHWH.
38 Zie, de dagen komen, luidt het woord van
JHWH, dat de stad voor JHWH opgebouwd wordt,
van de Chananeltoren af tot aan de Hoekpoort;
39 dan gaat het meetsnoer verder rechtuit tot
aan de heuvel Gareb en keert zich naar Goa;
40 en het hele lijkendal met de as, en al de velden
tot aan de beek Kidron, tot aan de hoek van de
Paardenpoort oostwaarts, zal JHWH heilig zijn;
er zal niet weer vernield en verwoest worden in
eeuwigheid.

De koop van een akker

32 1 (A) Het woord, dat van JHWH tot
Jeremia kwam in het tiende jaar van
Sedekia, de koning van Juda; dit jaar was het
achttiende jaar van Nebukadressar. 2 Toen lag
het leger van de koning van Babel om Jeruzalem,
en de profeet Jeremia was opgesloten in de ge-
vangenhof, die aan het paleis van de koning van
Juda verbonden was, 3 waar Sedekia, de koning
van Juda, hem opgesloten had onder de beschul-
diging: Waarom profeteert u: zo zegt JHWH: zie,
Ik geef deze stad in de macht van de koning van
Babel, zodat hij haar innemen zal, 4 en Sedekia,
de koning van Juda, zal aan de macht van de
Chaldeeën niet ontkomen, maar hij zal zeker
in de macht van de koning van Babel worden
overgeleverd, hij zal van mond tot mond met
hem spreken en van aangezicht tot aangezicht
hem zien; 5 die zal Sedekia naar Babel voeren en
daar zal hij blijven, totdat Ik naar hem omzie,
luidt het woord van JHWH; wanneer u tegen de
Chaldeeën strijdt, zult u niet voorspoedig zijn.
6 Jeremia dan zei: Het woord van JHWH kwam
tot mij: 7 Zie, Chanamel, de zoon van uw oom
Sallum, komt tot u met het voorstel: Koop u mijn
akker die in Anatot ligt, want u hebt het recht
van lossing tot de koop. 8 En Chanamel, de zoon
van mijn oom, kwam naar het woord van JHWH
tot mij in de gevangenhof en zei tot mij: Koop
toch mijn akker die in Anatot, in het gebied van
Benjamin ligt, want u hebt het recht van bezit en
u hebt de lossing, koop u hem. Toen wist ik, dat
dit het woord van JHWH was. 9 Dus kocht ik van
Chanamel, de zoon van mijn oom, de akker die in
Anatot ligt, en ik wilde hem het geld, zeventien
zilveren sikkelen, afwegen. 10 Dus schreef ik een
koopbrief, zette mijn zegel erop, liet die door
getuigen bekrachtigen en woog het geld op een
weegschaal af. 11 Daarna nam ik de koopbrief,
zowel die, die verzegeld was naar het voorschrift
en de wettelijke bepalingen, als de open brief,
12 en gaf de koopbrief aan Baruch, de zoon van
Neria, de zoon van Machseja, in tegenwoordig-
heid van Chanamel, de zoon van mijn oom, de
getuigen die de koopbrief ondertekend hadden,
en al de Judeeërs die zich in de gevangenhof
bevonden. 13 Toen gaf ik Baruch in hun tegen-
woordigheid deze opdracht: 14 Zo zegt JHWH
van de legermachten, de God van Israël: Neem
deze brieven, deze koopbrief, zowel de verze-
gelde als deze open brief, en leg ze in een aarden
vat, opdat zij lange tijd bewaard blijven; 15 want
zo zegt JHWH van de legermachten, de God van
Israël: Er zullen weer huizen, akkers en wijngaar-
den gekocht worden in dit land.
16 Toen bad ik tot JHWH, nadat ik de koop-
brief aan Baruch, de zoon van Neria, gegeven
had: 17 Ach, de Heer JHWH, zie, U hebt de heme-
len en de aarde gemaakt door uw grote kracht en
uw uitgestrekte arm; niets zou te wonderlijk zijn
voor U, 18 die aan duizenden goedheid bewijst
en de ongerechtigheid van de vaderen in de boe-
zem van hun kinderen na hen vergeldt, o grote,
sterke God, wiens naam is JHWH van de leger-
machten, 19 groot van raad en machtig van daad,
wiens ogen open zijn over alle wegen van de
mensenkinderen om aan een ieder te geven naar
zijn wegen en naar de vrucht van zijn handelin-
gen; 20 die tekenen en wonderen gedaan hebt in
het land Egypte tot op deze dag, zowel in Israël

(A) **32:1** 2Kon. 25:1-7.

als onder de mensen, en Uzelf een naam hebt gemaakt, zoals heden blijkt; 21 die uw volk Israël uit het land Egypte geleid hebt door tekenen en wonderen, met een sterke hand, een uitgestrekte arm en grote verschrikking; 22 en hun dit land gegeven hebt, waarvan U aan hun vaderen gezworen had het hun te zullen geven, een land, overvloeiende van melk en honing; 23 maar toen zij gekomen waren en het in bezit genomen hadden, hoorden zij niet naar uw stem en wandelden niet naar uw *Torah*; zij deden niets van alles wat U hun geboden had te doen; daarom hebt U al dit onheil over hen gebracht. 24 Zie, de wallen zijn tot aan de stad gekomen om die in te nemen, en de stad is gegeven in de macht van de Chaldeeën die tegen haar strijden, door het zwaard, de honger en de pest; ja, wat U gesproken hebt, is gebeurd; en zie, U ziet het. 25 Toch hebt U zelf tot mij gezegd, de Heer **JHWH**: Koop u de akker voor de prijs en laat het door getuigen bekrachtigen, - terwijl de stad in de macht van de Chaldeeën is gegeven!

26 Toen kwam het woord van **JHWH** tot Jeremia: 27 Zie, Ik, **JHWH**, ben de God van al wat leeft; zou voor Mij iets te wonderlijk zijn? 28 (A) Daarom zegt **JHWH** aldus: Zie, Ik geef deze stad wel in de macht van de Chaldeeën en van Nebukadressar, de koning van Babel, die haar innemen zal; 29 en de Chaldeeën die tegen deze stad strijden, zullen komen, deze stad in vlam zetten en haar verbranden, met de huizen, op de daken waarvan men voor de Baäl offers heeft ontstoken en plengoffers aan andere goden heeft gebracht, waarmee men Mij boos heeft gemaakt. 30 Want de Israëlieten en de Judeeërs deden van jongs af voortdurend enkel wat kwaad is in mijn ogen; de Israëlieten maakten Mij immers voortdurend boos met het werk van hun handen, luidt het woord van **JHWH**. 31 Want deze stad heeft mijn toorn en mijn boosheid opgewekt sinds de dag dat men haar bouwde, tot op heden, zodat Ik haar moet wegdoen uit mijn ogen 32 om al de boosheid die de Israëlieten en de Judeeërs bedreven hebben en waarmee zij Mij boos hebben gemaakt; zij, hun koningen, hun vorsten, hun priesters en hun profeten, zowel de mannen van Juda als de inwoners van Jeruzalem; 33 zij keerden mij de nek toe in plaats van het aangezicht; hoewel Ik hen leerde, vroeg en laat, luisterden zij niet en lieten zich niet gezeggen. 34 (B) Maar zij zetten hun gruwelen in het huis waarover mijn naam is uitgeroepen, om dat te verontreinigen, 35 (C) en zij bouwden de hoogten van de Baäl, die zich in het dal Ben-Hinnom bevinden, om hun zonen en dochters aan de Moloch te wijden, wat Ik hun niet geboden had en wat bij Mij niet opgekomen was, het bedrijven van deze gruwel om Juda te doen zondigen.

36 Maar nu, zo zegt **JHWH**, de God van Israël, van deze stad, waarvan u zegt: Zij is in de macht van de koning van Babel gegeven door het zwaard, de honger en de pest -: 37 zie, Ik verzamel hen uit al de landen, waarheen Ik hen in mijn toorn en boosheid en grote woede zal verdreven hebben, en Ik zal hen naar deze plaats terugbrengen en hen veilig doen wonen; 38 zij zullen Mij tot een volk zijn en Ik zal hun tot een God zijn; 39 Ik zal hun één hart en één weg geven, zodat zij ontzag voor Mij hebben al de dagen, hun en hun kinderen na hen ten goede; 40 ja, Ik zal een eeuwig verbond met hen sluiten, dat Ik Mij niet van achter hen afwenden zal en dat Ik hun wél zal doen, en ontzag voor Mij zal Ik in hun hart leggen, zodat zij niet van Mij afwijken; 41 Ik zal Mij over hen verheugen en hun weldoen en Ik zal hen voorgoed in dit land planten met heel mijn hart en heel mijn ziel.

42 Want zo zegt **JHWH**: Zoals Ik al dit zware onheil over dit volk gebracht heb, zó breng Ik over hen al het heil, dat Ik over hen verkondig. 43 Er zullen akkers gekocht worden in dit land, waarvan u zegt: Een wildernis is het, zonder mens en dier, het is in de macht van de Chaldeeën gegeven; 44 akkers zal men voor geld kopen en koopbrieven schrijven, deze verzegelen en door getuigen doen bekrachtigen in

(A) **32:28** 2Kon. 25:1-11; 2Kron. 36:17-21. (B) **32:34** 2Kon. 23:10; Jer. 7:30,31; 19:1-6. (C) **32:35 a** 2Kon. 23:10; Jer. 7:31. **32:35 b** Lev. 18:21.

het land van Benjamin, in de omstreken van Jeruzalem, in de steden van Juda, van het Gebergte, van de Laagte en van het Zuiderland; want Ik zal in hun lot een keer brengen, luidt het woord van JHWH.

Belofte van herstel

33 1 Toen kwam het woord van JHWH voor de tweede keer tot Jeremia, terwijl hij nog in de gevangenhof opgesloten was: 2 Zo zegt JHWH, die dat doet, JHWH, die dat formeert, om het in vervulling te doen gaan, wiens naam JHWH is: 3 Roep tot Mij en Ik zal u *antwoorden* en u grote, ondoorgrondelijke dingen verkondigen, waarvan u niet weet. 4 Want, zo zegt JHWH, de God van Israël, over de huizen van deze stad en de huizen van de koningen van Juda, die afgebroken zijn voor de wallen en voor het zwaard; 5 men komt om de Chaldeeën te bestrijden, om ze te vullen met de lijken van de mensen die Ik in mijn toorn en mijn boosheid verslagen heb, en om al wier boosheid Ik mijn aangezicht voor deze stad verborgen heb: 6 Zie, Ik zal haar genezing schenken en herstel, Ik zal hen genezen en hun een schat van voortdurende vrede ontsluiten; 7 ja, Ik zal een keer brengen in het lot van Juda en Israël en hen opbouwen als weleer; 8 Ik zal hen reinigen van al hun ongerechtigheid, waardoor zij tegenover Mij gezondigd hebben, en Ik zal hun vergeven al hun ongerechtigheden, waardoor zij tegenover Mij gezondigd hebben en van Mij afvallig geworden zijn. 9 Dan zal zij Mij tot een blijde naam worden, tot lof en eer bij alle volkeren van de aarde, die van al het goede dat Ik aan hen doe, horen zullen; ja, zij zullen zich verbazen en verwonderen over al het goede en al het heil, dat Ik aan haar doe.

10 Zo zegt JHWH: In deze plaats, waarvan u zegt: Zij is verwoest, mens noch dier is er, in de steden van Juda en op de straten van Jeruzalem die woest liggen, zonder mensen, zonder inwoners en zonder dieren, zal weer gehoord worden de stem van de vreugde 11 (A) en de stem van de vrolijkheid, de stem van de bruidegom en de stem van de bruid, de stem van hen die zeggen: Looft JHWH van de legermachten, want JHWH is goed, want zijn goedheid is tot in eeuwigheid! terwijl zij lofoffers in het huis van JHWH brengen; want Ik zal in het lot van het land een keer brengen, zodat het wordt als tevoren, zegt JHWH.

12 Zo zegt JHWH van de legermachten: In dit gebied, dat verwoest ligt, zodat er mens noch dier is, en in al zijn steden zal weer een weide zijn voor de herders die de schapen doen legeren; 13 in de steden van het Gebergte, van de Laagte en van het Zuiderland, in het land van Benjamin, in de omstreken van Jeruzalem en in de steden van Juda zullen de schapen weer onder de hand van de teller doorgaan, zegt JHWH.

14 (B) Zie, de dagen komen, luidt het woord van JHWH, dat Ik het goede woord in vervulling zal doen gaan, dat Ik over het huis van Israël en het huis van Juda gesproken heb. 15 In die dagen en in die tijd zal Ik aan David een Spruit van de gerechtigheid doen ontspruiten, die naar recht en gerechtigheid in het land zal handelen. 16 In die dagen zal Juda verlost worden en Jeruzalem veilig wonen, en zó zal men het noemen: JHWH onze gerechtigheid. 17 (C) Want zo zegt JHWH: Nimmer zal het David ontbreken aan een man, die op de troon van het huis van Israël gezeten is; 18 (D) en de Levitische priesters zal het nimmer ontbreken voor mijn aangezicht aan een man die brandoffers offert, spijsoffers ontsteekt en slachtoffers brengt al de dagen.

19 Het woord van JHWH kwam tot Jeremia: 20 Zo zegt JHWH: Indien u mijn verbond over de dag en de nacht kunt verbreken, zodat er geen dag en nacht meer zou zijn op hun tijd, 21 dan zal ook mijn verbond met mijn knecht David verbroken worden, dat hij geen zoon meer hebben zal, die koning is op zijn troon, en met de Levieten, de priesters, mijn dienaren. 22 Zoals het hemelse leger niet geteld en het zand van de zee niet gemeten kan worden, zó talrijk zal Ik

(A) **33:11** 1Kron. 16:34; 2Kron. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Ps. 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1. (B) **33:14** Jer. 23:5,6. (C) **33:17** 2Sam. 7:12-16; 1Kon. 2:4; 1Kron. 17:11-14. (D) **33:18** Num. 3:5-10.

maken het nageslacht van mijn knecht David, en de Levieten, die Mij dienen.

23 Het woord van JHWH kwam tot Jeremia:
24 Hebt u niet gemerkt, wat dit volk spreekt: De twee geslachten, die JHWH verkozen heeft, heeft Hij verworpen? En mijn volk verachten zij, alsof het in hun ogen geen volk meer is. 25 Zo zegt JHWH: Indien Ik mijn verbond over de dag en de nacht, de verordeningen van hemel en aarde, niet heb vastgesteld, 26 dan zal Ik ook het nageslacht van Jakob en mijn knecht David verwerpen, dat Ik uit zijn nazaten geen heersers neem over het nageslacht van Abraham, Isaak en Jakob, want Ik zal een keer brengen in hun lot en Mij over hen ontfermen.

Waarschuwingen aan Sedekia

34 1 (A) Het woord, dat van JHWH tot Jeremia kwam, terwijl Nebukadressar, de koning van Babel, en zijn hele leger en alle koninkrijken van de aarde, waarover hij regeerde, en alle volken strijd voerden tegen Jeruzalem en alle steden daaromheen: 2 Zo zegt JHWH, de God van Israël: Ga heen en spreek tot Sedekia, de koning van Juda, en zeg tot hem: Zo zegt JHWH: zie, Ik geef deze stad in de macht van de koning van Babel, die haar met vuur zal verbranden; 3 u zult niet ontkomen aan zijn macht, maar voorzeker gegrepen en in zijn macht gegeven worden; van aangezicht tot aangezicht zult u de koning van Babel zien, van mond tot mond zal hij met u spreken en u zult in Babel komen.
4 Maar hoor het woord van JHWH, o Sedekia, koning van Juda! Zo zegt JHWH over u: u zult niet door het zwaard sterven; 5 in vrede zult u sterven, en zoals men tot eer van uw vaderen, de vroegere koningen, die vóór u geweest zijn, een vuur ontstoken heeft, zo zal men dat ook voor u doen en over u klagen: Ach heer! Want Ik heb het woord gesproken, luidt het woord van JHWH.
6 Toen sprak de profeet Jeremia al deze woorden tot Sedekia, de koning van Juda, in Jeruzalem, 7 terwijl het leger van de koning van Babel strijd voerde tegen Jeruzalem en de steden van Juda, die alleen nog overgebleven waren, Lakis en Azeka, want deze waren de steden van Juda, die als versterkte steden nog overgebleven waren.

De vrijlating van de slaven

8 Het woord, dat van JHWH tot Jeremia kwam, nadat koning Sedekia met al het volk dat zich in Jeruzalem bevond, een verbintenis gesloten had om voor hen een vrijlating af te kondigen, 9 zodat ieder zijn slaaf of slavin, een Hebreeër of een Hebreeuwse, vrij zou laten gaan, opdat niemand een Judeeër, zijn broeder, in slavernij zou houden. 10 Toen hadden alle vorsten en het hele volk, die de verbintenis hadden aangegaan, erin toegestemd, dat zij ieder zijn slaaf of slavin vrij zouden laten gaan, om hen niet langer in slavernij te houden; zij hadden erin toegestemd en hadden hen laten gaan. 11 Maar later waren zij erop teruggekomen en hadden zij de slaven en slavinnen die zij vrij hadden laten gaan, teruggehaald en hen als slaven en slavinnen aan zich ondergeschikt gemaakt.
12 Nu kwam het woord van JHWH tot Jeremia:
13 Zo zegt JHWH, de God van Israël: Ik heb een verbintenis gesloten met uw vaderen in de tijd toen Ik hen uit het land Egypte, het slavenhuis, leidde, van deze inhoud: 14 (B) Na verloop van zeven jaren zult u een ieder zijn broeder, een Hebreeër, die zich aan u verkocht heeft, vrij laten gaan; als hij u zes jaar gediend heeft, zult u hem vrij van u laten gaan. Maar uw vaderen gaven Mij geen gehoor en neigden hun oor niet. 15 U nu had u heden bekeerd en gedaan wat recht is in mijn ogen door een ieder voor zijn naaste een vrijlating af te kondigen, en u had voor mijn aangezicht een verbintenis gesloten in het huis waarover mijn naam is uitgeroepen. 16 Maar u bent weer omgekeerd en hebt mijn naam ontheiligd, doordat u een ieder zijn slaaf en slavin, die u naar hun verlangen vrij had laten gaan, hebt teruggehaald en hen als slaven en slavinnen aan

(A) **34:1** 2Kon. 25:1-11; 2Kron. 36:17-21. (B) **34:14** Ex. 21:2; Deut. 15:12.

u ondergeschikt hebt gemaakt. 17 Daarom zegt JHWH aldus: u hebt niet naar Mij gehoord om een vrijlating af te kondigen, een ieder voor zijn broeder en een ieder voor zijn naaste. Zie, Ik kondig voor u een vrijlating af, luidt het woord van JHWH, aan het zwaard, de pest en de honger, en Ik zal u tot een schrikbeeld maken voor alle koninkrijken van de aarde. 18 Ik zal de mannen die mijn verbond hebben overtreden, die de bepalingen van de verbintenis welke zij voor mijn aangezicht gesloten hadden, niet hebben nagekomen, maken als het kalf dat zij in tweeën deelden en waarvan zij tussen de stukken doorgingen, 19 de vorsten van Juda en de vorsten van Jeruzalem, de hovelingen en de priesters en het hele volk van het land, die tussen de stukken van het kalf zijn doorgegaan; 20 Ik zal hen overgeven in de macht van hun vijanden en van wie hen naar het leven staan, zodat hun lijken tot voedsel zullen strekken voor de vogels van de hemel en de dieren van de aarde. 21 Ook Sedekia, de koning van Juda, en zijn vorsten zal Ik overgeven in de macht van hun vijanden en van wie hen naar het leven staan, in de macht van het leger van de koning van Babel, dat van u weggetrokken is. 22 Zie, Ik geef bevel, luidt het woord van JHWH, en Ik breng hen naar deze stad terug, dat zij tegen haar strijden, haar innemen en haar met vuur verbranden; en de steden van Juda maak Ik tot een wildernis, waar niemand woont.

De Rekabieten

35 1 (A) Het woord, dat van JHWH tot Jeremia kwam ten tijde van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda: 2 Ga naar het huis van de Rekabieten en spreek met hen, breng hen naar het huis van JHWH in een van de vertrekken, en geef hun wijn te drinken.

3 Toen nam ik Jaäzanja, de zoon van Jirmeja, de zoon van Chabassinja, met zijn broeders en al zijn zonen: het hele huis van de Rekabieten, 4 en ik bracht hen naar het huis van JHWH in het vertrek van de zonen van Chanan, de zoon van Jigdaljahu, de man van God, dat naast het vertrek van de vorsten ligt, boven dat van Maäseja, de zoon van Sallum, de dorpelwachter; 5 en ik zette de leden van het huis van de Rekabieten kannen vol wijn en bekers voor en zei tot hen: Drinkt wijn! 6 Maar zij zeiden: Wij drinken geen wijn; want onze vader Jonadab, de zoon van Rekab, heeft ons geboden: Nimmer zult u of uw kinderen wijn drinken; 7 ook zult u geen huis bouwen, geen zaad zaaien en geen wijngaard aanleggen of in bezit hebben, maar u zult uw leven lang in tenten wonen, opdat u lang leeft in het land waar u als vreemdeling verblijft. 8 En wij hebben onze vader Jonadab, de zoon van Rekab, gehoor gegeven in alles wat hij ons geboden heeft, zodat wij ons leven lang geen wijn drinken, wijzelf, onze vrouwen, onze zonen en onze dochters, 9 en geen huizen bouwen om in te wonen, en geen wijngaard, akker of bouwland bezitten, 10 maar wij wonen in tenten en houden ons gehoorzaam aan alles wat onze vader Jonadab ons geboden heeft. 11 Maar toen Nebukadressar, de koning van Babel, tegen het land optrok, hebben wij gezegd: Komt, laat ons naar Jeruzalem gaan, vanwege het leger van de Chaldeeën en dat van de Arameeërs. Zo wonen wij in Jeruzalem.

12 Toen kwam het woord van JHWH tot Jeremia: 13 Zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Ga, en zeg tot de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem: Wilt u hieruit geen lering trekken om aan mijn woorden gehoor te geven? luidt het woord van JHWH. 14 Het gebod dat Jonadab, de zoon van Rekab, aan zijn zonen heeft opgelegd, om geen wijn te drinken, wordt gehouden; want tot op heden hebben zij geen wijn gedronken, omdat zij gehoor hebben gegeven aan het gebod van hun vader. En Ik heb tot u gesproken, vroeg en laat, maar u hebt Mij geen gehoor gegeven. 15 Ik zond al mijn knechten, de profeten, tot u, vroeg en laat, met de boodschap: Bekeert u toch, een ieder van zijn boze weg, betert uw daden en loopt geen andere goden achterna om die te dienen,

(A) **35:1** 2Kon. 23:36-24:6; 2Kron. 36:5-7.

dan zult u blijven in het land dat Ik u en uw vaderen gegeven heb; maar u hebt uw oor niet geneigd en Mij geen gehoor gegeven. 16 Ja, de zonen van Jonadab, de zoon van Rekab, hebben het gebod dat hun vader hun opgelegd had, gehouden, maar dit volk heeft Mij geen gehoor gegeven. 17 Daarom zegt JHWH, de God van de legermachten, de God van Israël, aldus: Zie, Ik breng over Juda en alle inwoners van Jeruzalem al het onheil waarmee Ik hen gedreigd heb, omdat Ik tot hen gesproken heb, zonder dat zij gehoor gaven, en Ik tot hen geroepen heb, zonder dat zij *antwoordden*.

18 Maar tot het huis van de Rekabieten zei Jeremia: Zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Omdat u aan het gebod van uw vader Jonadab gehoor gegeven hebt en al zijn geboden gehouden en naar alles wat hij u gebood, gedaan hebt, 19 daarom zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël, aldus: Nimmer zal het Jonadab, de zoon van Rekab, ontbreken aan een man, die voor mijn aangezicht staat al de dagen.

De boekrol

36 1 (A) In het vierde jaar van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda, kwam dit woord van JHWH tot Jeremia: 2 Neem een boekrol en schrijf daarop al de woorden die Ik tot u over Israël, Juda en alle volken gesproken heb, sinds de dag dat Ik tot u gesproken heb, sinds de tijd van Josia tot op heden. 3 Misschien zal het huis van Juda luisteren naar al het onheil dat Ik hun denk aan te doen, opdat zij zich bekeren, een ieder van zijn boze weg, en Ik hun ongerechtigheid en zonde zal vergeven.

4 Toen riep Jeremia Baruch, de zoon van Neria, en Baruch schreef uit Jeremia's mond al de woorden die JHWH tot hem gesproken had, op een boekrol. 5 Daarop gaf Jeremia aan Baruch deze opdracht: Ik ben verhinderd, ik kan niet in het huis van JHWH komen. 6 Ga u dus en lees van de rol die u uit mijn mond hebt opgetekend, de woorden van JHWH voor ten aanhoren van het volk in het huis van JHWH op de vastendag; en ook ten aanhoren van alle Judeeërs, die uit hun steden gekomen zijn, moet u ze voorlezen. 7 Misschien zal zich hun smeekgebed uitstorten voor het aangezicht van JHWH en zullen zij zich bekeren, een ieder van zijn boze weg; want groot is de toorn en de boosheid, waarmee JHWH dit volk gedreigd heeft.

8 Baruch, de zoon van Neria, handelde daarop geheel, zoals de profeet Jeremia hem opgedragen had, en hij las uit het boek de woorden van JHWH in het huis van JHWH voor. 9 In het vijfde jaar van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda, in de negende maand, had men een vasten voor JHWH afgekondigd, - al het volk in Jeruzalem en al het volk dat uit de steden van Juda in Jeruzalem gekomen was. 10 Toen las Baruch uit het boek de woorden van Jeremia voor, in het huis van JHWH, in het vertrek van Gemarja, de zoon van de schrijver Safan, in de bovenste voorhof bij de ingang van de nieuwe poort van het huis van JHWH, ten aanhoren van al het volk.

11 Nu hoorde Michajehu, de zoon van Gemarja, de zoon van Safan, al de woorden van JHWH uit het boek; 12 en hij daalde af naar het paleis van de koning, naar het vertrek van de schrijver; en zie, daar waren al de vorsten gezeten: de schrijver Elisama, Delaja, de zoon van Semaja, Elnatan, de zoon van Akbor, Gemarja, de zoon van Safan, Sidkiahu, de zoon van Chananja, en de overige vorsten. 13 En Michajehu deelde hun al de woorden mee, die hij gehoord had, toen Baruch uit het boek las ten aanhoren van het volk. 14 Daarop zonden al de vorsten Jehudi, de zoon van Netanja, de zoon van Selemja, de zoon van Kusi, naar Baruch met de boodschap: De rol, waaruit u ten aanhoren van het volk hebt voorgelezen, neem die mee en kom hier. Toen nam Baruch, de zoon van Neria, de rol mee en kwam tot hen. 15 Toen zeiden zij tot hem: Neem plaats en lees ze ons voor. En Baruch las hun voor.

(A) **36:1** 2Kon. 24:1; 2Kron. 36:5-7; Dan. 1:1,2.

16 Toen zij al de woorden gehoord hadden, uitten zij onder elkaar hun angst en zeiden: Stellig moeten wij al deze woorden aan de koning overbrengen. 17 En zij vroegen Baruch: Vertel ons toch, hoe hebt u al deze woorden opgeschreven? 18 Toen zei Baruch tot hen: Hij las mij mondeling al deze woorden voor, terwijl ik ze met inkt in het boek schreef. 19 Daarop zeiden de vorsten tot Baruch: Ga heen, verberg u, u en Jeremia, en laat niemand weten, waar u bent. 20 Toen gingen zij naar de koning in de hof, nadat zij de rol hadden weggelegd in het vertrek van de schrijver Elisama, en zij vertelden al deze woorden ten aanhoren van de koning.

21 De koning zond daarop Jehudi om de rol te halen, en deze haalde haar uit het vertrek van de schrijver Elisama. En Jehudi las haar voor ten aanhoren van de koning en van al de vorsten, die rondom de koning stonden. 22 De koning nu was gezeten in het winterpaleis, in de negende maand, met het vuurbekken brandende vóór zich. 23 Telkens als Jehudi drie of vier kolommen gelezen had, sneed de koning ze met een schrijversmes af en wierp ze in het vuur dat in het bekken was, totdat de hele rol verteerd was in het vuur dat in het bekken was. 24 Zij verschrokken niet en scheurden hun klederen niet, de koning noch een van zijn dienaren, die al deze woorden hoorden; 25 ofschoon zelfs Elnatan en Delaja en Gemarja er bij de koning op aandrongen de rol niet te verbranden, luisterde hij niet naar hen. 26 Daarop gebood de koning de prins Jerachmeël en Seraja, de zoon van Azriël, en Selemja, de zoon van Abdeël, om de schrijver Baruch en de profeet Jeremia gevangen te nemen; maar JHWH hield hen verborgen.

27 Toen kwam het woord van JHWH tot Jeremia, nadat de koning de rol met de woorden die Baruch had opgetekend uit de mond van Jeremia, verbrand had, aldus: 28 Neem weer een andere rol en schrijf daarop al de vorige woorden die op de eerste rol stonden, welke Jojakim, de koning van Juda, verbrand heeft; 29 en zeg over Jojakim, de koning van Juda: Zo zegt JHWH: u hebt deze rol verbrand en gezegd: Waarom hebt u daarin geschreven: De koning van Babel zal zeker komen en dit land verwoesten en er mens en dier uitroeien? 30 Daarom, zo zegt JHWH over Jojakim, de koning van Juda: Hij zal niemand hebben, die op de troon van David is gezeten, en zijn lijk zal neergeworpen liggen in de hitte overdag en in de koude 's nachts; 31 Ik zal aan hem, zijn nakomelingen en zijn dienaren hun ongerechtigheid bezoeken, en Ik zal over hen en de inwoners van Jeruzalem en de mannen van Juda al het onheil brengen, waarvan Ik tot hen gesproken heb, zonder dat zij gehoor hebben gegeven.

32 Jeremia nam een andere rol en gaf die aan de schrijver Baruch, de zoon van Neria, en deze schreef daarop uit de mond van Jeremia al de woorden uit het boek dat Jojakim, de koning van Juda, in het vuur verbrand had; en nog vele dergelijke woorden werden daaraan toegevoegd.

Sedekia's tweede gezantschap

37 1 (A) Sedekia, de zoon van Josia, die Nebukadressar, de koning van Babel, over het land Juda koning gemaakt had, kwam aan de regering, in plaats van Konjahu, de zoon van Jojakim. 2 En hij gaf geen gehoor, hij noch zijn dienaren, noch het volk van het land, aan de woorden van JHWH, die Hij door de dienst van de profeet Jeremia sprak. 3 Toen zond koning Sedekia Jehukal, de zoon van Selemja, en de priester Sefanja, de zoon van Maäseja, tot de profeet Jeremia met de vraag: Bid toch voor ons tot JHWH, onze God. 4 Jeremia ging toen nog vrij in en uit te midden van het volk en men had hem nog niet in de gevangenis gezet. 5 Ook was het leger van Farao uit Egypte opgerukt, en toen de Chaldeeën die Jeruzalem belegerden, de tijding daarvan vernomen hadden, waren zij van Jeruzalem weggetrokken. 6 Toen kwam het woord van JHWH tot de profeet Jeremia: 7 Zo zegt JHWH, de God van Israël: Zo zult u zeggen tot de koning van Juda, die u

(A) **37:1** 2Kon. 24:17; 2Kron. 36:10.

tot Mij gezonden heeft om Mij te vragen: zie, het leger van Farao, dat uitgetrokken is om u te helpen, keert naar zijn land, Egypte, terug; 8 en de Chaldeeën zullen terugkomen en tegen deze stad strijden, haar innemen en met vuur verbranden. 9 Zo zegt JHWH: Bedriegt uzelf niet met de gedachte: De Chaldeeën trekken werkelijk van ons weg; want zij trekken niet weg. 10 Ja, al zou u het hele leger van de Chaldeeën die tegen u oorlog voeren, verslaan, zodat er onder hen slechts zwaargewonden overbleven, dan zouden die, een ieder in zijn tent, nog oprijzen en deze stad met vuur verbranden.

Jeremia gevangen gezet

11 Toen het leger van de Chaldeeën van Jeruzalem was opgebroken vanwege het leger van Farao, 12 wilde Jeremia Jeruzalem verlaten, om naar het land van Benjamin te gaan met het doel daar onder het volk een erfdeel te aanvaarden. 13 Maar toen hij in de Benjaminpoort kwam, was daar een bevelhebber van de wacht, en zijn naam was Jiria, de zoon van Selemja, de zoon van Chananja, en die hield de profeet aan met de woorden: u wilt naar de Chaldeeën overlopen! 14 Of Jeremia al zei: Het is niet waar, ik wil niet naar de Chaldeeën overlopen, Jiria luisterde niet naar hem, greep hem en bracht hem naar de vorsten. 15 En de vorsten werden boos op Jeremia, gaven hem slagen en zetten hem in de gevangenis in het huis van de schrijver Jonatan, want dat hadden zij tot kerker ingericht. 16 Zo kwam Jeremia in het gevangenhuis, in de gewelfde vertrekken; en Jeremia bleef daar lange tijd.

Eerste onderhoud met Sedekia

17 Toen liet de koning Sedekia hem halen, en de koning vroeg hem in zijn paleis in het geheim en zei: Is er een woord van JHWH? En Jeremia zei: Ja; u zult, zei hij, in de macht van de koning van Babel gegeven worden. 18 Verder zei Jeremia tot koning Sedekia: Wat heb ik tegen u of uw dienaren of dit volk misdaan, dat u mij in de gevangenis hebt gezet? 19 Waar zijn nu uw profeten, die u profeteerden: De koning van Babel zal niet optrekken tegen u en tegen dit land? 20 Nu dan, hoor toch, mijn heer de koning, laat mijn gebed toch bij u gehoor vinden, en laat mij niet naar het huis van de schrijver Jonatan terugbrengen, opdat ik daar niet zal sterven. 21 Toen gaf koning Sedekia bevel en men zette Jeremia in verzekerde bewaring in de gevangenhof en men gaf hem een brood per dag uit de Bakkersstraat, totdat al het brood in de stad op was. En Jeremia bleef in de gevangenhof.

Jeremia in een put geworpen

38 1 Toen hoorden Sefatja, de zoon van Mattan, Gedalja, de zoon van Paschur, Jukal, de zoon van Selemja, en Paschur, de zoon van Malkia, de woorden, die Jeremia tot het hele volk bleef spreken: 2 Zo zegt JHWH: Wie in deze stad blijft, zal sterven door het zwaard, de honger of de pest, maar wie eruit gaat naar de Chaldeeën, zal leven en zijn ziel als buit hebben en in leven blijven. 3 Zo zegt JHWH: Voorzeker zal deze stad in de macht van het leger van de koning van Babel gegeven worden en dat zal haar innemen. 4 Toen zeiden de vorsten tot de koning: Laat deze man toch ter dood gebracht worden, want zó ontmoedigt hij de strijders die in deze stad zijn overgebleven, en de hele bevolking, door op zulk een wijze tot hen te spreken, want deze man zoekt niet het heil voor dit volk, maar het kwade. 5 Koning Sedekia zei: Zie hij is in uw hand, want de koning vermag niets tegen u. 6 Toen namen zij Jeremia en wierpen hem in de put van prins Malkia, die in de gevangenhof was, en zij lieten hem aan touwen zakken; in de put nu was geen water, maar wel slijk; en Jeremia zonk in het slijk.

7 Ebed-Melek echter, de Ethiopiër, een hoveling, die in het paleis van de koning was, hoorde, dat zij Jeremia in de put hadden neergelaten - de koning nu verbleef in de Benjaminpoort - 8 en Ebed-Melek ging uit het paleis van de koning en sprak tot de koning: 9 Mijn heer de koning, deze mannen hebben slecht gehandeld in alles wat zij de profeet Jeremia hebben aange-

daan, dat zij hem in de put hebben geworpen; hij zou toch op de plaats zelf wel sterven van de honger, doordat er geen brood meer in de stad is. 10 Toen gebood de koning Ebed-Melek, de Ethiopiër: Neem vanhier drie mannen mee en trek de profeet Jeremia uit de put, voordat hij sterft. 11 Toen nam Ebed-Melek de mannen mee en ging in het paleis van de koning in de ruimte onder de voorraadkamer en nam vandaar lappen van afgedragen en gescheurde klederen, die hij aan touwen naar Jeremia in de put neerliet. 12 En Ebed-Melek, de Ethiopiër, zei tot Jeremia: Leg nu de lappen van de afgedragen klederen en de lompen onder de oksels van uw armen, onder de touwen. En Jeremia deed dit. 13 Toen trokken zij Jeremia aan de touwen op en haalden hem uit de put. En Jeremia bleef in de gevangenhof.

Tweede onderhoud met Sedekia

14 Toen liet koning Sedekia de profeet Jeremia bij zich brengen bij de derde ingang, die zich aan het huis van JHWH bevindt; en de koning zei tot Jeremia: Ik wil u iets vragen, verberg mij niets. 15 Maar Jeremia zei tot Sedekia: Wanneer ik u antwoord geef, zult u mij dan niet stellig doden? En wanneer ik u raad geef, zult u naar mij niet luisteren. 16 Toen zwoer koning Sedekia Jeremia in het geheim: Zo waar JHWH leeft, die ons dit leven gegeven heeft, ik zal u niet doden en ik zal u niet overgeven in de macht van deze mannen die u naar het leven staan. 17 Toen zei Jeremia tot Sedekia: Zo zegt JHWH, de God van de legermachten, de God van Israël: Indien u vrijwillig uitgaat tot de vorsten van de koning van Babel, dan zult u in leven blijven en zal deze stad niet met vuur verbrand worden en zult u met uw huis in leven blijven. 18 Maar indien u niet uitgaat tot de vorsten van de koning van Babel, dan zal deze stad in de macht van de Chaldeeën gegeven worden en die zullen haar met vuur verbranden en u zelf zult aan hun macht niet ontkomen. 19 Maar koning Sedekia zei tot Jeremia: Ik ben bang voor de Judeeërs die naar de Chaldeeën zijn overgelopen, dat men mij in hun macht zal overgeven en zij de spot met mij zullen drijven. 20 Daarop zei Jeremia: Dat zal men niet doen; hoor toch naar de stem van JHWH in wat ik tot u spreek, dan zal het u wél gaan en zult u in leven blijven. 21 Maar indien u weigert uit te gaan, dan is dit het woord, dat JHWH mij heeft doen zien: 22 Zie nu, al de vrouwen die in het paleis van de koning van Juda zijn overgebleven, werden uitgeleid tot de vorsten van de koning van Babel, terwijl zij zeiden: Misleid en overweldigd hebben u de mensen, met wie u bevriend was; zij deden uw voeten zinken in de modder, zij weken terug!

23 Men zal dan al uw vrouwen en uw kinderen uitleiden tot de Chaldeeën en u zelf zult aan hun macht niet ontkomen, maar door de hand van de koning van Babel zult u gegrepen worden en deze stad zal met vuur verbrand worden.

24 Toen zei Sedekia tot Jeremia: Laat niemand weten van dit onderhoud, opdat u niet sterft. 25 Wanneer de vorsten zullen horen, dat ik met u gesproken heb en bij u komen en tot u zeggen: Deel ons toch mee, wat u tot de koning hebt gesproken, verberg het voor ons niet, anders zullen wij u doden, en wat heeft de koning tot u gesproken? - 26 dan moet u tot hen zeggen: Ik legde mijn gebed voor de koning neer, dat hij mij niet naar het huis van Jonatan zou laten terugbrengen om daar te sterven. 27 Toen nu al de vorsten bij Jeremia kwamen en hem ondervroegen, gaf hij hun antwoord overeenkomstig al deze woorden die de koning geboden had; daarop lieten zij hem met rust, want de zaak was niet bekend geworden. 28 (A) En Jeremia bleef in de gevangenhof tot op de dag dat Jeruzalem werd ingenomen, en hij was er nog, toen Jeruzalem werd ingenomen.

De inneming van Jeruzalem

39 1 In het negende jaar van Sedekia, de koning van Juda, in de tiende maand, was Nebukadressar, de koning van Babel, met zijn hele leger naar Jeruzalem gekomen om het te

(A) **38:28** Eze. 33:21.

belegeren; 2 in het elfde jaar van Sedekia, in de
vierde maand, op de negende van de maand,
werd een bres in de stad geslagen; 3 toen trokken
al de vorsten van de koning van Babel binnen en
vatten post in de Middenpoort, Nebusazban, de
hofmaarschalk, Nergal-Sareser, de bewindvoer-
der, en al de overige vorsten van de koning van
Babel. 4 Toen Sedekia, de koning van Juda, en al
de krijgsbenden hen zagen, namen zij de vlucht
en verlieten de stad bij nacht in de richting van
de koninklijke tuin, de poort tussen de beide
muren door, en zij trokken weg in de richting
van de Vlakte. 5 Maar het leger van de Chaldeeën
zette hen na, en zij achterhaalden Sedekia in de
vlakten van Jericho; zij namen hem gevangen
en brachten hem naar Nebukadressar, de koning
van Babel, te Ribla in het land van Hamat, en deze
velde vonnis over hem. 6 De koning van Babel
bracht de zonen van Sedekia voor zijn ogen in
Ribla ter dood; ook al de edelen van Juda bracht
de koning van Babel ter dood; 7 en hij liet de ogen
van Sedekia verblinden en boeide hem met twee
koperen kettingen om hem naar Babel te voe-
ren. 8 En het koninklijk paleis en de huizen van
het volk verbrandden de Chaldeeën met vuur,
en de muren van Jeruzalem haalden zij neer.
9 De rest van het volk, die in de stad overgeble-
ven was, en de overlopers die naar hem overge-
lopen waren, voerde Nebuzaradan, de bevelheb-
ber van de lijfwacht, in ballingschap naar Babel.
10 Maar de armen uit het volk, die niets beza-
ten, liet Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijf-
wacht, in het land van Juda achterblijven en hij
gaf hun wijngaarden en akkers in die dagen.
11 Nu had Nebukadressar, de koning van Babel,
over Jeremia door middel van Nebuzaradan,
de bevelhebber van de lijfwacht, deze or-
der gegeven: 12 Neem hem onder uw hoede
en doe hem geen enkel leed, maar handel
met hem, zoals hij zelf tot u spreken zal.
13 Dus zond Nebuzaradan, de bevelhebber van
de lijfwacht heen, met Nebusazban, de hof-
maarschalk, Nergal-Sareser, de bewindvoerder,
en al de bevelhebbers van de koning van Babel,
14 en zij lieten Jeremia uit de gevangenhof ha-
len en gaven hem over aan Gedalja, de zoon van
Achikam, de zoon van Safan, om hem in vrijheid
te stellen. Zo bleef hij te midden van het volk.

Belofte voor Ebed-Melek

15 Nog was tot Jeremia het woord van JHWH
gekomen, terwijl hij in de gevangenhof opgeslo-
ten was: 16 Ga heen en zeg tot Ebed-Melek, de
Ethiopiër: Zo zegt JHWH van de legermachten,
de God van Israël: Zie, Ik doe mijn woorden over
deze stad in vervulling gaan ten kwade en niet
ten goede, en zij zullen voor uw ogen gebeuren
in die dagen. 17 Maar Ik zal u in die dagen red-
den, luidt het woord van JHWH, en u zult niet
overgegeven worden in de macht van de man-
nen, voor wie u met schrik vervuld bent; 18 want
Ik zal u voorzeker doen ontkomen en u zult door
het zwaard niet vallen, maar uw leven zal u ten
buit zijn, omdat u op Mij vertrouwd hebt, luidt
het woord van JHWH.

Jeremia bij Gedalja

40 1 Het woord, dat van JHWH tot Jeremia
kwam, nadat Nebuzaradan, de bevelheb-
ber van de lijfwacht, hem uit Rama had laten
gaan, toen deze hem had laten halen, terwijl hij
in boeien geslagen was te midden van al de bal-
lingen van Jeruzalem en Juda, die naar Babel
zouden worden weggevoerd. 2 De bevelhebber
nu van de lijfwacht had Jeremia laten halen en
had tot hem gezegd: JHWH, uw God, heeft van
dit onheil over deze plaats gesproken, 3 en JHWH
heeft hem doen komen en gedaan, zoals Hij ge-
sproken had, omdat u tegen JHWH gezondigd
hebt en niet naar zijn stem hebt gehoord: zo is
u dit dan overkomen. 4 Nu dan, zie, ik heb u he-
den bevrijd van de boeien die om uw handen wa-
ren; indien het u behaagt met mij naar Babel te
gaan, ga dan en ik zal mijn oog op u vestigen;
maar indien het u mishaagt met mij naar Babel
te gaan, zo laat het; zie, het hele land ligt vóór u;
waarheen ook het in uw ogen goed en recht is te
gaan, ga daarheen, 5 en keer terug naar Gedalja,
de zoon van Achikam, de zoon van Safan, die de
koning van Babel over de steden van Juda heeft

aangesteld, en blijf bij hem onder het volk, of waarheen ook het recht is in uw ogen te gaan, ga daarheen. Daarop had de bevelhebber van de lijfwacht hem mondvoorraad en een geschenk gegeven en hem laten gaan. 6 Zo kwam Jeremia tot Gedalja, de zoon van Achikam, te Mispa en bleef bij hem onder het volk dat in het land was overgebleven.

De moord op Gedalja

7 (A) Toen al de legeroversten die te velde waren met hun mannen, hoorden, dat de koning van Babel Gedalja, de zoon van Achikam, over het land had aangesteld en hem belast had met het toezicht op mannen, vrouwen en kinderen, namelijk uit de arme bevolking van het land, uit degenen die niet naar Babel waren weggevoerd, 8 kwamen zij tot Gedalja te Mispa, namelijk Jismaël, de zoon van Netanja, Jochanan en Jonatan, de zonen van Kareach, Seraja, de zoon van Tanchumet, de zonen van Efai, de Netofatiet, en Jezanja, de zoon van de Maäkatiet, zij met hun mannen. 9 En Gedalja, de zoon van Achikam, de zoon van Safan, zwoer hun en hun mannen: u hoeft er niet bang voor te zijn om de Chaldeeën onderworpen te zijn; blijft in het land wonen en weest de koning van Babel onderworpen, dan zal het u wél gaan. 10 En ik zelf, zie, ik blijf te Mispa als vertegenwoordiger bij de Chaldeeën die tot ons zullen komen; maar u, zamelt wijn, vruchten en olie in en doet die in uw vaten en blijft wonen in uw steden, waar u zich vestigt.

11 Toen ook al de Judeeërs die in Moab onder de Ammonieten, in Edom en in alle landen verbleven, hoorden, dat de koning van Babel aan Juda een rest had overgelaten en dat hij over hen Gedalja, de zoon van Achikam, de zoon van Safan, aangesteld had, 12 keerden al de Judeeërs uit alle plaatsen waarheen zij zich verstrooid hadden, terug en kwamen in het land van Juda tot Gedalja te Mispa. En zij zamelden zeer overvloedig wijn en vruchten in.

13 Toen kwamen Jochanan, de zoon van Kareach, en al de legeroversten, die te velde waren geweest, tot Gedalja te Mispa, 14 en zeiden tot hem: Weet u wel, dat Balis, de koning van de Ammonieten, Jismaël, de zoon van Netanja, heeft afgezonden ten einde u om het leven te brengen? Maar Gedalja, de zoon van Achikam, geloofde hen niet. 15 Daarop zei Jochanan, de zoon van Kareach, in het geheim tot Gedalja te Mispa: Laat mij toch heengaan en Jismaël, de zoon van Netanja, ombrengen, zonder dat iemand het weet; waarom zou hij u om het leven brengen, zodat geheel Juda, dat zich tot u verzameld heeft, verstrooid wordt en het overblijfsel van Juda te gronde gaat? 16 Maar Gedalja, de zoon van Achikam, zei tot Jochanan, de zoon van Kareach: Doe dat niet, want wat u van Jismaël zegt, is een leugen.

41 1 (B) Maar het gebeurde in de zevende maand, dat Jismaël, de zoon van Netanja, de zoon van Elisama, een man van koninklijken bloede, een van de koninklijke bevelhebbers, met tien mannen bij zich, kwam tot Gedalja, de zoon van Achikam, te Mispa. 2 Terwijl zij daar te Mispa tezamen brood aten, stond Jismaël, de zoon van Netanja, met de tien mannen die bij hem waren, op, en zij sloegen Gedalja, de zoon van Achikam, de zoon van Safan, met het zwaard. Zo doodde hij hem die de koning van Babel over het land had aangesteld. 3 Ook vermoordde Jismaël al de Judeeërs die bij hem, bij Gedalja, te Mispa waren, en de Chaldeeën die zich daar bevonden, de strijders.

4 De andere dag, nadat hij Gedalja gedood had, terwijl nog niemand het wist, 5 kwamen er mannen uit Sichem, Silo en Samaria, tachtig man, met afgeschoren baard en gescheurde klederen, terwijl zij zich de huid hadden opengekorven; zij hadden spijsoffer en wierook bij zich om die naar het huis van JHWH te brengen, 6 Jismaël, de zoon van Netanja, ging uit Mispa hun tegemoet, al huilend voortgaande; toen hij bij hen kwam, zei hij tot hen: Komt tot Gedalja, de

(A) **40:7** 2Kon. 25:22-24. (B) **41:1** 2Kon. 25:25.

zoon van Achikam! 7 En toen zij midden in de
stad gekomen waren, maakte Jismaël, de zoon
van Netanja, hen af en wierp hen in de put, hij
en de mannen die bij hem waren. 8 Tien man-
nen bevonden zich echter onder hen, die tot
Jismaël zeiden: Dood ons niet, want wij hebben
verborgen voorraden in het veld, tarwe, gerst,
olie en honing. Toen liet hij hen ongemoeid en
doodde hen niet met hun metgezellen. 9 De put
nu, waarin Jismaël al de lijken wierp van de man-
nen die hij vermoord had, een grote put, is die,
welke koning Asa gemaakt had met het oog op
Basa, de koning van Israël; die vulde Jismaël, de
zoon van Netanja, met vermoorden.
10 Daarop voerde Jismaël de hele rest van
het volk, die in Mispa was, gevankelijk weg,
de dochters van de koning en al het volk
dat te Mispa overgebleven was, waarover
Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht,
Gedalja, de zoon van Achikam, had aangesteld;
en Jismaël, de zoon van Netanja, voerde hen
gevankelijk weg en hij trok heen om naar
de Ammonieten uit te wijken. 11 Maar toen
Jochanan, de zoon van Kareach, en al de
legeroversten die bij hem waren, hoorden van
al het onheil dat Jismaël, de zoon van Netanja,
had aangericht, 12 namen zij al de mannen
en trokken uit om tegen Jismaël, de zoon van
Netanja, te strijden. En zij troffen hem aan
bij het grote water in Gibeon. 13 Toen al het
volk dat bij Jismaël was, Jochanan, de zoon
van Kareach, en al de legeroversten die bij
hem waren, zag, waren zij verheugd; 14 en al
het volk dat Jismaël van Mispa gevankelijk
had weggevoerd, keerde om en voegde zich
bij Jochanan, de zoon van Kareach. 15 Maar
Jismaël, de zoon van Netanja, ontkwam met
acht man aan Jochanan en ging naar de
Ammonieten.

De vlucht naar Egypte

16 Toen nam Jochanan, de zoon van Kareach,
met al de legeroversten die bij hem waren, de
hele rest van het volk, die Jismaël, de zoon
van Netanja, gevankelijk uit Mispa had wegge-
voerd na de moord op Gedalja, de zoon van
Achikam: mannen, strijders, vrouwen, kinderen
en hovelingen, die hij van Gibeon had terugge-
bracht, 17 en zij trokken heen en hielden halt
te Gerut-Kimham, dat bij Betlehem ligt, om ver-
der te trekken naar Egypte, 18 met het oog op de
Chaldeeën; want voor hen waren zij bang, omdat
Jismaël, de zoon van Netanja, Gedalja, de zoon
van Achikam, had vermoord, die de koning van
Babel over het land had aangesteld.

42 1 Toen naderden al de legeroversten, na-
melijk Jochanan, de zoon van Kareach,
en Azarja, de zoon van Hosaäja, en al het volk
van klein tot groot, 2 en zij zeiden tot de pro-
feet Jeremia: Laat toch ons smeken bij u gehoor
vinden en bid voor ons tot JHWH, uw God, voor
dit hele overblijfsel, want wij zijn als weinigen
uit velen overgebleven, zoals uw ogen ons zien;
3 dat JHWH, uw God, ons te kennen zal geven,
welke weg wij moeten gaan en wat wij moeten
doen. 4 En de profeet Jeremia zei tot hen: Ik geef
u gehoor; zie, ik zal tot JHWH, uw God, bidden
zoals u gesproken hebt, en dan zal ik alle woord
dat JHWH u *antwoorden* zal, u meedelen, ik zal u
geen enkel woord verzwijgen. 5 Toen zeiden zij
tot Jeremia: JHWH zij ons een waarachtig en ge-
loofwaardig getuige, dat wij overeenkomstig alle
woord waarmee JHWH, uw God, u tot ons zen-
den zal, doen zullen. 6 Hetzij goed, hetzij kwaad,
naar de stem van JHWH, onze God, tot wie wij u
zenden, zullen wij luisteren, opdat het ons wél
zal gaan, wanneer wij naar de stem van JHWH,
onze God, luisteren.
7 Het gebeurde nu na verloop van tien da-
gen, dat het woord van JHWH tot Jeremia
kwam. 8 Toen ontbood hij Jochanan, de zoon
van Kareach, en al de legeroversten die bij hem
waren, en het hele volk van klein tot groot, en
zei tot hen: 9 Zo zegt JHWH, de God van Israël,
tot wie u mij gezonden hebt om uw smeekge-
bed voor Hem uit te storten: 10 Indien u rustig
in dit land blijft, dan zal Ik u bouwen en niet
afbreken, u planten en niet uitrukken, want Ik
heb berouw over het kwaad dat Ik u heb aan-
gedaan. 11 Weest niet bang voor de koning van

Babel, voor wie u bang bent, weest niet bang voor hem, luidt het woord van JHWH, want Ik ben met u om u te verlossen en u uit zijn macht te bevrijden, 12 en Ik zal u ontferming doen vinden, dat hij zich over u zal ontfermen en u in uw land laat blijven. 13 Maar als u zegt: Wij willen in dit land niet blijven, zodat u niet luistert naar de stem van JHWH, uw God, denkende: 14 Neen, maar wij willen naar het land Egypte gaan, waar wij geen strijd zullen zien, noch sjofargeschal horen, noch naar brood hongeren, en dáár willen wij wonen, 15 nu dan, hoort daarom het woord van JHWH, u overblijfsel van Juda, zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Indien u inderdaad uw aangezicht richt om naar Egypte te gaan en heengaat om daar te verblijven, 16 dan zal het zwaard waarvoor u bang bent, u daar in het land Egypte achterhalen, en de honger waarvoor u beangst bent, u daar in Egypte op de hielen zitten en daar zult u sterven. 17 Ja, het zal gebeuren, dat al de mannen die hun aangezicht richten om naar Egypte te gaan om daar te verblijven, zullen sterven door het zwaard, de honger of de pest, en geen enkele van hen zal ontsnappen en ontkomen aan het onheil die Ik over hen breng. 18 Want zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Zoals mijn toorn en boosheid zich over de inwoners van Jeruzalem hebben uitgestort, zó zal mijn boosheid zich over u uitstorten, wanneer u naar Egypte gaat, en u zult een voorwerp van verwensing, van ontzetting, van vervloeking en van smaad zijn en deze plaats zult u niet weerzien. 19 JHWH heeft tot u, u overblijfsel van Juda, gesproken: Gaat niet naar Egypte! Weet wel, dat ik u heden ernstig gewaarschuwd heb; 20 want u hebt uzelf misleid ten koste van uw leven, toen u mij tot JHWH, uw God, zondt met de woorden: Bid voor ons tot JHWH, onze God, en boodschap ons overeenkomstig alles wat JHWH, onze God, zal zeggen, en wij zullen het doen. 21 Want ik heb het u heden geboodschapt, maar u wilt niet luisteren naar de stem van JHWH, uw God, namelijk naar alles waarmee Hij mij tot u gezonden heeft. 22 Nu dan, weet wel, dat u door het zwaard, de honger of de pest zult sterven in de plaats waarheen u verkiest te gaan om daar te verblijven.

43 1 Toen Jeremia geëindigd had tot het hele volk al de woorden van JHWH, hun God, te spreken, waarmee JHWH, hun God, hem tot hen gezonden had, al die woorden, 2 zeiden Azarja, de zoon van Hosaäja, en Jochanan, de zoon van Kareach, en al die drieste mannen tot Jeremia: u spreekt leugens! JHWH, onze God, heeft u niet gezonden met de boodschap: Gaat niet naar Egypte om daar te verblijven. 3 Maar Baruch, de zoon van Neria, zet u tegen ons op met de bedoeling ons in de macht van de Chaldeeën over te geven, ten einde ons te doden en ons in ballingschap naar Babel te voeren. 4 Zo hoorden Jochanan, de zoon van Kareach, en al de legeroversten en het hele volk niet naar de stem van JHWH om in het land van Juda te blijven; 5 (A) maar Jochanan, de zoon van Kareach, en al de legeroversten namen het hele overblijfsel van Juda, hen die van alle volken waarheen zij verstrooid waren geweest, teruggekeerd waren om in het land van Juda te verblijven: 6 de mannen, de vrouwen en de kinderen, de dochters van de koning en al de mensen die Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht, bij Gedalja, de zoon van Achikam, de zoon van Safan, had achtergelaten, ook de profeet Jeremia en Baruch, de zoon van Neria, 7 en zij trokken naar het land Egypte, want zij luisterden niet naar de stem van JHWH; en zij kwamen tot aan Tachpanches.

Profetie over de verovering van Egypte

8 Toen kwam het woord van JHWH tot Jeremia te Tachpanches: 9 Neem in uw hand grote stenen en verberg die in het leem onder het plaveisel vóór de ingang van het paleis van Farao in Tachpanches, voor de ogen van Judeese mannen, 10 en zeg tot hen: Zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Zie, Ik ontbied mijn knecht Nebukadressar, de koning van Babel, op-

(A) **43:5** 2Kon. 25:26.

dat hij zijn troon, die Ik verborgen heb, boven op deze stenen zal zetten, en zijn staatsietapijt daarboven zal uitbreiden. 11 Hij zal komen en het land Egypte slaan: wie bestemd is ten dode, ten dode, en wie bestemd is voor gevangenschap, voor gevangenschap, en wie bestemd is voor het zwaard, voor het zwaard. 12 Hij zal vuur leggen aan de tempels van de goden van Egypte en die verbranden of gevankelijk wegvoeren, en hij zal zich in het land Egypte wikkelen, zoals een herder zich in zijn mantel wikkelt en ongehinderd daaruit wegtrekken; 13 ja, hij zal de obelisken van de zonnetempel, die in het land Egypte staan, verbreken en de tempels van de goden van Egypte met vuur verbranden.

Hernieuwing van de dienst van de hemelkoningin

44 1 Het woord, dat tot Jeremia kwam voor al de Judeeërs die in het land Egypte woonden, die in Migdol, in Tachpanches, in Nof en in het land Patros woonden: 2 Zo zegt **JHWH** van de legermachten, de God van Israël: u hebt zelf al het onheil gezien, dat Ik over Jeruzalem en al de steden van Juda gebracht heb - zie, zij zijn immers een puinhoop tegenwoordig en niemand woont erin - 3 ten gevolge van het kwaad, dat zij deden om Mij boos te maken door offers te ontsteken in dienst van andere goden die zij niet gekend hebben, zij zelf, u noch uw vaderen; 4 hoewel Ik al mijn knechten, de profeten, tot u zond, vroeg en laat, met de boodschap: Doet zo iets gruwelijks, dat Ik haat, toch niet! 5 Maar zij luisterden niet en neigden hun oor niet om zich van hun kwaad te bekeren, dat zij niet voor andere goden offers zouden ontsteken. 6 Daarom hebben zich mijn boosheid en mijn toorn uitgestort, en zij hebben gebrand in al de steden van Juda en op de straten van Jeruzalem, zodat zij tot een puinhoop, tot een woestenij zijn geworden, zoals het tegenwoordig is. 7 Nu dan, zo zegt **JHWH**, de God van de legermachten, de God van Israël: Waarom begaat u een groot kwaad tegen uw leven, dat u onder u man en vrouw, kind en zuigeling uit Juda uitroeit, zodat u zich geen overblijfsel laat, 8 en dat u Mij krenkt met de werken van uw handen, en in het land Egypte, waar u bent heengegaan om daar te verblijven, voor andere goden offers ontsteekt, opdat u wordt een voorwerp van vervloeking en van smaad onder al de volkeren van de aarde? 9 Bent u vergeten de boosheid van uw vaderen en van de koningen van Juda en van zijn vorsten en de boosheden van uzelf en van uw vrouwen, die zij bedreven hebben in het land van Juda en op de straten van Jeruzalem? 10 Zij hebben zich niet *vernoedigd* tot op de dag van heden en zij hebben geen ontzag gehad en niet gewandeld naar mijn *Torah* en mijn inzettingen, die Ik voor het aangezicht van u en van uw vaderen gegeven heb. 11 Daarom, zo zegt **JHWH** van de legermachten, de God van Israël: Zie, Ik richt mijn aangezicht tegen u ten kwade, namelijk om geheel Juda uit te roeien; 12 ja, Ik neem het overblijfsel van Juda weg, dat zijn aangezicht gericht heeft om naar het land Egypte te gaan en daar te verblijven, en zij zullen allen te gronde gaan in het land Egypte; zij zullen vallen door het zwaard, door de honger zullen zij te gronde gaan; van klein tot groot zullen zij door het zwaard en door de honger sterven en zij zullen tot een voorwerp van verwensing, van ontzetting, van vervloeking en van smaad worden. 13 Ja, Ik zal bezoeking doen over hen die in het land Egypte wonen, zoals Ik bezoeking gedaan heb over Jeruzalem, door het zwaard, de honger en de pest; 14 en van het overblijfsel van Juda, dat gegaan is om daar te verblijven in het land Egypte, zal niemand ontkomen en ontsnappen, namelijk om terug te keren naar het land van Juda, waarop zij hun hart hebben gezet om daar te wonen, want zij zullen er niet terugkeren, behalve enkele vluchtelingen.

15 Toen *antwoordden* al de mannen, die wisten, dat hun vrouwen voor andere goden offers ontstaken, en al de vrouwen die daar stonden, een grote menigte, namelijk al het volk dat in het land Egypte, in Patros, woonde, aan Jeremia: 16 Wat het woord betreft, dat u tot ons in de naam van **JHWH** gesproken hebt, wij zullen niet naar u luisteren; 17 maar wij zullen voorzeker doen alles wat wij uitgesproken hebben, en of-

fers ontsteken voor de koningin van de hemel en haar plengoffers brengen, zoals wij gedaan hebben, wij en onze vaderen, onze koningen en onze vorsten, in de steden van Juda en op de straten van Jeruzalem; toen hadden wij goed ons brood en waren gelukkig en zagen geen onheil. 18 Maar sinds wij zijn opgehouden voor de koningin van de hemel offers te ontsteken en haar plengoffers te brengen, hebben wij aan alles gebrek gehad en zijn wij door het zwaard en de honger omgekomen. 19 Wanneer wij voor de koningin van de hemel offers ontsteken en haar plengoffers brengen, is het dan buiten onze mannen om, dat wij voor haar offerkoeken naar haar beeld maken en haar plengoffers brengen?

20 Daarop zei Jeremia tot het hele volk, tot de mannen en de vrouwen en al degenen die hem hadden *geantwoord*: 21 Aan het ontsteken van offers, dat u deed in de steden van Juda en op de straten van Jeruzalem, u en uw vaderen, uw koningen en uw vorsten en het volk van het land, heeft **JHWH** daaraan niet gedacht en heeft Hij dat niet ter harte genomen, 22 zodat **JHWH** het niet langer kon verdragen wegens de boosheid van uw handelingen, wegens de gruwelen die u gedaan hebt, zodat uw land geworden is tot een puinhoop, een voorwerp van ontzetting en vervloeking, zonder inwoners, zoals het tegenwoordig is? 23 Omdat u offers ontstoken hebt en gezondigd tegen **JHWH** en niet geluisterd hebt naar de stem van **JHWH** en niet gewandeld naar zijn *Torah*, zijn inzettingen en zijn getuigenissen, daarom heeft u dit onheil getroffen, zoals het heden ten dage is. 24 Verder zei Jeremia tot het hele volk en al de vrouwen: Hoort het woord van **JHWH**, u heel Juda dat in het land Egypte bent: 25 Zo zegt **JHWH** van de legermachten, de God van Israël: u en uw vrouwen, u hebt dat met uw mond uitgesproken en met uw handen volvoerd, wat u daar zei: Voorzeker zullen wij de geloften volbrengen, die wij hebben afgelegd om voor de koningin van de hemel offers te ontsteken en haar plengoffers te brengen. Kom uw geloften maar na en volbrengt uw geloften maar! 26 Hoort daarom het woord van **JHWH**, u heel Juda, dat in het land Egypte woont: Zie, Ik zweer bij mijn grote naam, zegt **JHWH**: mijn naam zal niet meer worden aangeroepen door de mond van een Judeeër, die zegt: zo waar de Heer **JHWH** leeft! in het hele land Egypte. 27 Zie, Ik waak over hen ten kwade en niet ten goede, en alle Judeeërs die in het land Egypte zijn, zullen te gronde gaan door het zwaard en de honger, totdat zij vernietigd zijn. 28 En, aan het zwaard ontkomen, zullen weinigen in getal uit het land Egypte naar het land van Juda terugkeren; zo zal het hele overblijfsel van Juda, dat naar het land Egypte kwam om daar te verblijven, weten, wiens woord standhoudt, dat van mij of dat van hen. 29 En dit zal u het teken zijn, luidt het woord van **JHWH**, dat Ik u in deze plaats zal bezoeken, opdat u weet, dat mijn woorden zeker zullen standhouden tegen u tot vernietiging: 30 (A) Zo zegt **JHWH**: zie, Ik geef Farao Chofra, de koning van Egypte, in de macht van zijn vijanden en van wie hem naar het leven staan, zoals Ik Sedekia, de koning van Juda, gegeven heb in de macht van Nebukadressar, de koning van Babel, zijn vijand, die hem ook naar het leven stond.

Aan Baruch

45 1 (B) Het woord dat de profeet Jeremia sprak tot Baruch, de zoon van Neria, nadat hij deze woorden uit de mond van Jeremia te boek gesteld had in het vierde jaar van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda: 2 Zo zegt **JHWH**, de God van Israël, tegen u, o Baruch: 3 u zegt: wee mij toch, want **JHWH** heeft diep verdriet bij mijn lijden gevoegd, ik ben moe van mijn zuchten en rust vind ik niet. 4 Aldus zult u tot hem zeggen: Zo zegt **JHWH**: zie, wat Ik gebouwd heb, breek Ik zelf af en wat Ik geplant heb, ruk Ik zelf uit, 5 en zou u voor u grote dingen zoeken? Zoek ze niet! Want zie, Ik breng onheil over al wat leeft, luidt het woord van **JHWH**,

(A) **44:30** 2Kon. 25:1-7. (B) **45:1** 2Kon. 24:1; 2Kron. 36:5-7; Dan. 1:1,2.

maar Ik geef u uw leven ten buit in alle plaatsen waar u zult heengaan.

Over de heidense volken en over Egypte

46 1 Wat als woord van **JHWH** kwam tot de profeet Jeremia over de volken.
2 (A) Over Egypte. Tegen het leger van Farao Neko, de koning van Egypte, dat aan de rivier de Eufraat bij Karkemis stond, en dat Nebukadressar, de koning van Babel, verslagen heeft in het vierde jaar van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda.
3 Bereidt rondas en schild en rukt aan tot de strijd! 4 Spant de paarden in en stijgt op, u ruiters, en stelt u op in slagorde, de helmen op; scherpt de lansen, trekt de pantsers aan!
5 Waarom zie ik hen angstig, achterwaarts wijkende? Ja, hun helden zijn verslagen en vluchten steeds voort zonder om te zien: schrik van rondom! luidt het woord van **JHWH**. 6 De snelle kan niet ontvluchten en de held niet ontkomen: in het noorden, aan de rivier de Eufraat, zijn zij gestruikeld en gevallen. 7 Wie is het, die komt opzetten als de Nijl, wiens wateren bruisen als rivieren? 8 Egypte komt opzetten als de Nijl, terwijl de wateren bruisen als rivieren, en zegt: Oprukken zal ik, ik zal de aarde overdekken, ik zal steden met inwoners en al vernietigen! 9 Vooruit, paarden; jaagt voort, wagens; laten de helden uittrekken: Ethiopiërs en Puteeërs, die het schild hanteren, Lydiërs, die de boog spannen!
10 Dit toch is de dag van **JHWH** van de legermachten, de dag van de wrake om wraak te nemen op zijn tegenstanders; ja, het zwaard verslindt en wordt verzadigd en dronken van hun bloed, want een slachtoffer heeft de Heer **JHWH** van de legermachten, in het Noorderland, aan de rivier de Eufraat. 11 Trek op naar Gilead en haal balsem, o jonkvrouw, dochter van Egypte; tevergeefs neemt u veel geneesmiddelen, voor u is er geen genezing. 12 De volken horen uw smaad, en uw gejammer vervult de aarde; want de ene held is gestruikeld over de andere, tezamen zijn zij gevallen.
13 (B) Het woord dat **JHWH** tot de profeet Jeremia sprak over de komst van Nebukadressar, de koning van Babel, om het land Egypte te slaan.
14 Boodschapt het in Egypte en doet het horen te Migdol, ja, doet het horen te Nof en Tachpanches, zegt: Stel u in slagorde op en tref uw voorbereidingen, want het zwaard verslindt om u heen. 15 Waarom is uw sterke geslagen, hield hij geen stand? Omdat **JHWH** hem neerstootte! 16 In menigte struikelt hij, ook valt de één over de ander en zij zeggen: Op! terug naar ons volk en ons geboorteland voor het gewelddadige zwaard! 17 Noemt de naam van Farao, de koning van Egypte: Rumoermaker, die zijn tijd liet voorbijgaan! 18 Zo waar Ik leef, luidt het woord van de Koning, wiens naam is **JHWH** van de legermachten, als de Tabor onder de bergen en als de Karmel aan de zee komt hij aan! 19 Bereid u voor op de ballingschap, u inwoonster, dochter van Egypte, want Nof zal tot een woestenij worden, vernietigd, zonder inwoner.
20 Een prachtig koekalf is Egypte; een horzel uit het Noorden komt er op af. 21 Ook haar huurtroepen in haar midden zijn aan mestkalveren gelijk, maar ook die keren om, vluchten tezamen, houden geen stand, want hun ongeluksdag overvalt hen, de tijd van hun bezoeking. 22 Haar geluid is als van een schuifelende slang, want met macht rukken zij op en met bijlen komen zij op haar af als houthakkers; 23 zij vellen haar woud, luidt het woord van **JHWH**, want zij zijn niet te overzien, want zij zijn talrijker dan sprinkhanen, ja, niet te tellen. 24 De dochter van Egypte is te schande gemaakt, overgegeven in de macht van het volk uit het Noorden.
25 **JHWH** van de legermachten, de God van Israël, zegt: Zie, Ik doe bezoeking aan Amon van No en aan Farao en aan Egypte, aan zijn goden en aan zijn koningen, ja, aan Farao en wie op hem vertrouwen, 26 en Ik geef hen in de macht van wie hen naar het leven staan, namelijk in de

(A) **46:2** Jes. 19:1-25; Eze. 29:1-32:32. (B) **46:13** Jer. 43:10-13.

macht van Nebukadressar, de koning van Babel, en in de macht van zijn dienaren. Maar daarna zal het rustig liggen als in vroegere dagen, luidt het woord van JHWH. 27 (A) Wees dan niet bang, mijn knecht Jakob, en wees niet angstig, o Israël, want zie, Ik verlos u uit verre streken, uw nakomelingen uit het land van hun gevangenschap; Jakob zal terugkeren en rustig en veilig zijn, door niemand opgeschrikt. 28 Wees niet bang, mijn knecht Jakob, luidt het woord van JHWH, want Ik ben met u; want Ik zal met alle volken, waaronder Ik u verstrooid heb, voorgoed afrekenen, maar met u zal Ik niet voorgoed afrekenen, maar Ik zal naar recht u tuchtigen, al zal Ik u zeker niet vrij laten uitgaan.

Over de Filistijnen

47 1 (B) Wat als woord van JHWH tot de profeet Jeremia kwam over de Filistijnen, voordat Farao Gaza innam.

2 Zo zegt JHWH: Zie, wateren komen opzetten uit het Noorden en worden tot een overstromende beek; ja, zij overstromen het land met al wat zich erop bevindt, de stad met inwoners en al, zodat de mensen schreeuwen en al de bewoners van het land jammeren, 3 op het geluid van het stampen van de hoeven van zijn paarden, het ratelen van zijn wagens, het gedreun van zijn wielen. De vaders zien niet om naar de kinderen, 4 zó zijn hun handen verslapt op de dag die komt om al de Filistijnen uit te roeien, om voor Tyrus en Sidon elke nog overgebleven helper uit te roeien; want JHWH verdelgt de Filistijnen, de rest van het eiland Kaftor. 5 Gaza is kaal geschoren, Askelon vernietigd; o rest van de Enakieten, hoelang zult u zich insnijdingen maken? 6 Wee, zwaard van JHWH, tot wanneer zult u niet rusten? Trek u terug in uw schede, wees rustig en houd u stil! 7 Hoe zou u rustig zijn? JHWH heeft het immers last gegeven: tegen Askelon en tegen de zeekust, daar heeft Hij het zijn bestemming gegeven.

Over Moab

48 1 (C) Over Moab. Zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Wee over Nebo, want het is verwoest; te schande geworden, ingenomen is Kirjataïm; te schande geworden is de vesting en terneergeslagen. 2 Moabs roem is er niet meer; in Chesbon zint men op onheil tegen hen: Komt, laat ons het uitroeien als volk! Ook u, Madmen, zult verdelgd worden, het zwaard zal u achtervolgen. 3 Hoor! geschreeuw uit Choronaïm: verwoesting en groot verderf! 4 Verbroken is Moab; zijn kleinen doen geschreeuw horen. 5 Ja, de helling van Luchit gaat men al huilende op; ook in de pas van Choronaïm hoort men noodgeschrei. 6 Vlucht, redt uw leven, dat het zal worden als een kale struik in de woestijn. 7 Want om uw vertrouwen op uw werken en op uw schatten zult ook u gegrepen worden en zal Kemos in ballingschap gaan, zijn priesters en vorsten tezamen, 8 ja, er zal een verwoester komen tot elke stad, zodat geen stad zal ontkomen; en de vallei zal te gronde gaan en de vlakte vernietigd worden, zoals JHWH gezegd heeft.

9 Geeft vleugels aan Moab, want vliegende moet het weggaan, en zijn steden zullen worden tot een woestenij, waarin niemand woont. 10 Vervloekt, wie het werk van JHWH met lauwheid verricht; en vervloekt, wie zijn zwaard van bloed weerhoudt! 11 Moab heeft van zijn jeugd af rust gehad; het heeft stil op zijn droesem gelegen, het is niet overgegoten van het ene vat in het andere, en het is niet in ballingschap gegaan; daardoor is zijn smaak hem gebleven en is zijn geur niet veranderd. 12 Daarom zie, de dagen komen, luidt het woord van JHWH, dat Ik hem aftappers zend, die hem zullen aftappen en zijn vaten zullen legen en zijn kruiken verbrijzelen. 13 Dan komt Moab beschaamd uit met Kemos, zoals het huis van Israël beschaamd uitkwam met Betel, hun vertrouwen. 14 Hoe kunt u zeggen: Helden zijn wij, en weerbare mannen voor

(A) **46:27** Jer. 30:10,11. (B) **47:1** Jes. 14:29-31; Eze. 25:15-17; Joël 3:4-8; Amos 1:6-8; Zef. 2:4-7; Zac. 9:5-7. (C) **48:1** Jes. 15:1-16:14; 25:10-12; Eze. 25:8-11; Amos 2:1-3; Zef. 2:8-11.

de strijd? 15 Verwoest is Moab met zijn steden,
en de keur van zijn jonge mannen is ter slachting
afgedaald, luidt het woord van de Koning, wiens
naam is JHWH van de legermachten.
16 Moabs ondergang komt nabij en zijn on-
heil haast zich zeer. 17 Beklaagt het, allen die er
rondom woont, en allen die zijn naam kent; zegt:
Ach, hoe is de scepter van de kracht, de staf van
de heerlijkheid, gebroken! 18 Daal af van uw ere-
plaats en zet u neer in het vuil, o inwoonster,
dochter van Dibon, want de verwoester van Moab
trekt tegen u op, hij vernielt uw vestingwerken.
19 Ga op de weg staan en zie uit, inwoonster
van Aroër; ondervraag de vluchteling en de ont-
komene, zeg: Wat is er gebeurd? 20 Te schande
geworden is Moab, want het is terneergeslagen;
jammert het uit en schreeuwt; boodschapt aan
de Arnon, dat Moab verwoest is. 21 Ja, een oor-
deel is gekomen over het land van de vlakte,
over Cholon, Jahas, Mefaät, 22 Dibon, Nebo, Bet-
Diblataïm, 23 Kirjataïm, Bet-Gamul, Bet-Meon,
24 Keriot, Bosra en over al de steden van het land
van Moab, die veraf en die dichtbij zijn. 25 Af-
gehakt is de hoorn van Moab en zijn arm is ge-
broken, luidt het woord van JHWH. 26 Maakt het
dronken, omdat het zich tegen JHWH heeft ver-
heven, zodat Moab neertuimelt in zijn uitbraak-
sel en ook zelf ten spot wordt. 27 Of was Israël
voor u niet het voorwerp van spot; is het onder
dieven betrapt, dat u, zo vaak u erover sprak,
met het hoofd ging schudden? 28 Verlaat de ste-
den en gaat op de rots wonen, inwoners van
Moab, en weest als de duif die nestelt aan de
overzijde van de opening van de kuil. 29 Wij heb-
ben van Moabs trots gehoord - zeer hoogmoedig
is het! - van zijn hoogheid, zijn trots, zijn hoog-
moed en zijn hooghartigheid. 30 Ik ken, luidt
het woord van JHWH, zijn overmoed en zijn on-
behoorlijke taal; zij doen, wat niet behoorlijk
is. 31 Daarom moet ik over Moab jammeren, ja,
over geheel Moab geschreeuw aanheffen, over
de mannen van Kir-Cheres zuchten. 32 Meer dan
Jazer huilt, zal Ik over u huilen, o wijnstok van
Sibma; uw ranken reikten tot aan de zee, zij
kwamen tot Jazer; uw inzameling en uw wijn-
oogst heeft een verwoester overvallen. 33 Zo zijn
vreugde en jubel geweken uit de gaarde en het
land van Moab, en heb Ik de wijn uit de pers-
kuipen geweerd; men zal de druiven niet treden
met vreugdegeroep; het vreugdegeroep is geen
vreugdegeroep. 34 Ten gevolge van Chesbons ge-
schreeuw verheft men zijn stem tot Elale, tot
Jahas toe, van Soar tot Choronaïm, Eglat-Selisia;
want zelfs de wateren van Nimrim worden een
woestenij. 35 Zo maak Ik bij Moab, luidt het
woord van JHWH, een einde aan hem die een
hoogte bestijgt en voor zijn god offers ontsteekt.
36 Daarom klaagt mijn hart over Moab als klaag-
fluiten, ja, klaagt mijn hart over de mannen van
Kir-Cheres als klaagfluiten, omdat het overschot
dat men gemaakt had, verloren gaat. 37 Want elk
hoofd is kaal geschoren, elke baard afgesneden,
in alle handen zijn insnijdingen en op alle heu-
pen is rouwkleding. 38 Op alle daken van Moab
en op al zijn pleinen is het een en al klacht, want
Ik heb Moab verbroken als vaatwerk, waarin men
geen behagen heeft, luidt het woord van JHWH.
39 Hoe terneergeslagen is Moab, hoe heeft het de
rug gekeerd! Moab is te schande geworden en
tot een spot en verschrikking voor allen die er
rondom wonen.
40 Want zo zegt JHWH: Zie, als een gier komt
hij aanzweven en hij spreidt zijn vleugels over
Moab uit; 41 ingenomen worden de steden en
de burchten worden veroverd, en het hart van
Moabs helden is in die dagen als het hart van
een vrouw in barensnood. 42 Dan wordt Moab
uitgeroeid, zodat het als volk niet meer bestaat,
omdat het zich tegen JHWH verheven heeft.
43 Schrik en kuil en strik over u, inwoners van
Moab! luidt het woord van JHWH. 44 Wie vlucht
voor de schrik, zal vallen in de kuil; en wie uit
de kuil klimt, zal gevangen worden in de strik;
want Ik zal daarover, over Moab, het jaar van zijn
bezoeking brengen, luidt het woord van JHWH.
45 In de schaduw van Chesbon staan vluchtelin-
gen zonder kracht; want een vuur is uitgebroken
uit Chesbon en een vlam uit het huis van Sichon,
die de slapen van Moab en de schedel van de ru-
moermakers heeft verteerd.

46 Wee u, Moab! Verloren is het volk van
Kemos, want weggehaald zijn uw zonen als
gevangenen, uw dochters in gevangenschap.
47 Maar Ik zal in het lot van Moab een keer brengen in het laatst van de dagen, luidt het woord
van JHWH. Tot zover het oordeel over Moab.

Over de Ammonieten

49 1 (A) Over de Ammonieten. Zo zegt
JHWH: Heeft Israël geen kinderen, heeft
het geen erfgenaam? Waarom heeft Milkom Gad
in bezit genomen en zijn volk zich in zijn steden gevestigd? 2 Daarom zie, de dagen komen,
luidt het woord van JHWH, dat Ik aan Rabba
van de Ammonieten krijgsgeschreeuw zal te horen geven, en het zal tot een woeste puinheuvel worden en zijn onderhorige plaatsen zullen
met vuur verbrand worden; dan zal Israël hen in
bezit nemen, die het in bezit genomen hadden,
zegt JHWH. 3 Treur, Chesbon, want het is verwoest, een puinhoop; gilt, dochters van Rabba;
doe uzelf een rouwgewaad om, treurt en zwerft
rond tussen de akkermuren, want Milkom zal
in ballingschap gaan, zijn priesters en vorsten
tezamen.
4 Wat beroemt u zich op de dalen? Uw dal
is overstroomd, u overmoedige dochter, die op
haar schatten vertrouwt; "Wie zal tegen mij oprukken?" 5 Zie, Ik laat u schrikken, luidt het
woord van de Heer JHWH van de legermachten,
van alle kanten rondom u, en u zult verstrooid
worden, een ieder afzonderlijk, zonder dat iemand de zwervelingen bijeen brengt. 6 Maar
daarna zal Ik in het lot van de Ammonieten een
keer brengen, luidt het woord van JHWH.

Over Edom

7 (B) Over Edom. Zo zegt JHWH van de legermachten: Is er geen wijsheid meer in Teman, is
aan de verstandigen raad ontglipt, is hun wijsheid verdwenen? 8 Vlucht, keert om, schuilt diep
weg, inwoners van Dedan, want Esaus verderf
heb Ik over hem gebracht, de tijd dat Ik aan
hem bezoeking doe. 9 Als wijnlezers tot u gekomen waren, zouden zij geen nalezing overgelaten hebben; of dieven in de nacht, zij zouden
schade gedaan hebben, zoveel hun genoeg was,
10 maar Ik schil Esau af en leg zijn schuilhoeken bloot; wil hij zich verbergen, hij kan het niet;
zijn zaad wordt verdelgd en zijn nakomelingschap en van zijn buren helpt niet één: 11 "Uw
wezen zal ik in het leven houden en laten uw
weduwen op mij vertrouwen". 12 Want zo zegt
JHWH: Zie, zij, wie het niet toekwam de beker
te drinken, moeten wel drinken; en u, zou u vrij
uitgaan? u zult niet vrij uitgaan, maar zeker drinken. 13 Want Ik heb gezworen bij Mijzelf, luidt
het woord van JHWH, dat Bosra tot een voorwerp
van ontzetting, van smaad, van verstomming en
van vervloeking zal worden en dat al zijn steden
tot eeuwige puinhopen zullen worden.
14 Een tijding heb ik van JHWH gehoord en
een bode is onder de volken gezonden: Verzamelt u, rukt ertegen op en maakt u op tot de
strijd! 15 Want zie, klein maak Ik u onder de
volken, veracht onder de mensen. 16 De schrik
voor u heeft u misleid, de overmoed van uw hart.
U, die in rotskloven woont, u vastklemt aan de
hoogte van de heuvelen, al maakt u uw nest zo
hoog als de gier, Ik zal u vandaar neerhalen,
luidt het woord van JHWH. 17 Zo zal Edom tot
een voorwerp van ontzetting worden; ieder die
er doortrekt, zal zich ontzetten en fluiten om
al zijn slagen. 18 (C) Zoals Sodom en Gomorra
met hun buren ondersteboven gekeerd werden,
zegt JHWH, zal daar niemand wonen en geen
mensenkind daar verblijf houden. 19 Zie, zoals
een leeuw uit de pronk van de Jordaan, trekt hij
op tegen het vaste verblijf, want in een ogenblik doe Ik hen daaruit wegsnellen, en wie is verkozen, die Ik daarover zal stellen? Want wie is
Mij gelijk en wie zal Mij tot verantwoording roepen, en wie is zulk een herder, dat hij voor Mij
zou bestaan? 20 Daarom, hoort het besluit dat
JHWH tegen Edom genomen heeft, en de plannen
die Hij tegen de inwoners van Teman beraamd

(A) **49:1** Eze. 21:33-37; 25:1-7; Amos 1:13-15; Zef. 2:8-11.
(B) **49:7** Jes. 34:5-17; 63:1-6; Eze. 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11,12; Ob. 1:1-14; Mal. 1:2-5.
(C) **49:18** Gen. 19:24,25.

heeft: Voorwaar, de jongens van de kudde zullen
hen wegsleuren, voorwaar, hun gebied zal zich
over hen ontzetten; 21 van het geluid van hun
val beeft de aarde, het gejammer wordt aan de
Schelfzee gehoord. 22 Zie, als een gier stijgt hij
op en zweeft aan en spreidt zijn vleugels over
Bosra uit, en het hart van Edoms helden zal in
die dagen zijn als het hart van een vrouw in
barensnood.

Over Damascus

23 (A) Over Damascus. Beschaamd staan
Hamat en Arpad, want slechte tijding hebben
zij gehoord; zij zijn in onrust als de zee, zij
zijn bezorgd, zij kunnen niet tot rust komen.
24 Damascus is ontmoedigd, het keert zich tot
de vlucht en is erg geschrokken, benauwdheid
en weeën hebben het aangegrepen als een
vrouw die een kind ter wereld brengt. 25 Hoe is
de roemrijke stad verlaten, de vesting van de
vreugde! 26 Daarom zullen haar jonge mannen
vallen op haar pleinen en al de strijders in die
dagen omkomen, luidt het woord van **JHWH**
van de legermachten, 27 en Ik zal een vuur
aansteken binnen de muur van Damascus, dat
de burchten van Benhadad zal verteren.

Over de Arabieren

28 Over Kedar en over de koninkrijken van
Hasor, die Nebukadressar, de koning van Babel,
verslagen heeft.

Zo zegt **JHWH**: Op, rukt op tegen Kedar en ver-
delgt de stammen uit het Oosten! 29 Laat men
hun tenten en hun kleinvee wegnemen, hun tent-
doeken en al hun bezit, en laat men hun ka-
melen voor zich meenemen en over hen uitroe-
pen: Schrik van rondom! 30 Vlucht, vlucht ogen-
blikkelijk, schuilt diep weg, inwoners van Hasor,
luidt het woord van **JHWH**, want Nebukadressar,
de koning van Babel, heeft tegen u een aanslag
gesmeed en een plan beraamd. 31 Op, rukt op
tegen een volk zonder zorg, dat in gerustheid
woont, luidt het woord van **JHWH**, dat deuren
noch grendel heeft, dat op zichzelf woont; 32 la-
ten hun kamelen ten roof worden en de menigte
van hun vee ten buit; naar alle windstreken zal Ik
hen verstrooien, die zich het haar rondom weg-
scheren, en van alle kanten zal Ik hun onder-
gang doen komen, luidt het woord van **JHWH**.
33 Hasor zal tot een woonplaats van jakhalzen
worden, een woestenij voor altijd, niemand zal
daar wonen en geen mensenkind daar verblijf
houden.

Over Elam

34 Wat als woord van **JHWH** tot de profeet
Jeremia kwam over Elam, in het begin van de
regering van Sedekia, de koning van Juda.

35 Zo zegt **JHWH** van de legermachten: Zie,
Ik breek de boog van Elam, de zenuw van hun
kracht, 36 en Ik breng over Elam vier winden van
de vier hoeken van de hemel en Ik verstrooi hen
naar al die windstreken, zodat er geen volk zal
zijn, waar niet verdrevenen van Elam komen zul-
len. 37 Ja, Ik maak Elam bang voor hun vijanden
en voor wie hen naar het leven staan, Ik breng
onheil over hen, mijn brandende toorn, luidt
het woord van **JHWH**, Ik zend het zwaard hun
achterna, totdat Ik hen verdelgd heb, 38 Ik richt
mijn troon in Elam op en Ik roei koning en vors-
ten daar uit, luidt het woord van **JHWH**. 39 Maar
in het laatst van de dagen zal Ik in het lot van
Elam een keer brengen, luidt het woord van
JHWH.

Over Babel

50 1 (B) Het woord, dat **JHWH** over Babel,
over het land van de Chaldeeën, gespro-
ken heeft door de dienst van de profeet Jeremia.
2 Boodschapt onder de volken en laat het ho-
ren, verbergt het niet, zegt: Babel is genomen,
Bel staat beschaamd, Merodak terneergeslagen,
beschaamd staan zijn beelden, terneergeslagen
zijn drekgoden. 3 Want er rukt een volk tegen
op uit het Noorden, dat zijn land tot een woes-
tenij zal maken, zodat er geen inwoner in is;

(A) **49:23** Jes. 17:1-3; Amos 1:3-5; Zac. 9:1. (B) **50:1** Jes. 13:1-14:23; 47:1-15.

zowel mensen als dieren zijn gevlucht, verdwenen. 4 In die dagen en in die tijd, luidt het woord van JHWH, zullen de Israëlieten komen, zij en de Judeeërs tezamen; al huilend zullen zij voortgaan en JHWH, hun God, zoeken; 5 naar Sion zullen zij vragen, op de weg hierheen zal hun aangezicht (gericht) zijn; zij komen en zoeken gemeenschap met JHWH in een eeuwig verbond, dat niet zal vergeten worden. 6 Een kudde verloren schapen was mijn volk, hun herders misleidden hen, naar de bergen voerden zij hen; van berg tot heuvel gingen zij, zij vergaten hun leger. 7 Allen die hen aantroffen, verslonden hen, en hun vijanden zeiden: Wij laden geen schuld op ons; omdat zij gezondigd hadden tegen JHWH, de woonplaats van de gerechtigheid en de hoop van hun vaderen, JHWH.

8 (A) Vlucht uit Babel weg en trekt uit het land van de Chaldeeën en weest als bokken voor de kudde uit! 9 Want zie, Ik verwek en doe oprukken tegen Babel een menigte grote volken, uit het Noorderland, en zij menigten zich ertegen in slagorde, vandaar zal het ingenomen worden; de pijlen ervan zijn als een gelukkige held, die niet zonder resultaat terugkeert. 10 Zo wordt het land van de Chaldeeën ten roof; allen die het beroven, zullen verzadigd worden, luidt het woord van JHWH. 11 Al verheugt u zich, al jubelt u, plunderaars van mijn erfdeel, al springt u als een kalf in het gras en hinnikt u als hengsten, 12 uw moeder staat zeer beschaamd, zij die u baarde, is te schande geworden; ziedaar, het geringste van de volken, een woestijn, een wildernis en een steppe! 13 Ten gevolge van de boosheid van JHWH zal het niet bewoond worden, maar geheel en al een woestenij zijn; ieder die Babel voorbijgaat, zal zich ontzetten en fluiten om al zijn slagen.

14 Stelt u rondom in slagorde tegen Babel op, allen die de boog spant! Beschiet het, spaart geen pijlen, want tegen JHWH heeft het gezondigd! 15 Heft rondom een krijgsgeschreeuw ertegen aan - het heeft zich overgegeven, gevallen zijn zijn zuilen, neergehaald zijn muren; want dit is de wraak van JHWH; wreekt u erop, doet het naar wat het gedaan heeft. 16 Roeit uit Babel de zaaier uit en wie in de oogsttijd de sikkel hanteert. Voor het gewelddadige zwaard keert een ieder zich naar zijn volk en vlucht een ieder naar zijn land.

17 Een opgejaagd schaap is Israël, dat leeuwen hebben opgedreven; eerst heeft de koning van Assyrië het verslonden en nu ten laatste heeft Nebukadressar, de koning van Babel, het de beenderen afgeknaagd. 18 Daarom, zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: Zie, Ik doe bezoeking aan de koning van Babel en aan zijn land, zoals Ik aan de koning van Assyrië bezoeking gedaan heb, 19 en Ik breng Israël terug naar zijn weide, opdat het Karmel en Basan zal afweiden en op het gebergte van Efraïm en in Gilead zich zal verzadigen. 20 In die dagen en in die tijd, luidt het woord van JHWH, zal de ongerechtigheid van Israël gezocht worden, maar zij is er niet, en de zonden van Juda, maar zij zijn niet te vinden; want Ik zal vergeving schenken aan wie Ik doe overblijven.

21 Tegen het land Merataïm, trek daartegen op en tegen de inwoners van Pekod. Verdelg en sla met de ban, luidt het woord van JHWH, en doe geheel zoals Ik u gebied. 22 Krijgsrumoer in het land en groot verderf! 23 Hoe is de hamer van de hele aarde stukgeslagen en gebroken. Hoe is Babel onder de volkeren tot een voorwerp van ontzetting geworden. 24 Ik spande u een strik en u was gevangen ook, Babel, voordat u het wist; betrapt bent u en gegrepen ook, omdat u JHWH hebt uitgedaagd. 25 JHWH heeft zijn tuighuis geopend en de wapens van zijn boosheid tevoorschijn gehaald, want dit is een werk voor de Heer JHWH van de legermachten, in het land van de Chaldeeën. 26 Trekt ertegen op tot de laatste man, opent zijn voorraadschuren, stapelt het op als korenhopen en slaat het met de ban, niets blijft ervan over! 27 Verdelgt al zijn stieren, laat ze heengaan ter slachting; wee hun, want hun dag is gekomen, de tijd van hun bezoe-

(A) **50:8** Opb. 18:4.

king. 28 Hoor, vluchtelingen en ontsnapten uit
het land van Babel om in Sion te boodschappen
de wraak van JHWH, onze God, de wraak voor
zijn tempel.
29 (A) Roept schutters tegen Babel op, allen
die de boog spannen; belegert het aan alle kan-
ten, laat er geen ontkoming zijn! Vergeldt het
naar zijn werk, doet het naar al wat het gedaan
heeft, want tegen JHWH is het overmoedig ge-
weest, tegen de Heilige van Israël. 30 Daarom
zullen zijn jonge mannen op zijn pleinen val-
len en al de strijders in die dagen omkomen,
luidt het woord van JHWH. 31 Zie, Ik zál u, o
Onbeschaamdheid, luidt het woord van de Heer
JHWH van de legermachten, want uw dag is ge-
komen, de tijd dat Ik aan u bezoeking zal doen,
32 en Onbeschaamdheid zal struikelen en vallen
en niemand zal haar oprichten, en Ik zal een
vuur aansteken in haar steden, dat heel haar om-
geving verteert. 33 Zo zegt JHWH van de leger-
machten: Verdrukt worden de Israëlieten en de
Judeeërs, en allen die hen gevankelijk hebben
weggevoerd, houden hen vast, zij weigeren hen
te laten gaan; 34 hun Verlosser is sterk, JHWH
van de legermachten is zijn naam; voorzeker zal
Hij hun twistzaak beslechten om aan de aarde
rust te brengen, maar de inwoners van Babel zal
Hij verontrusten.
35 Het zwaard over de Chaldeeën, luidt het
woord van JHWH, en over de inwoners van
Babel en over zijn vorsten en over zijn wijzen!
36 Het zwaard over de snoevers, dat zij ver-
dwaasd worden! Het zwaard over zijn helden,
dat zij verschrikt worden! 37 Het zwaard over
zijn paarden en zijn wagens en al de gemengde
troepen in zijn midden, dat zij tot vrouwen wor-
den! 38 Het zwaard over zijn schatten, dat zij ge-
plunderd worden! Het zwaard over zijn wateren,
dat zij uitdrogen! Want een land van gesneden
beelden is het en door schrikwekkende beelden
laten zij zich verdwazen. 39 (B) Daarom zullen
er boskatten met jakhalzen huizen, ook zullen
er struisvogels huizen, en het zal niet meer be-
staan in eeuwigheid, noch in stand blijven van
geslacht tot geslacht. 40 (C) Zoals God Sodom en
Gomorra met hun buren ondersteboven keerde,
luidt het woord van JHWH, zal daar niemand wo-
nen en geen mensenkind zal daar wonen.
41 Zie, een volk komt uit het Noorden, een
grote natie met machtige koningen breekt op van
het uiteinde van de aarde. 42 Boog en spies om-
klemmen zij, meedogenloos zijn zij en zonder
ontferming. Hun rumoer bruist als de zee en
zij rijden op paarden; het is toegerust als een
man tot de strijd, tegen u, dochter van Babel.
43 Babels koning heeft zijn gerucht gehoord en
zijn handen zijn verslapt, benauwdheid heeft
hem aangegrepen, pijn als een barende. 44 Zie,
zoals een leeuw uit de pronk van de Jordaan
trekt hij op tegen het vast verblijf, want in een
ogenblik doe Ik hen daaruit wegsnellen en wie is
verkozen, die Ik daarover zal stellen? Want wie is
Mij gelijk en wie zal Mij tot verantwoording roe-
pen, en wie is zulk een herder, dat hij voor Mij
zou bestaan? 45 Daarom, hoort het besluit dat
JHWH tegen Babel genomen heeft, en de plannen
die Hij tegen het land van de Chaldeeën heeft be-
raamd: Voorwaar, de jongens van de kudde zul-
len hen wegsleuren, voorwaar hun woonplaats
zal zich over hen ontzetten. 46 Van het gerucht:
Babel is genomen! beeft de aarde en gekerm
wordt onder de volkeren gehoord.
51 1 Zo zegt JHWH: Zie, Ik verwek tegen
Babel en tegen hen die wonen in Leev
Qamai de geest van een verderver 2 en Ik zend op
Babel wanners af, die het zullen wannen en zijn
land uitschudden, want zij omringen het van alle
kant op de dag van het onheil. 3 Laat de boog-
schutter zijn boog spannen en zich in zijn pant-
ser steken; spaart zijn jonge mannen niet, slaat
zijn hele leger met de ban, 4 dat er doden vallen
in het land van de Chaldeeën en doorstokenen
op zijn straten. 5 Want Israël en Juda zijn niet in
weduwschap gelaten door hun God, door JHWH
van de legermachten, al was hun land vol van
schuld tegenover de Heilige van Israël. 6 Vlucht

(A) **50:29** Opb. 18:6. (B) **50:39** Opb. 18:2. (C) **50:40** Gen. 19:24,25.

uit Babel, laat ieder zijn leven redden; komt niet om in zijn ongerechtigheid, want dit is de tijd van de wrake voor JHWH, het verdiende loon betaalt Hij hem.
7 (A) Babel was in de hand van JHWH een gouden beker die de hele aarde dronken maakte; van zijn wijn dronken de volken, daardoor werden zij verdwaasd. 8 Plotseling is Babel gevallen en gebroken, jammert om hem! Haalt balsem voor zijn pijn, misschien is het te genezen. 9 (B) Wij hebben Babel trachten te genezen, maar het is niet te genezen; verlaat het en laten wij gaan, een ieder naar zijn land; want tot de hemel reikt zijn oordeel en het verheft zich tot de wolken.
10 JHWH heeft ons recht aan het licht gebracht; komt en laten wij in Sion het werk van JHWH, onze God, vertellen.
11 Scherpt de pijlen, vat de schilden! JHWH heeft de geest van de koningen van Medië opgewekt, want tegen Babel is zijn plan om het te vernietigen; want dit is de wraak van JHWH, de wraak voor zijn tempel. 12 Heft tegen Babels muren de banier op, versterkt de wacht, zet wachten uit, legt mannen in hinderlagen; want wat JHWH heeft besloten, dat volvoert Hij ook: wat Hij over de inwoners van Babel gesproken heeft. 13 (C) U, die aan grote wateren woont, die groot bent van schatten, uw einde is gekomen, de maat, waarop u afgesneden wordt. 14 JHWH van de legermachten heeft gezworen bij Zichzelf: Al heb Ik u met mensen gevuld als met sprinkhanen, toch zal men een vreugdegeroep over u *zingen*.
15 Hij maakt de aarde door zijn kracht, bereidt de wereld toe door zijn wijsheid en breidt de hemel uit door zijn verstand. 16 Als Hij zijn stem doet horen, is er een geruis van water aan de hemel en doet Hij dampen opstijgen van het einde van de aarde; bliksemen maakt Hij bij de regen en wind doet Hij voortkomen uit zijn voorraadkamers. 17 Verstomd staat ieder mens, zonder kennis; beschaamd staat iedere goudsmid om het beeld, want leugen is zijn gietsel, en er is geen geest in hen; 18 nietigheid zijn zij, een bespottelijk maaksel; als aan hen bezoeking gedaan wordt, gaan zij verloren. 19 Maar het deel van Jakob is niet als deze; Hij is de Formeerder van alles en Israël is de stam van zijn erfenis; JHWH van de legermachten is zijn naam!
20 Een hamer was u Mij, een strijdwapen; met u verbrijzelde Ik volkeren en verdelgde Ik koninkrijken; 21 Ik verbrijzelde met u paard en ruiter, en Ik verbrijzelde met u wagen en menner; 22 Ik verbrijzelde met u man en vrouw, en Ik verbrijzelde met u grijsaard en knaap; Ik verbrijzelde met u jonge man en jonge vrouw, 23 en Ik verbrijzelde met u herder en kudde; Ik verbrijzelde met u de landbouwer en zijn koppel runderen, en Ik verbrijzelde met u landvoogden en stadhouders. 24 Maar Ik zal voor uw ogen aan Babel en alle inwoners van Chaldea al het kwaad vergelden dat zij Sion hebben aangedaan, luidt het woord van JHWH.
25 Zie, Ik zál u! u berg van het verderf, luidt het woord van JHWH, die de hele aarde hebt verdorven, en Ik zal mijn hand tegen u uitstrekken en u van de rotsen afwentelen en u maken tot een berg van brand, 26 en men zal van u geen steen nemen voor een hoek noch een steen voor fundament, want een eeuwige woestenij zult u zijn, luidt het woord van JHWH.
27 Heft de banier omhoog op de aarde, blaast de sjofar onder de volken! Heiligt volkeren tegen (de stad), roept koninkrijken tegen haar op, Ararat, Minni en Askenaz! Stelt een overste tegen haar aan, laat paarden aanrukken als opeengepakte sprinkhanen! 28 Heiligt volkeren tegen haar, de koningen van Medië, zijn landvoogden en al zijn stadhouders, ja, het hele land van zijn heerschappij! 29 Dan beeft en siddert de aarde, want de gedachten van JHWH tegen Babel gaan in vervulling om het land van Babel tot een woestenij te maken, waar niemand woont. 30 Babels helden houden op met strijden, zij zitten neer in de burchten, hun heldhaftigheid is verdwenen, zij zijn tot vrouwen geworden. Zij hebben haar woningen in brand gestoken, haar grendels zijn ver-

(A) **51:7** Opb. 17:2-4; 18:3. (B) **51:9** Opb. 18:5. (C) **51:13** Opb. 17:1.

broken. 31 De ene renbode rent de andere tegemoet en de ene boodschapper de andere, om de koning van Babel te melden, dat zijn stad aan alle zijden genomen is, 32 en dat de doorwaadbare plaatsen bezet zijn en dat zij de burchten met vuur verbrand hebben en dat de strijders met schrik bevangen zijn. 33 Want zo zegt JHWH van de legermachten, de God van Israël: De dochter van Babel is als een dorsvloer ten tijde dat men die vaststampt; nog even, dan komt de tijd van de oogst voor haar.

34 Verslonden, vernield heeft mij Nebukadressar, de koning van Babel, hij heeft mij neergezet als een leeg stuk vaatwerk, hij heeft mij ingeslokt als een draak, hij heeft met mijn lekkernijen zijn buik gevuld, hij heeft mij verstoten. 35 Laat mijn mishandeling en verminking over Babel komen, zegt de inwoonster van Sion, en mijn bloed over de inwoners van Chaldea, zegt Jeruzalem. 36 Daarom, zo zegt JHWH: Zie, Ik voer uw rechtsgeding en neem voor u wraak, en Ik zal zijn zee droogleggen en zijn bron doen verdrogen, 37 en Babel zal tot steenhopen worden, een verblijf van jakhalzen, een voorwerp van ontzetting en een aanfluiting, zonder inwoner.

38 Tezamen brullen zij als jonge leeuwen, zij grommen als leeuwenwelpen; 39 als zij verhit zijn, zal Ik hun een drinkgelag aanrichten en hen dronken maken, opdat zij in onmacht neervallen en inslapen tot een eeuwige slaap en niet ontwaken, luidt het woord van JHWH. 40 Ik zal hen afvoeren als lammeren ter slachting, als rammen met bokken.

41 Ach, hoe is Sesak veroverd en de roem van de hele aarde ingenomen! Ach, hoe is Babel onder de volken tot een voorwerp van ontzetting geworden! 42 De zee is over Babel heengeslagen, door haar bruisende golven is het bedekt; 43 zijn steden zijn tot een woestenij geworden, een land van dorheid en een steppe; een land, waar niemand woont en waar geen mensenkind doorheen trekt. 44 En Ik zal over Bel in Babel bezoeking doen, en wat hij verslonden heeft, uit zijn mond halen, en volken zullen niet meer naar hem toestromen; zelfs de muur van Babel is gevallen!

45 Trekt eruit weg, mijn volk, en laat ieder zijn leven redden voor de brandende toorn van JHWH, 46 opdat uw hart niet week zal worden en u bang wordt bij het gerucht dat in het land gehoord wordt; er komt in het ene jaar het ene gerucht en daarna in een ander jaar het andere; geweld is in het land, heerser tegen heerser. 47 Daarom zie, de dagen komen, dat Ik bezoeking doe aan de gesneden beelden van Babel en zijn hele land zal beschaamd zijn en al zijn verslagenen zullen in zijn midden vallen. 48 (A) Dan zullen hemelen en aarde met al wat daarin is, jubelen over Babel, want van het Noorden zullen de verwoesters er op afkomen, luidt het woord van JHWH. 49 (B) Babel moet evenzo vallen voor de verslagenen van Israël, als voor Babel vielen de verslagenen van de hele aarde.

50 U die aan het zwaard ontkomen bent, gaat voort, staat niet stil, gedenkt uit de verte JHWH en laat Jeruzalem u in de gedachte komen! 51 Wij zijn beschaamd, want wij hebben smaad aangehoord: beschaming heeft ons gezicht bedekt, want vreemdelingen zijn gekomen in de heiligdommen van het huis van JHWH. 52 Daarom zie, de dagen komen, luidt het woord van JHWH, dat Ik bezoeking doe aan zijn gesneden beelden en in heel zijn land zullen de verslagenen kermen. 53 Al klom Babel ten hemel op en al maakte het de hoogte van zijn sterkte ontoegankelijk, Ik zal er verwoesters op afsturen, luidt het woord van JHWH. 54 Hoor! geschreeuw uit Babel, en een groot verderf uit het land van de Chaldeeën! 55 Want JHWH verwoest Babel en vaagt het grote rumoer eruit weg; hun golven bruisen als machtige wateren, dreunend klinkt hun geluid, 56 want tegen Babel is een verwoester gekomen en gevangen worden zijn helden, gebroken zijn bogen; want een God van vergel-

(A) **51:48** Opb. 18:20. (B) **51:49** Opb. 18:24.

ding is JHWH, Hij vergeldt zeker. 57 En Ik maak zijn vorsten en zijn wijzen, zijn landvoogden, zijn stadhouders en zijn helden dronken, zodat zij inslapen tot een eeuwige slaap en niet ontwaken, luidt het woord van de Koning, wiens naam is JHWH van de legermachten. 58 Zo zegt JHWH van de legermachten: Babels brede muur zal tot de grond afgebroken worden en zijn hoge poorten zullen met vuur verbrand worden; zo vermoeien volkeren zich voor niets en matten natiën zich af voor het vuur.

59 Het bevel dat de profeet Jeremia aan Seraja, de zoon van Neria, de zoon van Machseja, gaf, toen deze met Sedekia, de koning van Juda, naar Babel ging in het vierde jaar van zijn regering; Seraja nu was hofmaarschalk.

60 Jeremia dan schreef al het onheil dat over Babel komen zou, in een boek, al deze woorden die over Babel geschreven zijn, 61 en Jeremia zei tot Seraja: Wanneer u in Babel komt, zie dan toe en lees al deze woorden 62 en zeg: JHWH, u hebt over deze plaats gesproken, dat u haar zult uitroeien, zodat er geen inwoner in zijn zal, mens noch dier, maar dat zij een eeuwige woestenij zal zijn. 63 (A) En wanneer u dit boek uitgelezen hebt, bind er dan een steen aan en werp het midden in de Eufraat, en zeg: 64 Evenzo zal Babel zinken en niet weer bovenkomen, ten gevolge van het onheil dat Ik erover ga brengen. Tot hiertoe de woorden van Jeremia.

Het lot van Jeruzalem

52 1 Eenentwintig jaar was Sedekia oud, toen hij koning werd, en elf jaar regeerde hij te Jeruzalem. Zijn moeder heette Chamutal; zij was een dochter van Jirmeja uit Libna. 2 Hij deed wat kwaad is in de ogen van JHWH, geheel zoals Jojakim gedaan had. 3 Zo kwam het door de toorn van JHWH zover met Jeruzalem en Juda, dat Hij hen van zijn aangezicht verwierp.

Sedekia nu kwam in opstand tegen de koning van Babel. 4 (B) In het negende jaar van zijn regering, in de tiende maand, op de tiende van de maand, rukte Nebukadressar, de koning van Babel, zelf met zijn hele leger tegen Jeruzalem op, sloeg het beleg erom en bouwde er een belegeringswal omheen. 5 Zo werd de stad belegerd tot het elfde jaar van koning Sedekia. 6 In de vierde maand, op de negende van de maand, toen de hongersnood in de stad zwaar geworden was en er geen brood meer was voor het volk van het land, werd een bres in de stad geslagen 7 (C) en al de strijders namen de vlucht en verlieten 's nachts de stad door de poort tussen de beide muren bij de koninklijke tuin - de Chaldeeën nu lagen rondom tegen de stad - en sloegen de weg in naar de Vlakte. 8 Maar het leger van de Chaldeeën zette de koning na en achterhaalde Sedekia in de vlakten van Jericho en zijn hele leger werd van hem gescheiden en verstrooid. 9 Zij grepen de koning, brachten hem naar de koning van Babel te Ribla in het land van Hamat, en deze velde vonnis over hem; 10 de koning van Babel bracht de zonen van Sedekia voor zijn ogen ter dood en ook al de vorsten van Juda bracht hij in Ribla ter dood; 11 (D) en hij liet de ogen van Sedekia verblinden en hem met twee kettingen binden; en de koning van Babel bracht hem naar Babel en zette hem in de gevangenis tot de dag van zijn dood.

12 Daarna, in de vijfde maand, op de tiende van de maand - dat jaar was het negentiende jaar van koning Nebukadressar, de koning van Babel - kwam Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht, die voor het aangezicht van de koning van Babel stond, te Jeruzalem, 13 (E) en verbrandde het huis van JHWH en het koninklijk paleis; alle huizen van Jeruzalem, althans alle huizen van de aanzienlijken, verbrandde hij met vuur. 14 En het leger van de Chaldeeën, dat bij de bevelhebber van de lijfwacht was, haalde gezamenlijk al de muren rondom Jeruzalem neer. 15 En de armen van het volk en de rest van het volk, die in de stad was overgebleven, en de overlopers die naar de koning van Babel overgelopen waren - de rest van de menigte voerde

(A) **51:63** Opb. 18:21. (B) **52:4** Eze. 24:2. (C) **52:7** Eze. 33:21. (D) **52:11** Eze. 12:13. (E) **52:13** 1Kon. 9:8.

Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht, in ballingschap. 16 Slechts enige van de armen van het land liet Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht, achterblijven als wijngaardeniers en landbouwers.

17 (A) Voorts braken de Chaldeeën de koperen zuilen die bij het huis van JHWH behoorden, en ook de onderstellen en de koperen zee, die in het huis van JHWH waren, aan stukken; en zij voerden al het koper daarvan naar Babel. 18 Ook de potten, de scheppen, de messen, de sprengbekkens, de schalen en al het koperen gereedschap, waarmee men de dienst verrichtte, namen zij mee. 19 En de schotels, de vuurpannen, de sprengbekkens, de potten, de kandelaren, de schalen en de kommen, al wat van goud en van zilver was, nam de bevelhebber van de lijfwacht mee. 20 De twee zuilen, de éne zee en de onderstellen, die koning Salomo voor het huis van JHWH gemaakt had - er was geen wegen aan het koper van al deze voorwerpen. 21 Wat nu de zuilen betreft, achttien el was de hoogte van één zuil en een draad van twaalf el kon haar omspannen en haar dikte was vier vingers, zij was hol; 22 en een kapiteel rustte erop van koper en de hoogte van één kapiteel was vijf el en rondom bovenaan het kapiteel was een geheel koperen vlechtwerk met granaatappels aangebracht. En evenzo was het met de granaatappels aan de tweede zuil. 23 En van de granaatappels waren er zesennegentig zichtbaar; in het geheel waren er honderd granaatappels op het vlechtwerk rondom.

24 Toen nam de bevelhebber van de lijfwacht de opperpriester Seraja, de tweede priester Sefanja, en de drie dorpelwachters; 25 en uit de stad nam hij één hoveling, die het bevel had over de strijders, en zeven mannen uit de onmiddellijke omgeving van de koning, die in de stad aangetroffen werden, en de schrijver van de legeroverste, die het volk van het land tot de krijgsdienst opriep, en zestig mannen uit het volk van het land, die binnen de stad aangetroffen werden. 26 Deze nam Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht, en hij bracht hen tot de koning van Babel te Ribla; 27 en de koning van Babel bracht hen ter dood te Ribla in het land van Hamat. Zo werd Juda uit zijn land in ballingschap weggevoerd.

28 Dit is het volk dat Nebukadressar in ballingschap heeft weggevoerd: in het zevende jaar drieduizend drieëntwintig Judeeërs; 29 in het achttiende jaar van Nebukadressar uit Jeruzalem achthonderd tweeëndertig zielen; 30 in het drieëntwintigste jaar van Nebukadressar voerde Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht, van de Judeeërs zevenhonderd vijfenveertig zielen in ballingschap weg; in het geheel vierduizend zeshonderd zielen.

De begenadiging van Jojakin

31 En het gebeurde in het zevenendertigste jaar van de ballingschap van Jojakin, de koning van Juda, in de twaalfde maand, op de vijfentwintigste van de maand, dat Ewil-Merodak, de koning van Babel, in het jaar van zijn troonsbestijging, Jojakin, de koning van Juda, begenadigde en hem uit de gevangenis deed gaan; 32 hij sprak vriendelijk met hem en stelde zijn zetel boven die van de koningen die met hem in Babel waren; 33 hij mocht zijn gevangeniskleding afleggen, en at geregeld aan zijn tafel, zolang hij leefde. 34 En zijn levensonderhoud werd hem geregeld vanwege de koning van Babel verstrekt, zoveel hij elke dag nodig had, tot de dag van zijn dood, zolang hij leefde.

(A) **52:17** 1Kon. 7:15-47.

Klaagliederen

Hebreeuws: Eej-gah (Hoe)

Eerste klaaglied: Jeruzalem ten onder gegaan

1 [1] Hoe zit zij eenzaam neer, de eens volkrijke stad; als een weduwe is zij geworden, die machtig was onder de volken; de vorstin onder de landschappen is onderworpen aan slavenarbeid.
[2] Bitter huilt zij 's nachts, tranen vloeien langs haar wangen; niemand is er, die haar troost onder al haar minnaars; al haar vrienden werden haar ontrouw, tot vijanden zijn zij haar geworden.
[3] Juda is ontvolkt door ellende en door harde dienst; het woont te midden van de volken, maar vindt geen rust; al zijn vervolgers hebben het achterhaald, midden in de benauwdheid.
[4] De wegen naar Sion treuren, omdat er geen feestgangers zijn; al haar poorten liggen verlaten, haar priesters zuchten, haar jonkvrouwen zijn bedroefd, en zij zelf - bitter is het haar.
[5] Haar tegenstanders hebben de overhand, haar vijanden zijn vrolijk, want JHWH heeft haar in zorgen gedompeld om haar talrijke overtredingen; haar jonge kinderen moesten in gevangenschap gaan, voor de tegenstander uit.
[6] Geweken is van Sions dochter al haar heerlijkheid; haar vorsten werden als herten die geen weide vinden, zij gingen, beroofd van kracht, voor de vervolger uit.
[7] Jeruzalem blijft gedenken, in de dagen van haar ellende en omzwerving, al de kostbaarheden, die zij bezat in de dagen van weleer; toen haar volk in de hand van de vijand viel en zij geen helper had, zagen de vijanden haar, en lachten om haar ondergang.
[8] Zwaar heeft Jeruzalem gezondigd; daarom wordt zij gemeden als een onreine; allen die haar eerden, verachten haar, omdat zij haar naaktheid zien; en zelf ook zucht zij en keert haar gezicht af.
[9] Haar onreinheid kleeft aan de zoom van haar kleed; zij heeft niet gedacht aan het einde, ontstellend diep is zij gezonken, niemand is er, die haar troost. - Zie, JHWH, mijn ellende aan, want de vijand is overmoedig!
[10] De vijand heeft zijn hand uitgestrekt naar al haar kostbaarheden; ja, aanzien moest zij, hoe volken haar heiligdom binnentraden, van wie U had geboden: zij zullen niet komen bij u in de gemeente.
[11] Heel haar bevolking zucht, zoekende naar brood; zij geven hun kostbaarheden voor voedsel, om het leven te rekken. - Zie, JHWH, en kijk, hoe veracht ik ben geworden.
[12] Raakt het u niet, u allen die voorbijgaat? Kijk en zie, of er een verdriet is als het verdriet dat mij werd aangedaan, waarmee JHWH mij in zorgen dompelde in de dagen van zijn brandende toorn.
[13] Vanuit een hoge plaats zond Hij vuur; tot in mijn gebeente deed Hij het zinken; Hij spreidde een net voor mijn voeten en deed mij deinzen achterwaarts; Hij deed mij verbijsterd staan, ellendig de hele dag.
[14] Zwaar weegt het juk van mijn overtredingen, door zijn hand ineengevlochten; zij liggen op mijn hals, het heeft mijn kracht doen struikelen; de Heer heeft mij overgegeven in de macht van hen, tegenover wie ik niet staande kon blijven.
[15] JHWH in mijn midden heeft al mijn machtigen verworpen; Hij heeft tegen mij een feest uitgeroepen om mijn jonge mensen te verdelgen; de Heer heeft in de pers getreden de jonkvrouw, de dochter van Juda.
[16] Daarom moet ik huilen, mijn oog, mijn oog stroomt van water, want verre van mij is de trooster die mijn ziel verkwikken zou; mijn zonen zijn verbijsterd - zo machtig is de vijand!

17 Sion strekt haar handen uit, niemand is er,
die haar troost; JHWH riep tegen Jakob zijn
buren als tegenstanders op. Jeruzalem is geworden
als een onreine in hun midden.
18 Hij, JHWH, is rechtvaardig, want tegen zijn
woord ben ik weerspannig geweest. Hoor toch,
al u volken, en ziet mijn pijn; mijn jonkvrouwen
en mijn jonge mensen zijn in gevangenschap
gegaan.
19 Ik heb geroepen om mijn minnaars, zij lie-
ten mij bedrogen staan. Mijn priesters en mijn
oudsten zijn in de stad bezweken, toen zij voor
zich voedsel zochten, om het leven te rekken.
20 Zie, JHWH, hoe bang het mij is; mijn binnen-
ste is vol onrust, mijn hart keert zich om in mijn
borst, omdat ik zeer weerspannig geweest ben.
Buiten maakt het zwaard kinderloos, binnens-
huis de pest.
21 Zij horen, hoe ik zucht, maar niemand is er,
die mij troost; al mijn vijanden hebben mijn on-
heil vernomen; zij verheugen zich, dat U het ge-
daan hebt, dat U hebt doen komen de dag die U
had aangekondigd - dat zij mogen worden zoals
ik,
22 dat al hun boosheid voor uw aangezicht zal
komen! Doe aan hen, zoals U aan mij hebt ge-
daan vanwege al mijn overtredingen, want talrijk
zijn mijn zuchten en mijn hart is ziek.

Tweede klaaglied: Jeruzalem onder Gods toorn

2 1 Hoe hult JHWH in zijn toorn de dochter van
Sion in een sluier van wolken! Van de hemel
heeft Hij de luister van Israël ter aarde geworpen,
Hij heeft niet gedacht aan zijn voetbank op de
dag van zijn toorn.
2 JHWH heeft meedogenloos vernietigd al de
landerijen van Jakob. In zijn woede heeft Hij
neergeworpen de vestingen van de dochter van
Juda; Hij heeft ter aarde gestoten en ontwijd het
koninkrijk met zijn vorsten.
3 In zijn brandende toorn heeft Hij alle hoor-
nen van Israël afgehakt. Hij heeft zijn rechter-
hand teruggetrokken bij de nadering van de
vijand; ja, tegen Jakob is Hij ontbrand als een
vlammend vuur, dat rondom verteert.
4 Hij heeft zijn boog gespannen als een vijand,
zijn rechterhand opgeheven als een tegenstan-
der; Hij heeft gedood al wat een lust van de ogen
was; in de tent van de dochter van Sion heeft Hij
zijn grimmigheid uitgegoten als vuur.
5 JHWH is als een vijand geworden. Hij heeft
Israël verslonden, al zijn paleizen vernietigd,
zijn vestingen vernield, en bij de dochter van
Juda vermenigvuldigd geklaag en gekreun.
6 Hij heeft zijn tent omvergehaald als was
het een omheining, zijn plaats van samenkomst
heeft Hij vernield. JHWH heeft in Sion doen ver-
geten feesttijden en Sjabbat, en in zijn grimmige
toorn versmaad koning en priester.
7 JHWH heeft zijn altaar verworpen, zijn heilig-
dom ontwijd, Hij heeft overgegeven in de macht
van de vijand de muren van haar paleizen. Zij
hebben in het huis van JHWH getierd als op een
feestdag.
8 JHWH had besloten te verwoesten de muur
van Sions dochter. Hij spande het meetsnoer en
weerhield zijn hand niet van vernietiging. Voor-
muur en wal dompelde Hij in rouw, tezamen zak-
ten zij ineen.
9 Haar poorten zijn in de aarde verzonken,
haar grendels heeft Hij vernield en verbroken;
haar koning en haar vorsten bevinden zich on-
der de volken, onderwijs van de *Torah* is er niet
meer; ook vinden haar profeten geen gezicht bij
JHWH.
10 Zwijgend zitten ter aarde de oudsten van de
dochter van Sion; stof hebben zij op hun hoofd
gestrooid, met rouwgewaad zich omgord. Het
hoofd buigen naar de aarde de jonkvrouwen van
Jeruzalem.
11 Mijn ogen zijn verteerd door tranen, mijn
binnenste is vol onrust, mijn hartenbloed is
ter aarde uitgestort om de ondergang van de
dochter van mijn volk, omdat kinderen en zuige-
lingen versmachten op de pleinen van de stad.
12 Aan hun moeders vragen zij: waar is koren
en wijn? terwijl zij versmachten, als verslagenen,
op de pleinen van de stad, terwijl hun leven weg-
stroomt aan de borst van hun moeders.

13 Wat zal ik u voorhouden, waarmee u vergelijken, o dochter van Jeruzalem? Wat met u gelijkstellen om u te troosten, o jonkvrouw, dochter van Sion? Want groot als de zee is uw breuk; wie kan u genezing brengen?
14 Uw profeten hebben voor u gezien wat leeg was en hol, zij hebben uw ongerechtigheid niet onthuld om uw lot nog te keren, zij hebben voor u orakels gezien, nietszeggend en misleidend.
15 Over u slaan de handen in elkaar allen die voorbijtrekken, zij fluiten en schudden hun hoofd over de dochter van Jeruzalem: is dit de stad, die genoemd werd de volmaakte in schoonheid, de vreugde van de hele aarde?
16 Tegen u sperren honend de mond open al uw vijanden, zij fluiten en knersen de tanden, zij zeggen: wij hebben haar vernietigd, ja, dit is de dag, waarop wij gehoopt hebben, wij beleven, wij zien hem.
17 JHWH heeft volvoerd wat Hij Zich had voorgenomen, Hij heeft in vervulling doen gaan, wat Hij gesproken heeft, wat Hij sinds de dagen van weleer heeft bevolen; meedogenloos heeft Hij neergeworpen, Hij heeft de vijand over u vrolijk gemaakt, de hoorn van uw tegenstanders verhoogd.
18 Het hart (van het volk) schreeuwt tot de Heer. - O, muur van Sions dochter, laat tranen neerstromen als een beek bij dag en bij nacht, gun uzelf geen rust, laat uw oogappel niet rusten!
19 Sta op, kerm in de nacht bij het begin van iedere nachtwake, stort uw hart uit als water voor het aangezicht van de Heer, hef tot Hem uw handen omhoog ter wille van het leven van uw kinderen, die van honger versmachten op de hoek van elke straat.
20 Zie, JHWH, en kijk wie U dit hebt aangedaan! Moeten vrouwen haar eigen kinderen eten, de kinderen, die zij koesteren? Moeten in het heiligdom van JHWH priester en profeet gedood worden?
21 Op de straten liggen ter aarde knaap en grijsaard; mijn jonkvrouwen en mijn jonge mensen zijn gevallen door het zwaard. Op de dag van uw toorn hebt U hen gedood, U hebt hen geslacht en niet gespaard.
22 Als voor een feestdag riep U samen wat mij van alle kanten deed schrikken; op de dag van de toorn van JHWH was er niemand die ontkwam of behouden bleef. Hen die ik had verzorgd en grootgebracht, heeft mijn vijand verdelgd.

Derde klaaglied: Ellende en vertroosting

3 1 Ik ben de man die *ellende* heeft gezien door de roede van zijn boosheid.
2 Mij heeft Hij gevoerd en doen gaan in duisternis en donkerheid.
3 Waarlijk, tegen mij keert Hij telkens weer zijn hand, de hele dag.
4 Hij heeft mijn vlees en mijn huid doen wegteren, mijn beenderen gebroken.
5 Hij heeft aan alle zijden tegen mij opgehoopt vergif en moeite.
6 Hij heeft mij in duistere plaatsen doen wonen als de doden van vroeger.
7 Hij heeft mij iedere uitgang versperd, mij in zware koperen kettingen geklonken.
8 Zelfs als ik schreeuw en om hulp roep, versmaadt Hij mijn gebed.
9 Hij heeft mijn weg versperd met steenblokken, mijn paden onbegaanbaar gemaakt.
10 Hij is mij een loerende beer, een leeuw in verborgen schuilhoeken.
11 Hij laat mij geen uitweg, en verscheurt mij, Hij heeft mij geslagen met verbijstering,
12 Hij heeft zijn boog gespannen en mij gesteld tot doelwit voor zijn pijl.
13 Hij heeft in mijn nieren doen doordringen de pijlen uit zijn koker.
14 Ik ben een belachelijk mens geworden voor heel mijn volk, hun spotlied heel de dag.
15 Hij heeft mij met bittere kruiden verzadigd en mij alsem te drinken gegeven.
16 Hij liet mij de tanden op kiezel stukbijten, Hij drukte mij neer in het stof.
17 U hebt mijn ziel het heil doen missen, ik ben vergeten wat het goede is.
18 Ik dacht: vergaan is mijn kracht, vervlogen is mijn hoop op JHWH.

19 Denk aan mijn ellende en omzwerving, aan de alsem en het vergif.
20 Zo vaak mijn ziel dit denkt, buigt zij zich neer in mij.
21 Dit zal ik terug doen keren in mijn hart, daarom zal ik hopen:
22 Het zijn de gunstbewijzen van JHWH, dat wij niet omgekomen zijn, want zijn barmhartigheden houden niet op,
23 elke morgen zijn zij nieuw, groot is uw trouw!
24 Mijn ziel zegt: Mijn deel is JHWH, daarom zal ik op Hem hopen.
25 Goed is JHWH voor wie Hem verwachten, voor de ziel die Hem zoekt;
26 goed is het, in stilheid te wachten op het heil van JHWH;
27 goed is het voor de man, dat hij een juk in zijn jeugd draagt.
28 Hij zit eenzaam en zwijgt stil, als Hij het hem heeft opgelegd.
29 Hij drukt zijn mond in het stof, misschien is er hoop.
30 Hij biedt de wang aan wie hem slaat, hij zal worden verzadigd van smaad.
31 Want niet voor eeuwig verstoot de Heer.
32 Want als Hij bedroefd heeft, ontfermt Hij Zich naar de grootheid van zijn gunstbewijzen.
33 Immers niet van harte *kwelt* en bedroeft Hij de mensenkinderen.
34 Dat men onder zijn voeten vertrapt alle gevangenen van de aarde,
35 dat men het recht van een man buigt voor het aangezicht van de Allerhoogste,
36 dat men een mens in zijn rechtszaak verongelijkt, zou JHWH dat niet zien?
37 Wie is het, die spreekt en het is er, wanneer JHWH het niet gebiedt?
38 Komt niet uit de mond van de Allerhoogste het kwade en het goede?
39 Wat klaagt dan een mens in het leven! Laat ieder klagen over zijn zonde.
40 Laten wij onze wegen doorzoeken en doorvorsen en ons bekeren tot JHWH.
41 Laten wij met de handen ons hart opheffen tot God in de hemel:
42 Wij hebben overtreden en zijn weerspannig geweest - U hebt niet vergeven.
43 U hebt U in toorn gehuld, U hebt ons vervolgd, ons meedogenloos gedood.
44 U hebt U gehuld in een wolk, ondoordringbaar voor het gebed.
45 U hebt ons gemaakt tot verachtelijk uitvaagsel te midden van de volkeren.
46 Tegen ons hebben hun mond opengesperd al onze vijanden.
47 Schrik en strik zijn over ons gekomen, verderf en breuk.
48 Waterbeken vloeien uit mijn oog om de ondergang van de dochter van mijn volk.
49 Mijn oog baadt in tranen, zonder ophouden, zonder rust te nemen,
50 totdat JHWH neerziet en omlaag kijkt vanuit de hemel.
51 Mijn oog doet mij pijn om al de dochters van mijn stad.
52 Fel hebben zij mij, als een vogel, opgejaagd, die mij vijandig zijn zonder oorzaak.
53 Zij hebben mijn leven in een put versmoord en stenen op mij geworpen.
54 Wateren stroomden over mijn hoofd; ik dacht: ik ben verloren.
55 Ik roep uw naam aan, o JHWH, uit het onderste van de put.
56 U hoort mijn stem: verberg uw oor niet voor mijn zuchten, mijn huilen om hulp.
57 U bent nabij op de dag, dat ik U aanroep, U zegt: Wees niet bang.
58 U voert, o Heer, mijn rechtsgeding, U verlost mijn leven.
59 U ziet, o JHWH, mijn verongelijking, ach, verschaf mij recht.
60 U ziet al hun wraakzucht, al hun overleggingen tegen mij.
61 U hoort, o JHWH, hun smaad, al hun overleggingen tegen mij,
62 de taal van wie tegen mij opstaan, en hun gemompel tegen mij, de hele dag.

63 Zie hun zitten en hun opstaan: Ik ben hun spotlied.
64 U zult hun vergelden, o JHWH, naar het werk van hun handen.
65 U zult hun geest verblinden - uw vloek over hen!
66 U zult hen in toorn vervolgen en vernietigen van onder de hemel van JHWH .

Vierde klaaglied: Druk in plaats van heerlijkheid

4 1 Hoe is het goud verdonkerd, is het goede ontluisterd, fijn goud! De heilige stenen zijn weggeworpen op de hoek van elke straat.
2 De kinderen van Sion, zo kostbaar, eens opwegend tegen gelouterd goud, hoe zijn zij geacht als aarden kruiken, het werk van pottenbakkershanden!
3 Zelfs jakhalzen reiken de borst, zij zogen haar jongen; de dochter van mijn volk is hardvochtig geworden als struisvogels in de woestijn.
4 De tong van de zuigeling kleefde van dorst aan zijn gehemelte; kinderen vroegen om brood, niemand gaf het hun.
5 Zij, die gewend zijn om lekkernijen te eten, versmachtten op de straten; die op karmozijn waren verzorgd, omarmden de ashoop.
6 (A) Want de ongerechtigheid van de dochter van mijn volk was groter dan de zonde van Sodom, dat, als in een oogwenk, ondersteboven gekeerd is, zonder dat iemand de hand eraan sloeg.
7 Reiner dan sneeuw waren haar vorsten, zij waren witter dan melk, roder van lichaam dan koralen, als lazuursteen was hun voorkomen.
8 Nu werd hun gestalte zwarter dan roet, zij werden niet herkend op de straten, hun huid was verschrompeld om hun gebeente, was dor geworden als hout.
9 Beter verging het hun die vielen door het zwaard, dan die geveld werden door de honger: doorboord immers kwijnden zij weg, daar de akker niets opbracht.
10 (B) De handen van vrouwen met een gevoelig hart kookten haar kinderen; dezen waren haar tot voedsel bij de ondergang van de dochter van mijn volk.
11 JHWH heeft zijn grimmigheid uitgevierd, uitgegoten zijn brandende toorn. Ja, Hij heeft een vuur ontstoken in Sion, dat haar grondvesten verteerde.
12 De koningen van de aarde hadden het niet geloofd, noch al de bewoners van de wereld, dat een tegenstander of vijand zou komen binnen de poorten van Jeruzalem.
13 Het is om de zonden van haar profeten, de ongerechtigheden van haar priesters, die in haar midden het bloed van rechtvaardigen vergoten.
14 Zij wankelden als blinden op de straten, bevlekt met bloed; wat zij niet aanroeren mochten, raakten zij aan met hun kleren.
15 Wijkt! Onrein! riep men hun toe, wijkt, wijkt, raakt niet aan! Dat zij vluchten, ja rondzwerven; dat men onder de volkeren zal zeggen: Zij mogen hier niet langer blijven!
16 JHWH zelf heeft hen verstrooid; Hij slaat geen acht meer op hen. De priesters heeft men niet ontzien, aan grijsaards geen genade bewezen.
17 Altijd door smachtten onze ogen naar hulp voor ons - vergeefs; op onze wachttoren zagen wij uit naar een volk, dat niet kon verlossen.
18 Zij belaagden ons bij elke stap, zodat wij over onze pleinen niet gaan konden; ons einde was nabij, onze dagen waren vervuld, ja, ons einde was gekomen!
19 Onze vervolgers waren sneller dan arenden van de hemel, zij achtervolgden ons op de bergen, zij loerden op ons in de woestijn.
20 Onze levensadem, de gezalfde van JHWH, werd in hun valkuilen gevangen, hij, van wie wij dachten: in zijn schaduw zullen wij leven onder de volkeren.
21 Verblijd en verheug u maar, u dochter van Edom, u, die woont in het land Us - ook tot u

(A) **4:6** Gen. 19:24. (B) **4:10** Deut. 28:57; Eze. 5:10.

zal de beker komen, u zult dronken worden en u uitkleden.
22 Uw ongerechtigheid, o dochter van Sion, heeft een einde, Hij zal u niet weer in ballingschap doen gaan. Uw ongerechtigheid, o dochter van Edom, zal Hij bezoeken, uw zonden openbaar maken.

Vijfde klaaglied: Gebed om uitredding voor het bezochte land

5 1 Gedenk, JHWH, wat ons is overkomen; kijk toch; zie onze smaad.
2 Ons erfdeel is vervallen aan vreemden, onze huizen aan vreemdelingen.
3 Wezen zijn wij geworden, vaderloos, onze moeders werden als weduwen.
4 Ons water moeten wij drinken voor geld, ons hout ontvangen wij tegen betaling.
5 Wij worden op de nek gezeten door onze vervolgers, wij zwoegen, maar rust gunt men ons niet.
6 Naar Egypte strekken wij de hand uit, naar Assur, om verzadiging met brood.
7 Onze vaders hebben gezondigd, zij zijn niet meer, wij dragen hun ongerechtigheden.
8 Knechten heersen over ons, niemand rukt ons uit hun hand.
9 Met levensgevaar moeten wij ons brood halen vanwege het zwaard van de woestijn.
10 Onze huid gloeit als een oven door de brand van de honger.
11 Vrouwen *verkrachten* zij in Sion, meisjes in de steden van Juda.
12 Vorsten zijn door hun hand opgehangen, het aangezicht van ouden wordt niet geëerd.
13 Jonge mensen moeten de molensteen dragen en knapen struikelen onder de houtlast.
14 De ouden zijn weg uit de poort, de jonge mensen staken hun snarenspel.
15 Verdwenen is de blijdschap van ons hart, veranderd in rouw onze reidans.
16 De kroon van ons hoofd is gevallen, wee ons, dat wij gezondigd hebben!
17 Hierom is ons hart ziek, hierom zijn onze ogen verduisterd:
18 om de berg Sion, die woest ligt, waarop de vossen ronddwalen.
19 U, JHWH, zetelt tot in eeuwigheid, uw troon staat van geslacht tot geslacht.
20 Waarom zou U ons voor altijd vergeten, ons verlaten tot in lengte van dagen?
21 Breng ons, JHWH, tot U weer, dan zullen wij terugkeren. Vernieuw onze dagen zoals van ouds!
22 Of zou U ons geheel en al verwerpen? Zou U al te zwaar tegen ons toornen?

Ezechiël

Hebreeuws: Je-chez-qeel (God zal versterken)

Het roepingsvisioen van Ezechiël

1 1 (A) In het dertigste jaar, in de vierde
maand, op de vijfde van de maand, toen ik te
midden van de ballingen aan de rivier de Kebar
was, werd de hemel geopend en zag ik gezichten
van Godswege. 2 (B) Op de vijfde van de maand
- het was het vijfde jaar van de ballingschap van
koning Jojakin - 3 kwam het woord van JHWH
tot de priester Ezechiël, de zoon van Buzi, in het
land van de Chaldeeën, aan de rivier de Kebar;
de hand van JHWH was daar op hem.
4 En ik zag en zie, een stormwind kwam uit het
noorden, een zware wolk met flikkerend vuur
en omgeven door een glans; daarbinnen, mid-
den in het vuur, was wat er uitzag als blinkend
metaal. 5 (C) En in het midden daarvan was wat
leek op vier wezens; en dit was hun voorkomen:
zij hadden de gedaante van een mens, 6 ieder
had vier aangezichten en ieder van hen vier vleu-
gels. 7 Wat hun benen aangaat, deze waren recht;
en hun voetzolen waren als die van een kalf en
fonkelden als gepolijst koper. 8 Onder hun vleu-
gels waren mensenhanden aan hun vier zijden.
En wat de aangezichten en de vleugels van die
vier betreft, 9 hun vleugels waren met elkaar ver-
bonden. Zij keerden zich niet om als zij gingen;
zij gingen ieder recht voor zich uit. 10 (D) En
wat hun aangezichten betreft, die geleken bij alle
vier aan de rechterzijde op dat van een mens en
dat van een leeuw; bij alle vier ter linkerzijde
op dat van een rund; ook hadden alle vier het
aangezicht van een arend. 11 Hun vleugels wa-
ren naar boven uitgespreid; ieder had er twee die
met elkaar verbonden waren; en twee bedekten
hun lichaam. 12 En zij gingen ieder recht voor
zich uit; waarheen de geest wilde gaan, gingen
zij; zij keerden zich niet om als zij gingen. 13 (E)
En wat de gedaante van de wezens betreft, hun
aanblik was als die van brandende vuurkolen,
als van fakkels - zich bewegend tussen de we-
zens; en het vuur glansde en bliksemen schoten
daaruit. 14 De wezens snelden heen en weer als
bliksemschichten.
15 (F) En ik zag naar de wezens en zie, op de
grond naast de wezens, aan de voorzijde van alle
vier, was een rad. 16 De aanblik en het maaksel
van de raderen was als de schittering van een
turkoois; zij hadden alle vier eenzelfde vorm;
hun aanblik en maaksel was, alsof er een rad
was midden in een rad. 17 Als zij gingen, konden
zij naar alle vier zijden gaan; zij keerden zich
niet om als zij gingen. 18 (G) Hun velgen waren
hoog en ontzagwekkend; en bij alle vier waren
deze velgen rondom vol ogen. 19 Als de wezens
gingen, gingen de raderen naast hen; en als de
wezens zich van de grond verhieven, verhieven
zich ook de raderen. 20 Waarheen de geest wilde
gaan, gingen zij - waarheen de geest wilde gaan;
en de raderen verhieven zich tegelijk met hen;
want de geest van de wezens was ook in de rade-
ren. 21 Als anderen gingen, gingen dezen; als an-
deren stilstonden, stonden dezen stil; als ande-
ren zich van de grond verhieven, verhieven zich
de raderen tegelijk met hen, want de geest van
de wezens was ook in de raderen.
22 (H) Boven de hoofden van de wezens was
wat leek op een uitspansel als ontzagwekkend
ijskristal, uitgespreid boven over hun hoofden.
23 En onder het uitspansel stonden hun vleugels
recht naar elkaar uitgestrekt; ieder had er twee,
die van voren en van achteren zijn lichaam be-
dekten. 24 (I9) Als zij gingen, hoorde ik het ge-
ruis van hun vleugels als het gebruis van vele wa-
teren, als de stem van de Almachtige: een dreu-
nend geluid als van een leger; als zij stilstonden,

(A) **1:1** Opb. 19:11. (B) **1:2** 2Kon. 24:10-16; 2Kron. 36:9,10. (C) **1:5** Opb. 4:6. (D) **1:10** Eze. 10:14; Opb. 4:7.
(E) **1:13** Opb. 4:5. (F) **1:15** Eze. 10:9-13. (G) **1:18** Opb. 4:8. (H) **1:22** Opb. 4:6. (I9) **1:24** Opb. 1:4-15; 19:6.

lieten zij hun vleugels hangen. 25 En een stem klonk van boven het uitspansel dat boven hun hoofden was; als zij stilstonden, lieten zij hun vleugels hangen. 26 (A) Boven het uitspansel boven hun hoofden was wat er uitzag als lazuursteen, dat de vorm had van een troon; en daarboven, op wat leek op een troon, een gedaante, die eruitzag als een mens. 27 (B) En ik zag iets schitteren als metaal; vanaf wat op zijn middel leek naar boven toe als vuur omvat door een hulsel; en vanaf wat op zijn middel leek naar beneden toe, zag ik iets als vuur omgeven door een glans. 28 Zoals de aanblik is van de boog, die in de regentijd in de wolken verschijnt, zo was de aanblik van die omhullende glans. Aldus was het voorkomen van de verschijning van de heerlijkheid van JHWH. Toen ik haar zag, viel ik op mijn aangezicht, en ik hoorde de stem van iemand, die sprak.

Ezechiëls opdracht

2 1 Hij zei tot mij: Mensenkind, sta op uw voeten, opdat Ik met u zal spreken. 2 Zodra Hij tot mij sprak, kwam de geest in mij en deed mij op mijn voeten staan en ik hoorde Hem, die tot mij sprak.

3 Hij zei tot mij: Mensenkind, Ik zend u tot de Israëlieten, de opstandige volken die tegen Mij in opstand gekomen zijn; zij en hun vaderen zijn van Mij afgevallen tot op deze eigen dag; 4 zelfs de kinderen zijn stug van aangezicht en hebben hun hart verhard. Ik zend u tot hen, en u zult tot hen zeggen: Zo zegt de Heer JHWH. 5 En zij, of zij horen dan wel het nalaten - want zij zijn een weerspannig geslacht - zullen weten, dat er in hun midden een profeet is geweest. 6 En u, mensenzoon, wees niet bang voor hen noch voor hun woorden, al groeien er netels en doornen bij u en al woont u bij schorpioenen; wees niet bang voor hun woorden noch beangst voor hun blik, want zij zijn een weerspannig geslacht. 7 Maar u, spreek mijn woorden tot hen, of zij horen dan wel het nalaten, want zij zijn weerspannig. 8 En u, mensenzoon, hoor wat Ik tot u zeg; wees niet weerspannig zoals het weerspannige geslacht; doe uw mond open en eet wat ik u geef.

9 (C) Toen zag ik en zie, een hand was naar mij uitgestrekt; en zie, daarin was een boekrol. 10 En Hij rolde ze voor mij open; zij was beschreven aan de voorzijde en aan de achterzijde: daarop waren klaagliederen geschreven, gezucht en gejammer.

3 1 (D) Hij zei tot mij: Mensenkind, eet wat u hier voor u ziet; eet deze rol en ga heen, spreek tot het huis Israël. 2 Toen opende ik mijn mond, en Hij gaf mij die rol te eten. 3 En Hij zei tot mij: Mensenkind, laat uw buik deze rol die Ik u geef, in zich opnemen en vul er uw binnenste mee. Toen at ik die op, en zij was in mijn mond zoet als honing.

4 Hij zei tot mij: Mensenkind, ga, begeef u naar het huis van Israël en spreek tot hen met mijn woorden. 5 Want u wordt niet gezonden tot een volk met een onbegrijpelijke spraak en zware tongval, maar tot het huis van Israël; 6 niet tot vele volken met een onbegrijpelijke spraak en zware tongval, wier woorden u niet verstaat. Indien Ik u tot hen zond, zij zouden naar u luisteren. 7 Maar het huis van Israël zal naar u niet willen luisteren, omdat zij naar Mij niet willen luisteren, want het hele huis van Israël heeft een hard voorhoofd en een stug hart. 8 Zie, Ik maak uw gezicht even hard als dat van hen, en uw voorhoofd even hard als dat van hen. 9 Als diamant, harder dan steen, maak Ik uw voorhoofd; vrees hen dan niet en wees niet beangst voor hun blik, want zij zijn een weerspannig geslacht.

10 Hij zei tot mij: Mensenkind, neem al de woorden die Ik tot u spreken zal, in uw hart op en hoor ze aan met uw oren. 11 Ga, begeef u naar de ballingen, uw volksgenoten, spreek tot hen en zeg hun: Zo zegt de Heer JHWH -; of zij horen dan wel het nalaten.

12 Toen hief de Geest mij op, en ik hoorde achter mij het geluid van een geweldig gedruis

(A) **1:26** Eze. 10:1; Opb. 4:2,3. (B) **1:27** Eze. 8:2. (C) **2:9** Opb. 5:1. (D) **3:1** Opb. 10:9,10.

- geprezen zij de heerlijkheid van JHWH in zijn woonplaats: 13 het geruis van de vleugels van de wezens, die elkaar raakten, en het geratel van de raderen daarnaast; het geluid van een geweldig gedruis. 14 En de Geest hief mij op en nam mij weg, en ik ging heen, ontdaan door de beroering van mijn geest, met de hand van JHWH zwaar op mij. 15 Ik kwam bij de ballingen in Tel-Aviev, die aan de rivier de Kebar woonden, en waar zij woonden, bleef ik zeven dagen onder hen, verbijsterd.

Ezechiël tot wachter aangesteld

16 Na verloop van zeven dagen kwam het woord van JHWH tot mij: 17 Mensenkind, u heb Ik tot wachter over het huis van Israël aangesteld. Wanneer u een woord uit mijn mond hoort, zult u hen uit mijn naam waarschuwen. 18 Als Ik tot de goddeloze zeg: u zult zeker sterven - en u waarschuwt hem niet en spreekt niet om de goddeloze voor zijn goddeloze weg te waarschuwen om hem in het leven te behouden, dan zal die goddeloze in zijn eigen ongerechtigheid sterven, maar van zijn bloed zal Ik u rekenschap vragen. 19 Maar als u de goddeloze waarschuwt en hij bekeert zich niet van zijn goddeloosheid en van zijn goddeloze weg, dan zal hij in zijn eigen ongerechtigheid sterven; maar u hebt uw leven gered.

20 En als een rechtvaardige zich afkeert van zijn gerechtigheid en onrecht doet, en Ik een struikelblok voor hem neerleg, dan zal hij sterven; omdat u hem niet gewaarschuwd hebt, zal hij in zijn zonde sterven, en met de gerechte daden die hij gedaan heeft, zal geen rekening gehouden worden; maar van zijn bloed zal Ik u rekenschap vragen. 21 Maar als u de rechtvaardige waarschuwt, opdat hij niet zondige, en hij zondigt niet, dan zal hij zeker leven, want hij heeft zich laten waarschuwen; en u hebt uw leven gered.

Tweede verschijning van de heerlijkheid van JHWH

22 De hand van JHWH was daar op mij, en Hij zei tot mij: Sta op, ga naar het dal, daar zal Ik tot u spreken. 23 Toen stond ik op en ging naar het dal; en zie, daar stond de heerlijkheid van JHWH gelijk aan de heerlijkheid die ik aan de rivier de Kebar gezien had; en ik viel op mijn aangezicht. 24 Maar de geest kwam in mij en deed mij op mijn voeten staan, en Hij sprak mij aan en zei tot mij: Ga naar binnen, sluit u op in uw huis. 25 Mensenkind, zie, men zal touwen om u heen slaan en u daarmee binden, zodat u zich onder hen niet kunt begeven. 26 En uw tong zal Ik aan uw verhemelte doen kleven: u zult stom zijn en hun niet tot een bestraffer zijn, want zij zijn een weerspannig geslacht. 27 Maar als Ik tot u spreken zal, dan zal Ik uw mond openen, en u zult tot hen zeggen: Zo zegt de Heer JHWH. Laat wie horen wil, horen. En laat wie het nalaten wil, het nalaten. Want zij zijn een weerspannig geslacht.

Het beleg van Jeruzalem zinnebeeldig voorgesteld

4 1 U, mensenzoon, neem u een tichelsteen, leg die vóór u en teken daarop een stad, Jeruzalem. 2 En breng haar in staat van belegering: bouw een schans tegen haar, werp een wal op tegen haar, sla legerkampen tegen haar op, breng aan alle kanten stormrammen tegen haar in stelling. 3 En u, neem u een ijzeren bakplaat en zet die als een ijzeren muur tussen u en de stad. Richt uw blikken vast op haar, zodat zij in staat van belegering komt; en beleger haar. Dit zal voor het huis van Israël een teken zijn. 4 En u, ga op uw linkerzijde liggen en leg daarop de ongerechtigheid van het huis van Israël; naar het getal van de dagen dat u daarop liggen zult, zult u hun ongerechtigheid dragen. 5 En Ik leg u de jaren van hun ongerechtigheid op, naar het getal van de dagen: driehonderd en negentig dagen. Zo zult u de ongerechtigheid van het huis

van Israël dragen. 6 Als u dit hebt volbracht, zult
u opnieuw gaan liggen, op uw rechterzijde; dan
zult u de ongerechtigheid dragen van het huis
van Juda: veertig dagen; voor elk jaar leg Ik u
een dag op. 7 U zult uw blikken vast op het be-
legerde Jeruzalem richten, met ontblote arm, en
ertegen profeteren. 8 En zie, Ik zal touwen om u
heen slaan, zodat u zich niet van de ene op de
andere zijde kunt keren, totdat u de dagen van
uw belegering ten einde hebt gebracht.
9 En u, neem tarwe, gerst, bonen, linzen, gierst
en spelt, doe ze in een pot en maak er brood van;
zolang u op uw zijde ligt, driehonderd en negen-
tig dagen, zult u dit eten. 10 En het voedsel dat u
eten zult, zal afgewogen zijn: twintig sikkels per
dag; op vaste tijden moet u die eten. 11 Ook een
afgemeten hoeveelheid water zult u drinken: een
zesde van een hin; op vaste tijden moet u dat
drinken. 12 Als een gerstekoek zult u dat alles
eten en u zult die koeken voor hun ogen bakken
op de gedroogde uitwerpselen van mensen.
13 JHWH zei: Zo zullen de Israëlieten hun
brood onrein eten onder de volken, naar wier
land Ik hen zal verstoten.
14 Maar ik zei: Ach, Heer JHWH! Zie, ik ben
nooit verontreinigd geweest; van mijn jeugd aan
tot nu toe heb ik nooit aas noch het verscheurde
gegeten of is er verfoeilijk vlees in mijn mond ge-
komen. 15 Toen zei Hij tot mij: Zie, Ik sta u toe
rundermest te gebruiken in plaats van mense-
lijke uitwerpselen: bereid dan daarop uw brood.
16 Daarna zei Hij tot mij: Mensenkind, zie, Ik
verbreek de staf van het brood in Jeruzalem -
en zij zullen brood eten, in afgewogen hoevee-
lheid, met zorgen; water zullen zij drinken, in af-
gemeten hoeveelheid, in stomme pijn - 17 opdat
zij aan brood en water gebrek hebben, met el-
kaar verbijsterd staan en in hun ongerechtigheid
wegteren.

5 1 En u, mensenzoon, neem een scherp
zwaard, dat u gebruiken moet als het scheer-
mes van een barbier; beweeg het over uw hoofd
en over uw baard; neem dan een weegschaal en
verdeel de haren. 2 Een derde deel zult u mid-
den in de stad met vuur verbranden, wanneer de
dagen van de belegering ten einde zijn; en een
derde deel zult u nemen en daar met het zwaard
omheen slaan; en een derde deel zult u in de
wind strooien, want achter hen zal Ik het zwaard
trekken. 3 Dan zult u enkele van die haren ne-
men en die vastbinden in de uiteinden (van uw
kleding).(1) 4 En u zult er nog enige nemen, die
midden in het vuur werpen en met vuur verbran-
den; daaruit zal vuur voortkomen tegen het hele
huis Israël.
5 Zo zegt de Heer JHWH: Dit is Jeruzalem. Mid-
den onder de volken heb Ik het gesteld, met lan-
den eromheen. 6 Maar het was goddeloos weer-
spannig tegen mijn verordeningen, meer dan de
volken, en tegen mijn inzettingen, meer dan de
landen eromheen; want mijn verordeningen heb-
ben zij verworpen en volgens mijn inzettingen
hebben zij niet gewandeld. 7 Daarom, zo zegt
de Heer JHWH: Omdat u weerspanniger geweest
bent dan de volken rondom u, niet gewandeld
hebt volgens mijn inzettingen en mijn verorde-
ningen niet opgevolgd, ja zelfs niet gehandeld
naar de verordeningen van de volken rondom u
- 8 daarom zo zegt de Heer JHWH: Zie, Ik zàl u, ja
Ik! Ik zal in uw midden gerichten voltrekken voor
de ogen van de volken. 9 Ik zal wegens al uw gru-
welen aan u doen wat Ik nog nooit gedaan heb en
nooit meer zo doen zal. 10 (A) Daarom zullen va-
ders in uw midden hun kinderen opeten, en kin-
deren zullen hun vaders opeten. Ik zal gerichten
aan u voltrekken en al wat er nog van u overblijft,
zal Ik naar alle windstreken verstrooien.
11 Daarom, zo waar Ik leef, luidt het woord van
de Heer JHWH, voorwaar, omdat u mijn heilig-
dom verontreinigd hebt door al uw afschuwelijk-
heden en door al uw gruwelen, daarom zal Ik Mij
onttrekken, Ik zal niets ontzien en Ik zal geen
medelijden hebben. 12 Een derde deel van u zal
door de pest sterven en door de honger omko-

(1) **5:3** dat is de plaats waar de gedenkkwasten zitten, zie Numeri 15:38.

(A) **5:10** Klg. 4:10.

men in uw midden; een derde deel om u heen zal door het zwaard vallen; een derde deel zal Ik naar alle windstreken verstrooien en achter hen zal Ik het zwaard trekken. 13 Zo zal mijn toorn ten volle worden uitgestort en zal Ik mijn grimmigheid aan hen stillen en Mij wreken. En zij zullen weten, dat Ik, JHWH, in mijn jaloezie gesproken heb, wanneer Ik mijn grimmigheid ten volle over hen heb gebracht. 14 Ik zal u maken tot een puinhoop en tot een smaad onder de volken rondom u voor de ogen van iedere voorbijganger. 15 Zo zult u worden tot smaad en hoon, tot een waarschuwing en een voorwerp van ontzetting voor de volken rondom u, wanneer Ik aan u gerichten zal voltrekken in toorn en grimmigheid en grimmige straffen. Ik, JHWH, heb het gesproken. 16 Wanneer Ik op hen de boze pijlen van de honger afschiet, die verderven zullen, en die Ik afschieten zal om u te verderven, dan zal Ik de honger over u doen toenemen en de staf van het brood voor u verbreken. 17 (A) Ik zal honger en verscheurende dieren over u doen komen, die u van kinderen zullen beroven; pest en bloedvergieten zullen over u komen, en het zwaard zal Ik over u brengen. Ik, JHWH, heb het gesproken.

Tegen de bergen van Israël

6 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 Mensenkind, richt uw blikken op de bergen van Israël, 3 profeteer tegen hen en zeg: bergen van Israël, hoort het woord van de Heer JHWH: zo zegt de Heer JHWH tot de bergen en de heuvelen, tot de beekbeddingen en de dalen: zie, Ik breng het zwaard over u en uw hoogten zal Ik vernietigen. 4 Uw altaren zullen verwoest worden en uw wierookaltaren verbroken, en Ik zal uw gedoden neerwerpen vóór uw afgoden. 5 Ik zal de lijken van de Israëlieten vóór hun afgoden werpen en uw beenderen strooien rondom uw altaren. 6 Overal waar u woont, zullen de steden verwoest worden en de hoogten een wildernis worden, opdat uw altaren verwoest en verlaten, uw afgoden verbroken en vernietigd, uw wierookaltaren afgehakt en uw maaksels verdelgd worden. 7 De gedoden zullen in uw midden blijven liggen, en u zult weten, dat Ik JHWH ben.

8 Maar Ik zal een rest doen overblijven, doordat enigen van u, aan het zwaard ontkomen, onder de volken zullen wonen, wanneer u in de landen verstrooid wordt. 9 Dan zullen onder de volken, naar wier gebied zij gevankelijk zullen zijn weggevoerd, uw ontkomenen aan Mij denken, als Ik hun ontuchtig hart verbroken heb, dat van Mij is afgeweken, en hun ogen die overspelig naar hun afgoden lonkten; dan zullen zij van zichzelf walgen om het kwaad, dat zij in al hun gruwelen gedaan hebben. 10 En zij zullen weten, dat Ik, JHWH, niet zonder grond gezegd heb hun dit onheil te zullen aandoen.

11 Zo spreekt de Heer JHWH: Sla in uw hand, stamp met uw voet en roep: Wee! over al de boze gruwelen van het huis van Israël, want door het zwaard, door de honger en door de pest zullen zij vallen. 12 Wie ver weg is, zal sterven door de pest; wie dichtbij is, zal vallen door het zwaard; wie overgebleven en gespaard is, zal sterven door de honger; Ik zal mijn woede ten volle over hen brengen. 13 U zult weten, dat Ik JHWH ben, wanneer hun doden te midden van hun afgoden rondom hun altaren liggen op elke hoge heuvel, op alle bergtoppen, onder elke groene boom en onder elke schaduwrijke terebint, ter plaatse waar zij al hun afgoden een liefelijke reuk hebben bereid. 14 Ik zal mijn hand tegen hen uitstrekken en het land tot woestheid en verwoesting maken, van de Woestijn af tot Ribla, waar zij ook maar wonen; en zij zullen weten, dat Ik JHWH ben.

Het einde komt

7 1 et woord van JHWH kwam tot mij: 2 u nu, mensenzoon, zo zegt de Heer JHWH over het land van Israël: het einde komt! Het einde over de vier hoeken van het land! 3 Nu breekt het einde voor u aan, want Ik zal mijn boosheid tegen u loslaten, Ik zal u richten volgens uw wandel en

(A) **5:17** Opb. 6:8.

al uw gruwelen aan u vergelden. 4 Ik zal u niet
ontzien en geen medelijden hebben, maar Ik zal
uw wandel aan u vergelden, uw gruwelen zullen
op u neerkomen, en u zult weten, dat Ik JHWH
ben.
5 Zo zegt de Heer JHWH: Onheil op onheil!
Zie, het komt! 6 Er komt een einde; het einde
komt! Het wordt wakker over u! Zie, het komt!
7 De vloek komt over u, inwoner van het land!
De tijd komt! De dag is nabij. Verwarring en geen
vreugdegeroep op de bergen! 8 Nu zal Ik weldra
mijn woede over u uitstorten en mijn toorn ten
volle over u brengen, Ik zal u oordelen volgens
uw wandel en al uw verschrikkelijke wandaden
aan u vergelden. 9 Ik zal niets ontzien en geen
medelijden hebben; naar uw wandel zal Ik u ver-
gelden, en uw wandaden zullen op u neerkomen.
En u zult weten, dat Ik, JHWH, het ben, die slaat.
10 Zie, de dag! Zie, het komt; de doem vol-
trekt zich; de staf bloeit; de overmoed spruit uit.
11 Het geweld is opgeschoten tot een staf van
goddeloosheid. Niets zal er van hen overblijven,
noch van hun rumoer, noch van hun getier; ver-
dwijnen zal al hun praal.
12 De tijd komt! De dag nadert! Laat de koper
zich niet verheugen en de verkoper niet treuren,
want toorngloed komt over heel hun rumoerige
menigte. 13 Want de verkoper zal tot het ver-
kochte niet terugkeren, ook al zouden beiden
dan nog in leven zijn, want de profetie tegen heel
hun rumoerige menigte is onherroepelijk, en nie-
mand, voor wie de ongerechtigheid zijn lust en
zijn leven is, zal zich handhaven.
14 Blaast maar op de trompet en maakt alles
gereed, er is echter niemand die ten strijde trekt;
want mijn toorngloed is over heel hun rumoe-
rige menigte. 15 Het zwaard buiten, de pest en de
honger binnen! Wie op het veld is, zal door het
zwaard sterven; en wie in de stad is, die zullen
door de honger en de pest verteren. 16 Al zou-
den enigen van hen ontkomen, dan zullen zij op
de bergen zijn als duiven uit de dalen, allen kla-
gende, ieder om eigen ongerechtigheid. 17 Alle
handen zullen slap worden en alle knieën van
water druipen.
18 Zij zullen zich met rouwgewaden omgor-
den, schrik zal hen overdekken, op alle gezichten
zal schaamte zijn, op ieders hoofd een kale plek.
19 Hun zilver zullen zij op straat werpen en hun
goud zal een voorwerp van afschuw zijn; hun
zilver en goud zullen hen niet kunnen redden
op de dag van de boosheid van JHWH; zij zul-
len zich daarmee niet kunnen verzadigen, noch
daarmee hun binnenste kunnen vullen, want het
is hun een struikelblok tot ongerechtigheid ge-
weest. 20 Daarvan hebben zij de sierlijke pracht
tot hoogmoed aangewend; daarvan hebben zij
hun gruwelijke beelden, hun afschuwelijkheden,
gemaakt; daarom zal Ik dat voor hen maken tot
een voorwerp van afschuw, 21 Ik zal het aan
de vreemden ten roof en aan de goddelozen
van de aarde ten buit geven, opdat zij het ont-
heiligen. 22 Ik zal mijn aangezicht van hen af-
wenden en men zal mijn kleinood ontheiligen:
geweldenaars zullen er binnendringen en het
ontheiligen.
23 Maak een ketting gereed, want het land is
vol bloedschuld en de stad vol geweld. 24 Ik zal
de kwaadaardigste volken doen komen en deze
zullen hun huizen in bezit nemen; Ik zal een
einde maken aan de trots van de machtigen,
en hun heiligdommen zullen ontheiligd worden.
25 Angst komt; dan zullen zij behoud zoeken,
maar het is er niet. 26 Ramp op ramp zal komen,
gerucht op gerucht zich verbreiden. Zij zullen
een gezicht verlangen van een profeet, aan de
priester zal een aanwijzing ontbreken en raad
aan de oudsten. 27 De koning zal rouw bedrij-
ven en de vorst zal zich in ontzetting hullen en
de handen van het volk van het land zullen van
schrik verlamd zijn. Overeenkomstig hun wan-
del zal Ik hun doen, naar hun gedrag zal Ik recht
over hen spreken. En zij zullen weten, dat Ik
JHWH ben.

Afgodendienst in Jeruzalems tempel

8 1 In het zesde jaar, in de zesde maand, op
de vijfde van de maand, toen ik in mijn huis
zat en de oudsten van Juda vóór mij zaten, viel

daar de hand van de Heer JHWH op mij. 2 (A) En ik zag en zie, daar was een gedaante, als van vuur; vanaf wat op zijn lendenen leek naar beneden was vuur; en vanaf zijn lendenen naar boven had het de aanblik van een lichtgloed, schitterend als metaal. 3 En Hij strekte iets uit, dat de vorm had van een hand, en greep mij bij een lok van mijn hoofdhaar. Toen hief de Geest mij op tussen aarde en hemel en bracht mij in gezichten van God naar Jeruzalem, bij de ingang van de binnenste poort, die op het noorden uitziet, waar het afgodsbeeld zich bevond, het voorwerp van jaloezie, dat jaloezie opwekt. 4 (B) En zie, daar was de heerlijkheid van de God van Israël, gelijk aan de verschijning die ik in het dal gezien had. 5 Hij zei tot mij: Mensenkind, richt uw blik naar het noorden! Toen richtte ik mijn blik naar het noorden, en zie, ten noorden van de poort bij het altaar stond aan de ingang dat afgodsbeeld, het voorwerp van jaloezie. 6 En Hij zei tot mij: Mensenkind, ziet u wat zij doen? de verschrikkelijke dingen die het huis van Israël hier doet, zodat Ik ver van mijn heiligdom moet blijven? Maar nog meer grote verschrikkingen zult u zien.

7 Toen bracht Hij mij naar de ingang van de voorhof en ik zag en zie, er was een gat in de muur. 8 Hij zei tot mij: Mensenkind, breek toch door de muur heen. Toen brak ik door de muur heen en zie, daar was een deur. 9 Hij zei tot mij: Ga naar binnen en zie de boze wandaden die zij hier bedrijven. 10 En ik ging naar binnen en zag en zie, daar waren allerlei afbeeldingen van gruwelen - kruipende dieren en beesten - en van al de afgoden van het huis van Israël, als graveerwerk op de muur, overal in het rond; 11 en zeventig mannen uit de oudsten van het huis van Israël met Jaäzanja, de zoon van Safan, in hun midden, stonden daarvóór; ieder had zijn wierookvat in de hand, en de geurende wolk van het reukwerk steeg op. 12 Hij zei tot mij: Hebt u gezien, mensenzoon, wat de oudsten van het huis van Israël in het donker doen, ieder in zijn kamer met afbeeldingen? Want zij denken: JHWH ziet ons niet; JHWH heeft het land verlaten. 13 En Hij zei tot mij: Nog meer wandaden die zij bedrijven, zult u zien.

14 Daarop bracht Hij mij naar de ingang van de poort van het huis van JHWH aan de noordzijde; en zie, daar zaten vrouwen, die over Tammuz huilden. 15 Hij zei tot mij: Hebt u dat gezien, mensenzoon? Nog grotere wandaden dan deze zult u zien.

16 Toen bracht Hij mij naar de binnenste voorhof van het huis van JHWH. En zie, aan de ingang van de tempel van JHWH, tussen de voorhal en het altaar, waren ongeveer vijfentwintig mannen, met hun rug naar de tempel van JHWH en met hun gezicht naar het oosten, en zij bogen zich in de richting van het oosten neer voor de zon. 17 Hij zei tot mij: Hebt u dat gezien, mensenzoon? Was het voor het huis Juda nog niet genoeg om de verschrikkelijke dingen te doen, die zij hier bedrijven, dat zij ook het land met geweld vullen en Mij telkens weer boos maken? En zie, zij houden een wijnrank bij hun neus. 18 Daarom zal Ik in grimmigheid met hen handelen. Ik zal niet ontzien en geen medelijden hebben. Al roepen zij met luide stem aan mijn oren, toch zal Ik naar hen niet horen.

Het oordeel over de inwoners van Jeruzalem

9 1 En Hij riep met luide stem (bestemd) voor mijn oren: Treedt nader, u, die aan de stad de straf voltrekken moet, ieder met zijn verdelgingswapen in de hand! - 2 En zie, zes mannen kwamen van de kant van de Bovenpoort, die op het noorden uitziet, ieder met zijn vernietigingswapen in de hand, en één man onder hen was in linnen gekleed en droeg een schrijfkoker aan zijn zijde; zij kwamen nader en gingen staan naast het koperen altaar. 3 De heerlijkheid van de God van Israël nu had zich opgeheven van de cherub waarop zij rustte, en zich begeven naar de dorpel van de tempel, en Hij riep de man die in linnen gekleed was en de schrijfkoker aan zijn zijde droeg.

(A) **8:2** Eze. 1:27. (B) **8:4** Eze. 1:28.

4 (A) En JHWH zei tot hem: Trek midden door
de stad, midden door Jeruzalem, en maak een
teken op de voorhoofden van de mannen die
zuchten en kermen over al de verschrikkelijke
dingen die daar gedaan worden. 5 Tot de anderen
zei Hij terwijl ik het hoorde: Trekt achter hem
aan door de stad en slaat neer. Ontziet niet en
hebt geen medelijden. 6 Grijsaards, jonge man-
nen en jonge meisjes, kleine kinderen en vrou-
wen, moet u doden en uitroeien; maar niemand
die het teken draagt, mag u aanraken; bij mijn
heiligdom moet u beginnen. Toen begonnen zij
bij de mannen, de oudsten, die zich vóór de tem-
pel bevonden. 7 En Hij zei tot hen: Verontreinigt
de tempel en vult de voorhoven met doden. Gaat
heen. Gaat heen en slaat neer in de stad.
8 Toen zij nu bezig waren met neer te slaan,
- ik was achtergebleven - wierp ik mij op mijn
aangezicht, schreeuwde het uit en zei: Ach, Heer
JHWH, gaat U nu heel het overblijfsel van Israël
uitroeien door uw grimmigheid uit te gieten over
Jeruzalem? 9 En Hij zei tot mij: De ongerechtig-
heid van het huis van Israël en van Juda is uiter-
mate groot, zodat het land van bloedschuld vol
is, en de stad vol van rechtsverkrachting, want
zij denken: JHWH heeft het land verlaten, en:
JHWH ziet het niet. 10 Daarom zal Ik ook niet
ontzien en geen medelijden hebben; hun wandel
zal Ik op hun eigen hoofd doen neerkomen.
11 En zie, de man die in linnen gekleed was en
de schrijfkoker aan zijn zijde droeg, bracht be-
richt: Ik heb gedaan zoals U mij bevolen had.

10 1 (B) En ik zag en zie, op het uitspansel
boven het hoofd van de cherubs was iets
als lazuursteen, gelijkend op de vorm van een
troon, die zich daarboven vertoonde. 2 (C) En Hij
zei tot de man die in linnen gekleed was: Ga tus-
sen de wielen onder de cherub en vul uw handen
met vurige kolen van tussen de cherubs en strooi
die uit over de stad. En voor mijn ogen ging hij
daarheen.
3 De cherubs nu stonden aan de rechterzijde
van de tempel, toen de man erheen ging; en een
wolk vervulde de binnenste voorhof. 4 Toen ver-
hief zich de heerlijkheid van JHWH van boven
de cherub en begaf zich naar de dorpel van de
tempel, en de tempel werd vervuld met de wolk,
en de voorhof was vol van de glans van de heer-
lijkheid van JHWH. 5 Het geruis van de vleugels
van de cherubs werd gehoord tot aan de buiten-
ste voorhof, als de stem van God, de Almach-
tige, wanneer Hij spreekt. 6 Nadat Hij de man
die in linnen gekleed was, bevolen had: Neem
vuur van tussen de wielen, van tussen de che-
rubs - ging deze naast één van de raderen staan.
7 Daarop strekte een cherub zijn hand uit van
tussen de cherubs naar het vuur tussen de che-
rubs, nam daarvan en legde het in de handen van
hem die in linnen gekleed was; deze nam het en
ging heen. 8 Want bij de cherubs was onder hun
vleugels iets zichtbaar, dat de vorm had van een
mensenhand.
9 (D) En ik zag en zie, er bevonden zich vier ra-
deren naast de cherubs, naast elke cherub een
rad. De aanblik van de raderen was als schitte-
rend turkoois. 10 En wat hun voorkomen betreft:
zij hadden alle vier eenzelfde vorm, alsof er een
rad was midden in een rad. 11 Als zij gingen,
konden zij naar alle vier zijden gaan; zij keerden
zich niet om als zij gingen. Naar de plaats waar-
heen de voorste zich wendde, volgden zij hem,
zonder zich om te keren als zij gingen. 12 (E) Hun
hele lichaam - hun rug, hun handen, hun vleugels
- en de raderen waren rondom vol ogen; alle vier
hadden zij hun rad. 13 Wat de raderen betreft,
zij werden, terwijl ik het hoorde, Werveling ge-
noemd. 14 (F) Ieder had vier aangezichten. Het
eerste gezicht was dat van een cherub, en het
tweede dat van een mens, het derde was het aan-
gezicht van een leeuw, het vierde dat van een
arend.
15 Toen verhieven zich de cherubs. Dit was het-
zelfde wezen, dat ik gezien had aan de rivier de
Kebar. 16 Als de cherubs gingen, gingen de rade-
ren aan hun zijde; als de cherubs hun vleugels
ophieven om op te stijgen boven de aarde, weken

(A) **9:4** Opb. 7:3; 9:4; 14:1. (B) **10:1** Eze. 1:26; Opb. 4:2. (C) **10:2** Opb. 8:5. (D) **10:9** Eze. 1:15-21. (E) **10:12** Opb. 4:8. (F) **10:14** Eze. 1:10; Opb. 4:7.

de raderen niet van hun zijde. 17 Als de anderen stilstonden, stonden dezen stil; als de anderen zich verhieven, verhieven zich dezen met hen, want zij hadden de geest van de wezens in zich.
18 Toen ging de heerlijkheid van JHWH weg van de dorpel van de tempel en ging staan boven de cherubs. 19 De cherubs hieven hun vleugels op, onder het heengaan verhieven zij zich voor mijn ogen van de grond, en de raderen met hen. Bij de ingang van de Oostpoort van het huis van JHWH hielden zij stil, en de heerlijkheid van de God van Israël was boven over hen.
20 Dit was hetzelfde wezen, dat ik gezien had onder de God van Israël aan de rivier de Kebar, en ik begreep, dat het cherubs waren. 21 Ieder had vier aangezichten, ieder had vier vleugels en iets wat op mensenhanden leek, was onder hun vleugels. 22 Wat het voorkomen van hun aangezichten betreft, het waren dezelfde aangezichten, die ik gezien had aan de rivier de Kebar; het was hun verschijning, zij waren het zelf. Zij gingen, ieder recht voor zich uit.

Het oordeel over de vorsten

11 1 Toen hief de Geest mij op en bracht mij naar de Oostpoort van het huis van JHWH, die op het oosten uitziet. En zie, bij de ingang van de poort waren vijfentwintig mannen; onder hen zag ik Jaäzanja, de zoon van Azzur, en Pelatja, de zoon van Benaja, de vorsten van het volk.
2 Hij zei tot mij: Mensenkind, dit zijn de mannen die ongerechtigheid uitdenken en slechte raad geven in deze stad; 3 die zeggen: het komt nooit aan de orde huizen te herbouwen, dit is de pot en wij zijn het vlees. 4 Daarom, profeteer tegen hen, profeteer, mensenzoon!
5 Toen viel de Geest van JHWH op mij, en Hij zei tot mij: Spreek: zo zegt JHWH: aldus hebt u gesproken, huis van Israël, en wat in uw geest opkomt, is Mij bekend. 6 U hebt in deze stad velen gedood en haar straten met doden gevuld.
7 Daarom, zo zegt de Heer JHWH, degenen die u in haar gedood hebt, die zijn het vlees, en zij is de pot, maar u zal Ik uit haar midden weghalen.
8 U vreest het zwaard - het zwaard zal Ik over u brengen, luidt het woord van de Heer JHWH.
9 Ik zal u uit haar midden weghalen, u overgeven in de macht van vreemden en oordelen aan u voltrekken. 10 Door het zwaard zult u vallen; in het gebied van Israël zal Ik over u oordelen; en u zult weten, dat Ik JHWH ben. 11 Zij zal u niet tot een pot zijn, zodat u in haar het vlees zou zijn; in het gebied van Israël zal Ik over u rechtspreken.
12 En u zult weten, dat Ik JHWH ben, naar wiens inzettingen u niet gewandeld hebt, en aan wiens verordeningen u niet voldaan hebt: naar de zeden van de volken rondom u hebt u gehandeld.
13 Terwijl ik profeteerde, stierf Pelatja, de zoon van Benaja. Toen wierp ik mij op mijn aangezicht, schreeuwde luidkeels en zei: Ach Heer JHWH, wilt U een einde maken aan het overblijfsel van Israël?
14 Het woord van JHWH kwam tot mij:
15 Mensenkind, het zijn uw broeders, uw broeders, uw verwanten en het hele huis van Israël in zijn geheel, tot wie de inwoners van Jeruzalem zeggen: blijft verre van JHWH, aan ons is dit land in bezit gegeven. 16 Daarom spreek: zo zegt de Heer JHWH: hoewel Ik hen weggedreven heb onder de volken en in de landen heb verstrooid, zodat Ik hun slechts weinig ten heiligdom geweest ben in de landen waar zij gekomen zijn,
17 daarom spreek: zo zegt de Heer JHWH: Ik zal u bijeenbrengen uit de volken en u bijeenbrengen uit de landen waarin u verstrooid bent, en Ik zal u het land Israël geven; 18 zij zullen daar komen en daaruit verwijderen al zijn afschuwelijkheden en al zijn verschrikkelijke dingen; 19(A) Ik zal hun één hart geven en een nieuwe geest in hun binnenste, en Ik zal het hart van steen uit hun lichaam verwijderen en hun een hart van vlees geven, 20 opdat zij naar mijn inzettingen zullen wandelen en ijverig mijn verordeningen onderhouden; zij zullen Mij tot een volk en Ik zal hun tot een God zijn. 21 Maar de wandel

Eze.

(A) **11:19** Eze. 36:26-28.

van hen die hun hart hebben overgeleverd aan hun afschuwelijkheden en verschrikkelijke dingen, zal Ik op hun hoofd doen neerkomen, luidt het woord van de Heer JHWH.

22 (A) Toen verhieven de cherubs hun vleugels met de raderen naast zich, terwijl de heerlijkheid van de God van Israël boven over hen was; 23 de heerlijkheid van JHWH steeg op uit het midden van de stad en plaatste zich op de berg die ten oosten van de stad ligt. 24 En de Geest hief mij op en bracht mij naar het land van de Chaldeeën, naar de ballingen, in een gezicht door de Geest van God; en toen het gezicht dat ik gezien had, van mij opgetrokken was, 25 bracht ik aan de ballingen alles over wat JHWH mij had doen zien.

De ballingschap zinnebeeldig voorgesteld

12 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 (B) Mensenkind, u woont te midden van een weerspannig geslacht; van hen die ogen hebben om te zien, maar niet zien; die oren hebben om te horen, maar niet horen, want zij zijn een weerspannig geslacht. 3 En u, mensenzoon, breng in gereedheid wat u voor een ballingschap nodig hebt, en trek in ballingschap bij dag, voor hun ogen; voor hun ogen moet u uit uw woonplaats wegtrekken naar een andere plaats. Misschien zullen zij tot inzicht komen, want zij zijn een weerspannig geslacht. 4 Breng wat u nodig hebt als het pak van een balling, bij dag, voor hun ogen, naar buiten, en zelf zult u bij avond naar buiten komen terwijl zij ernaar kijken, als iemand die in ballingschap gaat. 5 Maak voor hun ogen een gat in de muur en ga daardoor naar buiten. 6 U zult (uw pak) voor hun ogen op uw schouder laden; bij dikke duisternis zult u het wegbrengen; uw gezicht zult u bedekken, zodat u de grond niet ziet. Want Ik stel u tot een zinnebeeld voor het huis van Israël.

7 Toen deed ik, zoals mij bevolen was: wat ik nodig had, bracht ik bij dag naar buiten als het pak van een balling en in de avond maakte ik met mijn hand een gat in de muur; bij dikke duisternis bracht ik het weg; voor hun ogen laadde ik het op mijn schouder.

8 En 's morgens kwam het woord van JHWH tot mij: 9 Mensenkind, heeft het huis van Israël, dat weerspannige geslacht, niet tot u gezegd: wat doet u? 10 Zeg tot hen: zo zegt de Heer JHWH: op de vorst in Jeruzalem slaat deze Godsspraak en op het hele huis van Israël, dat daar woont. 11 Zeg: ik ben voor u een zinnebeeld; zoals ik gedaan heb, zo zal aan hen geschieden: in ballingschap, in gevangenschap zullen zij gaan; 12 en de vorst onder hen zal bij dikke duisternis zijn pak op zijn schouder laden en naar buiten trekken; in de muur zal men een gat maken om hem daar doorheen te laten; zijn gezicht zal hij bedekken, omdat hij met zijn oog deze grond niet zal weerzien. 13 (C) Ik zal mijn net over hem uitspreiden en hij zal in mijn strik gevangen worden; Ik zal hem naar Babel, het land van de Chaldeeën, brengen, maar hij zal dat niet zien; en daar zal hij sterven. 14 Allen die hem omgeven, zijn helpers en al zijn krijgsbenden, zal Ik naar alle windstreken verstrooien, en achter hen zal Ik het zwaard trekken. 15 En zij zullen weten, dat Ik JHWH ben, wanneer Ik hen onder de volken verspreid en over de landen verstrooi. 16 Maar Ik zal van hen een klein aantal mannen het zwaard, de honger en de pest doen overleven, opdat zij al hun verschrikkelijke daden vertellen onder de volken in wier gebied zij komen; en zij zullen weten, dat Ik JHWH ben.

17 Het woord van JHWH kwam tot mij: 18 Mensenkind, eet uw brood met beving en drink uw water met siddering en zorgen, 19 en zeg tot het volk van het land: zo zegt de Heer JHWH over de inwoners van Jeruzalem op Israëls bodem: hun brood zullen zij met zorgen eten en hun water drinken in stomme pijn - opdat hun land, beroofd van al wat het heeft, een woestenij zal worden vanwege het geweld van allen die het bewonen. 20 De bewoonde steden

(A) **11:22** Eze. 43:2-5. (B) **12:2** Jes. 6:9,10; Jer. 5:21; Mar. 8:18. (C) **12:13** 2Kon. 25:7; Jer. 52:11.

zullen tot puin en het land zal tot een woestenij worden; en u zult weten, dat Ik JHWH ben.

Het oordeel is nabij

21 Het woord van JHWH kwam tot mij: 22 Mensenkind, wat is dat voor een zegswijze bij u in het land van Israël: de tijd verstrijkt, maar geen enkel gezicht komt uit? 23 Daarom zeg tot hen: zo zegt de Heer JHWH: Ik zal aan deze zegswijze een einde maken, en men zal ze niet langer gebruiken in Israël. Zeg daarentegen tot hen: de tijd is nabij en de vervulling van elk gezicht! 24 Want er zal geen bedrieglijk gezicht noch verleidende waarzeggerij meer zijn onder het huis van Israël. 25 Ik, JHWH, zal het woord spreken, dat Ik spreken zal, en het zal in vervulling gaan; niet langer zal het worden uitgesteld. Want in uw dagen, weerspannig geslacht, zal Ik een woord spreken en Ik zal het ten uitvoer brengen ook, luidt het woord van de Heer JHWH.

26 Het woord van JHWH kwam tot mij: 27 Mensenkind, zie, het huis van Israël zegt: het gezicht dat hij ziet, heeft betrekking op een verwijderde toekomst, en hij profeteert over verre tijden. 28 Daarom zeg tot hen: zo zegt de Heer JHWH: geen van mijn woorden zal nog langer worden uitgesteld. Het woord dat Ik spreken zal, zal in vervulling gaan, luidt het woord van de Heer JHWH.

Tegen de valse profeten

13 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 Mensenkind, profeteer tegen de profeterende profeten van Israël en zeg tot hen die naar eigen inzicht profeteren: hoort het woord van JHWH. 3 Zo zegt de Heer JHWH: Wee de dwaze profeten, die hun eigen geest volgen, zonder iets gezien te hebben. - 4 Als vossen in bouwvallen zijn uw profeten, Israël. - 5 U bent niet op de bressen gaan staan en u hebt geen muur opgetrokken om het huis van Israël, opdat het op de dag van JHWH zou kunnen standhouden in de strijd. 6 Bedrieglijke dingen en leugenachtige waarzeggerij hebben zij gezien, die zeggen: zo luidt het woord van JHWH - terwijl JHWH hen niet gezonden heeft; en dan wachten zij nog op de vervulling van het woord! 7 Hebt u dan geen bedrieglijk gezicht gezien en leugenachtige waarzeggerij gesproken, toen u zei: zo luidt het woord van JHWH - terwijl Ik niet gesproken had?

8 Daarom, zo zegt de Heer JHWH, omdat u bedrieglijke dingen gesproken en leugen gezien hebt, daarom zie, Ik zàl u! luidt het woord van de Heer JHWH. 9 Mijn hand zal zijn tegen de profeten die bedrieglijke dingen zien en leugen waarzeggen; tot de kring van mijn volk zullen zij niet behoren, in het boek van het huis van Israël niet ingeschreven worden, en in het land van Israël niet komen, en u zult weten, dat Ik de Heer JHWH ben.

10 (A) Omdat, ja omdat zij mijn volk hebben doen dwalen door te zeggen: vrede! zonder dat er vrede is -, als het een muur bouwt, zie, dan bepleisteren zij die met kalk; 11 zeg tot hen die met kalk pleisteren: toch zal hij vallen! Er zal een stromende regen komen, en u, hagelstenen, zult neervallen, en een stormwind zal losbreken. 12 Als dan de muur gevallen is, zal dan niet tot u gezegd worden: waar is de kalk waarmee u gepleisterd hebt? 13 Daarom, zo zegt de Heer JHWH, ja, Ik zal een stormwind doen losbreken in mijn grimmigheid en stromende regen zal er zijn in mijn toorn, en hagelstenen - in grimmigheid, tot vernietiging toe. 14 Ik zal de muur die u met kalk bepleisterd hebt, neerhalen en ter aarde werpen, en zijn fundament zal worden blootgelegd; (de stad) zal vallen en u zult daarin omkomen. En u zult weten, dat Ik JHWH ben. 15 Zo zal Ik mijn grimmigheid ten volle uitstorten over de muur en over hen die hem met kalk bepleisteren, en Ik zal tot u zeggen: weg is de muur en weg zijn zij die hem bepleisterden: 16 de profeten van Israël, die tot Jeruzalem profeteerden en daarvoor een gezicht van vrede zagen, zonder dat er vrede is -, luidt het woord van de Heer JHWH.

(A) **13:10** Jer. 6:14; 8:11.

Tegen de valse profetessen

17 En u, mensenzoon, richt u tegen de dochters
van uw volk, die naar eigen inzicht profeteren;
profeteer tegen haar, 18 en zeg: Zo zegt de Heer
JHWH: wee haar, die toverbanden binden om alle
polsen en die sluiers winden om het hoofd van
groot en klein, om zielen te vangen! Zou u zielen
vangen van mijn volk en uw eigen zielen in het le-
ven behouden? 19 U ontheiligt Mij bij mijn volk
voor handen vol gerst en voor brokken brood,
om zielen te doden die niet sterven moesten,
en om zielen in het leven te behouden, die niet
moesten blijven leven, doordat u mijn volk be-
liegt, dat naar leugen hoort.
20 Daarom, zo zegt de Heer JHWH, zie, Ik keer
Mij tegen uw toverbanden, waarmee u de zielen
als vogels vangt, Ik zal ze van uw armen ruk-
ken, en de zielen vrijlaten, die u als vogels vangt.
21 Ik zal uw sluiers verscheuren en mijn volk uit
uw hand redden, het zal niet langer tot een prooi
in uw handen zijn. En u zult weten, dat Ik JHWH
ben. 22 Omdat u het hart van de rechtvaardige
bedroefd hebt met leugen, terwijl Ik hem geen
pijn aandeed, en de handen van de goddeloze
gesterkt hebt, opdat hij zich niet van zijn boze
weg zou bekeren en leven - 23 daarom zult u niet
langer bedrieglijke dingen zien en waarzeggerij
plegen; Ik zal mijn volk uit uw hand redden. En
u zult weten, dat Ik JHWH ben.

Tegen de afgodendienaars

14 1 Toen mannen uit de oudsten van Israël
tot mij kwamen en zich voor mij neer-
zetten, 2 kwam het woord van JHWH tot mij:
3 Mensenkind, deze mannen dragen hun afgo-
den in het hart en hebben vlak voor zich gesteld
wat hun een struikelblok tot ongerechtigheid is;
zou Ik Mij dan nog door hen laten raadplegen?
4 Daarom spreek en zeg tot hen: zo zegt de Heer
JHWH: ieder uit het huis van Israël, die zijn af-
goden in het hart draagt, en vlak voor zich stelt
wat hem een struikelblok tot ongerechtigheid is,
en dan tot de profeet komt - Ik, JHWH, zal hem
bij zijn komst *antwoorden* met zijn vele afgoden,
5 opdat Ik het huis van Israël in het hart grijp,
dat zich met zijn afgoden in zijn geheel van Mij
heeft afgewend.
6 Daarom zeg tot het huis van Israël: Zo zegt de
Heer JHWH: bekeert u, keert u af van uw afgoden
en keert u af van al uw gruwelen. 7 Want ieder uit
het huis van Israël en uit de vreemdelingen die
in Israël verblijven, die van Mij afvallig wordt, die
zijn afgoden in het hart draagt en vlak voor zich
stelt wat hem een struikelblok tot ongerechtig-
heid is, en dan tot de profeet komt, om Mij door
hem te raadplegen - Ik, JHWH, zal hem zelf *ant-
woorden*. 8 Ik zal mijn aangezicht tegen die man
richten, hem tot een teken en een spreekwoord
maken en hem uitroeien uit het midden van mijn
volk. En u zult weten, dat Ik JHWH ben.
9 Wanneer een profeet een bedrieglijke uit-
spraak doet, dan bedrieg Ik, JHWH, die profeet
en Ik zal mijn hand tegen hem uitstrekken en
hem uitroeien uit het midden van mijn volk
Israël. 10 Zij zullen hun ongerechtigheid dragen
- de ongerechtigheid van de profeet is even groot
als die van de raadpleger -, 11 opdat het huis van
Israël niet meer van Mij zal afwijken, en zij zich
niet meer verontreinigen met al hun overtredin-
gen. Dan zullen zij Mij tot een volk zijn en Ik zal
hun tot een God zijn, luidt het woord van de Heer
JHWH.

De drie rechtvaardigen en de vier oordelen

12 Het woord van JHWH kwam tot mij:
13 Mensenkind, wanneer een land tegen Mij ge-
zondigd heeft door ontrouw te worden, en Ik
mijn hand daartegen uitstrek, het de staf van het
brood verbreek en er hongersnood zend en daar
mens en dier uitroei, 14 en er zouden daar deze
drie mannen zijn: Noach, Daniël en Job, dan zou-
den dezen door hun gerechtigheid slechts zich-
zelf redden, luidt het woord van de Heer JHWH.
15 Wanneer Ik wilde dieren in het land doe om-
zwerven, die het van kinderen beroven, en het
tot een woestenij wordt, zodat niemand erdoor-
heen trekt vanwege de wilde dieren, 16 en die
drie mannen zouden daar zijn - zo waar Ik leef,
luidt het woord van de Heer JHWH, zij zouden

zonen noch dochters redden. Zijzelf alleen zouden gered worden, maar het land zou een woestenij worden.
17 Of ik breng het zwaard over het land en zeg: Zwaard, u zult in het land rondtrekken; en Ik roei daar mens en dier uit, 18 en die drie mannen zouden daar zijn - zo waar Ik leef, luidt het woord van de Heer JHWH, zij zouden zonen noch dochters redden. Zijzelf alleen zouden gered worden.
19 Of Ik zend de pest in het land en stort er mijn woede bloedig over uit om daar mens en dier uit te roeien, 20 en Noach, Daniël en Job waren daar - zo waar Ik leef, luidt het woord van de Heer JHWH, zij zouden zoon noch dochter redden. Zij zouden door hun gerechtigheid alleen zichzelf redden.
21 (A) Maar zo zegt de Heer JHWH: En toch, al zend Ik ook mijn vier zware oordelen: het zwaard, de honger, de wilde dieren en de pest, naar Jeruzalem om daar mens en dier uit te roeien, 22 zie, dan zullen er daar overblijven, die ontkomen, die eruit geleid worden, zonen zowel als dochters; zie, zij zullen tot u uitgaan, u zult hun handel en wandel zien en getroost worden over het onheil dat Ik over Jeruzalem heb doen komen, al wat Ik daarover heb doen komen.
23 Ja, zij zullen u troosten, wanneer u hun handel en wandel zult zien. En u zult weten, dat Ik niet zonder oorzaak gedaan heb al wat Ik daar gedaan heb, luidt het woord van de Heer JHWH.

Jeruzalem, de onnutte wijnstok, verworpen

15 1 Het woord van JHWH kwam tot mij:
2 Mensenkind, wat heeft het hout van de wijnstok vóór op alle ander takken dragend hout tussen de bomen van het woud? 3 Neemt men daarvan hout om dat tot iets te verwerken of maakt men daarvan een pin om er van alles aan op te hangen? 4 Zie, het wordt tot voedsel aan het vuur gegeven; het vuur heeft de beide uiteinden verteerd, het middenstuk brandt: deugt het nog om verwerkt te worden? 5 Zelfs toen het nog gaaf was, werd het niet tot iets verwerkt; hoeveel te minder, als het vuur het verteerd heeft, en het verbrand is; zal het dan nog tot iets worden verwerkt?
6 Daarom, zo zegt de Heer JHWH: zoals Ik onder de bomen van het woud het hout van de wijnstok tot voedsel aan het vuur gegeven heb, zó zal Ik de inwoners van Jeruzalem overgeven. 7 Ik zal mijn aangezicht tegen hen richten; al zijn zij aan het vuur ontkomen, toch zal het vuur hen verteren. En u zult weten, dat Ik JHWH ben, wanneer Ik mijn aangezicht tegen hen keer 8 en het land tot een woestijn maak, omdat zij ontrouw geworden zijn, luidt het woord van de Heer JHWH.

Het ontrouwe Jeruzalem

16 1 Het woord van JHWH kwam tot mij:
2 Mensenkind, doe Jeruzalem haar verschrikkelijke daden kennen 3 en zeg: zo spreekt de Heer JHWH tot Jeruzalem: u bent naar afkomst en geboorte uit het land van de Kanaänieten; uw vader was een Amoriet en uw moeder een Hethitische. 4 Wat uw geboorte aangaat: toen u geboren was, werd uw navelstreng niet afgesneden en werd u niet tot uw reiniging met water gewassen; ook werd u niet met zout ingewreven noch in windsels gewikkeld. 5 Geen oog zag met ontferming op u neer om uit medelijden één van deze dingen aan u te doen, maar u werd weggeworpen op het veld, omdat men geen waarde hechtte aan uw leven, toen u geboren was.
6 Toen kwam Ik voorbij u, en Ik zag u trappelen in het bloed van uw geboorte en Ik zei tot u, in uw bloed: leef; ja, Ik zei tot u, in uw bloed: leef. 7 Ik deed u opgroeien als het veldgewas, u groeide op en werd groot en kwam tot volle schoonheid; uw borsten werden stevig en uw haar groeide; maar u was naakt en bloot. 8 Toen kwam Ik voorbij u en zag u, en zie, de tijd van de liefde was voor u gekomen; Ik spreidde het

(A) **14:21** Opb. 6:8.

uiteinde van mijn kleed[(1)] over u en bedekte uw naaktheid, Ik ging onder ede een verbond met u aan, luidt het woord van de Heer JHWH; zo werd u de mijne. 9 Toen waste Ik u met water, spoelde het bloed van u af en zalfde u met olie. 10 Ik bekleedde u met een kleurig geborduurd gewaad, schoeide u met het kostbaarste leer, wond u een fijn linnen hoofddoek om en hulde u in zijde. 11 Ik tooide u met sieraden, deed armbanden aan uw armen en een ketting om uw hals. 12 Ik gaf u een ring voor uw neus, oorringen voor uw oren en een sierlijke kroon op het hoofd. 13 U tooide u met goud en zilver, uw kleding was fijn linnen en zijde en kleurig geborduurd gewaad. u at fijn meel, honing en olie, en u werd uitermate schoon, ja, het koningschap waardig. 14 Zo ging er een roep van u uit onder de volken vanwege uw schoonheid, want die was volmaakt, dank zij de sieraden waarmee Ik u getooid had, luidt het woord van de Heer JHWH.

15 Maar u hebt op uw schoonheid vertrouwd en ontucht gepleegd, trots op uw beroemdheid, en u hebt aan iedere voorbijganger uw ontucht opgedrongen: het zou voor hem zijn. 16 U hebt van uw klederen genomen, de hoogten kleurig gemaakt en daarop ontucht gepleegd; nooit is zo iets voorgekomen en nooit zal het weer geschieden. 17 Ook hebt u uw sieraden van goud en zilver, dat Ik u gegeven had, genomen en u daarvan beelden van mannen gemaakt en daarmee ontucht gepleegd. 18 U hebt uw kleurig geborduurde gewaden genomen en hen daarin gehuld; mijn olie en mijn reukwerk hebt u hun voorgezet. 19 Het voedsel dat Ik u gegeven had - fijn meel, olie en honing gaf Ik u te eten - hebt u hun tot een liefelijke reuk voorgezet. Zelfs is het zover gekomen, luidt het woord van de Heer JHWH, 20 dat u de zonen en dochters die u Mij gebaard had, genomen en ten offer gebracht hebt, hun tot voedsel. Was uw ontucht niet voldoende, 21 dat u ook mijn zonen geslacht hebt en die hebt overgegeven door ze voor hen te verbranden? 22 Bij al uw verschrikkelijke daden en uw ontucht hebt u niet gedacht aan de dagen van uw jeugd, toen u naakt en bloot was en lag te trappelen in uw bloed.

23 En na al uw boosheid - wee, wee u! luidt het woord van de Heer JHWH - 24 hebt u zich een verhoging gebouwd en een hoogte op elk plein gemaakt. 25 Op elk kruispunt hebt u uw hoogte gebouwd, uw schoonheid weggeschonken, u aan iedere voorbijganger schaamteloos aangeboden en veel ontucht gepleegd. 26 Ook hebt u ontucht gepleegd met de Egyptenaren, uw wellustige buren; veel ontucht hebt u gepleegd, waarmee u Mij hebt gekrenkt. 27 Maar zie, Ik heb mijn hand tegen u uitgestrekt, het u toegewezen deel verkleind en u overgegeven aan wat zij die u haten denken dat goed is: de dochters van de Filistijnen, die zich schamen over uw schandelijke levenswijze. 28 Bovendien hebt u ontucht gepleegd met de Assyriërs, omdat u niet te bevredigen was; ja, u hebt ontucht met hen gepleegd en toch bent u niet bevredigd geworden. 29 Eveneens hebt u veel ontucht gepleegd met het handelsland Chaldea, maar ook daardoor werd u niet bevredigd. 30 Hoe werd u door hartstocht verteerd, luidt het woord van de Heer JHWH, dat u dit alles gedaan hebt, het werk van een brutale hoer, 31 dat u uw verhoging gebouwd hebt op elk kruispunt en uw verhevenheid gemaakt op elk plein. Toch hebt u zich zelfs niet als een hoer gedragen, omdat u het loon van een hoer versmaadde. 32 Zo'n overspelige vrouw, die vreemden aanhaalt, terwijl zij gehuwd is! 33 Aan alle hoeren geeft men geschenken, maar u gaf zelf geschenken aan al uw minnaars en lokte hen daarmee om van alle kanten naar u toe te komen en ontucht met u te plegen. 34 Zo was het bij u in uw ontucht juist omgekeerd als bij andere vrouwen; want men liep u niet als hoer achterna, maar, terwijl u zelf het loon van een hoer gaf, werd er aan u geen gegeven. Zo was het met u juist omgekeerd.

35 Daarom, hoer, hoor het woord van JHWH. 36 Zo zegt de Heer JHWH: Omdat uw eer prijs-

(1) **16:8** dat is de plaats waar de gedenkkwasten zitten, zie Numeri 15:38.

gegeven en uw schaamte ontbloot werd bij uw ontucht met uw minnaars en met al uw gruwelijke afgoden, en om het bloed van uw zonen die u hun gegeven hebt - 37 daarom zie, Ik ga al de minnaars die u behaagd hebt, bijeenbrengen, allen die u hebt liefgehad zowel als allen van wie u een afkeer gekregen hebt: Ik zal hen van alle kanten tegen u bijeenbrengen en Ik zal uw schaamte voor hen ontbloten, zodat zij heel uw schaamte zien. 38 Ik zal u oordelen naar wat men gewoon is om met overspeelsters en bloedvergietsters te doen; Ik zal u maken tot een voorwerp van bloedige grimmigheid en jaloezie. 39 Ik zal u in hun macht overgeven, zij zullen uw verhoging neerhalen en uw verheven plaatsen slechten, zij zullen u uw klederen uittrekken, uw sieraden wegnemen en u naakt en bloot doen staan. 40 Zij zullen een menigte tegen u doen optrekken, die u zal stenigen en met zwaarden neerhakken, 41 en ook uw huizen met vuur zal verbranden en gerichten aan u voltrekken voor de ogen van vele vrouwen. Ik zal u met de ontucht doen ophouden, en ook het loon van een hoer zult u niet meer geven. 42 Daardoor zal Ik mijn grimmigheid tegen u tot bedaren doen komen en mijn jaloezie zal van u wijken; dan zal Ik tot rust komen en niet langer vertoornd zijn. 43 Omdat u niet gedacht hebt aan de dagen van uw jeugd, maar door dit alles Mij tot toorn hebt geprikkeld, zal Ik uw wandel op uw hoofd doen neerkomen, luidt het woord van de Heer JHWH. Want hebt u niet naast al uw verschrikkelijke daden deze schandelijke ontucht bedreven?

44 Zie, iedere spreukendichter zal over u deze spreuk gebruiken: zo moeder, zo dochter. 45 U bent de dochter van uw moeder, die een afkeer had van haar man en haar zonen, u bent de zuster van uw zusters, die een afkeer hadden van haar mannen en zonen. Uw moeder was een Hethitische en uw vader een Amoriet. 46 Uw grote zuster was Samaria, die met haar dochters ten noorden van u woonde; en uw kleine zuster die ten zuiden van u woonde, was Sodom met haar dochters. 47 Maar u hebt zelfs niet gewandeld in haar wegen en naar haar verschrikkelijke daden gedaan; het duurde niet lang, of u was erger dan zij in heel uw gedrag. 48 Zo waar Ik leef, luidt het woord van de Heer JHWH, voorzeker, uw zuster Sodom, samen met haar dochters, heeft niet gedaan wat u gedaan hebt, samen met uw dochters. 49 Zie, dit was de ongerechtigheid van uw zuster Sodom: in trots, overdaad en zorgeloze rust leefde zij met haar dochters zonder de *ellendige* en de arme te ondersteunen. 50 Hoogmoedig waren zij en bedreven verschrikkelijke daden voor mijn aangezicht. Daarom vaagde Ik ze weg, zodra Ik het zag. 51 En Samaria heeft nog niet de helft van uw zonden gedaan; u hebt meer verschrikkelijke dingen gedaan dan zij. Zo hebt u uw zusters onschuldig doen schijnen door al de gruwelen die u bedreven hebt. 52 Draag dan uw schande, u die het oordeel over uw zusters gunstiger hebt doen worden; door uw zonden, waarin u nog erger hebt gehandeld dan zij, zijn zij minder schuldig dan u. Schaam u dan en draag uw schande, omdat u uw zusters onschuldig hebt doen schijnen. 53 En Ik zal een keer brengen in haar lot, het lot van Sodom en haar dochters en het lot van Samaria en haar dochters; en tevens zal Ik een keer brengen in uw lot, 54 opdat u uw schande draagt en u beschaamd voelt over alles wat u gedaan hebt, waardoor u haar troost hebt verschaft. 55 Uw zusters, Sodom en haar dochters, zullen terugkeren tot haar vorige staat; Samaria en haar dochters zullen terugkeren tot haar vorige staat; en u en uw dochters zult eveneens terugkeren tot uw vorige staat. 56 Evenals de naam van uw zuster Sodom nooit over uw lippen kwam in de dagen van uw trots, 57 voordat uw slechtheid openbaar werd, zo is het nu de tijd, waarop u een voorwerp van smaad bent voor de dochters van Aram en al zijn buren, voor de dochters van de Filistijnen, die leedvermaak over u hebben, overal om u heen. 58 Uw schanddaden en uw verschrikkingen - u zult ze dragen, luidt het woord van JHWH.

59 Want, zo zegt de Heer JHWH: Ik zal u doen, zoals u gedaan hebt, die de eed gering hebt geacht door het verbond te verbreken. 60 Maar ik

zal mijn verbond met u uit de dagen van uw jeugd gedenken, en een eeuwig verbond met u oprichten. 61 Dan zult u terugdenken aan uw gedrag en u schamen, wanneer u zowel uw grote als uw kleine zusters zult ontvangen, en Ik u die tot dochters geven zal, hoewel niet op grond van het met u gesloten verbond. 62 Ik zal mijn verbond met u oprichten; en u zult weten, dat Ik JHWH ben, 63 opdat u de herinnering bewaart en u schaamt en u wegens uw schande uw mond niet meer opendoet - wanneer Ik voor u verzoening doe voor alles wat u gedaan hebt, luidt het woord van de Heer JHWH.

De trouwbreuk van Sedekia zinnebeeldig voorgesteld

17 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 Mensenkind, geef een raadsel op, leg een gelijkenis voor aan het huis van Israël 3 en zeg: Zo zegt de Heer JHWH: de grote arend met machtige vleugels, breed van vlucht, rijk aan slagpennen, en veelkleurig, kwam naar de Libanon en rukte de top van een ceder af. 4 Het bovenste van de jonge takjes brak hij af en bracht het naar een handelsland; hij legde het neer in een stad van kooplieden. 5 Toen nam hij één van de spruiten van het land, plantte die in een zaaiveld, waar veel water was, zette die uit als een wilg, 6 zodat hij uitsproot en tot een wijnstok met brede takken werd, laag groeiend, opdat naar hem zijn ranken gekeerd zouden zijn, en zijn wortels onder hem zouden blijven; zo werd hij tot een wijnstok, maakte takken en schoot twijgen.

7 Maar er was nog een andere grote arend met machtige vleugels en veel slagpennen. En zie, de wijnstok strekte zijn wortels naar hèm uit en deed zijn ranken naar hem toegroeien, opdat déze hem zou te drinken zou geven en niet het bed, waarop hij geplant was. 8 Toch was hij geplant op een goed veld, waar rijkelijk water was, om ranken te schieten en vrucht te dragen en een prachtige wijnstok te worden.

9 Zeg: Zo zegt de Heer JHWH: zal dat gelukken? Zal men niet zijn wortels uitrukken en zijn vrucht aftrekken, zodat al zijn uitgesproten bladeren verdorren? Hij zal verdorren en noch een sterke arm noch veel volk zal er nodig zijn om hem van zijn wortels af te rukken. 10 Want zie, hij is wel geplant, maar zal het gelukken? Zal hij niet geheel verdorren, als de oostenwind hem aanraakt, verdorren op het bed waarop hij uitgesproten is?

11 En het woord van JHWH kwam tot mij: 12 (A) Zeg toch tot het weerspannige geslacht: weet u niet, wat dit betekent? Zeg dan: zie, de koning van Babel kwam te Jeruzalem, nam er de koning en de vorsten weg en voerde ze naar zijn woonplaats in Babel. 13 Vervolgens nam hij een lid van het koninklijke geslacht, sloot een verbond met hem en deed hem een eed zweren; ook nam hij de machtigen van het land weg. 14 Zo zou het een onbeduidend koninkrijk zijn en het hoofd niet kunnen opsteken, maar het verbond moeten houden om te blijven bestaan. 15 Maar hij kwam in opstand tegen hem door boden naar Egypte te zenden, opdat dit hem paarden en veel krijgsvolk zou leveren. Zal dat hem gelukken? Zou wie zo iets doet, ontkomen? Zou hij het verbond verbreken en ontkomen?

16 Zo waar Ik leef, luidt het woord van de Heer JHWH, in de woonplaats van de koning, die hem tot koning gemaakt heeft, tegenover wie hij de eed veracht en het verbond verbroken heeft, bij hem, in Babel zal hij sterven. 17 Ook zal Farao niet met een grote legermacht en een talrijke menigte hem bijstaan in de strijd, wanneer men een wal opwerpt en een schans bouwt om velen van het leven te beroven. 18 Ja, hij heeft de eed veracht door het verbond te verbreken; zie, hoewel hij er de hand op gegeven had, heeft hij dat alles toch gedaan; hij zal niet ontkomen.

19 Daarom, zo zegt de Heer JHWH, zo waar Ik leef, de eed, bij Mij gezworen, die hij veracht, en het verbond, in mijn naam gesloten, dat hij verbroken heeft, zal Ik op zijn hoofd doen neer-

(A) **17:12** 2Kon. 24:15-20; 2Kron. 36:10-13.

komen. 20 Ik zal mijn net over hem uitspreiden,
en hij zal in mijn strik gevangen worden, Ik zal
hem naar Babel voeren en daar over hem recht-
spreken wegens de ontrouw die hij tegenover Mij
gepleegd heeft. 21 Alle vluchtelingen van al zijn
krijgsbenden zullen door het zwaard vallen, en
de degenen die overblijven zullen naar alle wind-
streken uiteengedreven worden. En u zult weten,
dat Ik, **JHWH**, het gesproken heb.

22 Zo zegt de Heer **JHWH**: Dan zal Ik zelf van de
top van de hoge ceder (een twijgje) nemen en dat
in de grond zetten; van de bovenste van de jonge
takjes zal Ik een twijgje plukken en Ik zelf zal dat
planten op een hoge en verheven berg; 23 op de
hoge berg van Israël zal Ik het planten, en het
zal takken dragen, vrucht voortbrengen en tot
een prachtige ceder worden. En allerlei soorten
vogels zullen onder hem wonen; in de schaduw
van zijn takken zullen zij wonen. 24 Alle bomen
van het veld zullen weten, dat Ik, **JHWH**, de hoge
boom vernederd en de nederige verhoogd heb,
de sappige boom heb doen verdorren en de dorre
heb doen opkomen. Ik, **JHWH**, heb het gesproken
en Ik zal het doen.

Ieder mens persoonlijk verantwoordelijk

18 1 Het woord van **JHWH** kwam tot mij:
2 (A) Hoe komt u er toch toe, dit spreek-
woord te gebruiken in het land van Israël: de
vaders hebben onrijpe druiven gegeten en de
tanden van de kinderen zijn slee geworden?
3 Zo waar Ik leef, luidt het woord van de Heer
JHWH, u zult dit spreekwoord in Israël niet meer
gebruiken. 4 Zie, alle zielen zijn van Mij, zowel
de ziel van de vader als die van de zoon zijn van
Mij; de ziel die zondigt, die zal sterven.

5 Wanneer nu iemand rechtvaardig is en naar
recht en gerechtigheid handelt, 6 op de bergen
geen offermaaltijd houdt en zijn ogen niet op-
slaat naar de afgoden van het huis van Israël,
de vrouw van zijn naaste niet onteert en geen
gemeenschap heeft met een vrouw die haar
maandelijkse onreinheid heeft, 7 niemand on-
derdrukt, de schuldenaar zijn pand teruggeeft,
geen roof pleegt, zijn brood aan de hongerige
geeft en de naakte met kleding dekt, 8 niet te-
gen rente uitleent noch woekerwinst neemt, zich
van onrecht onthoudt, eerlijk bij geschillen de
rechtvaardigheid in acht neemt, 9 (B) naar mijn
inzettingen wandelt en mijn verordeningen in
acht neemt door te tonen dat u trouw bent - zo
iemand is rechtvaardig; hij zal voorzeker leven,
luidt het woord van de Heer **JHWH**.

10 Maar verwekt hij een zoon, die een rover is,
een bloedvergieter, en die, helaas, één van deze
dingen doet - 11 hoewel hijzelf er geen van deed
- ook op de bergen een offermaaltijd houdt, de
vrouw van zijn naaste onteert, 12 de *ellendige* en
de arme onderdrukt, roof pleegt, het pand niet
teruggeeft en zijn ogen opslaat naar de afgoden,
gruwelen doet, 13 tegen rente uitleent en woe-
kerwinst neemt - zou zo iemand leven? Hij zal
niet leven. Al deze verschrikkelijke dingen heeft
hij gedaan; hij zal voorzeker ter dood gebracht
worden. Zijn bloedschuld rust op hemzelf.

14 En zie, hij verwekt een zoon, en deze ziet al
de zonden die zijn vader doet; hij ziet ze, maar
doet iets dergelijks niet: 15 op de bergen houdt
hij geen offermaaltijd en zijn ogen slaat hij niet
op naar de afgoden van het huis van Israël, de
vrouw van zijn naaste onteert hij niet, 16 hij *on-
derdrukt* niemand, neemt geen pand en pleegt
geen roof; hij geeft zijn brood aan de hongerige
en de naakte dekt hij met kleding; 17 hij ont-
houdt zich van onrecht, rente en woekerwinst
neemt hij niet, hij voert mijn verordeningen uit
en wandelt naar mijn inzettingen - deze zal niet
sterven om de ongerechtigheid van zijn vader;
hij zal voorzeker leven. 18 Zijn vader, omdat hij
zich aan afpersing schuldig gemaakt, zijn naaste
beroofd en te midden van zijn volksgenoten ge-
daan heeft wat niet goed is, zie, die zal sterven
om zijn ongerechtigheid.

19 Maar u zegt: Waarom draagt de zoon niet
mede de ongerechtigheid van de vader? Die zoon
heeft immers naar recht en gerechtigheid gehan-

Eze.

(A) **18:2** Jer. 31:29. (B) **18:9** Lev. 18:5.

deld; hij heeft al mijn inzettingen ijverig onderhouden; hij zal voorzeker leven. 20 (A) De ziel die zondigt, die zal sterven. Een zoon zal niet mede de ongerechtigheid van de vader dragen, en een vader zal niet mede de ongerechtigheid van de zoon dragen. De gerechtigheid van de rechtvaardige zal alleen rusten op hemzelf en de goddeloosheid van de goddeloze zal alleen rusten op hemzelf.

21 Maar wanneer de goddeloze zich bekeert van alle zonden die hij begaan heeft, al mijn inzettingen onderhoudt en naar recht en gerechtigheid handelt, dan zal hij voorzeker leven; hij zal niet sterven. 22 Geen van de overtredingen die hij begaan heeft, zal hem worden toegerekend; om de gerechtigheid die hij in acht genomen heeft, zal hij leven. 23 Zou Ik een welgevallen hebben aan de dood van de goddeloze? luidt het woord van de Heer **JHWH**. Niet veeleer hieraan, dat hij zich bekeert van zijn wegen en leeft? 24 Maar wanneer een rechtvaardige zich afkeert van zijn rechtvaardige wandel en onrecht doet, naar al de verschrikkelijke dingen handelt, die de goddeloze doet - zal hij dan leven? Met geen van zijn rechtvaardige daden zal rekening gehouden worden. Om de ontrouw die hij gepleegd, en om de zonde die hij gedaan heeft, daarom zal hij sterven.

25 Maar u zegt: De weg van **JHWH** is niet recht. Hoort toch, huis van Israël, is mijn weg niet recht? Zijn niet veeleer uw wegen niet recht? 26 Wanneer een rechtvaardige zich afkeert van zijn rechtvaardige wandel en onrecht doet en daarom sterft, dan sterft hij om het onrecht dat hij gedaan heeft. 27 Maar als een goddeloze zich bekeert van zijn goddeloze daden, en naar recht en gerechtigheid handelt, dan zal hij het leven behouden. 28 Immers, hij is tot inzicht gekomen en heeft zich bekeerd van alle overtredingen die hij begaan heeft. Hij zal voorzeker leven; hij zal niet sterven. 29 Maar het huis van Israël zegt: De weg van **JHWH** is niet recht. Zijn mijn wegen niet recht, huis van Israël? Zijn niet veeleer uw wegen niet recht?

30 Daarom zal Ik u oordelen, huis van Israël, ieder naar zijn eigen wegen, luidt het woord van de Heer **JHWH**. Bekeert u en keert u af van al uw overtredingen, dan zal u dat niet een struikelblok tot ongerechtigheid worden. 31 Werpt alle overtredingen die u begaan hebt, van u weg, en vernieuwt uw hart en uw geest. Waarom toch zou u sterven, huis van Israël? 32 Want Ik heb geen welgevallen aan de dood van wie sterven moet, luidt het woord van de Heer **JHWH**; daarom bekeert u, opdat u leeft.

Klaaglied over de vorsten van Israël

19 1 En u, hef een klaaglied aan over de vorsten van Israël, 2 en zeg: Hoe was uw moeder een leeuwin onder de leeuwen! Tussen jonge leeuwen legde zij zich neer, haar welpen bracht zij groot.

3 Een van haar welpen kweekte zij op, hij werd een jonge leeuw, hij leerde zijn prooi verscheuren, zelfs mensen verslond hij!

4 De volken hoorden van hem getuigen - in hun valkuil werd hij gevangen en met haken brachten zij hem naar het land Egypte.

5 Toen zij zag, dat haar hoop uitbleef, ja, was verloren gegaan, nam zij een andere van haar welpen en maakte hem tot jonge leeuw.

6 Trots liep hij rond tussen de leeuwen, hij was een jonge leeuw, verscheuren leerde hij zijn prooi, zelfs mensen verslond hij!

7 Hij onteerde hun weduwen en verwoestte hun steden; de hele aarde werd van schrik vervuld om zijn machtig gebrul.

8 Nu keerden de volken zich tegen hem, uit de landstreken van rondom; hun net spreidden zij over hem uit, in hun valkuil werd hij gevangen.

9 Zij sloten hem op in een kooi, met haken bedwongen, naar Babels koning voerden zij hem en brachten hem in een sterke burcht, opdat zijn gebrul niet meer zou worden gehoord op de bergen van Israël.

(A) **18:20** Deut. 24:16.

10 Uw moeder - in de tijd van uw bloei was
zij als een wijnstok, aan het water geplant, die
vruchten ging dragen en ranken schoot door het
overvloedige water.
11 Hij kreeg sterke takken: tot heersersstaven
werden zij. Eén daarvan schoot ver omhoog bo-
ven de dichte twijgen uit en viel op door zijn
hoogte, zijn welige ranken.
12 Maar in boosheid werd (die wijnstok) uitge-
rukt, neergeworpen ter aarde. De wind uit het
oosten verdroogde zijn vruchten; ze vielen af en
droogden uit. Zijn sterke tak - een vuur verteerde
hem!
13 Nu is hij geplant in de woestijn, in een land
van dorheid en dorst.
14 Vuur ging er uit van zijn tak, dat twijg en
vrucht verteerde. Geen sterke tak heeft hij meer
over, geen staf tot heersen! Dit is een klaaglied
en het is tot een klaaglied geworden.

De les van de geschiedenis

20 1 In het zevende jaar, in de vijfde maand,
op de tiende van de maand, kwamen er
mannen uit de oudsten van Israël om **JHWH**
om raad te vragen, en zetten zich voor mij
neer. 2 Toen kwam het woord van **JHWH** tot mij:
3 Mensenkind, spreek met de oudsten van Israël
en zeg tot hen: zo zegt de Heer **JHWH**: bent u
gekomen om Mij om raad te vragen? Zo waar Ik
leef, Ik laat Mij door u niet raadplegen, luidt het
woord van de Heer **JHWH**. 4 Wilt u hen (recht-
matig) oordelen, wilt u oordelen, mensenzoon?
Maak hun de verschrikkelijke daden van hun va-
deren bekend, 5 (A) en zeg tot hen: zo zegt de
Heer **JHWH**: in de tijd toen Ik Israël uitverkoos,
zwoer Ik een eed aan het geslacht van het huis
van Jakob en Ik maakte Mij aan hen bekend in het
land Egypte; ja, Ik zwoer hun een eed, zeggende:
Ik ben **JHWH**, uw God. 6 In die dagen zwoer Ik
hun, dat Ik hen uit het land Egypte zou leiden
naar een land dat Ik voor hen uitgezocht had,
vloeiende van melk en honing; een sieraad is het
onder alle landen. 7 En Ik zei tot hen: Laat ie-
der de verschrikkingen wegwerpen, waarop zijn
ogen gevestigd zijn; verontreinigt u niet met de
afgoden van Egypte. Ik ben **JHWH**, uw God.
8 Maar zij waren rebels tegen Mij en wilden
naar Mij niet luisteren; niemand wierp de gruwe-
len weg, waarop zijn ogen gevestigd waren, en
de afgoden van Egypte verlieten zij niet, zodat
Ik overwoog mijn woede over hen uit te storten,
mijn toorn ten volle over hen te brengen in het
land Egypte. 9 Maar Ik heb gehandeld ter wille
van mijn naam, om die niet te ontheiligen voor
de ogen van de volken in wier midden zij woon-
den, voor wier ogen Ik Mij aan hen had bekend-
gemaakt door hen uit het land Egypte te leiden.
10 Ik leidde hen uit het land Egypte en bracht
hen in de woestijn. 11 (B) Ik gaf hun mijn inzet-
tingen en maakte hun mijn verordeningen be-
kend - de mens die ze opvolgt, zal daardoor le-
ven. 12 (C) Ook gaf Ik hun mijn Sjabbatten als
een teken tussen Mij en hen, opdat zij zouden
weten, dat Ik, **JHWH**, hen heilig. 13 Maar het huis
van Israël was weerspannig tegen Mij in de woes-
tijn; zij wandelden niet naar mijn inzettingen en
verwierpen mijn verordeningen - de mens die ze
opvolgt, zal daardoor leven. Mijn ten ontheilig-
den zij ten zeerste, zodat Ik overwoog mijn grim-
migheid in de woestijn over hen uit te storten ter
vernietiging. 14 Maar Ik heb gehandeld ter wille
van mijn naam, om die niet te ontheiligen voor
de ogen van de volken voor wier ogen Ik hen had
uitgeleid. 15 (D) Toch zwoer Ik hun in de woes-
tijn, dat Ik hen niet zou brengen naar het land
dat Ik hun gegeven had, vloeiende van melk en
honing - een sieraad is het onder alle landen -
, 16 omdat zij mijn verordeningen verwierpen,
niet naar mijn inzettingen wandelden en mijn
Sjabbatten ontheiligden, want hun hart ging uit
naar hun afgoden. 17 Maar Ik ontzag hen, zo-
dat Ik hen niet verdierf en geen einde aan hen
maakte in de woestijn.
18 Toen zei Ik tot hun zonen in de woestijn:
Wandelt niet naar de inzettingen van uw vade-
ren, onderhoudt hun verordeningen niet en ver-

Eze.

(A) **20:5** Ex. 6:2-8. (B) **20:11** Lev. 18:5. (C) **20:12** Ex. 31:13-17. (D) **20:15** Num. 14:26-35.

ontreinigt u niet met hun afgoden. 19 Ik ben JHWH, uw God, wandelt naar mijn inzettingen en onderhoudt ijverig mijn verordeningen. 20 Heiligt mijn Sjabbatten, dan zullen deze een teken zijn tussen Mij en u, opdat u weet, dat Ik, JHWH, uw God ben. 21 Maar die zonen waren weerspannig tegen Mij; zij wandelden niet naar mijn inzettingen en onderhielden geen enkele van mijn verordeningen - de mens die ze opvolgt, zal daardoor leven. Mijn Sjabbatten ontheiligden zij, zodat Ik overwoog mijn boosheid over hen uit te storten, mijn toorn ten volle over hen te doen komen in de woestijn. 22 Maar Ik trok mijn hand terug en handelde ter wille van mijn naam, om die niet te ontheiligen voor de ogen van de volken voor wier ogen Ik hen had uitgeleid. 23 (A) Toch zwoer Ik in de woestijn, dat Ik hen zou verstrooien onder de volken en verspreiden over de landen, 24 omdat zij mijn verordeningen niet opvolgden, mijn inzettingen verwierpen, mijn Sjabbatten ontheiligden en omdat hun ogen gevestigd waren op de afgoden van hun vaderen. 25 Toen gaf Ik hun zelf inzettingen die niet goed waren, en verordeningen waardoor zij niet zouden leven. 26 Ik verontreinigde hen door hun offergaven - doordat zij alle eerstgeborenen door het vuur lieten gaan - om hen te verbijsteren, en opdat zij zouden weten, dat Ik JHWH ben.

27 Daarom, mensenzoon, spreek tot het huis van Israël, en zeg tot hen: Zo zegt de Heer JHWH: ook hiermee hebben uw vaderen Mij gelasterd, dat zij Mij ontrouw geworden zijn. 28 Toen Ik hen gebracht had naar het land dat Ik gezworen had hun te zullen geven, keken zij naar elke hoge heuvel en naar elke bladerrijke boom en offerden daar hun offers, brachten daar hun ergerlijke offergaven, bereidden daar hun liefelijke reuk en plengden er hun plengoffers. 29 En Ik zei tot hen: Wat is dat voor een hoogte, waarheen u opgaat? Daarom wordt zij Hoogte genoemd tot op de huidige dag.

30 Daarom zeg tot het huis van Israël: Zo zegt de Heer JHWH: zult u zich op de wijze van uw vaderen verontreinigen en hun gruwelen overspelig nalopen? 31 Ja, door uw offergaven te brengen - uw zonen door het vuur te laten gaan - verontreinigt u zich aan al uw afgoden, tot heden toe, en zou Ik Mij dan door u laten raadplegen, huis van Israël? Zo waar Ik leef, luidt het woord van de Heer JHWH, Ik laat Mij door u niet raadplegen. 32 En wat u in de zin gekomen is, zal zeker niet gebeuren, namelijk dat u zegt: wij willen aan de volken gelijk worden, gelijk aan de geslachten van de landen, door hout en steen te dienen.

33 Zo waar Ik leef, luidt het woord van de Heer JHWH, met sterke hand, met uitgestrekte arm en met uitgestorte boosheid zal Ik over u heersen. 34 Ik zal u voeren uit het midden van de volken en u bijeenbrengen uit de landen waarin u verstrooid bent, met sterke hand, met uitgestrekte arm en met uitgestorte boosheid. 35 Ik zal u brengen naar de woestijn van de volken en daar met u in het oordeel treden, van aangezicht tot aangezicht. 36 Zoals Ik met uw vaderen in het oordeel ben getreden in de woestijn van het land Egypte, zo zal Ik ook met u in het oordeel treden, luidt het woord van de Heer JHWH. 37 Ik zal u onder de herdersstaf doen doorgaan en u brengen in de band van het verbond. 38 Ik zal de weerspannigen uit u uitzeven en hen die tegen Mij overtreden hebben; wel zal Ik hen leiden uit het land waarin zij als vreemdelingen verblijven, maar in het land van Israël zullen zij niet komen. En u zult weten, dat Ik JHWH ben.

39 En u, huis van Israël, zo zegt de Heer JHWH, welaan, laat ieder zijn afgoden maar dienen! Maar later, dan zult u naar Mij luisteren en mijn heilige naam niet meer ontheiligen met uw offergaven en uw afgoden. 40 Want op mijn heilige berg, op de hoge berg van Israël, luidt het woord van de Heer JHWH, daar zal het hele huis van Israël in zijn geheel Mij in het land dienen. Daar zal Ik behagen in hen hebben en daar zal Ik heffingen van u vorderen en het beste van uw gaven, bij alles wat u heiligt. 41 Als in een liefe-

(A) **20:23** Lev. 26:33.

lijke reuk zal Ik behagen in u hebben, wanneer Ik u voer uit het midden van de volken. Dan zal Ik u uit de landen waarin u verstrooid bent, bijeenbrengen en Mij aan u de Heilige betonen voor de ogen van de volken. 42 En u zult weten, dat Ik JHWH ben, als Ik u in het land van Israël brengen zal, in het land dat Ik gezworen heb aan uw vaderen te geven. 43 Daar zult u terugdenken aan alle handel en wandel, waarmee u zich verontreinigd hebt, en van uzelf walgen om al de slechte daden die u bedreven hebt. 44 En u zult weten, dat Ik JHWH ben, wanneer Ik ter wille van mijn naam niet met u doen zal naar uw verkeerde wandel en naar uw verdorven handel, huis van Israël, luidt het woord van de Heer JHWH.

Het vuur in het Zuiderland

45 Het woord van JHWH kwam tot mij: 46 Mensenkind, keer uw gezicht naar het zuiden, laat uw woorden stromen tegen de Zuiderstreek, profeteer tegen het woudgebied, het Zuiderland, 47 en zeg tot het woud van het Zuiderland: Hoor het woord van JHWH: zo zegt de Heer JHWH: zie, Ik steek een vuur in u aan, dat elke groene boom en elke dorre boom in u zal verteren. De laaiende vlam zal niet uitdoven, maar van het zuiden tot het noorden zullen alle aangezichten erdoor verschroeid worden. 48 En al wat leeft zal zien, dat Ik, JHWH, ze ontstoken heb; zij zal niet uitdoven. 49 Toen zei ik: Ach, Heer JHWH, men zegt van mij: spreekt hij niet enkel in raadsels?

Het zwaard van JHWH tegen Jeruzalem

21 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 Mensenkind, keer uw gezicht naar Jeruzalem, laat uw woorden stromen tegen de heiligdommen, profeteer tegen het land van Israël, 3 en zeg tot het land van Israël: Zo zegt JHWH: zie, Ik zál u! Ik zal mijn zwaard uit de schede trekken en onder u uitroeien zowel de rechtvaardige als de goddeloze. 4 Omdat Ik zowel de rechtvaardige als de goddeloze onder u zal uitroeien, daarom zal mijn zwaard de schede verlaten tegen al wat leeft, van zuid tot noord. 5 En al wat leeft zal weten, dat Ik, JHWH, mijn zwaard uit de schede getrokken heb; het zal daarin niet weerkeren.

6 En u, mensenzoon, zucht als een gebroken man; ja, zucht in hun bijzijn van bittere pijn. 7 Wanneer zij dan tot u zeggen: Waarover zucht u? zult u antwoorden: Over de boodschap die komt en waarbij het hart van een ieder zal wegsmelten, alle handen zullen verslappen, elke geest zal bang worden en alle knieën van water zullen druipen. Zie, het komt en het gebeurt, luidt het woord van de Heer JHWH.

8 Het woord van JHWH kwam tot mij: 9 Mensenkind, profeteer en zeg: Zo zegt JHWH: zeg: een zwaard, een zwaard! 10 Het is gescherpt en ook gewet. Om een bloedbad te kunnen aanrichten is het gescherpt, om als een bliksem te kunnen flikkeren is het gewet. Zouden wij ons dan verheugen? - De staf van mijn zoon veracht alle hout. - 11 Ja, men liet het wetten, om het ter hand te nemen; het is gescherpt en gewet, het zwaard, om in moordenaarshand te worden gegeven. 12 Schreeuw het uit en jammer, mensenzoon, want dit is gericht tegen mijn volk; het is gericht tegen alle vorsten van Israël; aan het zwaard zullen zij overgeleverd worden, zij en mijn volk. Daarom, sla u op de heup. 13 Want de proef is geleverd; en hoe zal het zijn, als ook de staf die veracht, er niet meer zijn zal? luidt het woord van de Heer JHWH. 14 En u, mensenzoon, profeteer en klap in de handen, opdat het zwaard verdubbeld en verdrievoudigd zal worden. Moordend is dat zwaard, een zwaard van grote moord, dat om hen heen suist, 15 opdat het hart siddert en velen neergeveld worden. Bij al hun poorten heb Ik voor het zwaard een slachtplaats gemaakt. Ach, het is gemaakt om te bliksemen; het is gescherpt ter slachting. 16 Snijd scherp; keer u naar rechts; val aan; keer u naar links; overal waarheen uw snede gericht is. 17 En Ik zelf zal in de handen klappen en mijn grimmigheid laten uitwoeden. Ik, JHWH, heb het gesproken.

18 Het woord van JHWH kwam tot mij: 19 En u, mensenzoon, teken twee wegen, waarlangs het zwaard van de koning van Babel komen kan; van

hetzelfde land zullen beide uitgaan. En zet een richtingaanwijzer; zet er een aan het begin van de weg die naar een stad leidt; 20 teken een weg, opdat het zwaard kan komen tegen Rabba van de Ammonieten en ook tegen Juda, naar het versterkte Jeruzalem. 21 Want de koning van Babel zal aan de tweesprong staan, aan het begin van de twee wegen en waarzeggerij plegen; hij zal de pijlen schudden; hij zal de terafim raadplegen; hij zal de lever bekijken. 22 In zijn rechterhand zal het lot zijn, dat Jeruzalem aanwijst, om er stormrammen op te stellen, om er de mond te openen tot moordgeschreeuw, er de stem te verheffen tot een oorlogskreet, om er stormrammen op te stellen tegen de poorten, een wal op te werpen en een schans te bouwen. 23 Wel is dit in hun ogen een bedrieglijke waarzeggerij - dure eden zwoeren zij - maar hij zal hun ongerechtigheid in herinnering brengen, opdat zij gegrepen worden.

24 Daarom, zo zegt de Heer **JHWH**, omdat u uw ongerechtigheid in herinnering brengt, waardoor uw overtredingen openbaar worden, zodat uw zonden zichtbaar zijn in al uw handelingen - omdat men zich u herinnert, zult u met (stevige) hand gegrepen worden. 25 En u onheilige, goddeloze, vorst van Israël, wiens dag komt ten tijde van de eindafrekening, 26 zo zegt de Heer **JHWH**: Neem weg die tulband! zet af die kroon! Zo zal het niet blijven. Verhoog wat laag is; verlaag wat hoog is. 27 Een puinhoop, een puinhoop, een puinhoop zal Ik ze maken. Maar ook zo zal het niet blijven. Totdat hij komt, die er recht op heeft en aan wie Ik het geven zal.

*Het zwaard van **JHWH** tegen de Ammonieten*

28 U mensenzoon, profeteer en zeg: Zo zegt de Heer **JHWH** over de Ammonieten en over hun gesmaad; zeg: zwaard, zwaard, ontbloot om te slachten, gewet om toe te slaan, om te bliksemen - 29 terwijl men voor u bedrieglijke dingen ziet en u leugens voorspelt - om u te zetten op de halzen van goddelozen, onheiligen, van wie de dag komt ten tijde van de eindafrekening - 30 Steek het zwaard weer in de schede. In de plaats waar u geschapen bent, in uw land van herkomst zal Ik u richten. 31 Ik zal mijn grimmigheid over u uitstorten; met het vuur van mijn boosheid zal Ik tegen u blazen en u overgeven in de macht van redeloze mensen die verderf smeden. 32 Voedsel zult u zijn voor het vuur; midden in het land zal uw bloed stromen, en aan u zal niet meer gedacht worden, want Ik, **JHWH**, heb het gesproken.

Jeruzalems zonden

22 1 Het woord van **JHWH** kwam tot mij: 2 u mensenzoon, wilt u rechtspreken, wilt u de bloedstad oordelen? Houd haar dan al haar verschrikkelijke daden voor. 3 Zeg: Zo zegt de Heer **JHWH**: o stad, die in haar midden bloed vergiet, zodat haar tijd komt, en die zich afgoden maakt om zich te verontreinigen; 4 door het bloed dat u vergiet, bent u schuldig; door de afgoden die u maakt, bent u onrein; u hebt uw dagen nabij gebracht en de grens van uw jaren bereikt. Daarom zal Ik u maken tot een voorwerp van smaad voor de volken en van spot voor alle landen. 5 Zij, die dicht bij u en die ver van u gelegen zijn, zullen de spot met u drijven, u, berucht om uw onreinheid en vol van wanorde! 6 Zie, de vorsten van Israël zijn er ieder op uit zoveel mogelijk bloed te vergieten. 7 (A) In u veracht men vader en moeder; in u doet men de vreemdeling geweld aan, bij u onderdrukt men de wees en de weduwe. 8 (B) Mijn heilige dingen veracht u, mijn Sjabbatten ontheiligt u. 9 In uw midden zijn lasteraars er op uit om bloed te vergieten en bij u houdt men offermaaltijden op de bergen; ontucht pleegt men in u. 10 (C) In u ontbloot men de schaamte van zijn vader; in u *verkracht* men een vrouw, die onrein is door haar maandelijkse afzondering. 11 De één bedrijft een gruwelijke zonde met de vrouw van zijn naaste; een ander onteert zijn schoondochter door ontucht; weer een ander *verkracht* in u zijn zuster, de dochter

(A) **22:7 a** Ex. 20:12; Deut. 5:16. **22:7 b** Ex. 22:20,21; Deut. 24:17. (B) **22:8** Lev. 19:30; 26:2. (C) **22:10** Lev. 18:7-20.

van zijn vader. 12 (A) In u neemt men geschenken aan om bloed te vergieten; rente en woekerwinst neemt u en met geweld zet u uw naaste af, maar Mij vergeet u, luidt het woord van de Heer JHWH.
13 Zie nu, Ik sla Mij in de hand om de onrechtmatige winst die u gemaakt hebt, en om het bloed dat in u vergoten is. 14 Zal uw hart standvastig en zullen uw handen sterk blijven ten tijde dat Ik met u afreken? Ik, JHWH, heb het gesproken en Ik zal het doen. 15 Ik zal u verstrooien onder de volken en verspreiden over de landen, en Ik zal uw onreinheid geheel van u wegdoen. 16 Zo zult u door uw eigen toedoen voor het oog van de volken ontwijd worden, en u zult weten, dat Ik JHWH ben.
17 Het woord van JHWH kwam tot mij: 18 Mensenkind, het huis van Israël is Mij tot schuim geworden; allen zijn zij koper, tin, ijzer en lood in de smeltoven; stukken zilverschuim zijn zij geworden. 19 Daarom, zo zegt de Heer JHWH: Omdat u allen tot schuim geworden bent, daarom, zie, zal Ik u bijeenbrengen in Jeruzalem. 20 Zoals zilver, koper, ijzer, lood en tin in de smeltoven bijeengebracht wordt en daaronder het vuur wordt aangeblazen, om het te smelten, zo zal Ik u bijeenbrengen in mijn toorn en in mijn grimmigheid, en Ik zal u erin werpen en smelten. 21 Ja, Ik zal u verzamelen en onder u het vuur van mijn boosheid aanblazen, en u zult daarin gesmolten worden. 22 Zoals zilver in de smeltoven gesmolten wordt, zo zult u daarin gesmolten worden; en u zult weten, dat Ik, JHWH, mijn grimmigheid over u heb uitgestort.
23 Het woord van JHWH kwam tot mij: 24 Mensenkind, zeg tot het land: u bent een land, dat niet bevochtigd noch door regen is bevloeid in de dagen van de toorn; 25 waar de vorsten zijn als een brullende leeuw, die zijn prooi verscheurt: mensen verslinden zij, schatten en kostbaarheden roven zij weg, het aantal weduwen vermeerderen zij er. 26 (B) Zijn priesters doen mijn *Torah* geweld aan en ontwijden mijn heilige dingen; tussen heilig en onheilig maken zij geen onderscheid, het verschil tussen onrein en rein onderwijzen zij niet, en voor mijn Sjabbatten sluiten zij hun ogen; zo word Ik te midden van hen ontheiligd. 27 De oversten zijn er als roofgierige wolven, die bloed vergieten en mensen in het verderf storten om zichzelf te bevoordelen. 28 En zijn profeten bepleisteren voor hen met kalk: zij schouwen bedrieglijke dingen en voorspellen leugen; zij zeggen: Zo zegt de Heer JHWH - terwijl JHWH niet gesproken heeft. 29 Het volk van het land maakt zich schuldig aan afpersing en pleegt roof; het onderdrukt de *ellendige* en de arme, en de vreemdeling doet het tegen alle recht geweld aan. 30 Ik heb onder hen gezocht naar iemand, die een muur zou kunnen optrekken en voor mijn aangezicht op de bres zou kunnen staan ten behoeve van het land, zodat Ik het niet zou verwoesten, maar Ik heb hem niet gevonden. 31 Daarom heb Ik mijn boosheid over hen uitgestort; met het vuur van mijn woede heb Ik hen verteerd; hun wandel heb Ik op hun hoofd doen neerkomen - luidt het woord van de Heer JHWH.

Ohola en Oholiba

23 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 Mensenkind, er waren eens twee vrouwen, dochters van één moeder. 3 Zij pleegden ontucht in Egypte; in haar jeugd pleegden zij ontucht; daar werd haar boezem betast en streelde men haar maagdelijke borsten. 4 De naam van de oudste was Ohola en die van haar zuster Oholiba. Zij werden de mijne en brachten zonen en dochters ter wereld. Wat haar namen betreft, Ohola is Samaria en Oholiba is Jeruzalem.
5 En Ohola pleegde overspel terwijl zij mijn vrouw was; zij hunkerde naar haar minnaars, naar Assur: 6 hovelingen, bekleed met blauwpurper, landvoogden en stadhouders, hoofd voor hoofd begeerlijke jonge mannen, ruiters te paard. 7 En zij bedreef haar ontucht met hen allen, de keur van Assurs zonen; met allen, naar

(A) **22:12** Ex. 23:8; Deut. 16:19; Ex. 22:24; Lev. 25:36,37; Deut. 23:20. (B) **22:26** Lev. 10:10.

wie zij hunkerde, met al hun afgoden, verontreinigde zij zich. 8 Daarbij heeft zij de ontucht uit haar Egyptische tijd niet opgegeven, want in haar jeugd heeft men haar beslapen, haar maagdelijke borsten gestreeld en ontucht over haar uitgestort. 9 Daarom heb Ik haar overgegeven in de macht van haar minnaars, in de macht van Assurs zonen, naar wie zij gehunkerd had. 10 Dezen hebben haar schaamte ontbloot, haar zonen en dochters weggenomen en haar zelf met het zwaard gedood. Zo is zij tot een spreekwoord geworden onder de vrouwen, want gerichten waren aan haar voltrokken.

11 Hoewel haar zuster Oholiba dit zag, ontbrandde zij toch in nog feller hartstocht dan haar zuster en pleegde nog erger ontucht dan zij. 12 Naar Assurs zonen hunkerde zij: landvoogden en stadhouders, hovelingen, sierlijk uitgedost, ruiters te paard, aantrekkelijke jonge mannen, hoofd voor hoofd. 13 En Ik zag, dat zij zich verontreinigde; beiden gingen dezelfde weg. 14 Ja, zij pleegde nog meer ontucht; immers, zij zag mannen op de muur getekend, afbeeldingen van Chaldeeën, met menie getekend, 15 aan de heupen met een gordel omgord, met een overhangende tulband op het hoofd; allen er uitziende als ridders, die lijken op mensen uit Babel van de Chaldeeën, hun geboorteland. 16 Zodra zij hen zag, hunkerde zij naar hen, en zond boden tot hen naar Chaldea. 17 En er kwamen Babyloniërs tot haar om liefdesgemeenschap met haar te hebben; zij onteerden haar met hun ontucht, en toen zij door hen onteerd was, keerde zij zich van hen af. 18 Openlijk pleegde zij haar ontucht; zij ontblootte haar schaamte, zodat Ik een afkeer van haar kreeg, zoals Ik een afkeer van haar zuster gekregen had. 19 Ja, zij pleegde nog meer ontucht, denkende aan de dagen van haar jeugd, toen zij ontucht pleegde in het land Egypte. 20 Zij hunkerde naar haar minnaars, die zinnelijk waren als ezels en onstuimig in hun drift als paarden. 21 Ja, u hebt naar de ontucht van uw jeugd gezocht, toen de Egyptenaren uw boezem streelden ter wille van uw jonge borsten.

22 Daarom, Oholiba, zo zegt de Heer **JHWH**: Zie, Ik zet de minnaars tegen u op, van wie u zich afgekeerd hebt; van alle kanten zal Ik hen tegen u doen optrekken: 23 Babyloniërs en alle Chaldeeën, Pekod, Soa en Koa, met hen alle Assyriërs: begeerlijke jonge mannen, hoofd voor hoofd landvoogden en stadhouders, ridders en aanzienlijken, allen te paard. 24 Zij zullen tegen u optrekken met tal van wagens en voertuigen en met een menigte van volken; grote en kleine schilden en helmen zullen zij van alle kanten tegen u aanvoeren. Dan zal Ik hun de rechtszaak voorleggen, en zij zullen recht over u spreken volgens hun gebruiken. 25 Ik zal u mijn jaloezie doen voelen, en zij zullen grimmig met u afrekenen; neus en oren zullen zij u afsnijden, en wat van u overblijft, zal door het zwaard vallen. Zij zullen uw zonen en dochters wegnemen en wat van u overblijft, zal door het vuur worden verteerd. 26 Zij zullen u uw klederen uittrekken en uw sieraden ontnemen. 27 Dan zal Ik een eind maken aan uw ontucht en aan uw hoererij uit het land Egypte, zodat u uw ogen naar hen niet meer zult opslaan en aan Egypte niet meer zult denken.

28 Want zo zegt de Heer **JHWH**: Zie, Ik geef u over in de macht van hen die u haat, in de macht van hen van wie u zich afgekeerd hebt. 29 Zij zullen u met haat bejegenen, al wat u bezit wegnemen en u naakt en bloot achterlaten; uw ontuchtige schaamte zal ontbloot worden - uw ontucht en uw hoererij. 30 Dat zal men u aandoen wegens uw overspel met de volken, omdat u zich verontreinigd hebt met hun afgoden. 31 U hebt de weg van uw zuster bewandeld; daarom zal Ik u haar beker in de hand geven.

32 Zo zegt de Heer **JHWH**: De beker van uw zuster zult u drinken, die diepe en wijde en boordevolle beker, u zult worden uitgelachen en bespot. 33 Met dronkenschap en zorgen zult u vervuld worden; een beker van huivering en ontzetting is de beker van uw zuster Samaria. 34 U zult hem tot de bodem toe uitdrinken, zijn scherven stuk bijten en uw borsten openrijten - want Ik heb het gesproken, luidt het woord van de Heer **JHWH**.

35 Daarom, zo zegt de Heer JHWH, omdat u Mij
vergeten en Mij achter uw rug geworpen hebt,
draag dan ook uw ontucht en uw hoererij!
36 En JHWH zei tot mij: Mensenkind, wilt u
Ohola en Oholiba richten? Houd haar dan haar
gruwelen voor, 37 want zij hebben overspel be-
dreven en er kleeft bloed aan haar handen; met
haar afgoden hebben zij overspel bedreven en
zij hebben hun ook de zonen die zij Mij gebaard
hadden, tot voedsel gewijd. 38 Bovendien heb-
ben zij Mij dit aangedaan: verontreinigd hebben
zij in die tijd mijn heiligdom, mijn Sjabbatten
ontheiligd. 39 Terwijl zij hun zonen voor hun af-
goden geslacht hadden, kwamen zij op diezelfde
dag naar mijn heiligdom, zodat zij het ontheilig-
den; ja, zo deden zij in mijn huis. 40 Zelfs hebben
zij mannen doen komen uit een ver land; nauwe-
lijks was hun een bode gezonden of zij kwamen,
degenen, voor wie u zich gebaad, uw ogen ge-
verfd en u met sieraden getooid had; 41 u zat op
een pronkbed, en daarvoor stond de tafel toe-
bereid, waarop u mijn wierook en mijn olie had
gezet. 42 Er was het gedruis van een zorgeloze
menigte, en dronkaards uit de woestijn meng-
den zich onder mannen uit de elite van het volk.
Zij deden armbanden aan hun armen en zetten
een sierlijke kroon op hun hoofd. 43 Toen dacht
Ik: Bedrijft die uitgebloeide vrouw nog overspel?
Zal men zelfs met haar nog ontucht plegen?
44 Men ging naar haar als naar een hoer; zo ging
men naar Ohola en Oholiba, die ontuchtige vrou-
wen. 45 Maar rechtschapen mannen zullen haar
richten volgens het recht dat toegepast wordt op
vrouwen die overspel doen, en op vrouwen die
bloed vergieten, want overspeelsters zijn zij en
bloed kleeft er aan haar handen.
46 Want zo zegt de Heer JHWH: Doe een me-
nigte tegen haar optrekken en geef haar over ter
mishandeling en ter plundering; 47 deze menigte
zal haar stenigen en haar met zwaarden in stuk-
ken hakken, haar zonen en haar dochters doden,
en haar huizen met vuur verbranden. 48 En Ik zal
aan de ontucht in het land een eind maken; alle
vrouwen zullen de waarschuwing ter harte ne-
men, om niet te doen naar uw ontucht. 49 Uw on-
tucht zal men over u brengen, en u zult de zon-
den van uw afgoderij dragen. En u zult weten,
dat Ik de Heer JHWH ben.

Jeruzalem een roestige pot

24 1 Het woord van JHWH kwam tot mij in
het negende jaar, in de tiende maand,
op de tiende van de maand: 2 (A) Mensenkind,
schrijf de naam van deze dag op, deze dag:
vandaag heeft de koning van Babel zich op
Jeruzalem geworpen.
3 Houd nu aan het weerspannige geslacht een
gelijkenis voor en zeg tot hen: Zo zegt de Heer
JHWH: zet de pot op, zet op! Giet er water in.
4 Doe de stukken vlees erin, alle goede stukken,
lende en schouder; vul hem met de beste been-
deren, 5 neem het beste van het kleinvee. Stapel
het hout eronder op. Laat het heel heet worden,
zodat ook de beenderen gaan koken.
6 Daarom, zo zegt de Heer JHWH: wee de bloed-
stad, de pot waarin roest is en waar de roest niet
van is afgegaan. Haal stuk voor stuk eruit, zon-
der dat het lot erover valt. 7 Want het vergoten
bloed blijft in haar; op een kale rots heeft zij het
gestort; zij heeft het niet op de aarde uitgegoten
om het door stof te doen bedekken. 8 Om grim-
migheid te verwekken en wraak te nemen heb Ik
het vergoten bloed op een kale rots gestreken,
zodat het niet bedekt kon worden.
9 Daarom, zo zegt de Heer JHWH: wee de
bloedstad! Ikzelf wil de vuurhaard groot maken.
10 Maak een grote stapel hout; ontsteek het vuur;
laat het vlees gaar worden, doe het vleesnat ko-
ken, laat de beenderen verbranden. 11 Zet de pot
leeg op de kolen, dat hij heet wordt en zijn koper
gloeiend, opdat wat er onrein in is, zal wegsmel-
ten en de roest zal verdwijnen. 12 Hij heeft alle
moeite vergeefs doen blijven, zijn dikke roest-
laag ging er niet af; in het vuur met zijn roest!
13 Om uw ontuchtige onreinheid, omdat Ik u heb
willen reinigen, maar u zich niet reinigen liet,

Eze.

(A) **24:2** 2Kon. 25:1; Jer. 52:4.

daarom zult u niet meer rein worden van uw onreinheid, totdat Ik mijn grimmigheid tegen u heb laten woeden. 14 Ik, JHWH, heb het gesproken. Het zal komen, en Ik zal het doen. Ik zal noch ophouden noch sparen noch medelijden tonen. Naar uw handel en wandel zal men u oordelen, luidt het woord van de Heer JHWH.

Geen rouw over de val van Jeruzalem

15 Het woord van JHWH kwam tot mij: 16 Mensenkind, zie, Ik neem de lust van uw ogen door een plotselinge slag van u weg, maar u zult geen dodenklacht aanheffen, u zult niet huilen noch tranen storten. 17 Kerm in stilte; dodenrouw zult u niet bedrijven; bind uw hoofddoek om, doe uw schoenen aan uw voeten, bedek uw bovenlip niet, en eet het brood niet, dat de mensen u brengen. 18 's Morgens nu sprak ik tot het volk, 's avonds stierf mijn vrouw. En op de volgende morgen deed ik, zoals mij bevolen was. 19 Toen zei het volk tot mij: Wilt u ons niet meedelen, wat het ons te zeggen heeft, dat u dit doet? 20 Daarop zei ik tot hen: Het woord van JHWH is tot mij gekomen: 21 zeg tot het huis van Israël: zo zegt de Heer JHWH: zie, Ik ontheilig mijn heiligdom, uw sterkte, waarop u trots bent, de lust van uw ogen en het verlangen van uw ziel; uw zonen en dochters, die u achtergelaten hebt, zullen door het zwaard vallen. 22 En u zult doen, zoals ik gedaan heb: uw bovenlip zult u niet bedekken en het brood niet eten, dat de mensen u brengen, 23 uw hoofddoeken zult u om het hoofd dragen en uw schoenen aan de voeten. U zult geen dodenklacht aanheffen noch huilen, maar wegkwijnen in uw ongerechtigheid en de één tegen de ander jammeren. 24 Ezechiël zal u tot een zinnebeeld zijn; juist zoals hij doet, zult u doen, wanneer het komt; en u zult weten, dat Ik de Heer JHWH ben.

25 En wat u betreft, mensenzoon, voorwaar, in de tijd waarin Ik hun sterkte van hen zal wegnemen, de luister waarin zij zich verheugen, de lust van hun ogen en het verlangen van hun ziel, hun zonen en dochters, - 26 in die dagen zal een vluchteling tot u komen om het u te boodschappen. 27 Op die dag zal uw mond geopend worden bij de komst van de vluchteling; dan zult u spreken en niet meer stom zijn. Zo zult u hun tot een zinnebeeld zijn, en zij zullen weten, dat Ik JHWH ben.

Profetie tegen de Ammonieten

25 1 (A) Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 Mensenkind, keer uw gezicht naar de Ammonieten, profeteer tegen hen, 3 zeg tot de Ammonieten: hoort het woord van de Heer JHWH: zo zegt de Heer JHWH: omdat u ha! geroepen hebt over mijn heiligdom, toen het ontwijd werd, en over het land van Israël, toen het verwoest werd, en over het huis van Juda, toen het in ballingschap ging, 4 daarom, zie, Ik geef u aan de stammen van het Oosten ten eigendom; die zullen hun tentenkampen in u opslaan en in u hun verblijfplaatsen kiezen; die zullen uw vruchten opeten, die zullen uw melk opdrinken. 5 Ik zal Rabba tot een weide voor kamelen maken en de (steden der) Ammonieten tot een rustplaats voor kleinvee; en u zult weten, dat Ik JHWH ben.

6 Want zo zegt de Heer JHWH: Omdat u in de handen geklapt en met uw voeten gestampt hebt en u vol bitter leedvermaak vrolijk gemaakt hebt over het land van Israël, 7 daarom, zie, Ik strek mijn hand tegen u uit, en zal u ten buit geven aan de volken, u uitroeien uit de natiën en u doen verdwijnen uit de rij van de landen; Ik zal u vernietigen. En u zult weten, dat Ik JHWH ben.

Profetie tegen Moab

8 (B) Zo zegt de Heer JHWH: Omdat Moab en Seïr gezegd hebben: zie, het huis van Juda is als alle andere volken, 9 daarom, zie, Ik zal de berghellingen van Moab doen blootliggen, zodat er geen steden meer zijn, geen enkele uitgezonderd - het sieraad van het land: Bet-Hajjesimot, Baäl-Meon en Kirjataïm. 10 Aan de stammen van het

(A) **25:1** Jer. 49:1-6; Eze. 21:33-37; Amos 1:13-15; Zef. 2:8-11. (B) **25:8** Jes. 15:1-16:14; 25:10-12; Jer. 48:1-47; Amos 2:1-3; Zef. 2:8-11.

Oosten zal Ik het in bezit geven, tezamen met het gebied van de Ammonieten, zodat onder de volken niet meer aan de Ammonieten gedacht zal worden, 11 en Ik aan Moab gerichten voltrekken zal; en zij zullen weten, dat Ik JHWH ben.

Profetie tegen Edom

12 (A) Zo zegt de Heer JHWH: Omdat Edom wraakzuchtig gehandeld heeft tegen het huis van Juda, en het een zware schuld op zich geladen heeft door zich op hen te wreken, 13 daarom, zo zegt de Heer JHWH: Ik strek mijn hand uit tegen Edom en zal er mens en dier uitroeien; Ik zal het tot een puinhoop maken van Teman af tot Dedan toe; door het zwaard zullen zij vallen. 14 En mijn wraak op Edom zal Ik leggen in de hand van mijn volk Israël; dat zal Edom behandelen naar de eis van mijn toorn en van mijn grimmigheid; zij zullen mijn wraak leren kennen, luidt het woord van de Heer JHWH.

Profetie tegen de Filistijnen

15 (B) Zo zegt de Heer JHWH: Omdat de Filistijnen wraakzuchtig gehandeld hebben door met bitter leedvermaak wraak te nemen en in eeuwigdurende vijandschap te verdelgen, 16 daarom, zo zegt de Heer JHWH: zie, Ik strek mijn hand uit tegen de Filistijnen, Ik zal die Keretieten uitroeien en zelfs het overblijfsel aan het strand van de zee te gronde richten; 17 Ik zal geweldige wraak aan hen oefenen met grimmige straffen. En zij zullen weten, dat Ik JHWH ben, wanneer Ik mijn wraak over hen breng.

Profetie tegen Tyrus

26 1 (C) In het elfde jaar nu, op de eerste van de maand, kwam het woord van JHWH tot mij: 2 Mensenkind, omdat Tyrus van Jeruzalem gezegd heeft: ha! verbroken is zij, die deur van de volken; naar mijn kant staat zij open; nu zij vernield is, krijg ik volop; 3 daarom, zo zegt de Heer JHWH: zie, Ik zàl u, Tyrus! Vele volken duw Ik tegen u op, zoals de zee haar golven opstuwt. 4 Die zullen de muren van Tyrus vernielen en zijn torens omverhalen; ook het puin zal Ik eruit wegvegen en het maken tot een kale rots. 5 Een droogplaats voor netten zal het worden midden in de zee, want Ik heb het gesproken, luidt het woord van de Heer JHWH. Het zal de volken ten buit worden 6 en de dochters op het vasteland zullen met het zwaard gedood worden; en zij zullen weten, dat Ik JHWH ben.

7 Want zo zegt de Heer JHWH: Zie, tegen Tyrus breng Ik van uit het noorden Nebukadressar, de koning van Babel, de koning der koningen, met paarden, wagens, ruiters en met een geweldige menigte voetvolk. 8 Uw dochters op het vasteland zal hij met het zwaard doden. Hij zal tegen u een schans oprichten, een wal opwerpen en een schilddak opstellen. 9 Het gebeuk van zijn stormrammen zal hij tegen uw muren richten en uw torens met zijn breekijzers afbreken. 10 De menigte van zijn paarden zal u met stofwolken overdekken. Van het rumoer van de ruiters, van de wielen en van de strijdwagens zullen uw muren schudden, als hij uw poorten binnentrekt, zoals men binnentrekt in een veroverde stad. 11 Met de hoeven van zijn paarden zal hij al uw straten stukstampen; uw inwoners zal hij met het zwaard doden, uw sterke zuilen zullen ter aarde vallen. 12 Uw bezit zullen zij roven en uw handelswaren buitmaken, uw muren omverhalen, uw kostbare huizen afbreken, uw stenen, balken en puin in het water werpen. 13 (D) Ik zal een einde maken aan het geklank van uw liederen, het geluid van uw citers zal niet langer worden gehoord. 14 Ik zal u maken tot een kale rots; een droogplaats voor netten zult u worden, u zult niet meer worden herbouwd. Want Ik, JHWH, heb het gesproken, luidt het woord van de Heer JHWH.

15 Zo zegt de Heer JHWH tot Tyrus: Zullen de kustlanden niet beven van het gedreun van uw val, als de gewonden kermen en de moord in uw

(A) **25:12** Jes. 34:5-17; 63:1-6; Jer. 49:7-22; Eze. 35:1-15; Amos 1:11,12; Ob. 1:1-14; Mal. 1:2-5. (B) **25:15** Jes. 14:29-31; Jer. 47:1-7; Joël 3:4-8; Amos 1:6-8; Zef. 2:4-7; Zac. 9:5-7. (C) **26:1** Jes. 23:1-18; Joël 3:4-8; Amos 1:9,10; Zac. 9:1-4; Mat. 11:21,22; Luk. 10:13,14. (D) **26:13** Opb. 18:22.

midden woedt? 16 (A) Ja, alle vorsten van de zee
zullen van hun tronen afdalen, hun mantels af-
leggen en hun kleurig geborduurde kleding uit-
trekken; in schrik zullen zij zich hullen; zij zul-
len op de grond gaan zitten en voortdurend be-
ven in ontzetting over u. 17 Dan zullen zij een
klaaglied over u aanheffen en tot u zeggen: Hoe
bent u, o volkrijke, uit de zee verdwenen, u hoog
geroemde stad, die machtig was ter zee, zij en
haar inwoners, die schrik inboezemden aan alle
omwonenden. 18 Nu sidderen de kustlanden in
de dagen van uw val; ja, de kustlanden aan de
zee zijn ontzet vanwege uw ondergang.
19 Want zo zegt de Heer JHWH: Wanneer Ik u
maken zal tot een verwoeste stad, als de steden
die ontvolkt zijn; wanneer Ik de vloed over u zal
doen opkomen en de grote wateren u zullen be-
dekken, 20 dan zal Ik u doen neerdalen met hen
die in het graf neerdalen bij de mensen van de
voortijd; Ik zal u doen wonen in de onderwereld
bij de puinhopen uit de voortijd, met hen die in
het graf neerdalen, opdat u niet meer bewoond
wordt, en niet meer herrijst in het land van de
levenden. 21 (B) Tot een voorwerp van verschrik-
king zal Ik u maken en u zult niet meer zijn. Dan
zult u gezocht, maar in eeuwigheid niet meer
gevonden worden, luidt het woord van de Heer
JHWH.

Klaaglied over Tyrus

27 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 U,
mensenzoon, hef een klaaglied aan over
Tyrus, 3 en zeg tot Tyrus, dat gelegen is aan de
toegangen tot de zee, dat als de koopstad van de
volken op vele kustlanden handel drijft: zo zegt
de Heer JHWH: Tyrus, u dacht: volmaakt mooi
ben ik.
4 Midden in zee lag uw gebied, uw bouwmees-
ters maakten u van een volkomen schoonheid.
5 Cipressen van de Senir gebruikten zij voor
de bouw van uw hele romp; een ceder haal-
den zij van de Libanon om er uw mast van te
vervaardigen.
6 Eiken van Basan gebruikten zij om uw roei-
riemen te maken. Uw dek maakten zij van ivoor,
gevat in dennenhout uit de kustlanden van de
Kittiërs.
7 Kleurig geborduurd fijn linnen uit Egypte was
uw zeildoek: tot zeil diende het u. Blauwpurper
en roodpurper uit de kustlanden van Elisa was
uw bedekking.
8 Inwoners van Sidon en Arwad waren uw roei-
ers; uw bekwaamste mannen, o Tyrus, waren aan
boord: uw matrozen waren zij.
9 De oudsten en wijzen van Gebal voeren op
u als scheepstimmerlieden. Alle zeeschepen met
hun bemanning lagen in u om uw koopwaar te
ruilen. 10 Perzen, Lydiërs en Puteeërs dienden in
uw leger als uw strijders; schild en helm hin-
gen zij binnen u op; zij zetten u luister bij.
11 Mannen uit Arwad en Chelek stonden overal
op uw muren, en Gammadieten op uw torens;
hun schilden hingen zij overal aan uw muren; zij
maakten uw schoonheid volkomen.
12 Tarsis dreef handel met u, vanwege de over-
vloed aan allerlei goederen; zilver, ijzer, tin en
lood leverde het voor uw waren. 13 Jawan, Tubal
en Mesek handelden met u; slaven en koper-
werk leverden zij voor uw koopwaar. 14 Uit Bet-
Togarma leverde men paarden, rijdieren en muil-
dieren voor uw waren. 15 De Dedanieten dreven
handel met u; talrijke kustlanden waren uw af-
zetgebied; ivoor en ebbenhout brachten zij u
als schatting. 16 Aram dreef handel met u ter
wille van uw vele maaksels; hematiet, roodpur-
per, kleurig geborduurde gewaden, linnen, parel-
moer en robijnen leverden zij u voor uw produk-
ten. 17 Juda en het land Israël dreven handel met
u; tarwe van Minnit, mirre, honing, olie en balsem
leverden zij voor uw koopwaren. 18 Damascus
dreef handel met u om uw vele maaksels, van-
wege de overvloed aan vele goederen, om wijn
van Chelbon en wol van Sachar. 19 Wedan en
Jawan uit Uzzal leverden gesmeed ijzer voor uw
produkten; kassie en kalmoes waren onderdeel
van uw koopwaren. 20 Dedan dreef handel met

(A) **26:16** Opb. 18:9,10. (B) **26:21** Opb. 18:21.

u in dekkleden voor ruiters; 21 Arabië en al de vorsten van Kedar stonden met u in handelsverkeer; zij dreven handel met u in lammeren, rammen en bokken. 22 De kooplieden van Seba en Rama dreven handel met u: het fijnste van alle specerijen, allerlei edelgesteente en goud leverden zij voor uw waren. 23 Haran, Kanne en Eden, de kooplieden van Seba, Assur, Kilmad dreven handel met u. 24 Zij handelden met u op uw markt in staatsiegewaden, blauwpurperen en kleurig geborduurde mantels, in bont geweven tapijten, in gevlochten kabeltouwen. 25 (A) Schepen van Tarsis brachten u de koopwaar aan. Volgeladen en zwaar bevracht lag u midden in de zee.

26 Op wijde wateren brachten u uw roeiers - de oostenwind verbreekt u midden in zee.

27 Uw rijkdom en uw waren, uw koopwaar, uw schepelingen en matrozen, uw scheepstimmerlieden en handelaars, en al uw strijders die zich op u bevinden, ja heel de bemanning die aan boord is - zij zinken weg in het hart van de zee, op de dag van uw ondergang.

28 Van het angstgeschreeuw van uw matrozen beven de opgezweepte golven.

29 Nu verlaten hun schepen allen die de riemen hanteren, de schepelingen, al de zeevaarders: zij gaan aan land.

30 Luid treuren zij over u en jammeren bitter, zij werpen stof op hun hoofd en wentelen zich in as.

31 Omwille van u scheren zij zich kaal en omgorden zij zich met rouwgewaad; in bitter leed in hun ziel huilen zij over u - een bittere rouwklacht!

32 Jammerend heffen zij een klaaglied over u aan, een klaagzang zingen zij over u: wie is als Tyrus, de verwoeste, midden in de zee?

33 Toen uw waren kwamen van de zee, hebt u vele volken verzadigd; met uw vele goederen en uw koopwaren hebt u de koningen van de aarde rijk gemaakt.

34 Nu bent u in stukken gebroken, weggevaagd van de zee, verzwolgen in waterdiepten; uw koopwaar en al uw opvarenden - weggezonken zijn zij met u.

35 Alle bewoners van de kustlanden ontzetten zich over u; hun koningen zijn door huivering bevangen, verwrongen is hun gezicht.

36 De kooplieden onder de volken fluiten u uit, een verschrikking bent u geworden, verdwenen bent u - voor altijd!

Profetie over de vorst van Tyrus

28 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 Mensenkind, zeg tot de vorst van Tyrus: zo zegt de Heer JHWH: omdat uw hart hoogmoedig geworden is en u zegt: ik ben een god, een godenwoning bewoon ik midden in zee, - terwijl u een mens bent en geen god - en u in uw hart uzelf gelijkstelt met een god; 3 voorzeker, u bent wijzer dan Daniël, geen geheim is voor u verborgen; 4 door uw wijsheid en uw inzicht hebt u zich een vermogen verworven en goud en zilver verzameld in uw schatkamers; 5 door uw wijs beleid bij de handel hebt u uw vermogen vermeerderd, en uw hart is trots geworden op uw vermogen. 6 Daarom, zo zegt de Heer JHWH, omdat u in uw hart uzelf gelijkgesteld hebt met een god, 7 daarom, zie, Ik breng vreemdelingen over u, de gewelddadigste van de volken; die zullen hun zwaarden trekken tegen de luister van uw wijsheid en uw glans ontwijden. 8 In het graf zullen zij u doen neerdalen, u zult de bittere dood van de gesneuvelden sterven, midden in zee. 9 Zult u dan nog zeggen: ik ben een god - terwijl u een mens bent en geen god - als u staat tegenover hem die u doodt en in de macht bent van wie u neerslaan? 10 De dood van de onbesnedenen zult u sterven door de hand van vreemdelingen, want Ik heb het gesproken, luidt het woord van de Heer JHWH.

(A) **27:25** Opb. 18:11-19.

Klaaglied over de vorst van Tyrus

11 Het woord van JHWH kwam tot mij:
12 Mensenkind, hef een klaaglied aan over de koning van Tyrus en zeg tot hem: zo zegt de Heer JHWH: Volmaakt bent u van gestalte, vol van wijsheid, volkomen schoon.
13 In Eden was u, Gods hof; allerlei edelgesteente overdekte u: rode jaspis, chrysoliet en prasem, turkoois, chrysopraas en nefriet, lazuursteen, hematiet en malachiet. Van goud was het werkstuk, waarin zij waren gevat en aan u vastgemaakt; toen u geschapen werd, waren zij gereed.
14 U was een beschermende cherub met uitgespreide vleugels; Ik had u een plaats gegeven: u was op de heilige berg van de goden, wandelend te midden van vlammende stenen.
15 Onberispelijk was u in uw wandel, vanaf de dag dat u geschapen werd, totdat er onrecht in u werd gevonden: 16 door uw uitgebreide handel bent u vervuld geraakt met geweld en kwam u tot zonde. Van de berg van de goden verbande Ik u en deed u weg, u beschermende cherub, van tussen de vlammende stenen.
17 Uw hart was trots op uw schoonheid, met uw luister hebt u ook uw wijsheid teniet doen gaan. Ter aarde wierp Ik u neer, en maakte u tot een schouwspel voor koningen om met leedvermaak naar u te zien.
18 Door uw vele ongerechtigheden, door het onrecht bij uw koophandel, hebt u uw heiligdommen ontwijd. Vuur deed Ik oplaaien uit uw midden - dat verteerde u! Ik maakte u tot as op de grond voor de ogen van allen die u zagen.
19 Allen die onder de volken u kennen, ontzetten zich over u; een verschrikking bent u geworden, verdwenen bent u - voor altijd!

Profetie tegen Sidon

20 (A) Het woord van JHWH kwam tot mij:
21 Mensenkind, keer uw gezicht naar Sidon, profeteer daartegen en zeg: 22 zo zegt de Heer JHWH: zie, Ik zàl u, Sidon! In uw midden zal Ik Mij verheerlijken; en zij zullen weten, dat Ik JHWH ben, wanneer Ik gerichten aan die stad voltrek en Mij aan haar de Heilige betoon. 23 Ik zal daarin de pest zenden, bloed op haar straten; doden zullen daar vallen door het zwaard dat aan alle kanten tegen haar gericht is. En zij zullen weten, dat Ik JHWH ben. 24 Maar het huis van Israël zal geen stekende doorn noch pijnlijke distel meer hebben onder alle omwonenden die hen verachten. En zij zullen weten, dat Ik de Heer JHWH ben.
25 Zo zegt de Heer JHWH: Als Ik het huis van Israël bijeen verzamel uit de natiën, in wier land zij verstrooid zijn, dan zal Ik Mij voor de ogen van de volken aan hen de Heilige betonen, en zij zullen wonen in hun land, dat Ik aan mijn knecht Jakob gegeven heb. 26 Zij zullen daar veilig wonen en huizen bouwen en wijngaarden planten; ja veilig zullen zij wonen, terwijl Ik oordelen voltrek aan allen uit hun omgeving, die hen veracht hebben. En zij zullen weten, dat Ik, JHWH, hun God ben.

Profetie tegen Egypte

29 1 (B) In het tiende jaar, in de tiende maand, op de twaalfde van de maand, kwam het woord van JHWH tot mij: 2 Mensenkind, keer uw gezicht naar Farao, de koning van Egypte, en profeteer tegen hem en tegen geheel Egypte. 3 Spreek en zeg: zo zegt de Heer JHWH: zie, Ik zàl u, Farao, koning van Egypte! U machtig monster, dat ligt te midden van uw Nijlarmen, dat zegt: van mij zijn mijn Nijlarmen, zelf heb ik ze voor mij gemaakt.
4 Haken ga Ik slaan in uw kaken, de vissen van uw Nijlarmen zal Ik aan uw schubben doen vastkleven; dan zal Ik u ophalen uit uw Nijlarmen met al de vissen van uw Nijlarmen, die aan uw schubben vastkleven; 5 en Ik zal u neerwerpen in de woestijn, u met al de vissen van uw Nijlarmen. Op het open veld zult u neervallen; u zult niet opgeraapt noch weggehaald worden; aan de die-

(A) **28:20** Joël 3:4-8; Zac. 9:1,2; Mat. 11:21,22; Luk. 10:13,14. (B) **29:1** Jes. 19:1-25; Jer. 46:2-26.

ren van de aarde en aan de vogels van de hemel geef Ik u tot voedsel. 6(A) En alle inwoners van Egypte zullen weten, dat Ik JHWH ben, want zij zijn voor het huis van Israël een rietstaf: 7 grijpt dit u met de hand vast, dan knakt u en scheurt bij u allen de schouder open; leunen zij op u, dan breekt u en brengt de heup van hen allen aan het wankelen. 8 Daarom, zo zegt de Heer JHWH, zie, Ik breng een zwaard over u, Ik ga mens en dier uit u uitroeien, 9 zodat het land Egypte wordt tot een woestenij en een puinhoop, en zij zullen weten, dat Ik JHWH ben. Omdat u gezegd hebt: van mij is de Nijl, zelf heb ik hem gemaakt, 10 zie, daarom keer Ik Mij tegen u en tegen uw Nijlarmen en zal Ik het land Egypte tot een volkomen puinhoop maken, een wildernis van Migdol af tot Syene toe, tot aan de grens van Ethiopië. 11 Geen mensenvoet zal erdoorheen trekken, zelfs geen dierenpoot zal erdoorheen trekken; het zal onbewoond blijven, veertig jaar. 12 Ik zal het land Egypte maken tot een woestenij te midden van verwoeste landen; zijn steden zullen een woestenij zijn te midden van verdelgde steden, veertig jaar; Ik zal de Egyptenaren onder de volken verstrooien en hen verspreiden over de landen.

13 Want zo zegt de Heer JHWH: na verloop van veertig jaar zal Ik de Egyptenaren bijeen verzamelen uit de volken, in wier land zij verstrooid zijn. 14 En Ik zal een keer brengen in het lot van de Egyptenaren en hen doen terugkeren naar het land Patros, naar hun land van herkomst, en daar zullen zij een onbeduidend koninkrijk zijn. 15 Het zal het onbeduidendste onder de koninkrijken zijn, zodat het zich niet meer boven de volken verheffen kan. Ik zal hen klein maken, zodat zij niet heersen over de volken. 16 Dan zal het niet meer het vertrouwen kunnen uitmaken van het huis van Israël, een vertrouwen, dat aan schuld herinnert, wanneer zij zich achter hen scharen. En zij zullen weten, dat Ik de Heer JHWH ben.

17 In het zevenentwintigste jaar, in de eerste maand, op de eerste van de maand, kwam het woord van JHWH tot mij: 18 Mensenkind, Nebukadressar, de koning van Babel, heeft zijn leger een zware strijd laten voeren tegen Tyrus: alle hoofden zijn kaal geworden en alle schouders ontveld, maar noch hem noch zijn leger is uit Tyrus enig loon ten deel gevallen voor de strijd die hij daartegen gevoerd heeft. 19 Daarom, zo zegt de Heer JHWH, zie, ik ga aan Nebukadressar, de koning van Babel, het land Egypte geven, om daaruit de rijkdom weg te voeren, buit te behalen en roof te plegen: dat zal het loon zijn voor zijn leger. 20 Als vergoeding voor zijn dienst zal Ik hem het land Egypte geven, want zij hebben voor Mij gewerkt, luidt het woord van de Heer JHWH. 21 In die dagen zal Ik voor het huis van Israël een hoorn doen opkomen, en aan u zal Ik vrijmoedigheid geven om te midden van hen te spreken. En zij zullen weten, dat Ik JHWH ben.

Het oordeel over Egypte

30 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 Mensenkind, profeteer en zeg: zo zegt de Heer JHWH: jammert: ach, die dag! 3 Want nabij is de dag, ja, nabij is een dag van JHWH, een dag van wolken, het uur van de volken zal het zijn. 4 Een zwaard zal in Egypte komen; siddering zal er zijn in Ethiopië, wanneer er doden vallen in Egypte, en wanneer men zijn rijkdom wegneemt en zijn fundamenten worden vernield. 5 Ethiopië, Put, Lud, heel de gemengde bevolking, Kub en de zonen van het met hen verbonden land zullen met hen door het zwaard vallen.

6 Zo zegt JHWH: Zij die Egypte steunen, zullen vallen; zijn trotse kracht zal neerzinken. Van Migdol tot Syene toe zullen zij daar door het zwaard vallen, luidt het woord van de Heer JHWH. 7 Verwoest zal het liggen te midden van verwoeste landen, zijn steden te midden van verdelgde steden. 8 En zij zullen weten, dat Ik JHWH ben, wanneer Ik vuur breng in Egypte en al zijn

(A) **29:6** Jes. 36:6.

helpers vernietigd worden. 9 In die dagen zullen
boden van Mij uitgaan op schepen, om het on-
bezorgde Ethiopië schrik aan te jagen, en er zal
siddering onder hen zijn op de dag van Egypte.
Want zie - het komt!
10 Zo zegt de Heer JHWH: Ja, Ik zal een einde
maken aan de drommen van Egypte door de
hand van Nebukadressar, de koning van Babel.
11 Hij en zijn volk, de gewelddadigste van de
volken, worden aangevoerd om het land te ver-
woesten; zij zullen hun zwaarden tegen Egypte
trekken en het land met doden vullen. 12 Ik zal
de Nijlarmen droogleggen en het land aan boos-
wichten overgeven; Ik zal het land, met al wat
erop is, verwoesten door de hand van vreemden.
Ik, JHWH, heb het gesproken.
13 Zo zegt de Heer JHWH: Ja, Ik zal de af-
goden vernietigen en de schijngoden uit Nof
doen verdwijnen; er zal geen Egyptische vorst
meer zijn. En Ik zal vrees brengen over het
land Egypte, 14 Patros verwoesten, vuur leggen
in Soan en gerichten voltrekken aan No. 15 Ik zal
mijn grimmigheid uitstorten over Sin, de ves-
ting van Egypte, en Ik zal de menigte van No
uitroeien. 16 Vuur zal Ik leggen in Egypte. Sin
zal hevig beven; in No zullen bressen geslagen
worden; en wat Nof betreft: vijanden bij dag!
17 De jonge mannen van Awen en Pi-Beset zul-
len door het zwaard vallen en zij zelf zullen
in gevangenschap gaan. 18 In Tachpanches zal
de dag verduisterd worden, wanneer Ik daar
de Egyptische macht verbreek. Vernietigd wordt
daarin zijn trotse sterkte; een wolk zal het be-
dekken en zijn dochters zullen in gevangen-
schap gaan. 19 Zo zal Ik gerichten voltrekken aan
Egypte; en zij zullen weten, dat Ik JHWH ben.
20 In het elfde jaar, in de eerste maand, op de
zevende van de maand, kwam het woord van
JHWH tot mij: 21 Mensenkind, de arm van Farao,
de koning van Egypte, heb Ik gebroken; zie, hij
zal niet ter genezing verbonden worden door
hem met een zwachtel te omwikkelen, zodat hij
weer sterk genoeg wordt om het zwaard te grij-
pen. 22 Daarom, zo zegt de Heer JHWH, zie Ik
keer Mij tegen Farao, de koning van Egypte, en
breek zijn armen, zowel de gezonde als de ge-
broken, en Ik doe hem het zwaard uit de hand
vallen. 23 Ik zal de Egyptenaren verstrooien on-
der de volken en hen verspreiden over de lan-
den. 24 De armen van de koning van Babel zal Ik
sterk maken en mijn zwaard in zijn hand geven,
maar de armen van Farao zal Ik breken, zodat
hij voor hem kermen zal met het gekerm van
een dodelijk gewonde. 25 Ja, de armen van de
koning van Babel maak Ik sterk, maar de armen
van Farao zullen neerzinken; en zij zullen weten,
dat Ik JHWH ben, wanneer Ik mijn zwaard in de
hand van de koning van Babel geef en hij het over
het land Egypte zwaait. 26 Ik zal de Egyptenaren
verstrooien onder de volken en hen verspreiden
over de landen. En zij zullen weten, dat Ik JHWH
ben.

Assur, waarschuwend voorbeeld voor Egypte

31 1 In het elfde jaar, in de derde maand,
op de eerste van de maand, kwam het
woord van JHWH tot mij: 2 Mensenkind, zeg tot
Farao, de koning van Egypte, en tot zijn mens-
enmenigte: aan wie bent u in uw grootheid ge-
lijk? 3 Zie, Assur was een ceder op de Libanon,
mooi van takken, met schaduwrijk loof, hoog
van stam; zijn top reikte tot in de wolken. 4 Wa-
ter maakte hem groot, de vloed uit de diepte
deed hem hoog worden; die liet zijn stromen
vloeien rondom de plaats waar hij geplant was,
en deed zijn geulen uitgaan naar alle bomen van
het veld. 5 Daardoor werd zijn stam hoger dan
alle andere bomen van het veld; zijn twijgen wer-
den talrijk en zijn takken lang door de overvloed
van water, terwijl hij opschoot. 6 In zijn twijgen
nestelden alle vogels van de hemel, onder zijn
takken wierpen alle dieren van het veld hun jon-
gen, in zijn schaduw woonden alle grote volken.
7 Mooi was hij door zijn grootte, door de lengte
van zijn takken, want zijn wortel reikte tot aan
een overvloed van water. 8 (A) Ceders in Gods

(A) **31:8** Gen. 2:9.

tuin evenaarden hem niet, cipressen waren niet te vergelijken met zijn twijgen, en platanen haalden niet bij zijn takken; geen boom in Gods tuin was hem gelijk in schoonheid. 9 Mooi had Ik hem gemaakt met zijn overvloed van takken; alle bomen van Eden die in Gods tuin stonden, waren jaloers op hem.

10 Daarom, zo zegt de Heer **JHWH**, omdat hij hoog van stam geworden was en zijn top tot in de wolken had gestoken, en omdat zijn hart hoogmoedig was geworden op zijn hoogte, 11 daarom gaf Ik hem over aan een machtige onder de volken, die hem ten volle deed naar zijn goddeloosheid; Ik verstootte hem. 12 Vreemden, de gewelddadigste van de volken, velden hem en deden hem neerstorten; op de bergen en in alle dalen vielen zijn takken, zijn twijgen braken in alle beekbeddingen van de aarde, alle volken van de aarde trokken weg uit zijn schaduw en lieten hem liggen. 13 Alle vogels van de hemel zetten zich neer op zijn omgevallen stam, en tussen zijn takken legerden alle dieren van het veld - 14 opdat geen boom aan het water zich meer hoogmoedig zal opstellen op zijn hoogte of zijn top tot in de wolken steekt, en opdat de waterdrinkers in hun trots zich niet verbeelden in eigen kracht te kunnen staan. Want zij zijn allen aan de dood overgegeven, om naar de onderwereld te gaan, te midden van de mensenzooneren, naar hen die in het graf zijn neergedaald.

15 Zo zegt de Heer **JHWH**: In de tijd toen hij neerdaalde in het dodenrijk, hulde Ik omwille van hem de vloed in rouw en hield zijn stromen tegen, zodat de overvloed van water ophield; omwille van hem hulde Ik de Libanon in een rouwkleed; omwille van hem versmachtten alle bomen van het veld. 16 Door het gedreun van zijn val deed Ik de volken beven, toen Ik hem deed neerdalen in het dodenrijk, bij hen die in het graf zijn neergedaald. Maar in de onderwereld troostten zich alle bomen van Eden, de keur en het mooiste van de Libanon, alle waterdrinkers. 17 Ook zij waren met hem in het dodenrijk neergedaald, naar hen die met het zwaard gedood zijn, zijn helpers die in zijn schaduw hadden gewoond te midden van de volken.

18 Aan wie onder de bomen van Eden bent u dan in heerlijkheid en grootheid gelijk? Met de bomen van Eden zult u neergeworpen worden in de onderwereld, liggen te midden van onbesnedenen, bij hen die met het zwaard gedood zijn. Zo gaat het Farao met zijn hele mensenmenigte, luidt het woord van de Heer **JHWH**.

Klaaglied over Farao

32 1 In het twaalfde jaar, in de twaalfde maand, op de eerste van de maand, kwam het woord van **JHWH** tot mij: 2 Mensenkind, hef een klaaglied aan over Farao, de koning van Egypte, en zeg tot hem: Jonge leeuw onder de volken - tot zwijgen bent u gebracht! U was als een zeemonster: in uw stromen liet u het borrelen, met uw poten bracht u het water in beroering en deed zijn stromen troebel worden.

3 Zo zegt de Heer **JHWH**: Mijn vangnet spreid Ik over u uit door een menigte van vele volken, - zij halen u op in mijn net!

4 Ik werp u ter aarde neer, slinger u weg op het open veld. Alle vogels van de hemel doe Ik op u neerstrijken, de dieren van de hele aarde zullen zich aan u verzadigen.

5 Uw vlees leg Ik op de bergen, de dalen vul Ik met uw afval. 6 Ik doordrenk het land met uw lijkvocht, met uw bloed, tot aan de bergen toe; de beekbeddingen worden door u gevuld.

7 (A) Wanneer Ik u uitblus, omsluier Ik de hemel en verduister Ik de sterren, de zon overdek Ik met wolken, en de maan doet haar licht niet schijnen.

8 Al de stralende lichten aan de hemel verduister Ik omwille van u: duisternis breng Ik over uw land - luidt het woord van de Heer **JHWH**.

9 Verontrusten zal Ik het hart van vele volken, wanneer Ik uw ondergang bekend maak onder de volken, in landen die u niet hebt gekend.

(A) **32:7** Jes. 13:10; Mat. 24:29; Mar. 13:24,25; Luk. 21:25; Opb. 6:12,13; 8:12.

10 Ja, vele volken zal Ik over u in ontzetting
brengen, hun koningen zullen om u met huiver-
ing bevangen zijn, als Ik voor hun ogen mijn
zwaard zwaai; onafgebroken zullen zij beven, ie-
der voor zijn eigen leven, op de dag van uw val.
11 Want zo zegt de Heer JHWH: over u komt het
zwaard van de koning van Babel; 12 uw menigte
vel Ik neer door het zwaard van helden, allen te-
zamen de gewelddadigste van de volken; zij ver-
woesten de pracht van Egypte, heel zijn menigte
wordt verdelgd.
13 Al zijn vee doe Ik verdwijnen van bij de
grote wateren: geen mensenvoet brengt ze meer
in beroering, geen dierenhoef maakt ze meer
troebel;
14 dan maak Ik het water ervan weer helder en
doe de stromen vloeien als olie, luidt het woord
van de Heer JHWH.
15 Als Ik van Egypte een woestenij maak, als
het land beroofd wordt van al wat zich daarop
bevindt, als Ik allen die het bewonen neervel, dan
zullen zij weten dat Ik JHWH ben.
16 Een klaaglied is dit: men moet het zingen; de
dochters van de volken moeten het zingen; over
Egypte en over heel zijn menigte moeten zij het
zingen, luidt het woord van de Heer JHWH.
17 In het twaalfde jaar, op de vijftiende van
de maand, kwam het woord van JHWH tot mij:
18 Mensenkind, hef een jammerklacht aan over
de menigte van Egypte; doe die neerdalen - u
en de dochters van geweldige volken - in de on-
derwereld, bij hen die in het graf zijn neerge-
daald! 19 Wie gaat u in liefelijkheid te boven?
Daal neer om te worden gelegd bij onbesnede-
nen! 20 Zij zullen vallen tussen hen die door
het zwaard zijn geveld. Een zwaard is gege-
ven: sleept (Egypte) weg met heel zijn menigte!
21 Vanuit het dodenrijk zullen de machtige hel-
den hem en zijn helpers toeroepen: Zij zijn neer-
gedaald, daar liggen zij, de onbesnedenen, ge-
veld door het zwaard.
22 Daar is Assur met heel zijn menigte, zijn
grafsteden rondom hem; zij allen liggen versla-
gen, gevallen door het zwaard. 23 Zijn graven lig-
gen achter in het graf, zijn menigte rondom zijn
graf; zij allen liggen verslagen door het zwaard,
zij, die schrik verspreid hebben in het land van
de levenden.
24 Daar is Elam met heel zijn menigte, rondom
zijn graf; zij allen liggen verslagen, gevallen door
het zwaard, zij, die onbesneden zijn neergedaald
in de onderwereld, zij, die schrik voor zich heb-
ben verspreid in het land van de levenden; zij
dragen nu hun smaad bij hen die in het graf zijn
neergedaald. 25 Te midden van de verslagenen is
hem een rustplaats bereid, met heel zijn menigte
rondom zijn graf, zij allen, onbesneden, geveld
door het zwaard. Voorwaar, de schrik voor hen
was verspreid in het land van de levenden; zij
dragen nu hun smaad bij hen die in het graf zijn
neergedaald; te midden van de verslagenen zijn
zij gelegd.
26 Daar is Mesek-Tubal met heel zijn menigte,
zijn grafsteden rondom hem; zij allen, onbesne-
den, geveld door het zwaard. Voorwaar, zij heb-
ben schrik voor zich verspreid in het land van de
levenden. 27 De gevallenen onder de onbesnede-
nen liggen niet bij de helden, die in hun wapen-
rusting in het dodenrijk zijn neergedaald, wier
zwaard men onder hun hoofd heeft gelegd en
wier ongerechtigheden op hun gebeente liggen.
Voorwaar, de schrik voor deze helden heerste in
het land van de levenden. 28 Maar u - te midden
van onbesnedenen zult u verbrijzeld neerliggen
bij hen die zijn geveld door het zwaard.
29 Daar is Edom, zijn koningen en al zijn vors-
ten, die, in weerwil van hun macht, zijn gelegd
bij hen die zijn geveld door het zwaard. Ook zij
liggen bij onbesnedenen, bij hen die in het graf
zijn neergedaald.
30 Daar zijn de vorsten van het Noorden, zij
allen, en alle Sidoniërs; bij de verslagenen zijn
zij neergedaald, beschaamd, ondanks de schrik
voor hun macht. Zij liggen, de onbesnedenen,
bij hen die zijn geveld door het zwaard, en
dragen hun smaad bij hen die in het graf zijn
neergedaald.
31 Dezen zal Farao zien: getroost zal hij zijn
over heel zijn menigte. Geveld door het zwaard
zijn Farao en zijn hele legermacht, luidt het

woord van de Heer JHWH. 32 Want mijn schrik verspreid Ik in het land van de levenden; daarom wordt hij gelegd bij onbesnedenen, bij hen die zijn geveld door het zwaard: hij, Farao, met heel zijn menigte, luidt het woord van de Heer JHWH.

Ezechiël opnieuw tot wachter aangesteld

33 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 Mensenkind, spreek tot uw volksgenoten en zeg tot hen: wanneer Ik over een land het zwaard breng, en de inwoners van dat land hebben uit hun midden iemand gekozen en tot wachter aangesteld, 3 en deze ziet het zwaard over dat land komen, en blaast op de sjofar en waarschuwt het volk - 4 als dan iemand wel het geluid van de sjofar hoort, maar zich niet laat waarschuwen, en het zwaard komt en rukt hem weg, dan komt zijn bloed over zijn eigen hoofd. 5 Hij heeft het geluid van de sjofar gehoord, maar zich niet laten waarschuwen; zijn bloed komt over hemzelf; als hij zich had laten waarschuwen, zou hij zijn leven hebben gered. 6 Maar wanneer de wachter het zwaard ziet komen, maar niet op de sjofar blaast, zodat het volk niet gewaarschuwd wordt - en het zwaard komt en rukt iemand van hen weg, dan wordt hij wel weggerukt in zijn eigen ongerechtigheid, maar van zijn bloed zal Ik de wachter rekenschap vragen.

7 U nu, mensenzoon, u heb Ik tot wachter over het huis van Israël aangesteld. Wanneer u een woord uit mijn mond hoort, zult u hen uit mijn naam waarschuwen. 8 Als Ik tot de goddeloze zeg: Goddeloze, u zult zeker sterven, - maar u spreekt niet om de goddeloze te waarschuwen voor zijn weg, dan zal die goddeloze in zijn eigen ongerechtigheid sterven, maar van zijn bloed zal Ik u rekenschap vragen. 9 Maar als u een goddeloze waarschuwt om zich van zijn weg te bekeren, maar hij bekeert zich daarvan niet, dan zal hij in zijn eigen ongerechtigheid sterven, maar u hebt uw leven gered.

10 U nu, mensenzoon, zeg tot het huis van Israël: Aldus zegt u: onze overtredingen en onze zonden rusten op ons en daardoor teren wij weg - hoe zouden wij dan leven? 11 Zeg tot hen: zo waar Ik leef, luidt het woord van de Heer JHWH, Ik heb geen behagen in de dood van de goddeloze, maar veeleer daarin, dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en leeft. Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen. Want waarom zou u sterven, huis van Israël?

12 U nu, mensenzoon, zeg tot uw volksgenoten: Zijn gerechtigheid zal de rechtvaardige niet redden, wanneer hij tot overtreding komt; en door zijn goddeloosheid zal de goddeloze niet ten val komen, wanneer hij zich van zijn goddeloosheid bekeert. En wanneer hij zondigt, zal de rechtvaardige door zijn gerechtigheid niet kunnen leven. 13 Wanneer Ik tot de rechtvaardige zeg, dat hij zeker leven zal, maar hij vertrouwt op zijn gerechtigheid en doet onrecht, dan zal met geen van zijn gerechte daden rekening gehouden worden, maar om het onrecht dat hij deed, zal hij sterven. 14 En wanneer Ik tot de goddeloze zeg: u zult zeker sterven, maar hij bekeert zich van zijn zonde en handelt naar recht en gerechtigheid - 15 de goddeloze geeft een pand terug, vergoedt het geroofde, wandelt naar de inzettingen die doen leven, zodat hij geen onrecht meer bedrijft - hij zal zeker leven, hij zal niet sterven. 16 Geen van de zonden die hij gedaan heeft, zal hem meer worden toegerekend; hij heeft naar recht en gerechtigheid gehandeld, hij zal zeker leven.

17 Uw volksgenoten zeggen: de weg van JHWH is niet recht, terwijl hun eigen weg niet recht is. 18 Wanneer een rechtvaardige zich van zijn rechtvaardige wandel afkeert en onrecht doet, dan zal hij daardoor sterven. 19 Maar wanneer een goddeloze zich van zijn goddeloosheid bekeert en naar recht en gerechtigheid handelt, dan zal hij daarom leven. 20 Maar u zegt: De weg van JHWH is niet recht. Ik zal u richten, ieder naar zijn eigen wegen, huis van Israël.

De tijding van Jeruzalems val

21 (A) In het twaalfde jaar van onze ballingschap, in de tiende maand, op de vijfde van de maand, kwam een vluchteling uit Jeruzalem tot mij met de tijding: De stad is gevallen! 22 De hand van JHWH nu was op mij geweest op de avond voor de komst van de vluchteling; tegen de tijd dat deze 's morgens tot mij kwam, opende Hij mijn mond. Toen was mijn mond geopend en was ik niet meer stom.

23 En het woord van JHWH kwam tot mij: 24 Mensenkind, de bewoners van die puinhopen in het land van Israël zeggen: Abraham was maar alleen en hij bezat het land; wij zijn velen, aan ons is het land in bezit gegeven.

25 Daarom, zeg tot hen: Zo zegt de Heer JHWH: u eet (vlees) met het bloed, u heft uw ogen op naar de afgoden en u vergiet bloed - zou u dan het land bezitten? 26 U steunt op uw zwaard, u bedrijft een gruwel, ieder van u onteert de vrouw van zijn naaste - zou u dan het land bezitten? 27 Zó zult u tot hen zeggen: zo zegt de Heer JHWH: zo waar Ik leef - wie in de puinhopen zijn, zullen door het zwaard vallen; wie op het open veld zijn, zal Ik aan de dieren tot voedsel geven; en wie in de burchten en de holen zijn, zullen sterven aan de pest. 28 Ik zal het land maken tot een oord van woestheid en verwoesting, zijn trotse macht zal vernietigd worden, en de bergen van Israël zullen een woestenij worden, zodat niemand erdoor trekt. 29 En zij zullen weten, dat Ik JHWH ben, wanneer Ik het land tot een oord van woestheid en verwoesting maak, vanwege al de gruwelen die zij gedaan hebben.

30 U nu, mensenzoon, uw volksgenoten spreken onderling over u bij de muren en aan de deuren van de huizen; de één zegt tot de ander, ieder tot zijn naaste: Kom toch mee en hoor, welk woord er van JHWH is uitgegaan. 31 En zij komen bij u als in een volksoploop, zetten zich voor u neer, als mijn volk, en horen uw woorden, maar doen er niet naar; woorden van liefde zijn in hun mond, maar hun hart gaat uit naar hun woekerwinst. 32 Zie, u bent voor hen als een liefdeslied, mooi van klank, passend bij snarenspel. Zij horen uw woorden, maar doen er in het geheel niet naar. 33 Maar als het komt - en het komt! - dan zullen zij weten, dat er in hun midden een profeet is geweest.

JHWH zelf de Goede Herder van zijn volk

34 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 Mensenkind, profeteer tegen de herders van Israël, profeteer en zeg tot hen, tot die herders: zo zegt de Heer JHWH: wee de herders van Israël, die zichzelf weiden! Moeten de herders niet de schapen weiden? 3 Het vet eet u, met de wol kleedt u zich, het gemeste slacht u, maar de schapen weidt u niet; 4 zwakke versterkt u niet, zieke geneest u niet, gewonde verbindt u niet, afgedwaalde haalt u niet terug, verlorene zoekt u niet, maar u heerst over hen met hardheid en geweld. 5 (B) Zij raken verstrooid, omdat er geen herder is, en worden tot voedsel voor al de dieren van het veld; zo raken zij verstrooid. 6 Mijn schapen dwalen rond op alle bergen en op elke hoge heuvel; over de hele aarde zijn mijn schapen verstrooid zonder dat er iemand is die naar hen vraagt of ze zoekt.

7 Daarom, u herders, hoort het woord van JHWH. 8 Zo waar Ik leef, luidt het woord van de Heer JHWH, omdat mijn schapen tot een prooi geworden zijn, omdat mijn schapen tot voedsel geworden zijn voor al de dieren van het veld doordat er geen herder is - want mijn herders vragen niet naar mijn schapen; de herders weiden zichzelf, maar mijn schapen weiden zij niet - 9 daarom, u herders, hoort het woord van JHWH. 10 Zo zegt de Heer JHWH: Zie, Ik zàl die herders! Ik eis mijn schapen van hen terug, en Ik zal een eind maken aan dat schapenweiden van hen. De herders zullen niet langer zichzelf weiden, Ik zal mijn schapen uit hun mond redden, zodat die hun niet meer tot voedsel dienen.

(A) **33:21** 2Kon. 25:3-10; Jer. 39:2-8; 52:4-14. (B) **34:5** Num. 27:17; 1Kon. 22:17; Mat. 9:36; Mar. 6:34.

11 Want zo zegt de Heer JHWH: Zie, Ik zal zélf
naar mijn schapen vragen en naar hen omzien;
12 zoals een herder naar zijn kudde omziet, wan-
neer hij te midden van zijn verspreide scha-
pen is, zo zal Ik naar mijn schapen omzien en
ze redden uit alle plaatsen waar zij verstrooid
zijn geraakt op de dag van wolken en duisternis.
13 Ik zal ze midden uit de volken doen uittrek-
ken, uit de landen bijeen verzamelen en ze naar
hun eigen land brengen; Ik zal ze weiden op de
bergen van Israël, bij de beekbeddingen en in alle
bewoonde streken van het land. 14 In een goede
weide zal Ik ze weiden, en op de hoge bergen van
Israël zal hun weideplaats zijn. Daar zullen zij
zich legeren op een goede weideplaats en zullen
zij in een vette weide grazen, op de bergen van
Israël. 15 Ik zelf zal mijn schapen weiden, Ik zelf
zal ze doen neerliggen, luidt het woord van de
Heer JHWH; 16 de verlorene zal Ik zoeken en de
afgedwaalde terughalen; de gewonde zal Ik ver-
binden en de zieke versterken, maar de vette en
krachtige zal Ik verdelgen. Ik zal ze weiden zo-
als het behoort. 17 En u, mijn schapen, zo zegt
de Heer JHWH, zie, Ik zal rechtspreken tussen
het ene schaap en het andere, tussen de rammen
en de bokken. 18 Is het u niet genoeg, dat u de
beste weide afweidt en de rest van de weiden met
uw hoeven vertreedt; dat u het helderste water
drinkt en wat overblijft met uw hoeven vertroe-
belt? 19 Moeten mijn schapen dan afweiden wat
uw hoeven hebben vertreden en drinken wat uw
hoeven hebben vertroebeld?
20 Daarom, zo zegt de Heer JHWH tegen hen:
Zie, Ikzelf ga rechtspreken tussen de vette en de
magere schapen; 21 omdat u al wat zwak is, met
flank en schouder wegdringt en met de hoorns
stoot totdat u ze naar buiten gedreven hebt,
22 zal Ik mijn schapen verlossen, opdat zij niet
langer tot een prooi zijn; Ik zal rechtspreken tus-
sen het ene schaap en het andere. 23 (A) Dan zal
Ik één herder over hen aanstellen, die hen wei-
den zal: mijn knecht David. Die zal hen weiden,
die zal hun herder zijn. 24 (B) Ik, JHWH, zal hun
tot een God zijn, en mijn knecht David zal vorst
zijn in hun midden. Ik, JHWH, heb het gespro-
ken. 25 Ik zal met hen een vredesverbond slui-
ten en de wilde dieren uit het land wegdoen, zo-
dat zij veilig kunnen wonen in de steppe en sla-
pen in de bossen. 26 Ik zal die, ja al wat rondom
mijn heuvel ligt, tot een zegen stellen; Ik zal de
regen doen neerdalen op zijn tijd, zegen bren-
gende regens zullen het zijn; 27 de bomen van
het veld zullen hun vrucht geven en het land zijn
opbrengst. Veilig zullen zij in hun land leven. En
zij zullen weten, dat Ik JHWH ben, wanneer Ik
de stangen van hun juk verbreek en hen bevrijd
uit de macht van wie hen knechten. 28 Dan zul-
len zij de volken niet langer tot een prooi zijn;
de wilde dieren van de aarde zullen hen niet
meer verslinden, maar zij zullen veilig wonen,
zonder dat iemand hen opschrikt. 29 Ik zal voor
hen een plantengroei doen opschieten, waarvan
men overal spreekt, zodat niemand in het land
meer door honger zal worden weggerukt en zij
de smaad van de volken niet langer te dragen
hebben. 30 En zij zullen weten, dat Ik JHWH,
hun God, met hen ben, en dat zij, het huis van
Israël, mijn volk zijn, luidt het woord van de Heer
JHWH. 31 U toch bent mijn schapen, de schapen
die Ik weid; u bent mensen en Ik ben uw God,
luidt het woord van de Heer JHWH.

De wraak van JHWH over Edom

35 1 (C) Het woord van JHWH kwam tot mij:
2 Mensenkind, keer uw gezicht naar het
gebergte Seïr, profeteer daartegen 3 en zeg: zo
zegt de Heer JHWH: zie, Ik zàl u, gebergte Seïr!
Ik strek mijn hand tegen u uit en maak u tot een
oord van woestheid en verwoesting. 4 Tot een
puinhoop zal Ik uw steden maken, een woestenij
zult u worden, en u zult weten, dat Ik JHWH ben.
5 Omdat u een eeuwige vijandschap hebt gekoes-
terd en u de Israëlieten hebt overgeleverd aan
het geweld van het zwaard ten tijde van hun on-
heil, ten tijde van de eindafrekening, 6 daarom,
zo waar Ik leef, luidt het woord van de Heer

(A) **34:23** Opb. 7:17. (B) **34:24** Eze. 37:24. (C) **35:1** Jes. 34:5-17; 63:1-6; Jer. 49:7-22; Eze. 25:12-14; Amos 1:11,12; Ob. 1:1-14; Mal. 1:2-5.

JHWH, tot bloed zal Ik u maken en bloed zal u vervolgen; daar u het vergieten van bloed niet hebt geschuwd, zal bloed u vervolgen. 7 Ik zal het gebergte Seïr tot een oord van woestheid en verwoesting maken en daar uitroeien al wie er komt of gaat. 8 Zijn bergen zal Ik met gevallenen overdekken. Op uw heuvels, in uw dalen en in al uw beekbeddingen zullen zij vallen, die door het zwaard zijn geveld. 9 Tot een eeuwige woestenij zal Ik u maken; uw steden zullen niet meer bewoond worden; en u zult weten, dat Ik JHWH ben.

10 Omdat u gezegd hebt: Die beide volken en die beide landen zullen mij toebehoren; wij nemen ze in bezit - hoewel JHWH daar was - 11 daarom, zo waar Ik leef, luidt het woord van de Heer JHWH, met dezelfde toorn en jaloezie waarmee u hen in uw haat behandeld hebt, zal Ik ook handelen en Mij onder hen doen kennen, wanneer Ik u richten zal. 12 En u zult weten, dat Ik JHWH ben. Ik heb al de lasteringen gehoord, die u tegen de bergen van Israël gesproken hebt: zij zijn verwoest; zij zijn ons gegeven om ons te voeden! 13 Ja, u hebt een hoge toon tegen Mij aangeslagen en grote woorden tegen Mij opeengestapeld - Ik heb het wel gehoord. 14 Zo zegt de Heer JHWH: Tot vreugde van de hele aarde zal Ik van u een woestenij maken; 15 zoals u zich verheugt omdat het erfdeel van het huis van Israël verwoest is, zó zal Ik aan u doen: een woestenij zult u worden, u gebergte Seïr, ja Edom geheel en al. En men zal weten, dat Ik JHWH ben.

Israël hersteld en gelouterd

36 1 U nu, mensenzoon, profeteer over de bergen van Israël en zeg: Bergen van Israël, hoort het woord van JHWH. 2 Zo zegt de Heer JHWH: omdat uw vijand gezegd heeft: Ha, eeuwige hoogten zijn in ons bezit gekomen, 3 daarom profeteer en zeg: zo zegt de Heer JHWH: juist omdat men u van alle kanten verwoest en vertreden heeft, opdat u het bezit zou worden van het overblijfsel van de volken, en omdat u in opspraak gebracht en belasterd bent door de mensen - 4 daarom, bergen van Israël, hoort het woord van de Heer JHWH. Zo zegt de Heer JHWH tot de bergen, de heuvels, de beekbeddingen en de dalen, tot de woeste puinhopen en de ontvolkte steden, die voor het overblijfsel van de omwonende volken tot buit en tot een voorwerp van spot geworden zijn, 5 daarom, zo zegt de Heer JHWH, voorwaar, in het vuur van mijn jaloezie heb Ik gesproken tot het overblijfsel van de volken en tot geheel Edom, die met hartgrondige vreugde en diepe minachting mijn land voor zichzelf ten erfdeel hadden bestemd om het volkomen uit te plunderen; 6 daarom, profeteer over het land van Israël en zeg tot de bergen en de heuvels, tot de beekbeddingen en de dalen: zo zegt de Heer JHWH: zie, Ik spreek in mijn jaloezie en in mijn grimmigheid: omdat u de smaad van de volken gedragen hebt, 7 daarom, zo zegt de Heer JHWH, zweer Ik: voorwaar, de volken die rondom u wonen, zullen zelf hun smaad dragen.

8 Maar u, bergen van Israël, zult uw takken voortbrengen en uw vruchten dragen voor mijn volk Israël, want nabij is zijn komst. 9 Want zie, Ik kom bij u en keer Mij tot u, u zult bewerkt en bezaaid worden. 10 Ik zal de mensen op u talrijk maken: het hele huis van Israël; de steden zullen weer bewoond en de puinhopen herbouwd worden. 11 Ja, Ik zal mensen en dieren op u talrijk maken, zij zullen zich vermenigvuldigen en vruchtbaar zijn; Ik zal u bevolken als vanouds en u weldoen meer dan vroeger; en u zult weten, dat Ik JHWH ben. 12 Ik zal mensen op u doen verkeren, en wel mijn volk Israël, die zullen u in bezit krijgen; u zult hun tot een erfdeel zijn en hen niet langer van kinderen beroven. 13 Zo zegt de Heer JHWH: Omdat men van u zegt: een mensenverslinder bent u, (een land), dat zijn volk van kinderen berooft, 14 daarom zult u geen mensen meer verslinden en uw volk niet meer van kinderen beroven, luidt het woord van de Heer JHWH. 15 Ik zal u de hoon van de volken niet meer doen horen, de smaad van de natiën zult u niet meer dragen, en u zult uw volk niet meer van kinderen beroven, luidt het woord van de Heer JHWH.

16 Het woord van JHWH kwam tot mij:
17 Mensenkind, toen het huis Israël nog in zijn
land woonde, heeft het dat verontreinigd door
zijn handel en wandel. Als de maandelijkse
onreinheid, zo was hun wandel in mijn ogen.
18 Daarom stortte Ik mijn grimmigheid over hen
uit vanwege het bloed dat zij in het land vergo-
ten hadden, en omdat zij het verontreinigd had-
den door hun afgoden. 19 Ik verstrooide hen on-
der de volken, zodat zij over de landen verspreid
raakten; naar hun handel en wandel sprak Ik
recht over hen. 20 En bij alle volken waar zij kwa-
men, ontheiligden zij mijn heilige naam, door-
dat men van hen zei: Dezen zijn het volk van
JHWH, maar toch moesten zij weg uit zijn land.
21 Dit deed Mij verdriet om mijn heilige naam,
die het huis van Israël ontheiligd had onder de
volken in wier gebied zij gekomen waren.
22 Daarom, zeg tot het huis van Israël: Zo zegt
de Heer JHWH: niet omwille van u doe Ik het, o
huis Israël, maar om mijn heilige naam, die u
ontheiligd hebt onder de volken in wier gebied
u gekomen bent. 23 Ik zal mijn grote naam die
onder de volken ontheiligd is, die u te midden
van hen ontheiligd hebt, heiligen; en de volken
zullen weten, dat Ik JHWH ben, luidt het woord
van de Heer JHWH, wanneer Ik Mij voor hun ogen
aan u de Heilige zal betonen. 24 Ik zal u weghalen
uit de volken en u bijeenbrengen uit alle landen,
en Ik zal u brengen naar uw eigen land; 25 Ik zal
rein water over u sprenkelen, en u zult rein wor-
den; van al uw onreinheden en van al uw afgoden
zal Ik u reinigen; 26 (A) een nieuw hart zal Ik u
geven en een nieuwe geest in uw binnenste; het
hart van steen zal Ik uit uw lichaam verwijde-
ren en Ik zal u een hart van vlees geven. 27 Mijn
Geest zal Ik in uw binnenste geven en maken,
dat u naar mijn inzettingen wandelt en ijverig
mijn verordeningen onderhoudt. 28 U zult wo-
nen in het land dat Ik uw vaderen gegeven heb;
u zult Mij tot een volk zijn en Ik zal u tot een
God zijn. 29 Ik zal u van al uw onreinheden ver-
lossen, Ik zal het koren roepen en het vermeerde-
ren, en geen hongersnood over u brengen. 30 Ja,
Ik zal de vrucht van de bomen en de opbrengst
van het veld vermeerderen, opdat u niet meer
de smaad van hongersnood te dragen krijgt on-
der de volken. 31 Dan zult u terugdenken aan
uw boze wandel en aan uw handelwijze, die niet
goed was, en u zult van uzelf walgen om uw
ongerechtigheden en uw verschrikkelijke daden.
32 Niet omwille van u doe Ik het, luidt het woord
van de Heer JHWH; weet dat wel! Schaamt u en
wordt schaamrood over uw wandel, huis Israël.
33 Zo spreekt de Heer JHWH: Wanneer Ik u rei-
nig van al uw ongerechtigheden, zal Ik de ste-
den weer bevolken en zullen de puinhopen her-
bouwd worden; 34 het verwoeste land zal weer
worden bewerkt, in plaats van een woestenij
te zijn voor het oog van iedere voorbijganger.
35 En men zal zeggen: Dit land dat verwoest was,
is geworden als de hof van Eden; de steden die,
verwoest en vernield, in puin lagen, zijn weer
versterkt en bewoond. 36 Dan zullen de volken
die om u heen overgebleven zijn, weten, dat Ik,
JHWH, herbouwd heb wat vernield was en be-
plant heb wat verwoest was. Ik, JHWH, heb het
gesproken en Ik zal het doen.
37 Zo zegt de Heer JHWH: Ook dit zal Ik Mij
door het huis Israël laten afsmeken om hun te
doen: Ik zal hen zo talrijk aan mensen maken
als een kudde schapen; 38 zo vol als met een
kudde offerschapen, als met de kudde schapen
op Jeruzalems feesten, zó vol zullen de ver-
woeste steden zijn met mensenkudden. En zij
zullen weten, dat Ik JHWH ben.

Het herstel van Israël

37 1 De hand van JHWH kwam op mij, en
JHWH voerde mij in de geest naar buiten
en zette mij neer in een dal; dat was vol beende-
ren. 2 Hij deed mij daar aan alle kanten omheen
lopen en zie, zij lagen in grote menigte door het
dal verspreid, en zie, zij waren zeer dor. 3 En Hij
zei tot mij: Mensenkind, kunnen deze beenderen
weer gaan leven? En ik zei: Heer JHWH, U weet

(A) **36:26** Eze. 11:19,20.

het. 4 Toen zei Hij tot mij: Profeteer over deze
beenderen en zeg tot hen: u dorre beenderen,
hoort het woord van JHWH. 5 Zo spreekt de Heer
JHWH tot deze beenderen: Zie, Ik breng geest in
u, en u zult weer gaan leven; 6 Ik zal spieren op
u leggen, vlees op u doen komen, u met een huid
overtrekken en geest in u brengen, zodat u weer
leeft; en u zult weten, dat Ik JHWH ben.
7 Ik nu profeteerde zoals mij was opgedragen,
en zodra ik profeteerde, ontstond er een geruis,
en zie, een beweging, en de beenderen voegden
zich aaneen zoals zij bij elkaar hoorden; 8 ik zag
toe, en zie, er kwamen spieren op, en vlees, en er
trok een huid overheen; maar geest was er nog
niet in hen.
9 Daarop zei Hij tot mij: Profeteer tot de geest,
profeteer, mensenzoon, en zeg tot de geest: Zo
zegt de Heer JHWH: kom van de vier wind-
streken, o geest, en blaas in deze doden, zodat
zij weer gaan leven. 10 (A) Toen profeteerde ik,
zoals Hij mij had opgedragen; en de geest kwam
in hen en zij herleefden en gingen op hun voeten
staan, een geweldig groot leger.
11 Voorts zei Hij tot mij: Mensenkind, deze
beenderen zijn het hele huis Israël. Zie, zij zeg-
gen: Onze beenderen zijn verdord en onze hoop
is vervlogen; het is met ons gedaan. 12 Daarom
profeteer en zeg tot hen: Zo zegt de Heer JHWH:
Zie, Ik open uw graven en zal u uit uw graven
doen opkomen, o mijn volk, en u brengen naar
het land Israël. 13 En u zult weten, dat Ik JHWH
ben, wanneer Ik uw graven open en u uit uw gra-
ven doe opkomen, o mijn volk. 14 Ik zal mijn
Geest in u geven, zodat u herleeft en Ik zal u
doen wonen in uw land; en u zult weten, dat Ik,
JHWH, het gesproken en gedaan heb, luidt het
woord van JHWH.

De hereniging van Israël en Juda

15 Het woord van JHWH kwam tot mij:
16 u mensenzoon, neem een stuk hout en
schrijf daarop: voor Juda en de Israëlieten die daar-
bij behoren; neem dan een ander stuk hout en
schrijf daarop: voor Jozef - het stuk hout van
Efraïm - en het hele huis Israël dat daarbij be-
hoort; 17 voeg ze dan aan elkaar tot één stuk
hout, zodat zij in uw hand tot één worden.
18 Wanneer nu uw volksgenoten u vragen: Wilt
u ons niet meedelen, wat u daarmee bedoelt?
19 zeg dan tot hen: Zo zegt de Heer JHWH: Zie,
Ik neem het stuk hout van Jozef - dat aan Efraïm
toebehoort - en van de stammen van Israël die
daarbij horen, en Ik voeg het bij het stuk van
Juda en maak ze tot één stuk hout, zodat zij één
zijn in mijn hand.
20 Terwijl de stukken hout die u beschreven
hebt, voor hun ogen in uw hand zijn, 21 zeg dan
tot hen: Zo zegt de Heer JHWH: zie, Ik haal de
Israëlieten weg uit de volken naar wier gebied zij
gegaan zijn; Ik zal hen van alle kanten bijeen ver-
zamelen en hen naar hun land brengen. 22 En Ik
zal hen tot één volk maken in het land, op de
bergen van Israël, en één koning zal over hen al-
len koning zijn; niet langer zullen zij twee volken
zijn en niet langer verdeeld in twee koninkrijken.
23 Niet langer zullen zij zich verontreinigen met
hun afgoden, hun gruwelen en al hun overtre-
dingen, maar Ik zal hen verlossen van alle afval-
ligheid waarmee zij gezondigd hebben, en hen
reinigen, zodat zij Mij tot een volk zullen zijn en
Ik hun tot een God zal zijn.
24 (B) En mijn knecht David zal koning over hen
zijn; één herder zal er voor hen allen zijn. Zij zul-
len naar mijn verordeningen wandelen en ijverig
mijn inzettingen onderhouden. 25 Zij zullen wo-
nen in het land dat Ik aan mijn knecht Jakob ge-
geven heb en waarin hun vaders gewoond heb-
ben; ja, zij zullen daarin wonen, zij, hun kinde-
ren en hun kleinkinderen, tot in eeuwigheid, en
mijn knecht David zal hun voor eeuwig tot vorst
zijn. 26 Ik zal met hen een vredesverbond slui-
ten, een eeuwig verbond met hen zal het zijn;
Ik zal hun een plaats geven, hen vermeerderen
en mijn heiligdom voor eeuwig te midden van
hen stellen. 27 (C) Mijn woning zal bij hen zijn;
Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot

(A) **37:10** Opb. 11:11. (B) **37:24** Eze. 34:24. (C) **37:27** 2Cor. 6:16; Opb. 21:3.

een volk zijn. 28 En de volken zullen weten, dat Ik, JHWH, het ben die Israël heilig, doordat mijn heiligdom voor eeuwig te midden van hen staat.

De overwinning over Gog

38 1 Het woord van JHWH kwam tot mij: 2 (A) Mensenkind, richt uw aangezicht tegen Gog in het land Magog, de grootvorst van Mesek en Tubal; profeteer tegen hem, 3 en zeg: zo zegt de Heer JHWH: zie, ik zàl u, Gog, grootvorst van Mesek en Tubal! 4 Ik zal u komen halen, haken slaan in uw kaken en u doen uittrekken met uw hele leger: paarden en ruiters, allen volledig uitgerust, een grote menigte, met grote en kleine schilden, allen vertrouwd met het zwaard; 5 ook Perzen, Ethiopiërs en Puteeërs, allen met schild en helm; 6 Gomer en al zijn krijgsbenden; Bet-Togarma ver in het noorden met al zijn krijgsbenden - vele volken met u. 7 Maak u gereed en rust u toe, u met al de menigten die zich bij u gevoegd hebben; wees u hun tot een leidsman. 8 Na geruime tijd zult u een bevel ontvangen; in toekomende jaren zult u optrekken tegen het land dat zich van de strijd heeft hersteld, (een volk) dat uit het gebied van vele volken bijeengebracht is op de bergen van Israël die tot een blijvende wildernis waren geworden, maar het is uit de volken uitgeleid; zij wonen allen in gerustheid. 9 Dan zult u optrekken als een opkomend onweer; u zult zijn als een wolk die de aarde bedekt, u met al uw krijgsbenden, en vele volken met u.

10 Zo zegt de Heer JHWH: In die dagen zullen er plannen in uw hart opkomen; u zult een boze aanslag beramen, - 11 u zult zeggen: ik zal optrekken tegen een land van dorpen, een overval plegen op vreedzame mensen, die in gerustheid wonen, allen zonder muur, grendels of poorten - 12 om buit te maken en roof te plegen, om uw hand te keren tegen de weer bewoonde puinhopen en tegen een natie die uit het gebied van de volken bijeengebracht is, die bezit en goed heeft verworven, die op de navel van de aarde woont. 13 Seba, Dedan, de handelaars en al de machtigen van Tarsis zullen tot u zeggen: Komt u om buit te maken; hebt u uw menigte bijeengeroepen om roof te plegen, om zilver en goud weg te slepen, om bezit en goed te bemachtigen, om een grote buit te maken?

14 Daarom, profeteer, mensenzoon, en zeg tot Gog: Zo zegt de Heer JHWH: zult u het niet opmerken, in die dagen als mijn volk Israël in gerustheid woont? 15 Dan zult u komen uit uw woonplaats uit het verre noorden, u en vele volken met u, allen ruiters, een grote menigte en een talrijk leger, 16 en u zult optrekken tegen mijn volk Israël als een wolk die het land bedekt. In de laatste dagen zal het geschieden, dat Ik u doe optrekken tegen mijn land, opdat de volken Mij leren kennen, wanneer Ik Mij voor hun ogen aan u, o Gog, de Heilige betonen zal.

17 Zo zegt de Heer JHWH: bent u het, van wie Ik in vroegere dagen gesproken heb door de dienst van mijn knechten, de profeten van Israël, welke in die dagen jarenlang geprofeteerd hebben, dat Ik u tegen hen zou doen optrekken? 18 Maar in die dagen, wanneer Gog komt in het land van Israël, luidt het woord van de Heer JHWH, dan zal mijn grimmigheid opstijgen in mijn neus, 19 en in mijn jaloezie, in het vuur van mijn boosheid, zal Ik spreken: Waarlijk, in die dagen zal een zware aardbeving het land van Israël teisteren. 20 Ja, beven zullen voor Mij de vissen van de zee, de vogels van de hemel, de dieren van het veld en al de kruipende dieren die op de aardbodem kruipen en alle mensen die op de aarde leven; de bergen zullen neerstorten, de bergwanden zullen vallen, elke muur zal ter aarde storten. 21 Dan zal Ik op al mijn bergen het zwaard tegen hem oproepen, luidt het woord van de Heer JHWH; het zwaard van de één zal tegen de ander zijn. 22 Ik zal met hem in het oordeel treden door pest en door bloed; stromende regen en hagelstenen, vuur en zwavel zal Ik doen neerregenen op hem, op zijn krijgsbenden en op de vele volken die met hem zijn; 23 Ik zal Mij groot

(A) **38:2** Opb. 20:8.

en heilig betonen en Mij doen kennen voor de ogen van vele volken; en zij zullen weten, dat Ik JHWH ben.

39 [1] U nu, mensenzoon, profeteer tegen Gog en zeg: Zo zegt de Heer JHWH: zie, Ik zàl u, Gog, grootvorst van Mesek en Tubal! [2] Ik zal u komen halen en u voortdrijven, u doen optrekken uit het verre noorden en brengen op de bergen van Israël. [3] Dan zal Ik de boog uit uw linkerhand slaan en de pijlen uit uw rechterhand doen vallen. [4] Op de bergen van Israël zult u vallen, u met al uw krijgsbenden en de volken die met u zijn; aan roofvogels, allerlei soorten vogels, en aan de dieren van het veld zal Ik u tot voedsel geven; [5] op het open veld zult u vallen, want Ik heb het gesproken, luidt het woord van de Heer JHWH. [6] Ik zal vuur werpen in Magog en onder hen die in gerustheid de kustlanden bewonen; en zij zullen weten, dat Ik JHWH ben. [7] Ik zal mijn heilige naam bekendmaken onder mijn volk Israël; Ik zal mijn heilige naam niet meer laten ontheiligen; en de volken zullen weten, dat Ik JHWH ben, heilig in Israël. [8] Zie, het komt, het zal geschieden, luidt het woord van de Heer JHWH; dit is de dag, waarvan Ik gesproken heb.

[9] Dan zullen de inwoners van de steden van Israël uitgaan en de brand steken in het wapentuig: kleine en grote schilden, bogen en pijlen, knotsen en speren - zeven jaar lang zullen zij daarmee hun vuur stoken. [10] Zij zullen geen hout van het veld halen of in de bossen hakken, want met dat wapentuig zullen zij hun vuur stoken. Zo zullen zij hun berovers beroven en hun plunderaars uitplunderen, luidt het woord van de Heer JHWH.

[11] In die dagen zal Ik aan Gog een plaats geven, waar zijn graf zal zijn in Israël: het dal van degenen die doortrekken, ten oosten van de zee; en dat zal de weg versperren aan wie erdoor willen trekken. Daar zal men Gog met heel zijn menigte begraven en men zal het noemen: het dal van Gogs menigte. [12] Het huis van Israël zal hen begraven om het land te reinigen, zeven maanden lang; [13] ja, het hele volk van het land zal begraven, en dat zal hun tot roem strekken op de dag dat Ik Mij verheerlijk, luidt het woord van de Heer JHWH. [14] Men zal mannen aanstellen met de vaste taak het land door te gaan om te begraven wie van degene die doortrekken op het land waren blijven liggen, en het te reinigen. Na verloop van zeven maanden zullen zij een onderzoek instellen; [15] als zij dan het land doorgaan, en één van hen ziet mensenbeenderen, dan zal hij daar een merkteken bij zetten, totdat de graafdelvers ze begraven hebben in het dal van Gogs menigte - [16] ook zal er een naam van een stad zijn: Menigte -; zij zullen het land reinigen.

[17] (A) U nu, mensenzoon, zo zegt de Heer JHWH: zeg tot allerlei soorten vogels en tot al de dieren van het veld: verzamelt u en komt, verenigt u van alle kanten bij het slachtoffer dat Ik voor u slacht, een groot slachtoffer, op de bergen van Israël; eet vlees en drinkt bloed. [18] Vlees van helden zult u eten en bloed van de vorsten van de aarde zult u drinken; rammen, lammeren, bokken, stieren, alles mestvee van Basan. [19] Tot verzadiging toe zult u vet eten, tot dronkenschap toe bloed drinken van het slachtoffer dat Ik voor u geslacht heb; [20] ja, u zult u aan mijn tafel verzadigen, aan paarden en ruiters, aan helden en allerlei strijders, luidt het woord van de Heer JHWH.

[21] Zo zal Ik mijn heerlijkheid onder de volken brengen, en zullen alle volken het oordeel zien dat Ik voltrokken heb, en de hand die Ik op hen heb gelegd. [22] Het huis van Israël zal weten, dat Ik JHWH hun God ben, van die dag af en voortaan. [23] En de volken zullen weten, dat het huis van Israël om zijn ongerechtigheid in ballingschap is gegaan; omdat zij Mij ontrouw geworden waren, had Ik mijn aangezicht voor hen verborgen en hen overgegeven in de macht van hun tegenstanders, zodat zij allen door het zwaard vielen. [24] Naar hun onreinheid en hun overtredingen heb Ik hen behandeld en mijn aangezicht voor hen verborgen.

(A) **39:17** Opb. 19:17,18.

25 Daarom, zo zegt de Heer JHWH, nu zal Ik
een keer brengen in het lot van Jakob en Mij ont-
fermen over het hele huis van Israël, en ijverig
opkomen voor mijn heilige naam. 26 Zij zullen
de smaad en al de ontrouw, waarmee zij Mij on-
trouw geweest zijn, vergeten, wanneer zij weer
in hun land wonen, veilig, zonder dat iemand
hen opschrikt. 27 Als Ik hen uit het gebied van
de volken terugbreng en hen uit de landen van
hun vijanden verzamel, dan zal Ik Mij voor het
oog van de talrijke volken aan hen de Heilige
betonen.
28 En zij zullen weten, dat Ik JHWH hun God
ben, zowel wanneer Ik hen in ballingschap weg-
voer onder de volken, als wanneer Ik hen weer in
hun eigen land verzamel, zonder dat Ik iemand
van hen daarginds achterlaat. 29 En Ik zal mijn
aangezicht niet meer voor hen verbergen, wan-
neer Ik mijn Geest over het huis Israël heb uitge-
stort, luidt het woord van de Heer JHWH.

De poorten en voorhoven van de nieuwe tempel

40 1 In het vijfentwintigste jaar van onze
ballingschap, in de aanvang van het jaar,
op de tiende van de maand, in het veertiende
jaar, nadat de stad was gevallen, op diezelfde
dag, was de hand van JHWH op mij en Hij bracht
mij daarheen: 2 (A) in gezichten van God bracht
Hij mij naar het land van Israël en zette mij neer
op een zeer hoge berg; daarop was iets als een
stad gebouwd aan de zuidzijde. 3 (B) Toen Hij mij
daarheen gebracht had, zie, daar bevond zich
een man, die er uitzag als was hij van koper, met
een linnen snoer en een meetroede in zijn hand;
hij stond in de poort. 4 De man sprak tot mij:
Mensenkind, zie met uw ogen en hoor met uw
oren en richt uw opmerkzaamheid op alles wat
ik u zal laten zien; want opdat ik u dit zou laten
zien, bent u hierheen gebracht. Verkondig alles
wat u zien zult, aan het huis Israël. 5 (C) En zie,
daar liep aan de buitenzijde een muur rondom
het hele gebouw. De man nu had in zijn hand een
meetroede van zes ellen - elk van een gewone el
en een handbreedte -; en hij mat de dikte van het
muurwerk: één roede, en de hoogte: één roede.
6 Toen kwam hij tot de poort die gericht was
naar het oosten, besteeg de trappen daarvan en
mat de dorpel van die poort: één roede breed en
de andere dorpel: één roede breed. 7 En elke ka-
mer was één roede lang en één roede breed, en
tussen de kamers was er vijf el; de dorpel van
de poort langs de voorhal van de poort aan de
binnenzijde was één roede.
8 Vervolgens mat hij de voorhal van de poort
aan de binnenzijde: één roede. 9 En hij mat de
voorhal van de poort: acht el, en haar muurvlak-
ken: twee el; de voorhal van de poort lag aan de
binnenzijde. 10 En de kamers van de poort, die
aan de oostzijde was, waren drie aan weerszij-
den; alle drie hadden dezelfde afmeting, ook de
muurvlakken aan weerszijden hadden dezelfde
afmeting. 11 Daarop mat hij de breedte van de in-
gang van de poort: tien el; de lengte van de poort:
dertien el; 12 en er was een afscheiding, voor aan
de kamers, van één el, en één el was de afschei-
ding aan de andere zijde, terwijl (elke) kamer zes
el in het vierkant was. 13 Ook mat hij de poort,
van het dak van de ene kamer tot het dak van de
andere kamer, een breedte van vijfentwintig el,
ingang tegenover ingang. 14 Zo deed hij ook met
de pilaren, zestig el, en bij de pilaren bevond zich
de voorhof geheel rondom de poort. 15 En van
de voorkant van de poort, van de ingang af tot
aan de voorkant van de voorhal van de binnenste
poort: vijftig el. 16 En er waren gesloten vensters
van latwerk aan de kamers en aan haar muur-
vlakken, binnenwaarts gericht, in de poort aan
alle zijden; zo ook aan de voorhallen; en vens-
ters waren aan alle zijden binnenwaarts gericht,
en aan de muurvlakken waren palmen.
17 Toen bracht hij mij naar de buitenste voor-
hof en zie, daar waren vertrekken, en een pla-
veisel was er gemaakt, heel de voorhof rond;
dertig vertrekken bevonden zich op het plaveisel. 18 Het plaveisel nu lag aan de zijkant van
de poorten overeenkomend met de lengte van

(A) **40:2** Opb. 21:10. (B) **40:3** Opb. 11:1; 21:15. (C) **40:5** 1Kon. 6:1-38; 2Kron. 3:1-9.

de poorten, het benedenste plaveisel. 19 Daarna
mat hij de afstand van de voorkant van de be-
nedenste poort tot de voorkant van de binnen-
ste voorhof aan de buitenzijde: honderd el, aan
de oostzijde en aan de noordzijde. 20 Ook van
de poort, die naar het noorden gericht was, aan
de buitenste voorhof, mat hij de lengte en de
breedte. 21 Haar kamers, drie aan weerszijden,
haar muurvlakken en haar voorhal hadden de-
zelfde afmeting als de eerste poort, vijftig el
lang en vijfentwintig el breed. 22 Ook haar vens-
ters en haar voorhal en haar palmen hadden de-
zelfde afmeting als bij de poort, die naar het oos-
ten gericht was; langs zeven treden steeg men
naar haar op en dan lag de voorhal daarvóór.
23 Ook was er een poort aan de binnenste voor-
hof tegenover de poort naar het noorden, even-
als naar het oosten; hij mat van poort tot poort:
honderd el.

24 Toen leidde hij mij naar het zuiden, en zie,
daar was een poort, die naar het zuiden gericht
was. Hij mat haar muurvlakken en haar voorhal:
dezelfde afmetingen. 25 Zij had, evenals haar
voorhal, vensters aan alle zijden, gelijk aan de
vorige vensters; vijftig el was de lengte en vijf-
entwintig el de breedte; 26 zeven treden voerden
tot haar op; de voorhal lag dan daarvóór, en zij
had palmen aan weerszijden aan haar muurvlak-
ken. 27 Ook was er een poort aan de binnenste
voorhof, aan de zuidzijde; hij mat van poort tot
poort aan de zuidzijde: honderd el.

28 Daarop bracht hij mij naar de binnen-
ste voorhof door de Zuidpoort, en hij mat de
Zuidpoort: dezelfde afmetingen. 29 Ook haar ka-
mers en haar muurvlakken en haar voorhal had-
den dezelfde afmetingen; zij had, evenals haar
voorhal, vensters aan alle zijden; vijftig el was
de lengte en vijfentwintig el de breedte - 30 en er
waren voorhallen aan alle zijden, vijfentwintig el
lang en vijf el breed - 31 haar voorhal lag aan de
kant van de buitenste voorhof, en er waren pal-
men aan de muurvlakken daarvan, en acht tre-
den telde haar opgang.

32 Toen bracht hij mij naar de binnenste voor-
hof aan de oostzijde en hij mat de poort: de-
zelfde afmetingen, 33 haar kamers, haar muur-
vlakken en haar voorhal: dezelfde afmetingen.
Evenals haar voorhal had zij vensters aan alle
zijden; zij was vijftig el lang en vijfentwintig
el breed. 34 Haar voorhal was aan de buiten-
ste voorhof; aan de muurvlakken daarvan wa-
ren palmen aan weerszijden, en acht treden telde
haar opgang. 35 Vervolgens bracht hij mij naar
de Noordpoort; hij mat haar: dezelfde afmetin-
gen, 36 haar kamers, haar muurvlakken en haar
voorhal; zij had vensters aan alle zijden; zij was
vijftig el lang en vijfentwintig el breed; 37 haar
voorhal lag aan de buitenste voorhof; er waren
aan weerszijden palmen aan haar muurvlakken;
acht treden telde haar opgang.

38 Ook was er een vertrek, waarvan de ingang
zich bij de muurvlakken van de poorten bevond;
daar spoelde men het brandoffer af. 39 In de
voorhal van de poort stonden aan weerszijden
twee tafels om daarop het brandoffer, het zond-
offer en het schuldoffer te slachten. 40 Aan de
zijkant, aan de buitenkant, als men naar de in-
gang van de poort opsteeg noordwaarts, waren
twee tafels, en aan de andere zijkant van de voor-
hal van de poort eveneens twee tafels. 41 Er wa-
ren vier tafels aan elke zijkant van de poort: acht
tafels, waarop men slachtte. 42 De vier tafels van
het brandoffer waren van gehouwen stenen, an-
derhalve el lang en anderhalve el breed en één
el hoog; daarop legde men de gereedschappen
waarmee men het brandoffer en het slachtoffer
slachtte. 43 Haken van één handbreedte waren
aan alle zijden aan het gebouw bevestigd; op de
tafels kwam het vlees van de offergave.

44 Aan de buitenzijde van de binnenste poort
waren twee vertrekken in de binnenste voorhof,
één aan de zijkant van de Noordpoort met de
voorzijde op het zuiden en één aan de zijkant
van de Zuidpoort met de voorzijde op het noor-
den. 45 Hij sprak tot mij: Dit vertrek met de voor-
zijde op het zuiden, is voor de priesters die in
de tempel dienst doen, 46 en het vertrek met de
voorzijde op het noorden, is voor de priesters
die bij het altaar dienst doen; en wel de zonen

van Sadok, die uit de zonen van Levi tot JHWH naderen om Hem te dienen.

47 Daarna mat hij de voorhof; de lengte was honderd el en de breedte honderd el, een vierkant; en het altaar stond vóór het huis.

Het nieuwe tempelhuis

48 Toen bracht hij mij naar de voorhal van het huis en mat het muurvlak van de voorhal, vijf el aan weerszijden, en de breedte van de poort, drie el aan weerszijden. 49 De lengte van de hal was twintig el en de breedte elf el, en wel bij de treden langs welke men tot haar opsteeg. En tegen de muurvlakken stonden aan weerszijden zuilen.

41 1 Daarop bracht hij mij naar de hoofdzaal en hij mat de muurvlakken, zes el breed aan weerszijden - de breedte van de tent. 2 De breedte van de ingang was tien el, en de zijkanten van de ingang waren vijf el aan weerszijden. Ook mat hij de lengte (van de hoofdzaal): veertig el, en de breedte: twintig el. 3 Toen ging hij naar het binnenvertrek en hij mat het muurvlak van de ingang: twee el, en de ingang: zes el, en de breedte naast de ingang: zeven el. 4 Vervolgens mat hij de lengte (van het binnenvertrek): twintig el, en de breedte: twintig el, langs de hoofdzaal; en hij zei tot mij: Dit is het Heilige van de heiligen.

5 Toen mat hij de muur van het huis: zes el (dik), en de breedte van de ombouw: vier el, overal rondom het huis. 6 De zijvertrekken lagen in drie verdiepingen boven elkaar, in rijen van dertig; en er waren in de muur van het huis rondom inspringingen voor de zijvertrekken, opdat die gesteund zouden worden, want zij werden niet bevestigd in de muur van het huis; 7 en de omgevende zijvertrekken werden op elke hogere verdieping breder; de ombouw van het huis rees steeds hoger rondom het huis; zo kreeg het huis een verbreding naar boven toe, en men steeg uit de onderste verdieping naar de bovenste door de middelste.

8 Ik zag aan het huis rondom een verhoogd terras als onderbouw van de zijvertrekken; dit was een volle roede hoog: zes el, tot aan de aansluiting. 9 De dikte van de muur aan de buitenzijde van de uitbouw was vijf el, evenzo de breedte van het vrijstaand gedeelte (van het terras). Tussen de zijvertrekken aan het huis 10 en de dienstvertrekken was een breedte van twintig el, overal rondom het huis. 11 De ingangen van de zijvertrekken kwamen uit op het vrijstaand gedeelte: één ingang op het noorden en één ingang op het zuiden; en de breedte van het vrijstaand gedeelte was overal vijf el.

12 Het bouwwerk dat langs het plein aan de westzijde lag, had een breedte van zeventig el, terwijl de muur van het bouwwerk overal vijf el breed was; en de lengte ervan was negentig el.

13 En hij mat het huis; de lengte was honderd el; en ook van het plein met het bouwwerk en zijn muren was de lengte honderd el. 14 De breedte van de voorkant van het huis en van het plein op het oosten was eveneens honderd el.

15 Hij mat ook de lengte van het bouwwerk langs het plein, aan het achtereinde daarvan, en zijn galerijen aan weerszijden: honderd el; en hij mat het binnenste van de tempel en de voorhallen van de voorhof; 16 de drempel, de vensters van latwerk en de galerijen rondom alle drie - tegenover de drempel was aan alle zijden een houten beschot -, de grond tot aan de vensters die bedekt waren, 17 de ruimte boven de ingang tot aan het binnenste vertrek toe, en buiten aan de hele muur, geheel rondom, van binnen en van buiten. 18 Er waren cherubs en palmen aangebracht, telkens een palm tussen twee cherubs, en iedere cherub had twee aangezichten: 19 het aangezicht van een mens naar de palm aan de ene kant en het aangezicht van een leeuw naar de palm aan de andere kant. Die waren aan alle kanten aan het hele huis aangebracht. 20 Van de grond tot boven de ingang waren de cherubs en de palmen aangebracht, en wel aan de muur van de tempel. 21 De tempel had viervoudige deurposten. En de voorkant van het heilige had hetzelfde voorkomen.

22 Het altaar was van hout, drie el hoog en zijn lengte was twee el; en de hoeken daarvan, het voetstuk en de wanden waren van hout. En hij

zei tot mij: Dit is de tafel die voor het aangezicht van JHWH staat. 23 De tempel had evenals het heilige twee deuren. 24 De deuren hadden twee deurvleugels, twee draaiende deurvleugels, twee deurvleugels aan de ene deur en twee aan de andere. 25 Ook hierop, op de deuren van de tempel, waren cherubs en palmen aangebracht, zoals op de muren aangebracht waren. En er was een houten afdak van buiten vóór de voorhal. 26 En vensters van latwerk en palmen bevonden zich aan weerszijden aan de zijkanten van de voorhal, aan de zijvertrekken van het huis en aan de afdaken.

De priestervertrekken

42 1 Daarop leidde hij mij naar buiten, naar de buitenste voorhof in noordelijke richting en bracht mij naar de vertrekken, die zich tegenover het plein en tegenover het bouwwerk bevonden, aan de noordkant, 2 over een lengte van honderd el, langs de noordelijke ingang en een breedte van vijftig el. 3 Langs de twintig el van de binnenste voorhof en langs het plaveisel van de buitenste voorhof lag galerij tegenover galerij in drie verdiepingen. 4 Voor de vertrekken langs liep naar binnen toe een gang van tien el breed en honderd el lang, en de ingangen kwamen uit op het noorden. 5 De bovenste vertrekken echter waren minder diep, want de galerijen namen daarvan meer ruimte weg dan van de onderste en van de middelste van het bouwwerk. 6 Want zij lagen in drie verdiepingen en hadden geen zuilen, zoals de zuilen van de voorhoven; daarom was er van de onderste en middelste iets afgenomen, van de grond af. 7 En er was een muur, die buiten evenwijdig liep met de vertrekken, in de richting van de buitenste voorhof, langs de vertrekken, vijftig el lang. 8 Want de lengte van de vertrekken die aan de buitenste voorhof lagen, was vijftig el; maar van die tegenover het heiligdom honderd el. 9 En beneden deze vertrekken lag de ingang aan de oostzijde, wanneer men uit de buitenste voorhof daarheen ging. 10 In de breedte van de muur van de voorhof aan de zuidzijde, langs het plein en langs het bouwwerk, bevonden zich eveneens vertrekken. 11 Er liep een weg daarvoor langs, en zij zagen er evenzo uit als de vertrekken die aan de noordzijde waren; zij waren even lang als breed en hadden geheel dezelfde uitgangen en inrichtingen; 12 en zoals de ingangen van deze, zo waren ook de ingangen van de vertrekken aan de zuidzijde; er was een deur aan het begin van de weg, de weg langs de bijbehorende muur, aan de oostkant, als men binnenging.

13 En hij zei tot mij: De vertrekken aan de noordzijde en de vertrekken aan de zuidzijde, die langs het plein liggen, dat zijn de heilige vertrekken, waar de priesters die JHWH het naaste staan, het allerheiligste zullen eten; men zal het allerheiligste daarheen brengen, het spijsoffer, het zondoffer en het schuldoffer, want die plaats is heilig. 14 Wanneer de priesters binnenkomen, dan zullen zij niet uit het heiligdom naar de buitenste voorhof gaan, dan nadat zij dáár hun klederen hebben afgelegd, waarin zij dienst hebben gedaan, want die zijn heilig. Zij zullen andere klederen aantrekken en dan mogen zij naderen tot de ruimte die voor het volk bestemd is.

Het heilige gebied

15 Toen hij nu gereed was met het meten van het binnenste van het huis, leidde hij mij naar buiten in de richting van de poort die naar het oosten gericht was, en nam de maat aan alle zijden. 16 Hij mat de oostelijke zijde met de meetroede: vijfhonderd roeden, met de meetroede rondom; 17 en hij mat de noordelijke zijde: vijfhonderd roeden, met de meetroede rondom; 18 de zuidelijke zijde mat hij: vijfhonderd roeden, met de meetroede; 19 hij keerde zich naar de westelijke zijde en mat: vijfhonderd roeden, met de meetroede. 20 Langs de vier zijden nam hij de maat; er was een muur geheel rondom, vijfhonderd lang en vijfhonderd breed, om scheiding te maken tussen wat heilig en niet heilig is.

JHWH keert terug tot zijn tempel

43 1 Toen leidde hij mij naar de poort; het was de poort die gericht was naar het oosten. 2 (A) En zie, de heerlijkheid van de God van Israël kwam uit oostelijke richting, er was een geluid als het gedruis van vele wateren en de aarde straalde vanwege zijn heerlijkheid. 3 Het gezicht dat ik zag, was als het gezicht dat ik gezien had, toen Hij kwam om de stad te vernielen, en het waren gezichten als het gezicht dat ik gezien had bij de rivier de Kebar. Ik viel op mijn aangezicht. 4 En de heerlijkheid van JHWH ging het huis binnen door de poort die naar het oosten gericht was, 5 en de Geest nam mij op en bracht mij naar de binnenste voorhof, en zie, de heerlijkheid van JHWH vervulde het huis.

6 Toen hoorde ik Hem uit de tempel tot mij spreken, terwijl de man naast mij stond, 7 en Hij zei tot mij: Mensenkind, (dit is) de plaats van mijn troon en de plaats van mijn voetzolen, waar Ik wonen zal onder de Israëlieten tot in eeuwigheid; het huis van Israël zal mijn heilige naam niet meer verontreinigen, zij noch hun koningen, met hun ontucht en met de lijken van hun koningen na hun dood. 8 Doordat zij hun drempel naast mijn drempel gezet hadden en hun deurpost naast mijn deurpost, zodat (alleen) de muur tussen Mij en hen was, verontreinigden zij mijn heilige naam met de gruwelen die zij bedreven, en daarom verteerde Ik hen in mijn toorn. 9 Nu zullen zij hun ontucht en de lijken van hun koningen ver van Mij houden, zodat Ik onder hen wonen kan tot in eeuwigheid.

10 U nu, mensenzoon, vertel het huis Israël van de tempel - opdat zij zich schamen over hun ongerechtigheden - en laten zij het model nameten, 11 en als zij zich schamen over alles wat zij gedaan hebben, maak hun dan bekend de vorm van de tempel en zijn inrichting, zijn uitgangen en zijn ingangen, al zijn vormen, al zijn voorschriften, al zijn vormen en al zijn onderwijzingen, en schrijf die op voor hun ogen, opdat zij al de vormen en voorschriften ervan zullen doen.

Het altaar en zijn inwijding

12 Dit is de *Onderwijzing* over het huis: op de top van de berg zal zijn hele gebied aan alle kanten allerheiligst zijn. Zie, dit is de *Onderwijzing* over het huis. 13 (B) Dit nu zijn de maten van het altaar in ellen, elk van een gewone el en een handbreedte: zijn geul is een el diep en een el breed en de opstaande rand langs de buitenkant eromheen is één span hoog. En dit is de onderbouw van het altaar: 14 van de geul in de grond tot de onderste omloop is het twee el, en de breedte één el. En van de kleine omloop tot de grote omloop is het vier el; en de breedte één el. 15 De vuurhaard is vier el en van de vuurhaard steken naar boven de vier hoorns uit. 16 En de vuurhaard is twaalf el lang bij twaalf el breed, vierkant naar zijn vier zijden. 17 De omloop is veertien (el) lang bij veertien (el) breed naar zijn vier zijden; de opstaande rand eromheen is een halve el en zijn geul is een el in het rond, en zijn trappen zijn naar het oosten gekeerd.

18 (C) Daarop zei Hij tot mij: Mensenkind, zo zegt de Heer JHWH: dit zijn de inzettingen van het altaar: op het moment dat het voltooid is om er het brandoffer op te offeren en er bloed op te sprenkelen, 19 zult u aan de Levitische priesters die behoren tot het nageslacht van Sadok, die Mij het naaste zijn - luidt het woord van de Heer JHWH - om Mij te dienen, een jonge stier tot een zondoffer geven; 20 en u zult van zijn bloed iets nemen en het strijken aan de vier hoorns en aan de vier hoeken van de omloop en aan de opstaande rand rondom; zo zult u het ontzondigen en er verzoening over doen. 21 Vervolgens zult u de stier van het zondoffer nemen en men zal hem verbranden op de daartoe bestemde plaats van het huis, buiten het heiligdom. 22 Op de tweede dag zult u een gave geitenbok tot een zondoffer brengen en men zal het altaar ontzondigen, zoals men het met de stier ontzon-

(A) **43:2** Eze. 10:3,4,18,19; 11:22,23; Opb. 1:15. (B) **43:13** Ex. 27:1,2; 2Kron. 4:1. (C) **43:18** Ex. 29:35-37.

digd heeft. 23 Wanneer u de ontzondiging voleindigd hebt, dan zult u een gave jonge stier en een gave ram uit het kleinvee brengen. 24 U zult ze voor het aangezicht van JHWH brengen, en de priesters zullen zout op hen strooien en ze offeren als een brandoffer voor JHWH. 25 Zeven dagen zult u dagelijks een bok als zondoffer bereiden; ook zal men een jonge stier en een ram uit het kleinvee, beide gaaf, bereiden. 26 Zeven dagen zal men over het altaar verzoening doen en het reinigen en wijden. 27 En wanneer men die dagen voleindigd heeft, dan zullen de priesters op de achtste dag en daarna, op het altaar uw brandoffers en uw vredeoffers bereiden, en Ik zal een behagen in u hebben, luidt het woord van de Heer JHWH.

De vorst en de priesters

44 1 Toen bracht hij mij terug naar de buitenste poort van het heiligdom, die op het oosten uitzag; deze was gesloten. 2 En JHWH zei tot mij: Deze poort zal gesloten blijven; zij zal niet geopend worden en niemand mag daardoor binnengaan, want JHWH, de God van Israël, is daardoor binnengegaan; daarom moet zij gesloten blijven. 3 Wat de vorst betreft, omdat hij vorst is, mag hij daarin gaan zitten om te eten voor het aangezicht van JHWH; door de voorhal van de poort zal hij naar binnen gaan en langs dezelfde weg naar buiten gaan. 4 Daarop bracht hij mij naar de Noordpoort, naar de voorkant van het huis; ik zag, zie, de heerlijkheid van JHWH vervulde het huis van JHWH; en ik viel op mijn aangezicht. 5 Toen zei JHWH tot mij: Mensenkind, let aandachtig op, zie met uw ogen en hoor met uw oren alles wat Ik tot u spreek over al de inzettingen en onderwijzingen van het huis van JHWH; let aandachtig op het betreden van het huis door al de toegangen van het heiligdom, 6 en zeg dan tot de weerspannigen, tot het huis van Israël: Zo zegt de Heer JHWH: u hebt meer dan genoeg gruwelen bedreven, huis van Israël, 7 doordat u vreemdelingen, onbesnedenen van hart en onbesnedenen van lichaam, hebt binnengebracht om in mijn heiligdom te zijn, om mijn huis te ontheiligen, terwijl u het voor Mij bestemde voedsel, vet en bloed, bracht, zodat zij mijn verbond schonden - boven al uw gruwelen. 8 En u hebt zelf voor mijn heilige (voorwerpen) geen zorg gedragen, maar u hebt hen aangesteld om voor u mijn dienst in mijn heiligdom waar te nemen.

9 Zo zegt de Heer JHWH: Geen vreemdeling, onbesneden van hart en onbesneden van lichaam, zal mijn heiligdom binnengaan, geen vreemdeling onder de Israëlieten. 10 Maar wat betreft de Levieten die zich ver van Mij verwijderd hebben, toen Israël afdwaalde - zij zijn immers van Mij afgedwaald achter hun afgoden aan - zij zullen hun ongerechtigheid dragen: 11 zij zullen in mijn heiligdom dienst doen als wachters bij de poorten van het huis en als dienaren van het huis; zij zullen voor het volk het brandoffer en het slachtoffer slachten en hun tot beschikking staan om hen te dienen. 12 Omdat zij hen gediend hebben voor het aangezicht van hun afgoden, en voor het huis van Israël een struikelblok tot ongerechtigheid geweest zijn, daarom heb Ik mijn hand (onder ede) tegen hen opgeheven, luidt het woord van de Heer JHWH, dat zij hun ongerechtigheid zullen dragen. 13 Zij zullen tot Mij niet naderen om Mij als priester te dienen en om te naderen tot al mijn heilige, ja tot de allerheiligste dingen; maar zij zullen hun smaad dragen en de gruwelen die zij bedreven hebben. 14 Dus zal Ik hen aanstellen om voor het huis zorg te dragen, voor de hele dienst daarvan en voor alles wat daarin te doen valt.

15 Maar de Levitische priesters, de zonen van Sadok, die de dienst in mijn heiligdom in acht genomen hebben, toen de Israëlieten van Mij afdwaalden, die zullen tot Mij naderen om Mij te dienen, en zij zullen in mijn dienst staan om Mij vet en bloed te brengen, luidt het woord van de Heer JHWH. 16 Die zullen mijn heiligdom binnengaan, en die zullen tot mijn tafel naderen om Mij te dienen, en zij zullen mijn dienst waarnemen.

17 (A) Wanneer zij dan de poorten van de binnenste voorhof ingaan, zullen zij linnen klederen aantrekken; zij mogen geen wol dragen, als zij dienst doen in de poorten van de binnenste voorhof of in het huis. 18 Linnen hoofddoeken zullen op hun hoofd zijn en linnen broeken aan hun heupen, zij zullen zich niet omgorden met iets dat doet zweten. 19 (B) En wanneer zij uitgaan naar de buitenste voorhof tot het volk, dan zullen zij hun klederen waarin zij dienst gedaan hebben, uittrekken en die neerleggen in de vertrekken van het heiligdom, en andere klederen aantrekken, opdat zij door hun klederen het volk niet heiligen. 20 (C) Ook zullen zij hun hoofdhaar niet scheren noch het hoofdhaar vrij laten groeien, maar zij zullen hun hoofdhaar knippen. 21 (D) Geen van de priesters zal wijn drinken, wanneer zij de binnenste voorhof zullen ingaan. 22 (E) Zij zullen zich geen weduwe of een verstotene tot vrouw nemen; maar meisjes uit de nakomelingschap van het huis van Israël, of een weduwe die de weduwe van een priester is, mogen zij nemen. 23 (F) En zij zullen mijn volk het onderscheid leren tussen heilig en niet heilig en het onderscheid doen kennen tussen onrein en rein. 24 Ook bij een geschil zullen zij optreden om recht te spreken; naar mijn verordeningen zullen zij dat beslechten; mijn *Torah* en mijn inzettingen zullen zij op al mijn feesttijden onderhouden en mijn Sjabbatten zullen zij heiligen. 25 (G) Niemand van hen mag bij een dode komen, waardoor hij zich zou verontreinigen; slechts aan vader of moeder, zoon of dochter, broeder of zuster die aan geen man heeft toebehoord, mogen zij zich verontreinigen. 26 Men zal na zijn reiniging voor hem zeven dagen aftellen, 27 en op de dag dat hij (weer) het heiligdom, de binnenste voorhof, binnengaat om in mijn heiligdom dienst te doen, zal hij zijn zondoffer brengen, luidt het woord van de Heer JHWH.

28 (H) Dit zal hun tot erfdeel zijn: Ik ben hun erfdeel; een bezitting in Israël mag u hun niet geven: Ik ben hun bezitting. 29 (I9) Het spijsoffer, het zondoffer en het schuldoffer mogen zij eten, en al wat in Israël met de ban getroffen wordt, dat zal voor hen zijn; 30 het beste van alle eerstelingen van wat ook, en elke heffing van welke van al uw heffingen ook, zal voor de priesters zijn; ook het beste van uw gerstemeel zult u de priester geven om zegen te doen rusten op uw huis. 31 (A) Niets wat gestorven of verscheurd is, van vogels of van vee, zullen de priesters eten.

Verdeling van het land

45 1 Wanneer u nu het land door het lot als erfdeel toewijst, zult u JHWH bij wijze van heffing geven een heilig stuk van het land; lang vijfentwintigduizend (el) en breed twintigduizend (el); dit zal in zijn hele omvang heilig zijn. 2 Hiervan zal voor het heiligdom bestemd zijn vijfhonderd bij vijfhonderd (el), een vierkant rondom, en vijftig el als open veld daaromheen. 3 Van dat afgemeten terrein zult u een lengte van vijfentwintigduizend (el) en een breedte van tienduizend (el) afmeten; daarin zal het heiligdom komen te liggen als het allerheiligste; 4 dit zal een heilig stuk van het land zijn; het zal voor de priesters zijn, die het heiligdom bedienen, die naderen om JHWH te dienen; en het is bestemd voor hen als plaats voor huizen en als een gewijde plaats voor het heiligdom. 5 Vijfentwintigduizend (el) lengte en tienduizend (el) breedte zal voor de Levieten zijn, die het huis verzorgen, hun tot een bezitting, tot steden ter bewoning. 6 Tot bezitting van de stad zult u bestemmen vijfduizend (el) breedte en vijfentwintigduizend (el) lengte, evenwijdig aan de heilige heffing; dat zal voor het hele huis van Israël zijn. 7 Wat de vorst betreft, ter weerszijden van de heilige heffing en van de bezitting van de stad, langs de heilige heffing en langs de bezitting van de stad, aan de westzijde westwaarts en aan de oostzijde oostwaarts - en de lengte moet overeenkomen met een van de andere delen, van de westgrens

(A) **44:17** Ex. 28:39-43; Lev. 16:4. (B) **44:19** Lev. 16:23. (C) **44:20** Lev. 21:5. (D) **44:21** Lev. 10:9. (E) **44:22** Lev. 21:7,13,14. (F) **44:23** Lev. 10:10. (G) **44:25** Lev. 21:1-4. (H) **44:28** Num. 18:20. (I9) **44:29** Num. 18:8-19. (A) **44:31** Lev. 22:8.

tot de oostgrens - 8 zal zijn gebied zijn, tot een bezitting in Israël, zodat mijn vorsten mijn volk niet meer onderdrukken, maar het land overlaten aan het huis van Israël, naar hun stammen.

Plichten en rechten van de vorst

9 Zo zegt de Heer JHWH: Het is meer dan genoeg geweest, vorsten van Israël. Laat af van geweld en onderdrukking, handelt naar recht en gerechtigheid; ontlast mijn volk van uw afpersingen, luidt het woord van de Heer JHWH. 10 (A) U zult een zuivere weegschaal hebben, een zuivere efa en een zuivere bath; 11 de efa en de bath zullen één geijkte maat hebben, zodat een bath een tiende van een homer bevat, en een efa een tiende van een homer; naar de homer moet de ijking ervan zijn - 12 de sikkel is twintig gera; twintig sikkels, vijfentwintig sikkels en vijftien sikkels zal u een mine zijn.

13 Dit nu is de heffing die u (de vorst) geven zult: een zesde efa van een homer tarwe en een zesde efa van een homer gerst; 14 en het recht op de olie, de bath olie, bedraagt een tiende bath van elke kor - tien bath een homer, want tien bath is een homer -.(1) 15 Voorts één stuk kleinvee van elke kudde van tweehonderd uit de waterrijke weiden van Israël, tot spijsoffer, brandoffer en vredeoffers, om over hen verzoening te doen, luidt het woord van de Heer JHWH. 16 Al het volk van het land zal bijdragen aan deze heffing voor de vorst in Israël. 17 Maar op de vorst rust de plicht van de brandoffers, het spijsoffer en het plengoffer, op de feesten, de nieuwemaansdagen en de Sjabbatten, op al de hoogtijden(2) van het huis van Israël. Hij zal het zondoffer en het spijsoffer, het brandoffer en de vredeoffers brengen, om verzoening te doen voor het hele huis van Israël.

Feesten en offers

18 Zo zegt de Heer JHWH: In de eerste maand, op de eerste van de maand, zult u een gave jonge stier nemen en daarmee het heiligdom ontzondigen. 19 De priester zal daartoe iets van het bloed van het zondoffer nemen en dat strijken aan de post van het huis, aan de vier hoeken van de omloop van het altaar en aan de post van de poort van de binnenste voorhof. 20 U zult net zo doen op de zevende van de maand ter wille van hen die onopzettelijk en onwetend zondigen; en u zult verzoening doen voor het huis.

21 (B) In de eerste maand, op de veertiende dag van de maand, zult u het Pèsach vieren; gedurende het feest van zeven dagen zullen ongezuurde broden gegeten worden. 22 Op die dag zal de vorst voor zichzelf en voor al het volk van het land een stier als zondoffer bereiden. 23 En gedurende de zeven dagen van het feest zal hij zeven dagen lang dagelijks als brandoffer voor JHWH zeven stieren en zeven rammen bereiden, alle gaaf, en als zondoffer dagelijks een geitenbok; 24 als spijsoffer zal hij een efa bij elke stier en een efa bij elke ram bereiden en een hin olie bij elke efa.

25 (C) Ook in de zevende (maand), op de vijftiende dag van de maand, op het (Loofhutten)feest, zal hij het bereiden; zeven dagen lang net zo, zowel het zondoffer als het brandoffer, het spijsoffer zowel als de olie.

46 1 Zo zegt de Heer JHWH: De poort van de binnenste voorhof, die op het oosten uitziet, zal op de zes werkdagen gesloten blijven, maar op de Sjabbatdag geopend worden; ook op de nieuwemaansdag zal zij geopend worden. 2 De vorst zal van buiten af door de voorhal van de poort naar binnen gaan, en bij de post van de poort blijven staan; dan zullen de priesters zijn brandoffer en zijn vredeoffer bereiden, waarna hij zich zal neerbuigen op de drempel van de poort, en dan naar buiten gaan. De poort mag tot de avond niet gesloten worden. 3 Het volk van het land echter zal zich op de Sjabbatten en de nieuwemaansdagen bij de ingang van die poort voor het aangezicht van JHWH neerbuigen.

(1) **45:14** 1 kor is circa 425 liter; een bath is circa 25 liter; een homer is circa 220 liter. (2) **45:17** Hebreeuws: de Moadiem, d.w.z. door God vastgestelde tijdstippen van ontmoeting, ook wel Bijbelse feesten genoemd.

(A) **45:10** Lev. 19:36. (B) **45:21** Ex. 12:1-20; Num. 28:16-25. (C) **45:25** Lev. 23:33-36; Num. 29:12-38.

4 Het brandoffer dat de vorst JHWH brengt, zal
op de Sjabbatdag bestaan uit zes gave schapen
en een gave ram; 5 en als spijsoffer een efa bij
elke ram en bij de schapen een spijsoffer als hij
bij machte is te geven, en een hin olie bij elke
efa. 6 Op de nieuwemaansdag zullen het zijn een
gave, jonge stier, zes schapen en een ram, alle
gaaf; 7 en als spijsoffer zal hij een efa bij elke
stier en een efa bij elke ram bereiden en bij de
schapen naardat zijn vermogen toereikend is, en
een hin olie bij elke efa.
8 Wanneer nu de vorst naar binnen gaat, zal hij
door de voorhal van de poort naar binnen gaan
en langs dezelfde weg naar buiten gaan. 9 Maar
wanneer het volk van het land op de feesttij-
den voor het aangezicht van JHWH komt, dan
zal wie door de Noordpoort binnengekomen is
om zich neer te buigen, door de Zuidpoort naar
buiten gaan en wie door de Zuidpoort binnenge-
komen is, zal door de Noordpoort naar buiten
gaan. Hij zal niet door dezelfde poort terugke-
ren als waardoor hij binnenkwam, maar door die
welke er recht tegenover ligt, naar buiten gaan.
10 De vorst zal, als zij naar binnen gaan, in hun
midden naar binnen gaan, en als zij naar buiten
gaan, zal hij ook naar buiten gaan.
11 Ook op de feesten en op de hoogtijden(1)
zal het spijsoffer een efa bij elke stier en een efa
bij elke ram zijn, en bij de schapen zoveel als
hij bij machte is te geven; voorts een hin olie bij
elke efa.
12 Wanneer de vorst een vrijwillig offer be-
reidt, een brandoffer of een vredeoffer als vrij-
willige gave aan JHWH, dan zal men de poort die
op het oosten uitziet, voor hem openen, en hij
zal zijn brandoffer en zijn vredeoffer bereiden,
zoals hij het op de Sjabbatdag doet; en nadat hij
naar buiten gegaan is, zal men de poort na zijn
vertrek sluiten.
13 Een eenjarig, gaaf schaap zult u JHWH da-
gelijks tot een brandoffer bereiden; elke morgen
zult u het bereiden; 14 als spijsoffer zult u daar
elke morgen bij doen een zesde efa en een derde
hin olie om het fijn meel te bevochtigen; het is
een spijsoffer voor JHWH, - altijddurende, vaste
inzettingen. 15 En bereidt het schaap, het spijs-
offer en de olie elke morgen toe als een dagelijks
brandoffer.
16 Zo zegt de Heer JHWH: Wanneer de vorst
een geschenk aan één van zijn zonen geeft, dan
is het zijn erfdeel; aan zijn zonen zal het toebe-
horen, het is hun bezit als erfdeel; 17(A) maar
wanneer hij een geschenk uit zijn erfdeel aan
één van zijn dienaren geeft, zal het hem toebe-
horen tot het jaar van de vrijlating en dan tot de
vorst terugkeren; voorwaar, het is zijn eigen erf-
deel, aan zijn zonen zal het blijven toebehoren.
18 De vorst mag echter niets nemen uit het erf-
deel van het volk door het uit zijn bezit te ver-
dringen; hij zal van zijn eigen bezit zijn zonen
doen erven, opdat niemand van mijn volk uit zijn
bezitting verdreven zal worden.
19 Toen bracht hij mij door de ingang, die zich
terzijde van de poort bevindt, naar de priester-
vertrekken van het heiligdom, die op het noor-
den uitzien, en zie, daar was een ruimte aan de
achterkant ervan, westwaarts. 20 Hij zei tot mij:
Dit is de plaats waar de priesters het schuldoffer
en het zondoffer koken, waar zij het spijsoffer
bakken, opdat zij het niet naar buiten behoeven
te dragen naar de buitenste voorhof, waardoor
zij het volk zouden heiligen. 21 Daarop bracht
hij mij naar buiten, naar de buitenste voorhof, en
voerde mij naar de vier hoeken van de voorhof,
en zie, in elke hoek van de voorhof was een be-
sloten ruimte. 22 In de vier hoeken van de voor-
hof waren afgesloten ruimten, veertig (el) lang
en dertig (el) breed; alle vier hoekruimten had-
den dezelfde afmeting. 23 Alle vier waren omge-
ven door een muurtje, en onder aan de muurtjes
waren rondom kookgelegenheden aangebracht.
24 Hij zei tot mij: Dit zijn de keukens, waar de
dienaren van het huis het slachtoffer van het
volk koken.

(1) **46:11** Hebreeuws: de Moadiem, d.w.z. door God vastgestelde tijdstippen van ontmoeting, ook wel Bijbelse feesten genoemd.

(A) **46:17** Lev. 25:10.

De tempelbeek

47 1 (A) Toen bracht hij mij terug naar de ingang van het huis; zie, er stroomde water onder de drempel van het huis uit, oostwaarts, want de voorzijde van het huis was op het oosten; het water vloeide onder de rechter zijkant van het huis vandaan, ten zuiden van het altaar. 2 En hij leidde mij door de Noordpoort en hij voerde mij toen buitenom naar de buitenste poort, naar (de poort) die op het oosten uitzag; en zie, daar borrelde water op uit de rechter zijkant.

3 Nadat de man uitgegaan was naar het oosten met een meetsnoer in zijn hand, mat hij duizend el en deed mij door het water gaan; het water reikte tot aan de enkels. 4 Hij mat weer duizend (el) en deed mij door het water gaan; het water reikte tot aan de knieën. Hij mat weer duizend (el) en deed mij erdoor gaan; het water reikte tot aan de heupen. 5 Hij mat nog eens duizend (el); nu was het een beek geworden, die ik niet doorwaden kon, want het water was zo hoog, dat men erin zwemmen kon, een beek die men niet kon doorwaden.

6 Toen zei hij tot mij: Hebt u het gezien, mensenzoon? Daarop deed hij mij teruggaan langs de oever van de beek. 7 Toen ik terugkeerde, zie, langs de oever van de beek stonden aan weerszijden zeer veel bomen. 8 Hij zei tot mij: Dit water stroomt naar de oostelijke landstreek, vloeit af naar de Vlakte en komt in de zee; in de zee wordt het uitgestort, zodat haar water gezond wordt. 9 En alle levende wezens die er wemelen, zullen leven, overal waar de beek komt, en er zal zeer veel vis zijn, want als dit water daarheen komt, dan wordt (het water van de zee) gezond. Overal waar de beek komt, zal alles leven. 10 Vissers zullen erlangs staan van Engedi tot En-Eglaïm; het zal een plaats zijn om de netten uit te spreiden, en de vissen erin zullen van allerlei soort zijn, zoals de vissen van de grote zee, zeer talrijk. 11 Maar de moerassen en poelen ervan zullen niet gezond worden; zij zijn aan het zout prijsgegeven.

12 (B) Langs de beek zullen op haar oevers aan weerszijden allerlei vruchtbomen opschieten, waarvan de bladeren niet verwelken en de vrucht niet opraakt; elke maand zullen zij vrucht dragen, omdat hun water uit het heiligdom komt; hun vruchten zullen tot voedsel zijn en hun bladeren tot geneesmiddel.

De grenzen van het land

13 Zo zegt de Heer JHWH: Dit is de grens, waarbinnen u het land als erfdeel zult verdelen onder de twaalf stammen van Israël; Jozef ontvangt twee delen. 14 U zult het als erfdeel ontvangen, de één zowel als de ander, omdat Ik gezworen heb, dat Ik het aan uw vaderen zou geven, en dit land zal u als erfdeel toevallen. 15 Dit nu is de grens van het land: aan de noordzijde van de grote zee af, langs Chetlon, totdat men komt te Sedad, 16 Hamat, Berota, Sibraïm, dat tussen het gebied van Damascus en dat van Hamat ligt, en het middelste Chaser, dat op de grens van Hauran ligt, 17 zodat de grens loopt van de zee tot Chasar-Enon, het gebied van Damascus, en in het Noorden noordwaarts is Hamat de grens. Dit is de noordzijde.

18 En de oostzijde: van tussen Hauran en Damascus, van tussen Gilead en het land van Israël, langs de Jordaan, zult u tot aan de oostelijke zee de grens bepalen. Dit is de oostzijde.

19 En de zuidzijde: zuidwaarts van Tamar tot het water van Meribat-Kades, naar de beek, naar de grote zee. Dit is de zuidzijde tegen het Zuiderland.

20 En de westzijde: de grote zee van de grens af tegenover de weg naar Hamat. Dit is de westzijde.

De verdeling van het land

21 Dit land nu zult u onder u verdelen naar de stammen van Israël; 22 u zult het tot een erfdeel verloten onder u en onder de vreemdelin-

(A) **47:1** Zac. 14:8; Joh. 7:38; Opb. 22:1. (B) **47:12** Opb. 22:2.

gen die onder u verblijven en die onder u kinderen verwekt hebben; dezen zult u als onder de Israëlieten geboren beschouwen; zij zullen met u een erfdeel bij loting toegewezen krijgen onder de stammen van Israël; 23 in de stam waarbij de vreemdeling verblijft, daar zult u hem zijn erfdeel geven, luidt het woord van de Heer JHWH.

48 1 Dit nu zijn de namen van de stammen. Van het noordelijke einde, langs de weg van Chetlon, totdat men komt te Hamat en Chasar-Enon, terwijl het gebied van Damascus noordwaarts ligt, ter zijde van Hamat, van de oostzijde tot de zee: Dan één deel; 2 naast het gebied van Dan van de oostzijde tot de westzijde: Aser één deel; 3 naast het gebied van Aser van de oostzijde tot de westzijde: Naftali één deel; 4 naast het gebied van Naftali van de oostzijde tot de westzijde: Manasse één deel; 5 naast het gebied van Manasse van de oostzijde tot de westzijde: Efraïm één deel; 6 naast het gebied van Efraïm van de oostzijde tot de westzijde: Ruben één deel; 7 naast het gebied van Ruben van de oostzijde tot de westzijde: Juda één deel; 8 en naast het gebied van Juda, van de oostzijde tot de westzijde, moet de heffing liggen, die u zult geven: vijfentwintigduizend (el) breed en de lengte als een van de delen van de oostzijde tot de westzijde, en het heiligdom zal in het midden daarvan zijn.

9 De heffing welke u JHWH geven zult, zal vijfentwintigduizend (el) lang en tienduizend (el) breed zijn. 10 En voor de volgenden zal de heilige heffing zijn; voor de priesters: noordwaarts vijfentwintigduizend (el) en westwaarts een breedte van tienduizend (el); oostwaarts is de breedte tienduizend (el) en zuidwaarts is de lengte vijfentwintigduizend (el); en het heiligdom van JHWH zal in het midden ervan liggen. 11 Het geheiligde deel zal zijn voor de priesters, uit de zonen van Sadok, die mijn dienst in acht genomen hebben, die niet afgedwaald zijn, toen de Israëlieten afdwaalden, zoals de Levieten afgedwaald zijn; 12 voor hen zal het een heffing zijn uit de heffing van het land, een allerheiligst gebied naast dat van de Levieten.

13 De Levieten krijgen, evenwijdig aan het gebied van de priesters, een lengte van vijfentwintigduizend (el) en een breedte van tienduizend (el). De hele lengte is vijfentwintigduizend (el) en de breedte tienduizend (el); 14 zij mogen daarvan niets verkopen noch verruilen; zij mogen het beste deel van het land niet aan anderen overdragen, want het is JHWH heilig.

15 Maar vijfduizend (el), het overschot in de breedte langs de vijfentwintigduizend, dat is niet heilig, maar bestemd voor de stad, tot woonplaats en tot open veld, en de stad zal in het midden daarvan liggen. 16 Dit zullen haar afmetingen zijn: de noordzijde vierduizend vijfhonderd (el), de zuidzijde vierduizend vijfhonderd, de oostzijde vierduizend vijfhonderd en de westzijde vierduizend vijfhonderd; 17 en de stad zal een open veld hebben: noordwaarts tweehonderd vijftig (el), zuidwaarts tweehonderd vijftig, oostwaarts tweehonderd vijftig en westwaarts tweehonderd vijftig. 18 Het overschot in de lengte evenwijdig aan de heilige heffing: tienduizend (el) oostwaarts en tienduizend westwaarts; dat zal evenwijdig zijn aan de heilige heffing, en de opbrengst daarvan zal zijn tot onderhoud van hen die in de stad arbeiden. 19 Zij die in de stad arbeiden uit alle stammen van Israël, zullen dit bewerken. 20 De hele heffing zal vijfentwintigduizend bij vijfentwintigduizend (el) zijn; als een vierkant moet u de heilige heffing bepalen met inbegrip van het bezit van de stad.

21 Het overige echter is voor de vorst: het gebied aan weerszijden van de heilige heffing en het bezit van de stad, langs de vijfentwintigduizend (el) van de heffing tot aan de oostgrens, en westwaarts langs de vijfentwintigduizend (el) tot aan de westgrens, evenwijdig aan de stamgebieden, zal voor de vorst zijn. En de heilige heffing en het heiligdom van het huis zullen in het midden daarvan zijn. 22 Uitgezonderd het bezit van de Levieten en het bezit van de stad, die liggen tussen wat van de vorst is, zal wat tussen de grens van Juda en die van Benjamin ligt, voor de vorst zijn.

23 Wat nu de overige stammen betreft, van de
oostzijde tot de westzijde: Benjamin één deel;
24 naast het gebied van Benjamin, van de oost-
zijde tot de westzijde: Simeon één deel; 25 naast
het gebied van Simeon, van de oostzijde tot
de westzijde: Issakar één deel; 26 naast het ge-
bied van Issakar, van de oostzijde tot de west-
zijde: Zebulon één deel; 27 naast het gebied van
Zebulon, van de oostzijde tot de westzijde: Gad
één deel; 28 en naast het gebied van Gad aan de
zuidzijde, naar het zuiden toe, loopt de grens
van Tamar over het water van Meribat-Kades,
langs de beek tot de grote zee. 29 Dit is het land,
dat u ten erfdeel moet verloten onder de stam-
men van Israël, en dit zijn hun delen, luidt het
woord van de Heer JHWH.

De heilige stad

30 (A) En dit zijn de uitgangen van de stad:
aan de noordzijde, die vierduizend vijfhonderd
(el) lang is, - 31 de poorten van de stad dra-
gen de namen van de stammen van Israël - drie
poorten op het noorden: een Rubenpoort, een
Judapoort en een Levipoort; 32 aan de oostzijde,
die vierduizend vijfhonderd (el) lang is, ook drie
poorten: een Jozefpoort, een Benjaminpoort en
een Danpoort; 33 aan de zuidzijde, die vierdui-
zend vijfhonderd (el) lang is, ook drie poor-
ten: een Simeonpoort, een Issakarpoort en een
Zebulonpoort; 34 en aan de westzijde, die vier-
duizend vijfhonderd (el) lang is, eveneens drie
poorten: een Gadpoort, een Aserpoort en een
Naftalipoort. 35 De omtrek is achttienduizend
(el) en de naam van de stad zal voortaan zijn:
JHWH is aldaar.

(A) **48:30** Opb. 21:12,13.

Daniël

Hebreeuws: Dani-eel (Mijn rechter is God)

Daniël komt aan het Babylonische hof

1 [1] (A) In het derde jaar van de regering van Jojakim, de koning van Juda, kwam Nebukadnessar, de koning van Babel, naar Jeruzalem en belegerde het; [2] (B) en JHWH gaf Jojakim, de koning van Juda, in zijn macht, en ook een deel van de voorwerpen van het huis van God, en hij bracht ze naar het land Sinear, in de tempel van zijn god; de voorwerpen bracht hij in de schatkamer van zijn god.

[3] Toen beval de koning Aspenaz, het hoofd van zijn hovelingen, enige Israëlieten te laten komen, uit het koninklijk geslacht en uit de edelen, [4] jonge mannen zonder enig gebrek, mooi van uiterlijk, ervaren in allerlei wijsheid, in het bezit van kennis, met inzicht in wetenschap, geschikt om dienst te doen in het paleis van de koning, en hen te onderwijzen in de geschriften en de taal van de Chaldeeën. [5] En de koning stelde voor hen een dagelijks rantsoen vast van de koninklijke tafel en van de wijn, die hij gewoon was te drinken. Zo liet hij hen gedurende drie jaren opvoeden, na verloop waarvan zij bij de koning dienst moesten doen.

[6] Nu waren er onder hen enige Judeeërs: Daniël, Chananja, Misaël en Azarja; [7] de overste van de hovelingen gaf hun andere namen: Daniël noemde hij Beltesassar, Chananja Sadrak, Misaël Mesak en Azarja Abednego. [8] Daniël nu nam zich voor, zich niet te verontreinigen met het koninklijke voedsel of met de wijn die de koning gewoon was te drinken; en hij vroeg aan de overste van de hovelingen, of hij zich niet zou hoeven te verontreinigen. [9] Toen schonk God aan Daniël gunst en barmhartigheid bij de overste van de hovelingen; [10] maar de overste van de hovelingen zei tot Daniël: Ik ben bang, dat mijn heer, de koning, die uw voedsel en drank vastgesteld heeft, uw uiterlijk misschien minder welvarend zou vinden dan dat van de overige knapen van uw leeftijd, en dat u daardoor mijn hoofd met schuld zou beladen bij de koning. [11] Daarop zei Daniël tot de kamerdienaar, die de overste van de hovelingen aan Daniël, Chananja, Misaël en Azarja had toegevoegd: [12] Neem toch met uw dienaren gedurende tien dagen de proef: laat men ons groenten te eten en water te drinken geven; [13] laat dan ons uiterlijk met dat van de jonge mannen die het koninklijke voedsel eten, door u vergeleken worden, en doe dan met uw dienaren naar uw bevinding. [14] Hij deed wat zij vroegen en nam met hen gedurende tien dagen de proef, [15] en na verloop van tien dagen bleek hun uiterlijk mooier en zagen zij er welvarender uit dan al de knapen die van het koninklijke voedsel gegeten hadden. [16] Voortaan nam de kamerdienaar hun voedsel en de wijn die zij drinken moesten, weg en gaf hun groenten. [17] En aan deze vier jonge mannen gaf God kennis en verstand van allerlei geschriften en wijsheid, terwijl Daniël inzicht had in allerlei gezichten en dromen.

[18] Na verloop nu van de dagen die de koning had vastgesteld voor men hen ten hove zou doen verschijnen, bracht de overste van de hovelingen hen in de tegenwoordigheid van Nebukadnessar. [19] De koning sprak met hen; en onder die allen werd niemand gevonden zoals Daniël, Chananja, Misaël en Azarja, en dezen traden in dienst bij de koning. [20] In elke zaak, waarbij het aankwam op wijs inzicht en waarover de koning hen ondervroeg, bevond hij hen tienmaal voortreffelijker dan al de geleerden, al de bezweerders in zijn hele rijk.

(A) **1:1** 2Kon. 24:1; 2Kron. 36:5-7. (B) **1:2** 2Kon. 20:17,18; 24:10-16; 2Kron. 36:10; Jes. 39:7,8.

21 Daniël bleef daar tot het eerste jaar van koning Kores.

De droom van Nebukadnessar

2 1 In het tweede jaar nu van de regering van Nebukadnessar had Nebukadnessar een droom, waardoor zijn geest verontrust werd en het met zijn slaap gedaan was. 2 Toen gebood de koning, dat men de geleerden, de bezweerders, de tovenaars en de Chaldeeën zou roepen, om de koning zijn droom te verklaren; en zij kwamen en stonden vóór de koning. 3 De koning zei tot hen: Ik heb een droom gehad, en mijn geest is verontrust, zodat ik die droom wil begrijpen. 4 Toen spraken de Chaldeeën tot de koning: [Aramees] O, koning, leef in eeuwigheid! Zeg uw dienaren de droom en wij zullen de uitlegging te kennen geven. 5 De koning gaf de Chaldeeën ten antwoord: Het besluit staat bij mij vast; indien u mij de droom met zijn uitlegging niet bekendmaakt, zult u in stukken gehakt worden en uw huizen zullen tot een puinhoop worden gemaakt, 6 maar indien u de droom met zijn uitlegging te kennen kunt geven, zult u geschenken en gaven en grote eer van mij ontvangen; geeft mij dus de droom met zijn uitlegging te kennen. 7 Zij gaven opnieuw ten antwoord: Laat de koning zijn dienaren de droom vertellen, dan zullen wij de uitlegging te kennen geven. 8 De koning gaf ten antwoord: Ik begrijp heel goed, dat u tijd probeert te winnen, omdat u ziet, dat het besluit bij mij vaststaat, 9 dat één vonnis u treft, indien u mij de droom niet kunt bekendmaken; en u hebt afgesproken mij iets leugenachtigs en slechts te zeggen, totdat de toestand zich wijzigt. Zegt mij dus de droom, opdat ik weet, dat u mij de uitlegging ervan kunt te kennen geven. 10 De Chaldeeën gaven de koning ten antwoord: Er is geen mens op de aardbodem die dat wat de koning vraagt te kennen kan geven; daarom heeft dan ook geen koning, hoe groot en machtig ook, iets dergelijks van enige geleerde of bezweerder of Chaldeeër gevraagd. 11 Wat de koning vraagt, is te zwaar, en er is niemand anders, die het de koning zal kunnen te kennen geven dan de goden, die echter niet bij de stervelingen wonen. 12 De koning werd hierover boos, heel boos, en hij beval al de wijzen van Babel ter dood te brengen. 13 Toen het bevel werd uitgevaardigd, dat de wijzen gedood zouden worden, liepen ook Daniël en zijn metgezellen gevaar gedood te worden.

14 Toen richtte zich Daniël op verstandige en gepaste wijze tot Arjok, de overste van de koninklijke lijfwacht, die uitgetrokken was om de wijzen van Babel te doden; 15 hij nam het woord en zei tot Arjok, de koninklijke machthebber: Waarom is dit strenge bevel door de koning uitgevaardigd? Daarop maakte Arjok Daniël de zaak bekend.

16 Toen ging Daniël tot de koning en verzocht, dat deze hem enige tijd zou gunnen om de uitlegging aan de koning te kennen te geven. 17 Daarop ging Daniël naar zijn huis en maakte zijn vrienden Chananja, Misaël en Azarja de zaak bekend, 18 en (zei) dat zij barmhartigheid moesten smeken van de God van de hemel betreffende deze verborgenheid - opdat men Daniël en zijn vrienden niet ter dood zou brengen met de overige wijzen van Babel.

19 Toen werd de verborgenheid in de nacht aan Daniël in een visioen geopenbaard. Daarop loofde Daniël de God van de hemel; 20 Daniël hief aan en zei: Geprezen zij de naam van God van eeuwigheid tot eeuwigheid, want Hem behoort de wijsheid en de kracht! 21 Hij toch verandert tijden en stonden, Hij zet koningen af en stelt koningen aan, Hij verleent wijsheid aan wijzen en kennis aan hen die inzicht hebben. 22 Hij openbaart ondoorgrondelijke en verborgen dingen, Hij weet wat in het duister is, en het licht woont bij Hem. 23 U, o God van mijn vaderen, loof en roem ik, omdat U mij wijsheid en kracht verleend hebt, en mij nu hebt bekendgemaakt wat wij van U gesmeekt hebben, daar U ons immers de zaak van de koning hebt bekendgemaakt.

24 Daarom ging Daniël naar Arjok, aan wie de koning had opgedragen de wijzen van Babel ter dood te brengen; hij ging en sprak aldus tot hem:

Breng de wijzen van Babel niet ter dood, leid
mij tot de koning en ik zal de koning de uit-
legging te kennen geven. 25 Toen bracht Arjok
Daniël haastig tot de koning en zei als volgt tot
hem: Ik heb een man gevonden onder de ballin-
gen van Juda, die de koning de uitlegging kan
bekendmaken. 26 De koning richtte het woord
tot Daniël, wiens naam Beltesassar was: bent u
in staat mij de droom die ik gezien heb, met zijn
uitlegging bekend te maken? 27 Daniël gaf de ko-
ning ten antwoord: De verborgenheid waarnaar
de koning vraagt, kunnen geen wijzen, bezweer-
ders, geleerden of waarzeggers de koning te ken-
nen geven. 28 Maar er is een God in de hemel,
die verborgenheden openbaart; Hij heeft de ko-
ning Nebukadnessar bekendgemaakt wat in de
toekomende dagen gebeuren zal. Uw droom en
de gezichten die u op uw bed voor ogen kwamen,
waren deze: 29 bij u, o koning, kwamen, terwijl
u op uw bed lag, gedachten op over wat er na
deze gebeuren zou, en Hij, die verborgenheden
openbaart, heeft u bekendgemaakt wat er gebeu-
ren zal. 30 Mij nu is deze verborgenheid geopen-
baard, niet door een wijsheid, die ik zou bezitten
boven alle levenden, maar opdat de uitlegging de
koning bekend zou worden gemaakt, en dat u de
gedachten van uw hart zou kennen. 31 U, o ko-
ning, had een gezicht, en zie, er was een groot
beeld! Dit beeld was hoog, en de glans ervan was
buitengewoon; het stond vóór u, en de aanblik
ervan was schrikwekkend. 32 Het hoofd van dat
beeld was van zuiver goud, zijn borst en armen
waren van zilver, zijn buik en lendenen van ko-
per, 33 zijn benen van ijzer, zijn voeten deels van
ijzer deels van leem. 34 Terwijl u bleef toezien,
raakte, zonder toedoen van mensenhanden, een
steen los, die het beeld trof aan de voeten van
ijzer en leem en deze verbrijzelde; 35 toen wer-
den tegelijkertijd het ijzer, het leem, het koper,
het zilver en het goud verbrijzeld, en zij werden
zoals kaf op een dorsvloer in de zomer, en de
wind voerde ze mee, zodat er geen spoor meer
van te vinden was; maar de steen die het beeld
getroffen had, werd tot een grote berg, die de
hele aarde vulde.

36 Dit is de droom, en de uitlegging daarvan
zullen wij de koning zeggen: 37 U, o koning, ko-
ning der koningen, aan wie de God van de hemel
het koningschap, macht, sterkte en eer geschon-
ken heeft, 38 ja, in uw hand heeft Hij de mens-
enkinderen, waar zij ook wonen, de dieren van
het veld en de vogels van de hemel gegeven, en
die Hij tot heerser over die alle heeft gemaakt - u
bent dat gouden hoofd. 39 Maar na u zal een an-
der koninkrijk ontstaan, minder belangrijk dan
dat van u; en, weer een ander, een derde ko-
ninkrijk, van koper, dat heersen zal over de hele
aarde; 40 en een vierde koninkrijk zal hard zijn
als ijzer; juist zoals ijzer alles verbrijzelt en ver-
morzelt; en zoals ijzer, dat verbrijzelt, zal dit
die allen verbrijzelen en vermorzelen. 41 En dat
u de voeten en de tenen gezien hebt deels van
pottenbakkersleem en deels van ijzer, betekent,
dat dit een verdeeld koninkrijk zijn zal: wel zal
het iets van de hardheid van het ijzer aan zich
hebben, juist zoals u gezien hebt ijzer gemengd
met kleiachtig leem, 42 en de tenen van de voe-
ten deels van ijzer en deels van leem; gedeeltelijk
zal dat koninkrijk hard zijn, en gedeeltelijk zal
het broos zijn.

43 Dat u gezien hebt ijzer vermengd met klei-
achtig leem, betekent: zij zullen zich door huwe-
lijksgemeenschap vermengen, maar met elkaar
geen samenhangend geheel vormen, zoals ijzer
zich niet vermengt met leem. 44 Maar in de da-
gen van die koningen zal de God van de hemel
een koninkrijk oprichten, dat in eeuwigheid niet
zal te gronde gaan, en waarvan de heerschap-
pij op geen ander volk meer zal overgaan: het
zal al die koninkrijken verbrijzelen en daaraan
een einde maken, maar zelf zal het bestaan in
eeuwigheid, 45 juist zoals u gezien hebt, dat zon-
der toedoen van mensenhanden een steen van de
berg losraakte en het ijzer, het koper, het leem,
het zilver en het goud verbrijzelde. De grote God
heeft de koning bekendgemaakt wat na dezen
zal geschieden; de droom is waarachtig en zijn
uitlegging betrouwbaar. 46 Toen wierp koning
Nebukadnessar zich op zijn aangezicht, en aan-
bad Daniël; ook beval hij een offer en reukwerk

aan hem op te dragen. 47 De koning gaf Daniël ten antwoord: In waarheid, uw God is de God van de goden en de Heer van de koningen, en Hij openbaart verborgenheden: daarom hebt u deze verborgenheid kunnen openbaren. 48 Toen verhief de koning Daniël en schonk hem vele, grote geschenken; ja, hij maakte hem tot heerser over het hele gewest Babel en tot opperhoofd over alle wijzen van Babel. 49 Op Daniëls verzoek droeg de koning het bestuur van het gewest Babel op aan Sadrak, Mesak en Abednego, terwijl Daniël aan het hof van de koning bleef.

De mannen in de brandende oven

3 1 Koning Nebukadnessar maakte een gouden beeld, waarvan de hoogte zestig en de breedte zes el bedroeg; hij stelde het op in de vlakte Dura in het gewest Babel. 2 En koning Nebukadnessar liet de stadhouders, de overs-ten, de landvoogden, de staatsraden, de schatbewaarders, de rechters, de bewindvoerders, ja alle bestuurders van de gewesten bijeenroepen, om de inwijding bij te wonen van het beeld, dat koning Nebukadnessar had opgericht. 3 Toen kwamen de stadhouders, de overs-ten, de landvoogden, de staatsraden, de schatbewaarders, de rechters, de bewindvoerders, ja alle bestuurders van de gewesten bijeen voor de inwijding van het beeld dat koning Nebukadnessar had opgeri-cht, en zij stelden zich op vóór het beeld dat Nebukadnessar had opgericht. 4 En een heraut riep met luide stem: Aldus wordt u bevolen, u volken, natiën en talen: 5 zodra u hoort het geluid van hoorn, fluit, citer, luit, harp, doedelzak en allerlei soort van muziekinstrumenten, zult u zich ter aarde werpen en het gouden beeld aanbidden, dat koning Nebukadnessar heeft opgericht; 6 en ieder die zich niet ter aarde werpt en aanbidt, zal ogenblikkelijk in de brandende vuuroven geworpen worden. 7 Daarom wierpen alle volken, natiën en tongen zich ter aarde, zodra zij het geluid van hoorn, fluit, citer, luit, harp en allerlei soort van muziekinstrumenten hoorden, en aanbaden het gouden beeld dat koning Nebukadnessar had opgericht.

8 Op datzelfde moment traden Chaldeese mannen met een beschuldiging daarover tegen de Judeeërs naar voren. 9 Zij namen het woord en zeiden tot koning Nebukadnessar: O koning, leef in eeuwigheid! 10 U, o koning, hebt bevel gegeven, dat iedereen die het geluid hoort van hoorn, fluit, citer, luit, harp, doedelzak en allerlei soort van muziekinstrumenten, zich ter aarde werpen zal en het gouden beeld aanbidden, 11 en dat ieder die zich niet ter aarde neerwerpt en aanbidt, in de brandende vuuroven zal geworpen worden. 12 Er zijn Judeese mannen, aan wie u het bestuur van het gewest Babel hebt opgedragen: Sadrak, Mesak en Abednego; deze mannen hebben zich aan u, o koning, niet gestoord: uw goden vereren zij niet, en het gouden beeld dat u hebt opgericht, aanbidden zij niet.

13 Daarop gebood Nebukadnessar in toorn en woede Sadrak, Mesak en Abednego te halen. Toen die mannen vóór de koning gebracht waren, 14 nam Nebukadnessar het woord en zei tot hen: Is het met opzet, Sadrak, Mesak en Abednego, dat u mijn goden niet vereert en het gouden beeld dat ik heb opgericht, niet wilt aanbidden? 15 Nu dan, indien u bereid bent, zodra u het geluid van hoorn, fluit, citer, luit, harp, doedelzak en allerlei soort van muziekinstrumenten hoort, u ter aarde te werpen en het beeld te aanbidden, dat ik gemaakt heb, maar indien u niet aanbidt, zult u ogenblikkelijk in de brandende vuuroven geworpen worden; en wie is de god, die u uit mijn hand zou kunnen bevrijden? 16 Toen antwoordden Sadrak, Mesak en Abednego de koning Nebukadnessar: Wij achten het niet nodig u hierop enig antwoord te geven. 17 Indien onze God, die wij vereren, in staat is ons te bevrijden, dan zal Hij ons uit de brandende vuuroven, en uit uw macht, o koning, bevrijden; 18 maar zelfs indien niet - het zij u bekend, o koning, dat wij uw goden niet vereren, en het gouden beeld dat u hebt opgericht, niet aanbidden.

19 Toen werd Nebukadnessar vervuld met boosheid, en zijn gelaatsuitdrukking veranderde tegen Sadrak, Mesak en Abednego; hij antwoordde en gebood, dat men de oven zeven-

maal heter zou stoken dan gewoonlijk, 20 en aan
enige mannen, van de sterksten uit zijn leger,
gaf hij bevel Sadrak, Mesak en Abednego te bin-
den en in de brandende vuuroven te werpen.
21 Toen werden die mannen gebonden, met hun
mantels, broeken, mutsen en overige klederen
aan, en in de brandende vuuroven geworpen.
22 Omdat nu het bevel van de koning streng
was en de oven bovenmatig was opgestookt,
doodde de vlam van het vuur de mannen die
Sadrak, Mesak en Abednego naar boven gebracht
hadden. 23 En die drie mannen, Sadrak, Mesak
en Abednego, vielen gebonden in de brandende
vuuroven.
24 Toen schrok koning Nebukadnessar en
stond ogenblikkelijk op; hij nam het woord en
zei tot zijn raadsheren: Hebben wij niet drie
mannen gebonden in het vuur geworpen? Zij ant-
woordden de koning: Zeker, o koning. 25 Hij zei:
Zie, ik zie vier mannen vrij wandelen midden in
het vuur, en zij hebben geen letsel, en het ui-
terlijk van de vierde lijkt op dat van een zoon
van de goden! 26 Toen trad Nebukadnessar op de
deur van de brandende vuuroven toe; hij nam het
woord en zei: Sadrak, Mesak en Abednego, u die-
naars van de allerhoogste God, treedt naar bui-
ten en komt hier! Toen kwamen Sadrak, Mesak
en Abednego uit het vuur. 27 En de stadhouders,
de oversten, de landvoogden en de raadsheren
van de koning kwamen bijeen; zij zagen, dat het
vuur geen macht had gehad over de lichamen
van deze mannen, dat hun hoofdhaar niet was
geschroeid, dat hun mantels ongeschonden ge-
bleven waren, ja, dat er zelfs geen brandlucht
aan hen gekomen was.
28 Nebukadnessar hief aan en zei: Geloofd zij
de God van Sadrak, Mesak en Abednego! Hij
heeft zijn engel gezonden en zijn dienaren be-
vrijd, die zich op Hem hebben verlaten, het be-
vel van de koning hebben overtreden, en hun
lichamen prijsgegeven, omdat zij geen enkele
god willen vereren of aanbidden dan alleen hun
God. 29 Daarom wordt door mij een gebod uitge-
vaardigd, dat ieder, tot welk volk, tot welke na-
tie of taal hij ook behoort, die enig oneerbiedig
woord spreekt tegen de God van Sadrak, Mesak
en Abednego, in stukken gehouwen en dat zijn
huis tot een puinhoop gemaakt zal worden, om-
dat er geen andere god is, die zó verlossen kan.
30 Toen bewees de koning Sadrak, Mesak en
Abednego bijzondere gunst, in het gewest Babel.

De boodschap van Nebukadnessar: zijn waanzin

4 1 Koning Nebukadnessar aan alle volken, na-
tiën en talen, die op de hele aarde wonen:
uw vrede zij groot! 2 Het leek mij goed de teke-
nen en wonderen die de allerhoogste God aan
mij gedaan heeft te verkondigen; 3 hoe groot
zijn zijn tekenen en hoe machtig zijn wonderen!
Zijn koningschap is een eeuwig koningschap, en
zijn heerschappij van geslacht tot geslacht! 4 Ik,
Nebukadnessar, bevond mij rustig in mijn huis
en in goede welstand in mijn paleis; 5 daar zag
ik een droom, die mij beangstigde; en droom-
beelden op mijn bed en gezichten die mij voor
ogen kwamen, verontrustten mij! 6 Toen werd
door mij bevel gegeven, dat men al de wijzen
van Babel tot mij zou brengen, opdat zij mij
de uitlegging van de droom zouden bekendma-
ken. 7 Daarop kwamen de geleerden, de bezweer-
ders, de Chaldeeën en de waarzeggers, en ik ver-
telde hun de droom, maar zij konden mij zijn
uitlegging niet bekendmaken. 8 Maar ten laatste
kwam tot mij Daniël, naar de naam van mijn
god Beltesassar genoemd, in wie de geest van
de heilige goden woont, en ik vertelde hem de
droom: 9 Beltesassar, u hoofd van de geleerden,
van wie ik weet, dat de geest van de heilige goden
in u woont, en dat geen enkele verborgenheid
u moeite veroorzaakt, vertel mij de gezichten
van mijn droom die ik gezien heb, namelijk de
uitlegging daarvan. 10 Wat de gezichten betreft,
die mij op mijn bed voor ogen kwamen, ik zag:
er stond een boom midden op de aarde, van
grote hoogte; 11 die boom was groot en sterk,
zijn hoogte reikte tot aan de hemel, en hij was te
zien tot aan het einde van de hele aarde; 12 zijn
loof was mooi en zijn vrucht zo overvloedig, dat
hij voedsel bood voor allen; onder hem zochten
de dieren van het veld schaduw en in zijn tak-

ken nestelden de vogels van de hemel, en al wat leeft werd door hem gevoed. 13 Ik zag in de gezichten die mij op mijn bed voor ogen kwamen, en zie, een wachter, een heilige, daalde uit de hemel neer; 14 hij riep luid en sprak aldus: Hakt de boom om en kapt zijn takken, verwijder zijn loof en verstrooit zijn vruchten; de dieren vluchten van onder hem weg en de vogels uit zijn takken; 15 laat echter zijn wortelstomp in de aarde staan, en wel omsloten door een band van ijzer en koper, in het jonge groen van het veld; en door de dauw van de hemel wordt hij bevochtigd en hij heeft met de dieren zijn deel aan het gras van de aarde; 16 zijn hart zal worden veranderd zodat het niet meer een mensenhart is; een dierenhart zal hem worden gegeven; en zeven tijden zullen over hem voorbijgaan. 17 Dit bevel berust op het besluit van de wachters en deze zaak op het woord van de heiligen, opdat de levenden mogen weten, dat de Allerhoogste macht heeft over het koningschap van de mensen en dat geeft aan wie Hij wil, ja, zelfs de nederigste onder de mensen daarin aanstelt. 18 Deze droom heb ik, koning Nebukadnessar, gezien; u nu, Beltesassar, zeg mij de uitlegging, omdat alle wijzen uit mijn koninkrijk mij de uitlegging niet kunnen bekendmaken; maar u bent ertoe in staat, daar de geest van de heilige goden in u woont.

19 Toen stond Daniël, wiens naam Beltesassar is, voor een ogenblik verbijsterd en zijn gedachten verontrustten hem. De koning zei: Beltesassar, laat de droom en de uitlegging u niet verontrusten. Beltesassar antwoordde: Mijn heer, mag de droom hun gelden, die u haten, en zijn uitlegging uw tegenstanders. 20 De boom die u gezien hebt, die groot en sterk was, zijn hoogte reikte tot de hemel en die over de hele aarde te zien was, 21 waarvan het loof mooi en waarvan de vrucht zo overvloedig was, dat hij voedsel bood voor alle dieren die in het veld verbleven en voor de vogels van de hemel die hun nesten in de takken hadden - 22 dat bent u, o koning, die groot en sterk bent geworden, wiens grootheid zo is toegenomen, dat zij tot aan de hemel reikt, en wiens heerschappij zich uitstrekt tot aan het einde van de aarde. 23 Dat nu de koning een wachter, een heilige, heeft zien neerdalen uit de hemel, die zei: Hakt de boom om en vernietigt hem, laat evenwel zijn wortelstomp in de aarde staan, en wel omsloten door een band van ijzer en koper, in het jonge groen van het veld, en door de dauw van de hemel zal hij worden bevochtigd, en zijn deel zij met de dieren van het veld, totdat zeven tijden over hem zijn voorbijgegaan - 24 dit is de uitlegging, o koning, en dit is het besluit van de Allerhoogste over mijn heer, de koning: 25 men zal u verstoten uit de gemeenschap van de mensen en uw verblijf zal zijn bij de dieren van het veld; men zal u gras te eten geven als de runderen en u door de dauw van de hemel laten bevochtigen; en zeven tijden zullen over u voorbijgaan, totdat u erkent, dat de Allerhoogste macht heeft over het koningschap van de mensen en dat geeft aan wie Hij wil. 26 Dat men echter zei de wortelstomp van de boom te laten staan, betekent: uw koningschap zal langdurig zijn van het ogenblik af, dat u erkent, dat de hemel de heerschappij heeft. 27 Daarom, o koning, laat mijn raad u aangenaam zijn: wis uw zonden uit door rechtvaardigheid en uw ongerechtigheden door ontferming tegenover ellendigen - of er misschien verlenging van uw rust mag zijn.

28 Dit alles overkwam koning Nebukadnessar. 29 Na verloop van twaalf maanden, toen hij aan het wandelen was op het koninklijk paleis in Babel, 30 nam de koning het woord en zei: Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb tot een koninklijke woonplaats door de sterkte van mijn macht en tot eer van mijn majesteit? 31 Nog was dat woord in de mond van de koning, toen er een stem klonk uit de hemel: U wordt aangezegd, o koning Nebukadnessar: het koningschap is van u geweken, 32 men verstoot u uit de gemeenschap van de mensen en uw verblijf is bij de dieren van het veld; gras zal men u te eten geven als aan de runderen; en zeven tijden zullen over u voorbijgaan, totdat u erkent, dat de Allerhoogste macht heeft over het koningschap van de mensen en

dat geeft aan wie Hij wil. 33 Op hetzelfde ogenblik ging dat woord aan Nebukadnessar in vervulling, en hij werd uit de gemeenschap van de mensen verstoten en at gras als de runderen, en door de dauw van de hemel werd zijn lichaam bevochtigd, totdat zijn haar lang werd als (de veren) van de arenden en zijn nagels als die van de vogels.

34 Maar na verloop van de gestelde tijd sloeg ik, Nebukadnessar, mijn ogen op naar de hemel, en mijn verstand keerde in mij terug. Toen prees ik de Allerhoogste en roemde en verheerlijkte ik de eeuwig Levende, omdat zijn heerschappij een eeuwige heerschappij is en zijn koningschap van geslacht tot geslacht. 35 Ja, alle bewoners van de aarde worden als niets geacht; Hij doet naar zijn wil met het hemelse leger en de bewoners van de aarde: en niemand is er, die zijn hand kan weerhouden of tot Hem kan zeggen: wat doet U? 36 Op hetzelfde moment, dat mijn verstand in mij terugkeerde, keerden ook, tot roem van mijn koningschap, mijn majesteit en mijn luister tot mij terug; mijn raadsheren en machthebbers zochten mij weer op, ik werd in mijn koningschap hersteld, ja, grotere heerlijkheid dan vroeger werd mij geschonken. 37 Nu roem, verhef en verheerlijk ik, Nebukadnessar, de Koning van de hemel, wiens werken alle waarheid en wiens paden recht zijn, en die hen die in hoogmoed wandelen, kan vernederen.

Het schrift op de wand

5 1 Koning Belsassar richtte een grote maaltijd aan voor zijn machthebbers, duizend in getal; en in tegenwoordigheid van die duizend was hij aan het wijndrinken. 2 Belsassar beval bij het genot van de wijn, dat men de gouden en zilveren voorwerpen zou brengen, die zijn vader Nebukadnessar uit de tempel te Jeruzalem had weggevoerd, opdat de koning en zijn machthebbers, zijn vrouwen en zijn bijvrouwen daaruit zouden drinken. 3 Daarop bracht men de gouden voorwerpen die uit de tempel, het huis van God te Jeruzalem, waren weggevoerd, en de koning en zijn machthebbers, zijn vrouwen en zijn bijvrouwen, dronken daaruit; 4 zij dronken wijn en roemden de goden van goud en zilver, koper, ijzer, hout en steen.

5 Terzelfder tijd verschenen vingers van een mensenhand, die tegenover de luchter op de kalk van de wand van het koninklijk paleis schreven, en de koning zag de rug van de hand, die aan het schrijven was. 6 Toen verschoot de koning van kleur, en zijn gedachten verontrustten hem, zijn heupgewrichten werden los en zijn knieën stootten tegen elkaar. 7 En de koning riep met luide stem, dat men de bezweerders, Chaldeeën en waarzeggers zou doen komen. De koning nam het woord en zei tot de wijzen van Babel: Ieder die dit schrift kan lezen en mij de uitlegging daarvan kan te kennen geven, zal met purper bekleed worden, een gouden ketting zal om zijn hals gehangen worden, en hij zal als de derde in het koninkrijk heersen.

8 Toen waren al de wijzen van de koning, die gekomen waren, niet in staat het schrift te lezen en de uitlegging daarvan de koning bekend te maken. 9 Daarop werd koning Belsassar ten zeerste ontsteld en hij verschoot van kleur; ook zijn machthebbers waren ontzet. 10 Naar aanleiding van de woorden van de koning en zijn machthebbers trad de koningin de feestzaal binnen. De koningin nam het woord en zei: O, koning, leef in eeuwigheid! Laten uw gedachten u niet verontrusten, en laat uw kleur niet verschieten: 11 er is een man in uw koninkrijk, in wie de geest van de heilige goden woont, en in wie in de dagen van uw vader verlichting, verstand en wijsheid, als de wijsheid van de goden, gevonden werd; hem heeft koning Nebukadnessar, uw vader, tot hoofd van de geleerden, bezweerders, Chaldeeën en waarzeggers aangesteld, - uw vader, o koning. 12 Omdat dan een uitnemende geest en kennis en verstand, uitlegging van dromen, onthulling van verborgenheden en ontwarring van knopen in hem gevonden wordt, in Daniël, aan wie de koning de naam Beltesassar gegeven heeft, laat dan nu Daniël geroepen worden en hij zal de uitlegging te kennen geven.

13 Toen werd Daniël tot de koning gebracht. De
koning nam het woord en zei tot Daniël: bent u
die Daniël, die tot de ballingen van Juda behoort,
welke de koning, mijn vader, uit Juda heeft weg-
gevoerd? 14 Nu, ik heb van u gehoord, dat de
geest van de goden in u woont, en dat verlichting,
verstand en wijsheid in bijzondere mate in u ge-
vonden worden. 15 En nu zijn tot mij gebracht
de wijzen, de bezweerders, opdat zij dit schrift
zouden lezen en mij de uitlegging daarvan zou-
den bekendmaken, maar zij zijn niet in staat de
uitlegging van de woorden te kennen te geven;
16 maar ik heb van u gehoord, dat u uitleggin-
gen kunt geven en knopen ontwarren; nu dan,
indien u het schrift kunt lezen en mij de uitleg-
ging daarvan kunt bekendmaken, dan zult u met
purper bekleed worden en een gouden ketting
zal om uw hals gehangen worden, en u zult als
de derde in het koninkrijk heersen.
17 Daarop antwoordde Daniël de koning: Be-
houd uw geschenken, en schenk uw gaven aan
een ander; toch zal ik het schrift voor de ko-
ning lezen en hem de uitlegging bekendmaken.
18 O koning, God, de Allerhoogste, heeft uw
vader Nebukadnessar koninklijke macht, groot-
heid, eer en majesteit geschonken, 19 en ten ge-
volge van de grootheid die Hij hem geschonken
had, leefden alle volken, natiën en talen voor
hem in angst en beven; wie hij wilde, doodde
hij, en wie hij wilde, liet hij leven; wie hij wilde,
verhoogde hij, en wie hij wilde, vernederde hij.
20 Maar toen zijn hart zich verhief en zijn geest
zich verhardde, zodat hij overmoedig werd, is
hij van zijn koninklijke troon gestoten, en heeft
men de eer van hem weggenomen; 21 ja, uit de
gemeenschap van de mensen werd hij versto-
ten en zijn hart werd aan dat van de dieren ge-
lijk, en bij de wilde ezels was zijn verblijfplaats;
men gaf hem gras te eten als aan de runde-
ren en door de dauw van de hemel werd zijn
lichaam bevochtigd, totdat hij erkende, dat God,
de Allerhoogste, macht heeft over het koning-
schap van de mensen en daarin aanstelt wie Hij
wil. 22 U echter, zijn zoon Belsassar, hebt uw
hart niet *verootmoedigd*, hoewel u dit alles wist,
23 maar u hebt u tegen de Heer van de hemel
verheven: men heeft de voorwerpen uit zijn tem-
pel voor u gebracht, en u en uw machthebbers,
uw gemalinnen en uw bijvrouwen hebben daar-
uit wijn gedronken; u hebt de goden geroemd
van zilver en goud, koper, ijzer, hout en steen,
die niet zien of horen of kennis hebben, maar
de God, in wiens hand uw adem is en die al
uw paden beschikt, Hem hebt u niet verheer-
lijkt. 24 Toen is door Hem de rug van een hand
gezonden en dat schrift geschreven. 25 Dit is
het schrift, dat geschreven is: Mene, mene, te-
kel ufarsin. 26 Dit is de uitlegging van de woor-
den: Mene: God heeft uw koningschap geteld en
er een einde aan gemaakt; 27 Tekel: u bent in
de weegschaal gewogen en te licht bevonden;
28 Peres: uw koninkrijk is gebroken en aan de
Meden en Perzen gegeven.
29 Toen bekleedde men Daniël, op bevel van
Belsassar, met purper en hing hem een gouden
ketting om de hals, en men riep over hem uit, dat
hij de derde heerser in het koninkrijk zou zijn.
30 In dezelfde nacht werd Belsassar, de koning
van de Chaldeeën, gedood.

Daniël in de leeuwenkuil

6 1 Darius, de Meder, ontving het koning-
schap, toen hij tweeënzestig jaar oud was.
2 Het behaagde Darius over het koninkrijk hon-
derd en twintig stadhouders aan te stellen, die
over het hele koninkrijk verdeeld zouden zijn;
3 en over hen drie rijksbestuurders, van welke
Daniël er een was; aan hen moesten die stadhou-
ders rekenschap geven, opdat de koning geen
schade zou lijden. 4 Toen overtrof deze Daniël
de rijksbestuurders en de stadhouders, doordat
een uitnemende geest in hem was; en de koning
was van plan hem over het hele koninkrijk te
stellen.
5 Daarop trachtten de rijksbestuurders en de
stadhouders een grond voor een aanklacht te-
gen Daniël te vinden voor wat betreft het rijks-
bewind, maar zij konden geen enkele grond voor
een aanklacht of iets verkeerds vinden, omdat
hij getrouw was en er geen verzuim of iets ver-

keerds bij hem gevonden werd. 6 Toen zeiden
die mannen: Wij zullen tegen deze Daniël geen
enkele grond voor een aanklacht vinden, tenzij
wij iets tegen hem vinden in de dienst van zijn
God.
7 Daarop drongen die rijksbestuurders en stad-
houders onstuimig bij de koning aan en zeiden
tot hem: O koning Darius, leef in eeuwigheid!
8 Alle rijksbestuurders van het koninkrijk, over-
sten, stadhouders, raadsheren en landvoogden
hebben zich beraden, dat een koninklijk besluit
behoort te worden uitgevaardigd en een verbod
vastgesteld, dat ieder die binnen dertig dagen
een verzoek richt tot enige god of mens behalve
tot u, o koning, in de leeuwenkuil zal worden ge-
worpen. 9 Vaardig dan nu, o koning, dat verbod
uit en schrijf een bevelschrift, dat onveranderlijk is, naar de wet van de Meden en Perzen, die
niet kan worden herroepen. 10 Dus schreef ko-
ning Darius dat bevelschrift met dat verbod.
11 Zodra Daniël vernomen had, dat het bevel-
schrift geschreven was, ging hij naar zijn huis;
nu had hij in zijn bovenvertrek open vensters
aan de kant van Jeruzalem; en driemaal per dag
boog hij zich neer op zijn knieën en bad en
loofde zijn God, juist zoals hij dat tevoren ge-
woon was te doen. 12 Toen snelden die mannen
toe en vonden Daniël biddende en smekende tot
zijn God.
13 Daarop naderden zij tot de koning en spra-
ken tot hem over het koninklijk verbod: Hebt u
niet een verbod uitgevaardigd, dat ieder mens,
die binnen dertig dagen een verzoek richt tot
enige god of mens behalve tot u, o koning, in
de leeuwenkuil zal worden geworpen? De koning
antwoordde: De zaak staat vast naar de wet van
de Meden en Perzen, die niet kan worden her-
roepen. 14 Toen zeiden zij tot de koning: Daniël,
een van de ballingen uit Juda, heeft geen acht ge-
slagen op u, o koning, noch op het verbod dat u
hebt uitgevaardigd, maar driemaal per dag ver-
richt hij zijn gebed. 15 Zodra de koning de zaak
gehoord had, mishaagde zij hem ten zeerste, en
hij zon op middelen om Daniël te bevrijden, ja,
tot zonsondergang gaf hij zich moeite om hem te
redden. 16 Toen drongen die mannen onstuimig
bij de koning aan en zeiden tot hem: Weet, o ko-
ning, dat het een wet van Meden en Perzen is, dat
geen enkel verbod of besluit, dat de koning heeft
uitgevaardigd, veranderd kan worden. 17 Daarop
gaf de koning bevel en men haalde Daniël en
wierp hem in de leeuwenkuil. De koning nam het
woord en zei tot Daniël: Mag uw God, die u zo
volhardend dient, u bevrijden! 18 En er werd een
steen gebracht en op de opening van de kuil ge-
legd, en de koning verzegelde die met zijn ze-
gelring en met de zegelring van zijn machthebbers, opdat er niets zou worden veranderd met
betrekking tot Daniël.
19 Toen ging de koning naar zijn paleis en
bracht de nacht vastend door; en hij liet niets
tot afleiding voor zich brengen, en hij kon niet
in slaap komen.
20 Bij het ochtendkrieken, toen het licht werd,
stond de koning op en ging inderhaast naar de
leeuwenkuil, 21 en toen hij nabij de kuil kwam,
riep hij Daniël toe met droeve stem; de koning
nam het woord en zei tot Daniël: Daniël, u die-
naar van de levende God, heeft uw God, die u
zo volhardend dient, u van de leeuwen kunnen
bevrijden? 22 Toen sprak Daniël tot de koning:
O, koning, leef in eeuwigheid! 23 Mijn God heeft
zijn engel gezonden en de muil van de leeuwen
toegesloten, en zij hebben mij geen kwaad ge-
daan, omdat ik voor Hem onschuldig ben bevon-
den; maar ook tegen u, o koning, heb ik geen
misdaad begaan. 24 Toen werd de koning ten
zeerste verheugd en hij gaf bevel, dat men Daniël
uit de kuil zou optrekken; Daniël werd uit de
kuil opgetrokken, en geen enkele letsel werd aan
hem gevonden, omdat hij op zijn God had ver-
trouwd. 25 En de koning gaf bevel, en men haalde
die mannen die de aanklacht tegen Daniël inge-
bracht hadden en wierp hen in de leeuwenkuil,
hen, hun kinderen en hun vrouwen, en zij had-
den de bodem van de kuil nog niet bereikt, of de
leeuwen maakten zich van hen meester; zelfs al
hun beenderen vermorzelden zij.
26 Daarna schreef koning Darius aan alle vol-
ken, natiën en talen, die de hele aarde bewo-

nen: Uw vrede zij groot! 27 Door mij wordt bevel gegeven, dat men in het hele machtsgebied van mijn koninkrijk voor de God van Daniël ontzag zal hebben en beven; want Hij is de levende God, die blijft in eeuwigheid; zijn koningschap is onverderfelijk en zijn heerschappij duurt tot het einde; 28 Hij bevrijdt en redt, en doet tekenen en wonderen in hemel en op aarde, Hij, die Daniël uit de macht van de leeuwen heeft bevrijd. 29 En deze Daniël stond in hoog aanzien onder het koningschap van Darius en onder het koningschap van Kores, de Pers.

Het droomgezicht van de vier dieren

7 1 In het eerste jaar van Belsassar, de koning van Babel, zag Daniël een droom en gezichten die hem op zijn bed voor ogen kwamen. Toen schreef hij de droom op.

2 Begin van het bericht. Daniël hief aan en zei: Ik had in de nacht een gezicht en zie, de vier winden van de hemel (windstreken) brachten de grote zee in beroering, 3 (A) en vier grote dieren stegen uit de zee op, het ene verschillend van het andere. 4 (B) Het eerste leek op een leeuw, en het had adelaarsvleugels. Terwijl ik bleef toezien, werden het de vleugels uitgerukt, en werd het van de grond opgeheven en op twee voeten overeind gezet als een mens, en werd het een mensenhart gegeven. 5 En zie, een ander dier, het tweede, leek op een beer; het richtte zich op de ene zijde op, en drie ribben waren in zijn muil tussen zijn tanden; en men sprak tegen hem aldus: sta op, eet veel vlees.

6 Daarna zag ik, en zie, een ander dier, zoals een panter; het had vier vogelvleugels op zijn rug en vier koppen. En aan hem werd heerschappij gegeven.

7 (C) Daarna zag ik in de nachtgezichten en zie, een vierde dier, vreselijk, schrikwekkend en geweldig sterk; het had grote, ijzeren tanden: het at en vermaalde, en wat overbleef, vertrad het met zijn poten; en dit dier verschilde van alle vorige, en het had tien hoorns. 8 (D) Terwijl ik op die hoorns lette, zie, daartussen kwam een andere kleine hoorn omhoog, en drie van de vorige hoorns werden daarvoor uitgerukt; en zie, in die hoorn waren ogen als mensenogen en een mond vol grootspraak.

9 (E) Terwijl ik bleef toekijken, werden tronen opgesteld, en een Oude van dagen zette Zich neer; zijn kleed was wit als sneeuw en zijn hoofdhaar blank als wol; zijn troon bestond uit vuurvlammen, de raderen daarvan uit laaiend vuur; 10 (F) en een stroom van vuur welde op en vloeide voor hem uit; duizendmaal duizenden dienden hem en tienduizend maal tienduizenden stonden vóór hem. Het gerechtshof opende een zitting en de boeken werden geopend.

11 Toen keek ik toe vanwege het geluid van de grote woorden welke de hoorn sprak; terwijl ik bleef toekijken, werd het dier gedood, zijn lichaam werd vernietigd en prijsgegeven aan de brand van het vuur. 12 Ook aan de overige dieren werd de heerschappij ontnomen, en hun werd een levensduur gegeven tot tijd en wijle. 13 (G) Ik bleef toekijken in de nachtgezichten en zie, met de wolken van de hemel kwam iemand zoals een mensenzoon; hij begaf zich tot de Oude van dagen, en men leidde hem voor deze; 14 (H) en hem werd heerschappij gegeven en eer en koninklijke macht, en alle volken, natiën en talen dienden hem. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij, die niet zal vergaan, en zijn koningschap is een, dat onverderfelijk is.

15 De geest van mij, Daniël, was ontroerd in mijn binnenste, en de gezichten die mij voor ogen waren gekomen, ontstelden mij. 16 Ik naderde een van hen die daar stonden, en vroeg hem de ware zin van dit alles, en hij sprak tot mij en gaf mij de uitlegging daarvan te kennen: 17 die grote dieren, die vier, zijn vier koningen die uit de aarde zullen opkomen; 18 (I9) daarna zullen de heiligen van de Allerhoogste het koningschap ontvangen, en zij zullen het ko-

(A) **7:3** Opb. 13:1; 17:8. (B) **7:4** Opb. 13:2. (C) **7:7** Opb. 12:3; 13:1. (D) **7:8** Opb. 13:5,6. (E) **7:9 a** Opb. 20:4. **7:9 b** Opb. 1:14. (F) **7:10 a** Opb. 5:11. **7:10 b** Opb. 20:12. (G) **7:13** Mat. 24:30; 26:64; Mar. 13:26; 14:62; Luk. 21:27; Opb. 1:7,13; 14:14. (H) **7:14** Opb. 11:15. (I9) **7:18** Opb. 22:5.

ningschap bezitten tot in eeuwigheid, ja, tot in eeuwigheid van de eeuwigheden.
19 Toen wilde ik de ware zin weten van het vierde dier, dat van die alle verschilde, dat buitengewoon vreselijk was met zijn ijzeren tanden en zijn koperen klauwen, dat at en vermaalde en wat overbleef met zijn poten vertrad, 20 en van de tien hoorns, welke op zijn kop waren, en van die andere, die zich verhief en waarvoor er drie uitvielen, terwijl deze hoorn met ogen en een mond vol grootspraak, er groter uitzag dan de andere. 21 (A) Ik zag, dat die hoorn strijd voerde tegen de heiligen en hen overwon, 22 (B) totdat de Oude van dagen kwam en recht verschaft werd aan de heiligen van de Allerhoogste en de tijd naderde, dat de heiligen het koningschap in bezit kregen.
23 Hij sprak aldus: Dat vierde dier is het vierde koninkrijk, dat op aarde zal zijn, dat verschillen zal van alle (andere) koninkrijken, en dat de hele aarde zal verslinden en haar zal vertreden en vermorzelen. 24 (C) En de tien hoorns - uit dat koninkrijk zullen tien koningen opstaan, en na hen zal een ander opstaan; die zal van de vorige verschillen en drie koningen ten val brengen. 25 (D) Hij zal woorden spreken tegen de Allerhoogste, en de heiligen van de Allerhoogste te gronde richten; hij zal er op uit zijn tijden en *Torah* te veranderen, en zij zullen in zijn macht gegeven worden voor een tijd en tijden en een halve tijd; 26 dan zal het gerechtshof een zitting openen en men zal hem de heerschappij ontnemen en hem verdelgen en vernietigen tot het einde. 27 (E) En het koningschap, de macht en de grootheid van de koninkrijken onder de hele hemel zal gegeven worden aan het volk van de heiligen van de Allerhoogste: zijn koningschap is een eeuwig koningschap, en alle machten zullen het dienen en gehoorzamen.
28 Hier eindigt het bericht. Wat mij, Daniël, betreft, mijn gedachten ontstelden mij zeer, zodat mijn gelaatskleur verschoot; en ik bewaarde deze woorden in mijn hart.

Het gezicht van de ram en de bok

8 1 In het derde jaar van de regering van koning Belsassar verscheen mij, Daniël, een gezicht, na het gezicht, dat mij eerder verschenen was. 2 Ik zag in het gezicht - ik bevond mij, toen ik dat zag, in de burcht Susan, die in het gewest Elam ligt - ik zag in het gezicht, dat ik mij bevond bij de stroom de Ulai. 3 Toen ik mijn ogen opsloeg, zag ik, en zie, een ram stond voor de stroom; hij had twee hoorns, en die hoorns waren hoog, de ene echter was hoger dan de andere, en de hoogste rees het laatst op. 4 Ik zag de ram stoten naar het westen, naar het noorden en naar het zuiden, en geen enkel dier kon tegen hem standhouden; er was niemand die redden kon uit zijn macht, en hij deed naar zijn welgevallen en maakte zich groot.
5 Maar terwijl ik nauwkeurig acht gaf, zie, daar kwam een geitenbok van uit het westen over de hele aarde zonder de aarde aan te raken; en de bok had een opvallende hoorn tussen zijn ogen. 6 En hij kwam tot de ram met de twee hoorns, die ik voor de stroom had zien staan, en rende op hem toe in zijn grimmige kracht; 7 ik zag, dat hij tot vlak bij de ram kwam; verbitterd stootte hij de ram, brak zijn beide hoorns, en er was geen kracht in de ram om tegen hem stand te houden; hij wierp hem ter aarde en vertrad hem, en er was niemand die de ram uit zijn macht redde. 8 De geitenbok nu maakte zich bovenmate groot, maar toen hij machtig werd, brak de grote hoorn af, en vier opvallende hoorns rezen in zijn plaats op, naar de vier windstreken van de hemel. 9 En uit één daarvan kwam weer een hoorn voort, die klein begon, maar die zeer groot werd tegen het zuiden, tegen het oosten en tegen het Sieraad(land), 10 (F) ja, zijn grootheid reikte tot aan het leger van de hemel, en hij deed er van het leger, namelijk van de sterren, ter aarde vallen, en vertrapte ze. 11 Zelfs tegen de vorst van het leger maakte hij zich groot, en Hem werd het dagelijks offer ontnomen en zijn heilige woning

(A) **7:21** Opb. 13:7. (B) **7:22** Opb. 20:4. (C) **7:24** Opb. 17:12. (D) **7:25** Opb. 12:14; 13:5,6. (E) **7:27 a** Opb. 20:4. **7:27 b** Opb. 22:5. (F) **8:10** Opb. 12:4.

werd neergeworpen. 12 En een offerdienst werd in overtreding ingesteld tegenover het dagelijks offer; en hij wierp de waarheid ter aarde, en wat hij ook deed, gelukte hem.

13 Toen hoorde ik een heilige spreken, en een andere heilige zei tot degene die gesproken had: Hoelang zal dit gezicht gelden - het dagelijks offer en de ontzettende overtreding, het prijsgeven van het heiligdom en het vertrappen van de menigte? 14 En hij zei tot mij: Tweeduizend driehonderd avonden en morgens; dan zal het heiligdom in rechten worden hersteld.

15 Toen ik, Daniël, het gezicht zag en het probeerde te begrijpen, zie, daar stond iemand voor mij, die er uitzag als een man, 16 (A) en ik hoorde een menselijke stem over de Ulai, welke zei: Gabriël, doe deze het gezicht begrijpen. 17 En hij kwam tot waar ik stond, en toen hij kwam, schrok ik en wierp mij op mijn aangezicht, maar hij zei tot mij: Begrijp, mensenkind, dat het gezicht doelt op de tijd van het einde. 18 Toen hij nu met mij sprak, viel ik bezwijmd op mijn aangezicht ter aarde; hij echter raakte mij aan en deed mij overeind staan, 19 en zei: Zie, ik maak u bekend wat gebeuren zal in het laatst van de toorn; want het doelt op het tijdstip van het einde.

20 De ram die u gezien hebt, met de twee hoorns, doelt op de koningen van de Meden en Perzen, 21 en de harige geitenbok op de koning van Griekenland, en de grote hoorn die tussen zijn ogen stond, dat is de eerste koning. 22 En dat die afbrak en er vier in zijn plaats kwamen te staan: vier koninkrijken zullen uit het volk ontstaan, maar zonder zijn kracht. 23 En in het laatst van hun koningschap, als de boosdoeners de maat hebben volgemaakt, zal er een koning opstaan, hard van aangezicht en ervaren in listen. 24 En zijn kracht zal sterk zijn - maar niet door eigen kracht - en op ontstellende wijze zal hij verderf brengen, en wat hij onderneemt zal hem gelukken; machtigen zal hij verderven, ook het volk van de heiligen. 25 En door zijn sluwheid zal hij het bedrog dat hij aanwendt, doen gelukken; hij zal zich in zijn hart verheffen, en onverwachts velen verderven. Ook tegen de Vorst van de vorsten zal hij optreden, maar zonder mensenhanden zal hij vernietigd worden.

26 En het gezicht van de avonden en de morgens, waarvan gesproken werd, dat is waarheid. U nu, houd het gezicht verborgen, want het ziet op een verre toekomst.

27 En ik, Daniël, was uitgeput en was enige dagen ziek; daarna stond ik op en verrichtte de dienst bij de koning. En ik was verbijsterd over het gezicht, maar niemand merkte het.

De openbaring over de zeventig weken

9 1 In het eerste jaar van Darius, de zoon van Ahasveros, uit het geslacht van de Meden, die koning geworden was over het koninkrijk van de Chaldeeën - 2 (B) in het eerste jaar van zijn koningschap lette ik, Daniël, in de boeken (de Bijbel) op het getal van de jaren, waarover het woord van JHWH tot de profeet Jeremia gekomen was, dat Hij over de puinhopen van Jeruzalem zeventig jaar zou doen verlopen. 3 En ik richtte mijn aangezicht tot JHWH God om te bidden en te smeken, in vasten en in zak en as. 4 En ik bad tot JHWH, mijn God, en deed schuldbelijdenis en zei: Ach Heer, u grote en geweldige God, die vasthoudt aan het verbond en de goedheid tegenover hen die U liefhebben en uw geboden bewaren; 5 wij hebben gezondigd en misdreven, wij hebben goddeloos gehandeld en zijn weerspannig geweest; wij zijn afgeweken van uw geboden en van uw verordeningen, 6 en wij hebben niet geluisterd naar uw knechten, de profeten, die in uw naam gesproken hebben tot onze koningen, onze vorsten en onze vaderen, en tot het hele volk van het land. 7 Bij U, Heer, is de gerechtigheid, maar bij ons een beschaamd gezicht, zoals nu op deze dag, bij de mannen van Juda, de inwoners van Jeruzalem en bij geheel Israël, bij hen die dichtbij en die veraf wonen in al de landen waarheen u hen hebt verstoten

(A) **8:16** Luk. 1:19,26. (B) **9:2** Jer. 25:11; 29:10.

om de ontrouw die zij tegenover U hebben gepleegd. 8 JHWH, bij ons is een beschaamd gezicht, bij onze koningen, onze vorsten en onze vaderen, want wij hebben tegen U gezondigd. 9 Bij JHWH, onze God, is barmhartigheid en vergeving, hoewel wij tegen Hem weerspannig zijn geweest, 10 niet geluisterd hebben naar de stem van JHWH, onze God, en niet gewandeld hebben naar de Onderwijzingen die Hij ons gegeven heeft door de dienst van zijn knechten, de profeten. 11 Ja, geheel Israël heeft uw *Torah* overtreden en is afgeweken door niet te luisteren naar uw stem. Daarom is over ons uitgestort de met een eed bekrachtigde vloek, welke geschreven staat in de *Torah* van Mozes, de knecht van God, want wij hebben tegen Hem gezondigd. 12 En Hij heeft de woorden bevestigd, die Hij gesproken had over ons en over onze regeerders, die ons bestuurden, door zulk een groot onheil over ons te brengen, als er nergens geweest is onder de hele hemel, behalve in Jeruzalem. 13 Zoals geschreven staat in de *Torah* van Mozes, is al dit onheil over ons gekomen, en wij hebben JHWH, onze God, niet van gedachten doen veranderen door ons te bekeren van onze ongerechtigheden en acht te slaan op uw waarheid. 14 Daarom was JHWH wakker om het onheil over ons te brengen; want JHWH, onze God, is rechtvaardig in al de werken die Hij doet, maar wij hebben niet geluisterd naar zijn stem. 15 Nu dan, Heer, onze God, die uw volk uit het land Egypte hebt geleid met een sterke hand en U een naam hebt gemaakt, zoals tegenwoordig, - wij hebben gezondigd, wij hebben goddeloos gehandeld. 16 Heer, mogen naar al uw gerechtigheid uw toorn en uw grimmigheid zich toch afwenden van uw stad Jeruzalem, uw heilige berg; want om onze zonden en om de ongerechtigheden van onze vaderen zijn Jeruzalem en uw volk tot een smaad geworden voor allen om ons heen. 17 Nu dan, hoor, o onze God, naar het gebed van uw knecht en naar zijn smeking en doe uw aangezicht lichten over uw verwoest heiligdom, - omwille van JHWH. 18 Neig, mijn God, uw oor en hoor; open uw ogen en zie onze verwoestingen en de stad waarover uw naam is uitgeroepen; want niet op grond van onze gerechtigheden storten wij onze smeekgebeden voor U uit, maar op grond van uw grote barmhartigheden. 19 O Heer, hoor! o Heer, vergeef! O Heer, merk op! Treed handelend op; wacht niet langer omwille van Uzelf, mijn God, want uw naam is uitgeroepen over uw stad en over uw volk.

20 Terwijl ik nog sprak en bad en mijn zonde en de zonde van mijn volk Israël beleed, en mijn smeking over de heilige berg van mijn God uitstortte voor JHWH, mijn God, - 21 (A) terwijl ik nog sprak in het gebed, kwam de man Gabriël, die ik tevoren gezien had in het gezicht, in snelle vlucht tot vlak bij mij op de tijd van het avondoffer. 22 En hij begon mij te onderwijzen en sprak met mij en zei: Daniël, nu ben ik uitgegaan om u een klaar inzicht te geven. 23 Bij het begin van uw smeekgebed is er een woord uitgegaan, en ik ben gekomen om het u mee te delen, want u bent zeer bemind. Let dus op het woord en sla acht op het gezicht.

24 Zeventig weken zijn bepaald over uw volk en uw heilige stad, om de overtreding te voleindigen, de zonde af te sluiten, de ongerechtigheid te verzoenen, en om eeuwige gerechtigheid te brengen, gezicht en profeet te bezegelen en iets allerheiligst te zalven. 25 Weet dan en versta: vanaf het ogenblik, dat het woord uitging om Jeruzalem te herstellen en te herbouwen tot op een gezalfde, een vorst, zijn zeven weken; en tweeënzestig weken lang zal het hersteld en herbouwd blijven, met plein en gracht, maar in de druk van de tijden. 26 En na de tweeënzestig weken zal een gezalfde worden uitgeroeid,(1)) terwijl er niets tegen hem is; en het volk van een vorst die komen zal, zal de stad en het heilig-

(1) **9:26** Het woord "uitgeroeid" is in het Hebreeuws "karat". Dat woord betekent ook "snijden" in de zin van "een verbond snijden" = een dier offeren. Dus, "een gezalfde zal worden uitgeroeid" kan je ook lezen als "een gezalfde zal worden geofferd".

(A) **9:21** Luk. 1:19,26.

dom te gronde richten, maar zijn einde zal zijn in de overstroming; en tot het einde toe zal er strijd zijn: verwoestingen, waartoe vast besloten is. 27 (A) En hij zal het verbond voor velen zwaar maken, een week lang; in de helft van de week zal hij slachtoffer en spijsoffer doen ophouden; en op een vleugel van gruwelen zal een verwoester komen, en wel tot aan de voleinding toe, en waartoe vast besloten is, dat zal zich uitstorten over wat woest is.

De toekomst van Daniëls volk

10 1 In het derde jaar van Kores, de koning van de Perzen, werd aan Daniël, die Beltesassar genoemd werd, een woord geopenbaard; dat woord was waarheid en sprak van grote nood. En hij gaf acht op dat woord en had aandacht voor het gezicht.

2 In die dagen bracht ik, Daniël, drie volle weken door met rouw bedrijven; 3 smakelijk voedsel at ik niet, vlees noch wijn kwamen in mijn mond en ik zalfde mij in het geheel niet, tot er drie volle weken verlopen waren. 4 Op de vierentwintigste dag nu van de eerste maand, terwijl ik mij aan de oever van de grote rivier, dat is de Tigris, bevond, 5 (B) sloeg ik mijn ogen op en zie, daar zag ik een man in linnen klederen gekleed en de lendenen omgord met goud van Ufaz; 6 zijn lichaam was als turkoois, zijn gezicht schitterde zoals de bliksem, zijn ogen waren als vurige fakkels, zijn armen en voeten glanzend van gepolijst koper, en het geluid van zijn woorden als het gedruis van een menigte. 7 Alleen ik, Daniël, zag dat gezicht, maar de mannen die bij mij waren, zagen het niet; maar een grote schrik overviel hen, zodat zij vluchtten en zich verborgen; 8 zo bleef ik alleen over. Toen ik dat grote gezicht zag, bleef er in mij geen kracht meer; alle kleur week van mijn gezicht, en ik had geen kracht meer over. 9 Toen hoorde ik het geluid van zijn woorden, en toen ik het geluid van zijn woorden hoorde, viel ik bezwijmd op mijn aangezicht, met mijn aangezicht ter aarde.

10 En zie, een hand raakte mij aan en deed mij op knieën en handen sidderend oprijzen. 11 En hij zei tot mij: Daniël, u zeer beminde man, let op de woorden die ik tot u spreek, en ga rechtop staan, want nu ben ik tot u gezonden. Toen hij dit tot mij sprak, stond ik bevende op. 12 En hij zei tot mij: Wees niet bang, Daniël, want van de eerste dag af, dat u uw hart erop gezet had om inzicht te verkrijgen en om u voor uw God te *verootmoedigen*, zijn uw woorden gehoord, en ik ben gekomen op uw woorden. 13 (C) Maar de vorst van het koninkrijk van de Perzen stond eenentwintig dagen tegenover mij; maar zie, Michaël, een van de voornaamste vorsten, kwam mij te hulp, zodat ik daar, bij de koningen van de Perzen, de overhand behield; 14 en ik ben gekomen om u te verstaan te geven wat uw volk in het laatst van de dagen overkomen zal; want opnieuw is het een gezicht over de toekomst.

15 Toen hij op deze wijze met mij sprak, boog ik mijn gezicht ter aarde en was verstomd. 16 Maar zie, iets als een menselijke gedaante raakte mijn lippen aan; toen opende ik mijn mond en begon te spreken, en ik zei tot hem die vóór mij stond: Mijn heer, vanwege het gezicht hebben mij weeën overvallen, en ik heb geen kracht meer over. 17 Hoe kan ik, de knecht van mijn heer, spreken met u, mijnheer? Ik heb immers geen kracht meer en alle adem is mij benomen. 18 Toen raakte hij, die er uitzag als een mens, mij opnieuw aan en gaf mij kracht 19 en hij zei: Wees niet bang, u zeer beminde man, vrede zij u, wees sterk, ja, wees sterk! En terwijl hij met mij sprak, werd ik gesterkt en ik zei: Mijn heer spreekt, want u hebt mij kracht gegeven.

20 Toen zei hij: Weet u, waarom ik tot u gekomen ben? Ik moet direct terugkeren om met de vorst van de Perzen te strijden, en zodra ik uitgegaan ben, zie, dan zal de vorst van Griekenland komen -; 21 toch zal ik u meedelen wat geschreven staat in het boek van de waarheid. - En niet

(A) **9:27** Dan. 11:31; 12:11; Mat. 24:15; Mar. 13:14. (B) **10:5** Opb. 1:13-15; 2:18; 19:12. (C) **10:13** Opb. 12:7.

één staat vastberaden naast mij en tegen hen, behalve uw vorst Michaël.

11 [1] Ik echter, ik stond in het eerste jaar van Darius de Meder hèm tot een helper en toevlucht -. [2] Nu dan, ik zal u de waarheid bekendmaken. Zie, nog drie koningen zullen in Perzië opstaan, en de vierde zal grotere rijkdom bezitten dan alle anderen, en als hij sterk geworden is door zijn rijkdom, zal hij alles in beweging brengen tegen het koninkrijk van Griekenland. [3] En er zal een heldhaftige koning opstaan, die met grote heerschappij zal regeren en zal doen wat hij denkt dat goed is. [4] Maar nauwelijks is hij opgestaan, of zijn koninkrijk zal verbroken worden en verdeeld naar de vier windstreken van de hemel; maar niet aan zijn nakomelingen, en zonder de macht waarmee hij heerste; want zijn koninkrijk zal uiteengerukt worden en aan anderen dan dezen komen.

[5] Dan zal de koning van het Zuiden sterk worden, maar een van zijn oversten zal hem in sterkte overtreffen en heersen; zijn heerschappij zal een grote heerschappij zijn. [6] En na verloop van jaren zullen zij zich verbinden: de dochter van de koning van het Zuiden zal komen tot de koning van het Noorden om een vergelijk te treffen, maar zij zal de sterkte van haar macht niet behouden, evenmin zal zijn macht standhouden; zij zal worden prijsgegeven, zo ook degenen die haar brachten, hij die haar verwekte, en hij die haar verwierf. [7] En in die tijden zal een spruit uit haar wortels in zijn plaats oprijzen, en deze zal oprukken tegen het leger, de burcht van de koning van het Noorden binnentrekken, en overwinnend daartegen optreden. [8] Ja, zelfs hun goden met hun gegoten beelden, met hun kostbare voorwerpen, zilver en goud, zal hij als buit naar Egypte voeren; hij zal enige jaren zich van strijd tegen de koning van het Noorden onthouden, [9] daarna zal deze het koninkrijk van de koning van het Zuiden binnenvallen, maar naar zijn eigen land moeten terugkeren.

[10] Dan zullen zijn zonen zich ten strijde toerusten en een menigte grote legers verzamelen; een van hen zal tegen hem oprukken, als een overstroming steeds verder om zich heen grijpen, en bij een hernieuwde stormloop tot aan zijn vesting komen. [11] Dan zal de koning van het Zuiden verbitterd worden en uittrekken en strijden met de koning van het Noorden, en deze zal een grote menigte op de been brengen, maar die menigte zal in zijn macht worden overgegeven. [12] En wanneer die menigte is weggevaagd, zal zijn hart zich verheffen; wel zal hij tienduizenden neervellen, maar toch niet sterk zijn. [13] En opnieuw zal de koning van het Noorden een menigte op de been brengen, groter dan de eerste, en na een tijdsverloop van jaren zal hij tegen hem oprukken met een groot en een geweldige toegerust leger. [14] In die tijden nu zullen velen opstaan tegen de koning van het Zuiden; ook zullen gewelddadige mensen uit uw volk zich verheffen om een gezicht tot werkelijkheid te maken, maar zij zullen struikelen. [15] En de koning van het Noorden zal komen, een wal opwerpen en een versterkte stad innemen; de strijdkrachten van het Zuiden zullen geen stand kunnen houden, noch ook de keurtroepen, ja, er zal geen kracht zijn om stand te houden. [16] En hij die tegen hem optrekt, zal doen wat hij denkt dat goed is, en niemand zal voor hem standhouden; hij zal vaste voet krijgen in het Sieraadland en vernietiging zal in zijn hand zijn. [17] Dan zal hij ernaar streven om de macht te verwerven over het hele koninkrijk van de ander en hij zal een vergelijk met hem treffen; een vrouw zal hij hem geven om het rijk te gronde te richten, maar dit zal niet slagen en hem niet tot voordeel zijn. [18] En hij zal zijn aangezicht keren tegen de kustlanden en er vele veroveren, maar een bevelhebber zal hem met zijn smaad doen ophouden zonder dat hij hem zijn smaad vergelden kan. [19] Daarna zal hij zijn aangezicht keren naar de burchten van zijn eigen land - maar hij zal struikelen en vallen en niet meer gevonden worden.

[20] In zijn plaats zal iemand opstaan, die een afperser rondzendt door het heerlijkste deel van het koninkrijk, maar binnen enkele dagen zal hij verbroken worden, maar niet door toorn, noch door strijd. [21] En in zijn plaats zal een veracht

man opstaan, wie men de koninklijke waardigheid niet had toegedacht; onverwachts echter zal hij komen en zich meester maken van het koningschap door slinkse streken; 22 alles overstromende strijdkrachten zullen voor zijn aangezicht weggespoeld en vernietigd worden, ja, ook een vorst van het verbond. 23 En wanneer men met hem een verbond heeft aangegaan, zal hij bedrog plegen; zo zal hij omhoog komen en sterk worden, met weinig volk. 24 Onverwachts zal hij in de vruchtbaarste streken van het landschap komen, en doen wat zijn vaderen noch zijn voorvaderen gedaan hebben: roof en buit en bezit zal hij voor zijn mannen uitstrooien; ook tegen de versterkte plaatsen zal hij plannen beramen - maar slechts voor een tijd.

25 Ook zal hij zijn kracht en zijn moed richten tegen de koning van het Zuiden met een groot leger, en de koning van het Zuiden zal zich ten strijde toerusten met een uitermate groot en sterk leger, maar hij zal geen stand kunnen houden, want men zal plannen tegen hem beramen; 26 zijn eigen tafelgenoten zullen hem afbreuk doen en zijn leger zal wegspoelen, en er zullen vele verslagenen vallen. 27 En die beide koningen zullen kwaad in de zin hebben, en aan één tafel gezeten, zullen zij leugens spreken, maar het zal niet gelukken, want nog toeft het einde tot de vastgestelde tijd. 28 Dan zal hij naar zijn land terugkeren met rijke have, en zijn hart zal zijn tegen het heilig verbond; zo zal hij doen en naar zijn land terugkeren.

29 Op de bestemde tijd zal hij opnieuw in het Zuiden binnenvallen, maar de laatste keer zal het niet zijn zoals de eerste: 30 er zullen schepen van de Kittiërs tegen hem komen, zodat hij afgeschrikt wordt; maar op de terugweg zal hij kwaad worden tegen het heilig verbond en tot daden overgaan; en, teruggekeerd, zal hij zijn belangstelling wijden aan hen die het heilig verbond verzaken. 31 (A) Dan zullen strijdmachten door hem op de been gebracht worden; zij zullen het heiligdom, de vesting, ontheiligen, het dagelijks offer doen ophouden en een gruwel oprichten, die verwoesting brengt. 32 En degenen die zich misgaan tegen het verbond, zal hij door vleierijen tot afval bewegen, maar het volk dat zijn God kent, zal sterk zijn en daden doen. 33 En de verstandigen onder het volk zullen velen tot inzicht brengen, maar zij zullen een tijdlang struikelen door zwaard en vuur, door gevangenschap en beroving.

34 Maar, terwijl zij struikelen, zullen zij een kleine hulp vinden; dan zullen velen zich in huichelachtigheid bij hen aansluiten. 35 Sommige van de verstandigen zullen struikelen, opdat er onder hen loutering, schifting en zuivering teweeggebracht zal worden, tot aan de eindtijd; want deze toeft nog tot de vastgestelde tijd.

36 (B) En de koning zal doen wat hij denkt dat goed is; hij zal zich hoogmoedig opstellen en zich verheffen tegen elke god, zelfs tegen de God van de goden zal hij ongehoorde woorden spreken, en hij zal voorspoedig zijn, totdat de maat van de boosheid vol is; want wat vastbesloten is, gebeurt. 37 Ook op de goden van zijn vaderen zal hij geen acht slaan; op de lieveling van de vrouwen noch op enige andere god zal hij acht slaan, want tegen alle zal hij zich verheffen. 38 Maar in hun plaats zal hij de god van de vestingen vereren: de god die zijn vaderen niet gekend hebben, zal hij vereren met goud en zilver en edelgesteenten en kostbaarheden. 39 En hij zal optreden tegen de versterkte vestingen met de hulp van de vreemde god; ieder die deze erkent, zal tot grote eer komen; hij zal hen tot heersers maken over velen en grond aan hen toedelen als beloning.

40 Maar in de eindtijd zal met hem de koning van het Zuiden in botsing komen, en de koning van het Noorden zal op deze aanstormen met wagens en ruiters en vele schepen; en hij zal de landen binnenvallen, en als een overstroming steeds verder om zich heen grijpen. 41 Ook het Sieraadland zal hij binnenvallen, en velen zullen struikelen; maar aan zijn macht zul-

(A) **11:31** Dan. 9:27; 12:11; Mat. 24:15; Mar. 13:14. (B) **11:36 a** 2Th. 2:3,4. **11:36 b** Opb. 13:5,6.

len ontkomen: Edom, Moab en de keur van de Ammonieten. 42 En hij zal zijn hand uitstrekken tegen de landen, en het land Egypte zal niet ontkomen, 43 maar hij zal de schatten bemachtigen van goud en zilver en alle kostbaarheden van Egypte; en Libiërs en Ethiopiërs zullen in zijn gevolg zijn. 44 Maar geruchten uit het oosten en uit het noorden zullen hem ontstellen, zodat hij in grote grimmigheid zal uittrekken om velen te verdelgen en te vernietigen. 45 Hij zal zijn staatsietenten opslaan tussen de zee en de berg van het heilig Sieraad - maar dan komt hij aan zijn einde, zonder dat iemand hem helpt.

12 1 (A) In die tijd zal Michaël opstaan, de grote vorst, die de zonen van uw volk terzijde staat; en er zal een tijd van grote benauwdheid zijn, zoals er niet geweest is sinds er volken bestaan, tot op die tijd toe. Maar in die tijd zal uw volk ontkomen: al wie in het boek geschreven wordt bevonden. 2 (B) Velen van hen die slapen in het stof van de aarde, zullen ontwaken, dezen tot eeuwig leven en anderen tot versmading, tot eeuwig afgrijzen. 3 En de verstandigen zullen stralen als de glans van de hemel, en die velen tot gerechtigheid hebben gebracht als de sterren, voor eeuwig en altijd. 4 (C) Maar u, Daniël, houd de woorden verborgen, en verzegel het boek tot de eindtijd; velen zullen onderzoek doen, en de kennis zal vermeerderen.

5 En ik, Daniël, zag en zie, daar stonden twee anderen, de één aan deze oever van de rivier, en de ander aan de andere oever van de rivier, 6 en de één zei tot de man die met linnen klederen bekleed was en zich boven het water van de rivier bevond: hoelang toeft het einde van deze wonderbare dingen? 7 (D) Toen hoorde ik de man die met linnen klederen bekleed was en zich boven het water van de rivier bevond, zweren bij Hem die eeuwig leeft, terwijl hij zijn rechter- en zijn linkerhand naar de hemel hief: Een tijd, tijden en een halve tijd; en wanneer er een einde komt aan het verbrijzelen van de macht van het heilige volk, dan zullen al deze dingen voleindigd zijn.

8 Ik nu hoorde het wel, maar begreep het niet en zei: Mijn heer, waarop zullen deze dingen uitlopen? 9 Maar hij zei: Ga heen, Daniël, want deze dingen blijven verborgen en verzegeld tot de eindtijd. 10 (E) Velen zullen zich laten reinigen en zuiveren en louteren, maar de goddelozen zullen goddeloos handelen; en geen van de goddelozen zal het begrijpen, maar de verstandigen zullen het begrijpen. 11 (F) En van de tijd af dat het dagelijks offer wordt gestaakt en een gruwel wordt opgericht, die verwoesting brengt, zijn het duizend tweehonderd en negentig dagen; 12 gezegend is hij die blijft verwachten en duizend driehonderd vijfendertig dagen bereikt. 13 Maar u, ga het einde tegen, en u zult rusten en opstaan tot uw bestemming aan het einde van de dagen.

(A) **12:1 a** Opb. 12:7. **12:1 b** Mat. 24:21; Mar. 13:19; Opb. 7:14; 12:7. (B) **12:2** Jes. 26:19; Mat. 25:46; Joh. 5:29. (C) **12:4** Opb. 22:10. (D) **12:7 a** Opb. 10:5. **12:7 b** Opb. 12:14. (E) **12:10** Opb. 22:11. (F) **12:11** Dan. 9:27; 11:31; Mat. 24:15; Mar. 13:14.

Hosea

Hebreeuws: Hò-sjee-à (Redding)

De geboorte van de drie kinderen van Gomer

1 1 (A) Het woord van JHWH, dat tot Hosea,
de zoon van Beëri, kwam, in de dagen van
Uzzia, Jotam, Achaz en Jechizkia, koningen van
Juda, en in de dagen van Jerobeam, de zoon van
Joas, koning van Israël.
2 Het begin van het spreken van JHWH door
Hosea. JHWH zei tot Hosea: Ga heen, neem u een
ontuchtige vrouw en kinderen uit een ontuchtige
geboren, want het land keert zich in schandelijke
ontucht van JHWH af.
3 Toen ging hij heen en trouwde Gomer, de
dochter van Diblaïm, en zij werd zwanger en
baarde hem een zoon. 4 (B) JHWH zei tot hem:
Noem hem Jizreël, want het zal niet lang meer
duren of Ik zal de bloedschuld van Jizreël bezoeken aan Jehu's huis, en een einde maken aan het
koninkrijk van het huis van Israël. 5 In die dagen
zal het geschieden, dat Ik de boog van Israël zal
verbreken in het dal van Jizreël.
6 Zij werd opnieuw zwanger en baarde een
dochter; Hij zei tot hem: Noem haar Lo-Ruchama,
want Ik zal Mij voortaan niet meer over het
huis van Israël ontfermen, dat Ik hun iets vergeven zou. 7 Maar over het huis van Juda zal Ik
mij ontfermen, en hen verlossen als JHWH, hun
God. Maar Ik zal hen niet verlossen door boog
of zwaard of oorlogstuig, door paarden of door
ruiters.
8 Nadat zij Lo-Ruchama niet meer de borst gaf,
werd zij zwanger en baarde een zoon. 9 Toen
zei Hij: Noem hem Lo-Ammi, want u bent mijn
volk niet en Ik zal niet van u zijn. 10 Eens echter
zullen de kinderen van Israël talrijk zijn als het
zand van de zee, dat niet te meten of te tellen
is. En ter plaatse waar tot hen gezegd wordt: u
bent mijn volk niet - zullen zij genoemd worden
kinderen van de levende God. 11 Dan zullen de
kinderen van Juda en de kinderen van Israël zich
bijeen verzamelen, één hoofd over zich stellen,
en optrekken uit het land; want groot zal de dag
van Jizreël zijn. 12 Zegt tot uw broeders: Ammi,
en tot uw zusters: Ruchama.

De verwerping van Israël en herstel

2 1 14 (C) Klaagt uw moeder aan, klaagt haar
aan, want zij is mijn vrouw niet, en Ik ben
haar man niet. Laat zij haar ontucht van haar
gezicht verwijderen en haar overspel van haar
borsten, 2 anders zal Ik haar naakt uitkleden en
haar laten staan als op de dag dat zij geboren
werd, haar maken als een woestijn, haar doen
worden als een dor land, en haar doen sterven
van dorst; 3 en over haar kinderen zal Ik Mij niet
ontfermen, omdat zij uit ontucht geboren zijn.
4 Want hun moeder heeft ontucht bedreven; zij,
die van hen zwanger geweest is, heeft schandelijk gehandeld. Want zij zei: Ik wil achter mijn
minnaars aan gaan, die mij mijn brood en water,
mijn wol en vlas, mijn olie en drank geven.
5 Daarom, zie, Ik ga uw weg met doornen versperren, Ik ga tegen haar een muur oprichten,
zodat zij haar paden niet vinden kan. 6 Dan zal
zij haar minnaars nalopen, maar hen niet bereiken; hen zoeken, maar niet vinden. Dan zal zij
zeggen: ik wil heengaan en terugkeren tot mijn
eerste man, want toen had ik het beter dan nu.
7 Zij echter beseft niet, dat Ik het ben, die
haar het koren, de most en de olie heb gegeven,
die haar het zilver rijkelijk geschonken heb en
het goud, dat zij voor de Baäl gebruikt hebben.
8 Daarom zal Ik mijn koren weer wegnemen in
de oogsttijd, en mijn most in zijn seizoen, en
wegrukken mijn wol en mijn vlas, die haar naaktheid moeten bedekken. 9 Nu dan, Ik wil haar

(A) **1:1 a** 2Kon. 15:1-7; 2Kron. 26:1-23. **1:1 b** 2Kon. 15:32-38; 2Kron. 27:1-8. **1:1 c** 2Kon. 16:1-20; 2Kron. 28:1-27. **1:1 d** 2Kon. 18:1-20:21; 2Kron. 29:1-32:33. **1:1 e** 2Kon. 14:23-29. (B) **1:4** 2Kon. 10:11. (C) **2:1** Rom. 9:26.

schaamte ontbloten voor de ogen van haar minnaars en niemand zal haar uit mijn hand redden.
10 Ik zal doen ophouden al haar vreugde, haar feest, haar Nieuwemaansdag en haar Sjabbat, ja, al haar Feesten.(1) 11 Dan zal Ik haar wijnstok en haar vijgenboom verwoesten, waarvan zij zei: Die zijn het loon, dat mijn minnaars mij gaven. Ik zal ze maken tot een woud, en de dieren van het veld zullen ze afvreten. 12 Zo zal Ik over haar bezoeken de dagen, waarop zij voor de Baäls het offer ontstak, zich tooide met ring en halssieraad en achter haar minnaars aan ging, maar Mij vergat, luidt het woord van **JHWH**.
13 Daarom zie, Ik zal haar lokken, en haar leiden in de woestijn, en spreken tot haar hart.
14 Ik zal haar aldaar haar wijngaarden geven, en het dal Achor maken tot een deur van hoop. Dan zal zij daar *zingen* als in de dagen van haar jeugd, als in de tijd toen zij uit Egypte trok.
15 En het zal in die dagen geschieden, luidt het woord van **JHWH**, dat u Mij noemen zult: mijn man, en niet meer: mijn Baäl. 16 Ja, Ik zal de namen van de Baäls verwijderen uit haar mond; hun naam zal niet meer genoemd worden.(2)
17 (A) In die dagen zal Ik voor hen een verbond sluiten met de dieren van het veld, de vogels van de hemel en de kruipende dieren van de aarde. Dan zal Ik boog en zwaard en oorlogstuig in het land verbreken, en hen veilig doen wonen.
18 Ik zal u Mij tot bruid werven voor eeuwig: Ik zal u Mij tot bruid werven door gerechtigheid en recht, door goedheid en ontferming; 19 Ik zal u Mij tot bruid werven door trouw; en u zult **JHWH** kennen.
20 Het zal in die dagen geschieden, dat Ik *verhoren* zal, luidt het woord van **JHWH**: Ik zal de hemel *verhoren*, en die zal de aarde *verhoren*, 21 en de aarde zal het koren, de most en de olie *verhoren*, en die zullen Jizreël *verhoren*.
22 Dan zal Ik haar voor Mij zaaien in het land, en Mij ontfermen over Lo-Ruchama, en tot Lo-Ammi zeggen: u bent mijn volk. En hij zal zeggen: Mijn God!

Aangenomen, maar afgezonderd

3 1 **JHWH** zei tot mij: Ga weer heen, bemin een vrouw, die zich door een ander laat beminnen en overspelig is, zoals **JHWH** de Israëlieten bemint, die zich tot andere goden wenden en minnaars zijn van druivenkoeken.
2 Toen kocht ik haar voor vijftien zilverstukken en anderhalve homer gerst. 3 En ik zei tot haar: Vele dagen zult u blijven zitten; u zult geen ontucht bedrijven, geen man toebehoren; en ook ik zal tot u niet komen.
4 Want vele dagen zullen de Israëlieten blijven zitten zonder koning en zonder vorst, zonder offer en zonder gewijde steen, zonder efod of terafim. 5 Daarna zullen de Israëlieten zich bekeren, en **JHWH**, hun God, zoeken, en David, hun koning, en met ontzag komen tot **JHWH** en tot zijn goedheid - in de dagen van de toekomst.

Tegen ontrouwe priesters en een ontrouw volk

4 1 Hoort het woord van **JHWH**, u Israëlieten, want **JHWH** heeft een rechtsgeding met de bewoners van het land, omdat er geen trouw, geen liefde en geen kennis van God is in het land.
2 Vloeken, liegen, moorden, stelen en huwelijken verbreken! Men pleegt geweld, bloedbad volgt op bloedbad. 3 Daarom treurt het land, en al wat erin woont verkwijnt, zowel de dieren van het veld als de vogels van de hemel; ja, zelfs de vissen van de zee komen om.
4 Laat maar niemand een aanklacht inbrengen en laat maar niemand een terechtwijzing uiten, aangezien mijn aanklacht u geldt, o priester!
5 u zult struikelen bij dag, en met u zal ook de profeet struikelen bij nacht, en verdelgen zal Ik uw moeder. 6 Mijn volk gaat te gronde door het gebrek aan kennis. Omdat u de kennis verworpen hebt, verwerp Ik u, dat u geen priester meer

(1) **2:10** "Feesten" is in het Hebreeuws "moadiem", en dat zijn: Gods Feesten, of: de bijbelse Feesten, of: Gods afgesproken Tijden". Zie ook de bijlage hierover achterin deze Bijbel. (2) **2:16** Zie ook Exodus 23:13b.
(A) **2:17** Joz. 7:24-26.

voor Mij zult zijn; daar u de *Torah* van uw God vergeten hebt, zal ook Ik uw zonen vergeten.
7 Hoe talrijker zij werden, des te meer zondigden zij tegen Mij. Hun eer zal Ik in schande veranderen. 8 Van de zonde van mijn volk eten zij, en op zijn ongerechtigheid zetten zij hun zinnen. 9 En het wordt: zo priester zo volk. Daarom zal Ik zijn wandel aan hem bezoeken en hem zijn handel vergelden. 10 Dan zullen zij eten, maar niet verzadigd worden; zij zullen ontucht bedrijven, maar niet talrijk worden; want zij hebben nagelaten JHWH te vereren.
11 Ontucht, wijn en most nemen het verstand weg. 12 Mijn volk raadpleegt zijn hout, en zijn staf moet het voorlichten. Want een geest van ontucht doet hen dwalen, zodat zij zich in ontucht aan hun God onttrekken. 13 Op de toppen van de bergen slachten zij offers en op de heuvelen ontsteken zij die, onder eik, populier en terebint, omdat de schaduw ervan aangenaam is. Daarom bedrijven uw dochters ontucht en plegen uw schoondochters overspel. 14 Ik zal de ontucht die zij bedrijven uw dochters niet aandoen, noch aan uw schoondochters het overspel dat zij plegen. Want zij zelf zonderen zich af met hoeren, en brengen offers met aan ontucht gewijden. Zo komt het volk dat geen inzicht heeft, ten val.
15 Indien u, o Israël, al ontucht bedrijft, laat dan toch Juda geen schuld op zich laden! Komt dus niet naar Gilgal, en gaat niet naar Bet-Awen, en zweert er niet: zo waar JHWH leeft! 16 Want Israël is weerspannig als een weerspannige koe. Zou JHWH hen nu weiden als een schaap in het ruime veld? 17 Efraïm is aan beelden gehecht. 18 Laat hem geworden! Is hun roes geweken, dan bedrijven zij schaamteloos ontucht. Vurig houden hun schilden van schande. 19 Een wind heeft hen met zijn vleugels omsloten, en zij zullen beschaamd uitkomen met hun offers.

Israël met zijn leidslieden bedreigd wegens ontrouw

5 1 Hoort dit, u priesters, en merk op, u huis Israël, en neig het oor, u huis van de koning! Want u gaat het oordeel aan, omdat u een strik bent geworden voor Mispa, en een uitgespannen net op de Tabor. 2 De afvalligen hebben een diepe valkuil gemaakt; terwijl Ik door hen allen aan de kant ben geschoven. 3 Ik ken Efraïm, en Israël is voor Mij niet verborgen. Waarlijk, nu hebt u, o Efraïm, ontucht gepleegd; Israël heeft zich verontreinigd.
4 Hun daden laten niet toe, dat zij zich bekeren tot hun God. Want een geest van ontucht woont in hen, en JHWH kennen zij niet. 5 De hoogmoed van Israël *getuigt* openlijk tegen hem. Israël en Efraïm zullen struikelen door hun ongerechtigheid. Ook Juda struikelt met hen. 6 Hun kleinvee en hun runderen zullen zij brengen om JHWH te zoeken, maar zij zullen Hem niet vinden: Hij onttrekt Zich aan hen! 7 Tegen JHWH hebben zij trouweloos gehandeld, want zij hebben bastaardkinderen verwekt. Nu kan (elke) nieuwe maan hen verteren met hun bezittingen.

Genezing alleen door bekering

8 Blaast de sjofar in Gibea, de trompet in Rama! Maakt alarm in Bet-Awen! Achter u, Benjamin!
9 Tot een woestenij zal Efraïm worden in de dagen van bestraffing. Over de stammen van Israël maak Ik bekend wat vast besloten is. 10 De vorsten van Juda zijn als zij die de grenzen verleggen. Op hen zal Ik mijn boosheid uitgieten als water.
11 Verdrukt is Efraïm, verpletterd door het recht, omdat hij heeft verkozen het ijdele te volgen. 12 Daarom ben Ik voor Efraïm als een mot, en als een beeneter voor het huis van Juda.
13 Toen Efraïm zijn ziekte zag, en Juda zijn gezwel, ging Efraïm naar Assur en zond boden naar koning Strijdlust. Deze echter kan u geen genezing schenken, en zal het gezwel van u niet wegnemen. 14 Want Ik ben als een leeuw voor Efraïm, en als een jonge leeuw voor het huis van Juda. Ik, Ik zal verscheuren en heengaan; 15 Ik zal wegnemen, zonder dat iemand redden kan. Ik zal heengaan, Ik wil weerkeren naar mijn plaats, totdat zij zich schuldig voelen en mijn aangezicht zoe-

ken; wanneer het hun bang te moede is, zullen zij verlangend naar Mij uitzien.

6 [1] Komt, laat ons terugkeren tot **JHWH**! Want Hij heeft verscheurd, en zal ons genezen; Hij heeft geslagen, en zal ons verbinden. [2] Hij zal ons na twee dagen doen herleven, op de derde dag zal Hij ons oprichten, en wij zullen leven voor zijn aangezicht. [3] Ja, wij willen **JHWH** kennen, ernaar jagen Hem te kennen. Zo zeker als de dageraad is zijn opgang. Dan komt Hij tot ons als de regen, als de late regen, die het land besproeit.

Een volk van boosdoeners

[4] Wat zal Ik u aandoen, o Efraïm? Wat zal Ik u aandoen, o Juda? Immers uw liefde is als een morgenwolk, en als een dauw die in de vroegte vergaat. [5] Daarom heb Ik er door de profeten op ingehakt, heb Ik hen gedood door de woorden van mijn mond. Mijn oordelen over u waren een doorbrekend licht. [6] (A) Want in liefde heb Ik behagen en niet in slachtoffer, in kennis van God en niet in brandoffers.

[7] Maar zij hebben als Adam het verbond overtreden; daar zijn zij trouweloos tegenover Mij geweest. [8] Gilead is een stad van misdadigers, vol bloedsporen. [9] Zoals een troep bandieten ligt een priestermenigte op de loer; zij moorden op de weg naar Sichem. Waarlijk, wandaden bedrijven zij. [10] In het huis Israël heb Ik afschuwelijke dingen gezien: daar is Efraïms ontucht; Israël heeft zich verontreinigd.

[11] Ook voor u, Juda, is een oogst weggelegd, wanneer Ik in het lot van mijn volk een keer brengen zal.

Efraïm bekeert zich niet

7 [1] Zodra Ik Israël genees, worden Efraïms ongerechtigheid en de boosheden van Samaria onthuld. Want zij plegen bedrog: de dief dringt binnen, de bende plundert buiten. [2] En zij denken er niet aan, dat Ik al hun kwaad in gedachten houd. Nu omringen hen hun daden; zij zijn vóór mijn aangezicht.

[3] Met hun boosheid verheugen zij de koning en met hun leugens de vorsten. [4] Zij allen zijn overspelig, zij zijn te vergelijken met een oven, die blijft branden, ook al is de bakker opgehouden met stoken, omdat hij het deeg kneedt, totdat het doorzuurd is. [5] Op de feestdag van onze koning maken zij de vorsten ziek van verhitting door wijn. Hij wisselt handslag met gewetenloze mensen.

[6] Maar zij stoken hun hart als een oven met hun arglist; al slaapt bij hen de bakker de hele nacht, 's morgens brandt (de oven) als een vlammend vuur; [7] zij allen gloeien als een oven. Zij verteren hun regeerders, al hun koningen zijn gevallen. Niemand onder hen roept tot Mij.

[8] Efraïm vermengt zich met de volken. Efraïm is een koek die niet gekeerd is. [9] Vreemden hebben zijn kracht verteerd, maar hij beseft het niet. Zelfs ligt grijsheid over hem gesprenkeld, maar hij beseft het niet. [10] En de hoogmoed van Israël *getuigt* openlijk tegen hem. Maar zij hebben zich niet bekeerd tot **JHWH**, hun God, en hebben Hem ondanks dit alles niet gezocht.

[11] Efraïm is geworden als een onnozele duif, zonder verstand. Egypte roepen zij te hulp, naar Assur trekken zij. [12] Zodra zij gaan, span Ik mijn net over hen uit. Als de vogels van de hemel haal Ik hen neer. Zodra hun zwerm rumoerig wordt, neem Ik ze gevangen.

[13] Wee over hen, omdat zij van Mij zijn weggevlogen! Verwoesting over hen, omdat zij van Mij zijn afgevallen! Hoewel Ik hen verloste, hebben zij tegen Mij leugens gesproken. [14] En zij roepen niet tot Mij met hun hart, wanneer zij jammeren op hun bed. Om koren en most kerven zij zich; zij zijn weerspannig tegen Mij. [15] Ofschoon Ik hen onderwijs en hun armen sterk, bedenken zij telkens kwaad tegen Mij. [16] Zij keren zich, maar niet naar omhoog; zij zijn geworden als een bedrieglijke boog. Door het zwaard zullen hun vorsten vallen wegens de heftigheid van hun tong. Daarover spot men met hen in het land Egypte.

(A) **6:6** Mat. 9:13; 12:7.

Efraïms naderende ondergang

8 1 De sjofar aan uw mond! Als een arend (komt het) tegen het huis van JHWH! Omdat zij mijn verbond hebben overtreden en tegen mijn *Torah* hebben gerebelleerd. 2 Tot Mij roepen zij: Mijn God! Wij, Israël, kennen U! 3 Maar Israël verfoeit het goede - de vijand achtervolgt hem.

4 Zij hebben koningen aangesteld, maar buiten Mij om; vorsten, zonder dat Ik ervan wist. Van hun zilver en hun goud hebben zij zich afgodsbeelden gemaakt tot hun verderf. 5 Verfoeilijk is uw kalf, o Samaria! - Mijn toorn is tegen hen ontbrand. Hoelang nog zal hun reiniging onmogelijk zijn? - 6 Voorwaar, ook dit is uit Israël, het is het maaksel van een werkmeester, een god is het niet. Voorwaar, tot splinters zal dat kalf van Samaria worden.

7 Want zij zaaien wind en oogsten storm: tot rijpheid komt het koren niet, het is een gewas dat geen meel voortbrengt; en brengt het al iets voort, dan verslinden vreemden het.

8 Israël is verslonden. Nu zijn zij onder de (heiden)volken geworden als een voorwerp waar niemand behagen in schept, 9 omdat zij naar Assur getrokken zijn. Een wilde ezel houdt zich afgezonderd, maar Efraïm reikt liefdesgeschenken uit. 10 Zelfs al zouden zij die onder de (heiden)volken ontvangen, Ik zal hen nu bijeenbrengen; zij hebben weinig te hopen van de uitspraak van de koning van de vorsten.

11 Voorwaar, vele altaren heeft Efraïm opgericht om te zondigen; de altaren hebben hun gediend om te zondigen. 12 Al schrijf Ik hun tienduizendvoudig mijn Onderwijzingen voor, toch worden deze geacht als die van een vreemde. 13 Offergaven brengen zij, vlees, en zij eten het. JHWH heeft in hen geen behagen; nu gedenkt Hij hun ongerechtigheid en straft hun zonden: zij zullen terugkeren naar Egypte.

14 Ja, Israël heeft zijn Maker vergeten, en heeft paleizen gebouwd, terwijl Juda talrijke versterkte steden maakte. Maar Ik zal een vuur in zijn steden werpen; dat zal haar burchten verteren.

Geen offerdienst in vreemde landen

9 1 Verheug u niet, Israël, al juichend, als de volkeren, want u bent overspelig van uw God afgeweken, u hebt het loon van de ontucht liefgehad op alle dorsvloeren van het koren. 2 Dorsvloer noch perskuip zal hen voeden, de most zal hen teleurstellen. 3 Zij zullen in het land van JHWH niet blijven, maar Efraïm zal naar Egypte terugkeren, en in Assur zullen zij het onreine eten. 4 Zij zullen voor JHWH geen wijn uitgieten en hun slachtoffers zullen Hem niet aangenaam zijn; zij zijn voor hen als treurbrood; allen die het eten, verontreinigen zich, want hun brood dient voor hen zelf; het zal in het huis van JHWH niet komen. 5 Wat zult u doen op een hoogtijdag(1) en op een feestdag van JHWH? 6 Want zie, al zijn zij aan de verwoesting ontkomen, Egypte zal hen verzamelen, Memphis(2) hen begraven. Onkruid zal hun zilveren kostbaarheden overwoekeren, dorens zullen in hun tenten opschieten.

7 (A) Gekomen zijn de dagen van de bezoeking, gekomen de dagen van de vergelding. Israël zal het ervaren. Dwaas is de profeet, waanzinnig de man van de geest, wegens de grootte van uw ongerechtigheid en omdat er grote vijandschap is. 8 De wachter over Efraïm bij mijn God, de profeet - een strik van een vogelvanger is op al zijn wegen, vijandschap in het huis van zijn God.

9 (B) Zij hebben diep verdorven gehandeld, als in de dagen van Gibea: Hij zal denken aan hun ongerechtigheid, hun zonden bezoeken.

Efraïm ontvolkt

10 (C) Als druiven in de woestijn vond Ik Israël; als vroege vijgen, als eerste opbrengst aan de vij-

(1) **9:5** Hebreeuws: de Moadiem, d.w.z. door God vastgestelde tijdstippen van ontmoeting, ook wel Bijbelse feesten genoemd. (2) **9:6** Een belangrijke stad in het oude Egypte

(A) **9:7** Luk. 21:22. (B) **9:9** Richt. 19:1-30. (C) **9:10** Num. 25:1-5.

genboom, zag Ik uw vaderen. Zij echter gingen naar Baäl-Peor en wijdden zich aan de schandegod; daardoor werden zij even gruwelijk als het voorwerp van hun liefde. 11 Efraïms heerlijkheid zal wegvliegen als de vogels: geen geboorte, geen moederschoot, en geen ontvangenis meer. 12 Ja, al brengen zij zonen groot, Ik zal hen kinderloos maken, zodat er geen mens meer zijn zal. Ja, ook wee hun, wanneer Ik van hen wijk. 13 Efraïm, zoals Ik het gezien had, was een Tyrus, geplant in een landouw; maar nu moet Efraïm zijn zonen uitleveren aan de moordenaar. 14 Geef hun, JHWH, wat U maar wilt: geef hun een kinderloze schoot en verdroogde borsten.

15 Al hun boosheid is in Gilgal, daar heb Ik ze dan ook gehaat; wegens hun boze handelingen zal Ik ze uit mijn huis verdrijven. Ik zal ze niet meer liefhebben: al hun vorsten zijn opstandelingen. 16 Efraïm is geslagen, hun wortel is verdord; vrucht zullen zij niet zetten. Wanneer zij nog kinderen zouden voortbrengen, zal Ik de lievelingen van hun buik doden. - 17 Mijn God zal hen verwerpen, omdat zij naar Hem niet geluisterd hebben; en zij zullen dwalende zijn onder de volken.

Beeldendienst te schande gemaakt

10 1 Israël is een welige wijnstok, die zijn vruchten voortbrengt; naarmate hij meer vrucht verkreeg, maakte hij meer altaren; naarmate het zijn land beter ging, maakte hij mooiere gewijde stenen. 2 Bedrieglijk was hun hart, nu zullen zij voor hun schuld moeten betalen: Hij zal hun altaren verwoesten, hun gewijde stenen vernielen. 3 Nu zeggen zij wel: Wij hebben geen koning - maar, wanneer wij geen ontzag voor JHWH hebben, wat zou dan de koning voor ons kunnen doen?

4 Zij spreken holle woorden: zweren valse eden, sluiten maar verbonden. En het oordeel schiet op als een gifplant in de voren van de akker. 5 Om dat kalf van Bet-Awen zijn de inwoners van Samaria bezorgd; ja, daarover treurt het volk, daarover maken de afgodspriesters misbaar, omdat de heerlijkheid daarvan is geweken. 6 Ja, het wordt zelf naar Assur gebracht als een geschenk voor koning Strijdlust. Schande zal Efraïm op zich laden, en Israël zal beschaamd uitkomen met zijn overleggingen. 7 Verdelgd wordt Samaria; zijn koning wordt als een splinter op het watervlak. 8 (A) En verwoest worden de hoogten van Awen, van Israëls zonde. Doornen en distels zullen hun altaren overwoekeren. En zij zullen zeggen tot de bergen: Bedekt ons, en tot de heuvelen: Valt op ons!

De zonde van Gibea wordt Israël aangerekend

9 (B) Sinds de dagen van Gibea hebt u gezondigd, Israël. Daarbij zijn zij blijven staan; zou hen te Gibea de strijd tegen de goddelozen niet bereiken, 10 naar mijn verlangen? Ja, Ik zal hen tuchtigen, en volken zullen tegen hen verzameld worden, terwijl zij getuchtigd zullen worden om hun beide zonden.

JHWH in Efraïm teleurgesteld

11 Efraïm was een afgerichte jonge koe, die gewillig dorste; Ik heb haar schone hals gespaard. Ik ga Efraïm inspannen, Juda zal ploegen, Jakob eggen. 12 (C) Zaait in gerechtigheid, oogst in liefde, ontgint u nieuw land.(1) Dan is het tijd om JHWH te vragen, totdat Hij komt en voor u gerechtigheid laat regenen.

13 U hebt goddeloosheid geploegd, misdaad geoogst; de vrucht van leugen hebt u gegeten, omdat u hebt vertrouwd op uw eigen weg, op uw vele helden. 14 Daarom zal krijgsrumoer zich tegen uw volk verheffen, en al uw vestingen zullen worden verwoest, zoals Salman Bet-Arbel verwoestte, in de dagen van de strijd, toen moeder en kinderen werden verpletterd. 15 Dat heeft Betel u aangedaan, vanwege uw diepe verdorvenheid. In de morgenstond wordt de koning van Israël voorgoed vernietigd.

(1) **10:12** In het Hebreeuws staat hier "braakliggend land".

(A) **10:8** Luk. 23:30; Opb. 6:16. (B) **10:9** Richt. 19:1-30. (C) **10:12** Jer. 4:3.

Liefde en oordeel van JHWH

11 1 (A) Toen Israël een kind was, heb Ik het
liefgehad, en uit Egypte heb Ik mijn zoon
geroepen. 2 Hoe meer men hen riep, des te meer
dwaalden zij weg: aan de Baäls offerden zij en
aan de gesneden beelden brachten zij reukoffers. 3 En Ik leerde Efraïm lopen; Ik nam hen op
mijn armen, maar zij erkenden niet, dat Ik hen
genas. 4 Met banden van mensen trok ik hen, met
koorden van liefde; Ik was hun als degenen die
het juk van hun kinnebak hieven. Ik neigde Mij
tot hem, gaf hem te eten.
5 Zal hij niet naar het land Egypte terugkeren?
Ja, Assur zal zijn koning zijn, omdat zij geweigerd hebben zich te bekeren.
6 Het zwaard zal zijn steden treffen en zijn
grendels vernietigen en verteren, wegens hun
overleggingen.

De ontferming roemt tegen het oordeel

7 Ja, mijn volk volhardt in het afdwalen van Mij.
- En al roepen zij tot Hem omhoog, Hij zal hen
zeker niet opheffen.
8 (B) Hoe zou Ik u prijsgeven, Efraïm, u overleveren, Israël? Hoe zou Ik u prijsgeven als Adma,
u maken als Seboïm? Mijn hart keert zich om
in Mij, ten volle wordt mijn ontferming opgewekt. 9 Ik zal mijn brandende toorn niet ten
uitvoer brengen. Ik zal Efraïm niet verder verderven. Want Ik ben God en geen mens, heilig
in uw midden, en Ik zal niet komen in toorngloed. 10 Zij zullen achter JHWH aan gaan, als
een leeuw zal Hij brullen. Wanneer Hij brult,
dan zullen zonen uit het westen bevend komen.
11 Zij zullen bevend komen als een vogel uit
Egypte, als een duif uit het land Assur, en Ik zal
hen doen wonen in hun huizen, luidt het woord
van JHWH.

Efraïm en zijn stamvader Jakob

12 1 Met leugen heeft Efraïm Mij omringd,
met bedrog het huis van Israël - terwijl
Juda zich voortdurend bandeloos gedraagt tegenover God en tegenover de Hoogheilige, die
getrouw is. 2 Efraïm weidt wind, en jaagt de
hele dag de oostenwind na, het vermeerdert leugen en verwoesting. Zij sluiten een verbond met
Assur, en er wordt olie naar Egypte gebracht.
3 JHWH heeft een rechtsgeding met Juda; Hij
gaat Jakob straffen voor zijn wandel, naar zijn
daden zal Hij hem vergelden. 4 (C) In de moederschoot bedroog hij zijn broer, en in zijn
mannelijke kracht streed hij met God. 5 (D) Hij
streed tegen een engel en overwon. Hij huilde en
smeekte Hem om genade. Te Betel vond hij Hem,
en daar sprak Hij met ons, 6 namelijk JHWH
God van de legermachten, wiens naam JHWH is.
7 U dan, keer tot uw God terug, bewaar liefde en
recht en wacht voortdurend op uw God.
8 Kanaän - in zijn hand is een bedrieglijke
weegschaal, afpersen is zijn lust. 9 Maar Efraïm
zegt: Waarlijk, ik ben rijk geworden, ik heb mij
rijkdom verworven; in al mijn vermogen vindt
men bij mij geen ongerechtigheid die zonde zou
zijn.
10 (E) Maar Ik ben JHWH, uw God, van het land
Egypte af. Ik zal u weer doen wonen in tenten
als in de dagen van de samenkomst. 11 En Ik zal
tot de profeten spreken en Ik zal veel gezichten
geven, en door de dienst van profeten zal Ik in
gelijkenissen spreken.
12 Gilead had afgoden, zij zijn tot louter niets
geworden; heeft men in Gilgal stieren geofferd,
ook hun altaren zullen als steenhopen worden in
de voren van het veld.
13 (F) Jakob vluchtte naar het veld van Aram,
en Israël diende om een vrouw en om een vrouw
was hij veehoeder. 14 (G) Door een profeet heeft
JHWH Israël uit Egypte gevoerd, en door een profeet werd het gehoed.
15 Efraïm heeft (Hem) erg bitter en boos gemaakt, maar zijn Heer zal zijn bloedschuld
op hem doen neerkomen, en hem zijn smaad
vergelden.

(A) **11:1** Ex. 4:22; Mat. 2:15. (B) **11:8** Deut. 29:22. (C) **12:4** Gen. 25:26; 32:25-27. (D) **12:5** Gen. 28:10-22. (E) **12:10** Lev. 23:42,43. (F) **12:13** Gen. 29:1-20. (G) **12:14** Ex. 12:50,51.

De toorn van JHWH treft Efraïm

13 1 Zodra Efraïm sprak, was er schrik, hij
was verheven in Israël; maar hij maakte
zich schuldig door de Baäl, en stierf weg.
2 Ook nu gaan zij voort met zondigen en maken
zich gegoten beelden van hun zilver, afgodsbeel-
den, naar eigen inzicht, alles het werk van me-
taalbewerkers. Men zegt van hen: De mensen
die offeren, kussen kalveren. 3 Daarom zullen
zij worden als een morgenwolk, als dauw die in
de vroegte vergaat, als kaf dat van de dorsvloer
wegstuift, en als rook uit het venster. 4 Maar Ik
ben JHWH, uw God, van het land Egypte af; een
God naast Mij kent u niet en een verlosser bui-
ten Mij is er niet. 5 (A) Ik heb u in de woestijn
gekend, in een verschroeid land. 6 Toen zij weid-
den, werden zij verzadigd; toen zij verzadigd wa-
ren, verhief zich hun hart; daarom vergaten zij
Mij. 7 Zo ben Ik hun als een leeuw geworden, loer
ik als een panter op de weg. 8 Ik val hen aan als
een van jongen beroofde berin, Ik rijt hun borst-
kas open, en verslind ze dan als een leeuwin;
de dieren van het veld verscheuren hen. 9 Het is
uw verderf, Israël, dat u zich keert tegen Mij, uw
helper. 10 (B) Waar is toch uw koning, dat hij u
zou verlossen in al uw steden, en waar zijn uw
regeerders - u die zei: Geef mij een koning en
vorsten! 11 (C) Ik geef u een koning in mijn toorn,
en Ik neem hem weg in mijn boosheid. 12 Wel be-
waard is Efraïms ongerechtigheid, weggeborgen
zijn zonde. 13 Geboorteweeën gaan hem vooraf:
maar het is een onverstandig kind; wanneer de
tijd daar is, komt het niet ter wereld. 14 (D) Zou
Ik hen uit de macht van het dodenrijk bevrijden,
van de dood loskopen? Dood, waar zijn uw pest-
ziekten, dodenrijk, waar is uw verderf? Mijn oog
kent geen medelijden. 15 Ook wanneer hij tus-
sen broeders zou opbloeien, zou toch de oos-
tenwind, de wind van JHWH, opstekend uit de
woestijn, komen, zodat zijn bron zou opdrogen
en zijn waterput droog zou worden; die zal de
voorraad van alle kostbaarheden plunderen.
14 1 Samaria moet boeten, omdat het weer-
spannig is geweest tegen zijn God. Door
het zwaard zullen zij vallen, hun kleine kinderen
zullen worden verpletterd, hun zwangere vrou-
wen zullen worden opengereten.

Bekering en belofte

2 Bekeer u, Israël, tot JHWH, uw God, want door
uw ongerechtigheid bent u gestruikeld. 3 Komt
met woorden van schuldbelijdenis, bekeert u tot
JHWH, zegt tot Hem: Vergeef de ongerechtigheid
geheel en al, en wees genadig; wij bieden als of-
ferstieren de belijdenis van onze lippen. 4 Assur
zal ons niet verlossen, op paarden zullen wij niet
rijden. En wij zullen niet meer tot het werk van
onze handen zeggen: U bent onze god! Want de
wees krijgt van U barmhartigheid.
5 Ik zal hun afkerigheid genezen, Ik zal hen
vrijwillig liefhebben, want mijn toorn keert zich
van hen af. 6 Ik zal zijn als de dauw voor Israël,
hij zal bloeien als een lelie, en zijn wortels uit-
strekken als de Libanon. 7 Zijn loten zullen uitlo-
pen; zijn pracht zal zijn als die van een olijfboom
en zijn geur als die van de Libanon. 8 Zij die in
zijn schaduw wonen, zullen weer koren verbou-
wen. Ja, zij zullen bloeien als een wijnstok, be-
roemd als de wijn van de Libanon.
9 Efraïm, wat heb Ik nog met de afgoden te
doen? - Ik zal hem *antwoorden* en hem aanzien.
- Ik ben als een altijdgroene cipres, aan Mij is uw
vrucht te danken.

Naschrift

10 Laat hij die wijs is, achtgeven op deze din-
gen; wie verstandig is, erkent ze. Want de wegen
van JHWH zijn recht: rechtvaardigen wandelen
daarop, maar overtreders struikelen er.

(A) **13:5** Deut. 8:11-17. (B) **13:10** 1Sam. 8:5,6. (C) **13:11 a** 1Sam. 10:17-24. **13:11 b** 1Sam. 15:26. (D) **13:14** 1Cor. 15:55.

Joël

Hebreeuws: Jò-eel (JHWH is God)

Sprinkhanenplaag als aankondiging van de dag van JHWH

1 [1] Het woord van JHWH, dat kwam tot Joël,
de zoon van Petuël.
[2] Hoort dit, u oudsten, en neemt ter ore, alle
inwoners van het land. Is zo iets gebeurd in uw
dagen of in de dagen van uw vaderen? [3] Vertelt
daarvan aan uw kinderen; laten uw kinderen het
aan hun kinderen vertellen en hun kinderen weer
aan het volgende geslacht. [4] Wat de knager had
overgelaten, heeft de sprinkhaan afgevreten; wat
de sprinkhaan had overgelaten, heeft de verslin-
der afgevreten; en wat de verslinder had overge-
laten, heeft de kaalvreter afgevreten.
[5] Wordt wakker, u dronkaards en huilt, en
jammert allen, u wijndrinkers, om de nieuwe
wijn, want hij is van uw mond weggerukt. [6 (A)]
Want een volk is tegen mijn land opgetrokken,
machtig en ontelbaar; zijn tanden zijn leeuwen-
tanden en het heeft hoektanden van een leeuwin.
[7] Het heeft mijn wijnstok tot een voorwerp van
ontzetting en mijn vijgenboom tot een geknakte
stam gemaakt; het heeft de schors geheel en
al afgeschild en weggeworpen; zijn ranken zijn
wit geworden. [8] Jammer als een maagd, met een
rouwgewaad omgord, wegens de verloofde van
haar jeugd. [9] Spijsoffer en plengoffer zijn ont-
rukt aan het huis van JHWH; de priesters, de
dienaren van JHWH, treuren. [10] Verwoest is het
veld; de aardbodem treurt, want het koren is ver-
woest, de most verdroogd, de olie weggeslon-
ken. [11] De landbouwers zijn verslagen, de wijn-
gaardeniers jammeren, over de tarwe en over de
gerst, want de oogst van het veld is verloren ge-
gaan. [12] De wijnstok is verdord en de vijgen-
boom is verwelkt; granaatappelboom, ook palm
en appelboom, alle bomen van het veld zijn ver-
dord. Voorwaar, de blijdschap is beschaamd van
de mensenkinderen weggevlucht.
[13] Omgordt u en klaagt, u priesters; treurt,
u dienaren van het altaar; komt, overnacht in
rouwgewaden, u dienaren van mijn God, want
aan het huis van uw God zijn spijsoffer en pleng-
offer onthouden. [14] Heiligt een vasten, roept een
plechtige samenkomst bijeen; u oudsten, breng
alle inwoners van het land tot het huis van JHWH,
uw God, bijeen en roept luid tot JHWH.
[15 (B)] Wee die dag, want nabij is de dag van
JHWH; als een verwoesting komt hij van de Al-
machtige. [16] Is niet voor onze ogen het voedsel
weggedaan, uit het huis van onze God vreugde
en gejuich? [17] Verschrompeld zijn de zaadkor-
rels onder haar aardkluiten; verwoest zijn de
voorraadschuren; gescheurd staan de korenbak-
ken, want het koren is verdroogd. [18] Hoe kreunt
het vee! De kudden van runderen dwalen rond,
want er is voor hen geen weide; ook de schapen-
kudden lijden zwaar. [19] Tot U, JHWH, roep ik,
want een vuur heeft de weiden van de woestijn
verteerd, en een vlam heeft alle bomen van het
veld verzengd. [20] Zelfs de dieren van het veld
zien smachtend tot U op, want de waterbeken
zijn uitgedroogd en een vuur heeft de weiden
van de woestijn verteerd.

2 [1] Blaast de sjofar op Sion en maakt alarm
op mijn heilige berg! Dat alle inwoners van
het land sidderen, want de dag van JHWH komt.
Want hij is nabij! [2] Een dag van duisternis en van
donkerheid, een dag van wolken en van dikke
duisternis. Als morgenrood uitgespreid over de
bergen, is een talrijk en machtig volk; zoiets is
er van ouds niet geweest en zal er na hem niet
meer zijn tot de tijd van de verste geslachten.
[3] Voor hem uit verteert een vuur en achter hem
laait een vlam; als de hof van Eden is het land

(A) **1:6** Opb. 9:8. (B) **1:15** Jes. 13:6.

vóór hem, en achter hem is het een woeste wildernis; en ook is er aan hem niet te ontkomen.
4 (A) Zijn aanblik is als die van paarden; als rossen rennen zij. 5 Als ratelende wagens op de toppen van de bergen springen zij; als het geknetter van een vuurvlam, die stoppelen verteert; als een machtig volk, in slagorde geschaard tot de strijd.
6 Voor zijn aangezicht beven de volken; alle gezichten verbleken van angst.
7 Als helden rennen zij, als strijders beklimmen zij de muur, en zij gaan voort, ieder op zijn eigen wegen; zij lopen niet door elkaar heen,
8 en de één verdringt de ander niet; iedere strijder gaat zijn eigen weg, en tussen de wapens door dringen zij voort; zij laten geen bres in hun rijen ontstaan.
9 Zij stormen op de stad aan; zij rennen op de muur; zij klimmen in de huizen; zij komen door de vensters als een dief. 10 (B) Voor hun aangezicht siddert de aarde, beeft de hemel; de zon en de maan worden zwart en de sterren trekken hun glans in. 11 (C) En **JHWH** verheft zijn stem voor zijn strijdmacht heen, want zijn leger is zeer talrijk; want machtig is (het leger) dat zijn woord volbrengt; want groot is de dag van **JHWH** en zeer ontzagwekkend! Wie zal hem verdragen?

Oproep tot bekering en boete

12 Maar ook nu nog luidt het woord van **JHWH**: Bekeert u tot Mij met uw hele hart, en met vasten en met gejammer en met rouwklacht. 13 Scheurt uw hart en niet uw klederen en bekeert u tot **JHWH**, uw God. Want genadig en barmhartig is Hij, geduldig en groot van goedheid, berouw hebbende over het onheil. 14 Wie weet, of Hij Zich niet afwendt en berouw heeft en een zegen achter Zich laat overblijven, tot een spijsoffer en een plengoffer voor **JHWH**, uw God.
15 Blaast de sjofar op Sion, heiligt een vasten, roept een plechtige samenkomst bijeen. 16 Verzamelt het volk, heiligt de gemeente, roept de ouden bijeen, verzamelt de kinderen en de zuigelingen; laat de bruidegom uit zijn kamer treden en de bruid uit haar bruidsvertrek. 17 Laat de priesters, de dienaren van **JHWH**, tussen de voorhal en het altaar treuren en zeggen: Spaar, **JHWH**, uw volk en geef uw erfdeel niet prijs aan de smaad, zodat de volken met hen zouden spotten. Waarom zou men onder de volken zeggen: Waar is hun God?

*Het antwoord van **JHWH** op gebed en boete*

18 Toen nam **JHWH** het op voor zijn land en Hij kreeg medelijden met zijn volk. 19 **JHWH** *antwoordde* zijn volk: Zie, Ik zal u koren, most en olie zenden, zodat u daarmee verzadigd wordt, en Ik zal u niet meer prijsgeven tot een smaad onder de volken. 20 Ik zal van u wegdrijven die uit het Noorden en hem verjagen naar een dor en woest land, zijn voorhoede naar de oostelijke zee en zijn achterhoede naar de westelijke zee, en zijn stank zal opstijgen en zijn vuile lucht zal opstijgen, want hij heeft grote dingen gedaan.
21 Wees niet bang, o land, jubel en verheug u, want **JHWH** heeft grote dingen gedaan. 22 Weest niet bang, u dieren van het veld, want de weiden van de woestijn zijn groen, want de bomen dragen hun vrucht, vijgenboom en wijnstok geven hun rijkdom.
23 En u, kinderen van Sion, juicht en verheugt u in **JHWH**, uw God, want Hij geeft u de leraar ter gerechtigheid; ja, regenstromen laat Hij voor u neerdalen, vroege regen en late regen, zoals voorheen. 24 De dorsvloeren zullen vol koren zijn en de perskuipen van most en olie overstromen. 25 Ik zal u vergoeden de jaren, toen de sprinkhaan (alles) opvrat, de verslinder en de kaalvreter en de knager, mijn groot leger dat Ik op u afzond. 26 U zult volop en tot verzadiging eten, en u zult loven de naam van **JHWH**, uw God, die wonderbaar met u gehandeld heeft; mijn volk zal nooit meer te schande worden. 27 Dan zult u weten, dat Ik in het midden van Israël ben, en dat Ik, **JHWH**, uw God ben, en niemand anders; mijn volk zal nooit meer te schande worden.

(A) **2:4** Opb. 9:7-9. (B) **2:10** Opb. 8:12. (C) **2:11** Opb. 6:17.

De dag van JHWH

28 Daarna zal het geschieden, dat Ik mijn Geest
zal uitstorten op al wat leeft, en uw zonen en
uw dochters zullen profeteren; uw ouden zul-
len dromen dromen; uw jonge mensen zullen ge-
zichten zien. 29 Ook op de dienstknechten en op
de dienstmeisjes zal Ik in die dagen mijn Geest
uitstorten. 30 Ik zal wonderen geven in de he-
mel en op de aarde, bloed en vuur en rookzuilen.
31 De zon zal veranderd worden in duisternis en
de maan in bloed, voordat de grote en ontzag-
wekkende dag van JHWH komt. 32 En het zal ge-
schieden, dat ieder die de naam van JHWH aan-
roept, behouden zal worden, want op de berg
Sion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn, zoals
JHWH gezegd heeft; en tot de ontkomenen zul-
len zij behoren, die JHWH zal roepen.

Het oordeel over de vijanden van Israël

3 1 Want zie, in die dagen en in die tijd, wan-
neer Ik een keer zal brengen in het lot van
Juda en van Jeruzalem, 2 zal Ik alle volken verza-
melen en afvoeren naar het dal van Josafat, en Ik
zal aldaar met hen in het oordeel treden vanwege
mijn volk en mijn erfdeel Israël, dat zij onder de
volken verstrooid hebben, terwijl zij mijn land
verdeelden, 3 en over mijn volk het lot wierpen,
en een jongen gaven voor een hoer en een meisje
verkochten voor wijn, opdat zij konden drinken.
4 (A) En voorts, wat wilt u van Mij, u Tyrus
en Sidon en alle landstreken van Filistea? Wilt u
Mij vergelding bewijzen? Maar indien u het Mij
vergelden wilt, snel, heel snel zal Ik de vergel-
ding op uw eigen hoofd doen neerdalen. 5 (B)
Want u hebt mijn zilver en mijn goud wegge-
nomen, mijn kostbare schatten naar uw tem-
pels gebracht, 6 en de kinderen van Juda en van
Jeruzalem hebt u verkocht aan de Ioniërs, om
hen ver van hun gebied weg te voeren. 7 Zie, Ik
zal hen doen opstaan uit de plaats waarheen u
hen verkocht hebt, en Ik zal de vergelding op uw
eigen hoofd doen neerdalen: 8 Ik zal uw zonen
en uw dochters verkopen in de hand van de kin-
deren van Juda, en dezen zullen hen verkopen
aan de Sabeeërs, naar een ver verwijderd volk,
want JHWH heeft het gesproken.

De zegen voor het volk van JHWH

9 Roept dit uit onder de volken: Heiligt de oor-
log, doet de helden opstaan; dat alle strijders
aantreden, oprukken! 10 Smeedt uw ploegscha-
ren tot zwaarden en uw snoeimessen tot speren;
laat de zwakke zeggen: Ik ben een held. 11 Maakt
u op en komt, alle volken van rondom, en verza-
melt u. Doe, o JHWH, uw helden daarheen afda-
len. 12 Laat de volken opstaan en oprukken naar
het dal van Josafat, want daar zal Ik zitten om
alle volken van rondom te richten. 13 Slaat de
sikkel erin, want de oogst is rijp. Komt, treedt,
want de perskuip is vol; de wijnbakken stromen
over. Want hun boosheid is groot.
14 Menigten, menigten in het dal van de besliss-
sing, want nabij is de dag van JHWH in het dal
van de beslissing. 15 De zon en de maan wor-
den zwart en de sterren trekken haar glans in.
16 En JHWH brult uit Sion en verheft zijn stem
uit Jeruzalem, zodat hemel en aarde beven. Maar
JHWH is een schuilplaats voor zijn volk en een
vesting voor de kinderen van Israël. 17 En u zult
weten, dat Ik, JHWH, uw God ben, die woon op
Sion, mijn heilige berg, en Jeruzalem zal een
heiligdom zijn, en vreemdelingen zullen er niet
meer doortrekken.
18 In die dagen zal het geschieden, dat de ber-
gen van nieuwe wijn zullen druipen en de heu-
velen van melk zullen vloeien en alle beken van
Juda van water zullen stromen; een bron zal ont-
springen uit het huis van JHWH en zal het dal van
Sittim voorzien van water. 19 Egypte zal tot een
woestenij worden, en Edom tot een woeste wil-
dernis, vanwege het geweld de kinderen van Juda
aangedaan, in wier land zij onschuldig bloed
hebben vergoten. 20 Maar Juda zal blijven tot in
eeuwigheid, en Jeruzalem van geslacht tot ge-
slacht. 21 En Ik zal hun bloed onschuldig ver-

(A) **3:4** Mat. 24:29; Mar. 13:24,25; Luk. 21:25; Opb. 6:12,13. (B) **3:5** Hand. 2:17-21; Rom. 10:13.

klaren, dat Ik niet onschuldig verklaard had. En
JHWH zal blijven wonen op Sion.

Amos

Hebreeuws: Amos (Lastdrager)

Aankondiging van het oordeel
over Israël en haar buren

1 [1] (A) De woorden, die Amos, een van de schapenfokkers uit Tekoa, gezien heeft over Israël in de dagen van Uzzia, koning van Juda, en in de dagen van Jerobeam, zoon van Joas, koning van Israël, twee jaar vóór de aardbeving.
[2] (B) Hij zei: JHWH brult uit Sion en uit Jeruzalem verheft Hij zijn stem, zodat de weiden van de herders treuren en de top van de Karmel verdort.
[3] (C) Zo zegt JHWH: Om drie overtredingen van Damascus, ja om vier, zal Ik het niet herroepen. Omdat zij Gilead met ijzeren dorssleden gedorst hebben, [4] zal Ik vuur werpen in Hazaëls huis, zodat het Benhadads burchten verteert, [5] en zal Ik de grendel van Damascus verbreken, en de inwoners uitroeien uit Bikat-Awen, en de scepterdrager uit Bet-Eden, en Arams bevolking zal in ballingschap gaan naar Kir, - zegt JHWH.
[6] (D) Zo zegt JHWH: Om drie overtredingen van Gaza, ja om vier, zal Ik het niet herroepen. Omdat zij een hele bevolking hebben weggevoerd om die aan Edom uit te leveren, [7] zal Ik vuur werpen binnen de muur van Gaza, zodat het zijn burchten verteert, [8] en zal Ik de inwoners uit Asdod uitroeien en de scepterdrager uit Askelon, en zal Ik mijn hand keren tegen Ekron, zodat de rest van de Filistijnen te gronde gaat, - zegt de Heer JHWH.
[9] (E) Zo zegt JHWH: Om drie overtredingen van Tyrus, ja om vier, zal Ik het niet herroepen. Omdat zij een hele bevolking aan Edom hebben uitgeleverd en aan geen broederbond hebben gedacht, [10] zal Ik vuur werpen binnen de muur van Tyrus, zodat het zijn burchten verteert.
[11] (F) Zo zegt JHWH: Om drie overtredingen van Edom, ja om vier, zal Ik het niet herroepen. Omdat hij zijn broeder met het zwaard heeft vervolgd en zijn medelijden heeft verstikt, zodat zijn toorn eeuwig verscheurt en hij zijn boosheid altijd blijft koesteren, [12] zal Ik vuur werpen in Teman, zodat het Bosra's burchten verteert.
[13] (G) Zo zegt JHWH: Om drie overtredingen van de Ammonieten, ja om vier, zal Ik het niet herroepen. Omdat zij de zwangere vrouwen van Gilead hebben opengereten, ten einde hun eigen gebied uit te breiden, [14] zal Ik een vuur ontsteken binnen de muur van Rabba, zodat het zijn burchten verteert, onder krijgsgeschreeuw in de dagen van de strijd, bij stormgehuil in de dagen van de orkaan, [15] en hun koning zal in ballingschap gaan, hij samen met zijn vorsten, - zegt JHWH.
2 [1] (H) Zo zegt JHWH: Om drie overtredingen van Moab, ja om vier, zal Ik het niet herroepen. Omdat hij het gebeente van Edoms koning tot kalk verbrand heeft, [2] zal Ik vuur werpen in Moab, zodat het Keriots burchten verteert, en omkomen zal Moab in het slaggewoel, onder krijgsgeschreeuw, bij trompetgeschal, [3] en Ik zal uit zijn midden de heerser uitroeien en al zijn vorsten met hem doden, - zegt JHWH.
[4] Zo zegt JHWH: Om drie overtredingen van Juda, ja om vier, zal Ik het niet herroepen. Omdat zij de *Torah* van JHWH verworpen en zijn inzettingen niet onderhouden hebben, maar hun leugengoden, die hun vaderen al achternaliepen,

(A) **1:1 a** 2Kon. 15:1-7; 2Kron. 26:1-23. **1:1 b** 2Kon. 14:23-29. (B) **1:2** Joël 3:16. (C) **1:3** Jes. 17:1-3; Jer. 49:23-27; Zac. 9:1. (D) **1:6** Jes. 14:29-31; Jer. 47:1-7; Eze. 25:15-17; Joël 3:4-8; Zef. 2:4-7; Zac. 9:5-7. (E) **1:9** Jes. 23:1-18; Eze. 26:1-28:19; Joël 3:4-8; Zac. 9:1-4; Mat. 11:21,22; Luk. 10:13,14. (F) **1:11** Jes. 34:5-17; 63:1-6; Jer. 49:7-22; Eze. 25:12-14; 35:1-15; Ob. 1:1-14; Mal. 1:2-5. (G) **1:13** Jer. 49:1-6; Eze. 21:33-37; 25:1-7; Zef. 2:8-11. (H) **2:1** Jes. 15:1-16:14; 25:10-12; Jer. 48:1-47; Eze. 25:8-11; Zef. 2:8-11.

hen hebben verleid, 5 zal Ik vuur werpen in Juda,
zodat het Jeruzalems burchten verteert.
6 Zo zegt JHWH: Om drie overtredingen van
Israël, ja om vier, zal Ik het niet herroepen. Om-
dat zij de rechtvaardige voor geld verkopen en
de arme om een paar schoenen - 7 zij die ernaar
snakken, dat stof van de aarde op het hoofd van
de geringen is, en die de weg van de weerlozen
ombuigen; en een man en zijn vader gaan naar
hetzelfde meisje, om mijn heilige naam te ont-
wijden; 8 op klederen die niet van hen zijn strek-
ken zij zich uit naast elk altaar, en de wijn van
de beboeten drinken zij in hun godshuizen; 9 (A)
en Ik had nog wel de Amoriet verdelgd voor hun
aangezicht, al was hij dan hoog als de ceders en
sterk als de eiken; ja Ik roeide zijn vrucht uit van
boven en zijn wortels beneden; 10 en Ik had u
nog wel uit het land Egypte gevoerd en u veertig
jaren in de woestijn geleid, opdat u het land van
de Amorieten in bezit zou nemen; 11 (B) en uit
uw zonen verwekte Ik er tot profeten en uit uw
jonge mannen tot nazireeërs. Is dat soms niet zo,
u Israëlieten? luidt het woord van JHWH. 12 Maar
u gaf de nazireeërs wijn te drinken, en gebood de
profeten: u mag niet profeteren! 13 Zie, Ik maak,
dat het onder u zal kraken, zoals een wagen
kraakt, van schoven overvol. 14 Dan zal aan de
snelle de vlucht afgesneden zijn, de sterke zal
zijn kracht niet kunnen ontplooien en de krijgs-
held zal er het leven niet afbrengen. 15 Ook de
boogschutter zal niet standhouden en de snel-
voetige zal niet ontkomen en de ruiter zal het er
niet levend afbrengen. 16 Ja, de dapperste onder
de helden zal in die dagen naakt wegvluchten,
luidt het woord van JHWH.

Het profetische woord

3 1 Hoort dit woord, dat JHWH over u spreekt,
u Israëlieten, over het hele geslacht dat Ik
uit het land Egypte heb gevoerd: 2 U alleen heb
Ik gekend uit alle geslachten van het aardrijk;
daarom zal Ik al uw ongerechtigheden aan u be-
zoeken. 3 Gaan er twee tezamen, zonder dat zij
het eens geworden zijn? 4 Brult een leeuw in het
woud, zonder dat hij prooi heeft? Laat een jonge
leeuw zijn gegrom horen uit zijn hol, tenzij hij
iets heeft gevangen? 5 Schiet een vogel neer op
het klapnet op de aarde, zonder dat er een lokaas
voor hem is? Vliegt het klapnet op van de grond,
zonder dat het iets vangt? 6 Wordt de sjofar in
een stad geblazen, zonder dat de inwoners op-
schrikken? gebeurt er een ramp in een stad, zon-
der dat JHWH die bewerkt? 7 Voorzeker, de Heer
JHWH doet geen ding, of Hij openbaart zijn raad
aan zijn knechten, de profeten. 8 De leeuw heeft
gebruld, - wie zou niet vrezen? De Heer JHWH
heeft gesproken, - wie zou niet profeteren?

De straf op de ongerechtigheid van Israël

9 Doet het horen op de burchten in Asdod en
op de burchten in het land Egypte, en zegt: Ver-
zamelt u op Samaria's bergen en ziet de grote
verwarring in zijn midden en de verdrukking
die men er vindt. 10 Ja, zij weten niet van recht
doen, luidt het woord van JHWH, zij, die geweld
en onderdrukking opstapelen in hun burchten.
11 Daarom, zo zegt de Heer JHWH: De vijand!
En rondom het land! Uw sterkte haalt hij van
u neer; en uw burchten worden leeggeplunderd!
12 Zo zegt JHWH: Zoals een herder uit de muil
van een leeuw twee schenkels redt of een lapje
van een oor, zo zullen de Israëlieten gered wor-
den, zij die daar in Samaria zitten in de hoek van
het rustbed en op het zachte kleed van de divan.
13 Hoort, en zeg tegen het huis van Jakob, luidt
het woord van de Heer JHWH God van de leger-
machten: 14 (C) Voorwaar, in de tijd dat Ik de
overtredingen van Israël aan hen bezoek, zal Ik
ook bezoeking doen aan Betels altaren, zodat de
hoornen van het altaar afgehakt worden en ter
aarde vallen. 15 Dan zal Ik het winterhuis tege-
lijk met het zomerhuis neerslaan en de ivoren
huizen zullen te gronde gaan, ja vele huizen zul-
len hun einde vinden, luidt het woord van JHWH.

(A) **2:9** Deut. 3:8-11. (B) **2:11** Num. 6:1-8. (C) **3:14** 2Kon. 23:15.

Tegen de vrouwen van Samaria

4 1 Hoort dit woord, u koeien van Basan, die
woont op de berg van Samaria, u, die ge-
ringen verdrukt en armen vertrapt, die zegt tot
uw heren: Breng aan, dat wij drinken! 2 de Heer
JHWH heeft gezworen bij zijn heiligheid: Voor-
waar, zie, dagen zullen over u komen, dat men u
met angels zal optrekken en wie van u overblij-
ven met vishaken. 3 Door de bressen zult u uit-
gaan, elk recht voor zich heen, en u zult wegge-
sleept worden naar Haharmon, luidt het woord
van JHWH.

De offerdienst van Israël

4 Komt naar Betel en pleegt afval, naar Gilgal
- vermeerdert de afval! Brengt 's morgens uw
slachtoffers, op de derde dag uw tienden! 5 Ont-
steekt een lofoffer van het gezuurde en roept
vrijwillige offers uit; doet het horen! Zo wilt u
het immers graag, o Israëlieten, luidt het woord
van de Heer JHWH.

De onbekeerlijkheid van Israël

6 Ik echter, Ik heb u gegeven reinheid van tan-
den in al uw steden en broodgebrek in al uw
woonplaatsen. Toch hebt u zich niet tot Mij be-
keerd, luidt het woord van JHWH. 7 En Ik, Ik heb
u de regen onthouden, toen het nog drie maan-
den vóór de oogst was; en Ik liet het regenen
op de ene stad, maar op de andere stad liet Ik
het niet regenen; de ene akker werd beregend, en
de andere, waarop geen regen viel, droogde uit.
8 En twee, drie steden wankelden naar één stad
om water te drinken, maar zij werden niet verza-
digd. Toch hebt u zich niet tot Mij bekeerd, luidt
het woord van JHWH. 9 Ik heb u geslagen met
brandkoren en met honingdauw, uw hoven en
wijngaarden heb Ik doen verdorren; uw vijgenbo-
men en olijfbomen vrat de sprinkhaan op. Toch
hebt u zich niet tot Mij bekeerd, luidt het woord
van JHWH. 10 Ik heb onder u de pest gezonden,
zoals in Egypte. Ik heb uw jonge manschappen
met het zwaard gedood bij het buitmaken van
uw paarden. En de stank van uw legerplaats deed
Ik opstijgen in uw neus. Toch hebt u zich niet tot
Mij bekeerd, luidt het woord van JHWH. 11 (A)
Ik heb onder u een omkering aangericht, zoals
God Sodom en Gomorra omgekeerd heeft, zodat
u gelijk bent geworden aan een brandhout uit
het vuur gerukt. Toch hebt u zich niet tot Mij be-
keerd, luidt het woord van JHWH. 12 Daarom zal
Ik aldus met u doen, o Israël. Omdat Ik dan dit
met u doen zal, - bereid u om uw God te ontmoe-
ten, o Israël. 13 Want zie, Hij, die de bergen for-
meert en de wind schept, en de mens te kennen
geeft wat zijn overleg is, die de dageraad tot don-
kerheid maakt, en voortschrijdt over de hoogten
van de aarde, - JHWH God van de legermachten,
is zijn naam.

Een klaaglied over Israël

5 1 Hoort dit woord, dat Ik over u aanhef, een
klaaglied, huis van Israël:
2 Gevallen is zij, zij zal niet weer opstaan de
jonkvrouw van Israël, neergeworpen ligt zij op
haar bodem, niemand richt haar op.
3 Want zo zegt de Heer JHWH: De stad die met
duizend uittrekt, zal er honderd overhouden, en
die met honderd uittrekt, zal er tien overhouden
voor het huis van Israël.

De weg ten leven

4 Want zo zegt JHWH tot het huis van Israël:
Zoekt Mij en leeft. 5 Maar zoekt Betel toch niet,
en komt niet naar Gilgal, en trekt niet naar
Berseba. Want Gilgal wordt onherroepelijk weg-
gevoerd en Betel gaat teniet. 6 Zoekt JHWH en
leeft, opdat Hij niet als een vuur zal varen in het
huis van Jozef en het zal verteren, terwijl er geen
blusser zal zijn voor Betel.

Tegen de rechtsverkrachting

7 O, zij die het recht in alsem verkeren, en de
gerechtigheid ter aarde neerwerpen! 8 (B) Hij, die
Pleiaden en Orion heeft gemaakt; Hij, die donker-

(A) **4:11** Gen. 19:24. (B) **5:8** Job 9:9; 38:31.

heid verkeert in ochtend, en die de dag tot nacht verduistert; Hij, die het water van de zee heeft opgeroepen en uitgegoten over de oppervlakte van de aarde, - JHWH is zijn naam! 9 Hij, die verwoesting doet opflitsen over de sterkte, zodat verwoesting over de vesting komt. 10 Zij haten in de poort wie opkomt voor het recht, en verafschuwen wie spreekt in oprechtheid. 11 Daarom, omdat u de geringe vertrapt en hem geschenken in koren afperst, - ook al hebt u huizen van gehouwen steen gebouwd, u zult er niet in wonen; ook al hebt u kostelijke wijngaarden geplant, u zult er de wijn niet van drinken. 12 Want Ik weet, dat uw overtredingen vele zijn, en uw zonden talrijk, - u die de rechtvaardige benauwt, die losgeld aanneemt, en die de armen in de poort terzijde dringt. 13 Daarom zwijgt de verstandige in die tijd, want het is een boze tijd.

Leven en dood

14 Zoekt het goede en niet het kwade, opdat u leeft en aldus JHWH God van de legermachten, met u zal zijn, zoals u zegt. 15 Haat het kwade en hebt het goede lief, en houdt het recht hoog in de poort; misschien zal JHWH God van de legermachten, Jozefs rest genadig zijn. 16 Daarom, zo zegt JHWH God van de legermachten, de Heer: Op alle pleinen rouwklacht, en op alle straten zegt men: Ach, ach! Men roept de landman op tot rouw en (verlangt) misbaar van hen die klaagzangen kennen. 17 En in alle wijngaarden zal men jammeren, wanneer Ik door uw midden heen ga, - zegt JHWH.

De dag van JHWH

18 Wee hun, die verlangen naar de dag van JHWH! Wat toch zal de dag van JHWH voor u zijn? Duisternis is hij, en geen licht! 19 Zoals wanneer iemand vlucht voor een leeuw, en een beer overvalt hem; en hij komt naar huis en leunt met zijn hand aan de muur, en hem bijt een slang! 20 Duisternis zal immers de dag van JHWH zijn en geen licht, ja donker en zonder glans.

JHWH haat de feesten en de offerdienst van Israël

21 (A) Ik haat, Ik veracht uw feesten, en kan uw samenkomsten niet luchten. 22 Ja, als u Mij brandoffers brengt, en uw spijsoffers, heb Ik daaraan geen welgevallen, en uw vredeoffer van mestkalveren wil Ik niet aanzien. 23 Doe van Mij weg het getier van uw liederen, het getokkel van uw harpen wil Ik niet horen. 24 Maar laat het recht als water golven, en gerechtigheid als een altijd vloeiende beek.

25 (B) Hebt u Mij slachtoffers en spijsoffers gebracht in de woestijn, veertig jaar, huis van Israël, 26 en tevens gedragen Sikkoet, uw koning, en Kewan, uw stergod, uw beelden die u zich gemaakt hebt?

27 Dus zal Ik u in ballingschap voeren, - voorbij Damascus - zegt JHWH, wiens naam is God van de legermachten.

Valse gerustheid en haar gevolgen

6 1 Wee de zorgelozen op Sion, en die zich veilig voelen op de berg van Samaria, de besten van de keur van de volken, tot wie het huis Israël komt!

2 Trekt over naar Kalne en ziet, en gaat vandaar naar het grote Hamat en daalt af naar Gat van de Filistijnen. Zijn zij beter dan deze koninkrijken? Is hun gebied groter dan dat van u?

3 U, die de boze dag ver weg stelt, en de zetel van het geweld nabij brengt, 4 die neerligt op ivoren bedden, en omhangt op uw divans, die lammeren uit de kudde opeet en kalveren midden uit de stal, 5 die joelt bij het geluid van de harp, die zoals David muziekinstrumenten voor u uitdenkt, 6 die uit plengvaten drinkt, vol wijn, en met de voortreffelijkste olie u zalft, maar om de verbreking van Jozef u niet bekommert! 7 Daarom zullen zij nu in ballingschap gaan aan de spits van de ballingen, en uit is het met het getier van wie zo omhangen.

(A) **5:21** Jes. 1:11-14. (B) **5:25** Hand. 7:42,43.

8 De Heer JHWH heeft gezworen bij Zichzelf,
luidt het woord van JHWH God van de legermachten: Ik verafschuw de hoogmoed van Jakob
en haat zijn paleizen; ja prijsgeven zal Ik de stad
met al wat erin is. 9 Ook al zouden dan tien mannen overblijven in een en hetzelfde huis, - zij
zullen sterven. 10 Neemt zijn oom hem op of die
hem verbrandt, om het gebeente uit het huis weg
te ruimen, dan zal hij zeggen tot wie achter in
het huis is: Is daar nog iemand bij u? en als deze
zegt: Niemand, dan zal hij zeggen: Stil! Want het
is niet om er de naam van JHWH bij te noemen.

Aankondiging van het oordeel
over alle volksgroepen

11 Want zie, JHWH geeft bevel - dan slaat men
het grote huis aan puin en het kleine huis aan
splinters.
12 Rennen soms paarden op een rots, of ploegt
men met runderen de zee, dat u het recht in venijn verkeert en de vrucht van de gerechtigheid
in alsem; 13 u, die u verheugt over Lo-Debar, die
zegt: Hebben wij niet door onze kracht Karnaïm
voor ons veroverd? 14 Voorwaar, zie, Ik verwek
over u, huis van Israël, luidt het woord van JHWH
God van de legermachten, een volk dat u zal verdrukken van de weg naar Hamat tot de beek van
de Araba.

Eerste visioen: Sprinkhanen

7 1 Aldus deed de Heer JHWH mij zien: Zie, Hij
was bezig sprinkhanen te vormen, toen het
nagras begon op te komen. En zie, het was het
nagras na de afmaaiing voor de koning. 2 En toen
zij op het punt stonden het kruid van het land
volledig af te vreten, zei ik: de Heer JHWH, vergeef toch! Hoe zou Jakob staande kunnen blijven? Hij is immers klein! 3 Dit berouwde JHWH.
Het zal niet geschieden, zei JHWH.

Tweede visioen: Een verterend vuur

4 Aldus deed de Heer JHWH mij zien: Zie, de
Heer JHWH riep een vuur op om te straffen. Dat
verteerde de grote vloed en zou ook het bouwland verteren. 5 Maar ik zei: Heer JHWH, houd
toch op! Hoe zou Jakob staande kunnen blijven?
Hij is immers klein! 6 Dit berouwde JHWH. Ook
dit zal niet geschieden, zei de Heer JHWH.

Derde visioen: Het paslood

7 Aldus deed Hij mij zien: Zie, JHWH stond bij
een loodrechte muur, met een paslood in zijn
hand. 8 Toen zei JHWH tot mij: Wat ziet u, Amos?
En ik zei: Een paslood. Daarop zei de Heer: Zie,
Ik ga het paslood aanleggen in het midden van
Israël, mijn volk; Ik zal het voortaan niet meer
sparen. 9 Isaaks hoogten zullen verwoest en van
Israël heiligdommen vernield worden, en tegen
Jerobeams huis zal Ik optreden met het zwaard.

De verdrijving van Amos

10 Toen zond Amasja, de priester van Betel,
aan Jerobeam, de koning van Israël, deze boodschap: Amos smeedt een samenzwering tegen u
te midden van het huis van Israël; het land zal
al zijn woorden niet kunnen verdragen. 11 Want
zo heeft Amos gezegd: Door het zwaard zal
Jerobeam sterven, en Israël zal voorzeker in
ballingschap wegtrekken uit zijn land. 12 Vervolgens zei Amasja tot Amos: Ziener! ga heen,
vlucht naar het land van Juda; eet daar brood, en
profeteer daar. 13 Maar in Betel mag u voortaan
niet meer profeteren, want dit is een koninklijk heiligdom en het is een rijkstempel. 14 Maar
Amos *antwoordde* Amasja: Ik ben geen profeet
en ik ben geen profetenzoon, maar ik ben veehouder en kweker van moerbeivijgen. 15 Maar
JHWH nam mij achter de schapen vandaan, en
JHWH zei tot mij: Ga heen, profeteer tegen
mijn volk Israël. 16 Nu dan, hoor het woord van
JHWH. U zegt: u mag tegen Israël niet profeteren, noch tegen Isaaks huis uw woorden laten
stromen. 17 Daarom, zo zegt JHWH: Uw vrouw
zal in de stad overspel bedrijven, uw zonen en
uw dochters zullen vallen door het zwaard, uw
akker zal met het meetsnoer verdeeld worden, u
zelf zult op onreine bodem sterven, en Israël zal
voorzeker in ballingschap wegtrekken uit zijn
land.

Vierde visioen: Een korf met fruit

8 [1] Aldus deed de Heer JHWH mij zien: Zie, een korf met rijpe vruchten. [2] Toen zei Hij: Wat ziet u, Amos? En ik zei: Een korf met rijpe vruchten. Daarop zei JHWH tot mij: Rijp is het einde voor Israël, mijn volk. Ik zal het voortaan niet meer sparen. [3] De tempelzangen worden tot een rouwklacht op die dag, luidt het woord van de Heer JHWH. Talrijk zijn de lijken! Op allerlei plaatsen werpt Hij ze neer! Stil!

Strafrede tegen afpersing

[4] Hoort dit, u die fel bent op de arme, om de *weerlozen* van het land te vernietigen, [5] denkend: Wanneer is de nieuwe maan voorbij, dat wij koren kunnen verkopen, en de Sjabbat, dat wij graan te koop kunnen bieden, met verkleining van de efa, met vergroting van de sikkel, met bedrieglijk gebruik van een valse weegschaal, [6] om de geringen te kopen voor geld en de arme om een paar schoenen; en wij verkopen afval voor graan! [7] Gezworen heeft JHWH bij de heerlijkheid van Jakob: Voorwaar, Ik zal in eeuwigheid niet een van hun daden vergeten! [8] Zou hiervan de aarde niet beven, zodat al wie erop woont rouw bedrijft? Zou ze niet geheel en al oprijzen als de Nijl en opgezweept worden en weer inzinken als de rivier van Egypte?

Een dag van zonsverduistering en rouwklacht

[9] In die dagen zal het geschieden, luidt het woord van de Heer JHWH, dat Ik op de middag de zon zal doen schuilgaan en bij klaarlichte dag het land in het donker zal zetten. [10] Dan zal Ik uw feesten in rouw verkeren, en al uw liederen in klaagzang. Dan zal Ik rouwgewaad brengen op alle heupen en kaalheid op elk hoofd. En Ik zal het maken als de rouw over een enig geborene en het einde ervan als een bittere dag.

Honger en dorst

[11] Zie, de dagen komen, luidt het woord van de Heer JHWH, dat Ik een honger in het land zal zenden - geen honger naar brood, en geen dorst naar water, maar om de woorden van JHWH te horen. [12] Dan zullen zij zwerven van zee tot zee, en van het noorden naar het oosten zullen zij dwalen, om te zoeken het woord van JHWH; maar vinden zullen zij het niet. [13] In die dagen zullen de schone meisjes en de strijdbare jonge mannen in onmacht vallen van dorst, [14] die zweren bij wat de schuld van Samaria is, die zeggen: Zo waar uw god leeft, o Dan! en: Zo waar de bedevaart naar Berseba leeft! Ja, zij zullen vallen en niet weer opstaan.

Vijfde visioen: Het beslissende oordeel

9 [1] Ik zag JHWH staan bij het altaar, en Hij zei: Sla het kapiteel, zodat de drempels beven, en breek ze stuk op het hoofd van allen, en wie van hen overblijven, zal Ik doden met het zwaard. Niet één van hen zal ontvluchten, niemand van hen zal ontkomen. [2] Al groeven zij door tot in het dodenrijk, mijn hand zou hen vandaar weghalen; al klommen zij op ten hemel, Ik zal hen vandaar omlaag trekken! [3] Al verscholen zij zich op de top van de Karmel, Ik zou hen daar opsporen en weghalen; al verborgen zij zich voor mijn ogen op de bodem van de zee, Ik zou vandaar een slang gebieden hen te bijten! [4] Al gingen zij voor hun vijanden uit in gevangenschap, Ik zou vandaar het zwaard gebieden hen om te brengen. Zo richt Ik op hen mijn oog, ten kwade en niet ten goede. [5] Ja, de Heer JHWH van de legermachten, die de aarde aanroert en zij wankelt, zodat al wie erop wonen klagen, en zij geheel en al oprijst als de Nijl, en inzinkt als de rivier van Egypte; [6] die in de hemel zijn opperzalen heeft gebouwd en zijn gewelf op aarde heeft gegrondvest, die het water van de zee heeft opgeroepen en uitgegoten over de oppervlakte van de aarde - JHWH is zijn naam.

Uitverkiezing geen vrijbrief voor een zondig leven

[7] Bent u voor Mij niet gelijk aan de kinderen van de Ethiopiërs, o kinderen van Israël? luidt het woord van JHWH. Heb Ik Israël niet uit het land Egypte gevoerd en de Filistijnen uit Kaftor

en de Arameeërs uit Kir? 8 Zie, de ogen van de Heer JHWH zijn tegen het zondige koninkrijk, en Ik zal het verdelgen van de aardbodem. Evenwel zal Ik het huis van Jakob niet geheel en al verdelgen, luidt het woord van JHWH. 9 Want zie, Ik geef bevel, en Ik schud het huis van Israël onder al de volken, zoals men met een zeef schudt, en geen steentje zal ter aarde vallen. 10 Door het zwaard zullen zij sterven, al de zondaren van mijn volk, die zeggen: u mag het kwaad niet nader brengen en het ons niet tegemoet voeren.

De onverbrekelijke belofte van redding

11 (A) In die dagen zal Ik de vervallen hut van David weer oprichten, Ik zal haar scheuren dichten en wat daarvan is ingestort, overeind zetten; Ik zal haar herbouwen als in de dagen van ouds, 12 opdat zij beërven de rest van Edom en van al de volken over wie mijn naam is uitgeroepen, luidt het woord van JHWH, die dit doet.
13 Zie, de dagen komen, luidt het woord van JHWH, dat de ploeger zich aansluit bij de maaier en de druiventreder bij hem die het zaad strooit; dan zullen de bergen druipen van nieuwe wijn en al de heuvelen daarvan overvloeien. 14 Ik zal een keer brengen in het lot van mijn volk Israël: verwoeste steden zullen zij herbouwen en bewonen; wijngaarden zullen zij planten en de wijn ervan drinken; boomgaarden zullen zij aanleggen en de vrucht daarvan eten.
15 Dan zal Ik hen planten in hun grond, en zij zullen niet meer worden uitgerukt uit de grond die Ik hun gegeven heb, zegt JHWH, uw God.

(A) **9:11** Hand. 15:16-18.

Obadja

*Hebreeuws: Ovad**jah** (Dienstknecht van **JHWH**)*

Profetie over Edom

1 [1] Gezicht van Obadja. Zo zegt de Heer **JHWH** over Edom - een boodschap hebben wij van **JHWH** gehoord, een bode is onder de volken gezonden: komt, laat ons daartegen optrekken ten strijde -:
[2] Zie, Ik maak u klein onder de volken: u wordt diep veracht. [3] De overmoed van uw hart heeft u misleid, u, die woont in rotskloven, in uw hoge woning; die bij uzelf zegt: Wie zal mij ter aarde neerhalen? [4] Al zou u uw nest zo hoog bouwen als de gier, ja, al was het geplaatst tussen de sterren, vandaar zal Ik u neerhalen, luidt het woord van **JHWH**. [5] Indien er dieven tot u kwamen of nachtelijke rovers - hoe wordt u vernietigd! - zouden zij niet stelen zoveel hun genoeg was? Indien druivenlezers tot u kwamen, zouden zij geen nalezingen overlaten? [6] Hoe wordt Esau doorzocht, worden zijn verborgen schatten opgespoord! [7] Naar de grens zenden u al uw bondgenoten; u misleiden, uw vrienden zijn u de baas; wie uw brood eten, leggen u een valstrik. - Er is geen inzicht bij hem.
[8] Zal Ik niet in die dagen, luidt het woord van **JHWH**, de wijzen uit Edom doen vergaan, en het inzicht uit het gebergte van Esau? [9] Ook uw helden, o Teman, zullen verschrikt staan, opdat alle mannen van het gebergte van Esau door moord zullen worden uitgeroeid. [10] Wegens de gewelddaad aan uw broeder Jakob zal schande u bedekken, en u zult voor altijd worden uitgeroeid.
[11] In de tijd, dat u afzijdig stond, in de tijd, dat vreemden zijn leger gevangen namen en buitenlanders zijn poort binnenkwamen en over Jeruzalem het lot wierpen, was ook u als een van hen. [12] Zie niet met leedvermaak die dag van uw broeder, de dag van zijn onheil, en maak u niet vrolijk over de kinderen van Juda op de dag van hun ondergang; en zet geen grote mond op in de dagen van hun benauwdheid; [13] kom niet in de poort van mijn volk in de dagen van hun ongeluk; u, zie niet met leedvermaak zijn onheil, in de dagen van zijn ongeluk; en strek de hand niet uit naar zijn bezit in de dagen van zijn ongeluk; [14](A) en sta niet op het kruispunt om zijn vluchtelingen uit te roeien, en lever zijn ontkomenen niet over in de dagen van de benauwdheid.
[15] Want nabij is de dag van **JHWH** over alle volken; zoals u gedaan hebt, zal u gedaan worden, uw daad zal op uw eigen hoofd terugvallen. [16] Ja, zoals u gedronken hebt op mijn heilige berg, zullen alle volken zonder ophouden drinken; ja, zij zullen gulzig drinken, en zij zullen worden, als hadden zij nooit bestaan.
[17] Maar op de berg Sion zal er ontkoming zijn, en die zal een heiligdom zijn; en het huis van Jakob zal zijn bezittingen weer in bezit nemen. [18] Het huis van Jakob zal het vuur zijn, het huis van Jozef de vlam, en het huis van Esau de stoppels: zij zullen hen in brand steken en verteren, en van het huis van Esau zal niemand ontkomen; want **JHWH** heeft het gesproken. [19] Dan zal het Zuiderland het gebergte van Esau in bezit nemen, en de Laagte het land van de Filistijnen; zij zullen het veld van Efraïm en het veld van Samaria in bezit nemen, en Benjamin Gilead; [20] de ballingen van dit leger van de Israëlieten het land van de Kanaänieten tot Sarefat toe; en de ballingen van Jeruzalem, die zich in Sefarad bevinden, zullen de steden van het Zuiden in bezit nemen. [21] Verlossers zullen de berg Sion bestijgen om over het gebergte van Esau oordeel te oefenen, en het koningschap zal zijn aan **JHWH**.

(A) **1:14** Jes. 34:5-17; 63:1-6; Jer. 49:7-22; Eze. 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11,12; Mal. 1:2-5.

Jona

Hebreeuws: Jonah (Duif)

De roeping van Jona en zijn vlucht

1 [1] [(A)] Het woord van JHWH kwam tot Jona,
de zoon van Amittai: [2] Maak u op, ga naar
Nineve, de grote stad, en verkondig haar (mijn
boodschap), want haar boosheid is opgestegen
voor mijn aangezicht. [3] Maar Jona maakte zich
op om te vluchten naar Tarsis, weg van het aan-
gezicht van JHWH, en hij ging naar Jafo en vond
een schip, dat naar Tarsis zou gaan; hij betaalde
de vrachtprijs daarvan en ging scheep om met
hen naar Tarsis te gaan, weg van het aangezicht
van JHWH. [4] Maar JHWH wierp een hevige wind
op de zee en er ontstond een zware storm op de
zee, zodat het schip dreigde te worden stukge-
slagen. [5] De schepelingen werden bang en riepen
ieder tot zijn god, en zij wierpen de lading die in
het schip was, in zee om het daardoor lichter te
maken. Jona echter was in het ruim van het schip
afgedaald, en hij had zich daar neergelegd en
was in een diepe slaap gevallen. [6] En de kapitein
kwam bij hem en zei tot hem: Hoe kunt u zó
vast slapen! Sta op, roep tot uw god, misschien
zal die god aan ons denken, zodat wij niet ver-
gaan. [7] En zij zeiden tot elkaar: Komt, laat ons
het lot werpen, opdat wij te weten komen door
wiens schuld dit onheil ons treft. Zij wierpen het
lot en het lot viel op Jona. [8] Toen zeiden zij tot
hem: Deel ons toch mee, door wiens schuld dit
onheil ons treft; wat is uw bedrijf en vanwaar
komt u, wat is uw land en van welk volk bent
u? [9] En hij zei tot hen: Ik ben een Hebreeër en
ik heb ontzag voor JHWH, de God van de hemel,
die de zee en het droge gemaakt heeft. [10] Toen
werden die mannen zeer bang en zij zeiden tot
hem: Wat hebt u toch gedaan? want die mannen
wisten, dat hij op de vlucht was, weg van het
aangezicht van JHWH, want dat had hij hun ver-
teld. [11] En zij vroegen hem: Wat zullen wij met
u doen, opdat de zee zal ophouden tegen ons te
woeden, want de zee wordt hoe langer hoe on-
stuimiger. [12] Hij antwoordde hun: Neem mij op
en gooi mij in de zee, en de zee zal ophouden
tegen u te woeden. Want ik weet, dat door mijn
schuld deze zware storm tegen u is opgestoken.
[13] Maar de mannen roeiden om (het schip)
weer aan land te brengen, maar zij waren daar-
toe niet in staat, omdat de zee hoe langer hoe on-
stuimiger tegen hen werd. [14] Toen riepen zij tot
JHWH en zeiden: Ach, JHWH, laat ons toch niet
vergaan om het leven van deze man en leg geen
onschuldig bloed op ons, want U, JHWH, hebt ge-
daan zoals U het goed vond. [15] Daarna namen
zij Jona op en gooiden hem in de zee, en de zee
hield op met woeden. [16] En de mannen hadden
groot ontzag voor JHWH, en zij slachtten JHWH
een offer en deden geloften.
[17] En JHWH stuurde een grote vis om Jona op
te slokken; en Jona was in het ingewand van de
vis drie dagen en drie nachten.

Jona's dankgebed

2 [1] [(B)] En Jona bad tot JHWH, zijn God, uit
het ingewand van de vis. [2] Hij zei: Ik riep
uit mijn nood tot JHWH en Hij *antwoordde*
mij; uit het binnenste van het dodenrijk schreeuwde
ik, U hoorde mijn stem. [3] U had mij geworpen
in de diepte, in het hart van de zee, en een wa-
terstroom omving mij; al uw brandingen en uw
golven gingen over mij heen. [4] En ik, ik zei: ver-
stoten ben ik uit uw ogen, zou ik ooit weer uw
heilige tempel zien? [5] Wateren omringden mij,
zij bedreigden mijn leven, de diepte omving mij,
met zeewier was mijn hoofd omwonden. [6] Tot de
grondvesten van de bergen zonk ik neer; de gren-
dels van de aarde waren voor altijd achter mij.

[(A)] **1:1** 2Kon. 14:25. [(B)] **2:1** Mat. 12:40.

Toen trok U mijn leven uit het graf omhoog,
o, JHWH, mijn God! 7 Toen ik helemaal aan het
eind van mijn latijn was, dacht ik aan JHWH, en
mijn gebed kwam tot U in uw heilige tempel.
8 Zij die nietige afgoden dienen, geven Hem prijs,
die goed voor hen is. 9 Maar ik, met lofzegging
wil ik aan U offeren; wat ik beloofd heb, wil ik
betalen; de redding is van JHWH.
10 En JHWH sprak tot de vis en deze spuwde
Jona uit op het droge.

Jona's prediking te Nineve en haar uitwerking

3 1 Het woord van JHWH kwam voor de tweede
keer tot Jona: 2 Maak u op, ga naar Nineve, de
grote stad, en breng haar de boodschap, die Ik
tot u spreken zal. 3 Toen maakte Jona zich op en
ging naar Nineve, overeenkomstig het woord van
JHWH. Nineve nu was een geweldig grote stad,
van drie dagreizen. 4 (A) En Jona begon de stad
in te gaan, één dagreis, en hij preekte en zei: Nog
veertig dagen en Nineve wordt ondersteboven
gekeerd! 5 En de mannen van Nineve geloofden
God en riepen een vasten uit en kleedden zich,
van groot tot klein, met rouwgewaden. 6 Toen
het woord de koning van Nineve bereikte, stond
hij op van zijn troon, legde zijn opperkleed af,
trok een rouwgewaad aan en zette zich neer in
de as. 7 En men riep uit en zei in Nineve op bevel
van de koning en van zijn groten: Mens en dier,
runderen en schapen mogen niets nuttigen, niet
grazen en geen water drinken. 8 Zij moeten ge-
huld zijn in rouwgewaden, mens en dier, en met
kracht tot God roepen en zich bekeren, een ieder
van zijn boze weg, en van het onrecht dat aan
hun handen kleeft. 9 Wie weet, God mocht Zich
omkeren en berouw krijgen en zijn brandende
toorn laten varen, zodat wij niet te gronde gaan.
10 Toen God zag wat zij deden, hoe zij zich be-
keerden van hun boze weg(1), berouwde het God
over het kwaad dat Hij gedreigd had hun te zul-
len aandoen, en Hij deed het niet.

Jona door God terechtgewezen

4 1 Maar dit vond Jona zeer onaangenaam en
hij werd boos. 2 (B) En hij bad tot JHWH en
zei: Ach, JHWH, heb ik dat niet gezegd, toen ik
nog in mijn land was? Daarom heb ik het willen
voorkomen door naar Tarsis te vluchten, want ik
wist, dat U een genadig en barmhartig God bent,
geduldig, groot van goedheid, Die berouw heeft
over het kwaad. 3 (C) Nu dan, JHWH, neem toch
mijn leven van mij, want het is mij beter te ster-
ven dan te leven. 4 Maar JHWH zei: bent u terecht
zo boos geworden? 5 Jona nu was buiten de stad
gegaan en had zich ten oosten van de stad neer-
gezet; hij had daar voor zich een hut gebouwd en
was daaronder gaan zitten in de schaduw, tot-
dat hij zou zien wat er met de stad gebeurde.
6 En JHWH God voorzag in een wonderboom, die
boven Jona opschoot om tot schaduw te zijn
boven zijn hoofd, om hem van zijn ongenoe-
gen af te brengen. En Jona verheugde zich zeer
over de wonderboom. 7 Maar de volgende dag,
bij het aanbreken van de morgenstond, zorgde
God voor een worm, die de wonderboom stak,
zodat deze verdorde. 8 En het gebeurde, zodra
de zon opging, dat God een gloeiende oosten-
wind beschikte en de zon stak op het hoofd van
Jona, zodat hij geheel uitgeput neerzonk en wen-
ste dat hij sterven mocht, zeggende: Het is mij
beter te sterven dan te leven. 9 Maar God vroeg
Jona: bent u terecht boos over de wonderboom?
En hij antwoordde: Terecht ben ik boos, ten dode
toe. 10 Toen zei JHWH: u wilde de wonderboom
sparen, waarvoor u zich geen moeite hebt gege-
ven en die u niet hebt doen groeien, die in één
nacht is ontstaan en in één nacht is vergaan.
11 Zou Ik dan Nineve niet sparen, de grote stad,
waarin meer dan honderdtwintigduizend men-
sen zijn, die het onderscheid niet kennen tussen
hun rechterhand en hun linkerhand,(2) en ook
nog veel vee?

(1) **3:10** Zie 2 Kronieken 7:14. (2) **4:11** Zie Matteüs 6:3.

(A) **3:4** Mat. 12:41; Luk. 11:32. (B) **4:2** Ex. 34:6. (C) **4:3** 1Kon. 19:4.

Micha

Hebreeuws: Mie-gah (Wie is Hem gelijk?)

Aankondiging van het oordeel over Samaria en Jeruzalem

1 1 (A) Het woord van JHWH, dat tot Micha, de Morastiet, kwam in de dagen van Jotam, Achaz, Jechizkia, koningen van Juda, hetwelk hij gezien heeft over Samaria en Jeruzalem.
2 Hoort, u volkeren allemaal; merk op, u aarde en haar volheid, opdat de Heer JHWH getuige zij tegen u, JHWH uit zijn heilige tempel. 3 Want zie, JHWH gaat uit van zijn woning, en Hij daalt neer en treedt op de hoogten van de aarde. 4 De bergen versmelten onder Hem en de dalen splijten, als was voor het vuur, als water dat van een helling afstroomt. 5 Om de overtreding van Jakob is dit alles en om de zonden van het huis van Israël. Wat is de overtreding van Jakob? Is het niet Samaria? En wat (de zonde van) Juda's hoogten? Is het niet Jeruzalem? 6 Daarom zal Ik Samaria maken tot een puinhoop op het veld, tot een oord om wijngaarden te planten; Ik zal zijn stenen in het dal neerstorten en zijn fundamenten blootleggen. 7 Al zijn gesneden beelden zullen stukgeslagen worden, en al zijn offergaven met vuur verbrand worden, en al zijn afgodsbeelden zal Ik vergruizelen, want van hoerenloon heeft het ze bijeengebracht en zij zullen weer tot hoerenloon worden.

Klaaglied van de profeet

8 Hierover wil ik mijn verdriet uiten en jammeren, wil ik blootsvoets gaan en naakt, zal ik jammerklachten uitstoten als de jakhalzen en rouwkreten als de struisvogels, 9 omdat zijn wonden ongeneeslijk zijn, omdat het tot Juda is doorgedrongen, en reikt tot de poort van mijn volk, tot Jeruzalem.
10 Verkondigt het niet te Gat, huilt er zelfs niet! Wentel u binnen Afra in het stof. 11 Trek voorbij, bevolking van Safir, in smadelijke naaktheid. De bevolking van Saänan waagt zich niet naar buiten. Het gejammer van Bet-Haësel verhindert u daar te blijven, 12 want de bevolking van Marot beeft van angst om het goede; want onheil is van JHWH neergedaald tot de poort van Jeruzalem. 13 Span de paarden voor de wagen, bevolking van Lakis. Het begin van de zonde is zij voor Sions dochter; immers in u zijn de overtredingen van Israël gevonden. 14 Geef daarom afscheidsgeschenken aan Moreset-Gat. De huizen van Akzib zullen een misleiding worden de koningen van Israël tot een leugenbeek. 15 Nogmaals zal Ik een veroveraar over u brengen, bevolking van Maresa; tot Adullam zal de heerlijkheid van Israël komen. 16 Maak u kaal en scheer u om uw troetelkinderen; maak u een kale plek, zo groot als van een gier, omdat zij van u weggaan in ballingschap.

Wee de gewelddadige machthebbers

2 1 Wee hun die ongerechtigheid bedenken en kwaad smeden op hun bedden, die het uitvoeren bij het morgenlicht, omdat het in de macht van hun hand is. 2 Verlangen zij akkers, zij roven die, en huizen, zij nemen die. Zo verdrukken zij de man en zijn huis, de mens en zijn erfdeel. 3 Daarom, zo zegt JHWH, zie Ik ga tegen dit geslacht een kwaad bedenken, waaruit u uw halzen niet zult trekken en waarbij u niet rechtop zult gaan, want het zal een boze tijd zijn. 4 In die dagen zal men over u een spreuk aanheffen en jammerend een klaagzang zingen: Het is gedaan, zal men zeggen, eenmaal zijn wij vernietigd. Het erfdeel van mijn volk doet Hij in vreemde handen overgaan. Hoe ontneemt Hij het

(A) **1:1 a** 2Kon. 15:32-38; 2Kron. 27:1-7. **1:1 b** 2Kon. 16:1-20; 2Kron. 28:1-27. **1:1 c** 2Kon. 18:1-20:21; 2Kron. 29:1-32:33.

mij! Aan de afvalligen deelt Hij onze akkers uit.
5 Daarom zult u niemand hebben, die volgens het lot het meetsnoer uitwerpt in de gemeente van JHWH.

De valse profeten

6 Profeteert niet, profeteren zij, men mag hiervan niet profeteren. Er komt geen eind aan de beschimpingen.
7 Mag dat gezegd worden, huis van Jakob, is JHWH zo kort van geduld, is dit zijn handelwijze? Zijn mijn woorden niet vriendelijk tegenover de oprechte van wandel? 8 Maar sinds lang treedt mijn volk als vijand op; u rukt de mantel weg van het kleed bij argeloze voorbijgangers, die terugkeren van de strijd. 9 De vrouwen onder mijn volk verdrijft u uit de woning van haar geluk, van haar kinderen neemt u mijn heerlijkheid weg, voor altijd. 10 Staat op en vertrekt, want dit is geen rustplaats; doordat het (land) onrein is, brengt het verderf teweeg, ja, een voortwoekerend verderf. 11 Als er maar iemand is die wind naloopt en leugens spreekt: Ik profeteer u van wijn en bedwelmende drank - dan zou hij de profeet van dit volk zijn.

Verkondiging van redding

12 Voorzeker zal Ik u, o Jakob, in uw geheel bijeenbrengen, voorzeker verzamelen het overblijfsel van Israël. Ik zal hen bijeenbrengen als schapen in een kooi, als een kudde in het midden van de weide. Het zal er gonzen van mensen.
13 De doorbreker trekt vóór hen op; zij breken door en trekken door de poort en gaan daardoor uit; en hun koning trekt vóór hen uit, en JHWH aan hun spits.

Tegen de leiders van het volk

3 1 En ik zei: Hoort toch, hoofden van Jakob en leidslieden van het huis van Israël, moest u het recht niet kennen? 2 u die het goede haat en het kwade liefhebt, die de mensen de huid afstroopt en het vlees van hun gebeente; 3 ja, die het vlees van mijn volk eet, en hun de huid aftrekt, en hun beenderen breekt en ze uiteenlegt als vlees in een pot of in een ketel. 4 Dan zullen zij roepen tot JHWH, maar Hij zal hun niet *antwoorden*, en Hij zal zijn aangezicht voor hen verbergen in die tijd, omdat zij slecht hebben gehandeld.
5 Zo zegt JHWH over de profeten die mijn volk verleiden; die, als zij iets met hun tanden te bijten krijgen, heil verkondigen, maar aan hem die hun niets in de mond steekt, de oorlog verklaren: 6 Daarom zal het nacht voor u worden, zonder gezicht; duisternis, zonder waarzegging; de zon zal ondergaan over de profeten, en de dag zal over hen verdonkerd worden. 7 En de zieners zullen beschaamd worden, en de waarzeggers teleurgesteld, en zij zullen allen hun snor bedekken, omdat er geen *antwoord* van God komt.
8 Ik daarentegen ben vol van kracht, van de Geest van JHWH, en van recht en van sterkte, om Jakob zijn overtreding aan te zeggen en Israël zijn zonde.
9 Hoort dit toch, hoofden van het huis van Jakob en leidslieden van het huis van Israël, die het recht verafschuwt en al het rechte krom maakt, 10 die Sion bouwt met bloed en Jeruzalem met onrecht. 11 De hoofden spreken er recht voor geschenken, en de priesters geven er onderwijs om loon, en de profeten plegen er waarzeggerij voor geld, en daarbij steunen zij op JHWH en zeggen: Is JHWH niet in ons midden? Ons zal geen kwaad overkomen!
12 (A) Daarom zal omwille van u Sion als een akker worden omgeploegd, en Jeruzalem zal worden tot steenhopen, ja de tempelberg tot woudhoogten.

Het komende Vrederijk

4 1 En het zal gebeuren in het laatste van de dagen: dan zal de berg van het huis van JHWH vaststaan als de hoogste van de bergen, en hij zal verheven zijn boven de heuvelen. En volkeren zullen daar naar toe stromen, 2 en vele

(A) **3:12** Jer. 26:18.

natiën zullen optrekken en zeggen: Komt, laten wij opgaan naar de berg van JHWH, naar het huis van de God van Jakob, opdat Hij ons zal leren over zijn wegen en opdat wij zijn paden bewandelen. Want uit Sion zal de *Torah* uitgaan en het woord van JHWH uit Jeruzalem. 3 (A) En Hij zal richten tussen vele volkeren en rechtspreken over machtige natiën tot in verre landen. Dan zullen zij hun zwaarden tot ploegscharen omsmeden en hun speren tot snoeimessen; geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen, en zij zullen de oorlog niet meer leren. 4 (B) Maar zij zullen zitten, een ieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom, zonder dat iemand hen opschrikt; want de mond van JHWH van de legermachten heeft het gesproken. 5 Want alle volkeren wandelen elk in de naam van zijn god, maar wij zullen wandelen in de naam van JHWH, onze God, voor altijd en eeuwig.

Jeruzalem in nood, maar bestemd tot heerlijkheid

6 In die dagen, luidt het woord van JHWH, zal Ik het kreupele verzamelen en het verstrooide bijeenbrengen, en degenen over wie Ik kwaad heb doen komen. 7 En Ik zal het kreupele stellen tot een overblijfsel en het verdrevene tot een machtig volk, en JHWH zal Koning over hen zijn op de berg Sion, van nu aan tot in eeuwigheid. 8 En u, Migdal-Eder (schaapstoren), Ofel van de dochter Sions, tot u zal naderen en komen de heerschappij van voorheen, het koningschap van de dochter van Jeruzalem.

9 Nu, waarom schreeuwt u zo luid? Is er geen koning bij u? Of is uw raadsman omgekomen, dat weeën als van een barende u hebben aangegrepen? 10 Krimp ineen en schreeuw het uit, dochter Sions, als een barende; want nu zult u uittrekken uit de stad en verblijven op het veld, en u zult naar Babel komen. Daar zult u bevrijd worden; daar zal JHWH u verlossen uit de macht van uw vijanden. 11 Wel zijn nu vele volkeren tegen u vergaderd, die zeggen: Laat zij verontreinigd worden, en mogen onze ogen zich aan Sion verlustigen! 12 Maar zij kennen de gedachten van JHWH niet en verstaan zijn raadgeving niet, dat Hij hen verzamelt als schoven op de dorsvloer. 13 Sta op en dors, u dochter van Sion; want Ik zal uw hoorn van ijzer maken en uw hoeven van koper, en u zult vele volkeren verbrijzelen en u zult hun onrechtmatige voordeel in de ban doen en aan JHWH wijden, en hun vermogen aan JHWH van de hele aarde.

14 Nu mag u zich in benden verenigen, u bendegenoten. Een belegeringswal heeft men tegen ons opgeworpen. Met de roede zal men de richter van Israël op het kinnebakken slaan.

Voorzegging van de Messias en zijn Rijk

5 1 (C) En u, Betlehem Efrata, al bent u klein onder de geslachten van Juda, uit u zal Mij voortkomen die een Heerser zal zijn over Israël en wiens oorsprong is van ouds, van de dagen van de eeuwigheid. 2 Daarom zal Hij hen prijsgeven tot de tijd, dat zij die baren zal, gebaard heeft. Dan zal het overblijfsel van zijn broeders terugkeren met de Israëlieten. 3 Dan zal Hij staan en hen weiden in de kracht van JHWH, in de majesteit van de naam van JHWH, van zijn God; en zij zullen rustig wonen, want nu zal Hij groot zijn tot aan de einden van de aarde, 4 en Hij zal vrede zijn. Wanneer Assur in ons land komt, en wanneer hij onze paleizen betreedt, dan zullen wij tegen hem zeven herders stellen en acht vorsten uit de mensen, 5 (D) die het land Assur zullen weiden met het zwaard en het land van Nimrod in zijn poorten. En Hij zal bevrijden van Assur, wanneer die in ons land komt en wanneer hij ons gebied betreedt.

6 En het overblijfsel van Jakob zal te midden van vele volkeren zijn als dauw van JHWH, als regenstromen op het groene kruid, dat niet wacht op een mens, noch op mensenkinderen wacht. 7 En het overblijfsel van Jakob zal zijn onder de natiën, te midden van vele volkeren als een leeuw onder de dieren van het woud, als een jonge leeuw onder de schaapskudden, die, wan-

(A) **4:3** Jes. 2:4; Joël 3:10. (B) **4:4** Zac. 3:10. (C) **5:1** Mat. 2:6; Joh. 7:42. (D) **5:5** Gen. 10:8-11.

neer hij er binnendringt, neerslaat en verscheurt, zonder dat iemand redt. 8 Uw hand zal verheven zijn boven uw tegenstanders, en al uw vijanden zullen worden uitgeroeid.

9 In die dagen zal het geschieden, luidt het woord van JHWH, dat Ik uw paarden uit uw midden zal uitroeien en dat Ik uw strijdwagens zal vernietigen. 10 Ik zal de steden van uw land uitroeien en al uw vestingen afbreken. 11 Ook zal Ik de toverijen uit uw hand uitroeien, en u zult geen waarzeggers meer hebben. 12 Ik zal uw gesneden beelden en uw gewijde stenen uit uw midden uitroeien, en u zult u niet meer neerbuigen voor het werk van uw handen. 13 Ook zal Ik uw gewijde palen uit uw midden uitrukken en uw steden verwoesten. 14 En Ik zal in toorn en boosheid wraak oefenen over de volkeren die geen gehoor gegeven hebben.

Het rechtsgeding van JHWH

6 1 Hoort toch wat JHWH zegt: Sta op, treed als aanklager op ten aanhoren van de bergen, en laat de heuvelen uw stem vernemen. 2 Hoort, u bergen, de aanklacht van JHWH, ook u, onwrikbare grondvesten van de aarde. Want JHWH heeft een aanklacht tegen zijn volk, en met Israël wil Hij een rechtszaak aangaan.

3 Mijn volk, wat heb Ik u aangedaan en waarmee heb Ik u vermoeid? *Getuig* tegen Mij! 4 (A) Immers heb Ik u gevoerd uit het land Egypte en uit het slavenhuis heb Ik u verlost, en Ik zond voor u heen Mozes, Aäron en Mirjam. 5 (B) Mijn volk, gedenk toch wat Balak, de koning van Moab, beraamde en wat Bileam, de zoon van Beor, hem *antwoordde* - van Sittim tot Gilgal, opdat u het volle recht van JHWH mag erkennen.

6 Waarmee zal ik JHWH tegemoet treden en mij buigen voor God in den hoge? Zal ik Hem tegemoet treden met brandoffers, met eenjarige kalveren? 7 Zal JHWH welgevallen hebben aan duizenden rammen, aan tienduizenden oliebeken? Zal ik mijn eerstgeborene geven voor mijn overtreding, de vrucht van mijn schoot voor de zonde van mijn ziel? 8 Hij heeft u bekendgemaakt, o mens, wat goed is en wat JHWH van u vraagt: niet anders dan recht te doen en getrouwheid lief te hebben, en *ootmoedig* te wandelen met uw God.

Jeruzalems zonde en het oordeel van God

9 Hoort! JHWH roept tot de stad - en heilzaam is het ontzag voor uw naam te hebben -: Luistert naar de roede en naar wie haar besteld heeft. 10 Zijn er niet nog in het huis van de goddeloze schatten van goddeloosheid en een verfoeide, schrale efa?(1) 11 Zou Ik rechtvaardig zijn bij een weegschaal van de goddeloosheid en bij een buidel vol valse gewichten? 12 Haar rijken zijn vol geweld, en haar inwoners spreken leugen, en hun tong in hun mond is bedrog.

13 Ik echter maak u ziek, Ik sla u, Ik richt verwoesting aan wegens uw zonden. 14 U zult eten en niet verzadigd worden, maar de honger in uw binnenste zal blijven; u zult iets wegbrengen, maar het niet redden; en wat u redt, zal Ik aan het zwaard prijsgeven. 15 U zult zaaien, maar niet maaien; u zult olijven treden, maar u niet met olie zalven; en most, maar geen wijn drinken. 16 (C) Want de inzettingen van Omri worden onderhouden en al de werken van het huis van Achab, en u wandelt in hun plannen, opdat Ik u zou overgeven tot een voorwerp van ontzetting en haar inwoners tot een aanfluiting; zo zult u de smaad van mijn volk dragen.

De grote ongerechtigheid

7 1 Wee mij, want het is mij gegaan als bij de inzameling van het fruit, bij de nalezing van de wijnoogst: geen druif om te eten, geen vijg waarnaar mijn hart begeert. 2 De vrome is verdwenen uit het land en een oprechte is er onder de mensen niet. Allen loeren zij op bloed; ieder tracht zijn broeder in het net te vangen. 3 Tot kwaad doen staan de handen goed; de vorst eist en de rechter laat zich betalen, en de grote,

(1) **6:10** Een efa is circa 40 liter.

(A) **6:4 a** Ex. 12:50,51. **6:4 b** Ex. 4:10-16. **6:4 c** Ex. 15:20. (B) **6:5 a** Num. 22:2-24:25. **6:5 b** Joz. 3:1-4:19. (C) **6:16 a** 1Kon. 16:23-28. **6:16 b** 1Kon. 16:29-34; 21:25,26.

die spreekt naar eigen believen; en zo zetten zij de zaak in elkaar. 4 De beste van hen is als een doornstruik en de meest oprechte erger dan een heg met stekels. De dag van uw wachters, uw bezoeking, komt! Dan zal er voor hen ontzetting zijn. 5 Vertrouwt de metgezel niet, verlaat u niet op de vriend; behoed de deuren van uw mond voor haar die aan uw boezem ligt. 6 (A) Want de zoon minacht de vader; de dochter staat op tegen haar moeder, de schoondochter tegen haar schoonmoeder; de huisgenoten van de mensen zijn zijn vijanden.

Sions verlossing

7 Maar ik zal uitzien naar JHWH, ik zal wachten op de God van mijn redding; mijn God zal mij horen. 8 Verheug u niet over mij, mijn vijandin: al ben ik gevallen, ik zal weer opstaan; al zit ik in het duister, JHWH zal mij tot licht zijn. 9 De boosheid van JHWH zal ik dragen - want ik heb tegen Hem gezondigd - totdat Hij mijn zaak verdedigt en mij recht verschaft; Hij zal mij uitleiden in het licht; ik zal zien, hoe Hij gerechtigheid oefent. 10 Mijn vijandin zal het zien, en schaamte zal haar bedekken, haar die tot mij zei: Waar is JHWH, uw God? Mijn ogen zullen op haar neerzien. Nu zal zij vertreden worden, als slijk van de straten. 11 Op de dag dat men uw muren herbouwt, op die dag zal de grens ruim zijn; 12 die dag, waarop men tot u komen zal van Assur tot Egypte, en van Egypte tot de Rivier, en van zee tot zee, en van berg tot berg. 13 Maar de aarde zal tot een woestenij worden vanwege haar bewoners, om het resultaat van hun handelingen.

Gebed en lof

14 Weid uw volk met uw staf, de schapen van uw erfdeel, die eenzaam wonen in een woud, te midden van een vruchtbare landstreek. Laat hen weiden in Basan en in Gilead, als in de dagen van ouds. 15 Evenals in de dagen, toen u uittrok uit het land Egypte, zal Ik hem wonderen doen zien. 16 De volken zullen het zien en beschaamd worden, beroofd van al hun kracht; zij zullen de hand op de mond leggen, hun oren zullen doof worden. 17 Zij zullen stof eten als een slang, als kruipende dieren van de aarde; zij zullen bevend uit hun burchten komen, sidderend zullen zij komen tot JHWH, onze God, en zij zullen voor ontzag voor U hebben.

18 Wie is een God als U, die de ongerechtigheid vergeeft en de overtreding van het overblijfsel van zijn erfdeel voorbijgaat, die zijn toorn niet voor eeuwig behoudt, maar een welbehagen heeft in goedheid! 19 Hij zal Zich opnieuw over ons ontfermen, Hij zal onze ongerechtigheden wegdoen. Ja, u zult al onze zonden werpen in de diepten van de zee. 20 U zult trouw bewijzen aan Jakob, goedheid aan Abraham, zoals U van vroegere dagen af aan onze vaderen hebt gezworen.

(A) **7:6** Mat. 10:35,36; Luk. 12:53.

Nahum

Hebreeuws: Na-choem (Troost)

Dreiging en troost

1 1 (A) Godsspraak over Nineve. Boek van het
gezicht van Nahum, de Elkosiet.
2 Een jaloers God en een wreker is JHWH, een
wreker is JHWH en vol van grimmigheid; een wre-
ker is JHWH voor zijn tegenstanders, en toornen
blijft Hij tegen zijn vijanden. 3 JHWH is geduldig,
maar groot van kracht, en JHWH laat zeker niet
ongestraft. In wervelwind en storm is zijn weg,
wolken zijn het stof van zijn voeten. 4 Hij dreigt
de zee en doet haar opdrogen, alle rivieren legt
Hij droog. Basan en Karmel teren weg, het groen
van de Libanon verwelkt. 5 De bergen beven voor
Hem en de heuvelen versmelten; de aarde rijst
voor Hem op, ja, de wereld en al haar bewoners.
6 Wie kan standhouden voor zijn boosheid? wie
staande blijven bij zijn brandende toorn? Zijn
grimmigheid stort zich uit als vuur en de rotsen
springen voor Hem aan stukken. 7 JHWH is goed,
een sterkte in de dagen van de benauwdheid; Hij
kent hen die bij Hem schuilen. 8 Maar met een
overstromende vloed maakt Hij haar plaats ge-
heel teniet, en zijn vijanden vervolgt Hij, de duis-
ternis in. 9 Wat u ook tegen JHWH bedenkt, ver-
nietiging brengt Hij teweeg; geen tweemaal ver-
heft zich de benauwdheid. 10 Want, verward als
zij zijn zoals doornen, en beschonken als ware
dronkaards, zij worden als droge stoppelen ge-
heel en al verteerd.
11 Uit u is voortgekomen een die kwaad be-
dacht tegen JHWH, een die slechte plannen be-
raamde. 12 Zo zegt JHWH: Al zijn zij ook in volle
kracht en nog zo talrijk, toch zullen zij zó afge-
maaid worden, dat zij vergaan; al heb Ik u *ver-*
ootmoedigd, Ik zal u niet meer *verootmoedigen*,
13 maar nu zal Ik zijn juk van u afnemen en ver-
breken, en uw banden zal Ik verscheuren. 14 Te-
gen u echter gebiedt JHWH: Uw naam zal niet
meer voortgeplant worden; uit het huis van uw
goden zal Ik uitroeien de gesneden en de gego-
ten beelden. Uw graf zal Ik bereiden, want u bent
te licht bevonden. 15 Zie, op de bergen de voeten
van de vreugdebode die heil verkondigt. Vier, o
Juda, uw feesten, betaal uw geloften! Want voor-
taan zullen slechte personen niet meer door u
heentrekken, zij zijn geheel en al uitgeroeid.

Nineve veroverd en verwoest

2 1 (B) De verstrooier trekt tegen u op; bewaak
de vesting, zie uit langs de weg, maak de len-
denen vast, versterk u met alle macht! 2 Want
JHWH herstelt de heerlijkheid van Jakob, zoals
de heerlijkheid van Israël; want plunderaars heb-
ben hen geplunderd en hun ranken vernield.
3 Het schild van zijn helden is rood van kleur,
de dapperen zijn in scharlaken gekleed; in de
vuurglans van het staal staan de wagens op de
dag van zijn toerusting, en de lansen worden ge-
zwaaid. 4 Langs de wegen razen de wagens, zij
vliegen over de vlakten; hun aanblik is als van
fakkels, als bliksemschichten schieten zij voort.
5 Hij denkt aan zijn geweldigen - zij struike-
len in hun vaart; zij haasten zich naar haar
muur - en opgericht is het stormdak. 6 De poor-
ten van de rivieren openen zich, en het paleis
zinkt ineen. 7 En het is beslist: zij wordt ont-
bloot, weggevoerd en haar slavinnen klagen als
met duivenstem, terwijl zij zich slaan op de
borst. 8 En Nineve was als een vijver vol wateren,
zolang het bestaat; nu lopen deze weg. Staat,
staat! maar niemand keert zich om. 9 Rooft zil-
ver, rooft goud! eindeloos is de voorraad, een
overvloed van allerlei kostbaarheden. 10 Woest-
heid, woestenij, verwoesting! en verslagen har-
ten en knikkende knieën; kramp in alle lende-

(A) **1:1** Jes. 10:5-34; 14:24-27; Zef. 2:13-15. (B) **2:1** Jes. 52:7.

nen en het aangezicht van hen allen van kleur beroofd.
11 Waar is nu het leger van de leeuwen, de plaats waar de jonge leeuwen gevoed werden, waar de leeuw rondliep en de leeuwin, de leeuwenwelp, door niemand opgeschrikt? 12 Waar is de leeuw die roofde voor zijn welpen en wurgde voor zijn leeuwinnen, die zijn holen vulde met roof en zijn legers met het verscheurde? 13 Zie, Ik zál u! luidt het woord van JHWH van de legermachten, Ik doe uw wagens in rook opgaan; het zwaard zal uw jonge leeuwen verteren, en uw roof zal Ik van de aarde verdelgen; en de stem van uw gezanten zal niet meer gehoord worden.

Het wee over de bloedstad

3 1 Wee de bloedstad, enkel leugen, vol van verscheuring, zonder ophouden rovend! 2 Hoor, zweepgeklap! hoor, wielengeratel! en jagende paarden en opspringende wagens, 3 steigerende rossen en vlammende zwaarden en bliksemende lansen, en tal van verslagenen, een menigte doden, en eindeloos veel lijken; men struikelt over hun lijken, 4 vanwege de vele hoererijen van de hoer, uitnemend in bevalligheid, meesteres in toverkunsten, terwijl zij volken verkoopt door haar hoererijen, en geslachten door haar toverkunsten. 5 Zie, Ik zál u! luidt het woord van JHWH van de legermachten, Ik til de uiteinden (van uw kleding)(1) op tot aan uw aangezicht, en Ik laat aan de volken uw naaktheid zien, aan de koninkrijken uw schaamte. 6 Ik werp vuil op u, Ik maak u te schande en stel u ten toon, 7 zodat al wie u ziet, van u wegvlucht en zegt: Verwoest is Nineve! Wie zal haar beklagen? waar zal ik troosters voor u zoeken?
8 Bent u beter dan No-Amon, dat gelegen was aan de stromen, door water omgeven, van wie de voorwal een zee, en van wie de muur water was? 9 Ethiopiërs en Egyptenaren waren zijn kracht en dat zonder getal, Putieten en Libiërs waren u tot hulp. 10 Toch is het als gevangene in ballingschap gegaan, toch zijn zijn zuigelingen verpletterd op alle hoeken van de straten; over zijn aanzienlijken heeft men het lot geworpen, en al zijn groten zijn in boeien geklonken.
11 Ook u zult dronken worden, u zult beneveld zijn, ook u zult een schuilplaats zoeken tegen de vijand. 12 Al uw vestingen zijn vijgenbomen met vroegrijpe vruchten; worden zij geschud, dan vallen zij de eter in de mond. 13 Zie, uw manschappen binnen u zijn vrouwen; voor uw vijanden hebben de poorten van uw land zich wijd geopend; het vuur heeft uw grendelbomen verteerd.
14 Schep u water voor de belegering, versterk uw vestingwerken; ga in de klei, treed het leem, grijp de steenvorm aan! 15 Dáár zal het vuur u verteren, het zwaard u verdelgen, u verteren zoals de verslinder. Wees zo talrijk als verslinders, zo talrijk als sprinkhanen - 16 u hebt uw kooplieden talrijker gemaakt dan de sterren van de hemel - verslinders ontplooien de vleugels en vliegen weg. 17 Uw aanzienlijken zijn als sprinkhanen, uw ambtenaren als een zwerm sprinkhanen, die zich, zolang het koud is, op de muren legeren; als de zon opgaat, vliegen zij weg, en onbekend is hun plaats. Waar zijn zij? 18 Uw herders sluimeren, koning van Assur, uw geweldigen liggen terneer; uw volk is verstrooid op de bergen, zonder dat iemand het verzamelt. 19 Geen herstel is er voor uw breuk, ongeneeslijk is uw wond. Allen die dit bericht over u horen, klappen over u in de handen, want over wie is uw boosheid niet voortdurend heengegaan?

(1) **3:5** dat is de plaats waar de gedenkkwasten zitten, zie Numeri 15:38.

Habakuk

Hebreeuws: Chà-và-qoeq (Omhelzing)

Het strafgericht door de Chaldeeën

1 [1] De godsspraak, die de profeet Habakuk gezien heeft.
[2] Hoelang, JHWH, roep ik om hulp, en U hoort niet; schreeuw ik tot U: geweld! en U verlost niet?
[3] Waarom doet U mij ongerechtigheid zien, en ziet U ellende? Ja, onderdrukking en geweld zijn voor mijn ogen, en er is ruzie, en tweedracht verheft zich. [4] Daarom verliest de *Torah* haar kracht, en nimmer komt het recht tevoorschijn, want de goddeloze omsingelt de rechtvaardige, daarom komt het recht verdraaid tevoorschijn.
[5 (A)] Ziet onder de volken en let op, en verbaast u, ontzet u, want Ik doe een werk in uw dagen, dat u niet zou geloven, wanneer het verteld wordt. [6 (B)] Want zie, Ik verwek de Chaldeeën, dat grimmige en onstuimige volk, dat de breedten van de aarde doortrekt om woonsteden in bezit te nemen, die niet van hen zijn. [7] Verschrikkelijk en vreselijk is het, zijn recht en zijn hoogmoed gaan van hemzelf uit. [8] Zijn paarden zijn vlugger dan panters, en sneller dan avondwolven; zijn rossen en zijn ruiters komen aan in galop, zij komen van verre aangevlogen als een arend, die toeschiet om te verslinden. [9] Heel dat volk komt om geweld te bedrijven, het aanstormen van zijn voorhoede is een oostenwind, en het verzamelt gevangenen als zand. [10] Met koningen drijft het de spot en machthebbers zijn belachelijk voor hem. Het lacht om elke vesting, het werpt er aarde tegenop en neemt haar in. [11] Dan snelt het voort als de wind en trekt verder; zo maakt hij zich schuldig, zijn kracht is zijn god.
[12] Bent u niet vanouds, JHWH, mijn God, mijn Heilige? Wij sterven niet. JHWH, tot een oordeel hebt U hem gesteld, en, o Rots! om te tuchtigen hebt U hem bestemd. [13] U, die te rein van ogen bent om het kwaad te zien, en die het onrecht niet kunt zien, waarom ziet U de trouwelozen en zwijgt U, als de goddeloze hem verslindt die rechtvaardiger is dan hij, [14] zodat U de mensen maakt als vissen van de zee, als de kruipende dieren, die geen heerser hebben? [15] Hen allen trekt hij op met de haak, sleept ze in zijn net en brengt ze bijeen in zijn vangnet; daarom is hij verheugd en hij jubelt. [16] Daarom slacht hij offers voor zijn net en ontsteekt ze voor zijn vangnet; want daardoor is zijn deel rijk en zijn voedsel overvloedig. [17] Zal hij daarom zijn net legen, en voortdurend volken doden zonder medelijden?

Het oordeel over de Chaldeeën

2 [1] Ik wil gaan staan op mijn wachttoren en mij stellen op de wal, ik wil uitzien naar wat Hij tot mij spreken zal, en wat ik moet antwoorden op mijn klacht. [2] Toen *antwoordde* JHWH mij: Schrijf het gezicht op en zet het duidelijk op borden, opdat men het in het voorbijlopen zal kunnen lezen. [3 (C)] Want wel wacht het gezicht nog tot de bestemde tijd, maar het spoedt zich zonder falen naar het einde; als het even duurt wacht er dan op, want komen zal het zeker; uitblijven zal het niet. [4 (D)] Zie, opgeblazen, niet recht, is zijn ziel in hem, maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.
[5] Voorzeker, de bedrieglijke trotsaard is een opschepper, maar hij houdt geen stand, hij spert zijn muil open als het dodenrijk en is onverzadigbaar als de dood, zodat hij alle volken tot zich verzamelt en alle natiën tot zich bijeenbrengt.
[6] Zullen die allen niet een spreuk over hem opheffen, en een spotlied, raadsels, en zeggen:

(A) **1:5** Hand. 13:41. (B) **1:6** 2Kon. 24:2. (C) **2:3** Heb. 10:37. (D) **2:4** Rom. 1:17; Gal. 3:11; Heb. 10:38.

Wee hem die zich verrijkt met wat niet van hem
is, tot hoelang? en die schulden op zich laadt!
7 Zullen niet plotseling opstaan zij die u bijten,
en wakker worden zij die u schrik aanjagen, zo-
dat u hun zult worden tot een zekere buit? 8 Om-
dat u vele volken geplunderd hebt, zal al wat
van de volken overgebleven is, u plunderen, van-
wege het vergoten mensenbloed en vanwege het
geweld het land, de stad en al haar inwoners,
aangedaan.
9 Wee hem die onrechtmatige winst bijeen-
brengt voor zijn huis, om zijn nest te maken in
de hoogte, ten einde zich te redden uit de greep
van het onheil! 10 U hebt schande tegen uw huis
beraamd, (toen u het voornemen had) vele vol-
ken te verdelgen; dus bent u uw leven kwijt ge-
raakt. 11 Want de steen schreeuwt uit de muur,
en de balk *antwoordt* hem uit het houtwerk.
12 Wee hem die de stad met bloed bouwt, en de
vesting op onrecht grondvest! 13 Ziet, is het niet
van JHWH van de legermachten, dat de volken
zich vermoeien voor het vuur en de natiën zich
afmatten voor niets? 14 (A) Want de aarde zal vol
worden van de kennis van de heerlijkheid van
JHWH, zoals de wateren die de bodem van de zee
bedekken.
15 Wee hem die zijn naaste doet drinken en er
uw gif bijmengt, en hem ook dronken maakt om
hun naaktheid te zien! 16 u hebt u verzadigd met
schande in plaats van met eer, drink u nu ook
en ontbloot u. Tot u zal zich wenden de beker
van de rechterhand van JHWH, en grote schande
zal komen over uw heerlijkheid. 17 Want het ge-
weld, de Libanon aangedaan, zal u bedekken, en
het uitroeien van de dieren zal u doen schrik-
ken, vanwege het vergoten mensenbloed en het
geweld het land, de stad en al haar inwoners,
aangedaan. 18 Welk voordeel biedt het gesne-
den beeld, daar zijn maker het gemaakt heeft;
het gegoten beeld, dat een leugenleraar is, daar
de maker op zijn maaksel vertrouwt, terwijl het
stomme afgoden zijn, die hij maakt?
19 Wee hem die tot een stuk hout zegt: Ont-
waak, en tot een stomme steen: Word wakker.
Zou die onderwijzen? Zie, hij is gevat in goud en
zilver, maar er is volstrekt geen geest in hem.
20 Maar JHWH is in zijn heilige tempel. Zwijg
voor Hem, u hele de aarde!

Het gebed van de profeet

3 1 Het gebed van Habakuk, de profeet. Op
Sigjonot.
2 JHWH, ik heb de tijding over U vernomen, ik
ben, JHWH, met ontzag voor uw werk vervuld;
roep het in het leven in de loop van de jaren,
maak het openbaar in de loop van de jaren; ge-
denk in de toorn aan ontferming!
3 God komt van Teman en de Heilige van het
gebergte Paran. sela
Zijn majesteit bedekt de hemel, en de aarde is
vol van zijn lof.
4 Er is een glans als van zonlicht, lichtstralen
heeft Hij aan zijn zijde en daar is het omhulsel
van zijn kracht.
5 Voor Hem uit gaat de pest en vurige plaag
volgt Hem op de voet.
6 Hij staat en doet de aarde schudden; Hij ziet
rond en doet de volken van schrik opspringen,
de aloude bergen liggen verpletterd, de eeuwige
heuvelen zinken ineen; de eeuwenoude wegen
zijn van hem.
7 Ik zie de tenten van Kusan onder druk, de
tentkleden van het land van Midjan sidderen.
8 Is tegen de rivieren, o JHWH, is tegen de ri-
vieren uw toorn ontbrand, of tegen de zee uw
boosheid, dat U rijdt op uw paarden, op uw
zegewagens?
9 Reeds is uw boog ontbloot, U hebt U voorzien
van pijlen in overvloed. sela
U splijt de aarde tot rivieren, 10 de bergen zien
U, zij beven, stromen van water trekken voorbij,
de watervloed verheft zijn stem, hij steekt zijn
handen omhoog.

(A) **2:14** Jes. 11:9.

11 De zon, de maan treden terug in haar woning, wegens het licht van uw voortsnellende pijlen, wegens de glans van uw bliksemende speer.
12 Met boosheid doorloopt U de aarde, in toorn vertrapt u de (heiden)volken.
13 U trekt uit tot redding van uw volk, tot redding van uw gezalfde. U verbrijzelt het bovenste van het huis van de goddelozen huis en ontbloot het fundament tot de laatste steen. sela
14 U doorsteekt met zijn eigen pijlen het hoofd van zijn strijders, die aanstormen om mij te verstrooien met een gejuich, om de *ellendige* in een schuilhoek te verslinden.
15 U betreedt met uw paarden de zee, de schuimende vloed van de grote wateren.
16 Toen ik het hoorde, beefde mijn binnenste; op het gerucht daarvan sidderden mijn lippen; bederf kwam in mijn gebeente en ik beefde op de plaats waar ik stond; toch zal ik rustig afwachten de dag van de benauwdheid, wanneer die aanbreken zal voor het volk dat ons met benden aanvalt.
17 Al zou de vijgenboom niet bloeien, en er geen opbrengst aan de wijnstokken zijn, de vrucht van de olijfboom teleurstellen; al zouden de akkers geen voedsel opleveren, de schapen uit de kooi verdreven zijn en er geen runderen in de stallen zijn,
18 toch zal ik juichen in JHWH, jubelen in de God van mijn heil.
19 (A) JHWH Heer is mijn kracht: Hij maakt mijn voeten als die van de hinden, Hij doet mij treden op mijn hoogten. Voor de koorleider. Met snarenspel.

(A) **3:19** 2Sam. 22:34; Ps. 18:34.

Sefanja

Hebreeuws: Tse-fan-jah (JHWH heeft verborgen)

Het oordeel op de dag van JHWH

1 1 (A) Het woord van JHWH, dat kwam tot
Sefanja, de zoon van Kusi, de zoon van
Gedalja, de zoon van Amarja, de zoon van
Hizkia, in de dagen van Josia, de zoon van Amon,
de koning van Juda.
2 Volkomen zal Ik alles van de aardbodem weg-
vagen, luidt het woord van JHWH. 3 Ik zal wegva-
gen mens en dier, Ik zal wegvagen de vogels van
de hemel en de vissen van de zee, en de erger-
nissen met de goddelozen; ja, Ik zal de mensen
van de aardbodem uitroeien, luidt het woord van
JHWH. 4 Ik zal mijn hand uitstrekken tegen Juda
en tegen alle inwoners van Jeruzalem, en Ik zal
uit deze plaats uitroeien het overblijfsel van Baäl
en de naam van de afgodsdienaren met de pries-
ters, 5 en hen die op de daken zich neerbuigen
voor het leger van de hemel, en die zich neer-
buigen en zweren bij JHWH en zweren bij hun
Moloch; 6 ook hen die van JHWH afvallen, en die
JHWH niet zoeken en ook niet naar Hem vragen.
7 Zwijg voor het aangezicht van de Heer JHWH,
want nabij is de dag van JHWH; want JHWH heeft
een offermaal bereid; Hij heeft zijn genodigden
geheiligd. 8 Het zal gebeuren in de dagen van het
offermaal van JHWH, dat Ik bezoeking zal doen
over de vorsten en over de koningszonen en over
allen die uitheemse kleding dragen. 9 Ook zal Ik
in die dagen bezoeking doen over allen die over
de drempel springen, die het huis van hun heren
vullen met geweld en bedrog.
10 Het zal gebeuren in die dagen, luidt het
woord van JHWH, dat er een luid geschreeuw zal
zijn uit de Vispoort en een gekerm uit de Nieuwe
stad en een luid geluid van vernietiging vanuit
de heuvels. 11 Huilt, u inwoners van de Magteesj
(vijzel), want al het kramersvolk gaat te gronde
en alle geldwegers worden uitgeroeid.
12 Het zal in die tijd geschieden, dat Ik
Jeruzalem met lampen zal doorzoeken; Ik zal be-
zoeking doen over de mannen die dik geworden
zijn op hun droesem, en die bij zichzelf denken:
JHWH doet geen goed en Hij doet geen kwaad.
13 Hun rijkdommen zullen zijn ter plundering
en hun huizen ter verwoesting. Al bouwen zij
huizen, zij zullen ze niet bewonen; al planten
zij wijngaarden, zij zullen de wijn daarvan niet
drinken.
14 Nabij is de grote dag van JHWH, nabij en
hij nadert haastig. Hoort, de dag van JHWH; bit-
ter schreeuwt dan de held. 15 Die dag is een
dag van boosheid, een dag van benauwdheid en
van angst, een dag van vernieling en van ver-
nietiging, een dag van duisternis en van donker-
heid, een dag van wolken en van dikke duister-
nis, 16 een dag van sjofargeschal en van krijgs-
geschreeuw tegen de versterkte steden en tegen
de hoge hoektorens. 17 Dan zal Ik de mensen
benauwen, zodat zij gaan als blinden, want zij
hebben tegen JHWH gezondigd, en hun bloed zal
worden uitgestort als stof en hun ingewand als
drek. 18 Noch hun zilver, noch hun goud zal hen
kunnen redden op de dag van de boosheid van
JHWH. Door het vuur van zijn jaloezie zal de hele
aarde verteerd worden, want vernietiging, ja, een
verschrikkelijk einde zal Hij alle inwoners van de
aarde bereiden.

Verootmoedigt u voordat het oordeel komt

2 1 Komt tot uzelf, ja, komt tot inkeer, u
ongewenst volk, 2 voordat het besluit tot uit-
voering komt - als kaf gaat een dag voorbij -
voordat over u komt de brandende toorn van
JHWH, voordat over u komt de dag van de toorn

(A) **1:1** 2Kon. 22:1-23:30; 2Kron. 34:1-35:27.

van JHWH. 3 Zoekt JHWH, alle *ootmoedigen* van het land, u die zijn verordening volbrengt; zoekt gerechtigheid, zoekt *ootmoed*; misschien zult u geborgen worden op de dag van de toorn van JHWH.

4 (A) Want Gaza zal verlaten zijn, en Askelon tot een woestenij worden, Asdod zal men op de middag verdrijven, en Ekron zal ontworteld worden. 5 Wee u, bewoners van de zeekust, volk van de Keretieten! Het woord van JHWH is tegen u, Kanaän, land van de Filistijnen, en Ik zal u te gronde richten, zodat er geen inwoner meer zal zijn. 6 De zeekust zal worden tot weideplaatsen, tot putten van de herders en tot kooien voor schapen. 7 De kust zal ten deel vallen aan het overblijfsel van het huis van Juda; daarop zullen zij weiden; in de huizen van Askelon zullen zij zich 's avonds legeren, want JHWH, hun God, zal acht op hen slaan en een keer in hun lot brengen. 8 (B) Ik heb gehoord het gesmaad van Moab en het gehoon van de Ammonieten, waarmee zij mijn volk smaadden en arrogant zijn geworden tegen hun gebied. 9 (C) Daarom, zo waar Ik leef, luidt het woord van JHWH van de legermachten, de God van Israël, voorwaar, Moab zal aan Sodom gelijk worden, en de Ammonieten aan Gomorra, een veld van distels en een zoutgroeve en een woestenij tot in eeuwigheid. Het overblijfsel van mijn volk zal hen plunderen en de rest van mijn natie zal hen erfelijk bezitten. 10 Dit zal hun overkomen voor hun overmoed, want zij hebben gesmaad en zich verheven tegen het volk van JHWH van de legermachten. 11 Ontzagwekkend zal JHWH tegen hen zijn, want Hij zal alle goden van de aarde doen wegteren, en voor Hem zullen zich neerbuigen, ieder uit zijn plaats, alle kustlanden van de volken.

12 (D) Ook u, Ethiopiërs, zult met mijn zwaard doorstoken worden. 13 (E) En Hij zal zijn hand tegen het Noorden uitstrekken, Hij zal Assur te gronde richten en Nineve tot een wildernis maken, dor als een woestijn. 14 Kudden zullen zich daar legeren, alle dieren die in troepen leven; zowel pelikaan als roerdomp zullen overnachten op zijn kapitelen; hoort, hoe het giert door het venster; verwoesting is op de drempel, want men heeft het cederwerk vernield. 15 Dit is de uitgelaten stad, die zo onbezorgd woonde, die bij zichzelf zei: Ik ben het en niemand anders. Hoe is zij tot een woestenij geworden, een rustplaats voor de wilde dieren! Ieder die haar voorbijgaat, zal fluiten, met de hand schudden.

Jeruzalem onbekeerlijkheid verweten

3 1 Wee u, weerspannige, bevuilde, verdrukkende stad! 2 Zij hoort naar geen roepstem, zij neemt geen tuchtiging aan; op JHWH vertrouwt zij niet, tot haar God nadert zij niet. 3 Haar vorsten in haar midden zijn brullende leeuwen; haar rechters zijn avondwolven, zij laten niets over tot de morgen. 4 Haar profeten zijn woordenkramers, mannen die trouweloos handelen; haar priesters ontwijden het heilige, zij doen de *Torah* geweld aan.

5 JHWH is rechtvaardig in haar midden; Hij doet geen onrecht; elke morgen geeft Hij zijn recht; als het licht wordt, blijft het niet uit. Maar de verkeerde weet van geen schaamte. 6 Ik heb volken uitgeroeid; hun hoektorens zijn vernield; Ik heb hun straten verwoest, zodat niemand er meer door gaat; hun steden liggen in puin, zonder mensen, zonder inwoners.

7 Ik zei: Heb toch ontzag voor Mij, neem tuchtiging aan; dan zal haar woning niet uitgeroeid worden volgens alles waarmee Ik over haar bezoeking zal doen. Evenwel, zij waren er vroeg bij om al hun boze daden te bedrijven. 8 Daarom, wacht op Mij, luidt het woord van JHWH, op de dag dat Ik zal opstaan tot de buit; want mijn vonnis is, volken bijeen te brengen, koninkrijken te verzamelen, over hen mijn boosheid uit te gieten, heel mijn brandende toorn, want door het vuur van mijn jaloezie zal de hele aarde verteerd worden.

(A) **2:4** Jes. 14:29-31; Jer. 47:1-7; Eze. 25:15-17; Joël 3:4-8; Amos 1:6-8; Zac. 9:5-7. (B) **2:8 a** Jes. 15:1-16:14; 25:10-12; Jer. 48:1-47; Eze. 25:8-11; Amos 1:13-15. **2:8 c** Jer. 49:1-6; Eze. 21:33-37; 25:1-7; Amos 1:13-15. (C) **2:9** Gen. 19:24. (D) **2:12** Jes. 18:1-7. (E) **2:13** Jes. 10:5-34; 14:24-27; Nah. 1:1-3:19.

Belofte van redding

9 Maar dan zal Ik de volken andere, reine lippen
geven, opdat zij allen de naam van JHWH aanroe-
pen; opdat zij Hem dienen met eenparige schou-
der. 10 Van de andere zijde van de rivieren van
Ethiopië zullen mijn aanbidders, mijn verstrooi-
den, mijn offer brengen. 11 In die dagen zult u
zich niet behoeven te schamen over al de daden
waarmee u tegen Mij hebt overtreden, want dan
zal Ik uit uw midden zij die hoogmoedig juichen
verwijderen. En voortaan zult u niet meer over-
moedig zijn op mijn heilige berg.
12 En Ik zal in uw midden overlaten een *ellen-*
dig en gering volk, en wie schuilen bij de naam
van JHWH. 13 (A) Het overblijfsel van Israël zal
geen onrecht doen noch leugen spreken, en in
hun mond zal geen bedrog worden gevonden,
want zij zullen weiden en neerliggen, zonder dat
iemand hen verschrikt.
14 Jubel, dochter van Sion; juich, Israël; ver-
heug u en wees vrolijk met uw hele hart, dochter
van Jeruzalem! 15 JHWH heeft uw oordelen weg-
genomen, Hij heeft uw vijand weggevaagd. De
Koning van Israël, JHWH, is in uw midden; u zult
geen kwaad meer vrezen. 16 In die dagen zal tot
Jeruzalem gezegd worden: Wees niet bang, Sion,
laten uw handen niet slap worden. 17 JHWH, uw
God, is in uw midden, een held, die verlost. Hij
zal Zich over u met vreugde verheugen; Hij zal
zwijgen in zijn liefde; Hij zal over u juichen met
gejubel.
18 Wie bedroefd zijn, ver van de feestvergade-
ring, zal Ik samenbrengen; zij behoren toch bij u.
Als een last drukt de smaad op hen. 19 Zie, Ik zal
in die tijd afrekenen met allen die u hebben *on-*
derdrukt, maar Ik zal het hinkende verlossen en
het verstrooide zal Ik verzamelen; Ik zal tot een
lof en tot een naam stellen hen, wier schande was
over de hele aarde. 20 In die tijd zal Ik u doen ko-
men, namelijk ten tijde dat Ik u verzamelen zal.
Want Ik zal u stellen tot een naam en tot een lof
onder alle volken van de aarde, wanneer Ik voor
uw ogen een keer zal gebracht hebben in uw lot,
zegt JHWH.

(A) **3:13** Opb. 14:5.

Haggai

Hebreeuws: Chag-gai (Feestelijk)[(1)].

Aansporing om de tempel te herbouwen

1 [1] [(A)] In het tweede jaar van koning Darius, in de zesde maand, op de eerste dag van die maand, kwam het woord van JHWH door de dienst van de profeet Haggai tot Zerubbabel, de zoon van Sealtiël, de landvoogd van Juda, en tot Jozua, de zoon van Josadak, de hogepriester, aldus: [2] Zo zegt JHWH van de legermachten: Dit volk zegt: de tijd is nog niet gekomen, de tijd, dat het huis van JHWH zal worden herbouwd.
[3] En het woord van JHWH kwam door de dienst van de profeet Haggai aldus: [4] Is het voor ú de tijd om in uw kunstig betimmerde huizen te wonen, terwijl dit huis verwoest ligt? [5] Nu dan, zo zegt JHWH van de legermachten, bedenkt wat u overkomen is. [6] U hebt veel gezaaid, maar weinig binnengehaald; u hebt gegeten, maar zonder dat u verzadigd werd; u hebt gedronken, maar zonder dat u voldaan werd; u hebt u gekleed, maar zonder dat u warm werd; en wie zich voor loon verhuurde, ontving zijn loon in een doorboorde buidel.
[7] Zo zegt JHWH van de legermachten: Bedenkt wat u ervaren hebt. [8] Beklimt het gebergte, haalt hout en herbouwt dit huis; dan zal Ik er welgevallen aan hebben en verheerlijkt worden, zegt JHWH. [9] U hebt op veel gerekend, maar zie, het liep op weinig uit, en toen u het binnengehaald had, blies Ik erin. Waarom dat? luidt het woord van JHWH van de legermachten. Om mijn huis, dat verwoest ligt, terwijl u draaft, ieder voor zijn eigen huis. [10] Daarom heeft de hemel over u de dauw ingehouden en de aarde haar opbrengst. [11] Ook riep Ik een droogte over het land en de bergen, over het koren, de most (nieuwe wijn), de olie en wat de aardbodem voortbrengt, over mens en dier en alle arbeid van de handen.
[12] Toen hoorden Zerubbabel, de zoon van Sealtiël, en Jozua, de zoon van Josadak, de hogepriester, en al het overblijfsel van het volk naar de stem van JHWH, hun God, en naar de woorden waarmee JHWH, hun God, de profeet Haggai gezonden had, en het volk was vol ontzag voor het aangezicht van JHWH. [13] En Haggai, de bode van JHWH, zei, krachtens de boodschap van JHWH, tot het volk: Ik ben met u, luidt het woord van JHWH. [14] En JHWH wekte de geest op van Zerubbabel, de zoon van Sealtiël, de landvoogd van Juda, en de geest van Jozua, de zoon van Josadak, de hogepriester, en de geest van al het overblijfsel van het volk, zodat zij kwamen en het werk begonnen aan het huis van JHWH van de legermachten, hun God,
2 [1] op de vierentwintigste dag van de zesde maand in het tweede jaar van koning Darius.

De heerlijkheid van de nieuwe tempel

[2] In de zevende maand, op de eenentwintigste van die maand[(2)], kwam het woord van JHWH door de dienst van de profeet Haggai aldus: [3] [(B)] Zeg tot Zerubbabel, de zoon van Sealtiël, de landvoogd van Juda, en tot Jozua, de zoon van Josadak, de hogepriester, en tot het overblijfsel van het volk: [4] Wie onder u is overgebleven, die dit huis in zijn vroegere heerlijkheid gezien heeft? Hoe ziet u het nu? Is het niet, daarbij vergeleken, als niets in uw ogen? [5] [(C)] Maar nu, wees sterk, Zerubbabel, luidt het woord van JHWH, en wees sterk, Jozua, zoon van Josadak, hogepriester, en wees sterk, al u volk van het land, luidt het woord van JHWH, en gaat aan het werk, want Ik ben met u, luidt het woord van JHWH van de le-

(1) **1:0** De g uit te spreken als in het Engelse woord "good" (2) **2:2** Dat is de 7e dag van het Loofhuttenfeest, zie Leviticus 23:33-36

(A) **1:1** Ezra 4:24-5:2; 6:14. (B) **2:3** Ezra 3:12. (C) **2:5** Ex. 29:45,46.

germachten, 6 (A) overeenkomstig het woord dat
Ik u beloofd heb, toen u uit Egypte uittrok, en
mijn Geest in uw midden stond: weest niet bang.
7 Want zo zegt JHWH van de legermachten: Een
ogenblik nog, een kort moment, dan zal Ik de he-
mel en de aarde, de zee en het droge doen beven.
8 Ja, Ik zal alle volken doen beven en de kostbaar-
heden van alle volken zullen komen en Ik zal dit
huis met heerlijkheid vervullen, zegt JHWH van
de legermachten. 9 Van Mij is het zilver en van
Mij is het goud, luidt het woord van JHWH van
de legermachten. 10 De toekomstige heerlijkheid
van dit huis zal groter zijn dan de vorige, zegt
JHWH van de legermachten; op deze plaats zal
Ik heil geven, luidt het woord van JHWH van de
legermachten.

Belofte van zegen na tempelbouw

11 Op de vierentwintigste dag van de negende
maand in het tweede jaar van Darius kwam
het woord van JHWH tot de profeet Haggai al-
dus: 12 Zo zegt JHWH van de legermachten:
Vraag toch de priesters om onderwijs in de *To-
rah*, 13 (B) en zeg: wanneer iemand heilig vlees
in het uiteinde van zijn kleed(1) draagt en hij
raakt met dat uiteinde brood, moes, wijn, olie of
enige ander voedsel aan, wordt dit dan heilig?
De priesters *antwoordden*: Neen. 14 En Haggai
antwoordde: Indien iemand onrein is gewor-
den door een lijk, of iets van al deze dingen
aanraakt, wordt het dan onrein? De priesters
antwoordden: Het wordt onrein. 15 Toen *ant-
woordde* Haggai: Zo staat het met dit volk en
zo staat het met deze natie voor mijn aange-
zicht, luidt het woord van JHWH, en zo staat
het met al het werk van hun handen, en wat zij
daar offeren, dat is onrein. 16 Nu dan, bedenkt
toch wat aan deze dag is voorafgegaan: voordat
steen op steen gelegd werd aan de tempel van
JHWH, 17 voordat deze dingen gebeurden: kwam
men bij een hoop van twintig maten, dan waren
er slechts tien; kwam men bij de wijnpers om
vijftig maten uit de bak te scheppen, dan waren
er slechts twintig. 18 Ik sloeg u met brandkoren
en met honingdauw, en al het werk van uw han-
den met hagel, maar er was bij u geen gedachte
aan Mij, luidt het woord van JHWH. 19 Bedenkt
toch wat voorafgegaan is aan deze dag, de vier-
entwintigste van de negende maand, van de dag
aan, waarop de tempel van JHWH gegrondvest
werd. 20 Bedenkt: Is er nog zaad in de schuur?
Ja, ook de wijnstok, de vijgenboom, de granaat-
appelboom en de olijfboom hebben niet gedra-
gen. Van deze dag aan zal Ik zegenen.

Belofte aan Zerubbabel

21 Het woord van JHWH kwam voor de tweede
keer tot Haggai op de vierentwintigste van de
maand, aldus: 22 Zeg tot Zerubbabel, de land-
voogd van Juda: 23 Ik zal de hemel en de aarde
doen beven, Ik zal de troon van de koninkrij-
ken omverwerpen, de kracht van de koninkrij-
ken van de volken verdelgen, de wagens en wie
daarop rijden, omverwerpen en de paarden en
hun ruiters zullen neerstorten, ieder door het
zwaard van de ander. 24 In die dagen, luidt het
woord van JHWH van de legermachten, zal Ik u,
Zerubbabel, zoon van Sealtiël, mijn knecht, ne-
men, luidt het woord van JHWH, en Ik zal u tot
een zegelring maken, want u heb Ik uitverkoren,
luidt het woord van JHWH van de legermachten.

(1) **2:13** dat is de plaats waar de gedenkkwasten zitten, zie Numeri 15:38.

(A) **2:6** Heb. 12:26. (B) **2:13** Num. 19:11-22.

Zacharia

Hebreeuws: Ze-gar-jah (JHWH gedenkt)

Oproep tot bekering

1 1 (A) In de achtste maand, in het tweede jaar
van Darius, kwam het woord van JHWH tot
de profeet Zacharia, de zoon van Berekja, de
zoon van Iddo: 2 JHWH is op uw vaderen zeer
boos geweest, 3 maar zeg tot hen: zo zegt JHWH
van de legermachten: bekeert u tot Mij, luidt het
woord van JHWH van de legermachten, dan zal
Ik tot u terugkeren, zegt JHWH van de leger-
machten. 4 Weest niet gelijk aan uw vaderen, tot
wie de vroegere profeten gepredikt hebben: zo
zegt JHWH van de legermachten: bekeert u toch
van uw boze handel en wandel; maar zij luister-
den niet en sloegen op Mij geen acht, luidt het
woord van JHWH. 5 Uw vaderen, waar zijn zij?
En de profeten, leven zij eeuwig? 6 Mijn woor-
den evenwel en mijn inzettingen, die Ik mijn
knechten, de profeten, geboden had, hebben die
uw vaderen niet achterhaald, zodat zij tot in-
keer kwamen en zeiden: Zoals JHWH van de le-
germachten Zich voorgenomen had ons te doen
naar onze handel en wandel, zo heeft Hij met
ons gedaan?

Het eerste gezicht: de ruiters

7 Op de vierentwintigste dag van de elfde
maand, dat is de maand Sebat, in het tweede jaar
van Darius, kwam het woord van JHWH tot de
profeet Zacharia, de zoon van Berekja, de zoon
van Iddo: 8 (B) Deze nacht heb ik een gezicht ge-
had: zie, een man, gezeten op een rood paard, en
staande tussen de mirten in de diepte, en achter
hem rode, voskleurige en witte paarden. 9 Toen
vroeg ik: Wat betekent dit, mijn heer? en de engel
die met mij sprak, zei tot mij: Ik zal u tonen, wat
dit betekent. 10 Hierop *antwoordde* de man die
tussen de mirten stond, en zei: Dit zijn zij, die
JHWH heeft gezonden om de aarde te doorkrui-
sen. 11 En zij *antwoordden* de Engel van JHWH,
die tussen de mirten stond, en zeiden: Wij heb-
ben de aarde doorkruist en zie, de hele aarde ver-
keert in volkomen rust.

12 Toen *antwoordde* de Engel van JHWH en zei:
JHWH van de legermachten, hoelang nog zult U
zonder ontferming zijn over Jeruzalem en over
de steden van Juda, waarop U nu al zeventig ja-
ren toornig bent? 13 JHWH *antwoordde* daarop
de engel die met mij sprak, met goede woor-
den, troostrijke woorden. 14 Vervolgens zei tot
mij de engel die met mij sprak: Verkondig: zo
zegt JHWH van de legermachten: Ik ben voor
Jeruzalem en voor Sion in grote ijver ontbrand,
15 maar Ik ben zeer boos op de overmoedige vol-
ken, die, terwijl Ik maar een weinig vertoornd
was, meehielpen ten kwade. 16 Daarom, zo zegt
JHWH: Ik keer in ontferming tot Jeruzalem weer;
mijn huis zal daarin gebouwd worden, luidt het
woord van JHWH van de legermachten, en het
meetsnoer zal over Jeruzalem gespannen wor-
den. 17 Predik verder: Zo zegt JHWH van de le-
germachten: Opnieuw zullen mijn steden over-
vloeien van het goede; nóg zal JHWH Sion troos-
ten, Jeruzalem nóg verkiezen.

Het tweede gezicht: de hoorns en de smeden

18 En ik sloeg mijn ogen op en ik zag toe,
en zie, vier hoorns. 19 Toen vroeg ik de engel
die met mij sprak: Wat betekent dit? Hij zei
daarop tot mij: Dit zijn de hoorns die Juda, Israël
en Jeruzalem verstrooid hebben. 20 Vervolgens
deed JHWH mij vier smeden zien. 21 Toen vroeg
ik: Wat komen deze doen? En hij zei: Dat waren
dus de hoorns die Juda zo verstrooid hebben,
dat niemand zijn hoofd kon opheffen; maar zij
zijn gekomen om hen schrik aan te jagen, om

(A) **1:1** Ezra 4:24-5:1; 6:14. (B) **1:8 a** Opb. 6:4. **1:8 b** Opb. 6:2.

neer te slaan de hoorns van de volken, die hun horen hebben verheven tegen het land Juda, om het te verstrooien.

Het derde gezicht: de man met het meetsnoer

2 [1] En ik sloeg mijn ogen op en ik zag toe, en zie, een man met een meetsnoer in de hand. [2] Toen vroeg ik: Waar gaat u heen? En hij antwoordde mij: Ik ga Jeruzalem opmeten en zien hoe groot zijn breedte en lengte zal zijn. [3] En zie, toen de engel die met mij sprak, naar voren trad, ging een andere engel hem tegemoet, tot wie hij zei: [4] Snel heen, spreek tot die jongeman: als een open plaats zal Jeruzalem daar liggen vanwege de menigte van mensen en vee daarin. [5] En Ik zelf, luidt het woord van JHWH, zal haar een vurige muur zijn rondom, en heerlijkheid binnen in haar.

God te midden van zijn volk

[6] Op, Op! Vlucht uit het Noorderland! luidt het woord van JHWH, want naar de vier windstreken van de hemel heb Ik u uiteengedreven, luidt het woord van JHWH. [7] Op, redt u naar Sion, u die woont bij de dochter van Babel. [8] Want, zo zegt JHWH van de legermachten, wiens heerlijkheid mij gezonden heeft, over de volken die u uitgeplunderd hebben - want wie u aanraakt, raakt zijn oogappel aan -: [9] voorwaar, zie, Ik beweeg mijn hand tegen hen, en zij zullen hun knechten ten buit worden. Dan zult u weten, dat JHWH van de legermachten mij gezonden heeft. [10] Jubel en verheug u, u dochter van Sion! want zie, Ik kom in uw midden wonen, luidt het woord van JHWH, [11] en vele volken zullen in die dagen gemeenschap zoeken met JHWH en zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal in uw midden wonen. Dan zult u weten, dat JHWH van de legermachten mij tot u gezonden heeft. [12] En JHWH zal Juda op de heilige bodem als zijn erfdeel in bezit nemen en Hij zal Jeruzalem nog verkiezen. [13] Zwijg, al wat leeft, voor het aangezicht van JHWH, want Hij maakt Zich op uit zijn heilige woning.

Het vierde gezicht: Jozua gerechtvaardigd

3 [1 (A)] Vervolgens deed Hij mij de hogepriester Jozua zien, staande vóór de Engel van JHWH, terwijl de satan aan zijn rechterhand stond om hem aan te klagen. [2 (B)] JHWH echter zei tot de satan: JHWH zal u bestraffen, satan, ja JHWH, die Jeruzalem verkiest, zal u bestraffen; is deze niet een brandhout uit het vuur gerukt? [3] Jozua nu was met vuile klederen bekleed, terwijl hij voor de Engel stond.

[4] Toen *antwoordde* hij en zei tot hen die vóór Hem stonden: Doet hem de vuile klederen uit. Hij zei tot hem: Zie, Ik neem uw ongerechtigheid van u weg, Ik trek u feestkleding aan. [5] Ik nu zei: Laat ze een reine tulband op zijn hoofd zetten. Toen zetten zij een reine tulband op zijn hoofd en trokken hem een staatsiegewaad aan, terwijl de Engel van JHWH erbij stond.

[6] Hierop vermaande de Engel van JHWH Jozua: [7] Zo zegt JHWH van de legermachten: Indien u in mijn wegen wandelt en de door Mij opgedragen taak waarneemt, dan zult u zowel mijn huis richten als mijn voorhoven bewaken, en Ik zal u doen verkeren onder hen die hier staan. [8 (C)] Hoor toch, u hogepriester Jozua, u en uw gezellen die vóór u zitten - zij zijn immers mannen die ten wonderteken dienen - voorwaar, zie, Ik zal mijn knecht, de Spruit, doen komen; [9] voorwaar zie, van de steen die Ik vóór Jozua neerleg - op die ene steen zijn zeven ogen - zal Ik zelf het graveersel graveren, luidt het woord van JHWH van de legermachten, en Ik zal op één dag de ongerechtigheid van dit land wegdoen. [10 (D)] In die dagen, luidt het woord van JHWH van de legermachten, zult u elkaar nodigen onder de wijnstok en onder de vijgenboom.

Het vijfde gezicht: de kandelaar en de twee olijfbomen

4 [1] De engel die met mij sprak, kwam terug en wekte mij zoals men iemand uit de slaap wekt. [2] Hij zei tot mij: Wat ziet u? Daarop ant-

(A) **3:1 a** Ezra 5:2. **3:1 b** Opb. 12:10. (B) **3:2** Judas 1:9. (C) **3:8** Jer. 23:5; 33:15; Zac. 6:12. (D) **3:10** Mic. 4:4.

woordde ik: Ik zie daar een kandelaar, geheel van goud, met een oliehouder aan zijn top; hij heeft zeven lampen, en telkens zeven toevoerbuizen voor de lampen erbovenop; 3 (A) en twee olijfbomen steken boven hem uit, de ene rechts en de andere links van de oliehouder. 4 Ik *antwoordde* en vroeg de engel die met mij sprak: Wat betekent dit, mijn heer? 5 Toen *antwoordde* de engel die met mij sprak: Weet u niet, wat dit betekent? Ik zei: Neen, mijn heer. 6 Hij *antwoordde* mij: Dit is het woord van JHWH tot Zerubbabel: niet door kracht noch geweld, maar door mijn Geest! zegt JHWH van de legermachten. 7 Wie bent u, grote berg? Voor het aangezicht van Zerubbabel wordt u een vlakte; hij zal de gevelsteen (1)naar voren brengen onder het gejubel: heil, heil zij hem!

8 En het woord van JHWH kwam tot mij: 9 De handen van Zerubbabel hebben dit huis gegrondvest, zijn handen zullen het ook voltooien, en u zult weten, dat JHWH van de legermachten mij tot u gezonden heeft. 10 (B) (C)Want wie veracht de dag van de kleine dingen? Zij zullen zich verheugen, als zij het paslood zien in de hand van Zerubbabel. - Deze zeven zijn de ogen van JHWH, die de hele aarde doorlopen.

11 (D) Ik *antwoordde* en vroeg hem: Wat betekenen deze twee olijfbomen rechts en links van de kandelaar? 12 Voor de tweede keer *antwoordde* ik en vroeg hem: Wat betekenen de twee olijftakken, die door twee gouden buizen het goud van zich doen uitvloeien? 13 En hij zei tot mij: Weet u niet, wat zij betekenen? Ik antwoordde: Neen, mijn heer. 14 Toen zei hij: Zij zijn de twee gezalfden die vóór JHWH van de hele aarde staan.

Het zesde gezicht: de vliegende boekrol

5 1 Opnieuw sloeg ik mijn ogen op, ik zag toe en zie, een vliegende boekrol. 2 Hij zei tot mij: Wat ziet u? Ik antwoordde: Ik zie een vliegende boekrol, die twintig el lang en tien el breed is. 3 Toen zei hij tot mij: Dit is de vloek die uitgaat over het hele land: volgens deze wordt ieder die steelt, van dit ogenblik af weggevaagd en volgens deze wordt ieder die (vals) zweert, van dit ogenblik af weggevaagd.

4 Ik heb die doen uitgaan, luidt het woord van JHWH van de legermachten, en hij komt tot het huis van de dief, en tot het huis van hem die bij mijn naam vals zweert, en hij overnacht in zijn huis en vernietigt het, zowel zijn houtwerk als zijn stenen.

Het zevende gezicht: de vrouw in de efa

5 Hierop kwam de engel die met mij sprak, nader en zei tot mij: Sla toch uw ogen op en zie, wat daar naar voren komt. 6 Ik vroeg: Wat is dat? Hij antwoordde: Dat is een efa, die daar naar voren komt. Hij vervolgde: Zo zien zij er uit in het hele land. 7 En zie, het loden deksel werd opgelicht en daar zat een vrouw in de efa. 8 En hij zei: Dat is de goddeloosheid. Toen wierp hij haar in de efa neer en wierp het loden gewicht op de opening daarvan. 9 Toen ik mijn ogen opsloeg, zag ik en zie, twee vrouwen kwamen naar voren, met de wind in haar vleugels; zij hadden namelijk vleugels als van een ooievaar. En zij droegen de efa weg tussen hemel en aarde. 10 Toen vroeg ik de engel die met mij sprak: Waarheen brengen zij die efa? 11 Hij antwoordde mij: Naar het land Sinear, om daar voor haar een huis te bouwen. Is dit gereed, dan zetten zij haar daar op haar plaats.

Het achtste gezicht: de vier wagens

6 1 Opnieuw sloeg ik mijn ogen op, ik zag toe en zie, daar kwamen vier wagens naar voren tussen twee bergen. Die bergen nu waren van koper. 2 (E) Voor de eerste wagen stonden rode paarden, voor de tweede zwarte, 3 (F) voor de derde witte en voor de vierde gevlekte; sterke paarden. 4 En ik antwoordde en vroeg de engel die met mij sprak: Wat betekent dit, mijn heer? 5 (G) De engel *antwoordde* mij: Deze gaan uit naar de vier windstreken van de hemel, van

(1) **4:7** ook: sluitsteen

(A) **4:3** Opb. 11:4. (B) **4:10** Ezra 5:2. (C) **4:10** Opb. 5:6. (D) **4:11** Opb. 11:4. (E) **6:2 a** Opb. 6:4. **6:2 b** Opb. 6:5. (F) **6:3** Opb. 6:2. (G) **6:5** Opb. 7:1.

hun standplaats bij JHWH van de hele aarde. 6 Die met de zwarte paarden gaat uit naar het Noorderland, de witte gaan uit, hen achterna, en de gevlekte gaan naar het Zuiderland. 7 De sterke paarden kwamen opzetten; zij verlangden weg te gaan om de aarde te doorkruisen, en hij zei: Gaat heen, doorkruist de aarde. Toen doorkruisten zij de aarde. 8 Hierop riep hij mij toe en sprak tot mij: Zie, die uitgegaan zijn naar het Noorderland brengen mijn Geest in het Noorderland tot rust.

De kroon voor Jozua; de aankondiging van de Spruit

9 Het woord van JHWH kwam tot mij: 10 Neem gaven van de weggevoerden, van Cheldai, van Tobia en van Jedaja, en u, kom nog heden, kom in het huis van Josia, de zoon van Sefanja, waar zij, uit Babel komende, hun intrek genomen hebben - 11 neem dan zilver en goud en maak een kroon en zet die op het hoofd van de hogepriester Jozua, de zoon van Josadak, 12 (A) en zeg tot hem: Zo zegt JHWH van de legermachten: zie, een man, wiens naam is Spruit. Deze zal uit zijn plaats uitspruiten en Hij zal de tempel van JHWH bouwen. 13 Ja, Hij zal de tempel van JHWH bouwen en Hij zal met majesteit bekleed zijn en als heerser zitten op zijn troon; en Hij zal priester zijn op zijn troon; vredesberaad zal er tussen hen beiden zijn. 14 En de kroon zal tot herinnering blijven aan Chelem, Tobia, Jedaja en Chen, de zoon van Sefanja, in de tempel van JHWH.

15 Die verre zijn, zullen aan de tempel van JHWH komen bouwen en u zult weten, dat JHWH van de legermachten mij tot u gezonden heeft. Dit zal geschieden, indien u aandachtig luistert naar de stem van JHWH, uw God.

Geen vasten, maar gehoorzaamheid

7 1 In het vierde jaar van koning Darius, op de vierde van de negende maand, in Kislew, kwam het woord van JHWH tot Zacharia.

2 Betel had Sareser en Regem-Melek met zijn mannen gezonden om de gunst van JHWH te zoeken, 3 en om te vragen aan de priesters die tot het huis van JHWH van de legermachten behoorden, en aan de profeten: Moet ik in de vijfde maand huilen en vasten, zoals ik dit nu al zoveel jaren gedaan heb? 4 Toen kwam het woord van JHWH van de legermachten tot mij: 5 Zeg tot al het volk van het land en tot de priesters: wanneer u in de vijfde en zevende maand hebt gevast en geklaagd nu al zeventig jaren lang, hebt u dan inderdaad voor Mij gevast? 6 En wanneer u eet en drinkt, eet en drinkt u dan niet voor uzelf? 7 Ging het niet zo met de woorden welke JHWH door de vroegere profeten heeft uitgeroepen, toen Jeruzalem met de steden er rond omheen nog bewoond was en rust had en het Zuiden en de Laagte nog bewoond waren - 8 ook tot Zacharia is het woord van JHWH gekomen -: 9 zo zegt JHWH van de legermachten: spreekt eerlijk recht en bewijst elkaar liefde en barmhartigheid; 10 verdrukt weduwe noch wees, bijwoner noch *arme*, en beraamt niet in uw hart elkaars onheil? 11 Maar zij weigerden te luisteren, zetten hun schouder er dwars tegenin en stopten hun oren toe om niet te horen; 12 hun hart maakten zij als diamant, om niet te horen naar de onderwijzing en de woorden die JHWH van de legermachten door zijn Geest, door de dienst van de vroegere profeten, had doen overbrengen. Daarop kwam er een grote toorn van JHWH van de legermachten. 13 En zoals Hij riep zonder dat zij gehoor gaven, zo ook zullen zij roepen zonder dat Ik gehoor geef, zei JHWH van de legermachten. 14 Ik zal hen als een stormwind heendrijven naar allerlei volken die zij niet kennen, en achter hen zal het land verwoest worden, zodat niemand daarin heen en weer trekt. Aldus hebben zij het lieflijke land tot een woestenij gemaakt.

Beloften van redding

8 1 Het woord van JHWH van de legermachten gebeurde aldus: 2 Zo zegt JHWH van de le-

(A) **6:12** Jer. 23:5; 33:15; Zac. 3:8.

germachten: Ik ben voor Sion in grote ijver ontbrand; in gloeiende ijver ben Ik ervoor ontbrand.
3 Zo zegt JHWH: Ik keer weer tot Sion en Ik
woon binnen Jeruzalem; Jeruzalem zal de stad
van de waarheid, en de berg van JHWH van de
legermachten zal de berg van de heiligheid ge-
noemd worden.
4 Zo zegt JHWH van de legermachten: Er zul-
len weer oude mannen en vrouwen op de plei-
nen van Jeruzalem zitten, ieder met een stok in
de hand vanwege zijn hoge leeftijd. 5 Ook zullen
de pleinen van de stad vol zijn van jongens en
meisjes, die daar spelen.
6 Zo zegt JHWH van de legermachten: Al zal dit
in de ogen van het overblijfsel van dit volk in
die dagen te wonderlijk zijn, zou het dan ook
in mijn ogen te wonderlijk zijn? luidt het woord
van JHWH van de legermachten.
7 Zo zegt JHWH van de legermachten: Zie, Ik
verlos mijn volk uit het land van de opgang en
uit dat van de ondergang van de zon; 8 Ik breng
hen terug en zij zullen binnen Jeruzalem wonen.
Zij zullen Mij tot een volk en Ik zal hun tot een
God zijn, in waarheid en in gerechtigheid.
9 Zo zegt JHWH van de legermachten: Laten
uw handen sterk zijn, u, die in deze dagen uit
de mond van de profeten deze woorden hoort,
uit de tijd toen het huis van JHWH van de le-
germachten, de tempel, gegrondvest werd, om
te worden gebouwd. 10 Want vóór die tijd was
er voor geen mens iets te verdienen en het vee
leverde niets op; ook was de gaande en de ko-
mende man niet veilig voor de vijand; ja, Ik zette
alle mensen tegen elkaar op. 11 Maar nu ben Ik
voor het overblijfsel van dit volk niet meer zoals
in de vorige dagen, luidt het woord van JHWH
van de legermachten. 12 Want het zaad is goed,
de wijnstok geeft zijn vrucht, het land geeft zijn
opbrengst en de hemel geeft zijn dauw; en Ik
doe het overblijfsel van dit volk dit alles beër-
ven. 13 Zoals u onder de volken een vervloeking
geweest bent, o huis van Juda en huis van Israël,
zo zult u, doordat Ik u heil schenk, een zegen
worden; vreest niet, laten uw handen sterk zijn.
14 Want zo zegt JHWH van de legermachten:
Zoals Ik Mij voorgenomen had u kwaad te doen,
toen uw vaderen Mij vertoornden, zegt JHWH
van de legermachten, en het Mij niet berouwde,
15 zo heb Ik in deze dagen Mij weer voorgeno-
men Jeruzalem en het huis van Juda wél te doen;
vreest niet!
16 (A) Dit moet u doen: spreekt waarheid onder
elkaar, oefent eerlijke en heilzame rechtspraak
uit in uw poorten; 17 beraamt in uw hart elkaars
onheil niet, en hebt geen valse eed lief, want dit
alles haat Ik, luidt het woord van JHWH.
18 Ook kwam het woord van JHWH van de le-
germachten tot mij: 19 Zo zegt JHWH van de le-
germachten: Het vasten van de vierde, vijfde, ze-
vende en tiende maand zal voor het huis van
Juda worden tot vrolijkheid en vreugde, ja tot
vreugdefeesten; hebt dan de waarheid en de
vrede lief.
20 Zo zegt JHWH van de legermachten: Op-
nieuw zullen er volken komen en inwoners van
vele steden, 21 en de inwoners van de ene zullen
zich begeven naar die van de andere, en zeggen:
Laten wij toch heengaan om de gunst van JHWH
af te smeken en om JHWH van de legermachten
te zoeken; ook ik wil gaan. 22 Ja, vele natiën en
machtige volken zullen komen om JHWH van
de legermachten te Jeruzalem te zoeken en de
gunst van JHWH af te smeken.
23 Zo zegt JHWH van de legermachten: In die
dagen zullen tien mannen uit volken van aller-
lei taal vastgrijpen, ja vastgrijpen de hoek van
het kleed van een Judeese man,(1) en zeggen: wij
willen met u gaan, want wij hebben gehoord, dat
God met u is.

JHWH en de buren van Israël

9 1 (B) (C) Godsspraak, het woord van JHWH.
Hij is in het land Chadrak, en Damascus is
zijn verblijfplaats; want JHWH slaat het oog op

(1) **8:23** Zie Numeri 15:37:41 aan de hoeken van het kleed waren de gedenkkwasten bevestigd

(A) **8:16** Efez. 4:25. (B) **9:1** Jes. 17:1-3; Jer. 49:23-27; Amos 1:3-5. (C) **9:1** Jes. 23:1-18; Eze. 26:1-28:26; Joël 3:4-8; Amos 1:9,10; Mat. 11:21,22; Luk. 10:13,14.

andere mensen zowel als op alle stammen van
Israël; 2 ja, ook op Hamat, dat daaraan grenst,
op Tyrus met Sidon, al is het nog zo wijs, 3 en al
heeft Tyrus zich een wal gebouwd en zilver op-
gehoopt als stof, en goud als slijk van de straten.
4 Zie, JHWH zal het veroveren, en zijn voormuur
neerslaan in de zee, en zelf zal het met vuur wor-
den verteerd.
5 (A) Askelon zal het zien en vrezen, ook Gaza,
en het zal hevig beven, en Ekron, omdat zijn ver-
wachting zal beschaamd worden; dan zal de ko-
ning uit Gaza verdwijnen en Askelon zal onbe-
woond zijn. 6 Dan zal een bastaardvolk in Asdod
wonen, en Ik zal de trots van de Filistijnen uit-
roeien. 7 Ik zal hem het bloed uit de mond verwij-
deren en de gruwelen van tussen zijn tanden, en
dan zal ook hij overblijven voor onze God, zodat
hij zal zijn als een stamhoofd in Juda, en Ekron
als een Jebusiet. 8 Ik zal Mij rondom mijn huis le-
geren als een wacht tegen de heen en weer trek-
kende legers, en geen onderdrukker zal meer te-
gen hen optrekken, want nu zie Ik het met mijn
eigen ogen.

Sions koning

9 (B) Jubel luid, u dochter van Sion; juich, u
dochter van Jeruzalem! Zie, uw koning komt tot
u, hij is rechtvaardig en zegevierend, *nederig*, en
rijdende op een ezel, op een ezelshengst, een
ezelinnenveulen. 10 (C) Dan zal Ik de wagens uit
Efraïm en de paarden uit Jeruzalem tenietdoen,
ook de strijdboog wordt tenietgedaan; en hij zal
de volken vrede verkondigen, en zijn heerschap-
pij zal zich uitstrekken van zee tot zee, en van
de Rivier tot de einden van de aarde.

Bevrijding en overwinning

11 (D) Ook laat Ik ter wille van uw eigen ver-
bondsbloed de gevangenen onder u vrij uit de
put, waarin geen water is. 12 Keert terug naar de
burcht, u gevangenen, die hoop mag koesteren;
nog heden verkondig Ik: dubbel zal Ik u vergel-
ding doen. 13 Want Ik span Mij Juda, op de boog
leg Ik Efraïm, en wek uw kinderen, o Sion, op te-
gen uw kinderen, o Griekenland, en maak u als
het zwaard van een held. 14 Dan zal JHWH hun
verschijnen, en zijn pijl zal als de bliksem uit-
schieten, en de Heer JHWH zal de sjofar blazen
en optrekken in zuiderstormen. 15 JHWH van de
legermachten zal hen beschutten, zodat zij ver-
slinden, ja de slingerstenen vertreden; zij zullen
drinken, tekeer gaan als van wijn, en vol worden
als een sprengbekken, als de hoeken van het al-
taar. 16 Zo zal JHWH, hun God, hen in die dagen
verlossen als de kudde die zijn volk immers is, ja
zij zijn kroonjuwelen, die zullen blinken in zijn
land. 17 Waarlijk, hoe groot is zijn goedheid, ja,
hoe groot zijn schoonheid! Het koren doet jonge
mensen, en de most jonkvrouwen voorspoedig
opgroeien.

Alleen JHWH geeft regen

10 1 Vraagt van JHWH regen ten tijde van
de late regen. JHWH maakt de bliksem-
schichten; een stortregen zal Hij hun geven, voor
iedereen gewas op het veld. 2 (E) Want de terafim
spreken ijdelheid, de waarzeggers schouwen leu-
gen, bedrieglijke dromen spreken zij, nietswaar-
dige troost bieden zij. Daarom trekken zij voort
als een kudde die *in nood* is, omdat zij geen her-
der heeft.

Overwinning en terugkeer

3 Tegen de herders is mijn toorn ontbrand,
en aan de bokken zal Ik bezoeking doen; maar
JHWH van de legermachten bezoekt zijn kudde,
het huis van Juda, en maakt hen als zijn prachtig
ros in de strijd. 4 Uit hen komt de hoeksteen, uit
hen de tentpin, uit hen de strijdboog, uit hen ko-
men alle machthebbers tezamen voort, 5 en zij
zijn als helden, die door het slijk van de straten
treden in de strijd; ja, zij strijden, omdat JHWH
met hen is, maar die op paarden rijden, komen
beschaamd te staan.
6 Zo zal Ik het huis van Juda sterken en het huis
van Jozef verlossen; ja, Ik zal hen terugbrengen,

(A) **9:5** Jes. 14:29-31; Jer. 47:1-7; Eze. 25:15-17; Joël 3:4-8; Amos 1:6-8; Zef. 2:4-7. (B) **9:9** Mat. 21:5; Joh. 12:15.
(C) **9:10** Ps. 72:8. (D) **9:11** Ex. 24:8. (E) **10:2** Mat. 9:36; Mar. 6:34.

omdat Ik Mij over hen ontferm, en zij zullen worden, alsof Ik hen niet verworpen had. Want Ik ben JHWH, hun God, en Ik zal hen *antwoorden*.
7 Dan zullen zij zijn als een held van Efraïm, en hun hart zal zich verheugen als van wijn; ook zullen hun zonen het zien en zich verheugen, hun hart zal jubelen in JHWH. 8 Ik zal hen tot Mij fluiten en hen bijeenbrengen, want Ik bevrijd hen, en zij zullen even talrijk worden als zij waren. 9 Wel zaai Ik hen onder de volken, maar in verre streken zullen zij aan Mij denken; zo zullen zij leven met hun kinderen, en terugkeren. 10 Ja, Ik zal hen terugbrengen uit het land Egypte, en hen uit Assur bijeenbrengen; Ik zal hen brengen naar het land Gilead en de Libanon; maar dit zal voor hen niet toereikend zijn. 11 Dan zal men in benauwdheid door de zee trekken, en in de zee de golven slaan; en alle diepten van de Nijl zullen uitdrogen. Zo zal de trots van Assur neerstorten, en de scepter van Egypte zal verdwijnen.
12 Ik zal hen sterken in JHWH, en in zijn naam zullen zij wandelen, luidt het woord van JHWH.

Verwoesting van Libanon en Basan

11 1 Open uw deuren, o Libanon, opdat het vuur uw ceders zal verteren! 2 Jammer, u cipres, omdat de ceder gevallen is, en de geweldige bomen verwoest zijn; jammert, u eiken van Basan, omdat het ondoordringbare woud is neergestort. 3 Hoor, het gejammer van de herders, omdat hun heerlijkheid verwoest is; hoor, het gebrul van de jonge leeuwen, omdat de pronk van de Jordaan verwoest is.

De twee herders

4 Zo zei JHWH, mijn God: Weid de slachtschapen; 5 hun kopers slachten ze zonder dat zij zich schuldig voelen; hun verkopers zeggen: geprezen zij JHWH, omdat ik rijk word; hun herders sparen ze niet. 6 Want Ik zal de bewoners van de aarde niet langer sparen, luidt het woord van JHWH; zie, Ik lever de mensen over, allen in de macht van hun naaste en in de macht van hun koning; en zij zullen de aarde tot een woestenij maken, en Ik zal hen uit hun macht niet redden.
7 Daarom heb ik de slachtschapen geweid - daarom zijn zij de *ellendigste* onder de schapen - en ik heb twee staven genomen, de ene heb ik genoemd Lieflijkheid, en de andere Samenbinding; zo heb ik de kudde geweid. 8 Drie herders heb ik in één maand verdelgd, omdat ik tegenover hen mijn geduld verloren had, terwijl zij ook een afkeer hadden van mij. 9 Daarop heb ik gezegd: ik wil u niet langer weiden; wat sterven gaat, zal sterven, en wat verdelgd dreigt te worden, zal worden verdelgd, en de overblijvenden mogen elkaars vlees eten. 10 Toen heb ik mijn staf Lieflijkheid genomen en die verbroken, tenietdoende mijn verbond, dat ik met alle volken gesloten had. 11 Dus werd het in die dagen verbroken; zo hebben de *ellendigste* onder de schapen, die op mij letten, bemerkt, dat dit een woord van JHWH was.
12 (A) En ik heb tot hen gezegd: Indien het goed is in uw ogen, geeft mijn loon, maar indien niet, laat het. Toen wogen zij mijn loon af: dertig zilverstukken.(1) 13 Maar JHWH zei tot mij: Werp dat de pottenbakker toe; een heerlijke prijs waarop Ik door hen geschat ben! En ik heb de dertig zilverstukken genomen en die in het huis van JHWH de pottenbakker toegeworpen.(2) 14 Daarop heb ik mijn tweede staf, Samenbinding, verbroken, tenietdoende de broederschap tussen Juda en Israël.
15 Toen zei JHWH tot mij: Neem u nog eens de uitrusting van een dwaze herder; 16 want zie, Ik stel een herder in het land: naar wat verdelgd dreigt te worden, zal hij niet omzien; het verstrooide zal hij niet opzoeken, het gewonde zal hij niet trachten te helen, het uitgeputte zal hij niet verzorgen; maar het vlees van de vette beesten zal hij eten, en hun hoeven zal hij afrukken.
17 Wee de nietswaardige herder, die de schapen verlaat: het zwaard over zijn arm en zijn rechter-

(1) **11:12** Zie Matteüs 26:15. (2) **11:13** Zie Matteüs 27:3-7.
(A) **11:12** Mat. 27:9,10; 26:15.

oog! Verdorren zal zijn arm, verduisterd worden zijn rechteroog.

Belegering en bevrijding van Jeruzalem

12 1 Godsspraak, het woord van JHWH, over Israël.

Aldus luidt het woord van JHWH, die de hemel uitspant en de aarde grondvest, en de geest van de mensen in zijn binnenste formeert. 2 Zie, Ik maak Jeruzalem tot een schaal van de bedwelming voor alle volken in het rond; ja ook tegen Juda zal het gaan bij de belegering van Jeruzalem. 3 In die dagen zal Ik Jeruzalem maken tot een steen, die alle natiën moeten heffen; allen die hem heffen, zullen zich ernstig verwonden. En alle volkeren van de aarde zullen zich daarheen verzamelen.

4 In die dagen, luidt het woord van JHWH, zal Ik alle paarden treffen met verbijstering, en hun berijders met krankzinnigheid; over het huis Juda zal Ik mijn ogen openhouden, maar alle paarden van de natiën zal Ik treffen met blindheid. 5 Dan zullen de stamhoofden van Juda bij zichzelf zeggen: Een sterke macht zijn mij de inwoners van Jeruzalem door JHWH van de legermachten, hun God. 6 In die dagen zal Ik de stamhoofden van Juda maken als een vuurbekken tussen het hout, en als een vuurfakkel tussen de garven; dan zullen zij rechts en links alle natiën in het rond verteren; en Jeruzalem zal blijven voortbestaan op zijn eigen plaats, te Jeruzalem. 7 Ook zal JHWH de tenten van Juda allereerst verlossen, opdat de trots van het huis van David en van de inwoners van Jeruzalem zich niet zal verheffen tegen Juda. 8 In die dagen zal JHWH de inwoners van Jeruzalem beschutten, en wie onder hen struikelt, zal in die dagen zijn als David, en het huis van David als God, als de Engel van JHWH voor hun aangezicht. 9 In die dagen zal Ik zoeken te verdelgen alle volken die tegen Jeruzalem oprukken.

Rouwklacht over hij die doorstoken is

10 (A) Ik zal over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem uitgieten de Geest van genade en gebeden; zij zullen hem zien, die zij doorstoken hebben, en over hem een rouwklacht aanheffen als de rouwklacht over een enig kind, ja, zij zullen over hem bitter leed dragen als het leed om een eerstgeborene. 11 In die dagen zal in Jeruzalem de rouwklacht groot zijn, zoals de rouwklacht van Hadadrimmon in het dal van Megiddo; 12 het land zal een rouwklacht aanheffen, alle geslachten afzonderlijk; het geslacht van het huis van David afzonderlijk en hun vrouwen afzonderlijk, het geslacht van het huis van Natan afzonderlijk en hun vrouwen afzonderlijk, 13 het geslacht van het huis van Levi afzonderlijk en hun vrouwen afzonderlijk, het geslacht van Simi afzonderlijk en hun vrouwen afzonderlijk; 14 alle overige geslachten, alle geslachten afzonderlijk en hun vrouwen afzonderlijk.

Uitroeiing van afgoderij en valse profeten

13 1 In die dagen zal er een bron ontsloten zijn voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem ter ontzondiging en reiniging. 2 En Ik zal in die dagen, luidt het woord van JHWH van de legermachten, de namen van de afgoden uit het land uitroeien, zodat niet meer aan hen gedacht zal worden; ook de profeten en de onreine geest zal Ik uit het land wegdoen. 3 Wanneer dan nog iemand als profeet optreedt, zullen zijn vader en zijn moeder, die hem verwekt hebben, tot hem zeggen: u zult niet blijven leven, omdat u leugens gesproken hebt in de naam van JHWH; ja, zijn vader en zijn moeder, die hem verwekt hebben, zullen hem doorsteken, wanneer hij als profeet optreedt. 4 In die dagen zullen de profeten beschaamd staan, ieder om wat hij schouwt, wanneer hij als profeet optreedt, en zij zullen geen haren mantel aantrekken om leugens te vertellen. 5 Maar ieder zal zeggen: Ik ben geen profeet, ik ben een man die de

(A) **12:10** Joh. 19:37; Opb. 1:7; Mat. 24:20; Opb. 1:7.

akker bebouwt, want iemand heeft mij gekocht in mijn jeugd. 6 En als men tot hem zegt: Wat zijn dat voor wonden tussen uw handen? dan zal hij zeggen: Daarmee ben ik geslagen in het huis van mijn vrienden.

De herder geslagen, de kudde verstrooid

7 (A) Zwaard, waak op tegen mijn herder, tegen de man die mijn metgezel is, luidt het woord van **JHWH** van de legermachten; sla die herder, zodat de schapen verstrooid worden; en Ik zal mijn hand keren tegen de kleinen.(1)
8 In het hele land, luidt het woord van **JHWH**, zullen twee derden uitgeroeid worden en de geest geven, maar een derde zal daarin overblijven.
9 Dat derde deel zal Ik in het vuur brengen, en Ik zal hen smelten, zoals men zilver smelt, ja hen louteren, zoals men goud loutert. Zij zullen mijn naam aanroepen en Ik zal hen *antwoorden*. Ik zeg: Dat is mijn volk; en zij zullen zeggen: **JHWH** is mijn God.

*De openbaring van **JHWH** op de Olijfberg*

14 1 Zie, er komt een dag voor **JHWH**, waarop de buit, op u behaald, binnen uw muren verdeeld zal worden. 2 Dan zal Ik alle volken tegen Jeruzalem tot de strijd bijeenbrengen; de stad zal genomen worden, de huizen zullen worden geplunderd en de vrouwen geschonden. De helft van de stad zal wegtrekken in ballingschap, maar de rest van het volk zal in de stad niet uitgeroeid worden. 3 Dan zal **JHWH** uittrekken om tegen die volken te strijden, zoals Hij vroeger streed, in de dagen van de krijg; 4 zijn voeten zullen in die dagen staan op de Olijfberg, die vóór Jeruzalem ligt aan de oostzijde; dan zal de Olijfberg middendoor splijten, oostwaarts en westwaarts, tot een zeer groot dal, en de ene helft van de berg zal noordwaarts wijken en de andere helft zuidwaarts; 5 en u zult de vlucht nemen in het dal van mijn bergen, want het dal van de bergen zal reiken tot Asel; ja, u zult de vlucht nemen, zoals u de vlucht genomen hebt voor de aardbeving in de dagen van Uzzia, de koning van Juda. En **JHWH**, mijn God, zal komen, alle heiligen met Hem. 6 En op die dag zal er geen licht zijn, de kostelijke (glans) zal afnemen; 7 ja, het zal één dag zijn - die is bij **JHWH** bekend - geen dag en geen nacht; maar ten tijde van de avond zal er licht zijn.

*Het koningschap van **JHWH***

8 (B) Dan zullen in die dagen levende wateren uit Jeruzalem stromen, de helft daarvan naar de oostelijke en de helft naar de westelijke zee; in de zomer zowel als in de winter zal dat geschieden. 9 En **JHWH** zal koning worden over de hele aarde; in die dagen zal **JHWH** de enige zijn, en zijn naam de enige. 10 Het hele land zal worden als de Vlakte van Geba tot Rimmon, zuidelijk van Jeruzalem; maar dit zal verhoogd worden en op zijn plaats blijven bestaan, van de Benjaminpoort tot de plaats van de vroegere poort, tot de Hoekpoort, en van de Chananeltoren tot de koninklijke perskuipen;
11 (C) men zal het bewonen, en er zal geen ban meer zijn, maar Jeruzalem zal veilig gelegen zijn.
12 Dan zal dit de plaag zijn, waarmee **JHWH** alle volken zal treffen, die tegen Jeruzalem zijn uitgerukt: Hij zal ieders vlees, terwijl hij nog op zijn voeten staat, doen wegteren, en ieders ogen zullen wegteren in hun kassen, en ieders tong zal wegteren in zijn mond. 13 Ja, in die dagen zal er onder hen een grote, door **JHWH** bewerkte, ontsteltenis zijn, en ieder zal de hand van een ander grijpen, en ieders hand zal zich tegen die van een ander verheffen. 14 Ja, ook Juda zal tegen Jeruzalem strijden, terwijl het vermogen van alle omwonende volken bijeengebracht wordt: goud, zilver en klederen in zeer grote menigte.
15 En voor de paarden, de muildieren, de kamelen, de ezels en alle dieren die zich in die legers

(1) **13:7** Zie Matteüs 26:31, 56.

(A) **13:7** Mat. 26:31; Mar. 14:27. (B) **14:8** Eze. 47:1; Joh. 7:38; Opb. 22:1. (C) **14:11** Opb. 22:3.

bevinden, zal er een plaag zijn gelijk aan deze plaag.
16 (A) Allen, die zijn overgebleven van al de volken, die tegen Jeruzalem zijn opgerukt, zullen van jaar tot jaar heentrekken om zich neer te buigen voor de Koning, JHWH van de legermachten, en het Loofhuttenfeest te vieren. 17 Maar wie uit de geslachten van de aarde niet naar Jeruzalem zal heentrekken om zich voor de Koning, JHWH van de legermachten, neer te buigen, op hem zal geen regen vallen, 18 en indien het geslacht van de Egyptenaren niet zal heentrekken en komen, op wie geen (regen) valt, dan zal toch komen de plaag waarmee JHWH de volken zal treffen, die niet heentrekken om het Loofhuttenfeest te vieren. 19 Dit zal de straf zijn van de Egyptenaren en van alle volken die niet heentrekken om het Loofhuttenfeest te vieren.
20 In die dagen zal op de bellen van de paarden staan: JHWH heilig; en de potten in het huis van JHWH zullen zijn als de sprengbekkens vóór het altaar; 21 ja, alle potten in Jeruzalem en in Juda zullen JHWH van de legermachten heilig zijn, zodat alle offeraars kunnen komen en die gebruiken om daarin te koken. En er zal in die dagen geen Kanaäniet meer zijn in het huis van JHWH van de legermachten.

(A) **14:16** Lev. 23:39-43.

Maleachi

Hebreeuws: Mal-agi (Mijn boodschapper/gezondene)

De verkiezende liefde van JHWH voor Israël

1 [1] Een godsspraak. Het woord van JHWH tot
Israël door de dienst van Maleachi.
[2] (A) (B) Ik heb u liefgehad, zegt JHWH. En dan
zegt u: Waarin hebt U ons uw liefde betoond?
Was niet Esau de broer van Jakob? luidt het
woord van JHWH. [3] Toch heb Ik Jakob liefgehad,
maar Esau heb Ik gehaat; Ik heb zijn bergen tot
een woestenij gemaakt en zijn erfdeel aan de jak-
halzen van de woestijn prijsgegeven. [4] Wanneer
Edom zegt: Wij zijn verwoest, maar wij zullen de
puinhopen weer opbouwen - zo zegt JHWH van
de legermachten: Laten dezen bouwen, maar Ik
zal afbreken; men zal het noemen: gebied van de
goddeloosheid, en: het volk waarop JHWH voor
eeuwig toornt. [5] Als uw ogen het zien, zult u zeg-
gen: Groot is JHWH, ook buiten het gebied van
Israël.

Onheilige offeraars

[6] Een zoon eert zijn vader en een knecht zijn
heer. Indien Ik nu een vader ben, waar is de eer-
bied voor Mij? en indien Ik een heer ben, waar
is het ontzag voor Mij? zegt JHWH van de leger-
machten tot u, o priesters, die mijn naam ver-
acht. En dan zegt u: Waarmee verachten wij uw
naam? [7] U brengt minderwaardige spijsoffers op
mijn altaar. En dan zegt u: Waarmee hebben wij
U minderwaardig behandeld? Doordat u zegt: de
tafel van JHWH, zij is verachtelijk. [8] (C) Want,
wanneer u een blind dier ten offer brengt, is
dat niet erg? Wanneer u een kreupel of ziek
dier brengt, is dat niet erg? Biedt dat eens uw
landvoogd aan; zal hij welgevallen aan u heb-
ben of u goed gezind zijn? zegt JHWH van de
legermachten.

[9] Welnu, tracht het aangezicht van God maar
te vermurwen, dat Hij ons genadig zal zijn! Van
uw kant is zo gehandeld; zal Hij dan iemand van
u goed gezind zijn? zegt JHWH van de leger-
machten. [10] Was er maar iemand onder u, die
de deuren sloot, opdat u niet tevergeefs mijn
altaar zou ontsteken! Ik heb geen welgevallen
aan u, zegt JHWH van de legermachten, en in
een offer van uw hand schep Ik geen behagen.
[11] Want van waar de zon opkomt tot waar zij
ondergaat, is mijn naam groot onder de volken,
op allerlei manieren wordt mijn naam reukwerk
gebracht en een rein spijsoffer, want groot is
mijn naam onder de volken, zegt JHWH van de
legermachten.
[12] Maar u ontheiligt hem door te zeggen: De
tafel van JHWH, zij is minderwaardig, en wat zij
oplevert, haar voedsel, is verachtelijk. [13] En dan
zegt u: Zie, wat is het een moeite! u haalt er de
neus voor op, zegt JHWH van de legermachten;
u brengt het geroofde, het kreupele en het zieke.
Als u dat offer brengt, zou Ik het uit uw hand
met welgevallen aannemen? zegt JHWH. [14] Ver-
vloekt is ook de bedrieger, die in zijn kudde
een mannelijk dier heeft en die dat wel belooft,
maar JHWH toch een ondeugdelijk dier ten of-
fer brengt! Want een groot Koning ben Ik, zegt
JHWH van de legermachten, en mijn naam is ont-
zagwekkend onder de volken.

Bedreiging tegen de onwaardige priesters

2 [1] Nu dan, u geldt, o priesters, deze aanzeg-
ging: [2] Indien u niet hoort, en indien u het
niet ter harte neemt mijn naam eer te geven, zegt
JHWH van de legermachten, dan zal Ik onder u
een vloek zenden en uw zegeningen in vloek ver-
anderen; ja, Ik heb ze reeds in vloek verkeerd,
omdat u het niet ter harte genomen hebt. [3] Zie,

(A) **1:2** Rom. 9:13. (B) **1:2** Jes. 34:5-17; 63:1-6; Jer. 49:7-22; Eze. 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11,12; Ob. 1:1-14. (C) **1:8** Deut. 15:21.

Ik zal uw nageslacht bedreigen en mest op uw gezicht werpen, het mest van uw feesten, ja, men zal u daarheen slepen. 4 (A) Dan zult u inzien, dat Ik u deze aanzegging gezonden heb, opdat mijn verbond met Levi zal zijn, zegt JHWH van de legermachten. 5 (B) Mijn verbond met hem was: leven en vrede; Ik heb ze hem gegeven tot godsvrucht, opdat hij ontzag voor Mij zou hebben en voor mijn naam beven. 6 Betrouwbaar onderwijs in de *Torah* was in zijn mond en ongerechtigheid werd op zijn lippen niet gevonden. In vrede en in oprechtheid wandelde hij met Mij en velen bracht hij van ongerechtigheid terug. 7 Want de lippen van de priester bewaren kennis en uit zijn mond zoekt men onderwijs in de *Torah*, want een bode van JHWH van de legermachten is hij.

8 U evenwel bent van de weg afgeweken; u hebt door het onderwijs in de *Torah* velen doen struikelen; u hebt het verbond met Levi tenietgedaan, zegt JHWH van de legermachten. 9 Zo heb Ik u ook veracht en vernederd voor het hele volk, omdat u mijn wegen niet onderhoudt en bij het onderwijs in de *Torah* de persoon aanziet.

Veroordeling van ontrouw in het huwelijk

10 Hebben wij niet allen één Vader? Heeft niet één God ons geschapen? Waarom zijn wij dan trouweloos tegenover elkaar en ontheiligen het verbond van onze vaderen? 11 Juda is trouweloos geweest en een gruweldaad is bedreven in Israël en in Jeruzalem, want Juda heeft het heilige van JHWH, dat Hij liefheeft, ontheiligd, en heeft de dochter van een vreemde god getrouwd. 12 Laat JHWH de man uitroeien, die zulke dingen doet, waakzaam en *bezig*, uit de tenten van Jakob, ook al brengt hij offer aan JHWH van de legermachten.

13 In de tweede plaats doet u dit: u bedekt met tranen het altaar van JHWH, onder gekerm en gezucht, omdat Hij Zich niet meer tot het offer wendt, noch het uit uw hand aanneemt als Hem aangenaam. 14 En dan zegt u: Waarom? Omdat JHWH getuige geweest is tussen u en de vrouw van uw jeugd, aan wie u ontrouw geworden bent, terwijl zij toch uw gezellin en uw wettige vrouw is. 15 Niet één doet zo, die voldoende geest bezit, want wat zoekt die éne? Het zaad van God. Weest dan op uw hoede voor uw hartstocht, en dat men niet ontrouw zal worden aan de vrouw van zijn jeugd. 16 Want Ik haat de echtscheiding, zegt JHWH, de God van Israël, en dat men zijn gewaad met geweld overdekt, zegt JHWH van de legermachten. Daarom, weest op uw hoede voor uw hartstocht en weest niet ontrouw.

JHWH komt om recht te spreken

17 u vermoeit JHWH met uw woorden. En dan zegt u: Waarmee vermoeien wij Hem? Doordat u zegt: Ieder die kwaad doet, is goed in de ogen van JHWH en aan hen heeft Hij een welgevallen; waar is anders de God van het recht?

3 1 (C) Zie, Ik zend mijn engel (boodschapper), die voor mijn aangezicht de weg zal bereiden; plotseling zal tot zijn tempel komen de Heer die u zoekt, namelijk de Engel van het verbond, waar uw verlangen naar uitgaat. Zie, Hij komt, zegt JHWH van de legermachten.

2 (D) Maar wie kan de dag van zijn komst verdragen, en wie zal bestaan, als Hij verschijnt? Want Hij zal zijn als het vuur van de smelter en als het loog van de blekers. 3 Hij zal zitten, het zilver smeltend en reinigend. Hij zal de zonen van Levi reinigen, Hij zal hen louteren als goud en als zilver, opdat zij JHWH in gerechtigheid offer brengen. 4 Dan zal het offer van Juda en van Jeruzalem JHWH aangenaam zijn als in de dagen van ouds en als in vroegere jaren. 5 Ik zal tot u naderen om recht te spreken; Ik zal een snelle aanklager zijn tegen de tovenaars, tegen de echtbrekers, tegen hen die meineed plegen, tegen hen die het loon van de dagloner drukken, weduwe en wees verdrukken, en de vreemdeling verdringen, maar geen ontzag voor Mij hebben, zegt JHWH van de legermachten.

(A) **2:4** Num. 3:11-13. (B) **2:5** Num. 25:12. (C) **3:1** Mat. 11:10; Mar. 1:2; Luk. 1:76; 7:27. (D) **3:2** Joël 2:11; Opb. 6:17.

Oproep tot bekering

6 Voorwaar, Ik, JHWH, ben niet veranderd, en u
kinderen van Jakob, bent niet verteerd. 7 Van de
dagen van uw vaderen af bent u afgeweken van
mijn inzettingen en hebt ze niet onderhouden.
Keert terug tot Mij, dan zal Ik tot u terugkeren,
zegt JHWH van de legermachten. En dan zegt u:
In welk opzicht moeten wij terugkeren?
8 Mag een mens God beroven? Toch berooft u
Mij. En dan zegt u: Waarin beroven wij U? In de
tienden en de heffing. 9 Met de vloek bent u ver-
vloekt, en Mij berooft u, u volk in zijn geheel.
10 (A) Breng de hele tiende naar de voorraadka-
mer, opdat er voedsel zal zijn in mijn huis; be-
proeft Mij toch daarmee, zegt JHWH van de le-
germachten, of Ik dan niet voor u de vensters
van de hemel zal openen en zegen in overvloed
over u uitgieten. 11 Dan zal Ik, u ten goede, de af-
vreter dreigen, opdat hij de vrucht van uw land
niet zal verderven en opdat de wijnstok op het
veld voor u niet zonder vrucht zal zijn, zegt
JHWH van de legermachten. 12 En alle volken
zullen u gelukkig prijzen, omdat u een aange-
naam land van welbehagen bent, zegt JHWH van
de legermachten.

Het onderscheid tussen de rechtvaardige en de goddeloze

13 Hoogmoedig zijn uw woorden over Mij, zegt
JHWH. En dan zegt u: Wat hebben wij dan onder
elkaar over U gesproken? 14 U zegt: Nutteloos is
het God te dienen; wat gewin geeft het, dat wij
zijn geboden onderhouden en dat wij in rouw
gaan voor het aangezicht van JHWH van de leger-
machten? 15 En nu, wij prijzen de trotse mensen
gelukkig; niet alleen worden zij gebouwd, terwijl
zij goddeloosheid bedrijven, maar ook verzoe-
ken zij God, en ontkomen.
16 Dan spreken zij die ontzag voor JHWH heb-
ben, onder elkaar, ieder tot zijn naaste: JHWH
bemerkte het toch en hoorde het en er werd
een gedenkboek voor zijn aangezicht geschre-
ven, ten goede van hen die ontzag voor JHWH
hebben en zijn naam in ere houden. 17 Zij zul-
len Mij ten eigendom zijn, zegt JHWH van de le-
germachten, op de dag die Ik bereiden zal. En Ik
zal hen sparen, zoals iemand zijn zoon spaart,
die hem dient. 18 Dan zult u tot inkeer komen
en het onderscheid zien tussen de rechtvaardige
en de goddeloze; tussen wie God dient, en wie
Hem niet dient.

De dag van JHWH

4 1 Want zie, de dag komt, brandend als een
oven! Dan zullen alle overmoedigen en al-
len die goddeloosheid bedrijven, zijn als stop-
pels, en de dag die komt, zal hen in brand ste-
ken - zegt JHWH van de legermachten - welke
hun wortel noch tak zal overlaten. 2 Maar voor
u, die ontzag hebt voor mijn naam, zal de zon
van de gerechtigheid opgaan, en er zal genezing
zijn onder haar vleugels; u zult uitgaan en sprin-
gen als kalveren uit de stal. 3 U zult de goddelo-
zen vertreden, want tot stof zullen zij zijn onder
uw voetzolen op de dag die Ik bereiden zal, zegt
JHWH van de legermachten.
4 Gedenkt de *Torah* van Mozes, mijn knecht,
die Ik hem op Horeb geboden heb voor heel
Israël, inzettingen en verordeningen.
5 Zie, Ik zend u de profeet Elia, voordat de
grote en ontzagwekkende dag van JHWH komt.
6 Hij zal het hart van de vaderen terugvoeren tot
de kinderen en het hart van de kinderen tot hun
vaderen, opdat Ik niet zal kome en het land zal
treffen met de ban.

(A) **3:10** Lev. 27:30; Num. 18:21-24; Deut. 12:6; 14:22-29; Neh. 13:12.

Matteüs

Geslachtsregister

1 [1] Geslachtsregister van **Jesjoea**, de Messias,
de zoon van David, de zoon van Abraham.
[2] Abraham verwekte Isaak, Isaak verwekte
Jakob, Jakob verwekte Juda en zijn broers, [3] Juda
verwekte Peres en Zerach bij Tamar, Peres ver-
wekte Chesron, Chesron verwekte Aram, [4] Aram
verwekte Amminadab, Amminadab verwekte
Nachson, Nachson verwekte Salmon, [5] Salmon
verwekte Boaz bij Rachab, Boaz verwekte Obed
bij Ruth, Obed verwekte Isaï, [6] (A) Isaï verwekte
David, de koning.
David verwekte Salomo bij de vrouw van Uria,
[7] Salomo verwekte Rechabeam, Rechabeam ver-
wekte Abia, Abia verwekte Asa, [8] Asa verwekte
Josafat, Josafat verwekte Joram, Joram ver-
wekte Uzzia, [9] Uzzia verwekte Jotam, Jotam ver-
wekte Achaz, Achaz verwekte Hizkia, [10] Hizkia
verwekte Manasse, Manasse verwekte Amon,
Amon verwekte Josia, [11] Josia verwekte Jechonja
en zijn broers ten tijde van de Babylonische
ballingschap.
[12] Na de Babylonische ballingschap verwekte
Jechonja Sealtiël, Sealtiël verwekte Zerubbabel,
[13] Zerubbabel verwekte Abihud, Abihud
verwekte Eljakim, Eljakim verwekte Azor,
[14] Azor verwekte Sadok, Sadok verwekte
Achim, Achim verwekte Eliud, [15] Eliud verwekte
Eleazar, Eleazar verwekte Mattan, Mattan
verwekte Jakob, [16] Jakob verwekte Jozef, de
man van Maria, uit wie **Jesjoea** geboren is,
degene die de Messias wordt genoemd.
[17] Al de geslachten dan van Abraham tot David
zijn veertien geslachten en van David tot de
Babylonische ballingschap veertien geslachten
en van de Babylonische ballingschap tot de
Messias veertien geslachten.

De zwangerschap van Maria

[18] (B) De geboorte van **Jesjoea**, de Messias, ge-
beurde als volgt. Terwijl zijn moeder Maria on-
dertrouwd was met Jozef, bleek zij, nog voordat
zij tot elkaar waren gekomen, zwanger te zijn
uit de heilige Geest. [19] Daar nu Jozef, haar man,
rechtschapen was en haar niet in opspraak wilde
brengen, was hij van plan in stilte van haar te
scheiden. [20] Toen die overweging bij hem op-
kwam, zie, een engel van **JHWH** verscheen hem in
de droom en zei: Jozef, zoon van David, schroom
niet Maria, uw vrouw, tot u te nemen, want wat
in haar verwekt is, is uit de heilige Geest. [21] (C)
Zij zal een zoon baren en u zult Hem de naam
Jesjoea(1) geven. Want Hij is het, die zijn volk zal
redden van hun zonden. [22] Dit alles is gebeurd,
opdat vervuld zou worden wat **JHWH** door de
profeet gesproken heeft(2) , toen hij zei: [23] (D)
Zie, de maagd(3) zal zwanger worden en een
zoon baren, en men zal Hem de naam Immanuël
geven, wat betekent: God met ons.
[24] Toen Jozef uit zijn slaap ontwaakt was, deed
hij, zoals de engel van **JHWH** hem bevolen had en
hij nam zijn vrouw tot zich. [25] (E) En hij had geen
gemeenschap met haar, voordat zij een zoon ge-
baard had. En hij gaf Hem de naam **Jesjoea**.

De wijzen (4)uit het Oosten

2 [1] Toen nu **Jesjoea** geboren was te Betlehem
in Judea, in de dagen van koning Herodes,
zie, wijzen uit het Oosten kwamen te Jeruzalem,

---

(1) **1:21** in werkelijkheid is zijn Hebreeuwse naam **"Jehosjoea"**. Dat betekent: **JHWH** redt, dus beide namen van God en zijn Zoon in ÉÉN. In deze **JHWH**-bijbel gebruiken we verder de naam **Jesjoea** En dat betekent "Hij redt".
(2) **1:22** Zie Jesaja 7:14 (3) **1:23** In Jesaja 7:14 wordt zij "jonge vrouw" genoemd. (4) **2:0** In de grondtekst staat hier "magiers".

(A) **1:6** 2Kon. 24:14,15; 2Kron. 36:10; Jer. 27:20. (B) **1:18** Luk. 1:27. (C) **1:21** Luk. 1:31. (D) **1:23** Jes. 7:14.
(E) **1:25** Luk. 2:21.

2 en vroegen: Waar is de Koning van de Joden,
die geboren is? Want wij hebben zijn ster in
het Oosten gezien en wij zijn gekomen om Hem
hulde te bewijzen. 3 Toen koning Herodes hier-
van hoorde, ontstelde hij en heel Jeruzalem met
hem. 4 En hij liet al de overpriesters en schriftge-
leerden van het volk bijeenbrengen en probeerde
van hen te vernemen, waar de Messias geboren
zou worden. 5 Zij zeiden tot hem: Te Betlehem
in Judea, want aldus staat geschreven door de
profeet: 6 (A) En u, Betlehem, land van Juda, bent
zeker niet de minste onder de leiders van Juda,
want uit u zal een leidsman voortkomen, die
mijn volk Israël weiden zal.(1)
7 Toen riep Herodes de wijzen in het geheim
(tot zich) en deed bij hen nauwkeurig navraag
naar de tijd, dat de ster geschenen had. 8 En hij
liet hen naar Betlehem gaan, en zei: Gaat en
doet nauwkeurig onderzoek naar dat kind; en
zodra u het vindt, bericht het mij, opdat ook
ik hem hulde ga bewijzen. 9 Zij hoorden de ko-
ning aan en reisden weg; en zie, de ster, die zij
hadden gezien in het Oosten, ging hun voor, tot-
dat zij kwam en stond boven de plaats, waar het
kind was. 10 Toen zij de ster zagen, verheug-
den zij zich met zeer grote vreugde. 11 En zij
gingen het huis binnen en zagen het kind met
Maria, zijn moeder, en zij vielen neer en bewe-
zen hem hulde. En zij namen hun kostbaarhe-
den en boden hem geschenken aan: goud en wie-
rook en mirre. 12 En door God in de droom ge-
waarschuwd om niet tot Herodes terug te keren,
trokken zij langs een andere weg naar hun land
terug.

De vlucht naar Egypte - De kindermoord

13 Toen zij weggetrokken waren, zie, een en-
gel van JHWH verschijnt Jozef in de droom en
zegt: Sta op, neem het kind en zijn moeder en
vlucht naar Egypte, en blijf aldaar, totdat Ik het
u zeg; want Herodes zal alles in het werk stellen
om het kind om te brengen. 14 Hij stond op en
hij nam in de nacht het kind en zijn moeder en
week uit naar Egypte, 15 (B) en daar bleef hij tot
de dood van Herodes, opdat vervuld zou worden
wat JHWH door de profeet gesproken heeft, toen
hij zei: Uit Egypte heb Ik mijn Zoon geroepen.(2)
16 Toen Herodes zag, dat hij door de wijzen
misleid was, ontstak hij in hevige woede en zond
bevel om in Betlehem en het hele gebied daarvan
al de jongens van twee jaar oud en daar bene-
den om te brengen, in overeenstemming met de
tijd, die hij bij de wijzen had uitgezocht. 17 Toen
werd vervuld het woord, gesproken door de pro-
feet Jeremia, toen hij zei: 18 (C) Een stem is te
Rama gehoord, gekerm en veel geklaag: Rachel
huilend om haar kinderen, weigert zich te laten
troosten, omdat zij er niet meer zijn.(3)

De terugkeer

19 Toen Herodes gestorven was, zie, een engel
van JHWH verschijnt in een droom aan Jozef in
Egypte, 20 en zegt: Sta op, neem het kind en zijn
moeder en reis naar het land Israël, want zij, die
het kind naar het leven stonden, zijn gestorven.
21 En hij stond op en hij nam het kind en zijn
moeder en kwam in het land Israël. 22 Toen hij
echter hoorde, dat Archelaüs koning over Judea
was in de plaats van zijn vader Herodes, was
hij bang daarheen te gaan. En door God in de
droom gewaarschuwd, ging hij naar het gebied
van Galilea, 23 (D) en, daar gekomen, vestigde hij
zich in een stad, genaamd Nazaret, opdat in ver-
vulling zou gaan wat door de profeten gesproken
is, dat Hij Nazoreeër zou heten.

Johannes de Doper

3 1 In die dagen trad Johannes de Doper op
en hij preekte in de woestijn van Judea, 2 (E)
en zei: Bekeert u, want het Koninkrijk der heme-
len is nabijgekomen. 3 (F) Hij toch is het, van wie
door de profeet Jesaja gesproken werd, toen hij
zei: De stem van een, die roept in de woestijn: Be-
reidt de weg van JHWH, maakt recht zijn paden.

(1) **2:6** Zie Micha 5:1. (2) **2:15** Zie Hosea 11:1 (3) **2:18** Zie Jeremia 31:15

(A) **2:6** Mic. 5:1. (B) **2:15** Hos. 11:1. (C) **2:18** Jer. 31:15. (D) **2:23** Mar. 1:24; Luk. 2:39; Joh. 1:45. (E) **3:2** Mat. 4:17; Mar. 1:15. (F) **3:3** Jes. 40:3.

4 (A) Hij nu, Johannes, droeg een kleed van kameelhaar en een leren gordel om zijn middel; en zijn voedsel bestond uit sprinkhanen en wilde honing. 5 Toen liep Jeruzalem en heel Judea en de hele Jordaanstreek tot hem uit, 6 en zij lieten zich in de rivier, de Jordaan, door hem dopen, onder belijdenis van hun zonden.

7 (B) Toen hij nu zag, dat vele van de Farizeeën en Sadduceeën tot de doop kwamen, zei hij tot hen: Adderengebroed, wie heeft u laten weten om de komende toorn te ontgaan? 8 Brengt dan vrucht voort, die aan de bekering beantwoordt; 9 (C) en beeldt u niet in, dat u bij uzelf kunt zeggen: Wij hebben Abraham tot vader, want ik zeg u, dat God bij machte is om uit deze stenen voor Abraham kinderen te verwekken. 10 (D) Reeds ligt de bijl aan de wortel van de bomen: iedere boom dan, die geen goede vruchten voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen. 11 Ik doop u met water tot bekering, maar Hij, die na mij komt, is sterker dan ik; ik ben niet waardig Hem zijn schoenen na te dragen; die zal u dopen met de heilige Geest en met vuur. 12 De wan is in zijn hand en Hij zal zijn dorsvloer geheel zuiveren en zijn graan in de schuur bijeenbrengen, maar het kaf zal Hij verbranden met onuitblusbaar vuur.

De doop van Jesjoea

13 Toen kwam **Jesjoea** uit Galilea naar de Jordaan tot Johannes, om Zich door hem te laten dopen(1). 14 Maar deze trachtte Hem daarvan terug te houden en zei: Ik heb nodig door U gedoopt te worden en komt U tot mij?

15 **Jesjoea** echter antwoordde en zei tot hem: Laat Mij nu gedoopt worden, want aldus past het Ons alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij Hem de doop ondergaan. 16 Direct nadat **Jesjoea** gedoopt was, steeg Hij op uit het water. En zie, de hemelen openden zich, en hij zag de Geest van God neerdalen als een duif en op Hem komen. 17 (E) En zie, een stem uit de hemelen zei: Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie Ik mijn welbehagen heb.

De verzoeking in de woestijn

4 1 (F) Toen werd **Jesjoea** door de Geest naar de woestijn geleid om verzocht te worden door de duivel. 2 En nadat Hij veertig dagen en veertig nachten gevast had, kreeg Hij op het laatst honger. 3 En de verzoeker kwam en zei tot Hem: Indien U de Zoon van God bent, zeg dan, dat deze stenen broden worden. 4 (G) Maar Hij antwoordde en zei: Er staat geschreven: Niet alleen van brood zal de mens leven, maar van elk woord, dat uit de mond van God uitgaat.(2)

5 Toen nam de duivel Hem mee naar de heilige stad en hij stelde Hem op de rand van het dak van de tempel, 6 (H) en zei tot Hem: Indien U de Zoon van God bent, werp Uzelf dan naar beneden; er staat immers geschreven: Aan zijn engelen zal Hij opdracht geven over u, en op de handen zullen zij u dragen, opdat u uw voet niet aan een steen stoot.

7 (I9) **Jesjoea** zei tot hem: Er staat ook geschreven: U zult **JHWH**, uw God, niet verzoeken.

8 Opnieuw nam de duivel Hem mee naar een zeer hoge berg en hij toonde Hem al de koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid, 9 en zei tot Hem: Dit alles zal ik U geven, indien U Zich neerwerpt en mij aanbidt. 10 (A) Toen zei **Jesjoea** tot hem: Ga weg, satan!(3) Er staat immers geschreven: u zult **JHWH** uw God aanbidden en Hem alleen dienen. 11 Toen liet de duivel Hem met rust en zie, engelen kwamen en dienden Hem.

Het eerste optreden te Kafarnaüm

12 (B) Toen Hij hoorde, dat Johannes overgeleverd was, trok Hij Zich terug naar Galilea.

(1) **3:13** Grieks: baptizó, dat is letterlijk: "onderdompelen. (2) **4:4** Zie Deuteronomium 8:3. (3) **4:10** satan is het Hebreeuwse woord voor tegenstander.

(A) **3:4** 2Kon. 1:8. (B) **3:7** Mat. 12:34; 23:33. (C) **3:9** Joh. 8:33. (D) **3:10** Mat. 7:19. (E) **3:17** Gen. 22:2; Ps. 2:7; Jes. 42:1; Mat. 12:18; 17:5; Mar. 1:11; Luk. 9:35. (F) **4:1** Heb. 2:18; 4:15. (G) **4:4** Deut. 8:3. (H) **4:6** Ps. 91:11,12. (I9) **4:7** Deut. 6:16. (A) **4:10** Deut. 6:13. (B) **4:12** Mat. 14:3; Mar. 6:17; Luk. 3:19,20.

13 (A) En Hij verliet Nazaret en ging wonen
te Kafarnaüm, aan de zee, in het gebied van
Zebulon en Naftali, 14 opdat vervuld zou wor-
den het woord, door de profeet Jesaja gespro-
ken, toen hij zei: 15 Het land Zebulon en het land
Naftali, aan de zeeweg, over de Jordaan, Galilea
van de heidenen:(1) 16 het volk,(2) dat in duis-
ternis gezeten is, heeft een groot licht gezien, en
voor hen, die gezeten zijn in het land van dode-
lijke duisternis, is een licht opgegaan.
17 (B) Van toen aan begon Jesjoea te preken en
te zeggen: Bekeert u, want het Koninkrijk der he-
melen is nabijgekomen.

De roeping van de eerste discipelen

18 Toen Hij nu langs de zee van Galilea ging,
zag Hij twee broers, Simon, die Petrus genoemd
wordt, en Andreas, zijn broer, een net in zee wer-
pen; want zij waren vissers. 19 En Hij zei tot hen:
Komt achter Mij en Ik zal u vissers van mensen
maken. 20 Zij nu lieten direct hun netten liggen
en volgden Hem.
21 En toen Hij vandaar verder was gegaan,
zag Hij nog twee broers, Jakobus, de zoon van
Zebedeüs, en Johannes, zijn broer, in het schip
met hun vader Zebedeüs, terwijl ze bezig waren
hun netten in orde te brengen, en Hij riep hen.
22 Zij lieten dan direct het schip en hun vader
achter en volgden Hem.

De eerste genezingen

23 (C) En Hij trok rond in heel Galilea en leerde
in hun synagogen en verkondigde het evange-
lie van het Koninkrijk en genas alle ziekte en
alle kwaal onder het volk. 24 En het gerucht van
Hem drong door tot in heel Syrië; en men bracht
tot Hem allen, die ernstig ongesteld waren, ge-
kweld door allerlei ziekten en pijnen, bezete-
nen en maanzieken en verlamden, en Hij ge-
nas hen. 25 En Hem volgden vele menigten uit
Galilea en Dekapolis en Jeruzalem en Judea en
het Overjordaanse.

De zaligsprekingen

5 1 Toen Hij nu de menigten zag, ging Hij de
berg op en nadat Hij was gaan zitten, kwa-
men zijn discipelen tot Hem. 2 En Hij opende zijn
mond en leerde hen, zeggende:
3 Gezegend zijn de armen van geest, want van
hen is het Koninkrijk der hemelen.
4 (D) Gezegend zijn zij die treuren, want zij
zullen vertroost worden.
5 (E) Gezegend zijn de zachtmoedigen,(3) want
zij zullen de aarde beërven.
6 (F) Gezegend zijn zij die hongeren en dorsten
naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd
worden.
7 Gezegend zijn de barmhartigen, want zij zul-
len barmhartigheid ontvangen.
8 (G) Gezegend zijn de reinen van hart, want zij
zullen God zien.
9 Gezegend zijn de vredestichters, want zij zul-
len kinderen van God genoemd worden.
10 (H) Gezegend zijn de vervolgden omwille
van de gerechtigheid, want van hen is het Ko-
ninkrijk der hemelen.
11 (I9) Gezegend bent u, wanneer men u
smaadt en vervolgt en liegende allerlei kwaad
van u spreekt vanwege Mij. 12 (A) Verblijdt u en
verheugt u, want uw loon is groot in de heme-
len; want net zo hebben zij de profeten vóór u
vervolgd.

De discipelen en de wereld

13 (B) U bent het zout der aarde; indien nu het
zout zijn kracht verliest, waarmee zal het ge-
zouten worden? Het deugt nergens meer toe dan

(1) **4:15** Opvallend dat een deel van het land Israël toch "het Galilea van niet-Israël" wordt genoemd. (2) **4:14-16** Grieks: "ethnon" = "volken", daar worden meestal niet-Joodse volken mee bedoeld. Zie ook Jesaja 8:23-9:1. (3) **5:5** In het Grieks is dit woord nauw verwant aan *"ootmoedigen"*.

(A) **4:13** Joh. 2:12. (B) **4:17** Mat. 3:2. (C) **4:23** Mat. 9:35; Mar. 1:39. (D) **5:4** Jes. 61:2. (E) **5:5** Ps. 37:11. (F) **5:6** Jes. 55:1,2. (G) **5:8** Ps. 24:3,4. (H) **5:10** 1Pet. 3:14. (I9) **5:11** 1Pet. 4:14. (A) **5:12** 2Kron. 36:16; Hand. 7:52. (B) **5:13** Mar. 9:50; Luk. 14:34,35.

om weggeworpen en door de mensen vertrapt te worden.
14 (A) U bent het licht van de wereld. Een stad, die op een berg ligt, kan niet verborgen blijven.
15 (B) Ook steekt men geen lamp aan en zet haar onder de korenmaat, maar op de standaard, en zij schijnt voor allen, die in het huis zijn. 16 (C) Laat zo uw licht schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken.

Jesjoea en de Torah

17 Meent niet, dat Ik gekomen ben om de *Torah* of de *Profeten*(1) te ontbinden; Ik ben niet gekomen om te ontbinden, maar om te vervullen.
18 (D) Want voorwaar, Ik zeg u: Voordat de hemel en de aarde vergaan, zal er niet één jota of één tittel vergaan van de *Torah*, voordat alles zal zijn gebeurd. 19 Wie dan één van de kleinste van deze geboden ontbindt en de mensen zo leert, zal zeer klein heten in het Koninkrijk der hemelen; maar wie ze doet en leert, die zal groot heten in het Koninkrijk der hemelen. 20 Want Ik zeg u: Indien uw gerechtigheid niet overvloedig is, meer dan die van de schriftgeleerden en Farizeeën, zult u het Koninkrijk der hemelen voorzeker niet binnengaan.
21 (E) U hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: U zult niet doodslaan; en: Wie doodslag pleegt, zal vervallen aan het gerecht. 22 Maar Ik zeg u: Een ieder, die in toorn leeft tegen zijn broeder, zal vervallen aan het gerecht. Wie tot zijn broeder zegt: Leeghoofd, zal vervallen aan de Hoge Raad(2), en wie zegt: Dwaas, zal vervallen aan het vuur van de hel.(3) 23 Wanneer u dan uw gave brengt naar het altaar en u daar herinnert, dat uw broeder iets tegen u heeft, 24 laat uw gave daar, vóór het altaar, en ga eerst heen, verzoen u met uw broeder en kom en offer daarná uw gave. 25 Wees vriendelijk tegenover uw tegenpartij, tijdig, terwijl u nog met hem onderweg bent, opdat uw tegenpartij u niet aan de rechter zal overleveren en de rechter aan zijn dienaar en u in de gevangenis wordt geworpen. 26 Voorwaar, Ik zeg u: U zult daar voorzeker niet uitkomen, voordat u de laatste penning hebt betaald.
27 (F) U hebt gehoord, dat er gezegd is: U zult niet echtbreken. 28 Maar Ik zeg u: Een ieder, die een vrouw aanziet om haar te begeren, heeft in zijn hart al echtbreuk met haar gepleegd. 29 (G) Indien dan uw rechteroog u tot zonde zou verleiden, ruk het uit en werp het van u, want het is beter voor u, dat één van uw leden verloren gaat en niet uw hele lichaam in de hel geworpen zal worden. 30 (H) En indien uw rechterhand u tot zonde zou verleiden, hak haar af en werp haar van u; want het is beter voor u, dat één van uw leden verloren gaat en niet uw hele lichaam naar de hel gaat.
31 (I9) Er is ook gezegd: Al wie zijn vrouw wegzendt, moet haar een scheidbrief geven. 32 (A) Maar Ik zeg u: Een ieder, die zijn vrouw wegzendt om een andere reden dan ontucht, maakt, dat er echtbreuk met haar gepleegd wordt; en al wie een weggezonden man of vrouw trouwt, pleegt echtbreuk.
33 (B) Opnieuw hebt u gehoord, dat tot de ouden gezegd is: U zult uw eed niet breken, maar tegenover **JHWH** uw eden nakomen. 34 (C) Maar Ik zeg u, in het geheel niet te zweren: bij de hemel niet, omdat hij de troon van God is; 35 (D) bij de aarde niet, omdat zij de voetbank van zijn voeten is; bij Jeruzalem niet, omdat het de stad van de grote Koning is; 36 ook bij uw hoofd zult

(1) **5:17** De Joodse bijbel, TeNaCH genaamd, bestaat uit drie gedeelten, De *Torah*, de *Nevi'iem (Profeten)* en de *CHetoeviem (Geschriften, Psalmen)*. Christenen noemen die drie gedeelten het Oude, of Eerste, Testament. Zie ook Matteüs 7:12 en Lukas 24:44. (2) **5:22** Grieks: "Sanhedrin". (3) **5:22** Zie ook 1 Johannes 3:15.

(A) **5:14** Joh. 8:12; 9:5. (B) **5:15** Mar. 4:21; Luk. 8:16; 11:33. (C) **5:16** 1Pet. 2:12. (D) **5:18** Luk. 16:17. (E) **5:21** Ex. 20:13; Deut. 5:17. (F) **5:27** Ex. 20:14; Deut. 5:18. (G) **5:29** Mat. 18:9; Mar. 9:47. (H) **5:30** Mat. 18:8; Mar. 9:43. (I9) **5:31** Deut. 24:1-4; Mat. 19:7; Mar. 10:4. (A) **5:32** Mat. 19:9; Mar. 10:11,12; Luk. 16:18; 1Cor. 7:10,11. (B) **5:33 a** Lev. 19:12. **5:33 b** Num. 30:3; Deut. 23:22. (C) **5:34 a** Jak. 5:12. **5:34 b** Jes. 66:1; Mat. 23:22. (D) **5:35 a** Jes. 66:1. **5:35 b** Ps. 48:3.

u niet zweren, omdat u niet één haar wit kunt
maken of zwart. 37 Laat het ja, dat u zegt, ja zijn,
en het neen, neen; wat daar bovenuit gaat, is uit
de boze.
38 (A) U hebt gehoord, dat er gezegd is: Oog
om oog en tand om tand. 39 Maar Ik zeg u, de
boze niet te weerstaan, maar wie u een slag geeft
op de rechterwang, keer hem ook de andere toe;
40 en wil iemand met u rechten en uw hemd ne-
men, laat hem ook uw mantel; 41 en zal iemand
u voor één mijl dwingen, ga er twee met hem.
42 Geef hem, die van u vraagt, en wijs hem niet
af, die van u lenen wil.
43 U hebt gehoord, dat er gezegd is: U zult
uw naaste liefhebben en uw vijand zult u ha-
ten. 44 Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief en
bidt voor wie u vervolgen, 45 opdat u kinderen
mag zijn van uw Vader, die in de hemelen is;
want Hij laat zijn zon opgaan over bozen en goe-
den en laat het regenen over rechtvaardigen en
onrechtvaardigen. 46 Want indien u liefhebt, die
u liefhebben, wat voor loon hebt u? Doen ook
de tollenaars niet hetzelfde? 47 En indien u al-
leen uw broeders groet, waarin doet u meer dan
het gewone? Doen ook de (heiden)volken niet
hetzelfde?
48 (B) U dan zult volmaakt zijn, zoals uw he-
melse Vader volmaakt is.

Het geven van giften aan armen

6 1 (C) Ziet toe, dat u uw gerechtigheid niet
doet voor de mensen, om door hen opge-
merkt te worden; want dan hebt u geen loon bij
uw Vader, die in de hemelen is. 2 Wanneer u dan
giften geeft, laat het niet voor u uitbazuinen, zo-
als de huichelaars doen in de synagogen en op
de straten, om door de mensen geroemd te wor-
den. Voorwaar, Ik zeg u, zij hebben hun loon al.
3 Maar laat, als u giften geeft, uw linkerhand niet
weten wat uw rechter doet,(1) 4 opdat uw gift in
het verborgene is, en uw Vader, die in het ver-
borgene ziet, zal het u vergelden.

Het bidden

5 (D) En wanneer u bidt, zult u niet zijn als de
huichelaars, want zij staan graag in de synago-
gen en op de hoeken van de pleinen te bidden,
om zich aan de mensen te vertonen. Voorwaar,
Ik zeg u, zij hebben hun loon al. 6 Maar u, wan-
neer u bidt, ga in uw binnenkamer, sluit uw deur
en bid tot uw Vader in het verborgene; en uw
Vader, die in het verborgene ziet, zal het u ver-
gelden. 7 En gebruik bij uw bidden geen omhaal
van woorden, zoals de volken; want zij menen
door hun veelheid van woorden verhoord te zul-
len worden. 8 Wordt hun dan niet gelijk, want
[God] uw Vader weet, wat u nodig hebt, voordat
u Hem bidt.
9 Bidt u dan aldus: Onze Vader Die in de heme-
len is, laat uw naam(2) worden geheiligd;
10 uw Koninkrijk kome; uw wil geschiede, zo-
als in de hemel zo ook op de aarde.
11 Geef ons heden ons dagelijks brood;
12 en vergeef ons onze schulden, zoals ook wij
onze schuldenaren vergeven;
13 en leid ons niet in verzoeking, maar verlos
ons van de boze. [Want van U is het Koninkrijk en
de kracht en de heerlijkheid tot in de eeuwigheid.
Amen.]
14 (E) Want indien u de mensen hun overtre-
dingen vergeeft, zal uw hemelse Vader ook u
vergeven; 15 maar indien u de mensen niet ver-
geeft, zal ook uw Vader uw overtredingen niet
vergeven.

Het vasten

16 En wanneer u vast, toon dan niet, zoals de
huichelaars, een somber gezicht; want zij maken
hun aangezicht ontoonbaar, om zich aan de
mensen te vertonen, wanneer zij vasten. Voor-
waar, Ik zeg u, zij hebben hun loon al. 17 Maar
u, zalf uw hoofd, als u vast, en was uw gezicht,
18 om u niet bij uw vasten aan de mensen te ver-
tonen, maar aan uw Vader, die in het verborgene

(1) **6:3** Zie Jona 4:11. (2) **6:9** De naam van onze hemelse Vader is **JHWH**, zie Exodus 3:15.

(A) **5:38** Ex. 21:24; Lev. 24:20; Deut. 19:21. (B) **5:48** Lev. 19:2; Deut. 18:13. (C) **6:1** Mat. 23:5. (D) **6:5** Luk. 18:10-14.
(E) **6:14** Mar. 11:25,26.

is; en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.

De ware schat

19 (A) Verzamel u geen schatten op aarde, waar mot en roest ze ontoonbaar maakt en waar dieven inbreken en stelen; 20 maar verzamel u schatten in de hemel, waar noch mot noch roest ze ontoonbaar maakt en waar geen dieven inbreken of stelen. 21 Want, waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

22 De lamp van het lichaam is het oog. Indien dan uw oog zuiver is, zal heel uw lichaam verlicht zijn; 23 maar indien uw oog slecht is, zal heel uw lichaam duister zijn. Indien nu wat licht in u is, duisternis is, hoe groot is dan de duisternis!

24 Niemand kan twee heren dienen, want hij zal òf de ene haten en de andere liefhebben, òf zich aan de ene hechten en de andere minachten; u kunt niet God dienen én Mammon.

Bezorgdheid

25 Daarom zeg Ik u: Wees niet bezorgd over uw leven, wat u zult eten [of drinken], of over uw lichaam, waarmee u het zult kleden. Is het leven niet meer dan het voedsel en het lichaam meer dan de kleding? 26 Kijk naar de vogels van de hemel: zij zaaien niet en maaien niet en brengen niet bijeen in schuren, en toch voedt uw hemelse Vader die; gaat u ze niet ver te boven? 27 Wie van u kan door bezorgd te zijn één el aan zijn lengte toevoegen? 28 En wat bent u bezorgd over kleding? Let op de leliën van het veld, hoe zij groeien: 29 (B) zij arbeiden niet en spinnen niet; en Ik zeg u, dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid niet bekleed was als een van deze. 30 Indien nu God het gras van het veld, dat er heden is en morgen in de oven geworpen wordt, zó bekleedt, zal Hij u niet veel meer kleden, kleingelovigen? 31 Maakt u dan niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmee zullen wij ons kleden? 32 Want naar al deze dingen gaat het zoeken van de (heiden)volken uit. Want uw hemelse Vader weet, dat u dit alles nodig hebt. 33 Maar zoekt eerst Zijn Koninkrijk en Zijn gerechtigheid en dit alles zal u bovendien geschonken worden. 34 Maakt u dan niet bezorgd tegen de dag van morgen, want de dag van morgen zal zijn eigen zorgen hebben; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.

Niet oordelen

7 1 Oordeelt niet, opdat u niet geoordeeld wordt; 2 (C) want met het oordeel, waarmee u oordeelt, zult u geoordeeld worden, en met de maat, waarmee u meet, zult u gemeten worden. 3 Wat ziet u de splinter in het oog van uw broeder, maar de balk in uw eigen oog merkt u niet op? 4 Hoe zult u dan tot uw broeder zeggen: Laat mij de splinter uit uw oog wegdoen, terwijl, zie, de balk in uw oog is? 5 Huichelaar, doe eerst de balk uit uw oog weg, dan zult u scherp kunnen zien om de splinter uit het oog van uw broeder weg te doen.

6 Geeft het heilige niet aan de honden en werpt uw parels niet voor de zwijnen, opdat zij die niet vertrappen met hun poten en, zich omkerende, u verscheuren.

Gebedsverhoring

7 Bidt en u zal gegeven worden; zoekt en u zult vinden; klopt en u zal opengedaan worden.

8 Want een ieder, die bidt, ontvangt, en wie zoekt, vindt, en wie klopt, hem zal opengedaan worden. 9 Of welk mens onder u zal, als zijn zoon hem om brood vraagt, hem een steen geven? 10 Of als hij een vis vraagt, zal hij hem toch geen slang geven? 11 Indien dan u, hoewel u slecht bent, goede gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel te meer zal uw Vader in de hemel het goede geven aan hen, die Hem daarom bidden.

(A) **6:19** Jak. 5:2,3. (B) **6:29** 1Kon. 10:4-7; 2Kron. 9:3-6. (C) **7:2** Mar. 4:24.

12 (A) Alles nu wat u wilt, dat u de mensen
doen, doet u hun ook net zo: want dit is de *Torah*
en de *Profeten.* (1)

Ingaan in het Koninkrijk der hemelen

13 Gaat in door de enge poort, want wijd is [de
poort] en breed de weg, die tot het verderf leidt,
en velen zijn er, die daardoor ingaan; 14 want
eng is de poort, en smal de weg, die ten leven
leidt, en weinigen zijn er, die hem vinden.
15 Wacht u voor de valse profeten, die in scha-
penvacht tot u komen, maar van binnen zijn zij
roofgierige wolven. 16 Aan hun vruchten zult u
hen kennen: men leest toch geen druiven van
dorens of vijgen van distels?
17 Zo brengt iedere goede boom goede
vruchten voort, maar de slechte boom brengt
slechte vruchten voort. 18 Een goede boom kan
geen slechte vruchten dragen, of een slechte
boom goede vruchten dragen. 19 (B) Iedere
boom, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt
uitgehouwen en in het vuur geworpen. 20 (C) Zo
zult u hen dan aan hun vruchten kennen.
21 Niet een ieder, die tot Mij zegt: Heer, Heer,
zal het Koninkrijk der hemelen binnengaan,
maar wie doet de wil van mijn Vader, die in de
hemel is. 22 Velen zullen in die dagen tot Mij zeg-
gen: Heer, Heer, hebben wij niet in uw naam ge-
profeteerd en in uw naam boze geesten uitgedre-
ven en in uw naam vele krachten gedaan? 23 (D)
En dan zal Ik hun openlijk zeggen: Ik heb u nooit
gekend; gaat weg van Mij, u werkers die zonder
Gods *Torah* leven.

*De woorden van **Jesjoea** horen EN DOEN*

24 Een ieder nu, die deze mijn woorden hoort
en ze doet, zal lijken op een verstandig man,
die zijn huis bouwde op de rots. 25 En de regen
viel neer en de stromen kwamen en de winden
waaiden en stortten zich op dat huis, en het viel
niet in, want het was op de rots gegrondvest.
26 En een ieder, die deze mijn woorden hoort en
ze niet doet, zal lijken op een dwaas man, die
zijn huis bouwde op het zand. 27 En de regen
viel neer en de stromen kwamen en de winden
waaiden en sloegen tegen dat huis, en het viel
in, en zijn val was groot.

Indruk op de menigten

28 (E) En het gebeurde, toen **Jesjoea** deze woor-
den geëindigd had, dat de menigten versteld
stonden over zijn leer, 29 want Hij leerde hen als
gezaghebbende en niet als hun schriftgeleerden.

De genezing van een melaatse

8 1 Nadat Hij nu van de berg was afgedaald,
volgden Hem vele menigten. 2 En zie, een
melaatse kwam tot Hem en viel voor Hem neer,
zeggende: Heer, indien U wilt, kunt U mij reini-
gen. 3 En Hij strekte de hand uit en raakte hem
aan en zei: Ik wil het, word rein. En direct werd
hij rein van zijn melaatsheid. 4 (F) En **Jesjoea** zei
tot hem: Zie toe, dat u het aan niemand zegt,
maar ga heen, toon u aan de priester en offer de
gave, die Mozes heeft voorgeschreven, hun tot
een getuigenis.

De hoofdman te Kafarnaüm

5 Toen Hij nu Kafarnaüm binnenging, kwam
een hoofdman tot Hem met een verzoek, 6 en zei:
Heer, mijn knecht ligt thuis, verlamd, met he-
vige pijn. 7 Hij zei tot hem: Zal Ik komen en hem
genezen? 8 Maar de hoofdman antwoordde en
zei: Heer, ik ben niet waard, dat U onder mijn
dak komt, maar spreek slechts een woord en
mijn knecht zal herstellen. 9 Want ik ben zelf
een ondergeschikte met soldaten onder mij, en
ik zeg tot de één: Ga heen, en hij gaat heen, en
tot een ander: Kom, en hij komt, en tot mijn
slaaf: Doe dit, en hij doet het. 10 Toen **Jesjoea** dit
hoorde, verwonderde Hij Zich en zei tot hen, die
Hem volgden: Voorwaar, zeg Ik u, bij niemand
in Israël heb Ik een zó groot geloof gevonden!
11 (G) Ik zeg u, dat er velen zullen komen van

(1) **7:12** Zie de voetnoot bij Matteüs 5:17.

(A) **7:12** Luk. 6:31. (B) **7:19** Mat. 3:10; Luk. 3:9. (C) **7:20** Mat. 12:33. (D) **7:23** Ps. 6:9. (E) **7:28** Mar. 1:22; Luk. 4:32.
(F) **8:4** Lev. 14:1-32. (G) **8:11** Luk. 13:29.

oost en west en zullen aanliggen met Abraham en Isaak en Jakob in het Koninkrijk der hemelen; 12 (A) maar de kinderen van het Koninkrijk zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis; daar zal het gekerm zijn en het tandengeknars. 13 En **Jesjoea** zei tot de hoofdman: Ga heen, er zal gebeuren wat u gelooft. En de knecht genas, juist op dat uur.

Genezingen

14 En **Jesjoea** kwam in het huis van Petrus en zag zijn schoonmoeder met koorts in bed liggen. 15 En Hij pakte haar hand en de koorts verliet haar, en zij stond op en diende Hem.

16 Toen het nu avond werd, bracht men vele bezetenen(1) tot Hem; en Hij dreef de geesten uit met zijn woord en die ernstig ongesteld waren genas Hij allen, 17 (B) opdat vervuld zou worden, wat gesproken werd door de profeet Jesaja, toen hij zei: Hij heeft onze zwakheden op Zich genomen en onze ziekten heeft Hij gedragen.(2)

*Het volgen van **Jesjoea***

18 Toen **Jesjoea** een menigte rondom Zich zag, beval Hij te vertrekken naar de overkant. 19 En er kwam een schriftgeleerde tot Hem en zei: Meester,(3) ik zal U volgen, waar U ook heengaat. 20 En **Jesjoea** zei tot hem: De vossen hebben holen en de vogels van de hemel nesten, maar de Mensenzoon heeft geen plaats om het hoofd neer te leggen. 21 Een ander echter, een van zijn discipelen, zei tot Hem: Heer, sta mij toe eerst heen te gaan en mijn vader te begraven. 22 Maar **Jesjoea** zei tot hem: Volg Mij en laat de doden hun doden begraven.

De storm op het meer

23 En toen Hij in het schip ging, volgden zijn discipelen Hem. 24 En zie, de zee werd heel stormachtig, zodat de golven over het schip sloegen; maar Hij sliep. 25 En zij kwamen en maakten Hem wakker en zeiden: Heer, help ons, wij vergaan! 26 En Hij zei tot hen: Waarom bent u bang, kleingelovigen? Toen stond Hij op en bestrafte de winden en de zee, en het werd volkomen stil. 27 En de mensen verwonderden zich en zeiden: Wat voor iemand is dit, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn?

De genezing van twee bezetenen

28 Nadat Hij aan de overkant in het land van de Gadarenen was gekomen, kwamen Hem twee bezetenen uit de grafsteden tegemoet, zeer gevaarlijke, zodat niemand langs die weg kon voorbijgaan. 29 En zie, zij schreeuwden, zeggende: Wat hebt U met ons te maken, Zoon van God? Bent U hier gekomen om ons vóór de tijd te pijnigen?

30 Nu werd er ver van hen een grote kudde zwijnen gehoed. 31 De boze geesten smeekten Hem en zeiden: Indien U ons uitdrijft, laat ons dan in de kudde zwijnen varen. 32 En Hij zei tot hen: Gaat heen! Zij voeren uit en gingen in de zwijnen; en zie, de hele kudde stormde langs de helling de zee in en zij kwamen om in het water. 33 En de hoeders namen de vlucht en kwamen in de stad en vertelden alles, ook van de bezetenen. 34 En zie, de hele stad liep uit, **Jesjoea** tegemoet, en toen zij Hem zagen, drongen zij er bij Hem op aan hun gebied te verlaten.

De genezing van een verlamde

9 1 En toen Hij in een schip was gegaan, stak Hij over en Hij kwam in zijn eigen stad. En zie, men bracht een verlamde, die op een bed lag, tot Hem. 2 En daar **Jesjoea** hun geloof zag, zei Hij tot de verlamde: Houd moed, mijn kind, uw zonden worden vergeven. 3 En zie, sommige van de schriftgeleerden zeiden bij zichzelf: Deze lastert God. 4 En daar **Jesjoea** hun gedachten kende, zei Hij: Waarom denkt u kwaad in uw hart? 5 Want wat is makkelijker om te zeggen: Uw zonden worden vergeven, of te zeggen: Sta op en wandel? 6 Maar, opdat u mag weten dat de Mensenzoon macht heeft op aarde zonden te vergeven,

(1) **8:16** Grieks: "gedemoniseerden". (2) **8:17** Zie Jesaja 53:4 (3) **8:19** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **8:12** Mat. 22:13; 25:30; Luk. 13:28. (B) **8:17** Jes. 53:4.

zei Hij tot de verlamde: Sta op, neem uw bed op
en ga naar uw huis. 7 En hij stond op en ging
naar huis. 8 Toen de mensen dit zagen, hadden
zij ontzag voor God en zij verheerlijkten Hem,
die zulk een macht aan de mensen gegeven had.

De roeping van Matteüs

9 En vandaar verder gaande zag **Jesjoea** iemand
die Matteüs heette bij het tolhuis zitten, en Hij
zei tot hem: Volg Mij. En hij stond op en volgde
Hem. 10 (A) En het gebeurde toen Hij in het huis
aanlag, zie, vele tollenaars en zondaars kwamen
en lagen mede aan met **Jesjoea** en zijn discipe-
len. 11 En toen de Farizeeën dit zagen, zeiden
zij tot zijn discipelen: Waarom eet uw meester(1)
met de tollenaars en zondaars? 12 Hij hoorde het
en zei: Zij, die gezond zijn, hebben geen genees-
heer nodig, maar zij, die ziek zijn. 13 (B) Gaat
heen en leert, wat het betekent: Barmhartigheid
wil Ik en geen offer; want Ik ben niet gekomen
om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.

Het vasten

14 Toen kwamen de discipelen van Johannes
tot Hem en vroegen: Waarom vasten wij en
de Farizeeën wél, maar uw discipelen niet?
15 **Jesjoea** zei tot hen: Kunnen soms bruilofts-
gasten treuren, zolang de bruidegom bij hen is?
Er zullen echter dagen komen, dat de bruidegom
van hen weggenomen is, en dan zullen zij vas-
ten. 16 En niemand zet een niet-gekrompen lap
op een oud kledingstuk; want de ingezette lap
scheurt iets af van het kledingstuk en de scheur
wordt erger. 17 Ook doet men nieuwe wijn niet
in oude zakken; anders barsten de zakken en de
wijn loopt weg en de zakken gaan verloren; maar
men doet nieuwe wijn in nieuwe zakken en beide
blijven samen behouden.

Het dochtertje van Jaïrus en
de bloedvloeiende vrouw

18 Terwijl Hij dit tot hen sprak, zie, een over-
ste (van de synagoge) kwam tot Hem en viel voor
Hem neer, en zei: Mijn dochter is zo juist gestor-
ven, maar kom en leg uw hand op haar en zij zal
leven. 19 En **Jesjoea** stond op en volgde hem met
zijn discipelen.

20 En zie, een vrouw, die al twaalf jaren aan
bloedvloeiingen leed, kwam van achteren tot
Hem en raakte de kwast van zijn kleed aan(2).
21 Want, zei zij bij zichzelf, indien ik slechts
zijn kleed aanraak, zal ik behouden zijn. 22 Maar
Jesjoea keerde Zich om, zag haar en zei: Houd
moed, dochter, uw geloof heeft u behouden. En
de vrouw was behouden/genezen van dat ogen-
blik af.

23 En toen **Jesjoea** in het huis van de over-
ste kwam en de fluitspelers en het misbaar van
de menigte zag, 24 zei Hij: Gaat heen, want het
meisje is niet gestorven, maar het slaapt. En zij
lachten Hem uit. 25 Toen de menigte uitgedreven
was, ging Hij binnen en vatte haar hand en het
meisje ontwaakte. 26 En de roep hierover ging in
die hele streek uit.

Genezingen

27 En terwijl **Jesjoea** vandaar verder ging, volg-
den Hem twee blinden, al roepende en zeg-
gende: Heb medelijden met ons, Zoon van David!
28 En toen Hij het huis was binnengegaan, kwa-
men de blinden tot Hem, en **Jesjoea** zei tot hen:
Gelooft u, dat Ik dit doen kan? Zij zeiden tot
Hem: Ja, Heer. 29 Toen raakte Hij hun ogen aan
en zei: Er zal gebeuren wat u gelooft. 30 En hun
ogen gingen open. En **Jesjoea** verbood hun ten
strengste en zei: Ziet toe, niemand mag dit we-
ten! 31 Maar zij gingen heen en maakten Hem in
die hele streek bekend.

(1) **9:11** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **9:20** Zie Numeri 15:37-41

(A) **9:10** Luk. 15:1,2. (B) **9:13 a** Mat. 12:7. **9:13 b** Hos. 6:6.

32 Terwijl zij heengingen, zie, men bracht een doofstomme bezetene bij Hem. 33 En nadat de boze geest was uitgedreven, sprak de doofstomme. En de menigten verbaasden zich en zeiden: Zo iets is nog nooit in Israël voorgekomen! 34 (A) Maar de Farizeeën zeiden: Door de overste van de boze geesten drijft Hij de geesten uit.

*De aard van het werk van **Jesjoea***

35 (B) En **Jesjoea** ging alle steden en dorpen langs en leerde in hun synagogen en verkondigde het evangelie van het Koninkrijk en genas alle ziekte en alle kwaal. 36 (C) Toen Hij de menigten zag, werd Hij met ontferming over hen bewogen, daar zij voortgejaagd en afgemat waren, als schapen die geen herder hebben. 37 (D) Toen zei Hij tot zijn discipelen: De oogst is wel groot, maar arbeiders zijn er weinig. 38 Bidt daarom de Heer van de oogst, dat Hij arbeiders zal uitzenden in zijn oogst.

De roeping en uitzending van de discipelen

10 1 En Hij riep zijn twaalf discipelen tot Zich en gaf hun macht over onreine geesten om die uit te drijven en om elke ziekte en elke kwaal te genezen. 2 En dit zijn de namen van de twaalf apostelen: vooreerst Simon, genaamd Petrus, en Andreas, zijn broer; en Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en Johannes, zijn broer; 3 Filippus en Bartolomeüs; Tomas en Matteüs, de tollenaar; Jakobus, de zoon van Alfeüs en Taddeüs; 4 Simon de Zeloot en Judas Iskariot, die Hem ook verraden heeft.

5 Deze twaalf heeft **Jesjoea** uitgezonden en Hij gebood hun, zeggende: Wijkt niet af op een weg naar niet-Joden, gaat geen stad van Samaritanen binnen; 6 begeeft u liever tot de verloren schapen van het huis Israël. 7 Gaat en predikt en zegt: Het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen. 8 Geneest zieken, wekt doden op, reinigt melaatsen, drijft boze geesten uit. Om niet hebt u het ontvangen, geeft het om niet.

9 Voorziet u niet van goud of zilver of koper in uw gordels, 10 (E) van geen reiszak voor onderweg, geen twee hemden, geen sandalen, geen staf, want de arbeider is zijn voedsel waard. 11 Welke stad of welk dorp u ook binnenkomt, onderzoekt wie het daarin waard is, en blijft daar tot uw vertrek. 12 Als u het huis binnentreedt, geeft het de vredegroet; 13 en indien het huis het waard is, zo zal uw vrede daarover komen; maar indien niet, dan keert uw vrede tot u terug. 14 (F) En indien iemand u niet ontvangt of uw woorden niet hoort, verlaat dat huis of die stad en schudt het stof van uw voeten af. 15 (G) Voorwaar, Ik zeg u, het zal voor het land van Sodom en Gomorra draaglijker zijn in de dag van het oordeel dan voor die stad.

16 (H) Zie, Ik zend u als schapen midden onder wolven; weest dan voorzichtig als slangen en argeloos als duiven.

17 (I9) Maar wacht u voor de mensen; want zij zullen u overleveren aan de gerechtshoven en zij zullen u geselen in hun synagogen; 18 u zult ook geleid worden voor stadhouders en koningen omwille van Mij, tot een getuigenis voor hen en voor de (heiden)volken. 19 Wanneer zij u overleveren, maakt u dan niet bezorgd, hoe of wat u spreken zult; want het zal u op dat moment gegeven worden wat u spreken moet; 20 want u bent het niet, die spreekt, maar het is de Geest van uw Vader, die in u spreekt.

21 (A) Een broeder zal zijn broeder overleveren tot de dood en een vader zijn kind, en kinderen zullen opstaan tegen hun ouders en hen ter dood brengen. 22 (B) En u zult door allen gehaat worden omwille van mijn naam; maar wie volhardt tot het einde, die zal behouden worden. 23 Wanneer men u vervolgt in deze stad, vlucht naar de andere; want voorwaar, Ik zeg u, u zult niet alle

(A) **9:34** Mat. 10:25; 12:24; Mar. 3:22; Luk. 11:15. (B) **9:35** Mat. 4:23; Mar. 1:39; Luk. 4:44. (C) **9:36** Num. 27:17; 1Kon. 22:17; 2Kron. 18:16; Eze. 34:5; Mar. 6:34. (D) **9:37** Luk. 10:2. (E) **10:10** 1Cor. 9:14; 1Ti. 5:18. (F) **10:14** Hand. 13:51. (G) **10:15 a** Mat. 11:24. **10:15 b** Gen. 19:24-28; Luk. 10:4-12. (H) **10:16** Luk. 10:3. (I9) **10:17** Mar. 13:9-11; Luk. 12:11,12; 21:12-15. (A) **10:21** Mar. 13:12; Luk. 21:16. (B) **10:22 a** Mat. 24:9; Mar. 13:13; Luk. 21:17. **10:22 b** Mat. 24:13; Mar. 13:13.

steden van Israël zijn rondgekomen, voordat de Mensenzoon komt.
24 (A) Een discipel staat niet boven zijn meester, of een slaaf boven zijn heer. 25 (B) Het is genoeg voor de discipel te worden als zijn meester, en voor de slaaf als zijn heer. Indien men aan de heer van het huis de naam Beëlzebul heeft gegeven, hoeveel te meer aan zijn huisgenoten! 26 (C) Weest dan niet bang voor hen, want er is niets bedekt, of het zal geopenbaard worden, en verborgen, of het zal bekend worden. 27 Wat Ik u zeg in het donker, zegt het in het licht; wat u hoort in het oor, predikt het van de daken. 28 En weest niet bang voor hen, die wél het lichaam doden, maar de ziel niet kunnen doden; weest veeleer bang voor Hem, die beide, ziel en lichaam, kan doen sterven in de hel. 29 Worden niet twee mussen te koop aangeboden voor een duit? En niet één daarvan zal ter aarde vallen zonder uw Vader. 30 En de haren van uw hoofd zijn ook alle geteld. 31 Weest dan niet bang: u gaat vele mussen te boven.
32 Een ieder dan, die Mij belijden zal voor de mensen, hem zal ook Ik belijden voor mijn Vader, die in de hemelen is; 33 (D) maar al wie Mij verloochenen zal voor de mensen, die zal ook Ik verloochenen voor mijn Vader, die in de hemelen is.
34 Meent niet, dat Ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard. 35 (E) Want Ik ben gekomen om tweedracht te brengen tussen een man en zijn vader en tussen een dochter en haar moeder en tussen een schoondochter en haar schoonmoeder; 36 en iemands huisgenoten zullen zijn vijanden zijn.
37 Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; en wie zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; 38 (F) en wie zijn kruis niet opneemt en achter Mij gaat, is Mij niet waardig. 39 (G) Wie zijn leven vindt, zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest omwille van Mij, zal het vinden.
40 (H) Wie u ontvangt, ontvangt Mij, en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft. 41 Wie een profeet ontvangt als profeet, zal het loon van een profeet ontvangen; en wie een rechtvaardige ontvangt als rechtvaardige, zal het loon van een rechtvaardige ontvangen. 42 En wie één van deze kleinen, omdat hij een discipel is, ook maar een beker koud water te drinken geeft, voorwaar, Ik zeg u, zijn loon zal hem zeker niet ontgaan.

11 1 En het gebeurde, toen **Jesjoea** zijn bevelen aan zijn twaalf discipelen ten einde had gebracht, dat Hij vandaar vertrok om te leren en te preken in hun steden.

Jesjoea en Johannes de Doper

2 Johannes nu hoorde in de gevangenis de werken van de Messias en liet Hem door zijn discipelen de vraag overbrengen: 3 Bent U het, die komen zou, of hebben wij een ander te verwachten?
4 En **Jesjoea** antwoordde en zei tot hen: Gaat heen en boodschapt Johannes wat u hoort en ziet: 5 (I9) blinden worden ziende en lammen wandelen, melaatsen worden gereinigd en doven horen en doden worden opgewekt en armen ontvangen het evangelie. 6 En gezegend is hij die aan Mij geen aanstoot neemt.
7 Terwijl dezen heengingen, begon **Jesjoea** tot de menigten te zeggen van Johannes: Wat bent u in de woestijn gaan zien? Een riet, door de wind bewogen? 8 Maar wat bent u gaan zien? Een mens in weelderige kleding? Zie, die weelderige kleding dragen, zijn aan de hoven van de koningen. 9 Maar waarom bent u dan gegaan? Om een profeet te zien? Ja, Ik zeg u, zelfs meer dan een profeet. 10 (A) Deze is het, van wie geschreven staat: Zie, Ik zend mijn bode voor uw aangezicht uit, die uw weg voor U heen bereiden zal.

(A) **10:24 a** Luk. 6:40. **10:24 b** Joh. 13:16; 15:20. (B) **10:25** Mat. 9:34; 12:24; Mar. 3:22; Luk. 11:15. (C) **10:26** Mar. 4:22; Luk. 8:17. (D) **10:33** 2Ti. 2:12. (E) **10:35** Mic. 7:6. (F) **10:38** Mat. 16:24; Mar. 8:34; Luk. 9:23. (G) **10:39** Mat. 16:25; Mar. 8:35; Luk. 9:24; 17:33; Joh. 12:25. (H) **10:40 a** Luk. 10:16; Joh. 13:20. **10:40 b** Mar. 9:37; Luk. 9:48. (I9) **11:5 a** Jes. 35:5,6. **11:5 b** Jes. 61:1. (A) **11:10** Mal. 3:1.

11 Voorwaar, Ik zeg u, onder hen, die uit vrouwen geboren zijn, is er niemand opgestaan, groter dan Johannes de Doper, maar de kleinste in het Koninkrijk der hemelen is groter dan hij.
12 (A) Sinds de dagen van Johannes de Doper tot nu toe breekt het Koninkrijk der hemelen zich met geweld baan en geweldenaars grijpen ernaar. 13 Want al de *Profeten* en de *Torah* hebben geprofeteerd tot Johannes toe; 14 (B) en indien u het wilt aanvaarden: Hij is Elia, die komen zou. 15 Wie oren heeft, laat die horen!

Strafrede tegen de tijdgenoten

16 Maar waarmee zal Ik dit geslacht vergelijken? Het is gelijk aan kinderen, die op de markten zitten en de anderen toeroepen: 17 Wij hebben voor u op de fluit gespeeld en u hebt niet gedanst; wij hebben klaagliederen gezongen en u hebt geen misbaar gemaakt.
18 Want Johannes is gekomen, niet etende en niet drinkende, en zij zeggen: Hij heeft een boze geest. 19 De Mensenzoon is gekomen, wél etende en drinkende, en zij zeggen: Zie, een vraatzuchtig mens en een wijndrinker, een vriend van tollenaars en zondaars. En de wijsheid is gerechtvaardigd op grond van haar werken.
20 Toen begon Hij de steden, waarin de meeste krachten door Hem verricht waren, te verwijten, dat zij zich niet bekeerd hadden: 21 (C) Wee u, Chorazin, wee u, Betsaïda! Want indien in Tyrus en Sidon die krachten waren gebeurd, welke in u gebeurd zijn, al lang zouden zij zich in zak en as bekeerd hebben. 22 Maar Ik zeg u, het zal voor Tyrus en Sidon draaglijker zijn in de dag van het oordeel dan voor u. 23 (D) En u, Kafarnaüm, zult u tot de hemelen verheven worden? Tot het dodenrijk zult u neerdalen; want indien in Sodom de krachten waren gebeurd, die in u gebeurd zijn, het zou gebleven zijn tot de dag van heden. 24 (E) Maar Ik zeg u, het zal voor het land van Sodom draaglijker zijn in de dag van het oordeel dan voor u.

*Dankzegging en uitnodiging van **Jesjoea***

25 In die tijd hief **Jesjoea** aan en zei: Ik dank U, Vader, Heer van de hemel en van de aarde, dat U deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt, maar aan kinderen geopenbaard. 26 Ja, Vader, want zo hebt U er behagen in gehad.
27 (F) Alle dingen zijn Mij overgegeven door mijn Vader en niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon en wie de Zoon het wil openbaren.
28 Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven; 29 (G) neemt mijn juk op u en leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en *nederig* van hart, en u zult rust vinden voor uw zielen; 30 want mijn juk is zacht en mijn last is licht.

Aren plukken op Sjabbat

12 1 (H) In die tijd ging **Jesjoea** op de Sjabbat door de korenvelden en zijn discipelen kregen honger en begonnen aren te plukken en te eten. 2 Maar toen de Farizeeën dit zagen, zeiden zij tot Hem: Zie, uw discipelen doen wat men op Sjabbat niet mag doen. 3 (I9) En Hij zei tot hen: Hebt u niet gelezen wat David gedaan heeft, toen hij en die met hem waren honger kregen? 4 (A) Hoe hij het huis van God binnengegaan is en zij de toonbroden hebben gegeten, waarvan hij noch die met hem waren mochten eten, maar alleen de priesters? 5 (B) Of hebt u niet gelezen in de *Torah*, dat op de Sjabbat de priesters in de tempel de Sjabbat schenden zonder schuldig te zijn? 6 Maar Ik zeg u: Meer dan de tempel is hier.
7 (C) Indien u geweten had, wat het zeggen wil: Barmhartigheid wil Ik en geen offer, dan zou u geen onschuldigen hebben veroordeeld. 8 Want de Mensenzoon is Heer over de Sjabbat.(1)

(1) **12:8** Zie ook Lukas 6:5.

(A) **11:12** Luk. 16:16. (B) **11:14** Mal. 3:23; Mat. 17:10-13; Mar. 9:11-13. (C) **11:21** Jes. 23:1-18; Eze. 26:1-28:26; Joël 3:4-8; Amos 1:9,10; Zac. 9:2-4. (D) **11:23 a** Jes. 14:13-15. **11:23 b** Gen. 19:24-28. (E) **11:24** Mat. 10:15; Luk. 10:12. (F) **11:27 a** Joh. 3:35. **11:27 b** Joh. 1:18; 10:15. (G) **11:29** Jer. 6:16. (H) **12:1** Deut. 23:26. (I9) **12:3** 1Sam. 21:2-7. (A) **12:4** Lev. 24:9. (B) **12:5** Num. 28:9,10. (C) **12:7 a** Mat. 9:13. **12:7 b** Hos. 6:6.

Een genezing op Sjabbat

9 En Hij vertrok van die plaats en ging in hun
synagoge. 10 En zie, daar was een mens met
een verschrompelde hand. En zij legden Hem de
vraag voor, of het geoorloofd is op de Sjabbat
te genezen, om Hem te kunnen aanklagen. 11 (A)
Maar Hij zei tot hen: Wie zou er onder u zijn, die
één schaap heeft en die, als dit op een Sjabbat in
een put valt, het niet zal grijpen en eruit trekken?
12 Hoeveel gaat niet een mens een schaap te bo-
ven? Daarom is het geoorloofd op de Sjabbat wél
te doen. 13 Toen zei Hij tot die mens: Strek uw
hand uit. En hij strekte haar uit en zij werd weer
gezond zoals de andere. 14 En de Farizeeën gin-
gen heen en spanden tegen Hem samen ten einde
Hem om te brengen.

De profetie vervuld

15 Maar **Jesjoea** doorzag het en ging vandaar
weg. En velen volgden Hem en Hij genas hen al-
len, 16 en Hij verbood hun ten strengste Hem be-
kend te maken, 17 opdat vervuld zou worden het
woord, gesproken door de profeet Jesaja, toen
hij zei: 18 (B) Zie, mijn knecht, die Ik verkozen
heb, mijn geliefde, in wie mijn ziel een welbeha-
gen heeft; Ik zal mijn Geest op Hem leggen en Hij
zal de (heiden)volken het oordeel verkondigen.
19 Hij zal geen ruzie maken of schreeuwen, en
niemand zal op de pleinen zijn stem horen.
20 Het geknakte riet zal Hij niet verbreken
en de walmende vlaspit zal Hij niet uitdoven,
voordat Hij het oordeel tot overwinning heeft
gebracht.
21 En op zijn naam zullen de (heiden)volken
hopen.(1)

Jesjoea en Beëlzebul

22 Toen bracht men een bezetene tot Hem,
die blind en stom was. En Hij genas hem, zo-
dat de stomme sprak en zag. 23 En al de me-
nigten waren buiten zichzelf en zeiden: Dit is
toch niet de Zoon van David? 24 (C) Maar de
Farizeeën hoorden het en zeiden: Deze drijft
de boze geesten slechts uit door Beëlzebul, de
overste van de geesten. 25 Maar Hij kende hun
gedachten en zei tot hen: Ieder koninkrijk, dat
tegen zichzelf verdeeld is, gaat ten onder, en
geen stad of huis, tegen zichzelf verdeeld, zal
standhouden. 26 En indien de satan de satan uit-
drijft, is hij tegen zichzelf verdeeld; hoe zal dan
zijn koninkrijk kunnen standhouden? 27 En in-
dien Ik door Beëlzebul de boze geesten uitdrijf,
door wie doen uw zonen het dan? Daarom zul-
len zij rechters over u zijn. 28 Maar indien Ik
door de Geest van God de boze geesten uitdrijf,
dan is het Koninkrijk van God over u gekomen.
29 Of hoe kan iemand het huis van de sterke bin-
nengaan en zijn huisraad roven, als hij niet eerst
die sterke heeft gebonden? Dan zal hij zijn huis
plunderen. 30 (D) Wie met Mij niet is, die is te-
gen Mij, en wie met Mij niet bijeenbrengt, die
verstrooit.
31 Daarom zeg Ik u: Alle zonde en lastering
zal de mensen vergeven worden, maar de las-
tering van de Geest zal niet vergeven worden.
32 (E) Spreekt iemand een woord tegen de Mens-
enzoon, het zal hem vergeven worden; maar
spreekt iemand tegen de heilige Geest, het zal
hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw,
noch in de toekomende. 33 (F) Acht de boom
goed, maar dan ook zijn vrucht, òf acht de boom
slecht, maar dan ook zijn vrucht, want aan zijn
vrucht kent men de boom. 34 (G) Adderenge-
broed, hoe kunt u, die slecht bent, iets goeds zeg-
gen? Want uit de overvloed van het hart spreekt
de mond. 35 Een goed mens brengt uit zijn goede
schat goede dingen voort, en een slecht mens uit
zijn boze schat boze dingen. 36 Maar Ik zeg u:
van elk hoogmoedig woord, dat de mensen zul-
len spreken, zullen zij rekenschap geven op de
dag van het oordeel, 37 want naar uw woorden
zult u gerechtvaardigd worden, en naar uw woor-
den zult u veroordeeld worden.

(1) **3:17-21** Zie Jesaja 42:1-4

(A) **12:11** Luk. 14:5. (B) **12:18** Jes. 42:1-4. (C) **12:24** Mat. 9:34; 10:25. (D) **12:30** Mar. 9:40. (E) **12:32** Luk. 12:10.
(F) **12:33** Mat. 7:20; Luk. 6:44. (G) **12:34 a** Mat. 3:7; 23:33; Luk. 3:7. **12:34 b** Mat. 15:18; Luk. 6:45.

De vraag om een teken

38 (A) Toen antwoordden Hem enige van de
schriftgeleerden en Farizeeën en zeiden: Meester,(1) wij zouden wel een teken van U willen
zien. 39 (B) Maar Hij antwoordde hun en zei: Een
boos en overspelig geslacht verlangt een teken,
maar het zal geen teken ontvangen dan het teken
van Jona, de profeet. 40 (C) Want zoals Jona drie
dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Mensenzoon in het hart
van de aarde zijn, drie dagen en drie nachten.(2)
41 (D) De mannen van Nineve zullen in het oor-
deel opstaan met dit geslacht en het veroordelen;
want zij hebben zich bekeerd op de prediking
van Jona en zie, meer dan Jona is hier. 42 (E) De
koningin van het Zuiden zal in het oordeel op-
treden met dit geslacht en het veroordelen, want
zij is gekomen van de einden van de aarde om de
wijsheid van Salomo te horen, en zie, meer dan
Salomo is hier.
43 Zodra de onreine geest van de mens is uit-
gevaren, gaat hij door dorre plaatsen om rust te
zoeken, maar hij vindt die niet. 44 Dan zegt hij:
Ik zal terugkeren naar mijn huis, waar ik ben uit-
gevaren; en als hij komt, vindt hij het leegstaan
[en] geveegd en op orde. 45 Dan trekt hij heen en
neemt zeven andere geesten mee, bozer dan hij-
zelf; en zij komen binnen en wonen daar. En het
wordt met die mens in het einde erger dan in het
begin. Zo zal het ook gaan met dit boze geslacht.

Jesjoea en zijn verwanten

46 Terwijl Hij nog tot de menigten sprak, zie,
zijn moeder en broers stonden buiten en pro-
beerden Hem te spreken te krijgen. 47 [En ie-
mand zei tot Hem: Zie, uw moeder en uw broers
staan buiten en trachten U te spreken te krijgen.]
48 Maar Hij antwoordde de boodschapper en zei:
Wie is mijn moeder en wie zijn mijn broers?
49 En Hij strekte zijn hand uit over zijn disci-
pelen en zei: Ziedaar mijn moeder en mijn broe-
ders. 50 Want al wie doet de wil van mijn Vader,
die in de hemelen is, die is mijn broeder en zus-
ter en moeder.

De gelijkenis van de zaaier

13 1 Op die dag ging Jesjoea het huis uit en
Hij zat bij de zee. 2 (F) En vele menigten
vergaderden zich bij Hem, zodat Hij in een schip
ging en daar neerzat, en de hele menigte stond
op de oever. 3 En Hij sprak tot hen vele dingen in
gelijkenissen en zei: Zie, een zaaier ging uit om
te zaaien. 4 En bij het zaaien viel een deel langs
de weg en de vogels kwamen en aten het op.
5 Een ander deel viel op de steenachtige plaatsen,
waar het niet veel aarde had, en direct schoot
het op, omdat het geen diepe aarde had, 6 maar
toen de zon opkwam, verschroeide het en omdat
het geen wortel had, verdorde het. 7 Een ander
deel viel op de dorens en de dorens kwamen op
en verstikten het. 8 Een ander deel viel in goede
aarde en het gaf vrucht, deels honderd-, deels
zestig-, deels dertigvoudig. 9 Wie oren heeft, laat
hij horen!

Het doel van de gelijkenissen

10 En de discipelen kwamen en zeiden tot
Hem: Waarom spreekt U tot hen in gelijkenissen?
11 Hij antwoordde hun en zei: Omdat het u gege-
ven is de geheimenissen van het Koninkrijk der
hemelen te kennen, maar hun is dat niet gege-
ven. 12 (G) Want wie heeft, hem zal gegeven wor-
den en hij zal overvloedig hebben; maar wie niet
heeft, ook wat hij heeft, zal hem ontnomen wor-
den. 13 Daarom spreek Ik tot hen in gelijkenis-
sen, omdat zij ziende niet zien en horende niet
horen of begrijpen. 14 (H) En aan hen wordt de
profetie van Jesaja vervuld, die zegt: met het ge-
hoor zult u horen en u zult het zeker niet ver-

(1) **12:38** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **12:40** Dus kan Jesjoea niet vrijdagmiddag zijn gestorven en heel vroeg op de 1e dag der week zijn opgestaan.

(A) **12:38** Mat. 16:1; Mar. 8:11; Luk. 11:16. (B) **12:39** Mat. 16:4; Mar. 8:12. (C) **12:40** Jona 2:1. (D) **12:41** Jona 3:5. (E) **12:42** 1Kon. 10:1-10; 2Kron. 9:1-12. (F) **13:2** Luk. 5:1-3. (G) **13:12** Mat. 25:29; Mar. 4:25; Luk. 8:18; 19:26. (H) **13:14** Jes. 6:9,10.

staan, en ziende zult u zien en u zult het zeker niet opmerken; 15 want het hart van dit volk is vet geworden, en hun oren zijn hardhorend geworden, en hun ogen hebben zij toegesloten, opdat zij niet zien met hun ogen, en met hun oren niet horen, en met hun hart niet verstaan en zich bekeren, en Ik hen zou genezen.(1)
16 (A) Maar uw ogen zijn gezegend, omdat zij zien en uw oren, omdat zij horen. 17 Voorwaar, Ik zeg u: Vele profeten en rechtvaardigen hebben verlangd te zien wat u ziet, en zij hebben het niet gezien, en te horen wat u hoort, en zij hebben het niet gehoord.

De uitlegging van de gelijkenis van de zaaier

18 U nu, hoort de gelijkenis van de zaaier.
19 Bij een ieder, die het woord van het Koninkrijk hoort en het niet verstaat, komt de boze en rooft wat in zijn hart gezaaid is: dat is de langs de weg gezaaide. 20 De op steenachtige plaatsen gezaaide is hij, die het woord hoort en het direct met blijdschap aanneemt; 21 maar hij heeft geen wortel in zich, maar is iemand van het ogenblik; wanneer echter verdrukking of vervolging komt omwille van het woord, komt hij direct ten val. 22 De in de dorens gezaaide is hij, die het woord hoort, en de zorg van de wereld en het bedrog van de rijkdom verstikt het woord en hij wordt onvruchtbaar. 23 De in goede aarde gezaaide is hij, die het woord hoort en verstaat, die dan ook vrucht draagt en oplevert, deels honderd-, deels zestig-, deels dertigvoudig.

Andere gelijkenissen

24 Nog een gelijkenis hield Hij hun voor en Hij zei: Het Koninkrijk der hemelen komt overeen met iemand, die goed zaad gezaaid had in zijn akker. 25 Maar terwijl de mensen sliepen, kwam zijn vijand en zaaide er onkruid overheen, midden tussen het koren, en ging weg. 26 Toen het graan opkwam en vrucht zette, kwam ook het onkruid tevoorschijn. 27 Daarna kwamen de slaven van de eigenaar en zeiden tot hem: Heer, hebt u niet goed zaad in uw akker gezaaid? Hoe komt hij dan aan onkruid? 28 Hij zei tot hen: Dat heeft een vijandig mens gedaan. 29 De slaven zeiden tot hem: Wilt u dan, dat wij het bijeenhalen? Hij zei: Neen, want bij het bijeenhalen van het onkruid zou u tevens het koren kunnen uittrekken. 30 Laat beide samen opgroeien tot de oogst. En in de oogsttijd zal ik tot de maaiers zeggen: Haalt eerst het onkruid bijeen en bindt het in bossen om het te verbranden, maar brengt het koren bijeen in mijn schuur.
31 Nog een gelijkenis hield Hij hun voor en Hij zei: Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mosterdzaadje, dat iemand nam en in zijn akker zaaide. 32 Het is wel het kleinste van alle zaden, maar als het volgroeid is, is het groter dan de tuingewassen en het wordt een boom, zodat de vogels van de hemel in zijn takken kunnen nestelen.
33 Nog een gelijkenis sprak Hij tot hen: Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een zuurdesem, welke een vrouw nam en in drie maten meel deed, totdat het geheel doorzuurd was.
34 Dit alles zei **Jesjoea** in gelijkenissen tot de menigten en zonder gelijkenis zei Hij niets tot hen, 35 (B) opdat vervuld zou worden het woord, gesproken door de profeet, toen hij zei: Ik zal mijn mond opendoen met gelijkenissen, Ik zal verkondigen wat sinds de grondlegging van de wereld verborgen gebleven is.(2)

Onderwijs der discipelen

36 Toen liet Hij de menigten gaan en ging naar huis. En zijn discipelen kwamen bij Hem en zeiden: Maak ons de gelijkenis van het onkruid in de akker duidelijk. 37 Hij antwoordde en zei: Die het goede zaad zaait, is de Mensenzoon; 38 de akker is de wereld; het goede zaad, dat zijn de kinderen van het Koninkrijk; 39 het onkruid zijn de kinderen van de boze; de vijand, die het gezaaid heeft, is de duivel; de oogst is de vol-

(1) **13:14-15** Zie Jesaja 6:9-10 (2) **13:35** Zie Psalm 78:2
(A) **13:16** Luk. 10:23,24. (B) **13:35** Ps. 78:2.

einding van de wereld; de maaiers zijn de engelen. 40 Zoals nu het onkruid verzameld wordt en met vuur verbrand, zo zal het gaan bij de voleinding van de wereld. 41 De Mensenzoon zal zijn engelen uitzenden en zij zullen uit zijn Koninkrijk verzamelen al wat tot zonde verleidt en hen, die de ongerechtigheid bedrijven, 42 en zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal het gekerm zijn en het tandengeknars. 43 Dan zullen de rechtvaardigen stralen als de zon in het Koninkrijk van hun Vader. Wie oren heeft, laat hij horen!

Nogmaals gelijkenissen

44 Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een schat, verborgen in een akker, die een mens ontdekte en verborg, en in zijn blijdschap erover gaat hij heen en verkoopt al wat hij heeft en koopt die akker.
45 Evenzo is het Koninkrijk der hemelen gelijk aan een koopman, die mooie parels zocht. 46 Toen hij een kostbare parel gevonden had, ging hij heen en verkocht alles wat hij had, en kocht die.
47 Evenzo is het Koninkrijk der hemelen gelijk aan een sleepnet, neergelaten in de zee, dat van alles bijeenbrengt. 48 Wanneer het vol is, haalt men het op de oever, en zet zich neer en verzamelt het goede in vaten, maar het ondeugdelijke werpt men weg. 49 Zó zal het gaan bij de voleinding van de wereld. De engelen zullen uitgaan om de bozen uit het midden van de rechtvaardigen af te zonderen, 50 en zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal het gekerm zijn en het tandengeknars.
51 Hebt u dit alles begrepen? Zij zeiden tot Hem: Ja. 52 Hij zei tot hen: Daarom is iedere schriftgeleerde, die een discipel geworden is van het Koninkrijk der hemelen, gelijk aan een heer van het huis, die uit zijn voorraad nieuwe en oude dingen tevoorschijn brengt.

Jesjoea en zijn vaderstad

53 En het gebeurde, toen **Jesjoea** deze gelijkenissen ten einde gebracht had, dat Hij vandaar wegging. 54 En in zijn vaderstad gekomen, leerde Hij hen in hun synagoge, zodat zij versteld stonden en zeiden: Vanwaar heeft Hij die wijsheid en die krachten? 55 Is dit niet de zoon van de timmerman? Heet zijn moeder niet Maria en zijn broers Jakobus en Jozef en Simon en Judas? 56 En behoren zijn zussen niet allen bij ons? Vanwaar heeft Hij dan dit alles? 57 (A) En zij namen aanstoot aan Hem. Maar **Jesjoea** zei tot hen: Een profeet is alleen in zijn vaderstad en in zijn huis ongeëerd. 58 En Hij deed daar niet vele krachten wegens hun ongeloof.

De dood van Johannes de Doper

14 1 In die tijd hoorde Herodes, de viervorst, wat van **Jesjoea** verteld werd, 2 en hij zei tot zijn dienaars: Dat is Johannes de Doper; hij is opgewekt uit de doden en daarom werken die krachten in hem.
3 (B) Want Herodes had Johannes laten grijpen, geboeid en in de gevangenis gezet, ter wille van Herodias, de vrouw van zijn broeder Filippus; 4 (C) want Johannes zei tot hem: U mag haar niet hebben. 5 En hoewel hij hem ter dood wilde brengen, was hij bang voor de menigte, omdat zij hem voor een profeet hielden. 6 Maar op de verjaardag van Herodes danste de dochter van Herodias in hun midden en zij behaagde Herodes, 7 waarop hij haar onder ede toezegde om haar te geven, wat zij maar vragen zou. 8 En zij, opgestookt door haar moeder, zei: Geef mij hier op een schotel het hoofd van Johannes de Doper. 9 En de koning werd bedroefd, maar om zijn eden, en om hen die mede aanlagen, beval hij het haar te geven, 10 en hij liet Johannes in de gevangenis onthoofden. 11 En zijn hoofd werd op een schotel gebracht en aan het meisje gegeven en zij bracht het aan haar moeder. 12 En zijn discipelen kwamen en namen zijn lijk

(A) **13:57** Joh. 4:44. (B) **14:3** Luk. 3:19,20. (C) **14:4** Lev. 18:16; 20:21.

weg en begroeven hem; en zij gingen heen en berichtten het aan **Jesjoea**.

De eerste wonderbare spijziging

13 Toen **Jesjoea** dit hoorde, trok Hij Zich vandaar in een schip terug naar een eenzame plaats, alleen. En toen de menigten dit hoorden, volgden zij Hem te voet uit de steden.
14 En toen Hij uit het schip ging, zag Hij een grote menigte, en Hij werd met ontferming over hen bewogen en genas hun zieken. 15 Bij het vallen van de avond kwamen de discipelen tot Hem en zeiden: De plaats (hier) is eenzaam en de tijd is reeds verstreken; zend dan de menigten weg, dan kunnen zij naar de dorpen gaan om voedsel voor zich te kopen. 16 Maar **Jesjoea** zei tot hen: Zij behoeven niet weg te gaan, geeft u hun te eten. 17 Zij zeiden tot Hem: Wij hebben hier niets dan vijf broden en twee vissen. 18 Hij zei: Brengt Mij die hier. 19 En Hij beval de menigten, dat zij in het gras zouden gaan zitten, nam de vijf broden en de twee vissen, en Hij zag op naar de hemel, zegende ze, brak de broden en gaf ze aan zijn discipelen en de discipelen gaven ze aan de menigten. 20 En zij aten allen en werden verzadigd en zij raapten het overschot van de brokken op, twaalf manden vol. 21 Zij, die gegeten hadden, waren ongeveer vijfduizend mannen, vrouwen en kinderen niet meegerekend.

***Jesjoea** gaande over het meer*

22 En [direct] dwong Hij de discipelen in het schip te gaan en Hem vooruit te varen naar de overkant, totdat Hij de menigten zou hebben weggezonden. 23 En toen Hij de menigten weggezonden had, ging Hij de berg op om in de eenzaamheid te bidden. Bij het vallen van de avond was Hij daar alleen. 24 Maar het schip was al vele stadiën van het land verwijderd, geteisterd door de golven, want de wind was tegen. 25 In de vierde nachtwake kwam Hij tot hen, gaande over de zee. 26 Toen de discipelen Hem over de zee zagen gaan, werden zij verbijsterd en zeiden: Het is een spook! En zij schreeuwden van angst.
27 Direct sprak [**Jesjoea**] hen aan en zei: Houdt moed, **IK BEN** het(1), weest niet bang! 28 Petrus antwoordde Hem en zei: Heer, als U het bent, beveel mij dan tot U te komen over het water.
29 En Hij zei: Kom! En Petrus ging uit het schip en liep over het water en ging naar **Jesjoea**. 30 Maar toen hij zag op de wind, werd hij bang en begon te zinken en hij schreeuwde: Heer, red mij!
31 Direct stak **Jesjoea** hem de hand toe en greep hem en zei tot hem: Kleingelovige, waarom bent u gaan twijfelen? 32 En toen zij in het schip geklommen waren, ging de wind liggen. 33 Die in het schip waren, vielen voor hem neer en zeiden: Waarlijk, U bent de Zoon van God!

Genezing in Genesaret

34 En toen zij overgestoken waren, kwamen zij in Gennesaret aan land. 35 En zodra de mannen van die plaats Hem herkend hadden, zonden zij bericht in die hele omgeving, en men bracht tot Hem allen, die ernstig ongesteld waren, 36 en zij smeekten Hem, dat zij alleen maar de kwast van zijn kleed(2) mochten aanraken. En allen, die Hem aanraakten, werden behouden.

Een twistgesprek met de Farizeeën

15 1 Toen kwamen uit Jeruzalem Farizeeën en schriftgeleerden tot **Jesjoea** en vroegen: 2 Waarom overtreden uw discipelen de overlevering van de ouden? 3 Immers, zij wassen hun handen niet, wanneer zij brood eten. Hij antwoordde hun en zei: Waarom overtreedt ook u ter wille van uw overlevering (zelfs) het gebod van God? 4(A) Want God heeft gezegd: Eer uw vader en uw moeder, en: Wie vader of moeder vervloekt, zal de dood sterven. 5 Maar u zegt: Wie tot zijn vader of zijn moeder zegt: Het is offergave, al wat u van mij had kunnen trekken, hoeft zijn vader of zijn moeder niet te eren. 6 Zo hebt u het woord van God van kracht beroofd ter wille

(1) **14:27** Het woordje "het" staat niet in de grondtekst, zie Exodus 3:14. (2) **14:36** Zie Numeri 15:37-41.
(A) **15:4 a** Ex. 20:12; Deut. 5:16. **15:4 b** Ex. 21:17; Lev. 20:9.

van uw overlevering. 7 Huichelaars, terecht heeft
Jesaja over u geprofeteerd, zeggende: 8 (A) Dit
volk eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt
zich ver van Mij. 9 Tevergeefs eren zij Mij, omdat
zij leringen leren, die geboden van mensen zijn.

Rein en onrein

10 En toen Hij de menigte tot Zich geroepen
had, zei Hij tot hen: Hoort en verstaat! 11 Niet
wat de mond binnengaat, maakt de mens onrein,
maar wat de mond uitkomt, dat maakt de mens
onrein.
12 Toen kwamen zijn discipelen en zeiden tot
Hem: Weet U, dat de Farizeeën, toen zij dit woord
hoorden, er aanstoot aan namen? 13 Hij ant-
woordde hun en zei: Elke plant, die mijn hemelse
Vader niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden.
14 (B) Laat hen gaan, blinden zijn zij, die blinden
leiden. Indien een blinde een blinde leidt, zullen
zij beiden in een put vallen.
15 Petrus antwoordde en zei tot Hem: Verklaar
ons de gelijkenis. 16 Hij zei: Kunt ook u dat
niet begrijpen? 17 Begrijpt u niet, dat alles wat
de mond binnengaat, in de buik komt en op
de juiste plaats verdwijnt? 18 (C) Maar wat de
mond uitgaat, komt uit het hart, en dat maakt
de mens onrein. 19 Want uit het hart komen boze
overleggingen, moord, echtbreuk, hoererij, dief-
stal, leugenachtige getuigenissen, godslasterin-
gen. 20 Dat zijn de dingen, die een mens onrein
maken, maar het eten met ongewassen handen
maakt een mens niet onrein.

De Kanaänese vrouw

21 En **Jesjoea** ging vandaar en trok Zich te-
rug naar de omgeving van Tyrus en Sidon.
22 En zie, een Kanaänese vrouw uit dat gebied
kwam en riep: Heb medelijden met mij, Heer,
Zoon van David, mijn dochter is ernstig beze-
ten. 23 Hij echter antwoordde haar geen woord,
en zijn discipelen kwamen bij Hem en vroegen
Hem, zeggende: Zend haar weg, want zij roept
ons na. 24 Hij echter antwoordde en zei: Ik ben(1)
gezonden tot de verloren schapen van het huis
Israël. 25 Maar zij kwam en viel voor Hem neer
en zei: Heer, help mij! 26 Hij echter antwoordde
en zei: Het is niet goed het brood van de kinde-
ren te nemen en het de honden voor te werpen.
27 Maar zij zei: Zeker, Heer, ook de honden eten
immers van de kruimels, die van de tafel van hun
meesters vallen. 28 Toen antwoordde **Jesjoea** en
zei tot haar: O, vrouw, groot is uw geloof, er zal
gebeuren wat u wenst! En haar dochter was ge-
nezen van dat ogenblik af.

Tweede wonderbare spijziging

29 En **Jesjoea** vertrok vandaar, en Hij ging langs
de zee van Galilea en ging de berg op, en Hij zette
Zich daar neer. 30 En vele menigten kwamen bij
Hem, die lammen, kreupelen, blinden, stommen
en vele anderen bij zich hadden, en zij legden
die aan zijn voeten neer. 31 En Hij genas hen, zo-
dat de menigte zich verwonderde, want zij za-
gen stommen spreken, kreupelen gezond, lam-
men lopen en blinden zien. En zij verheerlijkten
de God van Israël.
32 Maar **Jesjoea** riep zijn discipelen tot Zich en
zei: Ik heb medelijden met de menigte, want zij
zijn nu al drie dagen bij Mij gebleven en heb-
ben niets te eten. En zonder voedsel wegzenden
wil Ik hen niet, zij mochten eens onderweg be-
zwijken. 33 En zijn discipelen zeiden tot Hem:
Hoe komen wij in een eenzame streek aan zo-
veel broden, dat wij zulk een menigte verzadigen
kunnen? 34 En **Jesjoea** zei tot hen: Hoeveel bro-
den hebt u? Zij zeiden: Zeven en enkele visjes.
35 En Hij gaf aan de menigte bevel, dat zij op de
grond zouden gaan zitten. 36 Daarna nam Hij de
zeven broden en de vissen, dankte en brak ze,
en Hij gaf ze aan zijn discipelen en de discipelen
gaven ze aan de menigten. 37 En zij aten allen en
werden verzadigd, en zij raapten het overschot
van de brokken op, zeven korven vol. 38 Zij,

(1) **15:24** In de grondtekst komt "slechts" niet voor.

(A) **15:8** Jes. 29:13. (B) **15:14** Luk. 6:39. (C) **15:18** Mat. 12:34.

die gegeten hadden, waren vierduizend mannen, vrouwen en kinderen niet meegerekend.
39 En nadat Hij de menigte weggezonden had, ging Hij in het schip en vertrok naar het gebied van Magadan.

De vraag om een teken

16 1 (A) En de Farizeeën en Sadduceeën kwamen tot Hem en vroegen, om Hem te verzoeken, dat Hij hun een teken uit de hemel zou tonen. 2 Hij antwoordde hun en zei: [Bij het vallen van de avond, zegt u: Goed weer, want de lucht ziet rood. 3 En 's morgens: Vandaag ruw weer, want de lucht ziet somber rood. Het aanzien van de lucht weet u te onderscheiden, maar de tekenen van de tijden niet?] 4 (B) Een boos en overspelig geslacht verlangt een teken, en het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona. En Hij verliet hen en ging heen.

De zuurdesem der Farizeeën en Sadduceeën

5 En toen de discipelen naar de overkant gingen, hadden zij vergeten broden mee te nemen. 6 (C) **Jesjoea** zei tot hen: Ziet toe en wacht u voor de zuurdesem van de Farizeeën en Sadduceeën. 7 Zij bespraken dit onder elkaar en zeiden: Dat is, omdat wij geen broden meegenomen hebben. 8 Toen **Jesjoea** dat bemerkte, zei Hij: Waarom spreekt u met elkaar erover, kleingelovigen, dat u geen broden hebt? 9 (D) Ziet u het nog niet in en herinnert u zich niet de vijf broden van de vijfduizend en hoeveel manden u meenam? 10 (E) Of de zeven broden van de vierduizend en hoeveel korven u meenam? 11 Hoe begrijpt u niet, dat Ik u niet van broden sprak? Maar wacht u voor de zuurdesem van de Farizeeën en Sadduceeën. 12 Toen zagen zij in, dat Hij hun niet gezegd had zich te wachten voor de zuurdesem [van de broden], maar voor de leer van de Farizeeën en Sadduceeën.

De belijdenis van Petrus

13 Toen **Jesjoea** in de omgeving van Caesarea Filippi gekomen was, vroeg Hij zijn discipelen en zei: Wie zeggen de mensen, dat de Mensenzoon is? 14 (F) En zij zeiden: Sommigen: Johannes de Doper; anderen: Elia; weer anderen: Jeremia, of één van de profeten. 15 Hij zei tot hen: Maar u, wie zegt u, dat Ik ben? 16 (G) Simon Petrus antwoordde en zei: U bent DE Messias, de Zoon van de levende God! 17 **Jesjoea** antwoordde en zei: Gezegend bent u, Simon Barjona, want vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar mijn Vader, die in de hemelen is. 18 En Ik zeg u, dat u Petrus bent, en op deze petra zal Ik mijn gemeente bouwen en de poorten van het dodenrijk zullen haar niet overweldigen. 19 (H) Ik zal u de sleutels geven van het Koninkrijk der hemelen, en wat u op aarde binden zult, zal gebonden zijn in de hemelen, en wat u op aarde ontbinden zult, zal ontbonden zijn in de hemelen. 20 Toen verbood Hij met nadruk zijn discipelen aan iemand te zeggen: Hij is DE Messias.

De eerste aankondiging van het lijden - Bestraffing van Petrus

21 Van toen aan begon **Jesjoea** de Messias zijn discipelen te tonen, dat Hij naar Jeruzalem moest gaan en veel moest lijden van de zijde van de oudsten en overpriesters en schriftgeleerden en gedood worden en op de derde dag opgewekt worden. 22 En Petrus nam Hem terzijde en begon Hem te bestraffen, zeggende: Laat God dat voorkomen, Heer, dat zal U zeker niet overkomen! 23 Maar Hij keerde Zich om en zei tot Petrus: Ga weg, achter Mij, satan; u bent Mij een aanstoot, want u bent niet bedacht op de dingen van God, maar op die van de mensen. 24 (I9) Toen zei **Jesjoea** tot zijn discipelen: Indien iemand achter Mij wil komen, laat die zichzelf verloochenen en zijn kruis op nemen en Mij volgen. 25 (A) Want ieder, die zijn leven zal willen behouden, die zal

(A) **16:1** Mat. 12:38; Luk. 11:16. (B) **16:4** Mat. 12:39; Luk. 11:29. (C) **16:6** Luk. 12:1. (D) **16:9** Mat. 14:17-21. (E) **16:10** Mat. 15:34-38. (F) **16:14** Mat. 14:1,2; Mar. 6:14,15; Luk. 9:7,8. (G) **16:16** Joh. 6:68,69. (H) **16:19** Mat. 18:18; Joh. 20:23. (I9) **16:24** Mat. 10:38; Luk. 14:27. (A) **16:25** Mat. 10:39; Luk. 17:33; Joh. 12:25.

het verliezen; maar ieder, die zijn leven verloren heeft omwille van Mij, die zal het vinden.
26 Want wat zou het een mens baten, als hij de hele wereld won, maar schade leed aan zijn ziel? Of wat zal een mens geven in ruil voor zijn leven? 27 (A) Want de Mensenzoon zal komen in de heerlijkheid van zijn Vader, met zijn engelen, en dan zal Hij een ieder vergelden naar zijn daden. 28 Voorwaar, Ik zeg u: Er zijn sommigen onder degenen, die hier staan, die de dood voorzeker niet zullen proeven, voordat zij de Mensenzoon hebben zien komen in zijn koninklijke waardigheid.

De verheerlijking op de berg

17 1 En zes dagen later nam **Jesjoea** Petrus en Jakobus en zijn broer Johannes mee en Hij leidde hen een hoge berg op, in de eenzaamheid. 2 En zijn gedaante veranderde voor hun ogen en zijn gezicht straalde zoals de zon en zijn kleding werd wit als het licht. 3 En zie, hun verschenen Mozes en Elia, die met Hem spraken.
4 Petrus antwoordde en zei tot **Jesjoea**: Heer, het is goed, dat wij hier zijn; indien U het wilt, zal ik hier drie tenten opslaan, voor U een, en voor Mozes een, en voor Elia een. 5 (B) (C) Terwijl hij nog sprak, zie, daar overschaduwde hen een lichtende wolk, en zie, een stem uit de wolk zei: Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie Ik mijn welbehagen heb; hoort naar Hem! 6 Toen de discipelen dit hoorden, wierpen zij zich op hun aangezicht ter aarde en werden zeer bang. 7 En **Jesjoea** kwam bij hen, raakte hen aan en zei: Staat op en weest niet bang. 8 Toen zij hun ogen opsloegen, zagen zij niemand dan **Jesjoea** alleen.
9 En terwijl zij van de berg afdaalden, gebood **Jesjoea** hun, zeggende: Vertelt niemand dit gezicht, voordat de Mensenzoon uit de doden is opgewekt.
10 (D) En de discipelen vroegen Hem en zeiden: Hoe kunnen dan de schriftgeleerden zeggen, dat Elia eerst moet komen? 11 Hij antwoordde en zei: 12 (E) Elia zal wel komen en alles herstellen, maar Ik zeg u, dat Elia al gekomen is en zij hebben hem niet erkend, maar met hem gedaan al wat zij wilden. Zó zal ook de Mensenzoon door hen moeten lijden. 13 Toen begrepen de discipelen, dat Hij over Johannes de Doper tot hen gesproken had.

De genezing van een maanzieke

14 En toen zij bij de menigte gekomen waren, kwam iemand tot Hem, knielde voor Hem neer, en zei: 15 Heer, heb medelijden met mijn zoon, want hij is maanziek en hij is er slecht aan toe; want dikwijls valt hij in het vuur en dikwijls in het water. 16 En ik heb hem naar uw discipelen gebracht en zij hebben hem niet kunnen genezen. 17 **Jesjoea** antwoordde en zei: O, ongelovig en verkeerd geslacht, hoelang zal Ik nog bij u zijn? Hoelang zal Ik u nog verdragen? Breng hem hier bij Mij. 18 En **Jesjoea** bestrafte hem en de boze geest ging van hem uit, en de knaap was genezen van dat ogenblik af. 19 Toen kwamen de discipelen bij **Jesjoea** en zeiden, toen zij met Hem alleen waren: Waarom hebben wij hem niet kunnen uitdrijven? 20 (F) Hij zei tot hen: Vanwege uw kleingeloof. Want voorwaar, Ik zeg u, indien u een geloof hebt als een mosterdzaad, zult u tot deze berg zeggen: Verplaats u vanhier daarheen en hij zal zich verplaatsen en niets zal u onmogelijk zijn. 21 [Maar dit geslacht vaart niet uit dan door bidden en vasten.]

De tweede aankondiging van het lijden

22 Terwijl zij samen in Galilea verkeerden, zei **Jesjoea** tot hen: De Mensenzoon zal overgeleverd worden in de handen van de mensen, 23 en zij zullen Hem ter dood brengen en op de derde dag zal Hij opgewekt worden. En zij werden zeer bedroefd.

(A) **16:27 a** Mat. 25:31. **16:27 b** Ps. 62:13; Rom. 2:6. (B) **17:5 a** Gen. 22:2; Ps. 2:7; Jes. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mar. 1:11; Luk. 3:22. **17:5 b** Deut. 18:15. (C) **17:5 c** 2Pet. 1:17,18. (D) **17:10** Mal. 3:23. (E) **17:12** Mat. 11:14. (F) **17:20** Mat. 21:21; Mar. 11:23; 1Cor. 13:2.

Jesjoea en het hoofdgeld

24 (A) Toen zij te Kafarnaüm kwamen, traden
de ontvangers van het hoofdgeld op Petrus toe
en zeiden: Betaalt uw Meester(1) het hoofdgeld
niet? Hij zei: Zeker wel. 25 En toen hij thuis-
kwam, was **Jesjoea** hem vóór met de vraag: Wat
vindt u, Simon? van wie heffen aardse konin-
gen rechten of belasting? van hun zonen of van
de vreemden? 26 Toen hij zei: van de vreemden,
sprak **Jesjoea** tot hem: Zo zijn dus de zonen vrij.
27 Maar opdat wij hun geen aanstoot geven, ga u
naar de zee, werp een vishaak uit en de eerste vis,
die bovenkomt, grijp die. En wanneer u zijn bek
opendoet, zult u een zilverstuk vinden. Neem dat
en geeft het hun voor Mij en voor u.

De grootste in het Koninkrijk der hemelen - Verleiding

18 1 (B) Op dat ogenblik kwamen de discipe-
len bij **Jesjoea** en vroegen: Wie is wel de
grootste in het Koninkrijk der hemelen? 2 En Hij
riep een kind tot Zich, plaatste dat in hun mid-
den, 3 (C) en zei: Voorwaar, Ik zeg u, wanneer u
zich niet bekeert en wordt als de kinderen, zult u
het Koninkrijk der hemelen voorzeker niet bin-
nengaan. 4 Wie nu *zichzelf gering zal achten* als
dit kind, die is de grootste in het Koninkrijk der
hemelen. 5 En een ieder, die zulk een kind ont-
vangt in mijn naam, ontvangt Mij. 6 Maar een ie-
der, die één van deze kleinen, die in Mij geloven,
tot zonde verleidt, het zou beter voor hem zijn,
dat een molensteen om zijn hals was gehangen
en hij verzwolgen was in de diepte van de zee.
7 Wee de wereld om de verleidingen tot zonde.
Want er moeten verleidingen komen, maar wee
die mens, door wie de verleiding komt.
8 (D) Indien uw hand of uw voet u tot zonde
verleidt, hak hem af en werp hem weg. Het is be-
ter voor u verminkt of kreupel tot het (eeuwige)
leven in te gaan, dan met twee handen of twee
voeten in het eeuwige vuur geworpen te worden.
9 (E) En indien uw oog u tot zonde verleidt, ruk
het uit en werp het van u. Het is beter voor u met
één oog tot het (eeuwige) leven in te gaan, dan
met twee ogen in het vuur van de hel geworpen
te worden.
10 (F) Ziet toe, dat u niet één van deze kleinen
veracht. Want Ik zeg u, dat hun engelen in de he-
melen voortdurend het aangezicht zien van mijn
Vader, die in de hemelen is. 11 [Want de Mensen-
zoon is gekomen om het verlorene te behouden.]

Het verloren schaap

12 Wat denkt u? Indien een mens in het bezit
is gekomen van honderd schapen en één ervan
raakt verdwaald, zal hij dan niet de negenenne-
gentig op de bergen laten en heengaan om het
verdwaalde schaap te zoeken? 13 En gebeurt het,
dat hij het vindt, voorwaar, Ik zeg u, dat hij zich
over dat ene meer verheugt dan over de negen-
ennegentig, die niet verdwaald waren. 14 Zó be-
staat bij uw Vader, die in de hemelen is, de wil
niet, dat één van deze kleinen verloren gaat.

Zonde van een broeder - Binden en ontbinden

15 (G) Indien uw broeder zondigt, ga heen, be-
straf hem onder vier ogen. 16 (H) Indien hij naar
u luistert, hebt u uw broeder gewonnen. Indien
hij niet luistert, neem dan nog een of twee met
u mee, opdat op de verklaring van twee getuigen
of van drie elke zaak zal vast staan. 17 Indien
hij naar hen niet luistert, zeg het dan aan de ge-
meente. Indien hij naar de gemeente niet luistert,
dan zal hij u als de heiden en de tollenaar zijn.
18 (I9) Voorwaar, Ik zeg u, al wat u op aarde
bindt, zal gebonden zijn in de hemelen, en al wat
u op aarde ontbindt, zal ontbonden zijn in de
hemelen.
19 Opnieuw, [voorwaar] Ik zeg u, dat, als twee
van u op de aarde iets eenparig zullen verlan-
gen, het hun zal ten deel vallen van mijn Vader,
die in de hemelen is. 20 Want waar twee of drie

(1) **17:24** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **17:24** Ex. 30:13; 38:26. (B) **18:1** Luk. 22:24. (C) **18:3** Mar. 10:15; Luk. 18:17. (D) **18:8** Mat. 5:30. (E) **18:9** Mat. 5:29. (F) **18:10** Luk. 19:10. (G) **18:15** Luk. 17:3. (H) **18:16** Deut. 19:15. (I9) **18:18** Mat. 16:19; Joh. 20:23.

vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden.

Vergeving

21 (A) Toen kwam Petrus bij Hem en zei: Heer, hoeveel maal zal mijn broeder tegen mij zondigen en moet ik hem vergeven? 22 (B) Tot zevenmaal toe? **Jesjoea** zei tot hem: Ik zeg u, niet tot zevenmaal toe, maar tot zeventig maal zevenmaal.

23 Daarom is het Koninkrijk der hemelen te vergelijken met een koning, die afrekening wilde houden met zijn slaven. 24 Toen hij begon te rekenen, werd er één voor hem geleid, die tienduizend talenten schuldig was.(1) 25 Omdat hij niet bij machte was te betalen, beval zijn heer hem te verkopen, met zijn vrouw en kinderen en al wat hij bezat, opdat er betaald kon worden. 26 De slaaf wierp zich neer als smekeling en zei: Heb geduld met mij en ik zal u alles betalen. 27 De heer van die slaaf kreeg medelijden met hem en hij liet hem vrij en schold hem de schuld kwijt. 28 Toen die slaaf wegging, trof hij een van zijn medeslaven aan, die hem honderd schellingen(2) schuldig was, en hij greep hem bij de keel en zei: Betaal wat u schuldig bent. 29 De medeslaaf nu wierp zich voor hem neer en bad hem dringend, zeggende: Heb geduld met mij en ik zal u betalen. 30 Maar hij wilde niet, maar ging heen en zette hem gevangen, totdat hij het verschuldigde zou betaald hebben. 31 Toen nu zijn medeslaven zagen, wat er gebeurd was, werden zij zeer verdrietig en gingen hun heer meedelen al wat er gebeurd was. 32 Toen ontbood zijn heer hem en zei tot hem: Slechte slaaf, al die schuld heb ik u kwijtgescholden, daar u het mij dringend had gevraagd. 33 Had ook u geen medelijden moeten hebben met uw medeslaaf, zoals ook ik medelijden had met u? 34 En zijn meester werd boos en gaf hem in handen van de folteraars, totdat hij hem al het verschuldigde zou betaald hebben. 35 Zo zal ook mijn hemelse Vader u doen, indien u niet, een ieder zijn broeder, van harte vergeeft.

De echtscheiding

19 1 En het gebeurde, toen **Jesjoea** deze woorden geëindigd had, dat Hij uit Galilea vertrok, en Hij kwam over de Jordaan in het gebied van Judea. 2 En vele menigten volgden Hem en Hij genas hen aldaar. 3 En er kwamen Farizeeën tot Hem om Hem te verzoeken, en zij zeiden: Is het geoorloofd zijn vrouw weg te zenden om allerlei redenen? 4 (C) Hij antwoordde en zei: Hebt u niet gelezen, dat de Schepper hen vanaf het begin als man en vrouw heeft gemaakt? 5 (D) En Hij zei: Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn. 6 Zo zijn zij niet meer twee, maar één vlees. Wat dan God samengevoegd heeft, laat de mens dat niet scheiden. 7 (E) Zij zeiden tot Hem: Waarom heeft Mozes dan bevolen een scheidbrief te geven en haar (daarmee) weg te zenden? 8 Hij zei tot hen: Mozes heeft u met het oog op de hardheid van uw harten toegestaan uw vrouwen weg te zenden, maar vanaf het begin is het zo niet geweest. 9 (F) Maar Ik zeg u: Wie zijn vrouw wegzendt om een andere reden dan hoererij en een andere trouwt, pleegt echtbreuk. 10 De discipelen zeiden tot Hem: Indien voor een man de zaak met zijn vrouw zó staat, is het niet raadzaam te trouwen. 11 Maar Hij zei tot hen: Niet allen begrijpen dit woord, alleen zij, aan wie het gegeven is. 12 Er zijn immers ontmanden, die zo uit de moederschoot geboren zijn, en er zijn ontmanden, die door de mensen ontmand zijn, en er zijn ontmanden, die zichzelf ontmand hebben, ter wille van het Koninkrijk der hemelen. Laten zij die dat kunnen begrijpen, het begrijpen.

(1) **18:24** 10.000 talenten staat gelijk aan 140.000 jaarlonen. (2) **18:28** 100 schellingen staat gelijk aan ongeveer 100 daglonen.

(A) **18:21** Luk. 17:3,4. (B) **18:22** Gen. 4:24. (C) **19:4** Gen. 1:27; 5:2. (D) **19:5** Gen. 2:24. (E) **19:7** Deut. 24:1-4; Mat. 5:31. (F) **19:9** Mat. 5:32; 1Cor. 7:10,11.

Jesjoea zegent de kinderen

13 Toen werden kinderen tot Hem gebracht,
opdat Hij hun de handen zou opleggen en bid-
den; maar de discipelen bestraften hen. 14 Maar
Jesjoea zei: Laat de kinderen begaan en verhin-
dert ze niet tot Mij te komen, want voor zulke
mensen is het Koninkrijk der hemelen. 15 En Hij
legde hun de handen op en vertrok vandaar.

De rijke jongeling

16 En zie, iemand kwam tot Hem en zei: Mees-
ter,(1) wat voor goed moet ik doen om het
eeuwige leven te verwerven? 17 Hij zei tot hem:
Wat vraagt u Mij naar het goede? Eén is de Goede.
Maar indien u het (eeuwige) leven wilt binnen-
gaan, onderhoud de geboden. 18 (A) Hij zei tot
Hem: Welke? Jesjoea zei: Deze: U zult niet dood-
slaan, u zult niet echtbreken, u zult niet stelen,
u zult geen vals getuigenis geven, 19 (B) eer uw
vader en uw moeder, en u zult uw naaste liefheb-
ben als uzelf. 20 De jongeman zei tot Hem: Dat
alles heb ik in acht genomen; waarin schiet ik nog
te kort? 21 Jesjoea zei tot hem: Indien u volmaakt
wilt zijn, ga heen, verkoop uw bezit en geef het
aan de armen, en u zult een schat in de hemelen
hebben, en kom hier, volg Mij. 22 Toen de jonge-
man [dit] woord hoorde, ging hij bedroefd heen,
want hij bezat vele goederen.
23 Jesjoea zei tot zijn discipelen: Voorwaar, Ik
zeg u, een rijke zal moeilijk het Koninkrijk der
hemelen binnengaan. 24 Opnieuw zeg Ik u, het is
gemakkelijker, dat een kameel gaat door het oog
van een naald dan dat een rijke het Koninkrijk
van God binnengaat. 25 Toen de discipelen dit
hoorden, waren zij zeer verslagen en zeiden: Wie
kan dan behouden worden? 26 Jesjoea zag hen
aan en zei: Bij de mensen is dit onmogelijk, maar
bij God zijn alle dingen mogelijk.

Het loon voor het volgen van Jesjoea

27 Daarop antwoordde Petrus en zei tot Hem:
Zie, wij hebben alles prijsgegeven en zijn U ge-
volgd; wat zal dan ons deel zijn? 28 (C) Jesjoea
zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, u, die Mij ge-
volgd bent, zult in de wedergeboorte, wanneer
de Mensenzoon op de troon van zijn heerlijkheid
zal zitten, ook op twaalf tronen zitten om de
twaalf stammen van Israël te richten. 29 En een
ieder, die huizen of broeders of zusters of vader
of moeder of kinderen of akkers heeft prijsgege-
ven om mijn naam, zal vele malen meer terug-
ontvangen en het eeuwige leven erven.
30 (D) Maar vele eersten zullen de laatsten zijn,
en vele laatsten de eersten.

De gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard

20 1 Want het Koninkrijk der hemelen is ge-
lijk aan een heer van het huis, die 's mor-
gens vroeg arbeiders voor zijn wijngaard ging
huren. 2 Toen hij het met de arbeiders eens ge-
worden was voor een schelling per dag, zond
hij hen in zijn wijngaard. 3 En omstreeks het
derde uur ging hij naar buiten en zag nog an-
deren werkloos op de markt staan, 4 en hij zei
tot hen: Gaat ook u in de wijngaard en wat bil-
lijk is zal ik u geven. En zij gingen. 5 Omstreeks
het zesde en het negende uur ging hij weer naar
buiten en handelde evenzo. 6 Toen hij omstreeks
het elfde uur naar buiten ging, vond hij nog an-
deren staan en zei tot hen: Waarom staat u hier
de hele dag werkloos? 7 Zij zeiden tot hem: Om-
dat niemand ons gehuurd heeft. Hij zei tot hen:
Gaat ook u in de wijngaard. 8 (E) Toen de avond
viel, zei de heer van de wijngaard tot zijn op-
zichter: Roep de arbeiders en betaal het loon
uit, te beginnen bij de laatsten, tot de eersten.
9 Toen zij, die omstreeks het elfde uur gehuurd
waren, kwamen, ontvingen zij ieder een schel-
ling. 10 En toen de eersten kwamen, meenden de-

(1) **19:16** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **19:18 a** Ex. 20:13; Deut. 5:17. **19:18 b** Ex. 20:14; Deut. 5:18. **19:18 c** Ex. 20:15; Deut. 5:19. **19:18 d** Ex. 20:16; Deut. 5:20. (B) **19:19 a** Ex. 20:12; Deut. 5:16. **19:19 b** Lev. 19:18. (C) **19:28 a** Mat. 25:31. **19:28 b** Luk. 22:30. (D) **19:30** Mat. 20:16; Luk. 13:30. (E) **20:8** Lev. 19:13; Deut. 24:15.

zen, dat zij meer zouden ontvangen. En zij ontvingen eveneens ieder een schelling. 11 Toen zij die ontvingen, mopperden zij tegen de heer van het huis, 12 en zij zeiden: Deze laatsten hebben één uur gewerkt en u hebt hen met ons, die een zware dag en de hitte hebben doorstaan, gelijkgesteld. 13 Maar hij antwoordde één van hen en zei: Vriend, ik doe u geen onrecht. Bent u het niet met mij eens geworden voor een schelling? 14 Neem wat van u is en ga heen; ik wil deze laatsten hetzelfde geven als u. 15 Staat het mij niet vrij met wat van Mij is te doen, wat ik wil? Of is uw oog boos, omdat ik goed ben?
16 (A) Zo zullen de laatsten de eersten en de eersten de laatsten zijn.

De derde aankondiging van het lijden

17 Toen **Jesjoea** zou opgaan naar Jeruzalem, nam Hij de twaalven terzijde, en onderweg sprak Hij tot hen: 18 Zie, wij gaan op naar Jeruzalem en de Mensenzoon zal overgeleverd worden aan de overpriesters en schriftgeleerden en zij zullen Hem ter dood veroordelen. 19 En zij zullen Hem overleveren aan de (heiden)volken om Hem te bespotten en te geselen en te kruisigen, en op de derde dag zal Hij opgewekt worden.

Niet heersen, maar dienen

20 Toen kwam de moeder van de zonen van Zebedeüs tot Hem, met haar zonen, en zij boog zich voor Hem neer, om iets van Hem te vragen. 21 Hij zei tot haar: Wat wilt u? Zij zei tot Hem: Zeg, dat deze mijn twee zonen mogen zitten, één aan uw rechterzijde en één aan uw linkerzijde in uw Koninkrijk. 22 En **Jesjoea** antwoordde en zei: U weet niet wat u vraagt. Kunt u de beker drinken, die Ik zal drinken? Zij zeiden tot Hem: Wij kunnen het. 23 Hij zei tot hen: Mijn beker zult u wel drinken, maar het zitten aan mijn rechterzijde en linkerzijde staat niet aan Mij te geven, maar het is voor hen, voor wie het bereid is door mijn Vader. 24 En toen de tien dit hoorden, namen zij het de beide broeders kwalijk. 25 (B) Maar **Jesjoea** riep hen tot Zich en zei: U weet, dat de regeerders van de volken heerschappij over hen voeren en de rijksgroten oefenen macht over hen. 26 (C) Zo is het onder u niet. Maar wie onder u groot wil worden, zal uw dienaar zijn, 27 en wie onder u de eerste wil zijn, zal uw slaaf zijn; 28 zoals de Mensenzoon niet gekomen is om Zich te laten dienen, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen.

De genezing van twee blinden

29 En toen zij uit Jericho gingen, volgde Hem een grote menigte. 30 En zie, twee blinden, die aan de weg zaten, riepen, toen zij hoorden, dat **Jesjoea** voorbijging, zeggende: Heer, heb medelijden met ons, Zoon van David! 31 En de menigte bestrafte hen, dat zij zwijgen zouden. Maar zij riepen te meer, zeggende: Heer, heb medelijden met ons, Zoon van David! 32 En **Jesjoea** stond stil, riep hen en zei: Wat wilt u, dat Ik u doen zal? 33 Zij zeiden tot Hem: Heer, dat onze ogen geopend worden. 34 **Jesjoea** werd met ontferming bewogen en raakte hun ogen aan, en direct werden zij ziende en zij volgden Hem.

De intocht in Jeruzalem

21 1 En toen zij Jeruzalem naderden en te Betfage kwamen, aan de Olijfberg, toen zond **Jesjoea** twee discipelen uit, tot wie Hij zei: 2 Gaat naar het dorp, dat tegenover u ligt, en direct zult u een ezelin vastgebonden vinden, en een veulen(1) bij haar. Maakt haar los en brengt haar tot Mij. 3 En indien iemand u iets erover mocht zeggen, zegt dan: de Heer heeft ze nodig. Hij zal ze direct (terug) zenden.
4 Dit is gebeurd, opdat vervuld zou worden wat gesproken is door de profeet, toen hij zei:
5 (D) Zegt aan de dochter van Sion: Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig en rijdend op een

(1) **21:2** Volgens Zacharia 9:9 een mannelijk ezelsveulen.

(A) **20:16** Mat. 19:30; Mar. 10:31; Luk. 13:30. (B) **20:25** Luk. 22:25,26. (C) **20:26** Mat. 23:11; Mar. 9:35; Luk. 22:26.
(D) **21:5** Zac. 9:9.

ezel, en op een veulen, het jong van een lastdier.(1)
6 Nadat de discipelen heengegaan waren en gedaan hadden, zoals **Jesjoea** hun had opgedragen,
7 brachten zij de ezelin en het veulen en zij legden hun klederen erop, en Hij ging daarop zitten. 8 En het merendeel van de menigte spreidde hun klederen op de weg, anderen sloegen takken van de bomen en spreidden die op de weg.
9 (A) En de menigten, die vóór Hem uit gingen en die volgden, riepen, zeggende: Hosanna de Zoon van David, gezegend Hij, die komt in de naam van **JHWH**, Hosanna in de hoogste hemelen!
10 En toen Hij Jeruzalem binnenging, kwam de hele stad in rep en roer en zei: Wie is dit? 11 En de menigten zeiden: Dit is de profeet **Jesjoea**, van Nazaret in Galilea.

Jesjoea in de tempel

12 En **Jesjoea** ging de tempel binnen en dreef allen uit, die verkochten en kochten in de tempel, en de tafels van de wisselaars keerde Hij om en de stoelen van hen, die de duiven verkochten,
13 (B) en Hij zei tot hen: Er staat geschreven: Mijn huis zal een huis van gebed heten,(2) maar u maakt het tot een rovershol.
14 En in de tempel kwamen blinden en lammen tot Hem en Hij genas hen. 15 Toen de overpriesters en de schriftgeleerden de wonderwerken zagen, die Hij deed, en de kinderen, die in de tempel riepen, zeggende: Hosanna de Zoon van David! namen zij dat kwalijk,
16 (C) en zij zeiden tot Hem: Hoort U wat dezen zeggen? **Jesjoea** zei tot hen: Ja; hebt u nooit gelezen: Uit de mond van kleine kinderen en zuigelingen hebt U lof bereid?
17 En Hij verliet hen en ging buiten de stad, naar Betanië, en overnachtte daar.

De vervloeking van de vijgenboom

18 's Morgens vroeg, bij zijn terugkeer naar de stad, werd Hij hongerig. 19 En daar Hij een vijgenboom aan de weg zag staan, ging Hij erheen, maar Hij vond niets daaraan, dan alleen bladeren. En Hij zei tot hem: Er zal nooit meer enige vrucht aan u groeien, in eeuwigheid! En direct verdorde de vijgenboom. 20 En toen de discipelen dat zagen, verwonderden zij zich en zeiden: Hoe is de vijgenboom zo direct verdord?
21 (D) Maar **Jesjoea** antwoordde en zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, indien u geloof hebt en niet twijfelt, zult u niet alleen doen wat met de vijgenboom is gebeurd, maar zelfs indien u tot deze berg zegt: Hef u op en werp u in de zee, het zal gebeuren. 22 En al wat u in het gebed gelovig vragen zult, zult u ontvangen.

De vraag naar de bevoegdheid van Jesjoea

23 En toen Hij de tempel was binnengegaan, naderden de overpriesters en de oudsten van het volk Hem, terwijl Hij leerde, en zij zeiden: Krachtens welke bevoegdheid doet U deze dingen? En wie heeft U deze bevoegdheid gegeven?
24 **Jesjoea** antwoordde en zei tot hen: Ik zal u ook een vraag stellen en indien u Mij daarop antwoord geeft, zal Ik u ook zeggen, krachtens welke bevoegdheid Ik deze dingen doe. 25 Vanwaar was de doop van Johannes? Uit de hemel of uit de mensen? En zij overlegden onder elkaar en spraken: Indien wij zeggen: Uit de hemel, zal Hij tot ons zeggen: Waarom hebt u hem dan niet geloofd?
26 Maar indien wij zeggen: Uit de mensen, zijn wij bang voor de menigte, want zij houden allen Johannes voor een profeet. 27 En zij antwoordden en zeiden tot **Jesjoea**: Wij weten het niet. Hij van zijn kant zei tot hen: Dan zeg Ik u ook niet, krachtens welke bevoegdheid Ik deze dingen doe.

De gelijkenis van de twee zonen

28 Wat denkt u? Iemand had twee kinderen. Hij ging naar de eerste en zei: Kind, ga en werk vandaag in de wijngaard. 29 En hij antwoordde en zei: Ja, heer, maar hij ging niet. 30 Hij ging naar de tweede en sprak evenzo. En deze ant-

(1) **21:4-5** Zie Zacharia 9:9 (2) **21:13** Zie Jesaja 56:7.
(A) **21:9** Ps. 118:25,26. (B) **21:13** Jes. 56:7; Jer. 7:11. (C) **21:16** Ps. 8:3. (D) **21:21** Mat. 17:20; 1Cor. 13:2.

woordde en zei: Ik wil niet, maar later kreeg hij berouw en ging toch. 31 Wie van de twee heeft de wil van zijn vader gedaan? Zij zeiden: De laatste. **Jesjoea** zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, de tollenaars en de hoeren gaan u voor in het Koninkrijk van God. 32 (A) Want Johannes heeft u de weg van de gerechtigheid gewezen en u hebt hem niet geloofd. De tollenaars en de hoeren echter hebben hem geloofd, maar hoewel u dat zag, hebt u later geen berouw gekregen en ook in hem geloofd.

De gelijkenis van de onrechtvaardige pachters

33 (B) Hoort een andere gelijkenis. Er was een heer van het huis, die een wijngaard plantte, en er een heg omheen zette, en er een wijnpers in groef en een toren bouwde; en hij verhuurde die aan pachters en ging naar het buitenland. 34 Toen nu de tijd van de vruchten naderde, zond hij zijn slaven naar die pachters om zijn vruchten in ontvangst te nemen. 35 Maar de pachters grepen zijn slaven, sloegen de ene, doodden de andere en stenigden een derde. 36 Hij zond weer andere slaven, nog meer dan eerst, en zij behandelden hen op dezelfde wijze. 37 Ten laatste zond hij zijn zoon tot hen, zeggende: Mijn zoon zullen zij ontzien. 38 Maar toen de pachters de zoon zagen, zeiden zij tot elkaar: Dit is de erfgenaam, komt, laten wij hem doden om zijn erfenis aan ons te brengen. 39 En zij grepen hem en wierpen hem buiten de wijngaard en doodden hem. 40 Wanneer nu de heer van de wijngaard komt, wat zal hij met die pachters doen? 41 Zij zeiden tot Hem: Een kwade dood zal hij die kwaden doen sterven en de wijngaard zal hij verhuren aan andere pachters, die hem de vruchten op tijd zullen afleveren. 42 (C) **Jesjoea** zei tot hen: Hebt u nooit gelezen in de Schriften(1): De steen, die de bouwlieden afgekeurd hadden, deze is tot een hoeksteen geworden; van **JHWH** is dit gebeurd, en het is wonderlijk in onze ogen?(2)

43 Daarom, Ik zeg u, dat het Koninkrijk van God van u zal weggenomen worden en het zal gegeven worden aan een (heiden)volk, dat de vruchten daarvan opbrengt. 44 [En wie op deze steen valt, zal verpletterd worden, en op wie hij valt, die zal hij vermorzelen.] 45 En toen de overpriesters en de Farizeeën zijn gelijkenissen hadden gehoord, begrepen zij, dat Hij hen bedoelde. 46 En hoewel zij Hem trachtten te grijpen, waren zij bang voor de menigten, daar die Hem voor een profeet hielden.

Het koninklijke bruiloftsmaal

22 1 En **Jesjoea** antwoordde en sprak opnieuw in gelijkenissen tot hen en zei: 2 Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een koning, die voor zijn zoon een bruiloft aanrichtte. 3 En hij zond zijn slaven uit om de ter bruiloft genodigden te roepen, maar zij wilden niet komen. 4 Opnieuw zond hij andere slaven uit, met de boodschap: Zegt de genodigden: Zie, ik heb mijn maaltijd bereid, mijn ossen en gemeste beesten zijn geslacht en alles is gereed; komt tot de bruiloft. 5 Maar zij sloegen er geen acht op en gingen heen, de één naar zijn akker, de ander naar zijn zaken. 6 De overigen grepen zijn slaven, en zij mishandelden en doodden hen. 7 En de koning werd boos, en hij zond zijn legers uit en verdelgde die moordenaars en stak hun stad in brand. 8 Toen zei hij tot zijn slaven: De bruiloft is wel gereed, maar de genodigden waren het niet waard. 9 Gaat daarom naar de kruispunten van de wegen en nodigt allen, die u aantreft, tot de bruiloft. 10 En die slaven gingen naar de wegen en verzamelden allen, die zij aantroffen, zowel slechten als goeden. En de bruiloftszaal werd vol met hen, die aanlagen. 11 Toen de koning binnentrad om hen, die aanlagen, te overzien, zag hij daar iemand, die geen bruiloftskleed aan had. 12 En hij zei tot hem: Vriend, hoe bent u hier gekomen zonder bruiloftskleed? En hij verstomde. 13 (D) Toen zei de koning tot de

(1) **21:42** "De Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament. (2) **21:42** Zie Psalm 118:22-23, Handelingen 4:11.

(A) **21:32** Luk. 3:12; 7:29,30. (B) **21:33** Jes. 5:1,2. (C) **21:42** Ps. 118:22,23. (D) **22:13** Mat. 8:12; 25:30; Luk. 13:28.

bedienden: Bindt hem aan handen en voeten en werpt hem uit in de buitenste duisternis; daar zal het gekerm zijn en het tandengeknars.
14 Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.

Het recht van de keizer

15 Toen gingen de Farizeeën heen en overlegden, hoe zij Hem in een strikvraag konden vangen. 16 En zij zonden tot Hem hun leerlingen, met de Herodianen, die zeiden: Meester,(1) wij weten, dat U waarachtig bent en de weg van God in waarheid leert en dat U Zich aan niemand stoort; want U ziet de mensen niet naar de ogen. 17 Zeg ons dan, wat denkt U? Is het geoorloofd de keizer belasting te betalen of niet? 18 Maar **Jesjoea** doorzag hun valsheid en zei: Wat verzoekt u Mij, huichelaars? 19 Toont Mij het geldstuk voor de belasting. Zij brachten Hem een schelling. 20 En Hij zei tot hen: Wiens afbeelding en opschrift is dit? 21 Zij zeiden: van de keizer. Toen zei Hij tot hen: Geeft dan de keizer wat van de keizer is, en aan God wat van God is. 22 Toen zij dit hoorden, verwonderden zij zich en zij lieten Hem verder ongemoeid en gingen weg.

De vraag naar de opstanding

23 (A) Op die dag kwamen enige Sadduceeën tot Hem, die beweren, dat er geen opstanding is, en zij ondervroegen Hem, 24 (B) en zij zeiden: Meester,(2) Mozes heeft gezegd, indien iemand sterft zonder kinderen, zal zijn broer zijn vrouw trouwen en voor zijn broer nakomelingschap verwekken. 25 Nu waren er bij ons zeven broers. En de eerste huwde en stierf daarop, en daar hij geen nakomelingschap had, liet hij zijn vrouw na aan zijn broer. 26 Eveneens de tweede en de derde tot de zevende toe. 27 Het laatst van allen stierf de vrouw. 28 Van wie van de zeven zal zij dan in de opstanding de vrouw zijn? Want allen hebben haar tot vrouw gehad. 29 **Jesjoea** antwoordde en zei tot hen: U dwaalt, want u kent de Schriften(3) niet noch de kracht van God. 30 Immers, in de opstanding huwen zij niet en worden zij niet ten huwelijk genomen, maar zij zijn als engelen in de hemel. 31 Wat nu de opstanding van de doden betreft, hebt u niet gelezen, wat door God tot u gesproken is, toen Hij zei: 32 (C) **IK BEN** de God van Abraham, en de God van Isaak, en de God van Jakob?(4) 33 Hij is niet een God van doden, maar van levenden. En de menigten, die dat hoorden, stonden versteld over zijn leer.

Het grote gebod

34 Toen de Farizeeën gehoord hadden, dat Hij de Sadduceeën tot zwijgen had gebracht, kwamen zij bijeen, 35 en één van hen, een *Torah* geleerde, vroeg, om Hem te verzoeken: 36 Meester,(5) wat is het grote gebod in de *Torah*? 37 (D) Hij zei tot hem: U zult **JHWH**, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand. 38 Dit is het grote en eerste gebod. 39 (E) Het tweede, daaraan gelijk, is: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. 40 (F) Aan deze twee geboden hangt de hele *Torah* en de *Profeten*.

Davids Zoon en Heer

41 Toen de Farizeeën bijeen waren, vroeg **Jesjoea** hun, 42 zeggende: Wat denkt u van de Messias? Wiens zoon is Hij? Zij zeiden tot Hem: Davids Zoon. 43 Hij zei tot hen: Hoe kan David Hem dan door de Geest zijn Heer noemen, als hij zegt:
44 (G) **JHWH** heeft gezegd tot mijn Heer: Zet U aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden onder uw voeten gelegd heb.
45 Indien David Hem dus Heer noemt, hoe kan Hij dan zijn zoon zijn? 46 En niemand kon Hem

(1) **22:16** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **22:24** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (3) **22:29** "De Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament. (4) **22:32** Zie Exodus 3:14-15. (5) **22:36** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **22:23** Hand. 23:8. (B) **22:24** Deut. 25:5. (C) **22:32** Ex. 3:6. (D) **22:37** Deut. 6:5. (E) **22:39** Lev. 19:18. (F) **22:40** Luk. 10:25-28. (G) **22:44** Ps. 110:1.

daarop iets antwoorden en evenmin durfde iemand van die dag af Hem meer iets vragen.

Rede tegen de schriftgeleerden en Farizeeën

23 1 Toen sprak **Jesjoea** tot de menigten
en tot zijn discipelen, 2 zeggende: De
schriftgeleerden en de Farizeeën hebben zich gezet op de stoel van Mozes. 3 Alles dan, wat zij u
ook zeggen, doet dat en onderhoudt dat, maar
doet niet naar hun werken, want zij zeggen het
wel, maar doen het niet. 4 Zij binden zware lasten bijeen en leggen die op de schouders van
de mensen, maar zelf willen zij ze met hun vinger niet verroeren. 5 (A) Al hun werken doen zij
om in het oog te lopen bij de mensen, want zij
maken hun gebedsriemen breed en hun kwasten(1) groot, 6 zij houden van de eerste plaats bij
de maaltijden en van de erezetels in de synagogen, 7 en van de begroetingen op de markten en
om door de mensen rabbi genoemd te worden.
U zult u niet rabbi(2) laten noemen; 8 want één
is uw Meester(3) en u bent allen broeders. 9 En u
zult op aarde niemand uw vader noemen, want
één is uw Vader, Hij, die in de hemelen is. 10 Laat
u ook geen leidslieden noemen, want één is uw
Leidsman, de Messias. 11 (B) Maar wie de grootste onder u is, zal uw dienaar zijn.
12 (C) Al wie zichzelf zal verhogen, zal *vernederd* worden en al wie zichzelf zal *vernederen*, zal verhoogd worden.
13 Maar wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, u
huichelaars, want u sluit het Koninkrijk der hemelen toe voor de mensen. Immers, u gaat er niet
binnen en die trachten binnen te gaan, laat u niet
toe daarin te komen.
14 [Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, u huichelaars, want u eet de huizen van de weduwen op, terwijl u voor de schijn lange gebeden uitspreekt. Daarom zult u zwaarder oordeel
ontvangen.]
15 Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, u huichelaars, want u trekt zee en land rond, om één
bekeerling te maken, en wanneer hij het wordt,
maakt u van hem een kind van de hel, tweemaal
zo erg als u het zelf bent.
16 Wee u, blinde wegwijzers, die zegt: Heeft
iemand bij de tempel gezworen, dat betekent
niets; maar heeft iemand bij het goud van de
tempel gezworen, dan is hij gebonden. 17 U dwazen en blinden, wat toch is meer, het goud of de
tempel, die het goud geheiligd heeft? 18 En heeft
iemand bij het altaar gezworen, dat betekent
niets; maar heeft iemand bij de gave, die daarop
ligt, gezworen, dan is hij gebonden. 19 U blinden,
immers, wat is meer, de gave of het altaar, dat de
gave heiligt? 20 Wie dus gezworen heeft bij het
altaar, zweert daarbij en bij alles, wat erop ligt.
21 En wie gezworen heeft bij de tempel, zweert
daarbij en bij Hem, die erin woont. 22 (D) En wie
gezworen heeft bij de hemel, zweert bij de troon
van God en bij Hem, die daarop gezeten is.(4)
23 (E) Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, u
huichelaars, want u geeft tienden van de munt,
de dille en de komijn en u hebt het gewichtigste
van de *Torah* verwaarloosd: het oordeel en de
barmhartigheid en de trouw. 24 Dit moest men
doen en het andere niet nalaten. U blinde wegwijzers, die de mug uitzeeft, maar de kameel in
zijn geheel doorslikt.
25 Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, u huichelaars, want u reinigt de buitenzijde van de beker en van de schotel, maar van binnen zijn zij
vol roof en onmatigheid. 26 U blinde Farizeeër,
reinig eerst de inhoud van de beker; dan zal hij
ook van buiten rein worden.
27 (F) Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, u
huichelaars, want u lijkt op gewitte graven, die
van buiten wel mooi schijnen, maar van binnen
vol zijn van doodsbeenderen en allerlei onreinheid. 28 Zo ook u, van buiten schijnt u de men-

(1) **23:5** Zie Numeri 15:37-41. (2) **23:7** Rabbi betekent: mijn leraar/onderwijzer. (3) **23:8** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (4) **23:2** Zie Matteüs 5:34-37 en Jacobus 5:12.

(A) **23:5 a** Mat. 6:1. **23:5 b** Deut. 6:8. (B) **23:11** Mat. 20:26,27; Mar. 9:35; 10:43,44; Luk. 22:26. (C) **23:12** Luk. 14:11; 18:14. (D) **23:22** Jes. 66:1. (E) **23:23** Lev. 27:30. (F) **23:27** Hand. 23:3.

sen wel rechtvaardig, maar van binnen bent u vol huichelarij en verachting van de *Torah* .
29 Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, u huichelaars, want u bouwt de grafsteden van de profeten en verfraait de gedenktekens van de rechtvaardigen, 30 en u zegt: Indien wij geleefd hadden in de dagen van onze vaderen, zouden wij niet met hen hebben meegedaan ten opzichte van het bloed van de profeten. 31 U getuigt dus van uzelf, dat u zonen bent van de moordenaars van de profeten. 32 Maakt ook u de maat van uw vaderen vol! 33 (A) Slangen, adderengebroed, hoe zult u ontkomen aan het oordeel van de hel? 34 Daarom, zie, Ik zend tot u profeten en wijzen en schriftgeleerden. Van hen zult u sommigen doden en kruisigen en van hen zult u anderen geselen in uw synagogen en vervolgen van stad tot stad, 35 (B) opdat al het rechtvaardige bloed over u zal komen, dat vergoten werd op de aarde, van het bloed van Abel, de rechtvaardige, tot het bloed van Zacharias, de zoon van Beregja, die u vermoord hebt tussen het tempelhuis en het altaar. 36 Voorwaar, Ik zeg u: Al deze dingen zullen komen over dit geslacht.
37 Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt, wie tot u gezonden zijn, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen bijeenbrengen, zoals een hen haar kuikens onder haar vleugels bijeenbrengt, en u hebt niet gewild. 38 (C) Zie, uw huis wordt aan u overgelaten. 39 (D) Want Ik zeg u, u zult Mij van nu aan niet meer zien, totdat u zegt: Gezegend Hij, die komt in de naam van JHWH!

Rede over de laatste dingen

24 1 En Jesjoea ging de tempel uit en vertrok. En zijn discipelen kwamen tot Hem om Hem op de gebouwen van de tempel te wijzen. 2 En Hij antwoordde en zei tot hen: Ziet u dit alles niet? Voorwaar, Ik zeg u, er zal hier geen steen op de andere gelaten worden, die niet zal worden weggebroken.
3 Toen Hij op de Olijfberg gezeten was, kwamen zijn discipelen alleen tot Hem en zeiden: Zeg ons wanneer zal dat geschieden, en wat is het teken van uw komst en van de voleinding van de wereld? 4 En Jesjoea antwoordde en zei tot hen: Ziet toe, dat niemand u zal verleiden! 5 Want velen zullen komen onder mijn naam en zeggen: Ik ben de Messias, en zij zullen velen verleiden. 6 Ook zult u horen van oorlogen en van geruchten van oorlogen. Ziet toe, weest niet verontrust; want dat moet gebeuren, maar het einde is het nog niet. 7 Want volk zal opstaan tegen volk, en koninkrijk tegen koninkrijk, en er zullen nu hier, dan daar, hongersnoden en aardbevingen zijn. 8 Maar dat alles is het begin van de weeën. 9 (E) Dan zullen zij u overleveren aan verdrukking en zij zullen u doden, en u zult door alle (heiden)volken gehaat worden omwille van mijn naam. 10 En dan zullen velen ten val komen en zij zullen elkaar overleveren en elkaar haten. 11 En vele valse profeten zullen opstaan en velen zullen zij verleiden. 12 En omdat de verachting van de *Torah* toeneemt, zal de liefde van de meesten verkillen. 13 (F) Maar wie volhardt tot het einde, die zal behouden worden. 14 En dit evangelie van het Koninkrijk zal in de hele wereld verkondigd worden tot een getuigenis voor alle volken, en dan zal het einde gekomen zijn.
15 (G) Wanneer u dan de gruwel der verwoesting, waarvan door de profeet Daniël gesproken is, op de heilige plaats ziet staan - wie het leest, laat die er acht op geven - laten dan wie in Judea zijn, 16 vluchten naar de bergen. 17 (H) Laat wie op het dak is, niet naar beneden gaan om zijn huisraad mee te nemen, en laat wie in het veld is, 18 niet terugkeren om zijn kleed mee te nemen. 19 Wee de vrouwen die zwanger zijn en zij die in die dagen nog een baby aan de borst hebben. 20 Bidt, dat uw vlucht niet in de winter zal vallen en niet op een Sjabbat. 21 (I9) Want er zal dan een grote verdrukking zijn, zoals er niet geweest is van het begin van de wereld tot nu toe

(A) **23:33** Mat. 3:7; 12:34; Luk. 3:7. (B) **23:35 a** Gen. 4:8. **23:35 b** 2Kron. 24:20,21. (C) **23:38** Jer. 22:5. (D) **23:39** Ps. 118:26. (E) **24:9** Mat. 10:22. (F) **24:13** Mat. 10:22. (G) **24:15** Dan. 9:27; 11:31; 12:11. (H) **24:17** Luk. 17:31. (I9) **24:21** Dan. 12:1; Opb. 7:14.

en ook nooit meer zijn zal. 22 En indien die dagen niet ingekort werden, zou geen vlees behouden worden; maar ter wille van de uitverkorenen zullen die dagen worden ingekort. 23 Indien dan iemand tot u zegt: Zie, hier is de Messias, of: hier, gelooft het niet. 24 Want er zullen valse Messiassen en valse profeten opstaan en zij zullen grote tekenen en wonderen doen, zodat zij, als het mogelijk zou zijn, ook de uitverkorenen zouden verleiden. 25 Zie, Ik heb het u voorzegd. 26 (A) Indien men dan tot u zegt: Zie, Hij is in de woestijn, gaat er niet heen; zie, Hij is in de binnenkamer, gelooft het niet. 27 Want zoals de bliksem komt van het oosten en licht tot het westen, zo zal de komst van de Mensenzoon zijn. 28 (B) Waar het aas is, daar zullen de gieren zich verzamelen.

29 (C) Direct na de verdrukking van die dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar glans niet geven en de sterren zullen van de hemel vallen en de hemelse machten zullen wankelen. 30 (D) En dan zal het teken van de Mensenzoon verschijnen aan de hemel en dan zullen alle stammen van de aarde zich op de borst slaan en zij zullen de Mensenzoon zien komen op de wolken van de hemel, met grote macht en heerlijkheid. 31 En Hij zal zijn engelen uitzenden met luid bazuingeschal en zij zullen zijn uitverkorenen verzamelen uit de vier windstreken, van het ene uiterste van de hemel tot het andere.

32 Leert dan van de vijgenboom deze les: Wanneer zijn hout al week wordt en de bladeren doet opkomen, weet u daaraan, dat de zomer nabij is. 33 Zo moet ook u, wanneer u dit alles ziet, weten, dat het nabij is, voor de deur. 34 Voorwaar, Ik zeg u, dit geslacht zal zeker niet voorbijgaan, voordat dit alles gebeurt. 35 De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen zeker niet voorbijgaan.

36 Maar van die dag en van dat uur weet niemand, ook de engelen van de hemelen niet, ook de Zoon niet, maar de Vader alleen. 37 (E) Want zoals het was in de dagen van Noach, zo zal de komst van de Mensenzoon zijn. 38 Want zoals zij in [die] dagen vóór de zondvloed waren, etende en drinkende, huwende en ten huwelijk gevende, tot op de dag, waarop Noach in de ark ging, 39 (F) en zij niets bemerkten, voordat de zondvloed kwam en hen allen wegnam, zo zal ook de komst van de Mensenzoon zijn. 40 Dan zullen er twee in het veld zijn, één zal aangenomen worden en één achtergelaten worden; 41 twee vrouwen zullen aan het malen zijn met de molen, één zal aangenomen worden, en één achtergelaten worden. 42 Waakt dan, want u weet niet, op welke dag uw Heer komt.

43 (G) Maar weet dit: Als de heer van het huis geweten had, in welke nachtwake de dief zou komen, hij zou gewaakt hebben en in zijn huis niet hebben laten inbreken. 44 Daarom, weest ook u bereid, want op een uur, dat u het niet verwacht, komt de Mensenzoon.

45 Wie is dan de trouwe en verstandige slaaf, die de heer over zijn dienstvolk gesteld heeft om hun op tijd voedsel te geven? 46 Gezegend is die slaaf, die zijn heer bij zijn komst zó bezig zal vinden. 47 Voorwaar, Ik zeg u, dat hij hem over al zijn bezit zal stellen. 48 Maar als die slaaf slecht was, en in zijn hart zou zeggen: 49 Mijn heer blijft uit, en hij zou beginnen zijn medeslaven te slaan en met de dronkaards zou eten en drinken, 50 dan zal de heer van die slaaf komen op een dag, dat hij het niet verwacht, en op een uur, 51 dat hij het niet weet, en hij zal hem folteren en hem in het lot van de huichelaars doen delen. Daar zal het gekerm zijn en het tandengeknars.

De wijze en de dwaze maagden

25 1 (H) Dan zal het Koninkrijk der hemelen vergeleken worden met tien meisjes, die hun lampen namen en uittrokken, de bruidegom tegemoet. 2 En vijf van hen waren dwaas en vijf waren wijs. 3 Want de dwaze (meisjes) namen hun lampen mee, maar geen olie; 4 maar de wijze

(A) **24:26** Luk. 17:23,24. (B) **24:28** Luk. 17:37. (C) **24:29 a** Jes. 13:10; Joël 2:10; 3:4; 3:15; Opb. 6:12. **24:29 b** Jes. 13:10; Eze. 32:7; Joël 2:10; 3:15. **24:29 c** Jes. 34:4; Opb. 6:13. (D) **24:30** Dan. 7:13; Zac. 12:10-14; Opb. 1:7. (E) **24:37** Gen. 6:5-8. (F) **24:39** Gen. 7:6-24. (G) **24:43** Luk. 12:39,40. (H) **25:1** Luk. 12:35.

(meisjes) namen olie in hun kruiken, met hun lampen. 5 Terwijl de bruidegom uitbleef, werden zij allen slaperig en sliepen in. 6 En midden in de nacht klonk een geroep: De bruidegom, zie, gaat uit hem tegemoet! 7 Toen stonden al die meisjes op en brachten hun lampen in orde. 8 En de dwaze zeiden tot de wijze: Geeft ons van uw olie, want onze lampen gaan uit. 9 Maar de wijze antwoordden en zeiden: Neen, er mocht niet genoeg zijn voor ons en voor u; gaat liever naar de verkopers en koopt voor uzelf. 10 Maar terwijl ze heengingen om te kopen, kwam de bruidegom, en die gereed waren, gingen met hem de bruiloftszaal binnen, en de deur werd gesloten. 11 (A) Later kwamen ook de andere meisjes en zeiden: Heer, heer, doe ons open! 12 Maar hij antwoordde en zei: Voorwaar, ik zeg u, ik ken u niet. 13 Waakt dan, want u weet de dag noch het uur waarop de Mensenzoon komt.

De gelijkenis van de talenten

14 (B) Want het is als een mens, die bij zijn vertrek naar het buitenland zijn slaven riep en hun zijn bezit toevertrouwde. 15 En de één gaf hij vijf talenten, een ander twee, een derde één, een ieder naar zijn bekwaamheid, en hij reisde naar het buitenland. 16 Direct ging hij, die de vijf talenten ontvangen had, op weg, en hij deed er zaken mee en verdiende er vijf bij. 17 Evenzo verdiende hij, die de twee talenten had, er twee bij. 18 Maar hij, die het ene talent ontvangen had, ging heen en groef een gat in de grond en verborg het geld van zijn heer. 19 En na lange tijd kwam de heer van die slaven en hield afrekening met hen. 20 En die de vijf talenten ontvangen had, trad toe en bracht nog vijf talenten bovendien, zeggende: Heer, vijf talenten hebt u mij toevertrouwd: zie, ik heb er vijf talenten bij verdiend. 21 Zijn heer zei tot hem. Wèl gedaan, u goede en getrouwe slaaf, over weinig bent u getrouw geweest, over veel zal ik u stellen; ga in tot het feest van uw heer. 22 Die met de twee talenten trad ook toe en zei: Heer, twee talenten hebt u mij toevertrouwd; zie, ik heb er twee talenten bij verdiend. 23 Zijn heer zei tot hem: Wèl gedaan, u goede en getrouwe slaaf, over weinig bent u getrouw geweest, over veel zal ik u stellen; ga in tot het feest van uw heer. 24 Nu kwam ook hij, die het ene talent ontvangen had, en zei: Heer, ik wist van u, dat u een streng mens bent, die maait, waar u niet gezaaid hebt, en die bijeenbrengt van plaatsen, waar u niet hebt uitgestrooid. 25 En ik was bang en ben heengegaan en heb uw talent in de grond verborgen; hier hebt u het uwe. 26 En zijn heer antwoordde en zei tot hem: U slechte en luie slaaf, wist u, dat ik maai, waar ik niet gezaaid heb en bijeenbreng van plaatsen, waar ik niet heb uitgestrooid? 27 Dan had u mijn geld aan de bankiers moeten geven en ik zou bij mijn komst mijn eigendom met rente opgevraagd hebben. 28 Neemt hem dan het talent af en geeft het aan hem, die de tien talenten heeft. 29 (C) Want aan een ieder, die heeft, zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben. Maar wie niet heeft, ook wat hij heeft, zal hem ontnomen worden. 30 (D) En werpt de onnutte slaaf uit in de buitenste duisternis. Daar zal het gekerm zijn en het tandengeknars.

Het oordeel van de Mensenzoon

31 (E) Wanneer dan de Mensenzoon komt in zijn heerlijkheid en al de engelen met Hem, dan zal Hij plaats nemen op de troon van zijn heerlijkheid. 32 En al de volken zullen vóór Hem verzameld worden, en Hij zal ze van elkaar scheiden, zoals de herder de schapen scheidt van de bokken, 33 en Hij zal de schapen zetten aan zijn rechterhand en de bokken aan zijn linkerhand. 34 Dan zal de Koning tot hen, die aan zijn rechterhand zijn, zeggen: Komt, u gezegenden van mijn Vader, beërft het Koninkrijk, dat voor u bestemd is van de grondlegging van de wereld af. 35 Want Ik heb honger geleden en u hebt Mij te eten gegeven. Ik heb dorst geleden en u hebt Mij te drinken gegeven, Ik ben een vreemdeling geweest en u hebt Mij gehuisvest, 36 naakt en

(A) **25:11** Luk. 13:25. (B) **25:14** Luk. 19:11-27. (C) **25:29** Mat. 13:12; Mar. 4:25; Luk. 8:18. (D) **25:30** Mat. 8:12; 22:13; Luk. 13:28. (E) **25:31 a** Mat. 16:27. **25:31 c** Mat. 19:28.

u hebt Mij gekleed, ziek en u hebt Mij bezocht;
Ik ben in de gevangenis geweest en u bent tot
Mij gekomen. 37 Dan zullen de rechtvaardigen
Hem antwoorden, zeggende: Heer, wanneer heb-
ben wij U hongerig gezien en hebben wij U ge-
voed, of dorstig en hebben wij U te drinken ge-
geven? 38 Wanneer hebben wij U als vreemdeling
gezien en hebben U gehuisvest, of naakt, en heb-
ben U gekleed? 39 Wanneer hebben wij U ziek of
in de gevangenis gezien en zijn tot U gekomen?
40 En de Koning zal hun antwoorden en zeggen:
Voorwaar, Ik zeg u, in zoverre u dit aan één van
deze mijn minste broeders hebt gedaan, hebt u
het Mij gedaan. 41 Dan zal Hij ook tot hen, die
aan zijn linkerhand zijn, zeggen: Gaat weg van
Mij, u vervloekten, naar het eeuwige vuur, dat
voor de duivel en zijn engelen bereid is. 42 Want
Ik heb honger geleden en u hebt Mij niet te eten
gegeven, Ik heb dorst geleden en u hebt Mij niet
te drinken gegeven; 43 Ik ben een vreemdeling
geweest en u hebt Mij niet gehuisvest, naakt en
u hebt Mij niet gekleed, ziek en in de gevangenis
en u hebt Mij niet bezocht. 44 Dan zullen ook
zij Hem antwoorden en zeggen: Heer, wanneer
hebben wij U hongerig gezien, of dorstig, of als
vreemdeling, of naakt of ziek, of in de gevange-
nis, en hebben wij U niet gediend? 45 Dan zal Hij
hun antwoorden en zeggen: Voorwaar, Ik zeg u,
in zoverre u dit aan één van deze minsten niet
gedaan hebt, hebt u het ook aan Mij niet gedaan.
46 (A) En dezen zullen heengaan naar de eeuwige
straf, maar de rechtvaardigen naar het eeuwige
leven.

De vierde aankondiging van het
*lijden - Besluit om **Jesjoea** te doden*

26 1 En het gebeurde, toen **Jesjoea** al deze
woorden geëindigd had, dat Hij tot zijn
discipelen zei: 2 (B) U weet, dat het over twee da-
gen Pèsach is, en alsdan wordt de Mensenzoon
overgeleverd om gekruisigd te worden. 3 Toen
kwamen de overpriesters en de oudsten van het
volk bijeen in het paleis van de hogepriester,
genaamd Kajafas, 4 en zij beraamden een plan
om **Jesjoea** door list in handen te krijgen en
te doden. 5 Maar zij zeiden: Niet op het feest,
opdat er geen opschudding onder het volk zal
ontstaan.

De zalving en het verraad

6 Toen **Jesjoea** te Betanië was, in het huis van
Simon de melaatse, 7 (C) kwam een vrouw tot
Hem met een albasten kruik vol kostbare mirre
en goot die uit over zijn hoofd, terwijl Hij aanlag.
8 Toen de discipelen dit zagen, waren zij veront-
waardigd en zeiden: Waartoe die verkwisting?
9 Want deze (mirre) had duur verkocht en aan de
armen gegeven kunnen worden. 10 Maar **Jesjoea**
merkte het op en zei tot hen: Waarom valt u deze
vrouw lastig? Want zij heeft een goede daad aan
Mij verricht. 11 (D) De armen hebt u immers al-
tijd bij u, maar Mij hebt u niet altijd. 12 Want
toen zij deze mirre over mijn lichaam uitgoot,
heeft zij dat gedaan om mijn begrafenis voor te
bereiden. 13 Voorwaar, Ik zeg u, overal waar dit
evangelie verkondigd zal worden in de hele we-
reld, zal ook tot haar herinnering gesproken wor-
den van wat zij gedaan heeft. 14 Toen ging één
van de twaalven, genaamd Judas Iskariot, naar
de overpriesters, 15 (E) en hij zei: Wat wilt u mij
geven? Dan zal ik Hem u overleveren. 16 En zij
stelden hem dertig zilverlingen ter hand.(1) En
van toen af zocht hij een goede gelegenheid om
Hem over te leveren.

De voorbereiding van de
Pèsachmaaltijd - Het verraad voorzegd

17 Op de eerste dag van het Feest van de Onge-
zuurde Broden, kwamen de discipelen bij **Jesjoea**
en zeiden: Waar wilt U, dat wij voor U het Pèsach
voorbereiden om te eten? 18 Hij zei: Gaat naar de
stad tot die-en-die en zegt tot hem: De Meester
zegt: Mijn tijd is nabij; bij u houd Ik met mijn di-
scipelen het Pèsach. 19 En de discipelen deden,

(1) **26:16** Zie Zacharia 11:12.

(A) **25:46** Dan. 12:2. (B) **26:2** Ex. 12:1-27. (C) **26:7** Luk. 7:37,38. (D) **26:11** Deut. 15:11. (E) **26:15** Zac. 11:12.

zoals **Jesjoea** hun had opgedragen, en zij maakten het Pèsach gereed.
20 Toen het avond geworden was, lag Hij aan
met de twaalf [discipelen]. 21 En terwijl zij aten,
zei Hij: Voorwaar, Ik zeg u, dat een van u Mij
verraden zal.(1) 22 En zeer bedroefd, begonnen
zij, een voor een, tot Hem te zeggen: Ik ben het
toch niet, Heer? 23 (A) Hij antwoordde hun en
zei: Die zijn hand met Mij in de schotel heeft gedoopt, die zal Mij verraden. 24 De Mensenzoon
gaat wel heen zoals van Hem geschreven staat,
maar wee die mens, door wie de Mensenzoon
verraden wordt. 25 Het zou voor die mens goed
zijn geweest, als hij niet geboren was. Judas, zijn
verrader, antwoordde en zei: Ik ben het toch niet,
Rabbi? Hij zei tot hem: U hebt het gezegd.

*De laatste Pèsachmaaltijd van **Jesjoea***

26 En terwijl zij aten, nam **Jesjoea** een brood,
sprak de zegen uit, brak het en gaf het aan zijn
discipelen en zei: Neemt, eet, dit is mijn lichaam.
27 En Hij nam een beker, sprak de dankzegging
uit en gaf hun die en zei: Drinkt allen daaruit.
28 (B) Want dit is mijn bloed van het verbond,
dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van
zonden. 29 Maar Ik zeg u, Ik zal van nu aan voorzeker niet meer van deze vrucht van de wijnstok
drinken, tot op die dag, dat Ik haar met u nieuw
zal drinken in het Koninkrijk van mijn Vader.

De verloochening voorzegd

30 En na de lofzang gezongen te hebben vertrokken zij naar de Olijfberg.
31 (C) Toen zei **Jesjoea** tot hen: U zult allen aan
Mij aanstoot nemen in deze nacht. Want er staat
geschreven: Ik zal de herder slaan en de schapen
van de kudde zullen verstrooid worden.(2) 32 (D)
Maar nadat Ik zal zijn opgewekt, zal Ik u voorgaan naar Galilea. 33 Petrus antwoordde en zei
tot Hem: Al zouden allen aanstoot aan U nemen,
ik nooit! 34 **Jesjoea** zei tot hem: Voorwaar, Ik zeg
u, in deze nacht, voordat de haan kraait, zult u
Mij driemaal verloochenen.(3) 35 Petrus zei tot
Hem: Zelfs al moest ik met U sterven, ik zal U
voorzeker niet verloochenen. Zo spraken ook al
de discipelen.

Gethsémane

36 Toen ging **Jesjoea** met hen naar een plaats,
genaamd Getsémane, en Hij zei tot de discipelen: Zet u hier neer, terwijl Ik heenga om daar
te bidden. 37 En Hij nam Petrus en de twee zonen van Zebedeüs mee en Hij begon bedroefd en
beangst te worden. 38 Toen zei Hij tot hen: Mijn
ziel is zeer bedroefd, bijna dodelijk; blijft hier en
waakt met Mij. 39 En Hij ging een weinig verder
en Hij wierp Zich met het aangezicht ter aarde
en bad, zeggende: Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze beker Mij voorbijgaan; maar niet
zoals Ik wil, maar zoals U wilt.(4) 40 En Hij kwam
bij zijn discipelen en vond hen slapende, en Hij
zei tot Petrus: waren jullie zo weinig bij machte
één uur met Mij te waken? 41 Waakt en bidt, dat
u niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak. 42 Opnieuw, voor
de tweede keer, ging Hij heen en bad, zeggende:
Mijn Vader, indien deze beker niet kan voorbijgaan, tenzij dan dat Ik die zal drinken, uw wil
geschiede! 43 En toen Hij terugkwam, vond Hij
hen slapende, want hun ogen waren bezwaard.
44 En Hij liet hen daar en ging opnieuw heen en
bad voor de derde keer, opnieuw dezelfde woorden sprekende. 45 Toen kwam Hij bij de discipelen en zei tot hen: Slaapt nu maar en rust.
Zie, het uur is nabijgekomen, en de Mensenzoon
wordt overgeleverd in de handen van zondaren.
46 Staat op, laten wij gaan. Zie, die Mij overlevert,
is nabij.

De gevangenneming

47 En terwijl Hij nog sprak, zie, daar was Judas,
één van de twaalven, en met hem een grote menigte met zwaarden en stokken, gezonden vanwege de overpriesters en oudsten van het volk.

(1) **26:21** Zie Psalm 41:10. (2) **26:31** Zie 26:56 en Zacharia 13:7. (3) **26:34** Zie Psalm 41:10. (4) **26:39** Zie Johannes 12:27b en 18:11b.

(A) **26:23** Ps. 41:10. (B) **26:28 a** Ex. 24:8. **26:28 b** Jer. 31:31-34. (C) **26:31** Zac. 13:7. (D) **26:32** Mat. 28:16.

48 En die Hem overleverde had hun een teken gegeven, zeggende: Die ik zal kussen, die is het; grijpt Hem. 49 En direct trad hij op **Jesjoea** toe en zei: Wees gegroet, Rabbi, en hij kuste Hem. 50 Maar **Jesjoea** zei tot hem: Vriend, waartoe bent u hier? Toen traden zij toe, sloegen de handen aan **Jesjoea** en grepen Hem. 51 En zie, één van die bij **Jesjoea** waren, strekte zijn hand uit, trok zijn zwaard en hij trof de slaaf van de hogepriester en sloeg hem het oor af. 52 Toen zei **Jesjoea** tot hem: Breng uw zwaard weer op zijn plaats, want allen, die naar het zwaard grijpen, zullen door het zwaard omkomen. 53 Of meent u, dat Ik mijn Vader niet kan aanroepen en Hij zal Mij direct meer dan twaalf legioenen engelen terzijde stellen? 54 Hoe zouden dan de Schriften(1) in vervulling gaan, die zeggen, dat het aldus moet gebeuren?

55 (A) Op dat ogenblik sprak **Jesjoea** tot de menigten: Als tegen een rover bent u uitgetrokken met zwaarden en stokken om Mij gevangen te nemen? Dagelijks zat Ik in de tempel te leren, maar u hebt Mij niet gegrepen. 56 Maar dit alles is gebeurd, opdat de schriften van de *Profeten* in vervulling zouden gaan. Toen lieten al de discipelen Hem alleen en vluchtten.(2)

Voor de Raad

57 Die nu **Jesjoea** gegrepen hadden, leidden Hem weg naar Kajafas, de hogepriester, bij wie de schriftgeleerden en oudsten bijeengekomen waren. 58 En Petrus volgde Hem van verre tot aan de hof van de hogepriester, en binnengekomen zijnde, ging hij tussen de dienaars zitten om de afloop te zien.

59 De overpriesters en de hele Raad trachtten een vals getuigenis tegen **Jesjoea** te vinden om Hem ter dood te brengen, maar zij vonden er geen, 60 hoewel er vele valse getuigen optraden. 61 (B) Maar ten laatste traden er twee op, die verklaarden: Deze heeft gezegd: Ik kan de tempel van God afbreken en binnen drie dagen opbouwen. 62 En de hogepriester stond op en zei tot Hem: Geeft U geen antwoord; wat getuigen dezen tegen U? 63 Maar **Jesjoea** bleef zwijgen. En de hogepriester zei tot Hem: Ik bezweer U bij de levende God, dat U ons zegt, of U bent de Messias, de Zoon van God. 64 (C) **Jesjoea** zei tot hem: U hebt het gezegd. Maar Ik zeg u, van nu aan zult u de Mensenzoon zien, gezeten aan de rechterhand van de Macht en komende op de wolken van de hemel. 65 (D) Toen scheurde de hogepriester zijn klederen en zei: Hij heeft God gelasterd! Waartoe hebben wij nog getuigen nodig? Zie, nu hebt u de godslastering gehoord. Wat denkt u? 66 Zij antwoordden en zeiden: Hij verdient de dood.

67 (E) Toen spuwden zij Hem in het aangezicht en sloegen Hem met vuisten;(3) 68 anderen sloegen Hem in het gezicht en zeiden: Profeteer ons, Messias, wie is het, die u geslagen heeft?

***Jesjoea** door Petrus verloochend*

69 Petrus zat buiten in de hof en er kwam een slavin naar hem toe, die zei: Ook u was bij **Jesjoea**, de Galileeër. 70 Maar hij loochende het ten aanhoren van allen en zei: Ik weet niet, wat u zegt. 71 Toen hij naar het portaal ging, zag een andere hem en zij zei tot hen, die daar waren: Die man was bij **Jesjoea**, de Nazoreeër. 72 En opnieuw loochende hij het met een eed: Ik ken de mens niet. 73 Even later kwamen zij, die daar stonden, naar Petrus toe en zeiden: Waarlijk, ook u behoort tot hen, want ook uw uitspraak verraadt u. 74 Toen begon hij zich te vervloeken en te zweren: Ik ken de mens niet. 75 En direct kraaide een haan. En Petrus herinnerde zich het woord, dat **Jesjoea** gesproken had: Eer de haan kraait, zult u Mij driemaal verloochenen. En hij ging naar buiten en huilde bitter.

Naar Pilatus – dood van Judas

27 1 25 Toen het nu morgen geworden was, namen al de overpriesters en de oudsten

(1) **26:54** "De Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament. (2) **26:56** Zie 26:31, Zacharia 13:7. (3) **26:67** Zie 27:30, Jesaja 50:6.

(A) **26:55** Luk. 19:47; 21:37. (B) **26:61** Joh. 2:19. (C) **26:64** Dan. 7:13. (D) **26:65** Lev. 24:16. (E) **26:67** Jes. 50:6.

van het volk het besluit tegen **Jesjoea** om Hem te doden. 2 En zij boeiden Hem, leidden Hem weg en zij leverden Hem over aan Pilatus, de stadhouder.

3 (A) Toen kreeg Judas, die Hem verraden had, berouw, daar hij zag, dat Hij veroordeeld was, en hij bracht de dertig zilverlingen aan de overpriesters en oudsten terug, 4 en hij sprak: Ik heb gezondigd, onschuldig bloed verraden! Maar zij zeiden: Wat gaat ons dit aan? U moet zelf maar zien wat ervan komt! 5 En de zilverlingen in de tempel werpende, verwijderde hij zich; daarop ging hij heen en hing zichzelf op. 6 De overpriesters namen de zilverlingen en zeiden: Wij mogen die niet in de offerkist doen, want het is bloedgeld. 7 En zij namen het besluit daarvoor het land van de pottenbakker te kopen als begraafplaats voor de vreemdelingen.(1) 8 Daarom heet dat land Bloedakker, tot heden toe. 9 (B) Toen werd vervuld wat gesproken is door de profeet Jeremia, toen hij zei: En zij namen de dertig zilverlingen, de geschatte waarde van de geschatte, die zij geschat hadden van de kinderen van Israël, 10 en gaven die voor het land van de pottenbakker, zoals **JHWH** mij had opgedragen.(2)

De veroordeling

11 **Jesjoea** dan werd voor de stadhouder gebracht. En de stadhouder ondervroeg Hem en zei: Bent U de Koning van de Joden? **Jesjoea** zei: U zegt het. 12 En op de beschuldiging, die de overpriesters en oudsten tegen Hem inbrachten, antwoordde Hij niets. 13 Toen zei Pilatus tot Hem: Hoort U niet, hoeveel zij tegen U getuigen? 14 En Hij antwoordde hem op geen enkele vraag, zodat de stadhouder zich zeer verwonderde.

15 Nu was de stadhouder bij elk feest gewoon een gevangene, volgens de keuze van de menigte, los te laten. 16 Zij hadden toen een berucht gevangene, genaamd Barabbas(3). 17 Daar zij nu toch bijeen waren, zei Pilatus tot hen: Wie wilt u, dat ik u zal loslaten, (Jezus) Barabbas of **Jesjoea**, die de Messias wordt genoemd? 18 Want hij wist, dat zij Hem uit nijd hadden overgeleverd.

19 Terwijl hij nu op de rechterstoel zat, zond zijn vrouw hem de boodschap: Bemoei u toch niet met die rechtvaardige, want ik heb heden in een droom veel om Hem geleden.

20 Maar de overpriesters en de oudsten overreedden de menigten, dat zij om Barabbas zouden vragen, maar **Jesjoea** zouden laten ter dood brengen. 21 De stadhouder antwoordde en zei tot hen: Wie van die twee wilt u, dat ik u loslaat? Zij zeiden: Barabbas. 22 Pilatus zei tot hen: Wat moet ik dan doen met **Jesjoea**, die de Messias wordt genoemd? Zij zeiden allen: Hij moet gekruisigd worden! 23 Hij zei: Wat heeft Hij dan toch voor kwaad gedaan? Zij schreeuwden des te meer: Hij moet gekruisigd worden! 24 (C) Toen Pilatus zag, dat niets baatte, maar dat er veeleer oproer ontstond, nam hij water, waste zich de handen voor de ogen van de menigte en zei: Ik ben onschuldig aan zijn bloed; u moet zelf maar zien, wat ervan komt. 25 En al het volk antwoordde en zei: Zijn bloed mag over ons en over onze kinderen komen! 26 Toen liet hij hun Barabbas los, maar **Jesjoea** geselde hij en hij gaf Hem over om gekruisigd te worden.

De bespotting

27 Toen namen de soldaten van de stadhouder **Jesjoea** mee naar het gerechtsgebouw en riepen de hele afdeling bij Hem samen. 28 En zij trokken Hem zijn klederen uit en deden Hem een scharlaken mantel om; 29 ook vlochten zij van doornen een kroon en zetten die op zijn hoofd en gaven Hem een riet in zijn rechterhand. Toen vielen zij voor Hem op de knieën en spotten, zeggende: Wees gegroet, u Koning van de Joden! 30 En zij spuwden naar Hem en namen het riet en sloegen Hem ermee op het hoofd.(4) 31 En toen zij Hem bespot hadden,(5) trokken zij Hem de mantel uit en deden Hem zijn klederen aan en zij leid-

(1) **27:3-7** Zie Zacharia 11:13. (2) **27:10** Zie Zacharia 11:13. (3) **27:16** In de grondtekst staat "Jezus Barabbas", vertaald is dat "Jezus, zoon van de vader". (4) **27:30** Zie 26:67, Jesaja 50:6. (5) **27:31** Zie Psalm 22:8.

(A) **27:3** Hand. 1:18,19. (B) **27:9** Zac. 11:12,13. (C) **27:24** Deut. 21:6-9.

den Hem weg om Hem te kruisigen. 32 Toen zij heengingen, troffen zij iemand uit Cyrene aan, Simon genaamd; die zij dwongen om zijn kruis te dragen.

De kruisiging

33 En zij kwamen aan een plaats, genaamd Golgota, dat is de zogenaamde Schedelplaats, 34 (A) en zij gaven Hem wijn, vermengd met gal, te drinken. En toen Hij die proefde, wilde Hij niet drinken. 35 (B) Nadat zij Hem gekruisigd hadden, verdeelden zij zijn klederen door het lot te werpen, 36 en daar zittende bewaakten zij Hem. 37 En boven zijn hoofd brachten zij op schrift de beschuldiging tegen Hem aan: Dit is **Jesjoea**, de Koning van de Joden.

38 Toen werden met Hem twee rovers gekruisigd, één aan zijn rechterzijde en één aan zijn linkerzijde.

39 (C) En de voorbijgangers spraken lastertaal tegen Hem, schudden hun hoofd 40 (D) en zeiden: U, die de tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt, red Uzelf, indien U de Zoon van God bent, en kom af van het kruis! 41 Evenzo spotten de overpriesters samen met de schriftgeleerden en oudsten en zij zeiden: 42 Anderen heeft Hij gered, Zichzelf kan Hij niet redden. Hij is Koning van Israël; laat Hij nu van het kruis afkomen en wij zullen aan Hem geloven. 43 (E) Hij heeft zijn vertrouwen op God gesteld; laat die Hem nu verlossen, indien Hij een welgevallen in Hem heeft; want Hij heeft gezegd: **IK BEN** de Zoon van God. 44 Op dezelfde wijze hoonden de rovers, die met Hem gekruisigd waren, Hem ook.(1)

*Het sterven van **Jesjoea***

45 En van het zesde uur af kwam er duisternis over het hele land tot het negende uur. 46 (F) Omstreeks het negende uur riep **Jesjoea** met luide stem, zeggende: Eli, Eli, lama sabachtani? Dat is: Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten? 47 En sommige van de omstanders, dit horende, zeiden: Hij roept Elia. 48 (G) En direct liep een van hen toe en nam een spons, doordrenkte die met zure wijn, stak ze op een riet en gaf Hem te drinken.(2) 49 Maar de anderen zeiden: Stil, laat ons zien, of Elia komt om Hem te redden. 50 **Jesjoea** riep opnieuw met luide stem en gaf de geest.

51 (H) En zie, het voorhangsel van de tempel scheurde van boven tot beneden in tweeën, en de aarde beefde, en de rotsen scheurden, 52 en de graven gingen open en vele lichamen van de ontslapen heiligen werden opgewekt. 53 En zij gingen uit de graven na zijn opstanding en kwamen in de heilige stad, waar zij aan velen verschenen.

54 De hoofdman en zij, die met hem **Jesjoea** bewaakten, zagen de aardbeving en wat er plaats had en zij werden zeer bang en zeiden: Waarlijk dit was een Zoon van God.

55 (I9) En daar waren vele vrouwen, die uit de verte toekeken, welke **Jesjoea** gevolgd waren uit Galilea, om Hem te dienen. 56 Tot dezen behoorden Maria van Magdala, en Maria, de moeder van Jakobus en Jozef, en de moeder van de zonen van Zebedeüs.

De begrafenis

57 Toen het nu avond geworden was, kwam een rijk man van Arimatea, genaamd Jozef, die eveneens een discipel van **Jesjoea** geworden was. 58 Deze ging naar Pilatus en vroeg hem om het lichaam van **Jesjoea**. Toen beval Pilatus het hem te geven. 59 En Jozef nam het lichaam en wikkelde het in zuiver linnen, 60 en hij legde het in zijn nieuw graf, dat hij in de rots had laten uithouwen, en na een grote steen voor de ingang van het graf te hebben gewenteld, ging hij heen. 61 En daar waren Maria van Magdala en de andere Maria, gezeten tegenover het graf.

De wacht bij het graf

62 De volgende dag, dat is na de Voorbereiding, kwamen de overpriesters en de Farizeeën geza-

(1) **27:39-44** Zie Psalm 22:8. (2) **27:48** Zie Psalm 69:22.

(A) **27:34** Ps. 69:22. (B) **27:35** Ps. 22:19. (C) **27:39** Ps. 22:8; 109:25. (D) **27:40** Mat. 26:61; Joh. 2:19. (E) **27:43** Ps. 22:9. (F) **27:46** Ps. 22:2. (G) **27:48** Ps. 69:22. (H) **27:51** Ex. 26:31-33. (I9) **27:55** Luk. 8:2,3.

menlijk tot Pilatus, 63 (A) en zij zeiden: Heer, wij hebben ons herinnerd, dat die verleider bij zijn leven gezegd heeft: Na drie dagen word Ik opgewekt. 64 Geef daarom bevel het graf te verzekeren tot de derde dag; anders konden zijn discipelen Hem komen stelen, en tot het volk zeggen: Hij is opgewekt uit de doden, en de laatste dwaling zou erger zijn dan de eerste. 65 Pilatus zei tot hen: Hier hebt u een wacht, gaat heen en verzekert het naar uw beste weten. 66 Zij gingen heen en verzekerden het graf met de wacht, na de steen verzegeld te hebben.

De opstanding

28 1 Laat na de Sjabbat, tegen het aanbreken van de eerste dag van de week, gingen Maria van Magdala en de andere Maria het graf bezien. 2 En zie, er kwam een grote aardbeving, want een engel van **JHWH** daalde uit de hemel neer en kwam nader, en hij wentelde de steen weg en zette zich daarop. 3 Zijn uiterlijk was als een bliksem en zijn kleding wit als sneeuw. 4 En de bewakers werden heel angstig voor hem en zij werden als doden. 5 Maar de engel antwoordde en zei tot de vrouwen: Weest u niet bang; want ik weet, dat u **Jesjoea** zoekt, de gekruisigde. 6 Hij is hier niet, want Hij is opgewekt, zoals Hij gezegd heeft; komt, ziet de plaats, waar Hij gelegen heeft. 7 En gaat direct op weg en zegt zijn discipelen, dat Hij is opgewekt uit de doden. En zie, Hij gaat u voor naar Galilea; daar zult u Hem zien. Zie, ik heb het u gezegd. 8 En zij gingen direct weg van het graf, met ontzag en grote blijdschap, en liepen haastig voort om het zijn discipelen te berichten. 9 En zie, **Jesjoea** kwam hen tegemoet en zei: Weest gegroet. Zij naderden Hem en grepen zijn voeten en zij aanbaden Hem. 10 Toen zei **Jesjoea** tot hen: Weest niet bang. Gaat heen en bericht mijn broeders, dat zij naar Galilea gaan, en daar zullen zij Mij zien.

De leugen van de Joodse Raad

11 Toen zij onderweg waren, zie, enigen van de wacht kwamen in de stad om de overpriesters al het gebeurde te vertellen. 12 En in een vergadering met de oudsten kwamen zij tot een besluit en zij gaven de soldaten veel geld, 13 en zij zeiden: Zeg dat zijn discipelen 's nachts zijn gekomen en Hem hebben gestolen, terwijl wij sliepen. 14 En indien dit de stadhouder ter ore komt, wij zullen het in orde brengen en maken, dat u buiten moeite blijft. 15 En zij namen het geld aan en deden zoals hun gezegd was. En dit gerucht is tot op de huidige dag onder de Joden verspreid.

De Grote Opdracht

16 (B) En de elf discipelen vertrokken naar Galilea, naar de berg, waar **Jesjoea** hen had opgedragen te komen. 17 En toen zij Hem zagen, aanbaden zij, maar sommigen twijfelden. 18 En **Jesjoea** trad naderbij en sprak tot hen, zeggende: Mij is gegeven alle macht in de hemel en op [de] aarde. 19 (C) Gaat dan heen, maakt al de volken tot mijn discipelen en doopt hen in de naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest en leert hen onderhouden al wat Ik u bevolen heb. 20 En zie, Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding van de wereld.

(A) **27:63** Mat. 16:21; 17:23; 20:19; Mar. 8:31; 9:31; 10:33,34; Luk. 9:22; 18:31-33. (B) **28:16** Mat. 26:32; Mar. 14:28. (C) **28:19** Hand. 1:8.

Markus

Johannes de Doper

1 [1] Begin van het Evangelie van **Jesjoea** de Messias, Zoon van God
[2] [(A)] Zoals geschreven staat bij de profeet Jesaja:

Zie, Ik zend mijn bode voor uw aangezicht uit,
die uw weg bereiden zal; [3] [(B)] de stem van een,
die roept in de woestijn: Bereidt de weg van **JHWH**, maakt recht zijn paden, [4] gebeurde het,
dat Johannes doopte in de woestijn en de doop
van bekering, tot vergeving van zonden preekte.
[5] En het hele Joodse land liep tot hem uit en alle
inwoners van Jeruzalem, en zij lieten zich door
hem dopen in de rivier de Jordaan onder belijdenis van hun zonden.[(1)] [6] [(C)] En Johannes was gekleed met kameelhaar en met een lederen gordel
om zijn lendenen, en hij at sprinkhanen en wilde
honing. [7] En hij preekte en zei: Na mij komt, die
sterker is dan ik, wiens schoenriem ik niet waardig ben, terwijl ik neerbuk, los te maken. [8] Ik heb
u gedoopt met water, maar Hij zal u dopen met
de heilige Geest.

De doop en de verzoeking in de woestijn

[9] En het gebeurde in die dagen, dat **Jesjoea**
Nazaret in Galilea verliet en Zich door Johannes
in de Jordaan liet dopen. [10] En direct, toen Hij uit
het water opsteeg, zag Hij de hemelen scheuren
en de Geest als een duif op Zich neerdalen. [11] [(D)]
En een stem [kwam] uit de hemelen: U bent mijn
Zoon, de geliefde; in U heb Ik mijn welbehagen.
[12] En direct dreef de Geest Hem uit naar de
woestijn. [13] En Hij werd in de woestijn veertig
dagen verzocht door de satan[(2)] en Hij was bij
de wilde dieren, en de engelen dienden Hem.

***Jesjoea** naar Galilea - De roeping van de eerste discipelen*

[14] En nadat Johannes was overgeleverd, ging
Jesjoea naar Galilea om het evangelie van God
te preken, [15] [(E)] [en Hij zei]: De tijd is vervuld en
het Koninkrijk van God is nabijgekomen. Bekeert
u en gelooft het evangelie.
[16] En toen Hij langs de zee van Galilea ging, zag
Hij Simon en Andreas, de broer van Simon, in de
zee staan en het net uitwerpen, want zij waren
vissers. [17] En **Jesjoea** zei tot hen: Komt achter
Mij en Ik zal maken, dat u vissers van mensen
wordt. [18] En zij lieten direct hun netten liggen
en volgden Hem. [19] En een weinig verder gegaan
zijnde, zag Hij Jakobus, de zoon van Zebedeüs,
en Johannes zijn broer, terwijl dezen bezig waren in het schip hun netten in orde te brengen.
[20] En direct riep Hij hen. En zij lieten hun vader
Zebedeüs in het schip achter met de dagloners
en gingen heen, Hem achterna.

In de synagoge te Kafarnaüm

[21] En zij kwamen te Kafarnaüm en direct op
de Sjabbat ging Hij naar de synagoge en leerde.
[22] [(F)] En zij stonden versteld over zijn leer, want
Hij leerde hen als gezaghebbende, en niet zoals
de schriftgeleerden.
[23] En direct was er in hun synagoge een mens
met een onreine geest en hij schreeuwde luid,
[24] zeggende: Wat hebt U met ons te maken,
Jesjoea van Nazaret? Bent U gekomen om ons
te verdelgen? Ik weet wel, wie U bent: de heilige van God. [25] En **Jesjoea** bestrafte hem [zeggende]: Zwijg stil en ga uit van hem. [26] En de onreine geest deed hem stuiptrekken en ging onder groot geschreeuw van hem uit. [27] En allen

---

[(1)] **1:5** Zie 1 Johannes 1:9. [(2)] **1:13** Het Hebreeuwse werkwoord "satan" betekent "tegenstaan"en het bijbehorende zelfstandige naamwoord betekent "tegenstander".

[(A)] **1:2** Mal. 3:1. [(B)] **1:3** Jes. 40:3. [(C)] **1:6** 2Kon. 1:8. [(D)] **1:11** Gen. 22:2; Ps. 2:7; Jes. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mar. 9:7; Luk. 3:22. [(E)] **1:15** Mat. 3:2. [(F)] **1:22** Mat. 7:28,29.

werden zeer verbaasd, zodat zij elkaar vroegen, zeggende: Wat is dit? Een nieuwe leer met gezag! Ook de onreine geesten geeft Hij bevelen en zij gehoorzamen Hem! 28 En het gerucht van Hem drong direct overal door in de hele omgeving van Galilea.

In het huis van Petrus

29 En direct, uit de synagoge, gingen zij in het huis van Simon en Andreas met Jakobus en Johannes. 30 En de schoonmoeder van Simon lag met koorts in bed en direct spraken zij met Hem over haar. 31 En Hij kwam naderbij, pakte haar hand en richtte haar op. En de koorts verliet haar en zij diende hen.

32 Toen het nu avond werd en de zon onderging, brachten zij tot Hem allen, die ernstig ongesteld waren, en degenen die door demonen bezetenen waren. 33 En de hele stad was te hoop gelopen bij de deur. 34 En Hij genas velen, die ernstig ongesteld waren door allerlei ziekten, en vele boze geesten dreef Hij uit en Hij liet de geesten niet toe te spreken, omdat zij Hem kenden.

35 En vroeg, nog diep in de nacht, stond Hij op en ging naar buiten en Hij ging heen naar een eenzame plaats en bad aldaar. 36 Maar Simon en die met hem waren, gingen Hem achterna, 37 en zij vonden Hem en zeiden tot Hem: Allen zoeken U. 38 En Hij zei tot hen: Laten wij elders heengaan, naar de naburige plaatsen, opdat Ik ook daar zal preken; want daartoe ben Ik uitgegaan. 39 (A) En Hij ging preken in hun synagogen in heel Galilea, en de boze geesten dreef Hij uit.

De genezing van een melaatse

40 En een melaatse kwam tot Hem, die voor Hem op de knieën viel, en smekende tot Hem zei: Indien U wilt, kunt U mij reinigen. 41 En met barmhartigheid bewogen, strekte Hij zijn hand uit, raakte hem aan en zei tot hem: Ik wil het, word rein! 42 En direct verliet hem de melaatsheid en hij werd rein. 43 En met een strenge vermaning zond Hij hem direct weg, 44 (B) en Hij zei tot hem: Zie toe, dat u niemand iets zegt, maar ga heen, toon u aan de priester en offer voor uw reiniging wat Mozes heeft voorgeschreven, hun tot een getuigenis. 45 Maar toen hij was weggegaan, begon hij het telkens weer te verkondigen, en het gebeurde bekend te maken, zodat Hij niet meer openlijk de stad kon binnenkomen, maar Zich buiten in eenzame plaatsen ophield. En zij kwamen tot Hem van alle kanten.

De genezing van een verlamde

2 1 En toen Hij weer te Kafarnaüm gekomen was, hoorde men na enige dagen, dat Hij thuis was. 2 En velen kwamen bijeen, zodat zelfs de ruimte bij de deur hen niet meer kon bevatten, en Hij sprak het woord tot hen. 3 En zij kwamen en brachten een verlamde tot Hem, die door vier mannen gedragen werd. 4 En daar zij deze niet tot Hem konden brengen vanwege de menigte, namen zij de dakbedekking weg boven de plaats, waar Hij was, en na het dak opengebroken te hebben, lieten zij de matras neer, waarop de verlamde lag. 5 En daar **Jesjoea** hun geloof zag, zei Hij tot de verlamde: Kind, uw zonden zijn vergeven. 6 Nu zaten daar enige van de schriftgeleerden en zij overlegden in hun harten: 7 Wat spreekt deze aldus? Hij lastert God. Wie kan zonden vergeven dan God alleen? 8 En **Jesjoea** doorzag direct in zijn geest, dat zij aldus in zichzelf overlegden, en Hij zei tot hen: Waarom overlegt u deze dingen in uw harten? 9 Wat is gemakkelijker, tot de verlamde te zeggen: Uw zonden zijn vergeven, of te zeggen: Sta op en neem uw matras op en wandel? 10 Maar, opdat u mag weten, dat de Mensenzoon macht heeft op aarde zonden te vergeven - zei Hij tot de verlamde: 11 Tot u zeg Ik, sta op, neem uw matras op en ga naar uw huis. 12 En hij stond op, nam direct zijn matras op en ging voor ieders oog naar buiten, zodat zij allen ontzet waren en God verheerlijkten, zeggende: Zoiets hebben wij nog nooit gezien!

(A) **1:39** Mat. 4:23; 9:35. (B) **1:44** Lev. 14:1-32.

De roeping van Levi

13 En Hij ging weer naar buiten, langs de zee, en de hele menigte kwam tot Hem en Hij leerde hen. 14 En voorbijgaande zag Hij Levi, de zoon van Alfeüs, bij het tolhuis zitten, en Hij zei tot hem: Volg Mij. En hij stond op en volgde Hem.
15 En het gebeurde, toen Hij aanlag in zijn huis, dat vele tollenaars en zondaars mede aanlagen met **Jesjoea** en zijn discipelen; want zij waren talrijk en zij volgden Hem. 16 En toen de schriftgeleerden van de Farizeeën Hem met de zondaars en tollenaars zagen eten, zeiden zij tot zijn discipelen: Waarom eet Hij met de tollenaars en zondaars? 17 En **Jesjoea** hoorde het en zei tot hen: Zij, die gezond zijn, hebben geen geneesheer nodig, maar zij, die ziek zijn. Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.

Het vasten

18 En de discipelen van Johannes en de Farizeeën hielden hun vasten. En zij kwamen en zeiden tot Hem: Waarom vasten de discipelen van Johannes en de discipelen van de Farizeeën wél, maar uw discipelen niet? 19 En **Jesjoea** zei tot hen: Kunnen bruiloftsgasten dan vasten, terwijl de bruidegom bij hen is? Zolang zij de bruidegom bij zich hebben, kunnen zij niet vasten. 20 Er zullen echter dagen komen, dat de bruidegom van hen weggenomen is en dan zullen zij vasten, in die dagen.
21 Niemand naait een niet-gekrompen lap op een oud kledingstuk, anders scheurt de ingezette lap er iets af - het nieuwe van het oude - en de scheur wordt erger. 22 En niemand doet nieuwe wijn in oude zakken; anders zal de wijn de zakken doen barsten en de wijn gaat verloren met de zakken. [Maar nieuwe wijn doet men in nieuwe zakken.]

Aren plukken op de Sjabbat

23 (A) En het gebeurde, dat Hij op de Sjabbat door de korenvelden ging en zijn discipelen begonnen onder het gaan aren te plukken. 24 En de Farizeeën zeiden tot Hem: Zie, waarom doen zij op de Sjabbat wat niet mag? 25 En Hij zei tot hen: Hebt u nooit gelezen wat David gedaan heeft, toen de nood drong en hij en die met hem waren, honger kregen? 26 (B) [Hoe] hij onder het hogepriesterschap van Abjatar het huis van God binnengegaan is en de toonbroden gegeten heeft, waarvan niemand mag eten dan de priesters, en hij ze ook aan degenen, die met hem waren, gegeven heeft? 27 En Hij zei tot hen: De Sjabbat is gemaakt om de mens, en niet de mens om de Sjabbat. 28 Zo is de Mensenzoon Heer, ook over de Sjabbat.

Een genezing op de Sjabbat

3 1 En Hij ging opnieuw een synagoge binnen en daar was een mens met een verschrompelde hand; 2 en zij letten op Hem, of Hij hem op de Sjabbat genezen zou, om Hem te kunnen aanklagen. 3 En Hij zei tot de mens met de verschrompelde hand: Kom in het midden staan. 4 En Hij zei tot hen: Is het geoorloofd op de Sjabbat goed te doen of kwaad te doen, een leven te redden of te doden? Maar zij zwegen stil. 5 En nadat Hij hen, zeer bedroefd over de verharding van hun hart, rondom Zich met toorn had aangezien, zei Hij tot de mens: Strek uw hand uit! En hij strekte haar uit en zijn hand werd weer gezond. 6 En de Farizeeën gingen heen en pleegden direct met de Herodianen overleg tegen Hem ten einde Hem om te brengen.

Jesjoea en de onreine geesten

7 En **Jesjoea** trok Zich met zijn discipelen terug naar de zee. En een talrijke menigte uit Galilea ging mee. 8 Ook uit Judea en uit Jeruzalem en uit Idumea en het Overjordaanse en de streken

(A) **2:23** Deut. 23:26. (B) **2:26 a** Lev. 24:9. **2:26 b** 1Sam. 21:2-7.

van Tyrus en Sidon kwam een talrijke menigte tot Hem, daar zij hoorden, hoeveel Hij deed. [9] (A) En Hij zei tot zijn discipelen, dat een scheepje in zijn nabijheid moest blijven met het oog op de menigte, opdat zij Hem niet zouden verdringen. [10] Want Hij genas velen, zodat allen, die kwalen hadden, op Hem aandrongen om Hem te kunnen aanraken. [11] En de onreine geesten wierpen zich voor Hem neer, telkens als zij Hem zagen, en zij schreeuwden, zeggende: U bent de Zoon van God. [12] En herhaaldelijk verbood Hij hun Hem bekend te maken.

De twaalf apostelen

[13] En Hij ging de berg op en riep tot Zich, wie Hij zelf wilde, en zij kwamen tot Hem. [14] En Hij stelde er twaalf aan, opdat zij met Hem zouden zijn en opdat Hij hen zou uitzenden om te preken, [15] en om macht te hebben boze geesten uit te drijven. [16] En Hij stelde de twaalven aan, en aan Simon gaf Hij de bijnaam Petrus, [17] en Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en Johannes, de broer van Jakobus, en Hij gaf hun de bijnaam Boanerges, dat is zonen van de donder, en [18] Andreas en Filippus en Bartolomeüs en Matteüs en Tomas en Jakobus, de zoon van Alfeüs en Taddeüs en Simon de Zeloot en Judas Iskariot, [19] die Hem ook verraden heeft.

Jesjoea en Beëlzebul

[20] En zij gingen een huis binnen; en er verzamelde zich weer een menigte, zodat zij zelfs geen brood konden eten. [21] En toen zijn naastbestaanden dit hoorden, gingen zij heen om Hem te halen, want zij zeiden: Hij is niet bij zijn zinnen. [22] (B) En de schriftgeleerden, die van Jeruzalem gekomen waren, zeiden: Hij heeft Beëlzebul, en door de overste van de boze geesten drijft Hij de geesten uit. [23] En Hij riep hen tot Zich en sprak tot hen in gelijkenissen: Hoe kan de satan de satan uitdrijven? [24] En indien een koninkrijk tegen zichzelf verdeeld is, kan dat koninkrijk zich niet staande houden. [25] En indien een huis tegen zichzelf verdeeld is, zal dat huis niet kunnen bestaan. [26] En indien de satan opstaat tegen zichzelf en verdeeld is, kan hij niet bestaan, maar is hij aan zijn einde. [27] Maar niemand kan het huis van de sterke binnengaan en zijn huisraad roven, als hij niet eerst die sterke heeft gebonden, en dan zal hij zijn huis plunderen. [28] Voorwaar, Ik zeg u, dat alle zonden aan de kinderen van de mensen zullen vergeven worden, ook de godslasteringen, welke zij gesproken mogen hebben; [29] (C) maar wie gelasterd heeft tegen de heilige Geest, heeft geen vergeving in eeuwigheid, maar staat schuldig aan eeuwige zonde. [30] Immers, zij zeiden: Hij heeft een onreine geest.

Jesjoea en zijn familie

[31] En zijn moeder en zijn broers kwamen, en buiten staande zonden zij iemand tot Hem om Hem te roepen. [32] En een menigte zat rondom Hem en zij zeiden tot Hem: Zie, uw moeder en uw broers en uw zussen staan buiten en zoeken U. [33] En Hij antwoordde en zei tot hen: Wie zijn mijn moeder en broers? [34] En rondziende over degenen, die in een kring rondom Hem zaten, zei Hij: Zie, mijn moeder en mijn broeders. [35] Want wie ook maar de wil van God doet, die is mijn broeder en zuster en moeder.

De gelijkenis van de zaaier

4 [1] (D) En opnieuw begon Hij te leren bij de zee. En een zeer grote menigte verzamelde zich bij Hem, zodat hij in een schip op zee ging zitten, en de hele menigte was bij de zee op het land. [2] En Hij leerde hun vele dingen in gelijkenissen, en Hij zei tot hen in zijn onderwijs: [3] Hoort. Zie, een zaaier ging uit om te zaaien. [4] En het gebeurde bij het zaaien, dat een deel langs de weg viel, en de vogels kwamen en aten het op. [5] Een ander deel viel op steenachtige bodem, waar het niet veel aarde had, en direct schoot het op, omdat het geen diepe aarde had. [6] Maar toen de zon opging, verschroeide het, en omdat het geen wortel had, verdorde

(A) **3:9** Mar. 4:1; Luk. 5:1-3. (B) **3:22** Mat. 9:34; 10:25. (C) **3:29** Luk. 12:10. (D) **4:1** Luk. 5:1-3.

het. 7 En een ander deel viel in de dorens en de
dorens kwamen op en verstikten het en het gaf
geen vrucht. 8 En het overige viel in goede aarde
en terwijl er loten opkwamen gaf het vrucht, en
het droeg tot dertig-, zestig- en honderdvoud
toe. 9 En Hij zei: Wie oren heeft om te horen, laat
hij horen.
10 En toen Hij (met hen) alleen was, vroegen
zij die in zijn omgeving waren met de twaalven,
Hem naar de gelijkenissen. 11 En Hij zei tot hen:
U is gegeven het geheimenis van het Koninkrijk
van God, maar tot hen, die buiten staan, komt
alles in gelijkenissen, 12 (A) dat zij ziende zien
en niet bemerken, en horende horen en niet ver-
staan, opdat zij zich niet bekeren en hun verge-
ven zal worden.
13 En Hij zei tot hen: Weet u niet, wat deze ge-
lijkenis betekent, en hoe zult u dan al de gelijke-
nissen begrijpen? 14 De zaaier zaait het woord.
15 Dit zijn degenen, die langs de weg zijn: waar
het woord gezaaid wordt, en zodra zij het ho-
ren, komt direct de satan en neemt het woord,
dat in hen gezaaid is, weg. 16 En evenzo zijn,
die op steenachtige plaatsen gezaaid worden, de-
genen, die, zodra zij het woord horen, het di-
rect met blijdschap aannemen. 17 Maar zij heb-
ben geen wortel in zich, maar zijn mensen van
het ogenblik; wanneer later verdrukking of ver-
volging komt omwille van het woord, komen zij
direct ten val. 18 En een ander deel zijn dege-
nen, die in de dorens gezaaid worden: dit zijn zij,
die het woord horen, 19 maar de zorgen van de
wereld en het bedrog van de rijkdom en de ver-
langens naar al het andere komen erbij en ver-
stikken het woord en het wordt onvruchtbaar.
20 En dit zijn degenen, die in goede aarde ge-
zaaid zijn: zij, die het woord horen en in zich
opnemen en vrucht dragen, dertig- en zestig- en
honderdvoud.

Het ware horen

21 (B) En Hij zei tot hen: De lamp komt toch
niet om onder de korenmaat of onder het bed
gezet te worden? Is het niet om op de standaard
gezet te worden? 22 (C) Want er is niets verbor-
gen, dan om geopenbaard te worden, of aan het
oog onttrokken, dan om in het openbaar te ko-
men. 23 Indien iemand oren heeft om te horen,
laat die horen.
24 (D) En Hij zei tot hen: Ziet toe, wat u hoort.
Met de maat, waarmee u meet, zal u gemeten
worden, en u zal boven die maat gegeven wor-
den. 25 (E) Want wie heeft, hem zal gegeven wor-
den; en wie niet heeft, ook wat hij heeft zal hem
ontnomen worden.

De groei van het Koninkrijk van God

26 En Hij zei: Zo is het Koninkrijk van God,
als een mens, die zaad werpt in de aarde,
27 en slaapt en opstaat, nacht en dag, en het zaad
komt op en groeit, zonder dat hij zelf weet hoe.
28 De grond brengt vanzelf vrucht voort; eerst
een halm, daarna een aar, daarna het volle ko-
ren in de aar. 29 (F) Wanneer dan de vrucht rijp
is, laat hij er direct de sikkel in slaan, omdat de
oogsttijd aangebroken is.
30 En Hij zei: Hoe zullen wij het Koninkrijk van
God afbeelden, of onder welke gelijkenis zul-
len wij het brengen? 31 [Het is als een] mosterd-
zaadje, dat, wanneer het in de aarde gezaaid
wordt, het kleinste is van alle zaden op de aarde,
32 en toch, als het gezaaid is, opkomt en gro-
ter wordt dan alle tuingewassen, en grote takken
maakt, zodat in zijn schaduw de vogels van de
hemel kunnen nestelen.
33 En in vele dergelijke gelijkenissen sprak Hij
het woord tot hen, naardat zij het konden horen,
34 en zonder gelijkenis sprak Hij tot hen niet,
maar afzonderlijk aan zijn discipelen verklaarde
Hij alles.

De storm op het meer

35 En Hij zei tot hen op die dag, toen het
laat geworden was: Laten wij oversteken naar de
overkant. 36 En zij lieten de menigte achter en
namen Hem, zoals Hij was, in het schip mee, en

(A) **4:12** Jes. 6:9,10. (B) **4:21** Mat. 5:15; Luk. 11:33. (C) **4:22** Mat. 10:26; Luk. 12:2. (D) **4:24** Mat. 7:2; Luk. 6:38.
(E) **4:25** Mat. 13:12; 25:29; Luk. 19:26. (F) **4:29** Joël 3:13.

er waren andere schepen bij Hem. 37 En er stak een zware stormwind op en de golven sloegen in het schip, zodat het schip reeds vol liep. 38 Maar Hij zelf lag op het achterschip tegen het kussen te slapen. En zij maakten Hem wakker en zeiden tot Hem: Meester,(1) trekt U er zich niets van aan, dat wij vergaan? 39 En Hij, wakker geworden, bestrafte de wind en zei tot de zee: Zwijg, wees stil! En de wind ging liggen en het werd volkomen stil. 40 En Hij zei tot hen: Waarom bent u zó bang? Hoe hebt u geen geloof? 41 En zij werden bovenmate bang en zeiden tot elkaar: Wie is toch deze, dat ook de wind en de zee Hem gehoorzaam zijn?

De genezing van een bezetene

5 1 En zij kwamen aan de overkant van de zee in het land van de Gerasenen. 2 En toen Hij uit het schip ging, kwam Hem [direct] uit de grafsteden een mens tegemoet met een onreine geest, 3 die verblijf hield in de graven, en niemand had hem meer kunnen binden zelfs niet met een ketting, 4 want hij was dikwijls met voetboeien en kettingen gebonden geweest en de kettingen waren door hem stukgetrokken en de voetboeien vernield, en niemand was bij machte hem te bedwingen. 5 En voortdurend, nacht en dag, was hij in de graven en in de bergen, terwijl hij schreeuwde en zichzelf met stenen sloeg. 6 En toen hij **Jesjoea** uit de verte zag, liep hij toe, viel voor Hem neer, 7 en zei, roepende met luide stem: Wat hebt U met mij te maken, **Jesjoea**, Zoon van de allerhoogste God? Ik bezweer U bij God, dat U mij niet pijnigt. 8 Want Hij zei tot hem: Onreine geest, ga uit van deze mens. 9 En Hij vroeg hem: Hoe is uw naam? 10 En hij zei tot Hem: Mijn naam is Legioen, want wij zijn talrijk. En hij smeekte Hem dringend hen niet buiten het land te zenden. 11 Nu werd daar bij de berg een grote kudde zwijnen gehoed. 12 En zij smeekten Hem, zeggende: Zend ons in de varkens, dat wij daarin varen. 13 En Hij stond het hun toe. En de onreine geesten gingen uit en voeren in de zwijnen; en de kudde, ongeveer tweeduizend, stormde langs de helling de zee in en zij verdronken in de zee. 14 En die ze hoedden, namen de vlucht en berichtten het in de stad en op het land. En de mensen gingen zien, wat er gebeurd was. 15 En zij kwamen bij **Jesjoea** en zagen de bezetene zitten, gekleed en goed bij zijn verstand, hem, die het legioen gehad had; en zij werden bang. 16 En die het hadden gezien, vertelden hun, hoe het met de bezetene gegaan was en ook van de zwijnen. 17 En zij begonnen er bij Hem op aan te dringen, dat Hij uit hun gebied weg zou gaan. 18 En toen Hij in het schip ging, smeekte de bezetene Hem, dat hij bij Hem mocht blijven. 19 Maar Hij stond het hem niet toe, maar Hij zei tot hem: Ga naar uw huis tot hen die bij u horen en bericht hun al wat de Heer in zijn ontferming u gedaan heeft. 20 En hij ging weg en begon in de Dekapolis te verkondigen al wat **Jesjoea** voor hem had gedaan, en allen verwonderden zich.

Het dochtertje van Jaïrus -
De bloedvloeiende vrouw

21 En toen **Jesjoea** met het schip weer overgestoken was naar de overkant, verzamelde zich een grote menigte bij Hem; en Hij was bij de zee. 22 En er kwam een van de oversten van de synagoge, genaamd Jaïrus, en toen deze Hem zag, wierp hij zich neer aan zijn voeten, 23 en hij smeekte Hem dringend, zeggende: Mijn dochtertje ligt op sterven; kom toch en leg haar de handen op, dan zal zij behouden(2) worden en in leven blijven. 24 En Hij ging met hem mee en een grote menigte volgde Hem en zij drongen tegen Hem op.

25 En een vrouw, die twaalf jaar aan bloedvloeiingen geleden had, 26 en veel doorstaan had van vele dokters en al wat zij had daaraan ten koste had gelegd en geen baat had gevonden, maar veeleer achteruit was gegaan, 27 had gehoord, wat er van **Jesjoea** verteld werd, en zij kwam tussen de menigte en raakte van achter zijn kleed aan. 28 Want zij zei: Indien ik slechts zijn klede-

(1) **4:38** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(2) **5:23** Het Griekse werkwoord "sozo" betekent zowel "genezen" als "behouden".

ren kan aanraken, zal ik behouden zijn. 29 En direct droogde de bron van haar bloed op en zij bemerkte aan haar lichaam, dat zij van haar kwaal genezen was. 30 En **Jesjoea** bemerkte direct bij Zichzelf de kracht, die van Hem uitgegaan was, en Hij keerde Zich om in de menigte, en zei: Wie heeft mijn klederen aangeraakt? 31 En zijn discipelen zeiden tot Hem: U ziet, dat de menigte tegen U opdringt en U zegt: Wie heeft Mij aangeraakt? 32 En Hij keek rond om te zien, wie dat gedaan had. 33 De vrouw nu, bang en bevende, wetende wat met haar gebeurd was, kwam en wierp zich voor Hem neer en zei Hem de volle waarheid. 34 En Hij zei tot haar: Dochter, uw geloof heeft u behouden;(1) ga heen in vrede en wees genezen van uw kwaal.

35 Terwijl Hij nog sprak, kwam men uit het huis van de overste van de synagoge hem zeggen: Uw dochter is gestorven; waarom valt u de Meester nog lastig? 36 Maar **Jesjoea** luisterde niet naar wat gezegd werd, maar Hij zei tot de overste van de synagoge: Wees niet bang, geloof alleen. 37 En Hij stond niemand toe met Hem mee te gaan, behalve Petrus en Jakobus en Johannes, de broer van Jakobus. 38 En zij kwamen in het huis van de overste van de synagoge en Hij zag het misbaar en mensen, die luid huilden en jammerden. 39 En binnengekomen, zei Hij tot hen: Waarom maakt u misbaar en huilt u? Het kind is niet gestorven, maar het slaapt. 40 En zij lachten Hem uit. Maar Hij dreef hen allen het huis uit en nam de vader van het kind en de moeder en die bij Hem waren mee en Hij ging het vertrek binnen, waar het kind lag. 41 En Hij pakte de hand van het kind en zei tot haar: Talita koem, wat betekent: Meisje, ik zeg u, sta op! 42 En het meisje stond onmiddellijk op en het kon lopen; want het was twaalf jaar. En zij ontzetten zich direct bovenmate. 43 En Hij gebood hun nadrukkelijk, dat niemand dit te weten zou komen en zei, dat men haar te eten zou geven.

De verwerping te Nazaret

6 1 En Hij vertrok vandaar en kwam in zijn vaderstad, en zijn discipelen volgden Hem. 2 En toen de Sjabbat aangebroken was, begon Hij te leren in de synagoge. En zeer velen van die Hem hoorden, stonden versteld en zeiden: Waar heeft Hij deze dingen vandaan en wat is dat voor een wijsheid, die Hem gegeven is? En zulke krachten, als door zijn handen gebeuren? 3 Is dit niet de timmerman, de zoon van Maria, en de broer van Jakobus en Jozef en Judas en Simon? En behoren zijn zussen hier niet bij ons? En zij namen aanstoot aan Hem. 4 (A) En **Jesjoea** zei tot hen: Een profeet is alleen in zijn vaderstad en onder zijn verwanten en in zijn huis ongeëerd. 5 En Hij kon daar geen enkele kracht doen; alleen genas Hij enige zieken door handoplegging. 6 En Hij verwonderde Zich over hun ongeloof. En Hij ging de omliggende dorpen rond en leerde.

De uitzending van de discipelen

7 En Hij riep de twaalven tot Zich en begon hen uit te zenden, twee aan twee, en gaf hun macht over de onreine geesten. 8 En Hij gebood hun niets mee te nemen voor onderweg, dan alleen een staf; geen brood, geen reiszak, geen geld in de gordel, 9 maar wél sandalen aan de voeten te dragen en: trekt niet twee hemden aan. 10 En Hij zei tot hen: Als u eenmaal ergens een huis bent binnengegaan, blijft daar dan, totdat u vandaar vertrekt. 11 (B) En indien een plaats u niet ontvangt en zij niet naar u luisteren, gaat daarvandaan en schudt het stof af, dat aan uw voeten is, hun tot een getuigenis.

12 En zij vertrokken en preekten, dat zij zich zouden bekeren. 13 (C) En zij dreven vele boze geesten uit en zalfden vele zieken met olie en genazen hen.

(1) **5:34** Zie de voetnoot bij 5:23. Zie ook Matteüs 9:20-22

(A) **6:4** Joh. 4:44. (B) **6:11** Hand. 13:51; Luk. 10:4-11. (C) **6:13** Jak. 5:14.

De dood van Johannes de Doper

14 (A) En koning Herodes hoorde van Hem,
want zijn naam was bekend geworden; en men
zei: Johannes de Doper is opgewekt uit de doden
en daarom werken die krachten in Hem. 15 Anderen zeiden: Het is Elia, weer anderen: Een
profeet als een van de profeten. 16 Toen dan
Herodes van Hem hoorde, zei hij: Johannes, die
ik onthoofd heb, die is opgewekt. 17 (B) Want
hij, Herodes, had Johannes laten grijpen en geboeid gevangen gezet, ter wille van Herodias, de
vrouw van zijn broer Filippus, omdat hij haar
tot vrouw genomen had. 18 Want Johannes had
tot Herodes gezegd: U mag de vrouw van uw
broer niet hebben. 19 Herodias had het op hem
voorzien en wilde hem doden, maar zij kon dit
niet, 20 want Herodes had ontzag voor Johannes,
daar hij wist, dat hij een rechtvaardig en heilig man was; en hij beschermde hem en als hij
hem gehoord had, was hij in grote verlegenheid,
maar hij hoorde hem graag. 21 En toen er een bepaalde dag gekomen was en Herodes op zijn verjaardag een maaltijd aanrichtte voor zijn hoogwaardigheidsbeklederS, zijn legeroversten en de
voornaamsten van Galilea, 22 en de dochter van
Herodias binnenkwam en danste, behaagde zij
Herodes en hun, die mede aanlagen. En de koning zei tot het meisje: Vraag van mij, wat u
maar wilt en ik zal het u geven. 23 En hij zwoer
haar: Wat u mij ook maar vragen zult, zal ik u
geven, tot de helft van mijn koninkrijk. 24 En zij
ging heen en zei tot haar moeder: Wat zal ik vragen? En deze zei: Het hoofd van Johannes de
Doper. 25 En direct ging zij haastig naar binnen
tot de koning en vroeg, zeggende: Ik wil, dat u
mij onmiddellijk op een schotel geeft het hoofd
van Johannes de Doper. 26 En ofschoon de koning zeer bedroefd werd, wilde hij het haar om
zijn eden en om hen, die aanlagen, niet weigeren.
27 En direct zond de koning een scherprechter
met de opdracht het hoofd te brengen. En deze
ging heen en onthoofdde hem in de gevangenis,
28 en hij bracht het hoofd op een schotel en gaf
het aan het meisje en het meisje gaf het aan haar
moeder. 29 En toen zijn discipelen het hoorden,
kwamen zij en namen zijn lijk weg en legden het
in een graf.

De terugkeer van de discipelen - De wonderbare spijziging van de 5000

30 En de apostelen kwamen weer samen bij
Jesjoea en berichtten Hem al wat zij gedaan en
geleerd hadden. 31 En Hij zei tot hen: Komt hier
en gaat (met Mij) alleen naar een eenzame plaats
en rust een weinig. Want er waren velen, die kwamen en gingen, en zij hadden zelfs geen tijd om
te eten. 32 En zij vertrokken in het schip naar een
eenzame plaats, alleen. 33 En zij zagen hen wegvaren en velen letten erop, en zij liepen te voet
uit al de steden daarheen en waren er vóór hen.
34 (C) En toen Hij uit het schip ging, zag Hij een
grote menigte en werd met ontferming over hen
bewogen, omdat zij waren als schapen, die geen
herder hebben, en Hij begon hun vele dingen te
leren.
35 En toen het al laat geworden was, kwamen
zijn discipelen tot Hem en zeiden: De plaats
(hier) is eenzaam en het is al laat. 36 Zend hen
weg, dan kunnen zij naar de gehuchten en dorpen in de omtrek gaan om voedsel voor zich te
kopen. 37 Maar Hij antwoordde hun en zei: Geeft
u hun te eten. En zij zeiden tot Hem: Zullen wij
dan voor tweehonderd schellingen brood gaan
kopen en hun te eten geven? 38 Hij zei tot hen:
Hoeveel broden hebt u? Gaat eens zien! En toen
zij het nagegaan hadden, zeiden zij: Vijf, en twee
vissen. 39 En Hij droeg hun op, dat allen groepsgewijze moesten gaan zitten op het groene gras.
40 En zij gingen zitten in groepen van honderd
en van vijftig. 41 En Hij nam de vijf broden en de
twee vissen, zag op naar de hemel, sprak de zegen uit en brak de broden en gaf ze aan de discipelen, dat die ze hun zouden voorzetten, en de
twee vissen verdeelde Hij onder allen. 42 En zij
aten allen en werden verzadigd. 43 En zij raap-

(A) **6:14** Mat. 16:14; Mar. 8:28; Luk. 9:19. (B) **6:17** Luk. 3:19,20. (C) **6:34** Num. 27:17; 1Kon. 22:17; 2Kron. 18:16; Eze. 34:5; Mat. 9:36.

ten de brokken op, twaalf manden vol, en ook van de vissen. 44 En die de broden gegeten hadden, waren vijfduizend mannen.

Jesjoea gaande over het meer

45 En direct dwong Hij zijn discipelen in het schip te gaan en Hem vooruit te varen naar de overkant, naar Betsaïda, terwijl Hij zelf de menigte wegzond. 46 En toen Hij afscheid van hen genomen had, ging Hij naar de berg om te bidden. 47 En bij het vallen van de avond was het schip midden op de zee, en Hij was alleen aan land. 48 En toen Hij zag, dat zij zich aftobden om vooruit te komen bij het varen - want zij hadden de wind tegen - kwam Hij omstreeks de vierde nachtwake tot hen, gaande over de zee; en Hij wilde hen voorbijgaan. 49 Toen zij Hem over de zee zagen gaan, meenden zij, dat het een spook was en zij schreeuwden luid. 50 Want zij allen zagen Hem en werden verbijsterd. Maar direct sprak Hij met hen en zei tot hen: Houdt moed, **IK BEN** het(1), weest niet bang! 51 En Hij klom bij hen in het schip en de wind ging liggen. En zij waren innerlijk bovenmate ontsteld, 52 want zij waren bij de broden niet tot inzicht gekomen, maar hun hart was verhard.

Genezing in Gennésaret

53 En overgestoken zijnde naar het land, kwamen zij in Gennésaret, en legden daar aan. 54 En toen zij van boord gingen, herkenden de mensen Hem direct, 55 en zij liepen die hele streek af en begonnen degenen, die ernstig ongesteld waren, op matrassen rond te dragen naar de plaats, waar zij hoorden dat Hij was. 56 En waar Hij ook kwam in dorpen of steden of gehuchten, daar legden zij de zieken op de markten en smeekten Hem, dat zij slechts de kwast van zijn kleed(2) mochten aanraken. En allen, die Hem aanraakten, werden gezond.

Twistgesprekken met de Farizeeën

7 1 En de Farizeeën verzamelden zich bij Hem met sommige van de schriftgeleerden, die van Jeruzalem gekomen waren. 2 En toen zij zagen, dat sommige van zijn discipelen met onreine, dat is ongewassen, handen hun brood aten - 3 want de Farizeeën en al de Joden eten niet zonder eerst een handwassing verricht te hebben, daarmee vasthoudende aan de overlevering van de ouden, 4 en van de markt komende eten zij niet dan na zich gereinigd te hebben; en vele andere dingen zijn er, waaraan zij zich volgens overlevering houden, bijvoorbeeld het onderdompelen van bekers en kannen en koperwerk, - 5 toen vroegen de Farizeeën en de schriftgeleerden Hem: Waarom wandelen uw discipelen niet naar de overlevering van de ouden, maar eten zij met onreine handen hun brood? 6 (A) Maar Hij zei tot hen: Terecht heeft Jesaja van u, huichelaars, geprofeteerd, zoals er geschreven staat: Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is verre van Mij. 7 Tevergeefs eren zij Mij, omdat zij leringen leren, die geboden van mensen zijn.

8 U verwaarloost het gebod van God en houdt u aan de overlevering van de mensen. 9 En Hij zei tot hen: Het gebod van God stelt u wel fraai buiten werking om úw overlevering in stand te houden. 10 (B) Want Mozes heeft gezegd: Eer uw vader en uw moeder, en: Wie vader of moeder vervloekt, zal de dood sterven. 11 Maar u zegt: Indien een mens tot zijn vader of moeder zegt: Het is korban, dat is "offergave", al wat u van mij had kunnen trekken, 12 dan laat u hem niet toe ook nog maar iets voor zijn vader of moeder te doen.(C) 13 En zo maakt u het woord van God krachteloos door uw overlevering, die u overgeleverd hebt. En dergelijke dingen doet u vele.

14 En toen Hij de menigte opnieuw tot Zich geroepen had, zei Hij tot hen: Hoort allen naar Mij en verstaat wél: 15 Niets, dat van buiten de mens

(1) **6:50** Het woordje "het" staat niet in de grondtekst - zie Exodus 3:14. (2) **6:56** Zie Numeri 15:37-41.
(A) **7:6** Jes. 29:13. (B) **7:10 a** Ex. 20:12; Deut. 5:16. **7:10 b** Ex. 21:17; Lev. 20:9. (C) **7:12** Spr. 28:24.

in hem komt, kan hem onrein maken, maar wat uit de mens naar buiten komt, dat is het, wat hem onrein maakt. 16 [Indien iemand oren heeft om te horen, laat hij horen.]

17 En toen Hij van de menigte thuis kwam, vroegen zijn discipelen Hem naar de gelijkenis. 18 En Hij zei tot hen: Bent ook u zo onbevattelijk? Begrijpt u niet, dat alles wat van buiten in de mens komt, hem niet onrein kan maken, 19 omdat het niet in zijn hart komt, maar in de buik, en er op de juiste plaats uitgaat? En zó verklaarde Hij al het voedsel rein. 20 En Hij zei: Wat uit de mens naar buiten komt, dat maakt de mens onrein. 21 Want van binnenuit, uit het hart van de mensen, komen de kwade overleggingen, hoererij, 22 diefstal, moord, echtbreuk, hebzucht, boosheid, list, onmatigheid, een boos oog, godslastering, overmoed, onverstand. 23 Al die slechte dingen komen van binnen uit naar buiten en maken de mens onrein.

De Syrofenicische vrouw

24 En Hij stond op en vertrok vandaar naar het gebied van Tyrus. En toen Hij een huis was binnengegaan, wilde Hij niet, dat iemand het wist; maar Hij kon niet verborgen blijven. 25 Want direct hoorde een vrouw van Hem, haar dochtertje had een onreine geest; en zij kwam tot Hem en viel Hem te voet. 26 Deze vrouw was een Griekse, een Syrofenicische van geboorte. 27 En zij vroeg Hem de boze geest uit haar dochter te drijven. En Hij zei tot haar: Laat eerst de kinderen verzadigd worden want het is niet goed het brood van de kinderen te nemen en het de honden voor te werpen. 28 Maar zij antwoordde en zei tot Hem: Zeker, Heer, de honden eten immers ook onder de tafel van de kruimels van de kinderen. 29 En Hij zei tot haar: Om dit woord, ga heen, de boze geest is uit uw dochter gevaren. 30 En toen zij naar huis gegaan was, vond zij het kind in bed liggen en de boze geest uitgevaren.

De genezing van een doofstomme

31 En toen Hij weer uit het gebied van Tyrus vertrokken was, kwam Hij door Sidon naar de zee van Galilea, midden in het gebied van Dekapolis.

32 En zij brachten tot Hem een dove, die moeilijk sprak, en smeekten Hem deze de hand op te leggen. 33 Hij nam hem terzijde, buiten de menigte, en stak zijn vingers in zijn oren, spuwde, raakte zijn tong aan, 34 en Hij zag op naar de hemel en zuchtte en zei tot hem: Effata, dat is: wordt geopend! 35 En zijn oren werden geopend en direct werd de band van zijn tong los en hij sprak goed. 36 En Hij gebood hun het niemand te zeggen. Maar hoe meer Hij het hun gebood, des te meer maakten zij het bekend. 37 En zij waren buiten zichzelf van verbazing en zeiden: Hij heeft alles wél gemaakt, ook de doven doet Hij horen en de stommen spreken.

De wonderbare spijziging van de 4000

8 1 In die dagen, toen er weer een grote menigte bijeen was en zij niets te eten hadden, riep Hij zijn discipelen tot Zich en zei tot hen: 2 Ik heb medelijden met de menigte, want zij zijn nu al drie dagen bij Mij gebleven en hebben niets te eten; 3 en indien Ik hen zonder voedsel naar huis laat gaan, zullen zij onderweg bezwijken, en sommigen van hen zijn van ver weg. 4 En zijn discipelen antwoordden Hem: Vanwaar zal iemand dezen hier in een eenzame streek met broden kunnen verzadigen? 5 En Hij vroeg hun: Hoeveel broden hebt u? Zij zeiden: Zeven. 6 En Hij gaf aan de menigte bevel op de grond te gaan zitten. En Hij nam de zeven broden, dankte, brak ze en gaf ze aan zijn discipelen om ze hun voor te zetten, en zij zetten ze voor aan de menigte. 7 En zij hadden enkele visjes; en nadat Hij daarbij de zegen had uitgesproken, zei Hij, dat zij ook die moesten voorzetten. 8 En zij aten en werden verzadigd en zij raapten het overschot van de brokken op, zeven korven. 9 En het waren er onge-

veer vierduizend en Hij zond hen weg. 10 En direct ging Hij met zijn discipelen in het schip en kwam in het gebied van Dalmanuta.

De vraag om een teken -
De zuurdesem van de Farizeeën

11 (A) En de Farizeeën liepen uit en begonnen met Hem te redetwisten; en zij verlangden van Hem een teken uit de hemel, om Hem te verzoeken. 12 (B) En Hij, diep zuchtend in zijn geest, zei: Waartoe begeert dit geslacht een teken? Voorwaar, Ik zeg u: Aan dit geslacht zal voorzeker geen teken gegeven worden! 13 En Hij liet hen alleen en Hij ging weer scheep en vertrok naar de overkant.

14 En zij hadden vergeten broden mee te nemen, en behalve één brood hadden zij niets bij zich in het schip. 15 (C) En Hij gebood hun, zeggende: Ziet toe, wacht u voor de zuurdesem van de Farizeeën en de zuurdesem van Herodes. 16 En zij spraken erover onder elkaar, dat zij geen broden hadden. 17 En toen Hij dat bemerkte, zei Hij tot hen: Waarom spreekt u erover, dat u geen broden hebt? Verstaat u nog niet en begrijpt u niet? Hebt u een verhard hart? 18 (D) Hebt u ogen en ziet u niet; hebt u oren en hoort u niet? 19 En herinnert u zich niet, toen Ik de vijf broden brak voor de vijfduizend, hoeveel manden vol brokken u hebt opgeraapt? En zij zeiden tot Hem: Twaalf. 20 En bij de zeven voor de vierduizend, hoeveel korven vol brokken u hebt opgeraapt? En zij zeiden: Zeven. 21 En Hij zei tot hen: Begrijpt u nóg niet?

De blinde te Betsaïda

22 En zij kwamen te Betsaïda.

En zij brachten een blinde tot Hem en smeekten Hem deze aan te raken. 23 En Hij vatte de blinde bij de hand en bracht hem buiten het dorp, en Hij spuwde in zijn ogen, legde hem de handen op en vroeg hem: Ziet u iets? 24 En hij zag op en zei: Ik zie de mensen, want ik zie hen als bomen wandelen. 25 Vervolgens legde Hij weer de handen op zijn ogen, en hij zag duidelijk en was hersteld. En hij zag voortaan alles scherp. 26 En Hij zond hem naar huis en zei: Ga het dorp zelfs niet in.

De belijdenis van Petrus - De eerste aankondiging van het lijden

27 En Jesjoea vertrok met zijn discipelen naar de dorpen van Caesarea Filippi. En onderweg vroeg Hij zijn discipelen en sprak tot hen: Wie zeggen de mensen, dat Ik ben? 28 (E) Zij antwoordden en zeiden: Johannes de Doper; en anderen: Elia; weer anderen: Eén van de profeten. 29 (F) En Hij vroeg hun: Maar u, wie zegt u, dat Ik ben? Petrus antwoordde en zei: U bent DE Messias. 30 En Hij verbood hun nadrukkelijk met iemand hierover te spreken.

31 En Hij begon hen te leren, dat de Mensenzoon veel moest lijden en verworpen worden door de oudsten en de overpriesters en de schriftgeleerden, en gedood worden en na drie dagen opstaan. 32 Hij sprak dit woord vrijuit. En Petrus nam Hem terzijde en begon Hem te bestraffen. 33 Maar Hij keerde Zich om en, ziende naar zijn discipelen, bestrafte Hij Petrus en zei: Ga weg, achter Mij, satan; u bent niet bedacht op de dingen van God, maar op die van de mensen.

34 (G) En Hij riep de menigte, met zijn discipelen, tot Zich en zei tot hen: Indien iemand achter Mij wil komen, laat die zichzelf verloochenen en zijn kruis opnemen en Mij volgen. 35 (H) Want ieder, die zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar ieder, die zijn leven verliezen zal omwille van Mij en omwille van het evangelie, die zal het behouden. 36 Want wat baat het een mens de hele wereld te winnen en aan zijn ziel schade te lijden? 37 Want wat zou een mens kunnen geven in ruil voor zijn leven? 38 Want wie zich voor Mij en voor mijn woorden schaamt in dit overspelig en zondig geslacht, de Mensenzoon zal Zich ook voor hem schamen, wanneer

(A) **8:11** Mat. 12:38; Luk. 11:16. (B) **8:12** Mat. 12:39; Luk. 11:29. (C) **8:15** Luk. 12:1. (D) **8:18** Jer. 5:21; Eze. 12:2; Mar. 4:12. (E) **8:28** Mar. 6:14,15; Luk. 9:7,8. (F) **8:29** Joh. 6:68,69. (G) **8:34** Mat. 10:38; Luk. 14:27. (H) **8:35** Mat. 10:39; Luk. 17:33; Joh. 12:25.

Hij komt in de heerlijkheid van zijn Vader, met de heilige engelen.

9 1 En Hij zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u: Er zijn sommigen onder degenen, die hier staan, die de dood voorzeker niet zullen proeven, voordat zij zien, dat het Koninkrijk van God gekomen is met kracht.

De verheerlijking op de berg

2 (A) En zes dagen later nam **Jesjoea** Petrus en Jakobus en Johannes mee en leidde hen een hoge berg op, hen alleen. En zijn gedaante veranderde voor hun ogen, 3 en zijn klederen werden schitterend, hel wit, zoals geen voller op aarde ze kan maken. 4 En hun verscheen Elia met Mozes en zij waren in gesprek met **Jesjoea**. 5 En Petrus antwoordde en zei tot **Jesjoea**: Rabbi, het is goed, dat wij hier zijn, laten wij drie tenten opslaan, voor U een, en voor Mozes een, en voor Elia een. 6 Want hij wist niet, wat hij antwoorden moest, want zij waren zeer bang. 7 (B) En er kwam een wolk, die hen overschaduwde, en er klonk een stem uit de wolk: Deze is mijn Zoon, de geliefde, hoort naar Hem. 8 En opeens, rondkijkende, zagen zij niemand meer bij zich dan **Jesjoea** alleen.

9 En terwijl zij van de berg afdaalden, verbood Hij hun, dat zij iemand zouden vertellen, wat zij gezien hadden, voordat de Mensenzoon uit de doden zou zijn opgestaan. 10 En zij hielden dit woord vast en trachtten onder elkaar te weten te komen, wat het was, uit de doden opstaan. 11 (C) En zij vroegen Hem en zeiden: Waarom zeggen de schriftgeleerden, dat Elia eerst moet komen? 12 Hij zei tot hen: Elia komt wel eerst en herstelt alles; maar hoe staat er dan geschreven van de Mensenzoon, dat Hij veel moet lijden, en dat Hij veracht zal worden? 13 Maar Ik zeg u: ook is Elia gekomen, en zij hebben met hem gedaan wat zij wilden, zoals van hem geschreven staat.

De genezing van een bezeten knaap

14 En toen zij bij de discipelen kwamen, zagen zij een grote menigte om hen heen, en schriftgeleerden met hen aan het redetwisten. 15 En direct, toen de hele menigte Hem zag, waren zij zeer verbaasd, en zij liepen op Hem toe en begroetten Hem. 16 En Hij vroeg hun: Waarom bent u met hen aan het redetwisten? 17 En één uit de menigte antwoordde Hem: Meester, ik heb mijn zoon tot U gebracht, die een stomme geest heeft. 18 En waar hij hem aangrijpt, werpt hij hem op de grond; en hij heeft het schuim op de mond, en hij knerst met zijn tanden en verstijft. En ik heb uw discipelen gezegd, dat zij hem zouden uitdrijven, en zij hebben het niet gekund. 19 En Hij antwoordde hun en zei: O, ongelovig geslacht, hoelang zal Ik nog bij u zijn? Hoelang zal Ik u nog verdragen? Brengt hem tot Mij. 20 En zij brachten hem tot Hem. En toen de geest Hem zag, deed hij hem direct stuiptrekken en, op de grond gevallen, wentelde hij zich, al schuimende. 21 En Hij vroeg zijn vader: Hoelang is het al, dat dit hem overkomt? 22 Hij zei: Van zijn kindsheid af; en dikwijls heeft hij hem ook in het vuur en in het water gedreven om hem een ongeluk te doen krijgen. Maar als U iets kunt doen, help ons en heb medelijden met ons! 23 **Jesjoea** zei tot hem: Als U kunt! Alle dingen zijn mogelijk voor wie gelooft. 24 Direct riep de vader van de knaap uit en zei: Ik geloof, kom mijn ongeloof te hulp! 25 En toen **Jesjoea** zag, dat de menigte samenstroomde, bestrafte Hij de onreine geest en zei tot hem: U, stomme en dove geest, Ik beveel u: ga van hem uit en kom niet meer in hem. 26 En hij ging uit onder geschreeuw en hevige stuiptrekkingen. En hij werd als een dode, zodat men algemeen zei, dat hij gestorven was. 27 Maar **Jesjoea** pakte zijn hand, richtte hem op, en hij stond op. 28 En toen Hij een huis was binnengegaan, vroegen zijn discipelen Hem, terwijl zij met Hem alleen waren: Waarom hebben wij hem niet kunnen uitdrijven? 29 En Hij zei tot hen: Dit geslacht kan door niets uitvaren, tenzij door gebed en vasten.

(A) **9:2** 2Pet. 1:17,18. (B) **9:7** Mat. 3:17; Mar. 1:11; Luk. 3:22. (C) **9:11** Mal. 3:23; Mat. 11:14.

De tweede aankondiging van het lijden - Strijd om de voorrang

30 En zij gingen vandaar weg en reisden door
Galilea. En Hij wilde niet, dat iemand het te weten
kwam. 31 Want Hij onderwees zijn discipelen en
zei tot hen: De Mensenzoon wordt overgeleverd
in de handen van de mensen en zij zullen Hem
ter dood brengen en drie dagen na(1) zijn dood
zal Hij opstaan. 32 Maar zij begrepen dit woord
niet en durfden Hem er niet naar te vragen.
33 En zij kwamen te Kafarnaüm. En toen Hij
thuis gekomen was, vroeg Hij hun: Waarover was
u onderweg in gesprek? 34 (A) En zij zwegen,
want zij hadden onderweg met elkaar erover ge-
sproken, wie de meeste was. 35 (B) En Hij ging
zitten, riep de twaalven en zei tot hen: Indien ie-
mand de eerste wil zijn, die zal de allerlaatste
zijn en de dienaar van allen. 36 En Hij nam een
kind en plaatste dat in hun midden, omarmde
het en zei tot hen: 37 (C) Wie één van zulke kinde-
ren ontvangt in mijn naam, die ontvangt Mij. En
wie Mij ontvangt, ontvangt niet Mij, maar Hem,
die Mij gezonden heeft.

Verleiding tot zonde

38 Johannes zei tot Hem: Meester(2), wij heb-
ben iemand, die ons niet volgt, in uw naam
boze geesten zien uitdrijven, en wij wilden het
hem beletten, omdat hij ons niet volgde. 39 Maar
Jesjoea zei: verhindert het hem niet; want er is
niemand, die een kracht doen zal in mijn naam
en kort daarna smadelijk van Mij zal kunnen
spreken. 40 (D) Want wie niet tégen ons is, is vóór
ons. 41 (E) Want wie u een beker water te drinken
geeft, in de naam van de Messias, omdat u (disci-
pelen) van Hem bent, voorwaar, Ik zeg u, dat hem
zijn loon voorzeker niet zal ontgaan.
42 En wie één van deze kleinen, die geloven, tot
zonde verleidt, het zou beter voor hem zijn, dat
een molensteen om zijn hals was gedaan en hij
in de zee was geworpen.
43 (F) En indien uw hand u tot zonde verleidt,
hak haar af. Het is beter, dat u verminkt ten le-
ven ingaat, dan dat u met uw twee handen naar
de hel gaat, in het onuitblusbare vuur, 44 [waar
hun worm niet sterft en het vuur niet wordt uit-
geblust.] 45 En indien uw voet u tot zonde zou
verleiden, hak hem af. Het is beter, dat u kreupel
ten leven ingaat, dan dat u met uw twee voeten
in de hel geworpen wordt, 46 [waar hun worm
niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust].
47 (G) En indien uw oog u tot zonde zou verlei-
den, ruk het uit. Het is beter, dat u met één oog
het Koninkrijk van God binnengaat, dan dat u
met twee ogen in de hel geworpen wordt, 48 (H)
waar hun worm niet sterft en het vuur niet wordt
uitgeblust.
49 Want een ieder zal met vuur gezouten wor-
den. 50 (I9) Het zout is goed; indien het zout
echter zoutloos wordt, waarmee zult u het
smaak geven? Hebt zout in uzelf en houdt vrede
onder elkaar.

Naar Jeruzalem - Gesprekken op de reis

10 1 En Hij stond op en vertrok van-
daar naar het gebied van Judea en het
Overjordaanse, en weer kwamen de menigten bij
Hem samen en weer leerde Hij hen, zoals Hij ge-
woon was.
2 En er kwamen Farizeeën tot Hem en vroe-
gen Hem, om Hem te verzoeken: Is het een man
toegestaan zijn vrouw weg te zenden? 3 Hij ant-
woordde en zei tot hen: Wat heeft Mozes u ge-
boden? 4 (A) Zij zeiden: Mozes heeft toegestaan
een scheidbrief te schrijven en haar (daarmee)
weg te zenden. 5 Jesjoea zei tot hen: Met het oog
op de hardheid van uw harten heeft hij u dat
gebod geschreven. 6 (B) Maar van het begin van
de schepping heeft Hij hen als man en vrouw
gemaakt; 7 (C) daarom zal een man zijn vader

(1) **9:31** Zie Matteüs 12:40. (2) **9:38** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **9:34** Luk. 22:24. (B) **9:35** Mat. 20:26,27; 23:11; Mar. 10:43,44; Luk. 22:26. (C) **9:37** Mat. 10:40; Luk. 10:16; Joh. 13:20. (D) **9:40** Mat. 12:30; Luk. 11:23. (E) **9:41** Mat. 10:42. (F) **9:43** Mat. 5:30. (G) **9:47** Mat. 5:29. (H) **9:48** Jes. 66:24. (I9) **9:50** Mat. 5:13; Luk. 14:34,35. (A) **10:4** Deut. 24:1-4; Mat. 5:31. (B) **10:6** Gen. 1:27, 5:2. (C) **10:7** Gen. 2:24.

en moeder verlaten, en die twee zullen tot één
vlees zijn. 8 Zo zijn zij niet meer twee, maar één
vlees. 9 Wat dan God samengevoegd heeft, laat
de mens dat niet scheiden. 10 En thuis vroegen
de discipelen Hem weer naar die zaak. 11 (A) En
Hij zei tot hen: Wie zijn vrouw wegzendt en een
andere trouwt, pleegt echtbreuk ten opzichte
van haar; 12 en indien zij haar man verlaat en
een ander trouwt, pleegt zij echtbreuk.

Jesjoea zegent de kinderen

13 En zij brachten de kinderen tot Hem, op-
dat Hij ze zou aanraken; maar de discipelen be-
straften hen. 14 Toen **Jesjoea** dat zag, nam Hij
het zeer kwalijk en zei tot hen: Laat de kinde-
ren tot Mij komen, verhindert ze niet; want voor
hen is het Koninkrijk van God. 15 (B) Voorwaar,
Ik zeg u: Wie het Koninkrijk van God niet ont-
vangt als een kind, zal het voorzeker niet bin-
nengaan. 16 En Hij omarmde hen en terwijl hij
hun de handen oplegde, zegende Hij ze.

De rijke jongeling

17 En toen Hij op weg ging, liep iemand op Hem
toe, viel op de knieën en vroeg Hem: Goede Mees-
ter(1), wat moet ik doen om het eeuwige leven
te beërven? 18 En **Jesjoea** zei tot hem: Waarom
noemt u Mij goed? Niemand is goed dan God al-
leen. 19 (C) U kent de geboden: U zult niet dood-
slaan, u zult geen overspel plegen, u zult niet ste-
len, u zult geen vals getuigenis geven, u zult niet
bedriegen, eer uw vader en moeder. 20 Hij zei tot
Hem: Meester(2), dat alles heb ik in acht geno-
men van mijn jeugd af. 21 En **Jesjoea**, hem aan-
ziende, kreeg hem lief en zei tot hem: Eén ding
ontbreekt u, ga heen, verkoop al wat u hebt en
geef het aan de armen, en u zult een schat in
de hemel hebben, en kom hier, volg Mij. 22 Maar
zijn gezicht betrok bij dat woord en hij ging be-
droefd heen, want hij bezat vele goederen.

23 En **Jesjoea**, rondziende, zei tot zijn discipe-
len: Hoe moeilijk zullen zij, die geld hebben, het
Koninkrijk van God binnengaan. 24 En zijn disci-
pelen waren zeer verbaasd over zijn woorden,
maar **Jesjoea** antwoordde weer en zei tot hen:
Kinderen, hoe moeilijk is het om het Koninkrijk
van God binnen te gaan. 25 Het is gemakkelijker
dat een kameel gaat door het oog van een naald,
dan dat een rijke het Koninkrijk van God binnen-
gaat. 26 En zij waren nog meer verslagen en zei-
den tot elkaar: Maar wie kan dan behouden wor-
den? 27 **Jesjoea** zag hen aan en zei: Bij mensen
is het onmogelijk, maar niet bij God; want alle
dingen zijn mogelijk bij God.

Het loon voor het volgen van Jesjoea

28 Petrus begon tot Hem te zeggen: Zie, wij
hebben alles prijsgegeven en zijn U gevolgd.
29 **Jesjoea** zei: Voorwaar, Ik zeg u, er is niemand,
die huis of broers of zussen of moeder of vader
of kinderen of akkers heeft prijsgegeven om Mij
en om het evangelie, 30 of hij ontvangt honderd-
voudig terug: nu, in deze tijd, huizen en broeders
en zusters en moeders en kinderen en akkers,
met vervolgingen, en in de toekomende eeuw het
eeuwige leven. 31 (D) Maar vele eersten zullen de
laatsten zijn en de laatsten de eersten.

De derde aankondiging van het lijden

32 Zij waren onderweg, opgaande naar
Jeruzalem, en **Jesjoea** ging vóór hen uit, en zij
waren verbaasd en zij, die volgden, waren bang.
En opnieuw nam Hij de twaalven terzijde en
begon tot hen te spreken over wat over Hem
zou komen: 33 Zie, wij gaan op naar Jeruzalem
en de Mensenzoon zal overgeleverd worden aan
de overpriesters en de schriftgeleerden en zij
zullen Hem ter dood veroordelen. En zij zullen
Hem overleveren aan de niet-Joden, 34 en zij
zullen Hem bespotten en Hem bespuwen en

(1) **10:17** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **10:20** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **10:11** Mat. 5:32; 1Cor. 7:10,11. (B) **10:15** Mat. 18:3. (C) **10:19 a** Ex. 20:13; Deut. 5:17. **10:19 b** Ex. 20:14; Deut. 5:18. **10:19 c** Ex. 20:15; Deut. 5:19. **10:19 d** Ex. 20:16; Deut. 5:20. **10:19 e** Ex. 20:12; Deut. 5:16. (D) **10:31** Mat. 20:16; Luk. 13:30.

Hem geselen en doden, en na drie dagen[1] zal Hij opstaan.

Niet heersen, maar dienen

35 En Jakobus en Johannes, de [twee] zonen van Zebedeüs, kwamen tot Hem en zeiden tot Hem: Meester[2], wij wilden wel dat U ons deed, wat wij U zullen vragen. 36 Hij zei tot hen: Wat wilt u, dat Ik u doen zal? 37 Zij zeiden tot Hem: Geef ons, dat wij de één aan uw rechterzijde en de andere aan uw linkerzijde mogen zitten in uw heerlijkheid. 38 (A) Maar **Jesjoea** zei tot hen: U weet niet, wat u vraagt. Kunt u de beker drinken, die Ik drink, of met de doop gedoopt worden, waarmee Ik gedoopt word? 39 Zij zeiden tot Hem: Wij kunnen het. **Jesjoea** zei tot hen: De beker, die Ik drink, zult u drinken en met de doop, waarmee Ik gedoopt word, zult u gedoopt worden, 40 maar het zitten aan mijn rechterzijde of linkerzijde, staat niet aan Mij te geven, maar het is voor hen, voor wie het bestemd is.

41 En toen de tien dit hoorden, begonnen zij het Jakobus en Johannes kwalijk te nemen. 42 (B) En **Jesjoea** riep hen tot Zich en zei tot hen: U weet, dat zij, die regeerders van de volken heten, heerschappij over hen voeren, en hun rijksgroten oefenen macht over hen. 43 (C) Zó is het echter onder u niet. 44 Maar wie groot wil worden onder u, zal uw dienaar zijn; en wie onder u de eerste wil zijn, zal de slaaf van allen zijn. 45 Want ook de Mensenzoon is niet gekomen om Zich te laten dienen, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen.

De genezing van Bartimeüs

46 En zij kwamen te Jericho. En toen Hij met zijn discipelen en een talrijke menigte uit Jericho vertrok, zat de zoon van Timeüs, Bartimeüs, een blinde bedelaar, aan de weg. 47 En toen hij hoorde, dat het **Jesjoea** van Nazaret was, begon hij te roepen en te zeggen: Zoon van David, **Jesjoea**, heb medelijden met mij! 48 En velen bestraften hem, opdat hij zwijgen zou. Maar hij riep des te meer: Zoon van David, heb medelijden met mij! 49 En **Jesjoea** stond stil en zei: Roept hem. En zij riepen de blinde en zeiden tot hem: Houd moed, sta op, Hij roept u. 50 Toen wierp hij zijn mantel af, sprong op en ging naar **Jesjoea**. 51 En **Jesjoea** antwoordde en zei tot hem: Wat wilt u, dat Ik u doen zal? De blinde zei tot Hem: Rabboeni[3], dat ik weer mag gaan zien! 52 En **Jesjoea** zei tot hem: Ga heen, uw geloof heeft u behouden. En direct kon hij weer zien en volgde Hem op de weg.

De intocht in Jeruzalem

11 1 En toen zij dicht bij Jeruzalem kwamen, bij Betfage en Betanië aan de Olijfberg, zond Hij twee van zijn discipelen uit, 2 en zei tot hen: Gaat naar het dorp, dat tegenover u ligt, en direct, als u er binnenkomt, zult u een ezelsveulen vastgebonden vinden, waarop nog nooit een mens heeft gezeten; maakt het los en brengt het hier. 3 En indien iemand tot u zegt: Wat doet u daar? zegt dan: De Heer heeft het nodig en direct zendt Hij het weer hierheen. 4 En zij gingen heen en vonden een ezelsveulen vastgebonden bij de deur buiten aan de weg, en zij maakten het los. 5 En sommigen van degenen, die daar stonden, zeiden tot hen: Wat doet u daar, dat u dat veulen losmaakt? 6 Zij spraken tot hen, zoals **Jesjoea** gezegd had, en zij lieten hen begaan. 7 En zij brachten het ezelsveulen tot **Jesjoea** en legden hun klederen daarop en Hij ging erop zitten. 8 En velen spreidden hun klederen op de weg en anderen groen, dat zij van het veld plukten. 9 (D) En die voorgingen en die volgden riepen:

10 Hosanna! Gezegend Hij, die komt in de naam van **JHWH**;[4] gezegend het komende rijk van onze vader David; Hosanna in de hoogste hemelen!

---

(1) **9:31** Zie Matteüs 12:40. (2) **10:35** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (3) **10:51** Rabboeni is Hebreeuws voor "mijn meester" (leraar/onderwijzer). (4) **11:10** Zie Psalm 118:26a.

(A) **10:38** Luk. 12:50. (B) **10:42** Luk. 22:25,26. (C) **10:43** Mat. 23:11; Mar. 9:35; Luk. 22:26. (D) **11:9** Ps. 118:25,26.

De reiniging van de tempel -
De verdorde vijgenboom

11 En Hij kwam te Jeruzalem in de tempel. En
nadat Hij rondom alles overzien had, vertrok Hij,
toen het al laat op de dag was, naar Betanië, met
de twaalven.
12 En de volgende dag, toen zij van Betanië
kwamen, werd Hij hongerig. 13 En toen Hij van
verre een vijgenboom zag, die bladeren had, ging
Hij daarheen om te zien of Hij er ook iets aan vin-
den zou. En erbij gekomen, vond Hij er niets aan
dan bladeren; want het was de tijd niet voor vij-
gen. 14 En Hij antwoordde en zei tot hem: Nooit
zal iemand meer van uw vrucht eten in eeuwig-
heid! En zijn discipelen hoorden het.
15 En zij kwamen te Jeruzalem.
En Hij ging de tempel binnen en begon hen, die
in de tempel verkochten en kochten, uit te drij-
ven en de tafels van de wisselaars en de stoe-
len van hen, die de duiven verkochten, keerde
Hij om, 16 en Hij liet niet toe, dat iemand enig
voorwerp door de tempel droeg; 17 en Hij leerde
en sprak tot hen: Staat er niet geschreven, dat
mijn huis een huis van gebed zal heten voor alle
volken?(A) 18 Maar u hebt het tot een rovershol
gemaakt.(B) En de overpriesters en de schriftge-
leerden hoorden het en zochten, hoe zij Hem
zouden kunnen ombrengen, want zij waren bang
voor Hem, omdat de hele menigte versteld stond
over zijn leer. 19 En toen het laat werd, gingen zij
de stad uit, naar buiten.
20 En toen zij 's morgens vroeg langs de vij-
genboom kwamen, zagen zij, dat hij van de wor-
tel af verdord was. 21 En Petrus herinnerde het
zich en zei tot Hem: Rabbi, zie de vijgenboom,
die U vervloekt hebt, is verdord. 22 En **Jesjoea**
antwoordde en zei tot hen: Hebt geloof in God.
23 (C) Voorwaar, Ik zeg u, wie tot deze berg zou
zeggen, hef u op en werp u in de zee, en in zijn
hart niet zou twijfelen, maar geloven, dat wat hij
zegt gebeurt, het zal hem gebeuren. 24 Daarom
zeg Ik u, al wat u bidt en begeert, gelooft, dat u
het hebt ontvangen, en het zal gebeuren. 25 (D)
En wanneer u staat te bidden, vergeeft wat u te-
gen iemand mocht hebben, opdat ook uw Vader
in de hemelen uw overtredingen zal vergeven.
26 [Indien u echter niet vergeeft, zal ook uw Va-
der, die in de hemelen is, uw overtredingen niet
vergeven.]

*De vraag naar de bevoegdheid van **Jesjoea***

27 En zij kwamen weer te Jeruzalem. En ter-
wijl Hij in de tempel wandelde, kwamen de over-
priesters, de schriftgeleerden en de oudsten tot
Hem, 28 en zeiden tot Hem: Krachtens welke be-
voegdheid doet U deze dingen? Of wie heeft U de
bevoegdheid gegeven om deze dingen te doen?
29 **Jesjoea** zei tot hen: Ik zal u één vraag stel-
len; geeft Mij daarop antwoord, dan zal Ik u zeg-
gen, krachtens welke bevoegdheid Ik deze din-
gen doe. 30 De doop van Johannes, was die uit de
hemel of uit de mensen? Antwoordt Mij daarop.
31 En zij overlegden onder elkaar en zeiden: In-
dien wij zeggen: Uit de hemel, zal Hij zeggen:
Waarom hebt u hem dan niet geloofd? 32 Zeg-
gen wij echter: Uit de mensen . . . Zij waren na-
melijk bang voor de mensen, want allen hielden
Johannes inderdaad voor een profeet. 33 En zij
antwoordden en zeiden tot **Jesjoea**: Wij weten
het niet. En **Jesjoea** zei tot hen: Dan zeg Ik u ook
niet, krachtens welke bevoegdheid Ik deze din-
gen doe.

De gelijkenis van de onrechtvaardige pachters

12 1 (E) En Hij begon tot hen in gelijkenissen
te spreken. Een mens plantte een wijn-
gaard en zette er een heg omheen en groef een
wijnpersbak en bouwde een toren en hij ver-
huurde die aan pachters, en ging naar het buiten-
land. 2 En hij zond op zijn tijd een slaaf naar de
pachters om van hen (zijn deel) van de vruchten
van de wijngaard in ontvangst te nemen. 3 En zij
grepen hem, sloegen hem en zonden hem met
lege handen weg. 4 En weer zond hij tot hen een
andere slaaf en die sloegen zij op het hoofd en

(A) **11:17** Jes. 56:7. (B) **11:18** Jer. 7:11. (C) **11:23** Mat. 17:20; 1Cor. 13:2. (D) **11:25** Mat. 6:14,15. (E) **12:1** Jes. 5:1,2.

behandelden zij smadelijk. 5 En hij zond een andere en die doodden zij, en nog vele anderen, die zij òf sloegen òf doodden. 6 Toen had hij nog één over, zijn geliefde zoon. En ten laatste zond hij deze tot hen, zeggende: Mijn zoon zullen zij ontzien. 7 Maar die pachters zeiden tot elkaar: Dit is de erfgenaam; komt, laten wij hem doden en de erfenis zal aan ons komen. 8 En zij grepen en doodden hem en wierpen hem buiten de wijngaard. 9 Wat zal de heer van de wijngaard doen? Hij zal komen en de pachters ombrengen en de wijngaard aan anderen geven. 10 (A) Hebt u ook dit schriftwoord niet gelezen: De steen, die de bouwlieden afgekeurd hadden, deze is tot een hoeksteen geworden;
11 van JHWH is dit gebeurd, en het is wonderlijk in onze ogen.
12 En zij trachtten Hem te grijpen, maar zij waren bang voor de menigte; want zij begrepen, dat Hij met het oog op hen die gelijkenis gesproken had. En zij lieten Hem verder ongemoeid en gingen weg.

Het recht van de keizer

13 En zij zonden tot Hem enige van de Farizeeën en van de Herodianen om Hem in een strikvraag te vangen. 14 En zij kwamen en zeiden tot Hem: Meester(1), wij weten, dat U waarachtig bent en dat U Zich aan niemand stoort; want U ziet de mensen niet naar de ogen, maar U leert de weg van God in waarheid. Is het geoorloofd de keizer belasting te betalen of niet? Zullen wij betalen of niet betalen? 15 Terwijl Hij hun huichelarij zag, zei tot hen: Wat verzoekt u Mij? Brengt Mij een schelling, en laat Ik die zien. 16 En zij brachten er één. En Hij zei tot hen: Wiens afbeelding en opschrift is dit? Zij zeiden tot Hem: Van de keizer. 17 Jesjoea zei tot hen: Geeft dan de keizer wat van de keizer is, en aan God wat van God is. En zij verwonderden zich zeer over Hem.

De vraag naar de opstanding

18 (B) En er kwamen Sadduceeën tot Hem, die beweren, dat er geen opstanding is, en zij ondervroegen Hem en zeiden: 19 (C) Meester,(2) Mozes heeft ons voorgeschreven, indien iemands broer sterft en een vrouw nalaat, maar geen kind achterlaat, dat dan zijn broer de vrouw moet nemen en voor zijn broer nakomelingschap verwekken. 20 Nu waren er zeven broers. En de eerste nam een vrouw en liet bij zijn sterven geen nakomelingschap achter. 21 En de tweede nam haar en stierf zonder nakomelingschap na te laten. En de derde evenzo. 22 En geen van die zeven liet nakomelingschap achter. Het laatst van allen stierf ook de vrouw. 23 In de opstanding, wanneer zij opstaan, van wie van hen zal zij dan de vrouw zijn? Want alle zeven hebben haar tot vrouw gehad. 24 Jesjoea sprak tot hen: Dwaalt u niet daarom, dat u de Schriften(3) niet kent noch de kracht van God? 25 Want wanneer zij uit de doden opstaan, huwen zij niet, en worden zij niet ten huwelijk genomen, maar zij zijn als engelen in de hemelen. 26 (D) Wat nu de doden betreft, dat zij opgewekt worden, hebt u niet gelezen in het boek van Mozes, bij de braamstruik, hoe God tot hem sprak, zeggende: Ik ben de God van Abraham en de God van Isaak en de God van Jakob? 27 Hij is niet een God van doden, maar van levenden. U dwaalt wel zeer.

Het grote gebod

28 En één van de schriftgeleerden die tot Hem kwam, hoorde dat zij een twistgesprek met elkaar hadden, en overtuigd, dat Hij hun goed geantwoord had, vroeg hij Hem: Welk gebod is het eerste van alle? 29 (E) Jesjoea antwoordde: 30 Het eerste is: Hoor, Israël, JHWH, onze God, JHWH is één, en u zult JHWH, uw God, liefhebben uit heel uw hart en uit heel uw ziel en uit heel uw verstand en uit heel uw kracht. 31 (F)

(1) **12:14** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **12:19** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (3) **12:24** "De Schriften" zijn de boeken van het Eerste Testament.

(A) **12:10** Ps. 118:22,23. (B) **12:18** Hand. 23:8. (C) **12:19** Deut. 25:5. (D) **12:26** Ex. 3:6. (E) **12:29** Deut. 6:4,5. (F) **12:31** Lev. 19:18.

Het tweede is dit: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. Een ander gebod, groter dan deze, bestaat niet. 32 (A) En de schriftgeleerde zei tot Hem: Inderdaad, Meester(1), naar waarheid hebt U gezegd, dat Hij één is en dat er geen ander is dan Hij. 33 (B) En Hem lief te hebben uit heel het hart en uit heel het verstand en uit heel de kracht, en de naaste lief te hebben als zichzelf, is meer dan alle brandoffers en slachtoffers. 34 (C) En **Jesjoea**, ziende, dat hij verstandig geantwoord had, zei tot hem: U bent niet verre van het Koninkrijk van God. En niemand durfde Hem meer iets vragen.

Davids Zoon en Heer

35 En **Jesjoea** antwoordde bij zijn onderwijs in de tempel en zei: Hoe zeggen de schriftgeleerden, dat de Messias een zoon van David is? 36 (D) David zelf heeft door de heilige Geest gezegd: **JHWH** heeft gezegd tot mijn Heer: Zet U aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden onder uw voeten gelegd heb.

37 David zelf noemt Hem Heer, en hoe kan Hij dan zijn zoon zijn? En het merendeel van de menigte hoorde Hem graag.

Waarschuwing tegen de schriftgeleerden

38 En Hij zei in zijn onderwijs: Wacht u voor de schriftgeleerden, die gesteld zijn op het wandelen in lange gewaden en op begroetingen op de markten, 39 en op erezetels in de synagogen en eerste plaatsen bij de maaltijden, 40 die de huizen van de weduwen opeten en voor de schijn lange gebeden uitspreken: dezen zullen een zwaarder oordeel ontvangen.

Het penningske van de weduwe

41 En Hij ging tegenover de offerkist zitten en zag met aandacht, hoe de menigte kopergeld wierp in de offerkist. En vele rijken wierpen er veel in. 42 En er kwam een arme weduwe, die er twee muntjes in wierp, dat is ruim één cent. 43 En Hij riep zijn discipelen en zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, deze arme weduwe heeft het meeste in de offerkist geworpen van allen, die er iets in geworpen hebben. 44 Want allen hebben erin geworpen van hun overvloed, maar zij heeft van haar armoede erin geworpen, al wat zij had, haar hele levensonderhoud.

Rede over de laatste dingen

13 1 En toen Hij uit de tempel ging, zei een van zijn discipelen tot Hem: Meester(2), zie, welke stenen en welke gebouwen! 2 En **Jesjoea** zei tot hem: Ziet u deze grote gebouwen? Er zal geen steen op de andere gelaten worden, die niet zal worden weggebroken.

3 En toen Hij op de helling van de Olijfberg gezeten was, tegenover de tempel, vroegen Petrus en Jakobus en Johannes en Andreas Hem afzonderlijk: 4 Zeg ons, wanneer zal dat gebeuren en wat is het teken, wanneer al deze dingen in vervulling zullen gaan? 5 **Jesjoea** begon tot hen te zeggen: Ziet toe, dat niemand u verleidt. 6 Velen zullen komen onder mijn naam en zeggen: Ik ben het, en zij zullen velen verleiden. 7 Maar wanneer u hoort van oorlogen en geruchten van oorlogen, weest dan niet ongerust. Dat moet gebeuren, maar het einde is het nog niet. 8 Want volk zal opstaan tegen volk en koninkrijk tegen koninkrijk. Er zullen nu hier, dan daar, aardbevingen zijn en er zullen hongersnoden zijn. Dat is het begin van de weeën.

9 (E) Maar u, ziet toe op uzelf. Zij zullen u overleveren aan gerechtshoven, en in synagogen zult u gegeseld worden en voor stadhouders en koningen zult u gesteld worden omwille van Mij, tot een getuigenis voor hen. 10 En aan alle volken moet eerst het evangelie gepreekt worden. 11 En wanneer zij u wegvoeren om u over te leveren, weest dan niet van tevoren bezorgd wat u zeggen moet, maar zegt wat u in dat uur gegeven wordt; want u bent het niet, die spreekt, maar de heilige Geest. 12 En een broeder zal zijn broeder

(1) **12:32** Meester, in de betekenis van Leraar. (2) **13:1** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **12:32** Deut. 4:35. (B) **12:33** Hos. 6:6. (C) **12:34** Luk. 10:25-28. (D) **12:36** Ps. 110:1. (E) **13:9** Mat. 10:17-20; Luk. 12:11,12.

overleveren tot de dood en een vader zijn kind; en kinderen zullen opstaan tegen hun ouders en hen ter dood brengen. 13 (A) En u zult door allen gehaat worden omwille van mijn naam. Maar wie volhardt tot het einde, die zal behouden worden.
14 (B) Wanneer u dan de gruwel der verwoesting ziet staan, (op een plaats) waar hij niet hoort – laat die het leest, er acht op geven - laten dan die in Judea zijn, vluchten naar de bergen. 15 (C) Laat wie op het dak is, niet naar beneden gaan en niet naar binnen gaan om iets uit zijn huis mee te nemen, 16 en wie in het veld is, niet zal terugkeren om zijn kleed mee te nemen. 17 Wee hen die zwanger zijn en nog een baby aan de borst hebben in die dagen! 18 Bidt, dat het niet in de winter zal vallen. 19 (D) Want die dagen zullen zo een verdrukking brengen als er niet geweest is van het begin van de schepping, die God geschapen heeft, tot nu toe, en ook nooit meer zijn zal. 20 En indien de Heer die dagen niet had ingekort, zou geen mens behouden worden, maar ter wille van de uitverkorenen, die Hij heeft uitverkoren, heeft Hij die dagen ingekort. 21 Indien dan iemand tot u zegt: Zie, hier is de Messias, zie, Hij is daar, gelooft het niet. 22 Want er zullen valse messiassen en valse profeten opstaan en zij zullen tekenen en wonderen doen om, als het mogelijk zou zijn, de uitverkorenen te verleiden.
23 Maar u, ziet toe: Ik heb het u alles voorzegd.
24 (E) Maar in die dagen, na de verdrukking, zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar glans niet geven. 25 (F) En de sterren zullen van de hemel vallen en de hemelse machten zullen wankelen. 26 (G) En dan zullen zij de Mensenzoon zien komen op de wolken, met grote macht en heerlijkheid. 27 En dan zal Hij zijn engelen uitzenden en zijn uitverkorenen verzamelen uit de vier windstreken, van het uiterste van de aarde tot het uiterste van de hemel.
28 Leert dan van de vijgenboom deze les: Wanneer zijn hout reeds week wordt en de bladeren doet opkomen, weet u daaraan, dat de zomer nabij is. 29 Zo moet u ook, wanneer u dit ziet gebeuren, weten, dat het nabij is, voor de deur.
30 Voorwaar, Ik zeg u, dit geslacht zal zeker niet voorbijgaan, voordat dit alles gebeurt. 31 De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen niet voorbijgaan. 32 (H) Maar van die dag of van dat uur weet niemand, ook de engelen in de hemel niet, ook de Zoon niet, alleen de Vader.
33 Ziet toe, blijft waakzaam. Want u weet niet, wanneer het de tijd is. 34 (I9) Zoals een mens, die naar het buitenland ging, zijn huis overliet en aan zijn slaven volmacht gaf, aan ieder zijn werk, en de deurwachter opdroeg te waken. 35 Waakt dan, want u weet niet, wanneer de heer van het huis komen zal, laat in de avond of te middernacht, bij het hanengekraai of 's morgens vroeg,
36 opdat hij niet, als hij plotseling komt, u slapende zal vinden. 37 Wat Ik u zeg, zeg Ik allen: Waakt!

De zalving en het verraad

14 1 (A) Nu was het over twee dagen Pèsach en het Feest van de Ongezuurde Broden. En de overpriesters en de schriftgeleerden zochten, hoe zij Hem door list in handen zouden krijgen en doden. 2 Want zij zeiden: Niet op het feest, opdat er geen opschudding onder het volk zal komen.(1)
3 (B) En toen Hij te Betanië was in het huis van Simon de melaatse, kwam, terwijl Hij aan tafel aanlag, een vrouw met een albasten kruik vol echte, kostbare nardusmirre; en zij brak de albasten kruik en goot (de mirre) over zijn hoofd. 4 En sommigen spraken verontwaardigd tot elkaar: Waartoe dient die verkwisting van de

(1) **14:2** Terwijl er in Gods heilsplan al eeuwen geleden is besloten dat **Jesjoea** juist wel op het Pèsachfeest zou sterven - zie Exodus 12:6.

(A) **13:13** Mat. 10:22. (B) **13:14** Dan. 9:27; 11:31; 12:11. (C) **13:15** Luk. 17:31. (D) **13:19** Dan. 12:1; Opb. 7:14. (E) **13:24 a** Jes. 13:10; Joël 2:10; 3:4; 4:15; Opb. 6:12.; **13:24 b** Jes. 13:10; Eze. 32:7. (F) **13:25 a** Jes. 34:4; Opb. 6:13. **13:25 b** Joël 2:10. (G) **13:26** Dan. 7:13; Opb. 1:7. (H) **13:32** Mat. 24:36. (I9) **13:34** Luk. 12:36-38. (A) **14:1** Ex. 12:1-27. (B) **14:3** Luk. 7:37,38.

mirre? 5 Want deze mirre had voor meer dan driehonderd schellingen verkocht en aan de armen gegeven kunnen worden. En zij waren zeer verstoord tegen haar. 6 Maar **Jesjoea** zei: Laat haar begaan; waarom valt u haar lastig? Zij heeft een goede daad aan Mij verricht. 7 (A) De armen hebt u immers altijd bij u en u kunt hun weldoen, wanneer u maar wilt; maar Mij hebt u niet altijd. 8 Zij heeft gedaan, wat zij kon; van tevoren heeft zij mijn lichaam gezalfd voor de begrafenis. 9 Voorwaar, Ik zeg u, overal waar het evangelie verkondigd zal worden, over de hele wereld, zal ook tot haar herinnering gesproken worden van wat zij gedaan heeft.

10 En Judas Iskariot, die een van de twaalven was, ging heen naar de overpriesters om Hem aan hen over te leveren. 11 Toen zij dat hoorden, verheugden zij zich en beloofden hem geld te geven. En hij zocht, hoe hij Hem bij een goede gelegenheid kon overleveren.

De voorbereiding van de Pèsachmaaltijd - Het verraad voorzegd

12 En op de eerste dag van het Feest van de Ongezuurde Broden, waarop men gewoon was het Pèsach te slachten, zeiden zijn discipelen tot Hem: Waar wilt U, dat wij heengaan en voorbereidingen treffen, opdat U het Pèsach kunt eten? 13 En Hij zond twee van zijn discipelen uit en zei tot hen: Gaat naar de stad en er zal u een man tegenkomen, die een kruik water draagt; volgt hem, 14 en zegt tot de heer van het huis, waar hij binnengaat: De meester(1) zegt: Waar is voor Mij het vertrek, waar Ik met mijn discipelen het Pèsach kan eten? 15 En hij zal u een grote bovenzaal wijzen, van al het nodige voorzien. Maakt het daar voor ons gereed. 16 En de discipelen gingen heen en kwamen in de stad en vonden het, zoals Hij hun gezegd had en zij maakten het Pèsach gereed.

17 En toen het avond geworden was, kwam Hij met de twaalven. 18 (B) En terwijl zij aanlagen en aten, zei **Jesjoea**: Voorwaar, Ik zeg u, dat een van u Mij verraden zal; een die met Mij eet. 19 Zij begonnen bedroefd te worden en één voor één tot Hem te zeggen: Ik toch niet? 20 En Hij zei tot hen: Eén van de twaalven, die met Mij in de [ene] schotel indoopt. 21 Want de Mensenzoon gaat wel heen zoals van Hem geschreven staat, maar wee die mens, door wie de Mensenzoon verraden wordt. Het zou voor die mens goed zijn, als hij niet was geboren.

*De maaltijd van **Jesjoea***

22 En terwijl zij aten, nam Hij een brood, sprak de zegen uit, brak het, gaf het hun en zei: Neemt, dit is mijn lichaam. 23 En Hij nam een beker, sprak de dankzegging uit, en gaf hun die en zij dronken allen daaruit. 24 (C) En Hij zei tot hen: Dit is mijn bloed van het verbond, dat voor velen vergoten wordt. 25 Voorwaar, Ik zeg u, Ik zal voorzeker niet meer van de vrucht van de wijnstok drinken, tot op die dag, dat Ik haar nieuw zal drinken, in het Koninkrijk van God.

De verloochening voorzegd

26 En na de lofzang gezongen te hebben, vertrokken zij naar de Olijfberg. 27 (D) En **Jesjoea** zei tot hen: U zult allen aanstoot aan Mij nemen, want er staat geschreven: Ik zal de herder slaan en de schapen zullen verstrooid worden.(2) 28 (E) Maar nadat Ik zal opgewekt zijn, zal Ik u voorgaan naar Galilea. 29 En Petrus zei tot Hem: Al zouden allen aanstoot aan U nemen, ik zeker niet! 30 En **Jesjoea** zei tot hem: Voorwaar, Ik zeg u, heden, in deze nacht, voordat de haan tweemaal kraait, zult u Mij driemaal verloochenen. 31 Hij zei steeds heftiger: Al moest ik met U sterven, ik zal U voorzeker niet verloochenen. Evenzo spraken zij ook allen.

Getsemane

32 En zij gingen naar een plaats, genaamd Getsémane, en Hij zei tot zijn discipelen: Zet u

(1) **14:14** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **14:27** Zie Zacharia 13:7.

(A) **14:7** Deut. 15:11. (B) **14:18** Ps. 41:10. (C) **14:24 a** Ex. 24:8. **14:24 b** Jer. 31:31-34. (D) **14:27** Zac. 13:7. (E) **14:28** Mat. 28:16.

hier neer, terwijl Ik bid. 33 En Hij nam Petrus en
Jakobus en Johannes mee. En Hij begon zeer ont-
steld en beangst te worden, 34 en Hij zei tot hen:
Mijn ziel is zeer bedroefd, tot stervens toe; blijft
hier en waakt. 35 En Hij ging een weinig verder,
en Hij wierp Zich ter aarde en bad, dat, indien het
mogelijk zou zijn, dat uur aan Hem zou voorbij-
gaan, 36 en Hij zei: Abba, Vader, alles is U moge-
lijk, neem deze beker van Mij weg.(1) Maar niet
wat Ik wil, maar wat U wilt. 37 En Hij kwam en
vond hen slapende, en Hij zei tot Petrus: Simon,
slaapt u? was u niet bij machte één uur te waken?
38 Waakt en bidt, dat u niet in verzoeking komt;
de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak.
39 En opnieuw ging Hij heen en bad, dezelfde
woorden sprekende. 40 En toen Hij terugkwam,
vond Hij hen slapende, want hun ogen waren
zeer bezwaard; en zij wisten niet, wat zij Hem
zouden antwoorden. 41 En Hij kwam voor de
derde keer en zei tot hen: Slaapt nu maar en rust.
Het is genoeg. Het uur is gekomen, zie, de Mens-
enzoon wordt overgeleverd in de handen van de
zondaren. 42 Staat op, laten wij gaan. Zie, die Mij
overlevert, is nabij.

De gevangenneming

43 En direct, terwijl Hij nog sprak, daar kwam
Judas aan, één van de twaalven, en met hem een
menigte met zwaarden en stokken, gezonden
vanwege de overpriesters en de schriftgeleerden
en de oudsten. 44 En die Hem overleverde, had
hun een afgesproken teken gegeven, zeggende:
Die ik zal kussen, die is het; grijpt Hem en leidt
Hem welverzekerd weg. 45 En hij kwam en trad
direct op Hem toe en zei: Rabbi, en kuste Hem.
46 En zij sloegen de handen aan Hem en grepen
Hem. 47 Een van de omstanders trok zijn zwaard
en hij trof de slaaf van de hogepriester en sloeg
hem het oor af. 48 En **Jesjoea** antwoordde en zei
tot hen: Als tegen een rover bent u uitgetrokken
met zwaarden en stokken, om Mij gevangen te
nemen? 49 (A) Dagelijks was Ik bij u, terwijl Ik
u onderwees in de tempel, maar u hebt Mij niet
gegrepen; maar de Schriften(2) moeten in vervul-
ling gaan. 50 En zij lieten Hem alleen en vlucht-
ten allen.
51 En een jonge man, die een linnen kleed om
het naakte lichaam geslagen had, liep mee, Hem
achterna, en zij grepen hem. 52 Maar hij liet het
laken in hun handen en nam naakt de vlucht.

Voor de Raad

53 En zij leidden **Jesjoea** weg naar de hoge-
priester, en al de overpriesters en oudsten en
schriftgeleerden kwamen bijeen. 54 En Petrus
volgde Hem van verre tot binnen de hof van de
hogepriester en hij zat daar tussen de dienaars,
terwijl hij zich warmde bij het vuur.
55 De overpriesters nu en de hele Raad tracht-
ten een getuigenverklaring tegen **Jesjoea** te vin-
den om Hem ter dood te kunnen brengen; maar
zij vonden er geen. 56 Want velen legden een vals
getuigenis tegen Hem af, maar hun getuigenis-
sen stemden niet overeen. 57 En er stonden eni-
gen op, die een vals getuigenis tegen Hem aflegden, 58 (B) zeggende: Wij hebben Hem horen zeg-
gen: Ik zal deze tempel, die met handen gemaakt
is, afbreken, en binnen drie dagen een andere,
niet met handen gemaakt, bouwen. 59 Maar ook
zó stemde hun getuigenis niet overeen. 60 En de
hogepriester stond op en hij trad naar voren en
ondervroeg **Jesjoea** en zei: Geeft U niets ten ant-
woord? Wat getuigen dezen tegen U? 61 Maar
Hij bleef zwijgen en gaf niets ten antwoord. Op-
nieuw ondervroeg de hogepriester Hem en zei
tot Hem: Bent U DE Messias, de Zoon van de
Gezegende? 62 (C) En **Jesjoea** zei: **IK BEN** het(3)
en u zult de Mensenzoon zien, gezeten aan de
rechterhand van de macht (van God) en komende
met de wolken van de hemel. 63 De hogepriester
scheurde zijn klederen en zei: Waartoe hebben
wij nog getuigen nodig? 64 (D) U hebt de gods-
lastering gehoord: wat is uw oordeel? En zij allen
veroordeelden Hem als schuldig tot de dood.

(1) **14:36** Zie Johannes 12:27b en 18:11b en Hebreeën 5:7. (2) **14:49** "De Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament. (3) **14:62** Het woordje "het" staat niet in de grondtekst - zie Exodus 3:14.

(A) **14:49** Luk. 19:47; 21:37. (B) **14:58** Joh. 2:19. (C) **14:62** Dan. 7:13. (D) **14:64** Lev. 24:16.

65 En sommigen begonnen Hem te bespuwen
en zijn gezicht te bedekken en Hem met vuisten
te slaan en tot Hem te zeggen: Profeteer nu! En
de dienaars sloegen Hem in het gezicht.

Jesjoea door Petrus verloochend

66 En terwijl Petrus beneden in de hof was,
kwam daar een van de slavinnen van de hoge-
priester. 67 En toen zij Petrus zag, terwijl hij
zich warmde, keek zij hem aan en zei tot hem:
Ook u was bij die Nazarener, bij **Jesjoea**! 68 Maar
hij loochende het en zei: Ik weet niet en be-
grijp niet, wat u zegt. En hij ging naar buiten,
naar het voorportaal. 69 En toen de slavin hem
in het oog kreeg, begon zij opnieuw tot de om-
standers te zeggen: Die man behoort tot hen.
70 Maar hij loochende het opnieuw. En even la-
ter zeiden de omstanders weer tot Petrus: In-
derdaad, u behoort tot hen; want u bent ook
een Galileeër. 71 Maar hij begon zich te vervloe-
ken en te zweren: Ik ken die mens niet, over
wie u spreekt. 72 En direct kraaide de haan voor
de tweede maal. En Petrus herinnerde zich het
woord, dat **Jesjoea** tot hem gesproken had: Eer
de haan tweemaal gekraaid heeft, zult u Mij drie-
maal verloochenen. En hij begon te huilen.

Jesjoea voor Pilatus

15 1 En direct, 's morgens vroeg, stelden de
overpriesters met de oudsten en schrift-
geleerden, de hele Raad, een besluit vast, en zij
boeiden **Jesjoea** en zij leidden Hem weg en le-
verden Hem over aan Pilatus. 2 En Pilatus onder-
vroeg Hem: Bent U de Koning van de Joden? En
Hij antwoordde hem en zei: U zegt het. 3 En de
overpriesters brachten vele beschuldigingen te-
gen Hem in. 4 En Pilatus vroeg Hem opnieuw [en
zei]: Geeft U niets ten antwoord? Zie, hoeveel
beschuldigingen zij tegen U inbrengen. 5 Maar
Jesjoea gaf hem niets meer ten antwoord, zodat
Pilatus zich verwonderde.

Jesjoea en Barabbas(1)

6 En bij elk feest liet hij hun een gevangene los,
voor wie zij dit vroegen. 7 Nu was er iemand, ge-
naamd Barabbas, gevangengezet met de oproer-
makers, die in het oproer een moord begaan had-
den. 8 En de menigte kwam naar voren en begon
te eisen, dat hij hun deed, zoals hij gewoon was.
9 Pilatus antwoordde en zei tot hen: Wilt u, dat ik
u de Koning van de Joden loslaat? 10 Want hij be-
merkte, dat de overpriesters Hem uit nijd over-
geleverd hadden. 11 Maar de overpriesters zet-
ten de menigte op, dat hij hun liever Barabbas
zou loslaten. 12 Pilatus antwoordde en zei op-
nieuw tot hen: Wat moet ik dan doen met Hem,
die u de Koning van de Joden noemt? 13 En zij
schreeuwden opnieuw: Kruisig Hem! 14 Pilatus
zei tot hen: Wat heeft Hij dan voor kwaad ge-
daan? Zij schreeuwden des te meer: Kruisig Hem!
15 Pilatus oordeelde het geraden de menigte
haar zin te geven en hij liet hun daarom Barabbas
los en gaf **Jesjoea**, na Hem gegeseld te hebben,
over om gekruisigd te worden.

De bespotting

16 De soldaten nu leidden Hem weg tot binnen
het hof, dat is het gerechtsgebouw, en riepen de
hele afdeling bijeen. 17 En zij trokken Hem een
purperen kleed aan en zetten Hem een kroon op,
die zij van doornen gevlochten hadden. 18 En zij
begonnen Hem te begroeten: Wees gegroet, U Ko-
ning van de Joden! 19 En zij sloegen Hem met
een riet op het hoofd en bespuwden Hem en
zij vielen op de knieën en bewezen Hem hulde.
20 En toen zij Hem bespot hadden, trokken zij
Hem het purperen kleed uit en deden Hem zijn
klederen aan.

En zij leidden Hem weg om Hem te kruisigen.
21 (A) En zij presten een voorbijganger om zijn
kruis te dragen, een zekere Simon van Cyrene,
die van het land kwam, de vader van Alexander
en Rufus.

(1) **15:6** Zie Matteüs 27:16.

(A) **15:21** Rom. 16:13.

De kruisiging

22 En zij brachten Hem op de plaats Golgota,
wat betekent Schedelplaats. 23 En zij gaven Hem
wijn, met mirre gemengd, maar Hij nam die
niet.(1) 24 (A) En zij kruisigden Hem en verdeel-
den zijn klederen door het lot te werpen, wat
ieder ervan krijgen zou. 25 Het was het derde
uur, toen zij Hem kruisigden.(2) 26 En het op-
schrift, dat de beschuldiging tegen Hem ver-
meldde, luidde: De Koning van de Joden.
27 (B) En met Hem kruisigden zij twee rovers,
één aan zijn rechterzijde en één aan zijn linker-
zijde. 28 [En het schriftwoord is vervuld gewor-
den, dat zegt: En Hij is met de misdadigers gere-
kend.(3)]
29 (C) En de voorbijgangers spraken laster-
taal tegen Hem, schudden hun hoofd en zeiden:
Ha, U, die de tempel afbreekt en in drie dagen
opbouwt, 30 red Uzelf, kom af van het kruis!
31 Evenzo spotten de overpriesters onder elkaar
samen met de schriftgeleerden, en zij zeiden:
Anderen heeft Hij gered, Zichzelf kan Hij niet
redden. 32 Laat de Messias, de Koning van Israël,
nu afkomen van het kruis, dat wij het zien en ge-
loven. Ook die met Hem gekruisigd waren hoon-
den Hem.

*Het sterven van **Jesjoea***

33 En toen het zesde uur aangebroken was
kwam er duisternis over het hele land tot het
negende uur. 34 (D) En op het negende uur riep
Jesjoea met luide stem: Eloï, Eloï, lama saba-
chtani, wat betekent: Mijn God, mijn God, waarom
hebt U Mij verlaten? 35 En sommige van de om-
standers, dit horende, zeiden: Zie, Hij roept Elia.
36 (E) En iemand liep toe, doordrenkte een spons
met zure wijn, stak ze op een riet en gaf Hem
te drinken, zeggende: Stil, laat ons zien, of Elia
komt om Hem eraf te nemen. 37 En **Jesjoea**
slaakte een luide kreet en gaf de geest.
38 (F) En het voorhangsel van de tempel
scheurde in tweeën van boven tot beneden.
39 Toen de hoofdman, die tegenover Hem stond,
zag, dat Hij zó de geest gegeven had, zei hij:
Waarlijk, deze mens was een Zoon van God.
40 (G) Er waren ook vrouwen, die uit de verte
toekeken, onder wie ook Maria van Magdala en
Maria, de moeder van Jakobus, de jongere, en
van Joses, en Salome, 41 die, toen Hij in Galilea
was, Hem volgden en Hem dienden, en vele an-
dere vrouwen, die met Hem opgegaan waren
naar Jeruzalem.

De begrafenis

42 En toen het al avond geworden was, kwam,
omdat het voorbereiding, dat is de voorsjabbat
was, 43 Jozef van Arimatea, een aanzienlijk lid
van de Raad, die ook zelf het Koninkrijk van
God verwachtte; en hij waagde het naar Pilatus
te gaan en het lichaam van **Jesjoea** te vragen.
44 En Pilatus vond het vreemd, dat Hij al ge-
storven zou zijn, en hij ontbood de hoofdman
en vroeg hem, of Hij al lang gestorven was.
45 En toen hij het van de hoofdman gehoord had,
schonk hij het lichaam aan Jozef. 46 En deze
kocht linnen en hij nam Hem van het kruis af,
wikkelde Hem in het linnen en legde Hem in
een graf, dat in een rots uitgehouwen was, en
hij rolde een steen voor de ingang van het graf.
47 Maria van Magdala en Maria, de moeder van
Joses, zagen, waar Hij was neergelegd.

De opstanding

16 1 En toen de Sjabbat voorbij was, kochten
Maria van Magdala en Maria, (de moeder)
van Jakobus, en Salome specerijen om Hem te
gaan zalven. 2 En zeer vroeg op de eerste dag
van de week, toen de zon opging, gingen zij naar
het graf. 3 En zij zeiden tot elkaar: Wie zal voor
ons de steen van de ingang van het graf weg-
rollen? 4 En toen zij opzagen, zagen zij, dat de
steen weggerold was; want hij was zeer groot.

(1) **15:23** Zie 14:25. (2) **15:25** Dat was 's ochtends om 9:00 uur. (3) **15:28** Zie Jesaja 53:12
(A) **15:24** Ps. 22:19. (B) **15:27** Jes. 53:12. (C) **15:29 a** Ps. 22:8; 109:25. **15:29 b** Mar. 14:58; Joh. 2:19. (D) **15:34** Ps. 22:2. (E) **15:36** Ps. 69:22. (F) **15:38** Ex. 26:31-33. (G) **15:40** Luk. 8:2,3.

5 En toen zij in het graf waren gegaan, zagen
zij een jongeman zitten aan de rechterzijde, be-
kleed met een wit gewaad, en zij schrokken he-
vig. 6 Hij zei tot haar: Schrik niet. U zoekt **Jesjoea**,
de Nazarener, de gekruisigde. Hij is opgewekt,
Hij is niet hier; zie de plaats, waar zij Hem ge-
legd hadden. 7 (A) Maar gaat heen, zegt zijn disci-
pelen en Petrus, dat Hij u voorgaat naar Galilea;
daar zult u Hem zien, zoals Hij u gezegd heeft.
8 En zij gingen naar buiten en vluchtten van het
graf, want siddering en ontzetting hadden hen
bevangen. En zij zeiden niemand iets, want zij
waren bang.

*Verschijningen van **Jesjoea***

9 [Toen Hij vroeg in de morgen op de eerste dag
van de week opgestaan was, verscheen Hij eerst
aan Maria van Magdala, van wie Hij zeven boze
geesten uitgedreven had. 10 Zij ging heen en be-
richtte het hun, welke bij Hem geweest waren,
die treurden en huilden. 11 En toen zij hoorden,
dat Hij leefde en door haar gezien was, geloof-
den zij het niet.
12 Daarna verscheen Hij in een andere ge-
daante aan twee van hen op de weg, terwijl zij
zich naar het land begaven.(1) 13 En ook die gin-
gen heen om het aan de anderen te berichten. En
ook die geloofden zij niet.
14 Daarna verscheen Hij aan de elven zelf, ter-
wijl zij aanlagen, en Hij verweet hun hun onge-
loof en hardheid van hart, omdat zij hen niet
geloofden, die Hem gezien hadden, nadat Hij
opgewekt was. 15 (B) En Hij zei tot hen: Gaat
heen in de hele wereld, verkondigt het evan-
gelie aan de hele schepping. 16 Wie gelooft en
zich laat dopen, zal behouden worden, maar wie
niet gelooft, zal veroordeeld worden. 17 Als te-
kenen zullen deze dingen de gelovigen volgen: in
mijn naam zullen zij boze geesten uitdrijven, in
nieuwe talen zullen zij spreken, 18 slangen zul-
len zij opnemen, en zelfs indien zij iets dode-
lijks drinken, zal het hun geen schade doen; op
zieken zullen zij de handen leggen en zij zullen
genezen worden.
19 (C) De Heer [**Jesjoea**] dan werd, nadat Hij tot
hen gesproken had, opgenomen in de hemel en
heeft Zich gezet aan de rechterhand van God.
20 Maar zij gingen heen en preekten overal, ter-
wijl de Heer meewerkte en het woord bevestigde
door de tekenen/wonderen, die erop volgden.]

(1) **16:12** Zie Lukas 24:13-35.

(A) **16:7** Mat. 26:32; Mar. 14:28. (B) **16:15** Hand. 1:8. (C) **16:19** Hand. 1:9-11.

Lukas

Inleiding

1 [1] Aangezien velen geprobeerd hebben een
verhaal op te stellen over de zaken, die on-
der ons hebben plaatsgevonden, [2] zoals ons heb-
ben overgeleverd degenen, die van het begin aan
ooggetuigen en dienaren van het woord geweest
zijn, [3] ben ook ik tot het besluit gekomen, na
alles van meet aan nauwkeurig te hebben nage-
gaan, dit in geregelde orde voor u te boek te stel-
len, hoogedele Teofilus, [4] opdat u de betrouw-
baarheid zou erkennen van de zaken, waarin u
bent onderwezen.

De geboorteaankondiging van Johannes

[5 (A)] Er was in de dagen van Herodes, de koning
van Judea, een priester, genaamd Zacharias, be-
horende tot de afdeling van Abia, en zijn vrouw
was uit de dochters van Aäron en haar naam was
Elisabet. [6] Zij waren beiden rechtvaardig voor
God en leefden naar alle geboden en eisen van
JHWH onberispelijk. [7] En zij waren kinderloos,
omdat Elisabet onvruchtbaar was, en zij waren
beiden op hoge leeftijd gekomen.
[8] En het gebeurde, toen hij de priesterdienst
voor God verrichtte, dat zijn afdeling aan de
beurt was, [9] dat hij door het lot werd aange-
wezen, volgens de regel van de priesterdienst,
om de tempel van JHWH binnen te gaan en het
reukoffer te brengen. [10] En de hele volksmenigte
was buiten in gebed op het uur van het reukof-
fer. [11] En hem verscheen een engel van JHWH,
staande aan de rechterzijde van het reukofferal-
taar. [12] En Zacharias ontroerde bij dat gezicht,
en vrees beving hem. [13] Maar de engel zei tot
hem: Wees niet bang, Zacharias, want uw gebed
is verhoord en uw vrouw Elisabet zal u een zoon
baren en u zult hem de naam Johannes geven.
[14] En blijdschap en vreugde zal uw deel zijn en
velen zullen zich over zijn geboorte verheugen.
[15 (B)] Want hij zal groot zijn voor JHWH en wijn
en sterke drank zal hij niet drinken en met de
heilige Geest zal hij vervuld worden, reeds van
de schoot van zijn moeder aan, [16] en velen van
de kinderen van Israël zal hij bekeren tot JHWH,
hun God. [17 (C)] En hij zal voor zijn aangezicht
uitgaan in de geest en de kracht van Elia, om de
harten van de vaderen te keren tot de kinderen
en de ongehoorzamen tot de gezindheid van de
rechtvaardigen, om voor JHWH een wel toegerust
volk te bereiden. [18] En Zacharias zei tot de engel:
Waaraan zal ik dit weten? Want ik ben een oud
man en mijn vrouw is op hoge leeftijd gekomen.
[19 (D)] En de engel antwoordde en zei tot hem: Ik
ben Gabriël, die voor het aangezicht van God sta,
en ik ben uitgezonden om tot u te spreken en u
deze blijde boodschap te verkondigen. [20] En zie,
u zult zwijgen en niet kunnen spreken, tot de
dag toe, dat deze dingen zullen plaatsvinden,
omdat u mijn woorden niet geloofd hebt, die op
hun tijd in vervulling zullen gaan. [21] En het volk
stond op Zacharias te wachten en zij verwon-
derden zich, dat hij zo lang in de tempel bleef.
[22] Toen hij dan naar buiten kwam, kon hij niet
tot hen spreken en zij begrepen, dat hij in de
tempel een gezicht gezien had. En hij wenkte
hun toe en bleef stom. [23] En het gebeurde, toen
de dagen van zijn dienst vervuld waren, dat hij
vertrok naar zijn huis.
[24] Na die dagen werd Elisabet, zijn vrouw,
zwanger, en zij verborg zich vijf maanden, want,
zei zij: [25] Aldus heeft JHWH aan mij gedaan in de
dagen, waarin Hij op mij neerzag om mijn smaad
onder de mensen weg te nemen.

De geboorteaankondiging van Jesjoea

[26] In de zesde maand nu werd de engel Gabriël
van God gezonden naar een stad in Galilea, ge-

(A) **1:5** 1Kron. 24:10. (B) **1:15** Num. 6:3. (C) **1:17** Mal. 3:23,24. (D) **1:19** Dan. 8:16; 9:21.

naamd Nazaret, 27 (A) tot een maagd, die ondertrouwd was met een man, genaamd Jozef, uit het huis van David, en de naam van de maagd was Maria. 28 En toen hij bij haar binnengekomen was, zei hij: Wees gegroet, u begenadigde, JHWH is met u. 29 Zij ontroerde bij dat woord en overlegde, welke de betekenis van die groet mocht zijn. 30 En de engel zei tot haar: Wees niet bang, Maria; want u hebt genade gevonden bij God. 31 (B) En zie, u zult zwanger worden en een zoon baren, en u zult Hem de naam Jesjoea geven. 32 (C) Deze zal groot zijn en Zoon van de Allerhoogste genoemd worden, en JHWH God zal Hem de troon van zijn vader David geven, 33 en Hij zal als koning over het huis van Jakob heersen tot in eeuwigheid, en zijn koningschap zal geen einde nemen. 34 En Maria zei tot de engel: Hoe zal dat gebeuren, daar ik geen omgang met een man heb? 35 En de engel antwoordde en zei tot haar: De heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom zal ook het heilige, dat verwekt wordt, Zoon van God genoemd worden. 36 En zie, Elisabet, uw verwante(1), is eveneens zwanger van een zoon in haar ouderdom en dit is al de zesde maand voor haar, die onvruchtbaar heette. 37 (D) Want geen woord, dat van God komt, zal krachteloos zijn. 38 En Maria zei: Zie, de dienares van JHWH; mij zal gebeuren naar uw woord. En de engel ging van haar heen.

Maria en Elisabet - De lofzang van Maria

39 Maria dan maakte zich op in die dagen en reisde met spoed naar het bergland, naar een stad van Juda. 40 En zij ging het huis van Zacharias binnen en groette Elisabet. 41 En toen Elisabet de groet van Maria hoorde, gebeurde het, dat het kind opsprong in haar schoot, en Elisabet werd vervuld met de heilige Geest. 42 En zij riep uit met luide stem en sprak: Gezegend bent u onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw schoot. 43 En waaraan heb ik dit te danken, dat de moeder van mijn Heer tot mij komt? 44 Want zie, toen het geluid van uw groet in mijn oren klonk, sprong het kind van vreugde op in mijn schoot. 45 En gezegend is zij, die geloofd heeft, want wat door JHWH tot haar gezegd is, zal volbracht worden.

46 En Maria zei: Mijn ziel maakt groot JHWH, 47 en mijn geest heeft zich verheugd over God, mijn Heiland, 48 (E) omdat Hij heeft omgezien naar de lage staat van zijn dienares.

Want zie, van nu aan zullen mij gezegend prijzen alle geslachten, 49 omdat de Machtige grote dingen aan mij gedaan heeft. En heilig is zijn naam, 50 en zijn barmhartigheid is van geslacht tot geslacht voor wie ontzag voor Hem hebben.

51 Hij heeft een krachtig werk gedaan door zijn arm, en Hij heeft hoogmoedige mensen in de overlegging van hun harten verstrooid; 52 (F) Hij heeft machtigen van de troon gestort en eenvoudigen verhoogd, 53 hongerige mensen heeft Hij met goederen vervuld en rijken heeft Hij leeg weggezonden.

54 Hij heeft Zich Israël, zijn knecht, aangetrokken, om te gedenken aan barmhartigheid, - 55 (G) zoals Hij gesproken heeft tot onze vaderen - voor Abraham en zijn nageslacht in eeuwigheid.

56 En Maria bleef ongeveer drie maanden bij haar en keerde terug naar haar huis.

De geboorte van Johannes - De lofzang van Zacharias

57 Toen voor Elisabet de tijd vervuld was, dat zij baren zou, bracht zij een zoon ter wereld. 58 En haar buren en nabestaanden hoorden, dat JHWH zijn barmhartigheid aan haar had grootgemaakt, en zij verheugden zich met haar.

59 (H) En het gebeurde, toen de achtste dag was aangebroken, dat zij kwamen om het kind te besnijden, en zij wilden het naar de naam van zijn vader Zacharias noemen. 60 Maar zijn moeder

(1) **1:36** Grieks: "syngenis", dat is" bloedverwante. (Dat zou kunnen inhouden dat Maria ook uit de dochters van Aäron is, zie vers 1:5).

(A) **1:27** Mat. 1:18. (B) **1:31** Mat. 1:21. (C) **1:32** 2Sam. 7:12,13,16; Jes. 9:6. (D) **1:37** Gen. 18:14. (E) **1:48** 1Sam. 1:11. (F) **1:52** Job 5:11; 12:19. (G) **1:55** Gen. 17:7; 1Sam. 2:1-10. (H) **1:59** Lev. 12:3.

antwoordde en zei: Neen, hij moet Johannes genoemd worden. 61 En zij zeiden tot haar: Er is toch niemand in uw familie, die die naam draagt. 62 En zij beduidden zijn vader, dat hij beslissen zou, hoe hij het kind genoemd wilde hebben. 63 En hij vroeg om een schrijftafeltje en schreef deze woorden: Johannes is zijn naam. En zij verwonderden zich allen. 64 En direct werd zijn mond geopend en zijn tong (losgemaakt), en hij sprak, God lovende.

65 En over allen, die in hun nabijheid woonden, kwam ontzag, en in het hele bergland van Judea werden al deze dingen besproken. 66 En allen die het hoorden, namen het ter harte en zeiden: Wat zal er van dit kind worden? Want de hand van JHWH was met hem.

67 En zijn vader Zacharias werd vervuld met de heilige Geest en profeteerde, zeggende:

68 Geloofd zij JHWH, de God van Israël, want Hij heeft omgezien naar zijn volk en heeft het verlossing gebracht,

69 en heeft ons een hoorn van redding opgericht, in het huis van David, zijn knecht,

70 - zoals Hij gesproken heeft door de mond van zijn heilige profeten van vroeger -

71 om ons te redden van onze vijanden en uit de hand van allen, die ons haten, 72 om barmhartigheid te betonen aan onze vaderen en zijn heilig verbond te gedenken, 73 de eed, die Hij zwoer aan Abraham, onze vader,

74 dat Hij ons zou geven, zonder vrees, uit de hand van de vijanden verlost,

75 Hem te dienen in heiligheid en gerechtigheid voor zijn aangezicht, al onze dagen.

76 (A) En U, kind, zult een profeet van de Allerhoogste heten; want u zult uitgaan voor het aangezicht van JHWH, om zijn wegen te bereiden,

77 om aan zijn volk te geven kennis van heil in de vergeving van hun zonden,

78 door de innerlijke barmhartigheid van onze God, waarmee de Opgang uit de hoogte naar ons zal omzien,

79 (B) om hen te beschijnen, die gezeten zijn in dodelijke duisternis, om onze voeten te richten op de weg van vrede.

80 Het kind nu groeide op en werd gesterkt door de Geest. En hij verbleef in de woestijnen tot op de dag, dat hij zich aan Israël vertoonde.

De geboorte van Jesjoea

2 1 En het gebeurde in die dagen, dat er een bevel uitging vanwege keizer Augustus, dat het hele rijk moest worden ingeschreven. 2 Deze inschrijving had voor het eerst plaats, toen Quirinius het bewind over Syrië voerde. 3 En zij gingen allen op reis om zich te laten inschrijven, ieder naar zijn eigen stad.

4 Ook Jozef trok op van Galilea, uit de stad Nazaret, naar Judea, naar de stad van David, die Betlehem heet, omdat hij uit het huis en het geslacht van David was, 5 om zich te laten inschrijven met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, welke zwanger was.

6 En het gebeurde, toen zij daar waren, dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zou, 7 en zij baarde haar eerstgeboren zoon en wikkelde Hem in doeken en legde Hem in een kribbe, omdat voor hen geen plaats was in de herberg.

De herders

8 En er waren herders in diezelfde landstreek, die zich ophielden in het veld en 's nachts de wacht hielden over hun kudde. 9 En opeens stond een engel van JHWH bij hen en de heerlijkheid van JHWH omstraalde hen, en zij werden heel bang. 10 En de engel zei tot hen: Weest niet bang, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die heel het volk ten deel zal vallen: 11 Heden is U de Heiland geboren, namelijk DE Messias, de Heer, in de stad van David. 12 En dit zal u het teken zijn: U zult een kind vinden in doeken gewikkeld en liggende in een kribbe. 13 En plotseling was er bij de engel een grote hemelse legermacht, die God loofde, zeggende:

(A) **1:76** Mal. 3:1. (B) **1:79** Jes. 9:1.

14 Ere zij God in de hoge, en vrede op aarde bij
mensen van welbehagen.
15 En het gebeurde, toen de engelen van hen
heengevaren waren naar de hemel, dat de her-
ders tot elkaar spraken: Laten wij dan naar
Betlehem gaan om te zien wat gebeurd is en ons
door JHWH is bekendgemaakt. 16 En zij gingen
haastig en vonden Maria en Jozef, en het kind
liggende in de kribbe. 17 En toen zij het gezien
hadden, maakten zij bekend wat tot hen gespro-
ken was over dit kind. 18 En allen, die ervan hoor-
den, verbaasden zich over wat door de herders
tot hen gezegd werd. 19 Maar Maria bewaarde
al deze woorden, die overwegende in haar hart.
20 En de herders keerden terug, God lovende en
prijzende om alles wat zij hadden gehoord en
gezien, zoals het hun gezegd was.

De besnijdenis

21 (A) En toen acht dagen vervuld waren, zodat
zij Hem moesten besnijden, ontving Hij ook de
naam Jesjoea, die door de engel genoemd was,
voordat Hij in de moederschoot was ontvangen.

Simeon en Hanna

22 En toen de dagen van hun reiniging volgens
de *Torah* van Mozes vervuld waren, brachten zij
Hem naar Jeruzalem om Hem aan JHWH voor te
stellen, 23 (B) zoals geschreven staat in de *Torah*
van JHWH: Al het eerstgeborene van het manne-
lijke geslacht zal heilig heten voor JHWH, 24 (C)
en om een offer te brengen overeenkomstig wat
in de *Torah* van JHWH gezegd is, een paar tortel-
duiven of twee jonge duiven.
25 En zie, er was een man te Jeruzalem, wiens
naam was Simeon, en deze man was rechtvaardig
en vroom, en hij verwachtte de vertroosting van
Israël, en de heilige Geest was op hem. 26 En hem
was door de heilige Geest een godsspraak ge-
geven, dat hij de dood niet zou zien, voordat
hij de Gezalfde (de Messias) van JHWH gezien
had. 27 En hij kwam door de Geest in de tem-
pel. En toen de ouders het kind Jesjoea binnen-
brachten om met Hem te doen overeenkomstig
de gewoonte van de *Torah*, 28 nam ook hij het in
zijn armen en hij loofde God en zei:
29 Nu laat U, JHWH, uw dienstknecht gaan in
vrede, naar uw woord, 30 want mijn ogen heb-
ben uw heil gezien, 31 dat U bereid hebt voor het
aangezicht van alle volken:
32 (D) licht tot openbaring voor de (hei-
den)volken en heerlijkheid voor uw volk Israël.
33 En zijn vader en zijn moeder stonden
verwonderd over wat van Hem gezegd werd.
34 En Simeon zegende hen en zei tot Maria, zijn
moeder: Zie, deze is gesteld tot een val en op-
standing van velen in Israël en tot een teken, dat
weersproken wordt 35 - en door uw eigen ziel zal
een zwaard gaan -, opdat de overleggingen uit
vele harten openbaar worden.
36 Ook was daar Hanna, een profetes, een
dochter van Fanuël, uit de stam Aser. Zij was
op hoge leeftijd gekomen, nadat zij met haar
man na haar huwelijksdag zeven jaren had ge-
leefd, 37 en nu was zij weduwe, ongeveer vieren-
tachtig jaar oud, en zij diende God onafgebro-
ken in de tempel, met vasten en bidden, nacht
en dag. 38 En zij kwam op datzelfde ogenblik
daarbij staan, en zij loofde mede God en sprak
over Hem tot allen, die voor Jeruzalem verlos-
sing verwachtten.
39 (E) En toen zij alles volbracht hadden, wat
volgens de *Torah* van JHWH te doen was, keer-
den zij terug naar Galilea, naar hun stad Nazaret.

De twaalfjarige Jesjoea in de tempel

40 Het kind groeide op en werd krachtig, en
het werd vervuld met wijsheid, en de genade van
God was op Hem.
41 (F) En zijn ouders reisden elk jaar naar
Jeruzalem, op het Pèsachfeest. 42 En toen Hij
twaalf jaar was geworden en zij, zoals dit bij het
feest gebruikelijk was, optrokken, 43 en de feest-
dagen voleindigd hadden, bleef het kind Jesjoea
bij hun terugreis te Jeruzalem achter, en zijn ou-
ders merkten het niet op. 44 Daar zij vermoed-

(A) **2:21 a** Lev. 12:3. **2:21 b** Luk. 1:31. (B) **2:23** Ex. 13:2,12. (C) **2:24** Lev. 12:6-8. (D) **2:32** Jes. 42:6; 49:6; 52:10.
(E) **2:39** Mat. 2:23. (F) **2:41** Ex. 12:1-27; Deut. 16:1-8.

den, dat Hij bij het reisgezelschap was, gingen zij één dagreis ver en zochten Hem onder de verwanten en bekenden. 45 En toen zij Hem niet vonden, keerden zij terug naar Jeruzalem, Hem zoekende. 46 En het gebeurde na drie dagen, dat zij Hem vonden in de tempel, waar Hij zat te midden van de leraren, terwijl Hij naar hen hoorde en hun vragen stelde. 47 Allen nu, die Hem hoorden, waren verbaasd over zijn verstand en zijn antwoorden. 48 En toen zij Hem zagen, stonden zij versteld en zijn moeder zei tot Hem: Kind, waarom hebt U ons dit aangedaan? Zie, uw vader en ik zoeken U met pijn in ons hart! 49 En Hij zei tot hen: Waarom hebt u naar Mij gezocht? Wist u niet, dat Ik *bezig* moet *zijn* met de dingen van mijn Vader? 50 En zij begrepen het woord niet, dat Hij tot hen sprak. 51 En Hij ging met hen terug en kwam te Nazaret en was hun *onderdanig*. En zijn moeder bewaarde al deze woorden in haar hart.

52 (A) En **Jesjoea** nam toe in wijsheid en grootte en genade bij God en mensen.

Johannes de Doper

3 1 In het vijftiende jaar van de regering van keizer Tiberius, toen Pontius Pilatus stadhouder over Judea was, en Herodes viervorst over Galilea, en zijn broeder Filippus viervorst over Iturea en het land Trachonitis, en Lysanias viervorst over Abilene, 2 onder de hogepriesters Annas en Kajafas, kwam het woord van God tot Johannes, de zoon van Zacharias, in de woestijn. 3 En hij kwam in de hele Jordaanstreek en preekte de doop van bekering tot vergeving van zonden, 4 (B) zoals geschreven staat in het boek van de woorden van de profeet Jesaja: De stem van een, die roept in de woestijn: Bereidt de weg van **JHWH**, maakt recht zijn paden. 5 Alle kloof zal gevuld worden en alle berg en heuvel zal *vlak worden gemaakt*, en de krommingen zullen recht en de oneffen wegen geëffend worden, 6 en alle vlees zal het heil van God zien.

7 (C) Hij sprak dan tot de menigte, die uitliep om zich door hem te laten dopen: Adderengebroed, wie heeft u een wenk gegeven om de komende toorn te ontgaan? 8 (D) Brengt dan vruchten voort, die aan de bekering beantwoorden. En gaat niet bij uzelf zeggen: Wij hebben Abraham tot vader; want ik zeg u, dat God bij machte is uit deze stenen Abraham kinderen te verwekken. 9 (E) Ook ligt reeds de bijl aan de wortel van de bomen. Iedere boom dan, die geen goede vruchten voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.

10 En de menigte vroeg hem, zeggende: Wat moeten wij dan doen? 11 Hij antwoordde en zei: Laat wie een dubbel stel klederen heeft, dat delen met wie er geen heeft, en wie voedsel heeft, doet evenzo. 12 (F) Er kwamen ook tollenaars om zich te laten dopen en zij zeiden tot hem: Meester(1), wat moeten wij doen? 13 Hij zei tot hen: Vordert niet meer dan u voorgeschreven is. 14 En ook die in krijgsdienst waren, vroegen hem, zeggende: En wat moeten wij doen? En hij zei tot hen: Plundert niemand uit en perst niets af en weest tevreden met uw soldij.

15 Toen nu het volk in afwachting was en allen in hun hart overlegden over Johannes, of hij misschien DE Messias was, 16 antwoordde Johannes en zei tot allen: Ik doop u met water, maar Hij komt, die sterker is dan ik, wiens schoenriem ik niet waardig ben los te maken; die zal u dopen met de heilige Geest en met vuur. 17 De wan is in zijn hand om zijn dorsvloer geheel te zuiveren en het graan in zijn schuur bijeen te brengen, maar het kaf zal Hij verbranden met onuitblusbaar vuur.

18 Met nog vele andere vermaningen bracht hij aan het volk het evangelie. 19 (G) Toen echter de viervorst Herodes door hem bestraft werd om Herodias, de vrouw van zijn broer, en om alle wandaden, die Herodes bedreven had, 20 heeft hij dit nog bij al het andere gevoegd, dat hij Johannes in de gevangenis sloot.

(1) **3:12** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **2:52** 1Sam. 2:26; Spr. 3:4. (B) **3:4** Jes. 40:3-5. (C) **3:7** Mat. 12:34; 23:33. (D) **3:8** Joh. 8:33. (E) **3:9** Mat. 7:19. (F) **3:12** Luk. 7:29. (G) **3:19** Mat. 14:3,4; Mar. 6:17,18.

*De doop van **Jesjoea***

21 En het gebeurde, terwijl al het volk gedoopt
werd, dat, toen ook **Jesjoea** gedoopt werd en in
gebed was, de hemel zich opende, 22 (A) en de
heilige Geest in lichamelijke gedaante als een
duif op Hem neerdaalde, en dat er een stem
kwam uit de hemel: U bent mijn Zoon, de ge-
liefde, in U heb Ik mijn welbehagen.

Geslachtsregister

23 En Hij, **Jesjoea**, was, toen Hij optrad, onge-
veer dertig jaar, een zoon, naar men meende,
van Jozef, de zoon van Eli, 24 de zoon van
Mattat, de zoon van Levi, de zoon van Melchi, de
zoon van Jannai, de zoon van Jozef, 25 de zoon
van Mattatias, de zoon van Amos, de zoon van
Naüm, de zoon van Hesli, de zoon van Naggai,
26 de zoon van Maät, de zoon van Mattatias,
de zoon van Semeïn, de zoon van Josek, de
zoon van Joda, 27 de zoon van Joanan, de zoon
van Resa, de zoon van Zerubbabel, de zoon van
Sealtiël, de zoon van Neri, 28 de zoon van Melchi,
de zoon van Addi, de zoon van Kosam, de zoon
van Elmadan, de zoon van Er, 29 de zoon van
Jozua, de zoon van Eliëzer, de zoon van Jorim,
de zoon van Mattat, de zoon van Levi, 30 de zoon
van Simeon, de zoon van Juda, de zoon van
Jozef, de zoon van Jonan, de zoon van Eljakim,
31 de zoon van Melea, de zoon van Menna, de
zoon van Mattatta, de zoon van Natan, de zoon
van David, 32 de zoon van Isaï, de zoon van
Obed, de zoon van Boaz, de zoon van Salma, de
zoon van Nachson, 33 de zoon van Amminadab,
de zoon van Admin, de zoon van Arni, de zoon
van Chesron, de zoon van Peres, de zoon van
Juda, 34 de zoon van Jakob, de zoon van Isaak,
de zoon van Abraham, de zoon van Terach, de
zoon van Nachor, 35 de zoon van Serug, de zoon
van Reü, de zoon van Peleg, de zoon van Eber,
de zoon van Selach, 36 de zoon van Kenan, de
zoon van Arpaksad, de zoon van Sem, de zoon
van Noach, de zoon van Lamech, 37 de zoon van
Metuselach, de zoon van Henoch, de zoon van
Jered, de zoon van Mahalalel, de zoon van Kenan,
38 de zoon van Enos, de zoon van Set, de zoon
van Adam, de zoon van God.

De verzoeking in de woestijn

4 1 **Jesjoea** nu, vol van de heilige Geest, keerde
terug van de Jordaan en werd door de Geest
geleid in de woestijn, 2 waar Hij veertig dagen
verzocht werd door de duivel.

En Hij at niets in die dagen en toen zij voorbij
waren, kreeg Hij honger. 3 En de duivel zei tot
Hem: Indien U de Zoon van God bent, zeg dan
tot deze steen, dat hij brood zal worden. 4 (B)
En **Jesjoea** antwoordde hem: Er staat geschreven:
Niet alleen van brood zal de mens leven.(1)

5 En hij voerde Hem op een hoogte en toonde
Hem al de koninkrijken van de wereld in een mo-
ment. 6 En de duivel zei tot Hem: U zal ik al deze
macht geven en hun heerlijkheid, want zij is mij
overgegeven, en ik geef haar wie ik wil. 7 Indien
U mij dan aanbidt, zal zij geheel van U zijn. 8 (C)
En **Jesjoea** antwoordde en zei tot hem: Er staat
geschreven: U zult **JHWH**, uw God, aanbidden en
Hem alleen dienen.(2)

9 En hij leidde Hem naar Jeruzalem en stelde
Hem op de rand van het dak van de tempel
en hij zei tot Hem: Indien U de Zoon van God
bent, werp Uzelf dan vanhier naar beneden;
10 (D) want er staat geschreven: Aan zijn enge-
len zal Hij opdracht geven over u om u te be-
hoeden, 11 (E) en: Op de handen zullen zij u dra-
gen, opdat u uw voet niet aan een steen stoot.
12 En **Jesjoea** antwoordde en zei tot hem: Er is
gezegd: U zult **JHWH**, uw God, niet verzoeken.(3)

13 En toen de duivel alle verzoeking ten einde
had gebracht, week hij van Hem tot een be-
stemde tijd.

(1) **4:4** Zie Deuteronomium 8:3. (2) **4:8** Zie Deuteronomium 6:13. (3) **4:10-11** Zie Psalm 91:11-12.

(A) **3:22** Gen. 22:2; Ps. 2:7; Jes. 42:1; Mat. 3:17; Mar. 1:11; Luk. 9:35. (B) **4:4** Deut. 8:3. (C) **4:8** Deut. 6:13. (D) **4:10** Ps. 91:11,12. (E) **4:12** Zie Deut. 6:16.

In de synagoge te Nazaret

14 En **Jesjoea** keerde in de kracht van de Geest
terug naar Galilea. En de roep over Hem ging uit
door de hele streek. 15 En Hij leerde in hun syna-
gogen en werd door allen geprezen.
16 En hij kwam te Nazaret, waar Hij opgevoed
was, en Hij ging volgens zijn gewoonte op de
Sjabbatdag naar de synagoge en stond op om
voor te lezen. 17 En Hem werd het boek van de
profeet Jesaja ter hand gesteld en toen Hij het
boek geopend had, vond Hij de plaats, waar ge-
schreven is:
18 (A) De Geest van de Heer **JHWH** is op Mij,
daarom, dat Hij Mij gezalfd heeft, om aan ar-
men(1) het evangelie te brengen; 19 en Hij heeft
Mij gezonden om aan gevangenen loslating te
verkondigen en aan blinden het gezicht, om ver-
brokenen heen te zenden in vrijheid, om te ver-
kondigen het aangename jaar van **JHWH**.(2)
20 Daarna sloot Hij het boek, gaf het aan de
dienaar terug en ging zitten. 21 En de ogen van
allen in de synagoge waren op Hem gericht. En
Hij begon tot hen te zeggen: Heden is dit schrift-
woord voor uw oren vervuld. 22 En allen betuig-
den hun instemming met Hem en verwonder-
den zich over de woorden van genade, die van
zijn lippen kwamen en zij zeiden: Is dit niet de
zoon van Jozef? 23 En Hij zei tot hen: U zult on-
getwijfeld deze spreuk tot Mij zeggen: Genees-
heer, genees Uzelf! Doe alle dingen, waarvan wij
gehoord hebben, dat zij te Kafarnaüm gebeurd
zijn, ook hier, in uw vaderstad. 24 (B) Maar Hij
zei: Voorwaar, Ik zeg u, geen profeet is aange-
naam in zijn vaderstad. 25 (C) Maar Ik zeg u
naar waarheid, er waren vele weduwen in de da-
gen van Elia in Israël, toen de hemel drie jaren
en zes maanden lang gesloten bleef en er grote
hongersnood was over het hele land, 26 (D) en
tot geen van haar werd Elia gezonden, maar wel
naar Sarepta, bij Sidon, tot een vrouw, die we-
duwe was. 27 (E) En er waren vele melaatsen in
Israël ten tijde van de profeet Elisa, en geen van
hen werd gereinigd, maar wel Naäman de Syriër.
28 En allen in de synagoge werden met toorn ver-
vuld, toen zij dit hoorden. 29 Zij stonden op en
wierpen Hem de stad uit en voerden Hem tot aan
de rand van de berg, waarop hun stad gebouwd
was, om Hem van de steilte te storten. 30 Maar
Hij ging midden tussen hen door en vertrok.

Genezingen

31 En hij daalde af naar Kafarnaüm, een stad in
Galilea, en Hij leerde hen geregeld op de Sjabbat.
32 (F) En zij stonden versteld over zijn leer, want
zijn woord was met gezag. 33 En in de synagoge
was iemand met een boze, onreine geest 34 en hij
schreeuwde met luide stem: Ha, wat hebt U met
ons te maken, **Jesjoea** van Nazaret? Bent U ge-
komen om ons te verdelgen? Ik weet wel, wie U
bent: de heilige van God. 35 En **Jesjoea** bestrafte
hem en zei: Zwijg stil en vaar uit van hem. En de
boze geest wierp hem in het midden neer en voer
van hem uit zonder hem enig kwaad te doen.
36 En er kwam verbazing over allen en zij spra-
ken erover tot elkaar en zeiden: Wat voor spre-
ken is dit? Want Hij legt met gezag en macht aan
de onreine geesten zijn bevelen op en zij varen
uit. 37 En er ging een roep van Hem uit naar alle
plaatsen in de omtrek.
38 Daarna stond Hij op en ging van de syna-
goge naar het huis van Simon. De schoonmoeder
van Simon nu was bevangen door zware koorts
en zij riepen zijn hulp voor haar in. 39 En hij ging
aan het hoofdeinde staan en bestrafte de koorts
en deze verliet haar. Onmiddellijk stond zij op
en diende hen.
40 Toen de zon onderging, brachten allen, die
zieken hadden, lijdende aan allerlei kwalen, de-
zen tot Hem. Hij legde ieder van hen afzonderlijk
de handen op en genas hen. 41 Van velen voeren
ook boze geesten uit, roepende en zeggende: U
bent de Zoon van God. En Hij bestrafte hen en

(1) **4:18** In Jesaja 61:1 staat *ootmoedigen* in plaats van armen. (2) **4:17-19** Zie Jesaja 61:1-2

(A) **4:18** Jes. 61:1,2. (B) **4:24** Joh. 4:44. (C) **4:25** 1Kon. 17:1. (D) **4:26** 1Kon. 17:8-16. (E) **4:27** 2Kon. 5:1-14.
(F) **4:32** Mat. 7:28,29.

liet hun niet toe te spreken, omdat zij wisten, dat Hij DE Messias was.

*De taak van **Jesjoea***

42 En toen het dag geworden was, vertrok Hij
en ging naar een eenzame plaats. En de menigten
zochten Hem en kwamen tot Hem en trachtten
Hem tegen te houden, opdat Hij niet van hen zou
heengaan. 43 Maar Hij sprak tot hen: Ook aan de
andere steden moet Ik het evangelie van het Ko-
ninkrijk van God verkondigen, want daartoe ben
Ik uitgezonden. 44 En Hij preekte in de synago-
gen van Judea.

De wonderbare visvangst

5 1 (A) En het gebeurde, toen de menigte op
Hem aandrong en naar het woord van God
hoorde, dat Hij zelf aan de oever van het meer
Gennesaret stond, en Hij zag twee schepen aan
de oever liggen. 2 De vissers waren eruit gegaan
en spoelden de netten. 3 Hij ging in één van de
schepen, dat van Simon, en vroeg hem de zee
in te gaan, niet ver van de oever. En Hij zette
Zich neer en leerde de menigten van het schip
uit. 4 Toen Hij opgehouden had met spreken, zei
Hij tot Simon: Ga naar diep water en zet uw net-
ten uit om te vissen. 5 (B) En Simon antwoordde
en zei: Meester(1), de hele nacht door hebben
wij hard gewerkt en niets gevangen, maar op uw
woord zal ik de netten uitzetten. 6 (C) En toen
zij dit gedaan hadden, haalden zij een grote me-
nigte vissen binnen, en hun netten dreigden te
scheuren. 7 En zij wenkten hun makkers in het
andere schip, dat zij hen zouden komen helpen.
En dezen kwamen en zij vulden beide schepen,
tot zinkens toe. 8 Toen Simon Petrus dit zag, viel
hij neer aan de knieën van **Jesjoea** en zei: Ga
uit van mij, want ik ben een zondig mens, Heer.
9 Want verbazing had hem en allen, die bij hem
waren, aangegrepen over de vangst van de vis-
sen, welke zij gevangen hadden; 10 evenzo ook
Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeüs,
die metgezellen van Simon waren. En **Jesjoea** zei
tot Simon: Wees niet bang, van nu aan zult u
mensen vangen. 11 En zij trokken de schepen op
het land en lieten alles achter en volgden Hem.

De genezing van een melaatse

12 En het gebeurde, toen Hij in een van de ste-
den was, zie, daar was een man, vol melaatsheid.
Toen hij **Jesjoea** zag, wierp hij zich op zijn aan-
gezicht en smeekte Hem, zeggende: Heer, indien
U wilt, kunt U mij reinigen. 13 En Hij strekte de
hand uit, raakte hem aan en zei: Ik wil het, word
rein. En direct verliet hem de melaatsheid. 14 (D)
En Hij gebood hem het aan niemand te zeggen,
maar (zei Hij) ga heen, toon u aan de priester en
breng het offer voor uw reiniging, zoals Mozes
voorgeschreven heeft, hun tot een getuigenis.
15 Maar het gerucht over Hem ging steeds ver-
der rond en vele menigten stroomden samen om
te horen en zich te laten genezen van hun ziek-
ten. 16 Maar Hij trok Zich terug in de eenzame
plaatsen om te bidden.

De genezing van een verlamde

17 En het gebeurde op een van die dagen, ter-
wijl Hij bezig was te leren, dat er ook Farizeeën
en *torah*geleerden zaten, die gekomen waren
uit alle dorpen van Galilea en Judea en uit
Jeruzalem. En er was kracht van de Heer, zodat
Hij kon genezen. 18 En zie, daar kwamen (enige)
mannen met een verlamde op een bed, en zij
trachtten hem binnen te dragen en [hem] vóór
Hem te leggen. 19 En toen zij geen gelegenheid
vonden om hem binnen te dragen, vanwege de
menigte, gingen zij het dak op en lieten hem
met zijn bed door de tegels in het midden neer,
vlak vóór **Jesjoea**. 20 En hun geloof ziende, zei
Hij: Mens, uw zonden zijn u vergeven. 21 En de
schriftgeleerden en de Farizeeën begonnen te
overleggen en zeiden: Wie is deze, die (zulke)
godslasterlijke dingen zegt? Wie kan zonden ver-
geven dan God alleen? 22 Maar **Jesjoea** doorzag

(1) **5:5** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **5:1** Mat. 13:1,2; Mar. 3:9,10; 4:1. (B) **5:5** Joh. 21:3. (C) **5:6** Joh. 21:6. (D) **5:14** Lev. 14:1-32.

hun overleggingen en antwoordde en zei tot hen: Wat overlegt u in uw harten? 23 Wat is gemakkelijker, te zeggen: Uw zonden zijn u vergeven, of te zeggen: Sta op en wandel? 24 Maar, opdat u mag weten, dat de Mensenzoon macht heeft op aarde zonden te vergeven - zei Hij tot de verlamde: Tot u zeg Ik, sta op, neem uw bed op en ga naar uw huis. 25 En onmiddellijk stond hij voor hun ogen op, nam wat, waar hij op gelegen had, mee en ging naar zijn huis, God verheerlijkende. 26 En ontzetting beving allen en zij verheerlijkten God, en werden met ontzag vervuld, zeggende: Wij hebben heden zeer wonderlijke(1) dingen gezien.

De roeping van Levi

27 En daarna vertrok Hij en zag een tollenaar, Levi genaamd, bij zijn tolhuis zitten en Hij zei tot hem: Volg Mij. 28 En hij liet alles achter, stond op en volgde Hem.

29 En Levi richtte een grote maaltijd voor Hem aan in zijn huis, en er was een grote menigte tollenaars en anderen, die met hen aan tafel waren. 30 (A) En de Farizeeën en hun schriftgeleerden mopperden tegen zijn discipelen en zeiden: Waarom eet en drinkt u met de tollenaars en zondaars? 31 En **Jesjoea** antwoordde en zei tot hen: Zij, die gezond zijn, hebben geen geneesheer nodig, maar zij, die ziek zijn. 32 Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars, tot bekering.

Het vasten

33 Maar zij zeiden tot Hem: De discipelen van Johannes vasten dikwijls en doen hun gebeden, en zo ook die van de Farizeeën, maar die van U eten en drinken. 34 **Jesjoea** zei tot hen: Kunt u soms de bruiloftsgasten laten vasten, terwijl de bruidegom bij hen is? 35 Maar er zullen (andere) dagen komen, en wanneer de bruidegom van hen weggenomen is, dan zullen zij vasten, in die dagen.

36 Hij sprak ook een gelijkenis tot hen: Niemand scheurt een lap van een nieuw kledingstuk af om die op een oud kledingstuk te zetten. Anders zal hij niet alleen het nieuwe scheuren, maar de lap van het nieuwe zal ook niet passen bij het oude. 37 En niemand doet nieuwe wijn in oude zakken; anders zal de nieuwe wijn de zakken scheuren en weglopen en de zakken gaan verloren; 38 maar nieuwe wijn moet men in nieuwe zakken doen. 39 En niemand, die oude gedronken heeft, wil jonge, want hij zegt: De oude is voortreffelijk.

Aren plukken op de Sjabbat

6 1 (B) Het gebeurde op een Sjabbat, dat Hij door korenvelden ging en zijn discipelen plukten aren en aten die, ze stuk wrijvende met hun handen. 2 Maar sommige van de Farizeeën zeiden: Waarom doet u wat op Sjabbat niet mag? 3 En **Jesjoea** antwoordde en zei tot hen: Hebt u dan ook dit niet gelezen, wat David gedaan heeft, toen hij en die met hem waren honger kregen? 4 (C) Hoe hij het huis van God binnengegaan is en de toonbroden heeft genomen en ervan gegeten heeft en gegeven aan die met hem waren, waarvan niemand mag eten dan alleen de priesters? 5 En Hij zei tot hen: De Mensenzoon is Heer over de Sjabbat.(2)

Een genezing op de Sjabbat

6 Op een andere Sjabbat gebeurde het, dat Hij in de synagoge ging en leerde. En daar was iemand, wiens rechterhand verschrompeld was. 7 De schriftgeleerden en de Farizeeën letten op Hem, of Hij op de Sjabbat genas, om een aanklacht tegen Hem te vinden. 8 Maar Hij kende hun overleggingen en zei tot de man, wiens hand verschrompeld was: Sta op en ga in het midden staan. Hij stond op en ging staan. 9 En **Jesjoea** sprak tot hen: Ik leg u de vraag voor, of het geoorloofd is op de Sjabbat goed te doen of kwaad te doen, een leven te redden of verloren te doen

(1) **5:26** Letterlijk: paradoxale. (2) **6:5** Zie ook Matteüs 12:8.

(A) **5:30** Luk. 15:1,2. (B) **6:1** Deut. 23:26. (C) **6:4** Lev. 24:9; 1Sam. 21:2-7.

gaan. 10 Toen zag Hij hen allen rondom Zich aan
en zei tot hem: Strek uw hand uit. Hij deed het
en zijn hand werd weer gezond. 11 En zij raak-
ten volkomen hun verstand kwijt en spraken er
met elkaar over, wat zij **Jesjoea** doen zouden.

De twaalf apostelen

12 En het gebeurde in die dagen, dat Hij naar
het gebergte ging om te bidden, en Hij bracht de
nacht door in het gebed tot God. 13 En toen het
dag geworden was, riep Hij zijn discipelen tot
Zich en koos er twaalf uit, die Hij ook apostelen
noemde:(1) 14 Simon, die Hij ook Petrus noemde,
en Andreas, zijn broer, en Jakobus en Johannes,
en Filippus en Bartolomeüs, 15 en Matteüs en
Tomas, [en] Jakobus, de zoon van Alfeüs, en
Simon, bijgenaamd de Zeloot, en Judas, de zoon
van Jakobus, 16 en Judas Iskariot, die de verra-
der geworden is. 17 En Hij daalde met hen af
en bleef staan op een vlakke plaats en (daar)
was een grote menigte van zijn discipelen en een
grote menigte van volk uit het hele Joodse land
en Jeruzalem en van Tyrus en Sidon aan de zee,
18 die gekomen waren om Hem te horen en gene-
zen te worden van hun ziekten; en die gekweld
werden door onreine geesten werden genezen.
19 En de hele menigte trachtte Hem aan te ra-
ken, omdat er kracht van Hem uitging en Hij al-
len genas.

Zaligsprekingen en bedreigingen

20 En Hij hief zijn ogen op naar zijn discipelen
en zei: Gezegend bent u armen, want van u is het
Koninkrijk van God.
21 Gezegend bent u, die nu hongert, want u
zult verzadigd worden. Gezegend bent u, die nu
huilt, want u zult lachen.
22 (A) Gezegend bent u, wanneer u de mensen
haten en wanneer zij u uitstoten, en smaden en
uw naam als slecht verwerpen ter wille van de
Mensenzoon.
23 (B) Verheugt u in die dagen en springt op van
vreugde, want, zie, uw loon is groot in de hemel;
immers, op dezelfde wijze hebben hun vaderen
met de profeten gehandeld.
24 Maar wee u, u rijken, want u hebt uw ver-
troosting al.
25 Wee u, die nu overvloed hebt, want u zult
hongeren. Wee u, die nu lacht, want u zult ver-
driet hebben en huilen.
26 Wee u, wanneer alle mensen wél van u spre-
ken; immers, op dezelfde wijze hebben hun va-
deren met de valse profeten gehandeld.

De wet van de liefde

27 Maar tot u, die Mij hoort, zeg ik: Hebt uw
vijanden lief, doet wel degenen, die u haten;
28 zegent wie u vervloeken; bidt voor wie u
smadelijk behandelen. 29 Slaat iemand u op uw
wang, keer hem ook de andere toe, neemt ie-
mand u uw mantel af, laat hem ook het hemd ne-
men. 30 Vraagt iemand iets van u, geef het hem;
neemt iemand wat van u is, vraag het niet terug.
31 (C) En zoals u wilt, dat u de mensen doen, doet
u hun evenzo. 32 En indien u liefhebt, die u lief-
hebben, wat hebt u vóór? Immers, ook de zon-
daars hebben lief, die hen liefhebben. 33 Want in-
dien u goed doet aan wie u goed doen, wat hebt u
vóór? Ook de zondaars doen dat. 34 En indien u
leent aan hen, van wie u hoopt iets te ontvangen,
wat hebt u vóór? Ook zondaars lenen aan zon-
daars om evenveel terug te ontvangen. 35 Neen,
hebt uw vijanden lief, en doet hun goed en leent
zonder op vergelding te hopen, en uw loon zal
groot zijn en u zult kinderen van de Allerhoog-
ste zijn, want Hij is goed voor ondankbare en
boze mensen.
36 Weest barmhartig, zoals uw Vader barmhar-
tig is. 37 En oordeelt niet en u zult niet geoor-
deeld worden. En veroordeelt niet en u zult niet
veroordeeld worden; laat los en u zult losgelaten
worden. 38 Geeft en u zal gegeven worden: een
goede, gedrukte, geschudde, overlopende maat

(1) **6:13** Letterlijk: gezondenen.

(A) **6:22** 1Pet. 4:14. (B) **6:23** 2Kron. 36:16; Hand. 7:52. (C) **6:31** Mat. 7:12.

zal men in uw schoot geven. Want met de maat, waarmee u meet, zal u ook gemeten worden.

Balk en splinter

39 (A) Hij sprak ook een gelijkenis tot hen: Kan een blinde een blinde geleiden? Zullen zij niet beiden in een put vallen?
40 (B) Een discipel staat niet boven zijn meester, maar al wie volleerd is, zal zijn als zijn meester.
41 Wat ziet u de splinter in het oog van uw broeder, maar de balk in uw eigen oog bemerkt u niet? 42 Hoe kunt u tot uw broeder zeggen: Broeder, laat mij de splinter, die in uw oog is, wegdoen, terwijl u de balk, die in uw eigen oog is, niet ziet? Huichelaar, doe eerst de balk weg uit uw oog en dan zult u scherp kunnen zien om de splinter in het oog van uw broeder weg te doen.

Boom en vrucht

43 Immers, er is geen goede boom, die slechte vrucht voortbrengt, noch ook een slechte boom, die goede vrucht voortbrengt. 44 (C) Want elke boom wordt aan zijn eigen vrucht gekend. Want van dorens leest men geen vijgen, en van een braamstruik oogst men geen druif. 45 (D) Een goed mens brengt uit de goede schat van zijn hart het goede voort en een slecht mens brengt uit de boze schat het boze voort. Want waar het hart vol van is, daarvan spreekt de mond.

Tweeërlei fundament

46 Wat noemt u Mij Heer, Heer, en doet niet wat Ik zeg? 47 Een ieder, die tot Mij komt en mijn woorden hoort en ze doet, Ik zal u tonen aan wie hij gelijk is. 48 Hij is gelijk aan iemand, die bij het bouwen van een huis diep gegraven en het fundament op de rots gelegd heeft. Toen een watervloed kwam en de stroom tegen dat huis aansloeg, kon hij het niet aan het wankelen brengen, omdat het goed gebouwd was. 49 Maar wie hoort en het niet doet, is gelijk aan iemand, die een huis op de grond bouwt zonder fundament. Toen de stroom daar tegenaan sloeg, stortte het direct in en het huis werd één grote bouwval.

De hoofdman van Kafarnaüm

7 1 Nadat Hij al zijn woorden ten aanhoren van het volk voleindigd had, ging Hij Kafarnaüm binnen. 2 Een slaaf nu van een hoofdman, die deze op hoge prijs stelde, was ernstig ongesteld en lag op sterven. 3 Toen hij van **Jesjoea** hoorde, zond hij enige oudsten van de Joden tot Hem met het verzoek te komen en zijn slaaf in het leven te behouden. 4 Zij kwamen dan tot **Jesjoea** en drongen zeer bij Hem aan, want, zeiden zij, hij is waard, dat U dit voor hem doet; 5 want hij heeft ons volk lief en onze synagoge heeft hij gebouwd. 6 En **Jesjoea** ging met hen mee. Toen Hij niet ver meer van het huis was, zond de hoofdman vrienden om tot Hem te zeggen: Heer, doe geen moeite, want ik ben niet waard, dat U onder mijn dak komt; 7 daarom heb ik ook mijzelf niet waardig geacht tot U te komen, maar spreek een woord en mijn knecht moet herstellen. 8 Want ik neem zelf een ondergeschikte plaats in met soldaten onder mij, en ik zeg tot de één: Ga heen, en hij gaat heen, en tot een ander: Kom, en hij komt, en tot mijn slaaf: Doe dit, en hij doet het. 9 Toen **Jesjoea** dit hoorde, verwonderde Hij Zich over hem, en Zich kerende tot de menigte, die Hem volgde, sprak Hij: Ik zeg u, zelfs in Israël heb Ik een zó groot geloof niet gevonden! 10 En toen zij, die gezonden waren, terugkwamen in het huis, vonden zij de slaaf gezond.

De opwekking van de jongeling te Naïn

11 En het gebeurde kort daarna, dat Hij reisde naar een stad, genaamd Naïn. En zijn discipelen reisden met Hem, en een grote menigte. 12 Toen Hij dicht bij de stadspoort gekomen was, zie, een dode werd uitgedragen, de enige zoon van zijn moeder, die weduwe was, en veel volk uit de stad was bij haar. 13 En toen de Heer haar zag, werd Hij met ontferming over haar bewogen en Hij zei tot haar: Huil niet. 14 En naderbij gekomen

(A) **6:39** Mat. 15:14. (B) **6:40** Mat. 10:24,25; Joh. 13:16; 15:20. (C) **6:44** Mat. 12:33. (D) **6:45** Mat. 12:34.

raakte Hij de baar aan - de dragers stonden stil - en zei: Jongeman, Ik zeg u, sta op! 15 En de dode ging overeind zitten en begon te spreken, en Hij gaf hem aan zijn moeder. 16 En vrees beving hen allen en zij verheerlijkten God, zeggende: Een groot profeet is onder ons opgestaan, en: God heeft naar zijn volk omgezien. 17 En dit gerucht over Hem breidde zich in het hele Joodse land uit en in de hele omtrek.

Jesjoea en Johannes de Doper

18 En de discipelen van Johannes boodschapten hem al deze dingen. 19 En Johannes riep een tweetal van zijn discipelen tot zich en zond hen naar de Heer om te zeggen: Bent U het, die komen zou, of hebben wij een ander te verwachten? 20 Toen de mannen bij Hem gekomen waren, zeiden zij: Johannes de Doper heeft ons tot U gezonden, om te zeggen: Bent U het, die komen zou, of hebben wij een ander te verwachten? 21 Op dat ogenblik genas Hij velen van ziekten en plagen en boze geesten en aan vele blinden schonk Hij het gezicht. 22 (A) En Hij antwoordde en zei tot hen: Gaat heen en boodschapt Johannes wat u gezien en gehoord hebt: Blinden worden ziende, lammen wandelen, melaatsen worden gereinigd en doven horen, doden worden opgewekt, armen ontvangen het evangelie; 23 en gezegend is wie aan Mij geen aanstoot neemt.

24 Toen de boden van Johannes vertrokken waren, begon Hij tot de menigten te zeggen van Johannes: Wat bent u in de woestijn gaan zien? Een riet, door de wind bewogen? 25 Maar wat bent u gaan zien? Een mens in weelderige klederen gekleed? Zie, die schitterend gekleed gaan en overdadig leven, zijn in de paleizen. 26 Maar wat bent u gaan zien? Een profeet? Ja, Ik zeg u, zelfs meer dan een profeet. 27 (B) Deze is het, van wie geschreven staat: Zie, Ik zend mijn bode voor uw aangezicht uit, die uw weg voor u heen bereiden zal.

28 Ik zeg u, onder hen, die uit vrouwen geboren zijn, is niemand groter dan Johannes, maar de kleinste in het Koninkrijk van God is groter dan hij. 29 (C) En toen al het volk dit hoorde, en ook de tollenaars, hebben zij God gerechtvaardigd, daar zij met de doop van Johannes gedoopt waren. 30 Maar de Farizeeën en de *torah*geleerden verwierpen voor zichzelf de raad van God, daar zij niet door hem gedoopt waren.

31 Waarmee zal Ik dan de mensen van dit geslacht vergelijken en waaraan zijn zij gelijk? 32 Zij zijn gelijk aan kinderen, die op de markt zitten en elkaar toeroepen het bekende: Wij hebben voor u op de fluit gespeeld en u hebt niet gedanst; wij hebben klaagliederen gezongen en u hebt niet gehuild.

33 Want Johannes de Doper is gekomen, geen brood etende of wijn drinkende, en u zegt: Hij heeft een boze geest! 34 De Mensenzoon is gekomen, wél etende en drinkende, en u zegt: Zie, een vraatzuchtig mens en een wijndrinker, een vriend van tollenaars en zondaars! 35 En de wijsheid is gerechtvaardigd door al haar kinderen.

Jesjoea door de zondares gezalfd

36 Een van de Farizeeën nodigde Hem om bij hem te komen eten; en Hij kwam in het huis van de Farizeeër en ging aanliggen. 37 (D) En zie een vrouw, die in de stad als zondares bekend stond, bemerkte, dat Hij aan tafel was in het huis van de Farizeeër. En zij bracht een albasten kruik met mirre, 38 en zij ging huilende achter Hem staan, bij zijn voeten, en begon met haar tranen zijn voeten nat te maken en droogde ze af met haar hoofdhaar, en kuste zijn voeten en zalfde ze met de mirre. 39 Toen de Farizeeër, die Hem genodigd had, dat zag, zei hij bij zichzelf: Indien deze [de] profeet(1) was, zou Hij wel weten, wie en wat deze vrouw is, die Hem aanraakt: dat zij een zondares is. 40 En Jesjoea antwoordde en zei

(1) **7:39** Met "de profeet" wordt gerefereerd aan Deuteronomium 18:15 en 18.

(A) **7:22 a** Jes. 35:5,6. **7:22 b** Jes. 61:1. (B) **7:27** Mal. 3:1. (C) **7:29** Mat. 21:32; Luk. 3:12. (D) **7:37** Mat. 26:7; Mar. 14:3; Joh. 12:3.

tot hem: Simon, Ik heb u iets te zeggen. Hij zei: Meester,(1) zeg het.
41 Een schuldeiser had twee schuldenaars. De
één was hem vijfhonderd schellingen schuldig,
de ander vijftig.(2) 42 Toen zij niet konden be-
talen, schonk hij het hun beiden. Wie van hen
zal hem dan het meest liefhebben? 43 Simon ant-
woordde en zei: Ik veronderstel, hij, aan wie hij
het meeste geschonken heeft. Hij zei tot hem: U
hebt juist geoordeeld. 44 En Zich naar de vrouw
toekerende, zei Hij tot Simon: Ziet u deze vrouw?
Ik ben in uw huis gekomen; water voor mijn voe-
ten hebt u Mij niet gegeven, maar zij heeft met
tranen mijn voeten nat gemaakt en ze met haar
haren afgedroogd. 45 Een kus hebt u Mij niet ge-
geven, maar zij heeft, van dat Ik binnengeko-
men ben, niet opgehouden mijn voeten te kus-
sen. 46 Met olie hebt u mijn hoofd niet gezalfd,
maar zij heeft met mirre mijn voeten gezalfd.
47 Daarom zeg Ik u: Haar zonden zijn haar ver-
geven, al waren zij vele, want zij betoonde veel
liefde; maar wie weinig vergeven wordt, die be-
toont weinig liefde. 48 En Hij zei tot haar: Uw
zonden zijn u vergeven. 49 En die met Hem aan
tafel waren, begonnen bij zichzelf te zeggen:
Wie is deze, dat Hij zelfs de zonden vergeeft?
50 En Hij zei tot de vrouw: Uw geloof heeft u be-
houden, ga heen in vrede!

*De vrouwen die **Jesjoea** dienden*

8 1 En het gebeurde kort daarna, dat Hij van
stad tot stad en van dorp tot dorp trok, ver-
kondigende het evangelie van het Koninkrijk van
God, en de twaalven met Hem, 2 (A) en enige
vrouwen, die genezen waren van boze geesten en
van ziekten: Maria, met de bijnaam: van Magdala,
van wie zeven boze geesten uitgegaan waren,
3 en Johanna, de vrouw van Chusas, de rent-
meester van Herodes, en Susanna en vele andere,
die hen dienden met wat zij bezaten.

De gelijkenis van de zaaier

4 Toen er nu veel volk samenstroomde en uit
elke stad mensen tot Hem kwamen, sprak Hij
door een gelijkenis: 5 Een zaaier ging uit om zijn
zaad te zaaien. En bij het zaaien viel een deel
langs de weg en het werd vertrapt en de vogels
van de hemel aten het op. 6 En een ander deel viel
op de rotsbodem, en toen het opkwam, verdorde
het, omdat het geen vochtigheid had. 7 En een
ander deel viel midden tussen de dorens, en de
dorens kwamen tegelijk op en verstikten het.
8 Een ander deel viel in goede aarde, en toen
dat opgekomen was, bracht het honderdvoudige
vrucht voort. Dit zeggende, riep Hij: Wie oren
heeft om te horen, laat die horen.
9 Zijn discipelen vroegen Hem, wat de bedoe-
ling van deze gelijkenis was. 10 (B) En Hij zei:
U is het gegeven de geheimenissen van het Ko-
ninkrijk van God te kennen, maar aan de ande-
ren (worden zij verteld) in gelijkenissen, opdat
zij ziende niet zien en horende niet begrijpen.
11 Dit is de gelijkenis: Het zaad is het woord van
God. 12 Die langs de weg, zijn zij, die het ge-
hoord hebben; daarna komt de duivel en neemt
het woord uit hun hart weg, opdat zij niet zou-
den geloven en behouden worden. 13 Die op de
rotsbodem, zijn zij, die het woord, zodra zij het
horen, met blijdschap ontvangen; en dezen heb-
ben geen wortel, zij geloven voor een tijd en
in een tijd van beproeving worden zij afvallig.
14 Wat in de dorens viel, dat zijn zij, die het ge-
hoord hebben; en gaandeweg worden zij door
zorgen en rijkdom en de plezierige dingen van
het leven verstikt en zij brengen het niet tot
vrucht. 15 Dat in goede aarde, dat zijn zij, die
met een goed en vroom hart het woord hebben
gehoord, dat vasthouden en vrucht dragen in
volharding.

(1) **7:40** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **7:41** Een schelling is ongeveer een dagloon.
(A) **8:2** Mat. 27:55,56; Mar. 15:40,41; Luk. 23:49. (B) **8:10** Jes. 6:9.

Het ware horen

16 (A) Niemand steekt een lamp aan en bedekt
die met een vat of zet haar onder een bed, maar
hij zet haar op een standaard, opdat wie bin-
nentreden het licht mogen zien. 17 (B) Want er is
niets verborgen, dat niet aan het licht zal komen,
en niets geheim, dat niet zal bekend worden en
aan het licht komen. 18 (C) Ziet dan toe, hoe u
hoort. Want wie heeft, hem zal gegeven worden,
en wie niet heeft, ook wat hij meent te hebben,
zal hem ontnomen worden.

Jesjoea en zijn verwanten

19 Zijn moeder en broers kwamen tot Hem
en zij konden Hem niet bereiken vanwege de
menigte. 20 Men boodschapte Hem: Uw moeder
en uw broers staan buiten en willen U zien.
21 Hij antwoordde echter en zei tot hen: Mijn
moeder en mijn broeders zijn de mensen, die het
woord van God horen en doen.

De storm op het meer

22 En het gebeurde op één van die dagen, dat
Hij in een schip ging met zijn discipelen, en Hij
zei tot hen: Laten wij oversteken naar de over-
kant van het meer; en zij staken van wal. 23 Maar
tijdens het varen, viel Hij in slaap. En er sloeg een
stormvlaag neer op het meer en zij kregen wa-
ter in en verkeerden in nood. 24 Toen kwamen
zij en maakten Hem wakker en zeiden: Meester,
Meester, wij vergaan! En Hij, wakker geworden,
bestrafte de wind en de wilde wateren. En zij
kwamen tot rust en het werd stil. 25 En Hij zei
tot hen: Waar was uw geloof? En zij werden bang
en zeiden met verbazing tot elkaar: Wie is toch
deze, dat Hij ook aan de winden en aan het water
bevelen geeft en zij Hem gehoorzaam zijn?

De genezing van een bezetene

26 En zij voeren naar het land van de
Gerasenen, dat tegenover Galilea ligt. 27 Toen Hij
aan land gegaan was, kwam Hem een man uit
de stad tegemoet, die door boze geesten was
bezeten, sinds lang had hij geen mantel meer
aan en woonde niet in een huis, maar in de gra-
ven. 28 Toen hij nu **Jesjoea** zag, stootte hij een
kreet uit en hij viel aan zijn voeten en sprak met
luide stem: Wat hebt U met mij te maken, **Jesjoea**,
Zoon van de allerhoogste God? Ik smeek U, dat
U mij niet pijnigt. 29 Want Hij gaf de onreine
geest bevel van de man uit te varen. Want vele ke-
ren had de geest hem met geweld meegesleurd,
en om hem te bewaken werd hij met kettingen
en voetboeien geboeid, maar hij brak de boeien
stuk en werd door de geest naar eenzame stre-
ken gedreven. 30 En **Jesjoea** vroeg hem: Wat is uw
naam? Hij zei: Legioen; want vele geesten waren
in hem gevaren. 31 En zij smeekten Hem, dat Hij
hun niet zou bevelen om in de afgrond te varen.
32 Nu werd op de berg een talrijke kudde zwij-
nen gehoed; en zij smeekten Hem, dat Hij hun
zou toestaan daarin te varen. En Hij stond het
hun toe. 33 En de geesten voeren uit die mens en
voeren in de zwijnen en de kudde stormde langs
de helling het meer in en verdronk. 34 Toen de
hoeders zagen wat er gebeurd was, namen zij
de vlucht en berichtten het in de stad en op het
land. 35 En de mensen liepen uit om te zien wat
gebeurd was, en zij kwamen bij **Jesjoea** en von-
den de mens, van wie de boze geesten uitgevaren
waren, aan de voeten van **Jesjoea** zitten, gekleed
en goed bij zijn verstand, en zij werden bang.
36 En zij, die het gezien hadden, vertelden hun,
hoe de bezetene genezen was. 37 En de hele be-
volking van de streek van de Gerasenen vroeg
Hem, of Hij van hen wilde weggaan, want zij wa-
ren heel bang geworden. En Hij ging in het schip
en keerde terug. 38 En de man, van wie de boze
geesten uitgevaren waren, verzocht Hem bij Hem
te mogen blijven. Maar Hij liet hem heengaan en
zei: 39 Keer terug naar uw huis en verhaal al wat
God u gedaan heeft. En hij ging de hele stad door
verkondigen al wat **Jesjoea** hem gedaan had.

(A) **8:16** Mat. 5:15; Luk. 11:33. (B) **8:17** Mat. 10:26; Luk. 12:2. (C) **8:18** Mat. 25:29; Luk. 19:26.

Het dochtertje van Jaïrus -
De bloedvloeiende vrouw

40 Toen **Jesjoea** terugkeerde, wachtte de menigte Hem op, want zij zagen allen naar Hem
uit. 41 En zie, er kwam een man, genaamd Jaïrus,
en deze was een overste van de synagoge. En hij
viel neer aan de voeten van **Jesjoea** en smeekte
Hem naar zijn huis te komen, 42 omdat zijn
enige dochter, die ongeveer twaalf jaar oud was,
op sterven lag. Terwijl Hij erheen ging, drongen de menigten op Hem aan. 43 En een vrouw,
die sinds twaalf jaren aan bloedvloeiing leed en
door niemand kon genezen worden, 44 kwam
van achteren tot Hem en raakte de kwast van
zijn kleed(1) aan, en direct hield haar vloeiing
op. 45 En **Jesjoea** zei: Wie is het, die Mij heeft
aangeraakt? En terwijl allen het ontkenden, zei
Petrus: Meester(2), de menigten drukken en verdringen U. 46 Maar **Jesjoea** zei: Iemand heeft Mij
aangeraakt, want Ik heb kracht van Mij voelen
uitgaan. 47 Toen de vrouw zag, dat zij niet onopgemerkt bleef, kwam zij bevende nader, viel
voor Hem neer en vertelde Hem, voor al het volk,
om welke reden zij Hem aangeraakt had en dat
zij direct beter was geworden. 48 En Hij zei tot
haar: Dochter, uw geloof heeft u behouden, ga
heen in vrede.

49 Terwijl Hij nog sprak, kwam er iemand van
de overste van de synagoge met de boodschap:
Uw dochter is gestorven, val de Meester niet
meer lastig! 50 Maar **Jesjoea** hoorde het en antwoordde hem: Wees niet bang, geloof alleen, en
zij zal behouden worden. 51 Toen Hij bij het huis
aangekomen was, stond Hij niemand toe met
Hem naar binnen te gaan dan Petrus, Johannes
en Jakobus en de vader van het kind en de
moeder. 52 Allen nu huilden en jammerden over
haar. Maar Hij sprak: Huilt niet; zij is niet gestorven, maar zij slaapt. 53 En zij lachten Hem uit,
omdat zij wisten, dat zij gestorven was. 54 Maar
Hij vatte haar hand en riep, zeggende: Kind, sta
op! 55 En haar geest keerde terug en zij stond dadelijk op en Hij beval, dat men haar te eten zou
geven. 56 En haar ouders stonden versteld, maar
Hij verbood hun tot iemand te spreken over wat
gebeurd was.

De uitzending van de twaalf apostelen

9 1 Toen riep Hij de twaalven samen en gaf
hun macht en gezag over alle boze geesten
en om ziekten te genezen. 2 En Hij zond hen uit
om het Koninkrijk van God te verkondigen en
genezingen te doen, 3 en Hij zei tot hen: Neemt
niets mee voor onderweg, geen staf of reiszak,
geen brood of zilvergeld, en hebt ook niet twee
hemden bij u. 4 En komt u ergens in een huis,
blijft daar en reist vandaar verder. 5 (A) En zijn
er, die u niet willen ontvangen, gaat dan weg uit
die stad en schudt het stof af van uw voeten tot
een getuigenis tegen hen. 6 Zij gingen heen en
trokken de dorpen langs, terwijl zij overal het
evangelie verkondigden en genezingen deden.

*Herodes en **Jesjoea***

7 (B) Herodes, de viervorst, hoorde alles wat
er gebeurd was en wist niet wat ervan te denken, omdat door sommigen gezegd werd, dat
Johannes uit de doden was opgewekt, 8 door
sommigen, dat Elia verschenen was, door anderen, dat een van de oude profeten was opgestaan. 9 Maar Herodes zei: Johannes heb ik zelf
laten onthoofden. Wie zou deze zijn, van wie ik
zulke dingen hoor? En hij trachtte Hem te zien
te krijgen.

De spijziging van de vijfduizend

10 En toen de apostelen teruggekeerd waren,
vertelden zij Hem alles, wat zij gedaan hadden.
En Hij nam hen mee en trok Zich, met hen alleen,
terug naar een stad, genaamd Betsaïda. 11 Maar
de menigten bemerkten het en volgden Hem. En
Hij ontving hen en sprak tot hen over het Ko-

(1) **8:44** Zie Numeri 15:37-41. (2) **8:45** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.
(A) **9:5** Hand. 13:51; Luk. 10:4-11. (B) **9:7** Mat. 16:14; Mar. 8:28; Luk. 9:19.

ninkrijk van God, en die genezing nodig hadden, maakte Hij gezond.
12 En de dag begon te dalen; en de twaalven kwamen bij Hem en zeiden tot Hem: Zend de menigte weg, opdat zij naar de dorpen en hoeven in de omtrek gaan om onderdak en voedsel te vinden, want wij zijn hier in een eenzame plaats.
13 Maar Hij zei tot hen: Geeft u hun te eten. Zij zeiden: Wij hebben niet meer dan vijf broden en twee vissen, of wij zouden moeten heengaan om voor al dit volk voedsel te kopen. 14 Want er waren ongeveer vijfduizend man. En Hij zei tot zijn discipelen: Laat hen gaan zitten in groepen van ongeveer vijftig. 15 En zij deden het en lieten hen allen neerzitten. 16 Toen nam Hij de vijf broden en de twee vissen, en Hij zag op naar de hemel, sprak de zegen uit en brak ze, en Hij gaf ze aan de discipelen om ze aan de menigte voor te zetten. 17 En zij aten en werden allen verzadigd en het overschot werd door hen opgeraapt: twaalf manden met brokken.

De belijdenis van Petrus - De eerste aankondiging van het lijden

18 En het gebeurde, terwijl Hij in het gebed alleen was, dat de discipelen in zijn nabijheid waren en Hij vroeg hun en zei: Wie zeggen de menigten, dat Ik ben? 19 (A) Zij antwoordden en zeiden: Johannes de Doper, anderen: Elia, weer anderen, dat één van de oude profeten was opgestaan. 20 (B) Hij zei tot hen: Maar u, wie zegt u, dat Ik ben? Petrus antwoordde en zei: DE Messias van God. 21 En Hij vermaande hen nadrukkelijk en droeg hun op om dit aan niemand te zeggen.
22 En Hij zei: De Mensenzoon moet veel lijden en verworpen worden door de oudsten en overpriesters en schriftgeleerden en gedood worden en op de derde dag worden opgewekt.
23 (C) Hij zei tot allen: Indien iemand achter Mij wil komen, laat die zichzelf verloochenen en dagelijks zijn kruis opnemen en Mij volgen. 24 (D) Want ieder, die zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar ieder, die zijn leven verloren heeft omwille van Mij, die zal het behouden. 25 Want wat baat het een mens, als hij de hele wereld wint, maar zichzelf verliest of zelf schade lijdt? 26 Want ieder, die zich voor Mij en voor mijn woorden zal schamen, voor hem zal de Mensenzoon Zich schamen, wanneer Hij komt in zijn heerlijkheid en die van de Vader en de heilige engelen. 27 Ik zeg u in waarheid, er zijn sommigen onder degenen die hier staan, welke voorzeker de dood niet zullen smaken, voordat zij het Koninkrijk van God gezien hebben.

De verheerlijking op de berg

28 En het gebeurde ongeveer acht dagen na deze woorden, dat Hij Petrus en Johannes en Jakobus meenam en de berg opging om te bidden. 29 En het gebeurde, terwijl Hij in het gebed was, dat het aanzien van zijn gezicht anders werd, en zijn kleding werd stralend wit.
30 En zie, twee mannen spraken met Hem, en wel Mozes en Elia. 31 Dezen, in heerlijkheid verschenen, spraken over zijn uitgang, die Hij te Jeruzalem zou volbrengen. 32 En Petrus en die met hem waren, werden door slaap overmand en, toen zij ontwaakten, zagen zij zijn heerlijkheid, en de twee mannen, die bij Hem stonden.
33 En het gebeurde, toen dezen Hem verlieten, dat Petrus tot **Jesjoea** zei: Meester(1), het is goed, dat wij hier zijn, laten wij drie tenten opslaan, voor U één, en voor Mozes één, en voor Elia één; want hij wist niet, wat hij zei. 34 En terwijl hij dit zei, kwam er een wolk, en overschaduwde hen. En zij werden bang, toen die de wolk ingingen.
35 (E) En er klonk een stem uit de wolk, die zei: Deze is mijn Zoon, de uitverkorene, hoort naar Hem. 36 En terwijl die stem klonk, was **Jesjoea** alleen. En zij zwegen en vertelden in die dagen aan niemand iets van wat zij gezien hadden.

(1) **9:33** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **9:19** Mat. 14:1,2; Mar. 6:14,15; Luk. 9:7,8. (B) **9:20** Joh. 6:68,69. (C) **9:23** Mat. 10:38; Luk. 14:27. (D) **9:24** Mat. 10:39; Luk. 17:33; Joh. 12:25. (E) **9:35** Jes. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mar. 1:11; Luk. 3:22; 2Pet. 1:17,18.

De genezing van een bezeten knaap

37 En het gebeurde, toen zij de volgende dag
van de berg afdaalden, dat een grote menigte
Hem tegemoet kwam. 38 En zie, een man uit de
menigte riep, zeggende: Meester,(1) ik smeek U
naar mijn zoon om te zien, want hij is mijn enige,
39 en zie, een geest grijpt hem en dan schreeuwt
hij plotseling en hij doet hem stuiptrekken, dat
hem het schuim op de mond staat, en als hij hem
mishandelt, laat hij hem nauwelijks los. 40 En ik
heb uw discipelen gesmeekt hem uit te drijven
en zij hebben het niet gekund. 41 **Jesjoea** ant-
woordde en zei: O ongelovig en verkeerd ge-
slacht, hoelang zal Ik nog bij u zijn en u verdra-
gen? Breng uw zoon hier. 42 En nog terwijl hij
naderbij kwam, wierp de boze geest hem op de
grond en deed hem stuiptrekken. Maar **Jesjoea**
bestrafte de onreine geest en Hij genas de knaap
en gaf hem terug aan zijn vader. 43 En allen stond-
den verslagen over de majesteit van God.

De tweede aankondiging van het lijden

Toen allen zich verwonderden over alles, wat
Hij deed, zei Hij tot zijn discipelen: 44 Knoopt
u deze woorden in uw oren, want de Mensen-
zoon zal overgeleverd worden in de handen van
de mensen. 45 Maar zij begrepen dit woord niet
en het was voor hen verborgen, zodat zij het
niet verstonden. En zij durfden Hem niet naar
dit woord vragen.

De strijd om de voorrang

46 (A) Er kwam ook een overlegging bij hen
op, wie van hen de meeste was. 47 Maar **Jesjoea**
kende de overlegging van hun hart, en Hij nam
een kind en plaatste dat bij Zich, 48 (B) en Hij
zei tot hen: Een ieder, die dit kind ontvangt in
mijn naam, ontvangt Mij: en een ieder, die Mij
ontvangt, ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft.
Want wie onder u allen de minste is, die is groot.

49 Johannes antwoordde en zei: Meester, wij
hebben iemand in uw naam boze geesten zien
uitdrijven en wij wilden het hem beletten, om-
dat hij U niet met ons volgt. 50 **Jesjoea** zei tot
hem: verhindert het niet, want wie niet tegen u
is, is vóór u.

Jesjoea en de Samaritanen

51 En het gebeurde, toen de dagen van zijn
opname in vervulling gingen, dat Hij zijn aan-
gezicht richtte om naar Jeruzalem te reizen,
52 en Hij zond boden voor Zich uit. En zij gingen
heen en kwamen in een dorp van de Samaritanen
om alles voor Hem gereed te maken. 53 En zij
ontvingen Hem niet, omdat zijn aangezicht ge-
richt was naar Jeruzalem. 54 (C) Toen de disci-
pelen Jakobus en Johannes dit bemerkten, zeiden
zij: Heer, wilt U, dat wij zeggen, dat vuur van de
hemel zal neerdalen om hen te verteren? 55 Maar
Hij keerde Zich om en bestrafte hen. 56 En zij
gingen naar een ander dorp.

Het volgen van Jesjoea

57 En toen zij op weg waren, zei iemand tot
Hem: Ik zal U volgen, waar U ook heengaat.
58 En **Jesjoea** zei tot hem: De vossen hebben
holen en de vogels van de hemel nesten, maar
de Mensenzoon heeft geen plaats om het hoofd
neer te leggen.

59 En Hij zei tot een ander: Volg Mij. Maar deze
zei: Sta mij toe eerst heen te gaan en mijn va-
der te begraven. 60 Maar Hij zei tot hem: Laat de
doden hun doden begraven; maar ga u heen en
verkondig het Koninkrijk van God.

61 (D) En weer een ander zei: Ik zal U volgen,
Heer, maar laat mij eerst afscheid nemen van
mijn huisgenoten. 62 Maar **Jesjoea** zei [tot hem]:
Niemand, die de hand aan de ploeg slaat en ziet
naar wat achter hem ligt, is geschikt voor het Ko-
ninkrijk van God.

(1) **9:38** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **9:46** Luk. 22:24. (B) **9:48** Mat. 10:40; Luk. 10:16; Joh. 13:20. (C) **9:54** 2Kon. 1:9-16. (D) **9:61** 1Kon. 19:20.

De uitzending van de zeventig

10 [1]Daarna wees de Heer nog [tweeën]zeventig aan en Hij zond hen twee aan twee voor Zich uit naar alle steden en plaatsen, waar Hij zelf komen zou. [2](A) En Hij zei tot hen: De oogst is wel groot, maar arbeiders zijn er weinig. Bidt daarom de Heer van de oogst, dat Hij arbeiders zal uitzenden in zijn oogst. [3](B) Gaat heen, zie, Ik zend u als lammeren midden onder wolven. [4]Draagt geen beurs of reiszak of sandalen, en groet niemand onderweg. [5]Welk huis u ook binnentreedt, zegt eerst: Vrede zij dit huis. [6]En indien daar een zoon van vrede is, dan zal uw vrede op hem rusten, maar zo niet, dan zal hij tot u terugkeren. [7](C) Blijft in dat huis, eet en drinkt wat men u geeft, want de arbeider is zijn loon waard. Gaat niet van het ene huis naar het andere. [8]En als u in een stad komt, waar men u ontvangt, eet wat u wordt voorgezet, [9]en geneest de zieken, die er zijn, en zegt tot hen: Het Koninkrijk van God is nabij u gekomen. [10](D) Maar als u in een stad komt, waar men u niet ontvangt, gaat naar buiten op haar straten en zegt: [11](E) Ook het stof van uw stad, dat aan onze voeten kleeft, wissen wij af tegen u; maar weet dit, dat het Koninkrijk van God nabijgekomen is. [12](F) Ik zeg u, dat het voor Sodom in die dag draaglijker zal zijn dan voor die stad.

[13](G) Wee u, Chorazin, wee u, Betsaïda, want indien in Tyrus en Sidon die krachten waren gebeurd, welke in u gebeurd zijn, zouden zij zich al lang, in zak en as gezeten, bekeerd hebben. [14]Maar het zal voor Tyrus en Sidon draaglijker zijn in het oordeel dan voor u. [15](H) En u, Kafarnaüm, zult u tot de hemel verheven worden? Tot het dodenrijk zult u neerdalen.

[16](I9) Wie naar u hoort, hoort naar Mij; en wie u verwerpt, verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, verwerpt Hem, die Mij gezonden heeft.

[17]En de [tweeën]zeventig zijn teruggekeerd met blijdschap en zeiden: Heer, ook de boze geesten onderwerpen zich aan ons in uw naam. [18]En Hij zei tot hen: Ik zag de satan als een bliksem uit de hemel vallen. [19](A) Zie, Ik heb u macht gegeven om op slangen en schorpioenen te treden en tegen de hele legermacht van de vijand; en niets zal u enig kwaad doen. [20]Evenwel, verheugt u niet hierover, dat de geesten zich aan u onderwerpen, maar verheugt u, dat uw namen staan opgetekend in de hemelen.

Dankzegging en zaligspreking van Jesjoea

[21]Tegelijkertijd verheugde Hij Zich door de heilige Geest en zei: Ik dank U, Vader, Heer van de hemel en van de aarde, dat U deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt, maar aan kinderen geopenbaard. Ja, Vader, want zo is het een welbehagen geweest voor U. [22](B) Alle dingen zijn Mij overgegeven door mijn Vader en niemand weet, wie de Zoon is, dan de Vader, en wie de Vader is, dan de Zoon, en wie de Zoon het wil openbaren.

[23]En Zich afzonderlijk tot de discipelen kerende, zei Hij: Gezegend zijn de ogen, die zien, wat u ziet. [24]Want Ik zeg u: Vele profeten en koningen hebben willen zien, wat u ziet, en zij hebben het niet gezien, en horen, wat u hoort, en zij hebben het niet gehoord.

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan

[25](C) En zie, een *torah*geleerde stond op om Hem te verzoeken en zei: Meester(1), wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven? [26]En Hij zei tot hem: Wat staat in de *Torah* geschreven? Hoe leest u? [27](D) Hij antwoordde en zei: U

(1) **10:25** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **10:2** Mat. 9:37,38. (B) **10:3** Mat. 10:16. (C) **10:7** 1Cor. 9:14; 1Ti. 5:18. (D) **10:10** Hand. 13:51. (E) **10:11** Mat. 10:7-14; Mar. 6:8-11; Luk. 9:3-5. (F) **10:12 a** Gen. 19:24-28; Mat. 11:24. **10:12 b** Mat. 10:15. (G) **10:13** Jes. 23:1-18; Eze. 26:1-28:26; Joël 3:4-8; Amos 1:9,10; Zac. 9:2-4. (H) **10:15** Jes. 14:13-15. (I9) **10:16** Mat. 10:40; Mar. 9:37; Luk. 9:48; Joh. 13:20. (A) **10:19** Ps. 91:13. (B) **10:22 a** Joh. 3:35. **10:22 b** Joh. 10:15. (C) **10:25** Mat. 22:35-40; Mar. 12:28-34. (D) **10:27 a** Deut. 6:5. **10:27 b** Lev. 19:18.

zult JHWH, uw God, liefhebben uit heel uw hart
en met heel uw ziel en met heel uw kracht en
met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf.
28 (A) En Hij zei tot hem: U hebt juist geant-
woord; doe dat en u zult leven. 29 Maar hij wilde
zich rechtvaardigen en zei tot Jesjoea: En wie is
mijn naaste? 30 Daarop hernam Jesjoea en zei:
Een zeker mens daalde af van Jeruzalem naar
Jericho en viel in de handen van rovers, die hem
niet alleen uitschudden, maar ook slagen gaven
en weggingen, terwijl zij hem halfdood lieten
liggen.
31 Bij geval daalde een priester af langs die
weg; en deze zag hem, maar ging aan de over-
zijde voorbij. 32 Evenzo ging ook een Leviet
langs die plaats, en hij zag hem en ging aan
de overzijde voorbij. 33 (B) Maar een Samaritaan,
die op reis was, kwam in zijn nabijheid, en toen
hij hem zag, werd hij met ontferming bewogen.
34 En hij ging naar hem toe, verbond zijn won-
den, goot er olie en wijn op; en hij zette hem op
zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg
en verzorgde hem. 35 En de volgende dag stelde
hij de waard twee schellingen(1) ter hand en zei:
Verzorg hem en mocht u meer kosten hebben,
dan zal ik ze u vergoeden, op mijn terugreis.
36 Wie van deze drie denkt u, dat de naaste ge-
weest is van de man, die in handen van de rovers
was gevallen? 37 Hij zei: Die hem barmhartigheid
bewezen heeft. En Jesjoea zei tot hem: Ga heen,
doe u evenzo.

Maria en Marta

38 (C) Terwijl zij op reis waren, kwam Hij
in een zeker dorp. En een vrouw, Marta gehe-
ten, ontving Hem in haar huis. 39 En deze had
een zuster, genaamd Maria, die, aan de voeten
van de Heer gezeten, naar zijn woord luisterde.
40 Marta echter werd in beslag genomen door
het vele bedienen. En zij ging bij Hem staan en
zei: Heer, trekt U het U niet aan, dat mijn zus-
ter mij alleen laat dienen? Zeg haar dan, dat zij
mij komt helpen. 41 Maar de Heer antwoordde
en zei tot haar: Marta, Marta, u maakt u bezorgd
en druk over vele dingen,(2) 42 maar weinige zijn
nodig of maar één; want Maria heeft het goede
deel uitgekozen, dat van haar niet zal worden
weggenomen.

Het bidden

11 1 En het gebeurde, terwijl Hij ergens in
gebed was, dat een van zijn discipelen,
toen Hij ophield, tot Hem zei: Heer, leer ons bid-
den, zoals ook Johannes zijn discipelen geleerd
heeft. 2 Hij zei tot hen: Wanneer u bidt, zegt: Va-
der, laat uw naam worden geheiligd; laat uw Ko-
ninkrijk komen; 3 geef ons heden ons dagelijks
brood; 4 en vergeef ons onze zonden, want ook
wijzelf vergeven een ieder, die ons iets schuldig
is; en leid ons niet in verzoeking.
5 En Hij zei tot hen: Wie van u zal een vriend
hebben, die midden in de nacht bij hem komt
en tot hem zegt: Vriend, leen mij drie broden,
6 want een vriend van mij is op zijn reis bij mij
aangekomen en ik heb niets om hem voor te
zetten; 7 en dat dan hij, die binnen is, zou ant-
woorden en zeggen: Val mij niet lastig, de deur is
al gesloten en mijn kinderen en ik zijn naar bed;
ik kan niet opstaan om ze u te geven. 8 Ik zeg u,
zelfs al zou hij niet opstaan en ze geven, omdat
hij zijn vriend was, om zijn onbeschaamdheid
zou hij opstaan en hem geven, zoveel hij nodig
heeft.
9 En Ik zeg u: Bidt en u zal gegeven worden;
zoekt en u zult vinden; klopt en u zal openge-
daan worden. 10 Want een ieder, die bidt, ont-
vangt en wie zoekt, vindt en wie klopt, hem zal
opengedaan worden. 11 Is er soms een vader on-
der u, die, als zijn zoon hem om een vis vraagt,
hem voor een vis een slang zal geven? 12 Of als
hij om een ei vraagt, hem een schorpioen zal ge-
ven? 13 Indien dan u, hoewel u slecht bent, goede
gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel

(1) **10:35** Een schelling is ongeveer een dagloon. (2) **10:41** Zie Matteüs 6:33 en Lukas 12:22-34.
(A) **10:28** Lev. 18:5. (B) **10:33** 2Kron. 28:15. (C) **10:38** Joh. 11:1.

te meer zal uw Vader uit de hemelen de heilige Geest geven aan hen, die Hem daarom bidden?

Jesjoea en de boze geesten

14 En Hij was bezig een boze geest uit te drijven en deze was stom. En het gebeurde, toen de geest uitgevaren was, dat de stomme sprak. En de menigten verwonderden zich. 15 (A) Maar sommigen van hen zeiden: Door Beëlzebul, de overste van de boze geesten, drijft Hij de geesten uit. 16 (B) Anderen verlangden, om Hem te verzoeken, van Hem een teken uit de hemel. 17 Maar Hij kende hun gedachten en zei tot hen: Ieder koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, gaat ten onder, en het ene huis valt op het andere. 18 Indien ook de satan tegen zichzelf verdeeld is, hoe zal zijn koninkrijk kunnen standhouden? Want u zegt, dat Ik door Beëlzebul de boze geesten uitdrijf. 19 Indien Ik door Beëlzebul de boze geesten uitdrijf, door wie doen uw zonen het dan? Daarom zullen zij rechters over u zijn. 20 Maar indien Ik door de vinger van God de boze geesten uitdrijf, dan is het Koninkrijk van God over u gekomen. 21 Wanneer een sterke, goed gewapende man zijn eigen hof bewaakt, is zijn bezit in veiligheid. 22 Maar wanneer iemand, die sterker is dan hij, hem aanvalt en hem overwint, rooft deze zijn wapenrusting, waarop hij vertrouwde, en verdeelt zijn buit.

23 (C) Wie met Mij niet is, die is tegen Mij en wie met Mij niet bijeenbrengt, die verstrooit.

24 Zodra de onreine geest van de mens is uitgevaren, gaat hij door dorre plaatsen om rust te zoeken, en als hij die niet vindt, zegt hij: Ik zal terugkeren naar mijn huis, waar ik ben uitgevaren. 25 En als hij komt, vindt hij het geveegd en op orde. 26 Dan trekt hij heen en neemt zeven andere geesten mee, bozer dan hij zelf; en zij komen binnen en wonen daar. En het wordt met die mens in het einde erger dan in het begin.

27 En het gebeurde, toen Hij deze dingen sprak, dat een vrouw uit de menigte haar stem verhief en tot Hem zei: Gezegend is de schoot, die U heeft gedragen, en de borsten die U te drinken hebben gegeven. 28 Maar Hij zei: Zeker, gezegend zijn zij, die het woord van God horen en het bewaren.

De vraag om een teken

29 (D) Toen de menigten te hoop liepen, begon Hij te zeggen: Dit geslacht is een boos geslacht. Het begeert een teken, maar het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona. 30 (E) Want zoals Jona voor de Ninevieten ten teken geworden is, zo zal ook de Mensenzoon het zijn voor dit geslacht. 31 (F) De koningin van het Zuiden zal in het oordeel optreden met de mannen van dit geslacht en hen veroordelen, want zij is gekomen van de einden van de aarde om de wijsheid van Salomo te horen, en zie, meer dan Salomo is hier. 32 (G) De mannen van Nineve zullen in het oordeel opstaan met dit geslacht en het veroordelen, want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jona, en zie, meer dan Jona is hier.

De lamp van het lichaam

33 (H) Niemand steekt een lamp aan en zet die in de kelder of onder de korenmaat, maar op de standaard, opdat wie binnentreden het licht zien. 34 De lamp van het lichaam is uw oog. Indien dan uw oog zuiver is, is ook uw hele lichaam verlicht, maar wanneer het slecht is, is ook uw lichaam duister. 35 Zie dan toe, dat wat licht in u is niet duisternis zal zijn. 36 Indien dan uw lichaam geheel verlicht en geen deel duister is, zal het geheel verlicht zijn, evenals wanneer de lamp u met haar schijnsel verlicht.

Wee over de Farizeeën en de torahgeleerden

37 Terwijl Hij sprak, nodigde een Farizeeër Hem om bij hem te komen eten. En Hij kwam binnen en ging aanliggen. 38 De Farizeeër verwonderde zich, toen hij zag, dat Hij Zich vóór het eten niet eerst waste. 39 Maar de Heer zei

(A) **11:15** Mat. 9:34; 10:25. (B) **11:16** Mat. 12:38; 16:1; Mar. 8:11. (C) **11:23** Mar. 9:40. (D) **11:29** Mat. 16:4; Mar. 8:12. (E) **11:30** Jona 3:4. (F) **11:31** 1Kon. 10:1-10; 2Kron. 9:1-12. (G) **11:32** Jona 3:5. (H) **11:33** Mat. 5:15; Mar. 4:21; Luk. 8:16.

tot hem: En u dan, u Farizeeën, de buitenzijde van de beker en de schotel reinigt u, maar van binnen bent u vol roof en slechtheid. 40 Onverstandigen, heeft Hij, die de buitenzijde gemaakt heeft, ook niet de binnenzijde gemaakt? 41 Maar geeft de inhoud als gift en zie, alles is u rein.
42 (A) Maar wee u, Farizeeën, want u geeft tienden van de munt en de ruit en van alle kruiden, en u gaat voorbij aan het oordeel en de liefde van God. Dit moest men doen en het andere niet nalaten. 43 Wee u, Farizeeën, want u bent gesteld op de ereplaats in de synagogen en op de begroetingen op de markten. 44 Wee u, want u bent als de onzichtbare graven: de mensen, die er overheen lopen, weten het niet.

45 Een van de *torah*geleerden antwoordde en zei tot Hem: Meester,(1) door dit te zeggen, beledigt U ook óns. 46 Maar Hij zei: Wee ook u, *torah*geleerden, want u legt de mensen ondraaglijke lasten op, en zelf raakt u die lasten niet met één van uw vingers aan. 47 Wee u, want u bouwt de grafsteden van de profeten, maar uw vaderen hebben hen gedood. 48 Zo bent u dan getuigen, dat u instemt met de daden van uw vaderen, want zij hebben hen gedood en u bouwt!
49 Daarom zegt ook de wijsheid van God: Ik zal tot hen zenden profeten en apostelen en van hen zullen zij sommigen doden en vervolgen,
50 opdat van dit geslacht zal worden afgeëist het bloed van al de profeten, dat vergoten is sinds de grondvesting van de wereld, 51 (B) van het bloed van Abel tot het bloed van Zacharias, die omgebracht is tussen het altaar en het tempelhuis. Ja, Ik zeg u, het zal afgeëist worden van dit geslacht.
52 Wee u, *torah*geleerden, want u hebt de sleutel van de kennis weggenomen; zelf bent u niet binnengegaan en hen, die trachtten binnen te gaan, hebt u tegengehouden.

53 En toen Hij van die plaats vertrok, begonnen de schriftgeleerden en de Farizeeën Hem heftig aan te vallen en Hem uit te vragen over vele dingen, 54 Hem een strik spannende om Hem te vangen in iets, dat Hij Zich zou laten ontvallen.

Rede tot de discipelen

12 1 (C) Toen intussen duizenden mensen waren bijeengekomen, zodat zij elkaar verdrongen, begon Hij te spreken, in de eerste plaats tot zijn discipelen: Wacht u voor de zuurdesem, dat is de huichelarij, van de Farizeeën.
2 (D) Er is niets bedekt, of het zal geopenbaard worden, en verborgen, of het zal bekend worden. 3 Daarom, al wat u in het donker gesproken hebt, zal in het licht gehoord worden en wat u aan het oor gezegd hebt, in de binnenkamer, zal van de daken gepredikt worden. 4 Ik zeg u, mijn vrienden, weest niet bang voor hen, die het lichaam doden en daarna niets meer kunnen doen. 5 Ik zal u tonen, voor wie u ontzag moet hebben. Hebt ontzag voor Hem, die, nadat Hij gedood heeft, macht heeft om in de hel te werpen. Voorwaar, Ik zeg u, hebt ontzag voor Hem! 6 Worden niet vijf mussen verkocht voor twee duiten, en niet één van die is vergeten voor God. 7 Ja, zelfs de haren van uw hoofd zijn alle geteld. Weest niet bang: u gaat vele mussen te boven. 8 Ik zeg u: Een ieder, die Mij belijden zal voor de mensen, hem zal ook de Mensenzoon belijden voor de engelen van God; 9 maar wie Mij verloochenen zal voor de mensen, die zal verloochend worden voor de engelen van God.
10 (E) En een ieder, die een woord zal spreken tegen de Mensenzoon, het zal hem vergeven worden; maar wie tegen de heilige Geest zal lasteren, het zal hem niet vergeven worden. 11 (F) Wanneer zij u brengen voor de synagogen en voor de overheden en de machthebbers, maakt u niet bezorgd, hoe of wat u ter verdediging moet spreken. 12 Want de heilige Geest zal u op het juiste ogenblik leren, wat u zeggen moet.

(1) **11:45** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **11:42** Lev. 27:30. (B) **11:51 a** Gen. 4:8. **11:51 b** 2Kron. 24:20,21. (C) **12:1** Mat. 16:6; Mar. 8:15. (D) **12:2** Mar. 4:22; Luk. 8:17. (E) **12:10** Mat. 12:32; Mar. 3:29. (F) **12:11** Mat. 10:19,20; Mar. 13:11; Luk. 21:14,15.

De rijke dwaas

13 Iemand uit de menigte zei tot Hem: Meester,(1) zeg tot mijn broer, dat hij de erfenis met
mij deelt. 14 Hij echter zei tot hem: Mens, wie
heeft Mij tot rechter of scheidsman over u aangesteld? 15 Hij zei tot hen: Ziet toe, dat u zich
wacht voor alle hebzucht, want ook als iemand
overvloed heeft, behoort zijn leven niet tot zijn
bezit.
16 En Hij sprak tot hen een gelijkenis en zei:
Het land van een rijk man had veel opgebracht.
17 En hij overlegde bij zichzelf en zei: Wat moet
ik doen, want ik heb geen ruimte om mijn
vruchten te bergen. 18 En hij zei: Dit zal ik doen:
ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen
en ik zal daarin al het koren en al mijn goederen
bergen. 19 En ik zal tot mijn ziel zeggen: Ziel, u
hebt vele goederen liggen, opgetast voor vele jaren, houd rust, eet, drink en wees vrolijk. 20 Maar
God zei tot hem: U dwaas, in deze eigen nacht
wordt uw ziel van u afgeëist en wat u gereedgemaakt hebt, voor wie zal het zijn? 21 Zó vergaat
het hem, die voor zichzelf schatten verzamelt en
niet rijk is in God.

Bezorgdheid

22 En Hij zei tot zijn discipelen: Daarom zeg Ik
u: Weest niet bezorgd over uw leven, wat u zult
eten of over uw lichaam, waarmee u zich zult kleden. 23 Want het leven is meer dan het voedsel
en het lichaam meer dan de kleding. 24 Let op
de raven, zij zaaien niet en zij maaien niet, zij
hebben geen voorraadkamer of schuur, en toch
voedt God ze. Hoe ver gaat u de vogels te boven! 25 Wie van u kan door bezorgd te zijn een
el aan zijn lengte toevoegen? 26 Indien u dan
zelfs het geringste niet kunt, wat zult u zich bezorgd maken om het overige? 27 (A) Let op de
leliën, hoe zij spinnen noch weven, en Ik zeg u,
dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid niet bekleed was als een van deze. 28 Indien nu God het
gras op het veld, dat er heden is en morgen in
de oven geworpen wordt, zó bekleedt, hoeveel
te meer u, kleingelovigen? 29 En u, zoekt niet wat
u eten of drinken zult en weest niet verontrust,
30 want naar al deze dingen gaat het zoeken van
de (heiden)volken van de wereld uit. Maar uw Vader weet, dat u deze dingen nodig hebt. 31 Maar
zoekt zijn Koninkrijk, en die dingen zullen u bovendien geschonken worden.
32 Wees niet bang, u kleine kudde! Want het
heeft uw Vader behaagd u het Koninkrijk te
geven.
33 Verkoopt uw bezittingen om giften te geven.
Maakt u beurzen, die niet oud worden, een schat,
die nooit opraakt, in de hemelen, waar geen dief
bij komt en geen mot ze schaadt. 34 Want waar
uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

Waakzaamheid

35 (B) Laten uw lendenen omgord zijn en uw
lampen brandende. 36 (C) En u, weest gelijk aan
mensen, die op hun heer wachten, wanneer hij
van de bruiloft weerkeert, om hem, als hij komt
en klopt, direct te kunnen opendoen. 37 Gezegend zijn die slaven, die waken wanneer hun
heer komt. Voorwaar, Ik zeg u, hij zal zich omgorden en hen aan tafel nodigen, en bij hen komen om hen te bedienen. 38 En wanneer hij in de
tweede of in de derde nachtwake komt en hen zó
aantreft, gezegend zijn zij. 39 (D) Maar weet dit:
Als de heer van het huis geweten had, op welk
uur de dief zou komen, hij zou in zijn huis niet
hebben laten inbreken. 40 Weest ook u bereid,
want op een uur, dat u het niet verwacht, komt
de Mensenzoon.
41 En Petrus zei: Heer, zegt U met het oog op
ons deze gelijkenis, of ook met het oog op allen?
42 En de Heer zei: Wie is dan de trouwe, de verstandige rentmeester, die de heer over zijn bedienden zal stellen om hun op tijd hun deel te
geven? 43 Gezegend is die slaaf, die zijn heer bij
zijn komst zó bezig zal vinden. 44 Waarlijk, Ik

(1) **12:13** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **12:27** 1Kon. 10:4-7; 2Kron. 9:3-6. (B) **12:35** Mat. 25:1-13. (C) **12:36** Mar. 13:34-36. (D) **12:39** Mat. 24:43,44.

zeg u, dat hij hem over al zijn bezit zal stellen.
45 Maar als die slaaf in zijn hart zou zeggen: Mijn
heer blijft lang uit, en hij zou beginnen de slaven
en slavinnen te slaan, en te eten, en te drinken en
dronken te zijn, 46 dan zal de heer van die slaaf
komen op een dag, dat hij het niet verwacht en
op een uur, dat hij niet weet, en hij zal hem fol-
teren en hem in het lot van de trouwelozen doen
delen. 47 Die slaaf nu, die de wil van zijn heer
kende en geen voorbereidingen heeft getroffen,
of niet gedaan heeft naar de wil van zijn heer, zal
vele slagen ontvangen. 48 Wie echter die wil niet
heeft gekend en dingen heeft gedaan, die slagen
verdienen, zal er weinige ontvangen. Van een ie-
der, wie veel gegeven is, zal veel geëist worden,
en aan wie veel is toevertrouwd, van hem zal des
te meer worden gevraagd.

Tekenen van de tijden

49 Vuur ben Ik komen werpen op de aarde
en wat is mijn wil, als het al ontstoken is?
50 (A) Ik moet gedoopt worden met een doop,
en hoe beklemt het Mij, totdat het volbracht is.
51 Meent u, dat Ik gekomen ben om vrede op
aarde te brengen? Neen, zeg Ik u, veeleer ver-
deeldheid. 52 Want van nu aan zullen vijf in één
huis verdeeld zijn, drie tegen twee en twee te-
gen drie. Zij zullen verdeeld zijn, 53 (B) vader
tegen zoon en zoon tegen vader, moeder tegen
dochter en dochter tegen moeder, schoonmoe-
der tegen haar schoondochter en schoondochter
tegen schoonmoeder.
54 Hij zei ook tot de menigten: Wanneer u een
wolk ziet opkomen in het westen, zegt u dade-
lijk: Er komt regen, en het gebeurt. 55 En wan-
neer u de zuidenwind ziet waaien, zegt u: Er zal
hitte komen, en het gebeurt. 56 Huichelaars, het
aanzien van aarde en hemel weet u te onderken-
nen, waarom onderkent u deze tijd niet?
57 En waarom ook oordeelt u niet uit uzelf wat
recht is? 58 Want, als u met uw tegenpartij naar
de overheid gaat, geef u dan onderweg moeite
om van hem af te komen; anders zal hij u voor de
rechter sleuren en de rechter zal u de gerechts-
dienaar overgeven en de gerechtsdienaar zal u
in de gevangenis werpen. 59 Ik zeg u, u zult daar
voorzeker niet uitkomen, vóórdat u ook de laat-
ste cent hebt betaald.

Schuld en lijden

13 1 In diezelfde tijd kwamen enigen tot
Hem met het bericht over de Galileeërs,
van wie Pilatus hun bloed met hun offers ver-
mengd had. 2 En Hij antwoordde en zei tot hen:
Meent u, dat deze Galileeërs groter zondaars wa-
ren dan alle andere Galileeërs, omdat zij dit lot
hebben ondergaan? 3 Neen, zeg Ik u, maar als
u zich niet bekeert, zult u allen evenzo omko-
men. 4 Of meent u, dat die achttien, op wie de to-
ren bij Siloam viel en die erdoor gedood werden,
schuldiger waren dan alle andere mensen, die in
Jeruzalem wonen? 5 Neen, zeg Ik u, maar als u
zich niet bekeert, zult u allen net zo omkomen.

De onvruchtbare vijgenboom

6 En Hij sprak deze gelijkenis: Iemand bezat
een vijgenboom, die in zijn wijngaard was ge-
plant, en hij kwam om vrucht daaraan te zoeken
en vond er geen. 7 En hij zei tot de wijngaarde-
nier: Zie, het is nu al drie jaar, dat ik vrucht aan
deze vijgenboom kom zoeken en ik vind ze niet.
Hak hem om! Waarom zou hij de grond nutte-
loos beslaan? 8 Hij antwoordde en zei tot hem:
Heer, laat hem nog dit jaar staan, ik zal er eerst
nog eens omheen graven en er mest bij brengen,
9 en indien hij in het komende jaar vrucht draagt,
(dan is het goed,) maar anders, dan moet u hem
omhakken.

Een genezing op Sjabbat

10 Hij was bezig te leren in een van de syna-
gogen op Sjabbat. 11 En zie, er was een vrouw,
die al achttien jaren een geest van zwakheid had
en verkromd was en zich in het geheel niet kon
oprichten. 12 Toen **Jesjoea** haar zag, sprak Hij
haar toe en zei tot haar: Vrouw, u bent verlost

(A) **12:50** Mar. 10:38. (B) **12:53** Mic. 7:6.

van uw zwakheid; 13 en Hij legde haar de handen op, en direct richtte zij zich op en zij verheerlijkte God. 14 (A) Maar de overste van de synagoge, het kwalijk nemende, dat **Jesjoea** op de Sjabbat genas, antwoordde en zei tot de menigte: Zes dagen zijn er, waarop gewerkt moet worden, komt dán om u te laten genezen en niet op de Sjabbatdag. 15 Maar de Heer antwoordde hem en zei: Huichelaars, maakt ieder van u niet op de Sjabbat zijn os of zijn ezel van de kribbe los en leidt hem weg om hem te laten drinken? 16 Moest deze vrouw, die een dochter van Abraham is, welke de satan, zie, achttien jaar gebonden had, niet losgemaakt worden van deze band op de Sjabbatdag? 17 En toen Hij dit zei, schaamden zich al zijn tegenstanders, en de hele menigte verheugde zich over al de heerlijke dingen, die door Hem gebeurden.

Gelijkenissen van het Koninkrijk

18 Hij zei dan: Waaraan is het Koninkrijk van God gelijk en waarmee zal Ik het vergelijken? 19 Het is gelijk aan een mosterdzaadje, dat iemand nam en in zijn tuin zaaide, en het groeide en werd een boom, en de vogels van de hemel nestelden in zijn takken. 20 En opnieuw sprak Hij: Waarmee zal Ik het Koninkrijk van God vergelijken? 21 Het is gelijk aan een zuurdesem, welke een vrouw nam en in drie maten meel deed, totdat het geheel doorzuurd was.

Wie behouden worden

22 En Hij trok verder langs steden en dorpen, terwijl Hij al prekende naar Jeruzalem reisde.
23 En iemand zei tot Hem: Heer, zijn het weinigen, die behouden worden? 24 Hij zei tot hen: Strijdt om in te gaan door de enge poort, want velen, zeg Ik u, zullen trachten in te gaan, maar het niet kunnen. 25 Van het ogenblik af, dat de heer van het huis is opgestaan en de deur gesloten heeft, zult u beginnen buiten te staan en aan de deur te kloppen, zeggende: Heer, doe ons open, en Hij zal antwoorden en tot u zeggen: Ik weet niet, vanwaar u bent. 26 Dan zult u beginnen te zeggen: Wij hebben voor uw ogen gegeten en gedronken en in onze straten hebt U geleerd. 27 (B) En Hij zal tot u spreken, zeggende: Ik weet niet, vanwaar u bent; gaat weg van Mij, alle u werkers van de ongerechtigheid. 28 (C) Daar zal het gekerm zijn en het tandengeknars, wanneer u Abraham en Isaak en Jakob zult zien en al de profeten in het Koninkrijk van God, maar uzelf buitengeworpen. 29 En zij zullen komen van oost en west en van noord en zuid en zullen aanliggen in het Koninkrijk van God. 30 (D) En zie, er zijn laatsten, die de eersten zullen zijn en er zijn eersten, die de laatsten zullen zijn.

Jesjoea moet sterven te Jeruzalem

31 Op dezelfde tijd kwamen enige Farizeeën en zeiden tot Hem: Ga heen en vertrek vanhier, want Herodes wil U doden. 32 En Hij zei tot hen: Gaat heen en zegt die vos: Zie, Ik drijf boze geesten uit en volbreng genezingen, heden en morgen, en op de derde dag ben Ik gereed. 33 Maar Ik moet heden en morgen en de volgende dag reizen, want het gaat niet aan, dat een profeet buiten Jeruzalem omkomt. 34 Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt wie tot u gezonden zijn, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen bijeen willen brengen, zoals een hen haar kuikens onder haar vleugels, en u hebt niet gewild. 35 Zie, uw huis wordt aan u overgelaten. Maar Ik zeg u, u zult Mij niet meer zien tot het ogenblik komt, dat u zegt: Gezegend Hij, die komt in de naam van **JHWH**! (E)

De genezing van een waterzuchtige op Sjabbat

14 1 En het gebeurde, toen Hij op Sjabbat in het huis van een van de hoofden van de Farizeeën kwam om brood te eten, dat zij nauwkeurig acht op Hem sloegen. 2 En zie, er stond een waterzuchtig mens vóór Hem. 3 En **Jesjoea** antwoordde en zei tot de *torah*geleerden en Farizeeën, zeggende: Is het geoorloofd op de Sjabbat te genezen of niet? 4 En zij hielden zich

(A) **13:14** Ex. 20:9,10; Deut. 5:13,14. (B) **13:27** Ps. 6:9. (C) **13:28** Mat. 22:13; 25:30; 8:11,12. (D) **13:30** Mat. 19:30; 20:16; Mar. 10:31. (E) **13:35** Ps. 118:26.

stil. En Hij vatte hem bij de hand en Hij genas hem en liet hem gaan. 5 (A) En Hij zei tot hen: Als een zoon of een os van iemand van u in een put valt, wie zal hem er dan niet direct uittrekken (ook) op de Sjabbatdag? 6 En zij waren niet in staat iets daartegen in te brengen.

De hoogste en laagste plaats

7 Hij sprak tot de genodigden een gelijkenis, omdat Hij bemerkte, hoe zij de eerste plaatsen uitkozen, en zei tot hen: 8 (B) Wanneer u door iemand op een bruiloft genodigd bent, ga dan niet op de eerste plaats aanliggen. Misschien is er iemand, voornamer dan u, door hem genodigd; 9 en dan zou hij, die u en hem genodigd heeft, komen en tot u zeggen: Maak plaats voor deze, en dan zou u tot uw schande de laatste plaats moeten gaan innemen. 10 Maar wanneer u genodigd bent, ga dan, als u erheen gaat, op de laatste plaats aanliggen. Dan zal misschien hij, die u genodigd heeft, wanneer hij binnenkomt, tot u zeggen: Vriend, kom meer naar voren. Dan zal dat u tot eer zijn tegenover allen, die met u aanliggen. 11 (C) Want een ieder, die zichzelf verhoogt, zal *verootmoedigd* worden en wie zichzelf *verootmoedigt*, zal verhoogd worden.

Wie men moet nodigen

12 Hij zei ook tot degene die Hem had uitgenodigd: Wanneer u een middag- of avondmaaltijd bereidt, roep dan niet uw vrienden of uw broeders of uw familie of uw rijke buren; die zouden immers op hun beurt u ook kunnen uitnodigen en u zou terugbetaling ontvangen. 13 Maar wanneer u een gastmaal bereidt, nodig dan bedelaars, misvormden, lammen en blinden. 14 En u zult gezegend zijn, omdat zij niets hebben om u terug te betalen. Want het zal u terugbetaald worden bij de opstanding van de rechtvaardigen.

De gelijkenis van de verontschuldigingen

15 Toen iemand van de disgenoten dat hoorde, zei hij tot Hem: Gezegend is hij die brood zal eten in het Koninkrijk van God. 16 Hij zei tot hem: Iemand bereidde een grote maaltijd aan en nodigde velen uit. 17 En hij zond zijn slaaf uit tegen het uur van de maaltijd om tot de genodigden te zeggen: Komt, want het is nu gereed. 18 En zij begonnen zich allen opeens te verontschuldigen. De eerste zei tot hem: Ik heb een akker gekocht en ik moet die noodzakelijk gaan bezien; ik verzoek u, houd mij voor verontschuldigd. 19 En een ander zei: Ik heb vijf span ossen gekocht en ik ga die keuren; ik verzoek u, houd mij voor verontschuldigd. 20 Weer een ander zei: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen. 21 En de slaaf kwam terug en berichtte zijn heer deze dingen. Toen werd de heer van het huis boos en zei tot zijn slaaf: Ga direct de straten en stegen van de stad in en breng de bedelaars en misvormden en blinden en lammen hier. 22 En de slaaf zei: Heer, wat u hebt opgedragen, is gebeurd en nog is er plaats. 23 En de heer zei tot de slaaf: Ga de wegen en de paden op en dwing hen binnen te komen, want mijn huis moet vol worden. 24 Want ik zeg u: Niemand van die mannen, welke genodigd waren, zal van mijn maaltijd proeven.

*Alles verlaten omwille van **Jesjoea***

25 Vele menigten reisden met Hem mee, en terwijl Hij zich omkeerde zei Hij tot hen: 26 (D) Indien iemand tot Mij komt, en niet haat zijn vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zussen, ja zelfs zijn eigen leven, die kan mijn discipel niet zijn. 27 (E) Wie niet zijn kruis draagt en achter Mij komt, kan mijn discipel niet zijn.

28 Want wie van u, die een toren wil bouwen, zet zich niet eerst neer om de kosten te berekenen, of hij het werk zal kunnen volbrengen? 29 Anders zouden, als hij de fundering gemaakt had, en het werk niet kon voltooien, allen, die het zagen, beginnen hem te bespotten, 30 zeggende: Die man begon te bouwen, maar hij kon het niet voltooien.

(A) **14:5** Mat. 12:11. (B) **14:8** Spr. 25:6,7. (C) **14:11** Mat. 23:12; Luk. 18:14. (D) **14:26** Mat. 10:37. (E) **14:27** Mat. 10:38; 16:24; Mar. 8:34; Luk. 9:23.

31 Of, welke koning, die tegen een andere koning wil optrekken om met hem tot een treffen te komen, zet zich niet eerst neer om te overleggen, of hij in staat is met tienduizend man iemand te ontmoeten, die met twintigduizend tegen hem optrekt? 32 En zo niet, dan zendt hij, als de ander nog veraf is, een gezantschap en vraagt om de vredesvoorwaarden. 33 Zo zal dus niemand van u, die niet afstand doet van al wat hij heeft, mijn discipel kunnen zijn.

34 Het zout is wel goed, maar wanneer zelfs het zout zijn kracht verliest, waarmee zal het smakelijk gemaakt worden? 35 Noch voor het land, noch voor de mesthoop is het geschikt: men werpt het weg. Wie oren heeft om te horen, laat die horen!

De gelijkenis van het verloren schaap en de verloren penning

15 1 (A) Al de tollenaars nu en de zondaars waren gewoon om tot Hem te komen om naar Hem te luisteren. 2 En de Farizeeën en de schriftgeleerden mopperden en spraken: Deze ontvangt zondaars en eet met hen. 3 En Hij sprak deze gelijkenis tot hen en zei: 4 Wie van u, die honderd schapen heeft en er één van verliest, laat niet de negenennegentig in de wildernis achter en gaat het verloren schaap zoeken, totdat hij het vindt? 5 En als hij het vindt, tilt hij het met blijdschap op zijn schouders, 6 en thuisgekomen, roept hij zijn vrienden en buren bijeen en zegt tot hen: Weest blij met mij, want ik heb mijn schaap gevonden, dat verloren was. 7 Ik zeg u, dat er alzo blijdschap zal zijn in de hemel over één zondaar, die zich bekeert, meer dan over negenennegentig rechtvaardigen, die geen bekering nodig hebben.

8 Of welke vrouw, die tien schellingen heeft, en er één verliest, steekt niet een lamp aan en veegt het huis en zoekt zorgvuldig, totdat zij hem vindt? 9 En als zij hem gevonden heeft, roept zij haar vriendinnen en buren bijeen en zegt: Weest blij met mij, want ik heb de schelling gevonden, die ik verloren had. 10 Zo is er, zeg Ik u, blijdschap bij de engelen van God over één zondaar, die zich bekeert.

De gelijkenis van de verloren zoon

11 En Hij zei: Iemand had twee zonen. 12 De jongste van hen zei tot zijn vader: Vader, geef mij het deel van ons vermogen, dat mij toekomt. En hij verdeelde het bezit onder hen. 13 En weinige dagen later verkocht de jongste zoon alles en ging op reis naar een ver land, waar hij zijn vermogen verkwistte in een leven van overdaad. 14 Toen hij er alles doorgebracht had, kwam er een zware hongersnood over dat land en hij begon gebrek te lijden. 15 En hij trok er op uit en drong zich op aan een van de burgers van dat land en die zond hem naar het veld om zijn varkens te hoeden. 16 En hij verlangde zijn buik te vullen met de schillen, die de varkens aten, maar niemand gaf ze hem. 17 Toen kwam hij tot zichzelf en zei: Hoeveel dagloners van mijn vader hebben brood in overvloed en ik kom hier om van de honger. 18 Ik zal opstaan en naar mijn vader gaan en tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, 19 ik ben niet meer waard uw zoon te heten; stel mij gelijk met een van uw dagloners. 20 En hij stond op en keerde naar zijn vader terug. En toen hij nog veraf was, zag zijn vader hem en werd met ontferming bewogen. En hij liep hem tegemoet, viel hem om de hals en kuste hem. 21 En de zoon zei tot hem: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, ik ben niet meer waard uw zoon te heten. 22 Maar de vader zei tot zijn slaven: Brengt vlug het beste kleed hier en trekt het hem aan en doet hem een ring aan zijn hand en schoenen aan zijn voeten. 23 En haalt het gemeste kalf en slacht het, en laten wij een feestmaal hebben, 24 want mijn zoon hier was dood en is weer levend geworden, hij was verloren en is gevonden. En zij begonnen feest te vieren. 25 Zijn oudste zoon was op het

(A) **15:1** Luk. 5:29,30.

land, en toen hij dicht bij huis kwam, hoorde hij muziek en dans. 26 En hij riep een van de knechten tot zich en vroeg, wat er te doen was. 27 Deze zei tot hem: Uw broer is gekomen en uw vader heeft het gemeste kalf laten slachten, omdat hij hem gezond en wel terug heeft. 28 Maar hij werd boos en wilde niet naar binnen gaan. Toen kwam zijn vader naar buiten en drong bij hem aan. 29 Maar hij antwoordde en zei tot zijn vader: Zie, zovele jaren ben ik al in uw dienst en nooit heb ik uw gebod overtreden, maar mij hebt u nooit een geitenbokje gegeven om met mijn vrienden feest te vieren. 30 Maar nu die zoon van u gekomen is, die uw bezit heeft opgemaakt met slechte vrouwen, hebt u voor hem het gemeste kalf laten slachten. 31 Maar hij zei tot hem: Kind, u bent altijd bij mij en al het mijne is van u. 32 Wij moesten feestvieren en vrolijk zijn, want uw broer hier was dood en is levend geworden, hij was verloren en is gevonden.

De gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester

16 1 Hij zei ook tot zijn discipelen: Er was een rijk man, die een rentmeester had. Van deze werd hem aangebracht, dat hij zijn bezit verkwistte. 2 En hij liet hem roepen en zei tot hem: Wat hoor ik daar van u? Doe verantwoording van uw beheer, want u kunt niet langer rentmeester blijven. 3 De rentmeester zei bij zichzelf: Wat moet ik doen? Want mijn heer ontneemt mij mijn rentmeesterschap. Spitten kan ik niet, voor bedelen schaam ik mij. 4 Ik weet, wat ik doen zal, opdat zij mij, wanneer ik uit mijn rentmeesterschap ontzet ben, in huis zullen nemen. 5 En hij ontbood de schuldenaars van zijn heer één voor één bij zich. Hij zei tot de eerste: Hoeveel bent u mijn heer schuldig? 6 Hij zei: Honderd vaten olie. Hij zei tot hem: Hier hebt u uw schuldbekentenis, ga vlug zitten en schrijf vijftig. 7 Daarna zei hij tot de tweede: En hoeveel bent u schuldig? Hij zei: Honderd zakken tarwe. Hij zei tot hem: Hier hebt u uw schuldbekentenis, schrijf tachtig. 8 En de heer prees de onrechtvaardige rentmeester, dat hij met overleg gehandeld had, want de kinderen van deze wereld gaan ten aanzien van hun geslacht met veel meer overleg te werk dan de kinderen van het licht.

9 En Ik zeg u: Maakt u vrienden met behulp van de onrechtvaardige Mammon, opdat, wanneer deze u ontvalt, men u zal opnemen in de eeuwige tenten.

Trouw in het beheer - Vermaningen

10 Wie in zeer weinig trouw is, is ook in veel trouw. En wie in zeer weinig onrechtvaardig is, is ook in veel onrechtvaardig. 11 Indien u dus niet getrouw geweest bent ten aanzien van de onrechtvaardige Mammon, wie zal u dan het ware goed toevertrouwen? 12 En indien u niet getrouw geweest bent ten aanzien van het goed van een ander, wie zal u het onze geven?

13 (A) Geen slaaf kan twee heren dienen, want hij zal òf de ene haten en de andere liefhebben, òf zich aan de ene hechten en de andere minachten; u kunt niet God dienen én Mammon. 14 Dit alles hoorden de Farizeeën, die geldzuchtig waren, en zij bespotten Hem. 15 En Hij zei tot hen: U bent het, die voor rechtvaardig wilt doorgaan voor de mensen, maar God kent uw harten. Want wat hoog is bij mensen, is een gruwel voor God.

16 (B) De *Torah* en de *Profeten* gaan tot Johannes; sinds die tijd wordt het evangelie gepredikt van het Koninkrijk van God en ieder dringt zich erin. 17 (C) Gemakkelijker zouden hemel en aarde vergaan, dan dat er van de *Torah* één tittel zou vallen.

18 (D) En ieder, die zijn vrouw wegzendt, en een andere trouwt, pleegt echtbreuk; en wie een vrouw, die door haar man weggezonden is, trouwt, pleegt echtbreuk.

(A) **16:13** Mat. 6:24. (B) **16:16** Mat. 11:12,13. (C) **16:17** Mat. 5:18. (D) **16:18** Mat. 5:32; 1Cor. 7:10,11.

De rijke man en de arme Lazarus

19 En er was een rijk man, die gekleed ging
in purper en fijn linnen en elke dag schitterend feest hield. 20 En er was een bedelaar,
Lazarus genaamd, vol zweren, 21 neergelegd bij
zijn voorportaal, die verlangde zijn honger te
stillen met wat van de tafel van de rijke afviel; zelfs kwamen de honden zijn zweren likken. 22 Het gebeurde, dat de arme stierf en door
de engelen gedragen werd in Abrahams schoot.
23 Ook de rijke stierf en hij werd begraven. En
toen hij in het dodenrijk zijn ogen opsloeg onder de pijnigingen, zag hij Abraham van verre en
Lazarus in zijn schoot. 24 En hij riep en zei: Vader Abraham, heb medelijden met mij en zend
Lazarus, opdat hij de top van zijn vinger in water zal dopen en mijn tong zal verkoelen, want
ik lijd pijn in deze vlam. 25 Maar Abraham zei:
Kind, herinner u, hoe u het goede tijdens uw leven hebt ontvangen en Lazarus nu op dezelfde
manier het kwade; nu wordt hij hier vertroost en
u lijdt pijn. 26 En bij dit alles, er is tussen ons en
u een onoverkomelijke kloof, opdat zij, die vanhier tot u zouden willen gaan, dit niet zouden
kunnen, en zij vandaar niet aan onze kant zouden kunnen komen. 27 Maar hij zei: Dan vraag
ik u, vader, dat u hem naar het huis van mijn
vader zendt, want ik heb vijf broers. 28 Laat hij
hen dan ernstig waarschuwen, dat ook zij niet
in deze plaats van de pijniging komen. 29 Maar
Abraham zei: Zij hebben *Mozes en de Profeten*,
naar hen moeten zij luisteren. 30 Maar hij zei:
Neen, vader Abraham, maar indien iemand van
de doden tot hen komt, zullen zij zich bekeren.
31 Maar hij zei tot hem: Indien zij naar *Mozes*
en de Profeten niet luisteren, zullen zij ook, indien iemand uit de doden opstaat, zich niet laten
gezeggen.

Verschillende vermaningen

17 1 Hij zei tot zijn discipelen: Het is onmogelijk, dat er geen verleidingen komen,
maar wee hem, door wie zij komen! 2 Het zou
beter voor hem zijn, als een molensteen om zijn
hals gedaan was en hij in de zee was geworpen,
dan dat hij één van deze kleinen tot zonde zou
verleiden.
3 (A) Ziet toe op uzelf! Indien uw broeder zondigt, bestraf hem, en indien hij berouw heeft,
vergeef hem. 4 En zelfs indien hij zevenmaal per
dag tegen u zondigt en zevenmaal tot u terugkomt en zegt: Ik heb berouw, zult u het hem
vergeven.
5 En de apostelen zeiden tot de Heer: Geef ons
meer geloof. 6 De Heer zei: Indien u een geloof
had als een mosterdzaad, en u zou tot deze
moerbeiboom zeggen: Word ontworteld en in de
zee geplant, dan zou hij u gehoorzamen.

Heer en knecht

7 Wie van u zal tot zijn slaaf, die voor hem
ploegt of het vee hoedt, als hij van het land thuiskomt, zeggen: Kom direct hier aan tafel? 8 Zal hij
niet veeleer tot hem zeggen: Maak mijn maaltijd gereed, schort uw kleren op en bedien mij,
tot ik klaar ben met eten en drinken, en daarna
kunt u eten en drinken? 9 Zal hij de slaaf soms
danken, omdat hij deed wat hem bevolen was?
10 Zo moet ook u, nadat u alles gedaan hebt wat
u bevolen is, zeggen: Wij zijn onnutte slaven; wij
hebben gedaan, wat wij moesten doen.

De tien melaatsen

11 En het gebeurde gedurende zijn reis naar
Jeruzalem, dat Hij dwars door Samaria en Galilea
trok. 12 En toen Hij een zeker dorp binnenging,
kwamen Hem tien melaatse mannen tegemoet,
die op een afstand bleven staan. 13 En zij verhieven hun stem en zeiden: **Jesjoea**, Meester,(1) heb

(1) **17:13** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **17:3** Mat. 18:15.

medelijden met ons! 14 (A) En Hij zag hen aan en
zei tot hen: Gaat heen, toont u aan de priesters.
En het gebeurde, terwijl zij heengingen, dat zij
gereinigd werden. 15 En één van hen keerde te-
rug, toen hij zag, dat hij genezen was, met luide
stem God verheerlijkende, 16 en hij wierp zich
op zijn aangezicht voor zijn voeten om Hem te
danken. En dit was een Samaritaan. 17 En Jesjoea
antwoordde en zei: Zijn niet alle tien rein ge-
worden? Waar zijn de negen anderen? 18 Waren
er dan geen anderen om terug te keren en God
eer te geven, dan deze vreemdeling? 19 En Hij
zei tot hem: Sta op, ga heen, uw geloof heeft u
behouden.

De dag van de Mensenzoon

20 En op de vraag van de Farizeeën, wanneer
het Koninkrijk van God komen zou, antwoordde
Hij hun en zei: Het Koninkrijk van God komt niet
zó, dat het te berekenen is; 21 ook zal men niet
zeggen: zie, hier is het of daar! Want zie, het Ko-
ninkrijk van God is bij u.

22 En Hij zei tot zijn discipelen: Er zullen da-
gen komen, dat u zult verlangen één van de da-
gen van de Mensenzoon te zien en u die niet zult
zien. 23 En men zal tot u zeggen: Zie, daar is het;
zie, hier is het! Gaat er niet heen, en loopt het
niet na. 24 Want zoals de bliksem flitst en van de
ene kant van de hemel tot de andere kant licht,
zó zal de Mensenzoon zijn op zijn dag. 25 Maar
eerst moet Hij veel lijden en verworpen worden
door dit geslacht. 26 (B) En zoals het gebeurde
in de dagen van Noach, zó zal het ook zijn in
de dagen van de Mensenzoon: 27 (C) zij aten, zij
dronken, zij huwden, en zij werden ten huwe-
lijk genomen tot op de dag, waarop Noach in
de ark ging en de zondvloed kwam en allen ver-
delgde. 28 (D) Op dezelfde wijze als het gebeurde
in de dagen van Lot: zij aten, zij dronken, zij
kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouw-
den. 29 Maar op de dag, waarop Lot uit Sodom
ging, regende vuur en zwavel van de hemel en
verdelgde hen allen. 30 Op dezelfde wijze zal het
gaan op de dag, waarop de Mensenzoon geopen-
baard wordt. 31 (E) Wie op die dag op het dak
zal zijn, terwijl zijn huisraad in huis is, ga niet
naar beneden om het te halen, en wie in het veld
is evenzo, laat hij niet terugkeren. 32 (F) Denkt
aan de vrouw van Lot! 33 (G) Ieder, die zijn leven
zal trachten te behouden, die zal het verliezen,
maar ieder, die het verliezen zal, die zal het ver-
nieuwen. 34 Ik zeg u, in die nacht zullen er twee
in één bed zijn, de één zal aangenomen, de ander
achtergelaten worden. 35 Twee vrouwen zullen
samen bezig zijn met malen, de ene zal aangeno-
men, de andere achtergelaten worden. 36 [Twee
zullen op het land zijn, de één zal aangenomen,
de ander achtergelaten worden.] 37 En zij ant-
woordden en zeiden tot Hem: Waar, Heer? Hij zei
tot hen: Waar het lichaam is, daar zullen ook de
gieren zich verzamelen.

De gelijkenis over altijd bidden en niet verslappen

18 1 Hij sprak een gelijkenis tot hen met het
oog daarop, dat zij altijd moesten bidden
en niet verslappen. 2 En Hij zei: Er was in een stad
een rechter, die zich om God niet bekommerde
en zich aan geen mens stoorde. 3 En er was een
weduwe in die stad, die telkens tot hem kwam en
zei: Verschaf mij recht tegenover mijn tegenpar-
tij. 4 En een tijdlang wilde hij niet, maar daarna
sprak hij bij zichzelf: Al bekommer ik mij niet
om God en al stoor ik mij aan geen mens, toch zal
ik, 5 omdat deze weduwe het mij moeilijk maakt,
haar recht verschaffen; anders komt zij mij ten
slotte nog in het gezicht slaan.

6 En de Heer zei: Hoort, wat de onrechtvaardige
rechter zegt. 7 Zal God dan zijn uitverkorenen
geen recht verschaffen, die dag en nacht tot Hem
roepen, en laat Hij hen wachten? 8 Ik zeg u, dat
Hij hun spoedig recht zal verschaffen. Maar, als
de Mensenzoon komt, zal Hij dan het geloof vin-
den op aarde?

(A) **17:14** Lev. 14:1-32. (B) **17:26** Gen. 6:5-8. (C) **17:27** Gen. 7:6-24. (D) **17:28** Gen. 18:20-19:25. (E) **17:31** Mat. 24:17,18; Mar. 13:15,16. (F) **17:32** Gen. 19:26. (G) **17:33** Mat. 10:39; 16:25; Mar. 8:35; Luk. 9:24; Joh. 12:25.

Wees niet hoogmoedig, maar ootmoedig

9 Hij sprak ook met het oog op sommigen, die
van zichzelf vertrouwden, dat zij rechtvaardig
waren en al de anderen verachtten, deze gelij-
kenis: 10 Twee mensen gingen op naar de tempel
om te bidden; de één was een Farizeeër, de ander
een tollenaar. 11 De Farizeeër stond en bad dit
bij zichzelf: O God, ik dank U, dat ik niet zó ben
als de andere mensen, rovers, onrechtvaardigen,
echtbrekers, of ook als deze tollenaar; 12 ik vast
tweemaal per week, ik geef tienden van al mijn
inkomsten. 13 De tollenaar stond van verre en
wilde zelfs zijn ogen niet opheffen naar de he-
mel, maar hij sloeg zich op de borst en zei: O
God, wees mij, zondaar, genadig! 14 (A) Ik zeg u:
Deze keerde, in tegenstelling met de ander, ge-
rechtvaardigd naar huis terug. Want een ieder,
die zichzelf verhoogt, zal *verootmoedigd* wor-
den, maar wie zichzelf *verootmoedigt*, zal ver-
hoogd worden.

***Jesjoea** zegent de kinderen*

15 Zij brachten ook hun kleine kinderen tot
Hem, opdat Hij ze zou aanraken. Toen de di-
scipelen dat zagen, bestraften zij hen. 16 Maar
Jesjoea riep ze tot Zich en zei: Laat de kinde-
ren tot Mij komen en verhindert ze niet; want
voor zulke mensen is het Koninkrijk van God.
17 Voorwaar, Ik zeg u: Wie het Koninkrijk van
God niet ontvangt als een kind, zal het voorzeker
niet binnengaan.

De rijke jongeling

18 En een hooggeplaatst man vroeg Hem en
zei: Goede Meester(1), wat moet ik doen om het
eeuwige leven te beërven? 19 **Jesjoea** zei tot hem:
Waarom noemt u Mij goed? Niemand is goed dan
God alleen. 20 (B) U kent de geboden: U zult niet
echtbreken, u zult niet doodslaan, u zult niet ste-
len, u zult geen vals getuigenis geven, eer uw va-
der en moeder. 21 Hij zei: Dat alles heb ik van
jongs af in acht genomen. 22 Toen **Jesjoea** dat
hoorde, zei Hij tot hem: Nog één ding komt u te
kort: verkoop alles wat u bezit, en verdeel het
onder de armen, en u zult een schat hebben in
de hemel, en kom hier, volg Mij. 23 Toen hij dat
hoorde, werd hij diep bedroefd, want hij was
zeer rijk. 24 En **Jesjoea** zag hem aan en zei: Hoe
moeilijk kunnen zij, die geld hebben, in het Ko-
ninkrijk van God ingaan. 25 Want het is gemak-
kelijker, dat een kameel gaat door het oog van
een naald, dan dat een rijke het Koninkrijk van
God binnengaat. 26 En die dit hoorden, zeiden
tot Hem: Maar wie kan dan behouden worden?
27 Hij zei tot hen: Wat bij mensen onmogelijk is,
is mogelijk bij God.

*Het loon voor het volgen van **Jesjoea***

28 En Petrus zei: Zie, wij hebben het onze prijs-
gegeven en zijn U gevolgd. 29 En Hij zei tot
hen: Voorwaar, Ik zeg u, er is niemand, die
huis of vrouw of broers of ouders of kinde-
ren heeft prijsgegeven om het Koninkrijk van
God, 30 of hij zal vele malen meer ontvangen in
deze tijd en in de toekomende eeuw het eeuwige
leven.

De derde aankondiging van het lijden

31 Hij nam de twaalven terzijde en sprak tot
hen: Zie, wij gaan op naar Jeruzalem, en al wat
door de profeten geschreven is, zal aan de Mens-
enzoon volbracht worden. 32 Want Hij zal over-
geleverd worden aan de niet-Joden en bespot en
gesmaad en bespuwd worden, 33 en zij zullen
Hem geselen en doden, en op de derde dag zal
Hij opstaan. 34 En zij begrepen niets van deze
dingen en dit woord bleef hun duister en zij wis-
ten niet, waarvan gesproken werd.

De genezing van Bartimeüs

35 Het gebeurde nu, toen Hij in de nabijheid
van Jericho kwam, dat een blinde aan de weg zat
te bedelen. 36 Toen deze hoorde, dat er een me-

(1) **18:18** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **18:14** Mat. 23:12; Luk. 14:11. (B) **18:20 a** Ex. 20:14; Deut. 5:18. **18:20 b** Ex. 20:13; Deut. 5:17. **18:20 c** Ex. 20:15; Deut. 5:19. **18:20 d** Ex. 20:16; Deut. 5:20. **18:20 e** Ex. 20:12; Deut. 5:16.

nigte voorbijging, vroeg hij, wat dit was. 37 En zij vertelden hem, dat **Jesjoea** de Nazoreeër voorbijkwam. 38 En hij riep en zei: **Jesjoea**, Zoon van David, heb medelijden met mij! 39 En die vooraan liepen, bestraften hem, dat hij zwijgen zou. Maar hij schreeuwde des te meer: Zoon van David, heb medelijden met mij! 40 **Jesjoea** nu stond stil en liet hem bij Zich brengen. Toen hij naderbij gekomen was, 41 vroeg Hij hem: Wat wilt u, dat Ik u doen zal? Hij zei: Heer, dat ik ziende zal worden! 42 En **Jesjoea** zei tot hem: Word ziende; uw geloof heeft u behouden/genezen. 43 En direct werd hij ziende en hij volgde Hem, God lovende. En al het volk zag het en gaf aan God lof.

Zacheüs

19 1 En Hij kwam Jericho binnen en ging erdoor. 2 En zie, er was een man, Zacheüs geheten, die oppertollenaar was, en hij was rijk. 3 En hij trachtte te zien, wie **Jesjoea** was, en slaagde er niet in vanwege de menigte, want hij was klein van gestalte. 4 En hij liep hard vooruit en klom in een wilde vijgenboom om Hem te zien, want Hij zou daarlangs komen. 5 En toen **Jesjoea** bij die plaats kwam, keek Hij naar boven en zei tot hem: Zacheüs, kom vlug naar beneden, want vandaag moet Ik in uw huis verblijven. 6 En hij kwam vlug naar beneden en ontving Hem met blijdschap. 7 En toen zij het zagen, mopperden zij allen en zeiden: Hij is bij een zondig man binnengegaan om zijn intrek te nemen. 8 Maar Zacheüs ging staan en zei tot de Heer: Zie, de helft van mijn bezit, Heer, geef ik de armen, en indien ik iemand iets heb afgeperst, vergoed ik het viervoudig. 9 En **Jesjoea** zei tot hem: Heden is aan dit huis redding geschonken, omdat ook deze een zoon van Abraham is. 10 (A) Want de Mensenzoon is gekomen om het verlorene te zoeken en te redden.

De gelijkenis van de ponden

11 Toen zij daarnaar luisterden, sprak Hij nog een gelijkenis uit, omdat Hij dicht bij Jeruzalem was en zij meenden, dat het Koninkrijk van God snel openbaar zou worden. 12 Hij zei dan: Een man van hoge geboorte trok naar een ver land om voor zich de koninklijke waardigheid in ontvangst te nemen en (daarna) terug te keren. 13 En hij riep tien van zijn slaven en gaf hun tien ponden en zei tot hen: Drijft handel, totdat ik terugkom. 14 Maar zijn burgers haatten hem en zonden hem een gezantschap achterna met de boodschap: Wij willen niet, dat deze koning over ons wordt. 15 En het gebeurde, toen hij terugkwam, nadat hij de koninklijke waardigheid verkregen had, dat hij die slaven, aan welke hij het geld gegeven had, bij zich liet roepen om te weten, wat ieder met zijn handel bereikt had. 16 En de eerste verscheen en zei: Heer, uw pond heeft tien ponden winst gemaakt. 17 En hij zei tot hem: Voortreffelijk, goede slaaf; omdat u in het minste getrouw geweest bent, heb gezag over tien steden. 18 De tweede kwam en zei: Uw pond, heer, heeft vijf ponden opgebracht. 19 Hij zei ook tot hem: En u, wees heer over vijf steden. 20 En de volgende kwam en zei: Heer, hier is uw pond, dat ik in een doek weggeborgen en bewaard heb. 21 Want ik was bang voor u, omdat u een streng mens bent; u neemt weg wat u niet hebt uitgezet en u maait wat u niet gezaaid hebt. 22 Hij zei tot hem: Uit uw eigen mond zal ik u oordelen, slechte slaaf. U wist, dat ik een streng mens ben, die wegneemt wat ik niet heb uitgezet en maai wat ik niet gezaaid heb. 23 Waarom hebt u dan mijn geld niet bij de bank gegeven? Dan zou ik het bij mijn komst met rente opgevraagd hebben. 24 En hij zei tot degenen, die bij hem stonden: Neemt hem het pond af en geeft het hem, die de tien ponden heeft. 25 En zij zeiden tot hem: Heer, hij heeft al tien ponden. 26 (B) Ik zeg u, aan een ieder, die heeft, zal gegeven

(A) **19:10** Mat. 18:11. (B) **19:26** Mat. 13:12; Mar. 4:25; Luk. 8:18.

worden, en hem, die niet heeft, zal ontnomen worden ook wat hij heeft. 27 (A) Maar die vijanden van mij, die niet wilden, dat ik over hen koning werd, brengt hen hier en slacht ze voor mijn ogen.

De intocht in Jeruzalem

28 En toen Hij dit gezegd had, ging Hij hun voor om op te gaan naar Jeruzalem.
29 En het gebeurde, toen Hij dicht bij Betfage en Betanië kwam, bij de berg, genaamd Olijfberg, dat Hij twee van zijn discipelen uitzond, 30 en zei: Gaat naar het dorp hiertegenover en als u het binnenkomt, zult u daar een veulen vastgebonden vinden, waarop nog nooit iemand gezeten heeft; maakt het los en brengt het hier. 31 En indien iemand u vraagt: Waarom maakt u het los? zegt dan: De Heer heeft het nodig. 32 En zij, die uitgezonden waren, gingen heen en vonden het, zoals Hij hun gezegd had. 33 Toen zij het veulen losmaakten, zeiden de eigenaars tot hen: Waarom maakt u het veulen los? 34 En zij zeiden: De Heer heeft het nodig. 35 En zij brachten het tot **Jesjoea**, en wierpen hun klederen over het veulen en hielpen **Jesjoea** er op. 36 En terwijl Hij voorttrok, spreidden zij hun klederen op de weg. 37 Toen Hij reeds dichterbij kwam, aan de glooiing van de Olijfberg, begon de hele menigte van de discipelen vol blijdschap God te prijzen, met luide stem, om al de krachten, die zij gezien hadden, 38 en zij zeiden: Gezegend Hij, die komt, de Koning, in de naam van **JHWH**;(B) in de hemel vrede en ere in de hoogste hemelen.
39 En enige van de Farizeeën uit de menigte zeiden tot Hem: Meester(1), bestraf uw discipelen. 40 En Hij antwoordde en zei: Ik zeg u, indien zij zouden zwijgen, zouden de stenen roepen.
41 En toen Hij nog dichterbij gekomen was en de stad zag, huilde Hij over haar, 42 en zei: Och, of u ook op deze dag zou zien wat tot uw vrede dient; maar nu is het verborgen voor uw ogen. 43 Want er zullen dagen over u komen, waarin uw vijanden een bolwerk tegen u zullen opwerpen 44 en u omsingelen en u van alle zijden in het nauw brengen, en zij zullen u en uw kinderen in u vertreden en zij zullen in u geen steen op de andere laten, omdat u de tijd niet hebt opgemerkt, dat God naar u omzag.

De tempelreiniging

45 En Hij ging de tempel binnen en begon de kooplieden uit te drijven, 46 en Hij zei tot hen: Er staat geschreven: En mijn huis zal een gebedshuis zijn, maar u hebt het tot een rovershol gemaakt.(2) 47 (C) En Hij leerde dagelijks in de tempel. De overpriesters en schriftgeleerden, evenals de voornaamsten van het volk, zochten gelegenheid Hem om te brengen, 48 maar zij vonden niets dat zij zouden kunnen doen, want al het volk hing aan zijn lippen.

*De vraag naar de bevoegdheid van **Jesjoea***

20 1 En het gebeurde op een van de dagen, waarop Hij het volk in de tempel leerde en het evangelie verkondigde, dat de overpriesters en schriftgeleerden met de oudsten daarbij kwamen staan, 2 en zij spraken tot Hem zeggende: Zeg ons, krachtens welke bevoegdheid doet U deze dingen, of wie is het, die U deze bevoegdheid gegeven heeft? 3 Hij antwoordde en zei tot hen: Ik zal u ook een vraag stellen: Zegt Mij: 4 De doop van Johannes, was die uit de hemel of uit de mensen? 5 Zij overlegden samen en spraken: Indien wij zeggen: Uit de hemel, zal Hij zeggen: waarom hebt u hem dan niet geloofd? 6 Maar indien wij zeggen: uit de mensen, dan zal het volk als één man ons stenigen, want het is ervan overtuigd, dat Johannes een profeet was. 7 En zij antwoordden, dat zij niet wisten, vanwaar deze was. 8 En **Jesjoea** zei tot hen: Dan zeg Ik u ook niet, krachtens welke bevoegdheid Ik deze dingen doe.

(1) **19:39** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **19:46** Zie Jesaja 56:7, Jeremia 7:11.
(A) **19:27** Mat. 25:14-30. (B) **19:38** Ps. 118:26. (C) **19:47** Luk. 21:37.

De gelijkenis van de onrechtvaardige pachters

9 (A) Hij begon tot het volk deze gelijkenis te
spreken: Iemand plantte een wijngaard en hij
verhuurde die aan pachters en ging geruime tijd
naar het buitenland. 10 En toen het de tijd was,
zond hij een slaaf tot de pachters, opdat zij hem
van de vrucht van de wijngaard zouden geven.
Maar de pachters sloegen hem en zonden hem
met lege handen weg. 11 Maar hij ging voort en
zond een andere slaaf. Zij sloegen ook die, be-
handelden hem smadelijk en zonden hem met
lege handen weg. 12 En hij ging voort en zond
een derde. Zij verwondden ook die en wierpen
hem buiten de wijngaard. 13 Toen zei de heer
van de wijngaard: Wat moet ik doen? Ik zal mijn
geliefde zoon zenden; die zullen zij wel ontzien.
14 Maar toen de pachters hem zagen, overlegden
zij met elkaar en zeiden: Dit is de erfgenaam: la-
ten wij hem doden, opdat de erfenis voor ons zal
zijn. 15 En zij wierpen hem buiten de wijngaard
en doodden hem. Wat zal dan de heer van de
wijngaard met hen doen? 16 Hij zal komen en die
pachters ombrengen en de wijngaard aan ande-
ren geven. Maar toen zij dat hoorden, zeiden zij:
Dat nooit! 17 (B) Maar Hij zag hen aan en zei: Wat
betekent dan dit, dat er geschreven is: De steen,
die de bouwlieden afgekeurd hadden, deze is tot
een hoeksteen geworden?
18 En ieder, die op die steen valt, zal ver-
pletterd worden; en op wie hij valt, die zal hij
vermorzelen.
19 En de schriftgeleerden en overpriesters
trachtten op hetzelfde ogenblik de hand aan
Hem te slaan, maar zij waren bang voor het volk.
Want zij begrepen, dat Hij deze gelijkenis met
het oog op hen gesproken had.

Het recht van de keizer

20 En om Hem na te gaan zonden zij spionnen
uit, die zich voordeden als vrome mensen, om
Hem op een woord te pakken, ten einde Hem te
kunnen overleveren aan het gezag en de beschik-
king van de stadhouder. 21 En zij vroegen Hem
en zeiden: Meester,(1) wij weten, dat U rechtuit
spreekt en leert en niemand naar de ogen ziet,
maar in waarheid de weg van God leert; 22 is het
ons geoorloofd de keizer belasting te betalen of
niet? 23 Maar Hij doorzag hun sluwheid en zei
tot hen: 24 Toont Mij een schelling; wiens afbeel-
ding en opschrift staat erop? Zij zeiden: Van de
keizer. 25 En Hij zei tot hen: Geeft dan aan de kei-
zer wat van de keizer is, en aan God wat van God
is. 26 En zij konden tegenover het volk op geen
woord van Hem vat krijgen. En zij verwonderden
zich over zijn antwoord en hielden zich stil.

De vraag naar de opstanding

27 (C) En tot Hem kwamen enige van de
Sadduceeën, die ontkennen, dat er een opstan-
ding is, en zij ondervroegen Hem, 28 (D) en zei-
den: Meester,(2) Mozes heeft ons voorgeschre-
ven, indien iemands broer getrouwd is en kinder-
loos sterft, dat dan zijn broer de vrouw nemen
moet en voor zijn broer nageslacht verwekken.
29 Nu waren er zeven broers. En de eerste nam
een vrouw en stierf kinderloos. 30 En de tweede
nam haar, 31 en de derde, en zo alle zeven, en zij
stierven zonder kinderen na te laten. 32 Eindelijk
stierf ook de vrouw. 33 Die vrouw dan, van wie
van hen zal zij in de opstanding de vrouw zijn?
Want alle zeven hebben haar tot vrouw gehad.
34 En Jesjoea zei tot hen: De kinderen van deze
eeuw huwen en worden ten huwelijk genomen,
35 maar die waardig gekeurd zijn deel te verkrij-
gen aan die eeuw en aan de opstanding uit de
doden, huwen niet en worden niet ten huwelijk
genomen. 36 Want zij kunnen niet meer sterven;
immers, zij zijn aan de engelen gelijk en zij zijn
kinderen van God, omdat zij kinderen van de op-
standing zijn. 37 Maar dat de doden opgewekt
worden, heeft ook Mozes bij de braamstruik aan-
geduid, waar hij JHWH de God van Abraham en
de God van Isaak en de God van Jakob noemt.(E)

(1) **20:21** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **20:28** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **20:9** Jes. 5:1. (B) **20:17** Ps. 118:22. (C) **20:27** Hand. 23:8. (D) **20:28** Deut. 25:5. (E) **20:37** Ex. 3:6.

38 Hij is niet een God van doden, maar van levenden, want voor Hem leven zij allen. 39 Enige van de schriftgeleerden antwoordden en zeiden: Meester,(1) U hebt goed gesproken. 40 Want zij durfden Hem niets meer vragen.

Davids Zoon en Heer

41 Maar Hij zei tot hen: Hoe kan men zeggen, dat de Messias een zoon van David is? 42 (A) Want David zelf zegt in het boek van de Psalmen: JHWH heeft gezegd tot mijn Heer: Zet U 43 aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden gemaakt heb tot een voetbank voor uw voeten.
44 David noemt Hem dus Heer; hoe kan Hij dan zijn zoon zijn?

Waarschuwing tegen de schriftgeleerden

45 Terwijl al het volk het hoorde, zei Hij tot de discipelen: 46 Wacht u voor de schriftgeleerden, die gesteld zijn op het wandelen in lange gewaden en houden van begroetingen op de markten, erezetels in de synagogen en eerste plaatsen bij de maaltijden; 47 die de huizen van de weduwen opeten en voor de schijn lange gebeden uitspreken; dezen zullen een zwaarder oordeel ontvangen.

Het penningske van de weduwe

21 1 Toen Hij opkeek, zag Hij de rijken hun gaven in de offerkist werpen. 2 Hij zag ook een arme weduwe twee koperstukjes daarin werpen, 3 en zei: Waarlijk, Ik zeg u, deze arme weduwe heeft meer dan allen daarin geworpen. 4 Want deze allen hebben van hun overvloed iets bij de gaven geworpen, maar zij heeft van haar armoede haar hele levensonderhoud erin geworpen.

Rede over de laatste dingen

5 En toen sommigen van de tempel zeiden, dat hij met schone stenen en wijgeschenken versierd was, sprak Hij: 6 Wat u daar ziet - er zullen dagen komen, waarin geen steen op de andere zal gelaten worden, die niet zal worden weggebroken. 7 En zij vroegen Hem en zeiden: Meester,(2) wanneer zal dit dan gebeuren? En wat is het teken, dat deze dingen zullen gebeuren? 8 Hij zei: Ziet toe, dat u zich niet laat verleiden. Want velen zullen komen onder mijn naam en zeggen: Ik ben het, en: De tijd is nabij. Gaat hen niet achterna. 9 En wanneer u hoort van oorlogen en onlusten, laat u niet beangstigen. Want die dingen moeten eerst gebeuren, maar dat is nog niet direct het einde.
10 Toen zei Hij tot hen: Volk zal opstaan tegen volk en koninkrijk tegen koninkrijk, 11 en er zullen grote aardbevingen, en nu hier, dan daar pestziekten en hongersnoden zijn, en ook vreselijke dingen en grote tekenen van de hemel. 12 Maar vóór dit alles zullen zij de handen aan u slaan en u vervolgen, door u over te leveren in de synagogen en gevangenissen, en u voor koningen en stadhouders te leiden omwille van mijn naam. 13 Het zal voor u hierop uitlopen, dat u zult getuigen. 14 (B) Neemt u daarom in uw hart voor, niet vooraf te bedenken, hoe u zich zult verdedigen. 15 Want Ik zal u mond en wijsheid geven, welke al uw tegenstanders niet zullen kunnen weerstaan of weerleggen. 16 En u zult overgeleverd worden zelfs door ouders en broers en verwanten en vrienden, en zij zullen sommigen van u doden, 17 en u zult door allen gehaat worden omwille van mijn naam. 18 Maar geen haar van uw hoofd zal verloren gaan; 19 door uw volharding zult u uw leven verkrijgen.
20 Zodra u nu Jeruzalem door legerkampen omsingeld ziet, weet dan, dat zijn verwoesting nabij is. 21 Laten dan die in Judea zijn, vluchten naar de bergen, en die binnen de stad zijn, de wijk nemen, en die op het land zijn, er niet binnengaan, 22 (C) want dit zijn de dagen van vergelding, waarin alles wat geschreven is, in vervulling gaat.(3) 23 Wee de vrouwen die zwanger zijn

(1) **20:39** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **21:7** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (3) **21:22** Zie Hosea 9:7

(A) **20:42** Ps. 110:1. (B) **21:14** Luk. 12:11,12. (C) **21:22** Hos. 9:7.

en vrouwen die de borst geven in die dagen! Want er zal grote nood zijn over het land en toorn over dit volk, 24 en zij zullen vallen door de scherpte van het zwaard en als gevangenen weggevoerd worden onder alle (heiden)volken, en Jeruzalem zal door (heiden)volken vertrapt worden, totdat de tijden van de (heiden)volken zullen vervuld zijn.

25 (A) En er zullen tekenen zijn aan zon en maan en sterren, en op de aarde radeloze angst onder de volken vanwege het bulderen van zee en branding, 26 terwijl de mensen bezwijmen van vrees en angst voor de dingen, die over de wereld komen. Want de hemelse machten zullen wankelen. 27 (B) En dan zullen zij de Mensenzoon zien komen op een wolk, met grote macht en heerlijkheid. 28 Wanneer deze dingen beginnen te gebeuren, richt u op en heft uw hoofden omhoog, want uw verlossing komt naderbij.

29 En Hij sprak een gelijkenis tot hen: Let op de vijgenboom en op al de bomen. 30 Zodra zij uitlopen, weet u uit uzelf, omdat u het ziet, dat de zomer al nabij is. 31 Zo moet ook u, wanneer u dit ziet gebeuren, weten, dat het Koninkrijk van God nabij is. 32 Voorwaar, Ik zeg u, dit geslacht zal zeker niet voorbijgaan, voordat alles gebeurt. 33 De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen zeker niet voorbijgaan.

34 Ziet toe op uzelf, dat uw hart nimmer bezwaard zal worden door roes en dronkenschap en zorgen voor levensonderhoud, en die dag niet plotseling over u zal komen, als een strik. 35 Want hij zal komen over allen, die gezeten zijn op het oppervlak van de hele aarde. 36 Waakt altijd, biddende, dat u in staat mag zijn te ontkomen aan alles wat gebeuren zal, en gesteld te worden voor het aangezicht van de Mensenzoon.

37 (C) Overdag leerde Hij in de tempel, maar de nachten bracht Hij buiten door op de berg, Olijfberg genaamd. 38 En al het volk kwam 's morgens vroeg tot Hem in de tempel om Hem te horen.

Het verraad van Judas

22 1 (D) Het Feest nu van de Ongezuurde Broden, dat Pèsach genoemd wordt, naderde. 2 En de overpriesters en de schriftgeleerden zochten, hoe zij Hem uit de weg konden ruimen, want zij waren bang voor het volk. 3 En de satan voer in Judas, genaamd Iskariot, die tot het getal van de twaalven behoorde. 4 En hij ging heen en besprak met de overpriesters en hoofdlieden, hoe hij Hem aan hen zou overleveren. 5 En zij verheugden zich en kwamen overeen hem geld te geven. 6 En hij stemde daarmee in en zocht een goede gelegenheid om Hem, buiten de menigte om, aan hen over te leveren.

De voorbereiding van de Pèsachmaaltijd

7 De Dag van de Ongezuurde Broden kwam, waarop het Pèsach moest geslacht worden. 8 En Hij zond Petrus en Johannes uit, zeggende: Gaat heen, maakt het Pèsach voor ons gereed, opdat wij het kunnen eten. 9 En zij zeiden tot Hem: Waar wilt U, dat wij het gereed maken? 10 Hij zei tot hen: Zie, wanneer u de stad inkomt, zal u een man tegenkomen, die een kruik water draagt. Volgt Hem in het huis, dat hij binnengaat, 11 en zegt dan tot de heer van dat huis: De Meester(1) zegt u: Waar is het vertrek, waar Ik met mijn discipelen het Pèsach kan eten? 12 En hij zal u een grote bovenzaal wijzen, van alles voorzien: maakt het daar gereed. 13 En zij gingen heen en vonden het zoals Hij hun gezegd had, en zij maakten het Pèsach gereed.

De laatste Pèsachmaaltijd
*van **Jesjoea** - Het verraad voorzegd*

14 En toen het uur aangebroken was, ging Hij aanliggen en de apostelen met Hem. 15 En Hij zei tot hen: Ik heb vurig verlangd dit Pèsach met u te eten, voordat Ik lijd. 16 Want Ik zeg u, dat Ik het

(1) **22:11** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **21:25** Jes. 13:10; Eze. 32:7; Joël 3:4; Opb. 6:12,13. (B) **21:27** Dan. 7:13; Opb. 1:7. (C) **21:37** Luk. 19:47. (D) **22:1** Ex. 12:1-27.

voorzeker niet meer eten zal, voordat het vervuld is in het Koninkrijk van God. 17 En Hij nam een beker op, sprak de dankzegging uit en zei: Neemt deze en laat hem bij u rondgaan. 18 Want Ik zeg u, Ik zal van nu aan voorzeker niet van de vrucht van de wijnstok drinken, voordat het Koninkrijk van God gekomen is. 19 En Hij nam een brood, sprak de dankzegging uit, brak het en gaf het hun, zeggende: Dit is mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt; doet dit tot mijn herinnering. 20 (A) Evenzo de beker, na de maaltijd, zeggende: Deze beker is het vernieuwde verbond in mijn bloed, die voor u uitgegoten wordt.

21 (B) Maar zie, de hand van hem, die Mij verraadt, is met Mij aan de tafel. 22 Want de Mensenzoon gaat wel heen, naar wat beschikt is, maar wee die mens, door wie Hij verraden wordt! 23 En zij kregen er onder elkaar woorden over, wie van hen het wel zijn kon, die dat zou doen.

Gesprekken bij de laatste
*Pèsachmaaltijd van **Jesjoea***

24 (C) Er ontstond ook onenigheid onder hen over de vraag, wie van hen als de eerste moest gelden. 25 Hij zei tot hen: De koningen van de volken voeren heerschappij over hen en hun machthebbers worden weldoeners genoemd. 26 (D) Maar u niet alzo, maar laat de eerste onder u worden als de jongste en de leider als de dienaar. 27 (E) Want wie is de eerste: die aanligt, of die dient? Is het niet, die aanligt? Maar Ik ben in uw midden als dienaar. 28 U bent het, die steeds bij Mij gebleven bent in mijn verzoekingen. 29 En Ik stel u het Koninkrijk ter beschikking, zoals mijn Vader het Mij ter beschikking heeft gesteld, 30 (F) opdat u aan mijn tafel eet en drinkt in mijn Koninkrijk. En u zult zitten op tronen om de twaalf stammen van Israël te richten. 31 Simon, Simon, zie, de satan heeft verlangd u allen te zeven als de tarwe, 32 maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet zou bezwijken. En u, als u eenmaal tot bekering gekomen bent, versterk dan uw broeders. 33 Hij zei tot Hem: Heer, met U ben ik bereid ook gevangenis en dood in te gaan! 34 Maar Hij zei: Ik zeg u Petrus, de haan zal heden niet kraaien, voordat u driemaal zult geloochend hebben, dat u Mij kent.

35 (G) En Hij zei tot hen: Toen Ik u uitzond zonder beurs of reiszak of sandalen, hebt u toen aan iets gebrek gehad? Zij zeiden: Aan niets. 36 Hij zei tot hen: Maar nu, wie een beurs heeft, laat hij die nemen, zo ook een reiszak; en wie er geen heeft, laat hij zijn mantel verkopen en een zwaard kopen. 37 (H) Want Ik zeg u, dat dit woord, dat geschreven is, aan Mij in vervulling moet gaan: En Hij is onder de misdadigers gerekend. Want wat over Mij geschreven is, komt tot een einde.(1) 38 Zij zeiden: Heer, zie, hier zijn twee zwaarden! Hij zei tot hen: Het is voldoende.

Gethsemane

39 En Hij verliet de stad en ging, zoals Hij gewoon was, naar de Olijfberg. En ook zijn discipelen volgden Hem. 40 En toen Hij aan die plaats gekomen was, zei Hij tot hen: Bidt, dat u niet in verzoeking komt. 41 En Hij zonderde Zich van hen af, ongeveer een steenworp ver, knielde neer en bad 42 deze woorden: Vader, indien U wilt, neem deze beker van Mij weg;(2) maar niet mijn wil, maar die van U zal gebeuren! 43 En Hem verscheen een engel uit de hemel om Hem kracht te geven. 44 En Hij werd dodelijk beangst en bad des te vuriger. En zijn zweet werd als bloeddruppels, die op de aarde vielen. 45 En Hij stond op van het gebed en ging tot zijn discipelen en Hij vond hen slapende van droefheid. 46 En Hij zei tot hen: Waarom slaapt u? Staat op, bidt, dat u niet in verzoeking komt.

De gevangenneming

47 Terwijl Hij nog sprak, zie, daar kwam een menigte en hij, die Judas genoemd werd, één van

(1) **22:37** Zie Jesaja 53:12 (2) **22:42** Zie Johannes 12:27b en 18:11b en Hebreeën 5:7.

(A) **22:20** Jer. 31:31-34. (B) **22:21** Ps. 41:10. (C) **22:24** Mat. 18:1; Mar. 9:34; Luk. 9:46. (D) **22:26** Mat. 23:11; Mar. 9:35; Mat. 20:25-27; Mar. 10:42-44. (E) **22:27** Joh. 13:12-15. (F) **22:30** Mat. 19:28. (G) **22:35** Mat. 10:9,10; Mar. 6:8,9; Luk. 9:3; 10:4. (H) **22:37** Jes. 53:12.

de twaalven, liep voor hen uit en hij naderde **Jesjoea** om Hem te kussen. 48 En **Jesjoea** zei tot hem: Judas, verraadt u de Mensenzoon met een kus? 49 Toen zij, die bij Hem waren, zagen wat er ging gebeuren, zeiden zij: Heer, willen wij met het zwaard erop slaan? 50 En iemand van hen trof de slaaf van de hogepriester en sloeg hem het rechteroor af. 51 Maar **Jesjoea** antwoordde en zei: Laat het hierbij. En Hij raakte het oor aan en genas hem.

52 **Jesjoea** dan zei tot de overpriesters en hoofdlieden van de tempel en oudsten, die op Hem afgekomen waren: Als tegen een rover bent u uitgetrokken met zwaarden en stokken? 53 (A) Terwijl Ik dagelijks bij u was in de tempel, hebt u geen hand naar Mij uitgestoken. Maar dit is uw uur en de macht van de duisternis.

Jesjoea door Petrus verloochend

54 Toen zij Hem gevangengenomen hadden, voerden zij Hem weg en leidden Hem naar het huis van de hogepriester. En Petrus volgde van verre. 55 Toen zij een vuur hadden aangelegd, midden in de hof, en bij elkaar zaten, ging Petrus tussen hen in zitten. 56 En bij het licht van het vuur zag een slavin hem zitten en zij keek hem scherp aan en zei: Ook die was bij Hem! 57 Maar hij ontkende het en zei: Vrouw, ik ken Hem niet! 58 En even daarna zag een ander hem en zei: Ook u behoort tot hen! Maar Petrus zei: Mens, ik niet! 59 En ongeveer een uur later verzekerde een ander en zei: Inderdaad, ook die man was bij Hem, want hij is een Galileeër! 60 Maar Petrus zei: Mens, ik weet niet, wat u zegt! En direct, terwijl hij nog sprak, kraaide een haan. 61 En de Heer keerde Zich om en zag Petrus aan. En Petrus herinnerde zich het woord van de Heer, hoe Hij tot hem gezegd had: Eer de haan heden kraait, zult u Mij driemaal verloochenen. 62 En hij ging naar buiten en huilde bitter.

Voor de Raad

63 En de mannen, die Hem vasthielden, bespotten Hem en sloegen Hem; 64 en zij wierpen een doek over zijn hoofd en vroegen en zeiden: Profeteer, wie is het, die U geslagen heeft? 65 En nog meer lasterlijke taal spraken zij tegen Hem.

66 En toen het dag geworden was, kwam de Raad van de oudsten van het volk bijeen, overpriesters en schriftgeleerden, en zij leidden Hem voor hun Raad, 67 en zeiden: Indien U DE Messias bent, zeg het ons dan. Hij zei tot hen: Al zei Ik het u, u zou het toch niet geloven; 68 en al zou Ik u vragen, u zou toch niet antwoorden. 69 Van nu aan zal de Mensenzoon zijn gezeten aan de rechterhand van God. 70 En zij zeiden allen: Bent U dan de Zoon van God? Hij zei tot hen: U zegt zelf, dat **IK** het **BEN**(1). 71 En zij zeiden: Wat hebben wij verder voor getuigenis nodig? Zelf hebben wij het immers uit zijn mond gehoord.

Voor Pilatus

23 1 En de hele menigte van hen stond op en leidde Hem voor Pilatus. 2 En zij begonnen Hem te beschuldigen en zeiden: Wij hebben bevonden, dat deze ons volk verleidt, doordat Hij verbiedt de keizer belasting te betalen, en van Zichzelf zegt, dat Hij DE Messias, de Koning is. 3 Pilatus vroeg Hem en zei: Bent U de Koning van de Joden? Hij antwoordde hem en zei: U zegt het. 4 Pilatus zei tot de overpriesters en de menigten: Ik vind niets strafbaars in deze mens. 5 Maar zij hielden vol, zeggende: Hij maakt het volk oproerig met zijn leren door heel Judea, reeds van het begin af, van Galilea tot hiertoe. 6 Toen Pilatus dit hoorde, vroeg hij, of die man een Galileeër was, 7 en toen hij begreep, dat Hij uit het gebied van Herodes was, zond hij Hem door naar Herodes, die in die dagen ook te Jeruzalem was.

(1) **22:70** Het woordje "het" staat niet in de grondtekst - zie Exodus 3:14.

(A) **22:53** Luk. 19:47; 21:37.

Voor Herodes

8 Toen Herodes **Jesjoea** zag, was hij heel blij. Want hij had Hem al geruime tijd willen zien, omdat hij van Hem hoorde, en hij hoopte een of ander teken door Hem te zien gebeuren. 9 Hij ondervroeg Hem met vele woorden, maar Hij antwoordde hem niets. 10 En de overpriesters en de schriftgeleerden stonden Hem heftig te beschuldigen. 11 En Herodes met zijn krijgsmacht smaadde en bespotte Hem, en hij deed Hem een schitterend kleed om en zond Hem zó naar Pilatus terug. 12 En Herodes en Pilatus werden op diezelfde dag met elkaar bevriend; vóór die tijd immers leefden zij in vijandschap met elkaar.

Weer voor Pilatus

13 Pilatus nu riep de overpriesters en de oversten en het volk bijeen en zei tot hen: 14 U hebt deze mens bij mij gebracht als iemand, die het volk afvallig maakt, en zie, ik heb Hem in uw tegenwoordigheid verhoord en in deze mens geen enkele grond gevonden voor datgene, waarvan u Hem beschuldigt. 15 En ook Herodes niet; want hij heeft Hem tot ons teruggezonden. En zie, er is niets door Hem gedaan, dat de dood verdient. 16 Ik zal Hem dus geselen en dan loslaten. 17 [Want hij was verplicht hun op het feest iemand los te laten.] 18 Maar zij schreeuwden als één man, zeggende: Weg met Hem, laat ons Barabbas los![(1)] 19 En deze was wegens een oproer, dat in de stad was voorgevallen, en een doodslag gevangengezet. 20 Maar Pilatus richtte zich opnieuw met luide stem tot hen, omdat hij **Jesjoea** wenste los te laten. 21 Maar zij riepen terug en zeiden: Kruisig Hem, kruisig Hem! 22 Hij zei voor de derde maal tot hen: Wat heeft deze dan toch voor kwaad gedaan? Ik heb niets in Hem gevonden, waarop de doodstraf staat. Ik zal Hem dus geselen en dan loslaten! 23 Maar zij drongen aan en eisten onder luid geschreeuw, dat Hij gekruisigd zou worden, en hun geschreeuw werd al sterker. 24 En Pilatus besliste, dat aan hun eis moest worden voldaan. 25 En hij liet de man los, die wegens oproer en doodslag was gevangengezet, die zij eisten, maar **Jesjoea** gaf hij over aan hun wil.

Jesjoea naar het kruis geleid

26 En toen zij Hem wegleidden, grepen zij een zekere Simon van Cyrene, die van het land kwam, en legden hem het kruis op om het achter **Jesjoea** aan te dragen. 27 En Hem volgde een grote menigte van volk en van vrouwen, die zich op de borst sloegen en over Hem treurden. 28 En **Jesjoea** keerde Zich tot haar en zei: Dochters van Jeruzalem, huilt niet over Mij, maar huilt over uzelf en over uw kinderen, 29 want zie, er komen dagen, waarop men zeggen zal: Gezegend zijn de onvruchtbaren, en de schoot, die geen kinderen heeft gebaard, en de borsten, die geen melk hebben gegeven. 30 [(A)] Dan zal men beginnen te zeggen tot de bergen: Valt op ons, en tot de heuvelen: Bedekt ons. 31 Want indien zij dit doen aan het groene hout, wat zal met het dorre gebeuren?

32 Er werden ook nog twee misdadigers weggeleid, om met Hem te worden terechtgesteld.

De kruisiging

33 En toen zij aan de plaats gekomen waren, die Schedel genoemd wordt, kruisigden zij Hem daar en ook de misdadigers, de ene aan zijn rechterzijde en de andere aan zijn linkerzijde. 34 [(B)] En **Jesjoea** zei: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. En zij wierpen het lot om zijn klederen te verdelen. 35 [(C)] En het volk stond erbij en zag toe. Ook de oversten hoonden en zeiden: Anderen heeft Hij gered, laat Hij nu Zichzelf redden, indien Hij DE Messias van God is, de uitverkorene! 36 [(D)] Ook de soldaten kwamen naderbij om Hem te bespotten en brachten Hem zure wijn, 37 en zeiden: Indien

(1) **23:18** Zie Matteüs 27:16.

(A) **23:30** Hos. 10:8; Opb. 6:16. (B) **23:34** Ps. 22:19. (C) **23:35** Ps. 22:8. (D) **23:36** Ps. 69:22.

U de Koning van de Joden bent, red dan Uzelf!
38 Er was ook een opschrift boven Hem: Dit is
de Koning der Joden.
39 Eén van de gehangen misdadigers lasterde
Hem: bent U niet DE Messias? Red Uzelf en ons!
40 Maar de andere antwoordde en zei, hem be-
straffende: Vreest zelfs u God niet, nu u het-
zelfde vonnis ontvangen hebt? 41 En wij terecht,
want wij ontvangen vergelding, naar wat wij ge-
daan hebben, maar deze heeft niets onbehoor-
lijks gedaan. 42 En hij zei: **Jesjoea**, denk aan mij,
wanneer U in uw Koninkrijk komt. 43 En Hij zei
tot hem: Voorwaar, Ik zeg u, heden zult u met
Mij in het paradijs zijn.

*Het sterven van **Jesjoea***

44 (A) En het was al ongeveer het zesde uur en
er kwam duisternis over het hele land tot het ne-
gende uur, 45 want de zon werd verduisterd. En
het voorhangsel van de tempel scheurde mid-
dendoor. 46 (B) En **Jesjoea** riep met luide stem:
Vader, in uw handen beveel Ik mijn geest. En
toen Hij dat gezegd had, gaf Hij de geest. 47 Toen
de hoofdman zag, wat er gebeurde, verheerlijkte
hij God, zeggende: Inderdaad, deze mens was
rechtvaardig! 48 En al de menigten, die voor dit
schouwspel samengekomen waren, keerden te-
rug, toen zij gezien hadden, wat er gebeurd was,
en sloegen zich op de borst. 49 (C) Al zijn beken-
den nu stonden van verre, ook vrouwen, die Hem
van Galilea gevolgd waren en dit aanzagen.

De begrafenis

50 En zie, een man, genaamd Jozef, die raads-
heer was, een goed en rechtvaardig man 51 -
deze had niet ingestemd met hun raad en be-
drijf -, van Arimatea, een stad van de Joden,
die het Koninkrijk van God verwachtte, 52 deze
ging naar Pilatus en vroeg hem om het lichaam
van **Jesjoea**. 53 En na het te hebben afgenomen,
wikkelde hij het in linnen en legde Hem in een
rotsgraf, waarin nog nooit iemand gelegd was.
54 En het was de dag van de voorbereiding en de
Sjabbat brak aan.
55 En de vrouwen, die met Hem uit Galilea ge-
komen waren, volgden en zij bezagen het graf en
hoe zijn lichaam gelegd werd; 56 (D) en toen zij
teruggekeerd waren, maakten zij specerijen en
mirre gereed. En op de Sjabbat rustten zij naar
het gebod,

De opstanding

24 1 Maar op de eerste dag van de week gin-
gen zij al vroeg in de morgenstond met
de specerijen, die zij klaargemaakt hadden, naar
het graf. 2 Zij vonden de steen van het graf af-
gewenteld, 3 en toen zij er ingegaan waren, von-
den zij het lichaam van de Heer **Jesjoea** niet.
4 En het gebeurde, terwijl zij daarover in ver-
legenheid waren, dat, zie, twee mannen in een
blinkend gewaad bij hen stonden. 5 En toen zij
zeer verschrikt werden en hun aangezicht ter
aarde bogen, zeiden deze mannen tot hen: Wat
zoekt u de levende bij de doden? 6 (E) Hij is
hier niet, maar Hij is opgewekt. Herinnert u, hoe
Hij, toen Hij nog in Galilea was, tot u gespro-
ken heeft, 7 zeggend, dat de Mensenzoon moest
overgeleverd worden in de handen van zondige
mensen en gekruisigd worden en op de derde
dag opstaan. 8 En zij herinnerden zich zijn woor-
den, 9 en teruggekeerd van het graf, boodschap-
ten zij dit alles aan de elven en aan al de an-
deren. 10 Dit waren dan Maria van Magdala, en
Johanna, en Maria, (de moeder) van Jakobus. En
de anderen, die met hen waren, vertelden dit
aan de apostelen. 11 En deze woorden schenen
hun dwaas gepraat en zij geloofden hen niet.
12 [Maar Petrus stond op en liep snel naar het
graf. En toen hij zich bukte, zag hij alleen de
windsels. En hij ging weg, bij zichzelf verbaasd
over wat er mocht gebeurd zijn.]

De Emmaüsgangers

13 En zie, twee van hen waren juist op die
dag op weg naar een dorp, zestig stadiën

(A) **23:44** Ex. 26:31-33. (B) **23:46** Ps. 31:6. (C) **23:49** Luk. 8:2,3. (D) **23:56** Ex. 20:10; Deut. 5:14. (E) **24:6** Mat. 16:21; 17:22,23; 20:18,19; Mar. 8:31; 9:31; 10:33,34; Luk. 9:22; 18:31-33.

van Jeruzalem verwijderd, genaamd Emmaüs,
14 en zij spraken met elkaar over al wat voorgevallen was. 15 En het gebeurde, terwijl zij daarover spraken en van gedachten wisselden, dat **Jesjoea** zelf bij hen kwam en met hen meeging.
16 Maar hun ogen waren bevangen, zodat zij Hem niet herkenden. 17 Hij zei tot hen: Wat zijn dit voor gesprekken, die u al wandelende met elkaar voert? En zij bleven met somber gezicht staan. 18 Eén dan van hen, genaamd Kleopas, antwoordde en zei tot Hem: Bent U de enige vreemdeling in Jeruzalem, dat U niet weet wat daar deze dagen gebeurd is? 19 En Hij zei tot hen: Wat dan? Zij zeiden tot Hem: Wat gebeurd is met **Jesjoea** de Nazarener, een man, die een profeet was, machtig in werk en woord voor God en het hele volk, 20 en hoe Hem onze overpriesters en oversten overgegeven hebben om Hem ter dood te veroordelen en Hem gekruisigd hebben. 21 Wij echter leefden in de hoop, dat Hij het was, die Israël verlossen zou. Maar met dit al is het nu al de derde dag, sinds dit gebeurd is.
22 Maar ook hebben enige vrouwen uit ons midden ons doen ontstellen: zij waren in de vroegte bij het graf geweest 23 en hadden zijn lichaam niet gevonden en zijn toen komen zeggen, dat zij ook een verschijning van engelen gezien hadden, die zeiden, dat Hij leeft. 24 En enigen van de onzen zijn naar het graf gegaan en hebben het zo bevonden, als de vrouwen ook gezegd hadden, maar Hém hebben zij niet gezien. 25 En Hij zei tot hen: O, onverstandigen en tragen van hart, dat u niet gelooft alles wat de profeten gesproken hebben! 26 Moest de Messias dit niet lijden om in zijn heerlijkheid in te gaan? 27 En Hij begon bij *Mozes* en bij al de *Profeten* en legde hun uit, wat in al de Schriften(1) op Hem betrekking had.

28 En zij naderden het dorp, waar zij heengingen, en Hij deed, alsof Hij verder zou gaan.
29 En zij drongen sterk bij Hem aan en zeiden: Blijf bij ons, want het is tegen de avond en de dag is reeds gedaald. En Hij ging binnen om bij hen te blijven. 30 En het gebeurde, toen Hij met hen aanlag, dat Hij het brood nam, de zegen uitsprak, het brak en hun aanreikte. 31 En hun ogen werden geopend en zij herkenden Hem; en Hij verdween uit hun midden. 32 En zij zeiden tot elkaar: Was ons hart niet brandende in ons, terwijl Hij onderweg tot ons sprak en ons de Schriften(2) opende?

33 En zij stonden op en keerden op hetzelfde moment terug naar Jeruzalem en zij vonden de elven en die bij hen waren, vergaderd, 34 en dezen zeiden: De Heer is waarlijk (uit de dood) opgewekt en is aan Simon verschenen. 35 En zij vertelden wat onderweg gebeurd was en hoe Hij door hen herkend was bij het breken van het brood.

*Verschijningen van **Jesjoea***

36 En terwijl zij hierover spraken, stond Hij zelf in hun midden; 37 en zij werden ontzet en verschrikt en meenden een geest te zien. 38 Maar Hij zei tot hen: Waarom bent u ontsteld en waarom komen er overwegingen op in uw hart?
39 Ziet mijn handen en mijn voeten, dat **IK** het zelf **BEN**(3); betast Mij en ziet, dat een geest geen vlees en beenderen heeft, zoals u ziet, dat Ik heb.
40 [En bij dit woord toonde Hij hun zijn handen en voeten.] 41 En toen zij het van blijdschap nog niet geloofden en zich verwonderden, zei Hij tot hen: Hebt u hier iets te eten? 42 Zij reikten Hem een stuk van een gebakken vis toe. 43 En Hij nam het en at het voor hun ogen.

44 Hij zei tot hen: Dit zijn mijn woorden, die Ik tot u sprak, toen Ik nog bij u was, dat alles wat over Mij geschreven staat in de *Torah* van Mozes en de *Profeten* en de *Psalmen* moet vervuld worden.(4) 45 Toen opende Hij hun verstand, zodat zij de Schriften(5) begrepen.
46 En Hij zei tot hen: Aldus staat er geschreven, dat de Messias moest lijden(6) en op de derde dag opstaan uit de doden, 47 en dat in zijn naam

(1) **24:27** "De Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament. (2) **24:32** zie de voetnoot bij vers 27. (3) **24:39** De woorden "het zelf" staan niet in de grondtekst - zie Exodus 3:14. (4) **24:44** Zie de voetnoot bij Matteüs 5:17. (5) **24:45** zie de voetnoot bij vers 27. (6) **24:46** Zie Jesaja 53:1-12

gepredikt moest worden bekering tot vergeving
van de zonden aan alle volken, te beginnen bij
Jeruzalem. 48 U bent getuigen van deze dingen.
49 (A) En zie, Ik doe de belofte van mijn Vader op
u komen. Maar u moet in de stad blijven, totdat
u bekleed wordt met kracht uit den hoge.

50 (B) En Hij leidde hen naar buiten tot bij
Betanië en Hij hief de handen omhoog en ze-
gende hen. 51 En het gebeurde, terwijl Hij hen
zegende, dat Hij van hen scheidde. 52 En zij keer-
den terug naar Jeruzalem met grote blijdschap,
53 en zij waren voortdurend in de tempel, lo-
vende God.

(A) **24:49** Hand. 1:4. (B) **24:50** Hand. 1:9-11.

Johannes

In het begin was het Woord en het Woord is Mens geworden

1 [1] In het begin was het Woord en het Woord
was bij God en het Woord was God. [2] Dit was
in het begin bij God. [3] Alle dingen zijn door het
Woord ontstaan en zonder dit is geen ding ont-
staan, dat ontstaan is. [4] In het Woord was le-
ven en het leven was het licht van de mensen;
[5] en het licht schijnt in de duisternis en de duis-
ternis heeft het niet gegrepen. [6] (A) Er trad een
mens op, van God gezonden, wiens naam was
Johannes; [7] deze kwam als getuige om van het
licht te getuigen, opdat allen door hem geloven
zouden. [8] Hij was het licht niet, maar was om
te getuigen van het licht. [9] Het waarachtige licht,
dat ieder mens verlicht, was komende in de we-
reld. [10] Hij was in de wereld, en de wereld is door
Hem ontstaan, en de wereld heeft Hem niet ge-
kend. [11] Hij kwam tot degenen die van hem zijn,
en die hebben Hem niet aangenomen. [12] Maar
allen, die Hem aangenomen hebben, hun heeft
Hij macht gegeven om kinderen van God te wor-
den, hun, die in zijn naam geloven; [13] die niet uit
bloed, noch uit de wil van een mens, noch uit de
wil van een man, maar uit God geboren zijn.
[14] Het Woord is mens geworden en het heeft
onder ons gewoond en wij hebben zijn heer-
lijkheid gezien, een heerlijkheid als van de
eniggeborene van de Vader, vol van genade en
waarheid. [15] Johannes heeft van Hem getuigd en
heeft geroepen, zeggende: Deze was het, van wie
ik zei: Die na mij komt, is vóór mij geweest, want
Hij was er eerder dan ik. [16] Immers uit zijn vol-
heid hebben wij allen ontvangen zelfs genade op
genade; [17] want de *Torah* is door Mozes gege-
ven, de genade en de waarheid zijn door **Jesjoea**
de Messias gekomen.
[18] Niemand heeft ooit God gezien; de
eniggeboren Zoon, die aan de boezem van de
Vader is, die heeft Hem doen kennen.

Het getuigenis van Johannes over zichzelf

[19] En dit was het getuigenis van Johannes, toen
de Joden uit Jeruzalem priesters en Levieten tot
hem zonden om hem te vragen: Wie bent u?
[20] En hij beleed en ontkende het niet; en hij be-
leed: Ik ben niet DE Messias. [21] (B) En zij vroe-
gen hem: Wat dan? Bent u Elia? En hij zei: Ik ben
het niet. Bent u DE profeet?(1) En hij antwoordde:
Neen. [22] Zij zeiden dan tot hem: Wie bent u? Wij
moeten toch antwoord geven aan hen, die ons
gezonden hebben; wat zegt u van uzelf? [23] (C)
Hij zei: Ik ben de stem van een die roept in de
woestijn: Maakt recht de weg van **JHWH**, zoals
de profeet Jesaja gesproken heeft.
[24] En er waren sommigen afgezonden uit de
Farizeeën. [25] En zij vroegen hem en zeiden
tot hem: Waarom doopt u dan, indien u DE
Messias niet bent, noch Elia, noch DE Profeet?
[26] Johannes antwoordde hun en zei: Ik doop met
water; midden onder u staat Hij, van wie u niet
weet, [27] Hij, die na mij komt, wiens schoenriem
ik niet waardig ben los te maken.
[28] Dit gebeurde te Betanië over de Jordaan,
waar Johannes doopte.

*Johannes wijst op **Jesjoea***

[29] De volgende dag zag hij **Jesjoea** tot zich ko-
men en zei: Zie, het lam van God, dat de zonde
van de wereld wegneemt. [30] Deze is het, van
wie ik zei: Na mij komt een man, die vóór mij
geweest is, want Hij was er eerder dan ik(2).
[31] En zelf wist ik niet van Hem, maar opdat
Hij aan Israël zou geopenbaard worden, daarom
kwam ik dopen met water.

---

(1) **1:21** Zie Deuteronomium 18:15-19. (2) **1:30** Letterlijk: want vóór mij was Hij.

(A) **1:6** Mat. 3:1; Mar. 1:4; Luk. 3:1,2. (B) **1:21 a** Mal. 3:23. **1:21 b** Deut. 18:15,18. (C) **1:23** Jes. 40:3.

32 En Johannes getuigde en zei: Ik heb gezien,
dat de Geest neerdaalde als een duif uit de he-
mel, en Hij bleef op Hem. 33 En ik kende Hem
niet, maar Hij, die mij gezonden had om te dopen
met water, die had tot mij gezegd: Op wie u de
Geest ziet neerdalen en op Hem blijven, deze is
het, die met de heilige Geest doopt. 34 En ik heb
gezien en getuigd, dat deze de Zoon van God is.

*De eerste discipelen van **Jesjoea***

35 De volgende dag stond Johannes daar weer
met twee van zijn discipelen. 36 En toen hij
Jesjoea zag gaan, zei hij: Zie, het lam van God!
37 En de twee discipelen hoorden hem dat zeg-
gen en volgden **Jesjoea**. 38 Maar **Jesjoea** keerde
Zich om en zag, dat zij Hem volgden, en Hij
zei tot hen: 39 Wat zoekt u? Zij zeiden tot Hem:
Rabbi - wat, vertaald, wil zeggen: mijn Meester(1)
-, waar houdt U verblijf? 40 Hij sprak tot hen:
Komt en u zult het zien. Zij kwamen dan en
zagen, waar Hij verblijf hield, en zij bleven die
dag bij Hem; het was omstreeks het tiende uur.
41 Andreas, de broer van Simon Petrus, was een
van de twee, die het van Johannes gehoord had-
den en Hem gevolgd waren; 42 deze vond eerst
zijn broer Simon en zei tot hem: Wij hebben ge-
vonden de Messias, wat vertaald is: Christus(2).
43 Hij leidde hem tot **Jesjoea**. **Jesjoea** zag hem
aan en zei: U bent Simon, de zoon van Johannes,
u zult heten Kefas, wat vertaald wordt met
Petrus.

44 De volgende dag wilde Hij naar Galilea ver-
trekken en Hij vond Filippus. En **Jesjoea** zei tot
hem: Volg Mij. 45 Filippus nu was uit Betsaïda,
de stad van Andreas en Petrus. 46 Filippus vond
Natanaël en zei tot hem: Wij hebben Hem gevon-
den, van wie Mozes in de *Torah* en de *Profeten*
geschreven heben, **Jesjoea**, de zoon van Jozef,
uit Nazaret. 47 En Natanaël zei tot hem: Kan uit
Nazaret iets goeds komen? Filippus zei tot hem:
Kom en zie. 48 **Jesjoea** zag Natanaël tot Zich ko-
men en zei van hem: Zie, waarlijk een Israëliet, in
wie geen bedrog is! 49 Natanaël zei tot Hem: Van-
waar kent U mij? **Jesjoea** antwoordde en zei tot
hem: Eer Filippus u riep, zag Ik u onder de vij-
genboom. 50 Natanaël antwoordde Hem: Rabbi,
U bent de Zoon van God, U bent de Koning van
Israël! 51 (A) **Jesjoea** antwoordde en zei tot hem:
Omdat Ik tot u gezegd heb: Ik zag u onder de vij-
genboom, gelooft u? U zult grotere dingen zien
dan deze. 52 En Hij zei tot hem: Voorwaar, voor-
waar, Ik zeg u allen, u zult de hemel open zien
en de engelen van God opstijgen en neerdalen op
de Mensenzoon.

De bruiloft te Kana

2 1 En op de derde dag was er een bruiloft te
Kana in Galilea en de moeder van **Jesjoea**
was daar; 2 en ook **Jesjoea** en zijn discipelen wa-
ren ter bruiloft genodigd. 3 En toen er gebrek
aan wijn kwam, zei de moeder van **Jesjoea** tot
Hem: Zij hebben geen wijn. 4 En **Jesjoea** zei tot
haar: Vrouw, wat heb Ik met u van doen? Mijn
uur is nog niet gekomen. 5 Zijn moeder zei tot
hen, die bedienden: Wat Hij u ook zegt, doet dat!
6 Nu waren daar zes stenen watervaten neerge-
zet volgens het reinigingsgebruik van de Joden,
elk met een inhoud van twee of drie metreten.(3)
7 **Jesjoea** zei tot hen: Vult de vaten met water. En
zij vulden ze tot de rand. 8 En Hij zei tot hen:
Schept nu en brengt het aan de leider van het
feest. En zij brachten het. 9 Toen nu de leider van
het feest het water proefde, dat wijn geworden
was - en hij wist niet, waar deze vandaan kwam,
maar de bedienden, die het water geschept had-
den, wisten het - riep de leider van het feest de
bruidegom, en hij zei tot hem: 10 Iedereen zet
eerst de goede wijn op en als er goed gedronken
is, de mindere; u echter hebt de goede wijn tot
dit ogenblik bewaard.

11 Dit heeft **Jesjoea** gedaan als begin van zijn
tekenen te Kana in Galilea en Hij heeft zijn heer-
lijkheid geopenbaard, en zijn discipelen geloof-
den in Hem.

(1) **1:39** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **1:42** Zowel het Griekse "Christus" als het Hebreeuwse "Messias" betekenen "Gezalfde" (3) **2:6** Twee of drie metreten is ongeveer 100 liter.

(A) **1:51** Gen. 28:12.

Kort verblijf te Kafarnaüm

12 (A) Daarna daalde Hij af naar Kafarnaüm,
Hij, zijn moeder, zijn broers en zijn discipelen,
en zij bleven daar niet vele dagen.

De tempelreiniging

13 (B) En het Pèsach van de Joden was nabij en
Jesjoea ging op naar Jeruzalem. 14 En Hij vond
in de tempel de verkopers van runderen en scha-
pen en duiven, en de wisselaars, die daar zaten.
15 En Hij maakte een zweep van touw en dreef al-
len uit de tempel, de schapen en de runderen; en
het geld van de wisselaars wierp Hij op de grond
en hun tafels keerde Hij om. 16 En tot de duiven-
verkopers zei Hij: Neemt dit alles hier vandaan,
maakt het huis van mijn Vader niet tot een ver-
koophuis. 17 (C) En zijn discipelen herinnerden
zich, dat er geschreven is: De ijver voor uw huis
zal Mij verteren. 18 De Joden dan antwoordden
en zeiden tot Hem: Welk teken toont U ons, dat U
dit mag doen? 19 (D) **Jesjoea** antwoordde en zei
tot hen: Breekt deze tempel af en binnen drie da-
gen zal Ik hem doen herrijzen. 20 De Joden dan
zeiden: Zesenveertig jaren is over deze tempel
gebouwd en U zult hem binnen drie dagen doen
herrijzen? 21 Maar Hij sprak van de tempel van
zijn lichaam. 22 Toen Hij dan opgewekt was uit
de doden, herinnerden zijn discipelen zich, dat
Hij dit gezegd had, en zij geloofden de Schrift en
het woord, dat **Jesjoea** gesproken had.
23 En terwijl Hij te Jeruzalem was, tijdens
Pèsach, geloofden velen in zijn naam, doordat zij
zijn tekenen zagen, die Hij deed; 24 maar **Jesjoea**
zelf vertrouwde Zichzelf hun niet toe, omdat Hij
hen allen kende 25 en omdat het voor Hem niet
nodig was, dat iemand van de mens getuigde;
want Hij wist zelf, wat in de mens was.

Het gesprek met Nikodemus

3 1 En er was iemand uit de Farizeeën, wiens
naam was Nikodemus, een overste van de
Joden; 2 deze kwam 's nachts tot Hem en zei
tot Hem: Rabbi, wij weten, dat U van God geko-
men bent als leraar; want niemand kan die te-
kenen doen, welke U doet, tenzij God met Hem
is. 3 **Jesjoea** antwoordde en zei tot hem: Voor-
waar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij iemand opnieuw
geboren wordt, kan hij het Koninkrijk van God
niet zien. 4 Nikodemus zei tot Hem: Hoe kan een
mens geboren worden, als hij oud is? Kan hij dan
voor de tweede maal in de moederschoot ingaan
en geboren worden? 5 **Jesjoea** antwoordde: Voor-
waar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij iemand geboren
wordt uit water en Geest, kan hij het Koninkrijk
van God niet binnengaan. 6 Wat uit het vlees ge-
boren is, is vlees, en wat uit de Geest geboren
is, is geest. 7 Verwonder u niet, dat Ik u gezegd
heb: u moet opnieuw geboren worden. 8 De wind
blaast, waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid,
maar u weet niet, vanwaar hij komt of waar hij
heengaat; zó is een ieder, die uit de Geest gebo-
ren is. 9 Nikodemus antwoordde en zei tot Hem:
Hoe kan dit gebeuren? 10 **Jesjoea** antwoordde en
zei tot hem: U bent de leraar van Israël, en deze
dingen begrijpt u niet? 11 Voorwaar, voorwaar,
Ik zeg u: wij spreken van wat wij weten en wij
getuigen van wat wij gezien hebben, en u neemt
ons getuigenis niet aan. 12 Indien Ik u allen van
het aardse gesproken heb, zonder dat u gelooft,
hoe zult u geloven, wanneer Ik u van het he-
melse spreek? 13 En niemand is opgevaren naar
de hemel, dan die uit de hemel neergedaald is,
de Mensenzoon.
14 (E) En zoals Mozes de slang in de woestijn
verhoogd heeft, zó moet ook de Mensenzoon
verhoogd worden, 15 opdat een ieder, die ge-
looft, in Hem eeuwig leven zal hebben. 16 Want
alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij
zijn enig geboren Zoon gegeven heeft, opdat
een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren zal
gaan, maar eeuwig leven zal hebben. 17 Want
God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden,
opdat Hij de wereld zal veroordelen, maar op-
dat de wereld door Hem behouden zal worden.
18 Wie in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld;

(A) **2:12** Mat. 4:13. (B) **2:13** Ex. 12:1-27. (C) **2:17** Ps. 69:10. (D) **2:19** Mat. 26:61; 27:40; Mar. 14:58; 15:29.
(E) **3:14** Num. 21:9.

wie niet gelooft, is al veroordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de enig geboren Zoon van God. 19 Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is en de mensen de duisternis liever gehad hebben dan het licht, want hun werken waren boos. 20 Want een ieder, die kwaad bedrijft, haat het licht, en gaat niet tot het licht, opdat zijn werken niet aan de dag komen; 21 maar wie de waarheid doet, gaat tot het licht, opdat van zijn werken zal blijken, dat zij in God verricht zijn.

*Het getuigenis van Johannes over **Jesjoea***

22 Daarna ging **Jesjoea** met zijn discipelen naar het land van Judea en Hij verbleef daar met hen en doopte. 23 Maar ook Johannes doopte, te Enon bij Salim, omdat daar veel water was, en de mensen kwamen daar en lieten zich dopen; 24 (A) want Johannes was nog niet in de gevangenis geworpen.

25 Er ontstond dan een geschil tussen de discipelen van Johannes met een Jood over de reiniging. 26 En zij kwamen tot Johannes en zeiden tot hem: Rabbi, die met u was aan de overzijde van de Jordaan en van wie u getuigd hebt, zie, die doopt en allen gaan tot Hem. 27 Johannes antwoordde en zei: Geen mens kan iets aannemen, of het moet hem uit de hemel gegeven zijn. 28 (B) U kunt zelf van mij getuigen, dat ik gezegd heb: Ik ben niet DE Messias, maar ik ben voor Hem uit gezonden. 29 Die de bruid heeft, is de bruidegom; maar de vriend van de bruidegom, die erbij staat en naar hem luistert, verheugt zich met blijdschap over de stem van de bruidegom. Zo is dan deze mijn blijdschap vervuld. 30 Hij moet meer worden, ik moet minder worden.

31 Die van boven komt, is boven allen; wie uit de aarde is, is uit de aarde en spreekt van de aarde. 32 Die uit de hemel komt, is boven allen; wat Hij gezien en gehoord heeft, dat getuigt Hij en zijn getuigenis neemt niemand aan. 33 Wie zijn getuigenis aanvaardt, heeft bezegeld, dat God waarachtig is. 34 Want Hij, die God gezonden heeft, die spreekt de woorden van God, want Hij geeft de Geest niet met mate. 35 (C) De Vader heeft de Zoon lief en heeft Hem alles in handen gegeven. 36 Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven; maar wie aan de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn van God blijft op hem.

Het gesprek met de Samaritaanse vrouw

4 1 Toen nu de Heer vernam, dat de Farizeeën gehoord hadden, dat **Jesjoea** meer discipelen maakte en doopte dan Johannes, 2 - ofschoon **Jesjoea** niet zelf doopte, maar zijn discipelen - 3 verliet Hij Judea en vertrok weer naar Galilea.

4 En Hij moest door Samaria gaan. 5 (D) Hij kwam dan in een stad van Samaria, genaamd Sichar, dicht bij het veld, dat Jakob aan zijn zoon Jozef gegeven had; daar was de bron van Jakob. 6 **Jesjoea** nu was vermoeid van de tocht en bleef zo bij de bron zitten; het was ongeveer het zesde uur. 7 Er kwam een vrouw uit Samaria om water te putten. **Jesjoea** zei tot haar: Geef Mij te drinken. 8 Want zijn discipelen waren naar de stad gegaan om voedsel te kopen. 9 (E) De Samaritaanse vrouw dan zei tot Hem: Hoe kunt u, als Jood, van mij, een Samaritaanse vrouw, te drinken vragen? [Want Joden gaan niet om met Samaritanen.] 10 **Jesjoea** antwoordde en zei tot haar: Indien u wist van de gave van God en wie het is, die tot u zegt: Geef Mij te drinken, u zou het Hem gevraagd hebben en Hij zou u levend water hebben gegeven. 11 Zij zei tot Hem: Heer, U hebt geen emmer en de put is diep; hoe komt U dan aan het levende water? 12 Bent U soms meer dan onze vader Jakob, die ons de put gegeven en zelf eruit gedronken heeft met zijn zonen en zijn kudden? 13 **Jesjoea** antwoordde en zei tot haar: Een ieder, die van dit water drinkt, zal weer dorst krijgen; 14 maar wie gedronken heeft van het water, dat Ik hem zal geven, zal geen dorst krijgen in eeuwigheid, maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden tot een fontein van water, dat springt tot eeuwig leven. 15 De vrouw zei

(A) **3:24** Mat. 14:3; Mar. 6:17; Luk. 3:19,20. (B) **3:28** Joh. 1:20. (C) **3:35** Mat. 11:27; Luk. 10:22. (D) **4:5** Gen. 33:19; Joz. 24:32. (E) **4:9** Ezra 4:1-5; Neh. 3:33,34.

tot Hem: Heer, geef mij dit water, opdat ik geen dorst heb en niet hierheen hoef te gaan om te putten. 16 Hij zei tot haar: Ga heen, roep uw man en kom hier. 17 De vrouw antwoordde en zei: Ik heb geen man. **Jesjoea** zei tot haar: Terecht zegt u: ik heb geen man; 18 want u hebt vijf mannen gehad en die u nu hebt, is uw man niet; hierin hebt u de waarheid gesproken. 19 De vrouw zei tot Hem: Heer, ik zie, dat U een profeet bent. 20 Onze vaderen hebben op deze berg aanbeden en u zegt, dat te Jeruzalem de plaats is, waar men moet aanbidden. 21 **Jesjoea** zei tot haar: Geloof Mij, vrouw, het uur komt, dat u noch op deze berg, noch te Jeruzalem de Vader zult aanbidden. 22 U aanbidt, wat u niet weet; wij aanbidden, wat wij weten, want het heil is uit de Joden; 23 maar het uur komt en is nu, dat de waarachtige aanbidders de Vader aanbidden zullen in geest en in waarheid; want de Vader zoekt zulke aanbidders; 24 God is Geest en wie Hem aanbidden, moeten aanbidden in geest en in waarheid. 25 De vrouw zei tot Hem: Ik weet, dat de Messias komt, die Christus wordt genoemd: wanneer Hij komt, zal Hij ons alles verkondigen. 26 **Jesjoea** zei tot haar: Ik, die met u spreek, ben het.(1)

27 En daarop kwamen zijn discipelen en waren verbaasd, dat Hij met een vrouw in gesprek was, en toch zei niemand: Wat zoekt U, of: Waarom spreekt U met haar? 28 De vrouw dan liet haar kruik staan, en ging naar de stad en zei tot de mensen: 29 Komt mee en ziet een mens, die gezegd heeft alles wat ik gedaan heb: zou deze niet DE Messias zijn? 30 Zij gingen de stad uit en kwamen tot Hem.

31 Intussen vroegen zijn discipelen Hem, zeggende: Rabbi, eet. 32 Hij zei echter tot hen: Ik heb een voedsel te eten, waarvan u niet weet. 33 De discipelen dan zeiden tot elkaar: Iemand heeft Hem toch niet te eten gebracht? 34 **Jesjoea** zei tot hen: Mijn voedsel is de wil te doen van degene, die Mij gezonden heeft, en zijn werk te volbrengen. 35 Zegt u niet: Nog vier maanden, dan komt de oogst? Zie, Ik zeg u, slaat uw ogen op en bekijkt de velden, dat zij wit zijn om te oogsten. 36 Reeds ontvangt de maaier loon en verzamelt hij vrucht tot eeuwig leven, opdat de zaaier zich tegelijk met de maaier zal verheugen. 37 Want hier is de spreuk waarachtig: De één zaait, de ander maait. 38 Ik heb u uitgezonden om datgene te maaien, wat u geen arbeid heeft gekost; anderen hebben gearbeid en u hebt de vrucht van hun arbeid geplukt.

39 En uit die stad geloofden velen van de Samaritanen in Hem om het woord van de vrouw, die getuigde: Hij heeft mij gezegd alles wat ik gedaan heb. 40 Toen dan de Samaritanen tot Hem kwamen, verzochten zij Hem bij hen te blijven; en Hij bleef daar twee dagen. 41 En nog veel meer werden er gelovig om zijn woord, 42 en zij zeiden tot de vrouw: Wij geloven niet meer om wat u zegt, want wij zelf hebben Hem gehoord en weten, dat deze waarlijk de Heiland van de wereld is.

De terugkeer naar Galilea

43 En na die twee dagen vertrok Hij vandaar naar Galilea, 44 (A) want **Jesjoea** zelf had getuigd, dat een profeet in zijn vaderland niet geëerd wordt. 45 (B) Toen Hij dan in Galilea kwam, ontvingen de Galileeërs Hem, omdat zij gezien hadden, al wat Hij te Jeruzalem op het feest gedaan had, want zij waren ook zelf naar het feest geweest.

De zoon van de hoveling

46 (C) Hij kwam dan weer te Kana in Galilea, waar Hij het water tot wijn gemaakt had. En er was te Kafarnaüm een hoveling, wiens zoon ziek was. 47 Toen deze hoorde, dat **Jesjoea** uit Judea naar Galilea gekomen was, ging hij tot Hem en verzocht Hem te komen en zijn zoon te genezen; want deze lag op sterven. 48 **Jesjoea** zei dan tot hem: Indien u geen tekenen en wonderen ziet, zult u niet geloven. 49 De hoveling zei tot Hem:

(1) **4:26** Letterlijk staat hier: "**IK BEN** tot u sprekende". Zie Exodus 3:14, zie ook de toelichting hierop in de Bijlagen achter in deze Bijbel.

(A) **4:44** Mat. 13:57; Mar. 6:4; Luk. 4:24. (B) **4:45** Joh. 2:23. (C) **4:46** Joh. 2:1-11.

Heer, kom af, voordat mijn kind sterft. 50 **Jesjoea** zei tot hem: Ga heen, uw zoon leeft! De man geloofde het woord, dat **Jesjoea** tot hem sprak, en ging heen. 51 En reeds terwijl hij afdaalde, kwamen zijn slaven hem tegemoet en zeiden, dat zijn kind leefde. 52 Hij vroeg hun naar het uur, waarop de beterschap was ingetreden; zij zeiden tot hem: Gisteren op het zevende uur werd hij vrij van koorts. 53 De vader dan bemerkte, dat het dat uur was, waarop **Jesjoea** tot hem gezegd had: Uw zoon leeft, en hij werd zelf gelovig en zijn hele huis.

54 En dit deed **Jesjoea** weer als tweede teken, toen Hij uit Judea naar Galilea gekomen was.

Een genezing op Sjabbat

5 1 Daarna was er een feest van de Joden(1) en **Jesjoea** ging op naar Jeruzalem. 2 Nu is er te Jeruzalem bij de Schaapspoort een bad, dat in het Hebreeuws de bijnaam Bethesda draagt, met vijf zuilengangen. 3 Daarin lag een menigte zieken, blinden, verlamden en verschrompelden, [die wachtten op de beweging van het water. 4 Want van tijd tot tijd daalde een engel van **JHWH** neer in het bad; dan bewoog het water; wie er dan het eerst in kwam na de beweging van het water, werd gezond, wat voor ziekte hij ook had.] 5 En daar was een man, die al achtendertig jaar lang ziek geweest was. 6 Hem zag **Jesjoea** liggen en daar Hij wist, dat hij daar al lange tijd was, zei Hij tot hem: Wilt u gezond worden? 7 De zieke antwoordde Hem: Heer, ik heb geen mens om mij, zodra er beweging komt in het water, in het bad te werpen; en terwijl ik onderweg ben, daalt een ander vóór mij af. 8 **Jesjoea** zei tot hem: Sta op, neem uw matras op en wandel. 9 En direct werd de man gezond en nam zijn matras op en ging heen.

Nu was het Sjabbat op die dag. 10 (A) De Joden dan zeiden tot degene die genezen is: Het is Sjabbat en dan mag u uw matras niet dragen. 11 Maar hij antwoordde hun: Die mij gezond gemaakt heeft, die heeft tot mij gezegd: Neem uw matras op en ga heen. 12 Zij vroegen hem: Wie is de mens, die tot u gezegd heeft: Neem uw matras op en ga heen? 13 En degene die genezen is wist niet, wie het was; want **Jesjoea** was ontweken, omdat er een (grote) menigte op die plaats was. 14 Daarna vond **Jesjoea** hem in de tempel en zei tot hem: Zie, u bent gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet iets ergers zal overkomen. 15 De man ging heen en zei tot de Joden, dat het **Jesjoea** was, die hem gezond gemaakt had. 16 En daarom wilden de Joden **Jesjoea** vervolgen, omdat Hij deze dingen op Sjabbat deed. 17 Maar Hij antwoordde hun: Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook. 18 Hierom dan trachtten de Joden des te meer Hem te doden, omdat Hij niet alleen de Sjabbat schond, maar ook God zijn eigen Vader noemde en Zich dus met God gelijkstelde.

*Het getuigenis van **Jesjoea** over Zichzelf*

19 **Jesjoea** dan antwoordde en zei tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de Zoon kan niets doen van Zichzelf, of Hij moet het de Vader zien doen; want wat deze doet, dat doet ook de Zoon evenzo. 20 Want de Vader heeft de Zoon lief en toont Hem al wat Hij zelf doet, en Hij zal Hem grotere werken tonen dan deze, opdat u zich verwondert. 21 Want zoals de Vader de doden opwekt en doet leven, zo doet ook de Zoon leven, wie Hij wil. 22 Want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft het hele oordeel aan de Zoon gegeven, 23 opdat allen de Zoon eren zoals zij de Vader eren. Wie de Zoon niet eert, eert ook de Vader niet, die Hem gezonden heeft.

24 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie mijn woord hoort en Hem gelooft, die Mij gezonden heeft, heeft eeuwig leven en komt niet in het oordeel, want hij is overgegaan uit de dood in het leven. 25 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, het uur komt en is nu, dat de doden naar de stem van de Zoon van God zullen horen, en die haar ho-

(1) **5:1** Zie 6:4

(A) **5:10** Neh. 13:19; Jer. 17:21.

ren, zullen leven. 26 Want zoals de Vader leven heeft in Zichzelf, heeft Hij ook de Zoon gegeven, leven te hebben in Zichzelf. 27 En Hij heeft Hem macht gegeven om recht te spreken, omdat Hij de Mensenzoon is. 28 Verwondert u hierover niet, want het uur komt, dat allen, die in de graven zijn, naar zijn stem zullen horen, 29 (A) en zij zullen uitgaan, wie het goede gedaan hebben, tot de opstanding ten leven, wie het kwade gedaan hebben, tot de opstanding ten oordeel.

30 Ik kan van Mijzelf niets doen; zoals Ik hoor, oordeel Ik, en mijn oordeel is rechtvaardig, want Ik zoek niet mijn wil, maar de wil van Hem, die Mij gezonden heeft. 31 Indien Ik getuig van Mijzelf, is mijn getuigenis niet waar; 32 een ander is het, die van Mij getuigt, en Ik weet, dat het getuigenis, dat Hij van Mij aflegt, waar is. 33 (B) U hebt tot Johannes gezonden en hij heeft van de waarheid getuigd; 34 maar Ik hoef het getuigenis van een mens niet, maar Ik zeg dit, opdat u behouden wordt. 35 Hij was de brandende en schijnende lamp en u hebt u een tijdlang in zijn licht willen verheugen. 36 Maar Ik heb een getuigenis, gewichtiger dan dat van Johannes; want de werken, die Mij de Vader gegeven heeft om te volbrengen, juist die werken, die Ik doe, getuigen van Mij, dat de Vader Mij gezonden heeft. 37 (C) En de Vader, die Mij gezonden heeft, die heeft van Mij getuigenis gegeven. U hebt nooit zijn stem gehoord of zijn gedaante gezien, 38 en zijn woord hebt u niet blijvend in u, want die Hij gezonden heeft, gelooft u niet. 39 U onderzoekt de Schriften(1), want u meent daarin eeuwig leven te hebben, en deze zijn het, welke van Mij getuigen, 40 en toch wilt u niet tot Mij komen om leven te hebben.

41 Eer van mensen hoef Ik niet, 42 maar Ik ken u: u hebt de liefde van God niet in uzelf. 43 Ik ben gekomen in de naam van mijn Vader en u neemt Mij niet aan; indien een ander komt in zijn eigen naam, die zult u aannemen. 44 Hoe kunt u tot geloof komen, u, die eer van elkaar nodig hebt en de eer, die van de enige God komt, niet zoekt? 45 Denkt niet, dat Ik u zal aanklagen bij de Vader; uw aanklager is Mozes, op wie u uw hoop gevestigd hebt. 46 Want indien u Mozes geloofde, zou u ook Mij geloven, want hij heeft van Mij geschreven. 47 Maar indien u zijn geschriften niet gelooft, hoe zult u mijn woorden geloven?

De spijziging van de vijfduizend

6 1 Daarna vertrok **Jesjoea** naar de overzijde van de zee van Tiberias in Galilea. 2 En Hem volgde een grote menigte, omdat zij de tekenen zagen, die Hij aan zieken verrichtte. 3 En **Jesjoea** ging de berg op en zat daar neer met zijn discipelen. 4 En het Pèsach, het feest van de Joden, was nabij. 5 Toen **Jesjoea** dan de ogen opsloeg en zag, dat een grote menigte tot Hem kwam, zei Hij tot Filippus: Waar zullen wij broden kopen, dat dezen kunnen eten? 6 Maar dit zei Hij om hem op de proef te stellen, want Hij wist zelf, wat Hij doen zou. 7 Filippus antwoordde Hem: Tweehonderd schellingen brood is voor dezen niet genoeg, als ieder een kleine hoeveelheid zal krijgen. 8 Een van zijn discipelen, Andreas, de broer van Simon Petrus, zei tot Hem: 9 Hier is een jongen, die vijf gerstenbroden en twee vissen heeft; maar wat betekent dit voor zovelen? 10 **Jesjoea** zei: Laat de mensen gaan zitten. Nu was er veel gras op die plaats. De ongeveer vijfduizend mannen gingen dus zitten. 11 **Jesjoea** dan nam de broden, dankte en verdeelde ze onder hen, die daar zaten, en ook de vissen, zoveel zij wensten. 12 En toen zij verzadigd waren, zei Hij tot zijn discipelen: Verzamelt de overgebleven brokken, opdat niets verloren zal gaan. 13 Zij verzamelden die dus en vulden twaalf korven met brokken van de vijf gerstenbroden, die overgeschoten waren, nadat men gegeten had. 14 Toen dan de mensen zagen, welk teken Hij verricht had, zeiden zij: Deze is waarlijk DE profeet, die in de wereld komen zou.(2)

15 Daar **Jesjoea** merkte, dat zij zouden komen en Hem met geweld meevoeren om Hem koning

(1) **5:39** "De Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament. (2) **6:14** Zie Deuteronomium 18:15 en 18.

(A) **5:29** Dan. 12:2. (B) **5:33** Joh. 1:19-27; 3:27-30. (C) **5:37** Mat. 3:17; Mar. 1:11; Luk. 3:22.

te maken, trok Hij Zich weer terug in de bergen, geheel alleen.

Jesjoea gaande over het meer

16 En toen het avond geworden was, gingen
zijn discipelen naar de zee en begaven zich in
een schip over de zee naar Kafarnaüm. 17 En het
was al donker geworden en **Jesjoea** was nog
niet tot hen gekomen, 18 en de zee werd on-
stuimig, daar er een harde wind woei. 19 Toen
zij dan vijfentwintig of dertig stadiën(1) hadden
geroeid, zagen zij **Jesjoea** over de zee gaan en
dicht bij het schip komen, en zij werden bang.
20 Maar Hij zei tot hen: **IK BEN** het(2), weest niet
bang. 21 Zij wilden Hem dan in het schip nemen
en direct bereikte het schip het land, waar zij
heengingen.

Het brood van eeuwig leven

22 De volgende dag zag de menigte, die aan de
andere zijde van de zee stond, dat daar geen an-
der scheepje was geweest dan één, en dat **Jesjoea**
niet met zijn discipelen in dit schip gegaan was,
maar dat zijn discipelen alleen waren weggeva-
ren. 23 Maar er kwamen andere scheepjes uit
Tiberias bij de plaats, waar zij het brood gege-
ten hadden, nadat de Heer gedankt had. 24 Toen
dan de menigte zag, dat **Jesjoea** daar niet was
en ook zijn discipelen niet, gingen ook zij in de
scheepjes en kwamen te Kafarnaüm om **Jesjoea**
te zoeken. 25 En toen zij Hem aan de overkant
van de zee vonden, zeiden zij tot Hem: Rabbi,
wanneer bent U hier gekomen? 26 **Jesjoea** ant-
woordde hun en zei: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg
u, u zoekt Mij, niet omdat u tekenen gezien hebt,
maar omdat u van de broden gegeten hebt en
verzadigd bent. 27 Werkt niet om het voedsel,
dat vergaat, maar om het voedsel, dat blijft tot in
het eeuwige leven, welke de Mensenzoon u geven
zal; want op Hem heeft God, de Vader, zijn zegel
gedrukt. 28 Zij zeiden dan tot Hem: Wat moeten
wij doen, opdat wij de werken van God mogen
werken? 29 **Jesjoea** antwoordde en zei tot hen:
Dit is het werk van God, dat u gelooft in Hem, die
Hij gezonden heeft. 30 Zij zeiden dan tot Hem:
Wat voor teken doet U dan, opdat wij mogen zien
en U geloven? Wat voor werk doet U? 31 (A) Onze
vaderen hebben het manna in de woestijn gege-
ten, zoals geschreven is: Brood uit de hemel gaf
Hij hun te eten.(3)

32 **Jesjoea** zei dan tot hen: Voorwaar, voorwaar,
Ik zeg u, niet Mozes heeft u het brood uit de he-
mel gegeven, maar mijn Vader geeft u het ware
brood uit de hemel; 33 want dát is het brood van
God, dat uit de hemel neerdaalt en aan de wereld
het leven geeft. 34 Zij zeiden dan tot Hem: Heer,
geef ons altijd dit brood. 35 **Jesjoea** zei tot hen:
IK BEN het brood van leven; wie tot Mij komt,
zal nooit meer honger hebben en wie in Mij ge-
looft, zal nooit meer dorst hebben. 36 Maar Ik
heb u gezegd, dat u niet gelooft, ook al hebt u
Mij gezien. 37 Alles wat Mij de Vader geeft, zal
tot Mij komen, en wie tot Mij komt, zal Ik ze-
ker niet uitwerpen. 38 Want Ik ben van de hemel
neergedaald, niet om mijn wil te doen, maar de
wil van Hem, die Mij gezonden heeft. 39 En dit is
de wil van Hem, die Mij gezonden heeft, dat Ik
van alles wat Hij Mij gegeven heeft, niets verlo-
ren zal laten gaan, maar het zal opwekken op de
jongste dag. 40 Want dit is de wil van mijn Vader,
dat een ieder, die naar de Zoon kijkt en in Hem
gelooft, eeuwig leven zal hebben, en Ik zal hem
opwekken op de jongste dag.

41 De Joden dan mopperden over Hem, omdat
Hij gezegd had: **IK BEN** het brood, dat uit de he-
mel is neergedaald, 42 en zij zeiden: Is dit niet
Jesjoea, de zoon van Jozef, van wie wij zijn vader
en moeder kennen? Hoe zegt Hij nu: **IK BEN** uit
de hemel neergedaald? 43 **Jesjoea** antwoordde
en zei tot hen: Moppert niet onder elkaar.

44 Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Va-
der, die Mij gezonden heeft, hem zal trekken, en
Ik zal hem opwekken op de jongste dag. 45 (B)
Er is geschreven in de *Profeten*: En zij zullen al-

(1) **6:19** 25 of 30 stadiën is ongeveer 5 kilometer. (2) **6:20** In de grondtekst komt het woordje "het" niet voor, zie Exodus 3:14. (3) **6:31** Zie Exodus 16:4, Nehemia 9:15, Psalm 105:40.

(A) **6:31** Ex. 16:4,15; Ps. 78:24. (B) **6:45** Jes. 54:13.

len door God geleerd zijn. Een ieder, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, komt tot Mij. 46 Niet, dat iemand de Vader gezien heeft; alleen die van God komt, die heeft de Vader gezien. 47 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wie gelooft, heeft eeuwig leven.

48 **IK BEN** het Brood van het Leven. 49 Uw vaderen hebben in de woestijn het manna gegeten en *zij* zijn gestorven; 50 dit is het brood, dat uit de hemel neerdaalt, opdat wie ervan eet, *niet* zal sterven. 51 **IK BEN** het levende brood, dat uit de hemel is neergedaald. Indien iemand van dit brood eet, zal hij in eeuwigheid leven; en het brood, dat Ik geven zal, is mijn vlees, voor het leven van de wereld.

52 De Joden dan streden onderling en zeiden: Hoe kan deze ons zijn vlees te eten geven? 53 **Jesjoea** dan zei tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij u het vlees van de Mensenzoon eet en zijn bloed drinkt, hebt u geen leven in uzelf. 54 Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven en Ik zal hem opwekken op de jongste dag. 55 Want mijn vlees is waarlijk voedsel en mijn bloed is ware drank. 56 Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem. 57 Zoals de levende Vader Mij gezonden heeft en Ik leef door de Vader, zo zal ook hij, die Mij eet, leven door Mij. 58 Dit is het brood, dat uit de hemel is neergedaald; niet zoals de vaderen gegeten hebben en gestorven zijn; wie dit brood eet, zal in eeuwigheid leven. 59 Dit zei Hij, lerende in de synagoge te Kafarnaüm.

De afval in Galilea

60 Vele dan van zijn discipelen hoorden dit en zeiden: Deze rede is hard; wie kan haar aanhoren? 61 **Jesjoea** nu wist bij Zichzelf, dat zijn discipelen hierover mopperden, en Hij zei tot hen: Geeft u dit aanstoot? 62 Wat dan, indien u de Mensenzoon daarheen zag opvaren, waar Hij tevoren was? 63 De Geest is het, die levend maakt, het vlees doet geen nut; de woorden, die Ik tot u gesproken heb, zijn geest en zijn leven. 64 Maar er zijn sommigen onder u, die niet geloven. Want **Jesjoea** wist vanaf het begin, wie het waren, die niet geloofden, en wie het was, die Hem verraden zou. 65 En Hij zei: Daarom heb Ik u gezegd, dat niemand tot Mij komen kan, tenzij het hem van de Vader is gegeven.

66 Van toen af keerden vele van zijn discipelen Hem de rug toe en gingen niet langer met Hem mee.

De belijdenis van Petrus

67 **Jesjoea** zei dan tot de twaalven: U wilt toch ook niet weggaan? 68 (A) Simon Petrus antwoordde Hem: Heer, tot wie zullen wij heengaan? U hebt woorden van eeuwig leven; 69 en wij hebben geloofd en erkend, dat U bent de Heilige van God. 70 **Jesjoea** antwoordde hun: Heb Ik niet u twaalven uitgekozen? En één van u is een duivel. 71 Hij bedoelde Judas, de zoon van Simon Iskariot; want die zou Hem verraden, één uit de twaalven.

*Het ongeloof van de broers van **Jesjoea***

7 1 En daarna trok **Jesjoea** rond in Galilea; want Hij wilde Zich in Judea niet ophouden, omdat de Joden Hem trachtten te doden. 2 (B) Nu was het feest van de Joden, Loofhutten, nabij. 3 Zijn broers dan zeiden tot Hem: Ga vanhier en reis naar Judea, opdat ook uw discipelen uw werken zien, die U doet. 4 Want niemand doet iets in het verborgen en tracht tegelijk zelf de aandacht te trekken. Indien U zulke dingen doet, maak, dat U bekend wordt aan de wereld. 5 Want zelfs zijn broers geloofden niet in Hem. 6 **Jesjoea** dan zei tot hen: Mijn tijd is nog niet gekomen, maar uw tijd is steeds bereid. 7 U kan de wereld niet haten, maar Mij haat zij, omdat Ik van haar getuig, dat haar werken boos zijn. 8 Gaat u op naar het feest; Ik ga [nog] niet op naar dit feest, omdat mijn tijd nog niet vervuld is. 9 En nadat Hij dit tot hen gezegd had, bleef Hij in Galilea.

(A) **6:68** Mat. 16:16; Mar. 8:29; Luk. 9:20. (B) **7:2** Lev. 23:34; Deut. 16:13.

Verschillend oordeel

10 Maar toen zijn broers opgegaan waren naar
het feest, toen ging Hij zelf ook op, niet open-
lijk, maar als in het verborgen. 11 De Joden dan
zochten Hem op het feest en zeiden: Waar is
Hij? 12 En er was veel gemompel over Hem on-
der de menigten; sommigen zeiden: Hij is goed,
anderen zeiden: Neen, maar Hij verleidt het volk.
13 Toch sprak niemand vrijuit over Hem, uit
vrees voor de Joden.

*Wat **Jesjoea** van Zichzelf getuigde*

14 Maar toen het feest al op de helft was, ging
Jesjoea op naar de tempel en leerde. 15 De Joden
dan verbaasden zich en zeiden: Hoe is deze zo
geleerd zonder onderwijs te hebben ontvangen?
16 **Jesjoea** antwoordde hun en zei: Mijn leer is
niet van Mij, maar van Hem, die Mij gezonden
heeft; 17 indien iemand Zijn wil wil doen, zal hij
van deze leer weten, of zij van God komt, dan of
Ik uit Mijzelf spreek. 18 Wie uit zichzelf spreekt,
zoekt zijn eigen eer, maar wie de eer zoekt van
zijn zender, die is waar en er is geen onrecht in
hem. 19 Heeft Mozes u niet de *Torah* gegeven? En
niemand van u doet de *Torah*. Waartoe tracht u
Mij te doden? 20 De menigte antwoordde: U bent
bezeten; wie tracht U te doden? 21 **Jesjoea** ant-
woordde en zei tot hen: Eén werk heb Ik verricht
en u verwondert u allen. 22 (A) Daarom: Mozes
heeft u de besnijdenis gegeven - niet, dat zij van
Mozes komt, maar van de vaderen - en u be-
snijdt een mens op Sjabbat. 23 (B) Als een mens
op Sjabbat de besnijdenis ontvangt, opdat de *To-
rah* van Mozes niet verbroken zal worden, bent
u dan op Mij vertoornd, omdat Ik op Sjabbat een
hele mens gezond gemaakt heb? 24 Oordeelt niet
naar het aanzien, maar oordeelt met een recht-
vaardig oordeel.

Nieuw verschil van oordeel

25 Sommigen dan van de inwoners van
Jeruzalem zeiden: Is deze het niet, die zij
trachten te doden? 26 En zie, Hij spreekt vrijuit
en zij zeggen Hem niets. Zouden waarlijk onze
oversten hebben ingezien, dat deze DE Messias
is? 27 Van deze echter weten wij, vanwaar Hij is,
maar wanneer de Messias komt, weet niemand,
vanwaar Hij is. 28 **Jesjoea** dan riep, terwijl Hij
in de tempel leerde, en sprak: Mij kent u en u
weet, vanwaar **IK BEN**; en Ik ben niet van Mijzelf
gekomen, maar er is een Waarachtige, die Mij
gezonden heeft en die u niet kent. 29 Ik ken
Hem, want Ik kom van Hem en Hij heeft Mij
gezonden.
30 Zij trachtten Hem dan te grijpen, maar nie-
mand sloeg de hand aan Hem, want zijn uur was
nog niet gekomen.
31 En uit de menigte kwamen velen tot geloof
in Hem en zij zeiden: Zal de Messias, wanneer Hij
komt, soms meer tekenen doen dan deze gedaan
heeft? 32 De Farizeeën hoorden de menigte dit
over Hem mompelen en de overpriesters en de
Farizeeën zonden dienaars om Hem te grijpen.
33 **Jesjoea** dan zei: Nog korte tijd ben Ik bij u en
dan ga Ik heen tot Hem, die Mij gezonden heeft.
34 U zult Mij zoeken en niet vinden en waar Ik
ben, kunt u niet komen. 35 De Joden dan zeiden
tot elkaar: Waar zal deze heengaan, dat wij Hem
niet zullen kunnen vinden? Hij is toch niet van
plan naar de Griekse verstrooiïng te gaan en de
Grieken te leren? 36 Wat is dit voor een woord,
dat Hij gesproken heeft: U zult Mij zoeken en
niet vinden, en: Waar Ik ben, kunt u niet komen?

Het water van de Geest

37 (C) En op de laatste, de grote dag van het
feest(1), stond **Jesjoea** en riep, zeggende: Indien
iemand dorst heeft, laat hij tot Mij komen en
drinken! 38 (D) Wie in Mij gelooft, zoals de Schrift

(1) **7:37** Hier verwijst **Jesjoea** naar de 8e dag van het Loofhuttenfeest; zie Leviticus 23:36, 39.

(A) **7:22 a** Lev. 12:3. **7:22 b** Gen. 17:10. (B) **7:23** Joh. 5:9. (C) **7:37** Lev. 23:36. (D) **7:38** Eze. 47:1; Zac. 14:8.

zegt, stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien. 39 Dit zei Hij van de Geest, welke zij, die tot geloof in Hem kwamen, ontvangen zouden; want de Geest was er nog niet, omdat **Jesjoea** nog niet verheerlijkt was.

40 Sommigen dan uit de menigte, die naar deze woorden geluisterd hadden, spraken: Deze is waarlijk DE profeet.(1) 41 Anderen zeiden: Deze is DE Messias; weer anderen zeiden: De Messias komt toch niet uit Galilea? 42 (A) Zegt de Schrift niet, dat de Messias komt uit het geslacht van David en van het dorp Betlehem, waar David was?(2) 43 Er ontstond dan verdeeldheid bij de menigte om Hem; 44 en sommigen van hen wilden Hem grijpen, maar niemand sloeg de handen aan Hem.

Jesjoea door Nikodemus verdedigd

45 De dienaars dan gingen naar de overpriesters en Farizeeën en die zeiden tot hen: Waarom hebt u Hem niet meegebracht? 46 De dienaars nu antwoordden hun: Nooit heeft een mens zó gesproken, als deze mens spreekt! 47 De Farizeeën dan antwoordden hun: Bent u soms ook verleid? 48 Heeft soms één van de oversten in Hem geloofd, of van de Farizeeën? 49 Maar die menigte, die de *Torah* niet kent, vervloekt zijn zij! 50 (B) Nikodemus, die vroeger tot Hem was gekomen, een van hen, zei tot hen: 51 Veroordeelt onze *Torah* dan een mens, tenzij men zich eerst van hem op de hoogte gesteld heeft en kennis genomen van wat hij doet? 52 Zij antwoordden en zeiden tot hem: Bent u soms ook uit Galilea? Ga maar na en zie, dat uit Galilea geen profeet opstaat.

De overspelige vrouw

53 [En zij begaven zich een ieder naar zijn huis,

8 1 maar **Jesjoea** begaf Zich naar de Olijfberg.
2 En 's morgens vroeg was Hij weer aanwezig in de tempel, en al het volk kwam tot Hem en Hij zette Zich neer en leerde hen. 3 En de schriftgeleerden en de Farizeeën brachten een vrouw, op overspel betrapt, en zij stelden haar in het midden en zeiden tot Hem: 4 Meester(3), deze vrouw is op heterdaad betrapt bij het plegen van overspel; 5 (C) en in de *Torah* heeft Mozes ons bevolen zulke mensen te stenigen; U dan, wat zegt U? 6 En dit zeiden zij om Hem in verzoeking te brengen, opdat zij iets hadden om Hem aan te klagen. Maar **Jesjoea** bukte neer en schreef met de vinger op de grond(4). 7 Maar toen zij Hem bleven vragen, richtte Hij Zich op en zei tot hen: Laat wie van u zonder zonde is het eerst een steen naar haar werpen. 8 En weer bukte Hij neer en schreef op de grond(5). 9 Maar toen zij dit hoorden, gingen zij één voor één weg, te beginnen bij de oudsten, en zij lieten **Jesjoea** alleen en de vrouw in het midden. 10 En **Jesjoea** richtte Zich op en zei tot haar: Vrouw, waar zijn zij? Heeft niemand u veroordeeld? 11 En zij zei: Niemand, Heer. En **Jesjoea** zei: Ook Ik veroordeel u niet. Ga heen, zondig van nu af niet meer!]

Het licht van de wereld

12 (D) Opnieuw dan sprak **Jesjoea** tot hen en zei: **IK BEN** het licht van de wereld; wie Mij volgt, zal nimmer in de duisternis wandelen, maar hij zal het licht van eeuwig leven hebben. 13 (E) De Farizeeën dan zeiden tot Hem: U getuigt van Uzelf, uw getuigenis is niet waar. 14 **Jesjoea** antwoordde en zei tot hen: Ook al getuig Ik van Mijzelf, toch is mijn getuigenis waar, want Ik weet, vanwaar Ik gekomen ben en waar Ik heenga; maar u weet niet, vanwaar Ik kom of waar Ik heenga. 15 U oordeelt naar het vlees, Ik oordeel niemand, 16 en indien Ik al oordeel, dan is mijn oordeel waarachtig, want Ik ben niet alleen, maar Ik en die Mij gezonden heeft. 17 (F) En ook in uw *Torah* staat geschreven, dat het getuigenis van twee mensen waar is; 18 **IK BEN** het(6), die van

(1) **7:40** Zie Deuteronomium 18:15-19. (2) **7:42** Zie Matteüs 2:5-6 en Lukas 2:4-7. (3) **8:4** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (4) **8:6** Zie Jeremia 17:13 (5) **8:8** Idem. (6) **8:18** het woordje "het" komt niet in de grondtekst voor.

(A) **7:42** 2Sam. 7:12; Mic. 5:1. (B) **7:50** Joh. 3:1,2. (C) **8:5** Lev. 20:10; Deut. 22:22-24. (D) **8:12** Mat. 5:14; Joh. 9:5. (E) **8:13** Joh. 5:31. (F) **8:17** Deut. 19:15.

Mijzelf getuig, en ook de Vader, die Mij gezonden heeft, getuigt van Mij. 19 Zij dan zeiden tot Hem: Waar is uw Vader? **Jesjoea** antwoordde: Noch Mij, noch mijn Vader kent u: Indien u Mij kende, zou u ook mijn Vader kennen.
20 Deze woorden sprak **Jesjoea** bij de schatkamer, lerende in de tempel; en niemand greep Hem, want zijn uur was nog niet gekomen.

Twistgesprek met de Joden

21 Hij zei dan opnieuw tot hen: Ik ga heen en u zult Mij zoeken en in uw zonde zult u sterven; waar Ik heenga, kunt u niet komen. 22 De Joden dan zeiden: Hij zal toch geen zelfmoord plegen, dat Hij zegt: waar Ik heenga, kunt u niet komen? 23 En Hij zei tot hen: U bent van beneden, **IK BEN** van boven; u bent van deze wereld, **IK BEN** niet van deze wereld. 24 Ik heb u dan gezegd, dat u in uw zonden zult sterven; want indien u niet gelooft, dat **IK** het **BEN**(1), zult u in uw zonden sterven. 25 Zij dan zeiden tot Hem: Wie bent U? **Jesjoea** zei tot hen: Wat spreek Ik eigenlijk nog met u? 26 Ik heb veel over u te zeggen en te oordelen; maar die Mij gezonden heeft, is waar, en wat Ik van Hem gehoord heb, dat spreek Ik tot de wereld. 27 Zij hadden niet begrepen, dat Hij tot hen van de Vader sprak. 28 **Jesjoea** dan zei: Wanneer u de Mensenzoon verhoogd hebt, zult u inzien, dat **IK** het **BEN**(2) en niets uit Mijzelf doe, maar dat Ik dit spreek, zoals de Vader Mij geleerd heeft. 29 En die Mij gezonden heeft, is met Mij. Hij heeft Mij niet alleen gelaten, want Ik doe altijd wat Hem behaagt.

*De verdediging van **Jesjoea***

30 Toen Hij dit sprak, geloofden velen in Hem. 31 **Jesjoea** dan zei tot de Joden, die in Hem geloofden: Als u in mijn woord blijft, bent u ware discipelen van Mij 32 en u zult de waarheid begrijpen, en de waarheid zal u vrijmaken. 33 (A) Zij antwoordden Hem: Wij zijn Abrahams nageslacht en zijn nooit iemands slaven geweest; hoe zegt U dan: u zult vrij worden? 34 **Jesjoea** antwoordde hun: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, een ieder, die de zonde doet, is een slaaf van de zonde. 35 En de slaaf blijft niet eeuwig in het huis, de zoon blijft er eeuwig. 36 Wanneer dan de Zoon u vrijgemaakt heeft, zult u werkelijk vrij zijn.
37 Ik weet, dat u Abrahams nageslacht bent; maar u tracht Mij te doden, omdat mijn woord bij u geen gehoor vindt. 38 Wat Ik gezien heb bij de Vader, spreek Ik; zo doet ook u, wat u van uw vader gehoord hebt. 39 Zij antwoordden en zeiden tot Hem: Onze vader is Abraham. **Jesjoea** zei tot hen: Indien u kinderen van Abraham bent, doet dan de werken van Abraham; 40 maar nu tracht u Mij te doden, een mens, die u de waarheid gezegd heeft, welke Ik van God gehoord heb; dit deed Abraham niet. 41 U doet de werken van uw vader. Zij zeiden tot Hem: Wij zijn niet uit hoererij geboren, wij hebben één Vader, God. 42 **Jesjoea** zei tot hen: Indien God uw Vader was, zou u Mij liefhebben, want Ik ben van God uitgegaan en gekomen; want Ik ben niet van Mijzelf gekomen, maar Hij heeft Mij gezonden. 43 Waarom begrijpt u niet wat Ik zeg? Omdat u mijn woord niet kunt horen. 44 U hebt de duivel tot vader en wilt de verlangens van uw vader doen. Die was een mensenmoorder vanaf het begin en staat niet in de waarheid, want er is in hem geen waarheid. Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij naar zijn aard, want hij is een leugenaar en de vader van de leugen. 45 Maar omdat Ik u de waarheid zeg - Mij gelooft u niet. 46 Wie van u overtuigt Mij van zonde? Als Ik waarheid spreek, waarom gelooft u Mij niet? 47 Wie uit God is, hoort de woorden van God; daarom hoort u niet, omdat u niet uit God bent.
48 De Joden antwoordden en zeiden tot Hem: Zeggen wij niet terecht, dat U een Samaritaan bent en bezeten bent? 49 **Jesjoea** antwoordde: Ik ben niet bezeten, maar Ik eer mijn Vader, en u onteert Mij. 50 Maar Ik zoek niet mijn eer; Eén is

(1) **8:24** het woordje "het" komt niet in de grondtekst voor. (2) **8:28** Idem.

(A) **8:33** Mat. 3:9; Luk. 3:8.

er, die haar zoekt en die oordeelt. 51 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, indien iemand mijn woord bewaard heeft, hij zal de dood in eeuwigheid niet zien. 52 De Joden zeiden tot Hem: Nu weten wij, dat U bezeten bent. Abraham is gestorven en ook de profeten, en U zegt: indien iemand mijn woord bewaard heeft, zal hij de dood in eeuwigheid niet smaken. 53 U bent toch niet meer dan onze vader Abraham, die gestorven is? Ook de profeten zijn gestorven; voor wie houdt U Uzelf? 54 **Jesjoea** antwoordde: Als Ik Mijzelf eer, betekent mijn eer niets; mijn Vader is het, die Mij eert, van wie u zegt: Hij is onze God, 55 en u kent Hem niet, maar Ik ken Hem. En indien Ik zei: Ik ken Hem niet, dan zou Ik u gelijk zijn, een leugenaar; maar Ik ken Hem en zijn woord leef Ik na. 56 Uw vader Abraham heeft zich erop verheugd mijn dag te zien en hij heeft die gezien en zich verblijd. 57 De Joden dan zeiden tot Hem: U bent nog geen vijftig jaar en hebt U Abraham gezien? 58 **Jesjoea** zei tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Eer Abraham was, ben Ik.(1) 59 Zij namen dan stenen op om naar Hem te werpen; maar **Jesjoea** verborg Zich en verliet de tempel.

De blindgeborene

9 1 En voorbijgaande zag Hij een man, die sinds zijn geboorte blind was. 2 En zijn discipelen vroegen Hem en zeiden: Rabbi, wie heeft gezondigd, deze of zijn ouders, dat hij blind geboren is? 3 **Jesjoea** antwoordde: Noch deze heeft gezondigd noch zijn ouders, maar de werken van God moesten in hem openbaar worden. 4 Wij moeten werken de werken van degene, die Mij gezonden heeft, zolang het dag is; er komt een nacht, waarin niemand werken kan. 5 (A) Zolang Ik in de wereld ben, ben Ik het licht van de wereld. 6 Na dit gezegd te hebben, spuwde Hij op de grond en maakte slijk van dit speeksel en Hij legde hem het slijk op de ogen, 7 en zei tot hem: Ga heen, was u in het badwater Siloam, wat vertaald wordt door: uitgezonden. Hij dan ging heen, waste zich en kwam ziende terug. 8 De buren dan en zij, die hem vroeger als bedelaar gekend hadden, zeiden: Is hij dat niet, die zat te bedelen? 9 Sommigen zeiden: Hij is het; anderen zeiden: Neen, maar hij lijkt op hem. Hij zei: ik ben het. 10 Zij dan zeiden tot hem: Hoe zijn [dan] uw ogen geopend? 11 Hij antwoordde: De mens, die **Jesjoea** genoemd wordt, maakte slijk, streek het op mijn ogen en zei tot mij: Ga heen naar Siloam en was u. Ik ging dan heen en toen ik mij gewassen had, werd ik ziende. 12 En zij zeiden tot hem: Waar is Hij? Hij zei: Ik weet het niet.

13 Zij brachten hem, die vroeger blind geweest was, naar de Farizeeën. 14 Nu was het Sjabbat op de dag, dat **Jesjoea** het slijk maakte en zijn ogen opende. 15 Opnieuw vroegen hem ook de Farizeeën, hoe hij ziende was geworden. En hij zei tot hen: Hij legde slijk op mijn ogen, ik waste mij, en nu kan ik zien. 16 Sommige dan van de Farizeeën zeiden: Deze mens komt niet van God, want Hij houdt de Sjabbat niet. Anderen zeiden: Hoe kan een zondig mens zulke tekenen doen? En er was verdeeldheid onder hen. 17 Zij dan zeiden nog eens tot de blinde: Wat zegt u van Hem, daar Hij uw ogen geopend heeft? En hij zei: Hij is een profeet. 18 De Joden dan geloofden niet van hem, dat hij blind geweest en ziende geworden was, totdat zij de ouders geroepen hadden van hem, die ziende was geworden, 19 en zij vroegen hun en zeiden: Is dit uw zoon, van wie u zegt, dat hij blind geboren is? Hoe kan hij dan nu zien? 20 Zijn ouders antwoordden en zeiden: Wij weten, dat dit onze zoon is, en dat hij blind geboren is; 21 maar hoe hij nu zien kan, weten wij niet, en wie zijn ogen geopend heeft, wij weten het niet; vraagt het hemzelf, hij heeft zijn leeftijd, hij zal voor zichzelf spreken. 22 Dit zeiden zijn ouders, omdat zij bang waren voor de Joden, want de Joden waren reeds overeengekomen, dat, indien iemand mocht belijden, dat Hij de Messias was, hij uit de synagoge zou worden gebannen.

(1) **8:58** In de grondtekst staat er **IK BEN**.

(A) **9:5** Mat. 5:14; Joh. 8:12.

23 Daarom zeiden zijn ouders: Hij heeft zijn leeftijd, vraagt het hemzelf.
24 Zij riepen dan voor de tweede keer de man, die blind geweest was, en zeiden tot hem: Geef aan God de eer; wij weten, dat deze mens een zondaar is. 25 Hij dan antwoordde: Of Hij een zondaar is, weet ik niet; één ding weet ik, dat ik, die blind was, nu zien kan. 26 Zij dan zeiden tot hem: Wat heeft Hij aan u gedaan? Hoe heeft Hij uw ogen geopend? 27 Hij antwoordde hun: Ik heb het u al gezegd, en u hebt er niet naar gehoord; waarom wilt u het opnieuw horen? Wilt u soms ook discipelen van Hem worden? 28 En zij scholden hem uit en zeiden: U bent een discipel van Hem, maar wij zijn discipelen van Mozes; 29 wij weten, dat God tot Mozes gesproken heeft, maar van deze weten wij niet, vanwaar Hij komt. 30 De man antwoordde en zei tot hen: Hierin is toch iets wonderlijks, dat u niet weet, vanwaar Hij komt, maar mijn ogen heeft Hij geopend. 31 Wij weten, dat God naar zondaars niet hoort, maar is iemand godvruchtig, en doet hij zijn wil, die verhoort Hij. 32 Van eeuwigheid is het niet gehoord, dat iemand de ogen van een blindgeborene geopend heeft. 33 Als deze niet van God was gekomen, Hij had niets kunnen doen. 34 Zij antwoordden en zeiden tot hem: U bent geheel in zonden geboren en wilt u ons leren? En zij wierpen hem uit.
35 **Jesjoea** hoorde, dat zij hem uitgeworpen hadden, en Hij zei, toen Hij hem aantrof: Gelooft u in de Mensenzoon? 36 Hij antwoordde en zei: En wie is Hij, Heer, dat ik in Hem mag geloven? 37 **Jesjoea** zei tot hem: U hebt Hem niet slechts gezien, maar die met u spreekt, die is het. 38 Hij zei: Ik geloof, Heer, en hij wierp zich voor Hem neer. 39 En **Jesjoea** zei: Tot een oordeel ben Ik in deze wereld gekomen, opdat wie niet zien, zien mogen, en wie zien, blind worden.
40 Dit hoorden sommigen uit de Farizeeën, die bij Hem waren, en zij zeiden tot Hem: Zijn wij soms ook blind? 41 **Jesjoea** zei tot hen: Indien u blind was, zou u geen zonde hebben; maar nu zegt u: Wij zien; daarom blijft uw zonde.

De goede Herder

10 1 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie niet door de deur de schaapskooi binnenkomt, maar op een andere plaats inklimt, die is een dief en een rover; 2 maar wie door de deur binnenkomt, is de herder van de schapen. 3 Voor hem doet de deurwachter open en de schapen horen naar zijn stem en hij roept zijn eigen schapen bij name en voert ze naar buiten. 4 Wanneer hij zijn eigen schapen alle naar buiten gebracht heeft, gaat hij voor ze uit en de schapen volgen hem, omdat zij zijn stem kennen; 5 maar een vreemde zullen zij voorzeker niet volgen, maar zij zullen van hem weglopen, omdat zij de stem van de vreemden niet kennen.
6 In dit beeld sprak **Jesjoea** tot hen, maar zij begrepen niet, wat het was, dat Hij tot hen sprak.
7 **Jesjoea** zei dan nogmaals: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: **IK BEN** de deur van de schapen. 8 Allen, die vóór Mij gekomen zijn, zijn dieven en rovers, maar de schapen hebben naar hen niet gehoord. 9 **IK BEN** de deur; als iemand door Mij binnenkomt, zal hij behouden worden; en hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden. 10 De dief komt niet dan om te stelen en te slachten en te verdelgen; Ik ben gekomen, opdat zij leven hebben en overvloed.
11 **IK BEN** de goede Herder. De goede herder zet zijn leven in voor zijn schapen; 12 maar wie huurling is en geen herder, wie de schapen niet toebehoren, ziet de wolf aankomen, laat de schapen in de steek en vlucht - en de wolf rooft ze en jaagt ze uiteen - 13 want hij is een huurling en de schapen gaan hem niet ter harte. 14 (A) **IK BEN** de goede Herder en Ik ken de mijne en de mijne kennen Mij, 15 zoals Mij de Vader kent en Ik de Vader ken, en Ik zet mijn leven in voor de schapen. 16 Nog andere schapen heb Ik, die niet van deze stal zijn; ook die moet Ik leiden en zij zullen naar mijn stem horen en het zal worden één

(A) **10:14** Mat. 11:27; Luk. 10:22.

kudde, één Herder. 17 Hierom heeft Mij de Vader
lief, omdat Ik mijn leven afleg om het weer te ne-
men. 18 Niemand ontneemt het Mij, maar Ik leg
het uit Mijzelf af. Ik heb macht het af te leggen
en macht het weer te nemen; dit gebod heb Ik
van mijn Vader ontvangen.
19 Er ontstond opnieuw verdeeldheid onder de
Joden om die woorden. 20 En velen van hen zei-
den: Hij is bezeten en waanzinnig; waarom luis-
tert u naar Hem? 21 Anderen zeiden: Dit zijn
geen woorden voor een bezetene, een boze geest
kan toch de ogen van blinden niet openen?

Jesjoea in de tempel

22 Toen kwam het Vernieuwingsfeest te
Jeruzalem; het was winter. 23 En **Jesjoea**
wandelde in de tempel, in de zuilengang van
Salomo. 24 De Joden dan omringden Hem en
zeiden tot Hem: Hoelang houdt U onze ziel nog
in spanning? Indien U DE Messias bent, zeg
het ons ronduit. 25 **Jesjoea** antwoordde hun:
Ik heb het u gezegd en u gelooft het niet; de
werken, die Ik doe in de naam van mijn Vader,
die getuigen van Mij; 26 maar u gelooft niet,
omdat u niet tot mijn schapen behoort. 27 Mijn
schapen horen naar mijn stem en Ik ken ze en
zij volgen Mij, 28 en Ik geef hun eeuwig leven
en zij zullen voorzeker niet verloren gaan in
eeuwigheid en niemand zal ze uit mijn hand
roven. 29 Wat mijn Vader Mij gegeven heeft,
gaat alles te boven en niemand kan iets roven
uit de hand van mijn Vader. 30 Ik en de Vader
zijn één.
31 De Joden droegen weer stenen aan om Hem
te stenigen. 32 **Jesjoea** antwoordde hun: Ik heb
u vele goede werken doen zien vanwege mijn
Vader; om welke van die werken wilt u Mij ste-
nigen? 33 (A) De Joden antwoordden Hem: Niet
om een goed werk willen wij U stenigen, maar
om godslastering en omdat U, een mens, Uzelf
God maakt. 34 (B) **Jesjoea** antwoordde hun: Is
er niet geschreven in uw *Torah*: Ik heb gezegd:
U bent goden? 35 Als Hij hén goden genoemd
heeft, tot wie het woord van God gekomen is,
en de Schrift niet kan gebroken worden, 36 zegt
u dan tot Hem, die de Vader geheiligd en in de
wereld gezonden heeft: U lastert, omdat Ik heb
gezegd: **IK BEN** de Zoon van God? 37 Indien Ik
de werken van mijn Vader niet doe, gelooft Mij
niet, 38 maar indien Ik ze doe en u Mij toch niet
gelooft, gelooft dan de werken, opdat u weten
en erkennen mag, dat de Vader in Mij is en Ik in
de Vader.
39 Zij trachtten Hem dan weer te grijpen, maar
Hij ontkwam uit hun handen.

Velen geloofden in Hem

40 (C) En Hij vertrok weer naar de overzijde
van de Jordaan, naar de plaats, waar Johannes de
eerste maal doopte, en Hij bleef daar. 41 En ve-
len kwamen tot Hem en zeiden: Johannes deed
wel geen enkel teken, maar al wat Johannes van
deze zei, was waar. 42 En velen daar geloofden
in Hem.

De opwekking van Lazarus

11 1 (D) Er was iemand ziek, Lazarus van
Betanië, het dorp van Maria en haar zus
Marta. 2 (E) Maria was het, die de Heer gezalfd
had met mirre en zijn voeten met haar haren
had afgedroogd. En haar broer Lazarus was ziek.
3 Zijn zussen dan zonden Hem bericht: Heer,
zie, die U liefhebt, is ziek. 4 Toen **Jesjoea** het
hoorde, zei Hij: Deze ziekte is niet dodelijk, maar
tot eer van God, opdat de Zoon van God er-
door verheerlijkt zal worden. 5 **Jesjoea** nu had
Marta en haar zus en Lazarus lief. 6 Toen Hij dan
hoorde, dat hij ziek was, bleef Hij daarop nog
twee dagen ter plaatse, waar Hij was; 7 daarna
echter zei Hij tot zijn discipelen: Laten wij weer
naar Judea gaan. 8 De discipelen zeiden tot Hem:
Rabbi, onlangs trachtten de Joden U te stenigen
en gaat U weer daarheen? 9 **Jesjoea** antwoordde:
Gaan er geen twaalf uren in een dag? Als ie-
mand overdag loopt, stoot hij zich niet, omdat
hij het licht van deze wereld kan zien; 10 maar

(A) **10:33** Lev. 24:16. (B) **10:34** Ps. 82:6. (C) **10:40** Joh. 1:28. (D) **11:1** Luk. 10:38,39. (E) **11:2** Joh. 12:3.

wanneer iemand bij nacht loopt, stoot hij zich,
omdat het licht niet in hem is. 11 Zo sprak Hij
en daarna zei Hij tot hen: Lazarus, onze vriend,
is ingeslapen, maar Ik ga daarheen om hem uit
de slaap te wekken. 12 De discipelen zeiden dan
tot Hem: Heer, als hij slaapt, zal hij herstellen.
13 Maar **Jesjoea** had het bedoeld van zijn dood;
zij echter meenden, dat Hij het van de rust van
de slaap bedoelde. 14 Toen zei **Jesjoea** ronduit
tot hen: Lazarus is gestorven, 15 en het verheugt
Mij om u, dat Ik daar niet geweest ben, opdat
u tot geloof komt; maar laten wij tot hem gaan.
16 Tomas dan, genaamd Didymus, zei tot zijn
mededisciplen: Laten wij ook gaan om met Hem
te sterven.

17 Toen **Jesjoea** dan aankwam, bevond Hij, dat
hij al vier dagen in het graf lag. 18 Betanië nu
was dicht bij Jeruzalem gelegen, op een afstand
van ongeveer vijftien stadiën.(1) 19 Velen uit de
Joden waren tot Marta en Maria gekomen om hen
te troosten over hun broer. 20 Toen nu Marta
hoorde, dat **Jesjoea** kwam, ging zij Hem tege-
moet, maar Maria bleef in huis zitten. 21 Marta
dan zei tot **Jesjoea**: Heer, indien U hier ge-
weest was, zou mijn broer niet gestorven zijn.
22 Ook nu weet ik, dat God U geven zal al wat
U van God begeert. 23 **Jesjoea** zei tot haar: Uw
broer zal opstaan. 24 Marta zei tot Hem: Ik weet,
dat hij zal opstaan bij de opstanding op de jong-
ste dag. 25 **Jesjoea** zei tot haar: **IK BEN** de op-
standing en het leven; wie in Mij gelooft, zal le-
ven, ook al is hij gestorven, 26 en een ieder, die
leeft en in Mij gelooft, zal in eeuwigheid niet ster-
ven; gelooft u dat? 27 Zij zei tot Hem: Ja, Heer,
ik heb geloofd, dat U DE Messias bent, de Zoon
van God, die in de wereld komen zou. 28 En na
deze woorden ging zij heen en riep haar zus
Maria in stilte en zei: Daar is de Meester en Hij
roept u. 29 En toen zij dat hoorde, stond zij heel
snel op en ging tot Hem; 30 **Jesjoea** echter was
nog niet in het dorp gekomen, maar bevond Zich
nog op de plaats, waar Marta Hem ontmoet had.
31 De Joden dan, die met haar in het huis waren
en haar troostten, zagen Maria heel snel opstaan
en naar buiten gaan en zij volgden haar, vermoe-
dende, dat zij naar het graf ging om daar te hui-
len. 32 Toen Maria dan kwam, waar **Jesjoea** was
en Hem zag, viel zij Hem te voet en zei tot Hem:
Heer, indien U hier geweest was, zou mijn broer
niet gestorven zijn.

33 Toen **Jesjoea** haar dan zag huilen en ook
de Joden, die met haar meegekomen waren, zag
huilen, werd Hij boos in de geest en diep ont-
roerd, 34 en Hij zei: Waar hebt u hem gelegd?
Zij zeiden tot Hem: Heer, kom en zie. 35 **Jesjoea**
huilde. 36 De Joden dan zeiden: Zie, hoe lief Hij
hem had! 37 Maar sommigen van hen zeiden:
Had Hij, die de ogen van de blinde heeft ge-
opend, niet kunnen maken, dat ook deze niet
stierf? 38 **Jesjoea** dan, opnieuw bij Zichzelf ver-
ontwaardigd, ging naar het graf; dit nu was een
spelonk en er lag een steen tegenaan. 39 **Jesjoea**
zei: Neemt de steen weg! Marta, de zus van de
gestorvene, zei tot Hem: Heer, er is reeds een
lijklucht, want het is al de vierde dag. 40 **Jesjoea**
zei tot haar: Heb Ik u niet gezegd, dat u, in-
dien u gelooft, de heerlijkheid van God zien zult?
41 Zij namen dan de steen weg. En **Jesjoea** sloeg
de ogen opwaarts en zei: Vader, Ik dank U, dat
U Mij verhoord hebt. 42 Zelf wist Ik, dat U Mij al-
tijd verhoort, maar ter wille van de menigte, die
rondom Mij staat, heb Ik gesproken, opdat zij ge-
loven, dat U Mij gezonden hebt. 43 En na dit ge-
zegd te hebben, riep Hij met luide stem: Lazarus,
kom naar buiten! 44 De gestorvene kwam naar
buiten, de voeten en de handen gebonden met
grafdoeken, en er was een zweetdoek om zijn ge-
zicht gebonden. **Jesjoea** zei tot hen: Maakt hem
los en laat hem heengaan.

*Het besluit om **Jesjoea** te doden*

45 Velen van de Joden dan, die tot Maria ge-
komen waren en gezien hadden wat Hij gedaan
had, geloofden in Hem; 46 maar sommigen van
hen begaven zich naar de Farizeeën en zeiden
hun, wat **Jesjoea** gedaan had. 47 De overpriesters

(1) **11:18** 15 stadiën is ruim 2,5 kilometer.

en de Farizeeën dan riepen de Raad samen en zeiden: Wat doen wij, want deze mens doet vele tekenen? 48 Als wij Hem zo zijn gang laten gaan, zullen allen in Hem geloven en de Romeinen zullen komen en ons zowel onze plaats als ons volk ontnemen. 49 Maar één van hen, Kajafas, de hogepriester van dat jaar, zei tot hen: U weet niets, 50 en u beseft niet, dat het in uw belang is, dat één mens sterft voor het volk en niet het hele volk verloren gaat. 51 Maar dit zei hij niet uit zichzelf, maar als hogepriester van dat jaar profeteerde hij, dat **Jesjoea** zou sterven voor het volk, 52 en niet alleen voor het volk, maar om ook de verstrooide kinderen van God bijeen te brengen. 53 Sinds die dag dan overlegden zij om Hem te doden.

54 **Jesjoea** dan bewoog Zich niet meer vrij onder de Joden, maar vertrok vandaar naar de landstreek dicht bij de woestijn, naar een stad, Efraïm genaamd, en Hij bleef daar met zijn discipelen.

55 Nu was het Pèsach van de Joden nabij en velen van het land gingen op naar Jeruzalem, nog vóór het Pèsach, om zich te reinigen. 56 Zij zochten dan naar **Jesjoea** en spraken onder elkaar, terwijl zij in de tempel stonden: Wat denkt u? Zou Hij wel op het feest komen? 57 De overpriesters en de Farizeeën nu hadden voorschriften gegeven, dat, indien iemand wist, waar Hij zich bevond, hij het zou aangeven, opdat zij Hem konden grijpen.

De zalving te Betanië

12 1 **Jesjoea** dan kwam zes dagen vóór het Pèsach te Betanië, waar Lazarus was, die **Jesjoea** uit de doden had opgewekt. 2 Zij richtten daar dan een maaltijd voor Hem aan en Marta bediende, en Lazarus was één van hen, die met Hem aan tafel waren. 3 (A) Maria dan nam een pond echte, kostbare nardusmirre, en zij zalfde de voeten van **Jesjoea** en droogde zijn voeten af met haar haren; en de geur van de mirre verspreidde zich door het hele huis. 4 Maar Judas Iskariot, één van zijn discipelen, die Hem verraden zou, zei: 5 Waarom is deze mirre niet voor driehonderd schellingen verkocht en aan de armen gegeven? 6 Maar dit zei hij niet, omdat hij zich om de armen bekommerde, maar omdat hij een dief was en als beheerder van de kas de inkomsten wegnam. 7 **Jesjoea** dan zei: Laat haar begaan en het bewaren voor de dag van mijn begrafenis; 8 (B) want de armen hebt u altijd bij u, maar Mij hebt u niet altijd.

9 De grote menigte uit de Joden dan kwam te weten, dat Hij daar was, en zij kwamen niet alleen om **Jesjoea**, maar ook opdat zij Lazarus zouden zien, die Hij uit de doden had opgewekt. 10 En de overpriesters overlegden om ook Lazarus te doden, 11 daar vele van de Joden ter wille van hém kwamen en in **Jesjoea** geloofden.

De intocht in Jeruzalem

12 De volgende dag, toen de grote menigte, die voor het (Pèsach)feest gekomen was, hoorde, dat **Jesjoea** naar Jeruzalem kwam, 13 (C) namen zij palmtakken, gingen uit Hem tegemoet, en riepen: Hosanna, gezegend Hij, die komt in de naam van **JHWH**! en: De koning van Israël!

14 En **Jesjoea** vond een jonge ezel en Hij ging erop zitten, zoals geschreven is: 15 (D) Wees niet bang, dochter van Sion, zie, uw Koning komt, gezeten op het veulen van een ezel.

16 Dit begrepen zijn discipelen aanvankelijk niet, maar toen **Jesjoea** verheerlijkt was, toen herinnerden zij zich, dat dit met het oog op Hem geschreven was en dat zij dit met Hem gedaan hadden. 17 De menigte dan, die bij Hem was geweest, toen Hij Lazarus uit het graf geroepen en hem uit de doden opgewekt had, getuigde daarvan. 18 Daarom ging de menigte Hem ook tegemoet, omdat zij gehoord hadden, dat Hij dit teken gedaan had. 19 De Farizeeën dan zeiden tot elkaar: U ziet voor uw ogen, dat u niets bereikt; zie, de hele wereld loopt Hem na.

(A) **12:3** Luk. 7:37,38. (B) **12:8** Deut. 15:11. (C) **12:13** Ps. 118:25,26. (D) **12:15** Zac. 9:9.

Jesjoea verkondigt zijn dood

20 Er waren enige Grieken onder hen, die
opgingen om op het (Pèsach)feest te aanbid-
den: 21 dezen dan gingen tot Filippus, die van
Betsaïda in Galilea was, en vroegen hem en zei-
den: Heer, wij zouden **Jesjoea** wel willen zien.
22 Filippus ging en zei het aan Andreas; Andreas
en Filippus gingen en zeiden het aan **Jesjoea**.
23 Maar **Jesjoea** antwoordde hun en zei: Het
uur is gekomen, dat de Mensenzoon verheerlijkt
moet worden. 24 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u,
indien de graankorrel niet in de aarde valt en
sterft, blijft zij op zichzelf; maar indien zij sterft,
brengt zij veel vrucht voort. 25 (A) Wie zijn le-
ven liefheeft, maakt dat het verloren gaat, maar
wie zijn leven haat in deze wereld, zal het be-
waren tot eeuwig leven. 26 Indien iemand Mij wil
dienen, laat hij Mij volgen, en waar Ik ben, daar
zal ook mijn dienaar zijn. Indien iemand Mij die-
nen wil, de Vader zal hem eren. 27 Nu is mijn
ziel ontroerd, en wat zal Ik zeggen? Vader, ver-
los Mij uit dit uur! Maar hiertoe ben Ik in dit uur
gekomen. 28 Vader, verheerlijk uw naam! Toen
kwam een stem uit de hemel: Ik heb hem ver-
heerlijkt, en Ik zal hem nogmaals verheerlijken!
29 De menigte dan, die daar stond en toehoorde,
zei dat er een donderslag geweest was; ande-
ren zeiden: Een engel heeft tot Hem gesproken.
30 **Jesjoea** antwoordde en zei: Niet om Mij is die
stem er geweest, maar om u. 31 Nu gaat er een
oordeel over deze wereld; nu zal de overste van
deze wereld buitengeworpen worden; 32 en als
Ik van de aarde verhoogd ben, zal Ik allen tot
Mij trekken. 33 En dit zei Hij om aan te dui-
den, welke dood Hij sterven zou. 34 (B) De me-
nigte dan antwoordde Hem: Wij hebben uit de
Torah gehoord, dat de Messias tot in eeuwigheid
blijft; hoe kunt U dan zeggen, dat de Mensen-
zoon moet verhoogd worden? Wie is deze Mens-
enzoon? 35 **Jesjoea** dan zei tot hen: Nog een
korte tijd is het licht onder u. Wandelt, terwijl
u het licht hebt, opdat de duisternis u niet zal
overvallen; en wie in de duisternis wandelt, weet
niet, waar hij heengaat. 36 Gelooft in het licht zo-
lang u het licht hebt, opdat u kinderen van het
licht mag zijn. Dit sprak **Jesjoea** en Hij ging heen
en verborg Zich voor hen.

Voor of tegen Jesjoea

37 En hoewel Hij zovele tekenen voor hun ogen
gedaan had, geloofden zij niet in Hem, 38 (C)
opdat het woord van de profeet Jesaja vervuld
werd, dat hij sprak: **JHWH**, wie heeft geloofd, wat
hij van ons hoorde? En aan wie is de arm van
JHWH geopenbaard?(1) 39 Hierom konden zij
niet geloven, omdat Jesaja elders gezegd heeft:
40 (D) Hij heeft hun ogen verblind en hun hart
verhard, dat zij niet met hun ogen zien, met hun
hart begrijpen en zich bekeren, en Ik hen zou
genezen.(2) 41 Dit zei Jesaja, omdat hij zijn heer-
lijkheid zag en van Hem sprak. 42 En toch geloof-
den zelfs uit de oversten velen in Hem, maar ter
wille van de Farizeeën kwamen zij er niet voor
uit, om niet uit de synagoge te worden geban-
nen; 43 want zij waren gesteld op de eer van de
mensen, meer dan op de eer van God.

De zending van Jesjoea

44 **Jesjoea** riep en zei: Wie in Mij gelooft, ge-
looft niet in Mij, maar in Hem, die Mij gezonden
heeft; 45 en wie Mij ziet, ziet Hem, die Mij gezon-
den heeft. 46 Ik ben als een licht in de wereld ge-
komen, opdat een ieder, die in Mij gelooft, niet
in de duisternis zal blijven. 47 En indien iemand
naar mijn woorden hoort, maar ze niet bewaart,
Ik oordeel hem niet, want Ik ben niet gekomen
om de wereld te oordelen, maar om de wereld te
behouden. 48 Wie Mij verwerpt en mijn woorden
niet aanneemt, heeft één, die hem oordeelt: het
woord, dat Ik heb gesproken, dat zal hem oor-
delen op de jongste dag. 49 Want Ik heb niet uit
Mijzelf gesproken, maar de Vader, die Mij heeft
gezonden, heeft zelf Mij een gebod gegeven, wat

(1) **12:38** Zie Jesaja 53:1 (2) **12:40** Zie Jesaja 6:10

(A) **12:25** Mat. 10:39; 16:25; Mar. 8:35; Luk. 9:24; 17:33. (B) **12:34** Ps. 110:4; Jes. 9:6; Eze. 37:25; Dan. 7:14. (C) **12:38** Jes. 53:1. (D) **12:40** Jes. 6:10.

Ik zeggen en spreken moet. 50 En Ik weet, dat zijn gebod eeuwig leven is. Wat Ik dan spreek, spreek Ik zó, als de Vader Mij gezegd heeft.

De voetwassing

13 1 En vóór het Pèsachfeest, toen **Jesjoea** wist, dat zijn tijd gekomen was om uit deze wereld over te gaan tot de Vader, heeft Hij de zijnen, die Hij in de wereld liefhad, liefgehad tot het einde. 2 En onder de maaltijd, toen de duivel reeds Judas, Simons zoon Iskariot, in het hart had gegeven Hem te verraden, 3 stond Hij, wetende, dat de Vader Hem alles in handen had gegeven en dat Hij van God uitgegaan was en tot God heenging, van de maaltijd op, 4 en Hij legde zijn klederen af en nam een linnen doek en omgordde Zich daarmee. 5 Daarna deed Hij water in het bekken en begon de voeten van de discipelen te wassen, en af te drogen met de doek, waarmee Hij omgord was. 6 Hij kwam dan bij Simon Petrus. Deze zei tot Hem: Heer, wilt U mij de voeten wassen? 7 **Jesjoea** antwoordde en zei tot hem: Wat Ik doe, weet u nu niet, maar u zult het later begrijpen. 8 Petrus zei tot Hem: U zult mijn voeten niet wassen in eeuwigheid! **Jesjoea** antwoordde hem: Indien Ik u niet was, hebt u geen deel aan Mij. 9 Simon Petrus zei tot Hem: Heer, niet alleen mijn voeten, maar ook de handen en het hoofd! 10 **Jesjoea** zei tot hem: Wie gebaad heeft, hoeft zich [alleen de voeten] te laten wassen, want hij is geheel rein; en u bent rein, maar niet allen. 11 Want Hij wist, wie Hem verraden zou; daarom zei Hij: U bent niet allen rein.

12 (A) Toen Hij dan hun voeten gewassen had en zijn klederen aangedaan en weer plaats genomen had, zei Hij tot hen: Begrijpt u wat Ik u gedaan heb? 13 U noemt Mij Meester(1) en Heer, en u zegt dat terecht, want **IK BEN** het(2). 14 Indien nu Ik, uw Heer en Meester (Grieks: leraar), u de voeten gewassen heb, behoort ook u elkaar de voeten te wassen; 15 want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u doet, zoals Ik u gedaan heb. 16 (B) Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, een slaaf staat niet boven zijn heer, noch een gezant boven zijn zender. 17 Indien u dit weet, gezegend bent u, als u het doet.

18 (C) Ik spreek niet van u allen; Ik weet, wie Ik heb uitgekozen; maar het schriftwoord moet vervuld worden: Hij, die mijn brood eet, heeft zijn hiel tegen Mij opgeheven.(3) 19 Nu reeds zeg Ik het u, voordat het gebeurt, opdat u, wanneer het gebeurt, gelooft, dat **IK** het **BEN** (4).

20 (D) Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wie ontvangt, die Ik zend, ontvangt Mij, en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft.

Jesjoea waarschuwt Judas

21 Na deze woorden werd **Jesjoea** ontroerd in de geest en Hij getuigde en zei: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: één van u zal Mij verraden. 22 De discipelen zagen elkaar aan, onzeker, over wie Hij sprak. 23 Eén van de discipelen, degene die **Jesjoea** liefhad, lag vlak naast **Jesjoea**; 24 hem dan gaf Simon Petrus een wenk en zei tot hem: Zeg, wie het is, van wie Hij spreekt. 25 Deze, zich direct aan de borst van **Jesjoea** werpende, zei tot Hem: Heer, wie is het? 26 **Jesjoea** dan antwoordde: Die is het, voor wie Ik het stuk brood indoop en aan wie Ik het geef. Hij doopte dan [het] stuk brood in en nam het en gaf het aan Judas, de zoon van Simon Iskariot. 27 En na dit stuk brood, toen voer de satan in hem. **Jesjoea** dan zei tot hem: Wat u doen wilt, doe het met spoed. 28 Maar niemand van degenen die aan tafel lagen begreep, waartoe Hij hem dit zei. 29 Want sommigen meenden, dat **Jesjoea**, omdat Judas de kas hield, tot hem zei: Koop wat wij nodig hebben voor het feest, of dat hij iets aan de armen moest geven. 30 Hij nam dan het stuk brood en vertrok direct. En het was nacht.

(1) **13:13** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer. (2) **13:13** Het woordje "het" staat niet in de grondtekst - zie Exodus 3:14. (3) **13:18** Zie Psalm 41:10 (4) **13:19** het woordje "het" komt niet in de griekse grondtekst voor.

(A) **13:12** Luk. 22:27. (B) **13:16** Mat. 10:24; Luk. 6:40; Joh. 15:20. (C) **13:18** Ps. 41:10. (D) **13:20** Mat. 10:40; Mar. 9:37; Luk. 9:48; 10:16.

Afscheidswoorden

31 Toen hij dan heengegaan was, zei **Jesjoea**:
Nu is de Mensenzoon verheerlijkt en God is in
Hem verheerlijkt. 32 Als God in Hem verheerlijkt
is, zal God ook Hem in Zich verheerlijken, en
Hem direct verheerlijken. 33 (A) Kinderen, nog
een korte tijd ben Ik bij u; u zult Mij zoeken en,
zoals Ik de Joden gezegd heb: Waar Ik heenga,
kunt u niet komen, zo spreek Ik nu ook tot u.
34 (B) Een nieuw gebod geef Ik u, dat u elkaar
liefhebt; zoals Ik u liefgehad heb, dat u ook el-
kaar liefhebt. 35 Hieraan zullen allen weten, dat
u discipelen van Mij bent, indien u liefde hebt
onder elkaar.

***Jesjoea** waarschuwt Petrus*

36 Simon Petrus zei tot Hem: Heer, waar gaat U
heen? **Jesjoea** antwoordde: Waar Ik heenga, kunt
u Mij nu niet volgen, maar u zult later volgen.
37 Petrus zei tot Hem: Heer, waarom kan ik U
nu niet volgen? Ik zal mijn leven voor U inzet-
ten! 38 **Jesjoea** antwoordde: Uw leven zult u voor
Mij inzetten? Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de
haan zal niet kraaien, voordat u Mij driemaal ver-
loochend hebt.

Het huis van de Vader

14 1 Laat uw hart niet verontrust worden; u
gelooft in God, gelooft ook in Mij. 2 In het
huis van mijn Vader zijn vele woningen - anders
zou Ik het u gezegd hebben - want Ik ga heen om
u plaats te bereiden; 3 en wanneer Ik heengegaan
ben en u plaats bereid heb, kom Ik weer en zal
u tot Mij nemen, opdat ook u zijn mag, waar **IK
BEN**.
4 En waar Ik heenga, daarheen weet u de weg.
5 Tomas zei tot Hem: Heer, wij weten niet, waar
U heengaat; hoe weten wij dan de weg? 6 **Jesjoea**
zei tot hem: **IK BEN** de weg en de waarheid en
het leven; niemand komt tot de Vader dan door
Mij. 7 Indien u Mij kende, zou u ook mijn Vader
gekend hebben. Van nu aan kent u Hem en hebt
u Hem gezien.
8 Filippus zei tot Hem: Heer, toon ons de Vader
en het is ons genoeg. 9 **Jesjoea** zei tot hem: Ben Ik
zolang bij u, Filippus, en kent u Mij niet? Wie Mij
gezien heeft, heeft de Vader gezien; hoe zegt u
dan: Toon ons de Vader? 10 Gelooft u niet, dat Ik
in de Vader ben en de Vader in Mij is? De woor-
den, die Ik tot u spreek, zeg Ik uit Mijzelf niet;
maar de Vader, die in Mij blijft, doet zijn wer-
ken. 11 Gelooft Mij, dat Ik in de Vader ben en de
Vader in Mij is: of anders, gelooft om de werken
zelf. 12 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie in Mij
gelooft, de werken, die Ik doe, zal hij ook doen,
en grotere nog dan deze, want Ik ga tot de Vader;
13 en wat u ook vraagt in mijn naam, Ik zal het
doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt zal
worden. 14 Indien u Mij iets vraagt in mijn naam,
Ik zal het doen.

***Jesjoea** belooft de Trooster*

15 Wanneer u Mij liefhebt, zult u mijn geboden
naleven. 16 En Ik zal de Vader bidden en Hij zal u
een andere Trooster geven om tot in eeuwigheid
bij u te zijn, 17 de Geest van de waarheid, die
de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem
niet en kent Hem niet; maar u kent Hem, want
Hij blijft bij u en zal in u zijn.
18 Ik zal u niet als wezen achterlaten. Ik kom
tot u. 19 Nog een korte tijd en de wereld ziet Mij
niet meer, maar u ziet Mij, want Ik leef en u zult
leven. 20 In die dagen zult u weten, dat Ik in mijn
Vader ben en u in Mij en Ik in u.
21 Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is
het, die Mij liefheeft; en wie Mij liefheeft, zal ge-
liefd worden door mijn Vader en Ik zal hem lief-
hebben en Mijzelf aan hem openbaren. 22 Judas,
niet Iskariot, zei tot Hem: Heer, en hoe komt
het, dat U Uzelf aan ons zult openbaren en niet
aan de wereld? 23 **Jesjoea** antwoordde en zei tot
hem: Indien iemand Mij liefheeft, zal hij mijn
woord naleven en mijn Vader zal hem liefheb-
ben en Wij zullen tot hem komen en bij hem wo-

(A) **13:33** Joh. 7:34. (B) **13:34** Joh. 15:12,17; 1Joh. 3:23; 2Joh. 1:5.

nen. 24 Wie Mij niet liefheeft leeft mijn woorden
niet na en het woord, dat u hoort, is niet van Mij,
maar van de Vader, die Mij gezonden heeft.
25 Dit heb Ik tot u gesproken, terwijl Ik nog bij
u verblijf; 26 maar de Trooster, de heilige Geest,
die de Vader zenden zal in mijn naam, die zal
u alles leren en u te binnen brengen al wat Ik u
gezegd heb.
27 Vrede laat Ik u, mijn vrede geef Ik u; niet
zoals de wereld die geeft, geef Ik hem u. Laat
uw hart niet ontroerd of moedeloos worden.
28 U hebt gehoord, dat Ik tot u gezegd heb: Ik
ga heen en kom tot u. Indien u Mij liefhad, zou
u zich verheugd hebben, omdat Ik tot de Vader
ga, want de Vader is meer dan Ik. 29 En nu heb
Ik het u gezegd, voordat het gebeurt, opdat u ge-
loven mag, wanneer het gebeurt. 30 Niet veel zal
Ik meer met u spreken, want de overste van de
wereld komt en heeft aan Mij niets, 31 maar de
wereld moet weten, dat Ik de Vader liefheb en
zó doe, als Mij de Vader geboden heeft. Staat op,
laten wij vanhier gaan.

De ware wijnstok

15 1 **IK BEN** de ware wijnstok en mijn Vader
is de landman.(1) 2 Elke rank aan Mij, die
geen vrucht draagt, neemt Hij weg, en elke die
wel vrucht draagt, reinigt (Grieks: snoeit) Hij, op-
dat zij meer vrucht zal dragen. 3 U bent nu rein
(Grieks: gesnoeid) door het woord, dat Ik tot u
gesproken heb; blijft in Mij, zoals Ik in u. 4 Even-
als de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf,
als zij niet aan de wijnstok blijft, zo ook u niet,
indien u in Mij niet blijft. 5 **IK BEN** de wijnstok, u
bent de ranken. Wie in Mij blijft, zoals Ik in hem,
die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt u
niets doen. 6 Wie in Mij niet blijft, is buitenge-
worpen als de rank en is verdord, en men ver-
zamelt ze en werpt ze in het vuur en zij worden
verbrand. 7 Indien u in Mij blijft en mijn woorden
in u blijven, vraagt wat u maar wilt, en het zal
u geworden. 8 Hierin is mijn Vader verheerlijkt,
dat u veel vrucht draagt en u zult mijn discipelen
zijn.(2)

Het gebod van de liefde

9 Zoals de Vader Mij heeft liefgehad, heb ook Ik
u liefgehad; blijft in mijn liefde. 10 Indien u mijn
geboden naleeft, zult u in mijn liefde blijven, zo-
als Ik de geboden van mijn Vader heb nageleefd
en blijf in zijn liefde.
11 Dit heb Ik tot u gesproken, opdat mijn blijd-
schap in u zij en uw blijdschap vervuld zal wor-
den. 12 (A) Dit is mijn gebod, dat u elkaar lief-
hebt, zoals Ik u heb liefgehad. 13 Niemand heeft
grotere liefde, dan dat hij zijn leven inzet voor
zijn vrienden. 14 U bent mijn vrienden, indien u
doet, wat Ik u gebied. 15 Ik noem u niet meer sla-
ven, want de slaaf weet niet, wat zijn heer doet;
maar u heb Ik vrienden genoemd, omdat Ik alles,
wat Ik van mijn Vader gehoord heb, u heb be-
kend gemaakt. 16 Niet u hebt Mij, maar Ik heb u
uitgekozen en u aangewezen, opdat u zou heen-
gaan en vrucht dragen en uw vrucht zou blijven,
opdat de Vader u alles zal geven, wat u Hem bidt
in mijn naam. 17 Dit gebied Ik u, dat u elkaar
liefhebt.

De haat van de wereld

18 Indien de wereld u haat, weet dan, dat zij
Mij eerder dan u heeft gehaat. 19 Indien u van de
wereld was, zou de wereld het hare liefhebben,
maar omdat u van de wereld niet bent, maar Ik u
uit de wereld uitgekozen heb, daarom haat u de
wereld. 20 (B) Gedenkt het woord, dat Ik tot u ge-
sproken heb: Een slaaf staat niet boven zijn heer.
Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u
vervolgen; indien zij mijn woord nageleefd heb-
ben, zij zullen ook uw woord naleven. 21 Maar
dit alles zullen zij u aandoen om mijn naam,
want zij kennen Hem niet, die Mij gezonden
heeft. 22 Indien Ik niet gekomen was en tot hen
gesproken had, zij zouden geen zonde hebben,
maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hun

(1) **15:1-8** Zie Psalm 80:9+15. (2) **15:8** Zie Jeremia 17:8.

(A) **15:12** Joh. 13:34; 15:17; 1Joh. 3:23; 2Joh. 1:5. (B) **15:20** Mat. 10:24; Luk. 6:40; Joh. 13:16.

zonde. 23 Wie Mij haat, haat ook mijn Vader.
24 Indien Ik niet de werken onder hen gedaan
had, die niemand anders gedaan heeft, zouden
zij geen zonde hebben; maar nu hebben zij, hoe-
wel zij ze gezien hebben, toch Mij en mijn Vader
gehaat. 25 (A) Maar het woord moet vervuld wor-
den, dat in hun *Torah* geschreven is: Zij hebben
Mij zonder reden gehaat.(1)
26 Wanneer de Trooster komt, die Ik u zenden
zal van de Vader, de Geest van de Waarheid, die
van de Vader uitgaat, zal deze van Mij getuigen;
27 en u moet ook getuigen, want u bent van het
begin aan met Mij.

Volharden

16 1 Dit heb Ik tot u gesproken, opdat u niet
ten val komt. 2 Men zal u uit de synagoge
bannen; ja, het uur komt, dat een ieder, die u
doodt, zal menen God een heilige dienst te be-
wijzen. 3 En dit zullen zij doen, omdat zij noch
de Vader, noch Mij kennen. 4 Maar deze dingen
heb Ik tot u gesproken, opdat, wanneer hun uur
komt, u zich mag herinneren, dat Ik ze u gezegd
heb. Maar dit heb Ik u niet van het begin aan ge-
zegd, omdat Ik bij u was.

Het werk van de Trooster

5 En nu ga Ik heen tot Hem, die Mij gezonden
heeft, en niemand van u vraagt Mij: Waar gaat U
heen? 6 Maar omdat Ik dit tot u gesproken heb,
heeft droefheid uw hart vervuld. 7 Maar Ik zeg u
de waarheid: Het is beter voor u, dat Ik heenga.
Want indien Ik niet heenga, kan de Trooster niet
tot u komen, maar indien Ik heenga, zal Ik Hem
tot u zenden. 8 En als Hij komt, zal Hij de we-
reld overtuigen van zonde en van gerechtigheid
en van oordeel; 9 van zonde, omdat zij in Mij niet
geloven; 10 van gerechtigheid, omdat Ik heenga
tot de Vader en u Mij niet langer ziet; 11 van oor-
deel, omdat de overste van deze wereld geoor-
deeld is.

12 Nog veel heb Ik u te zeggen, maar u kunt
het nu niet dragen; 13 maar wanneer Hij komt,
de Geest van de waarheid, zal Hij u de weg wij-
zen tot de volle waarheid; want Hij zal niet uit
Zichzelf spreken, maar al wat Hij hoort, zal Hij
spreken en de toekomst zal Hij u verkondigen.
14 Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal het uit
het mijne nemen en het u verkondigen. 15 Al wat
de Vader heeft, is het mijne; daarom zei Ik: Hij
neemt uit het mijne en zal het u verkondigen.

Voorbijgaande droefheid

16 Nog een korte tijd en u ziet Mij niet meer,
en nogmaals een korte tijd en u zult Mij zien.
17 Sommige van zijn discipelen dan zeiden tot
elkaar: Wat betekent dit, dat Hij tot ons zegt: Nog
een korte tijd en u ziet Mij niet en nogmaals een
korte tijd en u zult Mij zien? En: Ik ga heen tot
de Vader? 18 Zij zeiden dan: Wat is dit, dat Hij
zegt: Nog een korte tijd? Wij weten niet, wat Hij
bedoelt. 19 **Jesjoea** merkte, dat zij Hem iets wil-
den vragen en zei tot hen: Redeneert u hierover
met elkaar, dat Ik zei: Nog een korte tijd en u
ziet Mij niet en nogmaals een korte tijd en u zult
Mij zien? 20 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, u zult
huilen en jammeren, maar de wereld zal zich
verheugen; u zult u bedroeven, maar uw droef-
heid zal tot blijdschap worden. 21 Een vrouw,
die baart, heeft droefheid, omdat haar uur ge-
komen is; maar wanneer zij het kind ter wereld
heeft gebracht, denkt zij niet meer aan haar be-
nauwdheid, uit vreugde, dat een mens ter wereld
is gekomen. 22 Ook u hebt dan nu wel droefheid,
maar Ik zal u weerzien en uw hart zal zich ver-
heugen en niemand ontneemt u uw blijdschap.
23 En in die dagen zult u Mij niets vragen. Voor-
waar, voorwaar, Ik zeg u, als u de Vader om iets
bidt, zal Hij het u geven in mijn naam. 24 Tot nog
toe hebt u niet om iets gebeden in mijn naam;
bidt en u zult ontvangen, opdat uw blijdschap
vervuld zal zijn.

(1) **15:25** Zie Psalm 35:19, 69:5

(A) **15:25** Ps. 35:19; 69:5.

25 Dit heb Ik in beelden tot u gesproken; er
komt een uur, dat Ik niet meer in beelden tot u
zal spreken, maar u vrijuit over de Vader spre-
ken zal. 26 In die dagen zult u in mijn naam bid-
den en Ik zeg u niet, dat Ik de Vader voor u vra-
gen zal, 27 want de Vader zelf heeft u lief, omdat
u Mij hebt liefgehad en geloofd hebt, dat Ik van
God ben uitgegaan. 28 Ik ben van de Vader uit-
gegaan en in de wereld gekomen; Ik verlaat de
wereld weer en ga tot de Vader.
29 Zijn discipelen zeiden: Zie, nu spreekt U vrij-
uit, zonder beeldspraak te gebruiken. 30 Nu we-
ten wij, dat U alles weet en niet nodig hebt, dat
iemand U vraagt; hierom geloven wij, dat U van
God bent uitgegaan. 31 **Jesjoea** antwoordde hun:
Gelooft u nu? 32 Zie, het uur komt en is geko-
men, dat u verstrooid wordt, een ieder naar het
zijne en Mij alleen laat. En toch ben Ik niet alleen,
want de Vader is met Mij. 33 Dit heb Ik tot u ge-
sproken, opdat u in Mij vrede hebt. In de wereld
lijdt u verdrukking, maar houdt goede moed, Ik
heb de wereld overwonnen.

Het Hogepriesterlijk gebed

17 1 Dit sprak **Jesjoea** en Hij hief zijn ogen
ten hemel en zei: Vader, het uur is ge-
komen; verheerlijk uw Zoon, opdat uw Zoon U
zal verheerlijken, 2 zoals U Hem macht hebt ge-
geven over alle vlees, om aan al wat U Hem ge-
geven hebt, eeuwig leven te schenken. 3 Dit nu
is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige
waarachtige God, en **Jesjoea** de Messias, die U ge-
zonden hebt. 4 Ik heb U verheerlijkt op de aarde
door het werk te voleindigen, dat U Mij te doen
gegeven hebt. 5 En nu, verheerlijk U Mij, Vader,
bij Uzelf met de heerlijkheid, die Ik bij U had,
voordat de wereld er was.
6 Ik heb uw naam geopenbaard aan de mensen,
die U Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij behoor-
den U toe en U hebt hen Mij gegeven en zij heb-
ben uw woord bewaard. 7 Nu weten zij, dat al wat
U Mij gegeven hebt, van U komt, 8 want de woor-
den, die U Mij gegeven hebt, heb Ik hun gege-
ven en zij hebben ze aangenomen en in waarheid
erkend, dat Ik van U ben uitgegaan, en zij heb-
ben geloofd, dat U Mij gezonden hebt. 9 Ik bid
voor hen; niet voor de wereld bid Ik U, maar voor
hen, die U Mij gegeven hebt, want zij zijn van U,
10 en alles wat van Mij is, is van U en alles wat
van U is, is van Mij, en Ik ben in hen verheer-
lijkt. 11 En Ik ben niet meer in de wereld, maar
zij zijn in de wereld en Ik kom tot U. Heilige Va-
der, bewaar hen in uw naam, welke U Mij gegeven
hebt, dat zij één zijn zoals Wij. 12 (A) Zolang Ik
bij hen was, bewaarde Ik hen in uw naam, welke
U Mij gegeven hebt, en Ik heb over hen gewaakt
en niemand uit hen is verloren gegaan, dan de
zoon van het verderf, opdat de Schrift vervuld
werd.(1) 13 Maar nu kom Ik tot U en Ik spreek
dit in de wereld, opdat zij ten volle mijn blijd-
schap in zichzelf mogen hebben. 14 Ik heb hun
uw woord gegeven en de wereld heeft hen ge-
haat, omdat zij niet uit de wereld zijn, zoals Ik
niet uit de wereld ben. 15 Ik bid niet, dat U hen
uit de wereld wegneemt, maar dat U hen bewaart
voor de boze. 16 Zij zijn niet uit de wereld, zo-
als Ik niet uit de wereld ben. 17 Heilig hen in uw
waarheid; uw woord is de waarheid. 18 Zoals U
Mij gezonden hebt in de wereld, heb ook Ik hen
gezonden in de wereld; 19 en Ik heilig Mijzelf
voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in
waarheid.
20 En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook
voor hen, die door hun woord in Mij geloven,
21 opdat zij allen één zijn, zoals U, Vader, in
Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn; opdat
de wereld zal geloven, dat U Mij gezonden hebt.
22 En de heerlijkheid, die U Mij gegeven hebt, heb
Ik hun gegeven, opdat zij één zijn, zoals Wij één
zijn: 23 Ik in hen en U in Mij, dat zij volmaakt
zijn tot één, opdat de wereld zal erkennen, dat U
Mij gezonden hebt, en dat U hen liefgehad hebt,
zoals U Mij liefgehad hebt.

(1) **17:12** Zie Psalm 34:22

(A) **17:12** Ps. 41:10; Joh. 13:18.

24 Vader, wat U Mij gegeven hebt - Ik wil, dat,
waar Ik ben, ook zij bij Mij zijn, om mijn heer-
lijkheid te zien, die U Mij gegeven hebt, want U
hebt Mij liefgehad vóór de grondlegging van de
wereld. 25 Rechtvaardige Vader, de wereld kent
U niet, maar Ik ken U, en dezen weten, dat U Mij
gezonden hebt; 26 en Ik heb hun uw naam be-
kend gemaakt en Ik zal hem bekend maken, op-
dat de liefde, waarmee U Mij liefgehad hebt, in
hen zij en Ik in hen.

De gevangenneming

18 1 Na dit gezegd te hebben, ging **Jesjoea**
met zijn discipelen naar de overzijde van
de beek Kidron, waar een hof was, die Hij met
zijn discipelen binnenging. 2 En ook Judas, zijn
verrader, wist die plaats, omdat **Jesjoea** daar dik-
wijls was samengekomen met zijn discipelen.
3 Judas dan kwam daar, die een afdeling solda-
ten tot zijn beschikking had gekregen en die-
naars van de overpriesters en de Farizeeën, voor-
zien van lantaarns, fakkels en wapens. 4 **Jesjoea**
dan, alles wetende, wat over Hem komen zou,
kwam naar voren en zei tot hen: Wie zoekt u?
5 Zij antwoordden Hem: **Jesjoea** de Nazoreeër.
Hij zei tot hen: **IK BEN** het(1). En ook Judas,
zijn verrader, stond bij hen. 6 Toen Hij dan tot
hen zei: **IK BEN** het(2), deinsden zij terug en vie-
len ter aarde. 7 Opnieuw dan stelde Hij hun de
vraag: Wie zoekt u? En zij zeiden: **Jesjoea**, de
Nazoreeër. 8 **Jesjoea** antwoordde: Ik zei u, dat
IK het **BEN**(3). Indien u dan Mij zoekt, laat de-
zen heengaan; 9 opdat het woord vervuld werd,
dat Hij gesproken had: Wie U Mij gegeven hebt,
uit hen heb Ik niemand laten verloren gaan.
10 Simon Petrus dan, die een zwaard had, trok
het, en hij trof de slaaf van de hogepriester en
sloeg hem het rechteroor af; de naam nu van
de slaaf was Malchus. 11 (A) **Jesjoea** dan zei tot
Petrus: Steek het zwaard in de schede; de beker,
die de Vader Mij gegeven heeft, zou Ik die niet
drinken?

Jesjoea voor Annas - De verloochening door Petrus

12 De afdeling soldaten dan en de overste en de
dienaars van de Joden namen **Jesjoea** gevangen,
boeiden Hem, 13 en brachten Hem eerst voor
Annas, want hij was de schoonvader van Kajafas,
die dat jaar hogepriester was; 14 (B) en Kajafas
was het, die de Joden de raad had gegeven: Het
is nuttig, dat één mens sterft ten behoeve van
het volk.
15 En Simon Petrus en een andere discipel volg-
den **Jesjoea**. En die discipel was een bekende van
de hogepriester en hij ging met **Jesjoea** het pa-
leis van de hogepriester binnen, 16 maar Petrus
stond buiten aan de poort. De andere discipel
dan, de bekende van de hogepriester, kwam naar
buiten, en hij sprak met de portierster en bracht
Petrus binnen. 17 De slavin dan, die portierster
was, zei tot Petrus: U behoort toch ook niet tot
de discipelen van deze mens? Hij zei: Ik niet!
18 De slaven en de dienaars stonden zich te war-
men bij een kolenvuur, dat zij aangelegd hadden,
want het was koud, en ook Petrus stond zich bij
hen te warmen.
19 De hogepriester dan vroeg **Jesjoea** naar
zijn discipelen en naar zijn leer. 20 **Jesjoea** ant-
woordde hem: Ik heb vrijuit tot de wereld ge-
sproken; Ik heb voortdurend in de synagoge ge-
leerd en in de tempel, waar al de Joden bijeenko-
men, en in het verborgen heb Ik niets gesproken.
21 Waarom vraagt u Mij? Vraag hun, die gehoord
hebben, wat Ik tot hen gesproken heb; zie, dezen
weten, wat Ik gezegd heb. 22 En toen Hij dit zei,
gaf een van de dienaars, die erbij stond, **Jesjoea**
een slag in het gezicht en zei: Antwoordt U zó
de hogepriester? 23 **Jesjoea** antwoordde hem: In-
dien Ik verkeerd gesproken heb, geef aan wat
verkeerd was, maar indien het goed was, waarom
slaat u Mij? 24 Annas dan zond Hem geboeid
naar Kajafas, de hogepriester.

(1) **18:5** Het woordje "het" staat niet in de grondtekst - zie Exodus 3:14. (2) **18:6** Idem. (3) **18:8** Idem.
(A) **18:11** Mat. 26:39; Mar. 14:36; Luk. 22:42. (B) **18:14** Joh. 11:49,50.

25 En Simon Petrus stond zich te warmen. Zij
zeiden dan tot hem: U behoort toch ook niet
tot zijn discipelen? Hij ontkende het en zei: Ik
niet! 26 Een van de slaven van de hogepriester,
een verwant van hem, wiens oor Petrus had af-
geslagen, zei: Zag ik u niet in de hof met Hem?
27 Petrus dan ontkende het opnieuw en direct
daarop kraaide een haan.

Jesjoea voor Pilatus

28 Zij brachten **Jesjoea** dan van Kajafas naar
het gerechtsgebouw. En het was vroeg in de mor-
gen; maar zelf gingen zij het gerechtsgebouw
niet binnen, om zich niet te verontreinigen, maar
het Pèsach te kunnen eten. 29 Pilatus dan kwam
tot hen naar buiten en zei: Welke aanklacht
brengt u tegen deze mens in? 30 Zij antwoord-
den en zeiden tot hem: Indien Hij geen boosdoe-
ner was, zouden wij Hem niet aan u overlever-
en! 31 Pilatus dan zei tot hen: Neemt u Hem en
oordeelt Hem naar uw *Torah*. De Joden dan zei-
den tot hem: Het is ons niet geoorloofd iemand
ter dood te brengen; 32 (A) opdat het woord van
Jesjoea vervuld werd, dat Hij gezegd had, aan-
duidende, welke dood Hij sterven zou.

33 Pilatus dan keerde terug in het gerechtsge-
bouw en riep **Jesjoea** en zei tot Hem: Bent U
de Koning van de Joden? 34 **Jesjoea** antwoordde:
Zegt u dit uit uzelf of hebben anderen u over
Mij gesproken? 35 Pilatus antwoordde: Ben ik
soms een Jood? Uw volk en de overpriesters
hebben U aan mij overgeleverd; wat hebt U ge-
daan? 36 **Jesjoea** antwoordde: Mijn Koninkrijk
is niet van deze wereld; indien mijn Koninkrijk
van deze wereld geweest was, zouden mijn die-
naars gestreden hebben, opdat Ik niet aan de
Joden zou worden overgeleverd; nu echter is
mijn Koninkrijk niet van hier. 37 Pilatus dan zei
tot Hem: Bent U dus toch een koning? **Jesjoea**
antwoordde: U zegt, dat Ik koning ben. Hiertoe
ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld ge-
komen, opdat Ik voor de waarheid zou getuigen;
een ieder, die uit de waarheid is, hoort naar mijn
stem. 38 Pilatus zei tot Hem: Wat is waarheid?
En na dit gezegd te hebben, kwam hij weer naar
buiten tot de Joden en zei tot hen: Ik vind geen
schuld in Hem.

Jesjoea of Barabbas

39 Maar bij u bestaat het gebruik, dat ik u op
Pèsach iemand loslaat: wilt u dan, dat ik u de
Koning van de Joden loslaat? 40 Zij schreeuw-
den dan opnieuw en zeiden: Hem niet, maar
Barabbas! En Barabbas was een rover.(1)

Zie, de mens

19 1 Toen nam dan Pilatus **Jesjoea** en liet
Hem geselen. 2 En de soldaten vlochten
een kroon van doornen, zetten die op zijn hoofd
en deden Hem een purperen kleed om, 3 en zij
traden op Hem toe en zeiden: Gegroet, Koning
van de Joden! En zij gaven Hem slagen in het
gezicht.

4 En Pilatus kwam opnieuw naar buiten en zei
tot hen: Zie, ik breng Hem voor u naar buiten,
opdat u weet, dat ik geen schuld in Hem vind.
5 **Jesjoea** dan kwam naar buiten met de doornen-
kroon en het purperen kleed. En (Pilatus) zei tot
hen: Zie, de mens! 6 Toen dan de overpriesters
en hun dienaars Hem zagen, schreeuwden zij en
zeiden: Kruisigen, kruisigen! Pilatus zei tot hen:
Neemt u Hem en kruisigt Hem: want ik vind geen
schuld in Hem. 7 De Joden antwoordden hem:
Wij hebben een *Torah* en naar die *Torah* moet
Hij sterven, want Hij heeft Zichzelf Zoon van God
gemaakt.

8 Toen Pilatus dan dit woord hoorde, werd
hij nog meer bang, 9 en hij ging weer het ge-
rechtsgebouw binnen en zei tot **Jesjoea**: Waar
bent U vandaan? Maar **Jesjoea** gaf hem geen ant-
woord. 10 Pilatus dan zei tot Hem: Spreekt U
niet tot mij? Weet U niet, dat ik macht heb U
los te laten, maar ook macht om U te kruisi-
gen? 11 **Jesjoea** antwoordde: U zou geen macht

(1) **18:40** Zie Matteüs 27:16.

(A) **18:32** Joh. 3:14; 12:32.

tegen Mij hebben, indien het u niet van boven gegeven zou zijn: daarom heeft hij, die Mij aan u heeft overgeleverd, groter zonde. 12 Van toen af trachtte Pilatus Hem los te laten, maar de Joden schreeuwden en zeiden: Indien u deze loslaat, bent u geen vriend van de keizer; een ieder, die zich koning maakt, verzet zich tegen de keizer.
13 Pilatus dan hoorde deze woorden en hij liet **Jesjoea** naar buiten brengen en zette zich op de rechterstoel, op de plaats, genaamd Litostrotos, in het Hebreeuws Gabbata. 14 En het was Voorbereiding voor het Pèsach, ongeveer het zesde uur, en hij zei tot de Joden: Zie, uw koning!
15 Zij dan schreeuwden: Weg met Hem! Weg met Hem! Kruisig Hem! Pilatus zei tot hen: Moet ik uw koning kruisigen? De overpriesters antwoordden: Wij hebben geen koning, alleen de keizer!
16 Toen gaf hij Hem aan hen over om gekruisigd te worden.

De kruisiging

17 Zij dan namen **Jesjoea**, en Hij, zelf zijn kruis dragende, ging naar de zogenaamde Schedelplaats, in het Hebreeuws genaamd Golgota, 18 waar zij Hem kruisigden en met Hem twee anderen, aan weerszijden één, en **Jesjoea** in het midden. 19 En Pilatus liet ook een opschrift schrijven en op het kruis plaatsen; er was geschreven: **Jesjoea**, de Nazoreeër, de Koning van de Joden.(1) 20 Dit opschrift dan lazen vele van de Joden, want de plaats, waar **Jesjoea** gekruisigd werd, was dicht bij de stad, en het was geschreven in het Hebreeuws, in het Latijn en in het Grieks. 21 De overpriesters van de Joden dan zeiden tot Pilatus: Schrijf niet: De Koning van de Joden, maar dat Hij gezegd heeft: **IK BEN** de Koning der Joden. 22 Pilatus antwoordde: Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven.
23 Toen dan de soldaten **Jesjoea** gekruisigd hadden, namen zij zijn klederen en maakten daarvan vier delen, voor iedere soldaat één deel, en zijn onderkleed. Dit kleed nu was zonder naad, aan één stuk geweven. 24 Zij zeiden dan tot elkaar: Laten wij dit kleed niet scheuren, maar erom loten, voor wie het zijn zal; zodat het schriftwoord vervuld werd: Zij hebben mijn klederen onder elkaar verdeeld en over mijn kleed hebben zij het lot geworpen.(2) Dit hebben dan de soldaten gedaan.
25 En bij het kruis van **Jesjoea** stonden zijn moeder en de zus van zijn moeder, Maria van Klopas en Maria van Magdala. 26 Toen dan **Jesjoea** zijn moeder zag en de discipel, die Hij liefhad, bij haar staande, zei Hij tot zijn moeder: Vrouw, zie, uw zoon. 27 Daarna zei Hij tot de discipel: Zie, uw moeder. En van dat uur af nam de discipel haar bij zich in huis.

*Het sterven van **Jesjoea***

28 Hierna zei **Jesjoea**, daar Hij wist, dat alles reeds volbracht was, opdat de Schrift vervuld zou worden: Mij dorst!(3) 29 Er stond een kruik vol zure wijn; zij staken dan een spons, doordrenkt met zure wijn, op een hysopstengel en brachten die aan zijn mond.(4) 30 Toen **Jesjoea** dan de zure wijn genomen had, zei Hij: Het is volbracht! En Hij boog het hoofd en gaf de geest.
31 De Joden dan, daar het Voorbereiding was en de lichamen niet op Sjabbat aan het kruis mochten blijven - want de dag van die Sjabbat was groot - vroegen Pilatus, dat hun benen gebroken en zij weggenomen zouden worden.
32 De soldaten dan kwamen en braken de benen van de eerste en van de andere, die met Hem gekruisigd waren; 33 maar toen zij bij **Jesjoea** gekomen waren en zagen, dat Hij al gestorven was, braken zij zijn benen niet, 34 maar een van de soldaten stak met een speer in zijn zijde en direct kwam er bloed en water uit. 35 En die het gezien heeft, heeft ervan getuigd en zijn getuigenis is waarachtig en hij weet, dat hij de waar-

(1) **19:19** De eerste letters van deze woorden in het Latijn vormen de bekende afkorting INRI, maar in het Hebreeuws vormen zij het acroniem **JHWH**. (2) **19:24** Zie Psalm 22:19 (3) **19:28** Zie Psalm 22:16 (4) **19:29** Zie Psalm 69:22

heid spreekt, opdat ook u gelooft. 36 (A) Want dit is gebeurd, opdat het schriftwoord zou vervuld worden: Geen been van Hem zal verbrijzeld worden.(1) 37 (B) En weer zegt een ander schriftwoord: Zij zullen zien op Hem, die zij doorstoken hebben.(2)

De begrafenis

38 En daarna vroeg Jozef van Arimatea, een discipel van **Jesjoea**, maar in het verborgen uit angst voor de Joden, aan Pilatus het lichaam van **Jesjoea** te mogen wegnemen; en Pilatus stond het toe. Hij kwam dan en nam zijn lichaam weg. 39 (C) En ook kwam Nikodemus, die de eerste maal 's nachts tot Hem gekomen was, en hij bracht een mengsel mee van mirre en aloë, ongeveer honderd pond. 40 Zij namen dan het lichaam van **Jesjoea** en wikkelden het in linnen windsels met de specerijen, zoals het bij de Joden gebruikelijk is te begraven. 41 En er was ter plaatse, waar Hij gekruisigd was, een hof en in die hof een nieuw graf, waarin nog nooit iemand was bijgezet; 42 daar dan legden zij **Jesjoea** neer wegens de Voorbereiding van de Joden, omdat het graf dichtbij was.

De opstanding en de eerste verschijning

20 1 En op de eerste dag van de week ging Maria van Magdala vroeg, terwijl het nog donker was, naar het graf en zij zag de steen van het graf weggenomen. 2 Ogenblikkelijk kwam zij dan bij Simon Petrus en bij de andere discipel, die **Jesjoea** liefhad, en zei tot hen: Zij hebben de Heer weggenomen uit het graf en wij weten niet, waar zij Hem hebben neergelegd.

3 Petrus dan ging op weg en ook de andere discipel en zij begaven zich naar het graf; 4 en die twee liepen samen snel voort; en de andere discipel liep vooruit, sneller dan Petrus, en kwam het eerst aan het graf, 5 en zich vooroverbuigende, zag hij de linnen windsels liggen; hij ging echter niet naar binnen. 6 Simon Petrus dan kwam ook, hem volgende, en hij ging het graf binnen en zag de windsels liggen, 7 maar de zweetdoek, die op zijn hoofd geweest was, zag hij niet bij de windsels liggen, maar opgerold, terzijde op een andere plaats. 8 Toen ging ook de andere discipel, die het eerst aan het graf gekomen was, naar binnen, en hij zag het en geloofde; 9 want zij kenden de Schrift nog niet, dat Hij uit de doden moest opstaan. 10 De discipelen dan gingen weer naar huis.

11 En Maria stond buiten dicht bij het graf, huilende. Terwijl zij dan huilde, boog zij zich voorover naar het graf, 12 en zij zag twee engelen zitten, in witte klederen, een aan het hoofdeinde en een aan het voeteneinde, waar het lichaam van **Jesjoea** gelegen had. 13 En zij zeiden tot haar: Vrouw, waarom huilt u? Zij zei tot hen: Omdat zij mijn Heer weggenomen hebben en ik weet niet, waar zij Hem neergelegd hebben. 14 Na deze woorden keerde zij zich om en zag **Jesjoea** staan, maar zij wist niet, dat het **Jesjoea** was. 15 **Jesjoea** zei tot haar: Vrouw, waarom huilt u? Wie zoekt u? Zij meende, dat het de hovenier was, en zei tot Hem: Heer, als u Hem weggedragen hebt, zeg mij dan, waar u Hem hebt neergelegd en ik zal Hem wegnemen. 16 **Jesjoea** zei tot haar: Maria! Zij keerde zich om en zei tot Hem in het Hebreeuws: Rabboeni, dat wil zeggen: Meester!(3) 17 **Jesjoea** zei tot haar: Houd Mij niet vast, want Ik ben nog niet opgevaren naar de Vader; maar ga naar mijn broeders en zeg hun: Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God. 18 Maria van Magdala ging heen en boodschapte de discipelen, dat zij de Heer had gezien en dat Hij haar dit gezegd had.

De verschijning aan de discipelen

19 Toen het dan avond was op die eerste dag van de week en ter plaatse, waar de discipelen zich bevonden, de deuren gesloten waren uit vrees voor de Joden, kwam **Jesjoea** en stond in hun midden en zei tot hen: Vrede zij u! 20 En na

(1) **19:36** Zie Exodus 12:46, Psalm 34:21. (2) **19:37** Zie Zacharia 12:10 (3) **20:16** Meester in de betekenis van Leraar/Onderwijzer.

(A) **19:36** Ex. 12:46; Num. 9:12; Ps. 34:21. (B) **19:37** Zac. 12:10; Opb. 1:7. (C) **19:39** Joh. 3:1,2.

dit gezegd te hebben toonde Hij hun zijn handen
en zijn zijde. De discipelen dan waren verheugd,
toen zij de Heer zagen. 21 [Jesjoea] dan zei nog-
maals tot hen: Vrede zij u! Zoals de Vader Mij ge-
zonden heeft, zend Ik ook u. 22 En na dit gezegd
te hebben, blies Hij op hen en zei tot hen: Ont-
vangt de heilige Geest. 23 (A) Wie u hun zonden
kwijtscheldt, die zijn ze kwijtgescholden; wie u
ze toerekent, die zijn ze toegerekend.

De verschijning aan Tomas

24 En Tomas, een van de twaalf discipelen, ge-
naamd Didymus, was niet met hen, toen Jesjoea
daar kwam. 25 De andere discipelen dan zeiden
tot hem: Wij hebben de Heer gezien! Maar hij zei
tot hen: Indien ik in zijn handen niet zie het te-
ken van de spijkers en mijn vinger niet steek in
de plaats van de spijkers en mijn hand niet steek
in zijn zijde, zal ik zeker niet geloven.
26 En na acht dagen waren zijn discipelen weer
in het huis en Tomas met hen. Jesjoea kwam, ter-
wijl de deuren gesloten waren, en Hij stond in
hun midden en zei: Vrede zij u! 27 Daarna zei Hij
tot Tomas: Breng uw vinger hier en zie mijn han-
den en breng uw hand en steek die in mijn zijde,
en wees niet ongelovig, maar gelovig. 28 Tomas
antwoordde en zei tot Hem: Mijn Heer en mijn
God! 29 Jesjoea zei tot hem: Omdat u Mij gezien
hebt, hebt u geloofd? Gezegend zijn zij, die niet
gezien hebben en toch geloven.

Eerste slot

30 Jesjoea heeft nog wel vele andere tekenen
voor de ogen van zijn discipelen gedaan, die
niet beschreven zijn in dit boek, 31 maar deze
zijn geschreven, opdat u gelooft, dat Jesjoea DE
Messias is, de Zoon van God, en opdat u, gelo-
vende, het leven hebt in zijn naam.

De verschijning aan het meer van Tiberias

21 1 Hierna openbaarde Jesjoea Zich op-
nieuw aan de discipelen bij de zee van
Tiberias en Hij openbaarde Zich aldus. 2 Daar
waren bijeen Simon Petrus, Tomas, genaamd
Didymus, Natanaël van Kana in Galilea, de zo-
nen van Zebedeüs en nog twee van zijn disci-
pelen. 3 (B) Simon Petrus zei tot hen: Ik ga vis-
sen. Zij zeiden tot hem: Wij gaan met u mee.
Zij vertrokken en gingen scheep, en in die nacht
vingen zij niets. 4 Toen het reeds morgen werd,
stond Jesjoea aan de oever; de discipelen wis-
ten echter niet, dat het Jesjoea was. 5 Jesjoea zei
tot hen: Kinderen, hebt u ook wat brood en vis?
Zij antwoordden Hem: Neen. 6 (C) Hij nu zei tot
hen: Werpt uw net uit aan de rechterzijde van
het schip en u zult vinden. Zij wierpen het (net)
uit en konden het niet meer trekken vanwege de
menigte van de vissen. 7 Die discipel dan, die
Jesjoea liefhad, zei tot Petrus: Het is de Heer.
Simon Petrus dan, toen hij hoorde, dat het de
Heer was, sloeg zijn opperkleed om, want hij
was ongekleed, en wierp zich in zee; 8 maar de
andere discipelen kwamen met het schip, want
zij waren niet ver van het land, slechts ongeveer
tweehonderd el (ca. 100 meter), en zij sleepten
het net met de vissen. 9 Toen zij dan aan land
gekomen waren, zagen zij een kolenvuur liggen
en vis daarop en brood. 10 Jesjoea zei tot hen:
Brengt van de vissen, die u nu gevangen hebt.
11 Simon Petrus ging aan boord en sleepte het
net aan land, vol grote vissen, honderd drieën-
vijftig; en hoewel er zovele waren, scheurde het
net niet. 12 Jesjoea zei tot hen: Komt en houdt
de maaltijd. Niemand van de discipelen durfde
Hem de vraag stellen: Wie bent U? Want zij wis-
ten, dat het de Heer was. 13 Jesjoea kwam en Hij
nam het brood en gaf het hun en evenzo de vis.
14 Dit was al de derde maal, dat Jesjoea na zijn
opwekking uit de doden zich aan zijn discipelen
geopenbaard heeft.

Petrus opnieuw in dienst genomen

15 Toen zij dan de maaltijd gehouden hadden,
zei Jesjoea tot Simon Petrus: Simon, zoon van
Johannes, hebt u Mij echt lief, meer dan de an-
deren? Hij zei tot Hem: Ja Heer, U weet, dat ik

(A) **20:23** Mat. 16:19; 18:18. (B) **21:3** Luk. 5:5. (C) **21:6** Luk. 5:6.

U liefheb. Hij zei tot hem: Weid mijn lammeren.
16 Hij zei voor de tweede maal weer tot hem:
Simon, zoon van Johannes, hebt u Mij echt lief?
En hij zei tot Hem: Ja Heer, U weet het, dat ik
U liefheb. Hij zei tot hem: Hoed mijn schapen.
17 Hij zei voor de derde keer tot hem: Simon,
zoon van Johannes, hebt u Mij lief? Petrus werd
bedroefd, dat Hij voor de derde maal tot hem zei:
Hebt u Mij lief? En hij zei tot Hem: Heer, U weet
alles, U weet, dat ik U liefheb. **Jesjoea** zei tot hem:
Weid mijn schapen. 18 Voorwaar, voorwaar, Ik
zeg u: Toen u jonger was, omgordde u uzelf en u
ging, waar u wilde, maar wanneer u eenmaal oud
wordt, zult u uw handen uitstrekken en een an-
der zal u omgorden en u brengen, waar u niet
wilt. 19 En dit zei Hij om te kennen te geven,
met welke dood hij God verheerlijken zou. En dit
gezegd hebbende, sprak Hij tot hem: Volg Mij.
20 (A) En Petrus, zich omdraaiende, zag de di-
scipel volgen, die **Jesjoea** liefhad, die zich bij de
maaltijd aan zijn borst geworpen had en gezegd
had: Heer, wie is het die U verraadt? 21 Toen hij
deze zag, zei Petrus tot **Jesjoea**: Heer, maar wat
zal met deze gebeuren? 22 **Jesjoea** zei tot hem:
Indien Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat
het u aan? Volg u Mij. 23 Dit gerucht ging dan uit
onder de broeders, dat die discipel niet sterven
zou; maar **Jesjoea** had niet tot hem gezegd, dat
hij niet zou sterven, maar: Indien Ik wil, dat hij
blijft, totdat Ik kom, wat gaat het u aan?

Slot

24 Dit is de discipel, die van deze dingen ge-
tuigt en die deze beschreven heeft en wij weten,
dat zijn getuigenis waar is.
25 Er zijn echter nog vele andere dingen, die
Jesjoea gedaan heeft; indien deze één voor één
beschreven werden, dan zou, naar ik meen, de
wereld zelf de boeken, die geschreven werden,
niet kunnen bevatten.

(A) **21:20** Joh. 13:25.

Handelingen

De hemelvaart

1 1 (A) Mijn eerste boek heb ik gemaakt,
Theofilus, over al wat Jesjoea begonnen is te
doen en te leren, 2 tot de dag dat Hij werd opge-
nomen, nadat Hij aan de apostelen, die Hij had
uitgekozen, door de heilige Geest zijn bevelen
had gegeven; 3 aan wie Hij Zich ook na zijn lij-
den met vele kentekenen levend heeft vertoond,
veertig dagen lang hun verschijnende en tot hen
sprekende over al wat het Koninkrijk van God
betreft. 4 (B) En terwijl Hij met hen aanzat, ge-
bood Hij hun Jeruzalem niet te verlaten, maar
te blijven wachten op de belofte van de Vader,
die u (zei Hij) van Mij gehoord hebt. 5 (C) Want
Johannes doopte met water, maar u zult met de
heilige Geest gedoopt worden, niet vele dagen
na deze. 6 Zij dan, die daar bijeengekomen wa-
ren, vroegen Hem en zeiden: Heer, herstelt U in
deze tijd het koningschap voor Israël? 7 Hij zei
tot hen: Het is niet uw zaak de tijden of gelegen-
heden te weten, waarover de Vader de beschik-
king aan Zich gehouden heeft, 8 (D) maar u zult
kracht ontvangen, wanneer de heilige Geest over
u komt, en u zult mijn getuigen zijn te Jeruzalem
en in heel Judea en Samaria en tot het uiter-
ste van de aarde. 9 (E) En nadat Hij dit gespro-
ken had, werd Hij opgenomen, terwijl zij het za-
gen, en een wolk onttrok Hem aan hun ogen.
10 En toen zij naar de hemel staarden, terwijl Hij
omhoog voer, zie, twee mannen in witte kleder-
en stonden bij hen, 11 die ook zeiden: Galileese
mannen, wat staat u daar en ziet op naar de he-
mel? Deze Jesjoea, die van u opgenomen is naar
de hemel, zal op dezelfde wijze wederkomen, als
u Hem naar de hemel hebt zien varen.

De lege plaats van Judas vervuld

12 Toen keerden zij terug naar Jeruzalem
van de berg, genaamd de Olijfberg, die dicht
bij Jeruzalem is, een sjabbatsreis daarvandaan.
13 (F) En toen zij in de stad gekomen waren, gin-
gen zij naar de bovenzaal, waar zij verblijf hiel-
den: Petrus en Johannes en Jakobus en Andreas,
Filippus en Tomas, Bartolomeüs en Matteüs,
Jakobus, de zoon van Alfeüs, en Simon de Zeloot
en Judas, de zoon van Jakobus.
14 Deze allen bleven eendrachtig volharden in
het gebed, met enige vrouwen en Maria, de moe-
der van Jesjoea, en met zijn broeders.
15 En in die dagen stond Petrus op onder de
broeders - en er was een groep van ongeveer
honderd twintig personen bijeen - en hij sprak:
16 Mannen broeders, het schriftwoord moest in
vervulling gaan, dat de heilige Geest voorheen bij
monde van David gesproken heeft over Judas die
de gids is geweest van hen, die Jesjoea gevangen
namen; 17 want hij werd tot ons getal gerekend
en had aandeel aan deze bediening gekregen.
18 (G) Deze nu heeft een stuk grond verkregen
voor het loon van zijn ongerechtigheid en terwijl
hij voorover gestort is, is hij midden opengere-
ten en al zijn ingewanden zijn naar buiten ge-
komen; 19 en het is bekend geworden aan allen,
die te Jeruzalem wonen, zodat dat stuk land in
hun eigen taal Akeldama, dat wil zeggen, bloed-
grond, heet. 20 Want er staat geschreven in het
boek van de Psalmen: Laat zijn plaats woest wor-
den en laat er niemand zijn, die erop woont, en:
Laat een ander het opzicht nemen, dat hij had.(1)
21 (H) Er moet dan van de mannen, die zich bij
ons hebben aangesloten in al de tijd, dat de Heer
Jesjoea bij ons in- en uitgegaan is, 22 te beginnen

(1) **1:20** Zie Psalm 69:26, 109:8.

(A) **1:1** Luk. 1:1-4. (B) **1:4** Luk. 24:49. (C) **1:5** Mat. 3:11; Mar. 1:8; Luk. 3:16; Joh. 1:33. (D) **1:8** Mat. 28:19; Mar. 16:15; Luk. 24:47,48. (E) **1:9** Mar. 16:19; Luk. 24:50,51. (F) **1:13** Mat. 10:2-4; Mar. 3:16-19; Luk. 6:14-16. (G) **1:18** Mat. 27:3-8. (H) **1:21 a** Mat. 3:16; Mar. 1:9; Luk. 3:21. **1:21 b** Mar. 16:19; Luk. 24:51.

met de doop van Johannes tot de dag, dat Hij van ons werd opgenomen, één van hen met ons getuige worden van zijn opstanding.

23 En zij stelden er twee voor: Jozef, genaamd Barsabbas, die de bijnaam Justus had, en Mattias. 24 En zij baden en zeiden: Wijs U, Heer, die alle harten kent, die ene aan, die U van deze twee hebt uitgekozen, 25 om de plaats van deze dienst en dit apostelschap in te nemen, waarvan Judas vervallen is om naar zijn eigen plaats te gaan. 26 En zij lieten hen loten en het lot viel op Mattias en hij werd gekozen verklaard bij de elf apostelen.

Pinksterfeest (Hebreeuws: Sjavoeot = Wekenfeest)

2 1 (A) En toen het Wekenfeest aanbrak, waren allen tezamen bijeen. 2 En plotseling kwam er uit de hemel een geluid als van een geweldige windvlaag en vulde het hele huis, waar zij gezeten waren; 3 en er vertoonden zich aan hen tongen als van vuur, die zich verdeelden, en het zette zich op ieder van hen; 4 en zij werden allen vervuld met de heilige Geest en begonnen met andere talen te spreken, zoals de Geest het hun gaf uit te spreken.

5 Nu waren er Joden te Jeruzalem woonachtig, vrome mannen uit alle volken onder de hemel; 6 en toen dit geluid gekomen was, liep de menigte te hoop en verbaasde zich, want een ieder hoorde hen in zijn eigen taal spreken. 7 En buiten zichzelf van verwondering zeiden zij: Zie, zijn niet al dezen, die daar spreken, Galileeërs? 8 En hoe horen wij hen dan een ieder in onze eigen taal, waarin wij geboren zijn? 9 Parten, Meden, Elamieten, inwoners van Mesopotamië, Judea en Kapadocië, Pontus en Asia, 10 Frygië en Pamfylië, Egypte en de streken van Libië bij Cyrene, en hier verblijvende Romeinen, zowel Joden als Jodengenoten, 11 Kretenzen en Arabieren, wij horen hen in onze eigen taal van de grote daden van God spreken. 12 En zij waren allen buiten zichzelf en geheel met de zaak verlegen, en zij zeiden de één tot de ander: Wat wil dit toch zeggen? 13 Maar anderen zeiden spottend: Zij hebben te veel zoete wijn gehad!

De rede van Petrus

14 Maar Petrus stond met de elven op, en hij verhief zijn stem en sprak hen toe:

U Joden en allen, die te Jeruzalem woonachtig bent, dit zij u bekend en neemt mijn woorden ter ore. 15 Want deze mensen zijn niet dronken, zoals u veronderstelt, want het is het derde uur van de dag (9 uur 's ochtends); 16 maar dit is het, waarvan gesproken is door de profeet Joël:

17 (B) En het zal zijn in de laatste dagen, zegt God, dat Ik zal uitstorten van mijn Geest op alle vlees; en uw zonen en uw dochters zullen profeteren, en uw jonge mensen zullen gezichten zien, en uw ouderen zullen dromen dromen:

18 ja, zelfs op mijn dienstknechten en mijn dienstmeisjes zal Ik in die dagen van mijn Geest uitstorten en zij zullen profeteren.

19 En Ik zal wonderen geven in de hemel boven en tekenen op de aarde beneden: bloed en vuur en rookwalm.

20 De zon zal veranderen in duisternis en de maan in bloed, voordat de grote en luisterrijke dag van de Heer komt.

21 En het zal zijn, dat al wie de naam van JHWH aanroept, behouden zal worden.

22 Mannen van Israël, hoort deze woorden: Jesjoea, de Nazoreeër, een man u van Godswege aangewezen door krachten, wonderen en tekenen, die God door Hem in uw midden verricht heeft, zoals u zelf weet, 23 (C) deze, naar de bepaalde raad en voorkennis van God uitgeleverd, hebt u door de handen van mensen die zonder Gods *Torah* leven, aan het kruis genageld en gedood. 24 (D) God evenwel heeft Hem opgewekt, want Hij verbrak de weeën van de dood, omdat het niet mogelijk was, dat Hij door hem werd vastgehouden.

25 (E) Want David zegt van Hem: Ik zag JHWH altijd voor mij; want Hij is aan mijn rechterhand, opdat ik niet wankelen zou.

(A) **2:1** Lev. 23:15-21; Deut. 16:9-11. (B) **2:17** Joël 3:1-5. (C) **2:23** Mat. 27:35; Mar. 15:24; Luk. 23:33; Joh. 19:18. (D) **2:24** Mat. 28:5,6; Mar. 16:6; Luk. 24:5. (E) **2:25** Ps. 16:8-11.

26 Daarom is mijn hart verheugd en mijn tong
verblijd, ja, ook mijn vlees zal nog een schuil-
plaats vinden in hoop, 27 omdat U mijn ziel niet
aan het dodenrijk zult overlaten, noch uw heilige
ontbinding doen zien.
28 U hebt mij wegen ten leven doen ken-
nen; U zult mij vervullen met vreugde voor uw
aangezicht.
29 Mannen broeders, men mag vrijuit tot u zeg-
gen van de aartsvader David, dat hij én gestor-
ven én begraven is, en zijn graf is bij ons tot op
deze dag. 30 (A) Daar hij nu een profeet was en
wist, dat God hem onder ede gezworen had een
uit de vrucht van zijn lendenen op zijn troon te
doen zitten, 31 heeft hij in de toekomst gezien
en gesproken van de opstanding van de Messias,
dat Hij niet aan het dodenrijk is overgelaten,
noch zijn vlees ontbinding heeft gezien. 32 Deze
Jesjoea heeft God opgewekt, waarvan wij allen
getuigen zijn. 33 Nu Hij dan door de rechterhand
van God verhoogd is en de belofte van de heilige
Geest van de Vader ontvangen heeft, heeft Hij
dit uitgestort, wat u én ziet én hoort. 34 (B) Want
David is niet opgevaren naar de hemel, maar hij
zegt zelf: **JHWH** heeft gezegd tot mijn Heer: Zet
U aan mijn rechterhand, 35 totdat Ik uw vijanden
gemaakt heb tot een voetbank voor uw voeten.
36 Dus moet ook het hele huis Israël zeker we-
ten, dat God Hem én tot Heer én tot Messias ge-
maakt heeft, deze **Jesjoea**, die u gekruisigd hebt.
37 Toen zij dit hoorden, werden zij diep in hun
hart getroffen, en zij zeiden tot Petrus en de an-
dere apostelen: Wat moeten wij doen, mannen
broeders? 38 En Petrus antwoordde hun: Bekeert
u en laat een ieder van u zich dopen op de naam
van **Jesjoea** de Messias, tot vergeving van uw
zonden, en u zult de gave van de heilige Geest
ontvangen. 39 Want voor u is de belofte en voor
uw kinderen en voor allen, die verre zijn, zovelen
als **JHWH**, onze God, ertoe roepen zal. 40 En met
nog meer andere woorden getuigde hij, en hij
vermaande hen, zeggende: Laat u behouden uit
dit verkeerde geslacht.

Het leven van de eerste gemeente

41 Zij dan, die zijn woord aanvaardden, lieten
zich dopen en op die dag werden ongeveer drie-
duizend mensen toegevoegd. 42 En zij bleven
volharden bij het onderwijs van de apostelen en
de gemeenschap, het breken van het brood en
de gebeden.
43 En er kwam ontzag bij allen en vele won-
deren en tekenen gebeurden door de aposte-
len. 44 (C) En allen, die tot het geloof geko-
men en bijeen gekomen waren, hadden alles ge-
meenschappelijk; 45 en telkens waren er, die hun
bezittingen en goederen verkochten en ze uit-
deelden aan allen, die er behoefte aan hadden;
46 en voortdurend waren zij elke dag eendrach-
tig in de tempel, braken het brood aan huis en ge-
bruikten hun maaltijden met blijdschap en een-
voud van hart, 47 en zij loofden God en stonden
in de gunst bij het hele volk. En de Heer voegde
dagelijks toe aan de kring, die behouden werden.

De genezing van een verlamde

3 1 Petrus nu en Johannes gingen op naar de
tempel tegen het uur van het gebed, dat is
het negende. 2 En een man, die verlamd was van
de schoot van zijn moeder aan, zodat hij ge-
dragen moest worden, zetten zij dagelijks bij
de poort van de tempel, genaamd de Schone,
om een gift te vragen van de tempelgangers.
3 Toen deze zag, dat Petrus en Johannes de tem-
pel zouden binnengaan, verzocht hij om een gift.
4 En Petrus zag hem scherp aan, met Johannes,
en zei: Zie naar ons. 5 En hij hield zijn blik op
hen gevestigd in de verwachting iets van hen te
ontvangen. 6 Maar Petrus zei: Zilver en goud be-
zit ik niet, maar wat ik heb geef ik u; in de naam
van **Jesjoea** de Messias, de Nazoreeër: Wandel!
7 En hij greep hem bij de rechterhand en richtte
hem op, en direct werden zijn voeten en enkels
stevig, 8 en hij sprong op en stond en liep heen
en weer en hij ging met hen de tempel binnen,
lopende en springende en God lovende. 9 En al

(A) **2:30** Ps. 132:11; 2Sam. 7:12,13. (B) **2:34** Ps. 110:1. (C) **2:44** Hand. 4:32-35.

het volk zag hem lopen en God loven; 10 en men herkende hem als degene, die om een gift gezeten had aan de Schone Poort van de tempel; en zij werden met verbazing en ontzetting vervuld, over wat met hem gebeurd was.

De rede van Petrus

11 En toen hij Petrus en Johannes vasthield, liep al het volk rondom hen te hoop in de zogenaamde zuilengang van Salomo, vol verbazing. 12 En Petrus zag het en antwoordde het volk: Mannen van Israël, wat verwondert u zich hierover, of wat staart u ons aan, alsof wij door eigen kracht of godsvrucht deze hadden doen lopen? 13 (A) De God van Abraham en Isaak en Jakob, de God van onze vaderen, heeft zijn knecht **Jesjoea** verheerlijkt, die u hebt overgeleverd en verloochend ten overstaan van Pilatus, ofschoon deze oordeelde, dat men Hem moest loslaten. 14 (B) Maar u hebt de Heilige en Rechtvaardige verloochend en verlangd, dat u een man, die een moordenaar was, geschonken zou worden; 15 en de Leidsman ten leven hebt u gedood, maar God heeft Hem opgewekt uit de doden, waarvan wij getuigen zijn. 16 En op het geloof in zijn naam heeft zijn naam deze, die u ziet en kent, sterk gemaakt; en het geloof door Hem heeft hem dit volkomen herstel gegeven in tegenwoordigheid van u allen. 17 En nu, broeders, ik weet, dat u uit onkunde hebt gehandeld, zoals ook uw oversten; 18 maar zo heeft God in vervulling doen gaan wat Hij bij monde van alle profeten tevoren geboodschapt had, dat zijn Messias moest lijden. 19 Komt dan tot berouw en bekering, opdat uw zonden uitgedelgd worden, opdat er tijden van verademing mogen komen van het aangezicht van **JHWH**, 20 en Hij de Messias, die voor u tevoren bestemd was, **Jesjoea**, zal zenden; 21 Hem moest de hemel opnemen tot de tijden van de wederoprichting van alle dingen, waarvan God gesproken heeft bij monde van zijn heilige profeten, van vroeger. 22 (C) Mozes toch heeft gezegd: **JHWH** God zal u een profeet doen opstaan uit uw broeders, zoals mij: naar hem zult u horen in alles wat hij tot u spreken zal; 23 (D) en het zal gebeuren, dat elk mens, die naar deze profeet niet hoort, uit het volk zal worden uitgeroeid. 24 En al de profeten, van Samuël af en vervolgens, zovelen er hebben gesproken, hebben ook deze dagen aangekondigd. 25 (E) U bent de zonen van de profeten en van het verbond, dat God met uw vaderen gemaakt heeft, toen Hij tot Abraham zei: En in uw nageslacht zullen alle stammen van de aarde gezegend worden. 26 God heeft in de eerste plaats voor u zijn Knecht doen opstaan en Hem tot u gezonden, om u te zegenen, door een ieder van u af te brengen van zijn boosheden.

Petrus en Johannes voor de Raad

4 1 En terwijl zij tot het volk spraken, overvielen hen de priesters, de hoofdman van de tempel en de Sadduceeën, 2 zeer verontwaardigd, omdat zij het volk leerden en in **Jesjoea** de opstanding uit de doden verkondigden; 3 en zij sloegen de handen aan hen en stelden hen in bewaring tot de volgende dag, want het was al avond. 4 Maar velen van hen, die het woord gehoord hadden, werden gelovig, en het getal van de mannen werd ongeveer vijfduizend.

5 En het gebeurde tegen de volgende dag, dat hun oversten en hun oudsten en hun schriftgeleerden bijeenkwamen te Jeruzalem, 6 en Annas, de hogepriester, en Kajafas, Johannes, Alexander en allen, die tot het hogepriesterlijk geslacht behoorden; 7 en toen zij hen hadden laten voorkomen, wilden zij van hen weten: Door welke kracht of door welke naam hebt u dit gedaan? 8 Toen zei Petrus, vervuld met de heilige Geest, tot hen: Oversten van het volk en oudsten, 9 indien wij nu in verhoor genomen worden ter zake van een weldaad aan een zieke, waardoor hij gezond geworden is, 10 dan moet aan u allen en het hele volk van Israël bekend zijn, dat door de naam van **Jesjoea** de Messias, de Nazoreeër, die u gekruisigd hebt, maar die God heeft opgewekt

(A) **3:13** Ex. 3:15. (B) **3:14** Mat. 27:15-23; Mar. 15:6-14; Luk. 23:13-23; Joh. 19:12-15. (C) **3:22** Deut. 18:15,18. (D) **3:23** Deut. 18:19. (E) **3:25** Gen. 22:18.

uit de doden, dat door die naam deze hier gezond voor u staat. 11 (A) Dit is de steen, door u, de bouwlieden, versmaad, die ondanks dat tot hoeksteen is geworden.(1) 12 En de behoudenis is in niemand anders, want er is ook onder de hemel geen andere naam aan de mensen gegeven, waardoor wij moeten behouden worden.(2)
13 Toen zij nu de vrijmoedigheid van Petrus en Johannes zagen en bemerkt hadden, dat zij ongeletterde en eenvoudige mensen uit het volk waren, verwonderden zij zich, en zij herkenden hen, dat zij met **Jesjoea** geweest waren; 14 en daar zij degene die genezen was bij hen zagen staan, konden zij er niets tegen inbrengen. 15 En na hun geboden te hebben buiten de raadzaal te gaan, overlegden zij met elkaar, 16 en zij zeiden: Wat moeten wij met deze mensen beginnen? Want dat er een kennelijk wonderteken door hen verricht is, is duidelijk aan allen, die te Jeruzalem wonen, en wij kunnen het niet loochenen; 17 maar om te voorkomen, dat het nog meer onder het volk verbreid wordt, laat ons hun dreigend gebieden tot niemand meer te spreken op gezag van deze naam. 18 En toen zij hen binnengeroepen hadden, bevalen zij hun in het geheel niet meer te spreken over of te leren op gezag van de naam van **Jesjoea**. 19 Maar Petrus en Johannes antwoordden en zeiden tot hen: Beslist zelf, of het recht is voor God, meer aan u dan aan God gehoor te geven; 20 want wij kunnen niet nalaten te spreken van wat wij gezien en gehoord hebben. 21 Maar zij dreigden nog meer, maar lieten hen vrij, daar zij geen vorm konden vinden om hen te straffen - en wel om het volk; want allen verheerlijkten God om wat er gebeurd was; 22 want de mens, aan wie dit teken van de genezing verricht was, was boven de veertig jaar.
23 En toen zij vrijgelaten waren, gingen zij naar hun eigen mensen en deelden hun mee al wat de overpriesters en oudsten tot hen gezegd hadden. 24 (B) En toen dezen het hoorden, verhieven zij eenparig hun stem tot God en zeiden: U, **JHWH**, bent het, die de hemel, de aarde, de zee en al wat daarin is geschapen hebt; 25 (C) die door de heilige Geest bij monde van onze vader David, uw knecht, gezegd hebt: Waarom hebben de volken gewoed en de volken ijdele raad bedacht? 26 De koningen van de aarde hebben zich opgesteld en de oversten zijn tezamen vergaderd tegen **JHWH** en tegen zijn Gezalfde.
27 (D) Want inderdaad zijn in deze stad vergaderd tegen uw heilige knecht **Jesjoea**, die U gezalfd hebt, Herodes zowel als Pontius Pilatus met de heidenen(3) en de volken van Israël(4), 28 om te doen al wat uw hand en uw raad tevoren bepaald had, dat gebeuren zou. 29 En nu, **JHWH**, let op hun bedreigingen en geef uw dienstknechten met alle vrijmoedigheid uw woord te spreken, 30 doordat U uw hand uitstrekt tot genezing, en dat tekenen en wonderen gebeuren door de naam van uw heilige knecht **Jesjoea**. 31 En terwijl zij baden, werd de plaats, waar zij vergaderd waren, bewogen; en zij werden allen vervuld met de heilige Geest en spraken het woord van God met vrijmoedigheid.

Het leven van de gemeente

32 (E) En de menigte van hen, die tot het geloof gekomen waren, was één van hart en ziel, en ook niet één zei, dat iets van wat hij bezat zijn persoonlijk eigendom was, maar zij hadden alles gemeenschappelijk. 33 En met grote kracht gaven de apostelen hun getuigenis van de opstanding van de Heer **Jesjoea**, en er was grote genade over hen allen. 34 Want er was ook niet één arm onder hen; want allen, die eigenaars waren van stukken grond of van huizen, verkochten die en brachten de opbrengst van de verkoop en legden die aan de voeten van de apostelen; 35 en aan een ieder werd uitgedeeld naar dat hij nodig had.
36 En Jozef, die van de apostelen de bijnaam Barnabas gekregen had - wat betekent: zoon

(1) **4:11** Zie Psalm 118:22-23, Matteüs 21:42. (2) **4:12** Bedenk dat de Hebreeuwse naam **Jehosjoea, JHWH**redt" betekent. (3) **4:27** Grieks: ethnesin = volken, d.w.z. niet-Joodse volken (4) **4:27** Zie Psalm 2:1-2

(A) **4:11** Ps. 118:22. (B) **4:24** Ex. 20:11; Neh. 9:6; Ps. 146:6. (C) **4:25** Ps. 2:1,2. (D) **4:27 a** Luk. 23:7-11. **4:27 b** Mat. 27:1,2; Mar. 15:1; Luk. 23:1; Joh. 18:28,29. (E) **4:32** Hand. 2:44,45.

van de vertroosting -, een Leviet, uit Cyprus afkomstig, 37 die eigenaar was van een akker, verkocht die en bracht het geld en legde het aan de voeten van de apostelen.

Ananias en Saffira

5 1 En een zeker man, met name Ananias, met zijn vrouw Saffira, verkocht een eigendom, 2 hield iets van de opbrengst achter, met medeweten van zijn vrouw, en bracht een zeker deel en legde het aan de voeten van de apostelen. 3 Maar Petrus zei: Ananias, waarom heeft de satan uw hart vervuld om de heilige Geest te bedriegen en iets achter te houden van de opbrengst van het stuk land? 4 Als het onverkocht gebleven was, bleef het dan niet van u, en was, na de verkoop, de opbrengst niet tot uw beschikking? Hoe kon u aan deze daad in uw hart plaats geven? U hebt niet tegen mensen gelogen, maar tegen God. 5 En bij het horen van deze woorden viel Ananias neer en blies de adem uit. En een grote vrees kwam over allen, die het hoorden. 6 En de jonge mannen stonden op en legden hem af, en zij droegen hem uit en begroeven hem.

7 En het gebeurde na verloop van ongeveer drie uur, dat zijn vrouw binnenkwam, onkundig van wat er gebeurd was. 8 En Petrus antwoordde haar: Zeg mij, hebt u het stuk land voor zoveel verkocht? En zij zei: Ja, voor zoveel. 9 En Petrus zei tot haar: Hoe hebt u kunnen overeenkomen om de Geest van JHWH te verzoeken? Zie, de voeten van hen, die uw man hebben begraven, zijn aan de deur en zij zullen ook u uitdragen. 10 En zij viel direct neer voor zijn voeten en blies de adem uit; en de jonge mannen kwamen binnen en vonden haar dood en zij droegen haar uit en begroeven haar bij haar man. 11 En een grote vrees kwam over de hele gemeente en over allen, die dit hoorden.

Tekenen en wonderen

12 En door de handen van de apostelen gebeurden vele tekenen en wonderen onder het volk; en zij waren allen eendrachtig bijeen in de zuilengang van Salomo. 13 Maar van de anderen durfde niemand zich bij hen aansluiten, maar het volk stelde hen hoog. 14 En des te meer werden er toegevoegd, die (in) de Heer geloofden, tal van mannen zowel als vrouwen, 15 zo zelfs, dat men de zieken op straat droeg en op bedden en matrassen legde, opdat, wanneer Petrus voorbijkwam, ook maar zijn schaduw op iemand van hen zou vallen. 16 En ook de menigte uit de steden rondom Jeruzalem stroomde toe en bracht zieken en degenen die door onreine geesten werden gekweld mee. En zij werden allen genezen.

Gevangenneming en bevrijding van de apostelen

17 Maar de hogepriester stond op en allen, die met hem waren - de zogenaamde partij van de Sadduceeën - en zij werden vervuld met jaloezie, 18 en zij sloegen de handen aan de apostelen en zetten hen in het huis van bewaring. 19 Maar een engel van JHWH opende 's nachts de deuren van de gevangenis en leidde hen naar buiten en zei: 20 Gaat heen, gaat in de tempel staan en spreekt tot het volk al deze woorden van leven.

21 En zij gaven daaraan gehoor en gingen tegen de ochtend de tempel binnen en leerden. Toen nu de hogepriester was aangekomen en die met hem waren, riepen zij de Raad bijeen, de hele vergadering van de oudsten van de kinderen van Israël, en zij zonden dienaars naar de kerker om hen te laten voorkomen. 22 Maar de dienaars, daar aangekomen, vonden hen niet in de gevangenis. En zij keerden terug en brachten het bericht mee: 23 Wij vonden wél de kerker zeer zorgvuldig gesloten en de wachters voor de deuren op hun post, maar, toen wij hem openden, vonden wij er niemand in. 24 Toen nu de hoofdman van de tempel en de overpriesters deze woorden hoorden, waren zij erover in verlegenheid, wat daarvan komen zou. 25 Maar er kwam iemand tot hen met het bericht: Zie, de mannen, die u hebt gevangengezet, staan in de tempel en zij leren het volk.

Het verhoor van de apostelen -
De raad van Gamaliël

26 Toen ging de hoofdman met zijn dienaren
erheen en nam hen mee, maar niet met geweld,
want zij waren bang, dat het volk hen steni-
gen zou; 27 en toen zij hen gebracht hadden,
leidden zij hen voor de Raad. En de hogepries-
ter ondervroeg hen, zeggende: 28 (A) Wij heb-
ben u nadrukkelijk verboden in deze naam te
leren; en zie, u hebt Jeruzalem vervuld met uw
leer en u wilt het bloed van deze mens op ons
doen neerkomen. 29 Maar Petrus en de aposte-
len antwoordden en zeiden: Men moet God meer
gehoorzamen dan de mensen. 30 De God van
onze vaderen heeft **Jesjoea** opgewekt, die u
hebt gehangen aan een hout en omgebracht;
31 Hem heeft God door zijn rechterhand ver-
hoogd, tot een Leidsman en Heiland om Israël
bekering en vergeving van zonden te schenken.
32 En wij zijn getuigen van deze dingen en ook
de heilige Geest, die God hun gegeven heeft, die
Hem gehoorzaam zijn. 33 Toen zij dit hoorden,
ontstaken zij in woede en wilden hen ter dood
laten brengen.

34 Maar een zeker Farizeeër in de Raad, ge-
naamd Gamaliël, een *Torah*geleerde, in ere bij
het hele volk, stond op en verzocht de mensen
een ogenblik buiten te doen staan, 35 en hij zei
tot hen: Mannen van Israël, overweegt wel, wat u
met deze mensen zult doen! 36 Want vóór deze
dagen stond Teudas op, die beweerde, dat hij
iets was, en een aantal van ongeveer vierhon-
derd man sloot zich bij hem aan; maar hij werd
gedood en zijn hele aanhang viel uiteen en ver-
liep. 37 Na hem stond Judas de Galileeër op, in
de dagen van de inschrijving, en kreeg vele af-
valligen op zijn hand, maar ook deze is omge-
komen en zijn hele aanhang is uiteengeslagen.
38 En nu zeg ik u: Laat u niet in met deze men-
sen en laat hen hun gang gaan; want indien dit
streven of dit werk uit mensen is, zal het vernie-
tigd worden, 39 maar indien het uit God is, zult
u hen niet kunnen vernietigen; het mocht eens
blijken, dat u tegen God strijdt. En zij lieten zich
door hem gezeggen, 40 en na de apostelen geroe-
pen te hebben, lieten zij hen geselen en verboden
hun te spreken in de naam van **Jesjoea**, en gaven
hun de vrijheid.

41 Zij dan gingen uit de Raad weg, verheugd,
dat zij verwaardigd waren ter wille van de naam
smadelijk behandeld te zijn; 42 en zonder op-
houden, iedere dag, leerden zij in de tempel
en aan huis, en verkondigden het evangelie, dat
Jesjoea de Messias is.

Aanstelling van de zeven - Stefanus

6 1 En toen in die dagen de discipelen talrij-
ker werden, ontstond er gemopper bij de
Grieks sprekenden tegen de Hebreeën, omdat
hun weduwen bij de dagelijkse verzorging ver-
waarloosd werden. 2 En de twaalven riepen de
menigte van de discipelen bijeen en zeiden: Het
bevredigt niet, dat wij met veronachtzaming van
het woord van God de tafels bedienen. 3 Ziet
dan uit, broeders, naar zeven mannen onder u,
die goed bekend staan, vol van Geest en wijs-
heid, opdat wij hen voor deze taak aanstel-
len; 4 maar wij zullen ons houden aan het ge-
bed en de bediening van het woord. 5 En dit
voorstel vond bijval bij de hele menigte, en
zij kozen Stefanus, een man vol van geloof
en heilige Geest, Filippus, Prochorus, Nikanor,
Timon, Parmenas en Nikolaüs, een Jodengenoot
uit Antiochië; 6 hen stelden zij voor de aposte-
len, die, na gebeden te hebben, hun de handen
oplegden.

7 En het woord van God breidde zich verder uit
en het getal van de discipelen te Jeruzalem nam
zeer toe en een talrijke menigte van de priesters
gaf gehoor aan het geloof.

8 En Stefanus, vol van genade en kracht,
deed wonderen en grote tekenen onder het
volk. 9 Maar er stonden sommigen op van hen,
die waren van de zogenaamde synagoge van
de Libertijnen, van de Cyreneeërs en van de

(A) **5:28** Mat. 27:25.

Alexandrijnen en van de Joden uit Cilicië en Asia
en redetwistten met Stefanus, 10 en zij waren
niet bij machte de wijsheid en de Geest, waar-
door hij sprak, te weerstaan. 11 Toen schoven zij
mannen naar voren, die zeiden: Wij hebben hem
lasterlijke woorden tegen Mozes en God horen
spreken. 12 En zij brachten zowel het volk als
de oudsten en de schriftgeleerden in opschud-
ding; en op hem aandringende, sleepten zij hem
mee en leidden hem voor de Raad, 13 en voer-
den valse getuigen aan, die zeiden: Deze mens
spreekt onophoudelijk lasterlijke woorden tegen
[deze] heilige plaats en de *Torah*, 14 want wij
hebben hem horen zeggen, dat deze **Jesjoea**, de
Nazoreeër, deze plaats zal afbreken en de zeden
veranderen, die Mozes ons heeft overgeleverd.
15 En allen, die in de Raad zitting hadden, za-
gen, toen zij hem aanstaarden, zijn gezicht als
het gezicht van een engel.

Stefanus verdedigt zich

7 1 En de hogepriester zei: Is dat zo? 2 (A)
En hij zei: U, mannen broeders en vaders,
hoort toe. De God van de heerlijkheid is verschе-
nen aan onze vader Abraham, toen hij nog in
Mesopotamië was, voordat hij in Haran ging wo-
nen, 3 en Hij zei tot hem: Verlaat uw land en uw
bloedverwanten en kom hier naar het land, dat
Ik u wijzen zal. 4 (B) Toen vertrok hij uit het land
van de Chaldeeën en vestigde zich in Haran. En
nadat zijn vader gestorven was, bracht Hij hem
vandaar over naar dit land, waar u nu woont;
5 (C) en Hij gaf hem geen erfdeel daarin, zelfs
niet één voet, maar Hij beloofde het hem en zijn
nakomelingschap tot een bezitting te geven, of-
schoon hij geen kinderen had. 6 (D) En God sprak
aldus, dat zijn nakomelingen bijwoners zouden
zijn in een vreemd land en dat zij hen knechten
en mishandelen zouden vierhonderd jaren; 7 (E)
maar het volk, dat zij dienen zullen, zal Ik oor-
delen, sprak God, en daarna zullen zij uittrek-
ken en Mij vereren aan deze plaats. 8 (F) En Hij
gaf hem het verbond van de besnijdenis; en al-
dus verwekte hij Isaak en besneed hem op de
achtste dag; en Isaak verwekte Jakob en Jakob
de twaalf aartsvaders. 9 (G) En de aartsvaders
verkochten uit jaloezie Jozef naar Egypte, maar
God was met hem, 10 (H) en verloste hem uit al
zijn verdrukkingen en gaf hem genade en wijs-
heid tegenover Farao, de koning van Egypte, die
hem aanstelde tot hoofd over Egypte en over zijn
hele huis. 11 (I9) En er kwam hongersnood over
heel Egypte en Kanaän en grote verdrukking, en
onze vaderen vonden geen voedsel. 12 Maar toen
Jakob hoorde, dat er koren was in Egypte, zond
hij onze vaderen de eerste maal daarheen; 13 (A)
en bij de tweede maal maakte Jozef zich aan
zijn broeders bekend en Jozefs afkomst werd
aan Farao openbaar. 14 (B) En Jozef zond heen
om zijn vader Jakob te laten komen en al zijn
bloedverwanten, vijfenzeventig mensen. 15 (C)
En Jakob trok af naar Egypte, en hijzelf stierf, en
onze vaderen; 16 (D) en zij werden overgebracht
naar Sichem en bijgezet in het graf, dat Abraham
voor geld van de zonen van Hemor te Sichem ge-
kocht had. 17 (E) Maar naarmate de tijd van de
belofte, waarmee God Zich aan Abraham verbon-
den had, naderde, vermeerderde het volk en ver-
menigvuldigde zich in Egypte, 18 totdat er over
Egypte een andere koning aan het bewind kwam,
die Jozef niet gekend had. 19 (F) Deze nam list te
baat tegenover ons geslacht en handelde slecht
met de vaderen, en liet hen hun zuigelingen te
vondeling leggen, opdat het volk zich niet zou
voortplanten. 20 (G) In die tijd werd Mozes ge-
boren en hij was mooi voor God; drie maanden
werd hij opgevoed in het huis van zijn vader.
21 (H) En toen hij te vondeling was gelegd, nam

(A) **7:2** Gen. 12:1. (B) **7:4 a** Gen. 11:31. **7:4 b** Gen. 12:4. (C) **7:5** Gen. 12:7; 13:15; 15:18; 17:8. (D) **7:6** Gen. 15:13,14. (E) **7:7** Ex. 3:12. (F) **7:8 a** Gen. 17:10-14. **7:8 b** Gen. 21:2-4. **7:8 c** Gen. 25:26. **7:8 d** Gen. 29:31-35:18. (G) **7:9 a** Gen. 37:11. **7:9 b** Gen. 37:28. **7:9 c** Gen. 39:2,21. (H) **7:10** Gen. 41:39-41. (I9) **7:11** Gen. 42:1,2. (A) **7:13 a** Gen. 45:1. **7:13 b** Gen. 45:16. (B) **7:14 a** Gen. 45:9,10,17,18. **7:14 b** Gen. 46:27. (C) **7:15 a** Gen. 46:1-7. **7:15 b** Gen. 49:33. (D) **7:16** Gen. 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Joz. 24:32. (E) **7:17** Ex. 1:7,8. (F) **7:19 a** Ex. 1:10,11. **7:19 b** Ex. 1:22. (G) **7:20** Ex. 2:2. (H) **7:21** Ex. 2:3-10.

de dochter van Farao hem aan en liet hem als haar eigen zoon opvoeden. 22 En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid van de Egyptenaren en was machtig in zijn woorden en werken.

23 (A) Toen hij nu de leeftijd van veertig jaar bereikt had, kwam het in zijn hart op, naar zijn broeders, de kinderen van Israël, om te zien. 24 En toen hij er een onrechtvaardig zag behandelen, beschermde hij hem en nam het voor hem op, die mishandeld werd, door de Egyptenaar neer te slaan. 25 Hij meende, dat zijn broeders zouden inzien, dat God hun door zijn hand verlossing wilde geven, maar zij zagen het niet in. 26 En de volgende dag vertoonde hij zich weer onder hen, terwijl zij aan het vechten waren, en hij maande hen tot vrede, zeggende: Mannen, u bent broeders, waarom doet u elkaar onrecht? 27 Maar hij, die zijn naaste onrecht deed, stootte hem van zich af en zei: Wie heeft u tot overste en rechter over ons aangesteld? 28 Wilt u mij soms ombrengen, zoals u gisteren de Egyptenaar hebt omgebracht? 29 (B) En Mozes vluchtte op dit woord en werd een bijwoner in het land Midjan, waar hij twee zonen verwekte.

30 (C) En toen er veertig jaren voorbijgegaan waren, verscheen hem in de woestijn van de berg Sinaï een engel in de vlam van een brandende braamstruik. 31 En toen Mozes dit zag, verwonderde hij zich over het gezicht, en toen hij erheen ging om het te onderzoeken, kwam een stem van JHWH (tot hem): 32 Ik ben de God van uw vaderen, de God van Abraham en Isaak en Jakob. En bevend van schrik durfde Mozes het niet onderzoeken. 33 En JHWH zei tot hem: Doe uw schoenen van uw voeten, want de plaats, waar u staat, is heilige grond. 34 Ik heb de mishandeling van mijn volk in Egypte zeer wel gezien en Ik heb zijn zuchten gehoord en ben neergedaald om hen te verlossen; en nu, kom hier, laat Ik u naar Egypte zenden.

35 (D) Deze Mozes, die zij verloochend hadden door te zeggen: Wie heeft u tot overste en rechter aangesteld, heeft God als een overste en bevrijder gezonden, met de macht van de engel, die hem verschenen was in de braamstruik. 36 (E) Deze heeft hen uitgeleid onder het verrichten van wonderen en tekenen in het land Egypte, in de Rode zee en in de woestijn, veertig jaren lang. 37 (F) Dit is die Mozes, die tot de kinderen van Israël gezegd heeft: Een profeet zoals mij zal God u uit uw broeders doen opstaan. 38 (G) Deze is het, die in de vergadering in de woestijn met de engel was, die tot hem sprak op de Sinaï, en met onze vaderen; en hij ontving levende woorden om die u te geven. 39 En onze vaderen wilden hem niet gehoorzamen, maar stootten hem van zich af en keerden zich in hun hart naar Egypte, 40 (H) zeggende tot Aäron: Maak ons goden, die vóór ons uit zullen gaan; want deze Mozes, die ons uit het land Egypte geleid heeft, wij weten niet, wat er van hem geworden is. 41 (I9) En zij maakten een kalf in die dagen en brachten een offer aan die afgod en verheugden zich over de werken van hun handen. 42 (A) En God keerde Zich af en gaf hen over om het hemelse leger te vereren, zoals geschreven staat in het boek van de profeten: Hebt u Mij ook slachtoffers en offers gebracht, veertig jaren in de woestijn, o huis van Israël?

43 Hebt u niet de tent van Moloch gedragen en de ster van de god Romfa, de afbeeldingen, die u gemaakt had om die te aanbidden? En Ik zal u overbrengen, nog verder dan Babylon.

44 (B) De tent van de getuigenis hadden onze vaderen in de woestijn, zoals Hij het geboden had, die tot Mozes zei, dat hij haar moest maken naar het voorbeeld, dat hij gezien had. 45 (C) Onze vaderen namen die over en met Jozua brachten zij haar verder, bij de onderwerping van de volken, welke God heeft verdreven voor onze vaderen, (in het land), tot de dagen van

(A) **7:23** Ex. 2:11-15. (B) **7:29** Ex. 18:3,4. (C) **7:30** Ex. 3:1-10. (D) **7:35** Ex. 2:14. (E) **7:36 a** Ex. 7:3. **7:36 b** Ex. 14:21. **7:36 c** Num. 14:33. (F) **7:37** Deut. 18:15,18. (G) **7:38** Ex. 19:1-20:17; Deut. 5:1-33. (H) **7:40** Ex. 32:1. (I9) **7:41** Ex. 32:2-6. (A) **7:42** Amos 5:25-27. (B) **7:44** Ex. 25:9,40. (C) **7:45** Joz. 3:14-17.

David. 46 (A) Deze heeft genade gevonden bij
God en gevraagd een woonplaats te mogen vin-
den voor het huis van Jakob. 47 (B) Maar (pas)
Salomo bouwde Hem een huis. 48 De Allerhoog-
ste echter woont niet in wat men met handen
maakt, zoals de profeet zegt: 49 (C) De hemel is
Mij ten troon, en de aarde een voetbank van mijn
voeten. Wat voor huis zult u Mij bouwen, zegt
JHWH, of wat is de plaats van mijn rust? 50 Heeft
niet mijn hand dit alles gemaakt?
51 (D) Hardnekkigen en onbesnedenen van hart
en oren, u verzet u altijd tegen de heilige Geest;
zoals uw vaderen, zo ook u. 52 Wie van de profe-
ten hebben uw vaderen niet vervolgd? Zelfs heb-
ben zij hen gedood, die geprofeteerd hebben van
de komst van de Rechtvaardige, van wie u nu ver-
raders en moordenaars bent geworden, 53 u, die
de *Torah* ontvangen hebt op beschikking van en-
gelen, maar haar niet hebt gehouden.

De dood van Stefanus - Saulus

54 Toen zij dit hoorden, sneed het hun door
het hart en zij knersten de tanden tegen hem.
55 Maar hij, vol van de heilige Geest, sloeg de
ogen op naar de hemel en zag de heerlijkheid
van God en Jesjoea, staande aan de rechter-
hand van God, 56 En hij zei: Zie, ik zie de he-
melen geopend en de Mensenzoon, staande aan
de rechterhand van God. 57 Maar zij begonnen
luidkeels te schreeuwen, stopten hun oren toe en
stormden als één man op hem los; 58 en zij wier-
pen hem de stad uit en stenigden hem. En de ge-
tuigen legden hun mantels af aan de voeten van
een jonge man, Saulus genaamd. 59 En zij ste-
nigden Stefanus, die de Heer aanriep, zeggende:
Heer Jesjoea, ontvang mijn geest. 60 En op de
knieën vallende, riep hij met luide stem: Heer,
reken hun deze zonde niet toe! En met deze
woorden ontsliep hij. En Saulus stemde in met
zijn terechtstelling.

8 26
1 En er ontstond in die dagen een zware ver-
volging tegen de gemeente te Jeruzalem; en al-
len werden verstrooid over de streken van Judea
en Samaria, met uitzondering van de aposte-
len. 2 En vrome mannen droegen Stefanus in een
graf en bedreven grote rouw over hem. 3 (E) En
Saulus verwoestte de gemeente, en hij ging het
ene huis na het andere binnen en sleurde man-
nen en vrouwen mee, en hij leverde hen over in
de gevangenis.

Filippus te Samaria - Simon de tovenaar

4 Zij dan, die verstrooid werden, trokken
het land door, het evangelie verkondigende.
5 En Filippus daalde af naar de stad van Samaria
en preekte hun de Messias. 6 En toen de menig-
ten Filippus hoorden en tekenen zagen, die hij
deed, hielden zij zich eenparig aan wat door hem
gezegd werd. 7 Want van velen, die onreine gees-
ten hadden, gingen deze onder luid geroep uit
en vele verlamden en kreupelen werden genezen;
8 en er kwam grote blijdschap in die stad.
9 En een man, met name Simon, was reeds vóór
deze tijd in de stad bezig met toverij, waar-
door hij het volk van Samaria verbijsterde, en hij
beweerde van zichzelf, dat hij iets groots was;
10 en allen, van klein tot groot, hielden zich aan
hem en zeiden: Deze is wat genoemd wordt de
grote kracht van God. 11 En zij hielden zich aan
hem, omdat hij reeds lange tijd hen door tove-
rijen verbijsterd had. 12 Toen zij echter geloof
schonken aan Filippus, die het evangelie van het
Koninkrijk van God en van de naam van Jesjoea
de Messias preekte, lieten zij zich dopen, zo-
wel mannen als vrouwen. 13 En ook Simon zelf
kwam tot geloof, en na gedoopt te zijn, bleef hij
voortdurend bij Filippus, verbijsterd door de te-
kenen en grote krachten, die hij zag gebeuren.
14 Toen nu de apostelen te Jeruzalem hoorden,
dat Samaria het woord van God had aanvaard,
zonden zij tot hen Petrus en Johannes, 15 die,
daar aangekomen, voor hen baden, dat zij de hei-
lige Geest mochten ontvangen. 16 Want deze was
nog over niemand van hen gekomen, maar zij
waren alleen gedoopt in de naam van de Heer

(A) **7:46** 2Sam. 7:1-16; 1Kron. 17:1-14. (B) **7:47** 1Kon. 6:1-38; 2Kron. 3:1-17. (C) **7:49** Jes. 66:1,2. (D) **7:51** Jes. 63:10.
(E) **8:3** Hand. 22:4,5; 26:9-11.

Jesjoea. 17 Toen legden zij hun de handen op en
zij ontvingen de heilige Geest. 18 En toen Simon
zag, dat door de handoplegging van de apostelen
de Geest werd gegeven, bood hij hun geld aan,
19 en zei: Geef ook mij deze macht, opdat, als
ik iemand de handen opleg, hij de heilige Geest
zal ontvangen. 20 Maar Petrus zei tot hem: Uw
geld zij met u tot verderf, daar u gemeend hebt
de gave van God voor geld te kunnen verwerven.
21 U hebt part noch deel aan deze zaak, want uw
hart is niet recht voor God. 22 Bekeer u van deze
uw boosheid en bid JHWH, of deze toeleg van uw
hart u vergeven mag worden; 23 want ik zie, dat
u gekomen bent tot een gal van bitterheid en een
warnet van ongerechtigheid. 24 Maar Simon ant-
woordde en zei: Bidt u voor mij tot JHWH, dat mij
niets zal overkomen van dat wat u gezegd hebt.
25 Toen zij dan het woord van de Heer be-
tuigd en gesproken hadden, keerden zij terug
naar Jeruzalem en verkondigden het evangelie
aan vele dorpen van de Samaritanen.

De kamerling uit Ethiopië

26 En een engel van JHWH sprak tot Filippus
en zei: Sta op en ga tegen de middag de weg
op, die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza. Deze
is eenzaam. 27 En hij stond op en ging. En zie,
een Ethiopiër, een kamerling, een rijksgrote van
Kandake, de koningin van de Ethiopiërs, haar
opperschatbewaarder, was naar Jeruzalem ge-
gaan om te aanbidden; 28 en hij was op de te-
rugweg en las, in zijn wagen gezeten, de profeet
Jesaja. 29 En de Geest zei tot Filippus: Treed toe
en voeg u bij deze wagen. 30 En Filippus liep snel
erheen en hoorde hem de profeet Jesaja lezen en
zei: Begrijpt u wat u leest? 31 En hij zei: Hoe zou
ik dit kunnen, als niet iemand mij de weg wijst?
En hij verzocht Filippus in te stappen en naast
hem te komen zitten. 32 (A) En het gedeelte van
de Schrift, dat hij las, was dit: Zoals een schaap
werd Hij ter slachting geleid; en zoals een lam
stemloos is tegenover de scheerder, zo doet Hij
zijn mond niet open.

33 In de *verootmoediging* werd zijn oor-
deel weggenomen: wie zal zijn afkomst ver-
tellen? Want zijn leven wordt van de aarde
weggenomen.
34 En de kamerling antwoordde, en zei tot
Filippus: Ik vraag u, van wie zegt de pro-
feet dit? van zichzelf of van iemand anders?
35 En Filippus opende zijn mond, en uitgaande
van dat schriftwoord, preekte hij hem Jesjoea.
36 En terwijl zij onderweg waren, kwamen zij bij
een water, en de kamerling zei: Zie, daar is water;
wat is ertegen, dat ik gedoopt word? 37 [En hij
zei: Indien u met uw hele hart gelooft, is het toe-
gestaan. En hij antwoordde en zei: Ik geloof, dat
Jesjoea de Messias de Zoon van God is.] 38 En hij
liet de wagen stilhouden en beiden daalden af
in het water, zowel Filippus als de kamerling, en
hij doopte hem. 39 En toen zij uit het water geko-
men waren, nam de Geest van de Heer Filippus
weg en de kamerling zag hem niet meer, want hij
ging zijn weg met blijdschap. 40 Maar Filippus
bleek te Asdod te zijn; en hij trok rond om het
evangelie te preken aan alle steden, totdat hij te
Caesarea kwam.

De bekering van Saulus

9 1 En Saulus, nog dreiging en moord blazende
tegen de discipelen van de Heer, ging naar de
hogepriester, 2 en vroeg van hem brieven naar
Damascus voor de synagogen, om, als hij man-
nen en vrouwen, die van die weg waren, zou
vinden, hen als gevangenen naar Jeruzalem te
brengen.
3 En terwijl hij daarheen op weg was, gebeurde
het, toen hij Damascus naderde, dat hem plotse-
ling licht uit de hemel omstraalde; 4 en ter aarde
gevallen, hoorde hij een stem tot zich zeggen:
Saul, Saul, waarom vervolgt u Mij? 5 En hij zei:
Wie bent u, Heer? En Hij zei: Ik ben Jesjoea, die
u vervolgt. 6 Maar sta op en ga de stad binnen
en daar zal u gezegd worden, wat u doen moet.
7 En de mannen, die met hem reisden, stonden
sprakeloos, daar zij wel de stem hoorden, maar

(A) **8:32** Jes. 53:7,8.

niemand zagen. 8 En Saulus stond op van de grond en hoewel hij zijn ogen open had, kon hij niets zien, en zij leidden hem bij de hand en brachten hem naar Damascus. 9 En hij kon drie dagen lang niet zien, en hij at of dronk niet.

10 Nu was er te Damascus een discipel, genaamd Ananias; en de Heer zei tot hem in een gezicht: Ananias! En hij zei: Zie, hier ben ik, Heer. 11 En de Heer zei tot hem: Sta op en ga naar de straat, die de Rechte heet, en vraag bij het huis van Judas naar iemand uit Tarsus, genaamd Saulus, want zie, hij is in gebed 12 en hij heeft [in een gezicht] een man, genaamd Ananias, zien binnenkomen en hem de handen opleggen, opdat hij weer zien kon. 13 En Ananias antwoordde: Heer, ik heb van velen over deze man gehoord, hoeveel kwaad hij uw heiligen te Jeruzalem aangedaan heeft; 14 en hier heeft hij volmacht van de overpriesters om allen, die uw naam aanroepen, gevangen te nemen. 15 Maar de Heer zei tot hem: Ga, want deze is Mij een uitverkoren werktuig om mijn naam te brengen voor volken en koningen en [de] kinderen van Israël; 16 want Ik zal hem tonen, hoeveel hij lijden moet ter wille van mijn naam. 17 En Ananias ging heen en kwam in het huis, en hij legde hem de handen op en zei: Saul, broeder, de Heer heeft mij gezonden, **Jesjoea**, die u verschenen is op de weg, waarlangs u gekomen bent, opdat u weer zou zien en met de heilige Geest vervuld worden. 18 En direct vielen hem als schubben van de ogen en hij kon weer zien, en hij stond op en werd gedoopt; 19 en toen hij voedsel genomen had, werd hij versterkt.

Saulus in de broederkring

En het gebeurde, toen Saulus enige dagen bij de discipelen te Damascus was, 20 dat hij direct in de synagogen verkondigde, dat **Jesjoea** de Zoon van God is. 21 En allen, die het hoorden, stonden verbaasd en zeiden: Is dit niet de man, die te Jeruzalem de mensen, die deze naam aanriepen, uitroeide, en die hier gekomen is met het doel hen als gevangenen voor de overpriesters te brengen? 22 Maar Saulus trad steeds krachtiger op en bracht de Joden, die te Damascus woonden, in verwarring door te bewijzen, dat deze de Messias is.

23 (A) En toen er verscheidene dagen verlopen waren, beraamden de Joden het plan hem te vermoorden, 24 maar hun toeleg kwam ter kennis van Saulus. En zij hielden dag en nacht de wacht bij de poorten om hem te vermoorden; 25 maar zijn discipelen namen hem en lieten hem 's nachts in een mand over de muur zakken.

26 En te Jeruzalem aangekomen, trachtte hij zich bij de discipelen te voegen, maar allen schuwden hem, daar zij niet konden geloven, dat hij een discipel was. 27 Barnabas nam hem echter onder zijn hoede en bracht hem bij de apostelen en vertelde hun, hoe hij onderweg de Heer had gezien, en dat deze tot hem gesproken had, en hoe hij te Damascus vrijmoedig was opgetreden in de naam van **Jesjoea**. 28 En hij bleef met hen ingaan en uitgaan te Jeruzalem, 29 en vrijmoedig optreden in de naam van de Heer, en hij sprak en redetwistte met de Grieksprekende Joden; maar dezen trachtten hem om te brengen. 30 Maar toen de broeders dit te weten kwamen, brachten zij hem naar Caesarea en lieten hem vandaar naar Tarsus vertrekken.

31 De gemeente dan door heel Judea, Galilea en Samaria had vrede; zij werd opgebouwd en wandelde in het ontzag voor **JHWH**, en zij nam in aantal toe door de bijstand van de heilige Geest.

Eneas en Dorkas

32 En het gebeurde, toen Petrus overal rondreisde, dat hij ook bij de heiligen kwam, die te Lydda woonden. 33 Daar vond hij een man, genaamd Eneas, een verlamde, die al acht jaren bedlegerig was geweest. 34 En Petrus zei tot hem: Eneas, **Jesjoea** de Messias geneest u; sta op en maak zelf uw bed op. En hij stond onmiddellijk op. 35 En alle bewoners van Lydda en Saron zagen hem en bekeerden zich tot de Heer.

(A) **9:23** 2Cor. 11:32,33.

36 En er was te Joppe een discipelin, genaamd
Tabita, wat, vertaald, betekent Dorkas. Deze was
overvloedig in goede werken en giften, die zij
gaf. 37 En het gebeurde in die dagen, dat zij ziek
werd en stierf; en na haar gewassen te hebben,
legde men haar in een bovenzaal. 38 En daar
Lydda dicht bij Joppe lag, zonden de discipelen,
toen zij hoorden, dat Petrus daar was, twee man-
nen tot hem met het verzoek: Kom zonder treu-
zelen tot ons. 39 En Petrus stond op en ging met
hen mee. Toen hij daar aangekomen was, bracht
men hem naar de bovenzaal en al de weduwen
kwamen bij hem staan, en lieten hem onder tra-
nen al de lijfrokken en mantels zien, die Dorkas,
toen zij nog bij hen was, gemaakt had. 40 Maar
Petrus zond hen allen naar buiten en knielde
neer en bad. En hij keerde zich tot het lichaam
en zei: Tabita, sta op! En zij opende haar ogen
en zag Petrus en ging overeind zitten, 41 en hij
gaf haar de hand en richtte haar op; toen riep hij
de heiligen en de weduwen en stelde haar levend
voor hen. 42 En het werd bekend door heel Joppe
en velen kwamen tot geloof in de Heer. 43 En het
gebeurde, dat hij verscheidene dagen te Joppe
bleef bij een zekere Simon, een leerlooier.

Cornelius

10 1 En er was te Caesarea iemand, genaamd
Cornelius, een hoofdman van de zoge-
naamde Italiaanse afdeling, 2 een godvruchtig
man, een vereerder van God met zijn hele huis,
die vele giften aan het volk gaf en geregeld tot
God bad. 3 Hij zag in een gezicht, omstreeks het
negende uur van de dag, duidelijk een engel van
God bij zich binnenkomen en tot hem zeggen:
Cornelius! 4 Hij staarde hem aan en werd zeer
bang en zei: Wat is er, heer! En hij zei tot hem:
Uw gebeden en uw giften zijn bij God in ge-
dachten gekomen. 5 En nu, zend mannen naar
Joppe en nodig een zekere Simon uit, die bijge-
naamd wordt Petrus: 6 deze is de gast van een
Simon, een leerlooier, wiens huis bij de zee ligt.
7 Zodra de engel, die tot hem sprak, weggegaan
was, riep hij twee van zijn huisslaven en een god-
vruchtige soldaat uit degenen, die voortdurend
bij hem waren; 8 en nadat hij hun alles uitgelegd
had, zond hij hen naar Joppe.
9 De volgende dag, terwijl dezen onderweg wa-
ren en de stad naderden, ging Petrus omstreeks
het zesde uur op het dak, om zijn gebed te ver-
richten. 10 En hij werd hongerig en verlangde te
eten, en terwijl men iets gereed maakte, kwam
hij in geestvervoering, 11 en hij zag de hemel ge-
opend en een voorwerp neerdalen in de vorm van
een groot laken, dat aan de vier hoeken neerge-
laten werd op de aarde; 12 hierin bevonden zich
allerlei viervoetige en kruipende dieren van de
aarde en allerlei vogels van de hemel. 13 En er
kwam een stem tot hem: Sta op, Petrus, slacht en
eet! 14 Maar Petrus zei: Zeker niet, Heer, want ik
heb nog nooit iets gegeten, dat onheilig of onrein
was. 15 En nogmaals voor de tweede keer, kwam
een stem tot hem: Wat God rein verklaard heeft,
mag u niet voor onheilig houden. 16 En dit ge-
beurde tot driemaal toe, en direct werd het voor-
werp weer opgenomen in de hemel.
17 Terwijl Petrus bij zichzelf in onzekerheid
was, wat het gezicht, dat hij gezien had, betekе-
nen mocht, zie, daar waren de mannen, die door
Cornelius gezonden waren, bij hun navraag naar
het huis van Simon aan het voorportaal geko-
men, 18 en zij trachtten na geroepen te hebben
te weten te komen, of Simon, bijgenaamd Petrus,
daar verblijf hield.
19 En terwijl Petrus nog steeds over het gezicht
nadacht, zei de Geest: Zie, twee mannen zoeken
naar u; 20 sta dan op, ga naar beneden en reis,
zonder bezwaar te maken, met hen mee, want
Ik heb hen gezonden. 21 En Petrus ging naar be-
neden en zei tot de mannen: Zie, ik ben, die u
zoekt; wat is de reden van uw komst? 22 En zij
zeiden: Cornelius, een hoofdman, een rechtvaar-
dig man en vereerder van God, die goed bekend
staat bij het hele volk van de Joden, heeft door
een heilige engel een godsspraak ontvangen om
u in zijn huis te nodigen en te horen wat u zeg-
gen zult. 23 Hij nodigde hen binnen en ontving
hen gastvrij.

En de volgende dag stond hij op en vertrok met
hen, en enige van de broeders uit Joppe gingen

met hem mee. 24 En de volgende dag kwam hij te Caesarea aan. En Cornelius wachtte op hen, terwijl hij zijn bloedverwanten en beste vrienden had bijeengeroepen. 25 En toen het gebeurde, dat Petrus binnentrad, kwam Cornelius hem tegemoet, viel hem te voet en bewees hem eer. 26 Maar Petrus richtte hem op en zei: Sta op, ik ben zelf ook een mens. 27 En terwijl hij zich met hem onderhield, kwam hij binnen en vond er velen bijeen; 28 en hij sprak tot hen: U weet, hoe het een Jood verboden is zich te voegen bij of te gaan tot een niet-Jood; maar mij heeft God doen zien, dat ik niemand onheilig of onrein mag noemen. 29 Daarom ben ik ook zonder tegenspreken op uw uitnodiging gekomen. Ik zou nu wel willen weten, om welke reden u mij uitgenodigd hebt. 30 En Cornelius zei: Juist vóór vier dagen, van dit ogenblik af gerekend, was ik op het negende uur thuis in gebed; 31 en zie, een man stond voor mij in een blinkend kleed, en hij zei: Cornelius, uw gebed is verhoord en aan uw giften is voor God gedacht geworden. 32 Zend dan iemand naar Joppe en ontbied Simon, die bijgenaamd wordt Petrus; deze is als gast in het huis van Simon, een leerlooier, aan de zee. 33 Ik heb dan direct iemand tot u gezonden en u hebt er wél aan gedaan hier te komen. Wij zijn dan nu allen aanwezig voor het aangezicht van God, om te horen al wat u door de Heer opgedragen is.

34 (A) En Petrus opende zijn mond en zei: Inderdaad merk ik, dat er bij God geen aanneming van personen is, 35 maar onder elk volk is wie Hem vereert en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam, 36 naar het woord, dat Hij heeft doen brengen aan de kinderen van Israël om vrede te verkondigen door **Jesjoea** de Messias. Deze is Heer van allen. 37 U weet van de dingen, die gebeurd zijn door het hele Joodse land, te beginnen in Galilea, na de doop, die Johannes verkondigde, 38 van **Jesjoea** van Nazaret, hoe God Hem met de heilige Geest en met kracht heeft gezalfd. Hij is rondgegaan, terwijl Hij allen genas en weldeed, die door de duivel overweldigd waren; want God was met Hem. 39 En wij zijn getuigen van al wat Hij gedaan heeft in het land van de Joden zowel als te Jeruzalem; en zij hebben Hem gedood door Hem te hangen aan een hout. 40 Hem heeft God op de derde dag opgewekt en heeft gegeven, dat Hij verscheen, 41 niet aan het hele volk, maar aan de getuigen, die door God tevoren gekozen waren, aan ons, die met Hem gegeten en gedronken hebben, nadat Hij uit de doden was opgestaan; 42 en Hij heeft ons geboden het volk te prediken en te kennen te geven, dat Hij het is, die door God is aangesteld tot rechter over levenden en doden. 43 Van Hem getuigen alle profeten, dat een ieder, die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangt door zijn naam.

44 Terwijl Petrus deze woorden nog sprak, viel de heilige Geest op allen, die het woord hoorden. 45 En al de gelovigen uit de besnijdenis, die met Petrus waren meegekomen, stonden verbaasd, dat de gave van de heilige Geest ook over de niet-Joden was uitgestort, 46 want zij hoorden hen spreken in talen/tongen en God grootmaken. Toen merkte Petrus op: 47 Zou iemand het water kunnen weren, om deze mensen te dopen, die evenals wij de heilige Geest hebben ontvangen? 48 En hij beval hen te dopen in de naam van **Jesjoea** de Messias. Toen verzochten zij hem nog enige dagen te blijven.

Petrus verdedigt de doop van Cornelius

11 1 De apostelen nu en de broeders in Judea hoorden, dat ook de volken het woord van God aangenomen hadden.

2 En toen Petrus naar Jeruzalem gegaan was, verschilden zij, die uit het besneden volk waren, met hem van mening, 3 en zij zeiden: U bent binnengegaan bij onbesnedenen en hebt met hen gegeten. 4 Maar Petrus begon hun alles in geregelde orde uiteen te zetten en zei: 5 Ik was in de stad Joppe in gebed en zag in zinsverrukking een gezicht: een voorwerp daalde neer in de vorm van een groot laken, dat aan de vier hoeken uit de hemel werd neergelaten, en het kwam vlak bij

(A) **10:34** Deut. 10:17.

mij. 6 Toen ik er scherp naar keek, merkte ik op
en zag ik de viervoetige dieren van de aarde, de
wilde en de kruipende dieren en de vogels van
de hemel. 7 En ik hoorde ook een stem tot mij
zeggen: Sta op, Petrus, slacht en eet! 8 Maar ik
zei: Zeker niet, Heer, want nog nooit is iets, dat
onheilig of onrein was, in mijn mond gekomen.
9 Maar voor de tweede keer antwoordde mij een
stem uit de hemel: Wat God rein verklaard heeft,
mag u niet voor onheilig houden. 10 En dit ge-
beurde tot driemaal toe; en alles werd weer op-
getrokken in de hemel. 11 En zie, direct daarop
bleven drie mannen voor het huis staan, waarin
wij waren, die uit Caesarea tot mij waren gezon-
den. 12 En de Geest zei tot mij, dat ik met hen
moest meegaan zonder bezwaar te maken. En
met mij gingen ook deze zes broeders, en wij
zijn het huis van die man binnengegaan; 13 en hij
heeft ons meegedeeld, hoe hij een engel in zijn
huis had zien staan, die tot hem zei: Zend ie-
mand naar Joppe en nodig Simon uit, die bijge-
naamd wordt Petrus; 14 deze zal woorden tot u
spreken, waardoor u en uw hele huis behouden
zult worden. 15 En toen ik begonnen was te spre-
ken, viel de heilige Geest op hen, evenals in het
begin ook op ons. 16 (A) En ik herinnerde mij het
woord van de Heer, hoe Hij zei: Johannes doopte
wel met water, maar u zult met de heilige Geest
gedoopt worden. 17 Indien nu God hun op volko-
men gelijke wijze als ons de gave heeft gegeven
op het geloof in de Heer **Jesjoea** de Messias, hoe
zou ik dan bij machte geweest zijn God tegen te
houden? 18 En toen zij dit gehoord hadden, kwa-
men zij tot rust en verheerlijkten God, zeggende:
Zo heeft dan God ook de niet-Joden de bekering
ten leven geschonken.

Barnabas en Saulus naar Antiochië

19 (B) Zij dan, die verstrooid werden door de
verdrukking, welke in verband met Stefanus
plaats vond, trokken verder tot Fenicië, Cyprus
en Antiochië toe, zonder tot iemand het woord
te spreken dan alleen tot de Joden.

20 Maar er waren onder hen enige Cyprische
en Cyreense mannen, die, te Antiochië gekomen,
ook tot de Grieken spraken en hun de Heer
Jesjoea predikten. 21 En de hand van de Heer was
met hen, en een groot aantal kwam tot het geloof
en bekeerde zich tot de Heer.
22 En het bericht daarvan kwam de gemeente
van Jeruzalem ter ore en zij vaardigden Barnabas
af naar Antiochië.
23 Toen deze aankwam en de genade van God
zag, verheugde hij zich en wekte allen op om
naar het voornemen van hun hart de Heer trouw
te blijven; 24 want hij was een goed man, vol van
de heilige Geest en van geloof. En een grote me-
nigte werd de Heer toegevoegd. 25 En hij ver-
trok naar Tarsus om Saulus te zoeken; en toen
hij hem gevonden had, bracht hij hem naar
Antiochië. 26 En het gebeurde, dat zij een vol jaar
in de gemeente gastvrij ontvangen werden en
een grote menigte onderwezen en dat de disci-
pelen het eerst te Antiochië christenen genoemd
werden.
27 En in die dagen kwamen profeten van
Jeruzalem te Antiochië; 28 (C) en één uit hen, ge-
naamd Agabus, stond op en gaf door de Geest te
kennen, dat een grote hongersnood zou komen
over het hele rijk, die dan ook gekomen is on-
der Claudius. 29 En de discipelen besloten, dat
elk van hen naar draagkracht iets zenden zou
tot ondersteuning van de broeders, die in Judea
woonden; 30 Dit deden zij dan ook en zij zonden
het aan de oudsten door de hand van Barnabas
en Saulus.

De dood van Jakobus - De bevrijding van Petrus

12 1 En omstreeks die tijd sloeg koning
Herodes de hand aan sommigen van de
gemeente om hun kwaad te doen. 2 En hij liet
Jakobus, de broeder van Johannes, ter dood
brengen met het zwaard; 3 en toen hij zag, dat dit
de Joden aangenaam was, ging hij voort en nam
ook Petrus in hechtenis. Nu waren het de dagen
van de Ongezuurde Broden. 4 (D) En hij liet hem

(A) **11:16** Hand. 1:5. (B) **11:19** Hand. 8:1-4. (C) **11:28** Hand. 21:10. (D) **12:4** Ex. 12:1-27.

grijpen en zette hem gevangen, onder bewaking van vier viertallen soldaten, met het voornemen hem na het Pèsachfeest voor het volk te brengen. 5 Petrus dan werd in de gevangenis in bewaring gehouden, maar door de gemeente werd voortdurend tot God voor hem gebeden.

6 Toen nu Herodes van plan was hem te doen voorkomen, lag Petrus die nacht te slapen tussen twee soldaten, geboeid met twee kettingen, en schildwachten hielden voor de deur van de gevangenis de wacht. 7 En zie, een engel van JHWH stond bij hem en er scheen licht in het vertrek, en hij stootte Petrus in zijn zijde om hem te wekken en zei: Sta snel op! En de kettingen vielen van zijn handen. 8 En de engel zei tot hem: Omgord u en bind uw sandalen aan. En hij deed aldus. En hij zei tot hem: Sla uw mantel om en volg mij. 9 En hij volgde hem naar buiten en hij wist niet, dat het werkelijkheid was, wat door de engel gedaan werd, maar hij meende een gezicht te zien. 10 En toen zij langs de eerste en de tweede wacht gegaan waren, kwamen zij aan de ijzeren poort, die naar de stad leidde, welke vanzelf voor hen openging. En buiten gekomen, gingen zij één straat ver en direct daarna verliet de engel hem. 11 En Petrus, tot zichzelf gekomen, zei: Nu weet ik waarlijk, dat JHWH zijn engel uitgezonden heeft en mij gerukt heeft uit de hand van Herodes en uit al wat het volk van de Joden verwachtte. 12 En na een ogenblik van overleg, ging hij naar het huis van Maria, de moeder van Johannes, bijgenaamd Marcus, waar velen vergaderd waren in gebed. 13 En toen hij aan de deur van het voorportaal klopte, kwam een slavin, met name Rode, voor om te horen wat er was; 14 en toen zij de stem van Petrus herkende, deed zij van blijdschap het voorportaal niet open, maar liep naar binnen om mee te delen, dat Petrus voor het portaal stond. 15 En zij zeiden tot haar: U spreekt wartaal. Maar zij bleef volhouden, dat het zo was. En zij zeiden: Het is zijn engel. 16 Maar Petrus bleef kloppen en toen zij opengedaan hadden, zagen zij hem en waren verbijsterd. 17 En hij wenkte met zijn hand, dat zij zwijgen moesten, en vertelde hun, hoe de Heer hem uit de gevangenis had geleid en hij zei: Bericht dit aan Jakobus en de broeders. En hij vertrok en reisde naar een andere plaats.

18 En toen het dag geworden was, kwam er geen kleine opschudding onder de soldaten, wat er toch met Petrus gebeurd was.

19 En toen Herodes nasporingen naar hem had laten doen, maar hem niet vond, nam hij de schildwachten in verhoor en liet hen wegleiden; en hij vertrok van Judea naar Caesarea en verbleef aldaar.

De dood van Herodes

20 En hij was hevig vertoornd op de Tyriërs en de Sidoniërs; maar zij kwamen als één man tot hem en wisten Blastus, de kamerheer van de koning, voor zich te winnen en zij verzochten om vrede, daar hun land voor zijn voeding van dat van de koning afhankelijk was. 21 En op een bepaalde dag hield Herodes, in een koninklijk kleed op de troon gezeten, een rede tot hen; 22 en het volk juichte hem toe: De stem van een god en niet van een mens! 23 En direct sloeg hem een engel van JHWH, omdat hij God de eer niet gaf; en hij werd door wormen gegeten en blies de adem uit.

De uitzending van Barnabas en Saulus

24 En het woord van de Heer nam toe en breidde zich uit. 25 Barnabas nu en Saulus keerden terug uit Jeruzalem na hun liefdedienst te hebben volbracht, en namen ook Johannes, bijgenaamd Marcus, mee.

13 1 Nu waren er te Antiochië in de gemeente aldaar profeten en leraars, namelijk: Barnabas, Simeon, genaamd Niger, Lucius van Cyrene, Manaën, de broer van Herodes, de viervorst, en Saulus.

2 En terwijl zij vastten bij de dienst van de Heer, zei de heilige Geest: Zondert Mij nu Barnabas en Saulus af voor het werk, waartoe Ik hen geroepen heb. 3 Toen vastten en baden zij, en legden hun de handen op en lieten hen gaan.

4 Dezen dan, door de heilige Geest uitgezonden, trokken naar Seleucië en voeren vandaar naar Cyprus; 5 en te Salamis gekomen, verkon-

digden zij het woord van God in de synagogen van de Joden; en zij hadden ook Johannes tot helper.

6 En na het hele eiland doorgetrokken te zijn tot aan Pafos, troffen zij een zekere tovenaar aan, een valse profeet, een Jood, wiens naam was Bar Jesjoea; 7 hij hield zich op bij de landvoogd Sergius Paulus, een verstandig man. Deze verlangde het woord van God te horen en liet Barnabas en Saulus tot zich roepen. 8 Maar Elymas, de tovenaar, want zo wordt zijn naam vertaald, verzette zich tegen hen en trachtte de landvoogd van het geloof afkerig te maken. 9 Maar Saulus, anders gezegd Paulus, vervuld met de heilige Geest, zag hem scherp aan, en zei: 10 Zoon van de duivel, vol van allerlei list en streken, vijand van alle gerechtigheid, zult u niet ophouden de rechte wegen van JHWH te verdraaien? 11 En nu, zie, de hand van de Heer keert zich tegen u, en u zult een tijd lang blind zijn en de zon niet zien. En direct viel op hem donkerheid en duisternis, en rondtastende zocht hij iemand om hem bij de hand te leiden. 12 Toen de landvoogd zag, wat er gebeurd was, kwam hij tot geloof, zeer getroffen door de leer van de Heer.

Naar Antiochië in Pisidië

13 Paulus en die met hem waren, voeren af van Pafos en kwamen te Perge in Pamfylië; maar Johannes scheidde zich van hen af en keerde weer naar Jeruzalem.

14 Maar zelf gingen zij van Perge verder en kwamen te Antiochië in Pisidië, en op de Sjabbatdag in de synagoge gegaan zijnde, namen zij plaats. 15 En na de voorlezing van de *Torah* en de *Profeten* lieten de oversten van de synagoge hun vragen: Mannen broeders, indien u een woord van opwekking voor het volk hebt, spreekt het dan. 16 En Paulus stond op, wenkte met zijn hand en zei: Mannen van Israël en vereerders van God, luistert. 17 (A) De God van dit volk Israël heeft onze vaderen uitverkoren en het volk verhoogd, toen zij bijwoners waren in het land Egypte, en Hij heeft hen met hoge arm daaruit gevoerd, 18 (B) en Hij heeft gedurende een tijd van omstreeks veertig jaren in de woestijn hun eigenaardigheden verdragen; 19 (C) en na zeven volken uitgeroeid te hebben in het land Kanaän, heeft Hij hun land aan hen ten erfdeel gegeven, 20 (D) omstreeks vierhonderd vijftig jaren lang. En daarna gaf Hij hun richters tot op de profeet Samuël. 21 (E) En van toen af vroegen zij om een koning en God gaf hun Saul, de zoon van Kis, een man uit de stam Benjamin, veertig jaren lang; 22 (F) en nadat Hij deze verworpen had, verwekte Hij hun David als koning, wie Hij ook dit getuigenis gaf: Ik heb David, de zoon van Isaï, gevonden, een man naar mijn hart, die al mijn bevelen zal volbrengen. 23 Uit zijn geslacht heeft God naar de belofte voor Israël de Heiland Jesjoea doen komen, 24 (G) nadat Johannes eerst, vóór zijn optreden, aan het hele volk Israël een doop van bekering gepredikt had. 25 En toen hij zijn loopbaan volbracht, zei Johannes: Wat u meent, dat ik ben, ben ik niet, maar zie, na mij komt Hij, wie ik niet waardig ben de schoenen van zijn voeten los te maken.

26 Mannen broeders, zonen van het geslacht van Abraham, en vereerders van God onder u, tot ons is deze heilsboodschap gezonden. 27 Want die te Jeruzalem wonen en hun oversten hebben Hem niet erkend en zij hebben de uitspraken van de profeten, die elke Sjabbat worden voorgelezen, door hun oordeel vervuld, 28 (H) en hoewel zij geen grond voor doodstraf konden vinden, hebben zij Pilatus gevraagd Hem ter dood te brengen; 29 (I9) en toen zij alles volbracht hadden, wat van Hem geschreven stond, namen zij Hem af van het hout en legden Hem in een graf. 30 Maar God heeft Hem uit de doden opgewekt;

(A) **13:17 a** Ex. 1:7. **13:17 b** Ex. 12:51. (B) **13:18** Num. 14:34; Deut. 1:31. (C) **13:19 a** Deut. 7:1. **13:19 b** Joz. 14:1. (D) **13:20 a** Richt. 2:16. **13:20 b** 1Sam. 3:20. (E) **13:21 a** 1Sam. 8:5. **13:21 b** 1Sam. 10:21. (F) **13:22 a** 1Sam. 13:14. **13:22 b** 1Sam. 16:12; Ps. 89:21. (G) **13:24** Mar. 1:4; Luk. 3:3. **13:25 a** Joh. 1:20. **13:25 b** Mat. 3:11; Mar. 1:7; Luk. 3:16; Joh. 1:27. (H) **13:28** Mat. 27:22,23; Mar. 15:13,14; Luk. 23:21-23; Joh. 19:15. (I9) **13:29** Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Luk. 23:50-56; Joh. 19:38-42.

31 (A) en Hij is gedurende vele dagen verschenen
aan hen, die met Hem van Galilea naar Jeruzalem
opgegaan waren, die [nu] getuigen van Hem zijn
bij het volk. 32 (B) En wij verkondigen u, dat God
de belofte, die aan de vaderen gedaan is, aan
ons, hun kinderen, vervuld heeft door **Jesjoea**
op te wekken, 33 zoals in de tweede psalm ge-
schreven staat: Mijn zoon bent u; Ik heb U he-
den verwekt. 34 (C) En dat Hij Hem uit de doden
heeft opgewekt, zonder dat Hij weer tot ontbin-
ding zal terugkeren, heeft Hij aldus gezegd: Ik
zal U het heilige van David geven, dat betrouw-
baar is; 35 (D) en daarom zegt Hij ook in een
andere psalm: U zult uw Heilige geen ontbin-
ding doen zien. 36 Want David is, na voor zijn
geslacht de raad van God gediend te hebben,
ontslapen en bij zijn vaderen bijgezet, en hij
heeft wél ontbinding gezien; 37 maar Hij, die God
heeft opgewekt, heeft geen ontbinding gezien.
38 Zo zij u dan bekend, mannen broeders, dat
door Hem u vergeving van zonden verkondigd
wordt; 39 ook van alles, waarvan u niet gerecht-
vaardigd kon worden door de *Torah* van Mozes,
wordt ieder, die gelooft, gerechtvaardigd door
Hem. 40 Ziet dan toe, dat u niet zal overkomen,
wat in de profeten gezegd is:
41 (E) Ziet, verachters, en verwondert u en ver-
dwijnt; want Ik werk een werk in uw dagen, een
werk, dat u voorzeker niet zult geloven, als ie-
mand het u vertelt(1).
42 En toen zij vertrokken, verzochten zij hun
tegen de eerstvolgende Sjabbat weer deze woor-
den te spreken. 43 En na het uitgaan van de syna-
goge, volgden vele van de Joden en de vereer-
ders van God, die Jodengenoten waren, Paulus
en Barnabas, die dan ook tot hen spraken en bij
hen aandrongen om te blijven bij de genade van
God.
44 En de volgende Sjabbat kwam bijna de hele
stad bijeen om het woord van God te horen.
45 Maar toen de Joden de menigten zagen, wer-
den zij vervuld met nijd en spraken, lasterende,
tegen wat door Paulus gezegd werd. 46 Maar
Paulus en Barnabas zeiden vrijmoedig: Het was
nodig, dat eerst tot u het woord van God werd ge-
sproken, maar nu u het verstoot en u het eeuwige
leven niet waardig keurt, zie, nu wenden wij ons
tot de volken. 47 (F) Want zo heeft ons **JHWH** ge-
boden: Ik heb u gesteld tot een licht van de vol-
ken, opdat u tot heil zou zijn tot aan het uiterste
van de aarde.
48 Toen nu de volken dit hoorden, verheugden
zij zich en verheerlijkten het woord van de Heer;
en allen, die bestemd waren tot eeuwig leven,
kwamen tot geloof; 49 en het woord van de Heer
breidde zich door het hele land uit.

Naar Ikonium, Lystra en Derbe

50 Maar de Joden stookten de aanzienlijke
vrouwen, die God vereerden, en de voornaam-
sten van de stad op, en zij verwekten een vervol-
ging tegen Paulus en Barnabas en dreven hen uit
hun gebied. 51 (G) Maar zij schudden het stof van
hun voeten af tegen hen en gingen naar Ikonium;
52 en de discipelen werden vervuld met blijd-
schap en met de heilige Geest.

14 1 En het gebeurde ook te Ikonium, dat zij
in de synagoge van de Joden gingen en
zo spraken, dat er een grote menigte, zowel van
Joden als van Grieken, ging geloven. 2 Maar de
Joden, die hun geen gehoor gaven, prikkelden en
verbitterden de zielen van de niet-Joden tegen de
broeders. 3 Zij verkeerden daar dan geruime tijd,
vrijmoedig sprekende in vertrouwen op de Heer,
die getuigenis gaf aan het woord van zijn genade
en tekenen en wonderen door hun handen deed
gebeuren. 4 Maar er ontstond verdeeldheid on-
der het volk in de stad: sommigen waren voor
de Joden, anderen voor de apostelen. 5 En toen
er een oploop kwam, zowel van niet-Joden als
van Joden met hun oversten, om hen te mishan-
delen en te stenigen, 6 namen zij, terwijl zij de

(1) **13:41** Zie Habakkuk 1:5 "Ziet onder de heidenen en let op, en verbaast u, ontzet u, want Ik doe een werk in uw dagen, dat u niet zou geloven, wanneer het verteld wordt".

(A) **13:31** Hand. 1:3. (B) **13:32** Ps. 2:7. (C) **13:34** Jes. 55:3. (D) **13:35** Ps. 16:10. (E) **13:41** Hab. 1:5. (F) **13:47** Jes. 42:6; 49:6. (G) **13:51** Mat. 10:14; Mar. 6:11; Luk. 9:5; 10:11.

toestand overzagen, de wijk naar de steden van Lykaonië, Lystra en Derbe en omgeving, 7 en verkondigden daar een tijd lang het evangelie.

8 En er woonde te Lystra een man, die geen macht over zijn voeten had, hij was vanaf zijn geboorte verlamd en had dus nooit kunnen lopen. 9 Deze man luisterde naar Paulus, wanneer hij sprak, en Paulus keek hem scherp aan en zag, dat hij geloof had om genezing te vinden, 10 en hij zei met luide stem: Ga recht op uw voeten staan! En hij sprong overeind en liep heen en weer. 11 En toen de menigten zagen, wat Paulus gedaan had, verhieven zij hun stem en zeiden in het Lykaonisch: De goden zijn, in mensengedaante, tot ons neergedaald; 12 en zij noemden Barnabas Zeus en Paulus Hermes, omdat hij het was, die het woord voerde. 13 En de priester van Zeus-voor-de-stad bracht stieren en kransen aan bij het poortgebouw en wilde met de menigten offeren. 14 Maar toen de apostelen Barnabas en Paulus dat hoorden, scheurden zij hun mantels en sprongen naar voren onder de menigte, 15 (A) uitroepende: Mannen, wat doet u daar? Ook wij zijn maar zwakke mensen zoals u en verkondigen u, dat u zich van dit nutteloze voornemen moet bekeren tot de levende God, die de hemelen, de aarde, de zee en al wat erin is gemaakt heeft. 16 Hij heeft ten tijde van de geslachten, die achter ons liggen, alle volken op hun eigen wegen laten gaan, 17 en toch heeft Hij Zich niet onbetuigd gelaten door wél te doen, door u van de hemel regen en vruchtbare tijden te geven en aan uw harten overvloed van eten en vrolijkheid te schenken. 18 En hoewel zij zo spraken, konden zij ternauwernood de menigten weerhouden aan hen te offeren.

19 Maar er kwamen Joden van Antiochië en Ikonium en zij praatten de menigten om en stenigden Paulus en sleepten hem de stad uit, terwijl zij dachten dat hij dood was. 20 Maar toen de discipelen hem omringd hadden, stond hij op en ging de stad binnen. En de volgende dag vertrok hij met Barnabas naar Derbe.

Terug naar Antiochië

21 En toen zij aan die stad het evangelie verkondigd en er verscheidene discipelen gemaakt hadden, keerden zij terug naar Lystra, Ikonium en Antiochië, 22 om de zielen van de discipelen te versterken en hen te vermanen om te blijven bij het geloof, en dat wij door vele verdrukkingen het Koninkrijk van God moeten binnengaan. 23 En nadat zij voor hen in elke gemeente oudsten hadden aangewezen, droegen zij hen onder bidden en vasten aan JHWH op, in wie zij geloofd hadden. 24 En na een tocht door Pisidië kwamen zij in Pamfylië; 25 en zij spraken het woord te Perge en trokken naar Attalia; 26 en vandaar voeren zij naar Antiochië, waar zij aan de genade van God waren opgedragen voor het werk, dat zij volbracht hadden. 27 En daar aangekomen, riepen zij de gemeente bijeen en gaven verslag van al wat God met hen gedaan had, en dat Hij ook voor de (heiden)volken een deur van het geloof had geopend. 28 En zij verbleven daar geruime tijd met de discipelen.

De vergadering te Jeruzalem

15 1 (B) En sommigen, uit Judea gekomen, leerden de broeders: Indien u zich niet besnijden laat naar het gebruik van Mozes, kunt u niet behouden worden. 2 En toen er van de zijde van Paulus en Barnabas geen gering verzet en tegenspraak tegen hen ontstond, droegen zij Paulus en Barnabas en nog enigen van hen op naar de apostelen en oudsten te Jeruzalem te gaan naar aanleiding van dit geschil.

3 Zij reisden dan, nadat hun door de gemeenten uitgeleide gedaan was, door Fenicië en Samaria, en bereidden met hun verhaal van de bekering van de volken al de broeders grote blijdschap. 4 En te Jeruzalem aangekomen, werden zij door de gemeente, de apostelen en de oudsten ontvangen en vermeldden al wat God met hen gedaan had.

(A) **14:15** Ex. 20:11; Ps. 146:6. (B) **15:1** Lev. 12:3.

5 Maar er stonden uit de partij van de Farizeeën
enigen op, die gelovig geworden waren, en zei-
den, dat men hen moest besnijden en gebieden
de *Torah* van Mozes te houden.
6 En de apostelen en de oudsten vergaderden
om deze aangelegenheid te overwegen. 7 (A) En
toen daarover veel verschil van mening rees,
stond Petrus op en zei tot hen: Mannen broe-
ders, u weet, dat God van de aanvang af mij on-
der u heeft verkozen, opdat door mijn mond de
volken het woord van het evangelie zouden ho-
ren en geloven. 8 (B) En God, die de harten kent,
heeft getuigd door hun de heilige Geest te geven
evenals ook aan ons, 9 zonder enig onderscheid
te maken tussen ons en hen, door het geloof hun
hart reinigende. 10 Nu dan, wat stelt u God op de
proef door een juk op de hals van de discipelen
te leggen, dat noch onze vaderen, noch wij heb-
ben kunnen dragen? 11 Maar door de genade van
de Heer **Jesjoea** geloven wij behouden te worden
op dezelfde wijze als zij.
12 En de hele vergadering werd stil en zij hoor-
den Barnabas en Paulus vertellen welke teke-
nen en wonderen God door hen onder de heide-
nen had gedaan. 13 En nadat dezen uitgesproken
waren, nam Jakobus het woord en zei: Mannen
broeders, hoort naar mij! 14 Simeon heeft uit-
eengezet, hoe God vanaf het begin erop bedacht
is geweest een volk voor zijn naam uit de vol-
ken bijeen te brengen. 15 En hiermee stemmen
overeen de woorden van de profeten, zoals ge-
schreven staat: 16 (C) Daarna zal Ik terugkeren
en de vervallen hut van David weer opbouwen,
en wat daarvan is ingestort, zal Ik weer opbou-
wen, en Ik zal haar weer oprichten, 17 opdat het
overige deel van de mensen zal zoeken, en alle
heidenen, over welke mijn naam is uitgeroepen,
spreekt **JHWH**, die deze dingen doet, 18 welke
van eeuwigheid bekend zijn.
19 Daarom ben ik van oordeel, dat men hen,
die zich uit de volken tot God bekeren, niet ver-
der moet lastig vallen, 20 (D) maar hun aanschrij-
ven, dat zij zich hebben te onthouden van wat
door de afgoden bevuild is, van hoererij, van het
verstikte en van bloed. 21 Immers Mozes heeft
van vroeger in iedere stad mensen, die hem pre-
ken, daar hij elke Sjabbat in de synagogen wordt
voorgelezen.

Het antwoord aan Antiochië

22 Toen besloten de apostelen en de oudsten
met de hele gemeente mannen uit hun mid-
den te kiezen en met Paulus en Barnabas naar
Antiochië te zenden: Judas, genaamd Barsabbas,
en Silas, mannen van aanzien onder de broe-
ders. 23 En men schreef door hun bemiddeling:
De apostelen en oudsten groeten als broeders
de broeders uit de volken in Antiochië, Syrië
en Cilicië. 24 Aangezien wij gehoord hebben,
dat enigen uit ons midden u met hun woor-
den hebben verontrust, uw zielen in verwarring
brengende, hoewel wij hun niets geboden had-
den, 25 hebben wij eenstemmig besloten man-
nen te kiezen om die tot u te zenden met onze
geliefden, Barnabas en Paulus, 26 mensen, die
hun leven hebben overgehad voor de naam van
onze Heer **Jesjoea** de Messias. 27 Wij hebben dan
Judas en Silas gezonden, die zelf ook mondeling
van hetzelfde u in kennis zullen stellen. 28 Want
het heeft de heilige Geest en ons goed gedacht, u
verder geen last op te leggen dan dit noodzake-
lijke: 29 onthouding van wat de afgoden geofferd
is, van bloed, van het verstikte en van hoererij;
indien u zich hiervoor wacht, zult u wél doen.
Vaarwel!
30 Toen men afscheid van hen genomen had,
kwamen zij te Antiochië aan, riepen de verga-
dering bijeen en overlegden de brief. 31 En toen
zij die gelezen hadden, verheugden zij zich over
de bemoediging. 32 Judas en Silas, die zelf ook
profeten waren, bemoedigden en versterkten de
broeders met vele woorden. 33 En toen zij daar
een tijd lang geweest waren, werden zij door de
broeders met de vredegroet gezonden tot dege-
nen, die hen hadden afgevaardigd. 34 [Maar Silas
besloot op hen te wachten.]

(A) **15:7** Hand. 10:1-43. (B) **15:8** Hand. 10:44; 2:4. (C) **15:16** Amos 9:11,12. (D) **15:20 a** Ex. 34:15-17. **15:20 b** Lev. 18:6-23. **15:20 b** Lev. 17:10-16.

Paulus neemt afstand van Barnabas

35 En Paulus en Barnabas bleven te Antiochië
en leerden en verkondigden met vele anderen
het woord van de Heer.
36 Maar na enige dagen zei Paulus tot
Barnabas: Laten wij toch terugkeren tot onze
broeders in iedere stad, waar wij het woord
van de Heer verkondigd hebben, om te zien,
hoe het hun gaat. 37 En Barnabas wilde ook
Johannes, genaamd Marcus, meenemen; 38 (A)
maar Paulus bleef van oordeel, dat men niet
iemand bij zich moest hebben, die hen na
Pamfylië had verlaten en zich niet met hen tot
het werk had begeven. 39 En er ontstond een
verbittering, zodat zij uiteengingen en Barnabas
met Marcus naar Cyprus voer. 40 Maar Paulus
koos zich Silas en vertrok, door de broeders aan
de genade van de Heer opgedragen; 41 en hij
ging door Syrië en Cilicië en versterkte de
gemeenten.

Timoteüs

16 1 En hij kwam ook te Derbe en te Lystra.
En zie, er was daar een zeker discipel, genaamd Timoteüs, de zoon van een gelovige Joodse vrouw, maar van een Griekse vader,
2 en hij stond goed bekend bij de broeders van
Lystra en Ikonium. 3 Paulus wilde, dat deze met
hem zou gaan en hij nam hem tot zich en besneed hem ter wille van de Joden in die plaatsen,
want iedereen wist, dat zijn vader een Griek was.

Door Macedonië

4 En toen zij de steden langs reisden, gaven zij
hun de beslissingen, die door de apostelen en de
oudsten te Jeruzalem genomen waren, om die te
onderhouden.
5 De gemeenten dan werden bevestigd in het
geloof en namen dagelijks in zielental toe.
6 En zij gingen door het Frygisch-Galatische
land, maar werden door de heilige Geest verhinderd het woord in Asia te spreken; 7 en bij Mysië
gekomen, probeerden zij naar Bitynië te reizen,
maar de Geest van **Jesjoea** liet het hun niet toe;
8 en toen zij Mysië voorbij waren, kwamen zij te
Troas. 9 En Paulus kreeg in de nacht een gezicht;
er stond een Macedonisch man, die hem toeriep:
Steek over naar Macedonië en help ons. 10 Toen
hij het gezicht gezien had, zochten wij dadelijk
gelegenheid om naar Macedonië te vertrekken,
daar wij eruit opmaakten, dat God ons had geroepen om hun het evangelie te verkondigen.
11 En van Troas afgevaren, koersten wij recht
op Samotrake aan en de volgende dag naar
Neapolis; 12 en vandaar naar Filippi, dat de
eerste stad is van dit deel van Macedonië, een
(Romeinse) kolonie. En wij verbleven enkele dagen in die stad. 13 En op de Sjabbatdag gingen wij de poort uit, de rivier langs, waar wij
verwachtten, dat een gebedsplaats zou zijn; en
neergezeten, spraken wij tot de vrouwen, die
samengekomen waren. 14 En een zekere vrouw,
met name Lydia, een purperverkoopster uit de
stad Tyatira, die God vereerde, hoorde toe,
en de Heer opende haar hart, zodat zij aandacht schonk aan wat door Paulus gezegd werd.
15 En toen zij gedoopt was en haar huis, nodigde
zij ons uit, zeggende: Indien u van oordeel bent,
dat ik de Heer getrouw ben, neemt dan uw intrek
in mijn huis. En zij drong er bij ons op aan.
16 En het gebeurde, toen wij naar de gebedsplaats gingen, dat een zekere slavin, die een
waarzeggende geest had, ons tegenkwam, welke
aan haar eigenaars met waarzeggen veel voordeel aanbracht. 17 Deze liep Paulus en ons
achterna, luid roepende: Deze mensen zijn
dienstknechten van de allerhoogste God, die u de
weg tot behoud boodschappen. 18 En dit deed zij
vele dagen lang. Maar toen Paulus daar genoeg
van kreeg, keerde hij zich tot de geest en zei: Ik
gelast u in de naam van **Jesjoea** de Messias van
haar uit te gaan. En hij ging uit op datzelfde uur.

(A) **15:38** Hand. 13:13.

De gevangenbewaarder van Filippi

19 Toen nu haar eigenaars zagen, dat hun kans
op voordeel verdwenen was, grepen zij Paulus
en Silas en sleurden hen naar de markt voor
de overheid, 20 en toen zij hen bij de hoofd-
lieden gebracht hadden, zeiden zij: Deze men-
sen brengen onze stad in rep en roer, daar zij
Joden zijn, 21 en zij verkondigen zeden, die wij
als Romeinen niet mogen aanvaarden of volgen.
22 Ook de menigte schoolde tegen hen samen
en de hoofdlieden scheurden hun de kleding
van het lijf en lieten hen met de roede geselen;
23 en na hun vele slagen gegeven te hebben, wier-
pen zij hen in de gevangenis met bevel aan de
bewaarder hen zorgvuldig te bewaken. 24 Daar
deze zulk een bevel ontvangen had, zette hij hen
in de binnenste kerker en sloot hun voeten zorg-
vuldig in het blok. 25 Maar omstreeks midder-
nacht baden Paulus en Silas en zongen Gods lof,
en de gevangenen luisterden naar hen. 26 Maar
plotseling kwam er een zware aardbeving, zo-
dat de grondvesten van de gevangenis schudden;
en direct gingen alle deuren open en de boeien
van allen raakten los. 27 En de bewaarder, uit
zijn slaap opgeschrikt, zag de deuren van de ge-
vangenis openstaan, trok zijn zwaard en was op
het punt zelfmoord te plegen, in de waan, dat de
gevangenen ontsnapt waren. 28 Maar Paulus riep
met luide stem: Doe uzelf geen kwaad, want wij
zijn allen hier! 29 En hij liet licht brengen, sprong
naar binnen en wierp zich, bevende over al zijn
leden, voor Paulus en Silas neer. 30 En hij leidde
hen naar buiten en zei: Heren, wat moet ik doen
om behouden te worden? 31 En zij zeiden: Stel
uw vertrouwen op de Heer **Jesjoea** en u zult be-
houden worden, u en uw huis. 32 En zij spraken
het woord van God tot hem in tegenwoordigheid
van allen, die in zijn huis waren. 33 En in dat-
zelfde uur van de nacht nam hij hen mee om hun
striemen af te wassen, en hij liet zichzelf en al
de zijnen direct dopen; 34 en hij bracht hen naar
boven in zijn huis en richtte een tafel aan, en hij
verheugde zich, dat hij met zijn hele huis tot het
geloof in God gekomen was.
35 En toen het dag was geworden, zonden de
hoofdlieden de gerechtsdienaars om te zeggen:
Laat die mensen vrij. 36 En de bewaarder deelde
dit bericht aan Paulus mee: De hoofdlieden heb-
ben doen weten, dat u moet vrijgelaten worden;
vertrekt dan nu en gaat heen in vrede. 37 Maar
Paulus zei tot hen: Zij hebben ons, hoewel wij
Romeinen zijn, zonder vorm van proces in het
openbaar gegeseld en in de gevangenis gezet, en
willen zij ons er nu ongemerkt uitzetten? Geen
sprake van; laten zij zelf komen en ons eruit lei-
den. 38 En de boden brachten deze woorden over
aan de hoofdlieden. En dezen werden bang, toen
zij hoorden, dat het Romeinen waren; 39 en zij
kwamen het hun verzoeken, en toen zij hen de
gevangenis uitgeleid hadden, vroegen zij hun
de stad te verlaten. 40 En uit de gevangenis ge-
komen, gingen zij naar Lydia, en zij zagen de
broeders en spraken hen bemoedigend toe en
vertrokken.

Paulus te Tessalonica en Berea

17 1 En hun weg nemende over Amfipolis
en Apollonia, kwamen zij te Tessalonica,
waar een synagoge van de Joden was. 2 En Paulus
ging, zoals hij gewoon was, daar binnen en be-
handelde drie Sjabbatten achtereen met hen ge-
deelten uit de Schriften(1), 3 door aanhalingen
uitleggende, dat de Messias moest lijden en op-
staan uit de doden, en dat deze de Messias is,
die **Jesjoea**, die ik (zei hij) u predik. 4 En enigen
van hen lieten zich overtuigen en sloten zich bij
Paulus en Silas aan, en ook een grote menigte
Grieken, die God vereerden, en tal van voorname
vrouwen.
5 Maar de Joden werden jaloers en namen en-
kelen van het minste straatvolk te hulp, veroor-
zaakten een oploop, en brachten de stad in rep
en roer; en zij stormden op het huis van Jason
aan met de bedoeling hen voor de volksverga-
dering te brengen. 6 Maar toen zij hen niet von-

(1) **17:2** "De Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament.

den, sleurden zij Jason en enige broeders voor de stadsbestuurders, en schreeuwden: Dezen, die de wereld in opschudding gebracht hebben, zijn ook hier gekomen, 7 en Jason heeft hen in zijn huis opgenomen. En zij handelen allen in strijd met de geboden van de keizer door te beweren, dat er een andere koning, **Jesjoea**, is. 8 En zij maakten de bevolking en de stadsbestuurders, die dit hoorden, ongerust. 9 Maar toen dezen van Jason en de anderen een borgtocht hadden ontvangen, lieten zij hen vrij.

10 Maar de broeders zonden direct in de nacht Paulus en Silas naar Berea, die, daar aangekomen, naar de synagoge van de Joden gingen; 11 en dezen onderscheidden zich gunstig van die te Tessalonica, daar zij het woord met alle bereidwilligheid aannamen en dagelijks de Schriften(1) nagingen, of deze dingen zo waren. 12 Velen dan van hen kwamen tot het geloof, en van de aanzienlijke Griekse vrouwen en mannen niet weinigen.

13 Maar toen de Joden uit Tessalonica merkten, dat het woord van God ook te Berea door Paulus werd verkondigd, kwamen zij ook daar de menigten opzetten en verontrusten. 14 Maar de broeders lieten toen direct Paulus vertrekken in de richting van de zee, maar Silas en Timoteüs bleven daar achter.

Paulus te Athene

15 En de begeleiders van Paulus brachten hem te Athene en vertrokken met de opdracht aan Silas en Timoteüs om zo spoedig mogelijk bij hem te komen.

16 En terwijl Paulus te Athene op hen wachtte, werd zijn geest in hem geprikkeld, toen hij zag, dat de stad zo vol afgodsbeelden was. 17 Hij hield daarom in de synagoge samensprekingen met de Joden en met hen, die God vereerden, en op de markt dagelijks met hen, die hij er aantrof. 18 En ook enige van de Epikureïsche en Stoïcijnse wijsgeren maakten ruzie met hem en sommigen zeiden: Wat zou die betweter willen beweren? Maar anderen: Hij schijnt een verkondiger van vreemde goden te zijn; want hij bracht het evangelie van **Jesjoea** en van de opstanding. 19 En zij namen hem mee en brachten hem naar de Areopagus en zeiden: Zouden wij ook mogen vernemen, wat dit voor een nieuwe leer is, waarvan u spreekt? 20 Want u brengt ons enige vreemde dingen ten gehore; wij wensten dan wel te weten, wat dit zeggen wil. 21 Alle Atheners nu en de vreemdelingen, die zich daar ophielden, hadden voor niets anders tijd over dan om iets nieuws te zeggen of te horen.

22 En Paulus, voor de Areopagus staande, zei: Mannen van Athene, ik zie voor mijn ogen, dat u in elk opzicht buitengewoon ontzag voor godheden hebt; 23 want toen ik door uw stad liep en de voorwerpen van uw verering bezag, heb ik ook een altaar gevonden met het opschrift: Aan een onbekende god. Wat u dan, zonder het te kennen, vereert, dat verkondig ik u. 24(A) De God, die de wereld gemaakt heeft en al wat daarin is, die een Heer is van hemel en aarde, woont niet in tempels met handen gemaakt, 25 en laat Zich ook niet door mensenhanden dienen, alsof Hij nog iets nodig had, daar Hij zelf aan allen leven en adem en alles geeft. 26 Hij heeft uit één enkele het hele menselijke geslacht gemaakt om op de hele oppervlakte van de aarde te wonen en Hij heeft de hun toegemeten tijden en de grenzen van hun woonplaatsen bepaald, 27 opdat zij God zouden zoeken, of zij Hem al tastende vinden mochten, hoewel Hij niet ver is van een ieder van ons. 28 Want in Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij, zoals ook enige van uw dichters hebben gezegd: Want wij zijn ook van zijn geslacht.

29 Daar wij dan van het geslacht van God zijn, moeten wij niet menen, dat de godheid gelijk is aan goud of zilver of steen door menselijke kunstvaardigheid gesneden of bedacht. 30 God dan verkondigt, met voorbijzien van de tijden van de onwetendheid, heden aan de men-

(1) **17:11** Idem.

(A) **17:24** 1Kon. 8:27; Jes. 42:5; Hand. 7:48.

sen, dat zij allen overal tot bekering moeten komen; 31 omdat Hij een dag heeft bepaald, waarop Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen door een man, die Hij aangewezen heeft, waarvan Hij voor allen het bewijs geleverd heeft door Hem uit de doden op te wekken. 32 Toen zij nu van een opstanding van doden hoorden, spotten sommigen, maar anderen zeiden: Wij zullen u hierover nog wel eens horen. 33 Aldus vertrok Paulus uit hun midden. 34 Maar enige mannen sloten zich bij hem aan, en kwamen tot geloof, onder wie ook Dionysius, de Areopagiet, en een vrouw, genaamd Damaris, en anderen met hen.

Paulus te Korinte

18 1 Daarna verliet hij Athene en kwam te Korinte. 2 En hij vond daar een Jood, genaamd Aquila, van geboorte uit Pontus, die juist uit Italië gekomen was met Priscilla, zijn vrouw, omdat Claudius bevolen had, dat alle Joden Rome zouden verlaten; en hij kwam bij hen. 3 En omdat hij hetzelfde handwerk uitoefende, bleef hij bij hen, en zij werkten samen, want zij waren tentenmakers van hun handwerk. 4 En hij hield elke Sjabbat besprekingen in de synagoge en trachtte Joden en Grieken te overtuigen.

5 En toen Silas en Timoteüs uit Macedonië kwamen, wijdde Paulus zich geheel aan de prediking, waarin hij de Joden betuigde, dat **Jesjoea** de Messias is. 6 Maar toen dezen zich verzetten en lasterden, schudde hij zijn kleren uit en zei tot hen: Uw bloed zij op uw hoofd; ik ben er rein van, voortaan zal ik mij tot de volken wenden. 7 En hij vertrok vandaar en kwam in het huis van iemand, genaamd Titius Justus, die God vereerde, zijn huis stond naast de synagoge. 8 En Crispus, de overste van de synagoge, kwam tot geloof in de Heer met zijn hele huis, en vele van de Korintiërs, die hem hoorden, geloofden en lieten zich dopen.

9 En de Heer zei in de nacht door een gezicht tot Paulus: Wees niet bang, maar spreek en zwijg niet; 10 want Ik ben met u en niemand zal het op u toeleggen om u kwaad te doen, want Ik heb veel volk in deze stad. 11 En hij woonde daar een jaar en zes maanden en leerde onder hen het woord van God. 12 Maar toen Gallio landvoogd van Achaje was, keerden zich de Joden als één man tegen Paulus en brachten hem voor de rechterstoel, 13 en zeiden: Deze tracht de mensen te overreden om God op onwettige wijze te vereren. 14 En toen Paulus op het punt stond zijn mond te openen, zei Gallio tot de Joden: Indien er sprake was van enige onrechtmatigheid of misdrijf, zou ik u, o Joden, uit de aard van de zaak ontvankelijk verklaard hebben; 15 maar nu het geschillen zijn over een woord en namen en de *Torah*, die bij u geldt, moet u het zelf maar uitmaken; hierover wil ik geen rechter zijn. 16 En hij joeg hen van zijn rechterstoel weg. 17 En allen grepen Sostenes, de overste van de synagoge, en zij sloegen hem vóór de rechterstoel; maar Gallio trok er zich niets van aan.

Paulus naar het Oosten - Apollos

18 (A) En nadat Paulus daar nog verscheidene dagen was gebleven, nam hij afscheid van de broeders en voer weg naar Syrië, vergezeld door Priscilla en Aquila, nadat hij te Kenchreeën zijn hoofdhaar had laten afknippen, want hij stond onder een gelofte. 19 En zij kwamen te Efeze aan en hen daar achterlatende, ging hij zelf naar de synagoge en hield besprekingen met de Joden. 20 Hun verzoek echter om langer te blijven willigde hij niet in, 21 maar hij nam afscheid en zei: Zo God wil, kom ik bij u terug. En hij vertrok over zee van Efeze. 22 En hij kwam te Caesarea, ging aan land en groette de gemeente en ging naar Antiochië. 23 En toen hij daar een tijd lang geweest was, ging hij weer weg en reisde achtereenvolgens het land van Galatië en Frygië door om alle discipelen te versterken.

24 En een zekere Jood, genaamd Apollos, geboren in Alexandrië, een geleerd man, doorkneed in

(A) **18:18** Num. 6:18.

de Schriften[(1)], kwam te Efeze. 25 Deze was ingelicht over de weg van de Heer en, vurig van geest, sprak en leerde hij nauwkeurig wat op **Jesjoea** betrekking had, ofschoon hij alleen wist van de doop van Johannes. 26 En deze begon vrijmoedig op te treden in de synagoge. En toen Priscilla en Aquila hem hoorden, namen zij hem tot zich en legden hem de weg van God nauwkeuriger uit. 27 En toen hij naar Achaje wilde oversteken, moedigden de broeders hem daartoe aan en schreven aan de discipelen, dat zij hem vriendelijk moesten ontvangen. Deze, daar aangekomen, was door (Gods) genade van veel nut voor hen, die geloofden. 28 Want onvermoeid bestreed hij de Joden in het openbaar en bewees uit de Schriften[(2)], dat **Jesjoea** de Messias is.

Paulus te Efeze

19 1 En terwijl Apollos te Korinte was, geschiedde het, dat Paulus, na door de bovenlanden gereisd te zijn, te Efeze kwam, en daar enige discipelen vond. 2 En hij zei tot hen: Hebt u de heilige Geest ontvangen, toen u tot geloof kwam? Maar zij zeiden tot hem: Wij hebben zelfs niet gehoord, dat er een heilige Geest is. 3 En hij zei tot hen: Waarin bent u dan gedoopt? En zij zeiden: In de doop van Johannes. 4 [(A)] Maar Paulus zei: Johannes doopte een doop van bekering en zei tot het volk, dat zij moesten geloven in Hem, die na hem kwam, dat is in **Jesjoea**. 5 En toen zij dit hoorden, lieten zij zich dopen in de naam van de Heer **Jesjoea**. 6 En toen Paulus hun de handen oplegde, kwam de heilige Geest over hen, en zij spraken in tongen en profeteerden. 7 En het waren in het geheel ongeveer twaalf mannen.

8 En Paulus ging naar de synagoge en trad drie maanden lang vrijmoedig op, om hen door besprekingen te overtuigen over het Koninkrijk van God. 9 Maar toen sommigen verhard en ongehoorzaam bleven en ten aanhoren van de menigte kwaad bleven spreken van de weg, maakte hij zich van hen los en zonderde zijn discipelen af, terwijl hij dagelijks besprekingen hield in de gehoorzaal van Tyrannus. 10 En dit ging twee jaar lang zo voort, zodat allen, die in Asia woonden, het woord van de Heer hoorden, Joden zowel als Grieken.

11 En God deed buitengewone krachten door de handen van Paulus, 12 zodat ook zweetdoeken of gordeldoeken van zijn lichaam aan de zieken gebracht werden en hun kwalen van hen weken en de boze geesten uitvoeren.

De zonen van Skevas

13 En ook enige van de rondreizende Joodse geestenbezweerders waagden het over hen, die zulke boze geesten hadden, de naam van de Heer **Jesjoea** te noemen met de woorden: Ik bezweer u bij de **Jesjoea**, die Paulus predikt. 14 Het waren nu zeven zonen van een zekere Skevas, een Joodse overpriester, die dit deden. 15 Maar de boze geest antwoordde en zei tot hen: **Jesjoea** ken ik en van Paulus weet ik, maar wie bent u? 16 En de mens, in wie de boze geest was, sprong op hen af, overweldigde hen tezamen en bleek zoveel sterker dan zij, dat zij zonder kleren en gewond uit dat huis moesten vluchten. 17 En dit werd bekend aan allen, Joden en Grieken, die te Efeze woonden, en vrees overviel hen allen, en de naam van de Heer **Jesjoea** werd grootgemaakt; 18 en velen van hen, die gelovig geworden waren, kwamen hun schuld belijden en uitspreken wat zij gedaan hadden. 19 En enigen van degenen, die toverkunsten hadden uitgeoefend, brachten hun boeken bijeen en verbrandden ze voor het oog van iedereen. En men berekende de waarde ervan en stelde die vast op vijftigduizend zilverstukken. 20 Zo nam het woord van de Heer krachtig toe en het werd sterker.

Demetrius de zilversmid

21 En toen dit alles voorbij was, nam Paulus zich voor door Macedonië en Achaje naar

[(1)] **18:24** "De Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament. [(2)] **18:28** Idem.

[(A)] **19:4** Mat. 3:11; Mar. 1:4,7,8; Luk. 3:4,16; Joh. 1:26,27.

Jeruzalem te reizen, en hij zei: Als ik daar geweest ben, moet ik ook Rome zien. 22 En hij zond twee van zijn helpers, Timoteüs en Erastus, naar Macedonië, maar hij bleef zelf nog een tijd lang in Asia.

23 En omstreeks dat tijdstip ontstond er een grote opschudding over de weg. 24 Want iemand, genaamd Demetrius, een zilversmid, die zilveren Artemis-tempels vervaardigde, verschafte aan de mannen van het vak grote inkomsten. 25 Hij riep dezen bijeen, met de werklieden in dit vak, en zei: Mannen, u weet, dat wij aan dit werk onze welvaart danken, 26 en u ziet en hoort, dat deze Paulus een talrijke menigte, niet alleen van Efeze, maar ook van bijna heel Asia, overgehaald en afkerig gemaakt heeft door te zeggen, dat goden, die met handen worden gemaakt, geen goden zijn; 27 en wij lopen niet alleen gevaar, dat deze tak van arbeid niet meer in tel zal zijn, maar ook, dat het heiligdom van de grote godin Artemis van geen betekenis meer geacht zal worden, en dat zij ook van haar luister beroofd zal worden, zij, die door heel Asia en de hele wereld als godin wordt vereerd. 28 Toen zij nu dit hoorden, riepen zij in heftige opwinding: Groot is de Artemis van de Efeziërs! 29 En de stad werd een en al verwarring en zij stormden als één man naar het theater en sleurden Gajus en Aristarchus, Macedonische reisgenoten van Paulus, mee. 30 En toen Paulus zich onder het volk wilde begeven, lieten de discipelen hem dit niet toe; 31 zelfs zonden enige van de oversten van Asia, die hem welgezind waren, hem de waarschuwing, zich niet in het theater te wagen. 32 Nu riep de één dit, de ander dat, want de volksvergadering was verward en de meesten wisten niet eens, waartoe zij samengekomen waren. 33 En uit de menigte gaf men inlichtingen aan Alexander, die de Joden naar voren geschoven hadden, en Alexander wenkte met de hand en wilde een verdedigingsrede houden voor het volk. 34 Maar toen zij merkten, dat hij een Jood was, ging er een geroep van allen op, wel twee uren lang: Groot is de Artemis van de Efeziërs! 35 Maar de secretaris van de stad bracht de menigte tot kalmte, doordat hij zei: Mannen van Efeze! Wie ter wereld weet niet, dat de stad van de Efeziërs de tempelbewaarster is van de grote Artemis en van het beeld, dat uit de hemel is gevallen? 36 Daar dit nu buiten kijf is, hebt u zich kalm te houden en niets overhaast te doen. 37 Want u hebt deze mannen opgebracht, zonder dat zij tempelrovers zijn, of onze godin lasteren. 38 Indien daarom Demetrius en zijn vakgenoten iets tegen iemand hebben in te brengen, er worden rechtszittingen gehouden en er zijn landvoogden; laten zij een aanklacht tegen elkaar indienen. 39 En indien u nog iets meer te verlangen hebt, zal dit in de wettige volksvergadering worden beslist. 40 Want wij lopen gevaar van oproer te worden aangeklaagd om de dag van heden, daar er geen enkele reden is aan te voeren, waarover wij verantwoording zullen kunnen afleggen, terzake van deze samenscholing. En met deze woorden ontbond hij de volksvergadering.

Van Macedonië naar Troas

20 1 Nadat nu de opschudding was bedaard, riep Paulus de discipelen tot zich en sprak hen bemoedigend toe. Daarop nam hij afscheid en begaf zich op reis naar Macedonië. 2 En nadat hij die streken doorreisd en hen uitvoerig toegesproken had, kwam hij in Griekenland. 3 En toen hij daar drie maanden was gebleven en de Joden een aanslag tegen hem smeedden, terwijl hij op het punt stond om over zee naar Syrië te gaan, kwam hij tot het besluit door Macedonië terug te keren. 4 En Sopater, de zoon van Pyrrus, uit Berea, en van de Tessalonicenzen Aristarchus en Secundus, en Gajus uit Derbe en Timoteüs, en uit Asia Tychikus en Trofimus, vergezelden hem. 5 Dezen waren echter vooruitgereisd en wachtten ons te Troas op. 6 Maar wij voeren na de dagen van de Ongezuurde Broden van Filippi af en kwamen binnen vijf dagen bij hen te Troas aan, waar wij zeven dagen doorbrachten.

7 En toen wij op de eerste dag van de week samengekomen waren om brood te breken, hield Paulus een rede tot hen en, daar hij van plan

was de volgende dag te vertrekken, zette hij zijn rede voort tot middernacht. 8 En er waren verscheidene lampen in de bovenzaal, waar wij vergaderd waren. 9 En een zekere jonge man, genaamd Eutychus, zat in de vensterbank, en door een diepe slaap bevangen, viel hij, toen Paulus zo lang sprak, door de slaap overmand, van de derde verdieping naar beneden en werd dood opgenomen. 10 Maar Paulus kwam naar beneden, wierp zich op hem, en sloeg de armen om hem heen, en zei: Maakt geen misbaar, want er is leven in hem. 11 En bovengekomen, brak hij brood en at, en hij sprak nog lang met hen, tot de morgenstond, en zo vertrok hij. 12 En zij brachten de jongen levend weg, en werden buitengewoon bemoedigd.

De oudsten van Efeze te Milete

13 Maar wij gingen vooruit aan boord en voeren naar Assus om Paulus daar op te nemen, want zo had hij het beschikt, daar hij zelf te voet wilde gaan. 14 En toen hij zich te Assus bij ons voegde, namen wij hem aan boord en gingen naar Mitylene; 15 en, vandaar weggevaren, kwamen wij de volgende dag voor Chios en de daaropvolgende staken wij over naar Samos, en de dag daarna kwamen wij te Milete. 16 Want Paulus had zich voorgenomen Efeze voorbij te varen om geen tijd in Asia te verliezen, want hij haastte zich om, zo mogelijk, op Sjavoeot (Wekenfeest) te Jeruzalem te zijn.

17 Maar hij zond iemand van Milete naar Efeze en ontbood de oudsten van de gemeente; 18 en toen zij bij hem gekomen waren, zei hij tot hen: U weet, hoe ik van de eerste dag aan, dat ik in Asia voet aan wal zette, al die tijd onder u verkeerd heb, 19 terwijl ik de Heer diende met alle *ootmoed* (1), onder tranen en beproevingen, die mij overkwamen door de aanslagen van de Joden; 20 hoe ik niets nagelaten heb van dat wat nuttig was om u te verkondigen en te leren in het openbaar en binnenshuis, 21 en ik heb Joden en Grieken opgeroepen zich te bekeren tot God en te geloven in onze Heer **Jesjoea**. 22 En zie, nu reis ik, gebonden door de Geest, naar Jeruzalem, niet wetende wat mij daar overkomen zal, 23 behalve dat de heilige Geest mij van stad tot stad betuigt en zegt, dat mij boeien en verdrukkingen te wachten staan. 24 (A) Maar ik tel mijn leven niet en acht het niet kostbaar voor mijzelf, als ik slechts mijn loopbaan ten einde mag brengen en de bediening, die ik van de Heer **Jesjoea** ontvangen heb om het evangelie van Gods genade te betuigen. 25 En nu, zie, ik weet, dat u allen, onder wie ik rondgereisd heb met de prediking van het Koninkrijk, mijn aangezicht niet meer zien zult. 26 Daarom verklaar ik u op de dag van heden, dat ik rein ben van het bloed van allen; 27 want ik heb niet nagelaten u al de raad van God te verkondigen. 28 Ziet dan toe op uzelf en op de hele kudde, waarover de heilige Geest u tot opzieners gesteld heeft, om de gemeente van God te weiden, die Hij Zich door het bloed van zijn eigen Zoon verworven heeft. 29 Zelf weet ik, dat na mijn heengaan grimmige wolven bij u zullen binnenkomen, die de kudde niet zullen sparen; 30 en uit uw eigen midden zullen mannen opstaan, die verkeerde dingen spreken om de discipelen achter zich aan te trekken. 31 Waakt dan en herinnert u, dat ik drie jaren lang nacht en dag niet heb opgehouden ieder afzonderlijk onder tranen terecht te wijzen. 32 En nu, ik draag u op aan de Heer en het woord van zijn genade, aan Hem, die bij machte is te bouwen en het erfdeel te geven onder alle geheiligden. 33 Ik heb niemands zilver of goud of kleding verlangd; 34 zelf weet u, dat deze handen in mijn behoeften en in die van hen, die bij mij waren, hebben voorzien. 35 Ik heb u in alles getoond, dat men door zo te arbeiden zich de zwakken moet aantrekken en zich de woorden van de Heer **Jesjoea** herinneren, die zelf gezegd heeft: Het is beter te geven dan te ontvangen. 36 En toen hij dit gezegd had, boog hij de knieën en heeft hij met hen allen gebeden.

(1) **20:19** "Ootmoed" is het tegenovergestelde van "hoogmoed".

(A) **20:24** 2Ti. 4:7.

37 En zij barstten allen in groot gejammer uit en
vielen Paulus om de hals en kusten hem herhaal-
delijk, 38 het meest bedroefd over het woord, dat
hij gesproken had, dat zij zijn aangezicht niet
meer zien zouden. En zij deden hem uitgeleide
naar het schip.

Paulus te Tyrus en te Caesarea

21 1 En het gebeurde, toen wij in zee gesto-
ken waren, nadat wij ons van hen had-
den losgescheurd, dat wij recht op Kos aankoer-
sten en de dag daarna op Rodos en vandaar op
Patara. 2 En nadat wij een schip gevonden had-
den, dat naar Fenicië zou oversteken, gingen wij
aan boord en voeren af. 3 En toen wij Cyprus in
zicht gekregen hadden en het links hadden laten
liggen, voeren wij naar Syrië en kwamen te Tyrus
aan, want daar zou het schip zijn lading lossen.
4 En wij vonden de discipelen en bleven daar ze-
ven dagen. Dezen zeiden Paulus door de Geest,
dat hij zich niet naar Jeruzalem moest inschee-
pen. 5 Toen het nu zover was, dat wij de dagen
hadden voleindigd, gingen wij vandaar verder op
reis, terwijl zij ons allen met vrouwen en kinde-
ren uitgeleide deden tot buiten de stad; en op
het strand knielden wij neer, baden en 6 namen
afscheid van elkaar. Wij gingen aan boord en zij
keerden naar huis terug.

7 Na afloop van de vaart van Tyrus uit kwamen
wij te Ptolemaïs aan, begroetten de broeders en
bleven één dag bij hen. 8 (A) En de volgende dag
gingen wij vandaar en kwamen te Caesarea; en
gekomen in het huis van Filippus, de evangelist,
die behoorde tot de zeven, bleven wij bij hem.
9 Deze had vier ongehuwde dochters, die profe-
tessen waren.

10 (B) En toen wij daar verscheidene dagen ble-
ven, kwam uit Judea een zeker profeet, genaamd
Agabus. 11 Toen deze bij ons gekomen was, nam
hij de gordel van Paulus, en zich voeten en han-
den bindende, zei hij: Dit zegt de heilige Geest:
De man, van wie deze gordel is, zullen de Joden
te Jeruzalem zo binden en uitleveren in de han-
den van de volken. 12 Toen wij dit hoorden,
verzochten zowel wij als de broeders daar ter
plaatse hem, niet op te gaan naar Jeruzalem.
13 Toen antwoordde Paulus: Wat doet u, dat u
huilt en mijn hart week maakt? Want ik voor
mij ben bereid, niet alleen gebonden te worden,
maar ook te sterven te Jeruzalem voor de naam
van de Heer **Jesjoea**. 14 En toen hij niet te over-
reden was, hielden wij ons stil en zeiden: Laat de
wil van de Heer geschieden.

Te Jeruzalem

15 En na die dagen maakten wij ons reisvaar-
dig en gingen op naar Jeruzalem; 16 en met ons
gingen ook enige van de discipelen uit Caesarea
mee, die ons brachten bij een zekere Mnason van
Cyprus, een van de eerste discipelen, wiens gas-
ten wij zouden zijn.

17 En toen wij te Jeruzalem kwamen, heetten
de broeders ons van harte welkom. 18 En de vol-
gende dag ging Paulus met ons Jakobus bezoe-
ken, en alle oudsten waren daarbij aanwezig.
19 En toen hij hen begroet had, vertelde hij in bij-
zonderheden, wat God onder de (heiden)volken
door zijn dienst had verricht. 20 En zij loofden
God, toen zij dit hoorden, en zeiden tot hem:
U ziet, broeder, hoeveel duizenden er onder de
Joden gelovig zijn geworden en allen zijn zij ijve-
raars voor de *Torah*; 21 nu heeft men hun van
u verteld, dat u alle Joden onder de volken af-
val van Mozes leert, door te zeggen, dat zij hun
kinderen niet behoeven te besnijden, noch naar
de gebruiken te leven. 22 Wat is dan het geval?
Zij zullen stellig horen, dat u aangekomen bent.
23 (C) Doe daarom wat wij u zeggen: Er zijn vier
mannen bij ons, die een gelofte op zich genomen
hebben; 24 neem hen mee, heilig u met hen en
draag de kosten voor hen, opdat zij hun hoofd
kunnen laten scheren; dan zullen allen merken,
dat van alles, wat men hun van u verteld heeft,
niets waar is, maar dat u ook zelf meegaat in het
onderhouden van de *Torah*. 25 (D) Maar over de
volken, die tot het geloof gekomen zijn, hebben

(A) **21:8** Hand. 6:5; 8:5. (B) **21:10** Hand. 11:28. (C) **21:23** Num. 6:13-21. (D) **21:25** Hand. 15:29.

wij als ons oordeel geschreven, dat zij zich hebben te wachten voor wat de afgoden geofferd is, voor bloed, voor het verstikte en voor hoererij.
26 Toen nam Paulus die mannen mee, en hij heiligde zich de volgende dag met hen, ging in de tempel en deed aangifte, dat de dagen van de heiliging zouden duren, totdat voor ieder van hen het offer gebracht was.

Paulus gevangengenomen

27 Toen nu de zeven dagen nagenoeg om waren, zagen de Joden uit Asia hem in de tempel, en brachten al het volk in opschudding en zij sloegen de handen aan hem, 28 al schreeuwende: Help, mannen van Israël! Dit is de mens, die tegen het volk, de *Torah* en deze plaats overal allen leert, en nu heeft hij ook nog Grieken in de tempel gebracht en deze heilige plaats ontwijd!
29 (A) Want zij hadden al eerder Trofimus uit Efeze met hem in de stad gezien, en zij meenden, dat Paulus hem in de tempel had gebracht.
30 En de hele stad kwam in rep en roer, het volk liep te hoop en zij grepen Paulus en sleurden hem de tempel uit; en direct werden de poorten gesloten.
31 En terwijl zij hem probeerden te vermoorden, kwam er een bericht binnen bij de overste van de bezetting, dat heel Jeruzalem in opschudding was; 32 deze nam onmiddellijk soldaten en hoofdlieden, en trok op hen af. Toen zij nu de overste en de soldaten zagen, hielden zij op Paulus te slaan. 33 Toen naderde de overste, liet hem grijpen, en met twee kettingen boeien, en deed er onderzoek naar, wie hij was en wat hij gedaan had. 34 En uit de menigte riep de één dit, de ander dat hem toe; en toen hij door het rumoer de ware toedracht niet te weten kon komen, liet hij hem naar de kazerne brengen. 35 En toen hij bij de trappen gekomen was, gebeurde het, dat hij door de soldaten moest gedragen worden wegens het opdringen van de menigte; 36 want de volksmenigte volgde, al schreeuwende: Weg met hem!

37 En toen Paulus de kazerne zou worden binnengedragen, zei hij tot de overste: Mag ik u iets zeggen? En hij zei: Kent u dan Grieks? 38 Bent u dan niet de Egyptenaar, die deze dagen oproer maakte en de vierduizend bandieten deed uittrekken naar de woestijn? 39 Maar Paulus zei: Ik ben een Jood uit Tarsus, burger van een welbekende stad in Cilicië; ik vraag u verlof tot het volk te mogen spreken.

Rede tot de Joden

40 En toen hij dit toegestaan had, wenkte Paulus, boven aan de trappen staande, het volk met zijn hand; en toen het heel stil geworden was, sprak hij hen in de Hebreeuwse taal toe en zei:

22 1 Mannen broeders en vaders, luistert naar wat ik nu ter verdediging tot u ga zeggen. 2 Toen zij nu hoorden, dat hij hen in de Hebreeuwse taal toesprak, hielden zij zich te meer stil. En hij zei: 3 (B) Ik ben een Jood, te Tarsus in Cilicië geboren, maar in deze stad opgevoed, aan de voeten van Gamaliël opgeleid met nauwgezette inachtneming van de *Torah* van onze vaderen, een ijveraar voor God evenals u allen heden bent. 4 (C) En ik heb deze weg ten dode toe vervolgd door mannen en vrouwen in boeien te slaan en gevangen te zetten, 5 zoals ook de hogepriester van mij getuigen kan en de hele Raad van de oudsten, van wie ik ook met brieven aan de broeders naar Damascus gereisd ben, om ook hen, die daar waren, geboeid naar Jeruzalem te brengen, opdat zij gestraft zouden worden.
6 Maar het gebeurde mij, toen ik op mijn reis dicht bij Damascus gekomen was, dat plotseling omstreeks de middag uit de hemel een fel licht mij omstraalde, 7 en ik viel op de grond en hoorde een stem tot mij zeggen: Saul, Saul, waarom vervolgt u Mij? 8 En ik antwoordde: Wie bent u, Heer? En Hij zei tot mij: Ik ben **Jesjoea**, de Nazoreeër, die u vervolgt. 9 En zij, die met mij waren, zagen wél het licht, maar de stem van

(A) **21:29** Hand. 20:4. (B) **22:3** Hand. 5:34-39. (C) **22:4** Hand. 8:3; 26:9-11.

Hem, die tot mij sprak, hoorden zij niet. 10 En ik
zei: Heer, wat moet ik doen? En de Heer zei tot
mij: Sta op en reis naar Damascus, en daar zal u
gezegd worden al wat u opgelegd is om te doen.
11 En daar ik vanwege de glans van dat licht niet
meer kon zien, werd ik bij de hand geleid door
hen, die met mij waren, en ik kwam te Damascus.
12 En een zekere Ananias, een godvruchtig man
naar de *Torah*, van wie alle Joden, die daar woon-
den, een goed getuigenis gaven, 13 kwam tot mij,
ging bij mij staan en zei tot mij: Saul, broeder,
word weer ziende! En op hetzelfde ogenblik werd
ik weer ziende en zag hem. 14 En hij zei: De God
van onze vaderen heeft u voorbestemd om zijn
wil te leren kennen en de Rechtvaardige te zien
en een stem uit zijn mond te horen; 15 want
u moet getuige voor Hem zijn bij alle mensen,
van wat u gezien en gehoord hebt. 16 En nu, wat
aarzelt u nog? Sta op, laat u dopen en uw zon-
den afwassen, onder aanroeping van zijn naam.
17 En het overkwam mij, toen ik te Jeruzalem
was teruggekeerd en in de tempel aanbad, dat
ik in geestvervoering geraakte, 18 en dat ik Hem
zag, die tot mij zei: Haast u en vertrek spoedig
uit Jeruzalem, want zij zullen van u geen getui-
genis over Mij aannemen. 19 En ik zei: Heer, zij
weten zelf, dat ik het was, die hen, die in U ge-
loofden, liet gevangen zetten en in de synagogen
geselen; 20 (A) en toen het bloed van uw getuige
Stefanus vergoten werd, werkte ik daaraan met
volle instemming mee en bewaarde de kleren van
hen, die hem doodden. 21 En Hij zei tot mij: Ga
heen, want Ik zal u uitzenden, ver weg, naar de
volken.

22 Zij hoorden hem aan tot dit woord toe; maar
toen verhieven zij hun stem en riepen: Weg van
de aarde met zo iemand: want hij behoort niet te
blijven leven!

In de kazerne

23 En toen zij schreeuwden, met hun kleren
zwaaiden en stof in de lucht wierpen, 24 beval de
overste hem in de kazerne te brengen en zei hem
onder geseling in verhoor te nemen, ten einde
erachter te komen, om welke reden zij zo tegen
hem tekeer gingen. 25 En toen men hem met de
riemen in de houding strekte, zei Paulus tot de
hoofdman, die erbij stond: Mag u een Romein,
en dat zonder dat hij een vonnis heeft, geselen?
26 Toen de hoofdman dit hoorde, ging hij naar
de overste, berichtte het hem en zei: Wat gaat
u doen? Want deze man is een Romein. 27 En de
overste ging erheen en zei tot hem: Zeg mij, bent
u een Romein? En hij zei: Ja. 28 En de overste ant-
woordde: Ik heb dit burgerrecht voor een grote
som verkregen. Maar Paulus zei: Maar ik bezit
het door geboorte. 29 Dadelijk hielden dan zij,
die hem gerechtelijk moesten onderzoeken, op;
en ook de overste werd bang, nu hij merkte, dat
hij een Romein was en hij hem had laten binden.

Voor de Raad

30 En de volgende dag liet hij, daar hij nauw-
keurig wilde weten, waarvan hij door de Joden
beschuldigd werd, hem de boeien afnemen, en
hij beval de overpriesters en de hele Raad bijeen
te komen. En hij bracht Paulus uit de kazerne en
stelde hem voor hen.

23 1 En Paulus, de ogen op de Raad gericht,
zei: Mannen broeders, ik voor mij heb
een volkomen zuiver geweten voor God over
mijn gedrag in het openbaar tot op deze dag.
2 Maar de hogepriester Ananias beval hun, die
naast hem stonden, hem op de mond te slaan.
3 (B) Toen zei Paulus tot hem: God mag u slaan,
u gewitte wand! En u, zit u over mij recht te
spreken naar de *Torah* en beveelt u tegen de
Torah mij te slaan? 4 Maar de omstanders zei-
den: Scheldt u de hogepriester van God uit? 5 (C)
En Paulus zei: Ik wist niet, broeders, dat het de
hogepriester was, want er staat geschreven: van
een overste van uw volk zult u geen kwaad spre-
ken.(1) 6 (D) En daar Paulus wist, dat het ene deel
behoorde tot de Sadduceeën en het andere tot de

(1) **23:5** Zie Exodus 22:27

(A) **22:20** Hand. 7:58. (B) **23:3** Mat. 23:27,28. (C) **23:5** Ex. 22:27. (D) **23:6** Hand. 26:5; Filip. 3:5.

Farizeeën, riep hij in de Raad: Mannen broeders, ik ben een Farizeeër, een zoon van Farizeeën, ik sta terecht om de hoop en de opstanding van de doden. 7 En toen hij dit zei, kwam er tweedracht tussen de Farizeeën en de Sadduceeën en de menigte werd verdeeld. 8 (A) Want de Sadduceeën zeggen, dat er geen opstanding is, noch engel of geest, maar de Farizeeën belijden zowel het een als het ander. 9 En er ontstond groot geschreeuw, en sommige van de schriftgeleerden van de groep van de Farizeeën stonden op en streden heftig en zeiden: Wij vinden geen kwaad in deze mens! En indien nu eens een geest tot hem heeft gesproken, of een engel! 10 En toen er grote tweedracht ontstond, was de overste bang, dat Paulus door hen zou worden verscheurd, en hij liet de soldaten komen om hem uit hun midden weg te halen en naar de kazerne te brengen.
11 En de volgende nacht stond de Heer bij hem en zei: Houd moed, want zoals u te Jeruzalem van Mij getuigd hebt, moet u ook te Rome getuigen.

Een samenzwering van de Joden

12 En toen het dag was geworden, maakten de Joden een complot en vervloekten zichzelf met de gelofte, dat zij niet zouden eten of drinken, voordat zij Paulus hadden gedood. 13 En het waren er meer dan veertig, die deze samenzwering maakten; 14 dezen gingen naar de overpriesters en de oudsten en zeiden: Wij hebben onszelf met een vloek verbonden om niets te nuttigen, voordat wij Paulus gedood hebben. 15 Geeft u nu de overste, met de Raad, duidelijk te verstaan, dat hij hem voor u moet brengen, alsof u nauwkeuriger van zijn zaak op de hoogte wilde komen; dan nemen wij op ons hem uit de weg te ruimen, voordat hij nog dichtbij is.
16 Maar de zoon van de zus van Paulus hoorde van deze hinderlaag en hij vervoegde zich aan de kazerne, en binnengegaan zijnde bracht hij het aan Paulus over. 17 En Paulus riep een van de hoofdlieden en zei: Breng deze jongeman naar de overste, want hij heeft hem iets te melden. 18 Deze nam hem mee en bracht hem bij de overste en zei: Paulus, de gevangene, heeft mij geroepen, en verzocht deze jongeman bij u te brengen, daar hij u iets te zeggen heeft. 19 De overste nu nam hem bij de hand en ging terzijde en vroeg hem: Wat hebt u mij te melden? 20 En hij zei: De Joden hebben afgesproken om van u te verlangen, dat u Paulus morgen voor de Raad brengt, daar deze op een bepaald punt nauwkeuriger over hem wil worden ingelicht. 21 Maar laat u niet door hen ompraten, want meer dan veertig mannen uit hun midden loeren op hem. Zij hebben zich met een vervloeking verbonden te eten noch te drinken, voordat zij hem omgebracht hebben; en nu staan zij gereed en wachten slechts op uw toezegging. 22 De overste dan liet de jongeman gaan en beval hem: Laat u tegen niemand erover uit, dat u mij dit hebt te kennen gegeven.

Paulus naar Caesarea overgebracht

23 En hij riep een tweetal hoofdlieden bij zich en zei: Laat tweehonderd soldaten zich gereed houden om naar Caesarea te trekken en zeventig ruiters en tweehonderd lansdragers omtrent het derde uur van de nacht; 24 en laat men rijdieren voorbrengen om Paulus daarop te zetten en veilig over te brengen naar stadhouder Felix. 25 En hij schreef een brief van de volgende inhoud: 26 Claudius Lysias groet de hoogedele stadhouder Felix.
27 Daar deze man door de Joden gevangen genomen was en door hen omgebracht zou worden, ben ik tussenbeide gekomen met mijn manschappen en heb hem buiten hun bereik gebracht, daar ik vernomen had, dat hij een Romein was; 28 en verlangende te weten te komen, waarvan zij hem beschuldigden, bracht ik hem in hun Raad. 29 Het bleek mij, dat hij werd beschuldigd over vragen van hun *Torah*, maar er was geen aanklacht, waarop dood of gevangenschap staat.
30 En daar mij was aangebracht, dat er een aan-

(A) **23:8** Mat. 22:23; Mar. 12:18; Luk. 20:27.

slag tegen deze man zou worden gepleegd, liet ik hem onmiddellijk naar u brengen en heb ik ook de aanklagers gelast in uw tegenwoordigheid te zeggen, wat zij tegen hem hebben.
31 De soldaten dan namen Paulus over, zoals hun bevolen was, en brachten hem 's nachts naar Antipatris; 32 en de volgende dag lieten zij de ruiters met hem verder trekken en keerden naar de kazerne terug. 33 Toen de anderen te Caesarea kwamen en de brief aan de stadhouder overhandigd hadden, brachten zij ook Paulus voor hem. 34 En na die gelezen te hebben, vroeg de stadhouder hem, uit welke provincie hij was, en toen hij vernam dat hij uit Cilicië was, 35 zei hij: Ik zal u nader in verhoor nemen, zodra ook uw beschuldigers hier gekomen zijn. En hij beval hem in het paleis van Herodes in bewaring te houden.

Paulus voor Felix

24 1 En vijf dagen daarna kwam de hogepriester Ananias met enige oudsten en een advocaat, Tertullus, om tegen Paulus bij de stadhouder hun klachten in te dienen. 2 En toen hij voorgeroepen was, begon Tertullus zijn beschuldiging met te zeggen: 3 Dat wij door uw toedoen grote vrede genieten en dat er verbeteringen voor dit volk tot stand komen door uw beleid, hoogedele Felix, erkennen wij ten volle en overal met grote erkentelijkheid. 4 Maar om u niet te lang op te houden, verzoek ik u, met uw bekende welwillendheid ons een ogenblik te willen aanhoren. 5 Want wij hebben gevonden, dat deze man een pest is, iemand, die opstanden verwekt onder alle Joden over de hele wereld, een eerste voorstander van de sekte van de Nazoreeërs; 6 die ook een poging heeft gewaagd om de tempel te ontwijden, en die wij in hechtenis hebben genomen, [en naar onze *Torah* wilden oordelen. 7 Maar de overste Lysias is tussenbeide gekomen en heeft hem met groot geweld buiten ons bereik gebracht, 8 en bevolen, dat de aanklagers zich tot u zouden wenden]. U zult zelf, wanneer u hem in verhoor neemt over al deze dingen, wel van hem te weten kunnen komen, waarvan wij hem beschuldigen. 9 En ook de Joden sloten zich bij de beschuldiging aan, door te bevestigen, dat dit alles zo was.
10 Maar Paulus antwoordde, toen de stadhouder hem een wenk gaf om te spreken: Daar ik weet, dat u sinds vele jaren rechter over dit volk bent, verdedig ik mijn zaak met goede moed. 11 U kunt u immers ervan vergewissen, dat het niet langer dan twaalf dagen geleden is, dat ik naar Jeruzalem ben gegaan om te aanbidden. 12 En zij hebben mij noch in de tempel aangetroffen, terwijl ik met iemand sprak of een volksoploop veroorzaakte, noch in de synagogen, noch ergens in de stad; 13 en zij kunnen niets, waarvan zij mij nu beschuldigen, voor u bewijzen. 14 Maar dit erken ik voor u, dat ik naar die weg, die zij een sekte noemen, inderdaad de God van de vaderen vereer, gelovende al wat in de *Torah* en in de *Profeten* geschreven staat, 15 terwijl ik van God hoop, zoals ook dezen zelf het verwachten, dat er een opstanding van rechtvaardigen en onrechtvaardigen zal zijn. 16 En hierin oefen ik mijzelf, altijd een onergerlijk geweten te hebben voor God en de mensen. 17 (A) En na verloop van vele jaren ben ik gekomen om giften voor mijn volk te brengen en offers, 18 waarmee men mij, geheiligd zijnde, in de tempel bezig vond, zonder volksoploop of opschudding. Maar enige Joden uit Asia 19 - die moesten hier voor u staan en hun aanklacht indienen, indien zij iets tegen mij hebben. 20 Of laten dezen hier zelf zeggen, wat voor misdrijf zij hebben gevonden, toen ik voor de Raad stond, 21 (B) of het moest zijn dit ene woord, dat ik, in hun midden staande, uitriep: Ter zake van de opstanding van doden sta ik heden voor u terecht!
22 Maar Felix, die zeer goed van de weg op de hoogte was, verdaagde hun zaak en zei: Zodra de overste Lysias komt, zal ik in uw zaak een beslissing nemen; 23 en hij beval de hoofdman hem in bewaring te houden, maar minder streng,

(A) **24:17** Hand. 21:17-28. (B) **24:21** Hand. 23:6.

en niemand van de zijnen te beletten hem van dienst te zijn.
24 En na enige dagen kwam Felix daar met Drusilla, zijn vrouw, die een Jodin was, en hij liet Paulus roepen en hoorde hem over het geloof in Jesjoea de Messias. 25 Maar toen hij sprak over rechtvaardigheid en bescheidenheid en het toekomstig oordeel, werd Felix bang en antwoordde: Ga voor heden heen; wanneer ik nog eens gelegenheid heb, zal ik u wel weer ontbieden; 26 en tegelijkertijd hoopte hij, dat hem door Paulus geld zou worden aangeboden. Dit was ook de reden, dat hij hem telkens weer liet komen en zich met hem onderhield.
27 Maar toen de termijn van twee jaar voorbij was, kreeg Felix tot opvolger Porcius Festus; en daar Felix de Joden een gunst wilde bewijzen, liet hij Paulus in gevangenschap achter.

Paulus voor Festus

25 1 Festus hield dan zijn intocht in zijn provincie en ging drie dagen later van Caesarea naar Jeruzalem. 2 En de overpriesters en de voornaamsten van de Joden dienden klachten tegen Paulus bij hem in, 3 en verwachtten van hem een gunst ten nadele van Paulus, verlangende, dat hij hem naar Jeruzalem zou laten komen, daar zij een aanslag smeedden om hem onderweg om te brengen. 4 Maar Festus antwoordde, dat Paulus te Caesarea in bewaring bleef en dat hij zelf binnenkort (daarheen) zou vertrekken. 5 Laten dan, zei hij, zij, die onder u bevoegd zijn, meereizen en, als er iets onbehoorlijks in deze man is, hem beschuldigen.
6 En na een verblijf bij hen van niet meer dan acht of tien dagen vertrok hij naar Caesarea, zette zich de volgende dag op de rechterstoel en beval Paulus vóór te brengen. 7 En toen hij vóórkwam, omringden hem de Joden, die uit Jeruzalem gekomen waren, en brachten vele zware beschuldigingen in, die zij niet konden bewijzen, 8 terwijl Paulus zich aldus verdedigde: Ik heb noch tegen de *Torah* van de Joden noch tegen de tempel, noch tegen de keizer iets misdreven. 9 Maar Festus, die de Joden een gunst wilde bewijzen, antwoordde en zei tot Paulus: Wilt u naar Jeruzalem gaan en dáár in mijn bijzijn terechtstaan in deze zaak? 10 En Paulus zei: Ik sta voor de keizerlijke rechtbank, en dáár moet ik terechtstaan. Tegen de Joden heb ik niets misdreven, zoals ook u zeer wel inziet. 11 Indien ik echter schuldig ben en een halsmisdaad gepleegd heb, verzet ik mij niet tegen een doodvonnis; maar indien er niets waar is van datgene, waarvan dezen mij beschuldigen, dan kan niemand mij bij wijze van gunst aan hen uitleveren: ik beroep mij op de keizer! 12 Toen antwoordde Festus, na overleg met zijn Raad: Op de keizer hebt u zich beroepen, naar de keizer zult u gaan!

Paulus voor Agrippa

13 En toen enige dagen verlopen waren, kwamen koning Agrippa en Bernice te Caesarea om Festus te begroeten. 14 En gedurende de vele dagen, die zij daar doorbrachten, legde Festus aan de koning de zaak van Paulus voor, en zei: Er is door Felix een man gevangen achtergelaten, 15 tegen wie de overpriesters en de oudsten van de Joden, toen ik te Jeruzalem was, klachten ingediend hebben en wiens veroordeling zij verzochten. 16 Ik antwoordde hun, dat Romeinen niet de gewoonte hebben, een mens bij wijze van gunst uit te leveren; de beschuldigde moet eerst zijn aanklagers tegenover zich zien en de gelegenheid krijgen zich tegen de aanklacht te verdedigen. 17 Daar zij nu hierheen meegekomen waren, heb ik zonder uitstel de dag daarop mij op de rechterstoel gezet en bevolen de man vóór te brengen. 18 En de aanklagers, die rondom hem stonden, brachten geen enkele beschuldiging in over de boze dingen, die ik vermoedde, 19 maar zij hadden met hem enige twistpunten over hun eigen godsdienst en over een zekere Jesjoea, die dood is, van wie Paulus beweerde, dat Hij leeft. 20 En daar ik met het onderzoek hiervan verlegen was, vroeg ik, of hij naar Jeruzalem wilde gaan, om daar over deze dingen terecht te staan. 21 Maar toen Paulus in hoger beroep kwam, om tot de beslissing van Zijne Majesteit in bewaring te worden gehouden, beval ik, dat hij zou wor-

den bewaard, totdat ik hem naar de keizer kon zenden. 22 En Agrippa zei tot Festus: Ik zou zelf die man ook wel willen horen. En hij zei: Morgen zult u hem horen.

23 Toen dan de volgende dag Agrippa en Bernice gekomen waren met grote praal en de gehoorzaal waren binnengegaan met de oversten en de mannen, die de voornaamsten van de stad waren, werd Paulus op bevel van Festus vóórgebracht. 24 En Festus zei: Koning Agrippa en u allen, die met ons hier aanwezig bent, u ziet hier iemand, terzake van wie de hele menigte van de Joden zich te Jeruzalem en hier tot mij gewend heeft, roepende, dat hij niet langer moest blijven leven. 25 Maar het bleek mij, dat hij geen halsmisdaad had gepleegd, en daar hij zelf zich op Zijne Majesteit beriep, besloot ik hem (naar de keizer) te zenden. 26 Maar ik heb niets stelligs over hem aan mijn heer te schrijven; daarom heb ik hem vóór u laten komen, en voornamelijk vóór ú, koning Agrippa, om, nadat het onderzoek heeft plaats gehad, iets te kunnen schrijven; 27 want het lijkt mij ongerijmd, als men een gevangene (naar de keizer) zendt, ook niet de punten van beschuldiging tegen hem kenbaar te maken.

Paulus verantwoordt zich voor Agrippa

26 1 En Agrippa zei tot Paulus: Het is u vergund voor uzelf te spreken. Toen strekte Paulus zijn hand uit en verantwoordde zich: 2 Ik heb mijzelf gelukkig geacht, koning Agrippa, dat ik mij heden voor u zal mogen verantwoorden over alle punten, waarop ik door de Joden word beschuldigd, 3 daar u vooral een kenner bent van alle gewoonten en twistpunten bij de Joden; daarom verzoek ik u mij geduldig te willen aanhoren.

4 Mijn leven dan van jongsaf, dat ik van het begin aan geleid heb onder mijn volk en te Jeruzalem, kennen alle Joden, 5 (A) daar zij sinds lange tijd van mij weten, indien zij het slechts willen getuigen, dat ik naar de meest nauwgezette partij van onze godsdienst, als Farizeeër, geleefd heb. 6 En nu sta ik voor het gerecht om mijn hoop op de belofte, die door God aan onze vaderen gedaan is; 7 welke onze twaalf stammen, door voortdurend nacht en dag God te vereren, hopen te bereiken. Om deze hoop, o koning, word ik door Joden aangeklaagd. 8 Waarom wordt het bij u ongelofelijk geacht, als God doden opwekt? 9 (B) Ik voor mij was tot de slotsom gekomen, dat ik tegen de naam van **Jesjoea**, de Nazoreeër, fel moest optreden, 10 wat ik dan ook gedaan heb te Jeruzalem; en ik heb vele van de heiligen in gevangenissen opgesloten, waartoe ik de macht van de overpriesters ontvangen had; en als zij zouden omgebracht worden, heb ik mijn stem eraan gegeven. 11 En in alle synagogen trachtte ik hen dikwijls door toepassing van straffen tot lastering te dwingen en in tomeloze woede tegen hen heb ik hen vervolgd, tot zelfs in de buitenlandse steden.

12 En toen ik onder die omstandigheden naar Damascus reisde met volmacht en opdracht van de overpriesters, 13 zag ik, o koning, midden op de dag onderweg een licht, schitterender dan de glans van de zon, van de hemel mij en hen, die met mij reisden, omstralen; 14 en toen wij allen ter aarde vielen, hoorde ik een stem tot mij spreken in de Hebreeuwse taal: Saul, Saul, waarom vervolgt u Mij? Het valt u zwaar tegen de prikkels achteruit te slaan. 15 En ik zei: Wie bent u, Heer? En de Heer zei: Ik ben **Jesjoea**, die u vervolgt. 16 Maar richt u op en sta op uw voeten; want hiertoe ben Ik u verschenen om u aan te wijzen als dienaar en getuige daarvan, dat u Mij gezien hebt en dat Ik aan u verschijnen zal, 17 u verkiezende uit dit volk en de volken, waarheen Ik u zend, 18 om hun ogen te openen tot bekering uit de duisternis tot het licht en van de macht van de satan tot God, opdat zij vergeving van zonden en een erfdeel onder de geheiligden zouden ontvangen door het geloof in Mij.

19 Daarom, koning Agrippa, ben ik dat hemelse gezicht niet ongehoorzaam geweest, 20 (C) maar

(A) **26:5** Hand. 23:6; Filip. 3:5. (B) **26:9** Hand. 8:3; 22:4,5. (C) **26:20** Hand. 9:20,28,29.

ik heb eerst hun, die te Damascus waren, en te Jeruzalem en in het hele Joodse land en de (heiden)volken verkondigd, dat zij zich met berouw zouden bekeren tot God en werken doen, die met hun berouw in overeenstemming zijn. 21 Hierom hebben de Joden mij in de tempel gegrepen en geprobeerd mij om te brengen. 22 Als een getuige, die hulp van God heeft ontvangen tot op deze dag, sta ik dus hier voor klein en groot, zonder iets anders te zeggen dan wat de profeten en Mozes gesproken hebben, dat gebeuren zou, 23 (A) namelijk, dat de Messias zou lijden, en dat Hij als eerste uit de opstanding van de doden het licht zou aankondigen en aan het volk en aan de (heiden)volken.

24 En terwijl hij dit tot zijn verdediging aanvoerde, zei Festus met luide stem: U spreekt wartaal, Paulus, uw vele studie brengt u in de war. 25 Maar Paulus zei: Hoogedele Festus, ik spreek geen wartaal, maar nuchtere waarheid. 26 Want de koning weet van deze dingen en tot hem spreek ik vrijmoedig, want ik kan niet geloven, dat hem iets van deze dingen onbekend is; dit is immers niet in een uithoek gebeurd. 27 Koning Agrippa, gelooft u de profeten? Ik weet, dat u ze gelooft! 28 Maar Agrippa zei tot Paulus: U wilt mij wel spoedig als christen laten optreden! 29 En Paulus zei: Ik zou God wel willen bidden, dat én spoedig én voorgoed, niet alleen u, maar ook allen, die mij heden horen, ook zo werden als ik, behalve deze boeien.

30 En de koning stond op en de stadhouder en Bernice en die met hen hadden plaats genomen; 31 en ter zijde gegaan, spraken zij onder elkaar: Deze man is aan niets schuldig, waarop dood of gevangenschap staat. 32 En Agrippa zei tot Festus: Deze mens had vrij kunnen zijn, als hij zich niet op de keizer had beroepen.

Paulus naar Rome

27 1 En toen het beslist was, dat wij naar Italië zouden afvaren, vertrouwde men Paulus en enige andere gevangenen toe aan een hoofdman, genaamd Julius, van de keizerlijke afdeling. 2 En op een schip uit Adramyttium, dat naar de kustplaatsen van Asia zou varen, kozen wij zee, met Aristarchus, een Macedoniër uit Tessalonica, bij ons. 3 En de volgende dag gingen wij te Sidon aan land en Julius behandelde Paulus vriendelijk en stond hem toe naar zijn vrienden te gaan om zich te laten verzorgen. 4 En vandaar afgevaren, voeren wij onder Cyprus langs, omdat de winden tegen waren; 5 wij staken de volle zee bij Cilicië en Pamfylië over en kwamen te Myra in Lycië aan.

6 En daar vond de hoofdman een schip uit Alexandrië, dat naar Italië voer, en hij liet ons daarop overgaan. 7 En daar wij verscheidene dagen lang weinig vorderden en met moeite ter hoogte van Knidus konden komen, daar de wind ons niet gunstig was, voeren wij onder Kreta langs ter hoogte van Salmoné; 8 en daar met moeite voorbijkomende, bereikten wij een plaats, Goede Rede geheten, waar de stad Lasea dichtbij lag.

9 En toen door het vele tijdverlies de vaart reeds bedenkelijk werd, daar ook het vasten(1) al achter de rug was, waarschuwde Paulus hen 10 met deze woorden: Mannen, ik zie, dat de vaart met ongerief en grote averij gepaard zal gaan, niet alleen wat lading en schip, maar ook wat ons leven aangaat. 11 Maar de hoofdman stelde meer vertrouwen in de stuurman en de schipper dan in de woorden van Paulus. 12 En daar de haven niet geschikt was om te overwinteren, raadde aan het merendeel aan, vandaar zee te kiezen om zo mogelijk Feniks, een haven op Kreta, beschermd liggende naar het zuidwesten en het noordwesten, te bereiken, ten einde daar te overwinteren. 13 En toen er een zachte zuidenwind opstak en zij meenden hun doel te hebben bereikt, lichtten zij het anker en hielden zo dicht mogelijk langs de kust van Kreta aan.

(1) **27:9** Het kan zijn dat met "het vasten" Jom haKipoeriem wordt bedoeld (zie voetnoot 1 bij Leviticus 23:27).

(A) **26:23 a** 1Cor. 15:20. **26:23 b** Jes. 42:6; 49:6.

De schipbreuk

14 Maar kort daarop sloeg vandaar een stormwind neer, de zogenaamde Eurakylon; 15 en toen
het schip werd meegesleurd en het de kop niet
in de wind kon houden, moesten wij het opgeven en dreven weg. 16 Maar wij schoten in de
luwte van een eilandje, Klauda geheten, waar wij
nog moeite hadden de sloep meester te worden; 17 nadat ze haar opgehesen hadden, namen zij hulpmiddelen te baat door het schip
te ondergorden; en daar zij bang waren op de
Syrte te worden geworpen, haalden zij het tuig
neer en lieten zich zo drijven. 18 En daar wij
vreselijk noodweer hadden, wierpen zij de volgende dag lading over boord, 19 en de derde
dag gaven zij eigenhandig het scheepstuig prijs.
20 En toen zich verscheidene dagen zon noch
sterren vertoonden, en zwaar noodweer ons bedreigde, werd ons tenslotte alle hoop op redding
benomen.

21 En nadat zij lang zonder eten waren gebleven, ging Paulus in hun midden staan en zei:
Mannen, had men maar naar mij geluisterd om
niet van Kreta weg te varen en zich dit ongerief
en deze averij te besparen! 22 Maar ook nu wek
ik u op moed te houden, want het leven van niemand van uw zal verloren gaan, alleen maar het
schip. 23 Want deze nacht heeft een engel van
de God, wie ik toebehoor en die ik vereer, bij mij
gestaan, 24 en hij heeft gezegd: Wees niet bang,
Paulus, want u moet voor de keizer staan; en zie,
allen, die met u varen, heeft God u geschonken.
25 Daarom, mannen, houdt moed, want dit vertrouwen heb ik op God, dat het zo zal gaan, als
mij gezegd is. 26 Maar wij moeten op een of ander eiland stranden.

27 Toen nu de veertiende nacht was aangebroken, dat wij in de Adriatische Zee rondzwalkten, vermoedde het scheepsvolk midden in de
nacht, dat er land naderde. 28 En zij peilden met
het lood twintig vadem en iets verder peilden zij
vijftien vadem, 29 en uit vrees om tegen de klippen geslagen te worden, wierpen zij vier ankers
van het achterschip uit en baden, dat het dag
mocht worden.

30 Maar toen het scheepsvolk uit het schip
trachtte weg te komen en de sloep te water liet
onder voorwendsel dat zij van het voorschip
ankers wilden uitbrengen, 31 zei Paulus tot de
hoofdman en zijn soldaten: Indien zij niet aan
boord blijven, kunt u niet gered worden. 32 Toen
kapten de soldaten de touwen van de sloep en
lieten haar in zee vallen.

33 En tegen dat het dag zou worden, spoorde
Paulus hen allen aan voedsel te nemen en zei:
Het duurt nu al veertien dagen, dat u maar blijft
afwachten zonder eten en niets genuttigd hebt.
34 Daarom spoor ik u aan voedsel te nemen,
want dit is goed voor uw redding; want van niemand van u zal ook maar een haar van zijn
hoofd verloren gaan. 35 En terwijl hij dit zei, nam
hij brood, dankte God in ieders tegenwoordigheid, brak het en begon te eten. 36 En allen werden goedsmoeds en nuttigden eveneens voedsel. 37 Wij waren nu in het geheel aan boord met
tweehonderd zesenzeventig man. 38 En toen zij
van voedsel verzadigd waren, maakten zij het
schip lichter door het graan in zee te werpen.

39 En toen het dag werd, herkenden zij het land
niet, maar zij merkten een inham op, die een
strand had, en zij overlegden, zo mogelijk het
schip daarop te doen lopen. 40 En zij haalden
de ankers op en lieten zich voor de zee wegdrijven, terwijl zij meteen de roerbanden losmaakten, het voorzeil voor de wind hesen en op het
strand aanhielden. 41 Maar zij kwamen terecht
op een uitstekende bank en raakten met het
schip aan de grond. En het voorschip bleef onwrikbaar vastzitten, maar het achterschip brak
af door het geweld (van de golven).

42 De soldaten nu waren van plan de gevangenen te doden, opdat niet iemand met zwemmen zou ontsnappen; 43 maar de hoofdman, die
Paulus wilde sparen, verijdelde hun voornemen
en beval, dat wie zwemmen konden, het eerst
overboord zouden springen om aan land te komen; 44 en de overigen deels op planken, deels

op wrakhout. En zo gebeurde het, dat allen behouden aan land kwamen.

Paulus op Malta

28 [1] En eerst toen wij in veiligheid waren, vernamen wij, dat het eiland Malta heette. [2] En de inlanders bewezen ons buitengewone menslievendheid, want zij staken een groot vuur aan en haalden er ons allen bij om de dreigende regen en om de koude. [3] En toen Paulus een bos dor hout bijeengehaald had en op het vuur legde, kwam er door de hitte een adder uit en beet zich vast aan zijn hand. [4] En toen de inlanders het dier aan zijn hand zagen hangen, zeiden zij tot elkaar: Deze man is zeker een moordenaar, die de wraakgodin niet wil laten leven, nu hij aan de zee ontkomen is. [5] Maar hij schudde het dier af in het vuur, zonder enig letsel te ondervinden; [6] zij echter verwachtten, dat hij zou opzwellen of plotseling dood neervallen. Maar toen zij na lang wachten zagen, dat zich niets ongewoons bij hem voordeed, sloeg hun mening om en zeiden zij, dat hij een god was.

[7] En in de omgeving van die plaats lag een landgoed van de bestuurder van het eiland, Publius genaamd, die ons opnam en ons drie dagen vriendelijk gastvrijheid verleende. [8] Nu gebeurde het, dat de vader van Publius met ingewandskoortsen op bed lag; en Paulus ging tot hem en deed een gebed, en hij legde hem de handen op en genas hem. [9] En toen dit gebeurd was, kwamen ook de anderen op het eiland, die ziekten hadden, en werden genezen; [10] en zij vereerden ons ook met vele eerbewijzen en toen wij weer uitzeilden, voorzagen zij nog in wat wij nodig hadden.

Paulus te Rome

[11] Na drie maanden nu zeilden wij uit met een schip uit Alexandrië, dat op het eiland overwinterd had, en de Dioskuren als kenteken voerde. [12] En te Syracuse aangekomen, bleven wij daar drie dagen, [13] vanwaar wij, na langs het eiland te zijn gevaren, te Regium aankwamen; en toen na één dag de wind zuid werd, kwamen wij reeds de tweede te Puteoli aan. [14] Hier vonden wij broeders en wij werden uitgenodigd zeven dagen bij hen te blijven. En zo gingen wij naar Rome. [15] En vandaar kwamen de broeders, die van onze aangelegenheden gehoord hadden, ons tot Forum Appii en Tres Tabernae tegemoet, en toen Paulus hen zag, dankte hij God en greep moed.

[16] En toen wij te Rome aangekomen waren, kreeg Paulus verlof op zichzelf te wonen met de soldaat die hem bewaakte.

[17] En het gebeurde na drie dagen, dat Paulus de voormannen van de Joden samenriep, en toen zij bijeen gekomen waren, zei hij tot hen: Mannen broeders, ofschoon ik niets gedaan heb tegen ons volk of de voorvaderlijke gewoonten, ben ik uit Jeruzalem als gevangene overgeleverd in de handen van de Romeinen, [18] die na onderzoek mij wilden vrijlaten, omdat er bij mij van geen halsmisdaad sprake was. [19] (A) Maar toen de Joden in verzet gingen, werd ik genoodzaakt mij op de keizer te beroepen; niet, dat ik mijn volk van iets wilde beschuldigen. [20] Daarom heb ik verzocht u te zien en toe te spreken, want om de hoop van Israël draag ik deze ketting. [21] Maar zij zeiden tot hem: Wij voor ons hebben geen brieven over u uit Judea ontvangen, en ook is niemand van de broeders iets kwaads van u komen boodschappen of spreken. [22] Maar wij stellen het wel op prijs van u te vernemen, welke uw denkbeelden zijn, want wat deze sekte betreft, ons is bekend, dat zij overal tegenspraak vindt.

[23] En nadat zij een dag met hem hadden afgesproken, kwamen verscheidenen tot hem in zijn verblijf, wie hij met nadruk het Koninkrijk van God voorstelde, terwijl hij probeerde hen te overtuigen ten opzichte van Jesjoea, uit de *Torah* van Mozes en de *Profeten*, van de vroege morgen tot de avond toe. [24] En sommigen gaven wel gehoor aan wat gezegd werd, maar anderen bleven ongelovig; [25] en zonder het eens geworden

(A) **28:19** Hand. 25:11.

te zijn, gingen zij uiteen, nadat Paulus dit ene woord gesproken had: Terecht heeft de heilige Geest door de profeet Jesaja tot uw vaderen gesproken, 26 (A) zeggende: Ga heen tot dit volk en zeg: Met het gehoor zult u horen en u zult het zeker niet verstaan, en ziende zult u zien en u zult het zeker niet opmerken; 27 want het hart van dit volk is vet geworden, en hun oren zijn hardhorend geworden, en hun ogen hebben zij toegesloten, opdat zij niet zien met hun ogen en met hun oren niet horen en met hun hart niet verstaan en zij zich bekeren, en Ik hen zou genezen.

28 Het zij u dan bekend, dat dit heil van God aan de (heiden)volken gezonden is; die zullen dan ook horen! 29 [En nadat hij dit gezegd had, gingen de Joden al ruzie makende heen.]

30 En hij bleef de volle termijn van twee jaar in zijn eigen gehuurde woning, en ontving allen, die tot hem kwamen, 31 predikende het Koninkrijk van God, en onderwijs gevende over de Heer Jesjoea de Messias met alle vrijmoedigheid, zonder enige belemmering.

(A) **28:26** Jes. 6:9,10.

Romeinen

Schrijver - Lezers - Groet

1 [1] Paulus, een dienstknecht van **Jesjoea** de
Messias, een geroepen apostel, afgezonderd
tot verkondiging van het evangelie van God,
[2] dat Hij tevoren door zijn profeten beloofd had
in de heilige Schriften(1) - [3] over zijn Zoon, voort-
gekomen uit het geslacht van David naar het
vlees, [4] naar de geest van heiligheid door zijn op-
standing uit de doden is Hij verklaard Gods Zoon
te zijn in kracht, **Jesjoea** de Messias, onze Heer
- [5] door wie wij genade en het apostelschap ont-
vangen hebben om gehoorzaamheid van het ge-
loof te bewerken voor zijn naam onder al de vol-
ken, [6] tot welke ook u behoort, geroepenen van
Jesjoea de Messias - [7] aan alle geliefden van God,
geroepen heiligen, die te Rome zijn: genade zij u
en vrede van God, onze Vader, en van de Heer
Jesjoea de Messias.

Paulus verlangt naar zijn broeders in Rome

[8] In de eerste plaats dank ik mijn God door
Jesjoea de Messias over u allen, omdat in de hele
wereld van uw geloof gesproken wordt. [9] Want
God, die ik met mijn geest dien in het evangelie
van zijn Zoon, is mijn getuige, hoe ik onophou-
delijk u altijd bij mijn gebeden gedenk, [10] bid-
dend, of mij eindelijk door de wil van God eens
een weg gebaand mag worden om tot u te ko-
men. [11] Want ik verlang u te zien om u enige
geestelijke gave mee te delen tot uw versterking,
[12] dat is te zeggen: onder u mede bemoedigd te
worden door elkaars geloof, van u zowel als van
mij. [13] (A) Maar ik stel er prijs op, broeders, dat u
weet, dat ik dikwijls het voornemen heb opgevat
tot u te komen - waarin ik tot nu toe verhinderd
ben - om ook onder u enige vrucht te hebben,
evenals onder de andere volken. [14] Van Grieken
en niet-Grieken, van wijzen en onwetenden ben
ik een schuldenaar. [15] Vandaar mijn bereidheid
om ook u te Rome het evangelie te brengen.

De kern van de brief

[16] (B) Want ik schaam mij het evangelie niet;
want het is de kracht van God tot behoud voor
een ieder die gelooft, eerst voor de Jood, maar
ook voor de Griek. [17] (C) Want gerechtigheid van
God wordt daarin geopenbaard uit geloof tot ge-
loof, zoals geschreven staat: De rechtvaardige
zal uit geloof leven.

God kennen en Hem toch niet verheerlijken

[18] Want toorn van God openbaart zich van de
hemel over alle goddeloosheid en ongerechtig-
heid van mensen, die de waarheid in onge-
rechtigheid ten onder houden, [19] daarom dat
wat van God gekend kan worden in hen open-
baar is, want God heeft het hun geopenbaard.
[20] Want wat van Hem niet gezien kan wor-
den, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, wordt
sinds de schepping van de wereld uit zijn wer-
ken met het verstand doorzien, zodat zij geen
verontschuldiging hebben. [21] (D) Immers, hoe-
wel zij God kenden, hebben zij Hem niet als God
verheerlijkt of gedankt, maar hun overleggingen
zijn op niets uitgelopen, en het is duister gewor-
den in hun onverstandig hart. [22] Bewerende wijs
te zijn, zijn zij dwaas geworden, [23] (E) en zij heb-
ben de majesteit van de onvergankelijke God ver-
vangen door wat lijkt op het beeld van een ver-
gankelijk mens, van vogels, van viervoetige en
van kruipende dieren.

[24] Daarom heeft God hen in hun hartstochten
overgegeven aan onreinheid, zodat bij hen het
lichaam onteerd wordt. [25] Zij immers hadden
de waarheid van God vervangen door de leu-

(1) **1:2** "De heilige Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament.

(A) **1:13** Hand. 19:21. (B) **1:16** Mar. 8:38. (C) **1:17** Hab. 2:4. (D) **1:21** Efez. 4:17,18. (E) **1:23** Deut. 4:16-18.

gen en het schepsel vereerd en gediend boven de Schepper, die te prijzen is tot in eeuwigheid. Amen. 26 Daarom heeft God hen overgegeven aan schandelijke lusten, want hun vrouwen hebben de natuurlijke omgang vervangen door de tegennatuurlijke. 27 Eveneens hebben de mannen de natuurlijke omgang met de vrouw opgegeven, en zijn in wellust voor elkaar ontbrand, als mannen met mannen schandelijkheid bedrijvende en daardoor het welverdiende loon voor hun afdwaling in zichzelf ontvangende.

28 En daar zij het verwerpelijk achtten God te erkennen, heeft God hen overgegeven aan een verwerpelijk denken om te doen wat niet betaamt: 29 vervuld van allerlei onrechtvaardigheid, boosheid, hebzucht en slechtheid, vol nijd, moord, ruzie, list en kwaadaardigheid; 30 oorblazers, lasteraars, haters van God, verwaande en overmoedige mensen, grootsprekers, vindingrijk in het kwaad, hun ouders ongehoorzaam; 31 onverstandig, ongedurig, zonder hart of barmhartigheid. 32 Immers, hoewel zij de rechtseis van God kenden, namelijk, dat zij, die zulke dingen bedrijven, de dood verdienen, doen zij ze niet alleen zelf, maar schenken ook nog hun bijval aan wie ze bedrijven.

Verdrukking en heerlijkheid over Jood en Griek

2 1 (A) Daarom bent u, o mens, wie u ook bent, niet te verontschuldigen, wanneer u oordeelt. Want waarin u een ander oordeelt, veroordeelt u uzelf; want u, die oordeelt, bedrijft dezelfde dingen. 2 Wij weten echter, dat het oordeel van God onpartijdig gaat over hen, die zulke dingen bedrijven. 3 Rekent u misschien hierop, o mens, die oordeelt over hen, die zulke dingen bedrijven, en ze zelf doet, dat u het oordeel van God ontgaan zult? 4 Of veracht u de rijkdom van zijn goedheid, verdraagzaamheid en geduld, en beseft u niet, dat de goedheid van God u tot bekering leidt? 5 Maar in uw weerbarstigheid en u niet innerlijk willen bekeren hoopt u zich toorn op tegen de dag van de toorn en van de openbaring van het rechtvaardig oordeel van God, 6 (B) die een ieder vergelden zal naar zijn werken: 7 hun, die, in het goeddoen volhardende, heerlijkheid, eer en onvergankelijkheid zoeken, het eeuwige leven; 8 maar hun, die zichzelf zoeken, van de waarheid ongehoorzaam en van de ongerechtigheid gehoorzaam zijn, wacht toorn en boosheid. 9 Verdrukking en benauwdheid (zal komen) over ieder levend mens, die het kwade bewerkt, eerst de Jood en ook de Griek; 10 maar heerlijkheid, eer en vrede over ieder, die het goede werkt, eerst de Jood en ook de Griek. 11 (C) Want er is geen aanzien des persoons bij God.

Zij die de Torah doen worden gerechtvaardigd

12 Want allen, die zonder *Torah* gezondigd hebben, zullen ook zonder *Torah* verloren gaan; en allen, die onder de *Torah* gezondigd hebben, zullen door de *Torah* geoordeeld worden; 13 want niet de hoorders van de *Torah* zijn rechtvaardig bij God, maar de daders van de *Torah* zullen gerechtvaardigd worden. 14 Wanneer toch volken, die de *Torah* niet hebben, van nature doen wat de *Torah* gebiedt, dan zijn dezen, ofschoon zonder *Torah*, zichzelf tot *Torah*; 15 immers, zij tonen, dat het werk van de *Torah* in hun harten geschreven is, terwijl hun geweten mede getuigt en hun gedachten elkaar onderling aanklagen of ook verontschuldigen, 16 in de tijd, wanneer God het in de mensen verborgene oordeelt volgens mijn evangelie, door Jesjoea de Messias.

17 Indien u zich dan Jood laat noemen, steunt op de *Torah*, u beroemt op God, 18 zijn wil kent, weet te onderscheiden waarop het aankomt, daar u onderwijs in de *Torah* geniet, 19 en u overtuigd houdt, dat u een leidsman van blinden bent, een licht voor hen, die in duisternis zijn, 20 een opvoeder van onverstandigen en een leermeester van onmondigen, daar u in de *Torah* de belichaming van de kennis en van de waarheid bezit, - 21 hoe nu, u, die een ander onderwijst, onderwijst u uzelf niet? U, die predikt, dat

(A) **2:1** Mat. 7:1; Luk. 6:37. (B) **2:6** Ps. 62:13; Spr. 24:12. (C) **2:11** Deut. 10:17.

men niet stelen mag, steelt u? 22 Die overspel verbiedt, doet u overspel? Die gruwt van de afgoden, pleegt u tempelroof? 23 Die u op de *Torah* beroemt, onteert u God door uw overtreden van de *Torah*? 24 (A) Want de naam van God wordt om u gelasterd onder de (heiden)volken, zoals geschreven staat.

De ware besnijdenis is die van het hart

25 Want besneden te zijn heeft wel betekenis, indien u de *Torah* volbrengt, maar indien u een overtreder van de *Torah* bent, is uw besnijdenis tot onbesnedenheid geworden. 26 Zal dan, indien de onbesnedene de eisen van de *Torah* in acht neemt, zijn onbesnedenheid niet voor besnijdenis gelden? 27 Dan zal de van nature onbesnedene, doordat hij de *Torah* volbrengt, u oordelen, die, hoewel in het bezit van letter en besnijdenis, een overtreder van de *Torah* bent. 28 Want niet híj is een Jood, die het uiterlijk is, en niet dát is besnijdenis, wat uiterlijk, aan het vlees, gebeurt, 29 (B) maar híj is een Jood, die het in het verborgen is, en de (ware) besnijdenis is die van het hart, naar de Geest, niet naar de letter. Dan komt zijn lof niet van mensen, maar van God.

De Joodse voorrechten en Gods trouw

3 1 Wat is dan het voorrecht van de Jood, of wat is het nut van de besnijdenis? 2 In elk opzicht heel veel. In de eerste plaats, dat hun de woorden van God zijn toevertrouwd. 3 Wat toch is het geval? Als sommigen ontrouw geworden zijn, zal dan hun ontrouw de trouw van God tenietdoen? 4 (C) Volstrekt niet! Maar het blijft: God waarachtig en ieder mens leugenachtig, zoals geschreven staat: Opdat U gerechtvaardigd wordt in uw woorden, en overwint in uw rechtsgedingen.

5 Maar indien onze onrechtvaardigheid Gods rechtvaardigheid bevestigt, wat zullen wij dan zeggen? Is God, die zijn toorn doet voelen - ik spreek op menselijke wijze - soms onrechtvaardig? 6 Volstrekt niet! Hoe zal God anders de wereld oordelen? 7 Maar, indien de waarachtigheid van God door mijn leugen des te overvloediger is gebleken tot zijn heerlijkheid, waarom word ik dan nog als zondaar geoordeeld? 8 Het is toch niet, zoals men van ons lastert en sommigen ons laten zeggen: Laten wij het kwade doen, opdat het goede eruit zal voortkomen? Het oordeel over dezen is welverdiend.

Alle mensen zondaars

9 Wat dan? Worden anderen boven ons gesteld? In geen enkel opzicht; wij hebben immers tevoren Joden zowel als Grieken beschuldigd, dat zij allen onder de zonde zijn, 10 (D) zoals geschreven staat: Niemand is rechtvaardig, ook niet één, 11 er is niemand, die verstandig is, niemand, die God ernstig zoekt; 12 allen zijn afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden; er is niemand, die doet wat goed is, zelfs niet één.

13 (E) Hun keel is een open graf, met hun tong plegen zij bedrog, addergif is onder hun lippen;
14 (F) hun mond is van vloek en bitterheid vol;
15 (G) Snel zijn hun voeten om bloed te vergieten, 16 verwoesting en ellende zijn op hun wegen, 17 en de weg van vrede kennen zij niet.
18 (H) Het ontzag voor God staat hun niet voor ogen.

19 Nu weten wij, dat de *Torah*, bij al wat zij zegt, tot hén spreekt, die onder de *Torah* zijn, opdat alle mond gestopt en de hele wereld in Gods ogen straf zou moeten krijgen, 20 (I9) daarom, dat uit werken van de *Torah* geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden, want de *Torah* doet zonde kennen.

*De gerechtigheid van God en de dood van **Jesjoea***

21 Nu is echter, buiten de *Torah* om, gerechtigheid van God openbaar geworden, waarvan de *Torah* en de *Profeten* getuigen, 22 (A) en wel gerechtigheid van God door het geloof van [**Jesjoea**] de Messias, voor allen, die geloven; want er is geen onderscheid. 23 Want al-

(A) **2:24** Jes. 52:5. (B) **2:29** Deut. 30:6. (C) **3:4** Ps. 51:6. (D) **3:10** Ps. 14:1-3; 53:2-4. (E) **3:13 a** Ps. 5:10. **3:13 b** Ps. 140:4. (F) **3:14** Ps. 10:7. (G) **3:15** Jes. 59:7,8. (H) **3:18** Ps. 36:2. (I9) **3:20** Ps. 143:2; Gal. 2:16. (A) **3:22** Gal. 2:16.

len hebben gezondigd en derven de heerlijkheid van God, 24 en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in **Jesjoea** de Messias. 25 Hem heeft God voorgesteld als middel tot verzoening door het geloof, in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid te tonen, daar Hij de zonden, die tevoren onder de verdraagzaamheid van God gepleegd waren, had laten geworden - 26 om zijn rechtvaardigheid te tonen, in de tegenwoordige tijd, zodat Hijzelf rechtvaardig is, ook als Hij hem rechtvaardigt, die uit het geloof in **Jesjoea** is.

27 Waar blijft het roemen dan? Het is uitgesloten. Door welke wet? Die van de werken? Neen, maar door de wet van geloof. 28 Want wij zijn van oordeel, dat de mens door geloof gerechtvaardigd wordt, zonder werken van de *Torah*. 29 Of is God alleen de God van de Joden? Niet ook van de volken? Zeker, ook van de volken. 30 (A) Indien er namelijk één God is, die de besnedenen rechtvaardigen zal uit het geloof en de onbesnedenen door het geloof.

Abraham door het geloof gerechtvaardigd

31 Stellen wij dan door het geloof de *Torah* buiten werking? Volstrekt niet; veeleer bevestigen wij de *Torah*.

4 1 Wat zullen wij dan zeggen over datgene wat Abraham, onze voorvader naar het vlees, heeft gevonden? 2 Want indien Abraham uit werken gerechtvaardigd is, dan heeft hij roem, maar niet bij God. 3 (B) Want wat zegt het schriftwoord? Abraham geloófde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend. 4 Nu wordt hem die werkt, het loon niet toegerekend uit genade, maar krachtens verplichting. 5 Hem echter, die niet werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem, die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid, 6 zoals ook David de mens gezegend noemt, aan wie God gerechtigheid toerekent zonder werken: 7 (C) Gezegend zijn zij, van wie de ongerechtigheden vergeven en van wie de zonden bedekt zijn(1). 8 Gezegend is de man, aan wie **JHWH** zijn zonde volstrekt niet zal toerekenen.

9 Geldt deze zegening dan de besnedene of ook de onbesnedene? Wij zeggen immers: Het geloof werd Abraham tot gerechtigheid gerekend. 10 Hoe werd het hem dan toegerekend? Was hij toen besneden of onbesneden? Niet besneden, maar onbesneden. 11 (D) En het teken van de besnijdenis ontving hij als het zegel van de gerechtigheid van dat geloof, dat hij in zijn onbesneden staat bezat. Zo kon hij een vader zijn van alle onbesneden gelovigen, opdat hun [de] gerechtigheid zou worden toegerekend, 12 en een vader van de besnedenen, voor hen namelijk, die niet alleen uit het besneden volk zijn, maar die ook treden in het voetspoor van het geloof, dat onze vader Abraham in zijn onbesneden staat bezat.

13 (E) Want niet door de *Torah* had Abraham of zijn nageslacht de belofte, dat hij een erfgenaam van de wereld zou zijn, maar door gerechtigheid van het geloof. 14 (F) Want indien zij, die het van de *Torah* verwachten, erfgenamen zijn, dan is het geloof zonder inhoud en de belofte zonder gevolg. 15 De *Torah* immers bewerkt toorn; waar echter geen *Torah* is, is ook geen overtreding.

16 (G) Daarom is het (alles) uit geloof, opdat het zou zijn naar genade, en dus de belofte zou gelden voor al het nageslacht, niet alleen voor wie uit de *Torah*, maar ook voor wie uit het geloof van Abraham zijn, die de vader van ons allen is, 17 (H) zoals geschreven staat: Tot een vader van vele volken heb Ik u gesteld - voor het aangezicht van die God, in wie hij geloofde, die de doden levend maakt en het niet zijnde tot werkelijkheid roept. 18 (I9) En hij heeft tegen hoop op hoop geloofd, dat hij een vader van vele volken zou worden, volgens wat gezegd was: Zo zal uw nageslacht zijn. 19 (A) En zonder te verflauwen in het geloof heeft hij opgemerkt, dat zijn eigen lichaam verstorven was, daar hij

(1) **4:7** Zie Psalm 32:1

(A) **3:30** Deut. 6:4; Gal. 3:20. (B) **4:3** Gen. 15:6; Gal. 3:6. (C) **4:7** Ps. 32:1,2. (D) **4:11** Gen. 17:10. (E) **4:13** Gen. 17:4-6; 22:17,18; Gal. 3:29. (F) **4:14** Gal. 3:18. (G) **4:16** Gal. 3:7. (H) **4:17** Gen. 17:5. (I9) **4:18** Gen. 15:5. (A) **4:19** Gen. 17:17.

ongeveer honderd jaar oud was, en dat Sara's moederschoot was gestorven; [20] maar aan de belofte van God heeft hij niet getwijfeld door ongeloof, maar hij werd versterkt in zijn geloof en gaf God eer, [21] in de volle zekerheid, dat Hij bij machte was wat Hij beloofd had ook te volbrengen. [22] Daarom [ook] werd het hem gerekend tot gerechtigheid.

[23] Echter niet omwille van hem alleen werd geschreven: het werd hem toegerekend, [24] maar ook omwille van ons, wie het zal worden toegerekend, ons, die ons geloof vestigen op Hem, die **Jesjoea**, onze Heer, uit de doden opgewekt heeft, [25] (A) die is overgeleverd om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging.

De vrucht van de rechtvaardiging

5 [1] Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Heer **Jesjoea** de Messias, [2] door wie wij ook de toegang hebben verkregen [in het geloof] tot deze genade, waarin wij staan, en roemen in de hoop op de heerlijkheid van God. [3] En niet alleen (hierin), maar wij roemen ook in de verdrukkingen, daar wij weten, dat de verdrukking volharding uitwerkt, [4] en de volharding beproefdheid, en de beproefdheid hoop; [5] en de hoop maakt niet beschaamd, omdat de liefde van God in onze harten uitgestort is door de heilige Geest, die ons gegeven is, [6] zo zeker als de Messias, toen wij nog zwak waren, op zijn tijd voor goddelozen is gestorven. [7] Want niet licht zal iemand voor een rechtvaardige sterven - maar misschien heeft iemand nog de moed voor een goede te sterven - [8] God echter bewijst zijn liefde tegenover ons, doordat de Messias, toen wij nog zondaren waren, voor ons gestorven is. [9] Veel meer zullen wij om die reden, nu wij door zijn bloed zijn gerechtvaardigd, door Hem behouden worden van de toorn. [10] Want als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van zijn Zoon, zullen wij veel meer, nu wij verzoend zijn, behouden worden, doordat Hij leeft; [11] en dát niet alleen, maar wij roemen zelfs in God door onze Heer **Jesjoea** [Messias], door wie wij nu de verzoening ontvangen hebben.

Adam en de Messias

[12] (B) Daarom, zoals door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood, zo is ook de dood tot alle mensen doorgegaan, omdat allen gezondigd hebben; [13] want al vóór de *Torah* was er zonde in de wereld. Maar zonde wordt niet toegerekend, als er geen *Torah* is. [14] Toch heeft de dood als koning geheerst van Adam tot Mozes, ook over hen, die niet gezondigd hadden op een gelijke wijze als Adam zondigde, die een beeld is van de komende.

[15] Maar het is met de genadegave niet zo als met de overtreding; want, indien door de overtreding van die ene zeer velen gestorven zijn, veel meer is de genade van God en de gave, bestaande in de genade van de ene mens, **Jesjoea** de Messias, voor zeer velen overvloedig geworden. [16] En het is met het geschenk niet zo als door het zondigen van één; want het oordeel leidde van één overtreding tot veroordeling, maar de genadegave van vele overtredingen tot rechtvaardiging. [17] Want, indien door de overtreding van de ene de dood als koning is gaan heersen door die ene, veel meer zullen zij, die de overvloed van genade en van de gave van de gerechtigheid ontvangen, leven en als koningen heersen door de ene, **Jesjoea** de Messias.

[18] Daarom, zoals het door één daad van overtreding voor alle mensen tot veroordeling gekomen is, zo komt het ook door één daad van gerechtigheid voor alle mensen tot rechtvaardiging ten leven. [19] Want, zoals door de ongehoorzaamheid van één mens zeer velen zondaren geworden zijn, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van één zeer velen rechtvaardigen worden. [20] Maar de *Torah* is er bijgekomen, zodat de overtreding toenam; waar evenwel de zonde toenam, is de genade meer dan overvloedig geworden, [21] opdat, zoals de zonde als koning heerste

(A) **4:25** Jes. 53:4,5. (B) **5:12** Gen. 3:6.

in de dood, zo ook de genade zou heersen door rechtvaardigheid tot eeuwig leven door **Jesjoea** de Messias, onze Heer.

Met de Messias gestorven en opgewekt

6 [1] Wat zullen wij dan zeggen? Mogen wij bij de zonde blijven, opdat de genade zal toenemen? [2] Volstrekt niet! Immers, hoe zullen wij, die door de zonde gestorven zijn, daarin nog leven? [3] Of weet u niet, dat wij allen, die in **Jesjoea** de Messias gedoopt zijn, in zijn dood gedoopt zijn? [4] (A) Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat, zoals de Messias uit de doden opgewekt is door de majesteit van de Vader, zo ook wij in nieuwheid van leven zouden wandelen. [5] Want indien wij samengegroeid zijn met wat gelijk is aan zijn dood, zullen wij het ook zijn (met wat gelijk is) aan zijn opstanding; [6] dit weten wij immers, dat onze oude mens mede gekruisigd is, opdat aan het lichaam van de zonde zijn kracht zou ontnomen worden en wij niet langer slaven van de zonde zouden zijn; [7] want wie gestorven is, is rechtens vrij van de zonde. [8] Indien wij dan met de Messias gestorven zijn, geloven wij, dat wij ook met Hem zullen leven, [9] daar wij weten, dat de Messias, nu Hij uit de doden is opgewekt, niet meer sterft: de dood voert geen heerschappij meer over Hem. [10] Want wat zijn dood betreft, is Hij voor de zonde eens voor altijd gestorven; wat zijn leven betreft, leeft Hij voor God. [11] Zo moet het ook voor u vaststaan, dat u wél dood bent voor de zonde, maar levend voor God in **Jesjoea** de Messias. [12] Laat dan de zonde niet langer als koning heersen in uw sterfelijk lichaam, zodat u aan zijn verlangens zou gehoorzamen, [13] en stelt uw leden niet langer als wapens van de ongerechtigheid ten dienste van de zonde, maar stelt u ten dienste van God, als mensen, die dood zijn geweest, maar nu leven, en stelt uw leden als wapens van de gerechtigheid ten dienste van God. [14] Immers, de zonde zal over u geen heerschappij voeren, want u bent niet onder de *Torah / Onderwijzing*, maar onder de genade.

Tweeërlei dienst

[15] Wat dan? Zullen wij zondigen, omdat wij niet onder de *Torah*, maar onder de genade zijn? Volstrekt niet! [16] Weet u niet, dat u hem, in wiens dienst u zich stelt als slaven ter gehoorzaamheid, ook moet gehoorzamen als slaven, hetzij dan van de zonde tot de dood, hetzij van de gehoorzaamheid tot gerechtigheid? [17] Maar God zij dank: u wás slaven van de zonde, maar u bént van harte gehoorzaam geworden aan die vorm van onderwijs, die u overgeleverd is; [18] en, vrijgemaakt van de zonde, bent u in dienst gekomen van de gerechtigheid. [19] Ik zeg dit van menselijk standpunt om de zwakheid van uw vlees. Want zoals u uw leden gesteld hebt ten dienste van de onreinheid en van de wetteloosheid tot wetteloosheid, zo stelt nu uw leden ten dienste van de gerechtigheid tot heiliging. [20] Want toen u slaven was van de zonde, was u vrij van de gerechtigheid. [21] Wat voor vrucht had u toen? Dingen, waarover u zich nu schaamt; immers, het einde daarvan is de dood. [22] Maar nu, vrijgemaakt van de zonde en een dienstknecht van God geworden, hebt u tot vrucht uw heiliging en als einddoel het eeuwige leven. [23] Want het loon, dat de zonde geeft, is de dood, maar de genade, die God schenkt, is het eeuwige leven in **Jesjoea** de Messias, onze Heer.

De betekenis van de Torah

7 [1] Of weet u niet, broeders, - ik spreek immers tot wie de *Torah* kennen - dat de *Torah* heerschappij voert over de mens, zolang hij leeft? [2] Want de gehuwde vrouw is door de *Torah* aan haar man gebonden, zolang deze leeft; wanneer echter de man sterft, is zij ontslagen van de *Torah*, die haar aan die man bond. [3] Zo zal zij dan, indien zij bij het leven van haar man een ander tot man neemt, echtbreekster heten; wanneer echter de man sterft, is zij vrij van de *To-*

(A) **6:4** Kol. 2:12.

rah, zodat zij geen echtbreekster is, indien zij zich aan een andere man geeft. 4 Bijgevolg, mijn broeders, bent ook u dood voor de *Torah* door het lichaam van de Messias om het eigendom te worden van een ander, van Hem, die uit de doden opgewekt is, opdat wij voor God vrucht zouden dragen. 5 Want toen wij in het vlees waren, werkten de zondige hartstochten, die door de *Torah* geprikkeld worden, in onze leden, om voor de dood vrucht te dragen; 6 maar nu zijn wij van de *Torah* ontslagen, dood voor haar, die ons gevangen hield, zodat wij dienen in de nieuwe staat van de Geest en niet in de oude staat van de letter.

7 (A) Wat zullen wij dan zeggen? Is de *Torah* zonde? Volstrekt niet! Ja, ik zou de zonde niet hebben leren kennen, tenzij door de *Torah*; immers, ook van de begeerlijkheid zou ik niet geweten hebben, indien de *Torah* niet zei: u zult niet begeren. 8 Maar uitgaande van het gebod, wekte de zonde in mij allerlei begeerlijkheid op; want zonder *Torah* is de zonde dood. 9 Ik heb vroeger geleefd zonder *Torah*; toen echter het gebod kwam, begon de zonde te leven, maar ik begon te sterven, 10 en het gebod dat ten leven moest leiden, bleek voor mij juist ten dode te zijn; 11 (B) want de zonde heeft uitgaande van het gebod, mij misleid en door middel daarvan gedood. 12 Zo is dan de *Torah* heilig, en ook het gebod is heilig en rechtvaardig en goed.

Strijd van Torah en zonde

13 Is dan het goede mijn dood geworden? Volstrekt niet! Maar de zonde heeft, opdat zij zou blijken zonde te zijn, door het goede mijn dood bewerkt, opdat de zonde bij uitstek zondig zou worden door het gebod. 14 Wij weten immers, dat de *Torah* geestelijk is; ik echter ben vlees, verkocht onder de zonde. 15 (C) Want wat ik uitwerk, weet ik niet; want ik doe niet wat ik wens, maar waar ik een afkeer van heb, dat doe ik. 16 Indien ik nu wat ik niet wens, toch doe, stem ik toe, dat de *Torah* goed is. 17 Maar dan bewerk ik het niet meer, maar de zonde, die in mij woont. 18 Want ik weet, dat in mij, dat wil zeggen in mijn vlees, geen goed woont. Immers, het wensen is wel bij mij aanwezig, maar het goede uitwerken, kan ik niet. 19 Want niet wat ik wens, het goede, doe ik, maar wat ik niet wens, het kwade, dát doe ik. 20 Indien ik nu datgene doe, wat ik niet wens, dan bewerk ík het niet meer, maar de zonde, die in mij woont. 21 Zo vind ik dan deze regel: als ik het goede wens te doen, is het kwade bij mij aanwezig; 22 want naar de inwendige mens verlustig ik mij in de *Torah* van God, 23 maar in mijn leden zie ik een andere wet, die strijd voert tegen de wet van mijn verstand en mij tot krijgsgevangene maakt van de wet van zonde, die in mijn leden is. 24 Ik, ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam van deze dood? 25 God zij dank door **Jesjoea** de Messias, onze Heer!

26 Daarom ben ik zelf met mijn verstand dienstbaar aan de *Torah* van God, maar met mijn vlees aan de wet van de zonde.

Het leven door de Geest

8 1 Zo is er dan nu geen veroordeling voor hen, die in **Jesjoea** de Messias zijn. 2 Want de wet van de Geest van leven heeft u in **Jesjoea** de Messias vrijgemaakt, van de wet van zonde en dood. 3 Want wat de *Torah* niet kon, omdat zij zwak was door het vlees - God heeft, door zijn eigen Zoon te zenden in een vlees, aan dat van de zonde gelijk, en wel om de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees, 4 opdat de eis van de *Torah* vervuld zou worden in ons, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest. 5 Want zij, die naar het vlees zijn, hebben de gezindheid van het vlees, en zij, die naar de Geest zijn, hebben de gezindheid van de Geest. 6 Want de gezindheid van het vlees is de dood, maar de gezindheid van de Geest is leven en vrede. 7 Daarom dat de gezindheid van het vlees vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich niet aan de *Torah* van God; trouwens, het kan dat ook niet: 8 zij, die in het vlees zijn, kunnen God niet

(A) **7:7** Ex. 20:17; Deut. 5:21. (B) **7:11** Gen. 3:13. (C) **7:15** Gal. 5:17.

behagen. 9 U daarentegen bent niet in het vlees,
maar in de Geest, althans, indien de Geest van
God in u woont. Indien iemand echter de Geest
van de Messias niet heeft, die behoort Hem niet
toe. 10 Indien de Messias in u is, dan is wel het
lichaam dood vanwege de zonde, maar de geest
is leven vanwege de gerechtigheid. 11 (A) En in-
dien de Geest van Hem, die **Jesjoea** uit de doden
heeft opgewekt, in u woont, dan zal Hij, die
Jesjoea de Messias uit de doden opgewekt heeft,
ook uw sterfelijke lichamen levend maken door
zijn Geest, die in u woont.
12 Daarom, broeders, zijn wij schuldenaars,
maar niet van het vlees, om naar het vlees te le-
ven. 13 Want indien u naar het vlees leeft, zult u
sterven; maar indien u door de Geest de werkin-
gen van het lichaam doodt, zult u leven. 14 Want
allen, die door de Geest van God geleid worden,
zijn zonen van God. 15 (B) Want u hebt niet ont-
vangen een geest van slavernij om opnieuw te
vrezen, maar u hebt ontvangen de Geest van het
zoonschap, door welke wij roepen: Abba, Vader.
16 Die Geest getuigt met onze geest, dat wij kin-
deren van God zijn. 17 Zijn wij nu kinderen, dan
zijn wij ook erfgenamen: erfgenamen van God,
en mede-erfgenamen van de Messias; immers, in-
dien wij delen in zijn lijden, is dat om ook te de-
len in zijn verheerlijking.

De hoop van Gods kinderen

18 Want ik ben er zeker van, dat het lijden
van de tegenwoordige tijd niet opweegt tegen de
heerlijkheid, die over ons geopenbaard zal wor-
den. 19 Want met reikhalzend verlangen wacht
de schepping op het openbaar worden van de
zonen van God. 20 (C) Want de schepping is aan
de vruchteloosheid onderworpen, niet vrijwillig,
maar om (de wil van) Hem, die haar daaraan
onderworpen heeft, 21 in de hoop echter, om-
dat ook de schepping zelf van de dienstbaarheid
aan de vergankelijkheid zal bevrijd worden tot
de vrijheid van de heerlijkheid van de kinderen
van God. 22 Want wij weten, dat tot nu toe de
hele schepping in al haar delen zucht en in ba-
rensnood is. 23 (D) En niet alleen zij, maar ook
wij zelf, [wij,] die de Geest als eerste gave ont-
vangen hebben, zuchten bij onszelf in de ver-
wachting van het zoonschap: de verlossing van
ons lichaam. 24 Want in die hoop zijn wij behou-
den. Maar hoop, die gezien wordt, is geen hoop,
want hoe zal men hopen op wat men ziet? 25 In-
dien wij echter hopen op wat wij niet zien, ver-
wachten wij het met volharding. 26 En zo komt
ook de Geest onze zwakheid te hulp; want wij
weten niet wat wij bidden zullen naar behoren,
maar de Geest zelf pleit voor ons met onuitspre-
kelijke verzuchtingen. 27 En Hij, die de harten
doorzoekt, weet de bedoeling van de Geest, dat
Hij namelijk naar de wil van God voor heiligen
pleit. 28 Wij weten nu, dat [God] alle dingen doet
meewerken ten goede voor hen, die God lief-
hebben, die volgens zijn voornemen geroepenen
zijn. 29 Want die Hij tevoren gekend heeft, heeft
Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid
aan het beeld van zijn Zoon, opdat Hij de eerst-
geborene zou zijn onder vele broeders; 30 en die
Hij tevoren bestemd heeft, dezen heeft Hij ook
geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft
Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaar-
digd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt.

De zekerheid van het geloof

31 Wat zullen wij dan van deze dingen zeg-
gen? Als God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?
32 Hoe zal Hij, die zelfs zijn eigen Zoon niet ge-
spaard, maar voor ons allen overgegeven heeft,
ons met Hem ook niet alle dingen schenken?
33 Wie zal uitverkorenen van God beschuldigen?
God is het, die rechtvaardigt; 34 wie zal veroor-
delen? **Jesjoea** de Messias is de gestorvene, wat
meer is, de opgewekte, die aan de rechterhand
van God is, die ook voor ons pleit. 35 Wie zal
ons scheiden van de liefde van de Messias? Ver-
drukking of benauwdheid, of vervolging of hon-
ger, of naaktheid, of gevaar, of het zwaard? 36 (E)
Zoals geschreven staat: Omwille van U worden

(A) **8:11** 1Cor. 3:16. (B) **8:15** Gal. 4:5-7; Mar. 14:36; Gal. 4:6. (C) **8:20** Gen. 3:17-19. (D) **8:23** 2Cor. 5:2-4. (E) **8:36** Ps. 44:23.

wij de hele dag gedood, wij zijn gerekend als slachtschapen.
37 Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad. 38 Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch engelen noch machten, noch heden noch toekomst, noch krachten, 39 noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, welke is in Jesjoea de Messias, onze Heer.

De verkiezing van Israël

9 1 Ik spreek de waarheid in de Messias, ik lieg niet, want mijn geweten betuigt mij dit mede door de heilige Geest: 2 ik heb een groot verdriet en een voortdurend hartzeer. 3 Want zelf zou ik wel wensen van de Messias verbannen te zijn ten behoeve van mijn broeders, mijn verwanten naar het vlees; 4 (A) immers, zij zijn Israëlieten, van hen is de aanneming tot zonen en de heerlijkheid en de verbonden en de *Torah* en de eredienst en de beloften: 5 van hen zijn de vaderen en uit hen is, wat het vlees betreft, de Messias, die is boven alles, God, te prijzen tot in eeuwigheid! Amen.
6 Maar het is niet mogelijk, dat het woord van God zou vervallen zijn. Want niet allen, die van Israël afstammen, zijn Israël, 7 (B) en zij zijn ook niet allen kinderen, omdat zij nageslacht van Abraham zijn, maar: Door Isaak zal men van nageslacht van u spreken. 8 Dat wil zeggen: niet de kinderen van het vlees zijn kinderen van God, maar de kinderen van de belofte gelden voor nageslacht. 9 (C) Want er ligt een belofte in dit woord: omstreeks deze tijd zal Ik komen en Sara zal een zoon hebben. 10 Maar dit niet alleen; daar is ook Rebekka, bevrucht van één man, onze vader Isaak. 11 (D) Want toen de kinderen nog niet geboren waren en goed noch kwaad hadden gedaan - opdat het verkiezend voornemen van God zou blijven, niet op grond van werken, maar op grond daarvan, dat Hij riep, - 12 werd tot haar gezegd: De oudste zal de jongste dienstbaar zijn, 13 (E) zoals geschreven staat: Jakob heb Ik liefgehad, maar Esau heb Ik gehaat.(1)
14 Wat zullen wij dan zeggen: Zou er onrechtvaardigheid zijn bij God? Volstrekt niet! 15 (F) Want Hij zegt tot Mozes: Over wie Ik Mij ontferm, zal Ik Mij ontfermen, en tegenover wie Ik barmhartig ben, zal Ik barmhartig zijn. 16 Het hangt dus niet daarvan af, of iemand wil, dan wel of iemand loopt, maar van God, die Zich ontfermt. 17 (G) Want het schriftwoord zegt tot Farao: Daartoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn kracht zou tonen en mijn naam verbreid zou worden over de hele aarde.(2) 18 Hij ontfermt Zich dus over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.
19 U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie weerstaat zijn wil? 20 (H) Maar u, o mens! wie bent u, dat u God zou tegenspreken? Zal het geboetseerde soms tot zijn boetseerder zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? 21 Of heeft de pottenbakker niet de vrije beschikking over het leem om uit dezelfde klomp het ene voorwerp te vervaardigen tot eervol, het andere tot alledaags gebruik?
22 En als God nu terwijl Hij zijn toorn wil tonen en zijn kracht bekendmaken, de voorwerpen van de toorn, die tot verderf toebereid waren, met veel geduld verdragen heeft - 23 juist om de rijkdom van zijn heerlijkheid bekend te maken over de voorwerpen van ontferming, die Hij tot heerlijkheid heeft voorbereid? 24 En dat zijn wij, die Hij geroepen heeft, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de volken, 25 (I9) zoals Hij ook bij Hosea zegt: Ik zal niet-mijn-volk noemen: mijn-volk, en de niet-geliefde: geliefde.
26 (A) En het zal gebeuren op de plaats, waar [tot hen] gezegd was: u bent mijn volk niet, daar zullen zij genoemd worden: zonen van de levende God.
27 (B) En Jesaja roept over Israël uit: Al was het getal van de kinderen van Israël als het zand van de zee, het overschot zal behouden worden;

(1) **9:13** Zie Maleachi 1:3 (2) **9:17** Zie Exodus 9:16

(A) **9:4** Ex. 4:22. (B) **9:7** Gen. 21:12. (C) **9:9** Gen. 18:10. (D) **9:11** Gen. 25:23. (E) **9:13** Mal. 1:2,3. (F) **9:15** Ex. 33:19. (G) **9:17** Ex. 9:16. (H) **9:20** Jes. 29:16; 45:9. (I9) **9:25** Hos. 2:25. (A) **9:26** Hos. 2:1. (B) **9:27** Jes. 10:22,23.

28 want wat Hij gesproken heeft, zal JHWH doen
op de aarde, volledig en snel.
29 (A) En zoals Jesaja tevoren gezegd had: In-
dien JHWH Tsevaot(1) ons geen zaad overgelaten
had, wij zouden als Sodom geworden zijn en wij
zouden aan Gomorra gelijk gemaakt zijn.(2)

Gerechtigheid door geloof, niet door werken

30 Wat zullen wij dan zeggen? Dit: volken, die
geen gerechtigheid najaagden, hebben gerechtig-
heid verkregen, namelijk gerechtigheid, die uit
geloof is; 31 maar Israël, hoewel het een *Torah*
ter gerechtigheid najaagde, is aan de *Torah* niet
toegekomen. 32 Waarom niet? Omdat het hier-
bij niet uitging van geloof, maar van vermeende
werken. Zij hebben zich gestoten aan de steen
van aanstoot, 33 (B) zoals geschreven staat: Zie,
Ik leg in Sion een steen van aanstoot en een rots
van ergernis, en wie op hem zijn geloof bouwt,
zal niet beschaamd uitkomen.

10 1 Broeders, het verlangen van mijn hart
en mijn gebed voor hun behoud gaan
tot God uit. 2 Want ik getuig van hen, dat zij
ijver voor God bezitten, maar zonder verstand.
3 Want onbekend met Gods gerechtigheid en
trachtende hun eigen gerechtigheid te doen gel-
den, hebben zij zich aan de gerechtigheid van
God niet onderworpen.

De gerechtigheid uit het geloof

4 Want de Messias is het einddoel(3) van de *To-
rah*, tot gerechtigheid voor een ieder, die gelooft.
5 (C) Want Mozes schrijft: De mens, die de ge-
rechtigheid naar de *Torah* doet, zal daardoor le-
ven. 6 (D) Maar de gerechtigheid uit het geloof
spreekt aldus: Zeg niet in uw hart: Wie zal tot
de hemel opklimmen? namelijk om de Messias
te doen afdalen; 7 of: Wie zal in de afgrond neer-
dalen? namelijk om de Messias uit de doden te
doen opkomen. 8 Maar wat zegt zij? Nabij u is
het woord, in uw mond en in uw hart, namelijk
het woord van het geloof, dat wij preken. 9 Want
indien u met uw mond belijdt, dat Jesjoea Heer
is, en met uw hart gelooft, dat God Hem uit de
doden heeft opgewekt, zult u behouden worden;
10 want met het hart gelooft men tot gerechtig-
heid en met de mond belijdt men tot behoude-
nis. 11 (E) Immers het schriftwoord zegt: Al wie
op Hem zijn geloof bouwt, zal niet beschaamd
uitkomen. 12 Want er is geen onderscheid tus-
sen Jood en Griek. Immers, één en dezelfde is
Heer over allen, rijk voor allen, die Hem aanroe-
pen; 13 (F) want: al wie de naam JHWH aanroept,
zal behouden worden.
14 Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in wie zij
niet geloofd hebben? Hoe geloven in Hem, van
wie zij niet gehoord hebben? Hoe horen zonder
prediker? 15 (G) En hoe zal men preken zonder
gezonden te zijn? Zoals geschreven staat: Hoe
liefelijk zijn de voeten van hen, die een goede
boodschap brengen.

De ongelovigheid van Israël

16 (H) Maar niet allen hebben aan het evange-
lie gehoor gegeven. Want Jesaja zegt: JHWH, wie
heeft geloofd wat hij van ons hoorde? 17 Zo is
dan het geloof uit het horen, en het horen door
het woord van de Messias. 18 (I9) Maar ik vraag:
hebben zij het dan niet gehoord? Zeer zeker:
Over de hele aarde is hun geluid uitgegaan en
tot de einden van de wereld hun woorden.
19 (A) Maar ik vraag: heeft Israël het dan niet
begrepen? Vooreerst zegt Mozes: Ik zal u jaloers
maken op wat geen volk is, boos op een onver-
standig volk.
20 (B) En Jesaja waagt het te zeggen: Ik ben ge-
vonden door wie Mij niet zochten, Ik ben open-
baar geworden aan wie naar Mij niet vroegen.

(1) **9:29** Tsevaot betekent: van de legermachten. (2) **9:29** Zie Jesaja 1:9. (3) **10:4** Jesjoea is niet het "einde" van de *Torah*, maar het "eindDOEL".

(A) **9:29** Jes. 1:9. (B) **9:33** Jes. 28:16. (C) **10:5** Lev. 18:5. (D) **10:6** Deut. 30:12-14. (E) **10:11** Jes. 28:16. (F) **10:13** Joël 3:5. (G) **10:15** Jes. 52:7. (H) **10:16** Jes. 53:1. (I9) **10:18** Ps. 19:5. (A) **10:19** Deut. 32:21. (B) **10:20** Jes. 65:1.

21 (A) Maar van Israël zegt hij: De hele dag heb
Ik mijn handen uitgestrekt naar een ongehoor-
zaam en tegensprekend volk.

Israël slechts gedeeltelijk verworpen

11 1 (B) Ik vraag dan: God heeft zijn volk
toch niet verstoten? Volstrekt niet! Ik ben
immers zelf een Israëliet, uit het nageslacht van
Abraham, van de stam Benjamin. 2 God heeft
zijn volk niet verstoten, dat Hij tevoren gekend
heeft. Of weet u niet, wat het schriftwoord zegt
in (de geschiedenis van) Elia, als hij Israël bij
God aanklaagt: 3 (C) JHWH, uw profeten hebben
zij gedood, uw altaren hebben zij omvergehaald;
ik ben alleen overgebleven en mij staan zij naar
het leven. 4 (D) Maar wat zegt de godsspraak tot
hem? Ik heb Mij zevenduizend man doen over-
blijven, die hun knie voor Baäl niet hebben ge-
bogen. 5 Zo is er dan ook in de tegenwoordige
tijd een overblijfsel gelaten naar de verkiezing
van de genade. 6 Indien het nu door genade is,
dan is het niet meer uit werken; anders is de ge-
nade geen genade meer. 7 Wat dan? Wat Israël
najaagt, heeft het niet verkregen, maar het uit-
verkoren deel heeft het verkregen, en de overi-
gen zijn verhard, 8 (E) zoals geschreven staat:
God gaf hun een geest van diepe slaap, ogen om
niet te zien en oren om niet te horen, tot de dag
van heden(1).
9 (F) En David zegt: Laat hun tafel tot een strik
en een net worden, en tot een aanstoot en ver-
gelding voor hen.
10 Laten hun ogen verduisterd worden, zodat
zij niet zien, en doe hun rug voorgoed zich
krommen.

De struikeling van Israël -
Het heil van de heidenen

11 Ik vraag dan: zij zijn toch niet zo gestruik-
keld, dat zij wel vallen moesten? Volstrekt niet!
Door hun val is het heil tot de (heiden)volken ge-
komen, om hen tot jaloezie op te wekken. 12 Be-
tekent nu hun val rijkdom voor de wereld en hun
tekort rijkdom voor de volken, hoeveel te meer
hun volheid!
13 Ik spreek tot u, (heiden)volken. Juist omdat
ik apostel van de (heiden)volken ben, acht ik dit
de heerlijkheid van mijn bediening, 14 dat ik zo
mogelijk de jaloezie van mijn vlees (en bloed)
mocht opwekken, en enigen uit hen behouden.
15 Want, indien hun verwerping de verzoening
van de wereld is, wat zal hun aanneming anders
zijn dan leven uit de doden? 16 Zijn de eerstelin-
gen heilig, dan ook het deeg, en is de wortel hei-
lig, dan ook de takken. 17 Indien nu enkele van
de takken weggebroken zijn en u als wilde loot
daartussen geënt bent en aan de saprijke wor-
tel van de olijf deel hebt gekregen, 18 beroem u
dan niet tegen de takken! Indien u zich ertegen
beroemt - niet ú draagt de wortel, maar de wor-
tel draagt ú. 19 U zult dan zeggen: er zijn tak-
ken weggebroken, opdat ik als loot geënt zou
worden. 20 Goed! Zij zijn om hun ongeloof weg-
gebroken en u staat door het geloof. Wees niet
hoogmoedig, maar heb ontzag! 21 Want indien
God de natuurlijke takken niet gespaard heeft,
Hij zal ook u niet sparen. 22 Let dan op de goed-
heid van God en zijn gestrengheid: over de ge-
vallenen gestrengheid, maar over u goedheid van
God, indien u bij de goedheid blijft; anders zult
ook u weggekapt worden. 23 Maar ook zij zul-
len, wanneer zij niet bij hun ongeloof blijven,
weer geënt worden; God is immers bij machte
hen opnieuw te enten. 24 Want indien u uit de
wilde olijf, waartoe u naar uw natuur behoort,
weggekapt en tegen uw natuur op de edele olijf
geënt bent, hoeveel te meer zullen dezen, naar
hun natuur, op hun eigen olijf geënt worden.

Heel Israël zal behouden worden

25 Want, broeders, opdat u niet eigenwijs zou
zijn, wil ik u niet onkundig laten van dit gehei-
menis: een gedeeltelijke verharding is over Israël
gekomen, totdat de volheid van de volken bin-

(1) **11:8** Zie Jesaja 29:10, Ezechiël 12:2

(A) **10:21** Jes. 65:2. (B) **11:1** Filip. 3:5. (C) **11:3** 1Kon. 19:10,14. (D) **11:4** 1Kon. 19:18. (E) **11:8** Deut. 29:3; Jes. 29:10. (F) **11:9** Ps. 69:23,24.

nengaat, 26 (A) en aldus zal heel Israël behouden
worden, zoals geschreven staat: De Verlosser zal
uit Sion komen, Hij zal de goddeloosheden van
Jakob afwenden. 27 (B) En dit is mijn verbond
met hen, wanneer Ik hun zonden wegneem.
28 Zij zijn naar het evangelie vijanden omwille
van U, naar de verkiezing zijn zij geliefden om-
wille van de vaderen. 29 Want God heeft geen
berouw over zijn genadegaven en zijn roeping.
30 Want evenals u vroeger aan God ongehoor-
zaam was, maar nu ontferming hebt gevonden
door hun ongehoorzaamheid, 31 zo zijn ook de-
zen(1) nu ongehoorzaam geworden, opdat door
de u betoonde ontferming ook zij nu ontferming
zouden vinden. 32 Want God heeft hen allen on-
der ongehoorzaamheid besloten, om Zich over
hen allen te ontfermen.
33 (C) O diepte van rijkdom, van wijsheid en
van kennis van God, hoe ondoorgrondelijk zijn
zijn beschikkingen en hoe onnaspeurlijk zijn
wegen!
34 (D) Want: wie heeft de zin van JHWH ge-
kend? Of wie is Hem tot raadsman geweest?
35 (E) Of wie heeft Hem eerst iets gegeven,
waarvoor hij vergoeding ontvangen moet?
36 (F) Want uit Hem en door Hem en tot Hem
zijn alle dingen: Hem zij de heerlijkheid tot in
eeuwigheid! Amen.

Het ware offer

12 1 Ik vermaan u dan, broeders, met be-
roep op de barmhartigheden van God,
dat u uw lichamen stelt tot een levend, heilig
en voor God aangenaam offer: dit is uw rede-
lijke eredienst. 2 En wordt niet gelijkvormig aan
deze wereld, maar wordt hervormd door de ver-
nieuwing van uw denken, opdat u mag erkennen
wat de wil van God is, het goede, aangename en
dat wat volkomen is.
3 Want krachtens de genade, die mij geschon-
ken is, zeg ik een ieder onder u: koestert geen
gedachten, hoger dan u voegen, maar gedachten
tot bedachtzaamheid, naar de mate van het ge-
loof, dat God een ieder in het bijzonder heeft
toebedeeld. 4 (G) Want, zoals wij in één lichaam
vele leden hebben, en de leden niet alle dezelfde
werkzaamheden hebben, 5 zo zijn wij, hoewel
velen, één lichaam in de Messias, maar ieder af-
zonderlijk leden ten opzichte van elkaar.
6 (H) Wij hebben nu gaven, onderscheiden naar
de genade, die ons gegeven is: 7 profetie, naar
gelang van ons geloof; wie dient, in het dienen;
wie onderwijst, in het onderwijzen; 8 wie ver-
maant, in het vermanen; wie meedeelt, in een-
voud; wie leiding geeft, in ijver; wie barmhartig-
heid bewijst, in blijmoedigheid.

Opwekking tot liefde

9 Laat de liefde oprecht zijn. Weest afkerig van
het kwade, gehecht aan het goede. 10 Weest in
broederliefde elkaar genegen, in eerbetoon el-
kaar ten voorbeeld, 11 volhardend in ijver, vu-
rig van geest, dient de Heer. 12 Weest blij in de
hoop, geduldig in de verdrukking, volhardend in
het gebed, 13 bijdragend in de noden van de hei-
ligen, legt u toe op de gastvrijheid. 14 (I9) Ze-
gent wie u vervolgen, zegent en vervloekt niet.
15 Weest blij met de blijden, huilt met hen die
huilen. 16 (A) Weest onderling eensgezind, niet
zinnende op hoge dingen, maar voegt u in het
eenvoudige. Weest niet eigenwijs. 17 Vergeldt
niemand kwaad met kwaad; hebt het goede voor
met alle mensen. 18 Houdt zo mogelijk, voor
zover het van u afhangt, vrede met alle men-
sen. 19 (B) Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat
plaats voor de toorn, want er staat geschreven:
Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden,
spreekt JHWH. 20 (C) Maar, indien uw vijand hon-
ger heeft, geef hem te eten; indien hij dorst heeft,
geef hem te drinken, want zo zult u vurige kolen
op zijn hoofd stapelen. 21 Laat u niet overwin-

(1) **11:31** De Israëlieten.

(A) **11:26** Jes. 59:20,21. (B) **11:27** Jes. 27:9. (C) **11:33** Jes. 55:8. (D) **11:34** Jes. 40:13. (E) **11:35** Job 41:3. (F) **11:36** 1Cor. 8:6. (G) **12:4** 1Cor. 12:12. (H) **12:6** 1Cor. 12:4-11. (I9) **12:14** Mat. 5:44; Luk. 6:28. (A) **12:16** Spr. 3:7. (B) **12:19** Deut. 32:35. (C) **12:20** Spr. 25:21,22.

nen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede.

Eert de overheid

13 1 Ieder mens moet zich onderwerpen aan de overheden, die boven hem staan. Want er is geen overheid dan door God en die er zijn, zijn door God gesteld. 2 Wie zich dus tegen de overheid verzet, weerstaat de instelling van God, en wie dit doen, zullen een oordeel over zich brengen. 3 Want, als iemand goed handelt, hoeft hij niet bang te zijn voor de overheidspersonen, maar wel, als hij verkeerd handelt. Wilt u zonder vrees voor de overheid zijn? Doe het goede, en u zult lof van haar ontvangen. 4 Zij staat immers in dienst van God, u ten goede. Maar indien u kwaad doet, wees dan bang; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs; zij staat immers in dienst van God als toornende wreekster voor hem, die kwaad bedrijft. 5 Daarom is het nodig zich te onderwerpen, niet slechts om de toorn, maar ook omwille van het geweten. 6 (A) Daarom brengt u toch ook belastingen op; want zij zijn dienaren van God, die juist op dit punt voortdurend letten. 7 Betaalt aan allen het verschuldigde, belasting aan wie belasting, tol aan wie tol, ontzag aan wie ontzag, eerbetoon aan wie eer toekomt.

De liefde is de vervulling van de Torah

8 Weest niemand iets schuldig dan elkaar lief te hebben; want wie de ander liefheeft, heeft de *Torah* vervuld. 9 (B) Want de geboden: u zult niet echtbreken, u zult niet doodslaan, u zult niet stelen, u zult niet verlangen en welk ander gebod er ook is, worden samengevat in dit woord: u zult uw naaste liefhebben als uzelf. 10 De liefde doet de naaste geen kwaad; daarom is de liefde de vervulling van de *Torah*.

11 U verstaat immers de tijd wel, dat het nu voor u het uur is om uit de slaap te ontwaken. Want het heil is ons nu meer nabij, dan toen wij tot geloof kwamen. 12 De nacht is ver gevorderd, de dag is nabij. Laten wij dan de werken van de duisternis afleggen en aandoen de wapens van het licht! 13 Laten wij, als bij lichte dag, eerbaar wandelen, niet in brasserijen en drinkgelagen, niet in wellust en losbandigheid, niet in ruzie en nijd! 14 Maar doet de Heer **Jesjoea** de Messias aan en wijdt geen zorg aan het vlees, zodat begeerten worden opgewekt.

Verdraagzaamheid

14 1 (C) Aanvaardt de zwakke in het geloof, maar niet om overwegingen te beoordelen. 2 De één gelooft, dat hij alles eten mag, maar de zwakke eet plantaardig voedsel. 3 Laat wie wél eet, hem niet minachten, die niet eet, en laat wie niet eet, hem niet oordelen, die wél eet, want God heeft hem aanvaard. 4 Wie bent u, dat u de knecht van een ander oordeelt? Of hij staat of valt, gaat zijn eigen heer aan. Maar hij zal staande blijven, want de Heer is bij machte hem vast te doen staan. 5 De één [immers] stelt de ene dag boven de andere, de ander stelt ze alle gelijk. Ieder zij voor zijn eigen besef ten volle overtuigd. 6 Wie aan een bepaalde dag hecht, doet het om de Heer, en wie eet, doet het om de Heer, want hij dankt God; en wie niet eet, laat het na om de Heer en ook hij dankt God. 7 Want niemand van ons leeft voor zichzelf, en niemand sterft voor zichzelf; 8 want als wij leven, het is voor de Heer, en als wij sterven, het is voor de Heer. Hetzij wij dan leven, hetzij wij sterven, wij zijn van de Heer. 9 Want hiertoe is de Messias gestorven en levend geworden, opdat Hij én over doden én over levenden heerschappij voeren zou. 10 (D) U echter, wat oordeelt u uw broeder? Of ook u, wat minacht u uw broeder? Want wij zullen allen gesteld worden voor de rechterstoel van God. 11 (E) Want er staat geschreven: (Zo waarachtig als) Ik leef, spreekt

(A) **13:6** Mat. 22:21; Mar. 12:17; Luk. 20:25. (B) **13:9 a** Ex. 20:14; Deut. 5:18. **13:9 b** Ex. 20:13; Deut. 5:17. **13:9 c** Ex. 20:15; Deut. 5:19. **13:9 d** Ex. 20:17; Deut. 5:21. **13:9 e** Lev. 19:18. (C) **14:1** Kol. 2:16. (D) **14:10** 2Cor. 5:10. (E) **14:11** Jes. 45:23.

JHWH: voor Mij zal alle knie zich buigen, en alle tong zal God loven.(1)
12 Zo zal [dan] een ieder van ons voor zichzelf rekenschap geven [aan God].

Geen aanstoot geven

13 Laten wij dan niet langer elkaar oordelen, maar komt liever tot dit oordeel: uw broeder geen aanstoot of ergernis te geven. 14 Ik weet en ben overtuigd in de Heer Jesjoea, dat niets uit zichzelf onrein is; alleen voor hem, die iets onrein acht, is het onrein. 15 Want indien uw broeder door iets, dat u eet, gegriefd wordt, wandelt u niet meer naar de eis van de liefde. Breng niet door uw eten hem tot verderf, voor wie de Messias gestorven is. 16 Laat van het goede, dat u hebt, geen kwaad gezegd kunnen worden. 17 Want het Koninkrijk van God bestaat niet in eten en drinken, maar in rechtvaardigheid, vrede en blijdschap, door de heilige Geest. 18 Want wie door deze Geest een dienstknecht is van de Messias, is aangenaam bij God, en in achting bij de mensen. 19 Zo laten wij dan najagen wat de vrede en de onderlinge opbouw bevordert. 20 Breek niet ter wille van voedsel het werk van God af; alles is wel rein, maar het is verkeerd voor een mens, als hij door zijn eten tot aanstoot is. 21 Het is goed geen vlees te eten of wijn te drinken, noch iets, waaraan uw broeder zich stoot. 22 Houd u het geloof, dat u hebt bij uzelf voor het aangezicht van God. Gezegend is hij, die zich geen verwijten maakt bij wat hij goed acht. 23 Maar wie twijfelt, wanneer hij eet, is veroordeeld, omdat hij het niet uit geloof doet. En al wat niet uit geloof is, is zonde.

Zwakken en sterken

15 1 Wij, die sterk zijn, moeten de gevoeligheden van de zwakken verdragen en niet onszelf behagen. 2 Laat ieder van ons trachten zijn naaste te behagen, ten goede, tot opbouw, 3 (A) want ook de Messias heeft Zichzelf niet behaagd, maar, zoals geschreven staat: De smaadwoorden van hen, die U smaden, kwamen op Mij neer. 4 Al wat namelijk tevoren geschreven is, werd tot ons onderwijs geschreven, opdat wij in de weg van de volharding en van de vertroosting van de Schriften(2) de hoop zouden vasthouden. 5 Mag nu de God van volharding en van vertroosting u geven eensgezind van hetzelfde gevoelen te zijn naar (het voorbeeld van) Jesjoea de Messias, 6 opdat u eendrachtig uit één mond de God en Vader van onze Heer Jesjoea de Messias mag verheerlijken.
7 Daarom, aanvaardt elkaar, zoals ook de Messias ons aanvaard heeft tot heerlijkheid van God. 8 Ik bedoel namelijk, dat de Messias ter wille van de waarachtigheid van God een dienaar van besnedenen geweest is, om de beloften, aan de vaderen gedaan, te bevestigen, 9 (B) en dat de (heiden)volken God ter wille van zijn ontferming gaan verheerlijken, zoals geschreven staat: Daarom zal ik U loven onder de (heiden)volken en uw naam met snarenspel prijzen.
10 (C) En verder zegt Hij: Verheugt u, heidenen, met zijn volk.
11 (D) En verder: Looft, al u heidenen, JHWH, en laten alle volken Hem prijzen.
12 (E) En verder zegt Jesaja: Komen zal de wortel van Isaï, en Hij, die opstaat, om over de volken te regeren; op Hem zullen de volken hopen.
13 Mag de God nu van hoop u vervullen met louter vreugde en vrede in uw geloof, om overvloedig te zijn in de hoop, door de kracht van de heilige Geest.

Persoonlijke mededelingen

14 Ik heb echter, mijn broeders, zelf al de overtuiging van u, dat u zelf reeds vol van goedheid bent, vervuld met al de kennis, in staat ook elkaar terecht te wijzen. 15 Toch heb ik u hier en daar bij wijze van herinnering ietwat vrijmoedig geschreven, krachtens de mij van God geschonken genade, 16 om een dienaar van Jesjoea

(1) **14:11** Zie Jesaja 45:23 (2) **15:4** "De Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament.
(A) **15:3** Ps. 69:10. (B) **15:9** 2Sam. 22:50; Ps. 18:50. (C) **15:10** Deut. 32:43. (D) **15:11** Ps. 117:1. (E) **15:12** Jes. 11:10.

de Messias voor de volken te zijn in de heilige dienst van het evangelie van God, opdat de offergave van de volken (God) aangenaam zou zijn, geheiligd door de heilige Geest. 17 Mijn roem bij God is dan ook in **Jesjoea** de Messias. 18 Want ik zal het niet wagen van iets anders te spreken dan van wat de Messias door mij bewerkt heeft, om volken tot gehoorzaamheid te brengen door woord en daad, 19 door kracht van tekenen en wonderen, door de kracht van de Geest. Zo heb ik, van Jeruzalem uit rondreizende tot Illyrië toe, de prediking van het Evangelie van de Messias volbracht. 20 Ik stelde er mijn eer in het te verkondigen, maar zo, dat ik niet (optrad), waar de naam van de Messias al genoemd was, om niet op het fundament van een ander te bouwen, 21 (A) maar (om te handelen) naar wat geschreven staat: zij, aan wie niets van Hem is verkondigd, zullen Hem zien en wie het niet gehoord hebben, zullen het verstaan(1).

22 (B) Daarom werd ik dan ook verschillende keren verhinderd tot u te komen. 23 Maar nu, nu mij in deze streken geen arbeidsveld meer overblijft en ik sinds tal van jaren verlangend ben tot u te komen, 24 zodra ik naar Spanje reis - ik hoop u namelijk op mijn doorreis met eigen ogen te zien en door u voortgeholpen te worden voor mijn tocht daarheen, wanneer ik eerst enigszins van u genoten heb. 25 (C) Maar nu ben ik op reis naar Jeruzalem ten dienste van de heiligen. 26 Want Macedonië en Achaje hebben goedgevonden een handreiking te doen aan de armen onder de heiligen te Jeruzalem. 27 (D) Zij hebben het immers goedgevonden, maar zijn het ook tegenover hen verplicht, want indien de volken aan hun geestelijke goederen deel hebben gekregen, behoren zij ook met hun stoffelijke goederen hen te dienen. 28 Wanneer ik dat dan heb gedaan en hun deze opbrengst afgedragen heb, zal ik over uw stad naar Spanje reizen. 29 En ik weet, dat ik bij mijn komst bij u met een volle zegen van de Messias zal komen.

30 Maar, [broeders,] ik vermaan u bij onze Heer **Jesjoea** de Messias en bij de liefde van de Geest, om samen met mij te worstelen in de gebeden voor mij tot God, 31 opdat ik zal worden behoed voor de weerspannigen in Judea, en dat mijn dienstbetoon voor Jeruzalem gunstig zal worden opgenomen door de heiligen, 32 opdat ik, in blijdschap tot u gekomen met Gods wil, mij tezamen met u verkwikken mag. 33 De God van vrede nu mag met u allen zijn! Amen.

Groeten

16 1 Ik beveel Febe, onze zuster, [tevens] dienares van de gemeente te Kenchreeën, bij u aan, 2 dat u haar ontvangt in de Heer op een wijze, de heiligen waardig, en haar bijstaat, indien zij u in het een of ander mocht nodig hebben. Want zij zelf heeft velen, ook mij persoonlijk, bijstand verleend.

3 (E) Groet Prisca en Aquila, mijn medearbeiders in **Jesjoea** de Messias, 4 mensen, die voor mijn leven hun hals gewaagd hebben. Niet ik alleen ben hun dankbaar, maar ook al de heidengemeenten - 5 en hun gemeente aan huis. Groet mijn geliefde Epenetus, de eersteling voor de Messias uit Asia. 6 Groet Maria, iemand, die zich veel moeite voor u heeft gegeven. 7 Groet Andronikus en Junias, mijn stamgenoten en medegevangenen, mannen onder de apostelen in aanzien, die al vóór mij in de Messias geweest zijn. 8 Groet Ampliatus, mijn geliefde in de Heer. 9 Groet Urbanus, onze medewerker in de Messias, en mijn geliefde Stachys. 10 Groet Apelles, die in de Messias beproefd gebleken is. Groet hen, die behoren tot de kring van Aristobulus. 11 Groet mijn stamgenoot Herodion. Groet hen, die behoren tot de kring van Narcissus, die in de Heer zijn. 12 Groet Tryfena en Tryfosa, vrouwen, die zich moeite gegeven hebben in de Heer. Groet de geliefde Persis, die zich veel moeite gegeven heeft in de Heer. 13 (F) Groet Rufus, de uitverkorene

(1) **15:21** Zie Jesaja 52:15

(A) **15:21** Jes. 52:15. (B) **15:22** Rom. 1:13. (C) **15:25** 1Cor. 16:1-4. (D) **15:27** 1Cor. 9:11. (E) **16:3** Hand. 18:2. (F) **16:13** Mar. 15:21.

in de Heer, met zijn moeder, die ook voor mij een moeder is. 14 Groet Asynkritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas, en de broeders bij hen. 15 Groet Filologus, en Julia, Nereus met zijn zuster, en Olympas, en ook al de heiligen, die bij hen zijn. 16 Groet elkaar met de heilige kus. U groeten al de gemeenten van de Messias.

Waarschuwing - Lofzegging

17 Maar ik vermaan u, broeders, dat u hen in het oog houdt, die, in afwijking van het onderwijs, dat u hebt ontvangen, de onenigheden en de verleidingen veroorzaken, en mijdt hen. 18 Want zulke mensen dienen niet onze Heer de Messias, maar hun eigen buik, en misleiden door hun schoonklinkende en vrome taal de harten van de argelozen. 19 Want uw gehoorzaamheid is bij allen bekend geworden. Over u verheug ik mij dus, maar ik wil, dat u niet alleen wijs bent tot het goede, maar ook onbesmet van het kwade. 20 De God nu van vrede zal weldra de satan onder uw voeten vertreden. De genade van onze Heer **Jesjoea** zij met u!

21 (A) Mijn medearbeider Timoteüs en mijn stamgenoten Lucius, Jason en Sosipater, groeten u. 22 Ik, Tertius, die de brief op schrift gebracht heb, groet u in de Heer. 23 (B) Gajus, wiens gastvrijheid ik en de hele gemeente genieten, laat u groeten. U groet Erastus, de stadsrentmeester, en Quartus, de broeder. 24 [De genade van onze Heer **Jesjoea** de Messias zij met u allen. Amen.]

25 Hem nu, die bij machte is u te versterken - naar mijn evangelie en de prediking van **Jesjoea** de Messias, naar de openbaring van het geheimenis, eeuwenlang verzwegen, 26 maar nu geopenbaard en door profetische schriften volgens bevel van de eeuwige God tot bewerking van gehoorzaamheid van het geloof bekendgemaakt onder alle volken - 27 Aan Hem, de alleen wijze God, zij, door **Jesjoea** de Messias, de heerlijkheid in alle eeuwigheid! Amen.

(A) **16:21** Hand. 16:1. (B) **16:23 a** Hand. 19:29; 1Cor. 1:14. **16:23 b** 2Ti. 4:20.

1 Korintiërs

Schrijver - Lezers - Groet - Dankzegging

1 [1] Paulus, een geroepen apostel van **Jesjoea** de Messias door de wil van God, en Sostenes, de broeder, [2] (A) aan de gemeente van God te Korinte, aan de geheiligden in **Jesjoea** de Messias, de geroepen heiligen met allen, die op allerlei manieren de naam van onze Heer **Jesjoea** de Messias aanroepen, hun en onze (Heer): [3] genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Heer **Jesjoea** de Messias.

[4] Ik dank God altijd over u, vanwege de genade van God, die u in **Jesjoea** de Messias geschonken is; [5] want in elk opzicht bent u rijk geworden in Hem: in alle woord en alle kennis, [6] zoals het getuigenis over de Messias onder u bevestigd is, [7] zodat u ten aanzien van geen enkele genadegave te kort komt, terwijl u uitziet naar de openbaring van onze Heer **Jesjoea** de Messias. [8] Hij zal u ook bevestigen tot het einde toe, zodat u onberispelijk zult zijn op de dag van onze Heer **Jesjoea** [Messias]. [9] God is getrouw, door wie u bent geroepen tot gemeenschap met zijn Zoon **Jesjoea** de Messias, onze Heer.

Partijschap

[10] Maar ik vermaan u, broeders, bij de naam van onze Heer **Jesjoea** de Messias: weest allen eenstemmig en laten er geen scheuringen onder u zijn; weest vast aaneengesloten, één van zin en één van gevoelen. [11] Mij is namelijk over u, mijn broeders, meegedeeld door de (huisgenoten) van Chloë, dat er strijdpunten onder u zijn. [12] (B) Ik bedoel dit, dat ieder van u zijn leus heeft: Ik ben van Paulus! En ík van Apollos! En ík van Kefas! En ík van de Messias! [13] Is de Messias gedeeld? Is Paulus dan voor u gekruisigd, of bent u in de naam van Paulus gedoopt? [14] (C) Ik ben dankbaar, dat ik niemand van u gedoopt heb dan Crispus en Gajus; [15] zodat niemand kan zeggen, dat u in mijn naam gedoopt bent. [16] (D) Ook heb ik nog het gezin van Stefanas gedoopt; verder weet ik niet, dat ik nog iemand gedoopt heb. [17] Want de Messias heeft mij niet gezonden om te dopen, maar om het evangelie te verkondigen, en dat niet met wijsheid van woorden, om niet het kruis van de Messias tot een holle klank te maken.

Goddelijke tegenover wereldse wijsheid

[18] Want het woord van het kruis is wel voor hen, die verloren gaan, een dwaasheid, maar voor ons, die behouden worden, is het een kracht van God. [19] (E) Want er staat geschreven: Verderven zal Ik de wijsheid van de wijzen, en het verstand van de verstandigen zal Ik nutteloos maken.

[20] (F) Waar blijft de wijze? Waar de schriftgeleerde? Waar de redetwister van deze tijd? Heeft God niet de wijsheid van de wereld tot dwaasheid gemaakt? [21] Want daar de wereld in de wijsheid van God door haar wijsheid God niet gekend heeft, heeft het God behaagd door de dwaasheid van de prediking te redden hen, die geloven. [22] Immers, de Joden verlangen tekenen en de Grieken zoeken wijsheid, [23] maar wij preken een gekruisigde Messias, voor Joden een aanstoot, voor de (heiden)volken een dwaasheid, [24] maar voor hen, die geroepen zijn, Joden zowel als Grieken, (preken wij) de Messias, de kracht van God en de wijsheid van God. [25] Want het dwaze van God is wijzer dan de mensen en het zwakke van God is sterker dan de mensen.

[26] Ziet slechts, broeders, wat u was, toen u geroepen werd: niet vele wijzen naar het vlees, niet vele invloedrijken, niet vele aanzienlijken. [27] Integendeel, wat voor de wereld dwaas is, heeft God uitverkoren om de wijzen te beschamen, en

(A) **1:2** Hand. 18:1. (B) **1:12** Hand. 18:24. (C) **1:14 a** Hand. 18:8. **1:14 b** Hand. 19:29; Rom. 16:23. (D) **1:16** 1Cor. 16:15. (E) **1:19** Jes. 29:14. (F) **1:20 a** Job 12:17; Jes. 19:12; 33:18. **1:20 b** Jes. 44:25.

wat voor de wereld zwak is, heeft God uitverkoren om wat sterk is te beschamen; 28 en wat voor de wereld onaanzienlijk en veracht is, heeft God uitverkoren, dat, wat niets is, om aan wat wél iets is, zijn kracht te ontnemen, 29 opdat geen vlees zou roemen voor God. 30 Maar uit Hem is het, dat u in **Jesjoea** de Messias bent, die ons van God is geworden: wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing, 31 (A) opdat het zal zijn, zoals geschreven staat: Laat hij die roemt, roemen in **JHWH**.

2 1 Ook ben ik, toen ik tot u kwam, broeders, niet met schittering van woorden of wijsheid u het getuigenis van God komen brengen. 2 Want ik had niet besloten iets te weten onder u, dan **Jesjoea** de Messias die gekruisigd is. 3 (B) Ook kwam ik in zwakheid, met veel vrees en beven tot u; 4 mijn spreken en mijn prediking kwam ook niet met meeslepende woorden van wijsheid, maar met betoon van geest en kracht, 5 opdat uw geloof niet zou rusten op wijsheid van mensen, maar op kracht van God.

De ware wijsheid

6 Toch spreken wij wijsheid bij hen, die daarvoor rijp zijn, een wijsheid echter niet van deze eeuw, noch van de beheersers van deze eeuw, hun macht gaat teniet, 7 maar wat wij spreken, als een geheimenis, is de verborgen wijsheid van God, die God (reeds) van eeuwigheid voorbeschikt heeft tot onze heerlijkheid. 8 En geen van de beheersers van deze eeuw heeft van haar geweten, want indien zij van haar geweten hadden, zouden zij de Heer van de heerlijkheid niet gekruisigd hebben.

9 (C) Maar, zoals geschreven staat: Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en wat in geen mensenhart is opgekomen, al wat God heeft bereid voor degenen, die Hem liefhebben.

10 Want ons heeft God het geopenbaard door de Geest. Want de Geest doorzoekt alle dingen, zelfs de diepten van God. 11 Wie toch onder de mensen weet, wat in een mens is, dan de eigen geest van de mens, die in hem is? Zo weet ook niemand, wat in God is, dan de Geest van God. 12 Wij nu hebben niet de geest van de wereld ontvangen, maar de Geest uit God, opdat wij zouden weten, wat ons door God in genade geschonken is. 13 Hiervan spreken wij dan ook met woorden, die niet door menselijke wijsheid, maar door de Geest geleerd zijn, zodat wij het geestelijke met het geestelijke vergelijken. 14 Maar een ongeestelijk mens aanvaardt niet wat van de Geest van God is, want het is hem dwaasheid en hij kan het niet begrijpen, omdat het (alleen) geestelijk is te beoordelen. 15 Maar de geestelijke mens beoordeelt alle dingen, zelf echter wordt hij door niemand beoordeeld. 16 (D) Want wie kent de zin van de Heer, dat hij Hem zou voorlichten? Maar wij hebben de zin van de Messias.

Tweedracht

3 1 En ik, broeders, kon niet tot u spreken als tot geestelijke mensen, maar slechts als tot vleselijke (mensen), nog onmondigen in de Messias. 2 (E) Melk heb ik u gegeven, geen vast voedsel, want dat kon u nog niet verdragen. Ja, dat kunt u ook nu [nog] niet, 3 want u bent nog vleselijk. Want als er onder u nijd en ruzie is, bent u dan niet vleselijk, en leeft u niet als (onveranderde) mensen? 4 (F) Want wanneer de één zegt: Ik ben van Paulus; en de ander: Ik van Apollos; bent u dan niet (onveranderde) mensen? 5 Wat is dan Apollos? Of wat is Paulus? Dienaren, door wie u tot geloof gekomen bent, en wel zoals de Heer dit aan een ieder geschonken heeft. 6 (G) Ik heb geplant, Apollos heeft begoten, maar God gaf de groei. 7 Daarom, noch wie plant, noch wie begiet, betekent iets, maar God, die de groei geeft. 8 Wie plant en wie begiet, staan gelijk; alleen zal elk zijn eigen loon krijgen naar zijn eigen werk. 9 Want Gods medearbeiders zijn wij; Gods akker, Gods bouwwerk bent u.

(A) **1:31** Jer. 9:23. (B) **2:3** Hand. 18:9. (C) **2:9** Jes. 64:3. (D) **2:16** Jes. 40:13. (E) **3:2** Heb. 5:12,13. (F) **3:4** 1Cor. 1:12. (G) **3:6 a** Hand. 18:4-11. **3:6 b** Hand. 18:24-28.

Fundament en gebouw

10 Naar de genade van God, die mij gegeven
is, heb ik als een kundig bouwmeester het fun-
dament gelegd, waarop een ander voortbouwt.
Maar ieder zie wel toe, hoe hij daarop bouwt.
11 Want een ander fundament, dan dat er ligt,
namelijk **Jesjoea** de Messias, kan niemand leg-
gen. 12 Is er iemand, die op dit fundament bouwt
met goud, zilver, kostbaar gesteente, hout, hooi,
of stro, 13 ieders werk zal aan het licht komen.
Want de dag zal het doen blijken, omdat hij met
vuur verschijnt, en hoedanig ieders werk is, dat
zal het vuur uitmaken. 14 Indien het werk, dat
hij erop gebouwd heeft, standhoudt, zal hij loon
ontvangen, 15 maar indien iemands werk ver-
brandt, zal hij schade lijden, maar hij zelf zal
gered worden, maar als door vuur heen.
16 (A) Weet u niet, dat u Gods tempel bent en
dat de Geest van God in u woont? 17 Zo iemand
Gods tempel schendt, God zal hem schenden.
Want de tempel van God, en dat bent u, is heilig!
18 Laat niemand zichzelf misleiden! Indien ie-
mand onder u meent wijs te zijn in deze tijd,
laat hij dwaas worden, om wijs te worden. 19 (B)
Want de wijsheid van deze wereld is dwaasheid
voor God. Want er staat geschreven: Die de wij-
zen vangt in hun sluwheid(1); 20 (C) en elders:
De Heer weet, dat de overleggingen van de wij-
zen vruchteloos zijn(2).
21 Daarom, laat niemand zich beroemen op
mensen; alles is immers van u: 22 hetzij Paulus,
Apollos of Kefas, hetzij wereld, leven of dood,
hetzij heden of toekomst, het is alles van u;
23 maar u bent van de Messias, en de Messias is
van God.

De enige Rechter

4 1 Zo moet men ons beschouwen: als die-
naren van de Messias, aan wie het beheer
van de geheimenissen van God is toevertrouwd.
2 Voor zulke beheerders is dit tenslotte het ver-
eiste: betrouwbaar te blijken. 3 Nu raakt het mij
zeer weinig, of ik al door u of door enig menselijk
recht word beoordeeld. Ja, ook mijzelf beoordeel
ik niet. 4 Want ik ben mij van niets bewust, maar
daardoor ben ik niet gerechtvaardigd; Hij, die mij
beoordeelt is de Heer. 5 Daarom, velt geen oor-
deel vóór de tijd, dat de Heer komt, die ook wat
in de duisternis verborgen is, aan het licht zal
brengen en de overleggingen van de harten open-
baar zal maken. En dan zal elk zijn lof van God
ontvangen.

Weest nederig

6 Dit, broeders, heb ik op mijzelf en Apollos
overgebracht omwille van U, opdat u uit ons
(voorbeeld) zou leren niet te gaan boven wat ge-
schreven staat, opdat niet iemand van u zich
vóór de één en tegen de ander zal opblazen.
7 Want wie onderscheidt u? En wat hebt u, dat
u niet ontvangen hebt? En indien u het dan ont-
vangen hebt, wat beroemt u zich, alsof u het niet
ontvangen had? 8 Reeds bent u verzadigd, reeds
bent u rijk geworden, zonder ons hebt u zich
koning gemaakt. Ja, was het maar zo, dat u ko-
ning geworden was; dan waren ook wij met u ko-
ning geworden. 9 Want het schijnt mij toe, dat
God ons, apostelen, de laatste plaats heeft aan-
gewezen als ten dode gedoemden, want wij zijn
een schouwspel geworden voor de wereld, voor
engelen en mensen. 10 Wij zijn dwaas omwille
van de Messias, maar u bent verstandig in de
Messias; wij zijn zwak, maar u bent sterk; u bent
in aanzien, maar wij zijn niet in ere. 11 Tot op
dit ogenblik verduren wij honger, dorst, naakt-
heid, vuistslagen en een zwervend leven; 12 (D)
wij verrichten zware handenarbeid; worden wij
gescholden, wij zegenen; worden wij vervolgd,
wij verdragen; 13 worden wij gelasterd, wij blij-
ven vriendelijk; wij zijn als het uitvaagsel van de
wereld geworden, als voetveeg van allen, tot op
dit ogenblik toe.

(1) **3:19** Zie Job 5:13a (2) **3:20** Psalm 94:11

(A) **3:16** 1Cor. 6:19; 2Cor. 6:16. (B) **3:19** Job 5:13. (C) **3:20** Ps. 94:11. (D) **4:12** Hand. 18:3.

14 Dit schrijf ik niet om u beschaamd te maken,
maar om u als mijn geliefde kinderen terecht te
wijzen. 15 Want al had u duizenden opvoeders
in de Messias, u hebt niet vele vaders. Immers,
ik heb u in Jesjoea de Messias door het evange-
lie verwekt. 16 (A) Ik vermaan u dus: volgt mijn
voorbeeld.
17 Juist hierom heb ik Timoteüs tot u gezon-
den, die mij een geliefd en trouw kind is in de
Heer. Hij zal u mijn wegen in de Messias [Jesjoea]
in gedachten brengen, zoals ik die overal in elke
gemeente leer. 18 Maar sommigen hebben zich
opgeblazen, in de waan, dat ik niet tot u komen
zou; 19 maar spoedig zal ik tot u komen, zo de
Heer wil. Dan zal ik mij vergewissen, niet van
het woord van die opgeblazen mannen, maar van
hun kracht. 20 Want het Koninkrijk van God be-
staat niet in woorden, maar in kracht. 21 Wat wilt
u? Moet ik met de roede tot u komen, of met
liefde en in een geest van zachtmoedigheid?

Grove zonde in de gemeente

5 1 (B) Inderdaad men spreekt van hoererij on-
der u, en zulk een hoererij, als zelfs onder de
(heiden)volken niet (voorkomt), dat iemand leeft
met de vrouw van zijn vader. 2 En u bent opge-
blazen in plaats van u veeleer te bedroeven, en
dus de bedrijver van die daad uit uw midden te
verwijderen? 3 Want van mijn kant heb ik, hoe-
wel lichamelijk niet, maar naar de geest wél aan-
wezig, reeds, als aanwezig, vonnis geveld over
hem, die op zulk een wijze zo iets heeft begaan.
4 Wanneer wij vergaderd zijn, u en mijn geest
met de kracht van onze Heer Jesjoea, 5 leveren
wij in de naam van de Heer Jesjoea die man aan
de satan over tot verderf van zijn vlees, opdat
zijn geest behouden zal worden in de dag van
de Heer.
6 (C) Uw roem deugt niet. Weet u niet, dat
een weinig zuurdeeg het hele deeg zuur maakt?
7 (D) Doet het oude zuurdeeg weg, opdat u een
vers deeg mag zijn; u bent immers ongezuurd.
Want ook ons Pèsachlam is geslacht: de Messias.
8 (E) Laten wij daarom feest vieren, niet met oud
zuurdeeg, noch met zuurdeeg van slechtheid en
boosheid, maar met het ongezuurde brood van
reinheid en waarheid.
9 Ik schreef u al in mijn brief, dat u niet moest
omgaan met hoereerders; 10 niet met de hoe-
reerders uit deze wereld in het algemeen of
met de geldgierigen en oplichters of afgoden-
dienaars, want dan zou men wel uit de wereld
moeten gaan. 11 Nu evenwel schrijf ik u, dat u
niet moet omgaan met iemand, die, al heet hij
een broeder, een hoereerder, geldgierige, afgo-
dendienaar, lasteraar, dronkaard, of oplichter is;
met zo iemand moet u zelfs niet samen eten.
12 (F) Staat het soms aan mij, hen te oordelen,
die buiten zijn? Oordeelt ook u niet (alleen) hen,
die in uw kring zijn? 13 Hen, die buiten zijn, zal
God oordelen. Doet, wie niet deugt, uit uw mid-
den weg.

Recht zoeken bij ongelovigen

6 1 Durft iemand van u, wanneer hij iets heeft
met een ander, recht te zoeken bij de on-
rechtvaardigen en niet bij de heiligen? 2 Of weet
u niet, dat de heiligen de wereld zullen oorde-
len? En indien bij u het oordeel over de wereld
berust, bent u dan onbevoegd voor de meest on-
betekenende rechtspraak? 3 Weet u niet, dat wij
over engelen oordelen zullen? Hoeveel te meer
dan over alledaagse dingen? 4 Indien u over alle-
daagse geschillen recht wilt laten spreken, laat u
dan hen zitting nemen, die in de gemeente niet
in tel zijn? 5 Ik zeg het om u te beschamen. Is er
dan bij u geen enkele wijze man, die uitspraak
zal kunnen doen tussen broeders? 6 Zoekt nu de
ene broeder recht tegen de andere, en dat bij
de ongelovigen? 7 Maar dan is de zaak voor u
reeds geheel verloren, dat u tegen elkaar rechts-
zaken hebt. Waarom lijdt u niet liever onrecht?
Waarom laat u zich niet liever te kort doen?
8 Maar zelf doet u onrecht en doet u te kort,
en dat aan broeders. 9 Of weet u niet, dat on-
rechtvaardigen het Koninkrijk van God niet zul-

(A) **4:16** 1Cor. 11:1; Filip. 3:17. (B) **5:1** Deut. 23:1. (C) **5:6** Gal. 5:9. (D) **5:7** Ex. 12:5. (E) **5:8** Ex. 13:7; Deut. 16:3.
(F) **5:12** Deut. 13:6; 17:7.

len beërven? 10 Dwaalt niet! Hoereerders, afgodendienaars, overspelers, schandjongens, knapenschenders, dieven, geldgierigen, dronkaards, lasteraars of oplichters, zullen het Koninkrijk van God niet beërven. 11 En sommigen van u zijn dat geweest. Maar u hebt u laten afwassen, maar u bent geheiligd, maar u bent gerechtvaardigd door de naam van de Heer Jesjoea de Messias en door de Geest van onze God.

Vrij, niet losbandig

12 (A) Alles is mij geoorloofd, maar niet alles is nuttig. Alles is mij geoorloofd, maar ik zal mij door niets laten knechten. 13 Het voedsel is voor de maag en de maag voor het voedsel, en God zal zowel het een als het ander teniet doen. Maar het lichaam is niet voor de hoererij, maar voor de Heer, en de Heer voor het lichaam. 14 God heeft niet alleen de Heer opgewekt, maar zal ook ons opwekken door zijn kracht. 15 Weet u niet, dat uw lichamen leden van de Messias zijn? Zal ik dan leden van de Messias wegnemen om er leden van een hoer van te maken? Volstrekt niet! 16 (B) Of weet u niet, dat wie zich aan een hoer hecht, één lichaam (met haar) is? Want, zegt Hij, die twee zullen tot één vlees zijn. 17 Maar die zich aan de Heer hecht, is één geest (met Hem). 18 Verlaat de hoererij. Elke andere zonde, die een mens doet, gaat buiten zijn eigen lichaam om. Maar door hoererij bezondigt men zich aan zijn eigen lichaam. 19 (C) Of weet u niet, dat uw lichaam een tempel is van de Heilige Geest, die in u woont, die u van God ontvangen hebt, en dat u niet van uzelf bent? 20 Want u bent gekocht en betaald. Verheerlijkt dan God met uw lichaam.

Over het huwelijk

7 1 Wat nu de punten betreft, waarover u mij geschreven hebt, het is goed voor een mens niet aan een vrouw verbonden te zijn, 2 maar met het oog op de gevallen van hoererij moet ieder zijn eigen vrouw hebben en iedere vrouw haar eigen man. 3 De man dient tegenover de vrouw zijn (echtelijke) verplichtingen na te komen en evenzo de vrouw tegenover haar man. 4 De vrouw heeft niet zelf over haar lichaam te beschikken, maar haar man; en eveneens heeft de man niet zelf over zijn lichaam te beschikken, maar zijn vrouw. 5 Onthoudt dat elkaar niet, tenzij met onderling goedvinden (en) voor een bepaalde tijd, om u te wijden aan het gebed, maar om daarna weer samen te komen, opdat niet de satan u zal verzoeken wegens [uw] gemis aan zelfbeheersing. 6 Dit zeg ik om u tegemoet te komen, niet om u te bevelen. 7 Ik zou wel willen, dat alle mensen waren, zoals ikzelf. Maar iedereen heeft van God zijn bijzondere gave, de één deze, de ander die.

8 Maar tot de ongehuwden en de weduwen zeg ik: Het is goed voor hen, indien zij blijven, zoals ik. 9 Indien zij zich echter niet kunnen beheersen, laten zij dan trouwen. Want het is beter te trouwen dan van begeerte te branden.

Gebondenheid en vrijheid

10 (D) Maar hun, die getrouwd zijn, beveel ik niet, maar de Heer, dat een vrouw haar man niet mag verlaten - 11 is dit tóch gebeurd, dan moet zij ongehuwd blijven of zich met haar man verzoenen - en een man moet zijn vrouw niet verstoten.

12 Maar tot de overigen zeg ik, niet de Heer: heeft een broeder een ongelovige vrouw, die erin bewilligt met hem samen te wonen, dan moet hij haar niet verstoten. 13 En een vrouw moet, als zij een ongelovige man heeft, en deze erin bewilligt met haar samen te wonen, die man niet verstoten. 14 Want de ongelovige man is geheiligd in zijn vrouw en de ongelovige vrouw is geheiligd in de broeder. Anders zouden immers uw kinderen onrein zijn, maar nu zijn zij heilig. 15 Maar indien de ongelovige haar verlaat, laat hij haar verlaten. De broeder of zuster is in dit geval niet gebonden; tot vrede heeft God u geroepen. 16 Want hoe kunt u weten, vrouw, dat u uw man zult red-

(A) **6:12** 1Cor. 10:23. (B) **6:16** Gen. 2:24. (C) **6:19** 1Cor. 3:16; 2Cor. 6:16. (D) **7:10** Mat. 5:32; 19:9; Mar. 10:11,12; Luk. 16:18.

den? Of hoe kunt u weten, man, dat u uw vrouw zult redden?
17 Alleen, laat ieder zo leven, als de Heer hem toebedeeld heeft, zoals God hem geroepen heeft. Zo schrijf ik het in alle gemeenten voor. 18 Is iemand als besnedene geroepen, laat hij het niet verhelpen; is iemand als onbesnedene geroepen, laat hij zich niet besnijden. 19 (Want) besneden zijn betekent niets, en onbesneden zijn betekent niets, maar wél het houden van Gods geboden. 20 Laat ieder bij die roeping blijven, waarin hij was, toen hij geroepen werd. 21 Bent u als slaaf geroepen, bekommer u daarover niet, maar als u ook vrij kunt worden, maak er dan zeker gebruik van. 22 Want de slaaf, die in de Heer geroepen werd, is een vrijgelatene van de Heer; evenzo is hij, die als vrije geroepen werd, een slaaf van de Messias. U bent gekocht en betaald. 23 Weest geen slaven van mensen. 24 Broeders, laat iedereen voor God in die toestand blijven, waarin hij werd geroepen.

De ongehuwden

25 Voor de jongedochters heb ik geen bevel van de Heer. Maar ik geef mijn mening, als iemand, die door de ontferming van de Heer trouw is.
26 Ik acht dus om de bestaande nood dit goed, dat het voor een mens goed is, zo te zijn. 27 Bent u aan een vrouw verbonden? Zoek geen scheiding. Hebt u geen vrouw meer? Zoek er geen. 28 Maar ook wanneer u trouwt, dan doet u daarmee geen kwaad, en wanneer een jongedochter trouwt, dan doet ook zij daarmee geen kwaad. Maar wél staat zulke mensen verdrukking voor het vlees te wachten, die ik u graag besparen zou.
29 Dit bedoel ik, broeders: de tijd is kort. Ten slotte, laten zij, die een vrouw hebben, zijn als zonder vrouw; 30 die huilen, als huilden zij niet; die blij zijn, als waren zij niet blij; die kopen, als zouden zij er niets van behouden; 31 die van de wereld gebruik maken, als zouden zij haar niet tot het einde toe gebruiken. Want het uiterlijk van deze wereld is bezig te verdwijnen.
32 En ik wilde wel, dat u zonder zorgen was. Wie niet getrouwd is, wijdt zijn zorgen aan de zaak van de Heer, hoe hij de Heer zal behagen. 33 Maar hij, die getrouwd is, wijdt zijn zorgen aan aardse zaken, hoe hij zijn vrouw zal behagen, en hij is verdeeld. 34 Zowel zij, die geen man meer heeft, als de jongedochter, wijdt haar zorgen aan de zaak van de Heer, om heilig te zijn naar lichaam en geest. Maar zij, die getrouwd is, wijdt haar zorgen aan aardse zaken, om haar man te behagen. 35 Dit zeg ik in uw eigen belang, niet om u een strik om te werpen, maar lettende op de betamelijkheid en de onverdeelde toewijding aan de Heer.
36 Vindt nu iemand, dat hij tegenover zijn jongedochter niet betamelijk handelt, indien zij al wat ouder wordt, en het zo behoort te gebeuren, laat hij doen, wat hij wil; het is geen zonde, laten zij trouwen. 37 Maar hij, die, in zijn innerlijk vast overtuigd, niet genoodzaakt wordt en macht heeft over zijn wil en hiertoe bij zichzelf besloten heeft, zijn jongedochter ongerept te laten blijven, zal goed doen. 38 Wie dus zijn jongedochter uithuwelijkt, doet goed, en wie haar niet uithuwelijkt, doet beter.
39 Een vrouw is gebonden, zolang haar man leeft; maar indien haar man is ontslapen, is zij vrij om te trouwen, met wie zij wil, mits in de Heer. 40 Toch is zij naar mijn mening gelukkiger, indien zij blijft, zoals zij is; en ik meen ook de Geest van God te hebben.

Het eten van offervlees

8 1 Wat het offervlees aangaat, wij weten, dat wij allen kennis bezitten. De kennis maakt opgeblazen, maar de liefde bouwt op. 2 Indien iemand zich inbeeldt enige kennis verworven te hebben, dan heeft hij nog niet leren kennen, zoals het behoort; 3 maar heeft iemand God lief, dan is deze door Hem gekend.
4 Wat nu het eten van offervlees betreft, wij weten, dat er geen afgod in de wereld bestaat en dat er geen God is dan Eén. 5 Want al zijn er zogenaamde goden, hetzij in de hemel, hetzij op de aarde - en werkelijk zijn er goden in menigte en heren in menigte - 6 voor ons toch is er maar één God, de Vader, uit wie alle dingen zijn en tot wie

wij zijn, en één Heer, **Jesjoea** de Messias, door wie alle dingen zijn, en wij door Hem.

7 Maar niet bij allen is die kennis. Want sommigen, in hun geweten nog niet los van de afgod, eten (dit vlees) als afgodenoffer en hun geweten, dat zwak is, wordt erdoor besmet. 8 Nu zal wat wij eten, ons niet bij God brengen; eten wij niet, wij zijn er niet minder om; eten wij wél, wij zijn er niet meer om. 9 Maar ziet toe, dat deze bevoegdheid van u niet tot aanstoot voor de zwakken zal worden. 10 Want indien iemand u, die kennis hebt, (aan tafel) ziet aanliggen in een afgodentempel, zal hij met zijn zwak geweten dan niet gestijfd worden tot het eten van offervlees? 11 Dan gaat er immers iemand, die zwak is, ten gevolge van uw kennis verloren, een broeder, voor wie de Messias is gestorven. 12 Door zó tegen de broeders te zondigen, en hun zwakke geweten te kwetsen, zondigt u tegen de Messias. 13 Daarom, indien wat ik eet, mijn broeder aanstoot geeft, wil ik in eeuwigheid geen vlees meer eten, om mijn broeder geen aanstoot te geven.

Rechten van de apostelen

9 1 Ben ik niet vrij? Ben ik geen apostel? Heb ik niet **Jesjoea**, onze Heer, gezien? Bent u niet mijn werk in de Heer? 2 Indien ik voor anderen geen apostel ben, voor u toch zeker wél; want het zegel op mijn apostelschap bent u in de Heer.

3 Dit is mijn verdediging tegen hen, die zich een oordeel over mij aanmatigen. 4 Hebben wij geen bevoegdheid om te eten en te drinken? 5 Hebben wij geen bevoegdheid om een zuster als vrouw mee te nemen zoals ook de andere apostelen en de broeders van de Heer en Kefas? 6 Of hebben alleen ik en Barnabas geen bevoegdheid om vrij te blijven van handenarbeid? 7 Wie doet ooit dienst in het leger en betaalt zijn eigen soldij? Wie plant een wijngaard zonder van de vrucht daarvan te eten? Of wie weidt een kudde en geniet niet van de melk van de kudde? 8 Spreek ik hier soms van menselijk standpunt, of spreekt ook de *Torah* niet van deze dingen? 9 (A) Want in de *Torah* van Mozes staat geschreven: U zult een dorsende os niet muilbanden. Bemoeit God Zich soms met de ossen? 10 Of zegt Hij dit in elk geval omwille van ons? Ja, omwille van ons werd het geschreven, omdat de ploeger moet ploegen met hoop, en wie dorst (moet dorsen) in de hoop zijn deel te ontvangen. 11 (B) Indien wij het zijn, die voor u het geestelijke gezaaid hebben, is het dan te veel, dat wij van u het stoffelijke zouden oogsten? 12 Indien anderen deel hebben aan de bevoegdheid over u, wij niet veel meer?

Maar wij hebben van deze bevoegdheid geen gebruik gemaakt, maar wij verdragen alles om geen hindernis voor het evangelie van de Messias op te werpen. 13 (C) Weet u niet, dat zij, die in het heiligdom de dienst verrichten, van het heiligdom eten, en zij, die het altaar bedienen, hun deel ontvangen van het altaar? 14 (D) Zo heeft de Heer ook voor de verkondigers van het evangelie de regel gesteld, dat zij van het evangelie leven.

Paulus maakt geen gebruik van zijn recht

15 Ik voor mij heb hier echter in het geheel geen gebruik van gemaakt. Dit schrijf ik echter niet, opdat het zo op mij toegepast zou worden, want het zou voor mij dan beter zijn te sterven - neen, mijn roem zal niemand belemmeren! 16 Want indien ik het evangelie verkondig, heb ik geen stof tot roemen. Immers, ik ben ertoe genoodzaakt. Want wee mij, indien ik het evangelie niet verkondig! 17 Want doe ik dit gewillig, dan heb ik aanspraak op loon; maar doe ik het niet uit eigen beweging, de taak blijft mij toch opgedragen. 18 Wat is dan mijn loon? Dit: door mijn evangelieprediking het evangelie om niet te mogen brengen, en zo van mijn bevoegdheid als evangelieprediker geen gebruik te maken.

19 Want hoewel ik vrij sta tegenover allen, heb ik mij allen dienstbaar gemaakt, om er zoveel mogelijk te winnen; 20 en ik ben voor de Joden geworden als een Jood, om Joden te winnen; hun, die onder de *Torah* staan, als onder de *Torah* -

(A) **9:9** Deut. 25:4; 1Ti. 5:18. (B) **9:11** Rom. 15:27. (C) **9:13** Deut. 18:1. (D) **9:14** Mat. 10:10; Luk. 10:7.

hoewel persoonlijk niet onder de *Torah* - om hen, die onder de *Torah* staan, te winnen; 21 hun, die zonder *Torah* zijn, ben ik geworden als zonder *Torah* - hoewel niet zonder de *Torah* van God, want ik sta onder de *Torah* van de Messias - om hen, die zonder *Torah* zijn, te winnen. 22 Ik ben voor de zwakken zwak geworden, om de zwakken te winnen; voor allen ben ik alles geweest, om in elk geval enigen te redden. 23 Alles doe ik ter wille van het evangelie, om er zelf ook deel aan te verkrijgen.

24 Weet u niet, dat zij, die in de renbaan lopen, allen wel lopen, maar dat slechts één de prijs kan ontvangen? Loopt dan zó, dat u die behaalt! 25 En al wie aan een wedstrijd deelneemt, beheerst zich in alles; zij om een vergankelijke erekrans te verkrijgen, wij om een onvergankelijke. 26 Ik loop dan ook niet zo maar blindelings en ik ben geen vuistvechter, die zo maar in de lucht slaat. 27 Neen, ik tuchtig mijn lichaam en houd het in bedwang, om niet, na anderen gepredikt te hebben, misschien zelf afgewezen te worden.

De gebeurtenissen van het volk Israël zijn voor ons ten voorbeeld

10 1 (A) Want ik stel er prijs op, broeders, dat u weet, dat onze vaderen allen onder de wolk waren, allen door de zee heengingen, 2 allen zich in Mozes lieten dopen in de wolk en in de zee, 3 (B) allen hetzelfde geestelijke voedsel aten, 4 (C) en allen dezelfde geestelijke drank dronken, want zij dronken uit een geestelijke rots, welke met hen meeging, en die rots was de Messias. 5 (D) En toch heeft God in het merendeel van hen geen welgevallen gehad, want zij werden neergeveld in de woestijn.

6 (E) Deze gebeurtenissen zijn ons ten voorbeeld gebeurd, opdat wij geen lust tot het kwade zouden hebben, zoals zij die hadden. 7 (F) Wordt ook geen afgodendienaars zoals sommigen van hen, zoals geschreven staat: Het volk zette zich neer om te eten en te drinken, en zij stonden op om te dansen. 8 (G) En laten wij geen hoererij plegen, zoals sommigen van hen deden, en er vielen op één dag drieëntwintigduizend man. 9 (H) En laten wij de Heer niet verzoeken, zoals sommigen van hen deden, en zij kwamen om door de slangen. 10 (I9) En moppert niet, zoals sommigen van hen deden, en zij kwamen om door de verderfengel. 11 Dit is hun overkomen tot een voorbeeld (voor ons) en het is opgetekend ter waarschuwing voor ons, over wie het einde van de eeuwen gekomen is.

12 Daarom, wie meent te staan, zie toe, dat hij niet zal vallen. 13 U hebt geen bovenmenselijke verzoeking te doorstaan. En God is getrouw, die niet zal toestaan, dat u boven wat u aankunt verzocht wordt, want Hij zal met de verzoeking ook voor de uitkomst zorgen, zodat u ertegen bestand bent.

De maaltijd van Jesjoea

14 Daarom dan, mijn geliefden, ontvlucht de afgoderij! 15 Ik spreek immers tot verstandige mensen; beoordeelt dan zelf, wat ik zeg. 16 (A) Is niet de beker van de dankzegging, waarover wij de dankzegging uitspreken, een gemeenschap met het bloed van de Messias? Is niet het brood, dat wij breken, een gemeenschap met het lichaam van de Messias? 17 Omdat het één brood is, zijn wij, hoe velen ook, één lichaam; wij hebben immers allen deel aan het ene brood. 18 (B) Ziet, hoe het gaat bij het Israël naar het vlees: hebben niet zij, die de offers eten, gemeenschap met het altaar? 19 Wat wil ik hiermee dan zeggen? Dat een afgodenoffer iets is, of dat een afgod iets is? 20 (C) Integendeel, dat hun offeren een offeren is aan boze geesten en niet aan God en ik wil niet, dat u in gemeenschap komt met de boze geesten. 21 U kunt niet de beker van de Heer drinken én de beker van de boze geesten, u kunt niet aan de tafel van de Heer deel heb-

(A) **10:1 a** Ex. 13:21,22. **10:1 b** Ex. 14:22-29. (B) **10:3** Ex. 16:35. (C) **10:4** Ex. 17:6; Num. 20:11. (D) **10:5** Num. 14:29,30. (E) **10:6** Num. 11:4. (F) **10:7** Ex. 32:6. (G) **10:8** Num. 25:1-18. (H) **10:9** Num. 21:5,6. (I9) **10:10** Num. 17:6-14. (A) **10:16** Mat. 26:26-28; Mar. 14:22-24; Luk. 22:19,20. (B) **10:18** Lev. 7:6. (C) **10:20** Deut. 32:17.

ben én aan de tafel van de boze geesten. 22 (A) Of willen wij de Heer tot jaloezie wekken? Zijn wij soms sterker dan Hij?

Liefde tegenover zwakken

23 (B) Alles is geoorloofd, maar niet alles is nuttig. Alles is geoorloofd, maar niet alles bouwt op. 24 Laat niemand het zijne zoeken, maar dat wat van de anderen is.

25 Al wat in de vleeshal te koop is, mag u eten, zonder navraag te doen uit gewetensbezwaar, 26 (C) want de aarde en haar volheid is van de Heer. 27 Indien één van de ongelovigen u uitnodigt en u wenst te gaan, eet dan alles, wat u wordt voorgezet, zonder dat u navraag doet uit gewetensbezwaar. 28 Maar indien iemand tot u zegt: Dat is gewijd vlees, eet het dan niet, om hem, die u dat te kennen gaf, én om het geweten. 29 Ik bedoel nu niet uw eigen geweten, maar dat van die ander. Want waartoe zou mijn vrijheid beoordeeld worden door het geweten van een ander? 30 Indien ik onder dankzegging van iets gebruik maak, hoe kan men kwaad van mij spreken over iets, waarvoor ik dankzeg?

31 Of u dus eet of drinkt, of wat ook doet, doet het alles tot eer van God. 32 Geeft noch aan Joden, noch aan Grieken, noch aan de gemeente van God aanstoot; 33 zoals ook ik allen in alles ter wille ben, niet om mijn eigen belang te zoeken, maar dat van zeer velen, opdat zij behouden worden.

11 1 (D) Wordt mijn navolgers, zoals ook ik de Messias navolg.

Het haar van de vrouw

2 Ik prijs het in u, dat u in alles aan mij blijft denken en aan de overleveringen zó vasthoudt, als ik ze u overgegeven heb.

3 Ik wil echter, dat u dit weet: het hoofd van iedere man is de Messias, het hoofd van de vrouw is de man, en het hoofd van de Messias is God. 4 Iedere man, die bidt of profeteert met gedekt hoofd, doet zijn hoofd schande aan. 5 Maar iedere vrouw, die zonder hoofdbedekking bidt of profeteert, doet haar hoofd schande aan, want zij staat gelijk met ene, die kaalgeschoren is. 6 Want indien een vrouw zich het hoofd niet dekt, moet zij zich ook maar het haar laten afknippen. Maar indien het een schande is voor een vrouw, als zij zich het haar laat afknippen of zich kaal laat scheren, dan moet zij zich dekken. 7 (E) Want een man moet het hoofd niet dekken: hij is het beeld en de heerlijkheid van God, maar de vrouw is de heerlijkheid van de man. 8 (F) Want de man is niet uit de vrouw, maar de vrouw uit de man. 9 De man is immers niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om de man. 10 Daarom moet de vrouw een macht op het hoofd hebben vanwege de engelen. 11 En toch, in de Heer is evenmin de vrouw zonder man iets, als de man zonder vrouw. 12 Want zoals de vrouw uit de man is, zo is ook de man door de vrouw; alles is echter uit God. 13 Oordeelt zelf: is het voegzaam, dat een vrouw met ongedekt hoofd tot God bidt? 14 Leert de natuur zelf u niet, dat, indien een man lang haar draagt, dit een schande voor hem is, 15 maar dat, indien een vrouw lang haar draagt, dit een eer voor haar is? Immers, het haar is haar tot een sluier gegeven.

16 Maar, indien het er iemand om te doen is gelijk te hebben, wij hebben zulk een gewoonte niet, en evenmin de gemeenten van God.

Misbruiken bij de maaltijd van Jesjoea

17 Nu ik dit voorschrijf, moet ik er (tevens mijn) afkeuring over uitspreken, dat uw samenkomsten niet tot zegen, maar tot schade zijn. 18 Want vooreerst is er, naar ik hoor, wanneer u als gemeente samenkomt, verdeeldheid onder u, en gedeeltelijk geloof ik dit. 19 Want scheuringen moeten er wel onder u zijn, daaruit zal blijken, wie onder u de toets kunnen doorstaan.

20 Wanneer u dan bijeenkomt, is dat niet het eten van de maaltijd van de Heer; 21 want bij het eten neemt ieder vooraf zijn eigen deel, zodat de één hongerig is en de ander dronken. 22 Hebt u

(A) **10:22** Deut. 32:21. (B) **10:23** 1Cor. 6:12. (C) **10:26** Ps. 24:1. (D) **11:1** 1Cor. 4:16; Filip. 3:17. (E) **11:7** Gen. 1:26,27. (F) **11:8** Gen. 2:18-23.

dan geen huizen om te eten en te drinken? Of minacht u (zozeer) de gemeente van God, dat u de armen beschaamd maakt? Wat zal ik tot u zeggen? Zal ik u prijzen? Op dit punt prijs ik niet. 23 Want zelf heb ik bij overlevering van de Heer ontvangen, wat ik u weer overgegeven heb, dat de Heer Jesjoea in de nacht, waarin Hij werd overgeleverd, een brood nam, 24 de dankzegging uitsprak, het brak en zei: Dit is mijn lichaam voor u, doet dit ter herinnering aan Mij. 25 (A) Evenzo ook de beker, nadat de maaltijd afgelopen was, en Hij zei: Deze beker is het vernieuwde verbond in mijn bloed, doet dit, zo dikwijls u die drinkt, om Mij te gedenken. 26 Want zo dikwijls u dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat Hij komt. 27 Wie dus op onwaardige wijze het brood eet of de beker van de Heer drinkt, zal zich bezondigen aan het lichaam en bloed van de Heer. 28 Maar laat ieder zichzelf beproeven en dan eten van het brood en drinken uit de beker. 29 Want wie eet en drinkt, eet en drinkt tot zijn eigen oordeel, als hij het lichaam niet onderscheidt. 30 Daarom zijn er onder u velen zwak en ziekelijk en er ontslapen velen. 31 Indien wij echter onszelf beoordeelden, zouden wij niet onder het oordeel komen. 32 Maar onder het oordeel van de Heer worden wij getuchtigd, opdat wij niet met de wereld zouden veroordeeld worden. 33 Daarom, mijn broeders, als u samenkomt om te eten, wacht op elkaar. 34 Heeft iemand honger, laat hij thuis eten, opdat u niet tot uw oordeel bijeenkomt. Het overige zal ik regelen, wanneer ik kom.

Vele gaven, één Geest

12 1 Ten aanzien van de uitingen van de geest, broeders, wil ik u niet onkundig laten. 2 U weet, dat u, toen u nog ongelovig was, u blindelings naar de stomme afgoden liet heendrijven. 3 Daarom maak ik u bekend, dat niemand, door de Geest van God sprekende, zegt: Vervloekt is Jesjoea; en dat niemand kan zeggen: Jesjoea is Heer, dan door de heilige Geest.

4 (B) Er is verscheidenheid in genadegaven, maar het is dezelfde Geest; 5 en er is verscheidenheid in bedieningen, maar het is dezelfde Heer; 6 en er is verscheidenheid in werkingen, maar het is dezelfde God, die alles in allen werkt. 7 Maar aan een ieder wordt de openbaring van de Geest gegeven tot welzijn van allen. 8 Want aan de één wordt door de Geest gegeven met wijsheid te spreken, en aan de ander met kennis te spreken krachtens dezelfde Geest; 9 aan de één geloof door dezelfde Geest en aan de ander gaven van genezingen door die ene Geest; 10 aan de één werking van krachten, aan de ander profetie; aan de één het onderscheiden van geesten, en aan de ander allerlei tongen, en aan weer een ander vertolking van tongen. 11 Maar dit alles werkt één en dezelfde Geest, die een ieder in het bijzonder toedeelt, zoals Hij wil.

Allen leden van één lichaam

12 (C) Want zoals het lichaam één is en vele leden heeft, en al de leden van het lichaam, hoe vele ook, één lichaam vormen, zo ook de Messias; 13 want door één Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij slaven, hetzij vrije mensen, en allen zijn wij met één Geest vervuld. 14 Want het lichaam bestaat toch ook niet uit één lid, maar uit vele leden. 15 Indien de voet zeggen zou: omdat ik niet de hand ben, behoor ik niet tot het lichaam, behoort hij daarom niet tot het lichaam? 16 En indien het oor zeggen zou: omdat ik niet het oog ben, behoor ik niet tot het lichaam, behoort het daarom niet tot het lichaam? 17 Als het lichaam geheel en al oog was, waar bleef het gehoor? Als het geheel en al gehoor was, waar bleef de reuk? 18 Nu heeft God echter de leden, elk in het bijzonder, hun plaats in het lichaam aangewezen, zoals Hij heeft gewild. 19 Indien zij alle één lid vormden, waar bleef het lichaam? 20 Maar nu zijn er wel vele leden, maar slechts één lichaam. 21 En het oog kan niet zeggen tot de hand: ik heb u niet nodig, of ook het hoofd tot de voeten: ik

(A) **11:25 a** Ex. 24:8; Jer. 31:31-34. **11:25 b** Ex. 24:6-8. (B) **12:4** Rom. 12:6-8. (C) **12:12** Rom. 12:4,5.

heb u niet nodig. 22 Ja, veeleer zijn die leden van het lichaam, welke het zwakst schijnen, noodzakelijk, 23 en juist die delen van het lichaam, welke wij minder in ere houden, bekleden wij meer eervol, en onze minder edele leden worden met groter eer behandeld, 24 maar onze edele leden hebben dat niet nodig. God heeft evenwel het lichaam zó samengesteld, dat Hij meer eer gaf aan wat misdeeld was, 25 opdat er geen verdeeldheid in het lichaam zou zijn, maar de leden in gelijke mate voor elkaar zouden zorgen. 26 Als één lid lijdt, lijden alle leden mee, als één lid eer ontvangt, delen alle leden in de vreugde. 27 U nu bent het lichaam van de Messias en ieder voor zijn deel leden.

28 (A) En God heeft sommigen aangesteld in de gemeente, ten eerste apostelen, ten tweede profeten, ten derde leraars, verder krachten, daarna gaven van genezing, (bekwaamheid) om te helpen, om te besturen, en verscheidenheid van tongen. 29 Zijn zij soms allen apostelen? Allen profeten? Allen leraars? Allen krachten? 30 Hebben soms allen gaven van genezing? Spreken soms allen in tongen? Vertolken zij soms allen? 31 Streeft dan naar de hoogste gaven. En ik wijs u een weg, die nog veel verder omhoog voert.

De liefde

13 1 Al zou ik met de tongen van de mensen en van de engelen spreken, maar ik had de liefde niet, ik zou schallend koper zijn of een rinkelende cimbaal.

2 (B) Al zou het zijn, dat ik profetische gaven had, en alle geheimenissen en alles, wat te weten is, wist, en al het geloof had, zodat ik bergen zou verzetten, maar ik had de liefde niet, ik zou niets zijn.

3 Al zou het zijn, dat ik al wat ik heb tot voedsel uitdeelde, en al zou het zijn, dat ik mijn lichaam gaf om te worden verbrand, maar had de liefde niet, het baatte mij niets.

4 De liefde is geduldig, de liefde is goedertieren, zij is niet jaloers, de liefde schept niet op, zij is niet opgeblazen,

5 zij kwetst niemands gevoel, zij zoekt zichzelf niet, zij wordt niet verbitterd, zij rekent het kwade niet toe.

6 Zij is niet blij over ongerechtigheid, maar zij is blij met de waarheid.

7 Alles bedekt zij, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles verdraagt zij.

8 De liefde vergaat nooit; maar profetieën, zij zullen afgedaan hebben; tongen, zij zullen verstommen; kennis, zij zal afgedaan hebben.

9 Want onvolkomen is ons kennen en onvolkomen ons profeteren.

10 Maar, als het volmaakte komt, zal het onvolmaakte afgedaan hebben.

11 Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, voelde ik als een kind, overlegde ik als een kind. Nu ik een man ben geworden, heb ik afgelegd wat kinderlijk was.

12 Want nu zien wij nog door een spiegel, in raadsels, maar straks van aangezicht tot aangezicht. Nu ken ik onvolkomen, maar dan zal ik ten volle kennen, zoals ik zelf gekend ben.

13 Zo blijven dan: Geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de meeste van deze is de liefde.

Tongen en profetieën

14 1 Jaagt de liefde na en streeft naar de gaven van de Geest, maar vooral naar het profeteren. 2 Want wie in een tong spreekt, spreekt niet tot mensen, maar tot God, want niemand verstaat het; door de Geest spreekt hij geheimenissen. 3 Maar wie profeteert, spreekt voor de mensen opbouwend, vermanend en bemoedigend. 4 Wie in een tong spreekt, bouwt zichzelf op, maar wie profeteert, bouwt de gemeente op. 5 Ik wilde wel, dat u allen in tongen sprak, maar liever nog, dat u profeteerde. Wie profeteert, is meer dan wie in tongen spreekt, tenzij hij het ook uitlegt, zodat de gemeente opbouw ontvangt. 6 En nu, broeders, als ik tot u kom en

(A) **12:28** Efez. 4:11. (B) **13:2** Mat. 17:20; 21:21; Mar. 11:23.

spreek in tongen, wat nut zal ik u brengen, als ik mij niet tot u richt, of met een openbaring, of met kennis, of met profetie, of met onderwijs? 7 Hoe toch zal men zelfs bij onbezielde dingen, die geluid geven, fluit of citer, als zij geen verschil in toon doen horen, te weten komen wat op de fluit of de citer gespeeld wordt? 8 Immers, indien de bazuin een onduidelijk geluid geeft, wie zal zich gereed maken tot de strijd? 9 Evenzo, indien u met uw tong geen verstaanbare volzin spreekt, hoe zal men het gesprokene begrijpen? U zou immers in de lucht spreken? 10 Er zijn wie weet hoe vele soorten van klanken in de wereld en niets is zonder zijn eigen klank. 11 Indien ik nu de betekenis van een klank niet ken, zal ik voor iemand, die spreekt, een vreemde zijn en de spreker zal voor mij een vreemde zijn. 12 Zo moet ook u, omdat u naar geestelijke gaven streeft, trachten uit te munten tot opbouw van de gemeente.

13 Daarom moet hij, die in een tong spreekt, bidden, dat hij het mag uitleggen. 14 Want indien ik bid in een tong, bidt mijn geest wel, maar mijn verstand blijft onvruchtbaar. 15 Hoe staat het dan? Ik zal bidden met mijn geest, maar ook bidden met mijn verstand; ik zal lofzingen met mijn geest, maar ook lofzingen met mijn verstand. 16 Want anders, indien u een zegen uitspreekt met uw geest, hoe zal iemand, die als toehoorder aanwezig is, op uw dankzegging zijn amen spreken? Hij weet immers niet, wat u zegt. 17 Want u dankt wel goed, maar de ander wordt er niet door gesticht. 18 Ik dank God, dat ik meer dan u allen in tongen spreek; 19 maar in de gemeente wil ik liever vijf woorden met mijn verstand spreken, om ook anderen te onderwijzen, dan duizenden woorden in een tong.

20 Broeders, weest geen kinderen in het verstand, maar in de boosheid; wordt in het verstand volwassen. 21 (A) In de *Torah* staat geschreven: Door mensen van een andere taal en door lippen van vreemden zal Ik tot dit volk spreken, en toch zullen zij naar Mij niet luisteren, zegt de Heer. 22 Daarom zijn de tongen een teken niet voor hen, die geloven, maar voor de ongelovigen; de profetie echter is niet voor de ongelovigen, maar voor hen, die geloven.

23 Indien dan de hele gemeente bijeengekomen is en allen in tongen spreken, en er komen toehoorders of ongelovigen binnen, zullen zij niet zeggen, dat u wartaal spreekt? 24 Maar als allen profeteren en er komt een ongelovige of toehoorder binnen, dan wordt hij door allen weerlegd, wordt hij door allen doorgrond, 25 het verborgene van zijn hart komt aan het licht en hij zal zich ter aarde werpen, God aanbidden en belijden, dat God inderdaad in uw midden is.

Orde in de gemeente

26 Hoe staat het dan, broeders? Telkens als u samenkomt, heeft ieder iets: een psalm of een lering of een openbaring of een tong of een uitlegging; dat alles moet tot opbouw gebeuren. 27 Indien er in tongen spreken, laten het er twee, ten hoogste drie zijn, ieder op zijn beurt, en laat één uitleg geven. 28 Is er echter geen uitlegger, dan moet men zwijgen in de gemeente, maar tot zichzelf en tot God spreken. 29 Wat de profeten betreft, twee of drie mogen het woord voeren, en de anderen moeten het beoordelen. 30 Maar indien aan een ander, die daar gezeten is, een openbaring ten deel valt, moet de eerste zwijgen. 31 Want u kunt alleen één voor één profeteren, opdat allen lering en allen opwekking erdoor ontvangen. 32 En de geesten van de profeten zijn aan de profeten onderworpen, 33 want God is geen God van wanorde, maar van vrede.

34 Zoals in alle gemeenten van de heiligen moeten de vrouwen in de gemeenten zwijgen; want het is haar niet vergund te spreken, maar zij moeten ondergeschikt blijven, zoals ook de *Torah* zegt. 35 En als zij iets willen te weten komen, moeten zij thuis haar mannen om opheldering vragen; want het staat lelijk voor een vrouw te spreken in de gemeente. 36 Of is het woord

(A) **14:21** Jes. 28:11,12.

van God bij u begonnen? Of heeft het alleen u bereikt?
37 Indien iemand meent een profeet of geestelijk mens te zijn, laat hij dan wél weten, dat wat ik u schrijf, een gebod van de Heer is. 38 Maar als iemand hiermee niet rekent, dan wordt met hem niet gerekend.
39 Zo dan, mijn broeders, streeft ernaar te profeteren, en belemmert het spreken in tongen niet. 40 Laat alles betamelijk en in goede orde gebeuren.

De opstanding van de Messias

15 1 Ik maak u bekend, broeders, het evangelie, dat ik u verkondigd heb, dat u ook ontvangen hebt, waarin u ook staat, 2 waardoor u ook behouden wordt, indien u het zó vasthoudt, als ik het u verkondigd heb, tenzij u tevergeefs tot geloof zou gekomen zijn. 3 (A) Want vóór alle dingen heb ik u overgegeven, wat ik zelf ontvangen heb: de Messias is gestorven voor onze zonden, naar de Schriften(1), 4 (B) en Hij is begraven en op de derde dag opgewekt, naar de Schriften(2), 5 (C) en Hij is verschenen aan Kefas, daarna aan de twaalven. 6 Vervolgens is Hij verschenen aan meer dan vijfhonderd broeders tegelijk, van wie het merendeel nu nog in leven is, maar sommigen zijn ontslapen. 7 Vervolgens is Hij verschenen aan Jakobus, daarna aan al de apostelen; 8 (D) maar het allerlaatst is Hij ook aan mij verschenen, als aan een ontijdig geborene.
9 (E) Want ik ben de geringste van de apostelen, niet waard een apostel te heten, omdat ik de gemeente van God vervolgd heb. 10 Maar door de genade van God ben ik, wat ik ben, en zijn genade aan mij is niet vergeefs geweest, want ik heb meer gearbeid dan zij allen, maar niet ik, maar de genade van God, die met mij is. 11 Daarom dan, ik of zij, zó preken wij, en zó bent u tot het geloof gekomen.

De betekenis van de opstanding van de Messias

12 Indien nu van de Messias gepredikt wordt, dat Hij uit de doden is opgewekt, hoe komen sommigen onder u ertoe te zeggen, dat er geen opstanding van de doden is? 13 Indien er geen opstanding van de doden is, dan is ook de Messias niet opgewekt. 14 En indien de Messias niet is opgewekt, dan is immers onze prediking zonder inhoud, en zonder inhoud is ook uw geloof. 15 Dan blijken wij ook valse getuigen van God te zijn, want dan hebben wij tegen God in getuigd, dat Hij de Messias opgewekt heeft, die Hij toch niet heeft opgewekt, indien er geen doden opgewekt worden. 16 Immers, indien er geen doden opgewekt worden, dan is de Messias ook niet opgewekt; 17 en indien de Messias niet is opgewekt, dan is uw geloof zonder vrucht, dan bent u nog in uw zonden. 18 Dan zijn ook zij, die in de Messias ontslapen zijn, verloren. 19 Indien wij alleen voor dit leven onze hoop op de Messias gebouwd hebben, zijn wij de beklagenswaardigste van alle mensen.
20 Nu echter is de Messias opgewekt uit de doden, als eersteling van hen, die ontslapen zijn. 21 Omdat dus de dood er is door één mens, is ook de opstanding van de doden door één mens. 22 Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in de Messias allen levend gemaakt worden.
23 Maar ieder in zijn eigen rangorde: de Messias als eersteling, vervolgens die van de Messias zijn bij zijn komst; 24 daarna het einde, wanneer Hij het koningschap aan God de Vader overdraagt, wanneer Hij alle heerschappij, alle macht en kracht onttroond zal hebben. 25 (F) Want Hij moet als koning heersen, totdat Hij al zijn vijanden onder zijn voeten gelegd heeft. 26 De laatste vijand, die onttroond wordt, is de dood, 27 (G) want alles heeft Hij aan zijn voeten onderworpen. Maar wanneer Hij zegt, dat alles onderworpen is, is blijkbaar Hij uitgezonderd, die Hem alles onderworpen heeft. 28 Wanneer al-

(1) **15:3** "De Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament. (2) **15:4** Idem.

(A) **15:3** Jes. 53:5-12. (B) **15:4** Ps. 16:8-10; Mat. 12:40; Hand. 2:24-32. (C) **15:5 a** Luk. 24:34. **15:5 b** Mat. 28:16,17; Mar. 16:14; Luk. 24:36; Joh. 20:19. (D) **15:8** Hand. 9:3-6. (E) **15:9** Hand. 8:3. (F) **15:25** Ps. 110:1. (G) **15:27** Ps. 8:7.

les Hem onderworpen is, zal ook de Zoon zelf Zich onderwerpen aan Hem, die Hem alles onderworpen heeft, opdat God alles in allen zal zijn.

29 Wat zullen anders zij doen, die zich voor de doden laten dopen? Indien er in het geheel geen doden opgewekt worden, waarom laten zij zich nog voor hen dopen? 30 Waarom zijn ook wijzelf van uur tot uur in gevaar? 31 Zowaar als ik, broeders, op u roem draag in **Jesjoea** de Messias, onze Heer, ik sterf elke dag. 32 (A) Indien ik te Efeze, naar de mens, met wilde dieren gevochten heb, wat baat het mij? Indien er geen doden worden opgewekt, laten wij eten en drinken, want morgen sterven wij. 33 Misleidt uzelf niet; slechte omgang bederft goede zeden. 34 Komt tot de rechte nuchterheid en zondigt niet langer, want sommigen hebben geen besef van God. Tot uw beschaming moet ik dit zeggen.

Het opstandingslichaam

35 Maar, zal iemand zeggen, hóe worden de doden opgewekt? En met wat voor lichaam komen zij? 36 Dwaas! Wat u zelf zaait, wordt niet levend, of het moet gestorven zijn, 37 en als u zaait, zaait u niet het toekomstige lichaam, maar slechts een korrel, bijvoorbeeld van koren, of van iets anders. 38 Maar God geeft er een lichaam aan, zoals Hij dat gewild heeft, en wel aan elk zaad zijn eigen lichaam. 39 Alle vlees is niet hetzelfde, maar dat van mensen is anders dan dat van beesten, en het vlees van vogels weer anders dan dat van vissen. 40 Er zijn hemelse en aardse lichamen, maar de glans van de hemelse is anders dan die van de aardse. 41 De glans van de zon is anders dan die van de maan en van de sterren, want de ene ster verschilt van de andere in glans. 42 Zo is het ook met de opstanding van de doden. Er wordt gezaaid in vergankelijkheid, en opgewekt in onvergankelijkheid; 43 er wordt gezaaid in oneer, en opgewekt in heerlijkheid; er wordt gezaaid in zwakheid, en opgewekt in kracht. 44 Er wordt een natuurlijk lichaam gezaaid, en een geestelijk lichaam opgewekt.

Is er een natuurlijk lichaam, dan bestaat er ook een geestelijk lichaam. 45 (B) Aldus staat er ook geschreven: de eerste mens, Adam, werd een levende ziel; de laatste Adam een levendmakende geest. 46 Maar het geestelijke komt niet eerst, maar het natuurlijke, en daarna het geestelijke. 47 De eerste mens is uit de aarde, stoffelijk, de tweede mens is uit de hemel. 48 Zoals de stoffelijke is, zijn ook de stoffelijken, en zoals de hemelse is, zijn ook de hemelsen. 49 En zoals wij het beeld van de stoffelijke gedragen hebben, zo zullen wij het beeld van de hemelse dragen.

Het einde

50 Dit spreek ik evenwel uit, broeders: vlees en bloed kunnen het Koninkrijk van God niet beërven en het vergankelijke beërft de onvergankelijkheid niet. 51 (C) Zie, ik deel u een geheimenis mee. Allen zullen wij niet ontslapen, maar allen zullen wij veranderd worden, 52 in een ondeelbaar ogenblik, bij de laatste bazuin, want de bazuin zal klinken en de doden zullen onvergankelijk opgewekt worden en wij zullen veranderd worden. 53 Want dit vergankelijke moet onvergankelijkheid aandoen en dit sterfelijke moet onsterfelijkheid aandoen.

54 (D) En zodra dit vergankelijke onvergankelijkheid aangedaan heeft, en dit sterfelijke onsterfelijkheid aangedaan heeft, zal het woord werkelijkheid worden, dat geschreven is: De dood is verzwolgen in de overwinning.

55 (E) Dood, waar is uw overwinning? Dood, waar is uw prikkel?

56 De prikkel van de dood is de zonde en de kracht van de zonde blijkt uit de *Torah*. 57 Maar God zij dank, die ons de overwinning geeft door onze Heer **Jesjoea** de Messias.

58 Daarom, mijn geliefde broeders, weest standvastig, onwankelbaar, altijd overvloedig in het werk van de Heer, wetende, dat uw arbeid niet vergeefs is in de Heer.

(A) **15:32** Jes. 22:13. (B) **15:45** Gen. 2:7. (C) **15:51** 1Th. 4:15-17. (D) **15:54** Jes. 25:8. (E) **15:55** Hos. 13:14.

Collecte en reisplannen

16 1 (A) Wat nu de inzameling voor de heiligen betreft, doet ook u, evenals ik het in de gemeenten van Galatië geregeld heb: 2 laat elke eerste dag van de week ieder van u naar vermogen thuis iets wegleggen, en hij spaart dit op, opdat er niet eerst na mijn komst inzamelingen moeten gehouden worden. 3 Wanneer ik dan aangekomen ben, zal ik hen, die u daarvoor geschikt acht, met brieven zenden om uw liefdegave te Jeruzalem af te dragen. 4 Mocht het echter van belang zijn, dat ik ook de reis maak, dan zullen zij met mij reizen.

5 (B) En ik zal tot u komen, wanneer ik Macedonië doorgereisd ben, want ik zal de reis door Macedonië doen, 6 maar dan zal ik mij mogelijk bij u langer ophouden, misschien wel de winter doorbrengen, zodat u mij kunt voorthelpen, wanneer ik verder reis. 7 Want ik wil u nu niet in het voorbijgaan bezoeken, want ik hoop enige tijd bij u te blijven, als de Heer het toestaat. 8 (C) (D) Maar ik zal nog tot Sjavoeot (Wekenfeest) te Efeze blijven; 9 want mij is een grote en machtige deur geopend en er zijn vele tegenstanders.

Persoonlijke mededelingen

10 (E) Wanneer Timoteüs komt, zorgt er dan voor, dat hij bij u niet afgeschrikt wordt, want hij doet het werk van de Heer evenals ik; 11 laat niemand hem dan geringschatten. Maar helpt hem voort in vrede, opdat hij tot mij komen kan, want ik wacht op hem met de broeders.

12 En wat broeder Apollos aangaat, hem heb ik herhaaldelijk verzocht met de broeders tot u te gaan, maar hij wenste bepaald niet nu te gaan, maar hij zal gaan, zodra het hem gelegen komt.

13 Blijft waakzaam, weest standvastig in het geloof, handelt als mannen, weest sterk! 14 Laat alles bij u in liefde plaatsvinden.

15 (F) Nog een verzoek, broeders: u weet van het huis van Stefanas, dat het een eersteling van Achaje is en dat zij zich ten dienste van de heiligen hebben opgesteld. 16 Voegt u dan ook onder zulke mensen, en onder ieder, die meewerkt en arbeidt. 17 Ik verheug mij over de komst van Stefanas, Fortunatus en Achaïkus, want wat van uw kant nog ontbrak, hebben dezen aangevuld; 18 want zij hebben mijn geest en die van u verkwikt. Erkent dan zulke mensen.

19 (G) U groeten de gemeenten van Asia. Vele groeten in de Heer van Aquila en Prisca en van de gemeente bij hen aan huis. 20 U groeten al de broeders. Groet elkaar met de heilige kus.

21 Een eigenhandige groet van mij, Paulus. 22 Indien iemand de Heer niet liefheeft, hij zij vervloekt. Maranata! 23 De genade van de Heer Jesjoea zij met u. 24 Mijn liefde is met u allen in Jesjoea de Messias.

(A) **16:1** Rom. 15:25,26. (B) **16:5** Hand. 19:21. (C) **16:8** Lev. 23:15-21; Deut. 16:9-11. (D) **16:8** Hand. 19:8-10. (E) **16:10** 1Cor. 4:17. (F) **16:15** 1Cor. 1:16. (G) **16:19** Hand. 18:2.

2 Korintiërs

Schrijver - Lezers - Groet - Dankzegging

1 [1] (A) Paulus, door de wil van God een apostel van **Jesjoea** de Messias, en Timoteüs, de broeder, aan de gemeente van God, die te Korinte is, met al de heiligen in geheel Achaje: [2] genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Heer **Jesjoea** de Messias.

[3] Geloofd zij de God en Vader van onze Heer **Jesjoea** de Messias, de Vader van de barmhartigheden en de God van ieders vertroosting, [4] die ons troost in al onze druk, zodat wij hen, die in allerlei druk zijn, troosten kunnen met de troost, waarmee wijzelf door God vertroost worden. [5] Want zoals het lijden van de Messias overvloedig over ons komt, zo valt ons door de Messias ook overvloedig vertroosting ten deel. [6] Worden wij verdrukt, het is u tot troost en heil; worden wij getroost, het is u tot een troost, die zijn kracht toont in het doorstaan van hetzelfde lijden, dat ook wij ondergaan. [7] En onze hoop voor u is wél gegrond, want wij weten, dat u evenzeer aan de vertroosting deel hebt als aan het lijden.

[8] (B) Want wij willen u niet onkundig laten, broeders, van de verdrukking, die ons in Asia overkomen is: bovenmate en boven vermogen hebben wij een zware last te dragen gehad, zodat wij zelfs aan ons leven wanhoopten; [9] ja, voor eigen besef achtten wij ons als ter dood verwezen, opdat wij niet op onszelf vertrouwen zouden stellen, maar op God, die de doden opwekt. [10] En Hij heeft ons uit zulk een groot doodsgevaar verlost en zal ons verlossen: op Hem hebben wij onze hoop gevestigd, [dat] Hij ons ook verder verlossen zal, [11] terwijl ook u ons te hulp komt met uw voorbede, opdat uit de mond van velen voor de ons geschonken genade, veelvuldig dank zal worden gebracht voor ons.

Het verwijt van lichtvaardigheid

[12] Want dit is onze roem, het getuigenis van ons geweten, dat wij in heiligheid en reinheid van God, niet in vleselijke wijsheid, maar in de genade van God, in de wereld verkeerd hebben, in het bijzonder ten opzichte van u. [13] Want wij schrijven u niets anders dan wat u leest of ook begrijpt, ja, ik hoop, dat u het volkomen zult begrijpen, [14] zoals u al gedeeltelijk van ons hebt begrepen: dat wij uw roem zijn, evenals u de onze op de dag van onze Heer **Jesjoea**.

[15] En in dit vertrouwen had ik mij voorgenomen (al) vroeger tot u te komen, opdat u voor de tweede keer een genadegift mocht ontvangen, [16] (C) en ik had over uw stad naar Macedonië willen gaan, om van Macedonië weer tot u te komen en door u voortgeholpen te worden voor mijn reis naar Judea. [17] Heb ik dan door mij dit voor te nemen in lichtvaardigheid gehandeld? Of, indien ik plannen maak, doe ik dit dan naar het vlees, zodat het bij mij tegelijk is: ja ja, en neen neen? [18] Bij de trouw van God: ons spreken tot u is niet: ja en neen! [19] (D) Immers, de Zoon van God, **Jesjoea** de Messias, die in uw midden verkondigd is door ons, door mij, door Silvanus en door Timoteüs, was niet: ja en neen, maar in Hem was het: Ja. [20] Want hoeveel beloften van God er ook zijn, in Hem is het: Ja; daarom is ook door Hem het: Amen, tot eer van God door ons. [21] Hij nu, die ons met u bevestigt in de Gezalfde (= de Messias) en ons heeft gezalfd, is God, [22] die ook zijn zegel op ons gedrukt en de Geest tot onderpand in onze harten gegeven heeft.

[23] Maar ik roep God aan tot getuige over mijn ziel, dat ik om u te sparen niet meer naar Korinte ben gekomen. [24] Niet, dat wij heerschappij voeren over uw geloof; neen, wij zijn medewerkers

(A) **1:1** Hand. 18:1. (B) **1:8** 1Cor. 15:32. (C) **1:16** Hand. 19:21. (D) **1:19** Hand. 18:5.

aan uw blijdschap, want door het geloof staat u vast.

2 [1] Dit heb ik mij echter stellig voorgenomen: niet weer in droefheid tot u te komen. [2] Want indien ik het ben, die u bedroefd maak, wie anders kan mij dan blij stemmen dan hij, die door mij in droefheid verkeert? [3] En nu was dit juist de bedoeling van mijn schrijven, dat ik bij mijn komst niet droevig gestemd zou worden door hen, over wie ik mij moest verheugen. Immers, ik vertrouw van u allen, dat mijn blijdschap ook de blijdschap van u allen is. [4] Want in zware druk en met een beklemd hart heb ik onder vele tranen u geschreven, niet opdat u zou bedroefd worden, maar opdat u de liefde zou kennen, die ik in overvloedige mate voor u koester.

Vergeving voor een schuldige

[5] Maar indien iemand droefheid veroorzaakt heeft, dan heeft hij niet mij bedroefd, maar enigszins - om mij niet te sterk uit te drukken - u allen. [6] Voor zo iemand is het al genoeg, dat het merendeel (van u) hem berispt heeft, [7] zodat u nu integendeel hem vergeving moet schenken en hem vertroosten, opdat hij niet door overmatige bedroefdheid overstelpt zal worden. [8] Daarom spoor ik u aan te besluiten hem liefde te betonen, [9] want ook dit was het doel van mijn schrijven, dat ik zou weten, of ik op u rekenen kon, dat u in alles gehoorzaam was. [10] Wie u nu iets vergeeft, die vergeef ik het ook; want heb ik iets vergeven, gesteld dat ik iets vergeven heb, dan was het omwille van U voor het aangezicht van de Messias, opdat de satan op ons geen voordeel mocht behalen. [11] Want zijn gedachten zijn ons niet onbekend.

[12] (A) Toen ik nu te Troas was gekomen om het evangelie van de Messias te preken, en mij een deur geopend was in de Heer, heb ik geen rust gehad voor mijn geest, omdat ik mijn broeder Titus niet aantrof; [13] maar ik nam afscheid van hen en vertrok naar Macedonië.

[14] Maar God zij gedankt, die ons voor altijd in de Messias doet zegevieren en de reuk van zijn kennis op allerlei manieren door ons verspreidt, [15] want wij zijn voor God een geur van de Messias onder hen, die gered worden, en onder hen, die verloren gaan; [16] voor dezen een doodslucht ten dode, voor anderen een levensgeur tot leven. En wie is tot zo een taak bekwaam? [17] Want wij zijn niet als zovelen, die winst maken uit het woord van God, maar wij spreken in de Messias uit zuivere bedoelingen, ja, op gezag van God en voor Gods aangezicht.

Het Eerste en het Vernieuwde Verbond

3 [1] Gaan wij weer onszelf aanprijzen? Of hebben wij soms, zoals sommigen, aanbevelingsbrieven bij u of van u nodig? [2] Onze brief bent u, geschreven in onze harten, kenbaar en leesbaar voor alle mensen, [3] (B) daar u toont een brief van de Messias te zijn, door onze dienst opgesteld, niet met inkt geschreven, maar met de Geest van de levende God, niet op tafelen van steen, maar op tafelen van vlees, in de harten.

[4] Zo een vertrouwen hebben wij door de Messias op God. [5] Niet dat wij uit onszelf bekwaam zijn iets als ons werk in rekening te brengen, maar onze bekwaamheid is Gods werk, [6] (C) die ons ook bekwaam gemaakt heeft om dienaren te zijn van een vernieuwd verbond, niet van de letter, maar van de Geest, want de letter doodt, maar de Geest maakt levend.

[7] (D) Indien nu de bediening van de dood, met letters op stenen (tafelen) gegrift, gepaard ging met zo'n heerlijkheid, dat de kinderen van Israël de blik niet op het aangezicht van Mozes konden vestigen, om de heerlijkheid van zijn aangezicht, die toch verdwijnen moest, [8] hoe zal niet nog meer de bediening van de Geest in heerlijkheid zijn? [9] Want indien de bediening, die veroordeling brengt, heerlijkheid was, veel meer is de bediening, die rechtvaardigheid brengt, overvloedig in heerlijkheid. [10] Immers, zelfs wat verheerlijkt was, is beperkt verheerlijkt, omdat

(A) **2:12** Hand. 20:1. (B) **3:3 a** Ex. 24:12. **3:3 b** Jer. 31:33; Eze. 11:19; 36:26. (C) **3:6** Jer. 31:31. (D) **3:7** Ex. 34:29.

déze heerlijkheid het te boven gaat. 11 Want als het verdwijnende met heerlijkheid gepaard ging, veel meer is dan het blijvende in heerlijkheid.
12 Nu wij zo een verwachting hebben, treden wij met volle vrijmoedigheid op, 13 (A) geheel anders dan Mozes, die een bedekking voor zijn gezicht deed, opdat de kinderen van Israël geen blik zouden slaan op het einddoel van wat moest verdwijnen. 14 Maar hun gedachten werden verhard. Want tot nu toe blijft dezelfde bedekking over de voorlezing van het vroegere verbond zonder weggenomen te worden, omdat zij(1) in de Messias verdwijnt. 15 Ja, tot nu toe ligt, telkens wanneer Mozes voorgelezen wordt, een bedekking over hun hart, 16 (B) maar telkens wanneer iemand zich tot de Heer bekeerd heeft, wordt de bedekking weggenomen. 17 **JHWH** nu is de Geest; en waar de Geest van **JHWH** is, is vrijheid. 18 En wij allen, die met een aangezicht, waarop geen bedekking meer is, de heerlijkheid van **JHWH** weerspiegelen, veranderen naar hetzelfde beeld van heerlijkheid tot heerlijkheid, immers door **JHWH**, die Geest is.

De schat in aarden vaten

4 1 Daarom, nu wij deze bediening hebben, die ons door barmhartigheid is toevertrouwd, verliezen wij de moed niet, 2 maar hebben wij verworpen alle schandelijke praktijken, die het daglicht niet kunnen verdragen, daar wij niet met sluwheid omgaan of het woord van God vervalsen, maar de waarheid aan het licht brengen en zo bij elk menselijk geweten onze eigen aanbeveling zijn voor het oog van God. 3 Indien dan nog ons evangelie bedekt is, is het bedekt bij hen, die verloren gaan, 4 ongelovigen, bij wie de god van deze eeuw hun overleggingen met blindheid heeft geslagen, zodat zij het licht niet zien van het evangelie van de heerlijkheid van de Messias, die het beeld van God is. 5 Want wij preken niet onszelf, maar **Jesjoea** de Messias als Heer, en onszelf als uw dienaren omwille van **Jesjoea**. 6 (C) Want de God, die gesproken heeft: Licht zal schijnen uit het duister, heeft het doen schijnen in onze harten, om ons te verlichten met de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van de Messias.
7 Maar wij hebben deze schat in aarden vaten, zodat de kracht, die alles te boven gaat, van God is en niet van ons: 8 in alles zijn wij in de druk, maar niet in het nauw; om raad verlegen, maar niet radeloos; 9 vervolgd, maar niet verlaten; ter aarde geworpen, maar niet verloren; 10 altijd het sterven van **Jesjoea** in het lichaam bij ons dragende, opdat ook het leven van **Jesjoea** zich in ons lichaam zal openbaren. 11 Want voortdurend worden wij, die leven, aan de dood overgeleverd, omwille van **Jesjoea**, opdat ook het leven van **Jesjoea** zich in ons sterfelijk vlees zal openbaren. 12 Zo werkt dan de dood in ons, maar het leven in u. 13 (D) Maar nu wij dezelfde Geest van het geloof hebben, zoals geschreven staat: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken, geloven ook wij, en daarom spreken wij ook. 14 Immers, wij weten, dat Hij, die de Heer **Jesjoea** opgewekt heeft, ook ons met **Jesjoea** zal opwekken en met u vóór Zich stellen. 15 Want het gebeurt alles omwille van U, opdat de genade zal toenemen en door steeds meer mensen overvloediger dank zal worden gebracht tot eer van God.

Goede moed, ook bij het sterven

16 Daarom verliezen wij de moed niet, maar al vervalt ook onze uiterlijke mens, toch wordt de innerlijke van dag tot dag vernieuwd. 17 Want de lichte last van de verdrukking van een ogenblik bewerkt voor ons een alles verre te boven gaand eeuwig gewicht van heerlijkheid, 18 daar wij niet zien op het zichtbare, maar op het onzichtbare; want het zichtbare is tijdelijk, maar het onzichtbare is eeuwig.

5 1 Want wij weten, dat, als het aardse lichaam, waarin wij wonen, wordt afgebroken, wij een gebouw van God hebben, in de hemelen, niet

(1) **3:14** In de grondtekst komt "slechts" niet voor.

(A) **3:13** Ex. 34:33. (B) **3:16** Ex. 34:34. (C) **4:6** Gen. 1:3. (D) **4:13** Ps. 116:10.

met handen gemaakt, een eeuwig huis. 2 Want
hierom zuchten wij: wij strekken ons ernaar uit
met onze woonplaats uit de hemelen overkleed
te worden, 3 als wij maar bekleed, en niet naakt,
zullen bevonden worden. 4 Want wij, die nog in
een tent wonen, zuchten bezwaard, omdat wij
niet ontkleed, maar overkleed willen worden, op-
dat het sterfelijke door het leven zal worden ver-
slonden. 5 God is het, die ons juist daartoe bereid
heeft en die ons de Geest tot onderpand gegeven
heeft.
6 Daarom zijn wij altijd vol goede moed, ook al
weten wij, dat wij, zolang wij in het lichaam ons
verblijf hebben, ver van JHWH in het vreemde
zijn 7 - want wij wandelen in geloof, niet in zien
- 8 maar wij zijn vol goede moed en wij ver-
langen te meer ons verblijf in het lichaam te
verlaten en bij de Heer onze intrek te nemen.
9 Daarom stellen wij er een eer in, hetzij thuis,
hetzij in het vreemde, Hem aangenaam te zijn.
10 (A) Want wij moeten allen voor de rechterstoel
van de Messias openbaar worden, opdat een ie-
der zal wegdragen wat hij in zijn lichaam ver-
richt heeft, naardat hij gedaan heeft, hetzij goed,
hetzij kwaad.

Het ambt van de verzoening

11 Daar wij dan weten, hoezeer we ontzag voor
JHWH horen te hebben, trachten wij de mensen
te overtuigen; voor God echter is onze bedoeling
openbaar en, naar ik hoop, is het ook in uw ge-
weten openbaar. 12 Wij prijzen ons niet opnieuw
bij u aan, maar wij geven u gelegenheid tot roem
over ons, opdat u niet verlegen staat tegenover
hen, die roem zoeken door uiterlijkheden, maar
niet door het hart. 13 Want hetzij wij in geest-
vervoering kwamen, het was in dienst van God,
hetzij wij nuchter van zin zijn, het is ter wille
van u. 14 Want de liefde van de Messias dringt
ons, 15 daar wij tot het inzicht gekomen zijn,
dat één voor allen gestorven is. Dus zijn zij allen
gestorven. En voor allen is Hij gestorven, opdat
zij, die leven, niet meer voor zichzelf zouden le-
ven, maar voor Hem, die voor hen gestorven is
en opgewekt.
16 Zo kennen wij dan van nu aan niemand naar
het vlees. Als wij al de Messias naar het vlees ge-
kend hebben, nu niet meer. 17 Zo is dan wie in
de Messias is een nieuwe schepping; het oude
is voorbijgegaan, zie, het nieuwe is gekomen.
18 En dit alles is uit God, die door de Messias ons
met Zich verzoend heeft en ons de bediening van
de verzoening gegeven heeft, 19 welke immers
hierin bestaat, dat God in de Messias de wereld
met Zichzelf verzoende, door hun hun overtre-
dingen niet toe te rekenen, en dat Hij ons het
woord van de verzoening heeft toevertrouwd.
20 Wij zijn dus gezanten van de Messias, alsof
God door onze mond u vermaande; in naam van
de Messias vragen wij u: laat u met God verzoe-
nen. 21 Hem, die geen zonde gekend heeft, heeft
Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij Gods
gerechtigheid in Hem zouden worden.

Paulus in zijn dienstwerk

6 1 Maar als medewerkers (van God) vermanen
wij u ook de genade van God niet tevergeefs
te ontvangen, 2 (B) want Hij zegt: ten tijde van
het welbehagen heb Ik u verhoord en in de da-
gen van het heil ben Ik u te hulp gekomen; zie,
nú is het de tijd van het welbehagen zie, nú is het
de dag van het heil. 3 Wij geven in geen enkel op-
zicht enige aanstoot, opdat onze bediening niet
gesmaad zal worden, 4 maar wij doen onszelf in
alles kennen als dienaren van God: in veel ge-
duld, in verdrukkingen, in noden, in benauwd-
heden, 5 (C) in slagen, in gevangenschappen, in
oproeren, in moeiten, in nachten zonder slaap,
in dagen zonder eten, 6 in reinheid, in kennis, in
geduld, in rechtschapenheid, in de heilige Geest,
in oprechte liefde, 7 in de prediking van de waar-
heid, in de kracht van God; met de wapens van
de gerechtigheid in de rechterhand en in de lin-
kerhand; 8 onder eer en smaad, in kwaad gerucht
en goed gerucht; als verleiders en toch betrouw-
baar; 9 als niet bekend en toch wél bekend; als

(A) **5:10** Rom. 14:10. (B) **6:2** Jes. 49:8. (C) **6:5** Hand. 16:23.

stervend en zie, wij leven; als getuchtigd, maar niet tot de dood; 10 als bedroefd, maar altijd blij; als arm, maar velen rijk makend; als niets hebbend en toch alles bezittend.

Geen heidense smetten

11 Onze mond heeft zich tegen u geopend, Korintiërs, ons hart staat wijd open; 12 bij ons vindt u niet te weinig ruimte, maar in uw binnenste is het te eng. 13 Maar dan ook samen hetzelfde, - ik spreek als tot mijn kinderen - u moet ook ruimer worden.

14 Vormt geen ongelijk span met ongelovigen, want wat heeft gerechtigheid gemeen met wetteloosheid(1), of welke gemeenschap heeft het licht met de duisternis? 15 Welke overeenstemming is er tussen de Messias en Belial, of welk deel heeft een gelovige samen met een ongelovige? 16 (A) Welke gemeenschappelijke grondslag heeft de tempel van God met afgoden? Wij toch zijn de tempel van de levende God, zoals God gesproken heeft: Ik zal onder hen wonen en wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen mijn volk zijn.

17 (B) Daarom gaat weg uit hun midden, en scheidt u af, spreekt JHWH, en houdt niet vast aan het onreine. 18 (C) En Ik zal u aannemen, en Ik zal u tot Vader zijn en u zult Mij tot zonen en dochters zijn, zegt JHWH, de Almachtige.

7 1 Daar wij nu deze beloften bezitten, geliefden, laten wij ons reinigen van alle bevuiling van het lichaam en van de geest, en zo onze heiligheid volmaken met ontzag voor God.

Blijdschap na droefheid

2 Gunt ons plaats: wij hebben niemand verongelijkt, niemand te gronde gericht, van niemand voordeel getrokken. 3 Ik zeg dit niet om u te veroordelen; ik heb immers al gezegd, dat u ons zó na aan het hart ligt, dat wij met u zouden willen sterven en leven. 4 Groot is mijn vrijmoedigheid tegenover u, en groot ook mijn roemen over u; ik ben vervuld van die troost, overstelpt van die blijdschap bij al onze druk.

5 (D) Want toen wij in Macedonië kwamen, had ons vlees geen rust of duur, maar wij waren van alle kanten in de druk: van buiten strijd, van binnen vrees. 6 Maar God, die de *nederigen* troost, heeft ons getroost door de komst van Titus, 7 en niet alleen door zijn komst, maar ook door de troost, waarmee hij vertroost werd bij u, want hij deed ons verslag van uw verlangen, uw treuren, uw ijver voor mij, zodat ik mij nog meer verheugde.

8 Want al heb ik u door mijn brief bedroefd, ik heb er geen spijt van. Mocht ik er spijt van gehad hebben, ik zie, dat die brief u eventueel dan toch slechts tijdelijk heeft bedroefd; 9 nu verheugt het mij, niet, dat u bedroefd bent geworden, maar dat de droefheid u tot inkeer heeft gebracht; want u bent bedroefd geworden naar Gods wil, zodat u geen enkel nadeel van ons hebt geleden. 10 Want de droefheid naar Gods wil brengt zonder berouw inkeer tot heil, maar de droefheid van de wereld brengt de dood. 11 Want zie toch, wat juist deze ervaring van droefheid naar Gods wil u gebracht heeft: welk een ernst, meer nog, verontschuldiging, verontwaardiging, vrees, verlangen, ijver, bestraffing. U hebt op alle gebied doen blijken, dat u zuiver stond in deze zaak. 12 Daarom, indien ik u al geschreven heb, dan was het niet om hem die onrecht begaan had, of om hem die onrecht geleden had, maar opdat uw zorg voor ons bij u openbaar zou worden voor het aangezicht van God. 13 Daarom zijn wij vertroost.

En bij de troost, die ons ten deel gevallen is, zijn wij meer dan verheugd over de blijdschap van Titus, daar zijn geest door u allen verkwikt is. 14 Want als ik bij hem enigszins over u geroemd heb, dan ben ik niet beschaamd gemaakt, maar zoals wij ook u in alles de waarheid gezegd hebben, zo is ook ons roemen (over u) bij Titus waarheid gebleken. 15 En zijn genegenheid gaat

(1) **6:14** D.w.z. leven zonder Gods *Torah*.

(A) **6:16 a** 1Cor. 3:16; 6:19. **6:16 b** Lev. 26:12; Eze. 37:27. (B) **6:17** Jes. 52:11. (C) **6:18** 2Sam. 7:14; 1Kron. 17:13; Jes. 43:6; Jer. 31:9. (D) **7:5** 2Cor. 2:13.

des te meer naar u uit, wanneer hij zich de gehoorzaamheid van u allen herinnert, hoe u hem met ontzag en beven hebt ontvangen. 16 Het verheugt mij, dat ik in elk opzicht over u gerust kan zijn.

Opwekking tot offervaardigheid

8 1 (A) Wij maken u de genade van God bekend, broeders, die aan de gemeenten van Macedonië geschonken is. 2 Want, doordat zij beproefd zijn gebleken in veel verdrukking, hebben hun overvloedige blijdschap en diepe armoede nog overvloedig de rijkdom van hun mildheid bevorderd; 3 want (zij deden), dat getuig ik, wat zij konden, ja meer dan dat, 4 en zij vroegen, met alle aandrang, uit eigen beweging van ons de gunst, deel te mogen nemen aan het dienstbetoon voor de heiligen, 5 en zij gaven zich - zoals wij niet hadden durven verwachten - eerst aan de Heer en door de wil van God ook aan ons; 6 met dit gevolg, dat wij bij Titus erop aandrongen om, zoals hij vroeger een begin ermee gemaakt had, nu ook dit liefdewerk bij u tot een goed einddoel te brengen. 7 Welnu, zoals u in alles overvloedig bent, in geloof, in spreken, in kennis, in volkomen toewijding en in de liefde, die van ons tot u uitgegaan is, zo weest dan ook in dit liefdewerk overvloedig.

8 Ik geef dit niet als een bevel, maar ik tracht aan die toewijding van anderen ook de echtheid van uw liefde te toetsen. 9 U kent immers de genade van onze Heer **Jesjoea** [Messias], dat Hij omwille van u arm is geworden, terwijl Hij rijk was, opdat u door zijn armoede rijk zou worden. 10 En ik geef op dit punt mijn mening, want dit is voor u nuttig; u hebt immers al vroeger, het vorige jaar, een begin gemaakt, niet alleen met de uitvoering, maar ook met het willen; 11 voltooit nu dan ook de uitvoering, opdat met de maat van uw bereidwilligheid ook de voltooiing uit wat u hebt zal overeenstemmen. 12 Want als de bereidvaardigheid aanwezig is, is zij welkom naar wat zij heeft, niet naar wat zij niet heeft. 13 Want niet om anderen verlichting te schenken, wordt het u zwaar gemaakt, 14 maar uit het oogpunt van billijkheid komt uw overvloed voor het ogenblik hun gebrek ten goede, opdat hun overvloed wederkerig uw gebrek ten goede zou komen en er zodoende gelijkheid is, 15 (B) zoals er geschreven staat: die veel (verzameld had), had niet over en die weinig (verzameld had), had niet te kort.

Zending van Titus

16 Maar God zij gedankt, die dezelfde toewijding voor u in het hart van Titus geeft, 17 daar hij wel een opwekking van mij ontving, maar in zijn grote toewijding uit eigen beweging naar u is vertrokken. 18 En wij zonden de broeder met hem mee, van wie de lof om zijn evangeliewerk door al de gemeenten (verbreid is). 19 En dat niet alleen; hij is ook door de gemeenten als onze reisgenoot aangewezen bij dit liefdewerk, dat door ons tot eer van de Heer zelf en om onze bereidvaardigheid te tonen wordt verricht. 20 Hierdoor voorkomen wij verdachtmaking bij deze overvloedige opbrengst, die door onze handen gaat; 21 (C) want wij zijn bedacht op wat behoorlijk is, niet alleen voor het oog van de Heer, maar ook voor dat van de mensen. 22 Wij zonden met hen onze broeder mee, wiens toewijding in vele zaken wij dikwijls hebben leren waarderen, maar die nu nog veel meer toegewijd is door zijn groot vertrouwen in u. 23 Enerzijds, wat Titus betreft, hij is mijn medestander en mijn medewerker bij u, anderzijds zijn onze broeders afgevaardigden van de gemeenten en een eer van de Messias. 24 Geeft hun dus voor de ogen van de gemeenten het bewijs van uw liefde en van ons roemen over u.

De collecte voor Jeruzalem

9 1 Want om u nog te schrijven over de dienst, die u de heiligen betoont, acht ik overbodig; 2 want ik weet van uw bereidvaardigheid, op grond waarvan ik bij de Macedoniërs over u roem, dat Achaje sinds verleden jaar gereed

(A) **8:1** Rom. 15:26. (B) **8:15** Ex. 16:18. (C) **8:21** Spr. 3:4.

staat, en uw ijver heeft de meesten (tot navolging) geprikkeld. 3 Maar ik zend deze broeders, opdat onze roem over u in deze aangelegenheid niet ongegrond zal blijken, maar u gereed mag zijn, zoals ik erover sprak, 4 opdat niet, indien er Macedoniërs met mij zouden meekomen en zij u niet gereed zouden vinden, wij - om niet te zeggen: u - in deze stellige verwachting zouden beschaamd worden. 5 Ik achtte het dus noodzakelijk de broeders op te wekken, van tevoren tot u te gaan en uw vroeger toegezegde milde gave vooraf in gereedheid te brengen, zodat zij klaar ligt als een milde gave en niet als een afgeperste gift.

6 (Bedenkt) dit: wie zuinig zaait, zal ook zuinig oogsten, en wie mild zaait, zal ook mild oogsten. 7 En laat ieder doen, naardat hij zich in zijn hart heeft voorgenomen, niet met tegenzin of gedwongen, want God heeft de blijmoedige gever lief. 8 En God is bij machte alle genade in u overvloedig te schenken, opdat u, in alle opzichten altijd van alles genoegzaam voorzien, in alle goed werk overvloedig mag zijn, 9 (A) zoals geschreven staat: Hij heeft uitgedeeld, aan de armen gegeven, zijn gerechtigheid blijft in eeuwigheid.

10 (B) Hij nu, die zaad verschaft aan de zaaier en brood tot voedsel, zal u uw zaaisel verschaffen en vermeerderen, en de vrucht van uw gerechtigheid doen opschieten, 11 terwijl u in alles verrijkt wordt tot alle onbekrompenheid, welke door onze bemiddeling dankzegging aan God bewerkt. 12 Want het dienstbetoon met deze ondersteuning draagt niet alleen bij tot wat de heiligen nodig hebben, maar het is ook overvloedig door vele dankzeggingen aan God. 13 Want door dit duidelijk blijk van hulpbetoon prijzen zij God om uw gehoorzaam belijden van het evangelie van de Messias en om uw onbekrompen delen met hen en met allen, 14 terwijl zij ook in hun gebed het verlangen naar u uitspreken om de buitengewone genade van God, die op u rust. 15 Aan God de dank voor zijn onuitsprekelijke gave!

Het optreden van Paulus tegenover zijn tegenstanders

10 1 Maar ik, Paulus, doe een beroep op u bij de zachtmoedigheid en de vriendelijkheid van de Messias, ik, die in persoonlijk verkeer *schuchter* ben, maar op een afstand een groot woord heb tegen u; 2 ik zou (u) echter willen vragen, dat ik bij mijn komst geen groot woord zal moeten hebben in dat zelfvertrouwen, dat ik meen mij te kunnen veroorloven tegenover sommigen, die van mening zijn, dat wij naar het vlees leven.

3 Want al leven wij in het vlees, wij trekken niet ten strijde naar het vlees, 4 want de wapens van onze veldtocht zijn niet vleselijk, maar krachtig voor God tot het slechten van bolwerken, 5 zodat wij de redeneringen en elke schans, die opgeworpen wordt tegen de kennis van God, neerhalen, elk bedenksel als krijgsgevangene brengen onder de gehoorzaamheid aan de Messias, 6 en gereed staan, zodra uw gehoorzaamheid volkomen is, alle ongehoorzaamheid te straffen.

7 U ziet aan, wat voor ogen is. Indien iemand de vaste overtuiging heeft van de Messias te zijn, laat hij dan toch ook bij zichzelf overwegen, dat, even goed als hij van de Messias is, wij ook van de Messias zijn. 8 Want al ging ik nog iets verder in het roemen op onze bevoegdheid, die de Heer gegeven heeft om u op te bouwen en niet om af te breken, ik zou niet beschaamd uitkomen. 9 Anders kon het de schijn hebben, dat ik u met mijn brieven vrees wilde aanjagen. 10 Want zijn brieven, zegt men, zijn wel gewichtig en krachtig, maar zijn persoonlijke verschijning is zwak en zijn spreken betekent niets. 11 Laat, wie zo iets zegt, bedenken, dat wij van dichtbij, als het op daden aankomt, zó zijn, als wij uit de verte door onze brieven spreken.

Het oordeel van Paulus over zichzelf

12 Want wij durven ons niet te tellen onder, of te stellen naast, sommigen van hen, die zichzelf

(A) **9:9** Ps. 112:9. (B) **9:10** Jes. 55:10.

aanprijzen. Maar zij meten zich af naar en vergelijken zich met zichzelf, zonder het zelf te begrijpen. 13 Wij daarentegen zullen in ons roemen de perken niet te buiten gaan, maar binnen de perken van de regel, die God ons als beperking gesteld heeft, ook u bereiken.(1) 14 Immers, daar wij niet in de mening verkeren, dat wij u niet kunnen bereiken, overschatten wij onszelf niet, want wij zijn met het evangelie van de Messias reeds aan u toe, 15 zonder de perken te buiten te gaan door te roemen op de arbeid van anderen. Maar wij hebben goede hoop, dat wij, als uw geloof blijft toenemen, onder u, ons houdende aan onze regel, een grote naam zullen krijgen, 16 zodat wij nog verder dan bij u het evangelie zullen mogen brengen, zonder ons te beroemen op wat naar de regel, die aan anderen is gesteld, tot stand was gebracht.

17 (A) Maar laat hij die roemt, roemen in de Heer; 18 want niet wie zichzelf aanbeveelt, maar wie van de Heer een aanbeveling ontvangt, heeft de proef doorstaan.

11 1 Och, verdroeg u een weinig onverstand van mij! Maar dat doet u ook. 2 Want met een ijver van God waak ik over u, want ik heb u verbonden aan één man, om u als een reine maagd voor de Messias te stellen. 3 (B) Maar ik vrees, dat misschien, zoals de slang met haar sluwheid Eva verleidde, uw gedachten van de eenvoudige [en pure] toewijding aan de Messias afgetrokken zullen worden. 4 Want indien de eerste de beste een andere **Jesjoea** predikt, die wij niet hebben gepredikt, of u een andere geest ontvangt, die u niet hebt ontvangen, of een ander evangelie, dat u niet hebt aangenomen, dan verdraagt u dat zeer wel. 5 Ik acht toch volstrekt niet te hebben ondergedaan voor die niet te vergelijken apostelen. 6 Ben ik dan al onervaren in het spreken, in kennis ben ik het niet, maar wij hebben die in alle betekenissen en in alle opzichten bij u openbaar gemaakt.

De belangeloosheid van Paulus

7 Of heb ik er verkeerd aan gedaan, dat ik, om u te verhogen, mijzelf *verootmoedigde* door u om niet het evangelie van God te verkondigen? 8 Andere gemeenten heb ik beroofd door vergoeding aan te nemen om u van dienst te kunnen zijn, en toen ik bij u was en gebrek kreeg, ben ik niemand lastig gevallen, 9 (C) want wat mij ontbrak, hebben de broeders, die uit Macedonië kwamen, aangevuld en in elk opzicht heb ik mij ervoor gewacht u tot last te zijn, en dit zal ik blijven doen. 10 Zo zeker als de waarheid van de Messias in mij is: dit roemen zal mij niet worden verhinderd in de streken van Achaje. 11 Waarom niet? Omdat ik u niet liefheb? God weet het.

12 Maar wat ik doe, zal ik blijven doen, om hun de gelegenheid af te snijden, die er één zoeken, zodat zij in wat, waarin zij roemen, blijken te zijn zoals ook wij. 13 Want zulke mensen zijn schijn-apostelen, bedrieglijke arbeiders, die zich voordoen als apostelen van de Messias. 14 Geen wonder ook! Immers, de satan zelf doet zich voor als een engel van licht. 15 Het is dus niets bijzonders, indien ook zijn dienaren zich voordoen als dienaren van de gerechtigheid; maar hun einde zal zijn naar hun werken.

16 Nog eens: niemand houdt mij voor onverstandig; of anders: aanvaardt mij als een onverstandige; dan kan ik ook een weinig roemen. 17 Wat ik zeg, zeg ik niet naar de Heer, maar als in onverstand, aangenomen, dat wij mogen roemen. 18 Daar velen roemen naar het vlees, zal ook ik eens roemen. 19 U hebt immers graag geduld met onverstandigen, omdat u zo verstandig bent: 20 u verdraagt het immers, als iemand u als slaven gebruikt, als iemand u opeet, als iemand beslag op u legt, als iemand groot doet, als iemand u in het gezicht slaat. 21 Tot mijn schande moet ik erkennen, dat wij te zwak geweest zijn. En toch, wanneer iemand iets durft - ik spreek in onverstand - dan durf ik ook. 22 Hebreeën zijn

(1) **10:13** ". . . binnen de perken van de regel, die God ons als beperking gesteld heeft, . . . " is beter vertaald met ". . . naar de maatstaf van de taak die God ons heeft toebedeeld".

(A) **10:17** Jer. 9:23. (B) **11:3** Gen. 3:1-5,13. (C) **11:9** Filip. 4:15-18.

zij? Ik ook. Israëlieten zijn zij? Ik ook. Nageslacht van Abraham zijn zij? Ik ook. 23 (A) Dienaren van de Messias zijn zij? - ik spreek tegen mijn verstand in - ik nog meer: in moeiten veel vaker, in gevangenschap veel vaker, in slagen maar al te zeer, in doodsgevaren vele keren. 24 (B) Van de Joden heb ik vijfmaal de veertig-min-één-slagen ontvangen, 25 (C) driemaal ben ik met de roede gegeseld, eens ben ik gestenigd, driemaal heb ik schipbreuk geleden, een etmaal heb ik doorgebracht in volle zee; 26 (D) telkens op reis, in gevaar door rivieren, in gevaar door rovers, in gevaar door volksgenoten, in gevaar door volken, in gevaar in de stad, in gevaar in de woestijn, in gevaar op zee, in gevaar onder valse broeders; 27 in moeite en inspanning, tal van nachten zonder slaap, in honger en dorst, tal van dagen zonder eten, in koude en naaktheid; 28 (en dan), afgezien van de dingen, die er verder nog zijn, mijn dagelijkse beslommering, de zorg voor al de gemeenten. 29 Indien iemand zwak is, zou ik het dan niet zijn? Indien iemand aanstoot neemt, zou ik dan niet in brand staan?

Stof tot roemen

30 Moet er geroemd worden, dan zal ik van mijn zwakheid roemen. 31 De God en Vader van onze Heer **Jesjoea**, geprezen zij Hij in eeuwigheid, weet, dat ik niet lieg. 32 (E) Te Damascus liet de stadhouder van koning Aretas de stad van de Damasceners bewaken, om mij te grijpen, 33 en door een venster in de muur werd ik in een mand neergelaten en ik ontkwam aan zijn handen.

12 1 Er moet geroemd worden; het dient wel tot niets, maar ik zal komen op gezichten en openbaringen van de Heer. 2 Ik weet van een mens in de Messias, veertien jaar is het geleden - of het in het lichaam was, weet ik niet, of dat het buiten het lichaam was, weet ik niet, God weet het - dat die persoon weggevoerd werd tot in de derde hemel. 3 En ik weet van die persoon - of het in het lichaam of buiten het lichaam was, weet ik niet, God weet het - 4 dat hij weggevoerd werd naar het paradijs en onuitsprekelijke woorden gehoord heeft, die het een mens niet geoorloofd is uit te spreken. 5 Over die persoon zal ik roemen, maar over mijzelf zal ik niet roemen, of het moest zijn in mijn zwakheden. 6 Want als ik wil roemen, zal ik niet onverstandig zijn, want ik zal de waarheid zeggen; maar ik onthoud mij ervan, opdat men mij niet meer zal toekennen dan wat men van mij ziet en hoort, 7 en ook om het buitengewone van de openbaringen. Daarom is mij, opdat ik mij niet te zeer zou verheffen, een doorn in het vlees gegeven, een engel van de satan, om mij met vuisten te slaan, opdat ik mij niet te zeer zou verheffen. 8 Driemaal heb ik **JHWH** hierover gebeden, dat hij van mij zou aflaten. 9 En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg, want de kracht openbaart zich eerst ten volle in zwakheid. Zeer graag zal ik dus in zwakheden nog meer roemen, opdat de kracht van de Messias over mij zal komen. 10 Daarom verheug ik mij in zwakheden, smaadheden, noden, vervolgingen, benauwdheden ter wille van de Messias, want als ik zwak ben, dan ben ik machtig.

De ongerustheid van Paulus

11 Ik ben onverstandig geworden; u hebt mij ertoe genoodzaakt, want ik had door u aanbevolen moeten worden. Immers, in geen enkel opzicht heb ik ondergedaan voor die niet te vergelijken apostelen, ook al ben ik niets. 12 De tekenen van een apostel zijn bij u verricht met alle volharding, door tekenen, wonderen en krachten. 13 Want waarin bent u achtergesteld bij de overige gemeenten, dan alleen hierin, dat ik u niet persoonlijk ben lastig gevallen? Vergeeft mij dit onrecht.

14 Zie, het is nu de derde maal, dat ik gereed sta tot u te komen, en ik zal u niet lastig vallen; want het is mij niet te doen om wat van u is, maar om uzelf. Immers, kinderen behoren niet voor hun ouders te sparen, maar ouders voor hun kinde-

(A) **11:23** Hand. 16:23. (B) **11:24** Deut. 25:3. (C) **11:25 a** Hand. 16:22. **11:25 b** Hand. 14:19. (D) **11:26 a** Hand. 9:23. **11:26 b** Hand. 14:5. (E) **11:32** Hand. 9:23-25.

ren. 15 Ik voor mij zal heel graag offers brengen,
ja, mijzelf opofferen voor uw zielen. Ontvang ik
soms minder liefde, naarmate ik u meer liefheb?
16 Het zij zo; tot overlast ben ik u niet geweest, ik
ben nu eenmaal sluw, met list heb ik u gevangen.
17 Heb ik mij dan ten koste van u bevoordeeld
door iemand van hen, die ik tot u zond? 18 Ik heb
Titus verzocht (te gaan) en die broeder met hem
meegezonden. Heeft Titus zich dan ten koste
van u bevoordeeld? Hebben wij niet in dezelfde
geest, in hetzelfde spoor gewandeld?

19 Al lang meent u, dat wij ons bij u willen ver-
dedigen. Maar wij spreken voor het aangezicht
van God in de Messias, en dat alles, geliefden,
tot uw opbouw. 20 Want ik ben bang, dat ik mis-
schien bij mijn komst u niet zó zal vinden, als
ik wens, en zelf door u zó zal gevonden worden,
als u niet wenst. Ik vrees voor ruzie, jaloezie, op-
wellingen van toorn, van zelfzucht, voor laster,
kwaadsprekerij, hoogmoed en ongeregeldheden.
21 Ik ben bang, dat, als ik weer kom, mijn God
mij bij u *verootmoedigen* zal en dat ik zal heb-
ben te treuren om velen van hen, die vroeger in
de zonde geleefd hebben en nog niet tot berouw
zijn gekomen over de onreinheid, hoererij en on-
tucht, die zij gepleegd hebben.

Laatste vermaningen - Groet

13 1 (A) Dit is nu de derde maal, dat ik tot u
kom: op de verklaring van twee getuigen
of van drie zal iedere zaak vaststaan. 2 Ik heb
hen, die vroeger in zonde geleefd hebben, en al
de overigen vooraf gewaarschuwd en waarschuw
hen nog, evenals toen ik de tweede maal bij u
was, nu uit de verte, dat ik, als ik nog eens kom,
niets zal ontzien; 3 u zoekt nu eenmaal het be-
wijs, dat de Messias in mij spreekt, die ten op-
zichte van u niet zwak, maar onder u krachtig is.
4 Welnu, Hij is gekruisigd uit zwakheid, maar Hij
leeft uit de kracht van God. Welnu, wij zijn zwak
in Hem, maar wij zullen met Hem leven voor u
uit de kracht van God.

5 Stelt uzelf op de proef, of u wel in het ge-
loof bent, onderzoekt uzelf. Of bent u niet zo
zeker van uzelf, dat **Jesjoea** de Messias in u
is? Want anders bent u verwerpelijk. 6 Ik hoop
echter, dat u zult inzien, dat wij niet verwerpe-
lijk zijn. 7 Ja, wij bidden tot God, dat u geen enkel
kwaad zult doen, niet opdat wij betrouwbaar mo-
gen blijken, maar opdat u het goede zou doen,
al zijn wij dan ook verwerpelijk. 8 Want wij kun-
nen niets inbrengen tegen de waarheid, maar wel
voor de waarheid. 9 Want wij verheugen ons, als
u krachtig bent, al zijn wij zwak; want dit bidden
wij, dat het met u geheel in orde komt.

10 Hierom schrijf ik dit uit de verte, om bij mijn
komst niet streng te moeten optreden naar de
bevoegdheid, die de Heer mij heeft gegeven om
op te bouwen en niet om af te breken.

11 Overigens, broeders, weest blij, laat u te-
recht brengen, laat u vermanen, weest eensge-
zind, houdt vrede, en de God van liefde en van
vrede zal met u zijn.

12 Groet elkaar met de heilige kus. U groeten al
de heiligen.

13 Mag de genade van de Heer **Jesjoea** de
Messias, en de liefde van God, en de gemeen-
schap van de heilige Geest met u allen zijn.

(A) **13:1** Deut. 17:6; 19:15.

Galaten

Schrijver - Lezers - Groet

1 [1] Paulus, een apostel, niet vanwege mensen, noch door een mens, maar door **Jesjoea** de Messias, en God, de Vader, die Hem opgewekt heeft uit de doden, [2] en al de broeders, die bij mij zijn, aan de gemeenten van Galatië: [3] genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Heer **Jesjoea** de Messias, [4] die Zichzelf gegeven heeft voor onze zonden, om ons te trekken uit de tegenwoordige boze wereld, naar de wil van onze God en Vader, [5] aan wie de heerlijkheid zal zijn in alle eeuwigheid! Amen.

Er is maar één evangelie

[6] Het verbaast mij, dat u zich zo snel van degene, die u door de genade van de Messias geroepen heeft, laat afbrengen tot een ander evangelie, [7] en dat is geen evangelie. Er zijn echter sommigen, die u in verwarring brengen en het evangelie van de Messias willen verdraaien. [8] Maar ook al zouden wij, of een engel uit de hemel, [u] een evangelie verkondigen, afwijkend van wat wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt! [9] Zoals wij vroeger al gezegd hebben, zeg ik nu nog eens: indien iemand u een evangelie predikt, afwijkend van wat u ontvangen hebt, die zij vervloekt!

[10] Probeer ik nu mensen te winnen, of God? Of zoek ik mensen te behagen? Indien ik nog mensen trachtte te behagen, zou ik geen dienstknecht van de Messias zijn.

Hoe Paulus apostel werd

[11] Want ik maak u bekend, broeders, dat het evangelie, dat door mij verkondigd is, niet is naar de mens. [12] Want ik heb het ook niet van een mens ontvangen of geleerd, maar door openbaring van **Jesjoea** de Messias. [13] (A) Want u hebt gehoord van mijn vroegere wandel in het Jodendom: ik heb de gemeente van God bovenmate vervolgd en geprobeerd haar uit te roeien, [14] (B) en in het Jodendom heb ik het verder gebracht dan vele van (mijn) tijdgenoten onder mijn volk, als hartstochtelijk ijveraar voor mijn voorvaderlijke overleveringen.

[15] (C) Maar toen het Hem, die mij van de schoot van mijn moeder aan afgezonderd en door zijn genade geroepen heeft, behaagd had, [16] zijn Zoon in mij te openbaren, opdat ik Hem onder de (heiden)volken verkondigen zou, ben ik geen ogenblik te rade gegaan met vlees en bloed; [17] ook ben ik niet naar Jeruzalem gereisd tot hen, die al vóór mij apostelen waren, maar ik ben naar Arabië vertrokken en vandaar naar Damascus teruggekeerd.

[18] (D) Daarop ging ik drie jaar later naar Jeruzalem, om Kefas te bezoeken, en ik bleef vijftien dagen bij hem; [19] en ik zag geen ander van de apostelen dan Jakobus, de broer van de Heer. [20] Wat ik u schrijf, zie, voor het aangezicht van God, ik lieg niet. [21] Daarna ben ik gegaan naar de streken van Syrië en van Cilicië. [22] En ik was aan de gemeenten van de Messias in Judea van aanzien onbekend. [23] Alleen hoorden zij telkens: hij, die ons vroeger vervolgde, verkondigt nu het geloof, dat hij tevoren trachtte uit te roeien. [24] En zij verheerlijkten God in mij.

Paulus door de apostelen erkend

2 [1] (E) Daarna ging ik na verloop van veertien jaar weer naar Jeruzalem met Barnabas en nam ook Titus mee; [2] en ik ging op grond van een openbaring. En ik legde hun het evangelie voor, dat ik onder de (heiden)volken verkondig, afzonderlijk echter aan hen, die in aanzien waren, opdat ik niet vruchteloos liep of gelopen had. [3] Maar zelfs Titus, die bij mij was, werd, of-

(A) **1:13** Hand. 8:3; 22:4,5; 26:9-11. (B) **1:14** Hand. 22:3. (C) **1:15** Hand. 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18. (D) **1:18** Hand. 9:26-30. (E) **2:1** Hand. 11:30; 15:2.

schoon hij een Griek was, toch niet gedwongen zich te laten besnijden; 4 en dat met het oog op de binnengedrongen valse broeders, mensen, die waren binnengeslopen, om onze vrijheid, die wij in **Jesjoea** de Messias hebben, te bespieden, en zo ons tot slavernij te brengen. 5 Wij zijn voor hen geen ogenblik -+ uit de weg gegaan, opdat de waarheid van het evangelie ook verder bij u zou blijven. 6 (A) Maar wat hen betreft, die in zeker aanzien waren - wat zij vroeger geweest mogen zijn, doet er voor mij niets toe: God ziet de persoon niet aan - mij immers hebben zij, die in aanzien waren, verder niets opgelegd. 7 Maar integendeel: toen zij zagen, dat mij de prediking van het evangelie aan de onbesnedenen toevertrouwd was, zoals aan Petrus die aan de besnedenen, 8 - immers Hij, die Petrus kracht gaf om apostel te zijn voor de besnedenen, gaf die kracht ook aan mij voor de volken, 9 - en toen zij de genade, die mij geschonken was, opmerkten, reikten Jakobus, Kefas en Johannes, die voor steunpilaren golden, mij en Barnabas de broederhand: wij zouden naar de volken, zij naar de besnedenen gaan. 10 Alleen moesten wij de armen blijven gedenken, en ik heb mij dan ook beijverd dat vooral te doen.

Paulus tegenover Petrus

11 Maar toen Kefas te Antiochië gekomen was, heb ik mij openlijk tegen hem verzet, omdat het ongelijk aan zijn kant was. 12 Want voordat sommigen uit de kring van Jakobus gekomen waren, at hij met de volken aan één tafel, maar toen zij kwamen, trok hij zich terug en zonderde zich af uit vrees voor de besnedenen. 13 En [ook] de overige Joden huichelden met hem mee, zodat zelfs Barnabas zich liet meeslepen door hun huichelarij. 14 Maar toen ik zag, dat zij niet de rechte weg bewandelden naar de waarheid van het evangelie, zei ik tot Kefas ten aanhoren van allen: Indien u, die een Jood bent, naar niet-Joods en niet naar Joods gebruik leeft, hoe kunt u dan de niet-Joden dwingen zich als Joden te gedragen?

De hoofdzaak, ook voor christenen uit de Joden

15 Wij, geboren Joden, en geen zondaars uit de volken, 16 (B) wetende, dat de mens niet gerechtvaardigd wordt uit werken van de *Torah*, maar door het geloof in **Jesjoea** de Messias, zijn ook zelf tot het geloof in **Jesjoea** de Messias gekomen, om gerechtvaardigd te worden uit het geloof in de Messias en niet uit werken van de *Torah*. Want uit werken van de *Torah* zal geen vlees gerechtvaardigd worden. 17 Maar indien wij, trachtende in de Messias gerechtvaardigd te worden, ook zelf zijn gebleken zondaars te zijn, staat de Messias dan in dienst van de zonde? Volstrekt niet. 18 Immers, indien ik wat ik afgebroken heb, weer opbouw, bewijs ik daardoor, dat ik zelf een overtreder ben. 19 Want ik ben door de *Torah* voor de *Torah* gestorven om voor God te leven. 20 Met de Messias ben ik gekruisigd, en toch leef ik, (dat is), niet meer mijn ik, maar de Messias leeft in mij. En voor zover ik nu (nog) in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven.

21 Ik ontneem aan de genade van God haar kracht niet; want indien er gerechtigheid door de *Torah* is, dan is de Messias tevergeefs gestorven.

De rechtvaardigheid door het geloof

3 1 O, onverstandige Galaten, wie heeft u betoverd, wie **Jesjoea** de Messias toch als gekruisigde voor de ogen geschilderd is? 2 Dit alleen zou ik van u willen weten: Hebt u de Geest ontvangen ten gevolge van werken van de *wet*(1), of van de prediking van het geloof? 3 Bent u zó onverstandig? U bent begonnen met de Geest, eindigt u nu met het vlees? 4 Was het dan tevergeefs, dat u zoveel hebt ondervonden? Was het maar tevergeefs! 5 Die u de Geest schenkt en krachten onder u werkt, (doet Hij dit) ten gevolge

(1) **3:2** *wet* is de vertaling van het Hebreeuwse woord *Torah*, maar dat betekent in werkelijkheid "(Gods) Onderwijzingen"

(A) **2:6** Deut. 10:17. (B) **2:16 a** Ps. 143:2; Rom. 3:20. **2:16 b** Rom. 3:22.

van werken van de *Torah*, of van de prediking van het geloof?
6 (A) Op dezelfde wijze heeft ook Abraham God geloofd en het is hem tot gerechtigheid gerekend. 7 (B) U bemerkt dus, dat zij, die uit het geloof zijn, kinderen van Abraham zijn. 8 (C) En de Schrift, die tevoren zag, dat God de volken uit geloof rechtvaardigt, heeft tevoren aan Abraham het evangelie verkondigd: In u zullen alle volken gezegend worden. 9 Zij, die uit het geloof zijn, worden dus gezegend tezamen met de gelovige Abraham.
10 (D) Want allen, die het van werken van de *Torah* verwachten, liggen onder de vloek; want er staat geschreven: Vervloekt is een ieder, die zich niet houdt aan alles, wat geschreven is in het boek van de *Torah*, om dat te doen. 11 (E) En dat door de *Torah* niemand voor God gerechtvaardigd wordt, is duidelijk; immers, de rechtvaardige zal uit geloof leven. 12 (F) Maar bij de *Torah* gaat het niet om geloof, maar: wie dat doet, zal daardoor leven. 13 (G) De Messias heeft ons vrijgekocht van de vloek van de *Torah* door voor ons een vloek te worden; want er staat geschreven: Vervloekt is een ieder, die aan een hout (Grieks: kruis) hangt.(1) 14 Zo is de zegen van Abraham tot de volken gekomen in **Jesjoea** de Messias, opdat wij de belofte van de Geest ontvangen zouden door het geloof.

De Torah of de belofte?

15 Broeders, ik spreek op menselijke wijze: zelfs het testament van een mens, dat rechtskracht verkregen heeft - niemand kan het ongeldig maken of er iets aan toevoegen. 16 Nu werden aan Abraham de beloften gedaan en aan zijn zaad. Hij zegt niet: en aan zijn zaden, in het meervoud, maar in het enkelvoud: en aan uw zaad, dat wil zeggen: aan de Messias. 17 (H) Ik bedoel dit: de *Torah*, die vierhonderd dertig jaar later is gekomen, maakt het testament, waaraan door God tevoren rechtskracht verleend was, niet ongeldig, zodat zij de belofte haar kracht zou doen verliezen. 18 (I9) Immers, als de erfenis van de *Torah* afhangt, dan niet van de belofte; en juist door een belofte heeft God aan Abraham zijn gunst bewezen.
19 Waartoe dient dan de *Torah*? Om de overtredingen te doen blijken is zij erbij gevoegd, totdat het zaad zou komen, waarop de belofte sloeg, en zij is op last van (God) door engelen in de hand van een middelaar gegeven. 20 Een middelaar is niet (de vertegenwoordiger) van één; God echter is één. 21 Is de *Torah* dan in strijd met de beloften [van God]? Volstrekt niet! Want indien er een *Torah* gegeven was, die levend kon maken, dan zou inderdaad uit een *Torah* de gerechtigheid voortgekomen zijn. 22 Neen, de Schrift heeft alles besloten onder de zonde, opdat ten gevolge van het geloof in **Jesjoea** de Messias de belofte het deel zou worden van hen, die geloven.
23 Maar voordat dit geloof kwam, werden wij onder de *Torah* in verzekerde bewaring gehouden met het oog op het geloof, dat geopenbaard zou worden. 24 De *Torah* is dus een tuchtmeester voor ons geweest tot de Messias, opdat wij uit geloof gerechtvaardigd zouden worden. 25 Nu echter het geloof gekomen is, zijn wij niet meer onder de tuchtmeester.
26 Want u bent allen zonen van God, door het geloof, in **Jesjoea** de Messias. 27 Want u allen, die in de Messias gedoopt bent, hebt u met de Messias bekleed. 28 Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van slaaf of vrije, van mannelijk en vrouwelijk: u allen bent immers één in **Jesjoea** de Messias. 29 (A) Indien u nu van de Messias bent, dan bent u zaad van Abraham, en naar de belofte erfgenamen.

Geen dienstbaarheid meer

4 1 Ik bedoel dit: zolang de erfgenaam onmondig is, verschilt hij in niets van een slaaf, al is hij ook eigenaar van alles; 2 maar hij staat onder voogdij en toezicht tot op het tijdstip, dat door

(1) **3:13** Zie Deuteronomium 21:23.

(A) **3:6** Gen. 15:6; Rom. 4:3. (B) **3:7** Rom. 4:16. (C) **3:8** Gen. 12:3. (D) **3:10** Deut. 27:26. (E) **3:11** Hab. 2:4. (F) **3:12** Lev. 18:5. (G) **3:13** Deut. 21:23. (H) **3:17** Ex. 12:40. (I9) **3:18** Rom. 4:14. (A) **3:29** Rom. 4:13.

zijn vader tevoren bepaald was. 3 Zo bleven ook
wij, zolang wij onmondig waren, onderworpen
aan de wereldgeesten. 4 Maar toen de volheid van
de tijd gekomen was, heeft God zijn Zoon uitge-
zonden, geboren uit een vrouw, geboren onder
de *Torah*, 5 (A) om hen, die onder de *Torah* wa-
ren, vrij te kopen, opdat wij het recht van zonen
zouden verkrijgen.
6 En, dat u zonen bent - God heeft de Geest van
zijn Zoon uitgezonden in onze harten, die roept:
Abba, Vader. 7 U bent dus niet meer slaaf, maar
zoon; indien u zoon bent, dan bent u ook erfge-
naam door God.
8 Maar in de tijd, dat u God niet kende, hebt u
goden gediend, die het in wezen niet zijn. 9 Nu u
echter God hebt leren kennen, ja, meer nog, door
God gekend bent, hoe kunt u nu terugkeren tot
die zwakke en armelijke wereldgeesten, waaraan
u zich weer van meet aan dienstbaar wilt maken?
10 Dagen, maanden, vaste tijden en jaren neemt
u waar. 11 Ik vrees, dat ik mij misschien tever-
geefs voor u ingespannen heb.

Een dringend verzoek

12 Weest zoals ik, bid ik u, broeders, omdat ook
ik ben zoals u. U hebt mij in geen enkel opzicht
verongelijkt. 13 Ja, u weet, dat ik aan u de eerste
maal, omdat ik ziek geworden was, het evangelie
verkondigd heb, 14 en toch hebt u de verzoeking,
die er voor u in mijn lichamelijke toestand gele-
gen was, niet als iets verachtelijks beschouwd of
ertegen gespuwd, maar u hebt mij ontvangen als
een bode van God, (ja), als **Jesjoea** de Messias.
15 U hebt u toen gelukkig geprezen; wat is daar-
van over? Want ik kan van u getuigen, dat u,
ware het mogelijk geweest, uw ogen uitgerukt en
ze mij gegeven zou hebben. 16 Ben ik dus een
vijand van u geworden, nu ik u de waarheid zeg?
17 Zij zijn vol ijver voor u, maar niet op de juiste
wijze, want zij willen u buitensluiten, opdat u vol
ijver voor hen zou zijn. 18 Nu is het goed, dat er
ijver getoond wordt in het goede, mits altijd en
niet alleen, wanneer ik bij u ben, 19 mijn kinde-
ren, ter wille van wie ik opnieuw weeën doorsta,
totdat de Messias in u gestalte verkregen heeft;
20 ik zou wensen, dat ik op dit ogenblik bij u was
en op een andere toon kon spreken, want ik ben
in zorg over u.

Hagar en Sara

21 Zegt mij, u, die onder de *Torah* wilt staan,
luistert u niet naar de *Torah*? 22 (B) Er staat im-
mers geschreven, dat Abraham twee zonen had,
één bij de slavin en één bij de vrije. 23 Maar die
van de slavin was naar het vlees verwekt, maar
die van de vrije door de belofte. 24 Dit is iets,
waarin een diepere zin ligt. Want dit zijn twee
bedelingen: de ene van de berg Sinaï, die slaven
baart, dit is Hagar. 25 Het (woord) Hagar bete-
kent de berg Sinaï in Arabië. Het staat op één
lijn met het tegenwoordige Jeruzalem, want dat
is met zijn kinderen in slavernij. 26 Maar het he-
melse Jeruzalem is vrij; en dat is onze moeder.
27 (C) Want er staat geschreven: Verheug u, u on-
vruchtbare, die niet baart, breek uit en roep, u
die geen weeën kent; want talrijker zijn de kin-
deren van de eenzame dan van haar, die een man
heeft.
28 En u, broeders, bent, evenals Isaak, kinde-
ren van de belofte. 29 (D) Maar zoals destijds hij,
die naar het vlees verwekt was, hem, die naar de
Geest verwekt was, vervolgde, zo ook nu. 30 (E)
Maar wat zegt het schriftwoord? Zend de slavin
weg met haar zoon, want de zoon van de slavin
zal in geen geval erven met de zoon van de vrije.
31 Daarom, broeders, zijn wij geen kinderen van
een slavin, maar van de vrije.

De christelijke vrijheid

5 1 Opdat wij werkelijk vrij zouden zijn, heeft
de Messias ons vrijgemaakt. Houdt dus
stand en laat u niet weer een slavenjuk opleggen.
2 Zie, ik, Paulus, zeg u: indien u zich laat be-
snijden, zal de Messias u geen nut doen. 3 Nog-
maals betuig ik aan ieder, die zich laat besnij-
den, dat hij verplicht is de hele *Torah* na te ko-

(A) **4:5** Rom. 8:15-17. (B) **4:22 a** Gen. 16:15. **4:22 b** Gen. 21:2. (C) **4:27** Jes. 54:1. (D) **4:29** Gen. 21:9. (E) **4:30** Gen. 21:10.

men. 4 U bent los van de Messias, als u door de *Torah* gerechtigheid verwacht; buiten de genade staat u. 5 Wij immers verwachten door de Geest uit het geloof de gerechtigheid, waarop wij hopen. 6 Want in **Jesjoea** de Messias vermag noch besnijdenis iets, noch onbesneden zijn, maar geloof, door liefde werkende.

7 U liep goed. Wie is u in de weg gekomen, dat u aan de waarheid niet meer gehoorzaamt? 8 Die overreding kwam niet van Hem, die u roept. 9 (A) Een weinig zuurdeeg maakt het hele deeg zuur. 10 Ik voor mij ben van u overtuigd in de Heer, dat u geen andere mening zult hebben. Maar wie u in verwarring brengt, zal zijn straf hebben te dragen, wie hij ook zij.

11 Wat mij echter betreft, broeders, indien ik nog de besnijdenis predik, waarom word ik dan nog vervolgd? Dan is immers het aanstotelijke van het kruis van kracht beroofd. 12 Zij moesten zich maar laten snijden, die u verontrusten!

Vlees of Geest

13 Want u bent geroepen, broeders, om vrij te zijn; (gebruikt) echter die vrijheid niet als een aanleiding voor het vlees, maar dient elkaar door de liefde. 14 (B) Want de hele *Torah* is in één woord vervuld, in dit: u zult uw naaste liefhebben als uzelf. 15 Indien u echter elkaar bijt en vereet, ziet dan toe, dat u niet door elkaar verslonden wordt.

16 Dit bedoel ik: wandelt door de Geest en voldoet niet aan het verlangen van het vlees. 17 (C) Want het verlangen van het vlees gaat in tegen de Geest en dat van de Geest tegen het vlees - want deze staan tegenover elkaar - zodat u niet doet wat u maar wenst. 18 Indien u zich echter door de Geest laat leiden, dan bent u niet onder de wet (= Torah) (van zonde en dood). 19 Het is duidelijk, wat de werken van het vlees zijn: hoererij, onreinheid, losbandigheid, 20 afgoderij, toverij, veten, ruzie, jaloezie, uitbarstingen van toorn, zelfzucht, tweedracht, partijschappen, 21 nijd, dronkenschap, brasserijen en dergelijke, waarvoor ik u waarschuw, zoals ik u gewaarschuwd heb, dat wie dergelijke dingen bedrijven, het Koninkrijk van God niet zullen beërven. 22 Maar de vrucht van de Geest is liefde, blijdschap, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing. 23 Tegen zodanige mensen is de *Torah* niet. 24 Want wie **Jesjoea** de Messias toebehoren, hebben het vlees met zijn hartstochten en begeerten gekruisigd.

25 Indien wij door de Geest leven, laten wij ook door de Geest het spoor houden. 26 Wij moeten niet verwaand zijn, elkaar tartend, elkaar benijdend.

Steunt elkaar

6 1 Broeders, zelfs indien iemand op een overtreding betrapt wordt, helpt u, die geestelijk bent, hem terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf; u mocht ook eens in verzoeking komen.

2 Verdraagt elkaars moeilijkheden; zó zult u de *Torah* van de Messias vervullen. 3 Want indien iemand zich verbeeldt, dat hij iets is, en het niet is, dan vergist hij zich zeer. 4 Ieder moet zijn eigen werk toetsen; dan zal hij slechts voor zichzelf stof tot roem hebben en niet voor een ander. 5 Want ieder zal zijn eigen last dragen.

6 En laat hij, die onderwezen wordt in het woord, van alle goed meedelen aan wie dat onderwijs geeft.

7 Dwaalt niet, God laat niet met Zich spotten. Want wat een mens zaait, zal hij ook oogsten. 8 Want wie op (de akker van) zijn vlees zaait, zal uit zijn vlees verderf oogsten, maar wie op (de akker van) de Geest zaait, zal uit de Geest eeuwig leven oogsten. 9 Laten wij niet moe worden goed te doen, want, wanneer het eenmaal tijd is, zullen wij oogsten, als wij niet verslappen.

10 Laten wij dus, daar wij de gelegenheid hebben, doen wat goed is voor allen, maar inzonderheid voor onze geloofsgenoten.

Gal.

(A) **5:9** 1Cor. 5:6. (B) **5:14** Lev. 19:18. (C) **5:17** Rom. 7:15-23.

Laatste waarschuwing en groet

11 Ziet, met hoe grote letters ik u eigenhandig
schrijf!
12 Allen, die zich uiterlijk goed willen voor-
doen, trachten u te dwingen tot de besnijdenis,
alleen om niet vervolgd te worden ter wille van
het kruis van [**Jesjoea**] de Messias. 13 Want zij,
die zich laten besnijden, houden zelf niet eens
de *Torah*, maar zij willen, dat u zich laat besnij-
den, opdat zij op uw vlees roem kunnen dragen.
14 Maar ik mag ervoor bewaard blijven te roemen
anders dan in het kruis van onze Heer **Jesjoea** de
Messias, door wie de wereld mij gekruisigd is en
ik van de wereld. 15 Want besneden zijn of niet
besneden zijn betekent niets, maar of men een
nieuwe schepping is. 16 En allen, die zich naar
die regel zullen richten - vrede en barmhartig-
heid mag over hen komen, en ook over het Israël
van God.
17 Overigens laat niemand mij lastig vallen,
want ik draag de littekens van **Jesjoea** in mijn
lichaam.
18 Mag de genade van onze Heer **Jesjoea** de
Messias met uw geest zijn, broeders! Amen.

Efeziërs

Schrijver - Lezers - Groet

1 1 (A) Paulus, door de wil van God een apostel
van Jesjoea de Messias, aan de heiligen en ge-
lovigen in Jesjoea de Messias, die [te Efeze] zijn;
2 genade zij u en vrede van God, onze Vader, en
van de Heer Jesjoea de Messias.

Rijkdom van de uitverkorenen

3 Gezegend zij de God en Vader van onze Heer
Jesjoea de Messias, die ons met allerlei geeste-
lijke zegen in de hemelse gewesten gezegend
heeft in de Messias. 4 Hij heeft ons immers in
Hem uitverkoren vóór de grondlegging van de
wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden
zijn voor zijn aangezicht. 5 In liefde heeft Hij
ons tevoren ertoe bestemd als zonen van Hem
te worden aangenomen door Jesjoea de Messias,
naar het welbehagen van zijn wil, 6 tot lof van
de heerlijkheid van zijn genade, waarmee Hij
ons begenadigd heeft in de Geliefde. 7 (B) En in
Hem hebben wij de verlossing door zijn bloed,
de vergeving van de overtredingen, naar de rijk-
dom van zijn genade, 8 welke Hij ons overvloe-
dig heeft bewezen in alle wijsheid en verstand,
9 door ons het geheimenis van zijn wil te doen
kennen, in overeenstemming met het welbeha-
gen, dat Hij Zich in Hem had voorgenomen,
10 om, ter voorbereiding van de volheid van de
tijden, al wat in de hemelen en op de aarde is on-
der één hoofd, dat is de Messias, samen te vat-
ten, 11 in Hem, in wie wij ook het erfdeel ont-
vangen hebben, waartoe wij tevoren bestemd wa-
ren krachtens het voornemen van Hem, die in
alles werkt naar de raad van zijn wil, 12 opdat
wij zouden zijn tot lof van zijn heerlijkheid, wij,
die al tevoren onze hoop op de Messias had-
den gebouwd. 13 In Hem bent ook u, nadat u het
woord van de waarheid, het evangelie van uw be-
houd, hebt gehoord; in Hem bent u, toen u gelo-
vig werd, ook verzegeld met de heilige Geest van
de belofte, 14 die een onderpand is van onze er-
fenis, tot verlossing van het volk, dat Hij Zich
verworven heeft, tot lof van zijn heerlijkheid.

Voorbede

15 Daarom houd ook ik, gehoord hebbende van
uw geloof in de Heer Jesjoea en van uw liefde
tot al de heiligen, 16 niet op te danken, u ge-
denkende bij mijn gebeden, 17 opdat de God
van onze Heer Jesjoea de Messias, de Vader van
de heerlijkheid, u de Geest van wijsheid en van
openbaring zal geven om Hem recht te ken-
nen: 18 verlichte ogen [van uw] harten, zodat u
weet, welke hoop zijn roeping wekt, hoe rijk de
heerlijkheid is van zijn erfenis bij de heiligen,
19 en hoe overweldigend groot zijn kracht is aan
ons, die geloven, naar de werking van de sterkte
van zijn macht, 20 (C) die Hij heeft gewerkt in de
Messias, door Hem uit de doden op te wekken
en Hem te zetten aan zijn rechterhand in de he-
melse gewesten, 21 boven alle overheid en macht
en kracht en heerschappij en alle naam, die ge-
noemd wordt niet alleen in deze, maar ook in de
toekomende eeuw. 22 (D) En Hij heeft alles on-
der zijn voeten gesteld en Hem als hoofd boven
al wat is, gegeven aan de gemeente, 23 die zijn
lichaam is, vervuld met Hem, die alles in allen
volmaakt.

Alles is genade

2 1 (E) Ook u, hoewel u dood was door uw
overtredingen en zonden, 2 waarin u vroe-
ger gewandeld hebt overeenkomstig de loop van
deze wereld, overeenkomstig de overste van de
machten in de hemelse gewesten, van de geest,
die nu werkzaam is in de kinderen van de onge-
hoorzaamheid, 3 - trouwens, ook wij allen heb-

(A) **1:1** Hand. 18:19-21; 19:1. (B) **1:7** Kol. 1:14. (C) **1:20** Ps. 110:1. (D) **1:22** Ps. 8:7; Kol. 1:18. (E) **2:1** Kol. 2:13.

ben vroeger daarin geleefd, in de verlangens van ons vlees, handelende naar de wil van het vlees en van de gedachten, en wij waren van nature, evenzeer als de overigen, kinderen van de toorn -, 4 God echter, die rijk is aan ontferming, heeft, om zijn grote liefde, waarmee Hij ons heeft liefgehad, 5 ons, hoewel wij dood waren door de overtredingen, mede levend gemaakt met de Messias, - door genade bent u behouden -, 6 en heeft ons mede opgewekt en ons mede een plaats gegeven in de hemelse gewesten, in **Jesjoea** de Messias, 7 om in de komende eeuwen de overweldigende rijkdom van zijn genade te tonen naar (zijn) goedheid over ons in **Jesjoea** de Messias. 8 Want door genade bent u behouden, door het geloof, en dat niet uit uzelf: het is een gave van God; 9 niet uit (eigen) werken, opdat niemand zal roemen. 10 Want zijn maaksel zijn wij, in **Jesjoea** de Messias geschapen om goede werken te doen, die God van tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.

De eenheid van de gemeente

11 Bedenkt daarom dat u, die vroeger ongelovigen was naar het vlees, en onbesneden genoemd werd door de zogenaamde besnijdenis, die werk van mensenhanden aan het vlees is, 12 dat u in die tijd zonder de Messias was, uitgesloten van het burgerrecht van Israël en vreemd aan de verbonden van de belofte, zonder hoop en zonder God in de wereld. 13 Maar nu in **Jesjoea** de Messias bent u, die vroeger veraf was, dichtbij gekomen door het bloed van de Messias. 14 Want Hij is onze vrede, die de twee één heeft gemaakt en de tussenmuur, die scheiding maakte, de vijandschap, weggebroken heeft, 15 (A) doordat Hij in zijn vlees de *Torah* van de geboden, in inzettingen bestaande, buiten werking gesteld heeft, om in Zichzelf, vrede makende, de twee tot één nieuwe mens te scheppen, 16 (B) en de twee, tot één lichaam verbonden, weer met God te verzoenen door het kruis, waaraan Hij de vijandschap gedood heeft. 17 (C) En bij zijn komst heeft Hij vrede verkondigd aan u, die veraf was, en vrede aan hen, die dichtbij waren; 18 want door Hem hebben wij beiden in één Geest de toegang tot de Vader. 19 Zo bent u dan geen vreemdelingen en bijwoners meer, maar medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God, 20 gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, terwijl **Jesjoea** de Messias zelf de hoeksteen is. 21 In Hem groeit elk bouwwerk, goed ineensluitend, op tot een tempel, heilig in de Heer, 22 in wie ook u mede gebouwd wordt tot een woonplaats van God in de Geest.

De roeping van de (ongelovige) volken

3 1 Daarom is het, dat ik, Paulus, die ter wille van **Jesjoea** de Messias voor u, volken, in gevangenschap ben; 2 - u hebt immers gehoord van de bediening door Gods genade mij met het oog op u gegeven: 3 dat mij door openbaring het geheimenis bekendgemaakt is, zoals ik boven in het kort daarvan schreef. 4 (D) Daarnaar kunt u bij het lezen u een begrip vormen van mijn inzicht in het geheimenis van de Messias, 5 dat ten tijde van vroegere geslachten niet bekend is geworden aan de kinderen van de mensen, zoals het nu door de Geest geopenbaard is aan de heiligen, zijn apostelen en profeten: 6 (dit geheimenis), dat de volken mede-erfgenamen zijn, medeleden en medegenoten van de belofte in **Jesjoea** de Messias door het evangelie, 7 waarvan ik een dienaar geworden ben naar de genadegave van God, die mij geschonken is naar de werking van zijn kracht. 8 Mij, verreweg de geringste van alle heiligen, is deze genade te beurt gevallen, om aan de (heiden)volken de onnaspeurlijke rijkdom van de Messias te verkondigen, 9 en in het licht te stellen (wat) de bediening van het geheimenis (inhoudt), dat eeuwenlang verborgen is gebleven in God, de Schepper van alle dingen, 10 opdat nu door middel van de gemeente aan de overheden en de machten in de hemelse gewesten de veelkleurige wijsheid van God bekend

(A) **2:15** Kol. 2:14. (B) **2:16** Kol. 1:20. (C) **2:17** Jes. 57:19. (D) **3:4** Kol. 1:26,27.

zou worden, 11 naar het eeuwige voornemen, dat
Hij in **Jesjoea** de Messias, onze Heer, heeft uit-
gevoerd, 12 in wie wij de vrijmoedigheid en de
toegang met vertrouwen hebben door het geloof
in Hem. 13 Daarom verzoek ik u met aandrang,
de moed niet op te geven bij mijn verdrukkingen
omwille van U, want die zijn een eer voor u.

De grote liefde van de Messias

14 Om die reden buig ik mijn knieën voor de
Vader, 15 naar wie alle geslachten in de hemelen
en op de aarde genoemd wordt, 16 opdat Hij u
zal geven, naar de rijkdom van zijn heerlijkheid,
met kracht gesterkt te worden door zijn Geest
in de inwendige mens, 17 opdat de Messias door
het geloof in uw harten woning zal maken. Ge-
worteld en gegrond in de liefde, 18 zult u dan
samen met alle heiligen, in staat zijn te begrij-
pen, hoe groot de breedte en lengte en hoogte
en diepte is, 19 en te kennen de liefde van de
Messias, die de kennis te boven gaat, opdat u ver-
vuld wordt tot alle volheid van God.
20 Hem nu, die volgens de kracht, welke in ons
werkt, bij machte is oneindig veel meer te doen
dan wij bidden of beseffen, 21 Hem zij de heer-
lijkheid in de gemeente en in **Jesjoea** de Messias
tot in alle geslachten, van eeuwigheid tot eeuwig-
heid! Amen.

Eenheid en verscheidenheid in de gemeente

4 1 Als gevangene in de Heer, vermaan ik u dan
te wandelen waardig de roeping, waarmee
u geroepen bent, 2 (A) met alle *nederigheid* en
zachtmoedigheid, met geduld, en elkaar in liefde
te verdragen, 3 en ijverig de eenheid van de Geest
te bewaren door de vredesband: 4 één lichaam en
één Geest, zoals u ook geroepen bent in de ene
hoop van uw roeping, 5 één Heer, één geloof, één
doop, 6 één God en Vader van allen, die is boven
allen en door allen en in allen.
7 Maar aan een ieder van ons afzonderlijk is de
genade gegeven, naar de mate, waarin de Messias
haar schenkt. 8 (B) Daarom heet het: opgevaren
naar den hoge voerde Hij krijgsgevangenen mee,
gaven gaf Hij aan de mensen.
9 Wat betekent dit: Hij is opgevaren, anders
dan dat Hij ook neergedaald is naar de lagere,
aardse gewesten? 10 Hij, die neergedaald is, Hij
is het ook, die is opgevaren ver boven alle he-
melen, om alles tot volheid te brengen. 11 En Hij
heeft zowel apostelen als profeten gegeven, zo-
wel evangelisten als herders en leraars, 12 om de
heiligen toe te rusten tot dienstbetoon, tot op-
bouw van het lichaam van de Messias, 13 totdat
wij allen de eenheid van het geloof en de volle
kennis van de Zoon van God bereikt hebben, de
mannelijke rijpheid, de maat van de groei der
volheid van de Messias. 14 Dan zijn wij niet meer
onmondig, op en neer, heen en weer geslingerd
onder invloed van allerlei wind van leer, door
het valse spel van de mensen, in hun sluwheid,
die tot dwaling verleidt, 15 maar dan groeien
wij, ons aan de waarheid houdende, in liefde
in elk opzicht naar Hem toe, die het hoofd is,
de Messias. 16 (C) En aan Hem ontleent het hele
lichaam als een welsluitend geheel en bijeenge-
houden door de dienst van al zijn geledingen
naar de kracht, die elk lid op zijn wijze oefent,
deze groei van het lichaam, om zichzelf op te
bouwen in de liefde.

De nieuwe levenswandel

17 Dit zeg ik dan en betuig ik in de Heer,
dat u niet langer mag wandelen zoals ook de
volken wandelen, in de ijdelheid van hun den-
ken, 18 verduisterd in hun verstand, vervreemd
van het leven van God om de onwetendheid,
die in hen heerst, om de verharding van hun
hart. 19 Zij hebben zich immers in hun verdoving
overgegeven aan de losbandigheid om gretig
winst te slaan uit allerlei onreinheid. 20 Maar u
geheel anders: u hebt de Messias leren kennen.
21 U toch hebt van Hem gehoord en bent in Hem
onderwezen, zoals dit de waarheid is in **Jesjoea**,
22 (D) dat u, wat uw vroegere wandel betreft, de
oude mens, die naar zijn misleidende verlangens

(A) **4:2** Kol. 3:12,13. (B) **4:8** Ps. 68:19. (C) **4:16** Kol. 2:19. (D) **4:22** Kol. 3:9.

zal verderven, aflegt, 23 dat uw geest (van) denken wordt hernieuwd, 24 (A) en de nieuwe mens aandoet, die naar (de wil van) God geschapen is in waarachtige gerechtigheid en heiligheid.

25 (B) Legt daarom de leugen af en spreekt waarheid, ieder met zijn naaste, omdat wij leden zijn van elkaar. 26 (C) Geraakt u in toorn, zondigt dan niet: de zon mag niet over een opwelling van uw toorn ondergaan; 27 en geeft de duivel geen voet. 28 Laat, wie een dief was, niet meer stelen, maar zich liever inspannen om met zijn handen goed werk te verrichten, opdat hij iets kan meedelen aan de arme. 29 Laat geen onrein woord uit uw mond komen, maar als u een goed (woord) hebt, tot opbouw, waar dit nuttig is, opdat zij, die het horen, genade ontvangen. 30 En bedroeft de heilige Geest van God niet, door wie u verzegeld bent tegen de dag van de verlossing. 31 Laat alle bitterheid, boosheid, toorn, getier en gevloek uit uw midden worden gebannen, evenals alle kwaadaardigheid. 32 (D) Maar weest tegenover elkaar vriendelijk, barmhartig, elkaar vergevend, zoals God in de Messias u vergeving geschonken heeft.

Vermaningen

5 1 Weest dan navolgers van God, als geliefde kinderen, 2 (E) en wandelt in de liefde, zoals ook de Messias u heeft liefgehad en Zich voor ons heeft overgegeven als offergave en slachtoffer, God tot een welriekende reuk.

3 Maar van hoererij en allerlei onreinheid of hebzucht mag onder u zelfs geen sprake zijn, zoals het heiligen betaamt, 4 en evenmin van onwelvoegelijkheid en zotte of losse taal, die geen pas geven, maar veeleer van dankzegging. 5 Want hiervan moet u doordrongen zijn, dat in geen geval een hoereerder, onreine of geldgierige, dat is een afgodendienaar, erfdeel heeft in het Koninkrijk van de Messias en God.

6 Laat niemand u misleiden met drogredenen, want door zulke dingen komt de toorn van God over de kinderen van de ongehoorzaamheid. 7 Doet dan niet met hen mee. 8 Want u was vroeger duisternis, maar nu bent u licht in de Heer; wandelt als kinderen van het licht, 9 - want de vrucht van het licht bestaat in pure goedheid en gerechtigheid en waarheid -, 10 en toetst wat de Heer behaagt. 11 En neemt geen deel aan de onvruchtbare werken van de duisternis, maar ontmaskert ze veeleer, 12 want het is zelfs schandelijk om te noemen, wat in het verborgene door hen wordt verricht; 13 maar als dat alles door het licht ontmaskerd wordt, komt het aan de dag; want al wat aan de dag komt is licht.

14 Daarom heet het: Ontwaak, u die slaapt, en sta op uit de doden, en de Messias zal over u lichten.

15 Ziet dus nauwlettend toe, hoe u wandelt, niet als onwijzen, maar als wijzen, 16 (F) u de gelegenheid ten nutte makende, want de dagen zijn kwaad. 17 Weest daarom niet onverstandig, maar tracht te begrijpen, wat de wil van de Heer is. 18 En bedrinkt u niet aan wijn, waarin bandeloosheid is, maar wordt vervuld met de Geest, 19 (G) en spreekt onder elkaar in psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, en zingt en jubelt de Heer van harte, 20 dankt altijd in de naam van onze Heer **Jesjoea** de Messias, God de Vader, voor alles, 21 en weest elkaar onderdanig in het ontzag voor de Messias.

Het huwelijksleven

22 (H) Vrouwen, weest aan uw man onderdanig als aan de Heer, 23 want de man is het hoofd van zijn vrouw, evenals de Messias het Hoofd is van zijn gemeente; Hij is het, die zijn lichaam in stand houdt. 24 Welnu, zoals de gemeente onderdanig is aan de Messias, zo ook de vrouw aan haar man, in alles.

25 (I9) Mannen, hebt uw vrouw lief, evenals de Messias zijn gemeente heeft liefgehad en Zich voor haar overgegeven heeft, 26 om haar te heiligen, haar reinigende door het waterbad met het Woord, 27 en zo zelf de gemeente voor Zich te plaatsen, stralend, zonder vlek of rim-

(A) **4:24 a** Kol. 3:10. **4:24 b** Gen. 1:26. (B) **4:25** Zac. 8:16. (C) **4:26** Ps. 4:5. (D) **4:32** Kol. 3:13. (E) **5:2** Ex. 29:18; Ps. 40:7. (F) **5:16** Kol. 4:5. (G) **5:19** Kol. 3:16,17. (H) **5:22** Kol. 3:18; 1Pet. 3:1. (I9) **5:25** Kol. 3:19; 1Pet. 3:7.

pel of iets dergelijks, zó dat zij heilig is en onbesmet. 28 Zo zijn [ook] de mannen verplicht
hun vrouw lief te hebben als hun eigen lichaam.
Wie zijn eigen vrouw liefheeft, heeft zichzelf lief;
29 want niemand haat ooit zijn eigen vlees, maar
hij voedt het en koestert het, zoals de Messias
de gemeente, 30 omdat wij leden zijn van zijn
lichaam. 31 (A) Daarom zal een man [zijn] vader en [zijn] moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn.
32 Dit geheimenis is groot, maar ik spreek met
het oog op de Messias en [op] de gemeente. 33 Intussen ook u, laat ieder voor zich zijn eigen
vrouw zó liefhebben als zichzelf en de vrouw
moet ontzag hebben voor haar man.

Gehoorzaamheid

6 1 (B) Kinderen, weest uw ouders gehoorzaam
[in de Heer], want dat is recht. 2 (C) Eer uw
vader en uw moeder - dit is immers het eerste
gebod, met een belofte - 3 opdat het u wel zal
gaan en u lang leeft op aarde.
4 (D) En u, vaders, verbittert uw kinderen niet,
maar voedt hen op in de tucht en in de terechtwijzing van de Heer.
5 (E) Slaven, weest uw heren naar het vlees gehoorzaam met ontzag en beven, in eenvoud van
uw hart, als aan de Messias, 6 niet met ogendienst, om mensen te behagen, maar door als
slaven van de Messias de wil van God van harte
te doen, 7 en bereidwillig dienstbaar te zijn als
aan de Heer en niet aan mensen. 8 U weet immers, dat een ieder, hetzij slaaf, hetzij vrije, al
het goede, dat hij gedaan heeft, van de Heer zal
terugontvangen.
9 (F) En u, heren, handelt evenzo tegenover hen;
laat het dreigen na. U weet immers, dat hun en
uw Heer in de hemelen is, en bij Hem is geen
aanzien des persoons.

De geestelijke wapenrusting

10 Voorts, weest krachtig in de Heer en in de
sterkte van zijn macht. 11 Doet de wapenrusting van God aan, om te kunnen standhouden
tegen de verleidingen van de duivel; 12 want wij
hebben niet te worstelen tegen bloed en vlees,
maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten.
13 Neemt daarom de wapenrusting van God, om
weerstand te kunnen bieden in de boze dag en
om, uw taak geheel vervuld hebbende, stand te
houden. 14 (G) Stelt u dan op, uw lendenen omgord met de waarheid, bekleed met het pantser
van de gerechtigheid, 15 (H) de voeten geschoeid
met de bereidvaardigheid van het evangelie van
vrede; 16 neemt bij dit alles het schild van het geloof ter hand, waarmee u al de brandende pijlen
van de boze zult kunnen doven; 17 (I9) en neemt
de helm van het heil aan en het zwaard van
de Geest, dat is het Woord van God. 18 En bidt
daarbij met aanhoudend bidden en smeken bij
elke gelegenheid in de Geest, daartoe wakende
met alle volharding en smeking voor alle heiligen; 19 ook voor mij, dat mij bij het openen van
mijn mond het woord geschonken zal worden,
om vrijmoedig het geheimenis van het evangelie
bekend te maken, 20 waarvoor ik een gezant ben
in ketenen. Dan zal ik daartoe vrijmoedig kunnen optreden, zoals ik behoor te spreken.

Mededeling - Groet c

21 (A) Opdat ook u van mij mag weten, hoe het
mij gaat, zal Tychikus, mijn geliefde broeder en
getrouwe dienaar in de Heer, u alles bekendmaken. 22 Met dit doel heb ik hem tot u gezonden,
dat u onze omstandigheden zou weten en hij uw
harten zou vertroosten.
23 Vrede zij de broeders en liefde met geloof,
van God, de Vader, en van de Heer **Jesjoea** de

(A) **5:31** Gen. 2:24. (B) **6:1** Kol. 3:20. (C) **6:2** Ex. 20:12; Deut. 5:16. (D) **6:4** Kol. 3:21. (E) **6:5** Kol. 3:22-25. (F) **6:9 a** Kol. 4:1. **6:9 b** Deut. 10:17; Kol. 3:25. (G) **6:14 a** Jes. 11:5. **6:14 b** Jes. 59:17. (H) **6:15** Jes. 52:7. (I9) **6:17** Jes. 59:17. (A) **6:21** Hand. 20:4; 2Ti. 4:12; Kol. 4:7,8.

Messias. [24] Mag de genade zijn met allen, die onze Heer **Jesjoea** de Messias onvergankelijk liefhebben.

Filippenzen

Schrijver - Lezers - Groet - Dankzegging en gebed

1 1 (A) Paulus en Timoteüs, dienstknechten
van Jesjoea de Messias, aan al de heiligen in
Jesjoea de Messias, die te Filippi zijn, tezamen
met hun opzieners en diakenen; 2 genade zij u
en vrede van God, onze Vader, en van de Heer
Jesjoea de Messias.
3 Ik dank mijn God, zo dikwijls ik u gedenk;
4 immers, in al mijn gebeden bid ik telkens voor
u allen met blijdschap, 5 wegens uw deelhebben
aan de prediking van het evangelie, van de eerste
dag af tot nu toe. 6 Hiervan toch ben ik ten volle
overtuigd, dat Hij, die in u een goed werk is be-
gonnen, dit tot het einde toe zal voortzetten, tot
de dag van Jesjoea de Messias. 7 Zó van u al-
len te denken spreekt voor mij dan ook vanzelf,
omdat ik u op het hart draag, daar u allen, zo-
wel bij mijn gevangenschap als bij mijn verdedi-
ging en bevestiging van het evangelie, deelgeno-
ten bent van de mij verleende genade. 8 God toch
is mijn getuige, hoezeer ik met de ontferming
van Jesjoea de Messias naar u allen verlang.
9 En dit bid ik, dat uw liefde nog steeds
meer overvloedig mag zijn in helder inzicht en
alle fijngevoeligheid, 10 om te onderscheiden,
waarop het aankomt. Dan zult u rein en onberis-
pelijk zijn tegen de dag van de Messias, 11 ver-
vuld van de vrucht van gerechtigheid, welke door
Jesjoea de Messias is, tot eer en prijs van God.

De zegen van de gevangenschap van Paulus

12 Ik wil, dat u weet, broeders, dat wat ik erva-
ren heb, mij des te meer tot bevordering van de
evangelieprediking heeft gestrekt. 13 (B) Daar-
door toch is aan het hele hof en aan al de overi-
gen duidelijk geworden, dat ik in gevangenschap
ben omwille van de Messias, 14 en het merendeel
van de broeders in de Heer heeft door mijn ge-
vangenschap vertrouwen gekregen om met des
te meer moed onbevreesd het woord van God te
spreken. 15 Sommigen preken de Messias wel uit
nijd en ruzie, maar anderen doen het met goede
bedoeling. 16 Dezen verkondigen de Messias uit
liefde, daar zij weten, dat ik tot verdediging van
het evangelie gesteld ben, 17 maar anderen uit
eigenbelang, met de onzuivere bedoeling, mij de
gevangenschap zwaar te maken.
18 Wat doet het ertoe? In elk geval, hetzij met
een bijoogmerk, hetzij in oprechtheid, wordt de
Messias verkondigd; en daarin verheug ik mij, en
zal ik mij ook verheugen. 19 Want ik weet, dat dit
mij tot behoud zal strekken door uw gebed en
de bijstand van de Geest van Jesjoea de Messias,
20 naar mijn vurig verlangen en hopen, dat ik in
geen enkel opzicht beschaamd zal staan, maar
dat met alle vrijmoedigheid, zoals steeds, ook
nú de Messias zal worden grootgemaakt in mijn
lichaam, hetzij door mijn leven, hetzij door mijn
dood. 21 Want het leven is mij de Messias en het
sterven gewin. 22 Indien ik in het vlees blijf le-
ven, betekent dat voor mij werken met vrucht, en
wat ik moet kiezen, weet ik niet. 23 Van beide zij-
den word ik gedrongen: ik verlang heen te gaan
en met de Messias te zijn, want dit is verreweg
het beste; 24 maar nog in het vlees te blijven is
meer nodig omwille van U. 25 En in deze overtui-
ging weet ik, dat ik zal blijven en voortdurend bij
u allen zijn, opdat u verder mag komen en u in
het geloof verheugen. 26 Dan zult u ruimschoots
reden hebben om over mij te roemen in Jesjoea
de Messias, wanneer ik weer bij u kom.

Volharding in de gezindheid van de Messias

27 Alleen, gedraagt u waardig het evangelie van
de Messias, opdat, hetzij ik kom en u zie, hetzij
ik afwezig blijf, ik van u mag horen, dat u vast-
staat in één geest, één van ziel medestrijdende

(A) **1:1** Hand. 16:12. (B) **1:13** Hand. 28:30.

voor het geloof aan het evangelie, 28 zonder dat
u zich in enig opzicht door de tegenstanders laat
beangstigen. Hierin is voor hen een aanwijzing
van hun verderf, maar van uw behoud, en dat van
Godswege. 29 Want aan u is de genade verleend,
voor de Messias, niet alleen in Hem te geloven,
maar ook voor Hem te lijden, 30 (A) in dezelfde
strijd, die u eens van mij hebt gezien en nu van
mij hoort.

2 1 Indien er dan enig beroep (op u gedaan mag
worden) in de Messias, indien er enige be-
moediging is van de liefde, indien er enige ge-
meenschap is van de geest, indien er enige ont-
ferming en barmhartigheid is, 2 maakt (dan) mijn
blijdschap volkomen door eensgezind te zijn,
één in liefdebetoon, één van ziel, één in streven,
3 zonder zelfzucht of ijdel eerbejag; maar laat
in *ootmoedigheid* de één de ander uitnemender
achten dan zichzelf; en laat ieder niet slechts op
zijn eigen belang letten, 4 maar laat ieder ook
op dat van anderen letten. 5 Laat die gezindheid
bij u zijn, welke ook in **Jesjoea** de Messias was,
6 die, in de gestalte van God zijnde, het God ge-
lijk zijn niet als een roof heeft geacht, 7 maar
Zichzelf ontledigd heeft, en de gestalte van een
dienstknecht heeft aangenomen, en aan de men-
sen gelijk geworden is. 8 En in zijn uiterlijk als
een mens bevonden, heeft Hij Zich *verootmoe-
digd* en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja,
tot de dood van het kruis. 9 Daarom heeft God
Hem ook uitermate verhoogd en Hem **de naam
boven alle naam** geschonken,(1) 10 (B) opdat in
de naam van **Jesjoea** zich alle knie zou buigen
van hen, die in de hemel en die op de aarde en
die onder de aarde zijn, 11 en alle tong zou belij-
den: **Jesjoea** de Messias is Heer, tot eer van God,
de Vader!

12 Daarom, mijn geliefden, zoals u altijd ge-
hoorzaam bent geweest, blijft, niet alleen zoals
in mijn tegenwoordigheid, maar nu des te meer
bij mijn afwezigheid, uw behoudenis bewerken
met ontzag en beven, 13 want God is het, die om
zijn welbehagen zowel het willen als het werken
in u werkt. 14 Doet alles zonder mopperen of be-
denkingen, 15 (C) opdat u onberispelijk en onbe-
smet mag zijn, onbesproken kinderen van God
te midden van een ontaard en verkeerd geslacht,
waaronder u schijnt als lichtende sterren in de
wereld, 16 terwijl u het Woord van het Leven
vasthoudt, voor mij tot roem tegen de dag van de
Messias, dat ik niet vruchteloos (mijn wedloop)
gelopen, noch vruchteloos mij ingespannen heb.
17 Maar ook indien ik uitgegoten word bij het of-
fer en de dienst aan God van uw geloof, verheug
ik mij, en ik verblijd mij met u allen. 18 Verheugt
u zich evenzo en verblijdt u met mij.

Aanbeveling van Timoteüs en Epafroditus

19 Ik hoop in de Heer **Jesjoea** Timoteüs spoe-
dig tot u te zenden, opdat ook ik opgewekt mag
zijn, wanneer ik vernomen heb, hoe het u gaat.
20 Want ik heb niemand die zó één van geest
(met u) is, om uw belangen getrouw te behartigen; 21 want allen zoeken zij hun eigen belang,
niet de zaak van **Jesjoea** de Messias. 22 Zijn be-
proefde trouw kent u echter, dat hij, zoals een
kind zijn vader, mij in de dienst van het evange-
lie heeft geholpen. 23 Hem hoop ik direct te zen-
den, zodra ik zie, hoe het met mijn zaak loopt;
24 ik vertrouw echter in de Heer, dat ik ook zelf
spoedig komen zal.

25 Maar ik achtte het noodzakelijk, Epafroditus
tot u te zenden, mijn broeder en medearbeider
en medestrijder, die uw afgevaardigde was om
mij te helpen in wat ik nodig had. 26 Immers, hij
was vol verlangen naar u allen en ook in zorg,
omdat u gehoord had, dat hij ziek was. 27 Hij is
ook ziek geweest, de dood nabij, maar God heeft
Zich over hem ontfermd, en niet alleen over hem,
maar ook over mij, opdat ik niet droefheid op
droefheid zou hebben. 28 Ik zend hem dan met
te meer spoed, opdat u, als u hem ziet, u weer
verheugen mag en ik minder zorg mag hebben.
29 Ontvangt hem dan in de Heer met alle blijd-

(1) **2:9** "De naam boven alle naam" is **"Jehosjoea"**, wat **"JHWH** redt" betekent; zie ook pagina 7 van de inleiding voorin deze Bijbel, onder punt 1.

(A) **1:30** Hand. 16:19-40. (B) **2:10** Jes. 45:23. (C) **2:15** Deut. 32:5.

schap en houdt mannen zoals hij in ere. 30 Want om het werk van de Messias is hij de dood nabijgekomen en hij heeft zijn leven gewaagd om aan te vullen wat nog aan uw dienstbetoon tegenover mij ontbrak.

3 1 Overigens, mijn broeders, verheugt u in de Heer! Hetzelfde aan u te schrijven is voor mij niet verdrietig en voor u is het veilig.

De ware gerechtigheid

2 Let op de honden, let op de slechte arbeiders, let op de versnijdenis! 3 Want wij zijn de besnijdenis, die door de Geest van God Hem dienen, die in **Jesjoea** de Messias roemen en niet op vlees vertrouwen. 4 Ofschoon ik voor mij wel reden zou hebben om ook op vlees vertrouwen te stellen.

Indien een ander meent op vlees te kunnen vertrouwen, ik nog meer: 5 (A) besneden op de achtste dag, uit het volk Israël, van de stam Benjamin, 6 (B) een Hebreeër uit de Hebreeën, naar de *Torah* een Farizeeër, naar mijn ijver een vervolger van de gemeente, naar de gerechtigheid van de *Torah* onberispelijk. 7 Maar alles wat mij winst was, heb ik omwille van de Messias schade geacht. 8 Voorzeker, ik acht zelfs alles schade, omdat de kennis van **Jesjoea** de Messias, mijn Heer, dat alles te boven gaat. Omwille van Hem heb ik dit alles prijsgegeven en houd het voor vuilnis, opdat ik de Messias mag winnen, 9 en in Hem mag blijken niet een eigen gerechtigheid, uit de *Torah*, te bezitten, maar de gerechtigheid door het geloof in de Messias, welke uit God is op de grond van het geloof. 10 (Dit alles) om Hem te kennen en de kracht van zijn opstanding en de gemeenschap aan zijn lijden, of ik, aan zijn dood gelijkvormig wordende, 11 zou mogen komen tot de opstanding uit de doden.

12 Niet, dat ik het al zou verkregen hebben of al volmaakt zou zijn, maar ik jaag ernaar, of ik het ook grijpen mocht, omdat ík ook door **Jesjoea** de Messias gegrepen ben. 13 Broeders, ik voor mij acht niet, dat ik het al gegrepen heb, 14 maar één ding (doe ik): vergetende wat achter mij ligt en mij uitstrekkende naar wat vóór mij ligt, jaag ik naar het doel, om de prijs van de roeping van God, die van boven is, in **Jesjoea** de Messias.

15 Laten wij dan allen, die volmaakt zijn, aldus gezind zijn. En indien u op enig punt anders gezind bent, God zal u ook dat openbaren; 16 maar wat wij bereikt hebben, in dat spoor dan ook verder!

Het voorbeeld van Paulus - Vermaningen

17 (C) Weest allen mijn navolgers, broeders, en ziet op hen, die evenzo wandelen, zoals u ons tot voorbeeld hebt. 18 Want velen wandelen - ik heb het u dikwijls van hen gezegd, maar nu zeg ik het ook huilende - als vijanden van het kruis van de Messias. 19 Hun einde is het verderf, hun God is de buik, hun eer stellen zij in hun schande, zij zijn aardsgezind. 20 Want wij zijn burgers van een rijk in de hemelen, waaruit wij ook de Heer **Jesjoea** de Messias als verlosser verwachten, 21 die ons *verootmoedigd* lichaam veranderen zal, zodat het aan zijn verheerlijkt lichaam gelijkvormig wordt, naar de kracht, waarmee Hij ook alle dingen Zich kan onderwerpen.

4 1 Daarom, mijn geliefde broeders, naar wie mijn verlangen uitgaat, mijn blijdschap en kroon, staat alzo vast in de Heer, geliefden!

2 Euodia vermaan ik en Syntyche vermaan ik, eensgezind te zijn in de Heer. 3 Ja, ik vraag ook u, mijn trouwe metgezel: wees hen behulpzaam. Want zij hebben tezamen met mij in de prediking van het evangelie gestreden, naast Clemens en mijn overige medearbeiders, hun namen staan in het Boek van (eeuwig) Leven.

4 Verheugt u in de Heer voor altijd! Opnieuw zal ik zeggen: verheugt u! 5 Uw vriendelijkheid zij alle mensen bekend. De Heer is nabij. 6 Weest in geen ding bezorgd, maar laten bij alles uw wensen door gebed en smeking met dankzegging bekend worden bij God. 7 En de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, zal uw har-

(A) **3:5 a** Rom. 11:1. **3:5 b** Hand. 23:6; 26:5. (B) **3:6** Hand. 8:3; 22:4; 26:9-11. (C) **3:17** 1Cor. 4:16; 11:1.

ten en uw gedachten behoeden in **Jesjoea** de Messias.
8 Voorts, broeders, al wat waar, al wat waardig, al wat rechtvaardig is, al wat rein, al wat beminnelijk, al wat welluidend is, al wat deugd heet en lof verdient, bedenkt dat; 9 wat u geleerd en overgeleverd is, wat u van mij gehoord en gezien hebt, breng dat in toepassing en de God van vrede zal met u zijn.

Dank voor liefdegaven – Groeten

10 Ik heb er mij zeer over verheugd in de Heer, dat u nu eindelijk uw belangstelling in mij hebt kunnen verlevendigen, omdat u wel belangstelling had, maar niet de gelegenheid. 11 Niet dat ik dit zeg, als zou ik gebrek lijden; want ik heb geleerd met de omstandigheden, waarin ik verkeer, genoegen te nemen. 12 Ik weet wat *armoede* is en ik weet wat overvloed is. In elk opzicht en in alle dingen ben ik ingewijd, zowel in verzadigd worden als in honger lijden, zowel in overvloed als in gebrek. 13 Ik kan alle dingen doen in Hem, die mij kracht geeft. 14 Toch hebt u er goed aan gedaan, te delen in mijn verdrukking. 15 U weet het zelf ook wel, Filippenzen; in het begin van mijn evangeliepredikking, toen ik uit Macedonië vertrok, heeft geen enkele gemeente met mij in rekening van uitgave en ontvangst gestaan dan u alleen. 16 (A) Want ook te Tessalonica hebt u mij meerdere keren ondersteuning gezonden. 17 Niet, dat het mij om de gave te doen zou zijn, maar het is mij te doen om de opbrengst, die als een tegoed op uw rekening aangroeit. 18 (B) Nu is alles voldaan en ik ben rijkelijk voorzien; alles is aangezuiverd, nu ik van Epafroditus het door u gezondene ontvangen heb, een welriekend, een aangenaam, God welgevallig offer. 19 Mijn God zal in alles wat u nodig hebt naar zijn rijkdom heerlijk voorzien, in **Jesjoea** de Messias. 20 Onze God en Vader nu zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid! Amen.
21 Groet iedere heilige in **Jesjoea** de Messias. U groeten de broeders, die bij mij zijn. 22 U groeten al de heiligen, in het bijzonder die aan het huis van de keizer verbonden zijn.
23 De genade van de Heer **Jesjoea** de Messias zal met uw geest zijn.

(A) **4:16** Hand. 17:1; 2Cor. 11:9. (B) **4:18** Ex. 29:18.

Kolossenzen

Schrijver - Lezers - Groet - Dankzegging en gebed

1 [1] Paulus, door de wil van God een apostel
van Jesjoea de Messias, en Timoteüs onze
broeder, [2] aan de heilige en gelovige broeders in
de Messias te Kolosse: genade en vrede zij u van
God, onze Vader.
[3] Wij danken God, de Vader van onze Heer
Jesjoea [Messias], altijd bij ons bidden voor u,
[4] daar wij gehoord hebben van uw geloof in
Jesjoea de Messias en van de liefde, die u al de
heiligen toedraagt, [5] om de hoop, die voor u is
weggelegd in de hemelen. Daarvan hebt u te-
voren gehoord in de prediking van de waarheid,
het evangelie, [6] dat tot u gekomen is. Immers,
in de hele wereld draagt het vrucht en groeit
het op, zoals ook bij u, sinds de dag, dat u het
gehoord hebt en de genade van God in waar-
heid hebt leren kennen; [7 (A)] zoals u het vernо-
men hebt van Epafras, onze geliefde mededienst-
knecht, die voor u een getrouw dienaar van de
Messias is, [8] en ons ook kenbaar gemaakt heeft
uw liefde in de Geest.
[9] Daarom houden ook wij sinds de dag, dat wij
dit gehoord hebben, niet op voor u te bidden en
te vragen, dat u met de rechte kennis van zijn wil
vervuld mag worden, in alle wijsheid en geeste-
lijk inzicht, [10] om de Heer waardig te wandelen,
Hem in alles te behagen, in alle goed werk vrucht
te dragen en op te wassen in de rechte kennis van
God. [11] Zo wordt u met alle kracht bekrachtigd
naar de macht van zijn heerlijkheid tot alle vol-
harding en geduld, [12] en dankt u met blijdschap
de Vader, die u toebereid heeft voor het erfdeel
van de heiligen in het licht. [13] Hij heeft ons ver-
lost uit de macht van de duisternis en overge-
bracht in het Koninkrijk van de Zoon van zijn
liefde, [14 (B)] in wie wij de verlossing hebben door
zijn bloed, de vergeving van de zonden.

De voorrang van de Messias

[15] Hij is het beeld van de onzichtbare God, de
eerstgeborene van de hele schepping, [16] want in
Hem zijn alle dingen geschapen, die in de heme-
len en die op de aarde zijn, de zichtbare en de on-
zichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen,
hetzij overheden, hetzij machten; alle dingen
zijn door Hem en tot Hem geschapen; [17] en Hij is
vóór alles en alle dingen hebben hun bestaan in
Hem; [18 (C)] en Hij is het hoofd van het lichaam,
de gemeente. Hij is het begin, de eerstgeborene
uit de doden, zodat Hij onder alles de eerste ge-
worden is. [19] Want het heeft de hele volheid be-
haagd in Hem woning te maken, [20 (D)] en door
Hem, vrede gemaakt hebbende door het bloed
van zijn kruis, alle dingen weer met Zich te ver-
zoenen, door Hem, hetzij wat op de aarde, hetzij
wat in de hemelen is.
[21] Ook u, die vroeger vervreemd en vijandig ge-
zind was, wat bleek uit uw boze werken, heeft Hij
nu weer verzoend, [22] in zijn vleselijke lichaam,
door de dood, om u heilig en onbesmet en onbe-
rispelijk vóór Zich te stellen, [23] indien u slechts
wel gegrond en standvastig blijft in het geloof en
u niet laat afbrengen van de hoop van het evan-
gelie, dat u gehoord hebt en dat verkondigd is in
de hele schepping onder de hemel, en waarvan
ik, Paulus, een dienaar geworden ben.

Het ambt en het lijden van Paulus

[24] Nu verheug ik mij over wat ik omwille van U
lijd, en vul ik in mijn vlees aan wat ontbreekt aan
de verdrukkingen van de Messias, ten behoeve
van zijn lichaam, dat is de gemeente. [25] Haar die-
naar ben ik geworden krachtens de bediening,
die mij door God is toevertrouwd, om onder u
het woord van God tot zijn volle recht te doen
komen, [26] het geheimenis, dat eeuwen en ge-

(A) **1:7** Kol. 4:12; Filem. 1:23. (B) **1:14** Efez. 1:7. (C) **1:18** Efez. 1:22,23. (D) **1:20** Efez. 2:16.

slachten lang verborgen is geweest, maar nu geopenbaard aan zijn heiligen. 27 Hun heeft God willen bekendmaken, hoe rijk de heerlijkheid van dit geheimenis is onder de (heiden)volken: de Messias onder u, de hoop van de heerlijkheid. 28 Hem verkondigen wij, wanneer wij ieder mens terechtwijzen en ieder mens onderwijzen in alle wijsheid, om ieder mens in de Messias volmaakt te doen zijn. 29 Hiervoor span ik mij ook in, onder zware strijd, naar zijn werking, die in mij werkt met kracht.

2 1 Want ik stel er prijs op, dat u weet, hoe zware strijd ik te voeren heb voor u, en voor hen, die te Laodicea zijn en voor allen, die mijn aangezicht niet hebben gezien in het vlees, 2 opdat hun harten getroost en zij in de liefde verenigd worden tot alle rijkdom van een volledig inzicht, en zij het geheimenis van God mogen kennen, de Messias, 3 in wie al de schatten van de wijsheid en kennis verborgen zijn.

Gevaarlijke wijsheid

4 Dit zeg ik, opdat niemand u met bedriegelijke redenen zal misleiden. 5 Want al ben ik naar het vlees afwezig, naar de geest ben ik bij u en ik zie met blijdschap de orde, die bij u heerst, en de hechtheid van uw geloof in de Messias.

6 Nu u **Jesjoea** de Messias, de Heer, aanvaard hebt, wandelt in Hem, 7 geworteld en dan opgebouwd wordend in Hem, bevestigd wordend in het geloof, zoals u geleerd is, overvloeiende in dankzegging.

8 Ziet toe, dat niemand u zal meeslepen door zijn wijsbegeerte en door zinloos bedrog in overeenstemming met de overlevering van de mensen, met de wereldgeesten en niet met de Messias, 9 want in Hem woont al de volheid van de godheid lichamelijk; 10 en u hebt de volheid verkregen in Hem, die het hoofd is van alle overheid en macht. 11 In Hem bent u ook met een besnijdenis, die geen werk van mensenhanden is, besneden door het afleggen van het vleselijke lichaam, in de besnijdenis van de Messias, 12 (A) daar u met Hem begraven bent in de doop. In Hem bent u ook mede opgewekt door het geloof aan de werking van God, die Hem uit de doden heeft opgewekt. 13 (B) Ook u heeft Hij, hoewel u dood was door uw overtredingen en onbesnedenheid naar het vlees, levend gemaakt met Hem, toen Hij ons al onze overtredingen kwijtschold, 14 (C) door het bewijsstuk uit te wissen, dat door zijn inzettingen tegen ons getuigde en ons bedreigde. En dat heeft Hij weggedaan door het aan het kruis te nagelen: 15 Hij heeft de overheden en machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en zo over hen gezegevierd.

De dwaasheid van menselijke inzettingen

16 (D) Laat dan niemand u blijven oordelen over eten en drinken of op het stuk van een feestdag, nieuwe maan of Sjabbat, 17 dingen, die(1) een schaduw zijn van wat komen moest, terwijl de werkelijkheid van de Messias is. 18 Laat niemand u de prijs doen missen door *zelfvernedering* en engelenverering, als ingewijde in wat hij heeft gezien, zonder reden opgeblazen door zijn vleselijk denken, 19 (E) terwijl hij zich niet houdt aan het hoofd, waaruit het hele lichaam, door pezen en banden ondersteund en samengehouden, zijn goddelijke groei ontvangt.

20 Indien u met de Messias afgestorven bent aan de wereldgeesten, waartoe laat u zich, alsof u in de wereld leefde, geboden opleggen: 21 raak niet, smaak niet, roer niet aan; 22 dat alles zijn dingen, die door het gebruik verloren gaan, zoals het gaat met voorschriften en leringen van mensen. 23 Dit toch is, al staat het in een roep van wijsheid met zijn godsdienst naar eigen inzicht, zijn *nederigheid* en zijn kastijding van het lichaam, zonder enige waarde (en dient slechts) tot bevrediging van het vlees.

3 1 (F) Indien u dan met de Messias opgewekt bent, zoekt de dingen, die boven zijn, waar

(1) **2:17** In de grondtekst komt "slechts" niet voor.

(A) **2:12** Rom. 6:4. (B) **2:13** Efez. 2:1-5. (C) **2:14** Efez. 2:15. (D) **2:16** Rom. 14:1-6. (E) **2:19** Efez. 4:16. (F) **3:1** Ps. 110:1.

de Messias is, gezeten aan de rechterhand van God. 2 Bedenkt de dingen, die boven zijn, niet die op de aarde zijn. 3 Want u bent gestorven en uw leven is verborgen met de Messias in God. 4 Wanneer de Messias verschijnt, die ons leven is, zult ook u met Hem verschijnen in heerlijkheid.

Het nieuwe leven

5 Doodt dan de leden, die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die niet anders is dan afgoderij, 6 om welke dingen de toorn van God komt. 7 Daarin hebt ook u vroeger gewandeld, toen u erin leefde. 8 Maar nu moet ook u dit alles wegdoen: toorn, heftigheid, kwaadaardigheid, laster en vuile taal uit uw mond. 9 (A) Liegt niet meer tegen elkaar, daar u de oude mens met zijn praktijken afgelegd, 10 (B) en de nieuwe aangedaan hebt, die vernieuwd wordt tot volle kennis naar het beeld van zijn Schepper, 11 waarbij geen onderscheid is tussen Griek en Jood, besneden of onbesneden, barbaar en Skyth, slaaf en vrije, maar alles en in allen is de Messias.

12 (C) Doet dan aan, als door God uitverkoren heiligen en geliefden, innerlijke ontferming, goedheid, *nederigheid*, zachtmoedigheid en geduld. 13 (D) Verdraagt elkaar en vergeeft elkaar, indien de één tegen de ander een grief heeft; zoals ook de Heer u vergeven heeft, doet ook u evenzo. 14 En doet bij dit alles de liefde aan, als de band van de volmaaktheid. 15 En mag de vrede van de Messias, tot welke u immers in één lichaam geroepen bent, regeren in uw harten; en weest dankbaar. 16 (E) Laat het woord van de Messias rijkelijk in u wonen, zodat u in alle wijsheid elkaar leert en terechtwijst en met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen zingende, God dank brengt in uw harten. 17 En al wat u doet met woord of werk, doet het alles in de naam van de Heer **Jesjoea**, God, de Vader, dankende door Hem!

De christelijke huisregels

18 (F) Vrouwen, weest uw man onderdanig, zoals het betaamt in de Heer.

19 (G) Mannen, hebt uw vrouw lief en weest niet ruw tegen haar.

20 (H) Kinderen, gehoorzaamt uw ouders in alles, want dit is aangenaam in de Heer.

21 (I9) Vaders, prikkelt uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden.

22 (A) Slaven, gehoorzaamt uw heren naar het vlees in alles, niet om mensen plezier te doen en om hen naar de ogen te zien, maar met eenvoud van het hart in ontzag voor **JHWH**. 23 Wat u ook doet, verricht uw werk van harte, als voor de Heer en niet voor mensen; 24 u weet toch, dat u van de Heer tot vergelding de erfenis zult ontvangen. U dient de Messias als heer. 25 (B) Want wie onrecht doet, zal zijn onrecht terugontvangen, en er is geen aanzien des persoons.

4 1 (C) Heren, betracht tegenover uw slaven recht en billijkheid; u weet toch, dat ook u een heer in de hemel hebt.

2 Volhardt in het gebed, weest daarbij waakzaam en dankt 3 en bidt tevens voor ons, dat God een deur voor ons woord zal openen, om te spreken van het geheimenis van de Messias, ter wille waarvan ik ook gevangen zit. 4 Dan zal ik het zó in het licht stellen, als ik het behoor te spreken.

5 (D) Gedraagt u als wijzen ten opzichte van hen die buiten staan, maakt u de gelegenheid ten nutte. 6 Laat uw spreken altijd aangenaam zijn, niet zouteloos(1); u moet weten, hoe u aan ieder het juiste antwoord moet geven.

Besluit en groet

7 (E) Van al mijn omstandigheden zal Tychikus, mijn geliefde broeder en getrouwe dienaar en

(1) **4:6** Letterlijk staat er "niet met zout toebereid".

(A) **3:9** Efez. 4:22. (B) **3:10 a** Efez. 4:24. **3:10 b** Gen. 1:26. (C) **3:12** Efez. 4:2. (D) **3:13** Efez. 4:32. (E) **3:16** Efez. 5:19,20. (F) **3:18** Efez. 5:22; 1Pet. 3:1. (G) **3:19** Efez. 5:25; 1Pet. 3:7. (H) **3:20** Efez. 6:1. (I9) **3:21** Efez. 6:4. (A) **3:22** Efez. 6:5-8. (B) **3:25** Deut. 10:17; Efez. 6:9. (C) **4:1** Efez. 6:9. (D) **4:5** Efez. 5:16. (E) **4:7** Hand. 20:4; 2Ti. 4:12; Efez. 6:21,22.

mededienstknecht in de Heer, u op de hoogte brengen. 8 Ik heb hem juist daarom tot u gezonden, dat u zou vernemen, hoe het met ons staat en dat hij uw hart zal vertroosten, 9 (A) samen met Onesimus, mijn getrouwe en geliefde broeder, die één van u is. Zij zullen u van alle omstandigheden hier op de hoogte brengen.

10 (B) Aristarchus, mijn medegevangene, laat u groeten, en Marcus, de neef van Barnabas - over hem hebt u opdracht gekregen; ontvangt hem, indien hij bij u mocht komen - 11 en Jesjoea, genaamd Justus, de enigen uit de besnedenen, die mijn medewerkers zijn voor het Koninkrijk van God, en die mij dan ook tot troost zijn geweest. 12 (C) Epafras laat u groeten, die één van u is, een dienstknecht van **Jesjoea** de Messias, altijd in zijn gebeden voor u worstelende, dat u mag staan, volmaakt en verzekerd bij alles wat God wil. 13 Want ik kan van hem getuigen, dat hij zich veel moeite heeft gegeven voor u en voor hen, die te Laodicea en te Hiërapolis zijn. 14 (D) De geliefde geneesheer Lucas en ook Demas laten u groeten.

15 Groet de broeders te Laodicea; ook Nymfa met de gemeente bij haar aan huis. 16 En wanneer deze brief bij u is voorgelezen, zorgt dan, dat hij ook in de gemeente te Laodicea voorgelezen wordt en dat ook u die van Laodicea u laat voorlezen. 17 (E) En zegt tot Archippus: Zorg dat u de bediening, die u in de Heer aanvaard hebt, ook vervult.

18 Een eigenhandige groet van mij, Paulus. Gedenkt mijn gevangenschap. Mag de genade met u zijn.

(A) **4:9** Filem. 1:10-12. (B) **4:10 a** Hand. 19:29; 27:2; Filem. 1:24. **4:10 b** Hand. 12:12,25; 13:13; 15:37-39. (C) **4:12** Kol. 1:7; Filem. 1:23. (D) **4:14 a** 2Ti. 4:11; Filem. 1:24. **4:14 b** 2Ti. 4:10; Filem. 1:24. (E) **4:17** Filem. 1:2.

1 Tessalonicenzen

Schrijver - Lezers - Groet -
De vrucht van de prediking

1 1 (A) Paulus, Silvanus en Timoteüs aan de gemeente van de Tessalonicenzen in God, de Vader, en de Heer Jesjoea de Messias: genade zij u en vrede!
2 Wij danken God altijd om u allen, wanneer wij u gedenken bij onze gebeden, 3 onophoudelijk denkende aan het werk van uw geloof, de inspanning van uw liefde en de volharding van uw hoop op onze Heer Jesjoea de Messias voor het oog van onze God en Vader. 4 Immers, dat u, door God geliefde broeders, verkozen bent, weten wij, 5 omdat onze evangelieprediking niet slechts in woorden tot u gekomen is, maar ook in kracht en in de heilige Geest en in grote volheid; u weet trouwens, hóe wij bij u geweest zijn omwille van u. 6 (B) En u bent navolgers geworden van ons en van de Heer en u hebt het woord onder zware verdrukking met blijdschap van de heilige Geest aangenomen, 7 zodat u een voorbeeld geworden bent voor alle gelovigen in Macedonië en in Achaje. 8 Want uit uw midden heeft het woord van de Heer weerklonken niet alleen in Macedonië en Achaje, maar op allerlei manieren is uw geloof, dat zich op God richt, bekend geworden, zodat wij daarvan niets behoeven te zeggen. 9 Want zelf vertellen zij van ons, hoe wij bij u ontvangen zijn en hoe u zich van de afgoden tot God bekeerd hebt, om de levende en waarachtige God te dienen, 10 en uit de hemelen zijn Zoon te verwachten, die Hij uit de doden opgewekt heeft, Jesjoea, die ons verlost van de komende toorn.

Het optreden van Paulus

2 1 Want zelf weet u, broeders, dat ons komen bij u niet zonder vrucht is geweest. 2 (C) Immers, ondanks de mishandeling en de smaad, die wij, zoals u weet, te Filippi tevoren ondergaan hadden, hebben wij u, in onze God vrijmoedig, onder zware strijd het evangelie van God gebracht. 3 Want ons vermanen komt niet voort uit dwaling, noch uit onzuivere bedoeling; het gaat ook niet met list gepaard. 4 Integendeel, daar God ons waardig heeft gekeurd om ons het evangelie toe te vertrouwen, spreken wij, niet om mensen te behagen, maar God, die onze harten keurt. 5 Want wij hebben ons nooit afgegeven met vleitaal, zoals u weet, of met (enig) baatzuchtig voorwendsel; God is getuige! 6 Ook zochten wij geen eer bij mensen, noch van u, noch van anderen, hoewel wij als apostelen van de Messias ons hadden kunnen laten gelden; 7 maar wij gedroegen ons in uw midden vriendelijk, zoals een moeder haar eigen kinderen koestert. 8 Zo waren wij, in onze grote genegenheid voor u, bereid u niet alleen het evangelie van God, maar ook ons eigen leven mee te delen, daarom, dat u ons lief geworden was. 9 Want u herinnert u, broeders, onze moeite en inspanning. Terwijl wij nacht en dag werkten, om niemand van u lastig te vallen, hebben wij u het evangelie van God gepredikt. 10 U bent getuigen, en God, hoe vroom, rechtvaardig en onberispelijk wij ons bij u, die gelooft, gedragen hebben. 11 U weet trouwens, hoe wij, als een vader zijn eigen kinderen, u hoofd voor hoofd vermaanden, aanmoedigden, 12 en betuigden te blijven wandelen, God waardig, die u roept tot zijn eigen Koninkrijk en heerlijkheid.

Vreugde over de gemeente

13 En hierom danken ook wij God onophoudelijk, dat u, toen u het gepredikte woord van God van ons hebt ontvangen, het hebt aangenomen niet als een woord van mensen, maar, wat

(A) **1:1** Hand. 17:1. (B) **1:6** Hand. 17:5-9. (C) **2:2 a** Hand. 16:19-24. **2:2 b** Hand. 17:1-9.

het inderdaad is, als een woord van God, dat ook werkzaam is in u, die gelooft. 14 (A) Want u, broeders, bent navolgers geworden van de gemeenten van God in Jesjoea de Messias, die in Judea zijn, omdat ook u hetzelfde te verduren hebt gehad van uw eigen volksgenoten als zij van de Joden, 15 (B) die zelfs de Heer Jesjoea en de profeten gedood en ons tot het uiterste vervolgd hebben, die God niet behagen en tegen alle mensen ingaan, 16 daar zij ons verhinderen tot de (heiden)volken te spreken tot hun behoud, waardoor zij voor altijd (de maat) van hun zonden vol maken. De toorn is over hen gekomen tot het einde.

17 Maar wij, broeders, die een tijdlang naar het oog, niet naar het hart, van u beroofd zijn geweest, hebben met zeer veel ijver en groot verlangen verlangd uw aangezicht te zien. 18 Wij, of liever: ik, Paulus, heb namelijk meerdere keren tot u willen komen, maar de satan heeft het ons belet. 19 Want wie is onze hoop of blijdschap of erekrans voor onze Heer Jesjoea bij zijn komst, wie anders dan u? 20 Ja, u bent onze eer en blijdschap.

Goede berichten door Timoteüs

3 1 (C) Daarom hebben wij, - want wij konden het niet langer uithouden, - besloten alleen te Athene achter te blijven, 2 en wij hebben Timoteüs, onze broeder, en een medewerker van God in het evangelie van de Messias, gezonden om u te versterken en u te vermanen over uw geloof, 3 dat niemand zou wankelen onder deze verdrukkingen. U weet immers zelf, dat wij daartoe bestemd zijn; 4 want ook toen wij bij u waren, zeiden wij u al, dat wij zouden verdrukt worden, zoals u ook weet, dat gebeurd is. 5 Daarom kon ik het ook niet langer uithouden en zond hem zodat ik zekerheid van uw geloof zou krijgen, of de verzoeker u misschien verzocht had en onze inspanning vruchteloos zou geworden zijn.

6 (D) Maar nu echter Timoteüs van u tot ons is teruggekeerd en ons goede tijding heeft gebracht van uw geloof en uw liefde, en dat u ons altijd in goede herinnering houdt, even verlangend om ons te zien als wij u, 7 zijn wij dan ook, broeders, bij al onze nood en druk, vertroost over u door uw geloof, 8 want nu leven wij, als u staat in de Heer. 9 Want welke dank kunnen wij God over u vergelden voor al de blijdschap, waarmee wij ons om u verheugen voor onze God? 10 Nacht en dag bidden wij vurig, dat wij uw aangezicht mogen zien en voltooien wat nog aan uw geloof ontbreekt.

11 Mag Hij, onze God en Vader, en onze Heer Jesjoea, ons de weg tot u banen; 12 en mag de Heer u doen toenemen en overvloedig worden in de liefde tot elkaar en tot allen - zoals ook wij gezind zijn tegenover u -, 13 om uw harten te versterken, zodat zij onberispelijk zijn in heiligheid voor onze God en Vader bij de komst van onze Heer Jesjoea met al zijn heiligen.

Vermaning tot heilige wandel

4 1 Voorts dan broeders, vragen en vermanen wij in de Heer Jesjoea, zoals u van ons hebt ontvangen, hoe nodig het is dat u wandelt en God behaagt, zoals u (al) wandelt, opdat u nog meer overvloedig zult zijn. 2 Want u weet, welke voorschriften wij u gegeven hebben door de Heer Jesjoea. 3 Want dit wil God: uw heiliging, dat u zich onthoudt van de hoererij, 4 dat ieder van u in heiliging en eerbaarheid zijn vrouw weet te verwerven, 5 niet in hartstochtelijke begeerlijkheid, zoals ook de volken, die van God niet weten, 6 en dat men zijn broeder niet slecht zal behandelen of bedriegen in deze zaak, want de Heer is een wreker van dit alles, zoals wij u ook vroeger gezegd en nadrukkelijk betuigd hebben. 7 Want God heeft ons niet geroepen tot onreinheid, maar in heiliging. 8 Daarom, wie dit verwerpt, verwerpt niet een mens, maar God, die u immers ook zijn heilige Geest geeft.

9 Over de broederliefde is het niet nodig u te schrijven; immers, u hebt zelf van God geleerd

(A) **2:14** Hand. 17:5. (B) **2:15** Hand. 9:23,29; 13:45,50; 14:2,5,19; 17:5,13; 18:12. (C) **3:1** Hand. 17:15. (D) **3:6** Hand. 18:5.

elkaar lief te hebben; 10 u doet dat dan ook ten
aanzien van alle broeders in geheel Macedonië.
Maar wij vermanen u, broeders, dit nog veel
meer te doen, 11 en er een eer in te stellen rus-
tig te blijven en uw eigen zaken te behartigen en
met uw handen te werken, zoals wij u bevolen
hebben, 12 opdat u zich behoorlijk gedraagt ten
aanzien van hen, die buiten staan, zonder iets
nodig te hebben.

De komst van de Heer

13 Maar wij willen u niet onkundig laten, broe-
ders, wat betreft hen, die ontslapen, opdat u niet
bedroefd bent, zoals de andere (mensen), die
geen hoop hebben. 14 Want indien wij geloven,
dat **Jesjoea** gestorven en opgestaan is, zal God
ook zó hen, die ontslapen zijn, door **Jesjoea** te-
rugbrengen met Hem.
15 (A) Want dit zeggen wij u met een woord van
de Heer: wij, levenden, die achterblijven tot de
komst van de Heer, zullen in geen geval de ont-
slapenen voorgaan, 16 want de Heer zelf zal op
een teken, bij het roepen van een aartsengel en
bij het geklank van een bazuin van God, neerda-
len van de hemel, en zij, die in de Messias gestor-
ven zijn, zullen het eerst opstaan; 17 daarna zul-
len wij, levenden, die achterbleven, samen met
hen op de wolken in een oogwenk weggevoerd
worden, de Heer tegemoet in de lucht, en zó zul-
len wij altijd met de Heer zijn.
18 Vermaant elkaar dus met deze woorden.

Waakzaamheid

5 1 Maar over de tijden en gelegenheden, broe-
ders, is het niet nodig, dat u geschreven
wordt: 2 (B) immers, u weet zelf zeer goed, dat
de dag van de Heer zó komt, als een dief in de
nacht. 3 Terwijl zij zeggen: het is (alles) vrede
en rust, overkomt hun, als de weeën een zwan-
gere vrouw, een plotseling verderf, en zij zullen
zeker niet ontkomen. 4 Maar u, broeders, bent
niet in de duisternis, zodat die dag u als een
dief overvallen zou: 5 want u bent allen kinde-
ren van het licht en kinderen van de dag. Wij be-
horen niet aan nacht of duisternis toe; 6 laten wij
dan ook niet slapen zoals de anderen, maar wak-
ker en nuchter zijn. 7 Want die slapen, slapen 's
nachts en die zich bedrinken, zijn 's nachts dron-
ken, 8 (C) maar laten wij, die de dag toebehoren,
nuchter zijn, toegerust met het harnas van ge-
loof en liefde en met de helm van de hoop; 9 want
God heeft ons niet gesteld tot toorn, maar tot
het verkrijgen van rijke zegen door onze Heer
Jesjoea de Messias, 10 die voor ons gestorven is,
opdat wij, hetzij wij waken, hetzij wij slapen,
tezamen met Hem zouden leven. 11 Vermaant
daarom elkaar en bouwt elkaar op, zoals u dit
ook doet.

Vermaningen - Groet

12 Wij verzoeken u, broeders, hen, die onder u
zich moeite getroosten, die u leiden in de Heer
en u terechtwijzen, te erkennen, 13 en hen zeer
hoog te schatten in liefde, om hun werk. Houdt
vrede onder elkaar.
14 Wij vermanen u, broeders, wijst de ongere-
gelden terecht, beurt de kleinmoedigen op, komt
op voor de zwakken, hebt geduld met allen.
15 Ziet toe, dat niemand kwaad met kwaad zal
vergelden, maar jaagt altijd het goede na, tegen-
over elkaar en tegenover allen.
16 Verheugt u altijd, 17 bidt zonder ophouden,
18 dankt onder alles, want dat is de wil van God
in **Jesjoea** de Messias ten opzichte van u.
19 Dooft de Geest niet uit, 20 veracht de pro-
fetieën niet, 21 maar toetst alles en behoudt het
goede.
22 Onthoudt u van alle soort van kwaad.
23 En mag Hij, de God van vrede, u geheel en al
heiligen, en mag geheel uw geest, ziel en lichaam
bij de komst van onze Heer **Jesjoea** de Messias
blijken in alle delen onberispelijk bewaard te
zijn. 24 Die u roept, is getrouw; Hij zal het ook
doen.
25 Broeders, bidt [ook] voor ons.
26 Groet al de broeders met een heilige kus.

(A) **4:15** 1Cor. 15:51,52. (B) **5:2** Mat. 24:43; Luk. 12:39; 2Pet. 3:10. (C) **5:8** Jes. 59:17; Efez. 6:13-17.

27 Ik bezweer u bij de Heer, dat deze brief aan alle broeders voorgelezen zal worden.

28 Mag de genade van onze Heer Jesjoea de Messias met u zijn.

2 Tessalonicenzen

Schrijver - Lezers - Groet - Dankzegging en gebed

1 1 (A) Paulus, Silvanus en Timoteüs aan de gemeente van de Tessalonicenzen in God, onze
Vader, en de Heer **Jesjoea** de Messias: 2 genade
zij u en vrede van God, de Vader, en van de Heer
Jesjoea de Messias.
3 Wij behoren God altijd om u te danken, broeders, zoals gepast is, omdat uw geloof zeer toeneemt en de liefde van u allen tegenover elkaar
sterker wordt, 4 zodat wij zelf over u roemen bij
de gemeenten van God, vanwege uw volharding
en uw geloof onder al uw vervolgingen en de verdrukkingen, die u doorstaat: 5 een bewijs van het
rechtvaardige oordeel van God, dat u het Koninkrijk van God waardig geacht bent, voor hetwelk
u ook lijdt, 6 indien het inderdaad recht is bij
God, aan uw verdrukkers verdrukking te vergelden, 7 en aan u, die verdrukt wordt, verkwikking
tezamen met ons, bij de openbaring van de Heer
Jesjoea van de hemel met de engelen van zijn
kracht, 8 in vlammend vuur, als Hij straf oefent
over hen, die God niet kennen en het evangelie
van onze Heer **Jesjoea** niet gehoorzamen. 9 (B)
Dezen zullen boeten met een eeuwig verderf, ver
van het aangezicht van de Heer en van de heerlijkheid van zijn sterkte, 10 wanneer Hij komt,
om op die dag verheerlijkt te worden in zijn heiligen en met verbazing gezien te worden in allen,
die tot geloof gekomen zijn; want ons getuigenis
heeft geloof gevonden bij u.
11 Hiertoe bidden wij ook altijd voor u, dat
onze God u de roeping waardig zal achten en met
kracht alle welgevallen in het goede en het werk
van het geloof zal volmaken, 12 opdat de naam
van onze Heer **Jesjoea** in u verheerlijkt zal worden, en u in Hem, naar de genade van onze God
en van de Heer **Jesjoea** de Messias.

De wederkomst van de Heer

2 1 (C) Maar wij verzoeken u, broeders, met
betrekking tot de komst van [onze] Heer
Jesjoea de Messias en onze vereniging met Hem,
2 dat u niet spoedig uw bezinning verliest of in
onrust verkeert, hetzij door een geestesuiting,
hetzij door een prediking, hetzij door een brief,
die van ons afkomstig zou zijn, alsof de dag van
de Heer (reeds) aanbrak. 3 Laat niemand u misleiden, op welke wijze ook, want eerst moet de
afval komen en de mens van de wetteloosheid(1)
zich openbaren, de zoon van het verderf, 4 (D) de
tegenstander, die zich verheft tegen al wat God
of voorwerp van verering heet, zodat hij zich in
de tempel van God zet, om aan zich te laten zien,
dat hij een god is.
5 Herinnert u zich niet, dat ik, toen ik nog bij
u was, u dit meermalen gezegd heb? 6 En u weet
nu wel, wat hem weerhoudt, totdat hij zich openbaart op zijn tijd. 7 Want het geheimenis van de
wetteloosheid(2) is al in werking; (wacht) slechts
totdat hij, die op het ogenblik nog weerhoudt,
verwijderd is. 8 (E) Dan zal de wetteloze(3) zich
openbaren; de Heer [**Jesjoea**] zal hem doden
door de adem van zijn mond en machteloos
maken door zijn verschijning, als Hij komt. 9 (F)
Daarentegen is zijn komst naar de werking van
de satan met allerlei krachten, tekenen en bedrieglijke wonderen, 10 en met allerlei verlokkende ongerechtigheid, voor hen, die verloren
gaan, omdat zij de liefde tot de waarheid niet
aanvaard hebben, waardoor zij hadden kunnen
behouden worden. 11 En daarom zendt God hun
een dwaling, die bewerkt, dat zij de leugen geloven, 12 opdat allen worden geoordeeld, die de
waarheid niet geloofd hebben, maar een welgevallen hebben gehad in de ongerechtigheid.

(1) **2:3** D.w.z. hij die zonder Gods *Torah* leeft. (2) **2:7** zie de voetnoot bij 2:3. (3) **2:8** zie de voetnoot bij 2:3.
(A) **1:1** Hand. 17:1. (B) **1:9** Jes. 2:10. (C) **2:1** 1Th. 4:15-17. (D) **2:4** Dan. 11:36; Eze. 28:2. (E) **2:8** Jes. 11:4.
(F) **2:9** Mat. 24:24.

13 Maar wij behoren God altijd om u te danken, door de Heer geliefde broeders, dat God u
als eerstelingen voor Zich heeft verkozen tot behoudenis, in heiliging door de Geest en geloof
in de waarheid. 14 Daartoe heeft Hij u ook door
ons evangelie geroepen tot het verkrijgen van de
heerlijkheid van onze Heer **Jesjoea** de Messias.
15 Zo dan, broeders, staat vast en houdt u aan
de overleveringen, die u door ons, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, geleerd zijn.
16 En Hij, onze Heer **Jesjoea** de Messias, en
God, onze Vader, die ons heeft liefgehad en ons
eeuwige troost en goede hoop door zijn genade
verleend heeft, 17 mag uw harten troosten, en ze
sterk maken in alle goed werk en woord.

Bidden en werken - Groet

3 1 Voorts, broeders, bidt voor ons, dat het
woord van de Heer snelle voortgang zal hebben en verheerlijkt zal worden, evenals bij u,
2 en dat wij bewaard blijven voor de wargeesten
en slechte mensen; want trouw vindt men niet
bij allen.
3 Maar wél getrouw is de Heer, die u sterken zal
en u bewaren voor de boze. 4 En wij vertrouwen
in de Heer van u, dat u, wat wij (u) bevelen, [niet
alleen] doet, maar ook zult doen.
5 Mag de Heer uw harten neigen tot de liefde
van God en tot de volharding van de Messias.
6 Maar wij bevelen u, broeders, in de naam van
de Heer **Jesjoea** de Messias, dat u zich onttrekt
aan elke broeder, die zich ongeregeld gedraagt,
in strijd met de overlevering, die u van ons ontvangen hebt. 7 U weet immers zelf, hoe ons voorbeeld behoort gevolgd te worden, daar wij bij u
niet van de regel afgeweken zijn, 8 noch gegeven brood bij iemand hebben gegeten; maar met
moeite en inspanning werkten wij dag en nacht,
om niemand van u lastig te vallen; 9 niet, dat
wij er geen bevoegdheid toe hebben, maar om
ons u tot een voorbeeld ter navolging te stellen.
10 Want ook toen wij bij u waren, hebben wij u
dit bevolen: Wil iemand niet werken, dan zal hij
ook niet eten. 11 Wij horen namelijk, dat sommigen onder u zich ongeregeld gedragen, door
geen werk te verrichten, maar bezig te zijn met
wat geen werk is; 12 zulke mensen bevelen wij en
wij vermanen hen in de Heer **Jesjoea** de Messias,
dat zij rustig bij hun werk blijven en hun eigen
brood eten.
13 En u, broeders, wordt niet moe te doen wat
goed is. 14 Als iemand niet luistert naar wat wij
door onze brief zeggen, tekent hem en gaat niet
met hem om, opdat hij beschaamd zal worden;
15 houdt hem echter niet voor een vijand, maar
wijst hem terecht als een broeder.
16 En mag Hij, de Heer van vrede, u de vrede
geven, voortdurend, in elk opzicht. De Heer zij
met u allen.
17 Een eigenhandige groet van mij, Paulus. Dit
is een waarmerk in elke brief: zó schrijf ik.
18 Mag de genade van onze Heer **Jesjoea** de
Messias met u allen zijn.

1 Timoteüs

Schrijver - Lezer – Groet - Dwaalleraars

1 [1] Paulus, een apostel van **Jesjoea** de Messias
naar de opdracht van God, onze Heiland,
en van **Jesjoea** de Messias, onze hoop, [2] (A) aan
Timoteüs, mijn waar kind in het geloof: genade,
barmhartigheid en vrede zij u van God, de Vader,
en van **Jesjoea** de Messias, onze Heer.
[3] Doe, zoals ik u bij mijn reis naar Macedonië
aangeraden heb: blijf nog te Efeze, om sommigen
te bevelen geen andere leer te brengen, [4] noch
zich bezig te houden met fabels en eindeloze
geslachtsregisters, die veeleer moeilijkheden ten
gevolge hebben dan door God gegeven leiding
in het geloof. [5] En het doel van (alle) vermaning
is liefde uit een rein hart, uit een goed gewe-
ten en een oprecht geloof. [6] Door dit spoor te
verlaten zijn sommigen vervallen tot onnodig
gepraat; [7] zij willen leraars van de *Torah* zijn,
zonder ook maar te beseffen wat zij zeggen
of waarover zij zo stellig spreken. [8] Wij weten,
dat de *Torah* goed is, indien iemand haar wet-
tig toepast, [9] wel wetend, dat de *Torah* niet ge-
steld is voor de rechtvaardige, maar voor wette-
lozen en tuchtelozen, voor goddelozen en zon-
daars, voor onverlaten en onheiligen, voor va-
dermoorders en moedermoorders en doodsla-
gers, [10] hoereerders, knapenschenders, zielver-
kopers, leugenaars, meinedigen, en al wat verder
ingaat tegen de gezonde leer, [11] in overeenstem-
ming met het evangelie van de heerlijkheid van
de zalige God, dat mij is toevertrouwd.

Gods genade aan Paulus

[12] Ik breng dank aan Hem, die mij kracht ge-
geven heeft, **Jesjoea** de Messias, onze Heer, dat
Hij mij getrouw geacht heeft, daar Hij mij in de
bediening gesteld heeft, [13] (B) hoewel ik vroeger
een godslasteraar en een vervolger en een ge-
weldenaar was. Maar mij is ontferming bewezen,
omdat ik het in mijn onwetendheid, uit ongeloof,
gedaan heb, [14] en zeer overvloedig is de genade
van onze Heer geweest, met het geloof en de
liefde in **Jesjoea** de Messias. [15] Dit is een getrouw
woord en alle aanneming waard, dat **Jesjoea** de
Messias in de wereld gekomen is om zondaren
te behouden, onder welke ik een eerste plaats
inneem. [16] Maar hiertoe is mij ontferming bewe-
zen, dat **Jesjoea** de Messias in de eerste plaats in
mij zijn grote geduld zou bewijzen tot een voor-
beeld voor hen, die later op Hem zouden vertrou-
wen tot eeuwig leven.
[17] De Koning der eeuwen, de onvergankelijke,
de onzienlijke, de enige God, zij eer en heerlijk-
heid in alle eeuwigheid! Amen.
[18] Deze opdracht vertrouw ik u toe, mijn
kind Timoteüs, overeenkomstig de profetieën,
die vroeger over u zijn uitgesproken, opdat
u, u daarnaar richtend, de goede strijd strijdt
[19] met geloof en met een goed geweten. Om-
dat sommigen dit hebben verworpen, heeft hun
geloof schipbreuk geleden. [20] Tot hen behoren
Hymeneüs en Alexander, die ik aan de satan heb
overgegeven, opdat hun het lasteren zal worden
afgeleerd.

Voorschriften

2 [1] Ik vermaan u dan allereerst smekingen, ge-
beden, voorbeden en dankzeggingen te doen
voor alle mensen, [2] voor koningen en alle hoog-
geplaatsten, opdat wij een stil en rustig leven
mogen leiden in alle godsvrucht en waardig-
heid. [3] Dit is goed en aangenaam voor God, onze
Heiland, [4] die wil, dat alle mensen behouden
worden en tot erkentenis van de waarheid ko-
men. [5] Want er is één God en ook één midde-
laar tussen God en mensen, de mens **Jesjoea** de
Messias, [6] die Zich gegeven heeft tot een losprijs

(A) **1:2** Hand. 16:1. (B) **1:13** Hand. 8:3; 9:4,5.

voor allen; en daarvan wordt getuigd op de juiste tijd. 7 (A) En ik ben daartoe als een verkondiger en een apostel gesteld - ik spreek waarheid en geen leugen - als een leermeester van de volken in geloof en waarheid.

8 Ik wil dan, dat de mannen op iedere plaats bidden met opheffing van heilige handen, zonder toorn en ruzie.

9 (B) Evenzo, dat de vrouwen zich sieren met waardige klederdracht, zedig en bescheiden, niet met haarvlechten en goud of parels en kostbare kleding, 10 maar - zó immers betaamt het vrouwen, die voor haar godsvrucht uitkomen - door goede werken. 11 Een vrouw moet zich rustig, in alle onderdanigheid, laten onderwijzen, 12 maar ik sta niet toe, dat een vrouw onderwijs geeft of gezag over de man heeft; zij moet zich rustig houden. 13 (C) Want eerst is Adam geformeerd, en daarna Eva. 14 (D) En Adam heeft zich niet laten verleiden, maar de vrouw is door de verleiding in overtreding gevallen; 15 maar zij zal behouden worden, kinderen ter wereld brengende, indien zij blijft in geloof, liefde en heiliging, met bescheidenheid.

Opzieners en diakenen

3 1 Dit is een betrouwbaar woord: indien iemand staat naar het opzienersambt, dan begeert hij een voortreffelijke taak. 2 (E) Een opziener dan moet zijn onbesproken, de man van één vrouw, nuchter, bezadigd, beschaafd, gastvrij, bekwaam om te onderwijzen, 3 niet aan de wijn verslaafd, niet opvliegend, maar vriendelijk, niet strijdlustig of geldzuchtig, 4 een goed bestuurder van zijn eigen huis, die met alle waardigheid zijn kinderen onder tucht houdt; 5 indien echter iemand zijn eigen huis niet weet te besturen, hoe zal hij voor de gemeente van God zorgen? 6 Hij mag niet een pas bekeerde zijn, opdat hij niet door opgeblazenheid in het oordeel van de duivel zal vallen. 7 Hij moet ook gunstig bekend zijn bij de buitenstaanders, opdat hij niet in opspraak zal komen en in een strik van de duivel zal vallen.

8 Evenzo moeten de diakenen waardig zijn, niet met twee tongen sprekende, niet verzot op veel wijn, niet op winstbejag uit, 9 maar het geheimenis van het geloof bewarend in een rein geweten. 10 Laten ook dezen eerst op de proef gesteld worden, om daarna, als zij onberispelijk blijken, hun dienst te vervullen. 11 Evenzo moeten (hun) vrouwen zijn: waardig, geen kwaadspreeksters, nuchter, betrouwbaar in alles. 12 Diakenen moeten mannen van één vrouw zijn, hun kinderen en hun eigen huis goed besturen. 13 Want zij, die hun dienst goed hebben vervuld, verwerven zich een ereplaats en veel vrijmoedigheid om te spreken door het geloof in Jesjoea de Messias.

14 Dit schrijf ik u, hoewel ik vrij spoedig tot u hoop te komen. 15 Mocht ik nog uitblijven, dan weet u, hoe men zich behoort te gedragen in het huis van God, dat is de gemeente van de levende God, een pijler en fundament van de waarheid. 16 En buiten twijfel, groot is het geheimenis van de godsvrucht: Die Zich geopenbaard heeft in het vlees, is gerechtvaardigd door de Geest, is verschenen aan de engelen, is verkondigd onder de (heiden)volken, geloofd in de wereld, opgenomen in heerlijkheid.

De taak van Timoteüs

4 1 Maar de Geest zegt nadrukkelijk, dat in latere tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, doordat zij dwaalgeesten en leringen van boze geesten volgen, 2 door de huichelarij van leugensprekers, die in hun eigen geweten gebrandmerkt zijn, 3 het huwelijk verbieden en het genot van spijzen, welke God toch geschapen heeft om met dankzegging te worden gebruikt door de gelovigen, die tot erkentenis van de waarheid gekomen zijn. 4 Want alles wat God geschapen heeft, is goed en niets daarvan is verwerpelijk, als het met dankzegging aan-

(A) **2:7** 2Ti. 1:11. (B) **2:9** 1Pet. 3:3. (C) **2:13 a** Gen. 2:7. **2:13 b** Gen. 2:21,22. (D) **2:14** Gen. 3:1-6. (E) **3:2** Titus 1:6-9.

vaard wordt: 5 want het wordt geheiligd door het
woord van God en door gebed.
6 Als u dit de broeders voorhoudt, zult u een
goed dienaar van Jesjoea de Messias zijn, wél on-
derlegd in de woorden van het geloof en van de
goede leer, die u gevolgd bent; 7 maar wees afke-
rig van onheilige praat van oude vrouwen. Oefen
u in de godsvrucht. 8 Want de oefening van het
lichaam is van weinig nut, maar de godsvrucht
is nuttig tot alles, daar zij een belofte inhoudt
van leven, in heden en toekomst. 9 Dit is een
betrouwbaar woord en alle aanneming waard.
10 Ja, hierom getroosten wij ons moeite en grote
inspanning, omdat wij onze hoop gevestigd heb-
ben op de levende God, die een Heiland is voor
alle mensen, in het bijzonder voor de gelovigen.
11 Beveel en leer dit. 12 Niemand schatte u ge-
ring om uw jeugdige leeftijd, maar wees een
voorbeeld voor de gelovigen in woord, in wan-
del, in liefde, in geloof en in reinheid. 13 In af-
wachting van mijn komst moet u zich toeleg-
gen op het voorlezen, het vermanen en het le-
ren. 14 Veronachtzaam de gave in u niet, die
u krachtens een profetenwoord geschonken is
onder handoplegging van de gezamenlijke oud-
sten. 15 Behartig deze dingen, leef erin, opdat
aan allen zal blijken, dat u vooruitgaat. 16 Zie toe
op uzelf en op de leer, volhard in deze dingen;
want door dit te doen zult u zowel uzelf als hen,
die u horen, behouden.

De weduwen

5 1 Word niet heftig tegen een oude man, maar
vermaan hem als een vader; doe het jonge
mannen als broeders, 2 oude vrouwen als moe-
ders, jonge vrouwen als zusters, in alle reinheid.
3 Houd als weduwen in ere, wie waarlijk wedu-
wen zijn. 4 Maar indien een weduwe kinderen of
kleinkinderen heeft, laten zij dan eerst aan ei-
gen familie godsvrucht tonen en aan het vorig
geslacht vergelden wat zij hun te danken heb-
ben, want dit is aangenaam voor God. 5 Een ware
weduwe dan, die alleen staat, heeft haar hoop
op God gevestigd en volhardt in haar smekin-
gen en gebeden dag en nacht; 6 maar zij, die een
los leven leidt, is levend dood. 7 Ook deze din-
gen moet u bevelen, opdat zij onberispelijk blij-
ven. 8 Maar indien iemand voor degenen die ei-
gen zijn, en om precies te zijn de huisgenoten,
niet zorgt, dan heeft die (persoon) zijn of haar
geloof verloochend en is zo erger dan een on-
gelovige. 9 Als weduwe komt in aanmerking ie-
mand van zestig jaar of ouder, die de vrouw ge-
weest is van één man; 10 inzake goede werken
moet van haar getuigd kunnen worden, dat zij
kinderen grootgebracht heeft, gastvrijheid bewe-
zen, de voeten van de heiligen gewassen, ver-
drukten ondersteund en alle goed werk behar-
tigd heeft. 11 Maar wijs jonge weduwen af, want
wanneer de zinnen haar van de Messias aftrek-
ken, willen zij huwen, 12 en halen een oordeel
over zich, omdat zij haar eerste trouw hebben
verzaakt. 13 Maar tegelijk wennen zij zich eraan
de huizen rond te gaan bij gebrek aan bezigheid,
en niet alleen zonder bezigheid, maar ook be-
zig met praatjes en al te bezig met het spreken
over onbehoorlijke dingen. 14 Ik wil daarom, dat
de jonge weduwen huwen, kinderen krijgen, hun
huis besturen, en niet door lasterpraat aan de te-
genpartij vat op zich geven. 15 Want reeds zijn
sommigen afgeweken, de satan achterna. 16 In-
dien een gelovige vrouw weduwen bij zich heeft,
laat zij die ondersteunen, zodat de gemeente er
niet door bezwaard wordt; dan kan deze de wer-
kelijke weduwen ondersteunen.

De oudsten - Vermaningen

17 De oudsten, die goede leiding geven, komt
dubbel eerbewijs toe, vooral hun, die zich belas-
ten met prediking en onderwijs. 18 (A) Immers,
de Schrift zegt: U zult een dorsende os niet muil-
banden, en: De arbeider is zijn loon waard. 19 (B)
U moet geen klacht tegen een oudste aannemen,
tenzij er twee of drie getuigen zijn.

(A) **5:18 a** Deut. 25:4. **5:18 b** Mat. 10:10; Luk. 10:7. (B) **5:19** Deut. 17:6; 19:15.

20 Wie in zonde leven, moet u in ieders tegenwoordigheid bestraffen, opdat ook de overigen ontzag hebben.
21 Ik betuig u voor God en voor **Jesjoea** de Messias en voor de uitverkoren engelen, dat u daaraan de hand houdt, zonder vooroordeel en zonder iets te doen uit vooringenomenheid.
22 Leg niemand overhaast de handen op, heb ook geen deel aan de zonden van anderen, houd u rein.
23 Drink voortaan niet (alleen) water, maar gebruik een weinig wijn voor uw maag en voor uw gedurige ongesteldheden.
24 Van sommige mensen zijn de zonden zo duidelijk, dat zij voor hen uitgaan naar het oordeel, bij anderen komen zij achteraan. 25 Zo zijn ook de goede werken direct duidelijk, en die, waarmee het anders gesteld is, kunnen niet verborgen blijven.

6 1 Allen, die onder een slavenjuk zijn, moeten hun meesters alle eer waardig achten, opdat de naam van God en de leer geen smaad lijden.
2 Zij, die gelovige meesters hebben, moeten hen niet geringschatten, omdat zij broeders zijn, maar des te betere slaven zijn, omdat (hun meesters) gelovigen en geliefden zijn, die ijverig bezig zijn om wél te doen.

Het gevaar van rijkdom

Leer en vermaan in deze zin. 3 Indien iemand een andere leer verkondigt en zich niet voegt naar de gezonde woorden van onze Heer **Jesjoea** de Messias en de leer van de godsvrucht, 4 dan is hij opgeblazen, hoewel hij niets weet, en heeft hij een zwak voor geschillen en haarkloverijen, een bron van nijd, ruzie, lasteringen, kwade vermoedens, 5 en geharrewar bij mensen die niet helder meer zijn van denken en het spoor van de waarheid bijster geraakt zijn, daar zij de godsvrucht als iets winstgevends beschouwen. 6 Nu brengt inderdaad de godsvrucht grote winst, (indien zij samengaat) met tevredenheid. 7 Want wij hebben niets op de wereld meegebracht; wij kunnen er ook niets uit meenemen. 8 Als wij echter onderhoud en onderdak hebben, dan moet ons dat genoeg zijn. 9 Maar wie rijk willen zijn, vallen in verzoeking, in een strik, en in vele dwaze en schadelijke verlangens, die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang. 10 Want de wortel van alle kwaad is de geldzucht. Door daarnaar te haken zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zich met vele pijnen doorboord.
11 U integendeel, o mens van God, ontvlucht deze dingen, maar jaag naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding en zachtzinnigheid. 12 Strijd de goede strijd van het geloof, grijp het eeuwige leven, waartoe u geroepen bent en de goede belijdenis afgelegd hebt voor vele getuigen. 13 (A) Ik beveel voor God, die alle leven wekt, en voor **Jesjoea** de Messias, die de goede belijdenis voor Pontius Pilatus betuigd heeft, 14 dat u dit gebod onbevlekt en onberispelijk handhaaft tot de verschijning van onze Heer **Jesjoea** de Messias, 15 welke op zijn tijd de gezegende en enige Heerser zal doen zien, de Koning der koningen en de Heer der heren, 16 die alleen onsterfelijkheid heeft en een ontoegankelijk licht bewoont, die geen van de mensen gezien heeft of zien kan. Hem zij eer en eeuwige kracht! Amen.
17 Hun, die rijk zijn in de tegenwoordige wereld, moet u bevelen niet hooghartig te zijn, en hun hoop gevestigd te houden niet op onzekere rijkdom, maar op God, die ons alles rijkelijk geeft om te gebruiken, 18 om wél te doen, rijk te zijn in goede werken, vrijgevig en mededeelzaam, 19 waardoor zij zich een vaste grondslag voor de toekomst verzekeren om het ware leven te grijpen.
20 O Timoteüs, bewaar wat u is toevertrouwd, houd u buiten het bereik van de onheilige, holle klanken en de tegenstellingen van de ten onrechte zo genoemde kennis. 21 Sommigen, die woordvoerders daarvan zijn, zijn het spoor van

(A) **6:13** Joh. 18:37.

het geloof bijster geraakt. Mag de genade met u allen zijn.

2 Timoteüs

Schrijver - Lezer - Groet

1 [1] Paulus, een apostel van **Jesjoea** de Messias
door de wil van God naar de belofte van het
leven in **Jesjoea** de Messias, [2] (A) aan Timoteüs,
mijn geliefd kind: genade, barmhartigheid en
vrede zij u van God, de Vader, en van **Jesjoea** de
Messias, onze Heer.

Dankzegging - Vermaning tot volharding

[3] Ik breng dank aan God, die ik, evenals mijn
voorouders, met een rein geweten dien, dat ik
u onophoudelijk mag gedenken in mijn gebeden, nacht en dag; [4] immers, als ik denk aan
uw tranen, verlang ik u te zien om met blijdschap vervuld te worden; [5] (B) en dan komt mij
voor de geest uw oprechte geloof, zoals het eerst
gewoond heeft in uw grootmoeder Loïs en uw
moeder Eunike, en ook - daarvan ben ik overtuigd - (woont) in u. [6] Om die reden herinner
ik u eraan, de gave van God aan te wakkeren,
die door mijn handoplegging in u is. [7] Want God
heeft ons niet gegeven een geest van lafhartigheid, maar van kracht, van liefde en van bezonnenheid. [8] Schaam u dus niet voor het getuigenis
van onze Heer of voor mij, zijn gevangene, maar
wees mede bereid voor het evangelie te lijden in
de kracht van God, [9] die ons behouden heeft en
geroepen met een heilige roeping, niet naar onze
werken, maar naar zijn eigen voornemen en de
genade, die ons in **Jesjoea** de Messias gegeven is
vóór eeuwige tijden, [10] maar die nu geopenbaard
is door de verschijning van onze Heiland, **Jesjoea**
de Messias, die de dood van zijn kracht heeft beroofd en onvergankelijk leven aan het licht gebracht heeft door het evangelie. [11] (C) En ík ben
daartoe aangesteld als verkondiger, apostel en
leraar. [12] Om die reden draag ik ook dit lijden
en ik schaam mij daarvoor niet, want ik weet, op
wie ik mijn vertrouwen heb gevestigd, en ik ben
ervan overtuigd, dat Hij bij machte is, wat Hij
mij toevertrouwd heeft, te bewaren tot die dag.
[13] Neem tot voorbeeld de gezonde woorden, die
u van mij gehoord hebt, in het geloof en de liefde,
die in **Jesjoea** de Messias is. [14] Bewaar door de
heilige Geest, die in ons woont, het goede, dat u
is toevertrouwd.
[15] Dit weet u, dat allen in Asia zich van mij
hebben afgekeerd, onder anderen Fygelus en
Hermogenes. [16] Mag de Heer barmhartigheid bewijzen aan het huis van Onesiforus, daar hij mij
dikwijls heeft verkwikt en zich voor mijn kettingen niet heeft geschaamd. [17] Integendeel, toen
hij te Rome gekomen was, heeft hij mij ijverig gezocht en mij ook gevonden; [18] mag de Heer hem
geven, dat hij barmhartigheid bij de Heer zal vinden op die dag - en hoeveel goede diensten hij te
Efeze bewezen heeft, weet u zelf het best.

De dienst van Timoteüs

2 [1] U dan, mijn kind, wees krachtig in de genade van **Jesjoea** de Messias, [2] en wat u van
mij gehoord hebt onder vele getuigen, vertrouw
dat toe aan vertrouwde mensen, die bekwaam
zullen zijn om ook anderen te onderwijzen.
[3] Lijd met de anderen als een goed soldaat
van **Jesjoea** de Messias. [4] Tijdens de veldtocht
wordt geen soldaat gemoeid in de zorg voor zijn
onderhoud; hij heeft (slechts) hem te voldoen,
door wie hij aangeworven is. [5] En is iemand een
kampvechter, dan ontvangt hij de krans alleen,
als hij volgens de regels van de kamp heeft gestreden. [6] De landman, die de zware arbeid verricht, moet het eerst van de vruchten genieten.
[7] Let wel op wat ik zeg, want de Heer zal u
in alles inzicht geven. [8] Gedenk, dat **Jesjoea** de
Messias uit de doden is opgewekt, uit het geslacht van David, naar mijn evangelie, [9] waar-

(A) **1:2** Hand. 16:1. (B) **1:5** Hand. 16:1. (C) **1:11** 1Ti. 2:7.

voor ik kwaad lijd en zelfs boeien draag als een misdadiger. Maar het woord van God is niet geboeid. 10 Om deze reden wil ik alles verdragen, om de uitverkorenen, opdat ook zij het heil in **Jesjoea** de Messias verkrijgen met eeuwige heerlijkheid. 11 Het woord is betrouwbaar: immers, indien wij met Hem gestorven zijn, zullen wij ook met Hem leven; 12 (A) indien wij volharden, zullen wij ook met Hem als koningen heersen; indien wij Hem zullen verloochenen, zal ook Hij ons verloochenen; 13 indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, want Zichzelf verloochenen kan Hij niet.

De houding tegenover de dwaalleraars

14 Blijf dit in herinnering brengen en betuig in de tegenwoordigheid van God, dat men geen woordenstrijd moet voeren, die geen enkel nut heeft, (ja) verderf brengt aan wie ernaar horen. 15 Maak er ernst mee u wél beproefd ten dienste van God te stellen, als een arbeider, die zich niet hoeft te schamen, maar rechte voren trekt bij het brengen van het woord van de waarheid. 16 Maar vermijd de onheilige, holle klanken; want zij zullen de goddeloosheid nog verder drijven, 17 en hun woord zal voortwoekeren als de kanker. Tot hen behoren Hymeneüs en Filetus, 18 die uit het spoor van de waarheid geraakt zijn met hun bewering, dat de opstanding al heeft plaatsgehad, waardoor zij het geloof van sommigen afbreken. 19 (B) En toch staat ongeschokt het hechte fundament van God met dit merk: De Heer kent de zijnen, en: Laat een ieder, die de naam van **JHWH** noemt, breken met de ongerechtigheid. 20 Maar in een groot huis zijn niet alleen voorwerpen van goud en van zilver, maar ook van hout en van aardewerk, en wel deels met eervolle, deels met minder eervolle bestemming; 21 indien iemand zich nu hiervan gereinigd heeft, zal hij een voorwerp zijn met eervolle bestemming, geheiligd, bruikbaar voor de eigenaar, voor iedere goede taak gereed. 22 Schuw de verlangens van de jeugd en jaag naar gerechtigheid, naar trouw, naar liefde en vrede met hen, die de Heer aanroepen uit een rein hart. 23 Maar wees afkerig van de dwaze en onverstandige strijdvragen; u weet immers, dat zij onenigheid teweegbrengen; 24 en een dienstknecht van de Heer moet niet strijden, maar vriendelijk zijn tegenover allen, bekwaam om te onderwijzen, geduldig, 25 met zachtmoedigheid de dwarsdrijvers bestraffende. Het kon zijn, dat God hun gaf zich tot erkentenis van de waarheid te keren 26 en, ontnuchterd, zich te wenden tot de wil van Hem, (losgekomen) uit de strik van de duivel, die hen gevangen hield.

Tekenen van de dwaalleraars

3 1 Weet wel, dat er in de laatste dagen zware tijden zullen komen: 2 want de mensen zullen zelfzuchtig zijn, geldgierig, pochers, brutaal, kwaadsprekers, aan hun ouders ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig, 3 liefdeloos, trouweloos, lasteraars, onmatig, onhandelbaar, afkerig van het goede, 4 verraderlijk, roekeloos, opgeblazen, met meer liefde voor genot dan voor God, 5 die met een schijn van godsvrucht de kracht daarvan verloochend hebben; houd ook dezen op een afstand. 6 Want tot hen behoren zij, die zich in de huizen indringen en vrouwtjes weten in te palmen, die met zonden beladen zijn en gedreven worden door allerlei verlangens, 7 die zich altijd laten leren, zonder ooit tot erkentenis van de waarheid te kunnen komen. 8 (C) Zoals Jannes en Jambres, de tegenstanders van Mozes, staan ook dezen de waarheid tegen; het denken van deze mensen is bedorven, en hun geloof kan de toets niet doorstaan. 9 Maar zij zullen het niet veel verder brengen, want hun onzinnigheid zal aan allen overduidelijk worden, zoals ook bij anderen het geval was.

10 U daarentegen hebt volle aandacht geschonken aan mijn onderwijs, wijze van doen, bedoeling, geloof, geduld, liefde, volharding, 11 (D)c vervolgingen en lijden, zoals mij getroffen hebben te Antiochië, te Ikonium en te Lystra. Al

(A) **2:12** Mat. 10:33; Luk. 12:9. (B) **2:19** Num. 16:5. (C) **3:8** Ex. 7:11. (D) **3:11 a** Hand. 13:14-52. **3:11 b** Hand. 14:1-7. c **3:11** Hand. 14:8-20.

die vervolgingen heb ik doorstaan en de Heer
heeft mij uit alle gered. 12 Trouwens, allen, die
in Jesjoea de Messias godvruchtig willen leven,
zullen vervolgd worden. 13 Maar slechte mensen
en bedriegers zullen van kwaad tot erger komen;
zij verleiden en worden verleid.

Het nut van de heilige Schriften(1)
- De naaste toekomst

14 Blijf u echter bij wat u geleerd en toever-
trouwd is, wél bewust van wie u het hebt ge-
leerd, 15 en dat u van kindsbeen af de heilige
Schriften(2) kent, die u wijs kunnen maken tot
rijke zegen door het geloof in Jesjoea de Messias.
16 Elk van God ingegeven schriftwoord is ook
nuttig om te onderwijzen, te weerleggen, te ver-
beteren en op te voeden in de gerechtigheid,
17 opdat de mens van God volkomen zal zijn, tot
alle goed werk volkomen toegerust.

4 1 Ik betuig u nadrukkelijk voor God en
Jesjoea de Messias, die levenden en doden
zal oordelen, met beroep zowel op zijn verschij-
ning als op zijn koningschap: 2 verkondig het
woord, dring erop aan, gelegen of ongelegen,
weerleg, bestraf en bemoedig met alle geduld en
onderwijzing. 3 Want er komt een tijd, dat (de
mensen) de gezonde leer niet (meer) zullen ver-
dragen, maar omdat hun gehoor verwend is, naar
hun eigen begeerte zich (tal van) leraars zullen
bijeenhalen, 4 dat zij hun oor van de waarheid
zullen afkeren en zich naar de verdichtsels ke-
ren. 5 Blijf u echter nuchter onder alles, aanvaard
het lijden, doe het werk van een evangelist, ver-
richt uw dienst ten volle.

6 Want wat mij aangaat, reeds word ik als
plengoffer geofferd en het tijdstip van mijn
verscheiden staat voor de deur. 7 Ik heb de
goede strijd gestreden, ik heb mijn loop tot het
einddoel gebracht, ik heb het geloof behouden;
8 voorts ligt voor mij gereed de krans van de
rechtvaardigheid, welke in die dagen de Heer, de
rechtvaardige Rechter, mij zal geven, maar niet
alleen mij, maar ook allen, die zijn verschijning
hebben liefgehad.

Laatste vermaningen

9 Doe uw best spoedig tot mij te komen. 10 (A)
Want Demas heeft mij uit liefde voor de tegen-
woordige wereld verlaten. Hij is naar Tessalonica
vertrokken, Crescens naar Galatië, Titus naar
Dalmatië. 11 (B) Alleen Lucas is nog bij mij. Haal
Marcus af en breng hem mee, want hij is mij van
veel nut voor de dienst.
12 (C) Tychikus heb ik naar Efeze gezonden.
13 (D) Als u komt, breng dan de mantel mee, die
ik te Troas bij Karpus liet liggen, en ook de boe-
ken, vooral de perkamenten.
14 (E) Alexander, de koperslager, heeft mij veel
kwaad berokkend: de Heer zal hem vergelden
naar zijn werken. 15 Neem u zich ook voor
hem in acht, want hij heeft onze woorden zeer
tegengewerkt.
16 Bij mijn eerste verdediging heeft niemand
mij bijgestaan, maar allen hebben mij in de steek
gelaten - laat het hun niet worden toegerekend;
17 maar de Heer heeft mij terzijde gestaan en
kracht gegeven, zodat door mij de verkondiging
tot haar recht gekomen is en al de volken haar
hebben kunnen horen; en ik ben uit de muil van
de leeuw verlost. 18 De Heer zal mij beveiligen
tegen alle boze opzet en behouden in zijn he-
mels Koninkrijk brengen. Hem zij de heerlijk-
heid in alle eeuwigheid! Amen.
19 (F) Groet Prisca en Aquila en het huis van
Onesiforus.
20 (G) Erastus is te Korinte gebleven, Trofimus
heb ik ziek achtergelaten te Milete.
21 Doe uw best vóór de winter te komen.
Eubulus, Pudens, Linus, Claudia en alle broeders
laten u groeten.

(1) **3:13** "De heilige Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament. (2) **3:15** Idem.

(A) **4:10 a** Kol. 4:14; Filem. 1:24. **4:10 b** 2Cor. 8:23; Gal. 2:3; Titus 1:4. (B) **4:11 a** Kol. 4:14; Filem. 1:24. **4:11 b** Hand. 12:12,25; 13:13; 15:37-39; Kol. 4:10; Filem. 1:24. (C) **4:12** Hand. 20:4; Efez. 6:21,22; Kol. 4:7,8. (D) **4:13** Hand. 20:6. (E) **4:14 a** 1Ti. 1:20. **4:14 b** Ps. 62:13; Rom. 2:6. (F) **4:19 a** Hand. 18:2. **4:19 b** 2Ti. 1:16,17. (G) **4:20 a** Hand. 19:22; Rom. 16:23. **4:20 b** Hand. 20:4; 21:29.

22 Mag de Heer met uw geest zijn. Mag de genade met u allen zijn.

Titus

Schrijver - Lezer - Groet

1 [1] Paulus, een dienstknecht van God, een
apostel van **Jesjoea** de Messias, naar het ge-
loof van de uitverkorenen van God en de erken-
tenis van de waarheid, die naar de godsvrucht
is, [2] in de hoop van het eeuwig leven, dat God,
die niet liegt, vóór eeuwige tijden beloofd heeft,
terwijl Hij op zijn tijd zijn woord heeft open-
baar gemaakt in de verkondiging, [3] die mij is toe-
vertrouwd in opdracht van God, onze Heiland:
[4] (A) aan Titus, mijn waar kind volgens (ons) ge-
meenschappelijk geloof: genade zij u en vrede
van God, de Vader, en van **Jesjoea** de Messias,
onze Heiland.

De taak van Titus op Kreta

[5] Ik heb u op Kreta achtergelaten met de be-
doeling, dat u in orde zou brengen wat nog ver-
betering behoefde, en dat u, zoals ik u opdroeg,
in alle steden als oudsten zou aanstellen man-
nen, [6] (B) die onberispelijk zijn, één vrouw heb-
ben, die gelovige kinderen hebben, die niet in op-
spraak zijn wegens losbandigheid of van geen
tucht willen weten. [7] Want een opziener moet on-
berispelijk zijn als een beheerder van het huis
van God, niet aanmatigend, niet driftig, niet aan
de wijn verslaafd, niet opvliegend, niet op oneer-
lijke winst uit, [8] maar gastvrij, met liefde voor
wat goed is, bezadigd, rechtvaardig, vroom, be-
scheiden, [9] zich houdende aan het betrouwbare
woord naar de leer, zodat hij ook in staat is te
vermanen op grond van de gezonde leer en de
tegensprekers te weerleggen.
[10] Want velen willen van geen tucht weten: het
zijn praters zonder inhoud en misleiders, vooral
die uit het besneden volk zijn. [11] Men moet hun
de mond snoeren, daar zij hele gezinnen on-
dersteboven keren en, om oneerlijke winst te
maken, onbehoorlijke dingen leren. [12] Iemand
uit hun kring, hun eigen profeet, heeft gezegd:
Leugenaars zijn de Kretenzen altijd, beesten en
vadsige buiken.
[13] Dit getuigenis is waar. Daarom, weerleg hen
kortweg, opdat zij gezond mogen zijn in het ge-
loof, [14] en niet het oor lenen aan wat Joden heb-
ben verzonnen en geboden van mensen, die zich
van de waarheid afkeren. [15] Alles is rein voor de
reinen, maar voor hen, die besmet en onbetrouw-
baar zijn, is niets rein. Maar bij hen zijn zowel
het denken als het geweten besmet. [16] Zij be-
lijden wel, dat zij God kennen, maar met hun
werken verloochenen zij Hem, daar zij verfoei-
lijk en ongehoorzaam zijn en niet deugen voor
enig goed werk.

Plicht en genade

2 [1] Maar u, kom uit voor wat met de gezonde
leer strookt.
[2] Oude mannen moeten nuchter zijn, waardig,
bezadigd, gezond in het geloof, de liefde en de
volharding. [3] Oude vrouwen eveneens, priester-
lijk in haar optreden, niet kwaadsprekend, niet
verslaafd aan veel wijn, in het goede onderwij-
zende, [4] zodat zij de jonge vrouwen opwekken
man en kinderen lief te hebben, [5] bezadigd, kuis,
huishoudelijk, goed en aan haar man onderdanig
te zijn, opdat het woord van God niet gelasterd
zal worden.
[6] Vermaan evenzo de jonge mannen bezadigd
te zijn in alles, [7] houd (hun) in uzelf een voor-
beeld voor van goede werken, zuiverheid in
de leer, waardigheid, [8] een gezonde prediking,
waarop niets valt aan te merken, opdat de te-
genstander tot zijn beschaming niets ongunstigs
van ons zal hebben te zeggen.
[9] De slaven moeten hun meesters onderdanig
zijn in alles, het hun naar de zin maken zon-

(A) **1:4** 2Cor. 8:23; Gal. 2:3; 2Ti. 4:10. (B) **1:6** 1Ti. 3:2-7.

der tegenspraak, 10 of oneerlijkheid, maar alle goede trouw bewijzen, om de leer van God, onze Heiland, in alles tot sieraad te strekken.
11 Want de genade van God is verschenen, heilbrengend voor alle mensen, 12 om ons op te voeden, zodat wij, de goddeloosheid en wereldse verlangens verzakende, bezadigd, rechtvaardig en godvruchtig in deze wereld leven, 13 verwachtende de gezegende hoop en de verschijning van de heerlijkheid van onze grote God en Heiland, **Jesjoea** de Messias, 14 (A) die Zich voor ons heeft gegeven om ons vrij te maken van alle ongerechtigheid, en voor Zich te reinigen een eigen volk, volijverig in goede werken.
15 Spreek hiervan, vermaan en weerleg met alle nadruk: niemand mag u verachten.

Laatste vermaningen

3 1 Herinner hen eraan, dat zij zich aan overheid en gezag onderwerpen, gehoorzaam, tot alle goed werk bereid zijn, 2 geen lastertaal uiten, niet strijden, vriendelijk zijn en alle zachtmoedigheid bewijzen aan alle mensen.
3 Want vroeger waren ook wij verdwaasd, ongehoorzaam, dwalende, verslaafd aan allerlei verlangens en zingenot, levende in boosheid en nijd, hatelijk en elkaar hatende. 4 Maar toen de goedheid en mensenliefde van onze Heiland (en) God verscheen, 5 heeft Hij, niet om werken van de gerechtigheid, die wij zouden gedaan hebben, maar naar zijn ontferming ons gered door het bad van de wedergeboorte en van de vernieuwing door de heilige Geest, 6 die Hij rijkelijk over ons heeft uitgestort door **Jesjoea** de Messias, onze Heiland, 7 opdat wij, gerechtvaardigd door zijn genade, erfgenamen zouden worden overeenkomstig de hoop van eeuwig leven.
8 Dit is een getrouw woord en ik wil, dat u op dit punt een krachtig getuigenis geeft, opdat zij, die hun vertrouwen op God gebouwd hebben, ervoor zorgen vooraan te staan in goede werken. Die zijn mooi en voor de mensen nuttig; 9 maar dwaze vragen, geslachtsregisters, ruzie, en strijd over de *Torah* moet u ontwijken, want dat is nutteloos en doelloos. 10 Een mens, die scheuring maakt, moet u, na hem meerdere keren terechtgewezen te hebben, afwijzen; 11 u weet immers, dat zo iemand het spoor geheel bijster is, en dat hij zondigt, terwijl hij zichzelf veroordeelt.
12 (B) Doe uw best, zodra ik Artemas of Tychikus tot u zend, tot mij te komen te Nikopolis, want ik heb besloten daar de winter door te brengen.
13 (C) Help Zenas, de *Torah*geleerde, en Apollos met alle ijver voort, opdat hun niets zal ontbreken. 14 En laten ook de onzen leren vóór te gaan in goede werken, ter voorziening in wat noodzakelijk is, opdat zij niet onvruchtbaar zijn.
15 Allen, die bij mij zijn, laten u groeten. Groet hen, die ons in het geloof liefhebben. De genade zij met u allen.

(A) **2:14 a** Ps. 130:8. **2:14 b** Ex. 19:5; Deut. 4:20; 7:6; 14:2; 1Pet. 2:9. (B) **3:12** Hand. 20:4; Efez. 6:21,22; Kol. 4:7,8; 2Ti. 4:12. (C) **3:13** Hand. 18:24; 1Cor. 16:12.

Filemon

Schrijver - Lezers - Groet

1 [1] Paulus, een gevangene van **Jesjoea** de Messias, en Timoteüs, de broeder, aan de geliefde Filemon, onze medearbeider, [2] (A) aan Apfia, de zuster, aan Archippus, onze medestrijder, en aan de gemeente bij u aan huis: [3] genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Heer **Jesjoea** de Messias.

Dankzegging

[4] Ik dank mijn God altijd, als ik u in mijn gebeden gedenk, [5] daar ik hoor van uw liefde en van uw trouw, die u hebt tegenover de Heer **Jesjoea** en al de heiligen, [6] (biddende), dat uw gemeenschap in het geloof zich werkzaam zal tonen in een grondig kennen van al het goede, dat in ons naar de Messias uitgaat. [7] Want ik heb veel vreugde en troost genoten in uw liefde, omdat het hart van de heiligen door u verkwikt is, broeder.

Over Onesimus

[8] Daarom, al zou ik volle vrijmoedigheid in de Messias hebben om u te gelasten wat betaamt, [9] toch geef ik ter wille van de liefde de voorkeur aan een verzoek. Nu het zó met mij is, dat ik, Paulus, een oud man ben, nu bovendien een gevangene van **Jesjoea** de Messias, [10] (B) kom ik u een verzoek doen voor mijn kind, dat ik in mijn gevangenschap verwekt heb, Onesimus, [11] die vroeger onbruikbaar voor u was, maar nu zeer bruikbaar is, zowel voor u als voor mij. [12] En ik zend hem, dat wil zeggen mijn hart, aan u terug. [13] Ik voor mij had hem wel bij mij willen houden, opdat hij mij namens u zou dienen in mijn gevangenschap ter wille van het evangelie, [14] maar ik heb niets buiten uw voorkennis willen doen, opdat het goede wat u doet, niet uit dwang, maar vrijwillig zal zijn. [15] Want hij is misschien wel daarom een tijdlang weg geweest, opdat u hem voorgoed zou terug hebben, [16] nu niet meer als slaaf, maar als meer dan slaaf, als een geliefde broeder, in hoge mate voor mij, hoeveel te meer dan voor u, zowel in het vlees als in de Heer. [17] Indien u zich dus met mij verbonden weet, neem hem dan op, zoals u het mij zou doen. [18] En, mocht hij u schade berokkend hebben of iets schuldig zijn, breng dat mij in rekening. [19] Ik, Paulus, schrijf het eigenhandig; ik zal het betalen, om niet te zeggen, dat u míj nog meer schuldig bent: uzelf! [20] Ja, broeder, laat míj dit voordeel van u hebben in de Heer, verkwik mijn innerlijk, in de Messias.

Slot en groeten

[21] Ik schrijf u in het goede vertrouwen, dat u mij gehoor zult geven. Immers, ik weet, dat u zelfs meer zult doen dan ik zeg. [22] Maak tevens ook huisvesting voor mij gereed, want ik hoop, dankzij uw gebeden, aan u te worden teruggegeven.

[23] (C) Epafras, mijn medegevangene in **Jesjoea** de Messias, laat u groeten, [24] (D) en Marcus, Aristarchus, Demas en Lucas, mijn medearbeiders.

[25] Mag de genade van de Heer **Jesjoea** de Messias met de geest van u allen zijn.

(A) **1:2** Kol. 4:17. (B) **1:10** Kol. 4:9. (C) **1:23** Kol. 1:7; 4:12. (D) **1:24 a** Hand. 12:12,25; 13:13; 15:37-39; Kol. 4:10. **1:24 b** Hand. 19:29; 27:2; Kol. 4:10. **1:24 c** Kol. 4:14; 2Ti. 4:10. **1:24 d** Kol. 4:14; 2Ti. 4:11.

Hebreeën

De Zoon boven de engelen

1 1 Nadat God vroeger vele malen en op vele
wijzen tot de vaderen gesproken had in de
profeten, heeft Hij nu in het laatst van de da-
gen tot ons gesproken in de Zoon, 2 die Hij ge-
steld heeft tot erfgenaam van alle dingen, door
wie Hij ook de wereld geschapen heeft. 3 Deze,
de afstraling van zijn heerlijkheid en de afdruk
van zijn wezen, die alle dingen draagt door het
woord van zijn kracht, heeft, na de reiniging van
de zonden tot stand gebracht te hebben, Zich ge-
zet aan de rechterhand van de majesteit in de
hoge, 4 zoveel machtiger geworden dan de en-
gelen, als Hij uitnemender naam boven hen als
erfdeel ontvangen heeft.
5 (A) Immers, tot wie van de engelen heeft Hij
ooit gezegd: Mijn Zoon bent u; Ik heb U heden
verwekt? En opnieuw: Ik zal Hem tot Vader zijn,
en Hij zal Mij tot Zoon zijn.
6 (B) En wanneer Hij opnieuw de eerstgeborene
in de wereld brengt, spreekt Hij: En Hem moeten
alle engelen van God huldigen.
7 (C) En van de engelen zegt Hij: Die zijn enge-
len maakt tot winden en zijn dienaars tot een
vuurvlam; 8 (D) maar van de Zoon: Uw troon,
o God, is in alle eeuwigheid en de scepter
van de rechtmatigheid is de scepter van zijn
koningschap.
9 Gerechtigheid hebt U liefgehad en onge-
rechtigheid hebt U gehaat; daarom heeft U, o
God, uw God met vreugdeolie gezalfd boven uw
deelgenoten.
10 (E) En: U, Heer, hebt in het begin de aarde
gegrondvest, en de hemelen zijn het werk van
uw handen;
11 die zullen vergaan, maar U blijft; en zij zul-
len alle als een kleed verslijten,
12 en als een mantel zult U ze oprollen, als een
kleed zullen zij ook verwisseld worden; maar U
bent dezelfde en uw jaren zullen niet ophouden.
13 (F) En tot wie van de engelen heeft Hij ooit
gezegd: Zet U aan mijn rechterhand, totdat Ik uw
vijanden gemaakt heb tot een voetbank voor uw
voeten?
14 Zijn zij niet allen dienende geesten, die uit-
gezonden worden ten dienste van hen, die het
heil zullen beërven?
2 1 Daarom moeten wij te meer aandacht
schenken aan wat wij gehoord hebben, op-
dat wij niet afdrijven. 2 Want indien het woord,
door bemiddeling van engelen gesproken, van
kracht is gebleken, en elke overtreding en onge-
hoorzaamheid rechtmatige vergelding heeft ont-
vangen, 3 hoe zullen wij dan ontkomen, indien
wij geen ernst maken met zulk een heil, dat al-
lereerst verkondigd is door de Heer, en door hen,
die het gehoord hebben, op betrouwbare wijze
ons is overgeleverd, 4 terwijl ook God getuigenis
daaraan geeft door tekenen en wonderen en al-
lerlei krachten en door de heilige Geest toe te
delen naar zijn wil.

Jesjoea beneden de engelen gesteld

5 Want niet aan engelen heeft Hij de toeko-
mende wereld, waarvan wij spreken, onderwor-
pen. 6 (G) Maar, iemand heeft ergens betuigd,
zeggende: Wat is de mens, dat U hem gedenkt, of
de zoon van de mensen, dat U naar hem omziet?
7 U hebt hem voor een korte tijd beneden de
engelen gesteld, met heerlijkheid en eer hebt U
hem gekroond,
8 alle dingen hebt U onder zijn voeten onder-
worpen. Want bij dit: alle dingen [hem] onder-
worpen, heeft Hij niets uitgezonderd, dat hem
niet onderworpen zou zijn. Maar nu zien wij
nog niet, dat hem alle dingen onderworpen zijn;

(A) **1:5 a** Ps. 2:7. **1:5 b** 2Sam. 7:14; 1Kron. 17:13. (B) **1:6** Deut. 32:43. (C) **1:7** Ps. 104:4. (D) **1:8** Ps. 45:7,8.
(E) **1:10** Ps. 102:26-28. (F) **1:13** Ps. 110:1. (G) **2:6** Ps. 8:5-7.

9 maar wij zien Jesjoea, die voor een korte tijd
beneden de engelen gesteld was vanwege het lij-
den van de dood, opdat Hij door de genade van
God voor een ieder de dood zou smaken, met
heerlijkheid en eer gekroond.
10 Want het voegde Hem, om wie en door
wie alle dingen bestaan, dat Hij, om vele zo-
nen tot heerlijkheid te brengen, de Leidsman van
hun behoudenis door lijden heen zou volmaken.
11 Want Hij, die heiligt, en zij, die geheiligd wor-
den, zijn allen uit één; daarom schaamt Hij Zich
niet hen broeders te noemen, 12 (A) en Hij zegt:
Uw naam zal ik aan mijn broeders verkondi-
gen, in het midden van de gemeente zal ik U lof-
zingen; 13 (B) en opnieuw: Ik zal op Hem vertrou-
wen, en opnieuw: Ziehier ik en de kinderen, die
God mij gegeven heeft.
14 Daar nu de kinderen aan bloed en vlees deel
hebben, heeft ook Hij op gelijke wijze daaraan
deel gekregen, opdat Hij door zijn dood hem,
die de macht over de dood had, de duivel, zou
onttronen, 15 en allen zou bevrijden, die gedu-
rende hun hele leven door angst voor de dood
tot slavernij gedoemd waren. 16 (C) Want over
de engelen ontfermt Hij Zich niet, maar Hij ont-
fermt Zich over het nageslacht van Abraham.
17 Daarom moest Hij in alle opzichten aan zijn
broeders gelijk worden, opdat Hij een barm-
hartig en getrouw hogepriester zou worden bij
God, om de zonden van het volk te verzoenen.
18 Want doordat Hij zelf in verzoekingen gele-
den heeft, kan Hij hun, die verzocht worden, te
hulp komen.

Jesjoea boven Mozes verheven

3 1 Daarom, heilige broeders, deelgenoten van
de hemelse roeping, richt uw oog op de
apostel en hogepriester van onze belijdenis,
Jesjoea, 2 (D) die getrouw is tegenover Hem, die
Hem heeft aangesteld, evenals ook Mozes ge-
trouw was in [geheel] zijn huis. 3 Want Hij is zo-
veel groter heerlijkheid dan Mozes waardig ge-
keurd, als de bouwmeester hoger eer geniet dan
het huis. 4 Want elk huis wordt door iemand ge-
bouwd, maar de bouwmeester van alles is God.
5 Nu was Mozes wel getrouw in geheel zijn huis
als dienaar om te getuigen van wat gesproken
zou worden, 6 maar de Messias als Zoon over
zijn huis. Zijn huis zijn wij, indien wij de vrij-
moedigheid en de hoop, waarin wij roemen, [tot
het einde onverwrikt] vasthouden.

Gevaar van afval

7 (E) Daarom, zoals de heilige Geest zegt: He-
den, indien u zijn stem hoort, 8 verhardt uw har-
ten niet, zoals bij de verbittering, in de dagen
van de verzoeking in de woestijn, 9 waar uw va-
ders Mij verzochten door Mij op de proef te stel-
len, hoewel zij mijn werken zagen, veertig jaren
lang; 10 daarom heb Ik een afkeer gekregen van
dit geslacht en Ik heb gezegd: Altijd dwalen zij
met hun hart, en zij hebben mijn wegen niet ge-
kend, 11 zodat Ik gezworen heb in mijn toorn:
Nooit zullen zij tot mijn rust ingaan! (F)
12 Ziet toe, broeders, dat er bij niemand van u
een boos, ongelovig hart zal zijn, door af te val-
len van de levende God, 13 maar vermaant elkaar
dagelijks, zolang men nog van een heden kan
spreken, opdat niemand van u zich zal verhar-
den door de misleiding van de zonde; 14 want wij
hebben deel gekregen aan de Messias, mits wij
het begin van onze verzekerdheid tot het einde
onverwrikt vasthouden.
15 (G) Als er gezegd wordt: Heden, indien u zijn
stem hoort, verhardt uw harten niet zoals bij de
verbittering. 16 (H) Wie waren het dan, die, hoe-
wel zij (de stem) gehoord hadden, (God) verbit-
terden? Waren dat niet allen, die onder Mozes
uit Egypte waren uitgegaan? 17 En van wie heeft
Hij een afkeer gehad, veertig jaren lang? Was het
niet van hen, die gezondigd hadden, terwijl hun
lijken in de woestijn lagen? 18 Aan wie anders
heeft Hij gezworen, dat zij tot zijn rust niet zou-
den ingaan, dan aan hen, die ongehoorzaam ge-
weest waren? 19 Zo zien wij, dat zij niet konden
ingaan wegens hun ongeloof.

(A) **2:12** Ps. 22:23. (B) **2:13 a** Jes. 8:17. **2:13 b** Jes. 8:18. (C) **2:16** Jes. 41:8,9. (D) **3:2** Num. 12:7. (E) **3:7** Ps. 95:7-11. (F) **3:11** Num. 14:21-23. (G) **3:15** Ps. 95:7,8. (H) **3:16** Num. 14:1-35.

De rust, die God geeft

4 1 Laten wij daarom op onze hoede zijn, dat
niemand van u, terwijl nog een belofte van
tot zijn rust in te gaan bestaat, de indruk zou
wekken achter te blijven. 2 Want ook ons is
het evangelie verkondigd evenals hun, maar het
woord van de prediking was hun niet van nut,
omdat het niet met geloof gepaard ging bij hen,
die het hoorden. 3 (A) Want wij gaan tot [de]
rust in, wij, die tot geloof gekomen zijn, zoals
Hij gesproken heeft: zoals Ik gezworen heb in
mijn toorn: Nooit zullen zij tot mijn rust ingaan,
en toch waren zijn werken van de grondlegging
van de wereld af gereed. 4 (B) Want Hij heeft er-
gens van de zevende dag (Sjabbat) aldus gespro-
ken: En God *stopte* (Hebreeuws: sjabbatte) op de
zevende dag van al zijn werken; 5 (C) en hier
opnieuw: Nooit zullen zij tot mijn rust ingaan.
6 Aangezien nog te wachten is, dat sommigen tot
die rust zullen ingaan, en zij, die het evangelie
eerst ontvangen hebben, niet ingegaan zijn we-
gens hun ongehoorzaamheid, 7 (D) stelt Hij op-
nieuw een dag vast, heden, als Hij door David na
zo lange tijd spreekt, zoals boven gezegd werd:
Heden, indien u zijn stem hoort, verhardt uw
harten niet.
8 (E) Want indien Jozua hen in de rust gebracht
had, zou Hij niet (meer) over een andere, latere
dag gesproken hebben. 9 Er blijft dus een sjab-
batsrust voor het volk van God. 10 (F) Want wie
tot zijn rust is ingegaan, is ook zelf tot rust ge-
komen van zijn werken, evenals God van zijn
werken.
11 Laten wij er dus ernst mee maken om tot die
rust in te gaan, opdat niemand ten val zal ko-
men door dit voorbeeld van ongehoorzaamheid
te volgen.
12 Want het woord van God is levend en
krachtig en scherper dan enig tweesnijdend
zwaard en het dringt door, zó diep, dat het van-
eenscheidt ziel en geest, gewrichten en merg, en
het schift overleggingen en gedachten van het
hart; 13 en geen schepsel is voor Hem verborgen,
want alle dingen liggen open en ontbloot voor de
ogen van Hem, voor wie wij rekenschap hebben
af te leggen.

Jesjoea als hogepriester

14 Daar wij nu een grote hogepriester hebben,
die de hemelen is doorgegaan, Jesjoea, de Zoon
van God, laten wij aan die belijdenis vasthouden.
15 Want wij hebben geen hogepriester, die niet
kan meevoelen met onze zwakheden, maar een,
die in alle dingen op gelijke wijze (als wij) is ver-
zocht geweest, maar zonder te zondigen. 16 La-
ten wij daarom met vrijmoedigheid toegaan tot
de troon van genade, opdat wij barmhartigheid
ontvangen en genade vinden om hulp te verkrij-
gen te gelegener tijd.
5 1 Want elke hogepriester, die uit de mensen
genomen wordt, treedt voor de mensen op
bij God, om gaven en offers te brengen voor de
zonden. 2 Hij kan tegemoetkomend zijn tegen-
over zij die onwetend en dwalend zijn, daar hij
ook zelf met zwakheid omvangen is, 3 (G) die
hem verplicht evenzeer als voor het volk, voor
zichzelf offers voor de zonden te brengen. 4 (H)
En niemand matigt zichzelf die waardigheid aan,
maar men wordt ertoe geroepen door God, zoals
immers ook Aäron. 5 (I9) Zo heeft ook de Messias
Zichzelf niet de eer toegekend hogepriester te
worden, maar Hij, die tot Hem sprak: Mijn Zoon
bent U; Ik heb U heden verwekt; 6 (A) zoals Hij
ook op een andere plaats spreekt: U bent priester
in eeuwigheid naar de ordening van Melchisedek.
7 Tijdens zijn dagen in het vlees heeft Hij ge-
beden en smekingen onder sterk geroep en tra-
nen geofferd aan Hem, die Hem uit de dood
kon redden, en Hij is verhoord uit zijn angst,(1)
8 en zo heeft Hij, hoewel Hij de Zoon was, de
gehoorzaamheid geleerd uit wat Hij heeft gele-
den, 9 en toen Hij het einddoel had bereikt, is Hij
voor allen, die Hem gehoorzamen, een oorzaak

(1) **5:7** Zie Matteüs 26:39, Markus 14:36, Lukas 22:42.

(A) **4:3** Ps. 95:11. (B) **4:4** Gen. 2:2. (C) **4:5** Ps. 95:11. (D) **4:7** Ps. 95:7,8. (E) **4:8** Deut. 31:7; Joz. 22:4. (F) **4:10** Gen. 2:2. (G) **5:3** Lev. 9:7. (H) **5:4** Ex. 28:1. (I9) **5:5** Ps. 2:7. (A) **5:6** Ps. 110:4.

van eeuwig heil geworden, 10 door God aangesproken als hogepriester naar de ordening van Melchisedek.

Waarschuwing tegen verachtering

11 Hierover hebben wij veel te zeggen, maar het is moeilijk uit te leggen, omdat u traag bent geworden in het horen. 12 (A) Want hoewel u, naar de tijd gerekend, leraars behoorde te zijn, hebt u weer nodig, dat men u de eerste beginselen van de uitspraken van God leert, en u hebt nog melk nodig (en) geen vast voedsel. 13 Want ieder, die nog van melk leeft, heeft geen weet van de rechte prediking: hij is nog een zuigeling. 14 Maar het vaste voedsel is voor de volwassenen, die door het gebruik hun zinnen geoefend hebben in het onderscheiden van goed en kwaad.

6 1 Laten wij daarom het eerste onderwijs over de Messias laten rusten en ons richten op het volkomene, zonder opnieuw het fundament te leggen van bekering van dode werken en van geloof in God, 2 van een leer van dopen en van oplegging van de handen, van opstanding van de doden en van een eeuwig oordeel; 3 en dat zullen wij doen, indien God het vergunt.

4 Want het is onmogelijk, degenen, die eens verlicht zijn geweest, van de hemelse gave genoten hebben en deel gekregen hebben aan de heilige Geest, 5 en het goede woord van God en de krachten van de toekomende eeuw gesmaakt hebben, 6 en daarna afgevallen zijn, weer opnieuw tot bekering te brengen, daar zij wat hen betreft de Zoon van God opnieuw kruisigen en tot een bespotting maken. 7 Want de grond, die de regen, welke er telkens op valt, indrinkt en gewas voortbrengt, geschikt voor hen, ter wille van wie hij ook bewerkt wordt, ontvangt zegen van God; 8 (B) maar als hij doornen en distels draagt, is hij ondeugdelijk en niet ver van de vervloeking, die uitloopt op verbranding.

Volharding in de hoop

9 Maar wat u betreft, geliefden, ook al spreken wij zo, wij zijn overtuigd van iets krachtigers, waaraan uw heil hangt. 10 Want God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk zou vergeten en de liefde, die u voor zijn naam getoond hebt door de diensten, welke u de heiligen bewezen hebt en nog bewijst. 11 Maar het is ons verlangen, dat ieder van u dezelfde ijver blijft betonen tot de verwezenlijking van de hoop tot het einddoel toe, 12 opdat u niet traag wordt, maar navolgers mag zijn van hen, die door geloof en geduld de beloften beërven.

13 Want toen God aan Abraham zijn belofte deed, zwoer Hij, omdat Hij bij niemand hoger kon zweren, bij Zichzelf, 14 (C) zeggende: Voorzeker zal Ik u zegenen en Ik zal u zeker vermeerderen. 15 En zó, door geduld te oefenen, heeft deze het beloofde verkregen. 16 Want mensen zweren bij wie hoger is, en de eed dient hun tot bekrachtiging, als einde van alle tegenspraak. 17 Daarom heeft God, toen Hij des te nadrukkelijker aan de erfgenamen van de belofte het onveranderlijke van zijn raad wilde doen blijken, Zich onder ede verbonden, 18 opdat door twee onveranderlijke dingen, waarbij het onmogelijk is, dat God liegen zou, wij, die (tot Hem de) toevlucht genomen hebben, een krachtige aansporing zouden hebben om de hoop te grijpen, die voor ons ligt. 19 (D) Haar hebben wij als een anker van de ziel, dat veilig en vast is, en dat reikt tot binnen het voorhangsel, 20 (E) waarheen Jesjoea voor ons als voorloper is binnengegaan naar de ordening van Melchisedek hogepriester geworden in eeuwigheid.

De Messias en Melchisedek

7 1 (F) Want deze Melchisedek, koning van Salem, priester van de allerhoogste God, die Abraham bij zijn terugkeer na het verslaan van de koningen tegemoet kwam en hem zegende,

(A) **5:12** 1Cor. 3:2. (B) **6:8** Gen. 3:17,18. (C) **6:14** Gen. 22:16,17. (D) **6:19** Lev. 16:2. (E) **6:20** Ps. 110:4. (F) **7:1** Gen. 14:17-20.

2 aan wie ook Abraham een tiende van alles gegeven heeft, is vooreerst, volgens de uitlegging (van zijn naam): koning van de gerechtigheid, vervolgens ook: koning van Salem, dat is: koning van vrede; 3 zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsregister, zonder begin van dagen of einde van het leven, en, aan de Zoon van God gelijkgesteld, blijft hij priester voor altijd.

4 Merkt dan op, hoe groot deze is, aan wie de aartsvader Abraham een tiende gegeven heeft van het beste van de buit. 5 (A) Nu hebben zij, die uit de zonen van Levi het priesterambt verkrijgen, volgens de *Torah* wel de opdracht tienden te heffen van het volk, dat is, van hun broeders, hoewel dezen uit de lendenen van Abraham zijn voortgekomen; 6 maar hij, die zich niet tot hun geslacht kon rekenen, heeft van Abraham tienden genomen en een zegen gegeven aan de drager van de beloften. 7 Nu is het niet tegen te spreken, dat het mindere door het meerdere wordt gezegend. 8 En hier ontvangen sterfelijke mensen tienden, maar dáár iemand, van wie wordt getuigd, dat hij leeft. 9 Ja, om zo te zeggen, is zelfs Levi, die tienden heft, door Abraham aan het tiendrecht (van een ander) onderworpen, 10 want hij was nog in de lendenen van zijn vader, toen Melchisedek deze tegemoet kwam.

De Messias is een hogere priester dan Aäron

11 Indien nu het Levitische priesterschap het volmaakte gebracht had, immers, daaronder heeft het volk de *Torah* ontvangen - waarom was het dan nog nodig, dat een andere priester naar de ordening van Melchisedek opstond, van wie niet gezegd werd, dat hij naar de ordening van Aäron is? 12 Want uit een verandering van priesterschap volgt noodzakelijk ook een verandering van *Torah*. 13 Want Hij, van wie aldus wordt gesproken, heeft behoord tot een andere stam, waaruit niemand met het altaar te doen had: 14 het is immers duidelijk, dat onze Heer uit Juda is voortgekomen, ten aanzien van welke stam Mozes met geen woord van priesters gerept heeft. 15 En nog veel duidelijker wordt het, als naar het evenbeeld van Melchisedek een andere priester opstaat, 16 die dit niet geworden is krachtens de *Torah*, met een voorschrift betreffende vleselijke (afkomst), maar krachtens een onvernietigbaar leven. 17 (B) Want van Hem wordt getuigd: U bent priester in eeuwigheid naar de ordening van Melchisedek. 18 Want een vroeger voorschrift wordt wel afgeschaft, als het zonder kracht en nut is, 19 - immers de *Torah* heeft in geen enkel opzicht het volmaakte gebracht - maar nu wordt een sterkere hoop gewekt, waardoor wij nader tot God komen. 20 En in zoverre het niet zonder een plechtige eed plaats had - want anderen zijn zonder eed priester geworden, 21 (C) maar déze met een eed bij monde van Hem, die tot Hem sprak: **JHWH** heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: U bent priester in eeuwigheid - 22 in zoverre is **Jesjoea** ook van een krachtiger verbond borg geworden. 23 En van hen zijn er veel meer priester geworden, omdat zij door de dood verhinderd werden het te blijven, 24 maar Híj heeft, juist doordat Hij in eeuwigheid blijft, een priesterschap, dat op geen ander kan overgaan. 25 Daarom kan Hij ook volkomen behouden, wie door Hem tot God gaan, daar Hij altijd leeft om voor hen te pleiten. 26 Immers, zulk een hogepriester hadden wij ook nodig: heilig, zonder schuld of smet, gescheiden van de zondaren en boven de hemelen verheven; 27 (D) die niet, zoals de hogepriesters, van dag tot dag eerst offers voor zijn eigen zonden hoeft te brengen en daarna voor die van het volk, want dit laatste heeft Hij eens voor altijd gedaan, toen Hij Zichzelf ten offer bracht. 28 Want de *Torah* stelt als hogepriester mensen, die met zwakheid behept zijn, maar het plechtige woord van de eed, die na de *Torah* kwam, stelt de Zoon, die in eeuwigheid volmaakt is.

(A) **7:5** Num. 18:21. (B) **7:17** Ps. 110:4. (C) **7:21** Ps. 110:4. (D) **7:27** Lev. 9:7.

De hogepriester van het vernieuwde verbond

8 1 (A) De hoofdzaak van ons onderwerp is,
dat wij zulk een hogepriester hebben, die ge-
zeten is aan de rechterzijde van de troon van de
majesteit in de hemelen, 2 terwijl Hij zijn bedie-
ning verricht in het heiligdom, in de ware taber-
nakel, die de Heer opgericht heeft, en niet een
mens.
3 Want iedere hogepriester treedt op om gaven
en offers te brengen, en om die reden was het
noodzakelijk, dat ook deze iets had om te offe-
ren. 4 Indien Hij nu op aarde was, dan zou Hij
niet eens priester zijn, daar er (hier reeds) zijn
om volgens de *Torah* de gaven te offeren. 5 (B)
Dezen verrichten(1) hun werk bij een afbeelding
en schaduw van het hemelse, volgens de gods-
spraak, die Mozes ontving, toen hij de tabernakel
zou gereedmaken. Zie toe, zegt Hij immers, dat
u alles maakt naar het voorbeeld, dat u getoond
werd op de berg. 6 Nu echter heeft Hij een zo-
veel verhevener bediening verkregen, als Hij de
middelaar is van een krachtiger verbond, waar-
van de rechtskracht op sterkere beloften berust.
7 Want indien dat eerste onberispelijk was ge-
weest, zou er geen plaats zijn gezocht voor een
tweede. 8 Want Hij berispt hen, als Hij zegt: Zie,
er komen dagen, spreekt de Heer, dat Ik voor het
huis Israël en het huis Juda een vernieuwd ver-
bond tot stand zal brengen, 9 niet zoals het ver-
bond, dat Ik met hun vaderen maakte in de da-
gen, dat Ik hen bij de hand nam om hen uit het
land Egypte te leiden, want zij hebben zich niet
gehouden aan mijn verbond en Ik heb Mij niet
meer om hen bekommerd, spreekt de Heer.
10 Want dit is het verbond, waarmee Ik Mij
verbinden zal aan het huis Israël na die dagen,
spreekt de Heer: Ik zal mijn wetten in hun ver-
stand leggen, en Ik zal die in hun harten schrij-
ven, en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen
Mij tot een volk zijn.
11 En niet langer zullen zij een ieder zijn me-
deburger, en een ieder zijn broeder leren, zeg-
gende: Ken de Heer, want allen zullen zij Mij ken-
nen, van de kleinste tot de grootste onder hen.
12 Want Ik zal genadig zijn over hun onge-
rechtigheden, en hun zonden zal Ik niet meer ge-
denken.(C)
13 Als Hij spreekt van een vernieuwd (ver-
bond), heeft Hij daarmee het eerste voor verou-
derd verklaard. En wat veroudert en verjaart, is
niet ver van verdwijning.

Het heiligdom op aarde en in de hemel

9 1 Nu had ook wel het eerste (verbond) bepa-
lingen voor de offerdienst en een heiligdom
voor deze wereld. 2 (D) Want er was een tent in-
gericht, de voorste, waarin de kandelaar en de
tafel met de toonbroden stonden; deze werd het
heilige genoemd; 3 (E) en achter het tweede voor-
hangsel was een tent, genaamd het heilige der
heiligen, 4 (F) met een gouden reukofferaltaar
en de ark van het verbond, rondom met goud
overtrokken, waarin zich bevonden een gouden
kruik met het manna, de staf van Aäron, die
gebloeid had, en de tafelen van het verbond;
5 (G) daarboven waren de cherubs van de heer-
lijkheid, die het verzoendeksel overschaduwden;
hierover kunnen wij nu niet in bijzonderheden
treden. 6 (H) Dit was dan aldus ingericht, en de
priesters kwamen bij het vervullen van hun werk
voortdurend in de voorste tent, 7 (I9) maar in de
tweede alleen de hogepriester, eenmaal in het
jaar, niet zonder bloed, dat hij offerde voor zich-
zelf en voor de zonden door het volk in onwe-
tendheid gedaan. 8 Daarmee gaf de heilige Geest
te kennen, dat de weg naar het heiligdom nog
niet openlag, zolang de eerste tent nog bestond.
9 Dit was een zinnebeeld voor de tegenwoordige
tijd, in zoverre gaven en offers gebracht werden,
die niet bij machte waren hem, die (God daar-
mee) dient, voor zijn besef te volmaken, 10 daar

(1) **8:5** In de grondtekst komt "slechts" niet voor.

(A) **8:1** Ps. 110:1. (B) **8:5** Ex. 25:40. (C) **8:8-12** Jer. 31:31-34. (D) **9:2 a** Ex. 26:1-30. **9:2 b** Ex. 25:31-40. **9:2 c** Ex. 25:23-30. (E) **9:3** Ex. 26:31-33. (F) **9:4 a** Ex. 30:1-6. **9:4 b** Ex. 25:10-16. **9:4 c** Ex. 16:33. **9:4 d** Num. 17:23-25. **9:4 e** Ex. 25:16; Deut. 10:3-5. (G) **9:5** Ex. 25:18-22. (H) **9:6** Num. 18:2-6. (I9) **9:7** Lev. 16:2-34, Hebreeën 10:3.

zij met hun spijzen en dranken en onderscheiden wassingen(1) bepalingen voor het vlees zijn, opgelegd tot de tijd van het herstel.

De nieuwe ordening

11 Maar de Messias, opgetreden als hogepriester van de goederen, die gekomen zijn, is door de grotere en meer volmaakte tabernakel, niet met handen gemaakt, dat is, niet van deze schepping, 12 en dat niet met het bloed van bokken en kalveren, maar met zijn eigen bloed, eens voor altijd binnengegaan in het heiligdom, waardoor Hij een eeuwige verlossing verwierf. 13 (A) Want als (reeds) het bloed van bokken en stieren en de besprenging met de as van de vaars hen, die verontreinigd zijn, heiligt, zodat zij naar het vlees gereinigd worden, 14 hoeveel te meer zal het bloed van de Messias, die door de eeuwige Geest Zichzelf als een smetteloos offer aan God gebracht heeft, ons geweten reinigen van dode werken, om de levende God te dienen? 15 En daarom is Hij de middelaar van een vernieuwd verbond, opdat, nu Hij de dood had ondergaan om te bevrijden van de overtredingen onder het eerste verbond, de geroepenen de belofte van de eeuwige erfenis ontvangen zouden.

16 Want waar een testament is, moet noodzakelijk van de dood van de erflater melding gemaakt worden; 17 een testament toch wordt alleen van kracht, indien er iemand gestorven is, daar het nog geen gevolg heeft, zolang de erflater leeft. 18 Daarom is ook het eerste (verbond) niet zonder bloed ingewijd. 19 (B) Want nadat door Mozes elk gebod volgens de *Torah* aan al het volk was meegedeeld, nam hij het bloed van de kalveren en van de bokken met water, scharlaken wol en hysop en besprengde het boek zelf en al het volk, 20 zeggende: Dit is het bloed van het verbond, dat God u heeft voorgeschreven. 21 (C) En ook de tabernakel en al het gereedschap voor de offerdienst besprengde hij evenzo met bloed. 22 (D) En nagenoeg alles wordt volgens de *Torah* met bloed gereinigd, en zonder bloedstorting gebeurt er geen vergeving. 23 Noodzakelijk moesten dus hiermee de afbeeldingen van de hemelse dingen gereinigd worden, maar de hemelse dingen zelf met offers die krachtiger zijn dan deze. 24 Want de Messias is niet binnengegaan in een heiligdom met handen gemaakt, een afbeelding van het ware, maar in de hemel zelf, om nu, ons ten goede, voor het aangezicht van God te verschijnen; 25 ook niet om Zichzelf dikwijls te offeren, zoals de hogepriester jaarlijks met ander bloed dan zijn eigen bloed in het heiligdom gaat, 26 want dan had Hij dikwijls moeten lijden sinds de grondlegging van de wereld; maar nu is Hij eenmaal, bij de voleinding van de eeuwen, verschenen om door zijn offer de zonde weg te doen. 27 En zoals het voor de mensen besloten is, eenmaal te sterven en daarna het oordeel, 28 (E) zo zal ook de Messias, nadat Hij Zich eenmaal geofferd heeft om de zonden van velen op Zich te nemen, voor de tweede keer zonder zonde gezien worden door hen, die Hem tot hun heil verwachten.

Het volmaakte offer

10 1 Want daar de *Torah* (2) een schaduw heeft van de toekomstige goederen, niet de gestalte van die dingen zelf, is zij nimmer in staat ieder jaar met dezelfde offers, die onafgebroken gebracht worden, degenen, die toetreden, te volmaken. 2 Immers, zou anders het offeren daarvan niet opgehouden zijn, doordat degenen, die die bediening verrichten, na eenmaal gereinigd te zijn, geen enkele besef van zonden meer hadden? 3 Maar door die offers werden ieder jaar de zonden in gedachten gebracht; (F) 4 want het is onmogelijk, dat het bloed van stieren of bokken zonden zou wegnemen.

5 (G) Daarom zegt Hij bij zijn komst in de wereld: Slachtoffer en offergave hebt U niet gewild, maar U hebt Mij een lichaam bereid;

(1) **9:10** In de grondtekst komt "slechts" niet voor. (2) **10:1** In de grondtekst komt "slechts" niet voor.

(A) **9:13 a** Lev. 16:15,16. **9:13 b** Num. 19:9,17-19. (B) **9:19** Ex. 24:6-8. (C) **9:21** Lev. 8:15. (D) **9:22** Lev. 17:11. (E) **9:28** Jes. 53:12. (F) **10:3** Hebreeën 9:7. (G) **10:5** Ps. 40:7-9.

6 in brandoffers en zondoffers hebt U geen behagen gehad.
7 Toen zei Ik: zie, hier ben Ik - in de boekrol staat van Mij geschreven - om uw wil, o God, te doen.
8 In de aanhef zegt Hij: Slachtoffers en offergaven, brandoffers en zondoffers, hebt U niet gewild, noch daarin een behagen gehad, hoewel zij naar de *Torah* gebracht worden. 9 (Maar) daarna heeft Hij gezegd: Zie, hier ben Ik om uw wil te doen. Hij heft het eerste op, om het tweede te laten gelden. 10 Krachtens die wil zijn wij eens voor altijd geheiligd door het offer van het lichaam van **Jesjoea** de Messias.
11 (A) Voorts staat elke priester dagelijks in zijn bediening om telkens dezelfde offers te brengen, die nimmer de zonden kunnen wegnemen; 12 (B) deze echter is, na één offer voor de zonden te hebben gebracht, voor altijd gezeten aan de rechterhand van God, 13 voorts wachtende, totdat zijn vijanden gemaakt worden tot een voetbank voor zijn voeten. 14 Want door één offer heeft Hij voor altijd hen volmaakt, die geheiligd worden.
15 En ook de heilige Geest geeft ons daarvan getuigenis, 16 (C) want nadat Hij gezegd had: Dit is het verbond, waarmee Ik Mij aan hen verbinden zal na die dagen, zegt **JHWH**:

Ik zal mijn onderwijzingen in hun harten leggen,
en die ook in hun verstand schrijven,
17 (D) en hun zonden en ongerechtigheden zal Ik niet meer gedenken.
18 Waar dan voor deze dingen vergeving bestaat, is er geen zondoffer meer (nodig).

Standvastigheid

19 Daar wij dan, broeders, volle vrijmoedigheid bezitten om in te gaan in het heiligdom door het bloed van **Jesjoea**, 20 langs de nieuwe en levende weg, die Hij ons ingewijd heeft, door het voorhangsel, dat is, zijn vlees, 21 en wij een grote priester over het huis van God hebben, 22 (E) laten wij toetreden met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid van het geloof, met een hart, dat door besprenging gezuiverd is van besef van kwaad, en met een lichaam, dat gewassen is met zuiver water. 23 Laten wij de belijdenis van wat wij hopen onwankelbaar vasthouden, want Hij, die beloofd heeft, is getrouw. 24 En laten wij op elkaar acht geven om elkaar aan te vuren tot liefde en goede werken. 25 Wij moeten onze eigen bijeenkomst niet verzuimen, zoals sommigen dat gewoon zijn, maar elkaar aansporen, en dat des te meer, naarmate u de dag ziet naderen.
26 Want indien wij opzettelijk zondigen, nadat wij tot erkentenis van de waarheid gekomen zijn, blijft er geen offer voor de zonden meer over, 27 (F) maar een vreselijk uitzicht op het oordeel en de felheid van een vuur, dat de weerspannigen zal verteren. 28 (G) Indien iemand de *Torah* van Mozes terzijde heeft gesteld, wordt hij zonder medelijden gedood op het getuigenis van twee of drie personen. 29 (H) Hoeveel zwaarder straf, meent u, zal híj verdienen, die de Zoon van God met voeten heeft getreden, het bloed van het verbond, waardoor hij geheiligd was, onrein geacht en de Geest van de genade gesmaad heeft? 30 (I9) Want wij weten, wie gezegd heeft: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden! En opnieuw: De Heer zal zijn volk oordelen. 31 Vreselijk is het, te vallen in de handen van de levende God!
32 Herinnert u de dagen van weleer, toen u, na verlicht te zijn, zo vaak lijden doorworsteld hebt, 33 hetzij zelf een schouwspel van smaad en verdrukking, hetzij deelnemende aan het lot van hen, die in zulk een toestand verkeerden. 34 Want u hebt met de gevangenen mede geleden en de roof van uw bezit blijmoedig aanvaard, want u wist, dat uzelf een sterker en blijvend bezit hebt.
35 Geeft dan uw vrijmoedigheid niet prijs, die een ruime vergelding heeft te wachten. 36 Want u hebt volharding nodig, om, de wil van God doende, te verkrijgen wat beloofd is.

(A) **10:11** Ex. 29:38. (B) **10:12** Ps. 110:1. (C) **10:16** Jer. 31:33. (D) **10:17** Jer. 31:34. (E) **10:22** Lev. 8:30; Eze. 36:25. (F) **10:27** Jes. 26:11. (G) **10:28** Deut. 17:6; 19:15. (H) **10:29** Ex. 24:8. (I9) **10:30 a** Deut. 32:35. **10:30 b** Deut. 32:36.

37 (A) Want nog een korte, korte tijd, en Hij, die
komt, zal er zijn en niet op Zich laten wachten,
38 en mijn rechtvaardige zal uit geloof leven;
maar als hij nalatig wordt, dan heeft mijn ziel in
hem geen behagen.
39 Maar wij hebben niets van doen met nalatig-
heid, die tot verderf leidt, maar met geloof, dat
de ziel behoudt.

Geloofsgetuigen

11 1 Het geloof nu is de zekerheid van de
dingen, die men hoopt, en het bewijs van
de dingen, die men niet ziet. 2 Want door dit (ge-
loof) is aan de ouden een getuigenis gegeven.
3 (B) Door het geloof begrijpen wij, dat de we-
reld door het woord van God tot stand gebracht
is, zodat het zichtbare niet ontstaan is uit het
waarneembare.
4 (C) Door het geloof heeft Abel God een beter
offer gebracht dan Kaïn; hierdoor werd van hem
getuigd, dat hij rechtvaardig was, daar God ge-
tuigenis gaf aan zijn gaven, en hierdoor spreekt
hij nog, nadat hij gestorven is.
5 (D) Door het geloof is Henoch weggenomen
zodat hij de dood niet zag, en hij werd niet
meer gevonden, want God had hem weggeno-
men. Want vóórdat hij werd weggenomen, is
van hem getuigd, dat hij God aangenaam was
geweest; 6 maar zonder geloof is het onmoge-
lijk (Hem) aangenaam te zijn. Want wie tot God
komt, moet geloven, dat Hij bestaat en een belo-
ner is voor wie Hem ernstig zoeken.
7 (E) Door het geloof heeft Noach, nadat hij
een godsspraak ontvangen had over iets, dat nog
niet gezien werd, eerbiedig de ark toebereid tot
redding van zijn huisgezin; en door dat (geloof)
heeft hij de wereld veroordeeld en is hij een erf-
genaam geworden van de gerechtigheid, die aan
het geloof beantwoordt.
8 (F) Door het geloof is Abraham, toen hij ge-
roepen werd, in gehoorzaamheid getrokken naar
een plaats, die hij ter erfenis zou ontvangen, en
hij vertrok, zonder te weten waar hij komen zou.
9 (G) Door het geloof heeft hij gewoond in het
land van de belofte, als in een vreemd land, waar
hij in tenten woonde met Isaak en Jakob, die
mede-erfgenamen waren van dezelfde belofte;
10 want hij verwachtte de stad met fundamen-
ten, waarvan God de ontwerper en bouwmeester
is.
11 (H) Door het geloof heeft ook Sara kracht
ontvangen om moeder te worden, en dat on-
danks haar hoge leeftijd, daar zij Hem, die het
beloofd had, betrouwbaar achtte. 12 (I9) Daarom
zijn er dan ook uit één man, en wel een verstor-
vene, voortgekomen als de sterren van de hemel
in menigte en zoals het zand aan de oever van
de zee, dat ontelbaar is.
13 (A) In (dat) geloof zijn deze allen gestorven,
zonder de beloften verkregen te hebben; slechts
uit de verte hebben zij die gezien en begroet, en
zij hebben beleden, dat zij vreemdelingen en bij-
woners waren op aarde. 14 Want wie zulke din-
gen zeggen, geven te kennen, dat zij een vader-
land zoeken. 15 En als zij hadden gedacht aan
het vaderland, dat zij verlaten hadden, zouden
zij gelegenheid gehad hebben terug te keren;
16 maar nu verlangen zij naar een krachtiger, dat
is een hemels, vaderland. Daarom schaamt God
Zich voor hen niet hun God te heten, want Hij
had hun een stad bereid.
17 (B) Door het geloof heeft Abraham, toen hij
verzocht werd, Isaak ten offer gebracht, en hij,
die de beloften aanvaard had, wilde zijn enige
zoon offeren, 18 (C) hij, tot wie gezegd was: Door
Isaak zal men van nageslacht van u spreken. Hij
heeft overwogen, dat God bij machte was hem
zelfs uit de doden op te wekken, 19 en daar-
uit heeft hij hem ook bij wijze van spreken
teruggekregen.
20 (D) Door het geloof heeft Isaak aan Jakob en
Esau zijn zegen gegeven, ook voor de toekomst.

(A) **10:37** Hab. 2:3,4. (B) **11:3** Gen. 1:1; Ps. 33:6,9; Joh. 1:3. (C) **11:4** Gen. 4:3-10. (D) **11:5** Gen. 5:21-24. (E) **11:7** Gen. 6:13-22. (F) **11:8** Gen. 12:1-5. (G) **11:9** Gen. 35:27. (H) **11:11** Gen. 18:11-14; 21:2. (I9) **11:12** Gen. 15:5; 22:17; 32:13. (A) **11:13** Gen. 23:4; 1Kron. 29:15; Ps. 39:13. (B) **11:17** Gen. 22:1-14. (C) **11:18** Gen. 21:12. (D) **11:20** Gen. 27:27-29,39,40.

21 (A) Door het geloof heeft Jakob bij zijn sterven ieder van de zonen van Jozef gezegend en hij heeft aanbeden, (leunende) op het uiteinde van zijn staf.
22 (B) Door het geloof heeft Jozef aan het einde van zijn leven gewaagd van de uittocht van de kinderen van Israël en voorschriften gegeven over zijn gebeente.
23 (C) Door het geloof is Mozes na zijn geboorte drie maanden door zijn ouders verborgen gehouden, omdat zij zagen, dat hij een mooi kind was, en zij zijn niet bang geweest voor het bevel van de koning.
24 (D) Door het geloof heeft Mozes, volwassen geworden, geweigerd door te gaan voor een zoon van Farao's dochter, 25 maar hij heeft liever met het volk van God kwaad verdragen, dan tijdelijk van de zonde te genieten; 26 en hij heeft de smaad van de Messias groter rijkdom geacht dan de schatten van Egypte, want hij hield de blik gericht op de vergelding.
27 Door het geloof heeft hij Egypte verlaten, zonder bang te zijn voor de toorn van de koning. Want hij bleef standvastig, als ziende de Onzienlijke.
28 (E) Door het geloof heeft hij Pèsach gehouden en het bloed doen aanbrengen, opdat de verderver hun eerstgeborenen niet zou aanraken.
29 (F) Door het geloof zijn zij door de Rode Zee gegaan als over droog land, terwijl de Egyptenaren, toen zij het ook beproefden, verzwolgen werden.
30 (G) Door het geloof zijn de muren van Jericho neergestort, nadat (het volk) er zeven dagen lang omheen getrokken was.
31 (H) Door het geloof is Rachab, de hoer, niet met de ongehoorzamen omgekomen, daar zij de verspieders met vrede had opgenomen.
32 (I9) En wat moet ik nog verder aanvoeren? Immers, de tijd zou mij ontbreken, als ik ging vertellen van Gideon, Barak, Simson, Jefta, David en Samuël en de profeten, 33 (A) die door het geloof koninkrijken onderworpen, gerechtigheid geoefend, de vervulling van de belofte verkregen hebben, muilen van leeuwen dichtgesnoerd, 34 (B) de kracht van het vuur gedoofd hebben. Zij zijn aan scherpe zwaarden ontkomen, in zwakheid hebben zij kracht ontvangen, zij zijn in de oorlog sterk geworden en hebben vijandige legers doen afdeinzen. 35 (C) Vrouwen hebben haar doden uit de opstanding terugontvangen, anderen hebben zich laten folteren en van geen bevrijding willen weten, opdat zij aan een sterkere opstanding deel mochten hebben. 36 (D) Anderen weer hebben hoon en geselslagen verduurd, daarenboven nog boeien en gevangenschap. 37 (E) Zij zijn gestenigd, op zware proef gesteld, doormidden gezaagd, met het zwaard vermoord; zij hebben rondgezworven in schapenvachten en geitenvellen, onder ontbering, verdrukking en mishandeling 38 - de wereld was hen niet waardig - zij hebben rondgedoold door woestijnen, en bergen, in spelonken en de holen van de aarde.
39 Ook deze allen, hoewel door het geloof een getuigenis aan hen gegeven is, hebben het beloofde niet verkregen, 40 daar God iets beters met ons voor had, zodat zij niet zonder ons tot de volmaaktheid konden komen.

Opwekking tot trouw

12 1 Daarom dan, laten ook wij, nu wij zulk een grote wolk van getuigen rondom ons hebben, afleggen alle last en de zonde, die ons zo licht in de weg staat, en met volharding de wedloop lopen, die vóór ons ligt. 2 Laat ons oog daarbij (alleen) gericht zijn op **Jesjoea**, de leidsman

(A) **11:21 a** Gen. 48:1-20. **11:21 b** Gen. 47:31. (B) **11:22** Gen. 50:24,25; Ex. 13:19. (C) **11:23 a** Ex. 2:2. **11:23 b** Ex. 1:22. (D) **11:24** Ex. 2:10-12. (E) **11:28** Ex. 12:21-30. (F) **11:29** Ex. 14:21-31. (G) **11:30** Joz. 6:12-21. (H) **11:31 a** Joz. 6:22-25. **11:31 b** Joz. 2:1-21. (I9) **11:32 a** Richt. 6:11-8:32. **11:32 b** Richt. 4:6-5:31. **11:32 c** Richt. 13:2-16:31. **11:32 d** Richt. 11:1-12:7. **11:32 e** 1Sam. 16:1-1Kon. 2:11. **11:32 f** 1Sam. 1:1-25:1. (A) **11:33** Dan. 6:2-28. (B) **11:34** Dan. 3:1-30. (C) **11:35** 1Kon. 17:17-24; 2Kon. 4:25-37. (D) **11:36** 1Kon. 22:26,27; 2Kron. 18:25,26; Jer. 20:2; 37:15; 38:6. (E) **11:37** 2Kron. 24:21.

en voleinder van het geloof, die, om de vreugde, welke vóór Hem lag, het kruis op Zich genomen heeft, de schande niet achtende, en gezeten is aan de rechterzijde van de troon van God. 3 Vestigt uw aandacht dan op Hem, die zulk een tegenspraak van de zondaren tegen Zich heeft verdragen, opdat u niet door matheid van ziel verslapt.
4 U hebt nog niet ten bloede toe weerstand geboden in uw worsteling tegen de zonde, 5 (A) en u hebt de vermaning vergeten, die tot u als tot zonen spreekt: Mijn zoon, acht de tuchtiging van JHWH niet gering,
en verslap niet, als u door Hem bestraft wordt,
6 want wie Hij liefheeft, tuchtigt JHWH, en Hij kastijdt iedere zoon, die Hij aanneemt.
7 Als tuchtiging hebt u dit te dragen: God behandelt u als zonen. Want is er wel een zoon, die door zijn vader niet getuchtigd wordt? 8 Blijft u echter vrij van de tuchtiging, welke allen ondergaan hebben, dan bent u bastaards, en geen zonen. 9 Voorts, de tuchtiging van onze vaders naar het vlees hebben wij ondergaan en wij zagen tegen hen op; zullen wij ons dan niet nog veel meer onderwerpen aan de Vader van de geesten, en leven? 10 Want zíj hebben ons voor weinige dagen naar hun beste weten getuchtigd, maar Híj doet het tot ons nut, opdat wij deel verkrijgen aan zijn heiligheid. 11 Want alle tucht schijnt op het ogenblik zelf geen vreugde, maar pijn te brengen, maar later brengt zij hun, die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht, die bestaat in gerechtigheid.
12 (B) Heft dan de slappe handen op en strekt de knikkende knieën, 13 (C) en maakt een recht spoor met uw voeten, opdat wat kreupel is niet uit het lid zal geraken, maar veeleer zal genezen.
14 Jaagt naar vrede met allen en naar de heiliging, zonder welke niemand de Heer zal zien.
15 (D) Ziet daarbij toe, dat niemand de genade van God veracht, dat er geen bittere wortel zal opschieten en verwarring zal stichten, en daardoor zeer velen zouden besmet worden. 16 (E) Laat niemand een hoereerder zijn, of onverschillig als Esau, die voor voedsel zijn eerstgeboorterecht verkocht. 17 (F) Want u weet, dat hij later, toen hij (toch) de zegen wilde erven, afgewezen werd, want toen vond hij geen plaats voor berouw, hoewel hij het onder tranen zocht.

Grote verantwoordelijkheid

18 (G) Want u bent niet genaderd tot een tastbaar en brandend vuur, tot donkerheid, duisternis en stormwind, 19 tot het geklank van een bazuin en tot het geluid van een stem, bij het horen waarvan zij verzochten, dat niet verder tot hen gesproken werd; 20 (H) want zij konden dit bevel niet dragen: Zelfs als een dier de berg aanraakt, zal het worden gestenigd. 21 (I9) En zó ontzagwekkend was het verschijnsel, dat Mozes zei: Ik ben enkel ontzag en beving. 22 Maar u bent genaderd tot de berg Sion, tot de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem, en tot tienduizendtallen van engelen, 23 en tot een feestelijke en plechtige vergadering van eerstgeborenen, die ingeschreven zijn in de hemelen, en tot God, de Rechter over allen, en tot de geesten van de rechtvaardigen, die de voleinding bereikt hebben, 24 (A) en tot Jesjoea, de middelaar van een vernieuwd verbond, en tot het bloed van de besprenging, dat krachtiger spreekt dan Abel.
25 (B) Ziet dan toe, dat u Hem, die spreekt, niet afwijst. Want als anderen niet ontkomen zijn, toen zij Hem afwezen, die zijn godsspraak op aarde deed horen, hoeveel te minder wij, als wij ons afwenden van Hem, die uit de hemelen (spreekt). 26 (C) Toen heeft zijn stem de aarde doen wankelen, maar nu heeft Hij een belofte gegeven, zeggende: Nog eenmaal zal Ik niet de aarde, maar ook de hemel doen beven. 27 Dit: nog eenmaal, doelt op een verandering van de wankele dingen als van iets, dat(1) geschapen is, opdat zal blijven, wat niet wankel is.

(1) **12:27** In de grondtekst komt "slechts" niet voor.

(A) **12:5** Job 5:17; Spr. 3:11,12. (B) **12:12** Jes. 35:3. (C) **12:13** Spr. 4:26. (D) **12:15** Deut. 29:17. (E) **12:16** Gen. 25:29-34. (F) **12:17** Gen. 27:30-40. (G) **12:18** Ex. 19:16-22; 20:18-21; Deut. 4:11,12; 5:22-27. (H) **12:20** Ex. 19:12,13. (I9) **12:21** Deut. 9:19. (A) **12:24** Gen. 4:10. (B) **12:25** Ex. 20:22. (C) **12:26** Hag. 2:6.

28 Laten wij daarom, omdat wij een onwankelbaar koninkrijk ontvangen, dankbaar zijn en hierdoor God vereren op een Hem welbehaaglijke wijze met eerbied en ontzag, 29 (A) want onze God is een verterend vuur.

Vermaningen

13 1 Laat de broederlijke liefde blijven.
2 (B) Vergeet de herbergzaamheid niet, want daardoor hebben sommigen, zonder het te weten, engelen geherbergd. 3 Denkt aan de gevangenen, alsof u met hen gevangen was; aan hen, die mishandeld worden, als (mensen), die ook zelf een lichaam hebt.
4 Laat het huwelijk in ere zijn bij allen en het bed onbevlekt, want hoereerders en echtbrekers zal God oordelen.
5 (C) Laat uw wijze van doen onbaatzuchtig zijn, weest tevreden met wat u hebt. Want Hij heeft gezegd: Ik zal u zeker niet begeven, Ik zal u zeker niet verlaten. 6 (D) Daarom kunnen wij met vertrouwen zeggen: De Heer is mij een helper, ik zal niet bang zijn; wat zou een mens mij doen?
7 Houdt uw voorgangers in gedachten, die het woord van God tot u hebben gesproken; let op het einde van hun wandel en volgt hun geloof na.
8 Jesjoea de Messias is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid.
9 Laat u niet meeslepen door allerlei vreemde leringen; want het is goed, dat het hart zijn vastheid vindt in genade en niet in voedsel: wie het hierin zochten, hebben er geen baat bij gevonden. 10 Wij hebben een altaar, waarvan zij, die de bediening in de tabernakel verrichten, niet mogen eten. 11 (E) Want van de dieren, waarvan het bloed als zondoffer door de hogepriester in het heiligdom werd gebracht, werd het lichaam buiten de legerplaats verbrand. 12 Daarom heeft ook Jesjoea, om zijn volk door zijn eigen bloed te heiligen, buiten de poort geleden. 13 Laten wij daarom tot Hem uitgaan buiten de legerplaats en zijn smaad dragen. 14 Want wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstige.
15 Laten wij dan door Hem God voortdurend een lofoffer brengen, namelijk de vrucht van onze lippen, die zijn naam belijden. 16 En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet, want in zulke offers heeft God een welgevallen.
17 Gehoorzaamt uw voorgangers en onderwerpt u (aan hen), want zij zijn het, die waken over uw zielen, daar zij rekenschap zullen moeten afleggen. Laten zij het met vreugde kunnen doen en niet al zuchtende, want dat zou u geen nut doen.
18 Bidt voor ons, want wij vertrouwen, dat wij een goed geweten hebben, daar wij in alle opzichten de rechte weg willen gaan. 19 Met des te meer nadruk vermaan ik (u) dit te doen, opdat ik u te eerder teruggegeven mag worden.
20 Mag nu de God van vrede, die onze Heer Jesjoea, de grote Herder van de schapen door het bloed van een eeuwig verbond heeft teruggebracht uit de doden, 21 u bevestigen in al het goede, om zijn wil te doen, terwijl Hij aan ons zal doen wat in zijn ogen wenselijk is door Jesjoea de Messias. Hem zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen.
22 Ik vermaan u, broeders, houdt mij dit woord van vermaning ten goede, want ik schrijf u maar kort.
23 Weet, dat onze broeder Timoteüs in vrijheid gesteld is; als hij spoedig komt, zal ik met hem u bezoeken.
24 Groet al uw voorgangers en al de heiligen. De broeders uit Italië laten u groeten.
25 Mag de genade met u allen zijn.

(A) **12:29** Deut. 4:24. (B) **13:2** Gen. 18:1-8; 19:1-3. (C) **13:5** Deut. 31:6,8; Joz. 1:5. (D) **13:6** Ps. 118:6. (E) **13:11** Lev. 16:27.

Jakobus

Schrijver - Lezers – Groet - Verzoekingen

1 1 (A) Jakobus, een dienstknecht van God en
van de Heer **Jesjoea** de Messias, groet de
twaalf stammen in de verstrooiïng.
2 Houdt het voor enkel vreugde, mijn broeders,
wanneer u in allerlei verzoekingen valt, 3 want u
weet, dat het beproeven van uw geloof volhar-
ding uitwerkt. 4 Maar die volharding moet vol-
komen doorwerken, zodat u volkomen en onbe-
rispelijk bent en in niets te kort schiet.
5 Indien echter iemand van u in wijsheid te kort
schiet, laat hij daarom God bidden, die aan al-
len geeft, eenvoudigweg en zonder verwijt; en zij
zal hem gegeven worden. 6 Maar hij moet bid-
den in geloof, in geen enkel opzicht twijfelende,
want wie twijfelt, lijkt op een golf van de zee, die
door de wind aangedreven en opgejaagd wordt.
7 Want zulk een mens moet niet menen, dat hij
iets van de Heer zal ontvangen, 8 innerlijk ver-
deeld als hij is, ongedurig op al zijn wegen.
9 Laat de *geringe* broeder roemen in zijn hoog-
heid, 10 (B) maar de rijke in zijn *geringheid*, want
als een bloem in het gras zal hij vergaan. 11 Want
de zon komt op met haar hitte en doet het gras
verdorren, en zijn bloem valt af en de schoon-
heid van haar uiterlijk verdwijnt; zó zal ook de
rijke met zijn ondernemingen verwelken.

Het doel van de verzoekingen

12 Gezegend is de man, die in verzoeking vol-
hardt, want, wanneer hij de proef heeft door-
staan, zal hij de kroon van het leven ontvangen,
die Hij beloofd heeft aan wie Hem liefhebben.
13 Laat niemand, als hij verzocht wordt, zeg-
gen: Ik word van Godswege verzocht. Want God
kan door het kwade niet verzocht worden en Hij-
zelf brengt ook niemand in verzoeking. 14 Maar
zo vaak iemand verzocht wordt, komt dit voort
uit de zuiging en verlokking van zijn eigen be-
geerte. 15 Daarna, als die begeerte bevrucht is,
baart zij zonde; en als de zonde volgroeid is,
brengt zij de dood voort.
16 Dwaalt niet, mijn geliefde broeders.
17 Iedere gave, die goed, en elk geschenk, dat
volmaakt is, daalt van boven neer, van de Va-
der van de lichten, bij wie geen verandering is
of zweem van ommekeer. 18 Naar zijn raadsbe-
sluit heeft Hij ons voortgebracht door het woord
van de waarheid, om in zekere zin eerstelingen
te zijn onder zijn schepselen.

Hoorders of daders

19 Weet (dit) wel, mijn geliefde broeders: ie-
der mens moet snel zijn om te horen, langzaam
om te spreken, langzaam tot toorn; 20 want de
toorn van een man brengt geen gerechtigheid
voor God voort. 21 Legt dus af alle vuilheid en
alle uitwas van boosheid en neemt met zacht-
moedigheid het in u geplante woord aan, dat
uw zielen kan behouden. 22 En weest daders van
het woord en niet alleen hoorders: dan zou u
uzelf misleiden. 23 Want wie hoorder is van het
woord en niet dader, die lijkt op een man, die het
gezicht, waarmee hij geboren is, in een spiegel
beschouwt; 24 want hij heeft zich beschouwd,
is heengegaan en heeft direct vergeten, hoe hij
er uitzag. 25 Maar wie zich verdiept in de vol-
maakte *Torah*, die van de vrijheid, en daarbij
blijft, niet als een vergeetachtige hoorder, maar
als een werkelijk dader, die zal gezegend zijn in
zijn doen.
26 Indien iemand meent godsdienstig te zijn
en daarbij zijn tong niet in toom houdt, maar
zijn hart misleidt, zijn godsdienst is waardeloos.
27 Zuivere en onbevlekte godsdienst voor God,
de Vader, is: omzien naar wezen en weduwen in

(A) **1:1** Mat. 13:55; Mar. 6:3; Hand. 15:13; Gal. 1:19. (B) **1:10** Jes. 40:6,7.

hun druk en zichzelf onbesmet van de wereld bewaren.

Geen aanzien des persoons

2 [1] Mijn broeders, houdt uw geloof in onze Heer van de heerlijkheid, Jesjoea de Messias, vrij van aanzien des persoons. [2] Want stel, er kwam in uw vergadering een man binnen met een gouden ring aan zijn vinger en in prachtige kleding, en er kwam ook een arme binnen in schamele kleding, [3] en u zou opzien tegen de man met de prachtige kleding en zeggen: neemt u hier deze goede plaats, maar tot de arme zou u zeggen: ga u daar staan, of ga beneden bij mijn voetbank zitten, [4] zou u dan geen onderscheid maken onder elkaar en optreden als rechters, die zich door verkeerde overwegingen laten leiden? [5] Hoort, mijn geliefde broeders! Heeft God niet de armen naar de wereld uitverkoren om rijk te zijn in het geloof en erfgenamen van het Koninkrijk, dat Hij beloofd heeft aan wie Hem liefhebben? [6] Maar ú hebt de arme smadelijk behandeld. Zijn het niet de rijken, die u geweld aandoen en die u voor de rechtbanken slepen? [7] Zijn zij het niet, die de goede naam, welke over u aangeroepen is, lasteren? [8] (A) Indien u echter de koninklijke *Torah* vervult naar het schriftwoord: U zult uw naaste liefhebben als uzelf, dan doet u wél. [9] Maar indien u met aanzien des persoons handelt, doet u zonde en wordt u door de *Torah* overtuigd van overtreding. [10] Want wie de hele *Torah* houdt, maar op één punt struikelt, is schuldig geworden aan alle (geboden). [11] (B) Want Hij, die gezegd heeft: U zult niet echtbreken, heeft ook gezegd: U zult niet doodslaan. Indien u nu geen echtbreuk pleegt, maar wel doodslag, bent u toch een overtreder van de *Torah* geworden. [12] Spreekt zó en handelt zó als (mensen past), die door de *Torah* van de vrijheid zullen geoordeeld worden. [13] Want onbarmhartig zal het oordeel zijn over hem, die geen barmhartigheid bewezen heeft; barmhartigheid (echter) roemt tegen het oordeel.

Dood geloof

[14] Wat baat het, mijn broeders, of iemand al beweert geloof te hebben, als hij geen werken heeft? Kan dát geloof hem behouden? [15] Stel, dat een broeder of zuster gebrek heeft aan kleding en aan dagelijks voedsel, [16] en iemand van u zegt tot hen: Gaat heen in vrede, houdt u warm en eet goed, zonder hen echter van het nodige voor het lichaam te voorzien, wat baat dit? [17] Zo is het ook met het geloof: indien het niet met werken gepaard gaat, is het, op zichzelf genomen, dood. [18] Maar, zal iemand zeggen: U hebt geloof en ík heb werken. Toon mij dan uw geloof zonder de werken, en ik zal u mijn geloof tonen uit mijn werken. [19] U gelooft, dat God één is? Daaraan doet u wél, (maar) dat geloven de boze geesten ook en zij sidderen. [20] Wilt u weten, u dwaze mens, dat het geloof zonder de werken niets uitwerkt? [21] (C) Is onze vader Abraham niet uit werken gerechtvaardigd, toen hij zijn zoon Isaak op het altaar legde? [22] Daaruit kunt u zien, dat zijn geloof samenwerkte met zijn werken, en dat dit geloof pas volkomen werd uit de werken; [23] (D) en het schriftwoord werd vervuld, dat zegt: Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend, en hij werd een vriend van God genoemd. [24] U ziet, dat een mens gerechtvaardigd wordt uit werken en niet slechts uit geloof. [25] (E) En is niet evenzo Rachab, de hoer, uit werken gerechtvaardigd, toen zij de boodschappers in huis nam en langs een andere weg liet heengaan? [26] Want zoals het lichaam zonder geest dood is, zo is ook het geloof zonder werken dood.

De zonden van de tong

3 [1] Laat niet zovelen van u leraars zijn, mijn broeders; u weet immers, dat wij er des te strenger om geoordeeld zullen worden. [2] Want wij struikelen allen in allerlei opzicht; wie in zijn spreken niet struikelt, is een volmaakt man, in staat zelfs zijn hele lichaam in toom te hou-

(A) **2:8** Lev. 19:18. (B) **2:11 a** Ex. 20:14; Deut. 5:18. **2:11 b** Ex. 20:13; Deut. 5:17. (C) **2:21** Gen. 22:1-14. (D) **2:23 a** Gen. 15:6. **2:23 b** 2Kron. 20:7; Jes. 41:8. (E) **2:25** Joz. 2:1-21.

den. [3] Als wij paarden de toom in de bek leggen, zodat zij ons gehoorzamen, kunnen wij ook hun hele lichaam besturen. [4] Zie, ook de schepen, ofschoon zij zo groot zijn en door sterke winden voortgedreven worden, worden door een zeer klein roer gestuurd, waarheen maar het believen van de stuurman wil. [5] Zo is ook de tong een klein lid en voert toch een hoge toon. Zie, hoe weinig vuur een groot bos in brand steekt. [6] Ook de tong is een vuur, zij is de wereld van de ongerechtigheid; de tong neemt haar plaats in onder onze leden, als iets, dat het hele lichaam bevuilt en het rad van de geboorte in vlam zet, terwijl zij zelf in vlam gezet wordt door de hel. [7] Want alle soorten van wilde dieren en vogels, van kruipende dieren en zeedieren worden bedwongen en zijn bedwongen door de menselijke natuur, [8] maar de tong kan geen mens bedwingen. Zij is een onberekenbaar kwaad, vol dodelijk venijn. [9] (A) Met haar loven wij de Heer en Vader en met haar vervloeken wij de mensen, die naar de gelijkenis van God geschapen zijn: [10] uit dezelfde mond komt zegening en vervloeking voort. Dit moet, mijn broeders, niet zo zijn. [11] Doet soms een bron uit dezelfde ader zoet en bitter water opwellen? [12] Kan soms, mijn broeders, een vijgenboom olijven of een wijnstok vijgen opleveren? Evenmin kan een zilte bron zoet water geven.

De hemelse wijsheid

[13] Wie is wijs en verstandig onder u? Laat hij uit zijn goede wandel zijn werken tonen met wijze zachtmoedigheid. [14] Indien u echter bittere jaloezie en zelfzucht in uw hart hebt, beroemt u dan niet en liegt niet tegen de waarheid. [15] Dat is niet de wijsheid, die van boven komt, maar zij is aards, ongeestelijk, duivels; [16] want waar jaloezie en zelfzucht heerst, daar is wanorde en allerlei kwade praktijk. [17] Maar de wijsheid van boven is vooreerst rein, vervolgens vreedzaam, vriendelijk, gezeglijk, vol van ontferming en goede vruchten, onpartijdig en oprecht. [18] Maar gerechtigheid is een vrucht, die in vrede wordt gezaaid voor hen, die vrede stichten.

Hartstocht en wereldliefde

4 [1] Waaruit komt bij u strijden en vechten voort? Is het niet hieruit: uit uw hartstochten, die in uw leden zich ten strijde toerusten? [2] U begeert, maar u hebt niet; u bent moorddadig en jaloers en u kunt er niets mee verkrijgen; u vecht en u strijdt. U hebt niets, omdat u niet bidt. [3] (Of,) u bidt wel, maar u ontvangt niet, doordat u verkeerd bidt, om het in uw hartstochten door te brengen. [4] Overspeligen, weet u niet, dat de vriendschap met de wereld vijandschap tegen God is? Wie dus een vriend van de wereld wil zijn, wordt metterdaad een vijand van God. [5] Of meent u, dat het schriftwoord zonder reden zegt: De geest, die Hij in ons deed wonen, begeert Hij met jaloersheid? [6] (B) Maar Hij geeft dan ook des te grotere genade. Daarom heet het: God weerstaat de hoogmoedigen, maar aan de *ootmoedigen* geeft Hij genade. [7] Onderwerpt u dus aan God, maar biedt weerstand aan de duivel, en hij zal van u wegvluchten. [8] Nadert tot God, en Hij zal tot u naderen. Reinigt uw handen, zondaars, en zuivert uw harten, u, die innerlijk verdeeld bent. [9] Beseft uw *ellende*, treurt en huilt; uw gelach moet veranderen in treurigheid, en uw vreugde in neerslachtigheid. [10] *Verootmoedigt* u voor JHWH, en Hij zal u verhogen.

Lasterpraat

[11] Spreekt geen kwaad van elkaar, broeders. Wie van zijn broeder kwaad spreekt of hem oordeelt, spreekt kwaad van de *Torah* en oordeelt haar; en indien u de *Torah* oordeelt, bent u geen dader, maar een rechter van de *Torah*. [12] Eén is de gever van zijn *Torah* en Hij is rechter, Hij, die de macht heeft om te behouden en te verderven. Maar wie bent u, dat u uw naaste oordeelt?

(A) **3:9** Gen. 1:26. (B) **4:6** Spr. 3:34.

Het voorbehoud van Jakobus

13 (A) Welaan dan, u, die zegt: Vandaag of morgen gaan wij op reis naar die en die stad, wij
zullen er een jaar doorbrengen, zaken doen en
winst maken; 14 u, die niet (eens) weet, hoe mor-
gen uw leven zijn zal! Want u bent een damp,
die voor een korte tijd verschijnt en daarna ver-
dwijnt; 15 in plaats van te zeggen: Indien de Heer
wil, zullen wij leven en dit of dat doen. 16 Maar
nu roemt u in uw grootspraak; al zulk roemen is
verkeerd. 17 Als iemand dan weet goed te doen
en het niet doet, is het hem tot zonde.

Het gevaar van rijkdom

5 1 Welaan dan, u rijken, huilt en maakt mis-
baar over de rampen, die u zult ervaren. 2 (B)
Uw rijkdom is verrot, uw klederen zijn door de
mot aangevreten, 3 uw goud en zilver is verroest,
en het roest ervan zal tegen u getuigen en uw
vlees verteren als vuur. U bent schatten gaan op-
leggen, terwijl het de laatste dagen zijn. 4 (C) Zie,
het loon, dat door u is ingehouden van de arbei-
ders, die uw landen hebben gemaaid, schreeuwt,
en het geroep van hen, die uw oogst hebben bin-
nengehaald, is doorgedrongen tot de oren van
JHWH van de legermachten. 5 U hebt op aarde
weelderig geleefd en u te goed gedaan, u hebt uw
hart vetgemest in de slachttijd. 6 U hebt de recht-
vaardige veroordeeld, ja vermoord; er is geen
verweer tegen u.

Geduld in het lijden

7 Hebt dus geduld, broeders, tot de komst van
de Heer! Zie, de landman wacht op de kostelijke
vrucht van het land en heeft geduld, totdat de
vroege en late regen erop gevallen is. 8 Oefent
ook u geduld, sterkt uw harten, want de komst
van de Heer is nabij. 9 Broeders, zucht niet te-
gen elkaar, opdat u niet onder het oordeel valt;
zie, de Rechter staat voor de deur. 10 Broeders,
neemt tot een voorbeeld van volharding en ge-
duld de profeten, die in de naam van de Heer
hebben gesproken. 11 (D) Zie, wij prijzen hen ge-
zegend, die volhard hebben; u hebt van de vol-
harding van Job gehoord en u hebt uit het einde,
dat de Heer deed volgen, gezien, dat de Heer rijk
is aan barmhartigheid en ontferming.

De eed - De voorbede

12 (E) Maar vooral, mijn broeders, zweert niet,
noch bij de hemel, noch bij de aarde, noch welke
andere eed ook. Laat ja bij u ja zijn en neen neen,
opdat u niet onder het oordeel valt.
13 Heeft iemand onder u leed te dragen? Laat
hij bidden. Is iemand blij te moede? Laat hij lof-
zingen. 14 (F) Is er iemand bij u ziek? Laat hij
dan de oudsten van de gemeente tot zich roepen,
opdat zij over hem een gebed uitspreken en hem
met olie zalven in de naam van de Heer. 15 En het
gelovige gebed zal de lijder gezond maken, en de
Heer zal hem oprichten. En als hij zonden heeft
gedaan, zal hem vergeving geschonken worden.
16 Belijdt daarom elkaar uw zonden en bidt voor
elkaar, opdat u genezing ontvangt. Het gebed
van een rechtvaardige vermag veel, doordat er
kracht aan verleend wordt. 17 (G) Elia was een
mens zoals wij en hij bad een gebed, dat het niet
regenen zou, en het regende niet op het land,
drie jaar en zes maanden lang; 18 (H) en hij bad
opnieuw, en de hemel gaf regen en de aarde deed
haar vrucht opkomen.
19 Mijn broeders, indien bij u iemand van de
waarheid afdwaalt, en een ander brengt hem tot
inkeer, 20 (I9) weet dan, dat, wie een zondaar van
zijn dwaalweg terugbrengt, zijn ziel van de dood
zal behouden en tal van zonden bedekken.

(A) **4:13** Spr. 27:1. (B) **5:2** Mat. 6:19. (C) **5:4** Deut. 24:14,15. (D) **5:11 a** Job 1:21,22; 2:10. **5:11 b** Ps. 103:8.
(E) **5:12** Mat. 5:34-37. (F) **5:14** Mar. 6:13. (G) **5:17** 1Kon. 17:1; 18:1. (H) **5:18** 1Kon. 18:42-45. (I9) **5:20** Spr. 10:12; 1Pet. 4:8.

1 Petrus

Schrijver - Lezers - Groet

1 [1] Petrus, een apostel van **Jesjoea** de Messias,
aan de vreemdelingen, die in de verstrooi-
ïng zijn in Pontus, Galatië, Kappadocië, Asia en
Bitynië, [2] de uitverkorenen naar de voorkennis
van God, de Vader, in heiliging door de Geest, tot
gehoorzaamheid en besprenging met het bloed
van **Jesjoea** de Messias: mag genade en vrede u
worden vermenigvuldigd.

Hoop, geloof en liefde

[3] Geloofd zij de God en Vader van onze Heer
Jesjoea de Messias, die ons naar zijn grote barm-
hartigheid door de opstanding van **Jesjoea** de
Messias uit de doden heeft doen wedergeboren
worden tot een levende hoop, [4] tot een onvergan-
kelijke, onbevlekte en onverwelkelijke erfenis,
die in de hemelen weggelegd is voor u, [5] die in
de kracht van God bewaard wordt door het ge-
loof tot de rijke zegen, welke gereed ligt om ge-
openbaard te worden in de laatste tijd. [6] Ver-
heugt u daarin, ook al wordt u nu, indien het
moet zijn, voor korte tijd door allerlei verzoe-
kingen bedroefd, [7] opdat de echtheid van uw
geloof, kostbaarder dan vergankelijk goud, dat
door vuur beproefd wordt, tot lof en heerlijk-
heid en eer blijkt te zijn bij de openbaring van
Jesjoea de Messias. [8] Hem hebt u lief, zonder
Hem gezien te hebben; in Hem gelooft u, zonder
Hem nu te zien, en u verheugt u met een onuit-
sprekelijke en verheerlijkte vreugde, [9] daar u het
einddoel van het geloof bereikt, dat is de zalig-
heid van de zielen. [10] Naar deze zaligheid heb-
ben de profeten gezocht en gevorst, die van de
voor u bestemde genade geprofeteerd hebben,
[11] terwijl zij er achter probeerden te komen, op
welke of hoedanige tijd de Geest van de Messias
in hen doelde, toen Hij vooraf getuigenis gaf van
al het lijden, dat over de Messias zou komen, en
van al de heerlijkheid daarna. [12] Hun werd ge-
openbaard, dat zij niet zichzelf, maar u dienden
met die dingen, welke u nu verkondigd zijn bij
monde van hen, die door de heilige Geest, die van
de hemel gezonden is, u het evangelie hebben ge-
bracht, in welke dingen zelfs engelen verlangen
een blik te slaan.

Heiligheid en broederliefde

[13] Omgordt dus de lendenen van uw verstand,
weest nuchter, en vestigt uw hoop volkomen op
de genade, die u gebracht wordt door de open-
baring van **Jesjoea** de Messias. [14] Voegt u, als
gehoorzame kinderen, niet naar de verlangens
uit de tijd van uw onwetendheid, [15] maar zoals
Hij, die u geroepen heeft, heilig is, wordt uzelf
ook zo heilig in al uw wandel; [16] (A) er staat im-
mers geschreven: Weest heilig, want Ik ben hei-
lig. [17] En indien u Hem als Vader aanroept, die
zonder aanzien des persoons naar ieders werk
oordeelt, wandelt dan met ontzag gedurende de
tijd van uw vreemdelingschap, [18] in het besef
dat u niet met vergankelijke dingen, zilver of
goud, bent vrijgekocht van uw nutteloze wandel,
die (u) van de vaderen overgeleverd is, [19] maar
met het kostbare bloed van de Messias, als van
een onberispelijk en vlekkeloos lam. [20] Hij was
van tevoren gekend, vóór de grondlegging van
de wereld, maar is bij het einde van de tijden
geopenbaard ter wille van u, [21] die door Hem
gelooft in God, die Hem opgewekt heeft uit de
doden en Hem heerlijkheid gegeven heeft, zodat
uw geloof tevens hoop is op God.

[22] Nu u uw zielen door gehoorzaamheid aan de
waarheid gereinigd hebt tot oprechte broeder-
liefde, hebt dan elkaar van harte en voortdurend
lief, [23] als wedergeborenen niet uit vergankelijk,

(A) **1:16** Lev. 11:44,45; 19:2.

maar uit onvergankelijk zaad, door het levende
en blijvende woord van God.
24 (A) Want: Alle vlees is als gras en al zijn heer-
lijkheid als een bloem in het gras; het gras ver-
dort en de bloem valt af, 25 maar het woord van
JHWH blijft tot in de eeuwigheid. Dit nu is het
woord, dat u als evangelie verkondigd is.

Jesjoea de Messias de hoeksteen

2 1 Legt dan af alle kwaadwilligheid, alle be-
drog, huichelarij, jaloezie en alle kwaadspre-
kerij, 2 en verlangt als pasgeboren kinderen naar
de redelijke, onvervalste melk, opdat u daardoor
mag opgroeien tot rijke zegen, 3 (B) indien u ge-
proefd hebt, dat de Heer goed is. 4 En komt tot
Hem, de levende steen, door de mensen wel ver-
worpen, maar bij God uitverkoren en kostbaar,
5 en laat u ook zelf als levende stenen gebruiken
voor de bouw van een geestelijk huis, om een hei-
lig priesterschap te vormen, tot het brengen van
geestelijke offers, die God aangenaam zijn door
Jesjoea de Messias. 6 (C) Daarom staat er in een
schriftwoord: Zie, Ik leg in Sion een uitverkoren
en kostbare hoeksteen, en wie op Hem zijn ge-
loof bouwt, zal niet beschaamd uitkomen.
7 (D) U dan, die gelooft, geldt dit kostbare,
maar voor de ongelovigen geldt: De steen, die de
bouwlieden afgekeurd hadden, die is geworden
tot een hoeksteen en een steen waar men aan-
stoot aan neemt en een rots van ergernis, 8 (E)
voor hen, die zich daaraan, in hun ongehoor-
zaamheid aan het woord, stoten, waartoe zij ook
bestemd zijn. 9 (F) U echter bent een uitverkoren
geslacht, een koninklijk priesterschap, een hei-
lige natie, een volk (God) ten eigendom, om de
grote daden te verkondigen van Hem, die u uit
de duisternis geroepen heeft tot zijn wonderbaar
licht: 10 (G) u, eens niet zijn volk, nu echter volk
van God, eens zonder ontferming, nu in zijn ont-
ferming aangenomen.

Vermaningen

11 Geliefden, ik vermaan u als bijwoners en
vreemdelingen, dat u zich onthoudt van de vlese-
lijke verlangens, die strijd voeren tegen uw ziel;
12 en dat u een goede wandel leidt onder de (hei-
den)volken, opdat zij, terwijl zij nader toezien
op datgene, waarin zij u als boosdoeners belaste-
ren, op grond van uw goede werken God mogen
verheerlijken in dagen van bezoeking.
13 Onderwerpt u aan alle menselijke instellin-
gen, omwille van de Heer: hetzij aan de kei-
zer, als opperheer, 14 hetzij aan stadhouders, als
door hem gezonden tot bestraffing van boosdoe-
ners, maar tot lof van wie goed doen. 15 Want zó
is het de wil van God, dat u door goed te doen de
mond snoert aan de onwetendheid van de onver-
standige mensen, 16 als vrije mensen en niet als
mannen, die de vrijheid misbruiken tot dekman-
tel voor hun kwaadwilligheid, maar als dienaren
van God. 17 Eert allen, hebt de broeders en zus-
ters lief, hebt ontzag voor God, eert de keizer.
18 U, huisslaven, weest met alle ontzag aan
uw meester onderdanig, niet alleen de goede en
vriendelijke, maar ook de verkeerde. 19 Want dit
is genade, indien iemand, omdat hij met God
rekening houdt, leed verdraagt, dat hij ten on-
rechte lijdt. 20 Want mag dát roem heten, als
u slagen moet verduren, omdat u kwaad doet?
Maar als u goed doet en dan lijden moet verdu-
ren, dát is genade bij God. 21 Want hiertoe bent
u geroepen, daar ook de Messias voor u gele-
den heeft en u een voorbeeld heeft nagelaten,
opdat u in zijn voetstappen zou treden; 22 (H)
Hij die geen zonde gedaan heeft en in wiens
mond geen bedrog is gevonden; 23 (I9) die, als
Hij gescholden werd, niet terugschold en als Hij
leed, niet dreigde, maar het overgaf aan Hem, die
rechtvaardig oordeelt; 24 (A) die Zelf onze zon-
den in zijn lichaam op het hout gebracht heeft,
opdat wij, aan de zonden afgestorven, voor de
gerechtigheid zouden leven; en door zijn strie-

(A) **1:24** Jes. 40:6-8. (B) **2:3** Ps. 34:9. (C) **2:6** Jes. 28:16. (D) **2:7** Ps. 118:22. (E) **2:8** Jes. 8:14,15. (F) **2:9 a** Ex. 19:5,6; Jes. 43:20. **2:9 b** Ex. 19:5; Deut. 4:20; 7:6; 14:2; Titus 2:14. **2:9 c** Jes. 43:21. **2:9 d** Jes. 9:1. (G) **2:10** Hos. 2:25. (H) **2:22** Jes. 53:9. (I9) **2:23** Jes. 53:7. (A) **2:24** Jes. 53:5,6.

men bent u genezen. 25 Want u was dwalende
als schapen, maar nu hebt u zich bekeerd tot de
herder en hoeder van uw zielen.

Het huwelijk

3 1 (A) Ook u, vrouwen, weest uw mannen on-
derdanig, opdat, ook indien sommigen aan
het woord niet gehoorzaam zijn, zij door de wan-
del van hun vrouwen zonder woorden gewonnen
worden, 2 doordat zij uw reine wandel met ont-
zag voor God opmerken. 3 (B) Laat uw sieraad
niet uitwendig zijn: het vlechten van haar, het
omhangen van goud of het dragen van gewaden,
4 maar de verborgen mens van uw hart, met de
onvergankelijke (tooi) van een zachtmoedige en
stille geest, die kostbaar is in het oog van God.
5 Want aldus tooiden zich vroeger ook de heilige
vrouwen, die hoopten op God, onderdanig aan
haar mannen, 6 (C) zoals Sara Abraham gehoor-
zaamde en hem heer noemde; en haar dochters
bent u, als u goed doet en u geen schrik laat
aanjagen.
7 (D) Ook u, mannen, leeft verstandig met uw
vrouwen, als met broos vaatwerk, en bewijst
haar eer, daar zij ook mede-erfgenamen zijn van
de genade van het leven, opdat uw gebeden niet
belemmerd worden.

Liefde en vrede

8 Ten slotte, weest allen eensgezind, medelij-
dend, hebt de broeders lief, weest barmhartig en
ootmoedig, 9 en vergeldt geen kwaad met kwaad
of laster met laster, maar zegent integendeel, ter-
wijl u hiertoe geroepen bent, dat u zegen zou
beërven.
10 (E) Want: laat wie het leven wil liefhebben en
goede dagen zien, zijn tong weerhouden van het
kwade, en zijn lippen van bedrog te spreken;
11 laat hij van het kwade afwijken en het goede
doen, laat hij de vrede zoeken en die najagen,
12 want de ogen van **JHWH** zijn op de rechtvaar-
digen, en zijn oren tot hun smeking, maar het
aangezicht van **JHWH** is tegen hen, die het kwade
doen.

Geduldig lijden

13 En wie zal u kwaad doen, als u zich beijvert
voor het goede? 14 (F) Al moest u lijden om de
gerechtigheid, toch bent u gezegend. Maar weest
niet bang voor hun dreiging, en laat u geen schrik
aanjagen. 15 Maar heiligt de Messias in uw harten
als Heer, altijd bereid tot verantwoording aan al
wie u rekenschap vraagt van de hoop, die in u is,
maar met zachtmoedigheid en ontzag, 16 en met
een goed geweten, opdat bij al het kwaad, dat
men van u spreekt, zij, die uw goede wandel in
de Messias smaden, beschaamd gemaakt wor-
den. 17 Want het is beter te lijden, indien de wil
van God dit eist, terwijl u goed doet dan terwijl u
kwaad doet. 18 Want ook de Messias is eenmaal
om de zonden gestorven als rechtvaardige voor
onrechtvaardigen, opdat Hij u tot God zou bren-
gen: Hij, die gedood is naar het vlees, maar le-
vend gemaakt naar de geest, 19 in welke Hij ook
heengegaan is en gepredikt heeft aan de geesten
in de gevangenis, 20 (G) die vroeger ongehoor-
zaam geweest waren, toen God geduldig bleef
wachten, in de dagen van Noach, terwijl de ark
in gereedheid werd gebracht, waarin weinigen,
dat is acht mensen, door het water heen gered
werden. 21 Als tegenbeeld daarvan redt u nu de
doop, die niet is een afleggen van lichamelijke
onreinheid, maar een gebed van een goed gewe-
ten tot God, door de opstanding van **Jesjoea** de
Messias, 22 die naar de hemel is gegaan en aan
de rechterhand van God is, terwijl engelen en
machten en krachten Hem onderworpen zijn.

4 1 Daar de Messias dan naar het vlees gele-
den heeft, moet ook u zich wapenen met
dezelfde gedachte, dat, wie naar het vlees gele-
den heeft, onttrokken is aan de zonde, 2 om niet
meer naar de verlangens van mensen, maar naar
de wil van God de tijd, die nog rest in het vlees, te
leven. 3 Want er is tijd genoeg voorbijgegaan met
het volbrengen van de wil van de volken, toen

(A) **3:1** Efez. 5:22; Kol. 3:18. (B) **3:3** 1Ti. 2:9. (C) **3:6** Gen. 18:12. (D) **3:7** Efez. 5:25; Kol. 3:19. (E) **3:10** Ps. 34:13-17.
(F) **3:14** Mat. 5:10; Jes. 8:12,13. (G) **3:20** Gen. 6:1-7:24.

u wandelde in allerlei losbandigheid, verlangens, dronkenschap, brassen, drinken en onzedelijke afgoderij. 4 Daarom bevreemdt het hen, dat u zich niet met hen stort in diezelfde poel van liederlijkheid, en zij belasteren u; 5 maar zij zullen daarvan rekenschap moeten geven aan Hem, die gereed staat om levenden en doden te oordelen. 6 Want daartoe is ook aan doden het evangelie gebracht, opdat zij wél, naar de mens, wat het vlees aangaat, zouden geoordeeld worden, doch, naar God, wat de geest betreft, zouden leven.

Het christelijk leven

7 Het einde van alle dingen is nabijgekomen. Komt dus tot bezinning en wordt nuchter, opdat u kunt bidden. 8 (A) Hebt bovenal voortdurende liefde tegenover elkaar, want de liefde bedekt tal van zonden. 9 Weest gastvrij tegenover elkaar, zonder mopperen. 10 Dient elkaar, een ieder naar de genadegave, die hij ontvangen heeft, als goede rentmeesters over de vele genade van God. 11 Spreekt iemand, laten het woorden zijn als van God; dient iemand, laat het zijn als uit kracht, door God verleend, opdat in alles God verheerlijkt zal worden door **Jesjoea** de Messias, aan wie de heerlijkheid is en de kracht, in alle eeuwigheid! Amen.

12 Geliefden, laat de vuurgloed, die tot beproeving dient, u niet bevreemden, alsof u iets vreemds zou overkomen. 13 Integendeel, verheugt u naarmate u deel hebt aan het lijden van de Messias, opdat u zich ook met vreugde zult mogen verheugen bij de openbaring van zijn heerlijkheid. 14 Indien u door de naam van de Messias smaad lijdt, bent u gezegend, daar de Geest van de heerlijkheid en de Geest van God op u rust. 15 Laat dus niemand van u moeten lijden als moordenaar, of dief, of boosdoener, of als een bemoeial. 16 Indien hij echter als christen lijdt, laat hij zich dan niet schamen, maar God verheerlijken onder die naam. 17 Want het is nu de tijd, dat het oordeel begint bij het huis van God; als het bij ons begint, wat zal het einde zijn van hen, die ongehoorzaam blijven aan het evangelie van God? 18 (B) En indien de rechtvaardige ternauwernood behouden wordt, waar zal dan de goddeloze en zondaar verschijnen? 19 Laten daarom ook zij, die naar de wil van God lijden, hun zielen aan de getrouwe Schepper overgeven, steeds het goede doende.

Vermaning en groet

5 1 De oudsten onder u vermaan ik dan als mede oudste en getuige van het lijden van de Messias, die ook een deelgenoot ben van de heerlijkheid, welke zal geopenbaard worden: 2 (C) hoedt de kudde van God, die bij u is, niet gedwongen, maar uit vrije beweging, naar de wil van God, niet uit schandelijke winzucht, maar uit bereidwilligheid, 3 niet als heerschappij voerend over wat u ten deel gevallen is, maar als voorbeelden van de kudde. 4 En wanneer de opperherder verschijnt, zult u de onverwelkelijke krans van de heerlijkheid verwerven.

5 (D) Evenzo u, jongeren, onderwerpt u aan de oudsten. Omgordt u allen tegenover elkaar met *nederigheid*, want God weerstaat de hoogmoedigen, maar de *nederigen* geeft Hij genade.

6 (E) *Verootmoedigt* u dan onder de machtige hand van God, opdat Hij u op zijn tijd zal verhogen. 7 Werpt al uw zorgen op Hem, want Hij zorgt voor u.

8 Wordt nuchter en waakzaam. Uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden. 9 Biedt hem weerstand, vast in het geloof, wetende, dat aan uw broederschap in de wereld hetzelfde lijden wordt toegemeten.

10 Maar de God van alle genade, die u in de Messias geroepen heeft tot zijn eeuwige heerlijkheid, Hij zal u, na een korte tijd van lijden, volmaken, bevestigen, sterken en grondvesten. 11 Hem zij de kracht in alle eeuwigheid! Amen.

12 (F) Door Silvanus, die, naar ik meen, voor u een betrouwbaar broeder is, heb ik in het kort geschreven om u te bemoedigen en te betuigen,

(A) **4:8** Spr. 10:12. (B) **4:18** Spr. 11:31. (C) **5:2** Joh. 21:15-17. (D) **5:5** Spr. 3:34. (E) **5:6** Mat. 23:12; Luk. 14:11; 18:14. (F) **5:12** Hand. 15:22,40.

dat dit de ware genade van God is; daarin moet
u vaststaan.
13 (A) Zij die met u zijn uitverkoren in babylon,
en mijn zoon Marcus, groeten u. 14 Groet elkaar
met de kus van de liefde. Mag er vrede zijn met
u allen die in de Messias bent.

(A) **5:13** Hand. 12:12,25; 13:13; 15:37-39; Kol. 4:10; Filem. 1:24.

2 Petrus

Schrijver - Lezers - Groet

1 [1] Simeon Petrus, een dienstknecht en
apostel van **Jesjoea** de Messias, aan hen,
die een even kostbaar geloof als wij hebben
verkregen door de gerechtigheid van onze God
en Heiland, **Jesjoea** de Messias: [2] mag genade
en vrede u worden vermenigvuldigd door de
kennis van God en van **Jesjoea**, onze Heer.

Voorrecht en taak van de gelovigen

[3] Zijn goddelijke kracht immers heeft ons al-
les gegeven, wat tot leven en godsvrucht strekt,
door de kennis van Hem, die ons geroepen heeft
door zijn heerlijkheid en macht; [4] door deze heb-
ben wij kostbare en zeer grote beloften ont-
vangen, opdat u daardoor deel zou hebben aan
de goddelijke natuur, ontkomen aan het verderf,
dat door de begeerte in de wereld heerst. [5] Maar
ondersteunt om deze reden met betoon van alle
ijver door uw geloof de deugd, door de deugd de
kennis, [6] door de kennis de zelfbeheersing, door
de zelfbeheersing de volharding, door de vol-
harding de godsvrucht, [7] door de godsvrucht de
broederliefde en door de broederliefde de liefde
(tegenover allen). [8] Want als deze dingen bij u
aanwezig zijn en overvloedig worden, laten zij u
niet zonder werk of vrucht voor de kennis van
onze Heer **Jesjoea** de Messias. [9] Want bij wie zij
niet zijn, die is verblind in zijn bijziendheid, daar
hij de reiniging van zijn vroegere zonden heeft
vergeten. [10] Beijvert u daarom des te meer, broe-
ders, om uw roeping en verkiezing te bevesti-
gen; want als u dit doet, zult u nooit struike-
len. [11] Want zó zal u rijkelijk worden verleend
de toegang tot het eeuwige Koninkrijk van onze
Heer en Heiland, **Jesjoea** de Messias.

De zekerheid van het geloof

[12] Daarom zal het steeds mijn voornemen zijn
u hieraan te herinneren, hoewel u het weet en
in de waarheid, die bij u is, versterkt bent.
[13] Ik acht het mijn plicht, zolang ik in deze
tent ben, u door herinnering wakker te houden,
[14] want ik weet, dat het afleggen van mijn tent
spoedig komt, zoals ook onze Heer **Jesjoea** de
Messias mij heeft doen weten. [15] Maar ik zal er
ijverig voor zorgen, dat u ook na mijn heen-
gaan telkens weer aan deze dingen kunt den-
ken. [16] Want wij zijn geen vernuftig gevonden
verzinsels nagevolgd, toen wij u de kracht en de
komst van onze Heer **Jesjoea** de Messias hebben
verkondigd, maar wij zijn ooggetuigen geweest
van zijn majesteit. [17] [(A)] Want Hij heeft van God,
de Vader, eer en heerlijkheid ontvangen, toen
zulk een stem van de hoogwaardige heerlijkheid
tot Hem kwam: Deze is mijn Zoon, mijn geliefde,
in wie Ik mijn welbehagen heb. [18] En deze stem
hebben ook wij uit de hemel horen komen, toen
wij met Hem op de heilige berg waren. [19] En wij
achten het profetische woord (daarom) des te
vaster, en u doet wél, er acht op te geven als op
een lamp, die schijnt in een duistere plaats, tot-
dat de dag aanbreekt en de morgenster opgaat in
uw harten. [20] Dit moet u vooral weten, dat geen
profetie van de Schrift een eigenmachtige uit-
legging toelaat; [21] want nooit is profetie voort-
gekomen uit de wil van een mens, maar, door
de heilige Geest gedreven, hebben mensen van
Godswege gesproken.

De dwaalleraars

2 [1] Toch zijn er ook valse profeten onder het
volk geweest, zoals ook onder u valse le-
raars zullen komen, die verderfelijke ketterijen
zullen doen binnensluipen, zelfs de Heerser, die

[(A)] **1:17** Mat. 17:1-5; Mar. 9:2-7; Luk. 9:28-35.

hen gekocht heeft, verloochenende en een plotseling verderf over zichzelf brengend. 2 En velen zullen hun losbandigheden navolgen, zodat door hun schuld de weg van de waarheid gelasterd zal worden; 3 en zij zullen uit hebzucht met verzonnen redeneringen u als koopwaar behandelen; maar het oordeel houdt zich al lang met hen bezig en hun verderf sluimert niet. 4 Want indien God engelen, die gezondigd hadden, niet gespaard heeft, maar hen, door hen in de afgrond te werpen, aan de diepste duisternis heeft overgegeven om hen tot het oordeel te bewaren; 5 (A) en (God) de wereld van de voortijd niet gespaard heeft, maar Noach, de prediker van de gerechtigheid, met zeven anderen bewaard heeft, toen Hij de zondvloed over de wereld van de goddelozen bracht; 6 (B) en (God) de steden Sodom en Gomorra tot as verbrand, tot omkering gedoemd en ten voorbeeld gesteld heeft voor hen, die goddeloos zouden leven, 7 (C) maar (Hij)de rechtvaardige Lot, die zwaar te lijden had onder de losbandige wandel van die zedelozen, heeft behouden 8 - want deze rechtvaardige heeft, onder hen wonende, dag aan dag zijn rechtvaardige ziel gekweld door het zien en horen van hun tegen alle *Torah* ingaande werken - 9 dan weet de Heer de godvruchtigen uit de verzoeking te verlossen en de onrechtvaardigen te bewaren om hen op de dag van het oordeel te straffen, 10 vooral hen, die, begerig naar onreinheid, het vlees volgen en heerschappij verachten. Zulke hoogmoedigen, vol van zelfbehagen, schromen niet de heerlijkheden te lasteren, 11 terwijl engelen, hun meerderen in sterkte en macht, bij de Heer geen smadelijk oordeel tegen deze inbrengen. 12 Zij daarentegen, als redeloze wezens, van nature voortgebracht om gevangen en verdelgd te worden, lasteren datgene, waarvan zij geen verstand hebben, en zullen in hun verdelging ook verdelgd worden, 13 onrecht ontmoetende tot loon voor hun onrecht. Zij achten het een genot op klaarlichte dag te zwelgen; schandvlekken en smetten zijn zij, die in hun bedriegerijen zwelgen, als zij met u feesten; 14 zij hebben ogen, die altijd uitzien naar een overspeelster en nooit ophouden met zondigen; zij verlokken onstandvastige zielen, hun hart is volleerd in hebzucht; kinderen van de vervloeking zijn zij. 15 (D) Doordat zij de rechte weg verlaten hebben, zijn zij verdwaald en de weg opgegaan van Bileam, de zoon van Beor, die het loon van de ongerechtigheid liefhad, 16 maar een terechtwijzing kreeg voor zijn ongerechtigheid: het stomme lastdier, dat met mensenstem sprak, heeft de dwaasheid van de profeet verhinderd. 17 Deze mensen zijn bronnen zonder water, nevelen, door een windvlaag voortgejaagd, voor wie de donkerste duisternis is weggelegd. 18 Want met holle, hoogdravende klanken verlokken zij door vleselijke verlangens en door ongebondenheid hen, die zich ternauwernood aan degenen, die in dwaling verkeren, onttrekken. 19 Vrijheid spiegelen zij hun voor, hoewel zij zelf slaven van het verderf zijn; immers, door wie men overmeesterd is, zijn slaaf is men. 20 Want indien zij, aan de bevuiling van de wereld ontsnapt zijn, door de erkentenis van de Heer en Heiland **Jesjoea** de Messias, toch weer erin verstrikt raken en erdoor overmeesterd worden, dan is hun laatste toestand erger dan de eerste. 21 Het zou immers beter voor hen geweest zijn, geen kennis verkregen te hebben van de weg van de gerechtigheid, dan met die kennis zich af te keren van het heilige gebod dat hun overgeleverd is. 22 (E) Zij hebben ervaren, wat een waar spreekwoord zegt: Een hond, die teruggekeerd is naar zijn uitbraaksel, of: een gewassen zeug naar de modderpoel.

*De dag van **JHWH***

3 1 Dit is al de tweede brief, geliefden, die ik u schrijf; in beide tracht ik uw zuiver besef door herinnering wakker te houden, 2 om aan de woorden te denken, die door de heilige profeten tevoren gesproken zijn, en aan het gebod van uw apostelen van de Heer en Heiland. 3 (F) Dit vooral

(A) **2:5** Gen. 6:1-7:24. (B) **2:6** Gen. 19:24. (C) **2:7** Gen. 19:1-16. (D) **2:15** Num. 22:4-35. (E) **2:22** Spr. 26:11. (F) **3:3** Judas 1:18.

moet u weten, dat er in de laatste dagen spotters met spotternij zullen komen, die naar hun eigen verlangens wandelen, 4 en zeggen: Waar blijft de belofte van zijn komst? Want sinds de vaderen ontslapen zijn, blijft alles zó, als het van het begin van de schepping af geweest is. 5 (A) Want willens en wetens ontgaat hun, dat door het woord van God de hemelen er sinds lang geweest zijn en de aarde, die uit en door het water bestaat, 6 (B) waardoor de toenmalige wereld is vergaan, verzwolgen door het water. 7 Maar de tegenwoordige hemelen en de aarde zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd, voor het vuur bewaard tegen de dag van het oordeel en van de ondergang van de goddeloze mensen.
8 (C) Maar dit ene mag u niet ontgaan, geliefden, dat één dag bij JHWH is als duizend jaar en duizend jaar als één dag. 9 JHWH aarzelt niet met de belofte, al zijn er, die denken van wel, maar Hij is geduldig tegenover u, daar Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan, maar dat allen tot bekering komen.
10 (D) Maar de dag van JHWH zal komen als een dief. Op die dag zullen de hemelen met gedruis voorbijgaan en de elementen door vuur vergaan, en de aarde en de werken daarop zullen gevonden worden.
11 Daar al deze dingen aldus vergaan, hoedanig behoort u dan te zijn in heilige wandel en godsvrucht, 12 vol verwachting u spoedende naar de komst van de dag van God, ter wille waarvan de hemelen brandende zullen vergaan en de elementen in vuur zullen wegsmelten. 13 (E) Wij verwachten echter naar zijn belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont.
14 Daarom, geliefden, beijvert u in deze verwachting, onbevlekt en onberispelijk te blijken voor Hem in vrede, 15 en houdt het geduld van onze Heer voor rijke zegen, zoals ook onze geliefde broeder Paulus naar de hem gegeven wijsheid u geschreven heeft, 16 evenals in alle brieven, wanneer hij over deze dingen spreekt. Daarin is een en ander moeilijk te begrijpen, wat de onkundige en onstandvastige mensen tot hun eigen verderf verdraaien, evenals trouwens de overige Schriften(1).

Slot

17 Geliefden, daar u het nu van tevoren weet, weest op uw hoede, dat u niet, door de dwaling van de onrechtvaardigen meegesleept, afvalt van uw eigen standvastigheid; 18 maar groei in de genade en in de kennis van onze Heer en Heiland, Jesjoea de Messias. Hem zij de heerlijkheid, zowel nu als tot de dag van de eeuwigheid.

(1) **3:16** "De Schriften" zijn de boeken van het eerste Testament.

(A) **3:5** Gen. 1:6-9. (B) **3:6** Gen. 7:11. (C) **3:8** Ps. 90:4. (D) **3:10** Mat. 24:43; Luk. 12:39; 1Th. 5:2; Opb. 16:15. (E) **3:13** Jes. 65:17; 66:22; Opb. 21:1.

1 Johannes

Het getuigenis van Johannes

1 [1] (A) Wat was vanaf het begin, wat wij gehoord hebben, wat wij gezien hebben met onze ogen, wat wij gezien hebben en onze handen getast hebben van het Woord van het Leven [2] (B) - het leven toch is geopenbaard en wij hebben gezien en getuigen en verkondigen u het eeuwige leven, dat bij de Vader was en aan ons geopenbaard is - [3] wat wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u, opdat ook u met ons gemeenschap zou hebben. En ónze gemeenschap is met de Vader en met zijn Zoon **Jesjoea** de Messias. [4] En deze dingen schrijven wij, opdat onze blijdschap volkomen zal zijn.

De wandel in het licht

[5] En dit is de verkondiging, die wij van Hem gehoord hebben en u verkondigen: God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis. [6] Indien wij zeggen, dat wij gemeenschap met Hem hebben en in de duisternis wandelen, dan liegen wij en doen de waarheid niet; [7] maar indien wij in het licht wandelen, zoals Hij in het licht is, hebben wij gemeenschap met elkaar; en het bloed van **Jesjoea**, zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde. [8] Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en de waarheid is in ons niet. [9] Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.(1) [10] Indien wij zeggen, dat wij niet gezondigd hebben, maken wij Hem tot een leugenaar en zijn woord is in ons niet.

2 [1] Mijn kinderen, dit schrijf ik u, opdat u niet tot zonde komt. En als iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader, **Jesjoea** de Messias, de Rechtvaardige; [2] en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die van de hele wereld.

Het bewaren van de geboden van de Messias

[3] En hieraan onderkennen wij, dat wij Hem kennen: indien wij zijn geboden naleven. [4] Wie zegt: Ik ken Hem, en zijn geboden niet naleeft, is een leugenaar en in die is de waarheid niet; [5] maar wie zijn woord (wel) in acht neemt, in die is waarlijk de liefde van God volmaakt. Hieraan onderkennen wij, dat wij in Hem zijn. [6] Wie zegt, dat hij in Hem blijft, behoort ook zelf zó te wandelen, als Hij gewandeld heeft.

De broederliefde

[7] (C) Geliefden, ik schrijf u geen nieuw gebod, maar een oud gebod, dat u vanaf het begin gehad hebt. Dit oude gebod is het woord, dat u gehoord hebt. [8] Toch schrijf ik u een nieuw gebod, want - wat waarheid is in Hem en in u - de duisternis gaat voorbij en het waarachtige licht schijnt reeds. [9] Wie zegt in het licht te zijn en zijn broeder haat, die is in de duisternis tot nu toe. [10] Wie zijn broeder liefheeft, blijft in het licht en in hem is niets aanstotelijks; [11] maar wie zijn broeder haat, is in de duisternis en wandelt in de duisternis, en hij weet niet waar hij heengaat, want de duisternis heeft zijn ogen verblind.

De gezindheid van de wereld

[12] Ik schrijf u, kinderen, want de zonden zijn u vergeven omwille van zijn naam. [13] Ik schrijf u, vaders, want u kent Hem, die vanaf het begin is. Ik schrijf u, jonge mensen, want u hebt de boze overwonnen. Ik heb u geschreven, kinderen, want u kent de Vader. [14] Ik heb u geschreven, vaders, want u kent Hem, die vanaf het be-

(1) **1:9** Zie Leviticus 16:21; Psalm 51:4+11; Jesaja 59:2.

(A) **1:1** Joh. 1:1. (B) **1:2** Joh. 1:14. (C) **2:7** Joh. 13:34.

gin is. Ik heb u geschreven, jonge mensen, want u bent sterk en het woord van God blijft in u en u hebt de boze overwonnen. 15 Hebt de wereld niet lief en wat in de wereld is. Indien iemand de wereld liefheeft, de liefde van de Vader is niet in hem. 16 Want al wat in de wereld is: het verlangen van het lichaam, het verlangen van de ogen en een hoogmoedig leven, is niet uit de Vader, maar uit de wereld. 17 En de wereld gaat voorbij en haar verlangens, maar wie de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid.

De antichrist

18 Kinderen, het is het laatste uur; en zoals u gehoord hebt, dat er een antichrist komt, zijn er nu ook vele antichristen opgestaan, en daaraan onderkennen wij, dat het het laatste uur is. 19 Zij zijn van ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet; want indien zij uit ons geweest waren, zouden zij bij ons gebleven zijn: maar aan hen moest openbaar worden, dat niet allen uit ons zijn. 20 U hebt een zalving van de Heilige en u weet dat allen. 21 Ik heb u niet geschreven, omdat u de waarheid niet weet, maar omdat u haar weet en omdat geen leugen uit de waarheid is. 22 Wie is de leugenaar dan wie loochent, dat Jesjoea de Messias is? Dit is de antichrist, die de Vader en de Zoon loochent. 23 Een ieder, die de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet. Wie de Zoon belijdt, heeft ook de Vader. 24 Wat u betreft, wat u vanaf het begin gehoord hebt, moet in u blijven. Indien in u blijft, wat u vanaf het begin gehoord hebt, dan zult u ook in de Zoon en [in] de Vader blijven. 25 En dit is de belofte, die Hij zelf ons beloofd heeft: het eeuwige leven.

26 Dit heb ik u geschreven over hen, die u misleiden. 27 En wat u betreft, de zalving, die u van Hem ontvangen hebt, blijft op u, en u hebt het niet nodig, dat iemand u leert; maar, zoals zijn zalving u leert over alle dingen, en waarachtig is en geen leugen, blijft in Hem, zoals zij u geleerd heeft.

Het kind van God zijn

28 En nu, kinderen, blijft in Hem, opdat wij, als Hij zal geopenbaard worden, vrijmoedigheid hebben en voor Hem niet beschaamd staan bij zijn komst. 29 Als u weet, dat Hij rechtvaardig is, erkent dan ook, dat een ieder, die de rechtvaardigheid doet, uit Hem geboren is.

3 1 (A) Ziet, welk een liefde ons de Vader heeft gegeven, dat wij kinderen van God genoemd worden, en wij zijn het (ook). Daarom kent de wereld ons niet, omdat zij Hem niet kent. 2 Geliefden, nu zijn wij kinderen van God en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen; (maar) wij weten, dat, als Hij geopenbaard zal worden, wij Hem gelijk zullen zijn; want wij zullen Hem zien, zoals Hij is. 3 En een ieder, die deze hoop op Hem heeft, reinigt zich, zoals Hij rein is. 4 Ieder, die de zonde doet, doet ook de wetteloosheid, en de zonde is wetteloosheid(1). 5 (B) En u weet, dat Hij geopenbaard is, opdat Hij de zonden zou wegnemen, en in Hem is geen zonde. 6 Een ieder, die in Hem blijft, zondigt niet; een ieder, die zondigt, heeft Hem niet gezien en heeft Hem niet gekend.

7 Kinderen, laat niemand u misleiden. Wie de rechtvaardigheid doet, is rechtvaardig, zoals Hij rechtvaardig is; 8 wie de zonde doet is uit de duivel, want de duivel zondigt vanaf het begin. Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken van de duivel verbreken zou.

9 Een ieder, die uit God geboren is, doet geen zonde; want het zaad (van God) blijft in hem en hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren. 10 Hieraan zijn de kinderen van God en de kinderen van de duivel kenbaar: een ieder, die de rechtvaardigheid niet doet, is niet uit God, evenmin als wie zijn broeder niet liefheeft.

De band van de liefde

11 (C) Want dit is de verkondiging, die u vanaf het begin gehoord hebt: dat wij elkaar zouden

(1) **3:4** (2 x) d.w.z. zonder Gods *Torah*

(A) **3:1** Joh. 1:12. (B) **3:5** Joh. 1:29. (C) **3:11** Joh. 13:34.

liefhebben; 12 (A) niet zoals Kaïn: hij was uit de
boze en vermoordde zijn broer. En waarom ver-
moordde hij hem? Omdat zijn werken boos wa-
ren en die van zijn broer rechtvaardig. 13 Ver-
wondert u niet, broeders, wanneer de wereld u
haat. 14 (B) Wij weten, dat wij overgegaan zijn
uit de dood in het leven, omdat wij de broe-
ders liefhebben. Wie niet liefheeft, blijft in de
dood. 15 Een ieder, die zijn broeder haat,(1) is
een mensenmoorder en u weet, dat geen mens-
enmoorder eeuwig leven blijvend in zich heeft.
16 Hieraan hebben wij de liefde leren kennen, dat
Hij zijn leven voor ons heeft ingezet; ook wij be-
horen dan voor de broeders ons leven in te zet-
ten. 17 Wie nu in de wereld een bestaan heeft en
zijn broeder gebrek ziet lijden, maar zijn binnen-
ste voor hem toesluit, hoe blijft de liefde van God
in hem?

De verzekerdheid

18 Kinderen, laten wij liefhebben niet met het
woord of met de tong, maar met de daad en in
waarheid. 19 Hieraan zullen wij weten, dat wij
uit de waarheid zijn en voor Hem ons hart over-
tuigen, 20 dat, indien ons hart (ons) veroordeelt,
God meerder is dan ons hart en kennis heeft van
alle dingen. 21 Geliefden, als ons hart ons niet
veroordeelt, hebben wij vrijmoedigheid tegen-
over God, 22 en ontvangen wij van Hem al wat wij
bidden, daar wij zijn geboden bewaren en doen
wat aangenaam is voor zijn aangezicht. 23 (C) En
dit is zijn gebod: dat wij geloven in de naam van
zijn Zoon **Jesjoea** de Messias en elkaar liefheb-
ben, zoals Hij ons geboden heeft. 24 En wie zijn
geboden bewaart, blijft in Hem en Hij in hem.
En hieraan onderkennen wij, dat Hij in ons blijft:
aan de Geest, die Hij ons gegeven heeft.

Het beproeven van de geesten

4 1 Geliefden, vertrouwt niet iedere geest,
maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn;
want vele valse profeten zijn in de wereld uitge-
gaan. 2 Hieraan onderkent u de Geest van God:
iedere geest, die belijdt, dat **Jesjoea** de Messias
in het vlees gekomen is, is uit God; 3 en iedere
geest, die **Jesjoea** niet belijdt, is niet uit God. En
dit is de geest van de antichrist, waarvan u ge-
hoord hebt, dat hij komen zal, en hij is nu al in
de wereld. 4 U bent uit God, kinderen, en u hebt
hen overwonnen; want Hij, die in u is, is meerder
dan die in de wereld is. 5 Zij zijn uit de wereld;
daarom spreken zij uit de wereld en hoort de we-
reld naar hen. 6 Wij zijn uit God; wie God kent,
hoort naar ons; wie uit God niet is, hoort naar
ons niet. Hieraan onderkennen wij de Geest van
de waarheid en de geest van de dwaling.

De werking van de liefde van God in ons

7 Geliefden, laten wij elkaar liefhebben, want
de liefde is uit God; en een ieder, die liefheeft,
is uit God geboren en kent God. 8 Wie niet lief-
heeft, kent God niet, want God is liefde. 9 Hierin
is de liefde van God tegenover ons geopenbaard,
dat God zijn enig geboren Zoon gezonden heeft
in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem.
10 Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad
hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn
Zoon gezonden heeft als een verzoening voor
onze zonden. 11 Geliefden, indien God ons zó
heeft liefgehad, behoren ook wij elkaar lief te
hebben. 12 (D) Niemand heeft ooit God gezien;
indien wij elkaar liefhebben, blijft God in ons en
zijn liefde is in ons volmaakt geworden.
13 Hieraan onderkennen wij, dat wij in Hem
blijven en Hij in ons, dat Hij ons van zijn Geest
gegeven heeft. 14 En wij hebben gezien en ge-
tuigen, dat de Vader de Zoon gezonden heeft
als Heiland van de wereld. 15 Al wie belijdt, dat
Jesjoea de Zoon van God is - God blijft in hem en
hij in God. 16 En wij hebben de liefde onderkend
en geloofd, die God tegenover ons heeft. God is
liefde, en wie in de liefde blijft, blijft in God en
God blijft in hem.

(1) **3:15** Zie ook Matteüs 5:22.

(A) **3:12** Gen. 4:8. (B) **3:14** Joh. 5:24. (C) **3:23** Joh. 13:34; 15:12,17. (D) **4:12** Joh. 1:18.

17 Hierin is de liefde bij ons volmaakt geworden, dat wij vrijmoedigheid hebben op de dag van het oordeel, want zoals Hij is, zijn ook wij in deze wereld. 18 Er is in de liefde geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees uit; want de vrees houdt verband met straf en wie vreest, is niet volmaakt in de liefde. 19 Wij hebben lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. 20 Indien iemand zegt: Ik heb God lief, maar zijn broeder haat, dan is hij een leugenaar; want wie zijn broeder, die hij gezien heeft, niet liefheeft, kan (ook) God, die hij niet gezien heeft, niet liefhebben. 21 En dit gebod hebben wij van Hem: Wie God liefheeft, moet ook zijn broeder liefhebben.

*Het overwinnend geloof in **Jesjoea** Messias*

5 1 Een ieder, die gelooft, dat **Jesjoea** de Messias is, is uit God geboren; en ieder, die Hèm liefheeft, die deed geboren worden, heeft (ook) degene lief, die uit Hem geboren is. 2 Hieraan onderkennen wij, dat wij de kinderen van God liefhebben, wanneer wij God liefhebben en zijn geboden doen. 3 (A) Want dit is de liefde van God, dat wij zijn geboden bewaren. En zijn geboden zijn niet zwaar, 4 want al wat uit God geboren is, overwint de wereld; en dit is de overwinning, die de wereld overwonnen heeft: ons geloof. 5 Wie is het, die de wereld overwint, dan wie gelooft, dat **Jesjoea** de Zoon van God is? 6 Dit is Hij, die gekomen is door water en bloed, **Jesjoea** de Messias, niet slechts met water, maar met het water en met het bloed. En de Geest is het, die getuigt, omdat de Geest de waarheid is. 7 Want drie zijn er, die getuigen [in de hemel: de Vader, het Woord, en de heilige Geest; en deze drie zijn één. 8 En drie zijn er, die getuigen op de aarde]: de Geest en het water en het bloed, en de drie zijn tot één. 9 Indien wij het getuigenis van de mensen aannemen, het getuigenis van God is meerder, want dit is het getuigenis van God, dat Hij van zijn Zoon getuigd heeft. 10 Wie in de Zoon van God gelooft, heeft het getuigenis in zich; wie God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, omdat hij niet geloofd heeft in het getuigenis, dat God getuigd heeft van zijn Zoon. 11 (B) En dit is het getuigenis: God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon. 12 Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet.

Slot

13 Dit heb ik u geschreven, die gelooft in de naam van de Zoon van God, opdat u weet, dat u eeuwig leven hebt.

14 En dit is de vrijmoedigheid, die wij tegenover Hem hebben, dat Hij, indien wij iets bidden naar zijn wil, ons verhoort. 15 En indien wij weten, dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, weten wij, dat wij de gebeden (verkregen) hebben, die wij van Hem hebben gevraagd.

16 Als iemand zijn broeder ziet zondigen, een zonde niet tot de dood, moet hij bidden en God zal hem het leven geven, hun namelijk, die zondigen niet tot de dood. Er bestaat zonde tot de dood: daarvoor zeg ik niet, dat hij moet vragen. 17 Alle ongerechtigheid is zonde, en er bestaat zonde niet tot de dood.

18 Wij weten, dat een ieder, die uit God geboren is, niet zondigt; want Hij, die uit God geboren werd, bewaart hem, en de boze heeft geen vat op hem. 19 Wij weten, dat wij uit God zijn en de hele wereld in het kwaad ligt. 20 Maar wij weten, dat de Zoon van God gekomen is en ons inzicht gegeven heeft om de Waarachtige te kennen; en wij zijn in de Waarachtige, in zijn Zoon **Jesjoea** de Messias. Dit is de waarachtige God en het eeuwige leven.

21 Kinderen, wacht u voor de afgoden.

(A) **5:3** Joh. 14:15. (B) **5:11** Joh. 3:36.

2 Johannes

Schrijver - Lezers - Groet

1 [1] De oudste aan de uitverkoren vrouw en
haar kinderen, die ik in waarheid liefheb, en
niet alleen ik, maar ook allen, die de waarheid
hebben leren kennen, [2] omwille van de waarheid,
die in ons blijft en met ons zijn zal tot in eeuwigheid: [3] genade, barmhartigheid en vrede zal met
ons zijn van God, de Vader, en van **Jesjoea** de
Messias, de Zoon van de Vader, in waarheid en
liefde.

Waarheid en liefde

[4] Het heeft mij zeer verheugd, dat ik onder uw
kinderen gevonden heb, die in de waarheid wandelen, zoals wij een gebod van de Vader hebben
ontvangen. [5] (A) En nu vraag ik u, vrouw, niet
alsof ik u een nieuw gebod zou schrijven, maar
wat wij vanaf het begin gehad hebben: dat wij elkaar liefhebben. [6] En dit is de liefde, dat wij naar
zijn geboden wandelen. Dit is het gebod, zoals u
het vanaf het begin gehoord hebt, dat u daarin
moet wandelen.

Standvastigheid tegenover misleiders - Slot

[7] Want er zijn vele misleiders uitgegaan in de
wereld, die de komst van **Jesjoea** de Messias in
het vlees niet belijden. Dit is de misleider en de
antichrist. [8] Let op uzelf, dat u niet verliest wat
wij verricht hebben, maar uw loon ten volle ontvangt. [9] Een ieder, die verder gaat en niet blijft
in de leer van de Messias, heeft God niet; wie in
die leer blijft, deze heeft zowel de Vader als de
Zoon. [10] Indien iemand tot u komt en deze leer
niet brengt, ontvangt hem niet in uw huis en heet
hem niet welkom. [11] Want wie hem welkom heet,
heeft deel aan zijn boze werken.
[12] Ik heb u veel te schrijven, maar ik wilde dit
niet doen met papier en inkt, maar ik hoop tot
u te komen en van mond tot mond te spreken,
opdat onze blijdschap volkomen zij.
[13] U groeten de kinderen van uw uitverkoren
zuster.

(A) **1:5** Joh. 13:34; 15:12,17.

3 Johannes

Schrijver en lezer - Gajus

1 1 (A) De oudste aan de geliefde Gajus, die ik
in waarheid liefheb.
2 Geliefde, ik bid, dat het u in alles wél zal gaan
en u gezond bent, zoals het uw ziel wél gaat.
3 Want het heeft mij zeer verheugd, als er broe-
ders kwamen en van uw waarheid een goed ge-
tuigenis gaven, zoals u dan ook in de waarheid
wandelt. 4 Grotere blijdschap ken ik niet, dan
dat ik hoor, dat mijn kinderen in de waarheid
wandelen.
5 Geliefde, u handelt trouw in alles wat u aan
de broeders doet, en dat nog wel aan vreem-
delingen, 6 die in tegenwoordigheid van de ge-
meente getuigd hebben van uw liefde; indien u
hen voorthelpt, zoals het God waardig is, zult
u wél doen; 7 want zij zijn uitgegaan ter wille
van de naam, zonder iets van de volken aan te
nemen. 8 Wij behoren dus zulke mannen te ont-
vangen, opdat wij mogen samenwerken voor de
waarheid.

Diotrefes en Demetrius - Slot

9 Ik heb aan de gemeente een en ander geschre-
ven; maar Diotrefes, die onder hen de eerste
tracht te zijn, ontvangt ons niet. 10 Daarom zal
ik, als ik kom, herinneren aan zijn werken, die
hij doet, daar hij met boze woorden tegen ons
zwetst; en hiermee nog niet voldaan, ontvangt
hij zelf de broeders niet en weerhoudt ook hen,
die het wel willen doen, en hij werpt hen uit de
gemeente.
11 Geliefde, volg het kwade niet na, maar
het goede. Wie goed doet, is uit God, (maar)
wie kwaad doet, heeft God niet gezien.
12 Van Demetrius is een goed getuigenis
gegeven door allen en door de waarheid zelf; en
ook wij geven een goed getuigenis en u weet,
dat ons getuigenis waar is.
13 Ik had veel aan u te schrijven, maar ik wil u
niet schrijven met inkt en pen; 14 maar ik hoop
u spoedig te zien; dan zullen wij van mond tot
mond spreken.
15 Vrede zij u! De vrienden groeten u. Groet de
vrienden bij name.

(A) **1:1** Hand. 19:29; Rom. 16:23; 1Cor. 1:14.

Judas

Schrijver - Lezers - Groet

1 1 (A) Judas, een dienstknecht van Jesjoea de
Messias en een broer van Jakobus, aan de geroepenen, die in God, de Vader, geliefd en voor
Jesjoea de Messias bewaard zijn: 2 dat barmhartigheid, vrede en liefde u vermenigvuldigd mogen worden.

De dwaalleraars

3 Geliefden, daar ik mij in alle opzichten beijver u te schrijven over ons gemeenschappelijk heil, zie ik mij genoodzaakt het te doen met de vermaning, tot het uiterste te strijden voor het geloof, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is.
4 Want er zijn zekere mensen binnengeslopen - reeds lang tevoren tot dit oordeel opgeschreven - goddelozen, die de genade van onze God in losbandigheid veranderen en onze enige Heerser en Heer, Jesjoea de Messias, verloochenen.
5 (B) Maar ik wil u te binnen brengen - u hebt het immers alles eens en voor goed vernomen - dat de Heer een volk uit het land Egypte verlost heeft, maar een andere keer hen, die niet tot geloof gekomen waren, verdelgd heeft; 6 en dat Hij engelen, die aan hun oorsprong ontrouw werden en hun eigen woning verlieten, voor het oordeel van de grote dag met eeuwige banden onder donkerheid heeft bewaard gehouden; 7 (C) zoals Sodom en Gomorra en de steden in hun nabijheid, die op gelijke wijze als de anderen haar hoererij hebben botgevierd en ander vlees achternagelopen zijn, daar liggen als voorbeeld, onder een straf van eeuwig vuur.
8 Evenzo bevuilen ook deze zieners van dromen hun lichaam, verwerpen wat heerschappij heet en lasteren de heerlijkheden.
9 (D) Maar Michaël, de aartsengel, durfde, toen hij met de duivel aan het twisten was over het lichaam van Mozes, geen smadelijk oordeel uitbrengen, maar hij zei: JHWH zal u straffen!
10 Zij echter lasteren al wat zij niet kennen en in wat zij, zoals de redeloze wezens, van nature weten, ligt hun verderf. 11 (E) Wee hun, want zij zijn de weg van Kaïn opgegaan, zij zijn voor de verleiding van een Bileamsloon bezweken en door het verzet van een Korach ten onder gegaan.
12 Deze zijn de schandvlekken bij uw liefdemalen, zij, die zonder terughoudendheid samen feesten om zichzelf te weiden; wolken, die geen water geven, daar zij door winden voorbij gejaagd worden; bomen, die in de late herfst geen vrucht geven; tweemaal gestorven zijn zij en ontworteld; 13 wilde golven van de zee, die hun eigen schande opschuimen; dwaalsterren. Voor hen is de donkerste duisternis voor eeuwig weggelegd.
14 (F) Ook over hen heeft Henoch, de zevende van Adam af, geprofeteerd, zeggende: Zie, JHWH is gekomen met zijn heilige tienduizenden, 15 om over allen het vonnis uit te spreken en alle goddelozen te straffen voor al hun goddeloze werken, die zij goddeloos gedaan hebben, en voor al de harde taal, die de goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben.
16 Dit zijn degene die mopperen, mokkend om hun lot, wandelende naar hun verlangens, maar hun mond spreekt hoogdravend, als zij omwille van het voordeel (de mensen) in hun gezicht vleien.

De roeping van de lezers - Slot

17 U echter, geliefden, herinnert u de woorden, die vóór dezen gesproken zijn door de apostelen van onze Heer Jesjoea de Messias, 18 (G)

(A) **1:1** Mat. 13:55; Mar. 6:3. (B) **1:5 a** Ex. 12:51. **1:5 b** Num. 14:29,30. (C) **1:7** Gen. 19:1-24. (D) **1:9 a** Dan. 10:13,21; 12:1; Opb. 12:7. **1:9 b** Deut. 34:6. **1:9 c** Zac. 3:2. (E) **1:11 a** Gen. 4:3-8. **1:11 b** Num. 22:1-35. **1:11 c** Num. 16:1-35. (F) **1:14** Gen. 5:18,21-24. (G) **1:18** 2Pet. 3:3.

dat zij tot u hebben gezegd: Aan het einde van
de tijd zullen er spotters komen, die naar hun
eigen goddeloze verlangens zullen wandelen.
19 Zij zijn het, die scheuringen maken, natuur-
lijke mensen, die de Geest niet hebben. 20 Maar
u, geliefden, bewaart uzelf in de liefde van God,
door uzelf op te bouwen in uw allerheiligst ge-
loof en door te bidden in de heilige Geest, 21 ter-
wijl u de ontferming verwacht van onze Heer
Jesjoea de Messias tot eeuwig leven. 22 En weest
ook barmhartig tegenover sommigen, die twij-
felen, 23 redt hen door hen uit het vuur te ruk-
ken, maar weest tegenover anderen barmhartig
in vrees, uit afkeer zelfs van het kleed, dat door
het vlees bevlekt is.
24 Hem nu, die u voor struikelen kan behoe-
den en onberispelijk doet staan voor zijn heer-
lijkheid in grote vreugde, 25 de enige God, onze
Heiland, zij door Jesjoea de Messias, onze Heer,
heerlijkheid, majesteit, kracht en macht vóór alle
eeuwigheid, én nu én in alle eeuwigheden! Amen.

De Openbaring van Jesjoea

Opschrift en Aanhef

1 [1] Openbaring van **Jesjoea** de Messias, welke God Hem gegeven heeft om zijn dienstknechten te tonen wat weldra moet gebeuren, en welke Hij door de zending van zijn engel aan zijn dienstknecht Johannes heeft te kennen gegeven.
[2] Deze heeft van het woord van God getuigd en van het getuigenis van **Jesjoea** de Messias, alles wat hij gezien heeft.
[3] Gezegend is hij, die voorleest, en zij, die horen de woorden van de profetie, en en acht slaan op wat daarin geschreven staat, want de tijd is nabij.
[4 (A)] Johannes aan de zeven gemeenten in Asia: genade zij u en vrede van Hem, die is en die was en die komt, en van de zeven geesten, die voor zijn troon zijn, [5 (B)] en van **Jesjoea** de Messias, de getrouwe getuige, de eerstgeborene van de doden en de overste van de koningen van de aarde.

Hem, die ons liefheeft en ons, door zijn bloed, uit onze zonden heeft verlost [6 (C)] - en Hij heeft ons tot een koninkrijk, tot priesters voor zijn God en Vader gemaakt - Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheden! Amen.
[7 (D)] Zie, Hij komt met de wolken en elk oog zal Hem zien, ook zij, die Hem hebben doorstoken; en alle stammen van de aarde zullen over Hem jammeren. Ja, amen.
[8 (E)] Ik ben de alfa en de omega, zegt **JHWH** God, die is en die was en die komt, de Almachtige.

De verschijning op Patmos

[9] Ik, Johannes, uw broeder en deelgenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk en de volharding in **Jesjoea**, was op het eiland, genaamd Patmos, om het woord van God en het getuigenis van **Jesjoea**. [10] Ik kwam in geestvervoering op de dag van **JHWH**, en ik hoorde achter mij een luide stem, als van een bazuin, [11] zeggende:(1) Wat u ziet, schrijf dat in een boek en zend het aan de zeven gemeenten: naar Efeze, en naar Smyrna, en naar Pergamum, en naar Tyatira, en naar Sardes, en naar Filadelfia en naar Laodicea.
[12] En ik keerde mij om om de stem te zien, die met mij sprak. En toen ik mij omkeerde, zag ik zeven gouden kandelaren, [13 (F)] en te midden van de kandelaren iemand als een mensenzoon, bekleed met een tot de voeten reikend gewaad, en aan de borsten omgord met een gouden gordel; [14 (G)] en zijn hoofd en zijn haren waren wit als witte wol, als sneeuw, en zijn ogen als een vuurvlam; [15 (H)] en zijn voeten waren zoals koperbrons, als in een oven gloeiend gemaakt, en zijn stem was als een geluid van vele wateren.
[16] En Hij had zeven sterren in zijn rechterhand en uit zijn mond kwam een tweesnijdend scherp zwaard; en zijn aanzien was zoals de zon schijnt in haar kracht.
[17 (I9)] En toen ik Hem zag, viel ik als dood voor zijn voeten; en Hij legde zijn rechterhand op mij en zei: Wees niet bang, Ik ben de eerste en de laatste, [18] en de levende, en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheden, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk.
[19] Schrijf dan wat u gezien hebt en wat is en wat

(1) **1:11** in de Statenvertaling staat er achter "zeggende:" "Ik ben de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste;"

(A) **1:4 a** Ex. 3:14. **1:4 b** Opb. 4:5. (B) **1:5 a** Jes. 55:4. **1:5 b** Ps. 89:28. (C) **1:6** Ex. 19:6; Opb. 5:10. (D) **1:7 a** Dan. 7:13; Mat. 24:30; Mar. 13:26; Luk. 21:27; 1Th. 4:17. **1:7 b** Zac. 12:10; Joh. 19:34,37. **1:7 c** Zac. 12:10; Mat. 24:30. (E) **1:8 a** Opb. 22:13. **1:8 b** Ex. 3:14. (F) **1:13 a** Dan. 7:13. **1:13 b** Dan. 10:5. (G) **1:14** Dan. 7:9; 10:6. (H) **1:15** Eze. 1:24; 43:2. (I9) **1:17** Jes. 44:6; 48:12; Opb. 2:8; 22:13.

na deze gebeuren zal. 20 Het geheimenis van de zeven sterren, die u gezien hebt in mijn rechterhand, en de zeven gouden kandelaren: de zeven sterren zijn de engelen van de zeven gemeenten, en de kandelaren zijn de zeven gemeenten.

Aan Efeze

2 1 Schrijf aan de engel van de gemeente te Efeze:

Dit zegt Hij, die de zeven sterren in zijn rechterhand houdt, die tussen de zeven gouden kandelaren wandelt: 2 Ik weet uw werken en inspanning en uw volharding en dat u de kwaden niet kunt verdragen en hen op de proef gesteld hebt, die zeggen, dat zij apostelen zijn, maar het niet zijn, en dat u hen leugenaars hebt bevonden; 3 en u hebt volharding en hebt verdragen omwille van mijn naam en u bent niet moe geworden. 4 Maar Ik heb tegen u, dat u uw eerste liefde verzaakt hebt. 5 Gedenk dan, van welke hoogte u gevallen bent en bekeer u en doe (weer) uw eerste werken. Maar zo niet, dan kom Ik tot u en Ik zal uw kandelaar van zijn plaats wegnemen, indien u zich niet bekeert. 6 Maar dit hebt u, dat u de werken van de Nikolaïeten haat, welke ook Ik haat.

7 (A) Wie een oor heeft, laat die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, hem zal Ik geven te eten van de Boom van Leven die in het paradijs van God is.

Aan Smyrna

8 (B) En schrijf aan de engel van de gemeente te Smyrna: Dit zegt de eerste en de laatste, die dood geweest is en levend geworden: 9 Ik weet uw verdrukking en armoede, hoewel u rijk bent, en de laster van hen, die zeggen, dat zij Joden zijn, maar het niet zijn, maar een synagoge van de satan. 10 Wees niet bang voor wat u lijden zult. Zie, de duivel zal sommigen van u in de gevangenis werpen, opdat u verzocht wordt, en u zult een verdrukking hebben van tien dagen. Wees getrouw tot de dood en Ik zal u geven de levenskroon.

11 (C) Wie een oor heeft, laat die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, zal van de tweede dood geen schade lijden.

Aan Pergamum

12 En schrijf aan de engel van de gemeente te Pergamum: Dit zegt Hij, die het tweesnijdende scherpe zwaard heeft: 13 Ik weet, waar u woont, dáár waar de troon van de satan is; en u houdt vast aan mijn naam en hebt het geloof in Mij niet verloochend, ook niet in de dagen van Antipas, mijn getuige, mijn getrouwe, die gedood werd bij u, waar de satan woont. 14 (D) Maar Ik heb enkele dingen tegen u: dat u daar sommigen hebt, die vasthouden aan de leer van Bileam, die Balak leerde de kinderen van Israël een strik te spannen, dat zij afgodenoffers zouden eten en hoereren. 15 Zo hebt ook u sommigen, die op gelijke wijze aan de leer van de Nikolaïeten vasthouden. 16 Bekeer u dan; maar zo niet, dan kom Ik spoedig tot u en Ik zal strijd tegen hen voeren met het zwaard van mijn mond.

17 (E) Wie een oor heeft, laat die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, hem zal Ik geven van het verborgen manna, en Ik zal hem een witte steen geven en op die steen een nieuwe naam geschreven, welke niemand weet, dan die hem ontvangt.

Aan Tyatira

18 En schrijf aan de engel van de gemeente te Tyatira: Dit zegt de Zoon van God, die ogen heeft als een vuurvlam en zijn voeten zijn als koperbrons: 19 Ik weet uw werken en liefde, en geloof en dienstbetoon, en uw volharding en uw laatste werken, die meer zijn dan de eerste. 20 (F) Maar Ik heb tegen u, dat u de vrouw Izebel laat begaan, die zegt, dat zij een profetes is, en zij leert en verleidt mijn knechten om te hoereren en afgodenoffers te eten. 21 En Ik heb haar tijd gege-

(A) **2:7 a** Gen. 2:9; Opb. 22:2. **2:7 b** Eze. 28:13; 31:8. (B) **2:8** Jes. 44:6; 48:12; Opb. 1:17; 22:13. (C) **2:11** Opb. 20:14; 21:8. (D) **2:14 a** Num. 22:5,7; 31:16; Deut. 23:5. **2:14 b** Num. 25:1-3. (E) **2:17 a** Ex. 16:14,15; 16:33,34; Joh. 6:48-50. **2:17 b** Jes. 62:2; 65:15. (F) **2:20** 1Kon. 16:31; 2Kon. 9:22,30.

ven om zich te bekeren, maar zij wil zich niet bekeren van haar hoererij. 22 Zie, Ik werp haar op het ziekbed en hen, die met haar overspel bedrijven, breng Ik in grote verdrukking, indien zij zich niet van haar werken bekeren. 23 (A) En haar kinderen zal Ik de dood doen sterven en alle gemeenten zullen inzien, dat Ik het ben, die nieren en harten doorzoek; en Ik zal u vergelden, een ieder naar uw werken. 24 Maar Ik zeg tot u allen, die voorts te Tyatira bent, en deze leer niet hebt en die niet, zoals zij zeggen, de diepten van de satan hebt leren kennen: Ik leg u geen andere last op. 25 Maar wat u hebt, houdt dat vast, totdat Ik gekomen ben.

26 (B) En wie overwint en mijn werken tot het einde toe bewaart, hem zal Ik macht geven over de heidenen; 27 en hij zal hen hoeden met een ijzeren staf, als aardewerk worden zij verbrijzeld, zoals ook Ik van mijn Vader ontvangen heb, 28 en Ik zal hem de morgenster geven.

29 Wie een oor heeft, laat die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Aan Sardes

3 1 En schrijf aan de engel van de gemeente te Sardes: Dit zegt Hij, die de zeven Geesten van God en de zeven sterren heeft: Ik weet uw werken, dat u de naam hebt, dat u leeft, maar u bent dood. 2 Word wakker en versterk het overige, dat dreigde te sterven, want Ik heb geen van uw werken vol bevonden voor mijn God. 3 (C) Bedenk dan, hoe u het ontvangen en gehoord hebt, en bewaar het en bekeer u. Indien u dan niet wakker wordt, zal Ik komen als een dief, en u zult niet weten, op welk uur Ik u zal overvallen. 4 Maar u hebt enkele personen te Sardes, die hun klederen niet hebben bevuild, en zij zullen met Mij in witte klederen wandelen, omdat zij het waardig zijn.

5 (D) Wie overwint, zal aldus bekleed worden met witte klederen; en Ik zal zijn naam zeker niet uitwissen uit het Boek van (eeuwig) Leven, maar Ik zal zijn naam belijden voor mijn Vader en voor zijn engelen.

6 Wie een oor heeft, laat die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Aan Filadelfia

7 (E) En schrijf aan de engel van de gemeente te Filadelfia: Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, die de sleutel van David heeft, die opent en niemand zal sluiten, en Hij sluit en niemand opent. 8 Ik weet uw werken: zie, Ik heb een geopende deur voor uw aangezicht gegeven, die niemand kan sluiten; want u hebt kleine kracht, maar u hebt mijn woord bewaard en mijn naam niet verloochend. 9 (F) Zie, Ik geef sommigen uit de synagoge van de satan, van hen, die zeggen, dat zij Joden zijn en het niet zijn, maar liegen; zie, Ik zal maken, dat zij zullen komen en zich neerwerpen voor uw voeten, en erkennen, dat Ik u heb liefgehad. 10 Omdat u het bevel bewaard hebt om Mij te blijven verwachten, zal ook Ik u bewaren voor het uur van de verzoeking, die over de hele wereld komen zal, om te verzoeken hen, die op de aarde wonen. 11 Ik kom spoedig; houd vast wat u hebt, opdat niemand uw kroon zal nemen.

12 (G) Wie overwint, hem zal Ik maken tot een zuil in de tempel van mijn God en hij zal niet meer daaruit gaan; en Ik zal op hem schrijven de naam van mijn God en de naam van de stad van mijn van God, het nieuwe Jeruzalem, dat uit de hemel neerdaalt van mijn God, en mijn nieuwe naam.

13 Wie een oor heeft, laat die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Aan Laodicea

14 (H) En schrijf aan de engel van de gemeente te Laodicea: Dit zegt de Amen, de getrouwe en waarachtige getuige, het begin van de schepping van God: 15 Ik weet uw werken, dat u niet koud bent, en niet heet. Was u maar koud of heet! 16 Zo dan, omdat u lauw bent en niet heet, en

(A) **2:23 a** Ps. 7:10; Jer. 17:10. **2:23 b** Ps. 62:13. (B) **2:26** Ps. 2:8,9. (C) **3:3** Mat. 24:43,44; Luk. 12:39,40; Opb. 16:15. (D) **3:5 a** Ex. 32:32,33; Ps. 69:29; Opb. 20:12. **3:5 b** Mat. 10:32; Luk. 12:8. (E) **3:7** Jes. 22:22; Job 12:14. (F) **3:9 a** Jes. 49:23; 60:14. **3:9 b** Jes. 43:4. (G) **3:12 a** Opb. 21:2. **3:12 b** Jes. 62:2; 65:15. (H) **3:14** Spr. 8:22.

niet koud, zal Ik u uit mijn mond spugen. 17 Omdat u zegt: Ik ben rijk en ik heb mij verrijkt en heb aan niets gebrek, en u weet niet, dat u bent de ellendige en jammerlijke en arme en blinde en naakte, 18 raad Ik u aan van Mij te kopen goud, dat in het vuur gelouterd is, opdat u rijk mag worden, en witte klederen, opdat u die aandoet en de schande van uw naaktheid niet zichtbaar zal worden; en ogenzalf om uw oogleden te bestrijken, opdat u zien mag. 19 (A) Allen, die Ik liefheb, bestraf Ik en tuchtig Ik; wees dan ijverig en bekeer u.

20 Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij.

21 Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, zoals ook Ik heb overwonnen en gezeten ben met mijn Vader op zijn troon.

22 Wie een oor heeft, laat die horen, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

De vierentwintig oudsten en de vier dieren

4 1 Na deze dingen zag ik, en zie, er was een deur geopend in de hemel; en de eerste stem, die ik gehoord had, alsof een bazuin met mij sprak, zei: Klim hierheen op en ik zal u tonen, wat na deze gebeuren moet. 2 (B) Direct kwam ik in geestvervoering en zie, er stond een troon in de hemel en iemand was op die troon gezeten. 3 En die erop gezeten was, was van aanzien zoals de diamant en sardius; en een regenboog was rondom de troon, van aanzien zoals de smaragd. 4 En rondom de troon waren vierentwintig tronen, en op die tronen waren vierentwintig oudsten gezeten, in witte klederen gekleed en met gouden kronen op hun hoofden. 5 (C) En van de troon gingen bliksemstralen, stemmen en donderslagen uit; en zeven vurige fakkels brandden voor de troon; dit zijn de zeven Geesten van God. 6 (D) En voor de troon was als een glazen zee, kristal gelijk. En midden in de troon en rondom de troon waren vier dieren, vol ogen van voren en van achteren. 7 En het eerste dier was zoals een leeuw, en het tweede dier zoals een rund, en het derde dier had een gezicht als van een mens, en het vierde dier was zoals een vliegende arend. 8 (E) En de vier dieren hadden elk voor zich zes vleugels en waren rondom en van binnen vol ogen en zij hadden dag en nacht geen rust, zeggende: Heilig, heilig, heilig is JHWH God, de Almachtige, die was en die is en die komt.

9 En wanneer de dieren heerlijkheid, eer en dankzegging zullen brengen aan Hem, die op de troon gezeten is en tot in alle eeuwigheden leeft, 10 zullen de vierentwintig oudsten zich neerwerpen voor Hem, die op de troon gezeten is en Hem aanbidden, die tot in alle eeuwigheden leeft, en zij zullen hun kronen voor de troon werpen, zeggende:

11 U, onze JHWH en God, bent waardig te ontvangen de heerlijkheid, de eer en de macht; want U hebt alles geschapen, en om uw wil was het en werd het geschapen.

De verzegelde boekrol en het Lam

5 1 (F) En ik zag in de rechterhand van Hem, die op de troon zat, een boekrol, beschreven van binnen en van buiten, goed verzegeld met zeven zegels. 2 En ik zag een sterke engel, die met luide stem uitriep: Wie is waardig de boekrol te openen en haar zegels te verbreken? 3 En niemand in de hemel, noch op de aarde, noch onder de aarde kon de boekrol openen of haar inzien. 4 En ik huilde erg, omdat niemand waardig was gebleken de boekrol te openen of die in te zien. 5 (G) En één uit de oudsten zei tot mij: Huil niet; zie, de leeuw uit de stam Juda, de wortel van David, heeft overwonnen om de boekrol en haar zeven zegels te openen.

6 (H) En ik zag in het midden van de troon en van de vier dieren en te midden van de oudsten een lam staan, als geslacht, met zeven hoorns en

(A) **3:19** Spr. 3:12; 6:23; Heb. 12:6. (B) **4:2** Eze. 1:26-28; 10:1. (C) **4:5 a** Ex. 19:16; Opb. 8:5; 11:19; 16:18. **4:5 b** Eze. 1:13. **4:5 c** Opb. 1:4; Zac. 4:2. (D) **4:6** Eze. 1:22; 1:5-10; 10:14. (E) **4:8 a** Eze. 1:18; 10:12. **4:8 b** Jes. 6:2,3. (F) **5:1** Eze. 2:9,10; Jes. 29:11. (G) **5:5 a** Gen. 49:9. **5:5 b** Jes. 11:1,10. (H) **5:6 a** Jes. 53:7. **5:6 b** Zac. 4:10.

zeven ogen; dit zijn de zeven Geesten van God, uitgezonden over de hele aarde. 7 En het kwam en heeft (de rol) aangenomen uit de rechterhand van Hem, die op de troon gezeten was.
8 (A) En toen het de boekrol nam, wierpen de vier dieren en de vierentwintig oudsten zich voor het Lam neer, hebbende elk een citer en gouden schalen, vol reukwerk; dit zijn de gebeden van de heiligen. 9 (B) En zij zongen een nieuw gezang, zeggende:

U bent waardig de boekrol te nemen en haar zegels te openen; want U bent geslacht en U hebt (hen) voor God gekocht met uw bloed, uit elke stam en taal en volk en natie; 10 (C) en U hebt hen voor onze God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters, en zij zullen als koningen heersen op de aarde.

11 (D) En ik zag, en ik hoorde een stem van vele engelen rondom de troon, en van de dieren en de oudsten; en hun getal was tienduizenden tienduizendtallen en duizenden duizendtallen, 12 zeggende met luide stem: Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof.

13 En elk schepsel in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee en alles wat daarin is, hoorde ik zeggen: Hem, die op de troon gezeten is, en het Lam zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheden.

14 En de vier dieren zeiden: Amen. En de oudsten wierpen zich neer en aanbaden.

De eerste zes zegels geopend

6 1 En ik zag, toen het Lam één van de zeven zegels opende, en ik hoorde één van de vier dieren zeggen met een stem als van een donderslag: Kom! 2 (E) En ik zag, en zie, een wit paard, en die erop zat, had een boog en hem werd een kroon gegeven, en hij trok uit, overwinnende en om te overwinnen.

3 En toen Hij het tweede zegel opende, hoorde ik het tweede dier zeggen: Kom! 4 (F) En een tweede, een rossig paard, kwam, en hem, die erop zat, werd gegeven de vrede van de aarde weg te nemen, en dat zij elkaar zouden slachten, en hem werd een groot zwaard gegeven.

5 (G) En toen Hij het derde zegel opende, hoorde ik het derde dier zeggen: Kom! En ik zag, en zie, een zwart paard, en die erop zat had een weegschaal in zijn hand. 6 En ik hoorde als een stem te midden van de vier dieren zeggen: Een maat tarwe voor een schelling en drie maten gerst voor een schelling; en breng geen schade toe aan de olie en de wijn.

7 En toen Hij het vierde zegel opende, hoorde ik de stem van het vierde dier zeggen: Kom! 8 (H) En ik zag, en zie, een vaal paard, en die daarop zat, zijn naam was [de] dood, en het dodenrijk volgde achter hem. En hun werd macht gegeven over het vierde deel van de aarde om te doden, met het zwaard, met de honger, met de zwarte dood en door de wilde dieren van de aarde.

9 En toen Hij het vijfde zegel opende, zag ik onder het altaar de zielen van hen, die geslacht waren om het woord van God en om het getuigenis, dat zij hadden. 10 En zij riepen met luide stem en zeiden: Tot hoelang, o heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen, die op de aarde wonen? 11 En aan elk van hen werd een wit gewaad gegeven, en hun werd gezegd, dat zij nog een korte tijd moesten rusten, totdat ook het getal vol zou zijn van hun medienstknechten en hun broeders, die gedood zouden worden evenals zij.

12 (I9) En ik zag, toen Hij het zesde zegel opende, en daar gebeurde een grote aardbeving en de zon werd zwart als een haren zak en de maan werd geheel als bloed. 13 (A) En de sterren van de hemel vielen op de aarde, zoals een vijgenboom zijn wintervijgen laat vallen, wanneer hij door een harde wind geschud wordt. 14 (B) En de hemel week terug als een boekrol, die wordt

(A) **5:8** Ps. 141:2. (B) **5:9** Ps. 33:3; 98:1; Jes. 42:10. (C) **5:10** Ex. 19:6; Opb. 1:6. (D) **5:11** Dan. 7:10. (E) **6:2** Zac. 1:8; 6:3,6. (F) **6:4** Zac. 1:8; 6:2. (G) **6:5** Zac. 6:2,6. (H) **6:8** Eze. 14:21. (I9) **6:12 a** Opb. 11:13; 16:18. **6:12 b** Jes. 13:10; Joël 2:10; 3:4; 4:15; Mat. 24:29; Mar. 13:24,25; Luk. 21:25. (A) **6:13** Jes. 34:4. (B) **6:14** Opb. 16:20.

opgerold, en alle berg en eiland werd van zijn
plaats gerukt. 15 (A) En de koningen van de aarde
en de groten en de oversten over duizend en de
rijken en de machtigen en iedere slaaf en vrije
verborgen zich in de holen en de rotsen van de
bergen; 16 (B) en zij zeiden tot de bergen en tot
de rotsen: Val op ons en verberg ons voor het
aangezicht van Hem, die gezeten is op de troon,
en voor de toorn van het Lam; 17 (C) want de
grote dag van hun toorn is gekomen en wie kan
bestaan?

De verzegelden uit Israël

7 1 (D) Daarna zag ik vier engelen staan aan de
vier hoeken van de aarde, die de vier win-
den van de aarde vasthielden, opdat er geen wind
zou waaien over de aarde, of over de zee, of
over enige boom. 2 En ik zag een andere engel
opkomen van de opgang van de zon, hebbende
het zegel van de levende God; en hij riep met
luide stem tot de vier engelen, aan wie gegeven
was aan de aarde en de zee schade toe te bren-
gen, 3 (E) en hij zei: Breng geen schade toe aan
de aarde, noch aan de zee, noch aan de bomen,
voordat wij de knechten van onze God aan hun
voorhoofd verzegeld hebben.
4 En ik hoorde het getal van hen, die verze-
geld waren: honderdvierenveertigduizend(1) wa-
ren verzegeld uit alle stammen van de kinde-
ren van Israël. 5 Uit de stam Juda twaalfduizend
verzegelden, uit de stam Ruben twaalfduizend,
uit de stam Gad twaalfduizend, 6 uit de stam
Aser twaalfduizend, uit de stam Naftali twaalf-
duizend, uit de stam Manasse twaalfduizend,
7 uit de stam Simeon twaalfduizend, uit de stam
Levi twaalfduizend, uit de stam Issakar twaalf-
duizend, 8 uit de stam Zebulon twaalfduizend,
uit de stam Jozef twaalfduizend, uit de stam
Benjamin twaalfduizend verzegelden.

De menigte, die niemand tellen kan

9 Daarna zag ik, en zie, een grote menigte, die
niemand tellen kon, uit alle volk en stammen
en natiën en talen stonden voor de troon en
voor het Lam, bekleed met witte gewaden en met
palmtakken in hun handen.
10 En zij riepen met luide stem en zeiden: De
zaligheid is van onze God, die op de troon geze-
ten is, en van het Lam!
11 En al de engelen stonden rondom de troon
en de oudsten en de vier dieren, en zij wierpen
zich op hun aangezicht voor de troon en aanba-
den God, 12 zeggende: Amen, de lof en de heer-
lijkheid, en de wijsheid en de dankzegging, en de
eer en de macht en de sterkte is voor onze God
tot in alle eeuwigheden! Amen.
13 En een van de oudsten antwoordde en zei
tot mij: Wie zijn dezen, die bekleed zijn met de
witte gewaden, en vanwaar zijn zij gekomen?
14 (F) En ik sprak tot hem: Mijn heer, u weet het.
En hij zei tot mij: Dezen zijn het, die komen uit
de grote verdrukking; en zij hebben hun gewa-
den gewassen en die wit gemaakt in het bloed
van het Lam. 15 Daarom zijn zij voor de troon
van God en zij vereren Hem dag en nacht in zijn
tempel; en Hij, die op de troon gezeten is, zal
zijn tent over hen uitspreiden. 16 (G) Zij zullen
niet meer hongeren en niet meer dorsten, ook
zal de zon niet op hen vallen, noch enige hitte,
17 (H) want het Lam, dat in het midden van de
troon is, zal hen weiden en hen voeren naar wa-
terbronnen van leven; en God zal alle tranen van
hun ogen afwissen.

Het zevende zegel - De vier bazuinen

8 1 En toen Hij het zevende zegel opende,
kwam er een stilte in de hemel, ongeveer een
half uur lang. 2 En ik zag de zeven engelen, die
voor God staan, en hun werden zeven bazuinen
gegeven.

(1) **7:4** Zie ook Openbaring 14:1+3.

(A) **6:15** Jes. 2:19,21. (B) **6:16** Hos. 10:8; Luk. 23:30. (C) **6:17** Joël 2:11; Mal. 3:2. (D) **7:1** Jer. 49:36; Dan. 7:2; Zac. 6:5. (E) **7:3** Eze. 9:4,6. (F) **7:14** Dan. 12:1; Mat. 24:21; Mar. 13:19. (G) **7:16** Jes. 49:10. (H) **7:17 a** Ps. 23:1; Eze. 34:23. **7:17 b** Ps. 23:2; Jes. 49:10. **7:17 c** Jes. 25:8.

3 (A) En er kwam een andere engel, die met een
gouden wierookvat bij het altaar ging staan, en
hem werd veel reukwerk geschonken om het te
geven, met de gebeden van alle heiligen, op het
gouden altaar voor de troon. 4 En de rook van het
reukwerk, met de gebeden van de heiligen, steeg
uit de hand van de engel voor Gods aangezicht
op. 5 (B) En de engel nam het wierookvat en vulde
dat met het vuur van het altaar, en wierp (het
vuur) op de aarde; en er kwamen donderslagen
en stemmen en bliksemstralen en aardbeving.
6 En de zeven engelen, die de zeven bazuinen
hadden, maakten zich gereed om te bazuinen.
7 (C) En de eerste blies de bazuin, en er kwam
hagel en vuur, vermengd met bloed, en het werd
op de aarde geworpen; en het derde deel van
de aarde verbrandde en het derde deel van
de bomen verbrandde en al het groene gras
verbrandde.
8 En de tweede engel blies de bazuin, en er
werd iets als een grote berg, brandend van vuur,
in de zee geworpen, en het derde deel van de zee
werd bloed, 9 en het derde deel van de schep-
selen in de zee, die leven hadden, stierf, en het
derde deel van de schepen verging.
10 (D) En de derde engel blies de bazuin, en er
viel een grote ster, brandend als een fakkel, uit
de hemel, en zij viel op het derde deel van de ri-
vieren en op de bronnen van de wateren. 11 (E)
En de naam van de ster wordt genoemd Alsem.
En het derde deel van de wateren werd alsem en
vele van de mensen stierven van het water, om-
dat het bitter geworden was.
12 (F) En de vierde engel blies de bazuin, en
het derde deel van de zon werd getroffen en het
derde deel van de maan en het derde deel van de
sterren, zodat het derde deel daarvan verduis-
terd werd, en de dag voor het derde deel geen
licht had en de nacht net zo.
13 En ik zag en hoorde een arend vliegen in het
midden van de hemel, die met luide stem zei:
Wee, wee, wee hun, die op de aarde wonen, van-
wege de overige stemmen van de bazuin van de
drie engelen die nog bazuinen zullen!

De vijfde bazuin

9 1 En de vijfde engel blies de bazuin, en ik
zag een ster, uit de hemel op de aarde ge-
vallen, en haar werd de sleutel van de put van
de afgrond gegeven. 2 (G) En zij opende de put
van de afgrond en er steeg rook op uit de put,
als de rook van een grote oven; en de zon en de
hemel werden verduisterd door de rook van de
put. 3 (H) En uit de rook kwamen sprinkhanen op
de aarde tevoorschijn en hun werd macht gege-
ven, zoals de schorpioenen van de aarde macht
hebben. 4 (I9) En hun werd gezegd, dat zij aan
het gras van de aarde geen schade zouden toe-
brengen, noch aan enig gewas, noch aan enige
boom, maar alleen aan de mensen, die het ze-
gel van God niet op hun voorhoofden hadden.
5 En hun werd gegeven, dat zij hen niet zouden
doden, maar dat de mensen zouden gepijnigd
worden, vijf maanden lang; en hun pijniging was
als de pijniging door een schorpioen, wanneer
hij een mens steekt. 6 (A) En in die dagen zullen
de mensen de dood zoeken, maar hem zeker niet
vinden, en zij zullen verlangen te sterven, maar
de dood vlucht van hen weg. 7 (B) En de gedaante
van de sprinkhanen was als van paarden, die
uitgerust zijn tot de oorlog; en op hun koppen
waren kransen als van goud en hun aangezich-
ten waren als aangezichten van mensen; 8 (C) en
zij hadden haar als vrouwenhaar en hun tanden
waren als die van leeuwen; 9 (D) en zij hadden
borstschilden als ijzeren harnassen en het ge-
druis van hun vleugels was als het gedruis van
wagens, wanneer vele paarden ten strijde dra-
ven. 10 En zij hadden staarten als schorpioenen
en angels, en in hun staarten was hun macht om
de mensen schade toe te brengen, vijf maanden
lang. 11 Zij hadden over zich als koning de engel

(A) **8:3 a** Amos 9:1. **8:3 b** Ex. 30:1,3. (B) **8:5 a** Lev. 16:12; Eze. 10:2. **8:5 b** Ex. 19:16; Opb. 11:19; 16:18. (C) **8:7** Ex. 9:23-25; Eze. 38:22. (D) **8:10** Jes. 14:12. (E) **8:11** Jer. 9:14. (F) **8:12** Jes. 13:10; Eze. 32:7; Joël 2:10; 3:4; 4:15. (G) **9:2** Gen. 19:28. (H) **9:3** Ex. 10:12-15. (I9) **9:4** Eze. 9:4. (A) **9:6** Job 3:21; Jer. 8:3. (B) **9:7** Joël 2:4. (C) **9:8** Joël 1:6. (D) **9:9** Joël 2:5.

van de afgrond; zijn naam is in het Hebreeuws Abaddon en in het Grieks heeft hij tot naam Apollyon.
12 Het eerste wee is voorbijgegaan: zie, nog twee weeën komen hierna.

De zesde bazuin

13 (A) En de zesde engel blies de bazuin, en ik hoorde een stem uit de vier hoorns van het gouden altaar, dat voor God staat, 14 zeggende tot de zesde engel, die de bazuin had: Laat de vier engelen los, die bij de grote rivier, de Eufraat, gebonden zijn. 15 En de vier engelen, die tegen het uur en de dag en de maand en het jaar waren gereed gehouden, werden losgelaten om het derde deel van de mensen te doden. 16 En het getal van het leger van de ruiterij was tweemaal tienduizend tienduizendtallen; ik hoorde hun aantal. 17 En aldus zag ik in dit gezicht de paarden en hen, die erop gezeten waren: zij hadden rossige en blauwe en zwavelkleurige harnassen, en de koppen van de paarden waren als leeuwenkoppen, en uit hun bek kwam vuur en rook en zwavel. 18 Door deze drie plagen werd het derde deel van de mensen gedood: door het vuur en de rook en de zwavel, die uit hun bek kwamen. 19 Want de macht van de paarden ligt in hun bek en in hun staarten. Want hun staarten zijn als slangen, met koppen, en daarmee brengen zij schade toe. 20 (B) En wie van de mensen overgebleven waren, die niet gedood waren door deze plagen, bekeerden zich toch niet van de werken van hun handen, om de boze geesten niet (meer) te aanbidden en de gouden, zilveren, koperen, stenen en houten afgoden, die niet kunnen zien, noch horen of gaan; 21 en zij bekeerden zich niet van hun moorden, noch van hun toverijen, noch van hun hoererij, noch van hun dieverijen.

Het geopende boek

10 1 En ik zag een andere sterke engel neerdalen uit de hemel, bekleed met een wolk, en de regenboog was op zijn hoofd en zijn gezicht was als de zon en zijn voeten waren als zuilen van vuur, 2 en hij had in zijn hand een geopend boekje en hij zette zijn rechtervoet op de zee en de linker op de aarde, 3 en hij riep met luide stem, zoals een leeuw brult, en toen hij riep, lieten de zeven donderslagen hun stemmen horen.
4 En toen de zeven donderslagen gesproken hadden, wilde ik het opschrijven, maar ik hoorde een stem uit de hemel zeggen: Verzegel wat de zeven donderslagen gesproken hebben en schrijf het niet op.
5 (C) En de engel, die ik zag staan op de zee en op de aarde, hief zijn rechterhand op naar de hemel, 6 en zwoer bij Hem, die leeft tot in alle eeuwigheden, die de hemel geschapen heeft en wat daarin is en de aarde en wat daarop is en de zee en wat daarin is: er zal geen uitstel meer zijn, 7 maar in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij bazuinen zal, is ook voleindigd het geheimenis van God, zoals Hij zijn knechten, de profeten, heeft verkondigd.
8 (D) En de stem, die ik gehoord had uit de hemel, (hoorde ik) opnieuw met mij spreken en zij zei: Ga heen, neem het boek, dat geopend ligt in de hand van de engel, die op de zee en op de aarde staat. 9 En ik ging heen tot de engel en zei tot hem, dat hij mij het boekje zou geven. En hij zei tot mij: Neem het en eet het op, en het zal uw buik bitter maken, maar in uw mond zal het zoet zijn als honing. 10 En ik nam het boekje uit de hand van de engel en at het op, en het was in mijn mond zoet als honing, maar toen ik het gegeten had, werd mijn buik bitter. 11 En er werd tot mij gezegd: U moet opnieuw profeteren over vele natiën en volken en talen en koningen.

De twee getuigen

11 1 (E) En mij werd een riet gegeven, zoals een staf, met de woorden: Sta op en meet de tempel van God en het altaar en hen, die daarin aanbidden. 2 (F) Maar laat de voorhof, die buiten de tempel is, erbuiten, en meet die niet;

(A) **9:13** Ex. 30:1-3. (B) **9:20** Ps. 115:4-7; 135:15-17; Dan. 5:23. (C) **10:5** Ex. 20:11; Deut. 32:40; Dan. 12:7; Amos 3:7. (D) **10:8** Eze. 2:8-3:3. (E) **11:1** Eze. 40:3; Zac. 2:5,6. (F) **11:2** Luk. 21:24.

want hij is aan de (heiden)volken gegeven; en zij zullen de heilige stad vertreden, tweeënveertig maanden lang. 3 En Ik zal mijn twee getuigen opdracht geven om, met een zak bekleed, te profeteren, twaalfhonderd zestig dagen lang. 4 (A) Dit zijn de twee olijfbomen en de twee kandelaren, die voor het aangezicht van JHWH van de aarde staan. 5 En indien iemand hun schade wil toebrengen, komt er vuur uit hun mond en het verslindt hun vijanden; en indien iemand hun schade wil toebrengen, moet hij zó de dood vinden. 6 (B) Dezen hebben de macht de hemel te sluiten, zodat er geen regen valt gedurende de dagen van hun profeteren; en zij hebben macht over de wateren, om die in bloed te veranderen en om de aarde te slaan met allerlei plagen, zo dikwijls zij willen.

7 (C) En wanneer zij hun getuigenis zullen voleindigd hebben, zal het beest, dat uit de afgrond opkomt, hun de oorlog aandoen en het zal hen overwinnen en hen doden. 8 (D) En hun lijk (zal liggen) op de straat van de grote stad, die geestelijk genaamd wordt Sodom en Egypte, alwaar ook hun Heer gekruisigd werd. 9 En uit de volken en stammen en talen en natiën zijn er, die hun lijk zien, drie en een halve dag, en zij laten niet toe, dat hun lijken in een graf worden bijgezet. 10 En zij, die op de aarde wonen, zijn blij en verheugd over hen en zullen elkaar geschenken zenden, omdat deze twee profeten hen, die op de aarde wonen, gepijnigd hadden.

11 (E) En na [die] drie en een halve dag voer een levensgeest uit God in hen, en zij gingen op hun voeten staan en grote vrees viel op (allen), die hen zagen. 12 (F) En zij hoorden een luide stem uit de hemel tot hen zeggen: Klimt hierheen op! En zij klommen naar de hemel op in de wolk, en hun vijanden zagen hen.

13 (G) En op dat moment kwam er een grote aardbeving en een tiende deel van de stad stortte in, en zevenduizend personen werden door de aardbeving gedood, en de overigen werden zeer bang en gaven de God van de hemel eer.

14 Het tweede wee is voorbijgegaan: zie, het derde wee komt spoedig.

De zevende bazuin - De lofzang van de oudsten

15 (H) En de zevende engel blies de bazuin en luide stemmen klonken in de hemel, zeggende: Het koningschap over de wereld is gekomen aan onze JHWH en aan zijn Gezalfde, en Hij zal als koning heersen tot in alle eeuwigheden.

16 En de vierentwintig oudsten, die voor God op hun tronen gezeten waren, wierpen zich op hun aangezicht en aanbaden God, 17 zeggende:

Wij danken U, JHWH God, Almachtige, die is en die was, dat U uw grote macht hebt opgenomen en het koningschap hebt aanvaard; 18 (I9) en de volkeren waren boos geworden, maar uw toorn is gekomen en de tijd voor de doden om geoordeeld te worden en om het loon te geven aan uw knechten, profeten, en aan de heiligen en aan hen, die ontzag voor uw naam hebben, aan de kleinen en de groten en om te verderven wie de aarde verderven.

19 (A) En de tempel van God, die in de hemel is, ging open en de ark van zijn verbond werd zichtbaar in zijn tempel, en er kwamen bliksemstralen en stemmen en donderslagen en aardbeving en zware hagel.

De vrouw en de draak

12 1 En er werd een groot teken in de hemel gezien: een vrouw, met de zon bekleed, met de maan onder haar voeten en een krans van twaalf sterren op haar hoofd; 2 en zij was zwanger en schreeuwde in haar weeën en in haar pijn om te baren. 3 (B) En er werd een ander teken in de hemel gezien, en zie, een grote rossige draak met zeven koppen en tien hoorns, en op zijn koppen zeven kronen. 4 (C) En zijn staart

(A) **11:4** Zac. 4:3,11-14. (B) **11:6 a** 1Kon. 17:1. **11:6 b** Ex. 7:17-19. **11:6 c** 1Sam. 4:8. (C) **11:7 a** Dan. 7:7; Opb. 13:5-7; 17:8. **11:7 b** Dan. 7:21. (D) **11:8** Jes. 1:9,10. (E) **11:11** Eze. 37:10. (F) **11:12** 2Kon. 2:11. (G) **11:13** Opb. 6:12; 16:18. (H) **11:15** Ex. 15:18; Dan. 2:44; 7:14,27. (I9) **11:18 a** Ps. 2:5; 110:5. **11:18 b** Ps. 115:13. (A) **11:19 a** Opb. 8:5; 16:18. **11:19 b** Opb. 16:21. (B) **12:3** Dan. 7:7. (C) **12:4** Dan. 8:10.

sleepte een derde van de sterren van de hemel mee en wierp die op de aarde.

En de draak stond voor de vrouw, die baren zou, om, zodra zij haar kind gebaard had, dit te verslinden. 5 (A) En zij baarde een zoon, een mannelijk wezen, dat alle volken zal hoeden met een ijzeren staf; en haar kind werd plotseling weggevoerd naar God en zijn troon. 6 En de vrouw vluchtte naar de woestijn, waar zij een plaats heeft, door God bereid, opdat zij daar twaalfhonderd zestig dagen onderhouden zou worden.

De draak overwonnen

7 (B) En er kwam oorlog in de hemel; Michaël en zijn engelen hadden oorlog te voeren tegen de draak; ook de draak en zijn engelen voerden oorlog, 8 maar hij kon geen standhouden, en hun plaats werd in de hemel niet meer gevonden. 9 (C) En de grote draak werd (op de aarde) geworpen, de oude slang, die genaamd wordt duivel en de satan, die de hele wereld verleidt; hij werd op de aarde geworpen en zijn engelen met hem. 10 (D) En ik hoorde een luide stem in de hemel zeggen:

Nu is verschenen het heil en de kracht en het koningschap van onze God en de macht van zijn Gezalfde; want de aanklager van onze broeders, die hen dag en nacht aanklaagde voor onze God, is neergeworpen. 11 En zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad, tot in de dood. 12 Daarom, verheugt u, u hemelen en wie daarin wonen. Wee de aarde en de zee, want de duivel is tot u neergedaald in grote grimmigheid, wetende, dat hij weinig tijd heeft.

De draak vervolgt de vrouw

13 En toen de draak zag, dat hij op de aarde was geworpen, vervolgde hij de vrouw, die het mannelijke kind gebaard had. 14 (E) En aan de vrouw werden de twee vleugels van de grote arend gegeven om naar de woestijn te vliegen, naar haar plaats, waar zij onderhouden wordt buiten het gezicht van de slang, een tijd en tijden en een halve tijd. 15 En de slang wierp uit haar bek water achter de vrouw als een stroom, om haar door de stroom te laten meesleuren. 16 En de aarde kwam de vrouw te hulp en de aarde opende haar mond en verzwolg de stroom, die de draak uit zijn bek had geworpen. 17 En de draak werd boos op de vrouw en ging heen om oorlog te voeren tegen de overigen van haar nageslacht, die de geboden van God bewaren en het getuigenis van Jesjoea hebben; 18 en hij bleef staan op het zand van de zee.

Het beest uit de zee

13 1 (F) En ik zag uit de zee een beest opkomen met tien hoorns en zeven koppen; en op zijn hoorns tien kronen en op zijn koppen namen van godslastering. 2 (G) En het beest, dat ik zag, was zoals een luipaard, en zijn poten als van een beer en zijn muil als de muil van een leeuw. En de draak gaf hem zijn kracht en zijn troon en grote macht. 3 En (ik zag) een van zijn koppen als dodelijk gewond, en zijn dodelijke wond genas; en de hele aarde ging het beest met verbazing achterna, 4 en zij aanbaden de draak, omdat hij aan het beest de macht gegeven had, en zij aanbaden het beest, zeggende: Wie is aan het beest gelijk? en: Wie kan er oorlog tegen voeren? 5 (H) En hem werd een mond gegeven, die grote woorden en godslasteringen spreekt; en hem werd macht gegeven dit tweeënveertig maanden lang te doen. 6 En (het beest) opende zijn mond tot lasteringen tegen God, om zijn naam te lasteren en zijn tent en hen, die in de hemel wonen. 7 (I9) En hem werd gegeven om tegen de heiligen oorlog te voeren en hen te overwinnen; en hem werd macht gegeven over elke stam en natie en taal en volk. 8 (A) En allen, die op de aarde wonen, zullen het (beest) aanbidden,

(A) **12:5 a** Jes. 66:7. **12:5 b** Ps. 2:9. (B) **12:7** Dan. 10:13,21; 12:1; Judas 1:9. (C) **12:9 a** Gen. 3:1. **12:9 b** Luk. 10:18. (D) **12:10** Job 1:9-11; Zac. 3:1. (E) **12:14** Dan. 7:25; 12:7. (F) **13:1 a** Dan. 7:3. **13:1 b** Opb. 17:3,7-12. (G) **13:2** Dan. 7:4-6. (H) **13:5** Dan. 7:8,25; 11:36. (I9) **13:7** Dan. 7:21. (A) **13:8** Ps. 69:29.

ieder, wiens naam niet geschreven is in het Boek van (eeuwig) Leven van het Lam, dat geslacht is, sinds de grondlegging van de wereld.
9 Indien iemand een oor heeft, laat hij horen.
10 (A) Indien iemand in gevangenschap voert, dan gaat hij in gevangenschap; indien iemand met het zwaard zal doden, dan moet hij zelf met het zwaard gedood worden. Hier blijkt de volharding en het geloof van de heiligen.

Het beest uit de aarde

11 En ik zag een ander beest opkomen uit de aarde en het had twee hoorns als die van het Lam, en het sprak als de draak. 12 En het oefent al de macht van het eerste beest voor zijn ogen uit. En het bewerkt, dat de aarde en zij, die daarop wonen, het eerste beest zullen aanbidden, van wie de dodelijke wond genezen was.
13 En het doet grote tekenen, zodat het zelfs vuur uit de hemel doet neerdalen op de aarde voor de ogen van de mensen. 14 En het verleidt hen, die op de aarde wonen, wegens de tekenen, die hem gegeven zijn te doen voor de ogen van het beest. En het zegt tot hen, die op de aarde wonen, dat zij een beeld moeten maken voor het beest, dat de wond van het zwaard had en (weer) levend geworden is. 15 En hem werd gegeven om aan het beeld van het beest een geest te schenken, zodat het beeld van het beest ook zou spreken, en maken dat allen, die het beeld van het beest niet aanbaden, gedood werden. 16 En het maakt, dat aan allen, de kleinen en de groten, de rijken en de armen, de vrije mensen en de slaven, een merkteken gegeven wordt op hun rechterhand of op hun voorhoofd, 17 [en] dat niemand kan kopen of verkopen, dan wie het merkteken, de naam van het beest, of het getal van zijn naam heeft.
18 Hier is de wijsheid: laat wie verstand heeft, het getal van het beest berekenen, want het is een getal van een mens, en zijn getal is zeshonderd zesenzestig.

Het Lam en zijn vrijgekochten

14 1 (B) En ik zag en zie, het Lam stond op de berg Sion en met Hem honderdvierenveertigduizend, bij wie op hun voorhoofden zijn naam en de naam van zijn Vader geschreven stonden. 2 En ik hoorde een stem uit de hemel als de stem van vele wateren en als de stem van zware donder. En de stem, die ik hoorde, was als van citerspelers, die op hun citers speelden; 3 en zij zongen een nieuw gezang vóór de troon en vóór de vier dieren en de oudsten; en niemand kon het gezang leren dan de honderdvierenveertigduizend(C), de losgekochten van de aarde. 4 Dezen zijn het, die zich niet met vrouwen hebben bevlekt, want zij zijn maagdelijk. Dezen zijn het, die het Lam volgen, waar Hij ook heengaat. Dezen zijn gekocht uit de mensen als eerstelingen voor God en het Lam. 5 (D) En in hun mond is geen leugen gevonden; zij zijn onberispelijk.

De aankondiging van het oordeel

6 En ik zag een andere engel vliegen in het midden van de hemel en hij had een eeuwig evangelie, om dat te verkondigen aan hen, die op de aarde gezeten zijn en aan alle volk en stam en taal en natie; 7 en hij zei met luide stem: Hebt ontzag voor God en geeft Hem eer, want het uur van zijn oordeel is gekomen, en aanbidt Hem, die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen gemaakt heeft.
8 (E) En een andere, een tweede engel, volgde, zeggende: Gevallen, gevallen is het grote Babylon, dat van de wijn van de hartstocht van haar hoererij al de volkeren heeft doen drinken.
9 En een andere engel, een derde, volgde hen, zeggende met luide stem: Indien iemand het beest en zijn beeld aanbidt en het merkteken op zijn voorhoofd of op zijn hand ontvangt,
10 (F) die zal ook drinken van de wijn van Gods grimmigheid, die ongemengd is toebereid in de beker van zijn toorn; en hij zal gepijnigd

(A) **13:10** Jer. 15:2; 43:11. (B) **14:1** Eze. 9:4; Opb. 7:4. (C) **14:3** Opb. 7:4. (D) **14:5** Zef. 3:13. (E) **14:8** Jes. 21:9; Jer. 51:8; Opb. 18:2. (F) **14:10 a** Jes. 51:17. **14:10 b** Gen. 19:24; Eze. 38:22.

worden met vuur en zwavel voor de ogen van de heilige engelen en van het Lam. 11 (A) En de rook van hun pijniging stijgt op in alle eeuwigheden, en zij hebben geen rust, dag en nacht, die het beest en zijn beeld aanbidden, en al wie het merkteken van zijn naam ontvangt.
12 Hier blijkt de volharding van de heiligen, die de geboden van God en het geloof in **Jesjoea** bewaren.
13 En ik hoorde een stem uit de hemel zeggen: Schrijf, gezegend zijn de doden, die in de Heer sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, dat zij rusten van hun moeiten, want hun werken volgen hen na.

De oogst

14 (B) En ik zag en zie, een witte wolk, en op de wolk iemand gezeten als een mensenzoon met een gouden kroon op zijn hoofd en een scherpe sikkel in zijn hand. 15 (C) En een andere engel kwam uit de tempel en riep met luide stem tot Hem, die op de wolk gezeten was: Zend uw sikkel uit en maai, want het uur om te maaien is gekomen, want de oogst van de aarde is geheel rijp geworden. 16 En Hij, die op de wolk gezeten was, zond zijn sikkel uit op de aarde, en de aarde werd gemaaid.
17 En een andere engel kwam uit de tempel, die in de hemel is, ook hij met een scherpe sikkel.
18 En een andere engel kwam uit het altaar; deze had macht over het vuur en hij riep met luide stem tot hem, die de scherpe sikkel had, zeggende: Zend uw scherpe sikkel uit en oogst de trossen van de wijngaard van de aarde, want zijn druiven zijn rijp. 19 En de engel wierp zijn sikkel op de aarde en oogstte van de wijngaard van de aarde en wierp het in de grote persbak van de grimmigheid van God. 20 (D) En de persbak werd getreden buiten de stad, en er kwam bloed uit de persbak tot aan de tomen van de paarden, zestienhonderd stadiën ver.

Het lied van de overwinnaars

15 1 En ik zag een ander teken in de hemel, groot en wonderbaar: zeven engelen, die de zeven laatste plagen hadden, want daarmee is de grimmigheid van God voleindigd.
2 En ik zag (iets) als een zee van glas met vuur vermengd, en de overwinnaars van het beest en van zijn beeld en van het getal van zijn naam, staande aan de glazen zee, met de citers van God.
3 (E) En zij zingen het lied van Mozes, de knecht van God, en het lied van het Lam, zeggende:

Groot en wonderbaar zijn uw werken, **JHWH** God, Almachtige; rechtvaardig en waarachtig zijn uw wegen, U, Koning van de volken! 4 (F) Wie zou geen ontzag hebben, **JHWH**, en uw naam niet verheerlijken? Immers, U alleen bent heilig. Want alle volken zullen komen en zullen voor U neervallen in aanbidding, omdat uw gerichten openbaar zijn geworden.

De zeven schalen van Gods grimmigheid

5 (G) En daarna zag ik, en de tempel van de tent van de getuigenis in de hemel ging open; 6 en de zeven engelen, die de zeven plagen hadden, kwamen uit de tempel, bekleed met rein en blinkend linnen en de borst omgord met een gouden gordel. 7 En een van de vier dieren gaf aan de zeven engelen zeven gouden schalen, vol van de grimmigheid van God, die leeft tot in alle eeuwigheden. 8 (H) En de tempel werd vervuld met rook vanwege de heerlijkheid van God en vanwege zijn kracht; en niemand kon de tempel binnengaan, voordat de zeven plagen van de zeven engelen voleindigd waren.

De zeven plagen

16 1 En ik hoorde een luide stem uit de tempel zeggen tot de zeven engelen: Gaat heen en giet de zeven schalen van de grimmigheid van God uit op de aarde.

(A) **14:11** Jes. 34:10. (B) **14:14** Dan. 7:13. (C) **14:15** Joël 3:13. (D) **14:20** Jes. 63:3; Klg. 1:15; Opb. 19:15. (E) **15:3** Ex. 15:1. (F) **15:4 a** Jer. 10:7. **15:4 b** Ps. 86:9. (G) **15:5** Ex. 38:21. (H) **15:8** Ex. 40:34; 1Kon. 8:10,11; 2Kron. 5:13,14; Jes. 6:4.

2 (A) En de eerste ging heen en goot zijn schaal uit op de aarde, en er kwam een boos en kwaadaardig gezwel aan de mensen, die het merkteken van het beest hadden en die zijn beeld aanbaden.
3 En de tweede goot zijn schaal uit in de zee, en zij werd bloed als van een dode, en alle levende wezens, die in de zee waren, stierven.
4 (B) En de derde goot zijn schaal uit in de rivieren en in de waterbronnen, en (het water) werd bloed.
5 En ik hoorde de engel van de wateren zeggen: Rechtvaardig bent U, die bent en die was, U Heilige, dat U dit oordeel hebt geveld. 6 Omdat zij het bloed van de heiligen en van de profeten vergoten hebben, hebt U hun ook bloed te drinken gegeven; zij hebben het verdiend!
7 En ik hoorde het altaar zeggen: Ja, JHWH God, Almachtige, uw oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig.
8 En de vierde goot zijn schaal uit over de zon en haar werd gegeven de mensen te verzengen met vuur. 9 En de mensen werden verzengd door de grote hitte en zij lasterden de naam van God, die de macht heeft over deze plagen, en zij bekeerden zich niet om Hem eer te geven.
10 (C) En de vijfde goot zijn schaal uit over de troon van het beest, en zijn rijk werd verduisterd, en zij kauwden op hun tong van pijn, 11 en zij lasterden de God van de hemel vanwege hun pijnen en vanwege hun gezwellen, en zij bekeerden zich niet van hun werken.
12 (D) En de zesde goot zijn schaal uit op de grote rivier, de Eufraat, en zijn water droogde op, zodat de weg bereid werd voor de koningen, die van de opgang van de zon komen.
13 En ik zag uit de bek van de draak en uit de bek van het beest en uit de mond van de valse profeet drie onreine geesten komen, als kikvorsen; 14 want het zijn geesten van duivelen, die tekenen doen, welke uitgaan naar de koningen van de hele wereld, om hen te verzamelen tot de oorlog op de grote dag van de almachtige God.
15 (E) Zie, Ik kom als een dief. Gezegend is hij, die waakt en zijn klederen bewaart, opdat hij niet naakt zal wandelen en zijn schaamte niet gezien zal worden. 16 (F) En hij verzamelde hen op de plaats, die in het Hebreeuws genoemd wordt Harmagedon.
17 En de zevende goot zijn schaal uit in de lucht en er kwam een luide stem uit de tempel, van de troon, zeggende: Het is gebeurd. 18 (G) En er kwamen bliksemstralen en stemmen en donderslagen, en er vond een grote aardbeving plaats, zo groot als er geen geweest is, sinds een mens op de aarde was: zó hevig was deze aardbeving, zó groot. 19 (H) En de grote stad viel in drie stukken uiteen en de steden van de volken stortten in. En het grote Babylon werd voor God in gedachten gebracht, om daaraan de beker met de wijn van de grimmigheid van zijn toorn te geven. 20 (I9) En alle eilanden vluchtten weg en bergen werden niet (meer) gevonden. 21 (A) En grote hagel(stenen), een talent zwaar, vielen uit de hemel op de mensen, en de mensen lasterden God vanwege de plaag van de hagel, want de plaag daarvan was zeer groot.

Het oordeel over Babylon

17 1 (B) En één van de zeven engelen, die de zeven schalen hadden, kwam en sprak met mij, zeggende: Kom hier, ik zal u tonen het oordeel over de grote hoer, die zit aan vele wateren, 2 (C) met wie de koningen van de aarde gehoereerd hebben, en zij, die op de aarde wonen, zijn dronken geworden van de wijn van haar hoererij. 3 (D) En hij voerde mij in de geest weg naar een woestijn. En ik zag een vrouw zitten op een scharlakenrood beest, dat vol was van godslasterlijke namen, en het had zeven koppen en tien hoorns. 4 (E) En de vrouw was gehuld in purper en scharlaken en rijk versierd met goud, edelge-

Opb.

(A) **16:2** Ex. 9:10. (B) **16:4** Ex. 7:17-21; Ps. 78:44. (C) **16:10** Ex. 10:21. (D) **16:12** Jes. 11:15. (E) **16:15** Mat. 24:43,44; Luk. 12:39,40; Opb. 3:3. (F) **16:16** 2Kon. 23:29; Zac. 12:11. (G) **16:18** Opb. 8:5; 11:13,19. (H) **16:19** Jes. 51:17. (I9) **16:20** Opb. 6:14. (A) **16:21** Ex. 9:23; Opb. 11:19. (B) **17:1** Jer. 51:13. (C) **17:2** Jes. 23:17; Jer. 51:7. (D) **17:3** Opb. 13:1. (E) **17:4** Jer. 51:7.

steente en parels, en zij had in haar hand een gouden beker, vol gruwelen, en de onreinheden van haar hoererij. 5 En op haar voorhoofd was een naam geschreven, een geheimenis: het grote Babylon, moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde. 6 En ik zag de vrouw dronken van het bloed van de heiligen en van het bloed van de getuigen van Jesjoea.

En ik verbaasde mij, toen ik haar zag, met grote verbazing. 7 En de engel zei tot mij: Waarom verbaast u zich? Ik zal u het geheimenis van de vrouw zeggen en van het beest met de zeven koppen en tien hoorns, dat haar draagt.

8 (A) Het beest, dat u zag, was en is niet, en het zal opkomen uit de afgrond en het zal vernietigd worden; en zij, die op de aarde wonen, van wie hun naam niet geschreven is in het Boek van (eeuwig) Leven van de grondlegging van de wereld af, zullen zich verbazen, als zij zien, dat het beest was en niet is en er toch zal zijn. 9 Hier is het verstand, dat wijsheid heeft: De zeven koppen zijn zeven bergen, waarop de vrouw gezeten is. 10 Ook zijn het zeven koningen: vijf ervan zijn gevallen, een is er nog en de andere is nog niet gekomen, en wanneer hij komt, moet hij korte tijd blijven. 11 En het beest, dat was en niet is, is zelf ook de achtste, maar het is uit de zeven en het zal vernietigd worden. 12 (B) En de tien hoorns, die u zag, zijn tien koningen, die nog geen koningschap hebben ontvangen, maar één uur ontvangen zij macht als koningen, met het beest. 13 Dezen zijn één van zin en geven hun kracht en macht aan het beest. 14 Dezen zullen oorlog voeren tegen het Lam, maar het Lam zal hen overwinnen - want Hij is de Heer van alle heren en de Koning van alle koningen - en zij, die met Hem zijn, de geroepenen en uitverkorenen en gelovigen. 15 En hij zei tot mij: De wateren, die u zag, waarop de hoer gezeten is, zijn natiën en menigten en volken en talen. 16 En de tien hoorns, die u zag, en het beest, dezen zullen de hoer haten, en zij zullen haar berooid maken en naakt, haar vlees eten en haar met vuur verbranden. 17 Want God heeft in hun hart gegeven zijn zin te volbrengen en dit eensgezind te doen en hun koningschap aan het beest te geven, totdat de woorden van God zullen voleindigd zijn. 18 En de vrouw, die u zag, is de grote stad, die het koningschap heeft over de koningen van de aarde.

De val van Babylon

18 1 Hierna zag ik een andere engel, die grote macht had, neerdalen uit de hemel, en de aarde werd door zijn lichtglans verlicht. 2 (C)– En hij riep met sterke stem, zeggende: Gevallen, gevallen is de grote (stad) Babylon en zij is geworden een woonplaats van duivelen, een schuilplaats van alle onreine geesten en een schuilplaats van alle onreine en verfoeide vogels, 3 (D) omdat van de wijn van de hartstocht van haar hoererij al de volken gedronken hebben en de koningen van de aarde met haar gehoereerd hebben en de kooplieden van de aarde rijk geworden zijn uit de macht van haar weelderigheid.

4 (E) En ik hoorde een andere stem uit de hemel zeggen: Ga uit van haar, mijn volk, opdat u geen gemeenschap hebt aan haar zonden en niet ontvangt van haar plagen. 5 (F) Want haar zonden hebben zich opgehoopt tot aan de hemel en God heeft aan haar ongerechtigheid gedacht. 6 (G) Vergeld haar, zoals ook zij vergolden heeft, en geef haar dubbel naar haar werken; meng haar het dubbele in de beker, die zij gemengd heeft; 7 (H) geef haar zoveel pijniging en rouw, als zij heerlijkheid en weelde genoten heeft. Want zij zegt in haar hart: Ik troon als koningin, ik ben geen weduwe en geen rouw zal ik zien. 8 Daarom zullen haar plagen op één dag komen: dood en rouw en hongersnood, en zij zal met vuur verbrand worden; want sterk is JHWH God, die haar geoordeeld heeft. 9 (I9) En de koningen van de aarde, die met haar ge-

(A) **17:8 a** Dan. 7:7; Opb. 11:7. **17:8 b** Ps. 69:29. (B) **17:12** Dan. 7:24. (C) **18:2 a** Jes. 21:9; Jer. 51:8; Opb. 14:8. – **18:2 b** Jes. 13:21; Jer. 50:39. (D) **18:3** Jes. 23:17; Jer. 51:7. (E) **18:4** Jes. 48:20; Jer. 50:8; 51:6,45. (F) **18:5** Gen. 18:20,21; Jer. 51:9. (G) **18:6** Ps. 137:8; Jer. 50:29. (H) **18:7** Jes. 47:7-9. (I9) **18:9** Eze. 26:16,17.

hoereerd hebben en weelderig geweest zijn, zullen over haar huilen en jammeren, wanneer zij de rook van haar verbranding zien, 10 van verre staande uit vrees voor haar pijniging, zeggende: Wee, wee, u grote stad, Babylon, u sterke stad, want in één uur is uw oordeel gekomen. 11 (A) En de kooplieden van de aarde jammeren en bedrijven rouw over haar, omdat niemand meer hun lading koopt, 12 (B) lading van goud, zilver, edelgesteente en parels, van fijn linnen, purper, zijde en scharlaken; allerlei welruikend hout, allerlei snijwerk van ivoor en allerlei voorwerpen van het kostbaarste hout, van koper, ijzer en marmer, 13 kaneel, specerij, reukwerk, mirre, wierook, wijn, olie, bloem en tarwe, lastdieren, schapen; (lading) van paarden en wagens en van lichamen; en zielen van mensen. 14 En het fruit, waarnaar uw ziel begerig was, is van u weggegaan en al wat kostelijk en schitterend was, is voor u verloren en het zal nooit meer gevonden worden. 15 (C) De kooplieden in deze dingen, die aan haar rijk geworden waren, zullen van verre staan uit vrees voor haar pijniging, huilend en rouw bedrijvend, 16 en zeggende: Wee, wee, die grote stad, die gehuld was in fijn linnen, purper en scharlaken, en rijk versierd was met goud en edelgesteente en parels, want in één uur is al die zo grote rijkdom verwoest! 17 (D) En iedere stuurman en iedere kustvaarder en de zeelieden en allen, die de zee bevaren, bleven van verre staan, 18 (E) en riepen, toen zij de rook van haar verbranding zagen, zeggende: Welke stad was aan deze grote stad gelijk! 19 (F) En zij wierpen stof op hun hoofden en riepen, al jammerend en rouw bedrijvend, zeggende: Wee, wee die grote stad, waarin allen, die schepen op zee hadden, door haar kostbaarheden rijk geworden zijn, want zij is in één uur verwoest!

20 (G) Wees vrolijk over haar, u hemel en u heiligen, en u apostelen en profeten, want God heeft uw rechtszaak tegen haar berecht. 21 (H) En een sterke engel nam een steen op als een grote molensteen en wierp hem in de zee, zeggende: Zó zal Babylon met geweld geworpen worden, de grote stad, en zij zal nooit meer gevonden worden. 22 (I9) (A) En geen stem van citerspelers en zangers, van fluitspelers of bazuinblazers zal meer in u gehoord worden, en niemand, die enige kunst beoefent, zal meer in u gevonden worden, en geen geluid van de molen zal meer in u gehoord worden. 23 En geen lamplicht zal meer in u schijnen, en geen stem van bruidegom en bruid zal meer in u gehoord worden, want uw kooplieden waren de machthebbers van de aarde, want door uw toverij werden alle volken verleid; 24 (B) en in haar werd gevonden het bloed van profeten en heiligen en van allen, die geslacht zijn op de aarde.

Een lied op de val van Babylon

19 1 Hierna hoorde ik als een luide stem van een grote menigte in de hemel zeggen: HalleluJaH! Het heil en de heerlijkheid en de macht zijn van onze God, 2 (C) want waarachtig en rechtvaardig zijn zijn oordelen, want Hij heeft de grote hoer geoordeeld, die de aarde met haar hoererij verdierf, en Hij heeft het bloed van zijn knechten van haar hand geëist.

3 (D) En zij zeiden voor de tweede keer: HalleluJaH! En haar rook stijgt op tot in alle eeuwigheden. 4 En de vierentwintig oudsten en de vier dieren wierpen zich neer en aanbaden God, die op de troon gezeten is, en zij zeiden: Amen, halleluJaH. 5 (E) En een stem ging uit van de troon, zeggende: Looft onze God, al zijn knechten die ontzag voor Hem hebben, u kleinen en u groten!

De bruiloft van het Lam

6 (F) En ik hoorde als een stem van een grote menigte en als een stem van vele wateren en als een stem van zware donderslagen, zeggende:

Opb.

(A) **18:11** Eze. 27:31,36. (B) **18:12** Eze. 27:12,13,22. (C) **18:15** Eze. 27:31,36. (D) **18:17** Jes. 23:14; Eze. 27:26-30. (E) **18:18** Eze. 27:32. (F) **18:19** Eze. 27:30-34. (G) **18:20** Deut. 32:43; Jer. 51:48. (H) **18:21 a** Jer. 51:63,64. **18:21 b** Eze. 26:21. (I9) **18:22** Eze. 26:13; Jes. 24:8. (A) **18:22** Jer. 7:34; 25:10. (B) **18:24** Jer. 51:49. (C) **19:2** Deut. 32:43; 2Kon. 9:7. (D) **19:3** Jes. 34:10. (E) **19:5** Ps. 115:13. (F) **19:6 a** Eze. 1:24. **19:6 b** Ps. 93:1; 97:1; 99:1.

HalleluJaH! Want JHWH, onze God, de Almachtige, heeft het koningschap aanvaard. 7 Laten wij blij zijn en vreugde bedrijven en Hem de eer geven, want de bruiloft van het Lam is gekomen en zijn vrouw heeft zich gereedgemaakt; 8 en haar is gegeven zich met blinkend en smetteloos fijn linnen te kleden, want dit fijne linnen zijn de rechtvaardige daden van de heiligen.

9 (A) En hij zei tot mij: Schrijf, gezegend zijn zij, die genodigd zijn tot het bruiloftsmaal van het Lam. En hij zei tot mij: Dit zijn de waarachtige woorden van God. 10 En ik wierp mij neer voor zijn voeten om hem te aanbidden, maar hij zei tot mij: Doe dit niet! Ik ben een mededienstknecht van u en uw broeders, die het getuigenis van Jesjoea hebben; aanbid God! Want het getuigenis van Jesjoea is de geest van de profetie.

Het Woord van God

11 (B) En ik zag de hemel geopend, en zie, een wit paard; en Hij, die daarop zat, wordt genoemd Getrouw en Waarachtig, en Hij velt vonnis en voert oorlog in gerechtigheid. 12 (C) En zijn ogen waren een vuurvlam en op zijn hoofd waren vele kronen en Hij droeg een geschreven naam, die niemand weet dan Hijzelf. 13 En Hij was bekleed met een kleed, dat in bloed geverfd was, en zijn naam is genoemd: het Woord van God. 14 En de legermachten, die in de hemel zijn, volgden Hem op witte paarden, gehuld in wit en smetteloos fijn linnen. 15 (D) En uit zijn mond komt een scherp zwaard, om daarmee de volken te slaan. En Hijzelf zal hen hoeden met een ijzeren staf en Hijzelf treedt de persbak van de wijn van de grimmigheid van Gods toorn, van de Almachtige. 16 En Hij heeft op zijn kleed en op zijn dij geschreven de naam: Koning van alle koningen en Heer van alle heren.

Het beest en zijn profeet overwonnen

17 (E) En ik zag een engel staan op de zon en hij riep met luide stem en zei tot alle vogels, die in het midden van de hemel vlogen: Komt, verzamelt u tot de grote maaltijd van God, 18 om te eten het vlees van koningen en het vlees van oversten over duizend en het vlees van sterken en het vlees van paarden en van hen, die daarop zitten, en het vlees van allen, vrije mensen en slaven, kleinen en groten.

19 En ik zag het beest en de koningen van de aarde en hun legermachten verzameld om de oorlog te voeren tegen Hem, die op het paard zat, en tegen zijn leger. 20 (F) En het beest werd gegrepen en met hem de valse profeet, die de tekenen voor zijn ogen gedaan had, waardoor hij hen verleidde, die het merkteken van het beest ontvangen hadden en die zijn beeld aanbaden; levend werden zij beiden geworpen in de vuurpoel, die van zwavel brandt. 21 En de overigen werden gedood met het zwaard, dat kwam uit de mond van Hem, die op het paard zat; en al de vogels werden verzadigd van hun vlees.

Het duizendjarig rijk

20 1 En ik zag een engel neerdalen uit de hemel met de sleutel van de afgrond en een grote ketting in zijn hand; 2 (G) en hij greep de draak, de oude slang, dat is de duivel en de satan, en hij bond hem duizend jaren, 3 en hij wierp hem in de afgrond en sloot en verzegelde die boven hem, opdat hij de volken niet meer zou verleiden, voordat de duizend jaren voleindigd waren; daarna moet hij voor een korte tijd worden losgelaten.

4 (H) En ik zag tronen, en zij zetten zich daarop, en het oordeel werd hun gegeven; en (ik zag) de zielen van hen, die onthoofd waren om het getuigenis van Jesjoea en om het woord van God, en die noch het beest noch zijn beeld hadden aanbeden en die het merkteken niet op hun voorhoofd en op hun hand ontvangen hadden; en zij werden weer levend en heersten als koningen met de Messias, duizend jaren lang.

(A) **19:9** Mat. 22:2,3. (B) **19:11 a** Eze. 1:1. **19:11 b** Ps. 96:13; Jes. 11:4. (C) **19:12** Dan. 10:6. (D) **19:15 a** Ps. 2:9. **19:15 b** Jes. 63:3; Joël 3:13; Opb. 14:20. (E) **19:17** Eze. 39:17-20. (F) **19:20** Opb. 13:1-18. (G) **20:2** Gen. 3:1. (H) **20:4** Dan. 7:9,22.

5 De overige doden werden niet weer levend,
voordat de duizend jaren voleindigd waren.
Dit is de eerste opstanding. 6 Gezegend en hei-
lig is hij, die deel heeft aan de eerste opstanding:
over hen heeft de tweede dood geen macht, maar
zij zullen priesters van God en van de Messias
zijn en zij zullen met Hem als koningen heersen,
[die] duizend jaren.

De satan veroordeeld

7 En wanneer de duizend jaren voleindigd zijn,
zal de satan uit zijn gevangenis worden losge-
laten, 8 (A) en hij zal uitgaan om de volken aan
de vier hoeken van de aarde te verleiden, Gog en
Magog, om hen tot de oorlog te verzamelen, en
hun getal is als het zand van de zee. 9 En zij kwa-
men op over de breedte van de aarde en omsin-
gelden de legerplaats van de heiligen en de ge-
liefde stad; en vuur daalde neer uit de hemel en
verslond hen, 10 en de duivel, die hen verleidde,
werd geworpen in de poel van vuur en zwavel,
waar ook het beest en de valse profeet zijn, en
zij zullen dag en nacht gepijnigd worden in alle
eeuwigheden.

Het laatste oordeel

11 (B) En ik zag een grote witte troon en
Hem, die daarop gezeten was, voor wiens aan-
gezicht de aarde en de hemel vluchtten, en geen
plaats werd voor hen gevonden. 12 En ik zag de
doden, de groten en de kleinen, staande voor
de troon, en er werden boeken geopend. En nog
een ander boek werd geopend, het Boek van
(eeuwig 13 En de zee gaf de doden, die in haar wa-
ren, en de dood en het dodenrijk gaven de doden,
die in hen waren, en zij werden geoordeeld, een
ieder naar zijn werken. 14 En de dood en het
dodenrijk werden in de vuurpoel geworpen. Dat
is de tweede dood: de vuurpoel. 15 En wanneer
iemand niet bevonden werd geschreven te zijn
in het Boek van (eeuwig) Leven, werd hij gewor-
pen in de vuurpoel.

De nieuwe hemelen en de nieuwe aarde

21 1 (C) En ik zag de nieuwe hemelen en een
nieuwe aarde, want de eerste hemel en de
eerste aarde waren voorbijgegaan, en de zee was
niet meer. 2 (D)c En ik zag de heilige stad, een
nieuw Jeruzalem, neerdalende uit de hemel, van
God, getooid als een bruid, die voor haar man
versierd is. 3 (E) En ik hoorde een luide stem van
de troon zeggen: Zie, de tent van God is bij de
mensen en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen
zijn volken zijn en God zelf zal bij hen zijn, 4 (F)
en Hij zal alle tranen van hun ogen afwissen, en
de dood zal er niet meer zijn, noch rouw, noch
geklaag, noch moeite zal er meer zijn, want de
eerste dingen zijn voorbijgegaan. 5 En Hij, die op
de troon gezeten is, zei: Zie, Ik maak alle din-
gen nieuw. En Hij zei: Schrijf, want deze woorden
zijn getrouw en waarachtig. 6 (G) En Hij sprak
tot mij: Zij zijn gebeurd. Ik ben de alfa en de
omega, het begin en het einde. Ik zal de dorstige
geven uit de bron levend water om niet. 7 (H)
Wie overwint, zal deze dingen beërven, en Ik zal
hem een God zijn en hij zal Mij een zoon zijn.
8 Maar de lafhartigen, de ongelovigen, degenen
die zich misdragen, de moordenaars, de hoereer-
ders, de tovenaars, de afgodendienaars en alle
leugenaars - hun deel is in de poel, die brandt
van vuur en zwavel: dit is de tweede dood.

Het nieuwe Jeruzalem

9 En er kwam een van de zeven engelen met de
zeven schalen, die vol waren van de laatste ze-
ven plagen, en hij sprak met mij, zeggende: Kom
hier, ik zal u tonen de bruid, de vrouw van het
Lam. 10 (I9) En hij voerde mij weg in de geest op
een grote en hoge berg en toonde mij de heilige
stad, Jeruzalem, neerdalende uit de hemel, van
God; 11 en zij had de heerlijkheid van God, en
haar glans leek op een zeer kostbaar gesteente,

Opb.

(A) **20:8 a** Eze. 7:2. **20:8 b** Eze. 38:2,9,15. (B) **20:11** Dan. 7:9,10. (C) **21:1** Jes. 65:17; 66:22; 2Pet. 3:13. (D) **21:2 a** Jes. 52:1. **21:2 b** Opb. 3:12. c **21:2** Jes. 61:10. (E) **21:3** Eze. 37:27; Lev. 26:11,12. (F) **21:4 a** Jes. 25:8. **21:4 b** Jes. 35:10; 65:19. (G) **21:6** Jes. 55:1. (H) **21:7** 2Sam. 7:14; Ps. 89:27,28. (I9) **21:10** Eze. 40:2.

als de kristalheldere diamant. 12 (A) En zij had een grote en hoge muur en zij had twaalf poorten en op de poorten twaalf engelen, en namen op (de poorten) geschreven, welke zijn die van de twaalf stammen van de kinderen van Israël. 13 Naar het oosten waren drie poorten en naar het noorden drie poorten en naar het zuiden drie poorten en naar het westen drie poorten. 14 En de muur van de stad had twaalf fundamenten en daarop de twaalf namen van de twaalf apostelen van het Lam.

15 (B) En hij, die met mij sprak, had een gouden meetstok om de stad op te meten, en haar poorten en haar muur. 16 En de stad lag in het vierkant en haar lengte was even groot als haar breedte; en hij mat de stad op met de stok: twaalfduizend stadiën; haar lengte en haar breedte en haar hoogte waren gelijk. 17 En hij mat haar muur op: honderd vierenveertig el, mensenmaat, die engelenmaat is. 18 (C) En de bouwstof van haar muur was diamant; en de stad was zuiver goud, zoals zuiver glas. 19 En de fundamenten van de muur van de stad waren met allerlei edelgesteente versierd. Het eerste fundament was diamant, het tweede lazuursteen, het derde robijn, het vierde smaragd, 20 het vijfde sardonyx, het zesde sardius, het zevende topaas, het achtste beril, het negende chrysoliet, het tiende chrysopraas, het elfde saffier, het twaalfde amethist. 21 En de twaalf poorten waren twaalf parels: iedere poort afzonderlijk was uit één parel, en de straat van de stad was zuiver goud, zoals doorschijnend glas.

22 En een tempel zag ik in haar niet, want JHWH God, de Almachtige, is haar tempel, en het Lam. 23 (D) En de stad heeft de zon en de maan niet nodig, dat die haar beschijnen, want de heerlijkheid van God verlicht haar en haar lamp is het Lam. 24 (E) En de volken zullen bij haar licht wandelen en de koningen van de aarde brengen hun heerlijkheid in haar; 25 (F) en haar poorten zullen overdag nooit gesloten worden, want daar zal geen nacht zijn; 26 en de heerlijkheid en de eer van de volken zullen in haar gebracht worden. 27 (G) En in haar zal niets onreins binnenkomen, en niemand, die gruwel en leugen doet, maar alleen zij, die geschreven zijn in het Boek van (eeuwig) Leven van het Lam.

22 1 (H) 19 En hij toonde mij een rivier van levenswater, helder als kristal, ontspringende uit de troon van God en van het Lam. 2 (I9) Midden op haar straat en aan weerszijden van de rivier staan de Bomen van Leven, die twaalfmaal vrucht dragen, Zij geven iedere maand hun vrucht en de bladeren van de bomen zijn tot genezing van de volkeren. 3 (A) En niets vervloekts zal er meer zijn. En de troon van God en van het Lam zal daarin zijn en zijn dienstknechten zullen Hem vereren, 4 en zij zullen zijn aangezicht zien en zijn naam zal op hun voorhoofden zijn. 5 (B) En er zal geen nacht meer zijn en zij hebben geen licht van een lamp of licht van de zon nodig, want JHWH God zal hen verlichten en zij zullen als koningen heersen tot in alle eeuwigheden.

Slot

6 En Hij zei tot mij: Deze woorden zijn getrouw en waarachtig, en JHWH, de God van de geesten van de profeten, heeft zijn engel gezonden om zijn knechten te tonen wat weldra gebeuren moet. 7 En zie, Ik kom spoedig. Gezegend is hij, die de woorden van de profetie van dit boek bewaart!

8 En ik, Johannes, ben het die deze dingen hoorde en zag. En toen ik ze gehoord en gezien had, wierp ik mij neer voor de voeten van de engel, die ze mij toonde, om te aanbidden. 9 Maar hij zei tot mij: Doe dat niet! Ik ben een mededienstknecht van u en van uw broeders, de profeten, en van hen, die de woorden van dit boek bewaren; aanbid God!

10 En hij zei tot mij: Verzegel de woorden van de profetie van dit boek niet, want de tijd is nabij. 11 (C) Wie onrecht doet, laat hij nog meer on-

(A) **21:12** Eze. 48:30-35. (B) **21:15** Eze. 40:3. (C) **21:18** Jes. 54:11,12. (D) **21:23** Jes. 60:19,20. (E) **21:24** Jes. 60:3. (F) **21:25** Jes. 60:11. (G) **21:27** Jes. 52:1; Eze. 44:9. (H) **22:1** Eze. 47:1; Zac. 14:8. (I9) **22:2** Gen. 2:9. (A) **22:3** Zac. 14:11; Gen. 3:17. (B) **22:5 a** Jes. 60:19. **22:5 b** Dan. 7:18. (C) **22:11** Dan. 12:10.

recht doen; wie vuil is, laat hij nog vuiler worden; wie rechtvaardig is, laat hij nog meer rechtvaardigheid bewijzen; wie heilig is, laat hij nog meer geheiligd worden.
12 (A) Zie, Ik kom spoedig en mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden, naar dat zijn werk is. 13 (B) **IK BEN** de alfa en de omega, de eerste en de laatste, het begin en het einde(1). 14 (C) Gezegend zijn zij, die hun gewaden wassen,(2) opdat zij recht mogen hebben op de Boom van Leven en door de poorten ingaan in de stad. 15 Buiten zijn de honden en de tovenaars, de hoereerders, de moordenaars, de afgodendienaars en ieder, die de leugen liefheeft en doet.
16 (D) Ik, **Jesjoea**, heb mijn engel gezonden, om u allen dit te betuigen voor de gemeenten. **IK BEN** de wortel en het geslacht van David, de blinkende Morgenster.
17 (E) En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En wie het hoort zal zeggen: Kom! En laat wie dorst heeft, komen, en laat wie dat wil, het levenswater nemen om niet.
18 (F) Ik betuig aan een ieder, die de woorden van de profetie van dit boek hoort: Indien iemand hieraan toevoegt, God zal hem toevoegen de plagen, die in dit boek beschreven zijn;
19 en indien iemand afneemt van de woorden van het boek van deze profetie, God zal zijn deel afnemen van de Boom van (eeuwig) Leven en van de heilige stad, welke in dit boek beschreven zijn.(3)
20 Hij, die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom spoedig. Amen, kom, Heer **Jesjoea**!
21 De genade van onze Heer **Jesjoea** de Messias is met u allen.

(1) **22:13** De alfa en de omega zijn de eerste en laatste letter van het Griekse alfabet. Zie hierover ook de voetnoot bij Genesis 1:1 (2) **22:14** "die hun gewaden wassen", in een ander Grieks handschrift staat hier "die zijn geboden doen", zie ook de Statenvertaling. (3) **22:18-19** Zie ook Deuteronomium 4:2, 12:32 en Spreuken 30:6.

(A) **22:12 a** Jes. 40:10; 62:11. **22:12 b** Ps. 28:4; Jes. 40:10; Jer. 17:10. (B) **22:13 a** Opb. 1:8. **22:13 b** Jes. 44:6; 48:12; Opb. 1:17; 2:8. (C) **22:14** Gen. 2:9; 3:22. (D) **22:16** Jes. 11:1,10. (E) **22:17** Jes. 55:1. (F) **22:18** Deut. 4:2; 13:1.

Aanvullende overzichten bij de **JHWH**-bijbel

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
De Hebreeuwse “Bijbel”, de Tenach 4
Over Gods naam **JHWH** 6
Bijbelteksten over de naam **JHWH** 7
Bijbelteksten over de naam **JHWH** met een toevoeging 11
De **IK BEN** - uitspraken van **Jesjoea** 13
Bijbelteksten over Paulus en de *wet* 15
De Bijbelse Feesten (Hebreeuws: Moadiem) 20
Overige Feesten 23
Verklarende Woordenlijst 24

De Hebreeuwse “Bijbel”, de Tenach

De Hebreeuwse Bijbel bestaat uit de boeken van het Eerste Verbond. De Joden noemen dat de **T**e**N**a**CH**, d.w.z.

Torah, de eerste vijf boeken van de Bijbel

Nevi’iem, de (vroege en late) Profeten

Chetoeviem, de Geschriften (Psalmen, Spreuken, ed.)

Nederlandse en Hebreeuwse namen van de bijbelboeken

Torah – De Onderwijzing (“wet” is een onjuiste vertaling)
Genesis – Be-ré-sjiet – In begin
Exodus - Sje-mot - Namen
Leviticus - Waj-jiq-ra – En Hij riep
Numeri – Be-mid-bar – In woestijn/wildernis
Deuteronomium – De-va-riem - Woorden

Nevi’iem - De Profeten
Vroege profeten
Jozua – Je-ho-sjoe-a – letterlijke betekenis: **JHWH** redt
Richteren - Sjof-tiem
Samuël – Sje-moe-eel
Koningen – Me-la-giem

Late profeten
Jesaja – Je-sjà-jahoe
Jeremia - Jir-me-jahoe
Ezechiël - Je-chez-qeel
Hosea - Hò-sjéa
Joël - Jò-eel
Amos – A-mos
Obadja – O-vad-Ja
Jona – Jo-nah
Micha - Mi-gah
Nahum – Na-choem
Habakkuk - Chà-vaq-qoek
Zefanja - Tse-fan-jah
Haggai - Chaĝ-ĝai
Zacharia - Ze-gar-jah
Maleachi - Mal-agie

Chetoeviem - De Geschriften
Psalmen - Te-hil-liem
Spreuken - Misj-lé
Job - Ie-jov
Hooglied - Sjier hà-sjieriem
Rut - Roet
Klaagliederen - Eej-gah
Prediker – Qò-hè-let
Ester – Es-teer
Daniël - Da-ni-jeel
Ezra – Ez-ra
Nehemia - Ne-chem-jah
Kronieken - Div-reej haj-ja-miem

Opmerking over de naam **JHWH** in de Tenach

In elke Hebreeuwstalige Tenach staat de naam **JHWH** uiteraard wel.

Dat is in het Hebreeuws: “jod-heh-wav-heh”.

Alleen, Joden spreken die naam niet uit wanneer zij de Tenach lezen. Dan zeggen zij: Adonai (Heer), of: ha-sjeem (de naam).

Over Gods naam **JHWH**

Inleiding

Wat ik heel verdrietig vind, is dat onze hemelse Vader in **Exodus 3:15** aangeeft dat Hij **JHWH** genoemd wil worden. En dat wij, gelovigen, die naam al ruim 20 eeuwen niet uitspreken.
Waarom?
Omdat ruim 200 jaar voor Christus de toenmalige bijbelvertalers de naam **JHWH** hebben wegvertaald uit hun vertaling. En vele vertalingen daarna zijn gebaseerd op die eerste bijbelvertaling, de Septuaginta.
De motivatie daarvan was, dat die naam te heilig is om uit te spreken. Dat botst met Gods eigen wens om wél zo te willen worden aangesproken.
En tegenwoordig wordt ook vaak het motief van de uitspraak aangehaald. Men zegt dan dat we niet weten hóe we die naam zouden moeten uitspreken.
Welke klinkers bij de naam **JHWH** horen om te weten hoe je die naam moet uitspreken, is onbekend en is ook niet meer te achterhalen.
Omdat alle klinkers ademtochten zijn geloof ikzelf dat het niet uitmaakt welke klinkers je gebruikt, zolang de medeklinkers van de naam **JHWH** maar worden gedragen op onze adem. En het Hebreeuwse woord voor adem is ROEACH, wat ook geest/Geest betekent. Wanneer wij die naam uitademen worden de 4 medeklinkers **J H W H** gedragen op de adem van Gods Geest.

God Zelf vindt zijn naam zo belangrijk, dat zijn naam bijna **7000 !** keer voorkomt in de Hebreeuwse grondtekst van het Eerste testament. Gods naam **JHWH** is daarmee een zeer dikke rode draad door de hele bijbel en dus ook door de hele geschiedenis van het volk Israël. Ook al spreken zij die naam tegenwoordig niet meer uit.

In Exodus 20:7 zegt God dat wij zijn naam niet ijdel (= onnodig) mogen gebruiken. Er staat niet dat wij Gods naam *niet* mogen gebruiken.
Integendeel, in Exodus 23:13 zegt God dat wij de naam van *andere* goden niet mogen uitspreken.

De naam Jezus/**Jesjoea**

Voor de naam Jezus is gekozen voor **Jesjoea**. Dat is Aramees en betekent “Hij redt”. In het Hebreeuws is zijn naam **Jehosjoea**, en dat betekent “**JHWH** redt”.
Je kan dan ook zeggen: **Jehosjoea** is gelijk aan **JHWH** en **Jesjoea**, dat is “de naam boven alle naam” (Filippenzen 2:9).

Bijbelteksten over de naam **JHWH**

en

over het heiligen en ontheiligen van Zijn naam

Lees bijbelteksten altijd in hun context !

In **Genesis 4:26** komt de naam **JHWH** voor de eerste keer voor:
En ook aan Set werd een zoon geboren, en hij noemde hem Enos. Toen begon men de naam van **JHWH** aan te roepen.
Genesis 12: 8 >> Toen brak hij (Abram) vandaar op naar het gebergte ten oosten van Betel, en hij spande zijn tent, met Betel tegen het westen en Ai tegen het oosten, en hij bouwde daar een altaar voor **JHWH** en riep de naam van **JHWH** aan.

Exodus 3:14-15 >> de twee basisteksten over Gods naam
14 Toen Mozes aan God vroeg naar zijn naam, zei God: **IK BEN**, die **IK BEN**.
En Hij zei: Aldus zult u tot de Israëlieten zeggen: "**IK BEN**" (Hebreeuws: **ÈHJH**) heeft mij tot u gezonden.
15 Voorts zei God tot Mozes: Aldus zult u tot de Israëlieten zeggen: **JHWH** (Vertaald naar het Nederlands is dat: **HIJ IS of HIJ ZAL ZIJN**), de God van uw vaderen, de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob, heeft mij tot u gezonden; dit is mijn naam voor eeuwig en zo wil Ik aangeroepen (letterlijk: gedacht) worden van geslacht tot geslacht.

Exodus 6:1-2 >> 1 Voorts sprak God tot Mozes en zei tot hem: Ik ben **JHWH**. 2 Ik ben aan Abraham, Isaak en Jakob verschenen als God de Almachtige, maar met mijn naam **JHWH** ben Ik hun niet bekend geweest.
Exodus 20: 7 >> U zult de naam van **JHWH**, uw God, niet ijdel (= onnodig) gebruiken, want **JHWH** zal niet onschuldig houden wie zijn naam ijdel gebruikt.
Zie ook Deuteronomium 5:11.
Exodus 34:14 >> Want u zult u niet neerbuigen voor een andere god, immers **JHWH**, wiens naam Naijverige is, is een naijverig God.

Naijverig betekent "jaloers". Maar er zijn twee vormen van jaloezie,
1e je wilt iets hebben wat een ander heeft en
2e je wilt iets beschermen wat al van jou is. Dát is na-ijverig.

Leviticus 18:21 >> En u zult geen van uw kinderen overgeven, om het aan de Moloch te wijden, opdat u de naam van uw God niet ontwijdt. Ik ben **JHWH**.
(Zie ook Leviticus 20:3)
Leviticus 19:12 >> U zult bij mijn naam niet vals zweren en zo de naam van uw God ontheiligen: Ik ben **JHWH**.
Leviticus 20:3 >> Ook zal Ik mijn aangezicht tegen die man keren en hem uit het midden van zijn volk uitroeien, omdat hij van zijn kinderen aan de Moloch gegeven heeft, om mijn heiligdom te verontreinigen en mijn heilige naam te ontwijden.
Leviticus 21:6 >> Heilig zullen zij hun God zijn en de naam van hun God zullen zij niet ontheiligen, want zij brengen de vuuroffers van **JHWH**, de spijs van hun God, daarom zullen zij heilig zijn.
Leviticus 22:1-2, 32 >> 1 **JHWH** sprak tot Mozes: 2 Spreek tot Aäron en zijn zonen, dat zij, om mijn heilige naam niet te ontheiligen, zich in acht nemen ten aanzien van de heilige gaven die de Israëlieten Mij heiligen: Ik ben **JHWH**.
32 En ontheiligt mijn heilige naam niet, zodat Ik geheiligd zal worden in het midden van de Israëlieten: Ik ben **JHWH**, die u heilig,
Leviticus 24:16 >> Wie de naam van **JHWH** lastert, zal zeker ter dood gebracht worden: de gehele vergadering zal hem stenigen: zowel een vreemdeling als een geboren Israëliet, zal, wanneer hij de Naam lastert, ter dood gebracht worden.

Numeri 6:22-27 >>
JHWH nu sprak tot Mozes: Spreek tot Aäron en zijn zonen: Zó zult u de Israëlieten zegenen:
JHWH zegent u en behoedt u;
JHWH doet zijn aangezicht over u lichten en is u genadig;
JHWH verheft zijn aangezicht over u en geeft u vrede.
Zo zullen zij mijn ***naam*** op de Israëlieten leggen, en Ik zal hen zegenen.

Deuteronomium 5:11 >> U zult de naam van **JHWH**, uw God, niet ijdel (onnodig) gebruiken, want **JHWH** zal niet onschuldig houden wie zijn naam ijdel (= onnodig) gebruikt. Zie ook Exodus 20:7.
Deuteronomium 10:8 >> Toen zonderde **JHWH** de stam der Levieten af om de ark van het verbond van **JHWH** te dragen, vóór **JHWH** te staan om Hem te dienen, en in zijn naam te zegenen tot op deze dag.
Deuteronomium 12:4b >> Maar de plaats, die **JHWH**, uw God, uit het gebied van al uw stammen verkiezen zal om daar zijn naam te vestigen, om daar te wonen, die zult gij zoeken en daarheen zult gij gaan.

1 Koningen 9:3 >> En **JHWH** zei tot hem: Ik heb uw gebed en uw smeking gehoord, die u voor mijn aangezicht opgezonden hebt; Ik heb dit huis dat u gebouwd hebt, geheiligd door mijn naam daar voor altijd te vestigen, en mijn ogen en mijn hart zullen daar te allen tijde zijn.

2 Kronieken 6:1 >> Hoe Salomo het in dit hele hoofdstuk steeds heeft over het bouwen van een huis voor de náám van God, en dat Gods náám in dat huis, de tempel, zal wonen.

Psalm 29:2 >> geeft **JHWH** de heerlijkheid van zijn naam, buig u neer voor **JHWH** in heilige feestdos.
Psalm 83:18-19 >> 18 Laten zij voor altijd beschaamd en verschrikt worden, schaamrood worden en te gronde gaan, 19 opdat zij weten, dat alleen uw naam is: **JHWH**, de allerhoogste over de hele aarde.
Psalm 118:26 >> Gezegend hij, die komt in de naam van **JHWH.**
Psalm 135:3, 13 >> 3 Looft **JHWH**, want **JHWH** is goed, psalmzingt zijn naam, want die is liefelijk,

Jesaja 12:4 >> En u zult in die dagen zeggen: Looft **JHWH**, roept zijn naam aan, maakt onder de volken zijn daden bekend, vermeldt, dat zijn naam verheven is.
Jesaja 42:8 >> Ik ben **JHWH**, dat is mijn naam, en mijn eer zal Ik aan geen ander geven noch mijn lof aan de gesneden beelden.
Jesaja 56:6 >> En de vreemdelingen (= niet-Israëlieten) die zich bij **JHWH** aansloten om Hem te dienen, en om de naam van **JHWH** lief te hebben, om Hem tot knechten te zijn, allen die de Sjabbat onderhouden, zodat zij hem niet ontheiligen, en die vasthouden aan mijn verbond;

Jeremia 23:26-27 >> 26 Tot hoelang? – is er iets in het hart van de profeten, die leugen profeteren en profeten zijn van de bedriegerij van hun hart; 27 die erop bedacht zijn mijn volk mijn naam te doen vergeten **!** door hun dromen, die zij elkaar vertellen, evenals hun vaderen mijn naam hebben vergeten door de Baäl?

Ezechiël 36:20-23 >>
20 En bij alle volken waar zij kwamen, ontheiligden zij mijn heilige naam, doordat men van hen zei: Dezen zijn het volk van **JHWH**, maar toch moesten zij weg uit zijn land.
21 Dit deed Mij leed om mijn heilige naam, die het huis van Israël ontheiligd had onder de volken in het gebied waarvan zij gekomen waren.
22 Daarom, zeg tot het huis Israël: Zo zegt de Heer **JHWH**: niet om uwentwil doe Ik het, o huis Israël, maar om mijn heilige naam, die u ontheiligd hebt onder de volken in wier gebied u gekomen ben.
23 Ik zal mijn grote naam die onder de volken ontheiligd is, die u te midden van hen ontheiligd hebt, heiligen; en de volken zullen weten, dat Ik de **JHWH** ben, luidt het woord van de Heer **JHWH**, wanneer Ik Mij voor hun ogen aan u de Heilige zal betonen.

Ezechiël 39:7, 25 >>
Ik zal mijn heilige naam bekendmaken onder mijn volk Israël; Ik zal mijn heilige naam niet meer laten ontheiligen; en de volken zullen weten, dat Ik **JHWH** ben, heilig in Israël.
Daarom, zo zegt de Heer **JHWH**, nu zal Ik een keer brengen in het lot van Jakob en Mij ontfermen over het hele huis van Israël, en ijverig opkomen voor mijn heilige naam.

Joël 2:32 >> En het zal geschieden, dat ieder die de naam van **JHWH** aanroept, behouden zal worden, want op de berg Sion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn, zoals **JHWH** gezegd heeft; en tot de ontkomenen zullen zij behoren, die **JHWH** zal roepen. Zie ook **Handelingen 4:12.**

Sefanja 3:9 >> Maar dan zal Ik de volken andere, reine lippen geven, opdat zij ***allen*** de naam van **JHWH** aanroepen; opdat zij Hem dienen met eenparige schouder.

Lukas 11:2, Matteüs 6:9 >>
2 Hij zei tot hen: Wanneer u bidt, zegt: Vader, ***laat uw naam worden geheiligd***; laat uw Koninkrijk komen;

Openbaring 15:4a >> Wie zou niet vrezen, **JHWH**, en uw naam niet verheerlijken? Immers, U alleen bent heilig.

Bijbelteksten over de naam **JHWH** met een toevoeging

JHWH È-LÒ-HIEM = **JHWH** God
Genesis 2:4 (en nog vele andere teksten) >>
Dit is de geschiedenis van de hemel en de aarde, toen zij geschapen werden. In de tijd, dat **JHWH** God aarde en hemel maakte,

JHWH JIR-ÈH = **JHWH** VOORZIET (of: **JHWH** zal voorzien)
Genesis 22:7-8, 14 >>
7 Toen sprak Isaak tot zijn vader Abraham en zei: Mijn vader, en deze zei: Hier ben ik, mijn zoon. En hij zei: Hier is het vuur en het hout, maar waar is het lam ten brandoffer?
8 En Abraham zei: God zal Zichzelf voorzien (Hebreeuws: ji-rèh) van een lam ten brandoffer, mijn zoon. Zo gingen die beiden tezamen.
14 En Abraham noemde die plaats: **JHWH JIR-ÈH** zal erin voorzien; waarom nog heden gezegd wordt: Op de berg van **JHWH** zal erin voorzien worden.

JHWH NIS-SI = **JHWH** MIJN BANIER
Exodus 17:15 >>
Toen bouwde Mozes een altaar en noemde het: **JHWH** is mijn banier. 16 En hij zei: De hand op de troon van **JHWH**! **JHWH** heeft een strijd tegen Amalek, van geslacht tot geslacht.

QÒ-DESJ le**JHWH** = HEILIGHEID AAN **JHWH**
Exodus 28:36-37 >>
36 Ook zult u een plaat van louter goud maken en daarop graveren als zegelgraveerwerk: **JHWH** heilig.
37 U zult haar aan een blauwpurperen snoer bevestigen, en zij zal zich bevinden op de tulband, aan de voorkant van de tulband.
Zacharia 14:20 >>
In die dagen zal op de bellen van de paarden staan: **JHWH** Heilig; en de potten in het huis van **JHWH** zullen zijn als de sprengbekkens vóór het altaar;

JHWH SJALOOM = **JHWH** (is) VREDE
Richteren 6:24 >>
Toen bouwde Gideon daar een altaar voor **JHWH** en noemde dat: **JHWH** is vrede. Het staat tot op de huidige dag nog in Ofra van de Abiëzrieten.

JHWH TSÉ-VA-OT = **JHWH** (van de hemelse) legers
1 Samuël 1:3 >>
Hij nu ging van jaar tot jaar uit zijn stad om **JHWH** van de (hemelse) legers te Silo te aanbidden en Hem offers te brengen. Daar waren priesters van **JHWH**, de beide zonen van Eli, Chofni en Pinechas.

JHWH RÒ-IE = **JHWH** MIJN HERDER
Psalm 23:1 >>
Een psalm van David. **JHWH** is mijn herder, mij ontbreekt niets (of: ik zal niet ontbreken);

JHWH MACH-SI = **JHWH** mijn toevlucht/schuilplaats
Psalm 91:2 >>
2 Ik zeg tot **JHWH**: Mijn toevlucht en mijn vesting, mijn God, op wie ik vertrouw.

JHWH CHAN-NOEN = **JHWH** (is) GENADIG
Psalm 116:5 >>
Genadig is **JHWH** en rechtvaardig, onze God is een Ontfermer.

JHWH TSID-QÉ-NOE = **JHWH** ONZE GERECHTIGHEID
Jeremia 23:6 >>
In zijn dagen zal Juda behouden worden en Israël veilig wonen; en dit is zijn naam, waarmede men hem zal noemen: **JHWH** onze gerechtigheid.

JHWH SJAM-MAH = **JHWH** (is) DAAR
Ezechiël 48:35 >>
De omtrek is achttienduizend (el) en de naam van de stad zal voortaan zijn: **JHWH** is aldaar.

De **IK BEN** - uitspraken van **Jesjoea**

IK BEN is de naam van God, zie **Exodus 3:14**

In onderstaande teksten staat soms “Ik ben het”, maar in de Griekse grondtekst staat er dan alleen “Ik ben”.

(Teksten waar “Ik ben” een hulpwerkwoord is, worden hier niet vermeld).

Matteüs 11:29 >> Neemt mijn juk op u en leert van Mij, want **IK BEN** zachtmoedig en nederig van hart, en u zult rust vinden voor uw zielen;
Matteüs 14:27 >> Direct sprak [**Jesjoea**] hen aan en zei: Houdt moed, **IK BEN** (Grieks: ~~het~~), weest niet bang!
Markus 6:50 >> Want allen zagen zij Hem en werden verbijsterd. Maar direct sprak Hij met hen en zei tot hen: Houdt moed, **IK BEN** (Grieks: ~~het~~), weest niet bang!
Markus 14:62 >> En Jesjoea zei: **IK BEN** (Grieks: ~~het~~) en u zult de Mensenzoon zien, gezeten aan de rechterhand van de Macht en komende met de wolken van de hemel.
Lukas 22:70 >> En zij zeiden allen: Bent U dan de Zoon van God? Hij zei tot hen: U zegt zelf, dat **IK** (Grieks: ~~het~~) **BEN.**
Lukas 24:39 >> Ziet mijn handen en mijn voeten, dat **IK (Grieks:** ~~het zelf~~) **BEN**; betast Mij en ziet, dat een geest geen vlees en beenderen heeft, zoals u ziet, dat Ik heb.
Johannes 6:20, 35, 48, 51a >>
20 Maar Hij zei tot hen: **IK BEN** (Grieks: ~~het~~), weest niet bang.
35 Jesjoea zei tot hen: **IK BEN** het brood van (eeuwig) leven; wie tot Mij komt, zal nooit meer honger hebben en wie in Mij gelooft, zal nooit meer dorst hebben.
48 **IK BEN** het brood van (eeuwig) leven.
51a **Jesjoea** zei tot hen: **IK BEN** het brood van (eeuwig) leven; dat uit de hemelen is neergedaald.
Johannes 8:12a, 18, 23 >>
12a Opnieuw dan sprak **Jesjoea** tot hen en zei: **Ik BEN** het licht van de wereld;
18 **IK BEN** het, die van Mijzelf getuig, en ook de Vader, die Mij gezonden heeft, getuigt van Mij.
23 En Hij zei tot hen: U bent van beneden, **IK BEN** van boven; u bent van deze wereld, **IK BEN** niet van deze wereld.
Johannes 10:9a, 11a, 36b >>
9 **IK BEN** de deur; als iemand door Mij binnenkomt, zal hij behouden worden;
11 **IK BEN** de goede herder.
36b **Jesjoea** heeft gezegd: **IK BEN** de Zoon van God.

Johannes 11:25a >> **Jesjoea** zei tot haar: **IK BEN** de opstanding en het leven;
Johannes 13:13 >> U noemt Mij Meester (1) en Heer, en u zegt dat terecht, want **IK BEN** (Grieks: ~~het~~).
Johannes 14:6 >> **Jesjoea** zei tot hem: **IK BEN** de weg en de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij.
Johannes 15:1 >> **IK BEN** de ware wijnstok en mijn Vader is de landman.
Johannes 18:5-8 >> 5 Zij antwoordden Hem: **Jesjoea** de Nazoreeër. Hij zei tot hen: **IK BEN** (Grieks: ~~het~~). En ook Judas, zijn verrader, stond bij hen. 6 Toen Hij dan tot hen zei: **IK BEN** (Grieks: ~~het~~), deinsden zij terug en vielen ter aarde. 7 Opnieuw dan stelde Hij hun de vraag: Wie zoekt u? En zij zeiden: **Jesjoea**, de Nazoreeër. 8 Jesjoea antwoordde: Ik zei u, dat **IK** (Grieks: ~~het~~) **BEN**. Indien u dan Mij zoekt, laat dezen heengaan;
Johannes 19:21 >> **Jesjoea** heeft gezegd: **IK BEN** de Koning der Joden.

Het Woord is **IK BEN** en
Het Woord is Mens geworden,
Jesjoea is het Woord
Johannes 1:14

(1) Meester in de betekenis van Leraar, Onderwijzer.

Bijbelteksten over Paulus en de *wet*

Wet staat tussen * *, omdat het een onjuiste vertaling is
van het Hebreeuwse woord "*Torah*" dat "Onderwijzing" betekent
en dan specifiek "Vaderlijke onderwijzing")

Zie ook voorin deze **JHWH**-bijbel onder Toelichting op de **JHWH**-bijbel, punt 3)

Voor de herkenbaarheid wordt in dit overzicht "Paulus en de *wet*" nog wel het woord *wet* gebruikt

Lees bijbelteksten altijd in hun context !

Inleiding

Paulus lijkt zichzelf tegen te spreken over hoe wij met de *wet* moeten omgaan. Aan de ene kant zegt hij dat wij niet meer onder de *wet* zijn, aan de andere kant zegt hij dat hij de *wet* niet buiten werking stelt, dat hij de *wet* bevestigt en zich zelfs verlustigt in de *wet*.

Deze ogenschijnlijke tegenspraak komt omdat hij het over verschillende wetten heeft:

Romeinen 3:31; 7:22+26; 8:7	De wet van God
Romeinen 7:23+26	De wet van zonde
Romeinen 8:2	De wet van zonde en van dood
Romeinen 8:2	De wet van de Geest van het leven
Romeinen 3:27	De wet van geloof
Romeinen 9:31	De wet van gerechtigheid
1 Corintiërs 9:21	De wet van God en de wet van de Messias

Helaas geeft Paulus niet altijd duidelijk aan over welke *wet* hij het heeft. Daarom is zijn onderwijs over de *wet* moeilijk te begrijpen.
Dat heeft Petrus ook al opgemerkt:
2 Petrus 3:15-16 >> 15 en houdt het geduld van onze Heer voor zaligheid, zoals ook onze geliefde broeder Paulus naar de hem gegeven wijsheid u geschreven heeft, 16 evenals in alle brieven, wanneer hij over deze dingen spreekt. Daarin is een en

ander moeilijk te begrijpen, wat de onkundige en onstandvastige mensen tot hun eigen verderf verdraaien, evenals trouwens de overige schriften.

Paulus maakt onder andere onderscheid tussen “de wet van zonde en van dood” en “de wet van de Geest van leven”.
We zijn niet meer onder “de wet van zonde en dood”, maar wel degelijk onder “de wet van Geest van Leven”.
Paulus spreekt in zijn tijd voornamelijk tegen Joden die van huis uit ijveraars voor de *wet* zijn. Die konden (bijna) niet geloven dat je zonder *wet* gerechtvaardigd (behouden) kon worden.
Daarom stelt Paulus nadrukkelijk “maar u bent voor uw rechtvaardiging niet meer onder de *wet* (van zonde en dood) omdat u nu gelooft in de rechtvaardiging door geloof in **Jesjoea**”.

Romeinen 3:21+28 >> 21 Thans is echter buiten *wet* om gerechtigheid van God openbaar geworden en wel gerechtigheid van God door het geloof in **Jesjoea** de Messias. 28 Want wij zijn van oordeel, dat de mens door geloof gerechtvaardigd wordt, zonder werken der *wet*.

Maar in de loop der eeuwen is dat “niet meer onder de wet” een eigen leven gaan leiden. Al dan niet geïnspireerd door de vervangingsleer.
En nu in onze tijd hebben wij als christenen, die denken dat wij “niet meer onder de wet zijn”, op onze beurt moeite om te geloven dat de *wet* nog wel degelijk geldig is, zij het niet voor onze rechtvaardiging/redding.
Waarom zou God anders de *wet* (*de Torah*) onder het vernieuwde verbond ***IN*** ons hart hebben geschreven”? Zie Jeremia 31:33.

De bijbelteksten:

Handelingen 24:14 >> Maar dit erken ik voor u (Felix) . . . gelovende al hetgeen in de **Wet* en in de Profeten* staat geschreven.

Romeinen 2:13 >> want niet de hoorders van *wet* zijn rechtvaardig bij God, maar de daders van de *wet* zullen gerechtvaardigd worden.

Romeinen 3:20 >> daarom dat uit werken der *wet* geen mens voor Hem gerechtvaardigd zal worden.

Romeinen 3:28 >> Want wij zijn van oordeel, dat de mens door geloof gerechtvaardigd wordt, zonder werken der *wet*.

Romeinen 3:31 >> Stellen wij dan door het geloof de *wet* buiten werking? Volstrekt niet, veeleer bevestigen wij de *Torah*.

Romeinen 5:13 >> want reeds vóór de *wet* was er zonde in de wereld. Maar zonde wordt niet toegerekend, als er geen *wet* is.

Romeinen 6:14 >> Immers, de zonde zal over u geen heerschappij voeren, want u bent niet onder de *wet*, maar onder de genade.

Romeinen 6:15 >> Wat dan? Zullen wij zondigen, omdat wij niet onder de *wet*, maar onder de genade zijn? Volstrekt niet!

Romeinen 7:4 >> Bijgevolg, mijn broeders, bent ook u dood voor de *wet* door het lichaam van de Messias om het eigendom te worden van een ander, van Hem, die uit de doden opgewekt is, opdat wij vrucht voor God zouden dragen.

Romeinen 7:12 >> Zo is dan de *wet* heilig, en ook het gebod is heilig en rechtvaardig en goed.

Romeinen 7:22 >> Ik verlustig mij in de *wet* van God

Romeinen 7:23 >> maar in mijn leden zie ik een andere *wet*, die strijd voert tegen de *wet* van mijn verstand en mij tot krijgsgevangene maakt van de *wet* der zonde, die in mijn lichaam is.

Romeinen 7:26 >> Dus ben ik zelf met mijn verstand dienstbaar aan de *wet* van God, maar met mijn lichaam aan de *wet* der zonde.

Romeinen 8:2 >> Want de *wet* van de Geest van leven heeft u in Messias **Jesjoea** vrijgemaakt van de *wet* van zonde en van dood.

Romeinen 8:7 >> De gezindheid van de mens is vijandschap tegen God, want het onderwerpt zich niet aan de *wet* van God.

Romeinen 9:6a >> Maar het is niet mogelijk dat het woord van God vervallen zou zijn.

Romeinen 10:4 >> Want de Messias is het eind**DOEL** van de *wet*, tot gerechtigheid voor een ieder die gelooft.

Romeinen 10:5 >> De mens die de gerechtigheid naar de *wet* doet, zal daardoor leven.

Efeziërs 2:14-16 >> 14 Want Hij is onze vrede, die de twee één heeft gemaakt en de tussenmuur**, die scheiding maakte, de vijandschap, weggebroken heeft,
15 doordat Hij in zijn vlees de *wet* der geboden, in inzettingen bestaande, buiten werking gesteld heeft***, om in Zichzelf, vrede makende, de twee tot één nieuwe mens te scheppen,
16 en de twee, tot één lichaam verbonden, weer met God te verzoenen door het kruis, waaraan Hij de vijandschap gedood heeft.

** de tussenmuur was een fysieke muur in de voorhof van de tempel om Joden en niet-Joden gescheiden te houden. Dat was geen gebod van God in de Torah, maar was een door mensen ingestelde traditie.

*** **Jesjoea** kan nooit de *Torah*/*wet* buiten werking hebben gesteld. Dat zou botsen met wat hij zegt in de volgende verzen:

Matteüs 5:17-19 >> 17 Meent niet, dat Ik gekomen ben om de **Wet** of de *Profeten* te ontbinden; Ik ben niet gekomen om te ontbinden, maar om te vervullen. 18 Want voorwaar, Ik zeg u: Eer de hemel en de aarde vergaat, zal er niet één jota of één tittel vergaan van de *Torah (*Wet*)*, eer alles zal zijn geschied.
19 Wie dan één van de kleinste van deze geboden ontbindt en de mensen zo leert, zal zeer klein heten in het Koninkrijk der hemelen; doch wie ze doet en leert, die zal groot heten in het Koninkrijk der hemelen.

1 Corintiërs 9:21 >> hun, die zonder *Torah* zijn, ben ik geworden als zonder *Torah* - hoewel niet zonder *de Torah* van God, want ik sta onder *de Torah* van de Messias - om hen, die zonder *Torah* zijn, te winnen.

Jeremia 31:31-33 >> Hierin leert Vader **JHWH** dat wij niet meer ***ONDER*** de wet zijn, maar dat de wet ***IN*** ons (hart) is.
31 Zie, de dagen komen, luidt het woord van **JHWH**, dat Ik met het huis van Israël en het huis van Juda een nieuw verbond sluiten zal. 32 Niet zoals het verbond, dat Ik met hun vaderen gesloten heb ten dage dat Ik hen bij de hand nam, om hen uit het land Egypte te leiden: mijn verbond, dat zij verbroken hebben, hoewel Ik met hen getrouwd was, luidt het woord van **JHWH**. 33 Maar dít is het verbond, dat Ik met het huis van Israël sluiten zal na deze dagen, luidt het woord van **JHWH**: Ik zal mijn *Torah IN* hun binnenste leggen en die *IN* hun hart schrijven, Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn.

Paulus zegt:
Stellen wij dan door het geloof
de *wet*/*Torah (Onderwijzing)*
buiten werking?
Volstrekt niet; veeleer bevestigen wij
de *wet*/*Torah (Onderwijzing)*.
Romeinen 3:31

Want de *wet* van de Geest van leven
heeft u in **Jesjoea** de Messias vrijgemaakt
van de *wet* van zonde en van dood.
Romeinen 8:2

De Bijbelse Feesten (Hebreeuws: Moadiem)

Ook wel “Gods Feesten” genaamd, omdat God het in Leviticus 23:2 Zelf heeft over “Mijn Feesten”.
In het Hebreeuws: is het Mo-adiem (enkelvoud: Mo-eed). Met als betekenis: “door God vastgestelde tijdstippen van ontmoeting”.

Soms worden Gods Feesten ook wel ten onrechte “Joodse” Feesten genoemd. Dat suggereert dat ze alleen voor de Joden gelden. Die beperking staat niet in de Bijbel. Ze zijn bestemd voor alle Bijbelgelovigen.

Er zijn overigens wel enkele specifieke Joodse Feesten. Zie hierna.

De Moadiem worden vooral in Leviticus 23 beschreven.

- De wekelijkse Sjabbat
- De jaarlijkse Feesten

  Voorjaar

  1. Pèsach
  2. Het Feest van de Ongezuurde Broden (Hebreeuws: Chag haMatsot)
  3. Dag van de Eerstelingen (Hebreeuws: Jom haBikoeriem)
  4. Het Wekenfeest (Hebreeuws: Sjavoeot)

  Najaar

  5. Dag van Bazuingeschal (Hebreeuws: Jom Teroea)
  6. Dag van Verzoeningen (Hebreeuws: Jom haKippoeriem)
  7. Loofhuttenfeest (H: Soekot)

De Moadiem vormen de profetische ruggengraat van Gods heilsplan met deze wereld. Daarom is het zo belangrijk om de Moadiem in acht te nemen, te vieren.

De voorjaarsfeesten zijn vervuld, de najaarsfeesten zullen nog worden vervuld.

De wekelijkse Sjabbat

Genesis 2:2-3
Exodus 16:4-5, 20:8-11, 23:12, 31:12-17, 34:21, 35:2-3.
En nog vele andere teksten in beide Testamenten.
In **Jesaja 56:6** staat dat de vreemdeling (de niet-Israëliet/niet-Jood) ook de Sjabbat in acht mag nemen.
Overigens, het Hebreeuwse woord sjabbat

- is een werkwoord dat "ophouden" of "stoppen" betekent
- is de naam van de 7e dag der week, de enige dag met een (bijbelse) naam
- duidt ook op andere feestdagen waarop men wordt geacht niet te werken

De zeven jaarlijkse Feesten

1. Pèsach
Exodus 12:1-28 en 43-51, 13:3-10, 23:15, 34:18 en 25, Deuteronomium 16:1-8. En andere teksten.
Deze dag is een profetische heenwijzing naar het offer dat **Jesjoea** met zijn eigen leven bracht.

De eerste van de jaarlijkse moadiem wordt gevierd op de 14e van de eerste maand van het bijbelse jaar, nl. de maand Aviev.
Niet te verwarren met Pasen, want dat is een door de Kerk ingesteld feest, geen bijbels feest.

2. Feest van de Ongezuurde Broden (*Hebreeuws*: Chag haMatsot)
Zie de teksten bij Pèsach.
Het ongezuurde brood is een profetische heenwijzing naar de zondeloosheid van **Jesjoea**.
Dit Feest wordt aansluitend op Pèsach gevierd, d.w.z van de 15e t/m 21e dag van de maand Aviev.

3. Dag van de Eerstelingen (*Hebreeuws*: Jom haBikoeriem)
Exodus 23:16a, 34:22a, Leviticus 23:9-14, Numeri 28:26, Markus 16:2-6, 1 Korintiërs 15:20 en 23.
Deze dag is een profetische heenwijzing naar de dag dat **Jesjoea** als Eersteling uit de dood opstond.
Deze dag wordt op een 1e dag der week, tijdens of kort na het Feest van de Ongezuurde Broden, gevierd.

4. Wekenfeest (*Hebreeuws*: Sjavoeot)

Exodus 23:16, 34:22, Leviticus 23:16-22, Numeri 28:26-31, Deuteronomium 16:9-12, Hand. 2.

Dit Feest is een profetische heenwijzing naar de uitstorting van de Heilige Geest op Pinksteren.

Dit Feest wordt ongeveer 50 dagen na Pèsach gevierd.

5. Dag van Bazuingeschal (Hebreeuws: Jom Teroea)

Leviticus 23:23-25, Numeri 10:9, 1 Tessalonicenzen 4:6. En andere teksten.

Deze dag is een profetische heenwijzing naar het blazen van de bazuinen bij de wederkomst van **Jesjoea** de Messias. Deze dag wordt gevierd op de 1e dag van de 7e maand.

6. Dag van Verzoeningen (Hebreeuws; Jom haKipoeriem)

Voornamelijk Leviticus 23.

Deze dag wordt meestal Jom Kipoer of Grote Verzoendag genoemd. De bijbelse naam is echter Jom haKipoeriem en betekent Dag van Verzoeningen (meervoud).

Deze dag is een profetische heenwijzing dat alle zonden van Gods volk Israël zullen worden verzoend.

Deze dag wordt gevierd op de 10e dag van de 7e maand.

7. Loofhuttenfeest (Hebreeuws: Soekot)

Exodus 23:16, 34:22, Leviticus 23:33-43, Numeri 29:12-38, Deuteronomium 16:13-15, 31:10-11, Zacharia 14:16. En nog andere teksten.

Dit Feest is een profetische heenwijzing naar de eindtijd.

Dit Feest wordt gevierd op de 15e t/m 22e dag van de 7e maand.

De 8e dag wordt ook wel **de Slotdag (Hebreeuws: Sjemini Atsèret)** genoemd.

Overige Feesten

die niet als Moadiem in Leviticus 23 worden genoemd

NieuweMaansDag (Hebreeuws: Rosj Chò-desj)

De Hebreeuwse kalender kent 12 of 13 maanden per jaar van elk 29,5 dagen.
De eerste dag van elke nieuwe maand wordt als een feest gevierd.
Numeri 10:10, 28:11-15, 1 Samuël 20:5, 2 Koningen 4:23, Nehemia 10:33, Jesaja 1:14, 66:23, Hosea 2:10
De NieuweMaansDag wordt meerdere keren in één adem met één of meer Moadiem genoemd.

Het Lotenfeest (Hebreeuws: Poeriem)

Dit is een door Mordechai en Ester ingesteld Feest, **Ester 9:18-32**, maar geen onderdeel van de door God ingestelde Moadiem.

Feest van de tempelvernieuwing (H: Chanoeka)

Specifieke Joodse feesten

- **Chanoeka**. Dit feest, een Joodse traditie, wordt wel één keer in de Bijbel genoemd, namelijk in **Johannes 10:22** >> Toen kwam het Vernieuwingsfeest te Jeruzalem.
- Er staat niet bij dat **Jesjoea** dat feest vierde, wel dat Hij in die tijd in de tempel was.
- In de Bijbel geeft God aan Mozes de opdracht om een **7**-armige kandelaar, de Menora, te maken (**Exodus 25:31-40 en 37:17-24**). De 9-armige kandelaar, de Chanoekia, komt in de Bijbel niet voor.
- **Lag Ba-omer**, de 33e dag van de Omertelling
- Rosj haSjana, Joodse nieuwjaarsdag op de 1e dag van de 7e maand (die dag is door God aangewezen als Jom Teroea, zie hierboven)
- **Simchat *Torah***, Vreugde van de *wet*, op de laatste dag van het Loofhuttenfeest
- Verschillende feestdagen die te maken met alle gebeurtenissen rond het uitroepen van de staat Israël in 1948 en daarna.

Verklarende Woordenlijst

Efraïm (= dubbele vrucht)

De naam van de jongste zoon van Jozef.
Hij krijgt later van Jakob de eerstgeboorte-zegen.
Na de scheuring van het rijk (**1 Koningen 12:1-24)** worden de Noordelijke 10 stammen vaak aangeduid als *Israël* of *Efraïm.*

HEER of HERE of HEERE

Dit zijn aanspreektitels, geen namen. Men heeft in onze vertalingen ten onrechte Gods heilige naam **JHWH** vervangen door een aanspreektitel.
Zie de uitgebreide toelichting op het gebruik van de naam van God voorin deze **JHWH**-bijbel en in het overzicht "**Bijbelteksten over de naam JHWH en** het heiligen en ontheiligen van die naam

Heil

Dit is een vertaling van het Hebreeuwse woord "jesjoea" en betekent "redding of Hij redt". Het komt circa 100 keer voor in het "Eerste Testament".

Israël

Na de worsteling van Jakob met God in Pniël, verandert God de naam van Jakob in *Israël* (**Genesis 32:22-32**).
Het is ook de naam geworden van al het nageslacht van Jakob, d.w.z. de gezamenlijk 12 stammen van het volk *Israël.*
Na de scheuring van het rijk (**1 Koningen 12:1-24**) worden de Noordelijke 10 stammen vaak aangeduid als *Israël* of *Efraïm.*

Jesjoea en *Jehosjoea*

Jezus is de vertaling van het Griekse woord Iesous.
In het Hebreeuws is zijn naam ***Jehosjoea***. Dat betekent "**JHWH** redt".
In het Aramees is zijn naam ***Jesjoea***. Dat betekent "Hij redt".
In deze **JHWH**-bijbel gebruiken we de naam **Jesjoea**.
De naam Jozua is in het Hebreeuws ook *Jehosjoea.*
De naam Jésjoea komt ook enkele keren bij andere personen in de Bijbel voor.

JHWH en *JH*

De naam van God. Zie de uitgebreide toelichting op deze naam in het Voorwoord van deze **JHWH**-bijbel.

Jozua

Zie **Jesjoea *en* Jehosjoea**

Levensadem

Genesis 2:7 >> toen formeerde **JHWH** God de mens van stof uit de aardbodem en blies de *levensadem* (H: Nisjmat chaj-jim) in zijn neus; alzo werd de mens tot een levend wezen.
Er wordt dus onderscheid gemaakt tussen Roe-ach = geest/adem en nesjama = (levens)adem.

Mo-eed, Moadiem

Zie hiervoor "De Bijbelse Feesten"

Offeren

Dit is het Hebreeuwse woord "qarav". Dat heeft twee betekenissen, namelijk "naderen" en "offeren". Daarom betekent "offeren aan God" ook "naderen tot God".

Perikoop

Bijbelvertalers, zoals het NBG, hebben de bijbel onderverdeeld in (ruim 2000) perikopen. Dat zijn bijbelgedeelten die één thema behandelen of één verhaal vormen. Een ander woord voor perikoop is paragraaf.

Sjabbat

Zie "De Bijbelse Feesten (Hebreeuws: Moadiem)"

Testament

De meeste Bijbels zijn verdeeld in het Oude en het Nieuwe Testament.
De woorden Oud en Nieuw suggereren dat het Oude niet meer geldt, en dat daarvoor het Nieuwe in de plaats is gekomen.
Dat is niet bijbels.
God spreekt door middel van de profeet Jeremia het volgende:
*31 Zie, de dagen komen, luidt het woord van **JHWH**, dat Ik met het huis van Israël en het huis van Juda een **ver**nieuwd verbond sluiten zal. 32 Niet zoals het verbond, dat Ik met hun vaderen gesloten heb ten dage dat Ik hen bij de hand nam, om hen uit het land Egypte te leiden: mijn verbond, dat zij verbroken hebben, hoewel Ik met hen getrouwd was, luidt het woord van **JHWH**.*
*33 Maar dít is het verbond, dat Ik met het huis van Israël sluiten zal na deze dagen, luidt het woord van **JHWH**: Ik zal mijn Torah **IN** hun binnenste leggen en die **IN** hun hart schrijven, Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn* (**Jeremia 31:31-33**).

En God spreekt door middel van de profeet Ezechiël het volgende:
*26 een nieuw hart zal Ik u geven en een nieuwe geest in uw binnenste; het hart van steen zal Ik uit uw lichaam verwijderen en Ik zal u een hart van vlees geven. 27 Mijn Geest zal Ik **IN** uw binnenste geven en maken, dat u naar mijn inzettingen wandelt en ijverig mijn verordeningen onderhoudt.*

Er is sprake van een **ver**nieuwd verbond, d.w.z. hetzelfde (zogenaamd oude) verbond, maar dan in een vernieuwde vorm.
Dat is vergelijkbaar met de uitdrukking “nieuwe maan”. In werkelijkheid is er niet echt een nieuwe maan, maar dezelfde maan in een nieuwe verschijning.
Het Eerste Verbond, op tafels van steen, wordt in het **Ver**nieuwde Verbond **IN** onze “vleselijke” harten geschreven.

Torah

Het Hebreeuwse woord "*torah*" betekent (vaderlijke) Onderwijzing.
Terwijl het in onze vertalingen altijd als “wet” wordt vertaald.
"wet" is dus een foutieve vertaling en zet ons allemaal op het verkeerde been. Bij "wet" denk je aan: dat moet je doen en anders krijg je straf". Bij “Vaderlijke Onderwijzing” denk je dat helemaal niet. Daar denk je eerder aan een liefhebbende Vader die zijn kinderen onderwijst hoe het je goed kan gaan in dit leven. En zo is het ook bij onze hemelse Vader.
Deuteronomium 4:40 >> Onderhoud dan zijn inzettingen en zijn geboden, die ik u heden opleg, opdat het u en uw kinderen na u wèl zal gaan en opdat u lang leeft in het land, dat **JHWH**, uw God, u geven zal voor altijd.
Zie ook de toelichting in het Voorwoord van de **JHWH**-bijbel.

Tsevaot

JHWH Tsevaot betekent **JHWH** van de (hemelse) legers, of legermachten).

Verootmoedigen / vernederen

Verootmoediging is gebaseerd op het woord “ootmoed”, wat oorspronkelijk “nulmoed” betekent. Ootmoed is het tegenovergestelde van “hoogmoed”.
Verootmoediging is een zeer dikke rode draad door de hele Bijbel, het komt honderden keren voor, maar het wordt op verschillende manieren weergegeven. Bijvoorbeeld met vernederen, verdrukken, e d. Er is een aparte woordstudie hierover verkrijgbaar.
In deze **JHWH**-bijbel zijn alle “ootmoed”-woorden groen gedrukt. Lees daarover de toelichting voorin deze Bijbel.

Volk(en)

Er zijn twee Hebreeuwse woorden voor volk, namelijk am en ĝoj, meervoud: amiem en ĝojim.
Am wordt meestal gebruikt voor het volk Israël en soms voor andere volken die in God geloven.
Ĝoj wordt meestal gebruikt voor niet-Israël-, of niet-Joodse, volken, cq. volken die niet in de God van de Bijbel geloven, ook wel heidenen genoemd. Er staat *meestal* omdat dit onderscheid niet voor 100% opgaat.

Jesjoea zegt:

Menselijke overleveringen leiden tot:

1) verwaarlozing van het gebod van God

2) stellen Gods geboden buiten werking

3) maken Gods Woord krachteloos!

Matteüs 15:6; Markus 7:8-9, 13